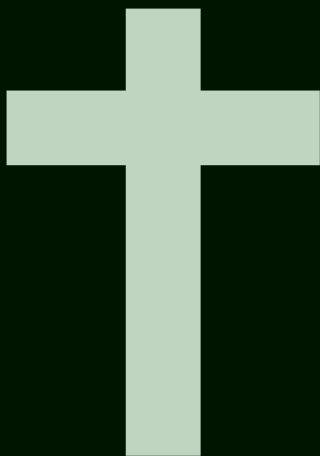


Kisin Kiraan Kitabuna



The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.

Kisin Kiraan Kitabuna

The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.

La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012 Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de la Bible. Cette création est mise à disposition selon le Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas de Modification 3.0 Unported disponible en ligne <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou par courrier postal à Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.

copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

© 2012 Traducteurs Pionniers de la Bible

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 10 Jul 2025

47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78

Contents

Dunuḡa Fəln Sora	1	Filipi Kaane Sora	.1018
Xəryaan Sora	48	Kəlsəi Kaane Sora	.1022
Saraxaraline Sora	85	Tesaloniki Singen Sora . . .	.1026
Yatəne Sora	111	Tesaloniki Firinden Sora . .	.1029
Sariyane Sora	148	Timəte Singen Sora	.1031
Yosuwe Sora	179	Timəte Firinden Sora	.1036
Kitisane Sora	201	Tito Sora	.1039
Ruti Sora	223	Filemən Sora	.1041
Samuyəli Singen Sora	227	Heburune Sora	.1043
Samuyəli Firinden Sora . . .	254	Yaki Sora	.1054
Mangane Singen Sora	279	Piyəri Singen Sora	.1058
Mangane Firinden Sora . . .	309	Piyəri Firinden Sora	.1062
Taruxune Singen Sora	336	Yoni Singen Sora	.1065
Taruxune Firinden Sora . . .	364	Yoni Firinden Sora	.1069
Esirasi Sora	396	Yoni Saxanden Sora	.1070
Neyemi Sora	406	Yudi Sora	.1071
Esita Sora	420	Lankənəmayaan Sora	.1073
Yuba Sora	427		
Yaburin Sora	456		
Sandane Sora	526		
Karaməxən Sora	555		
Marafanna Falane Sora . . .	563		
Nabi Esayi Sora	569		
Nabi Yeremi Sora	630		
Mawuga Xuine Sora	688		
Nabi Esekiyəli Sora	694		
Nabi Daniyəli Sora	743		
Nabi Hose Sora	758		
Nabi Yowəli Sora	767		
Nabi Amosi Sora	771		
Nabi Abadi Sora	778		
Nabi Yunusa Sora	780		
Nabi Mike Sora	782		
Nabi Nahun Sora	788		
Nabi Xabakuki Sora	791		
Nabi Sofoni Sora	794		
Nabi Xage Sora	797		
Nabi Sakari Sora	799		
Nabi Malaki Sora	808		
NT			
Matiyu Sora	811		
Maraka Sora	847		
Luka Sora	869		
Yoni Sora	906		
Kəwanle Sora	933		
Romi Kaane Sora	966		
Kərənti Singen Sora	981		
Kərənti Firinden Sora	996		
Galati Kaane Sora	.1006		
Efesi Kaane Sora	.1012		

Dunuja Fəlonə

Nabi Musa Alaa Falan Naxan

Səbə

Tawureta Musaa Kitabun yire singen naxan səbə, na xili “Dunuja Fəlonə.” Sora tonge suulun nan na ra. Ne yitaxunxi nən dəxədə naanin:

Keli sora 1 ma han 11: Dunuja daan nun N Benba Adama nun Nmahawaa fe taruxun nun Nabi Nuhan ma fe taruxuna

Keli sora 12 ma han 25: Nabi Iburahimaa fe taruxuna

Keli sora 26 ma han 36: Nabi Isiyaga nun Nabi Yaxubaa fe taruxuna

Keli sora 37 ma han 50: Nabi Yusufu a fe taruxuna

En nə xaxili gbeen sətə nən Kitabun yireni ito barakani. Ala a yetə kepaan nan makenənxi taruxuni itoe kui. A waxi a xən ma adamadiine xa tinxin nən. Koni adamadiine to yulubin nun haken liga, Ala yi dunuja raxədəxə e ma alogo e xa e sənne lu na. Fe jaxin mi rafan a ma feu! A mi muxu yo tima fe jaxin na. Muxun birin a yetə dentegema nən Ala xa lan a kəwanle ma. Ala mən yulubi kanne yalagima nən. Koni Ala mi wama a xən adamadiine xa halagi. A waxi e mali feni alogo e xa tubi, e yi kisi a hinanna barakani.

Dunuja Fəlonə

¹ A fəloni, Ala yi kore xənna nun bəxə xənna da.

² Dunuja mi yi yitənxi nun. A magenla nan yi a ra. Dimin nan yi na fufaan xun ma, koni Alaa Nii Sarijanxin yi a masigama igen xun ma.

³ Ala yi a fala, a naxa, “Kənənna xa mini.” Kənənna yi mini.

⁴ Ala yi a mato, na kənənna fanxi. Ala yi kənənna nun dimini taxun.

⁵ Ala yi kənənna xili sa “yanyina.” A yi dimin xili sa “kəənə.” Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə singen nan na ra.

⁶ Ala yi a fala, a naxa, “Kore walaxan xa lu bəxə igen nun kore igen tagi.”

⁷ Na yi findi naninna ra bəxə igen nun kore igen tagi. A liga na kii nin.

⁸ Ala yi naninni ito xili sa “kore xənna.” Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə firinden nan na ra.

⁹ Ala yi a fala, a naxa, “Bəxə igen xa a malan yire kedenni. Xaren xa maba.” A liga na kii nin.

¹⁰ Ala yi na xaren xili sa “bəxəna.” A yi na bəxə igen xili sa “baana.” Ala yi a mato, na fanxi.

¹¹ Ala yi a fala, a naxa, “Soli seene xa mini bəxən ma. Sansiin birin xa soli, naxan yo

naxan, bənsən kedenni. Sansi xənna naxan na sansi bogin kui, a solima nən birin nun a bənsənna.” A liga na kii nin.

¹² Ala yi sansiin birin nasoli bəxən fari. Sansi xənna naxan na sansi bogin kui, a yi soli e nun a bənsənna. Ala yi a mato, na fanxi.

¹³ Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə saxanden nan na ra.

¹⁴ Ala yi a fala, a naxa, “Yanban seene xa lu koren ma, yanyin nun kəən taxun feen na. Waxatin birin kolonma yanban seene sabun nan na. Xii yo xii, jəə yo jəə a kolonma yanban seene sabun nan na.

¹⁵ E xa dəge koren ma, e bəxəni yalan.” A liga na kii nin.

¹⁶ Ala yi nayiyalanse xungbe firin nafala. Naxan xungbo han, na xa yanyin yamarin naba. Naxan xurun, na xa kəən yamarin naba. A yi sarene fan nafala.

¹⁷ Ala yi yanban seene sa koren ma alogo e xa bəxəni yalan,

¹⁸ e yi yanyin nun kəən yamarin naba, e yi dimin nun kənenni taxun. Ala yi a mato, a fanxi.

¹⁹ Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə naaninden nan na ra.

²⁰ Ala yi a fala, a naxa, “Igen xa yimaxa niimaseene ra. Xəline xa tugaan kore.”

²¹ Ala yi yəxə xungbene da e nun niimaseen birin igeni, naxan yo naxan bənsən kedenni. A yi xəline fan da, naxan yo naxan bənsən keden. Ala yi a mato, a fanxi.

²² Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E xa wuya, ε yi yiriwa alogo yəxəne xa baan nafe. Xəline fan xa gbo bəxən ma.”

²³ Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə suulunden nan na ra.

²⁴ Ala yi a fala, a naxa, “Niimaseene xa lu bəxən ma. Birin xa lu e nun a bənsənna. Xuruseene nun bubuseene nun burunna subene, e birin xa lu e nun e bənsənna.” A liga na kii nin.

²⁵ Ala yi burunna subene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi xuruseene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi bubuseene da naxan yo naxan bənsən keden. Ala yi a mato, a fanxi.

²⁶ Ala yi a fala, a naxa, “En xa adaman da en yetə misaala ra en maligan na. A xa senben sətə yəxəne nun xəline nun xuruseene nun bəxən nun bubuseene xun na.”

²⁷ Ala yi adaman da a yetə misaala ra.

A e daxi Ala misaala nan na, a e da xəməən nun jaxanla.

²⁸ Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E wuya ayi, ε yi yiriwa alogo bəxən xa rafe. E senben sətə bəxən nun yəxəne nun xəline nun bubuseene xun na.”

²⁹ Ala yi a fala, a naxa, “N bata sansiin birin nun sansi bogin birin fi e ma balon na.

³⁰ N bata sansiin birin fi subene ma naxanye bəxən ma, e nun xəline nun bubuseene nun niimaseene, naxan yo yengima. Sansiin birin bata findi e balon na.” A liga na kii nin.

³¹ Ala yi a daliseene birin mato, a fanxi han! Kəe yi so, kuye yi yiba, ləxə senninden nan na ra.

2

¹ Kore xənnə nun bəxə xənnə daxi na kiini e nun e kui seen birin.

² Ləxə soloferedeni Ala wanla yi kamali. A yi a matabu.

³ Ala yi barakan sa na ləxə soloferedena fe yi, a xa findi ləxə sarijanxin na bayo a matabuxi na ləxən nin. A wanla kamalixi na ləxən nin.

N Benba Adama nun Nmahawa fe

⁴ Kore xənnə nun bəxə xənnə taruxun ni i ra, e daxi waxatin naxan yi.

Marigina Alatala bəxən nun koren nafala waxatin naxan yi,

⁵ soli se yo mi yi na. Sansi yo mi yi na naxan solixi bəxən ma bayo Marigina Alatala munma yi tule igen nagodo singen. Adaman fan mi yi na naxan bəxən nawalima.

⁶ Koni xuyexuyenna yi minima bəxən fari, a bəxəni kun.

⁷ Marigina Alatala yi adaman nafala bəndən na. Na xanbi ra, a yi niin fe a jəeni, adaman yi findi dəjəxən na.

⁸ Na xanbi Marigina Alatala yi nakə fajin nafala sogeteden mabinni. Na yiren xili Eden. A yi adaman dəxə mənni.

⁹ Marigina Alatala yi wudin siyaan birin nasoli mənni, wudin naxan tofan, wudin naxan bogi donma a fajin na. Na yiren tagi, wudi firin yi na yi. Kedenna xili siimaya wudina. A firinden xili fe fajin nun fe jaxin kolon wudina.

¹⁰ Xuden yi mini Eden nakəni soli seene xa, a yi taxun, a findi xude naaninna ra.

¹¹ Na xude singen xili Pison. A danguma Xawila bəxən birin ma, xəmaan dənaxan yi.

¹² Na xəmaan fan. Wudi igen xiri jaxumən fan na, e nun gəmə tofajin naxan xili onixin.

¹³ Na xude firinden xili Gihon. A danguma Kusi bəxən birin ma.

¹⁴ Na xude saxanden xili Tigiri. A danguma Asuri bəxən ma a sogeteden binna ra. Na xude naaninden xili Efirati.

¹⁵ Marigina Alatala yi adaman dəxə Eden nakəni nən alogo a xa na yiren nawali, a yi a kantan.

¹⁶ Marigina Alatala yi yamarin so Adama yii, a naxa, “I nəe wudini itoe bogin birin donjə naxan Eden nakəni,

¹⁷ koni i nama fe fajin nun fe jaxin kolon wudin bogin don, bayo i na a don, i faxama nən.”

¹⁸ Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “A mi lan xəməən xa lu be a kedenna. N na a mali muxu fajin dama nən a xa.”

¹⁹ Burunna subene birin e nun xəline birin Marigina Alatala naxanye rafalaxi bəndən na, a yi e xali adaman fəma a xa e xili sa. Adaman e xili sa kii naxan yi, na yi findi e xinle ra.

²⁰ A yi xuruseene birin nun xəline birin nun burunna subene birin xili sa. Koni na waxatini Adaman munma yi a mali muxu fajin sətə singen.

²¹ Marigina Alatala yi xixənla radangu a ma. A yi a raxi ki fajni. A to xi, Marigina Alatala yi a jənsən xəri keden ba. A yi na ragali.

²² Na xanbi, na jənsən xənnə naxan kəlix adaman yi, Marigina Alatala yi na findi jaxanla ra, a yi fa a ra adama xə.

²³ Adama yi a fala, a naxa, “Iki, ito fataxi n xənnə nan na. A mən fataxi n fatin nin. A xinla falama nən ‘jaxanla,’ bayo a minixi xəməni nən.”*

²⁴ Nanara, xəməna a nga nun a fafe bejinna, a yi a maso a jaxanla ra, e findi fati bəndə kedenna ra.

²⁵ Xəməən nun a jaxanla magenla nan yi a ra nun, koni e mi yi yagima na ra.

3

Yulubi singena

¹ Sapin nan yi kəta Marigina Alatalaa daliseene birin xa. A yi jaxanla maxədin, a naxa, “Jəndin na a ra ba, Ala bata a fala, fa fala wudi binla naxanye birin Eden nakəni, ə nama e bogin don?”

² Naxanla yi a yabi, a naxa, “Wudin naxanye Eden nakəni, nxu nəe e bogin donjə nən,

³ koni wudin naxan Eden nakəni tagiyani, nxu mi nəe na bogin donjə, nxu mi nəe nxu yiin dinjə a ra. Xa na liga nxu faxama nən.”

⁴ Sapin yi a fala jaxanla xa, a naxa, “Ən-ən de! I mi faxama.

⁵ Ala a kolon, i na a don, i yəən nabima nən. I fama fe fajin nun fe jaxin kolondeni nən alo Ala yəəna.”

⁶ Naxanla to wudi bogin mato, a tofan, a fan donseen na, a fan xaxili sətə seen na, a yi a tongo. A yi a don. A yi nde tongo, a sa a so a xəməən yii, naxan yi a fəma. A fan yi a don.

⁷ Na waxatini e yəən yi rabi. E yi a kolon, a e magenla nan yi a ra. E yi xədə dəəne gira, e yi e dəgə dugin na.

* 2:23: 2.23 Heburu xuliin naxan bunna nən “xəməna” na maso jaxanla xinla ra Heburu xuini.

⁸ Na xanbi ra, xəməən nun a ɲaxanla yi Marigina Alatala sigati xuiin mə nəkəni ɲinbaridəən foye fajini. E yi e luxun wudine tagi.

⁹ Marigina Alatala yi a xili, a naxa, “Adama, i minen yi?”

¹⁰ Adaman yi a ratin, a naxa, “N bata i xuiin mə Eden nəkəni, koni n bata gaxu, bayo n magenla na a ra. Awa, n bata n luxun.”

¹¹ Ala yi a maxədin, a naxa, “Nde a yitaxi i ra a i magenla na a ra? I bata na wudi bogin don ba, n na i yamarixi naxan ma fe ra a i nama a don?”

¹² Adaman yi a yabi, a naxa, “Na ɲaxanla i naxan soxi n yii, na bata na wudi bogin so n yii, n yi a don.”

¹³ Na xanbi, Marigina Alatala yi ɲaxanla maxədin, a naxa, “I nanse ligaxi?” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Sajin nan n mayendenxi han n na a don.”

¹⁴ Awa, Marigina Alatala yi a fala sajin xa, a naxa, “I to bata ito liga, awa, n fan bata i danga xuruseene nun burunna subene birin tagi. I findima bubuseen nan na i kuiin xun na. I gbangbanna nan donma i ya dunuja yi gidini.

¹⁵ N bata yaxuyaən naso i tan nun ɲaxanla tagi. N bata a raso i ya diine nun a diine fan tagi. Na ɲaxanla diina i xunni wuruma nən, i fan yi a sanna maxələ.”

¹⁶ Ala yi a fala ɲaxanla xa, a naxa, “I fan, i tərəma nən i ya dii barideni. Na tərən gboma ayi nən. I birama nən i ya xəməən fəxə ra. A i yamarima nən.”

¹⁷ Ala yi a fala Adama xa, a naxa, “I bata bira i ya ɲaxanla fəxə ra. I bata na wudin bogin don, n na i yamarixi wudin naxan ma fe ra, a i nama na don. Iki n bata bəxən danga i ya fe ra. I tərəma nən balo sətədeni i ya dunuja yi gidini.

¹⁸ N ɲanle nun tansinne raminima nən bəxən ma, koni i baloma siseene nan xən xəən ma.

¹⁹ I balon sətəma i kuye wolonna nin han i xətəma bəxəni waxatin naxan yi, bayo i kelixi na bəxən nin. Bəndən ni i ra, i mən xətəma na bəndən nin.”

²⁰ Adaman yi a ɲaxanla xili sa Nmahawa bayo a findima muxun birin nga nan na.

²¹ Marigina Alatala yi dugin kidi daxina nde dəge Adama nun a ɲaxanla xa. A yi na ragodo e ma.

²² Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman bata findi alo ən tan, bayo a bata fe fajin nun fe ɲaxin kolon. A mi daxa a xa siimaya wudi bogin don, xa na mi a ra a mi faxama nun.”

²³ Marigina Alatala yi e ramini Eden nəkəni, a e xa sa bəxən nawali e fataxi naxan na.

²⁴ A to Adama kedi, Ala yi maleka gubugubu kanne ti Eden sogeteden binna ra. A mən yi silanfanna* tēē daxin lu mənni naxan a firifirima na longonni kiraan kantan xinla ma siga siimaya wudin yireni.

4

Kayini nun Habila fe

¹ Adama yi Nmahawa kolon ɲaxanla ra. Nmahawa yi fudikan. E yi diin sətə naxan xili Kayini. Nmahawa yi a fala, a naxa, “Alatala bata n mali dii xəməən sətə feen na.”*

² Na xanbi, Nmahawa yi Kayini raburunna sətə dii xəməna, naxan yi xili Habila. Habila, xuruse rabaan nan yi a ra. Kayini, xəē biin nan yi a ra.

³ Na waxatin to dangu, Kayini yi fa sansi bogina ndee ra, a ne ba saraxan na Alatala xa.

⁴ Koni Habila yi fa xuruse dii singen na e nun a turena. Alatala yi Habila nun a saraxan nasuxu,

⁵ koni a mi Kayini nun a saraxan nasuxu.

Awa, Kayini yi xələ. A yetagin yi masara.

⁶ Na xanbi, Alatala yi Kayini maxədin, a naxa, “Nanfera i xələxi? Nanfera i yetagin masaraxi?”

⁷ Xa i fe fajin liga, n na rasuxuma nən, koni xa i fe ɲaxin liga, yulubina i ya dəən na, a i mamelema. I kata, i yi a nə.”

⁸ Kayini yi a fala a xunyen xa, a naxa, “En siga xəən ma.” E to so xəən ma, Kayini yi a xunyen Habila suxu. A yi a faxa.

⁹ Na xanbi Alatala yi Kayini maxədin, a naxa, “I xunyen Habila minen yi?” A yi a yabi, a naxa, “N mi a kolon. N tan nan n xunyen kantan muxun na ba?”

¹⁰ Ala yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi? I tuli mati. I xunyen wunla n gbelegebelema bəxəni.

¹¹ N bata i danga bayo i bata i xunyen faxa. N na i kedima nən bəxəni ito ma i xunyen wunla denaxan yi.

¹² I na bəxən nawali, i mi balon sətəma. I findima sigatiin nan na.”

¹³ Kayini yi a fala Alatala xa, a naxa, “Na həkən goronna gbo n tan xun ma.

¹⁴ Xa i bata n kedi to, n mi i toma sənən. N findima sigatiin nan na. Muxun naxan sa n toma, a n faxama nən.”

¹⁵ Alatala yi a yabi, a naxa, “En-ən, xa muxu yo i faxa, n na i gbeen ɲəxəma nən dəxəja ma solofere.” Alatala yi taxam-asenna sa Kayini ma alogo xa naxan sa a to, a nama a faxa.

* **3:24: 3.24Silanfanna:** Sofane yengeso degemana. nən “Sətəna.”

* **4:1: 4.1Kayini** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna

¹⁶ Awa, Kayini yi a makuya Alatala ra. A sa dɔxɔ Nodi bɔxɔni Eden nakɔn sogetede binna ra.

¹⁷ Kayini yi a paxanla kolon paxanla ra. A paxanla yi fudikan. A yi diin sɔtɔ naxan xili Xənɔki. Kayini yi taan ti na yi. A yi a diin xili sa na taan xun ma.

¹⁸ Xənɔki nan Yiradi sɔtɔ. Yiradi yi Mehuyayeli sɔtɔ. Mehuyayeli yi Metusayeli sɔtɔ. Metusayeli yi Lameki sɔtɔ.

¹⁹ Lameki yi paxalan firin tongo. Kedenna xili Ada. Boden xili Sila.

²⁰ Ada yi Yabali sɔtɔ. Yabali, xuruse rabane nun bubu kanne baba nan yi a ra.

²¹ Yabali xunyən xili Yubali. Yubali, kon-den maxane nun xulen fene baba nan yi a ra.

²² Sila fan yi diin sɔtɔ. A xili Tubali-Kayini. A tan, xabun nan yi a ra. A yi waliseen sifan birin nafalama sulan na, e nun wurena. Tubali-Kayini xunyən paxalanmaan yi xili Nama.

²³ Lameki yi a fala a paxanle xa, a naxa, “Ada nun Sila, ɛ tuli mati. Lameki a paxanle, ɛ ɛ tuli mati n ma falan na. N bata xeməna nde faxa n gbeen pɔxɔn na. N bata na banxulanna faxa bayo a bata n maxɔlɔ.

²⁴ Xa Kayini daxa a gbeen pɔxɔ dɔxɔna ma solofere, Lameki a gbeen pɔxɔma nən dɔxɔna ma tonge solofere e nun solofere.”

²⁵ Adama yi a paxanla kolon paxanla ra. A yi diin sɔtɔ naxan yi xili Seti. A na xili sa bayo Ala bata a diin Habila pɔxɔ so a yii Kayini naxan faxa.[†]

²⁶ Seti fan yi diin sɔtɔ naxan xili Enosi. Na waxatini, muxune yi Alatala xinla binya fɔlɔ.

5

Adama han Nuhan Taruxune Singen 1.1-4

¹ Adama bɔnsɔnna taruxun ni ito ra. Ala to Adama da, a a findi a yete maligan na,

² a e da xemen nun paxanla. A e baraka. A e xili sa “Adamana.”

³ Adama to fori jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge saxan, a yi diin sɔtɔ a yete maligan na naxan maso a ra. A yi a xili sa Seti.

⁴ Seti bari xanbini, Adama yi bu jɛɛ kɛmɛ solomasɛxɛ. A mən yi dii xemen nun dii tɛmɛ gbɛtɛyɛ sɔtɔ.

⁵ Adama a siimayaan yi siga jɛɛ kɛmɛ solomanaanin jɛɛ tonge saxan. Na xanbi ra, a yi faxa.

⁶ Seti to bu jɛɛ kɛmɛ jɛɛ suulun, a yi Enosi bari.

⁷ Enosi bari xanbini, Seti yi bu jɛɛ kɛmɛ solomasɛxɛ jɛɛ solofere. A mən yi dii xemen nun dii tɛmɛ gbɛtɛyɛ sɔtɔ.

⁸ Seti a siimayaan yi siga jɛɛ kɛmɛ solomanaanin jɛɛ fu nun firin. Na xanbi ra, a yi faxa.

⁹ Enosi to bu jɛɛ tonge solomanaanin, a yi Kenan bari.

¹⁰ Kenan bari xanbini, Enosi yi bu jɛɛ kɛmɛ solomasɛxɛ jɛɛ fu nun suulun. A mən yi dii xemen nun dii tɛmɛ gbɛtɛyɛ sɔtɔ.

¹¹ Enosi a siimayaan yi siga jɛɛ kɛmɛ solomanaanin jɛɛ suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹² Kenan to bu jɛɛ tonge solofere, a yi Mahalaleli bari.

¹³ Mahalaleli bari xanbini, Kenan yi bu jɛɛ kɛmɛ solomasɛxɛ jɛɛ tonge naanin. A mən yi dii xemen nun dii tɛmɛ gbɛtɛyɛ sɔtɔ.

¹⁴ Kenan ma siimayaan yi siga jɛɛ kɛmɛ solomanaanin jɛɛ fu. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹⁵ Mahalaleli to bu jɛɛ tonge sennin e nun suulun, a yi Yarədi bari.

¹⁶ Yarədi bari xanbini, Mahalaleli yi bu jɛɛ kɛmɛ solomasɛxɛ jɛɛ tonge saxan. A mən yi dii xemen nun dii tɛmɛ gbɛtɛyɛ sɔtɔ.

¹⁷ Mahalaleli a siimayaan yi siga jɛɛ kɛmɛ solomasɛxɛ jɛɛ tonge solomanaanin jɛɛ suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹⁸ Yarədi to bu jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge sennin e nun firin, a yi Xənɔki bari.

¹⁹ Xənɔki bari xanbini, Yarədi yi bu jɛɛ kɛmɛ solomasɛxɛ. A mən yi dii xemen nun dii tɛmɛ gbɛtɛyɛ sɔtɔ.

²⁰ Yarədi a siimayaan yi siga jɛɛ kɛmɛ solomanaanin jɛɛ tonge sennin e nun firin. Na xanbi ra, a yi faxa.

²¹ Xənɔki to bu jɛɛ tonge sennin jɛɛ suulun, a yi Matusela bari.

²² Matusela bari xanbini, Xənɔki yi bira Ala fɔxɔ ra jɛɛ kɛmɛ saxan. A mən yi dii xemen nun dii tɛmɛ gbɛtɛyɛ sɔtɔ.

²³ Xənɔki a siimayaan yi siga jɛɛ kɛmɛ saxan jɛɛ tonge sennin e nun suulun.

²⁴ Xənɔki yi sigan tima e nun Ala. Na xanbi ra, a mi lu na sɔnɔn, bayo Ala bata a xali, a mi faxa.

²⁵ Matusela to bu jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge solomasɛxɛ jɛɛ solofere, a yi Lameki bari.

²⁶ Lameki bari xanbini, Matusela yi bu jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ tonge solomasɛxɛ e nun firin. A mən yi dii xemen nun dii tɛmɛ gbɛtɛyɛ sɔtɔ.

²⁷ Matusela a siimayaan yi siga jɛɛ kɛmɛ solomanaanin jɛɛ tonge sennin e nun solomanaanin. Na xanbi ra, a yi faxa.

²⁸ Lameki to bu jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge solomasɛxɛ e nun firin, a yi diin sɔtɔ.

²⁹ A yi a xili sa Nuhan. A yi a fala, a naxa, “A tan nan a ligama en jinan en ma tɔrɔn nun en ma wanla ra, bayo Alatala bata bɔxɔn danga.”*

[†] 4:25: 4.25Seti maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen “A bata a fi.”

* 5:29: 5.29Nuhan maso xuina

nde ra Heburu xuini naxan bunna neen “madəndenna.”

³⁰ Nuhan bari xanbini, Lameki yi bu jee keme suulun jee tonge solomanaanin jee suulun. A man yi dii xemen nun dii teme gbeteye soto.

³¹ Lameki a siimayaan yi siga jee keme solofere jee tonge solofere e nun solofere. Na xanbi ra, a yi faxa.

³² Nuhan to bu jee keme suulun, a yi Semi nun Xami nun Yepeti soto.

6

Dunuya kala kiina

¹ Muxune wuya folo bəxən fari waxatin naxan yi, e yi dii temene bari.

² Dəpəxən naxanye fata Ala konna ra, na ndee yi yabu dii temene ra, bayo e tofan. E yi ndee ye matongo, e yi e findi e naxanle ra.

³ Na xanbi ra, Alatala yi a fala, a naxa, “N mi tinje n ma Niin xa bu adaman fatini habadan, bayo daliseen na a ra. A mi danguma jee keme jee məxəjen na.”

⁴ Na waxatini, e nun waxatin naxan fa na xanbi ra, Nefilimi muxu magaxuxine nan yi na dunuya yi. Na dəpəxən nun na dii temene nan ne barixi. E findi sofa magaxuxine nan na na waxatine yi e nun xili kanne.

⁵ Alatala yi a to adamadina naxuyaan bata gbo ayi bəxən fari. A miriyane findixi fe kobin nan na waxatin birin.

⁶ Na yi Alatala tərə han a yi nimisa adaman da feen na. Na yi a bəjen tərə.

⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman birin n naxan daxi, n na birin janma nən dunuya yi. Muxu ba, sube ba, bubuse ba, xəliin naxan tugaanma kore ba, n na birin naxərima nən dunuya yi, bayo n bata nimisa adaman da feen na.”

⁸ Koni, Nuhan yi rafan Alatala ma.

⁹ Nuhan bənsənna taruxun ni ito ra. Muxu tinxinxin nan yi Nuhan na na waxatini. Fe yo mi yi a ra. A yi biraxi Ala fəxə ra.

¹⁰ Nuhan dii saxan nan soto: Semi nun Xami nun Yepeti.

Nuhan yi kunkin nafala

¹¹ Dunuya bata yi kala Ala yee ra yi. A bata yi rafe fe naxin na.

¹² Ala yi dunuya to, a kalaxi, muxun birin fe naxin fəxə ra.

¹³ Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “N waxi adaman birin naxəri feni dunuya yi, bayo dunuya bata rafe fe kobin na. N waxi adaman birin nun bəxən birin kala feni.

¹⁴ Awa, i xa Goferi wudin nafala kunkin na. Konkone xa lu a kui. I dolen sa a kuiin nun a fanna ma.

¹⁵ I xa a rafala i kiini: A kuyan xa findi nəngənna ye keme saxan na, a yigbona tonge suulun, a yitena tonge saxan.

¹⁶ I a xunna soon nafala. A xa dangu nəngənna yəna ma keden na. I a deen ti a

dəxən ma. I xa kunkin kuini taxun dəxəna ma saxan.”

¹⁷ “N tan igen nadinma nən dunuya yi. A muxun birin halagi. Niimaseen birin faxama nən.

¹⁸ Koni n bata layirin tongo i xa. I so kunkini ito kui, i tan nun i ya diine nun i ya naxanla, e nun i ya diine naxanle.

¹⁹ I xa fa daliseen sifan birin firin firinna ra, a xemen nun a giləna alogo e xa kisi.

²⁰ Xəliin bənsənna birin firin firin, suben bənsənna birin firin firin, bubuseen bənsənna birin firin firin, e fama i xən, i yi e rakisi.

²¹ I xa donseen sifan birin xali kunkin kui. I xa sa a mara i tan xa e nun e fan xa.”

²² Nuhan yi a birin liga alo Ala a yamarixi kii naxan yi.

7

Fufa gbeena fe

¹ Alatala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “So kunkin kui, i tan nun i ya denbayaan birin, bayo tinxin muxun nan i ra waxatini ito yi.

² Sube radaxaxi yo sube radaxaxi, i xa na solofere raso kunkin kui, a xemen nun a giləna. Sube raharamuxi yo sube raharamuxi i xa na firin naso, a xemen nun a giləna.

³ Xəliin fan sifan birin, solofere tongo, a xemen nun a giləna, alogo daliseen sifan birin xa lu dunuya yi.

⁴ Xi solofere na dangu, n tulen nagodoma bəxən ma nən, soge tonge naanin, kəe tonge naanin. N niimaseen naxan birin daxi, na birin halagima nən.”

⁵ Nuhan yi na birin liga Alatala a yamari naxan na.

⁶ Fufaan mini waxatin naxan yi, Nuhan ma siimayaan jee keme sennin nan yi a ra.

⁷ Nuhan nun a diine nun a naxanla nun a diine naxanle yi keli igen yee ra, e yi so kunkin kui.

⁸ Sube radaxaxine nun sube raharamuxine, xəline nun bubuseene,

⁹ a xemen nun a giləna, e yi siga Nuhan fəma firin firin. E yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi.

¹⁰ Xii solofere dangu xanbini, na fufaan yi din dunuya ra.

¹¹ Nuhan ma siimayaan yi jee keme sennin, kike firin, xi fu nun solofere. Igen naxan bəxəni, na yi te folo, e nun igen naxan kore, na fan yi godo folo.

¹² Tulen yi fa bəxən ma soge tonge naanin, kəe tonge naanin.

¹³ Na ləxə yetəni, Nuhan nun a diine, Semi nun Xami nun Yepeti e nun a naxanla nun a dii saxanne naxanle, ne birin yi so kunkin kui.

¹⁴ Burunna suben bənsənna birin nun xuruseen bənsənna birin nun bubuseen bənsənna birin nun xəliin bənsənna birin, e yi so kunkin kui.

¹⁵ Daliseen birin naxan yengima, a firin firin, e yi fa Nuhan fəma. E yi so kunkin kui.

¹⁶ Niimaseen birin, a xəmənen nun a giləna, e yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi. Na xanbi ra, Alatala yi dəən balan.

¹⁷ Xi tonge naanin fufaan yi mini. A yi kunkini te.

¹⁸ Igen to gbo bəxən ma, kunkin yi dəxo igen fari.

¹⁹ Igen yi te han a yi sa geyaan birin xun ma dunuja yi.

²⁰ Igen yi sa geyane xun ma han nəngənna ye fu nun naanin.

²¹ Niimaseen naxanye birin yi dunuja yi, ne birin yi halagi: xəli yo, xuruse yo, burunna sube yo, bubuse yo, e nun adamadiin birin.

²² Niimaseen naxanye birin yi xaren na, naxanye yengima, ne birin yi halagi.

²³ Niimaseen naxanye yi bəxo xənnə ma, na birin yi xarəxi: adamadiine nun subene nun bubuseene e nun xəline, fə Nuhan keddenna, e nun naxanye yi a fəma kunkin kui.

²⁴ Fufaan yi din dunuja ra xii kəmə xii tonge suulun.

8

Fufaan nan fəna

¹ Koni Ala yi a xaxili lu Nuhan xən ma, e nun burunna subene, e nun xuruseen naxanye yi a fəma kunkin kui. Ala yi foyen nafa dunuja yi. Igen yi godo fəlo.

² Igen naxan yi kelima bəxən bun ma, na yi dan. Igen naxan yi kelima kore, na fan yi dan.

³ Ləxo yo bəxo fə nde ba igen na. Xii kəmə xii tongo suulunna bun ma, igen yi yelin gode.

⁴ Kike soloferen xii fu nun soloferedeni, kunkin yi dəxo geyaan fari, naxan xili Ararati.

⁵ Igen yi lu gode han kike fudeni. Kike fuden xii singe ləxəni, geyane xunne yi mini kənəni.

⁶ Xii tonge naanin dangu xanbini, Nuhan yi kunkin foye soden nabi, a bata yi naxan nafala a ma.

⁷ A yi xaxaan bejin. Na yi a firifiri, han igen yi yelin gode.

⁸ Nuhan mən yi ganban bejin, a xa sa igen mato xa a bata godo.

⁹ Koni na ganban mi san tide to, bayo igen yi dinxi dunuja birin na. A yi xəte Nuhan ma kunkin kui. Nuhan yi ganban suxu a yiin na, a a raso kunkin kui.

¹⁰ A yi a mame han xii solofere. A mən yi ganban bejin a firinden.

¹¹ Ninbanna ra ganban yi xəte Nuhan ma, oliwi wudi binla jəxənde xinden suxi a dəe ra. Awa, Nuhan yi a kolon a igen bata ba dunuja xun ma.

¹² A mən yi a mame xi solofere. A mən yi ganban bejin, koni ganban mi xəte a ma.

¹³ Nuhan ma siimayaan to siga jəe kəmə sennin jəe keden, kike keden, xi keden, fufaan yi nan dunuja yi. Nuhan to kunkin xunna ba, a yi a to bəxən maxaraxi.

¹⁴ Kike firin xi məxəjənə nun solofere to dangu, bəxən yi xara ghen!

¹⁵ Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa,

¹⁶ “E mini kunkin kui, i tan nun i ya jaxanla nun i ya diine, e nun i ya diine jaxanle.

¹⁷ I xa niimaseen birin namini kunkin kui: xəline nun subene e nun bubuseene, alogo e xa wuya, e xa yiriwa dunuja yi.”

¹⁸ Awa, Nuhan yi mini, e nun a diine nun a jaxanla nun a diine jaxanle.

¹⁹ Subene fan yi mini e nun bubuseene nun xəline. Niimaseen birin, bənsən yo bənsən, e mini e danna.

²⁰ Na xanbi ra, Nuhan yi saraxa ganden nafala Alatala xinli. A yi sube radaxaxina ndee tongo e nun xəli radaxaxina ndee. A yi ne ba saraxan na, ne yi sa tənəni.

²¹ Tutun to te, Alatala yi na gan xirin mə. A yi rafan a ma. A yi a fala a bəjəni, a naxa, “N mi bəxən dangama sənən adamana fe ra, bayo n na a kolon adama bəjən mi fan xabu a dii jəreya waxatini. N mi niimaseen birin halagima sənən alo n na singen liga kii naxan yi.

²² Fanni bəxən daxi, xəe bi waxatin nun se xaba waxatina, xunbenla nun kuye wolonna, soqe furen nun jəməna, yanyin nun kəəna, ne waxatine mi fa bama e kiini sənən.”

9

Ala yi a layiri tongo Nuhan xa

¹ Na xanbi ra, Ala yi barakan sa Nuhan nun a diine fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “E xa diin bari, e xa wuya, e xa bəxən nafe.

² Suben birin gaxuma e yəe ra nən naxanye bəxən ma, xəliin naxanye birin kore, bubuseen birin, yəxən naxan birin baani, e luma nən ne birin xun na.

³ Niimaseen naxan birin yengima e findima nən e balon na. N sansine so e yii kii naxan yi a singeni, iki n bata niimaseen birin fan so e yii na kiini.”

⁴ “Koni e nama sube yifaxin don bayo a niin wunla a yi.

⁵ E dentəgen sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Suben fan dentəgen sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Adaman dentəgen sama n xa nən a adaman boden niin wunla a fe ra.

⁶ Muxun naxan muxun niin bama, muxun nan a fan niin bama, bayo Ala bata adaman da a misaala ra.

⁷ Ɛ xa diin bari, Ɛ xa wuya, Ɛ xa bəxən nafe Ɛ yi yiriwa ayi."

⁸ Na xanbi ra, Ala yi a fala Nuhan xa e nun a diine,

⁹ a naxa, "N yeteen bata layirin tongo Ɛ xa e nun Ɛ mamandenne,

¹⁰ e nun niimaseen naxan birin yi Ɛ fəma kunkin kui: xoline nun xuruseene nun burrunna subene e nun niimaseen naxan birin dunuja yi.

¹¹ N bata layirin tongo Ɛ xa: fufaan mi niin birin bama sənən. Fufaan mi dunuja birin kalama sənən."

¹² Ala yi a fala, a naxa, "N bata layirin tongo Ɛ nun Ɛ mamandenne xa e nun niimaseen birin xa.

¹³ N sengunna yitama nən koren ma, naxan findima layirin taxamasenna ra n tan nun bəxən tagi.

¹⁴ N na tulen sa koren ma, sengunna min-ima nən.

¹⁵ Na waxatini na layirina fe rabirama n ma nən, n layirin naxan tongoxi Ɛ xa e nun niimaseen birin xa. N mi niin birin bama dunuja yi fufaan na sənən.

¹⁶ Sengunna na mini koren ma, n na a to, na layirina fe rabirama n ma nən, layirin naxan luma habadan, n layirin naxan tongoxi Ɛ xa e nun niimaseen birin xa naxanye dunuja yi."

¹⁷ Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, "Sengunni ito findixi layiri taxamasenna nan na, n nun niimaseen birin tagi dunuja yi."

¹⁸ Nuhan ma diin naxanye mini kunkin kui, e xili Semi nun Xami nun Yepeti. Kanan kaane baba nan yi Xami ra.

¹⁹ Muxun naxan birin wuyaxi dunuja yi, a kelixi Nuhan ma dii saxanne nin.

Nuhan yi dangan ti

²⁰ Nuhan xee rawanla nan yi a ra. A yi manpa binla sansiin si langan kui.*

²¹ Na sansiin to bogi, Nuhan yi manpaan nafala, a yi a min, a xunna yi keli. A yi a sa bubun kui a magenla ra.

²² Xami, Kanan kaane baba yi a baba magenla to. A yi na fala a tadane xa.

²³ Semi nun Yepeti yi dugin tongo, e yi siga e xanbiramaan na. E yi dugin sa e baba fari, koni e mi e baba magenla to.

²⁴ Nuhan xunna to dəxə, a keli, a yi a kolon a bolokada naxan ligaxi a ra.

²⁵ Nuhan yi a fala, a naxa, "N bata Kanan† danga. A findima konyi dənən nan na a tadane xa."

²⁶ A mən yi a fala, a naxa, "N bata barikan bira Alatala xa, Semi a Ala. Kanan xa findi Semi a konyin na.

²⁷ Ala xa Yepeti a bəxən gbo ayi. Yepeti xa lu Semi a bubun kui. Kanan xa findi Yepeti a konyin na."

²⁸ Fufaan jan xanbini, Nuhan yi jee keme saxan jee tonge suulun sətə.

²⁹ Nuhan ma siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee tonge suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

Nuhan ma diine, Semi nun Xami nun Yepeti a taruxun nan na ra.

10

Semi nun Xami nun Yepeti yixetene

Taruxune Singen 1.5-23

¹ Nuhan ma diine bənsənne taruxun ni i ra, Semi nun Xami nun Yepeti naxanye diine bari fufaan dangu xanbini.

² Yepeti a diine xinle ni itoe ra: Gomere nun Magogo nun Madayi nun Yawani nun Tubali nun Meski e nun Tirasi.

³ Gomere a diine xinle ni itoe ra: Asikenasi nun Rifati nun Togarama.

⁴ Yawani a diine xinle ni itoe ra: Elisaha nun Tarasisi nun Sipiri nun Rodanimi.

⁵ Muxuni itoe diine yi dəxə fəxə igen dē. E na siga dənaxan yi, e xabilayaan fəlo mənni. Na xabilane yi findi siya gbetene ra, birin nun e kon xuina.

⁶ Xami a diine xinle ni itoe ra: Kusi* nun Misiran nun Puti nun Kanan.

⁷ Kusi a diine xinle ni itoe ra: Seba nun Xawila nun Sabata nun Raama nun Sabiteka.

Raama a diine xinle ni itoe ra: Saba e nun Dedan.

⁸ Kusi fan diin sətə nən naxan xili Nimirodi. Na findi yengeso gbeen nan na dunuja yi.

⁹ Nimirodi fan, donso gbeen nan yi a ra Alatala yee ra yi. Nanara, muxune a falama, e naxa, "I luxi alo Nimirodi, donso gbeen nan yi a ra Alatala yee ra yi."

* 9:20: 9.20 Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

† 9:25: 9.29 Nuhan a mamandenna **Kanan** nan danga. A mi a dii yo danga. Semi yixetena nde Yaxuba yixetene nan Kanan yixetene raxəri Isirayila bəxəni, na yi findi dangan bunna ra. Na yengena fe sebxəi Yosuwe kitabə yiren kui. A mi sebxəi yire yo yi fa fala Kanan yixetene siga nən fati fəre bəxəni. A yixetə dango naxanye luxi e nii ra yengen xanbi ra, ne yi basan Yaxuba yixetene ra han Kanan muxu yo mi lu. Yanyina nde fati fərene fe sebxəi Dunuja Fəlon 10.6 kui. * 10:6: 10.6 Muxune laxi a ra a **Kusi** yixetena nde siga nən fati fərene bəxəni. Yanyina nde fati fərene benban finde a yixetena nde ra. A fe mən sebxəi Yatene 12.1 nun Esayi 20 nun Sofoni 3.10 kui e nun yire wuyaxi gbete. Nuhan Kusi xunye **Kanan** nan danga. Na feen sebxəi Dunuja Fəlon 9.25 kui.

¹⁰ A mangayaan liga nən taani itoe ma singen: Babilon nun Ereki nun Akadi nun Kalene taan naxan Sinari bəxəni.

¹¹ A yi keli Sinari yi, a yi siga Asiriya bəxəni. Menni, a yi taane ti naxanye xili Niniwa nun Rehoboti nun Iri nun Kala

¹² e nun Resen, taa gbeen naxan Niniwa nun Kala tagi.

¹³ Misiran yi findi muxuni itoe benban na: Ludu kaane nun Anami kaane nun Lehaba kaane nun Nafatu kaane

¹⁴ nun Patirusu kaane nun Kasaluxu kaane, Filisistine keli dənaxan yi, e nun Kafatoro kaane.

¹⁵ Kanan yi findi muxuni itoe baba ra: Sidon, a dii singena, e nun Xitine

¹⁶ nun Yebusune nun Amorine nun Girigasane

¹⁷ nun Xiwine nun Arakane nun Sini kaane

¹⁸ nun Arawada kaane nun Semara kaane nun Xamata kaane.

Na xanbi ra, Kanan bənsənnə birin yi xuya ayi.

¹⁹ Kanan bəxən naninna yi kelixi Sidon han sa dəxə Gerari taan na, a yi siga han Gasa, a yi dangu Sodoma nun Gomora nun Adamaha nun Seboyimi yi, han sa dəxə Lasa ra.

²⁰ Xami a muxune ni itoe ra, fata e bənsənnə nun e xuiin na e nun e bəxəne, e nun e siyane.

²¹ Semi, Yepeti tada fan yi diine sətə. Semi findi Eberi a diine benban nan na.

²² Semi a diine xinle ni itoe ra: Elan nun Asuri nun Arapaxadi nun Ludu e nun Arami.

²³ Arami a diine xinle ni itoe ra: Yusu nun Xulu nun Geteri e nun Meseki.

²⁴ Arapaxadi yi Selaxa sətə. Selaxa yi Eberi sətə.

²⁵ Eberi yi dii firin sətə. Keden xili Pelegi† bayo dunuja yitaxun a waxatin nin. A xunyən xili Yokatan.

²⁶ Yokatan ma diine xinle ni itoe ra: Alo-modadi nun Selefa nun Xasaramaweti nun Yera

²⁷ nun Hadoran nun Yusali nun Dikila

²⁸ nun Obala nun Abimayeleye nun Saba

²⁹ nun Ofiri nun Xawila nun Yobabo. Ne birin baba nan yi Yokatan na.

³⁰ E bəxən yi kelixi Mesa sa dəxə han Se-fare, naxan geyaan sogeteden binni.

³¹ Semi a diine ni i ra, fata e bənsənnə nun e xuine nun e bəxəne nun e siyane ra.

³² Nuhan ma diine bənsənnə nan ne ra e siyane yəen ma. Fufaan dangu xan-bini, bənsənni itoe yi findi siyane birin na dunuja yi.

11

Xuine yitaxun fena

¹ Na waxatini, dunuja birin yi xui keden nan falama.

² Muxuna ndee to siga sogeteden binni, e yi dəxə Sinari lanbanni.

³ E yi a fala e bode xa, e naxa, “En siga, en xa bitikidin bənbə, en xa a gan.” E yi bitikidine dəxə gemene jəxəni. E yi dolen findi bitikidi* dəxə seen na.

⁴ Na xanbi ra, e yi a fala, e naxa, “En siga, en xa taan ti en yete xa, e nun sanganso gbeen naxan tema han kore, alogo en xinla xa gbo ayi. Nanara, en nama xuya ayi dunuja xun xən.”

⁵ Koni Alatala yi godo na taan nun sanganso gbeen matodeni muxune naxan ti.

⁶ Alatala yi a fala, a naxa, “Muxuni itoe, naxanye siya keden, xui keden a ra, xa ne bata wanli ito fəlo, wanla birin e waxi naxan ke feni sənən, e na ligama nən.

⁷ En siga, en godo e xuiin basandeni alogo e nama e bode xuiin me.”

⁸ Alatala yi e raxuya ayi. Na taan ti feen yi dan.

⁹ Na yiren yi xili Babeli,† bayo Alatala bata dunuja xuine basan e bode ra na yi. Fəlo mənni, Alatala yi e raxuya ayi dunuja birin ma.

Semi han Tera

Taruxune Singen 1.24-27

¹⁰ Semi bənsənnə taruxun ni i ra.

Fufaan dangu jəen firinna, Semi a si-mayaan yi jee keme sətə. A yi a diin sətə naxan xili Arapaxadi.

¹¹ Arapaxadi bari xanbini, Semi mən yi jee keme suulun sətə. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sətə.

¹² Arapaxadi to jee tonge suulun nun suulun sətə, a yi Selaxa bari.

¹³ A to Selaxa sətə, Arapaxadi yi bu jee keme naanin jee saxan. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sətə.

¹⁴ Selaxa to jee tonge saxan sətə, a yi Eberi bari.

¹⁵ A to Eberi sətə, Selaxa yi bu jee keme naanin jee saxan. A yi dii xemen nun dii teme gbetene sətə.

¹⁶ Eberi to jee tonge saxan e nun naanin sətə, a yi Pelegi bari.

¹⁷ A to Pelegi sətə, Eberi yi bu jee keme naanin jee tonge saxan. A yi dii xemen nun dii teme gbetene sətə.

¹⁸ Pelegi to jee tonge saxan sətə, a yi Rewu bari.

¹⁹ A to Rewu sətə, Pelegi yi bu jee keme firin jee solomanaanin. A yi dii xemen nun dii teme gbetene sətə.

† 10:25: 10.25Pelegi bunna nən fa fala “Mayitaxunna.”
“Birikidina.” † 11:9: 11.9Babeli maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən fa fala “Mayibasanna.”

* 11:3: 11.3Bitikidin mən falama yirena nde yi fa fala

²⁰ Rewu to jee tonge saxan nun firin soto, a yi Serugu bari.

²¹ A to Serugu soto, Rewu yi bu jee keme firinjee solofere. A yi dii xemen nun dii teme gbetene soto.

²² Serugu to jee tonge saxan soto, a yi Nahori bari.

²³ A to Nahori soto, Serugu yi bu jee keme firin. A yi dii xemen nun dii teme gbetene soto.

²⁴ Nahori to jee mɔxɔɲen nun solomanaanin soto, a yi Tera bari.

²⁵ A to Tera soto, Nahori yi bu jee keme jee fu nun solomanaanin. A yi dii xemen nun dii teme gbetene soto.

²⁶ Tera to jee tonge solofere soto, a yi Iburaama nun Nahori nun Haran bari.

Tera a denbayana

²⁷ Tera bɔnsɔnna taruxun ni i ra.

Tera yi Iburaama nun Nahori nun Haran bari. Haran yi Loti bari.

²⁸ Benun Tera xa faxa, a diin Haran yi faxa Yuru taani Babilon bɔxɔni, a barixi denaxan yi.

²⁹ Iburaama nun Nahori yi paxanle futu. Iburaama paxanla yi xili Sarayi. Nahori a paxanla xili Milika. Milika baba nan yi Haran na. Haran dii firin nan soto, Milika nun Isika.

³⁰ Gbantannan yi Sarayi ra. Dii yo mi yi a yii.

³¹ Tera yi a denbayaan xali, a dii Iburaama, e nun a mamandenna Loti, Haran ma diina, e nun a mamandenna Sarayi, Iburaama paxanla. E birin yi keli Yuru taani Babilon bɔxɔni alogo e xa siga Kanan bɔxɔni. Koni e to Xarani taan li, e yi dɔxɔ mɛnni.

³² Tera yi bu jee keme firin jee suulun. A yi faxa Xarani yi.

12

Ala yi Iburaama xili

¹ Alatala yi a fala Iburaama xa, a naxa, “Keli i ya yamanan nun i xabilan nun i babaa genli. I siga na yamanani n naxan yitama i ra.

² N ni i findima siya gbeen na nɛn. N na i barakama nɛn, n ni i findi xili kanna ra. Muxune fan duban sɔtɔma nɛn i tan barakani.

³ Naxan na duba i xa, n fan na kanna barakama nɛn. Naxan na i danga, n fan dangannagidima na kanna ma nɛn. Dunuja xabilane birin duban sɔtɔma nɛn i tan barakani.”

⁴ Awa, a siin jee tonge solofere e nun suulunna soto waxatin naxan yi, Iburaama yi keli Xarani yi alo Alatala a yitaxi a ra kii naxan yi. Loti fan yi siga Iburaama fɔxɔ ra.

⁵ A yi a paxanla Sarayi nun a xunyena dii Loti nun a soto seen birin, e nun muxune a

naxanye sɔtɔxi Xarani yi, a yi ne birin xali. E yi siga Kanan bɔxɔni.

⁶ Iburaama yi dangu bɔxɔn na han a sa wudi bili gbeen li denaxan yi xili More, Siken bɔxɔni. Na waxatini, Kanan kaane yi dɔxi mɛnni nun.

⁷ Koni Alatala yi a yete yita Iburaama ra. A yi a fala, a naxa, “N bɔxɔni ito nan fima i yixetene ma.” Awa, Iburaama yi saraxa ganden nafala Alatala xa naxan a yete yitaxi a ra.

⁸ A yi keli mɛnni, a siga geyaan ma, geyaan naxan Beteli sogeteden binni. A yi bubun ti mɛnni. Beteli taan yi lu a sogegododeni. Ayi taan yi lu a sogetedeni. A yi saraxa ganden nafala Alatala xa mɛnni. A yi Alatala maxandi a xinla ra.

⁹ Na xanbi ra, a yi siga Negewi tonbonna binni.

Iburaama yi siga Misiran yi

¹⁰ Na waxatini, fitina kamɛn yi so bɔxɔni. Awa, Iburaama yi siga Misiran bɔxɔni bayo donse yo mi yi na.

¹¹ Benun e xa so Misiran bɔxɔni, Iburaama yi a fala a paxanla Sarayi xa, a naxa, “A kolon, paxalan tofapin nan i tan na.

¹² Misiran kaane na i to waxatin naxan yi, e a falama nɛn a n ma paxanla nan i ra. Na xanbi ra, e n faxama nɛn, koni e mi i tan faxe.

¹³ I xa a fala e xa a n xunyen nan i tan na, alogo e xa kininkinin n ma i sabun na. Nayi, e mi n faxama i tan ma fe ra.”

¹⁴ Iburaama to Misiran li, Misiran kaane yi a to, a Sarayi paxalan tofapin nan a ra.

¹⁵ Misiran Mangana kuntigine yi paxanla ito matɔxɔ Misiran Mangan xa. Misiran Mangan yi a xali a konni.

¹⁶ A yi hinan Iburaama ra a paxanla fe ra. Iburaama yi xuruse xunxurine nun jingene nun sofanle nun konyine nun jɔgɔmɛne soto.

¹⁷ Koni Alatala yi fure paxin sa Misiran Mangan nun a denbayaan ma Sarayi a fe ra, Iburaama paxanla.

¹⁸ Nanara, Misiran Mangan yi Iburaama xili. A yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi n na? Nanfera i mi a falaxi n xa i ya paxanla nan a ra.

¹⁹ Nanfera i ya falaxi a i xunyen nan a ra han n tan bata a findi n ma paxanla ra? Awa, hon, i ya paxanla ni i ra. E siga!”

²⁰ Na xanbi, Misiran Mangan yi yamarin fi a sofane ma lan Iburaama a fe ma. E yi a ragbɛngbɛn e nun a paxanla, e nun a yii seen birin.

13

Iburaama nun Loti

¹ Awa, Iburama yi keli Misiran yamanani. A yi siga Negewi tonbonna mabinni e nun a ɲaxanla nun a seen birin, e nun Loti.

² Iburama bata yi findi nafulu kannu ra nun. Xuruseene nun gbetin nun xɛmaan yi a yii.

³ A keli Negewi yi, a yi a masiga han Betɛli taani. Yirena nde yi Betɛli taan nun Ayi taan longonna ra, Iburama bubun yi tixi mɛnna nan singe yi.

⁴ A saraxa gande singen fan yi mɛnna nin nun. Iburama yi Alatala maxandi a xinla ra mɛnni.

⁵ Loti yi biraxi Iburama fɔxɔ ra, xuruseene nun bubune yi a fan yii nun.

⁶ Iburama a xuruse ganla nun Loti a xuruse ganla yi gbo na bɔxɔn xa. E mi yi nɔɛ luyɛ yire kedenni sɔnɔn.

⁷ Sɔnxɔ sɔnxɔn yi mini Iburama xuruse rabane nun Loti a xuruse rabane tagi. Kanan kaane nun Perisi kaane fan yi mɛnni na waxatini.

⁸ Nanara, Iburama yi a fala Loti xa, a naxa, "Sɔnxɔ sɔnxɔn nama bira en tagi e nun en ma xuruse rabane tagi, bayo en tan ngaxakedenmane nan en na.

⁹ Bɔxɔni ito birin i yɛɛ ra. Awa, en xa fata. Xa i siga kɔmɛnna ma, n tan yi siga yiifanna ma. Xa i siga yiifanna ma, n tan yi siga kɔmɛnna ma."

¹⁰ Loti yi a yɛɛn nasiga, a yi sa Yurudɛn mɛrɛn to. Igen yi na nun a fajin na. Benun Alatala xa Sodoma nun Gomora halagi, na bɔxɔne yi fan han Soyari binni, alo Misiran bɔxɔna, alo Alatala a nakɔ rafalaxina.*

¹¹ Awa, Loti yi Yurudɛn mɛrɛn sugandi a yete xa. A yi siga sogeteden mabinni. E yi fata.

¹² Iburama yi lu Kanan bɔxɔni. Loti yi lu Yurudɛn mɛrɛn taane tagini. A yi bubun ti Sodoma fɛma.

¹³ Sodoma kaane bata yi kobi ayi a gɛgɛbe, e bata yi findi yulubi kan belebelen na Alatala yɛɛ ra yi.

¹⁴ Iburama nun Loti to fata, Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, "I yɛɛn ti sogeteden na, e nun sogegododen na, e nun yiifanna nun kɔmɛnna ma.

¹⁵ I bɔxɔn naxan birin toxi, n na a fima i ma nɛn e nun i bɔnsɔnna ma han habadan.

¹⁶ N ni i bɔnsɔnna rawuyama ayi nɛn alo gbangbanna naxan bɔxɔn ma. Xa muxun nɔɛ mɛɲɛnsinna tɛnge, awa, a nɔɛ nɛn i bɔnsɔnna yaten kolonɲɛ.

¹⁷ Keli, i bɔxɔni siga, a kuye yɛɛn nun a yigbo yɛɛna, i xa a birin mato bayo n na a fima i tan nan ma."

¹⁸ Awa, Iburama yi bubun yiren masara. A yi dɔxɔ wudi belebelena nde mabinna ra

Mamire nun Xebiron fɛma. A yi saraxa ganden nafala mɛnni Alatala xa.

14

Iburama Loti ratanga fena

¹ Na waxatini, Manga Amirofeli naxan Babilɔn bɔxɔn ma yo, Manga Ariyoki naxan Elasari bɔxɔn ma yo, Manga Kɛdolama naxan Elan bɔxɔn ma yo, Manga Tidali naxan Goyin bɔxɔn ma yo, manga naaninni itoe yi layirin tongo e bode xa manga suulun ni itoe yenge feen na.

² Na manga suulunne nan itoe ra: Bera Sodoma mangan nun Birusa Gomora mangan nun Sinabu Adamaha mangan nun Sɛmɛberi Seboyimi mangana e nun Bela mangana. Bela mɔn xili Soyari.

³ Manga suulunni itoe yi e malan Sidimi lanbanni, Fɔxɔ Daraan denaxan yi.

⁴ Xabu ɲɛɛ fu nun firin manga suulunni itoe yi Manga Kɛdolama bun ma, koni a ɲɛɛ fu nun saxanden na, e yi murute.

⁵ A ɲɛɛ fu nun naanindena, Manga Kɛdolama nun mangan naxanye yi a fɛma, e yi siga yenge sodeni. E yi siyani itoe birin nɔ yɛngeni: Refa kaan naxanye yi Asatarɔti-Karinayin yi, Susi kaan naxanye yi Xami yi, Emi kaan naxanye yi Sihawe-Kiriyatayimi yi.

⁶ e nun Xori kaan naxanye yi geyaan ma Seyiri binni han Eli-Paran tonbonna fɛma.

⁷ Na xanbi e yi xɛtɛ, e yi siga En-Misapati, naxan xili Kadesi. E yi Amalekine nɔ e nun Amarin naxanye yi dɔxi Xasasɔn-Tamari yi.

⁸ Na waxatini, Sodoma mangan nun Gomora mangan nun Adamaha mangan nun Seboyimi mangan nun Bela mangan denaxan mɔn xili Soyari, na mangane yi e malan Sidimi lanbanni manga naaninni itoe yɛngɛdeni:

⁹ Kɛdolama Elan mangan nun Tidali Goyin mangan nun Amirofeli Babilɔn mangan nun Ariyoki Elasari mangana. Na manga naaninna yi manga suulunna yenge.

¹⁰ Awa, yinle yi Sidimi lanbanni, dolena e kui. Sodoma mangan nun Gomora mangan yi e gi. Yenge sona ndee yi bira yinle ra. Ndee yi e gi siga geyaan fari.

¹¹ Na manga naanin naxanye nɔɔn sɔtɔxi, ne yi nafunla nun donseene birin tongo Sodoma taan nun Gomora taani. E yi siga.

¹² E yi Iburama xunyɛna dii Loti fan suxu e nun a herisigen birin, bayo a yi dɔxi Sodoma taan kui.

¹³ Muxuna nde yi a gi, a sa na feen birin yɛba Iburama Heburu kaan xa. Na waxatini, Iburama yi dɔxi wudi bili belebelen bun ma Mamire Amarin konni. Mamire nun a ngaxakedenne, Esikoli nun Aneri, ne bata yi layirin tongo Iburama xa.

* 13:10. 13.10 Na feen mɔn seɓexi Dunuja Fəlon 2.8-10 kui.

¹⁴ Iburama to a mə, muxune bata a xunyena dii xəmə Loti suxu, a yi yengesone tongo, muxu kəmə saxan muxu fu nun solo-masəxə naxanye barixi a sariyan kui, naxanye fatan yenge sodeni. E yi siga na mangane fəxə ra han taan naxan xili Dan.

¹⁵ Kəeen na, Iburama yi a yengesone yitaxun, e yi na mangane raterəna yengen na. E nun a yengesone yi nə na mangane matuntunə han Xoba, Damasi taan kəməna ma.

¹⁶ A yi fa e herisigen birin na, a yi fa a xunyena diin Loti fan na, e nun a sətə seen birin, sa naxanle fari e nun yamaan birin.

Iburama nun Melikisedeki

¹⁷ Iburama to xəte xunna kenla kui, keli Manga Kədolama yengədeni e nun mangaxan naxanye yi a fəma, Sodoma mangan yi siga Iburama ralandeni Sihawe lanbanni. Məna xili “Mangana Lanbanna.”

¹⁸ Na xanbi, Melikisedeki,* Salemi mangan yi fa burun nun wudi bogi igen na Iburama xa alo manpana. Kore Xənnə Ala a saraxaraliin nan yi Melikisedeki ra.

¹⁹ A yi duba Iburama xa, a naxa, “Kore Xənnə Ala naxan koren nun bəxən daxi, na xa Iburama barayi.

²⁰ Tantunna Kore Xənnə Ala xa, naxan i yaxune rayarabixi i xa.” Na waxatini, Iburama yi a se tongoxine birin yaganna fi Melikisedeki ma.

²¹ Sodoma mangan yi a fala Iburama xa, a naxa, “N ma muxune raxəte n ma, koni nafunla xa lu i tan xa.”

²² Koni Iburama yi a fala Sodoma mangan xa, a naxa, “N bata n kələ Alatala yi, Kore Xənnə Ala naxan koren nun bəxən daxi,

²³ n mi sese tonge naxan findixi i gbeen na, hali lutidina, xa na mi a ra sankidi lutina, alogo i nama a fala sənən fa fala ‘N tan nan Iburama findi nafulu kanna ra.’

²⁴ N mi sese tonge, fə n ma yengesone naxan donxi e nun naxan findixi e gbeen na. Aneri nun Esikoli nun Mamire e gbeen tongoma nən.”

15

Ala yi layirin tongo Iburama xa

¹ Na xanbi, Iburama yi fe toon ti alo xiyena, Alatala yi fa a ma, a yi a fala a xa, a naxa, “Iburama i nama gaxu, n tan nan i kantanma. I saran gbeen sətəma nən.”

² Iburama yi a yabi, a naxa, “Marigina Alatala, i nanse jənigexi i naxan soma n yii? Bayo dii yo mi n yii. N mi dii sətəxi naxan n kəen tongoma fə n ma walikəna, Eliyeseri Damasi kaana.

³ I mi dii yo fixi n tan ma. Nanara, n ma walikəen naxan barixi n konni, na nan findima n kəe tongon na.”

⁴ Alatala yi a yabi, a naxa, “En-en, i ya walikəen mi findima i kəe tongon na de! I bari diin yatin nan fama findideni i kəe tongon na.”

⁵ Ala yi Iburama ramini a bubun bun ma, a yi a fala a xa, a naxa, “I yəen nate kore. I sarene tənge xa i nəə a yaten kolonjə.” A mən yi a fala a xa, a naxa, “I ne toxi kii naxan yi kuyen ma, i bənsənna fan wuyama ayi na kiini nən, i mi nəə a yaten kolonjə.”

⁶ Iburama yi denkeleya Alatala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa.

⁷ Ala yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra naxan i raminiyi Yuru taani Babilən bəxəni. N na i xali bəxən ma n dənaxan fima i ma.”

⁸ Iburama yi a maxədin, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolonma di, fa fala n fama na bəxən sətədeni nən?”

Alatala layirin xidi fəna

⁹ Ala yi a fala a xa, a naxa, “Fa jinge gilen nun sii gilen na, e nun yəxəe kontonna naxanye bata jəe saxan saxan ti, e nun ganba gilen nun kolokonde diina. I yi e fi n ma.”

¹⁰ Iburama yi fa na subene ra. A yi jingen nun sii gilen nun yəxəe kontonni sənən a tagi. A yi na sube dungine sa e dan na, koni a mi xəline tan yixaba.

¹¹ Segene yi fa, e godo na sube faxaxine ma. Iburama yi e birin kedi.

¹² Sogen godomatəna, xixənla yi Iburama suxu kati! Kuyen yi yidimi, dimi magaxuxin yi so.

¹³ Ala yi a fala a xa, a naxa, “A kolon yati, i bənsənna dəxəma nən yamana gbəte yi, e konna mi dənaxan na. E findima nən konyin na na bəxəni. E fe xələn siyaan birin sətəma nən jəe kəmə naaninna bun ma muxu yiini.

¹⁴ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nən. Na xanbi ra, e nən minima na yamanani, e se fajin gbegbe xalima nən.

¹⁵ I tan fama nən bəjəe xunbenla sətədeni, i mən siimaya xunkuyen sətəma nən, han i sa laxiraya waxatin naxan yi.

¹⁶ I yixetən naaninden xətema nən na bəxəni, bayo fə Amorine e haken na gbo ayi waxatin naxan yi.”

¹⁷ Sogen to godo, dimin yi so. Na waxatini tēe kə seen naxan yi tutin naminima e nun tēe dəgəna, a yi dangu sube dungine saden tagi.

¹⁸ Taxamasenna nan na ra, Alatala yi layirin naxan tongoxi a tan nun Iburama tagi na ləxə yeteni. A yi a fala a xa, a naxa, “N bata yamanani ito fi i bənsənna ma, keli Misiran baan ma han sa dəxə Efirati baa bebelən na.”

¹⁹ Siya dəxə wuyaxin nan yi na: Kenine nun Kenisine nun Kadimonne

* 14:18: 14.18 Melikisedeki bunna nən fa fala “Manga tinxinxina.”

²⁰ nun Xitine nun Perisine nun Refane

²¹ nun Amorine nun Kanan kaane nun Girigasane e nun Yebusu kaane.

16

Sumayila bari ləxəna

¹ Sarayi, Iburama a ɣaxanla munma yi dii yo bari a xa. Konyi gile Misiran kaana nde yi walima a yii naxan yi xili Hagara.

² Sarayi yi a fala a xəməən xa, a naxa, "I bata a to, Alatala mi dii bari feen nagidixi n tan ma. Koni yanyina nde n nœ diin sətə i xa nən n ma konyi gilen sabun na. Ə birin nan lan ə xa xi to." Iburama yi tin Sarayi a falan ma a naxan falaxi a xa.

³ Sarayi yi a konyi gilen Hagara Misiran kaan tongo, a yi a so a xəməna Iburama yii, a xa findi a ɣaxanla ra. Iburama bata yi jee fu ti Kanan bəxən ma.

⁴ Iburama nun Hagara yi xi yire kedenni, Hagara yi fudikan. Hagara to la a ra fa fala a bata fudikan, a yi yo a kanna ma, a yi a mato a kobin na.

⁵ Sarayi yi a fala Iburama xa, a naxa, "Konbini ito, n na raxetema i tan nan ma Hagara naxan saxi n fari! Bayo, n tan nan n ma konyi gilen fixi i ma a xa findi i ya ɣaxanla ra. Xabu a la a ra a fudikanna na a ra, a fa fe kobin nan tun yilanma n na. Alatala xa en tan firinna makiti."

⁶ Iburama yi a ɣaxanla yabi, a naxa, "I ya konyi gilen nan a ra. A walima i tan nan yii. I waxi feen naxan birin xən ma, a birin liga a ra." Na waxatini, Sarayi fe kobin birin naxan nafan a ma, a yi a liga Hagara ra. Hagara yi a gi a bun.

⁷ Alatalaa malekan yi naralan Hagara ra xude xunna fəma Suru kiraan xən ma ton-bon yireni.

⁸ Malekan yi Hagara maxədin, a naxa, "Sarayi a konyi gilen Hagara, i kelixi minen yi? I sigama minen yi?" Hagara yi malekan yabi, a naxa, "N nan n gixi n kanna nan bun ma."

⁹ Alatalaa malekan yi a fala Hagara xa, a naxa, "I mən xa xetə i kelixi denaxan yi. I mən xa i xuru a ma."

¹⁰ Alatala a malekan yi a fala a xa, a naxa, "N fama bənsən wuyaxi fideni nən i ma, i mi nœ naxan yatən kolonjə."

¹¹ Alatalaa malekan mən yi a fala a xa, a naxa, "I fudikanna na a ra iki. I fama diin sətədeni. I na diin xili sama nən Sumayila.* Bayo Ala bata i ya tərɔ xuiin mə marayara-bin naxan sama i fari.

¹² I ya diin luma nən alo burunna sofanla. A birin yengema nən, birin a fan yengema nən. E nun a xunyene birin luma nən fa-taxi."

* 16:11: 16.11*Sumayila* bunna nən fa fala "Ala fe mema." *Ibrahim* bunna nən fa fala "Yama gbeen fafe."

¹³ Hagara yi xili sa Alatala xən, naxan falan tixi a xa, a naxa, "Ala Naxan N Toma." A yi a fala, a naxa, "N bata na kanna to, naxan n toma."

¹⁴ Na nan a toxi e na xəɣinna xinla falama, e naxa, "Niin Kanna Naxan N Toxi." Na xəɣinna Kadesi nun Bereda nan tagi.

¹⁵ Hagara yi diin sətə Iburama xa. Iburama yi a xili sa Sumayila.

¹⁶ Iburama bata yi jee tonge solomasəxə e nun jee sennin ti siimayaan na, Hagara yi fa na diin sətə a xa.

17

Iburama xinla maxetə fəna

¹ Iburama to jee tonge solomanaanin jee solomanaanin ti siimayaan na, Alatala yi mini a xa, a fa ito fala a xa, a naxa, "Ala Senbe Kanna nan n tan na. I sigati kiin xa kamali n yee ra yi.

² N fama layirin tongodeni i tan nun n tan tagi. N mən fama nən bənsən gbeen fideni i ma."

³ Iburama yi bira, a a yetagin lan bəxən ma.

⁴ Ala yi a fala a xa, a naxa, "N ma layirin ni i ra n naxan tongoxi i tan nun n tan tagi. I findima nən siya wuyaxine benban na.

⁵ I xinla mi falama sənən Iburama,* i xinla falama nən fa fala Iburahima, bayo n na i findima nən siya wuyaxine benban na.

⁶ N na i findima nən siya gbeen benban na. I diine sətəma nən naxanye findima siya wuyaxine ra. Mangane fan minima nən i ya diine tagi.

⁷ N nan n ma layirin nakamalima nən i tan nun n tan tagi, hali i dangu xanbini, e nun i bənsənne fan yixetən fan bənsən bənsən. A findima habadan layirin na na. Nayi, n tan nan i ya Ala ra, e nun i bənsənna hali i dangu xanbini.

⁸ I tan nun i bənsənna, n fama nən bəxən fideni ə ma, i findixi xəjən na denaxan yi iki. Kanan bəxən birin findima nən e gbeen na habadan! N tan nan e Ala ra."

⁹ Ala mən yi a fala Iburahima xa, a naxa, "I tan nun i bənsənna fan yixetən bənsən bənsənna, ə lan nən ə xa n ma layirin nakamali.

¹⁰ En ma layirin ni i ra, n naxan saxi ə ma, ə lan ə xa naxan nakamali, i tan nun i bənsənne: Naxan birin findixi xəməən na ə tagi, e birin lan nən e xa banxulan.

¹¹ Ə xa na banxulanna findi layiri taxam-asenna ra ə tan nun n tan tagi.

¹² Keli ə tan ma, sa dəxə bənsən bənsənna ra, a birin lan nən, naxan yo barin noma fa xii solomasəxə ti, a xa banxulan. Na sariyan lan nən a xa sa ə konyine fan ma naxanye

* 17:5: 17.5*Iburama* bunna nən fa fala "Fafa binyena."

ε yii, naxanye barixi ε konni, e nun konyin naxanye saraxi bəxə gbətəni, hali a mi fa i bənsənni.

¹³ Na kui, konyin naxanye barixi i konni e nun i naxan fan saraxi, e birin lan nən e xa banxulan, alogo n ma layirin taxamasenna xa lu ε fatin ma habadan!

¹⁴ Xəmə naxan na lu a fatin mi banxulanxi, a fama nən naminideni ε bənsənni, bayo a mi layirin nakamalixi."

¹⁵ Na xanbi, Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, "I nama i ya naxanla xinla fala sənən de, 'Sarayi,' a fa xili nən 'Saran.'"

¹⁶ N na a barakama nən, a fama dii xəmə barideni nən i xa. N na a barakama nən, a fama findideni nən siya gbeen benban na. Yamana wuyaxin mangane fama minideni nən a diine yi."

¹⁷ Iburahima yi bira, a yi a yetagin lan bəxən ma, a yi gele. A yi a fala a bəjəni, a naxa, "N tan naxan bata jεε kəmə ti siimayaan na, n mən nəε diin sətə ba? Saran naxan fan bata jεε tonge solomanaanin ti siimayaan na, a fa nəε diin bərə ba?"

¹⁸ A yi a fala Ala xa, a naxa, "I jəxə lu Sumayila xən ma tun!"

¹⁹ Ala yi a fala, a naxa, "En-en! I ya naxanla Saran fama dii xəmə barideni nən i xa, i naxan xili sama Isiyaga.† N nan n ma layirin nakamalima nən n tan nun a tan tagi e nun a bənsənna hali a faxa xanbini. Layirin naxan mi kalama habadan!"

²⁰ Na xanbi, n bata i ya maxandin nasuxu Sumayila fe ra. N na barakama nən, n mən dii gbegbe bari feen nagidima a ma nən, n bənsən wuyaxin fima nən a ma. A findima nən manga dii fu nun firinne baba ra, e nun siya xungbe kanna ra.

²¹ Koni, naxan findixi n ma layirin na, n fama na rakamalideni n tan nun Isiyaga nan tagi. Saran fama nən dii xəmə barideni i xa i jəxən waxati faraxi."

²² Ala to yelin na fale, a yi keli Iburahima xun ma.

²³ Iburahima yi a diin Sumayila tongo e nun a konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye saraxi. Xəmə naxanye birin a banxini, a yi e birin banxulan na ləxəni alo Ala a yamari kii naxan yi.

²⁴ Iburahima siin jεε tonge solomanaanin jεε solomanaanin nan yi a ra,

²⁵ a dii Sumayila tan bata yi jεε fu nun saxan ti, e banxulanxi waxatin naxan yi.

²⁶ E yi e birin banxulan ləxə keden

²⁷ e nun xəmə naxanye birin yi Iburahimaa banxini, konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye fan saraxi keli yamana gbətə yi.

† 17:19: 17:19 *Isiyaga* bunna nən fa fala "A gelema."

18

Xəmə saxanna fe

¹ Alatala yi mini Iburahima xa Mamire wudi bili gbeen dənaxan yi. Na waxatini, Iburahima yi dəxi a bubun so dēen na, kuye wolon waxatini yanyin na.

² A yi xəmə saxan to tixi a yetagi. A yi keli bubun so dēen na, a siga mafuren, a sa na xəmə saxanna ralan. A yi a xinbi sin.

³ A yi a fala muxu keden xa e tagi, a naxa, "N kanna, yandi ε nama dangu singe, ε xa ε madigan n konni.

⁴ N xa fa igen na ε xa alogo ε xa ε sanne maxa. E mən xa ε matabu wudini ito bun ma.

⁵ N xa fa donseen na ε xa alogo ε xa fangan sətə. Na xanbi, ε fa siga ε sigatini. Amasətə, ε danguma ε walikēen konna nin." Na xəjəne yi a yabi, e naxa, "Awa, i naxan falaxi, a raba."

⁶ Nanara, Iburahima yi xətə a mafuraxin na a bubun kui. A yi a fala a naxanla Saran xa, a naxa, "I xədəxə. I murutu fujin fajin debədin yε saxan nafala burun na."

⁷ Na xanbi, a yi a gi, a siga jinge sansanni, a sa jinge dii turaxi keden tongo. A yi na jinge diin so a walikēen yii alogo a xa a faxa, a xa a rafala donseen na.

⁸ Na suben to yelin jinjə, Iburahima yi a tongo, a a so xəjəne yii, e nun nəno kəndəna sa nəno xixin fari. E na donseen donma, Iburahima yi ti e fəma wudin bun ma.

⁹ Na xəjəne yi Iburahima maxədin, e naxa, "I ya naxanla Saran minen yi?" A yi e yabi, a naxa, "A na yi bubun bun ma."

¹⁰ Na xəjəne muxu keden yi a fala Iburahima xa, a naxa, "N mən xətəma be i jəxən waxati faraxi. Na waxatini i ya naxanla dii xəmə barima nən i xa." Saran yi tixi Iburahima xanbi ra bubun so dēen na, a tuli matixi e falan ti xuiin na.

¹¹ Iburahima nun Saran bata yi yelin forideni nun. Saran mi yi nəε diin bərə.

¹² A yi gele a yetə ma, a naxa, "N tan na sətə, n bata yelin fore? N kanna fan bata findi xəmə fonna ra. N fan səwama nən dii sətədeni ba?"

¹³ Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, "Nanfera Saran gelexi? Nanfera a a falaxi, a tan mi nəε diin bərə sənən, bayo a bata fori?"

¹⁴ Nanse na Alatala mi nəε naxan ligə? N fama nən waxati saxini faraxi, Saran yi dii xəmə bari."

¹⁵ Saran yi gaxu, a yi wulen fala, a naxa, "N mi gelexi del!" A yi a fala a xa, a naxa, "Di! I gelexi nən."

¹⁶ Na xəjəne yi ti kiraan xən ma, e yi e xun sa Sodoma taan ma. Iburahima yi siga e tideni kira yi.

¹⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N naxan lig-ama, n nama na ləxun Iburahima xa.”

¹⁸ A fama nən findideni siya belebele sənəmaan na. Dunuja siyane birin duban sətoma nən a tan barakani.

¹⁹ N na a sugandixi nən, alogo a xa a diine nun a bənsənna muxune birin yamari a e xa kiti kənden sa tinxinni. Na waxatini, n tan Alatala, n fama nən n ma layirin nakamali-deni n naxan tongoxi Iburahima xa.”

²⁰ Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Feen naxan falaxi Sodoma kaane nun Gomora kaane xun ma, fe magaxuxin na a ra. E yulubin bata gbo ayi han,

²¹ n fama gododeni nən, n sa a mato feen naxanye birin falaxi e xun ma, xa a na kini. Xa e birin na feene fari, n fama a kolondeni nən na waxatini.”

²² Xəpə firin yi keli e yi dənaxan yi, e yi siga Sodoma taani. Koni Alatala nun Iburahima yi lu yire kedenni.

²³ Iburahima yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “I muxu naxine nun tinxin muxune halagə e bode xən ba?”

²⁴ Yanyina nde tinxin muxu tonge suulun Sodoma kaane tagi. I na taan kalama nən? I mi dijama Sodoma yamaan ma na tinxin muxu tonge suulunna fe ra ba?

²⁵ Ən-ən, a mi lanma i xa na liga! A mi lan i xa muxu naxin nun tinxin muxun fəxa kii kedenni. A mi lan kiti kedenna xa sa muxu naxin nun tinxin muxun ma. A mi lan i xa na liga. Naxan dunuja birin makitima, a mi a ligama tinxinna kiraan xən ma ba?”

²⁶ Alatala yi yabin ti, a naxa, “Xa n tinxin muxu tonge suulun li Sodoma taan kui, n dijama nən Sodoma kaane birin ma na muxu tonge suulunna fe ra.”

²⁷ Iburahima mən yi falan tongo, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi i xa dija n xa, n xa falani ito ti i xa, bayo n tan kelixi gəngbanna nun bəndən nin.

²⁸ Xa i sa a li, tinxin muxu tonge suulun mi na yi, yanyina nde fə muxu tonge naanin e nun suulun nan na. I na taan kalə bayo muxu suulun bata dasa a ra?” Ala yi a fala, a naxa, “N mi a kalama xa n tinxin muxu tonge naanin e nun suulun li na.”

²⁹ Iburahima mən yi a fala a xa, a naxa, “Yanyina nde, i muxu tonge naanin nan lima na yi.” A yi a fala, a naxa, “N mi na kalama na muxu tonge naaninna fe ra.”

³⁰ Iburahima yi a fala, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi, i nama xəlo xa n mən falana nde ti i xa. Yanyina nde, i muxu tonge saxan nan lima na yi.” Ala yi a fala a xa, a naxa, “N mi na kalama xa n tinxin muxu tonge saxan li na yi.”

³¹ Iburahima yi a fala, a naxa, “Marigina, i həkə lu n xa. Yanyina nde, i muxu məxəpə nan lima na.” Ala yi a fala, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu məxəpəna fe ra.”

³² Iburahima mən yi a fala, a naxa, “Marigina, yandi, i nama xəlo. N ma məxədin dənən ni ito ra. Yanyina nde, i muxu fu nan lima na.” Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu fuuna fe ra.”

³³ A to yelin falan tiyə e nun Iburahima, Alatala yi siga, Iburahima fan yi xətə a konni.

19

Sodoma nun Gomora halagi fəna

¹ Ninbari waxatini, maleka firin yi so Sodoma taani. Na waxatini, Loti yi dəxi na taan so dənən na. A to malekane to fə, a yi keli, a sa e ralan kiraan xən ma. A yi a xinbi sin, a yetagin yi lan bəxən ma.

² Loti yi a fala e xa, a naxa, “N kanne, yandi, ə xa so n konni. Ə xa e sanne maxa, ə mən xa xi be to. Na xanbi, tila xətənni ə nə sığə ə sigatini.” Malekane yi a fala, e naxa, “Ən-ən! Fə nxu xa xi taan tagini to kəənən na.”

³ Koni Loti yi a yixədxə han e yi siga a konni. A yi donse fəjin nafala e xa, a yi buru ratetaren gan e xa. E yi e dəge.

⁴ Sa waxatin mi yi a lixi nun, Sodoma kaane yi Loti a banxin nabilin. Keli banxulanne ma, sa dəxo xəmə fonne ra, e birin yi na nun.

⁵ E yi Loti xili, e a məxədin, e naxa, “Na muxune minən yi, naxanye soxi i konni to jınbanna ra. E ramini nxu ma, nxu xa nxu makoon naba e ra alo naxanla.”

⁶ Loti yi mini a banxin kui a ti dənən na, a yi na dənən nagali.

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “Ən-ən! Ngaxake-denne, ə nama fe naxin liga.

⁸ N ma dii tēmə firin be naxanye mi xəmə feen kolon. N bata tin a ma, n xa ne sa ə sagoni, ə xa feen birin liga e ra ə waxi naxan xən ma, alogo ə nama səsə liga n ma xəpəne ra, bayo n tan bata findi e yatigin na.”

⁹ Na muxune yi a fala Loti xa, e naxa, “Mini i ya xəpəne nan na nxu yetagi. I mi nə kitin se nxu konni. Xa i mi i kata, nxu fama fe xələn dəxodeni i ra nən dangu e tan na.” E yi sənən Loti ra, alogo e xa dənən kala.

¹⁰ Na maleka firinna yi Loti suxu, e yi a raso banxin kui, e dənən balan e xun ma.

¹¹ Malekan yi ganla xunna kala, naxanye yi tixi dənən na, e birin yi findi danxutəne ra, keli banxulanne ma sa dəxo xəmə fonne ra han e mi yi səsə toma fa. Kiraan yi yifu e ma.

¹² Na maleka firinna yi Loti məxədin, e naxa, “Muxuna nde i xa be? Hali a findixi i bitanna nan na, i ya dii xəmənə nun i ya dii tēmənə, e nun i ya muxune birin, i xa e birin namini taani ito kui

¹³ bayo nxu fama a halagideni. Alatala bata maxandi xui gəgəbe mə taa yi kaani itoe wali kobine fe ra. Alatala yi nxu rafa, a nxu xa fa taani ito halagi.”

¹⁴ Loti yi siga, a a fala a bitanne xa, a naxa, “E keli be mafuren! Alatala fama be kaladeni iki sa.” E yi a miri a sabaan nan na.

¹⁵ Na subaxan ma, malekane yi digi Loti ra, e yi a fala a xa, e naxa, “Keli! I ya naxanla tongo, e nun i ya dii teme firinna naxanye be. E xa keli be alogo e nama halagi e nun taani ito hake kanne.”

¹⁶ A to wa a madigan feni nun, malekan yi Loti suxu a yiin ma, e nun a naxanla, sa a dii teme firinna fari. E yi e ramini taan kui, bayo Alatala bata yi kininkinin e ma.

¹⁷ Malekan to e ramini, keden yi a fala Loti xa, a naxa, “I gi, alogo i niin xa ratanga. I nama i xanbi rato de! I nama i mati taani ito rabilinna yire yo yi. Xa i mi waxi a xon i xa halagi, siga na geyane yireni.”

¹⁸ Loti yi a fala, a naxa, “En-en, n Marigina, n bata i maxandi, n mi nae na lige.”

¹⁹ N na a kolon, i bata hinan n tan i ya walikeen na. I bata kininkinin n ma han! I bata n niin natanga. Koni, n tan mi nae n giye han geyaan ma, xa na mi a ra n faxama nen.

²⁰ Yandi, i bata taa xurudini ito to? Na nan masoxi n na. Tin, n xa siga, n xa sa lu na. A lu, n xa siga menni, taa xurudidin na a ra! N niin xa ratanga!”

²¹ Malekan yi a fala, a naxa, “N bata tin na birin ma. N mi na taan kale.”

²² Siga mafuren, bayo han i sa soma waxatin naxan yi, n mi nae fefe lige.” Na nan a toxi, na taan xili saxi Soyari.*

²³ Sogen yi tema waxatin naxan yi, Loti yi so Soyari taan kui.

²⁴ Na waxatini, Alatala yi dole teen nagodo Sodoma taan nun Gomora taan ma.

²⁵ A yi na taane halagi e nun na lanbanna birin, falo sansine ma, sa dexo muxune ra naxanye birin dxi na taane kui.

²⁶ Loti a naxanla yi a yeen naxete a xanbi ra, a yi findi foxo geme tixin na.

²⁷ Na subaxan ma, Iburahima yi keli, a a xunsa na yiren ma e nun Alatala e bode to denaxan yi.

²⁸ A to a yeen nasiga Sodoma taan nun Gomora taan ma, e nun na taane rabilinna birin, a yi tuti gbeen to, a tema na yi alo sulun teen† tutina.

²⁹ Ala to yi na taane kalama nun, a yi mirixi Iburahimaa fe ma. Na nan a toxi, Ala yi Loti ratanga na gbalon ma, a yi na taane kalama waxatin naxan yi, Loti yi dxi denaxan yi.

Loti nun a dii teme firinna

³⁰ Loti bata yi gaxu lu feen na Soyari taan kui. A yi keli na, a siga geyaan fari a sa dexo menni e nun a dii teme firinna faran yinla kui.

³¹ Loxona nde, a dii teme singen yi a fala a xunyen xa, a naxa, “En baba bata fori. En denaxan yi, xeme yo mi be en dexo ma naxan xon ma alo adaman darixi kii naxan yi.”

³² Fa be, en xa dolon so en baba yii han a xunna yi keli alogo en xa xi a xon ma, alogo en xa diin soto. Na xa findi a bonsonna ra.”

³³ Na kdeen na, e yi dolon fi e baba ma, a dii teme singen yi xi a baba xon ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina hanma a keli waxatina.

³⁴ Kuye to yiba, a dii teme singen yi a fala a xunyen xa, a naxa, “A bata nan, n tan nun n baba bata xi yire kedenni to. To kdeen na, i tan nan nun n baba xima yire kedenni. Na yanyini en nae bonsonna fiye a ma.”

³⁵ Na kdeen mon na, e yi dolon fi e baba ma, a xunyen fan yi xi a baba xon ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina, e nun a keli waxatina.

³⁶ Loti a dii teme firinna yi fudikan e baba a diin na.

³⁷ Na dii teme singen to diin bari, a a xili sa “Moyaba.” Na nan findi Moyaba kaane birin benban na. Han iki e na yi.

³⁸ A dii teme firinden fan yi diin bari, a a xili sa “Ben-Ami.” Na nan findi Amonine birin benban na. Han iki e na yi.

20

Iburahima nun Abimeleki

¹ Iburahima yi siga Negewi yamanani. A yi dexo Kadesi nun Suru tagi. Na xanbi ra, a yi siga Gerari taani, a yi waxati ti menni.

² Iburahima yi a naxanla Saran ma fe fala, a naxa, “N xunyen naxalanmaan nan a ra.” Abimeleki, Gerari mangan yi Saran tongo.

³ Kdeen to so, Abimeleki xima, Ala yi a yete yita a ra xiyeni, a naxa, “I faxama nen naxanli ito a fe ra, i naxan tongoxi, bayo xeme taa ra daxon na a ra.”

⁴ Na waxatini, Abimeleki munma yi a maso a ra. A yi a yabi, a naxa, “N Marigina, i bonson tinxinin kalama nen?”

⁵ Iburahima a fala nen n xa, fa fala naxanli ito a xunyen naxalanmaan nan a ra. Naxanla fan yi a fala n xa, a tada nan Iburahima ra. N naxan ligaxi, n na ligaxi n boje fixen nan na.”

⁶ Na xiyeni Ala mon yi a fala a xa, a naxa, “N tan yati, n na a kolon i feen naxan ligaxi, fe kobi xa mi a ra. N tan nan a ligaxi, i mi nxi yulubi lige n na. Na nan a toxi n mi a luxi i xa a findi i ya naxanla ra.

⁷ Iki, naxanli ito raxete a xemen ma. Nabiin nan a ra. A Ala maxandima i xa nen alogo i niin xa ratanga. Koni xa i mi a raxete a xemen ma, a kolon, i faxama nen i tan nun i ya muxune birin.”

* 19:22: 19.22Soyari bunna neen fa fala “A xurina.”
“Furu teena.”

† 19:28: 19.28Sulun teen mon falama yirena nde yi fa fala

⁸ Abimeleki yi keli sinma, a yi a kuntigine birin malan. Feen naxan birin danguxi, a yi a yeba e xa. E yi gaxu han a dangu ayi.

⁹ Abimeleki yi Iburahima xili a konni. A yi a maxədin, a naxa, “N hakeɛn mundun ligaxi i ra, i xa n tan nun n ma yamaan findi yulubi kanne ra? I bata fe liga n na, feen naxan mi lan a xa liga.

¹⁰ Nanfe a ligaxi i xa na raba?”

¹¹ Iburahima yi a fala, a naxa, “N na falaxi nən, a be kaane mi gaxuxi Ala yee ra. E n faxama nən n ma paxanla fe ra.

¹² Nəndin nan a ra, n xunyeɛn na a ra. Nxu birin baba keden, koni nxu nga keden mi a ra. A mən findixi n ma paxanla ra.

¹³ Ala to n namini n baba konni, n yi a fala n ma paxanla xa, n naxa, “I hinanna yitama n na iikiini: En na siga dede, i xa a fala a n xunyeɛn nan i tan na.”

¹⁴ Abimeleki yi yexeeɛne nun siine nun jingene nun konyi xemeɛne nun konyi gilene tongo, a yi e birin so Iburahima yii. A mən yi a paxanla Saran naxete a ma.

¹⁵ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N ma bəxən deen bata rabi i xa. I na wa lu feni dede bəxəni ito ma, lu mənni.”

¹⁶ A yi a fala Saran xa, a naxa, “N bata gbeti gbanan wuli keden so i tada yii i solona seen na i tan nun i sigati boden birin yee xori alogo i xa xunna kenla soto.”

¹⁷ Iburahima yi Ala maxandi na waxatini Ala yi Abimeleki rakendeya alogo a paxanla nun a konyi gilene xa nə diin barideni.

¹⁸ Alatala bata yi dii baritareyaan nagidi nun Abimeleki a muxune ma Iburahima a paxanla Saran ma fe ra.

21

Isiyaga bari ləxəna

¹ Alatala yi hinan Saran na, a a falan nakamali.

² Saran yi fudikan. A yi diin bari Iburahima xa a foriyani Ala waxatin naxan fala a xa.

³ Iburahima yi a diin xili sa Isiyaga, Saran naxan sotoxi a xa.

⁴ A yi a dii Isiyaga banxulan a xii solo-masexede ləxəni alo Ala a yamari kii naxan yi.

⁵ Iburahima bata yi jee keme soto si-mayaan na, Isiyaga bari waxatin naxan yi.

⁶ Saran yi a fala, a naxa, “Ala bata n nagele sewani. Muxun naxanye na n ma dii Isiyaga bari feen me, en birin sewama nən.”*

⁷ A mən yi a fala, a naxa, “Nde yi nəe a fale Iburahima xa a ləxəna nde fama a lideni, Saran findima nən dii ngan na? Koni n tan bata diin bari a xa a xeme foriyani.”

Iburahima yi Hagara kedi

* 21:6: 21.6 *Isiyaga* bunna nən fa fala “A gelema.”

⁸ Diin to gbo, e yi a deen ba xijen na. Iburahima yi sewa sumunna belebele yiton, a dii Isiyaga deen ba ləxəni.

⁹ Misiran kaan Hagara diin naxan barixi Iburahima xa, Saran yi na diin to gele.

¹⁰ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Konyi paxanli ito nun a diin kedi. E nun n ma dii Isiyaga nama lu kee kedenni.”

¹¹ Na falan mi rafan Iburahima ma a diina fe ra.

¹² Koni Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nama xələ i ya diina fe ra e nun i ya konyi paxanla. Saran na feen naxan birin maxədin i ma, a birin liga a xa, bayo naxanye yatema i bənsənna ra, ne minima Isiyaga bənsənna nin.

¹³ N siyana nde fan naminima nən i ya konyi paxanla diini, bayo i ya diin nan a fan na.”

¹⁴ Iburahima yi keli subaxan ma. A yi bu-run nun kidi sagbaan tongo igen yi naxan kui. A yi na birin nate Hagara xun ma, a yi diin so a yii, a yi e birin kedi. Hagara yi a xun ti tonbon yiren na deɛnaxan xili “Beriseba.”

¹⁵ Igen to jan a kidi sagbaan kui, a yi a diin sa wudidin bun ma.

¹⁶ A yi siga, a sa dəxə a danna xalimakuli wolide keden pəxəndən yi. A yi a fala, a naxa, “N mi nəe n yeeɛn tiye n ma diin faxamatəon na.” A yi siga, a sa dəxə a danna, a yi lu te a ma, a wuga.

¹⁷ Ala yi diin wuga xuiin me kore. Alaa malekan yi Hagara xili, a yi a maxədin, a naxa, “Hagara nanse i sotoxi? I nama gaxu bayo Ala bata diin wuga xuiin me kore.

¹⁸ Keli i ti! I ya diin tongo i yii firinna ra, i xa a suxu, bayo n na a findima siya gbee kanna nan na.”

¹⁹ Ala yi Hagara yeeɛn nabi, a yi xəpinna to, igena a kui. A yi na kidi sagbaan tongo, a sa igen sa a kui. A yi igen fi a diin ma.

²⁰ Ala yi a yengi lu diin xən ma han a yi gbo. A yi siga a sa dəxə tonbonni. A yi findi xalimakuli wonla ra.

²¹ A yi dəxə Paran tonbonni. A nga yi Misiran kaa paxalan keden fen a xa.

Iburahima layirin naxan xidi e nun Abimeleki tagi

²² Na waxatini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, ne yi fa Iburahima li, e a fala a xa, e naxa, “Ala luxi i xən ma i ya feen birin yi.

²³ I kələ n xa Ala xinli, fa fala i mi n yanfe, i mi n ma diine yanfe, i mi n mamandenne fan yanfe. I xa hinan n na e nun bəxəni ito muxune, i deɛnaxan yi, alo n na a liga i xa kii naxan yi.”

²⁴ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N bata n kələ Ala yi.”

²⁵ Iburahima yi a mawuga Abimeleki xa, a walikene bata a xəjinnə ba a yii.

²⁶ Abimeleki yi a yabi, a naxa, “N ma kolon naxan na feen ligaxi i ra. I mi dentegən i to saxi n xa, fə to n tan yi fa a kolon.”

²⁷ Iburahima yi yexxene nun siine nun jingene tongo, a yi e so Abimeleki yii. E yi layirin tongo e bode xa.

²⁸ Iburahima yi yexxe dii solofere tongo, a yi e sa e danna.

²⁹ Abimeleki yi a maxədin, a naxa, “Nanfera, i na yexxe dii soloferene saxi e danna?”

³⁰ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N ne soma nən i yii, alogo i xa a kolon, a n tan nan xəjinni i to gexi.”

³¹ Nanara, mənna xili saxi Beriseba, bayo e firinna birin e kolə mənna nin.[†]

³² E yi layirin tongo e bode xa Beriseba. Na dangu xanbini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, e yi ti kiraan xən ma xete Filisiti bəxəni.

³³ Iburahima yi tamaro wudi bili keden si Beriseba bəxən ma. A yi Alatala maxandi a xinla ra, Habadan Ala.

³⁴ Iburahima jee wuyaxi ti nən Filisiti bəxəni.

22

Iburahimaa saraxana

¹ Na feene dangu xanbini, Ala yi Iburahima kejaan fəsefese. A yi a xili, a naxa, “Iburahima.” Iburahima yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

² Ala yi a fala a xa, a naxa, “I ya diin tongo, Isiyaga, i ya dii keden peena, naxan nafan i ma, i xa a xali Moriya yamanani geyaan fari,” n na denaxan yita i ra. I xa a ba n xa saraxa gan daxin na.”

³ Subaxan ma, Iburahima yi keli, a yi dəxo seni tən a sofanla fari. A yi a walike firin tongo e nun Isiyaga, a diina. Iburahima yi yegeni bə naxan findima tee yitən seen na saraxa badeni. A yi siga yireni Ala denaxan yitaxi a ra.

⁴ Na xii saxande ləxəni, Iburahima yeen yi ti na yire makuyen na, a sigama denaxan yi.

⁵ A yi a fala a walike firinna xa, a naxa, “E tan nun sofanla xa lu be. Nxu nun n ma diin sigama geyaan fari Ala batuden. Na waxatini nxu mən xetema han be.”

⁶ Iburahima yi na yegen dəxo Isiyaga xun ma, a diina. A mən yi tee wolonna nun filen xali. E sigan tima e firinna.

⁷ Isiyaga yi a baba Iburahima xili, a naxa, “N baba.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra, n ma diina.” Isiyaga yi a baba maxədin, a naxa, “N bata a to yegen nun tee wolonna en

yii, koni yexxe diin minən yi en naxan bama saraxan na?”

⁸ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N ma diina, Ala yatin nan yexxe diin fima en ma, en naxan bama saraxa gan daxin na.” E sigan tima e firinna.

⁹ E to e soden li, Ala denaxan yitaxi a ra, Iburahima yi saraxa ganden nafala mənni, a yi yegen sa na. A yi a diin xidi, Isiyaga. A yi a rate na saraxa ganden fari, a yi a dəxo yegen fari.

¹⁰ Na xanbi ra, a yi filen tongo, a yi a yiini bandun, a xa a diin kəe raxaba,

¹¹ koni Alatalaa malekan yi a xili kore, a naxa, “Iburahima he, Iburahima he!” Iburahima yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

¹² Malekan yi a fala, a naxa, “Banxulanni i to lu na. I nama fe naxi yo liga a ra. N bata a kolon i gaxuxi Ala yee ra. N mən bata la a ra, i mi tondixi i ya dii kedenna fideni n ma saraxan na.”

¹³ Iburahima yi a yeen naxete a xanbi ra, a yi yexxe kontonna to fətonna yii ra, a feri firinna kankanxi jansanni. A yi sa na yexxe kontonna tongo, a fa a ra. A yi na ba saraxan na a diin jəxən na.

¹⁴ Iburahima yi na yiren xili sa “Alatala nan fama a ra.” Nanara, han iki a falama “Alatala nan fama a ra a geyaan fari.”

¹⁵ Alatalaa malekan mən yi Iburahima xili kore.

¹⁶ A yi a fala a xa, a naxa, “N bata n kolə n yeteni, Alatalaa falan ni i to ra. Bayo i bata i to liga, i mi tondi i ya dii kedenna ma n xa,

¹⁷ n na i barakama nən han! I bənsənnə wuyama ayi nən alo saren naxanye koren ma, xa na mi a ra e wuyama ayi nən alo mejnəsinna naxan malənxi baa deen na. I bənsənnə e yaxune nəma nən.

¹⁸ Dunuja siyane birin duban sətəma nən i tan bənsənnə barakani, bayo i bata n xuiin suxu.”

¹⁹ Iburahima yi xete a walikene yireni. E birin yi siga Beriseba, bayo Iburahima yi dəxi mənna nin.

²⁰ Na feene birin to dangu, Iburahima yi a me, a Milika bata diini itoe bari a xunyən Nahori xa:

²¹ A dii singena Yusu nun na xanbiratəna Busi nun Arami baba Kemuyeli

²² nun Kesede nun Xaso nun Pilidasi nun Yidilafi e nun Betuyeli.

²³ Betuyeli Rebeka nan sətə. Milika nan na dii solomasəxən bari Iburahima xunye Nahori xa.

²⁴ Nahori a konyi naxanla, na yi xili nən Reyuma. A yi diine bari. Na diine yi xili nən: Teba nun Gaxami nun Tahaka e nun Maka.

[†] 21:31: 21.31 **Beriseba** bunna nən fa fala “Marakolə xəjinnə.”

mənna nin. Na feen səbexi Taruxune 3.1 kui.

* 22:2: 22.2 Muluku Sulemani Ala Batu Banxin ti

23

Ibrahimaa muxu maluxundena

¹ Saran jɛɛ kɛmɛ jɛɛ mɔxɔnɛn nun solofere nan sɔtɔ siimayaan na.

² A yi faxa Kiriyaati-Aruba yi, naxan mɔn xili “Xebiron,” Kanan bɔxɔni. Ibrahima yi a jaxanla saya feen liga, a yi a wuga.

³ Ibrahima yi keli, a jaxalan binbin saxi dɛnaxan yi, a yi siga Xitine fɛma. A yi sa falani ito ti e xa, a naxa,

⁴ “Xɔnɛn nan n tan na ɛ tagi be. N bata ɛ maxandi, ɛ gaburu yiren fi n ma, n nɛɛ n ma jaxanla maluxunɛ dɛnaxan yi.”

⁵ Xitine yi a yabi,

⁶ e naxa, “Nxu kannna, i tuli mati nxu ra a fajin na! Alaa muxu gbeen nan i ra nxu tagi. I na wa i ya jaxanla maluxun feni nxɔ gaburu yire yo yi, i sagoon na a ra. Nxu tan tagi be, muxu yo mi na naxan nɛɛ tonde i xa, i ya jaxanla maluxundeni a gaburu yireni.”

⁷ Ibrahima yi keli. A yi a xinbi sin mɛn kaane xa, Xiti bɔnsɔnna.

⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “Xa ɛ bata tin, n xa nɔ n ma jaxanla maluxundeni ɛ gaburu yireni, n fan bata ɛ maxandi ɛ xa nɔ n ma maxandin nadangudeni, Soxara a dii Eferon ma

⁹ alogo a xa Makipela faranna so n yii. Bayo, i na a kolon a tan nan gbee mɛnna ra, na mɔn a xɛɛn nan dɛxɔn. A xa na sara n ma ɛ yɛɛ xɔri, alogo birin xa a kolon, na bɔxɔn bata findi n ma muxu maluxunden na.”

¹⁰ Eferon Xiti kaan yi tixi a yamaan tagi. A yi Ibrahima yabi a xuini texin na alogo Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dɛɛn na, e xa nɔ a falan namɛdeni.

¹¹ “Nba, n bata i maxandi, n kannna, i tuli mati n na. ɛn-ɛn, n bata xɛɛn nun faranni ito fi i ma n bɔnsɔnna yɛɛ xɔri. I ya jaxanla maluxun mɛnni.”

¹² Ibrahima mɔn yi a xinbi sin, yamaan birin yɛɛ xɔri.

¹³ A yi falan ti Eferon xa, a naxa, “I fan xa i tuli mati n na. N ni i ya xɛɛn saren fima nɛn. A rasuxu, yandi, n gbetin naxan soma i yii alogo n xa nɔ n ma jaxanla maluxundeni mɛnni.”

¹⁴ Eferon mɔn yi falan tongo,

¹⁵ a naxa, “Nba, i tuli mati n na a fajin na. Bɔxɔn naxan saren lanma gbeti gbanan kɛmɛ naanin ma, sese mi na ra, i tan nun n tan tagi. I ya jaxanla maluxun na.”

¹⁶ Ibrahima yi tin Eferon ma falan ma. A yi gbetin tɛnge, a naxan ma fe fala a bɔdene yɛɛ xɔri, Xitine, na gbeti gbanan kɛmɛ naanin yi maliga alo yulane yi darixi a lige kii naxan yi na waxatini.

¹⁷ Eferon ma xɛɛn naxan yi Makipela yi, Mamire sogetede binna e nun faranna

naxan na, e nun wudi binla naxanye birin sɔxi xɛɛn danne ra,

¹⁸ ne birin yi findi Ibrahima gbeen na. Na Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dɛɛn na, e birin yi findi na fe serene ra.

¹⁹ Na birin dangu xanbini, Ibrahima yi a jaxanla Saran maluxun na faranna ra Makipela xɛɛn ma, naxan Mamire yɛtagi, Xebiron yi, Kanan bɔxɔni.

²⁰ Na xɛɛn nun na faranna yi ba Xitine gbeeyani, a findi Ibrahima gbeen na alogo a xa nɔ a muxu faxaxine maluxundeni mɛnni.

24

Isiyaga nun Rebeka futu xidina

¹ Ibrahima bata yi fori. Alatala yi Ibrahima baraka kirayaan sifan birin xɔn ma.

² A walikɛɛn naxan fori dangu a walikɛɛn birin na, naxan yengi luxi a yii seen birin xɔn ma, Ibrahima yi a fala na xa, a naxa, “I yiin naso n danban bun ma.”

³ N fama i rakɔbɔdeni Alatala yi, kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna Ala, alogo i nama jaxanla fen n ma diin xa naxan findɛ Kanan kaan na n dɔxi dɛnaxan yi.

⁴ I sigama n bari bɔxɔn nan ma, n bɔnsɔnni, i mɛnna jaxalan keden fen Isiyaga xa, n ma diina.”

⁵ A walikɛɛn yi a yabi, a naxa, “Yanyina nde, na jaxanla mi birɛ n fɔxɔ ra fa bɔxɔni ito yi. Fɔ n xa i ya diin xali mɛnni, i ya bɔxɔni, i kelixi dɛnaxan yi ba?”

⁶ Ibrahima yi a yabi, a naxa, “I nama n ma diin naxɛtɛ n kelideni de!

⁷ Alatala, Ala Naxan Kore, naxan n tongoxi n bari muxune tagi e nun n bɔnsɔnni, naxan falan tixi n xa, naxan a kolɔxi a bɔxɔni ito soma nɛn n bɔnsɔnna yii, a tan yatina a malekan nasigama i yɛ ra nɛn alogo i xa nɔ jaxanla sɔtɔdeni n ma diin xa mɛnni.

⁸ Xa jaxanla mi fa sa tin birɛ i fɔxɔ ra, i fama nɛn natangadeni n ma kolɔn ma, i naxan tongoxi n xa. Koni i nama xɛtɛ n ma diin na mɛnni.”

⁹ Walikɛɛn yi a yiin naso a kannna Ibrahima danban bun ma, a yi a kolɔ na ma.

¹⁰ Walikɛɛn yi jɔgɔmɛ fu tongo Ibrahima a jɔgɔmɛne tagi e nun se fajɛ gbege. A yi keli, a yi siga Nahori a taani, Mesopotamiya yamanan kɔmɛn fɔxɔni.

¹¹ Ninbari waxatini, a yi xɔɔɔinna li naxan gexi taan fari ma. A yi jɔgɔmɛne rafelen mɛnni. Naxanle yi fama ige badeni na xɔɔɔinna nan na.

¹² A yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, n kannna Ibrahima Ala, n bata i maxandi alogo n ma sigatiin xa findi xunna kenla ra n xa to. I xa hinan n kannna Ibrahima ra.

* 24:2: 24.2 Mɛn kaane yi na nan ligama e na muxun nakɔlɔ waxatin naxan yi.

¹³ I bata n to xəjinnə dəxən ma, taan sungutunne fama ige badeni dənaxan yi.

¹⁴ N sungutunna nde maxədinma nən, a xa a ige ba seen so n yii, n yi igen min. Xa a li, a n yabi iki, a naxa, 'I xa igen min, n mən xa igen so i ya jəgəməne fan yii,' n na a kolonma nən na waxatini, i ya jaxalan sugandixin yatin nan na ra lsiyaga xa, i ya walikena. Na waxatini n na a kolonma nən, a i bata hinan n kanna ra."

¹⁵ Benun a xa yelin na falan tiyə, Rebeka yi fa, Betuyeli a dii tēmənə, Nahori nun Milika mamandenna. Nahori, Iburahima xunyen nan a ra. A fəjən yi dəxi a tungunna fari.

¹⁶ Sungutun tofajin nan yi a ra, naxan mi yi xəmə feen kolon. A yi godo xəjin dēen na, a yi a fəjən nafe igen na, a mən yi te.

¹⁷ Iburahimaa walikēen yi a gi, a sa a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, "Yandi, a lu n xa igena nde min, naxan i ya fəjən kui."

¹⁸ A yi a yabi, a naxa, "Nba, igen min." A yi a fəjən nagodo a tungunna fari, a yi igen so a yii.

¹⁹ A to yelin igen soə a yii, a yi a fala a xa, a naxa, "N ni igen bama nən i ya jəgəməne fan xa alogo e birin xa wasa igen na."

²⁰ A yi igen xa xuruse mindeni, a mən yi siga a giyə a sa ige gbətə sege. Jəgəməne birin yi wasa igen na.

²¹ Xəməni ito yi a dundu, a yi a miri, yanyina nde, Alatala bata n ma sigatiin nasənoya n xa.

²² Jəgəməne to yelin igen minjə, xəməni ito yi xəma wuredin so sungutunna yii naxan sama jəəen na, na garamu sennin liyə, e nun xəma yii kəraso firin, naxan garamu kəmə liyə.

²³ A yi a maxədin, a naxa, "Nde a dii i tan na? Yandi, a fala n xa, xa yigiyana nde i baba konni, nxu xa xi na to kəəen na?"

²⁴ A yi a fala a xa, a naxa, "Betuyeli a diin nan n na, Milika nun Nahori mamandenna nan n na."

²⁵ Naxanlı ito mən yi a fala, a naxa, "Nxu konni səxən nun jəxəndədə gbegbeen na, yigiyaden fan na ə luma dənaxan yi."

²⁶ Xəməni ito yi a xinbi sin Alatala yetagi.

²⁷ A yi a fala, a naxa, "Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, n bata i tantun. I hinanma n kanna Iburahima ra waxatin birin. I ya lannayaan mi kale. N ma sigatini, Alatala, n xunna tixi yiren nan na, denaxan findixi n kanna Iburahima xunyen konna ra."

²⁸ Sungutunni ito yi a gi siga a konni, a sa xəjəni ito a fe fala a nga xa.

²⁹ Rebeka tadana nde yi na naxan xili Laban. A yi mini mafuren, a yi siga xəjin dēen na xəməni tixi dənaxan yi.

³⁰ A bata yi jəəerasoon nun yii kərasoon to a xunyen jaxalanmaan yii. A mən bata yi a xunyen dentəge xuiin mə xəməna falana fe

ra. A yi siga xəməni ito yireni a tixi xəjinnə fəma e nun jəgəməne.

³¹ A yi a fala a xa, a naxa, "Fa be, Alatala barakan fixi naxan ma. Nanfera i tixi tandeni? N bata banxini tən i yigiyadana e nun jəgəməne lan e xa lu dənaxan yi."

³² Xəməni ito yi so Laban konni. Laban yi goronna ragodo jəgəməne fari. A səxən so e yii e nun jəxəndədəna e naxan donma. A yi igen fan so xəməni ito yii, e nun muxun naxanye birin biraxi a fəxə ra, alogo e xa e sanne maxa.

³³ A yi fa donseen na e xa, koni a yi a fala, a naxa, "N mi n dəgəma singe, fə n xa falan ti ə xa, n lanma n xa naxan yita ə ra." Laban yi a fala a xa, a naxa, "Falan ti xə."

³⁴ Xəməni ito yi a fala, a naxa, "N tan Iburahimaa walikēen nan n na.

³⁵ Alatala bata baraka gbegbeen nagidi n kanna Iburahima ma. A bata findi nafulu kanna ra, bayo Ala bata xuruseen sifan birin fi a ma e nun gbetin nun xəmaan nun walikə xəməne nun walikə jaxanle nun jəgəməne nun sofanle. Ala bata na birin fi a ma.

³⁶ N kanna Iburahima a jaxanla Saran, hali a to yi forixi, a yi diin bari a ma. A kəən birin soxi diini ito nan yii."

³⁷ "Iburahima n nakəlxə nən, a naxa, 'I nama jaxanla tongo n ma diin xa naxan fində Kanan kaan na n dəxi dənaxan yi.

³⁸ I xa siga n baba denbayani n bənsənni alogo i xa jaxanla fen n ma diin xa mənni.'

³⁹ Na waxatini, n yi n kanna maxədin, n naxa, 'Xa na jaxanla fa tondi biradeni n fəxə ra go?'

⁴⁰ A yi n yabi, a naxa, 'N sigan tima Alatala naxan yetagi, na fama nən a malekan biradeni i fəxə ra alogo i ya sigatiin xa sənoya. I fama nən jaxanla tongodeni n ma diin xa n bənsənni, n baba denbayani.

⁴¹ Na waxatini i na siga n bənsənnə tagi, xa e mi fa sa sungutunna so i yii, i bata ratanga n ma marakolon ma."

⁴² "N to xəjinnə yiren li, n yi maxədin ti, n naxa, 'Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, xa i bata a jənige n xa, i xa n ma sigatiin nasənoya,

⁴³ i yəən ti n na xəjinnə dəxən ma. N fama nən sungutunna nde maxədinəni naxan fama ige badeni, a a xa igen so n yii naxan a fəjən kui alogo n xa n min.

⁴⁴ Xa a n yabi, a naxa, "Igen min, n na igen bama nən i ya jəgəməne fan xa, e min," n na a kolonma nən na waxatini, Alatala sungutun sugandixin yatin nan na ra n kanna Iburahima a diin xa."

⁴⁵ "Benun n xa yelin na falan tiyə n yetə ma, Rebeka yi fa, fəjən dəxi a tungunna fari. A yi godo xəjin dēen na, a yi igen ba. N yi a maxədin, n naxa, 'Yandi igen so n yii, n xa n min.'

⁴⁶ A yi a fəpən nagodo mafuren a tun-gunna fari, a yi a fala n xa, a naxa, 'Igen min, i na yelin igen minyə, n na igen soma nən i ya jəgəməne fan yii.' N yi n min, a mən yi igen so jəgəməne yii.

⁴⁷ N yi a maxədin, n naxa, 'Nde a dii i tan na?' A yi n yabi, a naxa, 'Betuyeli a diin nan n na, Nahori nun Milika mamandenna nan n na.' N yi xəma wuredin so a jəəen na, n mən yi xəma yirasone so a yii kəəen na.

⁴⁸ N yi n xinbi sin Alatala yetagi. N yi Alatala tantun, n kanna Ibrahima Ala, bayo a bata n ti kira fəjin xən ma alogo n xa n kanna xunyena dii jaxalanmaan tongo a diin xa.

⁴⁹ Iki, a fala n xa, xa i hinanma n kanna ra lannayani. Xa na mi a ra, n sigama nən yire gbətə yi."

⁵⁰ Laban nun Betuyeli yi a yabi, a naxa, "Alatala nan feni itoe ragidixi. Nxu mi na matandə.

⁵¹ Rebeka nan tixi i yetagi ito ra. A xali i yii, alogo a xa findi i kanna diina jaxanla ra, alo Alatala a fala kii naxan yi."

⁵² Ibrahima walikəen to na fala xuine mē, a yi a xinbi sin Alatala yetagi.

⁵³ Na xanbi ra, a yi muran gbətə dixin nun xəma dixin nun duginə ramini a goronne yē, a e so Rebeka yii. A yi Rebeka nga nun a tada fan ki.

⁵⁴ Ibrahima a walikəen nun a fəxərabirane, e birin yi e dəge, e igen min, e yi so e sadeni.

E to keli xətənni, Ibrahima walikəen yi a fala Rebeka nga nun a tada xa, a naxa, "Ə a lu fa n xa xəte n kanna konni."

⁵⁵ E yi a fala, e naxa, "Sungutunni ito xa lu be singen, a xa xii fu jəxən liga be waxatini ito yi, na xanbi ra, i siga."

⁵⁶ Walikəen mən yi e yabi, a naxa, "Ə nama n makankan be. Alatala bata n ma sigatiin findi n ma xunna kenla ra. Ə a lu fa n xa xəte n kanna konni."

⁵⁷ E yi a fala, e naxa, "En sungutunni ito xili ba, en na a maxədin, en xa a jənigen kolon."

⁵⁸ E yi Rebeka xili, e yi a maxədin, e naxa, "I waxi siga feni ba, ə nun xəməni ito?" Rebeka yi a yabi, a naxa, "Ən, n waxi siga feni."

⁵⁹ E yi e xunyən Rebeka so e yii e nun jaxanla naxan yi a maxuruma. E nun Ibrahima walikəen nun a muxune yi siga.

⁶⁰ E yi duba Rebeka xa, e naxa, "I tan nxu xunyəna. Ala xa i yixetene rawuya ayi han wuli wuli wuyaxi, e nəən sətə e yaxune xun na."

⁶¹ Rebeka nun a walikə jaxanle yi dəxə jəgəməne fari, e yi bira Ibrahima a walikəen fəxə ra, e birin yi siga.

⁶² Isiyaga bata yi keli Lahayı Royi xəjinna yireni. A yi siga Negewi bəxəni, a sa dəxə na.

⁶³ Ninbanna nde ra, a minixi a masigadeni, a yi jəgəməne to fə.

⁶⁴ Rebeka to Isiyaga to, a yi tугan jəgəməne fari, a godo bəxəni.

⁶⁵ A yi walikəen maxədin, a naxa, "Muxun mundun ito ra naxan fama en nalandeni xəen ma?"

⁶⁶ Ibrahima a walikəen yi a yabi, a naxa, "N kanna nan na ra." Nayi, a yi dugin so a yetagin xun na.

Walikəni ito yi a fala Isiyaga xa, a feen naxanye birin ligaxi.

⁶⁷ Na xanbi ra, Isiyaga yi Rebeka tongo, a yi a xali bubuna nde kui, a nga Saran yi dəxi dənaxan yi nun. Rebeka yi findi a jaxanla ra. A yi a xanu. Isiyaga nga fəxa sunun yi ba a ma Rebekaa fə ra.

25

Ibrahima fəxa fəna

Taruxune Singen 1.32,33

¹ Ibrahima mən yi jaxalan gbətən tongo naxan xili Ketura.

² Na jaxanla yi diine bari a xa. Na diine yi xili: Simiran nun Yokan nun Medan nun Midiyan nun Yisebaki e nun Suwa.

³ Yokan yi Saba nun Dedan bari. Dedan yixetene findixi Asuri kaane nan na, e nun Letusin kaane nun Leyumin kaane.

⁴ Midiyan ma diine nan Efa nun Efere nun Xanəki nun Abida nun Elida ra. Keturaa diine nan e birin na.

⁵ Seen naxan birin findi Ibrahima gbeen na, a yi a birin so Isiyaga yii.

⁶ Naxanye findi a konyi jaxanle diine ra, a yi e ki a siimayani. A yi e rasiga yireni, dənaxan makuya a dii Isiyaga ra sogetede mabinni.

⁷ Ibrahima a siimayaan yi siga han jəe kəmə jəe tonge solofere e nun suulun.

⁸ A to siimaya xunkuyen sətə, a fori ki fəji, a yi fəxa, a yi siga laxira yi.

⁹ A diine Isiyaga nun Sumayila yi a maluxun faranna ra, Makipela, dənaxan yi Eferon ma xəen ma, Soxara a diina, Xiti kaana, Mamire fəma.

¹⁰ Ibrahima na xəen sara Xitine bənsənnə nan ma. E nun a jaxanla Saran, e birin maluxunxi mənna nin.

¹¹ Ibrahima to fəxa, Ala yi a dii Isiyaga baraka naxan dəxə Lahayı Royi xəjinna fəma.

Sumayilaa taruxuna

Taruxune Singen 1.28-31

¹² Sumayila bənsənnə xinle nan itoe ra. Saran bata yi a konyi jaxanla Misiran kaa Hagara fi Ibrahima ma. Hagara yi Sumayila sətə.

¹³ Sumayilaa diine xinle ni itoe ra: Nebayoti Sumayilaa dii singen nun Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun

¹⁴ Misema nun Duma nun Masa nun

¹⁵ Xadada nun Tema nun Yeturi nun Nafisi e nun Kedema. Na dii fu nun firinna findi Sumayilaa diine nan na.

¹⁶ Na muxu keden kedenna, ne findi bəxə mangane nan na. E yi e xinle sa e taane xun ma e nun e muxune.

¹⁷ Sumayilaa siimayaan yi dan jee keme jee tonge saxan nun solofere nin. A yi faxa, a siga laxira yi.

¹⁸ Sumayila bənsənna yi dəxə na bəxəni dənaxan yi Xawila nun Suru tagi. Suru yeen nafindixi Misiran nan ma Asuri kiraan na. E yi dəxi e ngaxakedenne nan dəxən ma.

Esayu nun Yaxuba

¹⁹ Isiyaga bənsənne taruxun ni i ra. Isiyaga findi Iburahima a diin nan na.

²⁰ Isiyaga to jee tonge naanin sətə siimayaan na, a yi Rebeka dəxə, Laban xunye jaxalanmana, Betuyeli a dii tēmena. Arami kaane nan e ra, e kelixi Padan-Arami nən.

²¹ Koni Rebeka mi nə diin barə a xa. Isiyaga yi Alatala maxandi a jaxanla fe ra a xa nə dii barideni. Alatala yi a maxandin nasuxu, Rebeka yi fudikan.

²² Na diine yi lu yenge e nga kui. A yi a fala, a naxa, “Nanfera n kuina n tərəma?” A yi Alatala maxədin.

²³ Alatala yi a yabi, a naxa, “Siya dəxəde firin nan i kuini. Kedenna senben gboma nən boden xa. Tadan luma nən a xunyena nən bun ma.”

²⁴ A diin bari waxatin to a li, e yi a to a gulunne nan yi Rebeka kui.

²⁵ Diin naxan singe bari muxu gbeela nan yi a ra. Fati ma xabe gbegbe kanna nan yi a ra. E yi a xili sa Esayu.

²⁶ Na xanbi ra, a xunyen fan yi bari. A yiin naxutuxi a tada Esayu santinban ma. E yi a xili sa Yaxuba.* Rebeka na diine barima waxatin naxan yi, Isiyaga jee tonge sennin nan yi a ra.

²⁷ Na dii xeme firinna yi gbo. Esayu yi findi donso fajin na naxan yi wulani sigama. Yaxuba findi muxu maxunbelixin nan na, a tan yi luma bubun nan bun ma.

²⁸ Esayu nan yi rafan Isiyaga ma, a sube faxaxine fe ra, koni Yaxuba nan yi rafan Rebeka ma.

²⁹ Ləxəna nde Yaxuba yi pərin nafala. Esayu to so, a xadanxi keli donsoyani.

³⁰ A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N mi nə fefe ra iki. A lu n xa pəri gbeeli ito nde kən.” Na nan a toxi a yi xili sa, Edən.†

³¹ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I ya foriyaan tiden fi n ma singen.”

³² Esayu yi a fala, a naxa, “N faxa feni kamen nan ma iki. Na foriya tiden nanse fanma n ma?”

³³ Yaxuba mən yi a fala, a naxa, “Fə i xa i kəlo.” Esayu yi a kəlo, a bata a foriya tiden fi a ma.

³⁴ Yaxuba yi burun nun pərin toge daxi so a yii. Esayu yi ne don, a yi a min. A yi siga. Nanara, Esayu mi a foriya tiden yate sese ra.

26

Isiyaga nun Abimeleki

¹ Kamen yi so bəxəni, ba a singen na naxan so Iburahima waxatini. Isiyaga yi siga Gerari yi, Filisiti manga Abimeleki konni.

² Alatala yi mini Isiyaga xa. A yi a fala a xa, a naxa, “I nama siga Misiran bəxəni de! Lu na bəxəni n na dənaxan yita i ra.

³ I lu na. En birin na a ra. N ni i barakama nən, bayo n fama bəxəni ito fideni i tan nun i bənsənne nan ma. N layirin naxan tongo i baba Iburahima xa, n na rakamalima nən.

⁴ N na i bənsənna rawuyama ayi nən alo saren naxanye kore. N bəxəni ito fima nən i bənsənna ma. Dunuja siyane birin duban sətəma nən i tan bənsənna barakan nin,

⁵ bayo Iburahima n xuiin name nən, a yi n gelene nun n ma yamarine nun n ma tənne nun n ma sariyane suxu.”

⁶ Isiyaga yi dəxə Gerari yi.

⁷ Muxun naxanye dəxi mənni, ne yi a maxədin a jaxanla fe ma. A yi e yabi, a xunyen jaxalanmaan nan a ra. A mi yi susue a fale e xa, a jaxanla nan Rebeka ra alogo mən kaane nama a faxa. A gaxu a fale a jaxanla na a ra bayo Rebeka jaxalan tofajin nan yi a ra.

⁸ Isiyaga to bu na, ləxəna nde Abimeleki, Filisitine mangana, na yi a yeen namini banxin foye soden na. A yi a to Isiyaga Rebeka masugusuguma.

⁹ Abimeleki yi a xili a konni. A yi a fala a xa, a naxa, “I ya jaxanla yatin nan ito ra! Nanfera i a falaxi nxu xa, a i xunye jaxalanmaan nan a ra?” Isiyaga yi a yabi, a naxa, “N yi gaxuxi nən alogo e nama n faxa. Na nan a to, n yi na fala.”

¹⁰ Abimeleki mən yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi nxu ra? Xa muxuna nde fa mini n ma yamaan tagi go, a yi i ya jaxanla kolon jaxanla ra? Na waxatini i bata nxu findi yulubi tongone ra.”

¹¹ Abimeleki yi yamarin fi a yamaan birin ma, a naxa, “Muxu yo na maxa xeməni ito nun jaxanla ito ra, n na kanna faxama nən.”

¹² Na jeeen na, Isiyaga yi xeen bi bəxəni ito ma. A to na xeen xaba, a yi na jəxəndən keme sətə, bayo Alatala bata a baraka.

* 25:26: 25.26 Heburu xuini, **Yaxuba** xinla maliga xuina nde ra naxan bunna nən fa fala “Santinbana.” † 25:30: 25.30 Heburu xuini, **Edən** bunna nən fa fala “A gbeeli.”

¹³ A herin yi lu xun masə, a yi findi nafulu kanna ra.

¹⁴ A yi findi yəxəe gbege kanna ra e nun siine nun jingene nun konyi wuyaxi kanna. Filisitine yi Isiyaga maxəxələn.

Isiyagaa layirina e nun Abimeleki

¹⁵ Filisitine yi xəjinne birin nafe bəndən na, Isiyaga baba Iburahimaa konyine naxanye ge Iburahima waxatini.

¹⁶ Abimeleki yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “I bata sənben sətə be dangu nxu tan na. Fə i xa keli be.”

¹⁷ Isiyaga yi keli na, a siga Gerari lanbanni. A sa dəxə mənni.

¹⁸ Isiyaga yi xəjinne yiba, naxanye yi gexi a baba waxatini. Filisitine na xəjinne dutun nən Iburahima fəxa xanbini. A baba yi na xəjinne xinle falama kii naxan yi, Isiyaga mən yi ne xinle fala e xun ma na kiini.

¹⁹ Isiyagaa konyine mən yi xəjin gbətə ge na lanbanni. E yi tigin li a kui.

²⁰ Xuruse rabaan naxanye yi Gerari lanbanni, ne nun Isiyagaa xuruse rabane yi sənəxə na xəjinna fe ra. E birin yi a fala, e naxa, “Nxu tan nan gbeen xəjinna ra.” Isiyaga yi xəjinni ito xili sa Eseki, bayo sənəxən bata bira a fe yi.*

²¹ A konyine mən yi xəjin gbətə ge, sənəxən mən yi bira na fan ma fe yi. E yi a xili sa Sitina.†

²² A yi keli na, a sa xəjinna ge yire gbətə yi. Na xəjinna to ge, sənəxən mi bira na tan ma fe yi. E yi na xəjinna xili sa, Rehoboti,‡ bayo e naxa, “Alatala bata dəxədə gbeen fi en ma. En ma feen bata fan bəxəni ito ma.”

²³ E yi keli mənni, e siga Beriseba.

²⁴ Alatala yi mini a xa kəxən na. A yi a fala a xa, a naxa, “I fafe Iburahimaa Ala nan n tan na. I nama gaxu fefe ra, en tan na a ra yiren birin yi. N mən i barakama nən. N ni i bənsənna rawuyama ayi nən Iburahima fe ra, n ma walikəna.”

²⁵ Isiyaga yi saraxa ganden nafala mənni, a yi fa Alatala maxandi a xinla ra. A yi a bubuni tən mənni. A konyine mən yi xəjinna ge na.

²⁶ Abimeleki yi keli Gerari yi, a yi fa, a e xa e bode to. Axusati yi biraxi a fəxə ra, a maxadi tina, e nun Pikoli, a sofa mangana.

²⁷ Isiyaga yi a maxədin, a naxa, “E faxi n todeni nanfera? E bata n naxaxu han e bata n kedi e konni.”

²⁸ E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon yati a Alatala luxi i xən. Nxu mən bata a miri, fə en xa layirin tongo en bode xa marakələni.

²⁹ I kələ nxu xa, a i mi fama fe xələn ligadeni nxu ra, bayo nxu fan mi fe kobi yo ligaxi i ra. Fə nxu to fe fajin nan tun ligaxi i xa. Nxu mən yi i lu, i xa siga bəyē xunbenli. Waxatini ito yi, Alatala bata i baraka.”

³⁰ Isiyaga yi donse gbegebeen nafala e xa. E birin yi e dəge, e yi e min.

³¹ Kuye to yiba, e yi e kələ e bode xa. Isiyaga yi a jundu e ma, e yi fata lanni.

³² Na ləxəni, Isiyagaa konyine yi fa xəjinni ito a fe dentegeen sadeni a xa e naxan gexi, e naxa, “Nxu bata igen li xəjinni ito ra.”

³³ Isiyaga yi na xəjinna xili sa Siba.§ Nanara, han to taani ito xinla falama Beriseba.*

Esayu a naxanla dəxəna

³⁴ Esayu to jəe tonge naanin sətə, a yi Yudita dəxə, Beer i dii təməna, e nun Basamati, Elon ma dii təməna. Ne firinna Xiti kaan nan e ra.

³⁵ E yi Isiyaga nun Rebeka nii yixaxu e ma.

27

Isiyaga yi duba Yaxuba xa

¹ Isiyaga bata yi fori, a yəene bata yi rafəro. A mi yi fa nəe sese to. A yi a dii forimana, Esayu, xili, a naxa, “N ma diina.” Esayu yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

² Isiyaga yi a fala, a naxa, “I bata a to, n bata fori. N mi a kolon, n faxama waxatin naxan yi.

³ I ya sube fəxa seene tongo e nun i ya sagbaan nun i ya xanla. I siga donsoyaan na. I sa fa burunna suben na n xa.

⁴ I xa na suben jin n xa a fajin na alo a rafan n ma kii naxan yi, i fa a ra n xən alogo n xa duba i xa benun n xa fəxa.”

⁵ Na waxatini, Rebeka yi tuli matixi Isiyaga ra, a falatini Esayu xa. Esayu yi siga burunna ra sube faxadeni a baba xa.

⁶ Rebeka yi a fala a diin Yaxuba xa, a naxa, “N bata i baba xuiin mē a falani ito tima Esayu xa,

⁷ a naxa, ‘Sa suben bun n xa, i fa a ra, i yi a jin n xa, n xa a don. N na na suben don, n dubama i xa nən Alatala yetagi benun n xa fəxa.’

⁸ Iki, n ma diina, i tuli mati n na ki fajin. N ni i yamarima naxan na, i xa na liga.

⁹ Siga xuruseene denaxan yi, i sa fa sii dii fajin firin na n xa. N xa na rafala a fajin na alo i baba waxi a xən ma kii naxan yi.

¹⁰ I xa a xali i baba xa alogo a xa duba i tan nan xa benun a xa fəxa.”

¹¹ Yaxuba yi a nga Rebeka yabi, a naxa, “Koni, fati ma xaben kanna nan Esayu ra. N tan fati ma xaben mi n ma.

* 26:20: 26.20Eseki bunna nən fa fala “Fe matandina.”

‡ 26:22: 26.22Rehoboti bunna nən fa fala “Yire yigbeena.”

* 26:33: 26.33Beriseba bunna nən “Marakələ xəjinna.”

† 26:21: 26.21Sitina bunna nən fa fala “Təpəgena.”

§ 26:33: 26.33Siba bunna nən “Marakələna.”

¹² N baba na n masuxu, a kolonma nen Esayu xa mi a ra. N findima wule falan nan na a tan yi. Benun n xa duban sətə, n fama dangan nan sətədeyi na waxatini.”

¹³ A nga yi a fala, a naxa, “En-en, na dangan fama xətədeni n tan nan ma n ma diina. I naxan ligama, i tuli mati n na. Siga i sa fa na sii dii firinne ra n xa.”

¹⁴ Yaxuba yi siga, a sa fa sii dii firinne ra a nga fəma. A nga yi na donseen nafala alo a rafan Isiyaga ma kii naxan yi.

¹⁵ Na xanbi ra, Rebeka yi Esayu, a dii singena domaan tongo, domaan naxan fan a dugine ye. A yi na ragodo Yaxuba ma, a dii firindena.

¹⁶ A yi sii kidine tongo, a yi a diin yiine maxidi e ra e nun a kəəna bayo fati ma xabe mi yi a ma.

¹⁷ A yi na donseen so a diin Yaxuba yii, e nun buruna a naxan nafalaxi.

¹⁸ A yi siga a baba fəma, a yi a fala a xa, a naxa, “N baba, n tan ni i ra.” A yi a maxədin, a naxa, “Nde i tan na, n ma diina?”

¹⁹ Yaxuba yi a baba yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya diin forimana. I naxan maxədinxi n na, n bata fa a ra. Yandi, keli, i dəxə, i n ma sube rafalaxin don, alogo i xa duba n xa.”

²⁰ Isiyaga yi a fala a diin xa, a naxa, “I subeni ito toxi minen yi xulən, n ma diina?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Alatala i ya Ala nan a fixi n ma.”

²¹ Isiyaga yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I maso n na, n xa i masuxu, n ma diina alogo n xa la a ra a Esayu nan yati i ra, n ma diina.”

²² Yaxuba yi a maso a baba ra. Isiyaga yi a fatin masuxu. A yi a fala, a naxa, “I xuiin maliga Yaxuba xuiin na, koni i yiine tan Esayu yiine nan e ra.”

²³ A mi yi nəə Yaxuba kolonyə bayo a yiine xaben yi e ma, alo a tada Esayu yi kii naxan yi. A yi duba a xa.

²⁴ A mən yi a maxədin, a naxa, “N ma diina Esayu yatin nan i ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Ən.”

²⁵ Isiyaga yi a fala, a naxa, “Fa donseen na, i naxan nafalaxi, n xa a don. N yi duba i xa.” Yaxuba yi donseen so a baba yii. Isiyaga yi a don. A yi wudi bogi igen fan so a yii alo manpana, a yi na fan min.

²⁶ Na xanbi ra, a baba Isiyaga yi a fala a xa, a naxa, “I maso n na, i n sunbu, n ma diina.”

²⁷ Yaxuba yi a maso a ra, a yi a sunbu. Isiyaga yi a dugine xirin mə. Awa, na xanbi ra, a yi duba a xa, a naxa, “Yə! N ma diin xirin luxi nən alo xəəna

Alatala barakan saxi naxan yi.

²⁸ Ala xa xiila fi i ma naxan kelima kore.

Ala xa dahamu bəxən fi i ma.

Ala xa barakan sa i ya xəni.

Ala xa wudi bogi igen fi i ma.

²⁹ Ala xa i dəxə siyane xun na.

Ala xa siyane magodo i xa.

I xa findi i ngaxakedenne yəeratiin na.

E birin xa e magodo i bun ma.

Muxu yo na i danga,

na dangan xa xətə a kanna ma.

Muxu yo na duba i xa,

na kanna fan xa duban sətə.”

³⁰ Isiyaga to yelin dubadeni Yaxuba xa, a yi mini. A mi bu, Yaxuba tada Esayu fan yi so, sa keli sube bundeni.

³¹ A fan yi na suben nafala ki fəni alo a baba waxi a xən ma kii naxan yi. A yi fa a ra a baba xa. A yi a fala a baba xa, a naxa, “N baba, keli, i dəxə, i suben don n naxan nafalaxi i xa alogo i xa duba n xa.”

³² A baba Isiyaga yi a maxədin, a naxa, “Nde i tan na?” Esayu yi a yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya diin forimana.”

³³ Na feen yi Isiyaga yifu ki fəni. A fatin birin yi xuruxurun a ma. A yi maxədinna ti, a naxa, “Koni nde tan faxi suben nafalaxin na n xa, n naxan donxi iki benun i tan xa fa? N bata duba na kanna xa. A tan nan fama duba sətədeni.”

³⁴ Esayu to a baba falan mə, a bənen yi mini, a yi sənəxə gbegbeen nate. A yi a baba mafan, a naxa, “Duba n fan xa, n baba.”

³⁵ Isiyaga yi a yabi, a naxa, “I xunyen bata n mayenden. A tan bata i ya duban sətə.”

³⁶ Esayu yi a fala, a naxa, “A xinla yatina a xun ma, Yaxuba.* A sanja yi firinden ni i ra a n yanfama. A bata n ma foriya tiden tongo. Iki a bata n ma duban fan tongo.” Esayu mən yi a fala, a naxa, “Duba yo mi fa i yii sənən, i lan i xa naxan ti n tan xa?”

³⁷ Isiyaga yi Esayu yabi, a naxa, “N bata a tan findi i xunna ra, n mən bata a ngaxakedenne fan birin so a yii e xa lu a bun ma. N bata bəga gəgbegbeen fi a ma, e nun wudi bogi ike fajina. N nəə nanfe lige i tan xa, n ma diina?”

³⁸ Esayu yi a fala a baba xa, a naxa, “N ba, duba keden peen nan i yii ba? N baba, duba n fan xa.” A yi wuga a xuini texin na.

³⁹ A baba Isiyaga yi a yabi, a naxa, “A kolon,

i mi fama bəxə fəni sətədeni, hanma xiila naxan kelima kore.

⁴⁰ I ya silanfanna nan fama i balodeni.

I fama walideni i xunyen nan bun ma, koni i fama nən i yətə sətədeni.

A nəən naxan sama i ma, i murutema nən na bun.”

Yaxuba a giina

* 27:36: 27.36Yaxuba bunna nən, “A muxun santinban suxuma” hanma “yanfantenna.”

⁴¹ Esayu yi a xunyen Yaxuba rafən yengen na a duban soto feen na e baba ra. Esayu yi a fala a bəjəni, a naxa, “N baba na faxa waxatin naxan yi, n Yaxuba faxama nən.”

⁴² Rebeka to a dii singen Esayu a natan kolon, a yi a dii firinden Yaxuba xili. A yi a fala a xa, a naxa, “I bata a to, i tada Esayu waxi a gbeen ɲoxo feni i ma, a i faxa.

⁴³ Iki i tuli mati n na ki fajni, n ma diina. Keli be, i siga Xarani yi, n tada Laban konni.

⁴⁴ I sa lu a konni waxatini ito yi han i tada bəjən yi godo.

⁴⁵ I tada bəjən na godo i ya fe ra waxatin naxan yi, a na ɲinan i liga fəxən na, n na n ɲungue, i fa. N mi waxi fula feni ε firinna birin na ləxo kedenni.”

⁴⁶ Rebeka yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “N niin bata yɲaxu n ma Xiti kaa ɲaxanle fe ra. Xa a sa ali, Yaxuba fan ɲaxanla tongo bəxəni ito ma, na waxatini n ma siimayaan tənən nanse ra?”

28

¹ Isiyaga yi Yaxuba xili. A yi duba a xa. A yi yamarini ito so a yii, a naxa, “I nama ɲaxanla dəxo naxan findixi Kanan kaan na de!

² Keli, i siga Padan-Arami yi, i nga baba Betuyeli konni. I sa mənna ɲaxanla nde dəxo naxan findε Laban ma dii tēmən na, i nga tada xēməmana.

³ Ala Senbe Kanna xa i baraka, Ala xa dii gbege fi i ma, alogo i xa findi siya gbegeben benban na.

⁴ Ala xa Iburahima a duban yabi i ma e nun i bənsənna, alogo bəxəni ito xa findi i gbeen na i waxati rabe dənaxan yi, Ala bəxən naxan fi Iburahima ma.”

⁵ Isiyaga yi Yaxuba rasiga Padan-Arami yi, Laban konni, Betuyeli a diina Arami kaana. Laban, Rebeka tada xēməmaan nan yi a ra. Yaxuba nun Esayu nga nan yi Rebeka ra.

⁶ Esayu yi a kolon a baba bata duba Yaxuba xa, a a rasiga Padan-Arami yi, a xa sa mənna ɲaxanla dəxo. A mən yi a mε, a baba Isiyaga bata a yamari, a nama ɲaxanla dəxo naxan findε Kanan kaan na.

⁷ Yaxuba yi a baba nun a nga xuiin binya. A yi siga Padan-Arami yi.

⁸ Esayu yi a kolon na waxatini Kanan kaa ɲaxanle mi rafan a baba Isiyaga ma.

⁹ Awa, Esayu yi siga Sumayilaa konni, Iburahima diina. A yi Sumayilaa dii tēmən Mahalati dəxo, Nebayoti xunye ɲaxalanmana.

Yaxubaa xiyena

¹⁰ Yaxuba to keli Beriseba yi, siga Xarani yi,

* 28:19; 28.19*Bet:li* bunna nən fa fala “Alaa banxina.”

¹¹ kəena a li dənaxan yi, a yi xi mənni. A yi gəmə keden tongo, a yi a raso a xunna bun ma. A yi a sa mənni.

¹² A yi xiye sa, sangalanna tixi bəxən fari a xunna texi han kore. Alaa malekane yi teen nun godoni sangalanna ma.

¹³ Alatala yi tixi e xun ma. A yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra, i taje Iburahima nun Isiyagaa Ala. I saxi bəxən naxan fari ito ra, n ni ito fima i ma nən ε nun i bənsənna.

¹⁴ I bənsənna fama wuyadeni nən alo gbangbanna. E bəxən fama nən gbodeni ayi keli sogeteden ma han sa dəxo sogegododen na, keli kəmənna ma sa dəxo yiifanna ra. Dunuja siyane birin duban sətoma i tan nun i bənsənna sabun nan na.

¹⁵ En birin na a ra i na siga dədə. N ni i kantanma nən i na siga dənaxan yi, n ni i raxetema nən bəxəni ito ma. N mi i rabeɲɲə. N feen naxan birin layiri tongoxi i xa, n na a birin ligama nən.”

¹⁶ Yaxuba yi xulun xixənli, a yi a fala, a naxa, “N bata yelin a kolonɲə yati, Alatala be yi, koni n mi yi a kolon.”

¹⁷ A yi gaxu, a yi a fala, a naxa, “Yire magaxuxin nan be ra. Sese mi a ra fə Alaa banxina, e nun kore xənna so dēna.”

¹⁸ A yi keli xətən xətən, a gəmə tongo naxan yi rasoxi a xunna bun ma. A yi a ti taxamasenna ra, a yi turen maso gəmə xunna ma.

¹⁹ A yi na yiren xili sa Beteli.* Benun na xa liga, na yiren yi xili nən Lusi.

²⁰ Yaxuba yi a dε ti Ala xa, a naxa, “Xa nxu nun Ala na a ra, a tan nan mən n kantanma kiraan xən ma n sigama dənaxan yi, a yi donseen so n yii n naxan donma, a mən yi maxidi seen so n yii n naxan soma n ma,

²¹ xa n xetε bəjε xunbenli n baba konni, nayi Alatala findima nən n ma Ala ra.

²² Gəmeni ito, n naxan tixi taxamasenna ra, a findima Alaa banxin nan na. I seen naxan birin fima n ma, n na a yaganna bama nən, n na fi i ma.”

29

Yaxuba nun Rakeli

¹ Yaxuba to ti kiraan xən ma siga sogeteden bəxən mabinni,

² a yi xəɲinna to burunna ra. Yexεen nun sii kuru saxan yi saxi na xəɲinna fεma e igen minma dənaxan yi. Gəmə xungbeen nan yi saxi xəɲinna dε ra.

³ Na waxatini, e yi darixi xuruseene malanɲə na yiren nin. E malanxina, xuruse rabane yi gəmə makutukutu naxan yi saxi xəɲinna dε ra. Xuruseene to yelin ige min-deni, e mən yi gəmə naxetε xəɲinna dε ra.

⁴ Yaxuba yi xuruse rabane maxədin, a naxa, “Ngaxakedenne, ε kelixi minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Xarani taan nin.”

⁵ A mən yi e maxədin, a naxa, “E Laban kolon, Nahori a dii xeməna?” E yi a yabi, e naxa, “On, nxu a kolon.”

⁶ A yi e maxədin, a naxa, “A di na?” E yi a yabi, e naxa, “Sese mi a toxi. A dii teməna Rakeli nan fama na ra e nun xuruseene.”

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “En yanyin nin iki. Xuruseene malan waxatin xa mi a ra iki ba? E igen fi xuruseene ma mafuren, ε mən yi xete e ra e rabadeni.”

⁸ E yi a fala, e naxa, “Nxu mi nɔɛ fefe lige iki, fɔ xuruseene birin na malan. Na waxatini, nxu fa gemen ba xəjinna de ra a deen yi balanxi naxan na, nxu fa igen fi xuruseene birin ma.”

⁹ Yaxuba to yi na falama e xa, Rakeli fan yi fa a babaa xuruseene ra, bayo xurusee rabaan nan yi a ra.

¹⁰ Yaxuba to Rakeli to fe, Yaxuba nga tada dii teməna, e nun Laban ma xuruseene, a yi a maso xəjinna dɛxən. A yi gemen ba xəjinna de ra, a yi igen fi Laban ma xuruseene ma.

¹¹ Yaxuba yi Rakeli sunbu, a yi wuga, a gbelegbele.

¹² A yi a fala Rakeli xa, a a baba bari boden nan a ra, Rebekaa dii xeməna. Rakeli yi giin nako ayi, a sa na yeba a baba xa.

¹³ Laban to Yaxuba fe mɛ a xunyen naxalanmana diina, a yi siga, a sa a ralan. A yi a sunbu, a a xali banxini. Feen naxan birin Yaxuba soto, a yi na yeba Laban xa.

¹⁴ Laban yi a fala a xa, a naxa, “En birin wuli keden fasa keden.” Yaxuba yi kike keden naba Laban konni.

¹⁵ Loxəna nde, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N bari boden nan i ra, koni sariya yo mi a falaxi i xa wali n xa, a fa lu n mi i saren fi. A fala n xa, a lan n xa i saren fi naxan na.”

¹⁶ Awa, dii temə firin nan yi Laban yii. A dii temə singen xili nən Leya, a firindena Rakeli.

¹⁷ Leya yɛɛne mi yi rayabu, koni Rakeli tan naxalan tofajin nan yi a ra.

¹⁸ Rakeli nan yi rafan Yaxuba ma ki faji. A yi a fala Laban xa, a naxa, “N jɛɛ solofere nan walima i xa, alogo i xa i ya dii temen firinden Rakeli fi n ma.”

¹⁹ Laban yi a fala, a naxa, “Benun n xa n ma diin fi muxu gbɛten ma, n lan n xa a fi i tan nan ma. Lu n konni be.”

²⁰ Yaxuba yi jɛɛ solofere wanla kɛ Laban yii Rakeli a fe ra. Koni na jɛɛ soloferen lu

nən a xa alo xii dando gbansan, bayo a bata yi a xanu.

²¹ Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “N ma waxatin bata jan. N ma naxanla so n yii fa, n xa a findi n yete gbeen na.”

²² Laban yi mən kaane birin xili, a e xa fa e dɛgedeni, e sɛwa sumunna raba.

²³ Ninbanna ra, a yi Leya tongo, a dii temə singena, a yi a so Yaxuba yii. Yaxuba yi a findi a yete gbeen na.

²⁴ Laban yi Silipa so a diin Leya yii, a xa findi a konyin na.

²⁵ Kuye to yiba, Yaxuba yi a to Leya na a ra. A yi a fala Laban xa, a naxa, “I nanse ligaxi n na ito ra? N mi walixi i xa Rakeli xan ma fe ra ba? Nanfera i n mayendenxi?”

²⁶ Laban yi a yabi, a naxa, “Nxu tan ma namunna mi tinjɛ dii temə firinden xa dɔxɔ xemə taa ra, a singen mi xemə sotoxi.

²⁷ Xunsagini ito liga singen ε nun Leya. Xa i tin i mən xa jɛɛ solofere wanla kɛ n xa, n nan n ma dii temə firinden fan fima nən i ma, a findi i ya naxanla ra.”

²⁸ Yaxuba yi na liga. E nun Leya to xunsagin naba yire kedenni, Laban yi Rakeli fan fi a ma.

²⁹ A yi Bila tongo a a so Rakeli yii a xa findi a konyin na.

³⁰ Yaxuba mən yi Rakeli findi a gbeen na, a yi Rakeli xanu dangu Leya ra. A mən yi jɛɛ solofere wanla kɛ Laban yii.

Yaxubaa diine

³¹ Alatala to a to Leya mi rafanxi Yaxuba ma alo Rakeli, a yi a findi dii barin na. Na waxatini Rakeli tan yi findi gbantan na.

³² Leya to fudikan, a yi diin bari. Na diin yi xili sa Ruben. A yi a fala, a naxa, “Alatala bata n ma marayarabin to. Iki n fa rafanma nən n ma xemən ma.”*

³³ A mən yi fudikan dii firinden na. A to na diin bari, a yi a fala, a naxa, “Alatala fan yatina a kolon, a n mi rafan n ma xemən ma. Na nan a toxi a dii firinden ito fan fixi n ma.” A yi na diin xili sa Simeyon.†

³⁴ A mən yi fudikan dii saxanden na. A to a bari, a mən yi a fala, a naxa, “Awa, iki, fɔ n ma xemən xa kankan nən n ma sənən, bayo n bata dii saxan soto a xa.” Na na a to, e yi a xili sa Lewi.‡

³⁵ A yi fudikan dii naaninden na. A to na fan bari, a yi a fala, a naxa, “Awa, iki n na Alatala tantunna nən.” A yi na diin xili sa Yuda.§ A dii barin yi dan na dii muxu naaninna ma.

* 29:32: 29.32Ruben masoxi xuina nde nan na Heburu xuini naxan bunna nən “A bata n ma tɔrɔyaan to.” † 29:33: 29.33Simeyon maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “Naxan fe mema.” ‡ 29:34: 29.34Lewi maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “A kankanxi a ma.” § 29:35: 29.35Yuda maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “Tantunna.”

30

Rakeli a dii bari fena

¹ Rakeli to a to, a mi dii barima, a yi a tada maxəxəlon. A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Diin fi n fan ma, xa na mi a ra n faxama nən.”

² Yaxuba yi xələ a falan na. A yi a fala, a naxa, “I a mirixi nən a Ala nan n tan na? Ala nan a ligaxi i mi dii barima!”

³ Rakeli yi a yabi, a naxa, “N ma konyi yaxanla Bila tongo alogo a xa diine bari n xa. Na waxatini na tan finde n xa sabun na n diin sətə i xa.”

⁴ A yi a konyi yaxanla Bila tongo, a a so a xəmən Yaxuba yii. Yaxuba yi na kolon yaxanla ra.

⁵ Bila yi fudikan, a yi dii xəmən bari Yaxuba xa.

⁶ Rakeli yi a fala, a naxa, “Ala bata n ma kitin sa. A bata n ma falan mē. Na nan a tōxi a diin fixi n ma.” A yi na diin xili sa Dan.*

⁷ Rakeli a konyi yaxanla Bila mən yi fudikan. A yi dii xəmə firinden bari Yaxuba xa.

⁸ Rakeli yi a fala, a naxa, “N bata n tada yenge n səbən birin na, n yi nəən sətə.” A yi a diin xili sa Nafatali.†

⁹ Leya to a kolon a mi fa dii barima, a yi a konyi yaxanla Silipa tongo, a yi a so Yaxuba yii, a xa findi a yaxanla ra.

¹⁰ Leyaa konyin Silipa yi dii xəmən bari Yaxuba xa.

¹¹ Leya yi a fala, a naxa, “Hərin bata fa n ma.” A yi na diin xili sa Gadi.‡

¹² Leyaa konyin Silipa yi dii firinden sətə Yaxuba xa.

¹³ Leya yi a fala, a naxa, “N bata səwa. Iki, yaxanle birin a falama nən a n bata səwa.” A yi a xili sa Aseri.§

¹⁴ Murutu xaba waxatin to a li, Rubən yi siga xēn ma. A yi bogisena nde li na, naxan xili marafanna bogisena. A yi fa a ra a nga xa. Nanara, Rakeli yi a fala Leya xa, a naxa, “N bata i maxandi, i ya diina marafan bogisena nde so n yii.”

¹⁵ Leya yi a yabi, a naxa, “I bata n ma xəmən ba n yii. Na mi i wasaxi? I mən waxi n ma diina marafan bogiseen nan tongo fe yi?” Rakeli yi a fala, a naxa, “To kəēn na, ε nun Yaxuba nan fama xideni i ya diina marafan bogiseen yaxən na.”

¹⁶ Yaxuba to so jimbanna, sa keli xēn ma, Leya yi a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, “I xima n tan nan xən ma to kəēn na. N bata to kəēn saren fi n ma diina marafan bogiseen

na.” Yaxuba mən yi Leya kolon yaxanla ra na kəēn na.

¹⁷ Ala yi tin Leyaa maxandin ma, a yi fudikan. Na yi findi a dii suulunden na Yaxuba xa.

¹⁸ Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n saren fi n ma konyi yaxanla so feen na n ma xəmən yii.” A yi a diin xili sa Isakari.*

¹⁹ Leya mən yi fudikan dii senninden na. A yi na diin bari Yaxuba xa.

²⁰ Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n ki. Awa, iki n ma xəmən a binyama nən, bayo n bata dii sennin bari a xa.” A yi na diin xili sa Sabulon.†

²¹ Na xanbi ra, a mən yi dii tēmən bari. A yi a xili sa Dina.

²² Ala yi a yengin nasiga Rakeli ma. A yi a maxandi xuiin name, a yi a findi dii barin na.

²³ A yi fudikan, a yi diin bari. A yi a fala, a naxa, “Ala bata n namini yagini ito yi.”

²⁴ A yi na diin xili sa Yusufu.‡ A yi falani ito ti, a naxa, “Alatala mən xa dii xəmə gbətə fan fi n ma.”

Yaxubaa nafunle fe

²⁵ Yusufu to bari, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “A lu n xa xətə n kon bəxən ma.

²⁶ A lu n xa n ma yaxanle xali e nun n ma diine, n walixi i xa naxanye fe ra. I a kolon n wanla naxan yatən ligaxi i xa.”

²⁷ Laban yi a fala a xa, a naxa, “Dijə. N bata a kolon yiimatoon xən, Alatala barakan saxi n ma fe yi i tan nan sabu ra.

²⁸ A fala n xa n lan n xa i saren fi naxan na. N na a soma i yii nən.”

²⁹ Yaxuba yi a fala a xa, a naxa, “I tan yatina a kolon n walixi i xa kii naxan yi han i ya xuruseene bata wuya ayi n tan barakani.

³⁰ Ndedi nan yi i yii nun benun n xa fa, koni iki, a ghebə bata sa na fari. Alatala bata barakan sa i ya fe yi xabu n so i konni. N fa wanla nde kema n ma denbayaan fan xa waxatin mundun yi?”

³¹ Laban yi a fala, a naxa, “A lan n xa yoli fi i ma?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I nama sese fi n ma. Xa i bata tin n feen naxan falaxi i xa, na liga, n fan bata tin n yengi se i ya xuruseene xən ma.

³² N sigama nən to, n sa i ya xuruseene birin mato. Yexēn nun sii makatunxin birin ti e danna e nun naxanye birin fə məkənxi. N saren findima ne nan na.

³³ N ma tinxinna fama məkənəndeni nən i na fa xuruse matodeni waxatin naxan yi. Siin naxanye birin mi makatunxi e nun

* 30:6: 30.6Dan bunna nən fa fala, “A bata a xun mayenge kitin sa.” † 30:8: 30.8Nafatali bunna nən fa fala, “N ma yengena.” ‡ 30:11: 30.11Gadi bunna nən fa fala, “Herina.” § 30:13: 30.13Aseri bunna nən fa fala, “Sewana.”

* 30:18: 30.18Isakari maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən fa fala, “Saranna.” † 30:20: 30.20Sabulon bunna nən fa fala “Binyena.” ‡ 30:24: 30.24Yusufu bunna nən fa fala “A xa a fari sa.”

yexεε diin birin fəɾə məkənənxi mi naxanye ma, na bata findi muɣan na n mabinni.”

³⁴ Laban yi a fala, a naxa, “N bata tin na ma. I naxan falaxi, en bata lan na ma.”

³⁵ Na ləxən yetəni Laban yi sii kəɬə maɳingixine nun a makatunxine yəba. Sii gilene fəɾə fəɾedine naxanye ma e nun fəɾə xunghene yi naxanye ma e nun yexεε fixε makadanxine, a mən yi ne birin yəba. A yi na xuruseene birin taxu a diine ra.

³⁶ Na xanbi ra, a yi ne xali yirena nde yi xii saxan sigatiin tiyε dənaxan yi e nun Yaxuba tagi. Yaxuba yi fa Laban ma xuruse dənəxene raba.

³⁷ Yaxuba yi wudi bili sifa saxan yii xindene gira. A yi e lutine ba e ma alogo maɳingi fixen xa məkənən.

³⁸ A yi wudi yiine sa xuruseene mindeni xuruseene yetagi bayo e tema e bode ra nən e na fa ige mindeni.

³⁹ Xuruseene yi te e bode ma wudi yiine yireni, e yi diine xali maɳingi fixen nun fəɾə fəɾedine nun fəɾə xunghene saxi e ma.

⁴⁰ Yaxuba yi xuruse diine yitaxun alogo e xa ti Laban ma xuruseene yetagi maɳingin nun ɳingin məkənənxi naxanye ma. Nayi, a yi xuruseene malan a yetε xa a mi naxanye basan Laban gbeene ra.

⁴¹ Waxatin birin xuruse sənbəmane nēma tε a gilene ra, Yaxuba yi wudi yiine sama nən xuruse mindeni alogo e xa te a gilene ra wudi yiine yireni.

⁴² Yaxuba mi yi na ligama xuruse xunxurine ra. Na nan a liga xuruse xurine yi findi Laban gbeen na, a sənbəmane yi findi Yaxuba gbeen na.

⁴³ Yaxuba yi findi nafulu kan gbeen na. A yi xuruse gheghe səɬə. Konyi xəmene nun konyi gilene nun ɳəgəmēne nun sofanle yi lu a yii.

31

Yaxuba yi siga Kanan yamanani

¹ Na waxatini Yaxuba bata yi Laban ma diine xuiin mε e yi naxan falama, e naxa, “Seen naxan birin findixi en baba gbeen na, Yaxuba bata e birin tongo. Na nan a toxi a bata findi nafulu kanna ra.”

² Yaxuba yatin yi a kolon, a a marafanna mi fa Laban yi sənən alo a fəloni.

³ Alatala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Xεtε i baba nun i bari bodene bəxəni i kelixi dənaxan yi. N luma nən i xən.”

⁴ Yaxuba yi Rakeli nun Leya xili. E yi a xuruseene rabama.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “N bata a kolon n ma marafanna mi fa ε baba yi sənən alo a fəloni, koni n babaa Ala bata lu n xən.

⁶ E a kolon yati, n bata wali ε baba xa n fangan birin na.

⁷ A bata n mayenden a n saranna maxεtε sanja yi fu, koni Ala mi tin a fe ɳaxin liga n na.

⁸ Xa ε baba fa a fala, a naxa, ‘Fəɾε fəɾene xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,’ xuruseene birin yi diin xalima nən fəɾε fəɾene naxanye ma. Xa ε baba fa a fala, a naxa, ‘Maɳingin xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,’ xuruseene birin yi dii maɳingixin nan xalima.

⁹ Ala bata ε babaa xuruseene ba a yii, a yi e fi n tan ma.”

¹⁰ “Xuruseene yi tema e bode ra waxatin naxan yi, n bata a to xiyeni, xuruse xəmən naxanye texi xuruse gilene ra, ne maɳingixi, e mafəɾə fəɾəxi e nun e makatun katunxi.

¹¹ N ma xiyeni, Ala a malekan yi n xili, a naxa, ‘Yaxuba.’ N yi a ratin, n naxa, ‘N tan ni ra.’

¹² A yi a fala, a naxa, ‘I xunna rakeli, a mato. Xuruse xəmən naxanye birin texi xuruse gilene ra, ne maɳingixi, e mafəɾə fəɾəxi e nun e makatun katunxi, bayo Laban naxan birin ligaxi i ra, n na toxi.

¹³ N tan nan Ala ra naxan fa i ma Beteli yi, i gemen tixi taxamasenna ra dənaxan yi i layirin tongoxi n xa dənaxan yi. Iki, keli bəxəni ito ma. I siga na bəxəni i barixi dənaxan yi.’”

¹⁴ Rakeli nun Leya yi Yaxuba yabi, e naxa, “Nxu baba mi kεε yo luxi nxu tan xa!

¹⁵ Xəɳən xa mi nxu ra nxu baba konni? A bata nxu mati, a mən bata nxə gbetin fan don.

¹⁶ Ala herisigen naxan birin baxi nxu baba yii, a xεtεma nən nxu ma e nun nxə diine. Iki Ala feen naxan birin falaxi i xa, na birin liga.”

¹⁷ Yaxuba yi a ɳaxanle nun a diine rate ɳəgəmēne fari.

¹⁸ A xuruseen nun herisigen naxan birin səɬə Padan-Arami yi, a yi keli, a yi e birin xali a baba Isiyaga konni Kanan bəxəni.

¹⁹ Laban yi a xuruseene xabene maxabama e ma waxatin naxan yi, Rakeli yi a babaa suxurene muja.

²⁰ Yaxuba yi Arami kaan Laban mayenden. A siga a mi sese fala a xa.

²¹ A yi a gi, e nun seen naxan birin findi a gbeen na. A yi Efirati baani gidi. Na xanbi ra, a yi siga Galadi geyaan mabinni.

²² A xii saxande ləxəni, muxuna nde yi a fala Laban xa fa fala Yaxuba bata a gi.

²³ Laban yi a ngaxakedenne tongo, e yi mini Yaxuba fendeni xii solofere bun ma. E yi e li Galadi geyane binna ra.

²⁴ Koni kəən na, Ala yi a yetε yita Arami kaan Laban na xiyeni. A yi a fala a xa, a naxa, “I yetε ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.”

²⁵ Laban yi Yaxuba li. A bubun tixi geyaan fari. Laban nun a ngaxakedenne fan yi e gbeen ti Galadi geyaan fari.

²⁶ Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I nanse ligaxi ito ra? Nanfera i n mayendenxi? I bata n ma diine xali alo muxu suxine yengenl.

²⁷ Nanfera i gixi luxunni? I bata yanfan-tenyaan liga n na. I mi sese falaxi n xa. Xa i yi n nakolon nun, n yi i matima nen sewa sigine yi, tanbanna nun konden xuiin na.

²⁸ Koni i mi a lu yati n xa n ma diine nun n mamandenne sunbu, n yi n jundu e ma. I bata feen liga alo xaxilitarena.

²⁹ N yi nəe fe kobin lige e ra nen, koni i babaa Ala bata a fala n xa to kəeen na, a naxa, ‘I yete ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.’

³⁰ Na bata lan, i sigaxi nen bayo i yi kun-faxi siga feen na i baba konni, koni nanfera i n ma suxurene mujaxi n ma?”

³¹ Yaxuba yi Laban yabi, a naxa, “N gaxu nen n miriyani alogo i nama i ya diine rasuxu n na.

³² Koni i na i ya suxurene to n ma muxu yo yii, n na kanna faxama nen. Ngaxakedenne birin yete xori, n ma goronna birin mato, Naxan birin findixi i gbeen na, i xa a xali.” Na waxatini Yaxuba mi yi a kolon xa Rakeli a babaa suxurene tongoxi.

³³ Laban yi Yaxubaa bubune kui to e nun Leya konni e nun konyi firinne konni, koni a mi sese to. A to mini Leyaa bubuni, a yi so Rakeli fan konni.

³⁴ Rakeli nan yati suxureni itoe tongoxi. A yi e luxun kirixan bun ma naxan sama jagomen fari, a fa dɔxo a fari. Laban yi bubun kui to, a mi sese to na kui.

³⁵ Rakeli yi a fala a baba xa, a naxa, “N baba i nama xɔlɔ n ma xa n mi fa keli i yetagi. N kike wanla nin.” Laban fenna sifan birin ti nen, koni a mi suxurene to.

³⁶ Yaxuba yi xɔlɔ, a yi fala xɔlen ti Laban ma, a naxa, “N gbalon mundun ligaxi, n haken mundun ligaxi naxan a ligama i xa mini n fendeni kiini ito yi?”

³⁷ I bata n ma goronna birin kui to. I gbee seen mundun toxi e kui? A yita n na ngaxakedenne yete xori e nun i fan ngaxakedenne yete xori alogo e xa kitin sa en tagi.

³⁸ N jee məxəje nan tixi i konni, koni i ya yeteen nun sii dii keden mi diin xalixi a faxa n yii. N mən mi i ya xuruse yo donxi.

³⁹ N mi faxi xuruse ra i fəma burunna subene naxan faxaxi. Naxanye yi mujama kəeen nun yanyin na, ne bəən yi luma n tan nan xa bayo i yi e jəxən maxilima n na.

⁴⁰ Ləxo yo ləxo kuye wolonna yi n tərəma nen yanyin na, xunbenla yi n tərə kəeen na, n yeteen mi yi nəe xiye.

⁴¹ N bata jee məxəje ti i yii. N jee fu nun naanin wanla kəxi nen alogo n xa i ya dii temə firinne dəxo. N mən yi jee sennin fan sa a fari i ya xuruseene kantandeni. Koni i bata n saranna maxete dəxəja ma fu.

⁴² Xa n tajne Iburahimaa Ala, n baba Isiyaga gaxun naxan yete ra, xa na mi yi a ra nun, n yi kelima nen be n yii genla. Koni Ala bata n ma marayarabin to, e nun n yi wali xədexen naxanye ligama, kəe danguxini ito yi, a bata n ma kitin sa.”

⁴³ Laban yi Yaxuba yabi, a naxa, “I ya jaxanle, n ma diine nan ne ra. E diine, n gbeen nan ne ra. Xuruseeni itoe n gbeen nan e ra, n naxan birin toma ito ra, n tan nan gbee e ra. Koni to xanbi ra, n nəe nanse lige n ma diine nun n mamandenne xa?”

⁴⁴ Iki, en xa layiri tongo. Sereyaan xa lu en tagi.”

⁴⁵ Yaxuba yi gemen tongo, a yi a ti taxamasenna ra.

⁴⁶ Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala a ngaxakedenne xa, a e xa gemene matongo. E yi e matongo, e e malan yire kedenni. E yi e dege na gemə malanxine fari.

⁴⁷ Laban yi na mənna xili sa Yegara-Sahaduta. Yaxuba yi mən xili sa Galadi.*

⁴⁸ Laban yi a fala, a naxa, “Gemə malanxini itoe findixi seren nan na i tan nun n tan tagi.” Na nan a toxi mənna xili saxi Galadi.

⁴⁹ Mən mən xili nen “Misipa.”† Laban mən yi a fala, a naxa, “Alatala xa a yengi dəxo en tan firinna a fe xən ma, hali en fata xanbini.

⁵⁰ Xa i n ma diine tərə, xa na mi a ra i jaxalan gbete dəxo, i lanma i xa xaxinla soto, bayo muxun xa mi en tagi seren na. Ala nan yati en firinna seren na.”

⁵¹ Na xanbi ra, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I yeten ti gemə malanxini itoe ra. Taxamaseri geməni ito mato n naxan tixi en tagi.

⁵² Gemə malanxini itoe nun taxamaseri geməni ito findixi serene nan na. N mi lan n xa dangu be ra i ya fe jaxina n kui. I fan mi lan i xa dangu gemə malanxini itoe nun taxamaseri geməni ito ra n ma fe jaxina i kui.

⁵³ Iburahimaa Ala nun Nahori a Ala xa findi en tan firinna makitimaan na.” Na waxatini Yaxuba yi a kələ Ala yi a baba Isiyaga gaxun naxan yete ra.

⁵⁴ Yaxuba yi saraxan ba geyaan fari. A yi a ngaxakedenne birin xili, e xa sa e dege. E to yelin e dege, e yi xi geyaan fari.

* 31:47: 31.47 Yegara Sahaduta nun Galadi bunna nen fa fala “Sere Se Malanxine.” † 31:49: 31.49 Misipa bunna nen fa fala “Gbenghena.”

32

Yaxuba yi siga Esayu fəma

¹ Laban to keli subaxan ma, a yi a jundu a diine ma, e nun a mamandenne. A yi duba e xa. Na xanbi, Laban yi xete a konni.

² Yaxuba yi sigama kiraan xən waxatin naxan yi, Alaa malekane yi fa a ma.

³ Yaxuba to e to, a naxa, “Alaa ganla daaxaden nan ito ra.” A yi na yiren xili sa Maxanayin.*

⁴ Yaxuba yi xerane rasiga a tada Esayu ma Edən banxideen na, Seyiri bəxəni.

⁵ A yi yamarin fi e ma, a naxa, “E ito nan falama n kanna Esayu xa, e naxa, ‘I ya konyi Yaxuba naxa, n bata lu Laban konni. N bata bu gbeen ti na yi.’

⁶ Ninge ghegbe nan n yii e nun sofanle nun yexəene nun siine. Konyi xemene nun konyi gilene n yii. Iki, n xerane rasigama i ma alogo i xa marasene fajin fi n ma.’”

⁷ Xerane yi xete, e yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “Nxu bata siga. Nxu sa i tada Esayu li na. A fama i ralandeni e nun a banxulan muxu keme naanin.”

⁸ Gaxu gbeen yi Yaxuba suxu, a kuisan. Yamaan naxan yi a fəxo ra, a yi e taxun dəxo de firin. A yi yexəene nun siine yitaxun dəxo firin, e nun jingene, e nun jəgəməne.

⁹ A yi a fala, a naxa, “Xa Esayu yama keden yenge, yamaan boden xa a gi.”

¹⁰ Na xanbi Yaxuba yi Ala maxandi, a naxa, “N taje Iburahimaa Ala nun n baba Isiyagaa Ala, i bata a fala n xa, i tan Alatala, i naxa ‘Xete i ya bəxəni, i kon kaane denaxan yi. I na siga, n fe fajin ligama nən i xa.’

¹¹ N tan xurun. N mi daxa n hinanna nun lannayaan birin soto, i naxan nagidixi n ma, i ya walikəna. N ma dunganna gbansanna nan yi suxi n yii n Yuruden baani gidi waxatin naxan yi, koni iki nxu nun yama firin nan xetema.

¹² N natanga n tada Esayu ma, bayo n bata gaxu a yee ra. N sikexi, a nama fa n faxa, e nun jaxanle nun diine.

¹³ I bata a fala n xa, i naxa, ‘N fe fajin ligama nən i xa. N ni i bənsəna rawuyama ayi nən alo fəxo igen məjənsinna naxan mi yate.’”

¹⁴ Yaxuba yi kəeen nadangu na. Seen naxan birin yi a yii, a yi sanba seen ye mato a naxan soma a tada Esayu yii:

¹⁵ Sii keme firin nun koto məxoje e nun yexəe keme firin nun konton məxoje e nun

¹⁶ jəgəmə gile tonge saxan nun e diine nun jinge tonge naanin nun tura fu nun sofali gile məxoje e nun sofali xeme fu.

¹⁷ A yi xuruseni itoe yitaxun kuru keden keden yeen ma, a nde so a konyine yii. A yi

a fala e xa, a naxa, “E dang yeen na. E xa sagaran lu kurune tagi.”

¹⁸ A yi a konyi singen yamari, a naxa, “E nun n tada Esayu na naralan, a fama i maxəndini nən, a naxa, ‘E nun nde a ra? I sigan minen yi? Nde gbee xuruseni itoe ra naxanye tixi i yee ra?’

¹⁹ I ya a yabima nən, i naxa, ‘I ya konyin Yaxuba nan gbee e ra. A i sanbaxi itoe nan na, n kanna Esayu. A fan nxu fəxo ra.’”

²⁰ A yi na yamarin fi a firinde fan ma, e nun a saxandena, e nun muxun naxanye biraxi xuruseene fəxo ra, a naxa, “Xa e nun Esayu naralan waxatin naxan yi, e na nan falama a xa.

²¹ E ito nan sama a fari, e naxa, ‘I ya konyina Yaxuba fama nxu xanbi ra.’” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Iki n na a bəjen magodoma seni itoe nan na. Na xanbi n na fa a ma, yanyina nde a n nasenema nən a fajin na.”

²² Yaxubaa sanba seene yi ti a yee ra, a tan yi kəeen nadangu daaxadeni.

Yaxuba nun Alaa malekana

²³ Kəeen na, Yaxuba yi keli. A yi a jaxalan firinne tongo e nun e konyi firinne nun a dii fu nun kedenna. E yi Yaboko xuden gidi.

²⁴ A yi e ragidi Yaboko xuden na e nun a yii seen birin.

²⁵ A keden peen yi lu. Na waxatini, xeməna nde yi mini a ma, e yi gerenna so han kuye yiba waxatini.

²⁶ A to a to, a mi no sətəma Yaxuba ma e gerenni, a yi a garin a wotegelen ma. A wotegelen yi te a kui.

²⁷ Xemən yi a fala, a naxa, “A lu n xa siga, bayo kuye bata yiba.” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N mi i bejinma, fo i duba n xa.”

²⁸ Xemən yi a maxədin, a naxa, “I xili di?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Yaxuba.”

²⁹ Xemən yi a fala, a naxa, “I xili mi falama sənən Yaxuba. A fa falama nən Isirayila, bayo e nun Ala nan gerenna soxi, e nun muxune, i yi nən soto.”†

³⁰ Yaxuba yi maxədinna ti, a naxa, “I xili di?” Boden yi a fala, a naxa, “Nanfera i n maxədinma n xinla ma?” Na xanbi, a yi duba Yaxuba xa.

³¹ Yaxuba yi na yiren xili sa Penuyeli,‡ bayo Yaxuba a fala nən, a naxa, “N bata Ala to yee nun yee, a tin n niin yi kisi.”

³² Sogen tema waxatin naxan yi, Yaxuba bata yi dangu Penuyeli ra. A godoma a wotegelen ma.

³³ Na nan a toxi han iki Isirayila kaane mi fasan donma naxan wotegelen ma, bayo Ala Yaxuba masətəxi a wotegelen fasan nan ma.

* 32:3. 32.31Maxanayin bunna nən fa fala “Daaxade firinne.” † 32:29. 32.29Isirayila bunna nən fa fala “E nun Ala gerenna soma.” ‡ 32:31. 32.31Penuyeli bunna nən fa fala “Ala yetagina.”

33

Yaxuba nun Esayu a layirina

¹ Yaxuba yi Esayu to fe e nun banxulanna muxu keme naanin. A yi diine yitaxun Leya nun Rakeli ra e nun konyi gile firinne.

² A yi konyi gile firinne ti yeen na, e nun e diine. Leya fan yi ti ne xanbi ra e nun a diine. Rakeli nun Yusufu yi lu dənən na.

³ A tan yi dangu ne yeen ra, a xinbi sin sanja ma solofere benun a xa a tada li.

⁴ Koni Esayu yi a gi a sa Yaxuba ralan. A yi dutun a ma, a fa a sunbu. E birin yi wuga.

⁵ Esayu to naxanle nun diine to, a yi maxədinna ti, a naxa, “Nde ne ra naxanye biraxi i fəxo ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Ala diin naxanye fixi i ya konyin ma a nemaan xən ma.”

⁶ Konyi gilene yi e maso e nun e diine, e yi e xinbi sin.

⁷ Leya fan nun a diine yi e maso, e fan yi e xinbi sin. Na xanbi Yusufu fan nun Rakeli yi na liga.

⁸ Esayu yi maxədinna ti, a naxa, “I nanse ligama xuruseni ito birin na, n naralanxi naxanye ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N waxi nən, n kanna xa n nafan.”

⁹ Esayu yi a fala, a naxa, “N xunyena, herisige gbegebe n fan yii. I gbeen mara.”

¹⁰ Yaxuba yi a fala, a naxa, “En-ən, n bata i maxandi, xa i bata n nafan, n na i sanbaxi seen naxanye birin yi, i xa ne rasuxu. N bata i yetagin to. Na luxi nən n yi alo n na Ala yetagi nan toma, bayo i bata n nasən ki fajiri.

¹¹ N seen naxanye sanbaxi i ma, e rasuxu. Ala bata hinan n na, a n makoon birin fan.” Yaxuba yi a yixədxə han Esayu yi tin.

¹² Esayu yi a fala, a naxa, “En siga kiraan xən ma, n xa sa i mati.”

¹³ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N kanna, a kolon diine fe xədxə. Ye xee gilene nun jinge gilene xijen fima e diine ma. Xa en gbeten e ra ləxo kedenni, ne birin faxama nən.

¹⁴ N kanna, i tan xa ti yeen na. N tan xa bira n ma xuruseene fəxo ra ndedi ndedi. N xa siga n yerən ma, nxu nun n ma diine han nxu soma i konni waxatin naxan yi Seyiri bəxəni.”

¹⁵ Esayu yi a fala, a naxa, “N xa n ma muxuna nde lu i yii be.” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Nanfera? N kanna, n tan waxi naxan xən, n xa rafan i ma gbansan.”

¹⁶ Na ləxəni, Esayu yi ti Seyiri kiraan xən ma.

¹⁷ Yaxuba tan yi siga Sukəti yi. A yi banxi keden ti a yete xa, a kulane ti a xuruseene xa. Nanara na yiren xili nən Sukəti.*

¹⁸ Yaxuba to keli Padan-Arami yi, a yi so kəndəyani Siken taani Kanan bəxəni. A yi daaxadeni tən taan xanbi ra.

¹⁹ A bubun yi tixi dənaxan yi, a yi bəxən sara Xamori a diine ma, Siken Baba, naxanye singe dəxo Siken yi. A yi na sara gbeti gbanan keme ra.

²⁰ A yi saraxa ganden nafala menni. A yi na xili sa “Isirayilaa Ala.”

34

Dinaa marayagina

¹ Yaxubaa dii temen Dina, Leya naxan barixi Yaxuba xa, na yi siga Siken naxanle xəntəndeni.

² Xamori a dii xemen Siken, Xiwin naxan findixi na yamanan mangan na, na to Dina to, a yi fu a ma a yi a rayagi.

³ Yaxubaa dii temen Dinaa xanuntenyaan yi lu Siken fatini. A yi fala naxumene ti a xa.

⁴ A yi a fala a baba Xamori xa, a naxa, “Dii temeni ito maxandi n xa alogo n xa a dəxo.”

⁵ Yaxuba yi a me, a bata a dii temen Dina rayagi. Na waxatini, a diine yi sa xeen ma xuruseene fəxo ra. A mi sese fala han ne so waxatini.

⁶ Siken baba Xamori yi siga Yaxuba konni a xa sa falan ti a xa.

⁷ Yaxuba a diine to keli xeen ma, e yi na feen me naxan danguxi. E yi e yomayaan to, e bəjen yi te ki fajiri bayo Siken bata yi fu Yaxuba a dii temen ma, a mi lan a xa naxan liga Isirayila bəxəni.

⁸ Xamori yi a fala e xa, a naxa, “Dii temeni ito rafanxi n ma dii xemen Siken nan ma a səndəmen birin na. Yandi, e xa a fi a ma, a xa findi a naxanla ra.

⁹ En findi bitanmane ra. E xa e dii temene fi nxu ma alogo nxu xa e dəxo. Nayi, e fan nəe nən nxu gbeene dəxe.

¹⁰ E fama nən ludeni nxu dəxən ma, bəxəni ito yi rabi e xa. E nəe dəxe nən be, e yulayaan liga alogo e xa herisigen səto.”

¹¹ Siken yi a fala Dina baba nun a tada xa, a naxa, “E dija n ma, e jənige fajiri ti n xa. E wama seen naxan xən, e xa na fala n xa, n xa a so e yii.

¹² E nəe futu se gbegebe maxədinje nən n ma e nun kiseene. E na seen naxan birin maxədin n ma, n nəe a birin soe e yii nən alogo n xa dii temeni ito dəxo.”

¹³ Yaxubaa diine yi yanfa falan ti Siken nun a baba Xamori xa, bayo Siken bata yi e xunyen Dina rayagi.

¹⁴ E yi a fala e xa, e naxa, “Nxu mi nəe nxu xunye naxalanmaan fiye muxun ma naxan mi banxulanxi. A findima yagin nan na nxu xa.

¹⁵ Xa nxu fa nxu xuiin soma e yii, fə en lan ito ma. Xemen naxan birin e konni, e lan nən e xa banxulan alo nxu tan.

¹⁶ Na waxatini nxu nəe nxə dii temene fiye e ma nən, e yi e dəxo. Nxu fan e gbeene

* 33:17- 33:17 **Sukəti** bunna nən fa fala “Bubune.”

dəxəma nən, nxu luma e dəxən ma na waxatini, en birin yi findi yama kedenna ra.

¹⁷ Koni xa e mi fa sa tin e banxulandeni, nxu nxu xunye naxalanmaan nasuxuma nən, nxu fa keli be.”

¹⁸ Xamori nun a dii Siken yi tin falani ito ma.

¹⁹ Na xəmən mi bu a na feen liga, bayo Yaxuba a dii tēmən bata rafan a ma. A tan nan yi binyaxi dangu a ngaxakedenne birin na.

²⁰ Xamori nun Siken yi siga yamaan ma-landeni taan so dēen na. E yi a fala e yamaan xa, e naxa,

²¹ “Muxuni itoe, en ma fe fajina e kui. E xa lu bəxəni ito ma, e yulayaan liga, bayo en ma bəxən gbo. En nəe nən e dii tēmənə dəxə, en fan en ma dii tēmənə fima e ma nən.

²² Muxuni itoe mi dəxəma be, en xa findi yama kedenna ra, fə xəmən naxan birin en konni be yi, ne xa banxulan alo e kiinde.

²³ Xa en bata tin e falan ma, na waxatini e dəxəma en konni nən. E xuruseene nun e yii seen birin findima en birin gbeen na nən.”

²⁴ Muxun naxan birin yi na taan so dēen na na ləxəni, e birin yi tin Xamori nun a dii Siken ma falan ma. Xəmən naxan birin yi na taan kui, e birin yi banxulan.

²⁵ A xii saxande ləxəni, xəmənə fatine to yi e xələma, Yaxubaa dii xəmənə firinna Simeyən nun Lewi, Dina tada xəmənə, e yi e dēgəmənə tongo. E yi fu taan ma muxu yo mi sogin e ma, e yi xəmən birin faxa.

²⁶ E yi Xamori nun a dii Siken fan faxa. E yi Dina tongo Siken konni, e yi fa a ra.

²⁷ Yaxubaa diine yi seen birin tongo faxa muxune xun ma, bayo e bata yi e xunye naxalanmaan nayagi.

²⁸ E yi e yəxəne tongo e nun e siine nun e jingene nun e sofanle, naxanye yi taan kui e nun xēen ma.

²⁹ Nafunla naxan birin yi na, e yi a birin xali. E yi dii tēmənə nun naxanle xali. E banxin birin kui geli.

³⁰ Yaxuba yi a fala Simeyən nun Lewi xa, a naxa, “E bata lanbaranna ti n ma. E bata en napaxu Kanan kaane nun Perisi kaane ma alo se kunxin xirina. Muxu wuyaxi mi n yii. E e malanma nən n xili ma, e n yenge, n xabilan birin yi halagi.”

³¹ E yi a yabi, e naxa, “A mi lan a xa en xunye naxalanmaan findi yalunden na.”

35

Yaxuba yi siga Beteli yi

¹ Ala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Keli, i sa dəxə Beteli yi. I saraxa ganden nafala n xa mənni, n bata yi n yete yita i ra denaxan

yi, i yi i gima i tada Esayu bun ma waxatin naxan yi.”

² Yaxuba yi a fala a denbayaan xa e nun muxun naxanye yi a fəma, a naxa, “E xəjənə suxurene yiba, e e yete sarıjan, e e dugine fan masara e ma.

³ E fa, en siga Beteli yi. N xa saraxa ganden nafala Ala xa, naxan n malixi n yi lanbaranni waxatin naxan yi. A yi a yengi lu n xən ma n ma sigatini.”

⁴ Na waxatini e yi e suxurene birin so Yaxuba yii e nun e tunla soone. Yaxuba yi e birin bitin kondən bun ma naxan Siken dēxən ma.

⁵ Yaxuba nun a diine to keli sigadeni, Ala yi gaxun lu e rabilin taane birin muxune bəjənəni, muxu yo mi susu birə e fəxə ra.

⁶ Yaxuba nun a fəxərabirane yi siga Lusi yi, naxan mən xili Beteli, Kanan bəxəni.

⁷ A yi saraxa ganden nafala mənni. A yi na saraxa ganden xili sa “Beteli a Ala,” bayo Ala a yete yita a ra mənni nən, a yi a gima a tada bun waxatin naxan yi.

⁸ Rebeka a dii masuxun Debora to faxa, e yi a maluxun Beteli mabinni wariin denaxan yi. Na wariin xili nən “wugadena.”

⁹ Ala mən yi mini Yaxuba xa, a xete xanbini Padan-Arami yi. A yi barakan nagidi a ma.

¹⁰ Ala yi a fala a xa, a naxa, “I xili nən Yaxuba, koni a mi falama na kiini sənən. To xanbi ra, i xinla fa falama nən Isirayila.” Awa, Ala yi a xili sa Isirayila.

¹¹ A mən yi a fala a xa, a naxa, “Ala Senbə Kanna nan n na. I xa wuya, i yiriwa alogo i xa findi siyana nde benban na. I mən findima nən siya wuyaxine benban na. Mangane minima nən i bənsənni.

¹² N bəxən naxan fi İbrahiməma nun Isiyaga ma, n na a fi i fan ma. Na dangu xanbini, n na a fima i bənsənnə fan ma nən.”

¹³ Ala yi keli na, a falan ti Yaxuba xa denaxan yi.

¹⁴ Yaxuba yi gəmə taxamasenna ti na, a yi turen nun min seen bəxən a ma saraxan na.

¹⁵ A yi yireni ito xili sa Beteli, Ala falan ti a xa denaxan yi.*

Rakeli faxa fəna

¹⁶ Yaxuba nun a denbayaan to keli Beteli yi, e mən makuya Efarata ra, Rakeli yi diin sətə. Na dii bari feen yi xədxə ayi.

¹⁷ Rakeli yi diin barima waxatin naxan yi xələni, dii rasuxun yi a fala a xa, a naxa, “Hali i mi gaxu, i mən xəmən nan barixi.”

¹⁸ Rakeli bata yi lu alo faxa muxuna. A yi a niin makakama waxatin naxan yi, a yi a diin xili sa Benoni.† Koni a baba tan yi a xili sa Bunuamin.‡

* 35:15: 35.15*Beteli* bunna nən fa fala “Alaa banxina.”

† 35:18: 35.18*Benoni* bunna nən fa fala “Nimisa diina.”

‡ 35:18: 35.18*Bunuamin* bunna nən fa fala “N yiifanna diina.”

¹⁹ Rakeli to faxa, e yi a maluxun Efarata kiran dɛxɔn ma. Na yiren xili nɛn iki Bɛtɛlɛmi.

²⁰ Yaxuba yi gɛmɛn sa taxamasenna ra a gaburun fari. Han to na gɛmɛn na Rakeli gaburun taxamasenna ra.

Taruxune Singena 2.1-2

²¹ Isirayila yi sa a bubun ti Migidali-Ederi xanbi ra.

²² Isirayila to yi dɔxi na taani, Rubɛn nun Bila yi sa e sa, a baba konyi ɲaxanla. Isirayila yi a kolon.

Isirayila dii xɛmɛn fu nun firinna naxanye sɔto:

²³ Leya yi Rubɛn bari dii saran na, na xanbi ra Simeyɔn nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Sabulon.

²⁴ Rakeli yi Yusufu nun Bunyamin bari.

²⁵ Rakeli a konyin Bila yi Nafatali nun Dan bari.

²⁶ Leyaa konyin Silipa yi Gadi nun Aseri bari. Ne birin findixi Yaxubaa diine nan na, a naxanye sɔto Padan-Arami yi.

²⁷ Yaxuba yi siga a baba Isiyaga konni Mamire, Kiriyaɛti-Aruba mabinni. Mɛn xili nɛn Xebiron, Iburahima nun Isiyaga dɔxɔde fonna.

²⁸ Isiyaga a siimayaan yi siga ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ tonge solomasɛɛ.

²⁹ A to faxa, a bata yi siimaya xunkuye sɔto, a yi faxa, a siga laxira yi. A dii Esayu nun Yaxuba yi a maluxun.

36

Esayu bɔnsɔnna

Taruxune Singena 1.34-37

¹ Esayu, naxan mɔn xili Edɔn, a bɔnsɔnna taruxun ni i ra.

² Esayu Kanan ɲaxanle dɔxɔ nɛn: Ada findi Elon ma diin nan na, Xiti kaana, e nun Yoholibama, Anaa dii tɛmɛna, Sibeyon Xiwin mamandenna nan a ra.

³ A yi Sumayila a dii tɛmɛn Basamati fan dɔxɔ, Nebayoti xunye ɲaxalanmana.

⁴ Ada nan Elifasi sɔto Esayu xa. Reyuli findi Basamati a diin nan na.

⁵ Yoholibama dii xɛmɛ saxan nan bari: Yewusi nun Yalami e nun Kora. Ne birin findi Esayu a diine nan na naxanye barixi Kanan bɔxɔni.

⁶ Esayu yi a ɲaxanle nun a dii tɛmɛne nun a dii xɛmɛne nun a muxune birin tongo, e nun a xuruseene birin e nun a hɛrisigen naxan birin sɔto Kanan bɔxɔni. A yi a birin xali bɔxɔ gbɛtɛn ma dɛnaxan makuya a xunye Yaxuba ra,

⁷ bayo e hɛrisigen bata yi gbo ayi. E mi yi nɔɛ luyɛ e bode dɛxɔn ma. E yi dɛnaxan yi e xuruseene birin mi yi nɔɛ balo sɔtɛ mɛnni.

⁸ Na nan a to Esayu, naxan mɔn xili Edɔn, na yi siga a sa dɔxɔ Seyiri geya yireni.

⁹ Edɔn kaane benba Esayu bɔnsɔnna xinle ni itoe ra naxanye yi dɔxi Seyiri geya yireni:

¹⁰ Esayu a diine ni i ra:

Elifasi, Ada a dii xɛmɛna, Reyuli, Basamati a dii xɛmɛna.

¹¹ Elifasi a diine ni ito ra:

Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami e nun Kenasi.

¹² Timina nan yi Elifasi a konyi ɲaxanla ra. Na Amaleki bari nɛn Elifasi xa.

Esayu nun a ɲaxanla Ada mamandenne ni ito ra.

¹³ Reyuli a diine ni i ra:

Naxati nun Sera nun Sama e nun Misa.

Ne findi Esayu nun a ɲaxanla Basamati mamandenne nan na.

¹⁴ Esayu a ɲaxanla Yoholibama a diine ni i ra:

Yewusi nun Yalami e nun Kora.

Yoholibama findi Anaa dii tɛmɛn nan na.

Ana findi Sibeyon ma dii tɛmɛn nan na.

¹⁵ Mangan naxanye keli Esayu bɔnsɔnni, ne ni i ra:

Elifasi, Esayu a dii singena, na diine ni itoe ra:

Manga Teman nun Manga Omaru nun Manga Sefo nun Manga Kenasi

¹⁶ nun Manga Kora nun Manga Gatami nun Manga Amaleki.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Elifasi ra Edɔn yamanani,

Ada mamandenne nan e ra.

¹⁷ Reyuli, Esayu a diina, a diine ni i ra:

Manga Naxati nun Manga Sera nun Manga Sama e nun Manga Misa.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Reyuli ra Edɔn yamanani,

Basamati mamandenne nan e ra.

¹⁸ Yoholibama, Esayu a ɲaxanla, a diine ni itoe ra:

Manga Yewusi nun Manga Yalami nun Manga Kora.

Mangane ni itoe ra naxanye fataxi Yoholibama ra, Esayu a ɲaxanla:

Yoholibama findi Anaa diin nan na.

¹⁹ Esayu, naxan mɔn xili Edɔn, na a diine nan ne ra.

Mangan naxanye keli Esayu bɔnsɔnni, ne nan ne ra.

Taruxune Singen 1.38-42

²⁰ Seyiri Xori kaana diine ni itoe ra naxanye yi dɔxi na yamanani:

Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana

²¹ nun Dison nun Eseri e nun Disan.

Seyiri a diine yi findi Xori mangane ra Edɔn yamanani.

²² Lotan ma dii xɛmɛne ni itoe ra:

Xori nun Heman.

Timina findi Lotan xunye dii tɛmɛn nan na.

²³ Sobali a dii xɛmɛne ni itoe ra:

Aliban nun Manaxati nun Ebali nun Sefo e nun Onan.

²⁴ Sibeyon ma dii xəmene ni ito ra:

Aya nun Ana,

Ana nan tigi wolonxine to tonbon yireni
a to yi Sibeyon ma sofanle rabama.

²⁵ Ana a diine ni itoe ra:

Dison nun Yoholibama,

Ana a dii tēmēna.

²⁶ Dison ma dii xəmene ni itoe ra:

Xemadan nun Eseban nun Itiran e nun
Keran.

²⁷ Eseri a dii xəmene ni itoe ra:

Billihan nun Saawan e nun Akan.

²⁸ Disan ma dii xəmene ni itoe ra:

Yusu nun Aran.

²⁹ Xori kaane mangane ni i ra:

Manga Lotan nun Manga Sobali
nun Manga Sibeyon nun Manga Ana

³⁰ nun Manga Dison nun Manga Eseri
e nun Manga Disan.

Xori kaane Mangane findi ne nan na e
bōnsōn yēen ma Seyiri bōxōni.

Edon Mangane

Taruxune Singen 1.43-54

³¹ Mangane nan itoe ra naxanye yi Edon
yamanan xun na benun Isirayila kaane xa
mangan dōxō waxatin naxan yi:

³² Beyori a diin Bela yi findi Edon manga
singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba.

³³ Bela to faxa, Seraa diin Yobabo, Bosara
kaan yi findi mangan na.

³⁴ Yobabo to faxa, Xusama, naxan yi kelixi
Teman yamanani, na yi findi mangan na.

³⁵ Xusama to faxa, Bedadaa diin Xadada
yi findi mangan na. A tan nan Midiyan
kaane nō Moyaba bōxōni. A taan yi xili nen
Abiti.

³⁶ Xadada to faxa, Samala Masareka kaan
yi findi mangan na.

³⁷ Samala to faxa, Sayuli naxan yi kelixi
Rehoboti taani baan dē, na yi findi mangan
na.

³⁸ Sayuli to faxa, Akibori a diin Baali-
Xanan yi findi mangan na.

³⁹ Baali-Xanan, Akibori a diin to faxa,
Xadada yi findi mangan na. A taan yi xili
nen Pawu. A naxanla yi xili nen Mehetabeli,
Matiredi a dii tēmēna, Mesahabi maman-
denna.

⁴⁰ Mangane ni i ra naxanye kelixi Esayu
bōnsōnni, e bōnsōnna nun e yamanan yēen
ma.

Manga Timina nun Manga Aliwa nun
Manga Yeteti

⁴¹ nun Manga Yoholibama nun Manga Ela
nun Manga Pinon

⁴² nun Manga Kenasi nun Manga Teman
nun Manga Mibisari

⁴³ nun Manga Magadiyēli nun Manga Irami.
Ne nan yi Edon mangane ra e nun e
bōxōna e yi dōxi dēnaxan yi.

Esayu a feen nan na ra naxan findixi Edon
kaane benban na.

37

Yusufu a xiyena

¹ Yaxuba dōxō nen Kanan yamanani, a
baba yi dēnaxan yi.

² Yaxuba bōnsōnne taruxun ni ito ra.
Yusufu a dii jōrēyaan jēē fu nun solofere
nan yi a ra. A tan nun a tadane yi xuruseene
nan kantanma, naxanye nga yi Bila nun
Sillipa ra, a babaa naxanle. A yi e fe jaxine
dēntēgen sama a baba xa.

³ Yusufu nan yi rafan Isirayila ma dangu
a diine birin na, bayo a tan nan sōtō a xēme
foriyani. A yi doma kuye tofajin so a yii.

⁴ Yusufu tadane to na feen to, a a tan nan
nafan e baba ma dangu e birin na, e yi a
rajaxu. Fala fajni yo mi yi e tagi sōnōn.

⁵ Yusufu yi xiye sa, a yi a yēba a tadane xa.
E yi a rajaxu dangu a fəlon na.

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n ma
xiyen na, n naxan saxi.

⁷ En birin yi xēen ma malo raxidideni.
Nanunna, n ma malo xidin yi keli, a ti. E
gbee malo xidine yi lu bilinxi n gbee xidin
na, e birin yi e xinbi sin n ma malo xidin
bun.”

⁸ A tadane yi a maxōdin, e naxa, “Ee! I
waxi findi feni nō mangan nan na alogo i
xa nxu yamari?” E yi a rajaxu dangu a fəlon
na a xiyena fe ra e nun a falana.

⁹ Yusufu mōn yi xiye gbētē sa, a yi na fan
yēba a tadane xa. A yi a fala, a naxa, “E e tuli
mati, n mōn bata xiye sa. Sogen nun kiken
nun sare fu nun keden yi e xinbi sinma n
bun ma.”

¹⁰ A yi xiyeni ito yēba a baba nun a tadane
xa. A baba yi a kōnkō a ma, a fa a fala a xa, a
naxa, “I xiyen naxan saxi iki, nanse na ra? I
nga nun i tadane nun n tan, n xu birin fama
nxu xinbi sindeni i yetagi?”

¹¹ A tadane yi lu a maxōxōlōnjē, koni a
baba yi a yengi lu a xiyen xōn ma.

Yusufu tadane yi a mati

¹² Yusufu tadane yi siga Siken yi e babaa
xuruseene rabadeni.

¹³ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I
tadane bata siga xuruse rabadeni Siken yi.
Fa be, n xa i xē e ma.” A yi a yabi, a naxa,
“Awa.”

¹⁴ Isirayila yi a fala a xa, a naxa, “Siga
mafuren, i sa a mato xa i tadane kēndē, xa
se mi xuruseene fan toxi, i yi fa na dēntēgen
sa n xa.” A yi a xē keli Xebiron lanbanni siga
Siken yi.

¹⁵ Xēmēna nde yi a to xēene xun xōn.
Xēmēn yi a maxōdin, a naxa, “I nanse
fenma?”

¹⁶ A yi a yabi, a naxa, “N na n tadane nan fenma. A fala n xa, yandi, e xurusene rabama denaxan yi.”

¹⁷ Xəməni yi a fala a xa, a naxa, “E bata keli be, bayo n na e xuiini mə nən, e yi a falama, a e xa siga Dotan yi.” Yusufu yi bira a tadane funfu xən han a sa a tadane li Dotan yi.

¹⁸ E to a to wulani, benun a xa maso e ra, e lan a ma, a e xa a faxa.

¹⁹ E yi a fala e bode xa, e naxa, “Na xiye saan nan fama iki.

²⁰ E fa be, en na a faxa, en na a woli xəjinnna ra. Nayi, en na keli, en na a falama nən, a sube jaxin bata a don. Na waxatini en fama a kolondeni nən a xiye findima a xa feen naxan na.”

²¹ Rubən yi na feen mə. A yi kata a xa a xunba, a naxa, “En nama a faxa.”

²² Rubən mən yi a fala, a naxa, “E nama a wunla ramini de! E a woli xəjinni ito ra naxan tonbon yireni ito yi. Muxu yo nama a yiin din a ra.” A yi wama a xunba feni alogo a xa na a xalidini a baba fəma.

²³ Yusufu to so a tadane yireni, a doma kuye tofajin naxan yi ragodoxi a ma, e yi na rate a ma.

²⁴ E yi Yusufu tongo, e a woli xəjinnna ra, ige mi naxan kui.

²⁵ Na xanbi, e yi dəxə donse dondeni. E to e yəen nakeli, e yi Sumayila bənsənnə yulane to fə. E yi kelixi Galadi yi, wusulanna nun senna nun latikənənnə yi e jəgəmənə fari siga Misiran yi.

²⁶ Yuda yi a fala a xunyəne xa, a naxa, “Xa en na en xunyen faxa, en yi a wunla luxun, na tənən mundun en tan ma?”

²⁷ E fa, en na a mati Sumayila bənsənnə muxune ma, koni en nama en yiin din a ra de! Bayo en xunyen na a ra, en wuli keden fasa keden.” A xunyəne birin yi tin a falan ma.

²⁸ Na xanbi, Midiyan yulane danguma, e yi Yusufu rate xəjinnna ra. E yi Yusufu mati gbeti gbanan məxəne ra Sumayila bənsənnə muxune ma. E yi a xali Misiran yi.

²⁹ Rubən to xəte xəjinnna yireni, a mi Yusufu li na sənən. A yi a domaan birin yibo sununi.

³⁰ A yi xəte a xunyəne fəma, a yi a fala, a naxa, “Diidin mi fa na! N tan fa nanse ligama sənən?”

³¹ E yi kəto keden faxa, e yi Yusufu a doma kuye tofajin maturuxun na sube wunli.

³² Na xanbi, e yi na doma kuye tofajin xali e baba fəma. E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata ito to. Domani ito mato ba, xa i ya diin gbeen na a ra.”

³³ Yaxuba yi domaan kolon. A yi a fala, a naxa, “N ma diina domaan na a ra! Sube xajəna nde bata a faxa! A bata Yusufu yibo!”

³⁴ Yaxuba yi a dugine yibo sununi, a mən yi kasa dugin nagodo a ma. A yi a diin jan feen liga xii wuyaxi.

³⁵ A dii xəməne nun dii təməne yi siga a madəndəndeni, koni a mi tin na ma. A yi a fala, a naxa, “N nan n ma diin saya feen ligama nən han n sa a li laxira yi.” A yi lu wugə a diina fe ra.

³⁶ Midiyan kaane yi Yusufu mati Potifari ma Misiran yi, Misiran Mangana kuntigina nde naxan a kantan tiine xunna.

38

Yuda nun Tamari

¹ Na waxatini, Yuda yi keli a ngaxake-denne xun ma, a siga Adulan kaana nde konni naxan xili Xira.

² Yuda yi Suya Kanan kaana dii təməni to mənni. A yi a findi a jaxanla ra. E yi lu e bode xən.

³ A yi fudikan, a yi dii xəməni bari. E yi na diin xili sa Eri.

⁴ A mən yi fudikan dii firinden na, a yi dii xəməni bari. E yi na diin xili sa Onan.

⁵ Na xanbi, a mən yi dii xəməni gbətə bari, a yi na xili sa Selaxa. Yuda yi Kesibe taan nin a jaxanla yi diin barima waxatin naxan yi.

⁶ Yuda yi jaxanla fen, a a so a dii singen Eri yi. Na jaxanla xili Tamari.

⁷ Muxu jaxin nan yi Yuda dii singen Eri ra Alatala yəe ra yi. Alatala yi a faxa.

⁸ Na xanbi Yuda yi a fala Onan xa, a naxa, “I tadaa jaxanla tongo, a xa findi i ya jaxanla ra. I a xəməni xuriya wanla liga alogo i xa diin fi i tada faxa muxun ma.”

⁹ Koni Onan yi a kolon, a na diin mi yi fində a gbeen na. Na nan aliga, a to yi a tada jaxanla kolonma jaxanla ra, igen naxan minima a fatini, a yi na makala bəxən ma alogo a nama diin bari a tada xa.

¹⁰ A yi naxan ligama, na mi yi rafan Alatala ma. Nanara, a yi a faxa.

¹¹ Awa, Yuda yi a fala a mamuxun Tamari xa, a naxa, “Lu kajayani i baba konni benun n ma dii Selaxa xa gbo waxatin naxan yi.” A yi mirixi nən yanyina nde Selaxa fan faxama nən alo a tadane faxaxi kii naxan yi. Tamari yi siga a sa lu a baba konni.

¹² A mi bu Suya a dii təməni, Yuda jaxanla yi faxa. Nan feen to ba a ra, Yuda yi siga Timana yi e nun a lanfaan Xira Adulan kaana. E yi siga Yuda xuruse yireni, e yi e xabene maxabama denaxan yi.

¹³ Muxuna nde yi a fala Tamari xa, a naxa, “I taje sigama Timana taani a xurusene xabene maxabadeni.”

¹⁴ A yi a kaja dugine ba a ma, a yi dugin so a yetagin xun na, a sa dəxə Enayin taan so dēen na Timana kiraan xən. A bata yi a to Selaxa bata findi banxulanna ra, koni e mi a fi a ma a xa findi a jaxanla ra.

¹⁵ Yuda to a to a dugin soxi a yetagin xun na, a yi a miri a yalunden na a ra.

¹⁶ A yi a fala a xa kiraan na, a naxa, “En siga, en sa kafu.” A mi yi a kolon a mamuxun na a ra. Koni, Tamari yi Yuda maxodin, a naxa, “I nanse fima n ma en na kafu?”

¹⁷ A yi a yabi, a naxa, “N sii keden nan tongoma n ma xuruseene tagi, n fa a ra i ye ra.” A yi a yabi, a naxa, “Awa, tolimana nde lu n yii be singe benun i xa fa siin na waxatin naxan yi.”

¹⁸ A yi a maxodin, a naxa, “I wama n xan nase so i yii tolimaan na?” Tamari yi a yabi, a naxa, “I ya taxamasenna nun a lutin nun i ya dunganna so n yii.” A yi na seene so a yii, e fa kafu. Tamari yi fudikan a diin na.

¹⁹ A yi xete a konni. A yi dugin ba a yetagin xun na, a mon yi a kapa domain nagodo a ma.

²⁰ Yuda yi a lanfa Adulan kaan xe sii diin tideni jaxanla ma alogo a xa fa seene ra a naxanye so jaxanla yii tolimaan na. Koni a mi jaxanla to.

²¹ A yi men kaane maxodin, a naxa, “Yalunde jaxanla naxan yi kiraan de Enayin taani, na minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Yalunde yo mi be.”

²² A yi xete Yuda yireni, a fa a fala, a naxa, “N mi a lixi na. Men kaane mon bata a fala n xa a yalunde yo mi na e tan konni.”

²³ Yuda yi a fala, a naxa, “A xa na seene mara. En fan nama en yete rayagi. N bata sii diin nasamba a ma, koni i mi a lixi na.”

²⁴ Kike saxon dangu xanbi, muxuna nde yi a fala Yuda xa, a naxa, “I mamuxun Tamari bata findi yalunden na, a bata fudikan a yalunyani.” Yuda yi a fala, a naxa, “E a ramini, a gan.”

²⁵ E yi fama a ra waxatin naxan yi, a yi xeraan nasiga a taje ma, a naxa, “Seni itoe mato naxanye n yii. Taxamasenni ito nun a lutin nun dunganni ito na findi muxun naxan gbee ra na nan n nafudikanxi. I lan nen i xa a kanna kolon.”

²⁶ Yuda yi na feene kolon. A yi a fala, a naxa, “A tinxin dangu n tan na bayo n mi a fixi n ma dii Selaxa ma.” Na xanbi ra, e mi fa kafu.

²⁷ A yi diin barima waxatin naxan yi, e yi a kolon a gulunne nan a kui.

²⁸ Diin bari waxatini, keden yi a yiin namini. Dii rasuxun yi a yiin suxu, a gari gbeela xidi a yiin na. A fa a fala, a naxa, “Ito nan singe barixi.”

²⁹ Koni na diin yi a yiin naso, a xunyen yi bari. Dii rasuxun yi a fala, a naxa, “I yete raminixi fangan mundun na iki?” A yi a xili sa Peresi.*

³⁰ Na xanbi boden fan yi bari gari gbeela xidixi a yiin na. Yuda yi a xili sa Sera.

39

Yusufu Potifari konni

¹ Sumayila bənsənna muxune yi siga Yusufu ra Misiran yamanani. Potifari, Misiran Mangan kantan tiine xunna yi a sara.

² Alatala yi Yusufu xən. A yi feen naxanye birin suxuma, ayi birin gasama. A yi lu a kanna Misiran kaan konni.

³ A kanna yi a kolon, a Alatala yi Yusufu xən, bayo Alatala bata yi a feen birin nasənya.

⁴ Yusufu yi rafan a kanna ma, a yi a findi a banxi xunna ra. A yi a herisigen birin taxu a ra.

⁵ Na xanbi Yusufu to findi a banxi xunna ra e nun a yii seene birin. Alatala yi barakan sa Misiran kaana denbayani Yusufu a fe ra. Alatala yi barakan sa a yii seene birin yi, e nun a banxin nun a xene.

⁶ Nanara, seen naxanye birin yi Potifari yii, a yi a birin nabənin Yusufu yii. A tan mi yi fa a yengi saxi fefe xən ma fə a yi donseen naxan donma.

Yusufu yi tofan han.

⁷ Na feene danguxina, a kanna jaxanla yi a yeen ti Yusufu ra. A yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, en fa kafu.”

⁸ Yusufu yi tondi, a a fala a kanna jaxanla xa, a naxa, “Xabu n fa n kanna konni a mi a yengi luxi fefe xən ma sənən a banxini. A bata a yii seene birin taxu n na.

⁹ A banxin kui be, n tan nan dangu muxun birin na. A mi sese rafisaxi n xa, fə i kedenna, bayo i tan bata findi a jaxanla ra. Iki, n fe jaxi gbee sifani ito ligama nanfera naxan finde yulubi feen na Ala yii?”

¹⁰ Na jaxanla yi na falama Yusufu xa ləxo yo ləxo. Koni hali na, Yusufu mi yi a tuli matima e kafu feen miriyaan na.

¹¹ Ləxəna nde, Yusufu yi so banxini wali kedeni. Banxi kui konyi yo mi yi na na waxatini.

¹² Na jaxanla yi dutun a domain ma. A yi a fala a xa, a naxa, “En kafu!” Yusufu yi a ba a domani, a yi a lu jaxanla yii. A yi mini a giye tandeni.

¹³ Jaxanla to a to a bata a gi, a a domain lu a yii, a mini tanden ma,

¹⁴ A yi a banxi kui konyine xili, a fa a fala e xa, a naxa, “E ito mato, n ma xəmen faxi Heburu nan na a xa fa sabaan so en na. A faxi nən n fəma a nxu xa kafu, koni n yi sənən nate.

¹⁵ A to n sənəxo xuiin me, a yi a gi, a a domain lu n dənən ma. A yi mini a giye tandeni.”

* 38:29: 38.29 *Peresi* bunna nən fa fala “A rabi fəna.”

¹⁶ A yi Yusufu a domaan namara han a kanna fa waxatin naxan yi.

¹⁷ A yi feni ito yeba a xa, a naxa, “I faxi Heburu konyi xəmə naxan na, a faxi nən a xa sabaan so n na.

¹⁸ Koni n to sənən nate, a yi a domaan lu n yii, a yi mini a giye tandeni.”

¹⁹ Yusufu kanna to a paxanla falan me, a yi naxan falama a xa iki, a naxa, “A mato, i ya konyin naxan nabaxi n na,”

²⁰ a bəjen yi te, a xələ. A yi Yusufu balan mangana kasorasane yi dənaxan yi.

Koni kasoon na,

²¹ Alatala yi lu Yusufu xən ma, a hinan a ra. A yi a ragidi Yusufu ma e nun kaso mangan yi de fan.

²² Kaso mangan yi kasorasaan birin taxu Yusufu ra. Feen naxan birin yi ligama a yi danguma a tan nan yii.

²³ Kaso mangan mi yi Yusufu a wanla xun matoma a ra, bayo Alatala yi Yusufu xən ma. A bata yi a feen birin nasənəya.

40

Yusufu kasoon na

¹ Na xanbi, Misiran Mangana muxun naxan yengi dəxi a minseen xən ma, na nun a buru ganna yi e kanna Misiran Mangan haken tongo.

² Misiran Mangan yi xələ a banxi kui konyin firinne ma, naxan yengi saxi a minseen xən ma e nun naxan a burun ganma.

³ A yi e suxu, a e balan sofane mangana kaso banxini, Yusufu yi dənaxan yi.

⁴ Sofane mangan yi e taxu Yusufu ra, naxan yi walima e yii.

E to waxati ti kasoon na,

⁵ naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, e nun naxan burun ganma Misiran mangan xa, e yi xiye sa kasoni kəəna nde ra. Na xiye firinna birin nun a bun.

⁶ Yusufu yi fa e matodeni xətənni, a yi e li kuisanxi.

⁷ A yi Misiran Mangana banxi kui konyini itoe məxdin naxanye fan yi kasoni, a naxa, “Nanfera e kuisanxi to?”

⁸ E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata xiyena nde nan sa, koni muxu yo mi be naxan nəe na yebə.” Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “E mi a kolon Ala nan xiyene bunne kanna ra? E e xiyene fala n xa.”

⁹ Naxan yengi yi saxi mangana minseen xən ma, na yi a xiyen fala Yusufu xa, a naxa, “N tan ma xiyeni, n manpa binla* nan to, a tixi n yetagi alo paxundan binla,

¹⁰ a yii saxan tixi a ma. A to fuga, a fugen yi bogi məxine ramini alo paxundan tənsonne.

¹¹ Misiran Mangana igelengenna suxi n yii. N yi manpa bogi məxine ba, n yi e bundu Misiran Mangana igelengenna kui, n fa a so a yii.”

¹² Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “A bunna ni ito ra: Na yii saxanna naxanye na kiini a xii saxan nan yitaxi.

¹³ Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunnakelima nən, a mən yi i raxetə i ya walide fonni. I mən fama nən igelengenna sodeni Misiran Mangan yii alo i darixi a ra kii naxan yi.

¹⁴ Koni i jəxə lu n xən ma i na herin sətə waxatin naxan yi. I xa hinan n na, i xa n ma fe fala Misiran Mangan xa alogo n xa mini kasoni.

¹⁵ Bayo e n tongoxi fangan nan na Heburu bəxəni. Be fan, n mi fefe ligaxi naxan a lige n xa kasoon sətə.”

¹⁶ Naxan burun ganma mangan xa, a to a to fa fala xiyen bunna fan, a yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan fan xiye saxi nən. Debe saxan dəxi n xun ma buru fixena e kui.

¹⁷ Deben naxan dəxi a fari, buru ganna donseen naxan birin nafalama Misiran Mangan xa, ne a kui. Koni xəline yi fa na donseen donje naxan dəxi n xun ma.”

¹⁸ Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “Xiyen bunna ni ito ra: Na debe saxanna naxan na kiini, e xii saxan nan yitaxi.

¹⁹ Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunna səgema nən i de. A i singanma nən wudin na, xəline yi i suben don.”

²⁰ Xii saxande ləxəni, Misiran Mangan bari ləxəni, a yi sumun belebele yiton a kuntigine xa. Naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, e nun a buru ganna, Misiran Mangan yi e ramini kasoon na, a fa e ra kuntigine yetagi.

²¹ Naxan yengi saxi minseen xən ma, a yi na raxetə a walide fonni alogo a mən xa minseen so a yii.

²² Koni a yi a buru ganna singan wudin na alo Yusufu bata yi a yeba kii naxan yi.

²³ Naxan yengi saxi minse feen xən ma, Yusufu a fe mi rabira na ma. A yi jinan a xən ma.

41

Misiran Mangan yi xiye sa

¹ Nəe firin dangu xanbi, Misiran Mangan yi xiye sa. A tixi xude dəni.

² A yi jinge to fəji tuyanxi solofere to kele xuden kui, e e degema məreni.

³ Na xanbi, jinge solofere gbete, naxanye to paxu, e doyenxi, ne fan yi keli xuden kui jingen bonne dəxən ma.

⁴ Ninge to paxi doyenxi solofereni itoe don. Naxi, Misiran Mangan yi xulun.

* 40:9: 40.9 Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

⁵ A mən yi xi, a xiye gbete sa.

⁶ Tənsən solofere fəni rafexine tixi bili kedenna ma.

⁷ Na xanbi, tənsən solofere gbete, naxanye xurun, foyen bata e rafofo ayi, ne tixi tənsənna bodene dəxən ma. Tənsən xurunni itoe yi tənsən nafexi fənine gerun. Nayi, Misiran Mangan yi xulun. Xiye nan yi a ra.

⁸ Xətənni Misiran Mangan bəpən yi mini. A yi woyimene nun fekolonne birin xili naxanye Misiran yi. A yi xiye itoe fala e xa, koni muxu yo mi nə xiye yəbe a xa.

⁹ Na waxatini, naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, na yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “N ma kala fonne bata rabira n ma to.

¹⁰ Misiran Mangan xələ nən a konyine ma waxatina nde yi. A yi n suxu, a n balan sofa mangana kasoon na, nxu nun naxan yi burun ganma mangan xa.

¹¹ A tan nun n tan, nxu birin xiye sa nən kəe kedenna ra, xiye firinna birin nun a bun.

¹² Kasoni, nxu nun sofa mangana konyina, Heburu banxulanna nan yi na yi. Nxu yi xiye itoe fala a xa, a yi e birin bunna fala nxu xa. Nxu xiye naxanye saxi, a yi e bunne fala nxu xa.

¹³ A xiye yəbe nxu xa kii naxan yi, a mən birin ligaxi na kiini nən. Misiran Mangan bata n naxete n walide fonni. A yi boden fan singan wudin na.”

¹⁴ Misiran Mangan yi Yusufu xili. E yi a ramini kasoni mafuren! A yi a xunna bi, a marabəri baane yi masara a ma. A fa siga Misiran Mangan fəma.

¹⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N bata xiye sa. Muxu yo mi nəxi a yəbadeni, koni n bata a mə a i tan nəe xiye bunna fale, naxan na fala i xa.”

¹⁶ Yusufu yi Misiran Mangan yabi, a naxa, “N tan mi a ra, Ala nan Misiran Mangana a xiye bun fənin fima a ma.”

¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N xiye, n yi tixi xude dən nin.

¹⁸ N yi jinge to fəni tuyanxi solofere to kele xuden kui, e e dəgema mərəni.

¹⁹ Nayi, jinge solofere gbete yi te e xanbi ra, e doyenxi, e to jaxu, e xəsəxi. Han to n munma yi na jinge to jaxi sifan to Misiran bəxən birin ma singen.

²⁰ Ninge xəsəxi to jaxine yi jinge tuyanxi solofere singene don.

²¹ Koni na xanbi, muxu yo mi nəe a kolonyə xa e bata e don, masəte e doyen kiin ma mən. Nayi, n yi xulun.”

²² “N mən yi xiye gbete sa. Tənsən nafexi fəni solofere tixi bili kedenna ma.

²³ Na xanbi tənsən solofere gbete naxanye xurun, foyen naxanye rafofoxi ayi, ne yi te bodene dəxən ma.

²⁴ Tənsən fofone yi tənsən fəni solofere gerun. N bata a fala woyimene xa, koni muxu yo mi nəxi a yəbadeni n xa.”

²⁵ Yusufu yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “I ya xiye firinna birin fe kedenna nan yitaxi. Ala bata i rakolon feen ma a fama naxan ligadeni.

²⁶ Na jinge to fəni solofere nun tənsən fəni solofere, ne jee solofere nan yitaxi na kiini. Xiye keden nan a ra.

²⁷ Ninge xəsəxi to jaxi solofere nun tənsən fofə solofere foyen naxanye rafofoxi ayi, ne fan jee solofere fitina kamən nan yitaxi.

²⁸ N na a falaxi i xa kii naxan yi, Ala bata na feene yita Misiran Mangan na a fama naxanye ligadeni.

²⁹ Jee solofere naxanye fama iki, a findima lugo jee nan na Misiran bəxən xa.

³⁰ Na xanbi, jee solofere kamən fama nən, en jinanma nən na lugon birin na. Kamən Misiran bəxən halagima nən.

³¹ Fitina kamən findima fe magaxuxin nan na, han muxune birin yi jinan lugo jee xən bəxəni ito yi.”

³² “I xiye ito saxi nən dəxəna yi firin bayo Ala bata a feen nagidi, a mən mi buma a ligadeni.

³³ Iki mangana, xaxilimaan fen, fe kolonna, i yi a dəxə Misiran bəxən xun na.

³⁴ Mangana, i xa muxune sugandi naxanye dəxəma na wanla xun na lugo jee solofere bun ma. Se xaba waxatin na a li, naxan yo na maala xidi naanin xaba, a suulundena, a xa fa na ra, a ramara.

³⁵ E xa donseene birin malan lugo jee solofere famatəon bun, e xa a ramara taane kui, Misiran Mangana nəon bun ma.

³⁶ Donse maraxini ito fama Misiran bəxən natangadeni kamən ma nən naxan fama jee solofere bun ma.”

³⁷ Falani ito yi rafan Misiran Mangan nun a kuntigine birin ma.

³⁸ Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, “En nəe muxuna nde sətə naxan ligaxi alo ito, Alaa Nii Sarijanxin naxan yi?”

³⁹ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Bayo Ala bata na feen birin yita i ra, muxu yo mi na naxan xaxili fan alo i tan, naxan fe kolon dangu i ra.

⁴⁰ I tan nan fama findideni n ma banxi xunna ra. N ma yamaan fama biradeni i ya yamarin nan fəxə ra. N ma manga gbəden nan tun luma i xun na.”

⁴¹ Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “A mato, n bata nəon so i yii Misiran bəxən birin xunna.”

⁴² A yi a gbeti wuredin ba a yiin na, a yi a so Yusufu yiin na. A yi a marabəri ba taa dugi fənin na. A yi xəma jee bira a kəe ra.

⁴³ A yi a rate sofa wontoron kui, naxan Misiran Mangan wontoron xanbi ra. E yi

lu sarinjə a yee ra, e naxa, “E xinbi sin!” Misiran mangana a mangayaan taxu a ra na kii nin.

⁴⁴ Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan nan mangan na. Xa i mi yamarin fi naxan ma, fefe mi ligə Misiran bəxə yo ma.”

⁴⁵ Misiran Mangan yi Yusufu xili sa Safanati-Paniya. A yi Potifari a dii teməna Asenati fi a ma a paxanla ra. Hon taana saraxaraliin nan yi Potifari ra. Yusufu yi xun matoon fəlo Misiran bəxən ma.

⁴⁶ Yusufu barin bata yi jee tonge saxan ti nun a fa Misiran Mangan yetagi wax-atin naxan yi, Misiran mangana. A yi keli Misiran Mangan fəma, a yi bəxən birin yisiga.

⁴⁷ Lugo jee soloferen bun ma, bəxən birin yi rawali ki fəni.

⁴⁸ Yusufu yi donseen birin malan naxan sətəxi jee solofereni ito bun ma Misiran bəxən ma. Donseen naxanye sətəxi banxidene yi, a yi ne ramara taa gbeene kui.

⁴⁹ Yusufu yi donse xəri gbege malan alo baa xən mejnəsinna. A yi gbo ayi, han e fata a tengen ma bayo a mi yi gasə.

⁵⁰ Benun kəmen jee singen xa a li, Yusufu a paxanla Asenati, Hon taana saraxaraliin Potifari a dii teməna, na yi dii firin bari.

⁵¹ Yusufu yi dii singen xili sa Manase, a naxa, “Bayo Ala bata a liga n jinan n ma tərəyaan birin xən, e nun n baba a den-bayana.”*

⁵² A yi dii firinden xili sa Efirami, a naxa, “Bayo Ala bata n findi wuyalaan na n narabi bəxən ma.”†

⁵³ Lugo jee soloferen yi dangu Misiran bəxən ma.

⁵⁴ Kəme jee soloferen yi a li fəlo alo Yusufu a yeba kii naxan yi. Kəmen yi so bəxəne birin yi, koni burun yi na Misiran bəxən birin ma.

⁵⁵ Kəmen to Misiran bəxən birin suxu, yamaan yi sənən nate Misiran Mangan ma donse feen na. Misiran Mangan yi a fala Misiran kaane birin xa, a naxa, “E sa a fala Yusufu xa, a na feen naxan fala e xa, e na liga.”

⁵⁶ Kəmen yi din bəxən birin na. Yusufu yi donse ramaradene rabi, a yi donseen sara Misiran kaane ma. Kəmen yi senben sətə Misiran bəxən birin ma.

⁵⁷ Muxune yi fa, sa keli yamanane birin yi, e fa donseen sara Yusufu ma Misiran bəxəni, bayo kəmen bata yi senben sətə yamanane birin yi.

42

Yaxubaa diine yi siga Misiran yi

¹ Yaxuba to a me a murutun Misiran yi, a yi a fala a diine xa, a naxa, “Nanfera e dōxi tun?”

² N bata a me a murutun Misiran yi. E siga, e sa murutun sara en xa algo en xa balo, en nama faxa.”

³ Yusufu tadan muxu fu yi siga donse xəri saradeni Misiran yi.

⁴ Yaxuba mi tin Bunyamin xa bira e fəxə ra, Yusufu xunyəna. A yi a fala, a naxa, “N bata gaxu fe paxin nama fa a sətə.”

⁵ Isirayilaa diine yi siga murutu saradeni, e nun muxu gbeten naxanye yi waxi murutun xən, bayo kəmen bata yi din Kanan bəxən birin na.

⁶ Yusufu nan yi yamana kanna ra bəxən xun na. A tan nan yi murutun matima yamaan birin ma yamanani. Yusufu tadane yi fa e xinbi sin a bun, e e yetagine lan bəxən ma.

⁷ Yusufu to a tadane to, a yi e kolon, koni a yi a yete rasan e ma. A yi falan ti e xa a xədəxən na, a fala e xa, a naxa, “E kelixi minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Kanan bəxən nan ma fa donse saradeni.”

⁸ Yusufu yi a tadane kolon, koni e tan mi a kolon.

⁹ Yusufu a xiyene fe yi rabira a ma a naxanye sa e fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “Yaxune nan e ra. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

¹⁰ E yi a yabi, e naxa, “En-ən, nxu kanna, nxu tan i ya konyine faxi donse saraden nin.

¹¹ Xəme kedenna diine nan nxu ra. Nxu tinxin. Nxu tan i ya konyine, yire mato mi nxu ra.”

¹² A yi a fala e xa, a naxa, “E wule. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

¹³ E yi a yabi, e naxa, “Nxu tan, i ya konyine, xəme kedenna dii muxu fu nun firin nan nxu ra Kanan bəxəni. Iki nxu birin ma bolokada nxu baba dəxən. Keden mi fa na.”

¹⁴ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “N yi na nan falama e xa, a yire matone nan e ra.

¹⁵ N na e kepaan fəfəfəsema ito nan na. N bata n kəlo Misiran Mangan siini, e mi minima be xa e bolokadaan mi fa.

¹⁶ E muxu keden nasiga e ye, a xa sa fa e bolokadaan na. E tan dənəne sigama kasoon nin. E falane matoma nən, n na a kolonje xa e jəndin falama, xanamu n bata n kəlo Misiran Mangan siini, yire matone nan e ra.”

¹⁷ A yi e birin suxu han xii saxan.

* 41:51: 41.51 *Manase* bunna neen “A bata jinan.” † 41:52: 41.52 *Efiri* bunna neen “A bata n findi wuyalaan na.”

¹⁸ Xii saxande ləxəni, Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “E ito liga alogo e xa kisi. N gaxuma Ala yee ra.

¹⁹ Xa tinxin muxun nan e ra, e muxu keden lu kasoon na. Bodene xa donseen xali e denbaya kametəne xa.

²⁰ E sa fa e bolokadaan na n xən alogo n xa a kolon xa jəndi falan nan e ra, alogo e nama faxa.”

²¹ E yi tin na falan ma, koni e bode tagi e naxa, “En tan nan yati findixi sənmaan na en xunyena a fe ra, bayo en bata a niina a tərəyaan to, a to yi en mafanma kininkininni koni en mi en tuli mati a ra. Na nan a toxi tərəyani ito en lixi.”

²² Ruben yi ito sa a fari, a naxa, “N mi yi a fala e xa, e nama fe jaxin naba diidini ito ra. Koni e mi e tuli ti. Iki en fa a faxan saren nan fima.”

²³ E mi yi a kolon xa Yusufu a mema, bayo xui maxeten yi e tagi.

²⁴ Yusufu yi a makuya e ra, a wuga. Na xanbi, a yi fa falan tiye e xa. A yi Simeyən tongo e tagi, a yi a sa kasoon na e yee xori.

²⁵ Yusufu yi yamarin fi, a muxune xa a tadane bənbenle rafe donse xonna ra, e mən xa e keden kedenna birin ma gbeti sa a bənbenla kui sa fandana ndee fari e naxanye donje kira yi. Na yi liga e xa.

²⁶ E yi e murutu goronne sa e sofanle fari, e yi siga.

²⁷ E kəeen nadangu denaxan yi, keden yi a bənbenla rabi alogo a xa balon so a sofanla yii. A yi a gbetin to a bənbenla de ra.

²⁸ A yi a fala a ngaxakedenne xa, a naxa, “N ma gbetin bata xete n ma. I mi a to n ma bənbenla kui mən?” E bəjəne yi mini. Birin yi a kuisan feen fala a boden xa e naxa, “Ala nanfe ligaxi en na?”

²⁹ E to so e baba Yaxuba konni Kanan bəxəni, feen naxanye birin e li, e yi a birin yeba a xa.

³⁰ E yi a fala, e naxa, “Xemen naxan na yamana kannna ra, a falan tixi nxu xa a xədexen nan na, a nxu kansun a yire mato nan nxu ra.

³¹ Nxu yi a fala a xa, nxu naxa, ‘Nxu tinxin, yire matone mi nxu ra.

³² Nxu dii fu nun firin na a ra, nxu birin baba keden. Keden mi fa na, nxə bolokadana nxu baba fəma Kanan bəxəni.’

³³ Xemeni ito naxan yamana kannna ra, na yi a fala nxu xa, a naxa, ‘E mi a to, a kolonma kii naxan yi a e tinxin. E muxu keden lu n fəma. Naxan daxa e denbaya kametəon xa, e na xali.

³⁴ E siga, e sa fa e bolokada ra n xa. N na a kolonma nən nayi fa fala yire mato mi e ra, e tinxin. Na waxatini, n na e xunyən soma e yii nən, e yulayaan liga bəxəni ito ma.’ ”

³⁵ E to yi e bənbenle yixelema, birin ma sare so gbetin yi a bənbenla kui. E tan nun e baba yi gbetine to, e birin yi gaxu.

³⁶ E baba Yaxuba yi a fala e xa, a naxa, “E bata n nafula n ma diine ra. Yusufu mi fa na, Simeyən fan mi na. E mən waxi Bunyamin nan fan tongo fe yi iki. Na goronna ngaan sama n tan nan xun ma.”

³⁷ Ruben yi a fala a baba xa, a naxa, “Xa n mi fa Bunyamin na, i xa n ma dii firinne faxa. A so n yii, n fama a ra nən i xa.”

³⁸ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N ma diin mi sigama e fəxo ra, bayo a tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi. Xa fena nde fa a sətə e sigatini, e n nagodoma nən səxələni laxira yi, nxu nun n fuge fixene.”

43

Yaxubaa diine sigatini firindena

¹ Kamən yi fa gbo ayi bəxəni.

² E to yelin na murutun birin donje e fa naxan na sa keli Misiran yi, Yaxuba yi a fala a diine xa, a naxa, “E mən xa siga e sa donsena nde sara en xa.”

³ Yuda yi a yabi, a naxa, “Na xemena nxu rakolonxi nən a fajin na, a naxa, ‘E mi fa n yetagin toma nən sənən fə e bolokadaan na taran e ye.’

⁴ Xa i bata tin nxu nun Bunyamin birin xa siga, nxu sigə, nxu sa donseen sara i xa.

⁵ Koni xa i mi tin na ma, nxu mi sigə, bayo na xemena a fala nən nxu xa, a naxa, ‘E mi fa n yetagin toma fə e bolokadaan taran e ye.’ ”

⁶ Na waxatini Isirayila yi a fala, a naxa, “Nanfera e fe jaxini ito ligaxi n na, e a fala na xemen xa a e ngaxakedenne nde mən na yi?”

⁷ E yi a yabi, e naxa, “Xemeni ito nxu maxədinxi nən a gbəgbenna ra e nun nxu bari kiin ma. A yi fa a fala, a naxa, ‘E baba mən barixi? E xunyena nde na?’ Nxu fan yi a maxədinna birin yabi. Nxu yi a kolonje ba, a a fale, a naxa, ‘E fa e xunyən na?’ ”

⁸ Yuda yi a fala a baba Isirayila xa, a naxa, “A lu nxu nun diin xa siga. Nxu kelima nən, nxu siga, nayi en balon sətəma nən en mi faxe, i tan nun nxə diine, e nun nxu tan.

⁹ N tan nan findixi tolimaana na a funfuni. I fama a maxədindeni n tan nan na. Xa n mi fa a ra, n fa a ti i yetagi, n bata findi sənmaan na i mabinni.

¹⁰ Anu, xa en mi yi buxi, nxu bata yi siga nun dəxəna yi firin.”

¹¹ E baba Isirayila yi a fala e xa, a naxa, “Bayo na kiin na a ra, e ito liga: E yamanan wali xonna nde sa e bənbenle kui sanban na xemeni ito xa, wudi dole senna nde nun kumin nun ture xiri jaxuməne nun latikəonəne nun wudi kəsene nun a tinna nde.

¹² E xa gbetin dɔxode firin tongo. E siga na gbetin na e naxan sa e bɛnbɛnle dɛ ra. Yanyina nde tantanna na a ra.

¹³ E e xunyen tongo, e xɛtɛ xɛmɛni ito fɛma.

¹⁴ Ala Sɛnbɛ Kanna xa a liga, xɛmɛni ito yi kininkinin e ma, a e xunyen so e yii e nun Bunyamin. N tan fan, xa n fulama n ma diine ra nɛn, n xa fula.”

¹⁵ Xɛmɛni itoe yi sanbane yitɔn, e yi gbetin dɔxode firin tongo e nun Bunyamin. E yi keli e siga Misiran yi, e sa e yetɛ yita Yusufu ra.

¹⁶ Yusufu to e to e nun Bunyamin, a yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Xɛmɛni itoe raso banxini. Subɛn fɛxa, i yi a yitɔn bayo nxu nun xɛmɛni itoe nan nxu dɛgema to yanyin na.”

¹⁷ Yusufu fɛen naxanye fala a banxi xunna xa, a ne liga. A yi xɛmɛni itoe mati Yusufu a banxini.

¹⁸ Gaxun yi e suxu e sa e mati Yusufu a banxini waxatin naxan yi. E yi fa a fala, e naxa, “E fɛxi en na gbetin nan ma fe ra e naxan sa en ma bɛnbɛnle kui a fɛloni. E fama sodeni en xunna, e fa en suxu, e yi en findi konyine ra en nun en ma sofanle.”

¹⁹ E yi e maso Yusufu a banxi xunna ra, e yi falan ti a xa banxin so dɛɛn na.

²⁰ E yi a fala, e naxa, “Yandi n kanna, nxu bata yi siga a singeni donse saradeni.

²¹ Na xanbi, nxu to ti kɛɛn na, nxu yi bɛnbɛnle rafulun. Nxu keden kedenna ngan yi gbetin to nxɔ bɛnbɛnle kui, nxɔ balon saraxi gbetin naxanye yetɛ ra. Iki nxu mɔn bata fa na ra.

²² Nxu mɔn bata fa gbeti gbɛtɛ ra alogo nxu xa donse gbɛtɛ sara. Nxu mi a kolon naxan gbetin sa nxɔ bɛnbɛnle kui.”

²³ A yi e yabi, a naxa, “E bɔɲɛn xa xunbeli, e nama gaxu. E Ala na a ra, e babaa Ala nan herisigɛn fixi e ma e bɛnbɛnle kui. E gbetin soxi n yii nɛn.” A yi Simeyɔn namini e ma.

²⁴ Xɛmɛni ito yi e raso Yusufu a banxin kui. A yi igen so e yii, e yi e sanne maxa, a yi balon so e sofanle yii.

²⁵ E yi sanba seni tɔn benun Yusufu xa so waxatin naxan yi yanyi tagini, bayo e bata yi a mɛ e e dɛgema menna nin.

²⁶ Yusufu to so banxini, e yi sanba seene so a yii, e e xinbi sin a yetagi.

²⁷ Yusufu yi e maxɔdin e kɛndɛyaan ma. A yi a fala, a naxa, “E e baba forixin naxan ma fe fala, tana mi a ma? A mɔn barixi?”

²⁸ E yi a yabi, e naxa, “I ya konyina, nxu baba, tana yo mi a ma. A mɔn barixi.” E mɔn yi e xinbi sin a bun.

²⁹ Yusufu yi a yɛɛn nakeli, a yi a xunyen Bunyamin to, a nga a diina. A yi a fala, a naxa, “Ito nan e xunyen na e naxan ma fe fala n xa?” A mɔn yi a fala, a naxa, “Ala xa hinan i ra, n ma diina.”

³⁰ A xunyen hinanna yi so Yusufu yi, a yi wa wuga feni. A yi keli, a so a xideni, a wuga.

³¹ A to a yɛɛn naxa, a yi mini. A yi a yixɔdɔxɔ alogo a xa a yetɛ nɔ. A yi a fala, a naxa, “E donseni taxun.”

³² E yi a gbeen sa a danna, a tadane fan yi dɔxɔ e danna. Misiran kaan naxanye yi e dɛgema a xɔn ma ne fan yi lu e danna, bayo Misiran kaane nun Heburu muxune mi yi e dɛgɛ yire kedenni. Misiran kaane e namunna mi yi tinɲɛ na ma feu.

³³ Yusufu tadane yi radɔxɔ a yetagi e bari yɛɛn ma, fɛlɔ saran ma han bolokadana. E lu e bode matoɛ xaminxin na.

³⁴ Yusufu yi e donseene so e yii. Bunyamin ma donseen yi dangu a tadane gbeen na dɔxɔɲa ma suulun. E birin yi e dɛgɛ, e e min, han e yi wasa.

44

Yusufu yi a tadane mato

¹ Yusufu yi yamarini ito so a banxi xunna yii, a naxa, “Muxuni itoe e bɛnbɛnle rafe donseen na han e nɔɛ yaten naxan xalɛ. I mɔn xa e gbetin sa e bɛnbɛnle dɛ ra.

² I n ma igelengenna gbeti daxin fan sa e bolokadana bɛnbɛnla dɛ ra, e nun a murutu sara gbetina.” Yusufu fɛen naxan birin fala a banxi xunna xa, a yi na birin liga.

³ Kuye to yiba e yi muxuni itoe yiiba. E yi siga e nun e sofanle.

⁴ E yi mini taani. Koni e mi yi makuyaxi, Yusufu yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Keli, i siga muxuni itoe fɔxɔ ra, i yi e suxu, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Nanfera e fe fajin ɲɔxɔxi fe kobin na?’

⁵ Nanfera e n kanna igelengenna muxaxi a a minma naxan yi, a yimato sena? E bata fe ɲaxin liga na yi!’ ”

⁶ Banxi xunna to e yiren li, a yi xɛtɛ falani ito ma e xa.

⁷ E yi a yabi, e naxa, “Nanfera nxu kanna fala sifani itoe tima? Nxu tan, i ya konyine mi nɔɛ na fe sifan lige.

⁸ Nxu gbetin naxan to bɛnbɛnle kui Kanan yi, nxu bata fa a ra. Nayi, nxu gbetin nun xɛmaan muxama i kanna banxini di?

⁹ I na se keden peen to i ya konyi kedenna naxan yii, a xa fɛxa. Nxu tan fan yi findi mangana konyine ra.”

¹⁰ Mangana a banxi xunna yi a fala, a naxa, “Na bata fan, e naxan falaxi na ra, n fan bata tin na ma. N na se keden peen to muxun naxan yii, na tan bata findi n ma konyin na, e tan dɔnxɛne yi yiiba.”

¹¹ E birin yi e bɛnbɛnle ragodo mafurɛn, e yi e rafulun.

¹² Banxi xunna yi e kui to, fɛlɔ dii saran ma sa dɔxɔ bolokadaan na. Igelengenna yi to Bunyamin ma bɛnbɛnla kui.

¹³ E yi e domane yibɔ. E birin yi e goronne rate sofanle fari, e mɔn yi xɛtɛ taani.

¹⁴ Yuda nun a xunyene yi xete Yusufu a banxini, a mon yi denaxan yi. E bira bəxəni a yetagi, e yetagin yi lan bəxən ma.

¹⁵ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, "Nanfera e ito ligaxi? E mi a kolon, a n tan muxu sifan nəe feene kolon nən yiimatoon xən?"

¹⁶ Yuda yi a yabi, a naxa, "N nanse falama n kanna xa? N lan n xa nanse fala? Nxu nəe fixe di? Ala bata nxu tan i ya konyine to haken xun ma. Nxu bata findi n kanna konyine ra, nxu nun igelengenna toxi muxun naxan yii."

¹⁷ Yusufu yi a fala, a naxa, "N mi nəe na fe sifan lige! Igelengenna toxi muxun naxan yii, na nan n ma konyin na, koni e tan, e xete bəne xunbenli e baba fəma."

¹⁸ Na xanbi ra, Yuda yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, "N bata i mafan n kanna, a lu n tan i ya konyin xa falan ti n kanna xa. I bənen nama te i ya konyin xili ma, bayo i luxi nən alo Misiran Mangana."

¹⁹ N kanna bata yi nxu tan i ya konyine maxodin, a a fala, a naxa, "E baba na yi, xanamu e xunyena?"

²⁰ Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, "Nxu baba forixin na yi, e nun nxu xunyena, a naxan sətəxi xeme foriyani. A tada bata fəxa, a kedenna nan fa luxi a nga a diin na, a rafan a baba ma."

²¹ "I bata a fala i ya konyine xa, i naxa, 'E fa a ra n fəma alogo n xa a to n yeen na.'

²² Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, 'Dii jəreni ito mi kele a baba dəxən ma, xa a keli na, a baba fəxama nən.'

²³ Koni, i yi a fala i ya konyine xa, i naxa, 'Xa e nun e xunyen birin mi fa, e mi n yetagin toe sənən.'

²⁴ Nxu to siga n baba konni, i ya konyina, nxu yi i tan n kanna dentegen sa a xa."

²⁵ "Nxu baba yi a fala, a naxa, 'E siga e sa donsena nde sara en xa.'

²⁶ Nxu yi a yabi, nxu naxa, 'Nxu mi nəe sigə xa nxu nun nxu xunyen birin mi a ra. Nxu sigə nən xa nxu birin na a ra. Xa na mi a ra nxu mi nəe xemeni ito yetagin toe.'

²⁷ I ya konyina, nxu baba a fala nən nxu xa, a naxa, 'E a kolon n ma paxanla dii xeme firin nan barixi n xa.

²⁸ Kedenna kelixi nən n xun ma, n mirixi a ma yanyina nde suben bata a yibə, bayo han iki n munma a to.

²⁹ Xa e ito fan tongo n xun ma, fe paxina nde yi a sətə, e n nagodoma sətəleni nən laxira yi nxu nun n ma fuge fixene."

³⁰ "Iki xa n xete n baba yireni, i ya konyina, xa nxu nun diidini ito mi a ra,

³¹ n baba fəxama nən bayo a nii lutin nan a diin na, Bunyamin. A na a to diidini ito mi faxi, i ya konyine bata e baba ragodo nayi sətəleni laxira yi e nun a fuge fixene.

³² Bayo, n tan, i ya konyina a yete dəxi nən tolimani diidini ito a fe ra. N bata yi a fala

n baba xa, n naxa, 'Xa n mi xete a ra i yireni, n findima sənmaan nan na n baba mabinni habadan.' "

³³ "Iki n bata i mafan, i ya konyin xa lu diidini ito jəxəni alo n kanna a konyina, alogo diidini ito nun a tadane birin xa siga.

³⁴ N nəe sigə n baba yireni di, xa nxu nun diidini ito birin mi a ra? N mi nəe n yeen tiye na sunun na naxan n baba suxe."

45

Yusufu yi a yete yita

¹ Yusufu mi yi nəe a yete yisuxə a walikene yetagi. A yi sənə, a naxa, "E birin xa mini n xun mal" Yusufu a yete yitama a tadane ra waxatin naxan yi, muxu yo mi yi a fəma.

² A yi wuga səbeən na. Misiran kaane yi a xuiin mə, Misiran Mangana banxin muxune yi a feen mə.

³ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, "N tan nan Yusufu ra! N baba mon na?" Koni a tadane mi nə a yabideni bayo e bata de xara, e yigitege a yee ra.

⁴ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, "N bata e maxandi, e e maso n na." E yi e maso a ra. A yi a fala, a naxa, "N tan nan Yusufu ra, e xunyena, e naxan mati Misiran kaane ma konyin na.

⁵ Iki, e bənen nama mini, e mon nama gaxu n mati feen ma, bayo Ala n xexi nən e yee ra alogo n xa e nii ratanga.

⁶ E bata a to, xabu jee firin kamen waraxi bəxəni, jee suulun mon luxi, bəxən mi nəe rawale, sansiin mi nəe xabe.

⁷ Ala n nasənəxi nən e yee ra alogo e nun e yixetene xa kisi dunuja yi, maratanga gbeen barakani.

⁸ Nayi, e tan xa mi faxi n na be, koni Ala na a ra. A yi n findi Misiran Mangan baba ra, a banxi mangana, e nun Misiran bəxən birin yamana kanna."

⁹ "E xulun, e siga n baba yireni. E a fala a xa, e naxa, 'I ya diin Yusufu ito nan falaxi, Ala bata n findi Misiran bəxən birin mangan na. Fa n fəma, i nama bu.

¹⁰ I luma Gosen bəxən nan ma. I luma n fəma nən, i tan nun i ya diine nun i maman-denne nun i ya xuruse kurun birin, e nun i yii seen birin.

¹¹ Menni n ni i makoon birin fanma nən, bayo jee suulun kamen mon luxi. Xa na mi a ra i fama nən halagideni e nun i ya denbayana, e nun i yii seen birin.' "

¹² "E bata a to e yeen na, n xunyen Bunyamin fan bata a to a yeen na, a n tan nan falan tixi e xa.

¹³ E xa n ma mangaya nən yeba n baba xa n naxan yi Misiran bəxəni, e nun e feen naxan birin toxi. E xulun, e fa n baba ra han be."

¹⁴ A yi dutun a xunyen Bunyamin ma, a yi wuga. Bunyamin fan yi wuga.

¹⁵ A yi a tadane birin sunbu, a wugama. Na birin to jan, e nun a tadane yi batu.

¹⁶ Na feen xibarun yi Misiran Mangana banxin li, a Yusufu tadane bata fa. Na yi rafan Misiran Mangan ma e nun a kuntigine birin.

¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, "A fala i tadane xa, i naxa, 'E goronne rate ε sofanle fari. E keli, ε siga Kanan bəxəni.

¹⁸ E sa ε baba tongo e nun ε denbayane, ε fa n fəma. Se fajin naxan birin Misiran bəxəni, n na a soε ε yii, e mən yi bəxən donse fajine don.'

¹⁹ N bata i yamari, a fala i tadane xa, i naxa, 'E wontorone tongo Misiran bəxəni, ε diine nun ε paxanle xa. E ε baba fan nate, ε birin yi fa.

²⁰ Hali ε nama mənε ε yii seene fe ra, bayo se fajin naxanye birin Misiran bəxəni, a findima nən ε gbeen na.' "

²¹ Isirayila a diine yi na liga. Yusufu yi wontorone so e yii alo Misiran Mangana a fala a xa kii naxan yi. E yi fandan so e yii e naxan donma kira yi.

²² A yi domane so e birin yii. A gbeti gbananna kəmε saxan fan so Bunyamin yii e nun doma suulun.

²³ Se fajin naxan birin Misiran bəxəni, a na ndee rate sofali fu fari, a e sanba a baba ma e nun donse xənnə nun burun nun fandan birin a baba naxan donjε kira yi, na yi rate sofali gile fu fari.

²⁴ Na xanbi ra, a yi a tadane yiiba, e yi siga. A yi a fala e xa, a naxa, "E nama sənχə kira yi de!"

²⁵ E yi keli Misiran yi, e te Kanan bəxən ma e baba Yaxuba yireni.

²⁶ E yi a fala a xa, e naxa, "Yusufu mən barixi, a tan nan Misiran bəxən birin yamarima." Koni Yaxuba bəjən mi səwa, bayo a mi laxi e ra.

²⁷ Yusufu falan naxanye birin ti e xa, e yi na birin yeba a xa. Yaxuba yi wontorone to Yusufu naxanye rasanbaxi a ma a xali feen na. Na yi a liga e baba Yaxuba niin yi səwa.

²⁸ Isirayila yi a fala, a naxa, "N bata səwa, n ma diin Yusufu mən na. Benun n xa faxa, n sa a toma nən."

46

Yaxuba yi siga Misiran yi

¹ Seen naxan birin yi findixi Isirayila gbeen na, a yi na birin xali a yii. A to Beriseba li, a yi saraxan ba a baba Isiyagaa Ala xa.

² Isirayila yi fe toon ti kəεεn na alo xiyena, Ala yi a fala a xa, a naxa, "Yaxuba, Yaxuba!" Isirayila yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra!"

³ Ala yi a fala, a naxa, "N tan nan Ala ra, i babaa Ala. Hali i nama gaxu siga feen na

Misiran yi, bayo n ni i findima siya gbeen nan na mənni.

⁴ En birin nan sigama Misiran yi, n tan nan mən fama i raxetedeni. Yusufu nan i yεεne raxima, i na faxa waxatin naxan yi."

⁵ Yaxuba yi keli Beriseba yi. Isirayilaa diine yi e baba Yaxuba nun e diine nun e paxanle xali wontorone kui Misiran Mangan naxanye rasanba e ma.

⁶ E yi e xuruseene tongo e nun e seen naxanye birin sətə Kanan bəxən ma. Yaxuba yi siga Misiran yi e nun a bənsənna birin.

⁷ A yi a dii xəmεne xali a yii Misiran yamanani e nun a mamanden xəmεne nun a dii tēmene nun a mamanden paxalanmane, e nun a bənsənna birin.

Yaxubaa denbayana

⁸ Isirayilaa diine xinle ni itoe ra naxanye siga Misiran yi Yaxuba nun a dii xəmεne: Yaxuba a dii singen nan Ruben na.

⁹ Ruben ma diine: Xanəki nun Palu nun Xesirən e nun Karimi.

¹⁰ Simeyon ma diine: Yemuyeli nun Yamin nun Ohadi nun Yakın nun Soxara, e nun Sayuli. Sayuli findi Kanan paxanla diin nan na.

¹¹ Lewi a diine: Gərisən nun Kehati e nun Merari.

¹² Yudaa diine: Eri nun Onan nun Selaxa nun Peresi e nun Sera. Koni Eri nun Onan faxa Kanan bəxən nin. Peresi a diine findi Xesirən nun Xamuli nan na.

¹³ Isakari a diine: Tola nun Puwa nun Yobo e nun Simiron.

¹⁴ Sabulon ma diine: Seredi nun Elon e nun Yalele.

¹⁵ Diine nan ne ra, Leya naxanye bari Yaxuba xa Padan-Arami yi, e nun a dii tēmən Dina. A dii xəmεne nun dii tēmene yaten birin malanxina, muxu tonge saxan muxu saxan.

¹⁶ Gadi a diine: Sifiyən nun Xagi nun Suni nun Esibon nun Eriya nun Arodi e nun Areli.

¹⁷ Aseri a diine: Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya e nun e magilen Sera. Beriya a diine findi Xeberi nun Malikili nan na.

¹⁸ Silipa, Laban naxan so a dii tēmən Leya yii, na diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxi muxu fu nun sennin.

¹⁹ Rakeli a diine, Yaxuba a paxanla: Yusufu nun Bunyamin.

²⁰ Asenati yi dii firin sətə Yusufu xa Misiran bəxəni: Manase nun Eframi. Asenati findi Hon taan saraxaralina dii tēmən nan na, naxan xili Potifari.

²¹ Bunyamin ma diine: Bela nun Bekeri nun Asibeli nun Gera nun Naman nun Exi

nun Roxi nun Mupin nun Xupimi e nun Arade.

²² Rakeli diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxina, muxu fu nun naanin.

²³ Dan ma diina: Xusimi.

²⁴ Nafatali a diine: Yaseli nun Guni nun Yeseri e nun Silen.

²⁵ Bila, Laban naxan so a dii temən Rakeli yii, a diin naxanye bari Yaxuba xa ne ni itoe ra. E birin malanxina, muxu solofere.

²⁶ Yaxuba nun muxun naxanye birin siga Misiran yi, a bənsənnə birin malanxina, muxu tonge sennin e nun sennin, ba a diine e naxanle ra.

²⁷ Yusufu dii xeme firin nan bari Misiran yi. Yaxuba xabilan muxune yaten birin malanxina, naxanye siga Misiran bəxən ma, e muxu tonge solofere nan yi a ra.

²⁸ Yaxuba yi Yuda xe a yee ra Yusufu fema alogo e birin xa siga Gosen yi. E yi so Gosen bəxən ma.

²⁹ Yusufu yi a yengeso wontoron tongo, a yi siga Gosen yi a baba Isirayila ralandeni. A to a li, a yi filinfilin a ma, a yi bu wuge a kəeen xən.

³⁰ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, "Hali n faxa fa, bayo n bata i yetagin to, i mən yengima!"

³¹ Yusufu yi a fala a tadane xa, e nun a babaa denbayana, a naxa, "N xa siga, n xa sa a fala Misiran Mangan xa, n naxa, 'N tadane nun n babaa denbayaan naxanye yi dəxi Kanan bəxəni, e birin bata fa n fema.

³² Muxuni itoe xuruse kantanne nan ne ra. E xuruseene rabama. E bata fa e xuruse kurune ra, siine nun yexene nun jingene e nun e yii seen birin."

³³ Misiran Mangan na ε xili waxatin naxan yi, a ε maxədinma nən a ε wanla nanse a ra.

³⁴ E a yabima nən, ε naxa, "Nxu tan i ya konyine xuruse rabaa nan nxu ra, xabu nxu dii jərene han iki, alo nxu baba yi a ma kii naxan yi." Na kiini, ε fama ludeni Gosen bəxən nan ma, bayo xuruse rabane rapaxu Misiran kaane ma."

47

¹ Yusufu yi siga, a sa a fala Misiran Mangan xa, a naxa, "N baba nun n fafaxake-denne bata fa sa keli Kanan bəxən ma, e nun e xuruseene birin nun e yii seene birin. E na yi iki Gosen bəxəni."

² A yi a tada suulun yita Misiran Mangan na.

³ Misiran Mangan yi Yusufu tadane maxədin, a naxa, "E wanla mundun maxaranxi?" E yi Misiran Mangan yabi, e naxa, "Nxu tan i ya konyine xuruse rabane

nan nxu ra alo nxu benbane yi a ma kii naxan yi."

⁴ E mən yi a fala Misiran Mangan xa, e naxa, "Nxu faxi nən nxu xa lu bəxəni ito ma singen, bayo xuruseene rabade mi i ya konyine yii sənən. Kamen bata gbo ayi Kanan bəxən ma. I ya konyine sago sa e xa lu Gosen bəxəni."

⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, "I baba nun i tadane bata fa i fəxo ra.

⁶ Misiran bəxəni i sagoni. Yire fajin fen bəxəni ito ma, i baba nun i fafaxakedenne luyə denaxan yi. E xa lu Gosen bəxəni. Xa i muxu fajine kolon e ye, e findi n ma xuruse kantanne ra."

⁷ Yusufu yi fa a baba ra, a yi a yita Misiran Mangan na. Yaxuba yi duba Misiran Mangan xa.

⁸ Misiran Mangan yi Yaxuba maxədin, a naxa, "I ya siimayaan jee yoli a ra iki?"

⁹ Yaxuba yi Misiran Mangan yabi, a naxa, "N ma siimayaan jee keme jee tonge saxan a ra iki. N siimaya dungi naxasixin nan sətəxi. A yete mi masoxi n benbane siimayaan yaten na."

¹⁰ Yaxuba mən yi duba Misiran Mangan xa, a fa siga.

¹¹ Yusufu yi bəxo fajin fi a baba nun a tadane ma alo Misiran Mangana a yamari kii naxan yi. E bəxən naxan sətə, na fan Misiran bəxən birin xa. A xili Ramisesi.

¹² A yi ti a baba nun a tadane nun a babaa denbayaan birin bun ma.

Yusufu a mangayana

¹³ Kamen yi jaxu ayi, donseen mi yi toma bəxo yo yi, keli Misiran ma dəxo Kanan na. Yamaan yi doyen kamen ma.

¹⁴ Gbetin naxan birin yi na Misiran nun Kanan bəxəni, e yi a birin sara murutun na. Yusufu yi na gbetin namara Misiran Mangana banxini.

¹⁵ Misiran bəxən gbetin nun Kanan bəxən gbetin to jan, Misiran kaane yi fa Yusufu fema, e yi a fala, e naxa, "Burun so nxu yii! Fənxu faxa i yee xəri bayo gbeti mi fa nxu yii sənən?"

¹⁶ Yusufu yi a fala, a naxa, "E fa ε xuruseene ra, en ja a masara burun na bayo gbeti mi fa ε yii."

¹⁷ E yi fa e xuruseene ra Yusufu ma. A fan yi donseen so e yii e soone nun siine nun yexene nun jingene nun sofanle jəxən na. A yi burun taxun e ra e xuruseene masaran na.

¹⁸ Na jeen to dangu, e yi fa a fema. E yi a fala a xa, e naxa, "Nxu mi nəe a luxunje nxə mangan ma. Gbeti yo mi nxu yii. Nxə xuruseen fan birin nxə mangan yii. Nxu gbindine nun nxə bəxəne gbansanna nan luxi nxə mangan xa.

¹⁹ Fə nxu xa faxa i yee xəri, nxu tan nun nxə bəxəne? Nxu tan nun nxə bəxəne masara burun na, nxu xa findi Misiran Mangana konyine ra, nxu nun nxə bəxəne. Sansiin so nxu yii, nxu xa a rawali, nxu xa balo alogo nxu nama faxa, bəxən nama rabepin."

²⁰ Yusufu yi Misiran bəxən birin sara Misiran Mangan xa, bayo Misiran kaane birin e bəxəne mati nən. Kamən bata yi dəxə e yi. Bəxən yi findi Misiran Mangan gbeen na.

²¹ A yi yamaan findi konyine ra, keli Misiran yamanan bode fəxən ma sa dəxə a naninna boden na.

²² Hali na birin to liga, a mi saraxaraline bəxən sara bayo Misiran Mangan bata yi sariya fəpin tongo e fe ra. E mi e bəxəne mati bayo Misiran Mangan yi burun taxunma e ra.

²³ Yusufu yi a fala yamaan xa, a naxa, "N bata ε sara to. E nun ε bəxəne luma nən Misiran Mangan xa. E sansine ni itoe ra, ε xa bəxəne rawali.

²⁴ Se xaba waxatini, naxan yo na maala xaba xidi naanin, a suulunden nan soma Misiran Mangan yii. Xidi naaninna, na xa findi sansiin na e nun ε balona, ε tan nun ε diine nun muxun naxanye birin ε yii banxine kui."

²⁵ E yi a fala, e naxa, "I bata nxu ratanga! Nxu bata nxə mangana a fe fəpin to a naxan ligaxi nxu xa. Nxu findima Misiran Mangana konyine nan na."

²⁶ Yusufu yi na findi sariyan na, na nan nakamalixi han to. Misiran bəxəni, se xabaxine xidi suulunden findin Misiran Mangan nan gbee ra, fə saraxaraline bəxəne. Ne mi findixi Misiran Mangan gbeen na.

Yaxuba waxən fe dənəne

²⁷ Isirayila yi dəxə Misiran bəxəni Gosen binni. Na bəxən yi findi e gbeen na. E yi findi dii barine ra, e yi wuya ayi.

²⁸ Yaxuba jee fu nun solofere nan liga Misiran bəxəni. Yaxuba a siimayaan jee keme jee tonge naanin e nun solofere nan sətə.

²⁹ Isirayilaa siimayaan fa jan feni, a yi a dii Yusufu xili, a yi a fala a xa, a naxa, "Xa i wama n nafan feen liga feni, n bata i mafan i yiin naso n danban bun ma,* i xa i kələ n xa. I xa hinan n na lannayani. N bata i maxandi i nama n maluxun Misiran bəxəni.

³⁰ N na laxiraya waxatin naxan yi, i n naminima nən Misiran yi, i sa n maluxun n baba gaburun yireni." Yusufu yi a yabi, a naxa, "I naxan falaxi n xa, n na a ligama nən."

³¹ Isirayila yi a fala, a naxa, "I kələ n xa." Yusufu yi a kələ a xa. Na xanbi, Isirayila yi a xinbi sin Ala yetagi a saden xunsaden na.

48

Manase nun Efirami

¹ Na feen birin to dangu, e yi a fala Yusufu xa, e naxa, "I bata a to, i baba mi yalan." A yi siga e nun a dii xeme firinna, Manase nun Efirami.

² E yi a fala Yaxuba xa, e naxa, "I ya diin Yusufu fama i fəma." Isirayila yi fangan sətə, a keli, a dəxə a saden ma.

³ Yaxuba yi a fala Yusufu xa, a naxa, "Ala Senbe Kanna fa nən n ma Lusi yi, Kanan bəxəni. A yi barakan nagidi n ma.

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, 'N tan ni i ra. I findima dii barin na nən. N na i rawuyama ayi nən, siya wuyaxi yi mini i yi. N bəxəni ito fima nən i bənsənnə ma, hali i dangu xanbini. A findi e gbeen na habadan.' "

⁵ "Dii firinni itoe i naxanye barixi Misiran yi benun n tan xa fa, n bata e findi n ma diine ra. Efirami nun Manase findima n tan nan gbee ra, alo Ruben nun Simeyon.

⁶ Koni i diin naxanye barixi ne xanbi ra, i gbeen nan ne ra. E fama nən ludeni e tadane bun ma e keəna a fe ra.

⁷ N to keli Padan yi, Rakeli yi faxa n yii kira yi Kanan bəxəni. Na mi yi makuya Efarata ra. N yi a maluxun mənni Efarata kiraan na, dənaxan xili Betelemi."

⁸ Isirayila yi Yusufu a diine mato, a a fala, a naxa, "Nde ne ra?"

⁹ Yusufu yi a baba yabi, a naxa, "N ma dii xeme ne nan e ra Ala naxanye fixi n ma be." Isirayila naxa, "N bata i mafan, e maso n na alogo n xa duba e xa."

¹⁰ Yaxuba bata yi yelin fore, a yeene mi yi seni gbəma. A mi yi seen toma ki fəpi. Yusufu yi a diine maso a ra. Isirayila yi a yiin filinfilin e ma, a e sunbu.

¹¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, "N mi yi laxi a ra xa n ni i yetagin to e sənən, koni Ala bata a ragidi n bata i ya diine fan to."

¹² Yusufu yi a diine tongo a baba sanna fari, a a xinbi sin a bun ma, a yetagin yi lan bəxən ma.

¹³ Na xanbi ra, Yusufu yi a dii firinna suxu e yiine ma. A yi Efirami suxu a yiifanna ra, Isirayila kəməna mabinni. A yi Manase suxu a kəməna ra, Isirayila yiifanna mabinni. A yi e maso a ra.

¹⁴ Koni Yaxuba yi a yiifanna sa Efirami xunna fari naxan yi dii jəren na. A yi a kəməna sa Manase xunna fari naxan yi dii singen na. A a yiine gindingalan.

¹⁵ A yi duba Yusufu xa, a naxa, "Ala, n fafane Ibrahima nun Isiyaga sigan ti naxan yee xəri,

* 47:29; 47:29 Men kaane yi na nan ligama e na muxun nakələ waxatin naxan yi.

Ala naxan n kantanma xabu n bari ləxəni
han to,

¹⁶ malekan naxan n natangaxi fe xədəxən
ma,

na xa dii jəre ni itoe baraka.

N xinla xa fala e xun ma,

e nun n baba Iburahima nun Isiyaga.

E xa wuya ayi bəxəni.”

¹⁷ Yusufu yi a to a baba bata a yiifanna sa
Efirami xun ma. Na feen yi raxaxu a ma. A
yi a baba yiin suxu, a a ba Efirami xun ma a
yi a sa Manase xun ma.

¹⁸ Yusufu yi a fala a baba xa, a naxa, “Na
kiin xa mi a ra, baba, bayo ito nan fonna ra.
I yiifanna sa ito nan xun ma.”

¹⁹ A baba yi tondi, a a fala, a naxa, “N na
a kolon, n ma diina, n na a kolon. A fan
findima nən siya gbeen na, koni a xunyen
nan fama wuyadeni dangu a ra. A xunyen
bənsənnə findima nən siya wuyaxin na.”

²⁰ A yi duba e xa na ləxəni, a a fala, a
naxa, “Isirayila kaane Ala maxandin ligama
ε xinle ra nən. E fama a faladeni nən, e naxa,
‘Ala xa i lu alo Efirami nun Manase.’ ” Na
kiini, a yi Efirami rafisa Manase xa.

²¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I
bata a to, n fa faxama nən, koni Ala luma
nən ε xən, a fama i raxetedeni nən i benbane
bəxən ma.

²² N kεε keden fima nən i ma dangu i
tadane ra, n Siken yamanan nan fima i ma
n naxan tongo Amorine yii n ma silanfanna
nun n ma xanla ra.”

49

Yaxuba a dubana

¹ Yaxuba yi a diine xili, a yi a fala e xa,
a naxa, “E malan, n xa feene fala naxanye
fama ligadeni ε xa waxati famatəne yi.

² E maso, ε tuli mati n na Yaxubaa diine. E
tuli mati ε baba Isirayila ra.”

³ “Ruben, i tan, n ma dii singena,
i tan nan n fangan na,
naxan singe n senben mayitaxi.
I xunnayeren dangu bodene ra
i senben gbo.

⁴ I yε yifuxi alo fufana,
i mi fisamantenyaan sətəma
bayo i bata i sa i baba a saden ma,
i yi a xəsi.”

⁵ “Simeyən nun Lewi ngaxakedenmaan nan
e ra.

E silanfanna nan e yengεso seen na.

⁶ N xaxinla nama lu e maxadini,
n miriyaan nama lu e malanni,
bayo e bata muxune faxa e bəjε teeni,
e bata turane fasane bolon e jaxuni.

⁷ N bata e xələn danga,

bayo e yengεn gidima.

N bata e fitinaxin danga,

bayo e yεne yixara.

N na e raxuyama ayi nən Yaxuba bənsənnə
yε,

n mən yi e rayensen Isirayila yi.”

⁸ “Yuda, i xunyen i tan nan tantunma.

I nən sətəma nən i yaxune xun na.

I babaa dii xεməne e xinbi sinma nən i xa.

⁹ Yuda, yata senbemaan nan i ra.

N ma diina, i baloma suben nan na.

I xinbine yidəxəma nən, i sa alo yatana,

alo yata gilena, ndε susuε i rakele?

¹⁰ Manga dunganna mi bama Yuda yii.

Muxu yo mi manga taxamasenna bama a
yii.

Han taxamaseri kannə fa waxatin naxan yi,
siyane yi xuru a xa.

¹¹ A a sofənlə xidima manpa binla* nan na,
a a sofəli diin xidima manpa bili fajin yiin
nan na.

A a domaan xama wudi bogi igen nan na alo
manpana,

a a doma gbeen fan xama bogi se ige gbeela
nan na alo wunla.

¹² A yεne forə wudi bogi ige gbeela xa,
A jinna fixa nənən xa.”

¹³ “Sabulon fama dəxədeni baan nan dε.

A bəxən findima kunki yigiyaden nan na.

A naninna Sidən dεxənnə nan na.”

¹⁴ “Isakari senben luxi nən alo sofənlə,
naxan a sama a goron benbeli firinna tagi.

¹⁵ A saxi bəxən naxan ma,

a na yire fajiyaan to,

a tungunni godoma nən goronna bun ma,
a xuru koniya wanla bun.”

¹⁶ “Dan, a a yamaan makitima nən,
alo Isirayila bənsənnə bonne.

¹⁷ Dan luma nən alo sājina kiraan xən ma,
alo kosona san ma kiraan dε.

A yi soon santinban xin,

soo rāgiin yi bira a fari.

¹⁸ Alatala, n xaxili tixi i ya kisin na!”

¹⁹ “Gadi, yengεsone a yengεma nən,
koni a tan nan e rabodonma ayi e san xanbi
ra.”

²⁰ “Aseri findima donse xəri kannə nan na
naxan kamalixi mangan dεge seen na.”

²¹ “Nafatali luma nən
alo xeli gilən naxan a gima,
a fala fajine tima.”

²² “Yusufu luma nən
alo wudi bogilana

* **49:11: 49.11** Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini.

naxan tixi xuden də.

A yiine yibandunxi taan nabilinna yinna nan xun ma.

²³ Xalimakuli wonle yi yengen gidi a ma xoləni,

e xalimakunle woli a ma xonnantenyani.

²⁴ Koni a fan yi a xanla suxu ken,

a yii rafan

Yaxubaa Ala Senbəmaan barakani,

Isirayila kantanmana, a kantan fanyena,

²⁵ naxan findixi i fafe a Ala ra,

naxan i ratangama, Ala Senbə Kanna,

naxan i barakama,

naxan koren dubane fima i ma,

naxan bəxən dubane fima i ma,

naxan dii bari dubane ragidima i ma.

²⁶ I babaa dubane baraka dangu baraka feene ra

naxanye sətəma geya fonne xəene ma,

e dangu habadan geyane se fəjine ra.

Ala xa na birin lu Yusufu xun ma,

naxan findima a fafaxakedenne yəeratiin na."

²⁷ "Bunjamin luma nən alo kankona.

Xətən yo xətən fə a subena nde suxu, a a don, jinbanna ra a a se suxine yitaxun."

²⁸ Isirayila bənsən fu nun firinne nan ne ra. E babaa duban nan na ra a naxan fala e xa. A duba birin xa, birin nun a duba.

Yaxubaa sayana

²⁹ Na xanbi, a yi a jəngu a diine ma, a naxa, "N fa sigama nən laxira yi. N na fəxa, ε n maluxun n baba yireni, gaburun naxan Eferon Xiti kaana xəen ma,

³⁰ Makipelaa xəen faranna ra, Mamire fəma, Kanan bəxəni. Iburahima na xəen saraxi Eferon Xiti kaan nan ma alogo na xa findi a muxu maluxunden na.

³¹ Iburahima maluxunxi mənna nin, e nun a jəxanla Saran. Isiyaga fan maluxunxi mənni e nun a jəxanla Rebeka. N tan fan Leya maluxunxi mənni.

³² Na xəen nun na faran yinla naxan na yi, e saraxi Xitine nan ma."

³³ Yaxuba to yelin yamarine fiyə a diine ma, a yi a sa saden ma. A yi fəxa, a siga laxira yi.

50

Yaxubaa sayana

¹ Yusufu yi a yin bira a baba kəe, a a sunbu, a wuga.

² Na xanbi Yusufu yi yamarin fi seribane ma a e xa senna raso a baba fatini alogo a nama kun. E yi na liga Isirayila ra

³ xii tonge naanin e namunna kiini. Misiran kaane yi a saya feen liga xii tonge solofere bun.

⁴ Saya feen to ba a ra, Yusufu yi a fala Misiran Mangana yamaan xa, a naxa, "Xa

n nəe maxandini ito sətədeni ε sabun na, n bata ε maxandi ε n ma falan nadangu Misiran Mangan ma.

⁵ N baba n nakələ nən, a yi a fala, a naxa, 'N fa fəxama nən. I n maluxunma gaburun nan na n naxan gexi Kanan bəxəni.' N waxi siga feni n xa sa n baba maluxun. Na waxatini n fama."

⁶ Misiran Mangan yi a yabi, a naxa, "Siga, i sa i baba maluxun alo a i rakələxi kii naxan yi."

⁷ Yusufu yi siga a baba maluxundeni e nun Misiran Mangan bundəxəne nun Misiran kuntigine

⁸ nun Yusufu a denbayaan nun a fafaxakedenne nun a babaa denbayana. Dii jəre ne nun xuruseene gbansan yi lu Gosen bəxəni.

⁹ Yusufu nun wontorone nun e ragi muxune birin yi siga. Na yamaan yi gbo han!

¹⁰ E to Atadi lonna yiren li, Yurudən xuden kidi ma, e yi wuga gbeen ti e yi saya feene raba səxələni. Yusufu yi sunu a baba jən feen na han xii solofere.

¹¹ Kanan kaane yi na saya feen to naxan ligaxi Atadi lonna ma. E yi a fala, e naxa, "Misiran kaane saya fe gbeen nan ligama." Nanara, e yi na yiren xili sa "Misiran Saya Fena" Yurudən baan kidi ma.

¹² Yaxuba feen naxan yamari a diine ma, e yi na liga.

¹³ A diine yi a xali Kanan bəxəni, e sa a maluxun Makipelaa xəen faran yinla ra, Iburahima xəen naxan sara Eferon Xiti kaan ma alogo na xa findi muxu maluxunden na Mamire dəxən ma.

¹⁴ E to yelin a baba maluxunjə, Yusufu nun a tadane nun muxun naxanye birin siga a matideni a baba maluxundeni, ne yi xəte Misiran bəxən ma.

¹⁵ Yusufu tadane to a to e baba bata fəxa, e yi a fala, e naxa, "Xa Yusufu fa keli en xili ma, en fe jəxan naxan birin ligaxi a ra, a a gbeen jəxəma nən en na."

¹⁶ Na waxatini e yi siga a faladeni Yusufu xa, e naxa, "I baba yamarini ito nan fi nxu ma benun a xa fəxa,

¹⁷ a naxa, 'E ito fala Yusufu xa: N bata i maxandi, dija i tadane gbalə feen ma e nun e həkəna, bayo e bata fe jəxan liga i ra. N bata i maxandi, iki nxu tan i fafe a Ala a walikəne həkəne mafelu.' " E to na falane ti Yusufu xa, a yi wuga.

¹⁸ A tadane yi bira a bun ma, e a fala, e naxa, "Nxu tan ni i ra i ya konyine."

¹⁹ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, "Hali ε nama gaxu. N tan xa mi Ala ra.

²⁰ E lanxi a ma nən ε xa fe jəxan liga n na, koni Ala yi a maxete fe fəjin na alogo feene xa rakamali, nii wuyaxin yi ratanga.

²¹ Iki hali ε mi gaxu. N na ε makoon birin fanma nɛn e nun ε diine.” A fala kɛndene yi e bɔɣɛn sa.

Yusufu faxa fena

²² Yusufu yi dɔxɔ Misiran yi, a tan nun a denbayana. A yi jɛɛ kɛmɛ jɛɛ fu sɔtɔ siimayaan na.

²³ Yusufu Efirami a diine to nɛn. A yi a yixɛtɛn naaninden to. Manase a dii Makiri a diine, ne birin yi sa a sanna fari e bari waxatin naxan yi.

²⁴ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N fan fa faxama nɛn, koni Ala ε malima nɛn yati! A fama nɛn ε tongodeni Misiran yi, a ε xali na bɔxɔni a dɛnaxan layirin tongo Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.”

²⁵ Yusufu yi Isirayila a diine rakɔlɔ, a a fala, a naxa, “Ala ε malima nɛn yati! Na waxatini, ε nɛma keɛ be, ε n xɔnne xali.”

²⁶ Yusufu faxa a jɛɛ kɛmɛ jɛɛ fuun nan ma. E yi a senna raso a fatini alogo a nama kun, e yi a binbin sa gɛmɛ kankiraan kui Misiran yamanani.

Xorɔyana

Nabi Musa Alaa Falan Naxan Seɓe

Tawureta Musa yire firinden ni i ra. A Isirayila kaane konyiyaan nun e xorɔyaan nan ma fe yebama Misiran yamanani. Ala nan e xorɔya alogo e xa mini Misiran yamanani. A tan nan e xunba, nanara, e findi a gbeen na, a yi a sariyane fi e ma. Ala naxan Isirayila yamaan xunba a xanuntenyani, na nan a falaxi yamaan xa a e xa e gbee xanuntenyaan yita a ra a sariyane suxun xon.

Isirayila kaane yelin xanbini dɔɔɔden sote Misiran yi, ɲee wuyaxi danguxina, e yi findi yama gbeen na. Koni e findi nen Misiran mangana konyine ra. Ala mi a xun xanbi so Isirayila kaane konyiyaan tɔɔni, a yi muxuna nde sugandi e ye naxan yi xili Musa alogo a xa ti e yee ra. Ala yi Misiran kaane karahan a senben xon ma alogo e xa xorɔyaan fi Isirayila kaane ma, e yi e beɲin e siga. Musa yi ti e yee ra, a siga e ra Sinayi geyaan ma tonbonni. Ala yi Isirayila findi a yamaan na, a yi layirin xidi e tagi Sinayi geyaan fari. A yi a sariyane fala e xa. Musa yi geyaan fari sariyane ramedeni waxatin naxan yi, lan yire sarijanxin ti feen ma. Kitabun yireni ito rarijanxi yire sarijanxin ti feen nan ma, Ala fa a yete makeɲenma denaxan yi.

Isirayilaa tɔɔna

¹ Isirayilaa diin naxanye fa Yaxuba fɔɔ ra Misiran yi, ne xinle ni itoe ra e nun e denbayane:

² Ruben nun Simeyon nun Lewi nun Yuda

³ nun Isakari nun Sabulon nun Bunyamin

⁴ nun Dan nun Nafatali nun Gadi e nun Aseri.

⁵ Muxu tonge solofere nan mini Yaxuba yi. Yusufu tan yi Misiran yi nun.

⁶ Yusufu yi faxesa, e nun a ngaxakedenne nun na waxatin muxune birin.

⁷ Isirayilaa diine yi diine bari, e wuya ayi, e yi yamanan nafe.

⁸ Manga ɲenena nde yi dɔɔ Misiran yi, naxan mi yi Yusufu a fe kolon.

⁹ A yi a fala a yamaan xa, a naxa, “E a mato, Isirayila yamaan wuyama ayi, e senben gboma ayi en xa.

¹⁰ En xa a liga xaxinla ra, alogo e nama wuya ɲaxi ra, alogo xa yengen keli, e nama sa en yaxune fari, e yi en yenge, e e gi yamanani.”

¹¹ Nayi, e yi walike kuntigine dɔɔ e xunna, e xa e xunna kala wanla tɔɔn bun ma. E Pitomi nun Ramisesi taane ti, alogo e

xa findi se ramaradene ra Misiran mangan xa.

¹² Koni e ɲema e ɲaxankatama, e wuyama ayi, e gbo ayi. Nayi, Misiran kaane yi gaxu Isirayila bɔnsɔnne yee ra,

¹³ e yi e ɲaxankata wanle yi.

¹⁴ E yi e xunna kala konyiya wanle ra boro yibodonna nun bitikidi bɔnbɔna.*

¹⁵ Misiran Mangan yi falan ti Sifira nun Puwa xa, Heburune dii rasuxune,

¹⁶ a naxa, “E na Heburu ɲaxanle mali dii barideni, xa xemen nan a ra, e xa a faxesa. Xa ɲaxanla nan a ra, e yi a lu a nii ra.”

¹⁷ Koni dii rasuxune yi gaxu Ala yee ra. Misiran Mangan naxan falaxi e xa, e mi tin na lige, e yi dii xemene lu e nii ra.

¹⁸ Misiran Mangan yi dii rasuxune xili, a yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera e ito ligaxi, e yi dii xemene lu e nii ra?”

¹⁹ Dii rasuxune yi Misiran mangan yabi, e naxa, “Heburu ɲaxanle mi liga alo Misiran kaane, e yixɔdɔɔ, e diin barima nen benun dii rasuxune xa fa.”

²⁰ Ala yi hinan dii rasuxune ra, yamaan yi wuya ayi, a gbo ayi.

²¹ Amasɔɔ dii rasuxune gaxu nen Ala yee ra, Ala yi e denbayane rawuya ayi.

²² Nayi, Misiran mangan yi yamarini ito fi a yamaan birin ma: Xemen naxan birin barima, e e woli Nila baani. E ɲaxanle lu e nii ra.

2

Nabi Musa bari fena

¹ Xemena nde yi Lewi bɔnsɔnɲi, na yi Lewi bɔnsɔnna nde tongo a ɲaxanla ra.

² Na yi fudikan, a yi dii xemen bari. A to a to, a diin tofan, a yi a luxun kike saxan.

³ A mi yi fa nɔe a luxunɲe, a yi tanbin deben tongo, a dolen so a ma, a yi a diin sa a kui, a yi sa a dɔɔ Nila baa igen xun ma gbalan xɔre ra.

⁴ Diin tadan ɲaxalanmaan yi sa ti wulani, a lu diin matoe alogo a xa a kolon feen naxan a sɔtoma.

⁵ Misiran mangana dii temen yi godo baani a maxadeni, a fɔɔrabirane yi e masiga tima Nila baan de. A yi deben to gbalan xɔre ra, a yi a konyi gilen nasiga a tongodeni.

⁶ Misiran mangana dii temen yi a rabi, a yi a to a dii xemen nan yi a ra. A wugama. A yi kininkinin a ma. A yi a fala, a naxa, “Heburu kaane diina nde ni ito ra!”

⁷ Nayi, diin tadan ɲaxalanmaan yi a fala Misiran mangana dii temen xa, a naxa, “I waxi n xa sa dii ngana nde fen i xa Heburu ɲaxanle ye, alogo a xa xijen fi diini ito ma?”

* 1:14: 1.14Bitikidin mon falama yirena nde yi fa fala “Birikidina.”

⁸ Misiran mangana dii temen yi a yabi, a naxa, “Awa, siga.” Diin tada yi sa diina nga yeteen xili.

⁹ Misiran mangana dii temen yi a fala a xa, a naxa, “Diini ito xali, i xijen fi a ma n xa, n ni i saranna fiye.” Naxanla yi diin tongo, a xijen fi a ma.

¹⁰ Diin to gbo, a yi a xali Misiran mangana dii temen xon, a yi findi a diin na. A yi a xili sa, “Musa” bayo a naxa, “N na a tongoxi igen nan xun ma.”

Nabi Musa yi a gi

¹¹ Lɔxona nde, Musa bata yi koxo, a siga a ngaxakedenne fema, a yi e wali xodexon to. A yi Misiran kaana nde to Heburu kaana nde bonbe a ngaxakedenne ye.

¹² A yi a yee rakopin a rabilinni. A to a to muxu yo mi yi na, a yi Misiran kaan faxa. A yi a maluxun jemensinni.

¹³ Na xoton bode, a yi mini, a yi Heburu kaa firin to yenge. Yoo mi yi naxan xa, a a fala na xa, a naxa, “Nanfera i i lanfaan yengema?”

¹⁴ Na yi a yabi, a naxa, “Nde i findixi mangun nun kitisaan na nxu xun na? I mirixi n faxa feen nan ma, alo i Misiran kaan faxaxi kii naxan yi ba?” Musa yi gaxu, a naxa, “Muxune bata n ma faxa ti feen kolon!”

¹⁵ Misiran mangan to na feen me, a yi kata Musa faxa feen na. Koni Musa yi a gi mangan bun, a siga Midiyan yamanani, a sa a matabu xopinna dexon.

¹⁶ Dii teme solofere yi Midiyan saraxaraliin yii. Ne yi fa ige badeni, e yi goronne rafe alogo e xa sa e babaa xuruse kurune ramini.

¹⁷ Xuruse raba gbete ye yi fa, ne yi e kedi. Nayi, Musa yi keli, a e xun mayenge, a yi igen fi e xuruseene ma.

¹⁸ E to xete e baba Reyuli konni, a yi e maxodin, a naxa, “Nanfera e xetexi sinma to?”

¹⁹ E yi a yabi, e naxa, “Misiran kaana nde nan nxu ratangaxi xuruse rabane ma, a yeteen yi igen ba nxu xa, a xuruseene ramini.”

²⁰ A yi a fala a dii temene xa, a naxa, “A sa minen yi? Nanfera e xemen na luxi na yi? E sa a xili alogo a xa fa a dege.”

²¹ Musa yi tin, a xa lu na xemen konni. Na yi a dii Sefora fi Musa ma a naxanla ra.

²² A dii xeme keden bari a xa, a yi a xili sa Gerisomi, bayo a naxa, “N bata findi xopen na yamana gbeteni.”

²³ Waxati xunkuye to dangu, Misiran Mangan yi faxa. Isirayila bonsonne mon yi wugama konyiyaan bun ma, e yi gbeleg-belema malina fe ra. E mawuga xuiin yi Ala li.

²⁴ Ala yi e wuga xuiin me, a yi a xaxili ti a layirin na a naxan xidi Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.

²⁵ Ala yi Isirayila kaane mato, a a joxo lu e xon.

3

Ala yi Nabi Musa xili

¹ Musa yi findi a bitanna Midiyan saraxarali Yetiro a xuruse rabaan na. A yi xuruseene xali tonbon yiren xanbi ra, a fa Alaa geyaan ma, Horebe yi.

² Alatala malekan yi mini a xa teen yiyani, fotondin tagi. Musa yi a mato, teen yi fotonni yiren birin yi, koni a mi yi a ganma mumu!

³ Musa yi a fala, a naxa, “N xa siga menni alogo n xa kabanako feen mato, feen naxan a ligama fotondin mi ganma.”

⁴ Alatala to a to, a a sigama a yigbedeni, Ala yi a xili fotonni, a naxa, “Musa! Musa! Musa yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra!”

⁵ Ala yi a fala, a naxa, “I nama i maso be ra, i ya sankidine ba i sanni, amasoto i tixi denaxan yi, boko saripaxin na a ra.”

⁶ A mon yi a fala, a naxa, “I benbane Ala nan n na, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.” Musa yi a yetagin luxun, bayo a yi gaxuxi Ala to feen na.

⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N bata n ma yamana taron to naxan Misiran yi. N bata e wuga xuiin me, e nun muxune e jaxankatama kii naxan yi, amasoto n na e soxolene kolon.

⁸ Nayi, n bata godo alogo n xa e ba Misiran kaane yii. N yi e ba na yamanani, n yi e xali boko fajina nde yi naxan gbo, nonon nun kumin gbo baxon naxan yi, Kanan kaane dxi denaxan yi, Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine e nun Yebusune.

⁹ Iki Isirayila wuga xuiin bata n li, n bata a to Misiran kaane e taron kii naxan yi.

¹⁰ Nanara, iki, siga! N bata i xe Firawona ma alogo i xa Isirayila bonsonne ramini Misiran yi, n ma yamana.”*

¹¹ Koni, Musa yi a fala Ala xa, a naxa, “Nde n tan na? N xa siga Firawona fema di, alogo n xa Isirayila bonsonne ramini Misiran yi?”

¹² Ala yi a fala, a naxa, “N luma nen i xon. Ito findima nen taxamasenna ra alogo i xa a kolon, a n tan nan i rasigaxi. I na yamaan namini Misiran yi, e fama n batudeni geyani ito nan fari.”

¹³ Musa yi a fala Ala xa, a naxa, “Awa, n sigi Isirayila kaane fema, koni n na a fale e xa, n naxa, “E benbane Ala nan n nafaxi e fema,” xa e n maxodin fa fala, “A xili di?” n na e yabima di na yi?”

¹⁴ Ala yi a fala Musa xa, a naxa, “N tan na a ra, Ala naxan na yi. I xa Isirayila kaane yabi

* **3:10: 3.10** Muxune yi a falama Misiran mangane birin na fa fala “**Firawona**” hali ba muxuni ito ra bayo “**Firawona**” bunnna neen fa fala “**Misiran Mangana**.”

na kii nin, i naxa, ‘Naxan xili “N Na Yi,” na nan n nafaxi ε fema.’ ”

¹⁵ Ala mɔn yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Isirayila kaane xa, a n tan, Alatala, e benbane Ala, e nun Iburahimaa Ala, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala, n nan i rafaxi e fema. N xinla ni ito ra habadan! E n xili bama ikii nin waxati famatɔne birin yi.

¹⁶ Siga, i sa Isirayila fonne malan, i yi a fala e xa, a n tan, Alatala, e benbane Ala, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala, n tan bata mini i xa. N naxa, ‘N bata n ɲɔɔ lu ε xɔn yati! N bata a to e naxan ligaxi ε ra Misiran yi.

¹⁷ N bata a ragidi, n na ε raminima nɛn Misiran yi, ε tɔrɔma denaxan yi. N yi ε xali Kanan kaane bɔxɔni, Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine e nun Yebusune. Bɔxɔn nan na ra nɔnɔn nun kumin gbo denaxan yi.’

¹⁸ E i xuiin namɛma nɛn. Nayi, ε nun Isirayila fonne sigama nɛn Misiran Mangan fema, ε yi a fala a xa, ε naxa, ‘Alatala, Hebura kaane Ala, na bata mini nxu xa. Tin, nxu xa xii saxan siga ti tonbonni, alogo nxu xa saraxane ba Alatala xa, nxɔ Ala.’

¹⁹ N na a kolon Misiran Mangan mi tinɲε ε yi siga, fɔ senbɛmaan na a karahan.

²⁰ Nanara, n na n yiini bandunma nɛn, n Misiran yamanan tɔrɔ kabanakone ra n naxanye ligama e ra. Na xanbi ra, a tinma nɛn ε yi siga.

²¹ N na a ligama nɛn ε yi rafan Misiran kaane ma alogo ε yii genla nama siga.

²² Isirayila ɲaxanle birin e dɔɔ bode Misiran kaane maxɔdinma nɛn e nun Misiran ɲaxanla naxanye banxin kui a e xa gbeti nun xɛma muranne so e yii, e nun dugine, ε naxanye ragodoma ε diine ma. Nayi, ε Misiran kaane yii gelima nɛn.”

4

Nabi Musaa matandina

¹ Musa yi a yabi, a naxa, “Waxatina nde, e mi lama n na, e mi n xuiin suxuma. E a falama n xa nɛn, e naxa, ‘Alatala mi minixi i xa.’ ”

² Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Nanse i yii?” A yi a yabi, a naxa, “Dunganna.”

³ Ala yi a fala, a naxa, “A bira bɔxɔni.” A yi a bira bɔxɔni, a yi findi sapin na. Musa yi a gi a bun.

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini bandun, i yi a suxu a xunla ma.” A yi a yiini bandun, a yi a suxu a xunla ma. A mɔn yi findi dunganna ra a yii.

⁵ Alatala yi a fala, a naxa, “I na nan ligama, alogo e xa la a ra a Alatala e benbane Ala bata mini i xa Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala.”

⁶ Alatala mɔn yi a fala, a naxa, “Iyiin naso i ya domain bun.” A yi a yiin naso a domain bun, a mɔn yi a ba na. A to a ba, a yi a to fure ɲaxin bata mini a yiin ma, a yi fixaxi alo balanbalan keɛna.

⁷ Ala yi a fala, a naxa, “I mɔn xa i yiin naso i ya domain bun.” A yi a yiin naso a domain bun. A to a ba, a yiin mɔn yi xɛtɛ a kiini.

⁸ Ala yi a fala, a naxa, “Xa e mi la i ra, e mi i xuiin namɛ taxamaseri singena fe ra, e lama nɛn taxamaseri firinden na.

⁹ Xa e mi la taxamaseri firinne ra, e mi i xuiin namɛ, i igen sege Nila baani, i yi a bɔxɔn. I igen naxan tongoma Nila baani, na findima wunla nan na bɔxɔn ma.”

¹⁰ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “Marigina, n mi de bolon. N mi yi de bolon benun i xa falan ti n xa, hali iki n deen mi falan tima ki fapi. N mi de mafura falan tiye muxune xa.”

¹¹ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Nde muxun deen nafalaxi? Nde muxun findima bobon na, hanma tuli xɔrina? Nde a findima yeɛ kanna ra, hanma danxutɔna? N tan Alatala mi a ra ba?

¹² Nayi, siga, n na i malima nɛn fala tideni. I naxan falama, n ni xaran na ma.”

¹³ Musa yi a fala, a naxa, “Marigina, i muxu gbete rasiga.”

¹⁴ Nayi, Alatala yi xɔlɔ Musa ma han! A yi a fala, a naxa, “I tada mi na ba, Haruna, Lewi bɔnsɔnna muxuna? N na a kolon, a fatan falan tiye. A tan yetɛen kira yi, a fama i ralandeni. A na i to, a sewama nɛn.

¹⁵ I falan tima nɛn a xa, a fan yi a rali yamaan ma. N tan ε firinna birin malima nɛn falatideni. E lan ε xa naxan liga, n yi ε xaran na ma.

¹⁶ A i ya falan nalima nɛn yamaan ma. A tan yi findi i deen na, i tan yi lu Ala funfuni a tan xa.

¹⁷ Koni dunganni ito suxu i yii, alogo i xa kabanako feene liga a xɔn.”

Nabi Musa yi xɛtɛ Misiran yi

¹⁸ Musa yi xɛtɛ Yetiro fema, a bitanna, a yi a fala a xa, a naxa, “A lu n xa siga ngaxakedenne fema naxanye Misiran yi, alogo n xa a to xa e mɔn e nii ra.” Yetiro yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga bɔɲe xunbenli.”

¹⁹ Alatala yi a fala Musa xa Midiyan yi, a naxa, “Siga, xɛtɛ Misiran yi, amasɔtɔ naxanye birin yi wama i faxa feni, e bata faxa.”

²⁰ Musa yi a ɲaxanla nun a diine rate sofanle fari, a xɛtɛ Misiran yamanani. Alaa dunganna yi suxi a yii.

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I na xɛtɛ Misiran yi, n kabanako feen naxanye birin soxi i yii, i xa e liga Firawona yetagi. Koni, n tan Firawona bɔɲeni xɔdɔxɔma nɛn, a mi tinma yamaan yi siga mume!”

²² I yi a fala Firawona xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N ma diin nan Isirayila bɔnsonna ra, n ma dii singena.

²³ N na a falama i xa, n ma diine yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu. Xa i tondi, n na i ya dii singen faxama nɛn.' "

²⁴ E yi sigatini, e yi yigiya yirena nde yi. Alatala yi fa Musa ralan. A yi wama a faxa feni.

²⁵ Sefora yi gɛmɛ xɛnxɛn tongo, a yi a diin banxulan, a yi a kidin din Musa sanna ra, a naxa, "Wunla ito bata i makantan, n ma xɛmɛna!"

²⁶ Nayi, Ala yi a lu na. A a fala na banxulan feen nan ma, fa fala "Wunla ito bata i makantan, n ma xɛmɛna."

²⁷ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, "Siga tonbonni Musa ralandeni." Haruna yi siga, a yi n ralan Musa ra Alaa geyaan ma, a yi a sunbu.

²⁸ Alatala Musa xɛxi falan naxan birin nalideni, a na birin ma fe fala Haruna xa, e nun kabanako feen naxanye yi yamarixi.

²⁹ Musa nun Haruna yi siga, e yi Isirayila fonne birin malan.

³⁰ Alatala falan naxan ti Musa xa Haruna yi na birin yɛba, a yi kabanakone liga yamaan yetagi.

³¹ Yamaan yi la a ra. E to a mɛ a Alatala bata a jɔxɔ lu Isirayila kaane xɔn, a bata yi e tɔrɔn to, e yi e xinbi sin, e Ala batu.

5

Firawonaa tondina

¹ Na xanbi ra, Musa nun Haruna yi siga Firawona fɛma, e a fala a xa, e naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa sanla raba n batu xinla ma tonbonni.' "

² Firawona yi e yabi, a naxa, "Nde Alatala ra, n naxan xui suxuma, n yi Isirayila yamaan lu e siga? N mi Alatala kolon. N mi Isirayila yamaan yiibe e siga mumɛ!"

³ E yi a fala, e naxa, "Heburune Ala bata mini nxu xa. Tin nxu xa xii saxon siga ti tonbonni. Nxu xa saraxane ba Alatala nxɔ Ala xa, alogo a nama nxu faxa furen na hanma silanfanna ra."*

⁴ Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, "Musa nun Haruna, nanfera ε yamaan bama e wanla ra? E siga ε wanle ra!"

⁵ Iki yamani ito bata gbo ayi yamanani, ε a wanli kalama a ma!"

⁶ Na lɔxɔn yɛtɛni Firawona yi yamarini ito fi konyi rawanle nun kuntigine ma, a naxa,

⁷ "E nama fa sɛxɛn so yamaan yii alo a fɔlɔni e yi bitikidin bɔnbɔ, koni e tan yɛtɛn xa siga sɛxɛ fendeni.†

⁸ E mɔn yi bitikidin xasabin naxan bɔnbɔma a fɔlɔni, ε nama tin e nde ba na ra. Bayo salantenne nan e ra, nanara e sɔnxɔma, e naxa, 'Tin, nxu xa sa saraxane ba nxɔ Ala xa!'

⁹ Wanla xa fari sa muxuni itoe yii, alogo e xa lu wale. Nayi, e mi fa wule falani itoe xuiin namɛma."

¹⁰ Konyi rawanle nun kuntigine yi a fala yamaan xa, e naxa, "Firawona naxa, 'Nxu mi fa sɛxɛ soma ε yii.

¹¹ E yɛtɛn xa sa sɛxɛn fen ε a tɔɛ denaxan yi, koni sese mi bama ε wanla ra.' "

¹² Yamaan yi xuya ayi Misiran yamanan birin yi se gbaxa fendeni naxan sɛ sɛxɛn jɔxɔni.

¹³ Konyi rawanle yi gbɛtɛnxi e ra, e naxa, "E xa ε soqe keden wanla ranan, alo ε yi a ligama kii naxan yi nxu yi fama sɛxɛn na waxatin naxan yi."

¹⁴ Firawona konyi rawanle yi Isirayila kuntigine bɔnbɔ, e naxanye dɔxi, e naxa, "Nanfera ε mi bitikidin xasabin bɔnbɔxi xoro nun to yi, alo a fɔlɔni?"

¹⁵ Isirayila kuntigine yi sa e mawuga Firawona xa, e a fala a xa, e naxa, "Nanfera i ya walikɛne suxuma iki?"

¹⁶ E mi fa sɛxɛn soma i ya walikɛne yii, koni e a falama nxu xa, e naxa, 'E bitikidine bɔnbɔ!' Muxune nxu tan bulanma i ya walikɛne, anu ε muxune nan kalan tima."

¹⁷ Firawona yi e yabi, a naxa, "Salayana! Salantenne nan ε ra! Nanara, ε a falama, 'Tin, nxu xa sa saraxane ba Alatala xa!'

¹⁸ Awa iki, ε sa wali, e mi fa sɛxɛ soma ε yii, anu se mi bama bitikidi xasabi falaxin na."

¹⁹ Isirayila kuntigine yi a kolon nayi, a e tɔrɔma nɛn, e to a mɛ fa fala, "E mi sese bama ε soqe keden bitikidin xasabin na."

²⁰ E minimatɔɔn Firawona konni, e yi naralan Musa nun Haruna ra naxanye yi e mamɛma.

²¹ E yi a fala e xa, e naxa, "Alatala xa ε kewanle mato, a ε makiti! E bata nxu ranaxu Firawona ma e nun a kuntigine alo se kunxin xirina. E bata silanfanna so e yii e xa nxu faxa."

²² Musa yi xɛtɛ Alatala fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, "Marigina, nanfera i fe jaxin ligaxi yamani ito ra? Nanfera i n nafaxi?"

²³ Xabu n siga Firawona fɛma fala tideni i xinla ra, a yamani ito tɔrɔma. I munma i ya yamaan xunba, han to!"

6

Ala yi Nabi Musa sɛnbɛ so

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I ya a toma nɛn sɔnɔn n naxan ligama Firawona ra. N na a karahan, a e yuibama nɛn alogo

* 5:3: 5.3Silanfanna: Sofane yengeso degemana. † 5:7: 5.7Bitikidin mɔn falama yirena nde yi fa fala "Birikidina."

e xa siga. N na a karahan, a e kedima nən a yamanani.”

² Ala mən yi falan ti Musa xa, a naxa, “Alatala nan n tan na.

³ N mini nən Iburahima nun Yaxuba nun Isiyaga xa, n yi n xinla falama e xa nən, n naxa, ‘Ala Senbə Kanna,’ koni n mi yi n xinla falama e xa, a ‘Alatala.’

⁴ N mən yi layirin xidi nxu tagi, alogo n xa Kanan yamanan so e yii, e yi xəneyani denaxan yi.

⁵ N bata Isirayila kaane wuga xuiin mə, Misiran kaane naxanye suxi konyiyani, n bata n xaxili lu n ma layirin xən ma.

⁶ Nanara, a fala Isirayila kaane xa, fa fala, ‘Alatala nan n tan na, n na ε raminima nən Misiran kaane yamarin bun. N na ε xəroyama nən e konyiyaan ma, n yi ε xunba n senbə gbeeni yaxankata magaxuxine xən Misiran kaane xili ma.

⁷ N na ε findima nən n ma yamaan na. N findi ε Ala ra, ε yi a kolon a Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε raminima Misiran kaane yamarin bun ma.

⁸ N na ε xalima nən na bəxəni, n yi a so ε yii ε gbeən na, n na n kəlo bəxən naxan ma fe ra, a n na a soma nən Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii, n tan Alatala.”

⁹ Musa yi na falan nali Isirayila kaane ma, koni tərən nun konyiya xədəxən mi tin e Musa xuiin name.

¹⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹¹ “Siga, i sa falan ti Firawona xa, Misiran mangana, alogo a xa Isirayila kaane bejin, e mini a yamanani.”

¹² Musa yi Alatala yabi, a naxa, “Xa Isirayila kaane mi n xuiin naməxi, Firawona n xuiin naməma di, n tan naxan mi də bolon?”

¹³ Alatala yi falan ti Musa nun Haruna xa, a yi yamarine so e yii Isirayila kaane fe yi e nun Firawona fe yi, Misiran mangana, alogo e xa Isirayila kaane ramini Misiran yamanani.

Nabi Musa benbane fe

¹⁴ Isirayila denbaya kanne xinle ni itoe ra: Isirayilaa dii singena Rubən, a tan ma diine ni i ra: Xənəki, Palu, Xesirən e nun Karimi. Ne findixi Rubən xabila naaninne benbane nan na.

¹⁵ Simeyən ma diine ni i ra: Yemuyeli, Yamin, Ohadi, Yakin, Soxara, e nun Kanan kaa gilena dii xəmə Sayuli. Ne findixi Simeyən xabila senninne benbane nan na.

¹⁶ Lewi a diine xinle ni itoe ra e nun e yixetene: Gerison, Kehati e nun Merari. Lewi jee keme tonge saxan e nun solofere sətə nən siimayaan na.

¹⁷ Gerison ma diine yi findi xabila firin benbane ra: Libini nun Simeyi.

¹⁸ Kehati a diine ni i ra: Amirama, Yisehari, Xebiron e nun Yusiyeli. Kehati jee

keme jee tonge saxan e nun saxan sətə nən siimayaan na.

¹⁹ Merari a diine ni i ra: Maxali nun Musi. Lewi xabilane benbane nan ne ra mayixetə yeen ma.

²⁰ Amirama yi a baba magile Yokebedi tongo a yaxanla ra, a yi Haruna nun Musa bari a xa. Amirama yi jee keme tonge saxan e nun saxan sətə siimayaan na.

²¹ Yisehari a diine ni i ra: Kora, Nefegi e nun Sikiri.

²² Yusiyeli a diine ni i ra: Mikayeli, Elisafan e nun Sitiri.

²³ Haruna yi Aminadabo a dii temə Eliseba tongo a yaxanla ra. Naxason magilen nan yi Eliseba ra. A yi Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara bari a xa.

²⁴ Kora diine ni i ra: Asiri, Elikana e nun Abiyasafa. Kora xabila saxanne benbane nan ne ra.

²⁵ Harunaa dii Eleyasari yi Putiyeli a dii temən tongo a yaxanla ra, a yi Finexasi bari a xa. Lewi bənsənna denbaya xunne nan ne ra, e xabila yeen ma.

²⁶ E tan ni i ra Haruna nun Musa, Alatala a fala ne nan xa, a naxa, “E Isirayila kaane ganle ramini Misiran yi.”

²⁷ E tan nan falan ti Firawona xa, Misiran Mangana, alogo e xa Isirayila kaane ramini Misiran yi. Na Musa nun Haruna nan itoe ra.

²⁸ Alatala falan ti nən Musa xa Misiran yamanani,

²⁹ a naxa, “N tan nan Alatala ra. A fala Firawona xa, Misiran Mangana, n naxan birin falama i xa.”

³⁰ Koni Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “Bayo n deen mi fatan fala fajine tiyə a xa, Firawona n xuiin naməma di?”

7

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A mato, n ni i findima nən Ala ra Firawona xa, i tada Haruna luma nən alo i ya nabina.

² N na i yamari naxan na, i na fala, i tada Haruna yi falan ti Firawona xa, alogo a xa tin Isirayila kaane yi mini a yamanani.

³ Koni, n tan Firawona bəjenə xədəxəma nən, n yi n ma taxamasenne nun kabanakone rawuya ayi Misiran yamanani.

⁴ Firawona mi ε xuiin naməma mume! N na n senben yitama nən Misiran na yaxankata magaxuxine yi, n yi n ma ganla ramini Misiran yamanani, Isirayila, n ma yamana.

⁵ Misiran kaane a kolonma nən a n tan nan Alatala ra, n na n yiini bandun Misiran kaane xili ma, n yi Isirayila kaane ramini na yi.”

⁶ Alatala naxan yamari, Musa nun Haruna yi na birin liga.

⁷ Musa siimayaan yi ɲɛɛ tonge solomasɛɛɛ, Haruna siimayaan yi ɲɛɛ tonge solomasɛɛɛ e nun saxan, e falan ti Firawona xa waxatin naxan yi.

Dunganna yi maxɛɛ saɲin na

⁸ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

⁹ “Xa Firawona a fala ɛ xa, a naxa, ‘Ɛ kabanako fena nde liga!’ Nayi, i yi a fala Haruna xa, i naxa, ‘I ya dunganna tongo, i yi a bira Firawona yetagi.’ A findima nen saɲin na.”

¹⁰ Musa nun Haruna yi siga Firawona fɛma, Alatala yamarin naxan soxi e yii, e na liga. Haruna yi a dunganna bira Firawona nun a kuntigine yetagi, a findi saɲin na.

¹¹ Koni Firawona fan yi fekolonne nun seri kanne nun Misiran woyimɛne xili, ne fan yi na fe sifan liga e dalili feene xɔn.

¹² E birin yi e dunganne bira, e findi saɲine ra. Koni Harunaa dunganna yi e dunganne gerun.

¹³ Firawona bɔɲɛn yi xɔdɔxɔ, a mi Musa nun Harunaa falan namɛ alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Fitinafe singena: Igen yi maxɛɛ wunla ra

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Firawona bɔɲɛni xɔdɔxɔxi, a tondixi yamaan bepindeni e siga.

¹⁵ Siga Firawona fɛma xɔtɔnni. A na siga Nila baan dɛ, i siga a ralandeni. Dunganna naxan maxɛɛ saɲin na i na suxu i yii.

¹⁶ I xa a fala Firawona xa, i naxa, ‘Alatala, Heburune Ala, na bata n nafa i fɛma a n xa a fala, a i xa a yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa a batu tonbonni koni han to i munma i tuli mati.

¹⁷ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “I fama a kolondeni n ma wanla nan xɔn a Alatala nan n tan na.” Dunganna naxan n yii, n Nila baa igen garinma nen na ra, a maxɛɛ wunla ra.

¹⁸ Yɛxɛn naxanye Nila baani, ne faxama nen. Igeni lɔxɔma nen. Misiran kaane mi fa nɛɛ a igen minɲɛ.”

¹⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Haruna xa: i ya dunganna tongo, i yi i yiini bandun Misiran igene xun ma: Baane, xudene, darane, e nun tigne birin. E findima nen wunla ra. Wunla luma nen Misiran yamanan yiren birin yi, hali ige sase wudi daxine nun fɛɲene kui.”

²⁰ Alatala yamarin naxan fi Musa nun Haruna ma, e yi na liga. Haruna yi a dunganni te Nila baan xun ma, a yi igen garin Firawona nun a kuntigine yetagi. Igen birin yi maxɛɛ wunla ra.

²¹ Yɛxɛn naxanye yi Nila baani, ne yi faxa. Igen yi lɔxɔ han Misiran kaane mi yi fa nɛɛ baa igen minɲɛ. Wunla yi lu Misiran yamanan yiren birin yi.

²² Koni Misiran woyimɛne fan yi na fe sifane liga e dalili feene xɔn. Firawona bɔɲɛn yi xɔdɔxɔ, a mi Musa nun Haruna xuiin namɛ alo Alatala a fala kii naxan yi.

²³ Firawona yi xɛɛ, a siga a banxini, a mi a yengi lu na feene xɔn.

²⁴ Misiran kaane birin yi yinle ge Nila baan dɛxɔnni alogo e xa e min, amasɔɔ e mi yi nɛɛ baa igen minɲɛ.

²⁵ Alatala yelin Nila baan finde wunla ra waxatin naxan yi, xii solofere yi dangu na xanbi ra.

Fitinafe firindena: Xunɲene

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga Firawona fɛma, i yi a fala a xa, i naxa, ‘Alatala falani ito nan tixi, a naxa: N ma yamaan yiiba, a xa siga alogo e xa sa n batu.

²⁷ Xa i tondi e bepɲɲɛ, n na i ya yamanan birin ɲaxankatama nen, n xunɲene radin a ma.

²⁸ Nila baan nafema nen xunɲene ra. E tema nen, e so i ya manga banxin kui, i xideni, i ya sadeni, i ya kuntigine banxine kui, i ya yamana banxine kui, i ya buru gandene yi, e nun i ya buru bɔnbɔdene kui.

²⁹ Xunɲene tema nen i tan nun i ya yamaan nun i ya kuntigine ma.”

8

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Haruna xa, i naxa, ‘I ya dunganni bandun baane nun xudene nun darane xun ma, i yi xunɲene rate Misiran yamanani.’”

² Haruna yi a yiini bandun Misiran igene xun ma, xunɲene yi te Misiran yamanan birin yi.

³ Koni Misiran woyimɛne fan yi na fe sifane liga e dalili feene xɔn. E fan yi xunɲene rate Misiran yamanani.

⁴ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, “Ɛ Alatala maxandi n xa alogo a xa xunɲene masiga n na, e nun n ma yamaan na. N na i ya yamaan bepɲɲɛ, e siga, alogo e xa sa saraxane ba Alatala xa.”

⁵ Musa yi a fala Firawona xa, a naxa, “Na binyen xa lu i tan xa, i yi a fala, n lan n xa maxandin ti ɛ nun i ya kuntigine xa waxatin naxan yi, e nun i ya yamaan xa, alogo Ala xa xunɲene masiga ɛ nun ɛ banxine ra. E yi siga Nila baa igeni.”

⁶ A yi yabin ti, a naxa, “Tila.” Musa yi a fala, a naxa, “A ligama nen na kiini alogo i xa a kolon a muxu yo mi maliga Alatala ra, nɔxɔ Ala.

⁷ Xunɲene e masigama nen i ra e nun i ya banxine nun i ya kuntigine nun i ya yamana. E yi lu Nila baani.”

⁸ Musa nun Haruna yi mini Firawona fɛma. Musa yi a xuiini te Alatala ma xunɲene fe ra, Ala naxanye rafa Firawona ma.

⁹ Musa yi naxan maxɔdinma, Alatala yi na liga. Xunɛne yi faxa banxine kui e nun tandene nun xɛene ma.

¹⁰ E yi e makɔ, e e sa e bode fari, yamanan xirin yi mini e fe ra.

¹¹ Firawona to a to a feene bata mafisa, a bɔɛn mɔn yi xɔdɔxɔ. A mi Musa nun Haruna xuiin namɛ, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Fitina fe saxandena: Sosone

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Haruna xa, i naxa, ‘I ya dunganni bandun, i bɔxɔni garin. Gbangbanna maxɛtɛma nɛn sosone ra Misiran yamanan birin yi.’ ”

¹³ E yi na liga. Haruna yi a dunganni bandun a yii, a bɔxɔn gbangbanni garin, sosone yi fa muxune nun subene xili ma. Bɔxɔn gbangbanna birin yi maxɛtɛ sosone ra Misiran yamanan birin yi.

¹⁴ Koni, woyimɛne to kata e xa sosone ramini e dalili feene xɔn, e mi nɔ. Sosone yi muxune nun subene ma.

¹⁵ Woyimɛne yi a fala Firawona xa, e naxa, “Ala senben nan ito ra!” Koni Firawona bɔɛn yi xɔdɔxɔ, a mi a tuli mati Musa nun Haruna ra, alo Alatala a fala kii naxan yi.

Fitina fe naanindena: Xenne

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Keli xɔtɔn, i siga Firawona ralandeni. A sigama nɛn xude deni. I yi a fala a xa, i naxa, ‘Alatala falani ito nan tixi, a naxa: N ma yamaan bejin, e xa siga alogo e xa sa n batu.’ ”

¹⁷ Xa i mi tin n ma yamaan yiibe e siga, n xenne rafama nɛn i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan xili ma, e nun i ya banxine kui. Misiran kaane banxine rafema nɛn xenne ra, bɔxɔn yi rafe.

¹⁸ Koni na lɔxɔni, n Gosen yamanan luma nɛn a danna n ma yamaan dɛnaxan yi. Xenne mi fama mɛnni, alogo i xa a kolon a n tan Alatala walima yamanani ito yi.

¹⁹ N tagi rabaan luma nɛn n ma yamaan nun i ya yamaan tagi. Na kabanako fe taxamasenna ligama nɛn tila.”

²⁰ Alatala yi na liga. Xeri wuyaxi yi so Firawona banxini e nun a kuntigine banxine yi. Misiran yamanan birin yi kala xenne ra.

²¹ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, “E siga, e sa saraxane ba e Ala xa yamanani ito yi.”

²² Musa yi a yabi, a naxa, “A mi lan a xa liga na ki. Amasɔtɔ nxu saraxan naxanye bama Alatala xa, nxɔ Ala, ne finde fe haramuxin na Misiran kaane yɛɛ ra yi. Xa nxu saraxa haramuxin ba Misiran kaane yɛɛ xori, e mi nxu magolɔnɛ ba?

²³ Nxu xii saxan sigan nan tima tonbonni, nxu yi saraxane ba Alatala xa, nxɔ Ala, alo a nxu yamari kii naxan yi.”

²⁴ Firawona yi a fala, a naxa, “N na e yiibama nɛn alogo e xa siga, e yi saraxane ba Alatala xa, e Ala, tonbonni. Koni e nama e makuya. Awa, e xa Ala maxandi n xa.”

²⁵ Musa yi a yabi, a naxa, “N kelima nɛn i fɛma, n na Alatala maxandi. Tila, xenne masigama nɛn Firawona nun a kuntigine nun a yamaan na. Koni Firawona nama fa yanfan ti, a tondi yamaan yiibe siga saraxane badeni Alatala xa.”

²⁶ Musa yi keli Firawona fɛma, a yi Alatala maxandi.

²⁷ Musa naxan maxɔdin, Alatala yi na liga. Xenne yi e masiga Firawona ra e nun a kuntigine nun a yamaan na. Keden mi lu.

²⁸ Koni Firawona mɔn yi a bɔɛni xɔdɔxɔ, a mi tin yamaan yiibe.

9

Fitina feen suulundena: Xuruseene faxa fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga Firawona fɛma, i yi a fala a xa, i naxa, ‘Alatala, Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu.’ ”

² Xa i tondi e bejinɛ e xa siga, xa i lu tondɛ,

³ Alatala fitina furen nafama nɛn i ya xuruseene ma naxanye xɛene ma, soone, sofanle, ɲɔgɔmɛne, ɲingene, yɛxɛene e nun siine.

⁴ Koni Alatala Isirayila xuruseene nun Misiran xuruseene tagi rabama nɛn, alogo Isirayila kaane gbeene sese nama faxa.”

⁵ Alatala bata yi waxatin sa, a naxa, “N na ligama nɛn yamanani ito yi tila.”

⁶ Na xɔtɔn bode Alatala yi na liga. Misiran kaane xuruseene birin yi faxa. Koni, Isirayila kaane xuruse keden mi faxa.

⁷ Firawona yi xɛrane rasiga, e fa a to a Isirayila xuruse yo mi faxaxi. Koni Firawona bɔɛn yi siga xɔdɔxɛ, a mi yamaan yiiba mumɛ, e siga.

Fitina fe sennindena: Sete Furena

⁸ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, “E yiine rafe sulun tɛɛn* xubeni, Musa xa a woli kore Firawona yɛtagi.

⁹ A xuyama ayi nɛn Misiran yamanan birin xun ma, a findi sete furen na Misiran yamanan muxune nun a subene birin ma.”

¹⁰ E yi sulun tɛɛn xuben tongo, e siga Firawona fɛma. Musa yi a woli kore, sete furen yi fa yamanan muxune nun a subene birin ma.

* 9:8: 9.8Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”

¹¹ Koni woyimene mi yi nɔɛ tiyɛ Musa yetagi, bayo setene yi e ma alo Misiran kaane birin.

¹² Koni, Alatala yi Firawona bɔɔɛni xɔdɔxɔ, a mi Musa nun Haruna xuiin name mume, alo Alatala naxan fala Musa xa.

Fitina fe soloferedena: Balabalan kesena

¹³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Keli xɔtɔn, i siga Firawona fema. I yi a fala a xa fa fala Alatala Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ma yamaan yiiba, e xa siga alogo e xa sa n batu.

¹⁴ Xanamu, n nan n ma fitina feene senbe soma nen i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan xili ma, alogo i xa a kolon a n ɔɔxɔn mi na bɔɔxɔn fari.

¹⁵ Xa n yi n yiini bandun i ma nun, n yi fitina furen nasigama nen i ma nun, i tan nun i ya yamaan birin yi raxɔrima nen bɔɔxɔ xonna fari.

¹⁶ Koni n bata i lu i nii ra, alogo i xa n senben to, n xinla yi rali dunuɔa yiren birin yi.

¹⁷ Xa i mɔn n ma yamaan makankan, i mi tin e siga,

¹⁸ i yanyi tila n balabalan kesen nagodoma nen, naxan ɔɔxɔn munma fa Misiran yi xabu a masɛɛ ɔɔxɔni han to.

¹⁹ Nayi, i ya xuruseene nun i yii seene birin naxanye xɛn ma, i xa ne ramara. Bayo balabalan kesen fama nen muxune nun subene birin ma naxanye xɛn ma. Naxanye mi rasoxi banxine yi, ne faxama nen.”

²⁰ Firawona kuntigin naxanye gaxu Alatalaa falan yɛɛ ra, ne yi e konyine nun e xuruseene raso banxine kui.

²¹ Koni naxanye mi e yengi lu Alatalaa falan xɔn, ne yi e walikene nun e xuruseene lu xɛne ma.

²² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Iyiini te kore, balabalan kesen xa godo Misiran yamanan yiren birin yi muxune nun subene ma, e nun siseene birin ma Misiran xɛne birin yi.”

²³ Musa yi a dunganni te kore, Alatala yi galanna nun balabalan kesen nafa, kuye sarinna yi bɔɔxɔn li. Awa, Alatala yi balabalan kesen nafa Misiran yamanani.

²⁴ Balabalan kesen yi fa, kuyen yi sarin, a senben yi gbo ayi, a ɔɔxɔn munma yi fa Misiran yi xabu a findi yamanan na.

²⁵ Balabalan kesene yi muxune nun subene birin magɔɔn xɛne ma, a yi siseene birin kala, a wudine birin yi gira Misiran yamanan birin yi.

²⁶ Gosen yamanani, Isirayila kaane yi denaxan yi, balabalan kesɛ mi fa menni.

²⁷ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, “Iki, n bata yulubin liga, Alatala nan

tinxin, n tan nun n ma yamaan sɔnna na a ra.

²⁸ E Alatala maxandi, nxu bata wasa galanna nun balabalan kesen na. N na e yiibe e siga. E mi fa makankanma mumɛ!”

²⁹ Musa yi a fala a xa, a naxa, “N na mini taani, n nan n yiine tiyɛ Alatala xa, galanna nun balabalan kesen yi dan, alogo i xa a kolon a Alatala nan gbee bɔɔxɔn na.

³⁰ Koni n na a kolon i tan nun i ya kuntigine, e mɔn mi gaxuma Marigina Alatala yɛɛ ra.”

³¹ Gesen nun fundenna nan kala, bayo fundenna yi sabatixi, gesen yi fugaxi.

³² Maala nun murutun mi kala bayo e mi a liin sinma.

³³ Musa yi keli Firawona fema, a mini taani, a a yiine ti Alatala xa. Galanna nun balabalan kesen yi dan, tulɛn mi fa fa bɔɔxɔn fari.

³⁴ Firawona to a to a tulɛn nun balabalan kesen nun galanna bata dan, a mɔn yi yulubin liga. A yi a bɔɔɛni xɔdɔxɔ, e nun a kuntigine.

³⁵ Firawona bɔɔɛn yi xɔdɔxɔ, a mi tin Isirayila kaane yi siga, alo Alatala a fala yamaan xa kii naxan yi fata Musa ra.

10

Fitina fe solomasɛɛdena: Tuguminne

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga Firawona fema, amasɔtɔ n na a bɔɔɛn xɔdɔxɔma e nun a kuntigine, alogo n xa n ma kabanako feene liga e tagi,

² alogo i xa a fala i ya diine nun mamandenne xa n Misiran kaane ɔaxankata kii naxan yi, n kabanako feene liga e tagi. E yi a kolon a Alatala nan n tan na.”

³ Musa nun Haruna yi siga Firawona fema, e yi a fala a xa, e naxa, “Alatala Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘I tondɛ i magodɛ n yetagi han waxatin mundun yi? N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu.

⁴ Xa i tondi n ma yamaan beɔɔɔɔɔɔɔɔ e xa siga, tila n tuguminne rafama nen i ya yamanan yiren birin yi.

⁵ E dɔɔxɔma nen bɔɔxɔn birin fari, bɔɔxɔn mi fa nɔɛ toɛ. Balabalan kesen naxan luxi e yii, e na nan donma hali wudin naxanye birin xɛne ma.

⁶ E i ya banxine rafama nen, e nun i ya kuntigine banxine, e nun Misiran kaane birin ma banxine. I fafane nun ne benbane munma a ɔɔxɔn to xabu e dɔɔxɔ yamanani ito yi han to.” Musa yi siga, a keli Firawona fema.

⁷ Firawona kuntigine yi a fala a xa, e naxa, “Xɛmeni ito luyɛ alo luti ratixina en yɛɛ ra han waxatin mundun yi? Muxuni itoe

yiiba, e xa siga, e xa sa Alatala batu, e Ala. I mɔn mi a to Misiran kala feni?"

⁸ E yi Musa nun Haruna xili Firawona fɛma. A yi a fala, a naxa, "Ɛ siga Alatala batudeni, ɛ Ala. Koni, nde sigama?"

⁹ Musa yi a yabi, a naxa, "Nxu nun nxɔ diine nun nxɔ fonne nan sigama, dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne, xuruse xunxurine nun a xungbene, amasɔtɔ nxu sa sanla nan nabama Alatala binyeni."

¹⁰ Firawona yi a fala e xa, a naxa, "Xa n tin, ɛ nun ɛ diine yi siga, fɔ n xa n ɲungu ɛ ma jɛ? Bayo ɛ mi fa fama. Ɛ fe ɲaxin nan fɔxɔ ra yati!

¹¹ Ɛn-ɛn de! Ɛ tan xɛmɛne gbansanna xa siga, ɛ Alatala batu, bayo ɛ na nan maxɔdinxɪ." E yi e kedi Firawona yetagi.

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I yiini bandun Misiran yamanan xun ma alogo tuguminne xa te Misiran yamanani, e yi siseene birin don xɛne ma, balabalan kɛsɛn naxanye birin luxɪ."

¹³ Musa yi a dunganni bandun Misiran yamanan xun ma. Alatala yi foyen nafa na yanyin nun kɔɛn birin na keli sogeteden binni. Benun xɔtɔnni, foyen bata fa tuguminne ra.

¹⁴ Tuguminne yi te Misiran yamanan birin yi, e wara ayi yiren birin yi. A ɲɔxɔn munma yi liga nun, a mɔn mi fa ligama sɔnɔn!

¹⁵ E yi lu bɔxɔn birin ma han e na yifɔɔ. E siseene nun se bogine birin don xɛne ma, balabalan kɛsɛn naxanye lu. Ʋingi yo mi lu wudine nun siseene ma Misiran yamanan birin yi.

¹⁶ Firawona yi Musa nun Haruna xili mafuren! A yi a fala e xa, a naxa, "N bata yulubin liga Alatala ra, ɛ Ala, e nun ɛ tan.

¹⁷ Iki, ɛ mɔn xa n mafelu yulubini ito a fe ra, ɛ Alatala maxandi, ɛ Ala alogo a xa ɲaxankata faxa tiini ito masiga n na."

¹⁸ Musa yi mini Firawona konni, a Alatala maxandi.

¹⁹ Alatala yi foye gbeen nafa keli sogegododen binni, naxan tuguminne xali, a e woli Gbala Baani, hali tugumin keden mi lu Misiran bɔxɔn ma.

²⁰ Alatala yi Firawona bɔɲɛn xɔdɔxɔ, a mi tin Isirayila kaane beɲɲɛ.

Fitina fe solomanaanindena: Dimin Misiran yi

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I yiini te kore, dimi gbeen xa sin Misiran yamanan birin yi, han muxune yɛne yi rafɔɔ ayi."

²² Musa yi a yiini te kore, dimi gbeen yi so Misiran yamanan birin yi, xii saxan.

²³ Muxu yo mi yi fa a bode toma, muxu yo mi yi kelima a konni na xii saxanna bun ma. Koni kɛnɛnna yi Isirayila kaane konne yi.

²⁴ Firawona yi Musa xili, a yi a fala a xa, a naxa, "Ɛ siga ɛ Alatala batu. Ɛ diine xa siga ɛ fɔxɔ ra. Xuruseene nan tun luma be."

²⁵ Musa yi a yabi, a naxa, "Na mi a ra! Nxu naxan bama saraxan nun saraxa gan daxin na Alatala xa, nxɔ Ala, fɔ i xa na xuruseene so nxu yii.

²⁶ Nxɔ xuruseene fan sigama nɛn, keden mi luun be, amasɔtɔ nxu makoon ne nan ma nxu nɛma Alatala batu, nxɔ Ala. Benun nxu xa so, nxu mi a kolon nxu naxan nawalima Alatala batudeni."

²⁷ Alatala yi Firawona bɔɲɛn xɔdɔxɔ, a mi tin e beɲɲɛ e yi siga.

²⁸ Firawona yi a fala Musa xa, a naxa, "Mini n konni! I yetɛ ratanga i fa feen ma n yetagi sɔnɔn! I na fa n yetagi lɔxɔn naxan yi, i faxama nɛn."

²⁹ Musa yi a yabi, a naxa, "I bata a fala! N mi fa fama i yetagi sɔnɔn!"

11

Fitina fe dɔnxɛna fe

¹ Awa, Alatala bata yi a fala Musa xa, a naxa, "N mɔn fitina fe keden nafama nɛn Firawona ma e nun Misiran yamanan. Na xanbi ra, a ɛ yiibama nɛn alogo ɛ xa keli be. A na tin fa, a yetɛna ɛ kedima nɛn be.

² Falan ti yamaan xa alogo xɛmɛne nun ɲaxanle birin xa e dɔxɔ bodene xandi gbeti nun xɛma muranne yi."

³ Alatala bata yi a liga a Isirayila yamaan yi rafan Misiran kaane ma. Firawona kuntigine nun a yamaan bata yi Musa yetɛn binya Misiran yamanani.

⁴ Musa yi a fala Firawona xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Kɔɛ tagini, n danguma nɛn Misiran birin yi.

⁵ Dii singene birin faxama nɛn Misiran yamanani, keli Firawona dii singen ma naxan dɔxi mangayani, han konyi gilɛna dii singen naxan seen dinma, e nun subene birin ma dii singene.

⁶ Wuga xui gbeen tema nɛn Misiran yamanan birin yi, a ɲɔxɔn munma yi liga nun, a mɔn mi fa ligama sɔnɔn.

⁷ Koni Isirayila kaane yɛ, hali baren mi wonwonɲɛ muxun ma hanma suben ma.' Nayi, ɛ a kolonma nɛn a Alatala Misiran nun Isirayila tagi rabaxi.

⁸ Nayi, i ya kuntigini itoe birin fama nɛn n fɛma, e xinbi sin n yetagi, e yi a fala, e naxa, 'Siga, i tan nun yamaan naxan biraxi i fɔxɔ ra! Na xanbi ra, n sigama nɛn.' Musa xɔlɔxi gbeen yi keli Firawona fɛma.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Firawona mi i xuiin namama, alogo n ma kabanako feene xa wuya ayi Misiran yamanani."

¹⁰ Musa nun Haruna yi kabanakoni itoe birin liga Firawona yetagi, koni Alatala yi

Firawona bɔɔɔn xɔdɔxɔ a mi tin Isirayila kaane bejinɛ e xa mini a yamanani.

12

*Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla
Saraxaraline 23.4-8 nun Yatene 28.16-25
nun Sariyane 16.1-8*

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa Misiran yamanani, a naxa,

² “Kikeni ito findima e xa jɛɛn kike singen nan na.

³ E xa a fala Isirayila yamaan xa, a kikenii ito xii fude lɔxɔni, denbaya kanna birin xa yɛxɛɛ dii keden tongo a denbayaan xa, denbaya yo denbaya yɛxɛɛ dii keden.

⁴ Denbayaan naxan muxuye mi wuya, e mi nɔɛ yɛxɛɛ dii kedenna jɛnɛ, e nun e dɔxɔ boden xa yɛxɛɛ diina nde yitaxun alogo yamaan naxan donɛ, birin ma denbayaan xa na sɔtɔ.

⁵ E xa kontonna jɛɛ kedenna sugandi fɛ mi naxan na hanma kɔtɔna.

⁶ E xa a ramara han kikenii ito xii fu nun naaninde lɔxɔni, Isirayila kaan birin xa a gbee xuruseen kɔɛ raxaba jinbanna ra.

⁷ E yi a wunla tongo, e yi a susan banxine dɛɛne xun ma wudin ma e nun dɛɛn wudi firinne ma e a donma banxin naxan kui.

⁸ Na kɔɛ yetɛn na, e xa a suben gan, e yi a don e nun jɔxɔnde dɛ xɔlɛne nun burun natetarena.

⁹ E nama a suben don a xinden na hanma a jinxina, koni a xa gan e nun a xunna nun a sanne nun a kui seene.

¹⁰ E nama sese lu han xɔtɔnni. Xa nde lu, xɔtɔnni e xa a dɔnxɛn sa tɛɛni.

¹¹ E xa a don ikinii: e xa e maxidi, e yi e sankidine so e sanni, e dunganna suxu e yii, e yi a don mafuren! Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla na a ra Alatala xa.

¹² Na kɔɛɛn na, n danguma nɛn Misiran yamanani, n dii singene birin faxama nɛn, muxun nun subena. N Misiran kaane gbee alane birin jaxankatama nɛn. Alatala nan n tan na.

¹³ Wunla naxan banxin ma, na findima taxamasenna nan na e xa. N na wunla to, n danguma nɛn e xun ma. Fitina fɛ mi e liye, n na Misiran yamanan jaxankata waxatin naxan yi.”

¹⁴ “Jɛɛ yo jɛɛ sanli ito na feene rabi-rama e ma nɛn waxati famatɔne yi. E na sanla rabama nɛn Alatala xa alo habadan sariyana.

¹⁵ Xii soloferen bun ma, e buru ratetaren donma nɛn. Xii singen na a li, e buru rate seen* bama nɛn e banxine kui. Amasɔtɔ naxan na seen don burun nate seen naxan yi, keli xii singen ma han xii soloferede

lɔxɔni, n na a kedima nɛn Isirayila yamaan yɛ.

¹⁶ Lɔxɔ singeni, e malan sarijanxin tima nɛn. E nde fan tima nɛn a xii soloferede lɔxɔni. E nama wali yo kɛ lɔxɔni itoe ma fɔ kudi soona yamaan xa, alogo e xa e dɛge. E nɔɛ na nan tun lige.

¹⁷ E xa Buru Ratetaren Sanla raba, amasɔtɔ n na e ganle raminixi Misiran yi na lɔxɔn yeteni. E xa na lɔxɔn sanla raba alo habadan sariyana e yixetene birin xa waxati famatɔne yi.

¹⁸ Nɛɛn kike singeni, e burun natetaren donma nɛn kikenii xii fu nun naaninde lɔxɔn jinbanna ra, han xii mɔxɔɔɔɔn nun kedende lɔxɔn jinbanna ra.

¹⁹ Buru rate seen mi luma e banxine kui xii soloferede bun ma. Naxan na seen don buru rate seen naxan yi, na kedima nɛn Isirayila yamaan yɛ, xa a findi xɔɔɔn na hanma Isirayila kaana.

²⁰ E nama sese don buru rate seen naxan yi. E banxine yi, e buru ratetaren nan donma.”

²¹ Musa yi Isirayila fonne birin xili, a a fala e xa, a naxa, “E siga, e yɛxɛɛn hanma siin tongo e denbayane xa, e a faxa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

²² Na xanbi ra, e hisopi wudi yiin tongo, e a sin wunli, e a susan dɛɛn xun ma wudin nun dɛɛn wudi firinne ma. E sese nama mini e banxine kui han xɔtɔnni.

²³ Alatala na dangu yamanani Misiran kaane faxadeni, xa a wunla to dɛɛn xun ma nun a dɛxɔnne ma, Alatala danguma nɛn na banxin xun ma. A mi tinma halagi tiin yi so e banxini e faxadeni.”

²⁴ “E yamarini itoe suxuma nɛn alo habadan sariyana e yetɛ xa e nun e yixetene.

²⁵ Alatala bɔxɔn naxan soma e yii, a naxan falaxi, e na so mɛnni, e sanli ito raba.

²⁶ E diine na e maxodin, e naxa, ‘Sariyani ito bunna nanse ra e tan xa?’

²⁷ E xa e yabi, e naxa, ‘Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan na a ra Alatala xa, naxan dangu Isirayila kaane banxine xun ma Misiran yi. A to yi Misiran kaane faxama, a yi nɔxɔ banxine ratanga.’ ” Na xanbi ra, yamaan yi e xinbi sin, e Ala batu.

²⁸ Isirayila kaane yi a liga alo Alatala Musa nun Haruna yamari kii naxan yi.

Fitina feen fudena: Misiran dii singene yi faxa

²⁹ Kɔɛ tagini, Alatala yi dii singene birin faxa Misiran yi, keli Firawona dii singen ma naxan dɔxi mangayani han kasorasane dii singene kaso banxini, e nun subene dii singene.

* 12:15 **12.15burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

³⁰ Firawona nun a kuntigine birin yi keli kɔɛɛn na, e nun Misiran kaane birin. Wuga xui gbeen yi te Misiran yi, bayo faxan bata yi ti banxin birin yi.

³¹ Na kɔɛɛn yetɛɛn na, Firawona yi Musa nun Haruna xili, a fala e xa, a naxa, “E keli, e mini n ma yamanani, e tan nun Isirayila kaane! E siga, e Alatala batu, alo e a falaxi kii naxan yi.

³² E xuruse xunxurine nun a xungbene tongo, alo e a falaxi kii naxan yi. E siga. E duba n fan xa.”

³³ Misiran kaane yi Isirayila yamaan nagbengben, e yi e kedi yamanani mafuren, bayo e yi a falama nen, e naxa, “Nxu birin faxama.”

³⁴ Isirayila yamaan yi e burun xali benun a xa gan, benun a rate seen xa sa. E buru bonbo seene mafilin e dugine yi, e e sa e kɔɛ ma, e siga a xale.

³⁵ Musa naxan fala, Isirayila kaane yi na liga, e yi Misiran kaane xandi gbetin nun xɛma muranne yi e nun dugine.

³⁶ Alatala yi a liga Isirayila yamaan yi rafan Misiran kaane ma, e naxan maxɔdin e na so e yii. E yi Misiran kaane yii geli.

Isirayila kaane yi keli Misiran yi

³⁷ Isirayila xɛmɛ wuli kɛmɛ sennin yi keli e sanna ma Ramisesi taani, siga Sukoti taani, ba naxanle nun diidine ra.

³⁸ Siya gbete wuyaxi fan yi siga e foxo ra. Xuruse kuru gbeen yi e yii a xunxurin nun a xungbene.

³⁹ E yi burudine gan buru ratese mi yi naxanye yi, e keli naxan na Misiran yi, bayo e kedi nen Misiran yi. E mi feren soto, e fandane tongo e yete xa.

⁴⁰ Isirayila kaane jɛɛ kɛmɛ naanin jɛɛ tonge saxan nan ti Misiran yi.

⁴¹ Nɛɛ kɛmɛ naanin jɛɛ tonge saxanden to a li, na lɔxɔ yeteni, Alatala yamaan birin yi mini Misiran yamanani.

⁴² Kɔɛni ito ra waxati famatone yi, Isirayila kaane birin xa xi Alatala batuɛ, bayo a e raminixi Misiran yamanani kɔɛɛn nan na.

⁴³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, “Tɔnne ni i ra Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe yi: Xɔɛe yo nama a don.

⁴⁴ Konyin naxan saraxi, i na na banxulan, e nun na a donjɛ nen.

⁴⁵ I ya walikɛɛn naxan sare fixi hanma xɔɛna, ne nama a don.

⁴⁶ A donma banxi kedenna nan kui. E nama a suben namini banxini. E nama a xori yo gira.

⁴⁷ Isirayila yamaan birin xa sanli ito liga.

⁴⁸ Xa xɔɛna nde i konni naxan wama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba feni Alatala xa, a denbayaan xɛmɛne birin xa

banxulan. Nayi, a nɔɛ a ligɛ nen alo Isirayila kaana. Koni banxulantare yo nama a don.

⁴⁹ A tan sariya kedenna na a ra Isirayila kaan nun xɔɛn xa e tagi.”

⁵⁰ Alatala naxan yamari Musa nun Haruna ma, Isirayila kaane birin yi na liga na kiini.

⁵¹ Na lɔxɔn yeteni Alatala yi Isirayila ganla ramini Misiran yamanani e bonson yɛɛn ma.

13

Dii singene nasarijan fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Dii xɛmɛ singene birin nasarijan n xa. N gbeen nan dii singene birin na Isirayila kaane yɛ, muxune nun subene.”

³ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Lɔxɔni ito xa rabira e ma, e mini lɔxɔni Misiran yi konyiani! Amasoto Alatala e raminixi a senben nan na. E nama buru ratexin don.

⁴ E minima nen to, Abiba kiken na.

⁵ Alatala na e rafa Kanan kaane bɔxɔn ma, Xitine nun Amorine nun Xiwine e nun Yebusune yamanana, a bata yi a kɔlɔ bɔxɔn naxan ma fe ra e benbane xa, a xa a so e yii, kumin nun nɔnɔn gbo bɔxɔn naxan yi, e na so mɛnni, e sanli ito rabama nen Alatala xa kiken ito ra.

⁶ Buru ratetaren donma nen xii solofere bun ma, xii soloferede lɔxɔni, sanla yi raba Alatala xa.

⁷ E buru ratetaren donma nen xii solofere bun ma, donse nama taran e yii buru rate seen * naxan yi. Buru rate se yo nama taran e yamanani mume!”

⁸ “E na yebama nen e diine xa na lɔxɔni, e naxa, ‘Alatala naxan ligaxi en xa, a en namini Misiran yamanani, na nan ma fe a ra.’

⁹ Sanli ito na nan ma fe rabirama e ma, alo e na taxamasenna xidi e yiin na hanma e sa e tigi ra, alogo Alatalaa sariyan xa lu e de. Bayo Alatala nan e raminixi Misiran yi a senbeni.

¹⁰ E xa yamarini ito suxu a waxatini jɛɛ yo jɛɛ.”

¹¹ “Alatala na e raso Kanan bɔxɔni, a a so e yii alo a kɔlɔ e xa kii naxan yi e nun e benbane,

¹² e xa dii singene birin nasarijan Alatala xa saraxana nde ra. Xuruseene dii xɛmɛ singene birin, Alatala nan gbeen ne ra.

¹³ Xa sofanla dii xɛmɛ singen na a ra, e xa a xunba yɛxɛɛ diin na hanma sii diina. Koni, xa e mi a xunba, e xa a kɔɛɛn gira, e a faxa. E mɔn xa e dii xɛmɛ singene birin xunba saraxana nde ra.

* 13:7. 13.7buru rate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

¹⁴ E diine na e maxodin waxati famatone yi, e naxa, 'It'o bunna nanse ra?' E xa e yabi, e naxa, 'Alatala senben nan en naminixi Misiran yi konyiyani.

¹⁵ Bayo Firawona yi tondixi en beɲɲɲe en siga, koni Alatala yi dii singene birin faxa Misiran yamanani, muxun nun subena. Nanara, en xuruse dii xeme singene birin bama saraxan na Alatala xa, en yi en ma dii xeme singene birin xunba.'

¹⁶ A luma nen alo i na taxamasenna xidi i yiin na hanma i tigi ra, amasoto Alatala senben nan en naminixi Misiran yi."

Sigatiin de suxuna

¹⁷ Firawona to tin yamaan xa siga, Ala mi e ramini Filisitine yamanan kira yisoxin xon, bayo Ala a fala nen, a naxa, "E na yengen to, e no e miriyane maxete nen, e xete Misiran yi."

¹⁸ Koni Ala yi ti yamaan yee ra tonbon yi kiraan xon, Gbala Baan binni. Isirayila kaane yi keli Misiran yi, e yitonxi yenge so xinla ma.

¹⁹ Musa yi Yusufu xonne tongo, bayo Yusufu bata yi Isirayila kaane rakolo, a naxa, "Ala a joxo luma e xon nen yati! E na keli be, e n xonne xali."

²⁰ E yi keli Sukoti taani, e yi sa daaxadeni ton Etama yi tonbonna danna ra.

²¹ Alatala yi tima nen e yee ra yanyin na kunda yiyani naxan yi kiraan yitama e ra. Koen na, a ti e yee ra tee degen yiyani a e kirani yalan, alogo e xa sigan ti koen nun yanyin na.

²² Kundana, xanamu, tee degen mi yi keli yitama yamaan yee ra yanyin nun koen na.

14

Baani gidi fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² "A fala Isirayila kaane xa, e xa xete, e daaxadeni ton Pihahiroti dexon, Migidoli nun baan tagi. E xa daaxadeni ton baan de Baali-Sefon yetagi.

³ Nayi, Firawona a falama nen lan Isirayila kaane ma, a naxa, 'E bata lo ayi yamanani, tonbonna e rabilinxi.'

⁴ N Firawona bɔɲeni xodoxoma nen, a bira e foxo ra. Koni n binyen sotoma Firawona nun a ganla birin xon ma nen, Misiran kaane yi a kolon a n tan nan Alatala ra." Isirayila kaane yi na liga.

⁵ Misiran Mangan to a me a yamaan bata a gi. Nayi, Firawona nun a bundoxone miriyaan yi maxete. E yi a fala, e naxa, "En nanse ligaxi? En bata Isirayila kaane beɲɲɲe e xa siga, e mi fa walima en xa sonon!"

⁶ Firawona yi a yenge so wontoroni ton, a ganla yi bira a foxo ra.

⁷ A yi a yenge so wontoro yebaxi keme senin tongo, e nun Misiran wontorone birin. Sofa kuntigine yi ne birin kui.

⁸ Alatala yi Firawona bɔɲeni xodoxo, Misiran Mangana. A yi Isirayila kaane sagatan naxanye yi minima xunna kenli.

⁹ Misiran kaane yi e sagatan, Firawona soone birin nun yenge so wontorone nun soo ragine, e nun a ganla, e yi Isirayila kaane li malanxi baan de, Pihahiroti binni, Baali-Sefon yetagi.

¹⁰ Firawona yi a masoma, Isirayila kaane yi e yeen nasiga, e Misiran kaane to fe e foxo ra. E yi gaxu han! E e xuini te Alatala ma.

¹¹ E a fala Musa xa, e naxa, "Nanfera i faxi nxu ra tonbonni, nxu xa fa faxa be? Gaburu mi yi Misiran yi ba? I nanse dɔxi nxu ra i to nxu baxi Misiran yi?"

¹² Nxu mi ito xan falaxi i xa Misiran yi, 'A lu nxu xa wali Misiran kaane xa?' A yi fisa nun nxu xa wali Misiran kaane xa benun nxu xa fa faxa tonbonni."

¹³ Musa yi yamaan yabi, a naxa, "E nama gaxu. E e raxara, e yi a to Alatala e xunbama kii naxan yi to. Amasoto e Misiran kaan naxanye toma to, e mi fa ne toma sonon!"

¹⁴ Alatala yengen soma nen e xa, e e raxara tun!"

¹⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "E man n maxandima be nanfera? A fala Isirayila kaane xa, a e xa siga.

¹⁶ I tan xa i ya dunganni te, i yiini bandun baan xun ma, a xa yitaxun firinna ra, alogo Isirayila kaane xa baani gidi a yixaraxina.

¹⁷ N tan Misiran kaane bɔɲeni xodoxoma nen, alogo e xa godo e foxo ra. N binyen sotoma nen Firawona nun a ganla birin xon ma, e nun a wontorone nun a soo ragine.

¹⁸ Misiran kaane a kolonma nen a n tan nan Alatala ra. N na no Firawona nun a wontorone nun a soo ragine ra, n binyen sotoma nen."

¹⁹ Ala malekan naxan yi tixi Isirayila ganla yee ra, na yi siga e xanbi ra. Kundaan naxan yi tixi e yee ra, na yi sa ti e xanbi ra.

²⁰ A yi ti Misiran nun Isirayila ganle tagi. Kundaan foxo kedenna yi dimixi, a foxo kedenna yi kɔeni yalanma. Nanara, gali firinne mi yi masoma e bode ra koen birin kui.

²¹ Musa yi a yiini bandun baan xun ma. Na koen birin na, Alatala yi baa igen naxete foye gbeen na keli sogetedeni, a yi baani xara. Igen yi bolon.

²² Isirayila kaane yi gidi baani xare yireni. Igen yi malanxi alo banxi tunbulunna e yiifanna nun e komenna ma.

²³ Misiran kaane yi e sagatan. Firawona soone birin nun a yenge so wontorone nun a soo ragine yi bira e foxo ra baani.

²⁴ Subaxa, Alatala yi Misiran ganla mato keli kundaan nun tɛɛ dɛgɛn xun ma, a yi e yifu han!

²⁵ A yi e wontorone sanne ba e bun ma, a yi e sigati raxɔɔ ayi. Nayi, Misiran kaane yi a fala, e naxa, “En na en gi Isirayila kaane yɛɛ ra, amasɔto Alatala Misiran yɛngɛma e xa.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini bandun baan xun ma alogo igen xa sa Misiran kaane xun ma, e nun e wontorone nun e soo ragine.”

²⁷ Musa yi a yiini bandun baan xun ma. Kuye yibani, baan mɔn yi xɛtɛ a kiini. Misiran kaane yi e gima a famatɔɔn yɛɛ ra, koni Alatala yi e radin baani.

²⁸ Igen yi xɛtɛ, a sa wontorone nun soo ragine nun Firawona ganla birin xun ma, naxanye godo baani Isirayila kaane fɔxɔ ra. Hali keden mi lu.

²⁹ Koni Isirayila kaane sigan ti nɛn igen xare yireni, igen yi malanxi e yiifanna nun e kɔmenna ma.

³⁰ Na lɔxɔni, Alatala yi Isirayila xunba Misiran kaane yii. Isirayila yi Misiran kaane binbine to baan dɛ.

³¹ Isirayila kaane to Alatala sɛnbɛ gbeen to Misiran kaane xili ma, yamaan yi gaxu Alatala yɛɛ ra, e la a ra, e nun Musa a walikena.

15

Nabi Musaa betina

¹ Nayi, Musa nun Isirayila kaane yi betini ito ba Alatala xa. E naxa:

N bɛtin bama Alatala xa,
amasɔto a gbo mumɛ!

A bata soone nun soo ragine radin baani.

² Alatala nan n fangan na,
n bɛtin bama naxan xa,
a mɔn bata findi n nakisimaan na.

N ma Ala nan a ra,
n na a tantunma nɛn,
n fafɛ a Ala nan a ra,
n na a matɔxɔma nɛn.

³ Yɛngɛ soon nan Alatala ra,
a xili nɛn “Alatala.”

⁴ A bata Firawona wontorone nun a ganla woli baani,

Firawona sofa yɛbaxine bata e mamin
Gbala Baani.

⁵ E bata godo tilinna ma alo gɛmɛne.
Fufaan yi sa e xun ma.

⁶ Alatala! I bata i sɛnbɛn yita!
Alatala! I yiifanna bata yaxune faxa.

⁷ I bata yaxune rabira i ya gboon nun nɔrɔni.
I bata i ya xɔɔ gbeen nagodo alo tɛɛna
a yi e gan alo sɛxɛ xarena.

⁸ I jɔɛ foyen bata igene malan,
walanne yi raxara alo banxi kankena.
Igene yi raxara baan tilinna xɔnna ma.

⁹ Yaxune yi a falama, e naxa,

“N sagatanna tima nɛn,
n yi e suxu.

N se tongoxine yitaxun,
han n wasa e ra,
han a dangu ayi.
N silanfanna botinma nɛn ayi,
n yiin yi e halagi.”

¹⁰ Koni, i bata i dɛ foyen nafa
baa igen bata sa e xun ma.
E bata godo ige gbeen bun ma
alo wure binyena.

¹¹ Alane yɛ, nde luxi alo i tan, Alatala?
Nde luxi alo i tan?

I gbee nɔrɔn sarijan!
I magaxu!

Tantunna i tan nan xa!
I kabanakone ligama!

¹² I bata i yiini bandun,
bɔxɔn yi nxu yaxune gerun.

¹³ I bata ti i ya yama xunbaxin yɛɛ ra i ya
hinanni.

I e rasigama nɛn
i dɔxɔde sarijanxini i sɛnbɛni.

¹⁴ Siyane a mema nɛn,
e xuruxurun.

Kuisanna Filisitine suxuma nɛn.

¹⁵ Edɔn kuntigine gaxuma nɛn.
Gaxun Moyaba muxu gbeene suxuma nɛn.
Kanan kaane birin sɛnbɛn bata jan.

¹⁶ Gaxun nun kuisanna e suxuma nɛn,
e e raxara alo gɛmɛna i sɛnbɛn bun,
han i ya yamaan yi dangu, Alatala!
Han i ya muxune yi dangu.

¹⁷ I e xalima nɛn,
i yi e dɔxɔ geyaan fari
i naxan findima e kɛɛn na,
i tan Alatala luma dɛnaxan yi,
i tan Marigin dɛnaxan nafalaxi yire
sarijanxin na.

¹⁸ Alatala luma nɛn mangayani habadan
han habadan!

Mariyama betina

¹⁹ Firawona soone nun a wontorone nun
a soo ragine to godo baani, Alatala baa igen
naxɛtɛ nɛn e xun ma, koni Isirayila kaane yi
sigan ti, e baani gidi a yixarena.

²⁰ Nayi, Haruna xunyen Mariyama, nabi
jɔxalanmana, na yi tanbanna suxu a yii.
Naxanle birin yi bira a fɔxɔ ra, tanbanne e yii,
e bodonma.

²¹ Mariyama yi betini ito bama Isirayila
jɔxanle xa,
ɛ bɛtin ba Alatala xa,
amasɔto a gbo han!
A bata soone nun soo ragine woli baani!

Isirayila kaane tonbonni

²² Musa yi ti Isirayila kaane yɛɛ ra keli
Gbala Baani siga Suru tonbonni. Xii sax-
anna bun ma, e sigan tima tonbonni, e mi
ige to.

²³ E yi so Mara yi, koni e mi nɔ Mara igen minɛ, amasɔtɔ a yi xɔlɔ. Nanara, na yiren yi xili sa “Mara.”*

²⁴ Yamaan yi lu Musa mafale, e naxa, “Nxu xa nanse min?”

²⁵ Musa yi Alatala maxandi, Alatala yi wudina nde yita a ra, a naxan woli igeni. Igen yi ɲaxunɲe ayi. Alatala tɔnna nun sariyan soxi yamaan yii mɛnna nin, a e keɲaan fɛsɛfɛsɛ.

²⁶ A yi a fala, a naxa, “Xa ɛ Alatala xuiin name ki faji, ɛ Ala, ɛ yi tinxinna liga a yɛɛ ra yi, xa ɛ a yamarine nun tɔnne birin suxu, n mi fitina fe yo rafɛ ɛ ma, n Misiran kaane ɲaxankatayi naxanye ra, amasɔtɔ Alatala nan n tan na, naxan ɛ rakendɛyama.”

²⁷ E yi so Elimi yi, tigi fu nun firin yi denaxan yi e nun tugu bili tonge solofere. E yi daaxadeni tɔn mɛnni, igen dɛxɔn.

16

Donseen yi keli kore

¹ Isirayila yamaan birin yi keli Elimi yi, e minin kike firinden xii fu nun suulunde lɔxɔni Misiran yamanani, e fa Sin tonbonni, denaxan Elimi nun Sinayi tagi.

² Isirayila yamaan birin yi lu Musa nun Haruna mafale tonbonni.

³ Isirayila kaane yi a fala e xa, e naxa, “Hali Alatala yi nxu faxa Misiran yi nun! Nxu yi dɔxɔma sube tundene fema nxu yi donseene don han nxu lugo! Koni ɛ bata fa nxu ra tonbonni be alogo nxu birin xa faxa kameɲ ma.”

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Awa, n na a ligama nɛn donseen yi godo ɛ ma keli kore. Yamaan yi mini lɔxɔ yo lɔxɔ. E naxan donɲɛ lɔxɔn kui, e na yaten matongo. N na e keɲaan fɛsɛfɛsɛma na kii nin, n xa a to xa e n ma sariyane suxɛ.

⁵ Xii senninde lɔxɔni, e xa a matongo e naxan donɲɛ xii firinna kui, e na rafala burun na.”

⁶ Musa nun Haruna yi a fala Isirayila yamaan birin xa, e naxa, “To ɲinbanna ra, ɛ a kolonma nɛn a Alatala nan ɛ raminixi Misiran yamanani.

⁷ Xɔtɔnni, ɛ Alatala binyen toma nɛn, amasɔtɔ a bata ɛ xuiin mɛ, ɛ Alatala nan mafalama. Nanse nxu tan na ɛ to nxu mafalama?”

⁸ Musa yi a fala, a naxa, “Alatala suben don daxin soma ɛ yii nɛn to ɲinbanna ra. Xɔtɔnni, a burun so ɛ yii han ɛ lugo. Amasɔtɔ Alatala bata a mafala xuiin mɛ ɛ xɔn ma. Nanse nxu tan na? ɛ mi nxu tan gbansanna mafalama, fɔ Alatala.”

⁹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “A fala Isirayila yamaan birin xa, i naxa, ‘ɛ fa

Alatala yɛtagi, amasɔtɔ a bata a mafala xuiin mɛ ɛ xɔn ma.’ ”

¹⁰ Haruna to yi falan tima Isirayila yamaan birin xa, e yi e firifiri tonbonna binni, Alatalaa nɔrɔn yi mini kɛnɛnni kundani.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹² “N bata Isirayila kaane xuiin mɛ. E n mafalama. A fala e xa, i naxa, ‘Ninbanna ra, ɛ suben donma nɛn. Xɔtɔnni ɛ lugo burun na. Nayi, ɛ a kolonɲɛ a Alatala nan n tan na, ɛ Ala.’ ”

¹³ Ninbanna ra, dɔmɛne yi fa e dɔxɔ yamaan daaxaden yiren birin yi. Xɔtɔnni, xila yi saxi yamaan daaxaden nabilinna birin yi.

¹⁴ Xila to yolon, sena nde yi lu malanxi bɔxɔn fari alo bogi seen xɔnna.

¹⁵ Isirayila kaane to a mato, e a fala e bode xa, e naxa, “Nanse ito ra?” Bayo, e mi yi a kolon naxan a ra. Musa yi a fala e xa, a naxa, “Donseen na a ra Alatala naxan soxi ɛ yii ɛ xa a don.”

¹⁶ Alatala ito nan yamarixi, a naxa, “Birin nɔɛ naxan donɲɛ a xa na nan matongo. ɛ xa ligase yɛ keden keden matongo muxune xa naxanye e konne yi.”

¹⁷ Isirayila kaane yi a liga na kiini, nde yi a gbeɲɛ matongo, nde yi ndedi matongo.

¹⁸ E yi a maliga liga seen kui. Naxanye a gbeɲɛ matongo, ne mi a gboxi ayi. Naxanye ndedi matongo, a mi dasa ne fan ma. Birin yi a matongoma a makoon naxan ma.

¹⁹ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Muxu yo nama a dɔnxɛn namara han xɔtɔnni.”

²⁰ Koni, ndee mi e tuli mati Musa ra. Ne yi a ramara han xɔtɔnni. Koni kunle yi bira a birin yi, a xirin yi mini fɔlɔ. Nanara, Musa yi xɔlɔ ne ma.

²¹ Xɔtɔn yo xɔtɔn birin yi a matongoma naxan e makoon liye. Sogen na xɔlɔ, donseen yi xulunɲɛ ayi.

²² Xii senninde lɔxɔni, e yi lɔxɔ firin daxi matongo, birin liga seen yɛ firin. Yamaan kuntigine birin yi na feen dɛntɛɛ Musa xa.

²³ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi. Mataɓu Lɔxɔn nan tila ra. Mataɓu sariɲanxin na a ra Alatala xa. Nanara, ɛ lan ɛ xa donseen naxan gan, ɛ na gan. ɛ lan ɛ xa naxan ɲin, ɛ na ɲin. Naxanye na lu ɛ ne ramara han xɔtɔnni.”

²⁴ E yi a ramara han xɔtɔnni, alo Musa a yamari kii naxan yi. A xirin mi mini, kuli mi bira a yi.

²⁵ Musa yi a fala, a naxa, “ɛ ito don to, amasɔtɔ Alatalaa Mataɓu Lɔxɔn nan to ra. To ɛ mi se toma a matongo daxin na.

²⁶ ɛ a matongoma nɛn xii sennin, koni xii soloferede lɔxɔni, naxan findin Mataɓu Lɔxɔn na, se mi taranma na mumɛ!”

²⁷ Xii soloferede lɔxɔni, yamaan muxuna ndee yi mini a matongodeni, e mi sese to.

* 15:23: 15.23Mara bunna nɛn fa fala “Xɔlena.”

²⁸ Nayi, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Ɓ tondima n ma yamarine nun sariyane suxe han waxatin mundun yi?”

²⁹ Ɓ a kolon a Alatala bata Matabu Lɔxon so ɛ yii. Nanara, xii senninde lɔxonɩ, a donse lɔxo firin daxin soma ɛ yii. Birin xa a raxara xii soloferede lɔxona fe ra. Muxu yo nama mini a konni.”

³⁰ Yamaan yi a matabu xii soloferede lɔxonɩ.

³¹ Isirayila kaane yi na donseen xili sa “Manna donsena.”* A yi luxi alo se xori fixena. A yi paxun alo kumina.

³² Musa yi a fala, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi. Manna donseen ligase ye keden xa ramara ɛ yixetene xa, alogo e xa a to n na ɛ baloxi burun naxan na tonbonni, n na ɛ ramini xanbini Misiran yamanani.”

³³ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Goron keden tongo, i yi a rafe Manna donseen ligase keden na, i yi a sa Alatala yetagi, alogo a xa ramara ɛ yixetene xa.”

³⁴ Haruna yi na Manna donseen sa Layiri Kankiraan† yetagi alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi, alogo a xa ramara.

³⁵ Isirayila kaane yi Manna donseen don jɛɛ tonge naanin, han e yi so yamanani muxune yi dɔxi denaxan yi. E yi Manna donseen don han e yi Kanan yamanan danna li.

³⁶ Na waxatin liga seen ye fu yi lanxi Efa liga seen ye kedenna nan ma.

17

Igen yi mini Horebe fanyeni

Yatene 20.1-13

¹ Isirayila kaane yamaan birin yi keli Sin tonbonni, e sigan ti yirene yi alo Alatala e yamari kii naxan yi. E yi daaxadeni tɔn Refidimi yi, koni yamaan mi ige min daxi to na yi.

² Nanara, yamaan yi yengen fen Musa ra. E yi a fala, e naxa, “Ige min daxin so nxu yii!” Musa yi e yabi, a naxa, “Nanfera ɛ n nafenma yengen na? Nanfera ɛ Alatala matoma bunbani?”

³ Min xɔnla nan yi yamaan na mɛnni, e yi lu Musa mafale. E naxa, “Nanfera i nxu raminixi Misiran yi, alogo nxu nun nxɔ diine nun nxɔ xuruseene xa fa faxa be min xɔnla ra?”

⁴ Musa yi a xuini te Alatala ma, a naxa, “N nanse ligama yamani ito xa? A luxi ndedi, e xa n magɔlɔn.”

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Dangu yamaan yɛɛ ra. Ɓ nun Isirayila fonna ndee xa siga. I xa dunganna suxu i yii i Nila baan garin naxan na.

⁶ N tima nɛn i yɛɛ ra Horebe fanyen ma. I xa fanyen garin, igen minima nɛn, yamaan yi a min.” Musa yi na liga, Isirayila fonne yɛɛ xori.

⁷ A yi mɛn xili sa “Masa” e nun “Meriba.”* Amasɔtɔ Isirayila kaane bata yi matandina ti, e bata yi Alatala mato bunbani, e naxa, “Alatala en ye ba? Xa a mi en ye?”

Isirayila yi Amaleki nɔ

⁸ Amalekine yi fa Isirayila yengɛdeni Refidimi yi.

⁹ Nayi, Musa yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Xɛmɛna ndee sugandi, i sa Amalekine yengɛ. Tila, n tima nɛn geyaan xuntagi, Alaa dunganna n yii.”

¹⁰ Yosuwe yi Amalekine yengɛ alo Musa a fala kii naxan yi. Musa, Haruna, e nun Xuru yi te geyaan xuntagi.

¹¹ Musa nɛma a yiini tema, Isirayila yi nɔɔn tima. Koni xa a a yiini godo, Amalekine yi nɔɔn ti.

¹² Musa yiine bata yi xadan. E yi gɛmɛn tongo, e na dɔxo. Musa yi dɔxo a fari. Haruna nun Xuru yi a yiine bun tima, boden fɔxo kedenni, boden bode fɔxonɩ. A yiine yi kore han kɛɛ yi so.

¹³ Yosuwe yi Amalekine ganla nɔ silanfanna ra.

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Ito seɓe kedin kui, alogo jinan nama ti a xɔn. I yi a yeɓa Yosuwe xa, bayo n Amalekine bama nɛn dunɔɔna yi fefe! Ninan yi ti e xɔn.”

¹⁵ Musa yi saraxa ganden nafala, a yi a xili sa, “Alatala nan n ma yengɛ so taxamaseri dugin na.”

¹⁶ A mɔn yi a fala, a naxa, “Amasɔtɔ muxune kelixi nɛn Alatala manga gbɛden xili ma, Alatala luma Amalekine yengɛ nɛn, han mayixeten nun mayixetene.”

18

Nabi Musa bitanna

¹ Musa bitanna Yetiro, Midiyan saraxar-alina, na yi a mɛ Ala naxan birin ligaxi Musa nun Isirayila xa, a yamana. A a mɛ a Alatala bata yi Isirayila ramini Misiran yi.

² Musa bitanna Yetiro yi fa Musaa paxanla Sefora ra, a bata yi naxan lu a yii

³ e nun a dii firinne. Kedenna xili Gerisɔmi, bayo Musa bata yi a fala, a naxa, “N bata findi xɔɔɛn na yamana gbete yi.”

⁴ Boden yi xili Eliyeseri,* bayo a bata yi a fala, a naxa, “N babaa Ala bata n mali, a n natanga Firawonaa silanfanna ma.”

⁵ Musa bitanna Yetiro nun Musaa diine nun a paxanla yi fa Musa fɛma tonbonni, a yi dɔxi denaxan yi Alaa geyaan dɛxɔn na.

* 16:31: 16.31Manna bunna nɛn fa fala “Nanse a ra?”

25.10-22 kui. * 17:7: 17.7Masa bunna nɛn fa fala “bunbana.” Meriba bunna nɛn fa fala “Fe matandina.” * 18:4:

18.4Eliyeseri bunna nɛn fa fala “Ala nan n mali tiin na.”

† 16:34: 16.34Layiri Kankirana fe mɔn seɓexi Xorɔyaan

⁶ A bata yi a fe xibarun nasiga Musa ma, a naxa, “N tan, i bitanna Yetiro, n fama i fɛma, nxu nun i ya ɲaxanla nun a dii firinne.”

⁷ Musa yi mini a bitanna ralandeni, a yi a xinbi sin, a yi a sunbu. E yi e bode x̣ɔnṭɔn, e so Musaa bubun kui.

⁸ Musa yi a yɛba a bitanna xa Alatala naxan ligaxi Firawona nun Misiran kaane ra Isirayila fe ra, e nun ṭɔṛɔn naxan birin e ṣɔṭɔ kira yi, e nun Alatala e xunba kii naxan yi.

⁹ Alatala naxan birin ligaxi Isirayila xa a to a xunba Misiran kaane yii, Yetiro yi ṣɛwa ne ra.

¹⁰ Yetiro yi a fala, a naxa, “N bata barika bira Alatala xa, naxan ɛ xunbaxi Misiran kaane nun Firawona yii, naxan yamaan baxi Misiran kaane ṣɛnḅɛn bun!”

¹¹ Iki, n bata a kolon a Alatala ṣɛnḅɛn gbo alane birin xa, amaṣɔṭɔ a bata ito liga ne ra naxanye yi wasoxi Isirayila xili ma.”

¹² Musa bitanna Yetiro yi saraxa gan daxin nun saraxa gḅɛṭɛne ba Ala xa. Haruna nun Isirayila fonne birin yi fa buru dondeni Musa bitanna fɛma, Ala yetagi.

Sariyane 1.9-18

¹³ Na x̣ɔṭɔn bode, Musa yi ḍɔx̣ɔ yamaan makitideni. Yamaan yi ti a yetagi keli x̣ɔṭɔnna ma han ɲinbanna ra.

¹⁴ Musa yi naxan birin ligama yamaan xa, a bitanna to na to, a yi a fala, a naxa, “Nanfe ito ra, i naxan ligama yamaan xa? Nanfera i kedenna kitin sama, yamaan birin yi ti i yetagi, keli x̣ɔṭɔnni han ɲinbanna ra?”

¹⁵ Musa yi a bitanna yabi, a naxa, “Bayo yamaan fama n fɛma Ala sagoon nan max̣ɔdinde yi.

¹⁶ Xa fena nde e tagi, e fama ṇɛn n fɛma, n yi kitin sa, n Alaa ṭɔnṇe nun a sariyane yɛba e xa.”

¹⁷ Musa bitanna yi a fala a xa, a naxa, “I naxan ligama, na mi fan.

¹⁸ ɛ nun yamani ito ɛ bode raxadanma ṇɛn, bayo goronni ito gbo i ṣɛnḅɛn xa, i kedenna mi a gasɛ.

¹⁹ Iki, i tuli mati n xuiin na, n xa i kawandi. Ala xa lu i x̣ɔn! A lan i xa ti Ala yetagi yamaan funfuni, i yi Ala max̣ɔdin e bode matandine fe ra.

²⁰ I xa e xaran ṭɔnṇe nun sariyane ma. I kiraan yita e ra e biran naxan f̣ɔx̣ɔ ra, e nun wanle e naxan kɛ.

²¹ Koni i xa muxu kenḍɛne sugandi yamaan yɛ, naxanye gaxuma Ala yɛɛ ra, lan-naya muxune, mayifu mi naxanye yi. I yi e findi muxu wuli keden kuntigine ra, hanma muxu kɛmɛ kuntigine, e nun muxu tonge suulun kuntigine, e nun muxu fu kuntigine.

²² E xa yamaan makiti waxatin birin, e yi fa fe x̣ɔḍɛx̣ɛne ra i fɛma. Koni feen naxanye mi x̣ɔḍɔx̣ɔ, e tan xa ne makiti. Na nde bama

ṇɛn i ya goronna ra, bayo e fan nde tongoma ṇɛn.

²³ Xa i na liga, Alaa tinni, i ṇɔɛ a gasɛ ṇɛn. Yamani ito birin sigama ṇɛn e konne yi ḅɔɲɛ xunbenli.”

²⁴ Musa yi a bitanna xuiin namɛ, a naxan fala, a na liga.

²⁵ A muxu kenḍɛne sugandi Isirayila yi, a yi e findi yama xunne ra, muxu wuli keden kuntigine, muxu kɛmɛ kuntigine, muxu tonge suulun kuntigine, e nun muxu fu kuntigine.

²⁶ E yi yamaan makitima waxatin birin. E yi fama fe x̣ɔḍɛx̣ɛne ra Musa fɛma, koni naxanye mi yi x̣ɔḍɔx̣ɔ, e tan yeṭɛɛn yi ne makitima ṇɛn.

²⁷ Musa yi tin, a bitanna yi siga a konni.

19

Layiri xidin Sinayi geyaan fari

¹ Kike saxan to dangu, xabu e mini Misiran yi, na ḷɔx̣ɔ yeṭɛni, Isirayila kaane yi Sinayi tonbonna li.

² E to keli Refidimi yi, e yi fa Sinayi tonbonni. Isirayila kaane yi daaxadeni ṭɔn tonbonni, geyaan san bun.

³ Musa yi te Ala fɛma. Alatala yi Musa xili geyaan xuntagi, a naxa, “Ito fala Yaxuba ḅɔnṣɔnṇe xa, Isirayila kaane,

⁴ ‘ɛ yeṭɛɛn bata a to n naxan ligaxi Misiran na, n yi ɛ xali n fɛma alo singbinna soma a diine bun kii naxan yi.

⁵ Iki, xa ɛ n xuiin suxu ki fapi, xa ɛ n ma layirin suxu, ɛ findima ṇɛn n ma yamaan na siyane birin yɛ. N gḅɛen nan ḅɔx̣ɔn birin na,

⁶ koni ɛ findima n xa saraxarali yamaan nan na e nun siya sariɲanxina.’ I falani itoe nan tima Isirayila kaane xa.”

⁷ Musa yi x̣ɛṭɛ, a fonne birin xili, a falani itoe birin yɛba e xa, alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁸ Yamaan birin yi a fala, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu na ligama ṇɛn.” Musa yi sa e falane rali Alatala ma.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “N fama ṇɛn i ma kunda yiyani, alogo n ṇɛma falan naxan tiyɛ i xa, yamaan xa a mɛ. Nanara, e lɛ i ra waxatin birin yi.” Musa yi yamana falane radangu Alatala ma.

¹⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga yamaan fɛma, e rasariɲan to nun tila yi. E xa e dugine xa.

¹¹ E xa e yiṭɔn xii saxandena fe ra, bayo na ḷɔx̣ɔni Alatala godoma ṇɛn Sinayi geyaan fari, yamaan birin yɛɛ x̣ɔri.

¹² I xa danne sa yamaan xa geyaan nabilinni, i yi a fala, i naxa, ‘ɛ yeṭɛ masuxu te feen na geyaan fari, ɛ nama maso a san bunna ra. Naxan yo na a sanna ti geyaan ma, ɛ xa na kanna faxa.

¹³ Ɛ nama ɛ yiin din a ra, koni ɛ a magɔlonma nɛn, hanma ɛ a bun xali-makunle ra. Muxu ba, sube ba, a mi kisima.' Xɔtaan xuiin na mini, muxune yi te geyaan fari."

¹⁴ Musa yi godo yamaan fɛma keli geyaan fari, a yi yamaan nasariɲan, e yi e dugine xa.

¹⁵ A yi a fala yamaan xa, a naxa, "Ɛ yitan xii saxandena fe ra. Ɛ nama ɛ maso ɲaxalan yo ra."

¹⁶ Xii saxande lɔxɔn xɔtɔnni, kuye sarinne yi mini, galanne yi godo, kundaan yi sa geyaan xun ma. Xɔtaan xuiin yi mini han! Yamaan birin yi gaxu.

¹⁷ Musa yi yamaan namini e daaxadeni Ala ralandeni, e yi e malan geyaan san bun ma.

¹⁸ Tutun yi Sinayi geyaan birin xun ma, amasɔɔ Alatala bata yi godo a ma tɛɛ dɛgeni. Na tutin yi tema alo sulun tɛɛn* tutina, geyaan birin yi xuruxurunma a ɲaxin na.

¹⁹ Xɔtaan xuiin yi gboma ayi tun! Musa yi falan ti, Ala yi a yabi a xuini texin na.

²⁰ Alatala yi godo Sinayi geyaan fari, a yi Musa xili geyaan xuntagi. Musa yi te.

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Godo, a fala yamaan xa e nama kata fa feen na n matodeni, xa na mi a ra e wuyaxi faxama nɛn.

²² Hali saraxaraliin naxanye e masoma Alatala ra, ne xa e yete rasariɲan, alogo Alatala nama e faxa."

²³ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, "Yamaan mi nɔɛ te Sinayi geyaan fari. Amasɔɔ i bata nxu rakolon, i yi a fala, i naxa, 'Ɛ danne sa geyaan nabilinni, ɛ xa a rasariɲan.' "

²⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Godo, i mɔn yi te ɛ nun Haruna. Koni saraxaraline nun yamaan nama kata te feen na Alatala fɛma, alogo n nama e faxa."

²⁵ Musa yi godo yamaan fɛma, a feni itoe fala e xa.

20

Yamari fune fe

Sariyane 5.6-21

¹ Ala yi falani itoe birin ti, a naxa,

² "Alatala nan n tan na, i ya Ala, naxan i ramini konyiyani Misiran yi."

Yamari Singena

³ "I nama ala gbete batu fɔ n tan."

Yamari Firindena

⁴ "I nama suxuren nafala hanma sena nde sawurana, seen naxan kore, naxan bɔxɔn ma hanma naxan igeni.

⁵ I nama i xinbi sin e xa. I nama e batu. Amasɔɔ n tan, Alatala, i ya Ala, n xɔxɔlon.*

Naxanye na n ɲaxaxu, n ne haken saranma e diine ra nɛn han mayixete saxan hanma naanin.

⁶ Koni naxanye na n xanu, e n ma yamarine suxu, n hinanma ne ra nɛn han mayixete wuli keden."

Yamari Saxandena

⁷ "I nama Alatala i ya Ala xinla fala fuuni, amasɔɔ Alatala na kanna ɲaxankatama nɛn."

Yamari Naanindena

⁸ "I xa Matabu Lɔxɔn binya, i yi a rasariɲan.

⁹ I xa wali xii sennin bun ma, i yi i ya wanle birin ke.

¹⁰ Koni xii soloferede lɔxɔni, Alatala i ya Alaa Matabu Lɔxɔn nan na ra. I nama wali yo ke, i tan ba, i ya dii xemen ba, i ya dii temen ba, i ya konyin ba, i ya xuruse ba, hanma hali xɔɲen naxan i konni.

¹¹ Amasɔɔ Alatala koren nun bɔxɔn nun igen daxi xii sennin nan bun, e nun naxan birin e yi. Koni a a matabu nɛn xii soloferedeni. Nanara, Alatala yi barakan sa Matabu Lɔxɔna fe yi, a yi a rasariɲan."

Yamari Suulundena

¹² "I baba nun i nga binya, alogo i xa siimaya xunkuyen sɔɔ bɔxɔni, Alatala i ya Ala naxan fima i ma."

Yamari Sennindena

¹³ "I nama faxan ti."

Yamari Soloferedena

¹⁴ "I nama yalunyaan liga."

Yamari Solomasexɛdena

¹⁵ "I nama muɲan ti."

Yamari Solomanaanindena

¹⁶ "I nama wule seren ba i adamadi boden xili ma."

Yamari Fudena

¹⁷ "I nama mila i bodena banxin xɔn hanma i bodena ɲaxanla, hanma a konyina, a ɲingena, a sofanla, hanma i adamadi boden gbee seen naxan birin na."

Sariyane 5.22-33

¹⁸ Yamaan birin yi galanna nun xɔtaan xuiin mɛma, e yi tutin toma tɛ. Yamaan yi gaxu e xuruxurun, e yi e makuya.

¹⁹ E yi a fala Musa xa, e naxa, "I tan yetɛɛn xa falan ti nxu xa, nxu nxu tuli matima nɛn i ra, koni Ala nama falan ti nxu xa alogo nxu nama faxa."

²⁰ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, "Ɛ nama gaxu. Ala bata fa ɛ keɲaan fɛsɛfɛsɛdeni, alogo ɛ xa gaxu a yeɛ ra, alogo ɛ nama yulubin liga."

* 19:18: 19.18Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala "Furu tɛɛna."

* 20:5: 20.5 Ala xɔxɔlon, bayo e nun a yamaan layirin nan xidima alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a ɲaxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fɔxɔ ra a batu xinla ma.

²¹ Yamaan yi lu tixi yire makuyeni, koni Musa yi a maso kundaan na Ala yi denaxan yi.

Sariyane saraxa gandene fe yi

²² Alatala yi a fala Musa xa, a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E bata a to a n bata falan ti e xa keli kore.

²³ E nama suxurene rafala, e yi nxu nun ne batu nxu bode xɔn. E nama gbetin nun xema suxurene rafala.

²⁴ I xa saraxa gande bendɛ daxini tɔn n xa, i yi saraxa gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane nun xuruse xunxurine nun a xungbene ba a fari. N na denaxan findi n xinla binyaden na, n fama nɛn i ma mɛnni, n yi i baraka.

²⁵ Xa i saraxa gande gɛmɛ daxini tɔn n xa, i nama a yitan gɛmɛ masolixin na. Amasɔɔ i ya a masolima waliseen naxan na, na saraxa ganden naxɔsima nɛn.

²⁶ I nama saraxa gande matexin nafala n xa, i yi te te seene ma, alogo i ragenla nama to.”

21

Sariyane konyine fe yi

Sariyane 15.12-18 nun Saraxaraline 25.39-55

¹ “I sariyani itoe nan yɛbama e xa.

² Xa i Heburu konyina nde sara, a walima nɛn ɲɛɛ sennin. Koni ɲɛɛ soloferedeni, a xorɔyama nɛn, a mi sese fima.

³ Xa a kedenna nan soxi i konni, a kedenna nan sigama. Xa ɲaxanla yi a yii a so waxatini, e nun a ɲaxanla yi siga.

⁴ Xa a kanna nan ɲaxanla so a yii, xa a bata dii xɛmɛne bari hanma dii tɛmɛne, a kanna nan gbɛɛ a ɲaxanla nun a diine ra. A kedenna yi siga.

⁵ Xa konyina a fala, a naxa, ‘N kanna rafan n ma, e nun n ma ɲaxanla nun n ma diine, n mi waxi xorɔya feni,’

⁶ nayi a kanna xa a xali Alaa kitisane yetagi. A yi a maso dɛɛn na hanma senbetenna. A kanna yi a tunla sɔxɔn wuren na. Konyin yi lu a wanla ra tolon!”

⁷ “Xa muxuna nde a dii tɛmɛn mati alo konyina, a mi xorɔyama alo konyi xɛmɛne.

⁸ Xa a rapaxu a kanna ma, naxan yi waxi a tongo feni a ɲaxanla ra, a kanna xa tin a baba xa a xunba. A kanna nama a yanfa, a a mati xɔɲɛne ma.

⁹ Xa a fixi a dii xɛmɛn nan ma a ɲaxanla ra, a kanna a suxuma nɛn alo a gbɛɛ dii tɛmɛne.

¹⁰ Xa a ɲaxalan gbɛɛ tongo, a nama sese ba a singe ra xiina donseen na, hanma a dugin na, hanma xɛmɛ taa sariyana.

¹¹ Xa a mi na fe saxanne liga a xa, a nɔɛ sigɛ nɛn, a mi gbɛti yo fi.”

Sariyane lan masibo feene ma

¹² “Naxan na muxuna nde bɔnbɔ, a a faxa, e xa na kanna faxa.

¹³ Xa a mi yi kataxi a faxa feen na, koni Ala yi a ragidi na kiini, a xa a gi han n yiren naxan yite i ra a nɔɛ luyɛ denaxan yi.

¹⁴ Koni xa muxuna nde a boden faxa feni tɔn a yi a faxa, hali a sa a singan n ma saraxa ganden na, e xa a ba na, e yi a faxa.”

¹⁵ “Naxan na a baba bɔnbɔ hanma a nga, e xa na kanna faxa.”

¹⁶ “Naxan na muxuna nde suxu, a sa a mati hanma muxune yi a to a yii, e xa na kanna faxa.”

¹⁷ “Naxan na a baba danga hanma a nga, e xa na kanna faxa.”

¹⁸ “Xa muxune yɛngɛ, keden yi gɛmɛn sin a boden ma hanma walisena nde, a mi a faxa, koni a yi a rasa,

¹⁹ nayi naxan bɔnbɔn tixi, na mi ɲaxankatama xa boden keli, a yi a masiga ti dunganna ra. Koni a xa a walitareya yikalán saren fi. A yi a dandan han a yi yalan.”

²⁰ “Xa muxuna nde a konyi xɛmɛn hanma a konyi gilɛn bɔnbɔ wudin na, konyin yi faxa a yii, a kanna haken saranma a ra nɛn.

²¹ Koni xa a konyin bata keli xii keden hanma firin na xanbi ra, a kanna haken mi fa saranma a ra. A bata a yetɛ nan bɔnbɔ.”

²² “Xa muxune yɛngɛ, e ɲaxalan fudikanna li, a diin bari benun a waxatin xa a li, koni fe ɲaxi gbɛɛ mi bira ayi, nayi na ɲaxanla xɛmɛn na seen naxan maxɔdin, kitisane na tin naxan ma, fe kalan xa na fi.

²³ Koni xa ɲaxanla maxɔlɔxi, niin ɲaxɔn xa fi niin na,

²⁴ yɛɛn yi ɲaxɔ yɛɛn na, ɲinna yi ɲaxɔ ɲinna ra, yiin yi ɲaxɔ yiin na, sanna yi ɲaxɔ sanna ra,

²⁵ ganna yi ɲaxɔ ganna ra, maxɔlɔn yi ɲaxɔ maxɔlɔn na, bɔnbɔn yi ɲaxɔ bɔnbɔn na.”

²⁶ “Xa muxuna nde a konyi xɛmɛn hanma a konyi gilɛn yɛɛn garin, a yi a kala, a xorɔyama nɛn a yɛɛn saren na.

²⁷ Xa a konyi xɛmɛna hanma a konyi gilɛn ɲin keden gira, a xorɔyama nɛn a ɲinna saren na.”

²⁸ “Xa ɲingena nde xɛmɛna hanma ɲaxanla sɔxɔn a fenna ra, a yi faxa, ɲingen magɔlonma nɛn han a faxa, a suben nama don. Koni ɲinge kanna haken mi saranma a ra.

²⁹ Koni xa ɲingen dari feen nan yi a ra, a kanna bata yi rakolon, koni a mi a xidi, ɲingen yi xɛmɛn hanma ɲaxanla faxa, nayi ɲingen magɔlonma nɛn, e yi a kanna fan faxa.

³⁰ Koni, xa muxune tinxi a ma, ɲinge kanna xa a niin xunbaan fi, e na naxan yo maxɔdin.

³¹ Sariya keden mɔn sama xa ɲingen bata banxulanna hanma sungutunna faxa.

³² Koni xa jingen bata konyi xəmən hanma konyi gilen faxa, jinge kanna xa gbeti gbanan tonge saxan nan so konyi kanna yii, jingen yi magələn.”

³³ “Xa muxuna nde xəjinna de raba, hanma a nde ge, a mi a de ragali, xa jingena nde bira na ra hanma sofanla,

³⁴ xəjin kanna xa jingen saren fi, a jinge faxaxin tongo.”

³⁵ “Xa muxu jingen jinge gbete səxən, a yi faxa, e xa jinge nəjen mati e a saren taxun, e jinge faxaxin fan taxun.

³⁶ Koni xa a kolonxi a a jingen dari feen nan yi a ra, a kanna mi a xidi, na kanna xa jingen jəxən fi jingen na, a jinge faxaxin tongo a gbeen na.”

Sariyana lan kala feene ma

³⁷ “Xa muxuna nde jingen muja hanma yexəəna, a a kəe raxaba hanma a a mati, a jinge suulun nan fima jingen jəxən na, a yexəe naanin fi yexəen jəxən na.”

22

¹ “Xa mujadən naterəna muja tideni, e yi a bənbə, a yi faxa, na mi yatema faxa tiin na.

² Koni xa kuyen bata yiba, na yatema faxa tiin nan na.”

“Mujadən xa a se mujaxine jəxə, xa sese mi a yii, a yetəen xa mati konyin na.

³ A naxan mujaxi, jingena, yexəəna, hanma sofanla, xa muxune na li a yii, a xa a jəxən naxete dəxəde firin.”

⁴ “Xa muxuna nde a xuruseene lu e kalan ti xəəna nde ma hanma manpa bili nakəna nde kui, a xa se kalaxine jəxə a gbee se xabaxi fajine ra.”

⁵ “Xa təən keli, a səxən li, a sa malo xidine hanma a tixin gan, hanma xəen birin yi gan, naxan tən soxi a xa se kalaxine jəxən fi.”

⁶ “Xa muxuna nde gbetina hanma a yii sena nde taxu a lanfaan na a xa ramara, e yi a muja na kanna ma, mujadən xa a jəxən naxete dəxə firin, xa a to.

⁷ Xa mujade mi to, banxi kanna xa siga Ala batu yireni, a a kələ fa fala a mi a lanfaan yii seen tongoxi.”

⁸ “Matandin naxan keli jinge feen ma, so-fali fena, yexəe fena, dugi fena, hanma seen naxan ləxi ayi, muxune a falama naxan ma fe yi, e naxa, ‘N gbeen na a ra!’ Se kari dəxə firinne xa siga han Ala batudena. Ala na naxan yalagi, na xa a lanfaan gbeen jəxən naxete dəxə firin.”

⁹ “Xa muxuna nde sofanla, jingena, yexəəna, hanma suben siya gbete taxu a lanfaan na, na suben yi faxa, hanma a maxələ, hanma a muja, muxu yo mi a to,

¹⁰ marakələn xa ti Alatala yi na muxu firinne tagi. Naxan suben namaraxi, na xa a kələ fa fala a mi a lanfaan yii seen tongoxi.

Sube kanna xa tin na kələn ma, hali boden mi a jəxən fi.

¹¹ Koni xa suben mujaxi a konna nin, a lanma nən a yi a kanna gbeen jəxən naxete a ma.

¹² Xa burunna subene bata a subeni bə, a xa fa a donxən na seren na, naxan faxaxi na jəxən nama raxete.

¹³ Xa muxuna nde suben xandi a lanfaan ma, suben yi maxələ hanma a faxa a kanna xanbi, a jəxən naxetema nən.

¹⁴ Xa a kanna yi a dəxən na waxatini, a mi a jəxə raxetema. Xa a a yii toliman nin, naxan a xun yi, a saren nan na ra.”

Sariyane

¹⁵ “Xa muxuna nde sungutun nasələnxin nakunfa naxan mi futuxi, a yi a kolon jaxanla ra, a xa a futu seen fi a yi a tongo a jaxanla ra.

¹⁶ Xa a baba tondi a soe a yii, a xa sungutun nasələnxine futu seen xasabin fi gbetin na a baba ma.”

¹⁷ “I nama yiimatooon lu a nii ra.”

¹⁸ “Naxan yo nun suben na kafu i xa a faxa.”

¹⁹ “Naxan yo na saraxan ba ala gbətene xa, ba Alatala kedenna ra, i xa a faxa.”

²⁰ “I nama xəjen təo, i nama jaxu a ra, amasəto xəjen nan yi e ra Misiran yamanani.”

²¹ “I nama jaxu kaja gilen na, hanma kiridina.

²² Xa i jaxu e ra, e yi e xuini te n ma, n na e xuiin namema nən yati!

²³ N xələma nən, n yi i faxa silanfanna ra, i ya jaxanle yi findi kaja gilene ra, e diine yi findi kiridine ra.”

²⁴ “Xa i gbetin doli yiigelitəna nde ma n ma yamani, i nama findi doli maxinla ra, i nama təo yo fen a ra.

²⁵ Xa i i bodena domaan suxu tolimani, i xa a raxete a ma benun sogen xa bira.

²⁶ Amasəto xa a sa li, a domaan nan a bitinganna ra, a naxan felenma a ma xunbenli, a xa a sa nanse ma? Xa a n maxandi, n na a xuiin namema nən. Amasəto n tan kininkinin.”

²⁷ “I nama Ala rayelefu, i nama i ya yamaan mangan danga.”

²⁸ “N gbee naxan i ya se xabaxine nun i ya turen fari i nama bu na fideni n ma. I xa i ya dii xeme singen so n yii.

²⁹ I mən yi i ya jingen dii singen so n yii e nun i ya yexəəna. A xa lu a nga bun xii sennin, a xii soloferedeni, i yi a so n yii.”

³⁰ “N ma muxu sarijanxine nan e tan na. Nanara, e nama sube yo don burunna subene naxan faxaxi. E xa a woli barene bun.”

23

¹ “I nama wule falane rali muxune ma. I nama kafu fe ɲaxi rabane ma wule seren badeni.

² I nama bira yamaan ɬɔɔ ra fe ɲaxi rabadeni. I nama sa yamaan fari, i wule seren ba alogo kitin nama sa tinxinni.

³ I nama yiigelitɔɔn nafisa bonne xa kitini.”

⁴ “Xa i naralan i yaxuna ɲinge tununxin na hanma a sofanla, i xa fa a ra a ye ra.

⁵ Xa i i yaxuna sofanla to, a biraxi a goronna bun, i nama a lu na kiini. I xa a mali.”

⁶ “I nama tondi kiti kenden se tɔɔ muxun xa a kitini.

⁷ I xa fata wulen birin ma. I nama sɔntaren hanma tinxin muxun yalagi, a yi faxa. Amasɔɔ n muxu ɲaxine yalagima nɛn.

⁸ I nama dimi yi seene rasuxu mayifuni, amasɔɔ finmase sifani itoe muxune yeene raxima, e tinxin muxune falane maxete.”

⁹ “I nama ɲaxu xɔɲene ra, bayo i ya a kolon xɔɲene tɔɔyaan naxan yi, amasɔɔ i findi nɛn xɔɲen na Misiran yamanani.”

Yamanan sanle

¹⁰ “I ya xɛene bi ɲee sennin bun ma, i yi sii seene xaba.

¹¹ Koni i nama xɛen bi i ya bɔxɔni ɲee solofereden ma. A xa lu a yete ma. Tɔɔ muxune yi seen sɔɔ a xɔnni nayi, naxan na lu burunna subene yi na don. I xa na fan liga i ya manpa bili nakone nun Oliwi binle ra.”

¹² “I ya wanla ke xii sennin bun. Koni i xa i matabu xii soloferedeni, alogo i ya ɲingen nun i ya sofanla xa e matabu, alogo i ya konyin nun i ya xɔɲen xa e matabu.”

¹³ “N naxan birin falaxi, i xa ne suxu ki faɲi! I nama ala gbetene xinla fala. A nama mini i de mume!”

Xorɔyaan 34.18-26 nun Sariyane 16.1-17

¹⁴ “Dɔɔɔ saxan ɲeen bun, i xa sanle liga n xa.

¹⁵ I xa Buru Tetaren Sanla raba. I xa burun tetaren don xii solofere bun, alo n ni i yamari kii naxan yi. Ito liga a waxatini Abiba kiken na, amasɔɔ i minixi Misiran yi na kiken nan na. Muxu yo nama fa n yetagi n kise mi a yii.”

¹⁶ “I xa Se Xaba Singen sanla raba, i na i ya se bixine xaban ɬɔɔ xɛen ma waxatin naxan yi. I mɔn xa Se Xaba Dɔnxen sanla raba ɲee raɲanni, i ya bogiseene malanma waxatin naxan yi keli xɛen ma.

¹⁷ Muxune birin fama nɛn Marigina Alatala yetagi dɔxɔɲa ma saxan ɲeen bun.”

¹⁸ “I na saraxan wunla rali n ma, i nama donse gbete sa a fari burun nate seen”

naxan yi. I nama n ma sanla saraxa subene turen namara han xɔtɔnni.

¹⁹ I xa fa i ya xɛen bogise singe faɲine ra Alatala banxini, i ya Ala.”

“I nama sii diin ɲin a nga xiɲe igen na.”

Yamarine Kanan bɔxɔna fe yi

²⁰ “N malekan xɛma nɛn i yeɛ ra, a i kantan kira yi, a i rafa na yireni n denaxan yitɔnxi.

²¹ A liga i yeren ma, i yi a xuiine suxu. I nama murute a ma, amasɔɔ a mi diɲama i ya matandine ma, bayo n na a xɛxi n xinla nin.

²² Koni xa i ya a xuiin name, n naxan birin falama i xa i na liga, n findima nɛn i yaxune yaxun na, e nun i yengefane yengefana.

²³ N ma malekan tima nɛn i yeɛ ra, a i xali Amorine nun Xitine nun Perisine nun Kanan kaane nun Xiwine nun Yebusune bɔxɔn ma, n yi e raxori.”

²⁴ “I nama i xinbi sin e alane bun ma, i nama e batu, i nama bira e namunne ɬɔɔ ra. Koni i xa e kala, i yi e kide gemene yibo.

²⁵ E xa Alatala batu, e Ala. A barakan sama e donseene nun e igene yi nɛn. N furen masiga e ra.

²⁶ Naxalan yo kui mi kalama i ya yamanani, ɲaxalan yo mi finde gbantan na. N ni i ya siimayaan xɔnkuyama ayi nɛn.”

²⁷ “N na n ma yeɛragaxun nasigama nɛn e yeɛ ra. I na so yamanan naxan yi, n na muxune yifuma nɛn. N na e yaxune birin xun xanbi soma nɛn e yetagi, e yi e gi e bun.

²⁸ N ɲurune rasigama nɛn, e yi Xiwine, Kanan kaane, nun Xitine kedi i yeɛ ra pon!

²⁹ N mi e birin kedima e yeɛ ra ɲee kedenni, xanamu, yamanan gelima nɛn, burunna subene yi wuya e xa.

³⁰ N na e kedima nɛn e yetagi ndedi ndedi, han e wuya ayi, yamanan yi findi e gbeen na.”

³¹ “N na e yamanan danne sama nɛn keli Gbala Baani han Filisitine baani, keli tonbonni han Efirati baani. Amasɔɔ n yamanan muxune sama nɛn i sagoni alogo i xa e kedi i ye ra.

³² E nun ne nama layirin xidi, e nun e alane fan.

³³ E nama dɔɔɔ i ya bɔxɔni, alogo e nama i ti yulubin ma. Amasɔɔ i ye e suxurene batuma nɛn, e suxurene yi lu alo luti ratixina i yeɛ ra.”

24

Layiri xidina Sinayi geyaan fari

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te n fɛma, i tan nun Haruna, Nadaba, Abihu nun Isirayila fonna tonge solofere, e yi e xinbi sin wulani.

* 23:18: 23.18burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

² Musa kedenna nan a masoma Alatala ra, bonne nama e maso, yamaan nama te a fɔxɔ ra.”

³ Musa yi Alatalaa falane birin yɛba yamaan xa e nun a sariyane birin. Yamaan birin yi a yabi fala kedenna xɔn, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu a ligɛ.”

⁴ Musa yi Alatalaa falane birin seɓɛ. Na xanbi ra, a keli xɔtɔn, a yi saraxa gandena nde rafala geyaan san bun, a yi gɛmɛ fu nun firin dɔxɔ Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne taxamasenna ra.

⁵ A yi Isirayila banxulanna ndee rasiga, e xa saraxa gan daxine ba, e yi tura bulanne ba bɔɲɛ xunbeli saraxan na Alatala xa.

⁶ Musa yi wunla fɔxɔ kedenna sa goronne kui, a fɔxɔ kedenna xuya saraxa ganden ma.

⁷ A yi Layiri Kedin tongo, a a xaran Isirayila birin yɛɛ xɔri. E yi a fala, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu a ligɛ, nxu yi a suxu.”

⁸ Musa yi wunla tongo, a a xuya yamaan ma, a naxa, “Wunli ito nan layiri xidi seen na, Alatala to yamarini itoe fi.”

⁹ Musa nun Haruna nun Nadaba nun Abihu nun Isirayila fori tonge soloferene yi te.

¹⁰ E yi Isirayilaa Ala to tixi gɛmɛ walaxan fari, naxan yi rafalaxi safiri gɛmɛne ra, naxan yi sarijan alo kore xɔnna.

¹¹ Koni, Ala mi fe liga Isirayila yɛɛratini itoe ra. E yi Ala mato, e yi e dɛge, e yi e min.

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te geyaan fari, i lu n fɛma. N gɛmɛ walaxane soma i yii nɛn, n sariyane nun yamarine seɓɛ e ma yamaan xaran feen na.”

¹³ Musa yi keli, e nun a mali muxun Yosuwe, e yi te Alaa geyaan fari.

¹⁴ A yi a fala fonne xa, a naxa, “E nxu mame be han nxu yi fa e fɛma. Haruna nun Xuru luma nɛn e fɛma. Xa fena nde sa bira ayi, e a fala e xa.”

¹⁵ Musa yi te geyaan fari, kundaan yi so geyaan xun na.

¹⁶ Alaa nɔrɔn yi godo Sinayi geyaan ma. Kundaan yi so geyaan xun na xii sennin. Xi soloferede lɔxɔni, Alatala yi Musa xili kundani.

¹⁷ Alatalaa nɔrɔn yi lu Isirayila kaane yɛɛ ra yi alo halagi ti tɛɛn nan dɛgema geyaan fari.

¹⁸ Musa yi so kundani, a te geyaan fari. Musa yi lu geyaan fari xii tonge naanin kɔɛ tonge naanin.

25

Yii malanna lan Ala Batu Bubun ti feen ma

Xorɔyaan 35.4-9

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A fala Isirayila kaane xa a e xa fa yii malan seene ra n xɔn. Muxune birin xa fa a ra e ɲɛnige fajin nan na, i yi a rasuxu n xa.

³ I kiseni itoe nan nasuxuma e ra: Xɛmana, gbetina, sulana,

⁴ gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajin nun sii xabe dugine,

⁵ konton kidi magbelixine, sube kidine, kasiya wudina,

⁶ lenpu turena, e nun se xiri ɲaxumɛn naxanye sama se masusan tureni, e nun wusulanna,

⁷ onixin gɛmɛ tofajine nun gɛmɛ tofaji gbɛɛye saraxarali domaan nun a kanke masaan nayabuxi naxanye ra.

⁸ E xa yire sarijanxin nafala n xa, n luma nɛn e tagi.

⁹ E xa Ala Batu Bubun nafala e nun a waliseene birin alo n na a yitama i ra kii naxan yi.”

Layiri Kankirana fe

Xorɔyaan 37.1-9

¹⁰ “E xa kasiya wudi kankiraan nafala: A kuyana nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

¹¹ I xɛma fajin sa a ma. I xa a sa a kuiin nun a fanna ma. I xa a dɛ kinkin nabilin xɛmaan na.

¹² I xa a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na a san naaninne ma, firin fɔxɔ kedenni, firin bode fɔxɔni.

¹³ I xa kasiya tamine rafala, i xɛmaan sa e ma.

¹⁴ I tamine raso xɛma yinle ra kankiraan dɛxɔnne yi, alogo e xa findi kankiraan xali seen na.

¹⁵ Tamine xa lu kankiraan so yinle ra, e nama ba na.

¹⁶ I xa Layiri Sereyaan sa kankiraan kui, n naxan soma i yii.

¹⁷ I xa xɛma dɛraganla rafala kankiraan ma n solonaden na, a kuyana nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

¹⁸ I xa maleka gubugubu kan sawura firin nafala xɛma bɔnbɔxin na, e xa ti kankiraan dɛraganla fɔxɔ firinne ma.

¹⁹ I xa maleka sawura keden ti fɔxɔ kedenni, i yi a firinden ti bode fɔxɔni. Maleka sawurane nun kankiraan dɛraganla xa findi se kedenna ra.

²⁰ Maleka sawurane xa e gubugubune yibandun e xun ma, e yi e felen kankiraan dɛraganla ma. Maleka sawurane xa e yɛɛ rafindi e bode ma e xun sinxina kankiraan dɛraganla ma.

²¹ I na Layiri Sereyaan sa kankiraan kui, i xa a dɛraganla sa a dɛ ra.

²² N na n yitama i ra menna nin, Layiri Sereya Kankiraan dɛraganla xun ma,

maleka gubugubu kan firinne sawurane longonna ra. N na n ma yamarine birin soma i yii menna nin Isirayila kaane xa.”

Buru Rali Tabanla
Xorəyaan 37.10-16

²³ “I xa kasiya wudin tabanla rafala: a kuyana nongonna ye firin, a yigbona nongonna ye keden, a yitena nongonna ye keden e nun a tagi.

²⁴ I xa xema fajin sa a ma, i yi a de kinkin nabilin xemaan na.

²⁵ I xa farinna sa tabanla jinginna ma a rabilinni. Farinni gboon xa lan muxun yii kuiin ma. I yi xemaan sa farinna de kinkine ra.

²⁶ I xa a tongo tamine so yili naaninne rafala xemaan na tabanla tongon naaninne ma a sanne ma.

²⁷ Tamine so yinle luma a de kinkine nan ma, tamine soon naxanye ra tabanla maxali seen na.

²⁸ I xa kasiya tamine rafala, i yi xemaan sa e ma, e findi tabanla xali seen na.

²⁹ I xa a goronne nun muranne rafala xema fajin na, e nun a igelengenne, saraxa ige rabaxon goronne.

³⁰ Buru Ralixine xa lu tabanli ito fari n yetagi waxatin birin.”

Lenpune dɔxo sena
Xorəyaan 37.17-24

³¹ “I xa lenpu dɔxo seen nafala xema bonbɔxi fajin na. A sanna nun a yiine xa rayabu se fuge sawurane ra e birin yi findi se kedenna ra.

³² Yii sennin xa ti a fɔxo firinne ma, lenpu dɔxoden yire saxan yi lu a fɔxo kedenni, a yire saxan a fɔxo bodeni.

³³ Amandi wudi fuge sawura saxan saxan xa lu a yii senninna birin ma a rayabu seen na.

³⁴ Se fuge sawura naanin xa lu a binla fan ma.

³⁵ Keden xa lu a tangbaxi singen bun ma. Keden yi lu a firinden bun ma, keden yi lu a saxanden bun ma.

³⁶ A fugene, a yiine, nun a binla birin xa findi se kedenna ra. A birin xa rafala xema bonbɔxi fajin na.

³⁷ I xa lenpu solofere rafala, i yi ne dɔxo e dɔxodene yi alogo e xa a yetagini yalan.

³⁸ A waliseene nun xube ko seene fan xa rafala xema fajin na.

³⁹ I xa lenpu dɔxo seen nun a waliseene rafala xema fajin kilo tonge saxan ya.”

⁴⁰ “A liga i yeren ma, i yi e rafala alo n na misaala yitaxi i ra geyaan fari kii naxan yi.”

26

Ala Batu Bubuna fe
Xorəyaan 36.8-38

¹ “I xa Ala Batu Bubun nafala taa dugi kuye fajni fu ra, dugi mamiloxin nun a gbeela. E yi rayabu Maleka gubugubu kan sawura saxanxine ra.

² Dugine birin kuyan nun a yigboon xa lan: a kuyana nongonna ye mɔxɔɲen nun solomasexɛ, a yigbona nongonna ye naanin.

³ I xa dugi suulun degɛ e bode ra, dugi suulunna bonne fan degɛ e bode ra.

⁴ I xa luti mamiloxine ti dugi ratugunxine singe ra xiin de kinkin na. I mɔn yi na liga a ratugunxin dɔnxɛ ra xiin na.

⁵ I xa luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin na, i mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne dɔnxɛ ra xiin fan na. Lutine xa lan e bode ma.

⁶ I xa suxu se xema daxin tonge suulun nafala i yi dugi ratugunxi firinne xidi e bode ra suxu seene ra. Nayi, Ala Batu Bubun yi findi se kedenna ra.”

⁷ “I xa dugi fu nun keden nafala sii xabene ra, e findi Ala Batu Bubun xunna soon na.

⁸ Dugi fu nun kedenne birin xa lan: e kuyan xa findi nongonna ye tonge saxan na, e yigbona nongonna ye naanin.

⁹ I xa dugi suulun degɛ e bode ra e danna, i senninna bonne fan degɛ e bode ra. I xa a senninden sa firinna ra bubun yetagi.

¹⁰ I xa luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin de kinkine ra, i mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne fan dɔnxɛ ra xiin de kinkine ra.

¹¹ I xa suxu se sula daxi tonge suulun nafala, i yi lutine ti suxu seene ra. Nayi, i yi bubun findi kedenna ra.

¹² Na dugin tagin naxan minixi bonne xa, na xa singan Ala Batu Bubun xanbi ra.

¹³ Dugi nongonna ye keden naxan minixi Ala Batu Bubun dɛxɔnne yi, na xa singan a dɛxɔnne ra a xunna soon na.”

¹⁴ “I xa konton kidi magbelixine degɛ e bode ra, i yi e sa bubun birin fari. I mɔn yi sube kidi fajni gbɛtɛye fan sa na fari.”

¹⁵ “I xa bubun xunna soon bun tiine rafala kasiya wudine ra.

¹⁶ Bun tiine xa kuya ayi nongonna ye fu, e yi gbo ayi nongonna ye keden e nun a tagi.

¹⁷ Bun ti kedenna kui, a xa ti farin firinna ra e bode yetagi. I xa bubun bun tiine birin ti na kiini.

¹⁸ I xa bun ti mɔxɔɲɛ rafala bubun yiifari fɔxɔn ma.

¹⁹ I xa bundɔxo gbeti daxi tonge naanin nafala. Bun ti yo bun ti, bundɔxo firin. Farin firinne xa sɔti bundɔxɔne kui.

²⁰ I xa bun ti mɔxɔɲɛ ti bubun kɔmɛn fɔxɔni,

²¹ e nun bundɔxo gbeti daxi tonge naanin, bun ti yo bun ti, bundɔxo firin.

²² I xa bun ti sennin ti bubun xanbi binni, sogegododen binni.

²³ I xa bun ti firin sa a fari bubun xanbi ra tongonne ma.

²⁴ Bun ti firin xa ti e bode xɔn mɛnni. E xidi e bode ra keli laben na han e xun tagi. Bubun tongon firinne birin xa ti na kiini.

²⁵ E birin malanxina, bun ti solomasɛɛ e nun bundɔɔ fu nun sennin. Bun dɔɔ firin bun tiine birin bun.

²⁶ I xa kasiya wudi gaalane* rafala. Suulun xa lu bubun fɔɔ kedenna bun tiine suxu seen na,

²⁷ suulun xa lu bode fɔɔn ma, suulun xa lu bubun xanbi binna ra, sogegododen binni.

²⁸ Gaalan tagi xiin bun tiine ma, na xa keli bubun fɔɔ kedenni siga han bubun bode fɔɔna.

²⁹ I xa xɛmaan sa bun tiine ma. I xa gaalane so yinle rafala xɛmaan na. I xɛmaan sa gaalane ma."

³⁰ "I xa Ala Batu Bubun ti alo a yitaxi i ra kii naxan yi geyaan fari."

³¹ "I xa kankiraan yɛ masansan taa dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, a xa rayabu maleka gubugubu kan sawura sɔɔnxine ra.

³² I xa a singan kasiya senbeten naanin na xɛma yilɛnɛnxine saxi naxanye ma, singan se xɛma daxi naxanye ma. E xa ti bundɔɔ gbeti daxi naanin kui.

³³ I xa yɛ masansan dugin singan, i Layiri Sereya Kankiraan nasoon mɛnna nin. Yɛ masansan dugin findima tagi saan nan na yire sarijanxin nun yire sarijanxi fisamantenna tagi."

³⁴ "I xa deraganla sa Layiri Sereya Kankiraan dɛ ra n solonaden na yire sarijanxi fisamantenna kui.

³⁵ I xa tabanla ti yɛ masansan dugin yetagi, bubun kɔmɛn fɔɔni. Lɛnpu dɔɔ seen xa ti tabanla yetagi, bubun yiifari fɔɔn ma."

³⁶ "Dugi sɔɔnna xa taa dugi mamiloxin nun a gbeela sɔɔn, i yi a singan Ala batu bubun dɛ ra.

³⁷ I xa singan se xɛma daxin nafala dugini ito xa e nun kasiya senbeten suulun, i xɛma yilɛnɛnxine sa e ma, i yi bundɔɔ sula daxin suulun naxulun e xa."

27

Saraxa gan daxin badena

Xorɔyaan 38.1-7

¹ "I xa saraxa ganden nafala kasiya wudin na, a kuyan xa lan nɔngɔnna yɛ suulun ma, a yigbona nɔngɔnna yɛ suulun, a yitena nɔngɔnna yɛ saxan.

² I xa feri keden keden nafala a tongon naaninne ma, e nun a fenne xa findi se kedenna ra i yi sulan sa e ma.

³ I xa a waliseene rafala sulan na: xube sa seene nun xube kɔ seene nun wuli xuya goronne nun sube tongo seene e nun tɛɛ kɔ seene.

⁴ I xa wure masɔɔnxin nafala, xuben minin naxan na. I yi tamin so yili naanin nafala sulan na wure masɔɔnxin tongon naaninne ma.

⁵ I xa wure masɔɔnxin sa saraxa ganden dɛ kinkine bun ma a yiteen tagini.

⁶ I xa kasiya tamine rafala saraxa ganden xa, i yi sulan sa e ma.

⁷ I xa tamine raso sula yinle ra alogo tamine xa lu saraxa ganden fɔɔ firinne ma, a xali seen na.

⁸ I xa saraxa ganden nafala farinne ra, a kui genla yi lu. A xa rafala alo n na a yitaxi i ra kii naxan yi geyaan fari."

Dugi sansanna fe

Xorɔyaan 38.9-20

⁹ "I xa Ala Batu Bubun nabilin sansanna ra. Sansanna yiifari fɔɔn xa kuya han nɔngɔnna yɛ kɛmɛ, a ti taa dugi fajine ra.

¹⁰ Sula senbeten mɔɔɔɔɔ xa ti sula bundɔɔ mɔɔɔɔɔ kui, e nun dugi singan se gbeti daxine xa singan gbeti gaalane* ra senbetenne longonne ra.

¹¹ Kɔmɛn fɔɔn sansanna fan xa kuya ayi han nɔngɔnna yɛ kɛmɛ, a fan yi ti taa dugi fajine ra e nun sula senbeten mɔɔɔɔɔ, sula bundɔɔ mɔɔɔɔɔ e nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane senbetenne longonne ra.

¹² Sogegododen binni, sansanna xa kuya ayi han nɔngɔnna yɛ tonge suulun, a xa ti dugine ra e nun senbeten fu, e nun bundɔɔ fu.

¹³ A sogeteden binni, soden dɛnaxan yi, sansanna mɔn xa kuya ayi han nɔngɔnna yɛ tonge suulun.

¹⁴ Koni dugine xa singan soden fɔɔ kedenni, e nun senbeten saxan nun bundɔɔ saxan han nɔngɔnna yɛ fu nun suulun.

¹⁵ Dugine xa singan soden fɔɔ bodeni, e nun senbeten saxan e nun e bundɔɔ saxan han nɔngɔnna fu nun suulun.

¹⁶ I xa dɛ raxidi dugin singan sansanna so dɛn na, naxan kuya han nɔngɔnna yɛ mɔɔɔɔɔ. Dugi sɔɔnna xa a rafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina. Senbeten naanin nun bundɔɔ naanin fan xa ti mɛnni.

¹⁷ Sansanna senbetenne birin xa ti sula bundɔɔnɛn kui, e xa tugun e bode ra gaalan gbeti daxine ra dugi singan se gbeti daxine yi singan ne ra.

¹⁸ Sansanna kuyan xa findi nɔngɔnna yɛ kɛmɛ, a yigbona nɔngɔnna yɛ tonge suulun,

* 26:26; 26:26 Nde a falama a "galalenne."

* 27:10; 27:10 Nde a falama a "galalenne."

a taa dugi fajine yitena nongonna ye suulan. Sansanna bundaxone findima sulan nan na.”

¹⁹“Se yo naxan nawalima Ala Batu Bubun wanle yi, e nun tamin naxanye gbangbanma boxoni bubun bun tiine xidi seen na, hanma sansanna xidi seen na, ne birin xa rafala sulan na.”

Lɛnpu turena

Saraxaraline 24.1-3

²⁰“I xa Isirayila kaane yamari e xa fa oliwi ture fajin na i xon, alogo lɛnpune xa dege waxatin birin.

²¹Haruna nun a diine xa lɛnpune doxo Layiri Kankiraan ye masansan dugin yetagi Naralan Bubun kui. A xa dege jinbanna ra han xotonni Alatala yetagi. Habadan sariyan nan na ra Isirayila yixeten muxune birin xa.”

28

Saraxaraline dugine

Xorɔyaan 39.1-7

¹“I xa i tada Haruna xili e nun a diine Nadaba nun Abihu nun Eleyasari e nun Itamara, e xa wali n xa Isirayila kaane tagi alo saraxaraline.

²I xa dugi sarijanxine dege i tada Haruna xa alogo a xa binyen nun xunnayerenna soto.

³I xa falan ti walikeen birin xa naxanye fatan, n bata xaxili fajin fi naxanye ma fe sifani itoe fe ra. E xa Harunaa dugine dege, alogo a xa sarijan, a yi saraxarali wanle ke n xa.

⁴E xa maraberiba sifani itoe nan dege: Kanke masaan nun saraxarali domain nun gubaan nun a doma bun bira fajin nun namuna e nun tagixidina. E xa maraberiba sarijanxini itoe dege i tada Haruna nun a diine xa, alogo e xa saraxarali wanle ke n xa.

⁵Dugi soxonne xa xemaan nawali, e nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajina.”

Saraxarali domana

Xorɔyaan 39.2-7

⁶“E xa saraxarali domain xema daxin dege gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina, a findi wali fajin na.

⁷E xa a tungunne dege, e lutine ti e xun firinne ma a xidi seen na.

⁸A tagixidi fajin fan degema na kii nin: E nun saraxarali domain xa findi kedenna ra. A rafalama xemaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin nan na.

⁹I xa onixi geme firin tongo, i yi Isirayilaa diine xinle kerenden e ma.

¹⁰Xili sennin xa lu geme kedenna ma, xili sennin yi lu gemen boden ma, fata e bari yeen ma.

¹¹I xa Isirayila kaane xinle kerenden geme firinne ma, alo taxamasenna kerendenma kii naxan yi, i yi e sa geme suxu se xema daxine kui.

¹²I xa na geme firinne ti saraxarali domain tungunne ma, alo joxo lu gemene Isirayilaa diine xon. Haruna e xinle xalima nen a tungunne ma Alatala fema joxo lu feen na e xon.

¹³I xa gemene suxu seene rafala xemaan na,

¹⁴i yi xema fajin yolonxondi firin singan e ra, naxanye denbexi alo luti firin.”

Kanke masana

Xorɔyaan 39.8-21

¹⁵“I xa kanke masaan dege, kitisa sena. A xa findi wali fajin na. I xa a rafala alo saraxarali domana. A rafala xemaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin na.

¹⁶A xa rafala tongon naaninna ra. A xa yisa firinna ra, a kuyan nun a yigbona nongonna tagi.

¹⁷I xa a rayabu geme fajin kira naanin na. I xa gemeni itoe nan sa a kira singan ma: saridon gemen nun topasi gemen nun emerodi gemena.

¹⁸A kira firindena: esikaribukili gemen nun safiri gemen nun dayimu gemena.

¹⁹Kira saxandena: opali gemen nun agati gemen nun ametisi gemena.

²⁰Kira naanindena: kirisoliti gemen nun onixi gemen nun yasipi gemena. Gemeni itoe xa sa geme suxu se xema daxine kui.

²¹Geme fu nun firinne luma Isirayilaa diine nan xili yi. Geme yo geme, i xa Isirayila bonson keden xinla kerenden a ma taxamasenna ra.

²²I xa xema yolonxondine rafala kanke masaan xa, naxanye denbexi alo lutina.

²³I xa wuredi digilixi xema daxin firin nafala i yi e so kanke masaan xunne ra.

²⁴I xa yolonxondine xidi wuredine ra kanke masaan xunne ma,

²⁵i yi e so suxu se xema daxine ra, e yi singan saraxarali domain tungun firinne ra a kanke ra.

²⁶I mon xa xema wuredi digilixi firin nafala i naxanye singanma kanke masaan sanna bun ma a kui.

²⁷I mon xa xema wuredi digilixi firin nafala i yi e singan saraxarali domain tungun firinne laben na, a tagixidin faza ra.

²⁸I xa kanke masaan wuredine nun saraxarali domain wuredine xidi e bode ra luti mamiloxin na, alogo kanke masaan nama saraxarali domain bejin.

²⁹Haruna na so yire sarijanxini waxatin naxan yi, a Isirayila diine xinle xalima nen a kanke ra kitisa seen ma, kanke masana.

Nɔxɔ lu feen nan na ra Alatala yetagi Isiray-ila diine xɔn waxatin birin.

³⁰ I xa masensen ti seene, Yurima nun Tumin sa kanke masaan yibaan kui. E xa lu Haruna kanke ra a na fa Alatala yetagi waxatin naxan yi. Nayi, Haruna Ala sagoon kolon seene xalima nen a kanke ra Isirayila kaane xa waxatin birin Alatala yetagi.”

Saraxarali dugi gbete

Xorɔyaan 39.22-31

³¹ “I xa dugi mamiloxin dege gubaan na naxan soma saraxarali domaan fari.

³² A kɔɛn xa lu a tagini, i yi dugina nde dege a rabilinni alogo a nama bo.

³³ I xa girenada wudi bogi sawurane dege gari mamiloxin nun a gbeela ra a lenbene ma, i yi xema talandine singan e longori ra.

³⁴ Xema talanne xa singan girenada wudi bogi sawurane longori ra gubaan lenben nabilinna birin yi.

³⁵ Haruna xa gubaan so a nɛma wale waxatin naxan yi alogo a nama faxa. Talanne xuiin minima nen a na so yire sarijanxini waxatin naxan yi Alatala yetagi hanma a na mini.”

³⁶ “I xa xema walaxadin nafala, i yi taxamasenni ito kerenden a ma fa fala, ‘Muxu Sarijanxina Alatala Xa.’

³⁷ I yi a xidi luti mamiloxin na namun ma a tigi ra.

³⁸ A luma nen Haruna tigi ra, Isirayila kaane hake goronne yi lu Haruna xun ma e naxanye tongoxi saraxa sarijanxine badeni. A luma nen a tigi ra waxatin birin yi alogo e xa rafan Alatala ma.”

³⁹ “I xa taa dugi fani dege doma bun biran na. I yi taa dugi fapin nafala namun na. Dugi soxonna xa tagixidin nafala.”

⁴⁰ “I xa dugine dege Harunaa diine xa, i yi tagixidine rafala e xa, i yi xun tagixidine rafala e xa alogo e xa binyen nun xunnay-erenna soɔ.

⁴¹ I xa i tada Haruna maxidi e nun a diine. I xa e xunne masusan turen na, i yi e findi saraxaraline ra, i yi e rasarijan alogo e xa saraxarali wanla ke n xa.

⁴² I xa wantanne dege e xa, e ragenla nama lu, keli e tagiin ma han e danbane.

⁴³ Haruna nun a diine xa e so benun e xa siga Naralan Bubun kui, hanma e nɛma maso saraxa ganden na walideni yire sarijanxini. Nayi, e mi yulubin tongoma e faxa. Habadan sariyan na a ra Haruna xa e nun a yixetene birin.”

29

Saraxaraline rasarijan fena

Saraxaraline 8.1-36

¹ “I xa saraxaraline rasarijan ikii nin alogo e xa wanla ke n xa: Tura bulan keden tongo e nun konton firin fe mi naxanye ra.

² I xa burun gan murutu fuɔi fapin na, buru rate se* mi naxan yi, i man yi nde gan turen naxan yi e nun buru yilenlenxine turen saxi naxanye ma.

³ I xa e sa deben kui i yi e rali n ma, e nun turaan nun kontonne.

⁴ I xa Haruna nun a diine ti Naralan Bubun de ra, i yi e maxa.

⁵ I xa dugine tongo, i yi doma bun biran nun gubaan nun saraxarali domaan nun kanke masaan nagodo Haruna ma. Saraxarali domaan xidi a tagi, a tagixidi fapin na.

⁶ I xa namun so a xun na, i yi taxamaseri sarijanxin xidi namun na.

⁷ I xa masusan turen tongo, i yi a sa Haruna xunni, a sugandi feen na.

⁸ I yi a diine fan nafa, i yi dugine ragodo e ma.

⁹ I xa e tagi xidi tagixidin na, i yi e xun tagixidine xidi. Habadan sariyan na a ra, saraxaraliyaan bata findi e gbeen na. Na kiini, i xa Haruna nun a diine dɔxɔ saraxaraliyani.”

¹⁰ “I xa turaan ti Naralan Bubun yetagi, Haruna nun a diine xa e yiine sa turaan xunna fari.

¹¹ I xa turaan kɔɛ raxaba Alatala yetagi Naralan Bubun so deen na.

¹² I xa turaan wunla tongo, i yi a sa saraxa ganden tongonne fenne ma i yii sonla ra. I xa wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma.

¹³ Ningen turen naxan birin a fatini e nun farafaran naxan a boɔɛn ma e nun a gbingi ra xeɛ firinne nun e turene, i yi ne sa teeni saraxa ganden fari.”

¹⁴ “Koni i xa turaan suben nun a kidin nun a gbiin woli teeni yamaan daaxaden fari ma. Yulubi xafari saraxan na a ra.

¹⁵ I xa konton keden tongo. Haruna nun a diine xa e yiine sa kontonna xunna ma.

¹⁶ I xa a kɔɛ raxaba, i yi a wunla tongo, i yi a so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

¹⁷ I xa kontonni bolon dungi dungin na, i yi a kui seene nun a sanne maxa, i ne sa a sube dungine nun a xunna fari.

¹⁸ I xa kontonna birin sa teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra Alatala xa, naxan xiri rafan Alatala ma. A ralima Alatala ma teen nan na.”

¹⁹ “I xa kontonna firinden tongo, Haruna nun a diine xa e yiine sa kontonna xunna ma.

²⁰ I xa a kɔɛ raxaba, i yi a wunla tongo, i yi a sa Haruna nun a diine yiifari ma tunle ra, e nun e yiifari ma yii konkoribane ra e nun

* 29:2: 29.2burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

e yiifari ma san konkoribane ra. I yi wunla so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

²¹ I xa wunla nde tongo saraxa ganden fari, e nun masusan turena, i yi a xuya Haruna nun a dagine ma, e nun a diine nun e dagine ma. Nayi, Haruna nun a diine nun e dagine sarijanma nɛn.

²² I xa kontonna turen tongo, e nun a xunla nun turen naxan a kui seene ma e nun farafaran naxan a bɔɣɛn ma e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turena, e nun a yiifari ma danbana. Amasɔɔ saraxaraliin dɔxɔ kontonna na a ra.

²³ I mɔn xa burun natetarena ndee tongo deben kui naxan Alatala yɛtagi: buru xun keden, buru keden naxan nafalaxi turen a e nun burudi keden.

²⁴ I xa ne birin so Haruna nun a diine yii, e yi e mayita Alatala ra kise ralixin na.

²⁵ Na xanbi ra, i yi e ba e yii, i yi e sa tɛɛni saraxa ganden fari, e nun saraxa gan daxina. A xirin yi rafan Alatala ma. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na.

²⁶ I xa na kontonna firinden kanken tongo i yi a mayita Alatala ra kise ralixin na. Na yi findi i gbɛɛn na.

²⁷ I xa kontonna kanken nun a danban nasarijan Haruna nun a diine xa, i naxanye ralixi n ma.

²⁸ Nanara, Isirayila kaane sube dungini itoe nan soma Haruna nun a yixɛtɛne yii, e na bɔɣɛ xunbeli saraxan ba waxatin naxan yi. Na nan luma Alatala xa.”

²⁹ “Haruna na faxa, a dugi rasarijanxine findima a diine nan gbɛɛ ra, alogo ne fan xa e so, e fan yi masusan, e dɔxɔ saraxaraliyani.

³⁰ Saraxaraliin naxan fama Haruna dangu xanbini, na a dagine soma nɛn xii solofere, benun a xa so Naralan Bubun kui walideni yire sarijanxini.”

³¹ “I xa saraxaraliin dɔxɔ kontonna tongo, i yi a subɛn yin yire sarijanxina nde yi.

³² Haruna nun a diine yi a don Naralan Bubun so dɛɛn na, e nun burun naxan deben kui.

³³ E tan nan se ralixini itoe donma naxanye bata rawali Ala solona feen nun e dɔxɔ feen nun e rasarijan feen na. Muxu gbɛtɛ nama e don, amasɔɔ e sarijan.

³⁴ Xa sube dɔnxɛn lu hanma buruna han xɔtɔnni, i xa a woli tɛɛni. A mi donma, amasɔɔ a sarijan.

³⁵ I xa a liga Haruna nun a diine xa alo n ni i yamarixi kii naxan yi. I xa xii solofere ti e dɔxɔ feen na.

³⁶ I xa tura keden ba Ala solona seen na lɔxɔ yo lɔxɔ. Na nan saraxa ganden nasarijanma, i mɔn yi a masusan turen na alogo i xa a rasarijan.

³⁷ I xa Ala solona xii solofere bun ma. Na xanbi ra, saraxa ganden sarijanma nɛn

fefe! Naxan yo nɛma a yiin dinɣɛ saraxa ganden na fɔ na xa sarijan.”

Lɔxɔ yo lɔxɔ saraxana fe Yatene 28.1-8

³⁸ “Ito nan bama saraxa ganden fari lɔxɔ yo lɔxɔ waxatin birin: yɛxɛɛ dii firin, jɛɛ keden kedenna.

³⁹ Kedenna xa ba xɔtɔnni, bonna jinbanna ra.

⁴⁰ Yɛxɛɛ singen xa ba e nun murutu fupɔi fajin kilo saxan naxan basanxi oliwi ture fajɔi litiri keden nun a tagi ra. Wudi bogi igɛna alo manpana, na litiri keden nun a tagi fan xa bɔxɔn saraxan na.

⁴¹ Yɛxɛɛn firinden xa ba jinbanna ra e nun bogise saraxan nun minse saraxana alo a bama xɔtɔnni kii naxan yi. A xirin yi rafan Ala ma. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na.

⁴² Mayixɛtɛ famatɔne xa saraxa gan daxini ito ba waxatin birin Naralan Bubun so dɛɛn na Alatala yɛtagi. N naralanma ɛ ra mɛnna nin n yi falan ti ɛ xa.

⁴³ N naralanma Isirayila kaane ra mɛnna nin, na yiren yi sarijan n ma nɔɔn xɔn.

⁴⁴ N Naralan Bubun nasarijanma nɛn e nun saraxa gandena. N yi Haruna nun a diine rasarijan alogo e xa saraxarali wanla kɛ n xa.

⁴⁵ N luma nɛn Isirayila kaane tagi, n findi e tan ma Ala ra.

⁴⁶ E a kolonma nɛn a Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e raminixi Misiran yi, alogo n xa lu e tagi. Alatala nan n tan na, e Ala.”

30

Wusulan gandena fe Xorɔyaan 37.25-28

¹ “I xa wusulan ganden nafala kasiya wudin na.

² A xa kuya yi nɔngɔnna yɛ keden, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a yitena nɔngɔnna yɛ firin. I xa feri keden nafala a tongon naaninne ma, e nun wusulan ganden yi findi se kedenna ra.

³ I xa xɛma fajin sa a fanna nun a dɛxɔnne nun a fenne ma, i yi xɛmaan sa a rabilinni a jinginne ma.

⁴ I xa tami raso yinla xɛma daxin firin nafala wusulan ganden jinginne bun ma alogo a tongo tamine xa raso a fɔxɔ firinne ra.

⁵ I xa kasiya wudin nafala tamine ra, i yi xɛmaan sa e ma.

⁶ I xa wusulan ganden ti dugin yɛtagi Layiri Sereya Kankiraan yɛ masansanxi naxan na, n solonama dɛnaxan yi, n naralanma i ra dɛnaxan yi.

⁷ Haruna xa wusulanna gan xɔtɔn yo xɔtɔn, a nɛma lɛnpune yitɔnɣɛ waxatin naxan yi.

⁸ A mən xa a gan jinbari yo jinbari, a nɛma lɛnpune radɛgɛ waxatin naxan yi. Nayi, wusulanna ganma nɛn Alatala yetagi waxati famatone birin yi.

⁹ E nama wusulanna radaxataren gan saraxa ganden fari, hanma ɛ saraxa gan daxin ba, hanma bogise saraxana, hanma ɛ minse saraxan nabɔxɔn a fari.

¹⁰ Sanɓa yi keden jɛɛn bun ma, Haruna xa yulubi xafari saraxan wunla xuya a fenne ma. Nayi, a a rasarijan jɛɛ yo jɛɛ waxati famatone yi. A sarijan Alatala yɛɛ ra yi han!"

Yamaan yatɛn nun niin xunba

¹¹ Alatala yi falan ti Musa xa, a naxa,

¹² "I na Isirayila kaane matenge waxatin naxan yi, birin xa a niin xunba saren fi Alatala ma, a nɛma tɛngɛ waxatin naxan yi. Nayi, fitina furen mi yamaan suxɛ.

¹³ Naxan yo na tɛngɛ, na xa gbeti gbanan keden fi naxan lanxi sekele tagiin ma, wure gbeti fixɛni ligaseen naxan nawalima yire sarijanxini, naxan lanxi garamu suulun ma. Gbeti gbananni itoe luma Alatala nan xa.

¹⁴ Isirayila kaan naxanye bata jɛɛ mɔxɔjɛ sɔtɔ, ne birin xa ito fi Alatala ma.

¹⁵ Se kannu nama nde sa a fari, yiigelitɔɔn nama nde ba gbeti gbanan kedenna ra, bayo ɛ niin xunba saren nan fima Alatala ma.

¹⁶ I xa xunba gbetini itoe rasuxu Isirayila kaane yii, i yi a rawali Naralan Bubun wanli. Na findima jɔxɔ lu seen nan na Isirayila kaane xɔn Alatala yetagi, a yi e niin xunba."

Ige ramara sena

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁸ "Ige ramara se sula daxin nafala maxaden na e nun a bundɔxɔn sula daxin naxan tima a bun. I xa a ti Naralan Bubun nun saraxa ganden tagi, i yi igen sa a kui.

¹⁹ Haruna nun a diine e yiine nun e sanne maxama na igen nan na.

²⁰ E na so Naralan Bubun kui waxatin naxan yi, e xa e maxa, alogo e nama faxa. E na e maso saraxa ganden na saraxa ralideni Alatala ma tɛɛn na,

²¹ e xa e yiine nun e sanne maxa, alogo e nama faxa. Habadan sariyan na a ra Haruna nun a yixɛtɛne xa waxati famatone yi."

Ture sarijanxina

²² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²³ "Wudi se xiri jaxumɛni itoe tongo: mirihi latikɔnɔnna kilo suulun, sinamon wudi xiri jaxumɛn kilo firin e nun a tagi, xaye xiri jaxumɛn kilo firin e nun a tagi,

²⁴ sinamon fuge xaren kilo suulun, e nun oliwi turen litiri sennin. E xa ne maliga liga seene ra naxanye rawalima yire sarijanxini.

²⁵ E itoe birin basan latikɔnɔnna rafala fena, e findi masusan ture sarijanxin na naxan xirin jaxun."

²⁶ "I xa Naralan Bubun nun Layiri Sereya Kankiraan masusan na ra,

²⁷ e nun tabanla nun a waliseene, e nun lɛnpu dɔxɔ seen nun a waliseene e nun wusulan gandena,

²⁸ e nun saraxa gan daxin baden nun a waliseene, e nun ige ramara seen nun a bundɔxɔna.

²⁹ I xa ne rasarijan alogo e xa sarijan fefe! Naxan yo nɛma a yiin dinjɛ e ra, fɔ a xa sarijan nɛn.

³⁰ I xa Haruna nun a diine masusan, i yi e rasarijan alogo e xa saraxarali wanla kɛ n xa."

³¹ I xa a fala Isirayila kaane xa, i naxa, "A findima n ma masusan ture sarijanxin nan na waxati famatone birin yi.

³² Muxu yo nama a sugusugu a fatin ma. Muxu yo nama a sifan nafala. A sarijan, ɛ xa a yate se sarijanxin na.

³³ Naxan yo na a sifan nafala hanma a a sa muxu gbɛtɛ ma ba saraxaraline ra, a kedima nɛn yamaan tagi."

Wusulanna

³⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Se xiri jaxumɛne tongo: mirihi latikɔnɔn xaraxin nun onixi gɛmɛ fujina e nun galibanun salenna. I mɔn yi wusulan fajin sa a fari.

³⁵ Latikɔnɔn nafalan xa e basan, a findi wusulan xiri jaxumɛn na. Fɔxɔn xa sa ayi alogo a xa ramara, a lu sarijanxi.

³⁶ I xa na nde findi a fujin na, i yi a sa Layiri Kankiraan yetagi Naralan Bubuni, n naralanma i ra dɛnaxan yi. A findima ɛ xa se sarijanxin nan na naxan sarijan han!"

³⁷ E nama wusulanni ito jɔxɔn nafala ɛ yɛtɛ xa. E xa a yate se sarijanxin na Alatala xa.

³⁸ Xa muxuna nde wusulan sifani ito rafala alogo a xa a xirin mɛ, a kedima nɛn yamaan tagi."

31

Batu bubun walikɛne fe

Xorɔyaan 35.30-35

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² "A mato, n bata Yuri a diin Besaleli sugandi, Xuru mamandenna Yuda bɔnsɔnni.

³ N bata a ralugo Alaa Nii Sarijanxin nun xaxilimayaan nun kolonna ra alogo a xa fatan wali wuyaxi kɛ,

⁴ alogo a xa nɔ wali gbeene rakamalideni, a xɛmaan nawali, e nun gbetin nun sulana,

⁵ a gɛmɛ faɲine masoli a yi e suxu seene yiton, a wudin nawali, alogo a xa wali tofaɲine ke.

⁶ N mɔn bata Dan bɔnsɔnna Axisamaki a dii Oholiyabi so a yii a mali muxun na. N mɔn bata a ragidi walikene birin xa fatan wanle ra n bata e yamari naxan ma:

⁷ Naralan Bubuna, Layiri Sereya Kankirana Ala solonama denaxan yi, e nun bubun kui seene birin,

⁸ tabanla nun a waliseene, lenpu dɔxɔ se xema daxin nun a waliseene birin, wusulan gandana,

⁹ saraxa gan daxin baden nun a waliseene birin, ige ramara seen nun a bundɔxɔna,

¹⁰ taa duguine, dugi rasarijanxine saraxarali Haruna xa, e nun duguine a diine xa saraxarali wanli,

¹¹ masusan turena, e nun wusulan xiri jaxumena yire sarijanxin xa. E xa ne birin nafala alo n na e yamarixi i ma kii naxan yi."

Matabu Lɔxɔna fe

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹³ "A fala Isirayila kaane xa, i naxa, 'E Matabu Lɔxɔne suxu. E findima nen taxamasenna ra n tan nun e tan tagi waxati famatone muxune xa, alogo e xa a kolon a n tan Alatala nan e rasarijanma.

¹⁴ E xa Matabu Lɔxɔn suxu, amasɔto a sarijan e tan yii. Xa naxan mi a suxu, a wali na lɔxɔni, a kedima nen a yamani, e yi a faxa.

¹⁵ I walima nen xii sennin, koni xii soloferede lɔxɔn findima Matabu Lɔxɔn nan na, naxan sarijan Alatala yetagi. Muxu yo na wali Matabu Lɔxɔni e xa a faxa.

¹⁶ Isirayila kaane xa Matabu Lɔxɔn suxu, e yixetene birin xa Matabu Lɔxɔn sanla raba. Habadan layirin na a ra.

¹⁷ A findima taxamasenna nan na n tan nun Isirayila tagi habadan! Amasɔto Alatala bɔxɔn nun koren daxi xii senninna bun, xii soloferede lɔxɔni a yi wanla dan, a yi a matabu.' "

Sariya walaxana fe

¹⁸ Ala to yelin falan tiye Musa xa Sinayi geyaan fari, a yi Layirin Sereya walaxa firinne so a yii, gɛmɛ walaxane Ala naxanye kerendenxi a yiin na.

32

Ninge dii sawurana

Sariyane 9.6-29

¹ Yamaan to a to a Musa yi buma gododeni geyaan fari, e yi e malan Haruna fema. E yi a fala a xa, e naxa, "Keli! I yi ala gbetene rafala en xa naxanye tima en ye ra! Musa ito, xemen naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sɔtɔxi."

² Haruna yi a fala e xa, a naxa, "E xemaan tunla soone ba e tunle ra, e nun e jaxanle

tunle ra, e nun e dii xemene nun e dii temene, e fa e ra n fema."

³ E yi e xemaan tunla soone birin ba, e fa e ra Haruna fema.

⁴ A yi e rasuxu e ra, a xemane raxulun, a yi e igen nafala jinge dii sawuran na kulunden na. E yi a fala, e naxa, "Isirayila! E gbee alane ni i ra, naxan i raminixi Misiran yamanani!"

⁵ Haruna to na to, a yi saraxa ganden nafala jinge dii sawuran yetagi. A a rali e ma, a naxa, "Tila, sanla rabama nen Alatala xa!"

⁶ Na xɔtɔn bode, e keli sinma, e yi saraxa gan daxine nun bɔɲe xunbeli saraxane ba. Yamaan yi dɔxɔ e dɛgeden nun e mindeni, e lu kele, e sabaan so.

⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Siga! Godo! Amasɔto i ya yamana, i naxan naminixi Misiran yamanani, e bata kala.

⁸ E bata kiraan fata xulen, n na e yamarixi naxan ma! E bata xema raxulunxin nafala jinge dii sawura suxuren na, e yi e xinbi sin a bun. E bata saraxane ba a xa, e yi a fala, e naxa, 'Isirayila! E gbee alane ni i ra, naxanye i raminixi Misiran yamanani.' "

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "N bata yamani ito to, yama murutɛxin na a ra.

¹⁰ Iki i xa i masiga n na. N ma xɔlɔn xa keli e xili ma, n xa e raxori. N ni i tan nan bɔnsɔn findima siya gbeen na."

¹¹ Musa yi Alatala mafan, a Ala, a naxa, "Ee! Alatala! I ya xɔlɔn kelima i ya yamaan xili ma nanfera, i naxan naminixi Misiran yamanani i senbe gbeen nun i yii barakaxin na?"

¹² Xa i ito liga, Misiran kaane a fale nen, e naxa, 'A e raminixi Misiran yi miriya paxin nan ma, alogo a xa sa e faxa geyane ma, a yi e jan bɔxɔn fari.' I ya xɔlɔ gbeen lu! I dija! I nama yihadin nagodo i ya yamaan ma!

¹³ Iburahima fe xa rabira i ma, e nun Isiyaga nun Isirayila, i ya walikene. I kɔlɔ nen i yete yi, i naxa, 'N na e bɔnsɔnna rawuyama ayi nen alo saren naxanye kore. N bɔxɔni ito birin soma i bɔnsɔnna yii nen n ni i tuli saxi naxan na, a findi e keen na habadan!'"

¹⁴ Alatala yi dija, a mi yihadin nagodo a yamaan ma, a feen naxan falaxi.

¹⁵ Musa yi xete keli geyaan fari, Layirin Sereya walaxa firinne suxi a yii. Walaxane fɔxɔ firinne birin yi sebexi.

¹⁶ Ala nan na walaxane rafala. Ala nan yi sebenla ne tixi, naxanye yi kerendenxi walaxane ma.

¹⁷ Yosuwe to yamaan sɔnxɔ xuiin me, a yi a fala Musa xa, a naxa, "Yenge so sɔnxɔn tema yamaan daaxadeni!"

¹⁸ Musa yi a yabi, "No tiine sɔnxɔ xui mi ito ra.

Muxu bɔnbɔxine sɔnxɔ xui mi ito ra.

N tan sigi sa xuiin nan mɛma.”

¹⁹ E to maso yamaan daaxaden na, e yi jinge dii sawuran to e nun bodonlane. Musa yi xɔɔ han! Walaxan naxanye yi a yii, a yi ne woli ayi, a yi e yibɔ geyaan san bun.

²⁰ E jinge diin naxan nafala, a na tongo, a yi a gan. A yi a findi a fujin na, a yi a xuya igen xun ma, a yi Isirayila kaane karahan, e yi a min.

²¹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Yamani ito nanse ligaxi i ra, alogo i xa ti e yee ra yulubi gbeeni ito ligadeni?”

²² Haruna yi a yabi, a naxa, “N kanna nama xɔɔ! I tan yetena a kolon, yamani ito jaxu.

²³ E a falaxi n xa nen, e naxa, ‘Alane rafala en xa naxanye tima en yee ra. Musa ito, xɛmɛn naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sɔɔxi.’

²⁴ N yi a fala e xa, n naxa, ‘Maxidi se xɛmaan naxanye yii, ne xa e ba!’ E yi e so n yii, n yi e woli tɛni, jinge diini ito yi mini!”

²⁵ Musa yi a to a yamaan mi yi yagima, a Haruna bata yi tin yamana yete suxutareyaan ma, e yi findi magele seen na e yaxune xa.

²⁶ Musa yi ti yamaan daaxaden so deen na, a naxa, “Naxanye Alatala xa, ne xa fa n fema!” Lewi bɔnsɔnna birin yi e malan a fema.

²⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Birin xa a silanfanna xidi a tagi. E yamaan daaxadeni siga, keli fɔɔ boden ma han bodena, birin xa a ngaxakedenna faxa e nun a lanfaan nun a dɔɔ bodena.’”

²⁸ Lewi bɔnsɔnna yi Musaa yamarin suxu, na lɔɔni muxu wuli saxan yi faxa yamaan na.

²⁹ Musa yi a fala, a naxa, “E bata rasarijan Alatala xa to, bayo e kelixi e diine nun e ngaxakedenne nan xili ma. A bata e baraka to.”

³⁰ Na xɔɔn bode, Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “E bata yulubi gbeen liga. Iki n xa te Alatala fema. Waxatina nde n na solonama e xa nen e yulubine fe ra.”

³¹ Musa yi xete Alatala fema, a naxa, “Yamani ito bata yulubi gbeen liga! E bata xɛmaan nafala suxurene ra.

³² Dija e yulubine ma! Xa na mi a ra, i xa n tan fan xinla ba i ya kitabu seɓɓin kui.”

³³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Naxan yulubin ligaxi n na, n na nan xili bama n ma kitabun kui.

³⁴ Iki siga, i yamaan xali mɛnni n denaxan falaxi. N ma malekan tima nen i yee ra. Koni a waxatin na a li, n na e jaxankatama nen e yulubine fe ra.”

³⁵ Alatala yi yamaan jaxankata fitina furen na, amasɔɔ e bata yi jinge dii sawuran nafala, Haruna naxan nafala.

33

Ala mi fa a yamaan matima

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga, keli be, i tan nun yamani ito, i naxan naminixi Misiran yamanani. E te na bɔɔni n na n de ti naxan ma fe ra, a n na a soma nen Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii. N naxa, ‘N na a soma nen i bɔnsɔnna yii.’

² N malekan nasigama nen i yee ra, alogo a xa Kanan kaane nun Amorine nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune kedi i yee ra.

³ E xa te na bɔɔni kumin nun nɔnɔn gbo denaxan yi. Koni n mi sigama e fɔɔ ra alogo n nama e faxa kira yi. Amasɔɔ yama murutɛxin nan e ra.”

⁴ Yamaan to fala xɔɔɛni itoe me, e yi sunu, muxu yo mi a maxidi seene so.

⁵ Alatala bata yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Yama murutɛxin nan e ra! Xa en birin siga waxatidi tun, n na e raxɔrima nen. Iki, e e maxidi seene ba, n xa a ragidi n naxan ligama e ra.’”

⁶ Isirayila kaane to yi kelima Horebe geyaan ma, e yi e maxidi seene ba.

Naralan Bubu singena

⁷ Musa yi darixi bubun tiye yamaan daaxaden nan fari ma wulani, a yi a xili sa “Naralan Bubuna.” Naxanye birin yi wama Alatala maxɔdin feni, ne yi sigama Naralan bubun nin, naxan yi yamaan daaxaden fari ma.

⁸ Musa nɛma yi sigɛ bubuni, yamaan birin yi kelima nen, e ti e bubune de ra, e yeen bira Musa fɔɔ ra han a so bubuni.

⁹ Musa nɛma yi soe bubuni, kundaan yi godoma nen, a ti bubun so deen na Ala nɛma yi falan tiye Musa xa waxatin naxan yi.

¹⁰ Yamaan na yi kundaan to bubun so deen na, e yi kelima nen, e Ala batu e bubune so deen na.

¹¹ Alatala yi falan tima Musa xa nen yee nun yee, alo muxun falan tima a lanfaan xa kii naxan yi. Na xanbi ra, Musa yi xɛtama nen yamaan daaxadeni, koni Nunu a dii banxulanna naxan yi Musa malima, Yosuwe, na mi yi kelima bubun kui.

Nabi Musa yi Alatala mafan

¹² Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “I a falama n xa, i naxa, ‘Ti yamani ito yee ra!’ Koni i munma a yita n na i naxan nasigama n fɔɔ ra. I bata a fala, i naxa, ‘N ni i xinla kolon, i bata n kenɛn.’

¹³ Iki, xa n bata i kenɛn, i xa n xaran i ya kirane ma. Nayi, n ni i kolonje, n yi lu i kenɛnje. A mato, i gbee siyaan nan yamani ito ra.”

¹⁴ Ala yi a yabi, a naxa, “N tan yeteen nan i matima, n yi boje xunbenla fi i ma.”

¹⁵ Musa yi a fala a xa, a naxa, “Xa en birin mi sigama, i nama nxu rakeli be.

¹⁶ A kolonma di nayi, a nxu nun i ya yamaan bata i kenɛn, xa en birin mi sigama? I ya yamaan nun bonne tagi rabama di, naxanye birin bɔxɔn fari?”

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I naxan maxɔdinxi n ma, n na a ligama nɛn, amasɔɔ i bata n kenɛn, e nun n ni i xinla kolon.”

¹⁸ Musa yi a fala, a naxa, “Awa, i ya nɔrɔn yita n na!”

¹⁹ Alatala yi a yabi, a naxa, “N na n ma nɛmaan birin nadanguma nɛn i yetagi, n yi n xinla fala, ‘Alatala.’ N hinanye naxan na, n hinanma nɛn na ra, n kininkininɛ naxan ma, n kininkininma nɛn na ma.

²⁰ Koni, i mi nɔɛ n yetagin toɛ, amasɔɔ muxun mi nɔɛ a toɛ, a lu a nii ra.”

²¹ Alatala yi a fala, a naxa, “I tima nɛn gɛmɛn fari yirena nde yi be.

²² N nɔrɔn nɛma dangue, n na i rasoma nɛn gɛmɛ yinla ra, n yi n yiin sansan i ma han n dangu.

²³ N na n yiin ba na, i n xanbin toma nɛn, koni n yetagin mi nɔɛ toɛ.”

34

Alatala xinla

Sariyane 10.1-5

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Gɛmɛ walaxa firin masoli alo a singene, i naxanye yibɔxi. N falane seɓɛma e ma nɛn naxanye yi bonne ma.

² I xa i yiton xɔtɔnni. I te Sinayi geyaan fari. I fa n nalan mɛnni geyaan xuntagi.

³ Muxu yo nama bira i fɔxɔ ra. Muxu yo nama lu geyaan mumɛɛn fari. Hali xuruse kurune nama dangu geyaan san bun.”

⁴ Musa yi gɛmɛ walaxa firin masoli alo a singene, a kurun te Sinayi geyaan fari, alo Alatala a yamari kii naxan yi. Gɛmɛ walaxa firinne yi suxi a yii.

⁵ Alatala yi godo kunda yiyani, a ti mɛnni a fɛma, a yi a xinla fala, Alatala.

⁶ A yi dangu Musa yetagi, a naxa, “Alatala! Alatala! Ala naxan kininkinin, a mɔn dija. A mi xɔlɔn xulɛn, a hinanna nun a tinxinna gbo.

⁷ A hinanma nɛn han mayixɛte wuli keden, a dija haken nun matandin nun yulubin ma. Koni, a mi yulubi kanna yatɛma tinxinden na mumɛ! A fafane haken saranma nɛn e diine ra han mayixɛte saxan hanma naanin.”

⁸ Musa yi a xinbi sin bɔxɔni mafuren! A Ala batu.

⁹ A yi a fala, a naxa, “Marigina, xa n bata i kenɛn, en birin xa siga. Hali yama murutɛxin na a ra, i xa nxu mafelu nxɔ hakɛne nun yulubine ra, i nxu findi i gbeen na.”

Xorɔyaan 23.14-19 nun Sariyane 7.1-5 nun 16.1-17

¹⁰ Alatala yi a yabi, a naxa, “N layirin xidima nɛn en tagi. N kabanakone ligama nɛn Isirayila yamaan birin yɛɛ xɔri naxanye munma liga yamana yo yi dunuja yi. Siyaan naxanye birin i rabilinxi, ne n ma kabanako wanla toma nɛn n naxan ligama ɛ xa.”

¹¹ “N na i yamarima naxan ma to, i xa na suxu. N Amorine nun Kanan kaane nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune kedima nɛn i yɛɛ ra.

¹² ɛ soma yamanan naxan yi, ɛ nun mɛn kaane nama layiri yo xidi alogo e nama ɛ raso tantanni.

¹³ ɛ xa e saraxa gandene nun e kide gɛmɛne birin kala. ɛ yi e Asera kide gbindonne seɓɛ, ɛ yi e suxurene birin gan.”

¹⁴ ɛ nama ala gbɛte batu, amasɔɔ Alatala xɔxɔlɔn, a xili nɛn “Ala xɔxɔlɔnxina.”

¹⁵ ɛ nun yamanan ito muxune nama layiri yo xidi, alogo e nɛma e yetɛ xɔsima e alane fɛma, e saraxane ba e xa, e nama ɛ xili. ɛ nama e saraxane don.

¹⁶ ɛ nama e dii tɛmɛne tongo ɛ dii xɛmɛne xa e naxanle ra, alogo e dii tɛmɛne nɛma e yetɛ raxɔsima e alane fɛma, e nama ɛ diine maxaran e yi bira e fɔxɔ ra.

¹⁷ I nama suxurene rafala wure raxulunxin na.

¹⁸ I xa Buru Tetaren Sanla raba. Xii solofere bun ma, i xa buru ratetaren don alo n ni i yamari kii naxan yi. Ito liga a waxatini Abiba kiken na, amasɔɔ i minixi Misiran yi na kiken nan na.

¹⁹ N gbeen nan dii singene birin na e nun xuruseene dii xɛmɛ singene birin, yɛxɛne nun siine nun jingene.

²⁰ Xa sofali dii xɛmɛ singen na a ra, i xa a xunba yɛxɛɛ diin na hanma sii diina. Koni, xa i mi a xunba, i xa a kɔɛn gira, i yi a faxa. I mɔn xa i ya dii xɛmɛ singene birin xunba. Muxu yo nama fa n yetagi n kise mi a yii.

²¹ I walima nɛn xii sennin, i yi i matabu xii soloferede lɔxoni. I xa i matabu, hali xɛɛ bi waxatin nun se xaba waxatini.

²² I xa Xunsagine Sanla raba, i na se xaban fɔlɔ waxatin naxan yi. I xa Se Xaba Dɔnxɛn sanla raba jɛɛ rajanni.

²³ Yamaan birin xa fa Marigina Alatala yetagi dɔxɔ saxan jɛɛn bun ma, Isirayilaa Ala.

²⁴ Amasɔɔ n siyane kedima nɛn i yɛɛ ra, n yi i ya bɔxɔn nagbo ayi alogo muxu yo nama i ya yamanan yenge, i nɛma sigɛ Alatala i ya Ala yetagi waxatin naxan yi, han dɔxɔ saxan jɛɛn bun ma.

²⁵ I nama buru ratexin sa saraxa yo fari i naxan bama n xa. I mɔn nama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan namara han xɔtɔnni.

²⁶ I xa fa i ya xɛɛn bogise singe fajine ra Alatalaa banxini, i ya Ala.

I nama sii diin jin a nga xijɛ igen na.

²⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Falani itoe seɓe, amasɔtɔ n layirin xidima en tagi falani itoe nan xɔn e nun Isirayila kaane.”

²⁸ Musa yi lu Alatala fɛma soge tonge naanin nun kɛe tonge naanin. A mi donse don, a mi ige min. Alatala yi layirin falane seɓe walaxane ma, Yamari Fu.

Nabi Musa yetagin nɔrɔna

²⁹ Musa to godo Sinayi geyaan fari, Layirin Sereya walaxa firinne suxi a yii, a mi yi a kolon xa a yetagin mayilenma, amasɔtɔ a bata yi falan ti Ala xa.

³⁰ Haruna nun Isirayila kaane birin yi Musa toma, a yetagin yi mayilenma. E yi gaxu e masoɛ a ra.

³¹ Musa yi e xili. Nanara, Haruna nun yamaan kuntigine birin yi fa a fɛma, a falan ti e xa.

³² Na xanbi ra, Isirayila kaane birin yi e maso Musa ra, a yamarine birin so e yii Alatala naxanye fixi a ma Sinayi geyaan fari.

³³ Musa to yelin falan tiyɛ e xa, a yi dugi yalanxin so a yetagin xun na.

³⁴ Musa nɛma yi fɛ Alatala yetagi falatideni a xa, a yi dugin bama nɛn han a yi mini. A to yi minima, a yi a falama nɛn Isirayila kaane xa naxan yi yamarixi.

³⁵ Isirayila kaane yi a toma a a yetagin mayilenma. Musa yi dugi yalanxin sama nɛn a yetagin ma han a yi so falatideni Ala xa.

35

Matabu Lɔxɔna

¹ Musa yi Isirayila yamaan birin malan, a yi a fala e xa, a naxa, “Alatalaa yamarine nan itoe ra:

² Xii sennin bun ma, ɛ xa wanla kɛ, koni xii soloferede lɔxɔn sarɔjan. Matabu Lɔxɔn na a ra naxan nasarijanxi Alatala xa. Muxu yo na wali na lɔxɔni ɛ xa a faxa.

³ ɛ nama tɛɛn nadegɛ ɛ konne yi Matabu Lɔxɔni.”

Yii malanna lan Ala Batu Bubun ti feen ma

Xorɔyaan 25.1-7 nun 39.32-41

⁴ Musa yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi:

⁵ ɛ xa fa yii malan seene ra Alatala xa ɛ jɛnige fajin na: xɛmana, ghetina, sulana,

⁶ gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajina, e nun sii xabe dugine,

⁷ konton kidi magbelixine, sube kidine, kasiya wudina,

⁸ lɛnpu turena, se xiri jaxumɛne naxan sama se masusan turenɛ, e nun wusulan xiri jaxumɛna,

⁹ onixi gɛmɛ tofajine, e nun gɛmɛ tofajin gbetene saraxarali domain nun a kanke masaan nayabu seen na.”

Xorɔyaan 39.32-43

¹⁰ “Naxanye birin fatan walideni ɛ yɛ, ne xa fa seni itoe rafaladeni Alatala naxanye yamarixi:

¹¹ Ala Batu Bubun nun a xunna sona, a suxu seene, a bun tiine, a gaalane,* a sɛnbɛtɛnne, e nun a bundɔxɔne;

¹² Layiri Kankirana, a tongo tamine, a dɛraganla, e nun a yɛ masansan dugina;

¹³ tabanla nun a tongo tamine, a waliseene birin, e nun buru ralixina;

¹⁴ lɛnpu dɔxɔ seen nun a waliseene, a lɛnpune, e nun a turen naxan bubuni yalanma;

¹⁵ wusulan ganden nun a tongo tamine, masusan turena, wusulan xiri jaxumɛna, dugin naxan singanxi Ala Batu bubun so dɛɛn na;

¹⁶ saraxa gan daxi baden nun a wure masɔxɔnxina, a tongo tamine, e nun a waliseene birin; ige sa se sula daxin nun a bundɔxɔna;

¹⁷ sansan dugine, a sɛnbɛtɛnne, e bundɔxɔne, e nun dugin naxan singanxi sansanna so dɛɛn na;

¹⁸ tamin naxanye gbangbanma bɔxɔni Ala Batu Bubun xidi seen na, e nun sansanna gbeene nun e lutine;

¹⁹ taa dugi naxan soma walideni yire sarɔjanxini, dugi rasarijanxine saraxarali Haruna xa, e nun a diine gbeen naxanye soma saraxa ralideni.”

²⁰ Isirayila yamaan birin yi keli Musa fɛma.

²¹ Naxanye birin a jɛnige, ne yi fa kiseene ra Alatala xa, Naralan Bubun wanla fe ra, e nun dugi rasarijanxine rafala fena.

²² Xɛmɛn nun jaxanla, naxanye jɛnigen yi fan, ne yi fa xɛma maxidi seen sifan birin na, tunla soone, wuredine, jɛrɛne, e yi e fi Alatala ma kise ralixin na.

²³ Gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajina, sii xabe dugine, konton kidi magbelixine e nun sube kidine yi naxanye yii, e yi fa ne ra.

²⁴ Naxanye yi fama gbetin nun sulan na, ne yi na findi kiseen na Alatala xa. Kasiya wudin yi naxanye yii, ne yi fa ne ra walideni.

* 35:11. 35.11 Nde a falama a “galalenne.”

²⁵ Naxalan walikene birin yi garini tɔn e fa a ra, a mamiloxin nun a gbeela, hanma taa dugina, e naxanye wurundun.

²⁶ Naxalan walikɛ gbɛtɛye yi sii xabe dugin wurundun naxanye yi wama a liga feni e nun naxanye fatan.

²⁷ Yamaan kuntigine yi fa onixi gɛmɛne ra e nun gɛmɛ tofani gbɛtɛye saraxarali do-maan nun kanke masaan nayabu seene ra.

²⁸ E yi fa se xiri naxumɛne nun oliwi turen na lɛnpun nun masusan turena fe ra e nun wusulan xiri naxumɛna.

²⁹ Isirayila kaa nɛnige faɛnine birin, xɛmɛn nun naxanla, e birin yi fa e kiseen na Alatala xɔn wanle kɛ feen na Alatala naxanye yamarixi e ma fata Musa ra.

Batu bubun walikene

Xorɔyaan 31.2-6

³⁰ Musa yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E a mato, Alatala bata Yuri a dii Bɛsɛlɛli sugandi, Xuru mamandenna, Yuda bɔnsɔnni.

³¹ A bata a ralugo Alaa Nii Sarijanxin nun xaxilimayaan nun kolonna ra, alogo a xa fatan wali wuyaxi kɛ,

³² alogo a xa nɔ wali gbeene rakamali-deni, a xɛmaan nawali, e nun gbetin nun sulana,

³³ a gɛmɛ faɛnine masoli, a yi e suxu seene yiton, a wudin nawali, alogo a xa wali tofajine kɛ.

³⁴ Ala mɔn bata tin a xa fatan xaranna tiyɛ, e nun Axisamaki a dii Oholiyabi, Dan bɔnsɔnni.

³⁵ Ala bata tin e fatan wanla sifan birin na, e gɛmɛne masoli, e wanle yɛba, e dagine sɔxɔn, a mamiloxin nun a gbeela, e nun taa dugi faɛnina. E fatan wanla sifan birin yɛbadeni.”

36

¹ “Bɛsɛlɛli nun Oholiyabi, e nun walikene birin, Alatala xaxilimayaan nun kolonna fi naxanye ma alogo e xa nɔ yire sarijanxin wanle birin kɛdeni, e xa wanla fɔlɔ alo Alatala a yamarixi kii naxan yi.”

² Musa yi Bɛsɛlɛli nun Oholiyabi xili, e nun walikene birin Alatala xaxilimayaan fi naxanye ma, e nun naxanye yi waxi wanle kɛ feni.

³ Isirayila kaane fa kiseen naxanye ra yire sarijanxin ti feen na, Musa yi ne birin taxu walikene ra. Muxune mɔn yi fama kiseene ra Musa fema xɔtɔn yo xɔtɔn.

⁴ Nayi, muxun naxanye birin yi yire sarijanxin wanla kɛma, ne birin yi e wanle bɛɛin e siga,

⁵ e fa a fala Musa xa, e naxa, “Yamaan fama se wuyaxi ra. E bata a radangu ayi. Alatala naxan yamarixi wanla kɛ feen na, a bata gbo na xa.”

⁶ Musa yi yamarin fi mafuren, a xa fala yamaan daaxaden birin yi, a naxa, “Xɛmɛn nun naxanla, muxu yo nama fa kiseene ra yire sarijanxin wali feen na.” Nayi, e yi ba fɛ kiseene ra.

⁷ Amasɔtɔ kiseen naxanye bata yi sɔtɔ ne yi wanla rajanyɛ nɛn.

Ala Batu Bubun ti fena

Xorɔyaan 26.1-37

⁸ Walikɛ xaxilimane yi Ala Batu Bubun nafala taa dugi kuye faɛni fu ra, a mamiloxin nun a gbeela. E yi a rayabu maleka gubugubu kan sawura sɔxɔnxine ra.

⁹ Dugine birin yi lan: a kuyan nɔngonna yɛ mɔxɔɛn nun solomasɛxɛ, a yigbona nɔngonna yɛ naanin.

¹⁰ E yi dugi suulun dɛgɛ e bode ra, dugi suulunna bonne fan yi dɛgɛ e bode ra.

¹¹ E yi luti mamiloxine ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkin na. E mɔn yi na liga a ratugunxin bonne dɔnxɛ ra xiin na.

¹² E yi luti tonge suulun ti taa dugi ratugunxine singe ra xiin na, e mɔn yi luti tonge suulun ti taa dugi ratugunxine firinden dɔnxɛ ra xiin na, lutine yi lanxi e bode ma.

¹³ E yi a suxu seen xɛma daxin tonge suulun nafala, e yi dugi ratugunxi firinne xidi e bode ra suxu seene ra. Ala Batu Bubun yi findi se kedenna ra.

¹⁴ E yi dugi fu nun keden nafala sii xabene ra, e findi Ala Batu Bubun xunna soon na.

¹⁵ Dugi fu nun kedenne birin yi lan. Keden kuya yi nɔngonna yɛ tonge saxan. Keden yi gbo nɔngonna yɛ naanin.

¹⁶ E yi dugi suulun dɛgɛ e bode ra e danna, e dugi senninna bonne fan dɛgɛ e bode ra.

¹⁷ E yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkine ra, e mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne fan dɔnxɛ ra xiin dɛ kinkine ra.

¹⁸ E yi suxu se sula daxin tonge suulun nafala alogo e xa bubun xidi, a findi kedenna ra.

¹⁹ E yi konton kidi magbelixine dɛgɛ e bode ra, e yi e sa bubun birin fari. E mɔn yi sube kidi faɛni gbɛtɛye fan sa na fari.

²⁰ E yi bubun xunna soon bun tiine rafala kasiya wudin na.

²¹ Bun tiine yi kuya nɔngonna yɛ fu, e yigbona nɔngonna yɛ keden e nun a tagi.

²² Bun tiin yi findi farin firinna ra e bode yetagi. E yi bubun bun tiine birin ti na kiini.

²³ E yi bun ti mɔxɔɛn rafala bubun yiifari fɔxɔn ma.

²⁴ E yi bundɔxɔ gbɛti daxin tonge naanin nafala bun tiine xa. Bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin. Farin firinne yi sɔti bundɔxɔne kui.

²⁵ E yi bun ti mɔxɔɛn ti Ala Batu Bubun kɔmɛn fɔxɔni,

²⁶ e nun bundɔxɔ gbeti daxin tonge naanin, bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin.

²⁷ E yi bun ti sennin ti bubun xanbin na sogegododen binni.

²⁸ E mɔn yi bun ti firin sa a fari bubun xanbi ra tongonne ma.

²⁹ Bun ti firin yi ti e bode xɔn mɛnni. E yi xidi e bode ra keli laben na han e xun tagi. Tongon firinne birin yi ti na kiini.

³⁰ Nayi, bun ti solomasɛɛ yi ti na e nun bundɔxɔ fu nun sennin. Bun dɔxɔ firin yi lu bun tiine birin bun.

³¹ E yi kasiya wudi gaalane* rafala: suulun yi lu bubun fɔxɔ kedenna bun tiine suxu seen na,

³² suulun yi lu bode fɔxɔn ma, suulun yi lu bubun xanbi binna ma sogegododen binni.

³³ Gaalan tagi xiin bun tiine ma, na yi rafala gaalan kedenna ra alogo a xa keli bubun fɔxɔ kedenni siga han bubun bode fɔxɔna.

³⁴ E yi xɛma yilenlɛnxine sa bun tiine ma. E yi gaalane so yinle rafala xɛmaan na. E yi xɛma yilenlɛnxine sa gaalane ma.

³⁵ E yi kankiraan yɛ masansan taa dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e yi a rayabu maleka sawura sɔxɔnxine ra.

³⁶ E yi a singan kasiya sɛnbɛtɛn naanin na xɛma yilenlɛnxine yi saxi naxanye ma. E yi xɛma singan seene ti e ma. E yi sɛnbɛtɛnne ti bundɔxɔ gbeti daxi naanin kui.

³⁷ Dugi sɔxɔnne yi dɛ raxidi taa dugin nafala bubun so dɛɛn na gari mamiloxin nun a gbeela ra.

³⁸ E yi sɛnbɛtɛn suulun gbɛtɛye rafala dugin xa e nun a singan seene. E yi xɛma yilenlɛnxine sa sɛnbɛtɛnne xuntagine ma, e bundɔxɔ sula daxi suulun nafala e xa.

37

Layiri Kankiranafe

Xorɔyaan 25.10-20

¹ Besalɛli yi kasiya wudi kankiraan nafala: A kuyana nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

² A yi xɛma fajɪ yilenlɛnxine sa a fanna nun a kuiin ma, a yi a dɛ kinkin fan nabilin xɛmaan na.

³ A yi a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na a san naaninne ma, firin fɔxɔ kedenni, firin bode fɔxɔni.

⁴ A yi kasiya tami firin nafala, a yi xɛma yilenlɛnxine sa e ma.

⁵ A yi tamine raso xɛma yinle ra kankiraan dɛxɔnne yi, alogo e xa findi kankiraan xali seen na.

⁶ A yi xɛma dɛraganla rafala kankiraan ma, Ala solonadena. A yi kuya nɔngɔnna yɛ

firin e nun a tagi, a yi gbo nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

⁷ A yi maleka gubugubu kan sawura firin nafala xɛma bɔnbɔxin na, e ti kankiraan dɛraganla fɔxɔ firinne ma.

⁸ A maleka sawura keden ti fɔxɔ kedenni, a yi a firinden ti bode fɔxɔni. Maleka sawurane nun kankiraan dɛraganla yi findi se kedenna ra.

⁹ Maleka sawurane gubugubune yi bandunxi e xun ma, e yi felenxi kankiraan dɛraganla ma. Maleka sawurane yɛ rafindixi e bode ma, e xun sinxi kankiraan dɛraganla ma.

Buru Rali Tabanlafe

Xorɔyaan 25.23-29

¹⁰ E yi kasiya wudin tabanla rafala: a kuyana nɔngɔnna yɛ firin, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

¹¹ E yi xɛma fajɪ yilenlɛnxine sa a ma, e a dɛ kinkin nabilin xɛmaan na.

¹² E yi farinna sa tabanla jinginna ma a rabilinni. Farinni gboon yi lanxi muxun yii kuiin nan ma. E yi xɛmaan sa farinna dɛ kinkine ma.

¹³ E yi a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na tabanla tongon naaninne ma a sanna ma.

¹⁴ Tamine so yinle yi lu a dɛ kinkine ra, tamine soon naxanye ra tabanla xali seen na.

¹⁵ E yi kasiya tamine rafala, e yi xɛma yilenlɛnxine sa e ma, e findi tabanla xali seen na.

¹⁶ E yi a goronne nun waliseene rafala xɛma fajɪn na, e nun a igelengenne minse saraxane rabɔxɔnma naxanye ra.

Lenpune dɔxɔ sena

Xorɔyaan 25.31-39

¹⁷ E yi lenpun dɔxɔ seen nafala xɛma bɔnbɔxi fajɪn na. A sanna nun a yiine yi rayabu se fuge sawurane ra. Se kedenna nan yi e birin na.

¹⁸ Yii sennin nan yi tixi a fɔxɔ firinne ma: lenpu dɔxɔde yire saxan yi lu a fɔxɔ kedenni, yire saxan a fɔxɔ bodeni.

¹⁹ Amandi wudi fuge sawura saxan saxan yi rafala a yii senninna birin ma a rayabu seen na.

²⁰ Amandi wudi fuge sawura naanin yi rafala a binla fan ma.

²¹ Keden yi rafala a tangbaxi singen bun ma, keden a firinden fan bun ma, e nun keden a saxanden bun. E birin malanxina yii sennin.

²² Se kedenna nan yi a se fuge sawurane nun a yiine ra, e birin yi rafalaxi xɛma fajɪ bɔnbɔxin nan na.

* **36:31; 36:31** Nde a falama a "galalenne."

²³ E yi lenpu solofere rafala xema fajin na, e nun e waliseene nun xube ko seene.

²⁴ E lenpun dɔxɔ seen nun a waliseene rafala xema fajin kilo tonge saxan nan na.

*Wusulan ganden
Xorɔyaan 30.1-5*

²⁵ E yi wusulan ganden nafala kasiya wudin na. A kuyana nɔngɔnna ye keden, a yigbona nɔngɔnna ye keden, a yitena nɔngɔnna ye firin. E yi fenne rafala a tongon naaninne ma. E yi findi se kedenna ra.

²⁶ E yi xema fapi yilenlɛnxine sa a fanna nun a dɛxɔnne nun a fenne ma. E yi xemaan sa a rabilinni a jinginne ma.

²⁷ E yi tami raso yinla xema daxin firin firin nafala wusulan ganden jinginne bun ma alogo a tongo tamine xa raso a fɔxɔ firinne ra.

²⁸ E yi kasiya wudin nafala tamine ra, e yi xema yilenlɛnxine sa e ma.

Xorɔyaan 30.22-38

²⁹ Wusulan nafalane yi masusan ture sarɔjanxin nun wusulan xiri jaxumen nafala.

38

*Saraxa gan daxin badena
Xorɔyaan 27.1-8*

¹ E yi saraxa ganden nafala kasiya wudin na, a kuyana nɔngɔnna ye suulun, a yigbona nɔngɔnna ye suulun, a yitena nɔngɔnna ye saxan.

² E yi fenne rafala a tongon naaninne ma. Saraxa ganden nun a fenne yi findi se kedenna ra, e sula yilenlɛnxine sa e ma.

³ E yi a waliseene rafala sulan na: xube sa seene nun xube ko seene nun wuli xuya goronne nun sube tongo seene, e nun tɛɛ ko seene.

⁴ E yi wure masɔxɔnxin nafala xuben minin naxan na. A yi lu saraxa ganden dɛ kinkine bun ma saraxa ganden teen tagini.

⁵ E yi tamin so yili naanin nafala sulan na a wure masɔxɔnxin tongon naaninne ma.

⁶ E yi kasiya tamine rafala saraxa ganden xa, e sula yilenlɛnxine sa e ma.

⁷ E yi tamine raso sula yinle ra alogo tamine xa lu saraxa ganden fɔxɔ firinne ma a xali seen na. E yi a rafala farinne ra, a kui genla yi lu.

Ige ramara sena

⁸ Walikɛ naxanla naxanye yi Naralan Bubun so dɛɛn na, ne yi e mato kikene so e yii, e yi ige ramara seen nun a bundɔxɔn nafala ne sulan na.

*Dugi sansanna
Xorɔyaan 27.9-19*

⁹ E yi Ala Batu Bubun nabilin sansanna ra. Sansanna yiifari fɔxɔn yi kuya ayi han nɔngɔnna ye kɛmɛ, a ti taa dugi fajine ra.

¹⁰ Sula senbeten mɔxɔɲɛ yi ti sula bundɔxɔ mɔxɔɲɛ kui. Dugi singan se gbeti daxine yi singan gbeti gaalane* ra senbetenne longonne ra.

¹¹ Kɔmɛn fɔxɔn sansanna fan yi kuya ayi han nɔngɔnna ye kɛmɛ, a fan yi ti sula senbeten mɔxɔɲɛ ra e nun sula bundɔxɔ mɔxɔɲɛ e nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane senbetenne longonne ra.

¹² Sansanna yi kuya ayi sogegododen binni han nɔngɔnna ye tonge suulun. A yi ti dugine ra e nun senbeten fu nun bundɔxɔ fu nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane.

¹³ Sansanna yi kuya ayi a sogeteden binni soden dɛnaxan yi, han nɔngɔnna ye tonge suulun.

¹⁴ Dugine yi singan soden fɔxɔ kedenni, e nun senbeten saxan nun e bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna ye fu nun suulun.

¹⁵ Dugine yi singan soden bode fɔxɔni, e nun senbeten saxan e nun bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna ye fu nun suulun.

¹⁶ Bubun sansanna dugine birin yi rafalaxi taa dugi fajin nan na.

¹⁷ Senbetenne bundɔxɔne birin yi rafalaxi sulan nan na. E dugi singan seene nun gaalane yi rafalaxi gbetin nan na. Gbeti yilenlɛnxine yi saxi senbetenne fan xuntagine ma. Sansanna senbetenne birin yi tugunxi e bode ra gbeti gaalane nan na.

¹⁸ Dugi sɔxɔnne yi so dɛɛn dɛ raxidi dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina. A yi kuya han nɔngɔnna ye mɔxɔɲɛ. A yi mate han nɔngɔnna ye suulun alo sansanna dugin bonne.

¹⁹ Senbeten naanin nun bundɔxɔ naanin fan yi ti mɛnni. E dugi singan seene nun gaalane yi rafalaxi gbetin nan na. Gbeti yilenlɛnxine yi saxi e xuntagine ma.

²⁰ Tami dungin naxanye yi gbangbanma bɔxɔni bubun bun tiine nun sansanna senbetenne xidi seene ra, ne birin yi rafalaxi sulan nan na.

²¹ Waliseene yatene nan itoe ra naxanye rawali Ala Bubun tideni, Layirin Sereyaan bubun naxan kui. Musa nan Lewi bɔnsɔnna muxune yamari, e yi e seɓɓe saraxarali Harunaa dii Itamara xun matoon bun ma.

²² Yuri a dii Beɓaleli, Xuru mamandenna Yuda bɔnsɔnni, na yi seen birin nafala Alatala Musa yamari naxanye ma.

²³ E nun Oholiyabi nan yi a ra, Axisamaki a diina, Dan bɔnsɔnni. Walikɛɛn nan yi a ra naxan fatan wanle yɛbadeni. Dugi sɔxɔnna nan mɔn yi a ra naxan yi gari

* 38:10; 38:10 Nde a falama a "galalenne."

mamiloxin nun a gbeela rawalima e nun taa dugi fajina.

²⁴ Xema kise ralixin naxanye birin yi rawalima yire sarijanxin tideni, ne yi lanxi kilo keme solomasexe kilo tonge solofere kilo solofere garamu keme saxan nan ma. A maliga yire sarijanxin ligaseen nan na.

²⁵ Yamaan fa gbetin naxan na, na to tenge, na lan kilo wuli saxan kilo fu nun solofere garamu keme solofere nun tonge suulun nan ma. A maliga yire sarijanxin ligaseen nan na.

²⁶ Xemen naxanye barin bata yi nee mɔxɔne ti, ne to tenge, e birin gbeti gbanan keden keden nan fi gbeti gbanan naxan lan garamu suulun ma. A maliga yire sarijanxin ligaseen nan na. Xeme wuli keme sennin wuli saxan keme suulun tonge suulun nan tenge.

²⁷ E gbetin kilo wuli saxan nan naxulun gbeti bundoxo kemene rafala seen na yire sarijanxin nun a ye masansan dugin xa, kilo tonge saxan saxan.

²⁸ Na gbeti kilo fu nun solofere garamu keme solofere tonge suulunna naxan lu, e dugi singan seene nun gaalane rafala na ra, e mon yi gbetin sa senbetenne xuntagine ma.

²⁹ Sula kise ralixine lan kilo wuli firin keme mɔxɔnen nun naanin nan ma.

³⁰ E yi bundoxone rafala na ra Naralan Bubun soden xa e nun sula saraxa ganden nun a wure masoxonxin nun a goronne birin,

³¹ sansanna bundoxone, a soden fan gbeene, e nun bubun nun sansanna xidi seen gbangban daxine.

39

Saraxaraline dugine

¹ E gari mamiloxin nun a gbeela naxanye soto, e dugine rafala ne nan na wali ke seen na yire sarijanxini. E mon yi doma rasarijanxine rafala Haruna xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Saraxarali domana

Xorɔyaan 28.6-14

² E yi saraxarali doma xema daxin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina.

³ E yi xemaan bonbo han a denfeten. E yi a yibolon luti xunxurine ra alogo a xa basan gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina, a findi wali tofajin na.

⁴ E yi a tungunne dege, e lutine ti e xun firinne ra a xidi seen na.

⁵ A tagixidi fajin fan yi dege na kiini. E nun saraxarali domaan yi findi se keddenna ra. A rafala xemaan na, e nun gari mamiloxin nun a gbeela, e nun taa dugi fajina alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁶ E yi onixi gemene ti gema suxu seen xema daxine ra, e Isirayilaa diine xinle kerenden onixi gemene ma a fajin na.

⁷ E yi na gemene ti saraxarali domaan tungunne ma joxo lu feen na Isirayilaa diine xon alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Kanke masana

Xorɔyaan 28.15-28

⁸ E yi kanke masaan dege, kitisa sena. A yi findi wali fajin na. E yi a dege alo saraxarali domana, e a rafala xemaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin na.

⁹ A rafalaxi tongon naaninna ra, alogo a xa yisa firinna ra, a kuyan nun a yigbona nongonna tagi.

¹⁰ E yi a rayabu gema fajin kira naanin na. E gemeni itoe nan sa a kira singen ma: saridon gemen nun topasi gemen nun emerodi gemena.

¹¹ A kiraan firindena: esikaribukili gemen nun safiri gemen nun dayimu gemena.

¹² Kiraan saxandena: opali gemen nun agati gemen nun ametisi gemena.

¹³ Kiraan naanindena: kirisoliti gemen nun onixi gemen nun yasipi gemena. Gemeni itoe xa sa suxu se xema daxine kui.

¹⁴ Na gema fu nun firinne luma Isirayilaa diine nan xili yi. Gema yo gema, Isirayila banson keden xinla yi kerenden a ma taxamasenna ra.

¹⁵ E yi xema yolonxondine rafala kanke masaan na, naxanye denbexi alo lutina.

¹⁶ E yi xidi se xema daxi firin nun xema wuredi digilinxir firin nafala, e yi wuredine so kanke masaan xunne ra.

¹⁷ E yi yolonxondine xidi wuredine ra kanke masaan tungunne ma,

¹⁸ yolonxondine yi ti xidi se firinne ra alogo e xa tugun saraxarali domaan tungunne ra a kanke ra.

¹⁹ E mon yi xema wuredi digilinxir firin nafala e naxanye singan kanke masaan san bun ma, kanke masaan de kinkin kui.

²⁰ E yi xema wuredi firin nafala, e yi e xidi saraxarali domaan tungun firinne laben na, a tagixidin faja ra.

²¹ E yi kanke masaan wuredine nun saraxarali domaan wuredine xidi e bode ra luti mamiloxin na, alogo kanke masaan nama saraxarali domaan bejin alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Saraxarali dugi gbete

Xorɔyaan 28.31-43

²² Dugi soxonna nde yi saraxarali domaan gubaan dege dugi mamiloxin na.

²³ A kosen yi lu a tagi, e yi dugina nde dege a kosen nabilinni alogo a nama bo.

²⁴E yi girenada wudi bogi sawurane dege a lenbene ma gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina.

²⁵E yi xema talandine rafala, e yi e xidi a lenbene ma girenada wudi bogine longori ra.

²⁶Xema talanne yi xidi girenada bogi sawurane longori ra gubaan lenben nabilinni. A yi na nan soma a nema yi wale waxatin naxan yi alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁷Dugi soxonna nde yi doma bunbirane dege taa dugi fajin na Haruna nun a diine xa.

²⁸e nun taa dugi namu fajin nun taa dugi xuntagi xidine nun taa dugi wantan fajine.

²⁹Dugi soxonna nde yi taa dugi fajin nafala tagi xidin na e nun gari mamiloxin nun a gbeela alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰E yi xema walaxa xurudin nafala taxamaseri rasarijanxin na, e yi a sebe a fari alo taxamasenna fa fala, "Muxu Sarijanxina Alatala Xa."

³¹E yi a xidi luti mamiloxin na namun tigi ra alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

*Nabi Musa yi Batu Bubun mato
Xorɔyaan 35.10-19*

³²Naralan Bubuna Ala batuma denaxan yi, na wanla birin yi kamali. Isirayila kaane yi a birin ke alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³³E yi fa bubun na Musa fema: bubun nun a waliseene birin, a dugi singan seene nun a bun tiine nun a gaalane nun a senbetenne nun a bundoxone

³⁴nun a xunna soon naxan nafala kon-ton sube kidi magbelixine ra, e nun na fan xunna soon naxan nafala kidi fajine ra nun a ye masansan dugin

³⁵nun Layiri Sereya Kankiraan nun a tongo tamine nun a deraganla Ala solonama denaxan yi

³⁶nun tabanla nun a goronne birin nun Buru Ralixin

³⁷nun xema lenpu dexo seen nun a lenpune nun a waliseene nun turen naxan sama a kui

³⁸nun saraxa gande xema daxon nun masusan turen nun wusulan xiri jaxum:nun nun bubun soden de raxidi dugin

³⁹nun saraxa gande sula daxon nun a wure masoxnxin nun a tongo tamine nun a goronne nun ige ramaraden nun a bundoxon

⁴⁰nun sansan dagine nun a senbetenne nun bundoxone nun a soden de raxidi dugin nun sansanna lutine nun xidi seen ghangban tamine nun Naralan Bubuna waliseene birin Ala batuma denaxan yi

⁴¹e nun taa dugi domane saraxaraline xa e nema wale yire sarijanxini waxatin naxan yi, saraxarali Harunaa doma rasarijanxine, e nun a diine gbeene e naxanye soma e nema wale waxatin naxan yi.

⁴²Isirayila kaane bata yi wanla birin ke alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁴³Musa yi na wanla mato, a yi a to fa fala e a kexi nen alo Alatala a yamari kii naxan yi. Nanara, Musa yi duba e xa.

40

Eyi Ala Batu Bubun ti

¹Alatala yi falan ti Musa xa, a naxa,

²"Kike singen xii singena, i xa Ala Batu Bubun ti, Naralan Bubuna.

³I xa Layiri Sereya Kankiraan dexo a kui, e yi a ye masusan dugin na.

⁴I xa tabanla xali i yi a dexo. I xa lenpu dexo seen xali, i yi a lenpune yiton.

⁵I xa wusulan saraxa gande xema daxon dexo Layiri Sereya Kankiraan yetagi, i yi dugin singan Ala Batu Bubun soden de ra.

⁶I xa saraxa gan daxon baden lu Ala Batu Bubun soden yetagi, Naralan Bubuna.

⁷I xa ige ramaraden dexo saraxa ganden nun Naralan Bubun tagi, i yi igen sa a kui.

⁸I xa bubun nabilin sansanna ra, i yi dugin singan sansanna soden deen na.

⁹I xa masusan turen tongo, i yi Ala Batu Bubun masusan e nun a yi seen birin. I xa a rasarijan e nun a waliseene birin, nayi a sarijanma nen.

¹⁰I xa saraxa gan daxon baden masusan e nun a waliseene birin. I xa saraxa ganden nasarijan, nayi a sarijanma nen fefe!

¹¹I xa ige ramaraden masusan e nun a bundoxona, i yi a rasarijan.

¹²I xa fa Haruna nun a dii xemene ra Naralan Bubun deen na, i yi e maxa.

¹³I dugi rasarijanxine ragodo Haruna ma, i yi a masusan, i yi a rasarijan, alogo a xa saraxarali wanla ke.

¹⁴I yi fa a dii xemene ra, i yi e maxidi dagine yi.

¹⁵I yi e masusan alo i e baba masusan kii naxan yi, alogo e xa saraxarali wanla ke n xa. Ne masusanma e so feen nan na saraxaraliyani naxan luma e yixetene birin xa habadan."

¹⁶Musa yi Alatalaa yamarine birin liga.

¹⁷Ne firinden kike singena, kiken xii singena, Ala Batu Bubun yi ti.

¹⁸Musa to Ala Batu Bubun ti, a yi a bundoxone dexo, a yi a buntine ti e kui, a yi gaalane so e yinle ra, a yi a senbetenne ti.

¹⁹A yi kidine sa bubun fari a xunna soon na. A na fan xunna soon so a xun na alo Alatala Musa yamari kii naxan yi.

²⁰ A yi Layiri Sereya gɛmɛ walaxane tongo a e sa Layiri Kankiraan kui. A yi a tongo tamine so yinle ra Layiri Kankiraan ma. A yi kankiraan dɛraganla sa a dɛ ra Ala solonama dɛnaxan yi.

²¹ A yi Layiri Sereya Kankiraan xali Ala Batu Bubun kui, a yi a yɛ masansan dugin singan, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²² A yi tabanla ti Naralan Bubun kui, Ala Batu Bubun kɔmɛn fɔxɔni, kankiraan yɛ masansan dugin fari ma.

²³ A yi burune sa tabanla fari Alatala yɛtagi, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁴ A yi lɛnpu dɔxɔ seen dɔxɔ Naralan Bubun kui tabanla yɛtagi Ala Batu Bubun yiifari fɔxɔn ma.

²⁵ A yi lɛnpune yitɔn Alatala yɛtagi, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁶ A yi wusulan gande xɛma daxin dɔxɔ Naralan Bubun kui, dugin yɛtagi.

²⁷ A yi wusulan xiri ɲaxumɛn gan a fari alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁸ A yi dugin singan Ala Batu Bubun dɛɛn na.

²⁹ A yi saraxa gan daxin baden dɔxɔ Ala Batu Bubun soden dɛxɔn, Naralan Bubuna. A saraxa gan daxine ba na fari, e nun bogise saraxane, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ A yi ige sa seen dɔxɔ Naralan Bubun nun saraxa ganden tagi, a yi maxa igen sa a kui.

³¹ Musa nun Haruna nun a dii xɛmɛne yi e yiine nun e sanne maxama na igen nan na.

³² E nɛma yi soɛ Naralan Bubun kui, hanma e nɛma e masoɛ saraxa ganden na, e yi e maxama nɛn, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³³ A yi sansanna ti Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, a yi dugin singan sansanna dɛɛn na. Musa yi wanla raɲan na kiini.

Ala nɔrɔna

Yatɛne 9.15-23

³⁴ Nayi, kundaan yi so Naralan Bubun xun na, Alatalaa nɔrɔn yi Ala Batu Bubun nafe.

³⁵ Musa mi yi nɔɛ soɛ Naralan Bubuni, bayo kundaan yi a fari, e nun Alatalaa nɔrɔn yi Ala Batu Bubun nafexi.

³⁶ Na kundaan nɛma yi keɛ Ala Batu Bubun xun ma waxati yo yi, Isirayila kaane birin yi sigama nɛn a fɔxɔ ra.

³⁷ Koni xa kundaan mi yi bama na, e fan mi yi sigama han a yi ba lɔxɔn naxan yi.

³⁸ Alatalaa kundaan nan yi Ala Batu Bubun xun ma yanyin na, tɛɛn nan yi basanxi a ra kɔɛɛn na. Isirayila yamaan birin yi a to e sigatiin birin yi.

Saraxaraline Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebe

Tawureta Musa yire saxanden ni i ra. Ala a falama Kitabun yireni ito kui, Isirayila kaane yulubi xafarin sotoma kii naxan yi saraxane xon.

Kitabun yireni ito fala tide singeni, Ala nan Musa xilima Naralan Bubun kui yire sarijanxini alogo a xa falan ti a xa. Kitabun yireni ito birin, Ala sariyane nan falama Musa xa lan Isirayila kaane ma, a yi e tuli sa, a naxa, "Naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sotoma nen e xon." (Saraxaraline 18.5) A yisoxina, Ala a yebama Isirayila kaane xa e lan e xa fe naxin naxanye ba e tagi alogo e nun Ala yilan. A a yeba e xa, e lan e xa naxan liga alogo e yire sarijanxin xa findi e nun Ala naralanden na. Nayi, naxanye saraxan bama, fo ne xa a liga nen alo sariyana a falaxi kii naxan yi. Saraxaraline lan e xa binya, e yi e yete suxu binyeni. Yamanan muxune birin lan e yi fati benden fe xosixine matanga e nun yulubi feene.

Ala sarijanxina, xanuntenyana Ala, na wama a yamaan xa lu a sarijanni alogo xanuntenyaan xa lu en fan yi. Nanara, a habadan sariyan soxi Isirayila kaane yii, naxan makenenxi Marigi Yesu xon, a naxa, "I adamadi boden xanu alo i yetena." (Saraxaraline 19.18, na mon sebexi Matiyu 22.39 kui).

Ala bata saraxan naxanye birin yeba Kitabun yireni ito kui, ne en malima nen, en yi a famu Marigi Yesu nae muxune yulubin xafare kii naxan yi. Ala a fala nen Nabi Musa xa Kitabun yireni ito kui, a naxa, "N tan bata wunla findi n solona seen na e niine xa, naxan sama saraxa ganden ma. Amasoto wunla nan n solonama bayo niina a yi." (Saraxaraline 17.11-12) Na nan findixi Marigi Yesu fan faxa feen na. A tinxi faxan ma nen alogo a wunla xa findi Ala solona seen na yamaan xa. Naxan na yulubin liga, na bata findi muxu halagi daxin na Ala yee ra yi, na lan a xa a niin fi na yulubina fe ra. Na nan a ligaxi, muxune e yiin sama suben xunna ma, e nema a be saraxan na. Na bunna neen fa fala, "Naxan yi lan nun a xa liga n tan yulubi kanna ra, na xa liga subeni ito ra." Marigi Yesu findixi na saraxa kamalixin nan na yamaan xa. Naxan yi lan nun a xa liga adamadi yulubi kanne ra, na liga Yesu nan na naxan mi yulubi ligaxi.

Saraxan naxanye fe sebexi Kitabun yireni ito kui, ne keden kedenna birin findixi Marigi Yesu a fena nde misaala nan na. En nae Marigi Yesu a dunuja yi gidin bunna kolonje nen en na saraxani itoe bunne feselese.

Sariyane nun Saraxane

¹ Alatala yi Musa xili Naralan Bubuni, a yi a fala a xa

² a a xa falani ito rali Isirayila kaane ma, a naxa,

"Xa e tan nde fama saraxan na Alatala xa, a xa findi jingen na hanma yexena hanma siina."

³ "Xa a jingen nan bama saraxa gan daxin na, a xa turaan nan ba fe mi naxan na. Na kanna xa fa a ra Naralan Bubun so deen na alogo Alatala xa a rasuxu.

⁴ A xa a yiin sa saraxa jingen xunna ma. Ala a rasuxuma nen, a findi a solona seen na na kanna xa.

⁵ A xa tura bulanna koe raxaba Alatala yetagi. Saraxaraline xa fa a wunla ra, Harunaa diine. Ne yi a so saraxa ganden dexonne ma Naralan Bubun so deen na.

⁶ Na kanna xa jingen budo, a yi a yisege dungi dungi na.

⁷ Saraxarali Harunaa diine xa teen sa saraxa ganden fari, e yegen sa teen na.

⁸ Saraxaraline, Harunaa diine, ne xa a dungine nun a xunna nun a turene sa yegene fari teeni saraxa ganden fari.

⁹ Na kanna xa jingen kui seene nun a sanne yixa, saraxaraliin yi e birin sa teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima teen na. A xirin nafan Alatala ma."

¹⁰ "Xa na kanna saraxan findixi yexeen nan na hanma siina, a xa kontonna ba fe mi naxan na hanma kotona.

¹¹ A xa a koe raxaba saraxa ganden koman foxoni Alatala yetagi. Saraxaraline, Harunaa diine, ne xa a wunla so saraxa ganden dexonne ma.

¹² Na kanna xa a yisege a dungi dungi na. Saraxaraliin xa a dungine nun a xunna nun a turene sa yegene fari teeni, saraxa ganden fari.

¹³ Na kanna xa a kui seene nun a sanne maxa, saraxaraliin yi a birin xali, a e sa teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima teen na. A xirin nafan Alatala ma."

¹⁴ "Xa na kanna saraxan findixi xoliin nan na naxan bama saraxa gan daxin na Alatala xa, a xa ganban nan ba hanma kolokonde diina.

¹⁵ Saraxaraliin xa xoliin xali saraxa ganden fari, a xa a xunna bolonje a ra, a yi a sa teeni saraxa ganden fari. A yi a wunla raboxon saraxa ganden dexonna ma.

¹⁶ A xa a xoson ba e nun a yi seene, a yi e woli saraxa ganden dexon, sogeteden binni, xube boxondeni.

¹⁷ A xa a yibo a gabutene tagi, hali a mi e ba e bode ra. Saraxaraliin yi a sa yegene fari teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin

na a ra naxan nalima tēen na. A xirin nafan Alatala ma.”

2

Bogise fi daxine Ala ma

¹ “Xa muxuna nde waxi bogise saraxan fi feni Alatala ma, a xa fa murutu fujin nan na. A yi turen sa a yi, a wusulanna sa a fari.

² A xa a xali saraxaraline fēma, Harunaa diine. A yi a yiin ye keden tongo murutu fujini, turen saxi naxan yi e nun wusulanna birin. Saraxaraliin xa na sa tēeni saraxa ganden fari joxo lu seen na Ala xon. Bogise saraxan nan na ra naxan nalima tēen na. A xirin nafan Alatala ma.

³ Haruna nun a diine nan gbee bogise saraxan dōnxen na. A sarijan han! Amasoto a baxi saraxane nan na naxanye ralixi tēen na Alatala ma.”

⁴ “Xa bogise saraxan na a ra naxan ganxi buru gandeni, a xa findi murutu fujini fājin nan na, a rafala buru xunne ra naxanye bōnbōxi turen na hanma buru yilenlenixine turen saxi naxanye ma. Buru rate seen* nama sa ne yi.”

⁵ “Xa bogise saraxan na a ra naxan ganxi tunde dutunna ma, a lan a xa findi murutu fujini fājin nan na naxan bōnbōxi turen na. Buru rate seen nama sa a yi.

⁶ I xa a yibolon, i turen sa a yi. Bogise saraxan na a ra.”

⁷ “Xa i ya bogise saraxan gilinxi na a ra, a xa findi murutu fujini fājin nan na naxan bōnbōxi turen na.”

⁸ “Bogise saraxan naxan nafalaxi na seene ra, i xa fa na ra Alatala fēma, i yi a so saraxaraliin yii, a yi a xali saraxa ganden dēxon.

⁹ A nde bama bogise saraxan na nēn joxo lu seen na Ala xon, a na sa tēeni saraxa ganden fari. Saraxan na a ra naxan nalima tēen na. A xirin nafan Alatala ma.

¹⁰ Haruna nun a diine nan gbee bogise saraxan dōnxen na. A sarijan han! Amasoto a baxi saraxane nan na naxanye ralixi tēen na Alatala ma.”

¹¹ “E bogise saraxan naxanye fima Alatala ma, ne sese nama rafala buru rate seen na. E nama sese gan buru rate seen na hanma kumin naxan yi xa bogise saraxan na a ra naxan nalima tēen na Alatala ma.

¹² E nōe ne fiye nēn Alatala ma alo bōxon bogise singene saraxana, koni e nama ne gan saraxa ganden fari alo bogise saraxan naxan xiri rafan Ala ma.

¹³ I xa fōxon sa i ya bogise saraxane birin yi. I nama jinan a sa feen na, amasoto fōxon findixi Alaa Layirin taxamasenna nan na. A xa sa bogise saraxane birin yi.”

¹⁴ “Xa i fa i ya bōxon bogise singene ra Alatala xa bogise saraxan na, i xa se xori kēdene nan fi a ma naxanye dinxi, e ganxi.

¹⁵ I xa turen nun wusulanna sa a fari. Bogise saraxan na a ra.

¹⁶ Saraxaraliin xa nde ba se xori dinxine nun turen na, a a sa tēeni joxo lu seen na Ala xon e nun wusulanna birin. Saraxan na a ra naxan nalima Alatala ma tēen na.”

3

Bōne xunbeli saraxane

¹ “Xa muxuna nde a jingen bama bōne xunbeli saraxan na, a xēmēna hanma a gilēna, a xa fa jingen na Alatala yetagi fē mi naxan na.

² A xa a yiin sa jingen xunna ma, a yi a kōe raxaba Naralan Bubun so dēen na. Saraxaraline, Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dēxonne birin ma.

³ A xa a subeni itoe ba a ra, a ne rali Alatala ma tēen na: turen naxanye buru subene ma, e nun naxanye singanxi e ra,

⁴ a gbingi ra xēle firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bōnen ma naxan nun gbingi ra xēlene bama.

⁵ Harunaa diine xa ne sa tēeni saraxa ganden fari, e nun saraxa gan dāxin naxanye yegene fari tēeni. Saraxan nan na ra naxan nalima tēen na. A xirin nafan Alatala ma.”

⁶ “Xa a xuruse xunxurin nan bama bōne xunbeli saraxan na Alatala xa, a xa a xēmēn hanma a gilēn ba fē mi naxan na.

⁷ Xa a yēxēn ba, a xa a xali Alatala yetagi.

⁸ A xa a yiin sa xuruseen xunna ma a yi a kōe raxaba Naralan Bubun so dēen na. Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dēxonne birin ma.

⁹ A xa a subeni itoe tongo bōne xunbeli saraxan na, a ne rali Alatala ma tēen na: a turena, a xunla nun a turene birin, naxan baxi a gbingi xōnna ma, a turen naxanye birin a buru subene ma e nun naxanye singanxi e ra,

¹⁰ a gbingi ra xēle firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bōnen ma naxan bama e nun gbingi ra xēlene.

¹¹ Saraxaraliin ne sama nēn tēeni saraxa ganden fari. Donseen nan na ra naxan nalixi Alatala ma tēen na.”

¹² “Xa a siin nan bama, a xa a xali Alatala yetagi.

¹³ A xa a yiin sa xuruseen xunna ma a yi a kōe raxaba Naralan Bubun yetagi. Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dēxonne ma.

¹⁴ A xa a subeni itoe tongo, a ne rali Alatala ma tēen na: a turen birin naxanye

* 2:4. 2. *Aburun nate sena*: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

a buru subene ma e nun naxanye singanxi e ra,

¹⁵ a gbingi ra xele firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan boɲen ma naxan bama e nun gbingi ra xelene.

¹⁶ Saraxaraliin xa ne birin sa tɛɛni saraxa ganden fari. Donseen na a ra naxan nalima tɛɛn na. A xirin nafan Alatala ma. Alatala nan gbee a turen birin na.”

¹⁷ “Habadan sariyan na a ra waxati famatone birin yi, ɛ na dɔxɔ dɛdɛ yi: Ɛ nama suben turen don, ɛ nama suben wunla don.”

4

Yulubi xafari saraxana

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Naxan na tantan a yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, a xa ito liga:

³ Xa saraxaraliin nan yulubin ligaxi naxan masusanxi turen na a findi saraxarali kuntigin na, a yamaan findi yulubi tongon na, a xa fa tura bulanna ra fe mi naxan na, a na ba a yulubi xafari saraxan na Alatala xa.

⁴ A xa turaan xali Naralan Bubun dɛɛn na Alatala yetagi. A xa a yiin sa turaan xunna fari, a yi turaan kɔɛ raxaba Alatala yetagi.

⁵ A yi a wunla nde tongo, a a xali Naralan Bubun kui.

⁶ A xa a yii sonla sin wunli, a a xuya Alatala yetagi dɔxɔɲa ma solofere yire sarɲanxin ye masansan dugin yetagi.

⁷ Saraxaraliin xa wunla nde sa wusulan ganden tongonna fenne ma, naxan Alatala yetagi Naralan Bubun kui alogo na wunla xa rali Ala ma. A xa turaan wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa gan daxin baden san bunna dɛxɔn ma Naralan Bubun dɛɛn fema.

⁸ A xa turani ito turen birin ba, turen naxanye a buru subene ma hanma naxanye singanxi e ra,

⁹ a gbingi ra xele firinne nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan boɲen ma naxan bama e nun gbingi ra xelene.

¹⁰ A turen bama nɛn alo turen naxanye bama boɲɛ xunbeli saraxana turani. Saraxaraliin xa e sa tɛɛni saraxa ganden fari.

¹¹ Koni turaan kidin nun a suben nun a xunna nun a sanne nun a kui seene nun a gbiine,

¹² e nun a gbindin dɔnxɛn birin, a xa ne xali yamaan daaxaden fari ma xube bɔxɔndeni dɛnaxan sarɲan. A yi e sa yegene fari tɛɛni, a e gan xube malanxin fari.”

¹³ “Xa Isirayila yamaan birin nan Alatalaa yamarina nde kala tantanni, e mi a kolon, e bata findi yulubi tongone ra na yi.

¹⁴ E na a kolon a e bata yulubin liga, yamaan xa fa tura bulanna ra, e na ba yulubi xafari saraxan na. E na xalima nɛn Naralan Bubun yetagi.

¹⁵ Yamaan fonne xa e yiine sa turaan xunna ma Alatala yetagi, e turaan kɔɛ raxaba.

¹⁶ Saraxarali gheen xa a wunla nde xali Naralan Bubun kui.

¹⁷ A xa a yii sonla sin wunli a a xuya Alatala yetagi dɔxɔɲa ma solofere yire sarɲanxin ye masansan dugin yetagi.

¹⁸ Saraxaraliin xa a wunla nde sa saraxa ganden tongonna fenne ma, naxan Alatala yetagi Naralan Bubun kui. A xa a wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa gan daxi baden dɛxɔn ma Naralan Bubun dɛɛn fema.

¹⁹ A xa a turene birin ba, a a sa tɛɛni saraxa ganden fari.

²⁰ A xa na turaan liga alo turaan naxan ba a yetɛɛn yulubi xafari saraxan na. Saraxaraliin xa Ala solona e xa na kiini, Ala yi e mafelu.

²¹ A xa turaan xali yamaan daaxaden fari ma, a yi a sa tɛɛni alo a tura singen liga kii naxan yi. Yamaan yulubi xafari saraxan na ra.”

²² “Mangan na yulubin liga tantanni, a Alatalaa yamarin kala, a Ala. A bata findi yulubi tongon na.

²³ A na a kolon a a bata yulubin liga, a xa fa kɔtɔn na saraxan na, fe mi naxan na.

²⁴ A xa a yiin sa kɔtɔn xunna ma, a yi a kɔɛ raxaba, saraxa gan daxine kɔɛ raxaban dɛnaxan yi Alatala yetagi. Yulubi xafari saraxan na a ra.

²⁵ Saraxaraliin xa a yii sonla sin na wunli, a yi nde sa saraxa gan daxi baden tongonna fenne ma, a yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma.

²⁶ A xa a turen birin sa tɛɛni saraxa ganden fari, alo boɲɛ xunbeli saraxan turen liga kiinde. Saraxaraliin xa Ala solona mangan yulubina fe ra na kiini, Ala yi a mafelu.”

²⁷ “Xa muxuna nde tantan yamaan ye, a yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, a bata findi yulubi tongon na.

²⁸ A na a kolon a a bata yulubin liga, a xa fa sii gilen na saraxan na fe mi naxan na a yulubina fe ra.

²⁹ A xa a yiin sa siin xunna fari naxan bama yulubi xafari saraxan na. A xa a kɔɛ raxaba saraxa gan daxine bama dɛnaxan yi.

³⁰ Saraxaraliin xa na wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a sa saraxa gan daxi baden tongonna fenne ma, a yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn.

³¹ A xa a turene birin ba, alo boɲɛ xunbeli saraxan turen ba kii naxan yi. A yi a sa tɛɛni

saraxa ganden fari, a xirin yi rafan Alatala ma. Saraxaraliin xa Ala solona na kiini, Ala yi na kanna mafelu.”

³² “Xa a fa yexee diin nan na a yulubi xafari saraxan na, a lan a xa a gileen nan ba, fe mi naxan na.

³³ A xa a yiin sa a xunna fari. A xa a koe raxaba yulubi xafari saraxan na saraxa gan daxine koe raxaban denaxan yi.

³⁴ Saraxaraliin xa a wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a sa saraxa gan dixin baden tongonna fenne ma, a yi wuli donxen naboxon saraxa ganden dexon ma.

³⁵ A xa a turene birin ba, alo yexeen naxan ba boje xunbela saraxan na. Saraxaraliin yi a sa saraxan bonne fari naxanye ralima Alatala ma teeni saraxa ganden fari. Saraxaraliin xa Ala solona na kiini na kanna xa a yulubi ligaxine fe ra, Ala yi a mafelu.”

5

Yulubin misaale

¹ “Xa yamaan xilixi sereya badeni e yi e rakol, xa muxuna nde feen naxan toxi hanma a a kolon, xa a mi sereyaan ba na ma, a bata yulubin liga. A na haken goronna tongoma nen.

² Xa muxuna nde a din se haramuxina nde ra, xa a findi sube haramuxi faxaxin na, hanma xuruse haramuxina nde, hanma bubuse haramuxina nde, hali a mi a kolon, a fan mi fa sarijanxi, a bata yulubin tongo.

³ Xa muxuna nde a din se xosixina nde ra naxan fataxi adamadiine ra, hali a mi yi a kolon, a na a kolon, a bata findi yulubi tongon na.

⁴ Xa muxuna nde mi a miri, a a kolol wulen fari, fa fala a fena nde rabama nen. Xa a mi a raba, a bata findi yulubi tongon na.”

⁵ “Naxan na findi yulubi tongon na na feene yi, na xa a ti a yulubi ligaxin na.

⁶ Na xanbi ra, a xa fa yexee gilen na hanma sii gilena, a a ba saraxan na Alatala xa a yanginna ra. Nayi, saraxaraliin xa Ala solona a yulubina fe ra.”

⁷ “Xa fere mi a xa a xuruseen soto, a xa fa ganba firin hanma kolokonde firin na, a ne ba saraxan na a yanginna ra Alatala xa, keden yulubi xafarin na, keden saraxa gan dixin na.

⁸ A xa e xali saraxaraliin fema. A xa yulubi xafari saraxan nan singe ba. A xa a koeen gira, koni a nama a xunna bolonye a ra.

⁹ A xa a wunla nde xuya saraxa ganden dexonna ma, a wuli donxen naboxon saraxa ganden dexon. Yulubi xafari saraxan na a ra.

¹⁰ A xa xoliin boden ba saraxa gan dixin na alo sariyana a falaxi kii naxan yi, a yi Ala solona na kanna yulubina fe ra. Ala a mafeluma nen.”

¹¹ “Xa fere mi a xa a ganba firin hanma kolokonde firin soto, a noe fe murutu fujin kilo naanin na nen yulubi xafari saraxan na. Koni a nama turen hanma wusulanna sa a yi, bayo yulubi xafari saraxan na a ra.

¹² A xa a xali saraxaraliin fema, na yi a yiin ye keden ba a ra joxo lu seen na Ala xon, a yi a sa saraxane fari naxanye ralima Alatala ma teeni saraxa ganden fari. Yulubi xafari saraxan na a ra.

¹³ Saraxaraliin xa Ala solona na kiini na kanna yulubi ligaxine fe ra, Ala yi a mafelu. Saraxaraliin nan gbee saraxan donxen na alo a ligan bogise saraxan na kii naxan yi.”

Yangin saraxana

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁵ “Xa muxuna nde tinxintareyaan liga, a yulubin liga tantanni a mi Alatala gbee se sarijanxine fi a ma. A xa fa kontonna ra e nun naxan yelan a yanginna ra Alatala xa, fe mi naxan na, naxan saren lanxi kala tixin ma, fata yire sarijanxin gbeti liga seen na. Yangin saraxan nan na ra.

¹⁶ A mi se sarijanxin naxan fixi, a xa a joxon fi, a yi a saren yaganna dodoxa ma firin sa a fari, a yi a birin so saraxaraliin yii. Saraxaralina Ala solonama nen na kanna xa kontonna ra, a naxan bama yangin saraxan na, Ala yi a mafelu.”

¹⁷ “Xa muxuna nde yulubin liga, a Alatala yamarina nde kala, hali a mi a kolon, a bata findi yulubi tongon na. A a haken goronna tongoma nen.

¹⁸ A xa fa kontonna ra saraxaraliin fema fe mi naxan na yangin saraxan na. A saren xa lan a kala tixin saren ma fata sariyan na saraxaraliin miriyani. Nayi, saraxaralina Ala solonama nen a tantanna fe ra, Ala yi a mafelu.

¹⁹ Yangin saraxan na a ra, bayo na kanna findixi yulubi tongon nan na Alatala mabinni.”

Sariyana lan yangin saraxan ma

²⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²¹ “Xa muxuna nde yulubin liga, a yi tinxintareyaan liga Alatala ra, a wulen fala a boden xa a yii sena nde a fe ra, naxan taxuxi a ra hanma a a muja, hanma a a kansun,

²² hanma a a de yixalan sena nde a fe ra naxan loxi ayi, a yi a to, hanma a a kolol wulen, hanma a yulubina nde liga alo adaman dari fena,

²³ a na na sifan liga, a bata findi yulubi tongon na. A xa na se mujaxin naxete, hanma a naxan kansunxi, hanma naxan yi taxuxi a ra, hanma a seen naxan toxi naxan yi loxi ayi,

²⁴ hanma a wulen falaxi seen naxan ma fe ra. A xa na joxon fi, a yi yaganna dodoxa ma firin sa a fari, a yi a so a kanna yii na loxon

yeteni a na yangin saraxan ba lɔxɔn naxan yi.

²⁵ A xa fa kontonna ra saraxaraliin fɛma fe mi naxan na yangin saraxan na Alatala xa. Na kontonna saren nun kala tixin saren xa lan.

²⁶ Saraxaralina Alatala solonama nɛn, a yi a mafelu na feen na, naxan a findixi yulubi tongon na.”

6

Sariyan saraxa gan daxine fe yi

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa yamarini ito fi Haruna nun a diine ma, a naxa, “Sariyan ni i ra saraxa gan daxine fe ra. Saraxa gan daxin xa lu ganɲɛ saraxa ganden fari kɔɛɛn birin na han xɔtɔnni. Tɛɛn nama tu saraxa ganden fari.

³ Na xanbi ra, saraxaraliin xa a maxidi taa dugi gubani e nun a taa dugi bunbirana, a saraxan xuben ba saraxa ganden fari tɛɛn naxanye ganxi, a yi e sa saraxa ganden dɛxɔn.

⁴ Na xanbi ra, a a dugine masara, a xuben xali yamaan daaxaden fari ma yirena nde yi naxan sarijan.

⁵ Tɛɛn naxan dɛgɛma saraxa ganden fari, na nama tu. Xɔtɔn yo xɔtɔn, saraxaraliin xa yegene fari sa, a yi saraxa gan daxini tɔn tɛɛni, a bɔɲɛ xunbeli saraxane turen sa a fari.

⁶ Tɛɛn xa lu dɛgɛ saraxa ganden fari waxatin birin. A nama tu.”

Sariyan bogise saraxane fe yi

⁷ “Sariyan ni i ra bogise saraxana fe ra: Harunaa diine xa fa a ra Alatala yetagi, saraxa ganden yetagi.

⁸ Saraxaraliin xa murutu fujin nun turen yiin yɛɲayi keden tongo, e nun wusulanna birin naxan saxi bogise saraxan fari. A yi na sa tɛɛni ɲɔxɔ lu seen na Ala xɔn saraxa ganden fari, a xirin yi rafan Alatala ma.

⁹ Haruna nun a diine xa na bogise saraxan dɔnxɛn don. E xa a don yirena nde yi naxan sarijan Naralan Bubun sansanna kui. Buru rate se* nama sa a yi.

¹⁰ A mi ganma buru rate seen na. N na nan soxi e yii e gbeen na fata ne saraxane ra naxanye ralima n ma tɛɛn na. A sarijan han! A sarijan alo yulubi xafari saraxan nun yangin saraxan sarijan kii naxan yi.

¹¹ Haruna bɔnsɔnna xɛmɛne birin daxa e xa a don. E gbeen na a ra fata saraxane ra naxanye ralima Alatala ma tɛɛn na waxati famatɔne birin yi. Naxan yo nɛma a yiin diɲɲɛ a ra fɔ a xa sarijan.”

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹³ “Haruna nun a diine na masusan lɔxɔn naxan yi e yi findi saraxaraline ra, e xa murutu fujin kilo saxan ba bogise saraxan na Alatala xa, a tagina xɔtɔnni, a tagiin bonna jinbanna ra.

¹⁴ Murutu fujin lan a bɔnbɔ turen na, na yi gan tunde dutunna ma. Na xanbi ra, na burudin xa yigira dungi dungin na, a rali bogise saraxan na naxan xiri rafan Alatala ma.

¹⁵ Haruna bɔnsɔnna naxan findima saraxarali kuntigin na, na xa saraxani ito ba. Habadan sariyan na a ra Alatala yetagi, a ganma nɛn fefe!

¹⁶ Saraxaraliin na fa bogise saraxan naxan na, a ganma nɛn fefe, a nama don.”

Yulubi xafari saraxan sariyana

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁸ a a xa a fala Haruna nun a diine xa, a naxa, “Sariyan ni i ra yulubi xafari saraxana fe ra. Yulubi xafari saraxan xa faxa Alatala yetagi saraxa gan daxin kɔɛ raxaban dɛnaxan yi. A sarijan han!

¹⁹ Saraxaraliin naxan a ralima, na nan a donma. A xa a don Naralan Bubun sansanna kui yirena nde yi naxan sarijan.

²⁰ Naxan yo nɛma a yiin diɲɲɛ a suben na fɔ a xa sarijan nɛn. Xa a wunla xuya dugina nde ma, i xa na dugin xa yire sarijanxina nde yi.

²¹ A na jin fɛɲɛn naxan kui, i xa na kala. Koni xa a jin sula goronna nan kui, a xa maxa, a malinsaxun.

²² Xɛmɛn naxanye saraxaralina denbayani, ne nan daxa, e a don. A sarijan han!

²³ Koni yulubi xafari saraxan naxan wunla bata xali Naralan Bubun yire sarijanxin kui Ala solona seen na, na nama don. Na xa sa tɛɛni.”

7

Yangin saraxan sariyana

¹ “Sariyan ni i ra yangin saraxana fe ra. A sarijan han!

² Yangin saraxan xa faxa saraxa gan daxin kɔɛ raxaban dɛnaxan yi. A wunla yi so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

³ A turen birin xa ba saraxan na, a xuli turen nun a turen naxanye a buru subene ma,

⁴ a gbingi ra xɛlɛ firinne nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔɲɛn ma naxan bama e nun gbingi ra xɛlene.

⁵ Saraxaraliin xa ne rali Alatala ma tɛɛni saraxa ganden fari. Yangin saraxan na a ra.

⁶ Xɛmɛn naxanye saraxaralina denbayani, ne nan daxa, e a don, koni fɔ a xa

* **6:9: 6.9burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

don yire sarijanxina nde yi, bayo a sarijan han!

⁷ Yangin saraxan nun yulubi xafari saraxan lanxi sariya kedenni ito nan ma: saraxaraliin naxan Ala solonama, a tan nan gbee suben na.”

⁸ “Saraxaraliin naxan saraxa gan daxin bama muxuna nde xa, a tan nan gbee na kidin na.”

⁹ “Bogise saraxan naxan birin ganxi buru gandeni, naxan nafalaxi tunde dutunna ma hanma naxan gilinxi, saraxaraliin nan gbee ne ra, naxan saraxan nalixi.

¹⁰ Bogise saraxan birin naxan basanxi turen na hanma a xarena, Haruna bõnsõnne birin nan gbee ne ra.”

Bõje xunbeli saraxan sariyana

¹¹ “Sariyan ni i ra bõje xunbeli saraxana fe ra naxan bama Alatala xa.

¹² Xa muxuna nde xuruseen bama barika bira seen na, a xa a ba e nun buru xunne buru rate se mi naxanye yi naxanye bõnbõxi turen na e nun burudine turen saxi naxanye ma buru rate se mi naxanye yi, e nun buru yilẽnlẽnxin naxanye rafalaxi murutu fupin fupin na naxanye bõnbõxi turen na.

¹³ Buru rate seen buru xunna naxanye yi, na ndee xa sa bõje xunbeli saraxan fari naxan bama barika bira seen na.

¹⁴ A xa nde ba ne keden kedenna ra, a na fi Alatala ma. Na findima saraxaraliin nan gbee ra naxan bõje xunbeli saraxan wunla xuyaxi.

¹⁵ Bõje xunbeli saraxan naxan bama barika bira seen na, na suben xa don a ba lõxõn nin. Na sese nama ramara han xõtõnni.”

¹⁶ “Koni, xa muxuna nde bõje xunbeli saraxan bama alogo a xa a de xuiin nakamali hanma a ba jẽnige ma saraxan na, saraxa suben xa don a ba lõxõn nin, koni naxan na lu, a nõe na donjẽ nen na xõtõn bode.

¹⁷ Saraxan suben dõnxen naxan na lu a xii saxandeni na xa sa tẽnii.

¹⁸ Xa muxuna nde susu a bõje xunbeli saraxan suben don a xii saxande lõxõni, saraxan mi rasuxuma. Ala mi a yatema sese ra, a ba muxun xa bayo a haramuxi. Naxan na a don, a na haken goronna tongoma nen.

¹⁹ Suben naxan na din se haramuxin na, na nama don, a xa sa tẽnii. Muxun naxan sarijan, na kanna daxa a saraxa suben don,

²⁰ koni naxan mi sarijanxi, a yi bõje xunbeli saraxa subena nde don Alatala gbeen naxan na, na kedima nen a yamani.

²¹ Naxan na a din se haramuxina nde ra, fata adaman na hanma sube haramuxina, hanma xõsi se haramuxina nde, a yi bõje xunbeli saraxa suben don Alatala gbeen naxan na, na kanna kedima nen a yamani.”

²² Alatala yi a fala Musa xa,

²³ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E nama jingen turen don, hanma yẽxẽna, hanma siina.

²⁴ I na suben to, a faxaxi hanma burunna subene a yibõxi, ne turen nõe rawalẽ nen se gbete ra, koni i nama a don.

²⁵ Naxan na na sube sifane turen don naxanye nõe raliye Alatala ma tẽn na, na kedima nen a yamani.

²⁶ E nama xõliin wunla don hanma suben wunla, e nẽma dõxi dede yi.

²⁷ Naxan na wunla nde don, na kedima nen a yamani.”

²⁸ Alatala yi a fala Musa xa,

²⁹ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Naxan na bõje xunbeli saraxan ba, a xa fa a fõxõ kedenna ra, a na ba saraxan na Alatala xa.

³⁰ A yeteen xa fa na kiseen na naxan nalima Alatala ma tẽn na. A xa fa suben turen nun a kanken na. A xa a kanken yita Alatala ra alo se ralixina.

³¹ Saraxaraliin xa turen sa tẽnii saraxa ganden fari, koni a kanken xa lu Haruna nun a diine xa.

³² I xa bõje xunbeli saraxan yiifari ma danban fi saraxaraliin ma kiseen na.

³³ Haruna bõnsõnna naxan bõje xunbeli saraxan wunla nun turen nalixi, na nan gbee a yiifari ma danban na.

³⁴ Amasõtõ Isirayila kaane bõje xunbeli saraxan naxanye bama, a kanke ralixin nun a danban naxan fixi, n bata ne so Haruna nun a diine yii, saraxaraline. Isirayila kaane na subene nan soma e yii habadan.”

³⁵ “Ito nan findi Haruna nun a diine gbeen na e Alatalaa saraxarali wanla fõlõ lõxõn naxan yi. A bama ne saraxane ra naxanye ralixi Alatala ma tẽn na.

³⁶ Alatala na nan yamarixi Isirayila kaane ma, e to masusan lõxõn naxan yi. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa.

³⁷ Sariyane nan ne ra saraxani itoe fe ra: saraxa gan daxina, bogise saraxana, yulubi xafari saraxana, yangin saraxana, saraxaraliin dõxõ saraxana e nun bõje xunbeli saraxana.

³⁸ Alatala na sariyan so Musa yii Sinayi geyaan nan fari, a Isirayila kaane yamari lõxõn naxan yi Sinayi tonbonni, a e xa fa e saraxane ra Alatala xa.”

8

Saraxaraline dõxõ feen saraxana

Xõrõyaan 29.1-37

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Haruna nun a diine xili Naralan Bubun so dẽn na. I xa fa e dugine nun masusan turen na, e nun turaan naxan bama yulubi xafari saraxan na, e nun konton firin e nun debena buru ratetarene naxan kui.

³ I xa Isirayila yamaan birin malan Naralan Bubun so dɛɛn na.”

⁴ Alatala yamarin naxan fi, Musa yi na liga, yamaan yi e malan Naralan Bubun so dɛɛn na.

⁵ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi.”

⁶ Musa yi Haruna nun a diine maso, a yi e maxa.

⁷ A yi dugin nagodo Haruna ma, a yi a tagi xidi tagixidin na, a gubaan nagodo a ma, a saraxarali domain nagodo a ma, a saraxarali domain tagi xidi tagixidi faɣin na.

⁸ A yi kanke masaan bira a kɔɛ, a masensen ti seene, Yurima nun Tumin sa na kui.

⁹ A yi namun so Haruna xun na, a yi xema walaxadin sa a tigi yɛɛ ra taxamaseri sarɣanxin na alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹⁰ Musa yi masusan turen tongo, a Ala batu bubun masusan e nun a yi seen birin. A ne birin nasariɣan.

¹¹ A yi na turena nde xuya saraxa ganden ma dɔxɔna ma solofere, a saraxa ganden masusan e nun a goronne birin, e nun iɛe sa seen nun a dɔxɔ sena, alogo a xa ne rasariɣan.

¹² A mɔn yi turen sa Haruna xunni, a a masusan, alogo a xa a rasariɣan.

¹³ A yi Harunaa diine maso. A yi e dagine ragodo e ma, e nun tagi xidine nun xun tagi xidine, alo Alatala yamarin naxan so Musa yi.

¹⁴ A yi fa turaan na yulubi xafari saraxan na, Haruna nun a diine yi e yiine sa turaan xunna fari.

¹⁵ Musa yi a kɔɛ raxaba, a a wunla nde tongo, a yi a sa saraxa ganden tongonna fenne ma a yii sonla ra, alogo a xa saraxa ganden nasariɣan. A yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma. A saraxa ganden nasariɣan na kiini alogo a xa Ala solona mɛnni.

¹⁶ Musa mɔn yi turen tongo naxanye yi jingen buru subene rabilinni, e nun farafaran naxan yi bɔɣɛn fari, e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turene. A yi na birin sa tɛɛni saraxa ganden fari.

¹⁷ Koni a yi jingen gbɛndin nun a kidin nun a suben nun a gbiine woli tɛɛni yamaan daaxaden fari ma, alo Alatala a yamarin Musa ma kii naxan yi.

¹⁸ Na xanbi ra, a yi fa kontonna ra saraxa gan dixin na. Haruna nun a diine yi e yiine sa a xunna ma.

¹⁹ Musa yi a kɔɛ raxaba, a a wunla nde so saraxa ganden dɛxɔnne ma.

²⁰ A yi a yixaba dungi dugin na, a a xunna sa tɛɛni, e nun a dagine nun a turena.

²¹ A yi a buru subene nun a sanne maxa, a yi kontonna gbɛndin birin sa tɛɛni saraxa ganden fari saraxa gan dixin na, naxan nalixi Alatala ma tɛɛn na alo a yamari Musa ma kii naxan yi. A xirin yi rafan Ala ma.

²² Na xanbi ra, a yi fa kontonna firinden na saraxarali dɔxɔ saraxan na. Haruna nun a diine yi e yiine sa a xunna ma.

²³ Musa yi a kɔɛ raxaba, a a wunla nde tongo, a yi a sa Haruna yiifari ma tunla ma. A nde sa a yiifari ma yii konkoribaan nun a san konkoribaan ma.

²⁴ A yi Harunaa diine fan maso, a a wunla nde sa e yiifari ma tunle ma e nun e yiifari ma yii konkoribaan nun san konkoribane. A yi a wunla nde so saraxa ganden dɛxɔnne ma.

²⁵ A a turen tongo, e nun a xuli turena, e nun turen naxanye a buru subene rabilinni, e nun farafaran naxan a bɔɣɛn fari, e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turene, e nun a yiifari ma danbana.

²⁶ A deben tongo buru ratetaren naxan kui, naxan yi Alatala yetagi. A yi buru xun keden tongo, e nun buru keden naxan nafalaxi turen na e nun burudi keden. A yi e sa suben turene nun yiifari ma danban fari.

²⁷ A yi e birin so Haruna nun a diine yii, a yi e yite Alatala yetagi se ralixin na.

²⁸ Na xanbi ra, Musa yi e rasuxu e ra, a yi e sa tɛɛni saraxa ganden fari saraxa gan daxine fari. Saraxarali dɔxɔ saraxan na a ra, naxan xiri rafan Ala ma. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na.

²⁹ Musa yi kontonna kanken tongo a yi a yite Alatala yetagi se ralixin na. Na yi findi Musa gbɛen na alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ Musa yi masusan turena nde tongo e nun wunla nde naxan yi saraxa ganden fari, a yi a xuya Haruna nun a dagine ma, e nun a diine nun e dagine. Nayi, a yi Haruna nun a dagine rasariɣan, e nun a diine nun e dagine.

³¹ Musa yi a fala Haruna nun a diine xa, a naxa, “E suben jin Naralan Bubun dɛ ra, e yi a don na, e nun burun naxan deben kui saraxarali dɔxɔ saraxan na, alo n na a yamari kii naxan yi. N naxa, ‘Haruna nun a diine xa a don.’

³² E xa burun nun sube dɔnxɛn woli tɛɛni.

³³ E nama keli Naralan Bubun dɛ ra xii solofere, han e dɔxɔ fe lɔxɔne yi jan bayo e dɔxɔ feene buma nen xii solofere.

³⁴ Alatala to feene yamarixi nen alogo a xa solona e xa.

³⁵ Nanara, e xa lu Naralan Bubun dɛɛn na xii solofere, kɔɛɛn nun yanyin na, e yi Alatalaa yamarin suxu, alogo e nama faxa, amasɔto na nan yamarixi n ma.”

³⁶ Alatalaa yamarin naxanye birin fi e ma fata Musa ra, Haruna nun a diine yi ne birin liga.

9

Haruna nun a diine yi wanla fəb

¹ Xii solomasεxede ləxəni, Musa yi Haruna nun a diine xili, e nun Isirayila fonne.

² A yi a fala Haruna xa, a naxa, “Turaan dii keden tongo i yulubi xafari saraxan na e nun konton keden saraxa gan daxin na, fε mi naxanye ra, i fa e ra Alatala yetagi.

³ I yi a fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘E xa kətən tongo yulubi xafari saraxan na, e nun turaan diin nun yεxεε diina jεε keden kedenne, fε mi naxanye ra saraxa gan daxin na,

⁴ e nun turana e nun kontonna bəjε xunbeli saraxan na, alogo e xa ba saraxan na Alatala yetagi, e nun bogise saraxan naxan basanxi turen na. Amasəto Alatala a nərən yitama ε ra nən to.’ ”

⁵ Musa naxan yamari, e na xali Naralan Bubun yetagi. Yamaan birin yi e maso, e ti Alatala yetagi.

⁶ Musa yi a fala, a naxa, “Alatalaa yamarin ni i ra ε naxan ligama alogo ε xa a nərən to.”

⁷ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “I maso saraxa ganden na. I yi i yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin ba, i Ala solona i yetεen nun yamaan xa. I xa saraxan ba yamaan fan xa alogo i xa Ala solona e xa, alo Alatala a yamarixi kii naxan yi.”

⁸ Haruna yi a maso saraxa ganden na, a yi turaan diin kəε raxaba a yetε yulubi xafari saraxan na.

⁹ A diine yi fa a wunla ra a xən, a yi a yii sonla sin wunli, a yi a sa saraxa ganden tongonna fenne ma. A yi wuli dənxe n nabəxən saraxa ganden dεxən ma.

¹⁰ A yi a turen sa tεeni saraxa ganden fari, e nun a gbingi ra xelene nun farafaran naxan a bəjεn fari, e naxanye baxi yulubi xafari saraxani, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹¹ Koni a yi a suben nun a kidin sa tεeni yamaan daaxaden fari ma.

¹² A yi saraxa gan daxin kəε raxaba. A diine yi a wunla so a yii, a yi a so saraxa ganden dεxənne ma.

¹³ E yi saraxan dungi keden keden so a yii e nun a xunna, a yi e sa tεeni saraxa ganden fari.

¹⁴ A yi a buru subene nun a sanne maxa, a yi e sa saraxa gan daxin fari tεeni saraxa ganden fari.

¹⁵ Na xanbi ra, Haruna yi fa yamana saraxan na. A yi yamana yulubi xafari saraxa kətən tongo, a yi a kəε raxaba. A na ba yulubi xafari saraxan na alo a singen ba kii naxan yi.

¹⁶ A yi fa saraxa gan daxin na, a na ba alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

¹⁷ A yi fa bogise saraxan na, a yi a yiin yε keden ba a ra, a yi na sa tεeni saraxa ganden fari, sa xətən ma saraxan gan daxin fari.

¹⁸ A yi turaan nun kontonna kəε raxaba yamana bəjε xunbeli saraxan na. A diine yi a wunla so a yii, a yi a so saraxa ganden dεxənne ma.

¹⁹ E yi turaan nun kontonna turen tongo, e nun a xuli turena, a ture yirene, a gbingi ra xelene, e nun farafaran naxan a bəjεn fari,

²⁰ e yi ne sa subene kankene fari. Haruna yi turene sa tεeni saraxa ganden fari.

²¹ Haruna yi subene kankene nun e yiifari ma danbane yite Alatala yetagi, se ralixin na alo Musa a yamari kii naxan yi.

²² Haruna yi a yiine yite yamaan binni, a duba e xa. A to yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin nun bəjε xunbeli saraxan ba, a yi godo.

²³ Musa nun Haruna yi so Naralan Bubun kui. E to mini, e duba yamaan xa. Alatalaa nərən yi godo saraxa ganden yamaan yetagi.

²⁴ Tεen yi mini Alatala yetagi, a saraxan nun turen gan saraxa ganden fari. Yamaan to na to, e sənxsəwani, e yi e xinbi sin, e yetagin lan bəxən ma.

10

Haruna dii firin yi gan

¹ Haruna dii firinne, Nadaba nun Abihu, ne yi e wusulan gan seene tongo, e tεen sa e kui, e wusulanna sa a fari. E yi fa tεen na Alatala yetagi, naxan mi yi lan, a mi yi naxan yamarixi.

² Nayi, tεen yi mini Alatala yetagi, a yi e gan, e faxa Alatala yetagi.

³ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Alatala ε rakolonxi nən ito ra, a to a fala, a naxa, ‘N na n ma sarijanna mayitama nən n batu muxune tagi. N binyama nən yamaan yetagi.’ ”

Haruna yi lu dunduxi.

⁴ Musa yi Mikayeli nun Elisafan xili, Haruna səxsə Yusiyeli a diine, a yi a fala e xa, a naxa, “E xa ε ngaxakedenne binbine xali yamaan daaxaden fari ma, keli yire sarijanxin yetagi.”

⁵ E yi fa, e yi e xali yamaan daaxaden fari ma, alo Musa e yamari kii naxan yi. Dugine mən yi e binbine ma.

⁶ Musa yi a fala Haruna nun a diine xa, Eleyasari nun Itamara, a naxa, “E nama ε xunna lu a yitəntaren na, ε to sunuxi. E nama ε dugine yibə, alogo ε nama faxa, ε yi Alatalaa xələn nafa yamaan birin ma. Alatala ε kon kaan naxanye faxaxi tεen na, Isirayila yamaan birin nan ne wugama.

⁷ E nama keli Naralan Bubun so deen na, alogo e nama faxa, amasoto Alatalaa masusan turen nan e ma." Musa naxan fala, e na liga.

⁸ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa,

⁹ "I na so Naralan Bubun kui, i nama manpaan min, i nama na minse sifan min, i tan nun i ya diine, alogo e nama faxa. A findima habadan sariyan nan na i yixetene xa waxati famatone yi.

¹⁰ E xa se sarijanxin nun a haramuxin tagi raba, naxan mi daxe e nun naxan daxe.

¹¹ E xa Isirayila kaane xaran tonne ma Alatala naxanye fixi e ma fata Musa ra."

¹² Musa yi a fala Haruna nun a diine xa naxanye yi fa luxi, Eleyasari nun Itamara, a naxa, "Bogise saraxan naxan luxi, naxan mi ralixi Alatala ma teen na, e xa na tongo, e yi a don saraxa ganden fema. A nama basan buru rate seen* na. A sarijan fefe!

¹³ E xa a don yirena nde yi naxan sarijan, amasoto i gbeen na a ra e nun i ya diine, fata na saraxane ra naxanye ralixi Alatala ma teen na, bayo na nan yamarixi n ma.

¹⁴ Koni suben kanken naxan nalixi e nun danban naxan yitexi Ala xa, e nun i ya dii xemene nun i ya dii temene xa ne don yirena nde yi naxan sarijan. Amasoto e bata so e yii e gbeen na, naxanye baxi Isirayila kaane boje xunbeli saraxane ra.

¹⁵ Isirayila kaane lan e xa fa danban na naxan yitexi e nun kanken naxan nalixi Ala ma, sa turene fari naxanye sama teeni, alogo e xa yite Alatala yetagi se ralixin na. Habadan sariyan na a ra: I gbeen nan e ra, e nun i ya diine alo Alatala a yamarixi kii naxan yi."

¹⁶ Musa yi kotona fe maxodin, naxan baxi yulubi xafari saraxan na. A yi a me a e bata yi a birin sa teeni. Nayi, a yi xolo Eleyasari nun Itamara ma, Harunaa dii naxanye lu, a naxa,

¹⁷ "Nanfera e mi saraxani ito suben donxi yire sarijanxini? A sarijan han! Alatala subeni ito soxi e yii nen alogo Isirayila yamana haken xa ba a ma, e yi Alatala solona e xa.

¹⁸ Amasoto subeni ito wunla to mi soxi yire sarijanxin kui, nayi e lan nen e koton suben don yire sarijanxini, alo n na a yamari kii naxan yi."

¹⁹ Haruna yi a fala Musa xa, a naxa, "I tuli mati. E bata yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin ba Alatala yetagi to lxoni, na kui, i mi a to fe sifan naxan n masotoxi. Na yi Alatala kenenne ba, xa n fa yulubi xafari saraxa suben don to?"

²⁰ Musa to na me, na yi a kenene.

11

Sube radaxaxine nun a haramuxine Sariyane 14.3-21

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa,

² a e xa a fala Isirayila kaane xa, e naxa, "Boxon subene birin ye, e lan e xa itoe nan don:

³ Sube toro kanna naxanye mon donseen laxunma, e nae ne birin donye nen fo naxanye toro mi boxi jaxi ra."

⁴ "Koni ndee na naxanye donseen laxunma tun, hanma naxanye toro boxi tun, ne haramuxin na a ra e tan xa. Nogomena, na haramuxi bayo a donseen laxunma, koni a toro mi boxi jaxi ra.

⁵ Fanyerasiin donseen laxunma, koni a toro mi boxi jaxi ra. A haramuxin na a ra e tan xa.

⁶ Neren donseen laxunma, koni a toro mi boxi jaxi ra, a haramuxin na a ra e tan xa.

⁷ Xosen toron boxi, koni a mi donse laxunma, a haramuxin na a ra e tan xa.

⁸ E nama e suben don, e nama e yilin din e faxaxin na. E haramuxin na a ra e tan xa."

⁹ "Niimaseen naxanye igeni, e lan e xa xali yexene don naxanye e bama, foxo igeni hanma baani.

¹⁰ Koni niimase xunxuri naxanye foxo igeni hanma baani, e mi e bama, e xali mi e ma, e nama ne don. E xosixin na a ra e tan xa.

¹¹ Se xosixin nan ne ra e tan xa, e nama e suben don. E xa e faxaxin yate alo xosina.

¹² Naxanye birin igeni, e mi e bama, e xali mi e ma, se xosixin nan ne ra e tan xa."

¹³ "E xa xolini itoe yate alo se xosixina, e nama ne don: singbinna nun dukan nun xolimangan

¹⁴ nun bangaan nun segen siyaan birin

¹⁵ e nun xaxaan siyaan birin

¹⁶ nun dangaranfulen nun kutunxunban nun foxo ige ma xoliin nun tixedi tongon siyaan birin,

¹⁷ e nun kunkutunna nun jinjaxan nun fotonbunsamuran

¹⁸ nun toxoroon nun yexe suxu kankon nun kankanna,

¹⁹ e nun yaya xonla nun sapi xonla siyaan birin, e nun sarasima xonla nun tuyena."

²⁰ "Gabuteen nun sanne niimase xunxurin naxanye ma, ba xoline ra, ne xosixin na a ra e tan xa.

²¹ Koni, xa na niimase xunxurin sifana nde sanna a lige a tugan, e nae na donye nen.

²² E nae itoe nan donye ne ye: sujen siyaan birin nun xoxorone nun songolonbalane e nun tuguminne.

* 10:12. 10.12burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

²³ Koni, gabuteen nun sanne niimase xunxuri gbete naxanye ma, ε xa ne yate se xosixine ra.

²⁴ Ne ε raxosima nen. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

²⁵ Naxan yo na e faxaxin tongo, na lan a yi a dagine xa. A mi fa sarijanxi han jinbanna ra."

²⁶ "Suben naxan birin toro mi boxi jaxi ra hanma a mi donseen laxunma, ne haramuxin na ra ε tan xa. Naxan na a yiin din e faxaxin na, na mi fa sarijanxi.

²⁷ Sube san naaninna naxanye birin sanna xunduxi, e haramuxin na a ra ε tan xa. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

²⁸ Naxan yo na e faxaxin tongo, na lan a yi a dagine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra. E haramuxin na a ra ε tan xa."

²⁹ "Yili ra seen naxanye boxon ma, itoe nan haramuxi ε tan xa: sulumen nun yelen nun dangen siyaan birin,

³⁰ e nun lennakonsaan nun sagadin nun kendemelexaan nun mululuna e nun kolona.

³¹ Ne nan haramuxi ε xa yili ra seene ye boxon ma. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

³² E faxaxin na bira se yo ma, na xosima nen, xa a findi wudi daxin na, hanma dugina, hanma kidina, hanma benbenla. Goron yo naxan nawale wali yo yi, a sama nen igeni. A mi fa sarijanxi han jinbanna ra. Na xanbi ra, a yi sarijan.

³³ Xa na niimasena nde keden bira fejena nde kui, a xosima nen. E xa na fejena kala.

³⁴ Donseen naxan lan a xa don, koni xa na fejena kui igen sa a ma, a xosima nen. Minse yo na min na fejena kui, a xosixin na a ra.

³⁵ E faxaxin na bira se yo ma, na xosima nen. Xa buru ganden na a ra hanma tee yinla fo ε xa a kala, bayo a xosixi. E xa a yate alo se haramuxina.

³⁶ Koni xa a faxaxin bira tigini hanma ige ramaradeni, ne mi xosixi. Koni naxan na a yiin din a faxaxin na, na mi fa sarijanxi.

³⁷ Xa a faxaxin bira sansiin ma naxan lan a si, a mi xosixi.

³⁸ Koni xa igen bata sa sansiin ma, a faxaxin yi bira a yi, na sansiin bata haramu ε xa."

³⁹ "Suben naxan lan a xa don, xa na faxa a yete ma, naxan na a yiin din a faxaxin na, na mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

⁴⁰ Naxan na a suben don, na lan a yi a dagine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra. Naxan yo na e faxaxin maxali na lan a xa a dagine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

⁴¹ E nama niimase xunxuridine don, naxanye boxon ma. Ne xosixin na a ra.

⁴² Niimase xunxurin naxanye birin e bubuma boxon ma, ε nama ne sese don. Xa a bubuma a kuiin ma hanma a sigan tima a san naaninne ra hanma a san wuyaxi, a xosixin na a ra.

⁴³ Nayi, ε nama ε yete raxosi na niimase xunxurine xon. E nama ε yete raxosi e xon de!

⁴⁴ Alatala nan n tan na, ε Ala. E xa ε yete suxu sarijanma kui, alogo ε xa sarijan, bayo n tan sarijan. E nama ε yete raxosi niimase xunxuri yo xon naxanye e bubun boxon ma."

⁴⁵ "N tan nan Alatala ra naxan ε raminixi Misiran yi alogo n xa findi ε Ala ra. Nanara, ε xa sarijan, amasoto n tan sarijan.

⁴⁶ Sarijan nan na ra naxan lanxi subene ma, e nun xoline, e nun niimaseen naxanye birin igeni e nun naxanye boxon ma.

⁴⁷ E xa sube haramuxine nun sube daxaxine tagi raba, naxanye lan e don e nun naxanye mi lan e don."

12

Naxanla rasarijanma diin bari xanbini

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Xa naxanla nde fudikan, a dii xemen bari, a mi fa sarijanxi na feen ma han xii solofere, alo a nema a kike wanli.

³ Xii solomase xeden loxonni, diin yi banxulan.

⁴ A mon mi sarijanxi xii tonge saxan nun saxan benun a xa sarijan wunla ma naxan minixi a ma dii bari waxatini. A nama a yiin din se sarijanxi yo ra, a nama siga yire sarijanxini, han a marasarijan loxone yi kamali.

⁵ Xa a dii temen bari, a mi fa sarijanxi xunsagi firin, alo a nema a kike wanli bayo wunla bata mini a ma. A xa a marasarijanma legeden xii tonge sennin nun sennin.

⁶ A marasarijan loxone na kamali a dii xemen xa hanma a dii temena, a xa yeteε diin jee kedenna saraxa gan daxin xali saraxaraliin fema Naralan Bubun deen na, e nun kolokonde diina hanma ganbana, yulubi xafari saraxan na.

⁷ Saraxaraliin xa na saraxane ba Alatala xa, a yi Ala solona na naxanla xa. A sarijanma nen a wunla ma. Sarijan nan na ra naxanla xa naxan na dii xemen bari hanma dii temena.

⁸ Xa a mi no yeteen sote, a noε ganba firin hanma kolokonde dii firin xale nen, kedenna xa ba saraxa gan daxin na, bonna yulubi xafari saraxana. Saraxaraliin xa Ala solona a xa, a sarijanma nen."

13

Furene muxune fatine ma

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

² “Xa muxun fatin yirena nde kusinxi, hanma kafanla a ma hanma fure dɛna nde a fatin ma naxan nɔɛ finde fure ɲaxin na dangu muxu gbete ma, na xa xali saraxarali Haruna fɛma hanma a diina nde.

³ Furen naxan a fatin ma, saraxaraliin xa na mato. Xa furen yiren xabene bata fixa, a dɛɛn yi tilinɲɛ ayi, fure ɲaxin nan na ra. A na yelin a matoɛ, saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarɲan.

⁴ Xa fure dɛ fixɛna a fatin ma, koni a mi tilin, a fati ma xabe mi fixaxi, saraxaraliin xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

⁵ A xii soloferede lɔxɔni, a yi a mato. Xa a to furen dɛɛn mi masaraxi, a mi gboxi ayi a fatin ma, a mɔn xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

⁶ Saraxaraliin xa a mato a xunsagi firinden xii soloferede lɔxɔni. Xa furen bata fisa a mi gboxi ayi a fatin ma, saraxaraliin xa a fala, a na kanna bata sarɲan. Kafanla nan tun na a ra. A xa a dugine xa, a sarɲanma nɛn.

⁷ Koni saraxaraliin yelin xanbini a fale a sarɲanxi, xa kafanla fa gbo ayi a fatin ma, na kanna mɔn xa xete saraxaraliin fɛma.

⁸ Saraxaraliin mɔn xa a mato. Xa a to kafanla bata gbo ayi a fatin ma, a xa a fala, a na kanna mi sarɲanxi, fure ɲaxin na a ra.”

⁹ “Xa fure ɲaxin bata lu muxuna nde fatin ma, e xa a xali saraxaraliin fɛma.

¹⁰ A xa a mato. Xa kusindena nde a ma naxan dɛ bata fixa, xa na kusinden bata fati ma xaben fixa, a suben minixi kɛnɛnni,

¹¹ nayi fure ɲaxi kɔxɔxin nan na ra. Saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarɲanxi. A nama lu a danna matoni, bayo a bata a kolon a mi sarɲanxi.

¹² Xa saraxaraliin bata a to a na fure ɲaxin bata gasin namini a fatin birin ma, keli a sanne ma han a xunna,

¹³ a xa a mato ki faɲi, bayo xa na furena a fatin birin ma, a xa a fala furemaan ma, a sarɲan bayo furen bata yelin xarɛ.

¹⁴ Koni furen dɛɛn na mini a ma lɔxɔn naxan yi, a mi sarɲanxi.

¹⁵ Saraxaraliin na furen dɛɛn to a ma, a xa a fala a ma, a mi sarɲanxi. Fure ɲaxin nan na ra.

¹⁶ Xa furen dɛɛn xara, na kanna xa siga saraxaraliin fɛma.

¹⁷ A xa a mato. Xa furen bata xara, saraxaraliin xa a fala furemaan ma, a bata sarɲan.

¹⁸ Xa seteen te muxuna nde ma, a yalan,

¹⁹ a funfun yi kusin, a fixa hanma a gbeeli, na muxun xa siga saraxaraliin fɛma.

²⁰ Saraxaraliin xa a mato. Xa furen funfun tilin, a fati ma xabe bata fixa, saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarɲanxi. Fure ɲaxin na a ra, naxan minixi seteen funfuni.

²¹ Koni saraxaraliin na a mato, xa a mi fati ma xabe fixɛ to, xa furen funfun mi tilin, a xaraxi, a xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

²² Xa furen bata gbo ayi fatin ma, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarɲanxi. Fure ɲaxina nde na a ra.

²³ Koni xa furen funfun mi masaraxi a mi gboxi ayi, nayi larun nan tun a ra. Saraxaraliin xa a fala na kanna ma a sarɲanxi.”

²⁴ “Xa muxuna nde fatin ganxi, xa furen dɛɛn fixa hanma a gbeeli,

²⁵ saraxaraliin xa a mato. Xa a fati ma xabene fixa, furen dɛɛn tilin, fure ɲaxina nde nan na ra, naxan bata mini ganden ma. Nayi, saraxaraliin xa a fala na kanna ma a mi sarɲanxi bayo fure ɲaxin na a ra.

²⁶ Koni a na a mato, xa saraxaraliin mi fati ma xabe fixɛ to furen yɛ, a dɛɛn mi tilin, a bata xara, saraxaraliin xa na kanna lu a danna xunsagi keden.

²⁷ Saraxaraliin xa a mato xii soloferede lɔxɔni. Xa furen bata gbo ayi a fatin ma, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarɲanxi. Fure ɲaxin na a ra.

²⁸ Koni xa furen mi masaraxi, a mi gboxi ayi, a bata xara, gande funfun nan na ra. Saraxaraliin xa a fala, a na kanna sarɲanxi. Gande larun nan na ra.”

²⁹ “Xa furen lu xɛmɛna nde hanma ɲaxanla nde xunna ma hanma a kenkenna ma,

³⁰ saraxaraliin xa furen mato. Xa a tilin, a xunxɛn hanma a dɛ xaben gbeeli, a xunxurun, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarɲanxi. Fure ɲaxin na a ra, daxana, naxan a suxi a xunna ma hanma a kenkenna ma.

³¹ Xa saraxaralina a to furen mi tilin, koni a xunxɛ fɔrɛ munma mini, furemaan xa lu a danna xii solofere.

³² Saraxaraliin xa a furen mato xii soloferede lɔxɔni. Xa daxaan mi gboxi ayi, a mi tilin, a xunxɛn mi gbeeli,

³³ na kanna xa a xunna bi, fɔ furen dɛnaxan ma. Saraxaraliin mɔn xa a lu a danna xunsagi keden.

³⁴ Saraxaraliin xa daxaan mato xii soloferede lɔxɔni. Xa a mi gboxi ayi, a mi tilin, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a a sarɲanxi. A xa a dugine xa, a sarɲanma nɛn.

³⁵ Koni xa daxaan gbo ayi fatin ma, saraxaraliin yelin xanbini a fale a a sarɲanxi,

³⁶ saraxaraliin xa a mato. Xa daxaan bata gbo ayi, hali saraxaraliin mi fa a xunsexeen mato, a mi sarijanxi.

³⁷ Koni xa a mi gboxi ayi, xa fati ma xabe fɔrene bata mini, daxaan bata yalan. A bata sarijan. Saraxaraliin xa a fala, a sarijanxi.”

³⁸ “Xemeɗa hanma jaxanla, xa fixe fixeɗe a fatin ma,

³⁹ saraxaraliin xa a mato. Xa e mi mɔxi, gasin nan tun na ra. A sarijan.”

⁴⁰ “Xa muxuna nde xun seɗe mi na, teeli kanna na a ra, a sarijan.

⁴¹ Xa xunseɗe mi a tigi ra, teeli kanna na a ra, a sarijan.

⁴² Koni xa furena a teeli hanma a tigi ra naxan fixa hanma a gbeeli, fure jaxin nan minixi a ma.

⁴³ Saraxaraliin xa a mato. Xa a kusinden to teeli hanma a tigi ra naxan fixa hanma a gbeeli alo fure jaxin kii naxan yi,

⁴⁴ furemaan nan na kanna ra, a mi sarijanxi. Saraxaraliin xa a fala, a mi sarijanxi bayo furena a xunna ma.”

⁴⁵ “Awa, xa fure jaxin naxan ma, na kanna xa dugi yibɔxine ragodo a ma, a xunni tɔntaren yi lu, a a deen ye maluxun, a yi gbelegbele. Sarijantarena! Sarijantarena!

⁴⁶ Furen nɛma a ma, a mi sarijanxi. Nayi, a lan a lu a danna, a xa lu yamaan daaxaden fari ma.”

Dugi funduxine

⁴⁷ “Xa dugina nde bata fundu, xuruse xabe dugina hanma taa dugina,

⁴⁸ a na findi dugi sɔxɔnxin sifa yo ra hanma xuruse xabe dugine hanma se kidine,

⁴⁹ xa funduden fɔrɔ hanma a gbeeli dugin ma hanma kidin ma hanma dugi sɔxɔnxin ma hanma se kidina nde ma, funɛ jaxin na a ra naxan seen kalama. Saraxaraliin xa a mato.

⁵⁰ Funɛn seen naxan ma, saraxaraliin xa na ramara matoni xii solofere.

⁵¹ Xii soloferede lɔxɔni saraxaraliin xa a mato. Xa funɛn bata gbo ayi na dugin ma hanma dugi sɔxɔnxin ma, hanma se kidin ma, a na rawali kii yo yi, funɛ jaxin nan na ra naxan seen kalama, na seen xɔsɔxi.

⁵² Nayi, saraxaraliin xa na dugin gan, hanma dugi sɔxɔnxina hanma xuruse xabe dugina hanma se kidina, funɛ funfun naxan ma. Amasɔtɔ funɛ jaxin na a ra naxan seen kalama. Na seen xa gan.

⁵³ Koni xa saraxaralina a mato, xa funɛn mi gboxi ayi na seen ma,

⁵⁴ funɛn naxan ma, a xa yamarin fi e ma, a e xa na dugin xa. A mɔn yi a ramara xii solofere.

⁵⁵ E na a xa, saraxaraliin mɔn xa a mato. Xa a to funɛn mi maxɛtɛxi, a mi gboxi ayi, na

seen xɔsɔxi. Xa funɛn bata dugin suxu a ye faɗin ma hanma a ye jaxin ma, a gan daxin na a ra.

⁵⁶ Xa saraxaralina a to funɛn bata ba fɔlɔ, dugin xa xanbini, a xa na funɛ yiren bɔ dugin na, hanma kidina, hanma dugi sɔxɔnxina.

⁵⁷ Koni, xa a mɔn sa dugi sɔxɔnxin suxu hanma se kidina, funɛn nan na ra naxan seen kalama. Nayi, funɛn seen naxan ma, na xa gan.

⁵⁸ Funɛn seen naxan suxi, dugina, hanma dugi sɔxɔnxina, hanma se kidina, koni funɛn funfun bata lɔ ayi, na mɔn xa xa alogo a xa sarijan.”

⁵⁹ Funɛn bata xuruse xabe dugin naxan suxu hanma taa dugina, hanma dugi gbɛtɛ, hanma se kidina, sarijan nan na ra ne fe yi naxan a yitama a e sarijan hanma e mi sarijanxi.

14

Fureɗɔn nasarijan sariyane

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Fure jaxin muxun naxan ma, na rasarijanma ikiini: A xa a yita saraxaraliin na.

³ Nayi, saraxaraliin xa mini yamaan daaxaden fari ma na kanna matodeni. Xa furemaan bata yiɗalan,

⁴ saraxaraliin xa yamarin fi, e xa fa xɔli jɛjɛ radaxaxi firin na, e nun suman wudin nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina nde.

⁵ Saraxaraliin xa yamarin fi, a e xa xɔliin keden kɔɛ raxaba feɗɛna nde xun ma, tigi igen naxan kui.

⁶ A xa xɔli jɛjɛn tongo, e nun suman wudin nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina, a yi e rafu xɔliin kɔɛ raxabaxin wunli.

⁷ A yi a xuya na kanna ma sanja ma solofere naxan nasarijanma fure jaxin ma. A yi a fala na kanna ma a bata sarijan. A yi xɔli jɛjɛn beɗin burunna ra.”

⁸ “Naxan nasarijanma, na kanna xa a dugine xa, a a fati ma xabene bi, a yi a maxa. Na xanbi ra, a sarijanma nɛn. Nayi, a nɔɛ soɛ nɛn yamaan daaxadeni, koni a luma nɛn a bubun fari ma xii solofere.

⁹ Xii soloferede lɔxɔni, a mɔn yi a xunseɗene bi, e nun a de xabene, a ye gilingilinna xabene, e nun a fati ma xabene birin. A mɔn yi a dugine xa, a a fatin maxa. Na xanbi ra, a sarijanma nɛn.

¹⁰ Xii solomasɛɛdeni, a xa konton firin tongo e nun yeɗɛɛ gilena, jɛɛ keden kedenne, fe mi naxanye ra. A mɔn xa murutu fuyi faɗin kilo solomanaanin tongo bogise saraxan na turen naxan yi, a turen litiri tagin sa a fari.

¹¹ Saraxaraliin naxan na kanna rasarijanma, na xa e nun a kiseene ti Alatala yetagi Naralan Bubun de ra.

¹² A xa konton keden tongo, a ba yangin saraxan na, e nun turen litiri tagi. A xa ne yita Alatala ra saraxa ralixin na.

¹³ A xa a kontonna kœ raxaba na yire sarijanxini muxune yulubi xafari saraxane nun saraxa gan daxine kœ raxabama denaxan yi. Saraxaraliin nan gbee yangin saraxan na alo yulubi xafari saraxana. A sarijan han!

¹⁴ Saraxaraliin xa yangin saraxan wunla nde tongo, a yi a sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaana nun a yiifari ma san konkoribana.

¹⁵ Na xanbi ra, a mœn xa saraxa turena nde tongo, a yi a sa a yetœen kœmen ma yiini.

¹⁶ A xa a yiifari ma yii soli keden sin turen, a yi a xuya Alatala yetagi dœxœna ma solofere.

¹⁷ A mœn yi ndedi sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaana nun a yiifari ma san konkoribana. A yangin saraxan wunla saxi denaxan yi.

¹⁸ Ture dœnxœn naxan luxi saraxaraliin yii, a xa na sa na kanna xunni, saraxaraliin yi Alatala solona a xa.

¹⁹ Saraxaraliin xa yulubi xafari saraxan ba, a Ala solona na kanna xa naxan nasarijanma. Na xanbi ra, a yi saraxa gan daxin kœ raxaba.

²⁰ A yi saraxa gan daxin nun bogise saraxan nali saraxa ganden fari. A yi Ala solona na kanna xa, a yi sarijan.”

²¹ “Xa yiigelitœn nan na kanna ra, a mi nœ saraxane sœte, a xa konton keden tongo yangin saraxan na, naxan yitama Ala ra solona seen na a xa, e nun murutu fuyi fajin bogise saraxan kilo saxan, turen naxan yi, e nun turen litiri tagi,

²² e nun ganba firin hanma kolokonde dii firin, a nœ naxan sœte. Keden xa findi yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina.

²³ Xii solomasœxede lœxœni, a xa fa e ra saraxaraliin fema Naralan Bubun deen na Alatala yetagi alogo a xa rasarijan.

²⁴ Saraxaraliin xa yangin saraxa yœœœen nun turen litiri tagin tongo, a yi e yita Alatala ra saraxa ralixin na.

²⁵ A xa yœœœen kœ raxaba yangin saraxan na. A yi a wunla nde tongo, a a sa na kanna yiifari ma tunla nun a yiifari ma yiin konkoribaana nun a yiifari ma san konkoribaana ma.

²⁶ A yi turena nde sa a yetœen kœmen ma yiini.

²⁷ A xa na turena nde xuya Alatala yetagi a yiifari ma yii sonla ra sanja ma solofere.

²⁸ Turen naxan a yiin kui, a xa na ndedi tongo, a yi a sa na kanna yiifari ma tunla

ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaana nun a yiifari ma san konkoribana. A bata yi yangin saraxan wunla sa denaxan yi.

²⁹ Turen naxan luxi a yiin kui, a xa na sa na kanna xunni, a yi Alatala solona a xa.

³⁰ Saraxaraliin xa ganba keden tongo hanma kolokonde diina, na kanna naxan sœtœi,

³¹ a yi a ba yulubi xafari saraxan na, a yi xœliin boden ba saraxa gan daxin na, e nun bogise saraxana. Nayi, a yi Alatala solona na kanna xa.”

³² Sariyan nan na ra na kanna xa, fure jœxin naxan fatin ma, naxan mi nœ saraxa kamalixin sœte.

Banxi ma funœna

³³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

³⁴ “œ na so Kanan yamanani, n naxan soma œ yii œ kœœn na, xa n funœn sa banxina nde ma na yamanani,

³⁵ banxi kanna xa sa a fala saraxaraliin xa, a naxa, ‘N bata funœn to n ma banxin ma.’

³⁶ Saraxaraliin xa yamarin fi, a e xa seene ramini banxini benun a xa siga funœn matodeni, alogo sese nama lu banxini a yi yatœ se xœsixin na. Na xanbi ra, saraxaraliin xa so banxini a matodeni.”

³⁷ “A xa funœn mato. Xa funœn fœrœ hanma a gbeeli, xa yilidine banxin ma,

³⁸ saraxaraliin xa mini banxini, a banxin deœn balan xunsagi keden.

³⁹ Xii soloferede lœxœni, saraxaraliin mœn xa fa a mato. Xa funœn bata gbo ayi banxi ma,

⁴⁰ saraxaraliin xa yamarin fi, a funœn gœmen naxanye ma, e xa ne ba na, e yi e woli yirena nde yi taan fari ma naxan mi sarijan.

⁴¹ A xa banxin kuiin birin maxœlin, e yi a lœxœn woli ayi yirena nde yi taan fari ma naxan mi sarijan.

⁴² Na xanbi ra, e xa gœmœ gbœteye tongo. E yi na gœmene masara. E maso se gbœte tongo, e mœn yi banxin maso.”

⁴³ “œ na a gœmœ kalaxine ba na, e banxin maxœlin, a kankene mœn yi maso, xa funœn mœn mini banxin ma,

⁴⁴ saraxaraliin xa sa a mato. Xa a to funœn bata gbo ayi banxini, na nan na ra funœ jœxin na a ra naxan seen kalama. Banxin mi sarijanxi.

⁴⁵ Banxin xa rabira, a gœmene nun a wudine nun a maso bœndene yi maxali taan fari ma yirena nde yi naxan mi sarijanxi.

⁴⁶ Naxan yo na so banxini a balanxi lœxœn naxanye yi, na mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

⁴⁷ Naxan na a sa hanma a a dege na banxini, a xa a dugine xa.”

⁴⁸ “Xa saraxaralina a mato, funen mi gboxi ayi banxin ma a maso xanbini, a xa a fala a banxin bata sarijan, amasoto funen bata jan na.”

⁴⁹ “Na kanna xa xoli firin tongo e nun suman wudina nde nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina nde.

⁵⁰ A xa xoliin keden koe raxaba fejena nde xun ma tigi igen naxan kui.

⁵¹ A yi suman wudin tongo, e nun hisopi wudi yiin nun gari gbeela e nun xoli jejena, a ne sin xoli koe raxabaxin wunla nun tigi igeni. A yi a xuya banxin ma sanja ma solofere.

⁵² A yi banxin nasarijan xoliin wunla ra, e nun tigi igen nun xoli jejnen nun suman wudin nun hisopi wudina e nun gari gbeela.

⁵³ A xa xoli jejnen bejin taan fari ma burruna ra. Nayi, na banxina fe jaxin bata jan, a yi sarijan.”

⁵⁴ Sariyane nan ne ra fure jaxine fe yi hanma daxana naxanye minin muxun fatin ma,

⁵⁵ e nun funen naxan minin dugin ma hanma banxin ma,

⁵⁶ kusindene, gasine, e nun larune,

⁵⁷ alogo a xa kolon xa sena nde sarijan hanma xa a mi sarijanxi. Sariyan na a ra fure jaxin nun fune jaxina fe yi.

15

Muxun xosima kiinde a bari boden xon

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa,

² a e xa a fala Isirayila kaane xa, e naxa, “Xa furen xemen na nde bari boden ma, faxunna naxan minima xosin nan na ra.

³ Xa a minima hanma a mi tin mine, na faxunna bata na kanna xosi.

⁴ Nayi, xemen na a sa saden naxan ma, na xosixi. A na doxo gbeden naxan ma, na xosixi.

⁵ Naxan na a yiin din a saden na, na kanna xa a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jimbanna.

⁶ Furemaan bata doxo gbeden naxan ma, naxan yo doxo na ma, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

⁷ Naxan na a yiin din furemaan na, na kanna lan a xa a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jimbanna.

⁸ Xa furemaan de igen namini muxu sarijanxina nde ma, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jimbanna.

⁹ Furemaan na doxo sese fari a siga sigatini, na mi fa sarijanxi.

¹⁰ Furemaan bata doxo sese ma, naxan yo na a yiin din na ra, na kanna mi fa sarijanxi han jimbanna. Naxan yo na se sifan tongo,

na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

¹¹ Xa furemaan mi a yiin naxa, a na a yiin din muxu yo ra, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jimbanna.

¹² Furemaan na a yiin din feje yo ra, na lan a kala. Xa goronna wudi daxin na a ra, a lan a maxa.”

¹³ “Furemaan na yiyalan, na kanna lan a legedenna ti xunsagi keden benun a xa rasarijan. A xa a dugine xa, a yi a maxa tigi igen na. A sarijanma nen na yi.

¹⁴ Xii solomasexede loxoni, a xa ganba firin tongo hanma kolokonde dii firin, a sa e so saraxaraliin yii Alatala yetagi Naralan Bubundeen na.

¹⁵ Saraxaraliin xa xoli keden ba yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina. Nayi, a yi na kanna rasarijan Alatala yetagi faxunna ma naxan minixi a ma.

¹⁶ Xa xemen bari bodeni igen mini, na kanna lan a a gbinderin birin maxa, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

¹⁷ Xa na ige sifan sa dugin ma hanma se kidin ma, na lan a maxa. A mi fa sarijanxi han jimbanna.

¹⁸ Xa xemen nun jaxanla kafu, e firinna birin lan e e maxa, e mi fa sarijanxi han jimbanna.”

¹⁹ “Xa jaxanla a kike wanli, wunla minima a ma, a mi fa sarijanxi xunsagi keden. Naxan na a yiin din a ra, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

²⁰ A nema a kike wanli, xa a a sa saden ma hanma a doxo gbeden ma, na mi fa sarijanxi.

²¹ Naxan na a yiin din a saden na, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

²² A na doxo gbeden naxan ma, naxan na a yiin din na ra, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

²³ Xa sena nde saxi na saden ma hanma gbeden ma, a yi doxi naxan ma, naxan yo na a yiin din na seen na, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

²⁴ Xa e nun xemen na nde kafu, a wunla yi sa xemen ma, a fan mi sarijanxi xunsagi keden. A na a sa sade yo ma na xosixi.”

²⁵ “Xa wunla lu mine jaxanla ma, naxan mi findixi a kike wanla ra, hanma a kike wali waxatin yi xonkuya ayi, a mi fa sarijanxi han wunla yi jan alo a nema a kike wanli.

²⁶ A na a sa saden naxan ma hanma a doxo gbeden naxan ma, na mi sarijanxi, alo a nema a kike wanli.

²⁷ Naxan na a yiin din na saden na hanma a doxo na gbeden ma, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi sarijanxi han jimbanna.

²⁸ Wuli minin na ɲan, na ɲaxanla lan a legedenna ti xunsagi keden, a sariɲanma nen na yi.

²⁹ Xii soloferede lɔxɔni, a xa ganba firin hanma kolokonde dii firin tongo, a e xali saraxaraliin fɛma Naralan Bubun deen na.

³⁰ Saraxaraliin xa xɔliin boden ba yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina. Na xanbi ra, ɲaxanla wuli minin xɔsin ɲanma nen Alatala yeɛ ra yi.”

³¹ “E xa Isirayila kaane ratanga na feene ma naxanye e xɔsima, alogo e nama n batu bubun naxɔsi naxan e tagi, e yi faxa e xɔsina fe ra.”

³² Sariyane nan ne ra feni itoe ma: fax-unna na mini xɛmɛn bari boden ma, igen na mini xɛmɛn xɛmɛyani a yi a xɔsi,

³³ ɲaxanla nɛma a kike wanli, igena nde na mini xɛmɛn hanma ɲaxanla bari bodeni, e nun xɛmɛn naxan kafuma ɲaxanla ma a kike wali waxatini.

16

Ala solona lɔxɔna

¹ Harunaa dii firinna naxanye siga Alatala yetagi, ne faxa xanbini, Alatala yi falan ti Musa xa.

² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala i tada Haruna xa, a a nama so yire sariɲanxi fisamantenni ye yo ye, ye masansan dugin xanbi ra Layiri Kankiraan yetagi, Ala solonama denaxan yi. Xa a na liga, n minima a ma nen kundaan yiyani Layiri Kankiraan deraganla xun ma, a yi faxa.”*

³ “Haruna xa feni itoe nan liga alogo a xa so yire sariɲanxi fisamantenni: A lan a tura bulanna ba yulubi xafari saraxan na, e nun kontonna saraxa gan daxin na.

⁴ A lan a yi taa dugi guba sariɲanxin nagodo a ma, a yi a taa dugi wantanna so. A xa a tagi xidi taa dugi tagixidin na, a yi taa dugi namun so. Na dagine sariɲan, nanara a lan a yi a maxa benun a xa e so.

⁵ Isirayila yamaan lan e kɔtɔ firin so a yii yulubi xafari saraxan na, e nun konton keden saraxa gan daxin na.

⁶ Haruna xa turaan ba a yetena yulubi xafari saraxan na alogo a xa Ala solona a yete xa e nun a denbayana.

⁷ Na xanbi ra, a yi kɔtɔ firinne xali Alatala yetagi, Naralan Bubun deen na.

⁸ A xa kɔtɔne masensen alogo a xa a kolon naxan lan a findi Alatala gbeen na e nun naxan sigan yire ɲaxini.

⁹ Masensenna na kɔtɔn naxan suxu Alatala gbeen na, Haruna xa fa na ra, a a ba yulubi xafari saraxan na.

¹⁰ Masensenna na kɔtɔn naxan suxu yire ɲaxin gbeen na, a ɲɛɲɛn nan nalima Alatala

ma a solona seen na, e sa a beɲin yire ɲaxini burunna ra.

¹¹ Haruna xa fa turaan na, a a ba a yetena yulubi xafari saraxan na, a Ala solona a yete xa e nun a denbayana. A xa na turaan kɔɛ raxaba a yetena yulubi xafari saraxan na.

¹² A xa tɛɛ kɔ seen nafe tɛɛ wolonna ra naxan tongoxi saraxa ganden fari Alatala yetagi. A yi wusulan fujin yiin ye firin tongo, a yi e xali ye masansan dugin xanbi ra, yire sariɲanxi fisamantenni.

¹³ A xa wusulanna sa tɛɛn na Alatala yetagi, alogo tutin naxan tema, na xa Layiri Kankiraan deraganla luxun alogo a nama faxa.

¹⁴ A xa turaan wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a xuya Layiri Kankiraan deraganla yetagin ma. A man yi a xuya Layiri Kankiraan yetagi dɔxɔna ma solofere.

¹⁵ Na xanbi ra, a xa kɔtɔn kɔɛ raxaba yamaan yulubi xafari saraxan na, a yi a wunla xali ye masansan dugin xanbi ra, a yi a liga alo turaan wunla, a a xuya Layiri Kankiraan ma e nun a yetagi.”

¹⁶ “Na kiini, a xa Ala solona yire sariɲanxi fisamantenna xa alogo a xa rasariɲan Isirayila kaane xɔsi feene nun e murute feene nun e yulubine birin ma. A mɔn xa a liga na kiini Naralan Bubun xa, naxan tixi Isirayila kaa xɔsixine tagi.

¹⁷ Muxu yo nama lu Naralan Bubun kui a na so Ala solonadeni yire sariɲanxi fisamantenni, han a yi mini. A xa Ala solona a yeteen xa e nun a denbayaan nun Isirayila yamaan birin.”

¹⁸ “Na xanbi ra, a yi mini, siga saraxa ganden yireni denaxan Alatala yetagi. A yi na fan nasariɲan, a turaan nun kɔtɔn wunla sa saraxa ganden tongonna fenne birin ma.

¹⁹ A xa wunla xuya a yii sonla ra dɔxɔ solofere saraxa ganden ma, alogo a xa a rasariɲan Isirayila kaane xɔsine ma.”

²⁰ “Haruna na yelin xɔsine be yire sariɲanxi fisamantenna ma, e nun Naralan Bubuna, e nun saraxa ganden, a xa kɔtɔ ɲɛɲɛn fan maso.

²¹ Haruna xa a yii firinne sa kɔtɔ ɲɛɲɛn xunna fari, a yi Isirayila kaane hakene nun murute feene nun yulubine birin fala a ma, a yi e sa kɔtɔn xunna fari. A yi muxuna nde xe, alogo a xa sa kɔtɔn beɲin burunna ra,

²² a yi e hakene birin xali wulani. A xa kɔtɔn kedi, a siga burunna ra.”

²³ “Na xanbi ra, Haruna xa so Naralan Bubun kui, a yi taa dagine ba a ma, a naxanye so benun a xa so yire sariɲanxini. A xa ne lu na.

²⁴ A xa a maxa yire sariɲanxina nde yi, a yi a dugin bonne ragodo a ma. Na xanbi ra, a xa sa saraxa gan daxi firinna bonne ba a

* 16:2. 16:2 Layiri Kankirana fe mɔn sebexi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

yete xa e nun yamaan xa, a Ala solona a yete xa e nun yamaan xa.

²⁵ A mən xa yulubi xafari saraxan turene sa tēni saraxa ganden fari.”

²⁶ “Naxan kōtōn bejinxi yire jaxini, na lan a yi a dugine xa, a yi a maxa, a fa fa yamaan daaxadeni.

²⁷ Turaan nun kōtōn naxanye baxi yulubi xafari saraxan na, naxanye wuli rawalixi yire sarijanxini Ala solona seen na, ne lan e xali yamaan daaxadeni fari ma, e kidine nun e suben nun e gbiine yi sa tēni.

²⁸ Naxan na e gan, na lan a yi a dugine xa, a yi a maxa. Na xanbi ra, a yi so yamaan daaxadeni.”

²⁹ “Habadan sariyan na a ra e xa. Kike solofereden xii fuden lōxōni, e xa sunna suxu, e tan Isirayila kaane ba, xōjēn naxanye dōxi e konni ba, e xa wanla birin bejin.

³⁰ Amasōtō Ala solonama e xa na lōxōn nin, alogo e xa sarijan. Nayi, e sarijanma nēn e yulubine birin ma Alatala ye ra yi.

³¹ A xa findi Matabu Lōxōn nun sanla ra. E xa sunna suxu na lōxōni. Habadan sariyan na a ra.”

³² “Saraxaraliin naxan bata masusan a sugandi feen na, a dōxō saraxaraliyani a baba funfuni, na nan Ala solonama. A tan nan taa dugi doma rasarijanxine soma,

³³ a Ala solona yire sarijanxin nun Naralan Bubun nun saraxa ganden nun saraxaraline nun Isirayila yamaan birin xa.

³⁴ Habadan sariyan na a ra e xa. Ala solonama Isirayila kaane yulubine birin ma fe ra lōxō kedenni jēen bun ma.”

E yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

17

Isirayila kaane xa sarijan

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a a xa a fala Haruna xa, e nun a diine nun Isirayila kaane birin, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi.

³ Isirayila kaan naxan na a jingen ba saraxan na, hanma yexēna hanma siina, yamaan daaxadeni hanma a fari ma,

⁴ a mi a xali Naralan Bubun so dēen na alogo a xa a rali Alatala ma kiseen na Alatala Batu Bubun yetagi, na kanna yatema nēn alo fada tiina. A bata wunla ramini, na kanna kedima nēn a yamani.

⁵ Na ma, Isirayila kaane bama nēn saraxan be burunna ra, e fa e saraxane ra saraxaraliin fema Alatala yetagi Naralan Bubun dēen na, a yi e ba bōjē xunbeli saraxan na Alatala xa.

⁶ Saraxaraliin xa a wunla xuya Alatalaa saraxa ganden dēxōna ma Naralan Bubun

dēen na, a yi a turene sa tēni, a xirin yi rafan Alatala ma.

⁷ Nayi, Isirayila kaane nama fa suxure kōtōne ki, e tinxintareyaan liga Ala ra naxanye xōn. Habadan sariyan na a ra e tan xa e nun e yixetene birin.”

⁸ A mən xa a fala, a naxa, “Isirayila kaan hanma xōjēn naxan dōxi e tagi, a na saraxa gan daxin ba hanma saraxa gbete,

⁹ xa a mi a xali Naralan Bubun dēen na alogo a xa ba Alatala xa, a kedima nēn a yamaan ye.”

Wunla nama don

¹⁰ “Isirayila kaan hanma xōjēn naxan dōxi e tagi, naxan na wunla don, n kelima nēn na kanna xili ma, n yi a kedi a yamaan ye.

¹¹ Amasōtō fati bēnden niina a wunla nin. N tan bata wunla findi n solona seen na e niine xa, naxan sama saraxa ganden fari. Amasōtō wunla nan n solonama bayo niina a yi.

¹² Nanara, n na falama e tan Isirayila kaane xa, e tan sese nama wunla don. Xōjē yo naxan dōxi e tagi, e nama wunla don.

¹³ Isirayila kaan hanma xōjēn naxan e tagi, naxan na suben hanma xōliin faxa donsoyani naxan daxa a don, a xa a wunla dindin bōxōni a bēnden sa a ye ma.

¹⁴ Amasōtō suben birin niina a wunla nin. Nanara, n bata a fala Isirayila kaane xa, n naxa, ‘E nama sube yo wunla don, amasōtō suben birin niina a wunla nin. Naxan yo a don, na kedima nēn Isirayila yamani.’ ”

¹⁵ “Naxan na suben don naxan faxaxi a yete ma hanma sube gbete naxan faxaxi, a na findi Isirayila bari diin na hanma xōjēna, na kanna lan a yi a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jinbanna, na xanbi ra a yi sarijan.

¹⁶ Xa a mi a dugine xa, xa a mi a maxa, a na haken goronna tongoma nēn.”

18

Kafu feen sariyane

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa ito nan fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala nan n tan na, e Ala.

³ E nama Misiran kaane namunne liga, e yi dōxi dēnaxan yi, hanma Kanan yamanan namunne, n na e xalima dēnaxan yi. E nama e namunne suxu de!

⁴ E xa n ma sariyane nun n ma tōnne suxu bayo Alatala nan n tan na, e Ala.”

⁵ “E xa n ma tōnne nun n ma sariyane suxu bayo naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sōtōma nēn e xōn. Alatala nan n tan na.”

⁶ “Muxu yo nun a bari boden nama kafu. Alatala nan n tan na.”

⁷ “I nama i baba rayagi, e nun i nga yi kafu. I nga na a ra. E nama kafu.”

8 “E nun i baba jaxalan gbete nama kafu, na i baba rayage nen.”

9 “E nun i magilen nama kafu, i baba dii temena hanma i nga dii temena, hali e mi maxuruxi tande kedenna ma.”

10 “E nun i mamandenna nama kafu i ya dii xemena dii temena hanma i ya dii temena dii temena. Amasoto na i tan yage nen.”

11 “E nun i baba jaxalan gbete a dii temen nama kafu, a naxan barixi i baba ma. I magilen na a ra.”

12 “E nun i baba magilen nama kafu. I baba bari boden na a ra.”

13 “E nun i nga ngaxakeden jaxalanmaan nama kafu. I nga bari boden na a ra.”

14 “I nama i baba ngaxakedenna rayagi. E nun a jaxanla yi kafu. I nga xurin na a ra.”

15 “E nun i mamuxun nama kafu. I ya diina jaxanla na a ra. E nama kafu.”

16 “E nun i ngaxakedenna jaxanla nama kafu. Na i ngaxakedenna rayage nen.”

17 “E nun jaxanla nde nama kafu, e nun a dii temen fan yi kafu. E nun a mamandenna nama kafu, a dii xemena dii temena hanma a dii temena dii temena. I bari boden nan ne ra. Na mi daxa.”

18 “I nama i ya jaxanla bari boden tongo i ya jaxanla ra, i ya jaxanla mon jenge, alogo i nama yengen naso e tagi.”

19 “E nun jaxanla nama kafu a nema a kike wanli, amasoto a mi saripanxi.”

20 “E nun i lanfana jaxanla nama kafu, i yi i yete xosi a xon.”

21 “I nama i ya dii yo ba saraxan na Moloko suxure kideni, i yi i ya Ala xili kala. Alatala nan n tan na.”

22 “E nun xemnen nama kafu alo jaxanla. Xosi feen nan na ra.”

23 “E nun suben nama kafu, i yi i yete xosi a xon. Jaxanla nama a maso suben na e kafu. Fe haramuxin nan na ra.”

24 “E nama e xosi na kewali yo xon. Amasoto n siyaan naxanye kedima e yee ra, ne e yete xosi na feene nan xon.”

25 E kewanle boxo yeteen xosi nen. Nanara, n yi e hakene saran e ra, boxon yi a me e ra.

26 Nayi, e tan Isirayila kaane nun xojene naxanye e tagi, e xa n ma tonne nun sariyane suxu. E nama xosi feni itoe liga de!

27 Amasoto naxanye yi dxi boxoni ito yi benun e tan, ne yi feni itoe birin ligama, e boxon naxosi.

28 Na boxon nama a me e fan na e xosina fe ra, alo siyaan naxanye yi na benun e tan.

29 Nanara, naxan yo na xosi feni ito nde liga, na kedima nen a yamani.

30 E xa n ma yamarine suxu, e nama namun xosixi yo liga naxanye yi ligama menni benun e tan. E nama e yete xosi e xon. Alatala nan n tan na, e Ala.”

19

Yamaan nasarijan fena

1 Alatala yi a fala Musa xa,

2 a xa ito fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E xa saripan, amasoto n tan saripan, n tan, Alatala, e Ala.

3 Birin xa a nga nun a baba binya, a yi Matabu Loxone suxu. Alatala nan n tan na, e Ala.”

4 “E nama suxurene batu, e nama wure raxulunxin nafala ala maligane ra. Alatala nan n tan na, e Ala.”

5 “E na boje xunbeli saraxan ba Alatala xa, e xa a ba a fapin na alogo a xa a rasuxu.

6 Saraxan suben xa don a faxa loxoni hanma na xoton bode. Naxan na lu han a xii saxande loxoni, e xa na sa teeni.

7 Xa e nde don xii saxande loxoni, na haramuxi, na mi rasuxuma.

8 Naxan na a don, na a haken goronna tongoma nen. Amasoto a bata Alatala se rasaripanxin naharamu. Na kanna kedima nen a yamani.”

9 “E na malo xaban folo, e nama maala xaba han xeen xedeen xon. E nama tonsonne makentun naxanye na lu a xori ma.

10 I nama sansi bogi donxene bolon langani, i nama xonne makon naxanye yolonxi. I xa ne lu yigelitone nun xojene xa. Alatala nan n tan na, e Ala.”

11 “E nama mujan ti. E nama wulen fala. E nama e bode yanfa.

12 E nama e kolo n xinli wulen fari, amasoto i ya Ala nan xili kalama. Alatala nan n tan na.”

13 “I nama i muxun boden yii seene tongo yanfan xon, i yi a jaxankata. I nama walikeen saranna ramara i konni han na xoton bode.”

14 “I nama tuli xorin konbi, i nama sese sa danxutson yee ra naxan a rabire, koni i xa gaxu Ala yee ra. Alatala nan n tan na.”

15 “E nama tinxintareya liga kiti sadeni. I nama yigelitson nafisa, i nama nafulu kanna rafisa, koni i xa i adamadi boden makiti tinxinni.

16 I nama i adamadi boden mafala yamaan tagi. I nama i adamadi boden tojege alogo a xa faxa. Alatala nan n tan na.

17 I nama i ngaxakedenna rapaxu, koni i xa i adamadi boden maxadi, alogo i nama yulubin tongo a fe ra.

18 I nama i gbeen jaxo. I nama yamaan muxuna nde fe xonnantenyaa namara i kui. I adamadi boden xanu alo i yetena. Alatala nan n tan na.”

19 “E xa n ma tonne suxu. I nama sube siya firinne rakafu. I nama sansi siya firinna si xeen ma. I nama gese siya firinna dugi soxonxin so.”

²⁰ “Xa xemena nde nun konyi gilena nde kafu, muxu gbetē naxan masuxi a jaxanla ra, naxan munma xunba hanma a xoroya, e kala tixin saranma e ra nen. Koni e mi faxama, amasoto a munma yi xunba nen.

²¹ Xemen lan a kontonna xali Alatala yetagi Naralan Bubun deen na a yangin saraxan na.

²² Saraxaraliin xa yangin saraxa kontonna findi Alatala solona seen na a yulubi ligaxina fe ra, a yulubin yi xafari.”

²³ “E na so na yamanani, n na e xalima denaxan yi, e yi bogiseen siyaan birin si, e xa tonna dɔxo e bogine ra. E haramuxi nen e tan xa jee saxan, e nama e don.

²⁴ Neen naanindeni, bɔxon bogine birin nasarijanma nen Alatala tantun seen na.

²⁵ Neen suulundeni, e nɔe e bogine donje nen. Nayi, e bogi se sotoxine sigan gbo ayi nen. Alatala nan n tan na, e Ala.”

²⁶ “E nama sese don wunla naxan yi. E nama e yiimato, e nama kɔɔrayaan liga.

²⁷ E nama e xunna de bi a radigilixin na. I nama i de xaben deɔonne bi.

²⁸ E nama e fatin mabo faxa feen sunun taxamasenna ra. E nama taxaraan te e fatin ma. Alatala nan n tan na.”

²⁹ “I nama i ya dii temen nayagi i a findi yalunden na, alogo yamanan nama bira yalunyaan fɔxo ra, a yi rafe fe jaxin na.

³⁰ E xa Matabu Lɔxone suxu, e yi n ma yire sarijanxin binya. Alatala nan n tan na.”

³¹ “E nama siga koron bɔnbɔne nun yiimatone fema, alogo e nama e raxosi. Alatala nan n tan na, e Ala.”

³² “I xa keli fonna bun binyeni. I xa fonne binya, i yi gaxu i ya Ala yee ra. Alatala nan n tan na.”

³³ “Xa xɔɔɔen fa dɔxo e yamanani, e nama jaxu a ra,

³⁴ koni e xa a yisuxu alo yamanan bari diina e tagi. I xa a xanu alo i yetena, amasoto e findi xɔɔɔen na nen Misiran yamanani. Alatala nan n tan na, e Ala.”

³⁵ “E nama tinxintareya liga kiti sadeni, hanma se maligadeni, hanma se binyeni ligadeni, hanma se yiligadeni.

³⁶ E sikeela xa tinxin. E nama sese malige, e xa ligase kamalixin nawali. Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e ramini Misiran yamanani.”

³⁷ “E xa n ma tɔnne nun sariyane birin suxu. Alatala nan n tan na.”

20

Sariya kalane saranna fe

¹ Alatala yi a fala Musa xa

² a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Isirayila kaan hanma xɔɔɔen naxan dɔxi Isirayila bɔxoni, xa na nde a diin ba saraxan na Mɔlɔko suxure kideni, yamaan xa a magolon a faxa.

³ N tan yeteen kelima nen a xili ma, n yi a ba Isirayila yamaan ye. Amasoto a to a diin ba saraxan na Mɔlɔko suxuren xa, a bata n ma yire sarijanxin naxosi, a yi n xili sarijanxin kala.

⁴ Xa yamaan bata e yeene raxi na feen ma, e tondi na kanna faxe, naxan a diin baxi saraxan na Mɔlɔko xa,

⁵ n tan yeteen kelima nen a xili ma e nun a denbayana. N na a kedima nen Isirayila yamani e nun naxanye birin biraxi a fɔxo ra e n yanfa Mɔlɔko suxure kideni.”

⁶ “Xa muxuna nde n yanfa, a bira koron bɔnbɔne nun yiimatone fɔxo ra, n kelima nen a xili ma, n yi a kedi a yamani.

⁷ E xa e yete suxu sarijanni, alogo e xa sarijan amasoto Alatala nan n tan na, e Ala.”

⁸ “E xa n ma tɔnne suxu, e yi e liga. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.”

⁹ “Naxan yo na a baba danga hanma a nga, e na kanna faxa. A tan nan a faxa feen nagidixi, bayo a bata a baba danga hanma a nga.”

¹⁰ “Xa xemena nde yalunya liga e nun xeme gbetē a jaxanla, a lanfana jaxanla, e xa xeme yalunxin nun jaxalan yalunxin firinne birin faxa.”

¹¹ “Xa xemena nde nun a baba jaxanla kafu, a bata a baba rayagi. E xa xemen nun jaxanla firinne birin faxa. E tan yeteen nan e faxa feen nagidixi.

¹² Xa xemena nde nun a mamuxun kafu, e xa e firinne birin faxa. Amasoto e bata fe jaxin liga. E tan nan e faxa feen nagidixi.”

¹³ “Xa xemena nde kafu xemen ma alo muxun kafun jaxanla ma kii naxan yi, e firinna birin bata xosi feen liga. E xa e firinna birin faxa. E tan nan e faxa feen nagidixi.”

¹⁴ “Xa xemena nde dii teme nun a nga fen a jaxanla ra, fe jaxin nan na ra. Xemen nun jaxanle birin xa gan, alogo na fe jaxin nama lu e tagi.”

¹⁵ “Xa xemena nde kafu suben ma, e xa a faxa, e yi suben faxa.”

¹⁶ “Xa jaxanla nde a maso suben na e yi kafu, e xa jaxanla nun suben faxa. E xa faxa, e tan nan e faxa feen nagidixi.”

¹⁷ “Xa muxuna nde a magilen tongo a jaxanla ra, a baba a dii temena hanma a nga a dii temena, e yi kafu, yagin nan na ra. E xa kedi yamaan ye. Xemen bata kafu a magilen ma, a tan nan a haken goronna tongoma.”

¹⁸ “Xa xemena nde kafu jaxanla ma a nema a kike wanli, e firinne birin xa kedi yamani bayo e lanxi e yagi feen ma nen.”

¹⁹ “E nun i nga ngaxakedenna hanma i tenen nama kafu, bayo na i bari boden nayagima nen. E firinna birin e haken goronna tongoma nen.”

²⁰ “Xa xemena nde nun a sɔxo jaxanla kafu, a bata a sɔxo rayagi. E firinna nan e

haken goronna tongoma, e faxama nen e mi dii bari."

²¹ "Xa xemena nde a ngaxakedenna naxanla tongo a naxanla ra, xosin nan na ra. A bata a ngaxakedenna rayagi. E mi dii barima."

²² "E xa n ma tonne nun n ma sariyane birin suxu, e yi e liga, alogo na boxon nama a me e ra, n na e xalima boxon naxan yi daxoneni."

²³ N siyaan naxanye kedima e yee ra, e nama bira ne namunne foxo ra. Amasoto e feni itoe birin ligaxi nen e yi rajaxu n ma.

²⁴ Koni n na a fala nen e xa, n naxa, 'E boxon soma e tan nan yii. N na boxon fima e ma nen e keen na, kumin nun nonon gbo denaxan yi.' Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e sugandixi siyane tagi.

²⁵ Nanara, e xa sube haramuxine nun sube daxaxine tagi raba, e nun xoli haramuxine nun a daxaxine. E nama e yete xosi subeni itoe xon, hanma xoline xon, hanma niimaseen naxanye e masigama boxon ma, n tonna saxi naxanye ra a e haramuxi."

²⁶ "Nayi, e findima n ma yama sarijanxin na nen, amasoto n tan Alatala sarijan. N bata e sugandi siyane tagi, alogo e xa findi n gbeen na."

²⁷ "Xemen hanma naxanla naxan e tagi, xa a findi koron bonbon na hanma yiimatooon na, e xa a magolon a faxa. A tan nan a faxa feen nagidixi."

21

Saraxaraline sarijanina

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a a xa a fala saraxaraline xa, Harunaa diine, a naxa, "Saraxaraliin nama a yete xosi a muxuna nde pandeni, a a maso a binbin na.

² Fo a a muxu kendene alo itoe: a nga, a baba, a diina, a dii temena, a tada hanma a xunyaena,

³ hanma a magilen naxan munma futu, naxan dxi a konni bayo xemen mi a yii. A na e yete xose nen e pandeni.

⁴ Koni, saraxaraliin naxan tixi yamaan yee ra, na nama a yete xosi, a yete rayagi.

⁵ Xa sayaan ti, saraxaraline mi lan e e xunne bi, hanma e e de xabene dxon bi, hanma e e fatin mabo.

⁶ E xa sarijan e Ala yetagi, e nama e Ala xili kala, amasoto e tan nan saraxane ralima Alatala ma teen na, naxanye luxi alo e Ala donsena. Nayi, e xa sarijan.

⁷ E nama yalunden futu hanma naxanla naxan xeme feen kolon hanma naxanla naxan ma xeme a mexi a ra. Amasoto e rasarijanxin na a ra Ala xa.

⁸ I xa a yate muxu sarijanxin na, amasoto a tan nan saraxane fima Ala ma naxanye luxi alo a donsena. Nanara, e xa a kolon a

sarijan, amasoto n tan Alatala sarijan, n tan nan e rasarijanma.

⁹ Xa saraxaralina diina nde a yete rayagi a findi yalunden na, a a baba nan nayagixi. A xa gan."

¹⁰ "Saraxarali kuntigin naxan bata masusan, a sugandi a ngaxakedenne tagi alogo a xa na dugi rasarijanxine sodeni, na nama a xunsexen lu a yitontaren na hanma a yi a dugine yibo pandeni.

¹¹ A nama so binbin xun ma. A nama a yete xosi hali a baba na a ra hanma a nga.

¹² A nama mini yire sarijanxin kui, hanma a yete xosi, amasoto a rasarijanxi Alaa masusan turen nan na. Alatala nan n tan na.

¹³ A xa sungutun nasolonxin tongo a naxanla ra.

¹⁴ A nama kaja gilen tongo, hanma naxanla bejinxina hanma yalunde xosixina, koni a xa sungutun nasolonxin tongo a yamani,

¹⁵ alogo a nama a yixetene rayagi a yamaan tagi. Alatala nan n tan na naxan a rasarijanma."

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁷ a xa a fala Haruna xa, a naxa, "I yixeten muxu madonxi yo nama wali saraxa rabadeni, a Ala donseen nali a ma.

¹⁸ Madonto yo mi daxe a a maso: danxutona, lebutenna, naxan yetagi madonxi, hanma naxan salen se madonxi,

¹⁹ sankalatona hanma yiikalatona,

²⁰ dantona hanma tongona, teeli kannna, hanma kafanla muxun naxan ma, hanma naxan teganxi.

²¹ Saraxarali Haruna yixeten madonxi yo nama a maso, a yi saraxane rali Alatala ma teen na. Madontoon na a ra, a mi lan a a maso, a Ala donseen nali a ma.

²² A nae Alaa donse sarijanxin sifan birin donje nen, hali naxanye sarijan han.

²³ Koni a madontoyana fe ra, a mi lan a yi a maso yire sarijanxin ye masansan dugin na hanma saraxa gandena. A nama n ma yire sarijanxina fe kala. Alatala nan n tan na, naxan saraxaraline rasarijanma."

²⁴ Musa yi na falane rali Haruna nun a diine ma, e nun Isirayila kaane birin.

22

Saraxane sarijanina

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Haruna nun a diine xa, a Isirayila kaane na saraxa sarijanxin naxanye fi n ma, e xa ne suxu ki faji e don kiin ma alogo e nama n xili sarijanxin kala. Alatala nan n tan na.

³ A fala e xa, i naxa, "Xa e yixete yo mi sarijan waxati famatone yi, a a maso Isirayila kaane saraxane ra e naxanye ralima

Alatala ma, na kanna kedima nen n yetagi. Alatala nan n tan na.”

⁴ “Xa fure jaxin bata mini Haruna yixetena nde fatin ma, hanma furen yi a bari boden suxu, na mi lan a saraxa sarijanxine don benun a xa rasarijan. A mon mi sarijanxi xa a bata a yiin din sena nde ra naxan bata din muxun binbin na, hanma igen sifana nde naxan minixi muxun xemeyani,

⁵ hanma a na a yiin din bubu seen na hanma muxun naxan mi sarijan, hanma a findi se xosixi yo ra.

⁶ Naxan na a yiin din na se sifan na, na mi fa sarijanxi han jinbanna. A nama saraxa sarijanxine don, han a yi a fatin birin maxa.

⁷ Sogen na godo, a bata sarijan. Na xanbi ra, a nae saraxa sarijanxine donje soton, amasoto a balon na a ra.

⁸ A nama suben don naxan faxaxi a yete ma hanma burunna subene naxan yiboxi, alogo a nama a yete xosi a xon. Alatala nan n tan na.”

⁹ “Saraxaraline xa n ma yamarine suxu alogo e nama yulubin tongo, e faxa e kalane fe ra. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.

¹⁰ Muxu yo nama saraxa sarijanxin don xa a mi saraxaralina denbayani. Hali saraxaralina muxu xilixina hanma a walikeen mi daxa a a don.

¹¹ Koni xa saraxaraliin bata konyina nde sara, hanma naxan barixi a konni, na nae a donje nen.

¹² Xa muxuna nde saraxaralina dii temen doto a jaxanla ra, saraxarali mi a tan na, dii temen nama fa saraxa sarijanxine don.

¹³ Koni xa saraxaralina dii temen findi kaja gilen na hanma a futun yi kala, dii mi a yii, a xete a baba konni alo a to yi dii joreyani, a nae a baba donseen donje nen. Koni naxan mi saraxaralina denbayani, na nama a don.

¹⁴ Xa muxuna nde a saraxa sarijanxin don tantanni, a lan a yi a joxon fi, a mon yi yaganna dotoja ma firin sa a fari a yanginna ra.

¹⁵ Saraxaraline nama Isirayila kaane saraxa sarijanxine kala e naxan bama Alatala xa.

¹⁶ Xa e tin yamaan yi saraxa sarijanxine don, e bata e findi yulubi tongone ra, yanginna fima naxan ma fe ra. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.”

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁸ a xa a fala Haruna nun a diine nun Isirayila kaane birin xa, a naxa, “Isirayila kaan birin hanma xopene Isirayila yi, naxan saraxa gan dixin bama Alatala xa, de tiin nakamalina fe ra, hanma jeniye ma saraxana,

¹⁹ a lan a yi fa turaan na hanma kontonna, hanma kotona fe mi naxan na.

²⁰ Eeen xuruseen naxan na, a mi lan e yi fa na ra, amasoto a mi rasuxuma e xa.

²¹ Xa muxuna nde fa xuruse gbeen na hanma a xunxurina, bopje xunbeli saraxan na Alatala xa, hanma de tiin nakamali saraxana hanma jeniye ma saraxana, fe yo nama lu a ra alogo a xa rasuxu.

²² Nayi, e nama fa xuruse yetaren na, e a rali Alatala ma teen na n ma saraxa ganden fari, hanma naxan madonxi, hanma a maxoloxi, hanma furen naxan fatin ma hanma kaban naxan na.

²³ Ningena hanma yexxena naxan salen se kuya hanma a dungi, i nae na be nen jeniye ma saraxan na, koni a mi rasuxe de tiin nakamali saraxan na.

²⁴ E nama fa xuruseen na Alatala xon naxan tegenxi, a delane kalaxi, hanma e baxi na. E nama na ba saraxan na e yamanani.

²⁵ E nama na xuruse sifan nasuxu xopene yii, e a ba donse saraxan na e Ala xa. Amasoto e tegenxi. Fena e ra. E mi rasuxe e xa.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁷ “Ningena, yexxena hanma siin na bari, a xa lu a nga bun xii solofere. Xii solomasexede laxonni e nun na xanbi ra, a rasuxe nen saraxan na, naxan nalima Alatala ma teen na.

²⁸ Ningena hanma yexxena, e nama e nun a diin koe raxaba loto kedenni.

²⁹ Xa e barika bira saraxan ba Alatala xa, e xa a ba ki faji alogo a xa rasuxu.

³⁰ A donma na laxon yeteen nin. E nama sese lu han xotonni. Alatala nan n tan na.”

³¹ “E n ma yamarine suxu e yi e liga. Alatala nan n tan na.”

³² “E nama n xili sarijanxin kala, alogo n xa lu sarijanni e tagi, e tan Isirayila kaane. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.

³³ N tan nan e ramini Misiran yamanani, n yi findi e Ala ra. Alatala nan n tan na.”

23

Isirayila yamana sali loxone

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Sali loxone ni itoe ra Alatala xa, e yamaan xilima malan sarijanxini waxatin naxan yi. Sali loxone ni itoe ra n xa.

³ E xa wali xii sennin, koni xii soloferede laxon findixi Matabu Laxon nan na, malan sarijanxin tima laxon naxan ma. E nama wali yo ke. E xa Matabu Laxon findi Alatala gbeen na e noma doto dede yi.”

Yatene 28.16-25

⁴ “Sali lɔxɔn bonne ni i ra Alatala xa. E xa yamaan xili malan sarijanxini waxatini itoe yi:

⁵ Kike singen xii fu nun naaninna, fitirin ma, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla nan na ra Alatala xa.

⁶ Na kiken xii fu nun suulundena, Buru Tetaren Sanla nan na ra Alatala xa. E xa buru ratetarene don xii solofere.

⁷ Xii singeni, e xa malan sarijanxin maxili. Na lɔxɔni, e nama e wanle ke.

⁸ E xa saraxane rali Alatala ma teen na xii solofere. Xii soloferede lɔxɔni, e mɔn yi malan sarijanxin maxili. Na lɔxɔni, e nama e wanle ke.”

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “N bɔxɔn naxan soma e yii, e na so mɛnni, e se xaban fɔlɔ, e xa fa e bogise singen xidin na saraxaraliin fɛma.

¹¹ Saraxaraliin xa a yita Alatala ra Matabu Lɔxɔn xɔtɔn bode, alogo a xa a rasuxu e yii.

¹² E se xidin yitama Ala ra lɔxɔ naxan yi, e xa yɛxɛɛn jɛɛ kedenna ba saraxa gan daxin na Alatala xa, fɛ mi naxan na,

¹³ e nun bogise saraxana, murutu fujin kilo sennin naxan basanxi turen na. Na xa rali Alatala ma teen na, naxan xiri rafan a ma, e nun minse saraxan wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi.

¹⁴ Burun ba, tɔnsɔn ganxine ba, a xindene ba, e nama se xabaxi yo don benun e xa fa na saraxane ra e Ala xa. Habadan sariyan nan na ra e yixetene birin xa, e na dɔxɔ dɛdɛ yi.”

Yatene 28.26-31

¹⁵ “Keli Matabu Lɔxɔn xɔtɔn bode, e malo xidin yitama Ala ra lɔxɔn naxan yi, xunsagi solofere xa dangu.

¹⁶ Xii tonge suulundeni, Matabu Lɔxɔ solofereden xɔtɔn bode, e mɔn xa bogise xaba nɛnɛn fi Alatala ma bogise saraxan na.

¹⁷ E xa murutu fujin kilo saxan nafala buru ratexin na, e fa na buru xun firin na bogise singe saraxa ralixin na Alatala xa.

¹⁸ Yamaan mɔn xa kontondi solofere ba saraxan na jɛɛ keden kedenne fɛ mi naxanye ra, e nun tura bulan keden nun konton firin, sa bogise saraxa burune fari e nun bogise saraxane nun minse saraxan naxanye daxa. Saraxa gan daxin nan ne ra, naxanye ralima Alatala ma teen na, e xirin yi rafan a ma.

¹⁹ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, e nun yɛxɛɛn jɛɛ keden kedenna firin bɔjɛ xunbeli saraxan na.

²⁰ Saraxaraliin xa yɛxɛɛ firin nun bogise singen burun yita n na se ralixin na. E rasarijanma Alatala xa nɛn, e yi so saraxaraliin yii.

²¹ Na lɔxɔn yɛteni, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke na lɔxɔni.

Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa, e na dɔxɔ dɛdɛ yi.

²² E na malo xaban fɔlɔ, e nama maala xaba han xɛɛn xɛdɛɛn xɔn, e nama tɔnsɔnne makentun naxanye na lu a xɔri ma. I xa ne lu yiigelitine xa e nun xɔjɛne. Alatala nan n tan na, e Ala.”

Yatene 29.1-6

²³ Alatala yi a fala Musa xa,

²⁴ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Kike solofereden xii singeni, e xa e matabu na lɔxɔni e yi a binya, e xɔtaan fe, e yamaan xili malan sarijanxini.

²⁵ E nama e wanle ke na lɔxɔni, e xa saraxane rali Alatala ma teen na.”

Ala Solona lɔxɔna

Yatene 29.7-11

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁷ “Kike solofereden xii fuden xa findi Ala Solona Lɔxɔn na. E xa malan sarijanxin ti, e yi sunna suxu, e yi saraxane rali Alatala ma teen na.

²⁸ E nama e wali yo ke na lɔxɔni, amasɔtɔ Ala Solona Lɔxɔn na a ra. Alatala solonama e xa na lɔxɔn nin, e Ala.

²⁹ Xa naxan yo mi sunna suxu na lɔxɔni, na kedima nɛn a yamani.

³⁰ Xa naxan yo wali na lɔxɔni, n na a raxɔrima nɛn a yamaan yɛ.

³¹ E nama wali yo ke. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa, e na dɔxɔ dɛdɛ yi.

³² Matabu Lɔxɔn na a ra e xa e nun sali lɔxɔna. E xa sunna suxu. E xa matabu sanla raba keli kiken xii solomanaaninden jinbanna ma han na xɔtɔn bode jinbanna.”

Bubu Kui Sanla

Yatene 29.12-40

³³ Alatala yi a fala Musa xa,

³⁴ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Kike solofereden xii fu nun suulundeni, Bubu Kui Sanla na ra Alatala xinli, han xii solofere.

³⁵ Sanla xii singeni, malan sarijanxin tima nɛn, e nama e wali yo ke.

³⁶ Xii solofere, e xa saraxane rali Alatala ma teen na. Xii solomasɛxede lɔxɔni, e mɔn xa malan sarijanxin ti, e mɔn yi saraxane rali Alatala ma teen na. Malan sarijanxin na a ra, e nama e wali yo ke.

³⁷ Sali lɔxɔne nan ne ra Alatala xa, e yamaan xilima malan sarijanxini lɔxɔn naxanye yi, alogo e xa saraxane rali Alatala ma teen na, saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa gbɛtɛye, e nun minse saraxane, naxanye daxa sali lɔxɔne yi.

³⁸ Saraxani itoe sama Alatalaa Matabu Lɔxɔne saraxane fari nɛn, e nun e kiseene nun e dɛ tiin nakamali saraxane, e nun e jɛnige ma saraxane e naxanye birin fima Alatala ma.”

³⁹ “Kike solofereden xii fu nun suulunde lɔxɔni, ɛ na yelin bogi seene malandeni xeen ma, ɛ xa sanla raba Alatala xa xii solofere. Xii singen nun xii solomasexeden findin Matabu Lɔxɔne nan na.

⁴⁰ Xii singe lɔxɔni, ɛ xa bogise fajine ba wudine kɔɛ ra, e nun tugu yiine, e nun jɔxɔndene, e nun wudi yii gbete ye, ɛ yi sewa Alatala yetagi ɛ Ala han xii solofere.

⁴¹ ɛ xa sanli ito raba Alatala xa jɛɛ yo jɛɛ, xii solofere. Habadan sariyan na a ra ɛ yixetene birin xa. ɛ sanla raba jɛɛn kike soloferedeni.

⁴² ɛ xa dɔxɔ bubune kui xii solofere. Isirayila bari diine birin xa lu bubune kui,

⁴³ alogo ɛ yixetene xa a kolon fa fala n na e benbane radɔxɔ nen bubune kui, n to ɛ ramini Misiran bɔxɔni. Alatala nan n tan na, ɛ Ala.”

⁴⁴ Musa Alatala sali lɔxɔne fala na kii nin Isirayila kaane xa.

24

*Yire sarijanxin lenpu dɔxɔ sena
Xɔɔyaan 27.20,21*

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A yamari Isirayila kaane ma a e xa fa oliwi ture fajin na i xɔn, alogo lenpune xa degɛ waxatin birin.

³ Haruna xa a yengi lu lenpune xɔn Layiri Kankiraan yɛ masansan dugin fari ma Naralan Bubun kui, alogo e xa degɛ Alatala yetagi keli jinbanna ma han xɔtɔnni waxatin birin. Habadan sariyan na a ra ɛ yixetene birin xa.

⁴ Haruna xa a yengi lu lenpune xɔn kɔɛɛn birin na naxanye dɔxi lenpu dɔxɔ se xema daxin fari Alatala yetagi.”

⁵ “Murutu fujin tongo i yi buru fu nun firin nafala. Burune keden kedenna birin binyen xa kilo sennin li.

⁶ I xa e dɔxɔ yelan firin nin xema tabanla fari Alatala yetagi, sennin sennin yɛ ma.

⁷ I xa wusulan fajin sa burune birin fari, naxan nalima Alatala ma tɛɛn na burun jɔxɔn na jɔxɔ lu seen na Ala xɔn.

⁸ Buruni itoe xa dɔxɔ Alatala yetagi Matabu Lɔxɔn birin yi. Habadan layirin na a ra Isirayila kaane xa.

⁹ Burune xa raxete Haruna nun a diine ma, e yi e don yire sarijanxini. Amasɔtɔ se sarijanxin na a ra na saraxane yɛ, naxanye ralima Alatala ma tɛɛn na, naxanye so saraxaraline yii. Habadan sariyan na a ra.”

Ala rayelefun nun gbalona

¹⁰ Lɔxɔna nde muxuna nde yi mini Isirayila kaane yɛ, a nga Isirayila kaa, a baba Misiran kaa. Na kannu nun Isirayila kaana nde yi yenge yamaan daaxadeni.

¹¹ Isirayila naxanla diin yi Ala xinla rayelefu, a yi a konbi. A nga yi xili nen

Selomiti, Dibiri a dii tɛmɛna Dan bɔnsɔnni. Mafuren e yi a xali Musa fema.

¹² E yi a ramara a fajin na han Alatala yetɛɛn yi a fe yɛba e xa.

¹³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁴ “Naxan konbin tixi, na ramini yamaan daaxaden fari ma. Naxanye birin a xuiin mexi, ne birin xa e yiine ti a xunna ma, yamaan birin yi a magɔlon han a faxa.

¹⁵ I xa a fala Isirayila kaane xa iki, i naxa, ‘Naxan na Ala konbi, a lan a yi a yulubin goronna tongo.

¹⁶ Naxan na Alatala xinla rayelefu, na xa faxa, yamaan birin xa a magɔlon. Xa a findi xɔɔɛn na hanma Isirayila kaana, a na Alatala xinla rayelefu, a faxama nen.

¹⁷ Naxan na muxuna nde faxa, ɛ xa na kannu faxa.

¹⁸ Naxan na muxuna nde a suben faxa, a lan a yi a jɔxɔn so a yii. Niin jɔxɔn xa fi niin na.

¹⁹ Naxan na a boden maxɔlɔ, a fan xa maxɔlɔ na kiini.

²⁰ Maxɔlon jɔxɔn nan maxɔlon na, yɛɛn jɔxɔn nan yɛɛn na, jinna jɔxɔn nan jinna ra. A xa maxɔlɔ alo a a ligaxi boden na kii naxan yi.

²¹ Naxan na suben faxa a lan a yi a jɔxɔn fi, koni naxan na muxun faxa a lan a yi faxa.

²² Sariya kedenna na a ra ɛ birin xa, xɔɔɛna hanma Isirayila kaana. Alatala nan n tan na, ɛ Ala.”

²³ Musa yi falan ti Isirayila kaane xa. Xɛmɛn naxan konbin tixi, e yi na xali yamaan daaxaden fari ma, e yi a magɔlon, a faxa. Isirayila kaane yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

25

*Matabu jɛɛna
Sariyane 15.1-11*

¹ Alatala yi a fala Musa xa Sinayi geyaan fari,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “ɛ na so na bɔxɔni n naxan soma ɛ yii, bɔxɔn yetɛɛn xa a matabu Alatala xinli.

³ ɛ nɔɛ e xɛɛne biye nen jɛɛ sennin, ɛ manpa bili nakɔne wali, ɛ yi e bɔgine malan.

⁴ Koni jɛɛ solofereden findin matabu jɛɛn nan na Alatala xinli. ɛ nama e xɛɛne bi hanma e yi e manpa bili nakɔne wali.

⁵ Sansi bogin naxanye na soli e yetɛ ma, i tan nama e malan i yetɛ xa. I tan nama manpa tɔnsɔn mɔxine malan naxanye bogixi e yetɛ ma. Amasɔtɔ matabu jɛɛn na ra bɔxɔn xa.

⁶ Koni bɔxɔn na naxan namini matabu jɛɛn kui, ɛ birin xa na don, i tan, i ya konyi xɛmɛna, i ya konyi gilɛna, i ya walikɛna, xɔɔɛn naxan luma i konni,

7 e nun i ya xuruseene, e nun hali bu-runna suben naxanye i ya bəxəni. Bəxən na naxan namini, na birin nəe donjə nən.”

Xərəya jəena

8 “Ə xa matabu jee solofere tenge, jee solofere dəxə solofere, alogo matabu jee soloferene xa lan jee tonge naanin e nun solomanaaninna ma.

9 Kike solofereden xii fudeni, Ala Solona Ləxəna, e xa xətane fe yamanan birin yi.

10 Ə jee tonge suulunden nasarijanma nən, e yi a rali yiren birin yi a yamanan muxune birin bata xərəya. Xərəya jəen na a ra e xa, e birin yi xətə e denbayana bəxən ma e bənsənnə yi.

11 Jee tonge suulunden findima Xərəya jəen nan na e xa. Ə nama e xəene bi, e nama sansi bogine malan naxanye solima e yete ma. Ə nama manpa bogi tənsənnə malan naxanye bogima e yete ma.

12 Amasəto Xərəya jəen nan na ra. A sarijan e xa. Ə na donseen naxan to xəene ma, e xa na don.”

13 “Na Xərəya jəena, birin xa xətə a gbee bəxən ma.

14 Xa e bəxəna nde mati hanma e a sara muxuna nde ma, e nama jaxu e bode ra.

15 I a saren naxan soma i kon kaan yii, na xa lan na jee yaten ma naxan luxi benun Xərəya jəen xa a li. A xa a saren nasuxu i yii naxan lanjə se xaba waxatine yaten ma naxanye luxi.

16 Xa jee wuyaxi luxi, a saren xa mate na kiini. Xa jee dando nan luxi a xa a saren magodo. Amasəto a mi bəxən matima, fə se xaba waxatine.

17 Ə nama jaxu e bode ra, koni e xa gaxu e Ala yee ra. Alatala nan n tan na, e Ala.”

18 “Ə xa n ma tənne nun sariyane suxu. Nayi, e luma nən yamanani bəjə xunbenli.

19 Bəxən yi bogi seene fi, e yi e dege han e lugo, e lu bəjə xunbenli.

20 Waxatina nde e a falama nən, e naxa, ‘En nanse donma jee soloferedeni, xa en mi xəen bi, en mi seen xaba?’

21 N barakan sama nən e feene yi jee sen-ninden, alogo e se xabaxin xa e makone birin fan han jee saxan.

22 Jee solomasəxedeni, e nəma e xəene bima, e donse ramaraxin nan donma. Ə luma a donjə nən han jəen solomanaanin-den se xaba waxatini.”

23 “Ə nama bəxən mati habadanni mume, amasəto n tan nan gbee bəxən na. Ə tan luxi nən alo xəjən naxanye yigiyaxi n konni.

24 Nanara, e na yamanan sətə, e xa sariyan dəxə alogo bəxə matixin xa xunba.”

25 “Xa i ngaxakedenna findi yiigelitəən na, a yi a bəxəna nde mati, a bari bodena nde xa fa a bəxə matixin xunba.

26 Xa a bari bode mi na naxan daxa a a xunba, xa a tan yeteən bata a xunba feren sətə,

27 a xa jee yate keli a saran ma, a yi na jəxən naxətə a sara muxun ma. Na xanbi, a nəe xətə nən a bəxəni.

28 Koni, xa a mi a jəxə raxətə se sətə, bəxən xa lu a sara muxun yii han Xərəya jəena. Na waxatini a kari singen mən xa xətə a bəxəni.

29 Xa muxuna nde a banxin mati taa gbeeni yinna soxi naxan ma, a nəe a xunbe nən han jee keden a sara xanbini.

30 Koni xa banxin mi xunba benun jee keden, a luma nən a sara muxun gbeeyani sənən e nun a yixetene. A mi a raxətəma Xərəya jəeni.

31 Koni banxin naxanye taa xunxurine yi naxanye mi rabilinxi yinna ra, ne luma nən alo bəxəna. E nəe xunbe nən, e mən yi raxətə e kari singen ma Xərəya jəeni.”

32 “Lewi bənsənnə taane kui, Lewine nəe e banxine xunbe nən waxatin birin.

33 Naxan na Lewi kaana nde a banxin sara, a minima nən banxi saraxin nun na taani Xərəya jəeni. Amasəto banxin naxanye Lewi taane yi, ne findixi Lewine nan gbansan gbee ra Isirayila yamanani.

34 Koni xəen naxanye e taane rabilinni, ne mi lan e mati, amasəto Lewine nan gbee e ra habadan!”

Donla feen sariyane

35 “Xa i ngaxakedenna findi yiigelitəən na, naxan dəxi i fəma, feren mi fa a yii a balo, i lan i yi a maso i ra alo xəjəna alogo a xa lu i fəma.

36 I nama tənə yo maxədin a ma koni i xa gaxu i ya Ala yee ra, i ngaxakedenna yi lu i fəma.

37 Xa i a doli gbetini, i nama tənə sa a fari. Xa i donseen mati a ma, i nama tənən sətə a xən.”

38 “Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e raminixi Misiran bəxəni alogo n xa Kanan bəxən so e yii, n yi findi e Ala ra.”

Muxun xunba sariyana fe

39 “Xa muxuna nde findi yiigelitəən na i dəxən, a yi a yete mati i ma, i nama a ti konyi wanla ra.

40 A xa masuxu i konni alo walikəna hanma xəjəna. A xa lu i ya wanla ra han Xərəya jəena.

41 Na waxatini, e nun a diine yi xərəya, a yi xətə a xabilani, e nun a benbane bəxəni.

42 Amasəto n ma walikəne nan Isirayila kaane ra, n naxanye raminixi Misiran yamanani. E nama mati konyiyani.

43 I nama e jaxankata, fə i xa gaxu i ya Ala yee ra.”

44 “Xa e konyi xəmən hanma konyi gilen sara, a xa keli siya gbetene ye naxanye e rabilinxi.

⁴⁵ Ɛ mɔn nɔe xɔɲɛna ndee sare nen naxanye dɔxi ɛ ye, e nun e xabilan muxuna nde naxanye barixi ɛ yamanani. E yi findi ɛ gbeen na.

⁴⁶ Ɛ mɔn nɔe e luye ɛ diine yii nen ɛ keen na, alogo e xa lu konyiyani habadan. Koni ɛ ngaxakedenne, Isirayila kaane, ɛ tan sese nama nɔɔn sɔtɔ a ngaxakedenna xun na, a a ɲaxankata.”

⁴⁷ “Xa xɔɲɛn findi nafulu kanna ra naxan dɔxi ɛ konni, ɛ ngaxakedenna nde yi findi yigelitɔɔn na, a a yete mati xɔɲɛn ma, hanma xɔɲɛn xabila muxu gbete ma,

⁴⁸ a nɔe xunbe nen a mati xanbini. A ngaxakedenna nde nɔe a xunbe nen,

⁴⁹ hanma a sɔxɔna, hanma a dunbode, hanma a bari bodena nde a xabilani, na nɔe a lige nen. A tan yeteen nɔe a yete xunbe nen, xa a feren sɔtɔ.

⁵⁰ Nayi, e nun a sara muxun xa ɲeeɛne yate keli a sara ɲeen ma han Xɔɔya Ɗeeɛna. A xa a ɲɔxɔn fi alo walikeen nɔe saranna yaten naxan sɔtɔ na ɲeeɛne bun.

⁵¹ Ɗeen dɔnxen naxanye luxi, xa ne mɔn gbo, a xa ne xasabin gbetin naxete nafulu kanna ma a xunba saren na.

⁵² Ɗeen naxanye luxi benun Xɔɔya Ɗeen yi a li, xa ne mi fa gbo, a xa na fan xasabin gbetin naxete a xunba saren na.

⁵³ A yisuxuma nen a kanna konni alo walikeen naxan sare fixi, a nama a ɲaxankata.

⁵⁴ Xa a mi xunba na kii yo yi, e nun a diine xa Xɔɔya Xɔɔya Ɗeeni.

⁵⁵ Amasɔtɔ n ma walikene nan Isirayila kaane ra. N gbee walikene nan e ra, n naxanye raminixi Misiran bɔxɔni. Alatala nan n tan na, ɛ Ala.”

26

Barakan nun dangana

Sariyane 7.12-24 nun 28.1-14

¹ “Ɛ nama suxurene rafala. Ɛ nama alana nde sawuran nafala. Ɛ nama gemen dɔxɔ, ɛ yi a batu. Ɛ nama geme masolixin ti ɛ yamanani ɛ yi a batu. Amasɔtɔ Alatala nan n tan na, ɛ Ala.”

² “Ɛ xa n ma Matabu Lɔxɔne suxu, ɛ yi n ma yire sarijanxin binya. Alatala nan n tan na.”

³ “Xa ɛ n ma tɔnne nun yamarine suxu, ɛ n tulen nafama nen ɛ ma a waxatini, bɔxɔn yi balon fi, wudine yi bogi xeeɛne ma.

⁵ Se bɔnbɔ waxatin buma nen han bogise bolon waxatina. Bogi seene yi lu bolonɲe han xee bi waxatina. Ɛ degema nen han ɛ lugo, ɛ yi lu ɛ bɔxɔni bɔɲe xunbenli.

⁶ N tinma nen yamanan yi lu herini. Ɛ na ɛ sa, sese mi ɛ tore. N burunna sube xajene bama nen ɛ yamanani, yengen mi soe ɛ konni.

⁷ Ɛ ɛ yaxune kedima nen, e yi bira ɛ bun yengeni.

⁸ Ɛ tan muxu suulun fama nen ɛ yaxun muxu keme kedideni. Ɛ tan muxu keme yi ɛ yaxun wuli fu kedi. Ɛ yaxune birama nen ɛ bun yengeni.

⁹ N fanma nen ɛ ra. N yi dii wuyaxi fi ɛ ma, ɛ wuya ayi. N na n ma layirin nakamalima nen en tagi.

¹⁰ Ɛ yala malo ramaraxine donma nen han malo xaba waxatin mɔn yi a li, ɛ yi a fonna dɔnxen woli ayi alogo a nenen xa ramara.

¹¹ N luma nen ɛ ye, n mi n me ɛ ra mume!

¹² N na n masiga tima nen ɛ tagi, n findi ɛ Ala ra. Ɛ yi findi n ma yamaan na.

¹³ Alatala nan n tan na, ɛ Ala, naxan ɛ ramini Misiran bɔxɔni alogo ɛ xa ba Misiran kaane yii. N Misiran konyiyaan goronna ba nen ɛ ma, alogo ɛ xa nɔ sigan tiye xunna kenli.”

Sariyane 28.15-68

¹⁴ “Koni, xa ɛ mi n xuiin name, ɛ yamarini itoe birin suxu,

¹⁵ xa ɛ n ma tɔnne kala, ɛ yi ɛ me n ma sariyane ra, ɛ mi n ma yamarine birin liga, ɛ n ma layirin kala,

¹⁶ nayi, n ni ito nan ligama ɛ ra: N yihadin nagodoma nen ɛ ma, e nun fitina furene nun fati mawolonna, naxanye ɛ yeɛne kalama, e yi ɛ niin ba. Ɛ sansine sima fuuni bayo ɛ yaxune nan e donma.

¹⁷ N kelima nen ɛ xili ma, alogo ɛ yaxune xa ɛ nɔ. Naxanye ɛ rapaxuxi, ne yi nɔɔn sɔtɔ ɛ xun na. Ɛ ɛ giye hali muxu yo mi ɛ fɔxɔ ra.”

¹⁸ “Na birin xanbi ra, xa ɛ mi n xuiin name, n na ɛ yulubine saranma ɛ ra nen dɔxɔɲa ma solofere.

¹⁹ N yi ɛ wason kala, n yi kuyeni xara alo wurena, e nun bɔxɔna alo sulana.

²⁰ Ɛ senben yi ɲan fuuni, bayo ɛ bɔxɔn mi bogi seene fiye, yamanan wudine mi bogima.”

²¹ “Xa ɛ murute n ma, ɛ tondi n xuiin name, n na ɛ tɔɔne rawuyama ayi nen dɔxɔ solofere naxan lanxi ɛ yulubine ma.

²² N burunna subene rafama nen ɛ xili ma naxanye ɛ diine faxama, e yi ɛ xuruseene raxori. E yi ɛ xurunɲe ayi han ɛ kirane yi yigeli.”

²³ “Xa hali na birin ɛ mi xuru n ma, ɛ lu murutɛxi n ma,

²⁴ n yeteen kelima nen ɛ xili ma, n mɔn yi ɛ tɔɔne rawuya ayi dɔxɔ solofere.

²⁵ N yengen nakelima nen ɛ tan xili ma, n yi ɛ yulubine saran ɛ ra n ma layirin kala feen na. Ɛ na ɛ luxun ɛ taa ratangaxine yi, n fitina furen nafama nen, ɛ yi lu ɛ yaxune yiini.

²⁶ N yi ɛ kuma donseen na, ɲaxalan fu yamaan birin ma burun ganma nen buru gande kedenni, e yi ɛ buruni taxun ligase xurudin na, ɛ yi a don koni ɛ mi lugo.”

²⁷ “Xa hali na birin, ε mi n xuiin name, ε yi lu murutexi n ma,

²⁸ nayi, n kelima nen ε xili ma, n yi ε yulubine saran ε ra dɔxɔja ma solofere.

²⁹ E ε diine suben donma nen.

³⁰ N yi ε taan kidene kala, n yi ε wusulan gandene rabira.

³¹ N yi ε taane findi xɔrinxɔrinna ra, ε yire sarijanxine yi raxɔri. Nayi, ε saraxane mi fa rafa nna n ma.

³² N na ε yamanan kalama nen. E yaxune na fa dɔxɔdeni ε konne yi, e kabema nen a kalaxin ma.

³³ N na ε raxuyama ayi nen yamanane yi, n yi bira ε fɔxɔ ra silanfanna ra, n yi ε sagatan.* E yamanani gelima nen, a yi findi taa xonne ra.”

³⁴ “Nayi, ε nema ε yaxune yii e konni waxatin naxan yi, ε yamanani genla yi lu, ε bɔxɔn luma nen matabuni, matabu waxatine jɔxɔn na ε mi naxanye suxu.

³⁵ A nema rabejinxi, a matabun sɔtɔma nen, ε mi tin naxanye ma ε yi dɔxi a yi waxatin naxan yi.

³⁶ Naxanye na lu e nii ra ε ye, n na e tunnaxɔlɔma e ma nen e yaxune yamanani, han e yi e gi jɔxɔnden gbansanna bira xuiin bun alo silanfanna, e bira hali muxe mi e fɔxɔ ra.

³⁷ E birama nen e bode fari alo e nema e giye silanfanna bun, anu muxu yo mi e fɔxɔ ra. E mi nɔe tiye ε yaxune yeε ra.

³⁸ E faxama nen siya gbetene tagi, ε yaxune yamanan yi ε don.

³⁹ Naxanye na lu ε tan ye, ne doyenma nen han e faxa e yaxune yamanane yi e tan nun e benbane hakene fe ra.”

⁴⁰ “Koni e na e ti e hakene ra e nun e benbane gbeene nun e tinxintareyaan nun e murutena,

⁴¹ feen naxanye a ligaxi, n yi keli e xili ma, n yi e rasiga e yaxune yamanani, nayi e Ala kolontare bɔjɔne na xuru, e yi e hakene yanginna fi,

⁴² n na n mirima nen layirina feen ma nxu nun Yaxuba tagi, e nun nxu nun Isiyaga, e nun nxu nun Iburahima, n yi n miri yamanana fe ma.

⁴³ Koni, fɔ yamanan nabepinxin xa lu singe, a yi a matabu e mi na waxatin naxan yi. E e hakene yanginna fima nen amasɔtɔ e bata e mε n ma sariyane nun tɔne ra.

⁴⁴ Koni, hali e lu e yaxune yamanani, n mi e rabejinye han e yi raxɔri, n yi n ma layirin kala. Amasɔtɔ Alatala nan n tan na, e Ala.

⁴⁵ N na n mirima nen n ma layirin ma, naxan nxu nun e benbane tagi, n naxanye ramini Misiran bɔxɔni siyane yetagi, alogo n xa findi e Ala ra. Alatala nan n tan na.”

⁴⁶ Alatala tɔne nun yamarine nun sariyane nan ne ra, a naxanye falaxi Isirayila kaane xa fata Musa ra Sinayi geyaan fari.

27

Muxun naxanye fixi Ala ma

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa muxuna nde bata a dε ti, a muxuna nde fi Alatala ma, a xunbama gbetin nan na naxan lanxi a yaten ma.

³ Xa xemen na a ra naxan barin bata jɛε mɔxɔje ti han jɛε tonge sennin, i xa a saren yate gbeti gbanan tonge suulun na, gbeti gbananna naxanye rawalima yire sarijanxini.

⁴ Xa jaxanla na a ra, gbeti gbanan tonge saxan.

⁵ Dii xemen naxan barin bata jɛε suulun ti han jɛε mɔxɔje, na lanma gbeti gbanan mɔxɔje nan ma. Dii temena, gbeti gbanan fu.

⁶ Dii xemen naxan barin bata kike kedenna ti han jɛε suulun, na lanma gbeti gbanan suulun nan ma. Dii temena, gbeti gbanan saxan.

⁷ Xemen naxan bata dangu jɛε tonge senninna ra, na lanma gbeti gbanan fu nun suulun ma. Naxanla, gbeti gbanan fu.

⁸ Naxan bata a dε ti, xa yiigelitɔn na a ra, a mi nɔe na gbetin yaten fiye, a lan a yi na muxun xali saraxaraliin fema. Na nɔe gbetin xasabina nde fale nen a nɔe naxan fiye.”

⁹ “Xa muxuna nde bata a dε ti xurusena fe ra naxan nɔe bε saraxan na Alatala xa, na xuruse sifan na fi Alatala ma, a bata rasarijan.

¹⁰ A mi masare gbete ra. A fajin mi masare a kobin na, a kobin mi masare a fajin na. Xa a kanna xuruseen masara gbete ra, e firinna birin bata rasarijan.

¹¹ Xa suben na a ra naxan haramuxi, naxan mi bε saraxan na Alatala xa, a xa xali saraxaraliin fema.

¹² Saraxaraliin xa a saren fala, xa suben fan, hanma a mi fan. A na saren naxan fala, a bata lu na ma.

¹³ Xa a kanna waxi suben xunba feni, a xa a jɔxɔn fi a yi yaganna dɔxɔja ma firin sa a fari.”

¹⁴ “Xa muxuna nde a banxin fi Alatala ma, saraxaraliin xa a saren fala, xa a fan hanma a mi fan. A na naxan fala, a bata lu na ma.

¹⁵ Xa a kanna waxi a xunba feni, a xa a jɔxɔn fi a yi yaganna dɔxɔja ma firin sa a fari. Banxin yi xete a kanna ma.”

¹⁶ “Xa muxuna nde a xeen fi Alatala ma, a saren xa fala fata sansiin yaten na naxan

* 26:33: 26.33Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

xuyɛ a ma. Malo bɛnbɛli gbee saxan xuyɛ
bɔxɔn naxan ma, na lanma gbeti gbanan
tonge suulun nan ma.

¹⁷ Xa xɛɛn fixi Xɔɔya Nɛɛn nin, a saren
luma na kii nin.

¹⁸ Xa xɛɛn fixi Xɔɔya Nɛɛn xanbin nin,
saraxaraliin xa jɛɛne yatɛ naxan luxi benun
Xɔɔya Nɛɛ famatɔna, a yi nde ba xɛɛn saren
na.

¹⁹ Xa xɛɛ kanna waxi a xunba feni, a xa a
jɔxɔn fi, a yi yaganna dɔxɔja ma firin sa a
fari, xɛɛn yi xɛtɛ a kanna ma.

²⁰ Xa a mi xɛɛn xunba, a yi a mati muxu
gbɛtɛ ma, a mi fa nɔɛ a xunbɛ.

²¹ Xɛɛn na yɛba Xɔɔya Nɛɛni, a bata
rasarijan, a so Alatala yii kiseen na
habadan! A findima saraxaraline gbeen
nan na.

²² Xa muxuna nde xɛɛn fi Alatala ma a
naxan saraxi, naxan mi yi a kɛɛni.

²³ saraxaraliin xa a saren fala fata jɛɛne
yatɛn na naxanye luxi benun Xɔɔya Nɛɛna.
Na kanna xa a saren fi na bɔxɔ yetɛni. A
sarijan Alatala yetagi.

²⁴ Xɛɛn naxɛtɛma a kari singen ma nɛn
Xɔɔya Nɛɛni, a sara naxan ma, naxan gbee
yi a ra nun.

²⁵ Na sarene birin falama nɛn fata yire
sarijanxin gbeti gbananna ra, naxan lanxi
garamu fu ma.”

²⁶ “Muxu yo nama a xuruse dii singen fi
Alatala ma na kiini, amasɔtɔ Alatala nan
gbee dii singene birin na hali ba na feen na.
Ninge ba, yɛxɛɛ ba, Alatala nan gbee e birin
na.

²⁷ Xa a findi sube haramuxin dii singen
na, a kanna nɔɛ a xunbɛ nɛn. A xa a jɔxɔn
fi, a yi yaganna dɔxɔja ma firin sa a fari. Xa
a mi a xunba, a xa a mati a sare falaxin na.”

²⁸ “Koni, muxun na sese fi Alatala ma
habadanni, muxu ba, xuruse ba, a kɛɛ xɛɛn
ba, na sese mi sare, a mi xunbɛ. Naxan yo na
fi a ma habadanni, na bata sarijan a xa fefe.

²⁹ Hali a findi muxun na naxan fixi Ala ma
habadanni, a mi nɔɛ xunbɛ, ɛ xa a faxa.”

³⁰ “Alatala nan gbee bɔxɔn bogiseene
birin yaganna ra. A na keli xɛɛn ma hanma
langan kui, a sarijan Alatala yetagi.

³¹ Xa muxuna nde waxi a yaganna yirena
nde xunba feni, fɔ a xa a jɔxɔn fi, a yi na
yiren yaganna dɔxɔja ma firin sa a fari.

³² Alatala nan gbee xuruseene birin ya-
ganna ra, a xurin nun a xungbena. Xu-
ruseene na yatɛ, Alatala nan gbee e fudene
ra.

³³ Xuruseene mi yɛbama a fajin nun a
kobin na. Xuruseen nama masara gbɛtɛ ra.
Xa a na liga e firinna birin nasarijanma
nɛn, e mi nɔɛ xunbɛ.”

³⁴ Alatala na yamarine nan so Musa yii
Isirayila kaane xa Sinayi geyaan fari.

Yatene Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebe

Tawureta Musa yire naaninden ni i ra. Isirayila kaane to keli Misiran yamanani, siga Kanan bəxəni, e feen naxanye liga kira yi, ne nan sebexi Kitabun yireni ito kui. A xili saxi na kiini nən bayo Isirayila kaane yatən nan sebexi a kui naxan findixi dəxəde wuyaxi ra.

Isirayila kaane yelin xanbini sariyane birin sote Musa ra Ala naxanye fala a xa Sinayi geyaan fari e mini xanbini Misiran yamanani, e yi e yiton siga na yamanani Ala naxan nagidixi e ma. E yi siga singen han Kadesi-Barineya yi, Isirayila yamanan so dənə. Koni e yi gaxu soe. Nayi, e yi lu tonbonni jee tonge naanin. Dənxən na, e yi tərə wuyaxi sote, e yi siga yiifanna ma alogo e xa Moyaba yamanan masote Fəxo Daraan sogeteden binni. Kitabun yireni ito sora dənxene fe wuyaxi gbete ye nan falama naxan liga Moyaba yamanani. Isirayila kaane lu mən nin han e yi so Kanan yamanani.

Kitabun yireni ito Alaa yamana muxuyaana nan yitama en na. Waxatina nde e lannayaan liga, waxatina nde sikəna. Waxatina nde e xaxili ragidixi, waxati gbete, e yigitegexi. Koni, hali Alaa yamaan mi tinxin waxatin birin, Alaa tinxinna mi janje.

Isirayila kaane xili sebena

¹ Alatala yi falan ti Musa xa Naralan Bubun kui, Sinayi tonbonni, kike firinden ləxo singeni, e minin jee firinden Misiran bəxəni. A yi a fala, a naxa,

² “E nun Haruna xa Isirayila yamaan birin tenge, e xemene birin xinle sebe xabila yeen nun denbaya yeen ma.

³ E xa Isirayila xemene birin tenge fata e ganle ra naxanye barin bata dangu jee məxəjen na, naxanye nə sofa wanla ke.

⁴ Bənsən yo bənsən, xabila manga keden xa e mali.”

⁵ Na mali muxune xinle ni itoe ra:

Keli Ruben bənsənni, Sedewuri a dii Elisuri.

⁶ Keli Simeyən bənsənni, Surisadayi a dii Selumiyeli.

⁷ Keli Yuda bənsənni, Aminadabo a dii Naxason.

⁸ Keli Isakari bənsənni, Suwari a dii Nataneli.

⁹ Keli Sabulon bənsənni, Xelən ma dii Eliyabi.

¹⁰ Yusufu a diine bənsənne: Keli Eframi bənsənni, Amixudi a dii Elisama.

Keli Manase bənsənni, Pedasuri a dii Gamaliyeli.

¹¹ Keli Bunyamin bənsənni, Gidewoni a dii Abidan.

¹² Keli Dan bənsənni, Amisadayi a dii Axiyeseri.

¹³ Keli Aseri bənsənni, Okiran ma dii Pagiyeli.

¹⁴ Keli Gadi bənsənni, Dewuyeli a dii Eliyasafi.

¹⁵ Keli Nafatali bənsənni, Enan ma dii Axira.

¹⁶ Bənsən mangani itoe nan yi xilixi yamaan ye. Ne yi findixi Isirayila gali kuntigine nan na.

¹⁷ Musa nun Haruna yi muxuni itoe tongo naxanye xinle yəbaxi.

¹⁸ E yi yamaan birin malan kike firinden xii singen ma. Xemen naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjen na, e yi ne birin xinle sebe keden keden ye ma kədin ma, xabila yeen nun denbaya yeen ma,

¹⁹ alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. A yi e tenge Sinayi tonbonni.

²⁰ E yi xemene birin xinle sebe keden keden ye ma Isirayila a dii singe Ruben bənsənni xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjen na, naxanye yi nə sofa wanla ke.

²¹ E muxu wuli tonge naanin wuli sennin keme suulun tenge Ruben bənsənni.

²² E yi Simeyən bənsənna xemene birin xinle sebe keden keden ye ma, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjen na, naxanye yi nə sofa wanla ke.

²³ E muxu wuli tonge suulun wuli solomanaanin keme saxan tenge Simeyən bənsənni.

²⁴ E yi Gadi bənsənna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjen na, naxanye yi nə sofa wanla ke.

²⁵ E muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme sennin tonge suulun tenge Gadi bənsənni.

²⁶ E yi Yuda bənsənna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjen na, naxanye yi nə sofa wanla ke.

²⁷ E muxu wuli tonge solofere wuli naanin keme sennin tenge Yuda bənsənni.

²⁸ E yi Isakari bənsənna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjen na, naxanye yi nə sofa wanla ke.

²⁹ E muxu wuli tonge suulun wuli naanin keme naanin tenge Isakari bənsənni.

³⁰ E yi Sabulon bənsənna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjen na, naxanye yi nə sofa wanla ke.

³¹ E yi muxu wuli tonge suulun wuli solofere keme naanin tenge Sabulon bõnsõnni.

³² Yusufu a diine bõnsõnne ye: E yi Efirami bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

³³ E muxu wuli tonge naanin keme suulun tenge Efirami bõnsõnni.

³⁴ E yi Manase bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

³⁵ E muxu wuli tonge saxon wuli firin keme firin tenge Manase bõnsõnni.

³⁶ E yi Bunyamin bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

³⁷ E muxu wuli tonge saxon wuli suulun keme naanin tenge Bunyamin bõnsõnni.

³⁸ E yi Dan bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

³⁹ E muxu wuli tonge sennin wuli firin keme solofere tenge Dan bõnsõnni.

⁴⁰ E yi Aseri bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

⁴¹ E muxu wuli tonge naanin e nun keden keme suulun tenge Aseri bõnsõnni.

⁴² E yi Nafatali bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

⁴³ E yi muxu wuli tonge suulun wuli saxon keme naanin tenge Nafatali bõnsõnni.

⁴⁴ Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan manga fu nun firinna ne xasabin nan yate, bõnsõn keden manga keden.

⁴⁵ Isirayila kaane birin yatexin denbaya yeen ma, naxanye birin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke,

⁴⁶ ne birin malanxina, muxu wuli keme sennin wuli saxon keme suulun tonge suulun nan yi a ra.

Lewi bõnsõnna a wanla

⁴⁷ Lewi bõnsõnna denbayane tan mi yi tengexi alo bonne.

⁴⁸ Alatala a fala nen Musa xa, a naxa,

⁴⁹ "I nama Lewi bõnsõnna nun Isirayila kaan bonne tenge e bode xon.

⁵⁰ I xa layiri sereyaan Bubun taxu Lewi bõnsõnna muxune ra e nun a muranne nun a seene birin. E xa batu bubun nun a muranne xali. E yi e jɔxɔ lu e xon, e yi e yamaan daaxadeni tɔn a rabilinni.

⁵¹ E na keli sigadeni, Lewi bõnsõnna muxune nan Ala Batu Bubun wayanma, e mɔn yi a yitɔn e na dɔxɔ daaxaden naxan yi. Xa muxu gbete a maso a ra, e xa a faxa.

⁵² Isirayila kaane birin xa e malan e daaxadeni, birin yi dɔxɔ gali yeen ma a taxamasenna bun.

⁵³ Lewi bõnsõnna muxune tan xa e bubune ti layiri sereyaan bubun nabilinni, e yi e jɔxɔ lu a xon alogo n ma xolon nama godo Isirayila yamaan ma."

⁵⁴ Alatala a yamarin Musa ma kii naxan yi, Isirayila kaane yi na birin liga.

2

Bõnsõnne dɔxɔ kiina yamaan daaxadeni

¹ Alatala yi falan ti Musa nun Haruna xa, a naxa,

² "Isirayila kaane birin xa yamaan daaxadeni tɔn Naralan Bubun nabilinni, koni e nama a yigbeten. E xa dɔxɔ e bõnsõnna nun e denbayaan taxamasenne bun."

³ "Yuda bõnsõnna nun a ganle xa e daaxadeni tɔn sogeteden binni e taxamasenna bun ma. Aminadabo a dii Naxason nan Yuda mangan na.

⁴ Muxu wuli tonge solofere wuli naanin keme sennin nan a ganli.

⁵ Isakari bõnsõnna xa e daaxadeni tɔn e dɔxɔn ma. Suwari a dii Nataneli nan Isakari bõnsõnna mangan na.

⁶ Muxu wuli tonge suulun wuli naanin keme naanin nan a ganli.

⁷ Sabulon bõnsõnna xa daaxa e fan dɔxɔn ma. Xelon ma dii Eliyabi nan Sabulon bõnsõnna mangan na.

⁸ Muxu wuli tonge suulun wuli solofere keme naanin nan a ganli.

⁹ Nayi, xemen naxanye Yuda yamaan daaxaden ganli, ne birin malanxina, muxu wuli keme wuli tonge solomasexe e nun sennin keme naanin. Yamaan na keli, e singen nan sigama."

¹⁰ "Ruben bõnsõnna nun a ganle xa e daaxadeni tɔn yiifari fɔxoni e taxamasenna bun ma. Sedewuri a dii Elisuri nan Ruben bõnsõnna mangan na.

¹¹ Muxu wuli tonge naanin wuli sennin keme suulun nan a ganli.

¹² Simeyɔn bõnsõnna xa e daaxadeni tɔn a dɔxɔn ma. Surisadayi a dii Selumiyeli nan Simeyɔn bõnsõnna mangan na.

¹³ Muxu wuli tonge suulun wuli solo-manaanin keme saxon nan a ganli.

¹⁴ Gadi bõnsõnna xa daaxa na fan dɔxɔn ma. Reyuli a dii Eliyasafi nan Gadi bõnsõnna mangan na.

¹⁵ Muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme sennin tonge suulun nan a ganli.

¹⁶ Nayi, xemen naxanye Ruben yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli

keme wuli tonge suulun e nun keden keme naanin tonge suulun. Ne nan sigama a firindeni."

¹⁷ "Na xanbi ra, Lewi bənsənna muxune yi siga ganla bonne tagi, e nun Naralan Bubuna. E birin sigama e daaxa yeen nan ma, muxun birin nun a tidena, a bənsənna taxamasenna bun ma."

¹⁸ "Efirami bənsənna nun a ganle xa e daaxadeni tən sogegododeni e taxamasenna bun ma. Amixudi a dii Elisama nan Efirami bənsənna mangan na.

¹⁹ Muxu wuli tonge naanin keme suulun nan a ganli.

²⁰ Manase bənsənna xa daaxa a dɛxɔn ma. Pedasuri a dii Gamaliyeli nan Manase bənsənna mangan na.

²¹ Muxu wuli tonge saxan wuli firin keme firin nan a ganli.

²² Bunyamin bənsənna xa daaxa na fan dɛxɔn ma. Gidewoni a dii Abidan nan Bunyamin bənsənna mangan na.

²³ Muxu wuli tonge saxan wuli suulun keme naanin nan a ganli.

²⁴ Nayi, xemen naxanye Efirami yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli keme wuli solomasexe muxu keme. E tan nan sigama a saxandeni."

²⁵ "Dan bənsənna nun a ganle xa e daaxadeni tən kəmen fəxɔni e taxamasenna bun ma. Amisadayi a dii Axiyeseri nan Dan bənsənna mangan na.

²⁶ Muxu wuli tonge sennin wuli firin keme solofere nan a ganli.

²⁷ Aseri bənsənna xa e daaxadeni tən a dɛxɔn ma. Okiran ma dii Pagiyele nan Aseri bənsənna mangan na.

²⁸ Muxu wuli tonge naanin e nun keden keme suulun nan a ganli.

²⁹ Nafatali bənsənna xa daaxa na fan dɛxɔn ma. Enan ma dii Axira nan Nafatali bənsənna mangan na.

³⁰ Muxu wuli tonge suulun wuli saxan keme naanin nan a ganli.

³¹ Nayi, xemen naxanye Dan ma yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli keme wuli tonge suulun e nun solofere keme sennin. Ne nan sigan dənɛn na, e taxamasenna bun ma."

³² Isirayila kaane nan ne ra naxanye tenge denbaya yeen ma. Gali daaxadene birin malanxina, muxu wuli keme sennin wuli saxan keme suulun tonge suulun.

³³ Lewi bənsənna muxune mi tenge Isirayila kaan bonne ye, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁴ Alatala yamarin naxanye birin fi Musa ma Isirayila kaane yi ne birin liga. E yi e daaxaden ye ba e taxamasenne bun ma na kiini, e mən yi sigama na kii nin, xabila yeen nun denbaya yeen ma.

3

Lewi bənsənna wanle

¹ Haruna nun Musaa denbayaan muxune ni i ra, Alatala falan ti Musa xa waxatin naxan yi Sinayi geyaan fari.

² Harunaa diine xinle ni itoe ra: a dii singena Nadaba, Abihu, Eleyasari nun Itamara.

³ Ne nan yi Harunaa diine ra naxanye masusan alogo e xa dɔxɔ saraxaraliyani, e yi na wanla ke.

⁴ Koni Nadaba nun Abihu faxa nən Alatala yetagi Sinayi tonbonni, e to fa tɛɛ daxataren na a xa. Dii mi yi e yii, nanara, Eleyasari nun Itamara nan lu saraxarali wanla ke e baba Haruna bun ma.

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁶ "Lewi bənsənna maso, i yi e lu saraxarali Haruna sagoni, e lu a wanla ra.

⁷ E xa Haruna nun yamana wanla ke Naralan Bubuni, e Ala Batu bubun wanle ke.

⁸ E yengi dɔxɔma nən Naralan Bubun muranne xɔn, e yi Ala Batu Bubun wanle rakamali Isirayila kaane xa.

⁹ I xa Lewi bənsənna muxune lu Haruna nun a diine sagoni. E tan nan fima n ma Isirayila kaane ye habadan!

¹⁰ I xa Haruna nun a diine dɔxɔ saraxaraliyani. Muxu gbete na a maso yire sarɔnɔn na, e xa a faxa."

¹¹ Alatala mən yi a fala Musa xa, a naxa,

¹² "N tan yeteen bata Lewi bənsənna muxune sugandi Isirayila kaane ye, e findi n gbeen na Isirayila dii singene jɔxɔn na.

¹³ Amasɔtɔ n gbeen nan dii singene birin na. N Misiran dii singene birin faxa lɔxɔni, n yi dii singene birin nasarɔn n yete xa Isirayila yi. Muxu ba, xuruse ba, n gbeen nan e ra. Alatala nan n tan na."

Lewi bənsənna xili se be singena

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa Sinayi tonbonni, a naxa,

¹⁵ "I xa Lewi bənsənna muxune tenge, denbaya yeen nun xabila yeen ma. I xa xemene birin tenge naxanye barin bata dangu kike kedenna ra."

¹⁶ Musa yi e tenge alo Alatala a yamari kii naxan yi.

¹⁷ Lewi a diine xinle ni itoe ra: Gerison, Kehati e nun Merari.

¹⁸ Gerison ma diine findixi xabilani itoe nan benbaye ra: Libini nun Simeyi.

¹⁹ Kehati a diine findixi xabilani itoe nan benbaye ra: Amirama, Yisehari, Xebiron e nun Yusiyele.

²⁰ Merari a diine findixi xabilani itoe nan benbaye ra: Maxali nun Musi. Lewi xabilane nan ne ra e nun e denbayane benbane.

²¹ Gerison findixi Libini nun Simayi xabilane benban nan na. Ne nan Gerison xabilane ra.

²² E xemēn naxanye tēnge naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli solofere keme suulun.

²³ Gerison xabilane yi e daaxadeni tōnma Ala Batu Bubun nan xanbi ra, sogegodode binni.

²⁴ Eliyasafi nan yi Gerison xabilane mangan na, Layeli a diina.

²⁵ Gerison xabilane yi e yengi lu Naralan Bubun yireni itoe xōn: bubun nun a xunna soon kuiin nun a fanna, a so deen ye masansan dugina,

²⁶ sansanna taa dagine naxan Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, dugin naxan singanxi sansanna deen na, e nun lutine nun e ti seene birin.

²⁷ Kehati findixi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyei xabilane benban nan na. Ne nan Kehati xabilane ra.

²⁸ E xemēn naxanye tēnge naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli solomasexe keme sennin. E tan nan e yengi lu yire sarijanxin xōn.

²⁹ Kehati xabilane yi e daaxadeni tōnma Ala Batu Bubun yiifari fōxōn nan ma.

³⁰ Elisafan nan yi Kehati xabilane mangan na, Yusiyei a diina.

³¹ Kehati xabilane yi e yengi lu muranni itoe xōn, Layiri Kankirana,* tabanla, lenpu daxō sena, saraxa gandene, goronna naxanye rawalima yire sarijanxini, ye masansan dugina, e nun e rawali seene birin.

³² Saraxarali Harunaa dii Eleyasari nan yi Lewi bōnsōnna muxune birin mangan na. A tan nan yi dōxi ne xun na naxanye yi e yengi luxi yire sarijanxin xōn ma.

³³ Merari findixi Maxali nun Musi xabilane benban nan na. Ne nan Merari xabilane ra.

³⁴ E xemēn naxanye tēnge naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli sennin keme firin.

³⁵ Suriyei nan yi Merari xabilane mangan na, Abixali a diina. E yi e daaxadeni tōnma Ala Batu Bubun kōmēn fōxōn nan ma.

³⁶ Merari xabilane yi e yengi lu Ala Batu Bubun buntine nun gaalane† nun senbetenne nun bundōxōne nun muranne xōn e nun e ti seene birin,

³⁷ e nun a sansanna senbetenna naxanye a rabilinni nun e bundōxōne nun e gbangban seene nun e lutine.

³⁸ Musa nun Haruna nun a diine yi e daaxadeni tōnma Naralan Bubun so deen nan yetagi, sogeteden binni. E yi yire sarijanxin wanle xun matoma a ra Isirayila kaane xa. Xa muxu gbete yi a maso yire sarijanxin na, a yi faxama nen.

³⁹ Lewi bōnsōnna muxune birin Musa nun Haruna naxanye tēnge xabila yeen ma fata Alatalaa yamarin na, xemēn naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e malanxina, muxu wuli mōxōjeen nun firin.

⁴⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Dii xeme singene birin tēnge Isirayila kaane ye, naxanye barin bata dangu kike kedenna ra, i yi e xinle sebe kedin ma.

⁴¹ Lewi bōnsōnna muxune so n yii e jōxōn na e nun e xuruseene Isirayila kaane xuruse dii singene jōxōn na. Alatala nan n tan na.”

⁴² Musa yi Isirayila kaane dii singene birin tēnge, alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁴³ Dii xeme singen naxanye birin barin bata yi dangu kike kedenna ra, ne xinle sebeixin lan muxu wuli mōxōjeen nun firin keme firin tonge solofere e nun saxon nan ma.

⁴⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁴⁵ “Lewi bōnsōnna muxune tongo Isirayila kaane dii singene jōxōn na e nun e xuruseene Isirayila kaane xuruse dii singene jōxōn na. Lewi bōnsōnna muxune xa findi n gbeen na. Alatala nan n tan na.

⁴⁶ Bayo Isirayila dii singene wuya Lewi bōnsōnna muxune xa han muxu keme firin tonge solofere e nun saxon, ne xunba daxin na a ra.

⁴⁷ Muxu kedenna xunba gbeti gbanan suulun na, gbeti gbananna naxan nawalima yire sarijanxini, naxan lanxi garamu fu ma.

⁴⁸ I xa na gbetin so Haruna nun a diine yii dii singene xunba seen na naxanye yi wuyaxi ayi.”

⁴⁹ Naxanye mi yi jōxō yibiraxi Lewi bōnsōnna muxune ra, Musa yi ne xunba gbetin tongo.

⁵⁰ A yi Isirayila dii singene gbetin tongo han gbeti gbanan wuli keden keme saxon tonge sennin e nun suulun, gbeti gbananna naxan nawalima yire sarijanxini.

⁵¹ Nayi, Musa yi xunba gbetin so Haruna nun a diine yii, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

4

Lewi bōnsōnna wanle

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

² “E Kehati xabilan muxune tēnge Lewi yixetene ye xabila yeen nun denbaya yeen ma.

³ E xemene tēnge keli jee tonge saxanna ma han jee tonge suulun, naxanye birin nōe wanla ke Naralan Bubuni.”

* **3:31: 3.31Layiri Kankirana** fe mōn sebexi Xorōyaan 25.10-22 kui. † **3:36: 3.36** Nde a falama a “galalenne.”

⁴ “Kehati xabilan muxune xa wanli ito nan ke Naralan Bubuni: E xa e yengi lu se sarijanxi fisamantenne xon.

⁵ Yamaan na keli sigadeni, Haruna nun a diine xa ye masansan dugin ba, e yi a sa Layiri Sereya Kankiraan fari.

⁶ E yi sube kidi fajine sa a fari, e mon yi dugi mamiloxini bandun ne fan fari. E yi Kankiraan tongo tamine yiton.

⁷ E xa dugi mamiloxi gbete sa Buru Rali Tabanla fari, e yi a goronne nun igelengenne nun minse saraxa saseene dɔxo na. Buru Ralixin naxanye na waxatin birin, ne xa lu tabanla fari.

⁸ E xa dugi gbeela so seene birin xunna, e yi sube kidi fajine so e birin xunna, e mon yi tabanla tongo tamine yiton.

⁹ E xa dugi mamiloxin so lenpu dɔxo seen nun lenpune nun e rawali seene nun tee ko seene nun e radege turen xun na.

¹⁰ E xa ne birin mafilin sube kidi fajin bitinganni, e mon yi e sa e xali wudin fari.

¹¹ E xa dugi mamiloxin so saraxa gande xema daxin xun na, e yi sube kidi fajin bitinganna so na fan xun na. E mon yi a tongo tamine yiton.

¹² Muranna naxanye birin nawalima yire sarijanxini e xa ne malan, e yi e raxidi dugi mamiloxini, e yi kidi fajin bitinganna so e xun na, e yi e sa e xali wudin fari.

¹³ E xa xuben ba saraxa gande sula daxin fari, e yi dugi mamiloxin so a xun na.

¹⁴ E xa a saraxa waliseene birin dɔxo na fari: xube sa seene, suben tongo seene, xube ko seene, e nun wuli xuya goronne. E xa sube kidi fajin bitinganna so e xun na, e mon yi saraxa ganden tongo tamine yiton.

¹⁵ Haruna nun a diine na yelin muranne nun goron sarijanxine xunna soe, yamaan na keli sigadeni, Kehati xabilan muxune xa fa, e yi e xali. Koni e nama e yiin din se sarijanxine ra, alogo e nama faxa. Kehati xabilan muxune xa na seene xali naxanye Naralan Bubun kui.

¹⁶ Saraxarali Harunaa dii Eleyasari xa a yengi lu lenpu turen nun wusulanna nun bogise saraxane nun masusan turen xon ma. A yi a yengi lu Ala Batu Bubun yiren birin xon ma e nun a kui seene nun muran sarijanxine nun a goronne birin.”

¹⁷ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

¹⁸ “E Kehati xabilan muxune ratanga alogo e nama raxori Lewi bɔnsɔnna ye.

¹⁹ E ito nan liga e xa alogo e nama faxa e na e maso se sarijanxi fisamantenne ra waxatin naxan yi: Haruna nun a diine singe xa so yire sarijanxini, e yi birin ti a wali ra, e nun a lan a naxan xali.

²⁰ Koni Kehati xabilan muxune nama so yire sarijanxini, e se sarijanxi fisamantenne to, hali ndedi, alogo e nama faxa.”

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²² “Gerison yixetene fan tenge, xabila yeen nun denbaya yeen ma.

²³ I xa xemene tenge keli jee tonge saxanna ma han jee tonge suulun, naxanye noe wanla ke Naralan Bubuni.

²⁴ Gerison yixetene xabilane wanle ni i ra e nun e lan e xa goronna naxanye xali:

²⁵ E xa Ala Batu Bubun dugine maxali, e nun Naralan Bubuna, a xunna soona, a kidi fajin naxanye sama a fari, dugin naxanye singanna Naralan Bubun so deen na,

²⁶ a sansanna dugin naxanye Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, dugin naxan singanxi a so deen na, e nun e lutine nun e singan seene birin.

²⁷ Gerison xabilan muxune xa wali Haruna nun a diine yamarin bun. E tan nan a falama e xa e lan e xa naxan xali.

²⁸ Gerison xabilan muxune wanle nan ne ra Naralan Bubuni. E xa wali saraxarali Harunaa dii Itamaraa yamarin bun.”

²⁹ “I xa Merari bɔnsɔnna muxune tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma.

³⁰ I xemene birin tenge keli jee tonge saxanna ma han jee tonge suulunna, naxanye noe wanla ke Naralan Bubuni.”

³¹ “E wanla ni i ra Naralan Bubuni: E xa Ala Batu Bubun bun tiine xali, a gaalane,* a senbetenne, a bundɔxone,

³² sansanna senbetenne naxan bubun nabilinni, e bundɔxone, e gbangban wudine nun e lutine, e nun waliseene birin. E xa xemen birin goronna so a yii a naxan xalima.

³³ Merari bɔnsɔnna muxune wanle nan ne ra Naralan Bubuni, saraxarali Harunaa dii Itamaraa yamarin bun.”

³⁴ Musa nun Haruna nun yamaan mangane yi Kehati xabilan muxune tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma.

³⁵ Xemen naxanye birin bata yi jee tonge saxanna so to han jee tonge suulunna, naxanye birin yi noe wanla ke Naralan Bubuni,

³⁶ ne yi tenge xabila yeen ma, e lan muxu wali firin keme solofere tonge suulun nan ma.

³⁷ Kehati xabila xemene yaten nan na ra, naxanye yi walima Naralan Bubuni. Musa nun Haruna yi e birin tenge alo Alatala a yamari e ma kii naxan yi fata Musa ra.

³⁸ Gerison yixetene fan yi tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma.

³⁹ Xemen naxanye birin bata yi jee tonge saxanna so to han jee tonge suulun, naxanye birin yi noe wanla ke Naralan Bubuni,

* 4:31. 4.31 Nde a falama a “galalenne.”

⁴⁰ ne yi tenge xabila yeen ma, e lan muxu wuli firin keme sennin tonge saxan nan ma.

⁴¹ Gerison yixetene yaten nan na ra, naxanye yi walima Naralan Bubuni. Musa nun Haruna yi e birin tenge alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁴² Merari yixetene fan yi tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma.

⁴³ Xemen naxanye birin bata yi jee tonge saxanna soto han jee tonge suulunna, naxanye birin yi noe wanla ke Naralan Bubuni,

⁴⁴ ne yi tenge xabila yeen ma, e lan muxu wuli saxan keme firin nan ma.

⁴⁵ Merari yixetene yaten nan na ra. Musa nun Haruna yi e birin tenge alo Alatala e yamari kii naxan yi fata Musa ra.

⁴⁶ Musa nun Haruna nun Isirayila mangane yi Lewi bonsonna muxune birin tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma.

⁴⁷ Xemen naxanye birin bata yi jee tonge saxanna soto han jee tonge suulun, naxanye birin yi Naralan Bubun wanla kema, e mon yi a xali,

⁴⁸ e malanxin lan muxu wuli solomasexxe keme suulun tonge solomasexxe nan ma.

⁴⁹ E yi e tenge alo Alatala e yamari kii naxan yi fata Musa ra. Birin yi ti a wanla ra, e nun a lan a xa goronna naxan maxali, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

5

Muxu sarijantarene fe

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² "Isirayila kaane yamari a e xa na kanna ramini yamaan daaxaden fari ma fure jaxin naxan fatin ma hanma faxunna min-ima muxun naxan bari boden ma hanma naxanye xosixi binbin xon.

³ Xa xemen na a ra hanma jaxanla, e xa e ramini yamaan daaxaden fari ma, alogo e nama daaxaden naxosi, n luma e tagi denaxan yi."

⁴ Isirayila kaane yi na liga, e yi e ramini yamaan daaxaden fari ma, e yi a liga alo Alatala a fala Musa xa kii naxan yi.

Kala tixine xa yiton

⁵ Alatala yi a fala Musa xa,

⁶ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Xa xemen na naxan jaxanla nde hake yo liga muxu gbete ra, a bata tinxintareyaan liga Alatala ra. Na kanna bata findi yulubi tongon na.

⁷ Fo a xa a ti a haken na nen, a yi a se kalaxin joxon naxete a kanna ma, a yi a se kalaxin saren yaganna dxxode firin sa a fari.

⁸ Xa se kanna faxa, a bari bode mi na naxan na gbetin nasuxe, na seen lan a xete Alatala ma, a so saraxaraliin yii, sa kon-tonna fari Ala solona seen na a xa.

⁹ Isirayila kaane fama saraxa sarijanxin naxanye ra, saraxaraliin nan gbee ne ra.

¹⁰ Muxun na naxan nasarijan, a na ligaxi a yete nan xa. Muxun na naxan so saraxaraliin yii, na luma a tan nan yii."

Sariyana lan xoxolonna ma

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹² a xa ito fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Xa xemen na nde a jaxanla mi tinxin, a a xemen yanfa,

¹³ e nun xeme gbete yi kafu, xa a xemen mi a to, jaxanla yi a yete raxosi wundoni, koni xa a li sere mi na, a mi suxu na feen xun na,

¹⁴ xa xoxolon xaxinla so na xemeni, a sike a jaxanla ma, xa a li a xosixi hanma a mi a ligaxi,

¹⁵ nayi, na xemen xa a jaxanla xali saraxaraliin fema. A xa murutu fupin kilo saxan xali bogise saraxan na. A nama ture sa na murutuni, a nama wusulan sa a fari, amasoto xoxolonna bogise saraxan na a ra. Marabira seen na a ra hake tongoxin ma.

¹⁶ Saraxaraliin xa jaxanla maso, alogo a xa ti Alatala yetagi.

¹⁷ A xa ige rasarijanxin tongo fexena nde kui, a yi Ala Batu Bubun burunburunna sa a yi.

¹⁸ Jaxanla naxan tima Alatala yetagi, a xa na labaranna ba, a yi bogise saraxan so a yii joxo lu seen na a haken xon xoxolonna bogise saraxan na. Saraxaraliin xa na ige loxon suxu a yii, naxan fama dangan na.

¹⁹ A xa jaxanla rakolo, a naxa, "Xa e nun xeme gbete mi kafuxi, i mi i ya xemen yanfaxi, i mi xosi fe rabaxi xabu i dxxo xeme taa ra, i xa ratanga dangani ito ma ige loxoni ito fama naxan na.

²⁰ Koni xa i bata i ya xemen yanfa, i yi i yete raxosi, xa e nun xeme gbete bata kafu xabu i dxxo xeme taa ra,"

²¹ nayi, saraxaraliin xa jaxanla rakolo dangani ito ra, 'Alatala xa a liga, i doyen, i kuiin yi mate i ra, yamaan yi i danga, e yi i mafala.

²² Igeni ito naxan fama dangan na, na xa so i fatini, a yi i kuiin mate i ra, i yi doyen.' Jaxanla xa a ratin, a naxa, 'Amina, amina!'

²³ "Saraxaraliin xa dangani itoe sebe walaxana nde ma, a yi e xa ige yiloxin na.

²⁴ A xa ige xolen so jaxanla yii naxan fama dangan na, a a min, alogo a xa so a fatin xon, a xolo ayi.

²⁵ Saraxaraliin xa xoxolonna bogise saraxan tongo jaxanla yii, a yi a yita Alatala ra a yii, a yi a xali saraxa ganden dxxon.

²⁶ A xa a yiin ye keden ba a ra, joxo lu seen na Ala xon, a yi a sa tenni saraxa ganden fari. Na xanbi ra, jaxanla yi igen min.

²⁷ Xa a bata a yete xosi, a a xemen yanfa, a na igen min naxan fama dangan na, na a toroma nen, a a kuiin mate a ra, a yi doyen. Na jaxanla findima nen danga muxun na yamaan tagi.

²⁸ Koni, xa na jaxanla mi a yete xosixi, a sarijan, fefe mi a sotoma, a mon noe diine bare nen.

²⁹ Xoxolonna sariyan nan na ra jaxanla xa naxan bata a xemen yanfa, a a yete xosi,

³⁰ hanma xoxolon xaxinla na so xemen naxan yi, a na sogin a jaxanla ma. A xa ti Alatala yetagi, saraxaraliin yi sariya sebexini itoe birin nakamali a ma.

³¹ Xemen mi hake yo tongoxi, koni jaxanla a haken goronna tongoma nen.”

6

Nasiri de ti fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa xemen na nde hanma jaxanla nde a de ti, a a xa lu Alatalaa wanla ra Nasiri muxun na,

³ na kanna xa a me dolon na e nun na minse sifane, hali manpa muluxunxina. A nama minse yo min naxan nafalaxi manpa bogin na, a nama manpa bogi xinden hanma a xaraxin don.

⁴ A nema a Nasiri de tiin nakamalima, a nama sese don naxan kelixi manpa binle* yi, hali a xonne hanma a dagina.

⁵ A nema a Nasiri de tiin nakamalima, biden nama a xunna li. A xa lu Alatalaa wanla ra han na waxati falaxin yi kamali. A xa sarijan, a xa a xunxan lu kuye ayi.

⁶ A nema Alatalaa wanla ra, a nama a maso binbin na.

⁷ Hali a baba hanma a nga hanma a ngaxakedenna nde faxa, a nama a yete xosi, a so binbin xun na. Amasoto a xunxan findixi taxamasenna nan na, a a tan bata lu Alaa wanla ra.

⁸ A nema Alaa wanla ra waxatin naxan birin yi, a sarijan Alatala yetagi.”

⁹ “Xa muxuna nde faxa a fema, a xunxan raliixin bata raharamu. A xa a xunna bi a rasarijan loxoni, xii soloferede loxoni.

¹⁰ Xii solomasexede loxoni, a xa ganba firin hanma kolokonde dii firin xali saraxaraliin fema Naralan Bubun so deen na.

¹¹ Saraxaraliin xa keden faxa yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxin na, a Ala solona a xa. Amasoto a bata lu binbin fema. Na loxoni, a mon xa a xunna rasarijan.

¹² Nayi, na kanna mon xa a de ti waxatin de suxu, a yi kontonna jee kedenna ba yangin saraxan na Alatala xa. Waxatin naxan bata yi dangu, na mi a kui, amasoto a xosi nen benun a de tiin xa kamali.”

¹³ “Sariyan ni ito ra Nasiri de tiin ma. A waxati daxin na kamali, e xa fa a ra Naralan Bubun so deen na.

¹⁴ A xa fa kiseni itoe ra Alatala yetagi: kontonna jee kedenna fe mi naxan na saraxa gan daxin na, yexee gilen jee kedenna fe mi naxan na yulubi xafari saraxan na, e nun konton keden fe mi naxan na boje xunbeli saraxan na.

¹⁵ A mon yi fa na saraxane bogise nun minse saraxane ra e nun burun sangatanna ye keden buru rate seen† mi naxan yi, e nun buru xunne naxan nafalaxi murutu fuyi fapin na naxan basanxi turen na, e nun buru yilenlenxine turen saxi naxanye ma.

¹⁶ Saraxaraliin xa ne yita Alatala ra, a yi yulubi xafari saraxan ba e nun saraxa gan daxina.

¹⁷ A mon xa kontonna ba boje xunbeli saraxan na Alatala xa, e nun buru ratetaren naxanye sangatanna kui e nun bogise saraxane nun minse saraxane.

¹⁸ Na waxatini, Nasiri muxun xa a xunna bi Naralan Bubun so deen na bayo a bata yi a xunna fi Ala ma. A yi a xun seene sa teeni naxan boje xunbeli saraxan bun.

¹⁹ Nasiri muxun na a xunna bi, saraxaraliin xa kontonna balaxa jinxin so a yii, e nun buru xun keden nun burudi keden keli sangatanna kui, buru rate se mi naxanye yi.

²⁰ Saraxaraliin xa e yita Alatala ra se raliixin na. E sarijan. Saraxaraliin nan gbee e ra, sa danban nun a kanken fari naxanye daxe e yita Ala ra. Na xanbi ra, Nasiri muxun noe manpaan minje nen.”

²¹ “Sariyan nan na ra lan Nasiri muxuna kiseen ma bayo a bata a de ti a a xa lu Alatalaa wanla ra. Xa feren a xa, a mon noe de se a fari. A xa a de tiin nakamali alo Nasiri muxuna sariyana a falaxi kii naxan yi.”

Saraxaraliin dubana

²² Alatala yi a fala Musa xa,

²³ a a xa a fala Haruna nun a diine xa, a e xa duba Isirayila kaane xa ikimaan na:

²⁴ Alatala xa i baraka,

a i kantan!

²⁵ Alatala noron xa godo i ma, a kininkinin i ma!

²⁶ Alatala xa a yengi doro i xon, a boje xunbenla fi i ma!

²⁷ E na duba Isirayila kaane xa n xinli, n tan e barakama nen.

7

Isirayila mangane kiseene fe

¹ Musa yelin Ala Batu Bubun tiye loxon naxan yi, a yi a masusan turen na a

* 6:4: 6.4 Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitsona alo manpana e gbee kiini. † 6:15: 6.15burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

rasarijan xinla ma e nun a muranne birin. A mon yi saraxa ganden nun a goronne masusan, a e rasarijan.

² Nayi, Isirayila mangane yi fa kiseene ra. Denbaya xunne nan yi ne ra naxanye yamaan tenge, bõnsõn mangane.

³ E yi fa e kiseene ra Alatala yetagi: Wontoro xunna soxin sennin e nun jinge fu nun firin. Manga firin, wontoro keden, manga keden jinge keden. E yi fa ne ra Ala Batu Bubun yetagi.

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁵ “Kiseene rasuxu e yii alogo e xa Naralan Bubun wanla ke. E xa yitaxun Lewi bõnsõnna ra, naxan lanjɛ e wanle ma.”

⁶ Nayi, Musa yi wontorone nun jingene rasuxu, a yi e yitaxun Lewi bõnsõnna ra.

⁷ A yi jinge naanin nun wontoro firin so Gerison xabilan yii, alogo e wanla xa sɔɔya.

⁸ A yi jinge solomasexe nun wontoro naanin so Merari xabilan yii, alogo e wanla xa sɔɔya. E birin yi walima Itamaraa yamarin bun, saraxarali Harunaa diina.

⁹ Koni, a mi se so Kehati xabilan yii, amasɔɔ e yi tixi se sarijanxi fisamantenne maxanla nan na, naxanye tongoma tungunna ma.

¹⁰ Saraxa ganden masusan lɔxɔn naxan yi turen na alogo a wanla xa fɔlɔ, mangane yi e kiseene xali saraxa ganden yetagi.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Lɔxɔ yo lɔxɔ manga keden xa fa a kiseene ra, alogo wanla xa fɔlɔ saraxa ganden yetagi.”

¹² Aminadabo a dii Naxason yi fa Yuda bõnsõnna kiseene ra xii singe lɔxɔni.

¹³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti dixin keden naxan binyen yi lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti dixin keden naxan binyen lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

¹⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

¹⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan dixin na,

¹⁶ kɔɔ keden yulubi xafari saraxan na,

¹⁷ jinge firin e nun konton suulun nun kɔɔ suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bɔɔɛ xunbeli saraxan na. Ne nan findi Aminadabo a dii Naxason ma kiseene ra.

¹⁸ Suwari a dii Nataneli, Isakari bõnsõnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii firinde lɔxɔni.

¹⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti dixin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti dixin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen

binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

²⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

²¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan dixin na,

²² kɔɔ keden yulubi xafari saraxan na,

²³ jinge firin e nun konton suulun nun kɔɔ suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bɔɔɛ xunbeli saraxan na. Ne nan findi Suwari a dii Nataneli a kiseene ra.

²⁴ Xelon ma dii Eliyabi, Sabulon bõnsõnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii saxande lɔxɔni.

²⁵ A kiseene ni i ra: goronna gbeti dixin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti dixin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

²⁶ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

²⁷ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan dixin na,

²⁸ kɔɔ keden yulubi xafari saraxan na,

²⁹ jinge firin e nun konton suulun nun kɔɔ suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bɔɔɛ xunbeli saraxan na. Ne nan findi Xelon ma dii Eliyabi a kiseene ra.

³⁰ Sedewuri a dii Elisuri, Ruben bõnsõnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii naaninde lɔxɔni.

³¹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti dixin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti dixin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

³² xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

³³ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan dixin na,

³⁴ kɔɔ keden yulubi xafari saraxan na,

³⁵ jinge firin e nun konton suulun nun kɔɔ suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bɔɔɛ xunbeli saraxan na. Ne nan findi Sedewuri a dii Elisuri a kiseene ra.

³⁶ Surisadayi a dii Selumiyeli, Simeyon bõnsõnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii suulunde lɔxɔni.

³⁷ A kiseene ni i ra: goronna gbeti dixin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti dixin naxan lanxi garamu keme solofere

ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

³⁸ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

³⁹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁴⁰ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁴¹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Surisadayi a dii Selumiyeli a kiseene ra.

⁴² Dewuyeli a dii Eliyasafi, Gadi bomsonna mangana, na yi fa a kiseene ra xii senninde loxoni.

⁴³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁴⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁴⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁴⁶ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁴⁷ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Dewuyeli a dii Eliyasafi a kiseene ra.

⁴⁸ Amixudi a dii Elisama, Eframi bomsonna mangana, na yi fa a kiseene ra xii soloferede loxoni.

⁴⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁵⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁵¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁵² koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁵³ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Amixudi a dii Elisama kiseene ra.

⁵⁴ Pedasuri a dii Gamaliyeli, Manase bomsonna mangana, na yi fa a kiseene ra xii solomasexede loxoni.

⁵⁵ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁵⁶ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁵⁷ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁵⁸ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁵⁹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Pedasuri a dii Gamaliyeli a kiseene ra.

⁶⁰ Gidewoni a dii Abidan, Bunyamin bomsonna mangana, na yi fa a kiseene ra xii solomanaaninde loxoni.

⁶¹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁶² xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁶³ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁶⁴ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁶⁵ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Gidewoni a dii Abidan ma kiseene ra.

⁶⁶ Amisadayi a dii Axiyeseri, Dan bomsonna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fude loxoni.

⁶⁷ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁶⁸ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁶⁹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁷⁰ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁷¹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na.

Ne nan findi Amisadayi a dii Axiyeseri a kiseene ra.

⁷² Okiran ma dii Pagiyeli, Aseri bõnsõnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fu nun kedende lɔxɔni.

⁷³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁷⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁷⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁷⁶ kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

⁷⁷ jinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bɔje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Okiran ma dii Pagiyeli a kiseene ra.

⁷⁸ Enan ma dii Axira, Nafatali bõnsõnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fu nun firinde lɔxɔni.

⁷⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁸⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁸¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁸² kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

⁸³ jinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bɔje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Enan ma dii Axira a kiseene ra.

⁸⁴ Isirayila denbaya xunne birin ma kiseene ni i ra, e naxanye fi saraxa ganden masusan lɔxɔni alogo a wanla xa fɔlɔ: goronna gbeti daxin fu nun firin, wuli xuya goronna gbeti daxin fu nun firin, xema goronna fu nun firin.

⁸⁵ Goronna gbeti daxin keden kedenne birin yi lanxi garamu wuli keden keme saxon ma, wuli xuya goronne fan, garamu keme solofere. Na seene birin malanxin lanxi gbeti kilo mɔxɔɲen nun naanin nan ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan.

⁸⁶ Goronna xema daxin keden kedenne birin yi lanxi garamu keme nan ma. E fu nun firinne malanxina, garamu wuli keden keme firin. E yi rafexi wusulanna ra.

⁸⁷ E fa xuruseen naxanye ra saraxa gan daxin na: tura bulan fu nun firin, konton fu nun firin, yexeen jee kedenna fu nun firin, e nun e bogise saraxane. E yi fa kɔtɔ fu nun firin na yulubi xafari saraxan na.

⁸⁸ E fa xuruseen naxanye ra bɔje xunbeli saraxan na: tura mɔxɔɲen nun naanin, konton tonge sennin, kɔtɔ tonge sennin e nun yexeen jee keden kedenna tonge sennin. Ne nan findi kiseene ra alogo saraxa ganden wanla xa fɔlɔ a masusan xanbini.

⁸⁹ Musa nema yi soe Naralan Bubuni falatideni Ala xa, a yi Ala xuiin mema maleka gubugubu kan sawura firinne nan longori ra Layiri Sereya Kankiraan deraganla xun ma, Ala solonadena. A yi falan tima a xa.

8

Lɛnpune dɔxɔsena fe

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Haruna xa, a naxa, "I na lɛnpu soloferene dɔxɔ waxatin naxan yi, e lan e yi lɛnpu dɔxɔ seen yetagini yalan."

³ Haruna yi na liga. A lɛnpune dɔxɔ alogo e xa e dɔxɔ seen yetagini yalan alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁴ Lɛnpune dɔxɔ seen yi rafalaxi xema bɔnbɔxin nan na, keli a sanna ma han a fuge sawurane, alo Alatala a yita Musa ra kii naxan yi.

Lewi bõnsõnna muxune rasarijananna

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁶ "Lewi bõnsõnna muxune ba Isirayila kaan bonne ye, i yi e rasarijan.

⁷ I xa e rasarijan iikini: I xa marasarijan igen xuya e ma, na xanbi ra e xa e fati ma xabene birin bi, e yi e dugine xa, alogo e xa sarijan.

⁸ E xa tura bulan keden tongo, e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na a bogise saraxan na, i yi tura bulan gbete tongo yulubi xafari saraxan na.

⁹ I yi Isirayila yamaan birin malan, i yi Lewi bõnsõnna muxune xili Naralan Bubun yetagi.

¹⁰ I xa Lewi bõnsõnna muxune maso Alatala yetagi, Isirayila kaane yi e yiine sa e fari.

¹¹ Haruna xa Lewi bõnsõnna muxune yita Alatala ra se ralixin na Isirayila kaane tagi alogo e xa Alatala wanla fɔlɔ.

¹² Na xanbi ra, Lewi bõnsõnna muxune xa e yiine sa tura firinna xunne fari. Na keden xa ba Alatala xa yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxin na, Ala solona seen na Lewi bõnsõnna muxune xa.

¹³ I xa Lewi bõnsõnna muxune ti Haruna nun a diine yetagi, e yi e yita Alatala ra se ralixin na.

¹⁴ Na kiini, i xa Lewi bõnsõnna muxune ba Isirayila kaan bonne tagi, Lewi bõnsõnna muxune yi findi n gbeen na.

¹⁵ I na Lewi bõnsõnna muxune rasarijan i yi e yita n na se ralixin na, e xa fa e wanle ke Naralan Bubuni.

¹⁶ Amasõto e bata findi n gbeen na mumel! N bata e tongo n gbeen na Isirayila dii xeme singene birin jaxõn na.

¹⁷ Amasõto n gbeen nan Isirayila dii xeme singene birin na, a muxune nun a subene. Xabu n Misiran yamanan dii singene faxa lõxõni, n bata Isirayila dii singene ramara n yete xa.

¹⁸ Koni n Lewi bõnsõnna muxune nan tongoxi alogo e xa Isirayila dii xeme singene jaxõ yibira.

¹⁹ N ne nan soma Haruna nun a diine yii Isirayila kaane tagi, alogo e xa Naralan Bubun wanle ke Isirayila kaane xa, e yi Ala solona e xa. Nayi, fitina fe mi Isirayila kaane sotoma, e na e maso yire sarijanxin na.”

²⁰ Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan birin yi na liga Lewi bõnsõnna muxune xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²¹ Lewi bõnsõnna muxune yi e yete rasarijan, e e dugine xa. Haruna yi e yita Alatala ra se ralixin na, a yi Ala solona e xa alogo e xa sarijan.

²² Na xanbi ra, Lewi bõnsõnna muxune yi fa e wanla fõlõ Naralan Bubuni, Haruna nun a diine yamarin bun. E yi a liga Lewi bõnsõnna muxune xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁴ “Lewi bõnsõnna muxune luma ikiini: Xemen naxanye barin bata dangu jee mõxõjen nun suulunna ra, ne xa fa walideni Naralan Bubuni.

²⁵ Koni, e na jee tonge suulunna soto simayaan na, e xa wanla dan.

²⁶ E nõ e ngaxakedenne maliye nen walideni Naralan Bubuni, koni e yeteen nama a wanla ke. I xa wanle taxu Lewi bõnsõnna muxune ra na kiini.”

9

Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla

¹ Alatala yi falan ti Musa xa Sinayi tonbonni, e minin jeen firinden kike singeni Misiran yamanani. A yi a fala, a naxa,

² “Isirayila kaane xa Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla raba a waxatini.

³ E xa a liga kiken i to xii fu nun naaninde lõxõn jinbanna ra, alo a fe yamarine nun a sariyane kii naxan yi.”

⁴ Musa yi na rali Isirayila kaane ma, a e xa Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla raba.

⁵ E yi na liga kike singen xii fu nun naaninde jinbanna ra, Sinayi tonbonni. E

yi a birin liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁶ Koni, muxuna nde yi na naxanye bata yi e yiin din binbin na. E yi xõsiki na lõxõni, e mi yi nõ Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla rabe. E yi siga Musa nun Haruna fema,

⁷ e yi a fala Musa xa, e naxa, “Nxu bata xõsi binbin xõn. Koni, nanfera nxu mi nõ nõxõ saraxane be Alatala xa alo Isirayila kaan bonne a waxatini?”

⁸ Musa yi e yabi, a naxa, “E dija han n xa a kolon Alatala naxan yamarima e fe yi.”

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa e tan nde hanma e yixetena nde xõsiki binbin xõn, hanma xa e sa sigatini, a mõn nõ Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla rabe nen Alatala xa.

¹¹ E xa sanla raba kike firinden xii fu nun naaninde lõxõn jinbanna ra. E yetee diin don e nun buru ratetarene nun jaxõnde xõlene.

¹² E nama sese lu han xõtõnni, e nama a xõnne yigira. E na Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla raba, e xa a yamarine birin suxu.

¹³ Koni xa muxuna nde tondi Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla rabe a waxatini, anu a mi xõsiki, a mi sigatini, a kedima nen Isirayila yamani, a to mi saraxan baxi Alatala xa a waxatini. Na kanna a yulubin goronna tongoma nen.

¹⁴ Xõjen naxanye dõxi e tagi, xa ne wa Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla raba feni Alatala xa, e lan e yi a sariyane nun a yamarine suxu. Sariyane lan birin xa, Isirayila kaan nun xõjena.”

Alatala nõõna

Xõryaan 40.34-38

¹⁵ Ala Batu Bubun ti lõxõn naxan yi, Layiri Sereya Bubuna, kundaan yi so a xun na. Keli jinbanna ma han xõtõnni, na kundaan yi degema nen alo teena.

¹⁶ Kundaan yi lu a xun ma, koni kõeen na, a yi lu alo teena.

¹⁷ Na kundaan na yi ba bubun xun ma waxati yo yi, Isirayila kaane yi kelima nen sigadeni. Kundaan na ti denaxan yi, Isirayila kaane yi e daaxadeni tõn menni.

¹⁸ Isirayila kaane yi sigama Alatalaa yamarin nan ma, e mõn yi e daaxadeni tõnma Alatalaa yamarin nan ma. Fanni kundaan yi Ala Batu Bubun xun ma, e yi luma daaxadeni nen.

¹⁹ Xa kundaan yi lu Ala Batu Bubun xun ma waxati xunkuye, Isirayila kaane yi Alatalaa yamarin suxuma nen. E mi yi sigama.

²⁰ Waxatina nde, kundaan yi luma nen Ala Batu Bubun xun ma xii dando. E yi luma daaxadeni Alatalaa yamarin nan ma, e yi sigama a yamarin nan ma.

²¹ Waxatina nde kundaan yi luma nɛn yire kedenni keli pinbanna ma han na xɔɔn bode, koni a na yi ba xɔɔnni tun, e yi sigama nɛn. Kɔɛn nun yanyina, kundaan na yi ba, e fan yi kelima nɛn.

²² Xa a lu Ala batu bubun xun ma xii firin hanma kike keden, hanma jɛɛ keden, Isirayila kaane yi luma nɛn daaxadeni. E mi sigɛ mume, fɔ a na ba waxatin naxan yi.

²³ Isirayila kaane yi daaxama hanma e yi kelima daaxadeni Alatalaa yamarin nan ma. E yi Alatalaa yamarine suxuma, a nax-anye fi e ma fata Musa ra.

10

Gbeti Xɔtane

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Xɔta firin nafala gbeti bɔnbɔxin na yamaan xili sena malanni e nun yamaan nakeli sena sigadeni.

³ Na xɔta firinne na fe waxatin naxan yi, yamaan birin xa e malan i fɛma Naralan Bubun so dɛɛn na.

⁴ Xa xɔta keden nan fe, mangane nan gbansan xa e malan i fɛma, Isirayila xabila xunne.

⁵ Xa xɔtaan bata fe, bɔnsɔnna naxanye dɔxi Naralan Bubun sogetedeni, ne xa keli sigadeni.

⁶ Xɔtaan na fe a firindeni, naxanye dɔxi yamaan daaxaden yiifari fɔxɔni, ne xa keli sigadeni. Xɔta xuiin nan yamaan nakelima sigadeni.

⁷ Xɔtaan xa fe kii gbɛtɛ yi alogo yamaan xa e malan.”

⁸ “Saraxarali Harunaa diine nan lan e xɔtaan fe. Habadan sariyan nan na ra ɛ yixetene birin xa.”

⁹ “Ɛ na keli ɛ yaxune yɛngɛdeni naxanye ɛ paxankatama ɛ yamanani, ɛ xa xɔtane fe. Alatala a yengi luma nɛn ɛ xɔn ma, ɛ Ala, a yi ɛ rakisi ɛ yaxune ma.

¹⁰ Ɛ xa xɔtaan fe paxapaxa waxatine nun sali lɔxɔne nun kike nɛnɛ sanle birin yi, ɛ nɛma saraxa gan daxine nun bɔjɛ xunbeli saraxane bɛ waxatin naxan yi. N yi n yengi lu ɛ xɔn. Alatala nan n tan na, ɛ Ala.”

E yi keli Sinayi tonbonni

¹¹ Kike firinden xii mɔxɔɔɛdeni, e minin jɛɛ firindeni Misiran bɔxɔni, kundaan yi ba Layiri Sereya Bubun xun ma.

¹² Isirayila kaane yi kiraan suxu, e keli Sinayi tonbonni. Kundaan yi siga han a sa ti Paran tonbonni.

¹³ E keli singen nan yi na ra Alatalaa yamarin ma fata Musa ra.

¹⁴ Yuda bɔnsɔnna ganle nan singe kiraan suxu, e taxamasenna bun. E ganle yi Aminadabo a dii Naxason ma yamarin nan bun.

¹⁵ Isakari bɔnsɔnna ganla yi Suwari a dii Nataneli a yamarin nan bun.

¹⁶ Sabulon bɔnsɔnna ganla yi Xelɔn ma dii Eliyabi a yamarin nan bun.

¹⁷ Ala Batu Bubun yi wayan, Gɛrisɔn yixetene nun Merari yixetene yi a xali e yii.

¹⁸ Rubɛn bɔnsɔnna ganle yi siga e taxamasenna bun Sedewuri a dii Elisuri a yamarin bun.

¹⁹ Simeyɔn bɔnsɔnna ganla yi Surisadayi a dii Selumiyeli a yamarin nan bun.

²⁰ Gadi bɔnsɔnna ganla yi Dewuyeli a dii Eliyasafi a yamarin nan bun.

²¹ Kehati xabilan muxune yi siga se sarijanxine xalɛ Lewi bɔnsɔnna muxun bonne fɔxɔ ra alogo e xa Ala Batu Bubun ti benun se sarijanxine xa yamaan daaxaden li.

²² Efirami bɔnsɔnna ganle yi siga e taxamasenna bun Amixudi a dii Elisama yamarin nan bun.

²³ Manase bɔnsɔnna ganla yi Pedasuri a dii Gamaliyeli a yamarin nan bun.

²⁴ Bunyamin bɔnsɔnna ganla yi Gidewoni a dii Abidan ma yamarin nan bun.

²⁵ Dɔnxɛn na, Dan bɔnsɔnna ganle yi siga ganla bonne fɔxɔ rakantanyɛ e taxamasenna bun, Amisadayi a dii Axiyeseri a yamarin bun.

²⁶ Aseri bɔnsɔnna ganle yi Okiran ma dii Pagiyeli a yamarin nan bun.

²⁷ Nafatali bɔnsɔnna ganla yi Enan ma dii Axira yamarin nan bun.

²⁸ Isirayila ganle yi yɛbama na kii nin sigatini.

²⁹ Musa yi a fala Reyuli a dii Xobabi xa, Midiyan kaana, Musa bitanna, a naxa, “Nxu sigan yireni Alatala naxan fixi nxu ma. Fa nxu fɔxɔ ra, nxu fe fajin lige i xa, amasɔɔ Alatala bata fe fajine ragidi Isirayila ma.”

³⁰ Hobabi yi a yabi, a naxa, “Ɛn-ɛn. N xɛtɛma n konna nin n ma yamaan dɛnaxan yi.”

³¹ Musa mɔn yi a fala, a naxa, “Yandi, i nama keli nxu fɛma. I daaxade fajine kolon tonbonni. I luyɛ alo nxu yɛna.

³² Xa i nxu mati, en birin nan Alatalaa se fajine sɔtɔma.”

³³ Isirayila kaane yi keli Alatalaa geyani, e sigan ti xii saxan. Alatalaa Layiri Kankiraan yi tixi e yɛɛ ra alogo a xa matabu yirena nde fen e xa.

³⁴ Alatalaa kundaan yi e xun ma yanyin na, e to yi kelima daaxadeni.

³⁵ Layiri Kankiraan na yi keli sigadeni waxati yo yi, Musa yi a falama nɛn, a naxa, “Alatala, keli, i xa i yaxune raxuya ayi, i rapaxu muxune yi e gi i yɛɛ ra!”

³⁶ Layiri Kankiraan yi tima waxatin naxan yi, Musa yi a falama nɛn, a naxa, “Alatala, fa Isirayila kaa wuli wuli wuyaxine tagi!”

11

Alatalaa tēna

¹ Lōxōna nde yamaan yi lu e mawuge e tōrone fe ra. Alatala to na mē, a yi xōlo, a yi tēen nafa e tagi naxan yamaan daaxaden de kinkina ndee gan.

² Yamaan yi sōnxō Musa ra. Musa yi Alatala maxandi, tēen yi tu.

³ E yi mēna xili sa Tabēra,* amasotō Alatalaa tēen nagodo nēn mēnni.

Xōyīn yi yamaan suxu

⁴ Lōxōna nde xōyīn yi muxu kobine suxu yamaan yē. Isirayila kaane yē tēen yi lu wuge, e naxa, “En suben don daxin sōte di?”

⁵ Nxu nxu mirima yēxene ma nxu naxanye don Misiran yi naxanye sare mi yi fima e nun kōkunbane nun j̄anle nun sabi dēene nun yabane nun sabi gbētene.

⁶ Iki nxu niin bata yīnaxu nxu ma, donse yo mi toma fō Manna donseni ito!”†

⁷ Manna donseen yi luxi alo se xōri xunxurin naxanye yē rafixa alo wudi igena.

⁸ Yamaan yi minima na nan makōdeyi, e yi a kunba gēmen ma hanma e a din wunla kui. Na xanbi ra, e mōn yi nōe a j̄inje nēn hanma e yi a gan burudine ra. A yi j̄axun alo burun naxan gilixi turen na.

⁹ Manna donseen yi godoma kōēen nan na xiila godo waxatini.

¹⁰ Musa yi Isirayila kaane mawuga xuiin mē, e yi malanxi denbaya yēen ma e bubune so dēene ra. Alatala yi xōlo han! Musa fan yi kontōfli,

¹¹ a yi a fala Alatala xa, a naxa, “I n tōrōma nanfera? Nanfera n mi fa rafan i ma? Nanfera i yamani ito goronna dōxi n tan xun ma?”

¹² N tan nan fudi tongoxi yamani ito ra ba? N tan nan e barixi ba? Nanfera i naxa a n xa itoe banba alo dii ngana, han na yamanani i bata e benbane tuli sa naxan na?

¹³ N suben sōtōn minēn yi yamani ito birin xa? E wugama n fōxō ra, e naxa, “Suben so nxu yii!”

¹⁴ N kedenna mi nōe yamani ito goronna tonge. A gbo n ma.

¹⁵ Benun i xa ito liga n na, n faxa keden na! Xa n nafa n i ma, i nama tin n xa n ma tōrōn to.”

¹⁶ Alatala yi Musa yabi, a naxa, “Isirayila fonna muxu tonge solofere malan, i naxanye kolon Isirayila yamaan fonne nun kuntigine ra. I fa e ra Naralan Bubuni, alogo e xa ti i dēxōn mēnni.

¹⁷ N godoma nēn i fēma mēnni n falan ti i xa. N na n ma Nii Sarijanxina ndedi bama nēn i yi, n yi a sa e yi. Nayi, e nōe i maliye

nēn yamani ito goronna tongodeni alogo i kedenna nama fa a tongo.

¹⁸ I xa a fala yamaan xa, i naxa, “E e yēte rasarijan tilaa fe ra e suben donma waxatin naxan yi. Alatala bata e mawuga xuine mē e to a fala, e naxa, “En suben sōtōma di? Misiran yamanan nan fisa!” Iki, Alatala suben soma nēn e yii. E fan a donma nēn.

¹⁹ E mi lōxō keden hanma firin daxin sōte, hali xi suulun, xii fu, hanma xii mōxōje,

²⁰ koni e suben donma nēn kike keden, han a mini e j̄ōēni, a raj̄axu e ma. Amasotō e bata e mē Alatala ra naxan e tagi, e to wuga a yetagi, e naxa: Nanfera nxu minixi Misiran yi?”

²¹ Musa yi a fala, a naxa, “N tan be xēmē wuli kēmē sennin tagi naxanye sigatini e sanni, anu, i a falama, a i suben soma e yii nēn kike keden!”

²² Xa nxu yēxēen nun siin nun j̄inge kurune birin faxa, ne a liye ba? Xa nxu baan yēxene birin suxu, ne a liye ba?”

²³ Alatala yi a yabi, a naxa, “N sēnben go, na mi a liye? I fama a todeni n naxan falaxi xa a lige.”

Alaa Nii Sarijanxin nun fonne

²⁴ Musa yi mini, a yi a fala yamaan xa Alatala naxan falaxi. A yi Isirayila fonna muxu tonge solofere malan Naralan Bubun nabilinni.

²⁵ Alatala yi godo kundaan yiyani, e nun Musa yi falan ti. A yi a Nii Sarijanxina ndedi ba Musa yi, a yi a ragodo fori tonge solofere ma. Alaa Nii Sarijanxin to godo e ma, e yi waliyiya falane ti fōlo, koni e mi yanfan.

²⁶ Muxu firin, Elidadi nun Medadi, ne yi daaxadeni. E yi yatēxi fonne ra, koni e mi siga Ala Batu Bubuni. Koni, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e fan ma, e yi waliyiya falane ti fōlo daaxadeni.

²⁷ Banxulanna nde yi siga, a a fala Musa xa, a naxa, “Elidadi nun Medadi nabiyā falane tima daaxadeni!”

²⁸ Nunu a dii Yosuwe naxan yi Musa malima xabu a dii j̄ōreyani, na yi a xuini te, a naxa, “Musa, n kanna, e rati!”

²⁹ Musa yi a yabi, a naxa, “I e maxōxōlōnma n xa nēn ba? Alatala xa yamaan birin findi nabine ra! Ala xa a Nii Sarijanxin nagodo e birin ma!”

³⁰ Nayi, Musa nun Isirayila fonne yi siga daaxadeni.

Dōmēne fē

³¹ Alatala yi foyen nafa keli baani, naxan fa dōmēne ra daaxadeni. E yi godo e sa e bode fari e mate ayi han nōngōnna yē firin, e siga se daaxaden nabilinni han yanyi keden sigati.

* 11:3: 11.3Tabera bunna nēen fa fala “Tēna.” † 11:6: 11.6Manna donsena a fe mato Xōrōyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

³² Yamaan yi ferijnen e suxe, e xi e suxe. Na xoton bode e mon yi ferijnen domene suxe han birin yi e suxu han kilo wuli keden. E yi e sa daaxaden nabilinni alogo e xa xara.

³³ Koni suben mon yi Isirayila kaane de, benun e xa a ragerun, Alatala yi xolo e ma, a yi fitina furen nagodo e ma.

³⁴ Nanara, e yi menna xili sa Kibiroti-Hatawa.[‡] Amasoto xoyidene maluxun menna nin.

³⁵ Isirayila kaane yi keli Kibiroti-Hatawa yi, e yi siga Xaseroti yi.

12

Mariyama nun Haruna mawugana

¹ Musa bata yi Kusi paxanla dexo. Mariyama nun Haruna yi Musa mafala folo a paxanla fe ra.

² E yi a fala, e naxa, “Alatala falan tiin Musa nan gbansan xon ba? A mi falan tima en fan xon ba?” Alatala yi e xuiin me.

³ Anu Musa yi findixi muxu yete magodoxin nan na, a yete magodoxi dangu birin na baxo xonna fari.

⁴ Alatala yi a fala Musa nun Haruna nun Mariyama xa, a naxa, “E saxanna birin xa siga Naralan Bubuni!” E birin yi siga.

⁵ Alatala yi godo kundaan yiyani, a yi ti Naralan Bubun so deen na, a yi Haruna nun Mariyama xili. E birin yi fa.

⁶ Alatala yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n xuiin na. Xa n ma nabina nde e tagi, n na n yete yitama a ra nen fe toone yi alo xiye. N yi falan ti a xa xiyene yi.

⁷ Koni na kii mi a ra n ma walikéen Musa xon. A tan nan togondiyaxi n ma yamaan birin tagi.

⁸ N falan fixen tima a xa nen kenén nun kenén! Sandan mi a ra! A tan bata Alatala misaala to. Sandan, nanfera e mi gaxuma n ma walikéen Musa mafale?”

⁹ Alatala xoloxin yi siga.

¹⁰ Kundaan bama Naralan Bubun xun ma waxatin naxan yi, Mariyama bata yi mafixa gasi fure paxine ra. Haruna yi a mato, furen paxin bata mini a fatin ma.

¹¹ A yi a fala Musa xa, a naxa, “N kanna, yandi, dija nxu haken ma nxu naxan ligaxi xaxilitareyani!

¹² Mariyama nama lu alo diin naxan faxaxi barixi, naxan fatin bata kun folo a nga fatini.”

¹³ Nayi, Musa yi a xuini te Alatala ma, a naxa, “E Ala! Yandi, a rakendeyal!”

¹⁴ Alatala yi a yabi, a naxa, “Xa a baba yi a de igen xuya a yetagi nun, a mi yi yage xunsagi keden ba? A xa ramini daaxaden fari ma xii solofere. Na xanbi ra, a mon noe xete nen.”

¹⁵ Nayi, e yi Mariyama ramini daaxaden fari ma xunsagi keden. Isirayila kaane mi siga han a mon yi rasuxu.

¹⁶ Na xanbi ra, e yi keli Xaseroti yi, e yi daaxa Paran tonbonni.

13

Fe rakorasi fu nun firinne fe

Sariyane 1.19-33

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Fe rakorasi rasiga Kanan yamanan matodeni n naxan soma Isirayila kaane yii. Bonsan yo bonsan, manga keden xa siga.”

³ Musa yi e rasiga Alatalaa yamarin ma, keli Paran tonbonni. Isirayila yeeratine nan yi e birin na.

⁴ E xinle ni itoe ra,

Ruben bonsonna: Sakuru a diin Samuwa.

⁵ Simeyon bonsonna: Xori a diin Safati.

⁶ Yuda bonsonna: Yefune a diin Kalebi.

⁷ Isakari bonsonna: Yusufu a diin Yigali.

⁸ Eframi bonsonna: Nunu a diin Hoseya.

⁹ Bunyamin bonsonna: Rafu a diin Paliti.

¹⁰ Sabulon bonsonna: Sodi a diin Gadiyeli.

¹¹ Yusufu a dii Manase bonsonna: Susi a diin Gadi.

¹² Dan bonsonna: Gemali a diina Amiyeli.

¹³ Aseri bonsonna: Mikeli a diin Seturi.

¹⁴ Nafatali bonsonna: Fofisi a diin Naxabi.

¹⁵ Gadi bonsonna: Make a diin Geweli.

¹⁶ Muxune xinle nan ne ra, Musa naxanye xe Kanan yamanan matodeni. Musa yi Nunu a dii Hoseya xili sa “Yosuwe.”

¹⁷ Musa to yi e rasigama Kanan yamanan matodeni, a yi a fala e xa, a naxa, “E mini Negewi nin, siga geya yireni.

¹⁸ E xa yamanan mato. E a mato xa muxune senben gbo, xa a mi gbo, xa e wuya, xa e mi wuya.

¹⁹ E a mato xa e yamanan fan hanma xa a mi fan, xa e taane findixi banxidene nan na hanma xa yinne soxi e ma.

²⁰ E a mato xa bonon fan, xa a mi fan, xa wudine na, xa e mi na. E yixodexo, e fa yamanan wudi bogine ra.” Manpa bili bogi singene waxatin nan yi a ra.

²¹ Nayi, e yi siga yamanan matodeni, keli Sini tonbonni siga han Rexobo yi, Lebo-Xamata dexon.

²² E yi so Negewi yi, e siga han Xebiron yi, Anaki bonsonna muxune yi dxi denaxan yi, Aximan, Sesayi, e nun Talamayi. Xebiron bata yi ti jee solofere benun Soyan xa ti Misiran yamanani.

²³ E yi siga han Esikoli lanbanni, e manpa bili yiin sege tonsen keden yi singanxi naxan na. E na singan tami kuyen na alogo muxu firin xa a xali e nun girenada nun xode bogina ndee.

[‡] 11:34: 11.34 **Kibiroti-Hatawa** bunna neen fa fala “Xoyidene gaburuna.”

* 13:24: 13.24 **Esikoli** bunna neen fa

fala “Tonsanna.”

²⁴ E yi menna xili sa “Esikoli lanbanna”*
tonsonna fe ra Isirayila kaane naxan sege.

²⁵ Xii tonge naanin to dangu, e yi e xun
xete, sa keli yamana matoni.

²⁶ E yi xete Musa nun Haruna nun Isirayila
yamaan fema Kadesi yi, Parana tonbonni. E
yi e dentege yamaan xa, e mon yi yamanan
wudi bogene yita e ra.

²⁷ E dentegeni ito nan sa Musa xa, e
naxa, “Nxu bata siga yamanani i nxu rasiga
denaxan yi. Nondi na a ra, nonon nun kumin
gbo menni! A bogina ndee ni i ra.

²⁸ Koni men kaane senben gbo! Yinne soxi
e taane ma, e gbo mume! Nxu yetena Anaki
bonsonna muxune toxi nen.

²⁹ Amalekine dōxi Negewi yi. Xitine nun
Yebusune nun Amorine dōxi geya yireni.
Kanan kaane dōxi fōxo igen de e nun Yu-
ruden baan xon.”

³⁰ Kalebi yi yamaan masabari Musa xa. A
yi a fala, a naxa, “En siga yamanan suxu-
deni, amasoto en nae nen yatil!”

³¹ Koni fe rakorosi bonne yi a fala, e naxa,
“En mi nae siyani itoe yenge, amasoto e
senben gbo en xa.”

³² E yamanan naxan mato e na mafala
falo Isirayila kaane ye, e naxa, “Nxu fitina
yamanan nan toxi! Men kaane gbo mume!

³³ Nxu Nefilimi muxu magaxuxine nan
toxi na! Nxu yi luxi nxu yete ye ra yi
alo supene. E fan nxu toxi na kii nin!” E
na falaxi nen bayo Anaki bonsonna fataxi
Nefilimi nan na.

14

Yamaan yi tondi sigē

¹ Isirayila kaane yi gbelegebele, e xi wuge.

² E birin yi Musa nun Haruna mafala,
yamaan birin yi a fala e xa, e naxa, “A fisa
nxu yi faxa Misiran yi hanma tonbonni ito
yi!

³ Nanfera Alatala faxi nxu ra yamanani
ito yi alogo nxu xa faxa yengeni? Nxu
naxanle nun nxu diine fama nen suxudeni
yengeni. A mi fisa en xa xete Misiran ya-
manani ba?”

⁴ E yi lu a fale e bode xa, e naxa, “En yeerati
gbete sugandi, en yi xete Misiran yi!”

⁵ Musa nun Haruna yi e yetagin lan bōxon
ma Isirayila yamaan birin yetagi.

⁶ Nunu a dii Yosuwe nun Yefune a dii
Kalebi, naxanye yi xexi fe rakorosine ye, ne
yi e dugine yibo e ma sununi.

⁷ E yi a fala Isirayila yamaan birin xa, e
naxa, “Nxu yamanan naxan matoxi, a fan
han!

⁸ Xa Alatala sa tin, a tiye nen en ye ra
siga na yamanani kumin nun nonon gbo
denaxan yi, a yi a so en yii!

⁹ Koni e nama murute Alatala xili ma tun!
E nama gaxu men kaane ye ra, amasoto en
fama e nodeni nen fefe! E kantan seen bata

e rabenin, anu Alatala en tan xon. Nayi, e
nama gaxu e ye ra.”

¹⁰ Koni, yamaan birin yi a falama a e xa e
maglon e yi e faxa. Nanunna, Alatala nōron
yi godo Naranal Bubuni Isirayila kaane
birin yetagi.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,
“Yamani ito luma n napaxue han waxatin
mundun? E tondima denkeleye n ma han
waxatin mundun yi, hali n to bata ka-
banako fe wuyaxi liga e tagi?

¹² N fitina furen nafama nen e ma, n yi
e raxori. Koni n ni i tan findima nen siya
gbeen na, naxan senben gbo e xa.”

¹³ Musa yi Alatala yabi, a naxa, “Koni
Misiran kaane a fe mema nen, bayo i yamani
ito raminixi e tagi i senben nan xon.

¹⁴ E fama nen na faladeni be kaane xa. E
bata yi a me nun, a i tan, Alatala, i yamani
ito xon. E bata a kolon a yamani ito i toma
ye nun ye bayo i nōron luma e xun ma alo
kundaan yiyana. Yanyin na, i ti e ye ra
kundani. Kōen na, i ti alo tēena.

¹⁵ Xa i yamani ito raxori sanja yi kedenni,
siya gbeten naxanye birin a fe mema, ne a
falama nen, e naxa,

¹⁶ Alatala e tuli sa bōxon naxan na, a mi
nōxi e xale menni, na nan a ligaxi a e faxaxi
burunna ra.’

¹⁷ Nayi, Marigina, i senbe gbeen mayita
alo i bata naxan fala nxu xa, i naxa,

¹⁸ fa fala Alatala mi xolon xulen, a hinanna
gbo, a dijan haken nun matandin bun.
Koni, a mi yulubi kanna yatema tinxinden
na mume! A fafane haken saranma nen e
diine ra han mayixete saxan hanma naanin.

¹⁹ Ala, bayo i ya hinanna gbo, i mon xa
dija i ya yamaan haken ma, alo i e mafeluxi
kii naxan yi xabu e sa mini Misiran ya-
manani han iki.”

²⁰ Alatala yi a fala, a naxa, “N bata e
mafelu alo i a falaxi kii naxan yi.

²¹ Koni, habadan Alatala nan n na, n nōron
bōxon birin nafexi, nayi, n bata n kolō n
yeteni:

²² Naxanye birin bata n tan nōron nun n
ma kabanako feene to Misiran yi e nun ton-
bonni, naxanye birin bata n mato bunbani
sanja yi fu, e tondi n xuiin me,

²³ ne sese mi na bōxon toma n na e ben-
bane tuli saxi naxan na. Ne sese mi a toe
naxanye bata n napaxu.

²⁴ Koni bayo xaxili gbete luxi nen n ma
walikeen Kalebi yi, a n fōxo ra waxatin birin,
n na a xalima nen na yamanani, a sigaxi
naxan matodeni, n yi a so a yixetene yii e
keen na.

²⁵ Bayo Amalekine nun Kanan kaane dōxi
lanbanne yi, nayi tila e xete, e siga Gbala
Baan kiraan xon tonbonna binni.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a
naxa,

²⁷ “Yama jaxini ito luma n mafale han waxatin mundun yi? N bata Isirayila kaane mawuga xuiin me, e n mafala.

²⁸ A fala e xa, i naxa, ‘Alatalaa falan ni ito ra. Habadan Ala nan n tan na. N bata n kolb n yeteni, n na a rabama e ra nen alo n na a mexi e ra kii naxan yi.

²⁹ Naxanye birin barin bata dangu jee mawajen na, naxanye tenge, naxanye birin bata n mafala, e faxama nen tonbonni ito yi.

³⁰ E sese mi soma yamanani, n bata yi e tuli sa naxan na nun, a e dawoma nen na, fo Yefune a dii Kalebi nun Nunu a dii Yosuwe.

³¹ E diine tan, e a falaxi naxanye ma, a e suxuma nen yengeni, n ne nan xalima na yamanani e mexi naxan na, e yi dawo na.

³² Koni e tan faxama nen tonbonni ito yi.

³³ E diine e xuruseene rabama nen jee tonge naanin tonbonni, e yi e tinx-intareyaan goronna tongo, han e birin yi findi binbine ra tonbonni.

³⁴ E xii tonge naanin nan tixi yamanani ito matodeni. Nayi, e jee tonge naanin nan tima e yulubine goronna bun, lawo keden, jee keden. Nayi, e a kolonma nen a n bata keli e xili ma.’

³⁵ N bata falan ti, n tan Alatala. N fama na nan ligadeni yama jaxini ito ra, naxan murutxi n xili ma. E birin janma nen tonbonni ito yi, e faxes.”

³⁶ Musa muxun naxanye rasiga yamanan matodeni, naxanye yamanan mafala jaxi ra, e yamaan nadin a xili ma,

³⁷ ne yi faxes. Alatala nan e faxes furen na, bayo e fala jaxin ti lan yamanana fe ma.

³⁸ Naxanye siga yamanan matodeni, Nunu a dii Yosuwe nun Yefune a dii Kalebi nan tun lu e nii ra.

Yamaan mon yi matandin ti Sariyane 1.41-46

³⁹ Musa to Alaa falane birin nali Isirayila kaane ma, e yi nimisa sawoleni.

⁴⁰ Nanara, na xotan bode, subaxa, e yi kiraan suxu siga geya yireni, e yi a fale, e naxa, “En bata keli. En siga na yireni Alatala naxan ma fe falaxi. En bata yulubin liga!”

⁴¹ Musa yi e maxodin, a naxa, “Nanfera e Alatalaa yamarin matandima? Feni ito mi sawayama!”

⁴² Alatala mi luma e xon, nayi e nama siga. E yaxune nama e no.

⁴³ Amasoto Amalekine nun Kanan kaane e yee ra, e fama nen e faxadeni yengeni. E bata e xun xanbi so Alatala yi, a mi luyee e xon.”

⁴⁴ E yi kankan na ma, e yi te geya yireni, koni Alatalaa Layiri Kankiraan nun Musa lu nen daaxadeni.

⁴⁵ Na xanbi ra, Amalekine nun Kanan kaane yi godo geyane fari e yi dxi denaxanye yi. E yi Isirayila kaane no, e siga e faxes han Xoroma yi.

15

Saraxa gbete ye sariyane

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “N yamanan naxan soxi e yii, e na dawo menni,

³ e yi jingene hanma siine hanma yexee ne rali Alatala ma teen na, saraxa gan dixin na hanma naxan de tiin nakamalima hanma jenige ma saraxane, hanma sali lawone gbeene, a xirin nafaanma nen Alatala ma.

⁴ Naxan na fa a saraxan na Alatala yetagi, a xa fa bogise saraxan fan na: murutu fuji kilo saxan naxan namulanxi turen litiri keden nun a tagi ra.

⁵ Xa i fa yexee diin na saraxa gan dixin na hanma saraxa gbete, i xa wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi ba minse saraxan na.

⁶ Xa kontonna na a ra, murutu fujiin kilo sennin naxan namulanxi ture litiri firinna ra, na nan bogise saraxan na,

⁷ e nun wudi bogi igen litiri firin minse saraxan na. A ba alogo a xirin xa rafan n tan Alatala ma.

⁸ Xa tura bulanna nan bama n xa saraxa gan dixin na hanma saraxan naxan de tiin nakamalima, hanma boje xunbeli saraxana Alatala xa,

⁹ murutu fujiin kilo solomanaanin namulanxin turen litiri saxanna, na nan bogise saraxan na.

¹⁰ I mon xa fa wudi bogi igen litiri saxan na minse saraxan na. Saraxan na a ra naxan nalima Alatala ma teen na, a xirin nafaan a ma.”

¹¹ “Jingene hanma kontonne hanma yexee ne hanma sii diine, e bama na kii nin.

¹² Xuruseene na wuya kiki, e keden keden birin lan nen e ba e nun bogise saraxane.

¹³ Isirayila bari diine birin xa a liga na kii nin, e nema saraxane raliye teen na, naxanye xirin nafaan Alatala ma.

¹⁴ Xajen naxanye dxi yamanani hanma naxanye danguma e konni hanma naxanye denbaya bata bu na, ne fan na keli saraxa ralideni Alatala ma teen na naxan xiri rafan a ma, e xa a liga na kii kedenni.

¹⁵ Sariyane lan yamaan muxune birin xa, e tan Isirayila bari diine alo xajene. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa. E nun xajene birin keden Alatala yee ra yi.

¹⁶ Sariyane nun yamarine birin lan e nun xajene birin xa, naxanye dxi e tagi.”

Se xaba singene nun tantanne

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁸ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na so yamanani, n na e xalin denaxan yi,

¹⁹ e nema na yamanan donseen donje, e xa saraxan ba a ra Alatala xa.

²⁰ E na ε murutu singene din, ε yi burudi singen nafa, ε na rali n ma saraxan na keli lonna ma.

²¹ Nayi, ε xa burudi singen nali Alatala ma saraxan na waxati famatone birin yi.”

²² “Xa ε tantan, ε mi yamarini ito nde liga, Alatala naxan falaxi Musa xa,

²³ a na findi Alatala yamari yo ra a naxan fixi ε ma fata Musa ra, fɔlɔ na lɔxɔn ma a fixi naxan yi han waxati famatone yi,

²⁴ xa ε a ligaxi tantanna nin, yamaan mi a kolon, nayi yamaan birin xa tura bulanna ba saraxa gan daxin na, naxan xiri rafan n tan Alatala ma, e nun bogise saraxan nun minse saraxan naxan lanɲε sariyan ma, e nun koto keden yulubi xafari saraxan na.

²⁵ Saraxaraliin xa Ala solona Isirayila yamaan birin xa, e yi mafelu. Amasoto tantanna nan yi a ra, e mɔn bata saraxan nali Alatala ma tɛɛn na, e nun yulubi xafari saraxan na e tantanna fe ra.

²⁶ Isirayila yamaan nun xɔɲen naxanye e tagi, e birin mafeluma nɛn, amasoto e birin yi na tantanna kui.”

²⁷ “Xa muxu kedenna nan yulubin ligaxi tantanni, a xa sii gilen ɲεε kedenna ba yulubi xafari saraxan na.

²⁸ Saraxaraliin xa Alatala solona na kanna xa naxan yulubin ligaxi tantanni, a mafeluma nɛn.

²⁹ Isirayila bari diine nun xɔɲen naxanye e tagi, naxan na yulubin liga tantanni, na sariya kedenna lan ne birin xa.

³⁰ Koni xa Isirayila bari diin hanma xɔɲena a rakeli a ma, a yulubin liga, na bata Alatala rayelefu, a kedima nɛn yamani.

³¹ A bata Alatalaa falan naɲaxu, a a yamarine kala. A xa kedi yamani, a yulubin goronna luma a tan nan ma.”

Matabu Lɔxɔn kalana

³² Isirayila kaane yi tonbonni waxatin naxan yi, e muxuna nde to yege fenni Matabu Lɔxɔni.

³³ E yi a xali Musa nun Haruna fema, e nun yamaan birin.

³⁴ E yi a ramara ki faɲi, alogo sariyan xa sa a yulubin saran feen na a ra.

³⁵ Nayi, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Muxuni ito xa faxa. Yamaan birin xa a magolon gemen na daaxaden fari ma.”

³⁶ E yi na kanna xali daaxaden fari ma, e yi a magolon han a faxa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Luti denbexine nun dugine

³⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

³⁸ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E ε domane rayabu luti denbexine ra, ε yi e singan ε domane de kinkine ra gari mamiloxine ra waxati famatone birin yi.

³⁹ E na luti denbexine to, Alatalaa yamarine birin nabirama ε ma nɛn, ε yi e liga.

Nayi, ε mi bire ε bɔɲen nun ε yeene kunfa feene fɔxɔ ra, naxanye tinxintareyaan liga Ala ra.

⁴⁰ Nayi, ε xaxili luma nɛn n ma yamarine birin xɔn, ε yi e suxu, ε yi sariyan ε Ala yetagi.

⁴¹ Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε raminixi Misiran yamanani alogo n xa findi ε Ala ra. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

16

Murute gbete mɔn

¹ Xɛmɛna nde yi keli naxan yi xili Kora, Yisehari a diina. Lewi a dii Kehati mamanan-denna. E nun Ruben bɔnsɔnna muxuna ndee nan yi a ra naxanye yi xili Datan nun Abirami, Eliyabi a diine, e nun Hon, Peleti a diina.

² E nun Isirayila kaan muxu kɛmɛ firin tonge suulun yi keli Musa xili ma, e birin xili kan yamaan fonne tagi.

³ E yi e malan Musa nun Haruna xili ma, e yi a fala e xa, e naxa, “E bata a radangu ayi! Yamaan muxune birin sariyan. Alatala e birin tagi. Nanfera ε yete yitema Alatala yamaan ma?”

⁴ Musa to na falane mɛ, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma.

⁵ A yi a fala Kora nun a muxune xa, a naxa, “Tila xɔtɔnni, Alatala a yitama nɛn, a gbeen naxan na e nun naxan sariyan, naxan lan a siga a fema. A naxan sugandixi, a na kanna luma nɛn, a yi a maso a ra.

⁶ Nayi, Kora, ε nun i ya muxune birin xa ito liga: ε wusulan gan seene tongo.

⁷ Tila e tɛɛn sa e kui, ε wusulan sa a fari Alatala yetagi. Alatala na naxan sugandi, na nan sariyan. E tan Lewi bɔnsɔnna muxune bata a radangu ayi!”

⁸ Musa mɔn yi a fala Kora xa, a naxa, “E tuli mati, ε tan Lewi bɔnsɔnna muxune!”

⁹ Na mi ε wasɛ a Isirayilaa Ala bata ε sugandi Isirayila kaan bonne tagi, a yi ε maso a ra, alogo ε xa wali a xa Alatala batu bubuni, ε yi ti Isirayila yamaan yeε ra ε yi e mali Ala batu feen na?

¹⁰ A bata ε maso a ra, ε nun Lewi bɔnsɔnna muxune birin. Koni, ε mɔn kataxi, a xa ε findi saraxaraline ra!

¹¹ E nun i ya muxune bata ε malan Alatala xili ma. Nde Haruna ra feni ito yi ε to a mafalama?”

¹² Na xanbi ra, Musa yi muxuna nde rasiga Datan nun Abirami xilideni, Eliyabi a diine, koni e yi a yabi, e naxa, “Nxu mi fama!”

¹³ Na mi i wasaxi ba, i to bata nxu ramini Misiran yamanani kumin nun nɔnɔn gbo denaxan yi alogo i xa nxu faxa tonbonni? I mɔn waxi nxu naɲankata feen nin ba?

¹⁴ I mi faxi nxu ra bɔxɔ faɲi yi, kumin nun nɔnɔn gbo denaxan yi! I mi xɛene nun manpa bili nakone soxi nxu yii nxu kɛɛn na

mumē! I yengi a ma a i nxu mayendenma nēn alo danxutōne ba? Nxu mi fama!”

¹⁵ Na yabin yi Musa xōlō kati, a yi a fala Alatala xa, a naxa, “I nama tin e saraxane ra! Hali sofānla n mi a tongoxi e yii, n munma muxu yo hake tongo e ye.”

¹⁶ Musa yi a fala Kora xa, a naxa, “E nun i ya muxune birin xa fa Alatala yetagi tila e nun Haruna.

¹⁷ E birin xa wusulan gan seene tongo, e yi wusulanna sa e kui, e yi a yita Alatala ra. E birin malānxina, wusulan gan seen keme firin tonge suulun. I tan nun Haruna fan xa e wusulan gan seen yita Ala ra.”

¹⁸ E birin yi e wusulan gan seene tongo, e tēn nun wusulanna sa e kui, e ti Naralan Bubun so dēn na, Musa nun Haruna fēma.

¹⁹ Kora to a fōxōrabirane birin malan e xili ma Naralan Bubun so dēn na, Alatala nōrōn yi godo yamaan birin yetagi.

²⁰ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

²¹ “E masiga yamani ito ra, alogo n xa e halagi iki sa!”

²² Musa nun Haruna yi bira, e yi e yetagin lan bōxōn ma, e yi a fala, e naxa, “Ala, i tan nan niin saxi muxune birin yi, i xōlōma nēn yamaan birin ma ba, anu muxu keden peen nan yulubin ligaxi?”

²³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁴ “A fala yamaan xa, a e xa e masiga Kora nun Datan nun Abirami bubune ra.”

²⁵ Musa yi keli, a siga Datan nun Abirami binni, Isirayila fonne biraxi a fōxō ra.

²⁶ A yi a fala yamaan xa, a naxa, “E masiga yulubi kanni itoe bubune ra! E nama e yiin din e yii se yo ra, alogo e fan nama raxōri e yulubine fe ra.”

²⁷ Nayi, yamaan yi e masiga Kora nun Datan nun Abirami bubune ra. Datan nun Abirami yi mini e bubune kui, e ti e dē ra, e nun e naxanle nun e diine birin.

²⁸ Musa yi a fala, a naxa, “E fama a kolon-deni a Alatala nan n nafaxi feni itoe birin ligadeni. N tan mi a ra.

²⁹ Xa muxuni itoe faxa alo muxune birin faxan kii naxan yi, xa e dunuḡa yi gidin lu alo adamane dari fena, nayi Alatala xa mi n nafaxi.

³⁰ Koni xa Alatala kabanako feen liga, xa bōxōni bō, a yi e nun e yii seene birin gerun, xa e jēpēn siga laxira yi, e a kolonma nēn nayi fa fala muxuni itoe bata Alatala rapaxu.”

³¹ Musa to yelin falan tiye tun, bōxōn yi rabi e bun.

³² A yi a raxutu e ma e nun e denbayane, e nun muxun naxanye birin yi Kora fōxō ra e nun e yii seene birin.

³³ E jēpēne yi siga laxira yi e nun e yii seene birin. Bōxōn yi e ye maluxun, e lō ayi Isirayila yamaan ma.

³⁴ E to e gbelegbele xuiin me, Isirayila kaan naxanye birin yi e rabilinni, ne yi e gi, e naxa, “Bōxōn nama en fan gerun del!”

³⁵ Alatala yi tēn nagodo, a yi na muxu keme firin tonge suulunne birin gan, naxanye fa wusulanna ra.

17

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A fala saraxarali Harunaa dii Eleyasari xa, a a xa wusulan gan seene matongo tēn wolonni, a yi tēn wolonne woli ayi yire makuyeni. Amasōtō na wusulan gan seene bata rasarijan.

³ Ne yulubito faxaxine gbee wusulan gan wurene xa findi wure denfetēnxine ra e sa saraxa ganden ma bayo e bata rali Alatala ma e yi findi se rasarijanxin na. E findima taxamasenna nan na Isirayila kaane xa.”

⁴ Muxun naxanye faxa tēni, saraxaralina Eleyasari yi ne gbee sulan wurene malan, a yi e bōnbō han e denfetēn, a e sa saraxa ganden ma.

⁵ Na taxamasenna yi na feen nabirama nēn Isirayila kaane ma alogo muxu yo nama wusulanna gan Alatala yetagi fō Haruna yixetēna nde alogo e nama liga alo Kora nun a muxune. A yi liga alo Alatala a fala e xa fata Musa ra kii naxan yi.

⁶ Na xōtōn bode, Isirayila yamaan birin yi lu Musa nun Haruna mafale, e naxa, “E bata Alatala yamaan faxa.”

⁷ Koni, Isirayila kaane to e malan Musa nun Haruna xili ma, e yi Naralan Bubun binna mato, nanunna, kundaan yi godo a ma, Alatala nōrōn yi mini kēnēnni.

⁸ Musa nun Haruna yi fa Naralan Bubun yetagi.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁰ “E masiga yamani ito ra alogo n xa e raxōri keden na.” Musa nun Haruna yi bira, e yi e yetagin lan bōxōn ma.

¹¹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “I ya wusulan gan seen tongo, i wusulanna sa a kui e nun tēn wolonna keli saraxa ganden ma. I i mafura, i siga Ala solonadeni yamaan xa. Alatala xōlōn bata yihadin nafa. Fitina furen bata fōlō.”

¹² Musa naxan fala Haruna yi na liga, a yi a gi yamaan tagi, fitina furen bata yi fōlō dēnaxan yi. A yi wusulanna gan, a Ala solona e xa.

¹³ A yi ti faxa muxune nun a jēpēne tagi. Nayi, fitina furen yi dan.

¹⁴ Muxu wuli fu nun naanin keme solofere yi faxa, e sa Kora a muxu faxaxine yatēn fari.

¹⁵ Yihadin to ḡan, Haruna yi xetē Musa fēma Naralan Bubun so dēn na.

Harunaa dunganna fe

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁷ “Falan ti Isirayila kaane birin xa, bõnsõnne mangane birin xa dungan keden so i yii. I dungan fu nun firin nan tongoma. Birin xinla xa sebe a dunganna ma.

¹⁸ Fõ Lewi bõnsõnna, i xa Haruna xinla sebe na ma. Nayi, dungan keden bõnsõn manga keden.

¹⁹ I xa na dunganne sa Naralan Bubuni, Layiri Kankiraan yetagi n naralanma ε ra denaxan yi.

²⁰ N naxan sugandixi, na dunganna jingine minima a ma nen. Nayi, Isirayila kaane mafalan naxan tima ε xili ma, n yi na dan.”

²¹ Musa yi falan ti Isirayila kaane xa, bõnsõn mangane birin yi dungan keden keden so a yii, dungan fu nun firin. Haruna gbeen yi na ye.

²² Musa yi e sa Alatala yetagi Layiri Sereya Bubun kui.

²³ Na xõtõn bode, Musa to siga Layiri Sereya Bubuni, e yi a to a Haruna dunganna nan jingaye minixi, Lewi bõnsõnna gbeena, a mõn fugaxi, a yi Amandi bogi mõxine ramini!

²⁴ Musa yi dunganne birin tongo Alatala fema bubuni a e yita Isirayila kaane ra. Birin yi e to, birin yi a gbeen tongo.

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Harunaa dunganna xali Layiri Kankiraan yetagi. A xa lu mēnni taxamasenna ra muxu murutexine xa alogo e mafalane xa dan n yetagi alogo e nama faxa.”

²⁶ Musa yi a liga alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

²⁷ Isirayila kaane yi a fala Musa xa, e naxa, “I mi a to, nxu faxamatõn na a ra! Nxu halagima nen! Nxu birin halagima nen!”

²⁸ Naxan yo na a maso Alatala Batu Bubun na, na kanna faxama nen! Nxu birin faxama nen ba?”

18

Saraxaraline nun Lewi bõnsõnna wanle

¹ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, “Xa yire sarijanxin wanla kala, i tan nun i ya diine nun Lewi bõnsõnna muxune, ε tan nan a yulubin goronna tongoma. Koni xa saraxarali wanla nan kala, ε nun i ya diine nan gbansanna na yulubin goronna tongoma.

² I ngaxakedenne maso i ra, Lewi bõnsõnna muxune, alogo e xa sa ε fari, e ε mali, ε nun i ya diine nēma ε saraxarali wanla kema Layiri Sereya Bubun yetagi waxatin naxan yi.

³ E xa e yamarine suxu, e yi e yengi lu bubun wanle birin xõn. Koni e nama e maso yire sarijanxin muranne ra hanma saraxa gandenaa, alogo ε birin nama faxa ε bode xõn.

⁴ E sama ε fari nen walideni, e yi e yengi lu Naralan Bubun xõn e nun a wanle birin. Muxu gbete yo nama sa ε fari.

⁵ E tan yeteen nan ε yengi dõxõma yire sarijanxin nun saraxa ganden xõn alogo Isirayila kaane xa ratanga n ma xõlon ma.

⁶ E mato, n bata ε ngaxakeden Lewi bõnsõnna muxune sugandi Isirayila kaan bonne ye n tan Alatala gbeen na. N bata e taxu ε ra alogo e xa Naralan Bubun wanle ke.

⁷ Koni i tan Haruna nun i yixetene, ε tan nan gbansan na saraxarali wanla kema saraxa ganden yetagi e nun yire sarijanxini ye masansan dugin xanbi ra. N tan nan na wanla soxi ε yii. Xa muxu gbete a maso yire sarijanxin na, ε xa a faxa.”

Saraxaraline gbeen naxanye ra

⁸ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, “N bata Isirayila kaane saraxane fi ε ma, e naxanye ralima n ma. N bata e so i yii i gbeen na e nun i yixetene birin han habadan.

⁹ Naxan yo mi sama teeni saraxa sarijanxi fisamantenne ye, ε gbeen nan ne ra. Isirayila kaane fama naxan birin na, ε nun i ya diine gbeen nan ne ra: bogise saraxane nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane.

¹⁰ E e don alo se sarijanxi fisamantenne. Xemene nan e donma. E xa e yate se sarijanxine ra.”

¹¹ “Naxanye bama Isirayila kaane se ralixine ra ε xa, ε gbeen nan ne fan na. N bata na so ε nun i ya dii xemene nun i ya dii temene yii habadan! E denbayaan muxun naxanye mi xõsixi sena nde xõn, ne nõe a donje nen.

¹² N mõn bata bõxõn bogise singene so ε yii: oliwi ture fajin nun manpa fajin nenene nun bogise gbete ye, Isirayila kaane naxanye fima n tan Alatala ma.

¹³ E fama bõxõn bogise singen naxanye ra Alatala xa, ne findima nen ε gbeene ra. E denbayaan muxun naxanye mi xõsixi sena nde xõn, e nõe a donje nen.

¹⁴ Isirayila kaane na naxanye birin nali Ala ma kiseen na, ne yi findi ε gbeen na.

¹⁵ Dii singen naxanye birin fixi Alatala ma, muxune nun subene, ε gbeen nan ne ra. Koni ε xa tin muxune nun sube haramuxine dii singene birin xa xunba gbetin na.

¹⁶ Dii xemēn kike kedenna xunba saren lanma gbeti gbanan suulun nan ma, naxan lanje yire sarijanxin gbananna ma, naxan binya garamu fu.

¹⁷ Koni, jingena, yexēna, hanma siin dii singen mi xunbama bayo e sarijan. E xa e wunla xuya saraxa ganden fari, e yi e ture yirene rali Alatala ma teen na, naxan xiri rafan a ma.

¹⁸ Na xanbi ra, ε gbeen nan e subene ra, alo se ralixine kankene nun e yiifari ma

danbane findixi ε gbeen na kii naxan yi bəɲe xunbeli saraxani.

¹⁹ Nayi, Isirayila kaane saraxa sarijanxin naxanye ralixi Alatala ma, n bata ne birin so ε nun i ya dii xemene nun dii temene yii ε gbeen na waxatin birin. Habadan layirin na a ra Alatala yetagi, ε nun ε yixetene birin xa.”

²⁰ Alatala mən yi a fala Haruna xa, a naxa, “N yamanan naxan soxi Isirayila kaane yii, i mi bəxə sətoma na yi. N tan nan findima i gbeen na nafunla funfuni.”

²¹ Ala mən yi a fala, a naxa, “N bata Isirayila birin yaganne so Lewi bənsənna muxune yii e kēen na, e wali saranna ra, e naxan kema Naralan Bubuni.

²² Isirayila kaan bonne nama fa e maso Naralan Bubun na, alogo e nama findi yulubi tongon na, e yi faxa.

²³ Lewi bənsənna muxune nan tun wanle kema Naralan Bubuni. Xa wanla kala, e tan nan a yulubin goronna tongoma. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa. Lewi bənsənna muxune mi bəxə sətoma alo Isirayila bənsənna bonne.

²⁴ Koni Isirayila kaane na yaganna naxanye fi Alatala ma, n na soma nən Lewi bənsənna muxune yii. Nanara, n na falaxi a e mi bəxə sətoma alo bənsənna bonne.”

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa,

²⁶ a xa a fala Lewi bənsənna muxune xa, a naxa, “Isirayila kaane na fa yaganne ra ε xən, n naxan soxi ε yii ε kēen na, ε fan xa na seene yaganna ba, ε yi a fi Alatala ma ε yaganna ra.

²⁷ Na luxi nən ε yii alo xεε biin naxan bama a se xabaxine ra hanma a manpa nənene.

²⁸ Nayi, ε fan bata saraxan ba Alatala xa fata Isirayila kaane yaganne ra. E xa Alatala gbeen ba yaganne ra, ε yi a so saraxarali Haruna yii.

²⁹ Yagan sətəxin naxan fan dangu a birin na, ε na nan fima Alatala ma a gbeen na.

³⁰ E na a faɲi yiren fi, na yatema ε xa nən alo bonne naxan fima fata e se xabaxine ra hanma e manpa nənene.

³¹ E nun ε denbayane nəε a dənxeɲe donɲe nən denaxan na ε kēen. Amasəɲ ε saranna na ra Naralan Bubun wanla kedeni.

³² E a faɲi yiren fi, alogo ε nama Isirayila kaane saraxa sarijanxine raxosi n yεε ra yi, alogo ε nama faxa.”

19

Marasarijan igena fe

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

² “Itō nan daxa sariyan xən Alatala naxan yamarixi: A fala Isirayila kaane xa, a e xa fa jinge gilε gbeela ra i fəma fε mi naxan na,

xun xidi yegen munma xidi naxan xunna ma.

³ I xa a so saraxarali Eleyasari yii. A xa a xali daaxaden fari ma, e yi a kəε raxaba a yεε xəri.

⁴ Eleyasari xa a wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a xuya Naralan Bubun yetagi bəxəni dəxəna ma solofere.

⁵ E xa jinge gilən gbindin birin sa tēeni a yεε xəri e nun a kidin nun a suben nun a wunla e nun a gbiine.

⁶ Saraxaraliin xa suman wudin nun hisopi wudin nun yεxεε xabe gari gbeela woli tēeni jinge gilən fari.

⁷ Na xanbi ra, saraxaraliin xa a dugine xa, a yi a maxa benun a xa siga daaxadeni, koni a luma nən xəsixi han jinbanna.

⁸ Naxan jinge gilən sama tēeni na fan lan a yi a dugine xa, a yi a maxa, a luma nən xəsixi han jinbanna.

⁹ Muxun naxan mi xəsixi, na xa jinge gilən xuben malan, a yi a sa yire sarijanxina nde yi daaxaden fari ma. Isirayila yamaan xa a xuben namara marasarijan igen nafala seen na. Yulubi xafari seen na a ra.

¹⁰ Naxan na jinge gilən xuben makə, na fan lan a yi a dugine xa, a luma nən xəsixi han jinbanna. A findima habadan sariyan nan na Isirayila kaane xa e nun xəɲen naxanye dəxi e tagi.”

¹¹ “Naxan yo na a yiin din faxa muxun na, a xəsixi han xunsagi keden.

¹² Xii saxanden nun xii soloferedeni, a xa a yete rasarijan na igen nan na, a yi sarijan. Koni xa a mi a yete rasarijan xii saxanden nun xii soloferedeni, a mi sarijanma.

¹³ Naxan na a yiin din faxa muxun na, a tondi a yete rasarijanɲε, a bata Alatala Batu Bubun naxosi. Na kanna kedima nən Isirayila yi. Bayo marasarijan igen mi xuyaxi a ma. A xəsina a ma.”

¹⁴ “Sariyan n i ra xa muxun faxa bubuna nde kui: Naxan na so na bubuni e nun naxanye yi na, ne xəsixi xunsagi keden.

¹⁵ Xa goronna nde na naxan dε mi ragalixi a faɲin na, a kui seene haramuxi.

¹⁶ Naxan yo a yiin din muxu binbin na burunna ra, naxan faxaxi silanfanna ra* hanma a faxa a yete ma, hanma naxan yo a yiin din muxun xənne ra hanma gaburuna, na kanna luma nən xəsixi han xii solofere.

¹⁷ Muxu xəsixin xa rasarijan ikiini: jinge gilən naxan baxi yulubi xafarin na, na xubena nde nan tongoma, a yi sa igeni goronna kui.

¹⁸ Muxu sarijanxina nde xa hisopi wudi yiin tongo, a yi a sin igeni, a yi a xuya bubun ma muxun faxa denaxan yi, e nun a kuiin birin e nun muxun naxanye yi a kui. A mən xa xuya na kanna ma naxan a

* 19:16. 19.16*Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

yiin dinxi muxun xonne ra, hanma e muxun naxan faxaxi hanma naxan faxaxi a yete ma hanma gaburuna.

¹⁹ Muxun naxan sarijan, na xa na igen xuya muxu xosixin ma xii saxande loxon nun xii soloferede loxoni. A yi a rasarijan xii soloferede loxoni. A xa a dugine xa, a yi a maxa, jinbanna ra, a yi sarijan.

²⁰ Koni xa muxun naxan xosixi, xa na tondi a rasarijan, a kedima nen Isirayila yamaan ye. Amasoto a bata Alatala yire sarijanxin naxosi. Amasoto marasarijan igen mi xuyaxi a ma, a luma nen xosixi.

²¹ Habadan sarijan nan na ra e xa. Naxan na marasarijan igen xuya gbete ma, na kanna lan a yi a dugine xa. Naxan na a yiin din marasarijan igen na a xosixi han jinbanna.

²² Muxu xosixin na a yiin din sese ra, na haramuma nen. Naxan yo na a yiin din na se haramuxin na, na fan yeteen xosixi han jinbanna."

20

Meriba igena

Xorayaan 17:1-7

¹ Isirayila yamaan birin yi fa Sini tonbonni kike singen na, e dexo Kadesi yi. Mariyama faxa mena nin, e yi a maluxun.

² Bayo igen bata yi jan yamaan yii, e yi e malan Musa nun Haruna xili ma.

³ E yi yengen fen Musa ra e naxa, "A yi fisa nun Alatala xa nxu fan faxa alo nxu lanfane!

⁴ Nanfera i faxi nxu ra tonbonni alogo nxu nun nxo xuruseene xa fa faxa be, nxu tan Alatala yamana?

⁵ Nanfera i nxu raminixi Misiran yi, i fa nxu ra yire xodekeni ito yi? Malo ba, xode bili ba, manpa bili ba, girenada bogi ba, sese mi be. Hali igen min dixin yatigina, a mi be!"

⁶ Musa nun Haruna yi keli yamaan fema, e yi siga Naralan Bubun so deen na, e bira, e yi e yetagin lan baxon ma. Alatala nonon yi godo e fema.

⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁸ "I ya dunganna tongo. E nun i tada Haruna xa yamaan malan. E xa falan ti fanyeni ito xa e yee xori, a igen naminima nen. I igen naminima nen yamaan xa fanyeni ito yi alogo e nun e xuruseene xa e min."

⁹ Musa yi dunganna tongo Alatala yire sarijanxini, alo Ala a yamari kii naxan yi.

¹⁰ E nun Haruna yi yamaan malan fanyen dexon, Musa yi a fala e xa, a naxa, "E tan murutedene, e tuli mati! Fo nxu xa igen namini e xa fanyeni ito yi ba?"

¹¹ Musa yi a yiini te, a fanyen garin a dunganna ra sanpa ma firin. Ige gbeen yi

mini mafuren! Yamaan yi e min e nun e xuruseene.

¹² Koni Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, "Bayo e mi laxi n na, e mi n binyaxi n ma sarijanni Isirayila kaane yetagi, nanara, e tan xa mi yamani ito xalima yamanani n naxan soxi e yii."

¹³ Meriba igene yi denaxan yi, Isirayila kaane Alatala matandi nen menni, e yi a kolon fa fala a sarijan.

Edon mangan yi tondi a Isirayila kaane xa dangu

¹⁴ Musa yi xerane rasiga Edon yi keli Kadesi yi, e naxa, "Ingaxakedenne, Isirayila kaane naxa, 'E bata a kolon toron naxanye birin nxu lixi.

¹⁵ Nxu benbane godo nen Misiran yi, nxu yi dexo na waxati xunkuye. Misiran kaane yi nxu toro e nun nxu benbane.

¹⁶ Koni nxu to Alatala maxandi, a yi nxu xuiin name. A yi malekan nafa, a yi nxu ramini Misiran yi. Nxu bata fa Kadesi yi, taan naxan i ya baxon dexon.

¹⁷ Tin nxu xa i ya yamanani gidi. Nxu mi danguma xee bixine yi hanma manpa bili nakone yi. Nxu mi xopin ige minye. Nxu birama kira gbeen nan faxo ra, nxu mi a fatama nxu yifanna ma hanma nxu komenna ma, han nxu yi i ya yamanan birin yigidi."

¹⁸ Edon kaane yi a yabi, e naxa, "E nama dangu nxu konni. Xa e a liga, nxu e yengema nen."

¹⁹ Isirayila kaane mon yi a yabi, e naxa, "Nxu tema kira gbeen nan xon! Xa nxu nun nxo xuruseene igena nde min e konni, nxu a saren fiye. Nxu waxi a xon ma nen, a nxu xa dangu nxu sanni e konni gbansan!"

²⁰ E mon yi a fala, e naxa, "E mi danguma!" Edon kaane yi mini e ralandeni e nun gali gbee senbema.

²¹ Nayi, Edon kaane mi tin a Isirayila kaane xa dangu e yamanani. Isirayila kaane yi kira gbete suxu.

Haruna faxa fena

²² Isirayila yamaan birin yi keli Kadesi yi, siga Horo geyaan ma.

²³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa Horo geyaan ma Edon yamanan danna ra, a naxa,

²⁴ "Haruna sigamatoon na a ra laxira yi. N yamanan naxan soxi Isirayila kaane yii, a mi soma na, amasoto e murute nen n ma yamarin ma Meriba igene yi.

²⁵ Nayi, Musa, i xa fa Haruna nun a dii Eleyasari ra Horo geyaan xuntagi.

²⁶ I xa Harunaa saraxarali dugine ba a ma, i yi e ragodo a dii Eleyasari ma, bayo Haruna laxirayama mena nin."

²⁷ Musa yi Alatalaa yamarin suxu. E sax-anna birin yi te Horo geyaan fari yamaan yetagi.

²⁸ Musa yi Harunaa dugine tongo, a yi e ragodo Eleyasari ma. Haruna yi faxa menni, geyaan xuntagi. Na xanbi ra, Musa nun Eleyasari yi godo geyaan ma.

²⁹ Isirayila yamaan to a kolon a Haruna bata yi faxa, e birin yi Haruna wuga xii tonge saxan.

21

Isirayila yi Kanan kaane no

¹ Kanan Manga Aradi naxan yi dɔxi Negewi yi, na yi a me a Isirayila fama Atarimi kiraan xon. A yi Isirayila yenge, a yi muxuna ndee suxu.

² Nayi, Isirayila kaane yi de xuini ito tongo Alatala xa, e naxa, “Xa i non fi nxu ma siyani ito xun na, nxu e taan birin naxrima nen fefel!”

³ Alatala yi Isirayila kaane xuiin name, a yi Kanan kaane lu e non bun ma. Isirayila kaane yi e faxa, e yi e taane kala. E yi menna xili sa Xoroma.*

⁴ Isirayila kaane yi keli Horo geyaan ma, e yi siga Gbala Baan kiraan xon alogo e xa Edon yamaan mabilin. Koni yamaan yi tondi kira yi.

⁵ E yi lu Ala nun Musa mafale e naxa, “Nanfera i nxu raminixi Misiran yamanani alogo nxu xa fa faxa tonbonni ito yi? Donse mi be! Ige mi be! Nxu mi fa torɔ donseni ito xon!”

⁶ Nayi, Alatala yi sapi xolene rasiga e xili ma, e Isirayila kaa wuyaxi xin, e faxa.

⁷ Yamaan yi siga Musa fema, e yi a fala, e naxa, “Nxu bata yulubin liga nxu to e mafala, i tan nun Alatala! Nayi, i xa Alatala maxandi a xa sapi xoleni itoe masiga nxu ra.” Musa yi Alatala maxandi yamaan xa.

⁸ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Sapi sawurana nde rafala, i yi a singan tami kuyena nde ra. Naxan yo xinxi, xa a na mato, a kisima nen.”

⁹ Nayi, Musa yi sulan sapin nafala, a yi a singan tami kuyen na. Nayi, sapin muxun naxan xinxi, xa na kanna yi sulan sapin mato, a kisima nen.

Isirayila Moyaba yamanani

¹⁰ Isirayila kaane yi siga, e sa dɔxo Oboti yi.

¹¹ E yi keli Oboti yi, e sa dɔxo Ye-Abarimi taa xonni tonbonni naxan Moyaba yetagi, a sogeteden binni.

¹² E yi keli menni, e sa dɔxo Serede lanbanni.

¹³ E yi keli menni, e sa dɔxo Arinon baan de, naxan danguma tonbonni Amorine konni. Arinon baan findixi Moyaba danna nan na, Moyaba nun Amorine tagi.

¹⁴ Nanara, a seɓexi Alatalaa Yengene Bukun kui, a naxa, “Wahebi taan naxan Sufa yamanani, e nun xudene, Arinon baana,

¹⁵ e nun a xudedine naxan tema Ari binni, na findixi Moyaba danna nan na.”

¹⁶ E yi keli menni, e siga xopin yireni. Alatala yi a fala Musa xa menni, a naxa, “Yamaan malan n xa igen so e yii.”

¹⁷ Awa, Isirayila kaane sigini ito sa menna nin:

Xopinna, igen namini.

En na a sigin nasuxu!

¹⁸ Mangane bata xopinna ge, yamaan yeeratine bata a raba e senben nun e mangaya dunganna ra!

E yi keli tonbonni, e siga Matana yi,

¹⁹ E yi keli menni, e siga Naxaliyeli yi. E mon yi keli menni, e siga Bamoti yi.

²⁰ E yi keli Bamoti yi, e siga Pisiga geyaan lanbanni Moyaba yamanani tonbonna binni.

Manga Sixon nun Manga Ogo

Sariyane 2.26-3.11

²¹ Isirayila kaane yi xerane rasiga a faladeni Sixon xa, Amorine Mangana, e naxa,

²² “Nxu waxi yamanani gidi feni. Nxu mi kiraan fatama, nxu siga xene yi hanma manpa bili nakone. Nxu mi xopin ige minje. Nxu luun kira gbeen nan xon han nxu yi i ya yamanan birin yigidi.”

²³ Koni, Sixon mi tin e xa dangu a yamanani. A yi a sofane birin malan, e fa Isirayila kaane ralandeni tonbonni. E yi Isirayila yenge Yahasi yi.

²⁴ Isirayila kaane yi e no, e yi e yamanan tongo, keli Arinon baani han Yaboko xudena siga han Amonine yamanan danna bayo Amonine yamanan danna yi makan-tanxi ki faji.

²⁵ Isirayila yi Amorine taane birin tongo, e dɔxo e yi, e nun Xesibon taan nun a banxidene.

²⁶ Amasoto Xesibon yi findixi Amorine manga Sixon ma taan nan na, xabu a Moyaba manga fonna yenge, a yi a bɔxon birin tongo a yii han Arinon baana.

²⁷ Nanara, yenle naxa, E fa Xesibon yi! A mon xa ti. Sixon taan mon xa yiton!

²⁸ Amasoto teen bata mini Xesibon yi, Sixon taan bata tee degen nafa, a yi Ari taan gan Moyaba yi, e nun mangane Arinon baan faxan na.

²⁹ Gbalona i xa Moyaba bɔxona!

* 21:3: 21.3*Horoma* bunna nen fa fala “Kalana.”

Ɛ bata halagi,
Kemosi suxure batune!
Ɛ banxulanne bata e gi,
Ɛ dii temene bata findi suxu muxune ra,
Amorine Manga Sixon yii.

³⁰ Koni en tan bata e bonbo.

Xesibon bata kala siga han Dibon yi.

En bata halagin ti siga han Nofa yi,
siga han Medeba yi.

³¹ Isirayila kaane yi dɔxɔ Amorine ya-manani.

³² Musa yi xerane rasiga Yaaseri taan nakɔrosideni wundoni. Isirayila kaane yi na taan suxu e nun a banxidene, e yi Amorine kedi na.

³³ Na xanbi ra, e yi e firifiri, e siga Basan kiraan xɔn. Basan manga Ogo nun a sofa ganla birin yi mini e ralandeni alogo e xa e yenge Edere yi.

³⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I nama gaxu a yee ra! N na a soma nen i yii, e nun a sofa ganla birin nun a yamanana. I xa a liga alo i Sixon liga kii naxan yi, Amorine mangan naxan yi dɔxi Xesibon yi."

³⁵ Isirayila kaane yi Ogo faxa, e nun a diine nun a sofa ganla birin. E mi muxu yo lu a nii ra. E yi dɔxɔ a yamanani.

22

Moyaba mangan yi Balami xili

¹ Isirayila kaane yi siga, e sa dɔxɔ Moyaba mefemerene yi, Yuruden baan kidi ma Yeriko yetagi.

² Siporo a dii Balaki yi a to Isirayila kaane naxan birin ligaxi Amorine ra.

³ Moyaba kaane yi gaxu Isirayila ganla yee ra, e yigitege bayo e yi wuya han!

⁴ Moyaba kaane yi a fala Midiyan fonne xa, e naxa, "Yamani ito fama en nabilinna yamanane birin halagideni nen alo pingin sexen panma kii naxan yi." Siporo a dii Balaki nan yi Moyaba mangan na na waxatini.

⁵ A yi xerane rasiga Beyori a dii Balami xilideni Petori yi, Baa Gbeen dexɔn, a konna yi denaxan na. E xa sa a fala a xa iki, e naxa, "Siyana nde bata mini Misiran yi, e bata wuya han e bɔxɔn nafe. E bata dɔxɔ n dexɔn.

⁶ Yandi, fa, i fa siyani ito danga n xa, amasɔɔ e senben gbo n xa. Nayi, waxatina nde n nɔɛ e yenge nen, n yi e kedi n ma yamanani. Amasɔɔ n na a kolon, i na duba naxan xa, na duban sɔtɔma nen. I na naxan danga, na dangan sɔtɔma nen."

⁷ Moyaba fonne nun Midiyan fonne yi siga e yi yiimatoon saranna xali e yii. E sa Balami fɛman li, e yi Balaki a falane yɛba a xa.

⁸ A yi e yabi, a naxa, "Ɛ xi be kɛni ito ra, n yi e yabi xɔtɔnni alo Alatala na a fala n xa kii

naxan yi." Moyaba kuntigine yi lu Balami konni.

⁹ Ala yi fa Balami fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, "Nde muxuni itoe ra naxanye i konni?"

¹⁰ Balami yi Ala yabi, a naxa, "Siporo a dii Balaki Moyaba mangan nan e rafaxi a faladeni n xa, a naxa,

¹¹ 'Siyana nde bata keli Misiran yi, e bata wuya han e bɔxɔn nafe. Nayi, yandi, fa n mali, i yi e danga n xa. Waxatina nde n nɔɛ e yenge nen, n yi e kedi.' "

¹² Ala yi a fala Balami xa, a naxa, "I nama siga e fɔxɔ ra. I nama siyani ito danga, amasɔɔ n bata barakan sa e fe yi."

¹³ Balami to keli xɔtɔnni, a yi a fala Balaki a kuntigine xa, a naxa, "Ɛ xetɛ ɛ konni, amasɔɔ Alatala mi tinxi n xa siga ɛ fɔxɔ ra."

¹⁴ Moyaba kuntigine yi keli, e xetɛ Balaki fɛma, e yi a fala, e naxa, "Balami mi tinxi fe nxu fɔxɔ ra."

¹⁵ Balaki mɔn yi kuntigi gbɛtɛye rasiga naxanye yi wuya bonne xa, e binyen mɔn yi gbo e xa.

¹⁶ E yi sa Balami fɛman li. E yi a fala a xa, e naxa, "Siporo a dii Balaki naxa iki: 'I nama tondi fɛ n konni de!

¹⁷ Amasɔɔ n ni i binyama nen han! I na naxan fala n na ligama nen. Yandi fa, i yi fa siyani ito danga n xa.' "

¹⁸ Balami yi Balaki a kuntigine yabi, a naxa, "Hali Balaki a banxin fi n ma naxan nafexi gbetin nun xɛmaan na, n mi nɔɛ Alatalaa yamarin matande fefe ma, n ma Ala.

¹⁹ Iki yandi, ɛ fan xa xi be to kɛni ito ra, n na a kolonyɛ Alatala mɔn naxan falama n xa."

²⁰ Ala yi fa Balami fɛma kɛɛn na. A yi a fala a xa, a naxa, "Bayo muxuni itoe faxi i xiliden nin, keli, i yi siga e fɔxɔ ra. Koni n na naxan fala i xa, i xa na nan liga de!"

²¹ Xɔtɔnni Balami yi keli, a yi a sofali gilɛni tɔn, e nun Moyaba kuntigine birin yi siga.

²² Koni, Alaa xɔlɔn yi gbo ayi, amasɔɔ a bata siga. Alatalaa malekan yi ti kiraan na alogo a xa a rati. Balami yi dɔxi a sofali gilɛn fari, a waliɛ firinne yi a fɔxɔ ra.

²³ Sofanla yi Alatalaa malekan to tixi kiraan xɔn, a silanfanna suxi a yii. Sofanla yi kiraan fata a so burunna ra. Balami yi sofanla bonbo alogo a xa fa kiraan xɔn.

²⁴ Alatalaa malekan mɔn yi sa ti kiradin xɔn manpa bili nako firinne longonna ra. Sansanna yi kiraan fɔxɔ firinne birin yi.

²⁵ Sofanla to Alatalaa malekan to, a yi a dɛnden sansanna ra, a yi Balami sanna gbɛrɛɛn sansanna ma. Balami mɔn yi a bonbo.

²⁶ Alatalaa malekan mɔn yi siga yɛɛn na pon! A sa ti yire yigbetenxini, dangude mi yi denaxan kɔmɛna ma, a mi yi yiifanna ma.

²⁷ Sofanla to Alatalaa malekan to, a yi a yigodo Balami bun ma. Balami yi xolo, a yi sofanla bonbo a dunganna ra.

²⁸ Alatala yi sofanla deen fulun, sofanla yi a fala Balami xa, a naxa, "N nanse ligaxi i ra, alogo i xa n bonbo han sanja ma saxan?"

²⁹ Balami yi sofanla yabi, a naxa, "Amasoto i bata n matandi! Xa silanfanna yi n yii nun, n yi i faxama nen iki sa!"

³⁰ Sofanla yi a fala Balami xa, a naxa, "I ya sofanla xa mi n tan na ba, i darixi dexe naxan fari han to? N darixi ito lige i ra ba?" A yi a yabi, a naxa, "En-en."

³¹ Alatala yi Balami yene rabi, a yi Alatalaa malekan to tixi kiraan na, a silanfanna a yii. Balami yi a xinbi sin, a yi a yetagin lan boxon ma.

³² Alatalaa malekan yi a maxodin, a naxa, "Nanfera i i ya sofanla bonboxi sanja ma saxan? N bata fa, n xa i rati, amasoto kirani ito i xalin gbalon nin.

³³ Sofanla bata n to, a yi n de masara sanja ma saxan. Xa na mi yi a ra nun, n bata yi i faxa nun, koni n yi a tan luma nen a nii ra."

³⁴ Balami yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, "N bata yulubin liga! N mi yi a kolon a i tixi n yee ra kiraan na. Iki, xa sigatini ito mi rafan i ma, n xa xete."

³⁵ Alatalaa malekan yi a fala Balami xa, a naxa, "Siga muxuni itoe foxo ra. Koni n na naxan fala i xa, i xa na nan fala tun!" Balami nun Balaki a kuntigine yi siga.

³⁶ Balaki to a me a Balami bata fa, a yi siga a ralandeni Moyaba taana nde yi naxan Arinon baan de, a yamanan danna ra.

³⁷ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, "N mi yi i xilima ba? Nanfera i mi fa n fema? I yi mirixi nen a n mi noe i binye ba?"

³⁸ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, "I mi n to? N bata fa. Koni n noe nanse fale i xa? Ala na naxan fala n xa, fo n xa na nan fala."

³⁹ Balami nun Balaki yi siga Kiriya-Husoti yi.

⁴⁰ Balaki yi jingene nun yexene ba saraxan na, a yi a subena nde so Balami nun kuntigine yii naxanye yi a foxo ra.

⁴¹ Xotanni, Balaki yi Balami tongo a yi te a ra Bamoti-Baali geyaan fari, a yamaan foxo kedenna toe denaxan yi.

23

¹ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, "Saraxa gande solofere rafala n xa be, i yi tura solofere nun konton solofere yiton n xa."

² Balami naxan fala, Balaki yi na liga. Balaki nun Balami yi tura keden nun konton keden ba saraxan na saraxa gandene birin fari.

³ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, "Ti i ya saraxa gan daxine fema be. N tan xa n masiga i ra. Waxatina nde Alatala fama nen

n fema. A na naxan yita n na, n na a ralima i ma nen." A yi siga geyana nde xuntagi.

⁴ Ala yi fa Balami ralan. Balami yi a fala a xa, a naxa, "N bata saraxa gande solofere rafala, n bata tura keden nun konton keden ba saraxan na e birin fari."

⁵ Alatala yi falan so Balami de, a naxa, "Xete Balaki fema, i yi ito fala a xa."

⁶ A yi xete a fema. A yi tixi a saraxa gan daxine daxon e nun Moyaba kuntigine birin.

⁷ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa, Balaki bata n nafa

sa keli Arami yi, Moyaba mangen bata n nafa sa keli sogeteden geyane ma.

A yi a fala, a naxa,

"Fa, i fa Yaxuba bonsonna danga n xa!

I fa gbalo falane ti Isirayila bonsonna xili ma!"

⁸ Koni, n tan xa ne danga di,

Ala mi naxanye dangaxi?

N tan xa gbalo falane ti ne xili ma di, Alatala mi gbalon nagidixi naxanye ma?

⁹ N tixi gemene xuntagi,

n na e toma.

N tixi geyane fari,

n na e matoma.

Yamani ito a danna,

a mi siyaan bonne ye.

¹⁰ Yaxuba bonsonna gbo

alo gbangbanna, nde noe Isirayila kaane foxo kedenna naaninden yate?

N fan xa faxa tinxin muxune ye,

N napanna xa liga alo e gbeena!

¹¹ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, "I nanse ligaxi n na? N faxi i ra nen alogo i xa n yaxune danga, koni i dubama e xa nen tun!"

¹² A yi a yabi, a naxa, "Alatala naxan soxi n de, n mi lan n na fala ba?"

¹³ Balaki yi a fala a xa, a naxa, "En siga yire gbete yi, i mon sa e toe denaxan yi. I e foxo kedenna toma nen. I mi a birin toe. I yi e danga n xa menni."

¹⁴ A yi a xali Sofimi a xeen ma Pisiga geyaan xuntagi. A yi saraxa gande solofere rafala menni, a yi tura keden nun konton keden ba saraxa gandene birin fari.

¹⁵ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, "Ti i ya saraxa gan daxine daxon be, n tan xa siga Ala ralandeni menni."

¹⁶ Alatala yi fa Balami yetagi, a yi falan so a de, a naxa, "Xete Balaki fema, i yi ito fala a xa."

¹⁷ A yi xete a fema, a yi tixi a saraxa gan daxine daxon e nun Moyaba kuntigine. Balaki yi a maxodin, a naxa, "Alatala nanse falaxi?"

¹⁸ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa, Balaki keli, i n xuiin me!

I tuli mati n na Siporo a dii xemena!

¹⁹ Muxu mi Ala ra, a wulen fala,

Adamadi mi a ra, a nimisa.

A naxan falaxi, a mi na ligε ba?

A na falan naxan ti,

a mi na rakamaε ba?

²⁰ A duban nan soxi n yii lan e ma.

A barakan sa e yi.

N mi nœ na maxεε.

²¹ A mi fe jaxin toma Yaxuba bœnsœnni.

A mi fe xœlen toma Isirayila yi.

Alatala, e Ala e tagi.

E fan a mangayaan matœxœma.

²² Ala nan faxi e ra

sa keli Misiran yi,

a nœœn tima e xa

alo burunna jingena.

²³ Kœrayaan mi sese nœ Yaxuba bœnsœnna xili ma.

Serikariyaan mi nœ sese ra Isirayila xili ma.

A falama nœn e ma na waxatini,

“A mato, Ala naxan ligama!”

²⁴ Siyani ito kelima nœn

alo yatana.

E bata e yitœn alo yatana

naxan mi a sama

fœ a na xœœyi seen don,

fœ a na sube suxine wunla min.

²⁵ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “Xa i mi a dangama, hali i nama duba a xa de!”

²⁶ Balami yi Balaki yabi, a naxa, “N mi yi a fala i xa ba, n naxa, ‘Alatala na naxan fala, n na nan ligama?’ ”

²⁷ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “En siga yire gbεε yi. Yanyina nde Ala tinma nœn i xa e danga n xa mœnni.”

²⁸ Balaki yi Balami xali Peyori geyaan xuntagi, dœnaxan yεε rafindixi tonbonna ma.

²⁹ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Saraxa gande solofere rafala n xa be, i yi tura keden nun konton keden yitœn n xa.”

³⁰ Balami naxan fala, Balaki yi na liga. A yi turaan nun kontonna ba saraxan na saraxa gandene birin fari.

24

¹ Balami yi a to fa fala a yi rafan Alatala ma a xa duba Isirayila xa. Nayi, a mi kœraya feene rawali alo waxatin danguxine yi. Koni a yi a yεε rafindi tonbonna binni.

² Balami to a yεεne rakeli, a yi Isirayila kaane to malanxi bœnsœn yœen ma. Nayi, Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma.

³ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa, N tan Balami, Beyori a dii xœmœna, n tan naxan feene fixœn toma, n ma falan ni i ra:

⁴ N ni ito nan falama, n tan naxan Alaa falane mœma, naxan fe toon tima alo xiyene fata Ala Senbœ Kanna ra, naxan a xinbi sinma,

a yœene yi rabi.

⁵ Yaxuba bœnsœnna,

ε tan Isirayila kaane!

ε dœœdene tofan!

⁶ E wuya bœxœn fari alo baane,

alo nakœne baan dœ,

alo Alatala sansi xiri fajœn naxanye sixi,

alo suman wudine igene dœ.

⁷ E ige ramaradene rafema nœn ken!

E sansine ige sa a fajœn na!

E mangan gboma nœn Manga Agaga xa,

a mangayaan sœnbœn gboma ayi nœn.

⁸ Ala nan faxi e ra

sa keli Misiran yi,

a nœœn tima e xa

alo burunna jingena.

E siyane nœma nœn

naxanye e yœngœma,

e yi e bun e xalimakunle ra,

e yi e xœœne yigira.

⁹ E e sama nœn alo yatane.

Nde susœ e rakeε?

Naxan na duba i xa,

Ala xa na kanna baraka!

Naxan na i danga,

Ala xa na kanna danga!

¹⁰ Balaki yi xœlo Balami ma han! A yi a yiine bœnbœ, a yi a fala Balami xa, a naxa, “N ni i xilixi nœn alogo i xa n yaxune danga, koni i tan bata duba e xa sanja ma saxan.

¹¹ Iki keli be, siga i konni. N yi a ragidixi nœn n xa i saren fi han, koni Alatala bata i kuma!”

¹² Balami yi Balaki yabi, a naxa, “Anu, n na a fala nœn i ya xœrane xa, n naxa,

¹³ ‘Hali Balaki a banxin so n yii naxan nafexi gbœtin nun xœmaan na, n mi nœ Alatalaa yamarin matandε fefe ma. Alatala na naxan fala, fœ n xa na nan fala.’

¹⁴ Awa iki, n bata siga n kon kaane fœma. Koni ε tuli mati. N xa i rakolon siyani ito naxan ligama i ya yamaan na waxati famatœni.”

¹⁵ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa:

N tan Balami, Beyori a dii xœmœna,

n tan naxan feene fixœn toma,

n ma falan ni i ra:

¹⁶ N ni ito nan falama,

n tan naxan Alaa falane mœma,

naxan Kore Xœnna Ala wundo feene kolon,

naxan fe toon tima alo xiyena

fata Ala Senbœ Kanna ra,

naxan a xinbi sinma,

a yœene yi rabi.

¹⁷ N na a toma,

koni iki mi a ra.

N na a toma,

koni a mœn makuya.

Sarena nde minima nœn Yaxuba bœnsœnni,

mangan kelima nœn Isirayila yamanani.

A Moyaba yamanan mangane yœngœma nœn,

a Seti bœnsœnna nœ.

¹⁸ A Edon yamanan tongoma nen,
e nun Seyiri yamanana, a yaxuna.
Koni Isirayila senben gboma ayi nen.

¹⁹ Nɔ tiin minima nen Yaxuba bɔnsɔnni,
a yi e taane muxu dɔnxene raxori.

²⁰ Balami yi Amalekine to. A yi waliyiya
falan ti, a naxa:

Amaleki nan yi yamana singen na dunɔɔna
yi,
koni dɔnxen na,
a tununma nen habadan!

²¹ A mɔn yi Keni kaane to. A yi waliyiya
falan ti, a naxa:

I dɔxɔden natangaxi,
alo xoliin naxan a tɛen saxi faranna ra.

²² Koni Asuri na ε suxu konyiyani,
Kenine ɲanma nen.

²³ A mɔn yi waliyiya falan ti, a naxa:
Ee! Ala na ito liga,
nde luyε a nii ra?

²⁴ Kunkine kelima nen Sipiri yi,
e yi Asuri rayarabi, e nun Eberi.
Koni e fan faxama nen.

²⁵ Balami yi keli, a xεtε a konni. Balaki fan
yi siga.

25

Isirayila kaane yi suxurene batu

¹ Isirayila kaane yi dɔxi Sitimi yi waxatin
naxan yi, xεmene yi lu yalunyaan lige e nun
Moyaba ɲaxanle.

² E yi xεmene xilima e suxure kideni. Ya-
maan yi e dεge, e yi e xinbi sin e suxurene
bun ma.

³ Nayi, Isirayila kaane yi Baali-Peyori
batu. Nanara, Alatala yi xɔlɔ e ma han!

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Ya-
maan yεeratine birin suxu, i yi e faxesa, i
yi e singan Alatala yetagi sɔgen na, alogo
Alatala xa ba xɔlɔxi Isirayila ma.”

⁵ Musa yi a fala Isirayila kitisane xa, a
naxa, “E birin xa muxune faxesa naxanye
Baali-Peyori batuxi.”

⁶ Isirayila xεmena nde yi fa Midiyan
ɲaxanla nde ra a konni, Musa nun Isiray-
ila yamaan birin yetagi. Yamaan birin yi
wugama Naralan Bubun so dɛen na.

⁷ Na ma, Finexasi, Eleyasari a dii xεmena,
saraxarali Harunaa dii xεmena, na yi keli
yamaan yε, a yi tanban tongo.

⁸ A yi siga Isirayila kaan fɔxɔ ra a bubuni.
A yi e firinna sɔxɔn tanban na sanɲa ma
kedenni e kuini. Fitina furen naxan yi Isir-
ayila yi, na yi dan.

⁹ Muxu wuli mɔxɔɲen nun naanin nan
faxesa na furen ma.

¹⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹¹ “Finexasi, Eleyasari a dii xεmena,
saraxarali Harunaa dii xεmena, na bata
n ma xɔlɔn ba Isirayila ma. Amasɔtɔ n

ma xɔxɔlɔnna nan soxi a yi. Na ma, n mi
Isirayila kaane raxɔrima xɔxɔlɔnni.

¹² Nanara, i xa a fala a xa, n bata tin bɔɲε
xunbenla layirin tongε a xa.

¹³ Na layirin luma a tan xa nen e nun
a yixetene, n yi e findi saraxaraline ra
habadan. Amasɔtɔ a kunfa nen a Ala xɔn, a
yi n solona Isirayila xa.”

¹⁴ Isirayila xεmen naxan nun Midiyan
ɲaxanla faxesa, a yi xili nen Simiri, Salu a dii
xεmena. Simeyɔn bɔnsɔnna denbayana nde
kuntigin nan yi a ra.

¹⁵ Midiyan ɲaxanla naxan faxesa, a yi xili
nen Kosibi, Suru a dii tɛmena. Midiyan
xabilana ndee mangan nan yi a ra.

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁷ “E xa Midiyan kaane yatε ε yaxune ra, ε
yi e yεngε.

¹⁸ Amasɔtɔ e bata findi ε yaxune ra e to
ε yanfa Peyori yi, Kosibi a fe yi, e xabila
mangana nde a dii tɛmena, ε naxan faxesa, na
feen to fitina furen nafa.”

¹⁹ Na fitina furen yi dangu.

26

¹ A to dangu, Alatala yi a fala Musa nun
Haruna dii Eleyasari xa, a naxa,

² “E Isirayila yamaan tεngε naxanye barin
bata dangu ɲεε mɔxɔɲen na, e denbaya yεen
ma, naxanye birin nɔε yεngen sɔε.”

³ Musa nun saraxarali Eleyasari yi falan ti
e xa Moyaba mεmεmεni Yurudɛn baan dε
Yeriko taan yetagi. E naxa,

⁴ “Xεmene xa tεngε naxanye barin bata
dangu ɲεε mɔxɔɲen na, alo Alatala a yamar-
ixi Musa ma kii naxan yi.”

Isirayila kaan naxanye minixi Misiran ya-
manani, ne ni itoe ra:

⁵ Isirayila dii singe Ruben yixetene ni i
ra: Xanaki xabilana, Xanaki yixetene; Palu
xabilana, Palu yixetene;

⁶ Xesirɔn xabilana, Xesirɔn yixetene; e
nun Karimi xabilana, Karimi yixetene.

⁷ Ruben xabilane nan ne ra, e malanxina,
muxu wuli tonge naanin e nun saxan kεme
solofere tonge saxan.

⁸ Eliyabi nan yi Palu a dii xεmen na.

⁹ Eliyabi a dii xεmene nan itoe ra: Ne-
muweli, Datan e nun Abirami. Datan nun
Abirami yi findixi yamaan kuntigine nan na
naxanye murutε Musa nun Haruna xili ma,
e sa Kora muxune fari, e to murutε Alatala
xili ma.

¹⁰ Bɔxɔn yi rabi, a yi e nun Kora gerun e
bode xɔn. Tɛen yi a fɔxɔ ra birane muxu
kεme firin tonge suulun gan. Na yi findi
misaala ra yamaan xa.

¹¹ Koni, Kora yixetene birin mi faxesa.

¹² Simeyɔn yixetene ni i ra xabila yεen ma:
Nemuweli xabilana, Nemuweli yixetene;
Yamin xabilana, Yamin yixetene; Yakin xa-
bilana, Yakin yixetene;

¹³ Sera xabilana, Sera yixetene; e nun Sayuli xabilana, Sayuli yixetene.

¹⁴ Simeyən xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli məxəjen nun firin keme firin.

¹⁵ Gadi yixetene ni i ra xabila yeen ma: Sefən xabilana, Sefən yixetene; Xagi xabilana, Xagi yixetene; Suni xabilana, Suni yixetene;

¹⁶ Osini xabilana, Osini yixetene; Eriya xabilana, Eriya yixetene;

¹⁷ Arodi xabilana, Arodi yixetene; e nun Areli xabilana, Areli yixetene.

¹⁸ Gadi xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin keme suulun.

¹⁹ Eri nun Onan nan yi Yuda a dii xemene ra, koni Eri nun Onan bata yi faxa Kanan yamanani.

²⁰ Yuda yixetene ni i ra xabila yeen ma: Selaxa xabilana, Selaxa yixetene; Peresi xabilana, Peresi yixetene; e nun Sera xabilana, Sera yixetene.

²¹ Peresi yixetene ni i ra xabila yeen ma: Xesirən xabilana, Xesirən yixetene; e nun Xamuli xabilana, Xamuli yixetene.

²² Yuda xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge solofere wuli sennin keme suulun.

²³ Isakari yixetene ni i ra xabila yeen ma: Tola xabilana, Tola yixetene; Puwa xabilana, Puwa yixetene;

²⁴ Yasubu xabilana, Yasubu yixetene; e nun Simiron xabilana, Simiron yixetene.

²⁵ Isakari xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge sennin wuli naanin keme saxan.

²⁶ Sabulon yixetene ni i ra xabila yeen ma: Seredi xabilana, Seredi yixetene; Elon xabilana, Elon yixetene; e nun Yalele xabilana, Yalele yixetene.

²⁷ Sabulon xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge sennin keme suulun.

²⁸ Yusufu yixetene ni i ra xabila yeen ma: Manase nun Efirami.

²⁹ Manase yixetene ni i ra: Makiri xabilana, Makiri yixetene. Makiri nan Galadi soto. E nun Galadi xabilana, Galadi yixetene.

³⁰ Galadi yixetene ni i ra: Yeseri xabilana, Yeseri yixetene; Xeleki xabilana, Xeleki yixetene;

³¹ Asireli xabilana, Asireli yixetene; Siken xabilana, Siken yixetene;

³² Semida xabilana, Semida yixetene; e nun Xeferi xabilana, Xeferi yixetene.

³³ Selofexadi, Xeferi a dii xemen mi dii keme soto, koni a dii temene soto nen. Selofexadi a dii temene xinle ni itoe ra: Maxala, Noha, Xəgala, Milika e nun Tirisa.

³⁴ Manase xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge suulun wuli firin keme solofere.

³⁵ Efirami yixetene ni i ra xabila yeen ma: Sutela xabilana, Sutela yixetene; Bekeri xabilana, Bekeri yixetene; e nun Taxani xabilana, Taxani yixetene.

³⁶ Sutela yixetene ni i ra: Eran xabilana, Eran yixetene.

³⁷ Efirami xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge saxan wuli firin keme suulun. Yusufu yixetene nan ne ra xabila yeen ma.

³⁸ Bunyamin yixetene ni i ra xabila yeen ma: Bela xabilana, Bela yixetene; Asibeli xabilana, Asibeli yixetene; Axirami xabilana, Axirami yixetene;

³⁹ Sufami xabilana, Sufami yixetene; e nun Xufami xabilana, Xufami yixetene.

⁴⁰ Bela yixetene ni i ra: Arade nun Naman. Arade xabilana, Arade yixetene; e nun Naman xabilana, Naman yixetene.

⁴¹ Bunyamin xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme sennin.

⁴² Dan yixetene ni i ra xabila yeen ma: Suxami xabilana, Suxami yixetene. Dan xabila keden nan yi na ra.

⁴³ Suxami xabilan nan na ra, e malanxina muxu wuli tonge sennin wuli naanin keme naanin.

⁴⁴ Aseri yixetene ni i ra xabila yeen ma: Yimina xabilana, Yimina yixetene; Yisiwi xabilana, Yisiwi yixetene; e nun Beriya xabilana, Beriya yixetene.

⁴⁵ Beriya yixetene ni i ra: Xeberi xabilana, Xeberi yixetene; e nun Malikili xabilana, Malikili yixetene.

⁴⁶ Aseri a dii temen yi xili nen Sera.

⁴⁷ Aseri xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge suulun wuli saxan keme naanin.

⁴⁸ Nafatali yixetene ni i ra xabila yeen ma: Yaseli xabilana, Yaseli yixetene; Guni xabilana, Guni yixetene;

⁴⁹ Yeseri xabilana, Yeseri yixetene; e nun Silen xabilana, Silen yixetene.

⁵⁰ Nafatali xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme naanin.

⁵¹ Isirayila xemen naxanye yate, muxu wuli keme sennin e nun keden keme solofere tonge saxan.

⁵² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁵³ Yamanani taxunma nen e tagi e keen na, fata muxune yaten na.

⁵⁴ Naxanye wuya, i xa kee gbeen so ne yii. Naxanye mi wuya, i xa kee xurin so ne yii. Birin keen xa lan muxune yaten ma.

⁵⁵ Koni yamanan xa yitaxun masensenna nan xon. E a sotoma nen e keen na fata e benbane bənsənnə xinle ra.

⁵⁶ Birin kee bəxəni taxunma masensenna nan xon, bənsən gbeene nun bənsən xurine ye.

⁵⁷ Lewi bənsənnə muxuni itoe nan tēge e xabila yēen ma: Gərisən xabilana, Gərisən yixetene; Kehati xabilana, Kehati yixetene; e nun Merari xabilana, Merari yixetene.

⁵⁸ Lewi bənsənnə xabila gbeten ni i ra: Libini xabilana, Xebiron xabilana, Maxali xabilana, Musi xabilana, e nun Kora xabilana. Kehati nan Amirama soto.

⁵⁹ Amirama a paxanla yi xili nən “Yokebedi,” Lewi a dii tēmēna, naxan bari Misiran yi. E nun Amirama nan Haruna nun Musa soto, e nun Mariyama, e magilena.

⁶⁰ Haruna nan Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara soto.

⁶¹ Koni Nadaba nun Abihu faxa nən, e to tēe daxataren xali Alatala yetagi.

⁶² E Lewi xemen naxanye tēge, naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, ne lan muxu wuli məxəjen nun saxon nan ma. E mi tēge Isirayila kaan bonne ye, amasoto e mi yi lan e xa kēe bəxən soto e ye.

⁶³ Musa nun saraxarali Eleyasari ne nan tēge Moyaba mētemerene yi Yuruden baan de Yeriko taan yetagi.

⁶⁴ Musa nun saraxarali Haruna Isirayila kaan naxanye tēge Sinayi tonbonni, na sese mi yi itoe ye.

⁶⁵ Amasoto Alatala bata yi a fala ne ma, a e faxama nən tonbonni. Keden mi lu fo Yefune a dii Kalebi nun Nunu a dii Yosuwe.

27

Kee fena sariyan dii temene xa

¹ Awa, Selofexadi a dii tēmene yi fa, Xeferi a dii xēmēna, Galadi mamandenna. Manase a dii Makiri nan Galadi soto Manase bənsənni, Yusufu a dii xēmēna. E xinle ni itoe ra: Maxala nun Noha nun Xogala nun Milika e nun Tirisa.

² E yi fa Naralan Bubun so deen na Musa nun saraxarali Eleyasari nun mangane nun yamaan birin yetagi. E naxa,

³ “Nxu baba bata faxa tonbonni. A mi yi Kora ganla ye naxanye yi murutəxi Alatala xili ma, koni a faxaxi a yeteen yulubin nan ma, dii xēmē mi yi a yii.

⁴ Nanfera nxu baba xinla ləye ayi a xabilani, bayo dii xēmē to mi a yii ba? E kēena nde so nxu yii nxu baba ngaxakedenne tagi.”

⁵ Musa yi siga e kiti feen maxədinna tideni Alatala ma.

⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁷ “Selofexadi a dii tēmene jəndi. Kee bəxəna nde so e yii e baba ngaxakedenne tagi. I lan i yi e baba kēen so e yii.

⁸ A fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘Xa muxuna nde faxa a mi dii xēmē lu, e xa a kēen so a dii tēmēn yi.

⁹ Xa dii tēmē mi a yii, e xa a kēen so a ngaxakeden xēmēmane yi.

¹⁰ Xa a ngaxakeden mi na, e xa a kēen so a baba ngaxakeden xēmēmane yi.

¹¹ Xa a baba ngaxakeden mi na, e xa a kēen so a bari bodena nde yii a xabilani, a yi findi a gbeen na. A findima kiti sa sariyan nan na Isirayila kaane xa, Alatala naxan yamarixi Musa ma.’ ”

Yosuwe yi sugandi yamaan yeeratiin na Sariyane 31.1-8

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te Abarimi geyani ito fari, i yi bəxən mato n naxan so Isirayila yii.

¹³ I na a mato, i laxirayama nən, alo i tada Haruna.

¹⁴ Amasoto e bata n ma yamarin matandi, yamaan murutə waxatin naxan yi Sini tonbonni igen de. I mi n ma sariyanna binya e yetagi, e to yi igen maxədinma.” Meriba igene nan yi ne ra Kadesi yi Sini tonbonni.

¹⁵ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa,

¹⁶ “Alatala, Ala naxan niin biraxi adamadiine birin yi, i xa muxuna nde ti yamani ito xun na

¹⁷ naxan nəe tiye a yee ra a feen birin yi. Alatalaa yamaan nama lu alo xuruseene xuruse raba mi naxanye xun na.”

¹⁸ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Nunu a dii Yosuwe tongo, n ma Nii Sariyanxin naxan yi, i yi i yii sa a fari.

¹⁹ I yi a ti saraxarali Eleyasari nun yamaan birin yetagi, i yi a findi yeeratiin na e yee xəri.

²⁰ I yi i senbena nde so a yii, alogo Isirayila yamaan birin xa a xuiin suxu.

²¹ A ti saraxarali Eleyasari yetagi, alogo a xa kiti sa feen maxədinne ti a xa, Yurima masensen ti seen na Alatala yetagi.* Yosuwe nun Isirayila yamaan birin Eleyasari a yamarine suxuma nən e feene birin yi.”

²² Musa yi a liga alo Alatala a yamari kii naxan yi. A yi Yosuwe tongo, a yi a ti saraxarali Eleyasari nun yamaan birin yetagi.

²³ A yi a yiine sa a fari, a yi a findi yeeratiin na, alo Alatala a fala e xa kii naxan yi fata Musa ra.

28

Sanle nun waxatine saraxane

Xəwəyaan 29.38-46

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Yamarini ito fi Isirayila kaane ma, i naxa, ‘E fa n kise donseene ra e waxati saxine yi, naxanye ralima n ma tēen na naxanye xirin nafa n ma.’

³ Ito fala e xa, i naxa, ‘Ləxə yo ləxə, e fa yexeen jee kedenna firin na Alatala xən, fe

* 27:21: 27.21Yurima nun Tumin masensen ti seene fe səbexi Xəwəyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

mi naxanye ra saraxa gan daxin na naxan nalima a ma tēen na waxatin birin.

⁴ Yēxēē keden xa ba xōtōnni, a firindena fitirin ma.

⁵ A bama nēn e nun a bogise saraxana, murutu fujin kilo saxon naxan namulanxi oliwi bogi dinxine turen litiri keden nun a tagiin na.

⁶ Saraxa gan daxini ito bama nēn waxatin birin alo a liga Sinayi geyaan fari kii naxan yi. A ralima Alatala ma tēen nan na, a xirin yi rafan a ma.

⁷ Yēxēēn bama nēn e nun a minse saraxana, wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi. I xa minse saraxan bōxōn Alatala xa yire sarijanxini.

⁸ Yēxēēn firinden bama fitirin nan ma, e nun a bogise saraxana e nun a minse saraxana alo i naxan bama xōtōnni. A ralima Alatala ma tēen nan na, a xirin yi rafan a ma.’ ”

⁹ “ ‘Matabu Lōxōni, yēxēēn jēē kedenna firin xa ba saraxan na, fē mi naxanye ra, e nun e bogise saraxane, murutu fujin kilo sennin naxan namulanxi turen na e nun e minse saraxana.

¹⁰ Na saraxa gan daxine xa ba Matabu Lōxōne birin yi, sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine fari e nun a minse saraxana.’ ”

¹¹ “ ‘Kike nēnēn fōlōna, ε xa tura bulan firin ba saraxa gan daxin na Alatala xa, e nun konton keden nun yēxēēn jēē keden kedenna solofere, fē mi naxanye ra.

¹² Xuruseene birin bama nēn e nun murutu fujina naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

¹³ Konton bulanna, kilo saxon naxan namulanxi turen na bogise saraxan na. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima Alatala ma tēen na, a xirin yi rafan a ma.

¹⁴ Ninge keden bama nēn e nun a minse saraxana, wudi bogi igen litiri saxon. Kontonna gbeena, litiri firin. Yēxēē diina, litiri keden nun a tagi. Saraxa gan daxin na a ra naxan bama kike nēnēne birin na jēēn bun.

¹⁵ E mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na Alatala xa, sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine fari e nun e minse saraxane.’ ”

Saraxaraline 23.5-14

¹⁶ “ ‘Nēēn kike singen xii fu nun naaninna, ε xa Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla raba Alatala xa.’ ”

¹⁷ “ ‘Kiken i to xii fu nun suulunde lōxōni, sanla yi fōlō. E xa buru ratetaren don xii solofere.

¹⁸ Sanla xii singe lōxōni, ε xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama ε wanle kē na lōxōni.

¹⁹ E xa tura bulan firin nun konton keden nun yēxēēn jēē keden kedenna solofere ba

saraxa gan daxin na fē mi naxanye ra. E rali Alatala ma tēēn nan na.

²⁰ Xuruseene bama nēn e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

²¹ Yēxēē solofere, kilo saxon saxon.

²² E mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na ε xa.

²³ Na birin sama lōxō yo lōxō saraxan nan fari naxan bama xōtōnni.

²⁴ Sanla xii solofere birin yi, ε xa na kise donseene nan nali tēēn na, e xirin yi rafan Alatala ma, sa lōxō yo lōxō saraxane nun minse saraxane fari.

²⁵ Xii soloferede lōxōni, ε mōn yi yamaan xili malan sarijanxini. E nama ε wanle kē na lōxōni.’ ”

Saraxaraline 23.15-22

²⁶ “ ‘Se Xaba Singen sali lōxōni, ε na fa bogise singene saraxane ra Alatala xōn Xunsagine Sanla waxatini, ε xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama ε wanle kē.

²⁷ E xa tura bulan firin nun konton keden nun yēxēēn jēē keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na, a xirin yi rafan Alatala ma.

²⁸ Xuruseene bama nēn e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

²⁹ Yēxēē solofere, kilo saxon saxon.

³⁰ E mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na ε xa.

³¹ Na saraxane bama nēn e nun e minse saraxane. E sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine nun e bogise saraxane fari. E xa xuruseene ba fē mi naxanye ra e nun e minse saraxane.’ ”

29

Saraxane Xōtane Sanli

Saraxaraline 23.23-25

¹ “ ‘Kike solofereden xi singe lōxōni, ε xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama ε wanle kē, koni ε xa xōtane fē na lōxōni.

² E xa tura bulan keden nun konton keden nun yēxēēn jēē keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na, fē mi naxanye ra. A xirin yi rafan Alatala ma.

³ Xuruseene bama nēn e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

⁴ Yēxēē solofere, kilo saxon saxon.

⁵ E mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na ε xa.

⁶ Saraxan ne sama kike nēnēn saraxane nun lōxō yo lōxō saraxane nan fari e nun e

bogise saraxane nun minse saraxane naxan falaxi sariyani. Saraxane nan ne ra naxanye nalima Alatala ma tēen na, e xirin yi rafan a ma.' "

*Ala solona lōxon saraxane
Saraxaraline 23.26-32*

7 " 'Kike solofereden xii fude lōxōni, ε xa yamaan xili malan sarijanxini. E yi sun. E nama wali yo ke.

8 E xa tura bulan keden nun konton keden nun yexēen jee keden kedenna soloferere ba saraxa gan daxin na Alatala xa fe mi naxanye ra, a xirin yi rafan a ma.

9 Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

10 Yexēe soloferene, kilo saxon saxon.

11 E mōn xa kōto keden ba yulubi xafari saraxan na, sa Ala solona saraxan fari e nun lōxo yo lōxo saraxa gan daxine nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.' "

*Bubu Kui Sanla
Saraxaraline 23.33-44*

12 " 'Kike solofereden xii fu nun suulunde lōxōni, ε xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama ε wanle ke. E xa sanla raba Alatala xa xii soloferere.

13 Xii singe lōxōni, ε xa tura bulan fu nun saxon nun konton firin nun yexēen jee keden kedenna fu nun naanin ba saraxa gan daxin na Alatala xa, fe mi naxanye ra. A ralima a ma tēen nan na, a xirin yi rafan a ma.

14 E bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na bogise saraxana. Ninge keden kilo solomanaanin, kontonna kilo sennin.

15 Yexēe fu nun naaninne, kilo saxon saxon.

16 E mōn xa kōto keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxo yo lōxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.' "

17 " 'Xii firinde lōxōni, ε xa tura bulan fu nun firin nun konton firin nun yexēen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

18 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexēene yaten ma.

19 E mōn xa kōto keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxo yo lōxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.' "

20 " 'Xii saxande lōxōni, ε xa tura bulan fu nun keden nun konton firin nun yexēen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

21 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexēene yaten ma.

22 E mōn xa kōto keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxo yo lōxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.' "

23 " 'Xii naaninde lōxōni, ε xa tura bulan fu nun konton firin nun yexēen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

24 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexēene yaten ma.

25 E mōn xa kōto keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxo yo lōxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.' "

26 " 'Xii suulunde lōxōni, ε xa tura bulan solomanaanin nun konton firin nun yexēen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

27 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexēene yaten ma.

28 E mōn xa kōto keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxo yo lōxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.' "

29 " 'Xii senninde lōxōni, ε xa tura bulan solomasēe nun konton firin nun yexēen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

30 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexēene yaten ma.

31 E mōn xa kōto keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxo yo lōxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.' "

32 " 'Xii soloferede lōxōni, ε xa tura bulan soloferere nun konton firin nun yexēen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

33 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexēene yaten ma.

34 E mōn xa kōto keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxo yo lōxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.' "

35 " 'Xii solomasēede lōxōni, ε xa ε malan. E nama ε wanla ke.

36 E xa tura keden nun konton keden nun yexēen jee keden kedenna soloferere ba saraxa gan daxin na fe mi naxanye ra. E xa rali Alatala ma tēen na, naxan xiri rafan a ma.

37 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexēene yaten ma.

³⁸ E mən xa kəto keden ba yulubi xafari saraxan na, sa ləxo yo ləxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.”

³⁹ “Saraxane nan ne ra e lan e xa naxanye ba Alatala xa sali ləxəne yi. E sama nən e saraxa gan daxine fari, e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane nun e bəne xunbeli saraxane, e naxanye ba de tiina fe ra hanma e penige ma saraxane.”

30

De tiine sariyana

¹ Alatala Musa yamari naxanye birin ma, a yi ne birin fala Isirayila kaane xa.

² Musa yi falan ti Isirayila bənsəne man-gane xa, a naxa, “Alatala yamarini ito nan fixi:

³ Xa xəmənə nde a kəlo hanma a a de ti a a xa saraxan ba Alatala xa hanma a xa fena nde raba, a nama a falan kala. A naxan birin falaxi, a xa na raba.”

⁴ “Xa sungutunna nde a kəlo hanma a a de ti a a saraxan bama Alatala xa, hanma a fena nde rabama nən, a mən a baba konni,

⁵ a baba na a me waxatin naxan yi, xa a mi sese fala, a lan a yi a kəlo ne nun a de ti xuine birin nakamali.

⁶ Koni a baba na a me waxatin naxan yi, xa a mi tin, a mi lan a yi a kəlo ne nun a de ti xuine rakamali. Alatala diɲama nən a ma, bayo a baba mi tinxi.”

⁷ “Xa sungutunna nde a kəlo hanma a a de ti xaxilitareyani, na xanbi ra a yi futu,

⁸ a xəmən na a me waxatin naxan yi, xa a mi sese fala, a lan a yi a kəlo ne nun a de ti xuine rakamali.

⁹ A xəmən na a me waxatin naxan yi, xa a mi tin, a xa a kəlo ne nun a xaxilitareya de xuine yikala. Alatala diɲama nən ɲaxanla ma.”

¹⁰ “Kaɲa gileən hanma ɲaxanla naxan xəmən bata a me a ra, xa na nde a kəlo hanma a a de ti a fena nde rabama nən, a lan a yi na birin nakamali.”

¹¹ “Xa ɲaxanla bata dəxo xeme taa ra, a a kəlo hanma a a de ti a fena nde rabama nən,

¹² a xəmən na a me, xa a mi sese fala a mi tondi, a lan a yi a kəlo ne nun de ti xuine birin nakamali.

¹³ Koni a xəmən na a me waxatin naxan yi, xa a mi tin, a mi lan a yi a kəlo ne nun de ti xuine rakamali. Alatala diɲama nən a ma, amasəto a xəmən bata a kala.

¹⁴ Nayi, a xəmən nəe tinje nən hanma a tondi a kəlo ne nun a de ti xuine ma.

¹⁵ A na a me, xa a xəmən mi sese fala a ɲaxanla xa, a bata tin a kəlo ne nun de ti xuine birin ma a dunduni.

¹⁶ Koni xa ləxən bata dangu a xəmənə a fe mexi naxan yi, a yi fa a ɲaxanla de ti xuine

kala, xəmənə a ɲaxanla hakən goronna ton-goma nən.”

¹⁷ Alatala na sariyane nan falaxi Musa xa de tiina fe yi ɲaxalan futuxina fe yi hanma dii temen naxan a baba konni.

31

Midijan kaane yi ɲaxankata

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Midijan kaane fe ɲaxin saran e ra, e naxan ligaxi Isirayila kaane ra. Na xanbi ra, i laxirayama nən.”

³ Nayi, Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Muxuna ndee xa e yiton yenge so xinla ma e ye. E sigama Midijan kaane nan yengedeyi, alogo Alatala xa e fe ɲaxine saran e ra.

⁴ Nayi, e xa yenge soon muxu wuli keden keden tongo Isirayila bənsəne birin yi.”

⁵ E yi muxu wuli fu nun firin tongo Isirayila ganle ye yenge so xinla ma. Bənsən keden, wuli keden.

⁶ Musa yi e rasiga yengeni, bənsən yo bənsən muxu wuli keden, e nun Finexasi, saraxarali Eleyasari a dii xəmənə, naxan se rasariɲanxina ndee xali e nun xətaan naxanye fema yengeni.

⁷ E yi siga Midijan yamanan yengedeni alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. E yi xəmənə birin faxa.

⁸ E Midijan manga suulun fan faxa, Efi nun Rekemi nun Suru nun Xuru nun Reba. E Beyori a dii Balami fan faxa silanfanna ra.

⁹ E yi Midijan ɲaxanle nan e diine tongo, e nun e xuruseene nun e yii seene birin.

¹⁰ E yi e taane nun e dəxədene birin gan.

¹¹ E yi se tongoxine birin xali e nun muxune nun xuruseene.

¹² E yi fa suxu muxune nun se tongoxine ra Musa nun saraxarali Eleyasari nun Isirayila yamaan fema daaxadeni Moyaba meremereni Yuruden baan dəxən Yeriko yetagi.

¹³ Musa nun saraxarali Eleyasari nun yamaan mangane yi siga e ralandeni daaxaden fari ma.

¹⁴ Musa yi xəlo gali kuntigine ma naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu keme xun na naxanye yi kelima na yengeni.

¹⁵ Musa yi e maxədin, a naxa, “Nanfera e ɲaxanle luxi e nii ra?

¹⁶ E tan nan Balami a kawandin namə, e Isirayila kaane bira tinxintareyani Alatala ra Peyori yi, fitina furen yi so Alatala yamani.

¹⁷ Iki e dii xəmənə birin faxa, e nun ɲaxanla naxanye xeme feen kolon.

¹⁸ Koni e nəe sungutun nasəlonxine ramare nən e yete xa.

¹⁹ Naxanye birin faxan tixi e ye hanma e yiin din muxu faxaxin na, ne xa lu daaxaden fari ma xii solofere. E lan e yi e

rasarijan xii saxanden nun xii soloferede
loxoni e nun ε suxu muxune.

²⁰ Ε mən xa dugine rasarijan, e nun seen
naxanye rafalaxi kidin na hanma sii xaben
na hanma wudin na."

²¹ Sofaan naxanye keli yengeni, saraxarali
Eleyasari yi a fala ne xa, a naxa, "Alatala ito
nan yamarixi Musa ma a sariyani:

²² Xεmaan nun gbetin nun sulan nun
wuren nun yoxna,

²³ e nun tεen mi naxanye birin ganma, ε xa
ne rasarijan tεen nan na. Na xanbi ra, ε yi e
rasin marasarijan igeni. Naxanye ganma, ε
ne rasin marasarijan igeni gbansan.

²⁴ Ε na ε dugine xa xii soloferede loxoni,
ε sarijanma nen. Nayi, ε nœ soε nen daax-
adeni."

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁶ "I tan nun saraxarali Eleyasari nun
yamaan xabila mangane, ε muxune nun
xuruseene birin tεnge naxanye tongoxi
yengeni.

²⁷ Na xanbi ra, i xa e yitaxun firinna
ra, foxo kedenna sofane nan gbeen na ra
naxanye siga yengeni, foxo kedenna yamaan
dœnxen nan gbeen na ra.

²⁸ I xa ndedi ba sofane gbeen na mudun
na Alatala xa: i muxu keden ba muxu kεme
suulunna ra hanma xuruse kεme suulun e
nun jingene nun sofanelle nun yεxεene nun
siine birin.

²⁹ I xa muduni ito ba e gbeen na, i yi a so
saraxarali Eleyasari yii Alatala gbeen na.

³⁰ Isirayila yamaan dœnxen gbeen tan, i xa
muxu keden ba muxu tonge suulunna ra,
hanma xuruse tonge suulun e nun jingene
nun sofanelle nun yεxεene nun siine birin. I
yi e so Lewi bœnsœnna muxune yii, Alatala
Batu Bubun taxuxi naxanye ra."

³¹ Musa nun saraxarali Eleyasari yi a liga
alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³² Sofane seen naxanye tongo yengeni,
itoe nan lu yengen xanbini: xuruse xunxuri
wuli kεme sennin wuli tonge soloferede wuli
suulun,

³³ jinge wuli tonge soloferede wuli firin,

³⁴ sofali wuli tonge sennin wuli keden,

³⁵ e nun sungutun nasœlœnxi wuli tonge
saxan wuli firin.

³⁶ Naxan yitaxun yengesone ra na ni i ra:
xuruse xunxuri wuli kεme saxan wuli tonge
saxan e nun soloferede kεme suulun,

³⁷ xuruse xunxurin kεme sennin tonge
soloferede e nun suulun yi ba a ra mudun na
Alatala xa,

³⁸ e nun jinge wuli tonge saxan wuli sen-
ninne, jinge tonge soloferede e nun firin yi ba
a ra mudun na Alatala xa,

³⁹ e nun sofali wuli tonge saxan kεme
suulunna, sofali tonge sennin e nun keden
yi ba a ra mudun na Alatala xa,

⁴⁰ e nun muxu wuli fu nun senninna,
muxu tonge saxan e nun firin yi ba a ra
mudun na Alatala xa.

⁴¹ Musa yi na mudun so saraxarali
Eleyasari yii Alatala gbeen na, alo Alatala
a yamari a ma kii naxan yi.

⁴² Isirayila yamaan gbeen ni i ra Musa
naxan dœxo a danna.

⁴³ Yamaan gbeen: xuruse xunxuri wuli
kεme saxan wuli tonge saxan wuli soloferede
kεme suulun,

⁴⁴ e nun jinge wuli tonge saxan wuli sen-
nin,

⁴⁵ e nun sofali wuli tonge saxan kεme
suulun,

⁴⁶ e nun muxu wuli fu nun sennin.

⁴⁷ Naxan soxi Isirayila kaane yii, Musa yi
muxu keden ba muxu tonge suulunna ra, a
xuruse keden ba xuruse tonge suulunna ra,
alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi. A
yi e so Lewi bœnsœnna muxune yii, Ala Batu
Bubun yi taxuxi naxanye ra.

⁴⁸ Ganla kuntigine yi siga Musa fεma nax-
anye muxu wuli xun na e nun naxanye
muxu kεme xun na.

⁴⁹ E yi a fala a xa, e naxa, "Sofaan naxanye
nœo yamarine bun, nxu bata ne tεnge. Hali
keden mi baxi nxu ra.

⁵⁰ Nanara, nxu xεma seen naxanye sœtaxi,
nxu bata fa ne ra Alatala xœn a kiseen na
nxu niin xunba saranna ra: kœ birane, yii
kœ rasone, yii soli rasone, tunla sone, e nun
jœrene."

⁵¹ Musa nun saraxarali Eleyasari yi na
xεma muranne birin nasuxu e ra.

⁵² Kuntigin naxanye muxu wuli xun na e
nun naxanye muxu kεme xun na, ne xεma
seene binyan yi sige han kilo kεme tonge
soloferede, e naxanye fi Alatala ma.

⁵³ Sofane tan yi e se tongoxine ramara e
yii.

⁵⁴ Musa nun saraxarali Eleyasari yi
kuntigine xεmaan tongo, e yi a xali Naralan
Bubuni, alogo Alatala xa a jœxo lu Isirayila
kaane xœn.

32

*Isirayila kaana ndee yi dœxo Yurudœn so-
geteden binni*

Sariyane 3.12-22

¹ Xuruse wuyaxi yi Rubœn nun Gadi
bœnsœnne yii. E yi a to a Yaasari nun Galadi
bœxœn yi fan e xuruseene xa.

² Nayi, Gadi kaane nun Rubœn kaane yi fa
Musa nun saraxarali Eleyasari nun yamaan
mangane fεma, e yi a fala, e naxa,

³ "Alatala yamanan naxanye nœxi
Isirayila yamaan xa, Ataroti nun Dibœn
nun Yaasari nun Nimira nun Xœsibœn nun
Eleyale nun Sebami nun Nebo nun Bewoni,

⁴ na yamanane fan xuruseene xa, anu xuruseene nxu tan yii han, nxu tan ε walikene.”

⁵ E yi a fala, e naxa, “Xa ε tinjε nxo falan ma, na bɔxɔn xa so nxu yii, ε nama nxu xali Yuruden baan kidi ma.”

⁶ Musa yi a fala e xa, a naxa, “E tan dɔxɔn nɛn be ba, ε ngaxakedenne yi siga yenge sodeni?”

⁷ Nanfera ε Isirayila kaane tunnaxɔlɔma sigadeni yamanani Alatala naxan soxi e yii?

⁸ E fafane fan na nan liga bonni, n to e rasiga yamanan matodeni keli Kadesi-Barineya yi.

⁹ E te nɛn han Esikoli mɛrɛmɛrɛni. E to yelin yamanan matoε, e yi Isirayila kaane tunnaxɔlɔ e ma alogo e nama siga yamanani Alatala naxan soxi e yii.

¹⁰ Na lɔxɔni Alatala yi xɔlɔ, a yi a kɔlɔ, a naxa,

¹¹ “Muxuni itoe naxan minixi Misiran yi, naxanye barin bata dangu jεε mɔxɔjɛn na, ne mi bɔxɔn toma n na n kɔlɔxi naxan so fe ra Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii, amasɔtɔ e mi luxi n fɔxɔ ra ki fajɪ.

¹² Fɔ Yefune a dii Kalebɪ, Kenisi kaana, e nun Nun a dii Yosuwe, bayo e lu nɛn Alatala fɔxɔ ra ki fajɪ.”

¹³ Alatalaa xɔlɔ gbeen keli nɛn Isirayila kaane xili ma, a yi e rasiga tonbonna xun xɔn jεε tonge naanin, han na waxatin muxune birin yi jɛn naxanye fe jaxin liga Alatala yetagi.

¹⁴ Iki ε tan yulubi kanne, ε faxi ε fafane nan ma. E Alatala raxɔlɔma nɛn Isirayila xili ma dangu e ra.

¹⁵ Anu, xa ε xetε a fɔxɔ ra, a mɔn yamani ito birin luma nɛn tonbonni, ε yi findi yamaan birin halagi xunna ra.”

¹⁶ Na muxune mɔn yi e maso Musa ra e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu waxi sansanne sa feni be nxɔ xuruseene xa nxu yi taane ti nxɔ denbayane xa.

¹⁷ Na xanbi ra, nxu yenge so seene tonge, nxu yi ti Isirayila kaan bonne yεε ra, nxu yi e xali e yirene yi. Nayi, nxɔ denbayane luma nɛn taa makantanxine kui, e ratanga yamanani ito muxune ma.

¹⁸ Nxu mi xetε nxu konne yi, fɔ Isirayila kaane birin na dɔxɔ e bɔxɔne yi.

¹⁹ Nxu mi bɔxɔn sɔtɔma Yuruden baan fɔxɔ kedenni alo e tan, bayo nxu bata nxɔ bɔxɔn sɔtɔ be binni baan sogeteden binni.”

²⁰ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε falani ito liga, xa ε yenge so seene tongo Alatala xa,

²¹ xa ε sofane birin Yuruden baan gidi Alatala yetagi han a yi a yaxune birin kedi,

²² xa yamanan lu Alatala nɔɔn bun, nayi Alatala nun Isirayila tinma nɛn ε yi xetε be. Nayi, yamanani ito findima nɛn ε gbeen na Alatala yetagi.

²³ Koni xa ε mi na liga, ε bata yulubin liga Alatala ra. E xa a kolon, fa fala ε yulubin saranna ε lima nɛn.

²⁴ Awa, ε xa taane ti ε denbayane xa, e nun sansanne ε xuruse kurune xa, koni ε xa ε dε ti xuine rakamali de!”

²⁵ Gadi kaane nun Ruben kaane yi a fala Musa xa, e naxa, “Nxu tan, i ya walikene a ligama nɛn alo i a yamarixi kii naxan yi.

²⁶ Nxɔ diine nun nxɔ jaxanle nun nxɔ xuruseene birin luma nɛn Galadi taane yi.

²⁷ Koni nxu tan i ya walikene birin yenge so seene tongoma nɛn, nxu siga yenge sodeni Alatala yetagi, alo nxu kanna a falaxi kii naxan yi.”

²⁸ Musa yi yamarin fi saraxarali Eleyasari ma e nun Nun a dii Yosuwe ma, e nun Isirayila bɔnsɔn mangane ma e fe ra.

²⁹ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Xa Gadi kaane nun Ruben kaane Yuruden baan gidi ε fɔxɔ ra, e birin yi yenge so seene tongo Alatala xa, nayi yamanan na lu ε nɔɔn bun, ε Galadi yamanan so e yii e gbeen na.

³⁰ Koni xa e birin mi gidi ε fɔxɔ ra yenge so seene ra e yii, e xa dɔxɔ ε tagi Kanan bɔxɔni.”

³¹ Gadi kaane nun Ruben kaane yi a fala, e naxa, “Alatala bata naxan fala, nxu tan i ya walikene na ligama nɛn.

³² Nxu gidima nɛn Kanan yamanani Alatala xa yenge so seene ra nxu yii, koni nxu kεε bɔxɔn sɔtɔma nɛn Yuruden baan be binni.”

³³ Musa yi Amorine manga Sixɔn ma yamanan nun Basan manga Ogo a yamanan so Gadi kaane nun Ruben kaane nun Yusufu a dii Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yii, e nun e taane nun bɔxɔn naxanye e rabilinni.

³⁴ Gadi kaane yi Dibon nun Ataroti nun Aroyeri nun

³⁵ Atiroti-Sofani nun Yaasɛri nun Yogboha nun

³⁶ Beti-Nimira nun Beti-Haran ti taa makantanxine ra, e yi xuruse sansanne sa.

³⁷ Ruben kaane yi Xesibɔn ti, e nun Eleyale nun Kiriyyatayimi nun

³⁸ Nebo nun Baali-Meyɔn, e naxanye xiliye masara, e nun Sibima. E taan naxanye ti e yi ne xili sa.

³⁹ Manase a dii Makiri yixetene yi siga Galadi yi, e yi a suxu, e yi Amorine kedi naxanye yi dɔxi na.

⁴⁰ Nayi, Musa yi Galadi so e yii alogo e xa dɔxɔ na.

⁴¹ Yayiri, Manase yixetena nde yi siga, a yi taadina ndee suxu, a yi e xili sa “Yayiriya.”

⁴² Noba yi siga, a yi Kenata suxu e nun a banxidene, a yi a xili sa “Nobaya.”

33

Isirayila kaane sigatina

¹ Isirayila kaane sigadene ni i ra e to mini Misiran yi e gali yeen ma, Musa nun Haruna yamarin bun.

² Musa yi tidene sebema Alatalaa yamarin nan ma. E sigadene ni i ra, e tide yeen ma.

³ E keli Ramisesi yi kike singen xii fu nun suulundeni Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla kuye baani. Isirayila kaane xoroyaxin yi mini Misiran kaane birin yetagi,

⁴ Misiran kaane yi e dii singene binbine maluxunma waxatin naxan yi Alatala naxanyefaxa e ye. Amasoto Alatala e alane yalagi nen.

⁵ Isirayila kaane yi keli Ramisesi yi, e sa daaxa Sukoti yi.

⁶ E yi keli Sukoti yi, e sa daaxa Etama yi tonbonna danna ra.

⁷ E yi keli Etama yi, e yi xete han Pihahiroti yi, Baali-Sefon yetagi, e yi sa daaxa Migidoli dexon.

⁸ E yi keli Pihahiroti yi, e yi baan gidi tonbonna binni, e yi xii saxan siga ti Etama tonbonni, e yi sa daaxa Mara yi.

⁹ E yi keli Mara yi, e siga Elimi yi, tigi fu nun firin e nun tugu bili tonge solofere yi denaxan yi. E yi daaxa menni.

¹⁰ E yi keli Elimi yi, e sa daaxa Gbala Baan dexon.

¹¹ E yi keli Gbala Baani, e sa daaxa Sin tonbonni.

¹² E yi keli Sin tonbonni, e sa daaxa Dofika yi.

¹³ E yi keli Dofika yi, e sa daaxa Alusi yi.

¹⁴ E yi keli Alusi yi, e sa daaxa Refidimi yi, yamaan mi min igen soto denaxan yi.

¹⁵ E yi keli Refidimi yi, e sa daaxa Sinayi tonbonni.

¹⁶ E yi keli Sinayi tonbonni, e sa daaxa Kibiroti-Hatawa yi.

¹⁷ E yi keli Kibiroti-Hatawa yi, e sa daaxa Xaseroti yi.

¹⁸ E yi keli Xaseroti yi, e sa daaxa Ritima yi.

¹⁹ E yi keli Ritima yi, e sa daaxa Rimon-Peresi yi.

²⁰ E yi keli Rimon-Peresi yi, e sa daaxa Libina yi.

²¹ E yi keli Libina yi, e sa daaxa Risa yi.

²² E yi keli Risa yi, e sa daaxa Kehelata yi.

²³ E yi keli Kehelata yi, e sa daaxa Saferi geyaan ma.

²⁴ E yi keli Saferi geyaan ma, e sa daaxa Harada yi.

²⁵ E yi keli Harada yi, e sa daaxa Makeloti yi.

²⁶ E yi keli Makeloti yi, e sa daaxa Taxati yi.

²⁷ E yi keli Taxati yi, e sa daaxa Tera yi.

²⁸ E yi keli Tera yi, e sa daaxa Mitika yi.

²⁹ E yi keli Mitika yi, e sa daaxa Hasimona yi.

³⁰ E yi keli Hasimona yi, e sa daaxa Moseroti yi.

³¹ E yi keli Moseroti yi, e sa daaxa Bene-Yakani yi.

³² E yi keli Bene-Yakani yi, e sa daaxa Horo-Gidigadi yi.

³³ E yi keli Horo-Gidigadi yi, e sa daaxa Yotobata yi.

³⁴ E yi keli Yotobata yi, e sa daaxa Abirona yi.

³⁵ E yi keli Abirona yi, e sa daaxa Esiyon-Gebere yi.

³⁶ E yi keli Esiyon-Gebere yi, e sa daaxa Kadesi yi Sini tonbonni.

³⁷ E yi keli Kadesi yi, e sa daaxa Horo geyaan ma, Edon yamanan danna.

³⁸ Saraxarali Haruna yi te Horo geyaan ma, Alatalaa yamarin ma. A sa faxa menni, Isirayila kaane minin jee tonge naaninden Misiran yi a kike suulunden xii singeni.

³⁹ Haruna bata yi jee keme maxajen nun saxan soto siimayaan na a faxa waxatin naxan yi Horo geyaan fari.

⁴⁰ Kanan Manga Aradi naxan yi dxi Negewi yi Kanan yamanani, na yi Isirayila kaane fa feen me.

⁴¹ E yi keli Horo geyaan ma, e sa daaxa Salimona yi.

⁴² E yi keli Salimona yi, e sa daaxa Punon yi.

⁴³ E yi keli Punon yi, e sa daaxa Oboti yi.

⁴⁴ E yi keli Oboti yi, e sa daaxa Ye-Abarimi yi Moyaba danna ra.

⁴⁵ E yi keli Iyimi yi, e sa daaxa Dibon-Gadi yi.

⁴⁶ E yi keli Dibon-Gadi yi, e sa daaxa Alamon-Dibilatayimi yi.

⁴⁷ E yi keli Alamon-Dibilatayimi yi, e sa daaxa Abarimi geyane yi Nebo yetagi.

⁴⁸ E yi keli Abarimi geyane yi, e sa daaxa Moyaba meremerene yi, Yuruden baan dexon, Yeriko yetagi.

⁴⁹ E yi daaxa Yuruden baan dexon Moyaba meremerene yi, keli Beti-Yesimoti yi han Abeli-Sitimi.

⁵⁰ Alatala yi a fala Musa xa Moyaba meremerene yi Yuruden baan dexon Yeriko yetagi,

⁵¹ a Musa xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "E na Yuruden baan gidi, e so Kanan yamanani,

⁵² e xa yamanan muxune birin kedi. E e suxure gemene nun suxure wurene kala, e nun e taane kidene.

⁵³ E e yamanan tongo e yi dxon na, amasoton bata a so e yii e gbeen na.

⁵⁴ E masensenna ti, e yamanani taxun bonsonne ra. Naxanye wuya, e kee boxo gbeen so ne yii. Naxanye mi wuya e xa a xurin so ne yii. E na naxan soto masensenna xon, e gbeen nan na ra. Kee boxone yitaxunma e fafane bonson yeen nan ma.

⁵⁵ Koni xa ε mi yamanan muxune birin kedi, ε na naxanye lu na, ne ε tərōma nən alo tansinna ε yēene xən hanma janla naxanye ε fatin masəxənma. E ε tərōma nən yamanani ε dəxōma denaxan yi.

⁵⁶ Nayi, n naxan nagidixi e ma, na ligama ε tan nan na.”

34

Kanan bəxən danna

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a a xa a yamari Isirayila kaane ma, a naxa, “E na so Kanan yamanani, n bəxən naxan soma ε yii ε kēen na, na danne ni i ra:

³ E yamanan yiifari fəxən danna findima Sini tonbonna nan na, Edən yamanan danna ra. Na danna fəlōma Fəxə Daraan yiifari fəxən nin sogeteden binni.

⁴ A bilinma nən Akaribimi geyaan yiifari fəxən, siga Sini binni, dangu Kadesi-Barineya yiifari fəxən ma han Xasari-Adari han Asimon.

⁵ Keli Asimon yi, danna mən danguma nən sa dəxə Misiran xuden na, a sa dəxə fəxə igen na.

⁶ Sogegodode binni, danna findima fəxə ige gbeen nan na.

⁷ Kəmenna ma, ε xa danna sa fəxə ige gbeen nun Horo geyaan tagi.

⁸ Keli Horo geyaan ma, ε yi a radangu Lebo-Xamata han Sedadi yi.

⁹ A yi siga han Sifiron, sa dəxə Xasari-Enan na. E kəmen ma danna nan na ra.

¹⁰ Sogeteden binni, ε xa danna sa keli Xasari-Enan yi siga Sefami binni.

¹¹ Keli mənni, a yi siga Ribila binni, Ayin sogeteden binni, sa dəxə tintin yiren na Kinereti Daraan sogetedeni.

¹² Danna yi sa dəxə Yurudən Baan na siga Fəxə Darani. E yamanan danne findin ne nan na.”

¹³ Musa yi na yamarine rali Isirayila kaane ma. A mən yi a fala e xa, a naxa, “Alatala yamanani ito nan yitaxunma bənsən solomanaanin nun a tagiin na masənsenna xən.

¹⁴ Amasətə Ruben bənsənna nun Gadi bənsənna nun Manase bənsənna fəxə kedenna bata yi e kēe bəxən sətə.

¹⁵ Bənsən firin nun a tagini ito bata e kēe bəxən sətə Yurudən Baan sogeteden binni, Yeriko yətagi.”

Yēeratine xa bəxəni taxun

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁷ “Saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe xa yamanani taxun.

¹⁸ I mən xa bənsən manga keden keden sa e fari e malideni.”

¹⁹ E xinle ni itoe ra: Yefune a dii Kalebi Yuda bənsənni,

²⁰ Amixudi a dii Semuyeli Simeyən bənsənni,

²¹ Kisilon ma dii Elidadi Bunyamin bənsənni,

²² Yögili a dii Buki, Dan bənsən mangana,

²³ Efodi a dii Xaniyeli, Yusufu a dii Manase bənsən mangana,

²⁴ Siftan ma dii Kəmyeli, Yusufu a dii Efirami bənsən mangana,

²⁵ Parinaki a dii Elisafan, Sabulon bənsən mangana,

²⁶ Asan ma dii Palitiyeli, Isakari bənsən mangana,

²⁷ Selomi a dii Axixudi, Aseri bənsən mangana,

²⁸ e nun Amixudi a dii Pedaheli Nafatali bənsən mangana.

²⁹ Alatala ne nan yamarixi e xa Kanan yamani taxun Isirayila kaane ra.

35

Lewi a taane

¹ Alatala yi a fala Musa xa Moyaba mərəmərəne yi Yurudən Baan dəxən Yeriko yətagi, a naxa,

² “Isirayila kaane yamari a e xa taane ba e kēe bəxəne ra e yi e fi Lewi bənsənna muxune ma, alogo e xa dəxə na. E mən yi na taane rabilin xēene so e yii.

³ Nayi, Lewi bənsənna muxune taane sətəma nən e dəxədene ra, e yi bəxəne sətə e rabilinni e jingene nun e seene nun e xuruseene xa.

⁴ E bəxən naxanye soma Lewi bənsənna muxune yii, ne danne nun taane yinne xa makuya e bode ra han nəngənna yē wuli keden.

⁵ Taan fəxə naaninne kuyan xa lan, nəngənna yē wuli firin sogeteden binni, nəngənna yē wuli firin yiifari fəxəni, nəngənna yē wuli firin sogegododen binni, e nun nəngənna yē wuli firin kəmenna ma. Taan xa lu a tagini. E xēene danne sama na kii nin.

⁶ E taan naxanye soma Lewi bənsənna muxune yii, ε xa sennin sugandi ne yē marakisi taane ra alogo muxun naxan na faxan ti, a xa a gi, a siga mənna nde yi. E mən xa taa tonge naanin nun firin gbətəye so e yii.

⁷ A malənxina, ε taa tonge naanin nun solomasəxə nan soma Lewi bənsənna muxune yii e nun e rabilinne xēene.

⁸ Isirayila bənsənna birin xa taana ndee so e yii naxan nun a bənsənna lan. Taa gbegbe xa ba bənsən gbeene bəxəne ra, ndedi yi ba bənsən xurine bəxəne ra.”

Marakisi taane

Sariyane 4.40-43 nun 19.1-13 nun Yosuwe 20.1-9

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na Yuruden baan gidi e so Kanan yamanani,

¹¹ e xa taana ndee sugandi marakisi taane ra. Naxan na faxan ti a mi a rakelixa a ma, a a gima nen a siga menna nde yi.

¹² A yi ratanga faxa muxun gbeexoxo muxun ma menni, alogo a nama faxa benun yamaan yi a makiti.

¹³ E taan naxanye soma e yii, taa sennin nan findima marakisi taane ra ne ye.

¹⁴ Marakisi taa saxan xa lu Yuruden baan sogeteden binni, saxan Kanan yamanani.

¹⁵ Muxune ratangama nen taa senninni itoe yi, Isirayila kaana hanma xojen naxan dxi Isirayila kaane ye. Naxan na faxan ti, a mi a rakeli a ma, fo a xa a gi, a siga menna nde yi.”

¹⁶ “Xa muxuna nde faxan ti wure ma seen na, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁷ Xa a gemen tongo naxan muxun faxe, a muxuna nde golon a ra, a yi a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁸ Xa a wudin tongo naxan muxun faxe, a yi muxuna nde bonbo a ra, a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁹ Faxe muxun gbeexoxo muxun nan faxe tiin faxama. A na a to, a xa a faxe.

²⁰ Xa muxuna nde a boden nabira, a bata yi a yiton xonnantenyani, hanma a a rakeli a ma, a yi a golon, a yi a faxe,

²¹ hanma a yi a bonbo xonnantenyani, a yi a faxe, faxe tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxe. Faxe muxun gbeexoxo muxun na a to, a xa a faxe.”

²² “Koni xa muxuna nde a boden nabira tantanni, xonnantenyani mi a ra, hanma a a golon, a mi a rakeli a ma,

²³ hanma a mi a toxi, a yi gemen nabira a ma naxan a faxe, a yi faxe, nayi bayo a yaxu mi a ra, a mi yi waxi fe jaxin liga feni a ra,

²⁴ yamaan xa faxe tiin nun faxe muxun gbeexoxo muxun makiti na sariyane xon.

²⁵ Yamaan xa faxe tiin xun mafala faxe muxun gbeexoxo muxun xon, e mon yi a xali marakisi taani a yi denaxan yi. Faxe tiin xa lu marakisi taani han saraxarali kuntigin yi faxe, naxan masusan ture sarixanxin na.

²⁶ Koni xa faxe tiin mini marakisi taan danna ra, a yi denaxan yi

²⁷ faxe muxun gbeexoxo muxun yi a to marakisi taan baxon fari ma, faxe muxun gbeexoxo muxun no nen a faxadeni, a mi yatema faxe tiin na.

²⁸ Amasoto faxe tiin lan nen a lu marakisi taani han saraxarali kuntigin yi faxe. Fo na na faxe a yi no xete a baxone yi.”

²⁹ “E sariyane nan ne ra waxati famatone birin yi, e nema dxi dede yi.

³⁰ Naxan na muxun faxe, e xa a faxe xa sereyane sereyaan ba a a funfun na a ra.

Koni e nama muxu yo faxe sereya kedenna fala xuiin ma.”

³¹ “E nama gbetin nasuxu faxe tiin xunba saren na naxan lan a faxe. E xa a faxe.

³² E nama gbetin nasuxu muxun yi naxan bata a gi, a siga marakisi taani, alogo a mon xa xete, a dxi a baxoni benun saraxarali kuntigin xa faxe.

³³ E nama yamanan naxosi e dxi denaxan yi. Anu, muxu faxan yamanan xosima nen. Baxon mi rasarijanma faxe tixin ma fo faxe tiin na faxe.

³⁴ E nama yamanan naxosi e dxi denaxan yi, e nun n tan fan dxi denaxan yi. Amasoto Alatala nan n tan na, naxan dxi Isirayila kaane tagi.”

36

Kesna fe sariyan dii temene xa

¹ Denbaya xunna ndee yi fa fala tideni Musa nun Isirayila bansonne yee ratine xa keli Makiri a dii Galadi basonni, Manase mamandenna, Yusufu yixetene xabilane.

² E yi a fala, e naxa, “Alatala to a yamari nxu kanna Musa ma a xa kee baxone yitaxun Isirayila kaane ra masensenna xon, a mon a yamarixi a ma nen a xa nxu ngaxakedenna Selofexadi keen so a dii temene yi.

³ Iki xa Isirayila banson gbete xemena e futu, e kee baxon bama nen nxu basonna gbeen na, a sa e banson nenena baxon fari. Nayi, kee baxon naxan soxi nxu basonna yii masensenna xon, na nde bama a ra nen.

⁴ Nayi, Isirayila Xoroya Neen na a li, e kee baxon bama nen nxu basonna gbeen na, a sa e banson nenena gbeen fari.”

⁵ Musa yi Alatalaa yamarine rali Isirayila kaane ma, a naxa, “Yusufu a diine basonna muxune jandi.

⁶ Alatalaa yamarin ni i ra Selofexadi a dii temene fe yi: Xemene naxan na e kenene e xa dxi na xon, koni a xa findi e baba basonna xabilan muxuna nde nan na,

⁷ alogo Isirayila kee baxone nama keli banson gbete yi siga banson gbete yi. Isirayila kaane birin xa e benbane basonna kee baxon nan soto.

⁸ Xa jaxalan yo baxon soto keen na Isirayila basonna nde yi, a xa dxi a baba basonna xabilan muxuna nde xon, alogo Isirayila kaane birin xa e benbane kee baxon soto.

⁹ Isirayila kee baxone nama keli banson gbete yi siga banson gbete yi, Isirayila basonne birin kee baxone xa lu e yii.”

¹⁰ Selofexadi a dii temene yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹¹ Maxala nun Tirisa nun Xogala nun Miika nun Noha nan Selofexadi a dii temene

ra. E yi dɔxɔ e baba ngaxakedenne dii
xɛmɛnɛ xɔn.

¹² E dɔxɔ nɛn e baba Yusufu a dii Manase
bɔnsɔnna xabilane muxuna ndee xɔn. Na
ma, e kɛɛ bɔxɔne yi lu e baba bɔnsɔnna
xabilani.

¹³ Yamarine nun sariyane nan ne ra
Alatala naxanye fala Isirayila kaane xa fata
Musa ra Moyaba mɛrɛmɛrɛnɛ yi Yurudɛn
baan dɛxɔn Yeriko yetagi.

Sariyane Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebe

Tawureta Musa yire suulunden ni i ra. Isirayila kaane bata yi findi konyine ra Misiran yamanani. Na konyiyaan bata yi bu han Ala Nabi Musa xe waxatin naxan yi. Ala yi a mali a xa Isirayila kaane raxaraya. E yi mini Misiran yamanani Ala senben barakani. Na xanbi ra, Ala yi e xun ti Kanan yamanan na, a denaxan fixi e ma. E yi kira yi, Ala yi mini e xa Sinayi geyaan fari. A yi a sariyan fi Nabi Musa ma alogo yamaan xa lu e Marigin sagoon lige. Koni yamaan yi Ala matandi sanja yi wuyaxi tonbonni. Na taruxun birin sebei Tawureta Musa yiren bonne kui.

Benun e xa Kanan baxon soto, Nabi Musa yi Isirayila kaane malan. A yi taruxuni ito birin nabira e ma. A mon yi xete Alaa sariyan birin ma alogo e nama jinan a xon Kanan baxoni. Na kawandin nan sebei Kitabun yireni ito kui.

Isirayila kaane somatona Kanan baxoni, Musa yi kawandi saxon ba Isirayila kaane xa. A singen sebei keli Sariyane sora 1 ma han a sora 4.43. A firinden sebei keli Sariyane 4.44 ma han a sora 28.68. A saxanden sebei keli Sariyane 28.69 ma han a sora 30.20.

Musa Ala kewanle nan ma fe rabirama en ma, a naxanye rakamalixi a xanuntenya gbeeni a yamaan xa: a bata yi layirin xidi e tagi, a yi ti e yee ra jee tonge naanin bun ma tonbonni, a yi e ratanga e yaxune ma, a yi a sariyane nun yamarine fala e xa e nun a de xuine. Koni Kitabun yireni ito mi findixi kawandin xan gbansan na, hanma sariyan naxanye bata yi kolon nun Kitabun yire singene xon. Musa falan tima nen be alo kawandi ba kendenza, naxan a rame muxune xilima senben na alogo e xa e xaxili lu Alaa tinxiyaan xon ma. Nayi, e yi kisi feen lanna raso e nun a tan Ala keden peen tagi. Musa yi a fala, a naxa, "Isirayila kaane, e tuli mati. Alatala en ma Ala keden peen na a ra. I xa Alatala i ya Ala xanu i bajeen birin na e nun i niin birin na e nun i senben birin na." (Sariyane 6.4-5) Falani ito findixi Isirayila kaane tubi xuini nan na e naxan falama laxo yo laxo e denkeleyana fe ra.

A sora naanin donxene, ne findixi fala jaxume firin nun taruxu firin nan na: a singen feene nan falama naxanye a yitama Yosuwe sugandi kii naxan yi Musa jaxoni alogo a xa ti Isirayila yamaan yee ra, siga na yamanani Ala yi naxan fima e ma (Sariyane 31). A mon betin yitama naxan xili "Musaa betina" (Sariyane 32). A mon Musaa dubana

fe yebama Isirayila kaane xa (Sariyane 33), a yi Musa faza feen fala (Sariyane 34).

E sariya kadin naxan to Yerusalen taani Ala Batu Banxini Manga Yosiya waxatini, na nae finde Kitabun yireni ito nan na (A mato Mangane Firinden sora 22 kui). Kitabun yireni ito a feene mon falama kitabu gbete yire wuyaxi kui alo Mangane nun Nabi Yereimi a Kitabun yirena han sa dexo Yesu waxatin na. Misaala ra, Matiyu 4.4 hanma Matiyu 10 e nun Maraka 12.32.

Nabi Musaa kawandi baana

¹ Falane ni itoe ra, Nabi Musa naxanye fala Isirayila kaane birin xa. Na waxatini, a yi Yuruden sogetede mabinna nin, Araba tonbonni Sufi yetagi, Paran, Tofeli, Laban, Xaseroti, nun Disahabi longonne ra.

² Keli Horebe geyaan ma siga Kadesi-Barineya, xii fu nun keden sigatiin na a ra kiraan xon ma naxan danguma Seyiri geyane binni.

³ E minin jee tonge naaninden kike fu nun kedenden xii singe laxoni Misiran baxoni, Nabi Musa yi Alatalaa yamarine birin nali Isirayila kaane ma.

⁴ Na waxatini, Musa bata yi Amorine manga Sixon no yengeni naxan yi dxi Xesibon yi, e nun Manga Ogo, Basan mangana, naxan yi dxi Asataroti nun Edere yi.

⁵ Yuruden sogeteden mabinni, Moyaba baxoni, Nabi Musa yi Alaa sariyan yeba e xa, a naxa:

⁶ Alatala en ma Ala ito nan falaxi en xa, Horebe geyaan ma, a naxa, "E bata bu geyani ito ma.

⁷ E keli, e siga geyane ma Amorine denaxan yi, menna longonna birin, Araba baxoni, geyane fari, Sefela nun Negewi binni, dxi ige deen na, han Kanan baxoni, han Liban yi, sa dxi Efirati baa gbeen na.

⁸ E xa na baxon mato, n naxan fixi e ma. E siga, e xa na tongo, bayo n tan Alatala yati nan n kol e benbane xa, Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba, e nun e bansonna birin hali e dangu xanbini, a n na baxon nan soma e yii."

Nabi Musa yi kitisane dxi

Xarayaan 18.13-27

⁹ Na waxatini, n ni ito nan fala e xa, n naxa, "N tan kedenna mi nae e goronna tonge.

¹⁰ Alatala e Ala bata e rawuya ayi. Iki e bata wuya ayi alo sarene kore.

¹¹ Alatala e benbane Ala xa e rawuya ayi han wuli wuli. A xa e baraka alo a a falaxi kii naxan yi.

¹² Koni, n tan kedenna nae e birin goronna tonge di, n yi e kitine birin sa?

¹³ Ɛ xa xεmεne sugandi ε bɔnsɔnne yi, nax-
anye xaxili fan, e feene yεε toma, e binyaxi.
N ne nan tima yamaan xun na.”

¹⁴ Ɛ yi n yabi, a n ma falan lanxi.

¹⁵ Nayi, n yi ε yεerate tongo, xεmε xaxili-
maan naxanye binyaxi ε bɔnsɔnne yε. N yi ε
dɔxɔ muxu wuli xun na hanma muxu kεmε
hanma muxu tonge suulun hanma muxu
fu. E findi kuntigine ra ε bɔnsɔnne tagi.

¹⁶ Na waxatini, n yi yamarini ito so ε
kitisane yii. N naxa, “Ɛ xa ε tuli mati ε bari
bodene ra. Ɛ yi ε birin makiti tinxinni, ε
ngaxakedenne tagi e nun e tan nun xɔɣene
tagi.

¹⁷ Ɛ nama muxu yo rafisa bonne xa kiti
sadeni. Ɛ ε tuli mati senbe kanna nun
senbetaren fan na. Ɛ nama gaxu muxu yo
yεε ra, bayo Ala nan kitisaan na. Xa kitin
xɔdɔxɔ ε yii, ε xa a fala n xa, n tan yi kitin sa.”

¹⁸ Na kiini n bata yamarine birin yebe ε
xa, a lan ε xa naxan liga.

Murutε Kadesi yi

Yatεne 13.1-33

¹⁹ Na to dangu, en bata keli Horebe
geyaan ma, en yi dangu tonbon magaxuxin
na ε dεnaxan toxi. En yi ti kiraan xɔn siga
Amori geyane ma, alo Alatala en ma Ala a
yamari en ma kii naxan yi. En yi so Kadesi-
Barineya yi.

²⁰ N yi a fala ε xa, n naxa, “Ɛ bata Amori
geyane li, Alatala en ma Ala dεnaxan fixi en
ma.

²¹ A mato, Alatala ε Ala bata bɔxɔni ito
dɔxɔ en yεε ra. Ɛ siga, ε xa na tongo alo
Alatala ε benbane Ala a falaxi ε xa kii naxan
yi. Ɛ nama gaxu, ε nama kuisan.”

²² Na waxatini, ε birin yi fa n fema, ε yi a
fala n xa, ε naxa, “En xa xεrane rasiga, e xa
sa bɔxɔni ito feene rakɔɔsi. E fa dentεgen sa
en xa, en lan en xa sigan ti kiraan naxan xɔn
e nun en sigama taan naxanye yi.”

²³ Ɛ miriyaan yi rafan n ma. Nanara, n
yi xεmε fu nun firin yebe ε bɔnsɔn keden
kedenne tagi.

²⁴ E yi siga geyane yi han e sa Esikoli
lanbanna li. E yi na yirene rakɔɔsi.

²⁵ E yi na bɔxɔn bogi seene ba, e yi fa e
yita en na. E yi dentεgen sa en xa, e naxa,
“Alatala en ma Ala bɔxɔ fajin nan fixi en
ma.”

²⁶ Koni ε mi tinxi sigε, ε murutε nεn Alatala
ε Alaa yamarin bun ma.

²⁷ Ɛ yi lu tondi falane tiyε ε bubune kui.
Ɛ naxa, “Alatala en naxaxuxi, nanara a en
naminixi Misiran yi alogo a xa en so Amor-
ine yii e yi en halagi.

²⁸ En sigan minen? En ngaxakedenne
bata en tunnaxɔlɔ, e naxa, ‘Men kaane fan-
gan gbo en xa! E mɔn kuya en xa. Na taane
gbo. Yinna naxanye e rabilinni, ne texi han
kore. Nxu bata Anakine yati to na yi.’ ”

²⁹ N yi a fala ε xa, n naxa, “Ɛ nama kuisan.
Ɛ nama gaxu e yεε ra de!

³⁰ Alatala ε Ala naxan tima ε yεε ra, a tan
nan yengen soma ε xa alo a a liga ε yεε xɔri
kii naxan yi Misiran yi han tonbonni.

³¹ Ɛ bata a to nayi, Alatala ε Ala faxi ε ra
nεn alo muxuna a diin xalima kii naxan yi ε
sigatiin birin yi han ε yi fa be li.”

³² Koni na birin yi, ε mi yi laxi Alatala ε Ala
ra.

³³ A tan nan yi tima ε yεε ra kiraan xɔn,
a daaxadene fen ε xa ε luma dεnaxanye yi.
Kεεn na, a kirani yalan tεεn na. Yanyin fan
na, kundaan yi ti ε yεε ra.

Yatεne 14.20-45

³⁴ Alatala to ε falan mε, a xɔlɔ, a yi a kɔlɔ,

³⁵ “Muxu kobini ito yo mi soε bɔxɔ fajini
ito yi, n naxan layirin tongo ε benbane xa

³⁶ fɔ Yefune a dii Kalebi, na nan a toma.
N na bɔxɔn soma a yii nεn a naxan yisigaxi
e nun a bɔnsɔnna, bayo a lu nεn Alatalaa
kiraan xɔn ken!”

³⁷ Alatala bata xɔlɔ n fan ma ε tan ma fe
ra. A yi a fala, a naxa, “I tan yetεen mi soma
bɔxɔni ito yi.

³⁸ Nunu a dii Yosuwe, i mali muxun nan
fama sodeni. I xa a senbe so, bayo a tan nan
tima Isirayila yεε ra, e bɔxɔni ito sɔtɔ e kεεn
na.

³⁹ Ɛ diine, ε a falaxi naxanye ma a e find-
ima nεn muxu suxine ra, e tan naxanye
munma fe kɔbi nun fe fajin tagi rabaan
kolon, e tan nan soma na bɔxɔni. N na fima
e tan nan ma. E tan nan a sɔtoma e kεεn na.

⁴⁰ Koni ε tan, ε mɔn xa xεtε, ε siga ton-
bonni, siga Gbala Baan kiraan xɔn.”

⁴¹ Ɛ yi a yabi, ε naxa, “Nxu bata findi
yulubi kanne ra Alatala yεε ra yi, koni iki
nxu xa siga yεngε sodeni, alo Alatala en ma
Ala a yamarixi nxu ma kii naxan yi.” Ɛ birin
yi ε yεngεso seene tongo, bayo ε a mirixi nεn
a geya bɔxɔni ito masɔtɔn mi xɔdɔxɔ.

⁴² Koni Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A
fala e xa, i naxa, ‘Ɛ nama siga yεngε sodeni
de! N mi luma ε xɔn. Ɛ yaxune ε nɔma nεn.’ ”

⁴³ N yi ε maxadi na kiini, koni ε mi ε tuli
mati n na. Ɛ yi murutε Alatalaa yamarin ma,
ε yi siga geya yireni wasoni.

⁴⁴ Amarin naxanye yi dɔxi geyane yi, ne
yi mini ε yεngedeni alo kumi nεɣene dinma
muxun na kii naxan yi. E yi ε kedi, e yi ε
bɔnbɔ keli Seyiri han Xoroma.

⁴⁵ Ɛ to xεtε, ε yi wuga Alatala yetagi han!
Koni Alatala mi ε xuiin name, a mi a tuli mati
ε xuiin na.

⁴⁶ Ɛ mɔn yi lu Kadesi yi alo ε bu na kii
naxan yi a singeni.

2

¹ Na xanbi ra, nxu yi xεtε tonbonni nxu
kiraan xuxu naxan danguma Gbala Baani,

alo Alatala a fala n xa kii naxan yi. Nxu yi Seyiri geyane mabilin xii wuyaxi bun.

Isirayila kaane siga tiina

² Alatala yi a fala n xa, a naxa,

³ “E bata bu geyani ito rabilinni. E firifiri komenna ma.”

⁴ A yi a fala n xa a n xa yamarini ito fi ε ma. E danguma nen Seyiri bəxəni, ε ngaxakedenne denaxan yi, Esayu bənsənnə. Egaxuma nen ε yεε ra, koni ε xa a liga ε yeren ma,

⁵ ε nama yengen gidi e ma, bayo n mi sese soma ε yii fata e bəxəni, hali san tidena. N bata Seyiri geyane fi Esayu ma.

⁶ E na donseen nun igen naxan tongo fə ε xa a saren fi nen gbetin na.

⁷ Alatala ε Ala bata barakan sa ε kewanli. A yi a bəxəni lu ε sigatiin xən ma ε yi tonbonni ito yi waxatin naxan yi. Nεε tonge naaninni ito bun ma, Alatala ε Ala nan yi ε xən. Sese mi dasaxi ε ma.

⁸ Nanara, en yi dangu en ngaxakedenne bəxəni dεxən Esayu bənsənnə naxanye dəxi Seyiri bəxəni. En mən yi Araba kiraan suxu, naxan kelima Elati nun Esiyon-Gebere yi. Na xanbi ra, en yi en maxete, en yi dangu Moyaba tonbon kiraan xən.

⁹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “E nama yengen gidi Moyaba kaane ma de! E nama e fien yengen na de, bayo n mi e bəxəni yo soma ε yii e konni. N bata Ari bəxəni fi Loti bənsənnə ma.

¹⁰ Emi kaane nan yi Ari bəxəni nun. Siya senbemaan nan yi ne ra. E yi wuya, e kuya alo Anaki bənsənnə muxune.

¹¹ Muxuna nde yi e yatema Refa kaane nan na, alo Anaki bənsənnə muxune, koni Moyaba kaane yi a falama e ma nen a ‘Emi kaane.’

¹² Xori kaane nan yi dəxi Seyiri bəxəni a singeni. Koni Esayu bənsənnə muxune yi e kedi, e yi e raxəri. E tan yi dəxəni na yi, alo Isirayila kaane fan naxan liga na bəxəni Alatala denaxan fi e ma.

¹³ Iki, ε keli, ε yi Serede xuden gidi.” Nayi, en yi na gidi.

¹⁴ Nεε tonge saxan nun solomasεεε nan dangu xabu en keli Kadesi-Barineya yi, han en Serede xuden gidi waxatin naxan yi. Na lixi, yengesoon naxanye birin yi na na waxati danguxini nun, ne birin bata yi faxa alo Alatala a kəlo e xa kii naxan yi.

¹⁵ Alatala yi keli e xili ma han e birin yi jan daaxadeni.

¹⁶ Na yengesone to jan yamaan ye, e faxa,

¹⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

¹⁸ “To, ε danguma nen Moyaba danna ra, siga Ari bəxəni.

¹⁹ E Amonine lima nen na. E nama yengen gidi e ma de! E nama e fen yengen na, bayo

n mi e bəxəni yo soma ε yii. N na fixi Loti bənsənnə nan ma.”

²⁰ Na bəxəni fan yi yatexi Refa kaane gbeen nan na, bayo Refa kaane yi dəxi na nun. Amonine yi a falama e ma nen a “Samisumi kaane.”

²¹ Siya senbemaan nan yi e ra, e yi wuya, e kuya alo Anaki bənsənnə muxune. Koni Alatala yi e halagi Amoni kaane xən. Amoni kaane yi e kedi, e yi dəxəni e bəxəni.

²² Ala bata yi na fe sifan liga Esayu a diine xa naxanye yi dəxi Seyiri bəxəni, a to yi Xori kaane halagima e xən. E e kedi nen e yi dəxəni e funfuni. E dəxi mənni han iki.

²³ Awi kaane tan, naxanye yi dəxi taane kui han Gasa, Kafatoro kaane nan ne halagi e to fa keli Kafatoro yi. E yi dəxəni e funfuni.

²⁴ Ala yi a fala en xa, a naxa, “E ti kiraan xən, ε xa Arinon xuden gidi. A mato, n bata Xesibon manga Sixon, Amorin so ε yii, e nun a bəxəni. Iki, ε xa na tongo. E xa na yengen nakeli.

²⁵ To, n na ε yεεragaxun luma nen dunuyja siyane birin yi. E na ε xinla me, e xuruxurunma nen gaxuni gbirigbiri!”

E yi Manga Sixon nə

Yatene 21.21-30

²⁶ N yi xerane rasiga bəje xunbeli falane tideni Xesibon manga Sixon xa, keli Kedemoti tonbonni. N naxa,

²⁷ “Nxu wama i ya bəxəni gidi feni. Nxu sigama kira gbeen nan tun xən. Nxu mi sige komenna ma, nxu mi sige yiifanna ma.

²⁸ Nxu na donseen nun igen naxan tongo, nxu a birin saren fima nen gbetin na. A lu nxu xa dangu nxu sanni i ya bəxəni.

²⁹ Esayu bənsənnə naxanye dəxi Seyiri bəxəni e nun Moyaba kaan naxanye dəxi Ari bəxəni, ne bata yi nxu sago sa a nxu xa dangu e bəxəni yi. I fan xa n sago sa alogo nxu xa Yuruden baan gidi, nxu yi so bəxəni Alatala nxə Ala denaxan fixi nxu ma.”

³⁰ Koni Xesibon manga Sixon yi tondi nxu dangu feen ma a bəxəni, bayo Alatala ε Ala bata yi a xaxinla xədxəni ayi. A yi a bəjen balan alogo a xa a so ε yii alo a kii naxan yi to.

³¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A mato, n bata Sixon nun a bəxəni so ε yii. E xa sa na tongo ε gbeen na.”

³² Sixon nun a yamaan birin yi fa en yengedeni Yahasi yi.

³³ Alatala en ma Ala yi Sixon so en yii, en yi a nə, e nun a diine nun a yamaan birin.

³⁴ En yi na taane birin suxu, en yi e birin kala. En mən yi xemene nun paxanle nun diine birin faxa. En mi muxu yo lu a nii ra.

³⁵ En mi sese tongo fə xuruseene nun se kenden naxanye yi na taane kui.

³⁶ Keli Aroyeri Arinon xuden de, e nun taan naxan na mefemefereni, siga han Galadi,

taa yo mi nɔ sɔtɔ en ma. Alatala en ma Ala e birin so nɛn en yii.

³⁷ Koni ε mi ε masoxi Amonine bɔxɔn na, hanma Yaboko xuden dɛ, hanma taan naxanye na geyane ma alo Alatala a yamari ε ma kii naxan yi.

3

*Eyi Basan yamanan masɔtɔ
Yatene 21.31-35*

¹ En yi en maxetɛ, en yi te Basan kiraan xɔn. Basan manga Ogo yi mini en yengedeni Edere yi, e nun a ganla birin.

² Alatala yi a fala n xa, a naxa, "I nama gaxu a yɛɛ ra, bayo n na soma i yii nɛn e nun a ganla birin e nun a bɔxɔna. I bata naxan liga Sixɔn na, Amorine mangana, naxan yi dɔxi Xesibɔn, i na nan ligama a fan na."

³ Alatala en ma Ala yi Basan manga Ogo so en yii, e nun a ganla birin. En yi e birin faxa, muxu nɛɛɛ yo mi lu.

⁴ Na waxatini, en yi a taane birin suxu. Taa taa yo mi lu en mi dɛnaxan suxu. Taa tonge sennin nan yi e ra naxanye yi Arigobi rabilinni Basan manga Ogo a mangayaan bun.

⁵ Na taane birin yi rabilinxi yin matexine nan na. E yi balanxi dɛ wure daxine nan na. Banxide wuyaxi fan yi na naxanye mi yi rabilinxi yinne ra.

⁶ En yi na taane birin kala fefe, alo en na a liga Xesibɔn manga Sixɔn ma bɔxɔn na kii naxan yi. En yi xɛmɛne nun naxanle nun diine birin faxa taane birin yi.

⁷ En yi seene birin kala fɔ xuruseene nun se kendene, en naxanye tongo.

⁸ Na waxatini, en yi bɔxɔne birin tongo Yurudɛn sogeteden binni, e ba Amorine manga firinne yii, keli Arinon xudeni han Xerimon geyana.

⁹ Sidɔn kaane a falama na geyaan ma nɛn a "Siriyon." Amorine tan naxa a "Seniri."

¹⁰ En yi na taane birin tongo na fili yireni e nun Galadi bɔxɔna e nun Basan bɔxɔn birin, sa dɔxɔ Salaka nun Edere ra. Na taane birin yi Ogo a mangayaan nan bun Basan bɔxɔni.

¹¹ Basan manga Ogo nan keden mi faxa Refa kaane yɛ. A wure saden mɔn Rabaha yi, Amonine manga taana. A kuyana, nɔngɔnna yɛ solomanaanin, a yigbona nɔngɔnna yɛ naanin.

*Galadi nun Basan bɔxɔ yitaxunna
Yatene 32.1-42*

¹² Na waxatini, en yi na bɔxɔn tongo. Keli Aroyeri yi, sa dɔxɔ Arinon xude dɛɛn na e nun Galadi geyaan fɔxɔ kedenna e nun na taane, n yi na birin so Rubɛn nun Gadi bɔnsɔnna yii.

¹³ N yi Galadi fɔxɔ boden nun Basan manga Ogo bɔxɔn so Manase bɔnsɔnna fɔxɔ

kedenna yii. Arigobi rabilinna bɔxɔn nun Basan bɔxɔn yi yatɛxi Refa kaane bɔxɔn nan na.

¹⁴ Manase a dii Yayiri yi Arigobi bɔxɔn findi a gbeen na han Gesuri kaane nun Maka kaane bɔxɔne danne. E yi Yayiri xili sa Basan bɔxɔn xun ma. Han iki e a falama Basan bɔxɔn ma nɛn a "Yayiri taana."

¹⁵ N yi Galadi so Makiri yii.

¹⁶ N yi Galadi fɔxɔ kedenna so Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yii han Arinon xudena. Xude wunla nan na danna ra, sa dɔxɔ Yaboko xuden na, Amonine bɔxɔn danna.

¹⁷ N mɔn yi Araba bɔxɔn fan so e yii naxan danna lanxi Yurudɛn baan ma keli Kinɛrɛti Darani, sa dɔxɔ Araba Fɔxɔ Ige Daraan na, Pisiga geyaan lanbanni, sogeteden binni.

¹⁸ Na waxatini n yi yamarin i to fi ε ma. N naxa, "Alatala ε Ala bata bɔxɔni i to fi ε ma alogo a xa findi ε gbeen na. Koni ε xɛmɛ kendene birin xa e yitɔn e siga e ngaxakedenne Isirayila kaane yɛɛ ra yɛngɛ sodeni.

¹⁹ E naxanle nun ε diine nun ε xuruseene nan tun luma taane kui n naxan soxi ε yii. N na a kolon xuruse wuyaxi ε yii.

²⁰ E luma nɛn sofayani han Alatala ε Ala yi matabun fi ε ngaxakedenne fan ma. Alatala ε Ala bɔxɔn fima e ma nɛn Yurudɛn kidi ma. Na waxatini, ε birin nɔɛ xɛtɛ nɛn ε gbee bɔxɔni n naxan soxi ε yii."

²¹ Na waxatini, n yi yamarin so Yosuwe yii. N yi a fala a xa, n naxa, "I bata feene birin to i yɛɛn na Alatala ε Ala naxan ligaxi manga firinni itoe ra. Alatala na ligama nɛn yamanan birin na, i na dangu dɛnaxan yi.

²² I nama gaxu e yɛɛ ra, bayo Alatala ε Ala nan e yɛngɛma ε xa."

Nabi Musa mi soma Kanan bɔxɔni

²³ Na waxatini, n yi Alatala maxandi, n naxa,

²⁴ "Marigina Alatala, i bata i ya fisamantenyaan nun i senben yita i ya walikɛɛn na. Ala gbɛtɛ yo mi kore xɔnna ma hanma bɔxɔn ma naxan nɔɛ i ya wanle nun i ya kabanakone lige.

²⁵ Yandi, tin n xa Yurudɛn baan gidi alogo n xa na bɔxɔ fajin to naxan a kidi ma, e nun a geya yire fajina, e nun Liban bɔxɔna."

²⁶ Koni Alatala bata yi xɔlɔ n ma ε tan ma fe ra. A mi n xuiin namɛxi. Alatala yi a fala n xa, a naxa, "A lu na ki, i nama fa feni i to fala n xa sɔnɔn.

²⁷ Te Pisiga geyaan xuntagi, i yi sogegododen binna mato e nun kɔmɛn fɔxɔn binni, e nun yiifari fɔxɔn binni, e nun sogeteden binni. I xa a mato i yetɛ yɛɛn na. Koni i xa a kolon a fajin na, i mi Yurudɛn baan gidima.

²⁸ Yamarin fi Yosuwe ma, i limaniyaan nun senben fi a ma, bayo a tan nan tima yamaan yɛɛ ra Yurudɛn baan gididendi. I bɔxɔn

naxan toma, a tan nan a ligama Isirayila yi na bəxən sətə e kəe bəxən na.”

²⁹ Nayi, en yi lu lanbanni Beti-Peyori yetagi.

4

Alaa sariyan suxu fena

¹ Iki, Isirayila, ε tuli mati. E xa tənne nun sariyane suxu, n na ε xaranma naxanye ma iki, alogo ε xa siimayaan sətə, ε mən xa bəxən sətə Alatala ε benbane Ala naxan fixi ε ma.

² E nama sese sa n ma yamarin fari, n naxan falaxi ε xa. E mən nama sese ba a ra. E xa Alatala ε Ala yamarine suxu alo n na falama ε xa kii naxan yi.

³ E bata a to ε yēene ra Alatala naxan ligaxi Baali-Peyori yi. Alatala ε Ala bata muxun birin faxa naxanye Baali suxuren batuxi Peyori yi.

⁴ Koni ε tan naxanye biraxi Alatala ε Ala fəxə ra, ε birin mən ε nii ra han to.

⁵ E a kolon, n bata ε xaran tənne nun sariyane ma alo Alatala n ma Ala a yamarixi n ma kii naxan yi, alogo ε xa ε suxu na bəxəni dənaxan findima ε gbeen na.

⁶ E xa ε suxu ki fajı, alogo a xa findi lənnin na ε xa, e nun xaxili fajın na siya gbətene yēe ra yi. Siya gbətene na sariyani itoe e fe mē, e a falama nən, e naxa, “Siya gbeeni ito lənnixi, e xaxinla fan.”

⁷ Siyaan mundun ma ala masoxi a ra alo Alatala en ma Ala masoxi en na kii naxan yi, en na a maxandi waxatin naxan yi?

⁸ Siya gbeen mundun na alo en tan tənne nun sariya tinxinxine naxan yi alo n sariyan naxan soma ε yi to?

⁹ E a liga ε yeren ma ε siimayaan birin yi, ε yi ε yete ratanga alogo ε nama jinan na feene xən ε naxanye toxi. Ne nama ba ε bəjənı. E xa ε diine xaran ne ma e nun e fan yixetene.

¹⁰ E miri na ləxən ma ε ti Alatala ε Ala yetagi waxatin naxan yi Horebe geyaan ma. Na ləxəni Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Yamaan birin xa malan n yetagi. N xa n ma sariyan fala e xa alogo e xa gaxu n yēe ra e dunuɣa yi gidini. E mən xa e diine fan xaran ne ma.”

¹¹ E yi ε maso ε ti geyaan san bun. Tēen bata yi geyaan birin suxu, te han kore. Dimin nun tutin nun kundaan yi godo.

¹² Alatala yi falan ti ε xa tēen tagi. E yi a xuiin mē falan tiyē, koni ε mi a gbɪndin to. E yi a xuiin nan tun mēma.

¹³ A yi a layirin nali ε ma, yamari fune, a naxanye yamarixi ε ma a ε xa ε suxu. A yi ne sebe gēme walaxa firinne ma.

¹⁴ Na waxatini, Alatala yi n yamari, a n xa ε xaran tənne nun sariyane ma, alogo ε xa e

suxu bəxəni naxan findima ε gbeen na, ε na Yurudən baan gidi.

¹⁵ Alatala falan ti ε xa waxatin naxan yi Horebe geyaan fari, tēen tagi, ε mi a gbɪndin to. Nayi, ε xa ε yete ratanga,

¹⁶ E nama findi fe kalane ra, ε suxuren nafala sena nde sawuran na naxan nun xēmēna hanma jaxanla maliga,

¹⁷ hanma subena naxan bəxən ma, hanma xəliin naxan kore,

¹⁸ hanma bubusena hanma yēxene igeni.

¹⁹ E nama ε yēe rate kore ε sogen batu, hanma kikenā, hanma sarene. Seen naxanye birin kore, ε nama ε yigodo ne xa, ε nama e batu. Alatala ε Ala nan ne soxi siyane birin yi naxanye dunuɣa yi.

²⁰ Koni ε tan, Alatala bata ε ramini Misiran yamanani alo wuren bama sulun tēeni* kii naxan yi, alogo ε xa findi a gbee yamaan na, alo ε kii naxan yi to.

²¹ Alatala yi xələ n ma ε fe ra. A yi a kələ, a n mi Yurudən baan gidima, n so bəxə fajini ito yi Alatala ε Ala naxan fi ε ma ε kēen na.

²² N tan, n faxama bəxəni ito nin. N mi Yurudən baan gidima. Koni ε tan a gidima nən, ε yi na bəxə fajın tongo ε gbeen na.

²³ E a liga ε yeren ma alogo ε nama jinan Alatala ε Alaa layirin xən a naxan tongoxi ε xa. E nama se maliga suxure yo rafala Alatala ε Ala tənna saxi naxan na,

²⁴ bayo Alatala ε Ala xəxələn, a luxi nən alo tēen naxan halagin tima.

²⁵ E na diine nun mamandenne sətə waxatin naxan yi, ε na bu na bəxəni, xa ε kalan ti, ε suxuren nafala sena nde maligan na, ε fe paxin liga Alatala ε Ala yetagi naxan a raxələma,

²⁶ koren nun bəxən nan en serene ra to, ε janma nən bəxəni mafuren naxan findima ε gbeen na Yurudən kidima. E mi siimaya sətəma. E halagima nən.

²⁷ Alatala ε raxuyama ayi nən siya gbətene tagi. E xurunɣe ayi ne yē Alatala na ε xali dənaxan yi.

²⁸ E suxurene batuma nən mēnni, muxune naxanye rafalama wudin na, hanma gēmen na, suxuren naxanye mi nəe seen toe, e mi fe mēma, e mi e dēgema, e mi se xirin mēma.

²⁹ E fama nən Alatala ε Ala fendeni mēnni. E mən a toma nən, xa ε a fen ε bəjən birin na e nun ε niin birin yi.

³⁰ E tərəma waxatin naxan yi, na feene birin ε lima nən. Na waxatini ε xētəma nən Alatala ε Ala ma, ε yi a xuiin name.

³¹ Bayo Alatala ε Ala, Ala na a ra naxan kininkin, naxan mi ε rabəjinma, naxan mi ε halagima. A mi jinanɣe layirin xən, a a kələ naxan ma ε benbane xa.

* 4:20: 4.20Sulun tən mən falama yirena nde yi fa fala “Furu tēna.”

³² E miri fe fonne ma naxanye bata dangu, e nun naxanye bata liga xabu Ala Adama daxi bəxən fari waxatin naxan yi. E miri bəxən yiren birin ma. Fe gbete bata liga naxan gbo ito xa ba? E bata na ɲəxonna me ba?

³³ Siya gbeten na ba naxan bata Ala fala xuiin me teen tagi, a mən yi lu a nii ra alo e tan?

³⁴ Ala mundun bata siyana nde ba siya gbeten yii misaale nun taxamasenne nun kabanakone nun yengene nun senbe gbeen nun ɲən nun fe magaxuxine xən, alo Alatala e Ala feen naxanye birin liga e xa Misiran yamanani e yee xori?

³⁵ Na bata fixa e xa alogo e xa la a ra, a Alatala keden peen nan Ala ra, gbete mi na fo a tan.

³⁶ E bata a xuiin name keli kore alogo a xa e maxuru. A tee gbeen yita e ra bəxən ma, e mən yi a xuiin name teen tagi.

³⁷ A e benbane xanu nən, a yi e bənsənna fan sugandi hali e dangu xanbini. Na nan a toxi a yi e ramini senben na Misiran yamanani.

³⁸ A yi siyane kedi e xa naxanye senben yi gbo e tan xa. A yi e bəxən so e yii e keen na alo a kii naxan yi to.

³⁹ E xa a kolon e bəpəni to, a Alatala keden peen nan Ala ra kore xonna ma e nun bəxən ma. Gbete mi na.

⁴⁰ E xa a tənne nun a yamarine suxu, n naxanye soma e yii to, alogo e xa herin soto e tan nun e yixetene hali e dangu xanbini, alogo e xa siimaya xunkuyen soto bəxən Alatala e Ala denaxan fima e ma han habadan.

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 19.1-13 nun Yosuwe 20.1-9

⁴¹ Nabi Musa yi taa saxan sugandi Yuruden sogeteden binni.

⁴² Ne yi findi marakisi taane ra faxa tiine xa naxanye e boden faxama koni e mi a rakelixa a ma, e mi a yitənxi xənnantenyani. Na kanna noma ludeni taani itoe nde keden yi nən alogo a niin xa ratanga gbeɲəxəyaan ma.

⁴³ Na taane ni i ra: Bəseri taan naxan tonbonni fiili yireni Ruben bənsənna konni, Ramoti taan naxan Galadi bəxən, Gadi bənsənna konni, e nun Golan taan naxan Basan bəxən Manase bənsənna konni.

Musaa kawandi baan firindena

⁴⁴ Alaa sariyan ni i ra, Nabi Musa naxan nali Isirayila kaane ma.

⁴⁵ Maxadi xuine nun tənne nun sariyane ni i ra, Nabi Musa naxan fala Isirayila kaane xa e yi minima Misiran yamanani waxatin naxan yi.

⁴⁶ E yi Yuruden kidima meremerene yi Beti-Peyori yetagi, Manga Sixən ma bəxən ma, Amorine mangana, naxan yi dəxi Xesibən yi. Nabi Musa nun Isirayila kaane yi a ɲə e yi minima Misiran bəxən waxatin naxan yi.

⁴⁷ E yi a bəxən tongo, e nun Ogo a bəxən, Basan mangana. Amorine manga firinne nan yi ne ra Yuruden kidima, a sogeteden binni.

⁴⁸ Na bəxən danne ni i ra: Keli Aroyeri yi han Arinon xuden de sa dəxə Xerimon geyaan na, naxan xili Siyon,

⁴⁹ e nun Araba bəxən birin Yuruden kidima a sogeteden binni, a sa dəxə Fəxə Ige Daraan na Pisiga geyaan san bun.

5

Yamari fune fe

Xəryaan 20.1-17

¹ Nabi Musa yi Isirayila yamaan maxili, a yi a fala e xa, a naxa, "Isirayila kaane, e tuli mati tənne nun sariyane ra, n naxanye falama e xa to. E xa e xaran, e yi e suxu ki fapi.

² Alatala en ma Ala bata layirin tongo en xa Horebe geyaan ma.

³ Alatala nun en benbane xa mi layirini ito xidixi. A xidixi en tan nan birin tagi en tan naxan mən en nii ra to.

⁴ Alatala falan ti nən e xa keli teen tagi geyaan ma yee nun yee.

⁵ Na waxatini n tan nan yi tima e nun Alatala tagi alogo n xa Alatalaa falane rali e ma, bayo e yi gaxuxi teen yee ra. E mi te geyaan fari." A yi a fala, a naxa,

⁶ "Alatala nan n tan na i ya Ala naxan i raminixi konyiyani Misiran yi."

Yamari singena

⁷ "I nama ala gbete batu fo n tan."

Yamari firindena

⁸ "I nama suxuren nafala hanma sena nde sawurana, seen naxan kore, naxan bəxən ma hanma naxan igeni.

⁹ I nama i xinbi sin e xa. I nama e batu. Amasəto n tan, Alatala, i ya Ala, n xəxəɲən. Naxanye na n naɲaxu, n ne hakene saranma e diine ra nən han mayixete saxan hanma naanin.

¹⁰ Koni naxanye na n xanu, e n ma yamarine suxu, n hinanma ne ra nən han mayixete wuli keden."

Yamari saxandena

¹¹ "I nama Alatala i ya Ala xinla fala fuuni, amasəto Alatala na kanna ɲaxankatama nən."

Yamari naanindena

¹² "I xa Matabu Ləxən binya, i yi a rasarijan alo Alatala i ya Ala a yamarixi i ma kii naxan yi.

¹³ I xa wali xii sennin bun ma, i yi i ya wanle birin ke.

¹⁴ Koni xii soloferede ləxəni, Alatala i ya Alaa Matabu Ləxən nan na ra. I nama wali yo ke, i tan ba, i ya dii xemen ba, i ya dii temen ba, i ya konyin ba, i ya jingen ba, i ya sofanla ba, i ya xuruseen birin ba hanma hali xəjen naxan i konni, alogo i ya walikene fan xa e matabu alo i tan.

¹⁵ I nama jinan a konyin nan yi i ra Misiran yi. Alatala i ya Ala yi i ramini konyiyani a senben nun nən na. Na nan a toxi n na falaxi i xa, i xa Matabu Ləxən binya.”

Yamari suulundena

¹⁶ “I baba nun i nga binya alo Alatala i ya Ala a yamarixi i ma kii naxan yi, alogo i xa siimaya xunkuyen nun herin soto bəxəni Alatala i ya Ala naxan fima i ma.”

Yamari sennindena

¹⁷ “I nama faxan ti.”

Yamari soloferedena

¹⁸ “I nama yalunyaan liga.”

Yamari solomasexedena

¹⁹ “I nama mujan ti.”

Yamari solomanaanindena

²⁰ “I nama wule seren ba i adamadi boden xili ma.”

Yamari fudena

²¹ “I nama mila i bodena jaxanla xən hanma a banxina hanma a xēna hanma a konyina hanma a jingena hanma a sofanla hanma i adamadi boden gbee seen naxan birin na.”

²² Alatala na feene nan falaxi ε birin malanxin yee xəri, a xui yitexin na, geyaan fari, keli teen nun dimin nun kundani. A mi sese sa a fari. A yi e sebe walaxa gеме daxi firin ma, a yi e so n yii.

Xəɖyaan 20.18-21

²³ E xuini ito mexi waxatin naxan yi keli dimini teen tagi geyaan fari, ε nun ε mangane nun fonne yi fa n fema.

²⁴ E yi a fala n xa, ε naxa, “Alatala en ma Ala bata a nəɖn yita en na e nun a gbona. En bata a xuiin name falan tiye teen tagi. Nxu bata a kolon to, a Ala nɛ falan tiye nen muxun na, na kanna mən yi lu a nii ra.

²⁵ Iki, nanfera en na en masoma faxan na? Teeni ito en faxama nen. Xa en mən en tuli mati Alatala en ma Ala xuiin na, en faxama nen.

²⁶ Adamadiin mundun luxi alo en tan naxan bata habadan Ala xuiin me falan tiye teen tagi, a mən yi lu a nii ra?

²⁷ I tan Musa, i maso Alatala en ma Ala ra, i yi i tuli mati a ra. A naxan falama, i xa na radangu nxu ma. Nxu nxu tuli matima i ra nen. Nxu mən yi a liga.”

²⁸ Alatala yi ε falan me, ε naxan falaxi n xa. A yi a fala n xa, a naxa, “N bata yamaan xuiin me, e naxan falaxi i xa. Nəndin na a ra.

²⁹ A yi lan nun n yee ragaxun xa lu e bəjen waxatin birin, e yi n ma yamarine suxu, alogo e tan nun e bənsənna xa herin soto habadan!

³⁰ Siga, i xa sa a fala e xa, a e xa so e bubune kui.

³¹ Koni i tan xa lu n fema be. N xa n ma yamarine nun tənne nun sariyane birin fala i xa, i lan i xa e xaran naxanye ma, alogo e xa ne suxu e na so bəxəni n denaxan fima e ma.”

³² Alatala ε Ala naxan yamarixi ε ma, ε xa na liga ki faji. E nama siga kəmen ma, ε nama siga yiifanna ma.

³³ E xa bira kirani ito nan fəxo ra Alatala en ma Ala naxan yamarixi, alogo ε xa lu ε nii ra, ε sabati, ε siimaya xunkuyen soto bəxəni ε denaxan sətəma.

6

I xa Ala xanu

¹ Yamarine nun tənne nun sariyane ni i ra, Alatala ε Ala naxan yamarixi n ma alogo n xa ε xaran e ma, alogo ε xa e suxu bəxəni ε Yuruden gidima naxan sətədeni.

² E xa gaxu Alatala en ma Ala yee ra. E xa tənne nun yamarine birin suxu ε siimayaan birin yi, n naxanye soxi ε yii, ε tan, ε diine, e nun ε mamandenne, alogo ε xa siimaya xunkuyen soto.

³ Isirayila kaane, ε xa ε tuli mati falani itoe ra ε yi e suxu ki faji, alogo ε xa herin soto, ε yi wuya ayi na bəxəni nənən nun kumin gbo denaxan yi, alo Alatala ε benbane Ala a falaxi ε xa kii naxan yi.

⁴ Isirayila kaane, ε xanu i tuli mati. Alatala en ma Ala keden peen na a ra.

⁵ I xa Alatala i ya Ala xanu i bəjen birin na e nun i niin birin na e nun i senben birin na.

⁶ N yamarini itoe naxan fixi i ma iki, e xa lu i bəjen.

⁷ I xa i ya diine xaran ne ma waxatin birin. I xa e fe fala i nema banxini, i nema sigatini, i nema i se e nun i nema kele.

⁸ I xa na falane xidi i yiin na, e nun i tigi ra alogo i nama jinan e xən.

⁹ I xa e sebe i ya banxin senbetenne ma e nun deene ma.

¹⁰ Alatala ε Ala na ε xali bəxəni a denaxan soma ε yii, alo a a kəlo ε benbane Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa kii naxan yi, taa belebele tofajine denaxan yi ε mi naxanye tixi,

¹¹ e nun banxi rafexine herisigen sifan birin na ε mi naxanye fenxi, e nun xəjinnie ε mi naxanye gexi, e nun manpa bili langane nun oliwi bili langane ε mi naxanye sixi,

¹² ε na ε däge han ε yi wasa, ε nama jinan Alatala ε Ala xon de, naxan ε raminixi konyiyani Misiran yi.

¹³ Ε xa Alatala binya ε Ala, ε yi a keden peen batu. Ε xa ε kolō a tan nin.

¹⁴ Ε nama ala gbete ye batu de, ε rabilinna muxune naxanye batuma,

¹⁵ bayo Alatala ε Ala naxan ε tagi, na xoxolon. Xa na mi a ra a xoloma nen ε ma, a mon yi ε faxa.

¹⁶ Ε nama Alatala ε Ala mato bunbani de, alo ε naxan liga Masa yi.

¹⁷ Koni ε xa Alatala ε Alaa yamarine suxu ki faji, e nun a maxadi xuine e nun a tonne a naxanye yamarixi ε ma.

¹⁸ Ε xa tinxinyaan nun fe fapine liga Alatala yee ra yi, alogo ε xa herin soto, ε yi boxo fapin soto Alatala a kolō naxan na ε benbane xa.

¹⁹ Ε ε yaxune kedima nen alo Alatala a fala kii naxan yi.

²⁰ Ε diine na ε maxodin waxatin naxan yi, e naxa, "Maxadi xuine nun tonne nun yamarini itoe bunna nanse ra, Alatala en ma Ala naxan yamarixi en ma?"

²¹ Ε e yabima nen, e naxa, "Nxu yi findixi Firawonaa konyine nan na Misiran yamanani, koni Alatala yi nxu ramini Misiran yi a senben xon.

²² Alatala yi taxamasenne nun kabanako belebele magaxuxine liga nxu yee xori Misiran kaane ra, e nun Firawona nun a denbayaan birin.

²³ A yi nxu ramini Misiran yi alogo a xa nxu xali boxoni, a a kolō denaxan ma fe ra en benbane xa, a a soma en yii.

²⁴ Alatala yi nxu yamari, a nxu xa sariyani itoe birin suxu nxu yi gaxu Alatala en ma Ala yee ra alogo nxu xa herin soto waxatin birin, nxu yi siimaya fapin soto alo en kii naxan yi iki.

²⁵ Xa en yamarini itoe birin suxu ki faji Alatala en ma Ala naxanye yamarixi en ma, na findima en ma tinxinyaan nan na."

7

*Isirayila nun Kanan kaane fe
Xorɔyaan 34.11-16*

¹ Alatala ε Ala na ε xali boxoni waxatin naxan yi, a denaxan fima ε ma, a siya solofere kedima nen: Xitine nun Girigasane nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine, e nun Yebusune, siya solofere naxanye wuya ε xa, e senben mon gbo ε xa.

² Alatala ε Ala na e lu ε sagoni waxatin naxan yi, ε yi e no, ε xa e halagi fefe! Ε nama layiri yo xidi, ε mon nama kininkinin e ma.

³ Futun nama so ε tagi. Ε nama ε dii temene fi e dii xemene ma. Ε nama jaxanle fen e ye ε dii xemene jaxanle ra.

⁴ Xa na mi a ra xajeni itoe ε diine ratantanma nen, e yi se gbete ye batu, Alatala yi xolo ε ma, a yi ε halagi mafuren!

⁵ Ε xa ito nan liga e ra: Ε xa e saraxa gandene nun e kide gemene birin kala. Ε yi e Asera kide gbindonne sege, ε yi e suxurene birin gan.

⁶ Bayo ε bata findi yama rasarijanxin na Alatala ε Ala xa. Alatala ε Ala bata ε tan nan sugandi boxon siyane birin ye alogo ε xa findi a gbee yamaan na.

⁷ Alatala mi biraxi ε foxo ra, a yi ε sugandi, bayo ε tan gbo yamaan birin xa. Ε tan yi xurun yamaan birin xa.

⁸ Koni Alatala ε tan nan xanuxi. A yi a layirin nakamali a naxan tongo, a a kolō naxan ma ε benbane xa. Na nan a toxi a ε ramini a senben na konyiyani. A yi ε xunba Firawona yii, Misiran mangana.

⁹ Nanara, ε xa a kolon, a Alatala ε Ala, a tan keden peen nan Ala ra. A tinxin. Naxanye na a xanu, e a yamarin suxu, a a layirin nakamalima ne xa nen a hinanni han mayixete wuli keden.

¹⁰ Naxanye na a xonnantunya, a ne fan saranna fima nen, a yi e halagi. Ala na xonnantunyaan saranma nen keden na.

¹¹ Nayi, i xa n ma yamarine nun tonne nun sariyane suxu ki faji, n ni yamarixi naxan na to.

Sariyane 28.1-14

¹² Xa i yamarini itoe rame, i yi e suxu ki faji, Alatala i ya Alaa layirin nakamalima i xa nen a hinanni, alo a a kolō i benbane xa kii naxan yi.

¹³ A i xanuma nen, a barakan sa i ya fe yi, a mon yi i wuya ayi. A barakan sama nen i ya dii barini e nun i ya xene bogiseene, maala nun manpa nenen nun turena, e nun i ya pinge diin nun yexee diin naxanye xalin kuruni, na boxoni, a a kolō naxan ma ε benbane xa, a a soma ε yii.

¹⁴ A ε barakama nen dangu siyane birin na. Dii baritaren mi luyε ε tagi, xemēn ba, jaxanla ba, hali xuruseene.

¹⁵ Alatala ε ratangama nen furen sifan birin ma. A mi fitina fure yo ragide ε ma alo ε naxanye toxi Misiran yi. Koni a ne rasanbama muxune ma nen naxanye na ε xon.

¹⁶ Ε lan nen ε xa muxune birin faxa, Alatala ε Ala naxanye soma ε yii. Ε nama kininkinin e ma, ε mon nama e gbee alane batu, alogo e nama ε ratantan.

¹⁷ Ε a mirima nen ε bojani, "Siyani itoe gbo en tan xa. Nxu tan e non di?"

¹⁸ Koni, ε nama gaxu e yee ra. Alatala ε Ala naxan ligaxi Firawona nun Misiran boxon birin na, na xa rabira ε ma.

¹⁹ Ε bata fe xodexene to naxanye daxi e ra, e nun taxamasenne nun kabanakoon naxanye ligaxi. Ε bata Alatala ε Ala senben

nun nəon to a ε ramini naxan na Misiran bəxəni. Alatala ε Ala na fe sifan ligama nən yamanane birin na ε gaxuxi naxanye yee ra.

²⁰ Alatala ε Ala ε luma nən alo jurun naxanye ε yaxune kedima han hali naxanye ε luxunxi ε ma, ne fan yi halagi.

²¹ E nama gaxu ε yee ra, bayo Alatala ε Ala nan ε tagi, a gbo, a magaxu.

²² Alatala ε Ala siyani itoe kedima nən ε yee ra xunxuri yeen ma, ε mi nəe ε birin faxe sanja yi kedenni, alogo burunna subene nama wuya ayi, ε e tərə.

²³ Alatala ε Ala ε soma nən ε yii. A yi ε yifu han, ε halagi.

²⁴ A ε mangane soma nən ε yii, ε yi ε xinle ralə ayi dunuŋa yi. Muxu yo mi nəe tiye ε kanke. E ε birin halagima nən.

²⁵ E xa ε ala sawurane gan. E nama mila xmaan nun gbetin xən naxan na suxurene ma. E nama ne tongo ε gbeen na alogo a nama findi luti ratixin na ε fan yee ra. Amasəto se xəsixin nan na ra Alatala ε Ala yee ra yi.

²⁶ E nama na suxure sifan naso ε banxine yi de, alogo ε fan nama halagi alo ε tan. E xa ne rapaxu bayo ε haramuxi.

8

E nama jinan Alatala xən

¹ E xa yamarini itoe birin suxu n naxanye yamarima ε ma to alogo ε xa siimaya fəpin sətə, ε yi wuya ayi. E yi na bəxən sətə Alatala a koləxi naxan ma fe ra, a a soma nən ε benbane yii.

² E ε miri sigati xunkuyen ma Alatala ε Ala naxan nagidi ε ma tonbonni jee tonge naanin bun alogo a xa ε findi muxu yete magodoxine ra. A mon xa ε kejaan feselese, alogo a xa a kolon feen naxan ε səndəmeni, xa ε a yamarine suxe, hanma xa ε mi ε suxe.

³ A ε findi muxu yete magodoxine ra nən, a yi ε rakame. A mon yi Manna donseen* so ε yii, ε nun ε benbane mi yi donseen naxan kolon. Na birin alogo a xa a yita ε ra, a muxun mi balon donseen xan gbansan na, fə Alatala falan naxanye birin tima.

⁴ Jee tonge naaninni itoe bun, ε domane mi kalaxi, ε sanne mi kusinxi.

⁵ E xa a kolon a Alatala ε Ala ε maxuruma nən alo diin fafe a maxuruma kii naxan yi.

⁶ E xa Alatala ε Ala a yamarine birin suxu, ε bira a kirane fəxo ra, ε mon yi gaxu a yee ra.

⁷ Alatala ε Ala ε xalima nən bəxo fəpini xudene nun darane dənaxan yi. Tigi ige gbeen minima na bəxən lanbanne nun a geyane yi.

⁸ Murutun nun fundenna nun manpa binle† nun xəde binle nun girenada binle nun oliwi turene nun kumin gbo na bəxəni.

⁹ Burun mi janma na bəxəni, sese mi fa dasama ε ma. E nəe wuren be nən gemeni, wure gbeela fan yi sətə geyane yi.

¹⁰ E na ε dege han ε yi lugo, ε xa barika bira Alatala ε Ala xa bəxo fəpini ito a fe ra.

¹¹ E a liga ε yeren ma de! E nama jinan Alatala ε Ala xən, ε yi tondi a yamarine nun sariyane nun tənne suxe, n naxanye yamarima ε ma to.

¹² E na ε dege han ε yi lugo, ε na banxi fəpine ti, ε yi dəxo mənni,

¹³ ε jingene nun siine nun yexee ne na wuya ayi, ε gbetin nun ε xmaan na gbo ayi, ε herisigen birin na gbo,

¹⁴ E xa a liga ε yeren ma alogo ε nama waso han ε yi jinan Alatala ε Ala xən, naxan ε ramini konyiyani Misiran bəxəni.

¹⁵ A bata ε radangu tonbon gbee magaxuxin na, sapı xələne nun tanle dənaxan yi, igen mi bəxən naxan yi. A yi igen namini fanyeni ε xa.

¹⁶ A yi Manna donseen so ε yii tonbonni ε benbane mi yi donseen naxan kolon, alogo a xa ε findi muxu yete magodoxine ra, a yi ε kejaan feselese, a yi nə fe fəpi ligadeni ε xa.

¹⁷ E nama a miri, a ε herisigeni ito sətəxi ε senben nun ε fangan nan xən.

¹⁸ E xaxili lu Alatala ε Ala xən, bayo a tan nan senbeni ito fima ε ma alogo ε xa na herisigen birin sətə. A a layirin nakamalima iki alo a a kolə ε benbane xa kii naxan yi.

¹⁹ Xa ε jinan Alatala ε Ala xən, xa ε bira ala gbete ye fəxo ra, xa ε xinbi sin ε xa, ε yi ε batu, n xa a fala ε xa to, ε halagima nən.

²⁰ E halagima nən alo Alatala siya gbete ne halagima ε yee ra kii naxan yi iki, bayo ε mi ε tuli matixi Alatala ε Ala a xuiin na.

9

Isirayila kaane Ala matandina

¹ Isirayila kaane, ε tuli mati. Iki, ε Yuruden baan gidima nən. E siyane kedima nən naxanye gbo ε xa, ε senben dangu ε ra. E yi ε taane tongo naxanye yinne mate han kore.

² Men kaane gbo, ε kuya. Anaki bənsəonna muxune nan ne ra, ε naxanye fe kolon. E bata a me, muxune naxa, “Nde nəe tiye Anaki bənsəonna kanke?”

³ E xa a kolon iki, a Alatala ε Ala nan tima ε yee ra, alo tən naxan seen birin ganma. A tan nan ε halagima, a ε yarabima nən ε xa. E yi ε kedi, ε yi ε jan mafuren alo Alatala ε Ala a fala ε xa kii naxan yi.

⁴ Alatala ε Ala na ε kedi ε yee ra waxatin naxan yi, ε nama ε yete matəxo fa fala, “Alatala n nafaxi be bəxəni ito masətəden

* **8:3** **8.3Manna donsena** a fe mato Xəryaana 16.13-15 nun 16.31 kui. † **8:8** **8.8** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, ε yi naxanye bogi yitonma alo manpana ε gbee kiini.

ni bayo n tinxin.” Na mi a ra. Alatala siya gbetene kedima e yee ra e kawali jaxine nan ma fe ra.

⁵ E nama a miri, a e fama e baxan sotadeni e tinxinna nun e lannayaan nan ma. Alatala siyani itoe kedima e yee ra e kawali jaxine nan ma, alogo a xa a kolɔ xuiin nakamali, a naxan fala e benbane Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.

⁶ E xa a kolon, a Alatala e Ala mi baxɔ fajini ito soxi e yii e gbeen na e tinxinna xan ma fe ra. Amasoto yama murutexin nan e ra.

⁷ Na feen xa rabira e ma e Alatala e Ala raxɔlɔ kii naxan yi tonbonni. E nama jinan na xon de! Xabu e keli Misiran yi, han e so be, e yi murutema Alatala e Ala xili ma.

⁸ E Alatala raxɔlɔ nen Horebe geyaan fari han a yi wa e faza feni.

⁹ N to te geyaan fari alogo n xa walaxa geme daxine tongo naxan findixi layirin na en nun Alatala tagi, n yi yanyi tonge naanin nun kɔe tonge naanin ti geyaan fari, n mi donseen don, n mi igen fan min.

¹⁰ Alatala yi walaxa geme daxi firin so n yii, a naxan sebe a yete yiin na. Alatala yamarin naxanye fala e xa teen tagi e yi malanxi waxatin naxan yi geyaan fari, ne birin yi sebexi walaxane ma.

¹¹ Yanyi tonge naanin nun kɔe tonge naanin to defe, Alatala yi walaxa geme daxi firinne so n yii a layirin na.

¹² Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i xa godo mafuren bayo i yamaan naxan naminixi Misiran yi, e bata findi fe kalane ra. E bata kiraan fata, n na e yamarixi naxan na, e wure raxulunxin nafala suxuren na.”

¹³ Alatala mɔn yi a fala n xa, a naxa, “N bata a to, a yama murutexini ito ra.

¹⁴ I masiga n na alogo n xa e halagi, n xa e xinla ralɔ ayi dunuya yi. N ni i tan nan bonɔnna muxune findima siya gbeen na naxan senben gbo, e mɔn wuya dangu siyani ito ra.”

¹⁵ N yi godo geyaan ma, teen yi naxan ma. Na layiri walaxa geme daxi firinne yi suxi n yii.

¹⁶ Na waxatini, n yi a to, a e bata yulubin liga Alatala e Ala ra. E bata wure raxulunxin nafala jinge sawuran na. E bata kiraan fata Alatala naxan yamari e ma.

¹⁷ N yi walaxa geme daxi firinne tongo, n yi e woli ayi, e yi yibo e yee xori.

¹⁸ N mɔn yi bira bɔxɔni Alatala yetagi, n lu na yanyi tonge naanin nun kɔe tonge naanin. N mi donseen don, n mi igen fan min. N na birin liga e yulubine nan ma fe ra, e fe jaxin naxan nabaxi Alatala yee ra yi, a xolo.

¹⁹ N yi gaxu Alatalaa xolon na bayo a xolɔxi e ma han a yi wa e halagi feni. Koni Alatala mɔn yi n ma maxandin name.

²⁰ Alatala bɔɔnen yi texi Haruna ma han a yi wa a halagi feni, koni n mɔn yi Ala maxandi Haruna fan xa.

²¹ N mɔn yi jinge sawuran tongo e naxan nafalaxi e yulubine yi, n yi a woli teeni, n yi a yiwuru han a findi a fupin na. N yi na fupin woli xudeni naxan kelima geyaan fari.

²² E mɔn Alatala raxɔlɔ nen Tabera taan nun Masa nun Kibiroti-Hatawa yi.

²³ Alatala to e xe keli Kadesi-Barineya yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E siga, e xa bɔxɔn tongo n naxan soxi e yii.” Koni e yi Alatala e Alaa yamarin matandi. E mi la a ra, e mɔn mi a xuiin name.

²⁴ Xabu n na e kolon waxatin naxan yi, e murutexin na a ra Alatala xili ma.

²⁵ Alatala to wa e faza feni, n yi bira bɔxɔni a yetagi, n yi lu na yanyi tonge naanin nun kɔe tonge naanin.

²⁶ N yi Alatala maxandi, n naxa, “Marigina Alatala, i nama i ya yamaan halagi i gbeen naxan na, i yamaan naxan xunba i fangan na, i naxan naminixi Misiran bɔxɔni i senben na.

²⁷ I jɔxɔ lu i ya walikene xon ma, Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba. I xa dija yamani ito a xaxili xɔdexen nun a fe jaxin nun a yulubin ma,

²⁸ alogo Misiran kaane nama a fala, e naxa, ‘Alatala mi nɔxi e xalideni bɔxɔni a naxan ma fe falaxi e xa. A e rapaxuxi nen. A bata e ramini alogo a xa sa e faza tonbonni.’

²⁹ Koni Ala, i ya yamaan nan e ra, i gbee yamana, i naxan namini i senben nun i ya nɔɔn xon.”

10

Alaa dijana

Xɔryaana 34.1-10

¹ Na xanbi, Alatala yi yamarin fi n ma, a naxa, “Walaxa gemen daxi firin nafala alo a singene. I mɔn xa wudi kankiraan nafala. I yi te n fema geyaan fari.

² N mɔn xa yamarine sebe naxanye yi walaxan bonne ma i naxanye kalaxi. I xa e sa na kankiraan nan kui.”

³ N yi kankiraan nafala kasiya wudin na. N yi walaxa geme daxi firin fan nafala alo bonne. N yi te e ra geyaan fari.

⁴ Alatala yi sebenla ti walaxa neneni itoe ma, alo naxan yi sebexi bonne ma, yamari fune, a naxan falaxi e xa geyaan ma teen tagi e yi malanxi waxatin naxan yi. Alatala yi e so n yii.

⁵ N yi godo geyaan fari, n yi walaxane sa kankiraan kui, n naxan nafalaxi. E yi lu na alo Alatala a yamari n ma kii naxan yi.

⁶ Isirayila kaane yi keli Yakani a diine xɔpinne yireni, siga Mosera yi. Haruna faza menna nin, a yi maluxun na. A dii Eleyasari yi findi saraxaraliin na a funfuni.

⁷ Na xanbi ra, Isirayila kaane yi siga Gudugoda yi. E to keli Gudugoda yi, e yi siga Yotobata yi, xude wuyaxi yi bəxən naxan yi.

⁸ Na waxatini, Alatala yi wanla taxu Lewi bənsənna ra, a e xa findi Alatalaa Layiri Kankiraan maxali muxune ra.* E mən xa ti Alatala yetagi e a wanle kē. E yi duba yamaan xa Alatala xinli. Na nan ligama han to.

⁹ Nanara, Lewi bənsənna muxune mi kēen sətəxi e ngaxakedenne yē. Alatala nun luxi e xa alo e kēena alo a a fala e xa kii naxan yi.

¹⁰ N lu nən geyaan fari yanyi tonge naanin nun kəe tonge naanin alo n naxan liga a fəlni. Alatala mən yi n ma maxandin name, bayo a mi e faxa feen nagidixi.

¹¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i ti yamaan yēē ra. E xa so bəxəni n na n kələxi naxan ma fe ra e benbane xa, a n na soma nən e yii.”

Alaa xanuntenyana

¹² Iki, Isirayila kaane, Alatala e Ala wama e xa nanse liga? A wama nən e xa gaxu Alatala e Ala yēē ra alogo e xa sigan ti a kiraan xən, e yi a xanu, e yi wali Alatala e Ala xa e bəjən birin na e nun e niin birin na.

¹³ E mən xa Alatalaa yamarine nun tənne suxu e Ala, n naxan soxi e yii to alogo e siimayaan xa fan.

¹⁴ Alatala e Ala nan gbee kore xənna birin na. E nun bəxə xənna nun a yi seene birin.

¹⁵ Koni Alatala e benbane nan xanu. Iki e tan nan e bənsənna ra, a e tan nan sugandixi siyaan bonne yē, alo e kii naxan yi to.

¹⁶ Nayi, e xa e bəjəne rasarijan, e nama fa murute sənən.

¹⁷ Bayo Alatala e Ala nan alane Ala ra e nun mangane mangana, Ala naxan senben gbo, a magaxu. A mi muxune rafisama e bode xa, a mi dimi yi seene rasuxuma kiti sadeni.

¹⁸ A tan nan kiridine nun kəja gilene xun mayəngən na. Xəjən nafa a ma, a donseen nun maraberi baan soma e yii.

¹⁹ E fan xa xəjəne rafan naxanye e tagi bayo xəjəne nan yi e tan fan na Misiran yi.

²⁰ E xa gaxu Alatala e Ala yēē ra, e yi a batu. E xa kankan a ma, e mən xa e kələ a tan nan xili yi.

²¹ E xa a tan nan tantun. A tan nan e Ala ra, naxan kabanakone nun fe magaxuxine ligaxi e yēē xəri.

²² E benbane yi soma Misiran yi waxatin naxan yi, e mi yi danguxi muxu tonge soloferere ra. Iki Alatala e Ala bata e rawuya ayi dangu sarene ra kore.

11

Alaa wanle Isirayila xa

¹ E xa Alatala e Ala xanu, e yi a gelene nun tənne nun sariyane nun yamarine suxu waxatin birin.

² E xa a kolon to, a e diine mi a toxi, Alatala e Ala e maxuru kii naxan yi a gboon nun a senben nun a nən nun

³ a kabanakone nun a wanle xən, a naxanye ligaxi Misiran bəxəni Firawona ra e nun a bəxən birin na.

⁴ E mən mi a toxi a naxan ligaxi Misiran sofa ganla ra, e nun e soone nun e yenge so wontorone. E mi a kolon Ala Gbala Baa igen sa sofane xun ma kii naxan yi, e yi e sagatanma waxatin naxan yi. Alatala yi e birin nalə ayi habadan!

⁵ E diine mən mi a toxi a naxan ligaxi tonbonni benun e xa be li.

⁶ E nun a naxan liga Datān nun Abirami ra, Eliyabi a dii xəmene, Ruben bənsənna. Bəxən yi yibə Isirayila kaane birin yēē xəri, a yi a raxutu e nun e denbayane nun e bubune nun e fəxərabirane birin ma.

⁷ E tan nan fe gbeeni itoe to e yēēn na Alatala naxanye ligaxi.

⁸ Nanara, e xa yamarini itoe birin suxu, n naxanye yamarima e ma to, alogo e xa senben sətə e yi bəxəni ito masətə Yuruden baan kidi ma, e sigama denaxan yi.

⁹ E xa e suxu alogo e xa siimaya xunkuyen sətə bəxəni Alatala a kələxi naxan ma fe ra e benbane xa e nun e bənsənna, nənən nun kumin gbo denaxan yi.

¹⁰ E bəxən naxan sətəma a mi luxi alo Misiran bəxəna, e kelixi denaxan yi. Menni, xēē biin na jan, fə e xa igen maxali a ma nən e sanni alo nakəna.

¹¹ E bəxən naxan sətəma Yuruden baan kidi ma, geya yiren nun lanban yiren na a ra. Tule igen nan sama a ma.

¹² Bəxən na a ra Alatala e Ala a jəxə luxi denaxan xən. A tan nan a xun matoma a ra, keli jēēn fəlnən na han a rapanna.

Alaa layirina

¹³ Xa e yamarini itoe suxu a fajin na n naxanye yamarima e ma to, xa e Alatala e Ala xanu, e yi a batu e bəjən birin na e nun e niin birin na,

¹⁴ n tulen nafama nən e bəxən ma a waxatini, jəmən nun sogefuren na, alogo e xa herisigen sətə, murutuna, manpa nənəna, e nun turena.

¹⁵ N mən sēxən fan nasabatima nən e bəxəni e xuruseene balon na. E e dəgema nən han e wasa.

¹⁶ E a liga e yeren ma alogo sese nama e rakunfa, e yi e xun xətə, e yi e xinbi sin ala gbətəye bun, e e batu.

¹⁷ Xa e na liga, Alatala xələma nən e ma han! A yi tulen dan alogo sansi yo nama

* 10:8: 10.8 Layiri Kankirana fe mən sebexi Xəroyaan 25.10-22 kui.

fa sabati bəxəni sənən, ε yi nən bəxəni ito yi mafuren Alatala naxan soma ε yii.

¹⁸ Ε xa falani itoe lu ε niini ε nun ε bəjəni. Ε ε xidi ε yiin na e nun ε tigi ra alogo ε nama jinan e xən.

¹⁹ Ε xa ε diine xaran ne ma, ε xa ε fe fala ε nema dəxi banxini, ε nema sigatini, ε nema saxi, ε nema kelima.

²⁰ Ε xa ε sebe ε banxine senbetenne nun e deene ma,

²¹ alogo Alatala a kələ bəxən naxan ma fe ra, a a soma ε benbane yii nən, ε nun ε yixetene xa lu mənni, fanni kuyen mən bəxən xun ma.

²² Xa ε yamarini itoe suxu ki fajni, n na ε yamarima naxanye ra, xa ε Alatala ε Ala xanu, xa ε sigan ti a kirane xən, xa ε kankan a ma,

²³ nayi Alatala siyani itoe birin kedima nən ε yee ra. Ε yi siyani itoe bəxən findi ε gbeen na, hali e maxədxə ε xa, ε senben gbo ε xa.

²⁴ Ε na ε sanna ti denaxan birin yi, na findima ε gbeen nan na. Ε bəxən danna kelima nən tonbonni sa dəxə Liban bəxən na, keli Efirati baan na sa dəxə fəxə igen na sogegododen binni.

²⁵ Muxu yo mi tiyε ε yee ra. Ε na siga dede yi, Alatala ε Ala ε yee ragaxun sama nən mən kaane yi e kuisan, alo a a fala ε xa kii naxan yi.

²⁶ Ε a mato, n bata barakan nun dangan sa ε yetagi to.

²⁷ Xa ε Alatala ε Alaa yamarine suxu, n na ε yamarima naxanye ra to, ε barakan sətəma nən.

²⁸ Koni xa ε mi Alatala ε Alaa yamarine suxu, xa ε kiraan fata n na ε yamarima naxan na to, ε bira ala gbətene fəxə ra ε mi naxanye kolon, ε dangan nan sətəma.

²⁹ Alatala ε Ala na ε xali bəxəni waxatin naxan yi a denaxan soma ε yii, ε xa duba falani itoe ti Garisimi geyaan fari, ε yi danga falane ti Ebali geyaan fari.

³⁰ Na geyane nayi Yuruden kidi ma, sogegododen kiraan xanbi ra, Kanan kaane bəxəni, Araba yi, Giligali yetagi, More wudi gbeene denaxan yi.

³¹ Ε Yuruden baan gidima iki, siga na bəxəni Alatala ε Ala denaxan soma ε yii, a findi ε gbeen na, ε mən yi dəxə na.

³² Nanara, ε xa tənne nun yamarine birin suxu ki fajni, n naxanye soma ε yii to.

12

Ala batu yire kedenna fe yi

¹ Ε xa tənni itoe nun yamarine suxu ki fajni na bəxəni, Alatala ε benbane Ala denaxan soma ε yii.

² Ε siyaan naxanye kedima, ε xa ne suxure batudene birin kala, geyane fari e nun fətənnə bun.

³ Ε xa ε saraxa gandene kala, ε yi e kide gemene yibə, ε yi e Asera kide gbindonne gan, ε yi e ala sawurane rabira, ε yi e xinle nən na yirene yi.

⁴ Ε nama Alatala ε Ala batu na kiini.

⁵ Koni ε xa Alatala fen yire kedenni, a na denaxan sugandi ε bənsənnə tagi, alogo a xa lu mənni, a xinla matəxəma denaxan yi. Ε xa siga mənna nin,

⁶ ε yi ε saraxa gan daxine ba e nun ε saraxane nun ε yaganne nun ε kiseene nun ε dε tiin nakamali saraxane nun ε jənige ma saraxane, e nun ε xuruseene dii singene.

⁷ Ε xa ε saraxane don mənni Alatala ε Ala yetagi, ε tan nun ε denbayane. Ε xa səwa herin na Alatala ε Ala naxan fixi ε ma.

⁸ Na bəxəni, ε nama Ala batu alo en naxan nabama iki, birin nun a rafan fe.

⁹ En na nabama bayo ε munma so ε matabu yireni singen, Alatala ε Ala denaxan fima ε ma.

¹⁰ Koni ε Yuruden baan gidima nən, ε yi dəxə na bəxəni Alatala denaxan soma ε yii. A ε ratangama nən ε yaxune birin ma naxanye ε rabilinni alogo ε xa dəxə bəjə xunbenli.

¹¹ Alatala ε Ala yirena nde sugandima nən mənni, a xinla matəxən denaxan yi. Ε xa fa ε kiseene ra mənni n naxanye yamarixi ε ma: ε saraxa gan daxine, ε saraxane, ε yaganne, ε kiseene, e nun ε se fajin naxanye fima Ala ma dε tiini.

¹² Ε səwama nən mənni Alatala ε Ala yetagi, ε tan, ε diine, ε konyine, e nun Lewi bənsənnə muxun naxanye ε konni bayo bəxən mi soma e yii e kεε bəxən na.

¹³ Ε nama ε saraxa gan daxine ba ε waxən yirene yi dε!

¹⁴ Ε xa e ba Alatala ε Alaa yire sugandixin nin Isirayila bənsən keden konni. N naxan birin yamarixi ε ma, ε xa na birin liga mənni.

¹⁵ Koni i nəε nən suben don daxin faxe yiren birin yi, Alatala naxan fixi i ma, i na dəxə denaxan yi. Muxu sarijanxin nun a sarijantaren nəε a donyε nən, alo xənla hanma bolena.

¹⁶ Koni ε nama suben don e nun a wunla, ε xa a wunla bəxən alo igena.

¹⁷ Ε mi lan ε murutun hanma manpa nenen hanma turen don ε konni naxan finde yaganna ra, hanma ε xuruseene dii singene hanma ε saraxan naxanye bama dε tiin ma, hanma ε jənige ma saraxane hanma ε kiseene.

¹⁸ Ε xa ne don Alatala ε Ala yetagi, a denaxan sugandima, ε tan nun ε diine nun ε konyine, e nun Lewi bənsənnə muxun naxanye ε konni. Ε xa səwa herin na Alatala ε Ala yetagi, a naxan fixi ε ma.

¹⁹ E a liga e yeren ma, e nama jinan Lewine xon e nema na boxoni.

²⁰ Alatala e Ala na e boxon nagbo ayi wax-atin naxan yi, alo a falaxi e xa kii naxan yi, xa suben xonla e suxu, e xa na don alo e wama a xon kii naxan yi.

²¹ Xa e doxoden makuya Alatala e Alaa yire sugandixin na, e nae xuruseene faxe nen Alatala naxanye fixi e ma alo n na a yamarixi e ma kii naxan yi. E nae na subene donje nen e taane yi alo e wama a xon kii naxan yi.

²² Muxu sarijanxin nun a sarijantaren nae a donje nen alo xenla hanma bolena.

²³ Koni e nama suben don e nun a wunla, bayo wunla luxi nen alo a niina. A mi lan e xa suben nun a niin don.

²⁴ E nama suben don e nun a wunla, e xa a boxon alo igena.

²⁵ E nama a don alogo e xa herin soto, e tan, e nun e diine hali e dangu xanbini. Amasoto e fe tinxixine ligama Alatala yee ra yi.

²⁶ Koni naxan yo rasarijanxi Ala xa hanma i de ti naxan ma fe ra, a i a soma Ala yii nen, i xa ne xali Alatalaa yire sugandixini.

²⁷ E xa e saraxa gan daxine ba Alatala e Alaa saraxa ganden fari, suben nun a wunla. E xa saraxa gbetene wunla boxon Alatala e Ala a saraxa ganden fari, e yi a suben don.

²⁸ E xa feni itoe birin name e yi e liga n naxanye yamarima e ma, alogo e xa herin soto, e tan nun e diine hali e dangu xanbini, han habadan. Amasoto fe fajin na a ra naxan nfan Alatala e Ala ma.

²⁹ Alatala e Ala na siyane halagi e yee ra, e naxanye boxon masotoma, e na doxo e boxoni,

³⁰ e xa e yete ratanga e fe naxi ligan ma e halagi xanbini. E nama e alane feen maxodin, e naxa, "Siyani itoe yi e alane batuma di? En fan xa na nan liga."

³¹ E nama na fe sifan liga Alatala e Ala ra, bayo e yi fe xosixin sifan birin ligama e alane xa naxanye rapaxu Alatala ma. E yi e dii xemene nun dii temene nan ganma e suxurene kideni.

13

Suxure batuna

¹ E xa feni itoe birin liga n naxanye yamarima e ma. E nama sese ba a ra, e mon nama sese sa a fari.

² Xa nabina nde hanma sayibana nde keli e tagi, a yi taxamasenna hanma kabanako fe famatoon fala e xa,

³ na yi rakamali, a mon yi a fala e xa, a naxa, "En bira suxurene batu feen foxo ra," e tan mi alan naxanye kolon,

⁴ e nama e tuli mati na nabiin na hanma na sayibana. Alatala e Ala nan e kejaan fefesefesema alogo a xa a kolon xa e a xanuxi e bopen birin na e nun e niin birin yi.

⁵ E xa bira Alatala e Ala nan keden foxo ra, e yi gaxu a yee ra. E yi a yamarine nun a falane suxu, e yi a keden peen batu, e yi kankan a ma.

⁶ Koni e xa nabiin hanma sayiban tan faxa, bayo a yi wama e ramurute feni Alatala e Ala xili ma naxan e raminixi Misiran yi a e xunba konyiyani. A bata kata a xa e ba kiraan xon Alatala e yamarixi naxan na. Fo e xa fe jaxin birin ba e tagi.

⁷ I ngaxakedenna hanma i ya diina hanma i ya jaxanla i naxan xanuxi hanma i lanfaan naxan nfan i ma alo i yetena, xa na nde i rakunfa wundoni alogo e xa alana nde batu, i mi naxan kolon, e benbane fan mi yi naxan kolon,

⁸ e rabilinna siyana ndee suxurena, naxanye makuya e ra hanma naxanye maso, keli boxon danna boden ma sa ti boden na,

⁹ i nama tin a falan ma. I nama i tuli mati a ra. I nama kininkinin a ma. I nama a ratanga. I nama a luxun.

¹⁰ I xa na kanna faxa, i tan nan singe xa a golon gemen na, yamaan fan yi a magolon.

¹¹ E xa a magolon han a yi faxa, bayo a bata kata a xa i raxete Alatala i ya Ala foxo ra naxan i raminixi konyiyani Misiran boxoni.

¹² Isirayila kaane birin na feen mema nen, e yi gaxu. Nayi, na fe naxi sifan mi fa ligama e tagi sonon.

¹³ Xa e falana nde me taana nde a fe ra, Alatala e Ala denaxan soma e yii,

¹⁴ fa fala muxu jaxina nde bata keli menni naxan a falama bonne xa, a naxa, "En xa suxurena ndee batu, e mi naxanye kolon,"

¹⁵ nayi e xa na feen xonfen ki fapi e yi jondin fen. E xa a kolon xa na fe jaxin ligaxi e tagi.

¹⁶ E xa na taa kaane birin faxa silanfanna ra. * E xa na taan nun a muxune nun a xuruseene birin naxori.

¹⁷ E xa e herisigen birin malan taa tagini, e teen sa a ra, e taan birin gan Alatala e Ala yetagi. Na findima boxo rabepinxin nan na habadan. A mi fa tima sonon.

¹⁸ E nama na sena ndee findi e gbeen na e naxanye ganma alogo Alatala nama xolo e ma. A kininkininma e ma nen, a yi e rawuya ayi alo a a kolo kii naxan yi e benbane xa.

¹⁹ Na ma, e xa Alatala e Ala xuiin name, e yi a yamarine suxu, n naxanye yamarima e ma to, e yi fe tinxinxin liga Alatala e Ala yee ra yi.

* 13:16. 13.16Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

14

Namun natənxine

¹ Alatala ε Alaa diine nan ε tan na. Xa sayaan ti, ε nama ε yete maxaba. E nama ε xunna de bi.

² Yama rasarijanxin nan ε tan na Alatala ε Ala xa. A ε tan nan sugandixi bəxən siyane birin tagi, a ε xa findi a gbeen na.

*Sube radaxaxine**Saraxaraline 11.1-23*

³ E nama se xəsixi yo don.

⁴ Subene ni i ra, ε nəe naxanye donjə: jingen nun yexeen nun siin

⁵ nun xənla nun təkən nun bolen nun geya ma siin nun wonden nun yaleen e nun bu-runna yexeeəna.

⁶ Sube toro kanna naxan toro bəxi jaxi ra, a mən donseen laxunma, ε nəe ne donjə nən.

⁷ Koni na subene tagi, naxanye toro bəxi jaxi ra, hanma naxanye donseen laxunma, ndee e ye ε nama ne don alo jəgəməna hanma jərəna hanma fanyerasina. E findixi sube haramuxine nan na ε xa, bayo e donseen laxunma, koni e toro mi bəxi jaxi ra.

⁸ Xəsən toron bəxi, koni a mi donse laxunma, a haramuxin na a ra ε tan xa. E nama na suben don, ε mən nama ε yiin din a faxaxin na.

⁹ Niimaseen naxanye igeni, ε lan ε xa xali yexene don naxanye e bama.

¹⁰ Koni naxanye mi e bama, e xali mi e ma, ε nama ne don. E mi sarijan ε xa.

¹¹ E nəe xəli radaxaxine birin donjə nən.

¹² Koni ε nama itoe don: singbinna nun dugana e nun xəlimangan

¹³ nun bangaan nun segen siyaan birin,

¹⁴ e nun xaxaan siyaan birin

¹⁵ nun dangaranfulen nun kutunxunban nun fəxə ige ma xəlina, e nun təxədi tongon siyaan birin,

¹⁶ e nun kunkutunna nun fətnbunsamuran nun toxoroon

¹⁷ nun yexə suxu kankon nun kankanna nun jinəjaxan

¹⁸ nun yaya xənla nun səji xənla siyaan birin, e nun sarasima xənla nun tuyəna.

¹⁹ Niimase xunxuri gabute kanna birin haramuxin na a ra ε xa. E nama e don.

²⁰ Koni ε nəe niimase xunxuri gabute kanna ndee donjə nən naxanye radaxaxi.

²¹ E nama suben don naxan faxaxi a yete ma. E nəe a soe xəjən yii nən naxan dəxi ε konni, a yi a don, hanma e a sara xəjə gbetene ma. Koni yama rasarijanxin nan ε tan na Alatala ε Ala xa.

I nama sii diin jin a nga xijə igen na.

Yaganna fe

²² E na naxan birin sətə xeen ma, ε xa na yaganna ba a ra jee yo jee.

²³ E xa ε murutun nun ε manpa nənən nun ε turen yaganna don Alatala ε Ala yetagi a na dənaxan sugandi a xinla matəxədən na alogo ε xa gaxu Alatala ε Ala yee ra waxatin birin.

²⁴ Xa na yiren makuya i ra jaxi ra, xa Ala bata i baraka han i mi nəe na yaganna maxale bayo Alatala a yire sugandixi makuya i ra a xinla matəxəma dənaxan yi,

²⁵ nayi i xa i ya yaganna masara gbetin na. I na gbetin xali Alatala i ya Ala yire sugandixini.

²⁶ Menni i xa na gbetin masara sena ndee ra naxan na i kənən, jingene hanma yexene hanma manpana, naxanye birin nafan i ma. E nun i ya denbayaan yi e dege Alatala ε Ala yetagi, ε yi səwa.

²⁷ E nama jinan Lewi bənsənnə muxune xən naxanye dəxi ε konne yi, bayo e mi kee bəxən sətəxi e gbeen na.

²⁸ Nee saxan yo jee saxan ε xa ε yaganna birin namara ε taane yi.

²⁹ Lewi bənsənnə muxune keen mi na naxanye xa e nun xəjəne nun kiridine nun kəja gilen naxanye ε tagi, ne birin xa fa e degedeni han e yi lugo. Nayi, Alatala ε Ala barakan sama nən e kəwanle yi ε naxanye birin ligama.

15

*Xəryəjəəna**Saraxaraline 25.8-38*

¹ Nee solofere yo jee solofere ε xa dija donle ma.

² A xa liga ikiini: muxun naxanye birin bata e ngaxakedenna Isirayila kaana nde doli, e xa dija na donla ma. E nama ε ngaxakedenna Isirayila kaane karahan doli fi feen na bayo Alatalaa waxati saxin na a ra alogo yamaan yi dija donle ma.

³ E nəe xəjən tan karahanjə nən, a yi ε donla fi, koni ε naxan dolixi ε ngaxakedenna ma, ε xa dija na ma.

⁴ Anu, tərə muxun mi luma ε ye, bayo Alatala baraka gbeen sama nən ε fe yi na bəxəni Alatala ε Ala dənaxan soma ε yii ε keen na.

⁵ A na ligama nən xa ε Alatala ε Ala xuiin name ε yi a yamarine birin suxu ki fajni, n naxan falama ε xa to.

⁶ Alatala, ε Ala barakan sama nən ε fe yi alo a a fala ε xa kii naxan yi. Siya wuyaxine fama nən ε dolideni, koni ε tan mi donla tongoma. E nəən sətəma nən siya wuyaxine xun na, koni muxe mi nəən sətəma ε tan xun na.

⁷ Xa tərə muxuna nde i ngaxakedenne ye i konni Alatala i ya Ala dənaxan fima i ma, i nama jənige jaxiyaan liga a ra, i tondi a dole.

⁸ A makoon naxan ma, i xa na doli a ma fonisireyani.

⁹ I xa i yete ratanga miriya jaxini ito ma, i naxa, "A gbee mi luxi jee soloferen xa a li, yamaan dijama donle ma jeeen naxan na." I nama ye xodxo ayi i ngaxakeden toro muxune ma i tondi seen soe e yii. Nayi, a a mawugama nen Alatala xa i xili ma, i yi findi yulubi tongon na.

¹⁰ I xa a ki fonisireyani hali i mi nimisa i bajeeni. Nayi, Alatala e Ala barakan sama nen e kewanle birin yi.

¹¹ Yiigelitoon mi janna e yamanani habadan, nanara, n na a yamarixi e ma e xa hinan e ngaxakedenne ra, toro muxun nun yiigelitoon naxanye e konni.

Konyine xoroya fena

Xoroya 21.2-6 nun *Saraxaraline* 25.38-55

¹² Xa e ngaxakedenne Heburu xemena nde hanma jaxanla a yete mati e ma konyin na, a walima nen e xa jee sennin. A jee soloferedeni e xa a xoroya.

¹³ Konni e nama a yii genla yiba.

¹⁴ Alatala, e Ala seen naxanye birin fixi e ma barakani alo yeeen nun siin nun murutuna, e nun manpana, e xa a ki na nde yi.

¹⁵ E nama jinan a konyine nan yi e ra Misiran yi. Alatala e Ala nan e xunbaxi. Nanara, n yamarini ito soma e yii to.

¹⁶ Xa i ya konyina a fala i xa, a a mi kelima i konni bayo e nun i ya denbayaan nafaan a ma, a a lan i konni,

¹⁷ nayi, i xa soxon seen tongo, i yi a tunla maso banxin dee wudin na, i yi a tunla soxon. Nayi, a findima nen i ya konyin na a siin birin yi. I na nan ligama i ya konyi gilen fan na.

¹⁸ E nama sunu konyin xoroya feen na. Amasota a jee sennin wanla tonon gbo dangu walikeen gbeen na doro firin. Na ma, Alatala, e Ala barakan sama nen e kewanle birin yi.

Xuruseene dii singene fe

¹⁹ E jingen nun yeeen nun siin dii xeme singene birin naxanye xalima, ne birin findima Alatala e Ala nan gbee ra. E mi lan e turaan nawali xa dii singen na a ra, hanma e yeeen diin xaben maxaba a ma xa dii singen na a ra.

²⁰ Jee yo jee e tan nun e denbayaan xa ne don Alatala e Ala yetagi a yire sugandixini.

²¹ Xa feen xuruseen na, xa a yeen kalaxi hanma a sanna, hanma fe gbete, e nama na ba saraxan na Alatala e Ala xa.

²² E a donma e konni nen, e nun muxu sarijanxin nun muxu sarijantarene. E birin lan nen e xa a don alo xenla nun bolen donma kii naxan yi.

²³ Koni e nama suben wunla don de! E xa a raboxon alo igena.

16

Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla

Xoroya 12.14-20 nun *Saraxaraline* 23.4-8 nun *Yatene* 28.16-25

¹ Abiba kiken na, e xa Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla raba Alatala e Ala binya feen na, bayo Alatala, e Ala e ramini na kiken nan na Misiran yi koeen na.

² E xa yeeen hanma siin hanma jingen ba saraxan na Alatala e Ala xa Halagi Tiin Dangu Loxon Sali loxon. E na saraxan bama Alatala yire sugandixini a xinla binyama denaxan yi.

³ Sali loxon, e nama burun don buru rate seen* saxi naxan yi. E xa buru ratetaren don xii solofere naxan findixi sunun taxamaseri burun na. Na nan a rabirama e ma a e mafuraxin nan keli Misiran yi. Na ma, e mi jinan ye e mini loxon xon e siin birin yi Misiran baxon.

⁴ Na xii soloferen bun, a mi lan buru rate se yo xa to e konne yi, e baxon birin yi. E saraxan naxan bama xii singe loxon jimbanna ra, na sese nama lu han xotoni.

⁵ Na Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla saraxan mi lan a xa ba yiren birin yi, Alatala e Ala naxan fima e ma.

⁶ E a bama yire keden peen nin, Alatala e Ala na denaxan sugandi a xinla binyama denaxan yi. Na saraxan bama jimbanna nan na sogen godo waxatini, e mini waxatin naxan yi Misiran yi.

⁷ E suben jinma nen, e yi a don na yireni Alatala e Ala denaxan sugandima. Na kuye yibani, e yi siga e konne yi.

⁸ E xa buru ratetaren don xii sennin. A xii soloferede loxon, e malanna ti Alatala e Ala xa. E nama wali yo ke na loxon.

Xunsagine sanla

Saraxaraline 23.15-22 nun *Yatene* 28.26-31

⁹ E na murutu xaban folo, e xa xunsagi solofere tenge,

¹⁰ e yi Xunsagine Sanla raba Alatala e Ala xa. E yi jeni ge ma saraxan ba naxan na lan herisigen yaten ma Alatala e Ala naxan fixi e ma.

¹¹ E sewama nen Alatala e Ala ra na yireni a denaxan sugandima a xinla binyan denaxan yi, e tan nun e diine nun e konyine, e nun Lewi bonsonna muxun naxanye e konni e nun xaje ne nun kiridine nun kaja gile ne.

¹² E nama jinan a konyine nan yi e ra Misiran yi. E xa yamarini itoe suxu ki faji.

* 16:3. 16.3burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

*Bubu Kui Sanla**Saraxaraline 23.33-43 nun Yatene 29.12-*

39

¹³ E na yelin e sansine bonbødeni lonne ma e yi e malan, e yi e wudi bogi igene fan ba, e xa Bubu Kui Sanla raba xii solofere.

¹⁴ E xa sewa na sanli, e tan nun e diine nun e konyine nun Lewi bansonna muxune nun xøjene nun kiridine nun kaja gilen naxanye e konni.

¹⁵ E sanli ito rabama nen xii solofere Alatala e Ala xa, a na denaxan sugandi. Amasotø Alatala e Ala barakan sama nen e se xaban nun e wanla birin yi. E yi sewa han!

¹⁶ Nee yo jee, Isirayila xemene birin xa ti Alatala e Ala yetagi sanja ma saxan a na denaxan sugandi: Buru Tetaren Sanla nun Xunsagine sanla nun Bubu Kui Sanla. E mi lan e xa siga Alatala yetagi e yii genla ra.

¹⁷ E birin xa fa a kiseen na e noe naxan na, naxan na lan herisigen ma Alatala e Ala naxan fixi e ma.

Sariyan sa kiina

¹⁸ Taane birin kui, Alatala e Ala denaxan fima e ma, banson yo banson, e xa kitisane sugandi, e yamaan makiti tinxinni.

¹⁹ E nama kitin sa tøjegeni de! E mon nama muxune rafisa e bode xa. E nama dimi yi seene rasuxu mayifuni, bayo kiseene noe fe kolonna yee ne raxiye nen, a tinxin muxuna falane yifu.

²⁰ E lu tinxinna foxo ra, alogo e xa siimaya fajin soto, e mon yi no baxon sote Alatala e Ala denaxan fima e ma.

Suxure batuna fe

²¹ E nama Asera kide gbindonna ti saraxa ganden dexon ma, e naxan nafala Alatala e Ala xa.

²² E nama suxure gemen ti, bayo Alatala e Ala na fe sifan napaxuxi.

17*Sariyana saraxana fe yi*

¹ E nama jingen hanma yexeen ba saraxan na Alatala e Ala xa, fe naxan na, hanma naxan madonxi, bayo Alatala e Ala na fe sifan napaxuxi.

² Xa xemena nde hanma jaxanla nde dæxi e taana nde yi Alatala e Ala naxan fima e ma, a fa fe jaxin liga naxan mi rafan Alatala e Ala ma, nayi, a bata Alaa layirin matandi.

³ Xa a mi n ma yamarin suxu, a ala gbetene batu, hanma sogena hanma kiken a hanma sarene,

⁴ E yi na me, e xa a feen xonfen ki fapi. E na a kolon na fe jaxin bata liga Isirayila yi,

⁵ a na findi xemen na hanma jaxanla, e xa na kanna xali taan so deen na, e yi a magolon han a faxa.

⁶ Muxun naxan lan a xa faxa, a mi faxe singen fo muxu firin hanma saxan na

sereyaan ba. A mi lan a xa faxa sereya kedenna gbansanna xuiin ma.

⁷ Naxanye sereyaan baxi, ne nan singe xa gemen woli a ma a faxa feen na. Yama donxen fan yi a magolon. E fe jaxin jannma e tagi na kiini nen.

Kitine fe

⁸ Xa faxa kitin bata fa hanma matandina hanma maxolona naxan findixi kiti xødexen na e taani, e xa siga na yireni Alatala e Ala denaxan sugandima.

⁹ E sigama Lewi bansonna muxune nan fema, saraxaraline, e nun kitisaan naxan dæxi na waxatini, e a yeba e xa. Nayi, e a falama nen e xa, a lan kitin xa sa kii naxan yi.

¹⁰ E na naxan fala e xa na yireni Alatala e Ala denaxan sugandima, e kitin bolonma na nan ma. E na naxan fala e xa, e xa na suxu ki fapi.

¹¹ E na sariyan naxan birin fala e xa, e xa na liga. E nama fata a ma yiifanna ma, hanma komenna ma.

¹² Xa muxuna nde waso, a mi a tuli mati saraxaraliin na naxan bata dæxo Alatala e Alaa wanla xun na hanma kitisana, na kanna lanma nen a xa faxa. E fe jaxin jannma na kii nin Isirayila yi.

¹³ Yamaan na na feen me, e gaxuma nen e wason yiba.

Mangayana

¹⁴ E na so baxoni waxatin naxan yi, Alatala e Ala denaxan fima e ma, e na dæxo na, yanyina nde e a mirima nen, a e fan xa e gbee mangan soto alo e rabiliinna siyane.

¹⁵ Alatala e Ala na muxun naxan sugandi, na nan findima e mangan na. E nama tin xøjen xa findi e mangan na, naxan mi findixi e ngaxakeden Isirayila kaana nde ra.

¹⁶ A mi lan e mangan xa soo wuyaxi soto. A mi lan a xa muxune rasiga Misiran yi soone saradeni, bayo Alatala a falaxi nen e xa, a e nama siga na baxoni sonon.

¹⁷ A mi lan a yi jaxalan wuyaxi dæxo. Na feene na a bojen naxetema Ala foxo ra. A mi lan a yi gbeti gbeen nun xema wuyaxi soto.

¹⁸ Mangan na dæxo a manga gbædeni waxatin naxan yi, sariya kitabun naxan namaraxi Lewine yii, saraxaraline, a xa na sebe a yete xa.

¹⁹ Na kitabun luma nen a dexon. A xa a xaran lexon birin a siimayani, alogo a xa gaxu Alatala a Ala yee ra, a mon yi no a sariyan nun a tonne suxudeni naxanye sebe xi a kui.

²⁰ Na nan a ligama, a mi a yete rafisama a ngaxakedenne xa, a fata sariyan ma yiifanna ma hanma komenna ma. Nayi, a mangaya xunkuyen sotoma nen, a tan nun a diine Isirayila yamaan tagi.

18

Saraxaraline wanla

¹ Saraxaraline, Lewi bənsənnə muxune, ne mi bəxə yitaxun daxin sətoma e kēen na alo Isirayila muxu gbete ye. E baloma saraxane nan na naxan nalima Alatala ma tēen na. Na nan findixi e kēen na.

² E mi kēe sətoma e ngaxakedenne tagi. Alatala nan findima e kēen na alo a a fala e xa kii naxan yi.

³ Isirayila kaane na fa jingen na hanma yexēena saraxa badeni, ito nan findima Lewi kaa saraxaraline gbeen na: suben balaxana, a gbegbena, e nun a buru subene.

⁴ E mən xa e bogise singe saraxane so e yii: murutuna, manpa nənena, turena, e nun e yexēe xaben naxan singe maxabaxi.

⁵ Alatala e Ala Lewi bənsənnə nan sugandixi bənsənnə birin tagi alogo e tan nun e diine xa wali Alatala xinla binyadeni waxatin birin.

⁶ Xa Lewi bənsənnə muxuna nde keli Isirayila taana nde yi a dəxi dənaxan yi, a siga na yireni Alatala dənaxan sugandima,

⁷ mən, a lanma a xa wali Alatala a Ala xinla a fe ra, a ngaxakeden Lewine dēxən naxanye walima Alatala yetagi.

⁸ A lan nən a yi balon sətə alo saraxaraliin bonne, hali a to a yii seene matixi, a gbeti sətə.

Yiimatone nun kəeramuxune fe

⁹ E na so bəxəni Alatala e Ala dənaxan fima e ma, e nama so kəwali xəsixine yi mən kaane naxanye ligama.

¹⁰ Muxun nama lu e ye naxan a diin ganma saraxan na hanma yiimatona hanma koron bənbəna hanma seri kanna hanma kəeramuxuna,

¹¹ hanma tirin tiina hanma naxan barinne maxədinma hanma jinan kanne, hanma barin kiine.

¹² Na muxu sifan mi rafan Alatala e Ala ma. Alatala e Ala siyani itoe kedima nən e ye ra na kəwali xəsixine fe ra.

¹³ E kəwanle xa kamali Alatala e Ala ye ra yi.

¹⁴ E siyaan naxanye kedima, ne biraxi yiimatooon nun koron bənbən xuiin nan fəxə ra, koni Alatala e Ala mi tinje e tan yi na liga.

Ala nabine rafama nən

¹⁵ Alatala e Ala nabina nde raminima nən e ye naxan luma alo n tan. E xa e tuli mati a ra.

¹⁶ E naxan maxədin Alatala e Ala ma, e yi malanxi ləxən naxan yi Horebe geyaan fari. E yi a fala, e naxa, “N mi waxi Alatala n ma Ala xuiin name feni sənən. N mi waxi tēe gbeeni ito fan to feni sənən alogo n nama faxa.”

¹⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “E naxan falaxi, na fan.

¹⁸ N nabiin naminima nən e ye, naxan luxi alo i tan. N nan n ma falan nalima a ma nən, a yi na ye ba e xa, n na a yamarin naxan na.

¹⁹ Xa muxu yo mi a tuli mati falan na nabiin naxan nalima n xinli, n tan yetēen na kanna makitima nən.

²⁰ Koni xa nabina nde susu, a falan ti n xinli, n mi naxan yamarixi a ma, hanma a yi falan ti ala gbete ye xinli, e xa na kanna faxa.”

²¹ Yanyina nde, e e yete maxədinma nən, e naxa, “En nəe a kolonye di, a Alatala a falan mi a ra?”

²² Xa nabiin falan ti Alatala xinli, a falan mi kamali, Alatala mi na falaxi. Nabiin nan na falaxi a wasoni. Hali e mi gaxu a ye ra.

19

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 4.40-43 nun Yosuwe 20.1-9

¹ Alatala e Ala na siyane halagi, a naxanye bəxən soma e yii, e e kedima nən, e yi dəxə e taane nun e banxine kui.

² Na na dangu, e xa taa saxan sugandi bəxəni, Alatala e Ala naxan fi e ma.

³ E xa kirane rafala siga mənne yi, e yi yamanani taxun dəxəde saxan, Alatala e Ala naxan fima e ma e kēen na, alogo, faxa tiine birin xa siga na taane yi, e niin yi rakisi.

⁴ Naxan na faxan ti, a li, a mi a rakelixi a ma, a mi a yitənxi xənnantenyani, na kanna nəe sige nən na taana nde yi, a niin yi ratanga. Misaala ra, muxun naxan siga fətənni wudi segedeni e nun a lanfana,

⁵ a wudin segema, bunbin yi koren, a yi a lanfaan li, na yi faxa. Na faxa tiin sifan nəe luye nən na taana nde yi alogo a niin xa rakisi.

⁶ Xa kirani kuya, faxa muxun gbeeyəxə muxun faxa tiin sagatanma nən a xələni han a yi a li, a yi a faxa, hali a mi yi lan a yi faxa bayo a mi a lanfaan faxa feni tənxi xənnantenyani.

⁷ N yamarini ito fixi e ma na nan ma. E xa taa saxan sugandi marakisi taane ra.

⁸ Xa Alatala e Ala e bəxən nagbo ayi alo a a kələ e benbane xa kii naxan yi, xa a bəxəni ito birin so e yii a e benbane tuli sa naxan na,

⁹ xa e yamarini itoe birin suxu a fajin na, n naxanye falama e xa to, a e xa Alatala e Ala xanu, e yi bira a kirane fəxə ra, nayi e mən xa taa saxan sugandi, e yi e sa taa saxanna bonne fari.

¹⁰ Nayi, Alatala e Ala dənaxan fima e ma e kēen na, e mi təngetəxən faxe na bəxəni.

¹¹ Koni xa muxuna nde a boden najaxuxi, a a melen, a yi a faxa, xa na kanna siga na taana nde yi,

¹² na taan fonne lan nen e xa a suxu, e yi a xali faxa muxun gbeexoxo muxun fema alogo a xa a faxa.

¹³ E nama kininkinin na kanna ma de! E xa na faxa ti sifan jan Isirayila boxoni, e yi herin soto.

Baxone danne nun wule sereyane

¹⁴ E na dexo boxoni Alatala e Ala naxan fima e ma e keen na, e nama e lanfana boxon danna taxamasenne masiga e benbane naxanye dexo.

¹⁵ Muxun naxan bata haken liga hanma gbalona hanma yulubina, na kanna mi lan a xa kiti muxu kedenna sereya baxin xon. Na fe sifan makitima sereya firin hanma saxan fala xuiin nan xon.

¹⁶ Xa sere jaxin sereyaan ba, a yi muxun tɔɔge gbalona nde a fe ma,

¹⁷ yenge fa firinni itoe lan nen e xa siga Alatala batu yireni saraxaraline nun kiti-sane fema naxanye walima na waxatini.

¹⁸ Kitisane a feen fese fese ma nen. E na a kolon a seren bata wule sereyaan ba, a a ngaxakedenna tɔɔge,

¹⁹ nayi e xa a liga na kanna ra alo a tan yi a ligama a ngaxakedenna ra kii naxan yi nun. E xa fe jaxin jan e tagi.

²⁰ Muxu gbetene na feen mema nen, e yi gaxu. Nayi, e mi fa susue na fe jaxin sifan ligadeni xonon.

²¹ E nama kininkinin na muxu sifan ma: Niin joxon xa fi niin na, yeen yi joxo yeen na, jinna yi joxo jinna ra, yiin yi joxo yiin na, sanna yi joxo sanna ra.

20

Yengen sariyana

¹ E na siga e yaxune yengedeni, e na soo wuyaxi to e nun yengeso seene nun sofa wuyaxi naxanye wuya dangu e ra, hali e mi gaxu. Alatala e Ala naxan e raminixi Misiran boxoni, na luma nen e xon.

² E nema e yitonma waxatin naxan yi yenge so xinla ma, saraxaraliin xa ti, a falan ti yamaan xa, a naxa,

³ "Isirayila kaane, e tuli mati! To, e sigama e yaxune nan yengedeyi. E nama tunnaxolo e ma, e nama gaxu, e nama kuisan, e bojen nama mini,

⁴ bayo Alatala e Ala luma nen e xon e yaxune yengedeni. A e yengema nen e xa, a yi e rakisi."

⁵ Na waxatini sofa kuntigine fan falan tima nen ganla xa. E naxa, "Muxuna nde e ye be ba, naxan bata yelin banxi tideni koni a munma so a kui singen? Na kanna xa xete a konni, xa na mi a ra waxatina nde a noe faxe nen, muxu gbete yi so a banxini.

⁶ Muxuna nde e ye be ba, naxan bata manpa binle si, koni a munma e bogine bolon singen? Na kanna xa xete a konni,

xa na mi a ra waxatina nde a noe faxe nen, muxu gbete yi a tonon soto.

⁷ Muxuna nde e ye be ba, naxan bata jaxalandina nde masuxu, koni jaxanla munma siga a konni singen? Na kanna xa xete a konni, xa na mi a ra waxatina nde a noe faxe nen yengeni, muxu gbete yi a jaxanla dexo."

⁸ Sofa kuntigine mon sofane maxodinma nen, e naxa, "Muxuna nde e ye be ba, naxan mi fa susue, a gaxuxi? Na kanna xa xete a konni alogo a lanfane fan nama tunnaxolo e ma."

⁹ Sofa kuntigini itoe na yelin falan tiye yamaan xa, e yi sofana ndee findi gali man-gane ra.

¹⁰ E na siga taana nde yi yenge sodeni, e xa men kaane maxodin singen, a e xa e yete raxete e ma.

¹¹ Xa e tin na ma, e yi taan nabilin yinna rabi e xa, e birin luma nen e yamarin bun, e yi mudun fi.

¹² Koni xa e mi tin na ma, e yi e yenge, nayi e xa na taan bilin.

¹³ Alatala e Ala na taan soma nen e yii, e xemene birin faxa silanfanna ra.

¹⁴ Koni jaxanle nun diine nun xuruseene nun nafunla naxanye birin na taan kui, ne birin findima nen e gbeen na. E yi e yaxune herisigen birin don, Alatala e Ala naxan fixi e ma.

¹⁵ E na nan ligama taane ra naxanye makuya, naxanye mi na taane ye e dexo ma naxanye yi.

¹⁶ Koni a na findi taane ra Alatala e Ala denaxanye fima e ma e keen na, e mi sese luma a nii ra menni.

¹⁷ E Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune birin halagima nen alo Alatala e Ala a yamarixi e ma kii naxan yi,

¹⁸ alogo e nama e xaran na fe jaxine ma e naxanye ligama e suxure batudeni. E yi Alatala e Ala yulubin tongo.

¹⁹ Xa e bata taana nde bilin men kaane yenge xinla ma, e mi lan e yi na wudine sege naxanye bogima. E bogine findima e balon nan na. Na wudi sixine mi findixi e yengefane ra.

²⁰ Koni wudi binla naxanye bogin mi donma, e noe ne sege nen alogo e xa findi yengeso seene ra e xa, e ne rawali na taan yengedeni han e yi a masoto.

21

Faxan naxan kari mi kolonxi

¹ E na so boxoni Alatala e Ala denaxan fima e ma, xa e muxu faxaxina nde to burunna ra, a a li a faxa muxun mi kolonxi,

² ε fonne nun ε kitisane sigama nen. Keli binbin yireni han taan naxanye menna rabilinni, e ne yikuyene maliga.

³ E na a kolon taan naxan maso na ra, na taan fonne jinge gilen nan tongoma naxan munma wali, xun xidi yegen munma xidi naxan xunna ma.

⁴ Na taan fonne jinge gilen xalima nen xudeni naxan mi xarima, sansiin munma rawali denaxan yi. E yi a keen gira menni, a faxa.

⁵ Lewi yixetene, saraxaraline fan fama nen, bayo Alatala ε Ala ne nan sugandixi a e xa wali a xa, e mon yi dubane ti Alatala xinli, e mon yi matandi feene nun muxu maxolone makiti.

⁶ Taan naxan maso binbin yiren na, na fonne xa e yiine raxa jinge gilen xun ma, e naxan faxaxi xudeni.

⁷ E yi a fala, e naxa, "Nxu tan xa mi faxan tixi, nxu mi a toxi lige.

⁸ Alatala, i xa ito rasuxu i solona seen na Isirayila yamaan xa, i naxan xunbaxi. Yandi, i nama i ya yamaan yate sonmane ra na faxa tixina fe yi." Nayi, Alatala na solona seen nasuxuma nen faxa tixina fe yi.

⁹ E na yulubi tongoxin bama yamaan ma, bayo ε bata na feen liga naxan tinxin Alatala yee ra yi.

Muxu suxine yengeni

¹⁰ E na siga ε yaxune yengedeni, xa Alatala ε Ala e sa ε sagoni, ε yi e findi ε muxu suxine ra,

¹¹ yanyina nde muxuna nde a yeen tima nen suxu muxu jaxalan tofajina nde ra. Xa na kanna wama a dɔxɔ feni a jaxanla ra,

¹² nayi a nɔe a xale nen a konni. Na jaxanla a xunna bima nen, a yi a yii xanle fan maxaba,

¹³ a yi a domaan fan masara. A luma nen banxin kui, a yi a fafe nun a nga jan feen liga kike keden. Na xanbi ra, xemen nɔe a finde a gbeen na nen, a findi a jaxanla ra.

¹⁴ Xa a fe rapaxu xemen ma, a nɔe a bejinne nen, a siga denaxan na a keenen. A mi lan sonon a xa a mati gbetin na, a mon mi nɔe a finde a konyin na sonon bayo a bata yi a kolon a jaxanla ra.

Dii forimaan tidena

¹⁵ Xa jaxalan firin xemena nde yii, keden yi rafan a ma dangu boden na, na jaxalan firinne yi dii xemen keden keden bari, koni dii singen yi findi jaxanla diin na naxan mi rafan xemen ma,

¹⁶ a na wa a keeni taxun feni a diine ra, diin forimaan lan a xa keen naxan soto, a mi lan xemen xa na so a batena diin yii, a dii singen yi fula a tiden na.

¹⁷ A xa a kolon jaxanla naxan napaxuxi a ma, na nan ma dii findixi a dii singen na. A herisigen dɔxode firin nan soma dii

forimaan yii, bayo na nan singen xemen senben yitaxi. A tan nan lan a dii forimaan tiden soto.

Dii murutexina

¹⁸ Xa xemena nde dii xeme xalabanten murutexin soto, a yi a li a mi a tuli matima a fafe nun a nga xuiin na, e bata kata e xa a xuru koni a mi e xuiin suxi,

¹⁹ a fafe nun a nga xa a suxu, e yi a xali taan fonne fema taan so deen na.

²⁰ E yi a fala e xa, e naxa, "Nxɔ diini i ra, a xalabanten, a mon murutexi. A mi nxu xuiin suxuma. Sabaan nun dolon nan nafan a ma."

²¹ Nayi, taan xemene birin a magolonma nen han a faxa. E xa fe jaxin jan ε tagi. Isirayila kaane na feen mema nen, e gaxu.

Muxu binbin singanxina

²² Xa ε muxun faxa, naxan bata gballo feen liga, a lan a xa faxa naxan ma, ε mon yi a binbin singan wudin na,

²³ a binbin mi lan a xa xi singanxi han xotonni. A lan nen a xa maluxun na lɔxonɔi, bayo Ala bata na muxu singanxin danga. E nama na binbi singanxina dangan lu yamanani, Alatala ε Ala denaxan fima ε ma ε keen na.

22

I muxu boden yii seene masuxu

¹ E na ε ngaxakedenna jingen hanma a yexeen to, a sigama burunna xun xon, ε nama ε xun xanbi so a yi. E lan nen ε xa a xali a kanna fema.

² Xa ε ngaxakedenna konna makuya, hanma ε mi a yire kolon, ε xa xuruseen xali ε konni. E yi a ramara han ε a kanna to waxatin naxan yi, ε yi a so a yii.

³ E na nan ligama a sofanla fan na, a domana, e nun a seen naxan birin lɔxi ayi. E mi lan ε xa ε xun xanbi so ne yi.

⁴ Xa ε ngaxakedenna sofanla hanma a jingen to biraxi kiraan xon, ε nama ε xun xanbi so a yi. E lan nen, ε xa a mali a rakele.

Xemen nun jaxalan domane

⁵ Jaxanla mi lan a yi xeme domaan nagodo a ma. Xemen fan mi lan a jaxalan domaan nagodo a ma. Muxun naxanye na fe sifan ligama, na kanne mi rafan Alatala ε Ala ma.

Daliseen masuxu kiina

⁶ E na a to kiraan xon ma, xoliin bata a teen sa wudin kɔe ra, xa na mi a ra bɔxon ma, a nga felenxi a xelene ma, xa na mi a ra a diine ma, ε mi lan ε xa a nga nun a diine tongo e bode xon.

⁷ E xa a nga bejin, a xa siga. E yi a diine tan tongo. Nayi, ε siimaya xunkuyen nun herin sotoma nen.

Muxune xa ratanga

⁸ Xa i banxin nenen ti, i yi foye suxudeni tən banxin kœ ra alo kore banxina, i xa a rabilin sansandin na alogo muxuna nde nama bira loxona nde, a faxa, fata i ya banxin ti kiin na.

Fe yibasanna fe

⁹ I nama sansi siya firinna si i ya manpa bili nakoni, xa na mi a ra a bogin findima se haramuxin nan na.

¹⁰ I nama xun xidi yegen xidi jingen nun sofanla xunne ma e bode xon i yi xeen bi.

¹¹ I nama domaan nagodo i ma naxan soxoxni yexex xabe garin nun gex futu garin basanxin na.

Gubana

¹² I xa luti denbexine singan i ya gubaan tongon naaninne ra.

Kiti xodexene jaxanla fe yi

¹³ Xa xemena nde jaxanla dɔxɔ, e yi kafu, a feen yi rapaxu xemen ma,

¹⁴ a yi a xili kala folo, a naxa, “N bata jaxanli ito dɔxɔ, koni nxu to kafu, n yi a li, a mi yi Alaa kiraan xon.”

¹⁵ Na na liga, sungutunna fafe nun a nga sereya seen xalima nen taan fonne fema taan so deen na, naxan a yitama a sungutun nasoloxin nan yi a ra.

¹⁶ A fafe ito nan falama, a naxa, “N bata n ma dii temen fi xemeni ito ma, koni a mi rafan a ma sonon.

¹⁷ A bata wulen sa a xun ma, a sungutun nasoloxin mi yi a ra.” Sungutunna soxo muxune xa na futun nasonyaya sereya dugin sa taan fonne yetagi.

¹⁸ Taan fonne na xemen suxuma nen, e yi a fe jaxin saran a ra.

¹⁹ E na a makiti, e xa a yangin, a gbeti gbanan keme so sungutunna fafe yii, bayo a bata Isirayila jaxanla nde xili kala. Na xanbi a lanma nen jaxanla mon xa xete xemen konni. A nema a siimayani, a mi nœ a me na jaxanla ra.

²⁰ Koni, xa jondin nan na feen na, sereya se yo mi na naxan a yitama a bata futun nasonyaya,

²¹ na jaxanla xalima nen a fafe a banxin deen na. Taa yi kaane yi a magolon han a faxa, bayo a bata yagi feen liga, jaxanla mi lan a xa naxan liga Isirayila boxoni. A bata xeme feen kolon a a fafe konni waxatin naxan yi. E xa fe jaxin jan e tagi.

²² Xa e xemen nun jaxanla suxu naxan findixi xeme gbete a jaxanla ra, e saxi, na fe jaxi raba firinne lan nen e xa faxa, jaxanla nun xemena. E xa fe jaxin jan Isirayila boxoni.

²³ Xa xemen naralan sungutunna nde ra taan kui, naxan bata masuxu, e yi kafu,

²⁴ e xa na muxu firinne xali taan so deen na, e yi e magolon han e faxa. Sungutunna faxama nen bayo a mi sonxon natexi taan

kui. Xemen fan faxama nen bayo a bata jaxalan masuxin futun kala. E xa fe jaxin jan e tagi.

²⁵ Koni xa xemen naralan sungutunna ra burunna ra, naxan bata masuxu, a yi fu a ma, na xeme nan gbansan faxama.

²⁶ E nama fefe liga sungutunna ra bayo a mi fe jaxi yo ligaxi a lan a xa faxa naxan ma. Na feen luxi nen alo xemen naxan fu a boden ma alogo a xa a faxa.

²⁷ Amasoto xemen naralanxi sungutunna ra burunna nan na. Hali sungutunna xeme kanni ito sonxon nate, muxu yo mi yi na naxan yi a ratange.

²⁸ Xa xemen naralan sungutunna ra naxan munma masuxu, a yi fu a ma, muxuna nde yi e to na feen xun na,

²⁹ na xemen xa gbeti gbanan tonge suulun so sungutunna fafe yii, a yi sungutunna dɔxɔ a jaxanla ra, bayo a bata a futun kala. A nema a siimayani, a mi nœ a me na jaxanla ra.

23

¹ Xemen nun a fafe a jaxanla nama kafu, alogo a nama a fafe rayagi.

Muxun naxanye mi lan Alaa yamaan malanni

² Muxun naxan teganxi, hanma a bari seen bolonxi, na kanna mi lan a siga Alatalaa yamaan malanni.

³ Naxanye na kafu sariyatareyani, e diin bari, na diin fan mi daxa a siga Alatalaa yamaan malanni han a yixete fudena.

⁴ Amonine nun Moyaba kaane mi sige Alatalaa yamaan malanni hali e yixete fudena.

⁵ A ligama na kiini habadan bayo siyani itoe mi faxi e ralandeni burun nun igen na e yii, e yi kelima Misiran yi waxatin naxan yi. E Beyori a dii Balami saren fi nen e xili ma keli Petori taani Mesopotamiya yamanani alogo a xa e danga.

⁶ Koni Alatala e Ala mi tin a tuli matiye Balami ra. A bata dangan masara barakan na bayo e rafan Alatala e Ala ma.

⁷ E nama e mali boje xunbenla nun herin soxo feen na e siin birin yi.

⁸ E nama Edon kaane rapaxu bayo e ngaxakedenna nan e ra. E nama Misiran kaane rapaxu bayo e waxatina nde ti nen e boxoni.

⁹ E yixete saxanden nœ soe nen Alatalaa yamaan malanni.

Daaxaden sarijanna fe

¹⁰ E na siga e yaxune yengedeni, e yi daaxa yirena nde yi, e lan nen e xa e yete ratanga fe jaxin birin ma.

¹¹ Xa xemena nde e ye naxan mi sarijanxi, igen bata mini a xemeyani koeken na, a xa mini daaxaden fari ma.

¹² Ninbanna ra, a xa a maxa. Sogen na godo waxatin naxan yi a nœ soe nen daaxadeni.

¹³ E xa yirena nde sugandi daaxaden fari ma, na yi findi xandaan na.

¹⁴ Wali sena nde xa lu e goronne ye, alogo e na siga xandani, e xa yinla ge, e yi e makoon naba, e benden naxete a ye ma.

¹⁵ E daaxaden lan nen a xa sarijan, bayo Alatala e Ala masiga tiden na a ra e kantan feen na, a yi e yaxune sa e sagoni. Xa a fe jaxin li daaxadeni, a a makuyama e ra nen.

Konyi sariyana

¹⁶ Xa konyina nde a gi a kanna ma, a yi a yigiya e konni, e nama a xali a kanna fema de!

¹⁷ A lan nen a xa dɔxɔ e dexɔn taani, a na wa lu feni denaxan yi. E nama jaxu a ra.

Yalunyana fe

¹⁸ Isirayila xemena hanma jaxanla nama findi yalunden na.

¹⁹ Yalunde gilen sarena, hanma yalunde xemen sarena, na mi lan a xa so Alatala e Ala banxini e de xui yo rakamali feen na, bayo Alatala e Ala na fe sifan najaxuxi.

Donla nun de xuina

²⁰ E na sena nde doli e ngaxakedenna ma, gbetina, donsena, xa na mi a ra se gbete, e nama tɔnɔ yo sa a fari.

²¹ E nœ tɔnɔn fenje nen xɔjen na, koni e ngaxakedenna tan mi a ra de. E xa na sariyan suxu e bɔxɔni, e denaxan sɔtɔma, alogo Alatala e Ala xa barakan sa e kewanle birin yi.

²² I na de xuiin tongo Alatala i ya Ala xa, i nama i madigan a rakamali feen na, xanamu Alatala i ya Ala a maxɔdinma nen i ma, i yi findi yulubi tongon na.

²³ Xa i mi de xui tongo, yulubi fe mi a ra.

²⁴ Koni xa i de xuiin tongo Alatala i ya Ala xa, i lan nen i xa a rakamali ki faji alo i a jeniige kii naxan yi.

²⁵ I nœ manpa bogina nde be nen i gbeen mi naxan na, i yi a don, han i lugo, koni i nama nde sa i ya goronni.

²⁶ I na so murutu xeen na, i gbee mi naxan na, i nœ tɔnsɔnna ndee bolonje nen i yiin na, koni i nama i ngaxakedenna a murutun xaba woliten na.

24

Futu kalana fe

¹ Xa xemena nde jaxanla dɔxɔ, a fe yi rapaxu a ma, nayi, a e futu kala kedin nan sebema, a a so a yii, a yi a rasiga a konni.

² Jaxanla to bata keli xemen konni, a nœ dɔxe nen xeme gbete xɔn.

³ Xa a fe sa rapaxu na xemen fan ma, a e taxun kedin sebe, a yi a so a yii, a yi a rasiga a konni, hanma xa na xemen sa faxa,

⁴ xeme singen naxan a mexi a ra, na mi lan a yi a tongo sɔnɔn, a findi a jaxanla ra, bayo a bata haramuya a ma. Alatala na fe sifan najaxuxi. E mi lan e xa na yulubi sifan liga bɔxɔni Alatala e Ala denaxan soma e yii e keen na.

Muxu feen sariyana

⁵ Xemen naxan baxi jaxanla dɔxɔdeni, a mi lan a xa so sofayani. Kɔntɔfili gbete yo mi lan a xa lu a ma han jee keden alogo a xa a jaxanla masuxu a naxan dɔxi, a a rasewa.

⁶ E mi lan e xa wuli ngaan nun wuli diin dɔxɔ tolimani, xa na mi a ra wulin diin gbansanna, bayo na findima balotareyaan nan na.

⁷ Xa Isirayila kaana nde a ngaxakedenna suxu nɔɔni, a yi a findi konyin na, hanma a a mati, a lan nen na kanna xa faxa. E fe jaxin janma e tagi na kiini.

⁸ Xa fure jaxin bata mini muxuna nde fatin ma e xa a liga alo Lewi yixeten saraxar-aline a fala e xa kii naxan yi. N na e yamari naxan na, e xa na birin suxu ki faji.

⁹ Alatala e Ala naxan ligaxi Mariyama ra e keli xanbini Misiran yi, e xa e miri na ma.

¹⁰ Xa e ngaxakedenna nde sena nde dɔxɔ e ma tolimani, e nama so a banxini na tolima seen tongodeni.

¹¹ E xa lu tanden ma, na kanna xa mini na tolima seen na.

¹² Xa yiigelitɔɔn na a ra, a yi a gubaan so i yii tolimaan na, i nama a ramara han kɔeen na.

¹³ I xa a raxete a ma sogen godo waxatini, alogo a xa xi a yi, a barikan bira i xa. Na yatema nen tinxinna ra Alatala i ya Ala yee ra yi.

¹⁴ I nama jaxu yiigelitɔ walike tɔrɔxine ra, a na findi i ngaxakeden Isirayila kaan na hanma xɔjen na naxan dɔxi i konni.

¹⁵ I xa a wanla saranna so a yii lɔxɔ yo lɔxɔ benun sogen xa godo, bayo yiigelitɔɔn nan a ra, a xaxili tixi a saranna nan na. Xa a mawuga Alatala xa i ya fe yi, i findima nen yulubi tongon na.

¹⁶ Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra.

¹⁷ I nama kiti kobin sa xɔjen ma hanma kiridina. I nama kaja gilena a gubaan nasuxu tolimaan na.

¹⁸ I nama jinan, a i findi nen konyin na Misiran yi, Alatala i ya Ala nan i xunba. Na feen na a toxi n yamarini ito fixi i ma. I xa a suxu.

¹⁹ I na seen xaba xeen ma, tɔnsɔnna naxanye na lu e xori ma, i nama ne matongo. I xa e lu na xɔjene nun kiridine nun kaja gilene xa. Nanara, Alatala i ya Ala i barakama nen i ya wanle birin yi.

²⁰ I na i ya oliwi binle bogine malan, e bogin naxanye na lu e koε ra, i mi lan i xa xεte ne badeni. I xa e lu na xɔɲεne nun kiridine nun kaɲa gilene xa.

²¹ I na i ya manpa bogine fan ba, e bogin naxanye na lu e ra, i mi lan i xa xεte ne badeni. I xa e lu na xɔɲεne nun kiridine nun kaɲa gilene xa.

²² I nama ɲinan, a i findi nen konyin na Misiran yi. Na feen na a toxi n yamarini ito fixi i ma. I xa a suxu.

25

Bosa rabɔnbɔna

¹ Xa xεmε firin yεnge, e na siga kitisane fema alogo e xa e makiti, kitisane xa yoon fi ɲɔndi kanna ma, wule falana kala tixin yi saran a ra.

² Xa wule falan lanma a xa bɔnbɔ, kitisaan xa a rasa bɔxɔni, e yi a bɔnbɔ a yεε xɔri bosaan ye yaten na a lan a xa naxan sɔto fata sariyan na.

³ Na kui, ε mi lan ε xa dangu bosaan ye tonge naanin na. Xa ε nde sa na fari, ε bata ε ngaxakedenna rayagi.

ɲingena wanla

⁴ I na ɲingen ti malo bodonna ra, i nama a dεen xidi.

Kaɲa gile diitare kanna fe

⁵ Xa ngaxakeden ma xεmε firinne dɔxi yire kedenni, keden yi faxa a mi dii bari, na ɲaxanla mi lan a xa dɔxɔ xεmε gbete xɔn ma denbayaan fari ma. A lan a xa dɔxɔ a xεmena ngaxakedenna nde nan xɔn, a findi a ɲaxanla ra.

⁶ A dii singen naxan barima, na lan a xili sa faxa muxun xun ma, alogo a xinla nama lo ayi Isirayila bɔxɔni.

⁷ Xa xεmen tondi a ngaxakedenna a ɲaxanla daxe, kaɲa gilen xa siga taan so dεen na taan fonne denaxan yi, a a yεba e xa, a naxa, “N ma xεmena ngaxakedenna mi tinxi n ma fe ma. A bata tondi dii fideni a ngaxakedenna ma Isirayila bɔnsɔnne ye, naxan lan a xili sa a xun ma.”

⁸ Taan fonne xεmen xilima nen, e yi a maxɔdin. Xa a tondi a ngaxakedenna a ɲaxanla daxe,

⁹ kaɲa gilena a masoma nen a ra taan fonne yεε xɔri, a sankidin ba a xεmena ngaxakedenna sanni, a yi a de igen puru a yetagi. A yi a fala, a naxa, “Ito nan ligama xεmen na naxan tondima mayixeten fideni a ngaxakedenna ma.”

¹⁰ Nayi, na xεmena a denbayaan xili bama Isirayila yi ikiini, “Sankidi ba denbayana.”

Naxan mi daxa yengeni

¹¹ Xa xεmε firin yεngema, na nde keden ma ɲaxanla yi siga a xεmen badeni boden yii, xa a boden xεmεya yiren suxu,

¹² ε nama kininkinin na ɲaxanla ma. E xa a yiin bolon a ra.

Tinxinna yulayani

¹³ E nama kilo firin xali ε sagbaan kui naxan mi kamalixi, keden binya, boden yelefɔ.

¹⁴ E nama liga se firin fan lu ε konni naxan mi kamalixi, keden xungbo, boden xurun.

¹⁵ Kilo kamalixin nun liga se kamalixin nan lan a xa lu ε yii. Nayi, ε siimaya xunkuyen sɔtoma nen bɔxɔni Alatala ε Ala denaxan soma ε yii.

¹⁶ Naxan yo na na liga, a mayifuun ti, na muxu sifan mi rafan Alatala ε Ala ma.

Amalekine yaxuya fena

¹⁷ E nama ɲinan Amalekine naxan liga ε ra ε to yi keli Misiran yi.

¹⁸ E mini nen ε ma kiraan xɔn, e yi xanbiralune yεε rasa. Na waxatini, ε yi xadanxi han! Ala yεε ragaxu yo mi yi e yi.

¹⁹ Iki, Alatala ε Ala na ε rasabati ε rabilinna yaxune yεε xɔri na bɔxɔni a denaxan soma ε yii, ε xa Amalekine raxɔri han e xinla yi tunun dunuɲa yi. E nama ɲinan na xɔn!

26

Bogi se singene nun yaganna fe

¹ E na so bɔxɔni Alatala ε Ala naxan fima ε ma e keen na, a yi findi ε gbeen na, ε na dɔxɔ menni waxatin naxan yi,

² ε birin nde bama nen ε bɔxɔn bogi se singene ra, na bɔxɔni Alatala ε Ala denaxan fima ε ma. E xa a sa deben kui, ε yi a xali na yireni Alatala ε Ala denaxan sugandima a xinla matɔxɔn denaxan yi.

³ E sigan saraxaraline nan fema naxanye walima na waxatini. E yi a fala e xa, ε naxa, “N na a falama to Alatala en ma Ala xa, a n bata so na bɔxɔni, a a kɔlɔ naxan ma fe ra a a soma en benbane yii.”

⁴ Saraxaraliin deben nasuxuma nen ε yii, a a dɔxɔ Alatala ε Alaa saraxa ganden yetagi.

⁵ E falani ito nan tima Alatala ε Ala xa, ε naxa, “N benban findixi Arami kaan nan na, sigatiina. A siga nen Misiran yi, e nun a muxune. E yi dɔxɔ na. E yi findi siya gbee senbemaan na, muxu wuyaxi.

⁶ Koni Misiran kaane nxu ɲaxankata nen, e nxu tɔrɔ, e konyiya xɔdεxen sa nxu ma.

⁷ Nxu yi Alatala maxandi, nxu benbane Ala. A yi nxɔ maxandi xuiin name, a mon yi nxɔ mantɔrone to, e yi fe ɲaxine nun fe xɔdεxen naxanye dɔxɔma nxu ra.

⁸ Alatala yi nxu ramini a senben nun nɔɔn nun fe magaxuxine nun taxamasenne nun kabanakone ra Misiran yi.

⁹ A yi fa nxu ra han be, a yi bɔxɔni ito so nxu yii, nɔɔn nun kumin gbo denaxan yi.

¹⁰ Na nan a toxi, iki, Alatala, n faxi bɔxɔn bogi se singeni itoe ra i tan fema, i naxanye fixi n ma.”

Ɛ deben dɔxɔma nɛn Alatala ɛ Ala yetagi, ɛ yi ɛ xinbi sin a xa.

¹¹ Ɛ tan nun Lewine nun xɔɛn naxanye ɛ tagi, ɛ birin yi sewa ɛ bode xɔn ma se fajine fe ra Alatala ɛ Ala naxan fixi ɛ ma e nun ɛ denbayana.

¹² Nɛɛ saxandene findixi yagan jɛɛne nan na. Ɛ na yelin yaganna malanjɛ, ɛ xa a so Lewine nun xɔɛne nun kiridine nun kaja gilene nan yii naxanye ɛ taane yi. Ne fan yi e dege, e yi lugo.

¹³ Na waxatini, ɛ falani ito nan tima Alatala ɛ Ala xa, ɛ naxa, “Naxan findixi i gbeen na, n bata a birin namini n konni. N bata a so Lewine nun xɔɛne nun kiridine nun kaja gilene yii alo i a yamarixi kii naxan yi. N mi i ya yamari yo matandixi hanma n jinan a xɔn.

¹⁴ Hali sayaan to son ma n mi i ya yaganna siyadin don, hanma n yi a xunnakala fe haramuxini, hanma n yi barinne ki nde ra. N bata i xuiin suxu, Alatala n ma Ala. I naxan yamarixi n ma, n bata na birin liga.

¹⁵ I xa i miri nxu ma ariyanna yi, i dɔxɔde saripjanxini. I yi Isirayila baraka, i ya yamana e nun i bɔxɔn naxan fixi nxu ma, i i kɔlo naxan ma fe ra nxu benbane xa, nɔnɔn nun kumin gbo denaxan yi.”

Fala rapanna sariyana fe yi

¹⁶ Alatala ɛ Ala bata ɛ yamari to, a ɛ xa a tɔnne nun a sariyane suxu ki fajil! Ɛ xa ɛ jɔxɔ lu e xɔn ma ɛ bɔɛn birin na e nun ɛ niin birin yi.

¹⁷ Ɛ bata ɛ de ti Alatala xa to, a a tan nan ɛ Ala ra, a ɛ birama nɛn a kirane fɔxɔ ra, a ɛ a tɔnne nun a yamarine nun a sariyane suxuma nɛn.

¹⁸ Alatala fan bata a de ti, a ɛ tan findima a gbee yamaan na, alo a a falaxi ɛ xa kii naxan yi. Ɛ xa a yamarine suxu,

¹⁹ alogo a xa ɛ rafisa a siya daxine birin xa. Ɛ nɔɔn nun ɛ xinla nun ɛ senben danguma nɛn e birin na. Ɛ mɔn yi findi yama rasaripjanxin na Alatala ɛ Ala xa, alo a a fala kii naxan yi.

27

Duban nun dangana fe

¹ Nabi Musa yi yamarini ito fi Isirayila kaane ma fonne yɛɛ xɔri, a naxa, “Ɛ xa yamarini itoe birin suxu n naxanye fiin to.

² Ɛ nɛma Yuruden baan gidin waxatin naxan yi, siga na bɔxɔni Alatala ɛ Ala naxan soxi ɛ yii, ɛ xa gɛmɛ gbeene ti, ɛ e mafixa.

³ Ɛ yi sariya falani itoe birin seɓe ma, ɛ na gidi waxatin naxan yi, ɛ so na bɔxɔni Alatala ɛ Ala naxan soma ɛ yii, nɔnɔn nun kumin gbo denaxan yi alo Alatala ɛ benbane Ala a fala ɛ xa kii naxan yi.

⁴ Ɛ na yelin Yuruden baan gide, ɛ xa gɛmɛni itoe ti Ebali geyaan fari, ɛ yi e mafixa, alo n na yamarima ɛ ma kii naxan yi to.

⁵ Ɛ xa gɛmɛne malan Alatala ɛ Ala xa saraxa ganden na mɛnni, wure walise mi dinxi gɛmɛn naxanye ra.

⁶ Ɛ gɛmɛne nan matongoma, ɛ yi Alatala ɛ Alaa saraxa ganden nafala. Ɛ yi saraxa gan daxine ba Alatala ɛ Ala xa na fari.

⁷ Ɛ mɔn xa bɔɛn xunbeli saraxane fan ba mɛnni, ɛ e don, ɛ sewa Alatala ɛ Ala yetagi.

⁸ Ɛ gɛmɛn naxanye tixi, ɛ xa Alaa sariya falane seɓe ne ma, ɛ yi e kɛrɛnden ki fajil.”

⁹ Musa nun saraxaraline, Lewine mɔn yi falan ti yamaan xa, e naxa, “Isirayila yamana, ɛ sabari. Ɛ yi ɛ tuli mati. Ɛ bata findi Alatala ɛ Alaa yamaan na to.

¹⁰ Ɛ xa Alatala ɛ Alaa falan name. Ɛ xa a yamarine nun a tɔnne suxu, n naxanye yamarima ɛ ma to.”

¹¹ Na lɔxɔ kedenni, Musa mɔn yi yamarini ito so yamaan yii, a naxa,

¹² “Ɛ na Yuruden baan gidil waxatin naxan yi, bɔnsɔnni itoe xa ti Garisimi geyaan fari, e duba yamaan xa: Simeyɔn nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Yusufu e nun Bunyamin.

¹³ Bɔnsɔnni itoe xa ti Ebali geyaan nan fari, e dangan ti: Rubɛn nun Gadi nun Aseri nun Sabulon nun Dan e nun Nafatali.

¹⁴ Lewine falan tima nɛn Isirayila birin xa e xui yitexin na.”

¹⁵ E naxa, “Ala xa na kanna danga naxan na suxuren nafala, hanma se gbɛɛ rafalaxi wure raxulunxin na, a yi a batu wundoni. Na se sifan najaxu Alatala ma.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁶ “Ala xa na kanna danga naxan na a fafe nun a nga rayagi.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁷ “Ala xa na kanna danga naxan na a bɔdena bɔxɔn danne taxamasenne masiga.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁸ “Ala xa na kanna danga naxan na danxutɔn ti kira jaxin xɔn.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁹ “Ala xa na kanna danga naxan na kiti jaxin sa xɔɛn ma hanma kiridina hanma kaja gilena.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁰ “Ala xa na kanna danga naxan nun a fafe a jaxanla kafuma, bayo a bata a fafe rayagi.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²¹ “Ala xa na kanna danga naxan na yɛnɛyaan liga suben xɔn.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²² “Ala xa na kanna danga naxan nun a magilen kafuma, a fafe a dii tɛmɛna, hanma a nga a dii tɛmɛna.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²³ “Ala xa na kanna danga naxan nun a bitan naxanla kafuma.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁴ “Ala xa na kanna danga naxan na a boden faxa wundoni.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁵ “Ala xa na kanna danga naxan na dimi yi seene rasuxu tɔɲɛɛden faxa feen na.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁶ “Naxan mi sariya falani itoe suxuma a yi e liga, Ala xa na kanna danga.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

28

Dubane fe

Saraxaraline 26.3-13 nun Sariyane 7.12-

24

¹ Xa ε Alatala ε Ala xuiin suxu ki faji, ε yi yamarini itoe suxu n naxanye soxi ε yii to, nayi Alatala ε rafisama nɛn bɔxɔn siyane birin xa.

² E baraka feni itoe nan sɔtɔma, xa ε Alatala ε Ala xuiin suxu:

³ A barakan sama nɛn ε fe yi taan kui e nun xɛɛne ma.

⁴ A barakan sa ε dii barin nun ε bɔxɔn bogi seene nun ε xuruse kurune nun jingene nun yɛxɛne yi.

⁵ A yi barakan sa ε donse sagane nun ε donse rafaladene yi.

⁶ A yi ε baraka ε somatɔɔn nun ε mini-matɔɔn na.

⁷ E yaxune na keli ε yɛngɛdeni, Alatala e kedima nɛn ε yɛε ra. Xa e so kira keden nan xɔn, e e gima nɛn ε yɛε ra kira solofere xɔn.

⁸ Alatala ε Ala barakan sama nɛn ε gbengbene yi, e nun ε wanle birin yi. A barakan sama ε fe yi na bɔxɔni a dɛnaxan fima ε ma.

⁹ Xa ε Alatala ε Ala yamarine suxu, ε mɔn yi bira a kirane fɔxɔ ra, a ε findima a yamaan na nɛn alo a a kɔlɔ ε xa kii naxan yi.

¹⁰ Bɔxɔn siyane birin a kolonma nɛn nayi, a Alatala xinla bata fala ε xun ma, e gaxu ε yɛε ra.

¹¹ Alatala ε herisigen fari sama nɛn na bɔxɔni a a kɔlɔ ε benbane xa naxan ma fe ra a a soma ε yii. E dii wuyaxi barima nɛn, ε xuruseene dii wuyaxi xalima nɛn, a mɔn yi barikan sa ε bɔxɔn bogi seene yi.

¹² Alatala koren nabima nɛn ε xa, a igen namaraxi dɛnaxan yi, alogo a xa tulen nafa ε bɔxɔne ma a waxatini, a ε wanle birin nasɔnɔya. Siya wuyaxine fama ε dolideni nɛn, koni ε tan mi donla tongoma.

¹³ Alatala ε tima nɛn yɛɛn na. E mi luye dɔnxɛn na mume! Xa ε Alatala ε Ala yamarine suxu, n naxanye falama ε xa to, a ε yitema nɛn bonne xa, ε mi luyɛ e bun mume!

¹⁴ E nama yamarini itoe bepin n naxanye falaxi ε xa, ε siga yiifanna ma hanma

kɔmenna ma, ε yi bira ala gbetene fɔxɔ ra, ε yi e batu.

Dangane fe

Saraxaraline 26.14-46

¹⁵ Xa ε tondi Alatala ε Ala xuiin suxɛ, xa ε tondi a yamarine nun a tɔnne suxɛ, n naxanye falama ε xa to, nayi dangani itoe nan fama ε ma, e yi ε suxu.

¹⁶ Ala ε dangama nɛn taani e nun xɛɛne ma.

¹⁷ A dangan sama nɛn ε donse sagane nun ε donse rafaladene yi.

¹⁸ A dangan sa ε dii barin nun ε bɔxɔn bogi seene nun ε xuruse kurune nun jingene nun yɛxɛne yi.

¹⁹ A yi ε danga ε somatɔɔn nun ε mini-matɔɔn na.

²⁰ Alatala dangan nun mayifuun nun fe magaxuxin nafama ε ma nɛn ε wanle birin yi han ε sa halagi, bayo ε bata fe naxin liga, ε to xɛɛtɛ a fɔxɔ ra.

²¹ Alatala fitina furen nadinma ε ma nɛn han ε birin yi jan na bɔxɔni ε sigama dɛnaxan masɔtɔdeni.

²² Alatala ε doyenma nɛn furen na, e nun fati mawolonna nun fati makusinna. A fama nɛn kuye wolonna ra, e nun furuna, sansine funduma nɛn hanma e kun. Feni itoe ε tɔrɔma nɛn han ε halagi.

²³ Kuyen xarama nɛn, bɔxɔn fan yi xɔdɔxɔ ayi alo wurena.

²⁴ Alatala yi ε tulen masara gbangbanna ra keli kore, godo xɛɛne ma, han ε birin yi halagi.

²⁵ Alatala a ligama nɛn, ε yi halagi ε yaxune yɛtagi. Xa ε siga e yɛngɛdeni kira keden nan xɔn, ε gima nɛn ε yɛε ra kira solofere xɔn. Dunuɲa muxune birin kabɛma nɛn ε kalana fe ra.

²⁶ Xoline nun burunna subene ε binbine donma nɛn. Muxu yo mi e kedi.

²⁷ Alatala ε tɔrɔma nɛn setene ra alo a naxan liga Misiran kaane ra. A ε tɔrɔ bontenbandunna nun gasine ra, e nun maxɛnxɛnna naxan mi danma.

²⁸ Alatala ε findima nɛn danxutɔne ra, a faan naso ε yi, ε yi findi fatɔne ra.

²⁹ Yanyin na ε sigati kiin yi ε yifu alo danxutɔne. E wali yo mi lanɲɛ. E lu tɔrɛ, e yi ε yii geli. Muxu yo mi nɔɛ ε bɛ e yii.

³⁰ E na naxalandin masuxu, xɛmɛ gbɛtɛ fuma a ma nɛn. E na banxin ti, e mi sɔɛ a kui. E na manpa binle si, ε mi nɔɛ e bogine donɲɛ.

³¹ E jingene kɔɛ raxabama nɛn ε yɛε xɔri, ε mi e suben donɲɛ. E ε sofanelɛ bama nɛn ε yii, ε mi a masɔtɛ. E yɛxɛne soma nɛn ε yaxune yii, muxu yo mi ε maliyɛ.

³² E dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne soma nɛn siya gbɛten yii alo konyine ε yɛε xɔri. E

xadanma nen e yee ra kira yitodeni, koni fere yo mi luye e xa, e yi e mali.

³³ Xorjene baloma e sansine nan na. E wanla naxan birin kema, a tonon findima e gbeen nan na. E e rayarabima nen, e yi e naxankata e siin birin yi.

³⁴ E na feni itoe birin to, e luma nen alo fatone.

³⁵ Alatala sete naxine ratema nen e sanne nun e xinbine ma naxan mi yalanje. E yi din e fatin birin na, keli e xunna ma han e sanne.

³⁶ Alatala e nun e mangan kedima nen, e na naxan dexo e xun na, siga boxoni e tan nun e benbane mi naxan kolon. Menni e ala xorjene batuma nen naxanye rafalaxi wudin na, hanma gemena.

³⁷ Alatala e xalima siyaan naxanye konni, ne kabema nen e fe ma, e yi e magele, e yi e rayelefu.

³⁸ E sansi gbege wolima nen e xene ma, koni e ndedi nan tun xabama, bayo tuguminne dinma nen a birin na.

³⁹ E manpa binle sima nen, e yi e masuxu ki faji, koni e mi e igen minje, e mi e bogine malanje bayo kunle soma e yi nen.

⁴⁰ Oliwi binle luma nen boxon birin yi, koni e mi e turen soma e ma, bayo oliwi bogine yolonma nen.

⁴¹ E diine barima nen, koni e mi luye e yii, bayo e yaxune e xalima nen.

⁴² E wudine nun boxon bogi seene findima tuguminne nan gbee ra.

⁴³ Xorjen naxanye dxi e ye, ne fe matema nen e xa pon! Koni e tan ma fe magodoma nen han!

⁴⁴ E sigama nen e dolideni, koni e tan mi fe e dolo mume! Ala e tima nen yeen na. E yi lu donxen na.

⁴⁵ Dangani itoe birin fama nen e foxo ra, e yi e sagatan, e yi e suxu han e birin yi halagi, bayo e bata tondi Alatala e Ala xuiin suxe. E mi a yamarine nun a tonne suxi a naxanye soxi e yii.

⁴⁶ Na findima taxamasenna nun kabanakoon nan na e tan nun e yixetene xa habadan!

⁴⁷ Bayo e mi tin wale Alatala e Ala xa sewan nun jeniye fajini, e yi herini waxatin naxan yi,

⁴⁸ nayi e walima nen e yaxune xa Alatala naxanye rafama e xili ma. Kamen nun min xonla e suxuma nen. E magenla luma nen toroni. E yi wuren xidi e koe xanbi ra e goronna tongo, han e yi halagi.

⁴⁹ Alatala fama nen siyana nde ra, keli yire makuyeni boxon danna ra. A godoma nen e ma alo singbinna. E mi a xuiin mema.

⁵⁰ E findima muxu ye xodekene nan na, naxanye mi xeme fonne binyama, e mon mi kininkininje diine ma.

⁵¹ E e xuruseene nun e boxon bogi seene tongoma nen, e yi halagi. E mi e murutun

hanma manpana hanma turen naluma e yii. E e jinge diine nun yee diine nun siine xalima nen han e yi halagi.

⁵² E e taane birin nabilinma nen yengeni, na boxoni Alatala e Ala denaxan soma e yii. E e yengema nen han e taan yinna naxanye mate, e laxi naxanye ra, ne yi bira.

⁵³ Yengeni ito yi, e yaxune e rakamema nen han e yi e diine don, Alatala e Ala naxanye fixi e ma.

⁵⁴ Hali xeme faji hinantona e tagi, a mi kininkininje a ngaxakedenne ma hanma a paxanla hanma a dii jeniye.

⁵⁵ A mi tinje a diin subeni taxunje e ra, bayo na findixi a balo donxen nan na. E yaxune e rayarabima na kii nin e taan birin yi.

⁵⁶ Hali naxalan faji hinantona e tagi, naxan mi susue a sanna tiye boxon ma, a tan fan mi kininkininje a rafan xemen ma hanma a diina.

⁵⁷ A mi tinje a dii barixin subeni taxunje e ra e nun a diin xunyena, bayo a wama ne don feni wundoni. E yaxune na e rabilin yengeni e fama nen na toro sifan na e konni.

⁵⁸ Xa e mi sariya falani itoe suxu a fajin na naxanye sebexi kitabuni ito kui, xa e mi gaxu Alatala e Ala xili gbee magaxuxin yee ra,

⁵⁹ Alatala fitina furene nun fure naxine dxioma nen e tan nun e yixetene ma naxan magaxu, e mon mi yalanje xulen.

⁶⁰ A fitina furene birin nafama nen e ma, e yi gaxuxi naxanye yee ra Misiran boxoni. Na furene yi e suxu, e yi e no.

⁶¹ Alatala furen sifan birin sanbama e ma nen e nun yihadin birin hali ba naxanye sebexi kitabuni ito kui, han e birin yi halagi.

⁶² E tan naxanye yi wuya dangu sarene ra kore, e yaten xurunma ayi nen bayo e bata Alatala e Ala xuiin matandi.

⁶³ Alatala fe fajin ligaxi e xa kii naxan yi, a e rawuya ayi kii naxan yi, a mon e halagima na kii nin, a yi e faza. A e bama nen na boxoni e fama naxan masotodeni.

⁶⁴ Alatala yi e raxuya ayi siyane birin ye, keli dunuya folon ma han a danna. E ala gbetene batuma nen, naxanye rafalaxi wudin nun gemen na, e tan nun e benbane mi naxanye kolon.

⁶⁵ Na siyane tagi, e mi matabu yo sotoma, e mi yire yo sotoma e dxioma denaxan yi. Alatala e borjene wolonma nen, a e yene raxadan xi xonla ra, a e niine yijaxu e ma.

⁶⁶ E siimayaan findima kontofinle nan na, gaxuna e raxuruxurunma nen koden nun yanyin na. E sikema nen e niin yetena fe ra.

⁶⁷ E na na feene to waxatin naxan yi naxanye ligama, gaxun soma nen e borjeni. Xotonni, e yi a fala, e naxa, "Xajinbanna nan yi a ra nun!" Ninbanna ra, e yi a fala, e naxa, "Xa xotonna nan yi a ra nun!"

⁶⁸ Alatala ε xalima nen kunkine kui Misiran yi, n na a fala denaxan ma, a ε mi menna toma sənən. Menni, xemene nun naxanle, ε katama nen ε xa ε yete mati ε yaxune ma konyine ra, koni muxu yo mi ε sarama.

⁶⁹ Alatala falani itoe nan ti a layirin na a naxan yamari Musa ma, a xa a xidi e nun Isirayila kaane tagi, Moyaba bəxəni, ba layirin na e naxan xidi Horebe गयाan fari.

29

Nabi Musaa kawandi dənəna

¹ Nabi Musa yi Isirayila yamaan birin maxili, a yi a fala e xa, a naxa:

ε yi Misiran yi waxatin naxan yi, ε a to nen Alatala naxan liga Firawona nun a kuntigine nun a yaman birin na.

² ε bata fe xədexene to, e nun taxam-assenne nun kabanakone a naxanye liga e ra,

³ koni han to Alatala munma xaxinla fi ε ma naxan nəe feni itoe kolonje. ε yeene mi a toma, ε tunle fan mi a mema.

⁴ N ti nen ε yeε ra tonbonni jeε tonge naanin. ε domane nun ε sankidine mi kala,

⁵ ε mi burun don, ε mi manpaan min. Alatala na liga nen alogo ε xa a kolon, a a tan nan ε Ala ra.

⁶ ε to so be, Sixən, Xesibən mangana, e nun Ogo, Basan mangana, ne yi fa en yengedeni, koni en yi e nə.

⁷ ε yi e bəxəne tongo, ε e yitaxun Ruben bənsənna nun Gadi bənsənna muxune ra, e nun Manase bənsənna fəxə kedenna.

⁸ Nanara, ε lanma ε xa layiri falani itoe suxu ki fəpi, alogo ε wanle birin xa sənəya.

⁹ Isirayila kaane, ε malanxi to Alatala ε Ala yetagi. ε birin be, ε mangane nun ε yeεratine nun ε fonne nun ε kuntigine,

¹⁰ e nun ε naxanle nun ε diine nun xəjeen naxanye wudin segema e nun naxanye igen bama ε xa.

¹¹ ε be to alogo Alatala ε Ala xa layirin xidi e nun ε tan tagi, a yi a kələ.

¹² A ε tan nan a yamaan na, a a tan nan ε Ala ra, alo a a fala ε xa kii naxan yi, e nun a mən a kələ e benbane Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa kii naxan yi.

¹³ N mi layirini ito xidima ε tan xan gbansan xa marakələn xən,

¹⁴ ε tan naxanye tixi be Alatala en ma Ala yetagi. N na a xidima ε nun ε yixetene nan fan xa naxanye munma bari singen.

¹⁵ ε a kolon en bu Misiran yi kii naxan yi, e nun en mən dangu yamanane ra kii naxan yi kira yi be.

¹⁶ ε bata siyani itoe suxure paxine to: a wudi daxine, a gemen daxine, a gbeti daxine, e nun a xema daxine.

¹⁷ Xeme ba, naxalan ba, bənsən ba, xabila ba, ε sese nama xete Alatala ε Ala fəxə ra, ε siga na siyane alane batudeni. ε a liga ki fəpi alogo suxure batu yo nama lu ε ye alo sansi salen xələna.

¹⁸ Na muxu sifan na kələni ito me, a dubama a yete xa nen a bəjeeni, a naxa, “N bəje xunbenla sətəma nen hali n to kankanxi n kejaan ma.” Na yi yamana feen birin kala.

¹⁹ Alatala mi dije na kanna ma. Alaa xələn nun a kunfa saripanxin kelima nen na kanna xili ma. A dangane birin sa a fari naxanye sebexi kitabuni ito kui. A xinla yi lə ayi dunəya yi.

²⁰ Alatala na kanna luma nen a danna Isirayila yamaan ye alogo yihadin xa a li naxan findixi layirin dangane ra, naxanye sebexi sariya kitabuni ito kui.

²¹ ε yixeten naxanye fama ε xanbi ra, e nun xəjeen naxanye kelima bəxə makuyene yi, ne fitina feene nun fe xədexene toma nen, Alatala naxanye dəxəma ε bəxən na.

²² Dolen nun fəxən luma nen bəxən fari. Sese mi nəe siye, sansi yo mi nəe sole, hali pəxənde keden mi luyε. Yamanan luma nen alo Sodoma nun Gomora nun Adamaha nun Seboyimi, Alatala taan naxanye kala a xələni.

²³ Nayi, siya gbətene maxədinna tima nen, e naxa, “Nanfera Alatala ito rabaxi a bəxən na? A xələxi nanfera na kiini?”

²⁴ E yabima nen, e naxa, “Feni itoe ligaxi nen bayo yamani ito bata Alatala layirin kala, e benbane Ala naxan xidi e xa, a to e ramini Misiran yi.

²⁵ E bata suxurene batu, e yi e xinbi sin e xa, e mi yi naxanye kolon, Ala mi tinxi naxanye ra.

²⁶ Nanara, Alatala naxankatani ito birin dəxi bəxəni ito ra a xələni alo a sebe kitabuni ito kui kii naxan yi.

²⁷ Alatala bata a xələ gbeen dəxə a yamaan na, a yi e ba e bəxəni, a yi e rasiga bəxən gbətēni, e denaxan yi iki.”

²⁸ Alatala en ma Ala nan gbee wundo feene ra. Koni feen naxanye makənənxi en xa, en nun en ma diine nan gbee ne ra habadan! A lan nen en xa sariya falani itoe birin suxu.

30

Alaa layirina

¹ N feen naxanye birin falaxi ε xa, dubane nun dangane, ne birin kamalima nen. Alatala ε Ala na ε raxuya ayi waxatin naxan yi siya gbətene ye, ε mirima nen feni itoe ma.

² ε yi xete Alatala ε Ala ma, ε mən yi a xuiin suxu e bəjeen birin na e nun ε niin birin yi, ε tan nun ε diine alo n na yamarima ε ma kii naxan yi to.

³ Nayi, Alatala ε Ala kininkininma ε ma nen, a ε ba konyiyani, a yi ε malan keli siyane ye a ε raxuya ayi naxanye ye.

⁴ Hali ε kedixin sa dōxi han bōxōn danna ra, Alatala ε Ala ε tongoma nen menni, a mōn yi ε malan.

⁵ Alatala ε Ala mōn ε xalima nen ε benbane bōxōni alogo ε xa na masōto, a yi ε rasabati, a ε rawuya ayi dangu ε benbane ra.

⁶ Alatala ε Ala nan ε nun ε yixetene bōjēne rasarijanma alogo ε xa Alatala ε Ala xanu ε bōjēn ma e nun ε niin birin yi, ε yi siimaya fajin sōto.

⁷ N tan Alatala, ε Ala danga sebexini itoe birin dōxōma nen ε yaxune ra naxanye ε rapaxuxi.

⁸ Nayi, ε mōn birama nen Alatala fōxō ra, ε a yamarine birin suxu n naxanye fima ε ma to.

⁹ Alatala, ε Ala baraka gbeen sama nen ε wanle birin yi. E yi dii wuyaxi sōto, e nun xuruseene nun herisigε gbeena, xa ε Alatala kenēn alogo ε benbane

¹⁰ E yi Alatala ε Ala xuiin suxu, ε yi a yamarine nun tōnne suxu naxanye sebexi sariya kitabuni ito kui, ε yi xetε a ma ε bōjēn birin na e nun ε niin birin yi.

Alaa sariyana

¹¹ N yamarin naxan fima ε ma to, fe xōdεxe mi a ra ε tan xa.

¹² A mi kore, alogo i xa a fala, i naxa, “Nde nōε tε kore, a xa sa fa a ra en xa, a a rali en ma alogo en xa a liga?”

¹³ A mi sa fōxō igen fan kidima, alogo i xa a fala, i naxa, “Nde nōε fōxō igen gidε, a xa sa fa a ra en xa, a yi a rali en ma alogo en xa a liga?”

¹⁴ En-εn-εn, Alaa falana i dεxōn ma, a i dεen kui, a i bōjēni alogo i xa a liga.

Nii rakisin sugandi fena

¹⁵ N bata fa siimayaan nun faxan na to e nun fe fajin nun a jaxina. E a mato ε keden sugandi.

¹⁶ N bata ε yamari to, ε xa Alatala ε Ala xanu, ε xa sigan ti a kirane xōn, ε xa a yamarine nun a tōnne nun a sariyane suxu, alogo ε xa siimaya fajin sōto, ε yi wuya ayi, Alatala ε Ala yi ε baraka na bōxōni ε fama denaxan masōtodeyi.

¹⁷ Koni xa ε xetε a fōxō ra, ε a matandi, ε bira suxure batu feen fōxō ra,

¹⁸ n xa a fala ε xa to, ε halagima nen feu! E mi buma na bōxōni ε denaxan sōtōma Yuruden kidima.

¹⁹ Kore xōnna nun bōxō xōnna nan n serene ra to, fa fala a n bata fa siimayaan nun faxan na e nun duban nun dangana. E xa siimayaan nan sugandi, ε tan nun ε yixetene.

²⁰ E xa Alatala ε Ala xanu, ε yi a xuiin suxu, ε yi lu a fōxō ra. Amasōto Alatala nan ε nii

rakisin na. A siimaya xunkuyen fima ε ma nen na bōxōni, Alatala a kolo naxan ma fe ra, a a soma nen ε benba Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii.

31

Yosuwe findi fena yeeratiin na

¹ Nabi Musa yi a fala Isirayila kaane birin xa,

² a naxa, “N bata jεε keme jεε mōxōjε sōto iki, n mi fa nōε tiyε ε yεε ra. Alatala bata a fala n xa, a n mi Yuruden baan gidima.

³ Alatala ε Ala nan tima ε yεε ra, a mēn kaane birin halagi alogo ε xa ε bōxōne masōto. Yosuwe fan tima nen ε yεε ra, alo Alatala a fala kii naxan yi.

⁴ Alatala siyani itoe halagima nen alo a Sixōn nun Ogo, Amorine mangane halagi kii naxan yi, e nun e yamanane.

⁵ Alatala yi e sa ε sagoni. E xa a liga e ra alo n bata a yamari ε ma kii naxan yi.

⁶ E senbe so, ε wekile! E nama kuisan, ε nama gaxu e yεε ra, bayo ε nun Alatala ε Ala nan sigama. A mi kele i dεxōn mume, a mi ε rabejin jε fefe ma.”

⁷ Nabi Musa yi Yosuwe xili, a yi falan ti a xa Isirayila kaane birin malanxin yεε xōri, a naxa, “I senbe so, i wekile, bayo i tan nan tima Isirayila kaane yεε ra siga na bōxōni Alatala a kolo naxan ma fe ra a a soma ε benbane yii nen. I tan xa e keε bōxōne yitaxun e ra.

⁸ Alatala tima nen i yεε ra, a lu i xōn, a mi kele i dεxōn, a mi i rabejin jε fefe ma. I nama kuisan, i nama gaxu.”

⁹ Musa to sariyani ito sebe, a yi a taxu saraxaraline ra, Lewi yixetēn naxanye Alatalaa Layiri Kankiraan xalima, e nun Isirayila fonne.

¹⁰ Musa yi yamarini ito fi e ma, a naxa, “Nεε solofere yo jεε solofere, yamaan dijama donle ma jεen naxan na, Bubu Kui Sanla waxatini,

¹¹ ε xa sariyani ito xaran ε xui yitexin na Isirayila kaane birin xa, naxanye fama e malandeni Alatala ε Ala yetagi, a yire sugandixini.

¹² E yamaan birin malanma nen menni, xεmene nun jaxanle nun diine e nun xōjēn naxanye dōxi ε taane yi, alogo e xa a mε, e yi fatan Alatala ε Ala binyadeni, e sariyani ito a falane birin suxu ki faji.

¹³ E diin naxanye mi sariyan kolonxi singen, ne fan a mēma nen. E yi fatan Alatala ε Ala binyadeni fanni ε dōxi na bōxōni ε Yuruden baan gidima naxan masōtōdeni.”

¹⁴ Alatala yi a fala Nabi Musa xa, a naxa, “I faxa waxatin bata maso, Yosuwe xili, ε birin yi siga Naralan Bubuni alogo n xa n ma yamarine fi a ma menni.” Nabi Musa nun Yosuwe yi siga Naralan Bubuni.

¹⁵ Alatala yi mini e xa kundani naxan yi tema bubun so deen xun ma.

¹⁶ Alatala yi a fala Nabi Musa xa, a naxa, "I faxamatōon na a ra. I faxesanbini, yamani ito xōjēne suxurene batuma nen na bōxōni e sigama denaxan yi. E e mēma n na nen, e yi layirin kala n naxan xidixi e xa.

¹⁷ Na waxatini, n xōloma nen e ma han n yi n mē e ra. N na n yetagin luxunma nen e ma. Siya gbetene e halagima nen. Tōrō wuyaxi nun fe xōdexene yi so e xun na. E a kolonma nen na waxatini, a tōrōni itoe e lixi nen bayo n tan, e Ala, mi fa e ye sōnōn.

¹⁸ N na n yetagin luxunma nen e ma na waxatini bayo e bata fe naxin liga e suxurene batu.

¹⁹ Iki, i xa betini ito sebe. Musa, i xa a xaran Isirayila kaane xa, e yi lu a be, alogo a xa findi seren na n tan nun Isirayila kaane tagi.

²⁰ N yamani ito xalima nen na bōxōni, nōnōn nun kumin gbo denaxan yi, alo n nan n kōlō e benbane xa kii naxan yi. E na e dege, e lugo han e gbo, e birama nen ala gbetene fōxō ra, e yi e batu, e n ma layirin kala.

²¹ Tōrōne nun fe xōdexene na fa e ma, betini ito findima seren nan na e xili ma. E yixetene mi jinanaye a xōn. N yamani ito kui feene kolon hali benun e xa so na bōxōni n na n kōlō e xa naxan ma fe ra."

²² Na lōxōni, Nabi Musa yi na betin sebe, Ala naxan falaxi. A yi a xaran Isirayila kaane xa.

²³ Ala yi yamarini ito so Nunū a dii Yosuwe yii. A yi a fala a xa, a naxa, "I senbe so, i wekilē! I tan nan Isirayila kaane xalima na bōxōni n na n kōlō e xa naxan ma fe ra. N tan yeteen luma nen i xōn."

²⁴ Nabi Musa yi sariya falani itoe birin sebe Kitabun kui.

²⁵ A to yelin, a yi yamarini ito fi Lewine ma, naxanye Alatalaa Layiri Kankiraan xalima. A yi a fala e xa, a naxa,

²⁶ "E kitabuni ito tongo, Alaa sariyan sebeki naxan kui, e xa a sa Alatala e Alaa Layiri Kankiraan dēxōn ma. A xa lu mēnni seren na Isirayila kaane xili ma,

²⁷ bayo n na kolon a matandi tiine nun yama murutēxin nan e ra. Xa e Alatala matandima n mōn e ye waxatin naxan yi, n na faxesa, e mōn a matandima nen dangu na ra.

²⁸ Iki, e e malan n fēma, e nun e fonne nun e bōnsōnne yēeratine, alogo n xa falani itoe ti e yetagi. Kore xōnna nun bōxō xōnna nan findima serene ra e xili ma.

²⁹ N na a kolon, a n na faxesa, e kala gbeen tima nen, e yi xete kiraan fōxō ra n na e yamarixi naxan na. Waxati famatōne yi, e fe naxin ligama nen Alatala yee ra yi, a yi xōlō e ma e kēwanle fe ra, yihadin yi e li."

³⁰ Nabi Musa yi betini ito birin xaran Isirayila yamaan xa.

32

Nabi Musaa betina

¹ Kore xōnna, i tuli mati n ma falan na. Bōxō xōnna, n fala xuiin name.

² N ma xaranna xa godo yamaan ma alo tule igena.

N ma falan xa lu alo xiila seken na.

³ N na Alatala xinla nan nalima. E xa en ma Ala tantun, a gbo!

⁴ En kantan fanyen nan a ra, a wanle kamalixi.

A kirane birin tinxin.

Nōndina Ala na a ra, naxan mi yifu.

A tan nan tinxin, a fan!

⁵ Koni yamaan bata kala a yee ra yi, a dii mi fa e ra!

Yagina e xa, yama yifuxin naxan mi tinxin.

⁶ Yama daxu xaxilitarena, e lan e xa na fe sifan liga Alatala ra ba?

E Fafe xa mi a tan na, e da mangana,

naxan e findixi a yamaan na?

⁷ E miri lōxō danguxine ma.

E yi e xaxili lu waxati gbetene xōn.

E e fafane maxōdin e nun fonne.

E xa fe danguxine yeba e xa.

⁸ Kore Xōnna Ala to yi bōxōni taxunma siyane ra,

a to yi adamadiine bama e bode ra,

a yi yamanane danne sa

fata Isirayila kaane yaten na.

⁹ Bayo Alatala gbeen findixi a yamaan nan na.

A gbeen nan Yaxuba bōnsōnna ra.

¹⁰ A Isirayila toxi tonbonna nin,

tōrō bōxō xarena.

A yi a ratanga,

a yi a jōxō lu a xōn

alo a yeteen yēena.

¹¹ A luxi alo singbinna

naxan a diine maxaranma tugandeni.

A a gubugubune dōxō e bun

alogo e nama bira,

a yi e yite a gubugubune ra.

¹² Alatala kedenna nan tixi a yamaan yee ra. Ala gbetē yo mi a malixi.

¹³ A yi e rasabati geyane fari.

A yi e balo xēene bogi seene ra.

A yi kumin ba e xa gemene yi

a turen ba fanyen ma.

¹⁴ Ningene nun yēxēene yi nōnōn fi e ma.

Yēxēe dii turaxine nun kōtōne,

e nun kontonna naxanye kelixi Basan yi,

e yi ne suben don.

E yi murutu kēse fapine don,

E yi manpa hagigene min.

¹⁵ Isirayila tinxinxin yi gbo ayi,
a yi tondi,
turen yi gbo a fatini,
a fatin yi fanne ayi,
a yi xete Ala foxo ra,
a da mangana,
a yi a me Ala ra,
a kantan fanyena,
naxan a rakisima.

¹⁶ Isirayila yi Ala raxaxolonje ayi,
e bira ala gbetene foxo ra,
e suxurene ki.

¹⁷ E yi ninanne ki,
Ala mi naxanye ra,
e mi yi naxanye kolon,
e benbane mi yi naxanye kolon.

¹⁸ E bata ninan Ala xon,
naxan e ratanga alo fanyena
naxan e ramini dunu ya yi,
a siimayaan fi e ma.

¹⁹ Alatala to a diine kpanan to,
a yi xolo e ma, a yi a me e ra.

²⁰ A yi a fala, a naxa,
“N xa n yetagi luxun e ma,
n yi a mato feen naxan e lima.
Amasoto yama xaxilitaren nan e ra.
Dii yanfantenne nan e ra.

²¹ E bata n naxaxolonje ayi wule alane xon.

²² E bata n naxolo suxure fufafune fe ra.
N tan fan e raxaxolonma ayi nen muxune
xon

yama fanin mi naxanye ra.
N yi e raxolo siya xaxilitaren xon.

²³ On, n ma xolon bata gbo ayi,
a wolon han a barinne yimaxa laxira yi.
A luma nen alo teen naxan boxon ganma.
A gan han a sa geyane bunne li.”

²⁴ “N fitina feene gboma ayi e ma,
n nan n ma xanle birin wolima nen.

²⁵ N fitina kamen nagodoma e xili ma nen,
n fitina furen nafa e ma,
n burunna sube xajene rafa e ma,
e nun sari xolene.

²⁶ Naxanye tanden ma,
silanfanna nan e diine faxama.
Naxanye banxini,
gaxun yi ne faxa!

²⁷ E birin faxama nen,
xemen nun jaxanla,
dii joren nun fonna.

²⁸ N yi wama nen e birin naxuya feni ayi,
e xinle yi tunun dunu ya yi.

²⁹ Koni n mi tin
yaxune yi n magele.

³⁰ N mi wama a xon
a e xa e miri

³¹ a e tan nan e naxi,
a Alatala funfun mi a ra.

³² Siya xaxilima mi ne ra.
E mi lonnixa.

³³ Xa fe kolonna nan yi e ra nun,
e yi a kolonna nen
e sigan denaxan yi.

³⁴ Yaxu keden noe
Isirayila kaa wuli keden kede di?
Yaxu firin noe muxu wuli fu kede di?
Na mi lige

³⁵ fo Alatala na e sa yaxune sagoni
a tan naxan luxi
alo e kantan fanyena.

³⁶ Yaxune yati a kolon,
a e kantan se mi dangu en kantan fanyen na,
Ala.”

³⁷ “E feene foloxi Sodoma nun Gomora nin.
E luxi nen alo manpa binla
naxan salenne bitinxi boxo jaxini,
a bogi xolene ramini,

³⁸ naxan igen luxi alo sapin xolena.

³⁹ Na feene birin namaraxi n yii wundoni.

⁴⁰ N tan nan gbeenboxo tiin na.
N feene saranma nen e boxone ra,
na muxune yi dagalanje ayi a waxatini.

⁴¹ A gbee mi luxi,
yihadin yi e li,
e yigitige laxon bata maso.”

⁴² Alatalaa yamaan makitima nen,
koni a mon kininkininma e ma nen,
bayo e senbe yo mi fa na.
Muxu yo mi na naxan e maliye.

⁴³ Ala e maxodinma nen, a naxa,
“E alane minen

⁴⁴ naxanye yi e kantanma,
⁴⁵ e yi naxanye kima sube turenin,
naxanye yi e manpaan minma?

⁴⁶ E xa keli e malideni,
e xa e ratanga.

⁴⁷ Iki e xa a kolon,
a n tan keden peen na a ra.
Ala gbete mi na fo n tan.

⁴⁸ N tan nan muxun faxama,
n mon yi a rakeli.
N tan nan muxun maxoloma,
n mon yi a yiyalan.

⁴⁹ Nde gbete noe muxuna nde be n yii?

⁵⁰ Habadan Ala nan n tan na,
n bata n yiini te kore,
n yi n kolo n yeteni:

⁵¹ ⁴¹ N na n ma silanfanna raxanxan,
n yi a suxu n yii,
n nan n gbeen boxoma nen n yaxune ra,
n na e saren fima nen,
naxanye n najaxuxi.

⁵² N na n ma xanle sinma nen wunli,
n ma silanfanna yi suben don.
Yengesone nun muxu suxine
nun gali mangane birin faxama nen.”

⁵³ Siyane, e nun Alaa yamaan xa sewa e bode
xon.

Ala a walikene faxan boxoma nen.
A e gbeen boxoma nen a yaxune ra.

A yi a yamaan nun e yamanan yulubine xafari.

⁴⁴ Musa nun Nunu a dii Yosuwe yi betini ito birin xaran yamaan xa e xuini texin na.

⁴⁵ Musa to yelin falani itoe tideni Isirayila kaane xa,

⁴⁶ a yi a fala e xa, a naxa, “E xa falani itoe birin suxu ken n naxanye ralixi e ma to. E xa e yamari e diine ma alogo e xa sariya falani itoe birin suxu ki fapi.

⁴⁷ Fufafu falan mi itoe ra. E niin nakisi feen yeteen nan e ra. E siimaya xunkuyen sotoma nen e xon, na boxoni e denaxan sotoma Yuruden kidima.”

Nabi Musaa saya fena

⁴⁸ Na boxoni, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁴⁹ “Siga Abarimi boxoni, Nebo geyaan fari, naxan Moyaba yi, Yeriko taan yetagi. I xa Kanan boxon mato menni, n naxan fima Isirayila kaane ma e keen na.

⁵⁰ I na te geyaan fari, i faxama nen. I yi siga i benbane foxo ra laxira yi alo i tada Haruna faha Horo geyaan fari kii naxan yi, a yi siga a benbane foxo ra laxira yi.

⁵¹ Na birin bayo, e mi tinxinya ligaxi Isirayila kaane yetagi Kadesi yi, Meriba igene denaxan yi, Sini tonbonni. E mi n ma sarijanna binyaxi yamaan tagi.

⁵² Nanara, i boxon toma nen wulani, n naxan fima Isirayila kaane ma, koni i tan gbindin mi soe na.”

33

Nabi Musa dubana Isirayila xa

¹ Benun Musa xa faha, Alaa muxuna, a yi duba Isirayila kaane xa, a naxa:

² Alatala fa nen

keli Sinayi geyaan fari alo sogena.

A yi te Seyiri boxoni

Isirayila kaane yi denaxan yi.

A noron yi godo a yamaan ma

keli Paran geyaan fari,

maleka wuli wuyaxi yi biraxi a foxo ra.

³ Ala Isirayila bansonna xanuxi yati!

A a muxu sarijanxine kantanma,

naxanye e xinbi sinma a bun,

e yi a xaranna rame.

⁴ Musa bata sariyan fi en ma, alo nafunla Yaxubaa yamaan xa.

⁵ Ala findi nen Isirayila Mangan na, yamaan yerratine malanni, e nun Isirayila bansonne birin.

⁶ Ala xa siin fi Ruben bansonna ma, Ala xa siimayaan fi Ruben yixetene ma, a yamaan yi wuya ayi.

⁷ Musa falani ito nan ti Yuda bansonna fe yi, a naxa,

“Alatala xa Yuda xuiin name, alogo a xa fa a yamaan ma, Yuda yi a yete xun mayenge. Ala xa a mali a yaxune yengedeni.”

⁸ Musa falani ito nan ti Lewi bansonna fe yi, a naxa,

“Ala, i bata Yurima nun Tumin* so Lewi bansonna yii i sagoon kolon feen na.

I rafan muxune nan e ra,

i naxanye kejaan fese fese Masa yi,

i naxanye makiti Meriba igene fe ra.

⁹ E mi bira e fafe nun e nga sagoon foxo ra,

xanamu e ngaxakedenne

hanma e diine,

koni e bira nen i ya fala gbansanna foxo ra,

e yi i ya layirin kantan.

¹⁰ E tan nan Yaxuba bansonna xaranma

i ya yamarine ma,

e yi Isirayila kaane xaran i ya sariyan ma.

E wusulanna gan,

e saraxa gan daxine ba i ya saraxa ganden fari.

¹¹ Alatala xa e baraka.

Ala xa barakan sa e kewanle birin yi.

Ala xa e yengefane senben jan.

Ala xa e yaxune rabira

alogo e nama fa no kele sonon.”

¹² Musa falani ito nan ti Bunyamin

bansonna fe yi, a naxa,

“Alatala xanuntenne nan ne ra.

E luma nen Ala fema boje xunbenli,

bayo a e ratangama nen waxatin birin,

a mon yi lu e xon.”

¹³ Musa falani ito nan ti Yusufu bansonna

fe yi, a naxa,

“Alatala xa barakan sa e boxoni.

Ala xa xiila ragodo a ma keli kore.

Ala xa tigi igen namini a ma keli boxoni.

¹⁴ Ala xa sogen xa fan e sansine ra,

kike yo kike e bogine yi mo.

¹⁵ Ala xa e xene rasabati

geya boxo fapiine ma.

¹⁶ Ala xa e boxon bogi seene fan.

Ala naxan falan ti fotondini,

a xa hinan Yusufu ra,

a naxan sugandixi mangan na

a ngaxakedenne tagi.

¹⁷ Xunna kenla Yusufu xa.

A senben gbo

alo jingen dii tura singena,

a fenne nan a yengeso seene ra

alo burunna jingena.

A siyane birin noma nen

han boxon danne.

Efirami bansonna wuli fu ganle nan ne ra.

Manase bansonna wuli wuli ganle nan ne ra.”

¹⁸ Musa falani ito nan ti Sabulon bansonna fe yi, a naxa,

* 33:8: 33.8Yurima nun Tumin masensen ti seene fe sebexi Xorayaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

“Sabulon bənsənna, ε sɛwa yulayani.
Isakari bənsənna, ε sɛwa ε bubune kui.

¹⁹ E siyane xilima nən geyaan fari,
ε saraxa tinxinxine ba.
Amasəto ε ε balon sətəma nən fəxo igen na-
funli,

e nun herisigen naxan fəxo igen de.”

²⁰ Musa falani ito nan ti Gadi bənsənna a
fe yi, a naxa,

“Ala xa na kanna baraka
naxan Gadi a bəxon nagboma ayi.

Gadi dəxi mənni alo yatan
naxan suben suxu a a sanna nun a xunni bə.

²¹ Gadi bata dahamu bəxon findi a gbeen na
alo mangan naxan tixi yamaan yεε ra.
A bata Alatala fe ragidixin nakamali,
a mən bata Alaa kitin sa Isirayila ma.”

²² Musa falani ito nan ti Dan bənsənna fe
yi, a naxa,

“Dan luxi nən alo yata sənbeamaan naxan
kelima Basan bəxoni a tugan.”

²³ Musa falani ito nan ti Nafatali bənsənna
fe yi, a naxa,

“Nafatali rafan Ala ma han!

Alatala barakan saxi a fe yi kati!
Ala xa a bəxon nagbo ayi sogegododeni
e nun yiifanna ma.”

²⁴ Musa falani ito nan ti Aseri bənsənna fe
yi, a naxa,

“Ala xa Aseri baraka Yaxuba a diine yε.
A ngaxakedenne xa hinan a ra.

A turen xa gbo ayi
han a yi a sanna maxa a ra.

²⁵ Ala xa ε taan so deen findi wuren nun
sulan na.

Ala xa kendeayaan fi ε ma ε siimayaan birin
yi.”

²⁶ Musa mən yi a fala,
“Isirayilaa Ala maliga yo mi na.

A kelima kore, a fa i mali.

A kundani gidima a nərōni.

²⁷ Habadan Ala nan i yigiyaden na,
a habadan yiine nan nasoxi i bun.

A i yaxune kedima nən i yεε ra,
a naxa, ‘E halagi!’

²⁸ Isirayila dəxəma nən bəpε xunbenli.

Ala Yaxuba bənsənna luma nən a danna,
murutun nun manpa nənən yi gbo a bəxoni,
xiila fan yi sa keli kore.

²⁹ Sɛwana ε xa, Isirayila kaane.

ε maliga yo mi na siyane yε,

Alatala naxan nakisima.

A tan nan ε yε masansan wure lefaan na,
ε mali tiina,

a tan nan findixi ε nɔ ti silanfanna ra.

ε yaxune e mafelenma nən ε yetagi,

ε fan yi e taane kidene kala.”

¹ Nabi Musa yi te Nebo geyaan fari, Moy-
aba mərəmerəni, han Pisiga geyana, naxan
Yeriko taan yetagi. Alatala yi yamanan
yiren birin yita a ra mənni, keli Galadi ma
han sa dəxo Dan yamanan na,

² e nun Nafatali a bəxon birin, e nun Efi-
rami nun Manase a bəxona, e nun Yuda a
bəxona han fəxo igen naxan sogegododeni,

³ e nun Negewi bəxona, e nun Yurudən
mərəmerəna, e nun Yeriko taan lanbanna,
tugu bili taana, han sa dəxo Soyari ra.

⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “I yεen
ti bəxon na n na n kolo naxan ma fe ra
Iburaħima nun Isiyaga nun Yaxuba xa. N
naxa, ‘N bəxoni ito fima ε yixetene ma nən.’
N bata a yita i ra, koni i mi soon na.”

⁵ Musa, Alatalaa walikεen yi faxa mənni,
Moyaba bəxoni, alo Alatala a fala kii naxan
yi.

⁶ Ala yi a maluxun mərəmerəni, Moyaba
bəxoni Beti-Peyori yetagi. Muxu yo mi a
kolon a gaburun deaxan yi han to.

⁷ Nabi Musa faxaxi a jεε kεmε jεε məxoje
nan ma. Koni, a mən yi seen toma a fajin
na, a sənben fan mi yi janxi.

⁸ Isirayila kaane yi Musa wuga Moyaba
mərəmerəni xii tonge saxan han e yi yelin a
jan feen lige.

⁹ Nunu a dii Yosuwe yi lugoxi fe kolonna
niin na bayo Musa bata yi a yiin sa a ma.
Isirayila kaane yi a xuiin suxu, e mən yi
Musa yamarine suxu Alatala naxanye fixi a
ma.

¹⁰ Nabi gbete yo munma mini Isirayila
yamanani naxan maliga Nabi Musa ra. A yi
falan tima Alatala xa yεε nun yεε.

¹¹ Alatala a xεxi Misiran yamanani taxa-
masenne nun kabanakone nan ligadeyi Fi-
rawona nun a kuntigine nun a yamanan
birin yεε xəri.

¹² Nabi Musa walixi sənbe magaxuxin nin
Isirayila kaane birin yεε xəri.

Yosuwe Yosuwe a Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito naxan xili Yosuwe, a Kanan yamanan yenge feen nan yebama en xa e nun Isirayila kaane dɔxɔ Kanan yamanani kii naxan yi Yosuwe a mangayaan waxatini. Yosuwe nan dɔxɔ mangayani Musa funfuni. A fe dɔxɔde saxan nan yebama en xa.

- Kanan yamanan yenge fena (keli Yosuwe 1 ma han 12)

- Yamanani taxun fena (keli Yosuwe 13 ma han 21)

- E nun Yosuwe a siimayaan danna (keli Yosuwe 22 ma han 23).

Ala layirin naxan tongo Isirayila benbane xa Kanan bɔxɔn so feen na e yii, a mɔn naxan ma fe fala Musa xa, na rakamalixi taruxuni ito kui, a yi bɔxɔn so Isirayila yamaan yii. Kanan yamanan yenge feen taruxun tiden gbo alo Isirayila mini fena Misiran yi. Taruxuni ito fan a yitaxi a Ala barakan sama a yamana fe yi nɛn, a nɔɔn nun xunna kenla fi e ma.

Kanan yamanan tongo feen nun a yitaxun feen nan toma taruxuni ito yi. Kitabun yireni ito Ala tinxinyaan nan yitama bayo Alaa tuli saan nakamalima nɛn. Ala to tinxin, a yamaan fan lan e xa e sɔbɛ so a fe ma. Ala a fala nɛn Isirayila kaane xa a e xa Kanan kaane birin faxa alogo Kanan kaane nama e ti suxure batun ma. Nanara, Yosuwe mɔn yi sariya layirina fe rabira yamaan ma, e yi dɛ xuiin tongo kɛnɛnni, a yi e rawɛkilɛ alogo e nama bira tantanni. Taruxun najanxi na nan ma a sora mɔxɔjɛn nun naanindeni. Yamaan yi bira Ala fɔxɔ ra.

Na kiini, Isirayila kaane taruxu xunkuyen yi fɔlɔ e bɔxɔni. A yi findi maxɔdinna ra yeyɛ, xa Ala tinjɛ na bɔxɔn mɔn yi lu e yii. Fɔ e keden kedenna birin xa lu Ala fɔxɔ ra, bɔxɔn yi lu bɔjɛ xunbenli.

Yosuwe yi findi yamaan yɛɛratiin na

¹ Alatalaa walikɛɛn Musa faxa xanbini, Alatala yi a fala Nunu a dii Yosuwe xa, Musa mali muxuna, a naxa,

² “N ma walikɛɛn Musa bata faxa. Iki, keli, i Yurudɛn baani gidi, i tan nun yamani ito birin. E siga na bɔxɔni n dɛnaxan soma Isirayila kaane yii.

³ E na e sanna ti dɛnaxan birin yi, n mɛnna soma nɛn e yii, alo n na a fala Musa xa kii naxan yi.

⁴ E bɔxɔn danne fɔlɔma tonbon yiren nin, sa dɔxɔ Liban geyane ra, siga Efirati baa belebelen ma, na bunna nɛɛn, Xitine bɔxɔn birin sa dɔxɔ Fɔxɔ Ige Gbeen na naxan sogegododen binni.

⁵ Muxu yo mi nɔɛ i yɛɛ ratiyɛ i ya siimayani. N luma nɛn i xɔn alo n yi Musa xɔn kii naxan yi. N mi i rabɛpinjɛ, n mi n mɛ i ra.

⁶ I wɛkilɛ, i sɛnbɛ so! Amasɔtɔ n na n kɔlɔxi yamanan naxan so fe ra e benbane yii, na findima yamani ito kɛɛn na i tan nan baraka yi.

⁷ I wɛkilɛ, i sɛnbɛ so han! I yengi dɔxɔ sariyani ito birin xɔn ma. N ma walikɛɛn Musa sariyan naxan birin yamarixi i ma, i xa ne suxu. I nama a fata a ma yiifanna ma, hanma kɔmɛnna ma alogo i xa nɔɔn sɔtɔ i na siga dɛdɛ.

⁸ Sariya kitabuni ito fala xuiin nama ba i dɛ. I yengi dɔxɔ a xɔn ma kɔɛɛn nun yanyina alogo i xa a birin suxu. Naxan birin sɛbɛxi a kui, i xa na liga, alogo i ya feen birin xa sɔnɔya, i nɔɔn sɔtɔ.

⁹ I nama jinan n ma yamarin xɔn: I wɛkilɛ, i sɛnbɛ so! I nama kuisan, i nama gaxu, bayo i na siga dɛdɛ, Alatala i ya Ala luma i xɔn nɛn.”

¹⁰ Yosuwe yi yamarini ito so yamaan xunne yii, a naxa,

¹¹ “E daaxaden birin yisiga, e sa yamarini ito rali yamaan ma, e naxa, ‘E fandane yitɔn bayo xii saxan na dangu e Yurudɛn baani gidima nɛn alogo e xa na bɔxɔn masɔtɔ Alatala e Ala dɛnaxan soma e yii.’”

¹² Yosuwe yi a fala Rubɛn bɔnsɔnna muxune nun Gadi bɔnsɔnna muxune nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna xa, a naxa,

¹³ “Alatalaa walikɛɛn Musa yamarin naxan so e yii, na fe xa rabira e ma, a to a fala, a naxa, ‘Alatala, e Ala bata matabun fi e ma. A bata bɔxɔni ito so e yii.’

¹⁴ E jaxanle nun e diine nun e xuruseene luma nɛn na bɔxɔni Musa dɛnaxan soxi e yii Yurudɛn baani kidi ma. Koni e tan sofane tima nɛn e ngaxakedenne yɛɛ ra e nun e yenge so seene, e yi e mali yenge sodeni

¹⁵ han Alatala yi matabun fi e ngaxakedenne fan ma alo e tan, han e fan bɔxɔn masɔtɔ waxatin naxan yi Alatala dɛnaxan soma e yii, e Ala. Na xanbi ra, e mɔn yi xɛtɛ e bɔxɔni dɛnaxan findixi e konna ra Alatalaa walikɛɛn Musa naxan soxi e yii Yurudɛn kidi ma, sogeteden binni.”

¹⁶ E yi Yosuwe yabi, e naxa, “I nxu yamarixi feen naxan birin na, nxu a birin ligama nɛn. I na nxu xɛ dɛdɛ yi, nxu sigɛ.

¹⁷ Nxu i xuiin suxuma nɛn feen birin yi alo nxu Musa xuiin suxu kii naxan yi. Alatala i ya Ala xa lu i xɔn alo a lu Musa xɔn kii naxan yi.

¹⁸ Muxu yo murutɛ i xuiin ma, a mi i ya falan suxu, i feen naxan birin yamarima, na kanna faxama nɛn. I tan xa i wɛkilɛ tun, i yi i sɛnbɛ so!”

2

Xɛra firinne fe Yeriko taani

¹ Nunu a dii Yosuwe yi xera firin nasiga keli Sitimi siga Yeriko taani, a e xa sa taan nakarəsi wundoni. A yi a fala e xa, a naxa, “E siga Yeriko taan nun a rabilinna matodeni.” E yi siga, e sa so yalunde naxanla nde konni naxan yi xili Raxabi. E yi yigiyi na.

² Muxune yi sa a fala Yeriko taan mangan xa, e naxa, “I bata a to, Isirayila kaana ndee bata fa kɛɛn na bɔxɔni ito rakarəsideni.”

³ Nayi, Yeriko taan mangan yi xeraan nasiga a faladeni Raxabi xa, a naxa, “Xɛmɛn naxanye soxi i konni, ne ramini, bayo e faxi yamanan birin nan nakarəsideyi.”

⁴ Koni naxanla bata yi na xɛmɛ firinne luxun. A fa a fala mangana xerane xa, a naxa, “Nɔndin nan a ra, na xɛmɛne fa nɛn n konni, koni n mi yi e keliden kolon.

⁵ E siga nɛn jinbanna ra, taan so dɛɛn balan waxatini. E sigaxi dɛdɛ, n mi a kolon. E e sagatan xulen, e e suxuma nɛn.”

⁶ Raxabi bata yi sa e luxun gɛsɛ bili xarene bun kore banxin xuntagi.

⁷ Sagatan tiine yi siga e fɔxɔ ra Yurudɛn baan kiraan xɔn han baan gidideni. Sagatan tiine mini nɛn tun, e yi taan so dɛɛn balan.

⁸ Benun xerane xa sa e sa, Raxabi yi te banxin fari e fɛma.

⁹ A yi a fala e xa, a naxa, “N na a kolon a Alatala bata nxɔ bɔxɔn so e yii. E yɛɛragaxu gbeen bata nxu suxu! Yamanan muxune birin bata yilanyilan e yɛɛ ra,

¹⁰ bayo nxu bata a mɛ a Alatala Gbala Baani xara nɛn e yɛɛ ra, e yi minima Misiran yi waxatin naxan yi. Nxu mɔn bata a mɛ e feen naxan liga Amorine manga firinne ra, naxanye yi Yurudɛn kidi ma, Sixɔn nun Ogo. E yi e raxari.

¹¹ Nxu to na feen mɛ, nxu bɔɲɛn yi kala. Li-maniyaan yi ba birin yii e fe ra, bayo Alatala e Ala nan Ala ra kore xɔnna ma dɛnaxan yite, e nun bɔxɔ xɔnna ma dɛnaxan yigodo.

¹² Iki, e e kɔlɔ n xa Alatala yi fa fala a e n ma dɛnbayani suxuma nɛn hinanni alo n na e yisuxi kii naxan yi. E taxamasenna so n yii naxan mi kale

¹³ alogo e xa n fafe nun n nga nun n xunyɛne nun n tadane lu e nii ra e nun e muxune birin, e yi nxu ratanga faxan ma.”

¹⁴ Na xɛmɛ firinne yi a fala Raxabi xa, e naxa, “Nxu bata nxu kɔlɔ nxu niini i xa, koni i nama feni ito fala muxɛ xa de! Alatala na bɔxɔni ito so nxu yii waxatin naxan yi, nxu fan e yisuxuma nɛn hinanna nun lan-yani.”

¹⁵ Raxabi yi na xɛmɛ firinne ragodo lutin ma banxin foye soden na, bayo a banxin foye soden yi minixi taan nabilinna yinna fari ma.

¹⁶ Raxabi yi a fala e xa, a naxa, “E siga geyaan binni, e sa e luxun mɛnni han xii saxan han e sagatan muxune yi xɛtɛ, xanamɛ e e toma nɛn. Na xanbi ra, e yi e kiraan suxu.”

¹⁷ Na xɛmɛne yi a fala Raxabi xa, e naxa, “I nxu rakɔlɔxi naxan na, nxu fan bata tin na ma.

¹⁸ Koni, nxu na so e yamanani, fɔ i xa luti gbeeli ito xidi banxin foye soden na, i nxu raminixi dɛnaxan na. E nun mɔn, fɔ i xa i ya dɛnbayaan malan i fɛma i ya banxin kui, i fafe nun i nga nun i tadane nun i xunyɛne.

¹⁹ Xa naxan mini i ya banxin kui, a faxa feen goronna luma a tan nan xun ma, na mi nxu tan ma. Koni xa nxɔ muxuna nde a yiin din i ya muxuna nde ra i fɛma banxin kui, xa na kanna faxa, na goronna nxu tan nan xun ma.

²⁰ Koni xa i nxɔ fe fala muxuna nde xa, nayi, i nxu rakɔlɔxi feen naxan na, nxu mi na ligan de!”

²¹ Raxabi yi a fala, a naxa, “Ala xa e falan nakamali.” A yi xɛmɛne bɛɲin, e yi siga. A yi luti gbeela xidi banxin foye soden na.

²² E yi siga, e sa geyaan li, e yi e luxun mɛnni xii saxan, han sagatan tiine yi xɛtɛ. E sagatan muxune yi e fen kiraan xɔn han, koni e mi e to.

²³ Xɛmɛ firinne yi fa godo geyaan fari, e yi baani gidi, e sa Nunu a dii Yosuwe li. Feen naxan birin e sɔtɔ, e yi ne yɛba a xa.

²⁴ E yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “Alatala bata na bɔxɔn birin so en yii yati! Mɛn kaane birin yilanyilanxi en yɛɛ ra.”

3

Yurudɛn baani gidi fena

¹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi kuru-
run kelɛ Sitimi yi, e sa Yurudɛn baan li. E yi
xi mɛnni benun e xa gidi waxatin naxan yi.

² Xii saxande lɔxɔni, kuntigine yi yamaan
daaxaden birin yisiga.

³ E yi yamarini ito rali yamaan ma, e
naxa, “E na Alatala e Alaa Layiri Kankiraan*
to waxatin naxan yi, e nun saraxaraliin
naxanye a maxalima naxanye kelixi Lewi
bɔnsɔnni, e keli, e yi bira a fɔxɔ ra.

⁴ Nayi, e siga kiraan kolonma nɛn, bayo
e munma yi dangɛ na kiraan xɔn singen.
Koni nɔngɔnna yɛ wuli firin ɲɔxɔn xa lu e tan
nun kankiraan tagi. E nama e maso a ra.”

⁵ Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E
e yɛtɛ rasarijan, bayo tila Alatala kabanako
feene ligama nɛn e tagi.”

⁶ Yosuwe yi a fala saraxaraline xa, a naxa,
“E Layiri Kankiraan tongo, e dangɛ yamaan
yɛɛ ra.” E yi Layiri Kankiraan tongo, e ti
yamaan yɛɛ ra.

* 3:3. 3.3Layiri Kankirana fe mɔn sebexi Xorɔyaan 25.10-22 kui.

⁷ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “N na i findi foloma nēn muxu gbeen na to Isirayila kaane birin yetagi, alogo e xa a kolon a en birin na a ra alo nxu nun Musa yi a ra kii naxan yi.

⁸ I tan xa yamarini ito so saraxaraline yii naxanye Layiri Kankiraan xalima, i naxa, ‘E na Yurudēn baa dēen li, ε godo, ε ti a xōrε ra.’

⁹ Yosuwe yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E maso be, ε yi ε tuli mati Alatalaa falan na, ε Ala.”

¹⁰ Yosuwe mōn naxa, “Feni ito nan ligama alogo ε xa a kolon habadan Ala ε tagi. A tan nan Kanan kaane nun Xitine nun Xiwine nun Perisine nun Girigasane nun Amorine nun Yebusune kedima ε yēε ra.

¹¹ E bata a to, dunuḡa birin Marigina Layiri Kankiraan nan tixi ε yēε ra Yurudēn baani gidideni.

¹² Iki ε xēmε fu nun firin sugandi Isirayila bōnsōn fu nun firinne tagi. Bōnsōn keden, muxu keden.

¹³ Saraxaraliin naxanye dunuḡa birin Marigina Alatalaa Kankiraan xalima, ne nēen fa e sanne ti Yurudēn baa igeni tun, Yurudēn igen bolonma nēn a tagi. Igen naxan yi godoma, na yi lu malanyε yire kedenni.”

¹⁴ Yamaan to mini e bubune kui alogo e xa Yurudēn baani gidi, saraxaraliin naxanye yi Layiri Kankiraan xalima, ne yi ti yamaan yēε ra.

¹⁵ Yurudēn baan yi fema nēn se xaba waxatine birin yi. Saraxaraliin naxanye yi kankiraan xalima, ne to Yurudēn baan li, e sanne ti igeni,

¹⁶ igen naxan yi godoma, na yi dan, a lu malanyε yire kedenni wulani Adama taani naxan Saratan fema. Igen naxan yi godoma Fōxō Ige Darani, daraan naxan mōn xili Araba Darana, na birin yi xara. Yamaan yi gidi Yeriko taan yetagi.

¹⁷ Saraxaraliin naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima, ne yi lu tixi baan xude wuli yi xareni Yurudēn tagi. Isirayila birin yi gidi xaren na, han Isirayila bōnsōnna birin yi yelin baani gide.

4

Gēmε fu nun firinne fe

¹ Yamaan birin to yelin Yurudēn baan gide, Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

² “E xēmε fu nun firin tongo yamaan yε, bōnsōn keden, muxu keden.

³ E xa e yamari e xa gēmε fu nun firin tongo Yurudēn baan xude wunla ra saraxaraline yi tixi dēnaxan yi. E e xali, ε sa e sa ε to xideni.”

⁴ Yosuwe yi xēmε fu nun firin xili a bata yi naxanye sugandi Isirayila yamaan yε, bōnsōn keden, muxu keden.

⁵ Yosuwe yi a fala e xa, a naxa, “E dangu Alatala e Alaa Layiri Kankiraan yetagi, ε siga Yurudēn baan tagini. E tan muxu keden kedenna birin xa gēmε keden keden tongo ε tungunna fari lan Isirayila kaane bōnsōnne xasabin ma,

⁶ alogo na xa findi taxamasenna ra ε tagi. E diine fama ε maxōdinden nēn tila, e naxa, ‘Gēmēni itoe findixi nanse ra ε tan xa?’

⁷ E a falama nēn e xa, ε naxa, ‘Ito nan a yitaxi a Yurudēn igen bolon nēn Alatalaa Layiri Kankiraan yēε ra. A to Yurudēn baan gidi, baa igen birin yi bolon. Gēmēni itoe na feen nan nabirama Isirayila kaane ma han habadan.’ ”

⁸ Yosuwe naxan yamari Isirayila kaane ma, e yi na liga. E yi gēmε fu nun firinne tongo Yurudēn baan tagi, alo Alatala a fala Yosuwe xa kii naxan yi, naxan yi lanxi Isirayila bōnsōnne xasabin ma. E yi e xali yamaan daaxadeni, e sa e sa mēnni.

⁹ Yosuwe mōn yi gēmε fu nun firin dōxō Yurudēn baan xude wunla ra Layiri Kankiraan maxali muxune yi tixi dēnaxan yi. E mōn na yi han to.

¹⁰ Saraxaraliin naxanye yi Layiri Kankiraan xalima, ne yi lu tixi Yurudēn baan xude wunla ra han yamaan yi yelin Alatalaa yamarine birin nakamale Yosuwe bata yi naxanye fala e xa alo Musa fan Yosuwe yamari naxanye ra. Yamaan yi e mafura gide.

¹¹ Yamaan birin to yelin danguε, Alatalaa Layiri Kankiraan nun saraxaraline yi dangu yamaan yetagi.

¹² Rubēn bōnsōnna nun Gadi bōnsōnna nun Manase bōnsōnna fōxō kedenna yi dangu Isirayila yamaan yēε ra e nun e yenge so seene alo Musa a fala e xa kii naxan yi.

¹³ Fayida sofa wuli tonge naanin ḡōxōndōn yi dangu Alatala yetagi yengεso xinla ma, siga Yeriko meremerene binni.

¹⁴ Na lōxōni, Alatala yi Yosuwe findi muxu gbeen na Isirayila kaane birin yetagi. E yi a binya a siimayaan birin yi alo e Musa binya kii naxan yi.

¹⁵ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

¹⁶ “Saraxaraliin naxanye Layiri Sereya Kankiraan xalima, ne yamari, e xa te Yurudēn baani.”

¹⁷ Yosuwe yi saraxaraline yamari, a naxa, “E te Yurudēn baani.”

¹⁸ Saraxaraliin naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima, ne to te Yurudēn baani, e yi e sanna bama igeni waxatin naxan yi te xaren na, baa igen mōn yi xεtε a kiini, a mōn yi dangu fōlō alo a singeni. Yurudēn baan birin mōn yi findi fufaan na.

¹⁹ Yamaan te Yurudēn baani ḡēen kike singen xii fuden nan ma. E yi sa e daaxadeni tōn Gilligali taani, Yeriko sogeteden binni.

²⁰ E gême fu nun firinna naxanye tongo Yurudên baani, Yosuwe yi ne dɔxɔ Giligali taani.

²¹ A yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa ɛ diine ɛ maxɔdin waxati famatɔni, e naxa, ‘Nanse gêmeɔni itoe ra?’

²² ɛ e xaranma ito nan ma, ɛ naxa, ‘Isirayila kaane Yurudên baani gidi nɛn a yixaraxin na.’

²³ Amasɔtɔ Alatala ɛ Ala Yurudên baani ito xɔri nɛn ɛ yee ra, han ɛ yi gidi alo Alatala ɛ Ala Gbala Baan liga kii naxan yi, a yi a xɔri en yee ra han en yi gidi.

²⁴ A na feen ligaxi nɛn alogo dunuɲa siyane birin xa a kolon a Alatala sɛnbɛn gbo. E nun mɔn ɛ xa gaxu Alatala ɛ Ala yee ra habadan.”

5

Gaan tiin nun Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanlafe

¹ Amorine mangan naxanye yi Yurudên kidi ma sogegododen binni, e nun Kanan kaane mangan naxanye birin fɔxɔ igen dɛ, ne to a mɛ, Alatala bata Yurudên baani xara Isirayila kaane yee ra han e birin yi gidi, e bɔɲɛn yi kala, e yilanyilan Isirayila kaane yee ra.

² Na waxatini, Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Gêmeɔn nafala filene ra, i Isirayila xêmeɔne banxulan.”

³ Yosuwe yi gêmeɔn nafala filene ra, a yi Isirayila xêmeɔne banxulan. E yi na geyaan xili sa banxulan tidena.

⁴ Yosuwe na liga feni ito nan ma. Xêmeɔn naxanye birin keli Misiran yamanani, so-fane birin, ne faxa nɛn tonbonni kira yi e keli xanbini Misiran yi.

⁵ Xêmeɔn naxanye birin keli Misiran yi, ne birin yi banxulanxi, koni naxanye birin bari tonbonni kira yi e keli xanbini Misiran yi, ne sese mi yi banxulanxi.

⁶ Isirayila kaane lu nɛn tonbonniɲee tonge naanin sigatini, han na xêmeɔne birin yi yelin faxe naxanye yi nɔe yengen soe e mini Misiran yamanani waxatin naxan yi, naxanye tondi Alatala xuiin name. Alatala yi a kɔlɔ, a e mi fa na bɔxɔn toɛ Alatala bata yi a kɔlɔ e fafane xa naxan ma fe ra a xa a so en yii, kumin nun nɔnɔn gbo bɔxɔn naxan yi.

⁷ Ala yi e diine tongo e funfuni. Yosuwe ne nan banxulan, bayo e mi yi banxulanxi kira yi.

⁸ Yamaan xêmeɔne birin yelin xanbini banxulanɲe, e yi e raxara daaxadeni han e yi kendeɲa.

⁹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “N bata Misiran kaane marayagin masiga ɛ ra.” Nanara, e yi menna xili sa Giligali han to.

¹⁰ Isirayila kaane yi daaxa Giligali, e Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* raba mɛnni kiken xi fu nun naaninde lɔxɔn ɲinbanna ra Yeriko mɛmɛmɛne ma.

¹¹ Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla kuye-baan yeteni, e yi yamanan sansi bogine don, buru ratetaren nun sansi xɔri gilinxine.

¹² E to yamanan bogi seene don, na kuye bani, Isirayila kaane mi fa Manna donseen† don daxi yo sɔtɔ sɔnɔn. E yi Kanan bɔxɔn bogi seene don na ɲeen na.

Malekan yi mini Yosuwe xa

¹³ Yosuwe to Yeriko taan li, a yi a yeen nakeli, a yi xémɛna nde to tixi a yetagi, a silanfanna suxi a yii.‡ Yosuwe yi a ralan, a a maxɔdin, a naxa, “I nxu tan nan xa ba, hanma nxu yaxune?”

¹⁴ A yi Yosuwe yabi, a naxa, “Muxu yo. Alatalaa gali xunna nan n na. N bata fa.” Yosuwe yi bira, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma a binya feen na, a fa a fala a xa, a naxa, “N kanna nanse falama a walikɛɛn xa?”

¹⁵ Alatalaa gali xunna yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “I ya sankidine ba i sanni, bayo i tixi yire sarɲanxin nin.” Yosuwe yi na liga.

6

Yosuwe yi Yeriko taan suxi

¹ Yeriko taan sodene birin balanxin nan yi a ra Isirayila kaane fe ra. Muxe mi yi minima, muxe mi yi soma.

² Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “A mato, n bata Yeriko taan nun a mangan nun a sofa fangamane so i yii.

³ ɛ nun i ya sofane xa taan nabilin sanɲa ma keden lɔxɔ keden. ɛ xa na liga xii sennin bun ma.

⁴ Saraxaraliin muxu solofere xa konton feri solofere tongo xɔtane ra, e yi ti Layiri Kankiraan yee ra. A xii soloferede lɔxɔni, ɛ taan nabilin sanɲa ma solofere, saraxaraline xa lu xɔtane fe.

⁵ E na xɔtane fe waxatin naxan yi, ɛ yi a xuiin mɛ, yamaan birin xa sɔnxɔ gbeen nate. Nayi, yinna naxan taan nabilinxi, na birama nɛn a yete ra, yamaan birin yi e tinxin taan na e so keden na.”

⁶ Nunu a dii Yosuwe yi saraxaraline xili, a a fala e xa, a naxa, “ɛ Layiri Kankiraan tongo. ɛ saraxarali solofere ti Alatalaa Kankiraan yee ra konton feri solofere suxi naxanye yii xɔtane ra.”

* **5:10: 5.10Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui. † **5:12: 5.12Manna donsena** a fe mato Xɔɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. ‡ **5:13: 5.13Silanfanna:** Sofane yengso degemana.

⁷ A yi a fala yamaan xa, a naxa, “E siga, ε sa sigan ti taan nabilinni. Kantan muxuna ndee xa dangu Alatalaa Kankiraan yee ra.”

⁸ Yosuwe a fala yamaan xa kii naxan yi, e yi a liga na kiini. Saraxarali soloferene yi siga xota soloferene fe Alatala yetagi. Alatalaa Layiri Kankiraan maxali muxune yi bira e foxo ra.

⁹ Kantan muxun yee ra xiine yi sigan tima saraxaraline yee ra naxanye yi xotane fema. Kantan ti donxene yi bira kankiraan maxali muxune foxo ra. E yi sigan tima xota xuiin nan ma.

¹⁰ Yosuwe bata yi yamarini ito so yamaan yii, a naxa, “E nama sonxon nate, ε nama ε xuini te, ε nama fala yo ti fo n na a fala ε xa loxon naxan yi. Na waxatini, ε sonxon nate!”

¹¹ E yi taan nabilin Alatalaa Kankiraan na sanja ma keden. Na xanbi ra, e yi xete yamaan daaxadeni, e yi xi menni.

¹² Yosuwe yi keli subaxa, saraxaraline yi Alatalaa Kankiraan tongo.

¹³ Saraxarali soloferene yi siga xota soloferene fe Alatalaa Kankiraan yee ra. Kantan muxun yee ra xiine yi tixi e yee ra. Kantan ti donxene fan yi biraxi Alatalaa Kankiraan maxali muxune foxo ra. E yi sigan tima xota xuiin nan ma.

¹⁴ E yi taan nabilin doxona keden a xi firinde loxon fan yi. Na xanbi ra, e yi xete yamaan daaxadeni. E yi na liga xii sennin.

¹⁵ A xii soloferede loxoni, e yi keli subaxani, e mon yi taan nabilin na kiini doxona ma soloferene. E taan nabilin na loxo keden peen nin sanja ma soloferene.

¹⁶ Nayi, e to a rabilin a doxode soloferedeni, saraxaraline yi xotane fe. Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E sonxon nate, bayo Alatala bata taan so e yii.

¹⁷ Alatala bata halagin nagidi taani ito nun a yi seene birin ma, fo Raxabi keden peena, yalunde naxanla, na nan kisima e nun muxun naxanye birin sa luma a banxin kui, bayo a en ma xerane yigiya nen en naxanye xe.

¹⁸ Koni ε a liga ε yeren ma. E yete ratanga se halagi daxine ma alogo ε nama na sese xali, xanamu, ε halagin nun gbalon nafama Isirayila yamaan daaxadeni nen.

¹⁹ Gbetin nun xemaan nun muran sula daxine nun wure muranne birin nasarijanxi Alatala nan xa, fo e xa ramara a nafulu ramaraden nin.”

²⁰ Yamaan yi sonxon nate. Saraxaraline yi xotane fe. Yamaan to xota xuiin me, e yi sonxo gbeen nate, taan nabilinna yinna yi bira a yete ra. Yamaan yi e tinxin taan na, e so keden na. E yi taan suxu.

²¹ E yi taan halagi Ala xa, e men kaane birin faxa silanfanna ra, xemen nun naxanla, dii joren nun fonna, hali jingene nun yexene nun sofanle.

²² Xeme firinna naxanye siga yamanan nakorosiideni, Yosuwe bata yi a fala ne xa, a naxa, “E siga na yalunde naxanla banxini. E sa a ramini e nun a muxune birin, alo ε ε kolo a xa kii naxan yi.”

²³ Banxulan firinna naxanye yamanan nakorosi wundoni, ne yi siga, e sa Raxabi ramini banxini e nun a fafe nun a nga nun a tadane nun a xunyene nun a muxune birin e nun a xabilan birin, e yi e ramini, e e radoxo Isirayila yamaan daaxadeni daxon.

²⁴ Isirayila kaane yi taan gan e nun a yi seene birin, fo gbeti nun xemaan nun muran sula daxine nun wure muranne. Ne yi ramara Alatalaa banxin nafulu ramadeni.

²⁵ Yosuwe yi yalunde naxanla Raxabi ratanga, e nun a denbayaan nun a muxune birin amasoto Yosuwe xeraan naxanye rasiga Yeriko taan nakorosiideni, a ne yigiya nen. A mon doxi Isirayila kaane tagi han iki.

²⁶ Na waxatini, Yosuwe yi a kolo falani ito ma, a naxa, “Dangan na kanna xa Alatala yetagi naxan na Yeriko taan ti. Na kanna na a ti folo, a bonoma a dii singeni nen. A na taan so deen ti, a bono a bolokadani.”

²⁷ Alatala yi lu Yosuwe xon. A xinla yi yamanan birin suxu.

7

Akan yulubin naxan liga

¹ Isirayila kaane tinxintareyaan liga nen Ala ra, e yi se halagi daxine tongo. Karimi a dii xeme Akan nan na sena ndee tongo Alatala doxo naxanye tongo fe ra. Sabidi nan Karimi soto. Sera nan Sabidi soto. Sera keli Yuda bonsonna nin. Alatala yi xolo Isirayila kaane ma han!

² Yosuwe yi xerane rasiga keli Yeriko siga Ayi taani, taan naxan Beti-Aweni daxon ma, Beteli taan sogeteden binni. A yi a fala e xa, a naxa, “E siga, ε sa yamanan nakorosi.” Na xemene yi siga Ayi taana fe rakorosiideni.

³ E yi xete Yosuwe fema, e yi a fala, e naxa, “Hali yamaan birin mi siga Ayi taan yengedeni, fo muxu wuli firin hanma muxu wuli saxan naxan gbanan. Ne Ayi kaane nae nen. Hali i mi yamaan birin naxadan, bayo en yaxune mi wuya.”

⁴ Nayi, muxu wuli saxan yate yi siga, koni e yi sa e gi Ayi kaane bun yengeni.

⁵ Ayi kaane yi muxu tonge saxan e nun sennin faxa e ye. Ayi kaane yi e kedi keli taan so deen na han Sebarimi. E yi siga e faxe geya godon na. Isirayila yamaan bonen yi kala, e yigitege.

⁶ Yosuwe yi a dugine yibo a ma, a bira, a yi a yetagin lan doxon ma Alatalaa Kankiraan yetagi han pinbanna ra, e nun Isirayila fonne. E yi burunburunna sa e xunni sununi.

⁷ Yosuwe yi a fala, a naxa, “N Marigina Alatala, nanfera i a ragidixi yamani ito xa Yuruden baani gidi, i yi nxu so Amorine yii alogo i xa nxu halagi? Hali nxu yi lu Yuruden baan men binni nun!

⁸ N Marigina, n fa nanse falama iki, Isirayila kaane to bata e gi e yaxune yee ra?

⁹ Kanan kaane nun yamanan muxun bonne feni ito mema nen, e yi nxu rabilin, e nxu xinla jan boxo xonni ito ma. Nayi, i tan fa nanse ligama i xili binyena fe ra?”

¹⁰ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Keli, i yetagin lanxi boxon ma nanfera?”

¹¹ Isirayila bata yulubin liga. E bata layirin kala n na e yamari naxan na. E bata se halagi daxina ndee tongo. E bata mujan ti, e a feen luxun, e seene luxun e goronne kui.

¹² Nanara, Isirayila kaane mi fa nœe tiye e yaxune yee ra. E e gima nen e yee ra, bayo e fan yeteen bata findi muxu halagi daxine ra. N mi fa luyee e xon, xa e mi se halagi daxine raxori e tagi.

¹³ Keli, i yamaan nasarijan. I yi a fala, i naxa, “E yete rasarijan tila fe ra. Amasoto Alatala Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: Se halagi daxine e tagi. Isirayila kaane, e mi nœe tiye e yaxune yee ra, fanni e mi na seene ba e tagi.

¹⁴ Xotonni e fa n yetagi bonson yeen ma. Alatala na bonsonna naxan yita, ne yi e maso xabila yeen ma. Alatala na xabilan naxan yita, ne yi e maso denbaya yeen ma. Alatala na denbaya naxan yita, ne yi e maso keden keden yeen ma.

¹⁵ Naxan na suxu, a li se halagi daxine a yii, na kanna xa gan e nun a yii seene birin, bayo a bata Alatalaa layirin kala, a yi kalan ti Isirayila yamaan birin ma!”

¹⁶ Xoton xoton, Yosuwe yi keli, a yi Isirayila kaane maso bonson yeen ma. Masensenna yi Yuda bonsonna suxu.

¹⁷ A yi Yuda xabilane muxune maso, masensenna yi Sera xabilan suxu. A yi Sera xabilan muxune maso denbaya yeen ma, masensenna yi Sabidi suxu.

¹⁸ A yi Sabidi a denbaya xunne maso, a yi Akan suxu, Karimi a dii xemena. Sabidi nan Karimi soto. Sera yi Sabidi soto keli Yuda bonsonni.

¹⁹ Yosuwe yi a fala Akan xa, a naxa, “N ma diina, nondin fala Alatalaa binyena fe ra, Isirayilaa Ala. I yi a tantun. I naxan ligaxi, a fala n xa. I nama a luxun n ma.”

²⁰ Akan yi Yosuwe yabi, a naxa, “Nondin na a ra. N tan nan yulubin ligaxi Alatala ra, Isirayilaa Ala. N ni ito nan ligaxi:

²¹ N Sinari kaane doma gbeena nde to nen se suxine ye, naxan yi tofan han, e nun gbeti gbanan keme firin, e nun xemaan kilo tagi.

E xonla yi n suxu, n yi e tongo. E sa bitinxi n ma bubun kui. Gbetin saxi bonne bun ma.”

²² Yosuwe yi xerane rasiga e giye bubun kui, e yi sa seene li luxunxi, gbetin yi saxi seen bonne bun ma.

²³ E yi a birin tongo bubuni, e siga e ra Yosuwe nun Isirayila kaane fema. E yi e sa Alatala yetagi.

²⁴ Yosuwe nun Isirayila birin yi Sera a dii Akan tongo e nun gbetin nun doma gbeen nun xemaan nun a dii xemene nun a dii xemene nun a jingene nun a sofanle nun a xuruseene nun a bubun nun a yii seen birin, e siga e ra Akori lanbanni.

²⁵ Yosuwe yi a fala Akan xa, a naxa, “I bata paxankatan nafa nxu ma, Alatala i fan paxankatama nen to.” Isirayila kaane birin yi a magolon, e nun bonne, e yi e gan.

²⁶ E yi gem e gbege malanxi na. Alatala yi xete a xolon foxo ra. Nanara, menna xili nen Akori lanbanna han to.*

8

Isirayila kaane yi Ayi taan tongo

¹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Hali i nama gaxu, i nama yigitege. Ganla birin tongo, i sa Ayi taan yenge. A mato, n bata Ayi mangan so i yii e nun a yamaan birin nun a taan nun a boxona.

² I Ayi taan nun a mangana feen ligama nen alo Yeriko taan nun a mangan liga kii naxan yi. Koni iki, e nœe e yii seene nun e xuruseene tonge nen. Maraterena yengeni ton taa xanbin na.”

³ Yosuwe nun ganla birin yi keli, e siga Ayi taan yengedeni. Yosuwe yi sofa yebaxin muxu wuli tonge saxon sugandi, a yi e rasiga kœen na.

⁴ A yi yamarini ito so e yii, a naxa, “Nba, e sa e luxun taa xanbin na e maraterena yengeni ton. E nama e makuya taan na. E yitonxin xa lu menni.

⁵ Nxu nun ganla nxu masoma nen taan na. Taan muxune na mini waxatin naxan yi nxu yengedeni, nxu yi nxu gi e bun alo naxan liga a singeni.

⁶ E sigama nen nxu kede han nxu makuya taan na. Nayi, e mirima nen, a nxu nxu gima e bun nen alo a foloni.

⁷ Nayi, e yi mini e luxundeni, e yi din taan na. Alatala, e Ala a soma nen e yii.

⁸ E na taan suxu, e teen so a ra. E na birin liga alo Alatala a falaxi kii naxan yi. N bata na yamari e ma.”

⁹ Yosuwe yi e rasiga, e sa e luxun Ayi taan nun Beteli taan longonna ra, Ayi taan sogegododen binni a yenge xinla ma. Yosuwe tan yi xi yamaan tagi.

* 7:26: 7.26Akori bunna neen fa fala “Kontofinla.”

¹⁰ Yosuwe yi keli subaxa, a yi a sofane mato. E nun Isirayila fonne birin yi ti yamaan yee ra, siga Ayi taani.

¹¹ A ganla birin yi siga, han e sa taan li. E yi daaxadeni tɔn Ayi kɔmɛn fɔxɔni, lanbanna yi lu e nun Ayi taan tagi.

¹² Yosuwe yi sofa wuli suulun ɲɔxɔn tongo, a yi e yamari a e xa sa e luxun Ayi taan nun Beteli taan longonna ra, taan sogegododen binni yenge so xinla ma.

¹³ Yamaan yi e ti kiini tɔn, naxanye yi daaxadeni, ne yi lu taan kɔmɛn fɔxɔni, bonne yi lu taan sogegodode binni yenge so xinla ma. Na kɛɛn na, Yosuwe nun gali dɔnxɛn yi godo lanbanni.

¹⁴ Ayi taan mangan to na to, e nun taan xɛmɛne birin yi keli mafuren, e yi siga Isirayila kaane yengedeni Araba tonbonna de. Koni e mi yi a kolon xa muxune luxunxi e xili ma taa xanbin na.

¹⁵ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi tin Ayi muxune xa e kedi, e yi e gi e bun siga tonbon kiraan xɔn.

¹⁶ Ayi taan muxune birin yi keli e sagatan xinla ma. E yi bira Yosuwe fɔxɔ ra han e yi makuya taan na pon!

¹⁷ Xɛmɛ yo mi lu Ayi taan nun Beteli taani. E birin yi siga Isirayila kaane sagatandeni. E yi taan so deɛn lu rabixi siga Isirayila kaane fɔxɔ ra.

¹⁸ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Tanban naxan suxi i yii, na ti Ayi taan xa, bayo n taan soma nɛn i yii.” Yosuwe yi a tanban ti taan xa.

¹⁹ Yosuwe a yiini bandun waxatin naxan yi, xɛmɛn naxanye yi luxunxi maraterena yengen xinla ma, ne yi mini e luxundene yi mafuren, e yi e gi so taani, e na suxu, e tɛɛn so a ra mafuren.

²⁰ Ayi xɛmɛne to e yee raxete, e yi tɛɛ tutin to tɛ kore e taani. Kira yo mi yi fa e xa, bayo e yi naxanye sagatanma tonbonni, ne bata yi xete e kanke.

²¹ Yosuwe nun Isirayila ganla birin yi a kolon, a sofaan naxanye yi luxunxi taan naterɛnadeni yengeni, ne bata yi taan suxu, taan tutin yi tema. E yi e xun xete Ayi kaane xili ma.

²² Isirayila kaan naxanye yi Ayi taani, ne fan yi mini taani e yengedeni. Na nan a liga sigade mi lu Ayi kaane xa, e to yi Isirayila ganle tagi. E yi e birin faxa. E sese mi lu e nii ra. Muxu yo mi no a giye.

²³ Koni e yi Ayi mangan tan suxu, e siga a ra Yosuwe fɛma.

²⁴ Isirayila kaane to yelin Ayi kaane birin faxe xɛɛne ma e nun burunna ra e siga e dinje e ra denaxan yi, e yi so taan kui, e na kaane birin faxa silanfanna ra.

²⁵ Ayi kaan xɛmɛn nun paxanla naxan faxa na lɔxɔni, e sigɛ han muxu wuli fu nun firin yate.

²⁶ Yosuwe a tanban yi lu tixi Ayi taan xa han a muxune birin yi halagi.

²⁷ Isirayila kaane yi mɛn kaane yii seene tongo e gbeen na alo xuruseene nun se gbete, alo Alatala a yamari Yosuwe ma kii naxan yi.

²⁸ Yosuwe yi Ayi taan gan, han to taa xɔri rabepinxin na a ra.

²⁹ Ayi mangan tan, e na singan wudin kɛɛ ra han ɲinbanna ra. Sogen to godo, Yosuwe yi yamarin fi, a e xa a binbin nagodo wudin kɛɛ ra. E yi a woli ayi taan so deɛn na, e yi gɛmɛ wuyaxi malan a fari. Han to, na mɔn na kiini.

Saraxa gandena Ebali geyaan fari

³⁰ Nayi, Yosuwe yi saraxa ganden nafala Alatala xa Ebali geyaan fari, Isirayilaa Ala,

³¹ alo Musa Alatalaa walikɛna a yamari Isirayila kaane ma kii naxan yi. E yi saraxa ganden nafala gɛmɛne ra, naxanye mi yi solixi, wuren mi yi dinxi naxanye ra, alo a seɓɛxi Musaa Sariya kitabun kui kii naxan yi. E yi saraxan gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane ba Alatala xa.

³² Musa sariyan naxanye seɓɛ, Yosuwe mɔn yi na ɲɔxɔn seɓɛ gɛmɛne ma Isirayila kaane birin yee xɔri menni.

³³ Isirayila kaane birin, a fonne nun e kuntigine nun e kitisane birin xɔɲɛn nun dugurenne, ne birin yi ti kankiraan fɔxɔ firinni e yee rafindixi Lewi bɔnsɔnna saraxaraline ma, naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima. Yamaan fɔxɔ keddenna yi siga Garisimi geyaan fari, a bode fɔxɔn fan yi ti Ebali geyaan fari, alo Alatalaa walikɛn Musa bata yi a yamari e ma kii naxan yi, fa fala e xa duba Isirayila yamaan xa.

³⁴ Na xanbi ra, Yosuwe yi sariyan falane birin xaran, a dubane nun a dangane, alo a seɓɛxi Sariya Kitabun kui kii naxan yi.

³⁵ Musa naxan birin yamari, na fala keden mi lu Yosuwe mi naxan xaran Isirayila yamaan malanxin xa, hali ɲaxanle nun diidine, e nun xɔɲɛn naxanye yi e ye.

9

Gabayon kaane layirina fe

¹ Mangan naxanye Yuruden baan sogegododen binni, ne birin yi yengeni ito a fe me, naxanye geyane fari e nun Sefela geya yirene nun Fɔxɔ Ige deɛn nun Liban deɛn ma, e nun Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune.

² E yi e malan Yosuwe nun Isirayila yamaan yenge xinla ma.

³ Gabayon kaane fan yi a me Yosuwe Yeriko taan nun Ayi taan liga kii naxan yi.

⁴ E yi kata Isirayila kaane mayendeneni. E yi e yete findi xerane ra keli yire

makuyeni, e benbeli kobine nun manpa sase madegexine sa sofanel fari.

⁵ E yi sankidi fori madegexine so e sannu, e doma kobi j̄anxine ragodo e ma. E yi buru dungi xaraxine tongo e fandan na naxanye bata yi xunxurunje ayi.

⁶ E yi sa Yosuwe nun Isirayila kaane li Giligali taani yamaan daaxadeni. E yi a fala e xa, e naxa, "Nxu sa kelixi yamana makuyen nin, fa be yi alogo en xa layirin xidi en tagi."

⁷ Isirayila kaane yi e yabi, e naxa, "Yanyina nde, ε d̄oxi nxu d̄exon ma nen. Nxu tan n̄ε layirin xide en tagi di?"

⁸ E yi a fala Yosuwe xa, e naxa, "I ya walikene nan nxu ra." Yosuwe yi e maxodin, a naxa, "Nde ε tan na? E kelixi minen?"

⁹ E yi Yosuwe yabi, e naxa, "I ya walikene kelixi yamana makuyen nin Alatala xinla a fe ra, i ya Ala. Amasot̄o nxu bata a xinla me a naxan birin ligaxi Misiran yamanani,

¹⁰ e nun a naxan birin liga Amori manga firinne ra Yuruden baan sogeteden binni, Xesibon taan manga Sixon nun Basan yamanan manga Ogo, naxan yi d̄oxi Asataroti taani."

¹¹ "Nx̄o fonne nun nxu kon kaane birin a fala nen nxu xa, e naxa, 'E fandane tongo ε naxan donma kira yi. E siga Isirayila kaane ralandeni. E yi a fala e xa, ε naxa, ε walikene nan nxu ra.' Iki, en xa layirin xidi en bode tagi.

¹² Nx̄o burune ni i ra. Nxu yi e tongoma nxu fandan na waxatin naxan yi nxu konni fa be yi, e m̄on yi wolonxi. Koni, iki e bata xara ayi, e xunxurunje ayi.

¹³ Nxu yi nx̄o manpa saseni itoe rafema waxatin naxan yi, e nenene nan yi a ra, koni iki e bata yibo. Nx̄o d̄ugine nun nx̄o sankidine mato. E yet̄een bata kala fefe sigatini."

¹⁴ Isirayila kaane yi e fandane mato, koni e mi Alatala maxodin.

¹⁵ Yosuwe yi lanna raso e tagi, a layirin xidi, a xa e lu e nii ra, yamaan yeeratine yi e kol̄o na fari.

¹⁶ E yelin xanbini layirin xide e tagi, xii saxon danguxina, Isirayila kaane yi a me a e d̄ox̄o bodene nan yi ne ra.

¹⁷ Isirayila kaane yi keli, siga Gabayon kaane taani itoe yi, e sa so e kenla xii saxonade l̄ox̄oni. Na taane ni i ra: Gabayon, Kefira, Beroti, e nun Kiriayati-Yeyarin.

¹⁸ Isirayila kaane mi e faxa bayo yamaan yeeratine bata yi e kol̄o e xa Alatala yi, Isirayilaa Ala. Koni yamaan birin yi e yeeratine mafalama.

¹⁹ Yeeratine yi a fala yamaan xa, e naxa, "Nxu bata nxu kol̄o Alatala yi, Isirayilaa Ala. Iki, en mi fa n̄ε en yiin dinje e ra.

²⁰ Nayi, en na e fe suxuma ikiini. En na e luma e nii ra nen bayo en bata en kol̄o e

xa. Xanamu en Alaa x̄ol̄on nafama nen en xili ma."

²¹ Yeeratine yi a fala e xa, e naxa, "E xa lu e nii ra, koni e xa findi wudi segene nun ige baane ra yamaan birin xa." Yeeratine na nan fala.

²² Yosuwe yi Gabayon kaane xili, a falan ti e xa, a naxa, "Nanfera ε nxu mayendenxi, ε naxa, a ε sa kelixi yamana makuyen nin, anu ε d̄oxi nxu d̄exon ma nen?"

²³ Iki, ε bata danga. E tan birin luma nen konyiyani ε findi wudi segene nun ige baane ra n ma Alaa banxin xa."

²⁴ E yi Yosuwe yabi, e naxa, "Muxune bata a yebe nxu tan i ya walikene xa ki faji Alatala i ya Ala a yamari a walikene Musa ma kii naxan yi, a xa b̄ox̄oni ito birin so ε yii, a be kaane raxori e yeε ra. Nanara, nxu gaxuxi nxu niin na, nxu yi na liga.

²⁵ Iki nxu fa i tan nan yii. Naxan na i ken̄en, naxan nafan i ma, na liga nxu ra."

²⁶ Yosuwe na nan liga, a yi e ratanga Isirayila kaane ma alogo e nama e faxa.

²⁷ Yosuwe yi e findi wudi segene nun ige baane ra yamaan xa na l̄ox̄oni, e nun Alatalaa saraxa ganden xa, a denaxan sugandima. Han to e m̄on na wanli.

10

Yengena Gabayon kaane xili ma

¹ Yerusalen mangana Adoni-Sedeki yi a me a Yosuwe bata Ayi taan suxu, a yi na raxori, a m̄on yi Ayi taan nun a mangan liga alo a Yeriko taan nun a mangan liga kii naxan yi. A m̄on yi a me a Gabayon kaane nun Isirayila kaane bata lanna raso e bode tagi e layirin xidi, a Gabayon kaane d̄oxi e ye.

² Na yi a gaxu ki faji, bayo taa gbeen nan yi Gabayon na, alo manga taana nde. A yi gbo Ayi taan xa, a muxune birin sofa.

³ Yerusalen mangana Adoni-Sedeki yi xeraan nasiga a faladeni Xebiron manga Hohami nun Yaramuti manga Pirami nun Lakisi manga Yafiya nun Egilon manga Debiri xa, a naxa,

⁴ "E fa n fema, ε fa n mali Gabayon yengedeni, bayo e tan bata lanna raso e nun Yosuwe nun Isirayila kaane tagi."

⁵ Amorine manga suulunne yi e malan: Yerusalen mangan nun Xebiron mangan nun Yaramuti mangan nun Lakisi mangana e nun Egilon mangana. Ne nun e ganle yi siga, e sa e daaxadene yiton Gabayon taan yet̄agi. E yi na yenge folo.

⁶ Gabayon kaane yi xeraan nasiga a faladeni Yosuwe xa Giligali taani yamaan daaxadeni, a naxa, "I nama i ya konyine rabepin. Fa nxu rakisi mafuren! Nxu mali, bayo Amorine mangan birin naxanye d̄oxi geyane fari, ne bata e malan nxu xili ma!"

⁷ Yosuwe nun a ganla birin yi keli Giligali taani, e nun a sofa yebaxine.

⁸ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "I nama gaxu e yee ra, bayo n bata e so i yii. E sese mi tiye i yee ra."

⁹ Yosuwe yi sigan ti koeen birin na keli Giligali taani, a fa e raterena.

¹⁰ Alatala yi e kedi Isirayila yee ra, Isirayila kaane yi sa e no Gabayon taani han! E yi siga e dinne e ra Beti-Xoron kiraan xon, e siga e faxe han Aseka taan nun Makeda taani.

¹¹ E yi e gima Isirayila kaane yee ra waxatin naxan yi, godo Beti-Xoron geyaan na, ito nan liga e ra: Alatala yi siga balabalan kee xunbene rayolonne e fari han Aseka taani. E yi raxori. Balabalan kee muxun naxanye faxe, ne yi wuya dangu na muxune ra Isirayila kaane naxanye faxe silanfanna ra.

¹² Alatala Amorine so Isirayila kaane yii loxon naxan yi, Yosuwe yi falan ti Alatala xa Isirayila kaane yetagi, a naxa,

"Sogena, i raxara Gabayon xun ma.

I tan kiken fan xa i raxara Ayalon meremeran xun ma."

¹³ Sogen nun kiken yi e raxara han Isirayila yamaan yi e yaxune no. Feni ito sebexi Yasari a kedin fan kui. Sogen yi a raxara kuyen tagiyani, a mi bira sinma, a lu raxaraxi menni fayida ferinen keden loxon.

¹⁴ Xabu a foloni han to, loxo yo munma a liga alo na loxona, Alatala muxuna nde a maxandin nasuxu na kii nin amasoto Alatala nan yi yengen soma Isirayila xa.

¹⁵ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi xete Giligali taani yamaan daaxadeni.

¹⁶ Na manga suulunne yi e gi, e sa e luxun faranna ra Makeda taan dexon.

¹⁷ Muxune yi sa na fala Yosuwe xa manga suulunne yi denaxan yi, a e luxunxi faranna ra Makeda taan dexon.

¹⁸ Yosuwe yi a fala, a naxa, "E geme gbeene makutukutu, e sa e dexo faranna de ra. E kantan tiine dexo na.

¹⁹ Koni e tan nama dan menni de! E en yaxune sagatan, e kiraan bolon e ma. E nama so e taani de! Bayo Alatala e Ala bata e so e yii."

²⁰ Yosuwe nun Isirayila kaane yi gballo gbeen nagodo e ma, fayida e yi e raxori fo muxu gixi keden kedenna naxanye sa so taamakantanxine yi.

²¹ Ganla birin yi xete boje xunbenli Yosuwe fema Makeda dexon yamaan daaxadeni. Muxu yo mi susu falan tiye Isirayila kaane xili ma.

²² Yosuwe yi a fala, a naxa, "E gemene ba faranna de ra, e manga suulunne ramini na ra."

²³ E yi manga suulunne ramini faranna ra, Yerusalen mangan nun Xebiron mangan nun Yaramuti mangan nun Lakisi mangana, e nun Egilon mangana.

²⁴ E to fa mangane ra Yosuwe fema, Yosuwe yi Isirayila xemene birin xili. Sofa kuntigin naxanye siga yengeni, a yi a fala ne xa, a naxa, "E maso, e yi e sanne ti mangani itoe koeen fari." E yi e maso, e yi e sanne ti e koeen fari.

²⁵ Yosuwe yi a fala e xa, a naxa, "E nama kuisan, e nama gaxu, e wekile, e yi e senbe so! Amasoto e yaxun naxanye birin yengema, Alatala ito nan ligama e ra e xa."

²⁶ Yosuwe yi e faxe. A yi e singan wudi suulun kee ra, e yi lu singanxi menni han jinbanna ra.

²⁷ Sogen bira waxatini, Yosuwe yi yamarin fi, a e xa e binbine ragodo wudin kee ra. E yi luxunxi faranna naxan na, e yi sa e bira menni. E yi geme gbeene dexo faranna de ra. Han to e mon menni.

²⁸ Yosuwe yi Makeda taan fan suxu na loxo yeteni. E yi taan muxune nun e mangan faxe silanfanna ra. A yi na muxune birin halagi, muxu yo mi lu a nii ra. A yi Makeda taan mangan liga alo a Yeriko taan mangan liga kii naxan yi.

²⁹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Makeda taani e siga Libina taani. E yi na yenge folo.

³⁰ Alatala yi na taan fan so e yii, e nun a mangana. Isirayila kaane yi taan muxune birin faxe silanfanna ra e nun muxun naxanye birin yi a kui. E mi muxu yo lu a nii ra menni. E yi na mangan liga alo a Yeriko taan mangan liga kii naxan yi.

³¹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Libina taani, e siga Lakisi taani. E yi daaxadeni ton na yetagi, e na yenge folo.

³² Alatala yi Lakisi taan so Isirayila kaane yii. Yengen xii firinde loxoni, e yi taan no, e taan muxune faxe silanfanna ra, e nun naxanye birin yi a kui, alo e Libina taan liga kii naxan yi.

³³ Nayi, Gesei taan mangana, Horami yi siga Lakisi taan malideni. Yosuwe yi e nun a ganla faxe, a mi muxu yo lu a nii ra.

³⁴ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Lakisi taani e siga Egilon taani. E yi e daaxadeni ton na yetagi, e yi na fan yenge folo.

³⁵ E yi na no na loxo yeteni, e yi taan muxune birin faxe silanfanna ra, e nun muxun naxanye birin yi a kui. Yosuwe yi na raxori na loxo yeteni alo a Lakisi taan liga kii naxan yi.

³⁶ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Egilon taani, e siga Xebiron taani, e yi na yenge folo.

³⁷ E yi na no, e taan muxune nun e mangan faxe silanfanna ra, e nun a rabilinna

taane nun muxun naxanye birin yi ne kui. E mi muxu yo lu a nii ra alo e naxan liga Egilon taani. Yosuwe yi na taan naxori fefe, e nun naxanye yi a kui.

³⁸ Yosuwe nun Isirayila kaane yi xete, e Debiri taan yenge folo.

³⁹ E yi taan nun a mangan no, e nun taan naxanye na rabilinni. E yi e faxa silanfanna ra. Muxun naxanye birin na taane yi, e yi ne raxori, e mi muxu yo lu a nii ra. Yosuwe yi Debiri taan nun a mangan liga alo a Xebiron taan nun Libina taan nun a mangan liga kii naxan yi.

⁴⁰ Yosuwe yi na yamanan birin no, geya yirene nun Negewi tonbonna nun Sefela geya yiren nun e mangane birin. A yi muxune birin naxori, naxanye birin yi yengima a mi muxu yo lu a nii ra alo Alatala Isirayilaa Ala a yamari kii naxan yi.

⁴¹ Yosuwe yi e yenge keli Kadesi-Barineya taani han Gasa taana, e nun Gosen yamanan birin, sa doro Gabayon taan na.

⁴² Yosuwe yi na taane nun e mangane no sanja ma kedenni, bayo Alatala Isirayilaa Ala nan yi yengen soma Isirayila xa.

⁴³ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi xete Giligali taani yamaan daaxadeni.

11

Yenge gbeen Meromi xuden de

¹ Xasori taa mangan Yabin to na me, a yi xeraan nasiga Madon taa mangan Yobabo nun Simiron taan mangan nun Akisafa taa mangan ma,

² e nun mangan naxanye yi dori geya yireni sogetede kome foxoni, e nun naxanye yi Yuruden meremerene ma Kinereti Daraan yiifari foxoni e nun naxanye yi Sefela geya yireni, e nun naxanye yi Doro yamanan birin yi sogegododen binni,

³ e nun Kanan kaane ma naxanye sogeteden nun sogegododen binni, e nun Amorine nun Xitine nun Perisine nun Yebusun naxanye geyaan fari, e nun Xiwin naxanye Xerimon geyaan lanbanni Misipa yamanani.

⁴ E nun e ganle birin yi mini, e findi yama gbeen na, alo baa xon jemensinna. E soone nun yenge so wontorone fan yi wuya han!

⁵ Mangani itoe birin yi fa e malan, e yi e yamaan daaxadeni ton Meromi xuden daxon ma, Isirayila kaane yenge xinla ma.

⁶ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "I nama gaxu e yee ra de, bayo i yanyi tila, n ne birin soma nen i yii, e faxaxin yi lu Isirayila kaane yetagi. I yi e soone san fasane bolon. I yi e yengeso wontorone fan gan."

⁷ Yosuwe nun a ganla birin yi fa e raterena Meromi xuden de, e yi e yenge.

⁸ Alatala yi e so Isirayila kaane yii. E yi e no, e yi siga e makede han Sidon taa gbeen, han Misirefoti-Mayimi yi, han

Misipe meremereni sogeteden binni. E yi e birin faxa, e mi muxu yo lu a nii ra.

⁹ Yosuwe yi a liga alo Alatala a fala a xa kii naxan yi. A yi e soone san fasane bolon. A yi e yenge so wontorone fan gan.

¹⁰ Na waxatini, Yosuwe xetematxon yi Xasori taan yenge, a yi a mangan faxa silanfanna ra. Xasori taan nan yi yamanani itoe birin manga taan na.

¹¹ E yi taan muxune birin faxa silanfanna ra, e yi e raxori fefe. E mi muxu yo lu a nii ra. E yi Xasori taan gan.

¹² Yosuwe yi na manga taane birin yenge, a yi e mangane suxu. E yi e birin faxa silanfanna ra, e raxori, alo Alatala a walikéen Musa a yamari e ma kii naxan yi.

¹³ Koni taan naxanye yi geyane fari, Isirayila kaane mi ne sese gan ba Xasori taan na Yosuwe naxan gan.

¹⁴ Seen naxan birin yi taane yi e nun e xuruseene, Isirayila kaane yi ne birin tongo. Koni e yi muxune birin faxa silanfanna ra, e raxori, e mi muxu yo lu a nii ra.

¹⁵ Alatala naxan yamari a walikéen Musa ma, Musa fan yi na yamari Yosuwe ma. Yosuwe fan yi na rakamali. A mi jinan yamari yo xon Alatala naxan so Musa yii.

¹⁶ Yosuwe yi yamanani itoe birin tongo: geya yiren nun Negewi tonbonna nun Gosen yamanan birin nun Sefela geya yiren nun Yuruden baan meremerene nun Isirayila baxon geyane han sa doro Sefela ra.

¹⁷ Keli Xalaka geyaan ma naxan tema Seyiri geyane binni, han Baali-Gadi yi Liban meremerene yi Xerimon geyaan lanbanni, a yi na mangane birin suxu. A yi e faxa.

¹⁸ Yosuwe bu nen mangani itoe yenge han!

¹⁹ Taa yo mi yi na naxan lanna raso e nun Isirayila kaane tagi, e layirin xidi, fo Xiwin naxanye yi dori Gabayon nabilinni. E taan bonne birin suxu nen yengeni.

²⁰ Amasoto Alatala nan yi Kanan kaane baje ne yixadoma alogo e xa Isirayila kaane yenge, Ala yi e halagi. E mi kininkinin e ma, e yi e raxori alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²¹ Na waxatini, Yosuwe yi siga. A yi Anakine yenge naxanye kelixi Xebiron geya yiren nun Debiri taan nun Anaba taan nun Yuda nun Isirayila geyane birin yi. Yosuwe yi e birin halagi e nun e taane.

²² Anaki bonsonna muxu yo mi fa lu Isirayila yamanani. E fa lu Gasa taan nun Gati taan nun Asadodi taane nin.

²³ Nayi, Yosuwe yi baxon birin tongo alo Alatala a fala Musa xa kii naxan yi. Yosuwe yi na baxon so Isirayila kaane yii e keen na, a yitaxun Isirayila bonsonne ra. Na xanbi ra, baje xunbenla yi lu yamanani, yengen yi jan.

12

E mangan naxanye nɔ

¹ Mangane ni i ra Isirayila kaane naxanye nɔ, e yi e yamanane tongo Yurudɛn baan sogeteden binni, keli Arinon xuden ma han sa ɖɔxɔ Xerimon geyaan na, sa Yurudɛn mɛrɛmɛrɛne fari sogeteden binni. E itoe nan nɔ:

² Amorine mangan Sixɔn naxan yi ɖɔxi Xɛsibɔn yi. A tan nan ma mangaya yi kelima Arinon xude wunla ma, Aroyeri taan yi ɖɛnaxan yi siga han Yaboko xudena Amoni yamanan danna. Galadi yamanan ɖɔxɔ kedenna fan yi na nan kui.

³ A tan nan mɔn yi Yurudɛn sogeteden binna mɛrɛmɛrɛne xun na, keli Kinereti Daraan ma han Araba Daraan naxan xili ɖɔxɔ Ige Darana, sa ɖɔxɔ Beti-Yɛsimoti taan na, han Pisiga geyaan san bun yiifari ɖɔxɔn binni.

⁴ E mɔn yi Ogo fan nɔ, Basan mangana, Refa bɔnsɔnna muxu ɖɔnxɛna nde. A yi ɖɔxi Asatarɛti nun Edere taane nin.

⁵ A tan nan yi mangayani keli Xerimon geyaan nun Salaka nun Basan yamanan birin yi siga han Gesuri kaane nun Maka kaane yamanan danne nun Galadi yamanan bode ɖɔxɔna, siga han Manga Sixɔn ma mangayaan ɖɔlɔdena, Xɛsibɔn taan mangana.

⁶ Musa Alatalaa walikɛɛn nun Isirayila kaane yi na mangane birin nɔ. Alatalaa walikɛɛn Musa yi e yamanan so Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna ɖɔxɔ kedenna yii, mɛnna yi findi e gbeen na.

⁷ Mangane ni i ra Yosuwe nun Isirayila kaane naxanye nɔ Yurudɛn baan sogedododen binni, keli Baali-Gadi taani Liban lanbanni han sa ɖɔxɔ Xalaka geyaan na naxan tema Seyiri geyane binni. Yosuwe yi bɔxɔni itoe birin so Isirayila bɔnsɔnne yii, a bɔnsɔnne birin yi e gbee kɛɛn sɔɔ:

⁸ geya yamanan nun Sefela geya yiren nun Yurudɛn mɛrɛmɛrɛne nun geyane lanban yirene nun tonbon yirene nun Negewi tonbonna. Siyani itoe nan yi ɖɔxi na yirene yi: Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune.

⁹ E taa mangan naxanye nɔ, ne xinle ni itoe ra:

Yeriko mangana,

Ayi taan mangan naxan yi Beteli fɛma,

¹⁰ Yerusalɛn mangana,

Xebiron mangana,

¹¹ Yaramuti mangana, Lakisi mangana,

¹² Egilon mangana, Geseri mangana,

¹³ Debiri mangana, Gederi mangana,

¹⁴ Xoroma mangana, Aradi mangana,

¹⁵ Libina mangana, Adulan mangana,

¹⁶ Makeda mangana, Beteli mangana,

¹⁷ Tapuwa mangana, Xeferi mangana,

¹⁸ Afeki mangana, Lasaron mangana,

¹⁹ Madon mangana, Xasori mangana,

²⁰ Simiron Meron mangana,

Akisafa mangana,

²¹ Taanaki mangana, Megido mangana,

²² Kedesi mangana,

Yokanayimi mangan naxan yi Karemele yi,

²³ ɖɔrɔ mangan naxan yi ɖɔrɔ yamanani,

Goyin mangan naxan yi Giligali yi,

²⁴ e nun Tirisa mangana.

Na taane birin taa keden manga keden. E malanxina, manga tonge saxan e nun keden.

13

Taan naxanye lu e tongo daxina

¹ Yosuwe bata yi fori ki fajɔ. A siimayaan bata yi xɔnkuya, Alatala yi a fala a xa, a naxa, "I bata fori ki fajɔ, anu yamanan ɖɛnaxan masɔtɔtare luxi, mɛnna mɔn gbo.

² Filisistine nun Gesuri kaane bɔxɔne birin luxi,

³ keli Sixori xuden ma Misiran sogeteden binni, siga han Ekirɔn taana, sogetede kɔmɛnna ma. Na birin yatɛxi Kanan kaane gbeen nan na. Filisistine manga suulunne nan mangayani mɛnni Awi kaan naxanye Gasa taan nun Asadodi taan nun Asikalɔn taan nun Gati taan nun Ekirɔn taani.

⁴ Kanan kaane bɔxɔne fan luxi, keli Meyara taan ma Sidɔn kaane ɖɛnaxan yi, han Afeki taani han Amorine danna.

⁵ Gebala kaane bɔxɔne luxi e nun Liban bɔxɔn birin naxan sogeteden binni, keli Baali-Gadi taan ma, naxan Xerimon geyaan san bunni, han Lebo-Xamata taana.

⁶ E nun Sidɔn kaan naxanye birin geyane fari, keli Liban yi han Misirefoti-Mayimi. N yetɛɛn na yamanane muxune kedima nɛn Isirayila kaane yɛɛ ra. I xa na birin yitaxun Isirayila kaane ra e kɛɛn na, alo n na i yamarixi kii naxan yi.

⁷ Yamanani ito yitaxun Isirayila bɔnsɔn solomanaaninne ra, e nun Manase bɔnsɔnna ɖɔxɔ kedenna."

Musa bɔxɔn naxanye yitaxun Yurudɛn sogeteden binni

⁸ Manase bɔnsɔnna ɖɔxɔ kedenna nun Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna, ne bata yi e gbee kɛɛn sɔɔ, Alatalaa walikɛɛn Musa naxan fixi e ma Yurudɛn kidi ma sogeteden mabinni.

⁹ E bɔxɔn ɖɔxɔi Aroyeri taan nan ma Arinon xuden ɖɛ, e nun taan naxan lanbanni, siga Medeba taan mabinna lanta yiren birin yi, han Dibon taana,

¹⁰ e nun Amori mangan Sixɔn ma taane birin naxan yi ɖɔxi Xɛsibɔn taani, siga han Amonine bɔxɔn danne,

¹¹ e nun Galadi taan nun Gesuri kaane nun Maka kaane yamanan nun Xerimon geyaan birin, e nun Basan yamanan birin siga han Salaka.

¹² E nun Basan manga Ogo a yamanan fan yi findi e gbeen na, naxan dɔxɔ Asataroti taan nun Edere taani, naxan findi Refa bɔnsɔnna muxu dɔnxɛna nde ra. Musa bata yi na mangane na a e yamanan tongo.

¹³ Koni Isirayila kaane mi Gesuri kaane nun Maka kaane kedi. Han to e dɔxi Isirayila kaane tagi.

Lewi bɔnsɔnna kɛɛna

¹⁴ Musa mi bɔxɔ yo fi Lewi bɔnsɔnna ma, bayo saraxan naxanye ralima Alatala ma tɛɛn na, Isirayilaa Ala, ne nan findi e tan gbee kɛɛn na alo a fala e xa kii naxan yi.

Rubɛn bɔnsɔnna bɔxɔna

¹⁵ Musa bata yi bɔxɔni itoe fi Rubɛn bɔnsɔnna ma, e yi yitaxun e xabilane ra:

¹⁶ Fɔlɔ Aroyeri taan ma Arinon xuden dɛ, e nun taan naxan na lanbanni, siga han Medeba taan mabinna lanta yirene,

¹⁷ han Xesibɔn nun a rabilinna taan naxanye birin lanta yirene yi. Na taane xinle ni itoe ra: Dibon, Bamoti-Baali, Beti-Baali-Meyɔn,

¹⁸ Yahasi, Kedemoti, Mefaati,

¹⁹ Kiriyatayimi, Sibima, Sɛrɛti-Saxari geyaan fari mɛɛmɛɛne tagi,

²⁰ Beti-Peyori, Pisiga tintin yirene, Beti-Yesimoti,

²¹ taan naxanye birin lanta yireni e nun Amori Manga Sixɔn naxan yi dɔxi Xesibɔn, na yamanan birin. Musa bata yi na mangam na, e nun Midiyan mangani itoe: Efi, Rekemi, Suru, Xuru, e nun Reba. E yi dɔxi Sixɔn ma yamanan nin a mangayaan bun.

²² E yi bonne faxama waxatin naxan yi, Isirayila kaane yi Beyori a dii xɛmɛ yiima-toon Balami fan faxa silanfanna ra.

²³ Yuruden baan nan findixi Rubɛn bɔnsɔnna bɔxɔn danna ra sogegododen mabinni. Na taane nun banxidene nan findixi Rubɛn bɔnsɔnna kɛɛn na, e yi yitaxun e xabilane ra.

Gadi bɔnsɔnna bɔxɔna

²⁴ Musa bata yi bɔxɔni itoe fi Gadi bɔnsɔnna ma, e yi yitaxun e xabilane ra:

²⁵ Yaasɛri yamanan nun Galadi rabilinna taan birin nun Amoni yamanan fɔxɔ kedenna siga han Aroyeri taan Rabaha taan yetagi,

²⁶ keli Xesibɔn ma han Ramati Misipe taan nun Betonimi taana, e nun keli Maxanayin taan ma siga han Debiri danna,

²⁷ e nun Beti-Harama taan nun Beti-Nimira taan nun Sukoti taana, e nun Safon taan Yuruden baan dɛ, e nun Xesibɔn manga Sixɔn ma yamanan dɔnxɛna, e nun

yamanan naxan Yuruden baan sogeteden binni han Kinereti Daraan bode fɔxɔna.

²⁸ Na taane nun e rabilinna taa xurine yi findi Gadi bɔnsɔnna kɛɛn na, e yi e yitaxun e xabilane ra.

Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna

²⁹ Musa yi bɔxɔni itoe fi Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna ma, Manase a diine fɔxɔ kedenna, e yi e yitaxun e xabilane ra:

³⁰ Basan bɔxɔn naxan birin yi Basan manga Ogo a yamanani, fɔlɔ Maxanayin taan ma han Yayiri taan nabilinne, taa tonge sennin,

³¹ e nun Galadi yamanan fɔxɔ kedenna nun Asataroti taan nun Edere taan naxanye findi Basan manga Ogo a manga taane ra. Ne birin yi yitaxun Manase a dii Makiri a diine fɔxɔ kedenna ra xabila yɛɛn ma.

³² Musa bata yi na kɛɛ bɔxɔne fi Isirayila kaane ma a yi Moyaba mɛɛmɛɛne ma waxatin naxan yi, Yuruden baan kidi ma Yeriko taan sogeteden binni.

³³ Koni Musa mi bɔxɔ yo fi Lewi bɔnsɔnna ma. Alatala Isirayilaa Ala yi findi e kɛɛn na alo a fala kii naxan yi.

14

Isirayila bɔnsɔnna bonne bɔxɔne

¹ Nunu a dii Yosuwe nun saraxarali Eleyasari nun xabila xunne yi Kanan bɔxɔni taxun Isirayila kaane ra e kɛɛn na ikii nin.

² Bɔxɔn yi yitaxun Isirayila bɔnsɔn solomanaaninne nun bɔnsɔnna fuden fɔxɔ kedenna ra masɛnsɛnna xɔn, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³ Bɔxɔn naxan tan yi Yuruden baan sogeteden mabinni, Musa bata yi na fi bɔnsɔn firin dɔnxɛne nun bɔnsɔn fuden fɔxɔ kedenna ma, koni a mi bɔxɔ yo fi Lewi bɔnsɔnna ma yamaan yɛ.

⁴ Yusufu bɔnsɔnna bata yi yitaxun a findi bɔnsɔn firinna ra, Manase nun Efirami. Lewi bɔnsɔnna mi kɛɛ yo sɔtɔ yamanani, fɔ taana ndee, e dɔxɔ dɛnaxanye yi e nun e rabilinne xuruseene xa.

⁵ Isirayila kaane yi na yamanani taxun alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Kalebi yi Xebiron bɔxɔn sɔtɔ

⁶ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga Yosuwe fɛma Giligali yi. Yefune Kenisi kaana dii Kalebi yi ne yɛ. Na yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "Alatala naxan falaxi a muxu fajɪ Musa xa en firinna fe yi Kadesi-Barineya yi, i na kolon.

⁷ N bata yi pɛɛ tonge naanin sɔtɔ, Alatalaa walikɛɛn Musa yi n xɛ keli Kadesi-Barineya yi siga Kanan yamanani, a n xa sa mɛnna rakɔrɔsi. N to yelin na ra, n yi dentɛge tinxinxin sa a xa.

⁸ Koni ngaxakedenna naxanye siga n fəxo ra na, ne yi yamaan tunnaxəɓ e ma, koni n tan lu Alatala nan tun fəxo ra, n ma Ala.

⁹ Na ləxəni, Musa yi a kəɓo ito ra, a naxa, 'I sanna tixi dənaxanye birin yi, mənne findima nən i tan nun i ya diine kēen na waxatin birin, bayo i luxi Alatala nan tun fəxo ra, n ma Ala.'

¹⁰ Awa, a jee tonge naanin nun suulunna ni i ra xabu Alatala sa na fala Musa xa, en yi sigatini tonbonni waxatin naxan yi. To, n tan ni i ra, Alatala bata n ma siimayaan nasiga han jee tonge solomasexe e nun suulun.

¹¹ Anu, to n mən kende ken alo Musa n xə ləxəni. Fangan mən n na iki, n yengen so alo na waxatini.

¹² Nayi, i xa geya yireni ito fi n ma alo Alatala a falaxi n xa kii naxan yi na ləxəni. I a mē nən na ləxəni fa fala Anaki bənsənnan mənni, e taane mən gbo, e makantanxi a faɗin na. Alatala gbansan xa lu n xən, n na e kedima nən alo Alatala a fala kii naxan yi."

¹³ Yosuwe yi duba Yefune a dii Kalebi xa, a Xebiron fi a ma a kēen na.

¹⁴ Na taan mən a diine yii han to, bayo Yefune Kenisi kaana dii Kalebi bira Alatala nan fəxo ra, Isirayilaa Ala.

¹⁵ A fəloni nun, Xebiron yi xili nən "Kiriya-Aruba" bayo Araba nan yi xili kanna ra Anaki bənsənnan muxune tagi. Na xanbi ra, bəje xunbenla yi lu yamanani, yengen yi jan.

15

Yuda bənsənnan kē bəxəna

¹ E bəxən naxan yitaxun Yuda bənsənnan ra e xabila yeen ma, na yi sigē han Edən yamanan naninna binna Sini tonbonni, yamanan yiifanna binni pon!

² Yuda bənsənnan bəxən yiifanna naninna fəɓxi Fəxo Ige Daraan yiifanna deen nan na naxan yee rafindixi Negewi tonbonna ma,

³ dangu Tali Geyaan yiifanna ma, dangu Sini tonbonni, te Kadesi-Barineya yiifanna ma, dangu Xesirən yi, te Adari yi, siga Karaka binni,

⁴ dangu Asimon yi, siga Misiran xuden ma a sa dan fəxo igen de. E bəxən naninna nan na ra a yiifanna mabinni.

⁵ Sogeteden binni, Yuda bəxən naninna findixi Fəxo Igen Daraan deen nan na, siga han Yuruden baan sa birama darani dənaxan yi.

A kəmənnan ma, a naninna fəɓma Yuruden baan biraden nan ma Fəxo Ige Daraan ma,

⁶ te Beti-Xogala mabinni, dangu Beti-Araba kəmənnan ma, te han Ruben a dii Bohan ma gēme yirena.

⁷ Na naninna yi sigaxi han Debiri taana, dangu Akori lanbanni, siga kəmənnan ma Giligali binni, dənaxan Adumimi geya teden yetagi, xuden yiifanna ma. A dangu En-Seməsi igene dəxən ma sa mini En-Rogeli ma.

⁸ Na naninna yi texi han Ben-Hinən lanbanna, Yebusune taan yiifanna ma. Na taan findixi Yerusalən nan na. A mən yi texi han geyaan xuntagi, naxan Hinən lanbanna yetagi a sogegododen binni Refa lanbanna xunna ra a kəmənnan binni.

⁹ Keli na geyaan fari, na naninna yi sigaxi han Nefetowa ige xunna ra, siga han taan naxanye Eferon geyaan fari, dangu Baala taan binni, dənaxan xili Kiriya-Yeyarin.

¹⁰ Keli mənni siga sogegododen binni han Seyiri geyane binna, dangu Yeyarin geya dəxən ma a kəmənen fəxəni, dənaxan xili Kəsələn, godo Beti-Seməsi yi, dangu Timana yi.

¹¹ Na naninna yi sigaxi han Ekirən taan geyaan kəmənen fəxəna, siga Sikirən taan binni, dangu Baala geyaan ma, sa dəxo Yabaneeli ra, sa mini baan ma.

¹² Sogegododen binna, Fəxo Ige Gbeen nan findixi na naninna ra. Yuda bənsənnan bəxən danne nan na ra naxan yitaxun xabila yeen ma.

Kalebi a bəxəna

Kitisane 1.11-15

¹³ Yosuwe yi Yuda bənsənnan bəxəna nde fi Yefune a dii Kalebi ma, alo Alatala a yamari kii naxan yi. A taa singen findi Kiriya-Aruba taan na, naxan xili Xebiron. Araba yi findixi Anaki muxune benban nan na.

¹⁴ Kalebi yi Anaki bənsənnan muxu saxanne kedi. E yi xili Sesayi nun Aximan e nun Talamayi.

¹⁵ Na xanbi ra, Kalebi yi te Debiri taan xili ma, dənaxan yi xili a singeni, Kiriya-Seferi.

¹⁶ Kalebi yi a fala, a naxa, "Naxan na Kiriya-Seferi taan yenge, a a nɔ, n nan n ma dii tēme Akasa fima nən na kanna ma."

¹⁷ Kalebi xunye Kenasi a dii xēme Otiniyeli yi Seferi taan yenge, a yi a nɔ. Kalebi yi a dii tēme Akasa fi a ma a jaxanla ra.

¹⁸ Akasa to dəxo xēme taa ra Otiniyeli konni, a yi a radin a xa xee gbete maxədin a fafe ma. Akasa to godo a sofanla fari, Kalebi yi a maxədin, a naxa, "Nanfe ligaxi?"

¹⁹ A yi a yabi, a naxa, "Tin fe keden ma n xa, amasəto i bata bəxən fi n ma naxan yamanan yiifanna mabinni. Iki i mən xa tigi yiren fi n ma." Awa, a fafe yi geya fari tigne nun lanban yi tigne fi a ma.

Yuda bəxəna

²⁰ Yuda bənsənnan kē bəxəne ni i ra, e xabila yeen ma:

²¹ Taan naxanye yi Yuda bəxən yiifari fəxəni Negewi tonbonni, Edən yamanan danna dəxən, ne xinle ni itoe ra: Kabaseeli, Ederi, Yaguru,

²² Kina, Dimona, Adada,

²³ Kedesi, Xasori, Yitinan,

²⁴ Sifi, Telemi, Beyaloti,

²⁵ Xasori-Xadata, Kəriyoti-Xesirən, naxan findixi Xasori ra,

²⁶ Amama, Sema, Molada,

²⁷ Xasari-Gada, Xesimon, Beti-Peleti,

²⁸ Xasari-Suwali, Bəriseba, Bisiyoteya

²⁹ Baala, Iyimi, Esemi,

³⁰ Elitoladi, Kesili, Xoroma,

³¹ Sikilaga, Madamanna, Sansanna,

³² Lebayoti, Siliximi, Ayin, e nun Rimən. E birin malanxina, taa məxəne nən solo-manaanin, sa e banxidəne fari.

³³ Taan naxanye yi Sefela geya yireni, ne xinle ni itoe ra: Esetayoli, Sora, Asena,

³⁴ Sanowa, En-Ganimi, Tapuwa, Enama,

³⁵ Yaramuti, Adulan, Soko, Aseka,

³⁶ Saarayimi, Aditayimi, Gedera, e nun Gederotayimi. E birin malanxina taa fu nən naanin, e nun e banxidəne.

³⁷ Senan, Xadasa, Migidali-Gadi,

³⁸ Dileyan, Misipe, Yokatili,

³⁹ Lakisi, Bəsikati, Egilon,

⁴⁰ Kabən, Laxamasi, Kitalisi,

⁴¹ Gədirəti, Beti-Dagən, Nama, e nun Makeda. E birin malanxina, taa fu nən sennin, e nun e banxidəne.

⁴² Libina, Eteri, Asan,

⁴³ Yifita, Asena, Nesibi,

⁴⁴ Keyila, Akisibu, e nun Maresa. E birin malanxina taa solomanaanin, e nun e banxidəne.

⁴⁵ Ekirən e nun a rabilinna taane nən banxidəne,

⁴⁶ keli Ekirən taan nən a sogeteden binna ma han taan naxanye Asadodi dəxən ma e nən e rabilinna taadine,

⁴⁷ Asadodi taan nən a rabilinna taane nən banxidəne, Gasa taan nən a rabilinna taane nən banxidəne, han na yirena Misiran xudən nən Fəxə Ige Gbeen birama e bode ma dənaxan yi.

⁴⁸ Taan naxanye yi geya yireni, ne xinle ni itoe ra: Samiri, Yatiri, Soko,

⁴⁹ Danna, Kiriyaati-Sanna naxan mən xili Debiri,

⁵⁰ Anaba, Esitemowa, Anima,

⁵¹ Gosen, Xolon, e nun Giloha. E birin malanxina taa fu nən keden, e nun e banxidəne.

⁵² Arabu, Ruma, Eseyan,

⁵³ Yanimi, Beti-Tapuwa, Afeka,

⁵⁴ Xumeta, Kiriyaati-Aruba naxan mən xili Xebiron, e nun Siyoro. E birin malanxina taa solomanaanin, e nun e banxidəne.

⁵⁵ Mayon, Karemele, Sifi, Yuta,

⁵⁶ Yəsereli, Yokodeyan, Sanowa,

⁵⁷ Kayin, Gibeya, e nun Timana. E birin malanxina, taa fu, e nun e banxidəne.

⁵⁸ Xalixuli, Beti-Suru, Gedori,

⁵⁹ Maarati, Beti-Anoti, e nun Elitekon. E birin malanxina, taa sennin, e nun e banxidəne.

⁶⁰ Kiriyaati-Baali naxan mən xili Kiriyaati-Yeyarin, e nun Rabaha. E birin malanxina, taa firin, e nun e banxidəne.

⁶¹ Taan naxanye yi tonbonni, e xinle ni itoe ra: Beti-Araba, Midin, Sekaka,

⁶² Nibisan, Fəxə taana, e nun En-Gedi. E birin malanxina taa sennin, e nun e banxidəne.

⁶³ Yuda bənsənnə mi nə Yəbusunə kedə naxanye yi dəxi Yerusaleən taani. Han to Yəbusunə dəxi nayi Yuda bənsənnə tagi.

16

Eframi nən Manase bənsənnə kəe bəxəna

¹ E bəxən naxan yitaxun Yusufu bənsənnə ra, na danna yi fəlxə Yurudən baan nan ma Yeriko taan sogeteden binni, Yeriko tigine dənaxan yi. Na naninna yi danguxi tonbonni naxan Yeriko taan faxan na, siga Beteli geya yireni.

² A yi keli Beteli yi, siga Lusi, dangu Ataroti taani, Arakane yamanan dənaxan yi.

³ Godo sogegodode binna ra Yefeletine yamanan danna ra siga han Beti-Xoron taan lanbanna rabilinna bəxəna, siga han Geseri yi, sa mini fəxə igen ma.

⁴ Yusufu a diine Manase nən Eframi bənsənnə nan na bəxən sətə e kəen na.

⁵ Eframi a bəxən ni i ra e naxan yitaxun xabila yəen ma: E kəe bəxən danna yi sigaxi han Ataroti-Adari sogeteden binna, siga han Beti-Xoron taan faxa binna,

⁶ siga han fəxə igena, siga Mikimetati binna ra kəmənnə ma, siga sogeteden binni Taanati-Silo yi, dangu Yanowa yi.

⁷ Keli mənni godu han Ataroti nən Nara yi sa dəxə Yeriko ra, sa mini Yurudən baan ma.

⁸ Keli Tapuwa, siga sogegododen binni han Kanna xudena, sa mini fəxə igen ma. Eframi bənsən kəe bəxən nan na ra e xabila yəen ma.

⁹ Eframi bənsənnə yi taana ndee fan sətə Manase bənsənnə bəxəni e nun e banxidəne.

¹⁰ Eframi bənsənnə mi Kanan kaane kedi Geseri yi. Han to ne fan dəxi Eframi bənsənnə tagi, koni e findixi konyine nan na.

17

Manase bənsənnə kəe bəxəna

¹ E bəxən naxan yitaxun Yusufu a dii xəmə singen Manase bənsənnə muxune ra e kəen

na na ni ito ra. Anu, Manase a dii xeme sin-gen Makiri naxan findi Galadi kaane ben-ban na, na bata yi Galadi nun Basan bəxən sətə nun bayo sofa faɲin nan yi a ra.

² Manase bənsənna muxu dənxe fən yi kēen sətə xabila yēen ma. Ne xinle ni itoe ra: Abiyeseri, Xeleki, Asireli, Siken, Xeferi, e nun Semida. Yusufu a dii xemen Manase a diine nan ne ra xabila yēen ma.

³ Galadi a dii xemen Xeferi a dii xemen Selofexadi mi dii xeme yo sətə, koni a dii temene sətə nən. Manase a dii xeme Makiri nan Galadi sətə. Selofexadi a dii temene xinle ni itoe ra: Maxala, Noha, Xəgala, Milika, e nun Tirisa.

⁴ E yi siga saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun kuntigine fəma, e yi a fala e xa, e naxa, “Alatala a yamari nən Musa ma, a xa kēen fi nxu ma nxu kon kaane ye.” Awa, e yi e kēen fi e ma alo a liga e fafe ngaxakedenne xa kii naxan yi alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁵ Nayi, Manase bənsənna yi yire fu sətə, ba Galadi nun Basan na, naxan yi Yuruden baan kidi ma.

⁶ Manase a dii temene kēen sətə na kii nin alo a dii xemene. Galadi yamanan yi findi Manase a dii xemen bonne gbeen na.

⁷ Manase a bəxən yi fəlo Aseri bəxən danna ma siga han Mikimetati taana Siken taan sogeteden binni, siga han Yamin, En-Tapuwa kaane dəxədene binni.

⁸ Manase bənsənna nan gbee yi En-Tapuwa bəxən na, koni Tapuwa taan yi findixi Manase bənsənna danna nan na. Eframi bənsənna nan gbee yi na ra.

⁹ Na danna yi sigaxi yiifanna mabinni han Kanna xudena. Manase a bəxən danna yi findixi Kanna xuden kəmen fəxən nan na han sa mini fəxə igen ma, koni Eframi a taana ndee yi luxi Manase a taane tagi.

¹⁰ Eframi a bəxən yi Kanna xuden yiifanna nan ma. Manase gbeen yi kəmənnə ma. Manase a bəxən yi danxi fəxə igen ma, Aseri a bəxən yi lu a kəmənnə ma, Isakari a bəxən yi lu a sogeteden binni.

¹¹ Manase bənsənna yi taana ndee sətə Isakari nun Aseri a bəxəne ye. E xinle ni itoe ra: Beti-Seyan, Yibeleyami, Dəro, En-Dəri, Taanaki, e nun Megido nun e rabilinna banxidene. Yamana saxan nan na ra.

¹² Koni, Manase bənsənna mi nə na taane tonge bayo Kanan kaane yi a ragidixi e xa lu dəxi na yamanani.

¹³ Koni Isirayila kaane to senben sətə, e yi Kanan kaane ti konyi wanle ra, koni e mi nə e kedideni.

¹⁴ Yusufu bənsənna muxune yi Yosuwe maxədin, e naxa, “Nanfera i yamanan yire kedenni ito yitaxunxi nxu ra nxu kēen na? Nxə muxune wuya, bayo Alatala bata barakan sa nxə fe yi han iki.”

¹⁵ Yosuwe yi e yabi, a naxa, “Xa e wuya Eframi geya yiren xa, e sa fətən yirena nde masege e yete xa Perisine nun Refa kaane yamanani.”

¹⁶ Yusufu bənsənna muxune yi a fala a xa, e naxa, “Geya yireni ito xurun nxu ma. Anu, yenge so wontoro wure daxine Kanan kaane birin yii, naxanye dəxi lanbanni e nun naxanye dəxi Beti-Seyan nun a banxidene, e nun naxanye Yeserele lanbanni.”

¹⁷ Yosuwe yi Yusufu bənsənna yabi, a naxa, “Eframi kaane nun Manase kaane, yama gbeen nan e ra, e senben fan gbo. E mi kēe bəxə yire keden xan tun sətəma,

¹⁸ koni e fətənna fan sətəma nən geya yireni. E na masege, e yi na tənən sətə. E nə Kanan kaane kede nən hali yengeso wontoro wure daxine to e yii e senben fan gbo.”

18

Bənsən soloferen bonne bəxəne

¹ Isirayila yamaan yi e malan Silo taani. E yi Naralan Bubun ti mēnni. Yamanan yi lu e senben bun ma.

² Na waxatini, Isirayila bənsən solofere yi na, naxanye munma yi e kēe bəxən sətə singen.

³ Yosuwe yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala, e fafane Ala bəxən naxan soxi e yii, e na tongo feen bəte rabama han waxatin mundun yi?”

⁴ E muxu saxan saxan sugandi bənsən yēen ma. N xa e rasiga yamanan matodeni. E xa e bənsəne kēe bəxəne kiin sebe, e yi fa na dentege n xa.

⁵ E xa yamanani taxun dəxəde soloferen na. Yuda bənsənna xa lu a bəxəni yiifanna ma, Yusufu bənsənna yi lu a bəxəni kəmen fəxəni.

⁶ E na yelin na yamanani taxunje soloferen na, a sebe, e fa na yita n na, n yi masensenna ti Alatala en ma Ala yetagi, ne yi yitaxun e ra.

⁷ Koni Lewi bənsənna mi bəxə yo sətəma e tagi, bayo e gbee kēen findixi Alatalaa saraxa rali wanla nan na. Gadi bənsənna nun Ruben bənsənna nun Manase bənsənna fəxə kedenna, ne fan bata yi e gbeen sətə Yuruden baan sogeteden binni alo Alatalaa walikēen Musa a fi e ma kii naxan yi.”

⁸ Na muxune yi keli, e siga. Yosuwe bata yi e yamari, a naxa, “E siga, e yamanan mato, e yi a kiin sebe. Na xanbi ra, e fa be Silo yi, n xa masensenna ti Alatala yetagi na yamanani taxun feen na.”

⁹ Na muxune yi keli, e yi yamanani siga. E yi na yamanan taane kiin sebe, e yi ne yitaxun yire soloferen na, e yi xete Yosuwe fəma Silo daaxadeni.

¹⁰ Yosuwe yi masensenna ti Silo yi Alatala yetagi. A yi na yamanan birin yitaxun Isir-ayila bənsənnə ra.

Bunyamin bənsənnə kəe bəxəna

¹¹ Bunyamin nan singe bəxən sətə masensenna xən e naxan yitaxun xabila yeen ma. E bəxən yi lu Yuda bənsənnə gbeen nun Yusufu a diine bənsənnə gbeene longonna ra.

¹² Kəməñ fəxəni, e bəxən danna yi fəlxəxi Yurudən baan nan ma, dangu Yeriko ra kəməñ fəxəni, te geyaan ma sogegododen binni, sa mini Beti-Aweni tonbonna ma.

¹³ Danna yi kelixi mənna nin, sa dangu Lusi ra yiifari fəxən binni, dənaxan xili Beteli, godo Ataroti-Adari yi, te geyaan fari, naxan Beti-Xoron taan lanban yiren yi-ifanna ma.

¹⁴ E bəxən sogegododen danna ni ito ra, keli geyaan ma Beti-Xoron yetagi, siga yiifanna binni sa mini Kiriyaṭi-Baali ma, dənaxan mən xili Kiriyaṭi-Yeyarin. Na taan findi Yuda bənsənnə nan gbee ra. E bəxən danna nan na ra a sogegododen binni.

¹⁵ E bəxən yiifari fəxən danna yi fəlxəxi Kiriyaṭi-Yeyarin nin, siga sogegododen binni sa mini tigi yiren ma Nefetowa ige xunna.

¹⁶ Na danna yi danguxi geyaan san bunni Ben-Hinən lanbanna yetagi, Refa kaane lanbanna kəmənnə ma. Godo Ben-Hinən lanbanni Yebusune fəma yiifanna ma, godo En-Rogeli yi.

¹⁷ Na danna yi sigaxi han kəmənnə binni, dangu En-Seməsi yi, dangu Geliloti yi, Adumimi tintin yiren yetagi, godo han gəməñ naxan xili Bohan, Rubən a dii xəmənə nde nan xili yi na ra.

¹⁸ A mən yi danguxi na geyaan kəməñ fəxəni Araba yetagi, godo Araba kui,

¹⁹ dangu Beti-Xogala ra kəmənnə binni, sa mini Yurudən baan biraden ma Fəxə Igen Daraan ma. Na bəxən yiifanna danna nan na ra.

²⁰ Yurudən baan findixi Bunyamin xabilane bəxən danna nan na sogeteden binni. Bunyamin bənsənnə bəxən danne birin nan na ra.

²¹ Taan naxanye fi Bunyamin bənsənnə xabilane ma, ne ni i ra: Yeriko, Beti-Xogala, Emeki-Kesisi,

²² Beti-Araba, Səmarayin, Beteli,

²³ Awi, Para, Ofara,

²⁴ Kəfara-Hamoni, Ofini, e nun Geba. Ne birin malənxina, taa fu nun firin e nun e banxidəne.

²⁵ Gabayon, Rama, Beroti,

²⁶ Misipe, Kefira, Mosa,

²⁷ Rekemi, Yiripeeli, Tarala,

²⁸ Sela, Elefi, Yebusu taan naxan mən xili Yerusalən, Gibeya, e nun Kiriyaṭi. Ne

birin malənxina, taa fu nun naanin e nun e banxidəne. Bunyamin bənsənnə xabilane kəe nan na ra.

19

Simeyən bənsənnə kəe bəxəna

Taruxune Singen 4.28-33

¹ Bəxən firindeni ito yi findi Simeyən bənsənnə gbeen na masensenna xən, a yitaxun xabila yeen ma. E kəe bəxən yi Yuda bənsənnə bəxən nan tagi.

² Taan naxanye fixi Simeyən bənsənnə ma, ne ni i ra: Bəriseba, Seeba, Molada,

³ Xasari-Suwali, Bala, Esemi,

⁴ Elitoladi, Betuli, Xoroma,

⁵ Sikilaga, Beti-Marakaboti, Xasari-Susa,

⁶ Beti-Lebayoti, e nun Saruxən. Ne birin malənxina, taa fu nun saxan, e nun e banxidəne.

⁷ Ayin, Rimən, Eteri, e nun Asan, ne birin malənxina taa naanin, e nun e banxidəne,

⁸ sa e rabilinna taane fari siga han Baalati-Beerī, dənaxan mən xili Rama-Negewi. Simeyən bənsənnə xabilane kəe bəxən nan na ra.

⁹ Simeyən kəe bəxən ba Yuda bənsənnə bəxən nan na, bayo Yuda bənsənnə kəe bəxən yi gbo a xa. Na nan a liga, Simeyən bənsənnə yi kəe bəxən sətə Yuda bənsənnə kəe bəxəni.

Sabulon bənsənnə kəe bəxəna

¹⁰ Bəxən saxandeni ito yi findi Sabulon bənsənnə gbeen na masensenna xən a yitaxun xabila yeen ma. E kəe bəxən danna yi sigaxi han Saridi yi,

¹¹ dangu Marala yi sogegodode binni, sa dəxə Dabeseti ra, siga xude dənī Yokanayimi yetagi.

¹² Keli Saridi yi, siga sogeteden binni siga han Kisiloti-Taboro bəxəna, sa dəxə Dabəratī ra, siga Yafiya yi.

¹³ Keli mənni, dangu sogeteden binni, siga Gati-Xeferi yi e nun Eta-Kasin yi, sa mini Rimən ma, bilin Nəya ma.

¹⁴ Na danna mən yi sigaxi han Xanatən kəməñ fəxəna, sa mini Yifita-Eli xuden na.

¹⁵ E mən yi Katati nun Nahalali nun Simiron nun Yidala nun Betelemi sətə. Ne birin malənxina taa fu nun firin, e nun e banxidəne.

¹⁶ Sabulon bənsənnə xabilane kəeñ nan na ra, e taane nun e banxidəne.

Isakari bənsənnə kəe bəxəna

¹⁷ Bəxən naanindeni ito yi findi Isakari bənsənnə gbeen na masensenna xən a yitaxun xabila yeen ma.

¹⁸ E bəxən danna yi sigaxi han taani itoe birin: Yəsəreli, Kesuloti, Sunami,

¹⁹ Xafarayimi, Siyən, Anaxarati,

²⁰ Rabiti, Kisiyən, Abesi,

²¹ Remeti, En-Ganimi, En-Xada, e nun Beti-Pasesi.

²² Sa dɔxɔ Taboro nun Saxasima nun Beti-Semesi ra, sa mini Yuruden baan ma. Ne birin malanxina, taa fu nun sennin, e nun e banxidene.

²³ Isakari bɔnsɔnna xabilane kɛɛ nan na ra, e taane nun e banxidene.

Aseri bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

²⁴ Bɔxɔn suulundeni ito yi findi Aseri bɔnsɔnna gbeen na masensenna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma.

²⁵ E danne yi sigaxi han taani itoe: Xelekati, Xali, Beten, Akisafa,

²⁶ Alameleki, Amada, Misala, sa dɔxɔ Karemele geyaan nun Sixori-Libanati xuden na sogegododen binni.

²⁷ Danna yi sigaxi sogeteden binni, Beti-Dagon yi, sa dɔxɔ Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔn nun Yifita-Eli lanbanna ra, siga kɔmɛn fɔxɔni sa dɔxɔ Beti-Emeki nun Neyeli ra, dangu Kabulu yi kɔmɛn fɔxɔni,

²⁸ siga han taani itoe: Abadon nun Rexobo nun Xamɔn e nun Kanna, siga han Sidɔn taa gbeen.

²⁹ Keli mɛnni, danna mɔn yi sigaxi han Rama nun Tire, taa makantanxina, siga Xosa binni, sa mini Fɔxɔ Igen ma Akisibu yamanani,

³⁰ sa Yuma nun Afeki nun Rexobo fari. Ne birin malanxina, taa mɔxɔɲɛn nun firin, e nun e banxidene.

³¹ Taani itoe nun e banxidene birin findixi Aseri bɔnsɔnna xabilane kɛɛ bɔxɔn nan na.

Nafatali bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

³² Bɔxɔn senninden ito yi findi Nafatali bɔnsɔnna gbeen na masensenna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma.

³³ Na bɔxɔn danna yi fɔlɔxi Xelefa taani, siga Saananimi taani wudi gbeen binni, dangu Adami-Nekebi nun Yabaneeli yi, siga Lakuma yi, sa mini Yuruden baan ma.

³⁴ Na danna yi sigaxi sogegododen binni han Asanoti-Taboro, sa mini Xukaku taan ma, sa dɔxɔ Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔn na yifianna ma, e nun Aseri bɔnsɔnna bɔxɔna sogegododen binni e nun Yuda bɔnsɔnna bɔxɔna, Yuruden baan yi lu a sogeteden binni.

³⁵ E taa makantanxine xinle ni itoe ra: Sidima, Sere, Xamati, Rakati, Kinereti,

³⁶ Adama, Rama, Xasori,

³⁷ Kedesi, Edere, En-Xasori,

³⁸ Yirɔn, Migidali-Eli, Xoremi, Beti-Anata, Beti-Semesi. Ne birin malanxina, taa fu nun solomanaanin, e nun e banxidene.

³⁹ Nafatali bɔnsɔnna xabilane kɛɛn nan na ra, e taane nun e banxidene.

Dan bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

⁴⁰ Bɔxɔn soloferedeni ito yi findi Dan bɔnsɔnna gbeen na masensenna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma.

⁴¹ E kɛɛ bɔxɔn danne yi sigaxi han taane itoe: Sora, Esetayoli, Iri-Semesi,

⁴² Saalabin, Ayalɔn, Yitila,

⁴³ Elon, Timana, Ekiɔn,

⁴⁴ Eliteke, Gibetɔn, Baalati,

⁴⁵ Yehudu, Bene-Beraki, Gati-Rimɔn,

⁴⁶ Yarakɔn tigrine, Rakɔn e nun bɔxɔn naxan Yafa yetagi.

⁴⁷ Koni Dan bɔnsɔnna muxune mi nɔ e bɔxɔn masɔɖdeni. Nayi, Dan bɔnsɔnna yi siga Lesemi yi, e sa mɛn kaane yɛnge, e yi e faxa. E yi dɔxɔ na, e na taan xili sa Dan, e benban xinla.

⁴⁸ Na taane nun e banxidene birin yi findi Dan bɔnsɔnna xabilane kɛɛ bɔxɔn na.

Yosuwe kɛɛ bɔxɔna

⁴⁹ E to yelin yamanani taxunɲɛ e kɛɛn na, Isirayila kaane yi Nunu a dii Yosuwe kɛɛn so a yi e tagi,

⁵⁰ alo Alatala a yamari kii naxan yi. Yosuwe taan naxan maxɔdin e ma, Timanati-Sera, e yi na so a yii Eframi geya yireni. Yosuwe mɔn yi taan ti, a dɔxɔ na.

⁵¹ Saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun Isirayila bɔnsɔnne xabila kuntigrine yi yamanan yireni itoe yitaxun masensenna xɔn Alatala yetagi, Naralan Bubun so deɛn na, Silo yi. E yi yelin yamanani taxunɲɛ.

20

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 4.40-43 nun 19.1-14

¹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

² “A fala Isirayila kaane xa, e xa taana ndee sugandi marakisi taane ra, alo n na a fala i xa kii naxan yi fata Musa ra.

³ Xa naxan faxan ti, a mi a rakeli a ma, a mi yi waxi faxa ti feni, na kanna nɔɛ a giye nɛn, a siga mɛnna nde yi, a ratange faxa muxun gbeɛɲɔxɔ muxun ma denaxan yi.

⁴ A na a gi, a na taana nde li, a xa sa ti taan so deɛn na, a yi a sɔnna dentege taan fonne xa. E yi a rasuxu taani, e a yigiya.

⁵ Xa faxa muxun gbeɛɲɔxɔ muxun siga faxa tiin fɔxɔ ra, e mi a soma a yii, bayo a mi a rakelixa a ma, a mi a faxa feni tɔnxi xɔnnantenyani.

⁶ A xa lu na taani han a yi makiti yamaan yetagi, e nun han saraxarali kuntigin naxan walima na waxatini, na yi faxa. Na xanbi ra, faxa tiin nɔɛ xɛte nɛn a banxini a konni, a kelixi denaxan yi.”

⁷ E yi taani itoe sugandi: Kedesi taan Galile yamanani Nafatali geya yireni, e nun Siken taana Eframi geya yireni, e nun

Kiriyati-Aruba taan denaxan mɔn xili Xebiron, Yuda geya yireni.

⁸ E yi taa gbetene sugandi Yuruden baan kidi ma Yeriko sogeteden binni: Beŋeri taan naxan Ruben tonbonna lanta yireni, Ramoti taan naxan Galadi bɔxɔni, Gadi bɔnsɔnna denaxan yi, e nun Golan taan naxan Basan bɔxɔni, Manase bɔnsɔnna denaxan yi.

⁹ Na taane nan sugandi Isirayila kaane nun xɔrɛne xa, alogo xa naxan faxan ti, a mi a rakeli a ma, na xa a gi, siga mɛnni, a ratanga faxa muxun gbeɛnɔxɔ muxun ma. Na kui, faxa muxun gbeɛnɔxɔ muxun mi a faxe benun yamaan xa a makiti.

21

*Lewi bɔnsɔnna taane
Taruxune Singen 6.54-80*

¹ Lewi bɔnsɔnna denbaya xunne yi siga saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun Isirayila bɔnsɔnna xabilane kuntigine fɛma

² Silo yi Kanan yamanani, e yi a fala e xa, e naxa, “Alatala bata yi yamarin fi nun fata Musa ra, a nxu xa taane sɔtɔ nxu dɔxɔma denaxanye yi, e nun e rabilinna bɔxɔne nxɔ xuruseene xa.”

³ Nayi, Isirayila kaane yi taani itoe ba e gbee kɛɛ bɔxɔn na. Taan ne nun e rabilinna bɔxɔne yi fi Lewi bɔnsɔnna ma alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁴ E to masensenna ti, a yi Kehati yixetene xabilane singe suxu. Saraxarali Haruna yixetene yi taa fu nun saxan sɔtɔ Yuda bɔnsɔnna nun Simeyɔn bɔnsɔnna nun Bunyamin bɔnsɔnna bɔxɔne tagi.

⁵ Kehati yixetɛn bonne yi taa fu sɔtɔ Eframi bɔnsɔnna nun Dan bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔne tagi.

⁶ Gerisɔn yixetene xabilane yi taa fu nun saxan sɔtɔ Isakari bɔnsɔnna nun Aseri bɔnsɔnna nun Nafatali bɔnsɔnna bɔxɔne tagi e nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔn tagi Basan yamanani.

⁷ Merari yixetene xabilane yi taa fu nun firin sɔtɔ Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔne tagi.

⁸ Nayi, Isirayila kaane yi taani itoe nun e rabilinne bɔxɔne fi Lewi bɔnsɔnna ma alo Alatala a yamari kii naxan yi fata Musa ra.

⁹ Taan naxanye fi e ma Yuda bɔnsɔnna nun Simeyɔn bɔnsɔnna bɔxɔne tagi, ne xinle ni itoe ra:

¹⁰ Kehati xabilani, Lewine yɛ, Haruna yixetene yi taani itoe sɔtɔ bayo masensenna e tan nan singe suxi:

¹¹ Kiriyati-Aruba, denaxan mɔn xili Xebiron, e nun a rabilinna bɔxɔne Yuda geya yireni. Araba yi findixi Anaki benban nan na.

¹² Koni xɛɛne nun banxidɛɛn naxanye taan nabilinni, ne bata yi so Yefune a dii Kalebi yii a kɛɛn na.

¹³ E taan naxanye fi saraxarali Haruna yixetene ma, ne ni i ra: Xebiron, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Libina,

¹⁴ Yatiri, Esitemowa,

¹⁵ Xolon, Debiri,

¹⁶ Ayin, Yuta, e nun Beti-Semɛsi, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina, taa solo-manaanin fata bɔnsɔn firinni itoe bɔxɔne ra.

¹⁷ E yi taani itoe sɔtɔ Bunyamin bɔnsɔnna bɔxɔni: Gabayon, Geba,

¹⁸ Anatɔti, Alamɔn, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina taa naanin.

¹⁹ Haruna yixetene, saraxaraline taan naxanye sɔtɔ, ne malanxina taa fu nun saxan nan yi e ra e nun e rabilinne.

²⁰ Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye yi kelixi Kehati yixetene xabilan bonne yi, ne yi taane sɔtɔ Eframi bɔnsɔnna bɔxɔni.

²¹ Ne ni i ra: Siken taana Eframi geya yireni, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Geseri,

²² Kibisayimi, Beti-Xoron, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina, taa naanin.

²³ E naxanye sɔtɔ Dan bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Eliteke, Gibɛtɔn,

²⁴ Ayalɔn, Gati-Rimɔn, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina taa naanin.

²⁵ E naxanye sɔtɔ Manase bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Taanaki, Gati-Rimɔn, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa firin.

²⁶ Na taa fune nun e rabilinne yi findi Kehati yixetene xabilan bonne gbeen na.

²⁷ Lewine yɛ, Gerisɔn yixetene xabilane yi taani itoe sɔtɔ Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔni: e Golan sɔtɔ Basan yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, e nun Beŋetera, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa firin.

²⁸ E naxanye sɔtɔ Isakari bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Kisiyon, Daberati,

²⁹ Yaramuti, En-Ganimi, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³⁰ E naxanye sɔtɔ Aseri bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Misala, Abadon,

³¹ Xɛlɛkati, Rexobo, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³² E naxanye sɔtɔ Nafatali bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Kedesi Galile yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Xamɔti-Dɔrɔ, Karatan, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa saxan.

³³ Gerisɔn yixetene xabilane taa fu nun saxan sɔtɔ nɛn e nun e rabilinne.

³⁴ Lewin naxanye luxi, Merari yixetene xabilane, ne naxanye sɔtɔ Sabulon

bõnsõnna bõxõn tagi, ne ni i ra: Yokanayimi, Karata,

³⁵ Dimina, Nahalali, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³⁶ E naxanye sõtõ Ruben bõnsõnna bõxõni, ne ni i ra: Bẽseri, Yahasi,

³⁷ Kedemoti, Mefaati, e nun e rabilinne. Ne malanxina taa naanin.

³⁸ E naxanye sõtõ Gadi bõnsõnna bõxõni, ne ni i ra: Ramoti naxan Galadi yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan magixi faxa ti feen na, Max-anayin,

³⁹ Xesibõn, Yaaseri, e nun e rabilinne. Ne malanxina taa naanin.

⁴⁰ Taan naxanye birin fi Lewi bõnsõnna muxu dõnxene ma, Merari yixetene xabilane yi, ne findi taa fu nun firin nan na.

⁴¹ Taan naxanye birin fi Lewi bõnsõnna muxune ma Isirayila kaane bõxõni, ne birin malanxina taa tonge naanin e nun solo-masexẽ, e nun e rabilinne.

⁴² E taani itoe nun e rabilinne bõxõne nan sõtõ.

⁴³ Alatala a kolo yamanan naxan so feen na e benbane yii, a yi na birin fi Isirayila kaane ma. E yi na findi e gbeen na, e yi dõxõ na.

⁴⁴ Alatala yi bõjẽ xunbenla fi e ma e rabilinna birin yi, alo a a kolo e benbane xa kii naxan yi. Hali e yaxu yo mi nõ tiyẽ e yẽ ra, Alatala yi e yaxune birin lu e sagoni.

⁴⁵ Alatala bata yi fala fajin naxanye birin ti Isirayila yamaan xa, na birin yi kamali, sese mi lu a ligataren na.

22

Saraxa ganden nafala fena Yurudẽn kidi ma

¹ Nayi, Yosuwe yi Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna xili.

² A yi a fala e xa, a naxa, “Alatalaa walikeen Musa feen naxan birin yamari e ma, e bata na birin naba. E bata n fan ma yamarine birin suxu.

³ E mi e ngaxakedenne rabepinxi waxati xunkuyeni ito yi han to. Alatala e Ala yamarin naxan so e yii, e bata na rakamali.

⁴ Iki Alatala e Ala bata bõjẽ xunbenla fi e ngaxakedenne ma, alo a fala e xa kii naxan yi. Iki e siga e konni, e sa lu na yamanani Alatalaa walikeen Musa naxan soxi e yii Yurudẽn kidi ma.

⁵ Nayi, e a liga e yeren ma, e yamarin nun sariyan suxu, Alatalaa walikeen Musa naxanye soxi e yii, e yi Alatala e Ala xanu, e sigan ti a kirane birin xõn, e yi a yamarine suxu, e yi bira a fõxõ ra, e a batu e bõjẽn nun e niin birin yi.”

⁶ Yosuwe yi duba e xa, a yi a lu e siga e konne yi.

⁷ Musa bata yi kẽẽ bõxõn so Manase bõnsõnna fõxõ kedenna yii Basan yamanani. Yosuwe fan yi kẽẽ bõxõ gbetẽ so Manase bõnsõnna bode fõxõn yii Isirayila kaan bonne fema Yurudẽn sogegododen binni. Yosuwe to duba e xa, a yi e rasiga e konne yi.

⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E xetẽ e konne yi e nun nafulu gbeena, e nun xuruse wuyaxin nun gbeti ghebge nun xmaan nun sulan nun wurena e nun dugine. E nun e ngaxakedenne xa sa e yaxune se tongoxine yitaxun.”

⁹ Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna yi xetẽ, e keli Isirayila kaane fema Silo yi, Kanan yamanani, e yi siga Galadi yamanani, Alatala yamanan naxan nagidi e ma fata Musa ra.

¹⁰ E to maso Yurudẽn baan na Kanan yamanani, Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna yi saraxa ganden nafala Yurudẽn baan dẽ. Na saraxa ganden yi gbo han!

¹¹ Isirayila kaane to na feen mẽ, e yi a fala, e naxa, “E mi a to, Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna bata saraxa ganden nafala Kanan bõxõn danna ra, Yurudẽn baan dẽxõn Isirayila kaane binni.”

¹² Isirayila kaane to na mẽ, e birin yi e malan Silo yi e yenge xinla ma.

¹³ Isirayila kaane yi saraxarali Eleyasari a dii Finexasi xẽ Galadi yamanani Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna fema.

¹⁴ Manga fu yi biraxi a fõxõ ra, Isirayila bõnsõn yo bõnsõn manga keden. Denbaya xunne nan yi ne birin na Isirayila kaane xabilane yi.

¹⁵ E yi siga Galadi yamanani Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fema. E yi a fala e xa, e naxa,

¹⁶ “Alatalaa yamaan birin ito nan falaxi, ‘Nanfera e tinxintareyaan ligaxi Isirayilaa Ala ra? Nanfera e bata xetẽ Alatala fõxõ ra to? Nanfera e bata saraxa ganden nafala, e murutẽ Alatala xili ma to?’

¹⁷ En bata yi kalan naxan ti Peyori yi, na xurun ba? Anu, han to en munna yelin tõe na yulubin xafari feen ma hali Alatala to fitina furen sa a yamaan birin fari.

¹⁸ Anu, e bata xetẽ Alatala fõxõ ra to, e Ala! Xa e murutẽ Alatala xili ma to, tila a xõloma nen Isirayila yamaan birin ma.

¹⁹ Nayi, xa e yamanan mi sarijanxi, e xetẽ Alatala yamanani, Alatala batuden tixi denaxan yi, e yi bõxõ gbetẽ tongo nxu tagi. Koni e nama murutẽ Alatala xili ma hanma nxu tan xili ma, e yi saraxa gande gbetẽ rafala, ba Alatalaa saraxa ganden na, en ma Ala.

²⁰ Sera a dii Akan to tinxintareyaan liga, a seene tongo tonna yi dɔxi naxanye tongo fe ma, Alaa xolon godo Isirayila yamaan birin nan ma. A keden xa mi halagi a fe kalaxina fe ra.' "

²¹ Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yi Isirayila xabilane mangane yabi, e naxa,

²² "Marigina Ala, Alatala nan keden a kolon! Marigina Ala, Alatala! Isirayila yamaan birin fan fama nen a kolondeni! Xa nxu feni ito ligaxi muruten nin hanma tinxintareyani Alatala xili ma, nxu nama kisi to lɔxoni.

²³ Xa nxu saraxa ganden nafalaxi nen alogo nxu xa xete Alatala fɔxɔ ra, nxu yi saraxa gan daxine ba a fari hanma bogise saraxane hanma bɔɲe xunbeli saraxane, Alatala yeteen xa nxu makiti!

²⁴ Koni na mi a ra de! Nxu ito ligaxi nen bayo nxu yi xaminxi alogo tila e diine nama a fala nxɔ diine ma, e naxa, 'Nanse e tan nun Alatala tagi, Isirayilaa Ala?

²⁵ Alatala bata Yuruden baan findi en tagi danna ra. Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna muxune, sese mi fa e tan xa Alatala yii! E diine a lige nen nayi a nxɔ diine yi ba Alatala yee ragaxuni.

²⁶ Nanara, nxu yi a fala, nxu naxa, 'En keli, en xa saraxa ganden nafala. Koni saraxa gan daxine nun saraxa gbete ye fe mi a ra.'

²⁷ Na xa findi sereyaan nan na e tan nun nxu tan tagi, e nun en yixetene hali en tan xanbi, fa fala nxu Alatala batuma nen nxɔ saraxa gan daxine nun nxɔ saraxane nun nxɔ bɔɲe xunbeli saraxane ra a batuden yeteni. Nayi, e diine mi fa a fale nxɔ diine ma, e naxa, 'Sese mi fa e tan xa Alatala yii.'

²⁸ Nxu yi a fala, nxu naxa, xa e falani ito ti nxu xa tila, hanma nxɔ diine xa, nxu e yabima nen, nxu naxa, 'E Alatalaa saraxa ganden maligan mato. Nxu fafane mi a rafalaxi saraxa gan daxine nun saraxa gbete ye xan ma fe ra, koni alo sereyana e tan nun nxu tan tagi.'

²⁹ Nxu tan mi murute Alatala xili ma mume! Nxu mi xete a fɔxɔ ra to, nxu yi saraxa gande gbete rafala saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa gbete ye fe ra, ba Alatalaa saraxa ganden na, naxan nafalaxi en ma Ala batu bubun yetagi."

³⁰ Saraxarali Finexasi nun yamaan mangane nun Isirayila xabila xunne to falani ito me, Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna saraxa ganden naxan nafalaxi, na yi rafan e ma kati!

³¹ Saraxarali Eleyasari a dii Finexasi yi a fala Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna xa, a naxa, "Nxu bata a kolon to a Alatala en tagi, bayo e mi tinxintareyaan ligaxi Alatala ra. E

bata Isirayila kaane ratanga Alatalaa xolon ma."

³² Saraxarali Eleyasari a dii Finexasi nun mangane yi keli Galadi yi, Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yi denaxan yi, e xete Kanan yamanani, e yi dentegen sa Isirayila kaane xa.

³³ Dentegeni ito yi rafan Isirayila kaane ma, e yi barikan bira Ala xa. Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yenge feen naxan yi e xunni, e yi e yamanan kala, e mi fa na fe fala sɔnon.

³⁴ Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yi saraxa ganden xili sa, e naxa, Sereyana En Tagi Fa Fala A Alatala Nan Ala Ra.

23

Yosuwe a kawandi dɔnxena

¹ Alatala bata yi bɔɲe xunbenla fi Isirayila yamaan ma a e xunba e yaxune ma e rabilinni, waxati xunkuye yi dangu na xanbi ra. Yosuwe yi fori, a siimayaan yi xunkuya ayi han!

² Na waxatini, Yosuwe yi Isirayila kaane birin maxili, fonne nun mangane nun kitisane nun kuntigine. A yi a fala e xa, a naxa, "N bata fori. N ma siimayaan bata xunkuya ayi han!

³ E yeteen bata a to Alatala e Ala feen naxanye birin ligaxi siyani itoe ra e fe ra. Alatala e Ala nan e yengen soxi."

⁴ "E a mato, n yamanan naxanye yengexi, n yi e no, e nun siyaan naxanye mɔn luxi yamanani, n bata ne bɔxɔne birin yitaxun e bɔnsɔnne ra e keen na masensenna xɔn keli Yuruden baani han Fɔxɔ Ige Gbeena sogegododen binni.

⁵ Alatala e Ala e kedima nen e yee ra, a e ramini yamanani, e yi dɔxɔ e yamanani alo Alatala e Ala a fala e xa kii naxan yi."

⁶ "E senbe so han! Feen naxan birin seɓexi Musaa sariya kitabun kui e xa ne birin suxu. E nama na kiraan fata yifanna ma hanma kɔmenna ma.

⁷ E nama basan na siyane ra, naxanye luxi e tagi. E nama e alane xinle maxandi, e nama e kolo e yi. E nama e batu, e nama e xinbi sin e xa.

⁸ Koni e tan xa lu Alatala e Alaa fe yi ken, alo e bata a liga kii naxan yi han to."

⁹ "Alatala bata siya gbeene nun senbeman kedi e yee ra. Anu, han to muxu yo mi nɔxi tiye e yee ra.

¹⁰ E tan muxu keden yi muxu wuli nan kedima, bayo Alatala e Ala nan yi yengen soma e xa alo a fala e xa kii naxan yi.

¹¹ Nayi, e a liga e yeren ma, e yi Alatala xanu e Ala."

¹² "Koni xa e e xun xanbin so Ala yi, e yi bira siyani itoe fɔxɔ ra naxanye luxi e tagi, e

nun ne yi ε bode a dii temene futu, ε yi basan e ra,

¹³ ε xa a kolon Alatala ε Ala bama nen siyani itoe ragiyε ε bun. Koni e findima nen luti ratixine nun wosone ra ε bun, e nun bosana ε fari, e nun panle naxanye ε yeen soxonma ayi, han ε yi halagi boxo fajini itoe yi Alatala ε Ala naxanye soxi ε yii."

¹⁴ "Dunupa muxune birin sigama denaxan yi, n sigamaan ni i ra mēni. E a kolon ε bojen nun ε niin birin yi, fa fala Alatala ε Alaa fala fajin naxanye tixi ε xa, na sese mi luxi a kamalitaren na. A falan birin bata kamali, keden mi kalaxi.

¹⁵ Koni Alatala ε Alaa fala fajine rakamalixi kii naxan yi, a mon fama nen a falane rakamalideni naxankatane ra, a ε rakolonxi naxanye ra, han a yi ε halagi boxo fajini ito yi, a denaxan fixi ε ma.

¹⁶ Xa ε layirin kala Alatala ε Ala naxan yamarixi ε ma, ε yi siga ala gbetene batudeni, ε yi ε xinbi sin ε xa, Alatala xoloma nen ε ma, ε yi halagi sinma boxo fajini ito yi, a denaxan fixi ε ma."

24

Yosuwe yi yamaan kawandi

¹ Yosuwe yi Isirayila bonsonne birin maxili a e xa malan Siken yi, fonne nun mangane nun kitisane nun kuntigine, e birin yi fa Ala yetagi.

² Yosuwe yi a fala yamaan birin xa, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'A foloni nun, ε benbane Tera nun a diine Iburahima nun Nahori, ne yi doxi Efirati Baan bode foxon nan na, e yi ala gbetene nan batuma.

³ N yi ε fafe Iburahima tongo baan bode foxon na, n yi ti a yee ra siga Kanan yamanan birin yi. N yi a yixetene rawuya ayi, n Isiyaga fi a ma.

⁴ N yi Yaxuba nun Esayu fi Isiyaga ma. N yi Seyiri geya yiren fi Esayu ma, koni Yaxuba nun a diine tan yi godo Misiran yamanani.

⁵ N yi Musa nun Haruna rasiga, n yi naxankata wuyaxi doxo Misiran kaane ma. Na xanbi ra, n yi ε ramini Misiran yamanani.

⁶ N to ε benbane ramini Misiran yamanani, Misiran kaane yi ε benbane sagatan wontorone nun soone fari han Gbala Baani.

⁷ E benbane yi e xui ramini Alatala ma, a yi dimin naso ε nun Misiran kaane tagi. A yi baa igen nadin Misiran kaane xun ma. N naxan liga Misiran kaane ra, ε bata na to ε yeen na. E mon yi waxati xunkuye ti tonbonni."

⁸ "N yi ε xali Amorine yamanani Yuruden sogeteden binni. E yi ε yenge, koni n yi ε lu ε

sagoni. E yi e yamanan tongo, n yi e halagi ε yee ra.

⁹ Siporo a dii Balaki, Moyaba mangan fan yi keli, a yi Isirayila yenge. E yi Balami xili, Beyori a dii xemena, alogo a xa fa ε danga.

¹⁰ Koni n mi tin Balami xuiin name, a falan yi findi duban na ε xa. N yi ε ba Balaki yii.

¹¹ E yi Yuruden baani gidi, ε fa Yeriko taani. Yeriko kaane yi ε yenge. Amorine nun Perisine nun Kanan kaane nun Xitine nun Girigasane nun Xiwine nun Yebusune fan yi ε yenge, koni n yi ε sa ε sagoni.

¹² A luxi alo n yi jurine nan nadinma e ma naxanye yi ε kedima ε yee ra e nun Amorine manga firinne. E silanfanne nun ε xanle xa mi na ligaxi.

¹³ N yi yamanan so ε yii ε mi naxan masexxi, e nun taane ε mi naxanye tixi, ε doxi denaxan yi iki. Manpa bogi binle nun oliwi binle, ε mi naxanye sixi, ε ne nan donna iki."

¹⁴ "Nayi, iki ε gaxu Alatala yee ra, ε yi a batu fetareyaan nun lannayani. E benbane yi alan naxanye batuma Baa Gbeen kidi ma e nun Misiran yamanani, ε me ne ra, ε yi Alatala batu.

¹⁵ Koni xa a mi rafanyε ε ma ε Alatala batu, ε waxi naxan batu feni, ε xa na sugandi to: E benbane alan naxanye batuxi Baa Gbeen bode foxon na ba, hanma Amorine alane ε doxi naxanye yamana yi ba. Koni nxu nun n ma denbayana, nxu tan Alatala nan batuma."

¹⁶ Yamaan yi a yabi, e naxa, "Nxu mi nxu me Alatala ra mume, nxu yi ala gbetene batu!

¹⁷ Amasoto Alatala nan en ma Ala ra. A tan nan en naminixi Misiran yamanani konyiyani, en tan nun en benbane. A tan nan kabanako fe gbeene liga en yee xori, a yi en kantan en ma sigatiin birin yi, e nun siyane ye en yi danguma naxanye yamanaye yi.

¹⁸ Alatala bata siyane birin kedi en yee ra, hali Amarin naxanye yi doxi yamanani. Nxu fan Alatala nan batuma, bayo a tan nan en ma Ala ra."

¹⁹ Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, "E mi noε Alatala batuε, bayo Ala sarijanxin na a ra, Ala xoxolonxin na a ra. A mi dije ε matandine nun ε yulubine ma.

²⁰ Xa ε me Alatala ra waxatin naxan yi, ε yi ala gbetene batu, a kelima nen ε xili ma, a yi gbalon nafa ε ma, a yi ε birin naxori, hali a to fe fajin ligaxi ε xa."

²¹ Yamaan yi a fala Yosuwe xa, e naxa, "En-en de! Nxu Alatala nan batuma."

²² Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, "E bata findi ε yete sereyaan na fa fala ε tan nan Alatala sugandixi alogo ε xa a batu." E yi Yosuwe yabi, e naxa, "Nxu bata findi nxu serene ra."

²³ Yosuwe mən yi a fala e xa, a naxa, “İki ε ala gbətene ba ε tagi. E yi ε bəne lu Alatala xa, Isirayilaa Ala.”

²⁴ Yamaan yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “Nxu Alatala nan batuma en ma Ala, nxu yi a xuiin suxu.”

²⁵ Na ləxəni, Yosuwe nun yamaan yi layirin xidi. A yi tənne nun sariyane so e yii Siken yi.

²⁶ Yosuwe yi na feene birin səbe Ala Sariya Kitabun kui. A yi gəme gbeen tongo, a yi a dəxə wariin bun ma Alatala yire sarijanxin dənaxan yi.

²⁷ Yosuwe yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “E bata gəməni ito to? A findima sereyaan nan na en xili ma, bayo a luxi alo a bata falan birin me, Alatala naxan falaxi en xa. A findima sereyaan na ε xili ma, alogo ε nama ε me ε Ala ra.”

²⁸ Na xanbi ra, Yosuwe yi yamaan bejin, birin yi siga e keε bəxəne yi.

Yosuwe a sayana

Kitisane 2.6-9

²⁹ Na to dangu, Nunu a dii Yosuwe, Alatala walikeen yi faxa a jee keme jee fuun ma.

³⁰ E yi a maluxun a keε bəxəni Timanati-Sera yi Efirami geya yireni, Gaasa geyaan kəmen fəxəni.

³¹ Isirayila yamaan yi Alatala batuma Yosuwe a siimayaan waxatin birin yi, e nun fonne siimayaan waxatin birin, naxanye luxi Yosuwe faxan xanbini, naxanye bata yi na wanle birin kolon Alatala naxan liga Isirayila kaane xa.

³² Isirayila kaane bata yi Yusufu xənna naxanye xali keli Misiran yi, e yi sa ne maluxun Siken yi Yaxuba dənaxan sara Xamori a diine ma, Siken fafe, gbeti gbanan keme ra. Na yi findi Yusufu bənsəna keen na.

³³ Harunaa dii Eleyasari yi faxa. E yi a maluxun Gibeya yi a dii xəmen Finexasi a geyaan fari dənaxan so a yii Efirami geya yireni.

Kitisane Kitisane Fe Taruxuna

Benun manga singen xa dɔxɔ Isirayila kaane xun na, kitisane nan yi tima Isirayila kaane yɛ ra. Na waxatini, yaxune na yi e yigbeten, Ala yi muxu kɛndɛna nde rakelima nɛn alogo a xa Alaa yamaan nakisi. Na kanna mɔn yi mangayaan ligama nɛn Alaa yamaan xun na han waxati. Kitisani itoe taruxune nan yɛbaxi Kitabun yireni ito kui.

Kitabun yireni ito yitaxunxi nɛn dɔxɔde saxan: A singen feene nan falama lan Isirayila kaane dɔxɔ feen ma Kanan yamanani han Yosuwe faxesa waxatina (Keli Kitisane sora 1.1 ma han 2.10). A firinden kui, Alaa yamaan luma tinxintareyaan nan ligɛ Ala ra han Ala yi e so e yaxune yii. Na xanbi ra, e yi Ala maxandi malina fe ra, a yi muxuna nde sugandi, naxan findɛ e xunba muxun na. Na yɛɛratine yi xili nɛn fa fala a kitisane. (Keli Kitisane sora 2.11 ma han 16.31). A saxanden taruxu firin nan yɛbama naxan a yitama fa fala Isirayila kaane bata e makuya Alaa sariyan na pon! (Keli Kitisane 17 ma han 21). Na yire saxandena a yitama a Alaa yamaan yi waxi lu feni mangana nde bun benun e xa lu e yɛtɛ ma, e lu makuyɛ Ala ra.

Isirayila kaane yi dɔxɔ Kanan yi

¹ Yosuwe faxesa xanbini, Isirayila kaane yi Alatala maxɔdin, e naxa, “Nde singe kelima nxu yɛ be, siga Kanan kaane yengɛdeni?”

² Alatala yi e yabi, a naxa, “Yuda bɔnsɔnna muxune lan e siga, n bata yamanan so e yii.”

³ Yuda bɔnsɔnna muxune yi a fala e ngaxakedenne, Simeyɔn bɔnsɔnna muxune xa, e naxa, “Dɛnaxan soxi nxu yii, en birin xa siga mɛnni, en sa Kanan kaane yenge. Na xanbi ra, en birin mɔn sigɛ ɛ konni dɛnaxan soxi ɛ yii.” Nayi, e nun Simeyɔn bɔnsɔnna muxune yi siga.

⁴ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga yenge sɔdeni, Alatala yi Kanan kaane nun Perisine sa e sagoni, e yi muxu wuli fu faxesa Beseki taani.

⁵ E sa Adoni-Beseki li Beseki taani, e yi a yenge. Nayi, e yi Kanan kaane nun Perisine nɔ.

⁶ Adoni-Beseki yi a gi, koni e yi a sagatan, e sa a suxu, e yi a yii konkoribaan nun a san konkoribaan sege a ra.

⁷ Adoni-Beseki yi a fala, a naxa, “Manga yii konkoribaan bolonxin nun san konkoribaan bolonxi tonge solofere nan yi n ma donse dɔnxɛn donma n ma tabanla bun nun, koni iki Ala bata n saren fi n kewanla

ra.” E yi siga a ra Yerusaleɛn yi, a sa faxesa mɛnni.

⁸ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga Yerusaleɛn taan xili ma, e yi na tongo, e yi a muxune faxesa silanfanna ra, e tɛɛn so taan na.*

⁹ Yuda bɔnsɔnna muxune mɔn yi siga Kanan kaane fan yengɛdeni naxanye yi dɔxi geya yiren nun Negewi tonbon yiren nun geyadi yireni sogegɔdoden binni.

¹⁰ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga Kanan kaane xili ma naxanye yi dɔxi Xebiron taani, dɛnaxan yi xili nun Kiriyaɛti-Aruba. E yi Sesayi nun Aximan nun Talamayi bɔnsɔnne muxune nɔ.

¹¹ E yi keli mɛnni, e yi siga Debiri kaane fan xili ma. Debiri taan yi xili nɛn nun Kiriyaɛti-Seferi.

¹² Kalebi yi a fala, a naxa, “Naxan na Kiriyaɛti-Seferi taan yenge, a yi a nɔ, n nan n ma dii tɛmɛna Akasa fima nɛn na kanna ma.”

¹³ Kalebi xunyɛn Kenasi a dii xɛmɛna Otiniyeli yi taan yenge, a yi a nɔ. Kalebi yi a dii tɛmɛna Akasa fi a ma a jaxanla ra.

¹⁴ Akasa to dɔxɔ Otiniyeli xɔn, a yi Otiniyeli radin alogo a xa a fala Akasaa fafe xa a xa xɛɛ bɔxɔna nde so a yii. Akasa to godo a sofanla fari, Kalebi yi a maxɔdin, a naxa, “Nanse xɔli i ma?”

¹⁵ A yi a yabi, a naxa, “Tin fe keden ma n xa, amasɔto i bata bɔxɔ xaren fi n ma naxan yamanan yiiɛfanna mabinni. Iki, i mɔn xa tigine fi n ma.” Kalebi yi tigi yirene so a yii, ndee laben na ndee faxan na.

¹⁶ Musa bitanna Keni bɔnsɔnna muxune yi keli Tugu Taani, e nun Yuda bɔnsɔnna muxune. E birin yi sa dɔxɔ Yuda tonbonni Aradi taan yiiɛfari fɔxɔni yama gbɛtɛye tagi.

¹⁷ Yuda bɔnsɔnna muxune nun e ngaxakedenne Simeyɔn bɔnsɔnna muxune yi siga Kanan kaane yengɛdeni Sefata taani. E yi na taan naxɔri, e yi mɛnna xili sa Xoroma.†

¹⁸ Yuda bɔnsɔnna muxune mɔn yi Gasa taan nun a rabillinne nɔ, e nun Asikalɔn taan nun a rabillinne nun Ekirɔn taan nun a rabillinne.

¹⁹ Alatala yi Yuda bɔnsɔnna muxune mali, e yi na geya yiren findi e gbeen na, koni e mi muxune nɔ naxanye yi dɔxi lanbanni, bayo yenge so wontoron wure daxine nan yi ne yii.

²⁰ E yi Xebiron taan so Kalebi yii alo Musa a fala kii naxan yi. A yi Anaki a dii saxanne taane ba e yii.

²¹ Yebusu kaan naxanye yi dɔxi Yerusaleɛn yi, Bunyamin bɔnsɔnna muxune mi bɔxɔn

* 1:8. 1.8Silanfanna: Sofane yengeso degemana.
“Halagina.”

† 1:17. 1.17Xoroma, e kon xuini, na bunna nɛn fa fala

ba ne yii. Yebusu kaane dōxi Yerusalen yi Bunyamin bōnsōnna muxune tagi han to.

²² Yusufu bōnsōnna muxune fan yi siga Beteli taan yengedeni, Alatala yi lu e xōn.

²³ E xērane nan nasiga Beteli taan nakōsideni singen. Beteli taan yi xili nēn nun Lusi.

²⁴ Xērane yi xēmēna nde to keŋe taani, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu nōe soe taani kii naxan yi, na yita nxu ra. Nxu hinanma i ra nēn.”

²⁵ A yi na yita e ra. Nayi, Yusufu bōnsōnna muxune yi sa taan muxune birin faxa silanfanna ra, koni e yi na xēmēn nun a denbayaan lu e nii ra.

²⁶ Na xanbi ra, na xēmēn yi siga Xiti kaane yamanani. A sa taana nde ti mēnni, a yi na xili sa Lusi, na xinla mōn mēnna xun ma han to.

²⁷ Manase bōnsōnna muxune mi Beti-Seyan kaane nun e rabillinna muxune kedi, e nun Taanaki kaane nun Dōrō kaane nun Yibeleyami kaane nun Megido kaane nun e rabillinne. Kanan kaane yi lu yamanani.

²⁸ Isirayila kaane to sēnbe sōtō, e Kanan kaane findi e konyine ra, koni e mi e kedi mume.

²⁹ Eframi bōnsōnna muxune mi Kanan kaane kedi naxanye yi dōxi Geseri taani. Kanan kaane mōn dōxi Eframi bōnsōnna muxune tagi Geseri taani.

³⁰ Sabulon bōnsōnna muxune mi Kitiron kaane kedi, e nun Nahaloli kaane. Kanan kaane yi lu Sabulon bōnsōnna muxune tagi, koni e yi lu konyiyani.

³¹ Aseri bōnsōnna muxune mi Ako kaane kedi, e nun Sidōn muxune nun Axalaba kaane nun Akisibu kaane nun Xeleba kaane nun Afiki kaane nun Rexobo kaane.

³² Nanara, Aseri bōnsōnna muxune yi dōxō Kanan kaane tagi yamanani.

³³ Nafatali bōnsōnna muxune mi Beti-Semesi kaane kedi, e mi Beti-Anata kaane kedi, e lu dōxi Kanan yamanan muxune ye, koni Beti-Semesi kaane nun Beti-Anata kaane yi lu konyiyani.

³⁴ Amorine yi Dan bōnsōnna muxune lu geya yirene yi, e mi tin e xa godo lanbanni.

³⁵ Amorine yi wa lu feni Xeresi geyaan fari e nun Ayalōn taan nun Salabimi taani. Koni na xanbi ra, Yusufu bōnsōnna muxune yi sēnben sōtō, e yi e nō, e findi e konyine ra.

³⁶ Amorine yamanan danna yi fōlōxi Tali Geyaan nan ma siga han Sela taan xanbi ra.

2

Yama tinxintarena fe

¹ Alatalaa malekan yi keli Giligali yi, siga Bokin yi, a yi a fala, a naxa, “N bata e ramini Misiran yi. N yi siga e ra yamanani n na e benbane tuli sa naxan na, n naxa, ‘N mi n ma layirin kalē en tagi mume.

² Koni, e tan nama layirin xidi e nun yamanani ito muxune tagi, e yi e saraxa gandene kala.’ Koni, e mi e tuli mati n na. Nanfera e ito ligaxi?

³ Nayi, n xa a fala e xa, a n mi fa e kedima e bun. E luma nēn e fēma, e alane yi lu alo luti ratixine e ye ra.”

⁴ Alatalaa malekan to yelin falani itoe tiye Isirayila kaane xa, yamaan yi gbelegbele fōlō sununi.

⁵ E yi mēnna xili sa “Bokin,”* e yi saraxane ba Alatala xa mēnni.

Yosuwe a saya fena

⁶ Yosuwe yi yamaan naxete, Isirayila bōnsōnne muxune birin yi sa e ke bōxōn tongo.

⁷ Yamaan wali nēn Alatala xa Yosuwe a siimayaan birin yi, e nun fonne siimayane yi naxanye luxi Yosuwe xanbini, naxanye Alatala wali xōnne to Isirayila bōnsōnne muxune xa.

⁸ Nunu a dii xēmēn Yosuwe, Alatalaa walikēen faxa a jee keme jee mōxōjen nan ma.

⁹ E yi a maluxun a ke bōxōni Timanati-Xeresi yi, Eframi geya yireni, Gaasa geyaan kōmēnna ma.

¹⁰ A waxatin muxune birin yi faxa, mayixete gbete ye yi mini naxanye mi yi Alatala kolon, e nun a feen naxanye liga Isirayila bōnsōnne muxune xa.

¹¹ Nayi, Isirayila bōnsōnne muxune yi fe jaxin liga Alatala ye ra yi, e yi Baali sawurane batu.

¹² E yi e mē Alatala ra, e benbane Ala naxan e ramini Misiran yi, e bira e rabillinna muxune alane fōxō ra, e yi e xinbi sin ne bun, e yi Alatala raxōlō.

¹³ E yi e mē Alatala ra, e yi Baali batu e nun Asitarate suxurene.

¹⁴ Alatala yi xōlō Isirayila bōnsōnne muxune ma. A yi e sa kala tiine sagoni, a yi e so e yaxune yii naxanye yi e rabilinx, e mi fa e yaxune nō sōnōn.

¹⁵ E na yi siga yengeni waxati yo yi, Alatala mi yi nō fima e ma, alo Alatala a kōlō e xa kii naxan yi. E yi lu sununi.

¹⁶ Nayi, Alatala yi kitisane rasiga e ma, naxanye e ba kala tiine yii.

¹⁷ Koni, e mi e tuli mati e kitisane ra, e lu Ala yanfe ala gbete ne batun xōn naxan yi luxi alo yalunyana Ala ye tagi,[†] e yi e xinbi sin e bun. E yi xete e benbane kiraan fōxō

* 2:5: 2.5Bokin, e kon xuini, na bunna nēn fa fala “Wugalane.” † 2:17: 2.17 Na **yanfan** luxi nēn alo yalunyana Ala ye ra yi bayo Ala waxi a yamaan xa tinxin a xa alo jaxanla lan a xa tinxin a xēmēn xa kii naxan yi.

ra mafuren naxanye yi Alatalaa yamarine suxi.

¹⁸ Alatala na yi kitisana nde rasiga e ma waxati yo yi, Alatala yi luma nen na kitisaan xon. Ala yi e ba e yaxune sagoni na kitisana siimayaan birin yi, bayo e kininkininna yi Alatala suxuma nen e yaxune fe ra, naxanye yi e naxankataxi.

¹⁹ Koni, kitisaan to faxa, yamaan mon yi tantan dangu e benbane ra, e yi bira ala gbetene foxo ra, e yi ne batu, e yi e xinbi sin e bun, e mi tin xete e fe naxine nun boye xodexen foxo ra.

²⁰ Nayi, Alatala yi xolo Isirayila bonsonne muxune ma, a naxa, "Bayo siyani ito bata n ma layirin kala, n naxan tongo e benbane xa, bayo e mi n xuiin suxi,

²¹ n fan mi fa siya yo kedima e yee ra sonon Yosuwe naxanye lu benun a xa faxa.

²² N na Isirayila bonsonne muxune kejaan fesefesema na kii nin, alogo n xa a kolon xa e n tan Alatala sagoon lige, alo e benbane a liga kii naxan yi."

²³ Nayi, Alatala yi siyane lu yamanani Yosuwe naxanye lu na benun a xa faxa, a mi ne kedi sasaki.

3

¹ Alatala siyani itoe nan lu dxi yamanani alogo Ala xa Isirayila bonsonne muxune kejaan fesefese naxanye mi yi na Isirayila kaane Kanan kaane yenge waxatin naxan yi.

² Ala yi waxi nen, mayixete nenen naxanye munma yi yengen so singen, ne xa e maxaran yenge sodeni.

³ Siyani itoe nan lu yamanani: Kuntigi suulunna naxanye yi Filisistine xun na nun Kanan kaane nun Sidon kaane nun Xiwin naxanye yi dxi Liban geya yireni, keli Baali-Xerimon geya yiren ma siga han Lebo-Xamata taana.

⁴ Alatala Isirayila bonsonne muxune fesefese ne nan xon, alogo a xa a kolon xa e Alatalaa yamarine suxe, a naxanye yamari e benbane ma fata Musa ra.

⁵ Isirayila bonsonne muxune yi lu dxi Kanan kaane nun Xiti kaane nun Amorine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusu kaane tagi.

⁶ E yi e dii temene tongo e naxanle ra, e yi e dii temene fi e ma, e yi e alane batu.

Isirayila kitisana, Otiniyeli

⁷ Naxan naxu Alatala yee ra yi, Isirayila kaane yi na liga, e yijinan Alatala xon, e Ala, e yi Baali nun Asera batu.

⁸ Alatala yi xolo Isirayila kaane ma, a yi e lu Mesopotamiya kaane mangan Kusan-Risatayin sagoni. E yi lu Kusan-Risatayin bun ma jee solomasexe.

⁹ Isirayila kaane yi e xuiin namini Alatala ma, Alatala yi marakisi tiina nde fi Isirayila kaane ma naxan e rakisi, Kenasi a dii xemena Otiniyeli, Kalebi xunyena.

¹⁰ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo a ma. A yi findi Isirayila kitisaan na. A yi siga yengeni. Alatala yi Mesopotamiya mangan Kusan-Risatayin sa Otiniyeli sagoni, a yi Kusan-Risatayin no.

¹¹ Jee tonge naanin, boye xunbenla yi lu yamanani han Kenasi a dii xemena Otiniyeli yi faxa.

Isirayila kitisana, Ehudu

¹² Isirayila kaane mon yi fe naxin liga Alatala yee ra yi. Nanara, Alatala yi Moyaba mangana Egilon senbe so Isirayila kaane xili ma.

¹³ Egilon nun Amonine nun Amalekine yi e malan siga Isirayila kaane yengedeni, e sa Tugu Taan suxu.

¹⁴ Jee fu nun solomasexe, Isirayila kaane dxi Moyaba mangana Egilon ma non bun.

¹⁵ Isirayila kaane mon yi e xui ramini Alatala ma, Alatala yi marakisi tiina nde so e yii, Geraa dii xemena Ehudu, Bunyamin bonsenni. Komennaan nan yi a ra. Isirayila kaane yi finma sena ndee so a yii alogo a xa sa a so Moyaba mangana Egilon yii.

¹⁶ Ehudu yi silanfanna de firin kannan nde rafala a yete xa, a kuyana nongonna ye keden, a yi a xidi a yiifari ma danban ma wantanna bun ma.

¹⁷ A sa na finma seene so Moyaba mangana Egilon yii. Egilon yi findixi muxu fati bende gbeen nan na.

¹⁸ Na finma seene yi muxun naxanye xun ma, Ehudu to yelin na soe mangan yii, a yi ne raxete.

¹⁹ Koni, e to suxurene yiren li Giligali yi, a tan yi xete, a naxa, "Mangana! Wundo xerayana nde n yii i xa." Mangan yi a fala a muxune xa, a naxa, "E dundu!" Muxun naxanye birin yi a fema, ne birin yi mini.

²⁰ Nayi, Ehudu yi a maso mangan na, a dxi kore banxin kui, foye fajin yi denaxan yi a kedenna xili yi. Ehudu yi a fala, a naxa, "Alaa falana n xon lan i ma." Egilon yi keli a dxdeni.

²¹ Nayi, Ehudu yi silanfanna botin a komenna ra a yiifari ma danban ma, a yi Egilon kuiin saxon.

²² Silanfanna feen yeteen yi so, Egilon fatin turen yi so silanfanna ma, bayo a mi silanfanna botin a kuini.

²³ Nayi, Ehudu yi deen saxon a xun ma, a yi mini xanbi binni.

²⁴ A siga xanbini, mangana walikene yi fa Egilon matodeni, e yi a to a kore banxin deene yi saxonxi. E yengi yi a ma a mangan yi a yete nan suturama banxini.

²⁵ E yi bu han, bayo mangan mi yi deen nabima, e yi dejinna tongo, e na rabi. E yi e mangan faxaxin li saxi bəxəni.

²⁶ E yi tixi waxatin naxan yi, Ehudu tan yi yanfanma tun, a dangu suxurene yiren na, a siga a giye Seyira taani.

²⁷ A to so menni, a xətaan fe Efirami geyane yi. Isirayila kaane yi e malan a fəma geyane ma, a yi findi e xunna ra.

²⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E bira n fəxə ra, bayo Alatala bata Moyaba kaane sa e sagoni, e yaxune.” Na ma, e yi bira a fəxə ra, e yi Yurudən baan kirane suxu siga Moyaba binni, e mi fa tin muxu yo xa dangu.

²⁹ Na ləxəni, e yi Moyaba senbemaan muxu wuli fu fəxa. Muxu yo mi a yimini.

³⁰ Moyaba kaane lu fələ Isirayila kaane nən bun ma na ləxəni nin. Na xanbi ra, yamanan yi lu bəje xunbenli ne tonge solo-masəxə.

Isirayila kitisana, Samagara

³¹ Ehudu danguxina, Anataa dii xəmənen Samagara nan fa. A yi Filisistine muxu kəmə sennin fəxa jinge gbəngben wuren na. Na fan yi Isirayila rakisi.

4

Kitisa naxanla Debora fe

¹ Ehudu fəxa xanbini, Isirayila kaane mən yi fe naxin liga Alatala yee ra yi.

² Alatala yi e sa Kanan mangan Yabin sagoni, naxan yi mangayani Xasori taani. A sofa kuntigin yi xili nən Sisera. A yi dəxi Xarosesti-Hagoyin taan nin.

³ Isirayila kaane yi e xui ramini Alatala ma, amasəto yenge so wontorone wure dixin kəmə solomanaanin nan yi Yabin yii. Xabu ne məxəje, a Isirayila kaane naxankatama.

⁴ Na waxatini, Lapidoto a naxanla Debora, nabi naxanla nan yi kitin sama Isirayila yamanani.

⁵ A yi dəxi tugu binla nde nan bun Rama taan nun Beteli taan tagi Efirami geya yireni. E yi na yiren xili sa a Debora Tu-guna. Isirayila kaane yi sigama nən a fəma kitisadeni.

⁶ Ləxəna nde, a yi Abinowan ma dii xəmənen Baraka xili, naxan yi kelixi Kedesi taani Nafatali yamanani. A yi a fala a xa, a naxa, “Alatala yamarinini ito nan fixi i ma, Isirayila Ala, a naxa, ‘Siga Taboro geya yireni, e nun muxu wuli fu Nafatali bənsənni e nun Sabulon bənsənni.

⁷ N Yabin ma sofa kuntigin Sisera rad-inma nən i ma Kison baan de e nun a wontorone nun a ganla, n yi e sa i sagoni.’ ”

⁸ Baraka yi a fala Debora xa, a naxa, “Xa en birin na a ra, n sigə. Koni, xa en birin mi a ra, n mi sigama.”

⁹ A yi a yabi, a naxa, “En birin sigə, koni i mi binye sətəma na yengni, amasəto Alatala fama Sisera sadeni naxanla nan sago yi.” Debora yi keli, e nun Baraka yi siga Kedesi taani.

¹⁰ Baraka yi Sabulon bənsənni muxune nun Nafatali bənsənni muxune maxili Kedesi yi, muxu wuli fu yi bira a fəxə ra. Debora fan yeteen yi siga a fəxə ra.

¹¹ Nba, Keni kaan Xeberi bata yi keli Keni kaan bonne fəma, Musa bitanna Xobabi bənsənni, a bata yi sa a bubun ti wudi gbəen bun Saananimi yi Kedesi taan fəma.

¹² Abinowan ma dii xəmənen Sisera yi a me a Baraka bata fa Taboro geyaan ma.

¹³ Sisera yi yenge so wontoron wure dixin kəmə solomanaanin nun a sofane birin malan Xarosesti-Hagoyin yi, e yi siga Kison baan de.

¹⁴ Nayi, Debora yi a fala Baraka xa, a naxa, “Keli, bayo Alatala Sisera sama nən i sagoni to. Alatala tixi i yee ra.” Baraka yi godo Taboro geyaan ma, muxu wuli fu biraxi a fəxə ra.

¹⁵ A yi sa Sisera yenge, Alatala yi Sisera ragi Baraka yee ra, a yi a wontorone nun a ganla birin halagi silanfanna ra. Sisera yi godo a wontoron kui, a yi a gi a sannni.

¹⁶ Baraka yi wontorone nun ganla kedi han Xarosesti-Hagoyin yi. Siseraa ganla birin yi fəxa silanfanna ra, hali muxu kedenna a mi lu.

¹⁷ Koni, Sisera yi a gi a sannni, a siga Keni kaan Xeberi a naxanla Yayeli a bubuni, bayo bəje xunbenli yi Xasori mangan Yabin nun Keni kaan Xeberi a denbayaan tagi.

¹⁸ Yayeli yi mini Sisera yee ra, a yi a fala a xa, a naxa, “N kanna, so be, so n konni, hali i mi gaxu.” A yi so a bubuni, Yayeli yi a luxun bitinganna bun.

¹⁹ A yi a fala naxanla xa, a naxa, “Yandi, n ki igeni, min xənlə n na.” A yi nənə kundin nabi, a yi a ki nənəni, a mən yi a xunna so.

²⁰ Sisera mən yi a fala naxanla xa, a naxa, “Siga i ya bubun de ra. Xa muxuna nde fa i maxodin, a naxa, ‘Muxuna nde be ba?’ I xa na kanna yabi, i naxa, ‘En-en.’ ”

²¹ Koni, Xeberi a naxanla Yayeli yi bubun wudi ralemunxina* nde tongo e nun deeramana, a yi a maso a ra, a yi wudin gbangban a xunni, a sa mini bəxəni. Sisera xadaxin yi saxi, a xima, a yi a fəxa.

²² Bayo Baraka yi Sisera sagatanma, Yayeli yi mini a ralandeni, a yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, i xəmənen naxan fenma, n xa fa a yita i ra.” A yi so a konni, a sa Sisera faxaxin li saxi na, wudin sətixi a xunni.

²³ Na ləxəni, Ala yi Kanan mangan Yabin nayarabi Isirayila kaane yee ra.

* 4:21: 4.21Bubun wudi ralemunxin sifani ito findixi tami dungin nan na naxan yi gbangbanma bəxəni bubun bun tiine xidi seene ra.

²⁴ Isirayila kaane yi senben soto Kanan mang'an Yabin fari han e yi a raxori.

5

Deboraa betina

¹ Na lɔxoni, Debora nun Baraka, Abinowan ma dii xemen yi betin ba e bode xon, e naxa,

² "Sofane yitonxi yenge so xinla ma Isirayila yi,

yamaan tinxi e xa siga yengeni, tantunna xa fi Alatala ma!

³ E tan mangane! E tan kuntigine, e tuli mati!

N betin bama nen, n betin bama nen Alatala xa.

N na Alatala tantunma nen betini, Isirayilaa Ala.

⁴ Alatala, i to keli Seyiri yi, i to keli Edon yamanani,

bɔxon yi xuruxurun, kundaan yi findi igen na, tule gbeen yi fa.

⁵ Geyane yi xuruxurun Alatala yetagi, Sinayi geyana Alatala yetagi, Isirayilaa Ala.

⁶ Anataa dii xemen Samagara waxatini, Yayeli waxatini, kira gbeene bata yi rabejin,

sigatine yi sigama kiradine nan xon. ⁷ Taane bata yi rabejin Isirayila yi.

E yi kalaxi han n tan Debora fa waxatin naxan yi, n yi fa findi Isirayila kaane nga ra.

⁸ E bata yi ala gbetene sugandi. Nayi, yengen yi keli e taane yi, koni, ye masansan wure lefana hanma tanban mi yi to e muxu kedenna yii muxu wali tonge naaninna ye Isirayila yi."

⁹ "N bɔɔena Isirayila sofa kuntigine fɔxo ra, e nun muxun naxanye tinxi e xa siga yengeni.

Tantunna Alatala xa!

¹⁰ E tan naxanye e masiga tima sofali fixene fari,

e tan naxanye dɔxi dagine ma, e tan naxanye sigan tima kirane xon, e tuli mati

¹¹ ige maxanle xuiin na ige ramaradene yi.

E Alatalaa tinxinyana fe falama, a wali fajine Isirayila kuntigine xa!

Nayi, Alatalaa yamaan bata sa dɔxo taane so deene ra.

¹² E yi a fala, e naxa,

'Xulun, xulun!

Debora, xulun!

Xulun, xulun! I betin ba!

Xulun! Baraka, xulun!

Abinowan ma dii xemena, i sa fa i ya kasorasane ra!'

¹³ Nayi, naxanye lu e nii ra, ne yi siga kuntigine fɔxo ra, Alatalaa yamaan yi e malan n fema, siga sofa kendene xili ma.

¹⁴ Efirami bɔnsɔnna muxuna ndee yi fa naxanye Amalekine na.

Bunyamin bɔnsɔnna muxune fan yi biraxi i fɔxo ra.

Kuntigine yi keli Makiri yi siga yengeni.

Sofa kuntigine yi fa sa keli Sabulon bɔnsɔnni.

¹⁵ Isakari kuntigine yi bira Debora fɔxo ra, Isakari bɔnsɔnna muxune yi biraxi Baraka nan fɔxo ra,

e godo lanbanni mafuren!

Koni, matandi gbeen yi lu Ruben bɔnsɔnni.

¹⁶ Nanfera i luxi sansanne kui

i lu xuruseene wuga xuiin name?

Matandi gbeen yi lu Ruben bɔnsɔnni.

¹⁷ Galadi kaane yi lu Yuruden baan kidi ma!

Nanfera Dan kaane luxi kunkine dexɔn?

Aseri kaane yi lu dɔxi baan de, e lu dɔxi kunki tideni so deene ra.

¹⁸ Sabulon bɔnsɔnna muxune tan yi tin sayaan ma yengeni,

Nafatali bɔnsɔnna muxune fan na kiini xene ma."

¹⁹ "Mangane fa nen,

e yi yengen so.

Nayi, Kanan mangane yi yengen so Taanaki yi,

Megido tigne dexɔn,

koni, e mi gbeti yo tongo,

e mi sese soto yengeni.

²⁰ Sarene yi yengen so kore xonna ma,

e yi Sisera yenge e funfuni.

²¹ Kison baa igen yi en yaxune xali,

Kison baa igen naxan yi minima xabu a foloni.

I wekile! En siga yengeni!

²² Nayi, soone torone xuiin yi mini,

e danguma e giye,

e tunganma alo soo senbemane.

²³ Alatalaa malekana nde yi a fala, a naxa, 'Dangan Meroso taan xa,

e a muxune danga,

bayo e mi fa walixi Alatalaa fe ra,

e mi fa Alatalaa sofa kendene malixi.'

²⁴ Duban Yayeli xa dangu jaxanle birin na Xeberi a jaxanla, Keni kaana!

Dubana a xa jaxanle tagi

naxanye dɔxi bubune kui!

²⁵ Sisera bata igen maxodin,

a yi nonon so a yii!

A yi fenen so a yii igelengen fajin kui.

²⁶ A yi wudi ralemunxin suxu a komenna ra, a yi a gbangban deerramaan na a yiifanna ra,

a yi Sisera garin,

a yi a xunna sɔxon,

a yi a xunni koren,

a yi a yibo.

27 A yi bira a san bun,
a yi bira, a lu saxi a bun,
a yi bira a san bun,
a salaxun denaxan yi a bira,
a lu menna nin a faxesa."

28 "Sisera nga yi a yeen namini banxin foye
soden na,
a yi a fala, a naxa,
'Nanfera, a yenge so wontoron bata bu,
a mi fama?
Nanfera a wontorone bata madiganyen ayi?'
29 A kuntigi jaxalan xaxilimane yi a yabi ito
ra
hali a tan fan yeteen yi naxan mirixi, e naxa,
30 'Sofane seene nan tongoxi yengeni,
yanyina nde e ne nan taxunma,
sofa keden, sungutun keden hanma firin.
E dugi kendenen nan tongoxi Sisera xa,
dugi fani soxoxnine,
koe mafilin fani soxoxnine Sisera xa.' "

31 "Alatala, a yi lan nun,
i yaxune birin xa faxesa
alo Sisera faxaxi kii naxan yi.
Koni, i rafan naxanye ma
ne xa lu alo sogen na te senbeni."
Yamanan yi lu boje xunbenli jee tonge
naanin.

6

Gedeyon

1 Isirayila kaane mon yi fe jaxin liga
Alatala yee ra yi. Nayi, Alatala yi e sa
Midiyan kaane sagoni jee solofere.

2 Midiyan kaane yi Isirayila kaane
jaxankata. Na yi a liga Isirayila kaane yi
sa doxo geya longonne nun faranne ra.

3 Isirayila kaane na yi sansine si waxati
yo yi, Midiyan kaane nun Amalekine nun
sogeteden binna xuruse rabane yi sa e
yengema nen.

4 E yi fa doxo Isirayila yamanani, e yi
e boxon sansine birin kala siga han Gasa
taani, donseen nun yexene nun jingene
nun sofanelle, e mi sese luye Isirayila yi.

5 E noma yi e xuruseene nun e bubune
xale Isirayila yi, e yi wuyama ayi nen alo
tuguminne, e jogomene yi wuya han e yaten
mi kolon, e yi fama nen yamanani, e kalan
ti.

6 Midiyan kaane yi Isirayila findi yi-
igelitane ra, Isirayila kaane yi e xui ramini
Alatala ma.

7 E to e xui ramini Alatala ma lan Midiyan
kaane ma,

8 Alatala yi nabina nde rasiga e ma. A yi
a fala e xa, a naxa, "Alatala, Isirayila Ala
ito nan falaxi, a naxa: N tan nan e raminixi
Misiran yi, n yi e ba konyiyani.

9 N tan nan e baxi Misiran kaane noon bun,
e nun naxanye birin yi e jaxankatama, n yi
e kedi e yee ra, n yi e yamanan so e yii.

10 N yi a fala e xa, n naxa, 'N tan nan
Alatala ra, e Ala. E nama Amorine alane
batu yamanani e doxi denaxan yi.' Koni, e mi
e tuli mati n na."

11 Na xanbi ra, Alatala malekan yi fa, a
yi doxo konden bun Ofara taani, Yosa gbeen
yi denaxan na, Abiyeseri xabilan muxuna.
A dii xemen Gedeyon yi murutun bonboma
manpa ige baden yinla ra, alogo Midiyan
kaane nama a to.

12 Alatala malekan yi mini a xa, a yi a fala
a xa, a naxa, "Alatala i tan sofa kenden xon!"

13 Gedeyon yi a yabi, a naxa, "N kanna, xa
Alatala n xon, nanfera ito ligama nxu ra? A
wanle minen nxu benbane naxanye fe fala
nxu xa, e to yi a falama, e naxa, 'Alatala xa
mi nxu raminixi Misiran yi ba?' Iki, Alatala
bata nxu rabenin, a nxu sa Midiyan kaane
sagoni!"

14 Alatala yi a yee rafindi a ma, a naxa,
"Senben naxan i ra, e nun na xa siga, i sa
Isirayila kaane ba Midiyan kaane yii, n tan
xa mi i rasigama ba?"

15 A yi a yabi, a naxa, "N Marigina, n na
Isirayila rakisima di? N xabilan naxan yi,
na xurun Manase bonsonna ye, n tan nan
mon dii donxen na n baba a denbayani."

16 Alatala yi a yabi, a naxa, "N luma nen
i foxo ra, i yi Midiyan kaane birin faxesa alo
muxu kedenna."

17 Gedeyon yi a yabi, a naxa, "Taxam-
asenna yita n na naxan a yitama a i tan nan
falan tixi n xa.

18 N bata i mafan, i nama i masiga be ra
han n mon yi fa i fema, n fa n ma saraxan sa
i yetagi." Ala yi a fala, a naxa, "N luma nen
han i yi fa."

19 Gedeyon yi sa sii diina nde faxesa, a yi
murutun kilo tonge saxan gan buru tetaren
na. A yi suben sa sangatanna kui, a yi sube
igen sa igelengenna kui, a fa e yita malekan
na konden bun ma.

20 Alaa malekan yi a fala a xa, a naxa,
"Suben nun buru tetaren sa gemen fari, i
sube igen boxon e fari." Gedeyon yi na liga.

21 Alatala malekan yi dunganna xunna
sin suben nun buru tetarene yi gemen fari.
Teen yi mini gemeni a yi suben nun buru
tetaren gan. Alatala malekan yi tunun a
ma.

22 Gedeyon yi a kolon a Alatala malekan
nan yi a ra. Gedeyon yi gbelegbele, a
naxa, "Marigina, Alatala! N bata Alatala
malekan to n yetagi!"

23 Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Lu boje
xunbenli, i nama gaxu, i mi fa faxama."

24 Gedeyon yi saraxa ganden nafala
Alatala xa menni, a yi na xili sa a "Alatala

Nan Bɔɔɛ Xunbenla Ra.” Na mɔn Ofara yi han to, Abiyeseɾi xabilan muxune taana.

²⁵ Na kɔɛɛn yeɛɛn na, Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a naxa, “I fafe a turaan firinden tongo naxan jɛɛ solofere a ra. I yi Baali suxure saraxa ganden kala, i fafe gbeen denaxan na. Asera gbindonna naxan a fema, i yi na rabira.

²⁶ I yi saraxa gande fajin ti Alatala xa geyani ito xuntagi, i ya Ala. I yi turaan tongo, i tɛɛn so Asera gbindonna ra, i naxan nabiraxi, i yi turaan suben sa tɛɛni, a ba saraxan na.”

²⁷ Gedeyɔn yi muxu fu tongo walikene ye, Alatala naxan falaxi, a yi na liga. Koni, bayo a yi gaxuxi a fafe a denbayaan yeɛ ra e nun taan muxune, a mi tin a lige yanyin na, fo kɔɛɛn na.

²⁸ Taan muxune to keli xɔtɔnni, e yi a to Baali suxure saraxa ganden kalaxi, Asera gbindonna mi na naxan yi tixi a fema, turaan firinden fan bata yi ba saraxa gan daxin na saraxa ganden fari, denaxan ti.

²⁹ E yi a fala e bode xa, e naxa, “Nde ito ligaxi?” E yi maxɔdinna ti, e fe xɔnfenna ti. E yi a fala e xa, e naxa, “Yosaa dii xɛmɛn Gedeyɔn nan a ligaxi.”

³⁰ Nayi, taan muxune yi a fala Yosa xa, e naxa, “I ya dii xɛmɛn namini, nxu xa a faxa, bayo a bata Baali suxure kiden nabira, a yi Asera gbindonna rabira naxan yi tixi a fema.”

³¹ Muxun naxanye yi tixi Yosa fema, a yi ne yabi, a naxa, “E tan nan Baali malima ba? Naxan yo na Baali mali, na kanna faxama nɛn benun xɔtɔnni. Xa ala nan Baali ra, a xa a yeɛ mali, bayo a batuden bata rabira.”

³² Na lɔxɔni, e yi Gedeyɔn xili sa a Yerubali, e naxa, “Baali yeɛɛn xa a yenge.” E na fala nɛn bayo a bata Baali kiden nabira.*

Gedeyɔn yi Ala maxandi

³³ Midiyan kaane nun Amalekine nun sogeteden binna xuruse rabane birin yi e malan, e gidi Yuruden baan kidi ma, e sa e malan Yeɛɛreli lanbanni.

³⁴ Alatalaa Nii Saripanxin yi godo Gedeyɔn ma, a yi xɔtaan fe, Abiyeseɾi xabilan yi fa, e bira a fɔxɔ ra.

³⁵ A yi xɛrane rasiga Manase yamanan birin yi, alogo na muxune fan xa fa a fɔxɔ ra. A mɔn yi xɛrane rasiga Aseri nun Sabulon nun Nafatali yamananane yi, ne fan muxune yi siga e ralandeni.

³⁶ Gedeyɔn yi a fala Ala xa, a naxa, “I waxi Isirayila rakisi feni n tan nan xɔn, alo i a falaxi kii naxan yi.

³⁷ Awa, n xa yeɛɛ kidi xabe daxina nde sa lonna ma. Xa xiila sa kidin nan tun na, bɔxɔn yi lu xaraxi, nayi n na a kolonma nɛn

a i Isirayila rakisima nɛn n xɔn, alo i a falaxi kii naxan yi.”

³⁸ A yi na liga. Na xɔtɔn bode, a yi keli xɔtɔn, a yi kidini bundu, xiila naxan mini kidini, igelengenna ye keden.

³⁹ Gedeyɔn yi a fala Ala xa, a naxa, “I nama xɔlɔ n ma, koni n mɔn waxi a kolon feni kidin nan xɔn. Iki, kidin xa lu yixaraxi, xiila yi bɔxɔni kun.”

⁴⁰ Ala mɔn yi na liga na kɔɛɛn na. Kidin gbansanna yi lu yixaraxi, bɔxɔn yi yikun.

7

Gedeyɔn yi Midiyan kaane no

¹ Gedeyɔn naxan mɔn yi xili Yerubali, na nun yamaan naxan birin yi a fɔxɔ ra, e birin yi keli xɔtɔn xɔtɔn, e sa e malan Harodi tigin yireni. Midiyan kaane yi malanxi kɔmɛnna ma lanbanni Moreɛ geyaan dɛxɔn.

² Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a naxa, “I ya muxune wuya. Na ma, n mi waxi Midiyan kaane sa feni i sagoni, xanamu Isirayila kaane e yeɛ matɔxɔma nɛn, e naxa, ‘Nxu tan nan nxu yeɛ rakisixi.’

³ Nayi, sa ito fala i ya yamaan xa, i naxa, ‘Xa naxan gaxuxi, a xuruxurunma, na kanna xa xɛɛ, a keli Galadi geyani keden na.’ ” Muxu wuli mɔxɔɔnɛn nun firin yi xɛɛ, a yi lu muxu wuli fu ma.

⁴ Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a naxa, “Yamaan mɔn gbo. E xali igen dɛ, n xa sa muxune sugandi i xa mɛnni, n na naxanye yita i ra, e nun ne yi siga. N na a fala naxan yo ma a nama siga, hali na kanna mi siga i fɔxɔ ra.”

⁵ Nayi, Gedeyɔn yi yamaan xali baan dɛ. Alatala yi a fala Gedeyɔn xa mɛnni, a naxa, “Naxanye birin e felenma igen ma, e yi e min alo barena, ne lu e danna, naxanye birin e xinbi sinma e yi e min, i yi ne fan lu e danna.”

⁶ Muxu kɛmɛ saxan yi e min e yiine ra, yamaan dɔnxɛn yi e xinbi sin, e yi e min.

⁷ Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a naxa, “N na e rakisima na muxu kɛmɛ saxanne nan xɔn naxanye e minxi e yiine ra, n yi Midiyan kaane sa i sagoni. Muxu dɔnxɛne xa siga e konne yi.”

⁸ Gedeyɔn yi Isirayila muxu dɔnxɛne fandane nun e xɔtane ba e yi, a yi e rasiga e konne yi. Koni, a yi na muxu kɛmɛ saxanne lu a fema.

Midiyan kaane yi malanxi e labe ra nɛn.

⁹ Alatala yi a fala Gedeyɔn xa na kɔɛɛn na, a naxa, “Keli, i godo gali malandeni, bayo n na a sama nɛn i sagoni.

¹⁰ Xa i gaxu gode, e nun i ya walikɛɛn Pura xa siga gali malandeni.

¹¹ I yi i tuli mati e ra. Na xanbi ra, i wekilema nɛn, i sa e yenge.” Nayi, e nun a

* **6:32: 6.32Yerubali**, e kon xuini, na bunna nɛn fa fala, “Baali xa a yenge.”

walikεεn Pura yi siga han daaxaden so dεεn na.

¹² Midiyan kaane nun Amalekine nun sogeteden binna xuruse rabane bata yi e malan lanbanni, e wuya alo tuguminne, e jαgαmεne yi wuya alo jemensinna fαxα igen dε.

¹³ Gedeyon yi fa, a yi xεmεna nde xuuiin mε xiye yεbε a lanfaan xa, a naxa, "N funde burun nan toxi a firifirε Midiyan kaane daaxaden tagi xiyei, a yi fa han a fa din bubun na, bubun yi maxεtε, a bira."

¹⁴ A lanfaan yi a yabi, a naxa, "Gedeyon ma yengen nan na ra, Yosaa dii xεmεna, Isirayila kaana. Ala bata Midiyan kaane sa a sagoni e nun gali malanden birin."

¹⁵ Gedeyon to na xiyei nun a bunna ramε, a yi Ala batu, a yi xεtε Isirayila kaane gali daaxadeni, a naxa, "E keli, bayo Alatala bata Midiyan kaane gali daaxaden sa en sagoni."

¹⁶ A yi na muxu kεmε saxanne yitaxun dαxαde saxanna ra, a yi xαtane so e birin yii e nun fεjε yigenle nun xaye xidi dεgene, fεjεn sa soma naxanye xun na.

¹⁷ A yi a fala e xa, a naxa, "E yεεn tima n na nen, n na naxan liga, ε fan yi na liga. N nεεn fa ganla daaxaden li tun, n na naxan liga, ε na liga.

¹⁸ N na xαtaan fe waxatin naxan yi, muxun naxanye birin n fαxα ra, ne birin yi xαtaan fe ganla daaxaden nabilinni, ε sαnxα, ε naxa, 'Nxu yengen soma Alatala nun Gedeyon nan xa!'

¹⁹ Muxu kεmεn naxanye lu Gedeyon fεma, e nun ne yi maso gali daaxaden na kαε tagini, kantan tiine masara waxatini. E yi xαtane fe, fεjεn naxanye yi e yii, e yi ne yibo.

²⁰ Muxu kεmε saxanne birin yi xαtane fe daaxaden nabilinni, e yi fεjεne yibo, e yi xaye xidi dεgene suxu e kαmεne ra, xαtane e yiifanne yi alogo e xa e fe, e yi sαnxα, e naxa, "Nxu yengen soma Alatala nun Gedeyon nan xa!"

²¹ E birin yi lu e funfuni gali malanden nabilinni, gali malanden muxune birin yi e gi folo, e gbelegbele, e yi e gi.

²² Nayi, muxu kεmε saxanne birin yi xαtane fe, Alatala yi muxune radin e bode ma gali daaxadeni, e yi e bode yεge. Midiyan kaane yi e gi Beti-Sita taani, Serera taan binni, siga han Abeli-Mehola taani, Tabata taan dεxon.

²³ Isirayila kaane yi e malan, Nafatali kaane nun Aseri kaane nun Manase kaane birin yi Midiyan kaane sagatan.

²⁴ Gedeyon yi xεrane rasiga Eframi geya yiren birin yi a faladeni, a naxa, "E godo Midiyan kaane ralandeni, ε yi kiraan suxu Midiyan kaane yεε ra keli baan dε siga han Beti-Bara." Eframi kaane yi e malan e yi Yuruden baan xαnna birin suxu siga han Beti-Bara.

²⁵ E yi Midiyan kaane kuntigi firinne suxu, Orebi nun Sebi, e yi Orebi fαxa Orebi Gεmεn fari, e yi Sebi fαxa Sebi a Manpa Ige Badeni. E mαn yi lu Midiyan kaane sagatanjε. E yi siga Orebi nun Sebi xunne ra Gedeyon xαn Yuruden baan kidi ma.

8

Eframi kaane yi xαlα

¹ Eframi kaane yi a fala Gedeyon xa, e naxa, "Nanfera i ito ligaxi nxu ra? Nanfera i mi nxu xilixi Midiyan kaane yεngedeni?" E yi a mafala.

² A yi e yabi, a naxa, "N nanse ligaxi naxan maliga ε kεwanle ra? Bogi seen naxanye luxi bαxαne yi Eframi bαnsαnna muxune xa, na mi gbo dangu Abiyeseri xabilan muxune se xabane birin na ba?"

³ Ala bata yi Midiyan kaane kuntigine Orebi nun Sebi sa ε sagoni. N nαε nanse ligε nayi naxan dangu ε gbeen na?" Gedeyon to na fala Eframi kaane xa, nde yi ba e xαlαn na.

Gedeyon Yuruden baan kidi ma

⁴ Gedeyon nun a fαxαrabira muxu kεmε saxanne to Yuruden baan li, e yi baani gidi, e bata yi xadan, koni e mαn yi lu sagatanna tiyε.

⁵ A yi a fala Sukoti kaane xa, a naxa, "N bata ε mafan ε donseen so yamaan yii naxan biraxi n fαxα ra, amasαtα e xadanxi, anu n mαn Midiyan mangane sagatanma Sebaxa nun Salamuna."

⁶ Sukoti kuntigine yi a yabi, e naxa, "Sebaxa nun Salamuna bata sa i sagoni ba? Nxu xa donseen so i ya ganla yii nanfera?"

⁷ Nayi, Gedeyon yi e yabi, a naxa, "Nba, Alatala na Sebaxa nun Salamuna sa n sagoni waxatin naxan yi, n na ε jαxankatama nεn tonbonna wudi yii jali kanne ra."

⁸ A keli mεnni, a siga Penuyeli taani, a sa na maxandi kedenna ti Penuyeli kaane fan ma. Penuyeli kaane yi a yabi alo Sukoti kaane a yabi kii naxan yi.

⁹ A fan yi a fala Penuyeli kaane xa, a naxa, "N na nααn sαtα yεngeni, n xεtε, n na ε taan sanganso makantanxin nabirama nεn."

¹⁰ Sebaxa nun Salamuna nun e ganla yi Karakoro taani, fα muxu wuli fu nun suulun jαxαn. Ne nan tun yi fa luxi sogeteden binna xuruse rabane sofa ganla ra. Bayo, muxu wuli kεmε mαxαjε bata yi fαxa e ra yεngeni.

¹¹ Gedeyon yi siga xuruse rabane kiraan xαn, Nobaya taan nun Yogboha taan sogeteden binni, a yi na sofa ganla raterena, a yi e yεge.

¹² Sebaxa nun Salamuna yi e gi. Gedeyon yi e sagatan, a Midiyan kaane manga firinne suxu, sofa ganla birin yi xuya ayi.

¹³ Yosaa dii xεmεn Gedeyon yi fa sa keli yεngeni mini Xeresi geya ma kiraan xαn.

¹⁴ A Sukoti banxulanna nde suxu, a yi a maxodin, na yi Sukoti kuntigine nun fonne xinle sebe, muxu tonge solofere muxu solofere.

¹⁵ Na xanbi ra, a fa Sukoti kaane fema, a naxa, “E n konbi naxanye fe ra, e naxa, ‘Sebaxa nun Salamuna bata sa i sagoni ba? Nxu xa donseen so i ya muxu xadanxine yii nanfera?’ Nba, iki, Sebaxa nun Salamuna ni i ra.”

¹⁶ Nayi, a yi Sukoti taan fonne suxu, a siga e ra tonbonni. A sa e bonbo wudi yii majalixine ra, a Sukoti kaane kewanla saran e ra.

¹⁷ A mon yi Penuyeli taan sanganso makantanxin nabira, a yi taan muxune faxa.

¹⁸ Na xanbi ra, Gedeyon yi a fala Sebaxa nun Salamuna xa, a naxa, “E muxun naxanye faxa Taboro yi, ne yi di?” E yi a yabi, e naxa, “E yi luxi nen alo i tan, e birin yi maligaxi manga diine nan na.”

¹⁹ A yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne nan yi e ra, ngaa diine. N bata n kolo habadan Alatala yi. Xa e yi e lu e nii ra nun, n mi yi e faxama nun.”

²⁰ A yi a fala a dii singen Yeteri xa, a naxa, “Keli, i yi itoe faxa!” Koni Yeteri mi a silanfanna botin, amasoto a yi gaxuxi, bayo banxulanna nan mon yi a ra.

²¹ Sebaxa nun Salamuna yi a fala Gedeyon xa, e naxa, “I tan yeteen xa keli, i yi nxu faxa! Bayo ‘xemen nan tun na lige.’ ” Nayi, Gedeyon yi keli, a yi Sebaxa nun Salamuna faxa. Se fajin naxanye yi e jagomene fari, a yi ne fan tongo.

Gedeyon faxa fena

²² Isirayila kaane yi a fala Gedeyon xa, e naxa, “Lu nxu xun na e nun i ya diin nun i mamandenna, bayo i bata nxu rakisi Midiyan kaane ma.”

²³ Gedeyon yi a fala e xa, a naxa, “N mi luy e xun na, n mi n ma diin luy e xun na. Alatala nan luma e xun na.”

²⁴ Gedeyon mon yi a fala e xa, a naxa, “N waxi sena nde maxodin feni e ra. E birin xa tunlaso keden keden so n yii e se tongoxine yi yengeni.” Tunlaso xema daxine nan yi Midiyan kaane tunle ra, bayo Sumayila bomsanna muxune nan yi e ra.

²⁵ E yi a yabi, e naxa, “Nxu e fiye i ma nen.” E yi dugini sa boxoni, e birin yi tunlaso keden keden woli dugin fari e naxan tongo yengeni.

²⁶ Tunlaso xema daxine binyen yi sig: han kilo maxone, Gedeyon naxan maxodin. A mon yi jere ne nun se fajine soto e nun

Midiyan kaane mangane dugi fajine nun koe filin fajin naxanye yi e jagomene koe.

²⁷ Gedeyon yi na xemaan nafala saraxarali domana nde ra, a yi a lu Ofara taani. Isirayila kaane birin yi fama menna nin na batudeni naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi,* na yi findi maratantan seen na Gedeyon nun a denbayaan xa.

²⁸ Midiyan kaane yi yarabi Isirayila kaane yee ra, e mi fa e xunna rakeli sonon. Yamanan yi lu bone xunbenli jee tonge naanin Gedeyon ma siimayaan birin yi.

²⁹ Yosaa dii xemen Yerubali yi xete, a dexo a konni.

³⁰ Gedeyon dii tonge solofere nan soto, bayo jaxalan wuyaxi nan yi a yii.

³¹ A konyi jaxanla† naxan yi Siken taani, na fan yi dii keden soto a xa, a yi na diin xili sa Abimeleki.

³² Yosaa dii xemen Gedeyon faxa foriya fajin nin, e yi a maluxun a fafe Yowasa gaburun na Ofara taani, denaxan yi findixi Abiyeseri xabilan gbeen na.

³³ Gedeyon to faxa, Isirayila kaane mon yi Ala yanfa Baali suxurene xon naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi, e yi Baali-Beriti findi e ala ra.

³⁴ Isirayila kaane mi bira Alatala foxo ra, e Ala naxan e ba e yaxune yii naxanye yi e rabilinx.

³⁵ E mi hinanna yita Gedeyon ma denbayaan na naxan mon xili Yerubali, hali a to fe faji wuyaxi raba Isirayila xa.

9

Abimeleki yi findi mangan na

¹ Yerubali a dii xemena Abimeleki yi siga Siken taani a nga xunyen nun a xabilan muxune birin fema, a yi a fala e xa, a naxa,

² “N bata e mafan, e sa a fala Siken taan fonne birin xa, e naxa, ‘E waxi nen Yerubali a dii tonge soloferene birin xa findi mangan na e xunna ba, hanma muxu keden?’ E xa a kolon a e xabilan muxuna nde nan n na.”

³ A nga xunyene yi a falane birin nali Siken fonne ma, e yi tin bire Abimeleki foxo ra, bayo e xabilan muxuna nde nan yi a ra.

⁴ E Baali-Beriti batu banxin gbeti gbanan tonge solofere so a yii. Abimeleki yi fuyantenne nun mafu tiine saran na gbetin na, e bira a foxo ra.

⁵ A yi siga a fafe a banxini Ofara taani, a yi a tadane nun a xunyene faxa, Yerubali a dii tonge soloferene birin game kedenna fari. Yerubali a dii donxen Yotami nan tun lu, amasoto na bata yi a luxun.

⁶ Siken kaane nun Beti-Milo kaane birin yi e malan wudi gbeen dexon gemen dexon

* **8:27: 8.27** Na luxi nen alo yalunyana Ala yee ra yi bayo Ala waxi nen a yamaan xa tinxin a xa alo jaxanla lan a xa tinxin a xemen xa kii naxan yi. † **8:31: 8.31** *Konyi jaxanle* sariyan sebexi Xorjyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra naxan sotoxi a jaxanla ra.

naxan dōxi Siken yi. E yi sa Abimeleki dōxo mangan na mēni.

Yotami a sandana

⁷ Yotami yi na mē. A yi sa ti Garisimi geyaan xuntagi, a gbelegbele, a naxa, “Siken fonne, ε tuli mati n na, xa ε waxi Ala xa ε rame.

⁸ Lōxōna nde, wudine siga nēn a e xa sa e mangan dōxo. E yi a fala Oliwi bili gbeen xa, e naxa, ‘Findi nxō mangan na.’

⁹ Koni, Oliwi bili gbeen yi e yabi, a naxa, ‘N xa n mē n turen na ba, naxan nafan Ala nun muxune ma, n sa dōxo wudin bonne xun na?’

¹⁰ Nayi, wudine yi a fala xōdε binla xa, e naxa, ‘Fa, i fa dōxo nxu xun na.’

¹¹ Koni, xōdε binla yi e yabi, a naxa, ‘N xa n mē n naxunna nun n bogi fajin na, n sa dōxo wudin bonne xun na?’

¹² Nayi, wudine yi a fala manpa binla xa,* e naxa, ‘Fa, i fa dōxo nxu xun na.’

¹³ Koni, manpa binla yi e yabi, a naxa, ‘N xa n mē n igen na naxan findixi Ala nun muxune rasewa seen na, n sa dōxo wudin bonne xun na?’

¹⁴ Nayi, wudine birin yi a fala kōjōn xa, e naxa, ‘Fa, i fa dōxo nxu xun na.’

¹⁵ Kōjōn yi wudine yabi, a naxa, ‘Xa ε waxi n dōxo feni mangan na ε xun na, ε fa girindin n nininna ra. Xanamu, tēn minima nēn kōjōni a yi Liban suman wudine gan.’”

¹⁶ “Nba, ε Abimeleki dōxi mangan na lannayaan nun fetareyaan nin ba? E fan nēn Yerubali nun a denbayaan na ba? E a wali fajni kolonxi ba?

¹⁷ N fafe yēngen so nēn ε xa, a yi lu sayaan de, a yi ε ba Midiyan kaane yii.

¹⁸ E tan bata keli n fafe a denbayaan xili ma to, ε yi a dii tonge soloferene faxa gēme kedenna fari, ε yi a konyi gilena dii xēmēna Abimeleki dōxo mangan na Siken kaane xun na, bayo ε ngaxakedenna na a ra.

¹⁹ Xa ε lannayaan nan ligan Yerubali nun a denbayaan na to fetareyani, Abimeleki xa findi ε sewan na, ε fan yi findi a sewan na.

²⁰ Xanamu, tēn xa mini Abimeleki yi, a yi Siken kaane gan e nun Beti-Milo kaane, tēn yi mini Siken nun Beti-Milo kaane yi, a yi Abimeleki gan!”

²¹ Na xanbi ra, Yotami yi a gi, a siga Bēri taani, a sa lu denaxan yi, a yi a masiga a tada Abimeleki ra.

Siken kaane yi murute

²² Abimeleki yi lu mangayani Isirayila xun na jēε saxan.

²³ Nayi, Ala yi xaxili naxin naso Abimeleki nun Siken kaane tagi, Siken kaane yi Abimeleki yanfa.

²⁴ E fe naxin naxan liga Yerubali a dii tonge soloferene ra, na yi xεtε e ma, e faxa feen goronna yi lu e ngaxakedenna Abimeleki xun ma naxan e faxa, e nun Siken kaane, naxanye a mali a tadane nun a xunyεne faxa.

²⁵ Siken kaane yi muxune ti geyane fari a xili ma, na muxune yi sigatine goronne birin bama nēn e yii kira yi. Abimeleki yi na mē.

²⁶ Lōxōna nde, Ebedi a dii xēmēn Gaala nun a tadane yi fa Siken taani. Siken kaane yi e lannayaan sa a yi.

²⁷ E yi siga e manpa bili nakōne yi, e yi sa e manpa bogine bolon, e yi naxanaxan naba. E yi so e gbee ala batu banxin kui, e yi donseen don, e yi e min, e yi lu Abimeleki dangε.

²⁸ Ebedi a dii xēmēn Gaala yi a fala, a naxa, “Nde Abimeleki ra, nde Siken kaane ra naxan a ligε en xa wali Abimeleki xa? Yerubali a dii xēmēn xa mi a ra ba? A yamana kanna xa mi Sebulu ra ba? E bira Xamori xabilan muxune fōxo ra, bayo Xamori nan Siken masεgexi. En walima Abimeleki xa nanfera?

²⁹ Xa n tan nan yi Siken kaane xun na nun, n yi Abimeleki kedima nēn. N yi a falama nēn Abimeleki xa, n naxa, ‘I ya ganla fari sa, en yεngε.’”

³⁰ Ebedi a dii xēmēn Gaala naxan falaxi, yamana kanna Sebulu yi na mē, a yi xōlō.

³¹ A yi xεrane rasiga wundoni Abimeleki ma a faladeni a xa, a naxa, “Ebedi a dii xēmēn Gaala nun a ngaxakedenne bata fa Siken yi, e taan muxune radinma i xili ma.

³² Nayi, keli kōēen na, e nun yamaan naxan i fōxo ra, ε sa ε luxun burunna ra.

³³ Xōtōnni, sogan na te, i fan yi keli, i yi taan yεngε. Gaala nun a muxune na mini ε xili ma, naxan na i kēnēn, i na liga e ra.”

³⁴ Abimeleki yi keli kōēen na e nun yamaan naxan birin yi a fōxo ra, e sa e luxun Siken dεxōn, e yitaxunxi dōxōde naanin.

³⁵ Ebedi a dii xēmēn Gaala yi mini, a ti taan so dēen na. Nayi, Abimeleki nun a yamaan yi mini e luxundene yi.

³⁶ Gaala to yamaan to, a yi a fala Sebulu xa, a naxa, “Yamaan godoma keli geyane ma.” Sebulu yi a yabi, a naxa, “Geyane nininne na a ra, muxune mi a ra.”

³⁷ Gaala mōn yi falan tongo, a naxa, “Yamana nde yati godomatōon na a ra geyane ma, ganla bonna fama sa keli yimato wudi gbeen kiraan binni.”

³⁸ Sebulu yi a yabi, a naxa, “I ya fala naxumene minēn, i tan naxan yi a falama, i naxa, ‘Nde Abimeleki ra, alogo en xa wali a xa?’ I mi muxuni itoe xan naxaxu ba? Nba, siga, i sa yεngεn sol!”

* 9:12: 9.12 Wudi binla nde na yi, mēn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitōnma alo manpana e gbee kiini.

³⁹ Gaala yi ti Siken kaane yee ra, a siga Abimeleki yengedeni.

⁴⁰ Abimeleki yi a kedi, muxu wuyaxi maxoloxin yi lu taan so deen na.

⁴¹ Abimeleki yi sa ti Aruma taani. Sebulu yi Gaala nun a ngaxakedenne kedi Siken taani.

⁴² Na xoton bode, Siken kaane yi mini, e siga e xene ma. Abimeleki yi na me.

⁴³ Nayi, a yi a ganla tongo, a yi a yitaxun dode saxanna ra, e yi e luxun burunna ra. A to muxune to mine taani, a yi e yenge.

⁴⁴ Abimeleki nun ganla dode keden yi keli e yi e malan taan so deen na, ganla dode firin yi xee ma kaane yenge, e yi e birin faxesa.

⁴⁵ Yanyin birin na, Abimeleki taan yengema han a yi a no, a yi taan muxune faxesa. A yi taan kala, a yi foxon xuya na yiren birin yi.

⁴⁶ Na xibarun to sa Siken sanganso makantanxin muxune li, e yi sa e malan Beriti ala batu banxin yire makantanxini.

⁴⁷ Abimeleki to na me a ne birin bata e malan,

⁴⁸ a yi te Salamon गयाan fari, e nun yamaan naxan birin yi a foxo ra. Abimeleki yi bunbin tongo, a yi wudi yiina nde sege, a yi a sa a koon ma. Na xanbi ra, yamaan naxan yi a foxo ra, a yi a fala ne xa, a naxa, "N naxan ligaxi e bata na to, e fan xa na liga mafuren!"

⁴⁹ Yamaan birin yi wudi yiine sege, e bira Abimeleki foxo ra. E sa wudi yiine malan yire makantanxin xon, e yi a gan, e nun seen naxanye birin yi a kui. E yi Siken sanganso makantanxin muxune birin faxesa, muxu wuli keden, xemene nun paxanle.

Abimeleki faxesa fena

⁵⁰ Abimeleki yi siga Tebesi taan xili ma. A yi Tebesi kaane yenge, a yi e no.

⁵¹ Sanganso makantanxina nde yi taa tagini, xemene nun paxanle e gi, e sa e malan denaxan yi, e nun taan muxune birin, e yi na balan e xun ma, e te a xuntagi.

⁵² Abimeleki yi fa na yire makantanxin yengedeni, a yi a maso deen na, alogo a xa teen so banxin na.

⁵³ Nayi, paxanla nde yi se din game gbeen sin Abimeleki xunni, a yi a xunni bo.

⁵⁴ Banxulanna naxan yi a yenge so seene maxalima, Abimeleki yi a fala na xa mafuren, a naxa, "I ya silanfanna botin, i yi n faxesa, alogo muxune nama a fala, e naxa, 'Naxanla nan a faxaxi.' " Banxulanna yi a xon, a yi faxesa.

⁵⁵ Isirayila kaane to a to a Abimeleki bata faxesa, e birin yi xete e konne yi.

⁵⁶ Nayi, Ala yi Abimeleki saran a fe paxine ra, a naxan liga a fafe ra, a yi a dii tonge soloferene faxesa.

⁵⁷ Ala yi Siken kaane saran e fe xosixine birin na. Yerubali a dii xemen Yotami a dangan yi e suxu.

10

Kitisaan Tola

¹ Abimeleki faxesa xanbini, Isakari bonsonna muxuna nde Puwaa dii xemen Tola, Dodo mamandenna yi keli a xa Isirayila rakisi. A yi dxi Samiri taani Efirami geya yireni.

² A yi findi Isirayila kitisaan na jee moxonen nun saxan. A yi faxesa, e yi a maluxun Samiri yi.

Kitisaan Yayiri

³ Tola dangu xanbini, Galadi kaan Yayiri yi ti a joxoni. A yi findi Isirayila kitisaan na jee moxonen nun firin.

⁴ Dii xeme tonge saxan nan yi a yii, naxanye yi e masiga tima sofali tonge saxan fari, e yi dxi taa tonge saxan nin Galadi yamanani, denaxanye mon xili Yayiri taane han to.

⁵ Yayiri yi faxesa, e yi a maluxun Kamon yi.

Kitisaan Yefeta

⁶ Naxan paxu Alatala yee ra yi, Isirayila kaane mon yi na liga. E yi Baali sawurane nun Asitarate suxurene batu, e nun Arami kaane nun Sidon kaane nun Moyaba kaane nun Amonine nun Filistine alane. E yi e me Alatala ra, e mi fa a batu sonon.

⁷ Alatala yi xolo Isirayila kaane ma, a yi e sa Filistine nun Amonine sagoni.

⁸ E yi folo Isirayila kaane paxankate na jeen na han jee fu nun solomasexe, e yi Isirayila kaane birin toro naxanye yi dxi Yuruden meremeren sogeteden binni Galadi yi Amorine yamanani.

⁹ Amonine fan yi Yuruden baan gidi Yuda bonsonna muxune nun Bunyamin bonsonna muxune nun Efirami bonsonna muxune xili ma. Isirayila kaane birin yi paxankata han.

¹⁰ Nayi, Isirayila kaane yi Alatala maxandi, e naxa, "Nxu bata yulubin liga, bayo nxu bata nxu me nxo Ala ra, nxu yi Baali sawurane batu."

¹¹ Alatala yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Misiran kaane nun Amorine nun Amonine nun Filistine

¹² nun Sidon kaane nun Amalekine nun Mayon kaane to e paxankata, e to n mafan, n mi yi e rakisi ba?

¹³ Koni, e yi e me n na, e yi ala gbetene batu. Na ma, n mi e rakise mume!

¹⁴ E siga, e bata seen naxanye yate e alane ra, e sa ne mafan, ne xa e rakisi e paxankatani."

¹⁵ Isirayila kaane yi Alatala yabi, e naxa, "Nxu bata yulubin tongo. Naxan na i kenon,

na liga nxu ra, koni, yandi, tin, i xa nxu rakisi to!”

¹⁶ E yi ala xəpene ba e tagi, e yi Alatala batu. Na ma, Ala yi kininkinin Isirayila kaa jaxankataxine ma.

¹⁷ Amonine yi sa e malan daaxadeni Galadi yi, Isirayila kaane yi sa e malan daaxadeni Misipa yi.

¹⁸ Nayi, yamaan nun Galadi kuntigine yi a fala e bode xa, e naxa, “Nde singe Amonine yenge fəle? Naxan na na liga, na kanna findima nen Galadi kaane mangan na.”

11

Kitisaan Yefeta

¹ Sofa kenden nan yi Galadi kaan Yefeta ra. Yalunden nan yi a nga ra, a fafe yi xili nen Galadi.

² Galadi a jaxanla dii xəmene bari a xa nen. Na jaxanla diine to gbo, e yi Yefeta kedi, e naxa, “I mi nxu fafe kəen se sətəma, bayo jaxalan gbete nan ma dii i tan na.”

³ Nayi, Yefeta yi a gi a ngaxakedenne bun, a yi siga Tobo yamanani. Fuyantenna ndee yi e malan Yefeta fema, e yi bira a fəxə ra.

⁴ Waxatidi to dangu, Amonine yi Isirayila kaane yenge.

⁵ Na ma, Galadi fonne yi siga Yefeta fendeni Tobo yamanani.

⁶ E yi a fala Yefeta xa, e naxa, “Fa, i fa findi nxə mangan na, en yi Amonine yenge.”

⁷ Yefeta yi Galadi fonne yabi, a naxa, “E tan xa mi n naxaxu ba, e yi n kedi n fafe konni? Nanfera e fama n fəxə ra iki a e kontəfilixi?”

⁸ Galadi fonne yi a fala Yefeta xa, e naxa, “Nxu faxi i fema na nan yatigi ra, alogo en birin xa siga, i sa Amonine yenge, i findi nxə mangan na, e nun Galadi kaane birin.”

⁹ Yefeta yi Galadi fonne yabi, a naxa, “Xa en birin siga Amonine yengedeni, Alatala yi sa e sa n sagoni, n tan nan findima e mangan na na yi.”

¹⁰ Galadi fonne yi Yefeta yabi, e naxa, “Alatala nan en seren na! Nxu na ligama nen.”

¹¹ Yefeta yi bira Galadi fonne fəxə ra, e yi siga. Yamaan yi a findi sofa kuntigin na. Yefeta mən yi xete falane birin ma Alatala yetagi Misipa yi.

Yefeta yi xerane rasiga

¹² Yefeta yi xerane rasiga a faladeni Amonine mangan xa, a naxa, “Nanse xəli i ma nxu xa, i to fama nxə yamanan yengedeni?”

¹³ Amonine mangan yi Yefeta yabi, a naxa, “Isirayila kaane to mini Misiran yi konyiyani, e yi n ma bəxən tongo, keli Arinon baan ma siga Yaboko xuden ma han Yuruden baana. Iki, e ne raxete nxu ma bəpə xunbenli.”

¹⁴ Yefeta mən yi xerane rasiga a faladeni Amonine mangan xa, a naxa,

¹⁵ “Isirayila kaane mi Moyaba bəxən tongoxi, e mi Amonine yamanan tongoxi.

¹⁶ E to yi kelima Misiran yi waxatin naxan yi, e mini tonbon yiren nin siga han Gbala Baana siga Kadesi yi.

¹⁷ Nayi, Isirayila kaane yi xerane rasiga a faladeni Edən mangan xa, e naxa, “Tin nxu xa dangu i ya yamanani.” Koni, Edən mangan mi tin. A fan yi xerane rasiga Moyaba mangan ma, na fan yi tondi, Isirayila kaane yi lu Kadesi yi.

¹⁸ Na xanbi ra, e yi siga tonbon kiraan xən. E yi Edən nun Moyaba yamanane mabilin, e sa lu Arinon baan dəxən, e mi so Moyaba yamanani, bayo Arinon yi findixi Moyaba danna nan na.

¹⁹ Isirayila kaane yi xerane rasiga Amorine mangan Sixən ma naxan yi mangayani Xesibən taani. Isirayila kaane yi a fala a xa, e naxa, “A lu nxu xa dangu i ya yamanani siga nxə yamanani.”

²⁰ Koni, Sixən mi tin, a yi a ganla birin malan yenge so xinla ma, e yi sa e malan Yahasi yi, e sa Isirayila kaane yenge.

²¹ Alatala, Isirayilaa Ala yi Sixən nun a ganla birin sa Isirayila kaane sagoni, e yi e nə. Amorine yi dəxi bəxən naxanye birin yi, Isirayila kaane yi ne birin tongo,

²² Keli Arinon baan ma siga han Yaboko xudena, keli tonbonni siga han Yuruden baana.

²³ Alatala, Isirayilaa Ala bata Amorine bəxən so Isirayila kaane yii, a yamana, i tan waxi na nan ba fe yi nxu yii ba?

²⁴ I ya ala Kemosi bəxən naxan soxi i yii, na i yii. Nayi, Alatala, nxə Ala bəxən naxan soxi nxu yi, na luma nen nxu yi.

²⁵ I mirixi a ma a i senben gbo Balaki xa ba, Siporo a dii xəmənə, Moyaba mangana? Anu, a tan mi yenge gidixi Isirayila kaane ma!

²⁶ Xabu jəe keme saxan, Isirayila kaane dəxi Xesibən nun a rabilinna taane yi, e nun Aroyeri nun a rabilinna taane, e nun taan naxanye birin Arinon baan də. Nanfera nayi han to e mi ne xunba?

²⁷ N tan xa mi haken ligaxi i ra, i tan nan fe jaxin ligaxi n tan na, i yi n yenge. Alatala xa kitin sa Isirayila kaane nun Amonine tagi.”

²⁸ Amonine mangan mi a tuli mati Yefeta a falane ra.

Yefeta a koləna

²⁹ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Yefeta ma, a yi Galadi nun Manase yamanane yisiga, dangu Misipe taani Galadi yamanani, siga Amonine xili ma.

³⁰ Yefeta yi də xuiin tongo Alatala xa, a naxa, “Xa i Amonine sa n sagoni,

³¹ naxan yo mini n ma banxini a fa n nalandeni, n na xete n konni xunna kenli sa keli Amonine yengedeni, n na fima nen Alatala ma, n yi a gan saraxan na.”

³² Yefeta yi siga Amonine yengedeni, Alatala yi e sa a sagoni.

³³ A yi taa moxone kala, folo Aroyeri taan ma siga han Miniti taana, siga Abeli-Keramin ma. Ala yi Amonine rayarabi Isirayila kaane xa.

Yefetaa dii temena fe

³⁴ Yefeta yi so a konni Misipa yi. A dii temen yi mini a bodonye a ralandeni tanban xuiin ma. Na dii kedenna nan tun yi a yii, ba na ra, dii teme gbete mi yi na, dii xeme yo mi yi na.

³⁵ A to a to, a yi a domani bo, a naxa, “N bata yigitege! I tan nan n tixi toron ma. N bata de xuiin tongo Alatala xa, n mi na kale mum.”

³⁶ A diin yi a fala a xa, a naxa, “Baba, i bata de xuiin tongo Alatala xa, a yi i yaxune Amonine sa i sagoni, na ma, a liga n na alo i de xuiin naxan tongoxi.”

³⁷ A mon yi a fala a fafe xa, a naxa, “Kike firin fi n ma alogo nxu nun n lanfane xa siga geyane fari, nxu sa wuga menni bayo n faxama nen, n mi doxo xeme taa ra.”

³⁸ A yi a yabi, a naxa, “Siga!” A yi kike firin fi a ma. E nun a lanfane yi sa wuga a fe ra geyane fari bayo a faxama nen a mi doxo xeme taa ra.

³⁹ Na kike firinne janxin na, a mon yi fa a fafe fema, a yi a de xuiin nakamali a fari. A munma yi xemen kolon.

Xabu na loxoni, ito yi findi namunna ra Isirayila yi:

⁴⁰ Nee yo pee, Isirayila sungutunne sa Yefeta, Galadi kaana dii temen wugama nen xi naanin.

12

Yefeta nun Efirami kaane fe

¹ Efirami kaane yi e malan e siga Safon taani a faladeni Yefeta xa, e naxa, “Nanfera i danguxi, i siga Amonine yengedeni i mi a fala nxu xa en birin yi siga? Nxu waxi e nun i ya banxin gan feni.”

² Yefeta yi e yabi, a naxa, “Yenge gbeen so nen nxu nun n ma yamaan nun Amonine tagi, koni n to e xili, e mi n mali.

³ N to a to e mi fama n malideni, n yi tin sayaan ma, n sa Amonine yenge. Alatala yi e sa n sagoni. Nanfera nayi e fa fama n xili ma to?”

⁴ Yefeta yi Galadi kaane birin malan Efirami kaane yenge xinla ma. Galadi kaane yi Efirami kaane faxa yengeni, ne naxanye yi a falama, e naxa, “E tan Galadi kaane, e findixi muxu gixine nan na Efirami bansonni siga Manase bansonni!”

⁵ Na xanbi ra, Galadi kaane yi Yuruden baan kirane birin suxu Efirami kaane yee ra. Xa Efirami muxu gixina nde yi wa dangu feni, Galadi kaane yi a falama nen, e naxa, “Efirami kaan nan i tan na ba?” Na kanna yi e yabima nen, a naxa, “En-en.”

⁶ Nayi, e yi a falama a xa nen, e naxa, “Xuini ito fala: Xiboleti.” Koni, na kanna fan yi a falama nen, a naxa, “Siboleti” bayo a mi yi ne a fale a kiini. Nayi, Galadi kaane yi a suxuma nen, e yi a koe raxaba Yuruden baan de. Na waxatini, e yi muxu wuli tonge naanin muxu wuli firin naxori Efirami yi.

⁷ Yefeta lu nen kitisani Isirayila yi pee senin. Na xanbi ra, Yefeta Galadi kaan yi faxa, e yi a maluxun Galadi taana nde yi.

Ibisan nun Elon nun Abadon

⁸ Yefeta dangu xanbini, Betelemi kaana Ibisan yi findi kitisaan na Isirayila yi.

⁹ A dii xeme tonge saxan e nun dii teme tonge saxan nan soto, a yi a dii teme tonge saxan fi banson gbete yi, a yi naxalan tonge saxan fen a dii xemene xa banson gbete yi. A lu nen kitisani Isirayila yi pee solofere.

¹⁰ Ibisan yi faxa, e yi a maluxun Betelemi yi.

¹¹ A tan danguxina, Elon Sabulon kaan yi findi kitisaan na Isirayila yi. A lu nen kitisani pee fu.

¹² Sabulon kaana Elon yi faxa, e yi a maluxun Ayalon taani Sabulon yamanani.

¹³ Na danguxina, Piraton kaan Hileli a dii xemena Abadon yi findi kitisaan na Isirayila yi.

¹⁴ A yi dii xeme tonge naanin nun mamanan tonge saxan soto naxanye yi e masiga tima sofali tonge solofere fari. A lu nen kitisani Isirayila yi pee solomasexe.

¹⁵ Hileli a diina Abadon yi faxa, e yi a maluxun Piraton yi Efirami yamanani Amalekine geya yireni.

13

Samison bari fena

¹ Isirayila kaane mon yi fe naxin liga Alatala yee ra yi. Alatala yi e sa Filisitine sagoni pee tonge naanin.

² Xemena nde yi Sora taani Dan bansonni, a yi xili Manowa. Gbantana nan yi a naxanla ra, dii yo mi yi a yii.

³ Alatalaa malekan yi mini a naxanla xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Gbantana nan i ra, dii mi i yii, koni, i fudikanma nen, i yi dii xemena bari.

⁴ Folo iki ma, i yete suxu, i nama dolon min, i nama manpaan min, i nama se haramuxi yo don,

⁵ bayo i fudikanma nen, i dii xemena bari. A xunna mi bima, bayo i diin naxan barima, na rasarijanma nen Ala xa benun a xa bari

waxatin naxan yi, a tan nan Isirayila xun-bama Filisistine yii.”

⁶ Naxanla yi sa na fala a xemen xa, a naxa, “Alaa muxuna nde bata fa n fema, a yi luxi alo Alaa malekana nde, a yi magaxu han. N mi a maxodin a keliden ma, a mi a xinla fan fala n xa.”

⁷ Koni, a fala n xa nen, a naxa, ‘I fudikanma nen, i dii xemen bari. Nayi, folo iki ma, i nama dolon min, i nama manpaan min, i nama se haramuxi yo don, bayo i diin naxan barima, na sararijanma nen Ala xa, benun a xa bari waxatin naxan yi han a faxa loxona.’”

⁸ Nayi, Manowa yi Alatala maxandi, a naxa, “Marigina, i Alaa muxun naxan nafaxi, i mon xa a rafa n ma alogo a xa a yita nxu ra nxu lan rxu xa naxan liga diin xa naxan fama barideni.”

⁹ Ala yi Manowa xuiin name, Alaa malekan mon yi fa naxanla fema, a yi sa a li xemen ma, a xemen Manowa mi yi a fema.

¹⁰ A yi a gi mafuren, a sa a fala a xemen xa, a naxa, “Xemen naxan fa n fema na loxoni, a mon bata fa!”

¹¹ Manowa yi keli, a bira a naxanla foxo ra, e siga xemen fema, a yi a fala a xa, a naxa, “I tan nan falan ti naxanli ito xa ba?” Malekan yi a yabi, a naxa, “On, n tan nan yi a ra.”

¹² Manowa yi a fala a xa, a naxa, “I ya falane na kamali waxatin naxan yi, nxu lan rxu xa bira sariyan mundun foxo ra lan diin ma?”

¹³ Alatalaa malekan yi Manowa yabi, a naxa, “N naxan birin falaxi i ya naxanla xa, a xa na liga.”

¹⁴ A nama manpa bogi yo don, a nama dolon min, a nama manpaan min, a nama donse haramuxi yo don, a xa n ma yamarine suxu ki fani.”

¹⁵ Manowa yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, “Tin, nxu xa sii dii suben jin i xa.”

¹⁶ Alatalaa malekan yi Manowa yabi, a naxa, “Xa i kankan n ma, n mi i ya donseen donma, koni xa i wa saraxa gan daxin ba feni Alatala xa, i na lige nen!” Manowa mi yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra.

¹⁷ Nayi, Manowa yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, “I xili di, alogo nxu xa i binya, i ya falan na kamali waxatin naxan yi?”

¹⁸ Alatalaa malekan yi a yabi, a naxa, “Nanfera i n xinla maxodinma? Wundon nan na ra.”

¹⁹ Nayi, Manowa yi sii diin nun bogise saraxan tongo, a yi saraxa gan daxin ba Alatala xa gemena nde fari. Kabanako fena nde yi liga Manowa nun a naxanla yetagi.

²⁰ Tee degen yi tema waxatin naxan yi, Alatalaa malekan yi te tee degeni. Nayi, Manowa nun a naxanla yi bira, e yi e yetagin lan boxon ma.

²¹ Alatalaa malekan mi fa a yete makenen Manowa nun a naxanla xa. Nayi, Manowa yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra.

²² Manowa yi a fala a naxanla xa, a naxa, “En faxama nen! En bata Ala to!”

²³ A naxanla yi a yabi, a naxa, “Xa Alatala yi waxi en faxa feni, a mi yi en ma saraxa gan daxin nun en ma bogise saraxan nasuxuma nun, a mon mi yi feni itoe birin yitama en na nun, a mon mi yi tinje en yi fe sifani itoe me.”

²⁴ Naxanla yi a dii xemen bari, a yi a xili sa Samison. Diin yi gbo, Alatala yi barakan sa a fe yi.

²⁵ A to doxo daaxadeni Dan yamanani Sora taan nun Esetayoli taan tagini, Alatalaa Nii Sarijanxin yi a wanla ke folo a dunuya yi gidini.

14

Samison yi Filisiti naxanla doxo

¹ Samison yi siga Timana taani, a yi sa naxanla nde to Filisiti sungutunne ye.

² A to xete, a yi a fala a fafe nun a nga xa, a naxa, “N bata naxanla nde to Timana yi Filisiti sungutunne ye, e a fen n xa n ma naxanla ra.”

³ A fafe nun a nga yi a yabi, e naxa, “Naxalan yo mi i ngaxakedenne dii temene ye en ma yamani ba, fo i siga han Filisistine konni, Ala kolontarene, i sa naxanla tongo menni?” Samison yi a fala a fafe xa, a naxa, “A fen n xa n ma naxanla ra, bayo a tan nan nafa n ma.”

⁴ A fafe nun a nga mi yi a kolon a na yi kelixi Alatala nan ma. Bayo Samison yi yengen nan fenma Filisistine ra. Na waxatini, Filisistine yi Isirayila kaane xun na.

⁵ Samison nun a fafe nun a nga yi siga Timana yi. E to sa Timana manpa bili nakoon li, yata senbimana nde yi mini Samison ma, a wurundunma.

⁶ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Samison ma, a yiigenla yi yatani bo alo sii diin nan yi a ra. Koni, a mi na fala a fafe nun a nga xa.

⁷ Nayi, a siga, e nun naxanla yi sa falan ti, a yi rafan a ma.

⁸ Waxatidi to dangu, Samison mon yi keli, a xa siga Timana yi a naxanla tongodeni, a yi dangu yatan binbin matoe kira yi, a yi kumi jenne li soe yatan binbini, e bata yi e turen sa.

⁹ A yi nde tongo, a siga a donje kira yi. Na xanbi ra, a to a fafe nun a nga feman li, a yi nde so e yii, e yi a don. Koni, a mi a fala e xa a na kumin baxi yatan binbini.

¹⁰ Samison fafe yi siga naxanla konni. Samison yi sewa bandena nde yiton menni, bayo banxulanne yi na nan ligama.

¹¹ Filisistine to a to, e yi muxu tonge saxan sugandi siga a matideni.

¹² Samisɔn yi a fala e xa, a naxa, “N xa sandana nde sa e xa. Xa e a bunna fala n xa xi solofere sɛwa bande donni ito bun, n doma fajni tonge saxan soe e yii, e nun tonge saxan gbeteɣe.

¹³ Koni, xa e mi nɔ a bunna fale, e tan nan doma fajni tonge saxan soma n yii, e nun tonge saxan gbeteɣe.” E yi a yabi, e naxa, “I ya sandan sa, nxu tuli matixi i ra.”

¹⁴ A yi a fala e xa, a naxa,

“Naxan seen donma,
donseen minixi na nin,
naxan sɛnbɛ gbo,

ɲaxunna yi mini na yi.

Nanse na ra?”

Xi saxan, e mi nɔ a bunna fale.

¹⁵ Xi soloferede lɔxɔni, e yi a fala Samisɔn ma ɲaxanla xa, e naxa, “I ya xɛmɛn nadin, a xa sandan bunna fala nxu xa. Xanam, nxu i ganma nɛn, e nun i fafe a denbayaan birin. E nxu xilixi nɛn alogo e xa fa nxu yii geli?”

¹⁶ Samisɔn ma ɲaxanla yi siga wuge, a sa a fala a xa, a naxa, “N mi rafan i ma, i mi n xanuxi, i bata sandan sa n kon kaane bun, koni i mi a bunna falaxi n tan xa.” A yi a yabi, a naxa, “N mi a bunna falaxi n fafe xa, n mi a falaxi nga xa, n xa na fala i tan nan xa ba?”

¹⁷ A yi lu wuge na xi solofere donse donna bun. Xi soloferede lɔxɔni, Samisɔn yi a bunna fala a xa, bayo a bata yi a xaxinla ye so, a sa a fala a kon kaane xa.

¹⁸ Taan muxune yi a fala Samisɔn xa xi soloferede lɔxɔni benun sogen xa bira, e naxa,

“Nanse ɲaxun kumin xa,
nanse sɛnbɛ gbo yatan xa?”

A yi a fala e xa, a naxa,

“Xa e mi yi xɛɛn bi n ma ɲinge sungutunna
ra nun,

e mi yi sandan bunna kolonma nun.”

¹⁹ Alatalaa Nii Sariɲanxin yi godo a ma, a yi siga Asikalɔn taani. A sa muxu tonge saxan faxa mɛnni, a yi e dugine tongo, a yi e so muxune yii naxanye sandan bunna fala. A xɔlɔxin yi xɛtɛ a fafe konni.

²⁰ E yi Samisɔn ma ɲaxanla so banxulanna yii naxan bata yi Samisɔn mati.

15

Samisɔn yi a gbeen ɲɔxɔ

¹ Waxatidi to dang, murutu xaba waxatini, Samisɔn yi siga a ɲaxanla xɔn, yɛxɛɛ diina a yii. A yi a fala, a naxa, “N xa so n ma ɲaxanla banxini.” Koni, a ɲaxanla fafe mi tin a so.

² A yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “N yengi yi a ma a mi rafan i ma, n bata a so i lanfaan yii. Koni, a xunyɛn be, xa i na xɔn, i na tongo a ɲɔxɔn na.”

³ Samisɔn yi a fala, a naxa, “Muxu yo mi n yate kala tiin na iki, xa n fe ɲaxin liga Filisistine ra.”

⁴ Samisɔn yi siga. A yi sa xulumase kɛmɛ saxan suxu, a yi e xunle xidi e bode ra, a yi xayɛ xidin xidi e xunle ra.

⁵ A yi e radɛge, a yi xulumaseene beɲin Filisistine murutu xɛɛne yi, e yi murutu tɔnsɔnne birin gan e nun e manpa bili nakɔne siga han oliwi bili xɛɛne.

⁶ Filisistine yi muxune maxɔdin, e naxa, “Nde ito ligaxi?” E yi e yabi, e naxa, “Samisɔn, Timana kaan bitanna, bayo a bata a ɲaxanla ba a yii, a yi a so a lanfaan yii.” Filisistine yi siga e sa na ɲaxanla nun a fafe gan.

⁷ Samisɔn yi a fala e xa, a naxa, “Bayo e tan a ligama i kii nin, n mi diɲɛ fɔ n nan n gbeen ɲɔxɔ.”

⁸ A yi e yenge ki fajni, a yi muxu wuyaxi faxa. Na xanbi ra, a sa dɔxɔ Etami faranna ra.

Samisɔn yi muxu wuli keden faxa

⁹ Nayi, Filisistine yi sa e malan Yuda kaane xili ma, e yi e sofa ganla ti Lehi rabilinni.

¹⁰ Yuda kaane yi e maxɔdin, e naxa, “Nan-fera e faxi nxu xili ma?” E yi e yabi, e naxa, “Nxu faxi Samisɔn nan xidideyi, alogo a naxan ligaxi nxu ra, nxu fan xa na liga a ra.”

¹¹ Nayi, Yuda kaan muxu wuli saxan yi siga Etami faran dɛɛn na, e sa a fala Samisɔn xa, e naxa, “I mi a kolon a Filisistine fangan gbo en xa? I nanse ligaxi en na ito ra?” A yi e yabi, a naxa, “E naxan ligaxi n na, n fan na nan ligaxi e ra.”

¹² E a fala a xa, e naxa, “Nxu faxi i xididen nin, alogo nxu xa i so Filisistine yii.” Samisɔn yi a fala e xa, a naxa, “E kɔlɔ n xa a e mi n faxama.”

¹³ E yi a yabi, e naxa, “Nxu mi i faxama, nxu waxi i xidi feen nan tun yi, nxu yi i so e yii.” E yi a xidi luti nɛnɛ firin na, e yi a ramini faranna ra.

¹⁴ Samisɔn to so Lehi yi, Filisistine yi gbelegebe a xili ma. Nayi, Alatalaa Nii Sariɲanxin yi godo a ma. Lutin naxanye yi a yiine ma, ne yi lu alo e ganxin nan yi a ra, e yolon a yiine ra.

¹⁵ A yi sofanla nde faxaxin gbɛgbɛ xɔri xinden to biraxi, a yi a tongo, a yi muxu wuli keden faxa na ra.

¹⁶ Samisɔn yi a fala, a naxa,

“N na e faxa alo sofanle

sofanla gbɛgbɛ xɔnna ra.

N bata muxu wuli keden faxa

sofanla gbɛgbɛ xɔnna ra.”

¹⁷ A to yelin falan tiyɛ, a yi na gbɛgbɛ xɔnna rawoli ayi. E yi mɛnna xili sa gbɛgbɛ xɔri geyana.

¹⁸ Min xɔnla yi Samisɔn suxu, a yi Alatala maxandi, a naxa, “I tan nan kisi gbeeni ito fixi i ya walikɛɛn ma. Iki, n fa faxama ige xɔnla nan ma, n faxɛ Ala kolontarene yii ba?”

¹⁹ Nayi, fanyen naxan yi Lehi yi, Ala yi na bɔ, igen yi mini. Samisɔn yi a min, a niin mɔn yi yifan a ma. E yi mɛnna xili sa, a En-Hakore*, mɛnna mɔn Lehi yi han to.

²⁰ Samisɔn yi kitin sa Isirayila yi Filisistine waxatini jɛɛ mɔxɔɲɛ.

16

Samisɔn Gasa taani

¹ Samisɔn yi siga Gasa taani, a sa ɲaxalan yalunxina nde to mɛnni, a so a konni.

² Gasa kaane yi a mɛ a Samisɔn bata fa na yi. E yi na rabilin, e yi dɔxɔ a yɛɛ ra kɔɛna ngaan na taan nabilinna yinna so dɛɛn na. E lu a fale e bode xa, e naxa, “Subaxani, en yi a faxa.”

³ Koni, Samisɔn yi lu saxi han kɔɛ tagin yi maso. Kɔɛ tagin to a li, a yi keli, a yi taan so de balanxin suxu e nun a sɛnbɛtɛnnɛ, a yi e nun e balan wurene tala bɔxɔni, a yi e sa a kɔɛ ma, a siga e ra Xebiron geyaan xuntagi.

Dalilaa yanfantenyana

⁴ Na danguxina, ɲaxanla nde yi rafan Samisɔn ma Soreki lanbanni, na ɲaxanla yi xili nɛn Dalila.

⁵ Filisistine kuntigi suulunne yi siga na ɲaxanla fema, e sa a fala a xa, e naxa, “A rakunfa i ma, alogo i xa a kolon naxan a sɛnben nagboxi ayi, alogo nxu xa nɔ a suxɛ kii naxan yi, nxu yi a xidi, nxu yi a sɛnben ba a yi, nxu keden kedenna birin gbeti gbanan wuli keden kɛmɛ sɔɛ i yii.”

⁶ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “N bata i mafan, a fala n xa i sɛnbɛ gbeen fataxi nanse ra e nun mɔn i xidɛ naxan na, i sɛnben yi ɲan.”

⁷ Samisɔn yi a yabi, a naxa, “Xa muxune n xidi luti nɛnɛn kidi daxi solofere ra, naxanye munma xara singen, n sɛnben ɲanma nɛn, n lu alo muxun bonne.”

⁸ Nayi, Filisistine kuntigine yi fa luti nɛnɛn kidi daxi solofere ra Dalila xɔn, naxanye munma yi xara singen. Dalila yi a xidi ne ra.

⁹ Anu, muxune yi malanxi a xili ma banxini. Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samisɔn! Filisistine bata fa i xili ma!” A yi lutine bolon, alo tɛn lutin bolonma kii naxan yi. Nayi, a sɛnben binla mi kolon.

¹⁰ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “I bata n mayenden, i bata wulen fala n xa. Iki, n bata i mafan a fala n xa i xidɛ kii naxan yi.”

¹¹ A yi a fala a xa, a naxa, “Xa muxune n xidi luti nɛnɛn ra naxanye munma rawali

singen, n sɛnben ɲanma nɛn nayi, n yi lu alo muxun bonne.”

¹² Dalila yi luti nɛnɛn tongo, a yi a xidi ne ra. Muxune mɔn yi tixi a xili ma banxini. Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samisɔn! Filisistine bata fa i xili ma!” A yi lutine bolon alo garin nan yi a yiine ma.

¹³ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “Han to i n mayendenma, i wulen falama n xa. A fala i xidɛ kii naxan yi.” A yi a fala a xa, a naxa, “I xa n xun sɛxɛn dɛnbɛxin kira soloferene dɛɛɛ gɛsɛ sɔxɔn wudin na.”

¹⁴ Nayi, Dalila yi na liga, a yi e xidi wudin na. Na xanbi ra, a yi gbelegbele, a naxa, “Samisɔn! Filisistine bata fa i xili ma!” Samisɔn yi xulun, a yi gɛsɛ sɔxɔn wudin tala.

¹⁵ Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera i a falaxi, i naxa, ‘I rafan n ma!’ Anu, i mi laxi n na? I bata n mayenden sanɲa ma saxon, i mi tin i sɛnbɛ gbeen binla fale n xa.”

¹⁶ Dalila yi lu a tɔrɛ na fala kedenna ra lɔxɔ yo lɔxɔ, a mi yi a danma han Samisɔn niin yi rapaxu a ma.

¹⁷ Nayi, Samisɔn yi a wundon fala a xa, a naxa, “Han to n xunna mi bi, bayo n tan nasariɲanxin na a ra Ala xa benun n xa bari waxatin naxan yi. Xa n xunna bi, n sɛnben ɲanma nɛn, n lu alo muxun bonne.”

¹⁸ Dalila to a kolon a Samisɔn bata a wundon fala a xa, a yi sa na fala Filisistine kuntigine xa, a naxa, “Iki, ɛ fa, bayo Samisɔn bata a wundon fala n xa.” E yi siga gbetin na e yii a konni e naxan ma fe fala a xa.

¹⁹ Dalila yi Samisɔn naxi a sanne fari, a yi muxune xili, e yi a xun sɛxɛn dɛnbɛxin kira soloferene bi, e yi a sɛnben ba fɔlɔ a yi.

²⁰ Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samisɔn! Filisistine bata fa i xili ma!” A to xulun, a mirixi a ma, a naxa, “N na n sɔtɔma nɛn ito ra alo n darixi a ra kii naxan yi.” Koni, a mi yi a kolon a Alatala bata yi a masiga a ra.

²¹ Filisistine yi Samisɔn suxu, e yi a yɛɛnɛ rate a kui, e yi siga a ra Gasa taani, e yi a xidi sula yɔlɔnxɔnna ra. E yi Samisɔn karahan a xa lu se din gɛmɛn firifirɛ kaso banxini.

Samisɔn faxa fena

²² Na waxatini, xabu a xunna bi, a xun sɛxɛnɛ bata yi mini fɔlɔ.

²³ Lɔxɔna nde, Filisistine kuntigine yi e malan alogo e xa e nɔ sɔtɔn sɛwan naba, e yi saraxa gbeen ba Dagon xa, e ala. E sign sama, e naxa,

“Nxɔ ala bata Samisɔn fi nxu ma Filisistine yaxuna.”

²⁴ Yamaan to na to, e lu e ala matɔxɛ, e naxa, “Nxɔ ala bata nxu yaxun sa nxu sagoni, naxan yi nxɔ yamanan tɔrɔma, a yi nxu faxa.”

* 15:19: 4.9En-Hakore: a bunna nɛɛn fa fala “Tigin muxun xa naxan Ala maxandi.”

²⁵ Bayo e yi sewaxi e lu a fale, e naxa, "En Samison xili, a xa fa en yee ramaxa ayi!" E Samison namini kasoon na, a lu sabaan soe e yetagi alogo e xa gele a ma. E sa a dexo senbeten firinne longonna ra.

²⁶ Banxulanna naxan yi Samison yii rasuxuma, Samison yi a fala na xa, a naxa, "N xali senbeten firinne dexon banxini ito tixi naxanye xunna, alogo n xa n digan e yi."

²⁷ Banxin yi rafexi xemene nun jaxanle ra, Filisitine kuntigine birin yi na. Muxu wuli saxon jaxon mon yi banxin xuntagi, xemen nun jaxanla, naxanye yi Samison matoma a sabaan soma waxatin naxan yi.

²⁸ Nayi, Samison yi Alatala mafan, a naxa, "N Marigina Alatala! N bata i mafan, i miri n ma. Ala! Senben fi n ma ito keden peeni, n xa n yee firinne jaxon fi Filisitine ra!"

²⁹ Banxin yi tixi senbeten firinna naxanye xunna, Samison yi a komenna deten keden fari, a yi a yiifanna deten keden fari.

³⁰ Samison yi a fala, a naxa, "Nxu nun Filisitine xa faxa!" A yi senbetenne tuntun a senben birin na, banxin yi bira kuntigine nun muxune fari naxanye yi na. E nun naxanye faxa e bode xon, ne yi wuya muxune xa dangu a bata yi naxanye faxa nun.

³¹ A ngaxakedenne nun a fafe a denbayaan birin yi siga a binbin tongodeni. E to siga a ra, e sa a maluxun Sora nun Esetayoli tagi Manowa gaburun na, a fafe. A findi nen kitisaan na Isirayila yi jee maxaje.

17

Mike a suxure sawurane

¹ Xemena nde yi Efirami geya yireni nun, a yi xili nen Mike.

² Loxona nde, a yi a fala a nga xa, a naxa, "Muxuna nde i ya gbeti gbanan wuli keden kemen tongo nen, i yi na kanna danga n yee xori, n tan nan a tongo, a n yii." A nga yi a fala a xa, a naxa, "Alatala xa barakan sa n ma dii xemena fe yi."

³ A yi na gbetin naxete a nga ma. A nga yi a fala a xa, a naxa, "N waxi gbetini ito dentegε feni Alatala xa, alogo sawurana nde xa rafala i xa gbeti raxulunxi igen na. Iki, n bata a so i yii."

⁴ A gbetin so a nga yii, a nga yi gbetin gbanan keme firin tongo, a yi gbetin so wure raxulunna yii. Na yi sawurana nde rafala gbeti raxulunxin na. A yi sa a ti Mike a banxini.

⁵ Kidena nde yi Mike konni. A bata yi batu sena nde rafala e nun suxure gbete, a yi a dii xeme keden findi e ki muxun na.

⁶ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi, birin yi a kenan feen nan ligama.

⁷ Lewi bonsonna banxulanna nde yi Betelemi taani Yuda yamanani.

⁸ Na xemen yi keli Betelemi yi Yuda yamanani, alogo a xa sa dexo yire gbete yi. A to yi sigama, a yi sa Efirami geya yiren li, siga han Mike a banxina.

⁹ Mike yi a fala a xa, a naxa, "I kelixi minen?" A yi a yabi, a naxa, "Lewi bonsonna muxun nan n na, keli Betelemi taani Yuda yi, n dexe fenna nin."

¹⁰ Mike yi a fala a xa, a naxa, "Lu n konni, i findi n ma denbayana saraxaraliin na, n na i saren fiye gbete gbanan fu ra jee ma, e nun dugina ndee nun donsena." Lewi bonsonna muxun na yi so a konni.

¹¹ A yi tin luyε Mike konni, naxan a yengi dexo a xon alo a diina.

¹² Na banxulanna yi yigiya Mike konni, a findi a saraxaraliin na.

¹³ Mike yi a fala, a naxa, "Waxatina nde Alatala fa hinanma nen n na bayo Lewi bonsonna muxuna nde n konni saraxaraliyani."

18

Dan bonsonna muxune Layisi yi

¹ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi nun. Na waxatini mon, Dan bonsonna muxune yi ke baxo fenni e dexe denaxan yi, bayo han na waxatini, ke baxo mi yi e tan yii alo bonsonna bonne Isirayila yi.

² Dan bonsonna muxune yi xeme kende suulun sugandi e ye, e yi e rasiga Sora nun Esetayoli yi yamanane matodeni, alogo e xa e rakorasi. Na muxune yi sa Efirami geya yiren li siga han Mike konni, e yi xi menni.

³ E to maso Mike a banxin na, e yi Lewi bonsonna banxulanna xuiin me, e xete e sa a fala a xa, e naxa, "Nde faxi i ra be? I nanse ligan be? I nanse yi be?"

⁴ A yi e yabi, a naxa, "Mike bata ito nun ito raba n xa, a n saren fima, n mon bata findi a saraxaraliin na."

⁵ E yi a fala a xa, e naxa, "Ala maxodin, alogo nxu xa a kolon nxu sigatiin naxan yi, xa na sonoyama nen."

⁶ Saraxaraliin yi e yabi, a naxa, "E siga boje xunbenli, Alatala ε foxo ra ε sigatini."

⁷ Na xeme suulunne yi siga, e sa Layisi taan li. E sa muxune li menni naxanye yi boje xunbenla nun makantanni, alo Sidon kaane yi kii naxan yi. Muxu yo mi yi kuntigin mafalama e yamanani. Na muxune yi makuya Sidon kaane ra, e hayu mi yi muxu yo ma.

⁸ Na muxu suulunne yi siga e ngaxakedenne fema Sora nun Esetayoli yi, e ngaxakedenne yi e maxodin, e naxa, "E nanse toxi?"

⁹ E yi e yabi, e naxa, "E fa be! En sa Layisi kaane yenge. Nxu bata a to, e yamanan fan. E nama lu be ε mi sese ligama, ε mafura siga na yamanan yengedeni!"

¹⁰ E na na li, ε yama fajin toma nen na, e dɔxi bɔxɔ fajini. Ala na bɔxɔn soma ε yii nen, sese mi dasama denaxan yi bɔxɔ xonna fari.”

¹¹ Nayi, Dan bɔnsɔnna muxu keme sennin yi keli Sora nun Esetayoli yi, e siga e yenge so seene ra e yii.

¹² E yi sa e malan Kiriyati-Yeyarin yi Yuda yi. Nanara, denaxan Kiriyati-Yeyarin xanbi ra, e menna xili sa, a Mahane-Dan* han to.

¹³ E to keli menni, e yi siga Efirami geya yireni, siga han Mike a banxina.

¹⁴ Nayi, na xeme suulunna naxanye siga Layisi yamanan matodeni, ne yi a fala e ngaxakedenne xa, e naxa, “E xa a kolon fa fala batu sena nde banxini ito kui, e nun sawurane nun suxure gbete naxan nafalaxi wure raxulunxin na. Iki, ε tan nan a kolon ε naxan ligama.”

¹⁵ E mon yi xete menni, e so Lewi bɔnsɔnna banxulanna banxini, Mike konni, e yi a xɔntɔn.

¹⁶ Dan bɔnsɔnna muxu keme senninne yi tixi banxin so deen na, e yenge so seene suxi e yii.

¹⁷ Xeme suulunna naxanye siga yamanan matodeni, ne yi so. E yi sawuran tongo, e nun batu seen nun suxure gbete ye nun suxure sawura gbeti daxina. Saraxaraliin nun muxu keme senninne yi tixi deen na.

¹⁸ A to bodene to soe Mike a banxini, a yi e to sawuran tonge, e nun batu seen nun suxure gbete ye nun suxure sawura gbeti daxina. Saraxaraliin yi e maxodin, a naxa, “E nanse ligan be?”

¹⁹ E yi a yabi, e naxa, “Dundu! I nama fala ti, i bira nxu fɔxɔ ra, i findi nxɔ xabilan saraxaraliin na. Nanse rafan i ma, i findi saraxaraliin na muxu kedenna xa hanma Isirayila bɔnsɔnna nde xa?”

²⁰ Saraxaraliin yi sewa, a yi batu seen nun suxurene nun sawurane rasuxu, a bira yamaan fɔxɔ ra.

²¹ Dan bɔnsɔnna muxune yi kiraan suxu, e diidine nun e xuruseene nun e goronne tixi e ye ra.

²² E bata yi makuya Mike a banxin na, Mike nun a dɔxɔ bodene yi e malan, e yi e sagatan.

²³ E yi gbelegbelema Dan bɔnsɔnna muxune fɔxɔ ra, ne yi xete, e yi Mike maxodin, e naxa, “Nanse ligaxi? Ganli ito be nanfera?”

²⁴ A yi e yabi, a naxa, “N tan alan naxanye rafalaxi, ε bata ne nun n ma saraxaraliin tongo, ε yi fa e ra ε yii. Nanse fa luma n yii? Nanfera nayi ε n maxodinma, ε naxa, ‘Nanse ligaxi?’ ”

²⁵ Dan bɔnsɔnna muxune yi a fala a xa, e naxa, “I nama nxu tɔrɔ, xanamu muxuna

ndee nxu ye, ne xɔlɔma nen i ma, e yi i yenge. Nayi, ε nun i ya denbayaan yi faxa.”

²⁶ Na xanbi ra, Dan bɔnsɔnna muxune mon yi e sigatiin fɔlɔ. Mike to a to a e senben yi gbo, a yi xete a konni.

Dan nun a yire sarijanxina fe

²⁷ Nayi, Dan bɔnsɔnna muxune yi siga Mike a seene ra, a naxanye rafala, e nun saraxaraliin naxan yi a yii. E yi sa Layisi yenge, e yi na yama bɔɔe xunbelixin yenge, e yi e taan gan.

²⁸ Layisi taan yi Beti-Rexobo lanbanna nin, a yi makuya Sidan na, fefe mi yi e nun muxu yo tagi. Nanara, muxu yo mi fa e malideni. Dan bɔnsɔnna muxune mon yi taan ti, e dɔxɔ na.

²⁹ E yi taan xili sa, a Dan taana, alo Dan xinla yi kii naxan yi, e benban naxan bari Isirayila yi. Koni taan yi xili nen a singeni Layisi.

³⁰ Dan bɔnsɔnna muxune yi Mike a suxure sawurane ti e yete xa. Yonatan, Gerisemi a dii xemena, Musa mamandenna nun Yonatan ma dii xemene yi findi saraxaraline ra Dan bɔnsɔnna xa han yaxune yamanan suxu waxatin naxan yi.

³¹ Mike sawuran naxanye rafala, e yi ne ti e yete xa, e lu e batue Ala Batu Banxin waxatin naxan birin naba Silo yi.

19

Bunyamin kaane yulubina

¹ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi. Lewi bɔnsɔnna muxuna nde yi dɔxɔ Efirami geya yiren danna ra, na yi naxanla nde tongo a konyi naxanla ra* naxan yi kelixi Betelemi taani Yuda yamanani.

² Koni, na konyi naxanla yi tinx-intareyaan liga, a yi keli a xɔn, a siga a fafe konni Betelemi taani Yuda yamanani. A sa lu menni kike naanin,

³ a xemen yi keli a siga a fɔxɔ ra alogo e xa sa lan a xete a ra. A walike banxulanna nun sofali firin yi biraxi a fɔxɔ ra. Naxanla yi a rasene a fafe a banxini, a fafe to a to, a yi a rasene sewani.

⁴ A bitanna, sungutunna fafe yi a makankan, a yi lu a konni xi saxon. E yi e dege, e yi e min, e yi xi dando ti na.

⁵ Xi naaninde lɔxɔni, e yi keli xɔtɔn, Lewi bɔnsɔnna muxun yi wa siga feni. Koni, sungutunna fafe yi a fala a bitanna xa, a naxa, “I deba buru dungina nde ra, na xanbi ra, i yi siga.”

⁶ E yi dɔxɔ, e yi e dɛge, e birin yi e min. Na xanbi ra, sungutunna fafe yi a fala xemen xa, a naxa, “Tin, i xi be, i sewa.”

* 18:12: 18.12 Mahane-Dan, e kon xuini, na bunna neen fa fala “Dan dɔxɔdena.” * 19:1: 19.1 Konyi naxanle sariyan shexi Xorɔyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan soto a naxanla ra.

⁷ Xemen yi keli a xa siga, koni bayo a bitanna yi kankanxi a ma, a mən yi xi na.

⁸ Xi suulunde ləxoni, xemen yi keli xəton a xa siga. Nayi, sungutunna fafe yi a fala a xa, a naxa, “Yandi, i dəba, i yi jinbanna mame.” E birin yi e dege.

⁹ Xemen yi keli a xa siga e nun a konyi naxanla nun a walike banxulanna. Sungutunna fafe yi a fala a xa, a naxa, “Kəe bata so, xi be, i səwa. Tila xətonni e siga, i sa so i konni.”

¹⁰ Koni, xemen mi wa xi feni, a keli, a siga. A yi sa Yebusu taan li denaxan mən xili Yerusalen, e nun a sofali firinne nun a goronne nun a konyi naxanla.

¹¹ E masoe Yebusu taan na, yanyin bata yi yanfan, banxulanna yi a fala a kanna xa, a naxa, “En so Yebusu kaane taani, en sa xi na.”

¹² A kanna yi a yabi, a naxa, “En mi soma taa gbete yi, Isirayila kaane mi denaxan yi, en sa xima Gibeya nin.”

¹³ A mən yi a fala a walike banxulanna xa, a naxa, “En maso yirena nde ra, Gibeya hanma Rama en sa xi mənni.”

¹⁴ E mən yi lu sigə, sogen bire, e bata yi maso Gibeya taan na, Bunyamin bənsənna muxune yamanana.

¹⁵ Nayi, e yi siga mənni alogo e xa sa xi Gibeya yi. E yi so taani, e yi sa ti taan yama malandeni. Koni, muxu yo mi e rasene a banxini alogo e xa xi na.

¹⁶ Xeme fonna nde yi fama sa keli a xeen ma. Efirami geya yiren muxuna nde nan yi na ra, a yi dəxi Gibeya nin, anu Bunyamin kaan nan menna muxune ra.

¹⁷ Na yi xəjen to tixi taan yama malandeni. Xeme fonna yi a fala a xa, a naxa, “I sigan minen, i kelixi minen?”

¹⁸ A yi a yabi, a naxa, “Nxu sa kelixi Betelemi taan nin Yuda yamanani. Nxu sigama fə Efirami geya yiren danna ra, n konna denaxan yi. N kelixi Betelemi taan nin Yuda yamanani, iki n sigama Alatala Batu Banxini. Koni muxu yo mi n nasenexi a konni.

¹⁹ Anu, nxə sofandle balo sɛxən nun murutuna nxu yii, burun nun minseen fan nxu yii, n tan nun n ma naxanla nun n ma walike banxulanna xa. Sese mi dasaxi nxu ma.”

²⁰ Xeme fonna yi a fala, a naxa, “Bəje xunbenla xa taran i xən! Naxan na dasa i ma, n na soe i yii, i mi xima taan yama malandeni be.”

²¹ A yi e raso a banxini, a yi donseen sa sofandle bun. Sigatine yi e sanne maxa, na xanbi ra, e yi e dege, e yi e min.

²² E yi naxanxani waxatin naxan yi, taan muxuna ndee, fe naxi rabane yi banxin nabilin, e lu deen makənkən han! E yi a fala xeme fonna xa, e naxa, “Banxi kanna!

Xemen naxan soxi be, a ramini alogo nxu xa nxu makoon naba a ra alo naxanla.”

²³ Banxi kanna yi mini e fəma, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, na mi lanje! Yandi e nama fe xəsixin liga, bayo xemeni ito bata so n ma banxini, e nama fe naxini ito liga.

²⁴ N ma sungutun nasəlxən be, e nun xemeni konyi naxanla, n xa ne ramini e ma. Naxan na e kenen, e yi na liga ne ra. Koni, e nama sese naxi liga xemen na.”

²⁵ Koni, na muxune mi wa e tuli mati feni a ra. Nayi, Lewi bənsənna muxun yi a konyi naxanla suxu, a yi a ramini e ma tandeni. Na yi lu e yii kəena ngan na, e yi na karahan e kafu a xən han subaxani. Xətonni, e yi a raxete.

²⁶ Xətonna to maso, naxanla a xemen yi yigiyaxi xeme fonna naxan kon yi, naxanla yi sa bira na deen na, han kuye yi ba.

²⁷ Xətonni, a kanna yi keli, a banxin deen nabi, alogo a xa siga. A yi a konyi naxanla to biraxi deen na, a yiine saxi deen binni.

²⁸ A yi a fala a xa, a naxa, “Keli, en siga.” Koni, a mi a yabi. Nayi, xemen yi a binbin sa a sofanla fari, a siga a konni.

²⁹ A to so a konni, a filen tongo, a yi a konyi naxanli bolon dungi dungin na dəxə fu nun firin, a yi a rasiga Isirayila bəxən birin yi.

³⁰ Naxanye birin na to, ne yi a fala, e naxa, “Han to ito naxənna munna liga singen xabu Isirayila kaane keli Misiran yamanani. En na en miri feni ito ma, en falan ti en bode xa.”

20

Yengen Bunyamin kaane xili ma

¹ Isirayila kaane birin yi e malan, keli Dan ma siga han Beriseba han Galadi yamanani, yamaan yi e malan alo muxu kedenna Alatala yetagi Misipa yi.

² Yama kuntigine Isirayila bənsənne birin yi, ne yi ti Alaa yamaan yetagi, sofaan muxu wuli keme naanin fan yi na naxanye yi e sanni, silanfanne yi naxanye yii.

³ Bunyamin bənsənna muxune yi a me a Isirayila kaane bata siga Misipa yi. Nayi, Isirayila kaane yi a fala, e naxa, “E a fala, gbaloni ito e sətəxi di?”

⁴ Nayi, Lewi bənsənna muxun naxan ma naxanla faxa, na xemen yi falan tongo, a naxa, “Nxu nun n ma konyi naxanla nan fa Gibeya taani Bunyamin yamanani, alogo nxu xa xi na.

⁵ Gibeya kaane yi keli n xili ma, n yi banxin naxan kui, e yi na rabilin kəeen na. E yi waxi n tan nan faxa fe yi, koni e sa dutunxi n ma konyi naxanla nan ma, e yi a faxa.

⁶ Nayi, n yi n ma konyi naxanla tongo, n yi a yisegə dungi dungin na, n yi a rasiga

Isirayila bõnsõnne birin yi, bayo e bata fe xõsixin liga Isirayila yi.

⁷ Iki, Isirayila kaane birin xa e bode to, e yi fena nde ragidi.”

⁸ Yamaan birin yi keli alo muxu kedenna, e naxa, “En tan sese mi sigama a konni.

⁹ En na ito nan ligama Gibeya taan na: En kelima n̄n a xili ma, en mas̄nsenna ti.

¹⁰ Bõnsõn yo bõnsõn, xa muxu k̄m̄e na, en muxu fu tongoma n̄n, xa wuli keden na, en yi k̄m̄e tongo, xa wuli fu na, en wuli keden tongoma n̄n, e sa fandane fen sofane xa naxanye sa Gibeya taan yenḡema Bunyamin yamanani alogo na taan xa rax̄ri alo a lan e k̄wali n̄xin ma kii naxan yi, e naxan liga Isirayila yi.”

¹¹ Nayi, Isirayila kaane birin yi e malan alo muxu kedenna siga Gibeya xili ma.

¹² Isirayila bõnsõnne yi x̄erane rasiga a faladeni Bunyamin bõnsõnna muxune birin xa, e naxa, “Gbaloni ito faxi e tagi di?

¹³ Fe n̄xi rabaan naxanye Gibeya yi, e ne so n̄xu yii, n̄xu xa e faxa alogo gbalon naxan Isirayila yamani, na xa n̄an.” Koni, Bunyamin bõnsõnna muxune mi e ngaxakedenne xuiin suxu.

¹⁴ Bunyamin bõnsõnna muxune yi mini e taani, e sa e malan Gibeya yi alogo e xa Isirayila kaane yenḡe.

¹⁵ Bunyamin bõnsõnna muxun naxanye t̄enge na l̄x̄oni, naxanye mini e taane yi, muxu wuli m̄ax̄j̄en nun sennin, silanfanna yi naxanye yii, Gibeya muxune mi yi ne ye, naxanye yaten yi siḡe han sofa k̄m̄e solofere.

¹⁶ Na ganla ye, sofa ȳebaxi k̄m̄e solofere yi e ye k̄m̄enmaan yi naxanye ra, ne birin yi n̄e lantanna wole n̄n hali xun sēxe kedenna ma, e mi fula a ra.

¹⁷ E m̄on yi Isirayila bõnsõnna bonne yate, ba Bunyamin bõnsõnna muxune ra, e yatena: Muxu wuli k̄m̄e naanin, silanfanna yi naxanye yii, e birin sofa.

¹⁸ Isirayila kaane yi keli, e siga Beteli yi, e sa Ala max̄din, e naxa, “N̄xu nde singe rasiḡe a xa sa Bunyamin bõnsõnna muxune yenḡe?” Alatala yi e yabi, a naxa, “Yuda kaane nan singe sigama.”

¹⁹ Na x̄õton bode, Isirayila kaane yi sa e malan e daaxadeni Gibeya binni.

²⁰ Na xanbi ra, e m̄on yi siga Bunyamin kaane yenḡedeni, e yi sa ti yenḡe so xinla ma Gibeya ȳetagi.

²¹ Bunyamin kaane yi mini Gibeya taani. Na l̄x̄oni, e yi Isirayila kaan muxu wuli m̄ax̄j̄en nun firin faxa.

²² Isirayila yamaan m̄on yi e w̄ekile, e sa ti yenḡe so xinla ma na yireni e yi sa tixi d̄enaxan yi l̄x̄o singeni.

²³ Isirayila kaane yi siga, e sa wuga Alatala ȳetagi han n̄inbanna. E yi Alatala max̄din, e naxa, “N̄xu m̄on lan n̄xu sa

Bunyamin kaane yenḡe ba, n̄xu ngaxakedenne?” Alatala yi e yabi, a naxa, “E sa e yenḡe.”

²⁴ Isirayila kaane m̄on yi siga Bunyamin kaane yenḡedeni l̄x̄o firinden.

²⁵ Na l̄x̄o firinden, Bunyamin kaane yi mini Gibeya yi, e yi muxu wuli fu nun solo-mas̄xe faxa Isirayila kaane ra, silanfanna yi naxanye yii.

²⁶ Nayi, Isirayila yamaan birin yi siga Beteli yi. E sa wuga m̄enni, e lu Alatala ȳetagi, e sun na l̄x̄oni han n̄inbanna, e saraxa gan daxine nun b̄õj̄e xunbeli saraxane ba Alatala ȳetagi.

²⁷ Isirayila kaane yi Alatala max̄din. Na waxatini, Alaa Layiri Kankiraan yi menna nin,

²⁸ Haruna mamandenna, Eleyasari a dii x̄emen Finexasi nan yi tixi Alatala ȳetagi. E yi a fala, e naxa, “N̄xu m̄on n̄e Bunyamin kaane, n̄xu ngaxakedenne yenḡe ba, hanma n̄xu xa a lu na kiini?” Alatala yi e yabi, a naxa, “E siga, bayo n̄ na e sama n̄n e sagoni tila.”

²⁹ Nayi, Isirayila kaane yi sofane luxun Gibeya rabilinni.

³⁰ Isirayila kaane yi siga Bunyamin kaane xili ma xi saxande l̄x̄oni, e sa ti yenḡe so xinla ma Gibeya yi alo e yi darixi a ra kii naxan yi.

³¹ Bunyamin kaane yi mini yamaan yenḡedeni, e yi e masiga taan na, alo e darixi a ra kii naxan yi, e yi Isirayila sofane faxa f̄ol̄o, e muxu tonge saxan faxa burunna ra Beteli nun Gibeya kiraan x̄on.

³² E yengi yi a ma a e bata Isirayila kaane n̄ alo e darixi a ra kii naxan yi. Koni Isirayila kaane yi a falama n̄n, e naxa, “En na en gi, en yi Bunyamin kaane mabandun burunna binni, en yi e makuya Gibeya ra.”

³³ Isirayila sofane birin yi keli e tidene yi, e sa ti Baali-Tamara yi. Isirayila kaan naxanye yi luxunxi Geba binni, ne yi mini Bunyamin kaane xanbi ra e yenḡedeni Gibeya lanbanni.

³⁴ Isirayila sofa k̄enden wuli fuun yi siga Gibeya taan xili ma. Yenḡen yi n̄axu ayi, koni Bunyamin kaane mi yi a kolon a na gbalona e s̄ote.

³⁵ Alatala yi Bunyamin kaane rayarabi Isirayila kaane xa, e yi sofa wuli m̄ax̄j̄en nun suulun sofa k̄m̄e faxa na l̄x̄oni.

³⁶ Bunyamin kaane yi a kolon a e bata n̄. Anu, Isirayila kaane e gi n̄n Bunyamin kaane yēe ra, bayo e yi laxi e sofa luxunxine ra Gibeya taan xili ma.

³⁷ Muxun naxanye yi luxunxi, ne yi so Gibeya taani mafuren, e taan yiren birin suxu, e yi taan muxune birin faxa silanfanna ra.

³⁸ E nun Isirayila sofaan bonne yi lanxi taxamasenna nde nan ma. Muxun naxanye

yi luxunxi, ne yi lanma e xa tutin nate taan xun ma.

³⁹ Isirayila sofane to xεte e xanbi ra yengeni, Bunyamin kaane yi e muxu tonge saxan faxa, e yengi yi a ma, a e bata e nɔ alo e darixi a ra kii naxan yi.

⁴⁰ Koni na waxatini, tutin naxan yi findixi taxamasenna ra, na yi te fɔlɔ Gibeya taan xun ma. Bunyamin kaane yi e yεε raxεte, e tutin to tε taan xun ma.

⁴¹ Isirayila kaane yi xεte Bunyamin kaane xili ma. Bunyamin kaane yi gaxu, bayo e bata yi gbalon to fε e ma.

⁴² E yi e gi Isirayila kaane bun, e siga tonbonna binni, koni e mi tanga yengen ma. Bunyamin kaan naxanye yi fama taane binni, Isirayila kaan naxanye yi taane yi, ne yi ne faxa.

⁴³ Isirayila kaane yi Bunyamin kaane rabilin, e lu e kedε, e lu e faxε kira yi, e mi tin e yi e matabu han Gibeya sogeteden binni.

⁴⁴ Bunyamin sofa wuli fu nun solomasεxe yi faxa.

⁴⁵ Bunyamin kaan bonne yi e gi siga tonbonna binni, siga Rimɔn fanyen binni. Ne muxu wuli suulun yi faxa kira yi, e yi a dɔnxεne kedi han Gidomi yi, e mɔn yi muxu wuli firin faxa e ra.

⁴⁶ Bunyamin kaan naxanye faxa na lɔxɔni, sofa wuli mɔxɔɲen nun suulun, sofa kenden gbansanna.

⁴⁷ Koni muxun naxanye e gi siga tonbonne binni, muxu kεmε sennin kisi nɛn ne yε e sa so Rimɔn fanye yireni, e lu mɛnni han kike naanin.

⁴⁸ Isirayila kaane yi xεte Bunyamin yamanani, e yi e muxune faxa silanfanna ra e nun xuruseen naxanye birin yi na. E yi tɛn so taane birin na.

21

Naxanle Bunyamin bɔnsɔnna xa

¹ Isirayila kaane e malanɲε Misipa yi, e bata yi e kɔlɔ nun, e naxa, "Isirayila kaa yo nama a dii tɛmɛn fi Bunyamin bɔnsɔnna muxuna nde ma."

² Yamaan yi fa Beteli yi e lu Ala yetagi han ɲinbanna. E wuga, e yi e xuini te,

³ e naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala, nanfera ito ligama Isirayila yi to, Isirayila bɔnsɔnna nde yi tunun?"

⁴ Na xɔtɔn bode, yamaan yi keli xɔtɔn, e yi saraxa gandena nde yitɔn mɛnni, e yi saraxa gan daxine nun bɔɲε xunbeli saraxane ba.

⁵ Isirayila kaane yi a fala, e naxa, "Isirayila bɔnsɔnne muxun mundun mi faxi Alatala yetagi be Isirayila bɔnsɔnne birin yε?" E bata yi e kɔlɔ fa fala, naxan yo mi fa Alatala yetagi Misipa yi, e na kanna faxama nɛn.

⁶ Bunyamin kaane kininkininna yi Isirayila kaane suxu, e ngaxakedenne, e yi a fala,

e naxa, "Bɔnsɔnna nde bata ba Isirayila ra to.

⁷ En nanse ligama Bunyamin kaane xa naxanye luxi, bayo en bata en kɔlɔ Alatala yi a en nama en ma dii tɛmɛne fi e ma e ɲaxanla ra?"

⁸ Nayi, e yi maxɔdinna ti, e naxa, "Muxuna ndee Isirayila bɔnsɔnne muxune yε ba naxan mi faxi Alatala yetagi Misipa yi?" E yi a kolon a Yabɛsi-Galadi kaan muxu yo mi yi faxi yamaan daaxadeni.

⁹ E yi yamaan yate, e yi a to Yabɛsi-Galadi muxu yo mi yi na.

¹⁰ Nayi, yamaan yi xεmε kendε wuli fu nun firin nasiga, e yi yamarini ito so e yii, e naxa, "E siga ε sa Yabɛsi kaane birin faxa silanfanna ra Galadi yi, xεmɛne nun ɲaxanle nun diidine.

¹¹ E xεmɛne birin faxa, e nun ɲaxanla naxanye bata dɔxɔ xεmɛn xɔn."

¹² E yi sa sungutun nasɔlɔnxin muxu kεmε naanin li Yabɛsi-Galadi yi naxanye munma yi xεmɛn kolon singen, e yi siga e ra daaxadeni Silo yi Kanan yamanani.

¹³ Yamaan birin yi xεrane rasiga lanna fe faladeni Bunyamin bɔnsɔnna muxune xa naxanye yi dɔxi Rimɔn fanye yireni.

¹⁴ Na waxatini, Bunyamin bɔnsɔnna muxune yi xεte, Isirayila kaane yi ɲaxanle so e yii e naxanye lu e nii ra Yabɛsi-Galadi yi. Koni, e birin mi ɲaxanla sɔtɔ.

¹⁵ Isirayila kaane yi kininkinin Bunyamin bɔnsɔnna muxune ma, bayo Alatala bata yi gbalon nagodo Isirayila bɔnsɔnne muxune ma.

¹⁶ Yamaan kuntigine yi a fala, e naxa, "Naxalan mi fa Bunyamin bɔnsɔnni. En nanse ligama, alogo xεmɛn naxanye mi faxaxi ne xa ɲaxanle sɔtɔ?"

¹⁷ Bunyamin bɔnsɔnna muxu dɔnxεne xa yiwuya alogo bɔnsɔnna nde nama raxɔri Isirayila yi.

¹⁸ Koni, en mi nɔε en ma dii tɛmɛn sɔε e yii e ɲaxanle ra, bayo Isirayila kaane bata yi e kɔlɔ, e naxa, "Dangan na kanna xa naxan na a dii tɛmɛn fi Bunyamin kaana nde ma!"

¹⁹ Nayi, e yi a fala, e naxa, "Sanla nde Alatala xa Silo taani ɲεε yo ɲεε Beteli taan kɔmɛnna binni, kiraan sogeteden binni naxan Beteli nun Siken tagi, Lebona taan yiifanna ma."

²⁰ Na xanbi ra, e yi yamarini ito fi Bunyamin kaane ma, e naxa, "E sa ε luxun manpa bili nakne yi.

²¹ E yi lu ε yεε rakɔɲinɲε, nayi, Silo sungutunne na mini, siga e bodonden, ε mini manpa binle bun, ε keden kedenna birin yi Silo sungutunna nde tongo, e yi e findi ε ɲaxanle ra, ε siga Bunyamin yamanani.

²² Xa e fafane hanma e ngaxakedenne fa e mawuga nxu fema, nxu a falε e xa,

nxu naxa, 'E kininkinin e ma, bayo nxu mi
 ɲaxalan fenxi e xa yɛngɛni. E tan xa mi e
 soxi e yii. Nayi, e mi findixi fe kalane ra.' "

²³ Bunyamin kaane yi na kawandi xuiin
 suxu, e yi ɲaxalan wuyaxi sɔtɔ sungutunne
 yɛ naxanye yi sigama e bodondeni Silo yi.
 Na xanbi ra, e yi xɛtɛ e yamanani, e mɔn yi
 sa e taane ti, e dɔxɔ na.

²⁴ Na waxatini, Isirayila kaan bonne yi
 keli yamani, e xɛtɛ e bɔnsɔnne nun e xabi-
 lane yi, e sa dɔxɔ e bɔxɔne yi.

²⁵ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi,
 birin yi a kɛnɛn feen nan ligama.

Ruti Ruti a Fe Taruxuna

Ruti Moyaba kaana a fe taruxun nan ito ra. Ruti a fe taruxu ligaxi waxatin naxan yi, kitisane nan yi Isirayila yeeratine ra. Ruti yi a mame Nowemi fema. A siga nen Nowemi fəxo ra a konni Isirayila yamanani. Ruti nun a mame Nowemi yi na waxatin naxan yi, a dəxo nen a xeme singen xabilan muxuna nde xən ma. Ala yi a baraka, a dii xemena nde soto naxan yi xili Obedi. Taruxuni ito bata a yita en na fa fala Ala hinanma siyane birin muxune ra naxan na fa a ma, a findi a muxun na. Ruti findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin benbana nde soto muxun nan na. Amasoto Obedi nan Yese soto. Yese yi Manga Dawuda soto. Yesu nga kelixi Manga Dawuda bənsənna nin (Matiyu 1.5).

Eliməleki Moyaba yamanani

¹ Kitisane yi Isirayila yamanani waxatin naxan yi, kame gbeen yi so yamanani. Nayi, xemena nde yi keli Beteleemi taani, Yuda yamanani e nun a paxanla nun a dii xeme firinne, e yi sa dəxo Moyaba yamanani.

² Na xemen yi xili nen Eliməleki. A paxanla fan yi xili nen Nowemi. A dii xeme firinne fan xinle nan itoe ra, Malən nun Kiliyon. Efarata bənsənna nan yi e ra, Beteleemi kaane Yuda yamanani. Eliməleki nun a den-bayaan yi siga Moyaba yamanani. E yi dəxi Moyaba yamanani waxatin naxan yi,

³ Eliməleki yi faxa. Nowemi yi findi kapa gilen na e nun a dii xeme firinne yi lu.

⁴ Nowemi a dii xemene yi Moyaba paxanle futu. Naxanla boden yi xili Oropa, boden fan yi xili Ruti. Nba, e yi lu mənni han jəe fu jəoxən.

⁵ Na xanbi ra, a dii xeme firinne, Malən nun Kiliyon fan yi faxa. Nowemi keden peen yi lu amasoto a xemen nun a dii xemene bata yi faxa.

Ruti yi bira Nowemi fəxo ra

⁶ Nowemi yi a me fa fala a Alatala bata a yamaan baraka Isirayila yamanani. Marigin bata balon so Isirayila kaane yii ki fajin. Nanara, Nowemi yi a yiton a keli Moyaba e nun a mamuxune.

⁷ Nowemi yi dəxi denaxan yi a keli mənni, a mamuxu firinne biraxi a fəxo ra, e yi ki-raan suxu xete Yuda yamanani. Koni e kira yi,

⁸ Nowemi yi a fala a mamuxune xa, a naxa, “E xete, birin xa siga a nga konni. Alatala xa hinan e fan na alo e bata hinan n tan nun n ma diine ra kii naxan yi naxanye faxaxi.

⁹ Alatala xa xeme fajin fi e ma e nun bəje xunbenla e banxine kui.”

Awa, Nowemi yi a juntu a mamuxune ma, koni e lu wuge e mame a fe ra.

¹⁰ E yi a fala e mame xa, e naxa, “En-en, en birin xa siga i kon kaane fema.”

¹¹ Nowemi yi a fala a mamuxune xa, a naxa, “N mamuxune, a lan e xa xete e konni. Nanfera e waxi a xən ma en birin xa siga? E yengi a ma fa fala a n mən nəe dii xemena nde bare nen naxanye e fute ba?”

¹² E xete e konni amasoto n tan bata fori xeme taar dəxən ma. Hali n na a fala n naxa n xeme gbete sote to kəeen na, n dii xemene bari,

¹³ E nəe dəxe han ne yi gbo ba? En-en, n mamuxune, e a kolon a na mi lige. Alatala bata n tan, Nowemi a dunuɲa ragidin xədxə ayi dangu e gbeen na.”

¹⁴ Nba, Oropa nun Ruti mən yi wuga fəlo. Awa, Oropa yi a juntu a mame ma, a xete a konni, koni Ruti tan mi tin xete.

¹⁵ Nanara, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “Ruti, Oropa bata siga a muxune fema e nun a gbee alane. I fan xa siga a fəxo ra e konni.”

¹⁶ Koni Ruti yi Nowemi yabi, a naxa, “I nama a fala a n xa xete i fəxo ra. N mame, en birin xa siga. I na siga yire yo yi, en birin nan sigama na yi. I dəxo yire yo yi, n fan dəxən na nin. I ya muxune yi findi n ma muxune ra, i ya Ala yi findi n ma Ala ra.

¹⁷ I na faxa yire yo yi, n fan faxan mənna nin, n maluxun mənni. Xa sese en tan firinna fata, xa sayaan mi a ra, Alatala a tərən naxan paxu dangu tərən birin na, na xa n li.”

¹⁸ Nba, Nowemi to a to a Ruti bata kankan a ma, a fə e firinna birin xa siga, Nowemi mi fa fala yo ti sənən.

¹⁹ E firinna birin yi siga han Beteleemi taani. E soxina, taan birin yi kabə e fe ra, paxanle yi lu a fale, e naxa, “Nowemi nan yati ito ra ba?”

²⁰ Nowemi yi e yabi, a naxa, “E nama n xili Nowemi, koni e n xili ba ‘Səxələtəna’ amasoto Ala Senbe Kanna bata tərən nafa n tan ma.

²¹ Nba, n tan Nowemi kelima be waxatin naxan yi, se wuyaxi yi n yii nun. Koni Alatala bata n naxete be yi sese mi fa n yii sənən. Nanfera e tan paxanle n xilima a Nowemi? Alatala bata yelin n yalage, Ala Senbe Kanna bata tərən nafa n ma.”

²² Nba, Nowemi nun a mamuxun Ruti fa kii nan na ra sa keli Moyaba yamanani fa Beteleemi yi malo xaba waxatini.

2

Ruti yi siga Boosu a xeen ma

* 1:21: 1.21Nowemi bunna neen fa fala “Sewa muxuna.”

¹ Xेमena nde yi Nowemi a xemen xabilani a xili Boosu. Muxu kenden nan yi a ra e nun nafulu kannu. E nun Elimeleki yi xabila kedenna nin.

² Ləxəna nde, Ruti Moyaba kaan yi a fala a mame Nowemi xa, a naxa, “N xa siga malo xəri yikentundeni. Waxatina nde, muxuna nde tinma nen n yi na liga.” Nowemi yi a yabi, a naxa, “N mamuxuna, awa siga.”

³ Nayi, Ruti yi siga xeen na nde ma malo xəri makentundeni walikene foxo ra. Boosu nan ma xee yi na ra Elimeleki xabila yi muxuna nde.

⁴ Ndedi ligaxina, Boosu fan yeteen yi fa keli Beteleemi yi, a yi a fala walikene xa, a naxa, “Alatala xa lu e xon.” E yi a yabi, e naxa, “Alatala xa i fan baraka.”

⁵ Boosu yi a walike kuntigin maxodin, a naxa, “Naxalan sungutunna mundun ito ra?”

⁶ Kuntigin yi Boosu yabi, a naxa, “Naxalan xərən nan a ra naxan kelixi Moyaba yamanani, a faxi Nowemi nan foxo ra.

⁷ A n maxodin nen a xa bira n ma walikene foxo ra, alogo a xa e xəri makentun. A wanla foxo xi nen xabu xotenni, a baxi sigadeni nen iki a matubudeni gageni.”

⁸ Awa, Boosu yi siga Ruti fema, a naxa, “N xa a fala i xa, i nama fa siga malo xəri yikentundeni dede yi sonon fo n ma xeen ma be. E nun jaxanli itoe xa lu wale be.

⁹ Bira walikene foxo ra, e nema yire yo xabe, i siga e foxo ra menni. N bata yamarin fi n ma muxune ma a e nama i toro. Awa, min xonla na i suxu waxati yo yi, i siga, i sa i min walikene min seen na.”

¹⁰ Ruti yi a xinbi sin Boosu bun ma, a yi a yetagin lan bəxən ma, a yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera i xaminxi n ma fe ra? Nanfera i hinanxi n tan xərən na?”

¹¹ Boosu yi Ruti yabi, a naxa, “N bata na feene birin me i naxan nabaxi i mame xa xabu i ya xemen faxa. N bata a kolon fa fala i bata i nga nun i fafe nun i ya yamanan bejin, i fa be yi, i fa so n ma muxune ye, i mi yi naxanye kolon a foloni.

¹² Ruti, i bata naxan liga, Alatala xa i barayi. I yi duba kamalixin soto keli Alatala Isirayilaa Ala yii i faxi naxan fema i ratanga feen na.”

¹³ Ruti yi Boosu yabi, a naxa, “Mangana, i fan n tan xa, i bata n bəjen xunbela fala fajin na i naxan tixi n xa, amasoto hali i ya walike keden peena a fisa n tan xa.”

¹⁴ Awa, dege waxatina a lixina, Boosu yi Ruti xili, a naxa, “Fa be, en birin xa fa en dege. Buruna nde tongo i yi a sin sabini.” Nba, Ruti nun walikene yi sa dexo e nun Boosu. Boosu mon yi donse ganxina nde radangu Ruti ma. Ruti yi a dege han a lugo, a donse donxen mon yi lu a yii.

¹⁵ Nba, Ruti mon sigaxi na malo xəri makentundeni, Boosu yi yamarin fi a walikene

ma, a naxa, “Ruti xa a xaba han xidine saxi denaxan yi. E nama a rayagi fe yo raba.

¹⁶ Na na dangu, e mon xa maala nde ba xidine ra, e yi e rabəjin bəxən ma, a yi e tongo. E nama fala yo ti a xili ma.”

¹⁷ Awa, Ruti yi ferjən maala malanje han jimbanna ra. A yi a maala bənbə, a yi a liga fayida barama xungbeen ye firin jəxən.

¹⁸ Ruti yi maali ito tongo, a siga a ra taani. A bata naxan birin malan, a sa na yita a mame ra. Ruti mon yi a donse donxene so a mame yii.

¹⁹ Nowemi yi Ruti maxodin, a naxa, “I sa maala nun donseni itoe birin malanxi minen yi? I yi walima nde a xee ma nun? Muxun naxan yi yengi dxi i xon ma, Ala xa na kannu baraka!”

Awa, Ruti yi a fala a mame Nowemi xa, a naxa, “N yi sa walima na xemen nan ma xee ma naxan xili Boosu.”

²⁰ Nowemi yi kabe, a naxa, “Alatala naxan ma hinan mi jənje faxa muxune nun niramane xa, na xa Boosu baraka.” Nowemi mon yi a fala Ruti xa, a naxa, “Na xemena, nxu bari boden na ra naxan en goronna tonge, a yi a yengi dxi en xon ma.”

²¹ Nanara, Ruti Moyaba kaan yi a fala Nowemi xa, a naxa, “Naxan dangu a birin na, Boosu mon yi a fala n xa a nxu nun a walikene xa lu maala nde xabe han e yelin waxatin naxan yi.”

²² Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “N mamuxuna, a lan e nun jaxanle xa lu wale Boosu a xeen ma. Xa i sa wali muxu gbetene xeen ma, waxatina nde i toroma nen.”

²³ Awa, Ruti yi siga xeen ma, a lu wale Boosu walike jaxanle foxo ra han e yelin maala nun murutun birin malanje. Ruti mon yi lu a mame fema.

3

Ruti a xeme soto fena

¹ Ləxəna nde, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “N mamuxuna, n xa xemen fen i xa alogo i xa sewa.

² I a kolon, na Boosu naxan tinxi e nun a walike jaxanle yi wali, en nun na barixi nen. To jimbanna ra, Boosu sa a maala bənbəma nen.

³ Awa, Ruti, sa i maxa, i latikənnəna nde so i ma. I yi i ya dugi fajine tongo, i yi i yiton. Na na dangu, i siga Boosu a malo bənbədeni. Koni a nama a kolon de a i na yi han a yelin a degedeni.

⁴ Awa, a sa xima denaxan yi, i xaxili lu menna xon ma. Boosu na xi waxatin naxan yi, i siga, i sa a mafelenni te, i yi i sa a san laben na. I lan i xa naxan liga, a tan yeteen na falama i xa nen.”

⁵ Awa, Ruti yi Nowemi yabi, a naxa, “I naxan yo fala n xa, n na nan ligama.”

⁶ Nba, Ruti yi siga malo bənbədeni, a yi a liga alo a mame a yamarixi kii naxan yi.

⁷ Boosu yelinxina a dəgedeni, a niin yi fan a ma. A sa a sa maala dəxən, a xi. Ruti yi siga na yi dəpin, a yi Boosu a mafelenni te, a yi a sa a san laben na.

⁸ Kəe tagini, Boosu yi matugan, a xulun, a yi a maxete, a yi a tereña paxanla saxin na a san laben na.

⁹ Boosu yi a maxədin, a naxa, “Nde i tan na?”

Ruti yi Boosu yabi, a naxa, “Mangana, n tan na a ra. I yengi dəxo n xən ma, i yi n goronna tongo, bayo e nun Nowemi barixi nən. Nayi, yandi, n futu.”

¹⁰ Boosu yi Ruti yabi, a naxa, “Alatala xa i baraka. I naxan ligaxi iki, na bata a yita n na fa fala i bata nxə xabilan binya. Na binyen gbo dangu i mame gbeen na i bata naxan liga a xa. I nəe banxulan jərəna nde fenyə hali a findi se kanna ra hanma yigelitəna, koni i mi tinxi na ma.

¹¹ Awa Ruti iki, i nama xamin, i na wa sese xən ma a fala n xa, n na a lige i xa amasəto muxun birin i ya paxalan fəniyaan kolon taan kui.

¹² Nəndin na a ra, fa fala nxu nun Nowemi barixin na a ra, koni xeme keden na, na nun Nowemi tagi so dangu n tan na.

¹³ Xi be to han tila xətənni, en na a matoe xa a tinje i goronna tonge. Xa a tin, na lan. Koni xa a mi tin, n bata n kəlo habadan Alatala yi fa fala n tan, Boosu, i goronna birin tonge. Ruti, i sa han xətənni.”

¹⁴ Nanara, a yi a sa Boosu san laben na han xətənni. Koni a yi keli subaxani amasəto Boosu mi yi waxi a xən ma a muxe xa a kolon fa fala a yi na yi nun.

¹⁵ Benun Ruti xa siga, Boosu yi a fala a xa, a naxa, “I ya xunbeli domaan ba i ma, i yi a yifulun be yi.” Ruti yi a xunbeli domani sa. Boosu yi maala ligaseen ye tonge naanin e nun naanin dəxən sa Ruti a xunbeli domani. Boosu yi Ruti rate a ma. A yi siga a ra taani.

¹⁶ Ruti a konna lixina, a mame yi a maxədin, a naxa, “N mamuxuna, nanse danguxi na?”

Ruti yi na feene birin yeba a xa Boosu naxan ligaxi a xa.

¹⁷ Ruti mən yi a fala a mame xa, a naxa, “Boosu maali ito soxi n yii nən, a n yii genla nama fa i fəma.”

¹⁸ Awa, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “Iki, dija han i yi a to a rəjanma kii naxan yi. Boosu mi daxe fa a feni itoe birin yitən.”

4

Boosu yi Ruti futu

¹ Boosu yi siga taan so dēen na, a sa dəxo na. A yi na waxatin naxan yi, Eliməleki bari boden yeteen yi fa, Boosu bata yi naxan ma

fe fala Ruti xa nun. Boosu yi xəmən xili, a naxa, “N xoyina, fa, i fa dəxo be.” A yi siga na yi a sa dəxo.

² Awa, Boosu yi taan fori muxu fu xili alogo e fan xa fa dəxo a fəma. E to fa dəxi na,

³ Boosu yi a fala a bari boden xa, a naxa, “Iki, Nowemi mən bata fa sa keli Moyaba yamanani, a waxi Eliməleki a bəxən mati feni, en bari bodena.

⁴ A lan i xa feni ito kolon. Awa, xa i waxi a sara feni, a sara fonni itoe yee xəri. Koni xa i mi waxi a xən ma, i na fala n tan Boosu xa amasəto xa i mi a sarama, a lan n tan yi a sara.” Na xəmən yi Boosu yabi, a naxa, “N tan a sarama nən.”

⁵ Boosu yi xəmən yabi, a naxa, “Nba, na lanxi. Koni xa i bəxəni ito sara Nowemi ma, i Moyaba paxanla Ruti fan dəxəma nən i ya paxanla ra alogo bəxən xa lu a xəmən kēeni naxan faxaxi.”

⁶ Xəmən yi Boosu yabi, a naxa, “N tinma nən nayi, i yi na xēen sara amasəto xa n na tongo, a mi nəe finde n kēen na n ma diine xa. I tan xa a sara amasəto a mi lan n tan yi a sara.”

⁷ Nba, na waxatini benun muxune xa yelin sare sodeni hanma benun e xa e yii seene masara e bode yi, keden yi a sankidin bama nən a sannı yamaan tagi, a yi a so boden yii naxan a seen sarama a ma. Na waxatini Isirayila kaane yi a yitama nən nayi fa fala feen birin bata jan e tagi.

⁸ Nanara xəmēni ito yi a fala Boosu xa, a naxa, “I tan xa bəxən sara.” Xəmən yi a sankidin ba a sannı, a yi a so Boosu yii.

⁹ Awa, Boosu yi a fala yamaan fonne birin xa e nun muxun naxanye yi na yi, a naxa, “E birin bata findi seren na to fa fala a n bata Eliməleki nun Kiliyon nun Maln ma seene birin sara naxanye Nowemi yii.

¹⁰ Naxan saxi na fari, Ruti Moyaba kaana, Maln ma kaɲa gilən bata findi n ma paxanla ra. Nayi, faxa muxun kon kaane mi fulama a kēen na. A xabilana fe sigama nən yēen na a muxun bonne ye e taani. E tan fonne bata findi seren na feni itoe yi.”

¹¹ Awa, kuntigine nun muxun bonne yi Boosu yabi, e naxa, “Awa, nxu bata findi seren na. Alatala xa i ya paxanla liga alo Rakeli nun Leya naxanye dii wuyaxine bari, ne yi findi Isirayila yamaan na. Ala xa i findi se kanna ra Efarata bənsənna ye. I mən yi findi xili kan gbeen na Betelemini taani.

¹² Alatala xa dii wuyaxi fi i ma fata na sungutunna Ruti ra, i xabilan yi gbo ayi alo Peresi mamandenne kii naxan yi Tamari naxan bari Yuda ma.”

Boosu nun a mamandenne

¹³ Awa, Boosu yi Ruti tongo, a findi a paxanla ra. Alatala yi Ruti baraka, a yi fudikan, a yi dii xəmən sətə.

¹⁴ Nayi, naxanle yi a fala Nowemi xa, e naxa, “En xa Alatala tantun amasoto a bata mamandenna fi i ma to naxan a yengi dɔxo ma i xon ma. Ala xa diidini ito findi xili kan gbeen na Isirayila yamanani.

¹⁵ Irafan i mamuxun ma. Ruti mon bata fe fanin liga i xa hali dangu dii xeme solofere ra. Iki, Ruti bata mamandenna nde so i yii naxan i nii yifanma i ma, a yi i mali i ya foriyani.”

¹⁶ Awa, Nowemi yi diin tongo, a yi a maso a ra, a yi a yengi dɔxo a xon ma.

¹⁷ E dɔxo bode naxanle yi Ruti a dii xemen xili sa Obedi. E yi a fala muxun birin xa, e naxa, “Nowemi bata mamandenna soto, dii xemen na a ra.” Awa, Obedi yi Yese soto. Yese fan yi Manga Dawuda soto.

¹⁸ E bɔnsɔnna muxune xinle ni itoe ra, keli Peresi ma han sa dɔxo Manga Dawuda ra. Peresi nan Xesiron soto.

¹⁹ Xesiron yi Rami soto.

Rami yi Aminadabo soto.

²⁰ Aminadabo yi Naxason soto.

Naxason yi Salimon soto.

²¹ Salimon yi Boosu soto.

Boosu yi Obedi soto.

²² Obedi yi Yese soto.

Yese yi Dawuda soto.

Samuyeli Singena Nabi Samuyeli nun Söli nun Manga Dawudaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito xili saxi Nabi Samuyeli nan xun ma, naxan findi kitisa dānxen na benun mangane xa dōxō Isirayila yi. Ala a findi nēn a yamaan xunbaan na waxati xōdēxene yi. A findi nēn nabiin na, a mōn yi mangayaan naba Isirayila yi. Isirayila kaane mi yi fa e wasa soma kitisane yi, e yi wa a Ala xa manga keden dōxō Isirayila yi kitisane funfuni. Hali Samuyeli to yi tondima, a yi yamaan waxōn feen liga fata Alaa yamarin na, a mangan dōxō naxan yi findixi Söli ra. Anu mafuren, Söli yi fe jaxine liga fōlō lan Ala ma han Ala yi ba a maliye. Nayi, Ala yi foningen Dawuda sugandi, naxan tima Söli funfuni. Dawuda yi findi Söli a walikēen na, na yi a xaran mangayaan wanle ma benun a xa findi mangan na. Koni, a yi a gi Söli bun ma naxan yi wama a faxa feni. Keli Samuyeli Singen sora 16 ma han a sora 30, Söli senben yi janma, koni Dawuda tan yi senben sōtōma. Kitabun yireni ito rapanma Söli faxa feen falan nan ma e nun a dii xēmene.

Kitabun yireni ito a yitama en na nēn fa fala a Ala nan keden a yamaan mangan na. Yamanani, muxu yo mi nāe mangaya tinxinxin lige xa a mi a magodo Senben Birin Kanna Alaa mangayaan bun a kiin yeteni.

Xanaa Ala Maxandina

¹ Xēmēna nde yi na naxan yi kelixi Ramatayin-Sofimi yi, Eframi yamanan geya yirena. A yi xili nēn Elikana, Yeroxamaa diina. Elihu nan Yeroxama sōto. Toxu nan Elihu sōto. Sufi Eframi kaan nan Toxu sōto.

² Naxalan firin yi Elikana yii, boden xili Xana, a firinden xili Peninna. Peninna bata yi diine bari, koni dii yo mi yi Xana yii.

³ Nēe yo jēe Elikana yi kelima nēn a konni, a siga Alatala Senben Birin Kanna batudeni Silo taani, a mōn yi saraxan bama a xa. Heli a dii firinne, Xofini nun Finexasi yi mēnna nin, Alatalaa saraxaraline nan yi e ra.

⁴ Elikana na yi saraxan ba lōxōn naxan yi, a yi nde fima a jaxanla Peninna ma nēn e nun a dii xēmene nun a dii tēmene birin.

⁵ Koni a yi dōxōde firin nan soma Xana yii, bayo a yi rafan a ma, hali Alatala to a findi gbantan na.

⁶ Naxanla boden yi yengen gidima a ma nēn waxatin birin, alogo a xa xōlō bayo Alatala bata a findi gbantan na.

⁷ Nēe yo jēe Xana na yi siga Alatalaa banxini, na fe kedenna yi ligama nēn. A yengen

gidi Xana ma han a wuga, a mōn mi yi sese donma.

⁸ Elikana a xēmēn yi a maxōdin, a naxa, “Xana, nanfera i wugama, i mōn mi i dēgema? Nanfera i xōlōxi? N tan mi fisa dii fu xa i tan yii ba?”

⁹ Lōxōna nde e yi Silo yi, donse donna to ba a ra, Xana yi siga Alatala Batu Banxin dēen na Saraxarali Heli yi dōxi dēnaxan yi.

¹⁰ A bōjēn yi xōlōxi, a Alatala maxandi, a wuga han!

¹¹ A a dē ti, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna, xa i yēen ti i ya walikēna marayara-bin na, xa n ma fe rabira i ma, i yi kininkinin n ma, i dii keden fi n ma, n na a fima i ma nēn i ya walikēen na a siin birin yi, a xunna mi biye mumel!”

¹² Xana yi Alatala maxandi waxati xunkuye, Heli yi a dēen matoma.

¹³ Xana yi falan tima a bōjēni, a dēen yi ramaxama koni sese mi yi mēma. Heli yi a miri a dōlōn nan a xunni.

¹⁴ A yi a fala a xa, a naxa, “I luma nēn dōlō minni han waxatin mundun? Siga, i ba dōlōn minjē.”

¹⁵ Xana yi a yabi, a naxa, “En-en n kanna, jaxalan tōrōxin nan n na. N mi dōlō minxi. N be yi n ma kōntōfinla nan taxudeyi Alatala ra.

¹⁶ I nama n miri jaxalan jaxin na. N bata bu Ala maxandē, bayo n tōrōn nun sunun nin.”

¹⁷ Nayi, Heli yi a fala, a naxa, “Siga bōjē xunbenli, Isirayilaa Ala xa na so i yii i naxan maxōdinxi.”

¹⁸ Xana yi a fala, a naxa, “I ya konyin xa i ya fanna sōto.” Xana yi siga, a a dēge. Xōlōn yi jan a yetagi.

¹⁹ Xōtōn xōtōn, Elikana nun a denbayaan yi keli, e e xinbi sin Alatala yetagi, e mōn yi xetē e konni Rama yi.

Samuyeli a dii jōreyana

Elikana yi a jaxanla Xana kolon jaxanla ra, Alatala yi a maxandin yabi.

²⁰ Na waxatini, Xana yi fudikan, a diin bari, a yi a xili sa Samuyeli, bayo a tan naxa, “N na a maxōdinxi Alatala nan na.”

²¹ Na xanbi ra, Elikana mōn yi siga Silo yi e nun a denbayana alogo e xa sa jēen saraxan ba Alatala xa e nun a xa a dē tiin nakamali.

²² Koni Xana mi siga, bayo a a fala nēn a xēmēn xa, a naxa, “Diin na dē ba waxatin naxan yi, n yi a xali alogo n xa a yita Alatala ra, a yi lu na yi waxatin birin.”

²³ A xēmēna Elikana yi a yabi, a naxa, “A liga alo a rafan i ma kii naxan yi. Lu be han a yi dē ba. Alatala xa a falan nakamali.” Nayi, Xana yi lu Rama yi a diin namindeni.

²⁴ A to a dē ba, hali a to yi xurun, a siga a ra Alatalaa banxini Silo yi e nun tura jēe saxan

nun murutu fujin benbēli keden nun minse kundi keden.

²⁵ E turaan kœ raxaba, e diin xali Heli fema.

²⁶ Xana yi a fala Heli xa, a naxa, “Naxanli ito fe rabiraxi i ma ba naxan yi tixi be bœxona nde Alatala maxandideni? Nœndin na a ra yati, n tan nan yi a ra.

²⁷ N yi diin naxan maxœdinma Alatala ma, a tan ni i ra.

²⁸ N fan wama a fi feni Alatala ma a siin birin yi, Alatala nan gbee a ra.” E yi e xinbi sin Alatala bun ma.

2

Xana yi barikan bira Ala xa

¹ Xana yi Alatala maxandi, a naxa,

Sewana n bœjœni Alatalaa fe ra.

Alatala nan n xunnakelixi,

n nœ gele n yaxune ma nen,

bayo n sœwaxi i ya kisina fe yi.

² Muxu yo mi sarijan alo Alatala.

En ma Ala keden peen nan en kantan fanyen na.

Ala gbete mi na, ba i tan na.

³ E nama waso falane ti.

E nama konbin ti,

bayo Alatala, Ala na a ra

naxan feen birin kolon,

a muxune kœwanle birin makitima nen.

⁴ Sofa senbœmane xanle bata kala,

koni naxanye fanga mi gbo

ne bata senben sœto.

⁵ Naxanye yi lugoxi nun

ne donseen fenma,

koni kamœn yi naxanye ma nun

ne mako mi fa wanla ma.

Naxalan gbantan bata dii solofere bari,

koni naxan bata yi dii xœmœ wuyaxi bari,

na bata a kui jan.

⁶ Alatala faxan tima,

a kisin tima,

a muxun nasigœ laxira yi,

a a bœ na.

⁷ Alatala muxun fuxarœ, a a bannœ,

a nde ragodœ, a nde yite.

⁸ A fangatarene rakelœ nen burunburunni,

a tœrœ muxun nakeli xubeni.

A e nun kuntigine radœœ

yire kedenni manga gbœdene ma.

Alatala nan bœœœ xœnna bœten saxi,

a tan nan a dœœœ a funfuni.

⁹ A muxu tœgœndiyaxine yisuxuma nen

koni jaxudene lœma ayi nen dimini,

bayo muxun mi nœœn sœtœma fangani.

¹⁰ Alatala na galanna xuiin namini

a yaxune raxuyama ayi nen.

A tan nan kitisa gbeen na

han bœœœn danna.

A a yamaan mangan senben gboma ayi nen, a a manga sugandixin fangan xun masama nen.

¹¹ Na xanbi ra, Elikana yi xœte a konni Rama yi, koni Samuyeli yi lu walideni Alatala xa, saraxarali Heli bun ma.

Heli a diine

¹² Fuyantenna nan yi Heli a diine ra, e mi yi Alatala kolon.

¹³ Saraxaraline namunna nan yi ito ra lan yamaan ma: Xa muxuna nde saraxan ba, saraxaralina walikœœn yi a masoma nen suben jœnmatœœn na, wure binga dœ sax-anna a yii.

¹⁴ A yi a rasin goronna kui hanma tun-dena hanma gbete. Wure binga na yi naxan birin sœœœn, na yi findima saraxar-aliin nan gbee ra. Isirayila kaan naxanye birin yi fama Silo batu banxini, na nan yi ligama.

¹⁵ Koni, waxatina nde, benun e xa turen gan, saraxaralina walikœœn yi fama nen a a fala saraxa baan xa, a naxa, “Fa suben gilin dixin na saraxaraliin xa. A mi tinjœ i ya sube jœnxin na, fœ sube xindenœ.”

¹⁶ Xa na kanna a fala a xa, a naxa, “Sube turen xa gan singen, na xanbi ra, naxan na i kœœœn, i na tongo,” walikœœn yi a yabima nen, a naxa, “œn-œn, a so n yii iki, hanma n xa a tongo fangan na.”

¹⁷ Nayi, Heli a diine yi yulubi jaxin nan tongoma Alatala mabinni, bayo saraxan naxan yi bama Alatala xa e mi yi binye yo saxi na ma.

¹⁸ Koni Samuyeli tan yi walima Alatala yœtagi a banxulan jœœyeni, a maxidixi taa dugi saraxarali domani.

Samuyeli a denbayana fe

¹⁹ Jœœ yo jœœ, Samuyeli nga yi domadina nde dœgœma nen, a a xali a diin yœœ ra, e nun a xœœœn na yi siga Silo yi jœœœn saraxan badeni waxatin naxan yi.

²⁰ Heli yi dubama Elikana nun a jaxanla xa iki, a naxa, “Alatala xa mamandenne fi i ma fata jaxanli ito ra, naxan luyœ na diin jœœœni a naxan maxœœdin, a yi a fi Alatala ma.” Na xanbi ra, e yi xœte e konni.

²¹ Alatala yi Xana ki, a yi dii xœmœ saxan bari e nun dii tœmœ firin. Banxulan jœœœn Samuyeli yi gboma Alatala yœtagi.

²² Heli naxan bata yi fori, na yi a kolon, a diine yi naxan ligama Isirayila kaane ra, a mœœn yi a kolon fa fala e nun jaxanle yi kafuma naxanye yi walima Naralan Bubun dœœœn na.

²³ A yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera œ fe sifani itœœ ligama? Bayo n na œ kœwali jaxina fe mœma yamaan birin na.

²⁴ E lu n ma diine. N naxan mema e xun ma Alatala a yamaan xon, na magaxu.

²⁵ Xa muxuna nde a boden haken tongo, Ala nae na kitin se nen, koni xa muxun yubulin liga Alatala ra, nde fa kitima?" Koni e mi e baba maxadi xuiin name bayo Alatala yi wama e faxes feni.

²⁶ Banxulan joren Samuyeli yi gboma nen tun, a yi rafan Alatala nun muxune ma.

²⁷ Sayibana nde yi fa Heli fema a yi a fala a xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I benbane to yi konyiyani Misiran yi Firawona yii, n na n yete makenen nen e xa.

²⁸ Isirayila bomsenne birin tagi, n na i benba Haruna nan tongo alogo a xa findi saraxaraliin na, a wanla ke n ma saraxa ganden dexon, a wusulanna gan, a yi saraxarali domaan so n yetagi. Saraxane Isirayila kaane naxanye ralima n ma teen na, n ne birin so nen i benbana denbayaan yii.

²⁹ Awa, nanfera e yoxi n ma saraxane nun kiseene ma n naxanye yamarixi n ma banxini? Nanfera i bata i ya diine binya dangu n tan na, e yi e yete ratura sube dungi fajine ra Isirayila kaane fama naxan na n xon, n ma yamana?"

³⁰ Bayo a na kii nin, n tan Alatalaa falan ni ito ra, Isirayilaa Ala, n naxa, 'N bata yi a fala i ya denbayaan xa, i bomsenna xa, han habadan e findima nen n ma saraxaraline ra. Koni iki n na falama kenenni, na fe mi fa a ra. N ne binyama nen naxanye na n binya, koni naxanye na n najaxu, n ne rapaxuma nen. Alatalaa falan nan na ra.

³¹ A mi fa buma, n yi i ya denbayaan kala, e nun i bomsenna birin alogo fori nama lu.

³² I toron toma nen n ma banxini, feen birin yi liga ki faji Isirayila yamaan xa, koni fori yo mi luye i ya denbayani.

³³ Xa n mi naxan ba n batuden dexon ma e tan tagi, na luma nen alogo a xa xadan wugadeni e nun soxoleni, koni i yixetene birin faxama nen benun e xa fori.

³⁴ I taxamasenna toma nen naxan ligama i ya dii firinne ra, Xofini nun Finexasi. E firinna birin faxama nen lxo kedenni.

³⁵ Na xanbi ra, n saraxarali togondiyaxin fenye, naxan n waxonna lige. N yi a denbayaan nasabati. A ti n ma muxu sugandixin yee ra waxatin birin yi.

³⁶ Muxu yo na lu i ya denbayani na fama nen a xinbin sindeni a bun ma alogo a xa gbetina nde soto e nun buru dungina. A mon yi a fala, a naxa, Yandi, i xa tidena nde so n yii saraxaraline fema alogo n xa na balon sotodeni."

3

Alatala yi makenen Samuyeli xa

¹ Foningen Samuyeli yi walima Alatala xa Heli fema, Alatala yi falan tima nen na

waxatini keden keden, fe toone alo xiye, ne mi yi wuya.

² Na waxatini Heli yi saxi a konni, a yeeene bata yi suxu folo a ra, a mi yi nae se toe.

³ Samuyeli fan yi xima, a yi saxi Alatala Batu Banxini Alaa Kankiraan fema. Benun subaxani, yire sarjnanxin lenpun mon yi degema waxatin naxan yi,

⁴ Alatala yi Samuyeli xili. A yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra."

⁵ A a gi, a siga Heli fema, a naxa, "N tan ni i ra, bayo i bata n xili." Heli yi a yabi, a naxa, "N mi i xilixi, xete i si i sa." Samuyeli mon yi sa a sa.

⁶ Alatala mon yi Samuyeli xili, a naxa, "Samuyeli!" Samuyeli mon yi keli a siga Heli fema a yi a fala, a naxa, "N tan ni i ra, bayo i bata n xili." Heli yi a yabi, a naxa, "N mi i xilixi n ma diina, si i sa."

⁷ Samuyeli yeteen mi yi Alatala kolon, bayo a munma yi falan ti a xa han to.

⁸ Alatala mon yi Samuyeli xili a saxandeni, a mon yi keli a siga Heli fema, a yi a fala, a naxa, "N tan ni i ra, bayo i bata n xili." Heli yi a kolon a Alatala nan yi foningen xilima.

⁹ Heli yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "Siga, i si i sa. Xa i xili xuiin me sonon, i xa a fala iki, i naxa, 'Alatala, falan ti bayo i ya walikeen tuli matixi.' " Samuyeli yi sa a sa a funfuni.

¹⁰ Alatala yi fa, a ti na yi, a mon yi xinla ti, a naxa, "Samuyeli, Samuyeli!" Samuyeli yi a ratin, a naxa, "Falan ti, i ya walikeen tuli matixi."

¹¹ Nayi, Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "A mato, n feen ligama nen Isirayila yi, naxan yo na a me a tuli madaxoma ayi nen.

¹² Na lxonni n feene birin nakamalima nen Heli fari n naxan falaxi a xili ma e nun a denbayana. N mi sese luye.

¹³ N bata yi a fala a xa, n naxa, n na a denbayaan makitima nen habadan! Amasoto a diine haken liga nen, a tan naxan yi na kolon, a mi e yikala na liga feen ma.

¹⁴ Nanara, n bata n kolo Heli a denbayaan xa, n naxa, 'Saraxa ba, kise ba, sese mi a denbayaan haken janyee.' "

¹⁵ Samuyeli yi lu saxi han xotonni. A yi Alatala a banxin deene rabi. Samuyeli yi gaxuma a fe toxin yebe Heli xa.

¹⁶ Koni Heli yi Samuyeli xili, a naxa, "Samuyeli, n ma diina." A yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra."

¹⁷ Heli yi a maxodin, a naxa, "A falan mundun tixi i xa? Xa i Alaa fala keden peen luxun n ma, n wama nen toron naxan xodexo a birin xa, a xa na sa i fari."

¹⁸ Nayi, Samuyeli yi a birin yebe a xa, a mi sese luxun a ma. Heli yi a fala, a naxa, "Alatala na a ra. Naxan napan a ma a xa na liga."

¹⁹ Samuyeli yi gboma waxatin naxan yi, Alatala yi a xon ma. A yi tin Samuyeli a falan birin xa kamali.

²⁰ Na nan a liga Isirayila yamanan birin yi a kolon keli Dan han Beriseba, a Alatalaa nabiin nan yi Samuyeli ra.

²¹ Alatala yi lu a yete makenenye Silo yi, a mini Samuyeli xa, a falan ti.

4

Alaa Kankiraan yi suxu yengeni

¹ Samuyeli a falan yi rali Isirayila birin ma.

Isirayila kaane yi mini Filisistine yengedeni. E yi e malan Ebeni-Eseri daxon ma, Filisistine yi malanxi Afeki yi.

² Filisistine yi e ganla ti yenge sodeni Isirayila kaane yetagi, yengen yi folo. Filisistine yi Isirayila kaane no, e yi muxu wuli naanin faxa na yengeni.

³ Muxu jepene so waxatin naxan yi gali malandeni, Isirayila fonne yi a fala, e naxa, "Nanfera Alatala bata a lu to Filisistine xa en no? Awa, en siga! En sa Alatalaa Layiri Kankiraan* tongo Silo yi. En nun na xa mini, a yi en nakisi en yaxune fangan ma."

⁴ Nayi, e yi muxune rasiga Silo yi, ne yi fa Alatalaa Layiri Kankiraan na, Senben Birin Kanna naxan dxi maleka gubugubu kanne xun na. Saraxarali Heli a dii firinne, Xofini nun Finexasi yi Alaa Layiri Kankiraan xali.

⁵ Alatalaa Layiri Kankiraan so gali malandeni waxatin naxan yi, Isirayila birin yi sonxo gbeeni te, bixon yi xuruxurun.

⁶ Filisistine yi na me e yi maxodinna ti, e naxa, "Nanse sonxo sonxo xui ito ra Heburu kaane malandeni?" E to a kolon a Alatalaa Kankiraan bata so,

⁷ Filisistine yi gaxu. E naxa, "Alana nde bata so e gali malandeni! Gbalo feen bata en li naxan munma yi liga en na nun!

⁸ Gbalona en xa! Nde en nakise alani itoe ma naxanye Misiran kaane jaxankataxi kiin birin yi tonbon yireni?

⁹ E sobe so, e findi xemene ra Filisistine! Xa na mi a ra, e findima nen Heburu kaane konyine ra alo e yi e konyiyani kii naxan yi. E tan xemene xa yengen so sabben na!"

¹⁰ Nayi, Filisistine yi yengen nakeli, e yi Isirayila kaane no, birin yi a gi a konni. Na yi findi kala gbeen na. Isirayila sofaan muxu wuli tonge saxan yi faxa.

¹¹ Alaa Kankiraan yi xali, Heli a dii firinne yi faxa, Xofini nun Finexasi.

Heli sayana fena

¹² Na lxon yeteni, xemena nde yi a gi yengen ma Bunyamin bonsonni Silo yi. A a dugine yibo sununi, a burunburunna sa a xunni.

¹³ A fe, Heli yi dxi gbedeni kiraan daxon. A a yete rakopinma bayo a bopen yi dinma Alaa Kankirana fe ra. Xemnen somatxon taani, a yi na feen xibarun nali, taan birin yi gbelegebele.

¹⁴ Heli to na sonxo sonxo xuiin me, a yi maxodinna ti, a naxa, "Nanse sonxo xui ito ra?" Xemnen yi fa Heli fema mafuren.

¹⁵ Heli bata yi jee tonge solomanaanin jee solomasexe soto, a yene bata yi danxu fefe.

¹⁶ Xemnen yi a fala Heli xa, a naxa, "N baxi kelideni yengen nin, n nan n gixi to yeteen nin." Heli yi a maxodin, a naxa, "Nanse ligaxi n ma diina?"

¹⁷ Xeraan yi yabin ti, a naxa, "Isirayila kaane bata e gi Filisistine yete ra, na findixi kala gbeen nan na en ma ganla ma. Mon, i ya dii firinne, Xofini nun Finexasi bata faxa. Filisistine bata Alaa Kankiraan tongo."

¹⁸ Xerana Alaa Kankirana fe fala waxatin naxan yi, Heli yi bira a xanbiramaan na taan so deen daxon. A kosen yi gira, a faxa, bayo a yi belebele, a mon bata yi fori. A bata yi kitin sa Isirayila yi jee tonge naanin.

¹⁹ A mamuxuna, Finexasi a jaxanla fudikanna nan yi a ra. A yi wama a bari feni. A yi Alaa Kankiraan tongo feen me, e nun a taje nun a xemnen faxa fena, a yi a felen, a diin bari. Dii barin tuxe yi a no.

²⁰ A yi faxama waxatin naxan yi, jaxanla naxanye yi a daxon ma, ne yi a fala a xa, e naxa, "I nama gaxu amasoto i bata dii xemnen bari." Koni a mi a me, a mi sese fadi.

²¹ A yi a diin xili sa Ikabodi, a naxa, "Binyen bata jan Isirayila yi."† A na falaxi Alaa Kankiraan tongo feen nan ma e nun a taje nun a xemnen jan fena.

²² A yi a fala, a naxa, "Binyen bata jan Isirayila yi bayo Alaa Kankiraan bata tongo."

5

Layiri Kankiraan Filisistine konni

¹ Filisistine yi Alaa Kankiraan xali keli Ebeni-Eseri yi han Asadodi yi.

² E yi Alaa Kankiraan naso e gbee ala Dagon batu banxini, e a dxi Dagon sawuran fema.

³ Na xoton bode, Asadodi kaane to keli, e Dagon sawuran li biraxi a yetagin ma bixon. A yi saxi Alatalaa Kankiraan fema. E mon yi a ti a funfuni.

⁴ Na xoton bode, e keli sinma, e a to a Dagon sawuran mon bata bira bixon Alatalaa Kankiraan yetagi. A gbindin nan gbansan yi fa luxi bayo a xunna nun a yiine bata yi gira a ma. Ne yi saxi so deen na.

⁵ Nanara, han to Dagong ma saraxaraline nun naxanye birin yi soma Dagong batu

* 4:3: 4.3Layiri Kankirana fe mon sebexi Xoroyaan 25.10-22 kui.

"Binyetareyana."

† 4:21: 4.21Ikabodi bunna nen fa fala

banxini Asadodi yi, e mi tima so deen yeteen na.

⁶ Alatala yi a yiin nagodo Asadodi kaane xili ma e nun a rabilinna. A yi e toro a xexen nagodo e ra.

⁷ Asadodi kaane to na to, e yi a fala, e naxa, "Isirayilaa Alaa Kankiraan nama lu en konni, bayo a yiin bata godo en xili ma e nun en ma ala, Dagon."

⁸ E yi Filisitine kuntigine maxili e konni e yi e maxodin, e naxa, "En nanse ligama Isirayilaa Alaa Kankiraan na?" E yi e yabi, e naxa, "Isirayilaa Alaa Kankiraan xa xali Gati taani." A yi xali Gati yi.

⁹ Koni a so nen tun Alatala yi a yiin nagodo na taan muxune xili ma. Magaxu fe gbeen yi liga. Muxune birin, keli fonna ma han dii jorena, xexen yi godo e ra.

¹⁰ Nayi, e yi Alaa Kankiraan xali Ekiron yi. Koni e so nen tun, Ekiron kaane yi sonxo gbeen te, e naxa, "E bata fa Isirayilaa Alaa Kankiraan na en konni, alogo en xa faxes."

¹¹ E yi Filisiti kuntigine birin malan, e naxa, "E Isirayilaa Alaa Kankiraan naxete a yamanani. A nama en faxes, en nun en ma yamana." Bayo taana ngaani, faxes paxin nun gaxun nan yi a ra, Ala yiin yi paxu e ra.

¹² Muxun naxanye mi faxes, xexen yi godo ne ra. Taa muxune mawuga xuiin yi te han kore xonna ma.

6

Layiri Kankiraan yi raxete

¹ Alatalaa Kankiraan to kike solofere ti Filisitine yamanani,

² Filisitine yi e suxure ki muxune xili e nun e yiimatone, e naxa, "En nanse ligama Alatalaa Kankiraan na? E a fala nxu xa en na ito raxetema kii naxan yi a funfuni."

³ E yi yabin ti, e naxa, "Xa e Isirayilaa Alaa Kankiraan naxete, e nama a kedenna raxete tun! E yangin saraxana nde fi Isirayilaa Ala ma. Nayi, e yi yalanje nen, e yi a kolon Ala e toroma naxan ma."

⁴ Filisitine yi maxodinna ti, e naxa, "Nxu yangin saraxan mundun nasigama a ma?" E yi e yabi, e naxa, "Xexe sawuran xema dixin suulun, e nun yele sawuran xema daxi suulun lan Filisiti kuntigine xasabin ma. Bayo fure siya kedenna nan e suxu, e nun e kuntigine."

⁵ E xexe sawuran nun yelene sawuran nafala naxanye e yamanan kalama, e yi binyen fi Isirayilaa Ala ma. Waxatina nde a a xolon janyen nen e tan nun e alane nun e yamanan ma.

⁶ Nanfera e banyeni xodoxoma, alo Misiran kaane nun Firawona e banyeni xodoxo kii naxan yi? Ala to e paxankata, e mi yi Isirayila kaane bejin ba, e siga?

⁷ Awa iki, e wontoro nene keden nafala, e jinge nga firin tongo naxanye bunduma,

xun xidi wudin munna xidi naxanye xunna ma. E jinge ngane xidi wontoron na, e yi e diine xidi sansanna kui.

⁸ E Alatalaa Kankiraan tongo, e a dexo wontoron kui, e yi se xema daxine sa a fema kankirana nde kui, e naxanye bama yangin saraxan na a xa. Na xanbi ra, e yi wontoron bejin a siga.

⁹ E lu a matoc. Xa jinge gilene Isirayila kiraan suxu, Beti-Semesi binni, na bunna nen a Ala nan gbaloni ito ragidixi, xanamu en na kolonje, a a yiin xa mi fureni ito ragidixi en ma, koni a en sotoxi na kii nin tun."

¹⁰ E yi na liga. E yi jinge bundulaan firin tongo, e yi e xidi wontorone ra, e yi e diine raso sansanna kui.

¹¹ E yi Alatalaa Kankiraan dexo a kui e nun yele sawuran nun xexe sawura xema daxine yi naxan kui.

¹² Jinge bundulane yi siga e tinxinni Beti-Semesi kiraan xon ma. E yi bira kira kedenna dexo ra e lu wuge. E mi siga e komenna ma, e mi siga e yiifanna ma. Filisiti kuntigine yi bira wontoron dexo ra han Beti-Semesi danna ra.

¹³ Beti-Semesi kaane yi lanbanni murutu xabadeni. E to kankiraan to, e paxan.

¹⁴ Wontoron yi Yosuwe Beti-Semesi kaana a xeen li, a yi ti geme belebelen fema. Yamaan yi wontoro wudine yibo, e jinge bundulane ba saraxa gan dixin na Alatala xa.

¹⁵ Lewi bansonna muxune yi Alatalaa Kankiraan nagodo e nun xema seene yi kankiraan naxan kui, e yi e sa geme gbeen fari. Na laxon, Beti-Semesi kaane yi saraxa gan daxine nun saraxa gbete ye ba Alatala xa.

¹⁶ Filisiti kuntigi suulunne to ne birin to, e xete Ekiron yi na laxon yeteni.

¹⁷ A tan ni i ra Filisitine xexe sawura xema dixin naxanye ba yangin saraxan na Alatala xa: Asadodi taan keden, Gasa keden, Asikalon keden, Gati keden, e nun Ekiron keden.

¹⁸ Yele sawura xema daxine fan xasabin yi na kii nin, taa keden keden, Filisitine kuntigine dxi naxanye xun na, taa makan-tanxine nun e banxidene. Na geme xung-bena, e Alatalaa Kankiraan dexo naxan fari, a mon na yi han to Yosuwe Beti-Semesi kaana a xeen ma.

¹⁹ Koni Marigin yi Beti-Semesi kaana ndee faxes han muxu tonge solofere, bayo e Alatalaa Kankiraan kui to nen. Yamaan yi sunu, bayo Alatala bata yi e toro ki faji.

²⁰ Na xanbi ra, Beti-Semesi kaane yi a fala, e naxa, "Nde noe tiye Alatala yetagi, Ala sarijanxina? En xa a kankiraan xali minen, a xa ba be?"

²¹ E xerane rasiga Kiriyati-Yeyarin yi, e naxa, "Filisitine bata fa Alatalaa Kankiraan na, ε fa a tongo, ε a xali ε konni."

7

¹ Kiriyati-Yeyarin kaane yi fa, e fa Alatalaa Kankiraan tongo, e a xali Abinadabo a banxini, naxan yi geyaan fari. Na xanbi ra, e yi Abinadabo a dii Eleyasari findi kantan muxuna.

Isirayila yi Filisitine na

² Alatalaa Layiri Kankiraan dɔxɔ xanbini Kiriyati-Yeyarin yi, waxati xunkuye yi dangu, jɛɛ mɔxɔɛ. Isirayila kaane yi e mawuga xuiin te Alatala ma.

³ Nayi, Samuyeli yi a fala Isirayila yamaan birin xa, a naxa, "Xa ε xɛtɛxi ε bɔɛn birin nan na Alatala fɛma, ε ba ala xɔɛne nun Asitarate suxurene batue, ε fa Alatala ma, ε a tan kedenna batu. Nayi, a ε bɛ Filisitine senben bun."

⁴ Isirayila kaane yi Baali nun Asitarate suxurene ba e tagi, e yi Alatala batu.

⁵ Samuyeli yi a fala, a naxa, "Ɖ Isirayila birin malan Misipa yi, n na Alatala maxande ε xa."

⁶ E yi e malan Misipa yi, e igen ba, e yi a rabɔxɔn Alatala xa saraxan na. E sunna suxu na lɔxɔni. E yi e ti a ra, e naxa, "Nxu bata Alatala yulubin tongo." Samuyeli yi findi Isirayila kaane kitisaan na Misipa yi.

⁷ Filisitine to a mɛ a Isirayila kaane malanxi Misipa yi, e kuntigi suulun yi a ragidi a e xa sa e yenge. Isirayila kaane yi na mɛ e gaxu Filisitine yɛɛ ra.

⁸ Isirayila kaane yi a fala Samuyeli xa, e naxa, "I nama nxu rabɛnin. Lu Alatala maxande, en ma Ala, alogo a xa en nakisi Filisitine ma."

⁹ Samuyeli yi yɛxɛɛ diin ba saraxa gan daxin na Alatala xa. A yi Alatala maxandi Isirayila xa, Alatala yi a yabi.

¹⁰ Samuyeli yi saraxa bani waxatin naxan yi, Filisitine yi fa Isirayila yengedeni. Na lɔxɔni Alatala yi galan xuiin namini Filisitine xili ma, a e ti kiraan xɔn, Isirayila kaane yi e nɔ.

¹¹ Isirayila ganla yi keli Misipa yi, e Filisitine nɔ, e yi e kedi han Beti-Kari xun ma.

¹² Samuyeli yi gɛmen tongo, a a dɔxɔ Misipa nun Seni tagi, a a xili sa "Mali Gɛmɛ Na." A yi a fala, a naxa, "Alatala bata en mali han bɛ."

¹³ Nayi, Filisitine yi yagi na, e mi fa xɛtɛ Isirayila bɔxɔn ma mume! Alatala yi Filisitine yenge Samuyeli a siimayaan birin yi.

¹⁴ Filisitine bata yi taan naxanye rasuxu Isirayila kaane yii, ne yi xɛtɛ Isirayila ma e nun e rabillinne, keli Ekiron han Gati yi. Bɔɛn xunbenla yi lu Amorine nun Isirayila kaane tagi.

¹⁵ Samuyeli yi findi Isirayila kitisaan na a siimayaan birin yi.

¹⁶ Nɛɛ yo jɛɛ, a yi danguma Beteli yi nɛn siga Giligali nun Misipa yi, a yi Isirayila makitima mɛnne birin yi.

¹⁷ A mɔn yi xɛtɛ a konni Rama yi, a yi kitin sama denaxan yi Isirayila xa. A bata yi saraxa ganden nafala Alatala xa denaxan yi.

8

Isirayila yi wa mangan dɔxɔ feni

¹ Samuyeli fori waxatin naxan yi, a a diine dɔxɔ Isirayila kitisane ra.

² A diin forimaan yi xili nɛn Yoweli, a firinden xili Abiya. E yi kitisani Beriseba nin.

³ Koni e kɛwanle mi yi ligaxi alo e baba. E yi biraxi gbetin nan fɔxɔ ra sɔtɔ kii jaxini. E yi dimi yi seene rasuxuma mayifuni, e yi kiti jaxin sama.

⁴ Nanara, Isirayila fonne birin yi e malan e siga Samuyeli konni Rama yi.

⁵ E yi a fala a xa, e naxa, "A mato, Samuyeli i tan bata fori, i ya diine mi luxi alo i tan. Nayi, mangan dɔxɔ nxu xun na alo a ligama yamanan bonne yi kii naxan yi."

⁶ Samuyeli yi xɔlɔ ki fapi e to a falaxi, e naxa, "Mangan so nxu yii a xa nxu kiti." Samuyeli yi Alatala maxandi.

⁷ Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "Yamaan xuiin name e naxan birin falama i xa, bayo e mi e mɛxi i tan na. E e mɛxi n tan nan na alo e mangana.

⁸ Xabu n fa e ra sa keli Misiran yi, e xɛtɛ nɛn n fɔxɔ ra e ala gbɛtɛne batu. To, e mɔn na ligama i fan na.

⁹ Nanara, tin e mawuga xuiin ma koni i e rakolon sɔbɛɛn na, i yi a fala e xa naxan findima mangana sariyan na e fari."

¹⁰ Samuyeli yi Alatalaa falan birin ti yamaan xa naxanye yi a maxodinma mangan ma,

¹¹ a naxa, "Mangana sariyane findima itoe nan na ε fari: A ε dii xɛmɛne tongoma nɛn e findi sofane ra, e a yenge so wontorone ragi, e te soone fari xanamu e yi e gi a wontorone yɛɛ ra.

¹² Ndee findima nɛn kuntigin na sofa wuli keden xun na xanamu sofa tonge suulun xun na. Ndee gbɛtɛye a xɛɛn bima nɛn, ndee yi a xɛɛn xaba. Ndee yi yenge so seene rafala e nun wontoro wali seene.

¹³ A ε dii tɛmɛne tongoma nɛn latikɔnɔn nafalane ra e nun kudi soone xanamu buruganne.

¹⁴ A ε xɛɛ sensenne rasuxuma nɛn, ε manpa bili nakɔne nun ε oliwi bili xɛɛne, a e so a walikɛne yii.

¹⁵ A ε siseene nun ε bogi seene yaganna tongoma nen, a yi e so a kuntigine nun a walikene yii.

¹⁶ A ε walike xemene nun naxanle nun ε nginge senseenne nun sofanelle tongoma nen, e wanla ke a tan xa.

¹⁷ A ε xuruse kurune yaganna tongoma nen, ε tan yeteen yi findi a konyine ra.

¹⁸ Na lōxōni ε sōnxōma nen ε mangan xili ma ε naxan sugandixi, koni na lōxōni Alatala mi ε yabima."

¹⁹ Isirayila kaane yi tondi Samuyeli a falan name. E naxa, "En-en! Nxu wama mangana nde xa lu nxu xun na.

²⁰ Nxu fan yi lu alo yamanan bonne, nxō mangan yi sariyan sa, a ti nxu yee ra nxō yengene yi."

²¹ Samuyeli yi Isirayila kaane falan birin name, a yi a fala Alatala xa.

²² Alatala yi Samuyeli yabi, a naxa, "E xuiin name, i yi mangan dōxō e xun na." Samuyeli yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "E siga ε konne yi."

9

Soli yi Samuyeli kolon

¹ Muxu kendena nde yi Bunyamin bōnsōnni, a xili Kisu, Abiyeli a diina. Serori nan Abiyeli sōtō. Bekorati nan Serori sōtō. Bunyamin bōnsōnna nde Afiya nan Bekorati sōtō.

² Diina nde yi Kisu yii naxan yi xili Sōli. Dii xeme tofajin nan yi a ra. A jōxō yo mi yi Isirayila yi. A xunna yi yite bonne birin xa.

³ Lōxōna nde Kisu a sofali gilene yi lō ayi. Kisu yi a fala a dii Sōli xa, a naxa, "Walike keden tongo ε sa sofanelle fen."

⁴ A yi Efirami geyane yisiga, a Salisa yamanani siga, e mi e to. E dangu Saalimi mabinni, koni e mi sofanelle to. A mōn yi dangu Bunyamin ma yamanani e mi sese to.

⁵ E Sufi yamanan li waxatin naxan yi, Sōli yi a fala a walikēen xa, a naxa, "En xete banxini, xanamu n baba jinanma nen sofanelle e fe ra, a kontōfili fōlō en ma fe ra."

⁶ Walikēen yi a yabi, a naxa, "A mato, sayibana nde taani ito yi en yee ra, muxu kendena na ra. A na naxan fala, a kamalima nen. En siga menni iki. Waxatina nde a kiraan yite en na nen en sigē naxan xōn."

⁷ Sōli yi a fala a walikēen xa, a naxa, "Koni xa en siga, en nanse xalima na sayiban yee ra? Bayo donse yo mi fa en ma sagbane kui, sese mi en yii en naxan fiye sayiban ma. Nanse en yii?"

⁸ Walikēen yi a fala Sōli xa, a naxa, "Wure gbeti fixen garamu saxan n yii, en na so a yii alogo a xa kiraan yita en na."

⁹ Waxati danguxini Isirayila yi, xemen naxan yi sigama Ala maxōdindeni a yi a

falama nen, a naxa, "E fa, en siga fe toon konni." Bayo en naxan ma to a "Nabina" a fōlōni e yi a falama nen na ma a "Fe toona."

¹⁰ Sōli yi a fala a walikēen xa, a naxa, "Na lanxi. En siga." E yi siga taani sayiban yi denaxan yi.

¹¹ E to yi tema taani, e sungutunne li menni siga ige badeni. E yi e maxōdin, e naxa, "Fe toon be ba?"

¹² E yi e yabi, e naxa, "Ōn, a i yee ra, koni siga iki sa bayo a bata fa taani to amasōtō saraxa ba daxin na to yamaan xa geyaan ma saraxa badeni.

¹³ E na so taani waxatin naxan yi, ε a toē benun a xa te geyaan ma a dēgedeni saraxa badeni. Yamaan mi e dēge fō a na fa bayo a tan nan saraxan dubama. Na xanbi ra, muxu xilixine yi e dēge. E te iki sa! E a lima nen na."

¹⁴ E yi te taani. E to yi soma taani, Samuyeli yi mini e ralandeni, a tematōon geyaan ma saraxa badeni.

¹⁵ Benun na lōxōni, Alatala bata yi Samuyeli rakolon nun,

¹⁶ a naxa, "Waxatini ito yi tila, n Bunyamin kaana nde yitama i ra nen. A masusan a sugandi feen na alogo a xa findi n ma yamana Isirayila yee ratin na. A n ma yamaan nakisima nen Filisistine fangan ma. N bata n ma yamana tōrōn to bayo, e wuga xuiin bata n li."

¹⁷ Samuyeli to Sōli to, Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Xemen ni i ra, n naxan ma fe fala i xa. A tan nan tima n ma yamaan xun na."

¹⁸ Sōli yi a maso Samuyeli ra taan dēen na, a naxa, "A fala n xa yandi, fe toona banxin minen yi?"

¹⁹ Samuyeli yi Sōli yabi, a naxa, "N tan nan fe toon na. E siga n yee ra geyaan ma saraxa badeni, bayo ε ε dēgedema nen n xōn to. Tila xōtōnni n na yelin i ya maxōdinna ngaan yabe, n na a luye i siga.

²⁰ I nama kontōfili i ya sofali gilene fe ra naxanye lōxi ayi a xii saxanna nan to. E bata to. Koni Isirayila kaane birin waxi nde xōn ma, ba i tan nun i babaa denbayaan na?"

²¹ Sōli yi yabin ti, a naxa, "Bunyamin bōnsōnna xa mi n tan na, Isirayila bōnsōn xuridina? Bunyamin xabilan birin mi dangue n ma xabilan na ba? Nayi, nanfera i fe sifani ito falama n ma?"

²² Samuyeli yi Sōli nun a walikēen tongo, a e xali donse dondeni, a yi e dōxō dōxōde xungbeni muxu tonge saxan jōxōn yi denaxan yi.

²³ Samuyeli yi a fala kudi soon xa, a naxa, "Fa suben na n naxan soxi i yii alogo i xa a dōxō muxuna nde yee ra."

²⁴ Kudi soon yi sa danban nun sube gbete tongo a yi e sa Sōli yetagi. Samuyeli yi a fala, a naxa, "Na nan namaraxi i xa. A don bayo a yi dōxi i tan nan yee ra. N na a falaxi e xa

nən, n naxa, 'Xəpəna nde fama nən n xən.' " Nayi, Səli yi a dɛge na ləxəni e nun Samuyeli.

²⁵ E yi godo taani keli geyaan ma saraxa badeni. Samuyeli nun Səli yi falan ti a banxin kɔɛ ra.

²⁶ Na xətən bode e keli subaxa. Samuyeli yi Səli xili, a naxa, "E xa e yitən, n xa sa e ti kira yi." Səli to keli, e nun Samuyeli yi mini.

²⁷ E to taan danna li, Samuyeli yi a fala Səli xa, a naxa, "I ya walikɛn yamari a xa siga yɛn na." Na yi siga yɛn na. Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, "Ti be singen, n xa Alaa falan nali i ma."

10

¹ Samuyeli yi ture saseen tongo a turen Susan Səli xunni, a yi a sunbu, a naxa, "Alatala yɛtɛn bata i masusan, a i findi a yamaan yɛɛratiin na.

² I na keli n fɛma to, i xɛmɛ firin lima nən Rakeli bilinganna yireni, Selisa taani Bunyamin yamanan danna ra. E ito falama nən i xa, e naxa, 'I sigaxi sofalan naxanye fendeni, e bata to. I baba mi fa a mirima e ma, koni a kəntəfilixi e tan nan ma fe ra. A naxa: N xa nanse liga n ma diina fe ra?"

³ I na keli mənni, i sigama nən han Taboro wudi gbeena. Mənni i lanma nən xɛmɛ saxan na, e sigama Ala batudeni Beteli yi. Na nde keden sii saxan xalima nən, buru saxan taranma nən a firinden yii, manpa kundi keden yi taran a saxanden yii.

⁴ E i xəntənma nən e buru firin so i yii, i yi a rasuxu.

⁵ Na xanbi ra, i soma nən Gibeya-Elohim taani, Filisistine ganla malanxi dənaxan yi. I nɛma soma taani, i lanma nən nabi ganla ra keli geyaan ma saraxa badeni. Konden maxane nun tanban maxane nun xulen fene nun bələn maxane sigama e yɛɛ ra, nabine yi nabiya falane ti.

⁶ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin godoma i ma nən senbeni, i yi nabiya falane ti e xən. I maxetema nən, i findi muxu gbɛtɛ ra.

⁷ Na taxamasenne birin na liga, i na naxan to a liga daxin na, i xa na liga bayo Ala i xən.

⁸ I sigama nən n yɛɛ ra Giligali yi, n ni i lima na alogo saraxa gan daxine xa ba e nun bəpɛ xunbeli saraxane. Koni, fə i xa n mame xii solofere, n na fa, n na fale i xa i lan i xa naxan liga."

⁹ Səli keli nən Samuyeli fɛma tun, Ala yi xaxili gbɛtɛ so a yii, taxamasenne itoe birin yi liga na ləxən yɛtɛni.

¹⁰ Səli nun a walikɛn Gibeya li waxatin naxan yi, e yi nabi ganla li na. Alaa Nii Sarijanxin yi godo Səli ma, a yi sa e fari e nabiya falane yi.

¹¹ Naxanye birin yi a kolon a fəlɔni, ne to a to nabine yɛ, a nabiya falane tima, e yi a fala

e bode tagi, e naxa, "Nanse ligaxi Kisu a diin na? Səli fan bata findi nabiin na ba?"

¹² Mənnə muxuna nde yi yabin ti, a naxa, "Nde nabine baba ra?" Sandan minixi mənna nin: "Səli fan nabine yɛ ba?"

¹³ A to yelin nabiya falane tiyɛ, a siga geyaan ma saraxa badeni.

¹⁴ Səli səxə yi a fala Səli xa e nun a walikɛna, a naxa, "E yi sigaxi minən yi?" Səli yi a yabi, a naxa, "Sofali gilene fendeni. Koni nxu mi sese to, nxu yi siga Samuyeli fɛma."

¹⁵ Səli səxə yi a fala, a naxa, "A yɛba n xa Samuyeli naxan falaxi e xa."

¹⁶ Səli yi a yabi, a naxa, "A fala nxu xa nən a sofali gilene bata to." Koni a mi sese fala a xa a mangayana a fe yi Samuyeli naxan fala.

¹⁷ Samuyeli yi Isirayila yamaan xili Alatala yetagi Misipa yi.

¹⁸ A yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N tan nan Isirayila raminixi Misiran yi. N tan nan e xunbaxi Misiran kaane yii e nun yamanan bonna naxanye yi e jaxankataxi.'

¹⁹ To e bata e mɛ e Ala ra naxan e rakisi e tərɔne nun e gbalone birin ma. E naxa, 'Mangan dəxə nxu xun na.' Awa, e fa e yɛtɛ yita Alatala ra bənsən yɛn nun xabila yɛn ma."

²⁰ Samuyeli yi Isirayila bənsənnə birin xili, Bunyamin bənsənnə yi sugandi.

²¹ Awa, a yi Bunyamin bənsənnə birin xili xabila yɛn ma, Matiri a xabilan yi sugandi. Dənɛn na, Kisu a dii xɛmən Səli yi sugandi. E yi a fən, koni e mi a to.

²² E mən yi Alatala maxədin, e naxa, "Xɛmɛni ito bata fa be yi ba?" Alatala yi e yabi, a naxa, "A luxunxi goronne yɛ."

²³ E yi e gi, e sa a ba na yi, a yi ti yamaan yɛ. A xunna yi yite bonne birin xa.

²⁴ Samuyeli yi a fala yamaan xa, a naxa, "E a mato, Alatala naxan sugandixi! A jəxən mi yamaan mumeɛn yɛ." Yamaan birin yi sənɔxə, e naxa, "Ala xa sii xunkuye fi a ma!"

²⁵ Samuyeli yi mangaya sariyan yɛba yamaan xa, a a seɛ kədin kui, a naxan sa Alatala fɛma. Dənɛn na, a Isirayila kaane birin nasiga e konne yi.

²⁶ Səli fan yi siga a konni Gibeya yi. Muxu kɛndəna ndee yi sa a mati Ala bəpɛ fajin sa naxanye yi.

²⁷ Koni fuyantenna ndee yi a fala, e naxa, "Xɛmɛni ito nxu rakisima di?" E yi a rapaxu e mi sese fi a ma. Koni Səli yi a dundu.

11

Səli yi Yabəsi taan xunba

¹ Nba, Amonine mangan Naxasi yi fa Yabəsi-Galadi taan nabilin. Yabəsi taan xɛmɛnə birin yi a fala a xa, e naxa, "Layirin xa xidi en tagi, nxu findi i ya konyine ra."

² Amonin mangan Naxasi yi e yabi, a naxa, "Na bata fan, n bata tin lanna xa so en tagi, koni fə ito xa liga: N xa ε birin yiifari ma yee ne soxəŋe ayi, n yi Isirayila birin nayagi."

³ Yabesi taan fonne yi a fala a xa, e naxa, "Xii solofere fi nxu ma, alogo nxu xa xerane rasiga Isirayila bəxən birin yi. Xa muxe mi fa nxu rakisideni, nxu nxu yete so i yii."

⁴ Xerane to siga Gibeya yi, Səli a taani, e feni itoe dentege yamaan xa, birin yi a wuga xuini te.

⁵ Səli yi kelima xeen ma e nun a jingene, a maxədinna ti, a naxa, "Nanfera yamaan birin wugama?" E yi Yabesi kaane falan yeba a xa.

⁶ Səli to falani ito me, Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma senbeni, a yi xələ kati!

⁷ A yi jinge firin tongo, a yi e yisege a dungin dungin na, a xerane rasiga, a e xa ne xali Isirayila bəxən birin yi. E naxa, "Naxan yo mi bira Səli nun Samuyeli fəxə ra na kanna jingene ligama ikiini." Yamaan yi gaxu Alatala yee ra, e yi e malan alo muxu kedenna.

⁸ Səli yi e tenge Beseki yi, Isirayila xemene muxu wuli keme saxan, Yuda xemene muxu wuli tonge saxan.

⁹ Xeraan naxanye fa, e yi a fala ne xa, e naxa, "E sa ito fala Yabesi-Galadi muxune xa, ε naxa, 'Benun sogan xa xələ tila ε kisin sotəma nən.' " Xerane to fa na fala Yabesi muxune xa, e yi naxan.

¹⁰ E yi a fala Amoni kaane xa, e naxa, "Nxu nxu yete soma nən ε yii tila, ε yi nxu raba ε waxən kiini."

¹¹ Na xətən bode, Səli yi a ganli taxun dəxəde saxan. E so Amoni gali malandeni kəe dənən na. E yi Amonine faxa han sogan yi xələ. Muxu jereŋe yi xuya ayi hali muxu firin mi lu e bode fari.

¹² Yamaan yi a fala Samuyeli xa, e naxa, "Nde yi a falama a Səli nama lu en xun na? Fa na muxune ra, nxu xa e faxa!"

¹³ Koni Səli yi a fala yamaan xa, a naxa, "Muxu yo mi faxama to ləxəni, bayo Alatala bata Isirayila rakisi to."

Səli a mangayana fe

¹⁴ Na xanbi ra, Samuyeli yi a fala yamaan xa, a naxa, "E fa be, en siga Giligali yi alogo en mən xa Səli a mangayana fe fala."

¹⁵ Yamaan birin yi siga Giligali yi. E yi Səli findi mangan na Giligali yi Alatala yetagi. E bəŋe xunbeli saraxane ba Alatala yetagi mənni. Səli nun Isirayila yamaan birin yi naxanaxan gbeen naba.

12

¹ Samuyeli yi a fala Isirayila birin xa, a naxa, "N bata ε xuiin name ε naxan birin falaxi. N bata mangan dəxə ε xun na.

² Iki mangan ni i ra naxan tima ε yee ra. N tan bata fori n xunxən bata fuga. N ma diine fan be ε tagi. N bata ti ε yee ra keli n dii jəŋen ma han to.

³ N tan ni i ra, n tixi ε yetagi. E n yabi Alatala yetagi e nun a muxu sugandixina. N na nde a jinge tongo? N na nde a sofali tongo? N na nde naxankata? N na nde təŋ? N dimi yi seen nasuxu nde ra alogo n xa n yee naxi a fe naxin ma? Xa n na nde keden peen tongo nən, n na raxetəma nən."

⁴ E yi a yabi, e naxa, "I mi nxu naxankataxi. I mi nxu təŋxi. I mi se rasuxi muxu yo yii."

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "Alatala nan ε seren na, a muxu sugandixin nan ε seren na to ləxəni, a ε mi sese to n yii." E naxa, "Seren nan a tan na."

⁶ Samuyeli mən yi a fala yamaan xa, a naxa, "Alatala nan Musa nun Haruna tongo alogo ε benbane xa mini Misiran yi.

⁷ Awa iki, ε ti kitisadeni Alatala yetagi. Alatala fe fajin naxanye ligaxi ε nun ε benbane xa, n ne rabirama nən ε ma.

⁸ Yaxuba fa xanbini Misiran yi, ε benbane yi Alatala maxandi e mali feen na. Alatala yi Musa nun Haruna rafa, e ε benbane ramini Misiran yi, e yi e radəxə be.

⁹ Koni e yi jinan Alatala xən, e Ala. Nana, a yi tin e yi so Sisera yamarin bun, Xasori gali mangana. A mən yi e so Filisitine yii e nun Moyaba mangan yii, naxanye yi e yengema.

¹⁰ E mən yi Alatala maxandi, e naxa, 'Nxu bata yulubin liga, bayo nxu bata Alatala rabəŋin nxu yi Baali nun Asitarate suxurene batu. Koni iki, nxu xunba nxu yaxune yii fa, nxu i batue.'

¹¹ Awa, Alatala yi Yerubali rafa e nun Bedani nun Yefeta, dənən na n tan Samuyeli, alogo ε xa xunba e yaxune yii naxanye ε rabilinx. E yi lu kantanna kui.

¹² Koni ε to Amonine manga Naxasi to fε ε xili ma, ε yi a fala n xa, ε naxa, 'Nxu wama mangan xən, a xa nxu yamari.' A yi luxi alo Alatala mi yi ε mangan na.

¹³ Awa, ε bata a sətə ε mangan naxan sugandixi, ε bata naxan maxədin. Alatala bata mangan dəxə ε xun na.

¹⁴ Xa ε gaxu Alatala yee ra, ε yi a batu, xa ε a xuiin name, xa ε mi murute Alatalaa yamarine ma, nayi ε nun ε mangan xa bira Alatala fəxə ra, ε Ala.

¹⁵ Koni xa ε mi Alatala xuiin name, xa ε murute Alatalaa yamarine bun, nayi Alatala e yengema nən, alo a liga ε benbane ra kii naxan yi.

¹⁶ Iki, ε yitən ε yi fe gbeen mato Alatala naxan ligama ε yetagi.

¹⁷ To xa mi murutu xaba waxatin na ba? N na Alatala maxandima nən, a yi galanna nun tulən nagodo. Nayi, ε ε kala fe gbeen

kolonma nen Alatala yee ra yi, e to mangan dɔxɔ feen maxɔdinxi.”

¹⁸ Samuyeli yi Alatala maxandi. Na lɔxɔn yeteni, Alatala yi galanna nun tulen nafa. Yamaan birin yi gaxu Alatala yee ra e nun Samuyeli.

¹⁹ Yamaan birin yi a fala Samuyeli xa, e naxa, “Alatala maxandi, i ya Ala, i ya walikene xa, alogo nxu nama faxa, bayo nxu bata mangan maxɔdin feen sa nxɔ yulubine birin fari.”

²⁰ Samuyeli naxa, “E nama gaxu. E bata fe naxini ito birin liga, koni e nama xete Alatala fɔxɔ ra, e Alatala batu e bɔɔɔn ma feu!”

²¹ E nama bira suxurene fɔxɔ ra fuyan! Naxanye mi nɔe maliin tiye, e mi marakisin tiye, bayo ala fuune nan e tan na.

²² Alatala mi a yamaan nabepinɔe a xili gbeena fe ra, bayo a tan yeteen nan tinxi e findi a yamaan na.

²³ Alatala xa n fan natanga yulubi tongon ma, n tondi a maxande e xa! N na e xaranma nen kira fajin nun tinxinna ma.

²⁴ E gaxu Alatala yee ra tun! E a batu lannayani e bɔɔɔn ma feu! A mato, a fe gbeen naxanye ligaxi e xa.

²⁵ Koni xa e lu fe naxin lige, e raxɔrima nen, e tan nun e mangan na.”

13

Isirayila yi murute Filisitine ma

¹ Sɔli findi mangan na a jee tonge saxanden nan ma, a yi jee tonge naanin nun firin ti mangayani Isirayila yi.

² Sɔli yi xeme wuli saxan sugandi Isirayila kaane ye. Wuli firin yi a fema Mikimasi yi e nun Beteli geyane fari. Wuli keden yi lu Yonatan fema Gibeya yi Bunyamin bɔxɔni. A yi yama dɔnxene rasiga e konne yi.

³ Lɔxɔna nde Yonatan yi fu Filisitine gali malanden ma naxan yi Geba yi. Filisitine yi na me. Sɔli yi xɔtaan fe bɔxɔn yiren birin yi. A yi a fala, a naxa, “Heburune xa a me!”

⁴ Isirayila birin yi a me a Sɔli bata fu Filisitine gali malanden ma, a yi rapaxu Filisitine ma alo se kunxin xirina. Nayi, muxune birin yi maxili, e yi malan Sɔli fema Giligali yi.

⁵ Filisitine fan yi e malan Isirayila yenge xinla ma. Yenge so wontoro wuli saxan yi e yii e nun soo ragi wuli sennin, e nun sofaan naxanye yi wuya alo meɔnsinna naxan baan de. E fa e malan Mikimasi yi, Beti-Aweni sogeteden binni.

⁶ Isirayila xemene to a to a e bata yigbeten, e nun feene bata xɔdɔxɔ e ganla ma, muxune yi siga e luxunɔe faranne ra, e nun fɔtɔnne yi, e nun geme longonne nun yinle ra, e nun ige ramaradene yi.

⁷ Heburuna ndee fan yi Yuruden baani gidima siga Gadi nun Galadi yamanani. Sɔli mɔn yi Giligali yi, sofaan naxanye birin yi a fɔxɔ ra ne yi xuruxurunna gaxuni.

⁸ A yi Samuyeli mame xii solofere, han a waxatin naxan falaxi. Koni Samuyeli mi fa Giligali yi. Yamaan yi e makuya fɔlɔ a ra, e xuya ayi.

Sɔli a kalana

⁹ Nayi, Sɔli yi a fala, a naxa, “E fa saraxa gan daxin na e nun bɔɔɔe xunbeli saraxane.” A yi saraxa gan daxin ba.

¹⁰ A yi yelinma na saraxan be waxatin naxan yi, Samuyeli yi fa. Sɔli yi siga a ralandeni alogo a xa a xɔntɔn.

¹¹ Samuyeli yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi?” Sɔli yi a yabi, a naxa, “N na a toxi nen a yamana e masigama n na, e nun i fan mi faxi en lanma waxatin ma, Filisitine fan bata yi malan Mikimasi yi,

¹² nanara n yi mirixi, n naxa, ‘Filisitine fama nen n xili ma Giligali yi, n mɔn munma Alatala maxandi singen,’ na yi n karahan, n yeteen yi saraxan gan.”

¹³ Samuyeli yi a fala, a naxa, “I bata a liga alo xaxilitarena, i mi Alatalaa yamarin suxu, i ya Ala. Alatala yi a ligama nen nun i ya mangayaan yi lu Isirayila xun na habadan!

¹⁴ Koni iki, i ya mangayaan mi luma a ra. Alatala bata xemena nde fen naxan bɔɔɔe luxi alo a bɔɔɔna, a yi a sugandi a yamaan yeeɔatiin na, bayo i mi Alatalaa yamarin suxi.”

¹⁵ Samuyeli yi keli Giligali yi a te Gibeya yi, Bunyamin yamanani. Yamaan naxan yi Sɔli fɔxɔ ra a ne tenge. Xeme keme sennin jɔxɔn yi na.

¹⁶ Sɔli a dii xemɛn Yonatan nun yamaan naxan yi a fɔxɔ ra, ne yi dɔxɔ Geba yi, Bunyamin bɔxɔn ma. Filisitine yi malanxi Mikimasi yi.

¹⁷ Ganla dɔxɔ saxan yi mini Filisitine sofane malandeni alogo e xa yengen so. Gali keden yi siga Ofara binni Suwali yamanani.

¹⁸ Ganla boden yi siga Beti-Xoron binni. A saxanden yi siga yamanan danna binna ra Seboyin lanbanna xunna ra, tonbon yiren dɔxɔn.

¹⁹ Na waxatini, xabun mi yi toma Isirayila bɔxɔ yo ma, bayo Filisitine bata yi a fala, e naxa, “Heburu kaane nama silanfanna nun tanban nafala.”*

²⁰ Isirayila kaan birin yi sigama Filisiti xabun nan fema a jinge kenna deni tɔnden hanma kenna hanma bunbina, hanma bundena.

²¹ E yi gbeti gbanan keden nan fima jinge kenna deni tɔn feen na, e nun kenna. Koni a tagiin nan yi fima jama malan sena fe

* 13:19. 13.19 *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

ra hanma bunbina hanma jinge gbengben wurena.

²² Nanara, yenge so loxoni, silanfanna nun tanban mi yi Soli nun Yonatan ma sofane yii. Fo mangan nun a diina.

²³ Filisiti gali keden yi sa Mikimasi kiraan suxu geya longonna ra.

14

Yonatan yi Filisistine yenge

¹ Loxona nde, Soli a diin Yonatan yi a fala a yengeso seene maxali banxulanna xa, a naxa, "Fa en gidi han Filisistine gali malandeni bode foxoni." Koni Yonatan mi a baba rakolon.

² Soli yi Gibeya danna ra girenada wudin bun ma Migiron yi. Sofa keme sennin yi a fema.

³ Saraxarali domain yi Axiya nan yii na yi, Ikabodi tada Axituba a dii xemena. Finexasi nan Axituba soto. Heli, Alatalaa saraxaralina Silo yi, na nan Finexasi soto. Muxu yo mi yi a kolon a Yonatan bata mini.

⁴ Yonatan yi minima geya longonna nan na alogo a xa Filisistine gali malanden masoto. Na kiraan yi minixi geya tintinxi firinne nan longori ra, na kedenna yi xili Bosesi, boden xili Senne.

⁵ Geya keden komen foxoni Mikimasi binni, boden yiifari foxoni Geba binni.

⁶ Yonatan yi a fala a yenge so se maxanla xa, a naxa, "Fa, en siga han Filisiti Ala kolontarene gali malandeni. Waxatina nde Alatala en malima nen. Sese mi noe Alatalaa marakisin yee rase, hali yama xurudin na a ra, hanma a gbeena."

⁷ Yenge so se maxanla yi a yabi, a naxa, "I mirixi naxan ma, na liga. Siga! N ni i foxo ra. En birin xaxili keden."

⁸ Yonatan naxa, "Awa, fa en siga han xemeni itoe denaxan yi, e yi en to.

⁹ Xa e a fala en xa, e naxa, 'E ti menni han nxu yi e ralan,' en tima nen menni. En mi tema e fema na yi.

¹⁰ Koni, xa e a fala en xa, e naxa, 'E te nxu fema,' en tema nen, bayo na findima taxamasenna nan na a Alatala bata e so en yii."

¹¹ E yi e yita Filisistine ra. Filisistine yi a fala, e naxa, "I yeen ti! Heburune bata mini folo yinle ra e luxunxi denaxanye yi."

¹² E yi Yonatan nun a walikeen xili, e naxa, "E te nxu fema, nxu xa fena nde yita e ra." Yonatan yi a fala a yenge so se maxanla xa, a naxa, "Te n foxo ra, bayo Alatala bata e so Isirayila yii."

¹³ Yonatan yi te a yiine kafue a sanne ma, a yenge so se maxanla biraxi a foxo ra. Yonatan yi lu Filisistine rabire a bun ma, a yenge so se maxanla yi e faxa.

¹⁴ Na yenge singeni Yonatan nun a yenge so se maxanla yi Filisiti muxu maxone joxandon faxa yire kedenni.

¹⁵ Gaxun yi so ganli. Naxan yo yi xee ne ma e nun ganla birin, naxan yo yi gali malande gbete yi, e nun naxanye yi minixi yengesodeni, gaxun yi ne birin suxu. Baxon yi xuruxurun. Na yi findi gaxun na fata Ala ra.

¹⁶ Soli a kantan muxun naxanye yi Gibeya yi, Bunyamin boxoni, ne yi ganla to xuye ayi yiren birin yi.

¹⁷ Soli yi a fala a sofane xa, a naxa, "E sofane maxili, a xa kolon naxan kelixi en ye." E yi a kolon a Yonatan nun a yenge so se maxanla nan mi yi e ye.

¹⁸ Soli yi a fala Axiya xa, a naxa, "Alaa Kankiraan nafa." Bayo na waxatini a yi Isirayila kaane nan yii.

¹⁹ Soli yi falan tima saraxaraliin xa waxatin naxan yi, sonxo sonxon mon yi gboma ayi Filisistine malandeni. Soli yi a fala saraxaraliin xa, a naxa, "A lu na."

²⁰ Nayi, ganla naxan birin yi Soli foxo ra, ne yi malan e mini yenge sodeni. E yi a li Filisistine yi e bode yengema sonxo sonxo gbeeni.

²¹ Heburu naxanye yi Filisistine bun ma a singeni, naxanye yi basanxi e ra e gali malandeni, ne yi sa Isirayila fari Soli nun Yonatan mabinni.

²² Isirayila kaan naxanye birin yi luxunxi Eframi geyane yi, ne yi a me a Filisistine e gima, e fan yi lu e kede, e yi e yenge.

²³ Alatala yi Isirayila rakisi na loxoni, yengen yi siga han Beti-Aweni.

Soli a xaxilitareya kolona

²⁴ Isirayila kaane toro nen na loxoni bayo Soli bata yi tonni ito fala yamaan xa, a naxa, "Dangan na kanna xa xemen naxan na donseen don benun jinbanna, benun n yi n gbeen joxo n yaxune ra." Nanara, muxu yo munma yi donseen don ganli.

²⁵ E birin yi fotonna li, kumin yi boxonma denaxan yi.

²⁶ E soxin fotonni, sofane yi kumin to mine, kuni muxu yo mi se raso a de, bayo e birin yi gaxuxi dangan yee ra.

²⁷ Yonatan mi yi a kolon a baba bata yi a kolon yamaan xa. Nanara, dunganna naxan yi a yii, a na xunna rasiga, a yi a deten kumi dengbeni, a a don. Nayi, a yeen yi xon sege.

²⁸ Sofana nde yi a fala a xa, a naxa, "I baba ganla rakoloxi nen ki faji, a naxa, 'Xa muxuna nde donseen don to, dangan na kanna xa.' Nanara, sofane birin xadanxi."

²⁹ Yonatan naxa, "N baba yamaan toroma. A mato n fangan sotoxi kii naxan yi xabu n kumini ito don.

³⁰ Xa sofane birin yi donseen donma to, e naxan tongoxi e yaxune konni, en yi Filisistine noma nen dangu ito ra!”

³¹ E Filisistine na na ləxoni keli Mikimasi siga han Ayalaŋ yi. Yamaan yi xadanxi han!

³² E yi e yaxune yii seene tongo, e xuruseene tongo e nun jingene nun jinge diine. E e faxa bəxoni, yamaan yi e nun wunla don.

³³ E yi a rali Səli ma e naxa, “A mato yamana Alatala yulubin tongoma, e suben nun a wunla don.” Səli naxa, “E bata yanfan ti! E gəme gbeen makutukutu n mabinni iki sa!”

³⁴ A mən yi a fala, a naxa, “E xuya ayi yamani, e a fala e xa, a birin xa fa a jingen na xanamu a yexəna, a yi a faxa be. Na xanbi ra, e yi e don alogo e nama Alatala yulubin tonge, e suben nun a wunla don.” Kəen na, birin yi fa a jingen na alogo a xa a faxa mənni.

³⁵ Səli yi saraxa ganden nafala Alatala xa. Na findi saraxa gande singen nan na a naxan nafala Alatala xa.

³⁶ Səli yi a fala, a naxa, “En godo Filisistine fəxə ra to kəen na, en sa e yenge han xətənni. Keden nama lu a nii ra.” E yi a yabi, e naxa, “Naxan nafaŋ i ma, na liga.” Koni, saraxaraliin naxa, “En na Ala maxədin be.”

³⁷ Səli yi Ala maxədin, a naxa, “N xa godo Filisistine fəxə ra ba? I e soma Isirayila yii ba?” Koni na ləxoni a mi a yabi.

³⁸ Nanara, Səli naxa, “E fa be, ganla yəerate birin. En xa a kolon yulubin naxan ligaxi to.

³⁹ N bata n kəlo habadan Alatala yi, Isirayila Rakisimana, hali xa n ma diin Yonatan nan a xunna ra, a faxama nən.” Muxu yo mi a yabi yamaan ye.

⁴⁰ A yi a fala Isirayila birin xa, a naxa, “E dangu fəxə kedenni, n tan nun n ma dii Yonatan xa lu fəxə kedenni.” Yamaan yi a fala Səli xa, e naxa, “Naxan nafaŋ i ma, na liga.”

⁴¹ Səli yi a fala Alatala xa, Isirayila Ala, a naxa, “Nəndin yita n na.” Masənsenna yi Yonatan nun Səli suxu, yamaan yi ba a ye.*

⁴² Səli naxa, “E masənsenna ti nxu nun ma diin tagi.” Yonatan yi suxu.

⁴³ Səli yi a fala Yonatan xa, a naxa, “A fala n xa i naxan ligaxi.” Yonatan yi a yabi, a naxa, “N kumi siyadi nan tongoxi n ma dunganna jəen na, n na don. Fə n xa faxa?”

⁴⁴ Səli naxa, “Ala xa təro jaxin sa n ma xa i mi faxa, Yonatan.”

⁴⁵ Koni sofane yi a fala Səli xa, e naxa, “Yonatan lan a xa faxa ba? A tan xa mi a ra, naxan Isirayila rakisi gbeen ti? A mi faxe mume! Nxu bata nxu kəlo habadan Alatala

yi, hali a xunxə kedenna, a mi birə bəxoni, bayo Ala nan a mali a xa nəon sətə to!” Nayi, sofane yi Yonatan xunba, a mi faxa.

⁴⁶ Səli yi xətə Filisistine fəxə ra, ne yi xətə e konni.

⁴⁷ Səli to mangayaan tongo Isirayila yi, a yi e yaxune yenge a rabilinni, Moyaba nun Amonine nun Edon nun Soba mangane, e nun Filisistine. A na yi a yəe rafindi denaxan ma, a yi nəon sətəma nən na ma.

⁴⁸ Ləxona nde, a yi keli a sənbe gbeeni, a yi Amalekine na, a Isirayila xunba ne yii, naxanye yi a kalama.

⁴⁹ Səli a dii xəməne nan itoe ra: Yonatan nun Yisiwi nun Maliki-Suwa. A dii təmə singen xili Merabi, a bolokadaan xili Mikali.

⁵⁰ Səli a jaxanla yi xili nən Axinowami, Aximaasi a dii təməna. A sofa kuntigin yi xili nən Abineri, Səli səxə Neri a dii xəməna.

⁵¹ Kisu, Səli baba, e nun Neri, Abineri baba, Abiyeli a diin nan yi ne ra.

⁵² Yenge jaxin keli nən Filisistine xili ma Səli a mangayaan jəene birin yi. Nanara, a nema fa sənbeəma to hanma wəkiledena, a bata a raso a ganli.

15

Isirayila yi Amalekine yenge

¹ Samuyeli yi a fala Səli xa, a naxa, “Alatala n tan nan xəxi i xunna masusandeni i sugandi xinla ma alo mangana Isirayila xun na, a yamana. Awa, i tuli mati Alatala falan na.

² Alatala Sənben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Amalekine to kiraan bolon Isirayila kaane yəe ra e yi minima Misiran yamanani waxatin naxan yi, n mi jinanxi na feen xən ma mume!’

³ Awa iki, sa Amalekine yenge, e gbeen seen naxanye birin na, i yi ne kala fefe! I nama kininkinin, niimaseene birin faxa, xəməne nun jaxanle, dii jəene nun dii futene, jingene nun yəxəene, jəgəməne nun sofanle.”

⁴ Səli yi ganla maxili, a e tenge Telayimi yi. Sofaan san masiga tiin muxu wuli kəmə firin yi na e nun Yuda xəmə wuli fu.

⁵ Səli yi siga han Amaleki taani, a yi yengeni tən lanbanni.

⁶ A yi a fala Kenine xa, a naxa, “E e masiga, e keli Amalekine ye, alogo n nama e raxəri e xən. Bayo e hinan nən Isirayila kaane ra, e to yi minima Misiran yamanani.” Kenine yi e masiga Amalekine ra.

⁷ Səli yi Amalekine yenge keli Xawila yi han Suru, Misiran sogeteden binna.

⁸ A yi Agaga Amalekine mangan jəjen suxu, a yi a yamaan birin faxa silanfanna ra fefe!

* 14:41: 14.41 Yurima nun Tumin masənsən ti seene fe səbexi Xərojaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masənsenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

⁹ Söli nun a ganla yi Agaga lu a nii ra e nun a xuruse sensenne nun jingene nun yexene nun jinge diine nun yexee diine nun sube fajine birin. E mi tin ne faxe. Koni, naxanye mi yi fan, tönö mi yi naxanye ra, e ne faxa.

¹⁰ Nayi, Alatala yi falan ti Samuyeli xa, a naxa,

¹¹ "N nimisaxi Söli döxo feen na man-gayani, bayo a bata a xun xanbi so n tan yi, a mi n ma falane ligama." Samuyeli yi xolo, a xi Alatala maxande köena ngan na.

¹² Samuyeli yi keli xoton! A siga Söli ralandeni. E yi a fala a xa a Söli bata yi siga Karemele yi, alogo a xa sa xunnayeren gemen döxo a yete xa. A mon bata yi kiraan suxu a godo Giligali yi.

¹³ Samuyeli yi sa a li na yi. Söli naxa, "Alatala xa i baraka. N bata Alatalaa falane suxu."

¹⁴ Samuyeli yi a fala, a naxa, "Nayi, yexee wuga xuiin mundun mema ito ra? Ningen mundun wuga xui ito ra?"

¹⁵ Söli yi yabin ti, a naxa, "Sofane nan faxi e ra sa keli Amalekine konni. E bata yexeen nun jinge sensenne ba a ye alogo e xa ba saraxan na Alatala xa, i ya Ala. Koni nxu a donxene birin faxa nen."

¹⁶ Samuyeli yi a fala Söli xa, a naxa, "A lu na kiini! N xa a fala i xa Alatala naxan falaxi n xa to köeen na." Söli yi a fala, a naxa, "A fala n xa."

¹⁷ Samuyeli yi a fala, a naxa, "A singeni i yi i yete mirixi muxu xurin nan na, iki i bata findi Isirayila bənsənnə mangan na. Alatala nan i masusanxi, i findi mangan na Isirayila xun na.

¹⁸ Anu, Alatala bata yi i xe fenna nde ra, a naxa, "Sa Amalekine, yulubi kanne raxori fefe! Sa e yenge han i yi e jan fefe!"

¹⁹ Nanfera i mi i tuli mati Alatalaa falan na? Nanfera i yenge yi seene tongo, i fe jaxin liga Alatala yetagi?"

²⁰ Söli yi Samuyeli yabi, a naxa, "N na Alatala xuiin name nen ki fajil! N bira nen a kiraan döxo ra a naxan yita n na, n yi Amalekine raxori fefe! Fə Agaga, e mangana, n yi fa a ra be.

²¹ Koni, sofane bata yexene nun jinge sensenne ba yenge yi seene ye, naxanye fan e ne ba se kala daxine ye, alogo e xa ba saraxan na Alatala xa, i ya Ala, Giligali yi be."

²² Samuyeli yi a fala, a naxa, "Saraxa ganxine nun saraxane Alatala kenənyə dangu a xuiin suxun na ba? En-en. Fala suxun dangu saraxane ra, yete magodon dangu konton turene ra.

²³ Awa, muruten fan findixi yulubin nan na alo yiimatona, matandin fan jaxu alo suxure batuna. Bayo i bata i me Alatalaa

falan na, a fan fa a mema i ra nen alo mangana."

²⁴ Nayi, Söli yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "N bata yulubin liga! N bata Alatalaa falane matandi, e nun i ya falane. N gaxu nen yamaan yee ra, n yi a xuiin name.

²⁵ Iki n bata i mayandi, dija n yulubin ma, en birin xa xete alogo n xa Alatala batu."

²⁶ Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, "N mi fa fama i döxo ra, bayo i bata i me Alatalaa falan na, Alatala yi a me i ra alo Isirayila mangana."

²⁷ Samuyeli yi a firifiri alogo a xa siga, koni Söli yi a suxu a domain lenben ma, a bo.

²⁸ Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, "Alatala Isirayilaa mangayaan bama i yii na kiini to, a yi a so i ya muxuna nde yii, naxan dangu i tan na.

²⁹ Ala, Isirayila binyen naxan yi, a mi wule, a mi a miriyane maxetema, bayo adamadi mi a ra."

³⁰ Söli mon yi a yabi, a naxa, "N bata yulubin liga! Koni yandi, binyen sa n ma, fonne nun Isirayila yamaan yetagi, en birin xa xete n yi Alatala batu i ya Ala."

³¹ Samuyeli nun Söli yi xete e bode xon, Söli yi Alatala batu.

³² Samuyeli yi a fala, a naxa, "E fa Agaga ra n xa, Amalekine mangana." Agaga yi a maso a binni sewani, a yi a falama a yete ma, "Saya xolen bata jan yati!"

³³ Koni Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, "I ya silanfanna bata yi diine ba jaxanle yii. Na kiini i nga a diin bama nen a yii." Samuyeli yi Agaga yisege sege Alatala yetagi Giligali yi.

³⁴ Samuyeli yi xete Rama yi, Söli yi xete a konni Gibeya yi.

³⁵ Samuyeli mi fa Söli to han a faxa, bayo a yi sunuxi a fe ra. Alatala yi nimisa Söli sugandi feen na mangan na Isirayila xun na.

16

Ala yi Dawuda sugandi

¹ Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "Han waxatin mundun yi i luye sunuxi Söli a fe ra? N tan yeteen bata n me a ra alo mangana Isirayila xun na. I ya ture sa fenna rafe, n bata i rasiga Yese konni, Beteleme kaana. N bata mangana nde sugandi a dii xemene ye."

² Samuyeli yi a fala, a naxa, "N sigama di? Söli a feen mema nen, a yi n faxa." Alatala yi a fala, a naxa, "Ninge gilena nde xali i yii, i yi a fala, i naxa, 'N faxi saraxa baden nin Alatala xa.'

³ Yese xili saraxa bani, n na a yite i ra i lan i xa naxan liga. N na naxan yita i ra, i yi na kanna masusan a sugandi feen na mangan na."

⁴ Alatala naxan fala, Samuyeli yi na liga a siga Beteleme yi. Taan fonne birin yi fa

a ralandeni e xuruxurunma gaxuni. E a maxodin, e naxa, "I faxi fe fajin nan na ba?"

⁵ A yi a fala, a naxa, "On, herin na a ra. N faxi saraxa baden nin Alatala xa. E e rasarijan, e fa n fema saraxa badeni. A yi Yese fan nun a diine rasarijan a e xili saraxa bani."

⁶ Ne fa waxatin naxan yi, Samuyeli to Eliyabi to, a yi a miri, a naxa, "Alatala a tan nan sugandixi yati!"

⁷ Koni Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "I nama i miri a tofanna ma hanma a kuyana, bayo n mi a tan sugandixi. Alatala mi feene yatema adamadiine naxanye yatexi. Adamadiine a yetagin nan matoma, koni Alatala muxun bojen nan matoma."

⁸ Yese yi Abinadabo xili a a radangu Samuyeli yetagi. Samuyeli yi a fala, a naxa, "Alatala mi ito sugandixi."

⁹ Yese yi Sama radangu. Samuyeli yi a fala, a naxa, "Alatala mi ito fan sugandixi."

¹⁰ Yese a dii soloferene radangu Samuyeli yetagi, koni Samuyeli naxa, "Alatala mi itoe sese sugandixi."

¹¹ Samuyeli mon yi Yese maxodin, a naxa, "Banxulanma se mi fa be?" Yese yi a yabi, a naxa, "Xurimaan nan luxi, koni a sa xuruse rabadeni." Nayi, Samuyeli yi a fala Sali xa, a naxa, "A xa sa fen, en mi donse donna folma a xanbi."

¹² Yese yi muxuna nde xe, a sa fa a ra. A fatin yi gbeeli, a yetagin yi rayabu, a ti kiin yi fan. Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "Keli, i yi a masusan a sugandi feen na, bayo a tan na a ra."

¹³ Samuyeli yi ture sa fenna tongo a Dawuda xunna masusan a tadane tagi. Folb na loxon, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Dawuda ma senbeni. Samuyeli yi keli, a siga Rama yi.

Dawuda yi wali Sali xa

¹⁴ Alatalaa Nii Sarijanxin bata yi mini Sali yi, yinna paxin yi lu a tora fata Alatala ra.

¹⁵ Sali a walikene yi a fala a xa, e naxa, "Ninan paxin nan i toroma keli Ala ma."

¹⁶ Nxu kanna xa falan ti. I ya walikene i sagoni. Nxu xemena nde fenye naxan fatan kondenna maxe. Ninan paxin na so i yi keli Ala ma, maxaseen yi maxa, na yi i bojen nafan i ma."

¹⁷ Sali yi yabin ti, a naxa, "Awa, e maxase maxa fajina nde fen n xa, e yi fa a ra."

¹⁸ Walike keden yi a fala, a naxa, "N bata Yese Betelemi kaana dii xeme keden to naxan fatan kondenna maxe. Sofa kenden na a ra, a wekile han! A falan tima ki fajni, a mon tofan. Alatala a xon."

¹⁹ Sali yi xerane rasiga a faladeni Yese xa, a naxa, "I ya dii xemena Dawuda rafa n ma naxan xuruseene foxa ra."

²⁰ Yese yi sofali keden tongo, a burun nate a fari, e nun manpa kundi keden nun sii keden, a yi e birin so Dawuda yii Sali xa.

²¹ Dawuda yi fa a ti Sali yetagi, a rafan a ma han a findi a yenge so se maxanla nde ra.

²² Sali yi xeraan nasiga Yese ma, a naxa, "Tin, i xa Dawuda lu n yii, bayo a rafan n ma."

²³ Nayi, yinnan na yi so Sali yi keli Ala ma waxatin naxan yi, Dawuda yi kondenna tongoma nen a a maxa. Na yi Sali mafisama nen, a dunder, yinna paxin yi mini ayi.

17

Filisitine yi keli Isirayila xili ma

¹ Filisitine yi e ganle malan yenge so xinla ma. E yi e malan Soko yi, naxan Yuda boxon ma. E yi e ganla malan Soko nun Aseka tagi, Efesi-Damimi yi.

² Sali nun Isirayila muxune fan yi e ganla malan Ela lanbanni. E yi e ganla ti Filisitine yenge xinla ma.

³ Filisitine yi tixi geyaan fari foxa kedenni, Isirayila kaane fan geyaan fari foxa kedenni. Lanbanna yi e tagi.

⁴ Fala ralina nde yi mini Filisitine ye, a a maso gali firinne tagi. A yi xili Goliyati, Gati kaan nan yi a ra. A yi kuya fo nongonna ye sennin nun yiin ye keden.

⁵ Sula komotin yi soxi a xun na, sula do-maan xali daxin yi a fatin kantanma naxan kilo tonge sennin liye.

⁶ A sanne yi ye masansanxi sulan nan na. Sula silanfanna yi sotixi a fari.

⁷ A tanban feen yi gbo alo gbindonna. Wuren naxan yi na jae ra, a kilo solofere liye. A ye masansan wure lefaan suxu muxun yi sigan tima a ye ra.

⁸ A a xuini te, a falan nasiga Isirayila ganla ma, a naxa, "Nanfera e tixi yenge so xinla ma? Filisitina nde xa mi n tan na ba? E tan, Sali a konyine xa mi e ra ba? E muxu keden yita naxan gode n yengedeni.

⁹ Xa a no n bonbe a n faxa, nxu findi e konyine ra. Xa n na a no, n yi a faxa, e findi nxo konyine ra, e wali nxu xa."

¹⁰ Filisiti xemena mon yi a fala, a naxa, "N bata na xinla rasiga Isirayila ganle ma. Xeme keden xa mini, alogo nxu xa nxu bode yenge."

¹¹ Sali nun Isirayila kaane birin yi Filisiti xemena falane me, gaxu gbeen yi e suxu.

Dawuda yi Goliyati faxa

¹² Yese Efarata bonsonna dii xemena nan yi Dawuda ra, naxan yi kelixi Betelemi taani Yuda boxon ma. Dii xeme solomasaxe yi Yese yii. Sali waxatini, Yese bata yi findi fonna ra yamaan ye.

¹³ Yese a dii xeme singe saxanne bata yi siga Sali foxa ra yengeni. A singen yi xili

Eliyabi, a firinden xili Abinadabo, a saxanden xili Sama.

¹⁴ Dawuda nan yi xurimaan na. Fori saxanne yi Sali fəxə ra.

¹⁵ Dawuda yi sigama Sali konni a mən yi xetema a babaa xuruseene rabadeni Betelemi yi.

¹⁶ Xii tonge naanin, xətənnə nun jinbanna, Goliyati Filisiti xemen yi tima nən e yetagi.

¹⁷ Yese yi a fala a diin Dawuda xa, a naxa, “Donse xəri bənbenla nun buru xun funi itoe tongo, i yi e xali i tadane xən gali malandeni.

¹⁸ I mən yi fene kundi funi itoe sanba e sofa kuntigin ma. I mən yi a mato xa i tadane kende, i yi fa taxamasenna nde ra keli e ma.

¹⁹ E Sali fəma Ela lanbanni e nun Isirayila xemene birin Filisitine yengedeni.”

²⁰ Dawuda yi keli xətən xətən. A xuruseene taxu xuruse kantanna nde ra, a a goronne tongo, a siga, alo Yese a yamari kii naxan yi. A so gali malandeni waxatin naxan yi, a yi ganla li tixi yenge so xinla ma, e yenge sonxoni tema.

²¹ Isirayila nun Filisitine yi e ganle ti yenge so xinla ma, kenenni

²² Dawuda yi a goronne taxu goron kantanna ra, ganla yi tixi denaxan yi a siga a giye mən. A to so, a a tadane xəntən.

²³ A yi fala tiini e ra waxatin naxan yi, Filisiti sofaan Goliyati Gati kaan yi a mafa a ganla yee ra. A mən yi a xuini te, a xete a dari fe xinli ito ma. Dawuda yi a me.

²⁴ Isirayila kaane birin yi e masiga e to Goliyati to, bayo e yi gaxuxi a yee ra ki fapi.

²⁵ Birin yi a falama, e naxa, “E bata xemeni ito to gode? A godoma Isirayila xili feen nan ma. Naxan na a faxa, mangan nafulu gbeen fiye a ma nən. A a dii temen fi a ma futun na, a mudu fiin ba a denbayaan xun ma Isirayila yi.”

²⁶ Xemen naxanye yi Dawuda fəma, a a fala ne xa, a naxa, “Nanfe lige na kanna xa naxan na Filisitini ito fəxa, a yagin ba Isirayila ma? Nde Filisiti Ala kolontareni ito ra naxan susuxi habadan Alaa ganle makonbe?”

²⁷ Yamaan yi xete falane ma, e naxa, “Ito nan ligama na kanna xa naxan na a fəxa.”

²⁸ Eliyabi, a tadan forimaan to e nun sofanə to batu, a xolo Dawuda ma han! A yi a fala, a naxa, “Nanfera i faxi be? I ya xuruse kurudin taxuxi nde ra burunna ra? N ni i ya yete yigboon kolon, e nun i ya boje naxiyana. I faxi yengeni gbəden nin.”

²⁹ Dawuda yi maxədinna ti, a naxa, “N nanse ligaxi a jaxin na? N fala tiin nin gbansan!”

³⁰ A a xun xanbi so a tada yi a sofa gbete maxədin na kii kedenni. Yamaan yi a yabi alo a singena.

³¹ E na falane me Dawuda ra waxatin naxan yi e sa ne dentegə Sali xa. Sali yi a xili.

³² Dawuda yi a fala Sali xa, a naxa, “Muxu yo nama yigitəge Filisitini ito a fe ra. N tan, i ya walikeen sigama nən a yengedeni.”

³³ Sali yi Dawuda yabi, a naxa, “I mi nəe Filisitini ito yenge, bayo banxulan jəren ni i ra, koni a tan, yenge soon na a ra xabu a dii jərena.”

³⁴ Dawuda yi a fala Sali xa, a naxa, “N tan, i ya walikeen yi n baba xuruseene nan nabama. Xa yatana hanma jərina nde yi fa, a yexee keden suxu,

³⁵ n yi n gima a fəxə ra nən, n yi a bənbə, n yexeen ba a de ra. Xa a fa n xili ma, n yi a suxuma nən a xabene ma, n na a bənbə, a fəxa.

³⁶ I ya walikeen yi yatan nun jərin faxama na kii nin, awa n Filisiti Ala kolontareni ito ligama na kiini nən. Amasəto, a bata habadan Alaa ganle makonbi.

³⁷ Alatala naxan n natangaxi yatan nun jərin yii xanle ma, na mən n be Filisitini ito yii nən.” Nayi, Sali yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Siga, Alatala xa lu i xən.”

³⁸ Sali yi Dawuda maxidi a yetena a dugine yi, a a maxidi a makantan domani, a sula komatin so a xun na.

³⁹ Dawuda yi Sali a silanfanna singan a tagi xidin na a dugine fari. A yi keli a xa siga. Koni a mi yi darixi e ra. A yi a fala, a naxa, “N mi nəe ito birin nasiga tiye, n munma fatan singe.” Dawuda yi e ba a ma.

⁴⁰ A dunganna suxu a yii, a gəme malax-unxin suulun sugandi xuden de. A e sa a yexee raba sagbaan kui. A lantanna a yii, a siga Filisiti sofaan xili ma.

⁴¹ Filisiti sofaan yi a maso Dawuda ra ndedi ndedi, a ye masansan wure lefana maxanla fan yi sigama a yee ra.

⁴² A Dawuda mato, a yi a kolon a banxulan jəren nan mən yi Dawuda ra, a fatin yi gbeeli, a yetagin yi tofan. Goliyati yi a rapaxu.

⁴³ Filisiti sofaan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Baredin nan n na ba? I to fama n xili ma e nun dunganna?” A yi a danga a suxurene yi.

⁴⁴ A yi a fala, a naxa, “Fa be! N ni i suben soma nən xoline nun subene yii!”

⁴⁵ Dawuda yi a fala Filisiti sofaan xa, a naxa, “I fama n xili ma silanfanna nun tanban nun xanla nan na i yii, koni n tan fama i xili ma Alatala Senben Birin Kanna nan xili yi, Isirayila ganle Ala, i naxan konbixi.

⁴⁶ To, Alatala i soma nən n yii, n yi i nə, n ni i xunna bolonje a de. To, n Filisitine ganla muxune binbine soma nən xoline nun subene yii, dunuja muxune birin yi a kolon a Ala Isirayila yii.

⁴⁷ Yamani ito birin yi a kolon a Alatala mi marakisin tima silanfanna nun tanban

barakani. Amasoto, Alatala nan gbee yengen na, a e tan birin soma nen nxu yii.”

⁴⁸ Goliyati yi lu fe Dawuda binni, Dawuda yi a mafura, a a gi siga Filisiti sofaan nalandeni.

⁴⁹ Dawuda yi a yiin nagodo a sagbani, a gemen tongo, a a woli lantanna ra, a Filisiti sofaan galon a tigi ra. Gemen yi so Filisiti sofaan tigini, a bira a yetagin ma baxoni.

⁵⁰ Na kiini, Dawuda yi Filisiti sofaan na lantanna nun gemen na, a a faxes, silanfan mi yi a yii.

⁵¹ Dawuda yi a gi han Filisiti sofaan dexon, a ti na. A Filisiti sofana silanfanna botin a teleni, a yi a faxes, a yi a xunna bolon a de.

Filisitine to a to, a e yenge so kuntigin bata faxes, e yi e gi.

⁵² Isirayila nun Yuda sofane yi sonxoni te, e bira e foxo ra, e e kedi han Gati nun Ekiron so deen na. Filisiti sofane binbine yi biraxi Saarayimi kiraan xon han Gati nun Ekiron.

⁵³ Isirayila kaane to xete Filisitine foxo ra, e e gali malanden seene tongo.

⁵⁴ Dawuda yi Filisiti sofaan xunna tongo, a yi a xali Yerusalen taani. A sa Filisiti sofana yenge so seene sa a bubuni.

⁵⁵ Soli Dawuda to sige waxatin naxan yi Filisiti sofaan nalandeni, a yi Abineri a gali xunna maxodin, a naxa, “Abineri, nde a dii banxulan joreni ni ito ra?” Abineri yi a yabi, a naxa, “N bata n kolo i niini, mangana, n mi a kolon.”

⁵⁶ Mangan yi a fala, a naxa, “A ye fen, naxan ma dii banxulanni ito ra.”

⁵⁷ Dawuda keli xanbini Filisiti sofaan faxadeni, Abineri yi a tongo a siga a ra Soli yetagi. Filisiti sofaan xunna yi suxi Dawuda yii.

⁵⁸ Soli yi a fala a xa, a naxa, “Nde a dii i ra, banxulan jorena?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “I ya walikenen Yese a diin nan n na, Beteleni kaana.”

18

Yonatan nun Dawuda xayiyana

¹ Soli yelin falan tiye Dawuda xa waxatin naxan yi, Yonatan nun Dawuda yi findi xayimane ra. Yonatan yi Dawuda xanu alo a yetena.

² Na laxon yeteni Soli yi Dawuda makankan a fema, a mi tin a siga a babaa banxini.

³ Yonatan yi layirin xidi e nun Dawuda tagi, bayo a bata yi a xanu alo a yetena.

⁴ Doma gbeen naxan yi a ma, a na ba, a a so Dawuda yii e nun a yenge so domana, e nun a silanfanna nun a xanla nun a tagi xidina.

⁵ Soli na yi Dawuda rasiga dede, a feen sonoyama nen. Soli yi tide matexin fi a ma yengesone xun na. Na yi rafan yamaan birin ma, hali Soli a kuntigine.

⁶ Ganla xetematona, Dawuda to bata yelin Filisiti sofaan faxes, Isirayila taane birin jaxanle yi mini Manga Soli ralandeni, e sigin sama, e e bodonma tanban xuiin nun maxase gbetene xuiin na, e sonxoma sewani.

⁷ Jaxanle yi e bode yabima jaxanni, e naxa, “Soli bata muxu wuli keden faxes, Dawuda tan wuli fu.”

⁸ Soli yi na feen famu kii jaxini a xolo kati! A yi a fala, a naxa, “E wuli fu nan soxi Dawuda yii, n tan wuli keden. A mi fa dasaxi sese ra fo mangayana.”

⁹ Soli yi Dawuda rajaxu, folo na laxon ma.

¹⁰ Na xoton bode, yinna jaxin yi so Soli yi keli Ala ma. A yi waliyiya falane ti a banxin tagini. Dawuda yi kondenna maxama a xa alo a dari fena, Soli a tanban yi a yii.

¹¹ Soli yi a tanban woli, a naxa, “N Dawuda sonxomma nen n na a sonxinxin lu banxin kanke.” Koni Dawuda yi keli a bun ma daxonna ma firin.

¹² Soli yi gaxu Dawuda yee ra, bayo Alatala bata yi a rabepin a lu Dawuda xon.

¹³ Nanara, a yi Dawuda masiga a ra, a a findi sofa wuli fu kuntigin na. Dawuda yi lu sige yengeni gali xunna ra.

¹⁴ Dawuda a feene birin yi sonoyama, bayo Alatala yi a xon.

¹⁵ Soli to a to a yi noon sotoma tun, a gaxu a yee ra.

¹⁶ Koni Dawuda yi rafan Isirayila nun Yuda birin ma, bayo a tan nan yi tima e yee ra e yengene yi.

¹⁷ Soli yi a fala Dawuda xa, a naxa, “N ma dii teme singen ni i ra, Merabi. N na a fima nen i ma futun na. Koni i wekile han! I yi Alatala a yengene so.” Soli yi a miri, a naxa, “N mi n yiini tema a xili ma. Filisitine xa na liga!”

¹⁸ Dawuda yi Soli yabi, a naxa, “Sese mi n tan na, sese mi n baba a bansonna nun a denbayaan na Isirayila yi. Mangan xa findi n bitanna ra di?”

¹⁹ Soli a dii teme Merabi fi waxatin to a li Dawuda ma, a yi fi Adiriyeli ma, Mehola kaana.

²⁰ Awa, Mikali, Soli a dii temena, Dawuda yi rafan a ma. E to na fala Soli xa, na yi a kenan.

²¹ Soli yi a fala, a naxa, “N na a fima a ma nen, alogo a xa findi a suxu feren na, alogo Filisitine xa a faxes.” Soli mon yi a fala Dawuda xa a firinden, a naxa, “I findima nen n bitanna ra to.”

²² Soli yi yamarini ito fi a walikene ma, a naxa, “E falan ti Dawuda xa luxunni. E a fala a xa, e naxa, ‘A mato i rafan mangan nun a kuntigine birin ma. Tin, i xa findi mangan bitanna ra.’ ”

²³ E yi na fala Dawuda xa. Koni Dawuda yi yabin ti, a naxa, “E tan yee ra yi fe xurin na a

ra ba? N findi mangan bitanna ra? Setaren nan n tan na, tənə mi n na.”

²⁴ Sōli a walikene yi sa a yeḅa a xa Dawuda naxan falaxi.

²⁵ Sōli yi e yabi, a naxa, “E falan ti Dawuda xa, e naxa, ‘Mangan mako mi futu se ma, koni a xa sa Filisiti muxu keme banxulan a fa e kidin na, alogo a xa a gbeen ɲɔxɔ a yaxune ra.’ ” Sōli a kōteni, Dawuda yi faxama Filisitine barakan nin.

²⁶ Sōli a walikene yi sa na falane ti Dawuda xa. Dawuda yi wa a xən a xa findi mangan bitanna ra. Benun waxatin naxan falaxi,

²⁷ Dawuda yi keli e nun a fəxərabirane, a sa Filisiti xeme keme firin faxa. Dawuda yi fa e banxulan kidine ra, a yi a bəreyaan defexin so mangan yii, alogo a xa findi mangan bitanna ra. Nayi, Sōli yi a dii teme Mikali fi a ma a ɲaxanla ra.

²⁸ Sōli to a to a Alatala Dawuda xən, Dawuda mən yi rafan a dii Mikali ma,

²⁹ Sōli yi gaxu Dawuda yeɛ ra dangu a fələn na. A yi findi a yaxun na a siin dənɣen birin yi.

³⁰ Na waxatini Filisitine kuntigine yi sigama yengeni Isirayila kaane xili ma. Ye yo ye, Dawuda yi nən sətəma yengeni dangu Sōli a kuntigin bonne ra. A xinla yi te.

19

Yonatan yi Dawuda xun mayenge

¹ Sōli yi a fala a dii Yonatan nun a kuntigine birin xa a Dawuda xa faxa. Koni Dawuda yi rafan Yonatan ma han!

² A yi a rakolon, a naxa, “N baba Sōli wama i faxa feni. A liga i yeren ma tila xətənni. I luxunden fen, i yi lu na yi.

³ N minima nən nxu nun n baba. Nxu tima nən xeen ma i luxunma denaxan yi. N ni i ya fe falama nən a xa. N na a kui feene kolon, n na a fala i xa.”

⁴ Yonatan yi Dawuda a fanna fala a baba Sōli xa, a naxa, “I tan mangan na, i nama i ya walikēn Dawuda haken tongo, bayo a munma i hake tongo. A yetena a fajin nan ligaxi i xa han!

⁵ Fayida a niin nan fi Filisiti sofaan Goliyati faxa feni. Na ləxəni, Alatala yi nɔ gbeen fi Isirayila birin ma, i yi a to, i sɛwa. Nanfera i haken lige, i sɛntaren wunla ramini tɔɲegeni, i Dawuda faxa fufafu?”

⁶ Sōli yi Yonatan xuiin name, a kəɔ, a naxa, “N bata n kəɔ habadan Alatala yi, Dawuda mi faxama!”

⁷ Yonatan yi Dawuda xili, a na falane yeḅa a xa. A Dawuda xali Sōli fəma, Dawuda mən yi lu a fəma alo a fələn.

⁸ Yengen mən yi fəɔ. Dawuda yi siga Filisitine yengedeni. A e nɔ fanga gbeen na, e e gi a yeɛ ra.

⁹ Awa, yinna ɲaxin yi so Sōli yi keli Alatala ma. A yi a konni, a tanban suxi a yii. Dawuda yi kondən maxani.

¹⁰ Sōli yi kata Dawuda sɔxən feen na a tanban na, alogo a xa a sɔxənɣin lu banxin kanke, koni Dawuda yi a masiga, tanban yi soti banxin kanke. Dawuda yi a gi na kəɛn na.

¹¹ Sōli yi sofanə rasiga Dawuda a banxin nabilinden alogo a xa faxa xətənni. Koni Dawuda a ɲaxanla Mikali yi a rakolon a a fala a xa, a naxa, “Xa i mi i yete rakisi kəɛni ito ra, xətənni i faxama nən.”

¹² A yi a ramini banxin foye soden na. Dawuda yi a gi. A a solon na kii nin.

¹³ Na xanbi ra, Mikali yi suxurena nde tongo a a sa Dawuda a saden ma. A sii kidin sa a xun sade ra, a a sade dugin sa a ma.

¹⁴ Sōli a xerane fa waxatin naxan yi Dawuda suxudeni, Mikali yi a fala e xa, a naxa, “A mi yalan.”

¹⁵ Sōli mən yi e rasiga a firinden. A a fala e xa, a naxa, “E fa a ra n xən a furema birin ma, alogo n xa a faxa.”

¹⁶ Xerane mən yi xetɛ, e fa suxuren to saden ma, siin kidin nan yi saden xunna ra.

¹⁷ Sōli yi a fala Mikali xa, a naxa, “Nanfera i n yanfaxi na kiini, i yi n yaxun lu a siga?” Mikali yi Sōli yabi, a naxa, “A a fala n xa nən, a naxa, ‘Tin n xa siga, hanma n ni i faxa.’ ”

¹⁸ Dawuda yi nɔ a giye, a siga Samuyeli konni Rama yi. Sōli naxan birin liga a ra a na yeḅa a xa. Nayi, e birin yi siga e sa dɔxɔ Nayoti yi.

¹⁹ E yi a dentegɛ Sōli xa a Dawuda Nayoti yi Rama dɔxən.

²⁰ Sōli yi sofanə rasiga a suxudeni. Koni, ne to nabi ganla nde li nabiya fala tiini, Samuyeli yi tixi e yeɛ ra, Alaa Nii Sarijanxin yi godo Sōli a xerane ma, e fan yi nabiya falane ti fəɔ.

²¹ Na yi fala Sōli xa, a sofa gbɛtɛye rasiga. Ne fan yi waliyiyaan fəɔ. A mən yi sofanə xɛ a saxandeni, ne fan yi waliyiyaan fəɔ.

²² Dənɣen na, Sōli yetɛn yi siga Rama yi. A Seku ige ramaraden li, a maxədinna ti, a naxa, “Samuyeli nun Dawuda minen yi?” E a yabi, e naxa, “E Nayoti yi Rama dɔxən.”

²³ Sōli yi siga Nayoti binni Rama yi. Koni, Alaa Nii Sarijanxin yi fa a fan ma, Sōli yi siga nabiya falane tiye han a so Nayoti yi.

²⁴ A yi a dugine ba, a nabiya falane ti Samuyeli yetagi. A ragenla yi lu saxi yanyin nun kəɛna ngaan na. Nanara, yamaan naxa, “Sōli fan bata findi nabiin na ba?”

20

Yonatan nun Dawuda

¹ Dawuda yi keli Nayoti yi Rama dɔxən a sa Yonatan li. A a maxədin, a naxa, “N nanfe ligaxi hanma n haken mundun ligaxi,

hanma n yulubin mundun tongoxi i baba ma? Nanfera a wama n faxa feni?"

² Yonatan yi a yabi, a naxa, "A makuya na ra! I mi faxama! N baba mi fefe ligama a mi naxan falama n xa singen. Nanfera a ito luxunye n ma? Na mi a ra!"

³ Dawuda yi a kolo, a naxa, "I baba a kolon ki faji, a n bata rafa n ma. A a mirima iki, a naxa, 'Yonatan nama ito kolon, a a tərōma nen.' Koni n bata n kolo habadan Alatala yi e nun i tan yi, a luxi ndedi n faxa."

⁴ Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Naxan xoli i ma n na lige i xa."

⁵ Dawuda yi a yabi, a naxa, "Tila, Kike Nenēn naxanaxan na a ra. A yi daxa n xa dōxo mangan fema nxu yi nxu dege nxu bode xon. Koni, a lu n xa siga, n yi n luxun xeen ma han tila buda pinbanna ra."

⁶ Xa i baba a kolon a n mi be, i yi a fala, i naxa, 'Dawuda n mayandixi nen a n xa tin a xa siga a taani Betelemi yi, bayo jeen saraxan nan sa bama a xabilan birin xa na yi.'

⁷ Xa a a fala, a naxa, 'Na lanxi,' nayi i ya walikeen natangaxi. Koni xa a mone, i xa a kolon a a waxi n tōro feen nin.

⁸ I ya hinanna yita i ya walikeen na, bayo i bata layiri xidi n xa Alatala yetagi. Xa n bata findi hake kanna ra, i tan yeteen xa n faxa. Nanfera i n xalima han i baba fema?"

⁹ Yonatan yi a yabi, a naxa, "Na mi lige mum! Xa n yi la a ra a n baba bata a jeniige a xa i faxa, n na a falama nen i xa."

¹⁰ Dawuda yi a fala Yonatan xa, a naxa, "Nde n nakolonma xa i baba yabi naxin so i yii?"

¹¹ Yonatan yi a fala, a naxa, "Fa be. En siga xeen ma." E mini, e siga e bode xon.

¹² Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "N bata Alatala, Isirayilaa Ala findi n seren na, waxatini ito yi, tila buda n nan n baba kui feene kolonma nen. Xa i mon nafa n ma, n tan nan na falama i xa."

¹³ Koni xa n baba wama i tōro feni, Alatala xa tōroya naxin sa n ma xa n mi a fala i xa, n yi i rasiga bōye xunbenli. Alatala xa lu i xon alo a lu n baba xon kii naxan yi.

¹⁴ Koni i tan xa Alatalaa hinanna yita n na n siin birin yi, alogo n nama faxa.

¹⁵ I ya hinanna nama dan n bōsōnna xa habadan, hali Alatala na i yaxune birin jan bōxo xonna fari."

¹⁶ Nayi, Dawuda nun Yonatan yi layirin xidi, a naxa, "Alatala xa Dawuda gbeen jōxo a yaxune ra."

¹⁷ Yonatan mon yi Dawuda rakolo a xanutenyana fe ra bayo a yi a xanuxi alo a yeteen niina.

¹⁸ Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Tila, Kike Nenēn naxanaxan na a ra. E a kolonma nen a i mi be, bayo i dōxodeni gelima nen."

¹⁹ Tila buda pinbanna ra, i sigama nen han i sa i luxun denaxan yi bode lōxoni i yi n legeden Eseli gemen fema.

²⁰ N xalimakuli saxan wolima nen gemen dēxon alo n seen nan matinxinna.

²¹ N banxulanna nde rasigama nen, n yi a fala a xa, n naxa, 'Sa xalimakunle tongo.' Xa n na a fala a xa, n naxa, 'Xalimakunle i bun ma be binni, e tongo!' Nayi, i fa, amasoto bōye xunbenli i xa, fefe mi ligama i ra, n bata n kolo habadan Alatala yi.

²² Koni xa n na a fala banxulanna xa, n naxa, 'A mato, xalimakunle makuya pon,' nayi siga, bayo Alatala bata i rasiga.

²³ I nama pinan na feen xon de en naxan falaxi, Alatala nan seren na i tan nun n tan tagi han habadan!"

²⁴ Nayi, Dawuda yi siga a luxundeni bu-runna ra. Kike Nenēn naxanaxan yi a li, mangan yi dōxo a degedeni

²⁵ alo mangan dari fena, a yi dōxo gbēden ma naxan xun xanbi soxi banxini, Yonatan yetagi. Abineri yi dōxo a dēxon, koni Dawuda dōxoden yi gelixi.

²⁶ Na lōxoni Sōli mi sese fala, bayo a yi a miri, a naxa, "Dawuda mi nōxi fe fata saripantareya fena nde ra. Saripantareyaan nan finde a ra."

²⁷ Koni na xōton bode, kiken xii firinden na, Dawuda dōxoden mon yi gelixi. Sōli yi Yonatan maxodin, a naxa, "Nanfera Dawuda mi faxi a degedeni to nun xoro yi, Yese a diina?"

²⁸ Yonatan yi Sōli yabi, a naxa, "Dawuda n mayandixi nen a xa siga Betelemi yi."

²⁹ A a falaxi nen, a naxa, 'Yandi, a lu n xa siga, bayo n xabilan saraxa baani taani. N tada bata n xili na yi. Xa de fanna nan en tagi, a lu n xa sa n tadane to.' Nanara, a mi faxi mangana a donse dondeni."

³⁰ Nayi, Sōli bōjen yi te Yonatan xili ma. A yi a fala a xa, a naxa, "Dii kalaxi murutexina! N na a kolon a i xōyin nan Yese a dii xemen na! I yagima nen, i nga fan yi yagi naxan i barixi."

³¹ Amasoto fanni Yese a dii xemeni ito a nii ra, i ya fe mi sabate, i mon mi nōe finde mangan na! Awa iki, i xa muxune xe, e xa sa fa a ra n xon, amasoto a faxa daxin na a ra!"

³² Yonatan yi Sōli yabi, a naxa, "A xa faxa nanfera? A nanfe ligaxi?"

³³ Sōli yi a tanban woli a xili ma alogo a xa a faxa. Nayi, Yonatan yi a kolon, fa fala a baba yi wama Dawuda faxa feni.

³⁴ A xoloxi gbeen yi keli tabanla ra, a mi donse don na kiken xii firinden, bayo a yi sunuxi Dawudaa fe ra, a baba naxan nayarabi.

³⁵ Na xōton bode, Yonatan yi siga xeen ma e nun Dawuda lanxi denaxan ma. Banxulanna nde yi biraxi a fōxo ra.

³⁶ A yi a fala a xa, a naxa, "I i gi yeen na i xalimakunle malan n naxanye wolima." Banxulanna yi siga a giye, Yonatan yi xalimakuli keden woli alogo a xa dangu banxulanna ra.

³⁷ Banxulanna to Yonatan ma xalimakunla biraden li, Yonatan yi sɔnxɔ a xanbi ra, a naxa, "Xalimakunla mi makuya i ra ba?"

³⁸ A mɔn yi sɔnxɔ, a naxa, "I mafura! Siga, iki sa! I nama i yiti de!" Banxulanna yi xalimakunla tongo, a fa a kanna fɛma.

³⁹ Banxulanna mi yi sese famuma, Yonatan nun Dawuda nan tun yi na famuma.

⁴⁰ Yonatan yi a yenge so seene so banxulanna yii, a naxa, "Siga, e xali taani."

⁴¹ Banxulanna keli xanbini na, Dawuda yi mini a luxundeni gemen yiifari fɔxɔn ma. A yi a xinbi sin Yonatan yetagi dɔxɔja ma saxon, a yetagin yi lan bɔxɔn ma. E yi e bode sunbu, e wuga, katarabi Dawuda ma.

⁴² Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Siga bɔje xunbenli. A kolon, en bata en ma xoyiyaan nakɔlɔ Alatala xinli, en yi a fala, 'Alatala nan seren na, i tan nun n tan tagi e nun n bɔnsɔnna nun i bɔnsɔnna tagi habadan!' "

21

¹ Dawuda yi keli a siga, Yonatan yi xete taani.

Dawuda yi a gi

² Dawuda yi siga Nob i saraxarali Aximeleki konni. Aximeleki yi fa xuruxurunje gaxuni a ralandeni, a naxa, "Nanfera i keden na a ra? Nanfera muxe mi faxi i matideni?"

³ Dawuda yi saraxarali Aximeleki yabi, a naxa, "Mangan yamarin fixi n ma nen, a naxa, 'Muxu yo nama feni ito kolon e nun n xeraan naxan soxi i yii.' Nanara, n yi a fala n sigati bonne xa, a e xa naralan n na yire gbete yi.

⁴ Awa, nanse i yii be? Buru suulun so n yii hanma i nɔe naxan gbete sɔte."

⁵ Saraxaraliin yi Dawuda yabi, a naxa, "Buru gbete mi n yii, koni buru ralixin be. Anu a mi nɔe donje xa i ya muxune mi e yete suxi waxati danguxini ito yi, e mi e maso naxanle ra."

⁶ Dawuda yi a yabi, a naxa, "Ɔn yati, nxu danxin na a ra naxanle ma alo n darixi a lige kii naxan yi n na siga yengeni. N fɔxɔrabirane yenge so seene rasarijanxin na a ra, hali nxu mi Alaa wanla ra. To daxin sarijan dangu na a pon!"

⁷ Nayi, saraxaraliin yi buru ralixine so Dawuda yii. Amasɔto gbete mi yi na fɔ Buru Rasarijanxin naxan bata yi ferijen Alatala yetagi a batu banxini, a yi masara buru nenan na.

⁸ Na lɔxɔni, Sɔli a yexee kantanne kuntigin naxan yi xili Dowegi Edon kaana, na yi na yi Alatalaa wanla ra.

⁹ Dawuda mɔn yi a fala Aximeleki xa, a naxa, "Tanba mi i yii be hanma silanfanna? Bayo mangana xerayaan yi mafuraxi han, n mi nɔxi waxati sɔte n yi n ma silanfanna tongo hanma yenge so se gbete."

¹⁰ Saraxaraliin yi a yabi, a naxa, "Goliyati a silanfanna be, i Filisiti sofaan naxan faha Ela lanbanni. A saxi saraxarali domain xanbi ra, a mafilinxi dugina nde yi. A tongo xa i wama a xɔn, na kedenna nan nxu yii be." Dawuda yi a yabi, a naxa, "A nɔxɔn mi na. A so n yii."

Dawuda Gati taani

¹¹ Na lɔxɔni, Dawuda yi a gi Sɔli ma. A siga Akisi konni, Gati mangana.

¹² Koni Akisi a walikene yi a fala a xa, e naxa, "Yamanan mangan Dawuda xa mi ito ra ba? Naxanle mi yi sigin sama ito xan xili xunna ba, e yi e bodon? E naxa, 'Sɔli bata muxu wuli keden faha, Dawuda tan wuli fu?' "

¹³ Dawuda yi falan ne sa a bɔneni, a gaxu gbeen ti Akisi yee ra Gati mangana.

¹⁴ A yi a yete findi fatɔɔn na e yetagi. A yi e taani waxatin naxan yi, a yi fatɔyaan nan maligama, a seɓenle ti deene ma, a a de igen namini a de xabene yi.

¹⁵ Akisi yi a fala a walikene xa, a naxa, "E a mato! Xɛmɛni ito xunna mi dɔxi! Nanfera e faxi a ra n fɛma?"

¹⁶ Daxune nan dasaxi n ma ba, e to faxi ito ra n fɛma, a yi n findi a daxuyaana sereyaan na? A mi soma n konni de!"

22

Dawuda yi so Adulan faranna ra

¹ Dawuda yi keli Gati yi, a sa a luxun Adulan faranna ra. A tadane nun a babaa denbayaan to na me, e siga a fɔxɔ ra na yi.

² Muxun naxanye tɔrɔxi, hanma donla naxanye ma, hanma naxanye murutɛxi, ne birin yi e malan a fɛma a findi e yɛratiin na. Na ma, xɛmɛ kɛmɛ naanin nɔxɔndɔn yi lu a fɔxɔ ra.

³ Dawuda yi keli, a siga Misipe taani, Moyaba yi. A yi a fala Moyaba mangan xa, a naxa, "Tin n baba nun nga xa fa dɔxɔ i konni, han n yi a kolon Ala naxan ligama n na."

⁴ Dawuda yi e xali Moyaba mangan konni, e lu na fanni Dawuda yi faran makantanxin na waxatin naxan yi.

⁵ Lɔxɔna nde Nabi Gadi yi a fala Dawuda xa, a naxa, "I nama lu faran makantanxin na. Siga Yuda yamanani." Nayi, Dawuda yi keli, a siga Xɛreti fɔtɔnni.

Sɔli yi Nob i saraxaraline faha

⁶ Sɔli yi Dawuda nun a fɔxɔrabirane fe xibarun me. Sɔli yi dɔxi tamaro wudi binla

bun ma, Gibeya yi geyaan fari. A tanban yi suxi a yii, a kuntigine birin yi tixi a fema.

⁷ Söli yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati, e tan Bunyamin kaane! Yese a dii xemen xene nun manpa bili nakone soe e yii ba? A e birin finde muxu wuli keden kuntigin na hanma muxu keme kuntigin na ba?”

⁸ Awa, nanfera e birin n mayanfama? Muxu yo mi n nakolonma a n ma dii nun Dawuda bata layiri xidi, Yese a diina. E tan sese mi kontoflixi n ma fe ra? E mi n nakolonje fa fala n ma diin bata n ma walikéen nadin n xili ma, a xa n legeden yanfani, alo a ligama kii naxan yi to?”

⁹ Koni, Dowegi Edon kaan naxan yi Söli a kuntigine ye, na yi a fala, a naxa, “N Yese a dii xemen to nen fe Nobi yi, Aximeleki fema, Axituba a dii xemena.

¹⁰ Aximeleki Alatala maxodin a xa nen, a fandane so a yii e nun sofaan Goliyati Filisiti kaana silanfanna.”

¹¹ Mangan yi muxune rasiga saraxaralina Aximeleki tongodeni Axitubaa diina, e nun a fafe xabilan birin. Ne nan yi saraxaraline ra Nobi yi. E birin yi fa mangan fema.

¹² Söli yi a fala, a naxa, “I tuli mati, Axitubaa dii xemena.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra, n kanna.”

¹³ Söli yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera e yanfan soxi n ma, e nun Yese a dii xemena? I donsee so nen a yii e nun silanfanna, i yi Ala maxodin a xa, alogo a xa keli n xili ma, a n legeden yanfani alo a ligama kii naxan yi to.”

¹⁴ Aximeleki yi mangan yabi, a naxa, “Koni, nde i ya walikene ye naxan lan-nayaan nabama alo Dawuda, mangan bitanna, mangan kantan tiine kuntigina, e nun muxu binyena mangana a banxini?”

¹⁵ A singen mi yi na ra n xa Ala maxodin a xa. A makuya na ra! Mangan nama n tan i ya walikéen kansun hanma n baba xabilan muxuna nde, bayo n tan i ya walikéen mi fefe kolon feni ito kui mume!”

¹⁶ Mangan yi a fala, a naxa, “I faxama nen yati, Aximeleki, e nun e fafe xabilan birin.”

¹⁷ Mangan yi a kantan tiine yamari, naxanye yi tixi a fema, a naxa, “E Alatalaa saraxaraline faxesa, bayo ne fan Dawuda nan malima. E a kolon nen a Dawuda bata a gi, koni e mi n nakolon.” Koni Söli a walike yo mi tin a yiin dinje Alatalaa saraxaraline ra, a e faxesa.

¹⁸ Nayi, mangan yi Dowegi Edon kaan yamari, a naxa, “I tan xa sa saraxaralini itoe faxesa.” Dowegi yi a maso, a yi e faxesa. Na laxonni, a yi muxu tonge solomasexe e nun suulun faxesa naxanye lan e xa saraxarali domaan so.

¹⁹ Söli mon yi fu saraxaraline taan ma, Nobi. A yi yihadin sa xemene nun jaxanle

nun diidine nun dii jorene fari e nun jingene nun sofanle nun yexene birin.

²⁰ Abiyatari, Aximeleki a dii xemena, Axituba mamandenna, na yi mini. A a gi siga Dawuda fema.

²¹ A yi a fala Dawuda xa a Söli bata Alatalaa saraxaraline faxesa.

²² Dawuda yi a fala Abiyatari xa, a naxa, “Na laxonni, n to Dowegi Edon kaan to na yi, n yi a kolon a a mi yi taganje Söli rakolonje a i fafe n malixi. Nayi, n tan nan findixi i baba xabilan birin faxan sabun na!”

²³ Lu n fema be, i nama gaxu sese ra, bayo naxan wama i niin xon, na n fan gbeen xon. I rakantanma nen n fema.”

23

Dawuda yi Keyila taan nakisi

¹ Muxune yi a fala Dawuda xa, e naxa, “Filisitine bata Keyila taan yenge, e maale munama lonne ma.”

² Dawuda yi Alatala maxodin, a naxa, “N xa siga Filisitini itoe yengedeni ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, i Filisitine noma nen, i yi Keyila rakisi.”

³ Dawuda foxorabirane yi a fala a xa, e naxa, “A mato, gaxuna nxu yi be Yuda yi. Xa en siga Keyila yi Filisitine ganle yengedeni, a jaxuma ayi nen!”

⁴ Dawuda mon yi Alatala maxodin. Alatala yi a yabi, a naxa, “Keli, i siga Keyila yi, bayo n Filisitine soma nen i yii.”

⁵ Nayi, Dawuda nun a foxorabirane yi siga Keyila yi, e sa Filisitine yenge. E yi e xuruseene tongo, a kala gbeen sa Filisitine fari. Na kiini, Dawuda yi Keyila kaane rakisi.

⁶ Abiyatari Aximeleki a dii xemen fa waxatini Dawuda fema Keyila yi, a fa nen saraxarali domaan na Ala maxodin sena.

Söli yi bira Dawuda foxo ra

⁷ Söli yi rakolon Dawuda fa feen ma Keyila yi, a yi a fala, a naxa, “Ala bata a so n yii, bayo a bata fa so taana nde yi yinna soxi naxan ma, naxan so dene balanxi wuren na.”

⁸ Söli yi ganla birin xili yengeni alogo e xa siga Keyila yi, e Dawuda nun a foxorabirane rabilin.

⁹ Dawuda to a kolon a Söli bata kote jaxini ton a xili ma, a yi yamarin fi saraxarali Abiyatari ma, a a xa fa saraxarali domaan na alogo Ala xa maxodin.

¹⁰ Dawuda yi a fala, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala, n bata a me a Söli a yitonma, a xa fa Keyila taan kaladeni n tan ma fe ra.

¹¹ Keyila muxune n soe Söli yii ba? Söli fama nen taan kaladeni alo n na a mexi kii naxan yi ba? Alatala, Isirayilaa Ala, yandi, n yabi.” Alatala yi a yabi, a naxa, “A fama nen.”

¹² Dawuda mən yi a fala, a naxa, “Keyila muxune nxu nun n fəxrəbirane soma nən Səli yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Ən, e a ligama nən.”

¹³ Nayi, Dawuda nun a fəxrəbirane yi keli Keyila yi, muxu kəmə sennin jəxəndən. E yi siga e xun xən. Səli to a mē a Dawuda bata a gi taani, a mi fa siga.

¹⁴ Dawuda yi sa dəxə Sifi tonbonna geyaan yire makantanxine yi. Yə yo yə, Səli yi a fenma nən tun, koni Ala mi tın a soe a yii.

¹⁵ Dawuda yi a toxi yati a Səli yi sigama yengəni alogo a xa a fəxa, koni a lu Xoresa, Sifi tonbonni.

¹⁶ Nayi, Yonatan Səli a dii xəmən yi siga Dawuda fəma Xoresa yi a a mali a xa fangan soə Ala yi.

¹⁷ A yi a fala, a naxa, “I nama gaxu sese ra, n baba Səli mi nə sətəma i suxu feen ma. I tan nan findima mangan na Isirayila yi, n tan yi findi i bundəxən na. N baba yetəna a kolon.”

¹⁸ E birin yi layirin xidi Alatala yetagi. Dawuda yi lu Xoresa yi, Yonatan yi xətə a konni.

¹⁹ Sifi kaane yi keli, e sa Səli li Gibeya yi, e yi a fala a xa, e naxa, “Imi a kolon a Dawuda luxunxi nxu konni yire makantanxine yi, Xoresa yi, Xakila geyaan fari, Yesimon yii-fari fəxəni?”

²⁰ Nayi, fa nxu konni mangana, amasəto i rafanna nan na ra. Nxu a soe mangan yii.”

²¹ Səli yi a fala, a naxa, “Alatala xa ε baraka, ε to kininkinixi n ma.

²² Iki ε mən xa siga fe yitəndeni, ε a fe xibarune kolon. E yi a kolon a darixi sigə kiraan naxanye xən e nun muxun naxanye a toxi na yi. Bayo n bata a mē fa fala a kəta.

²³ E a luxundene birin nakərsi a darixi sigə dənaxan yi. E mən yi fa xibaru kəndən na n xən. En birin sigə. Xa a yamanani, n na a fənə Yuda xabilane birin yi.”

²⁴ Sifi muxune yi keli e xətə e konni Səli yəe ra. Na waxatini Dawuda nun a fəxrəbirane yi Mayon tonbonni, Araba yamanani, Yesimon yii-fari fəxəni.

²⁵ Səli nun a sofane yi siga Dawuda fendeni. Dawuda to a mē, a yi siga gəmə yireni, a sa dəxə Mayon tonbonni. Səli to na mē, a bira Dawuda fəxə ra Mayon tonbonni.

²⁶ Səli yi sigama geyaan fəxə kedenni, Dawuda nun a fəxrəbirane yi fəxə kedenni. Dawuda yi a gima a xa keli Səli bun ma. Səli nun a sofane yi kataxi Dawuda nun a fəxrəbirane rabilinden alogo e xa e suxu.

²⁷ Koni xəra keden yi fa a fala Səli xa, a naxa, “Fa mafuren! Filisistine bata so bəxəni.”

²⁸ Səli yi xətə Dawuda fəxə ra, a siga Filisistine ralandeni. Nanara, mənna yi xili sa, “Mayitaxun Gəməna.”

24

Dawuda yi tondi Səli fəxə

¹ Dawuda yi keli na yamanani, a sa dəxə marakantan yireni yi En-Gedi yamanani.

² Səli xətə waxatin naxan yi sa keli Filisistine fəxə ra, e yi a fala a xa, e naxa, “Dawuda En-Gedi tonbonni.”

³ Səli yi sofa yəbaxin wuli saxan tongo Isirayila ganla yə, a siga Dawuda nun a fəxrəbirane fendeni, Sii Kəto Gəməne dəxən.

⁴ A yi danguma yəxəe kulana ndee dəxən ma, a yi faranna nde to na yi. Səli yi so taa fanna ma mənni. Koni Dawuda nun a fəxrəbirane yi luxunxi na faranna kui pon!

⁵ Dawudaa muxune yi a fala, e naxa, “Waxati falaxin ni ito ra Alatala xən, a to a fala i xa, a naxa, ‘N ni i yaxun soma nən i yii, i yi i waxən feen liga a ra.’ ” Nayi, Dawuda yi a maso Səli ra dəjin! A yi a domaan lenben xaba a ra.

⁶ Koni a to na liga, a yi nimisa han! Amasəto, a bata yi Səli a doma lenben xaba a ra.

⁷ A yi a fala a fəxrəbirane xa, a naxa, “Alatala xa n natanga na fe sifan ligadeni n kanna ra, Alatalaa muxu sugandixina. N mi n yiin dinqə a ra amasəto Alatala nan a sugandixi mangan na.”

⁸ Nayi, Dawuda yi a fəxrəbirane maxadi alogo e nama Səli suxu. Səli yi mini faranna ra, a kiraan suxu.

⁹ Na xanbi ra, Dawuda yi keli a mini faranna ra. A yi lu sənəxə Səli fəxə ra, a naxa, “Mangana, n kanna!” Səli to a xanbi rato, Dawuda yi a xinbi sin a yetagi, a yetagin yi lan bəxən ma.

¹⁰ Dawuda yi a fala Səli xa, a naxa, “Nan-fera i tuli matima muxune ra naxanye a falama a n wama i tərə feni?”

¹¹ I bata a to i yəene ra a Alatala bata yi i so n yii to faranna ra. Ndee a fala nən a n xa i fəxa, koni n yi dīja i ma, n yi a fala, n naxa, ‘N mi n yini tema n kanna xili ma, amasəto Alatala nan a sugandixi.’

¹² I yəen ti, baba, i ya doma lenben mato n yii. N bata i ya doma lenben xaba, koni n mi i faxaxi. A kolon, i la a ra, n sənna mi a ra, murute mi n yi. N mi hake ligaxi i ra. Koni i tan n niin fəxə ra, alogo i xa n fəxa.

¹³ Alatala xa kitin sa en tagi, Alatala xa n gbəen jəxə i ra, koni n tan mi n yiin dinma i ra.

¹⁴ Sandan naxa, ‘Naxun kelima jaxulane nan ma.’ Nanara, n tan mi fe jaxin ligama i tan na.

¹⁵ Isirayila mangan kelixi nde xili ma? I biraxi nde fəxə ra? Bare faxaxin ba? N tan luxi i tan yəe ra yi nən alo downa.

¹⁶ Alatala xa findi en ma kitin saan na, a kitin bolon i tan nun n tan tagi. A xa n mato,

a yi n xun mayenge, a findi n ma kitisaan na, a n ba i yii."

¹⁷ Dawuda yelin falan tiye waxatin naxan yi, Söli yi maxadinna ti, "I tan nan yati xui ito ra ba, n ma dii Dawuda?" Söli yi a xuini te a wuga.

¹⁸ A yi a fala Dawuda xa, a naxa, "I tinxin dangu n na, amasoto i bata fe fajin liga n xa, n tan bata i toso.

¹⁹ I bata fanna yita n na to, i naxan ligaxi n xa. Bayo Alatala bata yi n so i yii koni i mi n fasa.

²⁰ Xa muxuna nde a yaxun li, a tinje a yi siga baje xunbenli ba? Alatala xa i saren fi i naxan ligaxi n xa to.

²¹ Iki, n na a kolon i mangayaan sotoma nen, Isirayila boxon birin yi lu i yii.

²² Awa, i kolo n xa Alatala yi fa fala n na fasa, i mi n yixetene faxe. I nama n xinla ba n xabilan muxune ye."

²³ Dawuda yi a kolo Söli xa. Söli man yi xete a konni, koni Dawuda nun a foxarabirane yi te marakantan yireni.

25

Nabali yi tondi Dawuda maliye

¹ Samuyeli yi fasa, Isirayila birin yi e malan a wugadeni. E a maluxun a daxoneni Rama yi. Na xanbi ra, Dawuda yi siga Paran tonbonni.

² Nafulu kan gbeena nde yi Mayon taani naxan yi walima Karemele yi. Yexee wuli kedo e nun sii wuli keden yi a yii, a yi ne nan xabene maxabama Karemele yi.

³ Na xemen yi xili Nabali, a xaxanla xili Abigayili. Na xaxanla xaxinla yi fan, a yi tofan, koni a xemen yi ye xodxo, a jaxu. A yi Kalebi bansonna nin.

⁴ Dawuda yi a me tonbonni a Nabali a yexee xaben maxabama.

⁵ A yi banxulan fu rasiga a ma, a fala ne xa, a naxa, "E siga Nabali fema Karemele yi. E a xonton n xa,

⁶ E yi ito fala a xa, e naxa, 'Ala xa herin fi i ma. Ala xa herin fi i ya denbayaan ma. Ala xa herin lu i yii seene birin yi!

⁷ Dawuda bata a me a yexee xabe maxabane i konni. E nun i ya xuruse rabane waxatin naxan birin tixi Karemele yi nxu fema, nxu mi sese jaxi liga e ra, e sese mi loxi ayi.

⁸ I noe i ya walikene maxadinje, e a fale i xa. Nanara, Dawuda i maxandima, a naxa, "I ya fanna yita n ma banxulanne ra, amasoto nxu fahi sali loxon nan ma fe ra." Nayi, n bata i maxandi, nxu tan, i ya walikene ki e nun i ya dii Dawuda, i noe naxan sote."

⁹ Dawuda foxarabirane to so, e yi na falane yeba Nabali xa Dawuda xili xunna. Na xanbi ra, e yi e dunder.

¹⁰ Koni Nabali yi Dawuda a walikene yabi, a naxa, "Nde Dawuda ra? Nde Yese a diin na? Konyi wuyaxi na to naxanye e gima e kanne konna ma.

¹¹ Nanfera n tan n ma burun nun n ma igen nun suben tonge, n naxan nafalaxi n ma yexee xabe maxabane xa, n yi a so muxune yii n yeteen mi naxanye kelide kolon?"

¹² Dawuda foxarabirane yi xete. E to so, e fa Nabali a falane birin dentege.

¹³ Nayi, Dawuda yi a fala a foxarabirane xa, a naxa, "Birin xa a silanfanna singan a tagi xidin na." E birin yi silanfanna xidi e tagi. Dawuda fan yi a gbeen tongo. Xeme keme naanin boxon yi te a foxo ra. Keme firin yi lu goronne fema.

¹⁴ Nabali a walike keden yi fa a fala Abigayili xa, a kanna a xaxanla, a naxa, "Dawuda bata xerane rasiga nxu kanna xontondeni sa keli tonbonni koni a e makonbixi nen ki fajil!

¹⁵ Anu, muxuni itoe fan nen nxu ra ki fajil, e mi fe jaxi yo liga nxu ra. Nxu waxatin naxan birin naba e dexon ma burunna ra, nxo sese mi lo ayi.

¹⁶ Nxu waxatin naxan birin naba e fema xuruse rabadeni, e nxu kantan nen alo sansanna koe nun yanyin na.

¹⁷ Awa iki, i miri ki fajil i lan i xa naxan liga, bayo toxon nan nagidixi en kanna ma e nun a denbayana ngaan ma. Fuyantenna na a ra, falan mi fa noe tiye a xa."

¹⁸ Abigayili yi a mafura, a buru keme firin tongo e nun manpa kundi firin, yexee yitoxin suulun, se kese gilinxin ligaseen ye suulun, bogise xare xonna ligaseen ye keme e nun xode bogi xaren ligaseen ye keme firin. A yi e rate sofanle fari.

¹⁹ A yi a fala a walikene xa, a naxa, "E dangu n ye ra, n xa bira e foxo ra." Koni, a mi sese fala a xemen Nabali xa.

²⁰ A yi doxi a sofalan fari, a godoma geyana nde lanbanni, Dawuda nun a foxarabirane yi fa a mabinni, a yi naralan e ra.

²¹ Dawuda bata yi a fala, a naxa, "N bata xemeni ito yii seene kantan tonbonni fufafu! Sese mi loxi ayi, koni a bata n ma wali fajin saren fi a jaxin na.

²² Nayi, benun tila xotoni xa n Nabali a banxulanndu lu a konni, Ala xa toso gbeen nagidi n mal!"

²³ Abigayili to Dawuda to, a godo a sofalan fari mafuren, a a xinbi sin Dawuda yetagi, a yetagin yi lan boxon ma.

²⁴ A yi lu a san bun ma, a naxa, "Hakeni ito goronna xa lu n tan nan xun ma n kanna, n keden pe! Yandi tin, n xa falan ti i xa! A rame n naxan falama.

²⁵ N kanna, i nama Nabali fuyantenna rame. A luxi alo a xinla, a xili bunna nen 'Koma, seen nan soxi ayi. Koni, n tan i

ya walikena, n mi banxulanne to n kanna naxanye rafa.

²⁶ Iki, n kanna, n bata n kolo habadan Alatala yi e nun i fan niini, Alatala nan i ratangaxi gbalon ma, alogo i nama faxan ti, i yi i yete gbeen joxo. Ala xa i yaxune birin liga alo Nabali e nun muxun naxanye birin waxi i toro feni, n kanna.

²⁷ Tin n ma finmaseene ra n faxi naxanye ra n kanna xa, e xa yitaxun i foxorabirane ra.

²⁸ N bata i mayandi, dija n ma fe kalaxine ma. N na a kolon a Alatala mangayaan fima nen i ya denbayaan ma, bayo n kanna Alatala a yengene soma. Naxun nama taran i tan yi i siin birin yi.

²⁹ Adamadina nde bata keli i sagatandeni, a xa i faxes, koni Alatala, i ya Ala i kantanma nen, a i lu kende muxune ye. Koni a yaxune niin nawolima ayi nen pon, alo a na a woli lantanna ra.

³⁰ Alatala na a fala fajine birin nakamali a naxanye tixi n kanna xa, a i findima nen Isirayila yeteratiin na.

³¹ Na waxatini n kanna nama nimisa, a toro a bojeni, bayo a bata faxan ti fuyanni, a a yete gbeen joxo. Alatala na a fanna yita n kanna ra, a walike jaxanla a fe xa rabira a ma."

³² Dawuda yi a fala Abigayili xa, a naxa, "N barikan birama Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan i rafaxi to n nalandeni.

³³ N bata i fan ma xaxilimayaan matexo, n duba i xa. Bayo i tan nan n natanga faxes tiin ma, n mi n yete gbeen joxo.

³⁴ Koni, n bata n kolo habadan Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan n natangaxi fe jaxin liga feen ma, xa i mi yi fa n nalandeni nun, benun tila xotonni Nabali a banxulanne keden mi yi luyee a nii ra."

³⁵ Abigayili fa naxanye ra Dawuda yi tin ne ra, a a fala a xa, a naxa, "Xete i konni boje xunbenli. A mato, n bata i xuiin name, n yi i ya falan nasuxu."

³⁶ Abigayili Nabali feman li waxatin naxan yi, a yi jaxajaxan nabama a banxini alo mangane a rabama kii naxan yi. Nabali yi sewaxi, a xunna kelixi dalon na han! Nanara, a mi sese fala a xa han xotonni.

³⁷ Koni xotonni, Nabali xunna to dexo, a jaxanla yi a fala a xa naxan danguxi. Nabali bojen yi din a fatin yi faxes a ma.

³⁸ Xii fu joxon to dangu, Alatala yi Nabali bonbo a yi faxes.

³⁹ Dawuda yi a me a Nabali bata faxes, a yi a fala, a naxa, "N barikan birama Alatala xa naxan n xun mayenge xi marayarabini Nabali naxan sa n fari. A bata a walikene natanga jaxun ma, a Nabali a jaxun naxete a yete ma." Dawuda yi xeraan nasiga Abigayili ma, a a xa findi a jaxanla ra.

⁴⁰ Dawudaa walikene to Karemele li, e a fala Abigayili xa, e naxa, "Dawuda nan nxu rafaxi i fendeni alogo i xa findi a jaxanla ra."

⁴¹ Abigayili yi a xinbi sin e yetagi, a yetagin yi lan boxon ma, a naxa, "N tan ni i ra i ya konyi jaxanla, n yitonxi findideni i ya walikene na, n yi i ya walikene sanna maxa."

⁴² Abigayili yi keli mafuren, a te sofanla nde fari, sungutun suulun yi biraxi a foxo ra, e nun Dawudaa xerane yi siga, a findi a jaxanla ra.

⁴³ Dawuda bata yi Axinowami, Yesereli kaan fan tongo e birin yi findi a jaxanle ra.

⁴⁴ Koni, Dawudaa jaxalan singen tan, Mikali, Soli a dii temena, a baba bata yi a fi futun na Paliti ma, Layisi Galin kaana a dii xemena.

26

Dawuda man yi Soli niin natanga

¹ Sifi kaane yi siga Soli fema Gibeya yi, e a fala a xa, e naxa, "Dawuda luxunxi Xakila geyaan fari, Yesimon yetagi."

² Soli yi kiraan suxu siga Sifi tonbonni alogo a xa Dawuda fen e nun Isirayila sofa yebaxi wuli saxan.

³ A yi a gali malandeni ton kiraan dexon Xakila geyaan fari, Yesimon yetagi. Dawuda yi dexi tonbonni. A to a kolon a Soli bata fa a foxo ra,

⁴ a yi tegerenne rasiga alogo e xa Soli a feene rakorosi. Ne yi a kolon a Soli bata so.

⁵ Nayi, Dawuda yi keli, a siga Soli a gali malandeni. A yi a to Soli yi saxi denaxan yi, e nun Abineri, Neri a dii xemena, a gali xunna. Soli yi xima gali malanden tagini, ganla yi a rabilinni.

⁶ Dawuda yi maxodinna ti, a a fala Xiti kaana Aximeleki nun Abisayi, Seruyaa dii xemena, Yowaba tada xa, a naxa, "Nde fe n foxo ra han Soli a gali malandeni?" Abisayi yi a yabi, a naxa, "N tan fe i foxo ra."

⁷ Kdeen na, Dawuda nun Abisayi yi siga gali malandeni. E yi Soli li saxi, a xima, a tanban sotixi boxoni a xun sade ra. Abineri nun sofane yi xima a rabilinni.

⁸ Abisayi yi a fala Dawuda xa, a naxa, "To, Ala bata i yaxun so i yii. A lu n xa a saxon, n na a rakankan boxoni n ma tanban ye keden peen na. N mi sinje firin."

⁹ Koni Dawuda yi a fala Abisayi xa, a naxa, "I nama a faxes. Nde nae Alatalaa muxu sugandixin faxes, a mi yulubi tongo?"

¹⁰ Dawuda yi a fala, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi. Alatala yeteen nan a faxama, a siimayaan yi dan, a faxes na kiini hanma a a faxes yengeni.

¹¹ Koni Alatala xa n natanga a muxu sugandixin faxes feen ma. A tanban gbansanna tongo a xun sade ra e nun min ige sa sena. En siga."

¹² Dawuda yi tanban nun ige sa seen tongo Soli xun sade ra, e siga. Muxu yo mi a to, hanma a fena nde kolon. Muxu yo mi xulun, birin yi xima, bayo Alatala bata yi xixoli gbeen nagodo e ma.

¹³ Dawuda yi dangu bode foxon na, a ti geya xuntagi yire makuyeni, e tagi kuya ki faji.

¹⁴ Dawuda yi ganla nun Abineri xili, Neri a diina, a naxa, "Abineri, i mi n yabe ba?" Abineri yi yabin ti, a naxa, "Nde i tan na, i tan naxan sonxoma mangan xilideni?"

¹⁵ Dawuda yi a fala Abineri xa, a naxa, "Xeme mi i ra ba? I foxon mi na Isirayila yi. Nayi, nanfera i mi mangan kantanma, i kanna? Muxuna nde bata fa mangan faxadeni, i kanna.

¹⁶ I naxan ligaxi ito ra a mi fan. N bata n kolob habadan Alatala yi, i lan i xa faxa, e to mi e kanna kantanxi, Alatalaa muxu sugandixina. A mato iki, mangana a tanban nun a ige sa seen minen yi, naxanye yi a xun sade ra?"

¹⁷ Soli yi Dawuda xuiin kolon, a yi a fala, a naxa, "Dawuda, n ma diina, n ni i tan nan xui mema ba?" Dawuda yi a yabi, a naxa, "N tan nan yati a ra mangana, n kanna.

¹⁸ Nanfera n kanna biraxi a walikɛɛn foxo ra? N nanse ligaxi, fe jaxin mundun n kewanle yi?

¹⁹ Mangana, n kanna, yandi i ya walikɛna a falane rame. Xa Alatala nan i radinma n xili ma, a xa tin saraxan na. Koni xa muxune na a ra, e xa danga Alatala yetagi, bayo e n kedima to, e n masiga Alatalaa foxon na, e naxa, 'Sa ala xɔɲene batu.'

²⁰ Koni n tan, n mi waxi faxa feni yireni naxan makuya Alatala batuden na. Isirayila mangan bata siga yengeni foxo yi kunla dɔronna a fe ra, alo ganban fenje kii naxan yi burunna ra."

²¹ Soli yi a fala, a naxa, "N bata yulubin tongo. N ma dii Dawuda, i mon xa xete. N mi fa fe jaxin ligama i ra, bayo i n niin natanga to. N bata a liga alo xaxilitarena yati! N bata tantan gbeen ti."

²² Dawuda yi yabin ti, a naxa, "Mangana a tanban ni i ra. I ya banxulanna keden xa fa a tongo.

²³ Alatala muxun birin ma tinxinyaan nun tɔgɔndiyaan saren fima. To, Alatala i so nen n yii, koni n mi tin Alatalaa muxu sugandixin faxa feen ma.

²⁴ Bayo to, n bata i niin yate, Alatala xa n niin yate, a n xumba tɔɔn birin ma."

²⁵ Soli yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Ala xa i baraka, n ma dii Dawuda. I fe gbeene ligama nen, i nɔɔn sɔtoma nen yati!" Dawuda yi siga a danna, Soli fan yi xete a konni.

27

Dawuda yi dɔxo Filisistine konni

¹ Dawuda yi a miri, a naxa, "Lɔxona nde Soli n faxama nen. A lan n xa n gi, n siga Filisistine yamanani. Nayi, Soli mi n sagatanye Isirayila foxon birin yi, n mon yi n ba a yii."

² Dawuda yi keli, e nun a foxorabira keme senninna, a siga Akisi konni, Mawoki a dii xemena, Gati mangana.

³ E birin yi dɔxo Gati yi, Akisi fema. Birin nun a denbayaan nan yi a ra. Dawudaa jaxalan firinne fan yi a fema, Axinowami Yesereli kaana, e nun Abigayili, Karemele kaana, Nabali a kaja gilena.

⁴ Soli to a me a Dawuda bata sa a gi Gati yi, a yi ba fenje.

⁵ Dawuda yi a fala Akisi xa, a naxa, "Xa n nafan i ma, yirena nde xa so n yii banxidena nde ra, n dɔxe denaxan yi. Amasɔto nanfera i ya walikɛɛn dɔxe i fema manga taani?"

⁶ Na lɔxon yeteni, Akisi yi Sikilaga so a yii. Nanara, han to Sikilaga findixi Yuda mangane gbeen na.

⁷ Dawuda yi lu Filisistine yamanani je keden kike naanin.

⁸ Dawuda nun a foxorabirane yi yengen nakeli Gesuri kaane xili ma, e nun Girisikaane nun Amalekine. Amasɔto, ne siyane yi dɔxi na foxoni Suru binni siga han Misiran yi xabu waxati xunkuye.

⁹ Dawuda yi fuma na yamanana nde ma nen, jaxanla nun xemena, a mi sese lu a nii ra. A yi yexɛene nun jingene nun sofanle nun jɔgɔmene nun dugine tongoma, a mon yi xete Akisi fema.

¹⁰ Akisi yi a maxodinma, a naxa, "E yengen nakelixa nde xili ma to?" Dawuda yi a yabi, a naxa, "Yuda foxon yiifari foxon xili ma" hanma "Yerameeline foxon yiifari foxon xili ma," hanma "Kenine foxon yiifari foxon xili ma."

¹¹ Xemen nun jaxanla, Dawuda mi yi sese luma a nii ra, naxan nɔe fe Gati yi, bayo a yi a mirixi, a naxa, "E nɔe feene fale nxu xili ma nen, e a fale, 'Dawuda a liga ikiini.' " A yi a ligama na kii nin a waxatin naxan birin ti Filisistine yamanani.

¹² Nanara, Akisi yi laxi Dawuda ra han! Bayo a yi a mirixi nen, a naxa, "Dawuda bata Isirayila kaane raxolo han! Nayi, a findima nen n ma walikɛɛn na habadan!"

28

Soli nun yiimatona

¹ Na waxatini, Filisistine yi e sofane malan a findi gali kedenna ra siga Isirayila yengedeni. Akisi yi a fala Dawuda xa, a naxa, "A kolon ki faji a e nun i foxorabirane luma nen n ma ganla ye."

² Dawuda yi Akisi yabi, a naxa, "Nayi, i yetena a toma nen i ya walike naxan ligama."

Akisi yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Nayi, n na i tongoma nen n yeteen kantan muxun na n siin birin yi."

³ Samuyeli bata yi faxes, Isirayila birin bata yi a saya feene liga, e yi a maluxun a taani Rama yi. Soli bata yi koron bonbone nun yuimatone kedi yamanani.

⁴ Filisistine yi e malan e fa kuru Sunami taani. Soli yi Isirayila birin malan Gilibowa yi.

⁵ Soli Filisistine ganla to waxatin naxan yi, a gaxu, a bonen yi mini.

⁶ Soli yi Alatala maxodin, koni Alatala mi a yabi xiyeni, a mi a yabi saraxaraline masensen ti seene yi,* a mi a yabi nabine xon.

⁷ Soli yi a fala a walikéen xa, a naxa, "E naxanla nde fen n xa naxan falan tima barinne ra, alogo n xa sa a maxodin." A walikene yi a fala a xa, e naxa, "Na nde sa En-Dori."

⁸ Soli yi a maxidi alo muxu gbete, a doma gbete so. E nun a foxarabira firin yi so naxanla konni kóeen na. A yi a fala a xa, a naxa, "N wama nen i xa barinna nde maxodin n xa. N na naxan mataxamaseri i xa, i na ramini."

⁹ Koni naxanla yi a yabi, a naxa, "I a kolon ki fani Soli naxan ligaxi. A bata koron bonbone nun yuimatone nan yamanani. I katama n mayenden feen nan na alogo n fan xa faxes ba?"

¹⁰ Soli yi a kolo Alatala yi, a naxa, "N bata n kolo i xa habadan Alatala yi, fefe mi i sote feni ito yi."

¹¹ Naxanla yi a fala, a naxa, "I waxi n xa nde yita i ra?" A yi a yabi, a naxa, "Samuyeli yita n na."

¹² Naxanla Samuyeli to waxatin naxan, a yi gbelegbele, a yi a fala Soli xa, a naxa, "Nanfera i n yanfaxi? I tan nan Soli ra!"

¹³ Mangan yi a fala a xa, a naxa, "I nama gaxu, koni i nanse toma?" Naxanla yi a fala Soli xa, a naxa, "N barinna nde nan toma mine bonon bun."

¹⁴ A yi a fala a xa, a naxa, "A yetagin di?" A yi a yabi, a naxa, "Xeme fonna nan tema a mafilixi dugini." Soli yi a kolon a Samuyeli nan yi a ra, a xinbi sin, a yetagin yi lan bonon ma.

¹⁵ Samuyeli yi a fala Soli xa, a naxa, "Nanfera i n ma matabuni kalaxi n ma? Nanfera i n xilixi, n te?" Soli yi a yabi, a naxa, "N taroxi han! Filisistine n yengema, Ala bata n nabeyin. A mi fa n yabima nabi yi, a mi n yabima xiye yi. N na i xilixi na nan ma alogo i xa fa a fala, n lan n xa naxan liga."

¹⁶ Samuyeli yi a fala, a naxa, "Nanfera i n maxodinma? Bayo Alatala bata i rabeyin, a findi i yaxun na.

¹⁷ Alatala bata n ma falan nakamali i ma. A bata mangayaan ba i yii, a a so Dawuda yii.

¹⁸ Bayo i mi Alatala xuiin name, i tondi Amalekine raxete, nanara Alatala ito ligaxi i ra to.

¹⁹ Alatala i tan nun Isirayila soma nen Filisistine yii. Tila, i tan nun i ya dii xemene fama nen be n denaxan yi, Alatala yi Isirayila ganla so Filisistine yii."

²⁰ Soli yi bira, a a yibandun bononi, gaxu gbeen yi a suxu Samuyeli a falane fe ra. Fangan yi nan a yi, bayo a mi yi donse yo donma yanyin nun kóeen na.

²¹ Naxanla yi fa Soli fema, a a to fa fala a gaxuxi han! A yi a fala a xa, a naxa, "A mato, i ya walikéen bata i xuiin name. Fayida, n na n niin fi nen i ya falane suxudeni.

²² Iki, i fan xa i tuli mati n na. N xa fa donseen na i xon, i ya a don alogo i fangan soto benun i xa kiraan suxu."

²³ Koni a tondi, a yi a fala, a naxa, "N mi sese donma." A foxarabirane nun naxanla yi kankan a ma, a yi e xuiin name. A keli bononi a dexo saden ma.

²⁴ Naxanla yi jinge dii raturaxin faxes mafuren naxan yi ramaraxi a yii. A murutu fuyin tongo, a a bonbo, a burun gan a rate setareyani.

²⁵ A yi ne so Soli nun a foxarabirane yii, e yi e dege. E yi keli na kóeen na, e siga.

29

Filisistine yi Dawuda raxete

¹ Filisistine yi e ganla birin malan Afeki yi. Isirayila kaane tan yi e malan tigin dexon Yesereli yi.

² Filisistine mangane yi e ganla yeba sofa keme keme nun sofa wuli wuli yeen ma, siga yengedeni. Dawuda nun a foxarabirane yi Manga Akisi matima, ne yi sigan ti xanbin na.

³ Filisistine kuntigine yi a fala, e naxa, "Nde Heburuni itoe ra?" Akisi yi Filisistine mangane yabi, a naxa, "Dawuda na a ra, Soli a kuntigina nde, Isirayila mangana. A n fema xabu to mi a ra. N mi fe yo toxi a ra sa keli a fa lexon ma han to."

⁴ Filisistine kuntigine yi xolo Akisi ma e yi a fala a xa, e naxa, "E xemeni ito raxete, a xa xete taani i tinxi a xa dexo denaxan yi. A nama siga en ma yengeni, bayo a nxe maxete nen en xili ma yengeni. Xemeni ito a kanna dijan sotoma di, xa a mi en ma sofane xunne so a yii?"

* 28:6: 28.6 Yurima nun Tumin masensen ti seene fe sebexi Xorayaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

⁵ En nama jinan a naxanle yi Dawuda ito nan xili sama sigini e bodon waxatin naxan yi, e naxa, "Sali bata muxu wuli keden faxa, Dawuda tan wuli fu." "

⁶ Akisi yi Dawuda xili a a fala a xa, a naxa, "N bata n kolɔ habadan Alatala yi, xeme fapin nan i tan na, a yi rafanɛ n ma xa i lu n ma ganla ye. Bayo n mi fe yo toxi i ra keli i fa lɔxɔn ma han to. Koni i rapaxu mangane ma."

⁷ Nayi, xete i konni bɔɔɛ xunbenli, alogo i nama fefe liga naxan rapaxu mangane ma."

⁸ Dawuda yi a fala Akisi xa, a naxa, "Koni n nanse ligaxi? I feen mundun toxi i ya walikeɛn na keli n fa lɔxɔn ma han to, alogo n nama siga mangana, n kanna yaxune yengedeni?"

⁹ Akisi yi Dawuda yabi, a naxa, "N na a kolon, a i rafan n ma alo Alaa malekana, koni Filisitine kuntigine bata a fala iki, a naxa, 'A nama te nxu fɔxɔ ra yengeni.'"

¹⁰ Keli sinma tila e nun naxanye faxi i fɔxɔ ra. E siga xɔtɔnni kuye nema yiba."

¹¹ Na xɔtɔn bode, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi keli sinma alogo e xa xete Filisitine yamanani. Filisitine tan yi siga Yeserele yi.

30

Dawuda yi Amalekine sagatan

¹ Xi saxande lɔxɔni, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi sa Sikilaga li. A yi a li Amalekine bata yi yengen nakeli Yuda yiifari fɔxɔni e nun Sikilaga xili ma. E bata yi Sikilaga taan kala, e a gan.

² E bata yi naxanle suxu e nun naxanye birin yi taani, muxudin nun muxu gbeena. E mi muxu yo faxa, koni e bata yi e birin xali, e kiraan suxu.

³ Dawuda nun a fɔxɔrabirane to Sikilaga taan li, e yi a ganxin to. E naxanle nun e dii xemene nun e dii temene bata yi suxu.

⁴ Nayi, Dawuda nun a fɔxɔrabirane birin yi lu wuge xui yitexin na han fanga mi lu e ra sɔnɔn e wuga.

⁵ Dawudaa naxalan firinne bata yi xali, Axinowami Yeserele kaana e nun Abigayili Karemela kaana, Nabali a kapa gilena.

⁶ Dawuda yi lu sɔxɔleni, bayo a fɔxɔrabirane yi a magɔlɔn feen falama. Xɔlɔn yi birin niini, birin ma dii naxanle nun e dii xemene e fe ra. Koni Dawuda yi fangan sɔtɔ Alatala yi, a Ala.

⁷ Dawuda yi a fala saraxarali Abiyatari xa, Aximeleki a dii xemena, a naxa, "Fa saraxarali domaan na n xɔn ma. Ala xa maxɔdin." Abiyatari yi fa a ra.

⁸ Dawuda yi Alatala maxɔdin, a naxa, "N bire ganli ito fɔxɔ ra ba? N na a suxe ba?" Alatala yi a yabi, a naxa, "Bira a fɔxɔ ra, i e suxuma nɛn yati, i yi muxu suxine xunba."

⁹ Dawuda nun a fɔxɔrabira kemɛn sennin yi kiraan suxu. E Besori Baan li waxatin naxan yi, nde yi lu xanbin na mɛnni.

¹⁰ Bayo muxu kemɛ firin yi taganxi naxanye mi yi nɔɛ Besori xudeni gide. Dawuda nun muxu kemɛ naaninna yi sagatanna ti.

¹¹ E Misiran kaana nde li xɛɛn ma, e a xali Dawuda fema. E donseen so a yii e nun igena.

¹² E yi xɔde xarena nde so a yii e nun naxundan xaren tɔnsɔn firin. A to yelin ne donɛ, a xaxili sɔtɔ, bayo a bata yi yanyi saxan kɛ saxan ti a mi ige min a mi donse don.

¹³ Dawuda yi a maxɔdin, a naxa, "I kanna nde ra, i kelixi minɛn yi?" A yi a yabi, a naxa, "Misiran kaan nan n na, Amalekina nde a konyina. N kanna bata n furaxin nabɛjin a xii saxanna nan to."

¹⁴ Nxu bata yi fu Keretine bɔxɔn yiifari fɔxɔn ma, e nun Yuda bɔxɔna, e nun Kalebi bɔxɔn yiifari fɔxɔna. Nxu yi Sikilaga taan gan."

¹⁵ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, "I nɔɛ n xale ganla yireni?" A yi a yabi, a naxa, "I na i kolɔ n xa Ala yi a i mi n faxe e nun i mi n sɔɛ n kanna yii, n na e yiren yite i ra nɛn."

¹⁶ Nayi, xemɛn yi Dawuda xali han Amalekine denaxan yi. E yi e li xuyaxi ayi bɔxɔn birin yi, e e dɛgema, e e minma, e naxanxi, na yenge yi se tongoxine fe ra e naxanye tongo Filisitine nun Yuda yamanani.

¹⁷ Dawuda yi e yenge keli subaxan ma han na xɔtɔn bode jɛnbanna, e sese mi a yimini, fɔ banxulan kemɛ naaninna naxanye nɔ e giye jɔgɔmɛne fari.

¹⁸ Amalekine naxanye birin suxu Dawuda yi ne xɔrɔya, katarabi a naxalan firinne ma.

¹⁹ Muxu yo mi yi luxi, a xurin nun a xungbena, dii xemɛn nun dii temena, e nun yii seene, e naxanye birin tongo, na sese mi lu. Dawuda yi fa e birin na.

²⁰ A mɔn yi Amalekine yexɛene nun e jingene tongo. Naxanye yi na xuruseene xalima ne yi a falama, e naxa, "Dawuda yii se suxine ni i ra."

²¹ Dawuda yi fa mɛnni xemɛ kemɛ firinne yi denaxan yi naxanye yi taganxi, e lu xanbin na Besori Baan de. E siga Dawuda nun yamaan nalandeni naxanye yi a fɔxɔ ra. Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi maso e ra, a yi e xɔtɔn.

²² Naxuden nun fuyantenna naxanye yi yamaan ye Dawuda fɔxɔ ra, ne yi falan tongo, e naxa, "Bayo e mi faxi en fɔxɔ ra, yenge yi seen naxanye xunbaxi sese mi yitaxunma e ra. Koni birin ma naxanla nun a diine yi so a yii, e e xali, e siga."

²³ Koni Dawuda yi a fala, a naxa, "Ngaxakedenne e nama a liga na kiini Alatala kiseene ra, a naxan fi en ma. Bayo a bata en

kantan, a ganla so nxu yii naxan fa en xili ma.

²⁴ Nayi, nde ε xuiin namεma feni ito yi? Naxan godoxi yengeni e nun naxan dɔxi goronne dɔxɔn, e birin gbeen yelanma nɛn.”

²⁵ Na lɔxɔni Dawuda yi na findi sariyan na Isirayila xa. Na sariyan mɔn na han to.

²⁶ A to Sikilaga li, Dawuda yi yenge yi seen fɔxɔ kedenna rasiga Yuda fonne ma, a xoyine. A falani ito ti e xa, a naxa, “E gbeen ni i ra, seen naxanye tongoxi Alatala yaxune yii.”

²⁷ A a rasiga fonni itoe birin ma: naxanye Beteli nun Ramoti-Negewi nun Yatiri yi,

²⁸ naxanye Aroyeri nun Sifimoti nun Esitemowa yi,

²⁹ naxanye Rakali yi e nun Yerameeli taa kaane

nun Keni taa kaane,

³⁰ naxanye Xoroma nun Bori-Asan nun Ataki yi,

³¹ naxanye Xebiron yi, e nun Dawuda nun a fɔxɔrabirane bata yi siga denaxan birin yi.

31

Sɔli faxana

Taruxune Singen 10.1-12

¹ Filisitine yi Isirayila yenge. Isirayila kaane yi e gi, a gbegbe yi faxa Gilibowa geyaan fari.

² Filisitine yi xape ayi Sɔli nun a diine xili ma. E yi Sɔli a dii xemeɛne faxa, Yonatan nun Abinadabo nun Maliki-Suwa.

³ Yengen yi wolon Sɔli rabilinni, xali wonle yi a li, a yi gaxu e yeε ra han!

⁴ Sɔli yi a fala yenge so se maxanla xa, a naxa, “Iya silanfanna tongo i n faxa, bayo n mi waxi Ala kolontareni itoe xa n masɔxɔn, e yi n tɔɔ.” Koni a yenge so se maxanla yi tondi, bayo a yi gaxuxi han! Nayi, Sɔli yi a silanfanna tongo a sɔnsɔn a dɛ.

⁵ Sɔli a yenge so se maxanla to a to faxaxi, a fan yi sɔnsɔn a silanfanna dɛ e birin yi faxa.

⁶ Sɔli nun a dii xeme saxanne nun a yenge so se maxanla nun a fɔxɔrabirane birin yi faxa e bode xɔn lɔxɔ kedenni na kii nin.

⁷ Isirayila kaan naxanye yi lanbanna fɔxɔ kedenni, e nun Yurudɛn baan fɔxɔ boden na, ne yi a to a Isirayila ganla yi a gima. E mɔn yi a to a Sɔli nun a diine bata yi faxa. E yi e taane rabejin, e e gi. Filisitine yi fa dɔxɔ na.

⁸ Na xɔtɔn bode, Filisitine yi fa binbine yii seene tongodeni, e yi Sɔli nun a diine binbine to biraxi Gilibowa geyaan fari.

⁹ E Sɔli xunna bolon a dɛ, e a yenge so seene tongo. E yi na fe xibarun nasiga Filisiti yamanan birin yi e nun e suxure banxine yi e nun e yamaan tagi.

¹⁰ E yi Sɔli a yenge so seene sa Asitarate suxure banxin kui, e a binbin singan Beti-San taan yinna xɔn.

¹¹ Yabɛsi Galadi kaane to a mɛ Filisitine naxan ligaxi Sɔli ra,

¹² e banxulan senbɛmane yi keli, e sigan ti kɔɛɛn birin na siga han Beti-San. E Sɔli nun a diine binbine tongo Beti-San yinna kanke. E yi xɛtɛ Yabɛsi yi, e yi e gan mɛnni.

¹³ E yi e xɔnne tongo, e e maluxun tamaro wudi binla bun ma Yabɛsi yi. E yi sunna suxu xii solofere.

Samuyeli Firindena Manga Dawudaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito, Samuyeli Firinden Dawudaa mangayaan nan ma fe falama, naxan findixi Isirayila bəxən manga firinden na, naxan yi gbo e mangane birin xa. A feene rabaxi nən jee wuli keden benun Marigi Yesu xa bari. A fəloma Dawudaa wugan nan ma, a to Səli nun a dii xemen Yonatan fəxa feen me, a mən a yitama nən Dawuda findi mangan na kii naxan yi keli Yuda bənsən. Səli a dii xemen yi mangayaan liga kəmen fəxən bənsəne xunna waxati dando yi. A to fəxa, na bənsəne yi bira Dawuda fəxo ra, e yi a sugandi mangan na. Nayi, Dawuda yi dəxo Isirayila bənsən fu nun firinne xunna. Samuyeli Firinden sora dənxe, ne fe dənxe nan falama lan Dawudaa mangayaan ma.

Kitabun yireni ito yi, Manga Dawuda yitaxi en na nən luxun mi naxan yi. A a gboon nun a senben nan yitama en na, koni a kala xəne fan mi luxunxi en ma, e nun gballo feen naxanye a denbayaan soto. Dawudaa taruxuna a yitama en na nən muxun senben soto ma kii naxan yi, a na a ti a kala xəne ra, a yi yulubi xafarin xandi Ala ma.

Dənxe na, a gbəghəbna, Dawuda findi misali fajin nan na Isirayila yamaan xa waxati xədxəne yi, Ala naxan nafaxi a yamaan ma. Nayi, Ala yi de xuiin tongo Dawuda xa, fa fala “I ya mangayaan nun i ya denbayaan luma nən n yetai habadan, bayo i ya mangayaan senben luma nən habadan.” (Samuyeli Firindena 7.16) Ala Yesu nan nafa na falan nakamalideni, Yesu yi yate Dawudaa dii xemen na layiri nenen kui (Na feen sebexi Matiyu 20.29-34 kui e nun 21.9).

Dawuda yi Səli fəxa feen me

¹ Səli fəxa xanbini, Dawuda Amalekine naxina, Dawuda yi fa lu Sikilaga taani xi firin.

² Xi saxande bəxəni, banxulanndə nən fa, sa keli Səli a gali malandeni. A dugine yibəxi, burunburunna a xunni sununa fe ra. A to Dawuda fəman li, a yi a xinbi sin bəxən ma.

³ Dawuda yi a maxədin, a naxa, “I kelixi minən?” A yi a yabi, a naxa, “N nan n gixi Isirayila ganla nan ma.”

⁴ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, “A yəba n xa naxan danguxi.” Xemen yi a yabi, a naxa, “Isirayila sofa ganla bata a gi yengeni, sofa wuyaxi bata fəxa. Hali, Səli nun a diin Yonatan bata fəxa.”

⁵ Banxulanndə naxan fəxi xərayaan na, Dawuda mən yi na maxədin, a naxa, “I a kolonxi di, a Səli nun a dii xemen Yonatan bata fəxa?”

⁶ Banxulanndə yi a yabi, a naxa, “N yi Gilibowa geyaan nan fari, n yi Səli to, a tanban tixi a bun, a yi gbətenxi yaxune wontorone nun soo ragine xən.

⁷ A to a firifiri, a yi n to, a yi n xili. N yi a yabi, n naxa, ‘N tan ni i ra.’

⁸ A yi n maxədin a nde n tan na. N yi a fala a xa a Amalekin nan n tan na.

⁹ Nayi, a yi n yamari a n xa fa a fəxa, bayo a yi səxəlexi, hali a mən to yi jee.

¹⁰ Nayi, n yi n maso a ra, n yi a fəxa, bayo n yi a kolon a a mi yi kisima a biradeni. Na xanbi ra, mangana, n yi a mangaya taxam-asenna ba a xun na. N yi a yiirasoon ba a yiin na. N bata fa e ra i xən.”

¹¹ Dawuda yi a dugine yibo a ma. Naxanye birin yi a fəma, ne fan yi na liga.

¹² E yi saya feene liga, e wuga, e sun han jinbanna Səli nun a diin Yonatan ma fe ra e nun Alatala sofane nun Isirayila kaan naxanye faxaxi yengeni.

¹³ Na xanbi ra, Dawuda yi a fala banxulanndə xa naxan fəxi xəraan na, a naxa, “Nde i tan na?” A yi a yabi, a naxa, “Amalekin naxan dəxi yamanani ito yi, na nan ma diin n tan na.”

¹⁴ Dawuda yi a fala, a naxa, “I mi gaxu mangan fəxe Alatala bata yi naxan sugandi?”

¹⁵ Dawuda yi a sofa keden xili, a yi a fala, a naxa, “Siga, i yi sa a fəxa.” Sofaan yi Amaleki kaan garin, a yi a fəxa.

¹⁶ Dawuda yi a fala Amaleki kaan ma, a naxa, “I tan nan i fəxa feen nagidixi, i yi i yete yalagi, i naxa, ‘N tan nan Alatalaa manga sugandixin faxaxi.’”

Dawuda yi e wuga

¹⁷ Dawuda yi saya sigini ito sa Səli nun a diin Yonatan xa.

¹⁸ A yi yamarin fi a Yuda kaane xa e maxaran na sigin ma naxan xili “Xalimakuli Sigina.” A sebexi kədin kui naxan yi xili Tinxin Muxuna kədina.

¹⁹ Isirayila sofa kəndene bata fəxa a geyane fari.

A mato sofane faxaxi kii naxan yi!

²⁰ A nama fala Gati taani, na xibarun nama fala Asikalən kirane xən, alogo Filisitene sungutunne nama sewa, alogo Ala kolontarene sungutunne nama jaxan.

²¹ Xiila nun tulən nama fa fa Gilibowa geyane fari, xee sabatila nama fa lu e ma, bayo sofane ye masansan wure lefane e rayagi mənna nin, Səli ye masansan wure lefana,

turen yi ba soe a ma.

²² Yonatan ma xalimakunla mi yi xetema yaxu faxa daxin yetagi, yaxun senben yetagi.

Soli a silanfanna yi a wanla rakamalima.*

²³ Soli nun Yonatan yi rafan yamaan ma ki faji

e siimayaan birin yi, hali e sayani, e mi fate.

E yi xulun singbinna xa, e senben yi gbo yatan xa.

²⁴ Isirayila naxanle, e Soli wuga.

A yi e maxidima nen dugi fajini, a xemaan sa e dugine ra.

²⁵ A mato, sofa senbemanen bata faxa yengenil

Yonatan bata faxa geyane fari!

²⁶ N bajeen sunuxi i ya fe ra, Yonatan, n tada, n xoyi kendena.

I ya xanuntenyaan yi rafan n ma, dangu naxanle gbeen na.

²⁷ A mato, sofa senbemanen bata faxa! Sofa fangamane bata raxori!

2

Dawuda yi findi Yuda mangan na

¹ Na feene dangu xanbini, Dawuda yi Alatala maxodin, a naxa, "N lan n xa siga Yuda taana nde yi ba?" Alatala yi a yabi, a naxa, "On." Dawuda yi a maxodin, a naxa, "N sigan minen?" Alatala yi a yabi, a naxa, "Xebiron yi."

² Dawuda yi siga e nun a naxalan firinne, Axinowami, Yesereli kaana e nun Abigayili, Nabali Karemele kaana kaja gilena.

³ A yi a foxarabirane fan nun e denbayane xali, e sa dexo Xebiron nabilinni.

⁴ Nayi, Yuda bansonna muxune yi fa Xebiron yi alogo e xa Dawuda findi Yuda mangan na.

E to a fala Dawuda xa a Yabesi-Galadi kaane bata yi Soli maluxun,

⁵ a yi xerane rasiga a faladeni e xa, a naxa, "Alatala xa e baraka e to Soli maluxunxi e kanna, e hinanna mayita a mabinni.

⁶ Ala xa Alatala fan e suxu hinanna nun lannayani. N tan fan fanma e ra nen, bayo e na nan ligaxi.

⁷ Iki, e sobe so, e wakil. E kanna Soli bata faxa, Yuda kaane n tan nan sugandixi mangan na e xun na."

Yiseboseti yi findi Isirayila mangan na

⁸ Abineri, Neri a dii xemena, Soli a sofa kuntigin bata yi Yiseboseti suxu. Yiseboseti, Soli a dii xemen nan yi a ra. Abineri yi a xali Maxanayin taani.

⁹ A yi a dexo mangan na Galadi xun na e nun Asuri nun Yesereli nun Eframmi nun Bunyamin nun Isirayila birin xun na.

¹⁰ Yiseboseti, Soli a dii xemen finde Isirayila mangan na, a bata yi jee tonge solomasexe soto. A jee firin nan ti mangayani. Koni Yuda bansonna bata yi bira Dawudaa mangayaan foxo ra.

¹¹ Dawuda jee solofere e nun kike sennin nan ti mangayani Xebiron yi Yuda bansonna xun na.

Yengen Yuda nun Isirayila tagi

¹² Neri a dii xemena Abineri nun Soli a dii xemen Yiseboseti a walikene yi keli Maxanayin taani, e siga Gabayon taani.

¹³ Seruyaa dii xemen Yowaba nun Dawudaa walikene fan yi kiraan suxu. E yi naralan Gabayon ige daxoneni. Ndee yi lu ige daxonen foxo kedenni, ndee fan yi lu foxo kedenni.

¹⁴ Abineri yi a fala Yowaba xa, a naxa, "Banxulanna ndee xa keli, e yengen so en yetagi." Yowaba yi a yabi, a naxa, "E xa keli."

¹⁵ Sofane yi keli, e yi tenge muxu fu nun firin yi Bunyamin bansonni, Soli a dii xemen Yiseboseti xa, muxu fu nun firin yi Dawudaa walikene ye. E e maso e bode ra.

¹⁶ Birin yi a yenge so boden suxu a xunna ma, a yi a saxon a jensenni silanfanna ra, e birin yi bira e bode xon. E na yiren xili sa, "Fanye Xena" Gabayon yamanani.

¹⁷ Na loxoni, yenge gbeen yi keli. Dawudaa walikene yi Abineri nun Isirayila kaane na na yengeni.

¹⁸ Seruyaa dii saxanne Yowaba nun Abisayi nun Asaheli nan yi menni. Asaheli yi xulun alo bolena,

¹⁹ a yi Abineri sagatanma, a mi yi xetema a foxo ra, a mi siga a yiifanna ma hanma a komenna ma.

²⁰ Abineri yi a xanbi rato, a yi a fala, a naxa, "I tan Asaheli nan a ra ba?" A yi a yabi, a naxa, "N tan na a ra."

²¹ Abineri yi a fala a xa, a naxa, "Siga yiifanna ma hanma komenna ma, i sa banxulanna nde yenge, i yi a yenge yi se tongoxine ba a yii." Koni Asaheli mi yi waxi xete feni Abineri foxo ra.

²² Abineri mon yi a fala Asaheli xa, a naxa, "Xete n foxo ra. Nanfe a lige n xa i banbo, n yi i faza? Na xanbi ra, n mi fa noe i tada Yowaba yetagi toe."

²³ Koni Asaheli mi tin kiraan masare. Nayi, Abineri yi a saxon a kuini tanban xunna boden na, tanban yi sa mini Asaheli fari. A bira, a faza. Naxanye birin yi fama Asaheli faxaxin biradeni, ne yi ti menni.

²⁴ Yowaba nun Abisayi yi bira Abineri foxo ra. Sogen bira waxatin naxan yi, e yi fa Ama geyaan fari, Giyahi yetagi, Gabayon tonbonna kiraan xon.

* 1:22: 1.22Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

²⁵ Bunyamin sofane yi e malan Abineri xanbi ra, e findi ganla ra e ti geyaan xun tagi.

²⁶ Abineri yi Yowaba xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Silanfanna luyε faxan tiyε tun ba? I mi a kolon a na rajanna jaxuma ayi nen? I luma han waxatin mundun, i mi a fala yamaan xa a e xa xεte en ngaxakedenne fɔxo ra?”

²⁷ Yowaba yi yabin ti, a naxa, “N bata n kolo habadan Ala yi, xa i mi yi falan ti nun, n ma muxune mi yi xεtεma ε fɔxo ra han tila xɔtɔnni.”

²⁸ Yowaba yi xɔtaan fe. A sofane yi xεte Isirayila kaane fɔxo ra, e yi yengen dan.

²⁹ Abineri nun a sofane yi sigan ti kɛna ngaan na Araba yamanani. E Yurudɛn baani gidi, e Bitiron birin yigidi e sa Max-anayin taan li.

³⁰ Yowaba xεtεxina Abineri fɔxo ra, a yi yamaan birin malan, Dawudaa walikεen muxu fu nun solomanaanin yi dasaxi e nun Asaheli.

³¹ Koni Dawudaa muxune bata yi muxu kεmε saxan e nun tonge sennin faxa Bunyamin bɔnsɔnna muxune nun Abineri a muxune ra.

³² E fa Asaheli ra, e yi a maluxun a fafe gaburun na Betelemi yi. Na xanbi ra, Yowaba nun a muxune yi sigan ti kɛna ngaan na, e sa so Xebiron yi xɔtɔn deni.

3

Dawuda diin naxanye bari

Taruxune Singen 3.1-4

¹ Yengen bu nen Sɔli a denbayaan nun Dawudaa denbayaan tagi han! Dawuda senben yi gboma ayi nen tun, Sɔli a denbayaan tan senben yi lu janyε.

² Dawuda yi dii xεmεne sɔto Xebiron taani. A dii singen yi xili nen Aminon, naxan nga yi Yeserele kaana Axinowami ra.

³ A diin firindena, Kileyabi, naxan nga yi Abigayili ra, Karemele kaan Nabali a kaja gilena. A diin saxandena, Abisalomi, naxan nga findi Gesuri taan Manga Talamayi a dii tɛmεn Maka ra.

⁴ A diin naanindena, Adoniya, naxan nga findi Xagiti ra, a diin suulundena, Sɛfati, naxan nga yi Abitali ra.

⁵ A dii sennindena, Yitireyami, Dawudaa jaxanla Egela dii xεmεna. Diini itoe nan sɔto Dawuda xa Xebiron yi.

Abineri yi a mε Yiseboseti ra

⁶ Yengen waxatini Sɔli a denbayaan nun Dawudaa denbayaan tagi, Abineri senben yi gbo ayi Sɔli a muxune xun na.

⁷ Konyi jaxanla* nde yi Sɔli yii naxan yi xili Risipa, Ayaa dii tɛmεna. Yiseboseti yi a

fala Abineri xa, a naxa, “Nanfera ε nun n baba konyi jaxanla sigaxi ε sa kafu?”

⁸ Yiseboseti a falan yi Abineri xɔlo kati, a yi a yabi, a naxa, “I n mirixi Yuda bɔnsɔnna baren nan na ba? To, n walima tinxinna nin i baba Sɔli a denbayaan xa, e nun a ngaxakedenne nun a xɔyine, n mi i so Dawuda yii. I fa n mafalama jaxanli ito nan ma fe ra to?”

⁹ Alatala xa tɔro jaxin sa n fari xa n mi a liga Dawuda xa alo Alatala layirin tongoxi a xa kii naxan yi,

¹⁰ a to a fala, a a mangayaan bama nen Sɔli a denbayaan yii, a yi Dawuda dɔxo mangan na Isirayila xun na e nun Yuda, keli Dan ma han sa dɔxo Beriseba ra.”

¹¹ Bayo Yiseboseti yi gaxuxi Abineri yεε ra, a mi nɔ a fala keden peen yabe.

¹² Abineri yi xεrane rasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, “Nde gbee yamanan na? En layirin xidi en tagi, n na i maliyε nen Isirayila birin yi lu i fɔxo ra.”

¹³ Dawuda yi a yabi, a naxa, “N tinxi, n layirin xidi en tagi, koni n fe keden nan maxɔdinxi i ma, i mi fa n yetagin toma, fɔ i na fa Mikali ra, Sɔli a dii tɛmεna, i nema fe n fεma.”

¹⁴ Dawuda yi xεrane rasiga a faladeni Sɔli a dii xεmεn Yiseboseti xa, a naxa, “N ma jaxanla Mikali so n yii, n Filisiti xεmε kεmε banxulan naxan futu se ra.”

¹⁵ Nayi, Yiseboseti yi sa Mikali ba a xεmεn Palitiyeli yii, Layisi a dii xεmεna.

¹⁶ A xεmεn wugamatɔn yi bira a fɔxo ra han Baxurin taani. Nayi, Abineri yi a fala a xa, a naxa, “Xεte i konni.” A yi xεte.

¹⁷ Abineri nun Isirayila fonne yi falan ti, a yi a fala e xa, a naxa, “E waxi nen Dawuda xɔn mangayani xabu to mi a ra,

¹⁸ awa, a liga waxatin ni i ra, amasɔto Alatala bata falan ti Dawudaa fe yi, a naxa, ‘N nan n ma yamaan xɔrɔyama, Isirayila, n ma walikεen Dawuda nan xɔn Filisitine yii e nun yaxun bonne.’”

¹⁹ Abineri mɔn yi falan ti Bunyamin kaane fan xa. Na xanbi ra, a sa rali Dawuda ma Xebiron yi, naxan birin nafan Isirayila kaane ma e nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune ma.

²⁰ A yi fa Dawuda fεma Xebiron yi, muxu mɔxɔjε biraxi a fɔxo ra, Dawuda yi donse donna jaxajaxani tɔn Abineri xa e nun muxun naxanye yi a fɔxo ra.

²¹ Abineri yi a fala Dawuda xa, a naxa, “N kelima nen, n siga, n sa Isirayila birin malan n kanna senben bun ma, mangana. E layirin fenma nen ε nun ne tagi, i mangayaan liga yiren birin yi alo i waxi a xɔn kii naxan yi.” Dawuda yi tɔn Abineri yi siga bɔjε xunbenli.

Yowaba yi Abineri faxa

* 3:7: 3.7Konyi jaxanle sariyan sebexi Xɔrɔyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan sɔto a jaxanla ra.

²² Na dangu xanbini, Yowaba nun Dawudaa muxune yi fa sa keli yengeni, e yi fa yenge yi se tongoxi wuyaxi ra e yii. Abineri mi yi fa Dawuda fema Xebiron yi, bayo Dawuda tin nen a yi siga boɲe xunbenli.

²³ Yowaba fa waxatin naxan yi e nun ganla naxan yi a fɔxɔ ra, e yi a fala a xa a Neri a dii xemena Abineri bata yi fa mangan fema, a yi a lu a siga boɲe xunbenli.

²⁴ Yowaba yi siga mangan konni, a yi a fala mangan xa, a naxa, "I nanse ligaxi? Abineri yi fa i konni, i yi a lu a siga boɲe xunbenli?"

²⁵ Anu, i a kolon a Neri a dii xemena Abineri faxi i yanfadendi alogo a xa i siga kiin nun i xete kiin kolon e nun i naxan ligama."

²⁶ Yowaba keli xanbini Dawuda konni, a yi xerane rasiga Abineri ɲeɲe xɔn, ne yi sa a li fɔ Sira ige dɔxɔdeni, e sa fa a ra. Dawuda mi yi a kolon.

²⁷ Abineri xete waxatin naxan yi Xebiron yi, Yowaba yi a xili taan so deen dɔxɔn, alo a wundo falan nan tima a xa. A yi a sɔxɔn mɛnni a kuini, alogo a xa a xunyena Asaheli gbee faxan ɲɔxɔ.

²⁸ Dawuda to a mɛ naxan danguxi, a yi a fala, a naxa, "Alatala a kolon n tan nun n ma mangayaan mi findixi Neri a dii xemena Abineri faxa feen sabun na mume!"

²⁹ Na goronna xa dɔxɔ Yowaba nun a denbayaan xun ma. Muxuna nde xa lu Yowabaa denbayani kɔɔsilaan luyɛ naxan ma hanma dogonfonna, hanma naxan sigan tiye dunganna ra, hanma e faxa silanfanna ra, hanma donse mi naxan yii."

³⁰ Yowaba nun a tada Abisayi Abineri faxa na kii nin, amasɔɔ a bata yi e xunyena Asaheli faxa Gabayon yi yengeni.

³¹ Dawuda yi a fala Yowaba xa e nun yamaan naxan yi biraxi a fɔxɔ ra, a naxa, "Ɛ ɛ dugine yibo, ɛ kasa bɛnbɛli dugine ragodo ɛ ma sununi, ɛ Abineri saya feen liga." Manga Dawuda yetɛɛn yi bira binbin fɔxɔ ra.

³² E yi Abineri maluxun Xebiron yi. Mangan yi a xuini te, a wuga, yamaan birin yi wuga.

³³ Mangan yi saya sigin sa Abineri xa, a naxa,

"Abineri yi lan ba a faxa alo xaxilitarena?"

³⁴ I yiine mi yi xidixi, i sanne mi yi xidixi.

Anu, i bata faxa alo muxu faxane na muxun naterɛna."

Yamaan birin mɔn yi Abineri wuga.

³⁵ Na xanbi ra, e yi e maso Dawuda ra alogo e xa donseen so a yii, sɔgen mɔn yi na, koni Dawuda yi a kolo, a naxa, "Ala xa tɔɔya ɲaxin sa n fari xa n donseen don benun sɔgen bira waxatini."

³⁶ Yamaan birin yi na kolon, na yi rafan birin ma.

³⁷ Nayi, Yuda yamaan birin nun Isirayila kaane yi a kolon a mangan xa mi yamarin fixi alogo Neri a dii xemena Abineri xa faxa.

³⁸ Dawuda mɔn yi a fala a walikene xa, a naxa, "Ɛ a kolon ba fa fala a Isirayila kuntigi gbeena nde bata faxa to?"

³⁹ Hali mangan to n na, n senben ɲanxin na a ra iki. Muxune itoe, Seruyaa dii xemene dangu n tan na. Alatala yetɛɛn xa e tɔɔɔ e to faxani ito tixi."

4

Yiseboseti faxa fena

¹ Soli a dii xemen Yiseboseti to a mɛ a Abineri bata yi faxa Xebiron yi, a yii xudin yi tuye ayi, gaxun yi Isirayila kaane birin suxu.

² Gali kuntigi firin yi Soli a dii xemen yii, Banaha nun Rekabu. Rimɔn Beroti kaan nan ma dii xeme yi e ra, Bunyamin bɔnsɔnni.

³ Amasɔɔ Beroti kaane yi yatɛxi nen alo Bunyamin bɔnsɔnna, Beroti kaane bata yi fa, e dɔxɔ Gitayin taani, e dɔxi denaxan yi han to.

⁴ Soli a dii xemen Yonatan ma dii xemena nde yi na naxan yi lebutɛnxi. A ɲɛ suulun nan yi a ra Soli nun Yonatan faxa feen xibaru yi fama waxatin naxan yi, sa keli Yesereli taani. Na nan a liga, dii ngana nde yi a tongo mafuren, a yi bira, a yi findi sanmadɔntɔn na, a tan diin yi xili nen Mefiboseti.

⁵ Beroti kaan Rimɔn ma dii xemene, Rekabu nun Banaha yi siga Yiseboseti konni soge xɔleni, e yi a li xiye yanyin na.

⁶ E so han banxin tagini alo e yi murutun nan tongoma, e yi Yiseboseti sɔxɔn a kuini. Na xanbi ra, Rekabu nun a xunyen Banaha yi e gi.

⁷ E soɛ banxini, mangana a matabun saden ma, e yi a sɔxɔn, e a faxa. E a xunna xaba a de, e yi a xunna suxu e yii, e siga yire xunkuyeni Araba kiraan xɔn ma.

⁸ E yi Yiseboseti xunna xali Manga Dawuda fema Xebiron yi, e yi a fala a xa, e naxa, "Yiseboseti xunna nan ito ra, Soli a dii xemena, i yaxuna, naxan yi wama i faxa feni. To, Alatala bata i gbeen ɲɔxɔ Soli nun a xanbin na."

⁹ Dawuda yi a fala Beroti kaan Rimɔn ma dii xemene xa, Rekabu nun a xunyen Banaha, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi, a tan naxan n ba tɔɔn birin yi.

¹⁰ Naxan a fala n xa, a naxa, "Soli bata faxa, naxan yi laxi a ra a bata xibaru fajin nali n ma, n na a suxu nen, n yi a faxa Sikilaga yi, alogo a xa na xibaru fajin saranna sɔɔɔ.

¹¹ Naxudene muxu tinxinxin faxa waxatin naxan yi banxini a saden ma, iki n mi a wunla maxɔdinɲɛ ɛ ra ba, n yi ɛ ɲan bɔxɔn fari?"

¹² Dawuda yi yamarin fi a sofa banxulanne ma e xa Rekabu nun a xunyen Banaha faxes. Na xanbi ra, e yi e yiine nun e sanne bolonɓe a ra, e yi e singan Xebiron ige ramadeni. E yi Yiseboseti xunna maluxun Neri a diina Abineri gaburun na Xebiron yi.

5

Dawuda yi findi mangan na Isirayila xun na

Taruxune Singen 11.1-9

¹ Isirayila bonsonne birin yi fa Dawuda fɛma Xebiron yi. E yi a fala, e naxa, “En wuli keden fasa keden.

² A fɔloni, Sɔli yi nxɔ mangan na waxatin naxan yi, i tan nan yi tixi Isirayila ganla yee ra. Alatala bata yi a fala i xa, a naxa, ‘I tan nan findima n ma yamana Isirayila kantan muxun na, i findi e yeeratiin na.’”

³ Nayi, Isirayila fonne birin yi fa mangan fɛma Xebiron yi, Manga Dawuda yi layirin tongo e xa Xebiron yi Alatala yetagi. E yi turen sa a xunni a dɔxɔ feen na Isirayila mangan na.

⁴ Dawuda findi mangan na a jee tonge saxanden nan ma, a yi jee tonge naanin ti mangayani.

⁵ A yi mangayaan liga Yuda xun na Xebiron yi jee solofere kike sennin, a yi jee tonge saxan nun saxan ti mangayani Yuda nun Isirayila birin xun na Yerusalen yi.

Dawuda yi Yerusalen taan nɔ

⁶ Manga Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi siga Yerusalen xili ma. Yebusu kaan naxanye yi na yamanani, ne yi a fala Dawuda xa, e naxa, “I mi soe be, bayo hali danxutone nun sankalatone nɔe i kede nen.” Nanara, e mirixi a ma, e naxa, “Dawuda mi nɔe soe be.”

⁷ Koni, Dawuda yi Siyon yinna suxu a senbeni, a naxan xili sa Dawudaa Taana.

⁸ Na lɔxɔni, Dawuda yi a fala, a naxa, “Naxan yo waxi Yebusu kaane nɔ feni, fɔ na kanna xa siga kiraan nan xɔn naxan gixi sa lan igen ma alogo a yi e masoto, Dawuda yi na ‘sankalatone nun danxutone’ rajaxu.” Nanara, a falama a “Danxutone nun sankalatone” mi soma Ala Batu Banxini.

⁹ Dawuda yi dɔxɔ taan yire makantanxini, a yi men xili sa a Dawudaa Taana. Na xanbi ra, Dawuda yi menna nun na rabilinna ti keli Milo gbhingbinna ma siga han taa tagini.

¹⁰ Nayi, Dawuda senben yi lu gbo ayi tun, bayo Alatala yi a xɔn, Ala Senben Birin Kanna.

Dawudaa mangayaan yi baraka

Taruxune Singen 14.1-2

¹¹ Tire taan mangan Xurami yi xerane rasiga Dawuda ma, e yi suman wudin xali na e nun wudi rawanle nun gemɛ masonle naxanye manga banxin ti Dawuda xa.

¹² Dawuda yi a kolon a Alatala yatin nan a findixi mangan na Isirayila xun na, a yi a mangayaan senbe so masoto a yamana Isirayila fe ra.

¹³ A keli xanbini Xebiron yi, Dawuda mɔn yi konyi jaxanla* ndee nun jaxanla ndee fen Yerusalen yi, a mɔn yi dii xemene nun dii temene soto.

¹⁴ Naxanye soto a xa Yerusalen yi, ne xinle ni itoe ra: Samuwa nun Sobaba nun Natan nun Sulemani

¹⁵ nun Yibixari nun Elisawa nun Nefegi nun Yafiya

¹⁶ nun Elisama nun Eliyada nun Elifeleti.

Dawuda yi Filisistine nɔ

Taruxune Singen 14.8-16

¹⁷ Filisistine yi a mɛ a Dawuda bata yi findi mangan na Isirayila xun na, e birin yi siga a fendeni. Dawuda yi na mɛ, a yi so yire makantanxini.

¹⁸ Filisistine yi fa, e xuya ayi Refa lanbanna birin yi.

¹⁹ Dawuda yi Alatala maxodin, a naxa, “N xa siga Filisistine xili ma ba? I e soe n yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, bayo n Filisistine soma nen i yii.”

²⁰ Nayi, Dawuda yi siga Baali-Perasimi yi, a Filisistine nɔ denaxan yi. A yi a fala, a naxa, “Alatala bata n yaxune raxuya ayi n yee ra, alo fufaan gbiligbinla kalan kii naxan yi.” Nanara, e menna xili sa Baali-Perasimi.†

²¹ E yi e suxurene rabepin menni, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi e xali.

²² Filisistine mɔn yi te, e dɔxɔ Refa lanbanna birin yi.

²³ Dawuda mɔn yi Alatala maxodin. Alatala yi a fala a xa, a naxa, “I nama te, dangu e xanbi ra, i yi i maso e ra fatonna de.

²⁴ I na siga ti xuiin mɛ wudine kondene yi, i keli e yengedeni mafuren, bayo Alatala nan tima i yee ra, a Filisiti ganla nɔ i xa.”

²⁵ Alatala naxan yamari Dawuda ma, a na liga, a Filisistine nɔ, a lu e faxe keli Geba han sa dɔxɔ Geseri taan na.

6

E yi Layiri Kankiraan xali

Taruxune Singen 13.1-14

¹ Dawuda mɔn yi Isirayila sofa senbɛmane birin malan, muxu wuli tonge saxan.

² Na ganla yi biraxi a fɔxɔ ra, a siga Baala taani Yuda yi, alogo a xa sa Alaa Kankiraan* tongo, Ala xinla nan na kankiraan

* 5:13: 5.13Konyi, jaxanle sariyan sebexi Xɔroyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye soto a jaxanla ra. † 5:20:

5.20Baali-Perasimi bunna nen fa fala, “Halagin Kanna.”

* 6:2: 6.2Alaa Layiri Kankirana fe mɔn sebexi Xɔroyaan

25.10-22 kui.

ma, Alatala Senben Birin Kanna, naxan dɔxi maleka gubugubu kan sawurane tagi.

³ E yi Alaa Kankiraan sa wontoro nenɛn kui keli Abinadabo a banxini geyaan fari. Wusa nun Axiyo, Abinadabo a dii xemene nan yi wontoro nenɛn nagima.

⁴ E yi a tongo Abinadabo a banxini geyaan fari, Axiyo yi sigama a yee ra.

⁵ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi sewan mayitama Alatala ra, e maxaseen sifan birin maxama, alo bɔlɔnna nun kondenna nun tanbanna nun kariɔanna nun maxase gbete ye.

⁶ E to Nakon ma lonna li, Wusa yi a yini bandun, a Alaa Kankiraan suxu, bayo jingene bata yi salaxun.

⁷ Nayi, Alatala yi xɔlɔ a ma han! A yi a faxa na xaxilitareya wanla fe ra. Wusa yi faxa mɛnni, Alaa Kankiraan fɛma.

⁸ Alatala to Wusa niin ba, a faxa. Nayi, Dawuda yi xɔlɔ han, e yi mɛn xili sa “Wusa halagidena” han to.

⁹ Na lɔxɔni, Dawuda yi gaxu Alatala yee ra, a yi a fala, a naxa, “Alatalaa Kankiraan soma di n konni?”

¹⁰ Nayi, a yi tondi Alatalaa Kankiraan xale a konni, Dawudaa Taani. A yi a xali Obedi-Edon Gati kaana banxini.

¹¹ Alatalaa Kankiraan yi lu Obedi-Edon Gati kaana banxini kike saxon, Alatala yi barakan sa Obedi-Edon nun a denbayaan birin ma fe yi.

*Layiri Kankiraan Yerusalem yi
Taruxune Singen 15.25-16.3*

¹² E sa na fala Manga Dawuda xa a Alatala bata barakan sa Obedi-Edon ma denbayaan birin ma fe yi e nun a gbeen seen naxanye birin na masɔtɔ Alaa Kankirana fe ra. Nayi, Dawuda yi Alaa Kankiraan tongo Obedi-Edon yi, a siga a ra Dawudaa Taani sewani.

¹³ Alatalaa Kankiraan xali muxune na yi e sanna ye sennin tongo, Dawuda yi jinge keden nun jinge dii raturaxi keden nan bama saraxan na.

¹⁴ Dawuda yi a bodon a senben birin na Alatala yetagi, a yi maxidixi saraxarali do-maan nan gbansan yi.

¹⁵ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi fa Alatalaa Kankiraan na Yerusalem yi, jaxanaxan nun xɔta xuine yi.

¹⁶ Alatalaa Kankiraan yi soma Dawudaa Taani waxatin naxan yi, Soli a dii temen Mikali yi a matoma banxin foye soden na, a yi Manga Dawuda to tuganyɛ ayi, a bodonna Alatalaa Layiri Kankiraan yetagi. Na ma, Mikali yi Dawuda rapaxu a bɔjɛni.

¹⁷ Na xanbi ra, e fa Alatalaa Kankiraan na, e yi a dɔxɔ bubuni, Dawuda naxan yelan a xili yi, Dawuda yi saraxa gan daxine nun bɔjɛ xunbeli saraxane ba Alatala xa.

¹⁸ Dawuda yelin saraxa gan daxine nun bɔjɛ xunbeli saraxane bɛ waxatin naxan yi, a yi duba Isirayila yamaan xa Alatala Senben Birin Kanna xinli.

¹⁹ A mɔn yi donseene yitaxun Isirayila yamaan birin na, xemɛn nun jaxanla, birin yi burun sɔtɔ e nun tamaro bogi xare rafalaxin nun jaxun danna rafalaxin xundi keden keden. Na xanbi ra, birin yi siga a konni.

²⁰ Dawuda yi xɛtɛ a duba a denbayaan xa, Soli a dii temen Mikali yi mɛnni a ralandeni. A yi a fala, a naxa, “Binyen mundun yi a ra to Isirayila mangan to yi a yetɛ yitama a walikɛ jaxanle nun a walikɛ xemene ra, alo fuyantenna a ligɛ kii naxan yi.”

²¹ Dawuda yi Mikali yabi, a naxa, “N na a ligaxi Alatala nan yetagi naxan n sugandixi i baba nun a denbayaan birin xa, a n findi Isirayila kuntigin na, a yamana, n nan n ma sewan yitaxi na nan na.

²² N wama nɛn n xa rapaxu dangu na ra, n yi n yetɛ magodo n yetɛ yetagi. Koni, walikɛ jaxanle n binyama nɛn i naxanye fe falaxi.”

²³ Soli a dii temen Mikali mi dii sɔtɔ han a faxa.

7

*Alaa layirin Dawuda xa
Taruxune Singen 17.1-15*

¹ Manga Dawuda yi so a manga banxin kui. Alatala yi a ratanga a yaxune birin ma naxanye yi a yamanan nabilinxi.

² Lɔxɔna nde, mangan yi a fala Nabi Natan xa, a naxa, “Banxin naxan nafalaxi suman wudin na, n na nan kui, koni Alaa Kankiraan mɔn bubun nan kui.”

³ Natan yi mangan yabi, a naxa, “Sa i rafan feene birin liga, bayo Alatala i xɔn.”

⁴ Koni na kɔɛɛn na, Alatala yi falan ti Natan xa, a naxa,

⁵ “Sa a fala n ma walikɛɛn Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tan xa mi batuden tima n xa n luma denaxan yi.

⁶ N yetɛɛn munla lu n batu banxin kui singen, xabu n na Isirayila kaane ramini lɔxɔni Misiran fari ma han to, koni n bata lu Isirayila kaane fɔxɔ ra bubun kui yiren birin yi.

⁷ N siga denaxan birin yi nxu nun Isirayila kaane, n kuntigi wuyaxi dɔxɔ nɛn Isirayila xun na, n ma yamana, alogo e xa n ma yamaan masuxu. Koni, na waxatin birin yi, n mi a fala muxu yo xa, n naxa, “Nanfera, i mi suman wudi banxin tixi n xa?”

⁸ Nanara, i mɔn xa a fala n ma walikɛɛn Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N tan nan i baxi xuruse rabayani alogo i xa findi Isirayila yetatiin na, n ma yamana.

⁹ I sigan denaxan birin yi, n lu nɛn i xɔn, n yi i yaxune birin faxa i yetagi, n yi i findi

xili gbee kanna ra alo muxu gbeen naxanye bəxə xonna fari.

¹⁰ N yiren soma nən Isirayila yii, n ma yamana, e dəxəma dənaxan yi. E luma nən na, gaxu yo mi e suxə. Muxu paxi yo mən mi fa e paxankatama alo a fəloni,

¹¹ n kitisane dəxə Isirayila xun na waxatin naxan yi, n ma yamana. N na i ratangama nən i yaxun birin ma, i lu bəpə xunbenli. N tan, Alatala naxan fala tima i xa, Alatala nan banxin tima i xa naxan findima i yixetene ra mangayani.

¹² I na faxa waxatin naxan yi, i siga i benbane fema, n yi i yetena diina nde sugandi, a ti i pəxəni mangayani, n yi a mangayaan senbe so.

¹³ Na nan n batu banxin tima n xa, n yi a mangayaan senbe so habadan.

¹⁴ N findi a fafe ra, a fan yi findi n ma dii xəmen na. Xa a fe paxin liga, n na a fe paxin saranma nən a ra alo dii fəfan diin natəxəmma kii naxan yi.

¹⁵ Koni, n ma hinanna mi janma a xa, alo n na a ba Səli ma kii naxan yi, n naxan makuya n na.

¹⁶ I ya mangayaan nun i ya denbayaan luma nən n yetagi habadan, bayo i ya mangayaan senben luma nən habadan.”

¹⁷ Ala naxan birin fala Natan xa fetoni alo xiyena, a na birin yeba Dawuda xa.

Dawuda Ala maxandina Taruxune Singen 17.16-27

¹⁸ Na xanbi ra, Manga Dawuda yi siga, a sa dəxə Alatala yetagi, a yi a fala, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolon a n tan nun n ma denbayaan mi lan nxu na birin sətə i naxan fixi nxu ma.

¹⁹ Koni, Marigina Alatala, i tan yee ra yi, na xurun. I mən layirine tongoma n ma denbayana yee ra sigana fe yi. Marigina Alatala, na lan a raba n tan xa ba, n tan adamadi dərənna?”

²⁰ “Marigina Alatala, n nəe nanse se a fari, bayo i tan yetena i ya walikeen kolon?”

²¹ I ya falana fe ra e nun fata i sagoon na, i bata fe gbeeni ito liga alogo i xa e yita i ya walikeen na.”

²² “Marigina Alatala, i gbo. Muxu yo mi maliga i tan na. Ala gbete mi na ba i tan na, alo nxu bata yi a me kii naxan yi ye yo ye.

²³ Siya gbeten mundun dunu ya yi naxan luxi alo Isirayila i ya yamana, i tan Ala naxanye raminixi konyiyani? I e xunba nən Misiran kaane nun e alane senben bun, i yi e findi i ya yamaan na, i siya gbete kedi i ya yamaan yee ra, i kabanako fe magaxuxine raba e yetagi alogo i xa i xinla makenen.

²⁴ I yi Isirayila findi i ya yamaan na habadan. Alatala, i yi findi nxə Ala ra.”

²⁵ “Iki, Marigina Alatala, i de xuiin naxan tongoxi n tan, i ya walikeen nun n ma denbayaan xa, na xa rakamali habadan. Na liga alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁶ Nayi, i xinla binyama nən habadan. Muxune yi a fala, e naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna nan Isirayilaa Ala ra.’ Senben xa lu i ya walikeen Dawudaa denbayani i yetagi.

²⁷ I tan, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala, i bata i miriyaan yita n na a i n yixetene findima nən mangane ra n pəxəni. Nanara, i ya walikeen bata wekilən sətə a maxandini ito ti i xən.”

²⁸ “Marigina Alatala, i tan nan Ala ra, i na naxan fala, na ligama nən. Iki, i bata fala fəpini ito ti i ya walikeen xa.

²⁹ Nayi, barakan sa n ma denbayana fe yi alogo n yixetene xa lu mangayani i yetagi habadan alo i bata layirin tongo kii naxan yi. Marigina Alatala, i ya barakan xa lu n ma denbayaan fəxə ra habadan.”

8

Dawuda nə sətəna yengeni Taruxune Singen 18.1-13

¹ Na waxatin danguxina, Dawuda yi Filitine nə yengeni, a yi e rayarabi, a yi yamanan ba e yii.

² A mən yi Moyaba kaane nə. Na xanbi ra, a yi e karahan a e xa e sa bəxəni, a yi yamaan maliga lutin na. Lutin ye saxan yo saxan, a yi lutin ye singen nun a firinden muxune faxama nən. A yi a ye saxanden muxune lu e nii ra. Xabu na, Moyaba kaane yi lu Dawuda nən bun ma, e lu mudun fiye.

³ Dawuda mən yi Rexobo a dii xəmen Hadadeseri fan nə yengeni, Soba mangana, Hadadeseri yi waxi Efrati baan tongo feni waxatin naxan yi.

⁴ Dawuda yi yenge so wontoro wuli keden keme solofere suxu yengeni e nun sofa wuli məxəpə. A yi soone birin san xanbi ra fasane bolon fə soo keme pəxəndən a naxanye ramara.

⁵ Arami kaane to keli Damasi taani fa Soba mangan Hadadeseri malideni, Dawuda yi ne sofa wuli məxəpən nun firin faxa.

⁶ A yi a yamana kanne dəxə Damasi taani Arami yamanani, Arami kaane yi lu Dawudaa yamarin bun, e lu mudun soe a yii. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nən a ma.

⁷ Dawuda yi Hadadeseri a sofane ye masansan wure lefa xəma daxine tongo, a siga e ra Yerusalen yi.

⁸ Manga Dawuda mən yi sula wuyaxi tongo Berotayi taani e nun Betaxa taani, Hadadeseri a taane.

⁹ Tohu, Xamata mangan yi a me a Dawuda bata Hadadeseri a sofane birin na yengeni.

¹⁰ A yi a dii xemen Yorami rasiga Manga Dawuda ma, alogo a xa sa a xontan a na sotona fe ra Hadadeseri yengeni, bayo Tohu nun Hadadeseri yi yengeni. Yorami yi siga xema seene ra e nun gbetin nun sulana.

¹¹ Manga Dawuda yi ne fi Alatala ma, alo a gbeti fixen nun xemaan fi Ala ma kii naxan yi, a naxanye tongo siyane yii a naxanye na:

¹² Arami nun Moyaba nun Amonine nun Filisitine nun Amalekine. A mon yi seene fi Ala ma, a naxanye tongo yengeni Rexobo a dii xemen Hadadeseri yii, Soba mangana.

¹³ Dawuda xinla soto na kii nin, a yelin xanbini Arami kaane nae Foxo Lanbanni. A muxu wuli fu nun solomasexe faxe.

¹⁴ A yi yamana kanne lu Edon yi alogo na xa lu Dawudaa yamarin bun ma. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

*Dawudaa kuntigi gbeene fe
Taruxune Singen 18.14-17*

¹⁵ Dawuda yi lu Isirayila birin xun na. A yi kiti kenden sama tinxinna nin a yamaan birin yi.

¹⁶ Seruyaa dii xemen Yowaba nan yi sofa kuntigin na, Axiludu a dii xemen Yosafati nan yi mangana yenla ra.

¹⁷ Axitubaa dii xemen Sadaki nun Abiyatari a dii xemena Aximeleki nan yi saraxaraline ra. Seraya nan yi sebali tiin na.

¹⁸ Benaya, Yehoyadaa dii xemen nan yi Keretine nun Peletine foxo ra, saraxaraline nan yi Dawudaa dii xemene ra.

9

Dawuda yi fan Mefiboseti ra

¹ Loxona nde, Dawuda yi maxadinna ti, a naxa, "Soli a denbayaan muxuna nde mon luxi ba, alogo n xa hinan a ra Yonatan ma fe ra?"

² Walikena nde yi Soli a banxini nun, a xili Siba, e fa na ra Dawuda fema. Mangan yi a maxadin, a naxa, "Siba nan i tan na ba?" A yi a yabi, a naxa, "N tan i ya walikenen na ra."

³ Mangan yi a fala, a naxa, "Muxe mi fa Soli a denbayani ba, n na Alaa hinanna yite naxan na?" Siba yi mangan yabi, a naxa, "Yonatan ma dii xeme keden mon na yi naxan sanne kalaxi."

⁴ Mangan yi a fala, a naxa, "A minen?" Siba yi mangan yabi, a naxa, "A sa Amiyeli a dii xemen Makiri a banxini Lodebara yi."

⁵ Dawuda yi muxuna nde rasiga a tongodeni Amiyeli a dii xemen Makiri a banxini Lodebara yi.

⁶ Soli mamandenna, Mefiboseti, Yonatan ma dii xemen fa waxatin naxan yi Dawuda konni, a bira boxoni Dawuda yetagi, a

yetagin yi lan boxon ma. Dawuda yi a maxadin, a naxa, "Mefiboseti nan i tan na ba?" A yi a yabi, a naxa, "N tan nan yati a ra, mangana."

⁷ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, "I nama gaxu. I baba Yonatan ma fe ra, n waxi hinan feni i ra. N na i taje Soli a boxon birin soma nen i yii, i mon yi i dege n ma tabanla ra."

⁸ Mefiboseti yi a xinbi sin, a naxa, "Mangana, nanse i ya walikenen na, alogo i xa i yeen ti bare faxaxin na alo n tan?"

⁹ Mangan yi Siba xili, Soli a walikena, a yi a fala a xa, a naxa, "Soli nun a denbayaan gbeen seen naxan birin na, n ne soma nen i kanna Soli mamandenna yii, Mefiboseti."

¹⁰ I tan nun i ya dii xemene nun i ya walikene, e boxon walima nen a xa, alogo e xa a denbayaan balo. Mefiboseti tan a degema nen n ma tabanla ra loxo yo loxo." Dii xeme fu nun suulun yi Siba yii e nun walike maxaje.

¹¹ Siba yi a fala mangan xa, a naxa, "Mangan naxan birin yamarixi, n na ligama nen." Dawuda bata yi a fala, a naxa, "Mefiboseti a degema nen n ma tabanla ra, alo manga diina."

¹² Dii xeme keden yi Mefiboseti yii, a xili Mika. Naxanye birin yi Siba a banxini, Mefiboseti a walikenen nan yi ne ra.

¹³ Bayo a yi godoma a san firinne birin ma, a yi doxo Yerusalen yi, alogo a xa na sige a degedeni mangan konni a tabanla ra loxo yo loxo.

10

*Dawuda nun Amonine yengena
Taruxune Singen 19.1-19*

¹ Na dangu xanbini, Amonine mangan yi faxe, a dii xemen Xanun yi doxo a joxoni.

² Dawuda yi a miri, a naxa, "N hinanma nen Naxasi a dii xemen Xanun na, alo a fafe hinan n na kii naxan yi." Dawuda yi xerane rasiga alogo e xa sa a fafe sayaan xontan. Dawudaa xerane to sa so Amonine yamanani,

³ Amonine kuntigine yi a fala Xanun xa, e kanna, e naxa, "I laxi a ra a Dawuda muxune rafaxi i fafe saya xontonden nan tun yi ba? E mi faxi koten xan na ba alogo e xa taan nakorasi, loxona nde e yi na suxe?"

⁴ Nayi, Xanun yi Dawudaa xerane suxu, a yi e de xabene foxo kedenna bi, a yi e domane raxaba e xorene yilanni, a yi e raxete.

⁵ E fa xerane fe dentegen sa Dawuda xa, a xera gbetsye rasiga e ralandeni, bayo e yi yagixi han! Mangan yi a fala e xa, a naxa, "E lu Yeriko yi han e de xabene yi mini. Na xanbi ra, e fa so be."

⁶ Amonine yi a to a e bata rajaxu Dawuda ma alo se kunxin xirina. Nayi, e yi sofa wuli maxaje tongo Arami kaan naxanye yi kelixi Beti-Rexobo nun Soba yi, e yi wuli keden

tongo Maka mangana sofane ye, e nun wuli fu nun firin Tobo kaane ye.

⁷ Dawuda yi na me, a yi sofa kuntigin Yowaba nun a sofa kendene birin nasiga e yengedeni.

⁸ Amonine yi mini, e ti yenge so xinla ma e taan so deen na. Arami kaan naxanye yi kelixi Soba nun Rexobo yi e nun Tobo nun Maka sofane fan yi sa e malan faxo kedenni burunna ra.

⁹ Yowaba to a kolon a yengen yi a yee ra, a yi a xanbi ra, a yi Isirayila sofa kendena ndee sugandi Arami kaane yenge xinla ma.

¹⁰ A yi sofa donxene lu a tada Abisayi a yamarin bun ma Amonine yenge xinla ma.

¹¹ Yowaba yi a fala a tada xa, a naxa, "Xa Arami kaane senben gbo n xa, i fa n mali. Xa Amonine fan senben gbo i xa, n fan yi sa i mali.

¹² I tunnafan, en na en wekile, en yi en ma yamaan xun mayenge e nun en ma Alaa taane, naxan nafan Alatala ma, a xa na liga."

¹³ Yowaba nun a ganla yi e maso Arami kaane yengedeni, koni ne yi e gi e yee ra.

¹⁴ Amonine to a to, a Arami kaane bata e gi, e fan yi e gi Yowaba tada Abisayi bun. E yi sa so e taani. Nayi, Yowaba yi Amonine yenge feen dan, a xete Yerusalen yi.

¹⁵ Arami kaane to a to, a Isirayila bata e no, e yi e senben malan.

¹⁶ Arami kaan naxanye yi Efirati baan kidi ma, Hadadeseri yi xerane rasiga ne ma. E yi fa Xelama yi. Hadadeseri a sofa kuntigin Sofaki nan yi e xun na.

¹⁷ Dawuda to na me, a yi Isirayila kaane birin malan, a Yuruden baan gidi, a siga Xelama yi. Arami kaane yi ti yenge so xinla ma Dawuda yee ra. E yenge.

¹⁸ Arami kaane yi e gi Isirayila kaane yee ra, Dawuda nun a ganla yi yenge so wontoro sofa muxu kemme solofere faxa e nun soo ragi wuli tonge naanin, a mon yi sofa kuntigin Sofaki fan yenge, a yi a faxa menni.

¹⁹ Mangan naxanye birin yi Hadadeseri a noon bun ma, ne to a to a Isirayila bata e no, e de fanna fen e ra. E yi lu Isirayila kaane noon bun ma. Xabu na dangu, Arami kaane mi fa susu Amonine maliye.

11

Dawuda nun Batiseba fe

¹ Nee nenen folona, mangane yi darixi mine yenge sodeni waxatin naxan yi, Dawuda yi Yowaba nun a sofa wekilexine nun Isirayila ganla birin nasiga, alogo e xa sa Amonine yenge, e yi e manga taan Rabaha rabilin. Koni, Dawuda tan lu nen Yerusalen yi.

² Ninbanna nde ra, Dawuda yi keli a siga a masiga tideni a manga banxin xun tagi, a sa

a kondeni, a yi naxanla nde to a maxe. A yi tofan han.

³ Dawuda yi xerane rasiga na naxanla xibarun fendeni. E yi a fala a xa, e naxa, "Batiseba na a ra, Eliyami a dii temena, Yuriya Xiti kaana naxanla."

⁴ Dawuda yi xerane rasiga a xilideni. A yi fa a konni, a yi a kolon naxanla ra. A yi baxi yelideni a kike wanla ra.

⁵ Na naxanla yi fudikan, a yi xeraan nasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, "N bata fudikan de."

⁶ Nayi, Dawuda yi xeraan nasiga Yowaba ma, a naxa, "Yuriya Xiti kaan nafa n ma." Yowaba yi Yuriya rafa Dawuda ma.

⁷ Yuriya yi siga Dawuda fema, a yi a maxodin Yowaba a fe ma, a yi a maxodin yamaan nun yengen kiin ma.

⁸ Na xanbi ra, a yi a fala a xa, a naxa, "Siga i konni, i sa i matabu." Yuriya yi mini manga banxini, mangan yi finmaseene rasiga a ma.

⁹ Koni Yuriya yi a sa manga banxin deen na e nun a kanna walikeen bonne, a mi siga a banxini.

¹⁰ E to na fala Dawuda xa, a yi Yuriya maxodin, a naxa, "I mi kelixi sigati xunkuyen xan yi iki? Nanfera i mi sigama i konni?"

¹¹ Yuriya yi Dawuda yabi, a naxa, "Alaa Kankiraan nun Isirayila ganla nun Yuda kaane birin bubune nan kui, n kanna Yowaba nun i ya walikene fan burunna ra. N tan sige n konni waxatini ito yi ba, n sa n dege, n yi n min, nxu nun n ma naxanla yi kafu? N bata n kolo i yi, n mi na fe sifan lige mume!"

¹² Dawuda yi a fala Yuriya xa, a naxa, "I mon xa lu be to, tila n yi i rasiga." Na ma, Yuriya yi lu Yerusalen yi han na xoton bode.

¹³ Dawuda yi a xili a xa a dege, a yi a min a tabanla ra, a yi manpaan min han a xunna yi keli a ra. Koni jinbanna ra, Yuriya yi mini, a yi sa a sa sena nde fari a kanna walikeen bonne fema, a mi siga a banxini.

¹⁴ Na xoton bode xotonni, Dawuda yi bataxina nde sebe Yowaba ma, a yi a so Yuriya yii.

¹⁵ A yi a sebe na bataxin kui, a naxa, "Yengen denaxan na naxu, Yuriya ti mena yeen na, e yi e masiga a ra, alogo yaxune xa a faxa."

¹⁶ Nayi, Yowaba yi taan nabilin, a yi a kolon sofa senbemanen denaxan yi, a yi Yuriya ti menni.

¹⁷ Taan sofane yi mini e Yowaba yenge, e yi Dawudaa sofana ndee faxa. Yuriya Xiti kaan yi bira, a faxa.

¹⁸ Yowaba yi na feen nasiga Dawuda ma yengen danguxi kii naxan yi.

¹⁹ A yi xeraan ti yamarini itoe ra, a naxa, “I na yelin yengen kiin yebɛ mangan xa waxatin naxan yi,

²⁰ xa mangan xɔɔ, a yi a fala, a naxa, ‘Nanfera ɛ masoxi taan na yenge sodeni? Ɛ mi a kolon a e bunna tima nen yinna xun tagi?

²¹ Nde Abimeleki faxaxi, Yerubeseti a dii xɛmɛn Tebesi taani? Naxanla nde xa mi se din gɛmɛna nde ragodo a fari yinna xun tagi ba, a yi faxesa? Nanfera ɛ masoxi yinna ra?’ Nayi, i yi a fala a xa, i naxa, ‘I ya walikɛɛn Yuriya Xiti kaan fan bata faxesa.’ ”

²² Xeraan yi siga. A sa na birin yeba Dawuda xa alo Yowaba a fala a xa kii naxan yi.

²³ Xeraan yi a fala, a naxa, “Taan kantan tiine sɛnbɛn yi gbo nxu xa. E siga nɛn nxu xili ma burunna ra, nxu yi e kedi han taan so dɛɛn na.

²⁴ Xalimakuli kanne yi nxu mabun keli yinna xun tagi, nanara i ya sofana ndee yi faxesa alo Yuriya, Xiti kaana.”

²⁵ Dawuda yi a fala xeraan xa, a naxa, “Siga, i sa Yowaba rawɛkile, i yi a fala a xa, i naxa, ‘I nama feni itoe yate fe yaxin na. Yenge yo yenge, faxan tima fɔxɔ firinna birin nin. Taan suxu ki fajɪ, i yi a kala.’ ”

²⁶ Yuriyaa yaxanla na mɛ waxatin naxan yi, a a xɛmɛn bata faxesa, a yi sunu.

²⁷ Koni sunun waxatin to dangu a xun ma, Dawuda yi fa a ra a konni. A yi a findi a yaxanla ra, a yi dii xɛmɛ keden bari a xa.

Dawuda feen naxan naba, na yi rapaxu Alatala ma.

12

Nabi Natan yi Alaa xɔɔna fe fala

¹ Alatala yi Natan nasiga Dawuda ma. Natan yi fa a fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, “Xɛmɛ firin yi taa kedenni, nafulu kannan yi boden na, bodena, yiigelitɔna.

² Xuruse xunxurin nun a xungbeen wuyaxi yi nafulu kannan yii.

³ Sese mi yi yiigelitɔn tan yii fɔ yɛxɛɛdi keden, a naxan sara, a yi a baloma, a yi gboma a konni e nun a dii xɛmɛne. E birin yi donse kedenna nan donma e nun nɔnɔna, a yi xima a dɛxɔn nɛn. A yi luxi nɛn alo a dii tɛmɛna.

⁴ Lɔxɔna nde, xɔɔn yi fa nafulu kannan konni, a mi tin a xuruse keden tonge, a yi a faxesa, koni a yi sa yiigelitɔna yɛxɛɛdin tongo, a yi na faxesa a xɔɔn xa.”

⁵ Dawuda yi xɔɔ na xɛmɛn ma han, a yi a fala Natan xa, a naxa, “N bata n kɔɔ habadan Alatala yi. Xɛmɛn naxan na ligaxi, a lan a faxesa.

⁶ Bayo a bata na liga, a mi kininkinin, a yɛxɛɛ muxaxin yaxɔma nɛn yɛxɛɛ naanin gbɛɛye ra.”

⁷ Nayi, Natan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “I tan nan na xɛmɛn na! Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N tan nan i sugandixi mangan na Isirayila xun na, n tan nan i baxi Sɔli yii!

⁸ N yi i kannan Sɔli a denbayaan lu i sɛnbɛn bun. N yi i kannan yaxanle so i yii. N yi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan so i yii. Xa na yi xurun nun, n mɔn yi nde sɛ na fari nɛn.

⁹ Nanfera nayi, i n tan, Alatalaa falane rabɛpinxi, naxan mi rafan n ma, i yi na liga? I bata Xiti kaan Yuriya faxesa yengɛni, i yi a yaxanla findi i gbeen na, i yi a faxesa Amonine silanfanna ra.

¹⁰ Awa iki, silanfanna mi a masigama i ya banxin na, bayo i bata n rapaxu, e nun bayo i bata Yuriya Xiti kaana yaxanla tongo, i yi a findi i ya yaxanla ra.”

¹¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N tɔɔyaaan nafama nɛn i ya denbayaan xili ma. N yi i ya yaxanle tongo i yɛɛ xɔri, n yi e so i ya muxuna ndee yii, e yi kafu yanyin na.

¹² Bayo i bata a liga wundoni, n tan a rakamalima Isirayila birin nan yetagi yanyin na.”

¹³ Dawuda yi a fala Natan xa, a naxa, “N bata Alatala yulubin tongo.” Natan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Alatala bata i mafelu i yulubin na, i mi faxesa.

¹⁴ Koni bayo i bata a liga yaxune yi Alatala mafala fata feni ito ra, diin naxan barixi, na faxama nɛn.”

¹⁵ Na xanbi ra, Natan yi siga a konni.

Dawudaa diin yi faxesa

Yuriyaa yaxanla diin naxan bari Dawuda ma, Alatala yi na rafura, a lu doyenɛ.

¹⁶ Dawuda yi Ala maxandi diin xa, a sun. A to so a konni, a xi saxi bɔxɔni.

¹⁷ A banxin muxune yi a karahan alogo e xa a rakeli bɔxɔni, koni a mi tin kele bɔxɔni, a mi donse don e xɔn.

¹⁸ Xi soloferede lɔxɔni, diin yi faxesa. Dawudaa walikɛne yi gaxu a fale a xa fa fala diin bata faxesa. Bayo e yi a falama nɛn, e naxa, “Diin to yi nɛɛɛ, en yi falan ti a xa, koni a mi a tuli mati en na, iki en susuma a fale a xa di fa fala diin bata faxesa? A mi fe yaxina nde lige ba?”

¹⁹ Dawuda yi a walikɛne to kɔyɛkɔyɛnɛ e bode tagi, a yi a kolon a diin bata faxesa. A yi e maxɔdin, a naxa, “Diin bata faxesa ba?” E yi a yabi, e naxa, “A bata faxesa.”

²⁰ Nayi, Dawuda yi keli bɔxɔni. A yi a maxa, a latikɔnɔnna sa a ma, a dugin masara, a mɔn yi siga Alatala batudeni, a yi

* 11:21: 11.21 Na fe mɔn sɛbɛxi Kitisane 9.53 kui.

a batu. Na xanbi ra, a yi siga a banxini, a yi a fala a e xa donseen so a yii, a yi a dege.

²¹ A walikene yi a fala a xa, e naxa, "I naxan ligaxi, na bunna nanse ra? Diin to yi ɲɛɲɛ, i sun, i wuga. Awa iki, diin bata faxa, i bata keli, i yi i dege."

²² A yi e yabi, a naxa, "Diin yi ɲɛɲɛ waxatin naxan yi, n yi sunuxi, n wugama, bayo n yi mirixi a ma, n naxa, 'Yanyina nde, Alatala kininkininma nen n ma, diin yi kisi.'

²³ Iki, a bata faxa, n sunma nanfera nayi? N nɛ a rakele ba? N tan sigama nen a fɛma, koni a tan mi fa fɛ n fɛma sɔnɔn."

Muluku Sulemani bari fena

²⁴ Dawuda yi a ɲaxanla Batiseba madenden, a yi siga a fɛma, a yi a kolon ɲaxanla ra. A dii xɛmɛn bari, Dawuda yi a xili sa Sulemani. A yi rafan Alatala ma,

²⁵ nanara Nabi Natan yi a xili sa Yedideya,* Alatalaa fe ra.

Rabaha taan suxu fena

Taruxune Singen 20.1-3

²⁶ Na waxatini, sofa kuntigin Yowaba bata yi Rabaha suxu, Amonine manga taana.

²⁷ A yi xɛrane rasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, "N bata Rabaha yenge, n yi e ige baden suxu.

²⁸ Nayi, iki, gali dɔnxɛn malan, i fa taan nabilin, i a tongo i yetɛ xa, n mi wama a tongo feni binyen birin yi lu n xa."

²⁹ Dawuda yi gali dɔnxɛn malan, a fa Rabaha yenge, a yi a tongo.

³⁰ A yi mangaya taxamaseri kɔmɔtin tongo na mangan xun na. Na mangaya taxamaseri kɔmɔtin xɛmaan binyen yi kilo tonge saxan liye, a yi maxidixi gɛmɛ fajɪ kenden nan na. E yi a so Dawuda xun na, mangan yi se wuyaxi tongo taani.

³¹ Dawuda yi muxune suxu, a yi e ti karan wanle ra, wudi masonla nun gɛmɛ bɔɔn nun wudi sɛgen nun bitikidi bɔnbɔna.† A na liga Amonine taan bonne birin yi. Na xanbi ra, a so Yerusalem yi e nun a ganla birin.

13

Aminon nun Tamari a fe

¹ Na xanbi ra, Dawudaa dii xɛmɛna Abisalomi xunye dii tɛmɛna nde yi na naxan yi xili Tamari, a yi tofan han, na yi rafan Aminon ma, Dawudaa dii xɛmɛna.

² Aminon xaxinla bata yi keli han a fura Tamari a fe ra, a xunyeɛna. A yi xɔdɔxɔ Aminon ma a xa fena nde liga a ra, amasɔtɔ sungutun nasɔlɔnxin nan mɔn yi a ra.

³ Koni Aminon lanfana nde yi na, a xili Yonadabo, Simeyaa dii xɛmɛna, Dawuda ngaxakedenna, kotaden nan yi Yonadabo ra nun.

⁴ A yi a fala Aminon xa, a naxa, "Nanfera xɔtɔn yo xɔtɔn i sunuxi, i tan, manga diina? I mi waxi a fala feni n xa ba?" Aminon yi a yabi, a naxa, "Tamari rafan n ma, n fafaxakedenna Abisalomi xunyeɛna."

⁵ Yonadabo yi a fala a xa, a naxa, "I yetɛ rafura i yi i sa saden ma. I baba na fa i fɛma waxatin naxan yi, i yi a fala a xa, i naxa, 'Tin, n xunyeɛn Tamari xa fa donsena nde rafala n xa, a xa a rafala n yetagi, a yetɛɛn yi a so n yii, n yi a don.' "

⁶ A yi a yetɛ rafura, a yi a sa. Mangan yi fa a todeni, Aminon yi a fala mangan xa, a naxa, "Tin, n xunyeɛn Tamari xa fa buru firin nafala n yetagi, a yetɛɛn yi e raso n dɛ, n yi e don."

⁷ Dawuda yi xɛraan nasiga na faladeni Tamari xa a konni, a naxa, "Siga i tada Aminon konni, i sa donseen nafala a xa."

⁸ Tamari yi siga a tada Aminon ma banxini, a yi a li saxi. A yi se fujin tongo, a burun bɔnbɔ, a yi burun nafala a yetagi, a yi e gilin.

⁹ Na xanbi ra, a yi e ragodo alogo a xa e don, koni a mi tin. Aminon yi a fala, a naxa, "Muxune birin namini n ma banxini!" Muxune yi mini banxini.

¹⁰ Nayi, Aminon yi a fala Tamari xa, a naxa, "Fa donseen na n xi banxini, i yetɛɛn xa a raso n dɛ, n yi a don." Tamari burun naxanye rafala, a ne xali a tada Aminon xi banxini.

¹¹ A yi e soma a yii waxatin naxan yi alogo a xa e don, a yi Tamari suxu, a yi a fala a xa, a naxa, "Tamari, fa be, en fa kafu."

¹² A yi a yabi, a naxa, "En-en, n tada, i nama n nayagi, amasɔtɔ na mi ligama Isirayila yi. I nama na xaxilitareyaan sifan liga.

¹³ N sigan minen yi nxu nun n ma yagina? I luma nen nayi alo xaxilitarena Isirayila yi. Iki, n bata i mafan, a fala mangan xa, a mi tonde n soɛ i yii mumɛ."

¹⁴ Koni a mi a tuli matixi na ra mumɛ, a yi a suxu senben na, e kafu.

¹⁵ Na xanbi ra, Aminon yi a rapaxu kati, dangu xanuntenyaan na naxan yi a bɔɲeni lan a ma. A yi a fala a xa, a naxa, "Keli be."

¹⁶ A yi a yabi, a naxa, "En-en, bayo i na n kedi, na ɲaxuma ayi nen dangu a singen na i naxan ligaxi n na."

¹⁷ Koni a mi a tuli matixi na ra mumɛ! Banxulanna naxan yi walima a xa, a yi na xili, a yi a fala a xa, a naxa, "Sungutunni ito masiga n konna ra. I yi banxin dɛɛn balan a fɔxɔ ra ki fajɪ."

¹⁸ Aminon ma walikɛɛn yi a ramini tandeni, a dɛɛn balan a fɔxɔ ra.

Dugi yetɛ masunbuxin nan yi ragodoxi Tamari ma, bayo mangana sungutun nasɔlɔnxine yi na nan soma.

* 12:25: 12.25Yedideya bunna nɛɛn fa fala "Naxan nafen Alatala ma." † 12:31: 12.31Bitikidin mɔn falama yirena nde yi fa fala "Birikidina."

¹⁹ Tamari yi xuben so a ma, dugi yee ma-sunbuxin naxan yi a ma, a yi na yibo, a yi a yiin sa a xun ma, a siga wuge.

²⁰ A tada Abisalommi yi a maxodin, a naxa, “E nun i tada Aminon bata kafu ba? N magilena, iki i dundu, i tada nan a ra, i nama feni ito sa i boɓɓeni.” Tamari yagixin yi lu a tada Abisalommi a banxini, alo ɗaxalan nabeɗinxina.

²¹ Manga Dawuda na birin me waxatin naxan yi, a xolo ki faɗi.

²² Abisalommi mi yi fa falan tima Aminon na, bayo a yi ɗaɗaxu a ma, amasoto a bata a magilen Tamari karahan, e kafu.

Abisalommi yi Aminon faxa

²³ Ɗee firin dangu xanbini, bayo yeeɗee xabe xabane yi Abisalommi yii Baali-Xasori yi, Eframi deɗon, a yi mangana diine birin xili.

²⁴ Abisalommi yi siga mangan fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Mangana, yeeɗee xabe xabane n konni. Tin, e nun i ya walikene xa sa lan ɗaxaɗaxani ito yi.”

²⁵ Mangan yi a fala Abisalommi xa, a naxa, “En-en, n ma diina, nxu birin mi sigɗe, a findin goronna nan na i xun ma.” Abisalommi yi kankan na ma mangan xa, koni mangan mi wa siga feni, a yi sa duba a xa.

²⁶ Abisalommi yi a fala, a naxa, “Nba, tin, n tada Aminon tan xa fa n fɔɔ ra.” Mangan yi a yabi, a naxa, “Nanfera a sigama i konni?”

²⁷ Na xanbi ra, Abisalommi mon yi xidi a ma han, a ɗaɗan na, mangan yi a dii xemene nun Aminon beɗin, e birin yi siga Abisalommi konni.

²⁸ Abisalommi yi yamarini ito fi a banxulanne ma, a naxa, “E liga ki faɗi, manpaan na Aminon boɗen nasewa waxatin naxan yi, n yi a fala e xa, n naxa, ‘E Aminon faxa.’ Nayi, e yi a faza. Hali e mi gaxu, n tan xa mi e yamarixi ba? E soɓe so ki faɗi.”

²⁹ Abisalommi a banxulanne yi Aminon suxu alo Abisalommi e yamari kii naxan yi. Mafuren, mangana diin bonne yi keli, e yi te e sofanle fari, e yi e gi.

³⁰ E mon yi kira yi, na xibarun yi sa Dawuda li, e naxa, “Abisalommi bata i ya diine faza. Keden mi luxi a nii ra.”

³¹ Mangan yi keli, a yi a dugine yibo, a yi a sa boɗoni, a walikɗen naxanye birin yi a deɗon ma, ne fan yi e dugine yibo.

³² Koni Yonadabo, Simeyaa dii xemena, Dawudaa ngaxakedenna, na yi falan tongo, a naxa, “N kannna, i nama a miri a e bata i ya diine birin faza. Aminon nan keden faxaxi. Abisalommi bata yi a nata xabu Aminon kafu ɗaxoyaana naba a xunyen ɗaxalanmaan Tamari ra waxatin naxan yi.

³³ I nama a miri a i ya diine birin bata faza. En-en, Aminon nan keden faxaxi.”

³⁴ Abisalommi yi a gi. Banxulanna naxan yi tixi kantan tideni, na yi a yeen nakeli, a yi gali gbeen to fe a xanbi ra Xoronayin kiraan xon, geyaan kanke ra.

³⁵ Yonadabo yi a fala mangan xa, a naxa, “Mangana diine fama. N naxan birin falaxi, na bata liga.”

³⁶ Yonadabo yi yelinma falan tiye waxatin naxan yi, mangana diine yi fa. E wuga, mangan fan nun a walikene birin yi wuga.

³⁷ Abisalommi bata yi a gi, a siga Talamayi konni, Amixudi a dii xemena, Gesuri mangana. Dawuda tan yi sunuxi a dii xemena Aminon ma fe ra.

³⁸ Abisalommi yi a gi, a siga Gesuri yamanani, a lu na han ɗee saxan.

³⁹ Manga Dawuda yi ba xoloxi Abisalommi ma, bayo a bata yi diɗa Aminon faza feen ma.

14

Abisalommi mon yi so Yerusalen yi

¹ Yowaba, Seruyaa dii xemen bata yi a kolon a Abisalommi xonla bata yi mangan suxu.

² Nayi, Yowaba yi ɗaxalan fe kolonna nde fen Tekowa taan kui. A yi a fala a xa, a naxa, “A liga alo i sunuxin na a ra. I saya dugine so, i nama latikɗonnona sa i ma, i yete liga alo ɗaxanla naxan faza muxun wugama xabu a rakuya.

³ I siga mangan fema, i falani itoe ti a xa iki.” Nayi, Yowaba yi a fala a xa a lan a xa naxan fala.

⁴ Ɗaxanla naxan kelixi Tekowa taani, na yi siga fala tideni mangan xa. A bira boɗoni, a yetagin yi lan boɗon ma, a sonxo, a naxa, “Mangana, n mali!”

⁵ Mangan yi a maxodin, a naxa, “I waxi nanse xon ma?” A yi a yabi, a naxa, “Kaja gilen nan n na, n ma xemen bata faza.

⁶ Dii xeme firin n yii, e bata yenge xeen ma boden yi boden faza, bayo muxɗe mi yi na yi, a yi e tagi ba.

⁷ Na ma, xabilan muxune birin bata keli n xili ma, e yi a fala n xa, e naxa, ‘Naxan faxan tixi, na so nxu yii. Nxu xa a faza a ngaxakedenna fe ra a naxan faxaxi. Nxu waxi ke tongon nan faza fe yi.’ Yigidi kedenna naxan luxi n xa, e na kalama nen, e yi n ma xemen xinla ralo ayi, sese mi lu boɗo xonna fari.”

⁸ Mangan yi a fala ɗaxanla xa, a naxa, “Siga banxini. N yamarin fima nen i ya fe yi.”

⁹ Ɗaxanla naxan kelixi Tekowa taani na yi a fala mangan xa, a naxa, “Mangana, n kannna, n tan nan kalan tixi e nun n babaa denbayana. Na yulubin nama lu mangan nun a mangayaan fari.”

¹⁰ Mangan yi a fala, a naxa, “Xa muxuna nde falan ti i ma, fa na kanna ra n fema. A mi fa na ɲɔxɔn lige sɔnɔn.”

¹¹ A yi a fala, a naxa, “Mangan xa de xuiin tongo n xa a Marigina Ala xinli, alogo gbeɲɔxɔ tiin nama kalan nadangu ayi, n ma dii xemen naxan luxi a yi na fan faxa.” A yi a fala, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, i ya diin xun sɛxe keden peen mi bire ɔxɔni.”

¹² Naxanla yi a fala, a naxa, “Tin, i ya walikɛ ɲaxanla xa fala keden peen ti i xa, i tan, n kanna, mangana.” A yi a fala, a naxa, “Falan ti.”

¹³ Naxanla yi a fala, a naxa, “Nanfera i feene rabama kiini ito yi Alaa yamaan xili ma, i falan tima alo i baxi naxan ligade iki, i bata i yetɛ findi yulubi kanna ra, bayo i mi faxi Abisalomi ra sa keli yamanani a luxunxi denaxan yi.

¹⁴ Lɔxɔna nde en birin faxan nɛn, en luxi nɛn alo igen na ɔxɔn, a mi fa makɛ. Anu, Ala mi mafura muxun niin be, a feene yitonma alogo naxan bata kedi, na mɔn xa a maso.

¹⁵ Iki, n fa ito birin falaxi mangan xa nɛn, bayo yamaan bata yi n magaxu. Nayi, n yi a fala, n naxa, ‘N na a falama nɛn mangan xa, nayi waxatina nde n naxan falama, a na ligama nɛn.

¹⁶ A tinma nɛn naxan waxi nxu raxɔri feni Alaa yamani, a yi nxu ba na yii, n tan nun n ma dii xemena.’

¹⁷ Iki, n tan, i ya walikɛ ɲaxanla naxa, ‘N kanna, mangana falan xa xaxilisaan fi n ma. Bayo n kanna, mangan luxi nɛn alo Alaa malekan naxan a faɲin nun a ɲaxin kolon. Alatala, i ya Ala xa lu n xɔn ma.’ ”

¹⁸ Mangan yi a fala ɲaxanla xa, a naxa, “I nama sese luxun n ma n naxan maxɔdinma i ma.” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Mangana, n kanna, falan ti.”

¹⁹ Mangan yi a maxɔdin, a naxa, “Yowaba xa mi ito birin falaxi i xa ba?” A yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ mangan siini, mangana, n kanna, ɲɔndin na a ra. I ya walikɛn Yowaba nan n yamari, a falani itoe ti n xa n lan n xa naxanye fala i xa.

²⁰ I ya walikɛn Yowaba itoe ligaxi nɛn alogo feene xa liga kii gbete yi. Koni n kanna xaxinla luxi nɛn alo Alaa malekana, a kolon naxan birin ligama ɔxɔ xɔnna ma.”

²¹ Mangan yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Nayi, n waxi na liga feni, siga, i sa fa banxulanna Abisalomi ra.”

²² Yowaba yi bira, a yi a yetagin lan ɔxɔn ma, a duba mangan xa. A mɔn yi a fala, a naxa, “Mangana, n bata a kolon fa a i bata i ya fanna yita n na, amasɔtɔ i bata tin a ligadeni n naxan falaxi i xa.”

²³ Yowaba yi keli, a siga Gesuri yi. A sa fa Abisalomi ra Yerusalɛn yi.

²⁴ Koni mangan yi a fala, a naxa, “A xa xɛte a konni. A nama fa n yetagi.” Nayi, Abisalomi yi siga a banxini, a mi fa mangan yetagi.

²⁵ Isirayila birin yi, xeme tofapi mi yi na alo Abisalomi, keli a sansonle ma han a xun tagi, fe yo mi yi a ra.

²⁶ A yi a xunna maxabama ɲɛɛ rapanne nin bayo a yi binyama ayi nɛn. A xun sɛxɛne binyen yi dangu kilo firin na.

²⁷ Abisalomi dii xeme saxon nan sɔtɔ e nun dii tɛme keden naxan yi xili Tamari, a yi tofan han.

²⁸ Abisalomi yi lu Yerusalɛn yi ɲɛɛ firin, a mi fa mangan yetagi.

²⁹ Lɔxɔna nde, a yi Yowaba xili, a xa siga a ra mangan fema, koni Yowaba yi tondi sigɛ a konni. Abisalomi mɔn yi a maxɔdin a firinden, koni Yowaba mi wa siga feni.

³⁰ Nayi, Abisalomi yi a fala a walikene xa, a naxa, “E bata Yowabaa funde xɛɛn to n gbeen dɔxɔn ma, e sa tɛɛn so a ra.” Abisalomi a walikene yi sa tɛɛn so xɛɛn na.

³¹ Mafuren, Yowaba yi siga Abisalomi konni, a yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfera i tɛɛn soxi n ma xɛɛn na?”

³² Abisalomi yi Yowaba yabi, a naxa, “Bayo n bata yi a fala i xa nun a i xa fa, koni i mi tinxi. N yi waxi i rasiga feni mangan nan ma xɛrayani ito ra, fa fala ‘Nanfera n kelixi Gesuri yamanani? A yi lan nun n lu na yi mɔn.’ N waxi mangan yetagin to feni fa, xa fena n na, a xa n faxa.”

³³ Yowaba yi siga Abisalomi a xɛrayaan nalideni mangan ma. Mangan yi Abisalomi xili, a fa a fema, a yi a xinbi sin a yetagi, a yetagin yi lan ɔxɔn ma. Mangan yi Abisalomi sunbu.

15

Abisalomi a murutsna

¹ Na xanbi ra, Abisalomi yi wontoro keden tongo, e nun soone nun muxu tonge suulun, naxanye yi e gima a yɛɛ ra.

² A yi keli xɔtɔnni sinma, a ti taa yi kiraan dɛɛn na. Muxu yo nɛma yi dangue siga mangan konni kiti sadeni, Abisalomi yi na kanna xilima nɛn, a yi a maxɔdin, a naxa, “I kelixi taan mundun yi?” Na kanna yi a yabima nɛn, a naxa, “Manga diina, n kelixi Isirayila ɔnsɔnna nde nin.”

³ Abisalomi yi a falama nɛn na kanna xa, a naxa, “I ya fe fan, i tinxin, koni muxu yo mi mangan konni naxan a tuli matima i ra.”

⁴ Abisalomi yi a falama nɛn, a naxa, “Ee! Xa n yi nɛɛ findɛ kitisaan na nun yamanani ito yi! Yengen naxanye birin tagi hanma kiti sa daxina, ne yi fama nɛn n fema, n yi kiti kɛndɛn sa e tagi.”

⁵ Xa na kanna a maso a ra, a yi a xinbi sin a yetagi, Abisalomi yi a rakelima nɛn, a yi a sunbu.

⁶ Muxun naxanye birin yi sigama mangan fema kiti sadeni, Abisalami yi na ligama nen, Abisalami lu rafanye Isirayila muxune ma na kii nin.

⁷ Nee naanin dangu xanbini, Abisalami yi a fala mangan xa, a naxa, "Tin, n xa siga Xebiron yi, alogo n layirin naxan tongoxi Alatala xa, n xa sa na rakamali.

⁸ N yi Gesuri taani Arami yamanani waxatin naxan yi, n na layirin tongo nen, xa a n nafa Yerusalen yi, n saraxan bama nen Alatala xa Xebiron yi."

⁹ Mangan yi a fala a xa, a naxa, "Siga boje xunbenli." Nayi, Abisalami yi keli, a siga Xebiron yi.

¹⁰ Abisalami yi xerane rasiga wundoni Isirayila boxon birin yi, e xa sa a fala, e naxa, "E na xotaan xuiin me waxatin naxan yi, e xa a fala, e naxa, 'Abisalami nan yamanan mangan na Xebiron taani.' "

¹¹ Muxu keme firin bata yi keli Yerusalen yi fa Abisalami foxo ra, koni e yi biraxi a foxo ra xaxilitareyaan nin, e mi yi fefe kolon na feni.

¹² Abisalami yi saraxan nalima waxatin naxan yi, a yi xeraan nasiga Giloha taani, Axitofeli Giloha kaan xilideni, Dawudaa maxadi tiina. Yanfan senben yi gbo ayi, muxune yi wuya ayi Abisalami foxo ra.

Dawuda yi a gi Yerusalen yi

¹³ Daxxen na, fala ralina nde yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Isirayila kaane bata bira Abisalami foxo ra."

¹⁴ Nayi, Dawudaa walikene naxanye yi a fema Yerusalen yi, a yi a fala ne xa, a naxa, "E keli, en na en gi, bayo fere mi sa luma na en yi en ba Abisalami yii. E siga mafuren, xanamu, a tan a mafurama nen a gbalon sa taan birin fari silanfanna ra."

¹⁵ Mangana walikene yi a fala, e naxa, "Mangana, nxu kanna, nxu i sagoni."

¹⁶ Mangana muxune birin yi bira a foxo ra, a yi a konyi jaxalan* fu lu manga banxin kantandeni.

¹⁷ Mangan nun a foxorabirane birin mini taani waxatin naxan yi, e sa ti banxina nde dexon naxan makuya taan na ndedi.

¹⁸ Dawudaa walikene birin yi lu dangue a dexon, e nun Keretine nun Peletine nun Gati taan muxu keme senninna naxanye bira a foxo ra, ne birin yi lu dangue mangan yetagi.

¹⁹ Mangan yi a fala Itayi Gati kaan xa, a naxa, "Nanfera i fan fama n foxo ra? Xete, i lu Manga Abisalami fema amasoto xojen nan i tan na, muxu kedixin nan i tan na keli i ya yamanani.

²⁰ I faxi xoro nin, n xa i xali n yii to ba? Anu n tan yeteen mi a kolon n sigan denaxan

yi. I ngaxakedenne tongo, i xete. Alaa hinanna nun a tinxinna xa lu i xon."

²¹ Koni, Itayi yi mangan yabi, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi e nun n ma mangan niini. Mangana, n kanna, n tan i ya walikene luma nen i foxo ra, i na siga dede, xa a findi sayaan na hanma kisina."

²² Nayi, Dawuda yi a fala Itayi Gati kaan xa, a naxa, "En siga, dangu yeen na!" Na ma, Itayi nun a sofane nun a denbayane birin yi siga.

²³ Yamanan muxune birin yi wugama, e gbelegbele, ganla nema danguma Dawuda yetagi. Mangan yeteen yi Kediron lanbanni gidi kiraan xon naxan sigama tonbonni.

²⁴ Sadoki fan yi na, e nun Lewi bonsonna muxun naxanye yi Alaa Layiri Kankiraan xalima.[†] E yi Alaa Kankiraan doko, saraxarali Abiyatari yi lu saraxan naliye han naxanye birin yi kelima taani, ne yi dangu jan.

²⁵ Mangan yi a fala Sadoki xa, a naxa, "Alaa Kankiraan naxete taani. Xa n na Alatalaa hinanna soto, a n naxete, a tinma nen n Layiri Kankiraan to e nun a doxodena.

²⁶ Koni xa Ala a fala, a naxa, 'I mi fa rafan n ma sonon,' awa, n tan ni i ra naxan na rafan a ma a xa na liga n na."

²⁷ Mangan mon yi a fala saraxarali Sadoki xa, a naxa, "Xete taani boje xunbenli, e nun i ya dii xemena Aximaasi nun Abiyatari a dii xemen Yonatan.

²⁸ N tan mabinni, n luma nen tonbonni baan gidideni, han n yi i ya xibarun soto i ya xerane ra."

²⁹ Nayi, Abiyatari nun Sadoki yi Alaa Kankiraan xali Yerusalen yi, a sa lu na.

³⁰ Dawuda wugamaton yi te Oliwi गयाan fari, a yetagin luxunxi, a sanni genla a ra. Naxanye birin yi tema a foxo ra, ne fan bata yi e yetagine luxun, e yi wugama.

³¹ E yi a fala Dawuda xa, e naxa, "Axitofeli biraxi Abisalami foxo ra yanfantenne ye." Dawuda yi a fala, a naxa, "Alatala, a liga Axitofeli maxadine xa findi fufafuun na."

³² Dawuda गयाan xun tagin li waxatin naxan yi, Ala batuma denaxan yi, a yi a maxadi muxun Xusayi, Araka bonsonna muxuna nde to fe a ralandeni, a dugine yiboxi, burunburunna a xunni.

³³ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, "I nama fa n foxo ra, i findima nen n goronna ra.

³⁴ Xete taani, i sa a fala Abisalami xa, i naxa, 'N bata findi i ya walikene na. A singeni, n wali nen i baba xa, koni iki, n waxi wali feni i tan nan xa.' Na ma, i nne n maliye Axitofeli a maxadi xuine kale nen n xili ma.

³⁵ Saraxaraline, Sadoki nun Abiyatari luma nen i fema. I na naxan birin to manga

* 15:16: 15.16 *Konyi jaxanle* sariyan sebexi Xoroyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye soto a jaxanla ra.

† 15:24: 15.24 *Layiri Kankirana* fe mon sebexi Xoroyaan 25.10-22 kui.

banxini, i yi a fala saraxaraliin Sadaki nun Abiyatari xa.

³⁶ Sadaki a dii xemena Aximaasi nun Abiyatari a dii xemen Yonatan firinne birin e fema, i na xibarun naxanye me, i yi e rafa ne faladeni n xa."

³⁷ Nayi, Dawuda xoyin Xusayi xete taani waxatin naxan yi, Abisalomi fan yi so Yerusalen yi.

16

Dawuda xoyine nun a yaxune

¹ Dawuda bata yi dangu geyaan xuntagin na ndedi, Mefiboseti a walikene Siba yi fa a ralandeni. Sofali firin yi a foxo ra, buru keme firin, bogise xonna xaren ligaseen yee keme e nun xode bogi xaren ligaseen yee keme e nun manpa kundi keden yi naxanye fari.

² Mangan yi a fala Siba xa, a naxa, "I ito ligan di?" Siba yi a yabi, a naxa, "Sofanle findin denbaya maxali seen nan na, burune nun wudi bogine findima i ya sofane balon nan na, naxanye na tagan tonbonni, manpaan yi findi ne min seen na."

³ Mangan yi a fala, a naxa, "I kanna dii xemen minen yi?" Siba yi a yabi, a naxa, "Mefiboseti bata lu Yerusalen yi, bayo a falaxi nen, a naxa, 'Isirayila yamana n babaa mangayaan soma nen n yii to.'"

⁴ Mangan yi a fala, a naxa, "Mefiboseti gbeen naxan birin na, n bata na birin so i yii." Nayi, Siba yi a xinbi sin boxoni. A yi a fala, a naxa, "I nuwali Mangana, i bata hinan n na."

⁵ Manga Dawuda to fa Baxurin taan fema, muxuna nde yi mini, e nun Sali birin yi bonson kedenna nin, a xili Simeyi, Geraa dii xemena. A mini, a lu dangan tiye.

⁶ A lu gemene wole Dawuda ma e nun Manga Dawudaa walikene birin, hali yamaan nun sofa senbemanen to yi a yiifanna nun a komenna ma.

⁷ Simeyi yi a dangama, a gbelegbele, a naxa, "Siga, siga, fuyantenna, faya tiina!"

⁸ I faxan naxanye tixi Sali a denbayani, Alatala i rataronma nen ne birin na. I bata mangayaan ba Sali yii, nanara Alatala bata a so i ya dii xemena Abisalomi yii. Iki, i tan taroni bayo faya tiin nan i ra."

⁹ Nayi, Seruyaa dii xemena Abisayi yi a fala mangan xa, a naxa, "Nanfera bare faxaxini ito mangan dangama, n kanna? A lu n xa sa a xunna ba a de."

¹⁰ Koni mangan yi Abisayi yabi, a naxa, "I tan nun i tada Yowaba, e gbee biran nanse yi? Xa a sa a li xemeni ito n dangama bayo Alatala nan a yamarixi a xa n danga, muxu yo mi nae falan tiye a ma."

¹¹ Dawuda mon yi a fala Abisayi nun a walikene xa, a naxa, "Xa n ma diin waxi n faya feni, a mi finde terena fe ra xa Bunyamin kaani ito fan na liga. E a lu na, a xa n danga, xa Alatala bata a yamari."

¹² Waxatina nde, Alatala n ma taron toma nen. Nayi, a n ma dangan masarama nen duban na."

¹³ Dawuda nun a foxorabirane yi sigan waxatin naxan yi kiraan xon, Simeyi yi sigama e yelanni geyaan kanke ra, a mon yi lu e dange, a yi lu gemen nun benden wole e ma.

¹⁴ Donxen na, mangan nun a foxorabirane yi Yuruden baan li. E bata yi xadan, e yi e matabu menni.

Abisalomi Yerusalen yi

¹⁵ Abisalomi bata yi so Yerusalen yi e nun Isirayila yamaan birin, Axitofeli fan yi a foxo ra.

¹⁶ Xusayi, Araka bonsonna muxuna nde, Dawuda maxadi muxun fa waxatin naxan yi Abisalomi fema, a gbelegbele, a naxa, "Tantunna mangan xa."

¹⁷ Abisalomi yi Xusayi maxadin, a naxa, "I ya tinxinna ngan nan na ra i xoyin Dawuda xa ba? Nanfera i mi sa a mati?"

¹⁸ Xusayi yi Abisalomi yabi, a naxa, "N mi tinxi nen. Bayo Alatala nun Isirayila birin naxan sugandixi mangan na, n na nan foxo ra. Nayi, n luma i tan nan foxo ra."

¹⁹ N walima nde xa? A finde a dii xemen na ba? Bayo n bata yi wali i baba xa, n walima nen i fan xa."

²⁰ Abisalomi yi a fala Axitofeli xa, a naxa, "E a fala e bode tagi en lan en xa naxan liga."

²¹ Axitofeli yi Abisalomi yabi, a naxa, "Dawuda konyi naxanla* naxanye lu manga banxin kantandeni, e nun ne xa sa kafu. Nayi, Isirayila birin a kolonye a i bata rajaxu i baba ma alo se kunxin xirina, i foxorabirane yi senbe so."

²² Nayi, e bubun ti Abisalomi xa manga banxin xuntagi, Abisalomi nun a babaa konyi naxanle yi sa kafu menni Isirayila birin yetagi.

²³ Na waxatini, Axitofeli a maxadin yi suxi alo Alala yetena a fala kii naxan yi. Dawuda nun Abisalomi fan yi a maxadine suxuma kii kedenna nin.

17

Xusayi yi Axitofeli matandi

¹ Waxatidi to dangu, Axitofeli yi a fala Abisalomi xa, a naxa, "Tin, n xa muxu wuli fu nun firin sugandi, n siga Dawuda foxo ra to kenen yeten na."

* 16:21. 16.21Konyi naxanle sariyan seboxi Xorayaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, Dawuda naxanye soto a naxanla ra.

² N sa a xadanxin lima nen, fanga mi fa a ra, n yi a suxu. Naxanye biraxi a fɔxɔ ra, ne yi e gi. Nayi, n yi mangan kedenna faxa.

³ N yi yamaan birin mabandun i ma. I xemen naxan fenma, na na faxa, yamaan birin fama nen i ma, e lu bɔɲe xunbenli."

⁴ Na falan yi Abisalommi nun Isirayila fonne birin kenɛn.

⁵ Na waxatini, Abisalommi yi yamarin fi, a naxa, "E mɔn xa Xusayi, Araka bɔnsɔnna muxun fan xili alogo en xa a mɛ a naxan falama."

⁶ Xusayi yi fa Abisalommi fɛma, Abisalommi yi a fala a xa, a naxa, "Axitofeli ito nan falaxi, a naxan falaxi a lan en yi na liga ba hanma en-en? I fan xa falan ti."

⁷ Xusayi yi Abisalommi yabi, a naxa, "Ito yi, Axitofeli mi maxadi fajɪ tixi.

⁸ I yetɛna i baba nun a muxune kolon ki fajɪ. Sofa kenden nan e ra, e magaxu alo yatan naxan ma diiye baxi a yii burunna ra. Yenge soon nan yi i baba ra, a mi luma yamaan fɛma kɛɛn birin na.

⁹ Iki, a luxunxi yinla nde ra hanma yire gbɛɛ. Dawudaa ganla na en ma muxuna ndee faxa tun, na feen xibarun sigama ayi nen, e naxa a Abisalommi a ganla bata nɔ.

¹⁰ Na na liga, hali senbemaan naxanye luxi alo yatane en ma ganla ye, ne tun-naxɔlɔma e ma nen, bayo Isirayila kaane birin a kolon a yenge so fajɪn nan i baba ra, anu a fɔxɔrabirane senben gbo.

¹¹ Nayi, n miriyani, Isirayila sofane birin xa e malan i fɛma, keli Dan ma han sa dɔxɔ Beriseba ra. Nayi, e wuyama ayi nen alo baan jɛmensinna. Na xanbi ra, i yetɛɛn yi siga e yengɛdeni.

¹² A lu dɛdɛ, en na a suxɛ, en so a xunna alo xiila godon bɔxɔn ma kii naxan yi. E nun a muxune sese mi a yimine.

¹³ Xa a luxun taana nde yi en ma, Isirayila kaane birin fɛ lutin na, en yi na taan halagi, hali a gɛmɛdina, a mi luyɛ."

¹⁴ Abisalommi nun Isirayila kaane yi a fala, e naxa, "Araka bɔnsɔnna muxu Xusayi a maxadi xuine dangu Axitofeli gbeene ra." Alatala bata yi a ragidi nun a Axitofeli a maxadi xuiin xa kala alogo tɔɔn xa Abisalommi li.

¹⁵ Axitofeli naxan fala Abisalommi nun Isirayila fonne xa, Xusayi yi na rali saraxar-alina Abiyatari nun Sadɔki ma.

¹⁶ A yi a fala e xa, a naxa, "Iki, ɛ mafura xeraan nasigɛ Dawuda ma. ɛ yi a fala a xa, a nama kɛɛn nadangu baan mɛmɛmɛni. A lan a xa baan gidi alogo a nama e nun a fɔxɔrabirane raxɔri."

¹⁷ Yonatan nun Aximaasi yi tixi En-Rogeli yi. Walikɛ gilɛna nde yi fa a fala e xa, a e xa sa na fala Dawuda xa, bayo e mi yi suse soɛ taani e yi e yetɛ mayita.

¹⁸ Koni, banxulanna nde yi e to, a sa a fala Abisalommi xa. Nayi, e firinna birin yi siga mafuren, e sa so xɛmɛna nde a banxini Baxurin taani xɔɲinna yi naxan ma sansan kui, e sa e luxun mɛnna ra.

¹⁹ Naxanla yi bitinganna tongo, a yi a sa xɔɲinna dɛ ra, a sansi xɔri dinxin tongo a na sa mɛn fari alogo e nama sike sese ma.

²⁰ Abisalommi a walikene to na naxanla banxin li, e yi a maxɔdin, e naxa, "Aximaasi nun Yonatan minɛn?" Naxanla yi e yabi, a naxa, "E bata dangu xuden na." Walikene yi e fen, e mi e to, e yi xɛtɛ Yerusalɛn yi.

²¹ E keli xanbini na, Aximaasi nun Yonatan yi te xɔɲinna ra, e sa Manga Dawuda rakolon. E yi a fala Manga Dawuda xa, e naxa, "E keli, ɛ mafura, ɛ baan gidi, bayo Axitofeli bata maxadin ti lan ɛ fɛ ma."

²² Dawuda nun yamaan naxan yi a fɔxɔ ra, e keli benun subaxani, e birin yi Yurudɛn baan gidi. Keden mi lu naxan mi Yurudɛn baan gidi.

²³ Axitofeli to a to, a a maxadi xuiin mi suxi, a yi a sofana tongo, a siga a konni a taani. A yamarine fi a denbayaan ma. Na xanbi ra, a yi a yetɛ singan, a yi faxa. E yi a maluxun a baba gaburun na.

Dawuda Maxanayin taani

²⁴ Dawuda yi siga Maxanayin taani, Abisalommi Yurudɛn baani gidi waxatin naxan yi e nun Isirayila ganla birin.

²⁵ Abisalommi bata yi Amasa findi sofa kuntigin na Yowaba funfuni. Amasa baba nan yi Yeteri ra, Isirayila kaan naxan Abi-gayili dɔxɔ, Naxasi a dii temena, Yowaba nga Seruya xunyɛna.

²⁶ Abisalommi nun Isirayila kaane yi e gali malanden nafala Galadi yamanani.

²⁷ Dawuda to fa Maxanayin taani, Naxasi a dii xɛmɛn Sobi naxan yi kelixi Rabaha yi, Amonine manga taana, na nun Amiyɛli a dii xɛmɛn Makiri, Lodebara kaana, e nun Galadi kaan Barasilayi, naxan yi kelixi Rogelimi yi,

²⁸ ne yi fa seni itoe ra Dawuda yɛɛ ra: sadene nun goronne nun fɛɲɛne nun muru-tun nun fundenna nun murutu fujɪn nun sansi xɔri gilinxine nun konso togen nun togen siya gbɛtɛye nun

²⁹ kumin nun nɔnɔn nun yɛxɛɛne nun fɛnɛna. E fa ne birin na Dawuda nun a yamaan xa naxanye yi a fɔxɔ ra, alogo e xa e don, bayo e yi a falama nen, e naxa, "Kamɛn nun ige xɔnla bata yamani ito suxu tonbonni."

18

Abisalommi faxa feen yɛngeni

¹ Dawuda yi yamaan malan naxanye yi a fɔxɔ ra, a yi sofa kuntigine dɔxɔ naxanye muxu kemene nun muxu wuline xun na.

² Dawuda yi yamaan fəxo singen nasiga Yowaba ma a yamarin bun, a yi a fəxo firinden nasiga Abisayi ma a yamarin bun, Seruyaa dii xəməni Yowaba tada. Dawuda yi a fəxo saxanden nasiga Itayi Gati kaan ma a yamarin bun. Mangan mən yi a fala yamaan xa, a naxa, “N fan wama siga feni ɛ fəxo ra.”

³ Koni, yamaan yi a fala a xa, e naxa, “I mi sigama. Bayo xa nxu nxu gi, yaxune mi nxu yatema, hali nxu fəxo kedenna faxa, e mi na yatema. Koni, i tan dangu nxu tan sofa muxu wuli fu ra. Nanara, a lan i lu taani, i nœ nxu maliye denaxan yi.”

⁴ Mangan yi e yabi, a naxa, “Naxan nafan ɛ ma, n na nan ligama.” Sofane yi minima keme keme yeen nun wuli wuli yeen ma waxatin naxan yi, mangan yi ti taan so deen na.

⁵ Mangan mən yi a fala Yowaba nun Abisayi nun Itayi xa, a naxa, “N bata ɛ mafan, ɛ nama fe naxi yo liga Abisalomi ra, n ma diina.” Sofane birin yi a xuiin name na yamarin fiye kuntigine ma.

⁶ Dawudaa sofane yi mini siga Abisalomi a ganla yengedeni, yengen so Eframi fətonna nin.

⁷ Dawudaa ganla yi Abisalomi a ganla nœ, e yi muxu wuli mœxœne faxa e ra na lœxœni.

⁸ Yengen yi so yamanan birin yi. Naxanye faxa fətonni, ne yi wuya dangu naxanye faxa yengeni.

⁹ Na waxatini, Abisalomi yi mini Dawudaa walikene ma. Abisalomi bata yi te sofanla fari. Sofanla yi so wari bili gbeen yiine bun, Abisalomi xunna yi kankan wari yiine longonna ra. A lu bœxœn nun kuyen tagi, sofanla yi mini a bun.

¹⁰ Xəməna nde to na to, a fa na fala Yowaba xa, a naxa, “N bata Abisalomi to singanxi warin bun.”

¹¹ Koni, Yowaba yi a fala xəməni xa, a naxa, “I a to nœn? Nanfera i mi a faxa keden na? N yi gbeti gbanan fu soe nœn i yii e nun tagixidina nde.”

¹² Koni na xəməni yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Hali i gbeti gbanan wuli keden so n yii, n mi tinje fe naxin lige mangana dii xəməni na, bayo nxu birin a me nœn manga yamarin i to fima i tan nun Abisayi nun Itayi ma, a naxa, ‘E xaxili lu Abisalomi xœn, muxu yo nama fe naxin liga a ra.’

¹³ Xa n yi na liga alo n mi sese mexi, n yi bœnœma n niini nœn, mangan yi n ma wulen kolonma nœn, bayo sese mi luxunje a ma. Nayi, i tan yeteen mi yi n xun mafale.”

¹⁴ Yowaba yi a yabi, a naxa, “N mi n ma waxatin kalama i tan xœn.” A yi tanba saxan tongo, a sa e sœti Abisalomi kankeni a jœjœn singanxin na.

¹⁵ Sofa banxulan fuun naxanye yi Yowabaa yenge so seene maxalima, ne yi Abisalomi rabilin, e yi a rajan.

¹⁶ Na xanbi ra, Yowaba yi xœtaan fe alogo yengen xa dan. Nayi, Dawudaa sofane yi xete Abisalomi a ganla fəxo ra.

¹⁷ E yi Abisalomi tongo, e yi a woli yili gbeen na fətonni, e gœme gbegebe malan a fari. Na waxatini, Abisalomi a sofane yi e gi, birin yi siga a konni.

¹⁸ Abisalomi yi kende waxatin naxan yi, a bata yi banxi gbeen ti Manga lanbanni, bayo a yi a mirima nœn, a naxa, “Dii xeme mi fa n yii, n xinla luyœ naxan yii.” Nanara, a yi na banxin xili sa a yete xun ma, naxan mœn xili bama han to a Abisalomi a banxina.

¹⁹ Aximaasi, Sadœki a dii xəməni yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Tin, n xa n gi n sa a fala mangan xa Alatala kitin naxan nagidixi a ma, a yi a so a yaxune yii.”

²⁰ Yowaba yi a fala a xa, a naxa, “Xibaru fajni rali mi i ra to, lœxo gbete i sa xibaru fajin naliye, koni to i mi a xale, bayo mangana dii xəməni bata faxa.”

²¹ Yowaba yi a fala Kusi kaana nde xa, a naxa, “Siga, i naxan toxi, sa na fala mangan xa.” Kusi kaan yi a xinbi sin Yowaba bun ma, a yi a gi.

²² Aximaasi, Sadœki a dii xəməni mœn yi a fala, a naxa, “Sese liga, tin, n fan xa n gi Kusi kaan fəxo ra.” Yowaba yi a fala, a naxa, “N ma diina, nanfera i waxi i gi feni? Na mi findima xibaru fajni ra i tan xa.”

²³ Aximaasi mœn yi a fala, a naxa, “Hali fefe liga, n waxi n gi feni.” Yowaba yi a fala a xa, a naxa, “Awa, i gi!” Aximaasi yi a gi mini Yuruden mere yi kirani, a sa dangu Kusi kaan na.

²⁴ Dawuda yi dœxi de firinne tagi. Kantan muxun yi siga yinna xun tagi, a yi a yeen nasiga, a yi xəməna nde kedenna to fe a giye.

²⁵ Kantan muxun yi gbelegbele, a yi a fala mangan xa. Mangan yi a yabi, a naxa, “Xa a kedenna nan a ra, a fama xibaru fajin nan na.” Na xœraan yi masoma,

²⁶ kantam muxun mœn yi muxu gbete fan to gixi. A gbelegbele de kantanna ra, a naxa, “Muxuna nde fan kedenna fama a giye.” Mangan yi a fala, a naxa, “Na fan faan xibaru fajin nan na.”

²⁷ Kantan muxun yi a fala, a naxa, “Muxu singen luxi alo Aximaasi na a ra, Sadœki a dii xəməni.” Mangan yi a fala, a naxa, “Xeme fajin nan a ra, a fama xibaru fajin nan na.”

²⁸ Aximaasi yi gbelegbele, a yi a fala mangan xa, a naxa, “I nuwali.” A yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan bœxœn ma, a yi a fala, a naxa, “Barikan bira Alatala xa, i ya Ala, naxan i yenge faane soxi i yii, mangana, n kanna.”

²⁹ Mangan yi a maxœdin, a naxa, “Abisalomi yiyalan?” Aximaasi yi a yabi, a naxa, “N tan i ya walikœn mayimaxa gbeen to nen Yowaba nxu nun i ya walikœna nde rafa

waxatin naxan yi, koni n mi yi a kolon fefe yi a ra.”

³⁰ Mangan yi a fala, a naxa, “I masiga, i ti be.” Aximaasi yi a masiga, a lu tixi.

³¹ Kusi kaan fan yi fa. A yi a fala, a naxa, “Mangana, n kanna, n baxi xibaru fanin nan mēdeyi, bayo Alatala bata i ya kitin sa to. Naxanye yi i yengema, a bata ne sa i sagoni.”

³² Mangan yi Kusi kaan maxōdin, a naxa, “Sese mi Abisalomi sōtōxi ba?” Kusi kaan yi a yabi, a naxa, “Naxan na banxulanna sōtōxi, na xa i yaxune birin sōtō, e nun naxanye birin murutexi i xili ma.”

19

Dawuda yi a dii xemen wuga

¹ Nayi, mangan yi kontōfili, a yi te sangsoon kōe ra taan yinna dēen xun ma, a lu wuge. A yi lu sigamatini, a falama, a naxa, “N ma dii xemena Abisalomi! Hali n tan yi faxa i funfuni nun. N ma dii xemena Abisalomi, n ma dii xemena!”

² E yi na fala Yowaba xa, e naxa, “Mangan sunuxin luma Abisalomi wuge.”

³ Na lōxon xunna kenla yi masara sunun na sofane birin xa. Bayo na lōxoni yamana a mē nen a mangan sunuxi a dii xemena fe ra.

⁴ Na lōxon yeteni, sofane luxunxin yi so taani alo sofa yagixin naxanye e gixi yengeni.

⁵ Mangan bata yi a yetagin luxun, a gbelegbelema, a naxa, “N ma dii xemena Abisalomi! Abisalomi, n ma dii xemena, n ma dii xemena!”

⁶ Yowaba yi so mangan konni, a yi a fala a xa, a naxa, “I bata i ya walikene birin nayagi to, naxanye i niin nakisixi, ε nun i ya dii xemene nun i ya dii temene nun i ya naxanle nun i ya konyi naxanle birin.

⁷ I rajaxu naxanye ma, i bata ne rafan, i rafan naxanye ma, i yi ne rajaxu. Bayo i bata a yita to, a i ya gali mangane nun i ya walike tinxinxine, a ne bōte mi i xa. N bata a to iki xa Abisalomi yi lu a nii ra nun to, nxu tan birin yi faxa na, na yi rafan i ma nun.

⁸ Nayi, keli, i mini, i falan ti i ya walikene xa. Bayo n bata n kōlo Alatala yi, xa i mi mini muxu keden mi luyē i fōxō ra to kōeen na, na naxuma ayi nen dangu tōrōn na naxan birin bata liga keli i foningeya waxatin ma han iki.”

⁹ Nayi, mangan yi keli, a dōxō taan so dēen na. E na fala yamaan xa, e naxa, “Mangan dōxi taan so dēen na.” Yamaan birin yi fa mangan yetagi. Na waxatini, Isirayila ganla tan bata yi a gi. Birin bata yi siga e konni.

Dawuda xete fena Yerusalen yi

¹⁰ Isirayila bōnsōnne birin nun yamaan birin yi matandin tima, e naxa, “Mangan bata en ba en yaxune yii, a tan nan en

nakisi Filisistine ma, iki a bata a gi yamanani Abisalomi a fe ra.

¹¹ Anu, en Abisalomi naxan sugandixi a xa findi en ma mangan na, na bata faxa. Nanfera nayi, ε mi Dawuda xilima, ε yi a dōxō mangan na?”

¹² Manga Dawuda yi xerane rasiga a faladeni saraxaraliin Sadōki nun Abiyatari xa, a naxa, “E falan ti Yuda fonne xa, ε naxa, ‘Nanfera ε luun dōnxen na mangan naxetedeni a manga banxini? Anu, n tan yetena Isirayila kaane miriyane kolon.

¹³ Ngaxakedenmane nan ε ra, en wuli keden, fasa keden. Nayi, ε nama lu dōnxen na xetedeni mangan ma.’

¹⁴ E mōn xa a fala Amasa xa, ε naxa, ‘I ngaxakedenma xa mi n na ba? Xa n mi i findi sofa kuntigin na habadan Yowaba jōxōni, Ala xa n xa tōrō gbeen sōtō.’ ”

¹⁵ Dawudaa falane yi Yuda muxune birin kēnen, alo muxu kedenna nan yi e ra, e xeraan nasiga a faladeni mangan xa, e naxa, “E nun i ya walikene birin xa xete be.”

¹⁶ Mangan yi xete han Yuruden baani, Yuda kaane yi siga Giligali yi alogo e xa sa mangan nalan, e yi a ragidi Yuruden baani.

¹⁷ Gera, Bunyamin kaan naxan keli Baxurin taani, na dii xemen Simeyi yi na, na yi a mafura e nun Yuda muxune yi godo Manga Dawuda ralandeni.

¹⁸ Bunyamin kaan muxu wuli keden yi biraxi a fōxō ra, Siba fan naxan yi walima Soli a denbayaan xa, e nun a dii xeme fu nun suulunne nun a walike mōxōjēne. Ne yi fa Yuruden baan de mangan yee ra.

¹⁹ Kunkibane yi fa alogo e xa mangana denbayaan xali e nun naxan na mangan kēnen. Na to yelin Yuruden baan gide, Geraa dii Simeyi yi bira mangan yetagi.

²⁰ A yi a fala mangan xa, a naxa, “Mangan nama n suxu n haken na. N tan i ya walikēen haken naxan liga i ra i mini lōxōni Yerusalen yi, ninan na xōn, i tan mangana.

²¹ Mangana, n kanna, n na a kolon a n bata yulubin liga, koni i bata a to to, n singe nan faxi i ralandeni Yusufu bōnsōnna muxune birin yee ra.”

²² Nayi, Abisayi, Seruyaa dii xemen yi falan tongo, a yi a fala, a naxa, “Simeyi mi lan a faxa ba, a to Alatalaa muxu sugandixin dangaxi?”

²³ Koni Dawuda yi a fala Abisayi nun a xunyēn Yowaba xa, a naxa, “Seruyaa dii xemene, ε gbee biran nanse yi? Nanfera iki, ε n matandima? N mi waxi Isirayila kaa yo xa faxa to, n laxi a ra a n tan nan Isirayila mangan na to.”

²⁴ Mangan yi a fala Simeyi xa, a naxa, “I mi faxama.” Mangan yi a kōlo a xa.

²⁵ Mefiboseti, Soli a dii xemen fan fa nen mangan nalandeni. A munma yi a sanne maxa, a mi a de xabene bi, a mi a dugine xa,

xabu mangan siga ləxəni han a xetə ləxəni bəje xunbenli.

²⁶ A to siga mangan yetagi keli Yerusalən yi, na yi a maxədin, a naxa, “Mefiboseti nanfera i mi sigaxi n fəxo ra?”

²⁷ A yi a yabi, a naxa, “Mangana, n kanna, n ma walikəen nan n yanfaxi, bayo n tan i ya walikəna a fala nən, a naxa, ‘N nan n ma sofanli tənma nən, n te a fari nxu nun mangan yi siga. Bayo sankalatəon nan i ya walikəen na.’

²⁸ Koni, a bata sa n tan i ya walikəen mafala n kanna xa. Nayi, mangana, i luxi nən alo Alaa malekana. Naxan nafan i ma, na liga.

²⁹ Bayo muxun naxanye birin n fafe a denbayani, mangan yi lan nun a ne faxa, n kanna, hali na birin, i bata naxanye dege tabanla ra i bata n tan i ya walikəen basan ne ra. N fe tinxinxin mundun ligaxi n yi n kanna mafan?”

³⁰ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera i mən falan tima? N bata a ragidi a i tan nun Siba xa bəxəne yitaxun.”

³¹ Nayi, Mefiboseti yi a fala mangan xa, a naxa, “A xa a birin tongo, amasəto n kanna, mangan bata so a banxini bəje xunbenli.”

³² Barasilayi, naxan yi kelixi Rogelimi taani Galadi yamanani, na fan godo nən Yurudən baani, e nun mangan yi gidi, a fan xetə nən a fəxo ra baan kidi ma.

³³ Fonna nan yi a ra naxan bata yi jee tonge solomasəxe soto, nafulu kan gbee nan yi a ra, a tan nan yi mangan baloma, a yi Maxanayin taani waxatin naxan yi.

³⁴ Mangan yi a fala Barasilayi xa, a naxa, “Fa n fəxo ra Yerusalən yi, n nan n yengi dəxe i xən ma.”

³⁵ Koni, Barasilayi yi mangan yabi, a naxa, “N mən jee yoli sote alogo nxu nun mangan xa te nxu bode xən Yerusalən yi?”

³⁶ To n bata fori jee tonge solomasəxe. N nəe a fajin nun a paxin kolonje ba, n donseen naxan donma, n yi a min, n mi fa nəe na paxunna kolonje, hanma xəmene nun paxanle sigi sa xuina. Nanfera n finde goronna ra i xun ma?

³⁷ I ya walikəen sigama nən i fəxo ra ndedi Yurudən baan kidi ma. Koni nanfera mangana, i n saranna fima maani ito ra?

³⁸ Nayi, a lu n xa xetə n ma taani, n sa faxa n baba nun nna gaburun dəxən ma. Koni a mato, n ma dii xəmən Kimihami ni i ra, a tan nan sigama i fəxo ra, naxan na i kənən, i yi na liga a ra.”

³⁹ Mangan yi a fala, a naxa, “Kimihami xa fa n fəxo ra, naxan nafan a ma, n na a ligə a xa, i na wa naxan yo xən ma n tan yii, n na ligə i xa.”

⁴⁰ Yamaan birin to Yurudən baani gidi, mangan fan yi gidi, mangan yi Barasilayi

sunbu, a duba a xa, Barasilayi yi xetə a konni.

⁴¹ Mangan yi siga Giligali binni, Kimihami yi biraxi a fəxo ra.

Yuda yamaan birin nun Isirayila yamaan fəxo kedenna bata yi mangan nagidi Yurudən baani.

⁴² Koni Isirayila muxune yi fa mangan fəma, e yi a fala a xa, e naxa, “Nanfera nxu ngaxakedenne Yuda kaane i ragidixi Yurudən baani, e nun i ya denbayana, anu i ya sofanə birin yi i fəxo ra?”

⁴³ Yuda muxune birin yi Isirayila muxune yabi, e naxa, “Bayo nxu barin maso mangan na e xa. Nanfera e xələn na ra? Mangan nan nxu deqema ba? Hanma a seen nan fixi nxu ma?”

⁴⁴ Isirayila muxune yi Yuda muxune yabi, e naxa, “Nxu gbeen nan mangan na sanya ma fu, nxu gbeen nan Dawuda ra dangu e ra. Nanara, e nxu rapaxuxi? Nxu singe mi yi a fala a en ma mangan xa xetə ba?” Koni Yuda muxune yi falan ti a paxin na dangu Isirayila muxune ra.

20

Seeba yi murutə Dawuda xili ma

¹ Xəmə fuyantenna nde yi Giligali yi, a xili Seeba, Bikiri a dii xəməna, Bunyamin kaana. Na yi xətaan fe, a gbelegbele, a naxa, “Sese mi en nun Dawuda tagi.

En nun Yese a dii xəməni ito mi malanxi sese ma.

Isirayila kaane, birin xa siga a kon yi.”

² Nayi, Isirayila kaane yi xetə Dawuda fəxo ra, e bira Seeba fəxo ra, Bikiri a dii xəməna. Koni, Yuda muxune yi lu e mangan fəxo ra, e yi sa a mati keli Yurudən baani siga han Yerusalən yi.

³ Dawuda yi so a banxini Yerusalən yi. Mangan yi a konyi paxalan fune tongo a naxanye lu banxin kantandeni. A yi e lu banxina nde kui naxan yi makantanxi ki fajl, koni e mi fa kafu sənən, e yi lu ramaraxi han e sayaan ləxəni, e lu alo kapa giləne.

⁴ Mangan yi a fala Amasa xa, a naxa, “Yuda sofanə maxili, e birin xa fa be yi benun soqe saxan.”

⁵ Amasa yi sa na yamarin liga, koni mangan ləxən naxan saxi a xa, a yi na radangu.

⁶ Nayi, Dawuda yi a fala Abisayi xa, a naxa, “Seeba, Bikiri a dii xəməni fe paxin ligama en na nən dangu Abisalomi ra. I tan yetən xa i kanna walikəne tongo, i yi Seeba sagatan, alogo a nama taa makantanxine li, a lo ayi e ma.”

⁷ Yowabaa muxune yi bira Abisayi fəxo ra e nun Keretina nun Peltine, e nun sofanə birin. E birin yi mini Yerusalən yi alogo e xa Seeba sagatan, Bikiri a dii xəməna.

⁸ E to Gabayon gēme gbeen yiren li, Amasa yi fa e yee ra. Yowaba yi maxidixi a sofa dugine yi, e nun a tagixidina, silanfanna yi singanxi naxan na a tēni. Yowaba yi masoma waxatin naxan yi, silanfanna yi ba folo a tēni.

⁹ Yowaba yi a fala Amasa xa, a naxa, “Ngaxakedenna, i yiyalan?” A yi Amasa de xaben suxu a yiifanna ra alo a yi a sunbuma nen.

¹⁰ Silanfanna naxan yi sōxi Yowaba kōmenna ma, Amasa mi a yengi lu na xōn ma. Yowaba yi a sōxōn a kuini na ra. Amasa fudi lutine yi sa bōxōni, Yowaba mi fa a yee firinden sin a ma, a yi faxa. Yowaba nun a tada Abisayi yi keli Seeba xili ma, Bikiri a dii xēmēna.

¹¹ Yowabaa sofa keden yi lu tixi Amasa binbin dēxōn, a naxa, “Ndee Yowaba nun Dawuda a fe yi? Ne xa bira Yowaba fōxō ra.”

¹² Na waxatini, Amasa bata yi a makututu a wunli kira tagini. Sofaan yi a rakōrsi, a yi a to birin tixi na. Nayi, a yi Amasa binbin ba kiraan xōn, a sa a sa xēen ma, a dugin so a xun na.

¹³ A to a ba kiraan xōn, birin yi bira Yowaba fōxō ra, alogo e xa siga Bikiri a dii xēmēn Seeba xili ma.

Seeba rānanna

¹⁴ Yowaba yi Isirayila bōnsōnne yamanan birin yigidi a sa Abeli-Beti-Maka taan li. Berimi kaane birin yi e malan, e bira a fōxō ra.

¹⁵ Yowaba nun a ganla yi Abeli-Beti-Maka taan yenge, bayo Seeba yi na nin, e yi gbingbinna nde rate taan yinna xōn. E yi lu yinna dinje alogo a xa bira.

¹⁶ Naxalan xaxilimana nde yi na taani, na yi gbelegebele, a naxa, “N bata e mafan! E tuli mati! E tuli mati! E a fala Yowaba xa a xa fa han be, n waxi falan ti feni a xa.”

¹⁷ Yowaba yi a maso, naxanla yi a maxōdin, a naxa, “Yowaba nan i tan na ba?” A yi a yabi, a naxa, “On, n tan nan yati a ra.” Naxanla yi a fala a xa, a naxa, “Nba, i tuli mati n fala xuiin na.” Yowaba yi a yabi, a naxa, “N tuli matixi.”

¹⁸ Nayi, naxanla yi a fala, a naxa, “A foloni, muxune yi darixi a fale nen, e naxa, ‘En maxōdinna ti Abeli taani, en hayun fanma nen.’

¹⁹ Nxō taan taa bōne xunbelixine nun taa tinxinxine nan ye Isirayila yi, koni i tan waxi na taan kala feen nin Isirayila yi, naxan findixi munanfan taa gbeen na Isirayila yi. Nanfera naxan Alatala gbeen na, i waxi na kala feni?”

²⁰ Yowaba yi a yabi, a naxa, “N ma miriyaan makuya na ra, sese kala fe mi n kui, hanma n yi sena nde raxōri.

²¹ Na fe mi a ra mume! Koni, xēmēna nde be, naxan sa kelixi Eframi geya yireni, a xili Seeba, Bikiri a dii xēmēna. Na bata murute Manga Dawuda xili ma. E a keden peen yiiba n xa. Nayi, n ganla bama nen taan de ra.” Naxanla yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Awa, nxu a xunna wolima i ma nen yinna fari ma.”

²² Naxanla yi sa falan ti taan muxune birin xa a xaxilimayani, e yi Bikiri a dii xēmēn Seeba xunna bolon a de, e yi a woli Yowaba ma. Yowaba yi xōtaan fe, sofane yi e masiga taan na, birin yi siga e konne yi. Nayi, Yowaba yi xete Yerusaleñ yi mangan fēma.

Dawudaa kuntigine fe

²³ Yowaba yi Isirayila ganle birin yamarima nen Isirayila yi. Benaya, Yehoyadaa dii xēmēn nan yi Keretine nun Peletine xun na.

²⁴ Adoran nan yi karahan wanle xunna ra, e nun Yosafati, Axiludu a dii xēmēn nan yi mangan yenla ra.

²⁵ Sebeli tiin nan yi Sewa tan na. Saraxaraliin nan yi Sadaki nun Abiyatari ra.

²⁶ Dawudaa saraxaralina nde nan yi Ira fan na, naxan yi kelixi Yayiri xabilani.

21

Nee saxan kamēna fe

¹ Dawudaa mangayaan waxatini, nee saxan kamēn yi so. Dawuda yi Alatala maxōdin. Ala yi a yabi, a naxa, “Na ligaxi Soli nun a denbayana muxu faxan nan ma fe ra, e to Gabayon kaane faxa.”

² Mangan yi Gabayon kaane xili alogo a xa falan ti e xa. Isirayila bōnsōnna muxu mi yi Gabayon kaane ra, koni Amorine muxu dōnxene nan yi e ra. Isirayila kaane bata yi e niin nakisin layirin tongo e xa. Koni hali na, Soli yi kataxi e faxa feen na bayo Isirayila nun Yuda yee rasigan xōnla yi a ma.

³ Dawuda yi Gabayon kaane maxōdin, a naxa, “N xa nanse liga e xa? Kala naxan tixi e nōe na yitōnje di alogo e xa duba Alatala yamaan xa?”

⁴ Gabayon kaane yi a yabi, e naxa, “Yengen naxan nxu nun Soli nun a denbayaan tagi, gbetin xa mi na yitōnma, hanma xēmāna. Anu, a mi lan nxu yi muxun faxa Isirayila yi.” Nayi, mangan yi a fala, a naxa, “Naxan xōli e ma, e na fala n xa, n xa na liga e xa.”

⁵ E yi mangan yabi, e naxa, “Bayo xēmēni ito yi waxi nxu halagi feni, a bata yi a nata nun, a xa nxu halagi, a yi nxu raxōri Isirayila bōxōn ma.

⁶ Nayi, e a bōnsōnna muxu solofere so nxu yii, nxu xa e singan Alatala yetagi Gabayon taani, Soli yi dōxi taan naxan yi, Alatala mangan naxan sugandixi.” Mangan yi a fala e xa, a naxa, “N na a soma e yii nen.”

⁷ Mangan yi Mefiboseti ratanga, Yonatan ma di xemena, Söli mamandenna, bayo Dawuda bata yi layirin xidi e nun Yonatan tagi Alatala xinli.

⁸ Koni, mangan yi Ayaa dii temen Risipaa dii firinne, Aramoni nun Mefiboseti tongo, a naxanye bari Söli ma. A mon yi Söli a dii temen Mikali a dii xeme suulunne tongo, a naxanye bari Barasilayi a diina Adiriyeli ma, Abeli-Mehola kaana.

⁹ E yi e so Gabayon kaane yii, ne yi e singan geyaan fari Alatala yetagi. Na muxu soloferene birin yi faxa sanja ma kedenni. E e faxa funde xaba loxo singen nin.

¹⁰ Risipa, Ayaa dii temen yi benbenla tongo, a yi a sa fanyen ma a yete xa. Keli se xaban folon ma han tule igen yi bira boxoni, a xoline kedima yanyin na, a subene kedi koon na alogo e nama doxo e binbine ma.

¹¹ Risipa, Ayaa dii temena, Söli a konyi jaxanla naxan naba, e sa na fala Dawuda xa.

¹² Nayi, Dawuda yi sa Söli nun a dii xemen Yonatan xonne maxili Yabesi kaane ra Galadi yamanani, naxanye bata yi e ba e funfuni Beti-San yi, Filisitine e singan denaxan yi e Söli no waxatin naxan yi Gilibowa yi.

¹³ Dawuda yi Söli nun Yonatan xonne tongo Yabesi yi. Muxu soloferen naxanye singan, e yi ne fan xonne malan.

¹⁴ E sa Söli nun a dii xemen Yonatan xonne maluxun Bunyamin yamanani Sela yi, Kisu gaburun na, Söli fafe. Mangan yamarin naxanye birin fi, e yi ne birin liga. Na xanbi ra, Ala yi hinan yamanan na.

*Yengen Filisitine xili ma
Taruxune Singen 20.4-8*

¹⁵ Filisitine mon yi Isirayila yenge. Dawuda nun a walikene yi godo, e yi Filisitine yenge. Xadanna yi so Dawuda fatini.

¹⁶ Isebi-Benobi, Refa* yixetena nde yi a nata a xa Dawuda faxa. Silanfan nenan yi singanxi a tagi xidin na e nun sulan yi tanban naxan jae ra naxan binyan yi dangue kilo saxon na.

¹⁷ Koni, Abisayi, Seruyaa dii xemen yi fa Manga Dawuda mali, a na Filisitin faxa. Nayi, Dawudaa muxune yi e kolo, e naxa, "I mi fa sigama nxu foxo ra yengeni, alogo mangayaan nama ba Isirayila yi."

¹⁸ Na xanbi ra, yengen mon yi keli Gobi yi Filisitine xili ma. Nayi, Xusa kaan Sibekayi yi Safi faxa, Refa yixetena nde nan yi na ra.

¹⁹ Yenge gbete man yi keli Gobi taani Filisitine xili ma. Betelemi kaan Yari a diina Elelanan yi Gati kaan Goliyati faxa, naxan ma tanba yi gbo alo gbindonna.

²⁰ Yenge gbete man yi keli Gati taani. Menni, xeme kuyena nde yi na, naxan yii

solu sennin nun san solu sennin kan yi a ra, e birin malanxina maxonen nun naanin. Refa yixeten nan yi na fan na.

²¹ A yi Isirayila kaane konbi. Dawuda tada Simeyaa dii xemen Yonatan yi a faxa.

²² Na sofa naaninna naxanye yi kelixi Gati taani Refa bonsanni, Dawuda nun a sofane yi ne birin faxa.

22

¹ Dawuda betini ito ba Alatala nan xa, Ala to a ba a yaxune birin yii e nun Söli yii.

² A yi a fala, a naxa, Alatala nan n ma fanyen na, n ma yinna, n natanga muxuna.

³ N ma Ala nan n ma geme gbeen na, n na n luxunma naxan kui.

A tan nan n ye masansan wure lefaan na, e nun marakisi tiina naxan luxi

alo n ma faran makantanxina, n nakisidena.

A tan nan n xunbama gbaloni.

⁴ Tantunna Alatala xa!

N na a xili,

a yi n nakisi n yaxune ma.

⁵ Sayaan bata yi a xunfanna radin n xunna ma

alo foxo igena,

a yi n magaxuma

alo baan xaxexina.

⁶ Sayaan bata yi n nabilin a yolonxonne ra.

A a lutine rati n yee ra.

⁷ N ma toroni, n na Alatala xili nen,

n yi n xui ramini n ma Ala ma.

A yi n xuiin me a Batu Banxini, a yi a tuli mati n gbelegbele xuiin na.

⁸ Nanara, boxon yi maxa.

Kuyen bun tiine yi yigisan, e xuruxurun Ala xolon bun.

⁹ Tutun yi mini a jonen.

Halagi ti tee degen nun tee wolonne yi mini a de.

¹⁰ Ala yi kuyen nafulunye ayi

alo kalimona, a yi godo, kunda yidimixina a sanne bun.

¹¹ A te maleka gubugubu kanna fari, a tугan xulen,

a siga foyeni.

¹² A yi a luxun dimini, naxan nabilinxi kunda gbeen na, a yi yidimixi alo ige tilinxina.

¹³ Kenen gbeen yi minima a yee ra, tee degen yi minima naxan yi.

¹⁴ Alatala yi a kuye sarinna xuiin namini kore,

Kore Xonna Ala xuiin yi me.

¹⁵ A yi a xalimakunle woli a yaxune ma,

* 21:16. 21.16 Refa yi findixi muxu kuyene bonsonna benban nan na.

a yi e raxuya ayi.

A yi galanna ragodo e ma,
e birin yi e gi.

¹⁶ Alatala to a kōnkō e ma,
a xōlōn to keli alo foye gbeena,
fōxō igen xōnna yi mini kēnēnni
bōxōn bunna yi to.

¹⁷ Ala yi a yiini bandun keli kore,
a n suxu,

a yi n ba igen tilinxi yireni.

¹⁸ A yi n xunba n yaxu sēnbēmane ma,
e nun n yēngē faan naxanye yi maxōdōxō n
xa.

¹⁹ E n yēngē nēn,
n yi tōrōxi waxatin naxan yi,
koni Alatala yi n mali.

²⁰ A n ba nēn gbaloni,
a yi n xōrōya,
a yi n nakisi
bayo n nafa n a ma.

²¹ Alatala yi n kōntōnna fi n ma
bayo n bata tinxiñjē ayi a yēē ra yi,
a n kōntōnna fi n ma
lan n yiine sarijanna ma.

²² Bayo n bata lu Alatalaa kirane xōn ma,
n mi n makuyaxi n ma Ala ra
alo muxu jaxine.

²³ N bata a sariyane birin suxu,
n mi tondixi a tōnne suxē.

²⁴ N bata n yetē ratanga hakēn ma,
fē yo mi n na a yēē ra yi.

²⁵ Nanara, Alatala yi n kōntōnna fi n ma,
bayo n bata tinxiñjē ayi a yēē ra yi,
n yiine sarijanxi a yēē ra yi.

²⁶ Naxan na tinxiñjē ayi,
i ya tinxiñyaan yitama nēn na ra.
Fē mi naxan na,
i ya fetareyaan yitama nēn na ra.

²⁷ Naxan na sarijanñjē ayi,
i ya sarijanna yitama nēn na ra.
Koni naxan yidōxi,
i na suxu kiin kolon.

²⁸ Bayo i tan nan yiigelitōne rakisima,
i mōn yi wasodene fe ragodo.

²⁹ Alatala, i tan nan n ma kēnēnna ra.
I tan nan n ma dimini yalanma, Alatala.

³⁰ En birin nēma a ra,
n ganla yēngema nēn,
nxu nun n ma Ala nēma a ra,
n tugañma nēn yinna xun ma.

³¹ Alaa kirane kamalixi feu!
Alatalaa falane tinxiñ.
Naxanye na e luxun a yi,
a ne kantanma nēn
alo yē masansan wure lefana e yēē ma.

³² Nde gbētē Ala ra,
ba Alatala ra?
Nde en ma fanyen xōdēxēn na,

ba en ma Ala ra?

³³ Ala nan n makantanma fangani,
a tan nan kira kamalixin yitama n na.

³⁴ A tan nan n naxulunma ayi mafurēn
alo wondene,
a n nate geyane fari.

³⁵ A bata n maxaran yēngēn ma,
nanara n nōxi sulan xali xōdēxēn bandunñē.

³⁶ I bata n nakisi
alo wure lefa yē masansanna,
i ya fanna n sēnbēn gboma ayi.

³⁷ I bata kira gbeeni tōn n xa
alogo n nama bira.

³⁸ N bata bira n yaxune fōxō ra,
n yi e halagi.

N mi tinxi xētē e fōxō ra
fō n na e raxōri.

³⁹ N na e raxōri nēn,
n yi e yibutuxun,

e mi fa kelima sōnōn,
e yi bira n sanna bun ma.

⁴⁰ I sēnbēn soma n yii yēngē so feen nan na,
i n yaxune xinbi sin n bun ma.

⁴¹ I n yaxune ragima n yēē ra,
naxanye yi n naxaxuxi,
n ne halagi.

⁴² E gbelegbelema malina fe ra,
koni e mi marakisima yo sōtōma,
E Alatala xilima,
koni a mi e yabima.

⁴³ N na e yilunburunma nēn
alo gbangbanna,
foyen sigama naxan na.

N na e yibōma nēn,
n yi e yibodon
alo bēndēna kiraan xōn.

⁴⁴ I n natangama yama murutēxin ma,
i yi n findi siyane xunna ra.
N mi muxun naxanye kolon,
n nōn sōtōma ne xun na.

⁴⁵ Xōjēne n matōxōma,
n nēēn fa falan ti tun,
e bata n xuiin suxu.

⁴⁶ E yii xudi tuma ayi,
e fa xuruxurunñē,
sa keli e yinne kui.

⁴⁷ Alatala na!
Tantunna xa fi n natangamaan ma!
N nakisimana Ala xa batu!

⁴⁸ Ala nan n gbeejōxō tiin na,
naxan siyane sama n ma nōn bun ma.

⁴⁹ A n natangama n yaxune ma.
I xunnayerenna fima n ma
n yaxune xun na,
i yi n ba gbalotōne yii.

⁵⁰ Nanara, n na i tantunma siyane tagi.
Alatala, n yi i xinla binya bētini.

⁵¹ A nō gbeene fima nēn a mangan ma.

A yi a hinanna yita a muxu sugandixin na,
Dawuda nun a yixetene han habadan.

23

Dawudaa fala dɔnxene

¹ Dawudaa fala dɔnxene nan itoe ra.

Dawudaa falane ni itoe ra,
Yese a dii xemena,
xeme tide kan gbeena falane,
Yaxubaa Ala naxan masusanxi
mangayaan xili yi,
e nun Isirayilaa beti ba fajina.

² “Alatalaa Nii Sarijanxin falan tixi
n tan nan xɔn,
a falan soma n tan nan de.

³ Isirayilaa Ala bata falan ti,
Ala, Isirayila kantan fanyen bata a fala n xa,
a naxa,

‘Mangan naxan na lu muxune xun na tinx-
inni,

Ala yɛragaxuni,
⁴ na kanna luxi nen
alo xɔtɔnna kenenna,
sogen na te xɔtɔnni
kunda yo mi na,
fata a wuyenna ra,
sansine minima nen bɔxɔn ma tulen fa xan-
bini.’

⁵ A mato, Ala naxan nabaxi n ma denbayaan
xa,

a bata habadan layirin xidi n xa,
a naxan xidixi sariyane xɔn
naxanye a makantanma.

Yeyɛ a xunnayerenna fima n ma,
a yi n ma fe ragidixine rakamali.

⁶ Koni fuyantenne birin luxi nen,
alo wudi jali kanna
naxan nawolima ayi,
muxu yo mi e tonge a yiin na.

⁷ Muxun naxan nɛma a yiin dinjɛ e ra,
na kanna wuren nan nawalima
hanma tanba wudi daxina,
e birin yi gan, e halagi sa!”

*Dawudaa sofa wɛkilɛxine fe
Taruxune Singen 11.10-47*

⁸ Dawudaa sofa wɛkilɛxine xinle ni itoe
ra: Yosebi-Basebeti Takemɔni kaana, a yi
Dawuda kantan muxu sofa fajine nan yɛ.
A mɔn yi xili Adino Esini kaana, a tan
nan muxu kemɛ solomasɛxɛ faxes tanban na
yange kedenni.

⁹ A firinden findi Axoxi xabilan muxuna
nde Dodo a diina Eleyasari nan na. A yi
sofa wɛkilɛxi saxanne yɛ Dawuda fɔxɔ ra,
naxanye e de jaxu Filisistine ma naxanye yi
malanxi yenge so xinla ma. Isirayila sofa
ganla yi xetɛ xanbin na geyane fari,

¹⁰ koni Eleyasari a sɔbɛ so nen, a lu Filisi-
tine faxɛ han xadanna yi xiin naso a yiini

silanfanna fɛɛn ma. Na lɔxɔni, Alatala yi
xunnayeren gbeen fi Isirayila ma. Sofaan
bonne yi faxi faxes muxune seene nan tun
tongodeyi Eleyasari fɔxɔ ra.

¹¹ Harara kaana Xage a dii xemɛn Sama
fan yi na. Filisistine bata yi e malan Lehi yi,
toge xɛɛna nde ma. Isirayila sofa ganla yi e
gi Filisistine bun ma.

¹² Koni, Sama yi lu tixi xɛɛn tagi, a yi xetɛ
a Filisistine yenge. Alatala yi xunnayeren
gbeen fi Isirayila ma.

¹³ Lɔxɔna nde, murutu xaba waxatini,
kuntigi tonge saxanne muxu saxan yi godo
Dawuda fɛma Adulan faranna ra. Filisiti
ganla yi malanxi Refa lanbanni waxatin
naxan yi.

¹⁴ Dawuda yi a yire makantanxi fajini
waxatin naxan yi, Filisiti ganla nde yi
Betelemi yi.

¹⁵ Dawuda yi a waxɔn feen fala, a naxa,
“Ige ramara yinla naxan Betelemi so deɛn na,
nde nɔɛ fɛ na igen na, a fa a so n yii, n yi n
min?”

¹⁶ Nayi, na sofa wɛkilɛxi saxanne yi so
fangani Filisistine daaxadeni. E sa igen ba
ige ramara yinla ra Betelemi so deɛn na. E
yi a xali Dawuda xɔn, koni mangan yi tondi
a minjɛ, a yi a bɔxɔn saraxan na Alatala
yɛtagi.

¹⁷ A yi a fala, a naxa, “Alatala, gbalon na
a ra n xa, xa n igeni ito min. A luxi nen
alo muxune wunla, naxanye sigaxi igeni ito
badeni, e lu sayaan de!” Nayi, a tondi a
minjɛ. Na sofa wɛkilɛxi gbee saxanne na
nan liga.

¹⁸ Abisayi, Yowaba tada, Seruyaa dii
xemɛn yi Dawuda makantan sofa kendene
nan yɛ. A tan nan muxu kemɛ saxanna faxes
a tanban na lɔxɔ kedenni. A fan yi xinla sɔtɔ
alo na muxu saxanne.

¹⁹ A xunnayeren gbeen sɔtɔ nen dangu
bonne ra. A yi findi muxu saxanne kuntigin
na, koni a mi yi e yɛ.

²⁰ Benaya, Kabaseeli kaana, Yehoyadaa
dii xemena, sofa wɛkilɛxi gbee nan yi na
ra, naxan kabanako fe wali wuyaxi kɛ. A
tan nan Moyaba sofa wɛkilɛxi firinne faxes.
Lɔxɔna nde, xunbeli gbeen yi godon wax-
atin naxan yi, a tan nan mɔn godo ige ra-
mara yinla ra, a yi yatan faxes.

²¹ A tan nan mɔn Misiran sofa gbee ma-
gaxuxina nde faxes, tanban yi naxan yii.
Benaya yi godo a fɔxɔ ra gbengbetenna ra a
yii, a yi a tanban ba a yii, a yi a faxes a ra.

²² Benaya, Yehoyadaa dii xemɛn na nan
liga. A yi xinla sɔtɔ alo sofa wɛkilɛxi saxan
singene.

²³ A yi binje gbeen sɔtɔ dangu sofa tonge
saxanne ra, koni a mi yi sofa muxu saxan
singene yɛ. Dawuda yi a findi a kantan
muxu sofa tonge saxanne kuntigin na.

²⁴ Muxuni itoe fan yi na muxu tonge saxan ganla ye:

Asaheli, Yowaba tada,

Elexanan, Dodo Betelēmi kaana dii xemena,

²⁵ Sama nun Elika, Harodi kaane,

²⁶ Xēlesi, Paliti kaana,

Ikēsi a dii xemena Ira, Tekowa kaana,

²⁷ Abiyeseri, Anatōti kaana,

Mebunnayi, Xusa kaana,

²⁸ Salamōn, Axoxi xabilan muxuna,

Maharayi Netofa kaana,

²⁹ Xēlebi, Banaha Netofa kaana dii xemena,

Itayi, Bunyamin kaana keli Gibeya yi, Rib-
ayi a dii xemena,

³⁰ Benaya, Piraton kaana,

Hidayi, keli Gaasa baa yireni,

³¹ Abi-Alabon, Aruba kaana,

Asamaweti, Baxurin kaana,

³² Eliyaba, Saalabon kaana,
Yasen ma diina nde, Yonatan,

³³ Sama, Harara kaana,

Axiyama, Sarari Harara kaana dii xemena,

³⁴ Elifeleti, Axasibayi a dii xemena,

Maka taa kaana nde mamandenna,

Eliyami, Giloha kaana Axitofeli a dii
xemena,

³⁵ Xesirayi, Karemele kaana,

Paarayi, Araba kaana,

³⁶ Yigali, Natan Soba kaana dii xemena,

Bani, Gadi bōsōnna muxuna nde,

³⁷ Amonin Seleki nun

Beroti kaan Naxarayi,

naxan yi Seruyaa dii xemen Yowaba a yenge
so seene maxalima nun

³⁸ Ira nun Garebi, Yitiri xabilan muxune,

³⁹ e nun Yuriya, Xiti kaana.

E birin malanxina muxu tonge saxan e
nun solofere.

24

Dawuda yi Isirayila yamaan yate

¹ Alatala mōn yi xōlō Isirayila kaane ma. A
yi Dawuda radin e xili ma, a yi a fala, a naxa,
“Siga, Isirayila nun Yuda muxune yate.”

² Nayi, mangan yi a fala sofa kuntigin
Yowaba xa, naxan yi a fema, a naxa, “Sa
Isirayila bōxōn birin yisiga keli Dan ma han
sa dōxō Beriseba ra. Yamaan xa yate, bayo n
waxi muxune yaten kolon feni.”

³ Yowaba yi mangan yabi, a naxa, “Man-
gana, Alatala i ya Ala xa yamaan nawuya
ayi dōxōde kemē, n kanna yēene yi a to. Koni
nanfera, n kanna, i waxi na liga feni?”

⁴ Koni mangan yi kankan a yamarin ma
dangu Yowaba nun kuntigi gbeene gbeen
na, e yi mini, e yi Isirayila yamaan yate.

⁵ E yi Yuruden baan gidi, e sa a fōlō Aroyeri
taan ma e nun taan naxan baan de, dangu
Gadi yi, siga Yaaseri binni.

⁶ E siga Galadi yamanan nun Kadesi yi
Xiti yamanani. E siga Dan yi e nun Sidōn
nabilinne.

⁷ E siga Tire taa rakantanxini, e nun Xi-
wine nun Kanan kaane taane birin yi. E sa
a rapan Yuda yiifari fōxōn ma Beriseba yi.

⁸ E yi yamanan birin yisiga na kiini, kike
solomanaanin xi mōxōne, e sa Yerusalēn li.

⁹ Yowaba yi yamaan yaten xasabin so
mangan yii: Xeme wuli kemē solomasexē yi
Isirayila yi naxanye yi nōe yengen soē, wuli
kemē suulun Yuda yi.

Dawudaa yulubin yi saran a ra

¹⁰ Dawuda bōnen yi rajaxu a ma a yelin
xanbini yamaan yate. Dawuda yi a fala
Alatala xa, a naxa, “N yulubi gbeen nan
ligaxi ito ra. Iki, n bata i mayandi, i xa dija
n tan, i ya walikēen yulubin ma. N bata
xaxilitareyaan liga.”

¹¹ Alatala yi falan ti Dawuda kawandi
muxun Nabi Gadi xa, a naxa,

¹² “Siga Dawuda fema, i sa a fala a xa, i
naxa, ‘Alatala naxa iki: N bata tōrō saxan
nagidi i ma, keden sugandi. I na naxan
sugandi, n na nan ligama i ra.’ ”

¹³ Gadi yi fa Dawuda konni, a fa ito fala
a xa, a naxa, “Nēē solofere kamen xa so i ya
yamanani ba, hanma i yi i gi i yaxune yēē ra
kike saxan, hanma xi saxan furen yi so i ya
yamanani? I miri, i yi a fala n xa n lan n xa
sa naxan fala Ala xa naxan n xēxi.”

¹⁴ Dawuda yi a yabi, a naxa, “N sōxōlē
gbeeni, koni n wēkilēxi n lu Alatalaa sagoni,
benun n xa lu muxune sagoni, bayo Alatala
kininkinin.”

¹⁵ Alatala yi furen nafa Isirayila yi keli na
xōtōnna ma han waxati fixina, keli Dan ma
han sa dōxō Beriseba ra. Muxu wuli tonge
solofere yi faza yamanani.

¹⁶ Malekan yi a yiini bandun Yerusalēn
xun ma alogo a xa a kala, Alatala yi sunu
na tōrōna a fe ra, maleka kala tiin naxan yi
tixi yamaan tagi, a yi a fala na xa, a naxa, “A
bata radangu ayi. I yiin naxetē fa.” Alatalaa
malekan yi Arawuna Yebusu kaana xēen
lonna nan dēxōn.

¹⁷ Malekan naxan yi yamaan naxōrima,
Dawuda na to waxatin naxan yi, a yi a
fala Alatala xa, a naxa, “N tan nan yulubin
ligaxi. N tan nan kalan tixi, koni yamani ito
nanse ligaxi? Nayi, i yiin xa lu yitexi n tan
nun n ma denbayaan nan xili ma.”

Dawuda yi saraxa ganden nafala

¹⁸ Na lōxō kedenni, Gadi yi fa Dawuda
fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Siga Yebusu
kaana Arawunaa murutu lonna ma, i sa
saraxa gandena nde rafala mēnni Alatala
xa.”

¹⁹ Gadi a falan ma, Dawuda yi siga mēnni
alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

²⁰ Arawuna yi mangan nun a walikēen to
fē a ma, nayi Arawuna yi mini, a yi a xinbi
sin mangan bun ma, a yetagin yi lan bōxōn
ma.

²¹ Arawuna yi a maxodin, a naxa, “Nan-ferā, n kannā, mangan fama a walikεεn fεma?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “N bata fa alogo n xa i ya xεεn lonna sara i ma, n yi saraxa ganden nafala Alatala xa alogo furen xa masiga yamaan na.”

²² Arawuna yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Naxan birin nafa n i ma, na tongo, i yi a fi Ala ma. A mato, jingeni itoe finde nen saraxa gan daxine ra, jingen xεε ra bɔnbɔ seni itoe nun xun xidi wudin yi findi yegen na.

²³ Mangana, n bata a birin so i yii. Alatala, i ya Ala xa tin i ya saraxan na.”

²⁴ Koni, mangan yi a fala Arawuna xa, a naxa, “I nama sese fi n ma. N waxi nen i xa a mati n ma. N mi saraxa gan daxi fixine bama Alatala xa n ma Ala.” Dawuda yi xεεn lonna nun jingene sara gbeti gbanan tonge suulun na.

²⁵ Dawuda yi saraxa ganden nafala mɛnni Alatala xa, a saraxa gan daxine nun bɔɔɛ xunbeli saraxane ba. Nayi, Alatala yi dija yamaan ma, furen yi masiga Isirayila yamaan na.

Mangane Singena Sulemani a Fe Taruxuna

Kitabun yire firinna naxanye xili “Mangane,” ne Isirayila mangane nan ma fe falama. Mangane Singen Sulemani a mangayaan taruxun nan yebama, Dawudaa dii xemena, e nun manga singen naxanye fa a faxa xanbini.

Dawuda fori waxatin naxan yi, a mi yi fa mangayaan feene nœ, a dii xeme firin yi keli alogo e xa ti a joxoni. Dɔnxen na, Sulemani nan findi mangan na. A mangayaan wali kenden findi Ala Batu Banxin nun manga banxin ti feen nan na. Koni a fe findima sunun nan na dɔnxen na bayo, a a dunuya rapanma tinxintareyaan nun suxure batun nin. Ala yi tin Isirayila yamanan xa yitaxun dɔxo firin. Yamanan sogeteden kɔmen fɔxɔn bɔnsɔnne mi tin Sulemani a dii xemena mangayaan ma, e yi manga gbete dɔxo. Na feen xanbi ra, han jee keme firin joxɔn, mangaya firin nan lu Isirayila bɔxɔni e naxanye xili sa Yuda nun Isirayila. Waxatina nde, e lanxi, waxatina nde e yengeni.

Kitabun yireni ito a yitama en na nen mangan lan a xa tinxinje ayi Ala yee ra yi kii naxan yi. Na tinxinna findixi herin nan na yamaan xa, anu Ala xuiin suxutareyaan nun suxure batun tan yamanan kalama nen, a yi gbalon naso a yi. Kitabun yireni ito kui, nabi wuyaxi mangane rakolonma Alaa sariyane ma. Naxan senben gbo e birin xa, na findi Eli nan na.

Dawudaa foriyana

¹ Manga Dawuda bata yi fori, a mi yi fa nœ a fatini wolonje hali dugin felxenji a ma.

² A walikene yi a fala a xa, e naxa, “Sungutun nasɔlɔnxina nde xa fen i tan xa, nxu kanna, mangana. A luma nen i fema, a yi a yengi dɔxo i xɔn, a yi a sa i fema. Nayi, i yi i fatini woloni!”

³ E yi e yee rakopin Isirayila yamanan birin yi, e dii teme tofajina nde to, naxan yi xili Abisagi, Sunami kaana. E fa na ra mangan fema.

⁴ Na sungutunna yi tofan han, a yi mangan dandanma, a yi walima a xa, koni e nun mangan mi kafu mumε.

Adoniya yi wa mangayaan xɔn

⁵ Nayi, Adoniya, Xagiti a dii xemen naxan sɔtɔxi Dawuda xa, na yi falan ti fɔlɔ, a naxa, “N tan nan findima mangan na!” A yi wontorona nde nun soo ragine nun muxu tonge suulun fen naxanye yi e gima a yee ra.

⁶ Xabu a da han to a fafe munma yi a yegidi na feen ma fa fala ito ligaxi nanfera? Adoniya fan yi tofan fan, Abisalomi raburrunna nan yi a ra nun.

⁷ Adoniya nun Seruyaa dii xemen Yowaba nun saraxaralina Abiyatari yi falan ti, e yi Adoniya mali.

⁸ Koni, saraxaraliin Sadaki nun Benaya, Yehoyadaa dii xemen nun Nabi Natan nun Simayi nun Reyi nun Dawudaa sofa wekilɛxine sese mi yi Adoniya fari.

⁹ Adoniya yi yexene nun jingene nun jinge dii raturaxine ba saraxan na geme salaxunxin fema En-Rogeli dɛxɔn, a yi a tada nun a xunyene birin xili, mangana dii xemene, e nun Yuda xemen naxanye birin yi walima mangan xa.

¹⁰ Koni, a mi Nabi Natan nun Benaya nun sofa wekilɛxine xili, e nun a xunyen Sulemani.

Natan nun Batiseba yi Dawuda mafan Sulemani a fere

¹¹ Nayi, Natan yi a fala Sulemani nga Batiseba xa, a naxa, “I mi a mexi ba, a Xagiti a dii xemena Adoniya bata findi mangan na, hali en kanna Dawuda mi a kolon?”

¹² Iki, n bata i mafan, tin n xa i kawandi, alogo i xa i yete rakisi e nun i ya dii xemen Sulemani.

¹³ Siga, i sa so Dawuda konni. I yi a fala a xa, i naxa, “N kanna, mangana, i mi yi i kolon xa ba, a i ya dii xemen Sulemani nan findima mangan na i joxoni? Nanfera Adoniya bata findi mangan na?”

¹⁴ I mon nema falan tiye mangan xa waxatin naxan yi, n fan yi so, n ni i ya falan senbe so.”

¹⁵ Batiseba yi siga mangan konni. Mangan yi saxi a xi banxin kui, bayo a bata yi fori han. Abisagi, Sunami kaan nan yi walima mangan xa.

¹⁶ Batiseba yi a xinbi sin mangan yetagi. Mangan yi a maxɔdin, a naxa, “I waxi nanse xɔn ma?”

¹⁷ A yi a yabi, a naxa, “N kanna, i i kolon nen Alatala yi, i ya Ala, i ya walike jaxanla xa, fa fala a n ma dii xemen Sulemani nan findima mangan na i tan joxoni, a dɔxɔma nen manga gbedeni.

¹⁸ Koni, Adoniya nan fa mangan na. Anu, n kanna, i tan mangan yeteen mi na kolon.

¹⁹ A bata turane nun jinge dii raturaxine nun yexee wuyaxi ba saraxan na, a yi mangana dii xemene birin xili, e nun saraxaralina Abiyatari nun sofa kuntigin Yowaba, koni a mi i ya walikɛn Sulemani tan xilixi.

²⁰ Iki, n kanna, mangana, Isirayila birin yeen fa tixi i tan nan na, alogo i xa a fala naxan findima mangan na i tan, n kanna joxoni.

²¹ Mangana, i na i sa waxatin naxan yi i benbane fema, n tan nun n ma dii xemen Sulemani suxuma nen alo fe kalane.”

²² Batiseba mon yi fala tiini mangan xa, Nabi Natan yi so.

²³ E yi a fala mangan xa, e naxa, “Nabi Natan ni i ra.” Natan yi fa mangan fema, a yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan bəxən ma.

²⁴ Natan yi a fala mangan xa, a naxa, “N kanna, i tan nan a falaxi ba, a Adoniya xa findi mangan na i jəxəni mangayani?”

²⁵ Bayo, a sigaxi nən to a sa jingene nun jinge dii raturaxine nun yexex wuyaxi ba saraxan na, a yi mangana dii xemene birin xili, e nun sofa kuntigine nun saraxaralina Abiyatari. E sa e dege, e min a yetagi, e naxa, ‘Binyen xa fi Manga Adoniya mal’

²⁶ Koni a mi n tan i ya walikēen xilixi, e nun saraxaraliin Sadəki e nun Yehoyadaa dii xemen Benaya e nun Sulemani, i ya walikena.

²⁷ Mangana, n kanna, i tan nan na ragidixi ba? Nanfera i mi n tan, i ya walikēen nakolonxi na kanna fe ma naxan dəxəma i ya mangaya gbədeni i jəxəni?”

²⁸ Nayi, Manga Dawuda yi a yabi, a naxa, “Batiseba xili n xa.” Batiseba yi fa, a fa a xinbi sin mangan yetagi.

²⁹ Mangan yi a kələ a xa, a naxa, “N bata n kələ habadan Alatala yi, Alatala naxan n malixi, a yi n ba gbaloni.

³⁰ N nan n kələ Alatala, Isirayilaa Ala yi naxan na, n naxa, ‘N na i ya dii xemen Sulemani nan findima mangan na n jəxəni, a dəxə n ma mangaya gbədeni.’ N na nan ligan to.”

³¹ Batiseba yi a magodo, a yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan bəxən ma, a yi a fala, a naxa, “Binyen xa fi n kanna Manga Dawuda ma han habadan.”

*Sulemani a mangayaan yi ragidi
Taruxune Singen 29.21-25*

³² Manga Dawuda yi yamarine fi e ma, a naxa, “E saraxaraliin Sadəki nun Nabi Natan nun Yehoyadaa dii xemen Benaya xili.” E yi fa mangan yetagi.

³³ Mangan yi a fala e xa, a naxa, “E n ma muxune tongo, e yi n ma dii xemen Sulemani rate sofanla fari, e siga a ra Gihon tigini.

³⁴ Menni, saraxaraliin Sadəki nun Nabi Natan yi turen susan a xunna ma alogo a xa findi mangan na Isirayila xun na. E yi xətaan fe, e yi a fala, e naxa, ‘Binyen xa fi Manga Sulemani ma.’

³⁵ E te a fəxə ra, a xa fa dəxə n ma mangaya gbədeni, a lu n jəxəni. N bata yamarin fi fa fala a xa findi mangan na Isirayila nun Yuda xun na.”

³⁶ Yehoyadaa dii xemen Benaya yi mangan yabi, a naxa, “Amina! A xa liga alo n kanna, mangana Ala, Alatala a falaxi kii naxan yi!

³⁷ Amasəto Alatala bata lu n kanna, mangan xən, a xa lu Sulemani xən, a yi a mangayaan nadangu n kanna Dawudaa mangayaan na.”

³⁸ Nayi, saraxaraliin Sadəki yi siga Nabi Natan fəxə ra, Yehoyadaa dii xemen Benaya nun Keretine nun Peletine yi Sulemani rate Manga Dawudaa sofanla fari, e yi siga a ra Gihon tigini.

³⁹ Saraxaraliin Sadəki yi ture sa fenna tongo bubu sarijanxini, a yi a susan Sulemani xunna ma. E yi xətaan fe, yamaan birin yi a fala, e naxa, “Binyen xa fi Manga Sulemani ma.”

⁴⁰ Yamaan birin yi bira a fəxə ra, e xulenna fema, e lu səwani, bəxən yi xuruxurunma e sənəxə sənəxən yi.

Sulemani yi yafə Adoniya ma

⁴¹ Adoniya nun a muxu xilixin naxanye birin bata yi yelin e dege, ne yi e sənəxə xuiin me, Yowaba yi xətaan xui me, a yi maxədinna ti, a naxa, “Nanse sənəxə taani?”

⁴² A mən yi fala tiini saraxaralina Abiyatari a dii xemen Yonatan yi fa, Adoniya yi a fala a xa, a naxa, “I mafa, bayo xeme kenden nan i ra, i faxi xibaru fajine nan na.”

⁴³ Yonatan yi Adoniya yabi, a naxa, “En-ən de! Manga Dawuda bata Sulemani findi mangan na.

⁴⁴ A yi saraxaraliin Sadəki rasiga a fəxə ra e nun Nabi Natan e nun Yehoyadaa dii xemen Benaya nun Keretine nun Peletine, e yi a dəxə mangana sofanla fari.

⁴⁵ Saraxaraliin Sadəki nun Nabi Natan bata a xunna masusan, e a findi mangan na Gihon tigini. Na xanbi ra, birin yi te mənhi səwani, taan yi yimaxa. E na sənəxə sənəxə xuiin nan mexi.

⁴⁶ Sulemani yeteen bata dəxə manga gbədeni.

⁴⁷ Mangana walikene bata fa dubadeni nxu kanna Manga Dawuda xa, e naxa, ‘I ya Ala xa Sulemani xinla gbo ayi dangu i xinla ra, a yi a mangayaan dangu i gbeen na!’ Mangan bata yi a xinbi sin a sadeni.

⁴⁸ Mangan mən yi a fala, a naxa, ‘N bata barikan bira Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan n jəxə yibiran fixi n ma, a yi tin n yeen yi a to.’”

⁴⁹ Adoniyaa muxu xilixine birin yi gaxu na falane fe ra, e birin yi keli, e yi siga e danna.

⁵⁰ Adoniya yi gaxu Sulemani yee ra, a fan yi keli, a siga, a sa saraxa garden fenne suxu.

⁵¹ E fa a fala Sulemani xa, e naxa, “Adoniya bata gaxu Manga Sulemani yee ra, a sa saraxa garden fenne suxu, a naxa, ‘Manga Sulemani xa a kələ n xa to fa fala a

* 1:51: 1.51*Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

mi n tan, a walikeen faxama silanfanna ra.'
„*“

⁵² Sulemani yi a fala, a naxa, “Xa a yete findi muxu kenden na, hali a xunsexe keden mi birɛ bɔxɔni, koni xa fe jaxina nde to a feni, a faxama nen.”

⁵³ Manga Sulemani yi muxune rasiga a ragododeni saraxa ganden fari. Adoniya yi fa a xinbi sin Manga Sulemani yetagi, Sulemani yi a fala a xa, a naxa, “Siga i konni.”

2

Dawuda sago dɔnxene

¹ Dawuda to a kolon a a sayaan waxatin bata yi maso, a yi a yamarine fi a dii xemen Sulemani ma, a naxa,

² “N sigamatɔɔn ni i ra birin sigadeni. I wekile, i findi muxu kenden na!

³ I yi Alatala, i ya Alaa tɔnne nun a yamarine suxu e nun a kiti saxine nun a maxadi xuine alo a seɓɛxi Musaa sariya kedin kui kii naxan yi, alogo i xa nɔɔn soto i ya feene birin yi e nun i nɛma dede,

⁴ alogo Alatala xa a fala xuiin nakamali n xa, a naxan falaxi, a naxa, “Xa i ya diine sigan ti jɔxɔ luun nun lannayani n yetagi, e bɔɓɛn nun e niin birin na, i jɔxɔn mi janyɛ Isirayila mangayani mumɛ!”

⁵ I yetena a kolon Seruyaa dii xemen Yowaba feen naxan liga n na, e nun a naxan liga sofa manga firinne ra naxanye yi Isirayila ganle xun na, Abineri, Neri a dii xemen nun Amasa, Yeteri a dii xemena. A yi e faxa, a yi e yenge bɔɓɛ xunbenla waxatini, a dugine rafexi e wunla ra.

⁶ I a raba i ya xaxilimayani, i mi tinma a xunseɛn yi fixa, a faxa bɔɓɛ xunbenli.

⁷ Hinan Barasilayi Galadi kaana diine ra, e xa findi muxune ra naxanye e degema i ya tabanla ra, amasoto e fan na sifan liga nen n xa, n yi n gima i tada Abisalomi bun ma waxatin naxan yi.

⁸ I nama jinan Simeyi xɔn naxan i fɛma, Geraa dii xemena, Bunyamin kaan naxan kelixi Baxurin taani. N to n gi lɔxɔn naxan yi Maxanayin taani, a danga jaxine ti nen n xili ma. Koni n xetematɔna, a godo nen n nalandeni Yuruden baan de, n nan n kolɔ a xa Alatala yi, n naxa, “N mi fa i faxama silanfanna ra.”

⁹ Koni, iki, i nama a ratɔrɔntaren lu bayo xeme xaxilimaan nan i ra, i a kolon i naxan ligama a ra. Hali a to bata fori, i a faxa, i a halagi.”

Dawuda yi faxa

Taruxun Singen 29.26-30

¹⁰ Dawuda to faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani Yerusalen yi.

¹¹ Dawuda jɛɛ tonge naanin nan ti mangayani Isirayila xun na, jɛɛ solofere Xebiron taani, jɛɛ tonge saxan e nun saxan Yerusalen taani.

¹² Dawudaa dii xemen Sulemani yi dɔxɔ a jɔxɔni mangayani. Xabu na waxatini, Sulemani a mangayaan yi senbe so.

Sulemani yi a soto Adoniya ra

¹³ Lɔxɔna nde, Adoniya, Xagiti dii xemen naxan sotoxi Dawuda xa, na yi siga Sulemani nga Batiseba fɛma. Batiseba yi a maxodin, a naxa, “I faxi n todeni fe fajin nan ma ba?” A yi a yabi, a naxa, “ɔn.”

¹⁴ Adoniya mɔn yi a fala a xa, a naxa, “N waxi falan ti feni i xa.” A yi a yabi, a naxa, “A fala.”

¹⁵ A yi a fala, a naxa, “I mi a kolon a mangayaan yi daxa n tan nan xa ba! Isirayila birin yɛɛn yi tixi n tan nan na, alogo n xa findi mangan na. Koni, mangayaan bata radangu n xunyen ma, amasoto Alatala nan a ragidixi a ma.

¹⁶ Iki, n fe keden nan maxodinma i ma, i nama tondi na ma n xa.” A yi a yabi, a naxa, “A fala.”

¹⁷ Adoniya yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, a fala Manga Sulemani xa bayo a mi tondima i yii. A xa Abisagi, Sunami kaan fi n ma, a findi n ma jaxanla ra.”

¹⁸ Batiseba yi a yabi, a naxa, “Awa, na lanxi, n tan yetena a fale mangan xa i mabinna ra.”

¹⁹ Batiseba yi siga Manga Sulemani fɛma Adoniya xa. Mangan yi keli a siga a ralandeni, a yi a xinbi sin a nga yetagi. A dɔxi na, a yi manga gbɛdena nde dɔxɔ a yiifanna ma a nga xa.

²⁰ Batiseba yi a fala a xa, a naxa, “Maxodinna nde n xɔn ma, i nama tondi a ma n xa de!” Mangan yi a yabi, a naxa, “Nna, n mi tondɛ a ma i xa mumɛ!”

²¹ A yi a fala a xa, a naxa, “Abisagi, Sunami kaan xa findi i tada Adoniyaa jaxanla ra.”

²² Manga Sulemani yi a nga yabi, a naxa, “Nanfera i Abisagi Sunami kaan maxodinma n na Adoniya xa? Nayi, hali i mangayaan maxodin a xa, bayo n tada na a ra! Mangayaan maxodin a tan nun saraxaralina Abiyatari nun Seruyaa dii xemen Yowaba fan xa.”

²³ Nayi, Manga Sulemani yi a kolɔ Alatala yi, a naxa, “Xa n mi Adoniya bɔnɔ a niini maxodinni ito a fe ra, Alatala xa n natɔron a xolon birin yi.

²⁴ Iki, n bata n kolɔ habadan Alatala yi, Alatala naxan n senbe soxi, a yi n dɔxɔ n fafe Dawudaa mangaya gbɛdeni, a mangayaan so n yii fata a layirin na: To Adoniya fama nen faxadeni.”

²⁵ Nayi, Sulemani yi Yehoyadaa dii xemen Benaya rasiga, a sa Adoniya faxa.

Sulemani yi Abiyatari kedi

²⁶ Mangan mən yi a fala saraxaralina Abiyatari xa, a naxa, “Siga i ya bəxəni Anatəti yi, amasəto i lan nən i xa faxa, koni n mi i faxan to, amasəto i bata Marigina Alatalaa Kankiraan xali n fafe Dawuda yee ra, e nun amasəto e nun n fafe nan a tərone birin xali.”

²⁷ Sulemani yi Abiyatari ba Alatalaa saraxaraliyani, alogo Ala naxan falaxi lan Heli a denbayana fe ma Silo taani, na xa kamali.*

Sulemani yi Yowaba faxa

²⁸ Naxan Adoniya nun Abiyatari sətəxi, Yowaba to na me, a sa a taxu Alatala batu bubuni, a saraxa ganden fenne suxu. Bayo, a bata yi sa nun Adoniya fari, koni a mi na raba a foləni Abisalomi xa.

²⁹ E sa a fala Manga Sulemani xa, e naxa, “Yowaba bata sa a gi Alatalaa batu bubun kui, a lu saraxa ganden dəxən.” Nayi, Sulemani yi Yehoyadaa dii xəmen Benaya rasiga, a naxa, “Sa a faxa.”

³⁰ Benaya yi fa Alatala batu bubuni, a yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Mangan bata yamarin fi, a i xa mini.” Koni Yowaba yi a yabi, a naxa, “En-en! N faxan be nin.”

Benaya yi fa Yowabaa falan nali mangan ma.

³¹ Mangan yi a fala Benaya xa, a naxa, “A liga alo a falaxi kii naxan yi, a faxa, i yi a maluxun. Nanara, Yowaba faxan naxanye tixi, ne goronna mi luyə n xun ma e nun n fafe a denbaya xun ma.

³² Alatala a wunla haken luma a yeteen nan xun ma, amasəto a bata Abineri, Neri a dii xəmena, Isirayila sofa kuntigin faxa e nun Amasa, Yeteri a dii xəmena, Yuda sofa kuntigina. Ne firinne birin muxu tinxinx nan yi e ra dangu Yowaba ra. A ne birin faxaxi nən n fafe Dawuda mi a kolon.

³³ E wunle goronna luma nən Yowaba nun a yixetene xun ma han habadan. Koni fata Alatala ra bəje xunbenla luma nən Dawuda nun a yixetene nun a denbayaan nun a mangayaan ma han habadan.”

³⁴ Nayi, Yehoyadaa dii xəmen Benaya yi xete Yowaba fema, a yi sa a faxa, a yi a maluxun Yowaba konni tonbonni.

³⁵ Mangan yi Yehoyadaa dii xəmen Benaya ti Yowaba bəxəni sofa kuntigin na. A yi Abiyatari ti Sadəki bəxəni saraxaraliin na.

Sulemani yi Simeyi faxa

³⁶ Mangan yi Simeyi xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Banxina nde ti i yete xa Yerusalen yi, i dəxo be, i nama siga dədə.

³⁷ Koni, a kolon, i na mini ləxən naxan yi, i na Kədiron lanbanni gidi, i faxama nən.

Nayi, i wunla goronna luma i tan nan xun ma.”

³⁸ Simeyi yi mangan yabi, a naxa, “Na bata fan! N kanna naxan falaxi, n na ligama nən.”

Simeyi yi lu Yerusalen yi waxati xunkuye.

³⁹ Koni jee saxan bun ma, Simeyi a walikene firin yi e gi, e siga Akisi konni, Makaa dii xəmena, Gati mangana. Muxuna nde yi a fala Simeyi xa, e naxa, “I ya walikene sa Gati taani.”

⁴⁰ Simeyi yi keli, a yi a sofanel tongo, a siga Gati taani Akisi konni a walikene fendeni. Simeyi yi sa fa a walikene ra keli Gati taani.

⁴¹ E yi a fala Sulemani xa a Simeyi bata yi keli Yerusalen yi, a siga Gati taani, koni a mən bata xete.

⁴² Mangan yi Simeyi xili, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata yi i rakələ Alatala yee xori, a i nama mini taani. N mən i maxadi nən, xa i mini ləxo yo yi, i siga yirena nde yi, i faxama nən. Na waxatini, i n yabi nən, i naxa, ‘Na fan. N bata a me.’

⁴³ Nanfera nayi, i bata i kolə feen naxan na Alatala yetagi, i mi na ratinmexi. I mən mi n ma yamarin suxi, n naxan so i yi?”

⁴⁴ Mangan yi a fala Simeyi xa, a naxa, “I a kolon i bəjeni i fe jaxin naxan birin liga n fafe Dawuda ra. Alatala i saranma nən na fe jaxina fe ra.

⁴⁵ Koni Ala barakan sama nən n tan Manga Sulemani a fe yi, Dawudaa mangayaan yi senbe so han habadan Alatala yetagi.”

⁴⁶ Mangan yi a yamarin fi Yehoyadaa dii xəmen Benaya ma, a yi mini, a yi Simeyi faxa.

Sulemani a mangayaan sabati na kii nin.

3*Sulemani yi Misiran mangana dii temen futu*

¹ Sulemani nun Misiran mangan yi lan futun ma. A yi Misiran mangana dii temen dəxo a jaxanla ra. A yi siga a jaxanla ra Dawudaa Taani Yerusalen yi han a yelin a banxin nun Alatala Batu Banxin nun Yerusalen rabilin yinna tiye.

² Na waxatini, yamaan yi saraxan bama taan kidene nin, bayo e munma yi banxi ti Alatala xinla binyama denaxan yi.

³ Alatala yi rafan Sulemani ma, a lu a fafe Dawudaa namun feene lige. Koni, a yi saraxane bama, a wusulanna gan taan kidene yi.

*Sulemani yi fekolonna sota**Taruxune Firinden 1.2-13*

⁴ Mangan yi siga Gabayon taani saraxa badeni, amasəto taan kide kenden nan yi

* 2:27: 2.27 Na feen mən sebexi Samuyeli Singen 2.30-36 kui.

menna dangu a birin na. Sulemani yi saraxa gan daxi wuli keden ba saraxa ganden fari Ala xa.

⁵ A to yi Gabayon taani, Alatala yi mini Sulemani xa xiyeni kœen na. Ala yi a fala a xa, a naxa, "Naxan xœli i ma, na maxœdin, n na a soma i yii nen."

⁶ Sulemani yi a yabi, a naxa, "I bata hinan n fafe Dawuda ra, i ya walikœna, amasœto a yi sigan tima i yetagi lannayaan nun tinxinna nun bœje faŋiyaan nin. I bata dii xemen so a yii naxan dœxi a mangaya gbœdeni to, i yi lu a xœn hinan gbeeni.

⁷ Iki, Alatala, n ma Ala, i bata i ya walikœen findi n fafe Dawuda jœxœn na, koni banxulan jœren nan n tan na, xaxili mi n ma.

⁸ N na i ya yamaan tagi i naxan sugandixi. Yama gbeen nan na ra, naxan mi nœ tœnge, a mi nœ yate a wuyaana ma.

⁹ Nayi, xaxili faŋin fi n tan i ya walikœen ma, n xa nœ i ya yamaan makite, n nœ a faŋin nun a jœxin tagi rœbe! Amasœto nde nœ yama gbeeni ito mare?"

¹⁰ Sulemani a maxœdinni ito yi rafan Marigin ma.

¹¹ Ala yi a fala a xa, a naxa, "I mi siimaya xunkuyen maxœdinx i yete xa, i mi nafunla maxœdinx i, i mi i yaxune faxa feen maxœdinx i, i xaxinla nan maxœdinx i kiti sa feen na.

¹² Nanara, n na ligama nen alo i a falaxi kii naxan yi. N xaxilimayaan nun fekolonna fima nen i ma, muxu yo munma naxan sœto dangu i tan na.

¹³ I mi naxan maxœdinx i, n mœn na fan soma nen i yii, nafunla nun binyena i ya siimayaan birin yi. I maliga manga yo mi taranna na.

¹⁴ Xa i sigan ti n ma kiraan xœn, i n ma sariyane nun n ma yamarine suxu, alo i fafe Dawuda a liga kii naxan yi, n na i ya lœxœne xunkuyama ayi nen."

¹⁵ Sulemani to keli, a kolon Ala nan falan tixi a xa xiyeni. A yi xete Yerusalen yi, a sa ti Marigina Layiri Kankiraan yetagi.* A saraxa gan daxine fi Ala ma, e nun bœje xunbeli saraxane, a yi donse donni tœn a walikene birin xa.

Sulemani yi kitin sa xaxilimayani

¹⁶ Lœxœna nde, yalunde jœxalan firin yi fa mangan konni, e xinbi sin a yetagi.

¹⁷ Naxalan keden yi a fala a xa, a naxa, "Yandi! N kanna, nxu nun jœxanli ito yi banxi kedenna nin, n yi diin xali a fœma banxini.

¹⁸ Xi saxan dangu xanbini, jœxanli ito fan yi diin bari. Nxu yire kedenna nin, xœje yo mi yi nxu fœma banxini, nxu firinna nan yi a ra.

¹⁹ Kœen na, jœxanli ito a diin yi faxa, bayo a saxi nen a fari.

²⁰ Nayi, kœ tagini, n yi xiin waxatin naxan yi, a yi keli, a n ma diin tongo n fœma, a sa a sa a fœma. A diin naxan yi faxaxi, a na sa n fœma.

²¹ Xœtœnni, n yi keli alogo n xa xijœn fi n ma diin ma, n yi a mato, a faxaxi. Koni, n na a mato ki faŋi, n ma dii mi yi a ra n naxan barixi."

²² Naxalan boden yi a fala, a naxa, "I wule! N ma diin nan jœje, i ya diin nan faxaxi." Koni, na singe naxa, "I wule! I ya diin nan faxaxi, n ma diin nan jœje." E falan ti na kiini mangan yetagi.

²³ Mangan yi a fala, a naxa, "Kedenna a falama, 'N ma diin nan jœje, i ya diin nan faxaxi,' bodena a falama, 'œn-œn, i ya diin nan faxaxi, n ma diin nan jœje.' "

²⁴ Nayi, a mœn yi a fala, a naxa, "œ fa silanfanna ra n xa." E fa silanfanna ra mangan xa.

²⁵ Mangan yi a fala e xa, a naxa, "Diin naxan jœje, œ na yisœge a tagi, œ fœxœ kedenna so a singen yii, fœxœ kedenna fan boden yii."

²⁶ Nayi, jœxanla naxan ma diin yi jœje, na yi kininkinin a diin ma, a yi a fala mangan xa, a naxa, "N kanna, diin naxan jœje, œ na so a yii, œ nama a faxa." Koni boden yi a fala, a naxa, "A mi luma n xa, a mi luma i xa, œ a yisœge."

²⁷ Mangan yi a fala, a naxa, "Diin naxan jœje, œ na so a singen yii, œ nama a faxa. A tan nan ma dii a ra."

²⁸ Isirayila birin yi mangana kiti saxin na mœ. E gaxu mangan yœ ra, amasœto Alaa kolonna a yi, alogo a xa kiti kœden sa.

4

Manga Sulemani a kuntigine

¹ Manga Sulemani nan yi mangan na Isirayila birin xun na.

² Kuntigin naxanye yi a wanla ra, ne ni itoe ra:

Asari, Sadœki a dii xœmœna, saraxaraliin nan yi na ra.

³ Elixorefi nun Axiya, Sisaa diine, sebelitine nan yi ne ra,

Yosafati, Axiludu a dii xœmœna, mangana yenla nan yi na ra,

⁴ Benaya, Yehoyadaa diina, sofa kuntigin nan yi na ra,

Sadœki nun Abiyatari, saraxaraline nan yi ne ra,

⁵ Asari, Natan ma diina, yamana kanne kuntigin nan yi na ra,

Sabudu, Natan ma diina, saraxaraliin nan yi na ra

e nun mangan kawandi muxuna,

⁶ Axisari,

* 3:15: 3.15 Layiri Kankirana fe mœn sebexi Xœrœyaan 25.10-22 kui.

manga banxin walikene kuntigin nan yi na ra,

Abadaa dii xemena Adoniran,
karahan wanle kuntigin nan yi na ra.

⁷Yamana kan fu nun firin nan yi Isirayila xunna, naxanye yi lan e balon fen manga Sulemani nun a denbayaan birin xa. E birin yi na ligama nen kike keden jeeen bun ma.

⁸E xinle ni itoe ra:

Xuru a diin nan yi Efirami geya yiren xun na.

⁹Dekeri a diin nan yi Makasa nun Salabimi nun Beti-Semasi nun Elon e nun Beti-Xanan taane xun na.

¹⁰Xesede a diin nan yi Aruboti taan xun na, e nun Soko nun Xeferi yamanan birin.

¹¹Abinadabo a diin nan yi Doru geya yamanan birin xun na. Sulemani a dii temen Tafata nan yi a paxanla ra.

¹²Axiludu a diin Baana nan yi Taanaki nun Megido taane xun na, e nun Beti-Seyan birin denaxan Saratan fema Yeserele bun ma, keli Beti-Seyan yi han Abeli-Mehola nun Yokemen.

¹³Gebere a diin nan yi Ramoti taan xun na Galadi yamanani. Manase a diin Yayiri a taadine yi a yii Galadi yamanani, e nun Arigobi yamanani Basan geyaan fari mena baxon fan mon yi a yii, taa tonge sennin nabilinxin yinne ra naxanye de yi balanxi sulan na.

¹⁴Axinadaba, Yido a dii xemen nan yi Maxanayin yamanan xun na.

¹⁵Aximaasi nan yi Nafatali yamanan xun na. A tan fan Sulemani a dii temena nde nan tongo a paxanla ra naxan xili Basamati.

¹⁶Baana, Xusayi a dii xemen nan yi Aseri yamanan xun na e nun Beyaloti taana.

¹⁷Yosafati, Paruyaa dii xemen nan yi Isakari yamanan xun na.

¹⁸Simeyi, Elaa dii xemen nan yi Bun-yamin yamanan xun na.

¹⁹Gebere, Yuri a dii xemen nan yi Galadi baxon xun na, e nun Amori manga Sixon nun Basan manga Ogo, ne yamanane.

Yamana kan keden nan yi Yuda yamanan xun na.

²⁰Yuda nun Isirayila muxune yi wuya han, e yi luxi alo baan jemensinna. E e degema, e min, e sewa.

5

¹Sulemani mon yi yamanane birin naxi keli Efirati baan ma han Filisitine yamanani, siga han Misiran danna ra, e yi lu fe mudun na, e lu Sulemani a noon bun ma a siin sogan birin yi.

²Laxo yo laxo Sulemani mako yi donsensi itoe nan ma e nun a muxune xa: Murutu lunburunxin kilo wuli solomanaanin nun murutu fujin kilo wuli fu nun solomasexe

³nun jinge turaxi fu nun jingen maxone gbete e naxanye raba sexe yirene yi e nun xuruse xunxuri keme e nun sube gbetene alo xenla nun bolen nun kulumen nun toxe turaxine.

⁴A mon yi Efirati baan sogegododena yamanan birin xun na, keli Tifisa taani han Gasa taana, menne mangane birin yi a noon nan bun. Bone xunbenla yi a xa yiren birin yi.

⁵Yuda nun Isirayila kaane, keli Dan ma han Beriseba tonbonna, ne yi makantanna bun, birin yi daxi a manpa bogi nakoon nun a xode binle tagi bone xunbenla nin Sulemani a mangayaan sogan birin yi.

⁶Soo wuli fu nun firin yi Sulemani yii e nun soo sansanna wuli tonge naanin naxanye yi yenge so wontorone bandunne.

⁷Yamana kanne yi Manga Sulemani balon nan fenma e nun naxan birin yi e degema a konni, birin yi kike keden nan tongoxi, e yi joxo sama na xon ma alogo sese nama dasa a ma.

⁸E yi fama fundenna nun sexen na soo ragine soone nun yenge so wontoro soone xa mangan konni alo yatən naxan yamarixi e ma.

Sulemani a xaxilimayana fe

⁹Ala yi fe kolonna nun xaxilimaya gbeen fi Sulemani ma, a fe kolonxine yi wuya alo baan jemensinna.

¹⁰Sulemani a fe kolonna yi gbo sogeteden muxune birin ma kolonna xa e nun Misiran kaane birin ma kolonna xa.

¹¹A fe kolonna yi gbo dangu muxune birin na, dangu Esira yixetena nde Etani ra, dangu Heman na e nun Kalikoli nun Darada, Maxoli a diine. A xinla yi xuya ayi a dexon yamanane birin yi.

¹²A sanda wuli saxan nan sa, e nun beti wuli keden e nun suulun.

¹³A yi wudine kepane fala, keli Liban suman wudine ma han hisopi wudi xuridin naxan minima banxi kanken ma. A mon yi subene fan kepaan fala e nun xoline nun bubuseene nun yexene.

¹⁴Dunuya mangane birin yi muxune rafa sa keli siyane birin yi, alogo e xa Sulemani a fe kolonna rame a xinla ma, bayo e bata yi a xaxilimayana fe me nun.

Alaa banxin ti feen yi yiton

Taruxune Firinden 2.2-15

¹⁵Xurami, Tire mangan yi a walikene rasiga Sulemani ma, bayo a bata yi a me, a e bata yi a sugandi mangan na a fafe joxoni, anu Dawuda yi rafan Xurami ma waxatin birin.

¹⁶Sulemani yi xeraan nasiga, a xa sa a fala Xurami xa, a naxa,

¹⁷"Ia kolon n fafe Dawuda mi naxi banxin tiye Alatala xa, a Ala xinla binyama denaxan

yi. Na yi masoto yengene fe ra, a yaxune naxanye ti a xa han Alatala yi e sa a sanna bun ma.

¹⁸ Iki Alatala, n ma Ala bata matabun fi n ma yiren birin yi, yaxu mi fa n ma, yegba mi fa n ma!

¹⁹ N waxi banxin ti feni Alatala xili yi, n ma Ala, alo Alatala a fala n fafe Dawuda xa kii naxan yi, a naxa, 'N na i ya diin naxan tima mangayani i joxoni, na nan banxin tima n xinla ra.'

²⁰ Yamarin fi sannon muxune xa Liban suman wudine sege n xa. N ma walikene fama nen i gbeene fema, n yi i ya walikene saren fi alo i wama a xon kii naxan yi, amasoto i a kolon muxu yo mi en ye naxan noe wudine sege alo Sidon kaane."

²¹ A to Sulemani a falane me, Xurami yi sewa han, a yi a fala, a naxa, "Tantunna Alatala xa to, bayo a bata diin fi Dawuda ma naxan lugoxi xaxinla ra alogo a xa yama gbeeni ito mara!"

²² Xurami yi yabini ito rasiga Sulemani ma, a naxa, "N bata i ya xeraan me. Naxan birin nafa n ma suman wudine nun fofone fe yi, n na lige i xa.

²³ N ma walikene e ragodoma nen sa keli Liban yamanani, e sa e xali foxo igen de, e yi e raxidi, n yi e rasiga igen xun ma han i denaxan yire bama n xa. Menni, n yi e rafulun, i yi e tongo. N waxi naxan ma i tan yii, i donseen nafa n ma banxi kui kaane ma."

²⁴ Xurami yi suman wudine nun fofone so Sulemani yii alo a yi waxi a xon kii naxan yi.

²⁵ Sulemani tan yi murutun kilo miliyon sennin nun oliwi turen litiri wuli solomasexen nan soma Xurami yii a muxune balon na jee yo jee.

²⁶ Alatala yi kolonna fi Sulemani ma alo a fala a xa kii naxan yi. Lanni so Sulemani nun Xurami tagi. Nayi, e firinna birin yi layirin xidi e bode tagi.

*Sulemani yi karahan wanle yiton
Taruxune Firinden 2.1 nun 2.16-17*

²⁷ Manga Sulemani yi karahan walikene ba Isirayila muxune birin ye, e sigen han muxu wuli tonge saxan.

²⁸ A yi e yitaxun doxode saxan, muxu wuli fu nan yi walima kike kedenna bun Liban yi. Na xanbi ra, ne yi fa e konni wali gbete ra, bodene fan yi siga Liban yi. Nayi, e doxo yo doxo e walima kike keden Liban yi, kike firin e konni. Adoniran nan yi kuntigin na karahan walikene xun na.

²⁹ Goron maxanla muxu wuli tonge solofere nan yi Sulemani yii, e nun geme masonla muxu wuli tonge solomasexen geya yireni.

³⁰ Na fari, yamana kanne kuntigin naxanye sugandixi karahan walikene yamari

feene ra, ne sigama han wuli saxan keme saxan.

³¹ Mangan yi yamarin fi e xa geme masolixi xungbe fajine fen alogo e xa banxin beten sa.

³² Sulemani a walikene nun Xurami gbeene, e nun Gebala kaane yi gemene masoli, e wudine nun gemene yiton banxin ti feen na.

6

*Ala Batu Banxin ti fena
Taruxune Firinden 3.1-14*

¹ Isirayila kaane mini xanbini Misiran yamanani, na jee keme naanin jee tonge solomasexeden nan yi a ra, Sulemani yi Alatala Batu Banxin ti folo, a mangayaan jee naanindena Isirayila xun na Siwi kiken na, naxan findixi jeeen kike firinden na.

² Manga Sulemani banxin naxan ti Alatala xa, na kuyana nongonna ye tonge sennin, a yigbona nongonna ye moxone, a yitena a ye tonge saxan.

³ Ala Batu Banxin so deen palaan yi kuya nongonna ye moxone, naxan nun banxin yetagini gboon yi lan. A kuyana Ala Batu Banxin de ra nongonna ye fu.

⁴ Mangan yi foye sode fajine rafala banxin ma.

⁵ A yi kore banxi radigilinxine ti banxin kanken nabilinni, pala gbeen nun pala rajanna ma, a yi konkone ti a rabilinni.

⁶ Kore banxin laberaxini gbona nongonna ye suulun, a tagixina nongonna ye sennin, a saxandena nongonna ye solofere, amasoto banxini gboon mi yi lan a yiren birin yi, alogo xalanbene nama so banxin kanken.

⁷ A to yi Ala Batu Banxin tima, e geme masolixine nan nawali naxanye yi rafalaxi e malanxi denaxan yi. Derramaan mi rawali, bunbi mi rawali, wuremase yo xui mi mini banxin tideni.

⁸ Kore banxin xurin konkone so deen yi banxin yiifanna nan ma, e yi tema teden nan ma kore banxin tagixini, e nun kore banxi saxandeni.

⁹ Sulemani to yelin Ala Batu Banxin tiye, a yi a xunna so suman farinne nun suman xalanbene ra.

¹⁰ Kore banxin naxanye birin yi Ala Batu Banxin nabilinxi, a yi nongonna ye suulun doxo ne birin de, a yi e nun Ala Batu Banxin nabira e bode ma suman wudine ra.

¹¹ Alatala yi falan ti Sulemani xa, a naxa,

¹² "I Ala Batu Banxini ito tima, xa i sigan ti kiin lanxi n ma tonne ma, xa i n ma sariyane birin suxu, xa i n ma yamarine birin suxu, i yi bira e foxo ra, nayi, n layirin naxan tongoxi i fafe Dawuda xa, n na rakamalima nen i xa.

¹³ N luma nen Isirayila kaane tagi, n mi Isirayila rabejinma, n ma yamana."

¹⁴ Sulemani yi yelin Ala Batu Banxin tiye.

¹⁵ Walikene yi suman farinne sa banxin kanken kuixine ma, keli bəxəni han kore, a yi wudin sa a kuiin ma, a yi fəfə farinne sa banxin lonna ma.

¹⁶ A yi banxin kuiin naʔanni taxun suman farinne ra keli bəxəni han kore nɔŋɔnna ye məxəje, a mən findi pala raʔanna ra Ala Batu Banxin kui naxan yi xili yire sariʔanxi fisamantenna.

¹⁷ Nɔŋɔnna ye tonge naanin nan yi Ala Batu Banxin pala gbeen pala raʔanna yetagi.

¹⁸ Suman wudin naxan yi banxin kui, ne yi rafalaxi se fuge sawura faʔine nun kundi sawurane nan na, sumanna nan yi a birin na, ge me yo mi yi toma.

¹⁹ Sulemani yi pala raʔanni tən Ala Batu Banxin kui alogo a xa Alatalaa Layiri Kanki-raan dɔxɔ na.

²⁰ Pala raʔanna yi kuya nɔŋɔnna ye məxəje, a yigbona nɔŋɔnna ye məxəje, a yitena nɔŋɔnna ye məxəje. Sulemani yi xema faʔi yilenlɛnxine sa a ma, a mən yi xema faʔin sa saraxa ganden ma a denaxan nafala suman wudin na.

²¹ A xema faʔi yilenlɛnxine sa banxin kuiin ma, a yi xema yolonxənnə radangu pala raʔanna yetagi, a xema yilenlɛnxine sa a ma.

²² A yi xema faʔi yilenlɛnxine sa banxin birin ma, saraxa ganden naxan yi pala raʔanna yetagi, a xema yilenlɛnxine sa na ma.

²³ A yi maleka gubugubu kan sawura firin yitan yire sariʔanxi fisamantenna kui Oliwi wudin na, e yitena nɔŋɔnna ye fu.

²⁴ Maleka sawura singen gubugubu keden yi kuya nɔŋɔnna ye suulun, boden fan yi kuya nɔŋɔnna ye suulun, keli a gubugubun boden xunna ma sa ti boden xunna ra, nɔŋɔnna ye fu.

²⁵ Nɔŋɔnna ye fu nan yi maleka sawura firinden fan na. Maleka sawura firinne kuyan nun e kiin birin yi lan.

²⁶ Nɔŋɔnna ye fu nan yi maleka gubugubu kan sawura firinne birin yiteen na.

²⁷ Sulemani yi maleka sawurane ti pala raʔanna tagini. E gubugubune yi raminixi. A singen gubugubun yi sigaxi han banxin kanken fəxɔ kedenna, sawura firinden gabuteen fan yi sigaxi han banxin kanken fəxɔ kedenna bonna. E gubugubune xunne yi dɔxi e bode ra banxin tagini.

²⁸ Sulemani yi xema yilenlɛnxine sa maleka sawurane ma.

²⁹ A yi maleka sawurane nun tugu bili sawurane nun se fuge sawura faʔine rafala Ala Batu Banxin kanken nabilinne birin yi, a fanna nun a kuina.

³⁰ A yi xemaan sa banxin lonna ma pala firinne birin yi.

³¹ A yi deen fəxɔ firin kanna ti pala raʔanna ma Oliwi wudine ra, a deen ti wudine yitaxun dɔxɔ suulun nan na.

³² Oliwi wudin nan yi deen fəxɔ firinne ra. A yi maleka sawurane nun tugu bili sawurane nun tugu bili sawurane nun tugu bili sawurane ma.

³³ A mən yi pala gbeen de ti wudine liga na kiini Oliwi wudin na, koni deen ti wudine yi yitaxunxi dɔxɔ naanin nan na.

³⁴ Deen fəxɔ firinne birin yi rafalaxi fəfə farinne nan na naxanye yitaxunxi fəxɔ firin firinna ra.

³⁵ A yi maleka gubugubu kan sawurane nun tugu bili sawurane nun se fuge sawura faʔine rafala deene ma, a yi xema bonbəxin sa sawurane ma.

³⁶ A mən yi ge me sansanna bilin saxan nafala, a suman wudin bilin keden sa a fari.

³⁷ A mangayaan jee naaninden, Siwi kiken na, e yi Alatala Batu Banxin beten sa.

³⁸ A mangayaan jee fu nun kedendeni, Bulu kiken na, naxan findixi jee kike solomasexeden na, banxin wanle birin yi ʔan alo a yi lan kii naxan yi. Sulemani a ti jee solofere nan bun.

7

Sulemani a manga banxin tiina

¹ Sulemani mən yi a banxin ti, na bu nən jee fu nun saxan han a yi a raʔan.

² A na banxi singen ti naxan xili Liban Fətonna Banxina, a kuyana nɔŋɔnna ye ke me, a yigbona nɔŋɔnna ye tonge suulun, a yitena nɔŋɔnna ye tonge saxan, a na ti suman senbetenna safa naanin fari. Suman xalanbene yi senbetenne kəe.

³ Banxin kuiin yi xunna soxi suman farinne nan na, e saxi xalanbene ma naxanye yi senbetenne kəe. Xalanbe tonge naanin e nun suulun nan yi a ra, fu nun suulun safa keden.

⁴ Banxin foye sodene safa saxan nan yi a ra, na foye sodene fan yi yee rafindixi nən e bode ma saxan saxan.

⁵ Tongon naanin nan yi deene birin nun e ti wudine ma, e yi yee rafindixi e bode ma saxan saxan.

⁶ Na xanbi ra, a palaan folon ti senbetenne ra naxan kuya yi nɔŋɔnna ye tonge suulun, a yigbona nɔŋɔnna ye tonge saxan. Na yee ra a so deen palaan fan ti senbetenne ra, a yinbene rafala a ma.

⁷ A yi mangayaan gbəde banxin ti, a yi kitin sama denaxan yi naxan xili Kiti Sa Banxina. A yi suman farinne sa banxin kuiin yirene ma, keli bəxəni han banxin kuiin xunna sone.

⁸ A gbee banxina, a yeteen yi dɔxɔma denaxan yi, na fan yi ti na kiini yin gbete kui, banxin boden xanbi ra. Sulemani yi na banxi sifan fan ti Misiran mangana dii temen xa a naxan tongo a naxanla ra.

⁹ Banxine birin yi tixi gɛmɛ fapi yɛbaxine nan na keli a tandem ma han yin gbeena, gɛmɛn naxanye maligaxi, e bɔ sɛraan na, banxin kuiin nun a fanna, keli bɔxɔn ma han a xuntagi.

¹⁰ Banxin beten saxi gɛmɛ xungbe fajine nan na, a gɛmɛna nde yigbona nɔngɔnna yɛ fu, ndee nɔngɔnna yɛ solomasɛɛ.

¹¹ Banxin yi tixi gɛmɛ xungbe fajine ra naxanye maligaxi, e bɔ alogo e xa lan e dɔxɔdene ma, e nun suman xalanbene.

¹² Gɛmɛ gbeen bilin saxan nan findi yin gbeen sulunna ra, suman wudin bilin keden fan yi sa na fari alo Alatala Batu Banxini sansanna kui xiin tixi kii naxan yi, e nun a so dɛɛn palana.

*Sulemani wanla naxanye so Xirami yii
Taruxune Firinden 2.10-13*

¹³ Manga Sulemani yi xɛraan nasiga Tire taani Xirami fɔxɔ ra.

¹⁴ Kapa gilen nan yi Xirami nga ra naxan kelixi Nafatali bɔnsɔnni. Tire kaan nan yi a fafe ra, a yi sulan nan nawalima. A yi lugoxi fekolonna nun xaxilimayaan nun lɔnnin na sulan nawali feen na. A yi fa Manga Sulemani fɛma, a a wanle birin kɛ.

*Ala Batu Banxi Senbeten Firinne
Taruxune Firinden 3.15-17*

¹⁵ Xirami yi sulan naxulun a senbeten xungbe firin nafala, e yitena nɔngɔnna yɛ fu nun solomasɛɛ, e rabillinna nɔngɔnna yɛ fu nun firin.

¹⁶ A yi sulan kondan firin yelan, alogo a xa e so senbetenne xun na, konde singen yitena nɔngɔnna yɛ suulun, kondan firinden yitena nɔngɔnna yɛ suulun.

¹⁷ A mɔn yi sulan nafala yaladine ra e nun yɔlɔnxɔnne ra kondene maxidi seen na naxanye yi senbetenne xuntagi, solofere konde singen xa, e nun solofere kondan firinden xa.

¹⁸ A yi girenada wudi bogi sawurane rafala, safa firin nan yi yalane fari naxanye yi senbetenne kondene maxidixi.

¹⁹ Kondan naxanye yi senbetenne xuntagi so dɛɛn palaan kui, ne yi ligaxi alo gabala fugena, e yitena nɔngɔnna yɛ naanin.

²⁰ Kondan naxanye yi senbeten firinne xuntagi, ne keden kedenna yi rabilinni girenada wudi bogi sawura kɛmɛ firin nan na, a xungbe yiren naxanye yi rafalaxi yalaan dɛxɔn.

²¹ A yi na senbetenne ti Ala Batu Banxin so dɛ palaan fɛma. A yi yiifari ma senbetenna ti, a xili sa Yakini, a mɔn yi kɔmɛn ma senbetenna ti, a xili sa Boosu.

²² Ne kondene yi rafalaxi gabala fuge sawurane nan na. Na kiini Xirami yi yelin senbetenne rafale.

*Ige ramarade gbeena fe
Taruxune Firinden 4.2-5*

²³ Nayi, Xirami yi sulan naxulun, a ige ramarade digilinni gbeen nafala, a yigbona nɔngɔnna yɛ fu, a yitena nɔngɔnna yɛ suulun. Nɔngɔnna yɛ tonge saxan lutin nan yi a rabilinni.

²⁴ Kundine sawurane yi a dɛ kinkin bunna rabilinni. Na sawura fu yi rafalaxi a ma a nɔngɔnna yɛ keden yo keden bun. Kundi sawurane yi rafalaxi safa firin nan na, ne nun ige ramaraden yi rafalaxi gbindi keden nan na.

²⁵ Ige ramaraden yi dɔxi turaan sawura sulan daxi fu nun firin nan fari, saxan yɛɛ rafindixi sogegododen binni, saxan sogeteden binni, saxan yiifanna binni, saxan kɔmɛnna binni. E yi xun xanbi soxi e bode yi nɛn, e birin gbinding yi ige ramaraden nan bun ma.

²⁶ Yii kuiin yɛ kedenna nan yi ige ramaraden nabinyen na, a dɛ kinkin yi rafalaxi alo igelengenna dɛna, a luxi alo gabala fugena, litiri wuli tonge solomasɛɛ fɔxɔn nan yi sama a kui.

Sulan wontorone

²⁷ A yi ige maxali wontoro fu rafala sulan na. E birin kuya nɔngɔnna yɛ naanin, e yigbona nɔngɔnna yɛ naanin, e yitena nɔngɔnna yɛ saxan.

²⁸ Ige maxali wontorone yi rafalaxi i kii nin: Sula falafalane nan yi findixi wontorone gbinding na. Na falafalane yi sɔtixi sula gbelemɛne yi naxanye tixi wontoron tongon naaninne ma.

²⁹ Falafalan naxanye yi tixi sula gbelemɛne longonne ra, yatane nun turane nun maleka gubugubu kanne sawurane yi ne ma e nun gbelemɛne fan ma. Mesemesenne yi e rabilinni.

³⁰ Sulan nan nafalaxi wontorone birin sanne ra. Na naanin nan yi e bun ma. E soxi sula gbelemɛn xun na. Ige ramara kundi sula daxin yi rafalaxi e birin kui, e suxi bun ti naanin na, e rafalaxi sula raxulunxin na, e bun ti mesemesenxine labe ra.

³¹ Ige maxali wontoron kui yili digilinnin nan yi rafalaxi a kui naxan yite han nɔngɔnna yɛ keden. Na nan yi findixi ige kundin dɔxɔden na. Kundin dɔxɔden dɛɛn digilinni, na yi gbo nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi. Kundin dɔxɔden naxan yi wontoron dɛ kinkin faxa ra, mesemesenne yi rafalaxi ne ma. Na yirene mi yi digilinni, tongon naanin nan yi ne ra.

³² Wontorone sanne yi a falafalane bun ma, e soxi sula gbelemene xun na naxanye yi sotixi a bun ma. E sanne yigbona, nongonna ye keden e nun a tagi.

³³ E sanne yi rafalaxi alo yenge so wontorone sanne, e yi seene birin nafalaxi sula raxulunxin nan na.

³⁴ Wontorone birin, a suxu se naanin yi rafalaxi a ma a tongon naaninne yi. E nun wontorone yi rafalaxi e bode yi.

³⁵ Wure digilinxina nde yi rabilinxi ige kundi dɔxɔ yinla ma wontorone birin kui, a yikuyena nongonna ye keden. Ige ramara kundi nun a bun tiine nun wontoron kuiin birin yi rafalaxi kedenna nan na.

³⁶ Xirami yi maleka gubugubu kanne nun yatane nun tugu binle sawurane rafala a bun tiine nun a falafalane ma, e xanye denaxan birin yi e nun a yi e birin nabilin mesemesenne ra.

³⁷ Ige maxali wontorone yi rafalaxi na kii nin, e birin wure siya keden, e birin gbo kii keden, e birin kɛpa keden.

Taruxune Firinden 4.6

³⁸ Xirami mɔn yi ige ramara kundi sula daxi fu rafala, e yigbona nongonna ye naanin, litiri wuli keden e nun keme sennin yi ɛ ne kui. A ige ramara kundi keden dɔxɔ wontorone birin kui.

³⁹ A yi ige maxali wontoron suulun lu Ala Batu Banxin yiifanna ma, a suulun lu a komenna ma. A yi ige ramara se xungbeen ti Ala Batu Banxin yiifanna sogeteden binni a tongonna ma.

Taruxune Firinden 4.7-5.1

⁴⁰ Xirami to ige ramara seene nun tɛɛ kɔ seene nun goronne rafala, a yi yelin wanle birin na, a naxanye fɔlɔ Manga Sulemani xa Alatala Batu Banxini:

⁴¹ Senbeten xungbe firin, e nun e konde firinne e xuntagi alo barama, e nun yɔlɔnxɔn yalaan naxanye senbetenne kondene maxidi seene na,

⁴² e nun girenada wudi bogi sawura keme naaninna naxanye yi na yɔlɔnxɔn yala firinne ma naxanye yi saxi safa firin, e singan e kondene rabilinni e maxidi seen na, kondan naxanye yi luxi alo barama,

⁴³ e nun ige maxali wontoro fune nun ige kundine e xun tagi,

⁴⁴ e nun ige kundi gbeen nun tura sawura fu nun firinne a bun tiine ra,

⁴⁵ e nun goronne nun tɛɛ kɔ seene nun wuli xuya goronne. Xirami muranna naxanye birin nafala Sulemani xa Alatala Batu Banxini, ne birin yi rafalaxi sula xuruxin nan na.

⁴⁶ Mangan sula raxulunxin nafala na seene ra bɔxɔ kui gexine nan kui, Yuruden baan meremereni Sukoti taan nun Saratan taan longonna ra.

⁴⁷ Sulemani yi na seene birin nafala, na seene yaten sulan xasabin kilon mi yi nɔɛ kolonye.

⁴⁸ Sulemani mɔn yi seni itoe birin nafala Alatala Batu Banxin xa, xema saraxa ganden nun buru ralixin xema tabanla

⁴⁹ nun xema kende lenpu dɔxɔ seen naxanye yɛbaxi suulun fɔxɔ kedenni suulun bode fɔxɔni yire sarijanxi fisamantenna yetagi e nun se fuge fajine sawurane e nun lenpune nun se tongo se xema daxine

⁵⁰ nun goronne nun lenpu ratu seene nun wuli xuya goronne nun se sa lefane nun wusulan gan se xema daxine nun deen singan se xema daxine yire sarijanxi fisamantenna xa banxin kui e nun Ala Batu Banxin so deen yeteen xa.

⁵¹ Sulemani a wanle birin nakamali na kii nin Alatala Batu Banxini. Sulemani yi muranne birin sa banxini a fafe Dawuda naxanye rasarijan, gbetin nun xemaan nun se gbete ye. A yi ne ramara Alatalaa banxin nafunle ye.

8

Layiri Kankiraan fa fena Ala Batu Banxini

Taruxune Firinden 5.2-6.2

¹ Nayi, Manga Sulemani yi Isirayila fonne nun bɔnsɔn kuntigine nun Isirayila kaane denbaya xunne birin malan a fema Yerusalen yi Alatalaa Layiri Kankiraan tongo feen na keli Dawudaa Taani, denaxan mɔn xili Siyon. E siga a ra Ala Batu Banxini.

² Isirayila xemene birin yi e malan Manga Sulemani fema, Etanimi kiken na, naxan findixi jeen kike solofereden na, sali waxatina.

³ Isirayila fonne birin to fa, saraxaraline yi fa Layiri Kankiraan na.

⁴ E yi Alatalaa Kankiraan nun Nalalan Bubun xali e nun se sarijanxin naxanye yi a kui. Saraxaraline nun Lewi bonsonna muxune yi e xali.

⁵ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan naxan birin yi malanxi a fema, e ti Layiri Kankiraan yetagi, e yi yexene nun jingene ba saraxan na, naxanye yi wuya han e xasabin mi yi nɔɛ kolonye.

⁶ Saraxaraline yi Alatalaa Layiri Kankiraan xali a funfuni, banxin yire sarijanxi fisamantenni, maleka sawurane gubugubune bun ma.

⁷ Amasɔtɔ maleka sawurane gubugubune yi bandunxi Layiri Kankiraan nun a tongo tamine xun ma.

⁸ A tongo tamine yi kuya han e xunne yi toma yire sarijanxi fisamantenna yetagi, koni e mi yi toma tandeni. E mɔn na han to.

⁹ Geme walaxa firinne nan tun yi kankiraan kui Musa naxanye sa a kui Horebe

gayaan ma, Alatala layirin xidi e nun Isirayila kaane tagi denaxan yi, e mini xanbini Misiran yamanani.

¹⁰ Saraxaraline mini yire saripnanxini waxatin naxan yi, kundaan yi Alatalaa banxin nafe.

¹¹ Kundana fe ra, saraxaraline mi yi nɔɛ e wanla rabe, amasɔɔ Alatalaa nɔɔn yi Alatalaa banxin nafexi.

¹² Nayi, Sulemani yi a fala, a naxa, “Alatala bata a ragidi a xa dɔɔ kunda yidimixini!

¹³ N bata banxi faɲin ti naxan findima i dɔɔden na, i luma denaxan yi habadan.”

*Ala Batu Banxin nasarijan fena
Taruxune Firinden 6.3-11*

¹⁴ Mangan yi a ye rafindi Isirayila yamaan ma naxanye birin yi tixi na, a duba ne xa.

¹⁵ A yi a fala, a naxa, “Tantunna Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan falan ti n fafe Dawuda xa, naxan a falane rakamalima, a naxa,

¹⁶ ‘Xabu n nan n ma Isirayila yamaan namini lɔxɔni Misiran yamanani, n mi taa sugandi Isirayila bɔnsɔne xa, banxin tiye n xinla binya feen na denaxan yi, koni n bata Dawuda sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.*

¹⁷ N fafe Dawuda yi waxi banxin ti feni Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

¹⁸ Alatala bata yi a fala n fafe Dawuda xa, a naxa, ‘Amasɔɔ i bata wa banxin ti feni n xinla binyaden na, na miriyaan tongo feen bata lan.

¹⁹ Koni, i tan xa mi banxin tima, fɔ i ya dii xemena, i yeten naxan sɔɔxi, na nan banxin tima n xinla binyaden na.”

²⁰ “Alatalaa layirin naxan tongo, a bata na rakamali. N bata ti n fafe Dawuda pɔxɔni, n yi dɔɔ Isirayila mangan na, alo Alatala a fala kii naxan yi, n yi banxin ti Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

²¹ N bata yirena nde yiton kankiraan xa, Alatala layirin denaxan yi, a naxan yiton e nun en benbane tagi, a to e ramini Misiran yamanani.”

*Sulemani Ala maxandina
Taruxune Firinden 6.12-40*

²² Sulemani yi ti Alatalaa yire saripnanxin yetagi, Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore,

²³ a yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala! Ala yo mi na alo i tan kore xonna nun bɔɔ xonna fari. I ya layirin nun i ya hinanna luma i ya walikene xon naxanye sigan tima i yetagi e bɔɲen birin na.

²⁴ I bata i ya falan nakamali i ya walikene xa, n fafe Dawuda, i naxan fala i den na, i bata na rakamali i senbeni to.

²⁵ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, i mon xa i ya falan nakamali, i layirin naxan tongo n fafe Dawuda xa, i bata yi a fala a xa, i naxa, ‘Iɲɔɔ yibirani miɲɲɛ n yetagi mume Isirayilaa mangaya gbedeni, fanni i yixetene n ma kiraan suxuma, e sigan ti n yetagi alo i sigan tixi n yetagi kii naxan yi.’

²⁶ Iki, Isirayilaa Ala, n bata i mafan, i xa na rakamali, i layirin naxan tongoxi i ya walikene Dawuda xa, n fafel!”

²⁷ “Koni, Ala fa dɔɔ dunuɲa yi ba? Hali kore xonna nun a gbɔna, i mi nɔɔ xanɲe a yi, e faxi fa n banxin naxan tixi ito ra.

²⁸ Hali na birin, Alatala, n ma Ala, i tuli mati i ya walikene maxandi xuine nun a mafanne ra. I tuli mati i ya walikene mafan xuine nun maxandi xuine ra a naxanye falama i xa to.

²⁹ I yen ti banxini ito ra kɔɛn nun yanyin na, i a fala denaxan ma, i naxa, ‘N xinla luma be nin!’ I tuli mati maxandi xuiin na i ya walikene naxan tima yireni ito mabinni.

³⁰ I ya walikene nun i ya Isirayila yamaan maxandin nasuxu, e na sali yireni ito mabinni! I yabin ti i dɔɔdeni kore xonna ma, i mafeluun ti, i yabin ti.”

³¹ “Xa muxuna nde a boden haken tongo, muxune yi a karahan, a xa fa a kɔɔ i ya yire saripnanxin yetagi banxini ito kui.

³² Nayi, a xuiin name kore xonna ma, i yi fena nde liga, i yi kitin sa i ya walikene tagi. Naxan kalan tixi, i na yalagi, i na goronna dɔɔ a xun ma, i yi tinxindena tinxinyaan yita, i yi a suxu a tinxinni.”

³³ “A nɔɛ lige nen yaxun yi i ya Isirayila yamaan na, bayo e bata i yulubin tongo. Na waxatini, xa e xun xete i ma, e i xinla binya, e yi i maxandi, e mafeluun xandi i tan xon banxini ito kui,

³⁴ nayi, i xa e xuiin name kore xonna ma, i diɲa i ya Isirayila yamaan yulubin ma, i fa e ra bɔxɔn ma i naxan so e benbane yii.”

³⁵ “A nɔɛ lige nen kore xonna yi balan, tulen mi fa fe mume, e yulubine fe ra lan i tan ma. Na waxatini, xa e ye rafindi be ma, e i xandi, e yi i xinla binya, e xete e yulubine fɔɔ ra, bayo i bata e tɔɔ,

³⁶ nayi, i xuiin name nen kore xonna ma, i diɲama nen i ya walikene yulubine ma e nun i ya yamaan Isirayila. I e xaran kira faɲin ma e daxa e xa bira naxan fɔɔ ra. I tulen nafa bɔxɔn fari i naxan soxi i ya yamaan yii.”

³⁷ “A nɔɛ lige nen tɔɔyana nde fan yi fa, alo fitina kamena hanma fitina furena yamanani, hanma sansine yi xara hanma e kun hanma tuguminne yi mini hanma

* 8:16: 8.16 Samuyliri Firinden 7.6

supɛne hanma yaxuna nde na Isirayila kaane taa makantanxine rabilin yɛngeni, gbalon sifan birin na fa waxatin naxan yi, hanma fure naxine.

³⁸ Na waxatine yi, Isirayila kaane birin e tɔɔn nun e naxankatan kolonna nɛn, e yi sali, e yi i mafan, e yi e yiine yite banxini ito mabinni.

³⁹ Nayi, i yi e yabi i dɔxɔdeni kore xɔnna ma, i yi e mafelu, i yi birin saran e kɛwanle ra, bayo i birin bɔɔɛ yi feen kolon, amasɔɔ i tan nan keden pe adamadiine bɔɔɛ yi feene kolon.

⁴⁰ Nayi, e gaxuma nɛn i yɛɛ ra waxatin birin yi e siin birin yi yamanani, i naxan soxi nxu benbane yii.”

⁴¹ “Xɔɔɛn naxan mi findixi Isirayila kaana nde ra, i ya yamana, na fama nɛn be sa keli yamana makuyeni, i xinla a fe ra,

⁴² bayo muxune a mɛma nɛn a i xinla nun i senben gbo. A na fa salideni banxini ito mabinni,

⁴³ i a yabi kore xɔnna ma, i dɔxɔdeni. Xɔɔɛn naxan birin maxɔdinma i ma, i xa na so a yii, alogo dunuɔa siyane birin xa i xinla kolon, e gaxu i yɛɛ ra, alo i ya yamana Isirayila. E xa a kolon a banxini ito ratinmɛxi i tan nan xili yi n naxan tixi!”

⁴⁴ “A nɔɛ lige nɛn Isirayila kaane yi siga e yaxune yengedeni i ya yamarin bun. E yi i maxandi, e yɛɛ rafindi i ya taa sugandixin ma e nun Alatala Batu Banxin naxan tixi i xa.

⁴⁵ Nayi, i tuli mati kore xɔnna ma, naxanye i maxandima, e i mafan, i yi ne mali.”

⁴⁶ “A nɔɛ lige nɛn, e yi yulubin tongo, bayo adamadi yo mi na naxan mi yulubin ligama. I ya xɔɔn yitama e ra nɛn, i yi e so e yaxune yii, ne yi siga e ra konyiyani e yamana makuyena ndee yi hanma naxanye maso.

⁴⁷ E na tubi i ma na yamanani e konyiyani denaxan yi, e xun xɛɛ i ma e suxu muxune yamanani, e falan ti, e naxa, ‘Nxu bata haken liga, nxu bata yulubin tongo, nxu bata fe jaxin liga,’

⁴⁸ e xɛɛ i ma e bɔɔɛn birin nun e niin birin yi e yaxune yamanani naxanye e xalixi konyiyani, e mayandi xuine rasiga i ma, e yɛɛ rafindixi yamanani ma i naxan so e benbane yii, e yɛɛ rafindixi i ya taa sugandixin ma e nun n Ala Batu Banxin naxan tixi i xinli.

⁴⁹ Nayi, e sanla nun mafanna yabi kore xɔnna ma i dɔxɔdeni, i fa e mali.

⁵⁰ I ya yamaan mafeluma nɛn a yulubine ra e nun a fe paxine birin i xili ma. Naxanye e suxi konyiyani, i yi e hinanna raso ne yi, alogo e xa kininkinin e ma.

⁵¹ Amasɔɔ i ya yamaan nan e ra, i gbeena, i e ramini nɛn Misiran yamanani naxan luxi alo sulun tɛɛn† naxan wuren naxulunma.”

⁵² “I yɛɛn xa lu i ya walikɛna maxandine ra, e nun i ya yamana Isirayilaa maxandine, alogo i xa nxu yabi nxɔ maxandine yi waxatin birin.

⁵³ Amasɔɔ i bata nxu ba yamaan bonne birin yɛ bɔxɔn fari, alogo nxu xa findi i gbeen na, alo i a fala kii naxan yi fata Musa ra, i ya walikɛna, i to nxu benbane ramini Misiran yi. I tan Marigina Alatala!”

Duban yamaan xa

⁵⁴ Sulemani yelin maxandine nun mafanne birin tiyɛ waxatin naxan yi, a yi keli Alatalaa saraxa ganden yetagi, a yi xinbi sinxi denaxan yi, a yiine yitexi kore.

⁵⁵ A tixi, a yi duba Isirayila yamaan birin xa a xuini texin na, a naxa,

⁵⁶ “Tantunna xa fi Alatala ma, naxan matabun fi Isirayila ma, a yamana, alo a e tuli sa kii naxan yi. A fala faɔɔn naxanye birin ti fata Musa ra, a walikɛna, keden mi luxi a ligataren na.

⁵⁷ Alatala, nxɔ Ala xa lu en xɔn alo a lu en benbane xɔn kii naxan yi, a nama jinan en xɔn mumɛ, a en nabepin.

⁵⁸ Koni, a xa en bɔɔɛn bandun a binni, alogo en xa sigan ti a kiraan birin xɔn ma. En yi a yamarine nun a tɔnne nun a sariyane suxu, a naxanye yamari en benbane ma.

⁵⁹ N maxandin naxanye tixi Alatala ma, en ma Ala, ne xa rabira a ma kɔɛɛn nun yanyin na, alogo a xa en mali lɔxɔ yo lɔxɔ, ɛ tan nun n tan bayo a yamaan nan en na, Isirayila.

⁶⁰ Nanara, dunuɔa siyane birin xa a kolon a Alatala nan Ala ra, a gbɛɛɛ yo mi na.

⁶¹ Alatala xa lu ɛ bɔɔɛni, en ma Ala. ɛ bira a sariyane fɔxɔ ra, ɛ yi a yamarine suxu, alo ɛ kii naxan yi to.”

Saraxane yi ba Alatala xa

Taruxune Firinden 7.4-10

⁶² Isirayila kaane birin yi fa mangan fema, e yi saraxane ba Alatala xa.

⁶³ Ninge wuli mɔxɔɔɛn nun firin e nun yɛɛɛɛ wuli kɛmɛ mɔxɔɔɛ, Sulemani yi ne kɔɛ raxaba Alatala xa bɔɔɛn xunbeli saraxan na. Mangan nun Isirayila kaane birin yi Alatalaa banxin nabi na kii nin.

⁶⁴ Na lɔxɔni, mangan yi sansanna rasarijan Ala Batu Banxin yetagi, a yi saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun bɔɔɛn xunbeli saraxa subene turene fi Alatala ma sansanna kui. A na raba menni nɛn, bayo saraxa ganden naxan yi rafalaxi sulan na Ala Batu Banxin yetagi, na yi xurun. Saraxa gan daxine nun bogise

† 8:51: 8.51Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”

saraxane nun saraxa subene turene birin mi yi xanyɛ menna fari.

⁶⁵ Sulemani yi sanla raba na waxatini, e nun Isirayila kaane birin. Yama gbeen yi fa sa keli Lebo-Xamata taani han Misiran xudeni, e yi e malan Alatala yetagi, en ma Ala, xi solofere. Na xanbi ra, e mɔn yi xi solofere sa na fari, a birin malanxina, xi fu nun naanin.

⁶⁶ Xi solomasɛɛde lɔxɔni, a yi yamaan bepin. E yi duba mangan xa, e siga e konni, e sɛwaxi e bɔɛni fe faɲin birin na Alatala naxan nabaxi Dawuda xa, a walikɛna, e nun Isirayila a yamana.

9

*Ala mɔn yi mini Sulemani xa
Taruxune Firinden 7.11-22*

¹ Sulemani yelin Alatala Batu Banxin tiye waxatin naxan yi, e nun a manga banxina, e nun a wa naxan birin liga feni,

² Alatala mɔn yi mini Sulemani xa a firinden, alo a mini a xa kii naxan yi Gabayon taani.

³ Alatala yi a fala a xa, a naxa,

“N bata i ya mafanna nun i ya maxandi xuiin nasuxu i naxan nalixi n ma. N bata banxini ito rasariɲan i naxan tixi n xili yi habadan. N yɛn nun n bɔɛn luma nɛn tixi be ra habadan.

⁴ I tan xa sigan ti fetareyaan nun tinxinyani n yetagi alo i fafe Dawuda. I feni itoe birin liga n naxanye yamarima i ma, i n ma tɔnne nun n ma sariyane suxu n naxanye soxi i yii.

⁵ Nayi, n na i ya mangayaan nasabatima nɛn habadan Isirayila xun na, alo n na a fala i fafe Dawuda xa kii naxan yi, n naxa, ‘I bɔnsɔnna mi janɲɛ i ɲɔxɔni Isirayila mangayani habadan.’

⁶ Koni, xa i tan hanma i ya diine ɛ xun xanbi so n yi, xa ɛ mi n ma sariyane nun n ma yamarine suxu n naxanye soxi ɛ yii, xa ɛ siga ala gbɛtɛye batudeni, ɛ xinbi sin e bun ma,

⁷ nayi, n na Isirayila kaane bama nɛn na bɔxɔni n naxan soxi e yii. N na n mɛma nɛn n batu banxin na, n naxan nasariɲan n xinla binyaden na. Na ma, Isirayila findima nɛn yagi seen nun magele seen na yamanane birin tagi.

⁸ Hali banxini ito to rayabu iki, na waxatini, naxan yo na dangu a fɛma, ne kabema nɛn, e yi kontɔfli. E yi a fala, e naxa, ‘Nanfera Alatala yamanani ito nun banxini ito ligaxi iki?’

⁹ E yabima nɛn, e naxa, ‘Bayo e bata Alatala rabɛɲin, e Ala, naxan e benbane ramini Misiran yamanani, e yi ala gbɛtene

xanu, e yi e xinbi sin e bun ma, e yi e batu, nanara Alatala bata tɔrɔni itoe birin nafa e ma.’ ”

*Sulemani a wali sifa wuyaxine
Taruxune Firinden 8.1-18*

¹⁰ ɲɛ mɔxɔɲɛn bun ma, Sulemani yi banxi firinni itoe ti, Alatala Batu Banxin nun a manga banxina.

¹¹ Tire manga Xurami bata yi suman wudin nun fɔfɔ wudin nun xɛmaan so Sulemani yii, a yi wama naxan yo xɔn. Manga Sulemani yi taa mɔxɔɲɛ so Xurami yii Galile yamanani.

¹² Xurami yi mini Tire taani taane mato-deni Sulemani naxanye soxi a yii. Koni e mi rafan a ma.

¹³ Xurami yi a maxɔdin, a naxa, “Ngaxake-denna, i taan sifan mundunye soxi n yii be?” A yi e xili sa Kabulu yamanana, na xinla ne xun ma han to.*

¹⁴ Anu, Xurami bata yi xɛmaan kilo wuli saxan nasiga Sulemani ma.

¹⁵ Manga Sulemani bata yi karahan wanle yiton lan Alatala Batu Banxin ti feen nun a yetena banxin nun Milo gbingbinna nun Yerusalen yinna ma, e nun Xasori nun Megido nun Geseri taane.

¹⁶ Misiran mangan bata yi fa, a Geseri taan suxu yɛngɛni, a yi a gan, Kanan kaan naxanye yi dɔxi taani, a ne faxa. A mɔn yi taan sa a dii temen fari siga a xɛmɛ taa ra, Sulemani a ɲaxanla.

¹⁷ Sulemani mɔn yi Geseri taan ti, a mɔn yi Beti-Xoron taan laben ti,

¹⁸ e nun Baalati taan nun Tamari taan naxan yamanan tonbon yireni.

¹⁹ A mɔn yi taa gbɛtɛna ndee ti, a yi balone ramarama dɛnaxanye yi, e nun yɛngɛ so wontorone nun soone yi luma taan naxanye yi. Sulemani wa naxan birin ti feni Yerusalen taani e nun Liban yamanan nun yire gbɛtɛ, a yi yamanan naxanye birin xun na, a yi na birin ti.

²⁰ Amorine nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune muxu dɔnxɛn naxanye mi yi findixi Isirayila kaane ra, ne fan yi yamanani.

²¹ E yixɛtɛn naxanye lu e xanbi ra yamanani, Isirayila kaane mi nɔ naxanye faxɛ, Sulemani yi ne findi konyine ra, e na yi han to.

²² Koni, Sulemani mi fa Isirayila kaane ti konyiyaan na, bayo e yi findixi a sofane nan na, e nun a walikɛne nun a kuntigine nun a sofa kuntigine, e nun a wontoro ragine nun soo ragine kuntigine.

²³ Sulemani mɔn yi Isirayila kaan muxu kɛmɛ suulun tonge suulun sugandi naxanye yi a walikɛne xun na.

* **9:13: 9.13Kabulu** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nɛn fa fala “alo sese.”

²⁴ Misiran mangana dii tēmen yi keli Dawudaa Taani, a dōxo manga banxini Sulemani naxan tixi a xa. Na xanbi ra, Sulemani mōn yi gbingbinna rafala a banxin nabilinni, a na xili sa Milo.

²⁵ Sulemani yi saraxa gan daxin bama nēn sanja ma saxan jēen bun ma e nun bōje xunbeli saraxane yire saripanxini a naxan ti Alatala xa. A mōn yi wusulanna ganma nēn yire saripanxin fari naxan yi Alatala yetagi. A yi Ala Batu Banxin nawalima na kii nin.

²⁶ Manga Sulemani yi kunkine yitōn Esiyon-Gebere yi, Elati taan dēxōn, Gbala Baan dē, Edōn yamanani.

²⁷ Xurami a kunki ragiin naxanye yi baan kolon, a yi ne rasiga Sulemani a walikene fēma kunkine kui.

²⁸ E siga Ofiri yamanani, e sa xēmaan kilo wuli fu nun firin tongo, e fa e ra Manga Sulemani xōn.

10

Saba Manga Naxanla yi fa Sulemani konni Taruxune Firinden 9.1-12

¹ Saba manga naxanla yi Sulemani mankanma mē Alatalaa fe yi. Nayi a yi fa Sulemani todeni a fekolonna bunbadeni, a yi maxōdin xōdēxene sa a bun ma.

² A yi fa Yerusalen yi e nun a fōxōrabira gbeene, jōgōmēn naxanye yi latikōnōnne nun xēma gbegebe maxalima, e nun gēmē fajī kendēne. A yi siga Sulemani fēma, naxan birin yi a bōjēni, a yi na fala a xa.

³ Sulemani yi a maxōdinne birin yabi, sese mi lu mangan mi naxan yēba a xa.

⁴ Saba manga naxanla yi Sulemani a fekolonna to, e nun a banxin naxan tixi,

⁵ e nun donseen naxanye yi a tabanla ra, e nun a rabilinna muxune ti kiine, e nun naxanye yi balon nun minse wanla ra, ne marabēribane, e nun a saraxa gan daxine a yi naxanye bama Alatala Batu Banxini. Ne yi a kēnēn han a yengin yi dasa.

⁶ A yi a fala mangan xa, a naxa, “Nōndin nan yi a ra n naxan mēxi n ma yamanani i kiin nun i ya fekolonna fe yi.

⁷ N mi yi laxi a ra benun n xa fa n yi a to n yēen na. E mi yi a tagiin yetēen falaxi n xa. N naxan birin mēxi, i ya fekolonna nun i ya nafulu kanyaan dangu na ra.

⁸ Sēwana i ya muxune xa, sēwana i ya walikene xa naxanye i yetagi waxatin birin, naxanye i ya fekolonna ramēma.

⁹ Tantunna Alatala xa, i ya Ala, naxan i malixi, a yi i ti Isirayila mangan na. Bayo Isirayila rafan a ma habadan, nanara a i findixi mangan na alogi i xa kiti kenden sa tinxinni.”

¹⁰ A yi xēmaan kilo wuli saxan so mangan yii, e nun latikōnōn gbegebe nun bōxo bun nafunle. Latikōnōn fajī mi fa na sōnōn alo Saba

manga naxanla naxan so Manga Sulemani yii.

¹¹ Xurami a kunkin naxanye yi xēmaan maxalima sa keli Ofiri yamanani, ne fan yi fa santali wudi sifan gbegebe ra e nun bōxo bun nafunle keli Ofiri yi.

¹² Manga Sulemani yi santali wudine findi Alatala Batu Banxin bun tiine ra, e nun manga banxin bun tiine. A mōn yi na wudina nde rafala maxaseene ra alo kondenne nun bōlōnne, maxase maxane xa. Han to, e mi fa santali wudin to fē Isirayila yi na kiini.

¹³ Naxan birin yi rafan Saba manga naxanla ma, a ne maxōdin, Manga Sulemani yi ne so a yii. A yetēen yi se gbete ye fi a ma a mangayaan fanni. Na xanbi ra, manga naxanla nun a walikene yi xete a yamanani.

Sulemani a nafunle fe

Taruxune Firinden 9.13-28

¹⁴ Xēmaan naxan yi fama Sulemani ma jēē kedenna bun ma, na gboon yi sigē han kilo wuli mōxōje.

¹⁵ Yulaya seene mudun yi saxi na nan fari e nun seen naxanye yi sa kelima yire gbete ne yi e nun Arabune mangane nun yamana kanne yi fama mudun naxanye ra.

¹⁶ Manga Sulemani yi yē masansan wure lefaan xēma daxin xungbeen kēmē firin nafala, xēmaan kilo sennin nan yi e keden kedenna birin na.

¹⁷ A mōn yi yē masansan wure lefaan xēma daxin xurin kēmē saxan nafala, xēmaan kilo keden e nun a tagi nan yi e keden kedenna birin na. Banxin naxan yi xili “Liban fōtōnna,” a yi sa e sa mēnni.

¹⁸ Mangan yi sama jinna rafala manga gbēde gbeen na, a xēma igen sa a ma.

¹⁹ Tede sennin nan yi manga gbēden ma, a fāxa binna yi radigilixi a xanbi ra nēn, a yiine yi a fōxo firinna birin ma, yata sawura firin yi tixi a yiine fēma.

²⁰ Yata sawura fu nun firin yitaxunxi tedene fari, sennin yīifanna ma, sennin kōmēnna ma. Na jōxōnna munma liga yamana yo yi.

²¹ Xēmaan nan yi Manga Sulemani a igelengenne birin na. Xēmaan nan yi Liban fōtōn banxin kui muranne birin na. E mi yi sese rafalan gbetin na, bayo Manga Sulemani waxatini, gbetin mi yi yatēxi sese ra.

²² Kunkin gbeene yi Manga Sulemani yii, a yi naxanye rasiga baan xun ma Xurami a kunkine fōxo ra. Nēē saxan yo jēē saxan kunkine yi xetema nēn Isirayila yi, e rafexi xēmaan nun gbeti fixēn nun sama jinne nun kudune nun gboxune ra.

²³ Manga Sulemani yi dangu bōxōn mangane birin na fata a nafulu kanyaan nun a xaxilimayaan na.

²⁴ Dunuṇa muxune birin yi katama Sulemani to feen na alogo Ala xaxilimayaan naxan saxi a bəṇeni, e xa na rame.

²⁵ Birin yi fama a sanbane ra, gbeti daxine nun xema daxine nun dugine nun yenge so seene nun latikəṇanne nun soone nun gbaxalone,* a yi na kii nin jee yo jee.

Taruxune Firinden 1.14-17 nun 9.25-28

²⁶ Sulemani yi yenge so wontorone nun soone malan, wontoro wuli keden keme naanin yi a yii e nun soo wuli fu nun firin, a yi ne lu taane yi a wontorone yi denaxanye yi e nun Yerusaleṇ yi mangan fema.

²⁷ Mangan barakani, gbetin yi gbo ayi Yerusaleṇ yi alo gemene, suman wudin yi wuya ayi alo burunna xode binla naxan yamanan lanbanni.

²⁸ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun Kuwe yamanane nin, yulane yi sa e sarama denaxanye yi mangan xa.

²⁹ Wontoron naxan yi kelima Misiran yamanani, na yi sarama gbeti gbanan keme sennin nan na. Soon tan yi sarama gbeti gbanan keme tonge suulun nan na. Na yula kedenne nan man yi fama Xiti mangane nun Arami mangane gbeene ra.

11

Sulemani a naxanle

¹ Manga Sulemani naxan Misiran mangana dii temen dɔxɔ, a man naxalan xɔje wuyaxi dɔxɔ nen, naxanye yi fataxi Moyaba kaane nun Amonine nun Edon kaane nun Sidon kaane nun Xiti kaane ra.

² Ne yi kelixi siya gbeteṇe nin Alatala a fala Isirayila kaane xa naxanye fe yi, a naxa, “E nama siga e konni mume, e mi fe e konni mume, waxatina nde e bəṇen firifirima nen e alane binni.”* Koni, Sulemani kankan ne nan ma marafanna xon.

³ A yi manga dii temen keme solofere soto naxanla ra, e nun konyi naxalan keme saxon a naxanye soto naxanla ra.† Na naxanle yi a bəṇen maxete.

⁴ Sulemani fori waxatini, a naxanle yi a bəṇen xunsa ala gbeteṇe ma, a bəṇen birin mi lu Alatala, a Ala xa sonon, alo a fafe Dawuda bəṇen yi kii naxan yi.

⁵ Sulemani yi Asitarate batu, Sidon kaane ala naxalanmana, e nun Mələkə, Amonine ala naxina.

⁶ Sulemani yi fe naxin liga Alatala yee ra yi, a mi yi a xuiin suxi alo a fafe Dawuda.

⁷ Nayi, Sulemani yi taan kiden ti geyaan fari Kemosi xa denaxan Yerusaleṇ yetagi, Moyaba kaane ala, e nun Mələkə, Amonine ala naxina.

⁸ A yi na liga a siya gbete naxanle birin xa, naxanye yi wusulanna nun saraxan fima e alane ma.

⁹ Nayi, Alatala yi xələ Sulemani ma. Bayo, a bata yi a xaxinla xun xanbi so Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan bata yi mini Sulemani xa sanja yi firin.

¹⁰ Alatala yi a yamarin fi a ma, a nama ala gbeteṇe batu, koni Sulemani mi a xuiin suxu, a yi ala gbeteṇe batu.

¹¹ Alatala yi a fala Sulemani xa, a naxa, “Bayo i bata a liga iki, bayo i mi n ma layirin mafaxaxi, e nun n yamarin naxanye soxi i yii, n mangayaan bama i yii nen, n na a so i ya walikena nde yii.

¹² Koni i fafe Dawuda a fe ra, n mi tərɔyani ito rakamalima i ya siimayani. N mangayaan bama i ya dii xemen nan yii.

¹³ A yetena, n mi yamanan birin bama a yii, koni n bənsən keden luma a yii nen, n ma walikəṇ Dawudaa fe ra, e nun Yerusaleṇ ma fe ra, n taan naxan sugandixi.”

Sulemani yaxune fe

¹⁴ Alatala yi Sulemani yaxun nadin a ma, naxan yi xili Xadada, Edon kaan naxan keli Edon mangan bənsənni.

¹⁵ Dawuda Edon yamanan nɔ waxatin naxan yi, sofa kuntigin Yowaba bata yi te muxu maluxundeni, xemen naxanye yi Edon yi, a ne birin faxa.

¹⁶ Yowaba nun a sofane lu nen Edon yi kike sennin, alogo e xa banxulanne nun xemene faxa.

¹⁷ Koni Xadada man yi banxulan jəreyani. A tan nun Edon kaan naxanye yi a fafe a wanle ra, e nun ne yi e luxun, e siga Misiran yi.

¹⁸ E keli Midiyan yamanani, e siga Paran tonbonni, e Paran muxuna ndee bira e fɔxɔ ra, e fa Misiran yi Misiran mangan fema. Misiran mangan yi banxin so Xadada yii, a yi a balo, a bəxəne so a yii.

¹⁹ Xadada yi Misiran mangan kenən, han mangan yi a naxanla xunyen fi a ma, manga naxanla Tapenesi xunyen.

²⁰ Tapenesi xunyen yi dii keden soto Xadada xa, a yi a xili sa Genubat. Tapenesi yi a maxuru Misiran mangana banxini, Genubat yi lu Misiran mangana banxini, mangana diine tagi.

²¹ Xadada to a me Misiran yi a Dawuda bata yi faxa, e nun sofa kuntigin Yowaba, a yi a fala Misiran mangan xa, a naxa, “A lu n xa xete n ma yamanani.”

²² Misiran mangan yi a maxodin, a naxa, “I dasaxi nanse ra n fema be ba? Nanfera i kataxi xete feen na i ya yamanani?” A yi a

* 10:25: 10.25Gbaxaloni itoe sɔtoma soon nun sofanla na diin soto waxatin naxan yi.

Xorɔyaan 34.12 kui.

† 11:3: 11.3Konyi naxanle sariyan sebeci Xorɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye soto a naxanla ra.

* 11:2: 11.2 Na feen sebeci

yabi, a naxa, “Sese mi dasaxi n ma, koni a lu n xa xεtc.”

²³ Ala yi yaxu gbεtc rakeli Sulemani xili ma, a xili Reson, Eliyadaa dii xεmεn naxan a gi a kanna Hadadeseri, Soba mangan bun.

²⁴ Dawuda Hadadeseri a ganla halagi waxatin naxan yi, Reson bata yi ganla nde malan a yetε xa, a yi naxan xun na. E yi siga Damasi taani, e sa dεxε mεnni, e yi Damasi mangayaan tongo.

²⁵ A findi nεn Isirayila yaxun na Sulemani a siimayaan birin yi, sa Xadada gbee fe yaxine fari. Reson ma mangayani Arami yamanani, a Isirayila rapaxu nεn.

Yerobowan ma murutεna

²⁶ Nebati a dii xεmεn Yerobowan fan yi murutε mangan xili ma Sulemani a walikεna. Efirami bεnsεnna nan yi a ra naxan keli Sereda taani. Kaja gilen nan yi a nga ra, a xili Seruya.

²⁷ A murutε mangan xili ma i kii nin. Sulemani yi Milo gbingbinna tima e nun a yi a fafe Dawudaa Taan nabilinna yinna yinla nde yitεnma.

²⁸ Na waxatini, foningen wεkilexi fangamaan nan yi Yerobowan na. Sulemani to na banxulanna to wale, a yi a findi Yusufu bεnsεnna karahan walikεne xunna dεxεn na.

²⁹ Lεxεna nde, Yerobowan bata yi mini Yerusalen yi, a yi naralan Nabi Axiya ra kira yi Silo kaana. E firinne yi e danna burunna ra. Doma nεnen nagodoxi nabiin ma,

³⁰ Axiya yi na suxu a a yibo dungi fu nun firinna ra.

³¹ A yi a fala Yerobowan xa, a naxa, “Dungi fu tongo i yetε xa. Amasεto Alatala, Isirayilaa Ala naxa, ‘N yamanan bama nεn Sulemani yii, n yi bεnsεn fu so i yii.

³² Koni, bεnsεn keden luma nεn Sulemani yii n ma walikεen Dawudaa fe ra, e nun Yerusalen ma fe ra, n taan naxan sugandixi Isirayila bεnsεnne birin ye.

³³ Amasεto e bata n nabejin, e yi Asitarate batu, Sidεn kaane ala yaxalanmana e nun Kemosi, Moyaba kaane ala e nun Mεlεko, Amonine ala. E mi sigan tixi n ma kiraan xεn, e mi n nafan feene ligaxi, e mi n ma yamarine nun n ma sariyane suxi, alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi.

³⁴ N mi yamanan birin bama a yii, amasεto n na a luma nεn mangayani a siin birin yi Dawudaa fe ra, n ma walikεna, n naxan sugandixi, naxan n ma yamarine nun n ma sariyane suxu.

³⁵ Koni n sa mangayaan bama nεn a dii xεmεn yii, n yi bεnsεn fu so i yii,

³⁶ n bεnsεn keden luma a dii xεmεn yii nεn, alogo n ma walikεen Dawudaa dii keden xa lu n yetagi mangayani Yerusalen yi,

n taan naxan sugandixi alogo n xinla xa lu na.

³⁷ I tan, Yerobowan, n yamanan soma nεn i yii alo i wama a xεn kii naxan yi. I findima nεn Isirayila mangan na.

³⁸ Xa i tuli mati n ma yamarin birin na, xa i bira kirane fεxε ra n naxanye yitama i ra, xa i n nafan feene liga, xa i n ma sariyane nun n ma yamarine suxu, alo n ma walikεen Dawuda a liga kii naxan yi, nayi n luma nεn i xεn. N bata i tuli sa, n na i bεnsεnne sabatima nεn mangayani alo Dawuda gbeene. N na Isirayila bεnsεn fu soma i yii nεn,

³⁹ alogo n xa Dawuda yixεtene rayagi, koni n mi e rayagima habadan.”

⁴⁰ Sulemani yi kata Yerobowan faxa feen na, koni Yerobowan yi a gi, a siga Misiran yi Sisaki fεma, na yamanan mangana, a yi lu na han Sulemani yi faxa.

Sulemani yi faxa

Taruxune Firinden 9.29-31

⁴¹ Sulemani kεwali dεnxεne nun a feen naxanye birin ligaxi e nun a xaxilimayana, ne birin sebexi a kεwali kεdin kui.

⁴² Sulemani jεε tonge naanin nan ti mangayani Isirayila birin xun na Yerusalen yi.

⁴³ A to faxa, e yi a maluxun a benbane fεma a fafe Dawudaa Taani, a diin Robowan nan ti a jεxεni mangayani.

12

Isirayila kaane yi murutε Robowan ma Taruxune Firinden 10.1-15

¹ Robowan yi siga Siken taani, amasεto Isirayila kaane birin bata yi fa Siken yi a findideni mangan na.

² Nebati a dii xεmεn Yerobowan yi na xibaru n mεma waxatin naxan yi, a mεn yi Misiran yi, a bata yi a gi a siga dεnaxan yi a makuya Manga Sulemani ra, a yi dεxi Misiran nin.

³ E yi muxune rasiga a xilideni. Nayi, Yerobowan nun Isirayila yamaan birin yi fa Robowan fεma, e yi a fala a xa, e naxa,

⁴ “I fafe nxu suxi koniyiyan nan na. Iki, xa i tan goronni ito rayelefu nxu xun ma naxan binya nxu tungunna ma alo xun xidi wudin jingen xun ma, nxu tinxi nxu wali i xa.”

⁵ A yi e yabi, a naxa, “E siga, xi saxan na dangu ε fa n fεma.” Yamaan yi siga.

⁶ Manga Robowan yi fonne maxεdin naxanye yi a fafe Sulemani fεma a siimayani, a yi e maxεdin, a naxa, “E maxadin mundun fima n ma yamani ito yabin na?”

⁷ Fonne yi a fala a xa, e naxa, “Xa i a yita e ra to, a i tinxi walideni yamaan xa, xa i e yabi fala fajine ra, e findima nεn i ya walikεne ra habadan.”

⁸ Koni, Robowan yi fonne maxadi xuiin nabejin. A yi foningene maxadin naxanye yi a rabilinxi, a lanfane.

⁹ A yi e maxodin, a naxa, "Muxuni itoe bata n maxodin a n xa goronna ndedi ba e xun ma, n fafe e jaxankataxi naxan na alo konyine. E n maxadima yabin mundun na n xa a so e yii?"

¹⁰ A lanfa foningene yi a fala a xa, e naxa, "Muxuni itoe e mawuga nen a i fafe bata e suxu alo konyine, e i maxodinma a i xa na goronna ndedi ba e xun ma. Awa, i lan i xa e yabi i kiini, i naxa,

'N yii kirin gbo dangu n fafe tagin na.

¹¹ N fafe bata e konyiyaan naxoɗɗo ayi.

N tan a raxoɗɗoma ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e jaxankata bosaan nan na, n tan e jaxankatama tanle nan na.' "

¹² Yerobowan nun yamaan birin yi fa Robowan fema xi saxande loxoni alo mangana a fala kii naxan yi, a xi saxan na dangu, e fa a fema.

¹³ Mangan yi yamaan yabi a xodeɗen na. Fonne maxadi xuiin naxan fala a xa, a yi na lu na.

¹⁴ A yi falan ti e xa iki fata foningene maxadi xuiin na, a yi a fala e xa, a naxa, "N fafe bata e konyiyaan naxoɗɗo ayi.

N tan a raxoɗɗoma ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e jaxankata bosaan nan na, n tan e jaxankatama tanle nan na."

¹⁵ Na kiini mangan mi tin yamana maxandin na. Alatala yi feene liga na kiini alogo a xa a tulisaan nakamali a naxan tongo Yerobowan xa, Nebati a dii xemena, fata Nabi Axiya ra, Silo kaana.

*Isirayila yamanani taxun fena
Taruxune Firinden 10.16-19*

¹⁶ Isirayila kaane to a kolon a manga mi tinxi e maxandin ma, e yi a fala, e naxa, "Sese mi fa en nun Dawuda tagi, en nun Yese a dii xemeni ito mi fa malanxi sese ma.

Isirayila muxune, e xete e konni.

I tan, Dawuda yixetena, iki i ye rafindi i ya yamanan ma."

E birin yi keli menni, e siga e konne yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye lu Yuda taane yi, Robowan lu mangayani ne nan gbansan xun na.

¹⁸ Nayi, Manga Robowan yi Adoran nasiga naxan yi findixi karahan wanle kuntigin na. Koni Isirayila kaane birin yi a magalon, e a faxa. Manga Robowan yi a mafura tedeni yenge so wontorona nde kui, a yi a gi, a siga Yerusalen yi.

¹⁹ Isirayila kaane murute Dawudaa denbayaan xili ma na kii nin han to.

²⁰ Isirayila kaane birin to Yerobowan xete feen me, e yi a xili yamani, e a findi mangan na Isirayila birin xun na. Yuda bansonna keden peen nan lu Dawudaa denbayaan foxo ra.

Taruxune Firinden 11.1-4

²¹ Robowan to so Yerusalen yi, a yi Yuda denbayane birin malan e nun Bunyamin bansonna muxune. Sofa wuli keme tonge solomasxe nan yi na Isirayila yamaan yenge xinla ma alogo e xa fa e ra Sulemani a dii xemen Robowan ma naon bun ma.

²² Koni Alaa falan yi fa sayiba Semaya li, a naxa,

²³ "Falan ti Robowan xa, Sulemani a dii xemena, Yuda mangana, e nun Yuda denbayaan birin nun Bunyamin bansonna muxune nun yama donxen birin, i naxa,

²⁴ 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: E nama fa e Isirayila kaane yenge, naxanye e ngaxakedenne ra. E tan birin xa xete e konni, amaso feni ito fataxi n tan nan na.' " E yi Alatalaa falan suxu, e yi xete alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Yerobowan yulubina

²⁵ Yerobowan yi Siken taan ti Efirami geyaan fari, a yi doxo na. Na xanbi ra, a mon yi keli menni, a yi sa Penuyeli taan ti.

²⁶ Yerobowan yi a fala a bojeni, a naxa, "Iki, yamanan ne xete nen Dawudaa denbayaan ma ki faji.

²⁷ Xa yamaan te Yerusalen yi saraxane badeni Alatala Batu Banxini, yamani ito boje xun xetema nen a kannna ma, Robowan ma, Yuda mangana. E n faxama nen e xete Manga Robowan ma."

²⁸ Nayi, mangan yi xaxili fen, a yi jinge dii sawura xema daxin firin nafala, a yi a fala yamaan xa, a naxa, "E bata bu te Yerusalen yi. Isirayila kaane, e alane ni i ra, naxanye e raminixi Misiran yamanani."

²⁹ A na jinge dii sawura keden ti Beteli taani, a yi sa boden ti Dan yi.

³⁰ Na nan findi yulubin sabun na. Yamaan yi siga han Dan yi na jinge dii sawura keden yetagi.

³¹ Yerobowan yi taan kide banxina ndee ti, a yi na kidene kii muxuna ndee sugandi naxanye mi yi kelixi Lewi bansonni.

³² Yerobowan yi sanla nde yiton kike solomasxeden xi fu nun suulunde loxoni, sanla naxan maligaxi alo naxan yi ligama Yuda yi. A yeten yi saraxane rali saraxa ganden fari. A na nan liga Beteli yi, a saraxan ba jinge dii sawurane xa a naxanye rafala, a yi kide kiina ndee sugandi menne xa a denaxanye ti taan kidene ra.

³³ A yi saraxane rali saraxa ganden fari a naxan yiton Beteli yi, kike solomasxeden xi fu nun suulunde loxoni, a kiken naxan sugandi a rafanna ra. A yi sanli tan Isirayila

kaane xa, a yi te saraxa gandeni, a sa wusulanne gan.

13

Sayibana nde yi fa Beteli taani

¹ Sayibana nde yi keli Yuda yi, a yi fa Beteli taani Alatalaa yamarin bun ma. Na waxatini, Yerobowan yi tixi saraxa ganden wusulan gandeni.

² Sayiban yi Alatalaa falani ito ti saraxa ganden xa, a naxa, "I tan, Saraxa Gandena! I xa a rame Alatala naxan falaxi, a naxa, 'Dii xemena nde sātama nen Dawuda bānsōnni, a xilima nen Yosiya. Yosiya taan kiden ki muxune ganma nen i fari naxanye wusulan ganma i fari iki. A na muxune xōnne ganma nen i fari.' " *

³ Na lōxōn yeteni, a yi taxamasenni ito ti, a naxa, "Alatalaa falan tixi taxamasenni ito nan xōn: Saraxa gandeni ito yibōma nen, xuben naxan a fari, na yi xuya ayi."

⁴ Manga Yerobowan na sayibana falane me waxatin naxan yi, a naxanye tixi Beteli saraxa ganden xili ma, a yi a yiini bandun saraxa ganden xun ma, a yi a fala, a naxa, "E a suxu!" Yerobowan a yiin naxan yibandun saraxa ganden xun ma, na yi xara ayi, a mi fa nō a raxete a ma.

⁵ Saraxa ganden yi bō, xuben naxan yi a fari, na yi xuya ayi, alo sayibana a fala kii naxan yi Alatalaa falan xōn.

⁶ Nayi, mangan yi a fala sayiban xa, a naxa, "Alatala mayandi, i ya Ala, i yi maxandin ti n xa, alogo n xa nō n yiin naxete." Sayiban yi Alatala maxandi, mangan yi a yiin naxete, a lu alo a singeni.

⁷ Mangan yi a fala sayiban xa, a naxa, "En birin xa siga n ma banxini, i yi sa dōnsena nde don, n yi sena nde fi i ma."

⁸ Sayiban yi a fala mangan xa, a naxa, "Hali i ya banxin fōxō kedenna so n yii, n mi sige. N mi burun donjē mume, n mi igen minjē mume yireni ito yi,

⁹ amasōto yamarini ito soxi n yii Alatalaa falan nan xōn, a naxa, 'I mi burun donjē mume, i mi igen minjē mume, e nun i xetematōon mi xete kiraan xōn i siga naxan xōn ma.' "

¹⁰ A yi siga kira gbete xōn ma, a mi xete a fa kiraan xōn Beteli yi.

Sayibana xurutareyana

¹¹ Nabi xeme fonna nde yi na naxan yi dōxi Beteli yi. A diine yi fa a fala a xa sayiban naxan birin ligaxi Beteli yi na lōxōni, e nun a falan naxanye ti mangan xa. E to na yeba e baba xa,

¹² e baba yi e maxōdin, a naxa, "A siga kiraan mundun xōn?" A diine a to nen

sayiban naxan keli Yuda yi na sigaxi kiraan naxan xōn.

¹³ Nayi, nabiin yi a fala a diine xa, a naxa, "E sofanli tōn n xa." E yi sofanli tōn a xa, a yi te a fari.

¹⁴ A yi siga sayiban fōxō ra, a yi sa a li dōxi kondena nde nininna ra. A yi a maxōdin, a naxa, "I tan nan sayiban na ba, naxan kelixi Yuda yi?" A yi a yabi, a naxa, "N tan na a ra."

¹⁵ Nayi, nabiin yi a fala a xa, a naxa, "En siga n ma banxini, i yi dōnsena nde don."

¹⁶ Koni sayiban yi a yabi, a naxa, "N mi nōe xete i fema, n mi soe i konni. N mi burun donjē mume, n mi igen minjē i xōn yireni ito yi.

¹⁷ Bayo Alatala bata yi a fala n xa, a naxa, 'I mi burun donjē mume, i mi igen minjē, i mi xete kiraan xōn i fa naxan xōn.' "

¹⁸ Nabi fonna yi a yabi, a naxa, "Nabiin nan n fan na alo i tan, malekan bata falan ti n xa Alatala xinli, a naxa, 'Fa a ra i fema i ya banxini, a xa dōnsen don, a yi igen min.' " Koni, na nabiin yi wulen nan falama.

¹⁹ Sayiban yi xete a fema, a yi burun don, a yi igen mi a banxini.

Sayiban yi faxa

²⁰ Nba, e yi dōxi e dēgedeni waxatin naxan yi, nabi fonna naxan fa a ra banxini, Alatalaa falan yi fa na ma.

²¹ Nabiin yi sōnxō sayiban mabinni naxan kelixi Yuda yi, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I bata murute Alatalaa falan ma, i mi Alatalaa yamarin suxi, i ya Ala, a naxan so i yii.

²² I bata xete, i yi burun don, i yi igen min yireni ito yi, anu Ala na tōnna sa i ra nen. Na ma, i faxama nen, i binbin mi maluxunma i benbane gaburun na.' "

²³ E yelin e dēge waxatin naxan yi, e yi igen min, nabiin naxan fa a ra, na yi sofanli tōn a xa.

²⁴ Sayiban yi sigama e nun yatan yi naralan kira yi, na yi a faxa. A binbin yi lu saxi kiraan xōn, sofanla yi lu a fema, yatan yi lu tixi a binbin xun ma.

²⁵ Muxun naxanye yi danguma, ne yi a binbin to saxi kiraan xōn ma, yatan tixi a binbin xun ma. Nabi fonna yi dōxi taan naxan yi e to so mēnni, e yi a yeba mēnni.

²⁶ Nabiin naxan siga sayiban fōxō ra kira tagi, na to a me, a yi a fala, a naxa, "Sayiban naxan murute Alatalaa yamarin ma, nanara, Alatala bata a so yatan yii, a yi a yibō, a faxa, alo Alatala a fala a xa kii naxan yi."

²⁷ Nayi, a yi a fala a diine xa, a naxa, "E sofanli tōn n xa." E yi a yiton a xa.

²⁸ Nabiin yi siga. A yi binbin li saxi kiraan xōn, sofanla nun yatan tixi binbin xun ma. Yatan mi binbin don, a mi sofanli bō.

* 13:2. 13.2 Feni ito sa rakamalima Mangane Firinden 23.16 kui.

²⁹ Nabi fonna yi sayiban binbin tongo, a yi a sa sofanla fari, a yi a xali taani, a yi a wuga, a maluxun.

³⁰ A yi a binbin sa a yete gaburun na, e yi a wuga, e yi a fala, e naxa, "Ngaxakedenna!"

³¹ A maluxun xanbini, nabiin yi a fala a diine xa, a naxa, "N na faxa, sayiban maluxunxi gaburun naxan na, e yi n maluxun menni, e yi n xonne sa a xonne dexon.

³² Amasoto a yi falan tima Alatala xinla nin naxan nakamalima Beteli saraxa ganden xili ma e nun taan kide banxine Samari taane yi."

³³ Na feen dangu xanbini, Yerobowan mi xete a fe naxi kiraan foxo ra mumε. A mon yi siga kide kiine sugande taan kidene xa, naxanye birin yi waxi a xon e xa findi a ra.

³⁴ Na nan findi yulubin sabun na Yerobowan ma denbayaan xa, nanara e raxori e jan boxo xonna fari.

14

Yerobowan ma mangayaan nananna

¹ Na waxatini, Abiya, Yerobowan ma dii xemen yi fura.

² Yerobowan yi a fala a naxanla xa, a naxa, "Keli, i maxidi alo muxu gbete alogo e nama a kolon a n ma naxanla nan i ra, i siga Silo taani. Nabi Axiya menni, a tan nan a fala n xa a n findima nen yamani ito mangan na.

³ I buru fu tongo, e nun donsena nde, e nun kumi kundi keden, i sa so a konni, naxan diin sotoma, a na falama nen i xa."

⁴ Yerobowan ma naxanla yi na liga, a yi keli, a siga Silo yi, a so Axiyaa banxini.

Axiya mi yi fa naε seen toε, amasoto a bata yi fori.

⁵ Alatala bata yi a fala Axiya xa a Yerobowan ma naxanla fama nen a maxodindeni a diina fe ra, amasoto a mi yalan.

⁶ Naxanla maso deen na waxatin naxan yi, Axiya yi a san xuiin me, a yi a fala, a naxa, "So, Yerobowan ma naxanla, nanfera i waxi i yete findi feni muxu gbeten na? A na liga ki yo ki xibaru naxin nan n yii i xa.

⁷ Siga, i sa a fala Yerobowan xa a Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N ni i tongoxi nen yamani ito muxune tagi, n yi i doxo n ma yamanana Isirayila xun na,

⁸ n yi mangayaan ba Dawudaa denbaya yii, n yi a so i yii. Koni, i mi lu alo n ma walikeen Dawuda. A tan n ma yamarine suxu nen, a sigan ti n foxo ra a bojen birin na, naxan fan n yeε ra yi, a na liga.

⁹ I fe naxin ligama dangu naxanye birin fa i yeε ra, i bata n naxolo amasoto i bata ala xopene rafala, i yi suxurene yelan wure raxulunxine ra, i yi n nawoli ayi i xanbi ra.

¹⁰ Nanara, n tɔron nafama nen Yerobowan ma denbayaan ma, Yerobowan gbeen

naxan birin na, n na a raxorima nen boxon fari, konyi nun xɔɔna Isirayila yi. N Yerobowan ma denbayaan makoma nen alo namana, han a yi jan fefe.

¹¹ Yerobowan ma denbayaan muxun naxanye na faxa taani, barene nan ne donma. Naxanye na faxa burunna ra, xoline nan ne donma. Amasoto Alatala bata falan ti!"

¹² I tan, keli, i siga i ya banxini. I neen fa i sanna ti i ya taani, i ya diin faxama nen.

¹³ Isirayila kaane birin a wugama nen, e yi a maluxun, amasoto a keden peen nan Yerobowan ma denbayaan muxun na naxan sama gaburun na, amasoto na kedenna nan Yerobowan ma denbayani Alatala fe fajin toxi naxan yi, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Alatala mangana nde doxo ma nen Isirayila xun na naxan Yerobowan ma denbayaan naxorima. Na boxon nan a lixi to!"

¹⁵ Nayi, Alatala Isirayila muxune yihadima nen, e yimaxama nen alo gbalan naxanye xuden de, a yamana fajini ito talama nen Isirayila kaane yii a naxan so e benbane yii. Alatala yi e raxuya ayi han Efirati baan kidi ma, amasoto e bata gbindonna bitin Asera kiden na, e yi Alatala raxolo.

¹⁶ A Isirayila rabepinma nen Yerobowan ma yulubine fe ra e nun Yerobowan Isirayila tixi naxan liga ra."

¹⁷ Yerobowan ma naxanla yi keli, a siga. A yi sa so Tirisa taani, a tima so deen na, diin yi faza.

¹⁸ E yi a maluxun, Isirayila birin yi a wuga, fata Alatalaa falan na a naxan ti Nabi Axiya xa, a walikena.

¹⁹ Yerobowan kewali donxene, a yengen so kii naxan yi, a mangayaan liga kii naxan yi, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²⁰ A faxe, a bata yi jee maxopon nun firin ti mangayani, a dii Nadaba nan ti a joxoni.

Robowan

Taruxune Firinden 12.13-14

²¹ Sulemani a dii xemen Robowan mangayaan liga nen Yuda yi. A findi mangan na a jee tonge naanin e nun kedenden nan ma. A yi mangayaan liga jee fu nun solofere Yerusalen yi, Alatala taan naxan sugandi Isirayila bonsonne birin xa alogo a xinla xa lu na. A nga yi xili Nama, Amonina.

²² Yuda kaane yi fe naxin liga Alatala yeε ra yi. Alatala yi xolo lan e yulubine ma e benbane munma yi naxan joxondon liga singen.

²³ E fan yi taan kidene yelan, e kide gemene ti, e Asera kide gbindonne bitin geyane birin xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

²⁴ Kide ki xeme yalundene yi lu yamanani. Alatala siyaan naxanye birin kedi a yi e

dəxəden so Isirayila yii, Isirayila kaane yi ne raliga e kəwali xəsixine birin yi.

Taruxune Firinden 12.1-12

²⁵ Robowan ma mangayaan jee suulundeni, Misiran manga Sisaki yi keli Yerusalem xili ma.

²⁶ A yi Alatala Batu Banxin nafunle birin tongo, e nun manga banxin nafunle. A na ye masansan wure lefa xema daxine birin tongo Sulemani naxanye rafala.

²⁷ Nayi, e jəxə yibirana, Manga Robowan yi ye masansan wure lefa sula daxina ndee rafala, sofaan naxanye yi manga banxin deene kantanma, a yi a taxu ne kuntigine ra.

²⁸ Waxatin birin, xa mangān yi sigama Alatala Batu Banxini, sofane yi ye masansanne xalima nən, na xanbi ra, e mən yi xete e ra e kantan ti banxini.

Taruxune Firinden 12.15-16

²⁹ Robowan kəwali dənxe, a naxanye birin liga, ne sebei Yuda mangane taruxu kedine kui.

³⁰ Yengen lu nən Robowan nun Yerobowan tagi ye.

³¹ Robowan to fəxa, e yi a maluxun a benbane fəma Dawudaa Taani. Amonin nan yi a nga ra, a yi xili Nama. Robowan ma diina Abiyan nan ti a jəxəni.

15

Abiyan, Yuda mangana

Taruxune Firinden 13.1-3

¹ Nebati a dii xemen Yerobowan ma mangayaan jee fu nun solomasəxəden na, Abiyan yi findi mangān na Yuda xun na.

² A yi mangayaan liga Yerusalem yi jee saxan. A nga yi xili Maka, Abisalon ma dii temena.

³ Abiyan yi yulubin birin liga alo a fafe naxanye sifaye liga a ye ra, a mi Alatala xanu a bəjen ma feu, a Ala, alo a benba Dawuda bəjen yi kii naxan yi.

⁴ Alatala, a Ala yi dii xeme keden fi a ma naxan luma a jəxəni alogo mangana denbayaan nama jan e nun mən Yerusalem xa lu yamanan manga taayani, koni a na liga Dawuda nan ma fe ra.

⁵ Bayo, naxan fan Alatala ye ra yi, Dawuda na liga nən, a mi a xun xanbi so a yamari yo yi a siimayaan birin yi, ba Xiti kaan Yuriya fe ra.

⁶ Yengen lu nən Robowan nun Yerobowan tagi, a siimayaan birin yi.

Taruxune Firinden 13.22-23

⁷ Abiyan kəwali dənxe, e nun a naxan birin liga, ne sebei Yuda mangane taruxu kedine kui. Yengen so nən Abiyan nun Yerobowan tagi.

⁸ Abiyan to fəxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani, a dii xemena Asa nan ti a jəxəni.

Asa, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 14.1-2

⁹ Yerobowan ma mangayaan jee məxəjedena Isirayila xun na, Asa yi findi mangān na Yuda yi.

¹⁰ A jee tonge naanin e nun keden nan ti mangayani Yerusalem yi. A mame yi xili Maka, Abisalon ma dii temena.

¹¹ Naxan fan Alatala ye ra yi, Asa yi na liga, alo a benba Dawuda.

¹² A kide kii xeme yalundene ba nən yamanani, a benbane suxuren naxanye birin nafala, a yi ne birin nalə ayi.

Taruxune Firinden 15.16-18

¹³ Hali a mame Makaa jaxalan mangaya tiden ba nən a yii, amasəto a bata yi Asera kide gbindowna bitin. Asa yi a kiden kala, a yi a gan Kedirən lanbanni.

¹⁴ Koni taan kidene mi raxəri mume, hali Asa bəjen birin to lu Alatala xa a siimayaan birin yi.

¹⁵ A fafe seen naxanye fi Ala ma, a yi ne nun a gbeene maxali Alatala Batu Banxini, gbeti fixen nun xemaan nun muranna sifa wuyaxi.

Taruxune Firinden 16.1-6

¹⁶ Yengen lu nən Asa nun Isirayila manga Basa tagi e siimayaan birin yi.

¹⁷ Isirayila manga Basa yi siga Yuda xili ma, a yi Rama taan senbe so alogo a xa kiraan bolon Manga Asa ma Yuda yi.

¹⁸ Gbeti fixen nun xemaan naxan birin yi luxi Alatalaa nafulu ramaradeni, Asa yi ne birin tongo, a yi ne so a walikene yii, e yi ne xali Arami manga Ben-Hadada ye ra, Tabirimon ma dii xemena, Xesiyon mamandenna, naxan yi dəxi Damasi taani. E xa a xerani ito yiba a xa,

¹⁹ e naxa, “Layirin xa xidi i tan nun n tan tagi, alo a lu n fafe nun i fafe tagi kii naxan yi. Nanara, n bata fa xemaan nun gbeti fixen na i xa. Nayi, sa layirin kala e nun Isirayila manga Basa tagi, alogo a xa a makuya n na.”

²⁰ Ben-Hadada yi tin Manga Asa fala xuiin ma, a yi a gali kuntigine rasiga Isirayila taane xili ma, a yi Iyon yenge e nun Dan nun Abeli-Beti-Maka nun Kinereti yamanan birin e nun Nafatali yamanan birin.

²¹ Basa to na me, a yi ba Rama taan tiye, a yi lu Tirisa taani.

²² Manga Asa yi Yuda kaane birin xili, muxu yo gbee mi ba a yi, alogo e xa gemene nun wudine maxali Manga Basa naxanye malan Rama taan senbe so feen na, Manga Asa yi ne rawali Geba taan tideni Bunyamin yi e nun Misipa taana.

Taruxune Firinden 16.11-17.1

²³ Asa kəwali dənxe, a wəkilən birin e nun a naxan birin liga, a taan naxanye ti, ne sebei Yuda mangane taruxu kedine kui.

A siimayaan najanna ra, furena nde yi a sanne suxu.

²⁴ Asa to faxa, e yi a maluxun a benbane fema a benba Dawudaa Taani, a diin Yosafati nan ti a joxoni.

Nadaba, Isirayila Mangana

²⁵ Yerobowan ma dii xemen Nadaba yi findi mangan na Isirayila yi, Manga Asaa mangayaan jee firinden Yuda yi. Nadaba yi jee firin nan ti mangayani Isirayila xun na.

²⁶ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a na liga nen, a yi sigan ti alo a fafe naxan Isirayila kaane ti yulubin ma, a fan yi na yulubi kedenna liga.

²⁷ Nayi, Axiyaa dii xemen Basa, keli Isakari bõsonni, na yi yanfan so mangan ma. Na waxatini, Nadaba nun Isirayila ganla dõxi Gibeton taani, Filisistine denaxan yi, Basa yi Manga Nadaba faxa.

²⁸ Na liga Asaa mangayaan jee saxanden nin Yuda yi. Basa yi mangayaan tongo.

²⁹ A to findi mangan na, a yi Yerobowan ma denbayaan birin faxa. Hali kedenna, a mi a lu a nii ra. E birin yi raxõri fata Alatala falan na a naxan ti a walikena Axiya xon, Silo kaana.

³⁰ Na birin liga nen bayo Yerobowan bata yi yulubine liga e nun a mon yi Isirayila kaane birin nadin yulubin ligan ma, nanara Alatala, Isirayilaa Ala yi xolo han!

³¹ Nadaba kewali dõnxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

³² Yengen so nen Yuda Manga Asa nun Isirayila Manga Basa tagi e siimayaan birin yi.

Basa, Isirayila Mangana

³³ Asaa mangayaan jee saxanden Yuda xun na, Basa, Axiyaa dii xemen yi findi Isirayila birin mangan na Tirisa taani, a yi mangayaan liga jee mõxõnen nun naanin.

³⁴ A yi fe jaxin liga Alatala yee ra yi. A yi sigan ti a jaxin na alo Yerobowan, naxan Isirayila yamaan ti yulubi ligan ma.

16

¹ Alatala yi falan ti Nabi Yehu xa, Xanani a dii xemena, alogo a xa falani ito ti Basa xili ma,

² a naxa, “N na i rakelixi burunburunna nin, n yi i findi n ma yamana Isirayila mangan na. Koni bayo i bata sigan ti Yerobowan ma kiraan xon, i yi n ma Isirayila yamaan ti yulubin ma, e yi n raxõlo e yulubine fe ra,

³ nanara, n na e raxõrima nen, i tan nun i ya denbayana, n na e ligama nen alo Nebati a dii xemen Yerobowan ma denbayana.

⁴ I ya denbayaan muxu yo faxa taani barene nan na donma, naxanye na faxa burunna ra, xoline yi ne don.”

⁵ Basa kewali dõnxene, a naxan liga, a wõkilena, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

⁶ A to faxa, e yi a maluxun Tirisa taani, a dii xemena Ela nan ti a joxoni.

⁷ Nba, Alatala a falan naxan ti Basa nun a denbayaan xa na kii nin fata Nabi Yehu ra, Xanani a dii xemena, na masõta bun firin nan xon. A singena, naxan mi rafan Alatala ma, Basa nun a denbayaan na liga nen, e a raxõlo e hakene ra, alo Yerobowan nun a denbayana. A firindena, Basa Yerobowan ma denbayaan naxõri nen.

Ela, Isirayila mangana

⁸ Asaa mangayaan jee mõxõnen nun senindena Yuda xun na, Basaa dii xemena Ela yi findi mangan na Isirayila xun na, a yi mangayaan liga Tirisa taani jee firin.

⁹ A walikenen Simiri, yenge so wontorone fõxõ kedenna kuntigin yi yanfan so a ma. Na waxatini, Ela yi Tirisa taani, a yi a minma dõlotoyani, a yi Arasaa banxini, manga banxin kuntigina Tirisa yi.

¹⁰ Simiri yi fa, a yi Ela faxa, na liga Asaa mangayaan jee mõxõnen nun solofereden nin Yuda yi. Simiri yi mangayaan tongo.

¹¹ A to findi mangan na a dõxõ mangayaan gbõdeni, a yi Basaa denbayaan birin naxõri, a mi xeme yo lu a nii ra a ngaxakedenne nun a lanfane ye.

¹² Simiri yi Basaa denbayaan birin halagi, fata Alatala ra a falan naxan ti Basa xili ma Nabi Yehu xon,

¹³ na masõta Basa nun a dii xemena Ela yulubine nan xon e naxanye liga e nun e Isirayila ti naxanye liga fe ra, e Alatala raxõlo suxure fufafune ra, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Ela kewali dõnxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Simiri, Isirayila Mangana

¹⁵ Asaa mangayaan jee mõxõnen nun soloferedeni Yuda yi, Simiri yi findi mangan na Isirayila yi, a yi xi solofere ti mangayani Tirisa taani.

Isirayila ganla yi yitõnxi Gibeton taan xili ma, Filisistine dõxi denaxan yi.

¹⁶ Sofane yi a me a Simiri bata yi yanfan so mangan ma a yeteen bata a faxa. Mafuren, Isirayila kaane birin yi lan a ma sofane daaxan kui, e yi kuntigina Omiri sugandi Isirayila mangan na.

¹⁷ Nayi, Omiri nun a ganla birin yi keli Gibeton taani, e yi sa Tirisa taan nabilin yengeni.

¹⁸ Simiri to a to a taan bata yi suxu, a siga manga banxini, a manga banxin gan a xun ma. A faxa na kii nin

¹⁹ a yulubine fe ra a fe naxin naxanye liga Alatala yee ra yi, a fe naxin liga alo Yerobowan, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

²⁰ Simiri kɛwali dɔnxɛne, e nun a yanfan naxan so, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

²¹ Nayi, Isirayila yamaan yi taxun firinna ra. Yamaan fɔxɔ kedenna yi waxi Tibini, Ginati a dii xɛmɛn nan findi fe yi mangan na, fɔxɔ kedenna boden yi waxi Omiri nan xɔn.

²² Naxanye yi Omiri fɔxɔ ra ne yi nɔɔn sɔtɔ Ginati a diin Tibini fɔxɔrabirane ma. Tibini yi faxa, Omiri yi lu mangayani.

Omiri, Isirayila mangana

²³ Yuda Manga Asaa mangayaan jee tonge saxan e nun kedenna Yuda xun na, nayi Omiri yi findi Isirayila mangan na. A jee fu nun firin nan ti mangayani Isirayila xun na. A jee sennin singe liga Tirisa taani.

²⁴ Omiri yi Samari geyaan sara Semeri ma gbeti fixɛn kilo tonge solofofe ra, a taan ti na geyaan fari, a yi a xili sa Samari, fata Semeri xinla ra, geyaan kannna.

²⁵ Naxan naxu Alatala yee ra yi, Omiri yi na liga dangu naxanye birin bata yi dangu.

²⁶ A fe naxin liga alo Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan naxan Isirayila kaane ti yulubin ma. E yi Alatala, Isirayilaa Ala raxɔlɔ suxure fufafune fe ra.

²⁷ Omiri kɛwali dɔnxɛne, a naxanye liga, a wɛkilɛna, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

²⁸ Omiri to faxa, e yi a maluxun Samari taani, a dii xɛmɛna Axabi nan ti a jɔxɔni.

Axabi, Isirayila mangana

²⁹ Manga Asaa mangayaan jee tonge saxan e nun solomasɛxɛdena Yuda xun na, Axabi, Omiri a dii xɛmɛn yi findi Isirayila mangan na, a yi jee mɔxɔjen nun firin ti mangayani Isirayila xun na Samari taani.

³⁰ Koni naxan mi rafan Alatala ma, Omiri a diina Axabi yi na liga dangu manga singene birin na.

³¹ Axabi yi dangu Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan na yulubini. A yi Yesabele tongo naxanla ra, Etabaali a dii tɛmɛna, Sidɔn kaane mangana. Axabi yi tubi Baali suxuren ma, a yi a xinbi sin a yetagi.

³² A yi saraxa gandena nde rafala Baali xa Baali batu banxin kui a naxan ti a xa Samari taani,

³³ Axabi mɔn yi Asera kide gbindonna bitin. Axabi mɔn yi a naxin liga dangu Isirayila mangane birin na naxanye dangu a yee ra, a yi Alatala raxɔlɔ, Isirayilaa Ala.

³⁴ Axabi waxatini, Beteli kaan Xiyele mɔn yi Yeriko taan ti. Koni Nunu a Diye Yosuwe

dangan naxan ti fata Alatala ra, na yi raka-mali. Xiyele yi bɔnɔ a dii xɛmɛ singena Abirami yi, a to taan ti fɔlɔ. A bɔnɔ a bolokadaan Segubu yi, e to taan so dɛɛne ti.*

17

Nabi Eli

¹ Xɛmɛna nde yi na naxan yi kelixi Tisibi taani Galadi yamanani, a xili Eli, na yi a fala Axabi xa, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan ma walikɛ n na, xiila mi sɛ jee famatɔni itoe yi, tule mi fe, fɔ n na a yamari.”

² Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa,

³ “Keli be, i siga sogeteden binni, i luxun Keriti xuden dɛxɔn, naxan Yuruden baan sogeteden binni.

⁴ I luma nɛn xude igen minjɛ, n yi xaxane yamari e xa fa donseen na i xa.”

⁵ Alatala naxan fala Eli xa, a na liga, a sa dɔxɔ Keriti xuden dɛ Yuruden baan sogeteden binni.

⁶ Xaxane yi fama burun nun suben na xɔtɔnna nun jinbanna ra, a lu xude igen minjɛ.

⁷ Koni waxatidi to dangu, xuden yi xara, amasɔtɔ tule mi fa yamanani.

Eli Sarepata taani

⁸ Nayi, Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa,

⁹ “Keli i siga Sarepata taani, Sidɔn dɛxɔn, i sa dɔxɔ na. N bata kaja gilɛna nde yamari a xa i balo.”

¹⁰ A yi keli, a siga Sarepata yi. A yi taan so dɛɛn lima, kaja gilɛna nde yi mɛnni yege fendeni. A yi a xili, a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, siga, i sa igedina nde ba n xa alogɔ n xa n min.”

¹¹ Naxanla yi siga, a sa igen ba. Eli mɔn yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, fa buru dungina nde ra n xa i yiin kui.”

¹² Naxanla yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, i ya Ala. Buru mi n yii, murutu fujin ligaseen ye keden peen nan n yii goronni e nun turen siyadi fejen kui. N yegen fenma na nan ma, n sa na rafala nxu nun n ma dii xɛmɛn xa, nxu a don, na xanbi ra nxu faxa.”

¹³ Eli yi a fala naxanla xa, a naxa, “I nama gaxu sɔnɔn, sa, a liga alo i a falaxi kii naxan yi. Koni buru dungidi rafala n xa singen, i fa a ra n xɔn, na xanbi ra i yi nde rafala i yete xa e nun i ya dii xɛmɛna.

¹⁴ Amasɔtɔ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Murutun naxan goronna kui na mi janjɛ mume e nun turen sa fejen mi kui gele mume, han Alatala tulɛn nafama bɔxɔn fari lɔxɔn naxan yi.’”

¹⁵ Naxanla yi siga. Eli naxan falaxi, a yi na liga. Nayi, donseen yi lu a yii waxati

* 16:34: 16.34 Na feen sebexi Yosuwe 6.26 kui.

xunkuye, a tan nun a dii xemen xa, e nun Eli fan.

¹⁶ Murutun naxan yi goronna kui, na mi jan mumε! Ture fεɛɛn fan mi kui geli na waxatini mumε, fata Alatalaa falan na Eli naxan ti.

Eli yi diin nakeli sayani

¹⁷ Na feene dangu xanbini, kaɲa gilena, banxi kanna dii xemen yi fura, a furen senben yi gbo ayi han a faxa.

¹⁸ Nayi, naxanla na yi a fala Eli xa, a naxa, "Nanse fa i tan nun n tan tagi, Alaa muxuna? I faksi n konni Ala rakolondeni n yulubine nan ma ba alogo n ma diin xa faxa?"

¹⁹ Eli yi a yabi, a naxa, "I ya dii xemen so n yii." A yi a tongo a nga yii, a te a ra sangansoon kœ ra, a yi yigiyaɲi denaxan yi, a yi a rasa a saden ma.

²⁰ A yi Alatala maxandi, a naxa, "Alatala, n ma Ala, i fe naxin nabε kaɲa gilani ito ra ba, n yigiyaɲi naxan konni, i yi a dii xemen faxa?"

²¹ Eli yi a sa diin fari sanya yi saxon, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa, "Alatala, n ma Ala, n bata i mafan diini ito niin bira ayi."

²² Alatala yi Eli a maxandin yabi. A yi dii niin bira ayi, a yengi.

²³ Eli yi diin tongo, a siga a ra labe ra banxini, a yi a so a nga yii, a naxa, "A mato, i ya dii jεɲε."

²⁴ Naxanla yi a fala a xa, a naxa, "N bata a kolon sonon a Alaa muxun nan i tan na, e nun Alatalaa falan naxan i dε, jɔndin na a ra."

18

Eli nun Abadi

¹ Waxati xunkuye to dangu, tule fatareyaan jεε saxandeni, Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa, "Siga, i sa ti Manga Axabi yetagi, amasotε n tulen nafama nen bɔxɔ xaren fari."

² Eli yi siga alogo a xa sa ti Axabi yetagi.

Fitina kamen yi gbo Samari taani.

³ Axabi yi Abadi xili, a banxi kuntigina. Koni Abadi yi gaxu Alatala yεε ra han!

⁴ Yesabele yi Alatalaa nabine faxama waxatin naxan yi, Abadi yi nabi kemε tongo, a yi e luxun tonge suulun suulun yεεn ma faran firin na, a yi e baloma igen nun burun na denaxan yi.

⁵ Axabi yi a fala Abadi xa, a naxa, "Siga yamanan tigine birin yi e nun xudene yi, yanyina nde sexena nde toma nen na yi, alogo en yi en ma soone nun gbaxalone* niin nakisi, en hayu mi fa luma sube faxa feen ma sonon."

⁶ E yi yamanani taxun e ra, a yisiga xinla ma, Axabi kedenna yi siga kira keden xɔn, Abadi fan kedenna yi siga kiraan boden xɔn.

⁷ Abadi mɔn yi kira tagi singen, Eli yi fa a ralan. Abadi to a kolon, a xinbi sin a yetagi, a yetagi yi lan bɔxɔn ma, a yi a fala a xa, a naxa, "I tan na a ra ba, n kanna Eli?"

⁸ A yi a yabi, a naxa, "N tan na a ra. Siga, i sa falan ti i kanna xa, i naxa, 'Eli be.'"

⁹ Abadi yi a maxɔdin, a naxa, "N hakeɲ mundun ligaxi, alogo i xa n tan, i ya walikeɲ so Axabi yii, a xa n faxa?"

¹⁰ N bata n kolɔ habadan Alatala yi, siya mi na, yamana mi na, n kanna mi xeraan nasigaxi denaxan yi i fendeni, e na a fala a xa, a i mi na yi, a yi yamanan nun siyaan nakoloma nen xa e mi i toxi.

¹¹ Iki, i bata yamarin fi n ma a n xa sa a fala n kanna xa a Eli be.

¹² Nayi, n na keli i fema, Alatalaa Nii Sarijanxina i xalima nen yire gbete yi, n mi denaxan kolon. N na sa Axabi rakolon, a mi i to, a n faxama nen. Anu Alatala batu muxu kenden nan n na xabu n ma dii jɔɛyani.

¹³ E mi yi a fala i xa nun, n kanna, n naxan naba Yesabele yi Alatalaa nabine faxama waxatin naxan yi? N nabi kemε tongo nen n yi e luxun tonge suulun suulun yεεn ma faran firin na, n yi e baloma igen nun burun na denaxan yi.

¹⁴ Awa, iki, i a falama n xa a n xa a fala n kanna xa a Eli be yi. A n faxama nen!"

¹⁵ Koni Eli yi a yabi, a naxa, "N bata n kolɔ habadan Alatala yi, Alatala Senben Birin Kanna, n naxan batuma, n bata i xaxili ragidi, to yeteni n tima nen Axabi yetagi."

Eli nun Axabi

¹⁶ Abadi yi siga Axabi ralandeni, feen naxanye danguxi, a ne yeɓa a xa. Axabi yi siga Eli yetagi.

¹⁷ Axabi to Eli to tun, a yi a fala a xa, a naxa, "I tan na a ra ba, i tan naxan tɔɔyaan nafaxi Isirayila ma?"

¹⁸ Eli yi a yabi, a naxa, "N mi Isirayila tɔɔɔ mume! I tan nun i ya denbayaan na a ra, amasotε ε bata tondi Alatalaa yamarine suxe, ε yi Baali suxurene batu.

¹⁹ Iki Isirayila kaane birin malan n fema, Karemele गयाan fari, e nun Baali ki muxu kemε naanin tonge suulunne, e nun Asera ki muxu kemε naaninna naxanye e dεgema Yesabele a tabanla ra."

Eli Karemele गयाan fari

²⁰ Axabi yi xerane rasiga Isirayila muxune birin ma, a yi suxure kiine malan Karemele गयाan fari.

²¹ Nayi, Eli yi a maso yamaan birin na, a fala e xa, a naxa, "E luma ε yete yifuye han

* 18:5. 18.5Gbaxaloni itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

waxatin mundun yi? Xa Alatala nan Ala ra, ε bira a fɔxɔ ra. Koni, xa Baali na a ra, ε bira na fan fɔxɔ ra.” Yamaan mi a yabi sese ra.

²² Eli yi a fala yamaan xa, a naxa, “N kedenna nan luxi Alatalaa nabine ra. Baali ki muxun kemε naanin tonge suulun nan be.

²³ E xa tura firin so nxu yii, Baali ki muxune xa tura keden sugandi e yetε xa, e yi a yisεge, e a sa yegene fari, hali tεε mi sa, n fan yi turaan bonni sege, n yi a sa yegene fari, hali tεε mi sa.

²⁴ E xa e ala maxandi a xinla ra, n fan yi Alatala maxandi a xinla ra. Ala sensenna maxandine rasuxε nen a tεen nadege.” Yamaan birin yi a fala, e naxa, “Nxu tinxi.”

²⁵ Nayi, Eli yi a fala Baali ki muxune xa, a naxa, “E tura keden sugandi, ε singe yi a yiton, amasɔtɔ ε tan nan wuya. Na xanbi ra, ε yi ε ala maxandi a xinla ra, koni ε nama tεε sa ε yegene yi.”

²⁶ E turaan naxan so Baali ki muxune yii, e yi na tongo, e yi a yiton saraxan na, e yi Baali maxandi a xinla ra keli xɔtɔnni han yanyi tagini saraxan gan feen na. E yi sɔnxɔ, e naxa, “Baali nxu yabi!” E yi faren bodonma e kiden yetagi e naxan ti, koni e mi yabi xui sɔtɔ.

²⁷ Yanyi tagin masoni, Eli yi lu e magele, a naxa, “E gbelegebele jaxi ra! Ala to a tan na, yanyina nde i ya lima, a a mirima fena nde ma, hanma a wali gbete ra, xa na mi a ra, a sa safarin na, hanma a xima, a xulunma nen.”

²⁸ Baali ki muxune yi gbelegebele e xuini texin na pore, e lu e maxɔle silanfanne nun tanbane ra han wunli mini e fatine ma alo e namunna kiina.

²⁹ Yanyi tagin to dangu, e lu feene fale han jinbanna saraxa ba waxatini. Koni Baali xui mi me, e mi yabi sɔtɔ a ra, a taxamaseri mi to.

³⁰ Nayi, Eli yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “E maso n na.” Yamaan birin yi e maso a ra. Eli yi Alatalaa saraxa ganden nafala, naxan bata yi kala.

³¹ A yi gemε fu nun firin tongo Yaxubaa dii xεmene bɔnsɔn fu nun firinne yatεna. Alatala bata yi falani ito ti Yaxuba naxan xa, a naxa, “I xili bama nen Isirayila.”

³² Eli yi saraxa ganden nafala Alatala xa na gemε fu nun firinne ra. A yi folon ge saraxa ganden nabilinni, igen litiri tonge saxan jɔxɔn nɔε se naxan kui.

³³ A yi yegene yelan, a turani xaba a dungi dungin na, a yi a sa yegene fari.

³⁴ A mɔn yi a fala, a naxa, “E feje naanin nafe igen na, ε yi a bɔxɔn saraxan nun yegene fari.” A yi a fala, a naxa, “E mɔn xa a liga keden.” E mɔn yi a liga a firinden. A yi a fala, a naxa, “E mɔn xa a liga a saxandeni.” E mɔn yi a liga a saxandeni.

³⁵ Igen yi dɔxɔ yire sarijanxin nabilinni han a folon nafe.

³⁶ Saraxan yi daxa a ba waxatin naxan yi, Nabi Eli yi a maso, a fala, a naxa, “Alatala, Ibrahima nun Isiyaga nun Isirayilaa Ala. Muxune xa a kolon to, a i tan nan Ala ra Isirayila yi, a i ya walikεen nan n na, a n feni ito ngan ligaxi i ya falan xɔn.

³⁷ N yabi, Alatala, n yabi, alogo yamani ito xa a kolon a i tan, Alatala nan Ala ra. Na kiini, i yi a liga, e tubi i ma e bɔjɛni.”

³⁸ Alatalaa tεen yi godo, saraxan nun yegene nun gemεne nun bɔxɔna, a yi e birin gan, igen naxan yi folon na, a na xori.

³⁹ Yamaan birin na to waxatin naxan yi, e xinbi sin, e yetagin yi lan bɔxɔn ma, e yi a fala, e naxa, “Alatala nan Ala ra! Alatala nan Ala ra!”

⁴⁰ Eli yi a fala e xa, a naxa, “E Baali suxure ki muxune suxu, e sese nama siga.” E yi e suxu. Eli yi e ragodo Kison xuden de, a sa e kɔε raxaba menni.

Tulen mɔn yi fa

⁴¹ Eli yi a fala Axabi xa, a naxa, “Te, i dege, i min, amasɔtɔ n tulen xuiin mema.”

⁴² Axabi yi te, a sa a dege, a min. Koni, Eli tan yi te Karemele geyaan xuntagi, a sa a felen denaxan yi han bɔxɔn ma, a yi a yetagin lu a xinbine longonna ra,

⁴³ a yi a fala a walikεen xa, a naxa, “Te, i yeε rasiga fɔxɔ igen binni.” Walikεen yi te, a mato, a xεte, a naxa, “Sese mi na.” Sanja yi solofere Eli a rasigama a matodeni.

⁴⁴ A sanja yi soloferedeni, walikεen yi a fala, a naxa, “Kundadin nan tema fɔxɔ igen binni, a xurun alo yii kuina.” Nayi, Eli yi a fala a xa, a naxa, “Siga i sa a fala Axabi xa, a a xa a soone yiton, a godo benun tulen xa a yeε rasa be.”

⁴⁵ Waxatidi, tulen yi fɔrɔ ayi, foyen yi fa, tule gbeen yi fa. Axabi yi te a wontoron kui, a siga Yeεreli taani.

⁴⁶ Eli sigamatɔn yi a tagixidin xidi, Alatala senben yi godo a ma, a siga a giye mafuren, a yi dangu Axabi a wontoron na han Yeεreli taan so dena.

19

Eli yi a gi Horebe geyaan fari

¹ Eli naxan birin liga, Axabi yi na fala Yesabele xa, Eli a suxuren ki muxune birin faxa silanfanna ra kii naxan yi.

² Yesabele yi xεraan nasiga Eli ma a faladeni a xa, a naxa, “Alane xa n suxu e jaxun birin yi, xa n mi i niin liga alo i e birin niine ligaxi kii naxan yi benun waxatini ito xa a li tila.”

³ Eli to na me, a keli a siga alogo a xa a niin nakisi. A yi fa Beriseba taani Yuda yamanani, a yi a walikεen lu menni.

⁴ Na xanbi ra, a sigan ti yanyi keden tonbonni, a sa dɔxɔ wudi bilidina nde bun ma, a yi a fala Ala xa, a naxa, "A bata radangu ayi! Iki Alatala, n niin tongo, amasɔtɔ n mi dangu n benbane ra."

⁵ A sa wudi binla bun, a xi. Malekana nde yi a yiin din a ra, a yi a fala a xa, a naxa, "Keli, i dege."

⁶ A yeen nabi a dexɔn ma burun ganxin gɛmɛ wolonna ma, na saxi a fema, e nun igelengenna ye keden. A to yelin a dege, a min, a mɔn yi a sa.

⁷ Koni Alatalaa malekan mɔn yi fa, a yiin din a ra, a fala a xa, a naxa, "Keli i dege, amasɔtɔ i sigadeni kuya."

⁸ Nayi, Eli yi keli, a dege, a min, na donseen senben naxan fi a ma, a yi sigan ti xi tonge naanin kɔɛ tonge naanin han Horebe geyaan fari, Alaa geyana.

Eli Horebe geyaan fari

⁹ A sa so faranna nde ra mɛnni, a kɔɛɛn nadangu na. Nayi, Alatala yi falan ti a xa, a naxa, "Eli, nanfera i be?"

¹⁰ A yi a yabi, a naxa, "Alatala, Ala Senben Birin Kanna, i rafan n ma han! Isirayila kaane bata e mɛ i ya layirin na, e yi i ya saraxa gandene kala, e yi i ya nabine faxa silanfanna ra, n keden peen nan fa luxi, e mɔn katama n fan faxa feen na."

¹¹ Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Mini, i ti geyaan fari Alatala yetagi. N tan danguma nɛn na yi." Alatala yee ra, foye gbeen yi mini, a geyane raxuya ayi, a gemene yibo, koni Alatala mi yi foyeni. Foyen to dangu, bɔxɔn yi xuruxurun, koni Alatala mi yi bɔxɔ xuruxurunni.

¹² Bɔxɔn xuruxurunna danguxina, teen yi mini, koni Alatala mi yi teeni. Teen to dangu, jɔnɔnjɔnɔn xui jaxumɛdin yi mini.

¹³ Eli to na mɛ a yi a yetagin luxun a doma gbeen bun, a mini, a ti faranna so deen na. A yi xuina nde mɛ naxan a fala a xa, a naxa, "Nanfera i be Eli?"

¹⁴ A yi a yabi, a naxa, "Alatala, Ala Senben Birin Kanna, i rafan n ma han! Isirayila kaane bata e mɛ i ya layirin na, e yi i ya saraxa gandene kala, e yi i ya nabine faxa silanfanna ra, n keden peen nan fa luxi, e mɔn katama n fan faxa feen na."

¹⁵ Koni, Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Siga, i xɛtɛ keden na tonbonni, han Damasi taani, i na so, i turen susan Xasayelexunna ma alogo a xa findi Arami mangan na.

¹⁶ I turen susan Nimisi a dii xɛmɛn Yehu fan xunna ma alogo a xa findi Isirayila mangan na, i mɔn yi turen susan Elise fan xunna ma a xa findi nabiin na i jɔxɔni, Elise naxan findixi Safati a dii xɛmɛn na naxan kelixi Abeli-Mehola yi.

¹⁷ Nayi, Ala yaxun naxanye na e sɔtɔ Xasayelexunna a silanfanna ra, Yehu yi ne faxa. Naxanye na e sɔtɔ Yehu a silanfanna ra, Elise yi ne faxa.

¹⁸ Koni, n muxu wuli solofere luma nɛn Isirayila yi, naxanye mi e xinbi sinxi Baali bun, e mi a suxuren sunbu."

Eli yi Elise sugandi a jɔxɔni

¹⁹ Eli yi siga mɛnni, a yi Safati a dii xɛmɛna Elise li xɛɛ biini, e nun xɛɛ bi jɔningen mɔxɔɛn nun naanin naxanye yi xidixi firin firin yeen ma. A tan nan yi a mɔxɔɛn nun naanin firin dɔnxɛne rawalima. Eli yi a maso a ra, a doma gbeen woli a ma.

²⁰ Nayi, Elise yi a jɔngene lu na, a yi a gi Eli fɔxɔ ra, a naxa, "A lu yandi, n bata i mafan, n xa sa nga nun n fafe sunbu, n yi fa lu birɛ i fɔxɔ ra." Eli yi a yabi, a naxa, "Siga. N fena nde ligaxi i ra nɛn ba?"

²¹ Elise yi xɛtɛ a xɛɛn ma, a yi fa a turaan firin tongo, a e ba saraxan na, a e suben jɔn jɔngene rawali wudin na, a na suben so muxune yii. Na xanbi ra, a keli, a bira Eli fɔxɔ ra, a findi a walikɛɛn na.

20

Ben-Hadada yi Samari yenge

¹ Ben-Hadada, Arami mangan yi a ganla birin malan a fema. Manga tonge saxan e nun firin nan yi a fɔxɔ ra, e nun e soone, e nun e yenge so wontorone, e sa Samari taan nabilin, e a yenge.

² A yi xerane rasiga taani Axabi ma, Isirayila mangana.

³ E yi a fala a xa, e naxa, "Ben-Hadada naxa iki, 'I ya wure gbeti fixɛn nun i ya xɛmaan so n yii, e nun i ya jaxalan fajine nun i ya dii fajine.'"

⁴ Isirayila mangan yi a yabi, a naxa, "N bata i ya yamarine suxu, mangana, n kanna. N bata n yetɛ so i yii e nun n gbeen naxan birin na."

⁵ Xerane mɔn yi xɛtɛ, e yi a fala Axabi xa, e naxa, "Ben-Hadada naxa iki: 'N bata a fala i xa, a i xa i ya wure gbeti fixɛn nun i ya xɛmaan so n yii, e nun i ya jaxanle nun i ya diine.

⁶ Nayi, waxatini ito yi tila, n nan n ma walikɛne rasigama nɛn i konni, e yi sa i ya banxin yegetere e nun i ya walikɛne banxine, naxan birin i yii a kɛnden na e a tongoma nɛn, e a xali.'"

⁷ Isirayila mangan yi yamanan fonne birin xili, a a fala e xa, a naxa, "E a mato ki fapi xɛmeni ito wama en ma tɔrɔn nan xɔn, a bata yi xeraan nafa n ma jaxanle nun n ma diine maxilideni n na e nun n ma wure gbeti fixɛn nun n ma xɛmana, n mi tondi a sese ma."

⁸ Yamaan nun fonne birin yi a fala Axabi xa, e naxa, "I nama i tuli mati a ra, i nama tin."

⁹ Mangan yi yabini ito ti Ben-Hadada a xerane xa, a naxa, "E a fala mangan xa, n kanna, e naxa, 'I naxan birin maxilixi n na a fəloni, n na ligama nen, koni i naxan birin maxilixi iki n mi nɔɛ na lige.'" Xerane yi siga, e na yabin fala Ben-Hadada xa.

¹⁰ Ben-Hadada mən yi xeraan nasiga a faladeni Axabi xa, a naxa, "Alane xa n natərən e yaxun birin yi xa n burun-burunna gbee lu Samari taani naxan n fəxərabirane yiine rafɛ."

¹¹ Isirayila mangan yi a yabi, a naxa, "E Ben-Hadada rakolon sandani ito ma, e naxa, 'Naxan a yitənma yenge so xinla ma, na nama a kanba fə naxan bata yelin yengen soɛ.'" "

¹² Ben-Hadada na yabin sətoma waxatin naxan yi, e nun a mangane, e yi minma bubun kui, a yi a fala a walikene xa, a naxa, "E yitən." E yi e yitən taan xili ma.

Axabi a xunna yeren fəlonə

¹³ Koni nabina nde yi a maso Isirayila Manga Axabi ra, a yi fala a xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I bata gali gbeeni ito to ba? To yeteni n na a soma nen i yii, alogo i xa a kolon a n tan nan Alatala ra.'" "

¹⁴ Axabi yi a maxodin, a naxa, "Na fatama nde ra?" Nabiin yi a yabi, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Fata sofa foningene ra yamana kanne naxanye yɛ matongoxi.'" Axabi mən yi a maxodin, a naxa, "Nde yengen fəlonma?" Nabiin yi a yabi, a naxa, "I tan."

¹⁵ Nayi, Axabi yi sofa foningene malan a yetagi yamana kanne naxanye yɛ matongoxi, naxanye yate yi keme firin tonge saxan e nun firin na. A mən yi Isirayila ganla sofane fan malan a yetagi, naxanye yate yi wuli solofere ra.

¹⁶ E yi mini yanyi tagini. Ben-Hadada yi a dələtəyani bubune kui e nun a manga tonge saxan e nun firinna naxanye fa a malideni.

¹⁷ Sofa foningene singe yi mini. Ben-Hadada yi xibarun fenne rasiga, alogo a xa a kolon feen naxan danguma. E fa a fala a xa muxune bata mini Samari taani.

¹⁸ Ben-Hadada yi a fala, a naxa, "Xa e minixi bəjɛ xunbenla nan xilima, e e jɛjɛne suxu, xa e minixi yenge so xinla nan ma, e e jɛjɛne suxu."

¹⁹ Sofa foningene nun ganla naxan yi biraxi e fəxo ra, ne yi mini taani.

²⁰ Birin yi a gbee yaxu fəxa, Arami kaane yi e gi. Isirayila yi bira e fəxo ra. Arami manga Ben-Hadada yi a yete rakisi soon fari, e nun soo ragina ndee.

²¹ Isirayila mangan yi mini, a yi a soone fəxa, a wontorone kala, a yi bəno gbeen sa Arami kaane ma.

²² Nayi, nabiin yi a maso Isirayila mangan na, a a fala a xa, a naxa, "I wəkile, i miri ki fəni, i lan i xa naxan liga, amasəto jɛɛ famatəon waxatini ito yi, Arami mangan mən fama nen i yengedeni."

Isirayila kaane mən yi Arami kaane no yengeni

²³ Arami mangana walikene yi a fala a xa, e naxa, "E ala, geyane ala na a ra, nanara e senben gbo en xa. Koni en na e yenge lanbanni, waxatina nde en senben gboma nen e xa mənni."

²⁴ Iki i mən xa ito liga. I xa i ya mangane ba ganla xun na, i yi yamana kanne dəxo e jəxoɛni.

²⁵ I tan xa ganla nde malan naxan senben gbo alo i bənoxi naxan yi, a soone yatene xa lan e nun a yenge so wontorone yatene xa lan. Na xanbi ra, en yi e yenge lanbanni, en na a toɛ xa en senben mi gboɛ ayi e xa." A yi e xuiin name, a na liga.

²⁶ Nɛɛ nenen to a li, na waxati kedenni, Ben-Hadada yi Arami kaane malan a yetagi, a te Afeki taani Isirayila yengedeni.

²⁷ Axabi fan yi Isirayila kaane malan a yetagi, e donseene sətə, e siga Arami kaane yengedeni. Isirayila kaane yi e ganla daaxaden nafala Arami kaane yetagi. Isirayila kaane yi maligaxi sii kuru firinna nan na, koni Arami kaane tan yi yamanan nafexi.

²⁸ Nabiin mən yi a maso, a yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Arami kaane to yi a falama fa fala Alatala, geyane ala na a ra, lanbanna ala mi a ra, nanara n yama gbeeni ito birin sama nen i sagoni, e yi a kolon a Alatala nan n tan na.'" "

²⁹ E lu malanxi e bode yetagi xi solofere. Xi soloferede ləxoɛni, yengen yi fəlo, Arami sofaan naxanye yi e sanni, Isirayila kaane yi ne wuli keme fəxa ləxo kedenni.

³⁰ A dənɛne yi e gi Afeki taani, wuli məxoɛn nun soloferen naxan yi luxi, taan nabilinna yinna yi bira ne fari.

Na waxatini, Ben-Hadada yi a gi, a siga taani, a lu luxunxi banxin konkona nde kui.

³¹ A walikene yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata a mɛ a Isirayila yamaan mangane hinan han! Nxu xa kasa benbenla ndee xidi nxu ra, nxu lutina ndee xidi nxu kəɛ ra, nxu siga Isirayila mangan fəma. Yanyina nde, nxu na a mafan i xa, a mi i faxama."

³² E yi kasa benbenle xidi e ra, e lutine xidi e kəɛ ra, e siga Isirayila mangan fəma. E yi a fala a xa, e naxa, "I ya walikene Ben-Hadada bata i mafan, a naxa, 'N bata i mafan, n niin nakisi.'" Axabi yi yabin ti, a naxa, "A mən a nii ra? Ngaxakedenna na a ra."

³³ Ben-Hadada a xerane yi a to a fala fajin nan yi na ra, e mafura a faladeni, e naxa, "I ngaxakedenna nan Ben-Hadada ra." Axabi yi a fala e xa, a naxa, "E siga, e sa fa a ra n fema." Ben-Hadada yi fa a fema, Axabi yi a rate a wontoron kui.

³⁴ Ben-Hadada yi a fala a xa, a naxa, "N fafe taan naxanye tongo i fafe yii, n ne raxetema nen i ma. I nœ yulayaan nabe Damasi taani alo n fafe yi a rabama kii naxan yi Samari taani." Axabi yi a fala a xa, a naxa, "N tan i bejinma nen, i siga, koni fo en layirin xidi." A yi layirin xidi e tagi, a yi a bejin, a siga.

Nabiin yi Axabi a tantanna fala

³⁵ Nabi ganla nabina nde yi a fala a lanfaan xa, a naxa, "Alatalaa yamarin xon ma, n bata i mafan, n bonbo." Koni na xemen yi tondi a bonbo.

³⁶ Nabiin yi a fala, a naxa, "Bayo i mi Alatalaa yamarin suxi, i na keli n fema waxatin naxan yi, yatana i faxama nen." Na xemen to keli a fema, yatana nde yi naralan a ra, a yi a faxesa.

³⁷ Nabiin yi xeme gbete li, a yi a fala, a naxa, "N bata i mafan, n bonbo." Na xemen yi a bonbo, a yi a maxalo.

³⁸ Nabiin yi sa dɔxɔ mangana kiraan na, a yeen maxidi dugi dungin na alogo a nama a kolon. Na xanbi ra, a sa ti kiraan na Manga Axabi danguma denaxan yi.

³⁹ Mangan dangumatona, nabiin yi gbelegbele a foxo ra, a naxa, "N yi yengeni waxatin naxan yi, muxuna nde yi mini kuruni a fa kasorasa keden na n xon, a yi a fala n xa, a naxa, 'Xemeni ito ramara n xa. Xa a gi, i tan nan findima a joxon na, xanamu, i gbeti fixen kilo tonge saxan nun naanin so n yii.'

⁴⁰ Koni n yi yee gbaxi ayi be binna nun be binni waxatin naxan yi, xemen yi a gi." Isirayila mangan yi a fala a xa, a naxa, "I ya kitin nan na ra, i yeteen bata a fala."

⁴¹ Mafuren, nabiin yi dugi dungin ba a yeen ma, Isirayila mangan yi a kolon a nabina nde na a ra.

⁴² Nayi, a yi a fala mangan xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo n xemen naxan faxesa fe ragidixi, i bata na bejin, i tan yeteen nan faxama a joxoni, i ya yamaan yi faxesa a yamaan funfuni.' "

⁴³ Isirayila mangan yi xete a konni Samari taani, a kontofilixi, a xaminxi.

21

Axabi yi tin Naboti faxan ma

¹ Na feene dangu xanbini, xemena nde yi Yesereli yi, a xili Naboti, manpa bili nakxon yi a yii Axabi a manga banxin dexon, Samari mangana.

² Loxona nde, Axabi yi a fala Naboti xa, a naxa, "I ya manpa xeen naxan n ma manga banxin fema, a so n yii, n xa a findi sabidi nakxon na, n manpa xee fajin gbete soe i yii, hanma xa a i kenan, n na sara gbeti fixen na."

³ Koni Naboti yi Axabi yabi, a naxa, "Alatala xa n natanga n benbane keen soon na i yii."

⁴ Axabi xoloxin monexin yi so banxini Naboti Yesereli kaana falana fe ra, a a mi a benbane keen soma a yii. A sa a sa, a yetagin luxun, a mi wa sese don fe xon.

⁵ A jaxanla Yesabele yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Nanfera i niini jaxuxi i ma, i mi i degema mum?"

⁶ A yi a yabi, a naxa, "N falan tixi Naboti Yesereli kaan nan xa, n naxa, 'I ya manpa xeen sara n ma gbetin na, xa i nu wa, n manpa xee gbete so i yii a joxon na.' "

⁷ Nayi, a jaxanla Yesabele yi a fala a xa, a naxa, "Iki, i tan nan mangayani Isirayila yi ba? Keli i dege, i bonen yi sewa, n tan Naboti Yesereli kaana manpa xeen soma nen i yii."

⁸ A bataxine sebe Manga Axabi xinla ra a mangana taxamasenna sa e ma, Naboti taan naxan yi, a yi e rasiga na fonne nun a kuntigine ma.

⁹ A yi seboxi bataxine kui, a naxa, "E a fala, yamaan xa soge keden sunna suxu, e Naboti dɔxɔ muxu gbee dɔxɔdeni yamaan tagi.

¹⁰ E xalabanten firin dɔxɔ a dexon naxanye a tojegema, a a bata Ala nun mangan danga. Na xanbi ra, e a xali taa xanbin na, e a magolon gemen na han a faxesa."

¹¹ Yesabele yamarin naxan fi bataxine kui, Naboti a taan fonne nun kuntigine yi na liga.

¹² E yi a fala a yamaan xa sun, e Naboti dɔxɔ na yamaan yee ra,

¹³ xalabanten firinne fan yi fa, e dɔxɔ Naboti dexon. Na xalabanten firinne yi seren ba Naboti xili ma yamaan yetagi, e naxa, "Naboti bata Ala nun mangan danga." Mafuren, e yi a xali taa xanbin na, e a magolon gemen na han a faxesa.

¹⁴ Nayi, taan kuntigine yi xeraan nasiga Yesabele ma, a Naboti magolonxi gemen nan na han a faxesa.

¹⁵ Yesabele na me waxatin naxan yi, a sa a fala Axabi xa, a naxa, "Naboti Yesereli kaan tondi manpa bili xeen naxan sare i ma gbeti na, na manpa bili xeen findi i gbeen na. A bata faxesa."

¹⁶ Axabi a mexina, a Naboti bata faxesa, a yi siga a manpa bili nakoni, a findi a gbeen na.

Ala yi Axabi nun Yesabele yalagi

¹⁷ Nayi, Alatala yi falan ti Nabi Eli Tisibi kaan xa, a naxa,

¹⁸ "Siga Axabi fema, Isirayila mangan naxan dɔxi Samari taani. A sa Naboti a

manpa bili nakōni, a sigaxi naxan findideni a gbeen na.

¹⁹ Sa a fala a xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: I bata xēmēna nde faxa. I mōn yi fa a yii seene tongo.' Na xanbi ra, i mōn xa a fala a xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: Barene Naboti wunla makōnxi denaxan yi, barene i fan yetēen wunla makōnma mēnna nin.' "

²⁰ Eli yi siga na xerani badeni Axabi xa. Axabi yi a fala a xa, a naxa, "I bata n to ba, i tan n yaxuna?" Eli yi a yabi, a naxa, "On, n bata i to. Amasōtō naxan mi rafan Alatala ma, na rabaan bata i kēnen.

²¹ Ala naxa, 'N tōrōn nafama i ma nēn. N na i ralōma ayi nēn, xēmēn naxan birin Axabi a denbayani, n ne raxōri. Naxanye i mabinni, ne birin bama i yii nēn, konyine nun xōrone Isirayila yi.

²² N na i ya denbayaan suxuma nēn alo n Nebati a dii xēmēn Yerobowan ma denbayaan suxu kii naxan yi, e nun Axiyaa dii xēmēn Basaa denbayana. N na ligama nēn amasōtō i bata n naxōlō gbeen ti, i yi Isirayila kaane ti yulubin ma.'

²³ Alatala mōn yi falan ti Yesabele fan xili ma, a naxa, 'Barene Yesabele donma nēn Yēsēreli taan nabilinna yinna sanna xōn ma.

²⁴ Axabi a denbayaan muxun naxanye na faxa taani, barene nan ne donma. Naxanye na faxa xēen ma, xōline nan ne donma.' "

²⁵ Muxu yo mi na naxan a ragidi a xa Alatala rajaxu feen naba alo Axabi. A jaxanla Yesabele nan a radin.

²⁶ A yi haramu feene ligama, a yi suxurene batuma alo Amorine yi a ligama kii naxan yi, Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yēē ra.

²⁷ Axabi to Eli a falane mē, a yi a dugine yibō, a kasa benbenla so a ma sununi, a sun. E nun na kasa benbenla nan yi e sama, a yi sigen tima yete magodoni.

²⁸ Alatala yi falan ti Eli Tisibi kaan xa, a naxa,

²⁹ "I bata a to Axabi a yete xurunxin n yetagi kii naxan yi? Bayo a bata a yete xurun n xa, n mi tōrōyaan nafama a waxatini, a fama a diina waxatin nin, n tōrōyaan nafa a denbayaan ma."

22

*Axabi yi wa Ramoti tongo feni
Taruxune Firinden 18.1-3*

¹ Nēē firin yi dangu, yengen mi so Arami nun Isirayila tagi.

² Nēē saxandena, Yuda manga Yosafati yi siga Isirayila mangan fema.

³ Isirayila mangan yi a fala a walikene xa, a naxa, "E a kolon Ramoti taan Galadi yamanani, en gbeen na a ra! Nanfera en sikema a tongo feen na Arami mangan yii?"

⁴ A yi a fala Yosafati xa, a naxa, "I sigē n fōxō ra Ramoti taani Galadi yamanani yenge sodeni ba?" Yosafati yi Isirayila mangan yabi, a naxa, "I tan nun n tan keden na a ra, n ma yamaan nun i ya yamana, n ma soone nun i ya soone."

*Waliyine yi xunnayerenna fe fala
Taruxune Firinden 18.4-11*

⁵ Na xanbi ra, Yosafati mōn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Alatala maxōdin singen."

⁶ Isirayila mangan yi waliyine malan, kemē naanin jōxōn, a yi a fala e xa, a naxa, "En lan en sa yengen so Ramoti taani Galadi yamanani, hanma en lan en yi a lu na?" E yi a yabi, e naxa, "Marigina a soma nēn mangan yii."

⁷ Koni Yosafati yi a maxōdin, a naxa, "Alatalaa nabi yo mi fa be yi ba, en nēē Alatala maxōdin naxan xōn ma?"

⁸ Isirayila mangan yi Yosafati yabi, a naxa, "Keden mōn na Alatala gbeen na, koni a mi rafan n ma, amasōtō a fe jaxin nan tun falama n xa, a fajin mi na mume! A xili Mikahu, Yimilaa dii xēmēna." Yosafati yi a fala a xa, a naxa, "Mangan nama falan ti na kiini."

⁹ Nayi, Isirayila mangan yi kuntigi keden xili, a naxa, "Fa Mikahu ra iki sa, Yimilaa dii xēmēna."

¹⁰ Isirayila mangan nun Yuda manga Yosafati birin yi dōxi e mangaya gbedene yi lonna ma Samari taan so dēen na, e maxidixi e mangaya dugine yi. Waliyine birin yi waliyiyaan nabama e yetagi.

¹¹ Sedeki, Kenan ma dii xēmēn bata yi wure fenne rafala, a yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I Arami kaane bōnbōma fenni itoe nan na han i yi e raxōri.' "

¹² Waliyine birin yi feene fala, e naxa, "Siga Ramoti taani Galadi yamanani. I nōon sōtōma nēn, Alatala a soma nēn mangan yii."

*Nabi Mikahu yi xunsinna fe fala
Taruxune Firinden 18.12-27*

¹³ Xeraan naxan siga Mikahu xilideni, na yi a fala a xa, a naxa, "Waliyine birin bata lan a ma, e fe fajine fala mangan xa, i yitōn i siga alo e tan. I fan yi sa fe fajin fala!"

¹⁴ Koni, Mikahu yi a yabi, a naxa, "N bata n kōlō habadan Alatala yi, Alatala na naxan fala n xa, n na nan falama mangan xa."

¹⁵ Mikahu to fa mangan fema, mangan yi a maxōdin, a naxa, "En lan en sa Ramoti taan yenge Galadi yamanani, hanma en lan en yi a lu na?" Mikahu yi a yabi, a naxa, "Siga, i nōon sōtōma nēn, Alatala a soma nēn mangan yii."

¹⁶ Koni, mangan yi a fala a xa, a naxa, "N na i rakōle Alatala yi sanja ma yoli fa fala i xa jōndin nan gbansan fala n xa?"

¹⁷ Mikahu yi a yabi, a naxa, “N bata Isirayila yamaan birin to xuyaxi ayi geyane fari, alo xuruseen naxanye kantan muxu mi na, Alatala mən yi fa a fala, a naxa, ‘Kan mi fa muxuni itoe ma, birin xa xetε a konni bojesani!’ ”

¹⁸ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N mi yi a fala i xa? A mi fe fajin falama n xun ma mumε! A fe jaxin nan tun falama.”

¹⁹ Nayi, Mikahu mən yi a fala, a naxa, “I tuli mati Alatalaa falan na. N bata Alatala to dōxi a mangaya gbēdeni, maleka ganla tixi a fεma, a yiifanna nun a kōmēnna ma.

²⁰ Alatala yi a fala, a naxa, ‘Nde Axabi mayendenma alogo a xa siga Ramoti taan yengedeni Galadi yamanani, a faxa?’ Malekana ndee na falana nde ti, ndee yi gbete fala.

²¹ Nayi, malekana nde yi fa ti Alatala yetagi, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N tan nōε a mayendenne nēn.’ Alatala yi a fala a xa, a naxa, ‘Kiin mundun yi?’

²² A yi a yabi, a naxa, ‘N minima nēn, n wulen naso a waliyine birin dε.’ Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘I a mayendenma nēn, i yi a nō. Siga, i sa na liga.’

²³ Iki, waliyiin naxanye be, Alatala bata wulen naso ne birin dε. Alatala bata a ragidi a xa jaxankatan nafa i ma.”

²⁴ Nayi, Kenan ma dii xēmen Sedeki yi a maso, a yi Mikahu dēen garin, a yi a magele, a naxa, “Alatalaa malekan sigaxi kiraan mundun xon, a to keli n fεma, a wule falan ti i xa?”

²⁵ Mikahu yi a yabi, a naxa, “I na i luxun konkon kui i ya banxini lōxon naxan yi, i a kolonma nēn.”

²⁶ Isirayila mangan yi a fala, a naxa, “Mikahu suxu, i siga a ra Amōn fεma, Samari taan kuntigina, e nun Yowasa, mangana dii xēmena.

²⁷ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Mangana ito nan falaxi, a naxa a ε xa xēmeni ito sa kasoona na, ε yi a balo buru xaren nun igen na, han n yi xetε kēdeyani.’ ”

²⁸ Mikahu yi a fala, a naxa, “Xa i xetε kēdeyani nun, nayi Alatala mi falan tixi n tan yi.” A mən yi a fala, a naxa, “E tan yamaan birin xa ε tuli mati.”

*Manga Axabi yi faxa yengeni
Taruxune Firinden 18.28-34*

²⁹ Isirayila mangan nun Yosafati, Yuda mangan yi siga Ramoti taani Galadi yamanani.

³⁰ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N xa n maxidi alo muxu gbete, n siga yengeni, koni i tan, i maxidi i ya mangaya dugene yi.” Nayi, Isirayila mangan yi a maxete, a siga yengeni.

³¹ Arami mangan bata yi yamarini ito fi a yenge so wontoro kuntigi tonge saxan e nun firinna ma, a naxa, “E nama muxu yo yenge fε Isirayila mangan tun.”

³² Yenge so wontoro kuntigine Yosafati to waxatin naxan yi, e yi a fala, e naxa, “Isirayila mangan nan ito ra.” E maso a ra, e xa a yenge. Koni, Yosafati yi sōnxon nate.

³³ Yenge so wontoro kuntigine to a to Isirayila manga mi yi a ra, e yi e masiga a ra.

³⁴ Anu, xēmena nde yi a xanla woli a xunna ayi, a Isirayila mangan li makantan se mi yi dēnaxan yi. Naxan yi mangana wontoron nagima, mangan yi a fala na xa, a naxa, “I firifiri, n namini yenge soden fari ma, amasōtō n bata maxōlō.”

³⁵ Yengen yi jaxu ayi na lōxon. Mangan tixin yi lu a yenge so wontoron kui, a yi a digan a yi Arami kaane yetagi, a faxa jinbanna ra. A maxōlden wunla bata yi bōxon a wontoron kuiin birin yi.

³⁶ Sogen bira waxatini, e sōnxō sōnxoni te ganla daaxadeni, e naxa, “Birin xa siga a taani, a konni.”

³⁷ Nayi, mangan yi faxa, e fa a binbin na Samari taani, e yi a maluxun.

³⁸ E to wontoron maxa Samari ige dōxōdeni, barene yi Axabi wunla kōn, yalundene yi e maxa na, fata Alatalaa falan na.*

³⁹ Axabi kēwali dōnxene, a naxanye birin liga, a sama jin manga banxin naxan ti, e nun a taan naxanye birin ti, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kēdine kui.

⁴⁰ Axabi to faxa, a dii xēmena Axasiya nan ti a jōxon.

*Yosafati, Yuda mangana
Taruxune Firinden 20.31-21.1*

⁴¹ Asaa dii xēmen Yosafati yi findi Yuda mangan na, Isirayila manga Axabi a mangayaan jεε naaninden.

⁴² Yosafati findi mangan na a jεε tonge saxan e nun suulunden nan ma. A yi mangayaan liga Yerusalēn yi jεε mōxōjen nun suulun. A nga yi xili nēn Asuba, Silixi a dii tēmena.

⁴³ A yi sigan ti tinxinni alo a fafe Asa, a mi a kiraan bejin, a fe fajin liga Alatala yεε ra yi.

⁴⁴ Koni, a mi taan kidene kala, muxune mən yi lu sigε saraxane badeni mēne yi e nun wusulan ganden.

⁴⁵ Bōje xunbenla yi lu Yosafati nun Isirayila mangan tagi.

⁴⁶ Yosafati kēwali dōnxene, a wεkilēn nun a yengene, ne sebexi Yuda mangane taruxu kēdine kui.

* 22:38; 22:38 Na feen sebexi Mangane Singen 21.19 kui.

⁴⁷ A yi kide kii xεmε yalundene ba a yamanani, naxanye mən yi na xabu a fafe Asaa waxatini.

⁴⁸ Manga mi yi fa Edən yamanani na waxatini, fɔ Yuda mangana muxu sugandixin gbansan.

⁴⁹ Yosafati yi kunkin gbeene rafala, alogo e xa siga Ofiri yamanani xεma feen na, koni e mi fa siga, bayo kunkine kala nən Esiyon-Gebere yi.

⁵⁰ Nayi, Axabi a dii xεmεna Axasiya yi a fala Yosafati xa, a naxa, "I waxi nən n ma walikεne xa siga i gbeene fɔxɔ ra kunkine kui?" Koni, Yosafati mi tin.

⁵¹ Yosafati to faxa, e yi a maluxun a benbane fεma a fafe Dawudaa Taani, a dii xεmən Yehorami nan ti a jɔxɔni.

Axasiya, Isirayila mangana

⁵² Axabi a dii xεmεna Axasiya yi findi Isirayila mangan na Samari taani, Yuda manga Yosafati a mangayaan jεε fu nun solofere-den. Axasiyaa mangayaan naba nən jεε firin Isirayila xun na.

⁵³ Naxan jaxu Alatala yεε ra yi, a na liga nən, a sigan ti a jaxin na alo a fafe nun a nga e nun alo Manga Yerobowan, Nebati a dii xεmεna, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

⁵⁴ A yi Baali suxuren batu, a yi a xinbi sin a bun ma, a yi Alatala raxɔlɔ, Isirayilaa Ala, alo a fafe a liga kii naxan yi.

Mangane Firindena Yuda nun Isirayila Mangane Fe Taruxuna

Mangane Firinden kitabu yireni ito kui, na Yuda nun Isirayila manga dɔnxɛne nan ma fe falama. A yire singena (keli Mangane Firinden sora singen ma han sora 7), na Isirayila kala feen nan falama en xa. Mangane nan yi dɔxi a xun na naxanye mi yi tinxin Ala yɛɛ ra yi. Ala yi tin Asiriya mangangan Salamanasari xa Samari taan tongo yengeni, Isirayila manga taana. Na ligaxi nɛn jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ mɔxɔɔnɛn nun firin benun Marigi Yesu xa bari waxatin naxan yi. Asiriya mangan mɔn yi yamaan fɔxɔ kedenna suxu, a siga e ra konyiyani. Nabi Elise a fe taruxun yɛbaxi en xa sorani itoe yire wuyaxi kui, Eli a xarandɛn naxan ti a jɔxɔni (Keli Mangane Firinden sora 2 ma han 13).

A yire firindena Isirayila yamanan yiifari fɔxɔn mangayaan nan ma fe yɛbama naxan xili Yuda, feen naxanye liga jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge saxanna bun ma Yuda lu xanbini a yɛɛ ma yamanan kɔmɛn fɔxɔn suxu xanbini yengeni. (Keli Mangane Firinden sora 18 ma han sora 25) Dɔnxɛn na, Babilɔn mangan Nebukadanesari yi fa Yerusalen tongo yengeni jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ tonge solomaxɛ jɛɛ solofere benun Marigi Yesu xa bari, a yi Ala Batu Banxin kala, a yi Yuda yamanan muxu fisamantenne xali Babilɔn taani. Ala nan Isirayila kaane yulubine saran e ra na feen kui.

Eli yi Axasiyaa tantanna fala

¹ Axabi faxa xanbini, Moyaba kaane yi murutɛ Isirayila kaane xili ma.

² Axasiya yi bira keli a kore banxin foye soden na Samari taani, a maxɔɔ. Nayi, a xɛrane rasiga Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn taan muxune ala, al-ogo a xa a kolon xa a yiylanɛ a maxɔɔni.

³ Koni, Alatalaa malekan yi a fala Eli Tisibi kaan xa, a naxa, "Siga, i sa Samari mangana xɛrane ralan kira yi, i a fala e xa, i naxa, 'Ala mi Isirayila yi ba? Nanfera i sigama Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn kaane ala?'"

⁴ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I naxan nabaxi, na feen ma, i mi fa godoma i ya saden ma, i saxi dɛnaxan yi, i faxan mɛnna nin.' " Eli yi sa na fala e xa.

⁵ Xɛrane yi xɛɛ Axasiya fɛma, a yi e maxɔdin, a naxa, "Nanfera ɛ xɛɛxi?"

⁶ E yi a yabi, e naxa, "Xɛmɛna nde nan texi nxu ralandeni, a yi a fala nxu xa, a naxa, 'E siga, ɛ xɛɛ mangan fɛma naxan ɛ rafaxi, ɛ sa a fala a xa, a Alatala ito nan

falaxi, a naxa: Ala mi Isirayila yi ba? Nanfera nayi i xɛrane rasigama Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn kaane ala? Nanara, i mi fa kelima i ya saden ma, i saxi dɛnaxan yi, i faxan mɛnna nin.' "

⁷ Axasiya yi e maxɔdin, a naxa, "Xɛmɛn yi kiin mundun yi naxan te ɛ ralandeni a falani itoe ti ɛ xa?"

⁸ E yi a yabi, e naxa, "Muxun nan yi a ra naxan yi maxidixi sube kidi xabe kannan ra e nun kidi tagixidina a tagi." Axasiya yi a fala, a naxa, "Eli, Tisibi kaan nan na ra!"

Axasiya yi wa Eli suxu feni

⁹ Axasiya yi sofa tonge suulun nasiga e nun e kuntigina. Kuntigin na yi te Eli fɛma geyaan xuntagi, a yi dɔxi dɛnaxan yi, a yi a fala a xa, a naxa, "Sayibana, mangana yamarin ni i ra, a i xa godo."

¹⁰ Eli yi na kuntigin yabi, a naxa, "Xa sayiban nan n na, tɛn xa godo keli kore, a yi ɛ nun i ya sofa tonge suulunne gan." Tɛn yi godo keli kore, a yi e nun a sofa tonge suulunne gan.

¹¹ Axasiya mɔn yi sofa tonge suulun gbɛɛye rasiga e nun e kuntigina. Kuntigin na yi a fala Eli xa, a naxa, "Sayibana, mangana yamarin ni i ra, a i xa godo mafurɛn."

¹² Eli yi a yabi, a naxa, "Xa sayiban nan n na, tɛn xa godo keli kore, a yi ɛ nun i ya sofa tonge suulunne gan." Alaa tɛn yi godo keli kore, a yi e nun a sofa tonge suulunne gan.

¹³ Axasiya mɔn yi sofa tonge suulun e nun e kuntigin nasiga a saxandeni. Na kuntigin saxanden yi te, a to so, a xinbi sin Eli yetagi, a mafan, a naxa, "Sayibana, nxu nun n ma sofa tonge suulunna niin natanga."

¹⁴ N na a kolon, tɛn bata godo kore, a yi kuntigi firin fɔlɔne gan e nun e sofa tonge suulunne. Koni iki, n bata i mafan, n niin nakantan."

¹⁵ Alatalaa malekan yi a fala Eli xa, a naxa, "Siga a fɔxɔ ra, i nama gaxu a yɛɛ ra." Eli yi keli, a godo a fɔxɔ ra mangan fɛma.

¹⁶ A yi a fala mangan xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, bayo i bata xɛrane rasiga Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn kaane ala, alo Ala mi fa Isirayila yi naxan maxɔdinyɛ falan ma, i mi fa godoma i ya saden ma, i saxi dɛɛnde, amasɔɔ i faxama nɛn."

¹⁷ Axasiya yi faxa, fata Alatalaa falan na a naxan ti Eli xa. Yorami yi ti a jɔxɔni Yosafati a dii xɛmɛn Yehorami a mangayaan jɛɛ firindeni Yuda yi. Dii xɛmɛ yo mi yi Axasiya yii.

¹⁸ Axasiya kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne seɓɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

2

Eli yi te kore

¹ Lɔxɔna nde Alatala yi fa Eli rate kore wuluwulu gbeen. Na waxatini Eli nun Elise yi kelima Giligali yi.

² Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "Lu be, n bata i mafan, amasɔɔ Alatala bata n xɛ han Beteli taani." Elise yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xetema i fɔxɔ ra." E birin yi siga Beteli yi.

³ Beteli taan nabi ganla yi fa Elise fɛma, e yi a fala a xa, e naxa, "I a kolon a Alatala i kanna ratema nɛn kore to?" Elise yi yabin ti, a naxa, "N na a kolon, ɛ dundu."

⁴ Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "Lu be, n bata i mafan, amasɔɔ Alatala bata n xɛ han Yeriko taani." Elise yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xetema i fɔxɔ ra." E birin yi siga Yeriko yi.

⁵ Yeriko taan nabi ganla yi e maso Elise ra, e yi a fala a xa, e naxa, "I a kolon a Alatala i kanna ratema nɛn kore to?" Elise yi yabin ti, a naxa, "N na a kolon, ɛ dundu."

⁶ Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "Lu be, n bata i mafan, amasɔɔ Alatala bata n xɛ han Yuruden baani." Elise yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xetema i fɔxɔ ra." E firinna birin yi siga kiraan xɔn.

⁷ Nabiin muxu tonge suulun nabi ganla yɛ, ne yi bira Eli nun Elise fɔxɔ ra, e sa ti, e yi e yɛɛ rafindi e firinna mabinni, e e makuya e ra ndedi. E fan firinna yi ti Yuruden baan de.

⁸ Eli yi a doma gbeen tongo a mɔrɔmɔrɔ, a igen garin, a yitaxun be binna nun be binni, e firinna birin yi dangu yire yixareni.

⁹ E to dangu, Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "I waxi a xɔn, n xa nanse liga i xa, benun n xa ba i fɛma?" Elise yi a yabi, a naxa, "N bata i mafan, n waxi i ya nabiyaan xaxinla dɔxɔde firin nan sɔto fe yi."

¹⁰ Eli yi a fala a xa, a naxa, "I fe xɔdɛxɛn nan maxɔdinxɛ n na na ra. Koni n bama i fɛma waxatin naxan yi, xa i n to, na ligama i xa nɛn, koni xa i mi n to, na mi ligama i xa."

¹¹ E yi sigatini, e fala tiini, nanunna, wontoro tɛɛ kanna nun soo tɛɛ kanne yi so e tagi, Eli yi te kore wuluwulu gbeen.

¹² Elise yi a matoma a gbelegbelema, a naxa, "N fafe, n fafe! I dangu Isirayilaa yengɛ so wontorone birin na e nun a soonel!" A mi fa a to sɔnɔn. Nayi, a yi a dugine suxu, a yi e yibo dungi firinna ra,

¹³ Elise yi doma gbeen tongo Eli naxan nabira. A xɛtɛ, a ti Yuruden baan de,

¹⁴ Eli doma gbeen naxan nabira, Elise yi na tongo, a baa igen garin, Elise yi maxɔdinna ti, a naxa, "Alatala, Eli a Ala minɛn yi iki?" A mɔn yi baa igen garin, na xanbi ra, baan yi taxun, Elise yi dangu.

¹⁵ Yeriko taan nabine ganla to a to wulani, e yi a fala, e naxa, "Eli a xaxinla Elise yi." E yi siga a ralandeni, e xinbi sin a bun ma.

¹⁶ E yi a fala a xa, e naxa, "Xɛmɛ sɛnbemaan muxu tonge suulun i ya walikɛne yɛ, i waxi e xa sa i kanna fen? Yanyina nde Alatalaa Nii Sarɔjanxin bata a xali a sa a woli geyana nde fari hanma lanbanna nde kui." Elise yi e yabi, a naxa, "E nama e rasiga."

¹⁷ Koni, e yi a karahan han! A yi a fala e xa, a naxa, "E e rasiga." E yi muxu tonge suulun nasiga naxanye Eli fen xi saxan, koni e mi a to mumɛ!

¹⁸ E to xɛtɛ Elise fɛma Yeriko taani, a yi a fala e xa, a naxa, "N mi yi a fale ɛ xa, 'E nama siga?' "

Elise Yeriko yi

¹⁹ Taan muxune yi a fala Elise xa, e naxa, "Nxu kanna, taan dɔxɔ kiin fan alo i a toxi kii naxan yi, koni igen kobi han a mi tinɔɛ sansine yi soli."

²⁰ Elise yi a fala e xa, a naxa, "E fa fɔxɔn na goron nɛnɛn kui, ɛ a so n yii." E fa a ra.

²¹ Elise yi siga tigin xunna ra, a fɔxɔn woli igeni, a yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N bata igeni ito rasarijan, a mi fa muxune faxɛ, sansine fan nun fa solima nɛn.' "

²² Igen yi rasarijan, keli na lɔxɔni fata Elise a falan na.

²³ A kelimatɔɔn mɛnni siga Beteli yi, a yi tema kiraan xɔn, taa yi diidine yi fa, e yi a magele, e yi a fala a ma, e naxa, "Teli kanna siga! Teli kanna siga!"

²⁴ A yi xɛtɛ, a e mato, a yi e danga Alatala xinli, sube xajɛ magaxuxi firin yi mini fɔtɔnni, e diidine tonge naanin e nun firin yibo.

²⁵ Elise yi keli mɛnni, a siga Karemele geyan fari. Na xanbi ra, a xɛtɛ Samari taani.

3

Yorami, Isirayila Mangana

¹ Yuda manga Yosafati a mangayaan jɛɛ fu nun solomasɛɛdeni, Axabi a dii xɛmɛn Yorami yi findi Isirayila mangan na Samari taani, a jɛɛ fu nun firin mangayaan liga Isirayila xun na.

² Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a na liga nɛn, koni a mi dangu a fafe nun a nga fe jaxine ra. A fafe kide gɛmɛ Baali sawuran naxanye ti, a ne kala,

³ koni Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan yulubin naxanye liga, naxan Isirayila kaane ti yulubin ligan ma, a fan yi kankan ne ligan ma, a lu ne yi, a mi xɛtɛ e fɔxɔ ra mumɛ!

Yorami yi Moyaba yengɛ

⁴ Moyaba mangan Mesa, yɛxɛɛ kurune nan yi a yii. Nɛɛ yo jɛɛ, a yi lan a xa naxan so Isirayila mangan yii mudun na, na nan lanxi yɛxɛɛ diin wuli kɛmɛ ma e nun yɛxɛɛ xungbe wuli kɛmɛ e nun e xabena.

⁵ Axabi to faxa, Moyaba mangan yi murute Isirayila mangan xili ma.

⁶ Nayi, Yorami yi mini Samari taani, a Isirayila sofane birin malan.

⁷ A xerane rasiga a faladeni Yuda mangan Yosafati xa, a naxa, "Moyaba mangan bata murute n xili ma. I waxi fa feni n foxo ra Moyaba yengedeni ba?" Yosafati yi a yabi, a naxa, "N sigama nen i foxo ra, i tan nun n tan keden na a ra, n ma sofane i ya sofane nan e ra, n ma soone i ya soone nan e ra."

⁸ Yosafati mon yi a maxodin, a naxa, "En teen kiraan mundun xon?" Yorami yi a yabi, a naxa, "Edon tonbonna kiraan xon."

⁹ Isirayila mangan nun Yuda mangan nun Edon mangan yi siga, e xi solofere sigan tixina, igen yi nan ganla yii e nun xuruseen naxanye yi biraxi e foxo ra.

¹⁰ Nayi, Isirayila mangan yi a fala, a naxa, "Ee! Alatala en tan manga saxanne xilixi nen, alogo a xa en sa Moyaba yamanan sagoni!"

¹¹ Koni Yosafati yi a fala a xa, a naxa, "Alatala nabi yo mi na en nae Alatala maxodin ne naxan yi?" Isirayila mangana walikene yi a fala e xa, a naxa, "Elise be, Safati a dii xemena, naxan yi igen sama Eli yiine ra."

¹² Yosafati yi a fala, a naxa, "Alatala falana Elise yi." Nayi, Isirayila mangan nun Yosafati nun Edon mangan yi godo a fema.

¹³ Elise yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Nanse i tan nun n tan tagi? Siga i fafe nun i ngaa nabine fema." Isirayila mangan yi a fala a xa, a naxa, "En-en, amasoto Alatala nan nxu tan manga saxanne xilixi alogo a xa nxu so Moyaba yii."

¹⁴ Elise yi a fala a xa, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi, Senben Birin Kanna, n walima naxan xa, xa n mi Yosafati binyaxi, Yuda mangana, i bote mi yi taranma n xa. N mi yi i matoma."

¹⁵ Iki, e fa maxase maxana nde ra n xon." Maxase maxan na maxaseen maxa waxatin naxan yi, Alatala senben yi godo Elise ma.

¹⁶ A yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E yili wuyaxi ge lanbanni.'"

¹⁷ Amasoto Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E mi foyen toma, e mi tulen toma mume, koni lanbanni ito rafema nen igen na, e yi e min, e tan nun e xuruse xungbene nun e xuruse xunxurine.'

¹⁸ Koni fe di xuri nan na ra Alatala yii. A Moyaba yamanan soma nen e yii.

¹⁹ E taa fangamane birin kalama nen e nun taa rakantanxine, e wudi fajine birin segema nen, e yi tigne birin dutun, e xene rafe gemene ra."

²⁰ Na xoton bode, saraxa ba waxatini, igen yi fa keli Edon yi, yamanan yi rafe igen na.

²¹ Moyaba kaane to a me a mangane fama e yengedeni, naxanye birin bata yi a li yenge so seen tongoden ma, e ne birin xili, e ti yamanan danna ra.

²² E to keli xotonni, sosen tixi igen na boxon fari ma, Moyaba kaane yi igen to wulani, a gbeeli alo wunla.

²³ E yi a fala, e naxa, "Wunla na a ra! Mangane bata e bode yenge, e nun e sofane, e yi e bode faxes. Iki, Moyaba kaane, e keli, en sa e yii seene tongol!"

²⁴ E yi fa Isirayila ganla daaxadeni. Koni, Isirayila ganla yi keli, a Moyaba kaane yenge, e yi e gi ganla yee ra. Isirayila ganla yi bira e foxo ra han e sa so e yamanani, e yi Moyaba kaane na.

²⁵ E taane kala, e birin yi gemene keden kedenna woli xee fajine yi, e xene rafe gemene ra, e yi tigne birin dutun, e yi wudi fajine birin sege. A rananna, Kiri-Hareseti taan yinna nan tun yi fa a kiini, koni sofa lantan kanne fan yi fa na rabilin, e na fan yenge.

²⁶ Moyaba mangan to a to a a mi yengen nae, a yi silanfan kanna muxu kemene solofere tongo alogo a xa kirani ba han Edon mangan fema, koni e mi na."

²⁷ Nayi, a yi a dii singen tongo naxan yi lanma a xa ti a boxoni, a yi a ba saraxan na taan yinna fari. Na xanbi ra, Moyaba kaane yi Isirayila kaane jaxankata han Isirayila kaane yi keli na yi, e xete e konni.

4

Elise yi kapa gilen mali

¹ Loxona nde kapa gile na nde yi fa Elise li, nabi ganla nabina nde nan yi a xemen na. A yi Elise mafan, a naxa, "I ya walikena, n ma xemen bata faxes, i a kolon a i ya walikene yi gaxuxi Alatala yee ra, koni doli kanna bata fa n ma dii xeme firin tongodeni, a xa e findi a konyine ra."

² Elise yi a maxodin, a naxa, "N nae nanse lige i xa? A fala n xa nanse i yii banxini?" Naxanla yi a yabi, a naxa, "Sese mi i ya walikene yii banxini fo ture kundi keden."

³ Elise yi a fala a xa, a naxa, "Siga, i sa goron yigene maxodin i doko bodene ra, i nama ndedi maxodin de!"

⁴ I na so i konni, i deen balan e nun i ya diine xun ma, i turen sa goronne birin kui, naxanye na rafe i ne doko e dan na."

⁵ Nayi, naxanla yi keli a fema. A deen balan e nun a diine xun ma, e yi fa goronne ra, a yi e rafe.

⁶ Goronne birin to rafe, a yi a fala a dii xemen xa, a naxa, "Fa goron gbete ye ra." Koni a diin yi a yabi, a naxa, "Goron mi fa na." Turen yi ba mine.

* 3:26: 3.26Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

⁷ Naxanla yi sa a fala sayiban xa. Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga, turen mati, i yi i ya donla fi, naxan na lu i yii, na i tan nun i ya diine rakisima nen.”

Sunami kaana diin yi keli sayani

⁸ Loxona nde Elise yi danguma Sunami taani, naxalan nafulu kanna nde yi menni, na yi a karahan a xa a dege. A nema yi dangue na waxati yo yi, a soma nen a konni a dege.

⁹ A yi a fala a xemen xa, a naxa, “N laxi a ra xemen naxan danguma en konni waxati yo waxati, Alaa muxu sarijanxin na a ra.

¹⁰ En lan en xa konkodina nde ti a xa en ma sangansoon ko ra, en saden nun tabanla nun gbeden nun lenpun dɔxo a xa na. A noe yigiye menni nen a na dangu en konni.”

¹¹ Loxona nde Elise to fa Sunami yi, a te konkoni koren na, a sa a sa na yi.

¹² A yi a fala a walikeen Gexasi xa, a naxa, “Sunami kaan xili.” Gexasi yi na naxanla xili, a fa a fema.

¹³ Elise yi a fala Gexasi xa, a naxa, “A fala naxanla xa, i naxa, ‘I bata fe wuyaxi raba nxu xa. Nxu noe nanse lige i xa? Nxu xa falan ti mangan xa i ya fe yi hanma sofa kuntigina?’ ” Naxanla yi a yabi, a naxa, “N dɔxi n ma yamanan nan tagi, sese mi dasaxi n ma.”

¹⁴ Elise yi Gexasi maxodin, a naxa, “Nanse xa liga a xa?” Gexasi yi a yabi, a naxa, “Dii mi a yii, a xemen bata fori.”

¹⁵ Elise yi a fala, a naxa, “Naxanla xili.” Gexasi yi a xili, a yi fa, a so deen na.

¹⁶ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Nee famatoni waxatini ito yi, i diin barima nen, i a tongo i yii.” Naxanla yi a yabi, a naxa, “En-en, n kanna, sayibana, i nama wulen fala i ya walikeen xa.”

¹⁷ Naxanla na yi fudikan, nee famatoni na waxati kedenni, a dii xemen bari, alo Elise a fala a xa kii naxan yi.

¹⁸ Diin yi gbo. Loxona nde, a yi siga a baba fema se xabane yireni,

¹⁹ diin yi a fala a baba xa, a naxa, “N xunna! N xunna!” A baba yi a fala a walikeen xa, a naxa, “A xali a nga fema.”

²⁰ Walikeen yi a tongo, a a xali a nga fema. Diin yi lu a nga xinbine fari han yanyi tagini. Na xanbi ra, a faxa.

²¹ Naxanla yi te, a sa diin sa sayibana saden ma, a deen balan a xun ma, a mini.

²² A yi a xemen xili, a naxa, “N bata i mafan i ya walike keden nun sofanla keden nafa n ma, n waxi siga feni sayiban fema mafuren. N fama.”

²³ A yi a maxodin, a naxa, “Nanferi i waxi siga feni a fema to? Kike Nenen hanma Matabu Loxon mi a ra.” A yi a yabi, a naxa, “Hali i mi kontofili.”

²⁴ A yi sofanli ton, a fala a walikeen xa, a naxa, “Ti sofanla yee ra. En siga, i nama ti, xa n mi i yamari.”

²⁵ Nayi, e siga sayiban fema Karemele geyaan fari. Sayiban to a to fe wulani, a yi a fala a walikeen Gexasi xa, a naxa, “Sunami kaan fama.

²⁶ Iki i gi i sa a ralan, i yi a fala a xa, i naxa, “Tana mi i ma? I ya xemen nun i ya diina, tana mi e ma?” ” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Tana yo mu.”

²⁷ Koni, a sayiban feman li waxatin naxan yi geyaan fari, a yi a sanne suxu. Gexasi yi wa a radin feni ayi. Koni, sayiban yi a fala a xa, a naxa, “A lu na, amasoto a bojen sunuxi, koni Alatala bata na feen luxun n ma, a mi a yitaxi n na.”

²⁸ Nayi, naxanla yi a fala a xa, a naxa, “N kanna, n yi i maxodin diina nde ma nun? N mi yi a fala i xa, ‘I nama n yanfa?’ ”

²⁹ Elise yi a fala Gexasi xa, a naxa, “I tagi xidi, i n ma dunganna suxu i yii, i siga. Xa i naralan muxuna nde ra, i nama a xonton, xa muxuna nde i xanton, i nama a ratin. I xa n ma dunganna sa diin yetagi.”

³⁰ Naxanla yi a fala, a naxa, “N bata n kolo habadan Alatala yi, n mi sigama xa i tan mi a ra.” Nayi, Elise yi siga a foxo ra.

³¹ Gexasi bata yi siga e yee ra, a bata yi dunganna sa diin yetagi, koni diin mi xui ramini, a mi a ramaxa. A xete Elise ralan-deni, a na feen fala a xa, a naxa, “Diin mi xulunxi.”

³² Elise so banxini waxatin naxan yi, diin bata yi faxa, a saxi a saden ma.

³³ Elise yi so, a deen balan e firinna ma, a yi Alatala maxandi.

³⁴ A te, a yi a sa diin fari, a deen lan a deen ma, a yeene lan a yeene ma, a yiine lan a yiine ma, a a yibandun a fari, diin fatin yi wolon.

³⁵ Elise mon yi so banxini, a so a masigani. Na xanbi ra, a te, a mon yi a yibandun a fari. Diin yi tison dɔxo solofere, a yeene yi rabi.

³⁶ Elise yi Gexasi xili, a naxa, “Sunami kaan xili.”

³⁷ Naxanla yi fa, a bira a bun ma, a xinbi sin boxoni. A diin tongo, a mini.

Sabi dontarena

³⁸ Elise yi xete Giligali taani, fitina kamen yi yamanani. Nabi ganla yi dɔxi a rabilinni. Elise yi a fala a walikeen xa, a naxa, “Tunden dɔxo teen ma, i donseen nafala nabi ganla xa.”

³⁹ E tan nde keden yi siga burunna ra sabi de badeni, a yi sansina nde to burunna ra, a yi burunna janla bolon, a dugin nafe. A to so, a yi e yixaba dungi dugin na tunden kui, koni muxe mi a kolon naxan yi a ra.

⁴⁰ A to na donseen so muxune yii, e a don, e lu gbelegbele, e naxa, “Sayibana, dabarin donseni!”

⁴¹ Elise yi yamarin fi, a naxa, “Fa murutu fujina nde ra n xa.” A to fa a ra, Elise yi a sa donseni. A yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, “A so muxune yii, e xa a don.” Sese naxi mi fa luxi tunden kui.

Burun nawuyana ayi

⁴² Na waxati kedenni, xɛmɛna nde yi fa funde buru mɔxɔɛ ra e nun murutu kɛsɛ nɛnɛn bɛnbɛli keden sayiban xa, sa keli Baali-Salisa yi. Burun yi rafalaxi funde nɛnɛn nan na. Elise yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, “Donseene yitaxun yamaan na.”

⁴³ A walikɛɛn yi a yabi, a naxa, “N nɔɛ a soɛ muxu kɛmɛ yii di?” Koni, Elise yi a fala a xa, a naxa, “A so muxuni itoe yii, e xa a don, amasɔɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E e degema nɛn, a dɔnxɛn yi lu.’”

⁴⁴ Nayi, a yi burune sa muxu kɛmɛ yetagi, e e dɛge, a dɔnxɛn yi lu, alo Alatala a fala kii naxan yi.

5

Elise yi Naman nakɛndɛya

¹ Arami mangana gali kuntigin Naman yi rafan a kanna ma, binye gbeen yi saxi a yi, amasɔɔ Alatala nɔɔn fi Arami kaane ma a tan nan xɔn. Koni xɛmɛ wɛkilɛxi gbeen ito, dogonfontɔɔn nan yi a ra.

² Na waxatini, Arami sofane bata yi fa dii tɛmɛna nde ra konyiyani yɛngɛna nde xɔn sa keli Isirayila yamanani. Na nan yi Naman ma naxanla walikɛɛn na.

³ Na dii tɛmɛn yi a fala a kanna naxanla xa, a naxa, “Nabiin naxan Samari taani, xa n kanna siga na fɛma, a a yiyaalanma nɛn a dogonfonna ma.”

⁴ Isirayila dii tɛmɛn naxan fala, Naman yi sa na fala a kanna xa, mangana.

⁵ Arami mangan yi a fala a xa, a naxa, “Siga Samari taani, n bataxin nasigama nɛn Isirayila mangan ma.” A yi siga, wure gbeti fixɛn kilo kɛmɛ saxan nɔxɔndɔnna a yii, e nun xɛmaan kilo tongo sennin e nun dugi faɲin fu.

⁶ A yi bataxin xali Isirayila mangan xɔn, a yi seɓɛxi naxan kui, a naxa, “Iki, n bata n ma gali kuntigin Naman nasiga i ma naxan bataxini ito xalixi alogo i xa a dogonfonna dandan.”

⁷ Isirayila mangan to na bataxin xaran, a a dugine yibo a ma, a yi a fala, a naxa, “Ala nan n na ba? N xa nɔ faxan tiye, hanma n maratangan ti? Nanfera a xɛmɛni ito rafaxi n ma alogo n xa a rakɛndɛya dogonfonna ma? E a mato, a waxi yɛngɛn nan fen fe yi n na.”

⁸ Elise to a mɛ a Isirayila mangan bata a dugine yibo a ma, a xɛraan nasiga a faladeni

mangan xa, a naxa, “Nanfera i ya dugine yibo xi i ma? A lu a xa fa n fɛma, a kolonɲɛ nayi a nabina nde Isirayila yi.”

⁹ Naman yi fa e nun a soone nun a won-torone, a ti Elise a banxin dɛɛ ra.

¹⁰ Elise yi xɛraan nasiga a faladeni a xa, a naxa, “Siga, i sa i maxa Yuruden baani sanɲa ma solofere, i yiyaalanma nɛn, i sarɲan.”

¹¹ Naman yi xɔɔ, a siga a fale, a naxa, “N nɔxɔ a ma, nabiin minima nɛn a konna kui, a ti n yetagi, a Alatala maxandɛ a xinla ra, a Ala, a yiin ti n yire xɔlene xun ma, a n ma dogonfonna dandan.”

¹² Abana baan nun Parapara baan nax-anye Damasi taani, ne mi fisa Isirayila xudene birin xa ba? N mi yi nɔɛ n maxɛ ne yi n sarɲan ba?” Naman yi xɛtɛ, a xɔɔxin yi siga.

¹³ Koni, a walikɛnɛ yi fa a fala a xa, e naxa, “N fafe, xa nabiin yi fe xɔdɛxɛn nan maxɔdinxɛ i ma nun, i mi yi na lige ba? Nanfera nayi, a naxan maxɔdinxɛ i ma, i mi na rabama? I bɔxɔn igeni gbansan, i sarɲanma nɛn.”

¹⁴ Nayi, a yi godo, a yi a bɔxɔn Yuruden baani sanɲa ma solofere, lan sayibana falan ma, a fatin yi liga alo dii nɔɛn fatina, a sarɲan.

¹⁵ Naman yi xɛtɛ sayiban fɛma, e nun nax-anye birin yi a fɔxɔ ra. E to fa, a yɛtɛ yita sayiban na, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata a kolon iki fa fala, ala yo mi na bɔxɔ xɔnna fari fɔ Isirayila Ala. N bata i mafan, tin i kiseen nasuxu n naxan soma i yii.”

¹⁶ Elise yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔɔ habadan Alatala yi n naxan batuma, n mi tinɲɛ.” Naman yi a karahan. Koni a yi tondi.

¹⁷ Nayi, Naman yi a fala a xa, a naxa, “Bayo i tondixi, tin, sofali firin nɔɛ bɔxɔ fujin naxan xale, na xa so n tan, i ya walikɛɛn yii, amasɔɔ n tan, i ya walikɛɛn mi fa wama saraxa gan daxin nun saraxan ba feni ala gbɛtɛ yo xa, fɔ Alatala keden peen xa.

¹⁸ N na Alatala maxandɛ naxan na, a xa yafɛ n ma feni ito yi: N kanna na so a ala Rimɔn batu banxini a xinbi sindeni, nxu birin nan nxu xinbi sinma han bɔxɔni Rimɔn suxuren bun ma bayo a suxi n tan nan xɔn. Alatala xa yafɛ n ma ito a fe ra.”

¹⁹ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga bɔɲɛ xunbenli.” Naman yi keli Elise fɛma.

Gexasi a tantanna

Naman to makuya ndedi,

²⁰ Gexasi, sayibana Elise a walikɛɛn yi a fala a yɛtɛ ma, a naxa, “Arami kaan Naman yi waxi naxan fi fe yi n kanna ma, a mi tinxi sese ra. N bata n kɔɔ habadan Alatala yi, n nan n gima nɛn a fɔxɔ ra, n yi sa sena nde rasuxu a ra.”

²¹ Nayi, Gexasi yi a gi Naman fɔxɔ ra. Naman to a to, a gima a fɔxɔ ra, a godo a

wontoron kui a siga a ralandeni, a yi a fala a xa, a naxa, “Nanfe ligaxi?”

²² A yi a yabi, a naxa, “Fefe naxi mi ligaxi. N kanna nan n nafaxi, a n xa fa a fala i xa a nabi ganla foninge firin baxi fadeni nen a konni iki sa keli Efirami geya yireni. N bata i mafan, i xa gbeti fixen kilo tonge saxan so n yii e xa, e nun sali dugi firin.”

²³ Naman yi a yabi, a naxa, “Tin i xa gbeti fixen kilo tonge sennin tongo e xa.” A yi a karahan, a yi gbeti fixen tongo, a sa benbeli firin kui, a sali dugi firin so a yii, e nun a walike firinna naxanye a xalima Gexasi xa.

²⁴ E to geyaan fanna li, Gexasi yi e tongo walikene yii, a e raso banxini, a walikene raxete, ne yi siga.

²⁵ A mon yi siga a kanna fema. Elise yi a fala a xa, a naxa, “I kelixi minen, Gexasi?” A yi a yabi, a naxa, “N tan, i ya walikene mi sigaxi dede.”

²⁶ Koni Elise yi a fala a xa, a naxa, “I naxo a ma a n mi na xemen toxi n xaxinli a yi tuganna a wontoron kui waxatin naxan yi, a fa i ralandeni? Koni, dugi fapin nun gbetin nasuxu waxati mi a ra iki, hanma oliwi binle nun manpa binle* e nun xuruse xunxurin nun a xungbene nun konyi xemene nun konyi naxanle.

²⁷ Nayi, Naman ma dogonfonna xetema nen i ma e nun i ya denbayana habadan.” Gexasi kelima Elise fema waxatin naxan yi, a fatin mafixaxi dogonfonna ra alo bala-balan kesena.

6

Bunbi melenna yi bira igeni

¹ Nabi ganla yi a fala Elise xa, e naxa, “A mato nzu tan nun i tan, en na en malanma denaxan yi menna xurun en ma.

² Xa i tin, nzu xa siga han Yuruden baan de, birin yi xalanbena nde fen menni, nzu yi malanden nafala menni en xa.” Elise yi e yabi, a naxa, “E siga.”

³ E tan nde yi a fala a xa, a naxa, “Tin i xa fa i ya walikene foxo ra.” A yi a yabi, a naxa, “N sigama nen.”

⁴ A yi siga e foxo ra. E to Yuruden baan li, e wudine sege.

⁵ E tan nde yi xalanbe segeni, a bunbi melenna yi bira igeni. A gbelegbele, a naxa, “N kanna, a xandixin na a ra!”

⁶ Sayiban yi a maxodin, a naxa, “A biraxi minen yi?” A yi a yita a ra. Nayi, Elise yi wudi yiina nde sege, a woli na yire kedenni, bunbi melenna yi te igen xun ma.

⁷ Elise mon yi a fala, a naxa, “A tongo.” Na xemen yi a yiin nasiga, a tongo.

Arami sofane yeene yi danxu

⁸ Yengen yi Arami mangan nun Isirayila yamanan tagi, a yi sofa kuntigine malan, e xa e bode to. Na xanbi ra, a yi a ragidi a ganla xa daaxa denaxan yi.

⁹ Koni sayiban yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “I yete rakantan dangu feen na menni, amasoto Arami kaane fama menni.”

¹⁰ Isirayila mangan yi muxune rasiga menna kantandeni, sayiban denaxan mataxamaseri a xa.

Na yi raba sanja ma wuyaxi, Elise yi Isirayila mangan nakolonma, na fan yi a naxo luma.

¹¹ Arami mangan yi yifu na feene fe ra, a a walikene xili, a fala e xa, a naxa, “E mi a fale n xa, nde walima Isirayila mangan xa en ye?”

¹² A walike keden yi a fala, a naxa, “Muxu yo, n kanna mangana. Koni, Nabi Elise naxan Isirayila yi, i falan naxanye tima i xi banxini, na nan ne falama Isirayila mangan xa.”

¹³ Mangan yi a fala, a naxa, “E siga, a sa denaxan yi, e sa menna to, n xa a suxu.” E yi fa a fala a xa, e naxa, “A Dotan taan nin.”

¹⁴ A yi soone nun yenge so wontorone rasiga e nun gali gbeena, e sa so koe tagini e taan nabilin.

¹⁵ Sayibana walikene yi keli xoton, a mini, ganla nde yi taan nabilinxi soone nun wontorone ra. Sayibana walikene yi a fala a xa, a naxa, “N kanna, en nanse ligama?”

¹⁶ A yi a yabi, a naxa, “I nama gaxu, amasoto naxanye en foxo ra, ne wuya dangu naxanye e foxo ra.”

¹⁷ Elise yi Alatala maxandi, a naxa, “N bata i mafan, n ma walikene yeene rabi al-ogo a xa toon ti.” Alatala yi walikene yeene rabi, a geyane to rafexi soone nun yenge so wontoro tee kanne ra Elise rabiliini.

¹⁸ Arami kaane yi godo Elise fema. A yi Alatala maxandi falani ito ra, a naxa, “Sofani itoe yeene danxu.” Alatala yi e yeene danxu, fata Elise a falan na.

¹⁹ Elise yi a fala sofane xa, a naxa, “Be xa mi kiraan na, taani ito mi a ra, e bira n foxo ra, e xemen naxan fenma, n xa e xali na fema.” A yi e xali Samari taani.

²⁰ E to so Samari taani, Elise yi a fala, a naxa, “Alatala muxuni itoe yeene rabi, e xa toon ti.” Alatala yi e yeene rabi, e a to, e Samari taan tagini.

²¹ Isirayila mangan to e to, a fala Elise xa, a naxa, “N fafe, n xa e faxa?”

²² Elise yi a yabi, a naxa, “I mi e faxama. I darixi na muxune faxe nen ba, naxanye suxi yengeni? Burun nun igen so e yii, e xa e dege, e min, na xanbi ra, i e lu e siga e kanna fema.”

* 5:26: 5.26 Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

²³ Isirayila mangan yi donse gbeen so e yii, e e dege, e e min, e siga e kanna fema. Arami ganle mi fa Isirayila boxon yenge na waxatini.

Fitina kamena Samari taani

²⁴ Na dangu xanbini, Arami manga Ben-Hadada yi a ganla birin malan, e sa Samari taan nabilin yengeni.

²⁵ Na marabilinna fe ra, fitina kame gbeen yi so Samari yi, e yi na raxodaxo ayi han sofoli xun kedenna yi sarama gbeti gbanan tonge solomase, e nun ganba gbiin kilo tagi yi sarama gbeti gbanan suulun nan na.

²⁶ Isirayila Mangan yi danguma yinna fari, naxanla nde yi gbelegebele a ra, a naxa, "Mangana, n kanna, nxu rakisi!"

²⁷ A yi a yabi, a naxa, "Xa Alatala mi i rakisi, n tan i rakise nanse ra? Murutu donxe mi fa na, minse donxe mi na."

²⁸ Mangan mon yi a maxodin, a naxa, "I waxi nanse xon?" A yi a yabi, a naxa, "Naxanla nde nan a falaxi n xa, a naxa, 'I ya diin ba. En na a don to, tila en yi n fan ma diin don.'"

²⁹ Nxu bata n ma diin jin, nxu yi a don. Na xoton bode, n yi a fala a xa, n naxa, 'I ya diin ba, en na a don.' Koni a bata a diin luxun."

³⁰ Mangan to naxanla falane me, a a dugine yibo, a dangumatona yinna fari, yamaan yi a to a kasa benbenla ragodoxi a ma sununi a domain bun.

³¹ Mangan yi a fala, a naxa, "Ala xa n toro naxun birin yi xa Safati a dii xemena Elise xunna lu a de to."

Elise yi kamen nananna fe fala

³² Anu Elise yi doxi a banxini, fonne yi doxi a fema. Mangan yi muxuna nde rasiga a fema. Koni benun xeraan xa so, Elise yi a fala fonne xa, a naxa, "E mato, faza tiini ito muxun nafama n xunna segedeni n de! E tuli mati. Xeraan na fa, e deen balan, e a radinpe ayi deen na. Yanla, en mi a kanna san xuiin mema a xanbi ra ba?"

³³ Elise mon yi fala tiini singen, xeraan yeteen yi ti deen na, a yi mangan fala xuiin ti, a naxa, "Toroni ito birin kelixi Alatala nan ma, n mon fa noe n yigi tiye nanse gbete mon na Ala yii?"

7

¹ Elise yi a yabi, a naxa, "E tuli mati! E Alatalaa falan name! Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Waxatini ito yi tila, murutu fupin kilo fu nun firinna sotoma gbeti gbanan keden nan na, e nun fundenna kilo maxon nun naaninna, gbeti gbanan keden Samari taan so deen na."

² Sofa kuntigin naxan nun mangan na a ra waxatin birin, na yi sayiban yabi, a naxa, "Hali Alatala yalenne raba kuyen ma, i bade naxanye falade, ne rakamale ba?" Elise yi

a fala a xa, a naxa, "I a toma nen i yeene ra, koni i mi na donseen donma."

Arami kaane yi keli e daaxadeni

³ Na waxatini, dogonfonto naanin yi doxi taan so deen dexon, naxanye a fala e bode xa, e naxa, "En luma be nanfera han en faza?"

⁴ Xa en na a fala a en xa so taani ito kui, en faxama nen bayo fitina kamen na yi. Xa en lu be fan yi, na fan en faxama nen. En siga, en sa en yete dentegge Arami kaane ganla daaxadeni, xa e en lu en nii ra, en kisi, xa e en faza, en faza."

⁵ Nayi, jinbanna ra e yi siga Arami kaane ganla daaxadeni. E to ganla daaxaden li, muxu yo mi yi na.

⁶ Arami kaane ganla daaxadeni, Marigin bata yi wontorone nun soone gali gbeen xuiin namini menni, Arami kaane bata yi a fala e bode xa, e naxa, "Isirayila mangan bata Xiti kaane mangan nun Misiran kaane mangan sare fi en xili ma, alogo e xa e ganle rafa en yengedeni."

⁷ Ninbanna ra, e yi keli, e yi e gi, e yi bubune nun e soone nun e sofanle rabepin, e ganla daaxaden yi lu alo a yi kii naxan yi, e yi e gi alogo e xa e niine rakantan.

⁸ Dogonfontone bata yi so ganla daaxaden danna ra, e so bubuna nde kui, e e dege, e e min, e gbetin nun xemaan nun dugine tongo, e sa e luxun. E mon yi fa so bubu gbete kui, e seene tongo, e sa a luxun.

Samari taan yi xaroya

⁹ E mon yi a fala e bode xa, e naxa, "En mi a ligaxi alo a daxa kii naxan yi. Xibaru fapin loxon nan to, xa en dundu, en ti han xotonna kenenna, torona en lima nen. En siga iki en sa manga banxin nakolon."

¹⁰ E siga, e taan deen kantan tiine xili, e a fala e xa, e naxa, "Nxu bata so Arami ganla daaxadeni, muxu yo mi na, muxu xui yo mi mema na yi, soo xidixine nun sofoli xidixine nan na, e nun bubu rabepinxine alo e kanne e luxi kii naxan yi."

¹¹ Dee kantanne yi muxune xili, e yi e xe manga banxin kui.

¹² Mangan yi keli kdeen na, a yi a fala a walikene xa, a naxa, "Arami kaane naxan liga fe yi en na, n waxi na yeba feni e xa. Bayo e a kolon a kamena en ma, e bata keli ganla daaxadeni e sa e luxun burunna ra, e mirixi a ma, e naxa, 'E na mini taani, en na e jepene suxu, en so taani!'"

¹³ Mangana sofa kuntigi keden yi a yabi, a naxa, "Soon naxanye luxi taani en suulun tongo ne ye, en muxune rasiga ne fari Arami kaane daaxan matodeni. Yanyina nde e faxama nen, koni e mon na lu be e tan nun Isirayila yamaan birin faxama nen."

¹⁴ E yi yenge so wontoron firin nun soone tongo, mangan yi xerane rasiga Arami ganla xon fendeni, a naxa, "E siga, e a mato."

¹⁵ E yi siga Arami kaane fəxo ra han Yuruden baani, kiraan birin yi rafexi dugine nun seene ra Arami kaane naxanye wolə ayi e xədoxon kui. Xerane yi xete, e yi a fala mangan xa.

¹⁶ Yamaan yi mini, e seene birin tongo Arami kaane ganla daaxadeni. Na waxatini, yamaan yi murutu fupin kilo fu nun firin sətoma gbeti gbanan keden nan na, e nun fundenna kilo məxoɽen nun naanin gbeti gbanan kedenna ra fata Alatalaa falan na.

¹⁷ Sofa kuntigin naxan nun mangan yi a ra waxatin birin, mangan bata yi deen kantan feen taxu na ra, koni yamaan yi na kuntigin yibodon deen na, a faxa, alo sayibana a fala kii naxan yi mangan to siga a fəma.*

¹⁸ Sayiban bata yi a fala mangan xa, a naxa, “Waxatini ito yi tila, murutu fupin kilo fu nun firinna sətoma nən gbeti gbanan kedenna ra, e nun fundenna kilo məxoɽen nun naanin, gbeti gbanan kedenna ra Samari deen na.”

¹⁹ Anu, kuntigin sayiban yabi nən, a naxa, “Hali Alatala yalenne raba kuyen ma, i bade naxanye falade, ne rakamale ba?” Elise fan yi a yabi, a naxa, “I a toma nən i yeene ra, koni i mi na donseen donma.”

²⁰ Na feen nan a li, yamaan yi a yibodon deen na, a faxa.

8

Sunami kaana taruxun naxanna

¹ Elise naxanla naxan ma dii nii bira ayi, Elise yi a fala na xa, a naxa, “Keli, i siga, i tan nun i ya denbayana, denaxan na i kenen, i sa doxo menni, amasoto Alatala fitina kamen nafama nən yamanani jee solofere.”

² Naxanli ito yi keli, a sayiban fala xuiin suxu. A yi siga, e nun a denbayana, a sa doxo Filisiti kaane yamanani jee solofere.

³ Jee solofere danguxina, naxanla yi fa keli Filisitine yamanani, a sa a banxin nun a xeeene maxandi mangan na.

⁴ Mangan nun sayibana walikeen Gexasi yi fala tiini, mangan yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, Elise fe gbeen naxanye birin liga, ne yeba n xa.”

⁵ A yi ne yebama mangan xa waxatin naxan yi, Elise muxun nii bira ayi kii naxan yi, a naxanla naxan ma dii rakeli, na yi fa mangan mafandeni a banxin nun a xeeena fe ra. Gexasi yi a fala, a naxa, “Mangana, n kanna, a tan naxanla nan ito ra, e nun a diina, Elise naxan nakeli.”

⁶ Mangan yi naxanla maxodin na feen na, naxanla yi a yeba xa. Na xanbi ra, mangan yi a walike gbeena nde yamari, a naxa, “N waxi ne sese naxanli ito gbeen na, a birin

xa raxete a ma, e nun a xeen munanfanna birin, folo a keli loxon ma be han to.”

Elise nun Xasaye

⁷ Elise yi siga Damasi taani. Arami manga Ben-Hadada yi furaxi, e yi a fala a xa, e naxa, “Sayiban bata fa be.”

⁸ Mangan yi a fala Xasaye, a naxa, “Kisena nde tongo i siga sayiban fəma, Alatala maxodin a tan yi, i yi a maxodin xa n yiyalanje n ma fureni ito ma.”

⁹ Xasaye yi siga Elise fəma, a kisena nde xali a yii. Se fəpin naxan birin yi a yii Damasi taani, a yi na ndee sa jəgoɽe tonge naanin xun ma. A to so, a yi a yita Elise ra, a yi a fala a xa, a naxa, “I ya diin Ben-Hadada, Arami mangan nan n nafaxi a faladeni i xa, a naxa, ‘N yiyalanma nən fureni ito ma ba?’”

¹⁰ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga, i yi a fala a xa, i naxa, ‘I yiyalanma nən.’ Koni, Alatala bata a fala n xa a faxama nən.”

¹¹ Sayiban yi a yeen kankan Xasaye ra. Na xanbi ra, sayiban yi wuga.

¹² Xasaye yi a maxodin, a naxa, “Nan-fera, n kanna, i wugama?” Elise yi a yabi, a naxa, “Bayo n na a kolon i fe naxin ligama nən Isirayila kaane ra, i teen soma nən taa senbeman ra, i banxulanne faxama nən silanfanna ra, i yi e dii futene yibutuxun, i yi e naxalan fudi kanne kuine rabo ayi.”

¹³ Xasaye yi a fala, a naxa, “Koni senbetaren nan n tan i ya walikeen na alo barena, n noe na feene ra di?” Elise yi a fala a xa, a naxa, “Alatala bata a fala n xa a i findima nən mangan na Arami yamanani.”

¹⁴ Xasaye yi keli Elise fəma, a fa a kanna fəma. Ben-Hadada yi a maxodin, a naxa, “Elise nanse falaxi i xa?” Xasaye yi a yabi, a naxa, “A n yabixi nən a i yiyalanma nən.”

¹⁵ Na xəton bode, Xasaye yi bitinganna tongo, a yi a sin igeni, a so mangan yetagin xun na alogo a xa a niiraxinli gbeten a ma, mangan yi faxa. Xasaye yi ti mangan jəxoɽni.

Yehorami, Yuda mangana Taruxune Firinden 21.5-20

¹⁶ Isirayila manga Yorami, Axabi a dii xemena mangayaan jee suulundeni, Yuda manga Yosafati a dii xemən Yehorami yi findi mangan na Yuda xun na,

¹⁷ a barin jee tonge saxon e nun firin ti waxatin naxan yi. A yi jee solomasexe ti mangayani Yerusalen yi.

¹⁸ A wali kiin yi naxu alo Isirayila mangane, alo Axabi a denbayana, amasoto a bata yi Axabi a dii temena nde doxo. Naxan naxu Alatala yee ra yi, a na liga nən.

¹⁹ Koni Alatala mi wa Yuda yamanan kala feni Dawuda fe ra, a walikena, amasoto a

* 7:17: 7.17 Na feen sebxixi Mangane firinden 7.2 kui.

layirin tongo nen Dawuda xa, a ɲɔxɔn mi ɲanɲe mangayani habadan, a tan nun a di-ine.

²⁰ Yehorami waxatini, Edɔn kaane yi murute Yuda xili ma, e yi mangana nde dɔxɔ e yete xa.

²¹ Yehorami yi siga Sayiri yi, e nun a yenge so wontorone birin. Kɔe tagini, mangan nun a wontoro kuntigine yi Edɔn kaane yenge naxanye bata yi e rabilin, e yi e nɔ. Koni, Yuda sofane yi e gi, e siga e konni.

²² Edɔn kaane yi lu muruteɲi Yuda nɔ sɔtɔn xili ma han to. Libina kaane fan muruteɲe nen waxatini.

²³ Yehorami kɛwali dɔnxene, a naxanye birin ligaxi, ne seɓɛxi Yuda mangane taruxu kedine kui.

²⁴ Yehorami to faxa, e yi a maluxun a benbane fɛma Dawudaa Taani. A diina Axasiya yi ti a ɲɔxɔni.

Axasiya, Yuda mangana Taruxune Firinden 22.1-6

²⁵ Isirayila manga Yorami, Axabi a dii xemena mangayaan ɲee suulundeni, Yehorami a dii xemena Axasiya yi findi mangan na Yuda xun na.

²⁶ Axasiya barin bata yi ɲee mɔxɔɲe ti a findi mangan na waxatin naxan yi. A yi ɲee keden ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga xili Atali, Isirayila manga Omiri a mamandenna.

²⁷ A sigati kiin yi lu alo Axabi a denbayana, a yi fe ɲaxin liga Alatala yee ra yi alo Axabi a denbayana amasɔtɔ e nun Axabi a denbayaan bata yi bira e bode yi lan futun ma.

²⁸ Axasiya yi siga Axabi a diin Yorami fɔxɔ ra yengeni Xasaye Arami mangan xili ma Ramoti taani Galadi yamanani. Arami kaane yi Yorami maxɔlɔ.

²⁹ Manga Yorami yi xete a fure deene dandandeni Yesereli taani Arami kaane naxanye sa a ma Ramoti yi, a to yi Arami manga Xasaye yengema. Yuda manga Yehorami a dii xemena Axasiya yi godo Yesereli yi Axabi a dii xemen Yorami matodeni, amasɔtɔ a yi furaxi.

9

Yehu, Isirayila Mangana

¹ Nabi Elise yi nabi keden xili nabi ganla ye, a yi a fala a xa, a naxa, "I tagi xidi, i turen tongo. I siga Ramoti taani Galadi yi.

² I na so menni, i Yehu toma nen, Yosafati a diina, Nimisi mamandenna. I sa a tongo a lanfane tagi, i yi a xali a danna konko madunduxina nde kui.

³ I turen tongo, i yi a sa a xunni, i yi a fala a xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i sugandi Isirayila mangan na.' Na xanbi ra, i banxin deen nabi, i gi, i nama ti!"

⁴ Nabi foningen yi siga Ramoti taani Galadi yi.

⁵ A to so, gali kuntigine yi dɔxi. A yi a fala, a naxa, "Kuntigina, falana n xɔn ma i xa." Yehu yi a fala a xa, a naxa, "I waxi fala ti feni nde xa nxu ye?" Nabiin yi a yabi, a naxa, "I tan, kuntigina."

⁶ Yehu yi keli a so banxini, foningen yi turen sa a xunni, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N bata i sugandi Isirayila mangan na, Alatalaa yamana.

⁷ I Axabi a denbayaan faxama nen, i kanna. N na n ma walikene, n ma nabine wunla ɲɔxɔma nen Yesabele ra, e nun Alatalaa walikene birin wunla.

⁸ Axabi a denbayaan birin faxama nen. Axabi gbeen naxan na, n na a birin naxɔrima nen, konyin nun xɔrɔna Isirayila yi.

⁹ N na Axabi a denbayaan luma nen alo Yerobowan ma denbayana, Nebati a diina, e nun Basaa denbayana, Axiyaa diina.

¹⁰ Barene Yesabele donma nen Yesereli a bɔxɔni, muxu yo mi taranma na naxan a maluxunma.' " Na xanbi ra, foningen yi banxin deen nabi, a gi.

¹¹ Yehu to mini siga a kanna walikene fɛma, e yi a maxɔdin, e naxa, "Nanse ligaxi? Nanfera daxuni ito faxi i fɛma?" Yehu yi e yabi, a naxa, "E muxu sifani itoe kolon e nun a nɔe naxan fale."

¹² Koni e yi kankanɲe a ma, e naxa, "I wule! Nxu yabi." A yi a fala e xa, a naxa, "A falan tixi n xa iki nun ikimaan nan na, a naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i sugandi Isirayila mangan na.' "

¹³ E birin yi e domane ba e ma mafuren, e yi e sa Yehu sanna bun ma tedene ma, e xɔtaan fe, e sɔnxɔ, e naxa, "Yehu nan mangan na!"

Yehu yi Manga Yorami faxa

¹⁴ Nayi, Yehu, Yosafati a diina, Nimisi mamandenna, na yi yanfani tɔn Yorami xili ma. Na lixi nen Yorami nun Isirayila kaane birin yi Ramoti Galadi makantanma Xasaye yee ra, Arami mangana.

¹⁵ Manga Yorami bata yi xete a furene dandandeni Yesereli taani, Arami kaane a maxɔlɔn naxanye ti, a to yi Xasaye yengema, Arami mangana. Yehu yi a fala, a naxa, "Xa e waxɔnna na a ra, e nama tin muxu yo yi mini taani siga xibarun nalideni Yesereli yi."

¹⁶ Yehu yi te a wontoron kui, a yi siga Yesereli yi, amasɔtɔ Yorami yi saxi menni e nun Yuda manga Axasiya bata yi godo a matodeni.

¹⁷ Kantan muxun naxan yi tixi Yesereli yinna xuntagi, na yi Yehu a ganla to fe. A yi a fala, a naxa, "N ganla nde toon fe." Yorami yi a yamari, a naxa, "Soo ragina nde tongo i yi

a rasiga e yee ra e maxodindeni xa bɔɔnesaan na a ra.”

¹⁸ Soo ragiin yi siga Yehu yee ra, a fala Yehu xa, a naxa, “Mangana ito nan falaxi, a naxa, ‘Bɔɔnesaan na a ra ba?’ ” Yehu yi a yabi, a naxa, “Nanse bɔɔnesaan na i tan xa? Bira n fɔxɔ ra.” Kantan muxun yi a yeba Yorami xa, a naxa, “Xeraan bata siga e fema koni a mi fama.”

¹⁹ Yorami mɔn yi soo ragi gbete rasiga, na yi fa e fema, a yi a fala Yehu xa, a naxa, “Mangani ito nan falaxi, a naxa, ‘Bɔɔnesaan na a ra ba?’ ” Yehu yi a yabi, a naxa, “Nanse bɔɔnesaan na i tan xa? Bira n fɔxɔ ra.”

²⁰ Kantan muxun yi a yeba Yorami xa, a naxa, “Xeraan bata siga e fema koni a fan mi fama. Muxuni ito wontoro ragi kiin ligaxi alo Yehu, Nimisi mamandenna, amasoto a ragima nen alo fatona.”

²¹ Nayi, Yorami yi a yamari a e xa a wontoroni tɔn. A to a yitɔn, Isirayila manga Yorami e nun Yuda manga Axasiya, e birin yi siga e wontorone kui Yehu ralandeni. E yi na ralan Naboti Yesereli kaana a xeen ma.

²² Yorami to Yehu to, a yi a fala a xa, a naxa, “Bɔɔnesaan na a ra ba?” Yehu yi a yabi, a naxa, “Bɔɔnesana! I a kolon i nga Yesabele mɔn ala gbete ne batuma e nun a kɔerayaan nabama!”

²³ Yorami yi soon firifiri, a gi, a fala Axasiya xa, a naxa, “Yanfana, Axasiya!”

²⁴ Koni Yehu yi a xanla tongo a Yorami bun a tungun longonna ra a fari. Xali ma kunla yi sa mini a sondonni, Yorami yi bira a wontoron kui, a faxes.

²⁵ Yehu yi a fala a sofa kuntigin Bidikari xa, a naxa, “A tongo, i sa a woli Naboti Yesereli kaana xeen ma, i jɔxɔ na xɔn ma i tan nun n tan yi soon fari lɔxɔn naxan yi a fafe Axabi fɔxɔ ra, Alatala yi gbaloni ito fala a ma:

²⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘N Naboti nun a diine wunla toxi nen xoro, n na i ligama na kii nin xeen ito yi. Alatalaa falan nan na ra!’ Nayi, a tongo i yi a woli ayi xeen ma, fata Alatalaa falan na.”

Yehu yi Axasiya faxes

Taruxune Firinden 22.7-9

²⁷ Yuda manga Axasiya to na to, a yi a gi Beti-Gan kiraan xɔn. Yehu yi a sagatan, a fa a fala a xemene xa a e fan xa Axasiya faxes. E yi a sɔxɔn a wontoron kui, a yi tema Guri geyaan kiraan xɔn waxatin naxan yi Yibeleyami taan dexɔn. Axasiya yi a gi han Megido taani, a sa faxes na.

²⁸ A walikene yi a xali wontoron kui Yerusalen yi, e a maluxun a bilinganna kui a benbane fema Dawudaa Taani.

²⁹ Axasiya bata yi findi mangan na Yuda yi, Axabi a diin Yorami a mangayaan jee fu nun kedendeni.

Yesabele faxes fena

³⁰ Yehu yi so Yesereli taani. Yesabele to na me, a kalen sa a yeen na, a xunxɛni tɔn, a ti foye soden na.

³¹ Yehu to yi danguma taan so deen na, Yesabele yi a fala a xa, a naxa, “I bata fa bɔɔne xunbenla ra ba, i tan naxan luxi alo Simiri naxan a kanna faxes?”

³² Yehu yi a yee rafindi sangansoon foye soden ma, a yi a fala, a naxa, “Nde n tan xɔn? Nde?” Walike firin hanma saxon manga banxini, ne yi e yee ragodo a ma keli sangansoon kɔe ra.

³³ Yehu yi a fala ne xa, a naxa, “E a woli bɔxɔni!” E yi Yesabele woli bɔxɔni, a wunla yi banxin nun soone kasi, Yehu yi a yibutuxun a yenge so wontoron na.

³⁴ Yehu yi so, a a dege, a a min, a yi a fala, a naxa, “Mangana dii temen nan yi jaxalan dangatɔni ito ra, e a maluxun bete.”

³⁵ E siga a maluxundeni, koni e a xun xonna nun a sanne nun a yii kuine nan tun to.

³⁶ E xete a faladeni Yehu xa. Nayi, Yehu yi a fala, a naxa, “Alatala na nan fala fata Eli ra, a walikena, Tisibi kaana, fa fala barene Yesabele suben donma nen Yesereli a xeen ma,*

³⁷ Yesabele binbin luma nen xeen ma alo kuruna, nayi muxu yo mi nɔe a fale, fa fala ‘Yesabele na a ra.’ ”

10

Axabi a denbayaan halagi fena

¹ Axabi a diin muxu tonge solofere nan yi Samari taani. Yehu yi bataxine sebe a e rasiga taan sofa kuntigine ma e nun fonne Yesereli taani Samari yi, e nun muxun naxanye Axabi diine maxuruma. A yi a sebei,

² “Iki, e na kedini ito masoto, bayo e kanna diine e fema e nun yenge so wontorone nun soone e fema e nun taa rakantanxina nde nun yenge so seene e yii,

³ nayi, e e kanna diina nde sugandi mangan na e kanna diine ye naxan fisa e birin xa e nun naxan lan a xa findi mangan na, e na ti mangayani. Na xanbi ra, e n yenge, e yi e kanna denbayaan xun mayenge.”

⁴ Koni, e yi gaxu han, e a fala e bode tagi, e naxa, “Xa manga firin mi a nɔ, en tan a nɔɔn di?”

⁵ Manga banxin kuntigin nun taan kuntigin nun fonne nun muxun naxanye Axabi a diine maxuruma, ne yi xeraan nasiga a faladeni Yehu xa, e naxa, “Iya walikene nan nxu ra, i na naxan yo fala nxu xa, nxu na

* 9:36: 9.36 Na feen mɔn sebei Mangane Singen 21.23 kui.

nan ligama. Nxu mi muxu yo tima mangan na. Naxan nafan i ma, na liga."

⁶ Yehu mən yi bataxin firinden sebe e ma, a yi sebei naxan kui, a naxa, "Xa e n tan nan xa, xa e xuruxi n ma, e kanna diine xunne sege e de, e fa n fema Yesereli taani tila xotōnni waxati kedenni ito yi." Anu mangana diine muxu tonge solofere yi taan muxu gbeene konne nin, naxanye yi e max-uruma.

⁷ Bataxin to so, e yi mangana dii tonge soloferene suxu, e yi e kœ raxaba, e yi e xunne sa benbenla kui, e yi e xali Yehu yee ra Yesereli yi.

⁸ Xeraan yi fa Yehu rakolon, a yi a fala a xa, a naxa, "E bata fa mangana diine xunne ra." Yehu yi a yamarin fi, a naxa, "E e sa kuru firinna ra taan so deen na han xotōnni."

⁹ Xotōnni, Yehu yi mini, a yi a yita yamaan birin na, a yi a fala e xa, a naxa, "E tan nan tinxin. N tan bata yanfan so n kanna ma, n yi a faxes. Anu, nde itoe birin faxaxi?"

¹⁰ Nayi, e bata a kolon, fa fala Alatalaa falan naxan yo tixi Axabi a denbayaan xili ma, na sese mi luma a rabataren na. Alatala bata ne rakamali a falan naxanye ti fata a walikena Eli ra."

¹¹ Naxanye birin yi luxi Axabi a denbayani Yesereli yi, Yehu yi ne faxes, a kuntigine nun a xoyine nun a kide kiine, a mi keden peen lu.

Yehu yi Axasiyaa denbayaan xemene faxes

¹² Na xanbi ra, Yehu yi keli a siga Samari taani. A to fa Beti-Ekedi yexee rabane ma-landena,

¹³ Yehu yi Yuda manga Axasiya kon kaane li na. A yi e maxodin, a naxa, "Nde e tan na?" E yi a yabi, e naxa, "Axasiya kon kaane nan nxu ra, nxu sigan mangana denbayaan xontōndeni, e nun mangana ngaa denbayana."

¹⁴ Yehu yi a fala a sofane xa, a naxa, "E e nebene suxu." E yi muxu tonge naanin nebene suxu, e yi e kœ raxaba, e yi e woli Beti-Ekedi xojinna ra, Yehu mi muxu yo lu a nii ra.

Yehu nun Yehonadabu

¹⁵ Yehu to keli mēnni, a yi naralan Yehonadabu ra, Rekabu a diina, naxan fa a ralandeni. A yi a xontōn, a a fala a xa, a naxa, "I bōnen sariyan n ma fe yi ba, alo n gbeen sariyan i ya fe yi kii naxan yi?" Yehonadabu yi a yabi, a naxa, "A na kii nin." Yehu yi a fala a xa, a naxa, "Xa a na kii nin, i yiin so n yii." Yehu yi a rate a fema a wontoron kui,

¹⁶ a yi a fala a xa, a naxa, "Fa n fema, n ma xanuntenyaan naxan Alatala xa, i na toma nen." A yi a xali a yenge so wontoron kui.

¹⁷ Yehu to so Samari taani, naxanye birin yi luxi Axabi a denbayani Samari yi, a yi ne

faxes, a yi e nan fefe fata Alatalaa falan na a naxan ti Eli xa.

Baali kii muxune faxes fena

¹⁸ Na xanbi ra, Yehu yi yamaan birin malan, a yi a fala e xa, a naxa, "Axabi walixi nen Baali xa ndedi, Yehu walima nen a xa han!

¹⁹ Iki, e Baali kii muxune birin xili n fema, a walikene nun a saraxaraline birin, keden nama lu, amasō n waxi saraxa gbeen ba feni Baali ma. Naxan yo na lu a fataren na, na mi kisima." Yehu yi wulen nan falama alogo a xa Baali a walikene faxes.

²⁰ A yi a fala, a naxa, "E sanla nde yitōn Baali xui." E a yitōn.

²¹ Yehu yi xerane rasiga Isirayila birin yi, Baali a walikene birin yi fa, keden mi lu naxan mi fa, e so Baali a banxini, Baali a banxin yi rafe keli fōxō kedenni han fōxō kedenni.

²² Naxan yi dugi ramaraden kantanma, Yehu yi a fala na xa, a naxa, "Dugine ramini Baali a walikene birin xa." Na yi dugine ramini e xa.

²³ Nayi, Yehu yi fa Baali a banxini e nun Rekabu a diin Yehonadabu. Yehu yi a fala Baali a walikene xa, a naxa, "E yee rakojin e rabilinni, e a mato, alogo Alatalaa walikēen se nama lu be, koni Baali a walikene nan tun xa lu be."

²⁴ E yi so saraxane nun saraxa gan daxine fideni Baali ma.

Yehu bata yi muxu tonge solomasexē ti tandeni, a yi a falaxi naxanye xa, a naxa, "N muxun naxanye soma e yii naxan na a gbeen lu a siga, e tan nan faxama a jōxōni."

²⁵ E to yelin saraxa gan daxine fideni, Yehu yi a fala sofane nun e kuntigine xa, a naxa, "E so, e e faxes, keden nama mini." E yi e faxes silanfanna ra. Sofane nun e kuntigine yi e woli ayi mēnni, e siga han taani Baali a banxini.

²⁶ E yi gēme ki daxine ramini Baali a banxin kui, e yi e gan.

²⁷ E yi Baali gēme ki daxin kala, e mən yi Baali a banxin fan nabira, e yi suturadene rafala, naxanye na han to.

²⁸ Yehu Baali kiina fe raxōri Isirayila yi na kii nin.

²⁹ Koni a mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine fōxō ra, naxan Isirayila yamaan nadin pingē dii xema daxine batu feen ma Beteli nun Dan yi.

³⁰ Alatala yi a fala Yehu xa, a naxa, "Naxan fan n yee ra yi, i bata na liga. Naxan birin yi n sagoon na, i na liga Axabi a denbayaan na. Nanara, i ya diine luma nen mangayani Isirayila yi han i yixete naanindena."

³¹ Koni, Yehu mi sigan ti a xaxinla birin yi mume Alatalaa sariyan xōn, Isirayilaa Ala.

Yerobowan Isirayila radin yulubin naxanye ma, a mi xete ne foxo ra mumε.

³² Na waxatini, Alatala yi nde ba folo Isirayilaa boxon na, Xasaye Arami kaane mangan yi e no Isirayila danna birin na.

³³ Keli Yuruden baani han sogeteden binni, a yi Galadi yamanan birin no, Gadi kaane nun Ruben kaane, e nun Manase kaane, keli Aroyeri taani Arinon xuden dexon han Basan.

³⁴ Yehu kwali donxene, a naxanye birin liga, a wekilena, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

³⁵ Yehu to faxes, e yi a maluxun Samari taani. A dii xemen Yehowaxasi yi ti a joxoni.

³⁶ Yehu jee maxojen nun solomasexe nan ti mangayani Samari taani Isirayila xun na.

11

*Atali, Yuda manga jaxanla fe
Taruxume Firinden 22.10-12*

¹ Atali, Manga Axasiya nga to a to, a diin bata faxes, a keli a yi yamarin fi a mangan bonsonna birin xa faxes.

² Koni e to yi e faxes feni, Yehoseba, Manga Yehorami a dii temena, Axasiya xunen yi Axasiyaa dii xemen Yowasa tongo, a yi a ba mangana diine ye, benun e xa e faxes. A yi a luxun konkona nde kui sadene yi denaxan yi e nun jaxanla naxan diin masuxuma. A sa luxun Atali ma na kii nin, a mi a faxes.

³ A yi lu luxunxi Yehoseba fema jee sennin Alatala Batu Banxini. Atali nan yi mangayani na yamanani.

*Yowasa, Yuda Mangana
Taruxume Firinden 23.1-21*

⁴ Jee solofere dangu xanbini, Yehoyada yi xerane rasiga Kereti sofa kuntigine nun mangan makantan sofane xilideni, a yi fa e ra fema Alatalaa banxini. A yi layirin xidi e tagi, a yi e rakolo Alatalaa banxini, a yi mangana diin yita e ra.

⁵ Na xanbi ra, a yi yamarini itoe so e yii, a naxa, "E ito nan ligama. Naxanye lanma e xa wali Matabu Loxoni e ye, ndee sigama mangana banxin nan kantande yi,

⁶ ndee Suri deen na, ndee deen naxan kantan tiine xanbi ra. E birin luma e masare ikiini banxin kantandeni.

⁷ E gali bode firinna, naxanye mi walima Matabu Loxoni, ne kantanna tima Alatala Batu Banxini mangan yireni.

⁸ E mangan nabilinma nen yiren birin yi, yenge so seene e birin yii, naxan yo na a maso e safan na, e na faxama nen. E luma nen mangan yireni, a nema sige yire yo yi."

⁹ Saraxaraliin Yehoyadaa yamarin naxanye birin fi sofa kuntigine ma, e ne liga. E birin yi e sofane tongo, naxanye yi e wanla danma Matabu Loxoni e nun naxanye yi

a foloma Matabu Loxoni, e siga saraxarali Yehoyada fema.

¹⁰ Saraxaraliin yi tanbane nun ye masansan wure lefane so sofa kuntigine yii naxanye yi kelixi Manga Dawuda yi Alatala Batu Banxini.

¹¹ Sofane yi mangan nabilin yenge so seene e birin yii, e ti folo banxin yiifari foxoni han a komen foxoni saraxa ganden nun Ala Batu Banxin yetagi.

¹² Saraxaraliin Yehoyada yi mangana diin maso, a yi mangaya taxamaseri kamotin nun sereya kadin so a yi. E yi a sugandi, e a findi mangan na, e yi e yiine bonbo, e naxa, "Ala xa sii xunkuyen fi mangan ma!"

¹³ Atali yi sofane nun yamaan xuiin me, a yi fa yamaan fema Alatalaa banxini.

¹⁴ A yi mangan to tixi senbetenna dexon so deen na, fata namunna ra. Sofa kuntigine nun xota fene yi tixi mangan fema, yamaan birin yi sewaxi, e yi xotaan fema. Koni, Atali yi a domani bo a ma, a gbelegebele, a naxa, "Yanfana! Yanfana!"

¹⁵ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi yamarin fi sofa kuntigine ma naxanye yi sofa ganla xunna ra, a naxa, "E a ramini yamaan fari ma, naxan na bira a foxo ra, e na faxes silanfanna ra." Amasoto saraxaraliin bata yi a fala, a naxa, "E nama a faxes Alatala Batu Banxini."

¹⁶ E yi a suxu, e siga a ra manga banxin binni soone soon kiraan naxan xon, e sa a faxes menni.

*Yehoyadaa kiine yi masara
Taruxume Firinden 23.16-21*

¹⁷ Yehoyada yi layirin xidi Alatala nun mangan nun yamaan tagi, alogo na yamaan xa findi Alatalaa yamaan na, a mon yi lanna raso mangan nun yamaan tagi.

¹⁸ Yamanan yamaan birin yi so Baali batu banxini, e a kala, e yi saraxa gandene nun sawurane kala, e yi Matan faxes saraxa ganden yetagi, Baali kii muxuna. Saraxarali Yehoyada yi kantan tiine dexo Alatala Batu Banxini.

¹⁹ A yi Kereti sofa kuntigin e nun sofane tongo, e nun yamanan yamaan birin, e yi mangan nagodo Alatala Batu Banxini, e so manga banxini kantan tiine so deen kiraan xon ma. Nayi, Yowasa yi dexo mangane gbedeni.

²⁰ Yamanan yamaan birin yi sewani. Taan yi xunbeli Atali faxes xanbini silanfanna ra manga banxini.

12

*Yowasa, Yuda Mangana
Taruxume Firinden 24.1-14*

¹ Yowasa findi mangan na a jee solofere-den nan ma.

² Yehu a mangayaan *ɲɛɛ* soloferedeni, Yowasa yi findi mangan na, a yi *ɲɛɛ* tonge naanin ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili Sibiya, Beriseba kaana.

³ Naxan fan Alatala *yɛɛ* ra yi, Yowasa yi na liga saraxaraliin Yehoyadaa siimayaan waxatin birin yi, amasɔɔ a bata yi a xuru a faɲin na.

⁴ Koni, a mi taan kidene kala mumɛ, yamaan mɔn yi saraxane bama, e wusulanne gan mɛnne yi.

⁵ Yowasa yi a fala saraxaraline xa, a naxa, “Gbetin naxan fama Alatala Batu Banxini, *ɛ* lan *ɛ* yi na malan, gbetin naxan findixi *dɛ* ti gbetin na, hanma naxan *ɲɛnigexi* a fi.

⁶ Saraxaraline xa e seene rasuxu, *ɛ* yi e findi Ala Batu Banxini tɔn seen na, *dɛnaxan* yo nɛma kalaxi.”

⁷ Anu, Manga Yowasaa mangayaan *ɲɛɛ* mɔxɔɲɛn nun saxandena a liye, banxin *dɛnaxan* yi lanma a xa yitɔn, saraxaraline mumna yi na yitɔn singe.

⁸ Manga Yowasa yi saraxaraliin Yehoyada xili e nun saraxaraliin bonne, a yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera banxin *dɛnaxan* lan a xa yitɔn *ɛ* mi mɛnni tɔnxi? Sɔnɔn, *ɛ* mi fa gbeti rasuxuma *ɛ* gbeti malanne yii, koni *ɛ* fama a ra nɛn a findi Ala Batu Banxini tɔn seen na.”

⁹ Saraxaraline yi lan a ma a e nama gbeti rasuxu yamaan na, e nun e nama findi banxini tɔn muxune ra.

¹⁰ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi kankira keden tongo, a yi a *dɛraganla* sɔxɔn, a *dɔxɔ* saraxa ganden fɛma Ala Batu Banxin so *dɛɛn* yiifari fɔxɔni. Saraxaraliin naxanye yi *dɛɛn* kantanma, muxune yi fama gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, ne yi na birin sama nɛn kankiraan kui.

¹¹ E na yi a to gbeti gbege bata sa kankiraan kui, mangana sebeli tiin nun saraxarali kungtin yi gbetin yatɛma nɛn naxan bata yi so Alatala Batu Banxini, e yi a sa benbenla kui.

¹² Na xanbi ra, e yi gbetin so wali kungtine yii naxanye yi lanma e xa Alatala Batu Banxini tɔn. Na gbetin yi soma kamuderene nun walikene nan yii naxanye yi walima Alatala Batu Banxini,

¹³ e nun banxi *dɔxɔne* nun gemɛ sonle. E mɔn yi wudin sara e nun gemɛ masolixine nun seen naxanye birin lan e xa findi Alatala Batu Banxini tɔn seen na.

¹⁴ Koni e fa gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, na mi findi gbeti fixɛ barama sara seen xan na, hanma filene hanma saraxarali igelengenne, hanma xɔtane, hanma goronna xɛma daxina hanma gbeti fixɛ daxina.

¹⁵ E yi na gbetin so walikene yii alogo e xa Alatala Batu Banxini tɔn.

¹⁶ Naxanye yi walikene saren fima, ne mi yi maxɔdinma sese ma, amasɔɔ e yi walima tinxinna nin.

¹⁷ Yangin saraxa gbetin nun yulubi xafari saraxa gbetin mi yi xalima Alatala Batu Banxini. Saraxaraline nan gbee yi ne ra.

Yowasaa mangayaan nanɲanna fe Taruxune Firinden 24.23-27

¹⁸ Nayi, Arami mangan Xasayeleye yi siga Gati taan yengɛdeni, a *dɛnaxan* tongo. Xasayeleye yi a miri Yerusalɛn fan yengɛ feen ma.

¹⁹ Koni, Yuda mangan Yowasa yi se sarɲanxine birin tongo, a benbane bata yi naxanye rasarɲan, Yosafati nun Yehorami nun Axasiya, Yuda mangane, e nun a tan yetɛɛn bata yi naxanye rasarɲan. A mɔn yi xɛmaan tongo naxan birin yi Alatala Batu Banxini nafulu ramaraden nun manga banxin nafulu ramaradeni. A yi na birin xali Arami mangan Xasayeleye *yɛɛ* ra naxan mi siga Yerusalɛn yengɛdeni.

²⁰ Yowasa kɛwali *dɔnxɛne*, a naxanye birin liga, ne seɓexi Yuda mangane kɛwali kɛdine kui.

²¹ A walikene yi yanfan so a ma, e Yowasa faxa Beti-Milo yi, kiraan naxan godon Sila yi.

²² A walikene yi a faxa, Simeyati a diin Yosabadi nun Someri a diin Yehosabadi. Yowasa yi faxa, e yi a maluxun a benbane fɛma, Dawudaa Taani. A diina Amasiya yi *dɔxɔ* a *ɲɔxɔni* mangayani.

13

Yehowaxasi, Isirayila Mangana

¹ Yuda manga Axasiyaa diin Yowasaa mangayaan *ɲɛɛ* mɔxɔɲɛn nun saxandeni, Yehu a diin Yehowaxasi yi findi Isirayilaa mangan na Samari taani. A yi *ɲɛɛ* fu nun solofere ti mangayani.

² Naxan *ɲaxu* Alatala *yɛɛ* ra yi, a yi na liga. Nebati a diin Yerobowan yulubin naxanye liga, a fan yi ne liga, naxan Isirayila kaane ti yulubi ligam ma, a mi xɛte e fɔxɔ ra mumɛ.

³ Alatala yi xɔɔ Isirayila kaane ma han! A yi e so Arami manga Xasayeleye yii, e nun a diin Ben-Hadada. Eyi lu Isirayila kaane xun na waxati wuyaxi.

⁴ Nayi, Yehowaxasi yi Alatala maxandi. Alatala yi a yabi, amasɔɔ Arami mangan yi tɔrɔn naxan sama Isirayila fari a bata yi na to.

⁵ Alatala yi xunbana nde so Isirayila yii. Isirayila kaane yi ba Arami kaane yii, e lu e bubune kui alo a fɔɓni.

⁶ Koni e mi xɛte Yerobowan ma denbayaan yulubine fɔxɔ ra mumɛ, naxan Isirayila ti yulubin ma. E fan yi lu ne lige. Hali Asera kide gbindonna lu nɛn bitinxi Samari taani.

⁷ Yehowaxasi a ganla bata yi kala fɔ soo ragiin muxu tonge suulun e nun yenge so wontoro fu e nun sofa wuli fuun naxanye yi sigan tima e sanni. Arami mangan bata yi a ganla muxune raxɔri, a e lu alo burunburunna.

⁸ Yehowaxasi kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a wɛkilɛna, ne sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

⁹ Yehowaxasi yi faxa, e yi a maluxun Samari taani. A diin Yowasi yi ti a jɔxɔni.

Yowasi, Isirayila Mangana

¹⁰ Yuda mangan Yowasa jɛɛ tonge saxandeni, Yowasi Yehowaxasi a diin yi findi Isirayila mangan na Samari taani. A jɛɛ fu nun sennin ti mangayani.

¹¹ Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga. A mi xɛtɛ Nebati a diin Yerobowan ma yulubi yo fɔxɔ ra, naxan Isirayila kaane ti yulubi ligan ma, a yi lu a lige.

¹² Yowasa kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a wɛkilɛna, e nun Yuda manga Amasiya to yenge, ne birin sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

¹³ Yowasi yi faxa, e yi a maluxun Samari taani Isirayila mangane gaburun na. Yerobowan yi dɔxɔ a jɔxɔni mangayani.

Nabi Elise kɛwali dɔnxɛne

¹⁴ Saya furen yi Elise suxu. Benun a xa faxa, Isirayila manga Yowasi yi fa a fema, a yi wuga a fe ra, a naxa, "N baba! N baba! I tan dangu Isirayila yenge so wontorone nun a soo ragine ra!"

¹⁵ Elise yi a fala a xa, a naxa, "Xanla nun xalimakunle tongo." A yi xali keden tongo e nun xalimakunle.

¹⁶ Elise mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Xanla bandun." A to a bandun, Elise yi a yiine sa mangan yiine fari,

¹⁷ a yi a fala a xa, a naxa, "Banxin sogetede binna foye soden nabi." A yi a rabi. Elise yi a fala a xa, a naxa, "A woli." A yi a woli. Elise yi a fala a xa, a naxa, "Xunba xalimakunla ni ito ra Alatala mabinni, xunba xalimakunla na a ra Arami kaane xili ma, i Arami kaane noma nɛn Afeki yi han i yi e raxɔri."

¹⁸ Elise mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Xalimakunle tongo." A yi e tongo. Elise yi a fala a xa, a naxa, "Bɔxɔn garin." A yi bɔxɔn garin dɔxɔ saxan, a yi a dan.

¹⁹ Sayiban yi xɔlɔ a xili ma, a naxa, "A yi lan nun i xa a garin suulun hanma sennin. Nayi, i yi nɔɛ Arami kaane raxɔrɛ nɛn. Koni iki, i e noma nɛn dɔxɔ saxan tun."

²⁰ Elise yi faxa, e yi a maluxun. Na jɛɛn kuyebani, Moyaba kaane ganle yi so yamanani.

²¹ Lɔxɔna nde, Isirayila kaane yi muxuna nde maluxunma, nanunna e yi Moyaba ganla nde to, e yi binbin bira Elise gaburun

na. Binbin yi sa Elise xɔnne li, a nii yi bira ayi, a ti a sanne xunna.

Isirayila yi Arami yenge

²² Xasaye, Arami mangan bata yi Isirayila tɔrɔ Yehowaxasi a siimayaan birin yi.

²³ Koni Alatala yi kininkinin e ma, a yi e mafelu, a yi a yɛɛ rafindi e ma masɔtɔ a layirin xɔn e nun Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba tagi. A mi wa e halagi feni, han to a mi e rawoli ayi.

²⁴ Xasaye, Arami mangan yi faxa, a diin Ben-Hadada yi ti a jɔxɔni.

²⁵ Yehowaxasi a diin Yowasi yi taa tongoxine rasuxu Ben-Hadada ra, Xasaye a diina. Xasaye bata yi taani itoe tongo yengeni Yowasi fafe Yehowaxasi yii. Yowasi yi a nɔ sanja ma saxan, a Isirayila taa tongoxine suxu yengeni.

14

Amasiya, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 25.1-4 nun 25.11-12

¹ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi jɛɛ firinden, Yowasaa diina Amasiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² A findi mangan na a jɛɛ mɔxɔjɛn nun suulunden nan ma, a jɛɛ mɔxɔjɛn nun solomanaanin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yehoyadan, Yerusalen kaana.

³ Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga, koni a tinxinyaan mi liga alo a benba Dawuda. A liga nɛn alo a fafe Yowasa a liga kii naxan yi.

⁴ A mi taan kidene kala mume, yamaan mɔn yi saraxane bama mɛnne yi, e wusulanna gan na.

⁵ Amasiyaa mangayaan to sɛnbɛ sɔtɔ, a walikɛn naxanye a fafe faxa, e yi ne faxa.

⁶ Koni, a mi faxa tiine diine faxa, lan Musaa sariya kɛdina falan ma, Alatala yamarini ito fi dɛnaxan yi, a naxa, "Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra."*

⁷ A yi Edɔn kaan muxu wuli fu faxa Fɔxɔ Lanbanni. Na yengeni, a yi Sela taan suxu, a yi a xili sa Yokatili, na xinla nan mɛn xun ma han to.

Taruxune Firinden 25.17-28

⁸ Nayi, Amasiya yi xɛrane rasiga Isirayila mangan Yowasi ma, Yehowaxasi a diina, Yehu mamandenna, a naxa, "Fa, en fa yenge."

⁹ Koni, Isirayila mangan Yowasi yi a fala Yuda mangana Amasiya xa, a naxa, "Liban tansinna nde xɛraan nasiga nɛn a faladeni Liban suman wudin xa, a naxa, 'I ya dii temen fi n ma dii xɛmen ma futun na!' Liban

* 14:6. 14:6 Sariyane 24.16

burunna subena nde yi dangu tansinni bodonye.

¹⁰ I yete matəxəma a i bata Edən kaane nɔ. I wasa so i ya binyeni, i lu i konni. Nanfera i mən fe ɲaxin fəloma naxan sa ɲanma kalan ma ɛ nun Yuda yamaan birin xa?"

¹¹ Koni, Amasiya mi a tuli mati a ra. Nayi, Isirayila mangan Yowasi yi siga e nun Yuda mangana Amasiya yi sa yenge Beti-Semesi taani Yuda yamanani.

¹² Isirayila kaane yi Yuda kaane nɔ, e birin yi e gi, e siga e konne yi.

¹³ Isirayila mangan Yowasi yi Yuda mangana Amasiya suxu Beti-Semesi taani, Yowasaa diina, Axasiya mamandenna. A yi fa Yerusalen taani, a yi taan nabilinna yinna nongonna ye tonge naanin kala Yerusalen yinna ra, kɛ Eframi deen ma han Songen Ma dena.

¹⁴ Xemaan nun gbeti fixen nun se faɲin naxanye birin yi Alatala Batu Banxin nun manga banxin nafulu ramaradene yi, a yi ne tongo, a mən yi muxuna ndee suxu, a xete Samari taani.

¹⁵ Yowasi kɛwali dɔnxene, a naxanye birin liga, a wɛkilena, a to Yuda mangana Amasiya yenge, ne birin seɓexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹⁶ Yowasi yi faza, e yi a maluxun Samari taani Isirayila mangane gaburun na. A diin Yerobowan yi ti a ɲəxəni.

¹⁷ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi faza xanbini, Yuda mangan Yowasaa diina Amasiya mən yi ɲee fu nun suulun sɔtə siimayaan na.

¹⁸ Amasiya kɛwali dɔnxene seɓexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

¹⁹ E yanfan so a ma Yerusalen yi, a yi a gi siga Lakisi taani, koni e siga a fəxə ra Lakisi yi, e sa a faza mənɲi.

²⁰ E yi a xali soone fari, e yi a maluxun Yerusalen yi a benbane fəma Dawudaa Taani.

Taruxune Firinden 26.1-2

²¹ Yuda yamaan birin yi Asari tongo a ɲee fu nun senninna ma, e yi a findi Yuda mangan na a fafe Amasiya ɲəxəni.

²² Asari yi Elati taan ti, a raso Yuda senben bun ma, Manga Amasiya faza xanbini.

Yerobowan firindena, Isirayila Mangana

²³ Yuda mangan Yowasaa diina Amasiyaa mangayaan ɲee fu nun suulundeni, Isirayila mangani Yowasi a diin Yerobowan yi findi mangan na Samari taani. A yi ɲee tonge naanin e nun keden ti mangayani.

²⁴ Naxan ɲaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga, a mi xete Yerobowan ma yulubi yo fəxə ra, Nebati a diina, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

²⁵ Yamanan bonne bata yi bəxən naxanye ba Isirayila bəxəne ra, a tan nan ne suxu

yengeni, a Isirayila yamanan danne sa keli Lebo-Xamata taan ma han sa dəxə fəxə Ige Daraan na, fata Alatalaa falane ra Isirayilaa Ala, a naxanye ti Nabi Yunusa xa, Amitayi Gati-Xeferi kaana diina, a walikena.

²⁶ Alatala bata yi Isirayilaa tərən to, konyin nun xərəna. Muxu yo mi yi na naxan yi Isirayila maliye.

²⁷ Koni Alatala mi yi a ragidixi a yamanan naxəri, nanara a yi a xunba fata Yerobowan na, Yowasi a diina.

²⁸ Yerobowan kɛwali dɔnxene, a naxanye birin liga, a wɛkilena yengeni, e nun Damasi taan nun Xamata taan naso Isirayila senben bun kii naxan yi, naxanye bata yi findi Yuda gbeen na, ne birin seɓexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²⁹ Yerobowan yi faza, e yi a maluxun a benbane fəma, Isirayila mangane. A diin Sakari yi ti mangayani a ɲəxəni.

15

Asari, Yuda Mangana Taruxune Firinden 26.3-4

¹ Isirayila manga Yerobowan ma mangayaan ɲee mɔxəɲen nun soloferedeni, Manga Amasiyaa diina Asari yi findi mangan na Yuda yi.

² A findi mangan na a ɲee fu nun senninden nan ma, a yi ɲee tonge suulun e nun firin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yekoliya, Yerusalen kaana.

³ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a fafe Amasiya a liga kii naxan yi.

⁴ Koni a mi taan kidene kala mume, yamaan mən yi saraxane bama, e wusulannan mənne yi.

⁵ Alatala yi dogonfonna ramini mangan ma, a lu danna banxina nde kui han a faza waxatina. A dii xəmən Yotami yi findi kuntigin na manga banxini, a lu yamanan muxune xun matəe a ra.

⁶ Asari kɛwali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne seɓexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

⁷ Asari yi faza, e yi a maluxun a benbane fəma Dawudaa Taani. A diin Yotami yi ti a ɲəxəni.

Sakari, Isirayila Mangana

⁸ Asari a mangayaan ɲee tonge saxan e nun solomasəxedeni Yuda yi, Yerobowan ma diin Sakari yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani, a yi a mangayaan liga kike sennin.

⁹ Naxan ɲaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi. A mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine fəxə ra mume, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

¹⁰ Yabesi a diin Salun yi yanfan so a ma, a yi Sakari faza, a ti a ɲəxəni.

¹¹ Sakari ke wali donxene sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹² Na feene rakamali na kii nin alo Alatala a fala kii naxan yi Yehu xa, a naxa, "I ya diine luma nen mangayani Isirayila xun na han i yixeten naanindena."

Salun, Isirayila Mangana

¹³ Yuda manga Yusiya jee tonge saxan e nun solomanaanindeni, Salun ma diin Yabesi yi findi mangan na Yuda yi. A yi kike keden ti mangayani Samari taani.

¹⁴ Gadi a diin Menahemi yi keli Tirisa taani siga Yabesi a diin Salun xili ma Samari taani, a yi a faxesa, a findi mangan na a joxoni.

¹⁵ Salun ke wali donxene, a yanfan naxan so, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹⁶ Na danguxina, Menahemi yi keli Tirisa taani, a sa Tifisa taan yenge, a yi na kaane birin faxesa e nun a rabilinna muxune. A yi naxalan fudi kanne birin kuiin nabɔ ayi. A na liga nen bayo e mi e taan deene rabixi a yee ra.

Menahemi, Isirayila mangana

¹⁷ Asari a mangayaan jee tonge saxan e nun solomanaanindeni Yuda yi, Gadi a diin Menahemi yi findi mangan na Isirayila yi. A yi jee fu ti mangayani Samari taani.

¹⁸ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mangayaan waxatin birin yi, a mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine foxɔ ra mume, naxan Isirayila ti yulubin ma.

¹⁹ Puli, Asiriya mangan yi fa Isirayila xili ma, Menahemi yi gbeti fixen kilo wuli tonge saxan so Puli yii, alogo a xa a mali a mangayaan senbe sodeni.

²⁰ Nafunla yi Isirayila kaan naxanye yii, Menahemi na gbetin ba ne nan yii, alogo a xa a so Asiriya mangan yii, e keden kedenna birin yi gbeti fixen kilo tagi nan bama mudun na. Nayi, Asiriya mangan yi xete, a mi lu yamanani.

²¹ Menahemi ke wali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²² Menahemi yi faxesa, a diin Pekaxiya yi ti a joxoni.

Pekaxiya, Isirayila mangana

²³ Yuda mangana Asari a mangayaan jee tonge suulundeni, Menahemi a diin Pekaxiya yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani. A yi jee firin ti mangayani.

²⁴ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mi a xun xanbi so Nebati a diin Yerobowan ma yulubini, naxan Isirayila ti yulubin ma.

²⁵ Mangana sofa kuntigina nde nan yi Remaliyaa diin Peka ra. A yi yanfan so Manga Pekaxiya ma. A yi Galadi sofaan

muxu tonge suulun tongo, a yi Pekaxiya faxesa manga banxin yinna kui Samari taani, a yi Aragobi nun Ariyi fan faxesa. Peka manga Pekaxiya faxesa na kii nin, a ti a joxoni.

²⁶ Pekaxiya ke wali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Peka, Isirayila Mangana

²⁷ Yuda mangana Asari a mangayaan jee tonge suulun e nun firindeni, Remaliyaa diin Peka yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani. A yi jee mɔxɔje ti mangayani.

²⁸ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine foxɔ ra mume, naxan Isirayila ti yulubin ma.

²⁹ Isirayila mangan Peka waxatini, Asiriya mangan Tigilati-Pilesere yi fa, a yi Iyon taan nun Abeli-Beti-Maka taan nun Yanowa taan nun Kedesi taan nun Xasori taan suxu yengeni, e nun Galadi yamanan nun Galile yamanan nun Nafatali yamanan birin, a yi e muxune xali Asiriya yamanani konyiyani.

³⁰ Elaa diin Hoseya yi yanfan so Remaliyaa diin Peka ma, a yi a yenge, a yi a faxesa. Yusiya diin Yotami a mangayaan jee mɔxɔjedeni, Hoseya yi ti Peka joxoni.

³¹ Peka ke wali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Yotami, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 27.1-7

³² Isirayila mangan Remaliyaa diin Pekaa mangayaan jee firindeni, Yuda mangan Yusiya diin Yotami yi findi manga na.

³³ A findi mangan na a jee mɔxɔjen nun suulunden nan ma. A jee fu nun sennin ti mangayani Yerusalem yi. A nga yi xili Yerusa, Sadaki a dii temena.

³⁴ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a fafe Yusiya.

³⁵ Koni, a mi taan kidene kala mume, yamaan mon yi lu saraxane be menne yi, e wusulanna gan. Yotami yi Alatala Batu Banxin So Deen Faxaraxiin ti.*

³⁶ Yotami ke wali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

³⁷ Na waxatini, Alatala yi Arami mangan Resin nun Remaliyaa diin Peka rasiga folo Yuda xili ma.

³⁸ Yotami yi faxesa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diina Axasi yi ti a joxoni.

* 15:35; 15.35 So deen naxan geyaan na.

16

*Axasi, Yuda Mangana**Taruxune Firinden 28.1-27*

¹ Remaliyaa diin Pekaa mangayaan jee fu nun soloferedeni, Yuda mangan Yotami a diina Axasi yi findi mangan na.

² Axasi findi mangan na a jee moxojeden nan ma. A yi jee fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. Naxan fan Alatala yee ra yi, a mi na liga, anu a benba Dawuda tan a fajin nan liga.

³ A bira Isirayila mangane fe jaxine foxo ra, a yi a yetena dii xemen ba saraxa gan dixin na, fata siyane fe xosixine ra Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yee ra.

⁴ A yi saraxane ba, a wusulanna gan taan kidene yi geyane xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

⁵ Nayi, Arami mangan Resin nun Isirayila mangan Peka, Remaliyaa diin yi te Yerusalen xili ma a yengedeni. E yi Axasi yenge, koni e mi a no.

⁶ Na waxatin yeteni, Arami Mangan Resin yi Elati taan naso Arami kaane senben bun, a yi Yuda kaane kedi Elati yi. Edon kaane yi fa Elati yi, e mon dxi denaxan yi han to.

⁷ Axasi yi xerane rasiga a faladeni Asiriya Mangan Tigilati-Pilesere xa, a naxa, "I ya walikeen nan n na, e nun i ya diina. Fa, i fa n ba Arami mangan nun Isirayila mangan yii, naxanye n yengema."

⁸ Xemaan nun gbeti fixen naxanye yi Alatala Batu Banxini, Axasi yi ne tongo, e nun nafunla naxanye yi mangan banxini, a yi sa e fi Asiriya mangan ma.

⁹ Asiriya mangan yi a xuiin suxu, a te Damasi taan xili ma, a a suxu yengeni. A yi na muxune suxu, a yi e xali Kiri yi, a yi Resin faxes.

¹⁰ Manga Axasi yi siga Damasi taani Asiriya Manga Tigilati-Pilesere fema. Saraxa ganden naxan yi Damasi taani, a to na to, a yi siga na ti kiin sawuran birin na saraxaraliin Yuriya xon.

¹¹ Manga Axasi fa saraxa ganden sawuran naxan na sa keli Damasi taani, saraxaraliin Yuriya yi na sifan yeteen ti. Saraxaraliin Yuriya yi a rafala benun Manga Axasi xa xete.

¹² Mangan to fa sa keli Damasi taani, a yi saraxa ganden to, a yi a maso a ra.

¹³ A yi a saraxa gan dixin gan, a yi bogise saraxane ba, a yi a minse saraxan boxon, a yi boje xunbeli saraxa subene wunle xuya saraxa ganden ma.

¹⁴ Saraxa gande sula dixin naxan yi tixi Alatala yetagi, a yi na ba a funfuni naxan yi tixi saraxa gande nenen nun Ala Batu Banxin tagi. A yi a ti saraxa gande nenen dexon sogeteden komen foxoni.

¹⁵ Manga Axasi yi yamarin i to fi saraxaraliin Yuriya ma, a naxa, "Saraxa gan daxine ba saraxa gande nenen fari xotenni, e nun saraxane jinbanna ra e nun mangana saraxa gan dixin nun a bogise saraxan nun yamanan muxune birin ma saraxa gan daxine nun e saraxane nun e minse saraxane. Saraxa gan dixin nun saraxa subene birin wunle xuya saraxa gande nenen ma. Saraxa gande sula dixin tan, n tan nan na rawalima."

¹⁶ Manga Axasi yamarin naxanye birin fi, saraxaraliin Yuriya yi ne birin liga.

¹⁷ Manga Axasi yi ige maxali wontorone kala, a yi e falafalane ba e ma e nun e kundine. A yi ige ramarade digilinx gbeen nagodo naxan yi dxi sula tura sawurane fari. A yi a dxi gemen fari.

¹⁸ A yi Alatala Batu Banxin kuiin masara Asiriya mangana fe ra. Denaxan yi rafalaxi mangan dxi denan na Alatala Batu Banxini Matabu Loxoni, a yi na kala, e nun mangan yi soma denaxan na.

¹⁹ Axasi kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

²⁰ Axasi yi faxes, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diin Xesekiya yi ti a joxoni.

17

Hoseya, Isirayila Manga donxena

¹ Yuda Manga Axasi a mangayaan jee fu nun firinden, Elaa diin Hoseya yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani, a jee solomanaanin ti mangayani.

² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga, koni Isirayila mangan naxanye dangu a tan yee ra, a mi lu alo ne.

³ Asiriya mangan Salamanasari yi te a xili ma. Hoseya bata yi lu non bun, a lu mudun fiye jee yo jee,

⁴ koni Asiriya mangan yi yanfantenyaan to Hoseya yi naxan xerane rasiga Misiran mangan So ma, a a mi yi fa jee mudun fima Asiriya mangan ma. Nayi, Asiriya mangan yi yolonxonna sa a ma, a balan kasoon na.

⁵ Na waxatini, Asiriya mangan yi yamanan birin yisiga, a te Samari taan xili ma, a denaxan nabilin yengeni jee saxan.

⁶ Hoseya jee solomanaanindeni, Asiriya mangan yi Samari taan suxu, a Isirayila kaane xali konyiyani Asiriya yamanani. A yi e radxo Xala taani Xabori baan de Gosan yamanani e nun Mede taane yi.

Isirayila kala feen bunne

⁷ Na liga nen amasoto Isirayila kaane bata yi Alatala yulubin tongo, e Ala, naxan e ramini Misiran yamanani, Misiran mangan bun, amasoto e bata yi ala gbetene batu.

⁸ E bata yi bira siyane namun feene fəxo ra Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yee ra, e nun Isirayila mangane namun feen naxanye yiton.

⁹ Isirayila kaane bata yi fe naxine liga Alatala ra luxunni. E yi taan kidene ti e taan yiren birin yi, keli kantan ti gbengben ma han sa dəxo taa makantanxin na.

¹⁰ E yi kide gemene ti, e yi Asera kide gbindonne bitin geyane birin xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

¹¹ E wusulanna gan taan kidene birin yi alo siyane a ligama kii naxan yi Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yee ra. E yi fe naxine liga, e Alatala raxəlo naxanye ra.

¹² E yi suxurene batu, hali Alatala to bata yi a fala e xa, a naxa, “E nama ito liga.”

¹³ Alatala yi Isirayila kaane nun Yuda kaane rakolon a nabine xon e nun muxun naxanye fe toone ti alo xiyena, a fala e xa, a naxa, “E xete e fe naxine fəxo ra, e n ma yamarine nun n ma tonne suxu, e sariyan birin suxu n naxanye soxi e benbane yii, n yi a rasiga e ma nabine xon, n ma walikene.”

¹⁴ Koni e mi e tuli mati mume, e yi lu muruxi alo e benbane, naxanye mi la Alatala ra, e Ala.

¹⁵ E yi e me a tonne ra e nun a layirin naxan xidi e nun e benbane tagi, e nun a marakolonna naxan ti e ma. E bira e suxure fuune fəxo ra, e tan yeteen yi lu fuu. E yi e rabilinna siyane raliga, Alatala e danna sa naxanye raligan ma.

¹⁶ E yi Alatala yamarine birin nabepin, e Ala. E yi tura dii sawura firin nafala wure raxulunxin na, e yi Asera kide gbindonna bitin, e yi e xinbi sin sarene bun, e suxuren Baali batu.

¹⁷ E yi e dii xemene nun e dii temene gan saraxane ra, e yi so yiimatooon nun koe ra feene yi. Naxan naxu Alatala yee ra yi, e lu na lige, e yi a raxəlo.

¹⁸ Alatala yi xəlo Isirayila xili ma, a yi e ba a yetagi. Yuda bənsəonna nan keden pe lu.

¹⁹ Koni, hali na Yuda kaane mi Alatala yamarine suxu, e Ala. E yi bira Isirayila namun yitonxine fəxo ra.

²⁰ Alatala yi Isirayila bənsəonne birin nawoli ayi, a yi e rayagi, a yi e so kala tiine yii. Dənxən na, a yi e kedi a yetagi pon!

²¹ Amasəto Isirayila kaane bata yi e masiga Dawudaa denbayaan na, e yi Nebati a diin Yerobowan findi mangan na, naxan e xun xanbi so Alatala yi, a Isirayila ti yulubi gbeen ligan ma.

²² Yerobowan yulubin naxanye liga Isirayila yi lu ne birin yi, e mi e xun xete mume!

²³ Alatala yi Isirayila kedi a yetagi, alo a fala kii naxan yi fata a walikene ra, nabine. Isirayila kaane yi makuya e yamanan na konyiyani Asiriya yamanani, e denaxan yi han to.

Samariya kaane fe fələdena

²⁴ Asiriya mangan yi fa muxune ra sa keli Babilon nun Kuta nun Awa nun Xamata taan nun Sefarawayimi taani, a yi e radəxo Samari taane yi Isirayila kaane nəxoəni. E yi Samari taane findi e gbeen na, e dəxo e yi.

²⁵ E to dəxo fəlo na, e mi yi gaxuma Alatala yee ra, Alatala yi yatane rafa e xili ma, ne yi e muxuna ndee faxa.

²⁶ Muxune yi a fala Asiriya mangan xa, e naxa, “I faxi siyaan naxanye ra i fa e radəxo Samari taane yi, e mi yamanana ala batu kiin kolon. A bata yatane rafa e xili ma naxanye e faxama, amasəto e mi yamanana ala batu kiin kolon.”

²⁷ Asiriya mangan yi yamarini ito fi, a naxa, “E fa saraxarali keden na muxu suxine ye, a xa fa dəxo Samari yamanani, a yi e xaran yamanana ala batu kiin ma.”

²⁸ Nayi, saraxaraliin naxanye suxu Samari taani, na keden yi siga Betəli yi, a sa e xaran Alatala batu kiin ma.

²⁹ Koni, siya xəpən naxanye dəxo Samari yamanani, ne birin yi e gbee suxurene rafala e dəxo taane yi, e yi e ti taan kidene yi Samariya kaane naxanye rafala.

³⁰ Babilon kaane yi e gbee ala Sukəti-Benoti sawuran nafala. Kuta kaane yi e gbee ala Neragala sawuran nafala. Xamata kaane yi e gbee ala Asima sawuran nafala.

³¹ Awi kaane yi e gbee alane, Nibaxasa nun Tarataki sawurane rafala. Sefarawayimi kaane yi e diine gan saraxane ra e gbee alane xa, Adarameleki nun Anameleki.

³² E yi Alatala batuma, koni e mən yi suxure ki muxune dəxo e muxune ye. Ne nan yi walima e xa kide banxine yi geyane fari.

³³ E yi Alatala batuma, koni e mən yi e alane fan batuma, fata siyane namunne ra e kelixi denaxanye yi.

³⁴ Han to e mən e namun fonne ligama. E mi gaxuma Alatala yee ra mume, e mi a gelene nun a yamarine nun a sariyane nun a tonne suxu Alatala naxanye so Yaxuba yixetene yii, a mən naxan xili sa a Isirayila.

³⁵ Alatala mən bata yi layirin xidi e tagi, a yamarini ito fi, a naxa, “E nama ala gbətene batu mume, e nama e xinbi sin e bun, e nama wali e xa mume, e nama saraxan ba e xa mume.”

³⁶ Koni, e Alatala batu, naxan e ramini Misiran yamanani a senbe gbeeni. E lan e xa e xinbi sin a tan nan bun, e saraxane ba a xa.

³⁷ E yi Ala gelene nun a tonne nun a sariyane nun a yamarine suxu, a naxanye sebəxi e xa, e yi e liga, e nama ala gbətə yo batu.

³⁸ N layirin naxan xidixi en tagi, e nama jinan na xon, e nama ala gbətə yo batu.

³⁹ Koni, e Alatala batu, e Ala. A tan nan e bama e yaxune birin yii.”

⁴⁰ Koni, e mi e tuli mati a ra, e yi lu e namun fonne yi.

⁴¹ Hali na muxune to yi Alatala batuma, e mon yi e suxurene fan batuma. Han to, e diine nun e mamandenne mon na ligama alo e benbane.

18

Xesekiya, Yuda mangana Taruxune Firinden 29.1-2

¹ Elaa diin Hoseyaa mangayaan jee saxandeni Isirayila yi, Axasi a diin Xesekiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² Xesekiya findi mangan na a jee moxone nun suulunden nan ma, a yi jee moxone nun solomanaanin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Abiya, Sakari a dii temena.

³ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benba Dawuda a liga kii naxan yi.

⁴ A yi kidene kala geyane fari, a kide gemene yibo, a Asera kide gbindonne rabira. Musa saji sawura sula daxin naxan nafala,* a na fan kala, bayo Isirayila kaane yi wusulanna ganma na nan yetagi na waxatini. Na saji sawuran yi xili nen Nehusatan.

⁵ Xesekiya yi a yigi sa Alatala yi, Isirayilaa Ala. Yuda mangan naxanye dangu a yee ra e nun naxanye bira a foxo ra, a joxon mi yi ne ye mume!

⁶ A lu Alatala foxo ra, a mi xete a foxo ra mume, Alatala yamarin naxanye sebe Musa ma a ne suxu.

⁷ Alatala lu nen Xesekiya xon, a noon soto a wanla birin yi. A yi murute Asiriya mangan xili ma, a mi fa xuru a bun mume.

⁸ A yi Filistine no siga han Gasa dexon, a kantan ti gbengbene nun taa makantanxine fan suxu.

⁹ Manga Xesekiya jee naaninden, Isirayila mangana Elaa diin Hoseya jee soloferedeni, Asiriya mangan Salamanasari yi fa Samari taan xili ma.

¹⁰ A yi Samari taan suxu jee saxanna yengen xanbini, Xesekiyaa jee senninden, naxan findi Isirayila mangan Hoseya jee solomanaaninden na.

¹¹ Asiriya mangan yi Isirayila kaane xali Asiriya yi konyiyani, a sa e radoxo Xala yamanan nun Xabori baan fema Gosan yamanani e nun Mede kaane taane yi.

¹² Na birin liga nen amasoto Isirayila kaane mi Alatala xuiin name, e Ala, e naxan ma layirin kala, bayo e mi a xuiin suxu. Alatalaa walikeen Musa yamarin naxanye birin fi e ma, e mi ne liga.

Senakeribi yi Yuda yenge

¹³ Xesekiyaa mangayaan jee fu nun naaninden, Asiriya mangan Senakeribi yi

siga Yuda taa makantanxine xili ma, a yi ne birin suxu.

¹⁴ Yuda mangan Xesekiya yi xeraan nasiga Lakisi taani a faladeni Asiriya mangan xa, a naxa, "N bata kalan ti. I masiga n na. I na naxan fala n xa, n na lige." Asiriya mangan yi gbeti fixen kilo wuli solomanaanin e nun xemaan kilo keme solomanaanin sa Yuda Mangan Xesekiya fari yanginna ra.

¹⁵ Gbeti fixen naxan birin yi Alatala Batu Banxini e nun nafulu ramaradene manga banxini, Xesekiya yi ne fi a ma.

¹⁶ Na waxatini, xemaan naxanye yi saxi Alatala Batu Banxin deene nun de ti wudine ma, Yuda mangan Xesekiya yi ne tongo, a sa e so Asiriya mangan yi.

Senakeribi yi a konko e ma

Esayi 36.2-22 nun Taruxune Firinden 32.9-16

¹⁷ Asiriya mangan yi a kuntigine mangan nasiga Manga Xesekiya ma Yerusalen yi keli Lakisi taani, e nun a tande xunna nun a sofa kuntigina e nun gali gbeena. E yi fa Yerusalen yi, e sa ti ige ramarade faxaraxiin dexon ma,† dugi xane xee ma kiraan na.

¹⁸ E yi mangan xili. Xiliki a diina Eliyakimi, manga banxin kuntigin yi siga e fema, e nun sebeli tiin Sebensa nun Asafi a dii xemen Yowa, mangana yenla.

¹⁹ Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa, "E a fala Xesekiya xa, e naxa, 'Asiriya manga gbeena ito nan falaxi, a naxa: I yigi saxi nanse ma?"

²⁰ I yengi a ma a feren nun senbensa i yii, i yengen so, koni fala fuun nan na ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi han i murute n xili ma?

²¹ I ya lannayaan saxi Misiran yamanan nin, a men kaane xa e mali. Na luxi nen alo muxun na la xayen na a dunganna ra naxan girama, a yi a yiin xaba. Naxan na a digan a yi, na a maxoloma nen. Misiran mangan na kii nin muxune xa naxanye e taxuma a ra.

²² Waxatina nde e a falama nen n xa, e naxa, "Alatala, nxo Ala, nxu nxu taxuxi na nan na." Anu, Xesekiya xa mi Ala batudene kala geyane fari ba? A tan nan a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, a naxa, "E Ala batuma saraxa badeni ito nan yetagi naxan Yerusalen taani."

²³ Iki, e nun n kanna Asiriya mangan xa lan fena nde ma, n soon wuli firin soe e yii, xa e noe soo ragine sote.

²⁴ E mi n kanna kuntigi keden noe, hali naxan xurun e birin xa. E lannayaan saxi Misiran yi soo ragine nun wontorone nan ma fe ra.

* **18:4. 18.4Saji sawurana** fe mon sebexi Yatene 21.8-9 kui.

† **18:17. 18.17** Ige ramaraden naxan geyaan na.

²⁵ A yetena, n faxi yireni ito kaladeni Alatala sagoon nan xanbi ba? Alatala yeten nan a falaxi n xa, a n xa sa yamanani ito yenge, n yi a raxori.”

²⁶ Nayi, Eliyakimi, Xiliki a dii xemen nun Sebena nun Yowa yi a fala sofa kuntigin xa, e naxa, “Falan ti nxu xa Arami xuini, amasoto nxu a mema. En nama falan ti Heburu xuini yamaan yi a me naxanye taan nabilinna yinna xuntagi.”

²⁷ Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, “N kanna n nafaxi e tan nun e kanna nan gbansan ma falani itoe tideni ba? Muxun naxanye doxi yinna xuntagi, ne fan xa a me nen bayo ne fan e gbiin donma nen, e yi e xonla min e xon yengeni.”

²⁸ Nayi, sofa kuntigin to a maso, a yi a xuini te Heburu xuini, a naxa, “E manga gbeen xuiin name, Asiriya mangana!”

²⁹ Mangana ito nan falaxi, a naxa, “E nama tin Xesekiya xa e mayenden, a mi noe e rakise n ma mume!”

³⁰ Xesekiya nama a liga e yi e lannayaan sa Alatala yi, a yi a fala a Alatala e ratangama nen, a taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni.

³¹ E nama e tuli mati Xesekiya xuiin na mume, amasoto Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: E boje xunbenla fen n na, e xete n ma, birin a yii seene nun a bogiseene donje, birin yi a ige ramaraden igen min,

³² han n yi fa, n yi e xali yamana gbeti yi alo e gbeena, murutun nun manpa bili nakone yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi, turen nun kumin yamanan naxan yi. Benun e xa faxa be, e sa siimayaan nan sotoma menni. Nayi, e nama Xesekiya xuiin name mume, amasoto Xesekiya e mayendenma nen a na a fala a Alatala e xunbama nen.

³³ Siya gbetene alane Asiriya mangani kala nen e yamanan suxu feen ma ba?

³⁴ Xamata taan nun Arapada taana, ne alane minen? Sefarawayimi nun Hena nun Iwa, ne alane minen? E Samari taan xunba nen n yii ba?

³⁵ Yamanane alane ye, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusalen xunba n yii di?”

³⁶ Yamaan yi dundu, e mi fala yo ti, amasoto mangan bata yi yamarini ito fi, a naxa, “E nama a yabi.”

³⁷ Eliyakimi, Xiliki a dii xemena, mangana banxi kuntigin nun Sebena, sebeli tiina, e nun Yowa, Asafi a dii xemena, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya fema, e yi e dugine yibo e ma kontofinli, e sofa kuntigina falane yeba a xa.

Xesekiya yi Nabi Esayi maxodin Esayi 37.1-9

¹ Manga Xesekiya to na me, a yi a dugine yibo a ma, a kasa benbeli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini.

² A yi Eliyakimi rasiga, mangana banxi kuntigina e nun Sebena, sebeli tiina e nun saraxarali fonne, kasa benbeli dugin nagodoxi e ma sununi, siga Nabi Esayi konni, Amosi a dii xemena.

³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, “Xesekiya naxa iki: Kontofinla nun toron nun yagi laxon nan to nxu xa, alo a falan kii naxan yi, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga ra a yi a bari.

⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina falane birin name, naxan kari a rafaxi habadan Alatala konbideni. Xa Ala tin, Alatala, i ya Ala a naxankatama nen a falane fe ra a naxanye tixi. Nayi, i tan Esayi xa Ala maxandi a yamaan muxu donxene fe ra naxanye luxi e nii ra.”

⁵ Manga Xesekiya xerane to siga Esayi fema,

⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, “E ito nan falama e kanna xa, e naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I falan naxanye mexi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya mangana walikene n nayeufu falan naxanye tixi.

⁷ N xaxinla nde rasoma a yi nen, a na xibarun me waxatin naxan yi, a xetema nen a yamanani. N yi sa a faxa silanfanna ra menni.”

Asiriya mangan man yi a konko Yerusalen ma

Esayi 37.8-13, Taruxune Firinden 32.16-19

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a me a a kanna bata yi keli Lakisi taani siga Libina yengedeni, a fa a li menna nin.

⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a me a Misiran mangan Tirihaka, Kusi kaan fama a yengedeni. A to na xibarun me, a yi xerane rasiga Xesekiya ma, a naxa,

¹⁰ “E sa ito fala Yuda mangan Xesekiya xa, e naxa, ‘I laxi i ya Ala ra naxi ra, i yengi a ma a a noe nen n tan Asiriya mangani kale Yerusalen yengedeni. I nama tin Ala yi i mayenden.

¹¹ I bata a me Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e raxorixi kii naxan yi. I yengi a ma a i xunbe nen na ma ba?

¹² N benbane siyaan naxanye alane raxori, ne e xunba nen ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamanane, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani?

¹³ Manga Xamata nun Manga Arapada nun Sefarawayimi taa mangana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minen yi?”

*Xesekiya yi Ala maxandi**Esayi 37.14-20*

¹⁴ Xesekiya yi kedi sebexin nasuxu xerane ra, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa kedin sa Alatala yetagi.

¹⁵ Xesekiya yi Alatala maxandi, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala, naxan dɔxi maleka sawurane tagi! I tan Ala keden peen nan bɔxɔ xɔnna mangayane birin xun na, i tan nan bɔxɔn nun kuyen daxi.

¹⁶ Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin name. Alatala, i yeene rabi, i n mato. I Senakeribi a falane rame, a sofa kuntigin naxan nafaxi habadan Ala konbideni.

¹⁷ Alatala, ɲɔndin na a ra! Asiriya Mangan bata siyane raxori, a yi e bɔxɔne kala.

¹⁸ E bata e alane woli tɛeni, bayo Ala mi yi e ra nun mume! Muxune yii funfune nan yi e ra, wudine nun gɛmɛ masolixine nan tun yi e ra.

¹⁹ Iki, Alatala, nxɔ Ala! Nxu xunba Senakeribi yii, alogo bɔxɔ xɔnna yamanane birin xa a kolon a i tan keden peen nan Ala ra, Alatala!"

²⁰ Nayi, Esayi, Amɔsi a dii xemen yi xeraan nasiga a faladeni Xesekiya xa, a naxa, "Isirayilaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin mɛ i naxan tixi n ma Senakeribi a fe yi, Asiriya mangana.

²¹ Alatala falani ito nan tixi Senakeribi xili ma, a naxa, 'Siyon taa faɲin bata i raɲaxu, a i magelema. Yerusalen kaane e xunna fitifitima i xanbi ra.

²² I nde konbixi i a rayelefu?

I xuiini texi nde xili ma?

I bata i yeene rate kore Isirayilaa Ala sariɲanxin xili ma!

²³ Fata i ya xerane ra, i bata n tan Marigin konbi.

I yi a fala, i naxa,

"N ma wontoro wuyaxine xɔn,

n bata te geyane xuntagi,

Liban yamanan danne ra.

N na a suman wudi kuyene segeɲa nɛn, e nun a fɔfɔ faɲi faɲine.

N sa a xuntagin naɲanna li

e nun a fɔtɔn faɲina.

²⁴ N bata xɔɲinne ge yamana gbetene yi, n yi e ige min.

N Misiran baa igene birin xɔrima nɛn

n na siga a xili ma waxatin naxan yi."

²⁵ Koni, i tan Senakeribi,

i mi a kolon

a n feni itoe yelanxi nɛn

to mi na ra?

N yi e yiton xabu waxati danguxine.

Iki, n bata yamarin fi,

a rakamali,

i xa taa makantanxine lu kalaxi alo gɛmɛ malanxine.

²⁶ E muxune senbe mi na, e gaxuxi, e yagixi.

E bata lu alo xɛɛ ma seɛxene

alo se sonle,

alo seɛxɛn faɲen ma

naxan xarama benun a xa gbo.

²⁷ Koni, n na a kolon,

i na dɔxɔ,

i na mini, i na so,

i na xɔlɔ n xili ma.

²⁸ I bata xɔlɔ n xili ma,

n yi i konbi ti xuiin mɛ.

Nanara, n nan n ma wuren birama nɛn i ɲɔeni

n yi n ma karafen bira i de kidine yi.

I faxi kiraan naxan xɔn,

n yi i raxɛte na xɔn." "

*Taxamasenna yi so Xesekiya yii**Esayi 37.30-32*

²⁹ "Ala yi a fala Xesekiya xa, a naxa, 'Ito xa findi taxamasenna ra i xa:

Bogiseen naxanye solixi e yete ma,

ɛ bata ne don ɲɛni ito ra,

na nan mɔn ligama ɲɛɛ famatɔni,

koni ɲɛɛ saxandeni,

ɛ seen sima nɛn,

ɛ yi a xaba,

ɛ yi manpa binle si,*

ɛ yi e bogine don.

³⁰ Yuda bɔnsɔnna muxu dɔnxɛn naxanye na lu,

ne mɔn e salenne raminima nɛn

alo wudina, e bogi.

³¹ A dɔnxɛne minima nɛn Yerusalen yi,

a dɔnxɛne luma nɛn e nii ra Siyon geyane yi. Alatala na nan ligama a xanuntenyani." "

*Senakeribi raɲanna**Esayi 37.33-38 nun Taruxune Firinden**32.21-22*

³² "Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya

Mangan ma iki, a naxa,

'A mi soe taani ito yi mume!

A mi xalimakuli wolɛ be yi.

A mi makantan wure lefa tima a xa.

A mi gbɛngbinna ratema a xili ma.'

³³ Alatalaa falan ni ito ra.

'A faxi kiraan naxan xɔn

a xetema nɛn na xɔn.

A mi soe taani ito yi mume.

³⁴ N taani ito makantanma nɛn,

n yi a rakisi n tan ma fe ra

e nun Dawuda a fe ra, n ma walikɛna.' "

³⁵ Na kɔɛn na, Alatalaa malekan yi mini, a muxu wuli kemɛ tonge solomasɛɛ wuli suulun faxa Asiriya kaane ganli. Yamaan to keli xɔtɔnni, e yi e binbine to.

* 19:29: 19.29 Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

³⁶ Nayi, Asiriya mangan Senakeribi yi a ganla rakeli, a xete Niniwa taani.

³⁷ Loxona nde, Senakeribi yi xinbi sinxi a ala Nisiroki batu banxini a batudeni, a dii xemene Adarameleki nun Sareseri yi a faxes silanfanna ra, e yi e gi siga Ararati yamanani. A dii Esaraxadon yi doxo a joxoni.

20

Xesekiya a furena fe Esayi 38.1-8

¹ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. Nabi Esayi, Amosi a diin yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I ya feene yiton, amasoto i faxamatson ni i ra, i mi fa siimaya sotoma.'"

² Xesekiya yi a yee rafindi banxi kanken ma, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa,

³ "Alatala, n ma fe xa rabira i ma fa fala, n sigan ti nen i yetagi lannayaan nun boje faniyani, naxan fan i yee ra yi, n yi na liga!" Xesekiya yi wuga han!

⁴ Benun Esayi xa keli tandem ma, Alatala yi falan ti a xa iki, a naxa,

⁵ "Xete, i yi a fala n ma yamaan mangan Xesekiya xa, i naxa, 'I fafe Dawudaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin me, n bata i yegen to. N na i rakendeyama nen, benun xi saxon, i siga Alatala Batu Banxini.

⁶ N mon jee fu nun suulun sama nen i ya siimayaan fari. N na i tan nun taani ito xunbama nen Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma nen, n ma fe ra, e nun Dawudaa fe ra, n ma walikena. "

⁷ Na xanbi ra, Esayi yi a fala, a naxa, "E xode bogi yidinxina nde tongo." E yi na tongo, e a sa a furen de, Xesekiya yi kendeya.

⁸ Xesekiya bata yi a fala Esayi xa, a naxa, "N na a kolonma taxamasenna mundun xon fa fala benun xi saxon a Alatala n nakendeyama nen, n siga Alatala Batu Banxini?"

⁹ Esayi yi a yabi, a naxa, "Alatala naxa, i a kolonma taxamasenna naxan xon a Alatala falan kamalima nen: I waxi nen ba, nininna xa a maso hanma a masiga sanna ye fu teden ma?"

¹⁰ Xesekiya yi a yabi, a naxa, "Na lige nen nininna yi siga yeen na sanna ye fu, koni n wama nen a xa xete xanbin na sanna ye fu."

¹¹ Nayi, Nabi Esayi yi Alatala maxandi, naxan nininna raxete xanbin na sanna ye fu Axasi a banxin teden ma, nininna bata yelin dangue denaxan na.

Babilon xerane fe Esayi 39.1-8

¹² Na waxatini, Babilon Manga Baladan ma dii xemen Merodaki-Baladan yi bataxin

nun finma seen nasiga Xesekiya ma, amasoto a bata yi Xesekiya fura feen me.

¹³ Xesekiya yi xerane rasene, a yi a banxin kui seene birin yita ne ra: gbeti fixen nun xemana, wudi bogi ture fajine nun latikononna nun a yenge so seene ramaradena, e nun naxan birin yi a nafulu ramaradeni. Sese mi lu Xesekiya banxini a mi naxan yita e ra e nun a boxon birin.

¹⁴ Nabi Esayi mon yi fa Manga Xesekiya fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Muxuni itoe nanse falaxi i xa? E kelixi minen?" Xesekiya yi a yabi, a naxa, "E kelixi yamana makuyen nin, Babilon."

¹⁵ Esayi mon yi a maxodin, a naxa, "E i ya banxin to nen?" Xesekiya yi a yabi, a naxa, "Seen naxanye birin n ma banxin kui, e ne birin to nen. Sese mi n ma nafulu ramaradeni, n mi naxan yitaxi e ra."

¹⁶ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa, a naxa, "Alatala falan name!"

¹⁷ Waxati fama, seen naxanye birin i ya banxini e nun i benbane naxanye fen han to, e ne birin xalima nen Babilon yi, sese mi luma. Alatala falan nan na ra.

¹⁸ E i ya dii xemena ndee tongoma nen, i yeteen naxanye sotoma, alogo e xa findi Babilon mangana banxin xeme tegenne ra."

¹⁹ Xesekiya yi Esayi yabi, a naxa, "I Alatala falan naxan tixi, a fan." A mirixi a ma, a naxa, "En luma nen boje xunbenla nun marakantanni n ma siimayani."

Taruxune Firinden 32.32-33

²⁰ Xesekiya kawali donxene sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. A wekilena fe falama e nun a ige ramaraden naxan ge e nun a ige kiraan naxan ge siga igen na Yerusalen yi.

²¹ Xesekiya yi faxes. A dii xemen Manase yi ti a joxoni mangayani.

21

Manase, Yuda Mangana

¹ Manase findi mangan na a jee fu nun firinden nan ma, a jee tonge suulun e nun suulun ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Xefisiba.

² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A yi fe xosixine liga alo siyane Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yee ra.

³ A mon yi kidene ti geyane fari a fafe Xesekiya denaxanye kala, a yi saraxa ganden nafala Baali xa, a yi Asera kide gbindonna bitin, alo Isirayila manga Axabi a liga kii naxan yi, a yi a xinbi sin sarene bun, a yi e batu.

⁴ A yi suxure kidene ti Alatala Batu Banxini, Alatala a fala denaxan ma, a naxa, "N xinla luma Yerusalen nin."

⁵ A yi sarene kiden ti Alatala Batu Banxini sansan firinne birin kui.

⁶ A yi a dii xemen gan saraxan na, a yi koɛrayaan liga, a yi so yiimatoni, a muxune dɔxɔ naxanye yi jinanne maxɔdinma naxanye yi falan tima barinne ra. Naxan jaxu Alatala yetagi, a lu na lige tun, a yi Ala raxɔɔ.

⁷ A yi Asera kide gbindonna rafala, a na bitin Alatala Batu Banxini, Alatala a fala denaxan ma Dawuda nun a diin Sulemani xa, a naxa, “N bata banxini ito sugandi e nun Yerusalen Isirayila bɔnsɔnne yirene birin ye, n waxi n xinla lu feni denaxan yi habadan.

⁸ N mi Isirayila kaane masige yamanan na, n naxan soxi e benbane yii, koni fɔ e xa n ma yamarine birin suxu e nun n ma sariyan birin n ma walikɛn Musa naxan seɓexi.”

⁹ Koni, yamaan mi e suxu mumɛ, Manase yi findi sabun na e lo ayi, Isirayila kaane yi fe jaxin liga dangu siyane ra Alatala naxanye kedi e yeɛ ra.

¹⁰ Nayi, Alatala yi falan ti a nabine xɔn, a naxa,

¹¹ “Yuda mangan Manase bata fe xɔsixini itoe liga. A bata fe jaxin liga dangu Amorine ra waxati danguxine yi, a mɔn bata Yuda kaane ti yulubin ma a suxurene xɔn.

¹² Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, ‘N tɔrɔn nafama nen Yerusalen kaane nun Yuda kaane ma naxan yo na a mɛ, a tuli madoxɔma ayi nen.

¹³ N Yerusalen kalama nen alo n Samari taan nun Axabi a denbayaan kala kii naxan yi, n Yerusalen muxune raxɔrima nen alo lɔxɔn bama goronna ma kii naxan yi a na yifitan, a maxete.

¹⁴ N nan n ma yama dɔnxɛn nabɛjinma nen e yaxune yii, e yi e yii seene birin tongo,

¹⁵ bayo naxan jaxu n yetagi, e bata na liga, e yi n naxɔɔ keli e benbane ramini lɔxɔn ma Misiran yamanani han to.”

¹⁶ Manase yi sɔntare wuyaxi faxa, han Yerusalen yi rafe binbine ra sa yulubin fari a Yuda kaane ti naxan ma naxan yi jaxu Alatala yeɛ ra yi.

¹⁷ Manase kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a yulubin naxan liga, ne seɓexi Yuda mangane taruxune kɛdine kui.

¹⁸ Manase yi faxa, e yi a maluxun nakɔni naxan a banxin dɛxɔn, Yusaa nakɔni. A dii xɛmɛna Amɔn yi ti a jɔxɔni mangayani.

Amɔn, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 33.21-25

¹⁹ Amɔn findi mangan na a jɛɛ mɔxɔjɛn nun firinden nan ma, a jɛɛ firin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Mesulemeti, Xarusi a dii tɛmɛna, naxan keli Yotoba taani.

²⁰ Naxan jaxu Alatala yeɛ ra yi, a na liga nɛn, alo a fafe Manase a liga kii naxan yi.

²¹ A yi sigan ti a jaxin na alo a fafe, a yi suxurene batu a fafe naxanye batu, a yi a xinbi sin e bun ma.

²² A yi Alatala rabɛjin, a benbane Ala, a mi sigan ti Alatalaa kiraan xɔn.

²³ Manga Amɔn ma walikɛne yi yanfan so a ma, e yi sa a faxa a banxini.

²⁴ Koni, naxanye yanfan so Manga Amɔn ma yamanan muxune yi ne faxa, yamanan muxune yi a dii xɛmɛn Yosiya ti a jɔxɔni.

²⁵ Amɔn kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne seɓexi Yuda mangane taruxu kɛdine kui.

²⁶ E yi a maluxun a gaburun na, Yusaa nakɔni. A dii xɛmɛn Yosiya yi ti a jɔxɔni mangayani.

22

Yosiya, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 34.1-2

¹ Yosiya findi mangan na a jɛɛ solo-masɛxedeni nan ma, a jɛɛ tonge saxon e nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yedida, Adayaa dii tɛmɛna, Bɔsikati kaana.

² Naxan fan Alatala yeɛ ra yi, a Ala, a yi na liga, a sigan ti tinxinni alo a benba Dawuda, a mi kiraan fata siga yiifanni hanma kɔmɛnni.

Sariya kɛdina fe

Taruxune Firinden 34.8-28

³ A mangayaan jɛɛ fu nun solo-masɛxedeni, Manga Yosiya yi seɓeli tiin Safan nasiga Alatala Batu Banxini, Asaliyaa dii xɛmɛna, Mesulan mamandenna. A yi a fala a xa, a naxa,

⁴ “Siga Xiliki fema, saraxarali kuntigina, a xa sa gbetin malan naxan soxi Alatala Batu Banxini e nun dɛ kantanne naxan nasuxi yamaan yii.

⁵ Muxun naxanye Alatala Batu Banxin wanli kuntigine ra, a xa so ne yii. Ne yi a so Alatala Batu Banxini tɔn muxune yii:

⁶ yii ra walikɛne nun kamudɛɛne nun gɛmɛ masonle, alogo e xa wudin nun gɛmɛ masolixine sara, e banxini tɔnjɛ naxanye ra.

⁷ Koni, gbetin naxan soma e yi, muxu yo nama e maxɔdin na rawali kii ma, bayo e walima tinxinna nin.”

⁸ Nayi, Xiliki, saraxarali kuntigin yi a fala seɓeli tiin Safan xa, a naxa, “N bata sariya kedin to Alatala Batu Banxini.” Xiliki yi na kedin so Safan yii, Safan yi a xaran.

⁹ Na xanbi ra, seɓeli tiin Safan yi sa a fala mangan xa, a naxa, “Gbetin naxan yi Alatala Batu Banxini, i ya walikɛne bata na so walikɛ kuntigine yii alogo e xa Alatala Batu Banxini tɔn.”

¹⁰ Sebēli tiin Safan yi a fala mangan xa, a naxa, “Saraxaraliin Xiliki kēdina nde soxi nēn n yii.” Safan yi a xaran mangan yetagi.

Eyi nabi naxanla maxōdin

¹¹ Naxan yi seḅexi sariya kēdin kui, man-gan to na mē, a yi a dugine yibō a ma.

¹² Mangan yi yamarini itoe so saraxar-aliin Xiliki yii e nun Safan a diina Axikan e nun Mikahu a diina Akibori nun seḅeli tiin Safan nun Asaya, mangana walikēna, a naxa,

¹³ “E sa Alatala maxōdin nxu nun Yuda yamaan birin xa kēdina fe ra naxan toxi. Alatala bata xōlō gbeen ti en xili ma, amasōtō yamarin naxanye seḅexi kēdini ito kui, en benbane mi ne suxi e yi e liga.”

¹⁴ Saraxarali Xiliki nun Axikan nun Ak-ibori nun Safan nun Asaya yi siga nabi naxanla Xuluda fēma. A yi dōxi Yerusalen Taa Nēnen nin. Dugi ramaran nan yi a xēmen Salun na, Tikiwaa dii xēmēna, Xarax-asa mamandenna.

¹⁵ Xuluda yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: E sa a fala e xē muxun xa naxan e rafaxi e fēma,

¹⁶ e naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tōrōn nafama nēn yireni ito fari e nun a muxune, fata kēdin xuine birin na Yuda mangan naxan xaranxi.

¹⁷ Bayo e bata n nabepin, e wusulanna gan ala gḅetene xa, e yi n naxōlō e suxurene ra e naxanye rafalaxi, na ma, n ma xōlōn bata gḅō ayi yireni ito xili ma, a mi njanjē mume!’

¹⁸ Koni, e sa a fala Yuda mangan xa, naxan e rafaxi Alatala maxōdinden, e naxa, ‘Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi falane fe yi i naxanye mēxi, a naxa:

¹⁹ I to falani itoe mēxi n naxanye tixi yireni ito nun a muxune xili ma, naxanye findi naxankatan nun dangan na, i yi sunu, i yi i magodo Alatala yetagi. Bayo i bata i ya dugine yibō i ma, i yi wuga n yetagi, n fan bata a mē. Alatalaa falan ni i ra.

²⁰ Nanara, n na i luma nēn i faxa bōjē xun-benli, i maluxun bōjē xunbenli i ya gaburun na, n naxankatan naxan nagodon yireni ito fari, i mi ne toma.’ ” E dentēgeni ito sa mangan xa.

23

Yosiya yi lanna fen Ala ra

Taruxune Firinden 34.29-32

¹ Manga Yosiya yi Yuda fonne nun Yerusalen fonne birin malan a fēma.

² A yi siga Alatala Batu Banxini, e nun Yuda xēmene nun Yerusalen kaane birin nun saraxaraline nun nabine. Yamaan birin yi siga keli muxudine ma han muxu gbeene. A layiri kēdin naxan to Alatala Batu Banxini, a na fala xuine birin xaran e yetagi.

³ Mangan yi tixi seḅetenna xōn Ala Batu Banxin so dēen na, a lanna fen Alatala ra, a dē xuiin tongo a xa bira Alatala fōxō ra, a yi a yamarine nun a sariyane nun a tōnne suxu a bōjēn nun a niin birin na. A na layirin fala xui seḅexine rakamali na kii nin. Yamaan birin yi so layirini.

Dinan matinxin fēna Yuda yi

Taruxune Firinden 34.3-5

⁴ Mangan yi saraxarali kuntigin Xiliki yamari, e nun saraxaraliin bonne nun saraxaraliin naxanye yi dēen kantanma, a e xa seene birin namini Alatala Batu Banxini naxanye rafalaxi Baali nun Asera nun sarene birin batu seene ra. Yosiya yi sa e gan Yerusalen fari ma xēene ma Kēdirōn lanbanni, a siga e xuben na Beteli yi.

⁵ Yosiya yi kiden ki muxune kedi, Yuda mangan yi naxanye dōxi alogo e xa wusulanna gan kidene yi geyane fari Yuda taane nun Yerusalen rabillinni. Kiden ki muxuni itoe yi wusulanna gan Baali nun sogen nun kiken xa e nun sare kurune nun sarene birin xa.

⁶ Yosiya yi Asera kide gbindonna ramini Alatala Batu Banxini, a yi a xali Yerusalen fari ma Kēdirōn lanbanni, a sa a gan menni, a yi a findi xuben na, a sa a xuben woli yamanan muxune gaburune fari.

⁷ A mōn yi kiden ki xēmē yalundene banxine kala Alatala Batu Banxini, naxanle yi domane dēgēma dēnaxan yi Asera batu seen na.

⁸ Yosiya yi Yuda taane saraxaraline birin maxili, a yi taan kidene raxōsi, saraxaraline yi wusulanna ganma dēnaxanye yi, keli Geba ma han Beriseba, a yi taan kidene kala taan so dēene ra, a gḅengbenna, dēnaxan yi taan kuntigin Yosuwe a dēen na taan so dēen komēenna ma.

⁹ Taan kiden ki muxune mi yi sigama Alatala Batu Banxini Yerusalen yi, koni e yi buru tetaren donma alo saraxaraline.

¹⁰ Mangan yi Tofeti raxōsi Ben-Hinōn lanbanni, alogo muxu yo nama fa a dii xēmēn hanma a dii tēmēn gan Mōlōkō suxuren binya feen na.

¹¹ Yuda mangan soon naxanye findi sogen batu seene ra, Yosiya yi ne ba Alatala Batu Banxini so dēen dēxōn. E yi sansanna nde nan kui kuntigin Natan-Meleki a banxin dēxōn. Na xanbi ra, Yosiya yi wontorone gan e yi sogen batun naxanye ra.

¹² Yuda mangane bata yi kiden ti Axasi a kore banxin xuntagi. Yosiya yi ne birin kala e nun Manase kiden naxanye ti Alatala Batu Banxini sansan firinne kui. A yi ne ba menni, a yi e kala, a yi e dungi dungine woli Kēdirōn lanbanni.

¹³ Isirayila mangan Sulemani taan kiden naxanye ti Yerusalen sogeteden binni Maraxari Geyaan yiifanna ma, mangan yi ne raxari. Sulemani yi ne tixi Asitarate nan xa Sidon kaane ala e nun Kemosi, Moyaba kaane ala e nun Molo, Amonine ala.

¹⁴ Yosiya yi Asera kide gbindonne nun kide gemene kala, e yi denaxan yi a menna rafe muxu xonne ra.

Dinan matinxin fena Isirayila yi

¹⁵ Saraxa ganden nun taan kiden naxan yi Beteli yi, a yi ne fan nabira. Nebati a dii xemen Yerobowan naxan Isirayila kaane ti yulubin ma, na nan na kiden nafala. Yosiya yi kiden gan han a findi xuben na. A mon yi Asera kide gbindonna fan gan.

¹⁶ Nayi, Yosiya yi a yee rakonin, a yi gaburune to geyaan ma menni, a yi walikene rasiga muxu xonne tongodeni gaburune ra, a sa e gan saraxa ganden fari alogo a xa men naxosi, fata Alatalaa falane ra sayiban naxanye fala lan feni itoe ma.*

¹⁷ Manga Yosiya yi a fala, a naxa, “N geme gbeen mundun toma ito ra?” Taan muxune yi a yabi, e naxa, “Sayiban gaburun na a ra, naxan keli Yuda yi, naxan falane ti Beteli saraxa ganden xili ma, i feen naxanye ligaxi iki.”

¹⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E a lu menni, muxu yo nama a yiin din na sayiban xonne ra!” Nayi, e yi a xonne ramara menni e nun nabi bonna xonne naxan keli Samari taani.

Taruxune Firinden 34.6-7

¹⁹ Yosiya mon yi taan kide banxine birin kala naxanye yi Samari taane yi, Isirayila mangane naxanye ti, e yi Ala raxalo. Yosiya yi a liga alo a liga Beteli yi kii naxan yi.

²⁰ Yosiya yi taan kiden ki muxune birin koe raxaba e saraxa gandene fari, a yi muxu xonne gan ne fari. Na xanbi ra, a yi xete Yerusalen yi.

Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla

Taruxune Firinden 35.1,18-19

²¹ Mangan yi yamarini ito fi yamaan birin ma, a naxa, “E Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla† raba Alatala binya feen na, e Ala, alo a sebexi layiri kedini kui kii naxan yi.”

²² Halagi Tiin Dangu Loxon Sanli ito sifan munma yi liga singen, keli kitisane waxatin ma Isirayila yi e nun Isirayila mangane nun Yuda mangane loxone birin yi.

²³ Manga Yosiya jee fu nun solomasexe nan yi a ra a Halagi Tiin Dangu Loxon Sanli ito rabe Yerusalen yi Alatala xa.

Yosiyaa mangayaan napanna fe

Taruxune Firinden 35.20-36.1

²⁴ Naxanye yi ninanne maxadinma e nun naxanye yi falan tima barinne ra, Yosiya yi ne birin faxa. A yi ke suxure nun suxure sawurane kala, e nun fe xosixin naxanye birin yi Yerusalen nun Yuda yamanani. A na liga nen alogo a xa sariyan nakamali naxanye kedin kui saraxaraliin Xiliki naxan to Alatala Batu Banxini.

²⁵ Yosiya joxon munma yi lu na singen mangane ye, a bira nen Alatala foxo ra a bojen birin na, a niin birin yi, e nun a senben birin yi, fata Musaa sariyan birin na. A tan dangu xanbini, a maligan mi lu na mume!

²⁶ Koni, Alatala mi xete a xolo gbeen foxo ra Yuda xili ma Manase a fe ra naxan a Alatala raxalo.

²⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N Yuda bama nen n yetagi alo n na Isirayila ba n yetagi kii naxan yi. N Yerusalen wolima ayi nen n taan naxan sugandi, e nun banxina n na a fala banxin naxan ma, n naxa, ‘N xinla luma be nin.’”

²⁸ Yosiya kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

²⁹ A waxatini, Neko, Misiran mangan yi siga Asiriya Mangan xili ma Efirati baan binni. Manga Yosiya yi siga a ralandeni. Misiran mangan Neko to a to tun, a yi a faxa Megido taani.

³⁰ Yosiyaa walikene yi a binbin xali won-tonon kui, e yi keli Megido taani siga Yerusalen yi, e sa a maluxun a gaburun na. Yamaan muxune yi a dii xemen Yehowaxasi tongo, e turen sa a xunni, e yi a findi mangan na a fafe joxoni.

Yehowaxasi, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 36.2-4

³¹ Yehowaxasi findi mangan na a jee moxonen nun saxanden nan ma, a yi kike saxan ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Xamutali, Yereimi a dii temena, Libina kaana.

³² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

³³ Misiran Mangan Neko yi yolonxonna sa a ma Ribila taani, Xamata yamanani, alogo a nama fa mangayaan liga Yerusalen yi mume, a yi mudu gbeti fixen kilo wuli saxan keme naanin nun xamaan kilo tonge saxan nun naanin sa yamaan fari.

³⁴ Misiran mangan Neko yi Yosiyaa dii temena Eliyakimi dexo mangan na a fafe joxoni, a yi a xinla masara a Yehoyakimi. A yi Yehowaxasi suxu, a siga a ra Misiran yi, a sa faxa denaxan yi.

* **23:16:** 23.16 Na *sayibana* fe mon sebexi Mangane Singen 13.2 kui.

† **23:21:** 23.21*Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla:* Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa koe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorayaan 12.1-13 kui.

³⁵ Yehoyakimi yi gbetin nun xɛmaan so Misiran mangan yii, koni a yi mudu gbetin maxili yamanan na, fata Misiran mangana yamarin na, yamanan yamaan birin lan a xa gbetin nun xɛmaan naxan ba a na fala, a lan a xa naxan so Misiran mangan Neko yii.

*Yehoyakimi, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 36.5-8*

³⁶ Yehoyakimi findi mangan na a jɛɛ mɔxɔɲɛn nun suulunden nan ma, a yi jɛɛ fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Sebuda, Pɛdayaa dii tɛmɛna, keli Ruma taani.

³⁷ Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

24

¹ Babilɔn Mangan Nebukadanesari so yengeni Yehoyakimi waxatin nin. Yehoyakimi yi lu Nebukadanesari a nɔɔn bun jɛɛ saxon, koni a mɔn murutɛ nɛn Nebukadanesari xili ma.

² Nayi, Alatala yi Babilɔn kaane ganla rasiga a xili ma, e nun Arami kaane nun Moyaba kaane nun Amonine ganle, a yi ne birin nasiga Yuda xili ma a kaladeni, fata Alatalaa falan na a naxan ti a walikɛne xɔn, nabine.

³ Na fata Alatalaa yamarin nan tun na, naxan yi waxi Yuda ba feni a yetagi Manase a yulubine fe ra.

⁴ Manase bata yi sɔntare wuyaxi faxa, a yi Yerusalen rafe a fe jaxine ra. Alatala mi wa a mafelu feni mume!

⁵ Yehoyakimi kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne seɓɛxi Yuda mangane taruxu kedine kui.

⁶ Yehoyakimi yi faxa. A dii xɛmɛn Yoyakin yi ti a jɔxɔni mangayani.

⁷ Misiran mangan mi fa mini a yamanani, bayo Babilɔn mangan bata yi a bɔxɔn birin tongo keli Misiran baani han sa dɔxɔ Efirati baan na.

*Yoyakin, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 36.9-10*

⁸ Yoyakin findi mangan na a jɛɛ fu nun firinden nan ma, a kike saxon ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Nexusuta, Yerusalen kaana Elanatan ma dii tɛmɛna.

⁹ Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

¹⁰ Na waxatini, Babilɔn mangan Nebukadanesari a walikɛne yi siga Yerusalen xili ma, e yi taan nabilin yengeni.

¹¹ Babilɔn mangan Nebukadanesari yetɛɛn yi fa taan yetagi, a walikɛne yi na yengɛ.

¹² Nayi, Yuda mangan Yoyakin yi siga, a sa a yetɛ dentege Babilɔn mangan xa, e nun a nga nun a walikɛne nun a mangane

nun a kuntigine. Yoyakin a mangayaan jɛɛ solomaseɛdeni, Babilɔn mangan yi a suxu.

¹³ Nebukadanesari yi nafunla birin ba Alatala Batu Banxini e nun manga banxin nafunle, Isirayila mangan Sulemani xɛma goronna naxanye birin nafala Alatala banxini, a ne kala, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹⁴ Nebukadanesari yi Yerusalen kaane birin xali suxuni, kuntigine nun sofane, e birin malanxina muxu wuli fu sa yi-irawanle nun xabune birin fari. A yi-igelitɔne nan tun lu yamanani.

¹⁵ Nebukadanesari yi Yoyakin xali Babilɔn yi, a yi mangana nga suxu Yerusalen yi siga Babilɔn yi e nun mangana jaxanle nun a kuntigine nun a yamanan muxu gbeene.

¹⁶ Babilɔn mangan mɔn yi sofa kɛndene birin xali konyiyani Babilɔn yi, muxu wuli solofere e nun yiirawanle nun xabune, muxu wuli keden.

¹⁷ Babilɔn mangan yi Yoyakin sɔxɔ Matani findi mangan na a jɔxɔni, a naxan xili masara a Sedeki.

Sedeki, Yuda Mangana

Yeremi 52.1-3 nun Taruxune Firinden 36.11-12

¹⁸ Sedeki findi mangan na a jɛɛ mɔxɔɲɛn nun kedenden nan ma, a yi jɛɛ fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nɛn Xamutali, Yeremi a dii tɛmɛna, Libina kaana.

¹⁹ Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo Yehoyakimi a liga kii naxan yi.

²⁰ Na liga Alatala xɔlɔn nan ma fe ra Yerusalen nun Yuda xili ma, a yi waxi naxanye ba feni a yetagi.

Sedeki fan yi murutɛ Babilɔn mangan xili ma.

25

Yeremi 39.1-7 nun 52.4-11

¹ Sedeki a mangayaan jɛɛ solomanaaninden kike fuden xi fude lɔxɔni, Babilɔn mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalen xili ma, a yi daaxadeni tɔn a yetagi, e yi yire makantanxine ti a rabilinna birin yi.

² E lu taan yengɛ han Manga Sedeki a mangayaan jɛɛ fu nun kedendena.

³ Na jɛɛn kike naaninden xi solomanaaninde lɔxɔni, kamen yi gbo ayi taani, donse mi yi fa yamanan muxue yii.

⁴ Nayi, Babilɔn ganla yi taan yinna yirena nde rabira. Kɛɛn na, hali Babilɔn kaane to yi taan nabilinxi, Yuda sofane birin yi e gi, e dangu taa makantan yin firinne longonna ra, e sa mini taan so dɛɛn na mangana nakɔɔn dɛxɔn. Sofane yi e gi, e nun mangan yi siga Araba tonbonna lantaan mabinni.

⁵ Koni, Babilōn sofa ganla yi mangan sagatan, e sa a li Yeriko meremere ne yi, a ganla birin yi xuya ayi, e yi e masiga a ra.

⁶ E yi mangan suxu, e siga a ra Babilōn mangan fēma Ribila taani, e yi sa a makiti mēni.

⁷ E Sedeki a diine kōe raxaba a yetagi, e mōn yi Sedeki yēne sōxōnjē ayi, e yi a xidi sula yōlōnxōnna ra, e siga a ra Babilōn yi.

Yerusalēn kala fēna

Yeremi 39.8-10 nun 52.12-27 e nun Taruxune Firinden 36.17-21

⁸ Kike suulunden xi soloferede lōxōni, Babilōn mangan Nebukadanesari a mangayaan jēe fu nun solomanaaninden ma, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan, Babilōn mangana kuntigina nde yi so Yerusalēn yi.

⁹ A yi tēn so Alatala Batu Banxin na e nun mangana banxin nun Yerusalēn banxine birin. A yi banxi kēndēne birin gan.

¹⁰ Babilōn sofa ganla naxan birin yi mangan kantan muxune xunna fōxō ra, ne yi Yerusalēn yinne kala.

¹¹ Muxu dōnxēn naxanye yi luxi taani, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne xali konyiyani, naxanye bata yi e yete sa Babilōn mangan sagoni e nun yama dōnxēna.

¹² Koni mangan kantan muxune xunna yi yiigelitōna ndee lu yamanani alo manpa bili siine nun xēe biine.

¹³ Sula senbetenna naxanye yi Alatala Batu Banxini, Babilōn kaane yi ne kala, e nun ige maxali wontorone nun ige ramara se sula daxi gbeena, e yi siga na sulan na Babilōn yi.

¹⁴ E yi tundene nun tēe kō seene nun lēnpu ratu seene nun se sa lefane birin tongo e nun wali se sula daxin naxanye birin yi rawalima Ala Batu Banxini.

¹⁵ Mangan kantan muxune xunna mōn yi wusulan gan seene nun wuli xuya goronne tongo, xēma daxine nun gbeti fixē daxine birin.

¹⁶ Senbeten firinna nun ige ramara se gbeen nun ige maxali wontorone Sulemani naxanye rafala Alatala Batu Banxin xa, ne birin sula daxin nan yi a ra naxanye binyen xasabin mi yi nōe yate.

¹⁷ Senbeten kedenna yi mate nōngōnna yē fu nun solomasēxē, kondēn yi a xunna, naxan yi mate nōngōnna yē saxan, a kondēn yi rayabuxi sula yōlōnxōn yalane nun girenada wudi bogi sawura sula daxine nan na. Senbeten firinden fan yi na kii nin e nun a rayabu kiina.

¹⁸ Mangan kantan muxune xunna yi saraxarali kuntigin Seraya suxu, e nun saraxarali firinden Sofoni nun dēen kantan muxu saxanne.

¹⁹ A yi sofa kuntigina nde suxu e nun xēme suulun mangana muxune yē naxanye yi taani, e nun sofa kuntigina sebeli tiina, naxan yi sofa nēnēne xinle seβema, e nun Yuda kaane muxu tonge senninna naxanye yi taani.

²⁰ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi e tongo, a siga e ra Babilōn mangan fēma Ribila taani.

²¹ Babilōn Mangan yi yamarin fi, e yi e fāxa Ribila taani Xamata yamanani. Yuda kaane siga konyiyani na kii nin, e makuya e yamanan na.

Gedali, Yuda yamana kannā

Yeremi 40.7-41.18

²² Babilōn mangan Nebukadanesari yi Yuda yamanan muxu dōnxēne sa Gedali a yamarin bun ma, Axikan ma dii xēmēna, Safan mamandenna.

²³ Sofa kuntigine nun e sofane birin to na mē, a Babilōn mangan bata Gedali findi yamana kannā ra, e yi siga Gedali fēma Misipa taani, Netaniyaa dii xēmen Yisimayeli nun Kareyaa dii xēmen Yoxanan nun Tanxumeti a dii xēmen Seraya Netofa kaan nun Maka kaana dii xēmen Yaasaniya, e nun e ganle.

²⁴ Gedali yi a kolō e nun e ganle xa, a naxa, “E nama gaxu sese ra Babilōn kaane kuntigine fe ra, ē lu yamanani, ē wali Babilōn mangan xa, ē herin sōtōma nēn.”

²⁵ Koni, jēen kike soloferedeni, Netaniyaa dii xēmen Yisimayeli, Elisama mamandenna, mangan xabilan muxuna nde, na yi fa, muxu fu biraxi a fōxō ra, e yi Gedali fāxa, e nun Yuda kaane nun Babilōn kaan naxanye yi a fēma Misipa taani.

²⁶ Nayi, yamanan muxune birin, yiigelitōne nun nafulu kanne, e nun sofa kuntigine yi keli, e siga Misiran yi, bayo e yi gaxuxi Babilōn kaane yēe ra.

Yoyakin mini fēen kasoon na

Yeremi 52.31-34

²⁷ Yuda mangan Yoyakin suxun jēe tonge saxan e nun soloferedeni, Babilōn mangana Ewili-Merodaki a mangayaan jēe fōlōni, a yi hinan Yuda mangan Yoyakin na, a yi a ramini kasoon na, na jēen kike fu nun firinden xi māxōjēn nun soloferede lōxōni.

²⁸ A yi fala fājin ti a xa. Mangan bonna naxanye yi a fēma Babilōn yi, a yi a tiden mate ne birin xa.

²⁹ A yi a kasorasa dugine masara, Yoyakin yi a dēge mangana tabanla ra a siimayaan birin yi.

³⁰ A makoon yi seen naxanye ma lōxō yo lōxō, mangan yi lu ne soē a yii a siimayaan birin yi.

Taruxune Singena

Yuda Mangane Fe Taruxune

Kitabun yire firinna naxanye xili “Taruxune,” ne Yuda bənsənnə mangane nan ma fe falama. Taruxune Singena Isirayila kaane benbane bari feen nan falama keli N Benba Adama ma han sa dəxə Dawuda sayaan waxatin na. Manga Dawuda fe taruxun nan Kitabun yireni ito kui, yanyina nde jee wuli keden jəxən benun Yesu xa bari. Taruxune Singen nun Samuyeli Firinden nun Mangane Singen kitabu yirene e maliga yire wuyaxi yi.

Isirayila kaane benbane

¹ Adama nan Seti soto. Seti yi Enosi soto. Enosi yi Kenan soto.

² Kenan yi Mahalaleli soto. Mahalaleli yi Yarədi soto.

³ Yarədi yi Xenəki soto. Xenəki yi Matusela soto. Matusela yi Lameki soto.

⁴ Lemeki yi Nuhan soto. Nuhan yi Semi nun Xami nun Yepeti soto.

Dunuya Fəlon 10.2-20

⁵ Yepeti a diine xinle ni itoe ra: Gomere nun Magogo nun Madayi nun Yawani nun Tubali nun Meseki nun Tirasi.

⁶ Gomere a diine xinle ni itoe ra: Asikenasi nun Rifati nun Togarama.

⁷ Yawani a diine xinle ni itoe ra: Elisaha nun Tarasisi nun Sipiri nun Rodanimi.

⁸ Xami a diine xinle ni itoe ra: Kusi nun Misiran nun Puti nun Kanan.

⁹ Kusi a diine xinle ni itoe ra: Seba nun Xawila nun Sabata nun Raama nun Sabiteka. Raama diini itoe nan soto: Saba nun Dedan.

¹⁰ Kusi yi Nimirodi bari. Na findi yengeso belebelen nan na dunuya yi.

¹¹ Misiran yi diine soto naxanye findixi Ludu kaane nun Anami kaane nun Lehaba kaane nun Nafatu kaane nun

¹² Patirusu kaane nun Kasaluxu kaane nun Kafatoro kaane ra. Filisitine benbane nan Kafatoro kaane ra.

¹³ Kanan yi a dii singen Sidən soto e nun gbətəye naxanye findixi Xitine nun

¹⁴ Yebusu kaane nun Amorine nun Girigasane nun

¹⁵ Xiwine nun Arakane nun Sini kaane nun

¹⁶ Arawada kaane nun Semara kaane nun Xamata kaane ra.

Dunuya Fəlon 10.21-31 nun 11.10-27

¹⁷ Semi a diine xinle ni itoe ra: Elan nun Asuri nun Arapaxadi nun Ludu e nun Arami.

Arami a diine ni i ra: Yusu nun Xulu nun Geteri e nun Meseki.

¹⁸ Arapaxadi yi Selaxa soto. Selaxa yi Eberi soto.

¹⁹ Eberi yi dii xeme firin soto. Keden xili Pelegi* bayo dunuya yitaxun a waxatin nin. Axunyen xili Yokatan.

²⁰ Yokatan ma diine ni i ra: Alomodadi nun Selefa nun Xasaramaweti nun Yera nun

²¹ Hadoran nun Yusali nun Dikila nun

²² Ebali nun Abimayeleye nun Saba nun

²³ Ofiri nun Xawila nun Yobabo. Yokatan ma diine nan ne ra.

²⁴ Semi yi Arapaxadi soto. Arapaxadi yi Selaxa soto.

²⁵ Selaxa yi Eberi soto. Eberi yi Pelegi soto. Pelegi yi Rewu soto.

²⁶ Rewu yi Serugu soto. Serugu yi Nahori soto. Nahori yi Tera soto.

²⁷ Tera yi Iburama soto naxan findixi Iburahima ra.

Nabi Iburahimaa diine

Dunuya Fəlon 25.12-16

²⁸ Iburahima yi Isiyaga nun Sumayila soto.

²⁹ Sumayilaa dii singen yi xili nen Nebayoti. Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun

³⁰ Misema nun Duma nun Masa nun Xadada nun Tema nun

³¹ Yeturi nun Nafisi nun Kedema, Sumayilaa diine nan yi ne fan na.

Dunuya Fəlon 25.1-4

³² Iburahima a konyi jaxanla† Keturaa dii xemene xinle ni itoe ra a naxanye bari Iburahima xa: Simiran nun Yokan nun Medan nun Midiyan nun Yisebaki nun Suwa. Yokan yi Saba nun Dedan soto.

³³ Midiyan yi Efa nun Efere nun Xənəki nun Abida nun Elida soto. Keturaa diine nan e birin na.

Dunuya Fəlon 36.10-14

³⁴ Iburahima yi Isiyaga soto. Isiyaga yi Esayu nun Isirayila soto.

³⁵ Esayu a diine xinle ni itoe ra: Elifasi nun Reyuli nun Yewusi nun Yalami nun Kora.

³⁶ Elifasi a diine xinle ni itoe ra: Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami nun Kenasi nun Timina nun Amaleki.

³⁷ Reyuli a diine xinle ni itoe ra: Naxati nun Sera nun Sama nun Misa.

Dunuya Fəlon 36.20-28

³⁸ Seyiri a diine xinle ni itoe ra: Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana nun Dison nun Eseri nun Disan.

³⁹ Lotan yi Xori nun Homami soto. Lotan magilen yi xili nen Timina.

* 1:19: 1.19Pelegi bunna neen fa fala “Mayitaxunna.”
kui. Konyin na a ra a naxan soto a jaxanla ra.

† 1:32: 1.32Konyi jaxanle sariyan sebexi Xorəyaan 21.7-11

⁴⁰ Sobali yi Aliyan nun Manaxati nun Eballi nun Sefi nun Onan soto.

Sibeyon yi Aya nun Ana soto.

⁴¹ Ana yi Dison soto.

Dison yi Xamaran nun Eseban nun Itiran nun Keran soto.

⁴² Eseri yi Bilihan nun Saawan nun Yaakan soto.

Disan yi Yusu nun Aran soto.

Dunupa Fəlon 36.31-43

⁴³ Mangane nan itoe ra naxanye yi Edon yamanan xun na benun Isirayila kaane xa mangan soto waxatin naxan yi. Beyori a diin Bela yi findi manga singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba.

⁴⁴ Bela to faxa, Seraa diin Yobabo, Bosara kaan yi findi mangan na.

⁴⁵ Yobabo to faxa, Xusama, naxan yi kelixi Teman yamanani, na yi findi mangan na.

⁴⁶ Xusama to faxa, Bedadaa diin Xadada yi findi mangan na. A tan nan Midiyan kaane no Moyaba bəxəni. A taan yi xili nen Abiti.

⁴⁷ Xadada to faxa, Masareka kaan Samala yi findi mangan na.

⁴⁸ Samala to faxa, Sayuli yi findi mangan na, naxan yi kelixi Rehoboti taani baan de.

⁴⁹ Sayuli to faxa, Akibori a diin Baali-Xanan yi findi mangan na.

⁵⁰ Baali-Xanan to faxa, Xadada yi findi mangan na. A taan yi xili nen Pawu. A naxanla yi xili nen Mehetabeli, Matiredi a dii temena, Mesahabi mamandenna.

⁵¹ Xadada to faxa, muxuni itoe nan findi Edon mangane ra: Manga Timina nun Manga Aliwa nun Manga Yeteti nun

⁵² Manga Yoholibama nun Manga Ela nun Manga Pinon nun

⁵³ Manga Kenasi nun Manga Teman nun Manga Mibisari nun

⁵⁴ Manga Magadiyeli nun Manga Irami. Ne nan yi Edon mangane ra.

2

Isirayila yixetene

Dunupa Fəlon 35.23-26

¹ Isirayilaa diine xinle ni itoe ra: Ruben nun Simeyon nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Sabulon nun

² Dan nun Yusufu nun Bunyamin nun Nafatali nun Gadi nun Aseri.

Ruti 4.18-22 Matiyu 1.3-6

³ Yuda a diine xinle ni itoe ra: Eri nun Onan nun Selaxa. Kanan kaa naxanla nde nan na dii saxanne bari a xa, Suyaa dii temena. Yudaa dii singena Eri yi fe naxin liga Alatala yee ra yi. A yi a faxa na ma.

⁴ Yuda mamuxun Tamari yi Peresi nun Sera bari a xa. Yuda dii suulun soto na kii nin.

⁵ Peresi yi Xesiron nun Xamuli soto.

⁶ Sera yi dii suulun soto: Simiri nun Etani nun Heman nun Kalikali nun Dara.

⁷ Karimi yi Akan soto, naxan tinx-intareyaan liga Isirayila ra, a to se ratənxine tongo.

⁸ Etani yi Asari soto.

⁹ Xesiron yi Yerameeli nun Rami nun Kalebi* soto.

¹⁰ Rami yi Aminadabo soto. Aminadabo yi Naxason soto, naxan findi Yuda bənsənnə kuntigin na.

¹¹ Naxason yi Salimon soto. Salimon yi Boosu soto.

¹² Boosu yi Obedi soto. Obedi yi Yese soto.

¹³ Yese a dii xemene xinle ni itoe ra: Eliyabi nan yi a dii singen na, a firindena Abinadabo, a saxandena Simeya,

¹⁴ a naanindena Nataneli, a suulundena Radayi,

¹⁵ a sennindena Osemi, a soloferedena Dawuda.

¹⁶ Yese a dii temene xinle ni itoe ra: Seruya nun Abigayili. Seruya yi dii xeme saxan soto: Abisayi nun Yowaba nun Asaheli.

¹⁷ Abigayili yi Amasa soto Yeteri xa, naxan fataxi Sumayila bənsənnə ra.

¹⁸ Xesiron ma diin Kalebi a naxanle Asuba nun Yeriyyoti, ne yi diini itoe bari Kalebi xa: Yesere nun Sobaba nun Aradon.

¹⁹ Asuba to faxa, Kalebi yi Efarata dəxo, a yi Xuru bari a xa.

²⁰ Xuru yi Yuri soto. Yuri yi Besaleli soto.

²¹ Dənxən na, Xesiron to jee tonge sennin soto, a yi Galadi benban Makiri a dii temen dəxo, a yi a kolon naxanla ra. E yi Segubu soto.

²² Segubu yi Yayiri soto, naxan findi taa məxəjən nun saxan xun na Galadi yamanani.

²³ Koni, Gesuri kaane nun Arami kaane yi Yayiri taane tongo e nun Kenata taan nun a rabilinne, e birin malənxina taa tonge sennin. Makiri yixetene nan ne birin na, naxan Galadi masege.

²⁴ Xesiron to faxa Kalebi-Efarata taani, a naxanla Abiya yi Asexuri bari a xa, naxan Tekowa taan masege.

²⁵ Xesiron ma dii singen Yerameeli a diine ni i ra: a dii singen Rami nun Buna nun Oreni nun Osemi nun Axiya.

²⁶ Yerameeli a naxalan bodena Atara yi Onan bari.

²⁷ Yerameeli a dii singen Rami a diine xinle ni itoe ra: Masi nun Yamin nun Ekeri.

²⁸ Onan yi Samayi nun Yada soto. Samayi yi Nadaba nun Abisuri soto.

²⁹ Abisuri a naxanla Abixali yi Axaban nun Molidi soto.

* 2:9 **2.9Kalebi** mon xili nen Kelubayi.

³⁰ Nadaba yi Seleda nun Apayimi soto. Seleda yi faxa diitareyani.

³¹ Apayimi yi Yisi soto. Yisi yi Sesan soto. Sesan yi Axalayi soto.

³² Samayi xunyen Yada yi Yeteri nun Yonatan soto. Yeteri yi faxa diitareyani.

³³ Yonatan yi Peleti nun Sasa soto. Yerameeli yixetene nan ne ra.

³⁴ Sesan mi dii xeme yo soto fo dii temene. Akonyi xemen Misiran kaan yi xili nen Yara.

³⁵ Sesan yi a dii temen fi a konyi xemen Yara ma. A yi Atayi bari a xa.

³⁶ Atayi yi Natan soto. Natan yi Sabadi soto.

³⁷ Sabadi yi Efilali soto. Efilali yi Obedi soto.

³⁸ Obedi yi Yehu soto. Yehu yi Asari soto.

³⁹ Asari yi Xeleli soto. Xeleli yi Eleyasa soto.

⁴⁰ Eleyasa yi Sisimayi soto. Sisimayi yi Salun soto.

⁴¹ Salun yi Yekamiya soto. Yekamiya yi Elisama soto.

⁴² Yerameeli xunyen Kalebi a dii singen yi xili Mesa. Mesa yi Sifi nun Maresa soto, naxan findixi Xebiron kaane benban na.

⁴³ Xebiron yi Kora nun Tapuwa nun Rekemi nun Sema soto.

⁴⁴ Sema yi Raxami soto. Raxami yi Yorekami soto. Rekemi yi Samayi soto.

⁴⁵ Samayi yi Mayon soto. Mayon yi Beti-Suru soto.

⁴⁶ Kalebi a konyi naxanla[†] Efa yi Xarani nun Mosa nun Gasesi bari a xa. Xarani yi Gasesi soto.

⁴⁷ Yadayi a diine xinle ni itoe ra: Regemi nun Yotami nun Gesana nun Peleti nun Efa nun Saafi.

⁴⁸ Kalebi a konyi naxanla Maka yi Seberi nun Tirana bari a xa.

⁴⁹ Maka mon yi Madamanna fafe Saafi bari e nun Sewa, Makabena nun Gibeya fafe. Kalebi a dii temen yi xili Akasa.

⁵⁰ Kalebi yixete gbeteye nan itoe fan na. A naxanla Efarataa dii singen Xuru a diine ni i ra: Sobali naxan Kiriyati-Yeyarin taan masege,

⁵¹ Salima naxan Betelemi taan masege e nun Xarefi naxan Beti-Gaderi taan masege.

⁵² Sobali naxan Kiriyati-Yeyarin taan masege, nan yixetene ni i ra: Harowe nun Menuhoti kaane foxo kedenna nun

⁵³ Kiriyati-Yeyarin xabilan muxun naxanye findixi Yitirine nun Putine nun Sumane nun Miserayine ra. Ne nan findixi Sora taan muxune nun Esetayoli taan muxune ra.

⁵⁴ Salima yixetene ni i ra: Betelemi kaane nun Netofa kaane nun Atiroti-Beti-Yowaba kaane nun Manaxati kaane foxo kedenna nun Sorine nun

⁵⁵ sebelitine xabilan naxanye yi doxi Yabesa taani e nun Tiratine nun Simeyatane nun Sukatine. Kenine nan ne ra, naxanye fataxi Xamati ra, Rekabu a denbayaan benbana.

3

Manga Dawudaa diine Samuyeli Firinden 3.2-5

¹ Dawuda diin naxanye bari Xebiron taani, ne ni i ra. A dii singen yi xili nen Aminon, naxan nga yi findixi Yesereli kaana Axinowami ra. A dii firinden yi xili Daniyeli, naxan nga yi Karemele kaana Abigaili ra.

² A saxanden yi xili Abisalomi, naxan nga yi findixi Gesuri taan Manga Talamayi a dii temen Maka ra. A naaninden yi xili Adoniya, naxan nga yi findixi Xagiti ra.

³ A suulunden yi xili Sefati, naxan nga yi findixi Abitali ra. A senninden yi xili Yitireyami, naxan nga yi Egela ra.

⁴ Dii senninni itoe barixi Xebiron taan nin Dawudaa mangayaan naba denaxan yi jee solofere kike sennin. A yi mangayaan naba Yerusalen taani jee tonge saxan jee saxan.

⁵ Amiyeli a dii temen Batiseba dii naaninni itoe nan soto Dawuda xa Yerusalen yi: Simeya nun Sobaba nun Natan nun Sulemani.

⁶ Dawuda mon dii xeme solomanaanin gbeteye soto nen: Yibixari nun Elisuwa nun Elifeleti nun

⁷ Noga nun Nefegi nun Yafiya nun

⁸ Elisama nun Eliyada nun Elifeleti.

⁹ Dawudaa dii xemene nan ne ra. Konyi naxanle^{*} diin naxanye bari a xa, ne mi ne ye. Tamari nan yi e magilen na.

Yuda Mangane

¹⁰ Sulemani nan Robowan soto. Robowan yi Abiya soto. Abiya yi Asa soto. Asa yi Yosafati soto.

¹¹ Yosafati yi Yehorami soto. Yehorami yi Axasiya soto. Axasiya yi Yowasa soto.

¹² Yowasa yi Amasiya soto. Amasiya yi Asari soto. Asari yi Yotami soto.

¹³ Yotami yi Axasi soto. Axasi yi Xesekiya soto. Xesekiya yi Manase soto.

¹⁴ Manase yi Amon soto. Amon yi Yosiya soto.

¹⁵ Yosiya a dii singen findi Yoxanan nan na, a dii firindena, Yehoyakimi, a saxandena, Sedeki, a naanindena, Salun.

¹⁶ Yehoyakimi yi Yoyakin nun Sedeki soto.

¹⁷ Yoyakin naxan suxu konyiyani, na diine ni i ra: Selatili nun

¹⁸ Malakirami nun Pedaya nun Senasari nun Yekamiya nun Hosama nun Nedabiya.

[†] 2:46: 2.46Konyi naxanle sariyan sebexi Xorɣyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan soto a naxanla ra.

3.9Konyi naxanle sariyan sebexi Xorɣyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, Dawuda naxanye soto a naxanla ra.

* 3:9:

¹⁹ Pedaya yi Sorobabeli nun Simeyi soto. Sorobabeli yi Mesulan nun Xananiya soto. Selomiti nan yi e magilen na.

²⁰ Pedaya mon yi dii suulun gbete ye soto: Xasuba nun Oheli nun Bereki nun Xasadiya nun Yusabi-Xeseda.

²¹ Xananiya yixetene ni i ra: Pelati nun Yesaya nun Refayaa diine nun Aranan ma diine nun Abadi a diine nun Sekani a diine.

²² Sekani dii senninni itoe nan soto: Semaya nun Xatusi nun Yigali nun Bariya nun Neyaraya nun Safati.

²³ Neyaraya dii saxanni itoe nan soto: Eliyowenayi nun Xisikiya nun Asirikami.

²⁴ Eliyowenayi dii solofereni itoe nan soto: Hodafiya nun Eliyasibi nun Pelaya nun Akubu nun Yoxanan nun Delaya nun Anani.

4

Yuda xabila gbete ye

¹ Yuda yixetene ni i ra: Peresi nun Xesiron nun Karimi nun Xuru nun Sobali.

² Sobali a diin Reyaya yi Yaxati soto. Yaxati yi Axumayi nun Lahadi soto. Sorane xabilane fataxi ne nan na.

³ Yesereli nun Yisema nun Yidibasi nan Etami taan masege. E magilen yi xili Haselelaponi.

⁴ Penuyeli nan Gedori taan masege. Xuru a diina Eseri nan Xusa taan masege. Efarataa dii singen Xuru nan Betelemini taan masege.

⁵ Asexuri yi Tekowa taan masege, naxalan firin yi naxan yii, Xela nun Nara.

⁶ Nara yi Axusami nun Xeferi nun Temeni nun Axasetari bari a xa.

⁷ Xela yi Sereti nun Soxara nun Etenani

⁸ nun Kosi bari a xa. Kosi yi Anubi nun Sobeba soto, e nun Harumi a dii Axaraxeli xabilane.

⁹ Yabesa yi binyen soto dangu a ngaxakedenne ra. A nga a xili sa nen Yabesa bayo a naxa, "N bata a xali toroni."*

¹⁰ Yabesa yi Isirayilaa Ala maxandi, a naxa, "Yandi, n baraka! I yi n ma boxon fari sa. I senben xa lu n xon, i n natanga toron ma alogo fe xolen nama n soto." Ala yi a duban yabi.

¹¹ Suxa ngaxakedenna Kelubu yi Mexiri soto. Mexiri yi Eseton soto.

¹² Eseton yi Beti-Rafa nun Paseya nun Texinna soto. Texinna nan Naxasa taan masege. Ne findixi Reka kaane nan na.

¹³ Kenasi yi Otiniyeli nun Seraya soto. Otiniyeli yi Xatati nun Meyonotayi soto.

¹⁴ Meyonotayi yi Ofara soto. Seraya yi Yowaba soto, yiirawanle benbana, naxanye yi dxi Yiirawanle Lanbanni.

¹⁵ Yefune a diin Kalebi yi Iru nun Ela nun Nami soto. Ela yi Kenasi soto.

¹⁶ Yehaleleli a diine ni i ra: Sifi nun Sifa nun Tiriya nun Asareli.

¹⁷ Esiraa diine ni i ra: Yeteri nun Meredi nun Efere nun Yalon. Meredi a naxanla nde yi Mariyama nun Samayi nun Yiseba bari. Yiseba nan Esitemowa taan masege.

¹⁸ Misiran mangana dii temen Biti naxan yi dxi Meredi xon na, na nan na diine bari. Meredi mon yi Yahudiya naxanla nde dxi, na diine ni i ra: Yaradi naxan Gedori taan masege e nun Xeberi naxan Soko taan masege e nun Yekutiyeleli naxan Sanowa taan masege.

¹⁹ Hodiya naxanla naxan findixi Naxami magilen na, na yixetene yi findi Garimi kaane ra naxanye yi dxi Keyila taani e nun Maka kaan naxanye yi dxi Esitemowa taani.

²⁰ Simon ma diine ni i ra: Aminon nun Rinna nun Ben-Xanan nun Tilon.

Yisi a diine ni i ra: Soxeti nun Ben-Soxeti.

²¹ Yudaa diin Selaxa yixetene ni i ra: Eri naxan Leka taan masege, e nun Laada naxan Maresa taan masege, e nun xabilan naxanye yi dugi soxonne ra Beti-Asibeya yi, e nun

²² Yokimi nun Koseba kaane nun Yowasa nun Sarafa naxan yi Moyaba nun Yasubi-Lexemi xun na. Fe fonne nan ne ra.

²³ Ne yixetene yi findi feje rafalane ra mangan xa Netayimi nun Gedera taane yi.

Simeyon yixetene

Yosuwe 19.2-10

²⁴ Simeyon yixetene ni i ra: Nemuweli nun Yamin nun Yarihi nun Sera nun Sayuli.

²⁵ Sayuli yi Salun soto. Salun yi Mibisan soto. Mibisan yi Misema soto.

²⁶ Misema yi Xamuweli soto. Xamuweli yi Sakuru soto. Sakuru yi Simeyi soto.

²⁷ Simeyi yi dii xeme fu nun sennin soto e nun dii teme sennin. A ngaxakedenne mi dii wuyaxi soto. E xabilan muxune mi wuya ayi alo Yuda bansonna muxune.

²⁸ E yi dxi taani itoe nin: Beriseba nun Molada nun Xasari-Suwali nun

²⁹ Bila nun Esemi nun Toladi nun

³⁰ Betuyeli nun Xoroma nun Sikilaga nun

³¹ Beti-Marakaboti nun Xasari-Susimi nun Beti-Biri nun Saarayimi. E yi lu na taane yi han Dawudaa mangayaan waxatini.

³² E mon dxi nen taa suulun gbete ye yi: Etami nun Ayin nun Rimon nun Token nun Asan

³³ e nun e rabilinne siga han Baalati taani. E dxi dene nun e benbane nan ne ra naxanye sebexi e banson kedin kui.

* 4:9 **Yabesa** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nen fa fala "Xolena."

³⁴ Simeyɔn bɔnsɔnna xabilane kuntigine xinle ni itoe ra: Mesobabo nun Yameleki nun Amasiyaa diin Yosahi nun

³⁵ Yoweli nun Yosibiya a diin Yehu, Seraya mamandenna, Asiyeli tolobitana, e nun

³⁶ Eliyowenayi nun Yaakoba nun Yesohaya nun Asaya nun Adiyeli nun Yesimiyeli nun Benaya nun

³⁷ Sifeyi a diin Sisa. Alon nan Sifeyi soto. Yedaya nan Alon soto. Simiri nan Yedaya soto. Semaya nan Simiri soto.

³⁸ Xabilane kuntigine nan ne ra. E denbayane gbo ayi nen han!

³⁹ E yi siga han Gedor taan lanbanna sogeteden binna balo yire fendeni e xuruseene xa.

⁴⁰ E sa sexe yire fajine to menni xuruseene xa. Na bɔxɔne yi gbo, bɔne xunbenla na. Xami bɔnsɔnna muxuna ndee yi na nun.

⁴¹ Muxun naxanye xinle seɓe itoe ra, ne nan siga Yuda Manga Xesekiya waxatini, e sa Xami bɔnsɔnna muxune nun Meyunin bɔnsɔnna muxune banxine birin kala, e yi e raxɔri alogo e xa dɔxɔ na, balo fajin yi denaxan yi e xuruseene xa.

⁴² Simeyɔn bɔnsɔnna muxu keme suulun yi siga Seyiri geya yireni. E yeeratine yi findixi Yisi a diine nan na: Pelati nun Neyaraya nun Refaya nun Yusiyele.

⁴³ E yi sa Amaleki dɔnxene faxa, naxanye e gi yengen bun. E dɔxi menni han to.

5

Ruben yixetene

¹ Ruben nan findi Isirayila dii singen na, koni e nun a fafe a jaxanla nde bata yi kafu, nanara dii singe tiden yi ba a yii, a so Isirayilaa diin Yusufu a diine yii. Na nan a liga, e a foriya tiden ba a yii bɔnsɔn kedin ma.

² Yuda senben soto nen a ngaxakedenne tagi, a yixetena nde yi findi mangan na, koni dii singe tiden lu nen Yusufu yii.

³ Isirayilaa dii singen Ruben yi Xanɔki nun Palu nun Xesiron nun Karimi soto.

⁴ Yoweli yi Semaya soto. Semaya yi Gogo soto. Gogo yi Simeyi soto.

⁵ Simeyi yi Mike soto. Mike yi Reyaya soto. Reyaya yi Baali soto.

⁶ Baali yi Beera soto. Asiriya Mangan Tigilati-Pilesere yi Ruben bɔnsɔn xunna Beera suxu konyiyani.

⁷ Bera ngaxakedenne ni i ra xabila yeen ma alo e xinle seɓexi e bɔnsɔn kedin kui kii naxan yi: e kuntigin Yeyiyeli nun Sakari nun

⁸ Asasi a diin Bela, Sema mamandenna, Yoweli tolobitana. E yi dɔxi Aroyeri nin siga han Nebo geyaan na sa dɔxɔ Baali-Meyon na.

⁹ Sogeteden binni, e yi siga, e sa dɔxɔ tonbonna dɔxɔn han Efirati xuden na. Bayo e xuruseene bata yi wuya ayi e yii Galadi yamanani.

¹⁰ Ruben bɔnsɔnna yi Hagarine yenge Manga Soli waxatini, e yi e nɔ, e yi dɔxɔ e banxine yi Galadi yamanan sogeteden binni.

Gadi yixetene

¹¹ Gadi bɔnsɔnna muxune yi dɔxi Ruben bɔnsɔnna muxune nan dɔxɔn ma Basan yamanani siga han Salaka taana.

¹² Yoweli nan yi e kuntigi singen na Basan yamanani, a firindena, Safami. Na xanbi ra, Yanayi nun Safati.

¹³ E ngaxakedenne muxu solofere ni i ra denbaya yeen ma: Mikeli nun Mesulan nun Seeba nun Yorayi nun Yakan nun Siya nun Eberi.

¹⁴ Abixali a diine nan ne ra. Xuri nan Abixali soto. Yarowa nan Xuri soto. Galadi nan Yarowa soto. Mikeli nan Galadi soto. Yesisayi nan Mikeli soto. Yado nan Yesisayi soto. Busi nan Yado soto.

¹⁵ Abidiyeli a diina Axi, Gunu mamandenna yi findi e xabilane xunna ra.

¹⁶ Gadi bɔnsɔnna muxune yi dɔxi Galadi yamanan nun Basan yamanan nun e rabillinne nin siga han Sarɔn danna.

¹⁷ Muxuni itoe xinle yi seɓexi e bɔnsɔn kedin kui Yuda Manga Yotami nun Isirayila Manga Yerobowan waxatini.

¹⁸ Ruben bɔnsɔnna muxune nun Gadi bɔnsɔnna muxune nun Manase bɔnsɔnna muxune fɔxɔ kedenna, ne sofane xasabin lan muxu wuli tonge naanin wuli naanin keme solofere tongo sennin nan ma. E birin yi fatan yenge sodeni. Yee masansan wure lefaan nun silanfanna* nun xanla yi e birin yii.

¹⁹ E yi Hagarine nun Yeturine nun Nafisine nun Nodabone yenge.

²⁰ E yi Ala maxandi yengeni, a yi e mali, e yi Hagarine nun e xoyine birin nɔ. Ala yi e xuiin name bayo e yi e yigi saxi a tan nin.

²¹ E yi e yaxune xuruseene suxu, jɔgɔme wuli tonge suulun nun yexeen nun sii wuli keme firin wuli tonge suulun, e nun sofali wuli firin. E yi muxu wuli keme fan suxu.

²² E yi e yaxu wuyaxi faxa bayo na yengen yi kelixi Ala nan ma. E yi lu dɔxi na han Isirayila yamaan suxu konyiyani waxatin naxan yi.

Manase bɔnsɔnna yixetene

²³ Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yi dɔxi yamanani keli Basan yamanan ma siga han Baali-Xerimon taana, Seniri geyaan san bun, denaxan mɔn xili Xerimon geyana. E yi wuya han!

* 5:18: 5.18Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

²⁴ E denbayane xunne ni i ra: Efere nun Yisi nun Eliyeli nun Asiriyeli nun Yeremi nun Hodafiya nun Yaxadiyeli. Sofa kendene nan yi na denbaya xunne ra e nun xili kanne.

²⁵ Koni, e yi tinxintareyaan liga e benbane Ala ra, e yi Ala yanfa men kaane alane xon Ala bata yi muxun naxanye raxori e yee ra, feen naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi.

²⁶ Nayi, Isirayilaa Ala yi Asiriya Manga Puli radin e ma naxan men xili Tigilati-Pilesere. E yi fa Ruben bomsonna nun Gadi bomsonna nun Manase bomsonna foxo keddenna suxu konyiyani. A yi siga e ra Xala nun Xabori nun Hara yi Gosan baan de, e men denaxanye yi han to.

Lewi yixetene

²⁷ Lewi yi Gerison nun Kehati nun Merari soto.

²⁸ Kehati yi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyele soto.

²⁹ Amirama yi dii xeme firin soto, Haruna nun Musa e nun dii teme keden, Mariyama. Haruna yi Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara soto.

³⁰ Eleyasari yi Finexasi soto. Finexasi yi Abisuwa soto.

³¹ Abisuwa yi Buki soto. Buki yi Yusi soto.

³² Yusi yi Seraxaya soto. Seraxaya yi Merayoti soto.

³³ Merayoti yi Amari soto. Amari yi Axituba soto.

³⁴ Axituba yi Sadaki soto. Sadaki yi Axi-maasi soto.

³⁵ Aximaasi yi Asari soto. Asari yi Yoxanan soto.

³⁶ Yoxanan yi Asari soto, naxan findi saraxaraliin na Ala Batu Banxini Yerusalen yi Sulemani naxan ti.

³⁷ Asari yi Amari soto. Amari yi Axituba soto.

³⁸ Axituba yi Sadaki soto. Sadaki yi Salun soto.

³⁹ Salun yi Xiliki soto. Xiliki yi Asari soto.

⁴⁰ Asari yi Seraya soto. Seraya yi Yehosadaki soto.

⁴¹ Alatala to Yuda nun Yerusalen kaane rasiga konyiyani Nebukadanesari xon, Yehosadaki fan yi suxu.

6

Lewi yixets gbeteye

¹ Lewi yi Gerison nun Kehati nun Merari soto.

² Gerison yi Libini nun Simeyi soto.

³ Kehati yi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyele soto.

⁴ Merari yi Maxali nun Musi soto.

Lewi xabilane benbane ni i ra:

⁵ Gerison xabilani: Gerison yi Libini soto. Libini yi Yaxati soto. Yaxati yi Sima soto.

⁶ Sima yi Yowa soto. Yowa yi Yido soto. Yido yi Sera soto. Sera yi Yeyaterayi soto.

⁷ Kehati xabilani: Kehati yi Aminadabo soto. Aminadabo yi Kora soto. Kora yi Asiri soto.

⁸ Asiri yi Elikana soto. Elikana yi Ebiyasafi soto. Ebiyasafi yi Asiri soto.

⁹ Asiri yi Taxati soto. Taxati yi Yuriyeli soto. Yuriyeli yi Yusiya soto. Yusiya yi Sayuli soto.

¹⁰ Elikana xabilani: Elikana yi Amasayi nun Aximoti

¹¹ nun Elikana soto. Elikana yi Sofayi soto. Sofayi yi Naxati soto.

¹² Naxati yi Eliyabi soto. Eliyabi yi Yeroxama soto. Yeroxama yi Elikana soto. Elikana yi Samuyeli soto.

¹³ Samuyeli a diine ni i ra: a dii singena Yoweli e nun Abiya.

¹⁴ Merari xabilani: Merari yi Maxali soto. Maxali yi Libini soto. Libini yi Simeyi soto. Simeyi yi Wusa soto.

¹⁵ Wusaha yi Simeya soto. Simeya yi Xagiya soto. Xagiya yi Asaya soto.

Beti baane Ala Batu Banxini

¹⁶ Dawuda yi Lewi bomsonna muxuna ndee dexo beti ba kuntigine ra Alatala Batu Banxini Layiri Kankiraan* fa menni waxatin naxan yi.

¹⁷ Ne nan yi betine bama Ala Batu Bubun yetagi, Naralan Bubuna han Manga Sulemani Alatala Batu Banxin ti Yerusalen yi waxatin naxan yi. E yi e wanla kema alo e yi yamarixi e ma kii naxan yi.

¹⁸ Na beti baane nun e diine xinle ni itoe ra:

Kehati xabilani: Yoweli nan beti baan Heman soto. Samuyeli nan Yoweli soto.

¹⁹ Elikana nan Samuyeli soto. Yeroxama nan Elikana soto. Eliyeli nan Yeroxama soto. Towa nan Eliyeli soto.

²⁰ Sufi nan Towa soto. Elikana nan Sufi soto. Maxati nan Elikana soto. Amasayi nan Maxati soto.

²¹ Elikana nan Amasayi soto. Yoweli nan Elikana soto. Asari nan Yoweli soto. Sofoni nan Asari soto.

²² Taxati nan Sofoni soto. Asiri nan Taxati soto. Ebiyasafi nan Asiri soto. Kora nan Ebiyasafi soto.

²³ Yisehari nan Kora soto. Kehati nan Yisehari soto. Lewi nan Kehati soto. Isirayila nan Lewi soto.

²⁴ Heman mali muxun naxan yi tixi a yifanna ma, na yi findixi Asafi nan na. Bereki nan Asafi soto. Simeya nan Bereki soto.

* 6:16: 6.16 Layiri Kankirana fe men sebexi Xorayaan 25.10-22 kui.

²⁵ Mikeli nan Simeya soto. Baaseya nan Mikeli soto. Malakiya nan Baaseya soto.

²⁶ Etini nan Malakiya soto. Sera nan Etini soto. Adaya nan Sera soto.

²⁷ Etani nan Adaya soto. Sima nan Etani soto. Simeyi nan Sima soto.

²⁸ Yaxati nan Simeyi soto. Gerison nan Yaxati soto. Lewi nan Gerison soto.

²⁹ Naxan kelixi Merari xabilan nin, na yi tixi a komenna nan ma. A yi xili Etani. Kisi nan Etani soto. Abidi nan Kisi soto. Maluku nan Abidi soto.

³⁰ Hasabi nan Maluku soto. Amasiya nan Hasabi soto. Xiliki nan Amasiya soto.

³¹ Amasi nan Xiliki soto. Bani nan Amasi soto. Semeri nan Bani soto.

³² Maxali nan Semeri soto. Musi nan Maxali soto. Merari nan Musi soto. Lewi nan Merari soto.

³³ E ngaxakedenne Lewi bõnsõnni, ne yi Ala Batu Bubun wanla bonne nan kema Alaa banxini.

³⁴ Haruna nun a diine nan yi saraxa gan daxine bama saraxa ganden fari, e mon yi wusulanna fan ganma saraxan na wusulan saraxa ganden fari. E yi na wanle birin kema yire sarixanxi fisamantenna nin Ala solona feen na Isirayila kaane xa, alo Alaa walikēen Musa a yamari kii naxan yi.

³⁵ Haruna yixetene ni i ra: Haruna yi Eleyasari soto. Eleyasari yi Finexasi soto. Finexasi yi Abisuwa soto.

³⁶ Abisuwa yi Buki soto. Buki yi Yusi soto. Yusi yi Seraxaya soto.

³⁷ Seraxaya yi Merayoti soto. Merayoti yi Amari soto. Amari yi Axituba soto.

³⁸ Axituba yi Sadoki soto. Sadoki yi Axi-maasi soto.

Lewi bõnsõnna taane Yosuwe 21.4-39

³⁹ E taane xinle ni itoe ra Haruna yixeten naxanye yi Kehati xabilani, ne dõxo denaxanye yi. E singe nan bõxon soto bayo masensenna e tan nan singe suxu.

⁴⁰ Xebiron nun a xuruse rabadene yi findi e gbeen na Yuda bõxon ma,

⁴¹ koni Xebiron xēene nun a banxidene yi findi Yefune a diin Kalebi gbeen na.

⁴² Harunaa diine yi Xebiron soto, naxan findi marakisi taana nde ra, e nun Libina nun a rabilinne nun Yatiri nun Esitemowa nun a rabilinne, e nun

⁴³ Xilen nun Debiri nun e rabilinne nun

⁴⁴ Asan nun Beti-Semasi nun e rabilinne.

⁴⁵ Lewi bõnsõnna taan naxanye soto Bun-yamin bõnsõnna bõxoni, ne ni i ra: Gabayon nun Geba nun Alemeti nun Anatoti nun e rabilinne. E yi taa fu nun saxanni itoe yitaxun e xabilane ra.

Yosuwe 21.5-8

⁴⁶ Kehati yixeten bonne yi taa fu soto masensenna xon Efirami bõnsõnna bõxon nun Dan bõnsõnna bõxon nun Manase bõnsõnna fõxo kedenna bõxoni.

⁴⁷ Gerison yixetene yi taa fu nun saxan soto e xabila yēen ma Isakari bõnsõnna bõxon nun Aseri bõnsõnna bõxon nun Nafatali bõnsõnna bõxon nun Manase bõnsõnna fõxo kedenna bõxoni naxan yi Basan yamanani.

⁴⁸ Merari yixetene yi taa fu nun firin soto masensenna xon Ruben bõnsõnna bõxon nun Gadi bõnsõnna bõxon nun Sabulon bõnsõnna bõxoni.

⁴⁹ Isirayila kaane taane nun e rabilinne fi Lewi bõnsõnna ma na kii nin.

⁵⁰ E na taane fi e ma masensenna nan xon naxanye yi Yuda nun Simeyon nun Bun-yamin bõnsõnne bõxone yi.

⁵¹ Kehati xabilan bonne yi taane soto Efirami bõnsõnna bõxoni.

⁵² E yi marakisi taan Siken fi e ma Efirami geya yireni, e nun Geseri nun

⁵³ Yokemen nun Beti-Xoron nun e rabilinne, e nun

⁵⁴ Ayalon nun Gati-Rimon nun e rabilinne.

⁵⁵ E yi Aneri nun Bilejami nun e rabilinne soto Manase bõnsõnna fõxo kedenna bõxoni. Kehati xabilan bonne taane nan ne ra.

⁵⁶ Gerison yixetene taane ni i ra: Golan nun a rabilinna Basan yamanani, e nun Asataroti nun a rabilinna Manase bõnsõnna fõxo kedenna bõxoni.

⁵⁷ E taan naxanye soto Isakari bõnsõnna bõxoni, ne ni i ra: Kedesi nun Daberati nun

⁵⁸ Ramoti nun Anemi nun e rabilinne.

⁵⁹ E taan naxanye soto Aseri bõnsõnna bõxoni, ne ni i ra: Masala nun Abadon nun

⁶⁰ Xukoku nun Rexobo nun e rabilinne.

⁶¹ E taan naxanye soto Nafatali bõnsõnna bõxoni, ne ni i ra: Kedesi taan Galile bõxoni, e nun Xamon nun Kiriayatayimi nun e rabilinne.

⁶² Lewi bõnsõn dõnxene, Merari yixetene taane ni i ra: Rimono nun Taboro nun e rabilinne Sabulon bõnsõnna bõxoni.

⁶³ E taan naxanye soto Ruben bõnsõnna bõxoni Yuruden kidi ma Yeriko sogeteden binni, ne ni i ra: Bēseri tonbonni e nun a rabilinne nun Yahasi nun

⁶⁴ Kedemoti nun Mefaati nun e rabilinne.

⁶⁵ E taan naxanye soto Gadi bõnsõnna bõxoni, ne ni i ra: Ramoti nun a rabilinne Galadi bõxoni e nun Maxanayin nun

⁶⁶ Xesibon nun Yaaseri nun e rabilinne.

7

Isakari yixetene

¹ Isakari dii naanin nan soto: Tola nun Puwa nun Yasubu nun Simiron.

² Tolaa diine ni i ra: Yusi nun Refaya nun Yeriyeleli nun Yamayi nun Yibisami nun Samuyeli. Muxuni itoe nan findi e xabila

xunne ra. Sofa kenden muxu wuli məxəjən nı firin keme sennin nan xili yi sebexi e bənsən kedin ma Manga Dawudaa waxa-tini.

³Yusi yi Yisiraxiya soto. Yisiraxiyaa diine ni i ra: Mikeli nun Abadi nun Yoweli nun Yisiya. Muxu suulunni itoe findi xabila xunne nan na.

⁴Sofa kenden muxu wuli tonge saxan muxu wuli sennin nan yi e xabilani e bənsən kedin kui, bayo e paxanle nun e diine yi wuya han!

⁵Isakari xabilane birin yi, sofa wuli tonge solomasexe wuli solofere nan xili yi sebexi e bənsən kedin ma.

Bunyamin yixetene

⁶Bunyamin yi Bela nun Bekerı nun Yediyayeli soto.

⁷Belaa dii suulunne ni i ra: Esibon nun Yusi nun Yusiyei nun Yerimoti nun Yiri. Xabila xunne nan yi e ra. Sofaan muxu wuli məxəjən nı firin tonge saxan e nun naanin nan xili yi sebexi e bənsən kedin ma.

⁸Bekerı a diine ni i ra: Semira nun Yowasa nun Eliyeseri nun Eliyowenayi nun Omiri nun Yeremoti nun Abiya nun Anatoti nun Alemeti. Bekerı a diine nan yi ne ra,

⁹e denbayane xunne nan yi e birin na. Sofaan muxu wuli məxəjən muxu keme firin nan xili yi sebexi e bənsən kedin ma.

¹⁰Yediyayeli yi Bilihan soto. Bilihan ma diine ni i ra: Yewusi nun Bunyamin nun Ehudu nun Kenan nun Satan nun Tarasisi nun Axisaxari.

¹¹Yediyayeli a diine birin findi e denbayane xunne nan na. Sofaan muxu wuli fu nun solofere muxu keme firin nan xili yi sebexi e bənsən kedin ma.

¹²Yiri yi Supimi nun Xupimi soto. Axeri yi Xusimi soto.

Nafatali yixetene

¹³Nafatali yi Yaxaseeli nun Gunı nun Yeseri nun Salun soto. Nafatali nga yi xili nen Bila.

Manase yixetene

¹⁴Manase a diine ni i ra: Asireli nun Makiri. Manase a konyi paxanla* Arami kaan nan ne bari a xa. Makiri yi Galadi soto.

¹⁵Makiri yi paxanla fen Xupimi nun Supimi muxune ye. Makiri magilen yi xili nen Maka. Manase a diin boden yi xili nen Selofexadi, a dii temene nan tun soto.

¹⁶Makiri a paxanla Maka yi diin bari, a yi a xili sa Peresa. A xunyən yi xili Seresi. Peresa yi Yulami nun Rekemi soto.

¹⁷Yulami yi Bedani soto. Galadi a diine nan ne ra, Makiri a diina, Manase mamananna.

¹⁸Galadi magilen Hamoleketi yi Isihodi nun Abiyeseri nun Maxala bari.

¹⁹Semida yi Axiyani nun Siken nun Likixi nun Aniyama soto.

Eframi yixetene

²⁰Eframi yixetene ni i ra: Eframi yi Sutela soto. Sutela yi Bereda soto. Bereda yi Taxati soto. Taxati yi Eleyada soto. Eleyada yi Taxati soto.

²¹Taxati yi Sabadi soto. Sabadi yi Sutela soto. Gati kaane yi Eframi a dii firin gbete ye faxa, Eseri nun Eleyada, e to siga Gati kaane xuruseene mupadeni.

²²E fafe Eframi yi sunu e faxa feen na waxati xunkuye. A kon kaane yi fa a madenden.

²³Na xanbi ra, a yi a paxanla kolon paxanla ra, a paxanla yi fudikan. A to diin bari, a yi a xili sa Beriya bayo a denbayaan yi toroxi.

²⁴Eframi yi dii temen soto, a yi a xili sa Seera. Beti-Xoron taan naxan geyaan fari e nun naxan lanbanni, Seera yi ne ti e nun Yuseni-Seera taana.

²⁵Beriya yi Refa soto. Refa yi Resefa soto. Resefa yi Tela soto. Tela yi Taxani soto.

²⁶Taxani yi Ladana soto. Ladana yi Amixudi soto. Amixudi yi Elisama soto.

²⁷Elisama yi Nunu soto. Nunu yi Yosuwe soto.

²⁸E yi dəxə Beteli yi e nun a banxidəen naxanye yi a rabilinxı, e nun Naran taan sogeteden binni nun Geseri nun a banxidəne sogegododen binni, e nun Siken nun a banxidəne siga han Aya nun a banxidəne.

²⁹Manase bənsənnə taane ni i ra: Beti-Seyan nun Taanaki nun Megido nun Dəro nun e banxidəne. Isirayılə diin Yusufu yixetene dəxi na taane nin.

Aseri yixetene

³⁰Aseri yi Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya soto. E magilen yi xili Sera.

³¹Beriya yi Xeberi nun Malikili soto. Malikili nan Birisayiti taan masege.

³²Xeberi yi Yefeleti nun Someri nun Xotami soto. E magilen yi xili Suya.

³³Yefeleti yi Pasaki nun Bimali nun Asefati soto. Yefeleti a diine nan ne ra.

³⁴Semeri yi Axi nun Roga nun Xuba nun Arami soto.

³⁵Semeri xunyən Helemi a diine ni i ra: Sofaxa nun Yimena nun Selesi nun Amali.

³⁶Sofaxaa diine ni i ra: Suwa nun Xaraneferi nun Suwali nun Beri nun Yimira nun

³⁷Beseri nun Hodo nun Samima nun Silesa nun Itiran nun Beera.

³⁸Yeteri yi Yefune nun Pisepa nun Ara soto.

³⁹Yula yi Ara nun Xaniyeli nun Risiya soto.

* 7:14: 7.14Konyi paxanle sariyan sebexi Xəroyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan soto a paxanla ra.

⁴⁰ Aseri a diine nan ne birin na, denbaya xunne, muxu gbeene, sofa kɛndene, kuntigi fajine. Sofaan muxu wuli mɔxɔɛn nun sennin nan xili yi sebɛxi e bɔnsɔn kedin kui.

8

Bunyamin yixɛtɛ gbetɛye

¹ Bunyamin ma diine ni i ra: a dii singena Bela, a firindena Asibeli, a saxandena Axara,

² a naanindena Noxa, a suulundena Rafa.

³ Bela a diine ni i ra: Adari nun Gera nun Abihudi nun

⁴ Abisuwa nun Naman nun Axowa nun

⁵ Gera nun Sefufani e nun Xurami.

⁶ Denbaya xunne Ehudu yixɛtɛne yɛ Geba taani naxanye kedi, e siga Manaxati yi, ne xinle ni itoe ra:

⁷ Naman nun Axiya nun Gera. Gera nan ti e yɛɛ ra, a yi Yusa nun Axixudi sɔɔ.

⁸ Saxarayin yi a mɛ a ɲaxalan firinne ra, Xusimi nun Baara. Na xanbi ra, a yi diine sɔɔ Moyaba yamanani.

⁹ A ɲaxanla Xodesi a diine ni i ra: Yobabo nun Sibiya nun Mesa nun Malakama

¹⁰ nun Yewusi nun Sakiya nun Mirima. A diine nan ne ra naxanye findi denbaya xunne ra.

¹¹ A ɲaxanla Xusimi yi Abitubu nun Eli-paali bari a xa.

¹² Elipaali a diine ni i ra: Eberi nun Misami nun Semedi, naxan Ono nun Lodi nun e banxidene ti, e nun

¹³ Beriya nun Sema naxanye findi denbaya xunne ra Ayalɔn taani, e yi Gati kaane kedi.

¹⁴ Beriya a diine ni i ra: Axiyo nun Sasaki nun Yeremoti nun

¹⁵ Sebadiya nun Aradi nun Ederi nun

¹⁶ Mikeli nun Yisepa nun Yoxa.

¹⁷ Elipaali a diine ni i ra: Sebadiya nun Mesulan nun Xisiki nun Xeberi nun

¹⁸ Yisemerayi nun Yisiliya nun Yobabo.

¹⁹ Simeyi a diine ni i ra: Yakimi nun Sikiri nun Sabidi nun

²⁰ Eliyenayi nun Siletayi nun Eliyeli nun

²¹ Adaya nun Beraya nun Simirati.

²² Sasaki a diine ni i ra: Yisepan nun Eberi nun Eliyeli nun

²³ Abadon nun Sikiri nun Xanan nun

²⁴ Xananiya nun Elan nun Anatotiya nun

²⁵ Yifideya nun Penuyeli.

²⁶ Yeroxamaa diine ni i ra: Sameserayi nun Sexaraya nun Atali nun

²⁷ Yaaresiya nun Eli nun Sikiri.

²⁸ Denbaya xunne nan yi ne birin na naxanye xili yi sebɛxi e bɔnsɔn kedin kui. Ne yi dɔxi Yerusalen taan nin.

Taruxune Singen 9.34-44

²⁹ Yeyiyeli yi dɔxi Gabayon taan nin a denaxan masɛge. A ɲaxanla yi xili nen Maka.

³⁰ A diine ni i ra: a dii singena Abadon nun Suru nun Kisu nun Baali nun Neri nun Nadaba nun

³¹ Gedori nun Axiyo nun Sekeri nun

³² Mikiloti, naxan findi Simeya fafe ra. E fan yi dɔxi Yerusalen taan nin e kon kaane tagi.

³³ Neri yi Kisu sɔɔ. Kisu yi Sɔli sɔɔ. Sɔli yi Yonatan nun Maliki-Suwa nun Abinadabo nun Esibaali sɔɔ.

³⁴ Yonatan yi Meribaali sɔɔ. Meribaali yi Mike sɔɔ.

³⁵ Mike yi Piton nun Meleki nun Tareya nun Axasi sɔɔ.

³⁶ Axasi yi Yehowada sɔɔ. Yehowada yi Alemeti nun Asamaweti nun Simiri sɔɔ. Simiri yi Mosa sɔɔ.

³⁷ Mosa yi Bineya sɔɔ. Bineya yi Rafaha sɔɔ. Rafaha yi Eleyasa sɔɔ. Eleyasa yi Aseli sɔɔ.

³⁸ Aseli a dii senninne xinle ni itoe ra: Asirikami nun Bokeru nun Yisimayeli nun Seyari nun Abadi nun Xanan. Aseli a dii xɛmɛne nan ne birin na.

³⁹ Aseli xunyɛna Esekaa diine ni i ra: a dii singena Yulami, a firindena Yewusi e nun a saxandena Elifeleti.

⁴⁰ Sofa kɛnden nan yi Yulami a diine ra. E yi fatan xalimakunla wolɛ. E diine nun mamenne yi wuya han muxu kɛmɛ tonge suulun.

Bunyamin bɔnsɔnna muxune nan yi ne birin na.

9

¹ Isirayila kaane birin xinle yi sebɛxi e bɔnsɔn kɛdine ma Isirayila Mangane Kedin kui.

Yerusalen kaane

Neyemi 11.3-19

Yuda bɔnsɔnna muxune bata yi xali konyiyani Babilɔn yamanani fata e tinxintareyaan na.

² Naxanye singe xɛtɛ e dɔxɔdeni e konne yi, Isirayila kaana ndee nan yi ne ra, e nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun Ala Batu Banxin walikene.

³ Muxuna ndee Yuda nun Bunyamin nun Efirami nun Manase bɔnsɔnne yi, ne yi fa dɔxɔ Yerusalen taani.

⁴ Amixudi nan Yutayi sɔɔ. Omiri nan Amixudi sɔɔ. Yimiri nan Omiri sɔɔ. Bani nan Yimiri sɔɔ Peresi xabilani Yuda bɔnsɔnni.

⁵ Silo kaan naxanye yi dɔxi Yerusalen yi, ne ni i ra: Asaya, dii singena, e nun a diine.

⁶ Sera xabilan muxun naxan dɔxɔ na, na ni i ra: Yɛweli. Yuda bɔnsɔnna muxu kɛmɛ sennin tonge solomanaanin nan yi dɔxi Yerusalen yi.

⁷ Bunyamin bɔnsɔnna muxun naxanye yi dɔxi na, ne ni i ra: a singena Salu. Mesulan

nan Salu soto. Hodafiya nan Mesulan soto. Hasenuwa nan Hodafiya soto.

⁸ E nun Yibineya, Yeroxamaa diina.

E nun Ela, Yusi a diina. Mikiri nan Yusi soto.

E nun Mesulan. Sefati nan Mesulan soto. Reyuli nan Sefati soto. Yibiniya nan Reyuli soto.

⁹ Bunyamin bənsənna muxune lan muxu keme solomanaanin tonge suulun e nun sennin nan ma naxanye yi seḅexi e bənsən kedin kui. Denbaya xunne nan yi xemeni itoe birin na.

¹⁰ Saraxaraliin naxanye yi dōxi Yerusalen yi, ne ni i ra: Yedaya nun Yehoyaribu nun Yakini nun

¹¹ Asari. Xiliki nan Asari soto. Mesulan nan Xiliki soto. Sadōki nan Mesulan soto. Merayoti nan Sadōki soto. Axituba nan Merayoti soto. Axituba nan yi Alaa banxin wanla xun na.

¹² Adaya fan yi na. Yeroxama nan Adaya soto. Pasaxuri nan Yeroxama soto. Malakiya nan Pasaxuri soto. Masayi nan Malakiya soto. Adiyeli nan Masayi soto. Yasera nan Adiyeli soto. Mesulan nan Yasera soto. Mesilemiti nan Mesulan soto. Imeri nan Mesilemiti soto.

¹³ Saraxaraliin naxanye yi dōxi Yerusalen yi, ne denbaya xunne lanxi muxu wuli keden keme solofere tonge sennin nan ma. Alaa banxin walike kenden nan yi e birin na.

¹⁴ Lewi bənsənna muxun naxanye yi dōxi Yerusalen yi, ne ni i ra: Xasubu a diin Semaya, Asirikami mamandenna, Merari kaan Hasabi tolobitana,

¹⁵ e nun Bakibakari nun Xeresi nun Galali nun Mikaa diin Matani, Sikiri mamandenna, Asafi tolobitana,

¹⁶ e nun Semayaa diin Abadi, Galali mamandenna, Yedutun tolobitana, e nun Asaa diin Bereki, Elikana mamandenna, naxan yi Netofa banxidene yi.

¹⁷ Ala Batu Banxin so deen kantan muxune ni i ra: Salun, naxan yi e xun na e nun Akubu nun Talamon nun Aximan nun e ngaxakedenne.

¹⁸ Salun yi Mangan So Deen kantanma Ala Batu Banxini sogeteden mabinni han to. Lewi bənsənna daaxaden kantan muxune nan yi e benbane ra nun.

¹⁹ Kore a diin nan yi Salun na. Ebiyasafi nan Kore soto. Kora nan Ebiyasafi soto. Salun nun a ngaxakedenne nan yi Ala batu bubun deene kantanma alo e benbane yi Alatalaa yamaan daaxaden kantanma kii naxan yi.

²⁰ Eleyasari a diin Finexasi nan yi so deen kantan tiine xunna ra a singeni nun. Alatala yi a xon.

²¹ Naralan Bubun so deen kantan muxun nan yi Meselemiyaa diin Sakari ra nun.

²² Muxu keme firin muxu fu nun firin nan sugandin kantan tiine ra. Ne nan xili seḅexi e bənsən kedin ma e taane yi. Dawuda nun fe toon Samuyeli nan na lannaya wanla so e benbane yii.

²³ E tan nun e diine nan yi Alatala batuden so deene kantanma naxan mon yi xili Ala Batu Bubuna.

²⁴ A so deen kantan muxuna ndee yi tixi a sogeteden nun a sogetododen nun a kamenna nun a yiifanna ma.

²⁵ E ngaxakedenna naxanye yi e taane yi, ne yi fama e malideni ye ye xii solofere.

²⁶ Anu, Lewi bənsənna muxu naaninna naxanye yi so deen kantan ti kuntigine ra, ne yi Alaa banxin nafunla ramaradene nan kantanma.

²⁷ E yi xima Alaa banxin nabilinna nin alogo e xa menna makantan, e yi a so deene rabi xotanni.

²⁸ Saraxa raba seene kantan tiine nan yi ndee ra e ye Ala Batu Banxini, e tan nan yi e yatema e nema raso e nun e nema e ramine.

²⁹ Ndee yi se donxene marama yire sarijanxini, e nun murutu fujin nun manpaan nun turen nun wusulanna nun latikonenna.

³⁰ Saraxaraline nan yi latikonenne basanma.

³¹ Salun ma dii singen Matitiya, Lewin naxan keli Kora xabilani, na nan yi burun ganma naxan yi bama saraxan na.

³² E ngaxakedenna ndee Kehati xabilani, ne nan yi burun dōxoma tabanla fari Matabu Lōxone birin yi.

³³ Lewi denbaya xunna naxanye yi betin bama, ne yi dōxo Ala Batu Banxin kui. Wali gbete yo mi yi e ma, bayo e yi walima waxatin birin kōeen nun yanyina.

³⁴ Lewi denbaya xunne nan yi ne ra, naxanye xinle yi seḅexi e bənsən kedin kui. E yi dōxi Yerusalen nin.

Soli xabilana

³⁵ Yeyiyeli yi dōxi Gabayon taan nin a denaxan masēge. Aṇaxanla yi xili nen Maka.

³⁶ A diine ni i ra: a dii singena Abadon nun Suru nun Kisu nun Baali nun Neri nun Nadaba nun

³⁷ Gedori nun Axiyo nun Sakari nun Mikiloti.

³⁸ Mikiloti yi Simeyami soto. E yi dōxi e kon kaane nan dōxon ma Yerusalen yi.

³⁹ Neri yi Kisu soto. Kisu yi Sali soto. Sali yi Yonatan nun Maliki-Suwa nun Abinadabo nun Esibaali soto.

⁴⁰ Yonatan yi Meribaali soto. Meribaali yi Mike soto.

⁴¹ Mike yi Piton nun Meleki nun Tareya nun Axasi soto.

⁴² Axasi yi Yara soto. Yara yi Alemeti nun Asamaweti nun Simiri soto. Simiri yi Mosa soto.

⁴³ Mosa yi Bineya soto. Bineya yi Refaya soto. Refaya yi Eleyasa soto. Eleyasa yi Aseli soto.

⁴⁴ Aseli a dii senninne ni i ra: Asirikami nun Bokeru nun Yisimayeli nun Seyari nun Abadi nun Xanan. Aseli a diine nan yi ne ra.

10

Manga Söli a sayana

Samuyeli Singen 31.1-13 nun Samuyeli Firinden 1.4-12

¹ Filisitine yi Isirayila yenge. Isirayila kaane yi e gi, e wuyaxi yi faxa Gilibowa geyaan fari.

² Filisitine yi xape ayi Söli nun a diine xili ma. E yi Söli a dii xemene faxa, Yonatan nun Abinadabo nun Maliki-Suwa.

³ Yengen yi wolon Söli rabilinni, xali wonle yi a li, a yi gaxu e yee ra han!

⁴ Söli yi a fala a yenge so se maxanla xa, a naxa, "I ya silanfanna tongo, i yi n faxa, bayo n mi waxi Ala kolontareni itoe xa n toro, e yi n faxa." Koni a yenge so se maxanla yi tondi, bayo a yi gaxuxi han! Nayi, Söli yi a silanfanna tongo a sonsön a de.

⁵ Söli a yenge so se maxanla to a to faxaxi, a fan yi sonsön a silanfanna de, e birin yi faxa.

⁶ Söli nun a dii xeme saxanne nun a denbaayan birin faxa e bode xon ma na kii nin.

⁷ Isirayila kaan naxanye yi lanbanni, ne yi a to a Isirayila ganla yi a gima e nun Söli nun a diine bata yi faxa. E yi e taane rabekin, e yi e gi. Filisitine yi fa doro na.

⁸ Na xoton bode, Filisitine yi fa binbine yii seene tongodeni, e yi Söli nun a diine binbine to biraxi Gilibowa geyaan fari.

⁹ E yi a yii seene birin tongo, e yi Söli xunna nun a yenge so seene xali. E yi na xibarun nasiga Filisitine yamanan birin yi, e suxure batudene nun e yamani.

¹⁰ E yi Söli a yenge so seene sa e alane batu banxin kui. E yi a xunna singan e ala Dagon batu banxin kui.

¹¹ Yabesi-Galadi kaane to a me Filisitine feen naxanye birin ligaxi Söli ra,

¹² e xeme senbeman birin yi keli, e Söli nun a diine binbine tongo. E yi xete e ra, e sa e xonne maluxun kondon bun Yabesi yi. Yabesi kaane yi sunna suxu xii solofere.

¹³ Söli faxa a tinxintareyaan nan ma Alatala mabinni. A mi Alatalaa falan suxu, a sa muxuna nde maxodin naxan falan tima barinne ra.

¹⁴ A mi Alatala maxodin. Na ma, Alatala yi a faxa, a yi Söli a mangayaan fi Yese a diin Dawuda ma.

11

Dawudayi findi mangan na Isirayila xun na

Samuyeli Firinden 5.1-3

¹ Isirayila kaane birin yi fa Dawuda fema Xebiron taani, e yi a fala a xa, e naxa, "En wuli keden fasa keden.

² Waxati danguxine yi, hali Manga Söli a waxatini, i tan nan yi Isirayila sofa gali xunna ra. Alatala, i ya Ala yi a fala i xa, a naxa, 'I tan nan findima n ma yamana Isirayila kantan muxun na, i findi e yeeratiin na.' "

³ Isirayila fonne birin yi fa mangan fema Xebiron yi. Dawuda yi layirin tongo e xa Alatala yetagi. E yi turen sa a xunni a doro feen na Isirayila mangan na, alo Alatala a fala Nabi Samuyeli xa kii naxan yi.

Samuyeli Firinden 5.6-10

⁴ Manga Dawuda nun Isirayila kaane yi siga Yerusalen taani, naxan mon yi xili Yebusu. Yebusune yi doro na nin.

⁵ E yi a fala Dawuda xa, e naxa, "I mi soe be." Koni, Dawuda yi Siyon taa makan-tanxin masoto, a naxan xili sa Dawudaa Taana.

⁶ Dawuda bata yi a fala, a naxa, "Naxan singen na Yebusune yenge, n na kanna findima nen sofa mangan na." Seruyaa diin Yowaba nan singe yengen so, a yi findi sofa mangan na.

⁷ Dawuda yi doro taa makantanxini, nana e yi men xili sa a Dawudaa Taana.

⁸ Dawuda yi mena nun na rabilinna ti keli Milo gbingbinna ma han sa doro yinna ra. Yowaba fan yi taan donxeni ton.

⁹ Dawuda senben yi gbo, bayo Alatala Senben Birin Kanna yi a xon.

Dawudaa sofa wekilixine

Samuyeli Firinden 23.8-39 nun Taruxune Singen 27.2-15

¹⁰ Dawudaa sofa wekilixine kuntigine ni i ra, naxanye yi a malima Isirayila birin mangayaan fendeni, alo Alatala bata yi a fala kii naxan yi.

¹¹ Dawudaa sofa wekilixine ni i ra: Xakimoni xabilan muxuna nde Yasobeyami, naxan findi e xunna ra. A bata yi muxu keme saxan faxa tanban na yenge kedenni.

¹² A firinden findi Axoxi xabilan muxuna nde Dodo a diina Eleyasari nan na. A yi sofa wekilixi saxanne ye.

¹³ A tan nan Dawuda mali Filisitine yengedeni Pasi-Damimi yi. Sofane bata yi e gi Filisitine bun nun. Funde xenna nde yi na,

¹⁴ Eleyasari nun a sofane Filisitine yenge menni. Alatala yi no gbeen fi Isirayila yamaan ma.

¹⁵ Sofa wekilēxi tonge saxanne muxu saxan yi siga Dawuda fema Adulan faran yireni. Anu, Filisitine yi tixi Refa lanbanni.

¹⁶ Na waxatini, Dawuda yi dōxi yire makantanxini, Filisiti ganla nde fan yi dōxi Betelemi yi.

¹⁷ Dawuda yi a waxon fena nde fala, a naxa, "Ige ramara yinla naxan Betelemi so deen na, nde nōe fe na igen na, a fa a so n yii, n yi n min?"

¹⁸ Na sofa wekilēxi saxanne yi dangu Filisitine naninna ra. E sa igen ba ige ramara yinla ra Betelemi so deen na. E to fa na ra Dawuda xon, a yi tondi a minjē. A yi a bōxon saraxan na Alatala xa.

¹⁹ A yi a fala, a naxa, "Ala xa n natanga igeni ito minna ma. A luxi nen alo muxune wunla, naxanye sigaxi igeni ito badeni, e lu sayaan de." Na ma, a yi tondi ige minjē. A sofa wekilēxi saxanne na nan liga.

²⁰ Yowaba tada Abisayi nan yi na senbema saxanne xunna ra. Na nan xeme keme saxan faxa a tanban na yengeni. Xili kanna nan yi a ra alo na sofa senbema saxanne.

²¹ A binyen soto nen dangu ne ra, koni a mi e ye hali a to yi findixi e mangan na.

²² Benaya, Kabaseeli kaana, Yehoyadaa dii xemena, sofa wekilēxi gbeen nan yi na ra, naxan kabanako fe wali wuyaxi ke. A tan nan Moyaba sofa wekilēxi firinne faxa. Lōxona nde, xunbeli gbeen yi godon waxatin naxan yi, a tan nan mon godo ige ramara yinla ra, a yi yatan faxa.

²³ Lōxona nde, a yi Misiran kaa senbemana nde faxa naxan kuyan yi sighe han kanke ye firin e nun nde. Tanban yi na Misiran kaan yii naxan yi gbo alo gbindonna. Benaya yi godo a fōxo ra gbengbetenna ra a yii, a yi a tanban ba a yii, a yi a faxa a ra.

²⁴ Yehoyadaa diin Benaya na fe gbeene nan liga. A fan xili gbeen soto na kii nin alo na sofa wekilēxi saxanne.

²⁵ A yi binyen soto dangu sofa wekilēxi tonge saxanne ra, koni a mi yi na sofa senbema saxanne ye. Dawuda yi a findi a kantan sofane xunna ra.

²⁶ Sofa wekilēxi gbeteye ni i ra: Yowaba xunyena Asaheli nun Dodo a diina Elexanan, Betelemi kaan nun

²⁷ Harori kaan Samoti nun Pelon kaan Xelesi nun

²⁸ Ikesi a diina Ira, Tekowa kaan nun Anatoti kaana Abiyeseri nun

²⁹ Xusa kaan Sibekayi nun Axoxi xabilan muxuna nde Ilayi nun

³⁰ Netofa kaan Maharayi nun Banahaa diin Xeleda Netofa kaan nun

³¹ Ribayi a diina Itayi, naxan keli Gibeya Bunyamin bōnsōn bōxoni nun Piraton kaan Benaya nun

³² Xurayi naxan keli Gaasa folo yireni e nun Aruba kaana Abiyeli nun

³³ Baxurin kaana Asamaweti nun Saalabon kaana Eliyaba nun

³⁴ Gison kaan Hasemi a diine nun Harara kaan Sage a diin Yonatan nun

³⁵ Harara kaan Sakaraa diina Axiyama nun Yuru a diina Elifala nun

³⁶ Mekera kaan Xeferi nun Pelon kaana Axiya nun

³⁷ Karemele kaan Xesero nun Esibayi a diin Narayi nun

³⁸ Natan ngaxakedenna Yoweli nun Hagar a diin Mibixari nun

³⁹ Amonin Seleki nun Beroti kaan Naxarayi, Seruyaa diin Yowabaa yenge so se maxanla nun

⁴⁰ Ira nun Garebi, Yitiri xabilan muxune nun

⁴¹ Xiti kaan Yuriya nun Axalayi a diin Sabadi nun

⁴² Siisaa diina Adina, Ruben bōnsōnna mangana, sofa tonge saxan yi naxan fōxo ra e nun

⁴³ Makaa diin Xanan nun Mitini kaan Yosafati nun

⁴⁴ Asataroti kaan Wusiya nun Xotami a diine Saama nun Yeyiyeli, Aroyeri kaane nun

⁴⁵ Simiri a diine Yediyayeli nun a xunyen Yoxa Tisi kaana e nun

⁴⁶ Maxawi kaana Eliyeli nun Elinama a diine Yeribayi nun Yosawiya e nun Moyaba kaan Yitima nun

⁴⁷ Eliyeli nun Obedi nun Mesoba kaan Yaasiyeli.

12

Sofaan naxanye Dawuda fōxo ra

¹ Dawuda yi luxunxi Kisu a diin Sōli ma Sikilaga yi waxatin naxan yi, sofa kendene yi fa a fōxo ra a malideni yengesodeni.

² Bunyamin bōnsōnna muxune nan yi ne ra, Sōli ngaxakedenne. Ndee yi fatan xalimakunle wole, ndee yi fatan lantanne wole, e yiifanne ne e kōmēne ra.

³ E kuntigin Axiyeseri nun a xunyen Yowasa Gibeya kaan Semaa diine nan yi ne ra. Yesiyeli nun Peleti, Asamaweti a diine, e nun Beraka nun Anatoti kaan Yehu yi sofani itoe ye e nun

⁴ Gabayon kaan Yisemaya naxan findi sofa gbeen na sofa wekilēxi tonge saxanne ye, a fan yi findi kuntigin na e tagi.

⁵ Yeremi nun Yaxasiyeli nun Yoxanan nun Gedera kaan Yosabadi nun

⁶ Elusayi nun Yerimoti nun Beyalaya nun Semaraya nun Xarufu kaan Sefati fan yi ne ye.

⁷ Kora xabilan muxune, Elikana nun Yisiya nun Asareli nun Yoweseri nun Ya-sobeyami fan yi e ye,

⁸ e nun Yeroxamaa diine Yowela nun Se-badiya keli Gedori yi.

⁹ Gadi bənsənna sofana ndee fan yi siga Dawuda fəma tonbonni a yire makantanx-ini. Sofa wəkilexin nan yi ne ra, e fatan yengen soe, ye masansan wure lefane nun tanbane yi e yii. E senben yi gbo alo yatane, e yi xulun alo xənla naxanye e gima geyane fari.

¹⁰ E xinle ni itoe ra: e kuntigina Eseri, a firindena Abadi, a saxandena Eliyabi,

¹¹ a naanindena Misemanna, a suulun-dena Yeremi,

¹² a sennindena Atayi, a soloferedena Eliyeli,

¹³ a solomasexedena Yoxanan, a solo-manaanindena Elesabada,

¹⁴ a fudena Yeremi, e nun a fu nun keden-dena Makabanayi.

¹⁵ Gadi kaani itoe yi findixi sofa xunne nan na. Naxan yi xurun e ye, na senben yi gbo muxu keme xa. Naxan yi gbo e ye, na senben yi gbo muxu wuli keden xa.

¹⁶ Ne yi Yuruden xuden gidi a yi fexi wax-atin naxan yi, kike singeni, e fa lanbanna muxune kedi sogeteden nun sogegododen mabinni.

¹⁷ Bunyamin kaana ndee nun Yuda kaana ndee yi siga Dawuda fəma a yire makan-tanxini.

¹⁸ Dawuda yi e ralan, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε faxi bəje xunbenla nin alogo ε xa fa n mali, en luma nen xaxili kedenni. Koni, xa ε faxi n yanfaden nin n yaxune xa, n tan naxan mi fe naxi yo ligaxi, en benbane Ala xa na to, a yi a kitin sa.”

¹⁹ Na waxatini, Alaa Nii Sarijanxin yi godo Amasayi ma, naxan yi findixi sofa tonge saxanne xunna ra. A yi a fala, a naxa, “Nxu i sagoni, Dawuda!

Nxu i sagoni, Yese a diina!

Ala xa bəje xunbenla fi Dawuda ma,

Ala xa bəje xunbenla fi i ma,

e nun naxanye i malima.

Bayo, i ya Ala nan i malima.”

Nayi, Dawuda yi e rasene, a yi tidene so e yi i sofa kuntigine ye.

²⁰ Manase bənsənna sofana ndee yi fa Dawuda fəma, e nun Filisitine yi sigama Soli yengedeni waxatin naxan yi. Koni, Dawuda nun a muxune mi fa Filisitine mali yengesodeni na waxatini bayo Filisiti kuntigine e raxete nen, e yi a fala, e naxa, “Xa Dawuda mon kafu a kari fonna Soli ma, en birin faxama nen.”

²¹ E to na fala, Dawuda yi xete Sikilaga yi. Manase muxun naxanye bata yi bira a fəxo ra, ne xinle ni itoe ra: Adena nun Yosabadi nun Yediyayeli nun Mikeli nun Yosabadi

nun Elihu nun Siletayi. Kuntigin nan yi ne birin na sofa wuli keden xun na Manase bənsənna muxune ye.

²² Sofa kendene nan yi ne birin na, naxanye yi Dawuda malima yenge sodeni. E yi findixi sofa kuntigine nan na a ganli.

²³ Muxune yi fama nen Dawuda malideni ləxo yo ləxo. A sofa ganla gbo ayi na kii nin alo maleka ganla.

Sofaan naxanye fa Dawuda fəxo ra

²⁴ Sofaan yatani ito nan fa Dawuda fəma Xebiron yi alogo e xa fa Dawuda mali, a yi findi mangan na Soli bəxəni alo Alatala bata yi a fala kii naxan yi:

²⁵ Yuda bənsənni, sofa wuli sennin keme solomasexe. Ye masansan wure lefaan nun tanban yi e birin yii.

²⁶ Simeyan bənsənni, sofa wuli solofere keme. E birin sofa kende.

²⁷ Lewi bənsənni, sofa wuli naanin keme sennin,

²⁸ e nun Yehoyada naxan findi yēratiin na Haruna bəxəni, na nun a sofa wuli saxan keme solofere.

²⁹ Sadəki, banxulan sofa kenden nun a xabila kuntigine, muxu məxəjen nun firin.

³⁰ Bunyamin bənsənni, Soli ngaxakedenne, sofa wuli saxan, naxanye bata yi lu Soli fəxo ra han na waxatina.

³¹ Eframi bənsənni, sofa wuli məxəje keme solomasexe. Sofa kende xili kanne nan yi e birin na.

³² Manase bənsənni, sofa wuli fu nun solomasexe naxanye yi sugandixi alogo e xa Dawuda dəxo mangan na.

³³ Isakari bənsənni, kuntigi keme firin e nun e ngaxakedenne birin e yamarin bun ma. E bata yi a kolon Isirayila yi lan a xa naxan liga na waxatini.

³⁴ Sabulon bənsənni, sofa wuli tonge suu-lun naxanye yi fatan yenge sodeni yenge so seene birin na. E yi Dawuda malima e bəjen birin na.

³⁵ Nafatali bənsənni, sofa kuntigin wuli keden, e nun sofa wuli tonge saxan e nun solofere. Ye masansan wure lefaan nun tanban yi ne birin yii.

³⁶ Dan bənsənni, sofa wuli məxəjen nun solomasexe keme sennin. E yenge so seene yi e yii.

³⁷ Aseri bənsənni, sofa wuli tonge naanin. Sofa kenden nan yi e ra, yenge so seene yi e yii.

³⁸ Sofaan naxanye keli Yuruden kidima sogeteden binni, Ruben nun Gadi nun Manase bənsenne yi, ne lan muxu wuli keme wuli məxəje nan ma. Yenge so seen sifan birin yi e yii.

³⁹ Sofani itoe naxanye birin tin sige yengeni, ne bata yi fa Xebiron yi alogo e xa fa Dawuda dəxo mangan na Isirayila xun

na. Sike yo mi yi e yi. Isirayila kaane birin bata yi na ragidi.

⁴⁰ E yi lu menni Dawuda fema xi saxon, e yi e dege, e yi e min. E ngaxakedenne bata yi donseen nafala e xa.

⁴¹ E dɔxɔ bodene fan yi fa donseen na keli Isakari nun Sabulon nun Nafatali bɔxɔne yi sofanle nun ɲagɔmene nun gbaxalone* nun ɲingene fari. E yi fa goronna sifan birin na, donseen nun murutu faɲin nun xɔde xaraxine nun manpa bogin xaraxine nun manpaan nun turen nun xuruse xunxurin nun a xungbene. E yi fa a gbegebe ra bayo Isirayila kaane birin yi sewaxi.

13

*Layiri Kankiraan yi xali
Samuyeli Firinden 6.1-11*

¹ Dawuda yi falan ti sofa kuntigine xa naxanye yi sofa wuli nun sofa keme xun na e nun a kuntigine birin.

² Na xanbi ra, Dawuda yi a fala Isirayila yamaan birin xa, a naxa, “Xa na lan e ma, xa na fataxi Alatala nan na, en ma Ala, en xerane rasiga en ngaxakedenne ma Isirayila bɔxɔn birin yi. En yi saraxaraline nun Lewine fan xili, naxanye Isirayila taane nun a rabillinne yi alogo en birin xa lu yire kedenni.

³ En mɔn xa fa en ma Alaa Kankiraan na en dɛxɔn, bayo Soli a mangayaan waxatini, en mi siga a fɔxɔ ra.”

⁴ Na yi yamaan birin kenɛn bayo e birin yi laxi a ra fe faɲin nan na ra.

⁵ Dawuda yi Isirayila kaane birin malan, keli Sixori xuden ma Misiran yamanani sa dɔxɔ Lebo-Xamata ra alogo e xa sa Alaa Kankiraan tongo Kiriyati-Yeyarin yi.

⁶ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi siga Baala taani Yuda yi, denaxan mɔn xili Kiriyati-Yeyarin alogo e xa sa Alaa Kankiraan tongo. Alatala gbeen nan yi na ra, Alatala naxan dɔxi maleka gubugubu kan sawurane tagi. A xinla nan na kankiraan ma.

⁷ E yi Alaa Kankiraan tongo Abinadabo konni, e yi a dɔxɔ goron maxali wontoro nenɛn kui. Wusa nun Axiyo nan yi na wontoron nagima.

⁸ Dawuda nun Isirayila kaane yi sewa ki faɲi Ala yetagi, e yi betin ba bɔlɔnne nun kondenne nun tanbanne nun kariɲanne nun xɔtane ra.

⁹ E to lonna li Kidon yi, Wusa yi kankiraan suxu a yiin na alogo a nama bira, bayo ɲingen naxanye yi wontoron bandunma, ne salaxun nen.

¹⁰ Alatala yi xɔlɔ Wusa ma, a yi a faxa keden na, bayo a mi yi lan a xa a yiin din

na kankiraan na. Wusa faxa na kii nin Ala yetagi.

¹¹ Dawuda yi xɔlɔ bayo Alatala bata Wusa faxa. Nanara, a yi mɛn xili sa “Wusa halagidena” han to.

¹² Na lɔxɔni, Dawuda yi gaxu Ala yee ra, a yi a yete maxɔdin, a naxa, “N na Alaa Kankiraan nasoma n konni di?”

¹³ Nayi, Dawuda mi fa kankiraan xali a konni Dawudaa Taani. A yi sa a raso Gati kaana Obedi-Edon ma banxini.

¹⁴ Alaa Kankiraan yi lu Obedi-Edon konni kike saxon. Na ma, Alatala yi barakan sa a seene birin yi.

14

Dawudaa denbayana

Samuyeli Firinden 5.11-16 nun Taruxune Singen 3.5-8

¹ Tire taan mangan Xurami yi xerane rasiga Dawuda ma, e nun suman wudin nun kamudene nun gɛmɛ masonle manga banxin tideni Dawuda xa.

² Dawuda yi a kolon a Alatala yatin nan a findixi mangan na Isirayila xun na. A a kolon, Ala luma a mangayaan yite a yamana Isirayila nan ma fe ra.

³ Dawuda yi ɲaxalan gbete ye dɔxɔ Yerusalen yi. A mɔn yi dii xemene nun dii temene sɔto.

⁴ Naxanye sɔto a xa Yerusalen yi, ne xinle ni itoe ra: Samuwa nun Sobaba nun Natan nun Sulemani

⁵ nun Yibixari nun Elisawa nun Elipeleti nun

⁶ Noga nun Nefegi nun Yafiya nun

⁷ Elisama nun Beeliyada e nun Elifeleti.

Dawuda yi Filisistine nɔ

Samuyeli Firinden 5.17-25

⁸ Filisistine yi a mɛ a Dawuda bata yi findi mangan na Isirayila birin xun na, e birin yi siga a fendeni. Dawuda yi na mɛ, a yi mini e yee ra.

⁹ Filisistine yi fa yengeni Refa lanbanni.

¹⁰ Dawuda yi Ala maxɔdin, a naxa, “N xa siga Filisistine xili ma ba? I e soe n yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, n ne soma nen i yii.”

¹¹ Nayi, Dawuda nun a sofane yi siga Baali-Perasimi yi, e sa Filisistine nɔ yengeni. Dawuda yi a fala, a naxa, “Ala bata n yaxune raxuya ayi n yee ra, alo fufaan gbiligbinla kalan kii naxan yi.” Nanara, e menna xili sa Baali-Perasimi.*

¹² Filisistine yi e suxurene rabeɲin menni, Dawuda yi yamarin fi a e xa gan.

¹³ Filisistine mɔn yi fa yenge sodeni Refa lanbanni.

* 12:41: 12.41Gbaxaloni itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔto waxatin naxan yi.

bunna nen fa fala, “Halagin Kanna.”

* 14:11: 14.11Baali-Perasimi

¹⁴ Dawuda mən yi Ala maxədin. Ala yi a yabi, a naxa, “I nama siga e yetagi, koni e mabilin, i siga han xerəxerəne sa denaxan yi. I sa dəxo e yee ra mənni.

¹⁵ I na sigati xuiin me wudine kondenne yi, i keli e yəgedeni, bayo Ala nan tima i yee ra, a Filisiti ganla nō i xa.”

¹⁶ Dawuda yi a liga alo Ala a yamari kii naxan yi. E yi Filistine yenge keli Gabayon yi sa dəxo Geseri ra.

¹⁷ Nayi, Dawuda yi xinla sətə yamanane birin yi. Alatala yi a liga siyane birin yi gaxu Dawuda yee ra.

15

Alaa Layiri Kankiraan siga fena Yerusalen yi

¹ Dawuda yi banxine ti a yete xa Dawudaa Taani. A yi yirena nde yiton Alaa Kankiraan xa, a yi bubun ti a xa.*

² Dawuda yi yamarin fi a muxu yo nama Alaa Kankiraan maxali fə Lewi bənsəna muxune, bayo Alatala e tan nan sugandixi na ma. E tan nan yi lan e wali a yetagi habadan.

³ Dawuda yi Isirayila birin malan Yerusalen yi Alatalaa Kankiraan naso feen na a yireni a denaxan yitonxi a xa.

⁴ Dawuda yi Haruna yixetene nun Lewi bənsəna muxune malan:

⁵ Kehati yixetene ye, muxu keme muxu məxoje. Yuriyeli nan yi e xunna ra.

⁶ Merari yixetene ye, muxu keme firin muxu məxoje. Asaya nan yi e xunna ra.

⁷ Gərisən yixetene ye, muxu keme muxu tonge saxan. Yoweli nan yi e xunna ra.

⁸ Elisafan yixetene ye, muxu keme firin. Semaya nan yi e xunna ra.

⁹ Xebiron yixetene ye, muxu tonge solo-masexe. Eliyeli nan yi e xunna ra.

¹⁰ Yusiyele yixetene ye, muxu keme muxu fu nun firin. Aminadabo nan yi e xunna ra.

¹¹ Dawuda yi saraxaraline Sadəki nun Abiyatari xili, e nun Lewine Yuriyeli nun Asaya nun Yoweli nun Semaya nun Eliyeli nun Aminadabo.

¹² A yi a fala e xa, a naxa, “E tan nan Lewi bənsən muxune denbaya xunne ra. E yete rasarijan, e tan nun e muxune. E siga Alatalaa Kankiraan na, Isirayilaa Ala. N denaxan yitonxi a xa, e a xali mənni.

¹³ Bayo e mi yi na a singeni, na ma, Alatala, en ma Ala halagin nagodo nən en ma, amasəto en mi bira a sariyan fəxo ra.”

¹⁴ Nayi, Saraxaraline nun Lewine yi e yete rasarijan benun e xa siga Alatalaa Kankiraan na, Isirayilaa Ala.

¹⁵ Lewine yi Alaa Kankiraan suxu a tongo tamine ma, e a dəxo e tungunne fari alo

Musa a yamari kii naxan yi fata Alatalaa falan na.

¹⁶ Dawuda yi a fala Lewi kuntigine xa, a e xa beti baana ndee sugandi e muxune ye naxanye betin bama maxaseene ra səwani, e kondenne nun bəlonne nun karijanne maxa.

¹⁷ Lewine yi Yoweli a diin Heman sugandi, e nun a ngaxakedenne Bereki a diina Asafi nun Kusayaa diina Etani, naxan yi Merari yixetene ye.

¹⁸ Lewi gbətəye nan yi dē kantanne ra e tan ma yamarin bun: Sakari nun Ben nun Yasiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Yunni nun Eliyabi nun Benaya nun Maaseya nun Matitiya nun Elifelehu nun Mikineyahu nun Obedi-Edən e nun Yeyiyeli.

¹⁹ Heman nun Asafi nun Etani nan yi betin bama, e karijan sula daxine maxa.

²⁰ Sakari nun Asiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Yunni nun Eliyabi nun Maaseya nun Benaya nan yi kondenne maxama e xuini texin na.

²¹ Matitiya nun Elifelehu nun Mikineyahu nun Obedi-Edən nun Yeyiyeli nun Asasiya yi kondenna luti solomasexe daxine nan maxama.

²² Lewi bənsəna muxun Kenaniya yi findixi beti baane yəeratiin nan na Alaa Kankiraan maxalideni. A yi na wanla kolon ki fajni.

²³ Bereki nun Elikana nan yi kantan tiine ra Alaa Kankiraan dəxən,

²⁴ e nun Obedi-Edən nun Yexiya. Saraxaraline Sebanilha nun Yosafati nun Nataneli nun Amasayi nun Sakari nun Benaya nun Eliyeseri nan yi xətane fema Alaa Kankiraan yetagi.

Layiri Kankiraan so fena taani

Samuyeli Firinden 6.12-23

²⁵ Nayi, Dawuda nun Isirayilaa fonne nun sofa kuntigin naxanye yi dəxi sofa wuli xun na, ne birin yi ti kiraan xən alogo e xa sa Alatalaa Layiri Kankiraan mati səwani keli Obedi-Edən konni.

²⁶ Ala yi Lewi bənsəna muxune mali Alatalaa Layiri Kankiraan xalideni. E tura solofere nun yexee kontonna solofere ba saraxan na.

²⁷ Dawuda yi maxidixi taa dugi doma fajine nin, e nun Lewi bənsəna muxun naxanye yi Layiri Kankiraan maxalima e nun beti baane nun beti ba kuntigin Kenaniya. Dawuda mən yi saraxarali domana nde fan nagodo a ma.

²⁸ Isirayila kaane birin yi siga Alatalaa Layiri Kankiraan na səwani. Ndee yi fenne nun xətane fema, ndee yi karijanne maxama, ndee yi kondenne nun bəlonne maxama.

* 15:1: 15.1Alaa Layiri Kankirana fe mən sebxəi Xəroyaan 25.10-22 kui.

²⁹ Soli a dii temen Mikali yi tixi banxin foye soden na, a Isirayila kaane to fe Alatalaa Layiri Kankiraan na Dawudaa Taani. A to Manga Dawuda to a bodonye sewani, a yi a rajaxu a bɔɔɔni.

16

Dawuda Ala tantun fena

¹ Na xanbi ra, e yi fa Alaa Kankiraan na, e fa a dɔxɔ bubun kui, Dawuda naxan nafalaxi a dɔxɔden na. E yi saraxa gan daxine nun bɔɔɔ xunbeli saraxane ba Ala xa.

² Dawuda to yelin na saraxane be, a yi duba Isirayila yamaan xa Alatala xinli.

³ Na xanbi ra, a yi burun nun tamaro bogi xare rafalaxin nun ɲaxun danna rafalaxin xundi keden keden so Isirayila kaane birin yii, xemeɲ nun ɲaxanla.

⁴ A yi Lewina ndee sugandi alogo e xa wali Alatalaa Kankiraan yetagi, e Alatala maxandi, e barikan bira Isirayilaa Ala xa, e a tantun. Ne xinle ni itoe ra:

⁵ Asafi, naxan findi e kuntigin na e nun Sakari, naxan findi kuntigi firinden na e nun Yeyiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Mattiya nun Eliyabi nun Benaya nun Obedi-Edon nun Yeyiyeli. Kondenne nun bɔlonne yi e yii. Kariɲanne yi Asafi yii.

⁶ Saraxaraline, Benaya nun Yaxasiyeli yi xotane fema Alaa Layiri Kankiraan yetagi.

⁷ Dawuda betini ito so Asafi nun a muxune yii na lɔxɔn nin a singeni alogo e xa Alatala tantun.

Yaburin 105.1-15

⁸ E Alatala tantun.

E yi a maxandi.

A bata naxan liga,
e na fala siyane xa.

⁹ E betin ba a xa,
e yi a tantun betine yi,
e yi a kabanako feene birin fala.

¹⁰ E e kanba a xili sariɲanxini.
Naxanye birin Alatala fenma,
ne xa sɛwa.

¹¹ E e yee rafindi Alatala nun a senben ma,
e lu a feɲɛ waxatin birin.

¹² A wali faɲin naxanye ligaxi
e nun a kabanako feene
nun a kitin naxanye saxi,
ne fe xa rabira e ma,

¹³ E tan Isirayila bɔnsɔnna,
a walikene,
e tan Yaxubaa diine,
Ala naxanye sugandixi.

¹⁴ A tan nan Alatala ra,
en ma Ala.
A tan nan bɔxɔn birin kitisaan na.

¹⁵ A ɲɔxɔ luma a layirin xɔn ma nɛn han
habadan,
e nun a falane fe han mayixete wuli keden,

¹⁶ e nun a layirin naxan xidi
e nun Iburahima tagi,
a yi a kɔɔ Isiyaga xa.

¹⁷ A mon yi a ragidi Yaxuba ma sariyan xɔn,
a findi habadan layirin na Isirayila kaane
xa.

¹⁸ A yi a fala, a naxa,

“N Kanan yamanan soma nɛn
e nun i yixetene yii e keɛn na.”

¹⁹ E mi yi wuya nun.

Xɔɲe dando nan tun yi e ra na yamanani.

²⁰ E yi kelima nɛn siyana nde ye

e siga nde gbete ye,
e keli yamanananda nde yi
e siga nde gbete yi.

²¹ Koni, a mi tinɲe muxu yo xa e ɲaxankata.

A mangane rakolon nɛn e fe yi, a naxa,

²² “E nama fefe liga n ma muxu sugandixine
ra.

E nama fefe ɲaxi liga n ma nabine ra.”

Yaburin 96

²³ Dunuɲa muxune birin xa betin ba Alatala
xa.

E yi lu a raliye waxatin birin yi
fa fala a bata en nakisi.

²⁴ E a binyena fe fala siyane birin xa,
e yi a kabanako feene rali muxune birin ma.
²⁵ Alatala gbo,

a lan a xa matɔxɔ han!

A lan a xa binya dangu alane birin na.

²⁶ Siyane alane birin findixi ala fuune nan
na,

koni Alatala tan bata koren da.

²⁷ A rabiliɲi nɔrɔn nun gboon nan na.

A konna rafexi senben nun sewan nan na.

²⁸ E tan dunuɲa siyane birin,

e fa Alatala tantun,

e yi a tantun a binyen nun a senbena fe ra.

²⁹ E fa Alatala tantun a xili binyena fe ra.

E fa kiseene ra a yetagi.

E Alatala batu a nɔrɔ sariɲanxini.

³⁰ Dunuɲa muxune,

e xuruxurun a yetagi.

Dunuɲa a kiini, a mi yigisanma.

³¹ Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna xa sɛwa han!

E yi a fala siyane xa,

a Alatala nan mangan na.

³² Fɔxɔ igen xa a xuini te

e nun seen naxanye a xɔre ra.

Burunna xa sɛwa

e nun a yi seene birin.

³³ Fɔtɔnna wudine xa sɔnxɔ sewani,

e sɔnxɔ Alatala yetagi,

amasɔto a fama nɛn.

A fama nɛn a kitin sa dunuɲa yi.

Yaburin 106.1, 47-48

³⁴ E Alatala tantun amasɔto a fan.

A hinanna luma nɛn habadan!

³⁵ E a fala Ala xa, e naxa,

“Ala, nxu rakisi,

nxu ratanga siya gbetene ma,
alogo nxu xa i xili sarijanxin tantun,
na yi findi nxu kanba xunna ra.”

³⁶ Barikan xa bira Alatala xa, Isirayilaa Ala
habadan han habadan!

Nayi, yamaan yi a fala, e naxa,
“Amina! Tantunna Alatala xa.”

³⁷ Dawuda yi Asafi nun a ngaxakedenne
yamari a e xa wali Alatalaa Layiri Kanki-
raan yetagi waxatin birin.

³⁸ A yi Yedutun ma diina Obedi-Edon nun
Xosa nun a muxu tonge sennin muxu solo-
masxe yamari a e xa so deen kantan.

³⁹ Saraxaraliin Sadoki nun a ngaxake-
denne yi lu Alatalaa Batu Bubuni naxan yi
tixi taan kideni Gabayon yi.

⁴⁰ E yi lu saraxa gan daxine be Alatala xa
xotonna nun jinbanna alo a sebexi Alatalaa
sariyani kii naxan yi, a naxan soxi Isirayila
kaane yii.

⁴¹ Heman nun Yedutun nun muxun nax-
anye yi sugandixi, ne fan yi na alogo e xa
Alatala tantun, bayo a hinanna luma nen
habadan!

⁴² Heman nun Yedutun yi xotane fema,
e yi karijanne maxama alogo e xa betin
ba Ala xa. Yedutun ma diine nan yi na de
kantanne ra.

⁴³ Na xanbi ra, yamaan birin yi siga e
konni. Dawuda fan yi xete a konni dubadeni
a denbayaan xa.

17

*Alaa layirina Dawuda xa
Samuyeli Firinden 7.1-17*

¹ Dawuda to yelin soe a manga banxin kui,
a yi a fala Nabi Natan xa, a naxa, “Baxin
naxan nafalaxi suman wudin na, n na nan
kui, koni Alatalaa Layiri Kankiraan mon
bubun nan kui.”

² Natan yi Dawuda yabi, a naxa, “I rafan
feene birin liga, bayo Ala i xon.”

³ Na keen na, Ala yi a fala Natan xa, a
naxa,

⁴ “Siga, a fala n ma walikeen Dawuda xa
fa fala Alatala ito nan falaxi, a naxa, “I tan
mi batuden tima n xa n luma denaxan yi.

⁵ N yeteen munma lu n batu banxi kui
singen, xahu n na Isirayila kaane ramini
loxoni Misiran fari ma han to, koni n yi
bubun nan kui yiren birin yi.

⁶ N siga denaxan birin yi nxu nun Isiray-
ila kaane, n yeerati wuyaxi doxo nen n ma
yamana Isirayila xun na alogo e xa n ma
yamaan masuxu. Koni, na waxatin birin yi,
n mi a fala muxu yo xa, n naxa: Nanfera, i
mi suman wudi banxin tixi n xa?”

⁷ “Nanara, i mon xa a fala n ma walikeen
Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin

Kanna ito nan falaxi, a naxa: N tan nan i
baxi xuruseene doxo ra kantan tideni alogo i
xa findi n ma yamana Isirayila yeeratiin na.

⁸ I siga yiren naxan birin yi n lu nen i xon,
n yi i yaxune birin faxa i yetagi, n yi i findi
xili gbee kanna ra alo muxu gbeen naxanye
doxo xonna fari.

⁹ N yiren soma nen n ma yamana Isirayila
yii e doxoma denaxan yi. E luma nen na,
gaxu yo mi e suxe. Muxu naxi yo mon mi fa
e naxankatama alo bodeni,

¹⁰ n kitisane doxo n ma yamana Isirayila
xun na waxatin naxan yi. N ni i yaxune
birin sa i sanna bun. N naxan falama i xa,
Alatala nan banxin tima i xa naxan findima
i yixetene ra mangayani.

¹¹ I na faxa waxatin naxan yi, i siga i ben-
bane fema, n yi i yetena diina nde sugandi
a ti i loxon mangayani, n yi a senben xun
masa.

¹² Na nan n batu banxin tima n xa, n yi a
mangayaan nasabati habadan.

¹³ N findi a fafe ra, a fan yi findi n ma diin
na. N mi n ma hinanna masigama a ra alo n
naxan liga manga singen na.

¹⁴ N na a findima nen n ma yamana man-
gan na, a mangayaan mi kale habadan.”

¹⁵ Ala naxan birin fala Natan xa fetoni alo
xiyena, a na birin yebe Dawuda xa.

*Dawudaa Ala maxandina
Samuyeli Firinden 7.18-29*

¹⁶ Na xanbi ra, Manga Dawuda yi siga, a
sa doxo Alatala yetagi, a yi a fala, a naxa,
“Marigina Alatala, n na a kolon a n tan nun
n ma denbayaan mi lan nxu na birin soe i
naxan fixi nxu ma.

¹⁷ Koni, Ala, i tan yee ra yi, sese mi na
ra! I bata de xuine tongo lan i ya walikena
denbayana tila ma. Marigina Alatala, i bata
n yate alo muxu fisamantenna.

¹⁸ N tan Dawuda, n ne nanse fale i xa
xunna kenli ito a fe ra i naxan fixi i ya
walikeen ma? I tan yetena i ya walikeen
kolon.

¹⁹ Alatala, i bata fe gbeeni ito ragidi i ya
walikena fe ra fata i sagoon na alogo i xa i
senbe gbeen mayita.

²⁰ Alatala, i loxon mi na, ala gbete mi na ba
i tan na. Nxu bata na kolon.

²¹ Siya gbeten mundun dununya yi naxan
luxi alo i ya yamana Isirayila, Ala naxanye
raminixi konyiyani? I e xunba nen Misiran
kaane nun e alane senben bun, i yi e findi
i ya yamaan na, i siya gbete kedi i ya
yamaan yee ra, i kabanako fe magaxuxine
raba e yetagi alogo i xa i xinla makenen.

²² I yi Isirayila findi i ya yamaan na
habadan. Alatala, i yi findi nxo Ala ra.”

²³ “Iki, Alatala, i de xuiin naxan tongoxi
n tan, i ya walikeen nun n ma denbayaan

xa, na xa rakamali habadan. Na liga alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁴ Na rakamali alogo i xinla xa binya han habadan. Muxune a falama nen nayi, e naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna, Ala naxan Isirayila xun na, a findixi Isirayilaa Ala nan na.' Senben xa lu i ya walikeen Dawudaa denbayaan xa i yetagi.

²⁵ N ma Ala, i bata i miriyaan yita n na a i n yixetene findima nen mangane ra n joxoni. Nanara, i ya walikeen bata susu fe i yetagi i maxandideni.

²⁶ Alatala, i tan nan Ala ra. Iki, i bata fala fapini ito ti i ya walikeen xa.

²⁷ I bata a ragidi a i xa barakan sa n ma denbayani alogo n bomsanna xa lu mangayani i yetagi habadan. Bayo, i tan, Alatala nan barakan nagidixi n ma denbayaan ma, barakan luma nen a foxo ra habadan."

18

*Dawuda no sotona yengeni
Samuyeli Firindena 8.1-14*

¹ Na waxatin danguxina, Dawuda yi Filisistine no yengeni, a yi e rayarabi, a yi Gati taan nun a rabillinne ba e yii.

² A yi Moyaba kaane fan no yengeni, e yi lu a yamarin bun ma, e lu mudun soe a yii.

³ Dawuda mon yi Soba mangan Hadadeseri fan no yengeni Xamata mabinni, Hadadeseri yi waxi Efirati baan tongo feni waxatin naxan yi.

⁴ Dawuda yi yenge so wontoro wuli keden nun soo ragi wuli solofere nun sofa wuli moxone ba a yii. A yi soone birin san xanbi ra fasane bolon fo soo keme joxondan a naxanye ramara.

⁵ Arami kaane yi keli Damasi taani, e yi fa Soba mangan Hadadeseri malideni, koni Dawuda yi e sofa wuli moxonen nun firin faxa.

⁶ Dawuda yi a yamana kanne dexo Damasi taani Arami yamanani. Arami kaane yi lu Dawudaa yamarin bun, e lu mudun soe a yii. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

⁷ Dawuda yi Hadadeseri a sofane ye masansan wure lefa xema daxine xali Yerusalen yi.

⁸ A yi sula gbegbe tongo keli Hadadeseri a taane yi, Tibati nun Kun. Sulemani yi na rawali a findi ige ramara se gbeen na e nun senbetenne nun saraxa ganden waliseene.

⁹ Xamata mangan Tohu yi a me a Dawuda bata Soba mangan Hadadeseri a sofane birin no yengeni,

¹⁰ a yi a dii xemen Hadoran nasiga Manga Dawuda ma, alogo a xa sa a xontan a no sotona fe ra Hadadeseri yengeni, bayo Manga Tohu nun Manga Hadadeseri yi yengeni. A mon yi siga xema seene ra e nun gbetin nun sulana.

¹¹ Manga Dawuda yi na birin fi Alatala ma, e nun gbeti fixen nun xemana a naxan tongo siyani itoe birin yii: Edon kaane nun Moyaba kaane nun Amonine nun Filisistine nun Amalekine.

¹² Seruyaa diina Abisayi yi Edon kaa wuli fu nun solomasexe faxa Foxo Lanbanni.

¹³ A yi yamana kanne lu Edon yi alogo na birin xa lu Dawudaa yamarin bun ma. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

*Dawudaa kuntigine
Samuyeli Firinden 8.15-18*

¹⁴ Dawuda yi lu Isirayila birin xun na. A yi kiti kenden sama tinxinna nin a yamaan birin yi.

¹⁵ Seruyaa dii xemen Yowaba nan yi sofane kuntigin na. Axiludu a dii xemen Yosafati nan yi mangana yenla ra.

¹⁶ Axitubaa dii xemen Sadaki nun Abiyatari a dii xemena Abimeleki nan yi saraxaraline ra. Sawesa nan yi sebeli tiin na.

¹⁷ Yehoyadaa dii xemen Benaya nan yi Keretine nun Peleti kaane xun na. Manga Dawudaa diine nan yi mangan bundoxone ra.

19

*Dawuda nun Amonine yengena
Samuyeli Firinden 10.1-5*

¹ Na dangu xanbini, Amonine mangan Naxasi yi faxa, a diin yi dexo a joxoni.

² Dawuda yi a miri, a naxa, "N hinanma nen Naxasi a dii xemen Xanun na, bayo a fafe hinan nen n na." Dawuda yi xerane rasiga Xanun ma a fafe sayaan xontan tideni. Dawudaa xerane yi sa so Amonine yamanani Xanun fema saya xontondeni.

³ Koni, Amonine kuntigine yi a fala Xanun xa, e naxa, "I laxi a ra a Dawuda a muxune rafaxi i fafe saya xontonden nan tun yi ba? E mi faxi koten xan na ba alogo e xa taan nakorosi, loxona nde e yi no a suxe?"

⁴ Nayi, Xanun yi Dawudaa xerane suxu, a yi e de xabene bi, a yi e domane raxaba e xorene yilanni, a fa e raxete Dawuda ma.

⁵ E fa xerane fe dentegen sa Dawuda xa, a yi muxune xe a xerane foxo ra, bayo e yi yagixi han, a yi a fala e xa, a naxa, "E lu Yeriko yi han e de xabene yi mini. Na xanbi ra, e fa so be."

Samuyeli Firinden 10.6-19

⁶ Amonine to a kolon a e bata rapaxu Dawuda ma alo se kunxin xirina, Xanun yi gbeti fixen kilo wuli tonge saxan e nun naanin fi Arami kaane ma, naxanye yi Mesopotamiya yamanani, e nun Maka nun Soba yamanani alogo e xa fa e yenge so wontorone nun e soo ragine ra.

⁷ Na ma, e yi fa yenge so wontoron wuli tonge saxan nun firin na. Maka mangan

nun a yamaan fan yi fa, e fa e malan Medeba taan yetagi. Amonine fan yi mini e taane yi alogo e xa Dawuda yenge.

⁸ Dawuda yi na me, a yi sofa kuntigin Yowaba nun a sofa kenden birin nasiga e yengedeni.

⁹ Amonine yi mini, e ti yenge so xinla ma e taan so deen na. Mangan naxanye fa e malideni, ne yi tixi e danna burunna ra.

¹⁰ Yowaba to a kolon a yengen yi a yee ra e nun a xanbi ra, a yi Isirayila sofa kenden ndee sugandi Arami kaane yenge xinla ma.

¹¹ A yi sofa donxene lu a tada Abisayi a yamarin bun ma Amonine yenge xinla ma.

¹² Yowaba yi a fala a tada xa, a naxa, "Xa Arami kaane senben gbo n xa, i fa n mali. Xa Amonine fan senben gbo i xa, n fan yi sa i mali.

¹³ I tunnafan, en na en wekile, en yi en ma yamaan xun mayenge e nun en ma Alaa taane. Alatala xa a rafan feen liga."

¹⁴ Yowaba nun a ganla yi e maso Arami kaane yengedeni, koni ne yi e gi a yee ra.

¹⁵ Amonine to a to, a Arami kaane bata e gi, e fan yi e gi Yowaba tada Abisayi bun. E yi sa so e taani. Yowaba fan yi xete Yerusalen yi.

¹⁶ Arami kaane to a kolon a Isirayila bata e no yengeni, e yi xerane rasiga Arami kaane ma naxanye yi Efirati baan kidi ma. Hadadeseri a sofa kuntigin Sofaki nan yi e xun na.

¹⁷ Dawuda to na me, a yi Isirayila kaane birin malan, e yi fa Yuruden baan gidi, e siga Arami kaane yengedeni.

¹⁸ Arami kaane mon yi e gi Isirayila kaane bun. Dawuda yi e yenge so wontoro sofaan muxu wuli solofere faxa, e nun e sofaan muxu wuli tonge naanin naxanye yi sigama e sanni. A yi sofa kuntigin Sofaki fan faxa.

¹⁹ Hadadeseri a walikene to a kolon a Isirayila kaane bata e no yengeni, e yi layirin xidi e nun Dawuda tagi, e yi lu a yamarin bun. Xabu na, Arami kaane mi fa tin Amonine maliye sonon.

20

Dawuda Amonine nun Filisitine yenge fena

Samuyeli Firinden 11.1 nun 12.26-31

¹ Nee nenan folon na, mangane yi darixi mine yenge sodeni waxatin naxan yi, Yowaba nun a sofa wekilexine yi sa Amonine yenge. Koni, Dawuda tan yi lu Yerusalen yi. Yowaba yi Rabaha taan suxu, a menna kala.

² Nayi, Dawuda yi fa mangaya taxam- aseri komotin ba Amonine mangan xun na, naxan xemaan binyen yi dangue kilo tonge saxan na. Geme faji kenden fan yi a ma. Na

mangaya taxamaseri komotin yi so Dawuda xun na, a yi funma se wuyaxi tongo taani.

³ Yamaan naxan yi na, Dawuda yi ne xali, a yi sa e ti karahan wanle ra, wudi masonla nun geme bonon nun wudi segena. A Amonine taane birin ma fe liga na kii nin. Na xanbi ra, Dawuda nun a sofane yi xete Yerusalen yi.

⁴ Na danguxina, Isirayila kaane nun Filisitine yi sa yenge Geseri yi. Na yengeni, Xusa kaan Sibekayi yi Sipayi faxa. Refa yixetena nde nan yi Sipayi ra. Na yi Filisitine yagi.

⁵ Isirayila kaane nun Filisitine mon yi yenge. Yayiri a diina Elexanan yi Gati kaan Goliyati xunyen Laxami faxa na waxatin nin. A senben yi gbo han, a tanban yi gbo alo gbindonna.

⁶ Yenge gbete yi keli Gati taani. Xeme kuyena nde yi na, naxan yii soli sennin sennin yi a ra e nun san soli sennin sennin, e birin malanxina, maxonen nun naanin. Refa yixetena nde nan yi na fan na.

⁷ A to Isirayila makonbi, Dawuda tada Simeyaa dii xemen Yonatan yi a faxa.

⁸ Xemeni itoe birin yi fataxi Refa yixetene nan na Gati taani. Dawuda nun a sofane yi ne birin faxa.

21

Isirayila yamaan yaten sebe fena
Samuyeli Firinden 24.1-9

¹ Setana yi keli Isirayila xili ma, a yi Dawuda radin a xa Isirayila kaane tenge.

² Dawuda yi a fala Yowaba nun a sofa kuntigine xa, a naxa, "E siga, e sa Isirayila kaane tenge, keli Beriseba ma, sa dexo Dan yamanan na. E fa na yaten dentege n xa."

³ Yowaba yi a yabi, a naxa, "Alatala xa Isirayila yamaan nawuya ayi dexo keme. Mangana, n kanna, i ya walikene xa mi ne birin na ba? Nanfera i xe sifani ito maxodinxi? Nanfera i waxi a xon ma Isirayila yamaan xa yulubin tongo?"

⁴ Koni, mangan xuiin mi yi matande. Nana, Yowaba yi mini, a yi Isirayila bonon birin yisiga, a fa xete Yerusalen yi.

⁵ A yi yamaan yaten fala Dawuda xa. Isirayila kaane yaten ni i ra: xeme silanfan kanna miliyon keden wuli keme. Yuda kaane yaten ni i ra: xeme silanfan kanna wuli keme naanin muxu wuli tonge solofere.

⁶ Koni, Yowaba mi Lewi nun Bunyamin bononna muxune tenge, bayo mangana yamarin mi yi rafanxi a ma.

⁷ Yamarini ito yi rapaxu Ala ma. A yi Isirayila jaxankata.

Ala yi Dawuda yulubin saran a ra
Samuyeli Firinden 24.10-17

⁸ Dawuda yi a fala Ala xa, a naxa, "N yulubi gbeen nan ligaxi ito ra. Iki, n bata

i mayandi, i xa diɲa n tan, i ya walikɛɛn yulubin ma. N bata xaxilitareyaan liga.”

⁹ Alatala yi a fala Manga Dawudaa fetoon Gadi xa, a naxa,

¹⁰ “A fala Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: Fe saxan ni i ra. Keden sugandi, n xa na liga i ra.’”

¹¹ Gadi yi siga Dawuda fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi i xa, a naxa,

¹² ‘Naxankatan mundun lan a xa sa i ma: ɲɛɛ saxan fitina kamɛna, hanma yax-une yi ɛ halagi silanfanna ra kike saxan, hanma Alatala xa a halagi ti malekan nafa ɛ ma, naxan Isirayila yamaan naxɔrima Alaa silanfanna nun fure ɲaxin na xii saxan.’ Iki, a fala n xa n lan n xa sa naxan fala n kanna xa naxan n xɛxi.”

¹³ Dawuda yi Gadi yabi, a naxa, “N bɔɲɛn sunuxi han! A lan n xa n yetɛ lu Alatala yii bayo a kininkinina gbo, na fisa benun n xa lu adamadiine sagoni.”

¹⁴ Alatala yi fure ɲaxin nadin Isirayila yamaan ma han muxu wuli tonge solofere yi faxa Isirayila yamanani.

¹⁵ Ala yi malekan xɛ Yerusalen yi, a xa sa na kala. A yi na kalama waxatin naxan yi, Alatala yi a to, a yi nimisa na halagina fe ra. A yi a fala na malekan xa naxan yi a kalama, a naxa, “Na bata lan. E lu na fa.” Alatalaa malekan yi tixi Oronan, Yebusu kaana lonna nan ma.

¹⁶ Dawuda yi a yɛɛ rakeli, a Alatalaa malekan to tixi kuyen nun bɔxɔn lan tagini, a silanfanna baxi a tɛɛni, a yɛɛ rafindixi Yerusalen ma. Dawuda nun fonne yi kasa benbeli dugin nagodo e ma sununi, e yi bira, e yi e yetagin lan bɔxɔn ma.

¹⁷ Alatala yi a fala Ala xa, a naxa, “N tan xa mi yamarin fixi ba a Isirayila yamaan xa tenge? N tan nan yulubin ligaxi, n tan nan fe kobini ito ligaxi. Yamaan tan nanse ligaxi? Alatala, n ma Ala, n tan nun n ma denbayaan halagi, i ya yamaan lu na.”

Dawuda yi Oronan ma lonna sara Samuyeli Firindena 24.18-25

¹⁸ Alatalaa malekan yi a fala Gadi xa, a xa a fala Dawuda xa, fa fala a xa sa saraxa gandena nde rafala Alatala xa Oronan Yebusu kaana lonna ma.

¹⁹ Dawuda yi siga mɛnni alo Gadi a fala a xa kii naxan yi Alatala xinla ra.

²⁰ Oronan yi murutu bɔnbɔni lonna ma, a yi a firifiri, a yi malekan to. A dii naaninne yi e luxun.

²¹ Na waxatini, Dawuda fan yi a maso. Oronan to a to, a yi keli lonna ma, a sa a xinbi sin Dawuda bun ma, a yetagin yi lan bɔxɔn ma.

²² Dawuda yi a fala Oronan xa, a naxa, “Lonni ito so n yii alogo n xa saraxa ganden

nafala Alatala xa. N na a saren defexin soɛ i yii alogo fure ɲaxin xa ba yamaan ma.”

²³ Oronan yi Dawuda yabi, a naxa, “Mangana, a tongo. N kanna xa a rafan feen liga a ra. N bata ɲingeni itoe fan so i yii, e xa findi saraxa gan daxin na. Ningena xɛɛ ra bɔnbɔ seene yi findi saraxan gan yegen na, murutuni ito fan xa findi bogise saraxan na. N bata ito birin fi i ma.”

²⁴ Koni, Manga Dawuda yi a fala Oronan xa, a naxa, “En-ɛn, n waxi a sara feni a saren defexin nan na. N mi seen bama saraxan na Alatala xa n mi naxan saraxi. N mi naɛ saraxa gan daxin bɛ n mi naxan sare fixi.”

²⁵ Nayi, Dawuda yi xɛmaan kilo solofere so Oronan yii na lonna fe ra.

²⁶ Dawuda yi saraxa ganden nafala mɛnni Alatala xa, a fa saraxa gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane ba. A yi Alatala maxandi, Alatala yi a yabi tɛɛn na naxan godo saraxa ganden ma keli kore.

²⁷ Nayi, Alatala yi falan ti malekan xa, a yi silanfanna raso a tɛɛni.

²⁸ Na waxatini, Dawuda yi saraxane bama Oronan Yebusu kaana lonna nan ma, bayo a bata yi a kolon a Alatala a yabima menna nin.

²⁹ Na waxatini, Musa Alatala Batu Bubun naxan nafala tonbonni, na yi na taan kideni Gabayon yi, e nun saraxa gandena, saraxa gan daxine yi bama dɛnaxan yi.

³⁰ Koni, Dawuda mi yi sigɛ mɛnni Ala maxɔdindeni, bayo a yi gaxuxi Alatalaa malekana silanfanna yɛɛ ra.

22

¹ Dawuda yi a fala, a naxa, “En Marigina Alatalaa banxin ti be, e nun saraxa gandena, Isirayila saraxa gan daxine bama a xa dɛnaxan yi.”

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti feni tɔn

² Dawuda yi yamarin fi a xɔɲɛn naxanye dɔxi Isirayila yamanani, a ne xa malan. A yi ne findi gemɛ masonle ra Ala Batu Banxin ti feen na.

³ Dawuda yi wure gbegbe fen, naxanye findima banxin gbangban seene nun dɛɛn singan seene ra. A yi sula gbegbe fan fen naxan yate mi yi nɛɛ kolonɲɛ.

⁴ Sidɔn kaane nun Tire kaane yi Dawuda mali suman wudi fajin gbegbe fendeni.

⁵ Dawuda yi a fala, a naxa, “N ma diin Sulemani munma kɔxɔ singen, a mɔn mi wanla kolon. Banxin naxan tima Alatala xa, na lanma a xa tofanɲɛ ayi, a rayabu siyane birin yetagi.” Na ma, Dawuda se gbegbe malan nɛn na banxin ti feen na benun a xa faxa.

⁶ Dawuda yi a diin Sulemani xili, a yi a fala a xa fa fala a xa banxin ti Alatala xa, Isirayilaa Ala.

⁷ Dawuda yi a fala Sulemani xa, a naxa, “N ma diina, n bata yi a miri n bɔɔɛni, n xa banxin ti Alatala xa, n ma Ala,

⁸ koni Alatala a fala nɛn n xa, a naxa, ‘I bata muxu wuyaxi faxa yɛnge wuyaxi yi, i nama banxin ti n xa. Yenge soon nan i ra, i bata faxa gbegbe ti n yetagi.

⁹ Koni, i diina nde sɔtɔma nɛn, naxan findima bɔɔɛ xunbeli muxun na, n matabun fima naxan ma a yaxune fe ra. A xili bama nɛn Sulemani. Isirayila yamaan luma nɛn bɔɔɛ xunbenli tun a siimayaan birin yi.

¹⁰ A tan nan banxin tima n xa n xinla binyama denaxan yi, a yi findi n ma diin na, n fan yi findi a fafe ra. A mangayaan sabatima nɛn Isirayila xun na habadan.’ ”

¹¹ “Iki, n ma diina, Alatala xa lu i xɔn alogo i xa nɔ Alatalaa banxin tiye, i ya Ala, alo a a fala kii naxan yi lan i tan ma.

¹² Alatala xa fekolonna nun xaxili faɔin fi i ma a na i findi mangan na waxatin naxan yi Isirayila yamanan alogo i xa Alatalaa sariyan suxu, i ya Ala.

¹³ Feen birin sɔnɔyama i xa nɛn, xa i Alatalaa sariyan nun a yamarine suxu, a naxanye soxi Musa yii Isirayila xa. I wɛkile, i sɛnbɛ so! I nama kuisan, i nama gaxu fefe yɛɛ ra!

¹⁴ N bata wɛkile n yi xɛmaan kilo miliyɔn saxon e nun kilo wuli kɛmɛ naanin malan Alatala Batu Banxin ti feen na. N mɔn bata wure gbeti fixɛn kilo miliyɔn tonge saxon e nun naanin malan. Sulan nun wuren bata gbo ayi han a yaten mi nɔɛ kolonɔɛ. N bata wudin nun gɛmɛn fan fen. I mɔn xa nde sa e fari.

¹⁵ Walikɛ wuyaxi i yii naxanye fatan gɛmɛn masolɛ, e nun naxanye fatan sawure rafalɛ gɛmɛn nun wudine ma, e nun yirawanla naxanye wanla sifan birin kolon.

¹⁶ Xɛmaan nun wure gbeti fixɛn nun sulan nun wurena i yii han a dangi ayi. Keli i ya wanla fɔlɔ keden na. Alatala xa i mali.”

¹⁷ Dawuda yi a fala Isirayila kuntigine birin xa, a e xa fa a diin Sulemani mali. A yi a fala e xa, a naxa,

¹⁸ “Alatala, ɛ Ala mi luxi ɛ xɔn ba? A mi bɔɔɛ xunbenla fixi ɛ ma yamanan birin yi ba? A bata be kaane sa n sagoni. Yamanan bata lu Alatala nun a yamaan bun ma.

¹⁹ ɛ Alatala, ɛ Ala fen ɛ bɔɔɛn nun ɛ niin birin na. ɛ siga, ɛ sa yire sarijanxin ti Marigina Alatala xa, ɛ Ala, alogo ɛ xa fa Alatalaa Layiri Kankiraan nun a se sarijanxine raso Ala Batu Banxin, Alatala xinla binyama denaxan yi.”

23

Lewi bɔnsɔnna muxune

¹ Dawuda to yelin fore, a yi a diin Sulemani dɔxɔ Isirayila mangan na.

² A yi Isirayila kuntigine nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune malan.

³ E yi Lewi bɔnsɔnna muxune tɛnge, naxanye bata yi jɛɛ tonge saxon sɔtɔ. E yaten yi siga han muxu wuli tonge saxon e nun solomaseɛɛ.

⁴ Dawuda yi a fala, a naxa, “N bata muxu wuli mɔxɔɔɛn nun naanin sugandi alogo e xa e yengi lu Alatala Batu Banxin wanle xɔn. Muxu wuli sennin xa findi kitisane ra. Muxu wuli naanin yi findi dɛ kantan muxune ra.

⁵ Muxu wuli naanin yi findi Alatala tantun muxune ra maxaseene ra, n naxanye rafalaxi a tantun seen na.”

⁶ Dawuda yi Lewi bɔnsɔnna muxune yitaxun Lewi a diine denbaya yɛɛn ma. Lewi a diine nan itoe ra: Gɛrisɔn nun Kehati nun Merari.

⁷ Gɛrisɔn ma diine nan itoe ra: Ladana nun Simeyi.

⁸ Ladanaa diine nan itoe ra: Yɛxiyɛli, a dii singen nun Setama nun Yoweli. E birin malanxina muxu saxon.

⁹ Simeyi a diine nan itoe ra: Selomiti nun Xasiyɛli nun Haran. E birin malanxina muxu saxon. Ladanaa denbaya xunne nan ne ra.

¹⁰ Simeyi a diine nan itoe ra: Yaxati nun Sisa nun Yewusi nun Beriya. Simeyi a dii naaninne nan ne ra.

¹¹ Yaxati nan dii singen na. Sisa nan dii firinden na. Koni, Yewusi nun Beriya mi dii wuyaxi sɔtɔ. Na ma, e yi e diine yate denbaya kedenna ra e bɔnsɔn kɛdin ma.

¹² Kehati a diine nan itoe ra: Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeɛli. E birin malanxina muxu naanin.

¹³ Amirama a diine nan itoe ra: Haruna nun Musa. Haruna yi rasarijan Ala xa alogo a xa lu wale yire sarijanxi fisamantenni, e nun a bɔnsɔnna muxune han habadan, alogo e xa wusulanna gan saraxan na Alatala xa, e yi wali a yɛtagi, e mɔn yi lu dubɛ muxune xa Ala xinli han habadan.

¹⁴ Musa tan findi Alaa muxun nan na. A diine yi lu Lewi bɔnsɔnna muxune yɛ.

¹⁵ Musaa diine nan itoe ra: Gɛrisɔmi nun Eliyesi.

¹⁶ Gɛrisɔmi a diin nan ito ra: Sebuweli nan yi a dii singen na.

¹⁷ Eliyesi a diine nan itoe ra: Rexabiya nan yi a dii singen na. Eliyesi mi dii xɛmɛ gbɛtɛ sɔtɔ, koni Rexabiya dii wuyaxi sɔtɔ nɛn.

¹⁸ Yisehari a diine nan itoe ra: Selomiti nan yi a dii singen na.

¹⁹ Xebiron ma diine nan itoe ra: Yeriya nan yi a dii singen na, Amari a firindena, Yaxasiyɛli a saxandena, e nun Yekameyami a naanindena.

²⁰ Yusiyeḷi a diine nan itoe ra: Mike nan yi a dii singen na, Yisiya a firindena.

²¹ Merari a diine nan itoe ra: Maxali nun Musi. Maxali a diine nan itoe ra: Eleyasari nun Kisu.

²² Eleyasari faxa nən, a mi dii xeme yo lu, koni a dii temene tan lu nən. Kisu a diine yi e dɔxɔ e ɲaxanle ra.

²³ Musi a diine nan itoe ra: Maxali nun Ederi nun Yeremoti. E birin malanxina muxu saxan.

²⁴ Ne nan findi Lewi yixetene ra naxanye findi bənsənnə denbaya xunne ra, e keden kedenna birin xinle seɓexi e bənsən kədin kui. E yi walima nən Alatala Batu Banxin kui e barin na yi ɲee məxəŋen soto.

²⁵ Dawuda bata yi a fala, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala bata bəŋe xunbenla fi a yaamaan ma. A bata fa dɔxɔ Yerusalən yi habadan.

²⁶ Lewine mi fa Alaa Batu Bubun nun a muranne xalima yire gbete yi sənən.”

²⁷ Fata Dawudaa yamari dənɔxene ra, Lewi bənsənnə muxune tenge nən naxanye barin bata yi ɲee məxəŋen soto.

²⁸ Lewi bənsənnə muxune nan yi Haruna yixetene malima Alatala Batu Banxin wanle ra. E tan nan yi a sansanna kuiin nun a banxin kuiin masuxuma, e mən yi seene rasarijanma, e yi wali xunxurine kɛ Ala Batu Banxini.

²⁹ E yi burune rafalama naxanye ralima Ala ma, e murutu fupin din naxan findima bogise saraxane ra, e buru ratetaren nafala, e nun donseen sifan birin. E tan nan mən yengi yi dɔxi ligaseene birin xən, sikenle nun ligaseen naxanye seen kuyen maligama.

³⁰ E yi lanma e xa siga Alatala tantundeni xotənnə nun ɲinbanna lɔxɔ yo lɔxɔ.

³¹ E mən yi saraxa gan daxine bama Alatala xa Matabu Lɔxone ma e nun Kike Nenen sanle yi, e nun sali gbete ye ma. E yi lanma e xa wali Alatala xa a sariyan xən.

³² E tan nan yi Naralan Bubun nun yire sararijanxin masuxuma. E yi Alatala batuden wanle birin kema e ngaxakedenna Haruna yixetene yamarin nan bun.

24

Saraxaraline yitaxun fena

¹ Haruna yixetene yi yitaxunxi a dii naaninne nan na. A diine nan itoe ra: Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara.

² Nadaba nun Abihu singen nan faxa be-nun e fafe xa faxa. E mi dii yo soto. Eleyasari nun Itamara nan yi saraxaraline ra.

³ Eleyasari yixetena nde Sadoki e nun Itamara yixetena nde Aximeleki yi Dawuda

mali Harunaa diine yitaxundeni alogo e xa ti wanle ra.

⁴ Kuntigi wuyaxi yi to Eleyasari yixetene ye dangu Itamara yixetene ra. Nanara, e yitaxun ikiini: Denbaya xunna muxu fu nun sennin Eleyasari yixetene ye. Denbaya xunna muxu solomaseɓe Itamara yixetene ye.

⁵ E yi masensenna ti alogo e xa e yitaxun, e yi e ti e wanle ra. Na ma, Eleyasari yixetena ndee nun Itamara yixetena ndee birin yi findi yire sararijanxin kuntigine ra e nun kuntigine Ala xa.

⁶ Nataneli a diin Semaya, Lewi bənsənnə muxun nan yi e xinle seɓema mangan nun kuntigine nun saraxaraliin Sadoki nun Abiyatari a diina Aximeleki nun saraxaraline denbaya xunne yetagi e nun Lewi bənsənnə muxune birin. E yi denbaya keden sugandi Eleyasari yixetene ye, e mən yi keden sugandi Itamara yixetene ye.

⁷ Denbayane sugandi masensenna xən ikiini: A singen Yehoyaribu nan suxu, a firindena Yedaya,

⁸ a saxandena Xarimi, a naanindena Seyorimi,

⁹ a suulundena Malakiya, a sennindena Miyamin,

¹⁰ a soloferedena Hakosi, a solomaseɓedena Abiya,

¹¹ a solomanaanindena Yosuwe, a fudena Sekani,

¹² a fu nun kedendena Eliyasibi, a fu nun firindena Yakimi,

¹³ a fu nun saxandena Xupa, a fu nun naanindena Yesebeyabi,

¹⁴ a fu nun suulundena Biliga, a fu nun sennindena Imeri,

¹⁵ a fu nun soloferedena Xesiri, a fu nun solomaseɓedena Hapisɛsi,

¹⁶ a fu nun solomanaanindena Petaxi, a məxəŋedena Esekiyeli,

¹⁷ a məxəŋen nun kedendena Yakin, a məxəŋen nun firindena Gamulu,

¹⁸ a məxəŋen nun saxandena Delaya, a məxəŋen nun naanindena Maasiya.

¹⁹ A yi lan e xa Alatala Batu Banxin wanle suxu na kii nin alo e benba Haruna a yamari e ma kii naxan yi alo Alatala, Isirayilaa Ala bata yi a yamari a ma kii naxan yi.

Lewi bənsənnə muxu gbete ye fe

²⁰ Lewi bənsənnə muxu gbeten naxanye sugandi, ne nan itoe ra: Amiramaa diine ye: Subayeli. Subayeli a diine ye: Yexedeya.

²¹ Rexabiya a diine ye: Yisiya, a dii singena.

²² Yisehari a diine ye: Selomiti. Selomiti a diine ye: Yaxati.

²³ Xebiron ma diine: a dii singen Yeriya nun a dii firindena Amari nun a dii

saxanden Yaxasiyeli nun a dii naaninden Yekameyami.

²⁴ Yusiyeḷi a diin Mike. Mike a diine ye: Samiri.

²⁵ Mike xunyēn Yisiya. Yisiyaa diine ye: Sakari.

²⁶ Merari a diine ye: Maxali nun Musi e nun a diin Yaasiyaa diine.

²⁷ Merari mamandenne, Yaasiyaa diine: Sohami nun Sakuru nun Ibiri.

²⁸ Maxali a diina Eleyasari. Eleyasari mi dii yo sətə.

²⁹ Kisu a diine ye: Yerameeli.

³⁰ Musi a diine ye: Maxali nun Ederi nun Yerimoti. Lewi bənsənnə muxune nan yi ne ra denbaya yēn ma.

³¹ E fan sugandi masənsənnə nan xən alo e ngaxakedenne, Haruna yixetene. Na liga Manga Dawuda nun Sadoki nun Aximeleki nun saraxaraline denbaya xunne nun Lewi bənsənnə muxune nan yetagi. Na ma, denbayaan muxune birin yi suxi ki kedenna nin keli dii singen ma han a rapanna.

25

Beti baane

¹ Dawuda nun sofa kuntigine yi muxuna ndee sugandi Asafi nun Heman nun Yedutun ma diine ye alogo e xa nabiya falane ti betini bəlonna nun kondenna nun karijanne ra. Na muxune xinle ni itoe ra naxanye yi na wanla kema.

² Asafi a diine ye: Sakuru nun Yusufu nun Netaniya nun Asarela. Ne yi Asafi a yamarin nan bun. Asafi fan yi nabiya falane tima betini mangana yamarin bun.

³ Yedutun ma diine ye: Gedali nun Seri nun Esayi nun Simeyi nun Hasabi nun Matitiya. E birin malanxina muxu sennin. E yi lu e fafe Yedutun ma yamarin bun. Yedutun yi nabiya falane tima, a bəlonna maxa, a Alatala matəxə, a yi a tantun.

⁴ Heman a diine ye: Bukiya nun Matani nun Yusiyeḷi nun Sebuweli nun Yerimoti nun Xananiya nun Xanani nun Eliyata nun Gidaliti nun Romanti-Eseri nun Yosobekasa nun Maloti nun Hotiri e nun Maxasiyoti.

⁵ Muxuni itoe birin yi findixi Heman ma diine nan na naxan yi fetoon tima mangan xa fata Ala ra alo xiyena. Ala yi Heman senben gbo ayi, a yi dii xeme fu nun naanin nun dii teme saxan fi a ma.

⁶ Ne birin yi e fafe a yamarin bun ma, e betine ba karijanne nun kondenne nun bəlonne ra Alatala Batu Banxin wanla ra. Asafi nun Yedutun nun Heman yi mangana yamarin nan bun ma.

⁷ Muxuni itoe nun e kon kaan naxanye xaraxi beti ba feene ma Alatala xa naxanye yi fatan, ne birin malanxina, muxu

keme firin muxu tonge solomasexə e nun solomasexə.

⁸ E birin yi masənsənnə tima alogo e xa ti wanle ra, dii jəren nun fonna, karaməxən nun xarandiina.

⁹ Masənsənnə naxan ti, na yi Yusufu singe suxu Asafi xabilani.

A firindena, Gedali nun a ngaxakedenne nun a diine, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁰ A saxandena, Sakuru nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹¹ A naanindena, Yisiri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹² A suulundena, Netaniya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹³ A sennindena, Bukiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁴ A soloferedena, Yesarela nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁵ A solomasexədena, Yesaya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁶ A solomanaanindena, Matani nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁷ A fudena, Simeyi nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁸ A fu nun kedendena, Asareli nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁹ A fu nun firindena, Hasabi nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁰ A fu nun saxandena, Subayeli nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²¹ A fu nun naanindena, Matitiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²² A fu nun suulundena, Yeremoti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²³ A fu nun sennindena, Xananiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁴ A fu nun soloferedena, Yosobekasa nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁵ A fu nun solomasexədena, Xanani nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁶ A fu nun solomanaanindena, Maloti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁷ A məxəjɛdena, Eliyata nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁸ A məxəjɛn nun kedendena, Hotiri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁹ A məxəjɛn nun firindena, Gidaliti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

³⁰ A məxəjɛn nun saxandena, Maxasiyoti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

³¹ A məxəjɛn nun naanindena, Romanti-Eseri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

26

Ala Batu Banxin kantan tiine

¹ Dɛ kantanne yitaxunxi ikiini: Keli Kore xabilani, Kore a diin Meselemya Asafi a denbayani.

² Meselemya yi dii xəmɛnɛ sɔtɔ: Sakari nan yi a dii singen na, Yediyayeli a firindena, Sebadiya a saxandena,

³ Yataniyɛli a naanindena, Elan a suulundena, Yehoxanan a sennindena, e nun Eliyehowenayi a soloferedena.

⁴ Obedi-Edon fan yi dii xəmɛnɛ sɔtɔ: Semaya nan yi a dii singen na, Yehosabadi a firindena, Yowa a saxandena, Sakara a naanindena, Natanɛli a suulundena,

⁵ Amiyeli a sennindena, Isakari a soloferedena, e nun Pewuletayi a solomasɛɛdena. Ala bata yi barakan sa Obedi-Edon ma fe yi.

⁶ A dii singen Semaya yi dii xəmɛnɛ sɔtɔ naxanye findixi yɛɛratine ra e denbayane xun na bayo e senben yi gbo.

⁷ Semayaa diine nan itoe ra: Otini nun Refayeli nun Obedi nun Elesabada. Xɛmɛ wɛkilexin nan yi e ngaxakedenne Elihu nun Semakiya ra.

⁸ Obedi-Edon yixetene nan yi na muxune ra. E tan nun e diine nun e ngaxakedenne birin yi findixi muxu kendene nan na, e senben yi gbo Alaa wanli. Obedi-Edon yixetene birin malanxina muxu tonge sennin e nun firin.

⁹ Muxu kenden nan yi Meselemyaa diine nun a ngaxakedenne fan na. E birin malanxina muxu fu nun solomasɛɛ.

¹⁰ Merari a diin Xosa yi dii xəmɛni itoe bari: Simiri, naxan fafe a findi a ngaxakedenne xunna ra hali dii singen to mi yi a ra, e nun

¹¹ Xiliki, a firindena e nun Tebaliya, a saxandena e nun Sakari, a naanindena. Xosaa diine nun a ngaxakedenne birin malanxina muxu fu nun saxan.

¹² Dɛ kantanne yi yitaxunxi na kii nin. E kuntigine nun e ngaxakedenne birin yi Alatala Batu Banxin wanla ra.

¹³ E yi masensenna tima nen alogo e xa a kolon naxan lan a xa dɛɛn naxan kantan. Muxu gbeene nun muxudine birin yi na kii nin denbayane birin yi.

¹⁴ Masensenna yi Selemiya suxu lan banxin sogeteden binna dɛɛn ma. Kɔmɛn binna dɛɛn masensenna yi a diin Sakari suxu, naxan findixi maxadi ti xaxilimaan na.

¹⁵ Masensenna yi Obedi-Edon suxu lan yiifari fɔxɔn dɛɛn ma. Se ramara banxin masensenna yi a diine fan suxu.

¹⁶ Banxin sogegododen binna dɛɛn masensenna yi Supimi nun Xosa suxu, e nun dɛɛn naxan xili Saaleketi naxan yi rabima kiraan binni naxan tema geyaan ma. Kantan muxune yi yɛɛ rafindixi e bode ma.

¹⁷ Lewi muxu sennin yi sogeteden binni, muxu naanin kɔmɛnna ma, muxu naanin yiifanna ma, muxu naanin se ramara banxini.

¹⁸ Sansanna binni, naxan sogegododen binni, muxu naanin yi ti na kiraan dɛ, muxu firin mɔn yi ti sansanna so dɛɛn yɛtɛɛn na.

¹⁹ Dɛ kantanne yi yɛbaxi na kii nin Kora nun Merari yixetene ye.

²⁰ Lewi bonsonna muxuna nde Axiya nan yi yengi dɔxi nafunla nun se sarijanxine xɔn ma naxanye yi ramaraxi Ala Batu Banxini.

²¹ Ladana yixetene Gerison xabilani, ne denbaya xunne nan itoe ra: Yexiyeli nun

²² Yexiyeli a diine Setama nun a xunyen Yoweli. Ne nan yi yengi dɔxi nafunle xɔn naxanye yi ramaraxi Alatala Batu Banxini.

²³ Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyele xabilane yi, muxuni itoe nan ti wanle ra:

²⁴ Musaa diin Gerisomi yixetena nde Sebuweli nan yi se ramara banxin feene xun na.

²⁵ A benba Gerisomi xunyen Eliyeseri yi Rexabiya sɔtɔ, Rexabiya yi Esayi sɔtɔ, Esayi yi Yorami sɔtɔ, Yorami yi Sikiri sɔtɔ, Sikiri yi Selomiti sɔtɔ.

²⁶ Selomiti nun a ngaxakedenne nan yi yengi dɔxi nafulu sarijanxin xɔn ma, Manga Dawuda nun xabila xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu kɛmɛ xun na e nun sofa kuntigi gbɛtɛye seen naxanye fixi Ala ma.

²⁷ E seen naxanye birin tongoxi yɛngɛni, e na ndee findi Alatala Batu Banxin masuxu seene ra.

²⁸ Selomiti nun a ngaxakedenne mɔn yi e yengi dɔxɔ nafunla xɔn ma, Nabi Samuyeli nun Kisu a diin Sɔli nun Neri a diina Abineri nun Seruyaa diin Yowaba naxan fi Ala ma.

²⁹ Yisehari xabilan muxuni itoe nan ti wanla ra: Kenaniya nun a diine nan yi yengi

dəxi kiti sa feene xən ma Isirayila yamaan xun na.

³⁰ Xebiron xabilan muxun naxanye ti wanla ra: Hasabi nun a ngaxakedenne nan yi yengi dəxi Isirayila yamanan xən ma Yuruden sogegododen binni. Xeme kenden muxu wuli keden muxu keme solofere nan yi e ra, naxanye yi walima Alatala nun man-gan xa.

³¹ Yeriya nan yi Xebiron xabilane xunna ra, fata xinle sebe kiin na e bənsən kedin ma. Dawudaa mangayaan jee tonge naanin-den, muxune yi bənsən kedine fəsefese, e fa a kolon a xeme kende gbeena ndee yi Xebiron xabilane muxune ye Yaasəri taani Galadi yamanani.

³² Yeriya nun a ngaxakedenne, xeme kenden muxu wuli firin muxu keme solofere nan yi e ra. Denbaya xunne nan yi a birin na. Manga Dawuda yi e findi Ruben nun Gadi nun Manase bənsən xunne ra Ala nun mangana feene birin yi.

27

Isirayilaa sofane fe

¹ Isirayila kaan naxanye wali mangana ganli, ne nan itoe ra, xabila xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun na e nun sofa kuntigi gbete ye. E yitaxunxi muxu wuli məxəjen nun naanin yeen nan ma. Neeen kike yo kike gali keden yi fama nen walideni mangan xa.

² Sabadiyeli a diin Yasobeyami nan yi gali singen kuntigin na jeeen kike singeni. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

³ Sabadiyeli yi findixi Peresi yixetena nde nan na. A tan nan findi ganla birin kuntigin na jeeen kike singeni.

⁴ Axoxi xabilan muxuna nde Dodayi yi findi gali kuntigin na jeeen kike firinden. Mikiloti yi findi a sofa kuntigin na. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁵ Saraxarali Yehoyadaa diin Benaya yi findi gali kuntigin na jeeen kike saxanden. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁶ Benaya nan yi Dawudaa sofa wekiləxi tonge saxanne xunna ra. A diina Amisabadi yi a ganla nin.

⁷ Yowaba xunyena Asaheli yi findi gali kuntigin na jeeen kike naaninden. A diin Sebadiya nan ti a jəxən na. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁸ Samehuti Yisira kaan yi findi gali kuntigin na jeeen kike suulunden. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁹ Ikəsi a diina Ira Tekowa kaan yi findi gali kuntigin na jeeen kike senninden. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁰ Efirami bənsənna muxuna nde Xeləsi Pelon kaan nan yi findi gali kuntigin na jeeen kike soloferedeni. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹¹ Sera xabilan muxuna nde Sibekayi Xusa kaan yi findi gali kuntigin na jeeen kike solomasədeni. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹² Bunyamin bənsənna muxuna nde Abiyeseri Anatəti kaan yi findi gali kuntigin na jeeen kike solomanaaninden. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹³ Sera xabilan muxuna nde Maharayi Netofa kaan yi findi gali kuntigin na jeeen kike fudeni. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁴ Efirami bənsənna muxuna nde Benaya Piraton kaan yi findi gali kuntigin na jeeen kike fu nun kedenden. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁵ Otiniyeli xabilan muxuna nde Xelidayi Netofa kaan yi findi gali kuntigin na jeeen kike fu nun firinden. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁶ Kuntigin naxanye yi Isirayila bənsənne xun na, ne ni i ra:

Ruben bənsənna xun na, Sikiri a diina Eliyeseri.

Simeyən bənsənna xun na, Makaa diin Sefati.

¹⁷ Lewi bənsənna xun na, Kemuyeli a diin Hasabi.

Haruna yixetene xun na, Sadəki.

¹⁸ Yuda bənsənna xun na, Dawuda tada Elihu.

Isakari bənsənna xun na, Mikeli a diina Omiri.

¹⁹ Sabulon bənsənna xun na, Abadi a diin Yisemaya.

Nafatali bənsənna xun na, Asiriyeli a diin Yerimoti.

²⁰ Efirami bənsənna xun na, Asasiyaa diin Hoseya.

Manase bənsənna fəxə kedenna xun na, Pedayaa diin Yoweli.

²¹ Manase bənsənna fəxə kedenna fan xun na Galadi yamanani, Sakari a diin Yido.

Bunyamin bənsənna xun na, Abineri a diin Yaasiyeli.

²² Dan bənsənna xun na, Yeroxamaa diina Asareli.

Isirayila bənsən kuntigine nan ne ra.

²³ Dawuda mi xemene tenge, naxanye barin munna yi jee məxəjen ti bayo Alatala bata yi a fala a Isirayila kaane wuyama ayi nen alo sarene kore.

²⁴ Seruyaa diin Yowaba bata yi Isirayila kaane yatē fola, koni a mi a rajan masoto Alaa xolon ma lan Isirayila yamaan ma. Na yatēn mi sebe Dawudaa taruxu kedine kui.

Mangana kuntigi gbeteye fe

²⁵ Adiyeli a diina Asamaweti nan yi mangana nafulu kantanna ra.

Yusiyaa diin Yonatan nan yi nafulu kantanna ra banxidene nun taa gbetene nun kantan ti banxi matexine yi.

²⁶ Kelubu a diina Esiri nan yi xee biine xunna ra.

²⁷ Ramati kaan Simeyi nan yi manpa bili nako feene xun na.

Sefami kaan Sabidi nan yi manpa bili bogine nun manpa feene xun na.

²⁸ Gederi kaan Baali-Xanan nan yi oliwin nun burunna xode binle fe xun na yamanan lanbanni.

Yowasa nan yi ture feen xunna ra.

²⁹ Sitirayi Saron kaan nan yi jingene fe xunna ra Saron yamanani.

Adalayi a diin Safati nan yi jingene fe xunna ra lanban yirene yi.

³⁰ Sumayila bonsonna muxuna nde Obili nan yi jogomene fe xunna ra.

Yexedeya Meronoti kaan nan yi sofanle fe xunna ra.

³¹ Yasisi nan yi siine nun yexene fe xunna ra, Hagari bonsonna muxuna.

Na muxune nan yi yengi dxi Manga Dawuda soto seene xon ma.

Dawuda bundoxone

³² Manga Dawuda soto Yonatan findi a kawandi muxun nun a sebati tiin nan na, a fekolonna yi gbo.

Xakimoni a diin Yexiyeli nan yi mangana dii xemene masuxu muxun na.

³³ Mangan kawandi muxun nan yi Axitofeli fan na.

Mangan xoyin nan yi Xusayi ra, Araka bonsonna muxuna nde.

³⁴ Benayaa diin Yehoyada nun Abiyatari nan lu Axitofeli joxoni. Yowaba nan yi mangana gali kuntigin na.

28

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti feni ton

¹ Dawuda yi Isirayila kuntigine birin malan Yerusalem yi. Bonson xunne nun gali kuntigin naxanye yi walima mangan xa, ne yi fa, e nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu kemε xun na. Kuntigine fan yi fa naxanye yi goronne nun xuruseene xun na, mangan nun a diine gbeen yi naxanye ra, e nun manga banxin kuntigine nun sofa wεkilεxine nun sofa kendene birin.

² Manga Dawuda yi keli, a naxa, "Ngaxakedenne, n ma yamana, ε tuli mati n xuiin na! N yi waxi banxina nde ti feni Alatalaa

Layiri Kankiraan daxe denaxan yi, en ma Ala san tidena, n yi n yiton a ti feen na.

³ Koni, Ala bata yi a fala n xa, a naxa, 'I mi banxin tima n xa, bayo sofaan ni i ra, i bata muxune faxa.'

⁴ Koni, Alatala, Isirayilaa Ala bata n sugandi n bonsonna birin tagi alogo n xa findi Isirayila mangan na habadan, bayo a bata Yuda bonsonna sugandi kuntigin na, a yi n fafe a denbayaan sugandi Yuda bonsonni, a yi n tan sugandi n fafe a denbayani, a yi n dxi mangan na Isirayila xun na.

⁵ Iki, a bata dii wuyaxin naxan fi n ma, a bata Sulemani sugandi ne ye alogo a xa a dxi n joxoni mangan na Alatala xa Isirayila xun na.

⁶ A bata yi a fala n xa, a naxa, 'I ya dii xemen Sulemani nan n batu banxin tima e nun n ma yinne, bayo n bata a tan nan sugandi, a findima nen n ma diin na, n yi findi a fafe ra.

⁷ N mangayani tonma a xa nen naxan luma habadan, xa a n ma yamarine nun n ma sariyane suxu alo to.'

⁸ Nayi, iki, Isirayila kaane birin yetagi, Alatalaa yamana, e nun en ma Ala yetagi naxan tuli tixi en na, ε sobe so Alatala en ma Alaa yamarine xaranna ma, ε yi e suxu. Nayi, ε luma nen yamana fapini ε denaxan yi, ε mon yi a lu ε keen na ε yixetene xa.

⁹ I tan, n ma dii xemen Sulemani, kata Ala kolondeni n walixi naxan xa, a batu i bajeen ma feu e nun i niin birin na. Alatala i baje yi feene birin fεfεfεsεma, a muxune miriyane birin kolon. Xa i a fen, a tinma nen i yi a to. Koni xa i i me a ra, a mema i ra nen habadan.

¹⁰ Iki, i nxe a kolonje nen a Alatala bata i sugandi alogo i xa a batu banxin ti a xa, denaxan findima a yire sarijanxin na. Nayi, i sobe so, i wanla ke."

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti kiin kedin so Sulemani yii

¹¹ Dawuda yi yire sarijanxin ti kiin kedin so Sulemani yii, e nun banxin naxanye tima a rabilinni e nun gbeti ramaraden nun konkon naxan mate e birin xa hanma denaxan a kui, e nun Layiri Kankiraan dxioma denaxan yi.

¹² A mon yi wama denaxanye birin ti feni, a yi ne fan ti kiin kedin so a yii, Alatala Batu Banxin yinne nun banxin naxanye tima yinna xon a rabilinni, e nun nafulu ramaradene Ala Batu Banxini, e nun se sarijanxine ramaradene.

¹³ A yi saraxaraline nun Lewine xinle seben fan so a yii, e nun walikεen naxanye yi lanma e yi wanle rakamali Alatala Batu Banxini, e nun seen naxanye yi rawalima na kui.

¹⁴ A yi xema seene birin binyan xasabin yita a ra, e nun gbeti fixe seene binyana, birin nun a rawali kiina,

¹⁵ lenpu daxo se xema daxine nun lenpu xema daxine nun lenpu daxo se gbeti fixe daxine nun lenpu gbeti fixe daxine binyane, birin nun a rawali kiina,

¹⁶ e nun xema tabanle birin binya xasabina, burune yi sama naxanye fari Ala Batu Banxini, e nun gbeti fixe tabanle,

¹⁷ e nun sube tongo se xema daxine nun wuli xuya goron xema daxine nun igelengen xema daxine birin binyana e nun xema barama daxine nun barama gbeti fixe daxine birin binyana, birin nun a rawali kiina.

¹⁸ A mon yi wusulan ganden ti kiin kedin so a yii, e nun a xema fajin binyan xasabina. A mon yi wontoron nafala kiin kedin fan so a yii, naxan yi tixi maleka gubugubu kan sawura xema daxine bun naxanye gabuteye yi bandunxi Alatalaa Layiri Kankiraan xun ma.

¹⁹ Nayi, Dawuda yi a fala, a naxa, "Itoe birin sebexi kedin kui n naxan sotoxi Alatala ra. Ala nan kolonna fi n ma n banxin ti kiini ito sebe kedini."

²⁰ A mon yi a fala Sulemani xa, a naxa, "N ma dii xemena, i wekile, i senbe so, i wanla ke. I nama kuisan, i nama gaxu! Amasoto Marigina Alatala, n ma Ala luma nen i xon. A mi i rabepinye mume! A i malima nen han i yelin wanli ito birin nakamale Alatala Batu Banxina fe yi.

²¹ Saraxaraline nun Lewine fan mon i fema Ala Batu Banxin tideni. Muxu jenige fajine fama nen i malideni wanli ito ra, kuntigine nun yamaan birin luma nen i ya yamarin bun."

29

Kiseene Ala Batu Banxin ti feni

¹ Manga Dawuda yi a fala yamaan birin xa, a naxa, "N ma diin Sulemani, Ala naxan sugandixi, na munma koxo, a mi wanla kolon singen. Wanla naxan be, a gbo, bayo banxini ito mi tima muxune xan xa fo Marigina Alatala.

² N bata n senben birin nawali alogo n xa Ala Batu Banxin ti feni ton. N bata xemaan nun gbeti fixen nun sulan nun wuren nun wudin nun geme tofajin nun dayimu dixin sifan birin nun geme faji fixe gbege malan.

³ N naxan birin yitan yire sarijanxin ti feen na, n bata n ma xemaan nun n ma gbeti fixen fan sa na fari n soto seene ye bayo n na n sobe soxi Ala Batu Banxina fe ma.

⁴ Na yatene ni i ra: xemaan kilo wuli keme wuli firin naxan keli Ofiri yi e nun gbeti fixe fajin kilo wuli keme firin wuli tonge saxon e nun solomasexe. Na sama banxi kankene nan ma.

⁵ Xemaan nun gbeti fixeni itoe sama seene nan ma a lan e xa sa naxanye ma e nun yiirawanle yii funfune birin. Iki, nde en tan ye naxan jenenigen tonge Alatala xa to?"

⁶ Denbaya xunne nun Isirayila bonson xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun na e nun mangana wali xunne, ne birin yi jenenigen tongo wanli ito xili yi.

⁷ E yi fa finmaseni itoe ra Ala Batu Banxin ti feen na: xemaan kilo wuli keme wuli tonge solofere kilo solomasexe e nun naanin, e nun gbeti fixen kilo wuli keme saxon wuli tonge naanin e nun sulan kilo wuli keme sennin wuli fu nun firin e nun wuren kilo miliyon saxon wuli keme naanin.

⁸ Birin yi game tofajine so Gerison yixeten Yexiyeli yii, Alatala Batu Banxin nafulu ramarana.

⁹ Yamaan yi sewa na jenige ma seene fe ra, bayo e bata na liga e bonen birin na Alatala xa. Manga Dawuda fan yi sewa na fe ra.

Dawuda Ala maxandina

¹⁰ Dawuda yi Alatala tantun yamaan birin yetagi. A yi a fala, a naxa, "Nxu benba Isirayilaa Ala, Alatala, tantunna i xa habadan han habadan.

¹¹ I tan, Alatala, gboon nun senben nun binyen nun mangayaan nun tantunna birin i xa. Seen naxan birin kore xonna nun boxo xonna ma,

i tan nan gbee ne birin na.

I tan, Alatala nan mangan na.

I tan nan dunuya birin xun na.

¹² Bannayaan nun xunna kenla fataxi i tan nan na.

I tan nan feen birin xun na,

senben nun fangan birin i tan nan yii.

Senbena i tan nan na i muxune fe yite,

i yi e senbe so."

¹³ "Iki, nxo Ala, nxu i tantunma,

nxu yi i xili magaxuxin binya.

¹⁴ Nanse n tan na?

Nanse n ma yamaan na

naxan a lige nxu yi no finmaseen sifani itoe fiye?

A birin kelixi i tan nan yii.

Nxu naxan soma i yii,

na birin kelixi i tan nan singe yii.

¹⁵ Nxu findixi xajene nan na i ye ra yi,

alo nxu benbane yi kii naxan yi.

Nxo siimayaan luxi nen dunuya yi

alo nininna naxan danguma.

Yigi yo mi nxu xa.

¹⁶ Alatala, nxo Ala,

finmase fajini itoe birin kelixi i tan nan yii,

nxu naxan malanxi
 alogo nxu xa banxin ti
 i xili sariɲanxin binyama denaxan yi.
 I tan nan gbee na birin na.”

¹⁷ “N ma Ala,
 n na a kolon a i muxune bɔɲɛ yi feene kolon,
 tinxinyaan mɔn nafaɲ i ma.
 N bata saraxani ito ɲɛnige i xa n bɔɲɛ tinx-
 inxini.

N mɔn bata a to sɛwani
 i ya yamaan fan be
 alogo e xa ɲɛnige ma saraxane ba i xa.

¹⁸ Alatala, nxu benbane Iburahima
 nun Isiyaga nun Isirayilaa Ala,
 i xa xaxinli ito sa i ya yamaan bɔɲɛni
 alogo e xa lu i fɔxɔ ra habadan.

¹⁹ I xa n ma diin Sulemani mali
 alogo a fan xa lu i ya yamarine nun i ya
 sariyane fɔxɔ ra,
 a lu i ya tɔnne fɔxɔ ra a bɔɲɛn ma feu!
 A mɔn yi banxini ito ti n naxan ti fe yitɔnxi.”

Sulemani yi ti Dawuda ɲɔxɔni

²⁰ Dawuda yi a fala yamaan birin xa, a
 naxa, “Tantunna Alatala xa, ɛ Ala.” Yamaan
 birin yi Alatala tantun, e benbane Ala, e fa
 e yigodo, e e xinbi sin Alatala nun mangan
 yɛtagi.

²¹ Na xɔtɔn bode, Isirayila kaane yi sarax-
 ane ba Alatala xa. E saraxa gan daxi gbege
 ba, tura wuli keden nun konton wuli keden
 e nun yɛxɛɛ dii wuli keden. E mɔn yi minse
 saraxane nun saraxa gbɛtɛ wuyaxi ba Isir-
 ayila birin ma fe ra.

²² Na lɔxɔni, e yi e dɛge, e yi e min Alatala
 yɛtagi sɛwa gbeeni. E mɔn yi Dawudaa diin
 Sulemani dɔxɔ mangan na a firindeni. E yi
 turen sa a xunni Alatala yɛtagi, a xa findi e
 yɛɛratiin na. E yi Sadɔki fan dɔxɔ saraxar-
 aliin na.

²³ Sulemani yi dɔxɔ Alatalaa manga
 gbɛdɛni, a findi mangan na a fafe Dawuda
 ɲɔxɔni. A yi xunna kenla sɔtɔ, Isirayila birin
 yi a yamarin suxu.

²⁴ Kuntigine nun sofa wɛkilexine nun
 Manga Dawudaa dii xɛmɛne birin yi dɛ
 xuiin tongo a e luma nɛn Manga Sulemani
 a yamarin bun ma.

²⁵ Alatala yi Sulemani a fe yite Isirayila
 muxune birin yɛtagi. A yi a mangayani te
 dangu Isirayila manga singene birin na.

Dawuda saya fena

Mangane Singen 2.10-12

²⁶ Yese a diin Dawuda yi mangayaan liga
 Isirayila birin xun na.

²⁷ A ɲɛɛ tonge naanin nan ti mangayani
 Isirayila xun na, ɲɛɛ solofere Xebiron taani,
 ɲɛɛ tonge saxan e nun saxan Yerusalɛn
 taani.

²⁸ A siimaya xunkuyen sɔtɔ nɛn, a laxiraya
 foriya faɲin nun sɛwani. Herisigɛ kannna

nan yi a ra, a binyen fan sɔtɔ nɛn. A dii
 Sulemani yi findi mangan na a ɲɔxɔni.

²⁹ Manga Dawuda kɛwanle, a fɔlɔna han
 a rapanna, ne birin sɛbɛxi fetoon Samuyɛli
 nun Nabi Natan nun fetoon Gadi e kɛdine
 kui.

³⁰ Kɛdini itoe a mangayaan nun a wɛkilɛn
 nan ma fe falama e nun feen naxanye liga
 a waxatini Isirayila yamanan nun yamana
 gbɛtɛne yi.

Taruxune Firindena Yuda Mangane Fe Taruxune

Kitabun yireni ito yitaxunxi nen dɔxɔ firin. Keli a sora singen ma han a sora solomanaaninna, na Dawudaa dii xɛmɛn Manga Sulemani a mangayaan nan ma fe falama. Keli a sora fuun ma han a sora tonge saxan e nun senninna, na Sulemani yixetene mangayane nan ma fe falama Yuda yamanani Isirayila yamanan yiifari fɔxɔni, han Nebukadanesari Yerusalɛn suxu waxatin naxan yi. Yuda yamaan fɔxɔ kedenna yi siga Babilɔn taani konyiyani.

Sulemani a xaxilimayana fe Mangane Singen 3.1-15

¹ Dawudaa dii xɛmɛn Sulemani a mangayaan sabati nen han! Alatala, a Ala lu nen a xɔn, a yi a findi manga binyaxin na.

² Sulemani yi Isirayila yamaan birin maxili, gali kuntigin naxanye yi muxu wuli xun na e nun naxanye yi muxu kɛmɛ xun na, e nun Isirayila muxu gbeene nun denbaya xunne birin.

³ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan birin yi sa e malan taan kideni Gabayon taani, amasɔtɔ e nun Alaa Naralan Bubun yi tixi menna nin, Musa, Alatalaa walikɛɛn bubun naxan ti tonbonni.

⁴ Koni, Dawuda bata yi siga Alaa Layiri Kankiraan* na Kiriyati-Yeyarin taani, a denaxan yitɔn a xili yi, amasɔtɔ a bata yi bubuna nde ti Yerusalɛn yi nun.

⁵ Besaleli, Yuri a dii xɛmɛna, Xuru mamedenna, na saraxa ganden naxan nafala sulan na, na fan yi tixi menna nin Alatala Batu Bubun yetagi Gabayon taani. Sulemani nun yamaan yi e malan menni Alatala maxɔdin xinla ma.

⁶ Sulemani siga saraxa gande sula daxin dɛxɔn menna nin Alatala yetagi a yi saraxa gan daxin wuli keden ba Ala xa Naralan Bubuni.

⁷ Na lɔxɔn yetɛɛn kɔɛɛn na, Ala yi mini Sulemani xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Naxan xɔli i ma, na maxɔdin, n na a soma i yii nen.”

⁸ Sulemani yi a yabi, a naxa, “I bata n fafe Dawuda, i ya walikɛɛn suxu hinanni, i yi n findi mangan na a jɔxɔni.

⁹ Iki, Marigina Alatala, i layirin naxan tongo n fafe xa, na rakamali, amasɔtɔ i bata n findi mangan na yama gbeen xun na naxan wuya alo burunburunna.

¹⁰ Yandi, xaxili fajin nun fe kolonna fi n ma, alogo n xa nɔ i ya yamaan makite. Xa na mi a ra, nde nɔɛ i ya yama gbeeni ito mare?”

¹¹ Ala yi a fala Sulemani xa, a naxa, “I mi nafunla maxɔdinxi, i mi binye maxɔdinxi, i

mi a falaxi a i yaxune xa faxa, i mi siimaya xunkuyen maxɔdinxi. Koni i xaxilimayaan nun fekolonna nan maxɔdinxi alogo i xa nɔ n ma yamaan matinxinje, n ni i findixi mangan na naxan xun na.

¹² Nanara, n xaxilimayaan nun fekolonna soma i yii nen. N mɔn yi nafunla nun binyen nun seen birin fi i ma, manga yo munma naxan sɔtɔ singen, gbete mɔn mi naxan sɔtɔma ba i tan na.”

¹³ Sulemani yi keli taan kideni Gabayon yi Naralan Bubun yi denaxan yi, a xɛte Yerusalɛn yi, a yi lu mangayani Isirayila yi.

Sulemani senbena fe Taruxune Firinden 9.25-28 nun Mangane Singen 10.26-29

¹⁴ Sulemani yi yɛnge so wontorone nun sofane malan, wontoro wuli keden kɛmɛ naanin e nun sofa wuli fu nun firin, a yi ndee lu a fɛma Yerusalɛn yi, a yi a dɔnxɛne rasiga taane yi a wontorone yi ramarama denaxanye yi.

¹⁵ Xɛmaan nun gbeti fixɛn yi gbo ayi Yerusalɛn yi alo gemene, suman wudine fan yi wuya alo burunna xɔde binla naxanye yi yamanan lanban yireni.

¹⁶ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun Kuwe yamanane nin, yulane yi sa e sarama denaxanye yi mangan xa.

¹⁷ Wontoron naxan yi kelixi Misiran yamanani, na yi sarama gbeti fixɛn kilo solofere nan na. Soon yi sarama gbeti fixɛn kilo keden e nun a tagiin nan na. Na yulane nan mɔn yi fama Xiti mangane nun Arami mangane gbeene ra.

Sulemani yi Ala Batu Banxin ti feni tɔn

¹⁸ Sulemani yi yamarin fi a e xa Alatala Batu Banxin ti a xinla binya feen na, e nun manga banxina a tan Sulemani xa.

2

¹ Manga Sulemani yi muxu wuli tonge solofere sugandi goron maxanle ra, gɛmɛ sonle muxu wuli tonge solomasɛɛ, muxu wuli saxan kɛmɛ sennin e kantan tiine ra.

² Sulemani yi xɛraan nasiga Tire mangan Xurami ma, a naxa, “I naxan liga n fafe Dawuda xa, na liga n fan xa, i fɔfɔne rasiga naxan ma alogo a xa banxin ti a yete xa.

³ N waxi banxin ti feni Alatala xa, n ma Ala, a xinla binya feen na alogo nxu xa saraxane rali a ma, e nun wusulan xiri fajin gan daxine a yetagi, e nun burun nalixina a yetagi, e nun saraxa gan daxine xɔtɔnna nun jinbanna ra, e nun Matabu Lɔxɔne yi, e nun kike nenɛn sanle ma, e nun Alatala en ma Alaa sali lɔxɔne birin yi. Na nan daxa a liga Isirayila yamanani waxatin birin.

* 1:4. 1.4Layiri Kankirana fe mɔn sebexi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

⁴ N waxi Ala Batu Banxin naxan ti fe yi, a lanma nen a findi banxi gbeen na, amasoto nxo Ala gbo alane birin xa.

⁵ Koni nde nœ banxin tiye a xa? Hali kore xonna nun a gbona, a mi nœ xanye a yi. Nde n tan na naxan a lige n tan yi banxin ti a xa? N saraxa ganden nan tun tima a xa.

⁶ Nayi, yiirawanla nde rafa n ma, naxan fatan xemaan nun gbeti fixen nun wuren nafale. A mon fatan gesen wurundunje, a fatan dugi mamiloxin nun dugi gbeela nun dugi makadanxine rafale. A xa fa sa n ma yiirawanle fari n fafe Dawuda naxanye sugandi Yerusalen taan nun Yuda yamanani.

⁷ I mon xa Liban sumanne rafa n ma e nun fafone nun xarinne, bayo n na a kolon a i ya walikene fatan Liban wudine sege. Nayi, n ma walikene nun i ya walikene nœ wale nen e bode yi,

⁸ e yi wudi wuyaxi yiton n xa, bayo n waxi banxi gbeen nan ti fe yi Ala Batu Banxin na.

⁹ I ya walikene naxanye wudine segema e yi e yibolon, n murutu fupin kilo wuli sennin nan soma ne yii e nun fundenna kilo wuli sennin e nun manpaan litiri keme solomasexe. e nun turen litiri keme solomasexe.”

Mangane Singen 5.15-26 nun 7.13-14

¹⁰ Tire mangan Xurami yi Sulemani a falan yabin sebe kedini, a naxa, “Alatala to a yamaan xanuxi, a bata i findi mangan na e xun na.”

¹¹ Xurami mon yi a fala a xa, a naxa, “Binyen xa fi Alatala ma, Isirayilaa Ala, naxan boxon nun kore xonna daxi, a yi dii xaxilimaan fi Manga Dawuda ma naxan Alatala Batu Banxin tima e nun manga banxina a yete xa.

¹² Iki, n muxuna nde rasigama i ma naxan xaxili gbo, a fatan wale. Xirami-Abi nan na ra,

¹³ a nga kelixi Dan bonsonna nin, Tire kaan nan a fafe ra. A fatan xemaan nun gbeti fixen nun sulan nun wuren nun gemen wale. A mon fatan dugi mamiloxin nun dugi gbeela nun dugi makadanxin nafale. A mon fatan wanla sawuran sifan birin nafale, a nœ seene birin nafale nen muxune naxanye maxodinje a ra. E nun i ya yii ra walikene xa sa wali e bode xon e nun i fafe Dawuda gbee muxu sugandixine.

¹⁴ Iki, n kannu, tin i xa murutun nun fundenna nun turen nun manpaan nasiga i ya walikene ma, i naxanye fe falaxi.

¹⁵ Nxu sa Liban wudine segema nen han i waxi xasabin naxan xon ma. Nxu yi e rasiga i ma igen xun ma han Yafa taani, i sa e tongo menni, i siga e ra Yerusalen yi.”

Mangane Singen 5.27-32

¹⁶ Xojen naxanye birin yi Isirayila yamanani, Manga Sulemani yi ne birin yate alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi. Muxu wuli keme wuli tonge suulun wuli saxan keme sennin.

¹⁷ A yi muxu wuli tonge solofere sugandi goron maxanle ra, muxu wuli tonge solomasexe gema masonle ra geyaan ma, muxu wuli saxan keme sennin kantan tiine nun yamaan nawali muxune ra.

3

Ala Batu Banxin ti fena

Mangane Singen 6.1-38

¹ Manga Sulemani yi Alatala Batu Banxin ti folo Yerusalen yi Moriya geyaan fari,* denaxan yita a fafe Dawuda ra, a fafe Dawuda denaxan yiton Oronan Yebusu kaana lonna ma.

² A banxin ti folo a mangayaanje naaninden kiken firinden nan ma.

³ Sulemani yi Ala Batu Banxin beten sa, a kuyana nongonna ye tonge suulun e nun naanin, a yigbona nongonna ye maxoje.

⁴ Ala Batu Banxin so deen palaan yi kuya nongonna ye maxoje, a kuyan nun banxini gboon yi lan, banxini teena nongonna ye maxoje. Sulemani yi xema yilenlenixine sa na birin ma.

⁵ A yi farinne kankan banxin pala gbeen kankene birin ma, a yi xema fapin sa farinne ma, a yi tugu deen nun yolonxondi sawurane rafala xamani.

⁶ A yi banxin natofan gema fapine ra, xemaan tan yi kelima Parabayimi nin.

⁷ A yi xema yilenlenixine sa Ala Batu Banxin ma, e nun a xalanbene nun a de wudine nun a deene. A yi maleka sawurane soli banxi kankene ma.

⁸ Palaan naxan xili yire sarijanxi fisamantenna, a yi na ti Ala Batu Banxin, naxan nun banxini gboon yi lan, a kuyana nongonna ye maxoje. A yi xema fapi yilenlenixine sa na palaan ma, kilo wuli maxojen nun keden.

⁹ Kilo tagiin nan yi a gbangban lantuman xema daxin keden kedenna birin binyan na. A mon yi xema yilenlenixine sa banxin faxa binna birin ma.

¹⁰ A yi maleka sawuran firin ti banxin yire sarijanxi fisamantenni, a xema yilenlenixine sa ne fan ma.

¹¹ Maleka sawurane gubugubune birin yi kuya nongonna ye maxoje. Sawura singen gubugubu keden yi kuya nongonna ye suulun, a yi sigaxi han Ala Batu Banxin kankena, a gubugubun boden fan yi kuya nongonna ye suulun, a yi sigaxi han maleka sawuran bonna gubugubuna.

* 3:1. 3.1 Ala yexen so Iburahima yii mena nin, a yi Isiyaga lu a nii ra. Na feen sebei Dunuja folon 22.2 kui.

¹² Na sawura firinden gubugubu keden fan yi kuya nongonna ye suulun, a fan yi sigaxi han banxi kanken fəxo kedenna bonna, a gubugubu boden fan yi kuya nongonna ye suulun, a yi sigaxi han maleka sawuran bonna gubugubuna.

¹³ Maleka sawurane gubugubune birin yi kuya nongonna ye məxoŋe. E yi tixi e sanne xun na, e ye rafindixi palaan ma.

¹⁴ A yi gari makadanxin nun a gbeela nun a mamiloxin səxoŋ e bode ra ye masansan dugin na, maleka sawurane yi rafalaxi ne ma.

Saraxa gandena

Mangane Singen 7.15-22

¹⁵ A yi senbeten firin ti banxin yetagi, naxanye yi kuya nongonna ye tonge saxan e nun suulun. E xunna so kondene yi kuya nongonna ye suulun.

¹⁶ A yi yəlonxəne rafala, a yi e singan senbetenne ra. A girenada wudi bogi sawura keme rafala, a yi e singan yəlonxəne ra.

¹⁷ A yi senbetenne ti Ala Batu Banxin tanden ma, keden yiifanna ma, keden kəməna ma, yiifari ma xii yi xili Yakini, kəmen ma xiina Boosu.

4

¹ A yi saraxa ganden nafala sulan na, a kuyana nongonna ye məxoŋe, a yitena nongonna ye fu.

Ige ramarade gbeena

Mangane Singen 7.23-26

² Nayi, Xirami yi sulan naxulun, a ige ramarade digilixi gbeen nafala, a yigbona nongonna ye fu, a yitena nongonna ye suulun. Nongonna ye tonge saxan lutin nan yi a rabilinje.

³ Ninge sawurane yi a de kinkin bunna rabilinxi. Na sawura fu yi rafalaxi a ma a nongonna ye keden yo keden bun. Ninge sawurane yi rafalaxi safa firin nan ma, ne nun ige ramaraden yi rafalaxi gbindi kedenna nan na.

⁴ Ige ramaraden yi doxi tura sawura sula daxi fu nun firin nan fari, saxan ye rafindixi sogegododen binni, saxan sogeteden binni, saxan yiifanna binni, saxan kəməna binni. E yi xun xanbi soxi e bode yi nen, e birin gbindin yi ige ramaraden nan bun ma.

⁵ Yiin ye keden nan yi ige ramaraden nabinyen na, a de kinkin yi rafalaxi nen alo igelengenna dena, a luxi alo gabala fugena, litiri wuli keme wuli məxoŋe jəxoŋ nan yi sama a kui.

Mangane Singen 7.38-39

⁶ A yi ige kundi fu rafala, a yi suulun doxi yiifanna ma, suulun kəməna ma maxaden na, e nun saraxa gan daxine rasarijandena.

Ige ramarade gbeen nafala saraxaraline nan ma fe ra e maxaden na.

⁷ A yi lenpu doxi seen xema daxin fu rafala alo a yi yitaxi kədinii kii naxan yi, a yi e doxi Ala Batu Banxini, suulun yiifanna ma, suulun kəməna ma.

⁸ A yi tabali fu rafala, a yi e ti Ala Batu Banxini, suulun yiifanna ma, suulun kəməna ma. A mən yi wuli xuya goronna xema daxi keme rafala.

⁹ A yi yinna nde rafala saraxaraline xa, a mən yi yin gbeena nde rafala e nun a so deene, a yi sulan sa deene ma.

¹⁰ A yi ige ramara se gbeen doxi Ala Batu Banxin yiifanna ma sogeteden binni.

¹¹ Xirami yi ige ramara seene nun tee ko seene nun goronne rafala.

Xirami yi yelin wanle birin na, a naxanye fəlo Manga Sulemani xa Ala Batu Banxini:

¹² Senbeten xungbeen frin, e nun e konde firinne e xuntagi alo barama, e nun yəlonxən yalane senbetenne kondene maxidi seene ra,

¹³ e nun girenada wudi bogi sawura keme naaninna naxanye yi na yəlonxən yala firinne ma naxanye yi saxi safa firinna ma e singan kondene rabilinni e maxidi seene ra, konden naxanye yi luxi alo barama,

¹⁴ e nun ige maxali wontorone nun ige kundine e xun tagi,

¹⁵ e nun ige kundi gbeen nun tura sawura fu nun firinne a bun tiine ra,

¹⁶ e nun xube ko seene nun sube tongo seene.

Xirami-Abi muranna naxanye birin nafala Sulemani xa Alatala Batu Banxini, ne birin yi rafalaxi sula xuruxin nan na.

¹⁷ Mangan na seene rafala sula raxulunxin na doxi kui gexine nan kui, Yuruden baan meremerəni Sukoti taan nun Sereda taan longonna ra.

¹⁸ Sulemani yi na seene birin nafala, na seene yaten sulan xasabin kilon mi yi ne kolonje.

¹⁹ Sulemani mən yi seni itoe birin nafala Ala Batu Banxin xa, xema saraxa gandena e nun tabanle buru ralixin yi sama naxanye fari.

²⁰ Xema lenpu doxi seene nun xema lenpune, naxanye yi lanma e radegə yire sarijanxi fisamantenna yetagi alo sariyana a falaxi kii naxan yi,

²¹ wudi fuge sawurane nun lenpune nun lenpu suxu se xema kende daxine.

²² Filene nun wuli xuya goronne nun ige min seene nun deene yire sarijanxin so deen nun Ala Batu Banxin so deen na, xemaan nan yi ne birin ma.

5

¹ Manga Sulemani yelin Alatala Batu Banxin tiye waxatin naxan yi, a fafe

Dawuda bata yi seen naxanye birin dentege Ala xa nun, a yi fa ne birin na Ala Batu Banxini, gbetin nun xemaan nun seene birin. A yi e sa nafulu ramaradeni Ala Batu Banxini.

*Layiri Kankiraan fa fena
Mangane Singen 8.1-13*

² Nayi, Manga Sulemani yi Isirayila fonne nun bõnsõn kuntigine nun Isirayila kaane denbaya xunne birin malan Yerusalen yi Alatalaa Layiri Kankiraan tongo feen na keli Dawudaa Taani, dēnaxan mōn xili Siyon. E siga a ra Ala Batu Banxini.

³ Isirayila xemene birin yi e malan mangan fēma kike solofereden na, sali waxatini.

⁴ Isirayila fonne birin to fa, Lewi bõnsõnna muxuna ndee yi fa kankiraan na.

⁵ E yi kankiraan nun Naralan Bubun xali e nun se sarijanxin naxanye yi a kui. Saraxaraliin naxanye yi Lewi bõnsõnni, ne nan e xali.

⁶ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan birin malanxina a fēma, e ti Layiri Kankiraan yetagi. E yi yēxēene nun jingene ba saraxan na, e yi wuya han e xasabin mi yi nōe kolonje.

⁷ Saraxaraline yi Alatalaa Layiri Kankiraan xali a yireni, banxin yire sarijanxi fisamantenni maleka sawurane gubugubune bun ma.

⁸ Amasotō maleka sawurane gubugubune yi yibandunxi Layiri Kankiraan nun a tongo tamine nan xun ma.

⁹ A tongo tamine yi kuya han e xunne yi toma yire sarijanxi fisamantenna yetagi, koni e mi yi toma tandeni. E mōn na han to.

¹⁰ Walaxa firinne nan tun yi Layiri Kankiraan kui Musa naxanye sa a kui Horebe geyaan ma, Alatala layirin xidi e nun Isirayila kaane tagi dēnaxan yi, e mini xanbini Misiran yamanani.

¹¹ Saraxaraline yi minima yire sarijanxini waxatin naxan yi, saraxaraliin naxanye birin yi na, ne birin bata yi rasarijan hali e to mi yi yēbaxi e yitaxun kii ma.

¹² Lewi bõnsõnna beti bani itoe nan yi tixi Ala Batu Banxin saraxa ganden yiifanna ma, Asafi nun Heman nun Yedutun nun e diine nun e xabilane. E yi maxidixi taa dugi fajine nin. E karijanne nun kondenne nun bõlōne suxi e yii, saraxaraliin muxu keme firin nan yi tixi e fēma naxanye yi xōtane fēma.

¹³ Xōta fene nun beti baane to e malan Alatala batudeni, e yi a tantun, e yi xōtane fe, e karijanne maxa e nun maxase gbeteeye, e naxa, “Ala fan, a hinanna luma nēn habadan!” Na waxatin yeteni, Alatalaa banxin yi rafe kundaan na.

¹⁴ Saraxaraline mi yi nōe luyē na e wanla ra, bayo kundaan yi gbo, amasotō Alatalaa nōrōn bata yi Alaa banxin nafe.

6

*Ala Batu Banxin nasarijan fena
Mangane Singen 8.12-21*

¹ Nayi, Sulemani yi a fala, a naxa, “Alatala bata a ragidi

a xa dōxō kunda yidimixini!

² N bata banxi fajin ti

naxan findima i dōxōden na, i tan Ala, i luma dēnaxan yi habadan.”

³ Mangan yi a yēē rafindi Isirayila yamaan ma naxanye birin yi tixi na, a duba e xa.

⁴ A yi a fala, a naxa, “Tantunna Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan falan ti n fafe Dawuda xa, naxan a falane rakamalima, a naxa,

⁵ ‘Xabu n nan n ma Isirayila yamaan namini lōxōni Misiran yamanani, n mi taa sugandi Isirayila bõnsõnne xa, banxin tiyē n xinla binya feen na dēnaxan yi, n mi mangan sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.

⁶ Koni iki, n bata Yerusalen sugandi alogo n xinla xa lu na yi, n bata Dawuda sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.’

⁷ N fafe Dawuda yi waxi banxin ti feni Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

⁸ Alatala bata yi a fala n fafe xa, a naxa, ‘Amasotō i bata wa banxin ti feni n xinla binyaden na, na miriyaan tongo feen bata lan.

⁹ Koni, i tan xa mi banxin tima, fō i ya diina, i naxan sotōxi, na nan banxin tima n xinla binyaden na.’ ”

¹⁰ Sulemani mōn yi a fala, a naxa, “Alatala layirin naxan tongo, a bata na rakamali. N bata ti n fafe Dawuda bōxōni, n yi dōxō Isirayila mangan na, alo Alatala a fala kii naxan yi, n yi banxin ti Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

¹¹ N bata sa Layiri Kankiraan dōxō mēnni. Alatala layirin naxan xidi e nun Isirayila kaane tagi, na taxamasenna nan saxi a kui.”

*Manga Sulemani Ala maxandina
Mangane Singen 8.22-53*

¹² Sulemani yi ti Alatalaa yire sarijanxin yetagi, Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore.

¹³ Sulemani bata yi gbingbinna rafala wure gbela ra tanden tagi, a yi kuya nōngōnna yē suulun, a yite nōngōnna yē saxan. A te na fari, a yi a xinbi sin Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore,

¹⁴ a yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala! Ala yo mi na alo i tan kore xōnna ma hanma bōxō xōnna fari. I ya layirin nun i ya hinanna luma nēn i ya walikene xa naxanye sigan tima i yetagi e bōjēn birin na.

¹⁵ I bata i ya falan nakamali i ya walikeen xa, n fafe Dawuda, i naxan fala i deen na, i bata na rakamali i senbeni to.

¹⁶ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, i mən xa a liga i layirin naxan tongo n fafe Dawuda xa, i bata yi a fala a xa, i naxa, 'I ɲɔɔ yibirani mi ɲanɲe n yetagi mumɛ Isirayilaa mangaya gbɛdeni, xa i ya diine n ma kiraan suxu, e sigan ti n yetagi tinxinni, e n ma sariyan suxu alo i sigan tixi n yetagi kii naxan yi.'

¹⁷ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, n bata i mafan, i xa na rakamali, i layirin naxan tongoxi i ya walikeen Dawuda xa!

¹⁸ Koni, Ala fa ɔɔɛ muxune tagi dunuɲa yi ba? Hali kore xonna nun a gbona, i mi nɔɛ xanɛ a yi, e faxi fa n banxin naxan tixi ito ra.

¹⁹ Hali na birin, Alatala, n ma Ala, i tuli matima i ya walikena maxandine nun a mafanne ra, i tuli mati i tantun xuine nun maxandi xuine ra i ya walikeen naxanye tima i xa to.

²⁰ I yeene ti banxini ito ra kɔɛen nun yanyin na. I a fala denaxan ma, i naxa, 'N xinla luma be nɛn!' I tuli mati maxandi xuiin na i ya walikeen naxan tima yireni ito mabinni.

²¹ I ya walikeen nun i ya Isirayila yamana maxandine rasuxu, e na sali yireni ito mabinni! I yabin ti i ɔɔɔdeni kore xonna ma, i mafeluun ti, i yabin ti."

²² "Xa muxuna nde a boden haken tongo, a yi nɔɔn sa a ma, a rakolo, a xa fa a kolo i ya yire sarijanxin yetagi banxini ito kui.

²³ I a xuiin name kore, i tin, i ya walikene kitin sa, i yi fe kalan yalagi, i yi a fe kalan goronna ɔɔɔ a xun ma, i yi ɔɲegɛlana kitin sa, i yi a suxu a ɔɲegɛni."

²⁴ "A nɔɛ lige nɛn yaxun yi i ya Isirayila yamaan nɔ, bayo e bata i yulubin tongo. Na waxatini, xa e xun xɛɛ, e i xinla binya, e yi i maxandi, e mafeluun xandi i yetagi banxini ito kui,

²⁵ nayi, i xa e xuiin name kore, i diɲa i ya Isirayila yamaan yulubin ma, i fa e ra bɔxɔn ma i naxan so e tan nun e benbane yii."

²⁶ "A nɔɛ lige nɛn kore xonna yi balan, tulɛn mi fa fɛ mumɛ e yulubine fe ra lan i tan ma. Na waxatini, xa e yeɛ rafindi be ma, e yi i xandi, e yi i xinla binya, e xɛɛ e yulubine fɔxɔ ra, bayo i bata e ɲaxankata,

²⁷ nayi, i e xuiin namɛma nɛn kore, i diɲama nɛn i ya walikene yulubine ma e nun i ya Isirayila yamana. I yi e xaran kira faɲin ma e daxa e xa bira naxan fɔxɔ ra. I tulɛn nafa bɔxɔn fari i naxan soxi i ya yamaan yii."

²⁸ "A nɔɛ lige nɛn tɔɔyana nde fan yi fa, alo fitina kamɛna hanma fitina furena yamanani, hanma sansine yi xara, e kun hanma tuguminne yi mini hanma suɲɛne hanma yaxune na Isirayila kaane tɔɔ waxatin naxan yi han e taa makantanxine yi,

gbalon sifan birin na fa waxatin naxan yi, hanma fure ɲaxine.

²⁹ Na waxatine yi, Isirayila kaane birin e tɔɔn nun e ɲaxankatan kolonma nɛn, e yi sali, e yi i mafan, e yi e yiine yite banxini ito mabinni.

³⁰ Nayi, i yi e yabi i ɔɔɔdeni kore xonna ma, i yi e mafelu, i yi birin saran e kɛwanle ra, bayo i birin bɔɲɛ yi feen kolon, amasɔɔ i tan nan keden pe adamadiine bɔɲɛ yi feene kolon.

³¹ Nayi, e gaxuma nɛn i yeɛ ra, e lu i ya kiraan xɔn ma waxatin birin yi, e siin birin yi yamanani, i naxan soxi nxu benbane yii."

³² "Xɔɲɛn naxan mi findixi i ya Isirayila yamaan muxun na, na fama nɛn be sa keli yamana makuyeni, i xili gbeen nun i senbe gbeena fe ra. A na fa salideni banxini ito mabinni,

³³ i a yabi kore xonna ma, i ɔɔɔdeni. Xɔɲɛn na naxan birin maxɔdin i ma, i xa na so a yii, alogo dunuɲa siyane birin xa i xinla kolon, e gaxu i yeɛ ra, alo Isirayila i ya yamana. E xa a kolon a banxi radaxaxin ni ito ra i tan xinli n naxan tixi!"

³⁴ "A nɔɛ lige nɛn Isirayila kaane yi siga e yaxune yengedeni i ya yamarin bun. E yi i maxandi, e yeɛ rafindi i ya taa sugandixin ma e nun n na Ala Batu Banxin naxan tixi i xa.

³⁵ Nayi, i tuli mati kore xonna ma, naxanye i maxandima, e i mafan, i yi ne mali."

³⁶ "A nɔɛ liga nɛn, e yi yulubin tongo, bayo adamadi yo mi na naxan mi yulubin ligama. I ya xɔɔn yitama e ra nɛn, i yi e so e yaxune yii, ne yi siga e ra konyiyani e yamana makuyena ndee yi hanma naxanye maso.

³⁷ Koni, e na tubi yamanani e konyiyani denaxan yi, e xɛɛ i ma e suxu muxune yamanani, e falan ti, e naxa, 'Nxu bata yulubin tongo, nxu bata haken liga, nxu bata fe ɲaxin liga,'

³⁸ e xɛɛ i ma e bɔɲɛn birin na, e niin birin yi e suxu muxune yamanani naxanye e xalixi konyiyani, e mayandine rasiga i ma, e yeɛ rafindixi yamanani ma i naxan so e benbane yii, e yeɛ rafindixi i ya taa sugandixin ma e nun n na Ala Batu Banxin naxan tixi i xinli,

³⁹ nayi, e sanla nun mafanne yabi kore xonna ma i ɔɔɔdeni, i fa e mali, i yi i ya yamaan mafelu e yulubine ra."

⁴⁰ "N ma Ala, i yeɛn nakeli, i yi i tuli mati i maxandi xuiin na yireni ito yi, nxu na i xandi waxatin naxan yi."

Yaburin 132.8-10

⁴¹ "Marigina Alatala, keli, i fa i ɔɔɔdeni, i tan nun i ya Layiri Kankirana, i senben naxan yi. Marigina Alatala, i ya saraxaraline rabilin kisin na

alo domana,
i ya tinxin muxune xa sewan soto,
bayo i tan fan.

⁴² Marigina Alatala,
i nama i ya manga sugandixin nabepin,
i miri i ya walikeen Dawudaa tinxinyaan
ma.”

7

Saraxa baxine Alatala xa

¹ Sulemani yelin Ala maxande waxatin
naxan yi, teen yi keli kore xonna ma, a godo,
a yi saraxane gan, Alatalaa naron yi Ala Batu
Banxin nafe.

² Saraxaraline mi yi fa noe soe Alatala Batu
Banxini sonon, amasoto Alatalaa naron bata
yi a batu banxin nafe ken!

³ Isirayila kaane birin teen to keke kore
xonna ma waxatin naxan yi, a yi Alatala
Batu Banxin nafe, e yi e xinbi sin, e yi
e yetagin lan boxon ma, e yi Alatala tan-
tun, e naxa, “A fan, a hinanna luma nen
habadan!”

Mangane Singen 8.62-66

⁴ Mangan nun yamaan birin yi saraxane
ba Alatala xa.

⁵ Ninge wuli maxone nun firin e nun
xuruse xunxuri wuli keme wuli maxone,
Manga Sulemani yi ne kee raxaba Ala xa. Na
kiini mangan nun yamaan birin yi Ala Batu
Banxin nabi.

⁶ Saraxaraline yi e wanla ra, Lewi
bonsonna muxune fan ma maxaseene
yi e yii Manga Dawuda naxanye rafala
Alatala tantun seene ra. E yi Alatala tantun
Dawudaa beti xuine ra, e naxa, “A hinanna
luma nen habadan!” Saraxaraline yi xotane
fema nen e yetagi, yamaan birin tixi.

⁷ Nayi, Sulemani yi yinna rasarijan Ala
Batu Banxin yetagi, a yi saraxa gan daxine
nun bone xunbeli saraxane turene fi Alatala
ma yinna kui. A na raba menni nen, bayo
a bata yi saraxa gande sula daxin naxan
nafala, na yi xurun, saraxa gan daxine nun
bogise saraxane nun turene birin mi yi
xanpe menna fari.

⁸ Sulemani yi sanla raba xi solofere na
waxatini, e nun Isirayila kaane birin. Yama
gbeen yi fa sa keli Lebo-Xamata taani han
Misiran xudeni.

⁹ Sanla xi solomasexede boxoni, e yi
malanna ti, bayo e bata yi saraxa ganden
nasarijan nun xi solofere, e mon yi sanla
fan yeteen naba xi solofere.

¹⁰ Kike solofereden xi maxone nun
saxande boxoni, Sulemani yi muxune raxete
e konni. Alatala bata yi naxan liga Dawuda
nun Sulemani nun a yamana Isirayila birin
xa, e yi sewaxi na fe ra han!

*Ala mon yi mini Sulemani xa
Mangane Singen 9.1-9*

¹¹ Sulemani yi yelin Alatala Batu Banxin
tiye na kii nin e nun manga banxina. A
naxan birin miri a xa a liga Alatala Batu
Banxini e nun a yetena manga banxini, a yi
no ne birin lige.

¹² Alatala yi mini Sulemani xa keene na, a
yi a fala a xa, a naxa, “N bata i ya maxandi
xuiin nasuxu, n bata yireni ito sugandi n
yete xa n batu banxin nun saraxa ganden
na.

¹³ A noe lige nen n kore xonna balan, tulen
mi fa fe mume, hanma n tuguminne yamari
e siseene raxori boxon ma, hanma n fitina
furen nasiga n ma yamaan ma.

¹⁴ Na waxatini, xa n xinla yamaan naxan
yi, n ma yamana, xa ne e yete magodo, xa e
n maxandi, xa e n fen, e yi e xun xanbi so e
fe jaxine yi, nayi n nan n tuli matima nen e
ra kore xonna ma, n yi e yulubine xafari, n
yi yamanan nakendeya.

¹⁵ Falo iki ma, n na n yeen tima e ra nen, n
yi n tuli mati e maxandi xuiin na e na naxan
naba yireni ito yi.

¹⁶ N bata banxini ito sugandi, n na a
rasarijan, alogo n xinla xa lu a yi habadan.
Nayi, n nan n yeen nun n xaxinla tima nen
na ra habadan.

¹⁷ I tan, xa i sigan ti n yetagi alo i fafe
Dawuda a liga kii naxan yi, i feni itoe birin
liga n naxanye yamarima i ma, i n ma tonne
nun n ma sariyane suxu n naxanye soxi i yii,
¹⁸ nayi, n ni i ya mangayaan nasabatima
nen, alo n na a fala i fafe Dawuda xa kii
naxan yi, n to a fala a xa, n naxa, ‘I bonsonna
mi janyie i boxoni Isirayila xun na habadan.’

¹⁹ Koni, xa i xun xanbi so n yi, xa i i
me n ma sariyane nun n ma yamarine ra,
n naxanye soxi i yii, xa i siga ala gbeteye
batudeni, i xinbi sin e bun ma,

²⁰ nayi, n na Isirayila kaane bama nen
n ma boxoni n naxan soxi e yii, n yi n me
n batu banxin na, n naxan nasarijan n
xinla binyaden na, na yi findi yagi feen nun
magele feen na yamanane birin tagi.

²¹ Hali banxini ito to rayabu iki, n na n
me a ra waxatin naxan yi, dangu muxune
birin kabema a ma nen. E yi a fala, e naxa,
‘Nanfera Alatala yamanani ito nun banxini
ito ligaxi iki?’

²² E yabima nen fa fala, ‘Bayo e bata
Alatala rabepin, e benbane Ala, naxan e
ramini Misiran yamanani, e yi ala gbetene
xanu, e yi e xinbi sin e bun ma, e yi e batu,
nanara Alatala bata toroni itoe birin nafa e
ma.’”

8

*Sulemani a wali sifa wuyaxine
Mangane Singen 9.10-28*

¹ Nee maxone bun ma, Sulemani yi Alatala
Batu Banxin nun a manga banxin ti.

² Xurami taan naxanye soxi a yii, Sulemani mən yi xetə ne tiin ma, a yi Isirayila kaane dɔxɔ e yi.

³ Na xanbi ra, Sulemani yi siga Xamata-Soba taan xili ma, a na tongo.

⁴ Tadamori taan naxan yamanan tonbon yireni, a mən yi na ti e nun taan naxanye findi se ramaradene ra Xamata yamanani.

⁵ Beti-Xoron taan naxan geyaan fari e nun Beti-Xoron taan naxan lanbanni, a yi ne fan ti taa rakantanxine ra, a yinne rabilin naxanye ma, a deene ti e ma naxanye balanma.

⁶ A mən yi Baalati taan ti e nun taa gbete ye a yi balone ramarama denaxanye yi, e nun yenge so wontorone nun soone yi taan naxanye yi. Sulemani wa naxanye birin ti feni Yerusalen taan nun Liban yamanani, e nun a yi dɔxi yamanan naxanye birin xun na, a na birin liga.

⁷ Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusun naxanye mi yi findixi Isirayila kaane ra, ne fan yi dɔxi Isirayila yamanani.

⁸ E diin naxanye lu e xanbi ra yamanani, Isirayila kaane mi naxanye raxori, Sulemani yi ne findi konyi walikene ra, e na yi han to.

⁹ Koni Sulemani mi Isirayila kaane ti konyi wanle ra a xa, bayo e findixi sofane nun sofa kuntigine nun a wontorone nun a soone ragi muxune nan na.

¹⁰ Manga Sulemani mən yi Isirayila kaan muxu keme firin muxu tonge suulun sugandi naxanye yi a walikene xun na.

¹¹ Sulemani yi Misiran mangana dii temen tongo Dawudaa Taani, a siga a ra manga banxini a naxan tixi a xa, bayo a bata yi a fala, a naxa, “N ma naxanla mi luma Isirayila mangan Dawudaa banxini, amasotɔ Alatalaa Layiri Kankiraan soxi denaxan yi, men findixi yire sarijanxin nan na.”

¹² Nayi, Sulemani yi saraxa gan daxine ba Alatala xa saraxa ganden fari a naxan nafala Alatala Batu Banxin so deen palaan yetagi.

¹³ A yi saraxane bama lɔxɔ yo lɔxɔ alo Musa a yamari kii naxan yi a xa a liga waxatin birin, Matabu Lɔxone nun kike nenən sanle nun sali lɔxɔ saxanne jee yo jee, Buru Tetaren Sanla* nun Xunsagine Sanla nun Bubui Kui Sanla.†

¹⁴ A yi saraxaraline dɔxɔ kuru yeen ma alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi, Lewi bonsonna xemene yi findixi beti baane nan na Ala xa e nun e wali saraxaraliin xa alo a yi daxa kii naxan yi lɔxɔ yo lɔxɔ. Sulemani mən yi muxune ti Ala Batu Banxin deene

kantandeni, a ito birin liga nən bayo Alaa muxun Dawuda bata yi a yamari na kiini.

¹⁵ E mi mangana yamarine matandi mumε lan saraxaraline nun Lewine ma, hanma feen naxanye yi lanxi Alaa nafulu ramaraden ma.

¹⁶ Sulemani wanle birin ke na kii nin, keli Alatala Batu Banxin ti folo lɔxon ma han a jan. Alatala Batu Banxin wanle rajan na kii nin.

¹⁷ Nayi, Sulemani yi siga Esiyon-Gebere kunki tiden nun Elati taani naxanye yi fɔxɔ igen de, Edon yamanani.

¹⁸ Xurami yi kunkine rasiga Sulemani ma, fata Xurami a kunki ragine ra naxanye yi fɔxɔ igen kolon ki fani. Ne nun Sulemani a walikene yi siga Ofiri yamanani, e sa xemaan kilo wuli fu nun firin kilo keme kilo mɔxɔne tongo, e fa e ra Manga Sulemani xon.

9

Saba manga naxanla a xɔneyana Mangane Singen 10.1-13

¹ Saba yamanan Manga naxanla yi Sulemani mankanna me. Nayi, a yi fa Yerusalen yi Sulemani todeni a fekolonna bunbadeni. Muxu wuyaxi yi biraxi a fɔxɔ ra e nun jɔgomen naxanye yi latikɔnɔnne nun xemaan nun munanfan gemene maxalima. A yi siga Sulemani fema, naxan birin yi a bɔjɔni a yi ne fala a xa.

² Sulemani yi a maxɔdinne birin yabi, sese mi lu a mi naxan yeba a xa.

³ Saba manga naxanla yi Sulemani a fekolonna to, e nun a banxin naxan tixi,

⁴ e nun donseen naxanye yi a tabanla ra e nun a rabilinna muxune ti kiine nun naxanye yi balon nun minse wanla ra, ne maraberibane nun a saraxa gan daxine, a yi naxanye bama Alatala Batu Banxini. Ne yi a kenen han a yengin yi bolon.

⁵ A yi a fala mangan xa, a naxa, “Nɔndin nan yi a ra n naxan mexi n ma yamanani lan i ya falane nun i ya fekolonna ma.

⁶ N mi yi laxi a ra benun n xa fa, n fa a to n yeen na. E mi yi a tagiin yeteen falaxi n xa. N naxan birin mexi, i ya fekolonna dangun na ra.

⁷ Sewana i ya muxune xa, sewana i ya walikene xa naxanye i yetagi waxatin birin, naxanye i ya fekolonna ramema.

⁸ Tantunna Alatala xa, i ya Ala, naxan i malixi, a yi i dɔxɔ a manga gbedeni alo mangana Alatala xa, i ya Ala. Bayo Isirayila rafan i ya Ala ma, a waxi a mali feni habadan, nanara a i findixi mangan na Isirayila xun na alogo i xa kiti kenden sa tinxinni.”

* **8:13: 8.13Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyaane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔryaan 12.15 kui. † **8:13: 8.13Bubu Kui Sanla** fe sebexi Saraxaraline 23.33-38 kui.

⁹ Naxalan mangan yi xëmaan kilo wuli saxan so mangan yii e nun latikónna gbege, e nun munanfan gëmene. Latikón fapi munma yi to nun singen alo Saba manga naxanla naxan so Manga Sulemani yii.

¹⁰ Xurami a walikene nun Sulemani a walikene yi xëmaan maxalima keli Ofiri yamanani, ne fan yi fa santali wudin sifa gbege ra e nun munanfan gëmene sa keli Ofiri yi.

¹¹ Manga Sulemani santali wudine findi te seene nan na Alatala Batu Banxini, e nun te seene mangana banxini, e nun maxas-eene, alo kondenne nun bálónne maxa se maxane xa. Ne jòxón munma yi to nun Yuda yi.

¹² Naxan birin yi rafan Saba manga naxanla ma a ne maxódin, Manga Sulemani yi ne so a yii. Manga Sulemani yeteen seen naxanye so Saba manga naxanla yii, ne yi gbo dangu a fa naxanye ra. Na xanbi ra, manga naxanla nun a walikene yi xete a yamanani.

Sulemani a nafunle

Mangane Singena 10.14-29

¹³ Xëmaan naxan yi fama Sulemani ma jee kedenna bun ma, na gboon yi sige han kilo wuli mòxòje.

¹⁴ Yulaya seene mudun fan yi saxi ne fari e nun seen naxanye yi sa kelima yire gbetene yi. Arabi mangane nun yamana kanne fan yi fama xëmaan nun gbeti fixen na Sulemani xón.

¹⁵ Manga Sulemani yi ye masansan wure lefaan xëma dixin xungbeen keme firin nafala, xëmaan kilo sennin nan yi e keden kedenna birin na.

¹⁶ A mòn yi ye masansan seen xëma dixin xurin keme saxan nafala, xëmaan kilo keden e nun a tagi nan yi e keden kedenna birin na. Banxin naxan yi xili "Liban fótónna," a yi sa e sa mënni.

¹⁷ Mangan yi sama jinna rafala manga gbède gbeen na a xëma igen sa a ma.

¹⁸ Tede sennin nan yi manga gbèden ma e nun san tiden xëma dixin keden, a yiine yi a faxó firinna birin ma, yata sawura firin yi tixi a yiine fëma.

¹⁹ Yata sawura fu nun firin yitaxunxi tedene fari, sennin yiifanna ma, sennin yi kómenna ma. Na jòxónna mi yi yamana yo yi.

²⁰ Xëmaan nan yi Manga Sulemani a igelengenne birin na. Xëmaan nan yi Liban fótón banxin kui muranne birin na. E mi yi sese rafalama wure gbeti fixen na, bayo Manga Sulemani waxatini wure gbeti fixen mi yi yatexi munanfan se ra.

²¹ Kunki gbeene yi Manga Sulemani yii, a yi naxanye rasigama baan xun ma Xurami a walikene yi naxanye ragima. Nee saxan yo jee saxan kunkine yi xetema nen Isirayila yi, e rafexi xëmaan nun gbeti fixen nun sama jinne nun kudune nun gboxune ra.

²² Manga Sulemani yi dangu bòxón mangane birin na fata a nafulu kanyaan nun a xaxilimayaan na.

²³ Dunuɓa mangane birin yi katama Sulemani to feen na alogo Ala xaxilimayaan naxan saxi a bójeni e xa na me.

²⁴ Birin yi fama a sanbane ra, gbeti daxine nun xëma daxine nun dugine nun yenge so seene nun latikónne nun soone nun gbaxalone,* a yi na kii nin jee yo jee.

²⁵ Soo kula wuli naanin nan yi Sulemani yii soone nun yenge so wontorone xa, e nun soo wuli fu nun firin, a yi ndee lu a fëma Yerusalen taani, a yi a dónxene rasiga taane yi naxanye yi yitónxi e xili yi.

²⁶ Fóló Efirati baan xa, siga Filisistine yamanan ma han sa dòxo Misiran danna ra, a tan nan yi mënne mangane birin xun na.

²⁷ Mangan barakani, gbetin yi gbo ayi Yerusalen yi alo gëmene, suman wudin yi wuya ayi alo burunna xòde binla naxan yamanan lanbanni.

²⁸ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun yamana gbete ye nin.

Sulemani yi faxa

Mangane Singen 11.41-43

²⁹ Manga Sulemani kewanle birin, keli a fólón ma han a rajanna, ne birin sebe xi Nabi Natan kèwali kedin kui e nun Silo kaana Axiya nabiya fala kedin kui, e nun Yido fetona a fetone yi lan Nebati a dii Yerobowan ma fe ma.

³⁰ Sulemani jee tonge naanin nan ti mangayani Isirayila birin xun na Yerusalen yi.

³¹ A to fàxa, e yi a maluxun a benbane fëma a fafe Dawudaa Taani, a dii xëmen Robowan yi ti a jòxóni mangayani.

10

Isirayila kaane yi murutë

Mangane Singen 12.1-15

¹ Robowan yi siga Siken taani, amasoto Isirayila kaane birin bata yi fa Siken yi a findideni mangan na.

² Nebati a dii xëmen Yerobowan mòn yi Misiran yamanan nin, a to a gi Manga Sulemani bun ma, a sa dòxo denaxan yi. A na xibarune me waxatin naxan yi, a mòn yi xete sa keli Misiran yi.

³ E yi muxune rasiga a xilideni. Nayi, Yerobowan nun Isirayila yamaan birin yi fa Robowan fëma, e yi a fala a xa, e naxa,

* 9:24. 9.24Gbaxaloni itoe sòtama soon nun sofanla na diin sòtò waxatin naxan yi.

⁴ “I fafe nxu suxi konyiyaan nan na. Iki, xa i tan nde ba na goronna ra nxu tungunna ma naxan binya alo xun xidi wudina jingen ma, nxu tinxi nxu wali i xa.”

⁵ Robowan yi e yabi, a naxa, “E siga, xi saxan na dangu e fan fema.” Yamaan yi siga.

⁶ Manga Robowan yi fonne maxadin naxanye yi a fafe Sulemani fema a siimayani, a yi e maxadin, a naxa, “E maxadin mundun tiye yamani ito yabin na?”

⁷ Fonne yi a fala a xa, e naxa, “Xa i fan e ra, xa i e yisuxu, xa i e yabi fala fajine ra, e findima nen i ya walikene ra habadan.”

⁸ Koni Robowan mi fonne maxadi xuiin suxu. A yi foningene maxadin naxanye yi a rabilinxi, a lanfane.

⁹ A yi e maxadin, a naxa, “Muxuni ito bata n maxadin a n xa ndedi ba goronna ra e xun ma n fafe e jaxankataxi naxan na. E n maxadima yabin mundun na n xa a so e yii?”

¹⁰ A lanfa foningene yi a fala a xa, e naxa, “Muxune e mawuga nen a i fafe bata e suxu alo konyine, e i maxadinxi nen a i xa ndedi ba goronna ra e xun ma. Awa, i lan i xa e yabi i kiini, i naxa, ‘N yii kiran gbo n fafe tagin xa.

¹¹ N fafe bata e konyiyaan naxodxo ayi, koni, n tan a raxodxoma ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e toro bosaan nan na, koni n tan e toroma tanle nan na.”

¹² Yerobowan nun yamaan birin yi fa Manga Robowan fema xi saxande lxoni alo mangana a fala kii naxan yi, a naxa, “Xi saxan na dangu, e fa n fema.”

¹³ Mangan yi ne yabi a xodexen na. Fonne maxadi xuiin naxan ti a xa, a yi na lu na.

¹⁴ A yi e yabi fala foningene maxadi xuiin na, a yi a fala e xa, a naxa, “N fafe bata e konyiyaan naxodxo ayi, koni, n tan a raxodxoma ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e toro bosaan nan na, koni, n tan e toroma tanle nan na.”

¹⁵ Na kiini, mangan mi tin yamana maxandin ma. Marigina Alatala yi feene liga na kiini alogo a xa a tuli sa xuiin nakamali a naxan tongo Yerobowan xa, Nebati a dii xemena, fata Nabi Axiya, Silo kaan na.

*Isirayila yamanani taxun fena
Mangane Singen 12.16-19*

¹⁶ Isirayila kaane to a kolon a mangan mi tinxi e maxandin ma, e yi a fala, e naxa, “Sese mi fa en nun Dawuda tagi, nxu nun Yese a dii xemeni ito mi fa malanxi sese ma!

Isirayila muxune, e xete e konne yi!

I tan, Dawuda bansonna, iki i ya mangayaan naba i ya yamanani!”

Isirayila kaane birin yi keli menni, e siga e konne yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye lu Yuda taane yi, Robowan lu mangayani ne nan gbansan xun na.

¹⁸ Nayi, Manga Robowan yi Hadoran nasiga naxan yi findixi karahan walikene kuntigin na. Koni Isirayila kaane yi a magolon, e yi a faxa. Manga Robowan yi a mafura soe yenge so wontorona nde kui, a yi a gi, a siga Yerusalen yi.

¹⁹ Isirayila kaane murute Dawuda bansonna xili ma na kii nin han to.

11

*Robowan, Yuda Mangana
Mangane Singen 12.21-24*

¹ Robowan to so Yerusalen yi, a yi Yuda bansonna muxune malan e nun Bunyamin bansonna muxune, sofa wuli keme wuli tonge solomasexe, alogo e xa Isirayila bansonne yenge, e yamanan lu Robowan ma non bun ma.

² Koni Alatala falan yi fa sayiban Semaya ma, a naxa,

³ “Falan ti Robowan xa, Sulemani a dii xemena, Yuda mangana, e nun Isirayila kaane birin Yuda nun Bunyamin yi, i yi a fala e xa, i naxa,

⁴ ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: E nama fa Isirayila kaane yenge, naxanye findixi e ngaxakedenne ra. E tan birin xa xete e konne yi, amasoto feni ito fataxi n tan na.’ ” E yi Alatala falane suxu, e yi xete Yerobowan yengen foxo ra.

⁵ Robowan yi dexo Yerusalen yi. A yi taa makantanxina ndee ti Yuda yi.

⁶ A yi Betelemi nun Etami nun Tekowa taane ti,

⁷ e nun Beti-Suru nun Soko nun Adulan,

⁸ e nun Gati nun Maresa nun Sifi,

⁹ e nun Adorayin nun Lakisi nun Aseka,

¹⁰ e nun Sora nun Ayalon nun Xebiron taane Yuda nun Bunyamin yamanane yi. Ne nan findi taa rakantanxine ra.

¹¹ Robowan yi na taane rabilin yinne ra e nun donse ramaradene, e nun turen nun manpana.

¹² Ye masansan wure lefane nun tanbane yi na taane birin yi, a yi ne findi taa senbemanen ra. A tan nan gbee yi Yuda nun Bunyamin ra.

¹³ Saraxaraline nun Lewi bansonna muxun naxanye yi Isirayila yamanani, ne fan yi fa kafu Robowan ma.

¹⁴ Lewine yi e konna nun e seene rabebin, e siga Yuda nun Yerusalen yi, bayo Yerobowan nun a diine bata yi tondi e xa wali Alatala xa.

¹⁵ Yerobowan yi kide kiine sugandi alogo e xa saraxane ba taan kidene yi koto sawurane nun jinge dii sawurane xa, a naxanye rafala.

¹⁶ Bōnsōnna naxanye birin yi Isirayila yamanani, naxanye yi Alatala fenma, Isirayilaa Ala, ne yi bira Lewine fōxo ra siga Yerusalen yi alogo e xa sa saraxane ba Alatala xa, e benbane Ala.

¹⁷ Na yi a liga Yuda yamanan yi senbe soto, e yi Sulemani a dii xēmen Robowan mali jee saxan, bayo e lu nen tinxinni Dawuda nun Sulemani a kiraan xon jee saxan.

Robowan ma denbayana fe

¹⁸ Robowan yi Mahalati futu. Mahalati fafe nan yi Dawudaa dii xēmen Yerimoti ra, a nga yi xili Abixali, Eliyabi a dii temena, Yese a mamandenna.

¹⁹ Mahalati yi dii xēmene bari a xa, Yewusi nun Semaraya nun Sahan.

²⁰ Ba na ra, a mon yi Abisalomi a dii temen Maka futu. A yi Abiya nun Atayi nun Sisa nun Selomiti soto a xa.

²¹ Abisalomi a dii temen Maka yi rafan Robowan ma dangu a jaxalan bonne nun a konyi jaxanle birin na.* Naxalan futuxin fu nun solomasexe nan yi a yii e nun konyi jaxalan tonge sennin naxanye findi a jaxanle ra, a yi dii xeme mōxōpen nun solomasexe soto e nun dii teme tonge sennin.

²² Robowan yi tide singen so Makaa dii xēmēna Abiya yii, a yi a findi kuntigin na a diine birin xun na, bayo a yi waxi a findi feni mangan nan na.

²³ Robowan yi xaxinla soto, a yi a dii xēmēne raxuya ayi Yuda nun Bunyamin yamanan xun xon taa rakantanxine birin yi. A yi donse ghegbe so e yii, a yii jaxalan wuyaxi futu e xa.

12

Misiran mangan Sisaki yi Yerusalen yenge

Mangane Singen 14.25-28

¹ Robowan to yelin finde mangan na, a senben soto, e nun Isirayila kaane birin yi Alatalaa sariyan nabepin.

² Bayo e mi yi tinxinx Alatala yee ra yi, Misiran mangan Sisaki yi keli Yerusalen xili ma, Robowan ma mangayaan jee suulun-deni.

³ Yenge so wontoron wuli keden keme firin e nun soo ragiin muxu wuli tonge sennin nan yi a yii, e nun sofa wuyaxi, Libiya kaane nun Sudan kaane nun Suki kaane nun Kusi kaan naxanye bira a fōxo ra keli Misiran yamanani.

⁴ A yi Yuda taa rakantanxine suxu siga han Yerusalen.

⁵ Nayi, Nabi Semaya yi fa Robowan nun Yuda kuntigine fema Yerusalen yi, e yi malanxi denaxan yi Sisaki yengedeni. A yi a fala e xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo e bata e me n na, n fan bata n me e ra, n yi e so Sisaki yii.' "

⁶ Isirayila kuntigine nun mangan yi e ti e yulubine ra, e yi a fala, e naxa, "Yoona Alatala xa."

⁷ Alatala to a to a e bata e yete magodo, Alatala yi falan ti Semaya xa, a naxa, "Bayo e bata e yete magodo, n mi fa e halagima sōnōn, n na e ratanga feren fima e ma nen benun waxati, n ma xolon mi fa Yerusalen lima sōnōn fata Sisaki ra."

⁸ Koni e luma nen Sisaki a nōon bun, alogo e xa a kolon fa fala, wanla n tan xa e nun wanla dunuya mangane xa, ne keden mi a ra."

⁹ Misiran mangan Sisaki yi siga Yerusalen xili ma. A yi Alatala Batu Banxini nafunle birin tongo, e nun manga banxin daxine. A ye masansan wure lefa xema daxine tongo Sulemani naxanye rafala.

¹⁰ Nayi, e jōxo yibirana, Manga Robowan yi ye masansan wure lefaan sula daxina ndee rafala, sofaan naxanye yi manga banxin deene kantanma, a yi e taxu ne kuntigine ra.

¹¹ Waxatin birin mangan nēma yi sigama Alatala Batu Banxini, sofane yi ye masansan wure lefane xalima nen mangan fema. Na xanbi ra, e mon yi xete e ra e kantan ti banxini.

¹² Bayo Robowan bata yi a yete magodo, Alatala mi fa lu xoloxi a ma, alogo a nama a halagi. Fe fajina nde mon yi Yuda yi nun.

Mangane Singen 14.21-24

¹³ Robowan yi a mangayaan liga Yerusalen yi senbemayani. Robowan findi mangan na a jee tonge naanin e nun kedenden nan ma, a yi jee fu nun solofere ti mangayani Yerusalen yi, Alatala taan naxan sugandi Isirayila bōnsōnne birin xa, alogo a xinla xa lu a yi. A nga yi xili nen Nama, Amonin nan yi a ra.

¹⁴ Robowan fe jaxin nan liga, bayo a mi a ragidi a bōneni, a xa Alatala fen.

Mangane Singen 14.29-31

¹⁵ Robowan ma kewanle, keli a fōlon ma han a rapanna, ne sebexi Nabi Semayaa kedine kui e nun fetoon Yido a kedine kui. Yengen yi Robowan nun Yerobowan tagi yeye.

¹⁶ Robowan yi faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani. A dii xēmēna Abiya yi ti a jōxōni mangayani.

* **11:21: 11.21Konyi jaxanle** sariyan sebexi Xorōyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye soto a jaxanla ra.

13

*Abiya, Yuda Mangana
Mangane Singen 15.1-2*

¹ Yerobowan ma mangayaan jee fu nun solomasexeden na, Abiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² A yi a mangayaan liga Yerusalen yi jee saxon. A nga yi xili nen Mikahu, Yuriyeli a dii temena nde, naxan yi kelixi Gibeya taani.

Yengen so nen Abiya nun Yerobowan tagi.

³ Yenge so senbemanen nan yi Abiya yii, sofa wuli keme naanin nan yi a yii. Yerobowan tan yi kata, a yi sofa kenden muxu wuli keme solomasexe soto.

⁴ Abiya yi te Semarayin geyaan fari Efirami geya yireni. Abiya yi keli, a gbelegbele, a naxa, "E tuli mati n na, Yerobowan nun Isirayila kaane birin!"

⁵ E mi a kolon ba fa fala a Alatala, Isirayilaa Ala bata Isirayila mangayaan so Dawuda nun a diine yi layirin xon naxan mi kale mume?

⁶ Koni Nebati a dii xemen Yerobowan, Dawudaa dii xemen Sulemani a kuntigina nde bata yi murute a kanna xili ma.

⁷ Fuyantenna ndee bata yi e malan a fema. E yi murute Robowan xili ma. Sulemani a dii xemen Robowan yi dii joreyani waxatin naxan yi, a munma yi xaxili soto singen, a senben mi yi na a xa e yenge.

⁸ Iki, e waxi Alatalaa yamanan yenge feni, denaxan Dawudaa diine yi. Sofa gali gbeen nan e ra, jinge dii sawura xema daxine e yii, Yerobowan naxanye rafalaxi e xa, e findi e alane ra.

⁹ Koni, e bata Alatalaa saraxaraline kedi, Harunaa dii xemene nun Lewi bonsonna muxune, e yi saraxaraline fen e yete xa alo yamanan bonne. Naxan yo na fa jinge diin nun konton solofere ra alogo a xa findi kide kiin na, na nae finde kide kiin na e wule alane xa.

¹⁰ Koni Alatala nan nxu tan ma Ala ra, nxu nun mi nxu mexi a ra. Harunaa dii xemene nan Alatalaa saraxaraline ra, Lewine fan walima e fema.

¹¹ Xotonna nun jinbanna, loto yo loto, nxu saraxa gan daxine bama Alatala xa, nxu yi wusulanna gan a xa, nxu yi burun sa Alaa tabanla ra, nxu lenpu xema daxine radage jinbari yo jinbari. Nxu Alatalaa yamarine suxi, nxo Ala. Koni, e tan bata e me a ra.

¹² Ala, nxo Ala nun a saraxaraline nxu xon, e doxi nxu xun na. Ala saraxaraline yeten xotane fema nen alo yamaan xa keli, siga yengeni e xili ma. Isirayila kaane, e nama Alatala yenge, e benbane Ala, amasoto e mi a nae mumel!"

¹³ Abiya mon yi fala tiini, Yerobowan yi a sofa ganla nde rasiga Yuda sofa ganle xanbi

ra alogo ndee xa lu e yee ra, ndee yi lu e xanbi ra.

¹⁴ Yuda sofane yi xete e xanbi ra. Koni, e yi a to a yengen yi e yee ra, a yi e xanbi ra, e yi Alatala maxandi, saraxaraline yi yenge so xotaan fe.

¹⁵ Yuda sofane yi gbelegbele. Na to liga, Ala yi Yerobowan nun Isirayila kaane birin kedi Abiya nun Yuda kaane yee ra.

¹⁶ Isirayila sofane yi e gi Yuda sofane bun ma. Ala yi a liga Yuda sofane yi Isirayila sofane no.

¹⁷ Abiya nun a muxune yi Isirayila kaane kasari, e yi muxu wuli keme suulun faxa Isirayila sofane ye.

¹⁸ Yuda sofane yi Isirayila sofane no na waxatini, amasoto e yi laxi Alatala nan na, e benbane Ala.

¹⁹ Abiya yi lu Yerobowan sagatanye, a yi a taana ndee tongo a yii, Beteli nun a rabilinna taane, Yesana nun a rabilinna taane nun Eferon nun a rabilinna taane.

²⁰ Fanga mi fa lu Yerobowan na Abiya waxatini. Donxen na, Alatala mon yi a yenge, a yi a faxa.

²¹ Koni Abiya tan senben soto nen. A yi jaxalan fu nun naanin futu. A yi dii xeme motxonon nun firin soto e nun dii teme fu nun sennin.

Mangane Singen 15.7-8

²² Abiya kewali donxene, a naxanye birin liga e nun a falane, ne birin sebexi Nabi Yido a kedine kui.

²³ Abiya yi faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani. A dii xemena Asa yi ti a joxoni mangayani. Yamanan yi lu boje xunbenli a waxatini jee fu.

14

*Asa, Yuda Mangana
Mangane Singen 15.11-12*

¹ Naxan yi fan, a tinxin Alatala yee ra yi, a Ala, Asa yi na liga.

² A yi ala gbetene saraxa gandene kala e nun taan kidene, a ne kala, a kide gemene yibo, a yi Asera kide gbindowe rabira.

³ A yi yamarin fi Yuda kaane xa a e xa lu Alatala foto ra, e benbane Ala, e yi a sariyane nun a yamarine suxu.

⁴ A yi taan kidene nun wusulan gandene ba Yuda taane birin yi, yamanan yi lu boje xunbenli a waxatini.

⁵ A yi taa rakantanxine ti Yuda yi, yamanan yi lu boje xunbenli, muxu yo mi a yenge na waxatini, amasoto Alatala boje xunbenli fi nen a ma.

⁶ A yi a fala Yuda kaane xa, a naxa, "En taani itoe ti, en yi e rabilin yinne ra, de balan daxine naxanye ma. Yamanan mon en gbeeyani iki, amasoto en bata Alatala fen,

en ma Ala, a yi bɔɔɛ xunbenla fi en ma yiren birin yi." Nayi, e yi taane ti, e sabati.

⁷ Sofa wuli kɛmɛ saxon nan yi Asa yii Yuda yi. Yɛ masansan wure lefaan nun tanban yi e birin yii. Sofa wuli kɛmɛ firin wuli tonge solomasɛɛ nan keli Bunyamin bɔnsɔnna, yɛ masansan wure lefa xurudine nun xalimakunle yi e yii, sofa kenden nan yi e birin na.

⁸ Kusi kaan Sera nun a ganla muxu miliyɔn keden yi keli e xili ma, e nun yengɛ so wontoro kɛmɛ saxon, e yi siga han Maresa taani.

⁹ Asa yi mini a ralandeni, e nun a ganla yi ti yengɛ so kii ma Sefata lanbanni Maresa dɛxɔn.

¹⁰ Asa yi Alatala maxandi, a Ala, a naxa, "Alatala, i nɔɛ senbetaren maliyɛ nɛn alo senbɛ kannɛ. Fa nxu mali, Alatala, nxɔ Ala. Amasɔtɔ nxu yengi i tan nan ma, anu nxu faxi i xinla nin gali gbeeni ito xili ma. Alatala, i tan nan nxɔ Ala ra. I nama tin muxu yo xa nxu nɔ."

¹¹ Alatala yi Kusi kaane nɔ Asa nun Yuda kaane xa, Kusi kaane yi e gi.

¹² Asa nun a ganla yi e kedi han Gerari taani, Kusi kaa wuyaxi yi faxa, fayida muxɛ mi lu, amasɔtɔ e halagi nɛn Alatala nun a ganla yetagi. Asa nun a yamaan yi se wuyaxi tongo.

¹³ E yi Gerari rabillinna taane birin halagi, bayo e muxune birin bata yi gaxu Alatala yɛɛ ra, e yi se wuyaxi tongo.

¹⁴ E yi xuruse kulane fan kala, e yi xuruse xunxuri wuyaxi tongo e nun jɔgɔmɛne. Na xanbi ra, e yi xɛtɛ Yerusalɛn yi.

15

Asa

¹ Alaa Nii Sarijanxin yi godo Odɛdi a dii xɛmɛna Asari ma.

² A yi siga Asa fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, "Asa nun ɛ tan Yuda kaane nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune, ɛ tuli mati n na. Alatala ɛ xɔn xa ɛ lu a fɔxɔ ra. Xa ɛ a fen, ɛ a toma nɛn, koni xa ɛ xun xanbi so a yi, a mema nɛn ɛ ra.

³ Xabu waxati xunkuye, Isirayila kaane lu nɛn, e mi bira Ala yetɛɛn fɔxɔ ra, saraxarali mi yi na naxan yi e xaranyɛ, sariya fan mi yi na.

⁴ Koni, e xɛtɛ nɛn Alatala ma, Isirayilaa Ala, e tɔrɔ waxatini, e yi a fen, a yi a yetɛ yita e ra.

⁵ Na waxatini, muxune mi yi sigama sigatini bɔɔɛ xunbenli, bayo kɔntɔfinle yi yamaan birin yi.

⁶ Siyane yi kelima siyane xili ma, taane yi keli taane xili ma, amasɔtɔ Ala bata yi jaxankatan sifan birin nagodo e ma.

⁷ Koni iki, ɛ tan xa ɛ sɔbɛ so, ɛ nama xadan, amasɔtɔ ɛ kɔntɔnna sɔtɔma nɛn."

⁸ Manga Asa to na nabiya falane mɛ, Nabi Asari naxan ti, Odɛdi a dii xɛmɛna, Asa yi a sɔbɛ so, a yi suxurene ba Yuda yamanan nun Bunyamin yamanan birin yi, e nun a taan naxanye tongo Efirami geya yireni. A yi Alatala saraxa ganden nafala, naxan yi Alatala Batu Banxin so dɛɛn palaan yetagi.

⁹ A yi Yuda kaane nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune birin malan e nun muxun naxanye sa kelixi Efirami bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna nun Simeyɔn bɔnsɔnna yɛ, e fa dɔxɔ Yuda yamanani, bayo Isirayila kaan wuyaxi bira nɛn Asa fɔxɔ ra, e to a to a Alatala, a Ala yi a xɔn.

¹⁰ Asaa mangayaan jɛɛ fu nun suulunden kike saxandeni, e birin yi e malan Yerusalɛn yi.

¹¹ Na lɔxɔni, e fa xuruseen naxanye ra keli yengeni, e yi ne birin ba saraxan na Alatala xa, jinge kɛmɛ solofere e nun yɛxɛɛ wuli solofere.

¹² E yi layirin xidi a e xa Alatala fen, e benbana Ala, e bɔɔɛn nun e niin birin na.

¹³ Xa naxan yo mi Alatala fen, Isirayilaa Ala, muxudin nun muxu gbeena, xɛmɛn nun jaxanla, na kannɛ yi lan nɛn a faxa.

¹⁴ E yi e kɔlɔ Alatala xa e xuini texin na, e nun butu xuiin nun xɔta xuini.

¹⁵ Yuda kaane birin yi sɛwa na kɔlɔna fe ra, bayo e layirin xidi e bɔɔɛn birin nan na, e yi Alatala fen sɛwani, a yi a yetɛ yita e ra. Alatala yi bɔɔɛ xunbenla fi e ma yamanan birin yi.

Mangane Singen 15.13-15

¹⁶ Manga Asa yi a mame Makaa jaxalan mangaya tiden ba a yii, amasɔtɔ a bata yi Asera kide gbindonna bitin. Asa yi na gbindonna rabira, a yi a gan Kedirɔn lanbanni.

¹⁷ Koni, Asa mi taan kidene kala Isirayila yi, hali a to yi Ala fɔxɔ ra a bɔɔɛn ma feu, a siimayaan birin yi.

¹⁸ A fafe bata yi seen naxanye dɛntɛgɛ Ala xa e nun a tan yetɛɛn bata yi naxanye dɛntɛgɛ Ala xa, a yi ne birin maxali Ala Batu Banxin, gbeti fixɛn nun xɛmaan nun se sifa wuyaxi.

¹⁹ Yengɛ mi so Yuda yi han Asaa mangayaan jɛɛ tonge saxon e nun suulundena.

16

*Asa yi yengɛn nakeli Basa xili ma
Mangane Singen 15.16-22*

¹ Asaa mangayaan jɛɛ tonge saxon e nun sennindeni, Isirayila manga Basa yi siga Yuda xili ma, a yi Rama taan senbɛ so alogo a xa kiraan bolon Manga Asa ma Yuda yi.

² Gbeti fixɛn nun xɛmaan naxan yi Alatala nafulu ramaraden nun mangana nafulu ramaradeni, Asa yi ne tongo, a yi e rasiga

Damasi taani alogo e xa so Arami manga Ben-Hadada yii.

³ A mən yi xeraan nasiga a faladeni, a naxa, “Layirin xa xidi i tan nun n tan tagi, alo a lu n fafe nun i fafe tagi kii naxan yi. Nana, n bata xəmaan nun gbeti fixen nasiga i ma. Nayi, sa layirin kala e nun Isirayila mangan Basa tagi, alogo a xa a makuya n na.”

⁴ Ben-Hadada yi tin Manga Asa xuiin ma, a yi a gali kuntigine rasiga Isirayila taane xili ma, a yi Lyon taan nɔ e nun Dan nun Abeli-Mayin, e nun Nafatali taane birin seene yi ramarama dənaxanye yi.

⁵ Basa to na me, a yi ba Rama taan tiye.

⁶ Nayi, Manga Asa yi Yuda kaane birin xili, e yi gemene nun wudine maxali Manga Basa naxanye malan Rama taan senbe so feen na, Asa yi ne rawali Geba nun Misipa taane tideni.

Asa yi Xanani sa kasoon na

⁷ Na waxatini, Xanani yi siga Asa fəma, Yuda mangana. Fetoon nan yi Xanani ra. A yi a fala Asa xa, a naxa, “Bayo, i bata i yigi sa Arami mangani, i mi i yigi saxi Alatala yi, i ya Ala, i bata fula Arami mangana ganla ra.

⁸ Kusi kaane nun Libiya kaane gali gbeen to malan waxati danguxine yi, e nun won-torone nun soo ragi wuyaxine, Alatala ne so nən i yii, bayo i yigi sa nən a yi.

⁹ Alatala dunuja yiren birin yitoma, a xa na muxune fen naxanye bəjen mumən luxi a xa, alogo a xa e senbe so. I bata xaxilitareyaan liga feni ito yi, bayo fəlo to ma, i soma nən yengene yi.”

¹⁰ Asa yi xəlo fetoon ma han, a yi a sa kasoon na, amasəto a yi xəloxi a ma lan na feen ma. Na waxatin yeteni, Asa yi a yamaan muxuna ndee jaxankata fəlo.

Asa mangayaan danna

Mangane Singen 15.23-24

¹¹ Asa kəwanle, keli a fəlon ma han a rapanna, ne sebəxi Yuda nun Isirayila mangane kədine kui.

¹² Manga Asa mangayaan jee tonge saxon e nun solomanaaninden na, fure jaxin yi Asa sanne suxu, koni hali a to yi furaxi, a mi Alatala fen, a lu seribane nan tun ferje.

¹³ Asa yi faxa a mangayaan jee tonge naanin e nun kedenna ma.

¹⁴ E yi a maluxun a gaburu gexin na, a naxan ge Dawudaa Taani. E yi a sa sadena nde ma naxan yi maxidixi se fajine ra, e ture xiri jaxumən so a ma alo a yi lan kii naxan yi, e yi wusulan gbege gan a binya feen na.

¹ Asa dii xəmen Yosafati yi dəxo a jəxoɔni mangayani. A yi senben soto Isirayila xili ma.

² A yi sofane rasiga Yuda taa rakantanxine birin yi, a yi yamana kanne dəxo a yamanani, e nun a fafe Asa taan naxanye birin tongo Efirami kaane yii.

³ Alatala yi lu Yosafati xən, bayo a lu nən a benba Dawudaa kiraan xən. A mi Baali suxuren batu,

⁴ a a fafe a Ala batu nən, a yi a yamarine suxu. Isirayila kaane yi naxan ligama, a tan mi tin na ma.

⁵ Alatala yi a mangayaan senbe so, Yuda kaane birin yi fama nən finmaseene ra Yosafati xən. A yi nafunla nun binye gbeen soto.

⁶ A yi lu Alatala batu dəxunni, na nan a liga, a yi taan kidene kala, a yi Asera kide gbindonne birin naxori Yuda yi.

⁷ A mangayaan jee saxanden ma, a yi a kuntigini itoe rasiga Yuda taane yi e muxune xarandeni: Ben-Xayili nun Abadi nun Sakari nun Nataneli e nun Mikahu.

⁸ A yi Lewi bənsənna muxuna ndee fan nasiga e fəxo ra: Semaya nun Netaniya nun Sebadiya nun Asaheli nun Semiramoti nun Yehonatan nun Adoniya nun Tobiya e nun Tobadoniya. Saraxarali firin fan yi e fəxo ra: Elisama nun Yehorami.

⁹ E yi sa Yuda kaane xaran sariyane ma naxanye sebəxi Alatalaa sariya kədin kui. E yi Yuda birin yisiga yamaan xarandeni.

Yosafati senben naxan soto

¹⁰ Alatala yee ragaxun yi Yuda yamanan nabilinna taane birin suxu, e mi susu Yosafati yenge.

¹¹ Filisitine yi fa gbeti fixen nun se wuyaxi ra Yosafati xən, Arabune yi fa konton wuli keme solofere keme solofere ra e nun koto wuli keme solofere keme solofere.

¹² Yosafati a mangayaan yi lu sabate kati. A yi taa makantanxine nun se ramaradene ti Yuda yamanani.

¹³ Se gbege yi ramaraxi a xən Yuda taane yi, e nun sofa kədene Yerusalen yi.

¹⁴ E yatene ni i ra bənsən yeen ma:

Yuda bənsənni, Adena, gali kuntigin yi sofa wuli keme saxon nan xun na.

¹⁵ Gali kuntigin Yehoxanan nan fan yi tugunxi na ra, a yi sofa wuli keme firin wuli tonge solomasexə nan xun na.

¹⁶ Sikiri a dii xəmena Amasiya fan yi tugunxi na ra, naxan a yete dentege Alatala xa, a yi sofa wuli keme firin nan xun na.

¹⁷ Bunyamin bənsənni, Eliyada, sofa kəden yi sofa wuli keme firin nan xun na naxanye yi xalimakunla wolima.

¹⁸ Gali kuntigin Yehosabadi fan yi tugunxi na ra, a yi sofa wuli keme wuli tonge solomasexə nan xun na.

¹⁹ Sofaan naxanye yi walima mangan xa ne nan itoe ra, mangan naxanye rasiga Yuda taa rakantanxine yi.

18

Yosafati nun Axabi

Mangane Singen 22.1-4

¹ Yuda mangan Yosafati yi binyen nun nafunla sɔɔ, e nun Manga Axabi yi findi bitanmane ra.

² Nɛɛ dando to dangu, a yi siga Axabi fɛma Samari taani, Axabi yi yɛxɛɛ wuyaxi nun jinge wuyaxi kɔɛ raxaba Yosafati nun a fɔxɔrabirane donseen na. Na xanbi ra, a yi a fala Yosafati xa, a e birin xa siga Ramoti kaane yengɛdeni Galadi yamanani.

³ Axabi, Isirayila mangan yi a fala Yuda mangan Yosafati xa, a naxa, "I sige n fɔxɔ ra Ramoti taani Galadi yamanani yengɛ sɔdeni ba?" Yosafati yi a yabi, a naxa, "I tan nun n tan birin keden, n ma yamaan nun i ya yamana, nxu birama nɛn i fɔxɔ ra siga yengeni."

Waliyine yi nɔ sɔtɔna fe fala

Mangane Singen 22.5-12

⁴ Koni, Yosafati mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Alatala maxɔdin singen."

⁵ Nayi, Isirayila mangan yi waliyine malan, kɛmɛ naanin jɔxɔn, a yi a fala e xa, a naxa, "En lan en sa yengen so Ramoti taani Galadi yamanani ba hanma en nama a liga?" E yi a yabi, e naxa, "Ala a soma nɛn mangan yii."

⁶ Koni, Yosafati yi a maxɔdin, a naxa, "Alatalaa nabi yɔ mi fa be yi, en nɔɛ Alatala maxɔdinjɛ naxan xɔn?"

⁷ Axabi, Isirayila mangan yi Yosafati yabi, a naxa, "Keden mɔn na Alatala gbeen na, koni a mi rafan n ma, amasɔɔ a fe jaxin nan tun falama n xa, a fajin mi na mume! A xili Mikahu, Yimilaa dii xɛmɛna." Yosafati yi a fala a xa, a naxa, "Mangan nama falan ti na kiini."

⁸ Nayi, Isirayila mangan yi kuntigi keden xili, a naxa, "Fa Mikahu ra iki sa, Yimilaa dii xɛmɛna."

⁹ Isirayila mangan nun Yuda mangan Yosafati birin yi dɔxi lonna ma Samari taan so dɛɛn na, e mangaya gbɛdɛne yi, e maxidixi e mangaya duginɛ yi. Waliyine birin yi waliyiyaan nabama e yetagi.

¹⁰ Sedeki, Kenan ma dii xɛmɛn bata yi wure fenne rafala, a yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I Arami kaane bɔnbɔma fenni itoe nan na han i yi e raxɔri.'"

¹¹ Waliyine birin yi feene fala, e naxa, "Siga Ramoti taani Galadi yamanani. I nɔɔn sɔtɔma nɛn, Alatala a soma nɛn mangan yii."

Nabi Mikahu yi xunsinna fe fala

Mangane Singen 22.13-28

¹² Xeraan naxan siga Mikahu xilideni, na yi a fala a xa, a naxa, "Waliyine birin bata lan a ma, e fe fajine fala mangan xa, i yitɔn i siga alo e tan. I fan yi sa fe fajin fala!"

¹³ Koni Mikahu yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, n ma Ala na naxan fala n xa, n na nan falama mangan xa."

¹⁴ Mikahu to fa mangan fɛma, mangan yi a maxɔdin, a naxa, "En lan en sa Ramoti taan yengɛ Galadi yamanani ba hanma en nama a liga?" Mikahu yi a yabi, a naxa, "Siga, i nɔɔn sɔtɔma nɛn. Mɛn kaane soma nɛn i yii."

¹⁵ Koni, mangan yi a fala a xa, a naxa, "N na i rakɔlɛ Alatala yi sanya ma yoli fa fala i xa jɔndin nan gbansanna fala n xa?"

¹⁶ Mikahu yi a yabi, a naxa, "N bata Isirayila yamaan birin to xuyaxi ayi geyane fari, alo xuruseen naxanye kantan muxu mi na. Alatala mɔn yi fa a fala, a naxa, 'Kan mi fa muxuni itoe ma, birin xa xɛtɛ a konni bɔjɛ sani!'"

¹⁷ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, "N mi yi a fala i xa? A mi fe fajin falama n xun ma mume! A fe jaxin nan tun falama."

¹⁸ Nayi, Mikahu mɔn yi a fala, a naxa, "I tuli mati Alatalaa falan na. N bata Alatala to dɔxi a mangaya gbɛdeni, maleka ganla tixi a yiifanna nun a kɔmɛnna ma."

¹⁹ Alatala naxa, "Nde Isirayila mangan mayendenma, Axabi, alogo a xa siga Ramoti taan yengɛdeni Galadi yamanani, a faxa?" Malekana ndee na falana nde ti, ndee yi gbɛtɛ fala.

²⁰ Nayi, malekana nde yi fa ti Alatala yetagi, a yi a fala a xa, a naxa, "N tan nɔɛ a mayendenjɛ nɛn." Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Kiin mundun yi?"

²¹ A yi a yabi, a naxa, "N minima nɛn, n wulen naso a waliyine birin dɛ." Ala yi a fala a xa, a naxa, "I a mayendenma nɛn, i yi a nɔ. Siga, i sa na liga."

²² Iki, waliyiin naxanye be, Alatala bata wulen naso ne birin dɛ. Alatala bata a ragidi a xa jaxankatan nafa i ma."

²³ Nayi, Kenan ma dii xɛmɛn Sedeki yi a maso, a Mikahu dɛɛn garin, a yi a magele, a naxa, "Alatalaa malekan minixi kiraan mundun xɔn, keli n tan yi, a wule falan ti i xa?"

²⁴ Mikahu yi a yabi, a naxa, "I na i luxun konkon kui i ya banxini lɔxɔn naxan yi, i a kolonma nɛn."

²⁵ Isirayila mangan yi a fala, a naxa, "Mikahu suxu, i siga a ra Amɔn fɛma, Samari taan kuntigina, e nun Yowasa, mangana dii xɛmɛna."

²⁶ I yi a fala e xa, i naxa, "Mangana ito nan falaxi, a naxa a e xa xɛmɛni ito sa kasoon na,

ε yi a balo buru xaren nun igen na, han n yi xete kendeanyi.’”

²⁷ Mikahu yi a fala, a naxa, “Xa i xete kendeanyi, nayi Alatala mi falan tixi n tan yi.” A mon yi a fala, a naxa, “E tan yamaan birin xa ε tuli mati.”

*Manga Axabi yi faxesa yengeni
Mangane Singen 22.29-35*

²⁸ Isirayila mangan nun Yosafati, Yuda mangan yi siga Ramoti taani Galadi yamanani.

²⁹ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N xa n maxidi alo muxu gbete, n siga yengeni, koni i tan xa, i maxidi i ya mangaya dugine yi.” Nayi, Isirayila mangan yi a maxete, a siga yengeni.

³⁰ Arami mangan bata yi yamarini ito fi a yenge so wontoro kuntigine ma, a naxa, “E nama muxu yo yenge fo Isirayila mangan tun.”

³¹ Yenge so wontoro kuntigine Yosafati to waxatin naxan yi, e yi a fala, e naxa, “Isirayila mangan nan ito ra.” E maso a ra, e xa a yenge. Koni, Yosafati yi xinla ti a mali feen na. Alatala yi a mali, a yi Yosafati ratanga ne ma.

³² Yenge so wontoro kuntigine to a to Isirayila mangan mi yi a ra, e yi e masiga a ra.

³³ Anu, xemena nde yi a xanla woli a xunna ayi, a Isirayila mangan fatin mageli yirena nde li makantan se mi yi denaxan yi. Naxan yi mangana wontoron nagima, mangan yi a fala na xa, a naxa, “I firifiri, i n namini yenge soden fari ma, amasoto n bata maxolo.”

³⁴ Yengen yi naxu ayi na laxonni. Isirayila mangan tixin yi lu a yenge so wontoron kui, a yi a digan a yi Arami kaane yetagi han jinbanna ra, a yi faxesa soge godon na.

19

Yosafati yi kitisane dexo Yuda yi

¹ Yuda mangan Yosafati yi xete boje xunbenli Yerusalen yi.

² Fe toon Yehu, Xanani a dii xemen yi mini a ralandeni. A yi a fala Yosafati xa, a naxa, “I muxu jaxin maliin nanfera? Alatala yaxune rafan i tan ma ba? Na ma, Alatala bata xolo i ma.

³ Koni hali na, fe fapina nde mon i yi, bayo, i bata Asera kide gbindonne raxori i ya yamanani, i yi Alaa falan suxu.”

⁴ Manga Yosafati yi lu Yerusalen yi. Na waxatini, a yi lu yamanani sigε, keli Beriseba taan ma siga han Efirami geya yirena, a falama Isirayila kaane xa, a e xa fa Alatala ma, e benbane Ala.

⁵ A yi kitisane dexo Yuda yamanan taa rakantanxine birin yi.

⁶ A yi a fala kitisane xa, a naxa, “E a liga ε yeren ma, amasoto ε mi kitin sama muxune

xan xili yi, koni ε a sama Alatala nan xili yi. A tan yeteen luma nen ε xon ε nema kitin bolonje waxatin naxan yi.

⁷ Nayi, Alatala yεragaxun xa lu ε yii, ε a liga ε yeren ma feene yi, bayo Alatala, en ma Ala mi tinje tinxintareyaan ma kitini, a mi tinje muxune xa rafisa e bode xa, a mi tinje ε dimi yi seene rasuxu mayifuni.”

⁸ Na kiini, Yosafati mon yi Lewi bansonna muxune nun saraxaraline nun Isirayila banson xunne dexo Yerusalen yi, alogo e xa kitin sa Alatala xinli, e yi yengene jan yamaan tagi.

⁹ A yi e yamari, a naxa, “E kitin sa Alatala yεragaxun nun tinxinni.

¹⁰ E ngaxakedenna naxanye taa gbete ne yi, ne na fa kiti yo ra ε xon, xa a findi faxesa feen na, hanma yengena, hanma sariyana fe, hanma yamarina fe, ε e rakolon alogo e nama bira Alatala ra, a yi xolo ε nun ε ngaxakedenne ma. E na nan ligama alogo ε tan yeten nama bira Alatala ra.

¹¹ Saraxaraline kuntigina Amari ε xun na Alatalaa feene yi. Yuda banson kuntigin Sebadiya, Yisimayeli a dii xemena ε xun na mangana feene birin yi. Lewine fan ε fema sebeli tiine ra. E ε yixodexo, ε wali, Alatala xa lu na kanna xon naxan walima a fapin na.”

20

Yosafati a Ala maxandina

¹ Na to dangu, Moyaba kaane nun Amoine nun Mayon kaana ndee yi fa Yosafati yengedeni.

² Xerane yi fa Yosafati fema, e fa a fala a xa, e naxa, “Gali gbeen fama i yengedeni sa keli Foxo Ige Daraan xanbi ra Arami yamanan binni, e bata fa han Xasason-Tamari taani,” denaxan mon xili En-Gedi.

³ Yosafati yi gaxu han a yi Alatala maxandi, a mon yi yamarin fi a birin xa sunna suxu Yuda yamanani.

⁴ Yuda kaane birin yi fa keli yamanan taan birin yi Alatalaa maxandideni, e yi e malan Alatala maxandideni.

⁵ Yosafati yi keli, a ti Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin tagi Alatala Batu Banxin sansan nenen yetagi.

⁶ A yi a fala, a naxa, “Alatala, nxu benbane Ala, i tan Ala kore xonna ma, i tan nan yamanane birin xun na. Muxu yo mi naε tiye i yee ra.

⁷ I tan, nxo Ala xa mi yamanani ito muxune kedi Isirayila yamaan yee ra ba, i yi a so i ya yamaan yi, i xanuntenna Iburahima bansonna muxune?

⁸ E yi dexo a yi, e yi yire sarijanxin ti, e yi a fala, e naxa,

⁹ ‘Xa fe jaxina nxu soto alo fe xolena hanma yengena hanma fitina furene hanma fitina kame na, nxu fama nen i yetagi

banxini ito yi, amasoto i xinla banxini ito nin. Nxu yi i xili nxo tɔrɔni, i yi nxu rame, i yi nxu mali.' "

¹⁰ "Iki, Amonine nun Moyaba kaane nun Seyiri geyaan muxune bata fa nxu yengedeni. Koni Isirayila kaane keli Misiran yamanani waxatin naxan yi, i mi tin Isirayila kaane xa yamanani itoe halagi. Nanara, nxu benbane yi kira gbete tongo, e mi e halagi.

¹¹ A mato, e nxu saranma naxan na to, e fama e fa nxu kedi bɔxɔn ma i naxan soxi nxu yi.

¹² Nxo Ala, i mi i ya kitin yite e ra ba? Amasoto fanga mi fa nxu ra yamani ito xili ma naxan fa nxu yengema, nxu nun mi a kolon nxu naxan ligama, koni nxu yeen tixi i ra."

Ala yi nɔ sɔtɔn naɓidi Yuda ma

¹³ Yuda yamaan birin yi ti Alatala yetagi, hali e diidine nun e naxanle nun e mamananne.

¹⁴ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Yaxasiyeli ma yamaan tagi, Lewi bɔnsɔnna muxuna nde nan yi a ra Asafi xabilani, Sakari a dii xemena. Sakari fafe yi xili nen Benaya, na fan fafe yi xili Yeyiyeli, na fan fafe yi xili Matani.

¹⁵ Yaxasiyeli yi a fala, a naxa, "Yuda kaane nun Yerusalen kaane nun i tan Manga Yosafati, e liga e yeren ma! Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E nama gaxu, e nama xuruxurun gali gbeeni ito yee ra, bayo e yenge mi yengeni ito ra, koni Ala nan ma yenge a ra.

¹⁶ Tila, e siga e xili ma. E na te Sisi geya yiren ma, e sa e lima nen lanbanni Yeruyeli tonbonna yetagi.

¹⁷ E hayu mi e yenge feen ma. E fa, e fa ti be, e Alatalaa maliin sɔtɔma nen. Yuda kaane nun Yerusalen kaane, e nama gaxu, e mini e yetagi tila, Alatala e malima nen! "

¹⁸ Yosafati yi a xinbi sin, a yetagin yi lan bɔxɔn ma, Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin yi e xinbi sin Alatala yetagi.

¹⁹ Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee Kehati nun Kora xabilane yi, ne yi keli, e yi Alatala tantun e xuini texin na, Isirayilaa Ala.

²⁰ E yi keli xɔtɔn, e siga Tekowa tonbonni. E yi minima waxatin naxan yi, Yosafati yi keli, a yi a fala e xa, a naxa, "Yuda kaane nun Yerusalen kaane, e tuli mati n na! E la Alatala ra, e Ala, e senben sɔtɔma nen. E sɔbe so, e la Alaa nabine ra, e nɔɔn sɔtɔma nen."

²¹ Yosafati nun yamaan yi lan a ma, a yi beti baane sugandi Alatala xa alogo e xa lu betin be a nɔɔ sarijanxin matɔxɔdeni ganla yee ra, e naxa, "E Alatala tantun, bayo a hinanna luma nen habadan!"

²² E yi betine nun tantunna fɔlɔma waxatin naxan yi, Alatala yi tantanna raso Amonine nun Moyaba kaane nun Seyiri geya fari kaane tagi, naxanye yi faxi Yuda xili ma, ne yi e bode yenge.

²³ Amonine nun Moyaba kaane yi Seyiri geyaan muxune yenge, e yi e faxa han e yi e raxɔri. E to yelin Seyiri geyaan muxune faxe, e yi lu e bode faxe.

²⁴ Yuda kaane ganla to fa yire matexina nde yi tonbon yiren xun ma, e yi e yee rafindi e yaxune ganla ma, koni muxu faxaxine nan tun yi biraxi. Muxu yo mi mini ayi.

²⁵ Yosafati nun a sofane yi siga, e lu e seene kale, e yi xuruse wuyaxi li na e nun nafunla nun dugine nun se fajine. E yi e tongo han e yi e dɔnxɔn lu na. E yi xi saxan ti e seene tongoma, bayo seene yi wuya han!

²⁶ Xi naaninde lɔxɔni, e yi e malan Beraka lanbanni, e yi barikan bira Alatala xa menni, nanara, e yi men xili sa a Beraka lanbanna han to.*

²⁷ Yosafati yi ti Yuda kaane nun Yerusalen kaane yee ra, e xete Yerusalen yi sewani, amasoto Alatala bata yi e ralugo sewan na e yaxune xun na.

²⁸ E yi so Yerusalen yi e xulenne nun xɔtane fema, e bɔlɔnne maxama, e siga han Alatala Batu Banxini.

²⁹ Alatala yee ragaxun yi so yamanane muxune birin yi, e to a me a Alatala bata Isirayila yaxune yenge.

³⁰ Yosafati a yamanan yi lu bɔɔe xunbenli, a Ala yi bɔɔe xunbenla fi a ma yiren birin yi.

Yosafati a mangayaan danna Mangane Singen 22.41-50

³¹ Yosafati yi findi mangan na Yuda xun na. A findi mangan na a jee tonge saxan e nun suulunden nan ma. A yi mangayaan liga Yerusalen yi jee mɔxɔɔen nun suulun. A nga yi xili nen Asuba, Silixi a dii temena.

³² A yi sigan ti tinxinni alo a fafe Asa, a mi a kiraan bejin, a fe fajin liga Alatala yee ra yi.

³³ Koni, a mi taan kidene kala, yamaan munma yi bira Ala fɔxɔ ra singen, e benbane Ala.

³⁴ Yosafati kɛwali dɔnxene, keli a fɔlɔn ma han a ranan na, ne seɔɔxi Xanani a dii xemen Yehu a kedin kui, naxan seɔɔxi Isirayila mangane kedine kui.

³⁵ Na xanbi ra, Yuda manga Yosafati nun Isirayila mangan yi lu fe kedenni, Axasiya naxan yi fe naxine rabama.

³⁶ E yi lan e kunki gbeene rafala, e kunkine rafala Esiyon-Gebere nin.

³⁷ Koni Maresa kaan Dodafaa dii xemena Eliyeseri yi nabiya falane ti Yosafati xili

* 20:26: 20.26Beraka bunna neen fa fala "Barikana."

ma, a naxa, “Bayo ε nun Axasiya bata kafu, Alatala i ya wanla kalama nen.” Kunkine yi kala, e mi nɔ sigɛ yire makuyeni.

21

¹ Yosafati yi faxa, e yi a maluxun a benbane fɛma Dawudaa Taani. A dii xɛmɛn Yehorami yi dɔxɔ a ɲɔxɔni mangayani.

*Yehorami, Yuda mangana
Mangane Firinden 8.17-24*

² Yehorami xunyene ni i ra, Yosafati a dii xɛmɛne: Asari nun Yexiyɛli nun Sakari nun Asarayahu nun Mikeli e nun Sefati. Isirayila mangang Yosafati nan ma dii xɛmɛye yi e birin na.

³ E fafe Yosafati bata yi se faɲi wuyaxi so e yii gbeti fixɛ daxin nun xɛma daxin nun se faɲi gbɛtɛye, a mɔn yi Yuda taa rakantanxine sa ne fari, koni a yi Yehorami lu a ɲɔxɔni mangayani bayo na nan yi dii xɛmɛ singen na.

⁴ Yehorami yelin dɔxɛ mangang na a fafe a yamanani waxatin naxan yi, a senben sɔtɔ, a yi a xunyene birin faxa silanfanna ra e nun Isirayila kuntigina ndee.*

⁵ Yehorami findi mangang na a ɲɛɛ tonge saxan e nun firinden nan ma, a yi ɲɛɛ solo-masɛɛ ti mangayani Yerusalen yi.

⁶ A wali kiin yi ɲaxu alo Isirayila mangane, alo Axabi a denbayana, amasɔtɔ a bata yi Axabi a dii tɛmɛna nde dɔxɔ. Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, a na liga nen.

⁷ Koni hali na, Alatala mi tin Dawuda bonsonna raxɔɛ, amasɔtɔ a layirin tongo nen Dawuda xa, a ɲɔxɔn mi ɲanɲɛ mangayani habadan, a tan nun a diine.

⁸ Yehorami waxatini, Edɔn kaane yi murutɛ Yuda xili ma, e yi mangana nde dɔxɔ e yetɛ xa.

⁹ Yehorami nun a sofa kuntigine nun a yengɛ so wontorone birin yi siga. Kɛɛ tagini, mangang nun a wontoro kuntigine yi Edɔn kaane yengɛ naxanye bata yi e rabilin, e yi e nɔ.

¹⁰ Edɔn kaane yi lu murutɛxi Yuda nɔ sɔtɔn xili ma han to. Libina kaane fan murutɛ nen na waxatini, amasɔtɔ Yehorami bata yi a mɛ Alatala ra, a benbane Ala.

¹¹ Yehorami yi kidene rafala Yuda geyane fari, a yi Yerusalen kaane nun Yuda kaane ti tinxintareyaan ma, e yi Ala yanfa e suxurene xɔn alo ɲaxanla na a xɛmɛn yanfa yalunyaan kiraan xɔn.

¹² Nabi Eli yi bataxin seɓɛ Yehorami ma, a naxa, “Alatala, i benba Dawudaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘I mi luxi tinxinni alo i fafe Yosafati nun Yuda mangana Asa.

¹³ I yi bira Isirayila mangane dɔxɔ ra. I bata Yuda kaane nun Yerusalen kaane ti

tinxintareyaan ma, e yi Ala yanfa e suxurene xɔn alo Axabi a denbayana a liga kii naxan yi. I bata i xunye xɛmɛmane faxa i fafe a denbayani, naxanye yi fisa i tan xa.

¹⁴ Nanara, Alatala tɔrɔn nafama nen i ya muxune ma, i ya diine nun i ya ɲaxanle nun i gbeen seen naxanye birin na,

¹⁵ a yi fure ɲaxin nafa i ma, na furen ɲaxuma ayi i ra nen han i fudi xunxurine yi mini kɛnɛnni.’ ”

¹⁶ Filisistine nun Arabun naxanye yi dɔxi Kusi kaane fɛma, Alatala yi ne radin Yehorami xili ma.

¹⁷ E yi siga Yuda kaane xili ma, e yi so yamanani. Seen naxanye birin yi manga banxini, e yi ne birin tongo, e yi mangana diine nun a ɲaxanle suxu, e siga e ra. A dii xɛmɛ dɔnxɛna Axasiya nan keden lu na.

¹⁸ Na birin to dangu, Alatala yi kui fure yalantaren nafa a ma.

¹⁹ A furen yi siga gboɛ ayi, han a ɲɛɛ firinden dɔnxɛn na, Yehorami a furen senben yi gbo ayi, a fudi xunxurine yi mini kɛnɛnni. A yi faxa ɲaxankata gbeen. A muxune mi wusulan ga a binya feen na, alo e a liga a benbane xa kii naxan yi.

²⁰ Yehorami findi mangang na a ɲɛɛ tonge saxan e nun firinden nan ma, a yi ɲɛɛ solo-masɛɛ ti mangayani Yerusalen yi. A yi faxa. Muxu yo mi nimisa. E yi a maluxun Dawudaa Taani, koni a mi maluxun mangane gaburune ra.

22

*Axasiya, Yuda Mangana
Mangane Firinden 8.25-29*

¹ Yerusalen kaane yi Yehorami a dii dɔnxɛna Axasiya dɔxɔ mangang na a fafe ɲɔxɔni. A tadane birin bata yi faxa Arabune xɔn naxanye so Yuda sofane gali daaxadeni. Nayi, Yehorami a dii xɛmɛna Axasiya yi findi mangang na Yuda yi.

² Axasiya findi mangang na a ɲɛɛ tonge naanin e nun firinden nan ma, a yi ɲɛɛ keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Atali, Omiri mamandenna.

³ A fan wali kiin yi ɲaxu ayi alo Axabi a denbayana, bayo a nga yi a tima fe ɲaxin nan na.

⁴ Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, a na liga nen alo Axabi a denbayana a liga kii naxan yi, bayo ne findi a kawandi muxune nan na a fafe faxa xanbini, e yi a ti halagin ma.

⁵ E kawandi xuiin ma, Axasiya yi siga Isirayila mangana Axabi a dii xɛmɛn Yorami dɔxɔ ra Arami mangang Xasayeke yengɛdeni Ramoti taani Galadi yamanani. Arami kaane yi Yorami maxɔɔ.

⁶ A yi xɛtɛ a maxɔɔdene dandandeni Yɛsɛreli taani, Arami kaane a maxɔɔ

* 21:4: 21.4Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

denaxanye ma Ramoti yi, a to yi Arami mangan Xasayele yengema. Yuda mangan Yehorami a dii xemena Axasiya yi xete Yoramamatodeni, Axabi a dii xemen Yesereli yi, bayo a mi yi yalan.

⁷ Ala yi a liga, Axasiya yi siga Yoram fema a halagi feen ma. Axasiya to fa, e nun Yoram yi siga Nimisi a dii xemen Yehu fema, Alatala Axabi a denbayaan naxari feen yamarin so naxan yii.

⁸ Yehu yi Axabi a denbayaan halagin waxatin naxan yi, a yi sa Yuda kuntigina ndee nun Axasiya ngaxakedenna ndee li na, naxanye yi walima Axasiya xa, a yi e birin faxes.

⁹ A yi Axasiya fan fen, e yi sa a li luxunxi Samari taani. E yi siga a ra Yehu fema, e yi a faxes. E yi a maluxun, bayo e yi a falama nen, e naxa, "Yosafati a dii xemen nan a ra, naxan Alatala fen a boɓen ma feu!" Muxu yo mi fa lu mangayani Axasiya xabilani.

*Atali, Yuda mangana fe
Mangane Firinden 11.1-3*

¹⁰ Axasiya nga Atali to a to a dii xemen bata faxes, a yi Yuda manga bɔnsɔnna muxune birin faxes.

¹¹ Koni Manga Yehorami a dii temen Yehoseba yi Axasiyaa dii xemen Yowasa tongo mangana diine ye wundoni naxanye yi lan e faxes. A yi sa a luxun xi banxina nde kui e nun dii ngana nde. Saraxarali Yehoyadaa jaxanla Yehoseba na liga nen, bayo Axasiya xunyen nan yi a ra. A a luxun Atali ma na kii nin, a mi a faxes.

¹² Nee sennin a luxunxi e fema Ala Batu Banxini. Atali nan yi yamanan xun na na waxatini.

23

*Yowasa, Yuda Mangana
Mangane Firinden 11.4-16*

¹ Nee solofere dangu xanbini, Yehoyada senben yi gbo ayi, a yi layirin xidi e nun gali kuntigini itoe tagi naxanye yi dɔxi sofa keme xun na: Yeroxamaa dii xemena Asari nun Yehoxanan ma dii xemen Yisimayeli nun Obedi a dii xemena Asari nun Adayaa dii xemen Maaseya, e nun Sikiri a dii xemena Elisafati.

² E yi Yuda yamanan birin yisiga, e yi Lewi bɔnsɔnna muxune malan naxanye yi Yuda yamanan taane yi e nun Isirayila xabila xunne. E yi fa Yerusalen yi,

³ yamaan birin yi layirin xidi e nun mangan tagi Ala Batu Banxini. Yehoyada yi a fala e xa, a naxa, "Mangana dii xemen findima nen mangan na alo Alatala a falaxi kii naxan yi lan Dawudaa diine ma.

⁴ E ito nan ligama: Saraxaraline nun Lewin naxanye lanma e xa wali Matabu Lɔxɔni, ndee xa Ala Batu Banxin deen kantan,

⁵ ndee yi lu manga banxini, ndee yi sa ti so deen na denaxan xili Yesodi. Yamaan birin xa fa Alatala Batu Banxin yinna kui.

⁶ Muxu yo nama so Alatala Batu Banxini, ba saraxaraline nun Lewine ra naxanye walima na Lɔxɔni. Ne nan lanma e so, bayo e sarijan. Yamaan birin xa Alatalaa sariyani ito suxu.

⁷ Lewine xa mangan nabilin yenge so seene suxi e yii, muxu yo so banxini, e xa na kanna faxes. Mangan nema soe, a nema mine, e xa lu a dexɔn."

⁸ Saraxaraliin Yehoyada yamarin naxanye fi, Lewine nun Yuda kaane birin yi ne suxu. E birin yi e muxune tongo, naxanye yi e wanla danma Matabu Lɔxɔni e nun naxanye yi a fɔlɔma Matabu Lɔxɔni, bayo saraxaraliin Yehoyada mi matabu waxati fi e sese ma.

⁹ Manga Dawudaa tanbane nun a ye masansan wure lefaan naxanye yi ramaraxi Ala Batu Banxini, Yehoyada yi ne birin so sofa kuntigine yi.

¹⁰ A yi yamaan birin ti, e yenge so seene suxi e yii, e ti fɔlɔ banxin yifari fɔxɔni han a kɔmen fɔxɔni saraxa ganden nun Ala Batu Banxin yetagi alogo e xa mangan nabilin.

¹¹ E yi mangana dii xemen maso, e yi manga kɔmɔtin so a xun na, e yi layiri kedɔn so a yii. E yi a dɔxɔ mangan na, Yehoyada nun a dii xemene yi a ratinme, e yi a fala, e naxa, "Ala xa sii xunkuye fi mangan ma!"

¹² Atali yi yamaan gi xuɔin me e mangan tantunma, a yi fa yamaan fema Alatala Batu Banxini,

¹³ a yi mangan to tixi senbetenna xɔn so deen na. Sofa kuntigine nun xɔta fene yi tixi mangan fema, yamaan birin yi sewaxi, e xɔtaan fema, sigi saane nun maxase maxane sigi sani. Nayi, Atali yi a domani bo a ma, a gbelegebele, a naxa, "Yanfana! Yanfana!"

¹⁴ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi yamarin fi sofa kuntigine ma naxanye yi gali xunna ra, a naxa, "E a ramini yamaan fari ma! Naxan na bira a fɔxɔ ra, e na faxes silanfanna ra." Amasoto saraxaraliin bata yi a fala, a naxa, "E nama a faxes Alatala Batu Banxini."

¹⁵ E yi a suxu, e siga a ra manga banxin binni deen naxan yi xili Soonaa, e sa a faxes menni.

*Yamanan kiine yi masara
Mangane Firinden 11.17-20*

¹⁶ Yehoyada yi layirin xidi a tan mangan yeteen nun yamaan tagi alogo e xa findi Alatalaa yamaan na.

¹⁷ Muxune yi sa so Baali batu banxini, e yi a birin kala, e yi saraxa gandene nun sawurane kala, e yi Baali ki muxun Matan fan faxes saraxa ganden yetagi.

¹⁸ Yehoyada yi Alatala Batu Banxin kantan feen wanla lu Lewi bənsənnə muxune ma, Manga Dawuda bata yi wanla taxun naxanye ra Alatala Batu Banxini alogo e xa saraxa gan daxine ba Alatala xa, alo a seḅexi Musaa sariya kədini kii naxan yi, e nun Dawuda a falaxi kii naxan yi, a e xa a liga sɛwani bəti xuine yi.

¹⁹ Yehoyada mən yi kantan tiine ti Alatala Batu Banxin deene ra alogo sarijantare yo nama so.

²⁰ Yehoyada mən yi sofa kuntigine nun fonne nun yamana kanne malan e nun yamaan birin. A yi mangan tongo Alatala Batu Banxini, a siga a ra manga banxini mini So Deen Faxaraxiin na,* e yi sa Yowasa dɔxo manga gbədeni.

²¹ Yamanan muxune birin yi sɛwa, bɔpɛ xunbenla yi lu taani Atali faxa xanbini silanfanna ra.

24

Yowasa, Yuda Mangana Mangane Firinden 12.1-17

¹ Yowasa findi mangan na a jɛɛ solofere-den nan ma, a yi jɛɛ tonge naanin e nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nən Sibiya, Bəriseba kaana.

² Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, Yowasa yi na liga saraxarali Yehoyadaa siimayaan birin yi.

³ Yehoyada yi ɲaxalan firin futu Yowasa xa, a yi dii xemene nun dii temene soto.

⁴ Na xanbi ra, Yowasa yi a ragidi a xa Alatala Batu Banxini tən.

⁵ A yi saraxaraline nun Lewi bənsənnə muxune malan, a yi a fala e xa, a naxa, “E siga Yuda taane birin yi, e sa gbetin nasuxu Isirayila kaane birin na jɛɛ yo jɛɛ alogo en xa Ala Batu Banxini tən. E na feni fura.” Koni Lewi bənsənnə muxune mi na feene mafura.

⁶ Mangan yi saraxaraline kuntigin Yehoyada xili, a yi a maxədin, a naxa, “Nanfera i mi Lewine karahanxi a e xa mudun maxədin Yuda kaane nun Yerusalen kaane ra Alatalaa walikɛen Musa nun Isirayila yamaan naxan maxədinxi e ma Layiri Sereya Bubuna fe yi?”

⁷ ɲaxalan ɲaxina Atali fɔxo ra birane bata yi Ala Batu Banxin deen kala. Se sarijanxin naxanye yi Alatala Batu Banxini, e yi ne tongo, e yi e findi Baali batu seene ra.

⁸ Nayi, Manga Yowasa yi a fala, a e xa kankirana ndee rafala mudu sa seen na, e sa a dɔxo Alatala Batu Banxin deen na.

⁹ E yi xibaruna nde rali Yerusalen nun Yuda yamanan birin yi, naxan yi a falama, a birin xa fa mudun na Alatala xon alo

Alatalaa walikɛen Musa a yamari kii naxan yi Isirayila yi tonbonni.

¹⁰ Kuntigine nun yamaan yi lu fɛ mudune ra sɛwani gbeti ramara kankiraan kui han a yi rafe.

¹¹ Lewine yi gbeti kankiraan xalima waxatin naxan yi, alogo mangana walikɛne xa a kui to xa gbeti gbege a kui, mangana seḅeli tiin nun saraxaraline kuntigina walikɛen bundɔxon yi fama nən, e fa gbeti kankiraan kui ba, e mən yi a tongo e xɛtɛ a ra a funfuni. E yi fəriɲenma gbetin nasuxɛ na kii nin lɔxo yo lɔxo.

¹² Mangan nun Yehoyada yi na gbetin soma Alatala Batu Banxin wali muxune nan yii, naxanye yi muxune tima gɛmɛ sonla nun xalanbe wanla nun wure wanla nun sulan wanla ra alogo e xa Alatala Batu Banxini tən.

¹³ Walikɛne yi wanla raba alo a yi lan kii naxan yi. E yi Ala Batu Banxin liga alo a yi kii naxan yi a singeni. E yi a yitən ki faɲi.

¹⁴ E to yelin banxini tɔɲɛ, e yi gbeti dɔnxen xali Manga Yowasa nun Yehoyada xən. E yi seni itoe sara Alatala Batu Banxin xa: sali seene nun saraxa gan seene nun igelengenne nun se gbeteye, a xema daxine nun gbeti fixɛ daxine. E lu nən saraxa gan daxin bɛ Alatala Batu Banxini Yehoyadaa siimayaan birin yi.

Yowasaa tinxintareyana fe

¹⁵ Yehoyada yi fori, a faxa a jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge saxanna ma.

¹⁶ E yi a maluxun Dawudaa Taani mangane fɛma, bayo a fe faɲin naba nən Isirayila yi Ala binya feen na e nun a batu banxina.

¹⁷ Yehoyada faxa xanbini, Yuda muxu gbeene yi fa Manga Yowasa fɛma a tantundeni. Mangan yi a tuli mati e ra.

¹⁸ E yi Alatala Batu Banxin nabɛɲin, e benbane Ala, e yi Asera kide gbindonne nun suxurene batu. Alatala yi xɔlo Yerusalen nun Yuda kaane ma.

¹⁹ Alatala yi nabine rasiga e ma alogo e xa sa e raxɛtɛ a ma. Nabine yi sa sereyaan ba e xa, koni e mi e tuli mati.

²⁰ Na xanbi ra, Alaa Nii Sarijanxin yi godo saraxaraliin Yehoyadaa dii xɛmɛn Sakari ma, a yi ti yamaan yetagi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ala naxa iki: Nanfera e mi Alatalaa yamarine suxuma? E mi sabatima, bayo e bata e mɛ Alatala ra. A fan a mɛma e ra nən.”

²¹ E yi yanfan so a ma, mangan yi e yamari, e yi a magələn Alatala Batu Banxin yinna kui.

²² Sakari fafe Yehoyada bata yi hinanna naxan birin yita Manga Yowasa ra, na sese mi yi fa a kui. A yi a dii xɛmɛn faxa. Sakari faxamatɔn yi a fala, a naxa, “Alatala xa feni ito to, a yi i makiti a ra.”

* 23:20; 23.20 So deen naxan geyaan na.

*Yowasaa mangayaan danna
Mangane Firinden 12.18-22*

²³ Nēen dōnxen na, Arami kaane sofane yi siga Yowasa yengedeni. E yi fa Yerusalēn nun Yuda yamanani. E yi kuntigine birin faxa, e yi e seene birin tongo, e siga e ra Damasi mangan xōn.

²⁴ Arami kaane sofane mi yi wuya, koni Alatala yi tin a e xa sofa gali senbemaan naxōri, bayo Yuda kaane bata yi e mē Alatala ra, e benbane Ala. Alatala Yowasa makiti na kii nin.

²⁵ Arami kaane to xēte, e yi Yowasa furaxin lu naxankata gbeeni, a walikene yi yanfan so a ma Yehoyadaa diina fe ra, e yi sa a faxa a saden ma. E yi a maluxun Dawudaa Taani, koni e mi a maluxun mangane gaburune ra.

²⁶ Itoe nan yanfan so a ma: Amoni naxanla naxan yi xili Simeyati, na dii xēmen Sabadi nun Moyaba kaa naxanla naxan yi xili Simiriti, na dii xēmen Yehosabadi.

²⁷ A dii xēmene xinle nun waliyiya falan naxanye ti a xili ma e nun Ala Batu Banxini tōn fena a xōn, ne birin sebxē mangane kēdine kui. A dii xēmena Amasiya yi ti a naxōni mangayani.

25

*Amasiya, Yuda Mangana
Mangane Singen 14.1-7*

¹ Amasiya findi mangan na a nēe mōxōjen nun suulunden nan ma. Nēe mōxōjen nun solomanaanin a mangayani Yerusalēn yi. A nga yi xili nēn Yehoyadan, Yerusalēn kaana.

² Naxan fan Alatala yēe ra yi, a yi na liga, koni a mi a sōbe so Alatala fe yi naxi ra.

³ Amasiyaa mangayaan to senbe sōto, a yi na kuntigine faxa naxanye a fafe faxa.

⁴ Koni a mi e diine faxa, lan Musaa sariya kēdin ma, Alatala yamarini ito fi denaxan yi, a naxa, “Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra.”*

⁵ Amasiya yi a yamanan muxune malan denbaya yēen ma, Yuda bōnsōnna muxune nun Bunyamin bōnsōnna muxune, a yi sofa kuntigine dōxo e xun na naxanye yi muxu wuli nun muxu kēme xun na. A yi muxune yate keli nēe mōxōjen ma han e nun nde. E yatena, muxu wuli kēme saxon, naxanye yi nō sigē yengeni, naxanye yi tanban nun ye masansan wure lefaan nōe.

⁶ A mōn yi sofa muxu wuli kēme tongo Isirayila yi, naxanye yi sare fima gbeti fixen kilo wuli saxon na.

⁷ Koni Alaa sayibana nde yi fa falan ti mangan xa, a naxa, “Mangana, Isirayila sofane mi lan e siga i fōxo ra, bayo Alatala mi

Isirayila kaani itoe xōn, Efirami bōnsōnna muxune.

⁸ Xa e siga i fōxo ra, hali i senben sōto yengeni, Ala i rabējinma nēn i yaxune yii, bayo mali senbena Ala nan keden pe ra, a tan nan mōn nōe muxun nabire.”

⁹ Amasiya yi Alaa sayiban yabi, a naxa, “N gbeti fixen kilo wuli saxanna naxan soxi Isirayila sofane yii, n fa nanfe ligan na yi?” Alaa sayiban yi a yabi, a naxa, “Alatala nōe gbetē soe i yii nēn naxan dangu na ra.”

¹⁰ Amasiya yi sofane raxetē naxanye sa kelixi Efirami yi, e yi xetē e konne yi. Koni, e yi xōlo Yuda kaane ma, e xōloxi gbeen yi xetē e konne yi.

¹¹ Amasiyaa mangayaan yi senben sōto a yamanani. E nun a ganla yi siga fōxo Lanbanni, a sa muxu wuli fu faxa naxanye yi kelixi Seyiri geya yireni.

¹² Yuda kaane yi muxu wuli fu suxu e ye, e siga e ra geya gbeen xuntagi. E yi e radinjē ayi gēmen xuntagi, e birin yi faxa.

¹³ Amasiya bata yi Isirayila sofaan naxanye raxetē, alogo e nama lan yengeni, ne yi Yuda taane yengē keli Samari taani han Beti-Xoron, e yi muxu wuli saxon faxa, e yi se wuyaxi tongo.

¹⁴ Amasiya yi fama waxatin naxan yi sa keli yengeni, a sa Edon kaane nō yengen naxan yi, a yi fa Seyiri kaane suxurene ra a yii, a yi e ramara a yii, a lu e batue, a lu wusulanna ganjē e xa.

¹⁵ Nayi, Alatalaa yi xōlo Amasiya ma, a yi sayibana nde rasiga a faladeni a xa, a naxa, “Nanfera i yamani ito alane batuxi, naxanye mi nō e yamaan badeni i yii?”

¹⁶ Sayiban mōn yi fala tiini, Amasiya yi a yabi, a naxa, “N tan nan i findixi n kawandi muxun na ba? A lu. I waxi nēn n xa i bōnbo ba?” Sayiban yi a dundu, koni a mōn yi a fala, a naxa, “N na a kolon Ala bata yelin a ragide a xa i halagi, bayo i bata ito liga, i mi n ma falan suxi.”

*Yuda kaane yi Isirayila yenge
Mangane Firinden 14.8-20*

¹⁷ Yuda mangana Amasiya yelin falan tiyē a kawandi muxune xa waxatin naxan yi, a yi xerane rasiga a faladeni Yowasi xa, Yehowaxasi a dii xēmena, Isirayila mangan Yehu mamandenna, a naxa, “Fa, en xa yenge.”

¹⁸ Koni, Isirayila mangan Yowasi yi a fala Yuda mangana Amasiya xa, a naxa, “Tansinna nde yi Liban yamanani, a xeraan nasiga a faladeni suman wudina nde xa Liban yamanani, a naxa, ‘I ya dii tēmen fi n ma dii xēmen ma futun na!’ Na xanbi ra, Liban burunna subena nde yi dangu tansinni bodonjē.

* 25:4: 25.4 Sariyane 24.16

¹⁹I yete matəxəma, i wasoma, a i bata Edən kaane nə. Koni iki, lu i konni! Nanfera i mən fe jaxin fələma naxan sa rəjanma kalan ma e nun Yuda yamaan birin xa?"

²⁰Koni Amasiya mi a tuli mati a ra, fata Ala waxən feen na, alogo e nun a sofane xa sa e yaxune sagoni, amasəto a bata yi a yee rafindi Edən suxurene ma.

²¹Nayi, Isirayila mangan Yowasi yi siga, e nun Yuda mangana Amasiya yi sa yenge Beti-Seməsi taani Yuda yamanani.

²²Isirayila kaane yi Yuda kaane nə, e birin yi e gi, e siga e konne yi.

²³Isirayila mangan Yowasi yi Yuda mangana Amasiya suxu Beti-Seməsi taani, Yowasaa diina, Axasiya mamandenna. A yi siga a ra Yerusalən yi, a yi nongonna ye tonge naanin kala Yerusalən yinna ra, keli Eframi deen ma han Songen ma dēna.

²⁴Xemaan nun gbeti fixen nun se fəpin naxanye birin yi Ala Batu Banxini, e nun naxanye yi Obedi-Edən ma nəon bun, a yi ne birin tongo, e nun manga banxin nafunle. A mən yi muxuna ndee suxu, a xete Samari taani.

Amasiyaa mangayaan danna Mangane Firinden 14.20-20

²⁵Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi faxa xanbini, Yuda mangan Yowasaa diina Amasiya mən yi jee fu nun suulun soto siimayaan na.

²⁶Amasiya kəwali dənxe, keli a fəlon ma han a rəjan na, ne birin sebəxi Yuda mangane nun Isirayila mangane kəwali kədine kui.

²⁷Na xanbi ra, Amasiya yi a masiga Alatala ra, e yi yanfan so a ma Yerusalən yi, a yi a gi, a siga Lakisi taani, koni e yi siga a fəxo ra Lakisi yi, e sa a faxa mənni.

²⁸E yi a binbin xali soone fari, e sa a maluxun Yuda Taani a benbane fəma.

26

Yusiya, Yuda Mangana Mangane Firinden 14.21-22

¹Yuda kaane birin yi Yusiya dəxo mangayani a fafe Amasiya jəxəni. Yusiya barin jee fu nun sennin nan yi a ra.

²A fafe faxa xanbini, a mən yi Elati taan ti, a mən yi a raxete Yuda yamanan fari.

Mangane Firinden 15.2-3

³Yusiya findi mangan na a jee fu nun senninden nan ma, a yi jee tonge suulun e nun firin naba mangayani Yerusalən yi. A nga yi xili Yekoliya, Yerusalən kaana.

⁴Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a fafe Amasiya a liga kii naxan yi.

⁵A yi lu Alaa kiraan xən Sakari a siimayaan birin yi, naxan yi feene toma fata Ala ra. Fanni a yi Alatala fenma, Ala nəon fima a ma feen birin yi.

⁶A yi mini Filisitine yengedeni, a yi Gati taan yinne birin nabira e nun Yaben taan nun Asadodi taana. Na xanbi ra, a yi taane ti Asadodi fəma e nun yire gbete ye yi Filisitine tagi.

⁷Ala yi a mali Filisitine yengedeni e nun Arabun naxanye yi dəxi Guri-Baali taani. Ala mən yi a mali Meyunin bənsənnə muxune yengedeni.

⁸Amonine yi mudun soma Yusiya nan yii, a xinla yi siga han Misiran yamana na, bayo a senben yi gbo.

⁹Yusiya yi makantan sangansona ndee ti Yerusalən yinna xən. A yi kedenna ti Songenna so deen dēxon, keden Lanban ma deen dēxon, keden yinna songenna nde dēxon. A yi e makantan.

¹⁰Na xanbi ra, a mən yi makantan banxi matexina ndee ti tonbonni, a yi xəpin wuyaxi ge, bayo xuruse wuyaxi yi a yii xuruse sansanna nun məməməne yi. Xee biine nun sansi siine fan yi a yii geya longonne ra, bayo xə biin yi rafan a ma.

¹¹Gali kenden yi Yusiya yii, e yi e yitaxun gali yeen ma fata xasabin na sebeli tiin Yeyiyəli nun fe xunmatoon Maaseya naxanye yate Xananiyaa yamarin bun, mangana kuntigina nde.

¹²Sofa kuntigin naxanye yi denbaya xunne ra, ne yi lanxi muxu wuli firin muxu keme sennin nan ma.

¹³Sofaan muxu wuli keme saxan wuli solofere keme suulun nan yi e yamarin bun naxanye yi mangan malima a yaxune yengedeni.

¹⁴Yusiya yi ye masansan wure lefane nun tanbane nun wure kəmətine nun tagi xidine nun xalimakunle nun lantan gemene so sofane birin yi.

¹⁵Yusiya yi yenge so sena ndee rafala Yerusalən yi fata fekolonna ndee ra naxanye yi nəe xalimakunle nun gemə belebelene wolə. A yi e ti makantan sangansone fari taan yinna xuntagi e nun yinna songenne ma. Yusiya xinla yi siga ayi pon, bayo a mali kenden soto nən han a mangayaan yi sabati.

¹⁶Koni, Yusiya to senben soto a mangayani, a yi waso ayi. Na feen nan najan kalan ma a xa. A yi tinxintareyaan liga Alatala, a Ala yee ra yi. Ləxəna nde, a yi so Alatala Batu Banxini alogo a xa wusulanne gan wusulan saraxa ganden fari.

¹⁷Saraxaralina Asari nun Alatalaa saraxarali gbete ye muxu tonge solomasəxe yi so a fəxo ra wəkileni.

¹⁸E yi a fala a xa, e naxa, "Yusiya, i tan xa mi lan i wusulanne gan Alatala xa, fə saraxaraline Haruna xabilani naxanye yi rasarijanxi lan na feen ma. Mini yire sarijanxini, bayo tinxintaren nan i ra, na

mi findima binye ra i xa Marigina Alatala yee ra yi.”

¹⁹ Yusiya yi tixi, wusulan gan daxin suxi a yii, a yi xolo saraxaraline ma. Na sasani, dogonfonna yi mini a tigi ra saraxaraline yetagi Alatala Batu Banxin wusulan ganden dexon.

²⁰ Saraxaraline kuntigina Asari nun na saraxarali gbetene birin yi a mato, e yi dogonfonna to a tigi ra. E yi a ramini tandeni mafuren, a tan yatigin yi a mafura minideni bayo Alatala bata yi a yulubin saran a ra.

²¹ Yusiya yi lu a danna banxini dogonfonna a ma han a yi faxa. A mi yi fa noe soe Alatala Batu Banxini. A dii xemen Yotami yi findi kuntigin na manga banxini, a lu yamanan muxune xun matoe a ra.

²² Yusiya kewali donxene, keli a folon ma han a ranan na, Nabi Esayi, Amosi a dii xemen ne birin sebe nen.

²³ Yusiya yi faxa, e yi a maluxun a danna xeen a nde ma a benbane fema, a mi yi makuya mangane gaburune ra, bayo e yi a falama nen, e naxa, “Dogonfontoon nan a ra.” A dii xemen Yotami yi dexo a joxoni mangayani.

27

Yotami, Yuda Mangana

Mangane Firinden 15.32-38

¹ Yotami findi mangan na a jee moxone nan suulunna nan ma. A yi jee fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Yerusa, Sadoki a dii temena.

² Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, alo a fafe Yusiya a liga kii naxan yi. Koni, a mi so Alatala Batu Banxini. Yamaan mon mi yi tinxin.

³ A tan nan Alatala Batu Banxin So Deen Faxaraxini ton,* a mon yi nde dexo Ofeli yinna de.

⁴ A yi taane ti Yuda yamanan geya yirene yi e nun sanganso makantanxine foton yirene yi.

⁵ A yi Amonine mangan yenge, a yi e no. Na jeen na, Amonine yi gbeti fixen kilo wuli saxan so a yii, e nun murutun kilo wuli saxan e nun fundenna kilo wuli saxan. E mon ne nan so a yii jee firinden nun a saxandeni.

⁶ Yotami yi senben soto, amasoto a yi tinxin Alatala yee ra yi, a Ala.

⁷ Yotami kewali donxene, a yengen naxanye so e nun a feene birin, ne sebexi Isirayila mangane nun Yuda mangane kedine kui.

⁸ Yotami findi mangan na a jee moxone nun suulunna nan ma. A yi jee fu nun suulun ti mangayani Yerusalen yi.

⁹ Yotami yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A dii xemena Axasi yi ti a joxoni.

28

Axasi, Yuda Mangana

Mangane Firinden 16.1-20

¹ Axasi findi mangan na a jee moxone den nan ma, a yi jee fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. Naxan fan Alatala yee ra yi, a mi na liga, anu a benba Dawuda tan a fajin nan liga.

² Axasi yi sigan ti a jaxin na alo Isirayila mangane a liga kii naxan yi, a yeteen yi suxure sawura wure daxine rafala Baali xa.

³ A yi saraxane ba Ben-Hinon lanbanni, a yi a dii xemene gan saraxan na, a yi na siyane raliga e fe xosixine yi, Alatala naxanye kedi yamanani, a e yamanan so Isirayila kaane yi.

⁴ Mangan yi saraxane bama, a wusulanna gan taan kidene yi geyane xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

⁵ Nanara, Alatala, a Ala yi a ganla sa Arami mangan sagoni. Arami kaane yi e yenge, e yi muxu wuyaxi suxu konyiyani, e siga e ra Damasi taani. A ganla mon yi sa Isirayila mangan fan sagoni, na yi bono gbeen sa e ma.

⁶ Remaliyaa dii xemen Peka yi a liga sofaan muxu wuli keme wuli moxone yi faxa Yuda yamanani loto kedenni. Amasoto e bata yi e me Alatala ra, e benbane Ala.

⁷ Efirami bonsonna sofa kenden Sikiri yi mangana dii xemen Maaseya faxa e nun Asirikami manga banxin kuntigina e nun Elikana mangan fe rafala bode singena.

⁸ Isirayila kaane yi muxu wuli keme firin suxu konyiyani Yuda kaane ye, naxanle nun dii xemene nun dii temene. E mon yi se wuyaxi tongo, e siga na seene ra Samari taani.

⁹ Koni, Alatala nabina nde yi menni naxan yi xili Odedi. Na yi mini sofane ralan deni sa keli Samari taani. A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, e benbane Ala bata xolo Yuda kaane ma, a yi e sa e sagoni, anu, e tan bata halagin nagodo e ma han e gbelegbelexu in yi te han kore xonna ma.

¹⁰ Iki, e waxi e xa na Yuda kaane nun Yerusalen kaane findi e konyi xemene nun e konyi gilene ra. Koni, e fan mi findixi yulubitone ra Alatala yee ra yi ba, e Ala?

¹¹ Nayi, e tuli mati n na, e mon xa Yuda muxu suxini itoe raxete e konni, bayo Alatala xoloxi e ma ki fajii.”

¹² Nayi, Efirami muxu gbeena nde, alo Yehoxanan ma dii xemena Asari nun Mesilimoti a dii xemen Bereki nun Salun ma dii xemen Yexisikayi nun Xadilayi a

* 27:3: 27.3 So deen naxan geyaan na.

dii xemena Amasa, ne yi xolo sofane ma naxanye yi sa yengeni.

¹³ E yi a fala e xa, e naxa, “E nama fa konyini itoe ra be, bayo en findima nen yulubitane ra Alatala yee ra yi. E waxi en yulubine nan fari sa fe yi ba? En yulubine bata gbo ayi, Ala bata xolo gbeen ti Isirayila kaane ma.”

¹⁴ Nayi, sofane yi muxu suxine nun se ton-goxine birin naxete kuntigine nun yamaan birin yetagi.

¹⁵ E muxun naxanye xili fala, ne yi keli, e yi dugine ragodo muxu suxi ragenle birin ma, e dugine nun sankidine so e yii, e don-seene nun igen so e yii, e yi e furene dandan, naxanye mi yi nae sigan tiye, e yi ne dexo sofanelle fari, e siga e ra e ngaxakedenne fema Yeriko yi, Tugu Taana. Isirayila kaane mon yi xete Samari taani.

¹⁶ Na waxatini, Manga Axasi yi xeraan nasiga Asiriya mangan ma alogo a xa fa a mali.

¹⁷ Edon kaane mon yi Yuda kaane yenge, e yi muxuna ndee suxu.

¹⁸ Na waxatin yeteni, Filisistine yi yengen nakeli lanban yi taane nun Negewi taane ma Yuda yi. E yi Beti-Semesi taan tongo, e nun Ayalon nun Gediroti taane nun Soko nun Timana nun Ginso taane nun e rabillinne taane, e yi dexo e yi.

¹⁹ Alatala Yuda yamanan nayarabi na kii nin Isirayila mangana Axasi a fe ra, naxan Alatalaa yamaan ti tantanna ma, e yi yulubin tongo.

²⁰ Asiriya mangan Tigilati-Pilesere yi fa Axasi fema, koni benun a xa a mali, a yi a yenge.

²¹ Axasi bata yi Alatala Batu Banxin nafunle birin tongo, e nun manga banxin nun kuntigine nafunle, a yi e fi Asiriya mangan ma. Koni na toni mi lu a ma.

²² Hali Axasi yi kontofilixi waxatin naxan yi, a mon lu nen tinxintareyani Alatala yee ra yi.

²³ A yi saraxane ba Damasi alane xa, a na tron masotaxi naxanye xon, bayo a yi a mirima nen, a naxa, “Bayo, Arami mangana alane a malima, n fan xa saraxane ba e xa alogo e xa n mali.” Koni, na nan napan kala ma a ra, e nun Isirayila birin.

²⁴ Axasi yi Alatala Batu Banxin seene birin malan, a yi e kala. A yi Alatala Batu Banxin deene balan, a yi kidene rafala Yerusalem taan yiren birin yi.

²⁵ A yi taan kidene rafala Yuda taane birin yi alogo a xa saraxane ba ala gbetene xa. Na ma, Alatala, a benbane Ala yi xolo a ma kati!

²⁶ A kwali donxene, a feene birin, keli a flon ma han a rapanna, ne sebexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kedine kui.

²⁷ Axasi yi faxes, e yi a maluxun Yerusalem taani, koni a tan mi maluxun Isirayila mangane gaburun na. A dii xemen Xesekiya yi ti a joxoni.

29

Xesekiya, Yuda mangana Mangane Firinden 18.1-3

¹ Xesekiya findi mangan na a jee moxonen nun suulunna nan ma, a yi jee moxonen nun solomanaanin ti mangayani Yerusalem yi. A nga yi xili nen Abiya, Sakari a dii temena.

² Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, alo a benba Dawuda a liga kii naxan yi.

³ A tan nan Alatala Batu Banxin nabi a mangayaan jee singen kike singen ma, a yi a deene yiton.

⁴ A yi saraxaraline nun Lewi bansonna muxune malan yamaan malandeni sogeteden binni.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n na, e tan Lewine. E yete rasarijan, e yi Alatala Batu Banxin nasarijan, e benbane Ala, e yi se xosixine ramini yire sarixanxini ito kui.

⁶ Bayo en benbane fe xosixine raba nen, naxanye rapaxu Alatala ma, en ma Ala, e yi na liga, e yi e me a ra, e yi e xun xanbi so Alatalaa yire sarixanxini.

⁷ E yeteen yi Ala Batu Banxin so deene balan, e yi lempune ratu, e mi wusulan gan, e mi saraxa gan daxine ba Isirayilaa Ala xa yire sarixanxini.

⁸ Nayi, Alatala yi xolo Yuda kaane nun Yerusalem kaane ma, a yi gbalon nun sunun nun yagin nagodo e ma alo e a toma kii naxan yi.

⁹ Nanara, en benbane faxes yengeni, en ma dii xemene nun en ma dii temene nun en ma jaxanle yi lu konyiyani.

¹⁰ Iki, n waxi layirin xidi feni en nun Alatala tagi, Isirayilaa Ala.

¹¹ Iki, ngaxakedenne, e ba tunnaxolon ma, bayo Alatala e tan nan sugandixi alogo e xa ti a yetagi a wanla ra, e findi a walikene ra, e yi wusulanne gan a xa.”

¹² Nayi, Lewi bansonna muxuni itoe yi fa: Kehati xabilani: Amasayi a diin Maxati nun Asari a diin Yoweli.

Merari xabilani: Abidi a diin Kisu nun Yehaleleli a diina Asari.

Gerison xabilani: Simaa diin Yowa nun Yowaa diina Eden.

¹³ Elisafan xabilani: Simiri nun Yeyiyeli.

Asafi xabilani: Sakari nun Matani.

¹⁴ Heman xabilani: Yexiyeli nun Simeyi. Yedutun xabilani:

Semaya nun Yusiyele.

¹⁵ E yi e bõnsõnna muxune birin malan. E yelin xanbini e rasarijanne, e fa Alatala Batu Banxin nasarijan alo mangana e yamarixi kii naxan yi, e nun Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹⁶ Saraxaraline yi so Alatalaa yire sarijanxini a rasarijandeni. E se xõsixin naxanye birin li Alatala Batu Banxini, e yi ne birin namini, Lewi bõnsõnna muxune yi se xõsixin tongo e sa e woli Kedirõn lanbanni.

¹⁷ E Alatala Batu Banxin nasarijan fãlõ kike singen xi singe lãxõn nin. Xi solomasexede lãxõni, e yi so Alatala Batu Banxin so deen palaan ma, e mõi yi xi solomasexẽ wali kẽ a rasarijandeni. E yi yelin kike singen xi fu nun senninden ma.

¹⁸ Na xanbi ra, e mõi yi siga Manga Xesekiya konni, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata Alatala Batu Banxin birin nasarijan e nun saraxa ganden nun a seene birin e nun buru rasarijanxin sama tabanla naxan fari e nun a seene birin.

¹⁹ Manga Axasi seen naxanye birin naxõsi a tinxintareyani a mangayaan waxatini, nxu bata ne birin nasarijan, nxu yi e sa Alatala yetagi.”

Xesekiya mõi yi saraxane ba

²⁰ Manga Xesekiya yi keli xõtõn, a yi taan kuntigine malan, e siga Alatala Batu Banxini.

²¹ E yi siga tura solofere nun konton solofere nun yexẽẽ dii solofere nun kõtõ solofere ra mangana denbayaan nun yire sarijanxin nun Yuda kaane yulubi xafarin na alogo e xa rasarijan. Mangan yi a fala saraxaraline xa, Haruna yixetene, a e xa e ba saraxan na Alatalaa saraxa ganden fari.

²² Saraxaraline yi jingene kõe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma. E mõi yi kontonne kõe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma. Na xanbi ra, e yi yexẽẽ diine kõe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma.

²³ E mõi yi siga kõtõ kõe raxaba daxine ra yulubi xafari seen na mangan nun yamaan birin yetagi, ne yi e yiine sa e ma.

²⁴ Nayi, saraxaraline yi kõtõne kõe raxaba, e yi e wunla bõxõn saraxa ganden ma alogo Isirayila kaane birin yulubine xa xafari. Mangan nan na saraxa sifa firinne yamarin fi alogo yamaan birin yulubin xa xafari.

²⁵ Mangan yi Lewi bõnsõnna muxune lu Alatala Batu Banxini, karijanne nun kondenne nun bõlõnne yi suxi naxanye yii alo Dawuda nun mangana fetoon Gadi nun

Nabi Natan a yamari kii naxan yi, bayo Alatalaa yamarin nan yi a ra, a nabine naxan nali muxune ma.

²⁶ Lewi bõnsõnna muxune yi ti, Dawudaa maxaseene suxi e yii. Saraxaraline fan yi na, xõtane suxi e yii.

²⁷ Manga Xesekiya yi a fala, a e xa saraxa gan dixin ba saraxa ganden fari. E nẽma yi saraxan gan fãlẽ waxatin naxan yi, e yi betin ba Alatala xa xõtã xuiin nun Isirayila manga Dawudaa maxaseene ra.

²⁸ Yamaan birin yi e xinbi sin, e lu betin bẽ, e xõtãan fema han saraxa gan dixin birin yi yelin ganjẽ.

²⁹ E to yelin saraxa gan dixin bẽ, mangan nun a yamaan naxan birin yi a fõxõ ra, e birin yi e xinbi sin, e yi Ala tantun.

³⁰ Na xanbi ra, Manga Xesekiya nun a kuntigine yi Lewi bõnsõnna muxune yamari a e xa Alatala tantun Dawudaa beti xuine nun fetona Asafi a beti xuine ra. E yi betin ba sewani, e yi e xinbi sin, e Alatala tantun.

³¹ Manga Xesekiya yi a fala, a naxa, “Bayo iki e bata dentegẽ Alatala xa, e fa e saraxane nun barika bira saraxane ra Alatala Batu Banxini.” Yamaan yi fa e saraxane nun barika bira saraxane ra, e nun muxu bõjẽ fajine birin yi fa saraxa gan daxine ra.

³² Yamaan fa saraxa gan dixin naxanye ra, ne yatẽn yi siga han jingẽ tonge solofere e nun yexẽẽ dii keme firin e nun konton keme, ne birin saraxa gan daxine Alatala xa.

³³ E mõi yi jingẽ keme sennin e nun kontonne nun kõtõ wuli saxon ba saraxa gbetene ra.

³⁴ Koni saraxaraline mi yi wuya, e mi yi nõẽ saraxa gan daxine birin budẽ. Nanara, e ngaxakedenne Lewi bõnsõnni, ne yi fa e mali han wanla yi jan, han saraxaraliin bonne yi rasarijan. E ngaxakedenne Lewi bõnsõnni, ne yi kataxi e rasarijan feen nan na dangu saraxaraline ra.

³⁵ Saraxa gan dixin yi wuya, sa bõjẽ xunbeli saraxane turene fari, e nun minse saraxane nun saraxa gan daxine.

Alatala Batu Banxin nasarijan na kii nin.

³⁶ Ala bata yi naxan birin yitõn yamana fe ra, Manga Xesekiya nun yamaan birin yi sewa na ra, amasõtõ na feene liga nen mafuren.

30

Xesekiya yi sanla raba

¹ Manga Xesekiya yi xerane rasiga Yuda yamanan yiren birin yi. A mõi yi bataxine sebe Eframi nun Manase kaane ma, alogo e xa fa Alatala Batu Banxini Yerusalem yi, e

* **30:1: 30.1Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kõe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoroyaan 12.1-13 kuu.

fa Alatala tantun, Isirayilaa Ala, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* rabadeni.

² Mangan nun a kuntigine nun yamaan birin bata yi lan a ma Yerusalen yi a e xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba jɛɛn kike firinden ma.

³ Bayo saraxarali wuyaxi mi yi sarijanxi na waxatini, yamaan mɔn munma yi malan Yerusalen yi singen, e mi yi nɔɛ na sanla rabe singen.

⁴ Bayo mangan nun yamaan lanma feen nan yi a ra,

⁵ e yi a ragidi, a xa rali Isirayila birin ma, keli Beriseba taan ma han Dan yamanani alogo muxune xa fa Yerusalen yi, e fa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba mɛnni Alatala xa, Isirayilaa Ala. Amasɔɔ yamaan mi yi fa na sanla rabama e bode xɔn alo a yi seɓɛxi kii naxan yi.

⁶ Xɛrane yi siga mangan nun a kuntigine bataxine ra Isirayila nun Yuda yamanani yiren birin yi, alo mangana a yamarixi kii naxan yi. E naxa, “E tan Isirayila kaane, e xɛtɛ Alatala ma, Iɓurahimaa Ala, Isiyagaa Ala, Isirayilaa Ala alogo a mɔn xa xɛtɛ e ma, e tan yamaan muxu dɔnxɛn naxanye luxi e nii ra, e tan naxanye tangaxi Asiriya mangane ma.

⁷ E nama lu alo e fafane, alo e ngaxakedenne, naxanye mi yi tinxinxɛ Alatala yɛɛ ra yi, e benbane Ala, naxan e ba gbalon dɛ alo e a toma kii naxan yi.

⁸ Nayi, e nama tuli maxɔdɔxɔ ayi alo e benbane. E fa Alatala ma, e fa a yire sarijanxini, a denaxan nasarijanxi han habadan, e wali Alatala xa, e Ala, alogo a xɔɔ gbeen xa xɛtɛ e fɔxɔ ra.

⁹ Xa e fa Alatala ma, muxun naxanye e ngaxakedenne suxu konyiyani, ne kininkinima nɛn e ma, e mɔn yi xɛtɛ yamanani ito yi. Alatala hinan, e Ala, a fan, a mi a yɛtagin luxunma e ma, xa e xɛtɛ a ma.”

¹⁰ Xɛrane yi siga taane yi Eframi yamanan nun Manase yamanani han Sabulon yamanani. Koni, muxune yi lu e magele.

¹¹ Koni, Aseri bɔnsɔnna muxuna ndee nun Manase bɔnsɔnna muxuna ndee nun Sabulon bɔnsɔnna muxuna ndee yi e yɛtɛ magodo Ala xa, e tin sigɛ Yerusalen yi.

¹² Ala yi muxune bɔɓɛn masara Yuda fan yi, e mangan nun a kuntigine yamarin suxu, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹³ Yama gbeen yi fa Yerusalen yi Buru Tetaren Sanla† rabadeni kike firinden. Yamaan yi gbo han!

¹⁴ Suxure batuden naxanye yi Yerusalen yi, e yi ne birin kala e nun e wusulan gandise, e yi ne woli Kedirɔn lanbanni.

¹⁵ Nɛɛn kike firinden xi fu nun naaninde lɔxɔni, e yi xuruseene kɔɛ raxaba Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra. Nayi, Lewi bɔnsɔnna muxune nun saraxaraline yi yagi han, e yi e yɛtɛ dɛntɛɛ Ala xa, e yi saraxa gan daxine ba Alatala Batu Banxini.

¹⁶ Birin yi a wali suxu alo e yi lan kii naxan yi, fata Alaa walikɛɛn Musaa sariyan na. Xuruseen naxanye ba saraxan na, Lewine yi lu ne wunla sɔɛ saraxaraline yii, e yi lu a xuyɛ saraxa ganden ma.

¹⁷ Muxu wuyaxi mi yi sarijanxi yamaan yɛ, e mi nɔɛ saraxane bɛ Alatala xa. Nayi, Lewine yi lu xuruseene kɔɛ raxabɛ e xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

¹⁸ Muxu wuyaxi yi na, Eframi kaane nun Manase kaane nun Isakari kaane nun Sabulon kaane yɛ naxanye mi yi sarijanxi. Anu, e Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa subene don nɛn, e sariyan kala na nan xɔn. Na ma, Xesekiya yi duba e xa, a naxa, “Alatala naxan fan, na xa diɓa e yulubin ma.

¹⁹ Ala xa diɓa muxune birin ma naxanye Alatala, e benbane Ala fenxi e bɔɓɛn ma feu, hali e mi yi sarijanxi.”

²⁰ Alatala yi Xesekiya xuiin name, a yi diɓa yamaan ma.

²¹ Nayi, Isirayila kaan naxanye yi Yerusalen yi, ne yi Buru Tetaren Sanla raba sɛwa gbeeni xi solofere. Lewi bɔnsɔnna muxune nun saraxaraline yi lu Alatala tantunɛ e sɛnben birin na e maxaseene ra.

²² Xesekiya yi Lewine wali faɓi xɔntɔnna ti, naxanye yi walima Alatala xa ki faɓi. E saraxa subene don xi solofere, naxanye yi baxi bɔɓɛ xunbeli saraxane ra, e yi Alatala tantun, e benbane Ala.

²³ Yamaan birin mɔn yi lan a ma, a e xa xi solofere sa sali lɔxɔne fari, e mɔn yi sanla raba sɛwani xi solofere,

²⁴ bayo Yuda mangan Xesekiya bata yi binye gbeen fi yamaan ma, a yi e fanda tura wuli keden na e nun xuruse wuli solofere. Kuntigine fan bata yi tura wuli keden nun xuruse wuli fu ba sa mangan gbeene fari. Saraxarali wuyaxi bata yi rasarijan.

²⁵ Yuda kaane nun saraxaraline nun Lewine nun Isirayila kaan naxanye yi kelixi yire gbɛtɛye yi e nun xɔɓɛn naxanye yi dɔxi Isirayila kaane nun Yuda kaane yɛ, ne birin yi lu sɛwani e bode xɔn ma.

²⁶ Sɛwa gbeen yi lu Yerusalen kaane yi. Xabu Isirayila Manga Dawudaa dii xɛmɛn Sulemani waxatini, na jɔxɔn munma yi liga Yerusalen yi singen.

²⁷ Saraxaraline nun Lewine yi keli, e duba yamaan xa, e Ala maxandi, Ala yi e xuiin me a konni ariyanna yi.

† 30:13. 30.13 **Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔyaan 12.15 kui.

31

Xesekiya yi Ala Batu Banxin wanli tən

¹ Na danguxina, muxun naxanye birin yi Isirayila yi, ne birin yi siga Yuda taane yi, e yi kide gemene kala, e yi Asera kide gbindonne rabira. E yi taan kidene kala, e nun e suxure saraxa gandene Yuda yamanan birin yi e nun Bunyamin nun Efirami nun Manase bōnsōnne yamanane yi. Na xanbi ra, Isirayila kaane birin yi siga e konni.

² Xesekiya yi saraxaraline nun Lewi bōnsōnna muxune yitaxun, a yi birin ti a wali ra. E tan nan yi saraxa gan daxine nun bōje xunbeli saraxane bama. E tan nan mən yi findixi Alatalaa walikene ra, e yi Alatala tantunma, e yi betine ba Alatala xa a banxin so dēen na.

³ Mangan yi a sōtō sena ndee ba saraxa gan daxine ra, saraxan naxanye yi ganma xōtōnna nun pinbanna ra e nun Matabu Lōxōne nun kike nēnen nun salī lōxōne ma, alo a sebexi kii naxan yi Alatalaa sariyani.

⁴ Xesekiya yi a fala Yerusaleen kaane xa a e xa fa seene mudun na saraxaraline nun Lewine xa, alogo e xa Alatalaa sariyan nabatu a kiin ma.

⁵ Na falan mē yiren birin yi waxatin naxan yi, Isirayila kaane birin yi e murutu xabaxi singene nun manpa bogi singene nun ture baxi singene nun kumi ture singene nun sansi singene nun e yaganne birin so fōlō saraxaraline nun Lewine yii.

⁶ Na kiini, Yuda kaane nun Isirayila kaan naxanye yi dōxi Yuda taane yi, ne fan yi lu fē e xuruse xurin nun a xungbene yaganne ra e xōn, e nun e se sarijanxine yaganna naxanye yi dentēgexi Alatala xa, e Ala, e yi se wuyaxi malan.

⁷ E yi se wuyaxi malan fōlō jēen kike saxandeni, e yi yelin jēen kike solofereden ma.

⁸ Xesekiya nun a kuntigine yi fa na seene matodeni, e yi Alatala tantun, e yi duba a yamaan xa, Isirayila kaane.

⁹ Xesekiya yi saraxaraline nun Lewine maxōdin na seene fe ra.

¹⁰ Nayi, saraxaraline kuntigina Asari, Sadōki bōnsōnni, na yi a yabi, a naxa, “Xabu nxu fa fōlō seene ra Alatala Batu Banxini, nxu donseen sōtō nēn nxu lugo, nxu yi a dōnxēn gbegbe lu, amasōtō Alatala duba nēn a yamaan xa, a dōnxēn naxanye luxi ne nan itoe ra.”

¹¹ Xesekiya yi yamarin fi a e xa donse ramaradene rafala Alatala Batu Banxini. Nayi, e yi donse ramaradene rafala.

¹² E yi fa na finmaseene nun yaganne nun se sarijanxine birin na mēnni. Lewi bōnsōnna muxuna nde yi na naxan yi xili

Konani, e yi finmaseene taxu na ra, e yi a ngaxakedenne Simeyi fan findi a bundōxōn na.

¹³ Xēmēn naxanye yi xili Yēxiyēli nun Asasiya nun Naxati nun Asahēli nun Yerimoti nun Yosabadi nun Eliyeli nun Yisimaki nun Maxati nun Bēnaya, ne nan yi yamaan xunmatone ra Konani nun a xunyēn Simeyi bun ma alo Manga Xesekiya nun saraxarali Asari a yamari kii naxan yi. Asari yi findi Ala Batu Banxin kuntigi gbeen na.

¹⁴ Yimīnaa dii xēmēn Kore, Lewi bōnsōnna muxun naxan yi Sogeteden dēen kantanma, a tan nan yi jēnige ma saraxane rasuxuma naxanye yi fima Ala ma. A mōn yi yaganne yitaxunma Alatala Batu Banxini e nun se sarijanxi gbētēye.

¹⁵ Saraxaralini itoe yi dōxi saraxarali taan* naxanye yi, ne yi a mali: Eden nun Menayamin nun Yosuwe nun Semaya nun Amari nun Sekani. E yi seene yitaxun mēnne yi e ngaxakedenne ra, fonna nun dii jōrēna alo a yi lan kii naxan yi,

¹⁶ fōlō dii xēmēne ma naxanye xili sebexi e bōnsōn kēdin ma fōlō e jēē saxanna ma, e nun naxanye birin yi soma Alatala Batu Banxini lōxō yo lōxō e wanla ra alo a yi yamarixi kii naxan yi fata e yēba kiin na.

¹⁷ Saraxaraline xinle yi sebexi e bōnsōn kēdin kui fata e denbayane ra, e nun Lewi bōnsōnna muxune fōlō e jēē mōxōjēn ma, alo e yi yamarixi wanla dē kii naxan yi fata e yēba kiin na,

¹⁸ e nun e denbayane birin xinle yi sebexi e bōnsōn kēdin kui, e jaxanle nun e dii xēmēne nun e dii tēmēne nun e muxune birin, bayo e tan bata yi rasarijan Alaa wanla ra.

¹⁹ Haruna yixētene, saraxaralina ndee yi dōxi banxidene ra saraxarali taane rabilinne yi. Muxuna ndee yi sugandixi taane birin yi alogo e xa donseene xali e xa e nun Lewi bōnsōnna xēmēne birin naxanye xinle yi sebexi e bōnsōn kēdin kui.

²⁰ Xesekiya na nan liga Yuda taane birin yi, a fe fajin liga tinxinna nun lannayani Alatala yēē ra yi, a Ala.

²¹ A wali wuyaxi kē nēn Ala Batu Banxina fe yi, a yi Alaa sariyan nun a yamarin suxu a fajin na. A yi Ala fen a bōjēn ma feu, a yi sabati.

32

Asiriya Mangan yi a kōnkō e ma

¹ Xesekiya lannaya wanle dangu xanbini, Asiriya mangan Senakeribi yi so Yuda yi, a yi taa makantanxine yenge, a yi a ragidi a xa e findi a gbeen na.

² Manga Xesekiya to a to Senakeribi bata fa Yerusaleen yengedeni,

* 31:15: 31.15Saraxaraline taane fe sebexi Yosuwe 21.1-45 kui.

³ Xesekiya nun a kuntigine nun sofane yi lan a ma a e xa taa xanbi ra tigine birin dutun.

⁴ Yamaan yi e malan, e yi tigine birin dutun taa xanbin na, e nun ige dangudena nde bɔxɔn bun ma. E yi a fala, e naxa, "Asiriya kaane nama ige yo li be."

⁵ Xesekiya yi a wɛkile, a yi taan yinna yire kalaxine ti, a mɔn yi sangansone ti yinna xuntagi, a mɔn yi yin gbete ti a fari ma. A yi Milo gbingsinna rafala Dawudaa Taani. A yi yenge so wuyaxi nun ye masansan wure lefa wuyaxi sɔtɔ a ganla xa.

⁶ A yi sofa kuntigine dɔxɔ yamaan xun na. A muxune birin malan taan yama malan-deni taan so deen na. A yi a fala e xa, a naxa,

⁷ "Ɛ wɛkile, ɛ senbe so! Ɛ nama kuisan, ɛ nama gaxu Asiriya kaane mangan yee ra e nun yamaan naxan a fɔxɔ ra amasɔtɔ senben naxan en tan na, na gbo a gbeen xa.

⁸ Adamadi senben nan a tan na, anu Alatala nan en tan fɔxɔ ra, en ma Ala, naxan en malima en ma yengene yi." Yamaan yi Yuda mangan Xesekiya a falane suxu.

⁹ Na danguxina, Asiriya mangan Senakeribi nun a ganla birin yi siga Lakisi taan xili ma. Na waxatini, Senakeribi yi sofa kuntigina ndee rasiga Yerusalen yi. A yi xeraan nasiga Yuda mangan Xesekiya ma, e nun Yuda kaane birin Yerusalen yi, a naxa,

¹⁰ "Asiriya mangan Senakeribi ito nan falaxi, a naxa, 'Ɛ yigi saxi nanse yi, naxan a ligaxi ɛ mɔn dɔxi Yerusalen yi yengen tagi?

¹¹ Xesekiya xa mi ɛ radinma ba alogo kamen nun ige xɔnla xa ɛ faxa, a nɛma a fale, a naxa, "Alatala, en ma Ala en natange Asiriya mangan ma ba?"

¹² Xesekiya nan i ya Alaa saraxa gandene nun a kidene kalaxi, a yi a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, a naxa, "Ɛ xinbi sinma saraxa ganden keden peen nan yetagi, ɛ yi saraxane gan mɛnni."

¹³ Ɛ mi a kolon ba, nxu naxan liga muxune nun yamanan bonne ra, n tan nun n benbane? Na siyane alane nɔ nɛn e yamanan muxune xunbe ba?

¹⁴ Awa, n benbane yamanan naxanye kala, yamanan mundun ma ala a rakisi? Nayi, ɛ Ala nɔe ɛ rakise ba?

¹⁵ Na ma, Manga Xesekiya nama ɛ mayenden, a yi ɛ radin na kiini. Ɛ nama ɛ yigi sa a yi, bayo siya yo ala hanma yamana yo ala mi nɔxi a yamaan natange n benbane ma. Nayi, ɛ alane fan mi nɔe ɛ be n fan yii mumel! "

Senakeribi yi Ala rayelefu

Mangane Firinden 19.8-13 nun Esayi 37.8-13

¹⁶ Na xanbi ra, Asiriya mangan mɔn yi fala paxin ti Marigina Alatala ma, e nun a walikeen Xesekiya.

¹⁷ Asiriya mangan yeteen bata yi Alatala, Isirayilaa Ala konbi kedɛn sebe nun, a naxa, "Siyaan bonne alane mi nɔxi e yamanan muxune ratange n ma kii naxan yi, Xesekiya Ala fan mi nɔe a yamaan natange n ma na kii nin."

¹⁸ A yi falan ti a xuini texin na Heburu xuini, alogo Yerusalen yamaan naxan yi yinna xuntagi, a xa gaxun naso ne yi, a yi nɔ taan finde a gbeen na.

¹⁹ E lu falan tiye Yerusalen Ala ma alo e yi falan tima siya gbetene ala rafalaxine nan ma bɔxɔ xɔnna fari.

Ala yi Asiriya mangan nɔ

Mangane Firinden 19.35-37 nun Esayi 37.36-38

²⁰ Nayi, Manga Xesekiya nun Nabi Esayi, Amɔsi a dii xɛmɛn yi e xuiin namini fɔlɔ Ala ma lan feni ito ma.

²¹ Na ma, Alatala yi malekana nde xɛ naxan sa Asiriya mangana sofa kendene birin naxɔri a gali dɔxɔdeni, e nun mangane nun kuntigi gbeene. Nayi, mangan yagixin yi xɛte a yamanani. A sa so a gbee ala batu banxini, a dii xɛmɛne yi sa a faxa mɛnni.

²² Alatala Manga Xesekiya nun Yerusalen kaane rakisi na kii nin Asiriya manga Senakeribi senben ma, a mɔn yi e ratanga e rabilinna siyane birin ma.

²³ Muxu wuyaxi yi fa saraxane ra Alatala xɔn Yerusalen yi, e nun kise fajine Yuda mangan Xesekiya xa. Xabu na lɔxɔni, siyane birin yi a binya.

Xesekiya mangayaan xunsona

²⁴ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. A yi Alatala maxandi, Ala yi a yabi, a yi kabanako feen liga alogo a xa a kolon a kendeyaan sɔtɔma nɛn.

²⁵ Koni Xesekiya mi findi wali fapi kolon na, a yi waso ayi a bɔɓɛni. Ala yi xɔlɔ a ma, e nun Yuda nun Yerusalen.

²⁶ Nayi, Manga Xesekiya nun Yerusalen kaane birin yi e xun xɛte Alatala ma. Na ma, Alatalaa xɔlɔn mi fa e li Xesekiya si-imayani.

²⁷ Manga Xesekiya yi nafunla nun binye gbeen sɔtɔ. A yi gbete fixɛn nun xɛmaan nun bɔxɔ bun nafunle nun latikɔnɔnne nun ye masansan wure lefane nun se fajine birin namaradene rafala.

²⁸ A yi murutun nun manpaan nun ture ramaradene rafala, e nun xuruseen sifan birin namaradene.

²⁹ A yi taana ndee ti, Ala yi xuruse wuyaxi fi a ma e nun nafulu gbege.

³⁰ Manga Xesekiya nan Gihon tigi ige kiraan masara, a yi a xun ti Dawudaa Taan sogegododen binni. Xesekiya nɔ sɔtɔ nɛn a feene birin ma.

³¹ Koni, lɔxɔna nde Babilɔn mangane to xɛrane rasiga a ma xibaru fendeni lan

kabanako feen ma naxan danguxi a yamanani, Ala yi a lu a yete yii a mato xinla ma alogo a xa a bəje yi feene birin kolon.

³² Manga Xesekiya kewali dənəne, a tinxinyaan naxan liga, ne sebəxi Aməsi a dii xəmen Nabi Esayi a kədin kui lan a fe toxine ma alo xiyena, naxan sebəxi Yuda mangane nun Isirayila mangane kədine kui.

³³ Manga Xesekiya yi faxa. Dawuda yixetene gaburun dənaxan yitənxi muxu gbeene xa, e yi sa a maluxun mənni. Yuda kaane nun Yerusalən kaane birin yi fa a saya xəntəndeni. A dii xəmen Manase yi findi mangan na a pəxəni.

33

Manase, Yuda Mangana Mangane Firinden 21.1-18

¹ Manase findi mangan na a pəe fu nun firinna nan ma, a yi pəe tonge suulun e nun suulun ti mangayani Yerusalən yi.

² Naxan paxu Alatala yee ra yi, Manase yi na liga. Alatala siyaan naxan kedi Isirayila yamaan yee ra, a yi so ne fe xəsixine yi.

³ A fafe Xesekiya taan kiden naxanye kala, a tan mən yi ne rafala. A yi saraxa ganden nafala Baali xa, a mən yi Asera kide gbindonne bitin, a yi a xinbi sin sarene birin xa, a yi e batu.

⁴ A yi suxure kidene ti Alatala Batu Banxini, Alatala bata a fala dənaxan ma, a naxa, “N xinla luma nən Yerusalən yi habadan.”

⁵ A yi sarene kidene ti Alatala Batu Banxin yin firinne kui.

⁶ A yi a diine ba saraxa gan daxin na Hinən lanbanni suxurene xa. A yi so yimato feene nun woyiməyaan nun kəera feene yi. A yi muxune maxədin naxanye falan tima barinne ra. A yi fe xəsixi gbege liga Alatala yee ra yi, a yi a raxələ.

⁷ A yi sa a suxure rafalaxi sawurana nde dəxə Ala Batu Banxini. Anu, Ala a fala nən Dawuda xa e nun a dii xəmen Sulemani, a naxa, “N xinla luma n batu banxini ito nin habadan e nun Yerusalən, n dənaxan sugandixi Isirayila bənsənnə birin yə.

⁸ Xa Isirayila kaane n ma yamarine birin suxu, n naxan soxi e benbane yii fata Musa ra, n mi tinje mume e yi kedi yamanani ito yi.”

⁹ Koni, Manase yi a liga Yuda kaane nun Yerusalən kaane yi yulubin tongo. E yi fe xəsixine liga dangu siyane ra Alatala naxanye halagi Isirayila bun.

¹⁰ Alatala yi falan ti Manase nun a yamaan xa, koni e mi e tuli mati a ra.

¹¹ Nayi, Alatala yi Asiriya yamanan mangana gali kuntigine rafa e xili ma, e yi Manase suxu, e karafen bira a ma, e yi a xidi sula yəlxənnə ra, e siga a ra Babilən yi.

¹² A tərəni, a yi Alatala maxandi, a Ala, a yi a yete magodo a benbane Ala xa.

¹³ A yi a mafan, Alatala yi a maxandi xuiin nasuxu. A yi a maxandin yabi, a mən yi xete a ra Yerusalən yi a mangayani. Nayi, Manase yi a kolon a Alatala nan Ala ra.

¹⁴ Na danguxina, Manga Manase mən yi Dawudaa Taan nabilin yinna yirena nde ti, a yi a mate ayi, keli Gihon tigin ma lanbanni, siga sogegododen binni han taan so dənə naxan xili Yexə Dena, a yi Ofeli geyaan nabilin. A mən yi sofa kuntigine dəxə Yuda taa makantanxine birin yi.

¹⁵ A yi xəje suxurene nun sawurane ba Alatala Batu Banxini, a yi ne birin kala. A bata yi suxure saraxa ganden naxanye rafala geyaan fari, Alatala Batu Banxin yi dənaxan yi e nun Yerusalən yi, a yi ne birin kala. A yi e woli taan fari ma.

¹⁶ A mən yi saraxa ganden nafala Alatala xa, a yi bəje xunbeli saraxane nun barika bira saraxane ba. A yi a fala Yuda kaane xa a e xa bira Alatala fəxə ra, Isirayilaa Ala.

¹⁷ Yamaan mən yi saraxane bama taan kidene yi, koni e yi e bama Alatala nan tun xa, e Ala.

¹⁸ Manase kewali dənəne, a Ala maxandina, e nun nabiin naxanye yi falan tima a xa Alatala Isirayilaa Ala xinli, ne birin sebəxi Isirayila mangane kədine kui.

¹⁹ A Ala maxandina, e nun Ala a yabi kii naxan yi, a tinxintareyaan nun a yulubina, taan kidene a naxanye ti, e nun a Asera kide gbindonna naxanye bitin, e nun a suxure sawuran naxanye ti benun a xa a yete magodo, ne birin sebəxi Hosayi a taruxu kədine kui.

²⁰ Manase yi faxa, e yi a maluxun a konni. A dii xəmen Amən yi findi mangan na a pəxəni.

Amən, Yuda Mangana Mangane Firinden 21.19-26

²¹ Amən findi mangan na a pəe məxəjen nun firinden nan ma, a yi pəe firin ti mangayani Yerusalən yi.

²² Naxan paxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a fafe Manase a liga kii naxan yi. Amən yi saraxane bama suxurene birin xa, a fafe naxanye rafala, a yi ne batu.

²³ Koni, a mi a yete magodo Alatala xa alo a fafe Manase a liga kii naxan yi, bayo Amən findi nən yulubi kan gbeen na.

²⁴ A walikene yi yanfan so a ma, e sa a faxa a banxini.

²⁵ Koni naxanye birin yanfan so Manga Amən ma, yamanan muxune yi ne birin faxa, yamanan muxune yi a dii xəmen Yosiya dəxə a pəxəni mangayani.

34

*Yosiya, Yuda Mangana
Mangane Firinden 22.1-2*

¹ Yosiya findi mangan na a jɛɛ solo-masɛɛden nan ma, a yi jɛɛ tonge saxan e nun keden ti mangayani Yerusalɛn yi.

² Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga, a yi a benba Dawuda sɔnna tongo. A lu tinxinyaan kiraan xɔn.

³ A mangayaan jɛɛ solomasɛɛdeni, hali a mɔn to yi xurun, a lu nɛn a benba Dawudaa Ala batue. A jɛɛ fu nun firinna, a yi taan ki-dene kala fɔlɔ Yuda nun Yerusalɛn yi, e nun Asera kide gbɛndonne nun wure raxulunxi sawurane.

⁴ A yi Baali saraxa gandene kala. Wusulan ganden naxanye yi tixi e fari, a yi ne fan kala, a yi Asera kide gbɛndonne raxɔri, e nun suxure sawurane. A ne birin findi dungi dungine ra, a ne raxuya ayi muxune gaburune fari naxanye saraxane ba e xa.

⁵ A yi kide ki muxune xɔnne gan e suxure saraxa ganden fari. A Yuda nun Yerusalɛn rasiɾan na kii nin.

⁶ A mɔn yi siga Manase yamanani e nun Eframi bɔnsɔnna nun Simeyɔn bɔnsɔnna nun Nafatali bɔnsɔnna e nun bɔxɔn naxanye yi e rabilinxi.

⁷ A yi suxure saraxa gandene nun Asera kide gbɛndonne kala mɛne yi, a yi suxurene findi burunburunna ra, a yi wusulan gandene birin kala Isirayila yi. Na xanbi ra, a mɔn yi xɛtɛ Yerusalɛn yi.

*Saraxaraline yi sariya kɛdin to
Mangane Firinden 22.3-10*

⁸ Yosiya mangayaan jɛɛ fu nun solomasɛɛdeni, a yi muxuni itoe rasiga yamanan nun Ala Batu Banxin nasariɾandeni: Asaliyaa dii xɛmɛn Safan nun taa mangan Maaseya nun Yehowaxasi a dii xɛmɛn Yowa, mangana yenla, e xa sa Alatala Batu Banxini tɔn, mangana Ala.

⁹ E sa saraxarali kuntigin Xiliki li a konni. Yamaan fa gbetin naxan na Ala Batu Banxini e nun Lewine kantan tiine gbetin naxan malan Eframi nun Manase nun Isirayila yamaan muxu dɔnxɛn naxanye luxi e nii ra, e nun Yuda nun Bunyamɛn bɔnsɔnne, e yi ne so a yii. E yi xɛtɛ Yerusalɛn yi.

¹⁰ Naxanye yi findixi Alatala Batu Banxini tɔn feen yɛɛratine ra, a na gbetin so ne yii. Ne yi so walikɛne yii e saranna ra, naxanye yi walima Alatala Batu Banxini.

¹¹ Ne yi na gbetin so gɛmɛ masonle nun kamuderene yii alogo e xa gɛmɛne nun xalanbene sara banxine xa Yuda mangane naxanye rabɛɾin, e kala.

¹² Na walikɛne yi wanla kɛ tinxinni. Lewi bɔnsɔnna muxune Yaxati nun Abadi Kehati xabilani, ne yi e xun na e nun Merari nun

Sakari Mesulan xabilani. Na Lewine birin yi fatan maxaseen maxɛ.

¹³ E tan nan yi goron maxanle xunna e nun walikɛne xunmatone a ra walidene birin yi. Sebɛli tiin nan yi Lewi muxuna ndee ra e nun taruxu sebene nun kantan tiine.

¹⁴ Yamaan fa gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, e yi na tongoma waxatin naxan yi, saraxaraliin Xiliki yi Alatalaa sariya kɛdin to a naxan so Musa yii.

¹⁵ Nayi, Xiliki yi a fala sebɛli tiin Safan xa, a naxa, “N bata sariya kɛdin to Alatala Batu Banxini.” Xiliki yi sariya kɛdin so Safan yii.

¹⁶ Safan yi siga a ra Manga Yosiya konni, Safan yi a fala a xa, a naxa, “I nxu ti wanla naxan na, nxu bata na birin kɛ.

¹⁷ Gbetin naxan yi Alatala Batu Banxini, e bata na tongo e yi a so wali kuntigine yii.”

¹⁸ Sebɛli tiin Safan yi sa ne birin yɛba mangan xa, a naxa, “Saraxaraliin Xiliki sariya kɛdin so nɛn n yii.” Na xanbi ra, Safan yi a xaran mangan yetagi.

¹⁹ Mangan to sariya falane mɛ na kɛdin kui, a yi a domani bɔ a ma.

²⁰ Mangan yi yamarin so Xiliki yii e nun Safan ma dii xɛmɛna Axikan nun Mike a dii xɛmɛna Abadon nun sebɛli tiin Safan nun mangana walikɛna Asaya, a naxa,

²¹ “E sa Alatala maxɔdin n xa, e nun muxun naxanye luxi Yuda nun Isirayila yi lan kɛdi toxini ito a fe ma, bayo Alatalaa xɔlɔn gbo en xili ma, amasɔtɔ en benbane mi Alatalaa falan suxu mume alo a sebɛxi kii naxan yi kɛdini ito kui.”

²² Xiliki nun mangana muxu sugandixine yi siga nabi ɾaxanla Xuluda fema. Xasara naxan yi dagine kantanma, na mamandenna Salun ma ɾaxanla, Tokehatai a dii xɛmɛna. Na ɾaxanla yi dɔxi Yerusalɛn Taa Nenɛni. E yi e lanma xuiin fala a xa.

²³ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: E sa a fala e xɛ muxun xa,

²⁴ e naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tɔrɔn nafama nɛn yireni ito nun a muxune xili ma, alo danga feene sebɛxi kii naxan yi kɛdini ito kui naxan xaranxi Yuda mangan yetagi.

²⁵ Bayo, e bata e xun xanbi so n yi, e yi saraxane nun wusulanne gan suxurene xa alogo e xa n naxɔlɔ e kɛwanle xɔn. Nayi, n ma xɔlɔn gbo taani ito xili ma, a mi ɾanɾe mume!’

²⁶ E mɔn xa a fala Yuda mangan xa, naxan e xɛxi Alatala maxɔdindeni, Isirayilaa Ala, a Alatala ito nan falaxi lan falane ma e naxanye mɛxi, a naxa,

²⁷ Bayo i bata gaxu, i yi i yɛtɛ magodo Ala xa, i to falani itoe mɛ naxanye ti yireni ito nun a muxune xili ma, i yi xɛtɛ n ma, bayo i

bata i ya dugine yibo i ma, i yi wuga n yetagi, n bata a me. Alatalaa falan ni i ra.

²⁸ N ni i rasuxuma nen i benbane fama, i rasenema nen boje xunbenli i gaburun na, bayo i tan mi na tɔrɔne toma n naxanye rafama yamanani ito nun a muxune xili ma waxati famatɔne yi. ” E yi sa na yabin nali mangana ma.

*Ala batu ki faɗina Yosiya xɔn
Mangane Firinden 23.1-3*

²⁹ Manga Yosiya yi Yuda nun Yerusalɛn fonne birin malan.

³⁰ Na xanbi ra, mangan yi siga Alatala Batu Banxini, Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun yamaan birin biraxi a fɔxɔ ra, muxudin nun muxu gbeena. Alaa layirin kedin naxan to Alatala Batu Banxini, a yi na kui feen xaran birin tuli matixin na.

³¹ Mangan yi ti a tideni Alatala yetagi, a yi layirin tongo Alatala xa, a xa a yamarine nun a sariyane nun a tɔnne suxu a bojen nun a niin birin yi, alo a sebexi layiri kedin kui kii naxan yi.

³² A yi Bunyamin bɔnsɔnna muxune nun Yerusalɛn kaane birin naso na layirin bun. Yerusalɛn kaane yi na layirin suxu alo Ala a yamarixi kii naxan yi, e benbane Ala.

³³ Yosiya yi danna sa fe jaxine birin na naxanye sa kelixi yamana gbetene yi, naxanye yi findixi Isirayila kaane gbeene ra. A yi muxune birin karahan Isirayila yi a e xa Alatala batu, e Ala. A lu nen Alatala, e benbane Ala fɔxɔ ra a dunɔja yi gidin birin yi.

35

*Yosiya yi sanla raba
Mangane Firinden 23.21-23*

¹ Yosiya yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* raba Alatala xa Yerusalɛn yi jɛɛn kike singen xi fu nun naaninde lɔxɔni, e yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa subene kɔɔ raxaba.

² Yosiya mɔn yi saraxaraline ti e wanla ra, a yi e sɔbe so Alatala Batu Banxin wanla dexunni.

³ A yi a fala Lewi bɔnsɔnna muxune xa, naxanye yi Isirayila birin naxaranma, naxanye yi rasarijanxi Alatalaa wanla dexunni, a naxa, “E sa Layiri Kankiraan dɔxɔ Alatala Batu Banxini Isirayila Manga Dawudaa dii xɛmɛn Sulemani naxan tixi. E mi fa a maxalima e tungunne ma iki. Nayi, e wali Alatala e Ala xa e nun Isirayila, a yamana.

⁴ E yi e yitaxun denbaya yɛɛn nun wali xundɛ yɛɛn ma, alo Isirayila manga Dawuda a sebexi kii naxan yi, e nun a dii xɛmɛn Sulemani.

⁵ E birin xa sa ti yire sarijanxini, e yɛba yamaan bɔnsɔnne yɛɛn ma.

⁶ E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa yɛxɛɛ diine faxa e ngaxakedenne xa, e yi a liga alo Alatala a fala kii naxan yi fata Musa ra.”

⁷ Yosiya yi jinge wuli saxan ba yamaan birin xa e nun xuruse xunxuri wuli tonge saxan Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan na. Na birin ba mangana xuruseene nan na.

⁸ A kuntigine fan jɛnigen ma, ne fan yi xurusena nde ba yamaan nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune xa. Ala Batu Banxin kuntigine Xiliki nun Sakari nun Yɛxiyɛli, ne yi xuruse wuli firin kɛmɛ sennin ba Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra e nun jinge kɛmɛ saxan.

⁹ Konani nun Semaya nun Natanɛli nun a ngaxakedenne nun Hasabi nun Yeyiyɛli nun Yosabadi, ne yi xuruse wuli suulun e nun jinge kɛmɛ suulun so Lewine yii Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

¹⁰ Sanla feene raba i kiini: saraxaraline nun Lewine yi lu tixi wali xundɛ yɛɛn ma, alo mangana a yamari kii naxan yi.

¹¹ E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa xuruseene kɔɔ raxabɛ, saraxaraline yi lu marasarijanna tiyɛ xuruseene wunla ra Lewine yi naxan soma e yii, Lewine nan yi na saraxa subene budoma.

¹² E yi saraxa gan daxine ba a ra, e naxanye soma muxune yii alogo e xa e yita Alatala ra, alo a sebexi Musaa kɛdine kui kii naxan yi, e jingene fan liga na kii nin.

¹³ E yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa subene sa tɛɛni, alo e darixi a ra kii naxan yi. Marasarijan saraxa se gbɛtɛne, e yi ne jin tundene nun goronne kui, e yi e taxun yamaan na mafuren.

¹⁴ Na danguxina, e yi e nun saraxaraline gbɛɛn nafala, bayo saraxaraline, Haruna yixɛtɛne lu nen wale han kɔɛɛn na, e yi saraxa gan daxine ba e nun saraxa sube turene. Na nan a liga Lewine yi e donseɛn nafala e nun Haruna yixɛtɛne xa, saraxaraline.

¹⁵ Asafi yixɛtɛn naxanye yi bɛtin bama, ne yi e wanle kɛma nen alo Dawuda a yamari kii naxan yi, e nun Asafi nun Heman nun mangana fetoon Yedutun. Kantan muxune birin yi e wanla dɛ. E mi keli e wali xundene yi mumɛ, bayo e ngaxake-

* 35:1: 35.1Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɔ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

denne Lewi bənsənnə muxune yi donseen nafilama e xa.

¹⁶ Na ləxəni, wanle birin liga na kii nin al-ogo Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla xa raba Alatala xa, e yi saraxa gan daxine ba Alatala xa saraxa gandeni, alo Yosiya a yamarixi kii naxan yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye yi na yi, ne yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba na wax-atini. E mən yi Buru Tetaren Sanla[†] raba xi solofere bun ma.

¹⁸ Sa fəlo Nabi Samuyeli waxatin ma, Halagi Tiin Dangu Ləxən Sali yo munma yi raba singen naxan yi luxi alo na. Yosiya nun saraxaraline nun Lewine nun Yuda kaane nun Isirayila kaan naxanye yi Yerusalən yi, ne birin yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba. Isirayila manga yo munma yi na sifan naba singen.

¹⁹ Na Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba Yosiya mangayaan jee fu nun solomasexen nan ma.

*Yosiya mangayaan naqanna
Mangane Firinden 23.24-30*

²⁰ Na birin dangu xanbini, Yosiya yelin xanbini Ala Batu Banxini tənne, Misiran mangan Neko yi siga Karakemisi taan yengedeni Efirati baan dəxən. Yosiya yi mini a ralandeni.

²¹ Neko yi xerane rasiga Yuda mangan ma, a naxa, “Nanse en tagi? N mi sigama i tan xan yengedeyi de, n sigan yama gbete nan yengedeyi. Koni, Ala naxa a n xa siga mafuren. I nama Ala yenge de naxan n malima alogo a nama i halagi.”

²² Koni, Yosiya mi xete a fəxo ra, a yi a maxidi alo muxu gbete alogo a xa siga a yengedeni. A mi a tuli mati Neko a falan na, naxan yi kelixi Ala ma. A fa a yengedeni Megido fixe yireni.

²³ Xalimakuli wonle yi a səxən, a yi a fala a walikene xa, a naxa, “E n xali, amasəto n maxələxi naxi ra.”

²⁴ A walikene yi a ragodo a yenge so wontoron kui, e a rate a wontoron firinden kui, e siga a ra Yerusalən yi. A yi faxa, e yi a maluxun a benbane gaburun na. Yuda kaane nun Yerusalən kaane birin yi sunu Yosiya faxa feen na.

²⁵ Nabi Yereimi yi Yosiya saya feen sunu betini tən. Han to, naxanle nun xemene birin Yosiya saya feen sunu betin bama, bayo a bata findi namun feen na Isirayila yamanani. Na betine sebəxi Sunu kedine kui.

²⁶ Manga Yosiya kəwali dənxe, a tinxinyana, fata Alatalaa sariya kedin na,

²⁷ keli a fe taruxun fəlon ma han a rananna, ne sebəxi Yuda mangane nun Isirayila mangane kedine kui.

36

*Yehowaxasi, Yuda Mangana
Mangane Firinden 23.30-24.17*

¹ Yamanan muxune yi Yosiya dii xemen Yehowaxasi dəxo mangan na Yerusalən yi a fafe jəxəni.

² Yehowaxasi findi mangan na a jee məxənen nun saxanden nan ma, a yi kike saxan ti mangayani Yerusalən yi.

³ Misiran mangan Neko yi fa a ba mangayani Yerusalən yi, a yeten yi mudu fiin sa yamanan ma, gbeti fixen kilo wuli saxan e nun xemaan kilo tonge saxan.

⁴ Misiran mangan yi Yehowaxasi ngaxakedenna Eliyakimi dəxo mangayani Yuda xun na Yerusalən yi, a yi a xinla masara Yehoyakimi. Neko yi Yehowaxasi tongo, a siga a ra Misiran yamanani.

*Yehoyakimi, Yuda mangana
Mangane Firinden 23.36-24.7*

⁵ Yehoyakimi findi mangan na a jee məxənen nun saxanden nan ma, a yi jee fu nun keden ti mangayani Yerusalən yi. A yi fe naxin liga Alatala, a Ala yee ra yi.

⁶ Babilən mangan Nebukadanesari yi sa a yenge, a yi a xidi yəlonxənnə ra, a siga a ra Babilən yamanani.

⁷ Nebukadanesari yi Alatala Batu Banxini seene birin tongo, a sa e sa a manga banxini Babilən yi.

⁸ Yehoyakimi kəwali dənxe mangayani, a fe xəsin naxanye raba e nun feen naxan liga a ra, ne birin sebəxi Isirayila mangane nun Yuda mangane kedine kui. A dii xemen Yoyakin yi ti mangayani a jəxəni.

*Yoyakin, Yuda Mangana
Mangane Firinden 24.8-17*

⁹ Yoyakin findi mangan na a jee solo-masexeden nan ma, a yi kike saxan xi solo-masexe ti mangayani Yerusalən yi. Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga.

¹⁰ Jee nenen fəlon na, Manga Nebukadanesari yi siga a ra Babilən yi e nun Alatala Batu Banxin kui seene. A yi a ngaxakedenna Sedeki dəxo mangayani Yuda nun Yerusalən xun na.

*Sedeki, Yuda Mangana
Mangane Firinden 24.18-20*

¹¹ Sedeki findi mangan na a jee məxənen nun kedenden nan ma, a yi jee fu nun keden ti mangayani Yerusalən yi.

¹² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a Ala, a yi na liga. A mi a yete magodo Nabi Yereimi xa, naxan yi falan tima Alatala xinli.

[†] 35:17: 35.17Buru Tetaren Sanla: Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xəryaan 12.15 kui.

*Konyiyana Babilōn yamanani**Mangane Firinden 25.1-21*

¹³ Manga Nebukadanesari Sedeki rakolo nēn Ala yi. Koni hali na, a murute nēn Manga Nebukadanesari yetēen xili ma. Sedeki yi a tuli maxodōxo, a yi a bōjēni xodōxo benun a xa fa Alatala ma, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Saraxarali kuntigine nun yamaan birin yi so fe xosixi rabani, alo siyaan bonne a raba kii naxan yi. E yi Alatala Batu Banxin naxosi, a naxan nasariyan Yerusalēn yi.

¹⁵ Alatala, e benbane Ala bata yi nabi wuyaxi rasiga e ma dōxo wuyaxi alogo e xa sa a fe fala e xa.

¹⁶ Koni fō e to Alaa xerane magele, e mi tin a falan suxe, e yi nabine magele han Alatala yi xolo a yamaan ma, xolon naxan mi yi janyē.

¹⁷ Nayi, Ala yi Babilōn mangan nadin e ma, a yi e banxulanne faxa silanfanna ra yire sarijanxini. Banxulanna nun sungutunna nun xeme fonna nun jaxalan fonna hali naxanye bata yi fuga, Ala ne birin so nēn Nebukadanesari yii.

¹⁸ Nebukadanesari yi Ala Batu Banxin seene birin tongo, a xurin nun a xungbena. Alatala Batu Banxin nafunle nun mangana nafunle nun a kuntigine nafunle, a siga ne ra Babilōn yi.

¹⁹ E yi tēen so Ala Batu Banxin na, e yi Yerusalēn taan yinna rabira. E tēen so banxi fajine birin na, e yi se fajine birin kala.

²⁰ Naxanye lu e nii ra, Nebukadanesari yi siga ne birin na Babilōn yi, e findi a konyine ra e nun e diine han Perise yamanan senben soto waxatin naxan yi.

²¹ Alatalaa falan kamali na kii nin, a naxan fala Yeremi xa, a naxa, “Yamanan luma nēn matabuni, a lu rabejinxi jee tonge solofere. Na findima waxatin joxon nan na a yi lan nun a xa matabun soto fata sariyan na naxan mi suxu.”*

*Ala Batu Banxin mōn yi ti**Esirasi 1.1-3*

²² Perise mangan Kirusi a mangayaan jee singeni, Alatala yi Kirusi xaxinla rabi al-ogo Alatalaa falan xa kamali a naxan fala Yeremi xon. Perise mangan yi falan nali, a yi a sebe a yamanan yiren birin ma, a naxa,

²³ “Perise mangan Kirusi naxa iki, ‘Alatala, Ala Naxan Kore, na bata yamanane birin so n yii dunuja yi, a bata n yamari a n xa a batu banxin ti Yerusalēn yi Yuda yi. A yamaan muxun naxanye ra e ye, Alatala, e Ala xa lu ne xon, ne xa siga.’ ”

* 36:21: 36.21 Yeremi 25.11 nun Saraxaraline 26.34-35

Esirasi Esirasi a Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito nun Neyemi nun Taruxune kitabun yirene birin waxati kedenna nan ma fe falama. E birin sebexi xaxili kedenna nun wali kedenna nin. Esirasi Kitabun yirena feene ligaxi Taruxune Firindena feene xanbi ra. Esirasi a taruxun folon waxatin naxan yi, Ala Batu Banxin nun Yerusalen taan bata yi kala yengeni nun. Yamaan foxo kedenna bata yi suxu yengeni nun, e xali konyiyani Babilon taani.

Perisene to senben soto, e Manga Kirusi yamarin fi nen Yahudiyane ma, a e mon xa sa Ala Batu Banxin ti Yerusalen taani (Esirasi 1). A lixi, na yamarin bata Nabi Yeremi a nabiya falana ndee rakamali. Na feen sebexi Yeremi 25.1-14 kui. A feen mon sebexi Daniyeli 9.2 kui. Daniyeli mon Yesu fa waxatina fe falaxi nen nabiya falani. A waxati saxin foloxi Manga Kirusi a yamarin ito waxatin nan ma. Na feen sebexi Daniyeli 9.25 kui. Fata mangana yamarin ito ra, Isirayila kaa wuyaxi yi xete Yerusalen yi naxanye bata yi suxu yengeni (Esirasi 2). E wali singen Yerusalen yi, e yi saraxa ganden nafala, e yi Ala Batu feene folo menni (Esirasi 3). E yi e yitonma Ala Batu Banxin yeteen ti feen na waxatin naxan yi, yaxune yi e matandi folo, e kedine rasiga Perise mangane ma. A rapanna, Perise mangane mon yi na yamari kedenna fi, yamaan yi banxin ti. (Keli Esirasi 4 ma han 6)

A yire firindena a yebama Saraxaralina Esirasi Yahudiyane dina feene yiton kii naxan yi Yerusalen yi alogo e mon xa Ala Batu a kiini (Keli Esirasi 7 ma han 10).

Kirusi yi Isirayila kaane mali Taruxune Firinden 36.22-23

¹ Perise yamanan manga Kirusi a mangayaan xee singeni, Alatala yi Kirusi xaxinla rabi alogo Alatalaa falan xa kamali a naxan fala Yeremi xa. Perise mangan yi falani ito rali, a yi a sebe a yamanan yiren birin ma, a naxa,

² “Perise manga Kirusi naxa iki, ‘Alatala, Ala Naxan Kore, na bata yamanan birin so n yii dununa yi, a bata n yamari a n xa a batu banxin ti Yerusalen taani Yuda yi.

³ A yamaan muxun naxanye ra e ye, e Ala xa lu ne xon, ne xa xete Yerusalen taani Yuda yi, e sa Alatala Batu Banxin ti na, Isirayilaa Ala. Ala nan a ra naxan Yerusalen yi.

⁴ Isirayila yamaan muxu donxen naxanye luxi e nii ra, ne nema doxi dede yi, men kaane xa e mali e yi seene fi e ma, gbeti fixen nun xemaan nun se gbete ye nun xuruseene, e yi

jenige ma saraxane fi Ala Batu Banxina fe yi naxan Yerusalen yi.’ ”

⁵ Nayi, Yuda nun Bunyamin denbaya xunne nun saraxaraline nun Lewi bonsonna muxune, e nun Ala xaxinla fi naxanye birin ma, ne yi e yiton, e xa siga Alatala Batu Banxin tideni Yerusalen yi.

⁶ Naxanye birin yi e rabilinni, ne birin yi fa mali seene ra, gbeti fixen nun xemaan nun se gbete ye nun xuruseene nun se fapine, e nun jenige ma saraxane.

⁷ Nebukadanesari seen naxanye tongo Alatala Batu Banxini Yerusalen yi, a sa ne sa a gbee ala batu banxini, Manga Kirusi yeteen yi ne raxete.

⁸ Perise yamanan manga Kirusi a yamarin bun, gbeti ramaran Mitiredati yi ne ramini. Mitiredati yi Ala Batu Banxin seene yate Sesebasari xa, Yuda mangana dii xemena, a yi e birin tenge.

⁹ E yatən nan ito ra: goronna xema daxin tonge saxan e nun goronna gbeti fixe daxin wuli keden e nun file moxojen nun solo-manaanin e nun

¹⁰ igelengenna xema daxin tonge saxan e nun a gbeti fixe daxin keme naanin e nun fu, e nun se gbete ye, ne fan wuli keden.

¹¹ Se xema daxine nun a gbeti fixe daxine birin malanxina, wuli suulun keme naanin. Muxu suxine yi tema waxatin naxan yi, Sesebasari fan yi te e birin na na waxatini keli Babilon yi siga Yerusalen yi.

2

Muxu suxin naxanye xete Neyemi 7.6-72

¹ Babilon mangan Nebukadanesari bata yi Yuda yamanan muxun naxanye suxu, a siga ne ra Babilon yi, e mon yi xete e taane yi Yerusalen nun Yuda yi, ne nan itoe ra

² naxanye xete e nun Sorobabeli: Yosuwe nun Neyemi nun Seraya nun Relaya nun Marodoke nun Bilisan nun Misipari nun Bigiwayi nun Rexun e nun Banaha.

Isirayila yamaan yatən nan itoe ra, xemene gbansan:

³ Parosi xabilana: Muxu wuli firin keme tonge solofere e nun firin,

⁴ Sefati xabilana: Muxu keme saxan tonge solofere e nun firin,

⁵ Ara xabilana: Muxu keme solofere tonge solofere e nun suulun,

⁶ Yosuwe nun Yowaba yixetene Paxata-Moyaba xabilani: Muxu wuli firin keme solomasexe fu nun firin,

⁷ Elan xabilana: Muxu wuli keden keme firin tonge suulun e nun naanin,

⁸ Satu xabilana: Muxu keme solo-manaanin tonge naanin e nun suulun,

⁹ Sakayi xabilana: Muxu keme solofere tonge sennin,

¹⁰ Bani xabilana: Muxu keme sennin tonge naanin e nun firin,

¹¹ Bebayi xabilana: Muxu keme sennin mɔxɔɲen nun saxon

¹² Asagada xabilana: Muxu wuli keden keme firin mɔxɔɲen nun firin,

¹³ Adonikami xabilana: Muxu keme sennin tonge sennin e nun sennin,

¹⁴ Bigiwayi xabilana: Muxu wuli firin tonge suulun e nun sennin,

¹⁵ Adin xabilana: Muxu keme naanin tonge suulun e nun naanin,

¹⁶ Xesekiya yixetene Ateri xabilani: Muxu tonge solomanaanin e nun solomasexe,

¹⁷ Besayi xabilana: Muxu keme saxon mɔxɔɲen nun saxon,

¹⁸ Yora xabilana: Muxu keme fu nun firin,

¹⁹ Xasun xabilana: Muxu keme firin mɔxɔɲen nun saxon,

²⁰ Gibari xabilana: Muxu tonge solomanaanin e nun suulun,

²¹ Betelēmi taan muxune: Muxu keme mɔxɔɲen nun saxon,

²² Netofa taan muxune: Muxu tonge suulun e nun sennin,

²³ Anatoti taan muxune: Muxu keme mɔxɔɲen nun saxon,

²⁴ Asamaweti taan muxune: Muxu tonge naanin e nun firin,

²⁵ Kiriyaṭi-Yeyarin taan muxune nun Kefira kaane nun Beroti kaane: Muxu keme solofere tonge naanin e nun saxon,

²⁶ Rama nun Geba taane muxune: Muxu keme sennin mɔxɔɲen nun keden,

²⁷ Mikimasi taan muxune: Muxu keme mɔxɔɲen nun firin,

²⁸ Beteli nun Ayi taane muxune: Muxu keme firin mɔxɔɲen nun saxon,

²⁹ Nebo taan muxune: Muxu tonge suulun e nun firin,

³⁰ Magbiki taan muxune: Muxu keme tonge suulun e nun sennin,

³¹ Elan bonna xabilana: Muxu wuli keden keme firin tonge suulun e nun naanin,

³² Xarimi xabilana: Muxu keme saxon mɔxɔɲe,

³³ Lodi nun Xadidi nun Ono taane muxune: Muxu keme solofere mɔxɔɲen nun suulun,

³⁴ Yeriko taan muxune: Muxu keme saxon tonge naanin e nun suulun,

³⁵ Sena taan muxune: Muxu wuli saxon keme sennin tonge saxon,

³⁶ Saraxaraline: Yosuwe yixetene Yedaya xabilani: Muxu keme solomanaanin tonge solofere e nun saxon,

³⁷ Imeri xabilana: Muxu wuli keden tonge suulun e nun firin,

³⁸ Pasaxuri xabilana: Muxu wuli keden keme firin tonge naanin e nun solofere,

³⁹ Xarimi xabilana: Muxu wuli keden fu nun solofere.

⁴⁰ Lewi bənsənnə muxune: Yosuwe xabilan nun Hodafiya yixetene Kadamile xabilani: Muxu tonge solofere e nun naanin.

⁴¹ Bəti baane: Asafi xabilani: Muxu keme mɔxɔɲen nun solomasexe.

⁴² Kantan muxune Ala Batu Banxini: Salun xabilan nun Ateri xabilan nun Talamən xabilan nun Akubu xabilan nun Xatita xabilan nun Sobayi xabilana, e birin malanxina: Muxu keme tonge saxon e nun solomanaanin.

⁴³ Ala Batu Banxin walikene xabila yeen ma: Sixa nun Xasufa nun Tabayoti nun

⁴⁴ Kerosi nun Siyaha nun Padon nun

⁴⁵ Lebana nun Xagaba nun Akubu nun

⁴⁶ Xagabi nun Sanlayi nun Xanan nun

⁴⁷ Gideli nun Gaxara nun Reyaya nun

⁴⁸ Resin nun Nekoda nun Gasami nun

⁴⁹ Yusa nun Paseya nun Besayi nun

⁵⁰ Asana nun Meyunin nun Nefusin nun

⁵¹ Bakabuku nun Xakufa nun Xaraxuru nun

⁵² Basaliti nun Mexida nun Xarasa nun

⁵³ Barakosi nun Sisera nun Tama nun

⁵⁴ Nesixa e nun Xatifa.

⁵⁵ Sulemani a walikene xabilane yi: Sotayi yixetene nun Sofereti yixetene nun Peruda yixetene nun

⁵⁶ Yaala yixetene nun Darakon yixetene nun Gideli yixetene nun

⁵⁷ Sefati yixetene nun Xatili yixetene nun Pokereti-Hasebayin yixetene nun Ami yixetene.

⁵⁸ Ala Batu Banxin walikene nun Sulemani a walikene yixetene malanxina: Muxu keme saxon tonge solomanaanin e nun firin.

⁵⁹ Muxu suxine nan itoe ra naxanye fa sa keli Tela-Mela nun Tela-Harasa nun Kerubu-Adan nun Imeri taane yi naxanye mi nɔe a yite a e denbayane nun e xabilane kelixi Isirayila nin:

⁶⁰ Delaya xabilan nun Tobiya xabilan nun Nekoda xabilan ye: Muxu keme sennin muxu tonge suulun e nun firin.

⁶¹ Saraxaraline ye: Xobaya yixetene nun Hakosi yixetene nun Barasilayi yixetene fan yi na kii nin. E yi xemeni ito xili bama Barasilayi bayo a bata yi Galadi kaan Barasilayi a dii temena nde futu.

⁶² E yi e benbane taruxu kedin fen, koni e mi a to. E yi e ba saraxaraliyani, e yi e yate sarixantarene ra.

⁶³ Yamana kannu yi e yamari a e nama se sarixanxine don han saraxaralina nde

* 2:63: 2.63Yurima nun Tumin masensən ti seene fe sebexi Xorəyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

yi sɔtɔ naxan masensenna tiyɛ Yurima nun Tumin na.*

⁶⁴ Yamaan birin malanxina muxu wuli tonge naanin e nun firin kemɛ saxan tonge sennin,

⁶⁵ e walikɛ xɛmɛnɛ nun e walikɛ naxanle mi yi ne yɛ, naxanye xasabin yi lanxi muxu wuli solofere kemɛ saxan tonge saxan e nun solofere ma. Bɛti ba xɛmɛnɛ nun naxanle muxu wuli firin fan mi yi ne yɛ.

⁶⁶ So kemɛ solofere tonge saxan e nun sennin nun gbaxalo[†] kemɛ firin tonge naanin e nun suulun fan yi e yii e nun

⁶⁷ nɔgɔmɛ kemɛ naanin tonge saxan e nun suulun nun sofali wuli sennin kemɛ solofere mɔxɔnɛ.

⁶⁸ Denbaya xunna muxu wuyaxi, e to Alatala Batu Banxin li Yerusalɛn yi, e yi nɛnigɛ ma saraxane ba Ala Batu Banxin ti feen na alogo a mɔn xa ti a tideni.

⁶⁹ E yi e nafunla ba wanla fe yi lan e fɛrɛn xasabin ma, e birin malanxina xɛmaan gbanan wuli tonge sennin wuli keden e nun wure gbɛti fixɛn kilo wuli firin kemɛ suulun, e nun saraxarali domain kemɛ.

⁷⁰ Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun yamanan muxune nun bɛti baane nun kantan tiine nun Ala Batu Banxin walikene yi dɔxɔ e taane yi, Isirayila kaane birin fan yi e taane yi.

3

Saraxa ganden ti fe na

¹ Nɛn kike soloferedena a liyɛ, Isirayila kaane birin bata yi dɔxɔ e taane yi. Nayi, yamaan yi e malan xaxili kedenni Yerusalɛn yi.

² Yosadaki a dii xɛmɛn Yosuwe nun a ngaxakeden saraxaraline nun Selatili a dii xɛmɛn Sorobabeli nun a xabilan muxune mɔn yi saraxa ganden nafala Isirayilaa Ala xa alogo e xa saraxa gan daxine ba, alo a sebɛxi Nabi Musaa sariya kɛdin kui kii naxan yi.

³ E yi gaxuxi e rabilinna siyane yɛɛ ra, koni e mɔn yi saraxa ganden bɛtɛn sa, e a rafala a yire fonni, e yi saraxa gan daxine ba Alatala xa, e nun xɔtɔn ma saraxa gan daxine nun jinbanna xiine.

⁴ E yi Bubu Kui Sanla* raba alo a sebɛxi kii naxan yi, e yi saraxa gan daxine yatɛnɛ ba naxanye lan sali lɔxɔnɛ ma alo a sebɛxi kii naxan yi.

⁵ Na danguxina, e lu saraxa gan daxine bɛ yɛyɛ, kike nɛnɛn saraxa gan daxine nun sanla naxanye birin nabama Alatala xa, e nun naxanye birin yi nɛnigɛ ma saraxane bama Alatala xa.

⁶ Kike solofereden xi singeni, e yi saraxa gan daxine ba fɔlɔ Alatala xa. Anu, na wax-atini, Alatala Batu Banxin munma yi bɛtɛn sa singen.

⁷ E yi gbɛtin so gɛmɛ sonle nun kamudɛrɛnɛ yii, e mɔn yi donseene nun minseene nun turen so Sidɔn kaane nun Tire kaane yii alogo e xa sa fa suman wudine ra igen xun ma sa keli Liban yi siga han Yafa, alo Perise yamanan mangan Kirusi a yamari kii naxan yi.

⁸ Nɛɛ firinden kike firindenɛ e so xanbini Ala Batu Banxini Yerusalɛn yi, Selatili a dii xɛmɛn Sorobabeli nun Yosadaki a dii xɛmɛn Yosuwe nun e ngaxakedenɛna bonne yi wali fɔlɔ, saraxaraline nun Lewine e nun naxanye birin fa Yerusalɛn yi, sa keli koniyani, e yi Lewine ti Alatala Batu Banxin wanle xunna ra naxanye bata yi nɛɛ mɔxɔnɛ e nun nde sɔtɔ.

⁹ Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye a ragidi a e xa Ala Batu Banxin walikɛnɛ xun mato a ra, ne ni i ra: Yosuwe nun a dii xɛmɛnɛ nun a ngaxakedenɛnɛ nun Kadamile nun a dii xɛmɛn naxanye yi findixi Yuda kaane ra Hodawiya xabilani, e nun muxune Xenadada xabilani, ne dii xɛmɛnɛ nun e xunyɛnɛ.

¹⁰ Walikɛnɛ to Alatala Batu Banxin bɛtɛn sa, e yi saraxaraline lu e danna, e maxidixi saraxaraliya dugine yi, xɔtane suxi e yii. E nun Lewine nan yi tixi na naxanye yi Asafi xabilani, kariɲanne suxi naxanye yii alogo e xa Alatala tantun alo Isirayila manga Dawuda a yita kii naxan yi.

¹¹ E yi e bode yabima Alatala batu xuiin nun a tantun xuiin nin falani itoe ra, e naxa, “Amasɔtɔ a fan, a hinanna luma nɛn Isirayila xa habadan!” Yamaan birin yi gbelegbelema, e Alatala tantunma, bayo e bata yi Alatala Batu Banxin bɛtɛn sa.

¹² Koni, saraxarali wuyaxi yi na, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun denbaya xunna naxanye bata yi fori, naxanye banxi singen to, ne yi wugama e to yamaan to Ala Batu Banxi nɛnɛn bɛtɛn sɛ. Muxu wuyaxi fan yi gbelegbelema sɛwani.

¹³ Yamaan mi yi fa nɔɛ wuga xuiin nun sɛwa xuiin tagi rabe, bayo yamaan yi gbelegbelema, e gbelegbele xuiin yi siga pon!

4

Ala Batu Banxin ti fena

¹ Yuda bɔnsɔnna nun Bunyamin bɔnsɔnna yaxune yi a mɛ a muxun naxanye kelixi koniyani, ne Alatala Batu Banxin tima, Isirayilaa Ala.

² E fa Sorobabeli nun denbaya xunne fɛma, e yi a fala e xa, e naxa, “En birin nan

[†] 2:66: 2.66Gbaxaloni itoe sɔtoma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

sebɛxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

* 3:4: 3.4Bubu Kui Sanla fe

a tima, bayo, nxu fan en ma Ala batuma alo e tan, nxu saraxane bama a xa xabu Asiriya mangana Esaraxadon waxatini, naxan faxi nxu ra be.”

³ Koni Sorobabeli nun Yosuwe nun Isiray-ila denbaya xunna bonne yi e yabi, e naxa, “En birin xa mi Ala Batu Banxin tima nxo Ala xa, nxu tan nan Alatala Batu Banxin tima a xa, Isirayilaa Ala, alo Perise yamanan mangan Kirusi a yamarixi nxu ma kii naxan yi.”

⁴ Nayi, yamanan muxune yi Yuda muxune tunxaxo fole e ma, e lu e magaxue, alogo e xa e yikala Ala Batu Banxin tideni.

⁵ E yi ghetin so manga gbeen kawandi muxune yii alogo e xa na wanla raxete xanbin na. Na yi liga keli Perise yamanan mangan Kirusi a mangayaan yanyin birin ma han sa dexo Dariyusi a mangayaan waxatina, Perise mangana.

Yamanan muxune yi Yuda muxune magi

⁶ Asuyerusu a mangayaan fole waxatini, e yi kedin sebe Yuda kaane nun Yerusalen kaane xili ma.

⁷ Arataserekesi a mangayaan waxatini, Bisilan nun Mitiredati nun Tabele nun e lanfa donxene yi bataxin sebe Perise yamanan mangana Arataserekesi ma. Bataxin yi maxete Arami xuini, a sebe Arami kaane sebenla nin.

⁸ Yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nan bataxin sebe Manga Arataserekesi xa Yerusalen kaane xili ma, e ito nan sebe singen, e naxa,

⁹ “Yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nan bataxini ito sebexi e nun e lanfa donxene nun Din kaane nun Afarasa-taka nun Tarapele nun Afarasa nun Ereki nun Babilon kaane nun Suse kaane nun Deha kaane nun Elan kaane,

¹⁰ e nun yamanan bonne muxune, muxu gbeena Osinapari naxanye suxu a siga e ra Samari taane yi, e nun yiren naxanye Efirati baan sogegododen binni.”

¹¹ Na muxune nan bataxini ito sebe, e a rasiga Manga Arataserekesi ma, e naxa, “Manga Arataserekesi, i ya walikcen naxanye dxi Efirati baan sogegododen binni, ne i xontan.

¹² Mangana, a kolon a Yahudiyan naxanye kelixi i konni e fa nxu ye Yerusalen yi, ne taa murutexi jaxin nan tima. E mon yinna soma taan ma. E mon taan banxine beten sama.

¹³ Mangan xa a kolon, xa e na taan ti, e yinna so a ma, e mi fa mudun fima sonon, e mi e xun saren fima, na mi fama fandeni mangan na.

¹⁴ Anu, bayo nxu nxu degema i ya man-gayani, nxu mi noe tinje muxune xa man-gan najaxu, nanara, nxu faxi xibaruni itoe ra i xon

¹⁵ alogo i ya muxune xa feene feselese i benbane kedine kui yamanan fe taruxune sebexi denaxan yi. I a toe mangane kedine kui fa fala taani ito findixi taa murutexin nan na, taan naxan muxune mangane nun yamananan toroma, naxanye murutexi xabu waxati xonkuye. Taani ito kalaxi na nan ma fe ra.

¹⁶ Mangana, nxu a falama i xa nen, xa taani ito ti, yinna yi so a ma, na ma, i mi fa dede sote Efirati baan sogegododen binna yirene yi.”

¹⁷ Manga Arataserekesi yi yabini ito rasiga, a naxa, “Yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nun e lanfa donxen naxanye dxi Samari yamanan nun Efirati baan sogegododen binna yire gbetene yi, n bata e xontan.

¹⁸ E bataxin naxan nafaxi nxu ma, a bata xaran n ye xori.

¹⁹ N bata feene xonfen yamarin fi, n bata a kolon fa fala taani ito murutema mangane xili ma xabu waxati xonkuye, muxu murutexine nan e ra.

²⁰ Manga senbemanu lu nen Yerusalen yi, naxanye yi yamanan birin nxi Efirati baan sogegododen binni, mudun nun xun saren nun yamanani gidi saranna yi soma naxanye yii.

²¹ Na ma, e yamarin fi muxuni itoe e wanla xa dan alogo taani ito mon nama ti xa n tan mi yamarin fi.

²² E nama feni ito xonbejin de, alogo toron nama gbo ayi mangan ma.”

²³ Manga Arataserekesi a bataxin xaran nen yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nun e lanfaan donxene ye xori tun, e yi siga Yahudiyane fama Yerusalen yi mafureni, e sa danna sa e wanla ra non nun yengeni.

²⁴ Nayi, Ala Batu Banxin wanla yi dan Yerusalen yi han Perise yamanan mangan Dariyusi a mangayaan jee firindena.

5

Alaa Banxin wanla mon yi folo

¹ Nabi Xage nun Nabi Sakari, Yido yixeten yi nabiya falane ti Isirayilaa Ala xinli Yahudiyane xa naxanye yi Yuda nun Yerusalen yi.*

² Nayi, Selatili a dii xemen Sorobabeli nun Yosadaki a dii xemen Yosuwe yi keli, e Ala Batu Banxin ti folo Yerusalen yi. Alaa nabine fan yi e malima.

* 5:1: 5.1 Na feen mon sebexi **Nabi Xage** 1.1 kui e nun **Nabi Sakari** 1.1 kui.

³ Na waxatini, yamana kanna Tatenayi naxan yi Efirati baan sogegododen binna xun na, e nun Setara-Bosenayi nun e lanfane yi siga e fema, e yi e maxodin, e naxa, “Nde e yamarixi a e xa banxini ito ti e nun a yinna?”

⁴ E mon yi e maxodin, e naxa, “Muxun naxanye banxini ito tima, ne xili di?”

⁵ Koni, Ala yi a joxo luxi Yahudiyaane fonne xon. E mi wanli kala e ma alogo e xa sa dentegena nde sa Dariyusi xa han e yi kedina nde soto a ra lan wanla fe ma.

⁶ Baan binna yamana kanna Tatenayi nun Setara-Bosenayi nan kedin nasiga e nun e lanfane, yamana kuntigin naxanye yi Efirati baan sogegododen binna xun na. E kedini ito nan nasiga Manga Dariyusi ma.

⁷ Ito nan yi sebexi, a naxa,

“Manga Dariyusi, Ala xa boje xunbenla fi i ma!

⁸ Mangan xa a kolon fa fala nxu bata siga han Yuda yamanani, siga han Ala Batu Banxini, Ala naxan gbo. Muxune a tima gema masolixine nan na, wudine yi sa yinne xuntagi. Wanla rabama a fajin na, a mon mafuraxi e yii.

⁹ Nxu fonne maxodin nen, nxu naxa, ‘Nde e yamarixi e mon xa banxini ito ti?’

¹⁰ Nxu mon yi e maxodin e xinle ma, nxu yi e yeratine singe xinle sebe alogo nxu xa e fala i xa.

¹¹ E nxu yabixi ito nan na, e naxa, ‘Kore xonna nun boxo xonna Alaa walikene nan nxu ra. Ala Batu Banxini ito naxan ti bata bu, nxu mon na tima nen. Waxati danguxine yi, Isirayila manga gbeena nde a ti nen, a yi a rajan.

¹² Koni nxu benbane to Ala raxolo, Ala Naxan Kore, Ala yi e sa Babilon mangan Nebukadanesari, Kalidi kaan sagoni. Na yi na banxin kala, a yi yamaan suxu, a siga e ra Babilon yi.

¹³ Koni, Kirusi a mangayaan je singeni Babilon yi, Manga Kirusi mon yi Ala Batu Banxin ti feen yamarin fi.

¹⁴ Manga Kirusi mon yi seene birin tongo naxan yi Ala Batu Banxini nun a foloni, xamaan nun gbeti fixena. Nebukadanesari bata yi ne ba Ala Batu Banxini Yerusalen yi, a siga e ra a gbee ala batu banxini Babilon yi. Manga Kirusi nan e tongo, a yi e so Sesebasari yii, a naxan dexo yamana kanna ra Isirayila yamanani.

¹⁵ A yi a fala a xa, a naxa, “Seni itoe tongo, i sa e sa Ala Batu Banxini Yerusalen yi. Ala Batu Banxin mon xa ti a funfuni.”

¹⁶ Na Sesebasari yi fa Ala Batu Banxin beten sa Yerusalen yi. Xabu na waxatini han to, banxin mon tima, a munma rajan.’ ”

¹⁷ “Iki, xa a rafan mangan ma, muxune xa fe xanfenna ti Babilon mangana kedi ramardeni alogo a xa kolon xa Manga Kirusi

yamarin fi nen fa fala Ala Batu Banxin mon xa ti Yerusalen yi. Mangan mon xa a waxon feene fala nxu xa lan feni ito ma.”

6

Manga Dariyusi a yamarina

¹ Nayi, Manga Dariyusi yi fe xanfenna yamarin fi lan Babilon kedi ramaraden ma.

² E yi sa kedi mafilinxina nde to Eka-batana manga taani Mede yamanani, a yi sebexi naxan ma fa fala:

³ Manga Kirusi a mangayaan je singeni, a yi yamarin fi Ala Batu Banxina fe yi Yerusalen yi, a naxa, “Ala Batu Banxin xa ti alogo saraxane xa ba a xa menni, a xa beten sa ki fajni. A xa mate ayi nongonna ye tonge sennin, a yigbona nongonna ye tonge sennin.

⁴ Gema gbeen masolixin bilin saxon xa dexo e nun wudin sanja ma keden. Mangan nan wali saren fima.

⁵ Nebukadanesari xema seene nun gbeti fixe seen naxanye tongo Ala Batu Banxini Yerusalen yi, a siga e ra Babilon yi, ne mon naxetema nen e funfuni Ala Batu Banxini Yerusalen yi, e sa tongo denaxan yi Alaa banxini.”

⁶ Nayi, Manga Dariyusi yi a sebe, a naxa, “Baan binna yamana kanna Tatenayi nun Setara-Bosenayi nun e tan, e lanfane, yamana kuntigin naxanye dexo Efirati baan sogegododen binni, feni ito mi e matoxi.

⁷ E tin Ala Batu Banxin wanla xa siga yeen na. Yahudiya yamana kanna nun Yahudiya fonne xa Ala Batu Banxin ti a funfuni.

⁸ N yamarin fi ito nan soma e yii, e sa Yahudiya fonne malima kii naxan yi Ala Batu Banxin tideni: Se saren naxanye bama mudun na sa keli Efirati baan sogegododen binni so mangan yii, ne xa so muxuni itoe yii, alogo wanla nama dan.

⁹ Naxan fan saraxa gan daxon na Ala yetagi, Ala Naxan Kore, tura bulanne nun kontonne nun yexee diine e nun murutun nun foxon nun manpaan nun turena alo a yitaxi kii naxan yi Yerusalen saraxaraline xon, e xa ne so e yii na kiini boxo yo boxo,

¹⁰ alogo e xa saraxa xiri fajine ba Ala xa naxan kore, e yi Ala maxandi mangan nun a diine xa.

¹¹ Awa, xa muxu yo falani ito kala, xalanbe keden xa botin a banxini, na kanna yi soti a de, a banxin yi kala fefe.

¹² Ala naxan a xinla luxi Yerusalen yi, na Ala xa na kanna halagi naxan na n ma yamarin fi ito bejin a banxini ito kala, xa a findi mangan na hanma muxu yo. N tan Dariyusi bata yamarin fi, a xa liga a kiini.”

¹³ Nayi, yamana kanna Tatenayi naxan yi Efirati baan sogegododen binna xun na, e nun Setara-Bosenayi nun e lanfane birin

yi na yamarin suxu Manga Dariyusi naxan nafaxi.

Ala Batu Banxin nanjan feen naxanxaxana

¹⁴ Yahudiya fonne yi na soto banxin tideni, alo Nabi Xage nun Yido mamandenna Nabi Sakari a fala kii naxan yi. E yi banxin ti, e yelin, alo Isirayilaa Ala a yamari kii naxan yi e nun Kirusi nun Dariyusi nun Arataserekesi, Perise mangane.

¹⁵ Banxin yi ranan Ada kiken xi saxande loxoni, Manga Dariyusi a mangayaan jee sennideni.

¹⁶ Isirayila kaane nun saraxaraline nun Lewi bõnsõnna muxune nun muxu suxi dõnxene yi Ala Batu Banxin nabi sewani.

¹⁷ E yi tura keme nun konton keme firin nun yexee dii keme naanin ba banxin nasarijan seen na, e nun koto fu nun firin Isirayila kaane birin ma yulubi xafari saraxan na, lan Isirayila bõnsõnne yaten ma.

¹⁸ E yi saraxaraline fan dõxo lan e yeba kiin ma, e nun Lewi bõnsõnna muxune fata e yitaxun kiin na Yerusalen yi Alaa wanla ra, alo a sebexi Musaa kedin kui kii naxan yi.

Halagi Tiin Dangu Lõxon Sanla

¹⁹ Muxun naxanye sa kelixi konyiyani, ne yi Halagi Tiin Dangu Lõxon Sanla* raba kike singen xi fu nun naaninde loxoni.

²⁰ Saraxaraline nun Lewi bõnsõnna muxune bata yi e bode rasarijan sanla xili yi, e birin yi sarijan. Lewi bõnsõnna muxune yi yexee diine koe raxaba Halagi Tiin Dangu Lõxon Sanla fe ra muxu suxi fonne birin xa, e nun e ngaxakeden saraxaraline xa, e nun e tan yeten xa.

²¹ Muxun naxanye birin bata yi xete siyane fe sarjantarene fõxo ra, e yi Alatala fen, Isirayilaa Ala, ne nun Isirayila kaan naxanye xete sa keli konyiyani, e birin yi Halagi Tiin Dangu Lõxon Sanla donseene don e bode xon.

²² E Buru Tetaren Sanla† raba sewani xi solofere, bayo Alatala bata Manga Asiriya bõnen masara a yi e mali Ala Batu Banxin wanli, Isirayilaa Ala.

7

Saraxaralina Esirasi

¹ Na feene dangu xanbini, Perise mangana Arataserekesi waxatini, Esirasi fan yi fa, Serayaa dii xemena. Asari nan Seraya soto. Xiliki nan Asari soto.

² Salun nan Xiliki soto. Sadoki nan Salun soto. Axituba nan Sadoki soto.

³ Amari nan Axituba soto. Asari nan Amari soto. Merayoti nan Asari soto.

⁴ Seraxaya nan Merayoti soto. Yusi nan Seraxaya soto. Buki nan Yusi soto.

⁵ Abisuwa nan Buki soto. Finexasi nan Abisuwa soto. Eleyasari nan Finexasi soto. Saraxarali kuntigin Haruna nan Eleyasari soto.

⁶ Na Esirasi yi siga Babilon yi. Sebeli tiin nan yi a ra, naxan yi xaranxi Musaa sariyana fe ma ki fani, Alatala, Isirayilaa Ala naxan soxi Musa yii. Mangan yi a waxon feene birin naba a xa, bayo Alatala, Isirayilaa Ala yi a fõxo ra.

⁷ Isirayila kaana ndee nun Lewi bõnsõnna muxuna ndee nun beti baane nun kantan tiine nun walikene Ala Batu Banxini, ne fan birin yi siga Yerusalen yi Manga Arataserekesi a mangayaan jee solofereden ma.

⁸ Esirasi yi fa Yerusalen yi mangana mangayaan jee solofereden kike suulunden ma.

⁹ A keli Babilon yi kike singen xi singe loxoni, a sa so Yerusalen yi kike suulunden xi singe loxoni, bayo a Ala yi a fõxo ra a fanni.

¹⁰ Esirasi bata yi Alatalaa sariyan xaran feen nun a suxu feen sa a bõneni, a yi Isirayila yamaan xaran tønne nun sariyane ma.

Manga Arataserekesi a bataxina

¹¹ Manga Arataserekesi bataxini ito nan so Esirasi yii, saraxaraliin nun sebeli tiin naxan yi yamarine nun tønne sebema, Alatala naxanye fala lan Isirayila fe ma. Mangan yi falani ito rasiga, a naxa,

¹² "Mangane mangana Arataserekesi naxa saraxaralina Esirasi xa, naxan yi Alaa sariyan kolon naxan kore:

¹³ N bata yamarin so i yii, yamaan naxan birin Isirayila yi, saraxaraline nun Lewi bõnsõnna muxune nun naxanye birin n ma yamanani naxanye waxi siga feni Yerusalen yi, a lu e birin xa siga i fõxo ra.

¹⁴ Mangan nun a kawandi muxu solofere ne nan i rasigaxi Yuda nun Yerusalen yi alogo i xa siga i ya Alaa sariyan na i yii, i menna rakorosi xa na sariyan suxi.

¹⁵ I siga ghetin nun xemaan na mangan nun a kawandi muxune naxan jeni gexi e xa ba saraxan na Isirayilaa Ala xa, naxan dõxi Yerusalen yi.

¹⁶ I mon yi siga wure gbeti fixen nun xemaan na i na naxan soto Babilon yi, e nun jeni ge ma saraxane yamaan nun saraxaraline naxanye bama e Ala Batu Banxin xa Yerusalen yi.

* **6:19: 6.19Halagi Tiin Dangu Lõxon Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa koe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorjyaan 12.1-13 kui. † **6:22: 6.22Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xorjyaan 12.15 kui.

¹⁷ Na ma, i nœ turane nun kontonne nun yeœene sarœ nen na gbetin na, e nun seen naxanye birin lanma e findi bogise saraxane nun minse saraxane ra, i yi e ba ε Ala Batu Banxin saraxa ganden fari Yerusalœn yi.

¹⁸ ε nun i ngaxakedenne na naxan nagidi lan gbetin nun xema dœnxene fe ma, ε na liga, alo ε Ala wama a xœn kii naxan yi.

¹⁹ Seen naxanye so i yii ε Ala Batu Banxin nawali feen na, i fa ne ra Ala Batu Banxini Yerusalœn yi.

²⁰ I xa gbetin tongo mangana gbeti ramadeni, i makoon naxan ma naxan lanyœ se gbœtye saren ma, i naxanye rawalima ε Ala Batu Banxini.

²¹ N tan Manga Aratasœrœksi bata yamarini ito fi Efirati baan sogegododen binna gbeti ramarane birin ma. Saraxaralina Esirasi, sebeli tiin naxan Alaa sariyan xaranma, Ala Naxan Kore, na na naxan yo maxœdin, ε xa a so a yii,

²² han gbeti fixœn kilo wuli saxan, murutun kilo wuli tonge saxan, manpaan litiri wuli naanin, turen litiri wuli naanin e nun a na wa fœœn xasabin naxan xœn.

²³ Ala Naxan Kore, na naxan birin yamarixi, na birin xa liga a kiini kore xœnna Ala Batu Banxina fe yi, alogo a xœln nama godo mangana yamanan na a muxune ma.

²⁴ Nanara, nxu a falama ε xa a ε nama mudun nun muxu dangumatœœn saren nasuxu saraxaraline nun Lewi bœnsœnna muxune nun beti baane nun kantan tiine nun Ala Batu Banxi walikene nun Ala Batu Banxini ito muxu yo ra.

²⁵ I tan Esirasi, fata i ya Alaa fekolonna ra, a naxan fixi i ma, i xa kitisane dœœ naxanye kitin se yamaan birin ma Efirati baan sogegododen binni, naxanye birin Alaa sariyan kolon. Naxanye mi a kolon, i ne xaran a ma.

²⁶ Naxan yo mi i ya Alaa sariyan suxu e nun mangana sariyana, na kanna yalagima nen, a faxa, hanma a kedi yamanani, hanma a yiiseene yi ba a yii, hanma a yi sa kasoon na."

²⁷ Tantunna Alatala xa, en benbane Ala, naxan xaxinla fixi mangan ma, a yi binye sifani ito fi Ala Batu Banxin ma Yerusalœn yi,

²⁸ a yi a hinanna yita n na mangan nun a kawandi muxune nun a kuntigi senbœmane birin yetagi! Alatala to yi n senbe soma, n ma Ala, n yi Isirayila kuntigine malan alogo nxu birin xa siga.

8

Esirasi fœœrabirane

¹ Denbaya xunne nun e fœœrabirane xinle seœœxin ni ito ra, naxanye bira n fœœ ra keli Babilœn yi Manga Aratasœrœksi waxatini.

² Gerisœmi, Finexasi yixetene ye,

Daniyeli, Itamara yixetene ye,

Xatusi, Dawuda yixetene ye,

³ Sœkani a dii xœmen Sakari, Parosi yixetene ye, e nun muxu kœme tonge suulun nan yi a ra naxanye xinle yi seœœxi, xœmene gbansan.

⁴ Paxata-Moyaba yixetene ye, Seraxayaa dii xœmena Eliyehowenayi e nun muxu kœme firin, xœmene gbansan.

⁵ Satu yixetene ye, Yaxasiyeli a dii xœmen Sœkani e nun muxu kœme saxan, xœmene gbansan.

⁶ Adin yixetene ye, Yonatan ma dii xœmena Ebedi e nun muxu tonge suulun, xœmene gbansan.

⁷ Elan yixetene ye, Atali a dii xœmen Yœsaya e nun muxu tonge solofere, xœmene gbansan.

⁸ Sœfati yixetene ye, Mikeli a dii xœmen Sebadiya e nun muxu tongo solomasœœ, xœmene gbansan.

⁹ Yowaba yixetene ye, Yœxiyeli a dii xœmena Abadi e nun muxu kœme firin muxu fu nun solomasœœ, xœmene gbansan.

¹⁰ Bani yixetene ye, Yosifi a dii xœmen Selomiti e nun muxu kœme tongo sennin, xœmene gbansan.

¹¹ Bebayi yixetene ye, Sakari, Bebayi a dii xœmena e nun muxu mœœœœn nun solomasœœ, xœmene gbansan.

¹² Asagada yixetene ye, Hakatan ma dii xœmen Yoxanan e nun muxu kœme muxu fu, xœmene gbansan.

¹³ Adonikami yixetœn muxu dœnxene ye, Elifeleti nun Yeyiyeli nun Semaya, e nun muxu tonge sennin, xœmene gbansan.

¹⁴ Bigiwayi yixetene ye, Yutayi nun Sakuru e nun muxu tonge solofere, xœmene gbansan.

Xœte fœna Yerusalœn yi

¹⁵ Baan naxan danguma Ahawa taan dœœn, n yi muxuni itœ malan mœnni, nxu lu na xi saxan. N yi yamaan nun saraxaraline yœœ to, koni n mi Lewi bœnsœnna muxu yo to e ye.

¹⁶ Nayi, n yi yœœratini itœ xili, Eliyeseri nun Ariyele nun Semaya nun Elanatan nun Yaribi nun Elanatan bodœn nun Natan nun Sakari nun Mesulan, e nun xaran tiine Yoyaribi nun Elanatan.

¹⁷ N yi e rasiga Manga Yido konni, naxan dœœi Kasifiya yi, n yi a fala e xa e lanma e xa naxan fala Yido nun a ngaxakedenne xa Ala Batu Banxin walikœœn naxanye yi dœœi Kasifiya yi alogo e xa fa nxu fœœ ra e nxu mali Ala Batu Banxini.

¹⁸ Bayo en ma Ala yi nxu malima, e yi fa Serebi ra nxu xa, xœme xaxilimana Maxali yixetene ye, Isirayilaa diin Lewi mamananndœna ndœ, a tan nun a xunyœne nun a dii xœmene, e muxu fu nun solomasœœ.

¹⁹ E mən yi fa Hasabi ra e nun Yesaya Merari yixetene ye, e nun a ngaxakedenne nun a dii xemene, muxu məxəje.

²⁰ E mən yi fa Ala Batu Banxin walikēn bənsən muxuna ndee ra muxu keme firin muxu məxəje. Dawuda nun a kuntigine bata yi na bənsənna muxune sugandi naxanye yi walima Lewi bənsənna muxune fəxo ra, ne birin xinle yi səbəxi.

²¹ N yi a fala, a birin xa sunna suxu Ala yetagi Ahawa baan dəxən, alogo a xa lu nxu xən sigatini nxu nun nxə diine nun nxə seene birin.

²² N yi yagima nən a faladeni mangan xa a xa sofane nun soo ragine bira nxu fəxo ra e yi nxu ratanga nxu yaxune ma kira yi, bayo nxu a fala nən mangan xa, nxu naxa, “Nxə Ala muxune birin malima naxanye a fenma, koni a xələn luma nən muxune ma naxanye e mēma a tan na.”

²³ Nxu sunxi na nan ma, nxu yi Ala maxandi, a yi nxu yabi.

²⁴ N yi saraxarali kuntigin muxu fu nun firin sugandi Serebi nun Hasabi e nun e ngaxakedenne, muxu fu.

²⁵ N yi gbeti fixen yate e yee xori, e nun xemaan nun seene, mangan naxanye ba e nun a kawandi muxune nun a kuntigine nun Isirayila kaan naxanye birin yi na lan en ma Ala Batu Banxina fe ma.

²⁶ N yi gbeti fixen kilo wuli məxəje so e yii, e nun gbeti fixe seen naxanye yi lanje kilo wuli saxan ma e nun xemaan kilo wuli saxan,

²⁷ nun igelengenna xema daxin məxəje naxanye yi lanje kilo solomasexē ma e nun sula xuruxi goron firin naxanye yi fan alo xəmana.

²⁸ N yi a fala e xa, n naxa, “E bata findi Alatala gbeen na, seni itoe fan bata rasarijan Ala gbeen na. Gbeti fixeni ito nun xemaan findixi jənige ma saraxan nan na Alatala xa, en benbane Ala.

²⁹ E liga e yeren ma, e yengi dəxo itoe xən ma han e sa e yiliga kuntigine nun Lewi bənsənna muxune yetagi, e nun Isirayila denbaya xunne Alatala Batu Banxini konkone kui Yerusalen yi.”

³⁰ Saraxaraline nun Lewine yi gbeti fixen nun xemaan nun seene rasuxu naxanye bata yi yiliga alogo e xa rasiga Yerusalen yi en ma Ala Batu Banxini.

³¹ Nxu yi keli Ahawa baan de siga Yerusalen yi kiken xi fu nun firinna ma. En ma Ala yi lu nxu xən, a yi nxu ratanga nxu yaxune nun fe jaxin sifan birin ma kira yi.

³² Nxu to so Yerusalen yi, nxu yi nxu matabu xi saxan.

³³ Xi naaninde ləxəni, gbetin nun xemaan nun seen naxanye yiliga nxə Ala Batu Banxini, ne yi so saraxaraliin Yuriyaa dii xemen Meremoti yi. Finexasi a dii xeməna

Eleyasari yi a fəma e nun Yosabadi a dii xemen Yosuwe e nun Binuwi a dii xemen Nowadi, Lewi bənsənna muxune.

³⁴ E to e birin yate, e yi e yiliga, e yi e birin malanxin binyen xasabin səbə.

³⁵ Muxu suxi fonne, naxanye fa sa keli konyiyani, ne yi tura fu nun firin ba saraxa gan daxin na Isirayila Ala xa Isirayila kaane birin ma fe ra, e nun konton tonge solomanaanin e nun sennin, e nun yexee tonge solofere e nun solofere. E mən yi kəto fu nun firin ba yulubi xafari saraxan na. Ne birin saraxa gan daxin na Alatala xa.

³⁶ Na xanbi ra, e yi mangana yamarine rali mangan bundəxəne ma, e nun Efirati baan sogegododen binna yamana kanne, ne yi yamaan mali lan Ala Batu Banxina feene ma.

9

Naxalan xəjəne futu fəna

¹ Na jan xanbini, kuntigine yi fa n fəma, e yi a fala, e naxa, “Isirayila yamaan nun saraxaraline nun Lewi bənsənna muxune mi e makuyaxi siya gbetene muxune ra. E fe xəsixin ligama alo Kanan kaane nun Xitine nun Perisine nun Yebusune nun Amonine nun Moyaba kaane nun Misiran kaane e nun Amorine.

² Bayo, e bata ne dii tēmene futu e yete xa e nun e dii xemene xa, e bənsən sarixanxin sunbu e rabilinna siyane muxune ra. Kuntigine nun kitisane nan singe na tinxintareyaan ligaxi.”

³ N to na mē, n yi n ma domani bə n ma, n yi n xunxəxəne nun n de xabene matala, n sunuxin yi dəxo.

⁴ Naxanye birin yi gaxuxi Isirayila Alaa falan yee ra, ne birin yi dəxi n nabilinni lan na muxune tinxintareyaan ma naxanye sa kelixi konyiyani. N tan sunuxin yi lu dəxi han jinbanna saraxa ba waxatini.

⁵ Ninbanna saraxa ba waxatini, n yagixin yi keli, n ma dugini bəxi, n yi n xinbi sin, n yi n yīine ti Alatala, n ma Ala xa,

⁶ n yi Ala maxandi, n naxa, “N ma Ala, n yagixi, n mi nəe n xunna rakele i tan n ma Ala yetagi, bayo nxə fe jaxin bata gbo ayi nxu nxu ma. Nxu yulubine bata te han kore.

⁷ Xabu nxu benbane waxatini han to, nxu findixi yulubi rabane nan na, nxə yamaan yi haken liga. Nanara, nxu tan nun nxə mangane nun nxə saraxaraline findixi konyine ra manga xəjəne bun, yengen nun suxun nun halagin nun yagini, alo a kii naxan yi to.

⁸ Koni, Alatala, nxə Ala, i baxi hinande nxu ra iki, i yi nxu tan ndee lu e nii ra, i yi luden so nxu yii yire sarixanxini, alogo nxə Ala xa nxu yee rabi, a yi nxu nii yifan nxu ma nxə konyiyani.

⁹ Hali konyin to nxu ra, i tan nxo Ala mi nxu rabejinxi nxo konyiyani. I bata hinan nxu ra Perise mangan yetagi, i nxu lu nxu nii ra, alogo nxu xa Ala Batu Banxin ti, denaxanye kalaxi nxu yi menne yiton, i yi matabuden fi nxu ma Yuda nun Yerusalen yi.

¹⁰ Nxu Ala, nxu fa nanse fale i xa na xanbi ra? Nxu bata nxu me i ya yamarine ra,

¹¹ i bata a fala nxu xa fata nabine ra, i ya walikene, i naxa, 'E soma yamanan naxan yi, e dexo a yi, yamana xosixin nan na ra na yamanan muxune kawali xosixine xon, e bata yamanan birin nafe e fe xosixine ra.

¹² Nayi, e nama e dii temene fi e dii xemene ma, e nama e dii temene fan fen e dii xemene xa. E nama lanna raso e nun ne tagi, e nama e mali e xa herin soto. Nayi, e senben sotoma nen, e yamanan muxune yi donse fajine don, e mon yi yamanan lu e diine xa e keen na han habadan!

¹³ Nxu Ala, na feene birin nxu sotoxi nen amasoto nxo fe xosixine nun nxo yulubi jaxine xon. Koni, i mi nxu saranxi nxo fe jaxine ra alo a yi lan kii naxan yi, i mon bata tin nxu xa lu nxu nii ra.

¹⁴ Nxu lan nxu mon xa lu i ya yamarine kale ba? Nxu lan nxu xa bira na yamanan muxune dexo ra naxanye fe xosixini? I ya xolon mi gode nxu ma ba, a yi nxu raxori, muxu yo mi lu?

¹⁵ Alatala, Isirayila Ala, i tinxin, bayo nxu mon nxu nii ra to. Nxu tan nan ito ra i yetagi nxu nun nxo yulubine, muxu yo mi i nxe luye a nii ra i yetagi."

10

Eyi e siya gbete naxanle kedi

¹ Esirasi yi xinbi sinxi waxatin naxan yi Ala Batu Banxin yetagi, a wugama, a Ala maxandima a ti e yulubine ra, Isirayila kaane yi e malan a fema, xemene nun naxanle nun diidine, yamaan birin yi lu wuge.

² Nayi, Yexiyeli a dii xemene Sekani Elan xabilani, na yi falan tongo, a yi a fala Esirasi xa, a naxa, "Nxu bata tinxintareyaan liga en ma Ala yee ra yi, nxu yi jaxalan xone futu, naxanye yi findixi siya gbete muxune ra. Hali na, yigin mon Isirayila ma lan na feen ma.

³ En na naxanle nun e diine kedi, en layirin xidi en nun Ala tagi, alo n kanna a falaxi kii naxan yi en nun naxanye birin xuruxurunma en ma Alaa yamarine ra. En xa a liga alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

⁴ Keli, bayo feni ito i tan nan matoxi. Nxu birama nen i fexo ra. I wekile, i a liga."

⁵ Nayi, Esirasi yi keli, a yi saraxarali kuntigine nun Lewine nun Isirayila kaane

birin nakolo, a baxi naxan falade, e birin xa na liga. E yi e kolo a xa.

⁶ Na xanbi ra, Esirasi yi mini Ala Batu Banxini, a yi siga Eliyasibi a dii xemene Yehoxanan ma banxini. A to yi menni, a mi donse don, a mi ige min, bayo a yi sunuxi muxu suxi fonne tinxintareyana fe ra.

⁷ E yi yamarin nawanga Yuda nun Yerusalen birin yi, naxan yi a falaxi a muxu suxine birin xa e malan Yerusalen yi.

⁸ Naxan yo mi fa benun xi saxon, a yiseene birin nasuxuma nen a ra, a tan yeteen yi kedi yamaan ye alo kuntigine nun fonne a falaxi kii naxan yi.

⁹ Yuda nun Bunyamin xemene yi e malan Yerusalen yi na xi saxanna bun ma. Kike solomasexeden xi moxonen nan yi a ra. Yamaan birin yi malanxi yama malandeni Ala Batu Banxin yetagi, e gaxuxin xuruxurunma lan na feen ma, e nun tulena fe ra.

¹⁰ Saraxaralina Esirasi yi keli, a naxa, "E bata tinxintareyaan naba e to jaxalan xone dexo, e mon yi Isirayila yamaan findi yulubi tongone ra.

¹¹ Iki, e ti e yulubine ra Alatala yetagi, e benbane Ala, e yi a sagoon liga! E masiga yamanan muxune nun jaxalan xone ra."

¹² Yamaan birin yi yabin ti e xuini texin na, e naxa, "On! Nxu lanma nen nxu a liga alo i a falaxi kii naxan yi.

¹³ Koni yamaan gbo, tule waxatin na a ra. Nxu mi nxe luye tandeni be, bayo xi keden hanma xi firin wali xa mi ito ra, muxu wuyaxi bata yulubin liga feni ito yi.

¹⁴ Nxu kuntigine xa lu be yamaan birin xinla ra. Naxanye birin jaxalan xone dexo nxo taane yi, ne xa fa waxati saxine ma, e nun taan fonne nun taan kitisane, e yi na feen sa a kiini han Ala xolo gbeen yi jan, a makuya en na lan feni ito ma."

¹⁵ Koni, Asaheli a dii xemene Yonatan nun Tikiwaa dii xemene Yaxasiya yi na feen yenge. Lewi bonsonna muxuna nde Sabetayi nun Mesulan yi ne mali.

¹⁶ Koni muxu suxi fonne yi tin Esirasi a falan ma. Saraxaralina Esirasi yi denbaya xunna ndee sugandi denbaya yeen ma, e yi e birin xinla fala. E yi dexo na kike fuden lxo singen ma alogo e xa na feen mato.

¹⁷ Kike singen lxo singen ma, e yi yelin xemene kitin se naxanye birin jaxalan xone dexo.

Yulubitene

¹⁸ Saraxaraline ye, naxanye jaxalan xone dexo, ne nan itoe ra:

Yosadaki a dii xemene Yosuwe nun a xunylene xabilan muxune ye, Maaseya nun Eliyeseri nun Yaribi e nun Gedali.

¹⁹ E yi a ragidi a e xa e me e naxanle ra, e yi kontonna ba yangin saraxan na e yulubina fe ra.

²⁰ Imeri xabilani, Xanani nun Sebadiya.

²¹ Xarimi xabilani, Maaseya nun Eli nun Semaya nun Yexiyeli e nun Yusiya.

²² Pasaxuri xabilani, Eliyowenayi nun Maaseya nun Yisimayeli nun Nataneli nun Yosabadi e nun Elasa.

²³ Lewi bənsənna muxune ye, Yosabadi nun Simeyi nun Kelaya naxan mən xili Kelita e nun Petaxi nun Yuda e nun Eliyeseri.

²⁴ Bəti baane ye Lewi bənsənni, Eliyasibi.

Də kantanne ye Lewi bənsənni, Salun nun Telemi e nun Yuri.

²⁵ Isirayila kaa gbete: Parosi xabilani, Ramiya nun Isiya nun Malakiya nun Miyamin nun Eleyasari nun Malakiya e nun Benaya.

²⁶ Elan xabilani, Matani nun Sakari nun Yexiyeli nun Abidi nun Yeremoti e nun Eli.

²⁷ Satu xabilani, Eliyowenayi nun Eliyasibi nun Matani nun Yeremoti nun Sabadi e nun Asisa.

²⁸ Bebayi xabilani, Yehoxanan nun Xananiya nun Sabayi e nun Atalai.

²⁹ Bani xabilani, Mesulan nun Maluku nun Adaya nun Yasubu nun Seyala e nun Yeremoti.

³⁰ Paxata-Moyaba xabilani, Adana nun Kelala nun Benaya nun Maaseya nun Matani nun Besaleli nun Binuwi e nun Manase.

³¹ Xarimi xabilani, Eliyeseri nun Yisiya nun Malakiya nun Semaya nun Simeyon

³² nun Bunyamin nun Maluku e nun Semaraya.

³³ Xasun xabilani, Matenayi nun Matata nun Sabadi nun Elifeleti nun Yeremayi nun Manase e nun Simeyi.

³⁴ Bani xabilani, Maadayi nun Amirama nun Yuweli

³⁵ nun Benaya nun Bedeya nun Keluhi

³⁶ nun Waniya nun Meremoti nun Eliyasibi

³⁷ nun Matani nun Matenayi nun Yaasu

³⁸ nun Bani nun Binuwi nun Simeyi

³⁹ nun Selemiya nun Natan nun Adaya

⁴⁰ nun Makanadebayi nun Sasayi nun Sarayi

⁴¹ nun Asareli nun Selemiya nun Semaraya

⁴² nun Salun nun Amari e nun Yusufu.

⁴³ Nebo xabilani, Yeyiyeli nun Matitiya nun Sabadi nun Sebina nun Yadayi nun Yoweli e nun Benaya.

⁴⁴ Ne birin bata yi naxalan xəpəne dəxə nun, ndee bata yi diine bari.

Neyemi

Neyemi a Fe Taruxuna

Neyemi findi Yahudiyana nde nan na Esirasi a waxatini. Muxu dinaxin nan yi Neyemi ra. Perisene mangan naxan xili Arataserekesi, na kuntigi kendena nde nan yi Neyemi ra. Neyemi mangan mafan nen alogo a xa tin a siga Yerusalen taani alogo a xa sa feene yiton lan a konna siga feen ma yeen na. A to na li, hali yaxuna ndee to yi katama e xa a yee rati, a kon kaan muxu wuyaxi a mali nen. E yi Yerusalen taan nabilinna yinna ti. Neyemi mon yi Esirasi mali dina sali gbeena nde yi, Esirasi Alaa sariya kitabun xaran naxan yi. Lewine yi lu a yebɛ yamaan xa alogo e xa a famu, nayi e yi esobe so Alaa fe yi. Neyemi yi yamanan doxo kiina nde yeba. A yi taan nabilinna yinna ti sewa sanla raba, a mon yi yamaan nakota sariyan suxu kiin ma.

Neyemi Ala maxandina

¹ Hakaliyaa dii xemen Neyemi a falane.

Kisilewi kiken na, Arataserekesi a man-gayaan jee maxanedeni, n yi Suse manga taani.

² Ngaxakedenna Xanani nun muxuna ndee yi fa sa keli Yuda yi. N yi e maxodin Yahudiyane fe ma, yaxune naxanye suxu, e siga e ra konyiyani, e jeejene mon yi xete Yerusalen yi, e nun lan Yerusalen ma fe ma.

³ E yi n yabi, e naxa, "Suxu muxun naxanye lu e nii ra, na ndee bata fa doxo Yuda yamanani, koni e yigitegexi, e yagixi. Yerusalen taan nabilinna yinne yirena ndee bata bira, teen yi taan so deene birin gan."

⁴ N to na falane me, n yi doxo, n wuga, n yi sunu xi wuyaxi, n yi sun, n yi Ala maxandi, Ala Naxan Kore,

⁵ n naxa, "Alatala, Ala Naxan Kore, naxan gbo, a magaxu, i tan naxan i ya layirin nun i ya hinanna luma i xanuntenne xa naxanye i ya yamarine suxuma,

⁶ i tuli mati, i yi i yeen ti n na, i yi i ya walikena maxandi xuiin name. N ni i maxandima waxatini ito yi i ya walikene xa, Isirayila kaane, keene nun yanyin na, n yi n ti Isirayila kaane yulubine ra bayo nxu bata yulubin liga i ra nxu nun n ma denbayana, nxu bata yulubin liga.

⁷ Nxu bata fe jaxin liga i ra, nxu mi i ya yamarine nun i ya tonne nun i ya sariyane suxi i naxanye so i ya walikene Musa yii.

⁸ I ya falana fe xa rabira i ma, i naxan so i ya walikene Musa yii, i naxa, 'E na tinxintareyaan naba waxatin naxan yi, n na e raxuyama ayi nen siyane ye.

⁹ Koni, xa e xete n ma, xa e n ma yamarine suxu, e yi e liga, nayi, hali e sa doxo xonna danna ra, n sa fama e ra nen yireni n denaxan sugandixi alogo n xinla xa lu na.*

¹⁰ I ya walikene nun i ya yamaan nan e ra, i naxanye xunbaxi i senbe gbeeni.

¹¹ Marigina, i tuli mati n tan, i ya walikena maxandi xuiin na, e nun i ya walikene naxanye sewaxi gaxuma i xinla yee ra! N ma feene rasono ya to, n tan i ya walikena, i yi a liga xemeni ito xa kininkinin n ma n na siga a yetagi."

Na waxatini, n tan nan yi yengi saxi man-gan minseene xon ma.

2

Neyemi Yerusalen yi

¹ Nisan kiken na, Arataserekesi a man-gayaan jee maxanedeni, manpaan yi doxi mangan yetagi, n yi a tongo, n yi a so mangan yii. N yi sunuxi a yetagi, naxan joxon munma yi liga n na singen.

² Mangan yi a fala n xa, a naxa, "I yetagini fɔrɔxi nanfera? Anu, i mi furaxi. Waxatina nde boje raforen ni ito ra." N yi gaxu han,

³ koni n yi mangan yabi, n naxa, "Mangan xa lu a nii ra habadan! N yetagini fɔrɔxi nen bayo n benbane gaburune sa taan naxan yi, menna birin bata halagi, teen yi na taan so deene birin gan."

⁴ Mangan yi a fala n xa, a naxa, "Nanse xoli i ma, n xa a liga i xa?" N yi Ala maxandi naxan kore,

⁵ n yi mangan yabi, n naxa, "Xa mangan tin, xa n tan i ya walikene nafa n ma, n nasiga Yuda yamanani. N benbane gaburune sa taan naxan yi, n mon xa sa na ti."

⁶ Mangana jaxanla yi doxi a fema, mangan yi n maxodin, a naxa, "I ya sigatiin buma han waxatin mundun yi, i xeten waxatin mundun yi?" Mangan yi tin n xa siga, nayi n yi n xete waxatin fala a xa.

⁷ N mon yi a fala mangan xa, n naxa, "Xa mangan tinje, a xa kedine so n yii siga Efirati baan sogegododen binna yamana kanne ma, alogo e xa a lu n dangu siga han Yuda yi,

⁸ i mon yi kedi keden so n yii Asafi xa, naxan mangana fotonne kantanma, alogo a xa xalanbe wudine so n yii, n sa yire makan-tanxin deene ti Ala Batu Banxin dexon, e nun taan yinne nun n sa luma banxin naxan kui." Mangan yi ne so n yii, bayo Ala yi n xon.

⁹ N yi siga yamana kanne fema naxanye yi Efirati baan sogegododen binni, n yi mangana kedin so e yii. Mangan bata yi sofa kuntigine nun soo ragine bira n fɔxo ra.

¹⁰ Sanbalata, Horoni kaan nun Amonina nde Tobiya, a walikene to na me, e yi xolo kati

* 1:9: 1.9 Na feen sebxɛi Sariyane 30.1-5 kui.

a nanfera muxuna nde fama a fa Isirayila kaane mali.

Neyemi yi yinne mato

¹¹ N yi so Yerusalen yi, n yi xi saxan ti na.

¹² Nayi, nxu nun muxuna ndee yi keli kɔɛɛn na, n mi a fala muxe xa n ma Ala bata yi naxan yita n na a n xa a liga Yerusalen xa. N keden peen nan yi dɔxi sofanla fari.

¹³ N yi mini Lanbanna so dɛɛn na kɔɛ tagini siga Sube Magaxuxi Tigin nun Nɛɛ dɛɛn binna ra, n yi lu Yerusalen taan nabilinna yinne matoɛ. N yi taan yinna to kalaxi, a yire wuyaxi yi biraxi, tɛɛn bata yi dɛɛne gan nun.

¹⁴ N yi dangu Tigin so dɛɛn nun mangana ige ramaraden dɛɛn, koni n ma soon mi a dangude sɔtɔ.

¹⁵ N yi te xuden xɔn kɔɛɛn na, n siga taan yinne matoɛ Kedirɔn lanbanna binni. Na xanbi ra, n mɔn yi so Lanbanna so dɛɛn na, n xɛtɛ na kii nin.

¹⁶ Taan kuntigine mi yi a kolon n yi sigaxi dɛnaxan yi e nun n yi naxan ligama. Han na waxatini, n munma yi sese fala Yahudiyane nun saraxaraline nun taa kanne nun kuntigine nun tide kan gbɛtɛye xa.

¹⁷ Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, “E bata a to en tɔrɔn naxan yi iki! Yerusalen bata kala, tɛɛn bata a so dɛɛne gan! E fa, en fa Yerusalen taan nabilinna yinne ti. Nayi, en mi fa yagima sɔnɔn.”

¹⁸ N yi a yɛba e xa Ala n mali kii naxan yi, e nun mangan falan naxan ti n xa. E yi a fala, e naxa, “En siga, en sa taan ti!” Nayi, e yi e bode sɛnbɛ so na wali fajina fe yi.

¹⁹ Horoni kaan Sanbalata nun Amonin Tobiya a kuntigin nun Arabun Gesen to na mɛ, e yi nxu magele, e yi nxu rajaxu. E yi a fala, e naxa, “E nanse ligama ito ra? E murutɛma mangan nan xili ma ba?”

²⁰ N yi e yabi, n naxa, “Ala nɔɔn fima nɛn nxu ma, Ala Naxan Kore. Nxu tan, a walikene, nxu kelima nɛn, nxu yi a ti. Koni e tan, e mi kɛɛ sɔtɔn taani ito yi, e mi sariya se be, e fe mi fa rabirama muxe ma Yerusalen taani!”

3

Yerusalen yinne yitɔnna

¹ Saraxarali kuntigina Eliyasibi nun a ngaxakeden saraxaraline yi keli walideni. E mɔn yi Yɛɛɛne So Dɛni tɔn. E yi a rasarijan, e yi a dɛɛne ti a ma. E yi taan yinna ti siga han sangansoon naxan yi xili Kɛmɛ, e yi na rasarijan. E mɔn yi taan yinna ti siga han Xananɛli Sangansona.

² Yeriko kaane fan yi walima mɛnna dɛɛn, e nun Sakuru, Yimiri a dii xɛmɛna.

³ Sena kaane yi taan so dɛni tɔn dɛnaxan xili Yɛɛ So Dɛna. E dɛ wudine ti, e dɛɛne sa e ma e nun e balan wurene.

⁴ Yuriiyaa dii xɛmɛn Meremoti fan yi walima na yiren dɛɛn, Hakɔsi mamandenna. Bereki a dii xɛmɛn Mesulan fan yi walima na yiren dɛɛn Mesesabele mamandenna, e nun Banahaa dii xɛmɛn Sadɔki.

⁵ Tekowa taan muxune fan yi walima na dɛɛn ma. Anu, taan muxu gbeene tondi wale nɛn walikɛ kuntigine yamarin bun.

⁶ Yoyadaa dii xɛmɛn Paseya nun Besodiyaa dii xɛmɛn Mesulan yi Dɛ Fonni tɔn. E yi a dɛɛn wudine ti, e yi a balan wurene sa.

⁷ Gabayon kaan Melatiya fan yi yinna yirena nde yitɔnma na dɛɛn ma, e nun Meronoti kaan Yadon nun Gabayon kaa gbɛtɛye nun Misipa kaane. E birin yi walima yamana kanna nan bun Efirati baan sogegododen binni.

⁸ Xarahaa dii xɛmɛn Yusiyɛli fan yi yinna yirena nde yitɔnma na dɛɛn e nun Xananiya, latikɔnɔn nafalana nde.

E yi siga wale han Yerusalen yinna yigbo yirena.

⁹ Xuru a dii xɛmɛn Refaya fan yi yirena nde yitɔnma na dɛɛn, Yerusalen bɔɔn fɔɔ kedenna yirena nde kuntigina.

¹⁰ Xarumafaa dii xɛmɛn Yɛdaya fan yi walima a banxin yetagi, Xasabaneyaa dii xɛmɛn Xatusi fan yi yinna yirena nde yitɔnma na dɛɛn.

¹¹ Xarimi a dii xɛmɛn Malakiya nun Paxata-Moyabaa dii xɛmɛn Xasubu fan yi walima yire gbɛtɛye yi siga han sangansoon naxan xili Buru Gandena.

¹² Haloxesi a dii xɛmɛn Salun wure a dii tɛmɛne fan yi yinna yirena nde yitɔnma na dɛɛn, Yerusalen bɔɔn fɔɔ kedenna yirena nde kuntigina.

¹³ Xanun nun Sanowa kaane yi Lanbanna So Dɛni tɔn. E yi a dɛɛn wudine ti, e yi a balan wurene sa. E mɔn yi nɔngɔnna yɛ wuli keden fan yitɔn taan yinni, siga han Xuruse Nɛɛ Dɛna.

¹⁴ Rekabu a dii xɛmɛn Malakiya, Beti-Hakeremi kuntigin yi Xuruse Nɛɛ Dɛni tɔn. A yi a dɛɛn wudine ti, a yi a balan wurene sa.

¹⁵ Kola-Xose a dii xɛmɛn Salun, Misipa kuntigin yi Tigi Dɛni tɔn, a yi a ti, a yi a xunna soon so a xun na, a yi a dɛɛn wudine ti, a yi a balan wurene sa. A mɔn yi taan yinni tɔn Selaxa ige ramaraden dɛɛn, dɛnaxan mangana nakɔn fɛma, siga han tedene, dɛnaxan sigama Dawudaa Taani.

¹⁶ Dɔnxɛn na, Asabuku a dii xɛmɛn Neyemi, Beti-Suru fɔɔ kedenna kanna yi siga yinni tɔn Dawudaa gaburun binni siga han ige malanden binna, siga han mangana sofanɛ banxina.

¹⁷ A xanbi ra, Lewi bɔnsɔnna muxune yi walima Bani a dii xɛmɛn Rexun bun ma.

Hasabi, Keyila fəxə kedenna kuntigin fan yi taan yinni tənna a dingirani.

¹⁸ A ngaxakedenne fan yi walima a xanbi ra, Xenadadaa dii xəmən Bawayi, Keyila fəxə kedenna bonna kuntigin bun.

¹⁹ Misipa kuntigin Yosuwe a dii xəmən Eseri fan yi yire gbete yiton, keli yenge so seene malan banxin yetagi, siga han denaxan xili Songenna.

²⁰ Sabayi a dii xəmən Baruku fan yi yire gbete yiton a xanbi ra, keli Songenna ma siga han saraxarali kuntigina Eliyasibi a banxin de ra.

²¹ Yuriyaa dii xəmən Meremoti, Hakəsi mamandenna fan yi yire gbete yiton a xanbi ra, keli Eliyasibi a banxin so deen ma siga han a danna.

²² Saraxaraliin naxanye sa keli Yerusalen rabilinne yi, ne fan yi walima mən xanbi ra.

²³ Ne fan xanbi ra, Bunyamin nun Xasubu yi walima mənni e banxine yetagi. Ananiyaa dii xəmən Maaseyaa dii xəmən Asari fan yi walima mənni ne xanbi ra a banxin dəxən ma.

²⁴ Xenadadaa dii xəmən Binuwi fan yi yire gbete yiton na xanbi ra, keli Asari a banxin ma siga han yinna songenna nde.

²⁵ Yusayi a dii xəmən Palala fan yi walima na yinna songenna yetagi e nun sanganso kuyen manga banxin yetagi kantan tiine sansanna dəxən. Parosi a dii xəmən Pədaya fan yi walima a xanbi ra.

²⁶ Ala Batu Banxin walikēn naxanye yi dōxi Ofeli geyaan ma, ne fan yi siga yinni tənne han sangansoon songenna ma, deen naxan xili Ige So Dəna sogegododen binni.

²⁷ Tekowa kaane fan yi yinna yire gbete yiton ne xanbi ra, keli sangansoon songenna ma siga han Ofeli yinna.

²⁸ Deen naxan yi xili Soona, saraxaraline fan yi walima na faxan na e banxine yetagi.

²⁹ Imeri a dii xəmən Sadəki yi walima e xanbi ra a banxin yetagi. A xanbi ra, Sekani a dii xəmən Semaya fan yi walima mənni, naxan yi deen kantanma naxan yi xili Sogeteden So Dəna.

³⁰ E xanbi ra, Selemiyaa dii xəmən Xananiya nun Salafaa dii xəmən senninden Xanun yi mənni, ne fan yi yire gbete yiton yinna ma. Bereki a dii xəmən Mesulan fan yi ne xanbi ra, a banxin yetagi.

³¹ A xanbi ra, xəma wanla Malakiya fan yi walima mənni, siga han Ala Batu Banxin walikēn nun yulane banxina Mifikadi deen yetagi, siga han sangansoon naxan sa yinna songenna ma.

³² Xəma wanla bonne nun yulane fan yi yinni tən keli sangansoon songenna ma siga han Yexēne So Dəna.

Yaxune yi wa wanla kala feni

³³ Sanbalata to a mē a nxu mən yinna tima, a yi xələ han! A yi Yahudiyane magele.

³⁴ A yi a fala a ngaxakedenne nun Samari kaa sofane yē xəri, a naxa, “Yahudiya fangatareni itoe nanse ligama? En tinje e xa na liga ba? E nō saraxan be ba? E a rajanje to ba? E mən nō gēme maluxunxine raminē ba naxanye benden nun se ganxine bun ma?”

³⁵ Amonina nde Tobiya yi a dəxən ma, na yi a fala, a naxa, “Hali e ti, xa xulumasena nde sigan ti a fari, e gēme yinna birin kalama nən!”

³⁶ Nayi, n yi Ala maxandi, n naxa, “Nxə Ala, i tuli mati nxu ra, amasəto nxu yaxune bata nxu rapaxu! I marayarabin naxetē e ma, i yi e rasiga konyiyani.

³⁷ I nama dija e hakene ma, e yulubine nama ba i yetagi, amasəto e bata yinna ti muxune makonbi.”

³⁸ Nxu yinni tən na kii nin han a yiteyaan tagi taan nabilinni. Yamaan yi na wanla suxu e səbēn na.

4

¹ Koni, Sanbalata nun Tobiya nun Arabune nun Amonine nun Asadodi kaane to a mē a Yerusalen rabilinna yinna ti feen sigama yēn na, e nun a muxune bata yi a yire biraxine yiton fələ, e yi xələ kati.

² E lan a ma a e birin xa sa Yerusalen yenge, e na kala.

³ Nayi, nxu bata nxə Ala maxandi, nxu yi kantan tiine dəxə kəen nun yanyin na alogo e xa nxu ratanga e ma.

⁴ Anu, Yuda kaane yi a falama nən, e naxa, “Nxə walikēn senben bata jan, gēme biraxine maxali daxin mən gbo, nxu mi nō yinna tiye.”

⁵ Nxu yaxune yi a falama nən, e naxa, “Yahudiyane mi a kolonje, e mi a famunje han en yi so e tagi, en yi e faxa, en yi e wanli kala.”

⁶ Anu, Yahudiyān naxanye yi dōxi nxu yaxune rabilinni, ne fa nən, e fa nxu rakolon na feen ma han dəxə ma fu, e naxa, “E fa en yengema nən sa keli yiren birin yi.”

⁷ Nanara, n yi muxuna ndee dəxə yinna xanbirane yi dənaxanye so jaxun, n yi yamanan muxune dəxə bənsən yēn ma, e silanfanne nun tanbane nun xanle ra e yii.*

⁸ N to e ti kiin mato, n yi falan ti taan fonne nun kitisane xa e nun yamaan naxan birin yi na, n naxa, “E nama gaxu en yaxune yē ra. A xa rabira e ma fa fala Marigin senben gbo, a magaxu. E yengen so e ngaxakedenne nun e dii xəmēne nun e dii tēmēne nun e jaxanle nun e dəxədene xa.”

⁹ Nxu yaxune yi a mē fa fala nxu bata rakolon, a Ala bata e fe nataxin kala. Nxu

* 4:7: 4.7Silanfanna: Sofane yengeso dēgemana.

birin yi xete yinni, birin yi sa a wanla de suxu.

¹⁰ Keli na loxon ma, n ma walikene foxo kedenna nan yi fa walima, foxo kedenna yi tanbane nun ye masansan wure lefane nun silanfanne nun xanle suxu e yii, e yi e tagi xidi. Kuntigine yi Yuda kaane birin makantanma,

¹¹ naxanye yi yinna tima. Naxanye yi goronne maxalima hanma, e yi goronne kui sa, ne yi walima e yii kedenne nan na, e yi yenge so seen suxu e yii kedenna ra.

¹² Naxanye yi a tima, ne birin ma silanfanne yi xidixi e tagi nen, e yi walima na kii nin. Xemen naxan yi xotaan fema, na yi biraxi n foxo ra.

¹³ N yi a fala fonne nun kitisane nun yamaan donxen xa, n naxa, "Wanla gbo, wulani kuya, en bata xuya ayi yinna xuntagi, en bata masiga en bode ra.

¹⁴ E nema dede, xa e xotaan fe xuiin me, e malan nxu fema. En ma Ala yengen soma nen en xa."

¹⁵ Nxu siga wanla ma na kii nin, tanban suxi yamaan foxo kedenna yii keli subaxan ma han sarene yi mini kore.

¹⁶ Na waxatini, n mon yi a fala yamaan xa, n naxa, "Xemene birin xa xi Yerusalen yi e nun a walikena, en kantanna ti kosen na, en yi wali yanyin na."

¹⁷ Nxu mi yi nxo dugine bama mume, n tan ba, ngaxakedenne ba, n ma walikene ba, muxun naxanye yi n kantanma ba, birin ma yenge so seen nun a min igen nan tun yi suxi a yii.

5

Neyemi yi yiigelitone mali

¹ Loxona nde, yamanan xemena ndee nun e naxanle yi e mawuga e ngaxakeden Yahudiyane fari,

² ndee naxa, "Nxu nun nxo dii xemene nun nxo dii temene wuya. Nxu wama nen nxu xa balon soto alogo nxu xa nxu dege, nxu lu nxu nii ra."

³ Ndee fan yi a fala, e naxa, "Nxu bata nxo xene nun nxo manpa binle* nun nxo banxine dexo tolimani alogo nxu xa balon soto fitina kameni."

⁴ Gbete fan naxa, "Nxu bata gbetin tongo donla ra nxo xene nun nxo manpa binle xun yi, alogo nxu xa mudun fi naxan lan a so mangan yii.

⁵ Anu, nxu nun nxu ngaxakedenne birin keden, nxo dii xemene luxi nen alo e gbeene, koni a mato nxu nxo dii xemene nun nxo dii temene matima konyine ra, nxo dii teme wuyaxiye bata findi konyine ra, nafulu mi

nxu yii, nxo xene nun nxo manpa binle mon bata findi muxu gbete gbeen na."

⁶ N to e mawuga xuiin me, n yi xolo han!

⁷ N yi a ragidi n xa taan muxu gbeene nun kitisane maxadi, n yi a fala e xa, n naxa, "E tonon femma e ngaxakedenne ra nanfera!" N yi malan gbeen maxili e fe ra.

⁸ N mon yi a fala e xa, n naxa, "En bata en ngaxakeden Yahudiyane xun ba, naxanye yi saraxi siya gbete xon konyine ra. Iki, e tan yeteen nan fa e ngaxakeden Yahudiyane matima e Yahudiya bodene ma." E mi fala soto e naxan tiye, e yi e dunderu.

⁹ N mon yi a fala, n naxa, "En naxan ligama, na mi fan. E mi nxe sigan tiye Ala yee ra yi gaxuni ba, alogo siya gbete nama en naye lefu, en yaxune?"

¹⁰ N tan fan nun ngaxakedenne nun n ma walikene, nxu fan muxune doli nen gbetin nun donseni. Nayi, e lanma e xa naxan naxete, en nama na maxili.

¹¹ E sa e xene raxete e ma to yeteni, e nun e manpa binle nun e oliwi binle nun e banxine. E nama tonon maxili e ra gbetin nun murutun nun minseen nun turen fari."

¹² E yi yabin ti, e naxa, "Nxu e raxetema e ma nen, nxu mi fa sese maxodinma e ma, i naxan falaxi nxu na liga."

Nayi, n yi saraxaraline xili, alogo e xa e kolo e yee xori.

¹³ Na xanbi ra, n yi n ma doma gbeen lenbeni maxa, n yi a fala, n naxa, "Ala xa muxune birin yimaya na kiini naxanye na e fala xuiin kala, a yi e bono e denbayane nun e seene yi, alogo e yiigenla xa lu!" Yamaan birin yi Alatala tantun, e yi sonxo, e naxa, "Ala xa na liga, amina!" Donxen na, yamaan yi a falan suxu.

¹⁴ Xabu n dexo loxoni yamana kanna ra Yahudiyane xun na Yuda yamanani, xabu Manga Arataserekesi a mangayaan jee moxoredena han jee tonge saxan e nun firindena, n tan nun ngaxakedenne nxu mi sese ba mudun na naxan soma yamana kannu yii.

¹⁵ Yamana kannu naxanye dangu n tan yee ra, ne yi donseene nun manpane rasuxuma nen yamaan na e nun gbeti gbanan tonge naanin. Hali yamana kanne xoyine yi yamaan toroma. Koni, n tan to yi gaxuxi Ala yee ra, n mi na sifan liga.

¹⁶ Koni, n tan yeteen wali nen taan yinna tideni, n mi xee yo sara n yete xa, anu n ma walikene birin yi yinna tiin fari.

¹⁷ Anu, muxu keme tonge suulun nan yi e degema n konni Yahudiyane nun kuntigine ye, ba muxune ra naxanye yi fama sa keli yamanan nabilinna siya gbete ye.

¹⁸ Ninge keden nun yexee yebaxi sennin nan yi faxama n xa loxo yo loxo e nun toxena

* 5:3. 5.3 Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

ndee. Xi fu yo xi fu, manpa fañi gbegebi yi rafalama n xa nɛn. Koni, hali na, n mi mudun maxili n tan yamana kanna xa, bayo wanla yi xɔdɔxɔ yamaan ma.

¹⁹ N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, i fan n na bayo n bata wali fañin ke yamaan xa.

6

Yaxune mɔn yi fa e xili ma

¹ Sanbalata nun Tobiya nun Arabun Gesen nun nxu yaxun bonne yi a me a n mɔn bata taan yinna ti, a deɛ mi fa kalaxi. Na waxatini, n munma yi deene ti singen.

² Sanbalata nun Gesen yi xerane rafa a faladeni n xa, e naxa, “Fa en fa en bode to Kefirimi yi Ono lanbanni.” E bata yi a ragidi a e xa fe naxin liga n na.

³ Koni, n yi e yabi, n naxa, “Wanla n yii han! N mi nɔe sigɛ. Nanfera wanla xa rati be, n sigɛ e fɛma?”

⁴ E na xeraan nafa n ma dɔxɔna ma naanin, n fan yi e yabi na kii kedenni.

⁵ Sanbalata mɔn yi a walikɛɛn nasiga na fala kedenna ra a suulundeni, keɛdi rabixin yi suxi naxan yi.

⁶ Ito nan yi seɓexi a kui, a naxa, “Siya gbeɛne ito nan falama, anu Gesen fan a falama, a nɔndin na a ra, e naxa a i tan nun i ngaxakeden Yahudiyane waxi murute feni. I taan yinna tima na nan ma. A luxi alo i waxi findi feni Yahudiyane mangan nan na.

⁷ I yetɛɛn bata nabine dɔxɔ alogo e xa i ya fe fala Yerusalen yi fa fala a i bata findi mangan na Yuda yi. Perise mangan mi buma na meɛdeni. Nayi, fa en fa batu.”

⁸ N yi a yabi, n naxa, “Muxe mi na falane tima. Nandi mi i ya falane ra! I tan nan tun ne mirixi, i yi e fala!”

⁹ Na muxune birin yi wama nxu ragaxu feen nin, e naxa, “E senben janma nɛn, e mi wanla ranjanma.” Koni, n yi Ala maxandi, n naxa, “Ala, iki, n senbe so.”

¹⁰ N yi siga Delayaa dii xɛmɛn Semaya konni, Mehetabeli mamandenna, bayo a mi yi nɔe fe n konni. A yi a fala n xa, a naxa, “En birin xa siga Yire Sarjanxini Ala Batu Banxin kui, en sa a deene balan en xun ma, amasɔto i yaxune fama nɛn i xili ma, e fama kɔɛɛn nan na i faxadeni.”

¹¹ N yi a yabi, n naxa, “Na muxu mi n tan na naxan a gima! N tan muxu sifan nɔe soe Ala Batu Banxini ba, n lu n nii ra? N mi soma Ala Batu Banxini n luxundeni!”

¹² N yi a kolon fa fala a mi yi Alaa falan xan nalima n ma. Koni, a yi na falama n xa nɛn, amasɔto Sanbalata nun Tobiya bata yi a saranna fi alogo a xa fa falan ti n xa na kiini.

¹³ A na liga nɛn alogo n xa gaxu a yeɛ ra, n yi a maxadi xuiin suxu, n yi yulubin tongo. Nayi, e yi nɔe n xili kale nɛn, n yi yagi.

¹⁴ N ma Ala, Tobiya nun Sanbalata naxan ligama n na, na xa rabira i ma, e nun nabi naxanla Nowadi nun nabiin bonna naxanye kata n magaxudeni.

¹⁵ Taan yinna yi ranjan Elulu kiken xi mɔxɔɔnɛn nun suulunde lɔxɔni, xi tonge suulun e nun firinna bun.

¹⁶ Nxu yaxune to a me, e nun siyaan naxanye birin yi nxu rabilinxi, ne yi gaxu, e yi yagi e to a to a wanla bata yi ranjan alo nxɔ Ala sagoon kii naxan yi.

¹⁷ Na waxatine yi, Yuda muxu gbeene yi bataxine seɓema Tobiya ma waxatin birin, Tobiya fan yi e yabima.

¹⁸ Yuda kaan wuyaxi bata yi e kɔlɔ a xa, amasɔto Sekani bitanna nan yi a ra, Araa dii xɛmɛna, e nun a dii xɛmɛn Yehoxanan bata yi Mesulan ma dii tɛmɛn tongo, Bereki a dii xɛmɛna.

¹⁹ E yetɛɛn yi a xili fañin fala n yeɛ xɔri, e yi n ma falane rali a ma. Tobiya fan yi keɛdine rasigama alogo a xa n magaxu.

7

Yerusalen makantan fena

¹ Taan yinna to yelin tiye, n yi a deene ti a ma, kantan tiine nun beɛi baane nun Lewi bɔnsɔnna muxune yi ti e wanle ra.

² N yi Yerusalen kuntigiyaan taxu ngaxakedenna Xanani ra e nun Xananiya, Yerusalen yire makantanxin kuntigina. Lannaya muxu gbeen nan yi Xananiya ra, e nun Ala yeɛragaxu muxuna dangu bonne ra.

³ N yi a fala e xa, n naxa, “Yerusalen deene mi rabima fo sogen na te, a mɔn balanma nɛn wurene ra jinbanna ra benun kantan tiine xa siga. Yerusalen kaane yi ti kantan tideni, ndee yi siga taan kantan tidene yi, bonne yi lu e konne kantanɲe.”

⁴ Taan yi gbo, koni yamaan mi yi wuya, banxine fan munma yi nɔxɔ yiti singen.

⁵ N ma Ala yi a sa n bɔɲeni a n xa fonne malan e nun kitisane nun yamaan birin alogo n xa muxune yate. N yi bɔnsɔn keɛdina nde to, muxun naxanye singe xɛte sa keli konyiyani, n yi ito to seɓexi na ma:

Esirasi 2.1-70

⁶ Babilon mangan Nebukadanesari siga muxun naxanye ra konyiyani, ne wuyaxi yi xɛte Yerusalen nun Yuda yi, birin yi siga a taa yi.

⁷ E yi xɛte e nun Sorobabeli nun Yosuwe nun Neyemi nun Asari nun Raamiya nun Naxamani nun Marodoke nun Bilisan nun Misipereti nun Bigiwayi nun Nexun e nun Banaha.

Isirayila yamaan xɛmɛne yaten ni i ra:

⁸ Parosi xabilani, muxu wuli firin muxu kɛme muxu tonge solofere e nun firin.

⁹ Sefati xabilani, muxu keme saxan muxu tonge solofere muxu firin.

¹⁰ Ara xabilani, muxu keme sennin muxu tonge suulun e nun firin.

¹¹ Paxata-Moyaba xabilani, Yosuwe nun Yowaba yixetene ye, muxu wuli firin keme solomasexe muxu fu nun solomasexe.

¹² Elan xabilani, muxu wuli keden muxu keme firin muxu tonge suulun e nun naanin.

¹³ Satu xabilani, muxu keme solomasexe muxu tonge naanin e nun suulun.

¹⁴ Sakayi xabilani, muxu keme solofere muxu tonge sennin.

¹⁵ Binuwi xabilani, muxu keme sennin muxu tonge naanin e nun solomasexe.

¹⁶ Bebayi xabilani, muxu keme sennin muxu moxoren nun solomasexe.

¹⁷ Asagada xabilani, muxu wuli firin muxu keme saxan muxu moxoren nun firin.

¹⁸ Adonikami xabilani, muxu keme sennin muxu tonge sennin e nun solofere.

¹⁹ Bigiwayi xabilani, muxu wuli firin muxu tonge sennin e nun solofere.

²⁰ Adin xabilani, muxu keme sennin muxu tonge suulun e nun suulun.

²¹ Ateri xabilani, Xesekiya yixetene ye, muxu tonge solomanaanin muxu solomasexe.

²² Xasun xabilani, muxu keme saxan muxu moxoren nun solomasexe.

²³ Besayi xabilani, muxu keme saxan muxu moxoren nun naanin.

²⁴ Xarifi xabilani, muxu keme muxu fu nun firin.

²⁵ Gabayon kaane ye, muxu tonge solomanaanin muxu suulun.

²⁶ Beteleme kaane nun Netofa kaane ye, muxu keme muxu tonge solomasexe muxu solomasexe.

²⁷ Anatoti kaane ye, muxu keme muxu moxoren nun solomasexe.

²⁸ Beti-Asamaweti kaane ye, muxu tonge naanin muxu firin.

²⁹ Kiriyati-Yeyarin kaane nun Kefira kaane nun Beroti kaane ye, muxu keme solofere muxu tonge naanin muxu saxan.

³⁰ Rama kaane nun Geba kaane ye, muxu keme sennin muxu moxoren nun keden.

³¹ Mikimasi kaane ye, muxu keme muxu moxoren nun firin.

³² Beteli kaane nun Ayi kaane ye, muxu keme muxu moxoren nun saxan.

³³ Nebo bonne muxune ye, muxu tonge suulun muxu firin.

³⁴ Elan bonne xabilan muxune ye, muxu wuli keden muxu keme firin muxu tonge suulun e nun naanin.

³⁵ Xarimi xabilani, muxu keme saxan muxu moxore.

³⁶ Yeriko kaane ye, muxu keme saxan muxu tonge naanin e nun suulun.

³⁷ Lodi kaane nun Xadidi kaane nun Ono kaane ye, muxu keme solofere muxu moxoren nun keden.

³⁸ Sena kaane ye, muxu wuli saxan muxu keme solomanaanin muxu tonge saxan.

³⁹ Saraxaraline ye:

Yedaya xabilani Yosuwe a denbayani, muxu keme solomanaanin muxu tonge solofere muxu saxan.

⁴⁰ Imeri xabilani, muxu wuli keden muxu tonge suulun muxu firin.

⁴¹ Pasaxuri xabilani, muxu wuli keden muxu keme firin muxu tonge naanin e nun solofere.

⁴² Xarimi xabilani, muxu wuli keden muxu fu nun solofere.

⁴³ Lewi bansonna muxune ye:

Yosuwe xabilani, Kadamile nun Hodawi yixetene ye, muxu tonge solofere e nun naanin.

⁴⁴ Beti baane:

Asafi xabilani, muxu keme muxu tonge naanin e nun solomasexe.

⁴⁵ Kantan muxune:

Salun nun Ateri nun Talamon nun Akubu nun Xatita nun Sobayi yixetene ye, muxu keme muxu tonge saxan e nun solomasexe.

⁴⁶ Ala Batu Banxin walikene:

E benbane nan itoe ra: Sixa nun Xasufa nun Tabayoti nun

⁴⁷ Kerosi nun Siya nun Padon nun

⁴⁸ Lebana nun Xagaba nun Salamayi nun

⁴⁹ Xanan nun Gideli nun Gaxara nun

⁵⁰ Reyaya nun Resin nun Nekoda nun

⁵¹ Gasami nun Yusa nun Paseya nun

⁵² Besayi nun Meyunin nun Nefusin nun

⁵³ Bakabuku nun Xakufa nun Xaraxuru nun

⁵⁴ Basaliti nun Mexida nun Xarasa nun

⁵⁵ Barakosi nun Sisera nun Tama nun

⁵⁶ Nesixa e nun Xatifa.

⁵⁷ Sulemani a walikene yixetene ye: Sotayi nun Sofereti nun Perida nun

⁵⁸ Yaala nun Darakon nun Gideli nun

⁵⁹ Sefati nun Xatili nun Pokereti-Hasebayin nun Amon.

⁶⁰ Ala Batu Banxin walikene birin malanxina e nun Sulemani a walikene: muxu keme saxan muxu tonge solomanaanin muxu firin.

⁶¹ Muxuni itoe nan keli Tela-Mela nun Tela-Harasa nun Kerubu-Adan nun Imeri taane yi, koni ne mi e xabilane kolon naxan a yite fa fala Isirayila kaan nan e ra:

⁶² Delaya nun Tobiya nun Nekoda yixetene ye, muxu keme sennin muxu tonge naanin e nun firin.

⁶³ Saraxaralina ndee yi na: Xobaya nun Hakosi nun Barasilayi yixetene. Barasilayi bata Galadi kaan Barasilayi a dii temen dexo, na nan xili te a xun ma.

⁶⁴ E yi kata e xabilane fendeni bōnsōn kēdine kui, koni e mi e to. E yi e ba saraxarali wanla ra.

⁶⁵ Yamana kanna yi yamarin fi a muxu yo nama se sarijanxine don e ye han saraxaralina nde yi soto naxan masensēn ti seene rawale, Yurima nun Tumīn.*

⁶⁶ Yamaan birin malanxina, muxu wuli tonge naanin muxu wuli firin muxu keme saxon muxu tonge sennin.

⁶⁷ E walikē xēmene nun e walikē naxanle mi yi ne ye, ne muxu wuli solofere muxu keme saxon tonge saxon e nun solofere nan yi a ra. Beti ba xēmen nun a naxanle, muxu keme firin tonge naanin e nun suulun yi e ye.

⁶⁸ Nāgōmen keme naanin tonge saxon e nun suulun, sofanla wuli sennin keme solofere e nun mōxōne fan yi na.

⁶⁹ Denbaya xun wuyaxi seene fi nēn wanla fe yi. Yamana kanna yi xēmaan kilo solomasēxe e nun a tagi nun igelengen tonge suulun e nun saraxarali domain keme suulun tonge saxon fi wanla fe yi.

⁷⁰ Denbaya xunne yi xēmaan kilo keme kilo tonge solofere nun gbeti fixen kilo wuli keden kilo keme ba.

⁷¹ Isirayila yamaan muxu dōnxene yi xēmaan kilo keme tonge solofere nun gbeti fixen kilo wuli keden ba e nun saraxarali domain tonge sennin e nun solofere.

⁷² Saraxaraline nun Lewi bōnsōnna muxune nun kantan tiine nun beti baane nun Ala Batu Banxin walikene nun Isirayila yamaan birin yi dōxo e taane yi.

Esirasi yi sariyan xaran yamani

Nēen kike soloferedena a liye, Isirayila kaane birin bata yi dōxo e taane yi.

8

¹ Yamaan birin yi e malan yama malanden Ige Dēen na alo muxu kedenna. E yi a fala sebēli tiina Esirasi xa a xa fa Musaa sariya kēdin na, Alatala sariyan naxan yamani Isirayila kaane ma.

² Saraxaralina Esirasi yi fa sariya kēdin na yamaan birin yetagi, xēmen nun naxanla, naxanye birin yi nōe falan famunye e naxan mēma. Kike solofereden xi singen nan yi a ra.

³ Keli xōtōnni han yanyi tagini, Esirasi na sariya kēdin xaranma yamaan yetagi Ige Dēen na, xēmene nun naxanle nun naxanye birin yi a famuma. Yamaan birin yi tuli matixi sariya kēdin xaran xuiin na.

⁴ Sebēli tiina Esirasi yi tixi wudi gbingbinna nan fari, naxan yi rafalaxi na feen ma. Matitiya nun Sema nun Anaya nun Yuriya nun Xiliki nun Maaseya yi tixi a fēma

a yiifanna ma. Pēdaya nun Mikayeli nun Malakiya nun Xasun nun Xasabadana nun Sakari nun Mesulan tixi a kōmenna ma.

⁵ Esirasi yi kēdin nabi yamaan birin yetagi, a tixi e birin xun ma, a to kēdin nabi, yamaan birin yi keli.

⁶ Esirasi yi Alatala tantun, Ala naxan gbo, yamaan yi lu e yiine yitē kore, e yi a yabi, e naxa, "Amina! Amina!" Nayi, e birin yi e xinbi sin, e yetagine yi lan bōxōn ma, e yi Alatala batu.

⁷ Lewi bōnsōnna muxune, Yosuwe nun Bani nun Serebi nun Yamin nun Akubu nun Sabetayi nun Hodiya nun Maaseya nun Kelita nun Asari nun Yosabadi nun Xanan nun Pelaya, ne yi lu yamaan tixin xaranje sariyan ma.

⁸ Ne yi lu Alaa sariya kēdin xaranje yamaan xa, e lu a yēbē e xa alogo e birin xa nō a famunye.

⁹ Nayi, yamana kanna Neyemi nun Esirasi naxan yi saraxaraliyaan nun sebēli tiini, e nun Lewi bōnsōnna muxun naxanye yi yamaan xaranma, ne yi a fala yamaan xa, e naxa, "Lōxōni ito bata sararijan Alatala xa, ē Ala. E nama lu sunuxi, ē lu wuge." Bayo yamaan birin yi wugama nēn, e nēma yi sariya kēdin xaran xuiin namēma.

¹⁰ Neyemi yi a fala e xa, a naxa, "E sa donse fajin don, ē yi minse fajin min, ē siga ndee ra muxune xa se mi naxanye yii, amasoto to lōxōn bata findi lōxō sarijanxin na en Marigin xa. E nama ē yete rasunu, bayo Alatalaa sewan nan findixi ē senben na."

¹¹ Lewi bōnsōnna muxune yi yamaan birin masabari, e naxa, "E sabari, amasoto to lōxōn sarijan, ē nama ē yete rasunu!"

¹² Yamaan birin yi siga e dēgeden nun e mindeni. Se mi yi naxanye yii, e yi ndee so ne yii. E lu sēwa gbeeni, bayo e bata yi falane famu naxanye yēba e xa.

Bubu Kui Sanla

¹³ Na xōtōn bode, Isirayila denbaya xunne nun saraxaraline nun Lewine birin yi e malan sebēli tiina Esirasi fema alogo e xa sariya falane rame.

¹⁴ Alatala sariya kēdin naxan so Musa yii, a yi sebēxi na kui fa fala, Isirayila kaane yi lanma e lu bubune kui Bubu Kui Sanla waxatini jēen kike solofereden na.

¹⁵ E lan e yi na rali birin ma e taane yi e nun Yerusalen yi, e naxa, "E mini geya yireni, ē fa Oliwi bili yii taa kui xiine nun burunna xiine nun miriti bili yiine nun tugu yiine nun wudi yii jingixine ra alogo ē xa fa Bubu Kui Sanla raba alo a sebēxi kii naxan yi."*

* 7:65: 7.65Yurima nun Tumīn masensēn ti seene fe sebēxi Xōryaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon. * 8:15: 8.15Bubu Kui Sanla fe sebēxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

¹⁶ Nayi, Isirayila yamaan yi mini, e siga jaxɔnde fendeni, alogo e xa fa Bubu Kui Sanla raba e banxine de ra hanma e sansanne kui, hanma Ala Batu Banxin sansanne kui, e nun yama malandene yi Ige Deen nun Efirami Deen na.

¹⁷ Muxun naxanye birin yi malanxi na, naxanye yi faxi sa keli konyiyani, ne birin yi bubune ti, e dɔxɔ e bubune yi. Keli Nunu a dii xemen Yosuwe a waxatin ma han na waxatini, Isirayila kaane munma yi na fe sifan liga singen, sewa gbeen yi lu e tagi.

¹⁸ E lu Alaa sariya kedɛn xaranyɛ lɔxɔ yo lɔxɔ keli xi singen ma han lɔxɔ dɔnxɛna. E yi sanla raba xi solofere, yamaan yi e malan xi solomasɛxedeni, alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

9

E yi e ti e yulubin na

¹ Kiken xi mɔxɔɛde lɔxɔni, Isirayila kaane yi e malan, e sun, e kasa benbeli dugine ragodo e ma, e burunburunna sa e xunne yi sunu taxamasenne ra.

² Naxanye yi findixi Isirayila kaane ra, ne yi e masiga xɔɛne ra, e yi e ti e yulubine ra e nun e benbane gbeene.

³ E to keli, e ti, e yi Alatala, e Alaa sariya kedɛn xaran waxati xunkuye. Yanyin na, e yi e xinbi sin Alatala yetagi, e Ala, e mɔn yi e ti e yulubine ra han waxati xunkuye.

⁴ Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee yi keli, e te gbɛngbinna fari, Yosuwe nun Bani nun Kadamile nun Sebaniha nun Bunni nun Serebi nun Bani nun Kenani. Ne yi e xuini te Alatala ma, e Ala.

⁵ Lewi bɔnsɔnna muxune, Yosuwe nun Kadamile nun Bani nun Xasabaneya nun Serebi nun Hodiya nun Sebaniha nun Petaxi yi a fala, e naxa, “E keli, en Alatala, en ma Ala tantun habadan han habadan!”

E yi Ala maxandi, e naxa, “Nxu i xili binyen tantunma, tantunna naxan dangu binyen nun tantunna birin na!

⁶ I tan nan keden pe Alatala ra, i tan naxan ariyanna nun kore xɔnna nun sarene birin daxi,

i bɔxɔ xɔnna nun a yi seene birin da, e nun baane nun e yi seene birin.

I yi niin bira niimaseene birin yi, malekane birin e xinbi sinma i tan nan bun.

⁷ I tan Marigina Alatala, i tan nan Iburama sugandi, i yi a ramini Yuru taani Babilɔn yamanani, i yi a xili sa, Iburahima.

⁸ I yi a to a denkeɣaxi i ma a bɔɣeni, i yi layirin xidi e tagi a i xa Kanan kaane nun Xitine nun Amorine nun Perisine nun Yebusune

nun Girigasane yamanan so a bɔnsɔnna yii. I de xuiin nakamali nen bayo i tinxin.”

⁹ “Inxu benbane jaxankatan to nen Misiran yi,

i yi e gbelegbele xuiin me Gbala Baan de.

¹⁰ I yi taxamasenne nun kabanako feene yita Firawona

nun a walikene nun a yamanan muxune birin na.

Amasɔto i a kolon

e nxu benbane suxu kii naxan yi wasoni.

I yi xinla sɔto naxan gbo han to.

¹¹ I yi baa igeni taxun e yee ra,

e yi baani gidi a yixaren na,

koni i tilin igen nadin nen

e sagatan muxune xun ma

alo gemena igen xɔnna ma.

¹² I yi kundaan ti e yee ra yanyin na,

i yi te degɛn ti e yee ra kɛɛn na

naxan yi kirani yalanma e yee ra.

¹³ I godo nen keli kore,

i falan ti e xa Sinayi geyaan fari.

I yi i gelene fala e xa naxanye tinxin,

e nun jɔndin sariyan nun tɔnne

nun yamarin naxanye fan.

¹⁴ Fata i ya walikɛn Musa ra,

i yi i ya Matabu Lɔxɔ sarijanxin nun

i ya yamarine nun sariyane nun tɔnne yita e ra.

¹⁵ Kamen to e suxu,

i yi donseen nagodo e ma keli kore.

Min xɔnla to e suxu,

i yi igen namini fanyeni,

i yi a fala e xa a e xa so yamanani

i kolɔ naxan so fe ra e benbane yii.

¹⁶ Koni nxu benbane murute nen wasoni,

e mi i ya yamarine suxu.

¹⁷ E mi tin e suxe,

e jinan i ya kabanako feene xɔn

i naxanye liga e xa,

e yi e bɔɣeni xɔdɔxɔ e murutɛni,

e yi a nata

a e xa yɛɛrati gbete sugandi,

e xete e konyiyani Misiran yi.*

Koni i tan mi i me e ra.

Ala nan i tan na

naxan muxune mafeluma e yulubine ra.

I dija, i kininkinin,

i mi xɔlɔn xulɛn,

i ya hinanna gbo.

¹⁸ E yi jinge i sawura wure daxin nafala e yete xa,

e naxa, ‘En ma Ala nan ito ra,

naxan en naminixi Misiran yi.’

E yi fala jaxine ti i ma.

¹⁹ Koni i ya kininkinin gbeeni,

i mi e rabɛjin tonbonni.

Kundaan lu nen e yee ra kiraan xɔn yanyin na,

* 9:17: 9.17 Yatene 14.4

tɛ dɛgɛn yi lu e yɛɛ ra kɔɛɛn na.

²⁰ I yi i ya Nii fajin naso e yi alogo a xa e xaran, i yi i ya Manna donseen† so e yii, e nun igena, min xɔnla to e suxu.

²¹ I yi i yengi dɔxɔ e xɔn ma tonbonni jɛɛ tonge naanin, sese mi dasa e ma, e dugine mi kala, e sanne mi kusin.

²² I yamanane nun siyane so nɛn e yii, i yi e rabilinna yamanane birin sa e sagoni. E yi Xesibɔn mangan Sixɔn ma yamanan tongo e gbeen na,

e nun Ogo a yamanana, Basan mangana.

²³ I yi e diine rawuya ayi alo sarene kore xɔnna ma, i yi e raso yamanani, i kɔlɔ e benbane xa dɛnaxan ma fe yi.

²⁴ E yixɛtɛne yi so mɛnni, e dɔxɔ na yamanani, i yi na yamanan muxune rayagi e yɛtagi, Kanan kaane, i yi e sa e sagoni, e mangane nun e yamanane muxune, alogo e xa e raba e waxɔnna ra. ²⁵ E yi taa makantanxine tongo e nun bɔxɔ fajina, e yi banxine tongo naxanye yi rafexi se fajin sifan birin na, e nun xɔjinne nun manpa binle nun oliwi binle nun wudi bogila wuyaxine, e yi e don, e yi lugo, e yi gbo, e yi lu heri gbeeni.”

²⁶ “Koni, e keli nɛn e yi murutɛ i xili ma. E yi e xun xanbi so i ya sariyane yi, e yi nabine faxa, naxanye yi e mabandunma i ma, e yi Ala rayelefu gbeene ti.

²⁷ Nayi, i yi e sa e yaxune sagoni, ne yi e tɔɔ.

Koni e jaxankatan waxatini, e xui ramini nɛn i ma, i yi e xuiin name kore xɔnna ma, i yi e yabi i ya kininkinin gbeeni, i yi e xunba muxune fi e ma, naxanye e ba e yaxune yii.

²⁸ Koni, e xɔɔyaan sɔtɔ nɛn tun, e mɔn yi fe jaxine liga fɔlɔ i yɛɛ ra. Nayi, i yi e rabejin e yaxune yii, e yi e nɔ.

Koni, e mɔn yi e xui ramini i ma, i yi e xuiin name kore xɔnna ma i ya kininkinin gbeeni, i mɔn yi e rakisi sanja ma wuyaxi. ²⁹ I yi e mabandun i ya sariyan ma, koni e yi findi wasodene ra, e mi e tuli mati i ya yamarine ra.

E yi yulubin liga e i ya kiti saxine kala, anu naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sɔtɔma nɛn e xɔn.

E yi murutɛ, e tondi e tuli matiye i tan na.

³⁰ I ti nɛn e bun ma jɛɛ wuyaxi, i yi e rakolon i ya Nii Sarijanxin na nabine xɔn,

koni e mi e tuli mati.

Nayi, i yi e sa e yamana gbɛtɛye sagoni.

³¹ I ya kininkinin gbeeni, i mi e raxori, i mi e rabejin, bayo Ala dijaxi kininkininxin nan i tan na.”

³² “Iki, nxɔ Ala, Ala gbeena, sɛnbɛmana, i tan naxan magaxu, i tan naxan i ya layirin nakamalima i ya hinanni, fe xɔlɛn naxanye nxu sɔtɔxi, e nun nxɔ mangane nun nxɔ nabine nun nxɔ saraxaraline nun nxu benbane nun yamaan birin, i nama ne yatɛ fe fuune ra, sa fɔlɔ Asiriya mangane waxatin ma han to.

³³ Feen naxanye birin nxu sɔtɔxi, i tan tinxin ne birin yi, bayo i ya lannayaan yita nɛn, koni nxu tan fe jaxin nan liga.

³⁴ Nxɔ mangane nun nxɔ kuntigine nun nxɔ saraxaraline nun nxu benbane mi i ya sariyane suxu, e mi i ya yamarine suxu, e nun i ya maxadi xuine, i yi naxanye falama e xa.

³⁵ E yi e yamanani waxatin naxan yi heri gbeeni i naxan so e yii, yamana sabatixi gbeeni i naxan sa e sagoni, e mi i batu, e mi xɛtɛ e kɛwali jaxine fɔxɔ ra.

³⁶ To, nxu bata findi konyine ra yamanani i naxan so nxu benbane yii alogo e xa balo na bogiseene nun a se fajine ra.

³⁷ A seene bata findi mangane gbeene ra i nxu saxi naxanye sagoni masɔtɔ nxu yulubine xɔn. Nxu nun nxɔ xuruseene bata lu e sagoni, nxu lu jaxankata gbeeni.”

10

Sariyan suxu fena yamaan xɔn

¹ “Amasɔtɔ na feene birin xɔn, nxu tan Isirayila kaane bata lan feni ito ma, nxu yi a sɛbɛ, nxɔ kuntigine nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye nxu yɛ, e nun nxɔ saraxaraline yi e yii fɔxɔn sa a ma.”

† 9:20: 9.20Manna donsena a fe mato Xɔɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

² Muxun naxanye e yii fəxən sa a ma, ne xinle ni itoe ra: Yamana kanna Neyemi, Kakaliyaa diina e nun Sedeki nun

³ Seraya nun Asari nun Yeremi nun

⁴ Pasaxuri nun Amari nun Malakiya nun

⁵ Xatusi nun Sebaniha nun Maluku nun

⁶ Xarimi nun Meremoti nun Abadi nun

⁷ Daniyeli nun Gineton nun Baruku nun

⁸ Mesulan nun Abiya nun Miyamin nun

⁹ Maasiya nun Biligayi nun Semaya. Saraxaraline nan yi ne ra.

¹⁰ Lewine ye:

Asani a dii xəmən Yosuwe nun Xenadadaa diine Binuwi nun Kadamile

¹¹ e nun e ngaxakedenne: Sebaniha nun

Hodiya nun Kelita nun Pelaya nun Xanan

¹² nun Mika nun Rexobo nun Hasabi

¹³ nun Sakuru nun Serebi nun Sebaniha

¹⁴ nun Hodiya nun Bani nun Beninu.

¹⁵ Yamaan kuntigine ye: Parosi nun Paxata-Moyaba nun Elan nun Satu nun Bani nun

¹⁶ Bunni nun Asagada nun Bebaya nun

¹⁷ Adoniya nun Bigiwayi nun Adin nun

¹⁸ Ateri nun Xesekiya nun Asuru nun

¹⁹ Hodiya nun Xasun nun Besayi nun

²⁰ Xarifi nun Anatəti nun Nebayi nun

²¹ Magapiyasi nun Mesulan nun Xesiri nun

²² Mesesabele nun Sadəki nun Yaduwa nun

²³ Pelati nun Xanan nun Anaya nun

²⁴ Hoseya nun Xananiya nun Xasubu nun

²⁵ Haloxesi nun Pilixa nun Sobeki nun

²⁶ Rexun nun Xasabana nun Maaseya nun

²⁷ Axiya nun Xanan nun Anan nun

²⁸ Maluku nun Xarimi nun Banaha.

²⁹ Yamaan dənən birin yi sa e fari, saraxaraline nun Lewine nun taan de kantanne nun beti baane nun Ala Batu Banxin walikene nun muxun naxanye birin xete nxu rabilinna siyane fəxə ra, e bira Alaa sariyan fəxə ra, e yi e mali, e paxanle nun e dii xəmene nun e dii tēmən naxanye birin yi nəe feen famunje.

³⁰ E birin yi sa e ngaxakedenne fari, e kuntigine. E yi e kələ a e xa Alaa sariyan suxu, a walikən Musa naxan nalixi nxu ma, nxu yi nxu Marigina Alatalaa sariyane nun yamarine birin suxu.

³¹ Nxu bata yi de xuiin tongo a nxu nama nxə dii tēmene fi siya gbətene ma naxanye dəxi nxə yamanani, nxu mən mi e dii tēmene tongoma paxanle ra nxə dii xəmene xa.

³² Na muxune yulane na fa Matabu Ləxəni hanma ləxə saripənxine yi, nxu nama yulaya se yo sara ne ma hanma donseene. Nxu yi bəxən fan lu a yi a matabu je soloferedeni, nxu mi xēen bima na jeen na, nxu donle fan nakala ayi.

³³ Nxu bata sariyan sa fa fala nxu xa gbeti fixen garamu naanin fi je yo je, a findi nxə Ala Batu Banxin nawali seen na.

³⁴ A xa findi buru rasarijanxin saren na, e nun bogise saraxane nun saraxa gan daxine nun saraxan naxanye bama Matabu Ləxəne ma e nun kike nənən sanle hanma sali ləxə gbətəye ma. A tan nan mən findima saraxa gbətəye saren na saraxa saripənxine nun yulubi xafari saraxane ra Isirayila xa, e nun wanle birin en ma Ala Batu Banxini.

³⁵ Nxu tan saraxaraline nun Lewine nun yamaan bata masənəna ti alogo a xa kolon muxune lanma e xa fa yegen na waxatin naxan yi Ala Batu Banxini denbaya yeən ma je yo je alogo a xa gan Alatalaa saraxa gandeni, en ma Ala, alo a sebəxi kii naxan yi sariyani.

³⁶ Nxu bata de xuiin tongo a nxu xa fa nxə bəxən bogise singene nun wudi bogi singene ra Alatala Batu Banxini,

³⁷ nxu yi fa nxə dii singene nun nxə xuruseene dii singene ra Ala yetagi, alo sariyana a falaxi kii naxan yi. Nxu fa nxə jingene dii singene nun yexene nun siine dii singene ra Ala Batu Banxini. Nxu yi e so saraxaraline yi naxanye walima Ala Batu Banxini.

³⁸ Nxu mən yi siga nxə sansi singene ra saraxaraline xən Ala Batu Banxin se ramaradeni, e nun bogise saraxane nun wudi bogine nun manpa nənən nun turena. Bəxən bogiseene yaganna yi findi Lewine gbeen na. E tan nan yati e rasuxuma taane birin yi nxu denaxanye bima.

³⁹ Harunaa yixetəna nde luma nən Lewine fəxə ra e nēma sigə yaganne tongodeni waxatin naxan yi. Lewine yi na yaganna dəxəde fuden xali Ala Batu Banxin gbeti ramaradeni.

⁴⁰ Isirayila kaane nun Lewine sigama nən e murutune nun manpa nənəne nun turen yaganne ra Ala Batu Banxin se ramaradeni, yire saripənxin goronne dənaxan yi, Ala Batu Banxin saraxaraline nun de kantanne nun beti baane fan luma mēna nin.

Na kiini, en mi en ma Ala Batu Banxin nabejinma.

11

Yuda kaan naxanye fa dəxə Yerusalen yi

¹ Yamana kanne yi fa dəxə Yerusalen yi. Yamaan dənən yi masənəna ti alogo muxu fu ye, muxu keden xa fa dəxə Yerusalen yi, taa rasarijanxina. Muxu fu ye, muxu solomanaanin nəe luyə nən e kon taane yi.

² Yamaan yi barika bira na muxune xa naxanye birin tin e xa fa dəxə Yerusalen yi.

³Yamana kanni itoe nan fa dɔxɔ Yerusalɛn yi, koni Isirayila kaana ndee nun saraxaraline nun Lewine nun Ala Batu Banxin walikene nun Sulemani a banxin walikene denbayane, ne yi lu e taani Yuda yi, birin yi lu a kon yi.

Taruxune Singen 9.3-17

⁴Yuda kaana ndee nun Bunyamin kaana ndee fa dɔxɔ nɛn Yerusalɛn yi.

Yuda bɔnsɔnna muxune ye: Ataya. Yusiya nan Ataya sɔtɔ. Sakari nan Yusiya sɔtɔ. Amari nan Sakari sɔtɔ. Sefati nan Amari sɔtɔ. Mahalaleli nan Sefati sɔtɔ Peresi xabilani.

⁵Maaseya fan fata Yuda bɔnsɔnna nan na. Baruku nan Maaseya sɔtɔ. Kola-Xose nan Baruku sɔtɔ. Xasaya nan Kola-Xose sɔtɔ. Adaya nan Xasaya sɔtɔ. Yoyaribi nan Adaya sɔtɔ. Sakari nan Yoyaribi sɔtɔ Silo xabilani.

⁶Peresi yixetɛn naxanye yi dɔxi Yerusalɛn yi, sofa kɛndene: muxu kɛmɛ naanin muxu tonge sennin e nun solomasɛɛ.

⁷Bunyamin bɔnsɔnna muxune ye: Salu. Mesulan nan Salu sɔtɔ. Yowedi nan Mesulan sɔtɔ. Pɛdaya nan Yowedi sɔtɔ. Kolaya nan Pɛdaya sɔtɔ. Maaseya nan Kolaya sɔtɔ. Itiyeli nan Maaseya sɔtɔ. Yesaya nan Itiyeli sɔtɔ.

⁸Salu nun a fɔxɔrabirane nan yi a ra, Gabayi nun Salayi. Xɛmɛne gbansanna, muxu kɛmɛ solomanaanin muxu mɔxɔɔɔn nun solomasɛɛ ne nan yi Yerusalɛn yi Bunyamin bɔnsɔnna muxune ra.

⁹Sikiri a diin Yoweli nan yi e sofa kuntigin na, Hasenuwaa dii xɛmɛn Yuda nan yi taan kuntigi firinden na.

¹⁰Saraxaraline ye: Yoyaribi a dii xɛmɛn Yɛdaya nun Yakin nun

¹¹Xiliki a diin Seraya. Mesulan nan Xiliki sɔtɔ. Sadɔki nan Mesulan sɔtɔ. Merayoti nan Sadɔki sɔtɔ. Axituba nan Merayoti sɔtɔ. Axituba yi findixi Ala Batu Banxin kuntigin nan na.

¹²Ne nun e walikene yi muxu kɛmɛ solomasɛɛ muxu mɔxɔɔɔn nun firin nan xun na naxanye yi walima Ala Batu Banxini. Yeroxamaa diina Adaya yi findixi denbaya xunna nan na. Pelaliya nan Yeroxama sɔtɔ. Amasi nan Pelaliya sɔtɔ. Sakari nan Amasi sɔtɔ. Pasaxuri nan Sakari sɔtɔ. Malakiya nan Pasaxuri sɔtɔ.

¹³Adaya nun a ngaxakedenne, muxu kɛmɛ firin muxu tonge naanin e nun firinna findi denbaya xunne nan na. Asareli a diina Amasayayi fan findi kuntigin nan na. Axasayi nan Asareli sɔtɔ. Mesilimoti nan Axasayi sɔtɔ. Imeri nan Mesilemoti sɔtɔ.

¹⁴Sofa kɛnden muxu kɛmɛ muxu mɔxɔɔɔn nun solomasɛɛ nan yi Amasayayi nun a ngaxakedenne ye. Hagedolimi a diin Sabadiyeli nan yi e yamaan xunna ra.

¹⁵Lewi bɔnsɔnna muxune ye: Xasubu a diin Semaya. Asirikami nan Xasubu sɔtɔ. Hasabi nan Asirikami sɔtɔ. Bunni nan Hasabi sɔtɔ.

¹⁶Sabetayi nun Yosabadi Lewi kuntigine ye, ne nan yi wanle kɛma naxanye yi Ala Batu Banxin fari ma.

¹⁷Mikaa diin Matani fan yi na. Sabidi nan Mika sɔtɔ. Asafi nan Sabidi sɔtɔ. Asafi nan yi barika bira bɛtin bama sali waxatini. Bakabukiya fan yi na naxan yi findixi kuntigi firinden na a ngaxakedenne ye, e nun Samuwaa diina Abada, Galali mamanan-denna, Yedutun tolobitana.

¹⁸E birin malanxina, Lewi bɔnsɔnna muxune, muxu kɛmɛ firin muxu tonge solomasɛɛ e nun naanin nan yi taa sarijanxini.

¹⁹Dɛ kantanne ye: Akubu nun Talamɔn nun e ngaxakedenne naxanye yi dɛɛne kantanna, muxu kɛmɛ muxu tonge solofere e nun firin.

²⁰Isirayila kaa dɔnxɛne, saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune, ne yi dɔxi Yuda taane nin e benbane bɔxɔne yi.

²¹Ala Batu Banxin walikene yi dɔxi Ofɛli geyaan nan fari. Sixa nun Gisipa nan yi e kuntigine ra.

²²Bani a diin Yusi nan yi Lewine xun na Yerusalɛn yi. Hasabi nan Bani sɔtɔ. Matani nan Hasabi sɔtɔ. Mika nan Matani sɔtɔ Asafi bɔnsɔnni. Asafi yixetene yi findixi Ala Batu Banxin bɛti baane nan na.

²³Bɛti baane yi mangana yamarin nan bun e nun sariyana lan lɔxɔ yo lɔxɔ bɛtin ma.

²⁴Mesesabele a diin Petaxi, Yuda a diin Sera yixetene ye, na nan yi Isirayila yamaan xunna ra Perise mangan dɛxɔn.

Yahudiyaane Yerusalɛn fari ma

²⁵Yuda bɔnsɔnna muxuna ndee yi sa dɔxɔ banxidene nun taadine yi: Kiriya-Aruba nun Dibon nun Yekabaseli nun e rabillinne taane yi,

²⁶e nun Yosuwe nun Molada nun Bɛti-Pɛleti taane nun

²⁷Xasari-Suwali nun Beriseba nun e rabillinne taane,

²⁸e nun Sikilaga nun Mekona nun a rabillinna taane yi,

²⁹e nun En-Rimɔn nun Sora nun Yaramuti taane nun

³⁰Sanowa nun Adulan nun e rabillinne taane nun Lakisi nun a xɛɛne nun Aseka taan nun a banxidene. Nanara, e yi dɔxi Beriseba yi siga han Hinɔn lanbanna.

³¹Bunyamin bɔnsɔnna muxun naxanye sa keli Geba yi, ne yi dɔxi Mikimasi nun Aya nun Bɛteli taane nun e rabillinne nun

³²Anatoti nun Nobi nun Ananiya nun

³³Xasori nun Rama nun Gitayin nun

³⁴Xadidi nun Seboyin nun Nebalati nun

³⁵ Lodi nun Ono taane nun Yiirawanle Lanbanna nin.

³⁶ Yuda yamanan Lewi bõnsõnna muxuna ndee yi dõxi Bunyamin yamanan nin.

12

Saraxaraline nun Lewi bõnsõnna

¹ Saraxaralini itoe nun Lewi bõnsõnna muxuni itoe nun Selatili a diin Sorobabeli nun Yosuwe nan xetɛ sa keli konyiyani yamana gbɛtɛ yi: Seraya nun Yeremi nun Esirasi nun

² Amari nun Maluku nun Xatusi

³ nun Sekani nun Rexun nun Meremoti

⁴ nun Yido nun Gineton nun Abiya

⁵ nun Miyamin nun Maadiya nun Biliga

⁶ nun Semaya nun Yoyaribi nun Yɛdaya

⁷ nun Salu nun Amoki nun Xiliki nun Yɛdaya. Xɛmɛni itoe nun e ngaxakedenne nan findi saraxarali kuntigine ra Yosuwe waxatini.

⁸ Lewi bõnsõnna muxune nan yi itoe ra: Yosuwe nun Binuwi nun Kadamile nun Serebi nun Yuda nun Matani. Matani nun a muxune nan yi barika bira bɛtine bama.

⁹ E ngaxakedenne Bakabukiya nun Yunni yi tixi e yetagi Ala batu waxatini.

Saraxarali kuntigine yixetene

¹⁰ Yosuwe yi Yoyakin sɔtɔ, Yoyakin yi Eliyasibi sɔtɔ, Eliyasibi yi Yoyada sɔtɔ.

¹¹ Yoyada yi Yonatan sɔtɔ, Yonatan yi Yaduwa sɔtɔ.

¹² Yoyakin yi saraxarali kuntigiyani waxatin naxan yi, muxuni itoe nan yi saraxaraline denbayane xunne ra:

Meraya, Serayaa denbaya xunna e nun Xananiya, Yeremi a denbaya xunna

¹³ Esirasi, Mesulan ma denbaya xunna e nun Yehoxanan, Amari a denbaya xunna

¹⁴ e nun Yonatan, Maluku a denbaya xunna e nun Yusufu, Sebanihaa denbaya xunna

¹⁵ e nun Xarimi, Adanaa denbaya xunna e nun Xelekayi, Merayoti a denbaya xunna

¹⁶ e nun Sakari, Yido a denbaya xunna e nun Mesulan, Gineton ma denbaya xunna

¹⁷ e nun Sikiri, Abiyaa denbaya xunna e nun Mowadi, Miniyamin ma denbaya xunna

¹⁸ e nun Samuwa, Biligaa denbaya xunna e nun Yehonatan, Semayaa denbaya xunna

¹⁹ e nun Matenayi, Yoyaribi a denbaya xunna

e nun Yusi, Yɛdayaa denbaya xunna

²⁰ e nun Kalayi, Salayi a denbaya xunna e nun Eberi, Amoki a denbaya xunna

²¹ e nun Hasabi, Xiliki a denbaya xunna e nun Nataneli, Yɛdayaa denbaya xunna.

²² Eliyasibi nun Yoyada nun Yoxanan nun Yaduwa waxatini, Lewi bõnsõnna muxune denbaya xunne nun saraxaraline xinle sɛbɛ

nɛn Perise kaan Dariyusi a mangayaan waxatini.

²³ Lewi bõnsõnna muxune denbaya xunne fan xinle sɛbɛ nɛn taruxu kɛdine kui han Eliyasibi a diin Yoxanan waxatina.

²⁴ Hasabi nun Serebi nun Kadamile a diin Yosuwe nan yi Lewi bõnsõn xunne ra. Ala batu waxatini, e yi tima nɛn e ngaxakedenne yetagi, e Ala tantunma, e barikan bira Ala xa e ti yɛɛn ma alo Dawuda, Alaa muxuna a yamarixi kii naxan yi.

²⁵ Matani nun Bakabukiya nun Abadi nun Mesulan nun Talamɔn nun Akubu nan yi Ala Batu Banxin se ramaraden dɛ kantanne ra.

²⁶ E yi walima Yosuwe a dii xɛmɛn Yoyakin waxatin nin, Yosadaki mamandenna, e nun yamana kanna Neyemi waxatin nun saraxaraliin nun sɛbɛli tiina Esirasi waxatini.

Sɛwana Yerusalen yinna fe yi

²⁷ Yerusalen yinna to yelin nafale, e yi sa Lewine tongo alogo e mɔn xa fa dɔxɔ Yerusalen yi e lan naxanaxani bayo Yerusalen yinna bata yelin tiye, e yi Ala tantun bɛti ba karijanne nun kondenne nun balonne ra.

²⁸ Bɛti baane yi e malan keli Netofa banxidene ra Yerusalen rabilinna nun

²⁹ Bɛti-Giligali taan nun Geba nun Asamawɛti yamanane yi. Bɛti baane bata yi taane ti Yerusalen rabilinni.

³⁰ Saraxaraline nun Lewine yi e yetɛ rasarijan, e yamaan fan nasarijan, e nun taan dɛɛne nun a yinna.

³¹ N yi yamarin fi a Yuda kuntigine xa te yinna xuntagi. N yi bɛti baane yitaxun firinna ra. A singen yi siga yiifanna ma yinna xuntagi Xuruse Nɛnɛ Dɛɛn binni.

³² Hosaya nun Yuda kuntigine fɔxɔ kɛdenna biraxi e fɔxɔ ra,

³³ e nun Asari nun Esirasi nun Mesulan nun

³⁴ Yuda nun Bunyamin nun Semaya nun Yeremi

³⁵ e nun saraxaraline diine, xɔtaan yi naxanye yii e nun Yonatan ma diin Sakari. Semaya nan Yonatan sɔtɔ. Matani nan Semaya sɔtɔ. Mikahu nan Matani sɔtɔ. Sakuru nan Mikahu sɔtɔ. Asafi nan Sakuru sɔtɔ.

³⁶ A ngaxakedenne fan yi a fɔxɔ ra: Semaya nun Asarɛli nun Milalayi nun Gilalayi nun Maayi nun Nataneli nun Yuda nun Xanani. Dawuda, Alaa muxuna bɛti ba seene yi e yii. Sɛbɛli tiina Esirasi nan yi tixi e yɛɛ ra.

³⁷ E to Tigi Dɛɛn li, e yi te Dawudaa Taan kiraan xɔn, te yinna xuntagi, Dawudaa banxin xun ma, siga han Ige Dena sogeteden binni.

³⁸ Beti baane dɔxɔden firinden yi siga kɛmɛna ma. Nxu nun yama dɔnxɛn yi bira e fɔxɔ ra yinna xuntagi. Nxu yi dangu Buru Ganden Sangansoon na siga han yinna yigbo yirena,

³⁹ han Eframi Dɛɛn xanbi ra, siga han Dɛ Fonna, dangu Yɛxɛ Dɛɛn na, han Xananɛli Sangansona e nun sangansoon naxan xili Kɛmɛ han Yɛxɛnɛ So Dɛna. E yi ti Kantan Ti Dɛɛn na.

⁴⁰ Na xanbi ra, beti ba dɔxɔ firinne yi ti Ala Batu Banxini. Nxu nun kuntigine yi ti naxanye yi n fɔxɔ ra, e nun

⁴¹ saraxaraline: Eliyakimi nun Maaseya nun Miniyamin nun Mikahu nun Eliyowenayin nun Sakari nun Xananiya. E xɔtane suxi e yii.

⁴² Maaseya nun Semaya nun Eleyasari nun Yusi nun Yehoxanan nun Malakiya nun Elan nun Eseri fan yi na. Yesiraxiya nan yi beti baane yɛɛratiin na.

⁴³ Muxune yi saraxa wuyaxi ba na lɔxɔni, e sɛwa, bayo Ala bata yi sɛwa fe gbeen nagidi e ma. Naxanle nun diidine fan yi sɛwa, Yerusalen sɛwa xuiin yi mɛma yire makuyeni.

⁴⁴ Na lɔxɔni, e yi muxune dɔxɔ se ramaradene xunna bogise singene nun yaganne yi ramarama dɛnaxanye yi. E yi e ti ne malanna ra, yamanan taane birin yi, naxan lanma a so saraxaraline nun Lewine yii Ala kiseen na. Yuda kaane yi sɛwaxi bayo saraxaraline nun Lewine birin yi e wanla ra.

⁴⁵ E lu Alaa wanla kɛ, e nun marasarijan wanla, e nun beti baane nun kantan tiine alo Dawuda nun a dii xɛmɛn Sulemani a yamari kii naxan yi.

⁴⁶ Bayo waxati danguxini, Dawuda nun Asafi waxatini, beti ba kuntigine yi na e nun bɛtine Ala tantun xinla ma.

⁴⁷ Sorobabeli nun Neyemi waxatini, Isirayila kaane birin yi seene soma nɛn beti baane nun kantan tiine yii alo a yi lan kii naxan yi lɔxɔ yo lɔxɔ. E yi e yagan sarijanxine soma nɛn Lewine yii, Lewine fan yi nde so Haruna yixɛtɛne yii.

13

Neyemi kɛwali dɔnxɛne

¹ Na waxatini, e yi Musaa sariya kɛdin xaran yamaan xa, e yi a to sɛbɛxi fa fala, Amonine nun Moyaba kaane mi lan e so Alaa yamani mume,*

² amasɔto waxati danguxini, e mi Isirayila kaane yisuxu, e mi donseen nun igen so e yii, e yɛtɛn yi Balami saren fi alogo a xa e danga. Koni, en ma Ala yi dangan maxɛtɛ duban na.†

³ Yamaan to sariya kɛdin xaran xuiin name, e yi xɔjɛne birin kedi Isirayila kaane yɛ.

⁴ Benun na xa liga, saraxaralina Eliyasibi naxan yi walima en ma Ala Batu Banxin se ramaradene yi, naxan mɔn yi findixi Tobiya ngaxakedenna ra,

⁵ na bata yi banxin kuiin yire belebelena nde yitɔn Tobiya xa, bogise saraxane nun wusulanna nun goronne yi ramaraxi dɛnaxan yi nun, e nun murutun yaganna nun manpaan nun turena, naxan yi findixi Lewi bɔnsɔnna muxune gbeen na, e nun beti baane nun kantan tiine nun saraxaraline.

⁶ N mi yi Yerusalen yi na waxatini na feene lige, amasɔto n bata yi xɛtɛ Babilɔn mangana Aratasɛɛkɛsi fɛma, a mangayaan jɛɛ tonge saxan e nun firinden ma. Na xanbi ra, n yi mangan maxɔdin, a yi tin n xa siga,

⁷ n yi xɛtɛ Yerusalen yi. N yi fe jaxin to Eliyasibi naxan naba, a to palana nde so Tobiya yii Alaa banxin yinna kui.

⁸ Na yi n xɔlɔ ki fajɔ. N yi Tobiya yiiseene birin namini palaan fari ma.

⁹ N yi yamarin fi a e xa palane rasarijan, n mɔn yi Ala Batu Banxin seene dɔxɔ e funfune yi, e nun bogise saraxane nun wusulanne.

¹⁰ N mɔn yi a mɛ a Lewine mi e gbee saraxane sɔtɔxi, n mɔn yi a mɛ fa fala Lewine nun beti baan naxanye yi walima Ala Batu Banxini, ne bata xɛtɛ e xɛnɛ ma.

¹¹ N yi kuntigine maxadi, n naxa, “Nanfera Ala Batu Banxin bata rabɛjin?” N yi Lewine nun beti baane malan, n yi birin ti a funfuni.

¹² Nayi, Yuda kaane birin yi fa yaganna nun murutun nun turen na se ramaradeni.

¹³ N yi se ramaraden taxu saraxaraliin Selemiya nun sɛbeli tiin Sadaki nun Lewina nde ra naxan xili Pɛdaya. N yi Sakuru a diin Xanan findi e mali muxun na, Matani mamandenna, bayo birin yi laxi e ra. E tan nan yi solɔnni taxunma e ngaxakedenne ma.

¹⁴ N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, na ma, n naxan nabaxi lannayani n ma Alaa banxin xa alogo i xa batu. I nama i mɛ n na.

¹⁵ N muxune to na waxatin nin sali lɔxɔni Yuda yamanani, e manpa bogine yibutuxunma. Nde yi bogise xidine rasoma, e xidixi sofanle fari, e nun wudi bogi igen nun manpa bogine nun xɔdɛne nun goronna sifan birin, siga Yerusalen yi Matabu lɔxɔni. N yi a fala e xa a e nama fa donseene mati na lɔxɔni.

¹⁶ Tire kaane fan yi dɔxi mɛnni, naxanye fan yi fama yɛxɛn nun sare seen sifan birin

* 13:1: 13.1 Na feen sɛbɛxi Sariyane 23.4-6 kui. † 13:2: 13.2 Na feen sɛbɛxi Yatene 22.1-6 kui.

na, e yi e mati Yuda kaane ma Yerusalen yi sali lɔxɔni.

¹⁷ N mɔn yi Yuda fonne maxadi, n naxa, “Fe ɲaxini ito bunna nanse ra, ε yi Matabu Lɔxɔn naxɔsi?”

¹⁸ E benbane fan mi ito xan liga ba? Ala bata fe ɲaxini itoe birin nafa en nun taani ito ma. E tan mɔn a xɔlɔn fari sama Isirayila xili ma, ε yi Matabu Lɔxɔn sariɲanna kala.”

¹⁹ Na xanbi ra, benun Matabu Lɔxɔn xa a li, dimin nema Yerusalen deene li tun, n yi yamarin fi, a deene xa ragali, e nama fa rabi fɔ Matabu Lɔxɔn na dangu. N yi n ma walikena ndee dɔxɔ deene ra, alogo muxune nama so goronne ra Matabu Lɔxɔni.

²⁰ Na ma, sare matine nun sare soone yi kɔeen nadangu Yerusalen fari ma sanɲa ma keden hanma sanɲa ma firin.

²¹ N yi e rakolon, n naxa, “Nanfera ε kɔeen nadanguma yinna fari ma? Xa ε mɔn a liga, n na ε suxuma nen.” Xabu na lɔxɔni, e mi fa fa Matabu Lɔxɔni sɔnɔn.

²² N mɔn yi yamarin fi Lewine ma a e xa e rasariɲan, e fa deene kantan alogo e xa Matabu Lɔxɔn findi lɔxɔ sariɲanxin na.

Na feen ma, n ma fe xa rabira i ma, n ma Ala, i yi n kantan i ya hinan gbeeni.

²³ Na waxatini, Yuda kaana ndee bata yi ɲaxanle dɔxɔ naxanye yi kelixi Asadodi nun Amoni nun Moyaba siyane ye.

²⁴ E diine fɔxɔ kedenna yi Asadodi xuiin falama ba xui gbete ye ra, koni e mi yi nɔe Heburu xuiin fale.

²⁵ N yi e maxadi, n yi e danga, n yi ndee bɔnbɔ, n yi e xunse xene matala, n yi e rakolo Ala yi, n naxa, “E nama ε dii temene so siya gbetene yii e ɲaxanle ra, ε nama siya gbetene dii temene tongo ε nun ε dii xemene xa.

²⁶ Isirayila mangan Sulemani mi yulubin liga na kiin xan yi ba? A ɲɔxɔn manga mi yi na siyane ye, a yi rafan a Ala ma. Ala bata yi a findi mangan na Isirayila birin xun na. Koni hali na, siya gbetene ɲaxanle a ti nen yulubin ma.

²⁷ Nxu fa a me iki fa fala a ε fe ɲaxi sifani ito ligama, fe ɲaxi gbeena en ma Ala ra, ε yi siya gbete ɲaxanle dɔxɔ.”

²⁸ Yehoyadaa dii xemena nde, saraxarali kuntigina Eliyasibi mamandenna yi findixi Horoni kaan Sanbalata bitanna nan na. N yi a kedi n yetagi.

²⁹ E fe xa rabira i ma, n ma Ala, bayo e bata saraxarali wanla sariɲanna kala, e nun saraxaraline nun Lewine layirina.

³⁰ N na e birin nasariɲan nen xɔɲene seene birin ma, n mɔn yi saraxaraline nun Lewine ti e wanle ra.

³¹ N mɔn na liga nen saraxa yegene ra waxati saxini, e nun bogise singene.

N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, i fan n na.

Esita Esita a Fe Taruxuna

Yahudiya jaxalan dii temena nde nan ma fe taruxu ito ra naxan yi xili Esita. A liga Perise yamanan nin jee keme naanin jee tonge solomasexe benun Yesu xa bari. Na waxatini Yahudiyane yi Perise yamanani nun. Ala bata yi a ragidi a Isirayila kaane xa suxu yengeni e yulubine fe ra, e yaxune yi siga e ra Perise yamanani. Esita nun a siyaan nan ma fe taruxu ito ra.

Yahudiyane yaxune yi kata e birin naxori feen na bayo e mi yi tinma e xinbi sinje e yetagi, koni Ala mi tin e xa e raxori. Ala yi a liga Esita yi rafan Perise mangan ma, a findi Naxanle Mangan na.

Bayo a Yahudiya bodene rafan a ma, a kata, a yi maliin ti, a yi a muxune rakisi, e mi fa raxori nayi sonon. Yahudiyane yi sanla nde yiton naxan a rabire e ma fa fala e kisi nen e yaxune ma. E na sanla xili bama nen Purimi.

Fasita yi tondi mangana xinla ma

¹ Mangana nde yi na nun naxan yi xili Asuyerusu. A tan nan yi mangayani keli Indiya yamanani han sa doxo Kusi yamanan na. Yamana keme maxojen nun solofere nan yi a ra.

² Na waxatini, Asuyerusu yi doxi mangayani Suse taani denaxan yi findixi yamana kan taan na.

³ A mangayaan jee saxandeni, a yi a kuntigine birin xili donse don malanni. Sofa mangan naxanye yi Perise nun Mede yi nun, e nun muxu gbeene nun yamana kanne, ne birin yi fa a yetagi.

⁴ A yi a fangan nun a binyen nun a nafulu kanyaana yita yamaan na kike sennin.

⁵ Na danguxina, xii solofere bun ma, mangan yi donse don malanni ton muxun birin xa a manga banxin tanden ma muxudine nun muxu gbeene xa naxanye Suse manga taani.

⁶ Tanden yi maxidi ki faji. Tanden yi rabilinxi geme fixe senbetenne ra. Gbeti wurene singanxi na senbetenne ra. E yi taa dugi luti mamiloxin nun a fixene xidi na ra. Tanden lonna yi rafalaxi geme faji fixene nun a gbeele nun a mamiloxine nun a fixe mayiloxine nan na. Saden naxanye rafalaxi xemaan nun gbetin na, e ne ti menni.

⁷ Dolon yi fima muxune ma xema igelengenne nan kui. Mangan yi dolon fima yamaan ma nii yifanna nin.

⁸ Birin yi a minma nen alo a rafan a ma kii naxan yi. Mangan yi a walikene yamari a e xa yamaan nafen feen naba.

⁹ Mangana jaxalan Bate Fasita fan bata yi donse donni ton jaxanle xa Manga Asuyerusu a mangaya banxini.

¹⁰ Donse donna malanna xii soloferedeni, Manga Asuyerusu to sewa dolon na, a yi a xeme tengenxi* solofereni itoe xili: Mehuman, Bisita, Harabona, Bigita, Abagita, Setara, e nun Karakasi.

¹¹ A yi a fala e xa a e xa sa fa Batan Fasita ra a dexon ma a mangaya komotin soxi a xunna. Mangan yi waxi a xon ma nen a xa a jaxanla tofanna mayita a mangane nun a yamaan na, bayo a yi tofan han.

¹² Koni mangana xerane sigaxi na Batan Fasita fema, e to mangana xerani ba a xa, a tondi fe. Na yi mangan xolo ki faji.

¹³ Awa, alo mangan dari fena, a yi a fekolonne maxodin naxanye sariyan nun taan doxo kiin kolon.

¹⁴ Mangana lannayaan yi Perise kaan nun Mede kaan kuntigi gbee solofere naxanye yi, naxanye yi a kawandima, ne nan itoe ra: Karasena, Setara, Adamata, Tarasisi, Meresi, Marasena, e nun Memukan.

¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "N tan Manga Asuyerusu bata n ma xerane rasiga Batan Fasita ma, koni a mi n ma yamarin suxi. Sariyan nanse falaxi n lan n xa naxan liga Batan Fasita ra?"

¹⁶ Memukan yi a fala mangan nun a kuntigine xa, a naxa, "Batan Fasita mi fe jaxin ligaxi mangan xan keden na koni mangana kuntigine nun a yamaan birin yamanani.

¹⁷ Naxanle na na me a jaxalan mangan bata a xemen bote raba, yamanan jaxanle birin fan e yoma e xemene ma nen. Naxanle luma a fale nen, e naxa, 'Manga Asuyerusu xeraan nasiga nen Batan Fasita ma alogo a xa fa a dexon koni a mi tin.'

¹⁸ Awa, Perise nun Mede kuntigine jaxanle na na me a Batan Fasita na nan ligaxi, e mi fa e xemene binyama sonon. Na findima nen xolon nun yagin na e xemene ma.

¹⁹ Xa a sa mangan kenenne, a xa yamarin fi fa fala Batan Fasita nama fa ti a yetagi sonon. A tiden xa so jaxalan gbeti yii naxan fisa a tan xa. Yamarin fi, a xa sebe, a xa sa na tonne fari naxanye Perise nun Mede yamanani alogo a nama fa maxete mume!

²⁰ Mangana, ina i ya fala xuini itoe rali i ya yamanan birin ma, jaxanla birin fa a xemen binyama nen nayi, keli a xungbeen ma han a xurina."

* **1:10: 1.10Xeme teggenna:** Na waxatini, mangane yi xemena ndee teginma nen alogo e xa e yengi doxo mangana feene xon, e mi bira mangana jaxanle foxo ra.

²¹ Na yamarin yi rafan mangan ma, e nun a kuntigine birin, mangan yi a liga alo Memukan a fala kii naxan yi.

²² Mangan yi kedin nasiga a taane birin yi e gbee sebenla nun e gbee xuine yi, alogo xemen birin xa findi a denbayaan kuntigin na e nun birin xa a kon xuiin fala.

2

Esita yi findi Mangana Baten na

¹ Na danguxina, mangan bɔɔɛn godo xanbini, a a miri folo na feen ma Bate Fasita naxan ligaxi a ra e nun a fan sariyan naxan saxi lan a ma.

² Awa, mangan bundɔɔna ndee yi a fala a xa, e naxa, "Sungutunna nde xa fen i xa naxan tofan han!

³ Yamarin fi i ya bɔɔɔn birin yi a kuntigine xa fa dii teme tofajine birin na i ya naxanle banxini. Suse manga taani. Na dii temene birin xa lu na xeme tɛgenxin yii naxan xili Hege naxan naxanle xun na. Na xemen xa a yengi dɔɔɔ e xon ma a yi maratofan seene so e yii.

⁴ Nayi, dii temen naxan na rafan i ma ne ye, na yi findi baten na Fasita funfuni." Na falan yi Mangan kenan, a yi na liga.

⁵ Yahudiyana nde yi Suse manga taani nun naxan yi xili Marodoke, Yayiri a dii xemen nan yi a ra. Simeyi nan Yayiri sɔɔ. Kisu nan Simeyi sɔɔ. Kisu kelixi Bunyamin bɔnsanna nin.

⁶ Babilon mangan Nebukadanesari Yuda manga Yoyakin nun muxun naxanye suxu Yerusalem yi, a yi ne nan ye.

⁷ Marodoke nan yi Hadasa xuruma naxan mon xili Esita. A sɔɔɔ a dii temena. Esita fafe nun a nga bata yi faxes. Sungutunni ito yi tofan han! A nga nun a fafe to faxes, a yi lu alo Marodoke a diina.

⁸ Mangan yamarin fi xanbini, e fa dii teme wuyaxi ra Suse manga taani, Esita yi ne ye nun. A tan Esita fan yi lu mangan konni Hege bun ma naxan mangana naxanle xun na.

⁹ Esita a fe yi rafan Hege ma han! A yi hinan a ra. Nanara, a yi fati rayabu seene so folo a yii, e nun donse fajina. Hege yi Esita lu yire fajini naxanle tagi, a yi dii teme solofere yeba mangan konni naxanye luma wanla ke Esita xa.

¹⁰ Koni Esita mi tin muxu yo xa a kolon a kelixi siyaan nun xabilan naxan yi, amasɔɔ Marodoke bata yi yamarin fi a ma nun fa fala a nama na fala.

¹¹ Marodoke yi sigama nen mangan konna dɔɔɔn lɔɔɔ yo lɔɔɔ alogo a xa a kolon Esita yi kii naxan yi e nun e yi naxan ligama a ra.

¹² Sungutunni itoe birin yi lan e siga Manga Asuyerusu konni keden keden ye ma e na yelin e yitɔɔɔ kike fu nun firinna bun.

Kike sennin e ture fajin soma e ma. Na xanbi ra, e latikonanna nun naxanle rayabu seen sifan birin so e ma kike sennin mon.

¹³ Sungutunna naxan siga waxatin na a li mangan konni, a sese maxodin na nan yi soma a yii.

¹⁴ Naxan nema yi sigɛ mangan konni, a yi sigama jinbanna nan na. Na xɔɔn bode, a siga naxanle banxi gbete yi, a gberijenne ye. Sasigasi yi a yengi dɔɔɔma e xon denaxan yi. Naxan na keli mangan konni, a mi fa sigama na yi sɔɔɔn fo xa a rafan mangan ma, a yi a xili a xinla ma.

¹⁵ Nba, Marodoke sɔɔɔ Abixali a dii temena Esita, Marodoke yi naxan xuruma, na gbee waxatina a lixina siga mangan konni, a mi sese xali fo Hege seen naxanye fe fala a xa. Muxu yo yi Esita to, a rafanɛ a ma.

¹⁶ Awa, Manga Asuyerusu a mangayaan jee solofere kike fuden, naxan xili Tebeti kiken, e fa Esita ra Manga Asuyerusu fema a konni.

¹⁷ Esita yi rafan mangan ma, dangu sungutunne birin na. A mangana fanna nun a hinanna sɔɔɔ dangu sungutunna bonne birin na! Nanara, mangan yi mangaya taxamaseri komotin so Esita xun na, a yi a findi baten na Fasita funfuni.

¹⁸ Awa, mangan yi donseen nafala a kuntigine nun a muxune birin xa Esita a fe ra. A yi na lɔɔɔn findi Matabu Lɔɔɔn na a yamanan birin yi. A yi yamaan ki mangayaan hinanni.

Marodoke yi mangan nakisi

¹⁹ Awa, sungutunne mon yi malan a firinden. Na waxatini, Marodoke yi walima manga banxin sansanna so deen na.

²⁰ Han na waxatini, Esita munma yi a xabilan nun a siyana fe fala muxe xa alo Marodoke a yamari kii naxan yi. Esita yi a falan suxu alo a to yi a maxuruma waxatin naxan yi.

²¹ Lɔɔɔna nde, Marodoke yi walima manga banxin sansanna so deen na. Mangana kuntigi firinna naxanye yi xili Bigitana nun Teresi, ne nan yi mangan konna kantanma. Ne yi xɔɔɔ Manga Asuyerusu ma, e kata folo a faxes feen na.

²² Marodoke yi a me, a yi a fala Esita xa, mangana batena. Esita yi Marodoke a falan nali mangan ma.

²³ E folo na feen ye fenɛ, e fa a to fa fala jɔɔɔn na a ra. Nayi, e yi na xeme firinne singan wudin na, e faxes. Na birin yi sebe yamanan fe fori taruxu kedin kui Mangan yee xori.

3

Yahudiyane faxes feen yi yitɔɔ

¹ Na dangu xanbini, Manga Asuyerusu yi Hamɛdata Agaga kaana dii xɛmɛn Haman tiden mate dangu kuntigine birin na.

² Mangana walikɛɛn naxanye birin yi a banxini, ne birin yi e xinbi sinma nɛn Haman bun e yi a binya, alo mangan bata yi a yamari kii naxan yi. Koni, Marodoke tan mi tin na lige.

³ Mangana Walikɛɛn bonne yi a maxɔdin, e naxa, “Nanfera i mi mangan fala xuiin suxuma?”

⁴ Lɔxɔ yo lɔxɔ kuntigine yi Marodoke maxɔdinma nɛn, koni a mi yi e xuiin danxunma. Nayi, e yi a fala Haman xa alogo e xa a kolon xa a kankanyɛ a kɛɲaan ma bayo a bata a fala a Yahudiyɛn nan a ra.

⁵ Haman a toxina fa fala a Marodoke mi tinna a xinbi sinɲɛ a tan bun ma, a yi xɔlɔ kati!

⁶ A mɔn a kolonxina fa fala Yahudiyɛn nan Marodoke ra, a yi a miri a bɔɲɛni, a a nama Marodoke keden peen faxa. Nanara, Haman yi fɛrɛn fen fɔlɔ alogo a xa Yahudiyane birin halagi naxanye yi Asuyerusu yamanan birin yi.

⁷ Awa, Manga Asuyerusu a mangayaan ɲɛɛ fu nun firinden kike singen naxan xili Nisan kiken, Haman yi yamarin fi fa fala masensenna naxan xili Puri, a e xa na bira a xa, alogo e xa Yahudiyane faxa waxatin kolon, fe yitɔnxine lanma kiken naxan ma e nun a lɔxɔna. A kike fu nun firinden suxu naxan xili Ada kiken.

⁸ Haman yi a fala Manga Asuyerusu xa, a naxa, “Siyana ndee na, e xuyaxi ayi i ya yamanan yiren birin yi, e namunna nun muxu yo a namun keden mi a ra. E mi yamanan yamarine suxuma. Awa, a mi lan i xa ne lu na.

⁹ Mangana, xa i sa tinɲɛ, i xa yamarin fi fa fala ne xa halagi. Xa i tin ne halagi feen ma, n tan gbetin gbananna wuli fu sɛ i ya gbeti ramaradeni ne xa naxanye na lige.”

¹⁰ Mangan yi a wuren ba a yiin na, a taxamasenna, a yi a so Hamɛdata Agaga kaana dii Haman yii, Yahudiyane yaxuna.

¹¹ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “Muxuni itoe nun na gbetin na, i tan nan gbee e ra. Nanara, i nɛɛn waxi feen naxan liga fe yi e ra, i na liga.”

¹² A kike singen xii fu nun saxande lɔxɔni, Haman yi mangana sɛbeli tiine malan alogo e xa a yamarine sɛbe yamana kanne nun taa mangane birin ma siyane birin yi e sɛbenle nun e xuine yi. Awa, na kɛdine yi sɛbe Manga Asuyerusu yetɛɛn xinla ra. E mɔn yi a mangayaan taxamasenna wuren funfun sa a ma.

¹³ Xɛrane yi siga kɛdini itoe ra mangana yamanan birin yi. E yamarin fi a yamaan xa Yahudiyane birin naxɔri lɔxɔ kedenni, kike fu nun firinden xii fu nun saxande lɔxɔni,

naxan xili Ada kiken. E yi e faxa, dii ɲɔrɛn nun fonna nun ɲaxanle nun diidine birin, e yi e yii seene tongo.

¹⁴ Awa, na sariyan kɛdin yi rawuya, a xaran yamanan yamaan birin xa alogo e xa e yitɔn na lɔxɔn yɛɛ ra.

¹⁵ Mangana xɛrane yi siga e giyɛ, Suse manga taan yiren birin yi xɛra ralideni. Na xanbi, Mangan nun Haman yi dɔxɔ dɔlɔ mindeni, koni Suse taan muxune tan yi wugama.

4

Marodoke yi falan ti Esita xa

¹ Marodoke feni ito birin mɛ waxatin naxan yi, a yi a dugine yibɔ a ma, a yi kasa benbeli dugin nagodo a ma sununi. A mɔn yi xuben so a ma, a mini taa tagini, a sunuxin yi a wuga xuiini te, a gbelegbele.

² A yi siga han mangana banxin dɛxɔn, a yi ti mɛnni. Muxu yo mi yi lan a so mɛnni a maxidixi kasa benbeli dugini.

³ Yamanan birin yi, mangana falan nun yamarin na yi so dɛnaxan yi, Yahudiyane yi sunuma nɛn mɛnni. E yi sunuma nɛn e wuga, muxu wuyaxi yi e maxidima benbenla nin, e yi e sa xubeni.

⁴ Esita a walikɛ ɲaxanle nun xɛmɛ tɛgɛnne yi fa Marodoke a fe fala a xa, na yi Esita yigitɛɛ kati! Esita yi dugine rasiga Marodoke ma alogo a xa kasa benbeli dugin ba a ma. Koni Marodoke mi tin.

⁵ Esita yi Hetaka xili, mangana xɛmɛ tɛgɛnna naxan yi findixi walikɛɛn na Esita fɛma, a yi na xɛ alogo a xa sa a kolon Marodoke sunuxi naxan na.

⁶ Hetaka yi sa Marodoke li tixi taan yama malandeni mangan konna dɛ ra.

⁷ Marodoke yi na feen birin fala Hetaka xa naxan ligaxi, a mɔn yi a fala a xa Haman mangan tuli saxi gbetin naxan na, alogo a xa Yahudiyane birin faxa.

⁸ Marodoke mɔn yi na kɛdin so Hetaka yii naxan xaranxi Suse yi, lan Yahudiyane faxa feen ma. Marodoke yi waxi a xɔn ma nɛn a xa a so Esita yii, a mɔn yi dentɛgen sa Esita xa alogo Esita xa sa mangan mafan, a dɲa a muxune ma.

⁹ Awa, Hetaka yi xɛtɛ, a sa Marodoke falane yɛba Esita xa.

¹⁰ Awa, Esita mɔn yi Hetaka xɛ Marodoke ma, a yi a fala a xa, a naxa,

¹¹ “Mangana walikɛne nun muxun naxanye birin mangana yamanani, ne birin a kolon a muxu yo muxu, xɛmɛn nun ɲaxanla, naxan na siga mangan fɛma a banxini xa a mi a xilixi, sariyan wama nɛn na kanna xa faxa. Koni naxan keden a lige na kanna mi faxa, fɔ mangana a xɛma dunganna ti a xa. Koni a bata kiken ti mangan mi n tan xili.”

¹² Marodoke yi Esita a ɲungu xuiin mɛ.

¹³ A fan yi a yabi, a naxa, “I nama i miri fa fala i tan Esita keden peen kisima nen Yahudiyane tagi, bayo i mangan konni.

¹⁴ Xa i dundu i deen ma waxatini ito yi, waxatina nde Yahudiyane sabu gbete soton nen e kisi, koni i tan nun i babaa denbayaan naxorima nen. Nde a kolon? Waxatina nde, xa i mi findixi mangana baten na loxoni ito xan ma fe ra?”

¹⁵ Awa, Esita fan yi Marodoke yabin nasiga a ma, a naxa,

¹⁶ “Siga, i sa Yahudiyane birin malan Suse yi, e sunna suxu n xa. E nama ige min, e nama e dege koe saxan, yanyi saxan. N tan Esita nun n ma walike jaxanle fan sunna suxuma nen. Na na dangu, n sigan mangan fema nen hali xa n tonna kala. Xa a lan a yi, n xa faxa, n xa faxa.”

¹⁷ Marodoke yi siga, a yi a liga alo Esita a yamari kii naxan yi.

5

Esita donse donna malanna

¹ Sunna xii saxande loxoni, Esita yi a maxidi a jaxalan manga dugine yi, a sa ti tanden ma manga banxin de ra. Mangan yi doxi manga gbedeni, a yee rafindixi banxin so deen ma.

² Mangan to Esita to a tixi tandeni, a fe yi rafan a ma ki faji, na ma, mangan yi a xema dunganna ti a xa. Esita yi sa a yiin din mangana xema dunganna ra.

³ Mangan yi Esita maxodin, a naxa, “Nanfe ligaxi? I waxi nanse xon ma? N na soe i yii nen hali i waxi n ma yamanan foxon kedenna nan xon.”

⁴ Esita yi a yabi, a naxa, “Mangana, xa a sa i kenan, n waxi a xon ma e nun Haman xa fa donse dondeni n konni to, n naxan nafalaxi e xa.”

⁵ Mangan yi xeraan nasiga Haman ma, a xa fa mafuren alogo e firinna xa sa Esita waxon feen liga.

⁶ Nayi, mangan nun Haman yi siga Esita donseen dondeni. E yi dolo minni waxatin naxan yi, mangan yi Esita maxodin, a naxa, “Esita, i waxi naxan xon ma a fala n xa, n xa na liga i xa. Nanse xoli i ma? Hali i waxi n ma yamanan foxo kedenna nan xon, n na a soe i yii.”

⁷ Esita yi mangan yabi, a naxa, “N waxi naxan xon ma,

⁸ xa mangan tinje, a yi n ma maxandin yabi, Mangan nun Haman mon xa fa n konni donse dondeni tila n naxan nafalama, nayi n mangan yabe.”

Haman yi wa Marodoke faxa feni

⁹ Awa, Haman sewaxin yi keli na yi na loxoni. Koni a to yi danguma mangana banxin de ra, a yi Marodoke to. Marodoke

mi keli, a mi xuruxurun a yee ra. Na yi Haman xolo a xili ma kati!

¹⁰ Koni Haman yi a bojen suxu, a siga a konni. Menni, Haman yi a lanfane nun a jaxanla Seresi, xili.

¹¹ Haman yi a kanba folo a lanfane nun a jaxanla yetagi, a nafulu kanna nan a tan na, a dii wuyaxi a yii, a mangan bata a tiden mate, a tan dangu mangana kuntigine nun mangana muxu gbeene birin na.

¹² Haman yi lu a kanbe, a naxa, “Naxan dangu na birin na, Mangana Bate Esita bata n tan Haman xili, a nxu nun mangan xa sa nxu dege nxu bode xon ma. Nxu mon sigama na nan ma tila nxu nun mangana.

¹³ Koni fanni, n mon Marodoke toma doxi mangana banxin de ra, Yahudiyana, sese mi na ra n tan Haman xa.”

¹⁴ A jaxanla Seresi nun a lanfane yi a fala Haman xa, e naxa, “Muxu singandena nde rafala naxan nongonna ye tonge suulun liye. Nayi, tila xotonni i yi a fala mangan xa, a xa Marodoke singan menni, a xa faxa, alogo i sewaxin xa siga mangan matideni donse dondeni.” Awa, na falan yi Haman kenan, a muxu singanden nafala.

6

Haman yi Marodoke binya

¹ Na koeen na, mangan mi no xiye. Nayi, a yi a fala a e xa fa yamanan taruxu kedind na, e yi a xaran a yetagi.

² E denaxan xaran, e yi a to menni fa fala Mangana kuntigi firinna naxanye yi a banxin deen kantanma, Bigitana nun Teresi, ne manga Asuyerusu faxa feni ton nen, koni Marodoke yi na feen namini kenenni.

³ Awa, mangan yi maxodinna ti, a naxa, “En binyen mundun fi Marodoke ma e nun a kontonna?” Mangana walikene yi mangan yabi, e naxa, “Fefe munma raba a xa singen.”

⁴ Mangan mon yi maxodinna ti, a naxa, “Nde n ma banxini?”

Na yi a li, Haman yi baxi sode mangana genla kui. A bata yi fa a faladeni mangan xa, a xa Marodoke singan na singan tidendi a naxan yitonxi Marodoke xili ma.

⁵ Nanara, mangana walikene yi mangan yabi, e naxa, “Haman nan be.” Mangan yi a fala e xa, a naxa, “A xa so.”

⁶ Haman yi so, mangan yi a maxodin, a naxa, “Nanse lige muxun xa mangan waxi naxan binya feni ki faji?” Haman yi a miri a yete ma, a naxa, “Awa iki, mangan waxi a xon ma a xa muxun mundun binya ki faji? Muxu gbete mi na fo n tan.”

⁷ Haman yi mangan yabi, a naxa, “Mangan waxi muxun naxan binya feni,

⁸ a lan mangaya dugin xa so na kanna yii, i tan mangan yeteen bata naxan nagodo i ma

e nun soona i bata dɔxɔ naxan fari, a xunna soxi mangaya taxamaseri kɔmɔtin na.

⁹ Mangana, i ya kuntigi gbeena nde xa na dugine tongo a yi e ragodo na kanna ma mangan waxi naxan binya feni, a dɔxɔ soon fari, a yi a radangu taan yiren birin yi. Na muxu gbeen xa siga falani ito tiye, a naxa, “E a mato mangan naxan nabama muxun xa, a waxi naxan binya feni.”

¹⁰ Nayi, mangan yi a fala Haman xa, a naxa, “I mafura, i sa dugine tongo e nun soona, i yi e ragodo Marodoke ma, na Yahudiyana. I naxan birin falaxi, i yi na birin liga Marodoke xa, naxan dɔxi manga banxin so deen na. I nama jinan sese ma i naxan birin falaxi.”

¹¹ Na xanbi ra, Haman yi sa dugine tongo e nun soona. A yi mangana dugine ragodo Marodoke ma. Marodoke to te soon fari, Haman yi ti Marodoke ye ra siga taa tagini. A siga a fale yamaan xa, a naxa, “E a mato, mangan naxan nabama muxun xa, a waxi naxan binya feni.”

¹² Marodoke yi xete manga banxin so deen na. Koni Haman tan yi siga a konni mafuren, a yetagin luxunxi amasɔtɔ a yi sunuxi kati!

¹³ Feen naxanye liga a ra, a yi ne birin fala a jaxanla Sɛresi nun a lanfane xa. Haman ma jaxanla nun a fekolonne yi a fala a xa, e naxa, “Marodoke, Yahudiyana nan a ra. Na nan a toxi, i mi nɔe a ra. I fama yagideni a ye ra, na yeteen bata fali!”

¹⁴ E mɔn yi fala tiini, mangana xerane yi fa, a Haman xa siga mafuren donse dondeni Mangana Batena Esita naxan nafalaxi.

7

¹ Mangan nun Haman yi siga Esita donse dondeni.

² Na lɔxɔ firinden, e yi dɔlɔ minni, mangan yi Esita maxɔdin, a naxa, “Esita, i waxi naxan xɔn ma a fala n xa alogo n xa na liga. Nanse xɔli i ma? Hali, i wa n ma yamanan bode fɔxɔn nan xɔn ma, n na a soe i yii.”

³ Koni Esita yi a yabi, a naxa, “Mangana, xa i tin, xa a rafan i ma, n waxi feen naxan xɔn ma, na nan ito ra: N tan Esita nun n ma muxune xa kisi.

⁴ Bayo n tan nun n ma muxune bata sara alogo nxu xa halagi, nxu faxa, nxu mɔn yi raxɔri. Xa nxu yi sara nen konyiyaan gbansanna xili yi, n yi dunduma nen nun, bayo na mi yi finde fe ra nun, n yi mangan ye mɔ ayi.”

⁵ Manga Asuyerusu yi Esita maxɔdin, a naxa, “Nde a ra, naxan susuxi fe sifani ito mire? Na kanna minen yi?”

⁶ Esita yi a yabi, a naxa, “Haman nan nxu tɔrɔ muxun nun nxu yaxun na, na muxu jaxinal!”

Nayi, gaxu gbeen yi Haman suxu mangan nun Esita yetagi.

⁷ Mangan xɔlɔxin yi keli donse dondeni, a yi mini tandeni. Awa, Haman to a to fa fala mangan bata fe jaxin nagidi a fe yi, a yi lu xanbin na Esita mafandeni alogo a niin xa kisi.

⁸ Haman a mafelenxi waxatin naxan yi Esita dɔxɔ seen ma, mangan yi so, a sɔnxɔ, a naxa, “Wan! Xɛmɛni ito fa waxi n ma batɛn Esita nan mafu fe yi n ye xɔri n ma banxini?” Benun mangan xa yelin fala tiye, e bata Haman xunna so.

⁹ Mangana kuntigina nde yi na naxan yi xili Harabona, na yi a fala mangan xa, a naxa, “Haman yeteen bata singan tiden nafala a banxin dɔxɔn ma a Marodoke mangana muxu fajin singanye denaxan yi. Na wudin mateen fɔ nɔngɔnna ye tonge suulun.” Awa, mangan yi yamarin fi, a naxa, “Haman xa sa singan na yi.”

¹⁰ Nayi, Haman yi singan na singan tideni a naxan nafala Marodoke faxa feen na. Awa, na ligaxina, mangan bɔɔɛn yi xunbeli.

8

Yahudiyane xunna kenla

¹ Na lɔxɔn yeteni, Manga Asuyerusu yi Yahudiyane yaxu Haman yii seene birin so Esita yii. Marodoke yi siga mangan fɛma, bayo Esita bata yi a fala mangan xa fa fala a tan nun Marodoke barixi nen.

² Mangan yi a taxamaseri yiisolirasoon ba a yiin na, a naxan taxu Haman na, a yi a so Marodoke yii. Esita yi Marodoke lu Haman ma seene xun na.

³ Esita yi a sa mangan bun ma, a wugama, a yi a mafan alogo a xa Haman Agaga kaana fe jaxi yitɔnxin kala Yahudiyane xili ma.

⁴ Mangan yi a xɛma dunganna ti Esita xa. Nayi, Esita yi keli, a yi ti a yetagi.

⁵ Esita naxa, “Mangana, xa i bata tin, xa i ya fe n ma fe yi, xa a lanxi i ma, xa n nafan i ma, yandi, i xa kedin sebe naxan Haman ma yamarine kalama. Hamɛdata a dii xɛmɛna Agaga kaan yamarin naxan fi Yahudiyane faxa feen na i ya yamanan birin yi, na nama liga.

⁶ N tan mi nɔe tinje n bɔnsɔnna yi tɔrɔ, a raxɔri.”

⁷ Awa, Manga Asuyerusu yi Esita nun Yahudiya Marodoke yabi, a naxa, “E mato, n bata Haman faxa bayo a Yahudiyane faxa feni tɔn nen. N mɔn bata Haman ma seene so Esita yii.

⁸ Iki, ε xa sebenla ti lan Yahudiyane feen ma, naxan yo na ε kenen, n tan mangan xinli, ε yi n ma taxamasenna sa a ma. Bayo, kedin naxan sebexi mangan xinli mangaya taxamasenna yi sa a ma na mi kalɛ mume.”

⁹ Na ləxən yeteni, e yi yamanan sebeli ti-ne birin xili, kike saxanden xii məxənən nun saxande ləxən nin, kiken naxan xili Sifan kiken. Mangana sebeli tiine yi Marodoke a yamarine sebe siga Yahudiyane nun yamana kanne nun kuntigine birin ma na yamana kan taa keme məxənən nun solofere birin yi, keli İndiya yamanani han sa dəxə Kusi yamanani. Siyane birin yi kədin sebəxin sətə e sebənlə nun e xuiin nin, Yahudiyane fan yi a sətə e gbee sebənlə nun e xuiini.

¹⁰ Kədin itoe yi sebe mangan xinli, a yi a taxamasenna sa e ma. A yi xərane rasiga kədin itoe ra soo fəjine fari naxanye ramaxi e danna mangan xən ma.

¹¹ A yi sebəxi nən Mangana kədin ito kui fa fala Yahudiyane xa e malan taan birin yi, e yi e yete xun mayenge. Xa siya gbete yo waxi e yenge feni, e tan Yahudiyane fan xa ne yenge, e yi e fəxa e nun e naxanle nun e diine. Yahudiyane xa ne birin fəxa, e yi e yii seene tongo.

¹² Na yamarin yi lanxi xii keden nan ma Manga Asuyerusu a yamanan birin yi, Ada kiken xii fu nun saxande ləxəni, jəən kiken fu nun firindena.

¹³ Na yamarin yi mini yamanan birin yi alogo siyane birin xa a kolon fa fala a bata findi sariyan na alogo Yahudiyane fan e yitəne e yaxune yengedeni kii naxan yi.

¹⁴ Awa, mangan to yamarin fi, xərane yi dəxə soone fari, e yi siga e giye mafuren alogo yamarin xa xaran Suse manga taani.

¹⁵ Marodoke yi mini mangana banxini, manga dugin doma mamiloxin fixən nago-doxi a ma, mangaya xəmaan taxamasenna fan soxi a xunna, doma xungbe mamiloxin fan a ma. Awa, muxun naxanye birin Suse yi, e səwa kati, e sənəxə sənəxə səwani.

¹⁶ Na ləxən yi findi səwa ləxən nun nə sətə ləxən na Yahudiyane xa.

¹⁷ Mangana sariyan so yamanan nun taan naxanye birin yi Yahudiyane yi səwan sətə mənne yi, e yi e malan naxanəxani. Nanara, muxu wuyaxi yi e yete findi Yahudiyane na yamanani amasətə e bata gaxu e yee ra.

9

Yahudiyane yaxune fəxa fəna

¹ Kike fu nun firinden naxan xili Ada, na xi fu nun saxande ləxən to a li, mangana yamarin yi lan a xa fələ ləxən naxan yete yi. Na ləxəni, Yahudiyane yaxune yi mirixi fa fala a Yahudiyane luma nən e sebənlə bun ma. Koni, feene yi maxete, Yahudiyane yi nəən sətə e yaxune ma.

² Yahudiyane yi e malan Manga Asuyerusu yamanan taan birin yi e yaxune yengedeni. Nayi, muxune birin yi gaxu

Yahudiyane yee ra, muxu yo mi fa a ti e yee ra yenge sodeni.

³ Hali bəxən mangane nun kuntigine nun yamanan kanne nun mangan jəxən yibirane birin yi Yahudiyane mali amasətə e yi gaxuxi Marodoke yee ra.

⁴ Marodoke bata yi findi kuntigi gbeen na manga banxini, e nun a xili fəjin bata yi lan yamanan birin na amasətə a sebənlə yi gboma ayi nən tun!

⁵ Nanara, Yahudiyane yi e yaxune fəxa silanfanna ra, e yi e jən. * E wa naxan liga fe yi e yaxune ra, e na liga.

⁶ Yahudiyane yi muxu keme suulun fəxa Suse manga taani.

⁷ E mən yi Pansandata nun Dalifən nun Asipata nun

⁸ Porota nun Adaliya nun Aridata nun

⁹ Paramasata nun Arisayi nun Aridayi nun Fəyesata birin fəxa.

¹⁰ Ne nan Hamədataa dii Haman ma dii xeme fuune ra, Yahudiyane yaxuna. Koni, e mi ne yi seene tongo.

¹¹ Na ləxə yeteni, e mangan nakolon muxun naxan bəreya fəxa Suse manga taani.

¹² Mangan yi a fala Esita xa, a naxa, “Yahudiyane bata muxu keme suulun fəxa Suse manga taani sa Haman ma dii xeme fu fari. E nəxi nanse ligə yamanan bodene yi? Koni, xa i mən waxi fəna nde xən ma, i a sətəma nən. I waxi nanse xən? N na rabama i xa nən.”

¹³ Awa, Esita yi a yabi, a naxa, “Xa i bata tin, Yahudiyane naxanye Suse yi, ne mən xa to jəxən liga tila. Haman ma dii xemene binbine xa singan wudin na.”

¹⁴ Mangan yi yamarin fi a na xa liga alo Esita a falaxi a xa kii naxan yi. Na yamarin yi rawanga Suse taani. E Haman ma dii xemene binbine singan.

¹⁵ Kiken naxan xili Ada, na xii fu nun naaninde ləxəni, Suse taan Yahudiyane mən yi e malan, e muxu keme saxan fəxa taani, koni e mi e sese tongo.

¹⁶ Yahudiyane bonna naxanye yi mangana a yamana gbətene yi, ne fan yi e malan e yete xun mayengedeni. E yi e yete sətə e yaxune ra. Yahudiyane yi e yaxun muxu wuli tonge solofere e nun suulun fəxa. Koni ne fan mi e sese tongo.

¹⁷ Na ligaxi Ada kiken xii fu nun saxande ləxən nin. A xii fu nun naaninde ləxəni, e yi e matabu. Yahudiyane yi na findi sanla nun səwa ləxən na.

¹⁸ Yahudiyane naxanye yi Suse yi, ne yi yengen so a xii fu nun saxanden nun a naaninden, ne yi e matabu a xii fu nun suulunde ləxəni. Na ləxən yi findi sanla nun səwa ləxən na.

* 9:5: 9.5*Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

¹⁹ Nanara, Yahudiyān naxanye yi banxidene ra, ne Ada kiken xii fu nun naaninden findixi sɛwa nun sali lɔxɔn na. E mɔn yi kiseene so e bode yii.

Purimi Malanna bunna

²⁰ Awa, Marodoke yi na feene birin seɓe a yi e rasiga Yahudiyane birin ma Manga Asuyerusu a yamanane yi naxanye maso e nun naxanye makuya.

²¹ A yi a seɓe, a yamaan xa Ada kiken xii fu nun naaninde nun a xii fu nun suulunde lɔxɔn findi sanla ra jɛɛ yo jɛɛ

²² Bayo Yahudiyane e yete sɔtɔxi e yaxune ra ne lɔxɔne nan ma. E sunun nun e nimisan findi e ma sɛwan nun bɔjɛ xunbenla ra kiken i to nan na. Nanara, a falaxi a e xa sumunna ti sɛwani ne lɔxɔne ma, e yi e bode ki, e mɔn yi tɔɔ muxune ki.

²³ Yahudiyane yi Marodoke a yamarin suxu, a findi e namunna ra jɛɛ yo jɛɛ

²⁴ Bayo Yahudiyane yaxun Hamɛdata Agaga kaana dii xɛmɛn Haman e raxɔri feni tɔn nɛn. A bata yi koronna bira, naxan xili Puri, alogo a xa e halagi a yi e raxɔri.

²⁵ Koni Esita bata yi siga mangan fɛma, mangan yi kɛdin seɓe alogo Haman fe jaxin naxan yitɔn Yahudiyane xili ma, na xa xɛte a tan ma. Haman nun a dii xɛmɛne birin yi singan wudin ma.

²⁶ Nanara, e lɔxɔni itoe xili bama Purimi naxan fataxi koronna xinla ra, “Purimine.” Fata Marodoke a kɛdin xuiin na, e nun feen naxanye liga e tan yetɛɛn na, ne yi findi e seren na,

²⁷ nanara Yahudiyane soɓe firinni itoe findixi namunna ra e tan nun e bɔnsɔnna birin xa e nun muxun naxanye e yete findima Yahudiyane ra. E xa lɔxɔni itoe suxu jɛɛ yo jɛɛ alo Marodoke bata e yamari kii naxan yi.

²⁸ Nanara, Yahudiyane yixɛɛn denbayaan birin yi, e nun taan nun yamanan birin yi, e xa lɔxɔni itoe sumunna raba e ma naxan xili Purimi, alogo e fe danguxin nama jinan e mamandenne ra.

²⁹ Awa, Abixali a dii tɛmɛna Esita nun Yahudiyān Marodoke yi kɛdin firinden seɓe e nɔ sɔtɔn birin xɔn Purimi sanla a fe ra.

³⁰ E yi kɛdine rasiga Yahudiyane birin ma naxanye Manga Asuyerusu a yamana kan taa kɛmɛ mɔxɔjɛn nun soloferen birin yi. E yi e xɔntɔn bɔjɛ xunbenla nun e xaxili saana fe ra.

³¹ Kɛdin mɔn yi a fala Yahudiyane xa, a e xa Purimi lɔxɔne suxu e lɔxɔne yetɛni alo Marodoke nun Esita e yamarixi kii naxan yi. E yetɛɛn yi sun suxun nun maxandin lɔxɔn nagidi e tan nun e bɔnsɔnna ma.

³² Esita yamarin naxanye fi lan Purimi Matabu Lɔxɔni itoe a fe ma, ne yi seɓe kɛdin kui.

10

Marodoke a nɔ sɔtɔna fe

¹ Manga Asuyerusu yi wali xɔdɛxɛne sa muxune ma keli a yamanani han sa dɔxɔ fɔxɔ igen dɛxɔnna ra.

² Mangan kɛwanla naxanye birin a senben nun muxu gbeeyaan mayitama, e nun a Marodoke tiden mate kii naxan yi, ne seɓɛxi Perise nun Mede mangane kɛdine kui.

³ Marodoke Yahudiyān yi findi Manga Asuyerusu a manga singen na. A findi muxu kɛndɛn na Yahudiyane xa, a mɔn yi rafan Yahudiyān bodene ma, bayo a yi walima a siyana bɔjɛ xunbenla nun a yete rasigan nan ma fe ra.

Yuba Nabi Yubaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito Yuba nan ma fe taruxun yebama. A a tinxinna nan ma fe singe falama. Yuba findi denkeleya muxun nan na e nun nafulu kannu a dunuɗa yi gidini. Koni Setana yi Ala maxodin xa a tinxinyaan mi yi fataxi a nafulu kanyaan na. Ala yi tin Setana xa Yuba mato xa a denkeleye yiigelitoyani. A yii seene nun a diine nun a kendeɗaan birin yi ba a yii.

Nayi, Yuba nun a xoyine yi lu e bode matande fa fala a toroxi naxan na. A xoyine yi a fala a Yubaa yulubine nan a ligaxi a toroxi. Yuba xoyine dunuɗa muxune xaxinle nan falama hali Ala gbeene mi ne ra! Yuba xoyine mi yi laxi a ra xa tinxin muxun na toro sifan sote. Yuba xoyi saxan yi kata alogo e xa a xaxili ragidi fa fala toron naxan a fari, na fataxi yulubina nde nan na a naxan ligaxi. Nayi, fe matandi gbeen yi folo fala jaxume wuyaxi naxan yi. A xoyi saxanne yi lu muxune miriyane fale naxanye nun jondin maliga, koni Yuba tan yi e matandi Ala keɗana fe yi, a mon naxa a a tan mi sese ligaxi a jaxin na.

Yubaa falane yi, Marigi Yesu a fe falama benun a xa liga bayo Yuba a falama a xunbamana nde na yi naxan Ala solonama muxune xa. Na feen sebexi Yuba 9.33 nun 16.19-21 nun 19.25 kui e nun Yuba 17.3.

Muxu gbete fan yi basan falan na naxan xili Elihu. Na fan Yuba matandi nen. A yi a fala a Ala toron nafama muxun ma nen alogo a xa a sonna yita a ra, anu muxu yo mi lan a xa Ala maxodin na ma.

Donxen na, Ala yeten yi falan ti. Koni a mi tin maxodinne yabe Yuba nun a xoyine maxodinna naxanye ti. Benun na, Ala nan Yuba maxodin dunuɗa da feene ma. Nayi, Yuba yi a Ala kolon dunuɗa da mangan na. Nayi, muxun lan a xa lu denkeleyaan nun tinxinna fari hali a toroxi.

A ranjanna ra, Ala naxa, a Yuba nan keden a fe falaxi a kiini. Yuba bono seen naxanye birin yi, a yi ne joxon dɔxode firin so a yii. Na feen sebexi Yuba 42.7-17 kui.

Yuba nun a denbayana fe

¹ Xemeni nde yi Yusu yamanani, a yi xili Yuba. Fe mi yi na xemen na, muxu faɗin nan yi a ra, a yi gaxuxi Ala yee ra, a yi fe jaxin matangama.

² A dii xeme solofere nun dii teme saxan nan sote.

³ Yexeen wuli solofere yi a yii, e nun jogomen wuli saxan nun tura keme suulun nun sofali gile keme suulun e nun walike

wuyaxi. Muxu gbeen nan yi xemeni ito ra dangu sogeteden muxune birin na.

⁴ A dii xemeni yi e malanna e bode kon yi donse dondeni waxatin birin, e yi xeraan nasigama e magile saxanne ma nen alogo e xa fa e dege, e min e bode xon.

⁵ Donse don loxone na yi dangu, Yuba yi a diine xilima nen alogo a xa e rasarijan. A yi kelima nen xoton, a yi saraxa gan daxin ba e birin xa, amasoto Yuba yi mirixi a ma fa fala, “Waxatina nde, n ma diine bata yulubin tongo, e fala jaxin ti Ala ma e boɗeni.” Yuba yi na nan ligama waxatin birin.

⁶ Loxona nde, malekane yi fa e malan Alatala yetagi, Setana* fan yi fa e ye.

⁷ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I kelixi minen?” Setana yi Alatala yabi, a naxa, “N kelixi boxon xun xon, n masiga tideni.”

⁸ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I bata n ma walikene Yuba rakarosi ba? Muxu yo mi luxi alo a tan boxon fari, sontaren nun muxu faɗin na a ra, naxan gaxuxi Ala yee ra, a fe jaxin matangama.”

⁹ Setana yi Alatala yabi, a naxa, “Yuba gaxuxi Ala yee ra nen tun ba?”

¹⁰ I mi a makantanxi ba, e nun a denbayan nun a seene birin? I bata barakan sa a feene yi, a xuruseene mon wuyama ayi yamanani.

¹¹ Koni, xa i i yiini bandun, i yi a din a seene ra, a i dangama nen.”

¹² Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “N bata a yii seene birin sa i sagoni, koni i nama i yii din a gbindin na.” Nayi, Setana yi keli Alatala yetagi.

¹³ Loxona nde, Yubaa dii xemeni nun a dii temene yi e degema, e manpaan minma e tadaa banxini,

¹⁴ Xerana nde yi fa Yuba li, a yi a fala a xa, a naxa, “Turane yi xee biini, sofali gilene yi e degema e dexon,

¹⁵ Sabe kaane bata e suxu, e siga e ra, e bata i ya walikene faxa. N keden peen nan minixi ayi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁶ A mon yi fala tiini, walike gbete yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “Alaa teen bata godo keli kore, a yi yexene nun walikene gan, e birin yi faxa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁷ A mon yi fala tiini, walike gbete fan yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “Babilon kaane malaxin gali saxanna ra, e bata i ya jogomene suxu, e siga e ra, e yi i ya walikene faxa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁸ A mon yi fala tiini, walike gbete yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “I ya dii xemeni nun

* 1:6: 1.6Setana bunna neen fa fala “Muxu magina” hanma “Tɔnegelana.”

i ya dii temene yi e degema, e yi manpaan minna e tadaa banxini.

¹⁹ Nanunna, foye gbeen yi fa keli tonbonni, a yi banxin fəxo naaninne birin tuntun, a yi bira e fari, e birin bata faxa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma."

²⁰ Nayi, Yuba yi keli, a yi a domani ba, a yi a xunna bi. Na xanbi ra, a yi bira bəxəni, a xinbi sin Ala yetagi,

²¹ a naxa,

"N magenla nan minixi nga kuini, n magenla nan mən sigama laxiraya yi.

Alatala nan e fixi n ma,

Alatala nan e tongoxi.

Alatala xinla xa tantun."

²² Na birin yi, Yuba mi yulubin tongo. A mi fala jaxi yo ti Ala ma.

2

Yubaa tərɣaən firindena

¹ Ləxəna nde, malekane mən yi fa e malan Alatala yetagi, Setana fan yi fa e yə Alatala yetagi.

² Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, "I kelixi minen?" Setana yi a yabi, a naxa, "Bəxən xun xən, n masiga tideni."

³ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, "I bata n ma walikəen Yuba rakərəsi ba? Muxu yo mi luxi alo a tan bəxən fari, səntaren nun muxu fəpin na a ra, naxan gaxuxi Ala yee ra, a fe jaxin matangama. A mən tinxinyani tun, anu i n nadinma a n xa a tərɔ a səntareyani."

⁴ Setana yi a fala Alatala xa, a naxa, "Muxun yeteen nan a fatin na! Muxun naxan birin sətəma, a findima a dunuɣa yi gidin kəntənnə nan na.

⁵ Koni, xa i yiini bandun, i yi a din a xənnə nun a fati bəndən na, a fala jaxin tima nən i ma kənenni."

⁶ Alatala yi Setana yabi, a naxa, "Awa, n bata a sa i sagoni, koni i nama a faxa de."

⁷ Nayi, Setana yi keli Alatala yetagi. Na xanbi ra, a yi sete jaxine ramini Yuba fatin birin ma, keli a sanne kui han a xun tagi.

⁸ Yuba yi feje ferenna tongo a xəlin seen na, a dəxə tee xubeni.

⁹ A jaxanla yi a fala a xa, a naxa, "I luma nən i ya tinxinni ba? Fala jaxin ti Ala ma, i xa faxa!"

¹⁰ Koni, a yi a yabi, a naxa, "I falan tima alo jaxalan xaxilitarena! En herin nasuxuma Ala yii, nanfera en mi tərən nasuxə?" Na birin yi, Yuba mi yulubin tongo a fala xuiin xən.

A xəyi saxanne fe

¹¹ Yuba xəyi saxanne yi a tərəne birin ma fe mē naxanye a sətə, e yi fa sa keli e yamanane yi, Teman kaana Elifasi nun Suxa kaan Bilidada nun Nama kaan Sofara. E yi

lan a ma a e xa sa e xəyiyaan yita Yuba ra, e yi a madəndən.

¹² E to sa a to wulani, fayida e mi a kolon. E yi gbelegbele, e yi e dugine yibə, e burunburunna sa e xunne yi.

¹³ E yi lu dəxi a fəma bəxəni xi solofere, kəe solofere. Muxu yo mi sese fala a xa, amasətə e bata yi a to, a yi tərəxi kii naxan yi.

3

Yubaa falane

¹ Na xanbi ra, Yuba yi a dən bi, a yi a bari ləxən danga.

² Yuba yi a fala, a naxa,

³ "N bari ləxən xa raxəri,

e nun kəəna

muxune a fala waxatin naxan yi,

e naxa, 'Dii xəmən bata bari!'

⁴ Na ləxən xa findi dimin na,

Ala mako nama lu a ma kore,

kənenna nama fa mini a ma sənən.

⁵ Dimi gbeen xa a suxu,

kunda fəren yi godo na ləxən ma,

han dimin yi sogen suxu.

⁶ Na kəeen xa findi dimi gbeen na,

a nama fa yate jəen ləxəne yə

a nama fa lu kikene yi.

⁷ Na ləxən xa findi gbantan na,

səwa xui nama lu a yi.

⁸ Naxanye gbalə ləxəne fe falama,

naxanye fatan ige yi sube jaxin naxulunje,

ne xa na ləxən danga.

⁹ A subaxa ma sarene xa yidimi,

a yengi xa lu kənenna xən,

koni a nama a to,

a nama xətənnə to.

¹⁰ Amasətə, a mi sese ligaxi

alogo n nama sətə,

a bata n lu, n yi səxələni ito sətə to."

¹¹ "Nanfera n mi faxa n to bari?

Nanfera n mi faxa n xali ləxəni?

¹² Nanfera n bata xinbi firinna li n yee ra

n nasuxudeni,

e nun xijene alogo n xa xijen min?

¹³ Xa n yi faxa nun,

a lima nən nun

n saxi n ma gaburun na bəje xunbenli,

nayi, n yi xima nən xaxili sani nun

¹⁴ manga fonne fəma, bəxən kuntigine,

naxanye banxi fəpine tixi

naxanye kalaxin bata lu iki,

¹⁵ e nun kuntigi fonne fəma,

xəmaan yi naxanye yii,

naxanye e banxine rafe gbeti fixen na.

¹⁶ Xanamu, a yi lan nun n mi balo,

alo diin naxan faxaxi barixi,

a mi kənenna to.

¹⁷ Bayo, muxu jaxine mi fa walima gaburun

na,

muxu xadanxine e matabuma denaxan yi.

¹⁸ Kasorasane fan birin yi bɔɲɛ xunbenla soto,
e mi fa ɲaxankata tiin xuiin mɛma sɔnɔn.
¹⁹ Sɛnbɛtaren nun sɛnbɛ kanna na,
konyin yi xunba a kanna ma.

²⁰ Nanfera Ala,
i kɛnɛnna fima tɔrɔ muxune ma?
Nanfera i siimayaan fima muxu nimisaxine
ma,

²¹ naxanye faxan mamɛma,
a mi fama,
naxanye sayaan fenma dangu nafunla ra?

²² Bayo e yi luma nɛn sɛwani
e na siga laxira yi,
e bɔɲɛn yi xunbelima nɛn

e na maluxun waxatin naxan yi.

²³ Nanfera muxun luyɛ a nii ra
naxan mi kira yo toma a sigɛ naxan xɔn,
Ala yɛtɛn naxan saxi sansanna kui?

²⁴ N ma tɔrɔnɛ bata findi n balon na,
n gbelegebele xuiin minima alo igena.

²⁵ N gaxuxi naxan birin yɛɛ ra,
na nan n sɔtɔn be.

N yi gaxuxi tɔrɔn naxanye yɛɛ ra,
ne nan n fari be.

²⁶ N mi fa raxaraxi,
n mi bɔɲɛ xunbelixi,
n mi n matabuma,
n kɔntɔfilixi yɛɛɛ.”

4

Elifasi a falan Yuba xa

¹ Nayi, Teman kaana Elifasi yi falan tongo,
a naxa,

² “Xa n falan ti i xa,
i nɔɛ diɲɛ na ma ba?
Koni, nde nɔɛ a dundɛ?”

³ A mato,
i bata muxu wuyaxi xaran,
i yi sɛnbɛtarene madɛndɛn,
⁴ naxanye yi birama,
i ya falan yi ne rakeli,
naxanye san yi xadanma,
i yi ne mali.

⁵ Iki, na bata i fan sɔtɔ,
anu i bata yigitɛɛɛ.
A to i tan li, i yi kɔntɔfili.

⁶ I ya lannantenyaa na lu i ya Ala
yɛɛragaxuni,
i ya fɛtareyaan yi findi i yigin na.”

⁷ “Awa, i miri,
sɔntaren mundun bata halagi?
Muxu faɲin mundun bata raxari?”

⁸ N naxan nakɔrɔsɔxi,
naxanye hake feene ligama e nun
naxanye ɲaxankatan tima,
ne na saranna sɔtɔma nɛn.

⁹ Alaa foyen nan e halagima,
a xɔlɔn tɛɛn yi e gan.

¹⁰ Ala yatane wurundun xuiin nadunduma,

a yi yata sɛnbɛmane ɲinne gira.

¹¹ Nayi, yatan faxama donsetareyaan nan
na,
yatana diine yi xuya ayi.”

¹² “Xibarun bata fa n ma
alo wundona,
n tunla bata ɲunɲunun xuiin mɛ.

¹³ Xiyene nɛma fɛ kɔɛɛn na,
xixɔnla nɛma muxune fari,

¹⁴ gaxu gbeen yi n suxu,
n xɔnne birin yi xuruxurun.

¹⁵ Yinnan yi dangu n yetagi,
n fati ma xaben yi ramaxa.

¹⁶ Sena nde yi tixi n yetagi,
n mi yi naxan kolon,
a nininna yi n yɛɛ ma.

Na yi madundu,
na xanbi ra n yi xuina nde mɛ, a naxa,

¹⁷ ‘Adamadiin tinxiɲɛ ayi dangu Ala ra ba?’

Muxun sariɲanɲɛ ayi
dangu a Dali Marigin na ba?

¹⁸ Xa Ala mi laxi a walikene ra,
xa a fe ɲaxin to a malekane yi,

¹⁹ a fa lɛ muxune ra nayi ba,
naxanye bɛndɛ banxine kui,
naxanye fatiye findixi bɛndɛn na,
naxanye yibutuxunɲɛ
alo laxaturane?

²⁰ E faxɛ nɛn bɔxɔ kedenni.

E halage nɛn habadan,
muxɛ mi kɔntɔfili e fe ra.

²¹ E bubune xidi lutine bata bolon,
e faxama nɛn e fekolontareyani.”

5

¹ “Iki, xinla ti i mali feen na!
Muxuna nde na ba naxan i yabɛ?
I falan tima maleka sariɲanxin mundun xa?”

² Fe matandin nan xaxilitaren faxama.

Xɔxɔlɔnya gbeen yi kɔmɔn faxa.

³ N xaxilitaren to nɛn sabatɛ,
koni dangan so nɛn a banxini xulɛn.

⁴ Mali ti yo mi a diine xa,
e bata yalagi taan kitisadeni,
muxu yo mi e xunba!

⁵ Kamɛtɔnɛ a sansi bogine donma.
Hali naxanye ɲanle tagi,
e yi ne birin tongo,

yiigelitɔnɛ yi a yiiseene tongo.

⁶ Hakɛn mi kelima bɔxɔn xan yi,
sɔxɔlɛn mi solima bɔxɔni.

⁷ Muxun daxi sɔxɔlɛn nan xili yi,
alo tɛɛ budone to tuganma ayi.”

⁸ “Xa n tan na yi a ra nun,
n yi Ala nan maxandima,
n yi n ma kɔntɔfinla yita Ala ra.

⁹ A feen naxanye ligama ne gbo,
e mi yɛɛ tɔɛ,

a kabanako feene dan mi na.

¹⁰ A tulɛn nafama bɔxɔn fari,

a igen nafa xεene ma.

¹¹ Muxun naxanye magodoxi,
a ne yite.

Naxanye sunuxi,
a kisin fi ne ma.

¹² A muxu kɔtaxine miriyane kalama,
e mi nɔ sɔtɔma e feene yi.

¹³ A xaxilimane suxuma
e yetena kɔtɛne nan xɔn,
kɔtadene fe yitɔnxine kalama nɛn xulɛn.

¹⁴ E soma dimini yanyi tagin nin,
e tantanma yanyi tagini
alo kɔɛɛn na a ra.

¹⁵ Koni, a tan tɔrɔ muxun natangama fala
ɲaxin ma

naxan luxi alo silanfanna,*
a e rakisi senbe kanna ma.

¹⁶ Nayi, yigin senbetaren xa,
koni fala mi tinxintaren dɛ.”

¹⁷ “Nayi, sɛwan na kanna xa
Ala na naxan natɔrɔn!
I nama i mɛ Ala Senbe Kanna a xurun na.

¹⁸ Amasɔtɔ a tan nan maxɔlɔn tima,
a yi dandanna ti.

A tan nan faxan tima,
a mɔn yi marakisin ti.

¹⁹ A i rakise nɛn tɔrɔn ma
dɔxɔɲa ma sennin,
a i ratanga fe ɲaxin ma
dɔxɔɲa ma solofere.

²⁰ A i rakisima nɛn
faxan ma fitina kamɛni,
a i rakisi silanfanna ma yengeni.

²¹ A i ratangama nɛn fala ɲaxin ma,
i mi gaxuma halagin waxatini.

²² Halagin nun fitina kamɛn bɔtɛ mi luma i
xa,

i mi gaxuma burunna subene yɛɛ ra.

²³ Gɛmɛ mi taranma i ya xɛɛn ma,
hali burunna subene,
yengɛ mi luma ɛ nun ne tagi.

²⁴ Bɔɲɛ xunbenla luma nɛn i konni.
I na i ya xuruseene xun mato a ra,
i a lima nɛn sese mi dasaxi.

²⁵ I ya diine wuyama ayi nɛn,
i yixɛtɛne yigboma ayi nɛn alo sɛxɛna.

²⁶ I faxama foriyaan nin,
alo murutuna a xaba waxatini.”

²⁷ “Nxɔ fe xɔnfenna xun soon nan na ra.
I tuli mati na ra, i xaxili sɔtɔ.”

6

Yubaa yabina Elifasi xa

¹ Yuba yi a yabi, a naxa,

² “N yi wama nɛn
n ma sunun yaten xa kolon,
n ma tɔrɔn yi sa sikeela kanke ra.

³ A yi binyama ayi nɛn

dangu baan ɲɛmɛnsinna ra.

Nanara, n ma falan bata radangu ayi.

⁴ ɲɔndin na a ra,
Ala Senbe Kanna bata n sɔxɔn

a xalimakunle ra,
e xɔlɛn yi so n niini,

n bata gaxu gbalone yɛɛ ra
Ala naxanye rafama n xili ma.

⁵ Burunna sofanla luyɛ wugɛ sɛxɛ sabatixini
ba?

ɲingen wugɛ sɛxɛ xɔnla ma sɛxɛni ba?

⁶ Donseen naxan mi ɲaxun,
na donɲɛ ba xa fɔxɔ mi a yi?

Silon xinden ɲaxun muxun dɛ ba?

⁷ N mi yi waxi

n yiin din feni na donseene ra.

N ma tɔrɔn bata findi donseen na n xa
naxan mi ɲaxun!”

⁸ “N waxi nɛn

n ma maxɔdinna xa yabi,
Ala yi n waxɔn feen liga n xa.

⁹ A xa Ala kɛnɛn, a yi n faxa.

A xa a yiini bandun, a yi n naɲan.

¹⁰ Nayi, n bɔɲɛ xunbenla sɔtɔma nɛn,
n sɛwa n ma tɔrɔ ɲantarenɛ,
bayo n mi n mɛma Ala sariɲanxina falane
ra.

¹¹ N senben bata ɲan,
n yi yigitege.

N naɲanna findima nanse ra,
n to luma n nii ra?

¹² N senben luxi nɛn
alo gɛmɛ xɔdɛxɛn ba?

N fati bendɛn findixi sulan nan na ba?

¹³ N mali se yo mi fa n yii,
hali a xuridina, a mi fa n yii.”

¹⁴ “Muxun naxan yigitegeni
na lan a hinanna sɔtɔ a xɔyine ra,
hali a na a mɛ Ala Senbe Kanna yɛɛragaxun
na.

¹⁵ Anu, n xɔyine tan bata n yanfa
alo baa igen na xara tonbonni,
alo baa wunle na xara.

¹⁶ Xunbeli waxatin naɲanni,
e findima nɛn fufaan na,
e rafe ige xunbenla nun ige dundun na.

¹⁷ Soge furen na, e xɔri,
sogen na te, e xara xulɛn.

¹⁸ Yulane kiraan beɲinma
siga na ige fendeni,
e siga tonbonni, e faxa.

¹⁹ Tema kaa yulane igen fenma,
Saba kaa sigatiine tan
ne laxi a ra a igen na yi.

²⁰ Koni, e yagima nɛn
bayo e bata e yigi sa na yi,
e na na li, e sunuma nɛn.

²¹ ɛ luxi nɛn
alo na igen tonbonni n tan xa.

* 5:15: 5.15*Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

Ɛ na n ma tərən to, ɛ gaxuma nən.
 22 N bata ɛ maxədin kisena nde ma ba?
 N bata ɛ maxədin
 a ɛ xa finmase yifuxina nde fi muxuna nde
 ma n xa ba?
 23 N bata ɛ maxədin
 a ɛ xa n ba yaxun yii ba?
 N bata ɛ maxədin
 a ɛ xa n xunba n ɲaxankata muxune yii ba?"
 24 "Ɛ n xaran, nayi, n xa n dundu.
 N naxan kalaxi, ɛ na fala n xa.
 25 Fala faɲine mi muxun tərəma,
 koni ɛ mafalane tənən nanse ra?
 26 Ɛ waxi n ma falane nan matandi fe yi
 alo yigitarena fala fuune.
 27 Ɛ muxu sifan suse masensenna tiye
 alogo ɛ xa kiridin sətə ɛ konyin na,
 ɛ yi sa ɛ xəyi kenden mati konyiyani!"
 28 "Iki, ɛ yeɛ ra findi n ma,
 n wulen fale ɛ yetagi ba?
 29 Ɛ xete na falan fəxə ra,
 n bata ɛ mafan,
 ɛ nama findi tinxintarene ra.
 Ɛ mən xa xete, ɛ miri,
 n ma tinxinyaan nan a bunna ra.
 30 Tinxintareya falana n de ba?
 N mi nəe fe ɲaxin kolonɲe ba?"

7

Yuba yi a tərəna fe fala Ala xa

1 "Adamadina dunuɲa yi gidin xədəxə
 alo sofa wanla ganli,
 a siimayana
 alo karahan walikeen gbeena,
 2 alo konyina,
 nininna xənla naxan ma,
 alo walikeen naxan a saren maməma.
 3 Na kiini, n keen bata findi fuun na
 n ma siimayani,
 kəne yi rafe səxələne ra n tan xa.
 4 N na n sa, n yi a fala, n naxa,
 'N kelima waxatin mundun yi?'
 Kəeen mi ɲanma,
 n lu n maxete n ma saden ma
 han xətənɲi.
 5 Kunle nun bendena n fatin ma
 alo dugina,
 setene səxənma n fatin birin ma,
 a kun.
 6 N ma siimayaan mafura dangue
 dangu geɛ səxənna kinaan na,
 a danguma yigitegeni."
 7 "Ala, a xa rabira i ma,
 a n ma siimayaan mi buma,
 n mi fa herin toma n yeɛn na sənən.
 8 Yeɛn naxan n matoma,
 na mi fa n toma sənən,
 i n fenma nən, koni n mi fa na sənən.
 9 Kundaan naxan danguma,

na ɲanma nən.
 Na kiini, muxun naxan na siga laxira yi,
 na mi fa xetema sənən.
 10 A mi fa xetema a banxini sənən,
 a konna mi fa a kolonma sənən."
 11 "Nanara, n mi fa n dunduma sənən,
 n falan tima nən n niin ɲaxankatani.
 N nan n mawugama nən n niin xələni.
 12 Nanfera i kantan muxun dəxi n xili ma?
 N tan magaxu ba, alo fufana,
 hanma ige yi sube xajəna nde?
 13 N na a falama, n naxa,
 'N sadena n masabarima nən,
 n xiden yi n mali n ma mawugani suxe.'
 14 Nayi, i n magaxuma xiyene yi,
 i n xibaruma kuisan feene nan ma.
 15 A yi rafanɲe n ma nun, n faxa.
 Sayaan fisa n xa
 benun n xa lu doyenɲe tun.
 16 N ma siimayaan bata rapaxu n ma,
 n mi waxi a xən n xa lu n nii ra habadan.
 Nayi, xete n fəxə ra,
 amasətə n ma siimayaan mi xunkuya."

17 "Nanse adamadiin na
 alogo i xa feni itoe birin liga a ra,
 han i yi i yengi dəxə a xən ma iki,
 18 han i yi lu fe a xən xətən yo xətən,
 i yi lu a fəsefese waxatin birin?
 19 I xun xanbi soma n yi
 waxatin mundun yi?
 I a luma waxatin mundun yi
 n yi n degen nagerun?
 20 Hali n bata yulubin liga,
 n nəe nanse lige i ra,
 i tan naxan adamadiine rakərsima?
 Nanfera i n yatəxi se kala daxin na?
 N goronna i tan xun ma di?
 21 Nanfera i mi n ma matandine mafeluye,
 i n hakene ba n ma?
 Iki, n na n sama nən burunburunni,
 i n fenma nən, n mi fa na."

8

Bilidadaa fala singena Yuba xa

1 Suxa kaan Bilidada yi falan tongo, a
 naxa,
 2 "Han waxatin mundun yi,
 i luye i fala xuini?
 Han waxatin mundun yi,
 i fala xuine finde foye ɲaxin na?
 3 Alaa sariyan kale ba?
 Ala Senbe Kanna tinxinna kale ba?
 4 I ya diine yulubin liga nən a ra,
 Ala yi e saran e murute feene ra.
 5 Koni, xa i tan Ala fen,
 xa i Ala Senbe Kanna maxandi,
 6 xa i sariɲan, xa i fanɲe ayi,
 a i malima nən,
 a i raxete i funfuni.
 7 I kii fonna mi yi sese ra,

i kii nenen findima nen binye gbeen na.

⁸ Nayi, mayixete danguxine maxodin,
i xaxili dɔɔ e benbane xaxilimayaan xon.

⁹ Amasoto, en barixi xoroni,
en mi sese kolon,
en ma siimayaan luxi nen
alo nininna.

¹⁰ Koni, e i xaranma,
e falan tima i xa e xaxilimayani."

¹¹ "Gbalan sole daraan xanbi ba?
Gbalan sabate igen xanbi ba?

¹² Hali a xindena,
a mi segexi,
a xare sinma se xen bonne yee ra
xa a mi igeni.

¹³ Na nan ligama muxune birin na
naxanye jinanma Ala xon.

Naxanye mi Ala kolon,
ne yigin janma nen,

¹⁴ e yigin kalama nen
alo simisamana yalana.

¹⁵ A yigi sama a banxin nin,
koni a mi sensen,
a kankanxi a yiiseene ma,
koni e mi luma.

¹⁶ A luxi nen
alo wudi xinden sogen na,
naxan a yiine yibandunma nakoon xun ma.

¹⁷ A salenne godoxi

han e sa so gemeni,
a sa gemen kuiin li.

¹⁸ Koni, xa a ba a tideni,
menna bɔxona a mema a ra nen,
a naxa, 'N tan munma i tan to.'

¹⁹ E sewan janma na kii nin
naxanye jinanma Ala xon,
gbete ye fan yi mini e funfuni.

²⁰ A mato,
Ala mi sontaren nawolima ayi,
a mi fe jaxi rabane senbe soma.

²¹ Ala i ragelema nen,
a yi sewan sa i yi.

²² I yaxune yagima nen,
jaxudene yi jan."

9

Yubaa yabina

¹ Yuba yi a yabi, a naxa,

² "Nondin na a ra,
n na a kolon a na kii nin,
anu adamadiin na tinxinjɛ ayi di
Ala yee ra yi?

³ Xa muxuna nde waxi Ala matandi feni,
hali Ala a maxodin sanja ma wuli keden,
a mi a yabe hali keden pe.

⁴ Fekolonna nun senben birin a tan nan xa.
Nde nae Ala matande,
na feen mi saran a ra?

⁵ A geyane bama e funfuni,

a mi e rasogin,
a yi e raxuya ayi a xolon.

⁶ A bɔxon naxuruxurunma a dɔxodeni,
a yi bɔxon bunne raxuruxurun.

⁷ A na falan ti sogen xa,
sogen mi tema,

a yi sarene ratagan dege.

⁸ A tan nan keden koren daxi,
a sigan ti dɔxɔ igen mɔronne fari.*

⁹ A bata Kanko Gbee sare kurun
nun Donso sare kurun
nun Dii Temɛ Solofere sare kurun
nun yiifari dɔxon sarene da.†

¹⁰ A fe gbeene ligama
muxun mi naxan famunjɛ,
a kabanako feene liga
naxanye mi nae yate.

¹¹ A danguma n dɔxon ma,
n mi a toma.

A loma ayi, n mi a yigbema.

¹² A naxan xasunxi fangani,
nde nae na be a yii?

Nde suse a maxodinɛ,
fa fala, 'I nanse ligama?'

¹³ Ala mi xetema a xolon dɔxɔ ra,
hali ige yi ninginangan Raxabi
nun a walikene xinbi sinxi Ala bun ma."

¹⁴ "Nayi, n tan nae a yabe nanse ra?

N falan mundun tiye a yetagi?

¹⁵ Hali n tinxin, n mi a yabe,
n na n makiti muxun nan mafanma.

¹⁶ Hali n na a xili, a yi a ratin,
n mi le a ra xa a tuli matiye n xuiin na.

¹⁷ Amasoto a bata n halagi foye jaxin na,
a yi n ma fure deene rawuya ayi,
bun mi naxan ma.

¹⁸ A mi tinma n yi yengi a fapin na,
koni a n nalugoma xolen nan na.

¹⁹ Nde senbe gbo dangu birin na,
xa a tan mi a ra?

Nde n xilima kiti sadeni,
xa a tan mi a ra?

²⁰ Hali n yi tinxin,
a n yalagima nen n ma falane xon.

Hali sontaren nan yi n na,
a yi n yite sonmaan na.

²¹ Sontaren nan n na,
koni n mi fa n yete yatexi,

n bata n me n niin na,

²² a birin keden,
nanara n na a falama fa fala
a Ala sontaren naxorima nen
alo muxu jaxina.

²³ Xa gbalon fa, a faxan ti sa,
Ala sontarene torɔyaan magelema nen.

²⁴ A dunuja sama muxu jaxine sagoni,
a yi kitisane yee raxi.

* 9:8: 9.8Igen mɔronne: alo foyen na so igeni. † 9:9: 9.9 Men kaane yi sare kurune yatexi nen alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

Xa a tan mi a ra,
nde fa a lige?"

²⁵ "N ma siimayaan mafura dangu
dangu gilaan na,
n ma lɔxɔne e gima,
n mi herin toma,
²⁶ e mafura alo kunki gbalaxina igeni,
alo singbinna naxan sinma suben ma.
²⁷ Xa n na a fala, n naxa,
'N xa jinan n ma mawugan xɔn,
n yi n ma sunun lu na, n yi n sɔbɛ so,'
²⁸ n gaxuma nen n ma tɔrɔn birin yɛɛ ra,
bayo n na a kolon
a i mi n yate sɔntaren na,
²⁹ n kolonma tinxintaren nan na i yɛɛ ra yi.
Nanfera n na n yete xadanma fuuni?
³⁰ Xa n na n maxa safunna ra,
xa n na n yiine raxa libin na,
³¹ i n nasinma nen lɔxɔn xɔɛ ra,
n yi rapaxu n ma dugine yetɛɛn ma.
³² Muxu mi a tan na alo n tan,
n mi nɔɛ a yabɛ,
hanma nxu siga kiti sadeni.
³³ Tagi yitɔn muxu mi nxu tagi,
naxan nɔɛ a yiin sɛ nxu firinna birin ma[‡]
³⁴ naxan a dunganna bɛ n fari,
alogo a nɔrɔn nama fa n magaxu.
³⁵ Nayi, n yi falan tima nen,
n mi gaxu a yɛɛ ra.
Koni n bata a kolon a n kedenna na a ra."

10

Yuba mɔn yi yabin ti

¹ Yuba mɔn yi a fala, a naxa,
"N ma siimayaan bata rapaxu n ma,
n mi fa n ma mawugane danma sɔnɔn,
n na n ma sɔxɔlɛn falama nen.
² N na a falama nen Ala xa, n naxa:
I nama n yalagi,
a yita n na nanfera i xɔlɔxi n ma.
³ Naxankatan finde fe fajin na i tan xa ba?
I yete wali xɔnna rawolɛ ayi ba?
I yi muxu jaxine feene rasabati?
⁴ I toon tima i muxu yɛɛne nan na ba,
i toon tima nen alo adamadiine ba?
⁵ I ya siimayaan luxi nen
alo adamadiine gbeen ba?
I ya lɔxɔne luxi nen
alo muxune gbeen ba?
⁶ Nanfera i yi n hakene fenma,
i yi n yulubine xɔnfen?
⁷ Anu, i a kolon a muxu jaxi mi n na,
muxu yo mɔn mi nɔɛ n nakise i yii.

⁸ I tan nan n daxi,
i yiine yi n nafala,
koni iki, i waxi n naxɔri feni.
⁹ N ma fe xa rabira i ma,
a i n nafalaxi nen

alo bendɛ yi sena,
i mɔn waxi n naxɛte feen nin bendɛni ba?

¹⁰ I n nafala nen nga fatini,
alo nɔnɔn naxan findin fenen na.
¹¹ I yi fati bendɛn nun fati kidin sa n ma,
i yi n nafala xɔnne nun fasane ra.
¹² I mɔn yi siimayaan fi n ma,
i hinan n na,
i yi n niin nakantan.

¹³ Koni, i yi wundo feni ito luxunxi i bɔɣɛni,
n na i ya miriyani ito kolon,
¹⁴ fa fala xa n yulubin liga,
i nɔɛ n toɛ nen,
i mɔn mi dijɛ n haken ma.
¹⁵ Xa muxu jaxin nan n na nun,
gbalona n xa!
Hali n tinxin,
n mi nɔɛ n xunna rakele,
n tan naxan nafexi yagin nun tɔrɔn na.
¹⁶ Xa n nan n xunna rakeli,
i n kedima nen alo yatana,
i mɔn yi i ya kabanako feene ragodo n xili
ma han!
¹⁷ I mɔn i ya gbalone rakelima n xili ma,
i ya xɔlɔn xun masama n xili ma,
i ya ganle biraxi e bode fɔxɔ ra
n yengɛ xinla ma."

¹⁸ "Nanfera i naminixi nga kuini?
Hali n yi faxa nun, muxu yo mi n to,
¹⁹ n lu alo n mi da,
n ba nga kuini,
n sa maluxun gaburun na.
²⁰ N ma lɔxɔne mi fa wuya sɔnɔn,
nayi, a lu, n xa sɛwa ndedi,
²¹ benun n xa siga yamanani
xete mi dɛnaxan yi,
dɛnaxan nafexi dimin nun sayaan nininna
ra,
²² yamana yifɔrɛna alo dimina,
sayaan nininna nun kalan dɛnaxan yi,
kenenna luxi dɛnaxan yi alo dimina."

11

Sofara yi falan ti Yuba xa

¹ Nama kaan Sofara yi falan tongo, a naxa,
² "Fala wuyaxini itoe yabi mi na ba?
Falan nan tun yoon fima muxun ma ba?
³ Muxune dunde i ya fala jaxine bun ma ba?
I magelen tiyɛ ba, muxe mi i rayagi?
⁴ I a falama, i naxa,
'N ma fekolonna sarijan,
fɛ yo mi n na Ala yetagi.'
⁵ Koni, xa Ala yi waxi falan ti feni nun,
xa a yi a dɛni biyɛ a falan ti i xa nun,
⁶ xa a yi a fekolonna wundone fala i xa,
naxanye fan xaxinla xa,
nayi, i yi a kolonma nen
a Ala mi i hakene birin saranxi i ra."

[‡] 9:33: 9.33Tagi yitɔn muxuna fe mɔn sebexi Yuba 16.19-21 nun Yuba 19.25 kui.

7 “I nɔɛ Ala miriyane kolonɲɛ?
I nɔɛ Ala Senbɛ Kanna senben danna
kolonɲɛ?

8 A mate dangu kore xonna ra.
I nanse ligɛ? A tilin laxira xa.
I nanse famuma?

9 A kuya dangu bɔxɔn na,
a gbo dangu fɔxɔ ige baan na.

10 Xa Ala fa muxune suxe,
xa a e xili kiti sadeni,
nde nɔɛ a matandɛ?

11 Amasɔɔ, Ala fuyantenne kolon,
a na haken to,
a mi a yɛɛn naxiyɛ a ma.

12 Koni, kamɔn mi nɔɛ findɛ xaxilimaan na,
alo sofali xuruxin to mi barɛ burunna ra.”

13 “I bɔɲɛn nafindi Ala ma,
i yiin ti a tan xa,

14 i mɛ i hakene ra,
i nama tin tinxintareyaan yi so i konni.

15 Nayi, fɛ mi luma i ra,
i xunna kenla sɔtɔma nɛn,
i findi muxu kenden na,
i mi fa gaxuma sese ra.

16 I ɲinanma nɛn i ya sɔxɔlene ra,
i ɲinanma nɛn e xɔn
alo igen naxan danguma xude wunla ra.

17 I ya siimayaan makenɛnma nɛn
alo yanyi tagina,
a dimin yi lu alo xɔtɔnna.

18 I lannayaan sɔtɔma nɛn,
bayo i yigin sɔtɔma nɛn,
Ala i rakantanma nɛn
i lu bɔɲɛ xunbenli.

19 Muxu yo mi fa i raxulunɲɛ i ya xixɔnli,
muxu wuyaxi fama nɛn i xandideni.

20 Koni, ɲaxudene yɛɛn danxuma nɛn,
e yigin kalama nɛn,
e yengi fa tixi sayaan nan na.”

12

Yuba yi Sofara yabi

1 Yuba yi a yabi, a naxa,

2 “Nɔndin na a ra,
muxuyaan kolonna birin ɛ yi,
fekolonna ɲanma nɛn ɛ faxa xanbini.

3 Koni, xaxilimayana nde n fan yi,
alo ɛ tan, ɛ mi dangu n na,
nayi nde mi nɔɛ feni itoe birin kolonɲɛ?

4 N bata findi magele seen na n xɔyine xa,
n tan naxan yi Ala maxandima, a yi n yabi.
Muxu tinxinxi kamalixin bata findi magele
seen na.

5 ɛ tan, muxu herixine tɔɔ muxune
raɲaxuxi,

na luxi nɛn alo muxun na salaxun,
ɛ mɔn yi a radinɲɛ ayi.

6 Bɔɲɛ xunbenla mafu tiine konne yi,
naxanye Ala rafenna, ne makantanni,
e e yetɛ senben nan yatɛxi e gbee ala ra.”

7 “Koni, subene maxɔdin,
e i xaranɲɛ nɛn.

Xoline maxɔdin kore xonna ma,
e a fale i xa nɛn.

8 Falan ti bɔxɔn na, a i xaranɲɛ nɛn,
yɛxɛne baani, e a fale i xa nɛn.

9 Ne birin yɛ, nde mi a kolon fa fala
naxan birin daxi,
a Alatala wanla nan na a ra?

10 Dali seene birin niine a tan nan yii,
e nun yengin naxan muxune birin yi.

11 Tunla falane tagi rabaan kolon,
alo dɛɛn donseen ɲaxunna kolonma kii
naxan yi.

12 Fekolonna fama foriyaan nan xɔn,
xaxilimayaan fama simaya xunkuyen nan
xɔn.”

13 “Koni Ala nan gbee fekolonna nun senben
na.

Maxadin nun xaxilimayana a tan nan yii.

14 Ala na naxan kala,
muxu yo mi na yitɔnɲɛ,
a na naxan sa kasoon na,
muxu yo mi na xɔɔyɛ.

15 Xa a mi tin tulen xa fa,
furun yi ti,
koni a na tulen beɲin,
bɔxɔn yi kala.

16 Senben nun kolonna a tan nan yi,
yanfantenne nun muxu yanfaxine birin a
tan nan bun.

17 A tan nan a ligama
yamaan kawandi muxune yi sigan ti
e san yigenla ra,
a yi kitisane findi daxune ra.

18 A tan nan mangane senben bama e ra,
a yi kasorasa dugin nagodo e ma.

19 A tan nan saraxaraline fan nasigama
e san yigenla ra,
a yi nɔya kɛndene kala.

20 A tan nan falan bama fala tiine yi,
a yi xaxilimayaan ba fonne yi.

21 A tan nan tɔɔn nafama kuntigine ma,
a yi senbɛmane senben kala.

22 A tan nan dimi yi feene raminin kɛnɛnni,
naxanye yi laxira yi, a yi ne makenɛn.

23 A tan nan siyane rawuyama ayi,
a yi e raxɔri.

A siyane ragbo ayi,
a yi e raxuya ayi.

24 A xaxinla ba yamaan kuntigine ma,
a yi e rabɛɲin tonbonni kira mi dɛnaxan yi.

25 E lu dimini kɛnɛn mi dɛnaxan yi,
a yi e xun magi e ra alo dɔɔ minna.”

13

Yuba yi wa falan ti feni Ala xa

1 Yuba mɔn yi a fala, a naxa,
“A mato, n yɛɛn bata na birin to,
n tunla bata na birin mɛ,
n yi a famu.

2 E naxan kolon,
 n fan na kolon,
 e mi dangu n na.
 3 Koni, n tan waxi
 falan ti feni Ala Senbe Kanna nan xa,
 n waxi n xa n mawuga Ala xa.
 4 Koni e tan wulen nan tun sama jondin ye
 ma,
 e birin findixi dandan ti fuyanne nan na.
 5 Xa e yi e dunde nun,
 na yi finde e fekolonna ra nen.
 6 E n ma mawugan name,
 e tuli mati n ma mawuga xuiin na.
 7 Ala makoon luye e tinxintareyaan ma ba,
 e wulene fala Ala mali feen na?
 8 E waxi e sa feni Ala nan fari n xili ma ba?
 E Ala nan xun mafalama ba?
 9 A na e miriyane yate,
 na fanje e ra ba?
 E nœ a yanfe ba alo muxuna?
 10 Jondin naxan na,
 e na kitin sa yetagin ma hali wundoni,
 Ala falan tima nen e xili ma.
 11 E mi gaxuma a binyen ye e ra ba?
 A magaxun mi e suxe ba?
 12 E sandane luxi nen
 alo xubena,
 e xun mafala falane kalama nen
 alo bendena.”
 13 “E dundu, e n lu!
 N xa falan ti
 hali sese n sota.
 14 Nanfera n nan n fati benden xinje n jinne
 ra,
 nanfera n tinje sayaan ma?
 15 Xa Ala wa, a xa n faxesa,
 n yengi mi fa sese ma
 koni n waxi n sigati kiin xonba feni
 a tan nan yetagi.
 16 Na yeteen findima n ma kisin nan na,
 bayo Ala kolontare yo mi tima a yetagi.
 17 E tuli mati n ma falan na a fapin na,
 n ma fe ye xaranna xa so e tunla ma.
 18 N bata n xun mafala feni ton,
 n na a kolon a jondina n tan nan xa.
 19 Nde waxi n xun maxidi feni?
 Nayi, xa jondi mi n xa,
 n tinx n yi n dundu, n faxesa.”
 20 “N ma Ala,
 fe firin gbansan masiga n na,
 nayi, n mi luxunje i ma:
 21 I ya xolon masiga n na,
 i ya magaxun nama fa n suxu sonon.
 22 Na xanbi ra, falan ti n xa,
 n ni i yabe,
 hanma n yi falan ti, i yi n yabi.
 23 Yoli n hakene nun n yulubine yaten na?
 N ma murute feene nun n ma yulubine yita
 n na.
 24 Nanfera i yetagin luxunma n ma,

i yi n yate i yaxun na?
 25 I n tan nan magaxuma ba,
 n tan naxan luxi
 alo joxondena foyen sigan naxan na?
 I n tan nan sagatanna ba,
 n tan naxan luxi
 alo malo dagi xarena?
 26 I fe xolene sebema n xili ma,
 i n ma dii joreyaan haken goronna dōxō n
 xun ma.
 27 I n sanne sama kutun na,
 i yeen tixi n sigati kiin birin na,
 hali n san funfune,
 i e birin nakorosima.
 28 Koni, adamadiine kunma
 alo wudi kalaxi,
 alo xiine dugin kala kii naxan yi.”

14

Yuba mon yi yabin ti

1 Yuba mon yi a fala, a naxa,
 “Adamadiin minixi naxanla nin,
 a siimayaan mi xunkuya,
 a rafexi lanbaranna nan na,
 2 a luxi nen
 alo wudi fugen naxan minima,
 a xara, alo nininna, a mi buma.
 3 N ma Ala,
 i yeen tima n tan nan na ba
 naxan luxi alo adamadiin bodene?
 I kitin nasoma en tan nan tagi ba?
 4 Nde nœ se saripanxin be se haramuxini?
 Muxu yo.
 5 I bata muxuna siimayaan danna ragidi,
 i yi a siimayaan kikene yate,
 a mi dangue naxanye ra
 i naxanye saxi.
 6 Nanara, i yeen ba muxun na,
 a xa a matabu,
 alogo a xa a waxatin napan bōje xunbenli
 alo walikeen yanyin napanma kii naxan yi.”
 7 “Yigin wudin tan ma,
 bayo a na sege, a mon yi mini,
 a joxon mi janma,
 8 hali a salenna fori bōxoni,
 a xun dungin yi faxesa bōxoni,
 9 igen neen fa sa a ma tun,
 a mon bata a mabun,
 a yi a jingine ramini
 alo a yi kii naxan yi a foloni.
 10 Koni, xa muxun faxesa,
 a senben bata jan.
 Muxun na faxesa, a sigan minen?
 11 Igen janma nen baani,
 xudene yi xara.
 12 Muxun na faxesa,
 a janma na kii nin,
 a mi fa kelima sonon,
 fanni kore xonna na,
 a mi xulunma,
 a mi kelima a xixonli.”

¹³ “Xa i yi tinɲɛ n luxunɲɛ laxira yi nun,
n yi lu na han i ya xəlɔn yi ɲan!
I mɔn yi waxatin nagidi n ma,
n ma fe rabirama i ma waxatin naxan yi.

¹⁴ Koni muxun naxan bata faxa,
na mɔn kele ba?
N diɲama nɛn n ma wali waxatin bun,
han i fa n naxulunma waxatin naxan yi.
¹⁵ Nayi, n ni i yabɛ, i na n xili,
i na wa n to feni,
i tan naxan n daxi.

¹⁶ Anu iki, i n sigati kiin birin yatɛxi.

Koni na waxatini,
i mi fa n yulubine yatɛma,

¹⁷ i n ma murutɛ feene luxunma nɛn
benbenla kui,
i yi n hakene mafelu.”

¹⁸ “Koni, hali geyane,
nde luma bɛ e ra waxatin birin
han e xuya ayi,
hali fanyene,
e bama e funfuni a xunxuri yɛɛn ma,

¹⁹ igen luma nde bɛ gemɛne ra,
baa walanxine yi bɔxɔn tongo,
i fan adamadiine yigin kalama na kii nin.

²⁰ I muxune yɛngema habadan,
e yi faxa,
i yi e yetagin masara, i yi e kedi.

²¹ Xa binyena e diine ma,
e mi na kolon.

Xa e rayarabi, e mi na yigbɛma.

²² A tan nan tun a tɔrɔn kolon,
a sunuxi a yetɛ nan tun ma fe ra.”

15

*Elifasi a falan firindena: Ala ɲaxudene
saranma nɛn e kewanle ra*

¹ Teman kaana Elifasi mɔn yi falan tongo,
a naxa,

² “Fekolonna lan a yi yabin ti
naxan tɔnɔ mi na ba,
naxan findixi fala fuun na?

³ I lan i yi i xun mafala fala buntarene ra ba,
naxanye tɔnɔ mi na?

⁴ I Ala yɛɛragaxun kalama muxune yi,
i e Ala maxandi feene xunna kalama.

⁵ I i hakene nan ma fe falama.
Fala ɲaxine nan i dɛ.

⁶ N tan mi a ra,
i fala xuiin nan i yalagixi.
I dɛɛn nan i seren na.

⁷ I singe nan barixi adamadiine birin yɛɛ ra
ba?

I singe nan daxi benun geyane xa da ba?

⁸ I Ala wundo falane ramɛ nɛn ba?

I tan nan keden fe kolon ba?

⁹ I nanse kolon,
nxu mi naxan kolon?

I nanse famuma,
nxu mi naxan famuma?

¹⁰ Xun sɛxɛ fixɛne na,
fonne nxu yɛ,
naxanye fori i fafe xa.

¹¹ Ala i ralimaniyama falan naxanye ra,
i makoon mi ne ma ba,
nxu fala faɲin naxanye tima?

¹² Nanfera i bɔɲɛn tema?

Nanfera i yɛɛn xun sinma,

¹³ i niin nafɔɔ Ala xili ma,
i na fala sifane ti?

¹⁴ Nanse adamadiin na,
a yi a yetɛ yatɛ sariɲanden na?
Naxan minixi ɲaxanli,
na finde tinxinden na ba?

¹⁵ Hali a malekane,
Ala mi lannayaan saxi ne yi.
Hali kore xɔnna,
a mi sariɲan a yɛɛ ra yi.

¹⁶ A xa lannayaan sa muxun tan yi di nayi,
naxan ɲaxu, naxan yanfan tima,
tinxintareyaan nafa naxan ma
alo igen min daxina?”

¹⁷ “N xa a yɛba i xa, i tuli mati.

N xa a yɛba n naxan toxi,

¹⁸ fekolonne naxan falaxi,
e nun e benbane,

naxanye mi sese luxunxi e ma,

¹⁹ Ala yamanan so naxanye gbansan yii,
xɔɲɛ yo munma yi so naxanye yɛ.”

²⁰ “Naxuden luma kɔntɔfinla nin a siimayaan
birin yi,

ɲaxankata tiina waxatin yatɛxin na a ra.

²¹ A wurundun xui magaxuxine mɛma,
bɔɲɛ xunbeli waxatini,

halagin yi fa a tan ma.

²² A mi laxi a mini feen na sɔnɔn dimini,
a faxama yɛngɛn nin.

²³ A donseen fenma,
koni a sɔtɛ minɛn?

A kolon a faxan lɔxɔna a mamɛma.

²⁴ Kɔntɔfili feene nun kuisan feene a maga-
xuma nɛn,

e wuyaxi yi fa a xili ma
alo mangana ganla nan sigan yɛngeni.

²⁵ Ne feene birin a sɔtɔma nɛn

bayo a bata susu Ala ra,
a murutɛ Ala sɛnbɛ Kanna xili ma.

²⁶ A keli nɛn Ala xili ma a tengbesenyani,
a yɛ masansan wure lefa gbeen tixi a yɛɛ ma.

²⁷ A yetagin tuyanxi,

a gbingin gbo,

²⁸ koni a luma nɛn taa rabɛɲinxine yi,
banxi kui genle yi,
naxanye kalamatɔ a ra.

²⁹ Na kanna mi fa herin sɔtɔma,
a nafunla mi sabatima,
a fɔxɔn mi fa luma bɔxɔn fari sɔnɔn.

³⁰ A mi tangama sayaan ma,
a luma nɛn

alo tēen wudi dungin naxan ganma,
Ala dē foyen yi a xali wulani.”

³¹ “A yigin saxi fuyanten feene nin,
koni a yete nan yanfanma,
bayo fuyantenyaa nan findima a saranna
ra.

³² Na kamalima nēn benun a xa faxa,
alo wudin naxan mi fa a majingima.

³³ A luxi nēn alo manpa binla*
naxan a bogine rayolonma e mōn xinde,
hanma alo oliwi binla
naxan fugeye yolonma a ra.”

³⁴ “Na ligama nēn
bayo dii mi barima Ala kolontarene den-
bayane yi,
yanfan banxin naxanye kui,
ne findima tēen balon nan na.

³⁵ Sōxōlē feene e yi,
na yi findi fe jaxine ra,
e yanfani tōn e bōjēni.”

16

*Yubaa yabina: Sereyana nde n xa kore
xonna ma*

¹ Yuba yi a yabi, a naxa,
² “N bata fala sifani ito mē dōxō wuyaxi,
ε birin findixi madēnden ti jaxine nan na.

³ Danna fuyanten falani itoe ma ba?
Nanse ε tōrōma ε to n yabima na kiini?

⁴ N fan yi nōe falan tiyē nēn alo ε tan,
xa ε tan nan yi n tan na nun.
Nayi, n yi falane tima nēn ε xili ma nun,
n yi n xunni maxa ε magele xinla ma,

⁵ n yi ε senbē soma nēn n ma falane ra,
n yi ε madēnden ε tōrōni n ma fala fājine
xōn.”

⁶ “Koni, n ma falane mi nōe n tan
madēndenjē n ma tōrōni.

Xa n na n dundu,
na fan mi se bē n ma tōrōn na.

⁷ Iki, Ala bata n senben jan yati!
A bata n ma denbayaan birin halagi.

⁸ A bata n fatin mafasa,
na yi findi sereyaa na n xili ma.

A to n naxōsixi,
na yi findi n magi xunna ra.

⁹ Ala n yibōma a xōlōni,
a n yēngē,
a jinne raxinma n xili ma,
n yēngē faan yi a yē jaxin ti n na.

¹⁰ Muxune e dēni bima n xili ma,
e n konbi, e n dēen bōnbō,
e malan n xili ma.

¹¹ Ala bata n so tinxintarene yii,
a bata n so jaxudene yii.

¹² N yi bōjē xunbenla nin,
Ala bata fa n kaladeni.

A bata n suxu n xanbi ra,
a n nabira bōxōni.

A bata n lu
alo xalimakunla sa sōtima seen naxan yi,
¹³ a xalimakuli wonle bata n nabilin.

Ala n sōxōnma n gbingini,
a mi kininkininma,
a n bōjēn sa bōxōni.

¹⁴ A fama n xili ma alo sofana,
a n jaxankata, a lu n maxōlē.”

¹⁵ “N bata kasa benbeli dugin nagodo n ma
sununi,

n mi naxan bama,
n lu xun sinxi burunburunni.

¹⁶ Wugan bata n yēen gbeeli,
sayaan singanxi n yetagi.

¹⁷ Anu, n mi fe jaxi yo ligaxi,
n ma Ala maxandin yi sarijan.”

¹⁸ “I tan Bōxōna, n faxamatōon ni i ra,
i nama n wunla yē maluxun.

N wuga xuiin xa mē han habadan.

¹⁹ Iki yetēni, serena nde n xa kore,
naxan seren bama n xa mēnni.*

²⁰ N xōyine n magelema,
koni n yēen tixi Ala nan na n ma wugani.

²¹ Na kanna Ala solonama muxun xa,
alo adamadina a xōyin xun mafalama kii
naxan yi.

²² Koni, n ma siimayaan bata a danna li,
n sigama nēn kiraan xōn,
xetē mi dēnaxan yi.”

17

Yuba yigin yi kala

¹ Yuba mōn yi a fala, a naxa,

“N yengin dasama,
n ma siimayaan yi jan,
gaburun dōxi n yēε ra.

² Magele tiine n nabilinni yati,
e fa fuma n ma, n mi nōe xiye.”

³ “Ala, i bata tolimaan naxan maxōdin n ma,
i yetēεn xa na so n yii.

Xa i tan mi a ra,
nde gbētē n ma donla goronna tonge?

⁴ Bayo i bata xaxinla birin ba n xōyine yi,
na ma, i nama tin e xa nōon soto.

⁵ E luxi nēn
alo muxun naxan yanfan soma a xōyine xili
ma,
na yi findi tōrōn na a diine xa.”

⁶ “Muxune n magelema e sigine yi,
e dēgen namini n yetagi.

⁷ N yēεne bata yidimi sununi,

* 15:33: 15.33 Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitōnma alo manpana e gbee kiini.

* 16:19: 16.19 Na *serena* fe mōn sebexi Yuba 19.25 nun Yuba 9.33 kui.

n fati benden bata yelefu ayi alo a nininna.

⁸ Muxu fajine na n to,

n kiin yi e ratereña,

sontarene xələma n ma,

e yi n yatə Ala kolontaren na.

⁹ Koni, tinxin muxune xa lu e kiraan xən,
naxanye sarıjan, ne senben sətəma nən.

¹⁰ Koni e tan, e xete, e mən xa fa.

N mi fekolon toma e ye.

¹¹ N ma siimayaan bata jan,

n ma wanle bata kala,

n waxən feene bata kala.

¹² N xəyine a falama, e naxa,

a kəen findima nən a yanyin na,

fitirin na so, e fala a subaxan na a ra.

¹³ N xa n yigi sa laxira yi tun ba,

n na n sama dimini denaxan yi?

¹⁴ N falan tima nən n gaburun xa

alo a tan nan n fafe ra.

N falan ti kunle xa

alo e tan nan nga nun n magilen na.

¹⁵ Nayi, n yigin minən?

Nde n yigin tœ?

¹⁶ Yigin laxira yi ba,

nxu birin na siga nxu sa nxu sa burunbu-
runni?"

18

Bilidadaa falan firindena: Fejaxi rabane saranna

¹ Suxa kaan Bilidada mən yi falan ti, a naxa,

² "I falan danma waxatin mundun yi?

Xaxili fen, na xanbi ra, en falan tiye.

³ Nanfera i nxu yatəxi xuruseene ra?

Nanfera i nxu mirixi xaxilitarene ra?

⁴ Yuba, i tan nan i yete maxələxi i ya xələni.

I laxi a ra a muxune dunuğa rabəjinma
i tan ma fe ra ba?

Fanyen xa keli a dœxœdeni i ya fe ra ba?"

⁵ "Naxudena tœ degen tuma nən,

a tanden yalanna yi jan.

⁶ Kenenna yi findi dimin na a konni,

a lenpun yi tu a xun ma."

⁷ "A madiganma nən a sigatiin senbeni,
a feene a rabirama nən.

⁸ A sanne suxuma nən yalaan na,
a sin yinla ra.

⁹ A suxuma a san tinban nan ma,
gbatun yi a suxu.

¹⁰ Lutin natixi a ye ra bœxən nin,
wosona a kiraan xən.

¹¹ Gaxun luma ayi nən yiren birin yi,
a bira a san funfun fœxo ra."

¹² "A tan naxan senbe yi gbo,
a senben bata jan,
gbalon bata maso a ra.

¹³ Furen bata a fati kidin kala,

saya furen bata a salen seene kun a ma.

¹⁴ Sayaan bata a suxu a konni,

a yigi saxi denaxan yi,

a yi a xali manga magaxuxin fəma.

¹⁵ Muxu gbete nœ dœxe nən a konni sœnən,
a gbee mi fa a ra,

seri fupin bata sa a konna birin ma.*

¹⁶ A bata lu

alo wudin salenne na xara a bun,

a deene yi xara a ma."

¹⁷ "A funfun birin bata jan bœxən fari,

a xinla mi fa falama kiraan xən sœnən.

¹⁸ A bata radin dimini keli kenenna ma,

a yi jan dunuğa yi.

¹⁹ Dii yo mi a yii,

mayixete yo mi a xanbi ra,

muxu yo mi fa a konni sœnən.

²⁰ Muxun naxanye sogeteden binni,

ne kabəma nən a rajanna ma,

muxun naxanye sogegododen binni,

gaxun yi ne suxu.

²¹ Tinxintarena denbayaan luma na kii nin,
Ala kolontaren nan kon na ra."

19

Yuba yi Bilidada yabi

¹ Yuba yi a yabi, a naxa,

² "E luma n jaxankate

han waxatin mundun yi,

e n sœxœle e falane ra?

³ E bata n konbi

han sanğa ma fu,

e mi yage n tœre sœnən ba?

⁴ Hali n bata tantan,

n ma tantanna goronna luma n tan nan xun
ma.

⁵ Xa e ye yite n xili ma,

e yi n mafala n yagi feen na,

⁶ nayi, e xa a kolon

a Ala nan tœrœni ito ragidixi n ma,

a n mafilin a yalani.

⁷ Xa n gbelegbele tœrœni ito bun,

n mi yabi sətəma.

N na xinla ti n mali feen na,

kiti kenden mi se.

⁸ Ala bata kiraan suxu n ye ra,

n mi nœ dangue,

a yi dimin naso n ma kiraan xən.

⁹ A bata n ma binyen ba n yi,

a yi n ma xunna kenla ba n yi

naxan yi luxi

alo manga kœmœtina n xa.

¹⁰ A bata n kala yiren birin yi,

n naxœrima nən.

A bata n yigin kala

alo wudin talaxina.

¹¹ A bata xœl n xili ma han,

a yi n yatə a yaxun na.

* **18:15. 18:15** Na *seri fupin* sama faxa muxun konna ma nən alogo na xa rasarijan.

12 A yengesone bata e malan,
e fa n xili ma,
e yi n konna rabilin.”

13 “A bata ngaxakedenne masiga n na,
naxanye n kolon,
ne bata siga ayi pon.

14 N kon kaane bata n nabepin,
n lanfane yi ninan n xon.

15 N ma muxune
nun n ma walike naxanle birin n yatexi
alo xajena,
n bata findi xajen na e yee ra yi.

16 N na n ma walikeen xilima,
koni a mi n yabima,
hali n na a mafan.

17 N ma naxanla mi fa tinje n deen xirin ma,
n ma fe bata rapaxu n ma denbayaan ma.

18 Hali dii jorene,
n napaxu e birin ma,
n na keli, e n mafala.

19 N napaxu n xoyi kendene birin ma,
hali naxanye rafan n ma,
ne bata e xun xanbi so n yii.

20 N bata doyen,
n kidin nun n xonne nan gbansan fan n ma.

21 N xoyine,
e kininkinin n ma,
e kininkinin n ma,
bayo Ala senben bata n naxankata!
22 Nanfera e n sagatanma alo Ala?
E munma wasa n naxankatadeni ba?”

23 “N yi waxi a xon ma nun
n ma falane yi sebe,
e yi sa kedini,

24 e yi sebe yoxo lefaan ma wure jae ralemu-
nxin na,
e yi kerenden fanyen ma han habadan!

25 N na a kolon
a n xunbamana a nii ra.
Donxen na, a kelima nen,
a ti boxo xonna ma.*

26 Hali n fati kidin birin na kun fureni,
n gbindin sa Ala toma nen.

27 N na a toma nen,
n na a tan nan toma,
gbete mi a ra.
N kunfaxi na waxatin xon!

28 E a falama, e naxa,
‘En na a sagatanma di?
En fa feen mundun toma a ra
a yalagi xunna ra?’

29 Anu, e yi lan nen,
e gaxu silanfanna yee ra,
amasoto Ala e saranma nen e naxankatane ra
sayaan na.

Nayi, e a kolonma nen a Ala kitin na.”

20

*Sofaraa yabin firindena: Naxudene xunna
kenla mi buma*

1 Nama kaan Sofara mon yi a fala, a naxa,
2 “N xaminxi e miriyane fe yi
na nan n karahanma,

n xa yabin ti,
n mi fa noe dije.

3 N bata n konbi xuine me,
koni, n yabin tima nen xaxilimayani.

4 I mi a kolon ba, waxatin birin,
xabu adamadiine lu boxon fari,

5 a naxudene xunna kenla mi buma,
a Ala kolontarene sewan janma nen ma-
furen?

6 Hali a te han kore,
hali a xunna sa so kundani,

7 a lama ayi nen habadan
alo a gbiina.

Naxanye yi a toma,
ne a falama nen, e naxa,
‘A minen?’

8 A danguma nen alo xiyena,
a funfun yi lo ayi,
a janma nen
alo xiyen keen na.

9 Muxun naxan yi a matoma,
na mi fa a matoma sonon,
hali a daxoden mi fa a toma sonon.

10 A diine karahanxin yi yigelitane yii
raxete,

e tan yeteen yi a nafunle raxete na muxune
ma.

11 Hali a siimayaan to munma yi xunkuya,
a yi sa a gaburun na.”

12 “Fe naxin naxun a de
alo sukana,
a naxan luxunna a lenna bun,

13 a naxan madunxunma a de,
a mi waxi naxan xa jan,
14 koni a donseen kunma nen a kui,
a findi fodogoon xolen na.

15 A bata nafunle magerun,
koni a e baxunma nen,
Ala e raminima nen a kui.

16 A yi fodogoon xolen nan madunxunma,
sajin xolen nan a faxama.

17 Kumin nun nonon gbo yamanani
alo baa igena,
koni a mi fa na toma sonon.

18 A tonon naxan sotoxi,
a na raxetema nen,
a mi a donma,
a mi fa a yulaya seene tonon sotoma sonon.

19 Na birin ligama nen
bayo a yigelitane naxankata nen,
a yi e rabejin,
a yi banxina nde tongo
a mi naxan tixi.”

* 19:25: 19.25 Na **xunbamana** fe mon sebexi Yuba 9.33 nun 16.19-21 kui.

20 “A mi yi wasama a kunfani,
nanara, a nafunla sese mi yi luma.

21 Muxu yo mi tangama a kunfan ma,
koni a herin mi buma.

22 A kontɔfilima nen
hali a herini,
tɔrɔyaan sifan birin yi fa a ma.

23 A na a kuiin nafe,
Ala a xɔlɔn nafama nen a xili ma,
a godoma nen a ma alo tulena,
a findi a balon na.

24 Xa a gi wure silanfanna bun,
xalimakuli sula daxin nan sa a yisɔxɔnma.

25 A xalimakunla botinma nen a fatini,
naxan ɲɔɛ bata sa a bɔɲɛn sɔxɔn,
koni sayaan magaxuna a suxuma nen.

26 A nafulu ramaraden nafema
dimi gbeen nan tun na.
Tɛɛn yi fa a halagideni
muxe mi naxan nadɛgɛxi,
muxun naxanye mɔn na lu a konni,
tɛɛn yi ne fan gan.

27 Kore xɔnna a hakene raminima nen
kɛɛnni,
bɔxɔ xɔnna yi keli a xili ma.

28 A nafunle yi makuyama a ra nen,
Ala na a xɔlɔn nagodo a xili ma lɔxɔn naxan
yi.

29 Ala fe ɲaxi rabane ɲaɲanma na kii nin,
Ala na nan findixi a kɛɛn na.”

21

*Yuba yi Sofara yabi: Nanfera ɲaxudene
herini?*

1 Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,

2 “E tuli mati,
ɛ tuli mati n ma falan na,
ɛ n nalimaniyama na kiini.

3 E tin n xa falan ti,
n na falan ti,
nayi, ɛ nɔɛ n mageɛ nen.

4 N na n mawugama adamadiine nan xɔn
ba?

En-en de! Nanfera nayi,
ɛ waxi a xɔn a n xa diɲa?

5 E na ɛ miri n ma fe ma,
ɛ kabɛma nen,
ɛ yi ɛ yiin sa ɛ dɛ ra,
ɛ yi ɛ dundu.

6 Feen naxan birin n sɔtɔxi,
n na n miri ne ma,
n kuisanma nen,
n fatin yi xuruxurun n ma.”

7 “Nanfera ɲaxudene mɔn e nii ra?
Nanfera e siimayaan buma?
Nanfera e senben sɔtɔma?

8 E yi e yixɛtɛne to sabate e dɛxɔn ma,
e yi e mamandenne to.

9 Feene birin lanxi e yii,
e mi gaxuma,
Ala mi e ratɔrɔnma.

10 E turane e ɲinge gilene rawuyama ayi
waxatin birin,
e ɲingene diine barima,
e mi faxama.

11 E diine e gima na xun xɔn
alo xuruse diine, e yi e bodon.

12 E sigin sama kondenna nun tanban xuini,
xulen xuiin nafen a ma.

13 E na e siimayani dangu a faɲin na,
e siga laxira yi bɔɲɛ xunbenli.”

14 “Anu, e a falama Ala xa,
e naxa, ‘I masiga nxu ra,
nxu mi waxi i ya kirane kolon feni.

15 A lan nxu yi findi Ala Senbe Kanna
konyine ra ba?

Ala mafanna tɔnɔn finde nanse ra nxu xa?”

16 E laxi a ra a herin kanna e tan nan na,
koni, e fe yitɔnxine ɲaɲaxu n ma.”

17 “E bata ɲaxudene lenpun to tuyɛ sanɲa ma
yoli?

E bata e to gbaloni ba?
E bata Ala to e ratɔrɔɲɛ a xɔlɔni ba?

18 E luxi nen ba
alo foyen sexen naxan xalima,
alo wuluwunla xuben naxan yitema?

19 E a falama, ɛ naxa,
‘Ala ɲaxudene hakene saranna ramaraxi e
diine nan xa.’

Koni, e hakene yi lan a xa saran e yetɛɛn nan
na,

alogo e xa a kolon.

20 A yi lan e yetɛɛn yi e halagin to,
e yi Ala Senbe Kanna xɔlɔn min.

21 A denbayaan bɔtɛ mundun fa a tan xa
a faxa xanbini?

22 Nde nɔɛ Ala xaranyɛ fe kolonna ma,
a tan naxan malekane makitima?

23 Muxuna nde faxama heri gbeen nin,
kontɔfili yo mi a ma,

a bɔɲɛn xunbelixi,
24 a tuyanxi,

senben mɔn a ra.

25 Muxu gbɛtɛ bɔɲɛn sunuxin yi faxa,
a mi fe faɲi yo sɔtɔ hali keden pe.

26 Koni, e firinna birin sama bendɛn nin,
kunle yi e don.”

27 “N bata ɛ miriyane kolon ki faɲi,
ɛ feen naxanye yitɔnxi n xili ma.

28 E a falama nen,
ɛ naxa, ‘Muxu gbeeni ito,
a banxin minɛn?

ɲaxuden konna go?
E mi fa na.’

29 Koni, ɛ mi dangu muxune maxɔdinxi ba?
E mi laxi e sereyaan na ba?

30 Gbalon na fa,
fe ɲaxi rabane yi kisi,
Alaa xɔlɔn na fa,
a mi sese ligama e tan na.

³¹ Nde e raxɔɛ e fe raba kiin ma?
 Nde e saren fiye e kɛwanle ra?
³² E na e maluxun,
 muxune yi e yengi dɔxɔ e gaburune xɔn,
³³ meremerɛn bɛnde yelefuxine yi sa e fari.
 Dunuɲa muxune birin birama nɛn e fɔxɔ ra,
 gali gbeen yi siga e yeɛ ra.
³⁴ Nanfera nayi ɛ n masabarima fala fuune
 ra?
 Yanfa falane nan tun ɛ yabine ra."

22

*Elifasi a falan saxanden Yuba xa: Hake
 kanna nan Yuba rayati!*

¹ Teman kaana Elifasi mɔn yi falan ti, a
 naxa,
² "Adamadiin tɔnɔna Ala ma ba?
 Hali xaxilimana,
 a tɔnɔn luma a yete nan tun ma.
³ I na tinxiɲe ayi,
 na tɔnɔna Ala Senbe Kanna nan ma ba?
 Xa fe mi i sigati kiin na,
 na munanfanna a ma ba?
⁴ I mirixi a ma ba
 a Ala i ratɔrɔnma nɛn,
 a i xali kiti sadeni,
 i to gaxuxi a yeɛ ra?
⁵ I ya fe ɲaxine mi gbo ba?
 I hakeɛnɛ dan mi na.
⁶ I yi toliimaan tongoma i ngaxakedenne yii
 fuun nin,
 i yi e dugine ba e ma,
 i yi e magenla lu.
⁷ I mi yi igen soma muxun yii
 min xɔnla naxan ma,
 i yi tondi donseen soɛ kamɛtɔɔn yii.
⁸ Yamanan yi senbɛmaan nan yii,
 wasoden nan yi dɔxi yamanani.
⁹ I yi kaɲa gileɛne raxɛtɛma nɛn e yii genla ra,
 i yi kiridine ɲaxankata.
¹⁰ Nanara, i rabilinxi luti ratixine ra,
 gaxun yi i suxu xulen.
¹¹ Nayi, i mi dimini ito toma ba,
 i mi fufani ito toma ba
 naxan i rabilinxi?"

¹² "Ala mi kore xɔnna xan ma ba?
 Sarene mato kore, e mate pon!
¹³ I a falama, i naxa,
 'Ala nanse kolon?
 A nɔɛ kitin se kunda dimin xanbi ra ba?
¹⁴ Kundana a yeɛ ma,
 a mi sese toma,
 a nɛma kore xɔnna rabilinɲe.'
¹⁵ I mɔn waxi lu feni kira fonni ito xɔn ba,
 muxu ɲaxine sigan tima naxan xɔn?
¹⁶ E faxan nɛn
 benun e waxatin xa li,
 alo fufa gbeen banxi kanken xalima kii
 naxan yi.
¹⁷ E yi a falama nɛn Ala xa,
 e naxa, 'I masiga nxu ra.

Ala Senbe Kanna nan i tan na,
 koni i nɔɛ nanse lige nxu ra?"
¹⁸ Anu, Ala nan e banxine rafe nafunla ra.
 Ee! ɲaxudene fe yitɔnxine ɲaɲaxu n ma!
¹⁹ Tinxindene na e to gbaloni, e sɛwa.
 Sɔntarene e magelema nɛn, e naxa,
²⁰ 'En yaxune bata raxɔri!
 Tɛɛn yi e yiiseene halagi.' "
²¹ "Lanna xa lu ɛ nun Ala tagi,
 nayi, i bɔɲe xunbenla sɔtɔma nɛn,
 i herin sɔtɔ.
²² Ala i xaranma naxan ma,
 i na suxu,
 i yi a falane sa i bɔɲɛni.
²³ Xa i mɔn fa Ala Senbe Kanna ma,
 a mɔn i senbe soma nɛn.
 I xa tinxintareyaan masiga i konna ra,
²⁴ i xa i ya xɛma faɲin woli ayi bɔxɔni,
 hanma i sa a bira xude yi gɛmɛne longonna
 ra.
²⁵ Ala Senbe Kanna nan xa findi i ya nafunla
 ra,
 alo xɛmaan nun gbeti fixe gbeena i xa.
²⁶ Nayi, i sɛwan sɔtɔma nɛn Ala Senbe Kanni,
 i xunna kenla sɔtɔ Ala yetagi,
²⁷ i yi a maxandi, a yi i yabi,
 i yi i de ti xuine rakamali.
²⁸ Xa i fena nde ragidi,
 Ala a rakamalima nɛn i xa,
 kenenna luma nɛn i ya kiraan birin xɔn.
²⁹ Ala na muxuna nde rayagi,
 i a falama nɛn
 a Ala na ligaxi nɛn
 bayo wasoden nan na kanna ra,
 koni, naxan na a yete magodo,
 Ala na rakisima nɛn.
³⁰ Ala nan sɔntarene xunbama,
 nanara, xa i sarinɲan,
 a i xunbama nɛn."

23

*Yubaa yabina Elifasi xa: Yuba mi fa Ala
 toma*

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
² "N ma mawugan mɔn findixi muruten nan
 na to,
 n yiin saxi n de ra,
 koni n wuga xuiin mɔn minima.
³ Xa n yi a kolon nun Ala denaxan yi,
 n yi sigama nɛn han a konni,
⁴ n yi n ma mawugan yita a ra,
 n yi n xɔnba fala wuyaxi ti a xa.
⁵ Nayi, n yi a kolonma nɛn
 a n yabima falan naxan na,
 n yi a famu
 a naxan falama n xa.
⁶ A yi kele n xili ma a senbe gbeeni ba?
 En-en de, a yi a tuli matima nɛn n na.
⁷ A yi a kolonma nɛn
 a muxu faɲin nan falan tima a xa.
 Nayi, n yi tangama nɛn kitin ma habadan."

8 “Koni, n na siga sogeteden binni,
a mi na,
n mi a toma sogegododen binni,
9 n na a fen n kɔmɛnna ma,
n mi a toma,
n na xɛtɛ n yiifanna mabinni,
n mi a toma.
10 Anu, a n ma kiraan kolon.
A na n fɛsɛfɛsɛ tɔrɔni,
n sariɲanxin minima nɛn
alo xɛmana.
11 N biraxi a san funfun nan tun fɔxɔ ra,
n lu a kiraan xɔn,
n mi keli a xɔn.
12 N mi tondi a yamarine suxɛ,
n na a falane birin namara nɛn n bɔɲɛni.
13 Koni, a na fena nde ragidi,
nde a ligɛ a na masara?
A na wa naxan xɔn, a na liga.
14 A naxan nagidixi n ma,
a na nan nakamalima,
anu a mɔn na fe sifa wuyaxin nagidixi n ma
yɛɛn na.
15 Nanara, n gaxuma Ala yɛɛ ra.
N na n miri, n gaxu a fe yi.
16 Ala bata n tunnaɔlɔ n ma,
Ala Sɛnbɛ Kanna bata n nafe gaxun na.
17 Koni hali dimin to so n ma,
a yi n nabilin,
hali n mi fa sese toma,
n mi n dundu.”

24

*Yuba mɔn yi falan ti: Nanfera Ala mi
ɲaxudene makitima?*

1 “Nanfera Ala Sɛnbɛ Kanna mi kiti waxa-
tine saxi?
Nanfera naxanye a kolon
ne mi a toma kelɛ muxu ɲaxine xili ma?
2 Muxu ɲaxine xɛ bɔxɔne danne fari sama,
e xuruseene muɲama,
e yi e raba,
3 e kiridin nan ma sofali suxuma,
e kaɲa gilɛn nan ma ɲinge makankanma
tolimani,
4 e tɔrɔ muxune radinma ayi kiraan xɔn,
yamanan yiigelitɔne birin e luxunma e
bun.”
5 “Yiigelitɔne sigama e wanla ra nɛn,
e sa e donseen fen burunna ra,
e sa e diine balon fen
alo burunna sofanle tonbonni.
6 E sa e xuruseene balon fen
muxu gbɛtɛye xɛɛne ma,
e lu ɲaxudene manpa bogi dɔnxɛne maken-
tunɲɛ.
7 E ragenle nan xima kɔɛɛn na,
dugi mi e ma,
bitingan mi e yii xunbenla ra.
8 Tulɛn naxan fama geyane fari,
na e bɔnbɔma xunbenli,

banxi mi e yii,
e saxi fanyene nan ma.”

9 “Muxu ɲaxine yiigelitɔna diin tongoma a
yii doli saranna ra,
hali kiridina,
e xasunma xijɛn na a nga yii.
10 Yiigelitɔne ragenla nan sigama,
dugi mi e ma,
hali e to malo xidine maxali,
kamɛna e ma,
11 e oliwi turen bama muxu gbɛtɛne
sansanne kui,
e walima manpa rafaladeni,
koni e mi nɔɛ sese minɲɛ.
12 Muxune faxamatɔɔn wugama taani,
muxu maxɔlɔxine wugama e mali feen na,
anu na fe mi finde tɛrɛna fe ra Ala xa.”
13 “Kɛnɛnyaan naɲaxu muxu ɲaxine ma,
kira yiyalanxin mi rafan e ma,
e mi sigama a xɔn.
14 Faxe tiin kelima sogen godo waxatin nin,
a yi yiigelitɔɔn nun tɔrɔ muxun faxe,
a muɲan ti kɔɛɛn na.
15 Yalunden ɲinbanna nan mamɛma,
a a falama nɛn, a naxa,
‘Muxu yo mi n toma,’
a yi a yetagin luxun.
16 Muɲaden banxin dɛɛn kalama kɔɛɛn nan
na,
yanyin na, a yɛtɛ mabalan a konni,
a mi kɛnɛnna kolon.
17 Na muxune yanyin fɔlɔma sogen godo
waxatin nin,
e bata dari kɔɛɛn magaxu feene ra.”
18 “Koni ɛ tan a falama, ɛ naxa,
‘Naxuden xalima nɛn
alo se yelefuxina igen xun ma,
a dɔxɔden yi findi yire dangaxin na bɔxɔn
fari,
a mɔn mi fa walima a manpa bili xɛɛn ma.
19 Balabalan kɛsɛne xuyama ayi kii naxan yi
sogen na,
yulubi kanne sigama na kii nin laxira yi.
20 Hali naxanye e barixi,
ne ɲinanma nɛn e xɔn,
e findi donseen na kunle xa,
e fe falan mɔn yi dan.
Nanara, tinxintareyaan kalama nɛn
alo wudin na bira.’ ”
21 “ ‘Na muxune ɲaxalan gbantane tɔrɔxi
nɛn,
e mi kaɲa gilɛne mali.
22 Koni Ala nɔɛ sɛnbɛmanɛ raxɔrɛ a sɛnbɛni
nɛn,
a na keli, a muxu ɲaxine halagi.
23 Ala ne luma bɔɲɛ xunbenla nun marakan-
tanni,
koni a yɛɛn tima nɛn e sigati kiin na.

²⁴ Na muxune sabatima nen waxati di,
koni na xanbi ra, e lo ayi,
e konkaronma nen
alo joxonde xarena,
e xun sinma nen
alo se tonsonna xaba daxina.' "

²⁵ "Xa a mi na kiini,
nde n matande,
a n ma falan nakala ayi?"

25

*Bilidadaa falan saxandena: Adamadiine
mi tiye Ala yetagi*

¹ Suxa kaan Bilidada yi Yuba yabi, a naxa,
² "Senben nun magaxuna Ala nan yi,
a tan nan bɔɔɛ xunbenla rafama
han kore xonna ma.
³ Nde nɔɛ a ganla yate?
A soken mi tema nde xun ma?
⁴ Adamadiin nɔɛ tinxinɛ di Ala yee ra yi?
Naxan barixi jaxanla xon,
na rasariɔanma di?
⁵ Hali kiken mi fixa Ala yee ra yi,
hali sarene mi sariɔan.
⁶ Adamadiine tan di nayi,
naxanye tide xurun
alo konene nun kunle?"

26

*Yubaa yabin Bilidada xa: Inyabima fuun
nin*

¹ Yuba mon yi falan ti, a naxa,
² "I fatan senbetarene maliye yati!
I bata fa fangatarene malideni!
³ I fatan fekolontaren kawande,
i yi a maxadi han!
⁴ Koni i ya falane tima nde xa?
I falani itoe tongoxi nde yii?"
⁵ "Faxa muxune niine xuruxurunma Ala
yee ragaxuni laxira yi,
naxanye bɔɔɔ bun igene bun.
⁶ Ala yeen laxira yiren birin na,
hali sayani muxe mi e luxunɛ a tan ma.
⁷ Ala nan kore xonni fulunxi na yigenla xun
ma,
a bɔɔɔn singan na yigenli.
⁸ Ala tulen namarama kundani,
koni kundane mi kalama igen binyen bun.
⁹ A yi a mangaya gbeden luxun,
a yi a kundaan sa a yee ma.
¹⁰ Ala yi digilinna sa fɔɔɔ igen xun ma,
naxan dan findixi kenenna nun dimin nara-
landen na.
¹¹ Kore xonna senbetenne xuruxurunma,
e kabɛ Alaa xolon ma.
¹² Ala bata fɔɔɔ igene nɔ a senbeni,
a yi ige yi ninginangan Raxabi faxa a xaxil-
imayani.
¹³ A foyen bata kore xonna fixa,
a bata ige yi sube jaxin faxa a yiin na,

sajin naxan a gima.

¹⁴ A wali xurine nan itoe ra,
nxu a jununɔnunun xuiin nan tun mema.
Nayi, nde nɔɛ a senben galan xuiin kolonɛ?"

27

Yuba mon yi yabin ti: Sontaren nan n na

¹ Yuba mon yi falan ti, a naxa,
² "N bata n kolɔ habadan Ala yi,
naxan tondixi n ma kitin se,
Ala Senbe Kanna
naxan n niin nafexi xolon na,
³ xa n niin mon n yi,
xa Alaa foyen mon soma n jɔɔɔni,
⁴ n bata n kolɔ
n deen mi tinxintareya falan tiye,
wule yo mi mine n de.
⁵ Na miriyaan makuya n na,
n xa jondin fi e ma.
Han n yi faxa,
n mi n ma fetareya wanle kale,
⁶ n luma nen tinxinni,
n mi a bejinɛ mume,
n xaxinla mi n yalage n ma simayani
mume!"

⁷ "N yaxun nan lan a yate jaxuden na,
naxan kelima n xili ma,
na xa yate tinxintaren na!
⁸ Ala kolontarena a yigin sama nanse yi,
Ala na a niin ba a yi?
⁹ Tɔɔɔn na fa a ma,
Ala a gbelegbele xuiin name ba?
¹⁰ A sewan sote Ala Senbe Kanna yii ba?
A Ala maxande waxatin birin ba?"
¹¹ "Iki, n na Ala senben yitama nen e ra,
n mi Ala Senbe Kanna miriyane luxunma e
ma.
¹² E birin bata a to ki faji,
nayi, nanfera e yete luma fe fuune yi?"

¹³ "Ala nan keeni ito ramaraxi jaxuden xa,
jaxankata tiin naxan sɔɔɔma Ala Senbe
Kanna yii fa fala:

¹⁴ Xa e diine wuya,
e faxama yengen nin,
donseen yi dasa e yixetene ma.
¹⁵ Naxanye na lu e xanbi ra,
furen yi ne faxa,
e kaja gilene mi e wugama.
¹⁶ Hali e gbeti fixen mako
alo burunburunna,
e nun dugina alo borona,
¹⁷ tinxin muxune nan e dugine ragodoma e
ma,
sontarene nan e gbeti fixeni taxunma e ra.
¹⁸ E banxine kala jaxun
alo dondoli xuyenna,
alo kantan muxuna bubuna.
¹⁹ E sama nen nafulu kanyani,
koni a danna nan na ra,

e na xulun,
 e lima nɛn sese mi na.
²⁰ Gaxuna e ratɛɛnama nɛn
 alo fufana,
 wuluwunla yi e xasun kɛɛn na.
²¹ Sogeteden foyen yi e tongo,
 a yi e xali wulani,
 a yi e ba e dɔxɔdeni,
²² a yi e radinɛ ayi kininkinintareyani,
 e yi e gi a sɛnbɛn bun ma.
²³ Yamaan yi e yii bɔnbɔ e magele feen na,
 muxune yi kolin e dɔxɔde fonne birin kala
 kii ma.”

28

Fekolonna wundona

¹ “Nɔndin na a ra,
 gbɛti wure fixɛn geden na,
 xɛmaan fan nasariɲanden na,
² wuren bama bɛndɛn nin,
 wure gbeela fan bama gɛmɛn nin.
³ Wuren fen muxune kɛɛnna raminima
 dimin nin bɔxɔn bun,
 e godoma wuren fenɛ han a dandena,
 e wuren fen naxan luxunxi dimini bɔxɔn
 bun.
⁴ Wuren fen muxune yili tilinxine gema
 burunna ra,
 muxu gbɛtɛ yo mi sigɛ dɛnaxan yi,
 e makuya muxu gbɛtɛne ra,
 e singanxin nan walima e yinle ra lutine ra.
⁵ Bɔxɔ xɔnna donseen fima en ma,
 koni, a bunni maxaxi alo tɛɛn nan a ganxi.
⁶ Gɛmɛ mamiloxi fajine toma fanye yirene
 nin,
 xɛma fupin toma bɛndɛn nin.”

⁷ “Dugane mi na bɔxɔ bun kirane kolon,
 sɛgɛn yɛɛn mi ne toma,
⁸ burunna sube yo munma siga e xɔn,
 yata yo munma dangu e xɔn.
⁹ Koni, muxun susuma fanyen gɛ,
 a yi geyane ge han e danna,
¹⁰ a folon gema fanyene yi,
 a yi se kɛndɛne birin to a yɛɛn na,
¹¹ a yi xude xunne xɔri,
 naxan luxunxi,
 a yi na ramini kɛɛnni.”

¹² “Koni, fekolonna minɛn yi?
 Xaxilimayaan dɔxi minɛn yi?
¹³ Adamadiine mi a saren kolon,
 a mi niiramane yɛ bɔxɔ xɔnna fari.
¹⁴ Fɔxɔ ige gbeena a falama,
 a naxa, ‘A mi n tan yii.’
 Baan fan a falama,
 a naxa, ‘A mi n tan yii.’
¹⁵ Fekolonna mi sɔtɛ xɛmaan xɔn,
 a mi sarɛ gbɛti fixɛn na,
¹⁶ xɛmaan naxan kelima Ofiri yamanani,
 a mi sɔtɛ na ra,
 hanma onixi gɛmɛ tofajina,

hanma gɛmɛ mamiloxi fajina.
¹⁷ A mi sɛ xɛmaan ma,
 a mi sɛ kilasi gɛmɛ fixɛ fajin ma,
 a mi masarɛ xɛma fajin goronna ra.
¹⁸ A dangu korala gɛmɛ tofajin
 nun gɛmɛ gbɛtɛ ra
 naxan fixa alo dayimuna.
 Fekolonna dangu bɔxɔ bun nafunla birin
 na.
¹⁹ Topasi gɛmɛ fajin
 naxan keli Kusi yamanani,
 a mi sɛ na ma,
 a mi misalɛ xɛma sensenna ma.”

²⁰ “Nayi, fekolonna kelima minɛn yi?
 Xaxilimayaan dɔxi minɛn yi?
²¹ A luxunxi niiramane birin ma,
 hali xɔliin naxanye kore xɔnna ma,
 ne mi a toma.
²² Sayaan nun laxira yi a fala,
 e naxa, ‘Nxu a xinla nan gbansan mɛxi.’ ”

²³ “Koni, Ala a kiraan kolon,
 a tan nan keden a dɔxɔden kolon,
²⁴ bayo a tan nan toon tima
 han bɔxɔn danna,
 a seen birin toma kore xɔnna bun.
²⁵ A tan foyen sɛnbɛn danna saxi,
 a yi igene danna sa,
²⁶ a yi tulɛn danna sa,
 a yi galanna kiraan sa.
²⁷ Nayi, Ala yi fekolonna to,
 a yi a fɛsɛfɛsɛ, a yi a makɛɛn.
²⁸ Na xanbi ra,
 a yi a fala adamadiine xa, a naxa,
 ‘Marigin yɛɛragaxun nan findixi fekolonna
 ra!
 Xaxilimayaan nan fe ɲaxin matangan na!’ ”

29

Yubaa xun mafalana: Waxati danguxine yi ɲaxun

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
² “Xa n yi luyɛ nun
 alo waxati danguxine yi,
 na yi lanɲɛ!
 Na waxati danguxine yi,
 Ala yi yengi dɔxi n xɔn nun,
³ a lɛɲpun yi dɛgɛma n xun ma,
 n yi sigan tima a kɛɛnna nin
 hali kɛɛn na.
⁴ N yi kɛndɛ,
 Alaa xanuntenyaan yi n konni.
⁵ Na waxatini,
 Ala sɛnbɛ Kanna mɔn yi n xɔn,
 n ma diine birin mɔn yi n dɛxɔn,
⁶ n yi n sanne maxama nɔnɔn fɛnɛn nan na,
 hali turen yi minima fanyeni n xa!

⁷ Na waxatini,
 n na yi mini siga taan so dɛɛn na,
 n sa n ma gbɛdɛn dɔxɔ yamaan malandeni,

8 banxulanne yi n to,
 e yi xetema nen,
 fonne yi keli,
 e lu tixi n yetagi,
 9 kuntigine yi e falan dan,
 e dundu,
 10 mangane yi e falane dan,
 e lenne yi xidi e de kankeni.
 11 Muxu yo na yi n ma falane me,
 na kanna yi a falama nen n ma a dubadiina.
 Muxu yo na yi n to,
 a yi n matoxo,
 12 amasoto n yi yiigelitone ratangama
 naxanye yi e mawugama n xa,
 n yi kiridine ratanga
 muxu yo mi naxanye malima.
 13 Saya furen yi muxun naxanye ma,
 ne yi dubama n tan nan xa,
 n yi kapa gilen nasewama.
 14 Tinxinyaan yi ragodoxi n ma
 alo n ma domana,
 kiti kenden nan yi findixi n ma dugin nun n
 ma komotin na.
 15 N tan nan yi findixi danxutoon yee ne ra,
 n tan nan yi madantoon sanne ra.
 16 N yi findixi toro muxune fafe ra,
 n yi xajene xun mayenge kitini.
 17 N tan nan yi tinxintarene senben kalama,
 n yi e se tongoxine ba e yii.

18 Nayi, n yi a fala n yete ma,
 n naxa, 'N faxama nen sabatini,
 n ma loxone gboma ayi nen
 alo jemensinna,
 19 n luma nen alo wudina,
 naxan salen sinxi igeni,
 xiila sama naxan yii ra koeen na.
 20 N ma binyen gboma ayi nen,
 n senben mi janma mume,
 a lu alo xali bandunxina.' "

21 "Na waxatini,
 muxune yi e tuli matima n na sabarini.
 N na yi e kawandi,
 e yi e dundu.
 22 N na yi falan ti,
 e mi yi a matandima.
 N ma falane yi luxi nen e xa
 alo tulen naxan godoma boxo xaren ma.
 23 E yi n mamema nen
 alo e tulen mamema kii naxan yi,
 e deene yi lu yibixi n bun
 alo muxun naxanye tulen mamema soge
 furen na.
 24 E na yi yigitege,
 n yi e ralimaniya,
 e mi yi wama fula feni n ma fanna ra.
 25 N tan nan yi dxi e xun na,
 n kiraan yita e ra,
 alo mangana a ganla xun na,
 alo muxun naxan toro muxune
 masabarima."

30

Yubaa xun mafalana: Toroya waxatin
bata fa

1 "Koni iki,
 n bata findi magele seen na diidine xa,
 naxanye babaye yi rajaxu n ma,
 han n mi yi tinje
 e lu n ma barene ye
 n ma xuruseene kantandeni.
 2 E babane yi noe nanse lige n xa e senbeni?
 E senben birin bata yi jan.
 3 Kamen nun toron bata yi e raxadan,
 e yi donseen fenma tonbonna nin,
 4 e yi donseen fenma fotonne nin burunna
 ra,
 budemaan nan tun yi e yii balon na.
 5 E yi kedixi muxune ye,
 muxune gbelegbele e foxo ra
 alo mujadene nan yi e ra.
 6 E yi e banxine tima geya kankene nan na,
 e nun yili yirene nun faran yinle ra.
 7 E yi wugama fotondine nin
 alo sofanle,
 e yi sa e sa janle yi.
 8 Xaxilitarene nan ne ra,
 xili mi e ra,
 naxanye yi kedima gbelemen na ya-
 manani."

9 "Koni iki,
 n bata findi magele seen na e sigine yi,
 e lu n konbe tun.
 10 N najaxu e ma,
 e masigama n na.
 E mi sikema degen namine n yetagi.
 11 Bayo Ala bata n senben kala,
 a yi n nayarabi,
 e mi fa yagima feen lige n na.
 12 Muxu kobine kelima n xili ma n yiifanna
 ma,
 e katama n nabiradeni e sanne ra,
 e n yengema
 alogo e xa n halagi.
 13 E bata n ma kirane kala.
 Birin kataxi ghalon xa n soto,
 e mako mi muxu yo ma na feni.
 14 E fa n yengema
 alo sofane na fu taan ma
 e yinna rabira.
 E mi sikema fadeni n xili ma
 n jaxankata waxatini.
 15 Gaxun bata n nabilin,
 n ma binyen bata siga
 alo foyen nan a xalixi,
 n ma herin waxatin bata dangu
 alo kundana."

16 "Iki, n niin bama n yi.
 Toro loxone bata n li.
 17 Xolena n suxuma koeen na
 han n xonne,
 naxan dan mi na.

18 Ala n suxuma a senben birin yi n ma
domaan ma,
a yi n yideten
alo doma kœen naxan muxune kœeni
detenma.

19 A bata n woli boroni.
N bata lu
alo xuben nun burunburunna."

20 "N ma Ala, n na i xilima,
koni i mi n yabima.
N tima i yetagi,
koni i n matoma nen gbansan.

21 I bata i yee xodɔɔ n ma,
i n yenge i senben birin na.
22 I bata n lu foyeni, a lu sigɛ n na.
Wuluwunla n xalima na xun xɔn.
23 N na a kolon a i n xalima sayaan nin,
niiramane birin sigama denaxan yi."

24 "N mi yi tɔrɔ muxune mali ba,
naxanye n xili e ɲaxankatani?
25 Naxanye yi tɔrɔxi,
n mi wuga ne xɔn ba?
N bɔɲen mi yi sunu yiigelitɔne fe ra ba?"

26 N yengi yi fe fajine nan ma,
koni fe ɲaxine bata fa.
N yi kenenna nan mamema,
koni dimin bata fa.
27 Xabu tɔrɔna n sɔtɔ,
n kui seene ɲinma.
28 N sigan tiin dimin nan tun yi,
n mi sogen toma mume!
N tima yamaan tagi,
n yi e mafan n mali feen na,
29 n wuga xuiin minima alo kankone,
alo dangaranfulene.
30 N fati kidin bata fɔrɔ n ma,
a yi koyen.
Fati mawolonna bata n xɔnne yili.
31 N ma kondenna bata findi sunu sigi sa
seen na,
n ma xulenna yi findi wuga seen na."

31

Yubaa xun mafalan danna

1 "Nxu nun n yeene bata layirin xidi fa fala
n nama sungutunna mato kunfani.
2 Xa n na liga,
Ala nanse rafɛ n ma keli kore?
Ala Senbe Kanna keen mundun nafama n
ma keli kore?
3 Halagin mi fama tinxintareyaan xan xɔn
ba?
Gbalon mi fama hake kanne xan xa ba?
4 Ala mi n sigati kiin toma ba?
A mi n san funfune birin yatɛn kolon ba?"

5 "Na ma, n sigan ti nen fuyantenyan ba?
N sanne yi birama yanfan nin ba?
6 Ala xa n sa sikeli tinxinxin fari,
a yi n ma fetareya wanle to.

7 Xa n keli nen a kiraan xɔn,
xa n bɔɲen yi bira n yeen fɔxɔ ra,
xa xɔsi yo yi lu n yiine ra,
8 nayi, n naxan sixi,
gbete xa na don,
muxune yi n ma sansine matala na bɔxɔn
ma."

9 "Xa n bɔɲen kunfa nen ɲaxanla nde xɔn,
xa n dɔxɔ nen n dɔxɔ bodena ɲaxanla yee ra,
10 nayi, n ma ɲaxanla xa lu xeme gbete bun,
e nun xeme gbete ye yi kafu.
11 Amasɔtɔ xa n yi na liga nun,
n ma yalunyaan yi findima fe haramuxin
nan na,
na yi findi haken na kitisane naxan
natɔrɔɲɲɛ.

12 N ma kalan yi findin teen na
naxan yi n ganma han a n halagi fefe,
a yi n herisigen birin kala."

13 "N tondi nen kiti kenden se n ma walikene
xa ba,
e mawuga n fari waxatin naxan yi?
14 Xa n yi na liga nun,
n nanse lige Ala na keli waxatin naxan yi?
A na na feen fese fese,
n na a yabima nanse ra?
15 Amasɔtɔ a tan Ala keden peen nan nxu
birin daxi,
e tan nun n tan nxu ngane kui."

16 "N tondi nen tɔrɔ muxune maxɔdinna
yabe ba?
N kaja gilene lu nen e yigitegeni ba?
17 N kedenna donseen don nen ba,
n mi se so kiridine yii?
18 Anu, xabu n foninge waxatini,
n lu nen kiridine masuxe
alo e fafane.
Xabu n da,
n na n yengi dɔxi kaja gilene xɔn.

19 N yiigelitɔn to nen ba,
dugi mi yi naxan yii,
hanma tɔrɔ muxuna marabenna yi naxan
ma,

20 n mi yi e maraberi ba n ma yexee xabe dugi
binyene ra,
alogo e xa duba n xa?

21 Xa n na n yiini te nen kiridin xili ma,
bayo n kitisane maliin sɔtɔma nen,
22 nayi, n tungunna xa ba n fanna ra,
n yii tɔnsɔnna yi bolon n tɔnxɔnna ra.
23 N mi yi na lige bayo n gaxuxi Alaa gbalon
yee ra,
n mi nae tiye a yetagi a nɔrɔni
xa n yi na liga nun."

24 "N yi n yigin sa xemani ba?
N yi a fala, n naxa,
'I tan nan n kantan seen na?'
En-en de!

25 N sewa nen n ma herige gbee kanyaan na ba,

n nafunla naxanye soto?

26 N to sogen to xolo,
hanma n to kiken nayabuxin to kore xonna ma,

27 n boren mi kunfa wundoni.

N mi e batu mumε.

28 Xa n yi na liga nun,
na yi findima nen haken na
kitisane naxan natorone,
nayi n bata yi Ala rame nun
naxan kore xonna ma."

29 "N sewa nen n yaxuna jaxankatan na ba?
N na n bodon nen ba,
fe jaxine to a li?

30 N mi n yaxune danga
alogo Ala xa e faxes,
bayo n mi tinje yulubin tonge n fala xuine xon.

31 Naxanye birin yi fama n konni,
ne yi a falama nen, e naxa,
'Muxun birin lugoma suben na Yuba konni.'

32 Xone mi yi xima tandeni mumε,
n yi n ma deen nabima nen dangu muxune xa.

33 N na n ma murute feene luxun nen ba
alo adamadi gbete ye?

N na n haken luxun n yete yi ba?

34 N yi gaxuxi yamana falan nan na ba?
I laxi a ra

a n yi gaxuxi denbayane marajaxun nan
yee ra ba,
han n yi n dundu, n lu n konni?

35 A yi rafanje n ma
n ma mawuga xuiin yi rame!

N ma fala donxene ni i ra,
n na n yii foxon sama naxan ma,
Ala Senbe Kanna xa n yabi.

Xa n yaxun yi mawuga kedine sebe n xili ma,
na yi rafanje n ma.

36 N yi a sama nen n tungunna ma,
n yi a so n xunna alo manga kamatina.

37 N nan n sigati kiin yebama nen a xa,
n yi fa a yetagi alo kuntigina."

38 "N ma boxon yi gbelegbele n xili ma ba?
N ma xee ne yi e mawuga n fari ba?

39 N yi muxune bogi seene don ba,
n mi e saren fi?

N yi e kanne trow ba?

40 Xa n yi na liga nun,
nayi, janle xa sabati n ma xee ne ma,
benun murutun xa sabati,
sexen yi sabati,
benun fundenna xa sabati."

Yubaa falane danna ni ito ra.

32

Elihu a falana

1 Elifasi nun Bilidada nun Sofara yi ba
falan tiye Yuba xa, bayo a yi a yete mirixi
tinxinden nan na.

2 Nayi, Elihu yi xolo, Busi kaan Barakeli a
dii xemen naxan Rami xabilani. A xolo Yuba
xili ma, amasoto a yi a falama nen a a tinxin
Ala yetagi.

3 A mon yi xolo xeme saxanne ma, bayo e
mi yabi fapin sotoxi Yuba ra, na feen yi lu alo
Ala nan findixi fe kalan na.

4 Bayo e yi fori a xa, Elihu yi a sabari, a
munma yi falan ti Yuba xa.

5 Koni Elihu to a to yabi mi yi fa xeme
saxanna ne de, a yi xolo.

6 Nayi, Elihu, Busi kaan Barakeli a dii
xemen yi falan ti, a naxa,

"N tan nan mon foningeyani,
fonna nan e tan na,

nanara n yi xuruxurunma,
n gaxu n ma kolonna yite e ra.

7 N yi a mirixi nen, n naxa,
'Fonne nan lanma e falan ti,
fonne nan lan e fekolonna xaranna ti.'

8 Koni jondin naxan na,
naxan xaxinla fima muxun ma,

niin nan na ra,
naxan kelima Ala Senbe Kanna niiraxinli.

9 Siimayaan xa mi tun fama fekolonna ra,
kiti kenden kolonna mi fama foriyaan xan
xon tun.

10 Nanara, n na a falama, n naxa,
'Yuba, i tuli mati n fan na.

N fan xa n ma kolonna yita i ra.' "

11 "Han iki, n bata e falane rame,
n yi waxi e fe kolon falane nan name fe yi,
han e yi e falane yeba.

12 N na n tuli matixi nen e ra ki fapi,
koni e tan sese a fala mi Yuba kenenxi,
e tan sese mi a falane yabixi a fapin na.

13 E nama a fala, e naxa,
'Nxu bata yabin soto fekolonni fa fala
Ala nan keden noon sote Yuba ma,
muxun mi a ra.'

14 Yuba mi a falane tixi n tan xan xili ma,
n mi a yabima alo e tan."

15 "Yuba, i lanfane bata tunnaxolo e ma,
e mi fa i yabima,
fala mi fa e xon.

16 N mon xa lu sabarixi ba,
hali e to mi fa fala tima,
bayo e bata e dundu,
e mi fa yabi tima?

17 N fan waxi n ma yabin ti feni.
N fan waxi n ma kolonna yita feni,

18 bayo fala gbegebe n kui,
n xaxinla n nadinma n xa falan ti,

19 na bata n boren nate,

alo manpa nenēn naxan wuyenna a sa seen
balanxini bōma.

²⁰ N xa falan ti, nanara a gode,
n xa n deni bi, n yi n ma yabin fi.

²¹ N mi muxu yo rafisama a bode xa.
N mi muxu yo matōxōma.

²² A yetēna, n mi fatan muxu matōxe,
xanamu, naxan n daxi
na yi n faxama nen mafuren."

33

*Elihu a falane: Ala muxune maxadima
tōryaan nan xōn*

¹ Elihu mōn yi a fala Yuba xa, a naxa,
"Yuba, iki i tuli mati n ma falane ra,
i tuli mati n ma falane ra ki fajni.

² N nan n deni bima,
n falan ti i xa.

³ N ma falane n ma bōje fajniyaan nan
makenēnma,

n na n ma kolonna jōndin nan falama i xa.

⁴ Alaa Nii Sarijanxin nan n daxi,
Ala Senbe Kanna niiraxinla nan niin biraxi
n yi.

⁵ N yabi, xa i nōe,
i yitōn, i fa n yabi n yetagi.

⁶ En birin lan Ala yetagi,
n fan baxi benden nin.

⁷ Nayi, i nama gaxu n tan yete ra,
n mi i jaxankatama."

⁸ "Koni, i fala xuiin mōn n tunla ma,
n bata i ya falane me dōxō wuyaxi,

⁹ i naxa, 'Fe yo mi n na,
murute de mi n na Ala ma.

N sarijan, hake mi n ma.

¹⁰ Anu, Ala mōn fēen toma n na,
a n yatēxi a yaxun na.

¹¹ A n sanne sama kutun na,
a yetēn tixi n sigati kiin birin na.' "

¹² "Koni, na feen ma,
n xa a fala i xa, jōndi mi i xa,
amasōtō Ala dangu adamadiin birin na.

¹³ Nanfera i a matandima,
a to mi a dentegema i xa?

¹⁴ Anu, Ala falan tima muxune xa kii
wuyaxi,

koni e mi e tuli matima a ra.

¹⁵ A falan tiin muxune xa xiyene
nun fe toni kōēēn na.

Xixōli gbeen na dangu muxune ma,
e nema saxi e sadene ma,

¹⁶ nayi, Ala yi feene yita muxune ra,
a yi e rakolon,

¹⁷ alogo a xa muxune ba e wali jaxine yi,
a yi e ratanga wason ma.

¹⁸ Nayi, Ala muxun niin natangama nen
gaburun ma,
a yi a rakisi laxira yi."

¹⁹ "Ala mōn muxun natōrōnma tōrōn na,

naxan a rakankanma a sadeni,
a xōnne yi lu a xōle.

²⁰ Nayi, donseen yi rajaxu a ma,
hali donse jaxumēne.

²¹ A yi doyen mafuren, a yi xōsi,
han a xōnna naxanye mi yi toma,
ne yi mini kēnēnni.

²² A yi maso gaburun na,
a niin yi so saya malekane yii."

²³ "Koni, na yi lan
xa Alaa malekana nde fa a fēma,
naxan findē tagi yitōn keden peen na wuli
kedenna ye,

a kira tinxinxin yita a ra.

²⁴ Malekan yi kininkinin a ma, a naxa,
'Ala, i nama tin a xa godo gaburun na,
n bata a xunbaan sōtō.'

²⁵ Nayi, na muxun fatin mōn yi a dii jōre
senben sōtō,

a mōn yi senben sōtō
alo a foningē waxatina.

²⁶ Nayi, na muxun na falan ti Ala xa,
a yi a yabi,
a yi fa gbelegbele Ala yetagi sēwani,
amasōtō Ala bata a tinxinyaan saren fi a ma.

²⁷ A luma sign se nen yamaan yetagi,
a naxa, 'N yulubin tongo nen,
n yi sariyan kala,
koni Ala mi na saranxi n na.

²⁸ Ala bata n niin natanga gaburun ma,
n luma nen kēnēnna nin.' "

²⁹ "Ala na birin ligama,
a ligama nen sanja ma wuyaxi muxune xa,

³⁰ alogo a xa e niin natanga gaburun ma,
alogo e xa lu e nii ra kēnēnni."

³¹ "Yuba, i tuli mati n na ki fajni!
I dundu, n xa falan ti i xa.

³² N yabi,
xa falana nde i xōn, falan ti,
amasōtō n waxi i ya tinxinyaan to feni.

³³ Xanamu, i tan nan lan
i tuli mati n na,
i dundu,
n xa i xaran fekolonna ma."

34

Tinxinna kannan na Ala ra

¹ Nayi, Elihu mōn yi falan ti, a naxa,
² "Fekolonne, ē n ma falane rame,
ē tan xaxilimane, ē tuli mati n na!

³ Bayo, muxun tunla nōe falane fēsefēse nen,
alo a dēen to nōe donse fajin kolonye.

⁴ En birin xa kiti kēndēn fen,
en na a kolon en bode tagi naxan fan."

⁵ "Yuba bata yi a fala,
a naxa, 'N tinxin,
koni Ala mi tinxi kiti kēndēn se n xa.

⁶ Yoona n tan nan xa,

koni n yatexi wuleden nan na.
N ma furen mi yalanma,
hali n to mi murutexi Ala ma.' "

7 "Muxun mundun na
naxan luxi alo Yuba?
A magelen tima
alo a igen minma kii naxan yi,
8 a birama fe jaxi rabane fəxo ra,
e nun jaxudene sigan tima,
9 bayo Yuba bata yi a fala,
a naxa, 'Muxun mi sese sətoma,
a na kata e nun Ala xa lan.' "

10 "Nayi, xaxilimane,
ε tuli mati n na!
Ala mi jaxu mume!
Tinxintare mi Ala Senbe Kanna ra mume!
11 Ala muxune saranma e kewanla nan na,
a birin suxu a sigati kiin xon.
12 Nəndin nan na ra,
Ala mi fe jaxin ligama!
Ala Senbe Kanna mi kiti kenden kalama!
13 Nde Ala doxi bəxon xun na?
Nde dunuja birin taxuxi a ra?
14 Xa Ala yi mirixi a yete nan tun ma,
a yi a niin namara a yete xa,
15 nayi, daliseene birin yi faxama nen sanja
ma kedenni,
adamadiine mon yi xete bendeni."

16 "Yuba, xa i xaxinla na,
ito rame,
i tuli mati n fala xuine ra.
17 Kiti kenden najaxu naxan ma,
na nəe mangayaan lige ba?
I suse tinxinden yalage ba,
a tan naxan senbe kanna ra?
18 Ala nan keden pe nəe suse a fale mangan
xa,
a naxa, 'Fuyantenna!
Ala nan tun a fale kuntigine xa,
a naxa, 'Naxudene!
19 Ala mi kuntigine rafisama e bode xa,
a mi yiigelitəon nun nafulu kanna tagi
rasaxi,
amasəto a tan nan e birin daxi.
20 E birin faxama nen.
Kəe tagini, Ala na e yigisan,
e raxori, senbemanə fe yi godo.
Na mi fatama muxu yo ra."

21 "Ala yeen tixi muxune sigati kiin birin na,
a e san funfune birin yatema.
22 Dimi yo mi fa na,
fe jaxi rabane nəe e luxunje naxan yi.
23 Ala mako mi fa muxune kejaan feseɬesen
ma,
benun a xa e xali kiti sadeni.
24 A hayu mi fa senbemanə fenna ma,
benun a xa e kala,
a mon yi muxu gbete dəxo e funfuni.

25 Nəndin nan na ra, a e kewanle kolon.
Kəe kedenna ra, a yi e ba, a yi e faxa.
26 A e jaxankatama nen yamaan yetagi
alo fe jaxi rabane,
27 bayo e bata xete Ala fəxo ra,
e yi a sariyane birin bejin.
28 E yi yiigelitəne jaxankata
han e yi e xuini te Ala ma.
Nayi, Ala yi torə muxune wuga xuiin namə."

29 "Koni, xa Ala lu dunduxi,
nde a yalage?
Xa a a yetagin luxun,
nde nəe a toe?
Anu, a mon luma muxune nun siyane birin
xun na nen
30 alogo Ala kolontaren nama dəxo man-
gayani,
naxan findima kalan na yamaan xa."

31 "A nəe lige nen,
muxuna nde yi a fala Ala xa, a naxa,
'N bata kalan ti,
koni n mi fa fe jaxin ligama sənən.
32 N mi naxan toma, na yita n na.
Xa n bata tinxintareyaan liga,
n mi fa a ligama sənən.'
33 Ala lan a xa na kanna ratəron
fata i miriyaan na ba?
I tan naxan Ala rasəto ma,
i tan naxan tondixi Ala ra.
I tan nan lan i yi a yete ba,
n tan mi a ra,
i miriyaan fala."

34 "Xaxilimane a falama nen n xa,
e nun fekolonna
naxanye n xuiin naməma, e naxa,
35 'Yuba falan tima fekolontareyaan nin,
xaxilimaya mi a falane ra.'
36 A lan Yuba yi lu kitin de
han a danna,
bayo a falan tima alo fe jaxi rabana.
37 A mon muruten sama a yulubin fari,
a Ala magelema en yetagi,
a falane mi janma Ala xili ma."

35

*Elihu a falane: Fe fuun nan Yubaa falane
ra*

1 Nayi, Elihu mon yi falan ti, a naxa,
2 "I laxi a ra a jəndina i xa ba?
I yi a fala, i naxa,
'N tinxin Ala yee ra yi.'
3 Koni, i mon a falama,
i naxa, 'N to mi yulubi ligaxi,
na tənən nanse ra n tan xa? "

4 "Awa, n tan nan i yabima,
e nun i xəyin naxanye i fəma.
5 I yeen ti kore, i kundaan mato,
e mate i xun ma pon!

⁶ Xa i yulubin liga,
na sa Ala tɔrɔ menni ba?
I ya muruten na gbo ayi,
na nanse lige a ra?

⁷ Xa i tinxin, na nanse fima Ala ma?
A nanse sɔtɔma i yii na ma?

⁸ I ya fe ɲaxine muxune nan tun tɔrɔma,
i ya tinxinyaan munanfanna muxune nan
ma.”

⁹ “Naxankatan na gbo ayi yamaan ma,
e mawugama nɛn.
Senbɛmaan na e tɔrɔ,
e xui ramini malina fe ra.

¹⁰ Koni, muxu yo mi a fale, a naxa,
‘Ala minɛn, a tan naxan n daxi?
A muxune rawɛkilema e bɛtin ba dimini,

¹¹ a en xaranma burunna subene kɛɲane
xɔn.

A fekolonna fi en ma xoline kiine xɔn.’

¹² Na muxune gbelegbelema malina fe ra,
koni Ala mi e yabima,
bayo e tan findixi fe ɲaxi rabane nun waso-
dene nan na.

¹³ E gbelegbelema fuyan,
Ala mi e ramɛma,
Ala Senbɛ Kanna mi a tuli matima e xuiin na.

¹⁴ A i xuiin namɛma di nayi,
i tan naxan a falama a i mi a toma?
I yi a fala a i bata i ya kitin so a yii,
i a tan nan mamɛma!

¹⁵ Iki, bayo Alaa xɔlɔn munma fa,
e nun a mi a tuli matixi murute falane ra,
¹⁶ nayi, Yuba luma a fala fuun nan tun tiye,
a yi fekolontare falane rawuya ayi.”

36

*Elihu a falane: Ala adamadiine xaranma
kii naxan yi*

¹ Elihu mɔn yi siga falan ma, a naxa,

² “I mɔn xa tin ndedi, n xa i xaran,
amasɔtɔ fala gbegebe mɔn n xɔn
n naxan fale i xa Ala fe ra.

³ N nan n ma kolonna fenma yire makuyen
nin,

n yi yoon fi Ala ma naxan n daxi.

⁴ Wule mi n ma falane ra mume.
N tan naxan be i yetagi,
n ma fekolonna kamalixi.”

⁵ “Ala senben gbo yati,
a mi muxu yo rawolima ayi.
A senben gbo a xaxilimayaan xɔn.

⁶ A mi ɲaxudene luma e nii ra.

A kiti kɛnden sama yigelitɔne xa.

⁷ A mi a xun xanbi soma tinxin muxune yi,
koni a e fe yitema nɛn,
a yi e dɔxɔ manga gbɛdɛne yi habadan.

⁸ Xa e xidixi yɔlɔnxɔnne ra,
xa e tɔrɔni,

⁹ Ala e kɛwanle nan makɛnɛnma e xa na
kiini,

e nun e murute feene
e naxanye ligaxi wasoni.

¹⁰ A yi e xaran,
a e xa e tuli mati e xuru falane ra,
a yi e yamari,
a e xa xɛtɛ e haken fɔxɔ ra.

¹¹ Xa e tuli mati,
e yi a yamarin suxu,
e siimayaan danguma herin nin,
e yi e dunuja yi gidin ɲan sewani.

¹² Xa e mi a ramɛ,
e faxama nɛn yɛngeni,
e halagi e fe kolontareyani.”

¹³ “Ala kolontarene nan xɔlɔn namarama,
e mi Ala maxandima malina fe ra
hali a na e ratɔrɔn.

¹⁴ E faxama e foningeyaan nin,
e siimayaan yi ɲaɲan yagin ma yalundene
tagi.

¹⁵ Koni, Ala tɔrɔ muxune rakisima
e tɔrɔn nan xɔn,
a yi e rakolon ɲaxankatan xɔn.

¹⁶ A i tan fan bama nɛn tɔrɔni,
a yi dɔxɔde rafulunxin fi i ma,
a yi i ya tabanla rafe donse faɲine ra.”

¹⁷ “Koni iki,
kitin naxan nagidixi fe ɲaxi rabane xili ma,
na bata i sɔtɔ,
Ala to a kiti kɛnden sa i xili ma,
a yi i yalagi.

¹⁸ Nayi, xɔlɔn nama i radin
i yi fe kobin liga,
i nama xɛtɛ Ala fɔxɔ ra
bayo na saren gbo.

¹⁹ I ya nafunle i bɛ tɔrɔni ba?
Hali i senbɛ gbeen mi nɔɛ i maliye iki.

²⁰ A xɔli nama i suxu kɔɛɛn xa so,
alogo i xa muxune ba e konne yi.

²¹ A liga i yeren ma!
I nama fa haken liga sɔnɔn,
i bata yi gbalon sɔtɔ na fe ra.

²² I xa a kolon
a Alaa binyen gbo a senbeni.
Nde nɔɛ xaranma tiye alo a tan?

²³ Nde kiraan yitaxi a ra?
Nde nɔɛ a fale, a naxa,
‘I bata tinxintareyaan liga?’ ”

²⁴ “I nama ɲinan Alaa wanle matɔxɔn ma,
muxune birin naxanye fe falama e bɛtine yi,
²⁵ adamadiine birin nɔɛ naxanye tɔɛ,
e yi e mato wulani.

²⁶ Ala gbo yati,
en mi a gboon danna kolon,
a siimayaan dan mi na.

²⁷ A na igen nate wuyenni kore,
a yi na findi tulɛn na mɛnni.

²⁸ Na tulɛn yi keli kundane yi,
a godo adamadiine ma.

²⁹ Nde nɔɛ kundaan nafala kiin kolonɲɛ,

e nun galanna godon kii naxan yi keli kore?

³⁰ A mato, a kuyen jin masəxonna ramin-
ima a rabilinni,

a fəxə igen nafema

han dimin yi so a tilinna ma.

³¹ A yamaan makitima na tulen nan xən,
a donse gbegebe fi e ma.

³² A galanna tongoma a yii firinne nan na,
a yi a ragodo a na wa dənaxan xən.

³³ A kuye sarinna a fa feen nan mayitama,
hali xuruseene a fa feen kolon."

37

¹ "Nanara, n bəjən xuruxurunma,
a keli a sadeni.

² E tuli mati,

ε tuli mati kuye sarinna ra
naxan findixi Ala xuiin na,

a sənəxə xuiin naxan minima a də.

³ Ala a galanna ragodoma keli kore,
a yi a ragodo dunuṇa birin xun xən.

⁴ Na xanbi ra, a sənəxə,
a yi a xui gbeen namini

alo kuye sarinna,

a mi fa galanni tima

a na a xui ramini.

⁵ A kabanako feene rabama a sənəxə xuiin
xən,

en mi nəe naxanye famuṇje."

⁶ "Ala yi balabalan kəsene yamari,
a naxa, 'E godo bəxəni,'

a yi tulen nagodo, tule gbeen yati.

⁷ A yi muxune wanle ratima na kii nin
alogo ne birin xa a wanla kolon.

⁸ Hali burunna subene soma nən faranne
kui,

e lu e yinle ra.

⁹ Kala ti foyen yi keli sogeteden yiifanna ma,
xunbenla yi keli kəmənen fəxəni.

¹⁰ Ala niiraxinla nan ige xundin naminima,
igen xunmaan yi xədəxə alo wurena.

¹¹ A yi kundane rafe tule igen na,
e nun kuye jin masəxonna,

a yi e raxuya ayi yiren birin yi.

¹² A tan nan e rasigama

alo a ragidixi kii naxan yi

alogo e xa a yamarin birin nakamali,
dunuṇa birin yi.

¹³ Nayi, Ala a waxənnə nan ligama bəxən
fari,

a yi muxune ratəxən

hanma a yi hinan e ra."

¹⁴ "Yuba, i tuli mati ito ra.

Ti, i maṇəxən Alaa kabanako feene ma!

¹⁵ I a kolon ba

Ala e yamarima kii naxan yi?

I a kolon ba

a galanna ragodoma kii naxan yi kundani?

¹⁶ I a kolon ba

e singanxi kii naxan yi foyeni?

Kabanako feni itoe findixi fekolon kamalix-
ina wanla nan na.

¹⁷ Koni i tan,

i luma kuye wolonxini i ya dugine yi,
foyen noma bəxən ganje waxatin naxan yi.

¹⁸ I nəe Ala maliye kuyen dadeni ba
naxan xədəxə alo wure kikena?

¹⁹ Yuba, a yita nxu ra

nxu nəe naxan fae Ala xa.

Sese mi makənənxi nxu xa,
nxu dimin nin.

²⁰ N mi waxi n xa falan ti Ala xa.

Muxu mundun waxi Ala xa a raxəri?

²¹ Muxu yo mi nəe a yeen tiye sogen na,
a na te kore,

foyen na kundaan ba a yee ma.

²² Na ki kedenni,

Alaa kənənna fama

sa keli sogeteden kəmənen fəxəni

naxan luxi alo xəmana,

nəxən gbeen yi Ala rabilin.

²³ Ala Sənbe Kanna nan a ra,

en mi nəe en masəe naxan na,

a sənben gbo, a kiti kəndene gbo,

a mi muxu tinxinxine paṅankatama.

²⁴ Nanara, muxune gaxuma a yee ra,
koni a tan yeteen mi na muxune yatəxi
naxanye e yete yatəxi xaxilimane ra."

38

Alaa yabin Yuba xa

¹ Nayi, Alatala yi Yuba yabi wuluwulu
gbeeni, a naxa,

² "Nde i tan na

naxan n ma fe ragidixine yidimima
a xaxilitareya falane xən?

³ Keli, i yitən alo xəme wəkilexina,
n xa i maxədin, i yi n yabi."

⁴ "I yi minen yi

n to yi bəxən bəten sama?

A yeba n xa, xa i ṇəndin kolon.

⁵ Nde dunuṇa danne sa,
i na kolon ba?

Nde lutini bandun a yi a maliga?

⁶ Bəxə xənnə bəten saxi nanse fari?

Nde a tongon gəmənen daxi,

⁷ Xətən ma sarene to yi bətine bama,

Alaa malekane to yi gbelegbelema səwani?"

⁸ "Nde fəxə igen balanxi

alogo a xa a raxara a dəxədeni,

a to yi minima a dadeni?

⁹ N yi kundaan findi a dugin na,

n yi kunda fəren findi a mafilin dugin na,

¹⁰ n nan n ma sariyan sa a ma,

n yi a danne sa,

n to yi dēne nun balan seene sama a ma.

¹¹ N yi a fala fəxə igen xa, n naxa,

* 38:11. 38.11 *Igen mərənne*: alo foyen na so igeni.

'I fama n'en han be, i nama dangu be ra.
I m'ɔn gbeene danma be nin yati.' ”*

12 “I bata yamarin fi xɔtɔnna ma
i ya siimayani ba,
hali sanja ma keden pe?
I bata a miniden yita subaxan na ba,
13 alogo a xa bɔxɔn suxu a danne ma,
a yi a yimaxa, a yi naxudene kedi?
14 Sogen na te, a yi bɔxɔni yalan,
a yigbe alo yii fɔxɔn bɛndɛni,
a kɛnɛnna yi so dunuja xun na
alo dugina.
15 Koni, naxudene kumama n'en e waxatin
na,
e sɛnbɛn yi kala.”

16 “I bata siga ba
han fɔxɔ igen xunna?
I bata i masiga ti fɔxɔ igen tilinna ma?
17 Laxira so dɛne yita n'en i ra ba?
I sayaan so dɛne to n'en ba?”

18 “I bɔxɔna gboon yatɛn kolon ba?
A fala n xa,
xa i na feene birin kolon.
19 I kɛnɛnna dɔxɔden kolon?
I a kolon dimin konna dɛnaxan yi?
20 I nɔɛ e bɛ e yirene yi?
I e konna kiraan bayen kolon?
21 I lan i yi a kolon,
to mi i tan naxan da.”

22 “I bata siga
han ige xundin namaran dɛnaxan yi ba?
I bata balabalan kɛsɛne ramaradene to ba?
23 N ne dɔxi gbalon waxatine nan yɛɛ ra,
e nun sɔnxɔ nun yɛngɛ lɔxɔne.
24 I a kolon ba
kɛnɛnna minin kiraan naxan xɔn?
I a kolon ba
sogetede foyen kelima dɛnaxan yi?”

25 “Nde kiraan nabaxi tule igen xa?
Nde kiraan yitaxi kuye sarinna ra?
26 Nde tulɛn nafama bɔxɔn fari
muxu yo mi dɛnaxan yi,
e nun tonbonni
muxɛ mi dɔxi dɛnaxan yi?
27 Nde igen nafama yire xarene ma,
alogo sɛxɛn xa sabati?”

28 “Tulɛn fafe na ba?
Nde xiila barixi?
29 Ige xundina nga na ba?
Nde xunbenla barixi?
30 Igen xɔdɔxɔma alo gɛmɛna,
ige xundin yi sa fufaan xun ma.”

31 “Nde nɔɛ sare kuru Dii Tɛmɛ Soloferene
yɔlɔnxɔnna tugunɛ?”

I tan nɔɛ sare kuru Donsona lutin fulunɛ
ba?†

32 I nɔɛ sare kurune raminɛ e waxatini ba,
i yi sare kuru Kanko Gbeen nun a diine
rasiga ti?

33 I a kolon ba
yanban seene koreni sigama sariyan nax-
anye ma?

I tan nan yanban seene sɛnbɛn nawalima
bɔxɔn ma ba?”

34 “I xuiin tɛ han kundane ma kore xɔnna ma
ba,

i yi e yamari a tulɛn xa fa i ma?

35 I tan nan kuye sarinne rasigama ba,
e yi a fala i xa,
e naxa, ‘Nxu tan ni i ra?’

36 Nde fekolonna saxi muxun bɔɲɛni?

Nde xaxilimayaan fixi a ma?

37 Nde nɔɛ kundaan yatɛ a xaxilimayaan
xɔn?

Nde nɔɛ ige sa seene xun sinɲɛ kore,

38 gbangbanna yi findi boron na,
bɔxɔn kobelene yi dɔxɔ e bode ra?”

Ala nan subene birin kanna ra

39 “I tan nan donseen soma yata gilɛn yii ba?
I tan nan kamɛn bama yata sɛnbɛmane ma
ba,

40 e nɛma sa e yinla kui,
hanma e nɛma luxunxi subene yɛɛ ra?

41 Nde donseen soma xaxaam yii,
a diine na e xuini tɛ Ala ma,
a na siga na xun xɔn donse fendeni?”

39

1 “I a kolon ba
bolen diin xalima waxatin naxan yi?
I xɛnle toma ba, e nɛma diin xalɛ?

2 I e kuiin maxali waxatin yatɛma ba?

I e dii xali waxatin kolon ba,
3 e na e fɛlɛn e dii xalin tɔrɔni,
e yi e diin xali?

4 E diine sɛnbɛn sɔtɔma,
e gbo xunnabani.
Na xanbi ra, e keli e ngane fɛma,
e mi fa fama sɔnɔn.”

5 “Nde burunna sofanla xunnabaxi?
Nde a fulunxi?

6 N bata tonbonna findi a dɔxɔden na,
fɔxɔ bɔxɔn yi findi a konna ra.

7 A na sɔnxɔ sɔnxɔ xuiin mɛ taane yi,
a gele,

a mi soo ragiin xuiin mɛ mume!

8 A sigama a dɛgɛdeni geyane nan fari,
dɛnaxan xinde, a yi mɛn fɛn.”

9 “Burunna ɲingen tinɲɛ findɛ i ya walikɛɛn
na ba?

† 38:31-38:31 Mɛn kaane yi *sare kurune* yatɛxi n'en alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

A xiye i ya xuruseene balon sa seen dexɔn ba?

¹⁰ I nɔɛ a xide

alogo a xa i ya xɛɛn bi ba?

A xɛɛ rabɔnbɔ seen bandunye i fɔxɔ ra mɛrɛmɛrɛne yi ba?

¹¹ I yigin sɛ a yi ba,

bayo a sɛnben gbo?

I ya wali xɔdɛxɛne luyɛ a ma ba?

¹² I yengi sɛ a ma ba?

A fɛ i ya sɛ xabaxine ra i xa,

a fa e sa i ya lonna ma?

¹³ Dangaranfulene gabutɛne yitema sɛwani, koni e mi nɔɛ tuganyɛ alo xɔliin bodene.

¹⁴ A xɛlene luma biraxi bɔxɔn nan ma, a yi e lu burunburun wolonni.

¹⁵ A mi mirixi a ma

fa fala e nɔɛ yibɔɛ nɛn,

a burunna subena nde tiyɛ e yi nɛn.

¹⁶ A naxu a diine ra

alo a tan xa mi e xalixi,

a mi gaxuma

fa fala a bata tɔrɔ fuuni e xalideni.

¹⁷ Ala bata a kuma fe kolonna ra,

a mi xaxili fixi a ma.

¹⁸ Koni, a na keli a gideni,

a gelema nɛn soon nun soo ragiin ma.”

¹⁹ “I tan nan sɛnben fima soon ma ba?

I tan nan a kɔɛ ma xabene saxi ba?

²⁰ I nɔɛ a ratuganyɛ alo supɛna?

A gbelegbele xuiin magaxun nan tima.

²¹ A bɔxɔni sɔxɔnma a torone ra lanbanni,

a sɛwaxi a fangan na,

a sigama ganla yɛɛ ra yɛngeni.

²² Gaxun bɔtɛ mi a xa,

a mi kuisanna kolon,

a mi xetema a xanbi ra silanfanna yɛɛ ra.

²³ Xalimakuli sa seen nun tanban gbeen nun a xurin naxan xidixi a fari,

ne xuiin minima a nɛma a giyɛ.

²⁴ A kunfaxin tunganma, a siga.

Xɔtaan na fe,

a mi fa nɔɛ tiyɛ yɛngeni.

²⁵ Xɔta xuiin na mini,

a gbelegbele sɛwani,

a yɛngɛn xirin mɛma

hali a nɛma sa wulani,

e nun kuntigine gbelegbele xuiin nun yɛnge so xuina.”

²⁶ “Sɛgɛn tunganma i ya xaxilimayaan nan xɔn ba,

a yi a gabutɛne yibandun sogeteden yi-ifanna binni?

²⁷ Singbinna tunganma i ya yamarin nan bun ba,

a yi a tɛɛn sa geya matexine fari?

²⁸ A yigiyaxi gɛmɛ yirene nin,

a yire makantanxine nin geyane xuntagi.

²⁹ A a donseen fenma mɛnna nin

a nɛma dɔxi,

a yi sa a to yire makuyeni.

³⁰ Binbine dɛnaxan yi, a mɛnna nin,

a diine baloma wunla nan na.”

40

¹ Alatala mɔn yi a fala Yuba xa, a naxa,

² “I tan naxan Ala Sɛnbɛ Kanna yalagima,

i mɔn luyɛ a matandɛ?

I tan naxan Ala mafalama,

i nɔɛ a yabɛ?”

Yuba yi Ala yabi

³ Yuba yi Alatala yabi, a naxa,

⁴ “Sɛsɛ mi n tan na.

N nɔɛ i yabɛ nanse ra?

Fɔ n na n yiin sa n dɛ ra,

n yi n duudu.

⁵ N bata falan ti,

n mi fa yabi tima.

N bata a radangu ayi,

n mi fa sɛsɛ falama.”

Alaa yabina

⁶ Alatala yi Yuba yabi wuluwulu gbeeni, a naxa,

⁷ “Keli, i yitɔn alo xɛmɛ wɛkilexina,

n xa i maxɔdin, i yi n yabi.

⁸ I waxi a fala feen nin ba

fa fala a n mi kiti kɛnden sama?

I waxi n yalagi feen nin ba,

i yi yoon fi i yɛtɛ ma?

⁹ I sɛnben gbo alo Ala ba?

I xuiin findɛ kuye sarinna ra ba

alo Ala gbeena?”

¹⁰ “I yɛtɛ maxidi binyen nun gboon na,

i yi i maxidi nɔrɔn nun xunnayerenna ra.

¹¹ I ya xɔlɔn nasiga muxune ma,

i wasodene birin nagodo sanja yi kedenni.

¹² I wasodene birin nagodo sanja yi kedenni yati,

i naxudene birin halagi

e dɛnaxanyɛ yi,

¹³ i yi ne birin maluxun,

i yi e balan gaburun kui.

¹⁴ Nayi, xa i yi na liga nun,

n tan yɛtɛɛn yi i matɔxɔma nɛn,

bayo i yɛtɛ sɛnben yi i rakisima nɛn.”

¹⁵ “Malinna mato, sube magaxuxina.

N tan nan a daxi

alo n ni i daxi kii naxan yi.

A sɛxɛn donma alo jingena.

¹⁶ A sɛnbɛna a tagin nin.

A sɛnbɛna a fudi ma fasane nin.

¹⁷ A xunla xɔdɔxɔ alo sumanna,

a danba subene fasane yibalanxi ken!

¹⁸ A xɔnne fan luxi alo sulana,

a jɛnsɛn xɔnne luxi alo wurena.”

¹⁹ “A findixi Alaa dalise fisamantenna nan na.

N tan, a da mangan nan keden nɔɔn sɔtɔma
a ma silanfanna ra.

²⁰ A balon sɔtɔma geyane fari,
burunna subene birin dɛnaxan yi.

²¹ A sama wudine nan bun,
a yi a luxun dara yi gbalane bun,

²² a matabuma wudine nininna nan na,
wudin naxanye xuden dɛ,
ne yi a rabilin.

²³ Xa igen gbo ayi, a mi gaxuma,
hali Yuruden baa igen fa han a dɛ,
a luma nɛn xaxili sani.

²⁴ Xa a yɛene rabixi,
nde nɔɛ a suxɛ?

Nde nɔɛ a suxɛ,
a wuren bira a jɔɛni?

Ige yi sube jaxina

²⁵ I ige yi sube jaxin suxɛ konna ra ba?

I a suxɛ a lɛnna ma ba i ya lutin na?

²⁶ I gbalan sɔtɛ a jɔɛn kui ba,
i yi a gbɛgbɛn sɔxɔn wuren na?

²⁷ I mirixi a ma

a kankanɲɛ i mafanna ma ba,
a fala fajine ti i xa?

²⁸ A layirin xidɛ ɛ tagi ba,
a findɛ i ya konyin na habadan?

²⁹ I sabaan sɔɛ a ra ba alo xolina?

I lutin xidɛ a sanna ra ba,
i yi a so i ya dii temene yii?

³⁰ Yɛɛ suxune a matiye lɔxɔni ba,
a yitaxunɲɛ yulane ra?

³¹ I nɔɛ a kidin kalɛ xalimakunle ra ba?
I nɔɛ a xunna sɔxɔnɲɛ kulundene ra ba?

³² Nayi, hali i yiin din a ra a yengɛ xinla ma
sanɲa ma keden pe,
i mi fa na jɔxɔn ligama sɔnɔn.”

41

¹ “Muxun naxan waxi a xa a nɔ,
na a yetɛ nan madaxuma.

Muxu yo na a to tun,
na birama nɛn a xanbiramaan na.

² Muxu yo mi suse yengen bage a ma,
nayi nde suse tiye n yetagi?

³ Nde a doli n ma,

alogo n xa a fi?

N tan nan gbee dunɲa seene birin na!”

⁴ “N mɔn xa falan ti ige yi sube jaxin salen
seene ma,

e nun a senbɛ magaxuxin nun a fati fajina.

⁵ Nde nɔɛ a kidin bɛ a ma?

Nde nɔɛ a xanle sɔxɔnɲɛ
naxanye xɔdɔxɔ alo wurena?

⁶ Nde nɔɛ a gbɛgbɛni biye?

Muxune gaxuma a jinne nan yɛɛ ra.

⁷ A xali xɔdɛxɛne safa wuyaxi nan a fari,
e dɔxi e bode ra a fari
alo yɛ masansan wure lefane.

⁸ E saxi e bode fari,
hali foyen mi nɔɛ dangue.

⁹ E tugunxi e bode ra,

e bode suxi,
e mi nɔɛ bɛ e bode ra.”

¹⁰ “Ige yi sube jaxin na tison,
kɛnɛnna yi mini,
a yɛene luxi alo subaxana.

¹¹ Tɛɛ dɛgen minima a dɛ,
tɛɛ wolonne tunganma.

¹² A jɔɛ tutin tema,
alo tunde wolonna,
alo sɛxɛ tutina.

¹³ A jɔɛ foyen tigine radɛgema,
tɛɛ dɛgen yi mini a dɛ.

¹⁴ Sɛnbɛna a kɔɛn nin,
gaxun nan sigama a yɛɛ ra.

¹⁵ A fati kidin jixirijixirine wuya,
e bata xɔdɔxɔ ayi a ma,
sese mi bama a ma.

¹⁶ A bɔɲɛn xɔdɔxɔ alo gɛmɛna,
a xɔdɔxɔ alo se kunba gɛmɛna.”

¹⁷ “A na keli, alane yi gaxu,
e yigitɛgɛxin yi xɛtɛ.

¹⁸ Silanfanna mi sese ligama a ra,
hanma tanba xurin nun dɛgemaan nun
tanba gbeena.

¹⁹ Wuren luxi nɛn a tan xa
alo sɛxɛna,

sulana alo wudi kunxina.

²⁰ A mi a gima xalimakunla yɛɛ ra,
lantan gɛmɛne findixi se dagin nan na a tan
xa.

²¹ Gbelemɛn luxi nɛn a tan xa
alo sɛxɛna,

a gelen tanban woli xuiin ma nɛn.

²² A kui kidin luxi nɛn

alo gɛmɛ ralemunxine,

alo xɛɛ rabɔnbɔ seen naxan bubuma
boroni.”

²³ “A na sin fɔxɔ igen tilinna ma,
igen yi a ramini alo a tɛɛn nan ma.

A fɔxɔ igeni maxama nɛn

alo seri igen tɛɛn ma.

²⁴ A funfuni yalanxin nan luma a xanbi ra
igeni,

a lu alo fonna xun sɛxɛn na mini fufaan fari.

²⁵ A kannna mi muxu yo ra bɔxɔ xonna fari.

Dali seen na a ra naxan mi gaxuma.

²⁶ A yaxu senbɛma yo na keli,

a yɛɛn yoma na kannna ma nɛn,

bayo a tan nan sube xajɛne birin ma man-
gan na.”

42

Yubaa yabi dɔnxɛna

¹ Yuba yi Alatala yabi, a naxa,

² “N na a kolon a i nɔɛ feen birin na,
i nɔɛ i waxɔn feene birin nakamale.

³ I yi n maxɔdin, i naxa,

‘Nde i tan na,

naxan n ma fe ragidixine yidimima

a xaxilitareya falane xɔn?’

Awa, n yi feene falama nɛn,
n mi yi naxanye famuma a fajin na.

⁴ I yi a fala n xa, i naxa,
‘I tuli mati, a lu n xa falan ti,
n xa i maxɔdin, i yi n yabi.’

⁵ Awa, n bata yi i ya fe mɛ,
iki n yɛɛn bata i to.

⁶ Nanara, n nan n yɛɛ yalagima,
n dɔxɔ burunburunna nun xubeni
nimisani.”

Yubaa taruxun naɲanna

⁷ Alatala yelin xanbini falane tiyɛ Yuba xa,
Alatala yi a fala Elifasi, Teman kaan xa, a
naxa, “N ma xɔlɔn bata keli i xili ma ɛ nun
i lanfa firinne, amasɔtɔ ɛ mi n ma fe falaxi
tinxinni alo n ma walikɛɛn Yubaa ligaxi kii
naxan yi.

⁸ Iki, ɛ tura solofere nun konton solofere
tongo, ɛ siga n ma walikɛɛn Yuba fɛma, ɛ yi
saraxa gan daxin ba ɛ yɛɛ xa. N ma walikɛɛn
Yuba n solonama nɛn ɛ xa, n yi a maxandi
xuiin nasuxu, n mi ɛ suxu ɛ xaxilitareyani. Ɛ
mi n ma fe falaxi tinxinni, alo n ma walikɛɛn
Yubaa ligaxi kii naxan yi.”

⁹ Teman kaana Elifasi nun Suxa kaan Bil-
idada nun Nama kaan Sofara yi siga, e yi a
liga alo Alatala a fala kii naxan yi, Alatala yi
Yubaa maxandi xuiin nasuxu.

¹⁰ Yuba yelin maxandin tiyɛ a lanfane xa
waxatin naxan yi, Alatala mɔn yi a raxɛɛ a
kii fonni. Seen naxanye yi Yuba yii nun, Ala
yi ne dɔxɔde firin so a yii.

¹¹ Yuba tada xɛmɛmane nun a magilene
birin yi fa a xɔntɔn e nun muxun naxanye
birin yi a kolon, e yi sɛwa banden don a
xɔn a konni, e yi kininkinin falane ti a xa, e
yi a masabari lan gbalon ma Alatala naxan
birin saxi a fari. E birin yi a ki gbetin nun
xɛma yiisolirasone yi.

¹² Alatala mɔn yi barakan sa Yuba siimaya
dɔnxɛni dangu a fɔlɔn na, a yi yɛxɛɛ wuli fu
nun naanin sɔtɔ, ɲɔgɔmɛ wuli fu nun sennin,
ɲinge wuli keden, e nun sofali wuli keden.

¹³ A mɔn yi dii xɛmɛ solofere sɔtɔ e nun dii
tɛmɛ saxan.

¹⁴ A yi a singen xili sa Yemima, a firindena
Kesiya, a saxandena Keren-Hapuku.

¹⁵ Naxalan tofajin mi yi toɛ yamanani alo
Yubaa dii tɛmɛne. E fafe Yuba yi kɛɛn so e
birin yii alo e tada xɛmɛmane.

¹⁶ Na xanbi ra, Yubaa siimayaan yi siga
han ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ tonge naanin, a yi a
yixɛtɛne to han a dɔxɔde naanindena.

¹⁷ Na xanbi ra, Yuba yi faxa foriyani, a
wasaxina a siimayaan na.

Yaburina Nabi Dawudaa Betine

Isirayila manga Dawuda nan Kitabun yireni ito sebexi naxan xili “Nabi Dawudaa Yaburina.” Sora yo sora beti keden na a ra muxune yi naxan bama Ala batu waxatine yi. Yamaan yi salima waxatin naxan yi, e Ala batu, e yi betina ndee bama nen Ala Batu Banxin kui. Denkeleya muxu kedenna fan yi nœ nen betine be a konni a nœma Ala maxande waxatin naxan yi. Betini itoe findixi Ala matœxon nun Ala maxandin nan na.

Beti keme tonge suulun nan malanxi Kitabun yireni ito kui Isirayila fonne yi naxanye bama salideni. Dawuda mi na ndee sebexi, koni e malanxi a xinla bun bayo a tan nan a wuyaxi sebe, a mœn yi muxune yamari e xa betine yitan a mangaya waxatini.

Iki a yitaxunxi dœxœde suulun nan na. Yaburin Yire Singena: Keli a sora 1 ma han 41. A Yire Firindena: Keli a sora 42 ma han 72. A Yire Saxandena: Keli a sora 73 ma han 89. A Yire Naanindena: Keli a sora 90 ma han 106. A Yire Suulundena: Keli a sora 107 ma han 150.

Yaburin sora keme tonge suulunna ye, falana nde sebexi sora keme nun nde xunna ra naxan e keliden yitama en na hanma e ba kiina hanma maxa seen naxanye lan e ma. Falan bun tiina nde mœn sebexi ndee tagini naxan e ba kiin yebama. Ne bunne mi fa kolon ki fani bayo e seben bata jœe wuli saxan ti fayida.

Beti siya fu nun firin nan kolonxi Nabi Dawudaa Yaburin kui:

1) Tantun betin naxanye Alaa gboon nun a fanna fe falama. (Misaala: sora 8, 19, 33, 100, 103-105, 111, 113, 114, 117, 135, 136, 145-149)

2) Alaa mangayana fe betine, naxanye a falama e naxa, “Mangan nan Alatala ra.” (Misaala: 47, 93, 96 han 99)

3) Mangana betine, Ala maxandina mang gan xa hanma mangana Ala maxandina. (Misaala: 2, 18, 20, 21, 45, 72, 89, 101, 110, 144)

4) Ala Batu Banxini so betine. (Misaala: 15, 24)

5) Isirayila kaane yi Higi yisiga betini itoe nan bama e nœma yi sigœ sanla nde rabadeni Yerusalœn taani. (Misaala: 84, 91, 121, 122)

6) Siyon geyaan betini itoe findixi yiren matœxon nan na denaxan sugandixi Ala Batu Banxin tiden na Yerusalœn taani. (Misaala: 46, 48, 76, 87, 132)

7) Betini itoe findixi kawandin nan na tinxin muxune xa. (Misaala: 14, 50, 53, 75, 81, 95)

8) Betini itoe findixi xaranna nan na denkeleya yamaan xa. (Misaala: 1, 37, 49, 73, 78, 112, 119, 127, 133)

9) Yamaan betini itoe bama tœrœ waxatin nin, naxanye findixi Ala maxandin na naxankatani. (Misaala: 12, 44, 58, 60, 74, 79, 80, 83, 85, 90, 94, 106, 108, 123, 126, 137)

10) Tœron sifan birin nœ a ligœ nen denkeleya muxun yi fa Ala ma. Mawuga betini itoe nan wuya Yaburin kui. (Misaala: 5-7, 13, 17, 22, 25, 26, 28, 31, 35, 38, 39, 41-43, 51, 54, 57, 59, 61, 63, 64, 69-71, 86, 88, 102, 109, 120, 130, 140-143)

11) Denkeleya muxuna Ala nuwali sama wali fœnin kolon betini itoe nan na, a na a xunba hanma a na a yulubin xafari. (Misaala: 9-10, 30, 32, 34, 40.1-12, 92, 107, 116, 118)

12) Denkeleya muxun limaniya betini itoe nan bama, a yi a œewan nun a bœœe xunbenla mayita. (Misaala: 3, 4, 11, 16, 23, 62, 131, 139)

Marigi Yesu fan Yaburin tantun betine ba nen. (Maraka 14.26) A mœn nde a fe fala nen a xaranna kui. (Maraka 12.10 nun 36) A mœn yi nde fala a Ala maxandini. (Maraka 15.34, e nun Luka 23.46)

Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe sebexi Yaburin yire wuyaxi yi. Yesu a tœrne sebexi yireni itoe yi: Yaburin 22 e nun Yaburin 69. Na feene fan sebexi Matiyu yire wuyaxi yi, alo Matiyu 27.34-48. Yesu keli fena sayani e nun a binyena fe sebexi yireni itoe yi: Yaburin 16, nun Yaburin 110 e nun Yaburin 118. Xœra Piyœri ne nan ma fe falaxi Kœwanle sora 2 nun 4 kui. Yaburi Kitabun yirena fe falaxi Ningila Yesu kui dangu dœœœœa ma keme ra.

Kitabun yireni ito nœ denkeleya muxune maliyœ nen ki fani. A fe firin yitama en na. A singena, a lanma en xa Ala matœœœ, bayo a xanuntenyaan nun a œœnben gbo. A jœœœœœ mi na. A firindena, a lanma adamadiin xa a tœron birin yita Ala ra alogo a xa en madœndœn. Ala waxi a œœœœ en xa en kui feene yita a ra.

Dawudaa Yaburin findixi Isirayila kaane Ala maxandine nun Marigi Yesu Ala maxandine nun denkeleya muxu singene Ala maxandine nan na. (Xœrane 4.24-26) Yaburin mœn nœ finde nen en fan ma Ala maxandine ra en na e fala Ala xa waxatin naxan yi.

Yaburin Yire Singena: Keli Sora 1 ma han 41

1

Kira firinna

¹ œewan na kanna xa, naxan mi muxu jœaxine maxadi xuine suxuma,

naxan mi birama yulubitōne kiraan fɔxɔ ra,
naxan mi a sama magele tiine fari.

² Na kanna sɛwama nɛn
Alatalaa sariyan suxudeni,
a a xaxili lu Alaa sariyan xɔn kɔɛɛn nun
yanyin na.

³ A sabatima nɛn
alo wudi binla naxan xude dɛni,
a bogima nɛn a waxatini,
a dɛɛne mi xarɛ.
Na kanna na fefe suxu,
a sɔnɔyama nɛn a xa.

⁴ Koni muxu ɲaxine mi na kiini mume,
e luxi nɛn
alo foyen se dagin naxan xalima.

⁵ Nanara, muxu ɲaxine yalagima nɛn kiti sa
waxatini,
yulubitōne mi tiyɛ tinxin muxune yɛ.

⁶ Alatala a ɲɔxɔ luma nɛn tinxin muxune
xɔn,
koni muxu ɲaxine kiraan sigama gbalon
nin.

2

Alaa manga sugandixina

¹ Nanfera siyane murutɛma?
Nanfera yamanane muxune yanfa fuune
soma?

² Dunuɲa mangane bata tondi,
kuntigine bata e malan
Alatala nun a muxu sugandixin xili ma.

³ E naxa, “En xa en yetɛ ba e nɔɔn bun,
en xa en xunna ba e yamarin bun.”

⁴ Marigin naxan ariyanna yi
na gelema e ma.

⁵ A fitinaxin yi falan ti e xili ma,
a e magaxu a xɔlɔni,

⁶ a naxa, “N bata n ma mangan dɔxɔ
n ma geya sariɲanxin fari Siyon yi.”

⁷ Mangan fan naxa,
“Alatala bata naxan nagidi,
n na a ralima nɛn:
a naxa n na,
‘N ma dii xɛmɛn nan i tan na.
N bata findi i fafe ra to.

⁸ N maxɔdin,
n siyane soma nɛn i yii i kɛɛn na,
bɔxɔn danne birin yi findi i gbeen na.

⁹ I e nama nɛn mangaya wure dunganna ra,
i yi e rayensenɲɛ ayi alo fɛɲɛna.’ ”

¹⁰ Nayi, ɛ tan mangane,
ɛ xaxili fen.

ɛ tan dunuɲa kuntigine,
ɛ kawandin name.

¹¹ ɛ Alatala batu, ɛ gaxu a yɛɛ ra,
ɛ sɛwa, ɛ xuruxurun.

¹² ɛ dii xɛmɛn mafan,
a logo a nama xɔlɔ, a yi ɛ raxɔri.

Bayo, a bɔɲɛn mafura tɛ.
Sɛwan ne xa, naxanye e yigiya a ma.

3

Ala nan marakisi tiin na

¹ Dawudaa bɛtina, a to a gi a dii Abisalomi
bun.

² Alatala, n yɛngɛfane bata wuya ayi.
E gbegbe bata keli n xili ma!

³ E n ma fe falama,
e naxa, “Ala mi a malima.”

Bɛti xuini te.

⁴ Koni, Alatala,
i tan nan n ma yɛ masansan wure lefaan na.
I binyen fima n ma,
e nun xunna kenla.

⁵ N na n xuini tema Alatala ma,
a yi n yabi keli a geya sariɲanxini.

Bɛti xuini te.

⁶ N na n sa, n yi xi, n yi xulun
bayo Alatala n kantanma.

⁷ N mi gaxuɛ yaxu wuli wuyaxin yɛɛ ra,
naxanye n nabilinxi yiren birin yi.

⁸ Alatala keli! N nakisi, n ma Ala.
N yaxune birin dɛɛne bɔnbɔ,
i yi muxu ɲaxine jinne magira.

⁹ Marakisi Tiin nan Alatala ra!
Ala xa a yamaan baraka.

Bɛti xuini te.

4

Yigi sana Ala yi

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa. A
xa ba maxase luti kanne ra.

² N ma Ala tinxinxina,
n na i xili, i xa n yabi.

N ma tɔrɔni, i xa n mali.
Kininkinin n ma,
i yi n ma maxandin name.

³ ɛ tan adamadiine,
ɛ n ma binyen findima yagin na
han waxatin mundun yi?
ɛ fatama fe fuune nun wulene ma
waxatin mundun yi?

Bɛti xuini te.

⁴ ɛ xa a kolon,
a Alatala bata muxu tɔgɔndiyaxine sugandi
a yetɛ xa.

N na Alatala maxandi,
a n xuiin mɛma nɛn.

⁵ ɛ gaxu, ɛ fata yulubi ligan ma.
ɛ na ɛ sa, ɛ raxara,
ɛ bɔɲɛn namiri.

Bɛti xuini te.

⁶ ɛ saraxan ba Ala xa tinxinni.
ɛ yigin sa Alatala yi.

⁷ Muxu wuyaxi naxa,
“Nde hɛrin yite en na?”

Alatala, i nərən xa godo nxu ma!"

⁸ Koni i bata n bəjən nasəwa han, dangu se xaba waxatin lugon səwan na.

⁹ N na n sa, n xima bəjə xunbenla nin, amasəw i tan Alatala nan tun n makan-tanma.

5

Ala xa en natanga

¹ Dawudaa bətina, bəti baane kuntigin xa. A xa ba xulenna ra.

² Alatala, i tuli mati n fala xuine ra, i yi i tuli mati n kutun xuiin na.

³ N ma Ala nun n ma mangana, i tuli mati n ma wuga xuiin na. N ni i tan nan maxandima.

⁴ Alatala, xətənni i n xuiin naməma. Xətənni, n na n yitama i ra, n yi i ya yabin mame.

⁵ Ala mi i tan na fe jaxin nafa naxan ma. I mi tinjə muxu jaxi yo ra i yetagi.

⁶ Wasodene mi tiyə i yetagi. I fe jaxi rabane birin najaxuma nən.

⁷ I wuledene halagima nən. Alatala faxa tiine nun yanfantenne najaxuma nən.

⁸ Koni n tan soma nən i konni i ya hinan gbeen xən ma, n ni i batuma nən i ya Banxi Sarijanxini.

⁹ Alatala, ti n yee ra i ya tinxinni n yaxune e fe ra.

I ya kiraan yita n na.

¹⁰ N mi lə n yaxune fala xui yo ra, e waxi fe kalan nan tun xən ma. E kəe yinle rabixi alo gaburuna, yanfa falane nan e lenne ma.

¹¹ Ala, e yalagi, e kətene xa findi e yete bira xunna ra. E kedi i yetagi e matandine fe ra, bayo e bata murutə i ma.

¹² Koni ne birin xa naxan, naxanye e luxunxi i yi. E xa bətin ba səwani habadan! Na muxune ratanga i xinla rafan naxanye ma, e yi səwa i ya fe ra!

¹³ Alatala, i tinxin muxune barakama nən, i yi e rabilin fanna ra i yi e ratanga alo yə masansan wure lefana.

6

Ala maxandin tərə waxatini

¹ Dawudaa bətina, bəti baane kuntigin xa. A xa ba maxase luti kanne ra e nun kondenna luti solomasəxe kanna ra.

² Alatala, i nama n maxadi xəlōni! I nama fitina n xili ma,

i n jaxankata!

³ Alatala, kininkinin n ma, n bata xadan!

Alatala, n nakəndəya, bayo fanga mi fa n na.

⁴ N niin tərəxi han! Alatala, han waxatin mundun yi?

⁵ Alatala, fa n kantan.

N niin nakisi i ya hinanni.

⁶ Muxe mi e mire i tan ma sayani.

Nde nəe i tantunjə laxira yi?

⁷ N bata xadan kutundeni, n ma sadeni kunxi yee gen na kəe yo kəe, n wugama han n ma xunbunsaan yi yikun.

⁸ Sunun bata n yeeni fərə. Wugan bata n yee ne buturun n yaxune fe ra.

⁹ E makuya n na, e tan fe jaxi rabane!

Bayo Alatala n wuga xuiin məma.

¹⁰ Alatala bata n ma mayandi xuiin mə, Alatala mən bata n ma maxandin suxu.

¹¹ N yaxune birin yagima nən, e yarabi. E kuisanxin xetema nən mafuren!

7

Ala maxandin malina fe ra

¹ Dawudaa mawugan bətina, a naxan baxi Alatala xa Kusi Bunyamin kaana fe ra.

² Alatala n ma Ala, n bata n luxun i yi. N xunba, i yi n nakisi ne birin ma naxanye n fəxə ra.

³ Yaxune nama n yibə alo yatana, naxan ma se suxi mi xunbə.

⁴ Alatala n ma Ala, e n kansunma naxan na,

xa n sənna na a ra, ⁵ xa n bata fe jaxin dəxə muxun na, nxu nun naxan dəxi bəjə xunbenli, xa n bata n yengefaan muja tənegeni,

⁶ nayi, i xa tin n yaxune xa n kedi, e yi n suxu, e yi n mabodon, e yi n fatin lu saxi gbangbanni.

Beti xuini te.

⁷ Alatala keli i ya xəlōni, keli n yaxu xəjəne xili ma.

Keli, n ma Ala, i sariya kəndən sa!

⁸ Siyane malanxin xa i rabilin, i mangayaan liga e xunna.

⁹ Alatala xa siyane makiti.

Alatala, i xa n ma kitin sa n ma tinxinni, bayo fe yo mi n na.

¹⁰ Danna sa muxu jaxine gbalone ra! I xa tinxin muxune ratanga, i tan Ala tinxinxina,

i tan naxan muxun bəɣene nun sɔndɔməne
rakɔɔsima.

¹¹ Ala nan n yɛ masansan wure lefaan na.
A muxu sɔndɔmə fəɣine rakisima nɛn.

¹² Ala nan kitisa tinxinxin na.

Ala na a ra naxan xɔlɔma waxatin birin.

¹³ Xa muxu ɲaxin mi tubi Ala ma,
a silanfanna raxanxanma nɛn,*
a yi a xanla ba a woli xinla ma.

¹⁴ Ala bata a faxa ti seene tongo,
a a xalimakunle findi tɛɛn na.

¹⁵ Naxan lugoxi tinxintareyaan na,
a mɔn nafexi gbalon na,
a rapanna nan wulen na.

¹⁶ A yinla gema a a ratilin,
a yɛtɛn yi bira a kui.

¹⁷ A tɔrɔn nun gbalon nakeli,
ne yi xɛtɛ a ma.

¹⁸ N na Alatala tantunma a tinxinna fe ra.
N bɛtin bama nɛn Kore Xɔnna Alatala xinli.

8

Alaa binyena adamadiin xa

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa. A
xa ba Gati kaane kondenna ra.

² Nxu Marigina Alatala,
i tan nan xili gbee kannna ra bɔxɔn birin yi!
I bata i ya nɔrɔn nate
han kore xɔnna ma!

³ I bata diidine nun dii ɲɔɣene yamari
e yi i matɔxɔ
alogo i yaxune xa e dunder,
e nun yengefane nun gbeeɲɔxɔ tiine.

⁴ N na koren mato
i naxan nafalaxi i yiin na,
kiken nun sarene
i naxanye dɔxi e yirene yi, n naxa,

⁵ “Nanse dajɔxɔn na,
i to i yengi dɔxi a xɔn?
Nanfera i ɲɔxɔ luxi adamadiin xɔn?”

⁶ I a daxi nɛn,
a nɔrɔn yi maso malekane ra.
I binyen nun xunnayerenna fi a ma.

⁷ I bata yamarin so a yii
i ya dali seene birin xunna.
I bata seen birin lu a sanna bun:
⁸ alo xuruse kurune nun ɲinge kurune
nun burunna subene
⁹ nun xɔline nun yɛxɛne
e nun niimaseen naxanye fɔxɔ igeni.

¹⁰ Nxu Marigina Alatala,
i tan nan xili gbee kannna ra bɔxɔn birin yi!

* 7:13: 7.13Silanfanna: Sofane yengeso dɛgɛmana.

9

Barika birana Ala xa

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa. A
xa ba alo “Dii Xɛmɛ Faxan” bɛtina.

² Alatala, n ni i tantunma nɛn n bɔɣɛn ma
feu!

N ni i ya kabanako feene yɛbama nɛn.

³ N ɲaxanma nɛn n sɛwa i ya fe ra.

Kore Xɔnna Ala,
n tantun bɛtin bama i xa nɛn.

⁴ N yaxune xɛtɛma e giye nɛn i yɛɛ ra,
e dagalanɲɛ ayi, e ɲan.

⁵ Bayo i bata n xun mayɛnge kitin bolon,
i bata dɔxɔ i ya mangaya gbɛdeni,
i yi kitin sa tinxinni.

⁶ I bata falan ti siya gbɛtɛne xili ma,
i mɔn yi muxu ɲaxine raxɔri,
muxɛ mi fa e mirima e xinle ma sɔnɔn
habadan!

⁷ Yaxune bata ɲan fefe,
i bata e taane kala.

ɲinan bata ti e ma feu!

⁸ Koni Alatala nan mangan na habadan,
a mangaya gbɛden dɔxi kiti sa xinla ma.

⁹ A dunuɲa makitima tinxinni.

A sariya kɛnden sama yamane xa.

¹⁰ Muxu yigbɛtɛnxine faran makantanxin
nan Alatala ra,
e luxundena tɔrɔ waxatine yi.

¹¹ Naxanye i tan kolon,
ne e yigi sama i yi nɛn,
bayo naxan na i fen,
Alatala, i mi i mɛ na ra mumɛ!

¹² ɛ Alatala tantun bɛtin na,
naxan dɔxi Siyon yi, a manga taani!
ɛ a wali fəɣine rali siyane ma!

¹³ Ala nan wuli bɔxɔnxin gbeeɲɔxɔ tiin na.

A mi ɲinanɲɛ a xɔn ma.

A yengi dɔxi yiigelitɔne wuga xuiin xɔn ma.

¹⁴ Alatala, kininkinin n ma!

A mato

n yaxune n nayarabima kii naxan yi,
i tan naxan n bama faxan dɛ.

¹⁵ Nanara, n ni i tantunɲɛ Siyon kaane
yɛtagi,
n yi sɛwa i ya marakisina fe ra.

¹⁶ Siyane bata yinla ge,
e bira a kui,
e bata e suxu e yɛtɛ luti ratixine ra.

¹⁷ Alatala bata a yɛtɛ yita a kiti kɛndɛne xɔn
ma.

Muxu ɲaxin tan suxuma a kɛwanle nan na.
Maxase xuina. Bɛti xuini tɛ.

¹⁸ Muxu ɲaxine sigama laxira yi,
e nun siyaan naxanye birin e mɛxi Ala ra.

¹⁹ Ala mi tɔrɔ muxune rabɛɲinɲɛ mumɛ!
Yiigelitɔne mi yigitegɛma.

²⁰ Alatala, keli!

Adamane nama nɔɔn sɔtɔ!

Siyane xa makiti i yɛɛ xɔri!

²¹ Alatala, gaxun nagodo e ma!

E xa a kolon fa fala daɲɔxɔn nan tun e ra.

Beti xuini te.

10

Ala maxandina malina fe ra

¹ Alatala, nanfera i makuyaxi nxu ra?

I luxunma nxu ma tɔrɔ waxatine yi nan-
fera?

² Muxu ɲaxine bata waso ayi,
e mɔn yiigelitɔne besenxɔnyama.

A e suxu a kɔtɛne ra.

³ A kanbama a nata ɲaxine yi.
Kumadena Alatala ɲaɲaxuma,
a a mɛ a ra.

⁴ Muxu ɲaxina a falama dɛ ɲaxun na, a naxa,
“Ala mi muxe yulubine saranma e ra!
Ala mi na!”

A a miriyaan birin nan na ra.

⁵ A feen birin nasɔɲyama.

A mi i ya kitine suxuma,
a mɔn yoma a yaxune ma.

⁶ A a falama a yete ma, a naxa,
“N mi fulɛ mumɛ,
n mi luyɛ tɔrɔni mumɛ!”

⁷ A dɛɛn nafexi dangane nun wulene
nun fala xui xɔlɛne nan na.

A fe ɲaxin nun tɔrɔ feen nan tun falama.

⁸ A a luxunma banxidene ra,
a sɔntarene legedenma e faxa feen na.
A yɛɛ masama fangatarene ma wundoni.

⁹ A legedenna tima a luxundeni
alo yatana.

A saxi, a yiigelitɔne legedenma,
a e suxu a lutin na,
a e bubu, a e xali.

¹⁰ Fangatarene e felenma e bira,
e lu a nɔɔn bun ma.

¹¹ A yi a fala a yete ma, a naxa,
“Ala a fe mi a yi!

A bata a yɛɛne raxi. A mi n toe!”

¹² Alatala, keli! I fangan mayita, Ala!

I nama ɲinan yiigelitɔne ma!

¹³ Nanfera muxu ɲaxina Ala ɲaɲaxuma,
a yi a fala a yete ma, a naxa,
“Ala mi n ɲaxankatɛ?”

¹⁴ Koni i tan Ala,
i tɔrɔn nun sɔxɔlɛn toma yati!
I xaxili luma nɛn ne xɔn ma mali xinla ma.
Fangatarene bata e yete taxu i tan na.
Kiridi mali tiin nan i tan na.

¹⁵ Muxu ɲaxin fangan kala,
i yi a ɲaxankata a fe ɲaxine fe ra
han i yi a raxɔri.

¹⁶ Alatala nan mangan na habadan.
Suxure batune raxɔrima nɛn a bɔxɔn ma.

¹⁷ Alatala, i yiigelitɔne maxandi xuiin mɛma
nɛn,

i yi e bɔɲɛn sɛnbɛ so.

I yi e wuga xuiin namɛ.

¹⁸ I xa sariya kɛndɛn sa kiridine xa
e nun muxu ɲaxankataxine.
Nanara, daɲɔxɔn mi fa magaxun tiyɛ sɔnɔn.

11

Alatala en yigina

¹ Dawudaa betina beti baane kuntigin xa.
N bata Alatala findi n luxunden na.

I mɔn a falama n xa nanfera
nayi fa fala, “Tugan alo xɔlina,
i siga geyaan ma,

² amasɔtɔ a mato,
muxu ɲaxine bata e xanle ba,
e e xalimakunle ti muxu sɔndɔmɛ fajine ra
e bun xinla ma dimini.

³ Xa sariya mi fa na,
tinxin muxune nɔɛ nanse ligɛ?”

⁴ Alatala a Batu Banxi Sariɲanxini.
Alatala a manga gbɛdɛni ariyanna yi.

A adamadiine xun matoma a ra
a e rakɔrɔsima a yɛɛn na.

⁵ Alatala tinxin muxune nun muxu ɲaxine
rakɔrɔsima.

Gbalɔ feen nafanxi naxanye ma,
a ne ɲaɲaxuma a ɲiin birin yi nɛn.

⁶ A tɛɛ wolonna nun dole tɛɛn nagodoma nɛn
muxu ɲaxine ma.

A e tɔrɔma foye wolonna ra nɛn.

⁷ Alatala tinxin,
tinxinyaan nafa a ma.

Muxu fajine a yetagin toma nɛn.

12

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A
xa ba kondenna luti solomasɛxɛn na.

² Alatala, nxu mali,
bayo muxu tɔgɔndiyaxine bata ɲan.
Denkeleya muxu yo mi fa adamadiine yɛ.

³ Birin wulen falama a boden xa.
E e bode yanfa wule matɔxɔn xɔn.

⁴ Alatala, na muxune dɛɛn suxu
naxanye wule matɔxɔn tima,
e nun muxu dɛ ɲaɲaxuxine,
⁵ naxanye a falama, e naxa,
“Nxu nɔɔn sɔtɔma nxu fala xuine nan xɔn.
Nxu dɛɛn fatan han!

Nde nxu nɔɛ?”

⁶ Awa, Alatala naxa,
“Bayo yiigelitɔne ɲaxankataxi,
e nun tɔrɔ muxune wugama,
nba iki, n bata keli,
n na e ratangama nɛn
naxanye ɲaɲaxuxi.”

⁷ Alatalaa falane,
fala sariɲanxin nan e ra
alo gbɛti fixɛna

naxan nasensənxi sulun tɛɛn* na
han sanyia ma solofere.

⁸ Alatala, i nɣu kantanɣɛ,
i nɣu ratanga muxu sifani itoe ma habadan.

⁹ Na muxu ɲaxine e kanbama yiren birin yi
bayo Adamadiine fe fuune yatɛxi.

13

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Alatala, han waxatin mundun yi?

I ɲinanɣɛ n xɔn han habadan?

I yetagin luxunɣɛ n ma han waxatin
mundun yi?

³ N niin xa tɔɔ,
n bɔɲen yi fɛriɲen sunuxi
han waxatin mundun yi?

N yaxuna n fari
han waxatin mundun yi?

⁴ Alatala n ma Ala,
n mato, i n yabi.
N fangan xun masa,
xa na mi a ra, n faxama nɛn.

⁵ N yaxun yi a fala,
a naxa, "N bata a no."
N yaxune sɛwama nɛn
n na bira waxatin naxan yi.

⁶ N tan n yigin saxi i ya hinanna nin,
sewana n bɔɲeni i ya kisina fe ra.
Alatala, n betin bama i xa nɛn
amasɔɔ i bata fe fajin liga n xa.

14

*Muxuna ɲaxuyana
Yaburin 53.1-6*

¹ Dawudaa betina beti baane kuntigin xa.

Xaxilitarena a falama a bɔɲeni,
a naxa, "Ala mi na."

E birin yifu,
e haramu feene ligama.

Muxu yo mi a fajin nabama.

² Alatala a yɛɛn nagodoma adamadiine ma
keli ariyanna yi,

a xa a to,
xa nde na naxan xaxili sɔtɛ,
a yi Ala fen.

³ Koni birin bata kiraan beɲin,
e ɲaxu ayi.

Muxu yo mi a fajin nabama
hali muxu keden pe!

⁴ Fe ɲaxi rabane mi fe kolon ba?
E n ma yamaan tɔnɔn donma
alo donsena,
koni e mi Alatala xandima mumɛ!

⁵ Awa nayi, e gaxuma nɛn,
e xuruxurun.

Amasɔɔ Ala tinxin muxune xɔn.

⁶ E tan fe ɲaxi rabane yiigelitɔne

fe yitɔnxine kalama
koni Alatala nan e maratangaden na.

⁷ Nde kelɛ Siyon yi a Isirayila rakisi?
Alatala mɔn na a yamaan sɛnbɛ so,
Yaxuba bɔnsɔnna sɛwama nɛn,
Isirayila yi ɲaxan!

15

Alaa muxuna

¹ Dawudaa betina.

Alatala nde nɔɛ luyɛ i ya yire sariɲanxini?
Nde luyɛ i ya geya sariɲanxin fari?

² Fɛ mi naxan kɛwanle ra,
a tinxin, a ɲɔndin falama
fata a sɔndɔmɛn na.

³ A mi bonne xili kalama,
a mi fe ɲaxi yo ligama a dɔxɔ boden na,
a mɔn mi a rayagima.

⁴ Ala bata naxanye ɲajaxu,
a mɛma nɛn ne ra.
Koni a Alatala yɛɛragaxu muxune binyama
nɛn.

Hali a tɔɔ,
a fala xuiin nakamalima nɛn.

⁵ A muxune dolima
koni e mi se sama a fari a raxɛtɛdeni.
A mi dimi yi seene rasuxuma
alogo a xa wulen sa sɔntaren xun ma.
Naxan na feni itoe liga,
na mi mamaxɛ mumɛ.

16

Ala maxandina yigina fe ra

¹ Dawuda Ala maxandi fajina.

Ala, n kantan,
bayo n bata n luxun i yi.

² N bata a fala Alatala xa, n naxa,
"N Marigin nan i tan na.
Se fajin gbɛtɛ mi n yii ba i tan na."

³ N sɛwaxi
yamanan muxu sariɲanxi gbeene nan ma fe
ra.

⁴ Naxanye suxurene batuma,
ne tɔɔyaan gboma ayi nɛn.
Koni n tan mi saraxan bɛ e xa,
n dɛ mi e xinle falɛ.

⁵ Alatala, i tan nan keden pe n yii,
i maragidi fajin fima n ma.
N ma dunuɲa yi gidina i tan nan yii.

⁶ Ala naxan soxi n yii,
na rafan n ma,
n bata sɛwa n ma kɛɛ sɔtɔxin na.

⁷ N barikan birama Alatala xa
naxan n kawandima.
Hali kɔɛɛn na, n xaxili sɔtɛ.

⁸ N xaxili Alatala xɔn ma waxatin birin,
bayo a n dɛxɔn ma,
sese mi n mamaxɛ.

* 12:7: 12.7Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala "Furu tɛɛn."

⁹ Nanara, n bəɲen sewaxi,
n niin yi yifan n ma,
n yi n matabu bəɲe xunbenli.

¹⁰ Amasotə, i mi i me n na,
n siga laxira yi.

I mi tinɲe

i ya muxu təɣəndiyaxin yi kun gaburun kui.

¹¹ I nii rakisi kiraan yitama n na nən,
nanara n sewama nən i yetagi han!

Nii fanna mi ɲanɲe i dɛxən ma habadan!

17

Səntarene Ala maxandina

¹ Dawudaa Ala maxandina.

Alatala, n ma maxandin name tinxinyana fe
ra.

I tuli mati n wuga xuiin na!

I tuli mati n ma maxandi xuiin na,

wule mi naxan yi.

² I n xun mafala kitin bolon

amasotə naxan tinxin,

i na kolon.

³ I na n bəɲeni feene fɛsɛfɛsɛ,

i na n nakorosi kɔɛn na,

i na n keɲaan fɛsɛfɛsɛ,

i mi fɛ yo toɛ n na.

N mi tinɲe

fala ɲaxin yi mini n dɛ

⁴ alo muxu gbɛtɛne kewanle kii naxan yi.

N bata i ya yamarin suxu.

N mən mi biraxi gbalotəne kirane fɔxə ra.

⁵ N sigan tima i ya kirane nan xən ma tun,
han iki, n munma dagalanɲe ayi singen.

⁶ Ala, n na i maxandima
amasotə i n yabima nən,
nanara i firifiri n xən ma,
i yi i tuli mati n ma maxandi xuiin na.

⁷ I ya kabanako hinanna yita nxu ra,
i tan naxan muxune rakisima e yaxune ma
naxan na a luxun i yi.

⁸ N natanga alo i yeene.

N luxun

alo tɔxɛ diin soma a nga gabutene bun ma kii
naxan yi.

⁹ Nanara, muxu ɲaxine mi n liye,
n yaxu ɲaxin naxanye n nabilinni.

¹⁰ Kininkinin yo mi e yi,

e falan tima yandan na.

¹¹ E bata fa n fɔxə ra iki,

e n nabilinni.

E yeene tixi n na e feren fenma

e n nabira bəxoni.

¹² E ligaxi alo yatana

xəɣyi se xənla naxan na,

alo yata gbeen naxan n legedenma luxunni.

¹³ Keli Alatala!

N yaxune yenge, i yi e nɔ.

N natanga muxu ɲaxine ma i ya silanfanna
ra.

¹⁴ Alatala, n natanga na dunuɲa muxu
sifane ma

naxanye e kəntənnə sətəma e siimayani.

E ralugo na kəntənnə ra ken

i naxan namaraxi e xa,

e diine fan xa wasa a ra,

a dənɣən mən yi lu e mamandenne xa!

¹⁵ Koni n na i yetagin toma nən tinxinni,

n na xulun, n wasa i yetagin na.

18

Barika birana nɔ sətəna fe ra

Samuyeli Firinden 22.1-51

¹ Alatalaa walikeen Dawudaa betin beti
baane kuntigin xa. A betini ito baxi nən
Alatala to a ba a yaxune birin yii e nun Səli
yii.

² Alatala n fangana, n bata i xanu!

³ Alatala nan n kantan fanyen na,

n ma yinna, n xunba muxuna.

N ma Ala nan n kantan gɛmɛ gbeen na,

n na n luxunma naxan yi.

A tan nan n ye masansan wure lefaan na,

e nun marakisi tiina

naxan luxi

alo n ma faran makantanxina.

⁴ Alatala xa tantun!

N na a xili,

a yi n nakisi n yaxune ma.

⁵ Sayaan gbalon bata yi n nabilin nun,

halagin bata yi lu n xun ma nun

alo ige xunfanna.

⁶ Laxira gbalon bata yi n nabilin nun.

Bilinganna bata yi a lutin nati n yeɛ ra nun.

⁷ N na Alatala xili nən n ma tərɔni,

n yi n xuini te n ma Ala ma malina fe ra.

A yi n xuiin mɛ a Batu Banxini,

a yi a tuli mati n gbelegbele xuiin na.

⁸ Nanara, bəxən yi xuruxurun,

a yimaxa, geyane bunne yi siga,

e xɛtɛ, e xuruxurun Ala xələn bun.

⁹ A liga alo tutin nan minima a ɲɔɛ yinla ra.

Halagi ti tɛɛ dɛgen nun tɛɛ wolonne yi mini a
dɛ.

¹⁰ A yi kuyeni bə firinna ra, a godo

a sanne tixi kunda fərən fari.

¹¹ A te maleka gubugubu kanna fari,

a tугan xulən,

a siga foyeni.

¹² A a luxun dimini,

kunda fərən nun tule igen yi a rabilin kore.

¹³ Kundaan yi mini a nərɔni.

Balabalan kɛsɛnə nun galanna yi godo.

¹⁴ Alatala yi a galanna xuiin namini keli
kore,

Kore Xonna Ala yi a xuiin namini.

¹⁵ A yi a xalimakunle woli a yaxune ma

a e raxuya ayi.

A e birin nagi kuye sarinna ra.

¹⁶ Alatala to falan ti e xili ma,

a sənɣə e ma xəlɔni,

fɔxɔ igen xɔnna yi mini kɛnɛnni
bɔxɔ xɔnne yi to.

17 Ala yi a yiini bandun keli kore,
a n suxu, a yi n ba igen tilin yireni.

18 A n xunba n yaxu senbe kanne yii,
n yengefaan naxanye fangan yi gbo n xa
nun.

19 E n yenge nen,
n yi gbaloni waxatin naxan yi,
koni Alatala yi n natanga.

20 A n ba nen gbaloyireni,
a n nakisi amasɔtɔ n tan a kɛnɛnxi.

21 Alatala bata n kontɔnna fi n ma
tinxinyani,
a n saren fi amasɔtɔ n kɛwanle sarijan.

22 N bata sigan ti Alatala a kirane xɔn,
n mi n makuyaxi Ala ra.

23 N bata a kitine birin suxu,
n mi tondixi a tɔnne suxe.

24 Fe yo mi n na a yee ra yi,
bayo n bata n yete ratanga haken ma.

25 Nanara, Alatala bata n kontɔnna fi n ma
amasɔtɔ n tinxin,
n kɛwanle sarijan a yee ra yi.

26 Naxan na tinxin i xa,
i tinxinma nen na kanna xa.
Fe yo mi naxanye ra,
i ya fetareyaan yitama nen ne ra.

27 I sarijanma nen ne xa
naxanye na sarijan,
koni i naxuma nen na muxune ra
naxanye naxu.

28 Bayo i tan nan yiigelitɔne rakisima,
i mɔn yi wasodene ragodo.

29 Alatala, i tan nan kɛnɛnna fima n ma,
n ma Ala, i yi n ba dimini.

30 N ganla yengema nen i tan barakani.

I tan yi, n tuganma yinna xun ma.

31 Alaa kirane kamalixi feu!

Alatalaa falane tinxin.

Naxanye na e luxun a yi,
a ne kantanma nen alo wure lefana.

32 Alatala nan keden Ala ra.

Nde en kantan fanyen na,
ba en ma Ala ra?

33 A tan nan Ala ra
naxan fangan fima n ma
naxan n kantanma kira yi.

34 A n sanne senbe soma nen
alo xɛnla, a n nate geyane fari.

35 A bata n maxaran yengen ma,
nanara n nɔxi sulan xali xɔdexen bandunye.

36 I bata n ye masansan wure lefaan so n yii,
i yi n nakisi.

I bata i yengi sa n xɔn ma,
i ya maliin bata n nagbo.

37 I kirani tɔn n xa
alogo n nama bira.

38 Koni n biraxi n yaxune fɔxɔ ra,
n yi e suxu.

N mi xete e fɔxɔ ra han e jan.

39 N na e rabirama nen
han e mi fa kele sɔnɔn,
e yi bira n sanna bun ma.

40 I senben soma n yii yenge so feen nan na,
i n yaxune sa n bun ma.

41 I a liga

n yaxune yi e gi n bun ma,
n bata ne kala naxanye yi n nanaxuma.

42 E wugama nen malina fe ra,
koni muxu yo mi e rakise.

E Alatala xilima nen
koni a mi e yabima.

43 N na e yilunburunma nen

alo gbangbanna
foyen sigama naxan na.

N mɔn yi ti e fari
alo bendena kiraan xɔn.

44 I bata n natanga yama murutɛxin ma,
i yi n findi siyane xunna ra.

N mi yi muxun naxanye kolon,
n bata nɔɔn sɔtɔ ne xun na.

45 Xɔɲene e xinbi sinma n bun ma iki,
e na n fala xuiin me,
e yi a suxu.

46 E yii xudin tuma ayi,
e fa xuruxurunye keli e yinne ra.

47 Alatala na yi!

Tantunna xa fi n natangamaan ma!
N nakisimana Ala xa batu!

48 A tan Ala nan n gbeen nɔxɔma,
naxan siyane luma n senben bun ma.

49 A n natangama n yaxune ma.

I tan nan n natexi n yaxune xun ma,
i mɔn yi n xunba gbalotɔne yii.

50 Nanara, n na i tantunma siyane tagi.

Alatala, n na i xinla tantunma nen betini.

51 Ala nɔ sɔtɔn nagidima a mangan ma han!
A a hinanna yita a muxu sugandixin na,
Dawuda nun a yixetene habadan.

19

Alaa nɔɔn nun a sariyana

1 Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

2 Kore xɔnna nan Ala a nɔɔn mayitama.

Koren nan Ala a wanla makenɛnma.

3 Yanyin kawandin bama lɔxɔ yo lɔxɔ.
Dimin xaxili fima kɛe yo kɛe.

4 Xui yati mi a ra,
falane fan mi a ra.

Tunla mi e xuiin mɛma.

5 Koni, hali na,
e fala xuiin bɔxɔn birin lima,
e falane yi siga han dunuɲa danna.

Ala nan banxin nafalaxi sogen xa kore.

6 Sogen minima nen
alo xɛmɛn naxan minima a banxini
siga futu xidideni,

alo fangamaan naxan sigan tima a yetena a kiraan xɔn.

⁷ A minima sogetedeni,
a sa jan sogegododeni.
Sese mi luxunɲe a xɔlɔn ma.

Beti xuini te.

⁸ Alatalaa sariyan kamalixi,
a muxun nii yifanma a ma.
Nɔndin nan Alatalaa maxadi xuine ra.
E xaxilitarene findima xaxilimane ra.

⁹ Alatala fe ragidixine tinxin.
A muxun bɔɲen nasɛwama nɛn.
Alatalaa yamarine nɔɔxi.

A muxun xaxinla rabima nɛn.
¹⁰ Alatala a yɛragaxun sarijan.
A buma habadan.

Nɔndin nan Alatalaa kitine ra,
e tinxin feu!

¹¹ E fisa xɛmaan xa,
e fan xɛma faɲine birin xa.
E ɲaxun kumin xa,
dangu kumi xinden na.

Beti xuini te.

¹² I ya walikɛɛn xaxili sɔtɔma nɛn e xɔn.

A tɔnɔn gbeɲbe sɔtɔma nɛn e xɔn.

¹³ Nde nɔɛ a yetena tantanne birin kolonɲe?
I xa n ma hake luxunxine mafelu.

¹⁴ N natanga tondin ma,
a nama n nɔ.

Nayi, n findima muxu defexin na nɛn
naxan mi matandi ɲaxin tiyɛ.

¹⁵ Falan naxanye minima n de,
e nun miriyaan naxanye n bɔɲeni,
Alatala xa ne rasuxu sewani,
n kantan fanyena
e nun n xunbamana.

20

Ala xa mangan baraka

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Alatala xa i yabi

i tɔɔni waxatin naxan yi.

Yaxubaa Ala xa i ratanga.

³ Ala xa a maliin nagodo i ma

keli a yire sarijanxini,

a xa i mali keli Siyon Geyaan fari.

⁴ Ala xa i ya kiseene birin nasuxu,
a mɔn yi sɛwa i ya saraxa gan daxine birin
na.

Beti xuini te.

⁵ Ala xa i bɔɲen waxɔn feene so i yii,

a mɔn yi i ya fe yitɔnxine birin nasabati.

⁶ Nanara, nxu sɔnxɔɛ sewani i ya nɔ sɔtɔna fe
ra.

En yi en gbee taxamaseri dugine rate Ala
xinli.

Alatala xa tin i ya maxandin birin ma.

⁷ N na a kolon yati,

Alatalaa muxu sugandixin nakisima nɛn.

A a yabima nɛn

keli a ariyanna sarijanxini,

a yi a rakisi a sɛnbɛn na.

⁸ Ndee yigin sama e yengɛ so wontoroni,

bonne yi e yigin sa e soone yi,

koni en tan yigin saxi Alatala xinla nin,

en ma Ala.

⁹ Na kanne tantanma nɛn e bira,

koni en tan kelima nɛn, en ti ken!

¹⁰ Alatala xa mangan nakisi!

I xa nxu yabi,

nxu na i maxandi waxatin naxan yi!

21

Ala tantunna mangan xɔn

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Alatala, mangan bata sɛwa i fangan na.

A sɛwan gbo bayo i bata a rakisi.

³ A waxi naxan xɔn, i tinxin na ma.

I bata a maxandin yabi.

Beti xuini te.

⁴ I bata a rasɛnɛ duba faɲine ra,

i mɔn yi xɛma mangaya taxamasenna so a
xun na.

⁵ A maxɔdinna ti nɛn a siimayana fe ra,

i yi sii xunkuyen so a yii,

naxan luma habadan.

⁶ A binyen bata gbo ayi fata i ya marakisin
na.

I nɔɔn nun xunnayerenna fixi nɛn a ma.

⁷ I a barakama habadan!

I a ralugoma sɛwan na i yetagi.

⁸ Bayo Mangan yigin saxi Alatala nin,
a kantanxi Kore Xɔnna Ala hinanna nan
baraka yi.

⁹ I tan i yaxune birin suxuma nɛn.

Naxanye i rapaxuxi,

i ne suxuma nɛn i fangan na.

¹⁰ I na mini kɛnɛnni waxatin naxan yi,

i e ɲanma nɛn alo sulun tɛna.*

Alatala xɔlɔxina e halagima nɛn

tɛɛn yi e gan.

¹¹ I e yixetene raxɔrima nɛn dunɲa yi,

e nun e bɔnsɔnne adamadiine yɛ.

¹² Hali e fe ɲaxini tɔn i xili ma,

e mɔn yi e miri kɔtɛ ɲaxine ma,

e fulama nɛn.

¹³ Bayo, i na i ya xalimakunle ti e ra,

e e xun xanbi soma nɛn, e yi e gi.

¹⁴ Alatala xa batu a sɛnbɛ gbeena fe ra.

Nxu betin bama nɛn,

nxu yi i tantun i fangana fe ra.

* 21:10: 21.10Sulun tɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala "Furu tɛna."

22

Wugan nun tantunna

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.
A xa ba alo betin naxan xili: “Xotonna Xeli
Gilena.”

² N ma Ala! N ma Ala!

I n nabepinxi nanfera?

Nanfera i ya marakisin makuyaxi n na?

Nanfera i mi n kutun xuiin namema?

³ N ma Ala, n ni i xilima yanyin na,

koni i mi n yabima.

Hali kœen na, n mi n dunde.

⁴ Koni i tan saripan,

i ya mangaya gbœden nabilinxi Isirayilaa
tantunna ra.

⁵ Nxu benbane yigin saxi i tan nan yi.

E e yigin sa i yi,

i yi e ratanga.

⁶ E to e xui ramini i ma,

i yi e xœya.

E yigin saxi i yi,

nanara, e mi yagixi.

⁷ Koni dajœxo mi fa n tan na sœnon.

N ligaxi nœn alo kunla

adamadiin naxan najaxuxi

yamaan naxan bœtœ raba.

⁸ Naxanye na n to,

e yo n ma.

E yi e dœen betœxun,

e e xunne yimaxa.

⁹ E naxa, “A tan naxan Alatalaa fe yi,

Alatala a ratangama ba?

Xa a rafan Alatala ma,

a xa a xunba.”

¹⁰ Koni i tan nan n naminixi nga kuini,

i yi n sa nga kanken na.

¹¹ Xabu n bari lœxoni,

n taxuxi i ra.

N ma Ala nan i ra,

xabu n yi nga kuini waxatin naxan yi han
iki.

¹² I nama i makuya n na.

Tœrœn bata maso n na,

muxu yo mi na yi

naxan n maliye.

¹³ N yaxune n nabilinxi

alo turane,

alo Basan yamanan tura xœpene.

¹⁴ E dœene yibixi alo yatane,

e wurundunma n ma,

e xa n yibœ.

¹⁵ N fangan bata jan

alo ige bœxœnxina.

N œœne birin bata ba e bode ra.

N bœpœn bata liga

alo dolen na yilo.

¹⁶ N fangan bata jan feu!

N lœna xaraxin bata kankan n dœ.

I bata n sa faxa bendeni.

¹⁷ Muxu jaxi ganla bata n nabilin

alo barene.

E bata n yiine nun n sanne mabœ.

¹⁸ N œœne birin kœœnni.

E yœene kankanxi n na.

¹⁹ E bata masœnsœnna ti n ma dugine fe ra,

e xa e yitaxun e bode tagi.

²⁰ Alatala, i nama i makuya n na!

N ma sœnbœmaan nan i tan na.

N mali iki sa!

²¹ N niin xunba silanfanna yii.

N natanga bareni itoe ma.

²² N nakisi yatani itoe ma.

N nakisi burunna turaan fenne ma.

²³ N na i xinla ralima nœn ngaxakedenne ma.

N ni i matœxo nœn yamaan ye.

²⁴ E tan naxanye gaxu Alatala yœe ra,

e a matœxo.

E tan Yaxuba bœnsœnna,

e a binya.

E tan Isirayila kaane,

e gaxu a yœe ra.

²⁵ Bayo, a mi a mœxi yiigelitœne tœrœne ra,

a mi a rabepinma.

A mi a yetagin luxunma a ma.

Fœ a a xandi xuiin name.

²⁶ N ni i tantunma yamaan malan gbeeni.

N na n ma dœ ti xuine rakamalima nœn

i yœe ragaxu muxune yœe xœri.

²⁷ Yiigelitœne xa e dœge,

e lugo.

Naxanye Alatala fenma,

ne xa a matœxo.

Ala xa siimayaan fi e ma habadan!

²⁸ Bœxœn danna muxun birin

e xaxili luma nœn Alatala xœn,

e yi e yœe rafindi a ma.

Siyane bœnsœnne birin a batuma nœn.

²⁹ Bayo, Alatala nan mangan na siyane xun
na.

³⁰ Nafulu kanne fan fama nœn e dœgedeni,
e a batu.

Naxanye birin xœtœma bendeni,

ne xinbi sinma nœn a bun ma,

naxanye mi nœe e niin nakise.

³¹ Waxati famatœœn muxune walima a xa
nœn

Marigina a fe falama nœn mamandenne xa.

³² A tinxinyaan fama nœn nalideni muxune
ma

naxanye munma bari,

Ala bata na ragidi.

23

Alatala nan n kantanma

¹ Dawudaa betina.

Alatala n masuxuma

alo xuruse rabana a xuruseene kantanma
kii naxan yi.

Nanara, n mi dasœ sese ra.

² A matabuden fi n ma

sœxœ jingi fajin denaxan yi.

A yi siga n na
 ige xunbenla dɛxɔn ma.
³A bata n nii yifan n ma.
 A n xalima kira tinxinxin xɔn ma nɛn
 a xinla fe ra.

⁴Hali n so sayaan tilinna dimin xɔrɛ ra,
 n mi gaxuɛ sese yɛɛ ra
 amasɔtɔ i tan Ala n xɔn ma.
 I ya gbengbetenna n nakantanma
 i ya dunganna n gbengbenma.
⁵I bata donseen nafala n xa
 n yaxune yɛɛ xɔri,
 i yi n masuxu
 alo xɔɲɛ binyena,
 i turen sa n xunni.
 I bata n ma igelengenna rafe
 han a bɔxɔɲɛ a ma.
⁶Yati, i ya fanna
 nun i ya hinanna birama n fɔxɔ ra nɛn
 n siin sogan birin yi.
 N luma nɛn Alatalaa banxin kui
 han n siin soge dɔnxɛna.

24

Manga binyena

¹Dawudaa betina.
 Alatala nan gbee bɔxɔn nun ayi seene birin
 na
 e nun dunuɲa nun muxun naxanye birin
 dɔxi a yi.
²Amasɔtɔ a tan nan bɔxɔn dɔxi igen tagi.
 A yi a dɔxɔ igene fari.
³Nde lan a te Alatala geyaan fari?
 Nde tiyɛ a yire sarijanxini?
⁴Naxanye sarijan e kewanle nun e
 sɔndɔmɛne yi,
 naxanye mi suxurene batuma,
 xanamu naxanye mi e kɔlɔma wuleni,
⁵Alatala ne barakama nɛn.
 Marakisi Tiina Ala yoon fima e ma nɛn.
⁶Muxu sifani itoe nan Ala fenma,
 naxanye Yaxubaa Ala yetagin fenma.

Beti xuini te.

⁷Yinna* dɛɛne xa rabi fefe,
 dɛ fonne xa rabi mumɛ,
 nanara Manga Binyen soɛ.
⁸Nde Manga Binyeni ito ra?
 Alatala na a ra
 fangamaan nun sɛnbɛmana!
 Alatala na a ra
 naxan sɛnben gbo yɛngeni.
⁹Yinna dɛɛne xa rabi fefe,
 dɛ fonne xa rabi mumɛ,
 nanara Manga Binyen soɛ.
¹⁰Nde Manga Binyeni ito ra?
 Alatala sɛnben Birin Kanna,
 a tan nan manga binyen na.

Beti xuini te.

25

Maxandina maratanga fena

¹Dawuda gbeena.
 Alatala, n bata i maxandi n niin birin na.
²N ma Ala,
 n yigin saxi i tan nan yi.
 N nama yagi.
 I nama tin n yaxune yi n nɔ,
 e sɛwa.
³Naxan na a xaxili ti i ra,
 na kanna mi yarabima mumɛ!
 Koni naxanye yanfan soma,
 ne yagin sɔtɔma nɛn.
⁴Alatala, kiraan yita n na,
 i xa n xaran i ya kiraan ma.
⁵N xa sigan ti i ya ɲɔndini,
 n xaran.
 Amasɔtɔ n nakisima Ala nan i tan na.
 N xaxili tixi i ya fɛriɲɛn gbɛn!
⁶Alatala, i xaxili lu i ya kininkininna nun
 hinanna xɔn
 bayo e yi na xabu a fɔlɔni.
⁷I nama i miri n ma foningeya yulubine nun
 matandine ma!
 N suxu i ya hinanni,
 amasɔtɔ i fan, Alatala.
⁸Alatala fan, a mɔn tinxin,
 nanara a yulubi kanne xaranma a kirane
 ma.
⁹Naxan a yetɛ magodoma,
 a a sariyan nabirama na ma.
 A mɔn a xaranma a sagoon na nɛn.
¹⁰Naxanye a layirin maxadine suxi,
 Alatala hinan,
 a mɔn lannayaan nabama
 ne nan xa kiin birin yi.
¹¹Alatala, n hakeɛ mafelu i xinla a fe ra,
 amasɔtɔ a gbo.
¹²Nde gaxuma Alatala yɛɛ ra?
 A kiraan yitama na kanna ra
 a lan a xa sigan ti naxan xɔn.
¹³Na kanna sabatima nɛn a siimayani,
 bɔxɔn yi findi a diine kɛɛn na.
¹⁴Alatala a wundone makɛnɛnma nɛn
 a yɛɛ ragaxu muxune xa.
 A a layirin yitama e ra nɛn.
¹⁵N yɛɛn tixi Alatala ra waxatin birin,
 bayo a tan nan n natangama suxu yalaan
 ma.
¹⁶Ala, yandi, kininkinin n ma
 amasɔtɔ n kedenna na a ra,
 n tɔrɔxi.
¹⁷Nii yifɔrɛn bata n yili,
 n namini na tɔrɔni.
¹⁸I miri n ma tɔrɔne

* 24:7-24:7 Ala Batu Banxin nabilinna **yinna** nan na ra.

nun n ma sɔxɔlene ma,
i yi n ma yulubine xafari.
19 A mato, n yaxune wuya,
e n naɲaxuxi kati!

20 N niin nakantan,
i yi n xunba.
N nama yarabi,
amasɔɔ n bata n luxun i yi.
21 N ma fetareyaan
nun tinxinyaan xa n kantan
amasɔɔ n xaxili tixi i tan nan na.
22 Ala, i xa Isirayila xunba a tɔrɔne birin yii!

26

Sɔntarena Ala maxandina

1 Dawuda gbeena.
Alatala, n ma kitin sa
amasɔɔ fɛ yo mi n kewanle ra,
n yigin mɔn i yi feu!
2 Alatala, n fɛsɛfɛsɛ,
i yi n mato,
n sɔndɔmɛn nun bɔɲɛn nakɔrɔsi.
3 I ya hinanna n yi waxatin birin yi,
n sigan tima i ya lannayani!
4 N tan mi n magodɛ fuyantenne fɛma,
nxu nun nafigine mi fɛ kedenni.
5 Fɛ ɲaxi raba yamaan mi rafan n ma.
N mi dɔxɛ muxu ɲaxine fɛma.
6 Alatala, n bata n yiin naxa sɔntareyani,
n yi so i batudeni,
7 n barikan bira i xa n xui yitexin na,
n yi i ya kabanako feene fala.
8 Alatala, i ya banxin nafan n ma,
i nɔrɔn dɛnaxan yi.
9 I nama nxu nun hake kanne faxa nxu bode
xɔn,
i nama nxu nun faxa tiine ɲaɲanna findi
kedenna ra.
10 Na muxune fɛ ɲaxin ligama,
e dimi yi seene rasuxu mayifuni.
11 Koni, n tan, fɛ yo mi n kewanle ra.
N xunba, i diɲa n ma!
12 N tixi tinxinni ken!
N na Alatala tantunma nɛn a yama gbeeni.

27

Marakisi Tiina Alatala

1 Dawuda gbeena.
Alatala nan n ma kɛnɛnna nun n ma kisin
na.
N xa gaxu mundun yɛɛ ra?
Alatala nan n ma dunuɲa yi gidin
xun mayɛngɛ muxun na.
Nde n magaxuɛ?
2 Muxu ɲaxine na keli n xili ma
alogo e xa n halagi,
yaxune na n yɛngɛ,
e tan nan dagalanma ayi nɛn,
e bira.

3 Hali sofa ganla na n nabilin,
n bɔɲɛn susuma nɛn.
Hali yɛngɛ gbeen na keli n xili ma
n yigin tixi.

4 N bata Alatala maxɔdin fɛ keden ma.
N fɛ keden peen nan fenma.
N lu Alatalaa banxin kui
han n siin soge danna.
N Alatala wali fajin kolon,
n yi lu a batuɛ a banxini.
5 Amasɔɔ a n namarɛ nɛn
a banxini tɔrɔ waxatini.
A n luxunɲɛ nɛn a Batu Banxini.
A n natema nɛn geyaan xuntagi.
6 A xunna kenla fima n ma nɛn
n yaxune tagi.
N saraxane bama nɛn Ala Batu Banxini,
n sɔnxɔ sɛwani.
N bɛtin bama nɛn,
n na Alatala tantun.

7 Alatala, i tuli mati n xuiin na,
n na i xili waxatin naxan yi.
Kininkinin n ma, i yi n yabi!
8 N bɔɲɛn waxi i fen feni.
Alatala, n ni i fenma,
9 i nama i yɛtagi luxun n ma!
I nama i ya walikɛɛn kedi xɔlɔni.
I bata findi n mali muxun na.
I nama n nabɛɲin,
i nama i mɛ n na,
n nakisimana Ala.
10 Hali nga nun n fafe n nabɛɲin,
Alatala n yisuxuma nɛn.

11 Alatala, n xaran sigati kiin ma.
Ti n yɛɛ ra kira fajin xɔn ma,
amasɔɔ n yaxune wuya.
12 I nama n so n yaxune yii,
amasɔɔ wule serene bata keli n xili ma,
e e kɔnkɔma n ma.
13 N mɔn laxi ito ra:
n na Alatalaa nɛmaan toma nɛn dunuɲa yi.
14 I xaxili ti Alatala ra!
I sɛnbɛ so! I bɔɲɛn xa limaniya!
I xaxili ti Alatala ra!

28

Ala maxandina malina fɛ ra

1 Dawuda gbeena.
Alatala n ma fanyena,
n bata i xili.
I tuli mati n na!
Xa i mi n yabi,
n sama laxira faxa muxune fari nɛn.
2 N ma mayandi xuiin mɛ malina fɛ ra,
n bata n yiini te
i Batu Banxin yire sariɲanxin mabinni.
3 I nama nxu nun muxu ɲaxine yalagi nxu
bode xɔn,
fɛ ɲaxi rabane naxanye fala fajine tima

koni maraɲaxuna e boɲene yi.

⁴ E kewanle saranna fo,
e nun e wali ɲaxine

e bata naxanye liga.

A liga e ra naxan lan e kewanle ma.

E lan e xa naxan so, na so e yii!

⁵ E xaxili mi luxi Alatalaa wanle xon ma,

hanma a yiine bata naxan da.

Nanara, a e kalama nen

a e ɲan habadan.

⁶ Barikan bira Alatala xa,

a bata n ma mayandi xuiin me.

⁷ Alatala nan n senben na.

A n xun mayengema

alo wure lefana.

N yigin saxi a fari,

bayo a n malima.

Nanara, n boɲen bata rafe sewan na.

N na a tantunma nen betine yi.

⁸ Alatala nan a yamaan senben na,

e nun yigiya kantanxina a muxu
sugandixin xa.

⁹ I ya yamaan nakisi,

i mon yi e baraka.

Findi e gbengben muxun na,

i yi i yengi doxo e xon ma habadan!

29

Alatala Senben Birin Kanna

¹ Dawudaa betina.

E tan malekane,

e fa Alatala tantun,

e a tantun a binyen nun a senbena fe ra.

² E binyen fi Alatala ma a xinla fe ra,

e Alatala batu a noro sariɲanxini.

³ Alatala xuiin mema foxo igene yi,

Ala binye kanna sarinna,

Alatala a xuiin nasigama ige gbeene xun
ma.

⁴ Alatala xuiin senben gbo,

Alatala xuiin noroxi.

⁵ Alatala xuiin suman binle yigirama,

hali suman wudin naxanye Liban ya-
manani.

⁶ Ala Liban geyane ratuganma

alo ɲinge diina,

e nun Siriyon geyana

alo burunna ɲingena.

⁷ Alatala xuiin sigama ayi

alo kuye sarinna.

⁸ Alatala xuiin tonbon yirene yimaxama,

a Kadesi tonbonni maxa.

⁹ Xenle diin xalima Alatala xuiin ma,

a mon yi warine deene rayolon,

yamaan birin sonxoma a Batu Banxini,

e naxa, "Binyen xa fi a ma!"

¹⁰ Alatala doxi fufane xun na.

A mangayaan na habadan!

¹¹ Alatala nan senben fima a yamaan ma,

a boɲe xunbeli barakan sa e yi.

30

Barika birana Ala xa

¹ Dawudaa betina. Sigi sariɲanxina. Batu
Banxin nasariɲan betina.

² Alatala, n ni i batuma,

amasoto i bata n yite.

I mi tin

n yaxune yi e xunnayeren n xun na.

³ Alatala n ma Ala,

n ni i mafan nen malina fe ra,

i yi n nakendeya.

⁴ Alatala i n niin masiga nen laxira ra,

i n faxamatoon nakisi.

⁵ Alatalaa tagondiya muxune birin xa betin
ba a xa!

E a matoxo a wali sariɲanxine fe ra!

⁶ Bayo, a xolon mi xunkuya,

koni a marafanna luma nen muxun siin
sogen birin.

Wuga xuiin minima nen koenen na,

koni sewan fama nen xotonni.

⁷ N yi laxi n ma herin na waxatin naxan yi

n naxa, "Sese mi n yimaxe!"

⁸ Alatala, n to yi i ya xanuntenyani,

i n lu nen fangani alo geyana.

Koni i to i yetagin luxun n ma,

na yi n kontofili.

⁹ N yi i tan Alatala xili,

n yi Marigin mafan,

¹⁰ n naxa, "N na faxa,

i tonon mundun sotoma nayi?

N na sa gaburun kui,

tonon mundun na ra?

Faxa muxune noe i tantunje ba?

E noe i ya lannayaan matoxe ba?

¹¹ Alatala, i tuli mati n na,

i kininkinin n ma!

Alatala, n mali!"

¹² I bata n ma nimisan maxete sewan na.

I n makininkininna ba n ma,

i yi n nabilin sewan na.

¹³ Nanara, n mi n dunde,

n betin bama i xa nen.

Alatala n ma Ala,

n barikan birama i xa nen habadan!

31

Yigi sa fena Ala fari

Yaburin 71.1-3

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Alatala, n bata n luxun i yi.

I nama tin n yi yarabi!

N natanga i ya tinxinyana fe ra.

³ I tuli mati n na,

i yi n xunba iki sa!

Findi n yigiya gemen na,

e nun n makantan yinna.

⁴ N ma geme gbeen nun

n ma yinna nan i tan na.

Ti n yee ra,
i yi n maxaran i xinla a fe ra.
5 N natanga na luti ratixin ma n yee ra,
bayo i tan nan n xun mayengema.

6 N bata n niin so i yii,
n xunba Alatala, lannaya Ala.
7 N bata ne rajaxu
naxanye suxure fufafune batuma,
koni n tan yigin saxi Alatala nan fari.
8 N sewama nen,
n jaxan i ya hinanna fe ra,
bayo, i bata n ma tərone to,
i n sɔndɔmena sɔxɔlen kolon.
9 I mi n soxi n yaxune yii,
koni i n xɔɔyaxi nen.

10 Alatala, kininkinin n ma,
amasɔɔ n tərɔni.
N bata xadan wuge.
Sunun bata n niin nun n fatin natagan.
11 Sunun bata n ma dunɔya yi gidin jan,
wugan yi nde ba n siin na.
N fangan bata jan n yi n ma tərone fe ra.
N xonne bata yelefu ayi.
12 N yaxune birin,
katarabi n dɔxɔ bodene ma,
ne n nayarabima.
N xoyine bata gaxu n yee ra,
e na n to kiraan xɔn ma,
e e gi n yee ra.
13 E birin bata jinan n xɔn ma
alo n faxaxin na a ra.
N bata lu alo feɲe kalaxina.
14 N bata yaxu wuyaxi kɔye kɔyen xuiin me,
gbalona n nabilinni.
E feene yitɔnma lan n faxa feen ma.

15 Alatala, n tan yigin saxi i tan nin,
n naxa, "I tan nan n ma Ala ra."
16 N ma waxatine i sagoni.
N natanga n yaxune ma
naxanye n besɛnxɔnyama.
17 I nɔrɔn xa godo i ya walikɛen ma,
n nakisi i ya hinanni.
18 Alatala, n bata n xui ramini i ma,
i nama tin n yi rayarabi.
Ala xa muxu jaxine yarabi,
Ala xa e dunduxin nagodo laxira yi.
19 Na wule xelene radundu,
na wasode yandaxine birin
naxanye fala jaxin tima tinxin muxune ma.

20 I ya nɛmaan makabe,
i bata naxan namara i yee ragaxu muxune
xa!
Muxun birin yetagi,
i ya fanna fima ne ma nen
naxanye luxunxi i yi.
21 I bata e yigiya i fema,
i e kantanma muxune fe yitɔnxine ma.
I bata e ratanga wule xelene ma.

22 Barikan bira Alatala xa!
N yi rabilinxi yaxune ra waxatin naxan yi
n yenge xinla ma,
a yi a hinanna yita n na.
23 N ma gaxuni, n yi a fala,
n naxa, "I bata n kedi i yetagi."
Koni n to n xuiin namini i ma
malina fe ra,
i yi n ma mayandi xuiin me.
24 E tan tɔgɔndiya muxune birin xa Alatala
xanu!
Alatala denkeleya muxune ratangama nen,
koni a yandadene sare fima nen
alo a lan kiinde.
25 E tan naxanye birin yigi saxi Alatala fari,
e senben so, e bɔɲe ragidi.

32

Yulubi xafari fena

1 Dawudaa fala jaxumena.
Sewan na kannna xa
naxan ma matandine bata mafelu
naxan yulubine bata xafari.
2 Sewan na adaman xa
Alatala bata diɲa naxan haken ma
e nun mayifu mi naxan yi.
3 N to munma yi n ti n haken ra nun,
feriɲen gbɛn kutunne yi n nayelefuma.
4 I ya tərɔn yi n fari kɔɛen nun yanyin na.
Fangan yi jan n na
a liga alo n tonbon yiren nin.
Beti xuiini te.
5 Awa, n yi n ti n yulubine ra i xa.
N mi n ma hake yo luxun i ma.
N naxa, "N na n tima nen
n ma matandine ra Alatala xa."
Awa, i yi n haken nun yulubine birin ba n
ma.

6 Nanara, muxu tɔgɔndiyaxine birin xa i
mafan a waxatini,
alogo fufaan na fa,
a nama e li.
7 N luxunden nan i tan na.
I tan nan n natangama tərɔn ma,
yamaan birin yi xɔɔya betine ba.
Beti xuiini te.

8 Nanara, n na e xaranma kiraan ma
e bire naxan fɔxɔ ra.
N na e kawandima,
n yi n yengi sa e xɔn.
9 I nama findi daxun na
alo soona hanma sofanla
naxanye mi sige
fɔ karafen na bira e ma.

10 Muxu jaxine tərɔn gbo.
Koni naxanye e yigi saxi Alatala yi,

a ne rabilinma nen hinanna ra.

¹¹ E tan tinxin muxune xa naxan Alatala a fe ra,
 e sewa, e betin ba,
 e tan muxu sɔndɔme fajine.

33

Tantun betina

¹ E betin ba sewani Alatala xa,
 e tan naxanye tinxin!

Muxu fajine lan e xa a tantun.

² E barikan bira Alatala xa bɔlɔnna ra,
 e barikan bira a xa kondenna ra.

³ E beti nen ba a xa.
 E maxa seene maxa ki faji,
 e yi e xuini te a ma.

⁴ Nɔndin nan Alatala falan na.

A kewanle birin kamalima tinxinna nin.

⁵ Tinxinyaan nun sariya suxun nafan
 Alatala ma,

dunɔɔa birin wasaxi a hinanna ra.

⁶ Alatala kore xɔnna daxi a fala xuiin
 barakan nin,
 e nun yanban seene a de xuiin na.

⁷ A fɔxɔ igene birin malanma yire kedenni,
 a fufane ramara.

⁸ Bɔxɔn birin xa gaxu Alatala yee ra!
 Dunɔɔa muxune birin xa a binya!

⁹ A falan nan tixi,
 dunɔɔa yi da.

A yamarin fi,
 seen birin yi taran na.

¹⁰ Alatala siyane natane kalama nen.

A mi tinɔe siyane yi e miriyane rawali.

¹¹ Koni Alatala fe ragidixine luma nen
 habadan!

A miriyane yi lu habadan!

¹² Sewan na siyaan xa
 naxan ma Ala findixi Alatala ra.

Sewan na muxune xa
 Alatala bata naxanye sugandi!

¹³ Alatala a yee ragodoma keli ariyanna yi,
 a muxune birin mato.

¹⁴ Keli a mangaya yireni,
 a dunɔɔa muxune birin xun mato a ra.

¹⁵ A e sɔndɔmene rafixa,
 a a xaxili lu e kewanle birin xɔn.

¹⁶ Manga yo mi kise a ganla senben ma.
 Sofa yo mi ratange a fangan xɔn.

¹⁷ Xunba se mi soon na yengeni,
 a fangan na gbo ki yo ki,
 a mi marakisin tiye.

¹⁸ Koni Alatala yeen tixi a yee ragaxu mux-
 une ra,

naxanye e xaxili tixi a hinanna ra.

¹⁹ A ne rakisima sayaan ma nen,
 a mɔn yi e niine rakisi fitina kamen ma.

²⁰ En xaxili tixi Alatala nan na.

A tan nan en mali muxun na
 e nun en ye masansan wure lefana.

²¹ En bɔɔene sewaxi a tan nan ma fe ra,
 bayo en bata en yigi sa a xili sariɔanxini.

²² Alatala, i ya hinanna xa lu nxu xɔn
 bayo nxu nxu yigi saxi i tan nin.

34

Ala fan

¹ Dawuda gbeena. A to a yete findi fatɔn na
 Abimeleki fema, naxan a kedi.

² N barikan birama Alatala xa waxatin
 birin,

n lu a tantunɔe!

³ N na Alatala matoɔma n sɔndɔmeni.

Tɔrɔ muxune yi a me, e naxan.

⁴ En xa Alatala gbona fe fala!

En na a xinli te en bode xɔn!

⁵ N bata Alatala xandi,

a yi n yabi,

a gaxun birin ba n yi.

⁶ Naxanye yeen tixi a tan na,

ne sewama nen,

e mi yarabe mumɔ!

⁷ N tan yiigelitɔna n xui ramini nen Alatala
 ma,

a yi n xuiin me,

a yi n nakisi gbalon ma.

⁸ Alatala malekana a yee ragaxu muxune
 rabilinma nen,

a yi e kantan.

⁹ A mato,

i a kolonɔe a Alatala fan.

Sewan na kanna xa

naxan na a luxun i tan yi.

¹⁰ E gaxu Alatala yee ra,
 e tan a yama sariɔanxina,

bayo naxan na gaxu a yee ra,
 na makoon fanma nen.

¹¹ Hali yatane,
 kamena e suxuma nen,
 koni naxanye Alatala fenma,
 ne mi dase se faji yo ra.

¹² N ma diidine, e fa,

e fa e tuli mati n na.

N xa e xaran Alatala yee ragaxun ma.

¹³ Ndee waxi siimayaan xɔn?

Ndee waxi siimaya xunkuyen nun sewan
 xɔn?

¹⁴ Nayi, e fala naxine yiba,
 e nun wulena.

¹⁵ E e xun xanbi so fe naxini,
 e fe fajin liga.

E bɔɔe xunbenla fen,
 e lu a fɔxɔ ra.

¹⁶ Alatala yeen muxu tinxinxine ra,
 a tuli matixi e xuiin na.

17 Alatala xun xanbi soxi fe ɲaxi rabane yi.
E na faxa,
ɲinan tima e xən nən sinma!
18 Tinxin muxune na e mawuga Alatala xa,
a tuli matima e ra nən,
a e xunba e tərɔne birin yi.
19 Alatala luma nən ne xən
naxanye bɔɲɛn kalaxi.
A yigitegetɔne rakisi.

20 Tɔrɔ wuyaxi tinxin muxun lima nən,
koni Alatala a bama nən e birin yi.
21 Ala a xɔnne birin kantanma nən,
hali keden, a mi gire.
22 Fe ɲaxin nan muxu ɲaxin faxama.
Tinxin muxune yaxune yalagima nən.
23 Alatala a walikene niin xunbama nən.
Naxan na a luxun a yi,
na mi yalage mume!

35

Ala maxandina malina fe ra

1 Dawuda gbeenaa.
Alatala, n kiti muxun makiti.
I n yengefaan yenge.
2 Keli, i ya wure lefane tongo
i fa n mali.
3 I ya tanban nun bunbini te ne xili ma
naxanye n fɔxɔ ra.
A fala n xa,
a i tan nan n nakisima.
4 Ala xa ne rayagi a e rayarabi,
naxanye katama n faxa feen na!
Naxanye fe ɲaxine yitɔnma n xili ma,
Ala xa ne ye yifu a e raxete!
5 E xa liga
alo foyen sigama se dagin naxan na.
Alatalaa malekan xa e kedi.
6 Ala xa e kirani forɔ,
a salaxunɲe ayi,
Alatalaa malekan yi e sagatan.
7 E lutin natixi nən n yee ra fuu!
E yili ratilinxin ge n suxu feen na.
8 Nanara, e xa e tərɛna halagin na,
e suxu e luti ratixin na,
e bira, e faxa.
9 Nayi, n niin sɛwama nən Alatala ra.
N ɲaxan a marakisina fe ra.
10 N na fale n bɔɲɛn ma feu!
N naxa, “Muxu yo mi luxi
alo i tan Alatala.
I yiigelitɔne ratangama fanga kanne ma.
I tɔrɔ muxune ratanga ne ma
naxanye e yigbetenxi.”

11 Muxu ɲaxine n kansunma.
E sɔnne sama n na,
n mi naxanye fe kolon mume!
12 E n ma fanna ɲɔxɔ a ɲaxin na.
N yifuxin yi lu.
13 Koni e yi furaxi waxatin naxan yi,
n yi n maxidima sunun nin.

N yi n yete magodo sun suxuni.
N ma maxandi xuiin to mi yabi,
14 n sunuxin yi lu e fe ra
alo n xɔyina hanma
alo ngaxakedenna nan yi e ra nun.
N xun sinxin yi lu nimisani
alo n nga nan yi a ra.
15 Koni tərɛn to n tan li,
e birin yi ɲaxan.
E e malan n xili ma.
N yengefane,
n mi yi naxanye kolon,
ne yi lu n tɔrɛ tun!
16 E n naɲaxu, e n magele.
E e ɲinne raxinma n xili ma.
17 Marigina, i yee sama e xɔn
han waxatin mundun yi?
N niin natanga e yengenɛ,
i n nakisi yatani itoe ma!
18 Nayi, n barikan birama nən i xa yamani.
N ni i matɔxɔ e birin yetagi.

19 I nama tin
n yaxu wuledene yi ɲaxan n ma fe ra.
Naxanye n naɲaxuxi fuuni,
ne nama gele n ma.
20 E mi ngaxakedenya fala tima,
fɔ e yi bɔɲɛ xunbelitɔne kansun wulen na.
21 E feene falama n xun ma,
e sɔnxɔ, e naxa,
“Yɔ! I naxan ligaxi nxu bata a to!”
22 Alatala, i tan bata ne to,
nayi, i nama i dundu.
Marigina, i nama i makuya n na!
23 Marigina, keli, i yi n xun mayenge.
N ma Ala, n ma yengen so.
24 Alatala n ma Ala,
yoon fi n ma bayo i tinxin.
I nama tin
n yaxune yi ɲaxan n ma fe ra.
25 I nama tin e yi a fala, e naxa,
“Yɔ! Nxu bata a manɔ!
Nxu yi waxi na nan tun xɔn ma!”
26 Muxun naxanye sɛwama n tɔrɔ feen na,
Ala xa ne rayagi, a e yifu.
Ala xa ne rayagi, a yi e rayarabi
naxanye e yete yitema n ma.
27 Naxanye waxi n xɔrɔyaxin to feni,
ne xa sɔnxɔ sɛwani,
e naxa, “Alatala gbo!
A bata sɛwa a walikena yee ra sigan na.”
28 Nayi, n ni i ya tinxinyana fe falama nən,
n yi i tantun ferɲɛn gbɛn!

36

Muxu ɲaxina

1 Alatalaa walikɛɛn Dawudaa bɛtina, bɛti
baane kuntigin xa.
2 Yulubin falan tima muxu ɲaxin xa a
bɔɲɛni.
A mi gaxuma Ala yee ra mume!
3 Bayo a lugoxi a yete ra

a mi nœ a yulubine kolonje,
a a me e ra.

⁴ A falane jaxu,
wulen nan gbansan e ra.
A mi fa xaxilimaya feeye rabama.
A mi fe fajni ligama.

⁵ A nœma saxi a saden ma,
a fe jaxine mirima,
a kira kobine natama,
a mi a mœma fe jaxi yo ra.

⁶ Alatala, i ya hinanna gbo
han ariyanna,
i ya lannayaan gbo han kore.

⁷ I ya tinxinna gbo alo geyane.
I ya kiti sa kiin tilin alo fœœ igena.
Dajœœone nun subene i tan nan yii, Alatala.

⁸ Ala, i ya hinanna kœndœ han!
Adamadiine birin luxunden sœœma nœn i yi
alo tœœ diine e nga gabutœne bun kii naxan
yi.

⁹ E lugoma i ya donse gbeen nan na.
E e min i ya fanni alo xudena.

¹⁰ Niin binla i tan nan yi.
Nxu bata kœnœna to i ya kœnœna xœn.

¹¹ I xa hinan ne ra
naxanye i kolon.

I ya tinxinyaan yita sœndœme fajni kanne ra.

¹² I nama tin yandadene yi n yœngœ,
hanma muxu jaxine yi n kedi.

¹³ A mato,
fe jaxi rabane bata bira.
E saxi, e mi nœ keœ.

37

Muxu jaxin nun muxu fajin kœntœnna

¹ Dawuda gbeena.

I nama xamin muxu jaxine ra.
I nama i sa fe jaxi rabane ma.

² E tununma nœn xulœn
alo seœœ xarena.
E faxama nœn
alo si seen naxan bata lisi a ra.

³ I yigin sa Alatala yi,
i yi fe fajin naba.

Nayi, i luyœ yamanani nœn,
i yi sabati bœœe xunbenli.

⁴ I xa œœwa Alatala yi
nanara a i bœœœn waxœn feene ligœ i xa.

⁵ Bira Alatalaa kiraan nan xœn.
I yigin sa a yi.

Nanara a i maliyœ.

⁶ I ya tinxinyaan
nun sariya suxun makœnœnma nœn
a tan barakani alo yanyi tagi sogena.

⁷ I xa dija, i Alatala legeden.
I nama xamin na muxune ra
naxanye sabatima,

naxanye e fe yitœnxine rasœœyama a jaxin
na.

⁸ I nama xœœ, i nama fitina,
i nama xamin.

Ne i birama tœœni nœn.

⁹ Muxu jaxine janma nœn,
koni naxanye e yigin sama Alatala yi,
bœœœn luma ne nan xa.

¹⁰ A mi buma muxu jaxine yi tunun.
œ œ yœœ rakœœinma e ma nœn,
koni œ mi e tœœ.

¹¹ Naxanye limaniyaxi,
bœœœn luma ne xa nœn, e yi sabati,
e bœœœ xunbenla sœœ.

¹² Muxu jaxin fe jaxin nan yitœnma tinxin
muxun xili ma,
a a pinne raxin a xili ma.

¹³ Koni Marigin gelema muxu jaxine ma,
amasœœ a a kolon,
e fitina lœœœn mi fa buma.

¹⁴ Muxu jaxine bata e silanfanne botin,
e e xœœ ba,
e xa yiigelitœne nun tœœ muxune yœngœ,
e xa muxu fajine faxa.

¹⁵ Koni, e sœœœnma e gbeœ silanfanne nan na.
E xœœ yi gira.

¹⁶ Se xurin naxan tinxin muxun yii,
na fisa muxu jaxine bannayaan xa.

¹⁷ Amasœœ muxu jaxine senbœn kalama nœn,
koni Alatala tinxin muxune ratangama nœn.

¹⁸ Alatala yengi dœœi sœntarene xœn.
E kœœn luma nœn habadan.

¹⁹ E mi tœœ waxati xœœœœne yi.
Fitina kamœn na so,
e tan lugoma nœn.

²⁰ Koni muxu jaxine faxama nœn.
Alatala yaxune yi tunun
alo xœœn fugene.

E lœœa ayi nœn alo tutina.

²¹ Muxu jaxin donla tongoma nœn,
a mi a fiyœ.

Koni tinxin muxun kiin tima fonisireyaan
nin.

²² Ala naxanye barakama,
bœœœn luma ne xa nœn.

Koni a naxanye dangama,
ne janma nœn.

²³ Alatala nan muxun sigati kiin nagidima
a lu na kiraan xœn
naxan nœn a ma.

²⁴ Xa a dagalanœœ ayi,
a mi bire,
amasœœ Alatala a malima.

²⁵ Dii mœœœn nan yi n na,
koni iki n bata fori.
N siin bata waxati xunkuye sœœ.

Koni n munma tinxin muxun nabepinxin to
singen,

hanma a diine yi donseen maxandi.

²⁶ A kiin tima fonisireyaan nan na waxatin
birin yi,
a mən bonne dolima.
Dubana a diine xa.

²⁷ E xun xanbi so fe jaxini,
ε fe fajin naba,
nanara i mamandenne luyε bəxən ma
habadan!

²⁸ Amasəto sariya suxun nafan Alatala ma.
A mi a muxu tğəndiyaxin nabepinjε.
A a kantanma nən habadan.
Koni muxu jaxine mamandenne tan
janma nən.

²⁹ Tinxin muxune bəxən sətəma nən
alo kεεna, e lu na yi habadan.

³⁰ Tinxin muxun xaxilimaya falane nan
tima.
Sariyan nan a falan na.

³¹ A Alaa sariyan namarama a bəjəni nən.
A mi tantanma a fe yi mume!

³² Muxu jaxin tinxin muxun legedenma
a fəxa feen nan na.

³³ Koni Alatala mi a luyε a yaxune sənben
bun ma.
A mi tinjε a yalagi feen ma,
a na kiti waxatin naxan yi.

³⁴ E ε xaxili ti Alatala ra,
ε yi lu a kiraan xən.
A ε yitema nən,
a yamanan so ε yii.
E a toma nən nayi muxu jaxine bata jan.

³⁵ N yi muxu jaxina nde kolon nun,
gbalotən nan yi a ra
naxan bata yi sabati
alo wudi gbeena.

³⁶ Koni a danguxi nən,
a lə ayi feu!
N yi a fen, koni n mi a to.

³⁷ I xaxili lu səntaren xən.
I yεen sa muxu fajin xən.
Bəjε xunbelitən mayixetene sətəma nən.
³⁸ Koni yulubi kanne kalama nən feu!
E bənsənna birin yi raxəri.

³⁹ Alatala tinxin muxune rakisima nən.
E yigiya makantanxin nan a tan na tərə
waxatine yi.

⁴⁰ Alatala e malima nən a e ratanga.
A e ratanga muxu jaxine ma nən,
a e rakisi,
amasəto e luxunxi a yi.

38

Tərə muxuna maxandina

¹ Dawudaa betina. Maxandina.

² Alatala, i nama n maxadi xələni!
I nama fitina n xili ma,
i n jaxankata.

³ I bata n maxələ i ya xalimakunla ra.
I yi n nabira.

⁴ Kendəya mi fa n fatini i ya xələna fe ra.
N gbindin mi yalan n yulubina fe ra.

⁵ N hakene bata gbo ayi n xun ma
han a radangu ayi,
alo goronna naxan binya n mi a nəε.

⁶ N ma korone bata kun,
e xirin yi mini.
Amasəto daxun nan yi n na nun.

⁷ N bəjən bata kala
han n yi n xun sin.
N lu wuge n bəjəni ferijən gbən!

⁸ N fatin birin wolonxi n ma kati!
Kendəya yo mi fa n fatini.

⁹ N bata yelefu bəxən ma,
n bata kala feu!
N bəjən tərəxi, n kutunma,
amasəto n səxələxi.

¹⁰ Marigina, n naxan fenma,
i na kolon.

I bata n kutun xuiin birin mε.

¹¹ N bəjən dinma,
n fangan bata jan.
N yetagin bata yitəjən.

¹² N xəyine nun n dəxə bodene mi fa fama n
fema

amasəto n ma furen xən.
Hali n kon kaane bata e makuya n na.

¹³ Naxanye waxi n fəxa feni,
ne bata lutin nati n yεε ra.
Naxanye waxi n maxələ feni,
ne n kala feen falama.

E mi xadanma fe jaxi yitəndeni.

¹⁴ N bata liga alo tuli xərina,
n mi fe mεma.
N bata liga alo bobona,
n mi fala tima.

¹⁵ N bata liga
alo muxun naxan mi yabin tiyε
amasəto a mi fe mεma.

¹⁶ Koni Alatala, n xaxili tixi i tan na.
I n yabima nən, Marigina n ma Ala.

¹⁷ N naxa, "I nama tin
n yaxune yi e xunnayeren n na,
e nama jaxan n ma tərən na."

¹⁸ N biramatən na a ra.

N xələn waxatin birin.

¹⁹ N bata n ti n hakene ra,
n yulubine bata n naxamin kati!

²⁰ N yaxune tan kende,
e yixədxə.

E wuya

naxanye n naxaxuxi fuu!

²¹ Naxanye fe faɸin saranma fe ɸaxin na,
ne n tɔrɔma,
amasɔtɔ n tan a faɸin nan fɔxɔ ra.

²² Alatala, i nama n nabɛɸin.
N ma Ala, i nama i makuya n na.

²³ N Marigina, n nakisimana,
n mali iki sa!

39

Tɔrɔ muxun ti fena a hakɛn na

¹ Dawudaa βetina, βeti baane kuntigin xa,
Yedutun xa.

² N bata a fala, n naxa,
“N na n kɛwanle rakɔrɔsima nɛn,
alogo n dɛ xuiin nama n bira yulubini.
N mi fa fala yo tiyɛ muxu ɸaxine yɛɛ xɔri.”

³ N yi n dundu,
n yi n naxara,
n mi yi fala yo tima
hali fe faɸina,
koni n ma sɔxɔlɛn yi siga fari sɛ tun!

⁴ N bɔɸɛn yi wolon n kui.

N to yi n mirima a ma,
a yi n kuiin gan fɔlɔ
alo tɛɛna.

N yi falan ti fɔlɔ, n naxa,

⁵ “Alatala,
n siin soge dɔnxɛn yita n na
e nun a yatɛ saxina.

I xa n nakolon
a n ma siimayaan mi buma.”

⁶ I tan nan n ma lɔxɔne yaten nadungixi ayi.
Sese mi n siin waxatin na
i yɛɛ ra yi.

Adamadiin birin buma nɛn
alo foyedin gbansan!

Beti xuini te.

⁷ Nininna nan gbansan a tan na.

Muxuna a masigama,
a feen ligama koni fuyan!

A nafunla malanma,
koni naxan a sɔtɛ a xanbi
a mi na kolon.

⁸ Marigina, n fa n xaxili tima nanse ra nayi?
N na n yigin sama i tan nan yi.

⁹ N nakisi n yulubin birin ma.
I nama tin daxune yi gele n ma.

¹⁰ N yi dunduxi nɛn.

N mi yi fala yo tima.
Amasɔtɔ i tan nan ito ligaxi n na.

¹¹ I ya furen ba n ma,
benun i xa n napan tɔrɔni.

¹² I muxun maxadima a hakɛna fe ra
i yi a haken saran a ra.

I muxuna nafunle kalama alo xiine.
Adamadi yetɛɛn ligaxi nɛn alo foyedina.

Beti xuini te.

¹³ Alatala, n ma maxandi xuiin mɛ.

I yi i tuli mati n ma mawuga xuiin na.

N na wuga, i nama i dundu.

I ya xɔɸɛn nan tun n tan na sigatini,
alo n benbane yi kii naxan yi.

¹⁴ N yiba singen

alogo n xa sɛwa benun n xa dangu,
benun n xa faxa.

40

Tantun βetina

¹ Dawudaa βetina, βeti baane kuntigin xa.

² N diɸa nɛn Alatala maliin legedendeni,
a yi a tuli mati,
a yi n ma mawuga xuiin mɛ.

³ A n ba yili ɸaxin na,
a n ba boron nun bɛndɛni.

A yi n ti fanyen fari,
a san tide faɸin fi n ma.

⁴ A yi n xaran βeti nɛnɛn ma,
n na en ma Ala tantunma naxan na.

Muxu wuyaxi na toma nɛn
e yi gaxu a yɛɛ ra,
e mɔn yi e yigin sa Alatala yi.

⁵ Sɛwan na kanna xa,
naxan na a yigi sa Alatala yi,
naxan mi kidene batuma,
naxan mi a sama suxure batune ma.

⁶ I ya wali faɸine wuya ayi!

Alatala, n ma Ala, i ɸɔxɔn mi na!

I bata kabanako fe wuyaxi yitɔn nxu xa!

N mi nɔɛ e fe fale,

e yaten bata gbo ayi!

⁷ I mi waxi saraxan nun kiseen xɔn gbansan,
fɔ i n tunle raba ayi.

I mi yi saraxa gan daxine
nun yulubi xafari saraxane gbansan fɔxɔ ra.

⁸ Nanara, n naxa, “N tan ni i ra.

N bata fa.

N ma fe sɛbɛxi Kitabuni.

⁹ N ma Ala, i sagoon nafen n ma!

I ya sariyan namaraxi n bɔɸɛni.”

¹⁰ N tinxinyaan nalima nɛn i ya yamani.

Alatala, i a kolon,

n mi n dunde.

¹¹ N mi i ya tinxinyaan namaraxi n kedenna
xa.

N ni i ya ɸɔndin nun marakisina fe falama
nɛn.

N mi i ya hinanna nun i ya lannayaan
luxunɸɛ yamaan ma.

¹² I nama tondi kininkininɸɛ n ma, Alatala.

I ya hinanna nun lannayana n marama nɛn
waxatin birin.

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 70

¹³ Amasɔtɔ, n ma tɔrɔne bata wuya
han e mi yatɛ!

N hakɛne bata n suxu,
n mi fa se toma.

E wuya dangu n xunɛxɛne ra.

Bəne yixədəxe mi fa n yi sənən.

¹⁴ Yandi, Alatala, n nakisi!

Alatala, fa n mali iki sa!

¹⁵ Ala xa ne yarabi

naxanye katama n faxa feen na,
a e ye yifu fefe!

Ala xa ne raxete marafeyani
n ma tərəyaan nafanxi naxanye ma.

¹⁶ Ala xa ne ratərəna e yagin na,
naxanye a falama n ma,
e naxa, “Yə! I suxi yatil!”

¹⁷ Naxanye birin i tan fenma,
i xa ne birin nasəwa.

I ya kisin xənla naxanye ra,
ne xa lu a fale,
e naxa, “Alatala gbo!”

¹⁸ Koni, yiigelitəon nun tərə muxun nan n
tan na.

N Marigin nama jinan n xən.

I tan nan n maliin nun n ma maratanga tiin
na.

Ala, i nama buye ayi.

41

Furetəna Ala maxandina

¹ Dawudaa bətina, bəti baane kuntigin xa.

² Sewan na kanna xa

naxan yengi dəxi senbetarene xən.

Alatala na kanna xunbama tərə waxatine yi
nən.

³ Alatala a ratangama nən
a a niin nakisi.

A a barakama nən bəxən ma.

A mi a luyə a yaxune senben bun ma.

⁴ Alatala a malima nən,
furen na a li waxatin naxan yi,
a a rakendəya.

⁵ N na a fala nən, n naxa,
“Alatala, dija, i n nakendəya,
bayo n bata yulubin liga i ra.”

⁶ N yaxune fala yaxine tima n ma,
e naxa, “A faxama waxatin mundun yi,
a xinla yi lə ayi?”

⁷ Naxanye fama n xəntəndeni,
ne fala fajine nan tima n xa naffigiyani.
Koni, a dentəge yaxini tənma n ma fe ra,
a yi mini a ralideni yiren birin yi.

⁸ Naxanye birin n naraxuxi,
ne kəyəkəyənma e bode xa n ma fe ra.
E mirixi a yaxin nan ma n ma fe yi.

⁹ E naxa, “Fure yaxin bata a suxu!

A mi fa keke a sadeni feul!”

¹⁰ Hali n lanfa fajina,
n yi laxi naxan na,
nxu nun naxan yi donseen donma nxu bode
xən,
na bata keli n xili ma.

¹¹ Alatala, kininkinin n ma,
i yi n nakeli sənən,

nanara n na n yaxune donla saranje.

¹² N na a kolon

fa fala n bata i kənən

bayo e mi n nəe.

¹³ I n malima nən

amasəto n tinxin.

I yi n lu i yetagi habadan!

¹⁴ Barikan xa bira Alatala xa, Isirayilaa Ala!
Habadan han habadan! Amina! Amina!

Yaburin Yire Firindena: Keli Sora 42 ma han 72

42

Yigi sana Ala yi

¹ Koraa diine fala yaxuməna. Bəti baane
kuntigin xa.

² Ala, i xənla n niin suxuma

alo ige xunbenla xənla xənla suxun kii
naxan yi.

³ Habadan Ala xənla n niin suxuma nən
alo min xənla.

N sigama waxatin mundun yi
n sa ti Ala yetagi?

⁴ N wugama kəən nun yanyin na.

N baloma yegen nin.

N yaxune n maxədinma waxatin birin
e naxa, “I ya Ala minen yi?”

⁵ Waxati danguxine fe na rabira n ma,
n bəjen yi kala.

Nxu nun yamaan nan yi sigama Alaa banx-
ini,

n yi tima e yee ra,

e səwaxin sənəmə,

e barikan birama Ala xa yaxan nin.

⁶ Nanfera n niin səxələxi?

Nanfera n bəjen sunuxi?

N xa n yigi sa Ala yi.

N mən a tantunma nən.

N kisi muxun nun n ma Ala nan a ra.

⁷ Koni iki, n niin səxələxi,
nanara n na n mirima i ma Yuruden bəxəni,
Xerimon geyane xuntagi,
e nun Misari geyaan ma.

⁸ Fufaan sama fufaan fari n xili ma,
igen xuxu xuiin yi gbo ayi a surundeni.
I xunfan gbeene radangu n xun ma,
gbalon yi keli n xili ma alo walanna.

⁹ Alatala xa a hinanna mayita yanyin na
alogo n yi xi bətin be a xa kəən na.
N ma dunuja yi gidin Ala nan maxandima.

¹⁰ N na a falama n natangamana Ala nan xa,
e naxa, “Nanfera i jinanxi n xən ma?
Nanfera n luma tərə n yaxune yii?”

¹¹ N niin tərəxi n yaxune xən
amasəto e ferijenma n maxədinje nən,
e naxa, “I ya Ala minen?”

¹² Nanfera n niin səxələxi?

Nanfera n bəjen sunuxi?

N xa n yigin sa Ala yi.

N mən a tantunma nən

n ma Ala, n nakisimana.

43

¹ Ala, yoon fi n ma,
i n xun mayengen so denkeleyatare yamaan
xili ma.

N natanga wuledene nun muxu jaxine ma!

² N kantan muxun nan i tan na.

Nanfera i n nabɛɛnma?

Nanfera n sunuxin luma tɔrɛ muxu jaxine
xɔn?

³ I ya kɛnɛnna nun i ya jɔndin nafa n ma!

E xa ti n yɛɛ ra,

siga i ya geya saripanxin fari i yetagi.

⁴ Nayi, n sigama nɛn Alaa saraxa ganden
dɛxɔn,

Ala naxan findixi n ma sɛwan nun n ma
jaxanna ra.

N na n ma bɔlɔnna maxa

n tantun bɛtin ba i tan Ala xa,

n ma Ala.

⁵ Nanfera n niin sɔxɔlɛxi?

Nanfera n bɔjɛn sunuxi?

N xa n yigin sa Ala yi.

N mɔn a tantunma nɛn

n ma Ala, n nakisimana.

44

Maratangana Ala maxandina

¹ Koraa diine fala jaxumɛna, bɛti baane
kuntigin xa.

² Ala, nxu bata a mɛ nxu tunle ra.

Nxu benbane bata yi a fala nxu xa nun,
i fe gbeen naxanye liga e xa na waxatini,
lɔxɔn naxanye bata xunkuya.

³ I tan nan siya denkeleyatarene kedi i
senbeni,

i mɔn yi nxu benbane radɔxɔ na.

I siya gbɛtɛne raxuya ayi nɛn,

i yi nxu benbane rasabati.

⁴ E mi na bɔxɔn sɔtɔxi e silanfanne xa ra!

E mi a nɔxi e yetɛ fangan xan xɔn.

E a nɔxi i yetɛ fangan nan xɔn ma,

i fangana, e nun i lu fena e xɔn,

bayo e rafan i ma.

⁵ N ma mangan nun n ma Ala nan i tan na.

I tan nan nɔ sɔtɔn nagidima Yaxuba
bɔnsɔnna xa.

⁶ Nxu nxu yaxune raxɛtɛma i tan nan baraka
yi.

Nxu e nɔ i xinli.

⁷ N yigin mi saxi n ma xanla xan yi.

N ma silanfanna mi a ra

naxan nɔɔn fima n ma.

⁸ Koni i tan nan nɔɔn fima nxu ma nxu
yaxune ma.

I tan nan ne rayarabima,

naxanye nxu rapaxuxi.

⁹ Nxu Ala nan matɔxoma waxatin birin,

nxu i tan nan xili tantunma habadan!

Bɛti xuini te.

¹⁰ Koni iki, i bata i mɛ nxu ra,

i yi nxu rayarabi.

I mi fa minima nxɔ ganle fɔxɔ ra sɔnɔn.

¹¹ I bata nxu ragi nxu yaxune yɛɛ ra,

e yi nxu yii seene birin tongo.

¹² I bata nxu rabɛɛnin

alogo e xa nxu faxa alo yɛxɛɛne.

I bata nxu raxuya ayi yamana gbɛtɛne ma.

¹³ I bata i gbee muxune mati sare xurin na

alo dɛ mi seen naxan na.

¹⁴ I bata nxu rayarabi nxu dɔxɔ bodene
yɛtagi,

nxu rabilin muxune yi nxu makonbi,

e nxu magele.

¹⁵ I bata nxu findi gelema seen na siyane yɛ.

E e xunne yimaxama nxu mageledeni.

¹⁶ N fɛyani waxatin birin.

N bata yagi

¹⁷ xɔnnantenne falane xɔn

naxanye n bɛsɛnxɔnyama,

e nun n yaxun naxanye e gbeen jɔxɔma n
na.

¹⁸ Ito birin ligaxi nxu ra nɛn,

hali nxu to mi jinanxi i xɔn ma,

hanma nxu yi i ya layirin kala.

¹⁹ Nxu mi xɛtɛxi i fɔxɔ ra.

Nxu munma yi fata i ya kiraan na.

²⁰ Koni hali na,

i nxu lu nɛn kankone bun.

I nxu rabɛɛnin banban dimini.

²¹ Xa nxu yi jinan nxɔ Ala xinla ma nun,

nxu yi ala gbɛtɛne batu,

²² i yatin yi na kolonma nɛn nun

amasɔtɔ i nxu miriya wundone kolon.

²³ Koni e nxu faxama i tan nan ma fe ra
fɛrijɛn gbɛn!

E nxu ligama

alo yɛxɛɛn naxan faxa daxi a ra!

²⁴ Xulun Marigina! Nanfera i xima?

Keli, i nama i mɛ nxu ra habadan!

²⁵ Nanfera i i yetagin luxunma nxu ma?

I nama jinan nxɔ tɔrɔne nun marayarabine
xɔn!

²⁶ Nxu niine bata bira gbangbanni,

nxu gbindin mi fa nɔɛ keɛ bɔxɔn ma.

²⁷ Keli, i fa nxu mali!

Nxu xunba i ya hinanna nin!

45

Mangana jaxalandin ti bɛtina

¹ Koraa diine fala jaxumɛna, bɛti baane
kuntigin xa. A xa ba alo bɛtin naxan xili:

“Fuge Fajine.” Xanuntenya sigina.

² Fala fajine bata n bɔjɛn nasɛwa.

Nanara, n bɛtini ito bama mangan xa.

N deni xaxi bɛtina fe ra

alo sebeli ti fajina xayen kii naxan yi.

³ I tofan adamadiine birin xa,

i fatan fala jaxumɛn tiyɛ,

bayo Ala i barakama nen habadan!

⁴ I ya silanfanna soti i dexon, senbema.
Xunnayerenna nun binyena i tan nan xa!

⁵ Siga soon fari xunnayerenni,
i sa noon ti
jondin nun yete magodon nun tinxinyana fe
ra.

I fangan xa fe magaxuxine makenen!

⁶ I ya xalimakuli ralemunxine xa i yaxune
bonene yisoxon.
Siyane birama nen i sanne bun.

⁷ Ala, i luma nen i ya mangaya gbedeni
habadan!

I ya mangaya taxamasenna nan tinxinyaan
na.

⁸ Tinxinna nan nafaan i ma.

A jaxin mi rafan i ma.

Na nan a toxi Ala, i ya Ala bata i sugandi.

A man bata i ya sewan fari sa
dangu bonne ra.

⁹ Latikonna nun se xiri jaxumene i ya
dugine yi.

Maxa se maxane i rasumunma mangane
banxine yi

naxanye maxidixi sama jinne ra.

¹⁰ Mangane dii temene jaxalandi tiine ye.

I ya baton tixi i ya mangaya gbeden yii fari
foxoni.

A maxidi seene rafalaxi xema fajin nan na.

¹¹ Mangana jaxalandina,
i tuli mati n ma falan na.

Ninan i kon kaane nun i bari bodene xon ma.

¹² I xonla bata mangan suxu i ya tofanna fe
ra.

I ya kuntigin na a ra, i xa a binya.

¹³ Tire kaane fama kiseene ra i xa nen.

Nafulu kanne i ya fanna fenma nen.

¹⁴ Binyen birin mangana dii temen xa man-
gayani.

A doma gbeen nafalaxi xema dugin nan na.

¹⁵ E nun a doma rayabuxin nan sigan man-
gan fema

jaxalandi tiine biraxi a foxo ra a tideni.

¹⁶ E so mangana genla ma sewan nun jaxan
nin.

¹⁷ I tan mangana,

i dii xeme wuyaxi sotoma nen
naxanye luma mangayani i benbane fun-
funi.

I e findima kuntigine ra nen boxon birin xun
na.

¹⁸ N ni i findima xili kannna ra habadan.

Muxun birin i matxoma nen
habadan han habadan.

46

En fangana Ala nan na

¹ Koraa diine Ala tantun sigina, beti baane
kuntigin xa. Sungutunne xa a ba.

² Ala nan en yigiyaan na
e nun en fangana.

A yitonxi mali ti feen na taro waxatine birin
yi.

³ Nanara, hali boxon xuruxurun,
geyane yi bira foxo ige tilinxine yi,
en mi gaxue.

⁴ Hali foxo igene xuxu,
geyane fan yi yimaxa gbaloni
en mi gaxue.

Beti xuini te.

⁵ Xudena Alaa taani

naxan a muxune rasewama

naxan findixi Kore Xonna Ala daxonde
sarijanxin na.

⁶ Ala na taani,

a mi yimaxe mumel!

Kuye nema yiba,

Ala bata taan mali,

⁷ siyane yi sonxon nate,

mangayane yi yimaxa.

Ala na a xuini te,

boxon yi xuruxurun.

⁸ Alatala Senben Birin Kanna nan en xon.

Yaxubaa Ala nan en ma faran makantanxin
na.

Beti xuini te.

⁹ E fa Alatala a wanle mato,

a gbalon naxanye rakelixi boxon ma.

¹⁰ A yengene janma

han boxon danna birin yi.

A xanle yigirama,

a tanbane kala,

a yi ye masansan wure lefane gan.

¹¹ A yi a fala, a naxa,

“E e raxara,

e yi a kolon a n tan nan Ala ra.

N batuma nen siyane tagi.

N yi batu boxon birin yi.”

¹² Alatala Senben Birin Kanna en tan nan
xon.

Yaxubaa Ala nan en ma faran makantanxin
na.

Beti xuini te.

47

Ala fisamanten mangana

¹ Koraa diine betina, beti baane kuntigin xa.

² E tan, siyane birin xa e yiin bonbo,

e sonxo, e xuini te sewani Ala xa!

³ Alatala, Kore Xonna Ala magaxu han!

Manga gbeen na a ra dunuja birin xun na!

⁴ A bata noon fi en ma siyane xun na,

a yamane raso en ma noon bun.

⁵ A boxon sugandi nen nxu xa,

Yaxuba bonsonne sabatima

denaxan yi,

a naxanye xanuxi.

Beti xuini te.

⁶ Ala bata dɔxɔ a mangaya gbɛɛni.
Yamaan sɔnxɔma sɛwani,
xɔta xuine yi mini Alatala xa.

⁷ Tantun bɛtin ba Ala xa,
bɛtine ba han!
Tantun bɛtin ba en ma mangan xa,
bɛtine ba han!

⁸ Ala nan mangan na dunuɗa birin xun na,
ɛ a tantun bɛtini.

⁹ Ala dɔxi a manga gbɛɛ sarinɗanxini,
a mangayaan nabama siyane xun na.

¹⁰ Siyane mangane sama nɛn
Iburahimaa Alaa yamaan fari.

A tan nan gbee dunuɗa ganle birin na.
Ala gbo han!

48

Siyon Ala gbee taana

¹ Koraa diine bɛtina. Sigi sarinɗanxina.

² Alatala gbo,
a lan a xa matɔxɔ
a gbee taani geya sarinɗanxin fari.

³ Siyon, Alaa geyana,
a mate, a tofan,
dunuɗa birin sɛwama a fe ra.

A mate
alo bɔxɔne birin manga taana
Manga Gbeen dɔxi dɛnaxan yi.

⁴ Ala a yengi sama nɛn a taa makantanxin
xɔn,
a bata a yete findi a kantanmaan na.

⁵ Mangane to e malan Siyon yɛnge xinla ma,
e yi a to, e kabɛ,
e gaxu, e yi e gi.

⁷ Xuruxurunna nun kuisanna yi e suxu na,
alo ɗaxanla kuiin na keli a ra,
⁸ alo kunkibane na kɔntɔfili foye gbeena fe
ra.

⁹ Ala kabanako feen naxanye ligaxi,
nxu bata ne mɛ.
Iki, nxu bata ne to Alatala Sɛnben Birin
Kanna taani.

A na taan nakisima nɛn habadan!
Beti xuini te.

¹⁰ Nanara, Ala nxu nxu mirima i ya hinanna
ma i Batu Banxini.

¹¹ I tan xili kanna tantunma dunuɗa yiren
birin yi.
I mangayaan ligama tinxinyaan na.

¹² Yamaan xa ɗaxan Siyon geyaan fari,
Yuda taa kaane xa sɛwa
i ya kitisana fe ra!

¹³ E bilin Siyon ma,
ɛ yi a kondene yate.

¹⁴ E ɛ xaxili lu a yinna xɔn ma,
ɛ mɔn yi a sangansone mato,
nanara ɛ a fale mayixɛtɛ famatɔne xa,
ɛ naxa,

¹⁵ “Ala ito,
nxɔ Ala na a ra habadan!

A tima nxu yɛɛ ra nɛn han a rapanni.”

49

Nafulu fuyanna fe

¹ Koraa diine bɛtina, bɛti baane kuntigin xa.

² E ito mɛ, ɛ tan siyane,

ɛ tuli mati

ɛ tan muxun naxanye birin dunuɗa yi.

³ Fanga kanne nun tɔrɔ muxune,
nafulu kanne nun yiigelitɔne,
birin xa a tuli mati.

⁴ N fekolonna falane nan tima,
n mirine xaxili fajin nan fima.

⁵ N na n xaxinla rasigama sandan nan xɔn,
n yi a yɛba, n nɛma n ma bɔlɔnna maxɛ.

⁶ Nanfera n gaxuma gbalɔ lɔxɔne yɛɛ ra,
hake kan yanfantenne n nabilinma waxatin
naxan yi?

⁷ E yigin saxi e se kanyaan nan ma,
e mɔn yi e kanba e nafulu kanyani.

⁸ Muxun mi nɔɛ a boden xunbɛ.

A mi nɔɛ a niin saren soɛ Ala yii.

⁹ Amasɔtɔ muxun niin xunbaan xɔdɔxɔ!

A mi nɔɛ a saren fiyɛ,

¹⁰ alogo a xa bu habadan, a mi faxa.

¹¹ Amasɔtɔ, en birin a kolon xaxilimane fan
faxama

e nun daxune nun kɔmɔne.

E birin e nafunle luma muxu gbɛtene nan
yii.

¹² Gaburun yi findi e habadan banxin na,
e luma dɛnaxan yi, dan mi naxan na,
hali bɔxɔn to yi e yii e yetɛ ra.

¹³ Muxuna gboon mi a rabuyɛ.

A fan faxama nɛn alo subene.

¹⁴ Muxun naxanye laxi e yetɛ ra fuyan nin,
e sigaden nan na ra,
naxanye wasaxi e nafunle ra,
ne rapanma na kii nin.

Beti xuini te.

¹⁵ E rasigama laxira yi nɛn
alo yɛɛɛn rapanna to faxan na.

Sayaan yi e gbɛndine don.

Muxu fajine nɔɔn sɔtɔma nɛn e xun na
sinma,

e tofanna yi kala,
e siga gaburuni.

¹⁶ Koni Ala n niin xunbama nɛn laxira yi
yati!

A yi n xali.

Beti xuini te.

¹⁷ Muxun na nafunla sɔtɔ,
a nafunli gbo ayi,

i nama gaxu,

¹⁸ bayo a mi sese xalima a yii laxira yi.

A herisigen mi birama a fɔxɔ ra.

¹⁹ Hali duba diin nan yi a ra a dunuɗa yi
gidini,

hali a to matɔxɔxi,

a yi sabatixi waxatin naxan yi,

²⁰ a sama a benbane fari n'en laxira yi.
Ne mi fa dunuya toma sonon.

²¹ Nafulu kanna naxan xaxili xurun,
na maliga xuruseen nan na,
naxan faxamato a ra.

50

Saraxan naxan Ala ken'en

¹ Asafi a betina.

Fangamana, Marigina Alatala falan tima,
a dunuya muxune birin maxili,
sa folo sogetedeni
han sa dɔxɔ sogegododen na.

² Alaa nɔrɔn mayillenma keli Siyon yi
na taa kamalixi tofajina.

³ En ma Ala fama,
a mi dunduxi.

Kala ti tɛɛ gbeena a yɛɛ ra,
foye gbeena a rabilinxi.

⁴ A koren nun bɔxɔn xilima
e xa findi seren na a yamaan makitideni.

⁵ A yi a fala, a naxa,
"N ma muxu tɔgɔndiyaxine malan n fɛma,
naxanye layirin xidixi n xɔn ma saraxa
baan na."

⁶ Koren xonna a tinxinyaan nalima n'en,
bayo Ala yetɛen nan kitisaan na.

Beti xuini te.

⁷ "N ma yamana, ɛ ɛ tuli mati,
n falan tima n'en.

Isirayila, n na ɛ maxadima,
bayo Ala nan n tan na, ɛ Ala.

⁸ N mi ɛ maxadima ɛ saraxane xan ma fe ra.
ɛ saraxa gan daxine bama n xa waxatin
birin.

⁹ Koni, n mi turaan xa tongoma ɛ sansanne
yi

xanamu kɔtɔn naxan ɛ kulane yi.

¹⁰ Amasɔtɔ n gbeen nan burunna subene
birin na.

N gbeen nan jingene ra
naxanye geya wuli wuyaxine ma.

¹¹ N tan nan xɔline ngaan kanna ra
naxanye geyane ma
e nun niimaseen naxanye birin fixɛne ma.

¹² Xa kamɛn yi n suxun n'en nun,
n mi na fale i xa,

amasɔtɔ n tan nan gbee dunuya
nun ayi seene birin na.

¹³ N jinge suben donjɛ ba?
ɛn-ɛn de!

Xanamu n siin wunla min?
ɛn-ɛn de!

¹⁴ Nanara, barika biran xa findi ɛ saraxan
na Ala xa.

ɛ ɛ de ti xuine rakamali Kore Xonna Ala xa.

¹⁵ N xili tɔrɔ waxatini.
N ni i kantanma n'en, i yi n binya."

¹⁶ Koni Ala a falama muxu jaxine xa n'en,

a naxa, "Nanfera ɛ xɛtɛma n ma tɔnne falan
ma,

ɛ yi n ma layirina fe fala,
¹⁷ koni n ma xaranna mi rafan ɛ ma?

ɛ mɛxi n ma falane ra!

¹⁸ ɛ nun mupadene na a ra.

ɛ nun yalundene na a ra.

¹⁹ ɛ fala jaxin nan tun tima.

ɛ wulen nan tun falama.

²⁰ ɛ ngaxakedenne kansunma waxatin
birin yi.

ɛ katama e tɔjɛgɛdeni.

²¹ ɛ bata ito birin liga

n mi fala ti.

Nanara, ɛ mirixi a n fan ligaxi
alo ɛ tan.

Koni iki, n na ɛ maxadima,
n yi a yeba ɛ xa."

²² "Iki, ɛ ito famu,

ɛ tan naxanye Ala bɔtɛ rabaxi.

Xa na mi a ra,

n na ɛ raxɔrima n'en.

Muxu yo mi ɛ xunbe.

²³ Naxan na saraxa baan findi barika biran
na,

na nan n binyaxi.

Naxan na siga kira fajin xɔn,
n na Ala kisin yitama n'en na ra."

51

Yulubi ratina

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² A naxan ba Nabi Natan to fa a fɛma a
yalunyaan ligaxina e nun Batiseba.

³ Ala, dija n ma i ya hinanna nin.

N ma matandine mafelu

i ya kininkinin gbeeni!

⁴ N hakɛne birin ba n ma.

I yi n yulubine xafari.

⁵ N na n ma matandine kolon.

N na n mirima n yulubine ma waxatin birin.

⁶ N na i tan nan keden yulubi tongoxi.

N naxan nabaxi,

na jaxu i yɛɛ ra yi.

Nanara, i na falan ti,

i tan nan tinxin,

i na kitin sa, i yoon sɔtɔ.

⁷ N barixi hakɛn nin yati!

Yulubi kanna nan yi n na

xabu nga fudikan na a ra.

⁸ I waxi jɔndin nan xɔn ma n sɔndɔmɛni
yati!

I n xaranma fekolonna ma n bɔjɛni.

⁹ N yulubin ba n ma

nanara n sarijanjɛ.

I xa n maxa nanara n fixɛ
dangu balabalan kɛsɛn na.

¹⁰ N mɔn xa sɛwa n jaxan.

I bɔjɛn naxan kalaxi,

na mɔn xa sɛwa.

¹¹ I yeen ba n yulubine ra,
i yi n mafelu n hakenen birin na.

¹² Ala, boɲe sarɲanxin sa n yi.

I mɔn yi n xaxili ragidi.

¹³ I nama n kedi i yetagi.

I nama i ya Nii Sarɲanxin ba n yi.

¹⁴ I mɔn xa kisin sewan fi n ma.

Xaxili faɲin xa n mali.

¹⁵ Nanara, n matandi tiine xaranɲe

i ya kirane ma,
yulubi kanne yi xete i ma.

¹⁶ N nakisimana, Ala,

n nakisi n ma faxa tixin ma.

Ala, yandi n xunba,
alogo n xa i ya tinxinyaan nali betini.

¹⁷ Marigina, na liga n xa,

n xa i tantun.

¹⁸ Saraxan mi rafan i ma,

xa na mi a ra,

n yi a bama i xa nen nun.

Saraxa gan dixin mi i kenɲɲe.

¹⁹ Yetɛ magodon nan Ala rafan saraxan na.

Ala, i mi na kanna rabɲinɲe
naxan nimisaxi a boɲeni a tubi.

²⁰ Tin, i Siyon nasabati.

I mɔn xa Yerusalen yinna ti.

²¹ Na waxatini,

tinxin saraxane rafanma i ma nen.

Saraxa gan daxine yi i kenɲɲe.

Na waxatini,

nxu yi turane rali i xa i ya saraxa ganden
fari.

52

Ala xa wuleden makiti

¹ Dawudaa fala ɲaxumɛna, beti baane kunti-
gin xa.

² A naxan ba, Dowegi Edɔn kaan to siga Soli
fɛma, a naxa, “Dawuda bata siga Aximeleki
a banxini.”

³ Ee! Muxu gbeena!

Nanfera i kanbama i ya fe ɲaxine yi?

Alaa hinanna luma nen habadan!

⁴ I feene yitɔnma bonne kala xinla ma.

I lenna luxi nen

alo file xɛnɛna.

Ee! Yanfantenna!

⁵ Fe ɲaxin nafaan i ma dangu fe faɲin na.

Wulen nafaan i ma dangu ɲɔndin na.

Beti xuini te.

⁶ Ee! Wuledena!

Fala xɔlene rafan i ma!

⁷ Nanara, Ala i raxɔrima nen habadan!

A i suxuma nen,

a i ba i konni.

A i bama nen kende muxune ye dunuɲa yi.

Beti xuini te.

⁸ Tinxin muxune ito toma nen,

e gaxu.

Nayi, e gelema i ma nen,
e naxa,

⁹ “Na xɛmen mato,

naxan mi Ala findi a kantanmaan na.

Koni a yigin saxi a nafulu gbeen nin.

A fangan sɔtɔxi a boden kalan nan xɔn.”

¹⁰ Koni, n tan luxi nen

alo Oliwi wudin naxan sabatima Alaa banx-
ini.

N yigin saxi a hinanna nin

habadan han habadan!

¹¹ N ni i tan Ala tantunma nen

i ya wanla a fe ra habadan!

N ni i xinla binyama nen

i ya tɔgɔndiya muxune ye,

bayo i tan fan!

53

Muxuna ɲaxuyana

Yaburin 14.1-7

¹ Dawudaa fala ɲaxumɛna, beti baane kunti-
gin xa. A xa ba xulenna ra.

² Xaxilitarena a falama a boɲeni,
a naxa, “Ala mi na.”

E birin yifu,

e haramu feene ligama.

Muxu yo mi a faɲin nabama.

³ Ala a yeen nagodoma adamadiine ma

keli ariyanna yi,

a xa a to xa nde na

naxan xaxili sɔtɛ, a Ala fen.

⁴ Koni birin bata kiraan fata,

e ɲaxu ayi.

Hali keden pe mi a faɲin ligama.

⁵ Fe ɲaxi rabane mi fe kolon ba?

E n ma yamaan tɔnɔn donma

alo donsena,

koni e mi Ala xandima mumɛ!

⁶ Awa nayi, gaxun ne suxuma nen

e tan naxanye mi yi gaxuma.

Ala e kalama nen,

a e rayarabi

bayo e raɲaxu a ma.

⁷ Nde kelɛ Siyon yi a Isirayila rakisi?

Ala mɔn na a yamaan sɛnɛ so,

Yaxuba bansonna sewama nen,

Isirayila yi ɲaxan!

54

Ala maxandin maratanga feen na

¹ Dawudaa fala ɲaxumɛna, beti baane kunti-
gin xa. A xa ba kondenne ra.

² Dawuda beti naxan ba, Sifi kaane to siga
Soli fɛma e naxa, “Dawuda luxunxi nxu
tagi.”

³ Ala, n nakisi i sɛnɛn na.

N xun mafala kitin bolon!

⁴ Ala, n ma maxandi xuiin name.

I tuli mati n fala xuine ra!

⁵ Xəjəne bata keli n xili ma.
Gbalotəne katama n faxa feen na.
E mi e mirima Ala ma.

Beti xuini te.

⁶ Koni Ala nan n mali muxun na.
Marigin nan n niin kantanma.

⁷ A n yaxune fe paxine raxetə e ma.
E halagi amasotə i lannayaan nabama.

⁸ Nayi, n jənige ma saraxan bama i xa nən,
n yi i tan Alatala tantun amasotə i fan.

⁹ Bayo, i tan nan n baxi n ma tərone yi,
n yi n yaxune biraxin to.

55

Muxu yanfaxina Ala maxandina

¹ Dawudaa fala paxuməna, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra.

² Ala, n ma maxandi xuiin name.

I nama i xun xanbi so n ma mawugani!

³ I tuli mati n na,
i yi n yabi.

Xaminna bata n suxu
han n kuisan

⁴ n yaxune fala xuine fe ra.

Muxu paxine n yigbetənma,
e n tərəma.

E bata xələ n ma,
e yi n napaxu.

⁵ N bata kəntəfili.

Sayaan gbalon bata n xun matugan.

⁶ Gaxun nun xuruxurunna bata n suxu.
Gbalon yi n nabilin.

⁷ Xa gabutən yi n ma nun
alo ganbana,

n yi tuganma nən nun
n sa dəxəden fen.

⁸ N yi n gima nən,
n siga yire makuyeni.

N yi lu burunna ra.

Beti xuini te.

⁹ N yi maratangaden fenma nən mafuren
n keli foye gbeen nun gbalon bun.

¹⁰ Muxu paxine raxuya ayi, Marigina,
e fala xuine yifu!

Bayo, n gbalon nun yengen toma taani han!

¹¹ Kəən nun yanyin na,
e taan nabilinma,

haken nun yengene nan taani.

¹² Kala tiin gboma ayi taani.

Besənənyaan nun mayifuun nan taani.

¹³ Xa yaxun nan tun yi n makonbima nun,
n yi dijama a bun ma nən.

Xa n napaxu muxun nan tun yi a yete yig-
boma n ye nun,

n yi n luxunma a ma nən nun.

¹⁴ Koni i tan na a ra, n lanfana,
n bodena, n xəyi kəndena!

¹⁵ En ma lanfamayaan yi paxun Alaa banx-
ini

en yi sigan tima yamaan ye waxatin naxan
yi.

¹⁶ Sayaan xa n yaxune raterəna,
e kəndən yi siga laxira yi.
Bayo fe paxina e yi e konni.

¹⁷ Koni n bata Ala xili,
Alatala n nakisima nən.

¹⁸ N ma mawugan nun kutun xuina a lima
nən.

Xətənnə nun yanyin nun jinbanna ra,
a n xuiin məma.

¹⁹ A n niin natangama,
n yi keli yengəni hərin
hali n yaxune to yi wuya!

²⁰ Habadan mangana Ala a tuli matima nən,
a yi n yaxune rabira.

Beti xuini te.

Amasotə e bata tondi tube.

E mən mi gaxuxi Ala yee ra.

²¹ N lanfana a xəyine yengema.

A a layiri xidixine kalama.

²² A fala xuiin paxun fənən xa
koni marapaxuna a bəjəni.

A fala xuine salaxun alo turena.

Koni e segen tima
alo silanfan xənəna.

²³ I ya kəntəfinlə lu Alatala ma.

A i malima nən.

A mi tinjə tinxin muxun yi bira mumə!

²⁴ Koni i tan, Ala,
i na muxu faxane nun wuledene faxama
nən

benun e siin tagiin xa a li.

N tan mabinni,

n na n yigi sama i tan nin.

56

Yigi sana Ala yi

¹ Dawudaa maxandi paxuməna. Beti baane
kuntigin xa: a xa ba alo betin naxan xili,
“Ganban Wudi Makuyeni” a naxan ba Filisi-
tine to a suxu Gati taani.

² Ala, kininkinin n ma
amasotə e n yengema.

N yaxune n besənənyama ferijən gbən!

³ Ferijən gbən n yaxune n yengema.

N yengefane bata wuya ayi,
e waso.

⁴ N na gaxu waxatin naxan yi,
n na n yigi sama i tan nan yi.

⁵ N na Alaa fala kamalixine matəxəma,
n yi n yigi sa a yi,

nanara n mi gaxuə mumə!

Dajəxon dərənna nanse lige n na?

⁶ Ferijən gbən n yaxune n tərəma.

E n paxankata feni tənma waxatin birin!

⁷ E e malanma luxundene yi,
e yeeəne tixi n na, n nəən dede.

E yengi a ma e n faxe.

⁸ I nama tin e rakisi feen ma e fe paxine ma.

Ee! Ala! I xələxin xa na muxune rabira.

⁹ N ma sunun yate.

N yēgena fe xa rabira i ma.

I xaxili mi dəxi e xən ba?

¹⁰ N na i xili waxatin naxan yi,
n yaxune xetema n fəxə ra nən,
n yi a kolon a Ala n xən.

¹¹ N na Ala matəxəma a falane fe ra!

N na Alatala matəxəma!

¹² N yigi saxi Ala nin,
n mi gaxue mume!

Adamadiin nanse ligama n na?

¹³ Ala, n də xuiin naxan tongoxi,
n na a rakamalima nən.
N na barika bira saraxan bama i xa nən.

¹⁴ Amasəto i bata n ba sayani,
i yi n natanga biran ma.
Nanara, n sigan tima Ala yetagi
n ma siimayani.

57

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 108.1-5

¹ Dawudaa maxandi jaxuməna, beti baane
kuntigin xa. A xa ba alo betin naxan xili, “I
Nama Halagin Ti” Dawuda naxan ba a to a
gi Səli bun, a sa a so faran yinla ra.

² Kininkinin n ma!

Ee! Ala! Kininkinin n ma!

Amasəto n niin marakisın fenma i tan nan
yii.

N xa luxunden sətə i gabutəen bun,
han yihadin yi dangu.

³ N bata Kore Xənnə Ala maxandi
naxan n ma feene rasənoyama.

⁴ A n yabima nən keli ariyanna yi,
a n nakisi.

A ne mafalama nən
naxanye n yəngema.

Beti xuini te.

Alaa hinanna nun a lannayaan yitama n na
nən.

⁵ Yatane bata n nabilin,
n saxi adamadi jaxine tagi.

E jinne ligaxi nən
alo tanbane nun xalimakunle.

E lenne ligaxi nən
alo silanfan xənxe.

⁶ Ala, i ya binyen xa mayita kore xənnə ma,
a yi bəxən nafe!

⁷ E bata yalaan nati n yēē ra n suxu xinla ma,
e yi n nayagi.

E bata yinla ge n yēē ra,
koni e tan yetəen bata bira a kui.

Beti xuini te.

⁸ Ala, n xaxili ragidixi yati!
N betin bama nən, n yi i tantun!

⁹ N xulunma nən sinma,
n yi n ma bolonna nun kondenna maxa!

N kurunma betin bə nən subaxa!

¹⁰ Marigina, n ni i tantunma nən siyane yē.

N betin bama i xa nən bənsənnə tagi.

¹¹ I ya hinanna gbo han ariyanna.

I ya lannayaan texi han kore xənnə.

¹² Ala i ya binyen xa mayita kore xənnə ma,
a yi bəxən nafe!

58

Ala nan kitisa tinxinin na

¹ Dawudaa maxandi jaxuməna, beti baane
kuntigin xa. A xa ba alo betin naxan xili: “I
Nama Halagin Ti.”

² E tan muxu gbeene,

ε falane mi tinxin feu!

E nə adamadiine makite tinxinni ba?

³ En-en de! Tinxintareyana ε bəjəni,
ε gbalon nakelima bəxən ma.

⁴ Xabu e bari waxatini, e jaxu.

Wuledene ləxi ayi xabu e bari ləxəni.

⁵ E xələn luxi nən alo səjin xələna,
alo fədgəən naxan mi səji suxun xuiin
mema,

⁶ naxan mi a kanna xuiin namema.

Səji suxun na fatan kiki,
a mi nəe a suxə.

Beti xuini te.

⁷ Ala, i xa e jinne magira e də!

Alatala, i xa na yatane dēen kala!

⁸ E xa jan alo igen naxan bəxənma.

E tanbane xa yelefu ayi.

⁹ E xa liga

alo korosiraan naxan fati tununma ayi
lingini,

alo diin naxan faxaxi barixi, a mi sogen to.

¹⁰ Tansin xindena hanma a xarena,
ne ganma nən tunden bun.

Foyen jaxudene fan xalima nən,
a e raxəri.

Beti xuini te.

¹¹ Tinxin muxune jaxanma nən
bayo a gbeən jəxəma nən.

E fama e sanna maxadeni nən
muxu jaxine wunla ra.

¹² Nayi, adamadiine yi a fala,

“Ala tinxin muxune saren fima yati!

Ala na yatigi, naxan dunuja makitima!”

59

Ala maxandina marakisina fe ra

¹ Dawudaa maxandi jaxuməna, beti baane
kuntigin xa. A xa ba alo betin naxan xili: “I
Nama Halagin Ti,” a naxan ba Səli to sofane
xə e xa sa e luxun Dawuda yēē ra a banxini
a faxa xinla ma.

² N ma Ala, n xunba n yaxune yii.

N natanga ne ma

naxanye kelixi n xili ma!

³ N xunba fe jaxi rabane yii.

N nakisi na muxu faxane ma!
⁴ A mato,
 e n legedenma n faxa feen na.
 Senbeman e malanma n xili ma.

N mi i matandixi,
 n mi yulubi ligaxi, Alatala.

⁵ N sonna mi a ra,
 koni e yitonxi e xa n yenge.
 Keli, i fa n mali!
 Yandi n mato!

⁶ Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
 Isirayilaa Ala, keli!
 I yi siya denkeleyatarene fe naxine saran e
 ra.

I nama dija yanfanten naxine ma mume!
 Beti xuini te.

⁷ E fama jinbanna ra.
 E xaje alo barene taan xun xon.

⁸ I tuli mati e konbi ti xuine ra.

E lenne luxi nen e de
 alo silanfanne,

e mon a falama, e naxa,
 "Nde ne en ma falan me?"

⁹ Koni Alatala, i gelema e ma.

I siya denkeleyatarene birin magelema.

¹⁰ Ala n senbena,
 n xaxili tixi i tan nan na.
 I tan nan n ma faran makantanxin na.

¹¹ N ma hinantenna Ala,
 a tima n yee ra nen.

A a liga,
 n na n yeen nagodo n yaxune ma.

¹² Koni, i nama e faxa,
 Marigina, nxu ye masansan wure lefana.

Nanara, n ma muxone mi jinanye.

E raxuya ayi i senbeni,
 i yi e no.

¹³ Bayo yulubi falane e de
 e xa suxu e yetena wasona fe ra!

Bayo e dangane tima
 e wulene falama,

¹⁴ e jan i ya xolon!

E jan fefe! Sese nama lu!

Nayi, birin a kolonma nen fa fala
 Ala mangayaan nabama Yaxuba bonsonna
 xun na
 han boxon danna birin.

Beti xuini te.

¹⁵ E fama jinbanna ra.

E xaje alo barene taan xun xon.

¹⁶ Barene nema donse fenni,
 xa e mi lugo,
 e wurundunma nen.

¹⁷ Koni n tan i senben matoxoma nen betini.

Xotonni, n na n ma beti xuini tema nen

i ya hinanna fe ra.

Bayo, n ma faran makantanxin nan i tan na,
 n na n yigiyama denaxan yi trowaxatine yi.

¹⁸ N senbena,

n betin bama i xa nen.

I tan Ala nan n ma faran makantanxin na
 n ma hinantenna Ala.

60

Ala maxandina no ti fena

Yaburin 108.7-14

¹ Dawudaa maxandi naxumena, beti baane
 kuntigin xa, a xa ba alo betin naxan xili:
 "Gabalan Fugaxina Sereyana." A xa ba
 xaran feen na.

² Dawuda betini ito nan ba a to Arami
 kaane yenge naxanye keli Mesopotamiya
 yamanan nun Soba yamanani, Yowaba yi
 xete, a Edon kaa wuli fu nun firin faxa Foxo
 Lanbanni.

³ Ala, i bata i me nxu ra,
 i yi gbalon nakeli nxu ma.

I bata xolo nxu ma.

Koni iki, i mon xa nxu yiton.

⁴ I bata boxon naxuruxurun,
 a yibo.

I mon xa a tugun a bode ra,
 a nama xuya ayi.

⁵ I bata waxatine raxodexo i ya muxune ma.
 Nxu dagalanma ayi
 alo nxu minxin na a ra.

⁶ Koni naxanye gaxuxi i yee ra,
 i bata taxamasenni te ne xa,
 naxan e ratangama xalimakunle ma.

Beti xuini te.

⁷ I xa i xanuntenne kantan
 i yi e rakisi i senbeni.

I yi nxo maxandin yabi.

⁸ Ala bata falan ti a yire sarijanxini,
 a naxa, "N noon tima nen,

n Siken taani taxun,
 n yi Sukoti lanbanna danna sa.

⁹ N tan nan gbee Galadi boxon nun Manase
 ra.

Eframi kaane findixi n ma yengesone nan
 na.

Yuda luxi nen
 alo n ma mangaya dunganna.

¹⁰ Koni n ma konyin nan Moyaba yamanan
 na.

N tan nan Edon yamanan kanna ra.

N yenge sonxoni tema Filisiti yamanani."

¹¹ Ala, nde sigama n na na taa makantanx-
 ini?

Nde tima n yee ra siga Edon yi?

¹² Ala, i tan xa mi i mexi nxu ra ba?

I mi fa nxo ganla foxo ra sonon ba?

¹³ Nxu mali yaxune yengedeni!

Sese mi adamana maliin na.

¹⁴ Koni Ala na lu en xon,

en noon sotoma nen.

A tan nan en yaxune halagima.

61

Ala, n xa lu i fɛma

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra.

² Ala n ma mawuga xuiin mɛ.

I tuli mati n ma maxandi xuiin na.

³ N yigitegexin bata n xui ramini i ma wu-lani.

N xali na geyaan fari

naxan mate n xa.

⁴ Amasɔɔ i tan nan n yigiyaden na, e nun yinna

naxan n natangama n yaxune ma.

⁵ N waxi lu feni i konni waxatin birin yi.

N xa luxunden sɔɔ i gabutene bun ma.

Beti xuini te.

⁶ Ala, i bata n dɛ ti xuine mɛ.

I bata na kɛɛn so n yii

i naxan namaraxi i ya yɛragaxu muxune xa.

⁷ Ala xa mangan siin xun masa,

a xa bu han!

⁸ Ala xa mangan sabati a yɛtagi habadan!

A ratanga i ya hinanna nun i ya lannayaan nin.

⁹ Nanara, n tantun betin bɛ i xinli waxatin birin,

n yi n dɛ ti xuine rakamali lɔxɔ yo lɔxɔ.

62

Ala nan bɔɲɛ xunbenla fima

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa Yedutun xa.

² N bɔɲɛn saxi Ala nan baraka yi,

a tan nan n nakisima.

³ A tan kedenna nan n kantan fanyen na, n nakisimana.

N ma faran makantanxin nan a ra.

Yaxune mi n nɔɛ mume!

⁴ Han waxatin mundun yi,

ɛ luyɛ fuyɛ muxune ma?

ɛ tan e rabirama

alo banxi xonna hanma langa fonna?

⁵ E waxi muxune ragodo feni tun,

keli a binyeni.

E e yoron wuleni.

E duban tima e dɛni,

koni e dangan tima e bɔɲɛni.

Beti xuini te.

⁶ N bɔɲɛ xunbenla sɔɔma Ala nan xɔn.

A tan nan n yigin na.

⁷ A tan nan n kantan fanyen na,

n nakisimana.

N ma faran makantanxin nan a ra.

Yaxune mi n nɔɛ mume!

⁸ N ma kisin nun n ma binyena Ala nan yii.

N kantan fanyen sɛnbɛmaan nan Ala ra.

N ma yigiyana a tan nan na.

⁹ Yamana, ɛ ɛ yigin sa a yi waxatin birin!

ɛ yi ɛ kɔntɔfinle so Ala yii,

amasɔɔ en yigiyaden nan Ala ra.

Beti xuini te.

¹⁰ Adamadiine ligaxi nɛn alo foyedina.

A xungbeen nun a xurina, sese mi e ra.

Hali e rate sikeela fari, e yelefu.

E malanxin yelefu foyedin xa.

¹¹ I nama i yigin sa gbalo feene yi.

I nama i waso se mupaxini.

Hali nafunla gbo i yii han,

i nama i yigin sa a yi!

¹² Ala luma a fale,

fa fala a tan nan gbɛɛ fangan na.

¹³ I gbɛɛn nan hinanna ra, n Marigina.

Bayo i tan muxun kɔntɔnna fima nɛn

alo a kɛwanla.

63

Alaa hinanna fisa siimayaan xa

¹ Dawudaa betina, a yi Yuda tonbon yireni

waxatin naxan yi.

² Ala, n ni i fenma,

n ma Ala nan i tan na.

I xɔnla n sɔndɔmɛn na.

I xɔnla n fati benden ma

alo min xɔnla n suxuma

tonbonni ito yi kii naxan yi,

bɔxɔ magenla, ige mi dɛnaxan yi.

³ N xa i to i ya yire sarijanxini.

N yi i sɛnbɛn nun binyeni gbɛ.

⁴ I ya hinanna fisa siimayaan xa.

Nanara, n na i batuma.

⁵ N barikan birama i xa nɛn

n ma siimayaan birin yi,

n na n yiine yite i maxandideni.

⁶ N nii yifanma n ma nɛn,

alo n na wasa donse hagigɛne ra.

N yi i tantun sɛwa betine yi.

⁷ N nɛma saxi n ma saden ma,

n na n mirima i ma.

N xaxili luma i xɔn nɛn kɔɛɛn birin na.

⁸ Amasɔɔ i tan nan n mali muxun na,

n sɛwa betin ba i nininna bun ma.

⁹ N bata kankan i ma,

i yiin nan n natangama.

¹⁰ Naxanye katama n faxa feen na,

ne faxama nɛn.

¹¹ E faxama silanfanna ra nɛn yɛngɛni,

kankone yi e binbine don.

¹² Nayi, Mangan sɛwama nɛn Ala yi.

Naxanye e kɔlɔma Ala xinli,

ne a matɔxɔma nɛn.

Koni wuledene dɛɛne raxutuma nɛn.

64

Ala maxandin maratangana fe ra

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Ala, i tuli mati n ma mawuga xuiin na!

N bata gaxu n yaxune yɛɛ ra.

N niin natanga!

³ N luxun muxu jaxine ma
naxanye e bode toma wundoni,
e nun fe jaxi raba ganla.

⁴ E lenne xanxan alo silanfanna.
Fala jaxine minima e de
alo xalimakuli ralemunxina.

⁵ E e xanle tima sontaren na wundoni.
E mafura bunna tiye, e mi gaxuma.

⁶ E e bode rawekilema kɛwali jaxin ma.

E e bode toma,
e lutine ratima denaxan yi.
E naxa, "Nde nɔe e toe?"

⁷ E tinxintareyani tɔnma, e naxa,
"En ma kɔte yitɔnxin mi fule mume!"
Muxun kui feene kolon naxɔlo!

⁸ Koni Alaa xalimakunle wolima e ma nen,
a e li keden na.

⁹ E gbee fala xuine xetema e ma nen,
e yi halagi.

Naxan yo na e to,
ne e xunne yimaxama nen e mageledeni.

¹⁰ Nayi, gaxun adaman birin suxuma nen.
E e xaxili lu Ala a wanla xɔn,
e yi a fe rabaxine famu.

¹¹ Tinxin muxune xa sewa Alatala yi,
e yi a findi e luxunden na.
Muxu sɔndɔme fajin birin xa a matɔxɔ.

65

Tantunna nun barika birana

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.
Sigi sarijanxina.

² Ala, a lan yamaan yi i tantun Siyon yi,
nxu mɔn yi nxu de ti xuine rakamali.

³ I tan naxan maxandi xuine ramema,
muxun birin fama nen i fema.

⁴ Hakene to senben sɔto nxu xun ma
i yi nxɔ matandine mafelu.

⁵ Sewan ne xa,
i bata naxanye sugandi
e xa lu i konni!

Nxu bata lugo i ya banxin fe fajine ra,
i Batu Banxi Sarijanxina.

⁶ I nxɔ maxandin yabima
kabanakoon nan na tinxinni.

Ala nxu rakisimana,
bɔxɔn danna muxun birin yigina i tan nan
na,

e nun naxanye fɔxɔ igen kidi ma pon!

⁷ I senben bata geyane da
bayo fangamaan ni i ra.

⁸ I bata baan xuini ti,
i yi a walanne raxara.
I mɔn yi siyane masabari.

⁹ Dunuya birin gaxuma i ya kabanakone yee
ra.

Keli sogetedeni han sogegododeni,
e birin betin bama i xa sewani.

¹⁰ I yengi dɔxi bɔxɔn xɔn
i yi tule igen sa a ma, han a ramɔ.

Alaa xuden nafexi igen na,
alogo donseen xa sɔto.

I tan nan na ragidixi.

¹¹ I tule gbeen nafama xee bixine ma
bɔxɔn yi xunbeli, a yogon igen na.

I tan barakan sama xeeni, a sabati.

¹² Xee xaba waxatini,
i ya fanna warama ayi nen.

I na dangu denaxan yi,
mennna yi sabati.

¹³ Fixene fanma e nun fiile.

Geyane rayabuma nen han!

¹⁴ Xuruseene yiriwama nen fixene ma.

Labanne yi rafe siseene ra.
Na birin yi findi beti ba xunna ra
e nun sewa sɔnxɔna.

66

Barika birana Ala xa

¹ Sigi sarijanxina. Tantun betina. Beti
baane kuntigin xa.

Dunuya muxun birin xa sɔnxɔ sewani Ala
xa!

² E a xinla binya betin ba!

E tantun gbeen fi a ma!

³ E a fala Ala xa,

"I ya kabanako wanle magaxu!

I senben gbo han!

Nanara, i yaxune gaxuxin felenxi i bun ma.

⁴ Muxun birin i batuma dunuya yi,
e tantun betin ba i xa.

E i xinla tantunma betini."

Beti xuini te.

⁵ E fa be!

E a mato Ala bata naxan liga!

A wanle magaxu adamadiine ye han!

⁶ A fɔxɔ igen findi nen yire yixaren na,
en benbane yi gidi baan tagi e sanni.

Nayi, en xa jaxan a tan yi.

⁷ A mangayaan nabama a senbeni habadan!

A yeen tixi siyane ra,
nanara muxu yo nama murute.

Beti xuini te.

⁸ Siyane, e barikan bira en ma Ala xa!

E a tantun xuini te!

⁹ A bata siimayaan fi en ma,
a mi tin en yi bira.

¹⁰ Ala i nxu rasarijanma
sulun teeni alo wure gbetina.*

¹¹ I a liga nen nxu yi suxu,
i mɔn yi goron gbeen sa nxu xun ma.

¹² I tin nen nxu yaxune yi ti nxu fari.
Nxu yi dangu ige tilinxin nun teeni.
Koni, i fa nxu ra dahamu bɔxɔni.

* 66:10. 66.10Sulun teen mɔn falama yirena nde yi fa fala "Furu te:na."

¹³ N fama saraxa gan dakin na nen i ya banxini.

N bata de xuiin naxan tongo i xa, n na rakamalima nen.

¹⁴ De ti xuiini itoe falaxi nen

n yi toroni waxatin naxan yi.

¹⁵ N sube turaxine bama saraxa gan dakin na nen,

n yi kontonne ba,

e tutin yi te kore.

N turane nun kotone fan bama nen.

Beti xuini te.

¹⁶ E fa be! E e tuli mati,

e tan naxanye birin gaxu Ala yee ra.

A bata naxan liga n xa,

n na a falama e xa nen.

¹⁷ N bata a xili malina fe ra,

n yi a batu n de xuiin na.

¹⁸ Xa haken yi ramaraxi n boneni nun,

Marigin mi yi a tuli matima n xuiin na nun.

¹⁹ Koni Ala yatin bata n name,

a a tuli mati n ma maxandi xuiin na.

²⁰ N barikan birama Ala xa

amasoto a mi a mexi n ma maxandi xuiin na.

A mi a hinanna baxi n yii.

67

Siyane birin xa Ala tantun

¹ Tantun betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra. Sigi sarijanxina.

² Ala xa kininkinin en ma,

Ala xa en baraka.

Ala noron xa godo en ma.

Beti xuini te.

³ Nanara, dunuɓa birin i ya kiraan kolonye, siyane birin yi i ya marakisin kolon.

⁴ Siyane xa i tantun Ala,

siyane birin xa i tantun!

⁵ Muxune xa jaxan,

e betin ba sewani,

amasoto i siyane makitima tinxinna nin.

I tixi dunuɓa muxune birin yee ra.

Beti xuini te.

⁶ Siyane xa i tantun Ala,

siyane birin xa i tantun!

⁷ Nayi, boxon donse gbege fima.

Ala, en ma Ala en barakama nen.

⁸ Ala en barakama nen,

boxon danna muxun birin yi gaxu a yee ra.

68

Alaa nana Isirayila xa

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. Sigi sarijanxina.

² Ala xa keli,

a yi a yaxune raxuya ayi.

Naxanye a rajaxuxi,

ne yi e gi a bun.

³ E kedi,

alo foyen sigama tutin na kii naxan yi.

E xa jan Ala yetagi

alo dolen na lo teeni.

⁴ Koni tinxin muxune xa jaxan,

e sewa Ala yetagi.

E xa gele jaxanni.

⁵ Betin ba Ala xa,

a xinla xa tantun betini.

Naxan fama kundani,

e na rasene!

A xili nen Alatala.

En xa en sewa xuini te a yee ra!

⁶ Ala naxan a kon sarijanxini,

kiridine fafe na a ra,

kaya gilene xun mayengen na a ra.

⁷ Ala denbayaan fima denbayatarene ma,

A kasorasane xaroyama,

e mini betin be.

Koni murute muxune luma boxo yidunduxin nin.

⁸ Ala, i to ti i ya yamaan yee ra,

i siga na tonbon yireni.

Beti xuini te.

⁹ Boxon yi xuruxurun,

koren yi rabi Ala yee ra,

Sinayi Geyana Ala,

Isirayilaa Ala.

¹⁰ Ala, i tule gbeen nafa nen,

i ya boxon man yi xete a kiini.

¹¹ I ya yamaan yi boxo na,

I yi yiigelitane ki i ya nemana fe ra.

¹² Marigin bata feni ito xibarun fi,

jaxalan gali gbeen yi siga a ralideni, e naxa,

¹³ "Mangane nun sofane e gima!

E e gima!

Nxu tan jaxanle yi yenge yi se tongoxine yitaxun.

¹⁴ E tan naxanye fan luxi xuruseene dexon,

e a me,

Ala a yamaan suturama nen

alo ganba tofajina

naxan gabuteye rafalaxi gbetin nun xema fajin na."

¹⁵ Ala Senbe Kanna to na mangane raxuya ayi,

e yolon alo balabalan kesena Geya Foren ma.

¹⁶ Basan yamanan geyane gbo!

Yire matexi wuyaxi e ma.

¹⁷ Nanfera e Alaa geya sugandixin matoma xoxolanni,

Ala yeteen dxi denaxan yi?

Alatala luma denaxan yi habadan!

¹⁸ Marigin bata fa a yire sarijanxini

keli Sinayi Geyaan ma

e nun a yenge so wontoro wuli wuyaxi.

¹⁹ Marigina Alatala, i bata te kore,

muɓu suxine biraxi i boxo ra.

I yi kiseene rasuxu adamadiine ra,

hali muɓu murutexine,

i yi boxo na yi.

20 Barikan xa bira Marigin xa lɔxɔ yo lɔxɔ,
en ma goronna saxi naxan xun ma,
Ala en nakisimana.

Beti xuini te.

21 En ma Ala, Ala na a ra
naxan muxune rakisima.

En Marigina Alatala na a ra
naxan en bama sayani.

22 Ala yatina a yaxune xunne yibɔma nɛn
naxanye kankanxi e sɔnne ma.

23 Marigin bata a fala, a naxa,
“N fama nɛn ε yaxune ra keli Basan yi.
N fama e ra nɛn sa keli fɔxɔ igen xɔnna ma

24 alogo ε xa ε sanne sin e wunli
ε barene fan yi e wunla kɔn han e wasa.”

25 Ala, nxu bata i ya yamaan famatɔɔn to.
I ya yamaan soma yire sariɲanxini
i tan n ma Ala nun n ma mangana.

26 Beti baane yɛɛn na,
maxa se maxane xanbin na,
sungutunne wɔɔwɔɔɔnne maxama ne tagi.

27 Barikan bira Ala xa a malan gbeen.
Isirayila bɔnsɔnna birin xa Alatala tantun.

28 Bunyamin bɔnsɔnna,
dɔnxɛ ra barin tixi e yɛɛ ra.
Yuda bɔnsɔnna mangane fan fama,
e sɔnxɔma e nun Sabulon mangane
nun Nafatali mangane.

29 Ala, i senben nagodo,
i senben mayita, Ala,
alo waxati danguxini.

30 I Batu Banxin Yerusalen taani,
mangane fama kiseene ra i xa na yi.

31 I xa falan ti Misiran bɔxɔn xili ma
naxan nun sube xajɛn maliga sɛxɛni.
Misiran luxi nɛn alo tura ganla
siya gbɛtɛnɛ biraxi naxan fɔxɔ ra
alo jinge diine.

E ragodo han e fa mudu gbɛtin na.
Na siya yɛngɛ ralanne raxuya ayi!

32 Xɛrane kelima nɛn Misiran yamanani,
Kusi kaane yi e yiine ti Ala xa a maxandi-
deni.

33 Dunuɲa yamanane,
ε betin ba Ala xa,
ε Marigin tantun betini.

Beti xuini te.

34 A masiga tima kore xɔnna ma
xabu waxati xunkuye.

A galan xuiin naminima fangani.

35 E Ala senbena fe rali,
a mangayaan nabama Isirayila xun na.
A senben kore xɔnna ma.

36 Ala na mini a Yire Sariɲanxini,
a magaxu han!
Isirayilaa Ala senben fima a yamaan ma nɛn
e nun fangana.
Barikan xa bira Ala xa!

69

Sɔxɔlɛ maxandina

1 Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A
xa ba alo betin naxan xili: “Fuge Fajine.”

2 Ala, n nakisi!

Igen bata te han n kɔɛɛn bun ma.

3 N bitinma boro tilinxini.

San tide yo mi na yi.

N tilinna xɔrɛ ra.

N na n maminma fufani.

4 N bata xadan xili tideni n mali feen na.

N kɔɛ yinla nan fa n xɔlɔma.

N yɛɛne bata xadan,

e bata bu i yɛɛ ra kira yi.

5 Naxanye n naɲaxuxi fuuni,

ne wuya dangu n xunɛxɛn na.

A gbegbe wama n faxa feni,

naxanye n yaxuyaxi fuu!

N mi naxan muɲaxi n na raxɛtɛ ba?

6 N yi daxuyani kii naxan yi,
i na kolon

Ala, n sɔnna mi luxunxi i tan ma.

7 Marigina Alatala Senben Birin Kanna,
n nama ne rayagi

naxanye yigi saxi i yi.

Isirayilaa Ala,

n nama findi ne yarabi muxu ra,
naxanye i batuma!

8 E n konbima i tan nan ma fe ra.

N bata yagi han!

9 N bata liga

alo xɔɲɛna ngaxakedenne xa,

alo fa muxuna n xabilani.

10 I ya banxina fe xaminna n ma,
han a n ganma alo tɛɛna.

Nanara, e i konbin naxanye tima,
ne n tan nan lima.

11 N na wuga, n yi sunna suxu,
yamaan yi n konbi.

12 N na kasa dugin nagodo n ma sununi,
yamaan yi sabaan so n na.

13 Naxanye batuma taan so dɛɛn na
ne n nafɛyama.

Dɔlɔ minne sigin sama, e n magele.

14 Koni Alatala, n na i tan nan maxandima.

I ya hinan gbeen waxatin ni i ra n xa.

Ala, n yabi i ya marakisi barakaxini.

15 N xunba, n nama bitin boroni.
N xunba n yaxune yii, n ba tilinni.

16 I nama tin fufaan yi sa n xun ma.

I nama tin n yi n mamin tilinni,
hanma n bitin gaburun na.

17 N ma Alatala, n yabi
i ya hinanna nun i ya fanni.

I firifiri n binni i ya kininkinin gbeen.

18 I nama i yɛtagin luxun i ya walikɛɛn ma.

N yabi iki sa! Bayo n tɔrɔxi.

19 Fa n fɛma i yi n nakisi.

N xunba n yaxune yii.

20 I a kolon n konbima kii naxan yi,

n nayagima, n nayarabima.
I n yaxune birin toma.

²¹ Konbin bata n boɣɛn kala
han n yigitege.

N yengi yi kininkininna a fe ma nun
koni se mi na.

N yengi yi madɛndɛnna nan ma nun,
koni n mi se to.

²² E dabarin sama n ma donsɛni.

Min xɔnla to n suxu,
e minse xɔlɛn so n yii.

²³ Ala xa e ɲaxaɲaxane findi luti ratixin na e
yɛɛ ra.

Ala xa e hɛrin findi e suxu xunna ra.

²⁴ E yɛɛne xa rafɔɔ ayi,
e yi danxu!

E fanne xa ba a ra waxatin birin!

²⁵ I xa fitina e xili ma,
i ya xɔlɔ gbeen yi e li.

²⁶ E dɔxɔden xa kala.

Muxe nama lu e bubune kui.

²⁷ Bayo, i naxanye tɔɔxi,
e ne ɲaxankatama.

I naxanye ɲaxankataxi,
e ne fe falama sɛwani.

²⁸ I xa e magi e hakene birin na.

E nama i ya kisin sɔto mume!

²⁹ Ala xa e xinle ba nii rakisin kitabun kui.
E nama basan tinxin muxune xinle ra.

³⁰ Koni n xɔlɛni, n mɔn yigitegeɛxi.

Ala, i ya marakisin xa n natanga!

³¹ N na Ala xinla matɔxɔma betini nɛn.

N yi a gboon nali,
n barikan bira a xa.

³² Na Alatala kɛnɛnma nɛn
dangu ɲinge baan na a xa,
dangu tura kamalixin baan na saraxan na.

³³ Yiigelitɔne a toma nɛn, e sɛwa.

Ɛ tan naxanye Ala fenma,

Ala xa siimayaana fi ɛ ma.

³⁴ Alatala tuli matixi tɔɔ muxune ra.

A mi ɲinanma muxu suxine xɔn
a gbeen naxanye ra.

³⁵ Koren nun bɔxɔn nun fɔxɔ igena
e nun e yi seene,

e birin xa Ala matɔxɔ.

³⁶ Ala Siyon taan nakisima nɛn.

A Yuda taane tima nɛn.

A mɔn yi a yamaan nadɔxɔ na yi,
e mɔn yi findi a gbeen na.

³⁷ Na findima a walikɛne mamandenne kɛɛn
na nɛn.

Naxanye Ala xanuxi, ne yi lu na yi.

70

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 40.13-17

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.
Maxandina.

² Ala, n nakisi!

Alatala, fa n mali iki sa!

³ Ala xa ne yarabi
naxanye n faxa feni tɔnma,
e yifu.

Ala xa ne raxɛɛ marafɛyani
n ma tɔɔn nafanxi naxanye ma.

⁴ E yagixin xa xɛɛ naxanye a falama,
e naxa, “Yo! I suxi!”

⁵ Naxanye birin i tan fenma,
i xa ne birin nasɛwa.

Naxanye waxi i ya kisi feen xɔn,
ne xa lu a fale,

“Ala gbo!”

⁶ Koni, yiigelitɔn nun tɔɔ muxun nan n tan
na.

Ala, fa n fɛma mafuren!

I tan nan n malimaana nun n natangamaan
na.

Alatala, i nama buyɛ ayi.

71

Fonna Ala maxandina

Yaburin 31.1-4

¹ Alatala, i tan nan n luxunden na.

I nama tin n yi yagi!

² N natanga i yi n xunba
amasɔto i tinxin.

I tuli mati n na i yi n nakisi!

³ Ala, findi n kantan fanyen na,
n luxundena,

n luma sigɛ dɛnaxan yi.

Yamarin fi, i yi n nakisi.

Amasɔto, n kantan fanyen nun
n ma yinna nan i tan na.

⁴ N ma Ala,

n natanga muxu ɲaxine sɛnbɛn ma,
i n ba hake kanne nun gbalotɔne yii.

⁵ N Marigina Alatala,

n yigin na i tan na.

N bata n yigin sa i yi

xabu n dii ɲɔɛyani.

⁶ I n masuxi

xabu n yi n nga kui waxatin naxan yi.

I tan nan a liga n yi bari,

nanara n ni i tantunma.

⁷ N findixi misaala nan na a wuyaxi xa,
amasɔto n yigiya sɛnbemaana nan i tan na.

⁸ N ni i tantunma nɛn ferɲɛn gbɛn!

N yi i ya nɔɔn matɔxɔ.

⁹ I nama i mɛ n na

amasɔto iki, n bata fori.

I nama n nabɛɲin

amasɔto n fangan bata ɲan.

¹⁰ N yaxune n mafalama.

Naxanye waxi n faxa feni,

ne e bode toma.

¹¹ E naxa, “Ala bata a rabɛɲin.

En siga a fɔxɔ ra en yi a suxu.

A xunba muxu mi na yi.”

¹² Ala, i nama i makuya n na.

N ma Ala, i mafura, i fa n mali!

¹³ Ala xa ne yarabi, e ñan,
naxanye n kansunma.

Ala xa ne yagi, e xun nagodo
naxanye waxi n maxoɓ feni.

¹⁴ N xaxili tixi i ra tun!

N mɔn sigama i tantunɗe tun!

¹⁵ N ni i ya tinxinyaan matɔxɔma nɛn ferijɛn
gben!

E nun i ya marakisina,
hali n to mi e birin kolon.

¹⁶ Marigina Alatala,
n fama i senben barakani,
n ni i tan keden peen nan ma tinxinyaan
matɔxɔma.

¹⁷ Ala, xabu n xurun waxatin naxan yi,
i n xaran nɛn.

N mɔn i ya kabanakone matɔxɔma tun!

¹⁸ Ala, iki, n bata fori,
n xunsexɛn fan bata fuga.

Koni i nama n nabejin
fo n xa i senben nali iki muxune ma,
n yi i ya fangana fe yeba
mayixete famatone birin xa.

¹⁹ Ala, i ya tinxinyaan bata kore li!
I bata kabanako fe wuyaxi liga.

Nde ligaxi alo i tan?

²⁰ Hali i to tɔɔn nun xɔle gbeen nafa n ma,
i mɔn n niin naxetema n yi nɛn.

Hali n sa gaburun tilinxini bɔxɔn bun,
i n natema nɛn mɔn.

²¹ I n ma xunnayerenna ragboma ayi nɛn,
i mɔn yi n madɛnden.

²² N na i tantunma nɛn kondenna ra
i ya lannayana fe ra, n ma Ala.

N tantun betin bama i xa nɛn bɔlɔnni,
Isirayila Sarijantɔna.

²³ N sɔnxɔma nɛn sewani
n nɛma beti baani waxatin naxan yi
amasoɓ i bata n xunba.

²⁴ N ni i ya tinxinyaan matɔxɔma nɛn ferijɛn
gben!

Amasoɓ naxanye yi waxi n tɔɔ feni,
ne bata yagi, e yarabi.

72

Ala maxandina mangan xa

¹ Sulemani gbeena.

Ala, mangan xaran i ya kitisa kɛnden na.
I ya tinxinyaan yita n tan mangana diin na.

² Nanara, a i ya yamaan makite tinxinni.
A sariya kɛnden sa yiigelitɔne xa.

³ Ala xa bɔxɔn nasabati yamaan xa.
Ala xa tinxinyaan sabati yamanani.

⁴ Mangan xa sariya kɛnden sa yiigelitɔne xa.
A xa tɔɔ muxune diine rakisi,

a yi e yɛngɛfane rayensenɗe ayi.

⁵ I ya mangayaan xa magaxu ayi
han mamandenne mamandenne
fanni sɔgen tema
fanni kiken mɔn degema.

⁶ Mangan fanna xa liga

alo tulena xɛɛne ma,

a xa liga

alo tule igen nɛn fe bɔxɔn ma.

⁷ Tinxin muxune xa sabati mangan waxa-
tini.

Ala xa hɛri gbeen fi fanni kiken degema.

⁸ A mangayaan gboma ayi nɛn

sa fɔlɔ sogeteden na

han sa dɔxɔ sogegododen na.

Fɔlɔ Efirati baan ma

han sa dɔxɔ bɔxɔn danna ra.

⁹ Naxanye wulani

ne e xinbi sinma a bun ma nɛn.

A yaxune e sama bɔxɔn ma nɛn a bun ma.

¹⁰ Tarasisi mangane fama kiseene ra nɛn a
fɛma

e nun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne.

Saba nun Seba mangane mudun fima a ma
nɛn.

¹¹ Mangan birin e xinbi sinma a bun ma nɛn.
Siyane birin wanla kɛma a xa nɛn.

¹² A tɔɔ muxune xunbama nɛn

naxanye na a xili,

e nun yiigelito rabɛjinxine.

¹³ A kininkininma senbetarene nun tɔɔ
muxune ma nɛn.

A tɔɔ muxune niin nakisi.

¹⁴ A e xɔɔyama nɛn mayigbetenna nun
gbalon ma,

bayo a e yatɛxi.

¹⁵ Ala xa mangan bu!

Ala xa xɛmaan fi a ma keli Saba yamanani.

Yamaan xa Ala maxandi a xa waxatin birin!

E xa duba a xa ferijɛn gben!

¹⁶ Ala xa donseen wara ayi bɔxɔni.

Geyane xa rafe siseene ra.

E xa bogi alo naxanye Liban yamanani.

Taa kaane xa sabati alo sexɛna.

¹⁷ Ala xa mangan findi xili kanna ra
habadan!

A xinla xa bu alo sogena.

Siyane birin duban sɔtɔma nɛn a barakani.

E fan yi duba a xa.

¹⁸ Barikan xa bira Marigina Alatala xa,
Isirayilaa Ala!

A tan keden peen nan kabanako feene lig-
ama.

¹⁹ Barikan xa bira a xa habadan!

Ala xa dunɗa birin nafe a binyen na!

Amina! Amina!

²⁰ Yese a dii xɛmɛn Dawuda maxandine
danna ni i ra.

**Yaburin Yire Saxandena: Keli
Sora 73 ma han 89**

73

Alaa tinxinyana fe

¹ Asafi a betina.

Ala fan Isirayila ra han!

A fan bɔɲɛ sariɲanxi kanne ra.

² Koni fayida n bata yi tantan,
n kiraan beɲin.

³ Amasɔtɔ n yi wasodene maxɔxɔlɔnma nun
n muxu ɲaxine sabatixin to waxatin naxan
yi.

⁴ E mi kɔntɔfilixi sese ra mumɛ!

E fatine fan, e kende.

⁵ E mi sɔxɔlexi sese ra alo bonne.
Adamadiine tɔɔne mi e tan lima.

⁶ Nanara, wasona e yi
alo ɲɛɛn muxune kɔɔ.

Gbalona e yi alo domaan muxune ma.

⁷ Turena e fatini

han e yetagin bata yikusin.

Fe ɲaxin nan e bɔɲɛni han!

⁸ E gelen muxune ma,

e fala ɲaxine ti.

E muxune ɲaxankatama wasoni.

⁹ E fala ɲaxine tima Ala ma,
e de ɲaxu falane dunuɲa birin yi.

¹⁰ Nanara, yamaan biraxi e fɔxɔ ra,
e falane xɔnla yi e suxu
alo igen min daxina.

¹¹ E naxa, “Ala nanse kolon?
Kore Xɔnna Ala nɔɛ na kolonɲɛ di?”

¹² Muxu ɲaxine na kii nin.

E bɔɲɛn saxi waxatin birin,
e lu nafunla sɔtɛ tun!

¹³ Nayi, n luxi tinxinyani nɛn fuu!

N yi n yetɛ rasariɲan fuyan!

¹⁴ N tɔɔxi lɔxɔ yo lɔxɔ!

I n haken saranma n na xɔtɔn yo xɔtɔn!

¹⁵ Xa n yi falan ti alo e tan,
nayi, n yi i ya muxune yanfama nɛn nun.

¹⁶ Nanara, n yi kata feni ito famudeni,
koni, a yi xɔdɔxɔ n ma.

¹⁷ Han n so Alaa yire sariɲanxini waxatin
naxan yi,

n yi n miri e ɲaɲan kiin ma.

¹⁸ Ala, i e tima yire salaxunxin nin,
e birama denaxan yi, e kala.

¹⁹ Nba, e halagima nɛn mafuren,
gbalon yi e ɲan sasa!

²⁰ E luxi nɛn alo xiyena
naxan ɲinanma muxun na xɔtɔnni.

Marigina, i na keli waxatin naxan yi,
e tununma nɛn.

²¹ N bɔɲɛn yi sɔxɔlexi waxatin naxan yi,
n niin yi sunuxi,

²² n yi daxuyaan nun xaxilitareyani.

N yi luxi i yɛɛ ra yi alo subena.

²³ Koni hali na,

n yi i fɔxɔ ra waxatin birin,

i yi n yii rasuxu,

²⁴ i ti n yɛɛ ra i ya maxadine xɔn,
i yi n nasuxu binyen nin.

²⁵ Nde n malima kore xɔnna ma,
ba i tan na?

Bayo i bata lu n xɔn,

n fa waxi nanse gbɛtɛ xɔn dunuɲa yi?

²⁶ N fati bendɛn nun n niin taganɲɛ nɛn,
koni Ala nan n niin senben na
e nun n kɛɛna habadan!

²⁷ Naxanye e makuyaxi i ra,
ne yatin halagima nɛn.

Naxanye e mɛxi i ra, i yi ne raxɔri.

²⁸ Koni a rafan n tan ma,

n yi n maso Ala ra.

N bata Marigina Alatala findi n yigiyaan na,
alogo n xa i ya wali fajine birin nali!

74

Ala xa Isirayila xunba

¹ Asafi a fala ɲaxumɛna.

Ala, nanfera i mɛxi nxu ra habadan?

Nanfera i xɔlɔma i ya yama kantanxin ma?

² I xaxili lu i ya yamaan xɔn ma,
i naxan xunba xabu waxati xunkuye,
bɔnsɔnna naxan findixi i gbeen na.

I nama ɲinan i dɔxɔden Siyon Geyaan xɔn.

³ I xun ti taa xɔnni ito ra.

Nxu yaxune bata kala gbeen ti yire
sariɲanxini.

⁴ Nxu yi naralanma i ra denaxan yi,

I yaxune sɛwaxin bata sɔnxɔn nate mɛnni.

E yi e taxamasenne yite na yi.

⁵ E liga mɛnni alo xɛɛ sɛgene
naxanye fɔtɔn wudine sɛgɛma e bunbine ra.

⁶ E na sawura wudi tofajine birin kala
e bunbine nun e degɛmane ra.

⁷ E tɛɛn so i ya Yire Sariɲanxin na,
a gan fefe.

E yi i xinla batuden naharamu.

⁸ E yi a mirixi, e naxa,

“En ne birin naxɔrima nɛn feu!”

E yi Ala batudene birin gan yamanani.

⁹ Nxu mi fa kabanako taxamasenne toma.

Nabi yo mi fa na sɔnɔn.

Nxu mi a kolon na buma han waxatin
mundun.

¹⁰ Ala, i yaxune i magelen danma waxatin
mundun yi?

E luma i xili kalɛ nɛn ba,
han habadan?

¹¹ I tondixi nxu maliyɛ nanfera?

I yiini bandun, i yi e raxɔri!

¹² Ala, i tan nan nxɔ mangan na
xabu a fɔlɔni.

I tan nan marakisi tiin na dunuɲa yi.

¹³ I tan nan fɔxɔ igene yitaxun i senbeni.

I mɔn yi ige yi sube ɲaxine xunne yibo.

¹⁴ I tan nan ige yi sube magaxuxin xunne
kala.

I yi a so burunna subene yii donseen na.

¹⁵ I tan nan tigne nun xudene ramini.

I tan nan baane yixara.

¹⁶ I tan nan gbee yanyin nun kɔɛɛn na.

I bata sɔgen nun kiken dɔxɔ e yirene yi.

¹⁷ I tan nan dunuɲa danne rafalaxi.

I soqe furen nun jɛmɛn da.

¹⁸ Koni Alatala, i xaxili lu ito xɔn ma:
i yaxune gelemɛma i ma!
Xaxilitarene i xili kalama!

¹⁹ I nama i ya yamaan nabɛɛɛn
alo ganbana sube xaxɛne yii!
I nama jinan i ya muxune xɔn mume,
naxanye tɔrɔxi.

²⁰ I xaxili lu i ya layirin xɔn ma,
bayo bɔxɔn yire yi fɔrɛne rafexi gbalotɔne
ra.

²¹ I nama tin muxu jaxankataxine yi yarabi,
alogo yiigelitɔne nun tɔrɔ muxune xa i xinla
matɔxɔ.

²² Ala, keli i yi i yete xun mayenge!
I xaxili lu a xɔn,
a xaxilitarene i magelema fɛriɛɛn gbɛn!
²³ I nama jinan i yaxune sɔnxɔ xuiin ma,
i yengefane e xuini tema mume!

75

Ala nan kitisaan na

¹ Asafi a bɛtina, bɛti baane kuntigin xa, a xa
ba alo bɛtin naxan xili, "I Nama Halagin Ti."
Sigi sariɲanxina.

² Ala, nxu bata i tantun.
Nxu i tantunma han!
Nxu i maxandima i xinli,
nxu yi i ya kabanakone fe fala.

³ I naxa, "N bata kiti sa lɔxɔn sa.
N kiti fajin sama nɛn.

⁴ Bɔxɔn xuruxurunma waxatin naxan yi,
a niimaseene birin yi xuruxurun,
n tan nan a san bundɔxɔn xɔdɔxɔma ayi ken!
Beti xuini te.

⁵ N bata a fala wasodene xa,
'E nama e yete yigbo!
N bata a fala muxu jaxine xa,
'E nama e kanba e sɛnbɛn xɔn!
⁶ E nama e kanba e sɛnbɛn xɔn
kore xɔnna xili ma!
E nama waso falane ti! "

⁷ Amasɔtɔ xun mayengɛn mi kelima
sogeteden binna xan na
hanma sogegododen binni hanma burunna
ra.

⁸ Ala nan kitin sama.
A yi nde yalagi, a yi nde yoo sa.
⁹ Amasɔtɔ igelengenna suxi Alatala yii,
a rafexi a xɔlɛn na
alo dɔlɔ xɔdɛxɛna.
A a xɛlema nɛn,
muxu jaxine birin yi a min han a jɲan.

¹⁰ Koni n na a fe falama nɛn bɛtine yi
habadan!

N yi tantun bɛtin ba Yaxubaa Ala xa!
¹¹ A muxu jaxine birin fangan kala,
a tinxin muxune xunna keli.

76

Nɔ tiin nan Ala ra

¹ Asafi a bɛtina, bɛti baane kuntigin xa. A xa
ba kondenne ra. Sigi sariɲanxina.

² Yuda kaane Ala kolon.
A xinla binyaxi Isirayila yi.

³ A konna Salemi taan nin,
a dɔxi Siyon Geyaan nin.

⁴ A a yaxune xalimakunle yigira mɛnna nin,
e nun yɛ masansan wure lefane nun e silan-
fanne

nun e yenge so seene birin.

Beti xuini te.

⁵ Ala, i tan nan sɛnbɛn birin kannɛna ra,
i nɔrɔxi dangu habadan geyane ra.

⁶ Sofa wɛkilɛxine birin bata bira,
e yii seene yi tongo yengɛni.
E fa saya xixɔnla nin.

Na sofa yo mi fa a yiini maxama.

⁷ Yaxubaa Ala, i na falan ti xɔlɔni,
soone nun soo ragine yi bira, e faxa.

⁸ I tan nan magaxu, Ala.

I na xɔlɔ, nde nɔɛ tiyɛ i yɛɛ ra.

⁹ I to kitisa xuiin namini keli kore,
yamanan muxune yi gaxu,
e yi e dundu.

¹⁰ I to keli kiti bolondeni
alogo i xa yiigelitɔne rakisi.

Beti xuini te.

¹¹ Hali muxune na xɔlɔ i ma,
na rajanma tantunna nan ma i tan xa.
Naxanye na mini i ya xɔlɔn bun,
ne xaxili sɔtɔma nɛn.

¹² I na i dɛ ti Alatala xa, i ya Ala,
i xa a rakamali.
Yamanan naxanye birin be rabilinni,
e Alatala ki!

A lan birin xa gaxu a yɛɛ ra!

¹³ A tan kuntigi wasoxine ragodoma nɛn,
a yi dunuɲa mangane magaxu.

77

Madendenna tɔrɔ waxatini

¹ Asafi a bɛtina, bɛti baane kuntigin xa,
Yedutun xa.

² N bata n xuini te Ala ma.
N bata n ma mawuga xuini te,
a xa n xuiin name.

³ N yi tɔrɔni waxatin naxan yi,
n Marigin maxandi nɛn.
Kɔɛɛn birin na, n yi n yiini te Ala ma,
koni n mi madɛndɛn.

⁴ Alaa fe to rabira n ma, n kutun.
N to n miri a ma, n xaxinla yi yifu.

Beti xuini te.

⁵ N yi xi n yɛɛ ra yi.

N xaminxi, n mi fala tima.

⁶ Nayi, n yi n miri waxati danguxine ma

e nun ɲɛɛ xunkuyene.

⁷ Betine yi rabira n ma kɔɛɛn na.

N yi n miri n bɔɲɛni,

n maxɔdinna ti n xaxinli iki:

⁸ “Marigina a mɛma nxu ra nɛn ba,
han habadan?

Nxu mi fa a kɛnɛnma ba?

⁹ Marigina hinanna bata ɲan ba,
han habadan?

A tulisaan bata ɲan ba,
han habadan?

¹⁰ Ala bata ɲinan hinanna xɔn ma ba?

Ala bata a kininkininna ɲan a xɔlɔni ba?”

Beti xuini te.

¹¹ N yi a fala, n naxa,

“Naxan n tɔrɔma, na ni ito ra:

Kore Xɔnna Ala mi fa a fangan yitama
alo a fɔlɔni.”

¹² Alatala,

n xa i ya kɛwanle rabira n yetɛ ma.

I ya kabanako fe fonne yi rabira n ma.

¹³ N xa n miri i ya wanle ma.

N yi n xaxili lu i ya wali gbene xɔn ma.

¹⁴ Ala, i ya kiraan sarɲan.

Batu se yo mi gbo alo Ala.

¹⁵ Ala nan i tan na

naxan kabanako wanle kɛma.

I bata i sɛnbɛn mayita siyane tagi.

¹⁶ I bata i ya yamaan xunba i sɛnbɛni,

Yaxuba nun Yusufu bɔnsɔnne.

Beti xuini te.

¹⁷ Ala, igene to i to,

e yi xuruxurun.

Tilinne yi xuruxurun.

¹⁸ Tulen yi godo keli kore.

Galanna yi a xuiin namini kore.

Kuyen yi a ɲinna masɔxɔn yiren birin yi.

¹⁹ I ya kuye sarinna xuiin yi gbo ayi.

I ya kuyena ɲin masɔxɔnna yi dunuɲa birin
yiyalan.

Bɔxɔn yi xuruxurun, a yi yimaxa.

²⁰ I ya kiraan yi fɔxɔ igeni.

I gidi baa tilinxini, i san fɔxɔne mi toɛ.

²¹ I yi Nabi Musa nun Haruna ti i ya yamaan
yɛɛ ra

alo xuruse rabaan tima yɛxɛɛ kurun yɛɛ ra
kii naxan yi.

78

Ala nun a yamana fe

¹ Asafi a fala ɲaxumɛna.

N ma muxune,

ɛ ɛ tuli mati n ma xaranna ra,

ɛ yi n ma fala xuine rameɛ.

² N sandane nan sama.

N wundo fonne nan yɛbama.

³ En bata feen naxanye me,

en yi e to,

en fafane feen naxanye falaxi en xa,

⁴ en mi ne luxunɲɛ en ma diine ma.

En Alatala matɔxɔ feene

nun a sɛnbɛn nun a kabanako feene

falama en mamanden famatɔne xa.

⁵ A bata tɔnne so Yaxuba bɔnsɔnna yii.

A mɔn yi sariyan so Isirayila yii.

A en fafane yamari,

a e xa e diine xaran na ma,

⁶ alogo muxu famatɔne xa e kolon.

Hali diin naxanye munma bari singen,

ne fan yi a fala e diine xa.

⁷ Nayi, e fan e yigi sama Ala fari nɛn.

E mi fa ɲinanma a wanle xɔn ma,

e yi a yamarine suxu.

⁸ Nayi, e mi luma

alo e benbane yi kii naxan yi nun.

Tengbesendene nun murutɛdene nan yi ne
ra nun

naxanye mako mi yi Alaa fe yi,

e mi yi tɔgɔndiyaxi Ala ma.

⁹ Xanla yi Eframi bɔnsɔnna muxun nax-
anye yii,

ne e gi nɛn yɛngen lɔxɔni.

¹⁰ E Alaa layirin nabɛɲin,

e tondi a sariyan suxe.

¹¹ E ɲinan nɛn Ala kɛwanle xɔn,

a kabanako feen naxanye yitaxi e ra.

¹² A kabanako feene liga nɛn

e benbane yɛɛ xɔri

Misiran yamanani, Soyan yi.

¹³ A yi fɔxɔ igeni taxun a tagi

a yi e ragidi.

A yi a liga igene yi mate ayi e bode fari

alo banxi kankena.

¹⁴ A ti e yɛɛ ra yanyin na kundani.

A mɔn yi ti e yɛɛ ra kɔɛɛn na tɛɛ dɛgeni.

¹⁵ A fanyeni bɔ tonbonni,

a yi tigin namini, e yi e min.

¹⁶ A yi xuden namini gɛmɛne yi,

igen yi godo alo baana.

¹⁷ Koni e lu yulubin lige a ra,

e murutɛ Kore Xɔnna Ala ma tonbonni.

¹⁸ E yi a nata, a e xa Ala bunba,

e yi e waxɔn donseen maxɔdin Ala ra.

¹⁹ E yi Ala mafala, e naxa,

“Ala nɔɛ donseen naminɛ tonbonni ito yi ba?

²⁰ A to gɛmɛn bɔ,

igen nan mini ayi yati,

koni a nɔɛ burun nun suben soɛ a muxune
yii ba?”

²¹ Na ma, Alatala e xuiin mɛxina, a fitina.

A yi xɔlɔ Isirayila ma,

tɛɛn yi mini Yaxuba bɔnsɔnna xili ma.*

²² Amasɔtɔ e mi yi laxi Ala ra,

e mi yi e yigi saxi a marakisini.

* 78:21; 78:21 Na feen sebexi Yatene 11.1 kui.

²³ Koni a yi kuyen yamari,
 a koren dɛɛne xa rabi,
²⁴ a yi Manna donseen nagodo e ma,
 a ariyanna donseen so e yii.[†]
²⁵ Adamadiine yi malekane burun don.
 Ala yi donseen nasiga e ma han e lugo.
²⁶ Ala yi foyen nafa keli sogetede binna ra.
 A mɔn yi foyen namini yiifanna ma a senben
 na.
²⁷ A yi xoline ragodo e ma
 naxanye yi wuya alo baan mɛɛnsinna.
²⁸ E yi yolon e daaxaden tagi e bubune ra-
 bilinni.
²⁹ Yamaan yi e dɛge han e lugo.
 E yi waxi naxan xɔn ma Ala na so nɛn e yii.
³⁰ Koni benun e xa wasa, donseen mɔn yi e
 dɛ,
³¹ Ala yi xɔlɔ e ma, a yi e senbɛmane faxa,
 Isirayila banxulanne.
³² Hali na birin to liga,
 e mɔn lu nɛn yulubin lige!
 Hali a to kabanako feene liga e mi dɛnkeleya.
³³ Nayi, a yi e dunɔɔa yi gidin lu fuuni,
 han e yi faxa kuisanni.
³⁴ A to ndee faxa,
 a dɔnxɛne yi tubi,
 e yi Ala fen sɔbɛn na.
³⁵ A yi rabira e ma
 fa fala Ala nan e kantan fanyen na,
 a Kore Xɔnna Ala nan yi e xunba muxun na.
³⁶ Koni e falane mi yi fixaxi,
 e yi wulen nan falama a xa.
³⁷ E mako mi yi Alaa fe yi,
 e mi yi tinxinxɪ Ala layirini.
³⁸ Koni bayo a kininkinin,
 a yi e hakɛne mafelu.
 A mi e halagi.
 A xɔlɔn lu dɔxɔɔa ma wuyaxi,
 a mi fitina e xili ma.
³⁹ A a kolon fa fala dajɔxɔn nan tun e ra,
 e siimayaan luxɪ nɛn alo foyedina
 naxan danguma a mi xɛtɛ.
⁴⁰ E murutɛ Ala ma nɛn tonbonni sanya ma
 wuyaxi.
 A yi sunu e fe ra burunna ra sanya ma
 wuyaxi!
⁴¹ E yi Ala bunbama yɛ yo yɛ.
 E yi a liga Isirayilaa Ala Sarijanxin yi xɔlɔ.
⁴² E jinan nɛn a senbɛ gbeen xɔn,
 e nun a e xunba e yaxune yii lɔxɔn naxan yi.
⁴³ E jinan nɛn a taxamasenne xɔn Misiran
 yi,
 e nun a kabanako feen naxanye liga Soyan
 yi.
⁴⁴ A yi e baane findi wunla ra.
 Ige yo mi yi na nun
 Misiran kaane yi naxan minjɛ.
⁴⁵ A tugetuge xɔlɛne rasiga e ma

naxanye e don.
 Xunɔɔne fan yi e bɔxɔn kala.
⁴⁶ A e siseene so sujɛne yii.
 A bogiseen birin so tuguminne yii.
⁴⁷ A yi e wudi binle kala balabalan kɛsɛne ra.
 A yi e xɔdɛ binle kala xunbenla ra.
⁴⁸ A yi e jingene faxa balabalan kɛsɛne ra.
 Galanna yi e xuruseene faxa.
⁴⁹ A fitinaxin yi a xɔlɔ naxin
 nun a bɔɔɛ teen nun a marajaxun nagodo e
 ma.
 Halagi ti ganla nan yi ne ra.
⁵⁰ A mi xɛtɛ a xɔlɔn fɔxɔ ra,
 a mi tin e niine yi rakisi,
 a yi e faxa fitina furene ra.
⁵¹ A yi dii sarane faxa Misiran denbayaan
 birin yi.
 Xami a denbayane dii singene birin
 naxanye singe e fangan mayita.
⁵² A yi fa a yamaan na
 keli Misiran yi alo xuruse kuruna.
 A yi e kantan burunna ra.
⁵³ A yi ti e yɛɛ ra, sese mi e sɔtɔ,
 nanara e mi gaxu.
 Koni fɔxɔ igen yi a ragali e yaxune ma.
⁵⁴ A yi fa e ra a bɔxɔ sarijanxin
 na geyaan ma a naxan sɔtɔ a senben xɔn.
⁵⁵ A siya gbetene kedi nɛn a yamaan yɛɛ ra,
 a yi e bɔxɔne yitaxun e ra.
 A yi Isirayila bɔnsɔnne rasabati e konne yi.
⁵⁶ Koni e yi murutɛ Kore Xɔnna Ala ma,
 e yi a bunba.
 E mi e xaxili lu a maxadi xuine xɔn,
⁵⁷ e yi e masiga a ra,
 e yanfan ti alo e benbane.
 E mi fa tinxinxɪ
 alo xalimakuli yidɔxina.
⁵⁸ E Ala raxɔlɔ nɛn e suxure batudene ra.
 E yi Ala raxɔxɔlɔn e ala sawurane xɔn.
⁵⁹ Ala to na mɛ, a yi xɔlɔ han!
 Nanara, a yi a mɛ Isirayila ra feu!
⁶⁰ A yi a banxin nabepin naxan Silo yi,
 a yi dɔxi adamadiine tagi dɛnaxan yi nun.
⁶¹ A yi tin a senbɛ kankiraan yi suxu.
 A nɔɔn misaala yi so yaxune yii.
⁶² A yi tin a muxune yi faxa silanfanna ra,
 a yi a xɔlɔ gbeen nagodo a muxune ma.
⁶³ Tɛɛn yi e banxulanne gan,
 han jaxalan dii ti sigine yi dan na fe ra.
⁶⁴ Saraxaraline yi faxa silanfanna ra.
 Koni yengɛn mi tin kaja gilene yi e wuga.
⁶⁵ Dɔnxɛn na, Marigin yi keli
 alo a yi xiin nɛn.
 A yengɛn so
 alo sofa senbɛmaan na manpaan min.
⁶⁶ A mɔn yi a yaxune kedi.
 A yi e rayarabi habadan!
⁶⁷ A yi a mɛ Yusufu bɔnsɔnna ra.

[†] 78:24: 78.24 *Manna donsena* a fe mato Xorɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

A mi Efirami bənsənnə sugandi.

⁶⁸ A Yuda bənsənnə nan sugandi
e nun a Siyon Geyaan naxan xanuxi.

⁶⁹ A yi a Yire Sarijanxin ti mənni
alo kore xənnə nun bəxə xənnə
naxanye na habadan!

⁷⁰ A yi a walikēn Dawuda sugandi.

A yi a ba yēxē kulan dēxən.

⁷¹ A yi a tongo xuruse kantandeni,
a yi a findi a yamaan kantanmaan na,
Yaxuba bənsənnə,
a gbee muxune Isirayila.

⁷² Dawuda yi a jəxə lu e xən ma jənige
fajini.

A ti e yē ra ki faji.

79

*Ala maxandina Yerusalen taan xunba
feen na*

¹ Asafi a bətina.

Ala, siya gbetene bata i ya bəxən yenge,
e so.

E bata i Batu Banxi Sarijanxin naharamu.

E bata Yerusalen findi taa xənnə ra.

² E bata i ya walikene binbine so xəline yii
e yi e don.

I ya muxu təgəndiyaxine binbine bata lu
burunna subene bun.

³ E bata e wunla ramini Yerusalen birin yi
alo igen bəxənnə.

Muxu yo mi luxi

naxan fəxa muxune maluxunje.

⁴ Nxu rabilinna siyane fala jaxin tima nxu
ma,

e nxu makonbi, e nxu magele.

⁵ Alatala, i luma xələxi nxu ma nən

han waxatin mundun?

I ya xələn luma nən alo tēna

han waxatin mundun yi?

⁶ I ya xələn nagodo siyane ma

naxanye mi i batuma,

e nun yamanan naxanye mi i xinla
binyama.

⁷ Amasəto e bata Yaxuba bənsənnə nə,

e a bəxən kala.

⁸ I nama nxu tərə nxu benbane hakene fe ra.

I ya kininkininna xa nxu ralan iki sa!

Amasəto nxu makona a ma han!

⁹ Ala, nxu rakisi muxuna,

nxu mali i xinla binya feen na!

Nxu xunba,

i yi nxu mafelu nxu yulubine ra

i xinla a fe ra.

¹⁰ Nanfera siyane maxədinna tima,

e naxa, “E Ala minən?”

A yita siyane ra nxu yē xəri

a i ya walikene fəxa feen jəxəma nən.

¹¹ I tuli mati suxu muxune kutun xuiin na.

Naxanye yalagin bun,

ne ratanga i sənbe gbeen na.

¹² Na siyane konbin naxanye ti i ma Marig-
ina,

ne saranna fi na ra dəxə solofere.

¹³ Nanara, nxu tan i ya yamana,

i naxan kantanma

alo i ya xuruse kuruna,

nxu i tantunje na yi habadan,

nxu i matəxə waxati famatəne birin yi.

80

Ala xa en ma yamanan natanga

¹ Asafi a bətina bəti baane kuntigin xa,
sereyana, a xa ba alo bətin naxan xili: “Fuge
Fajine.”

² Isirayila kantan muxuna,

i tuli mati nxu ra.

I tan naxan tixi Yusufu bənsənnə yē ra

alo xuruse kuruna,

i tan naxan dəxi maleka gubugubu kanne
tagi,

i yete makenən nərəni.

³ I sənben yita

Efirami nun Bunyamin nun Manase
bənsənnə ra.

Keli, i fa nxu rakisi!

⁴ Ala, i mən xa nxu sənbe so,

i nərən nagodo nxu ma,

alogo nxu xa kisi.

⁵ Alatala, Ala Sənben Birin Kanna,

i luma xələxi i ya yamaan ma

han waxatin mundun

i tondi a maxandin yabə?

⁶ I bata e balon findi səxələn na,

i yi e igelengenne rafe yēgen na.

⁷ I bata nxə bəxən findi yenge so xunna ra

nxu rabilinna siyane xa.

Nxu yaxune nxu magelema.

⁸ Ala Sənben Birin Kanna,

i mən xa nxu sənbe so,

i nərən nagodo nxu ma,

alogo nxu xa kisi!

⁹ I fa nən wudi binla ra

sa keli Misiran yamanani.

I siyaan bonne kedi,

i yi na wudi binla si e bəxəni.

¹⁰ I yi yirena nde yitən a rasoliden na.

A salenne yi godo pon!

A yi yamanan nafe.

¹¹ A nininna yi so geyane xun na.

A yiine yi so suman wudi gbeene xun na.

¹² A yiine yi sigama han fəxə igen xun na,

e mən yi sigaxi han baan xun na.

¹³ Nanfera i a langan kalaxi?

I tin dangu muxune birin yi a bogine muja?

¹⁴ Segune yi keli fətan, e a kala,

burunna subene yi a don.

¹⁵ Sənben Birin Kanna Ala, i mən xa fa.

I yē ragodo nxu ma keli ariyanna yi,

i yi nxu mato.

I ya yamaan nakisi
naxan findixi na wudi binla ra!

¹⁶ I tan yeteen naxan sixi,
i xa na ratanga!
A luxi nen
alo i tan yeteen diin naxan nagboxi.

¹⁷ E bata a sege, e a gan,
i ya yamaan kalama i ya xolon bun ma.

¹⁸ I yengi lu mangan xon ma
i tan yeteen naxan dxi,
i tan yeteen diin naxan nagboxi.
¹⁹ Nxu mi fa nxu xun xanbi soma i yi sonon.

Nxu rakisi nanara nxu i tantunje.
²⁰ Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
i mon xa nxu senbe so,
i nonon nagodo nxu ma,
alogo nxu xa kisi!

81

Ala nan en malima

¹ Asafi gbeena, beti baane kuntigin xa. A xa
ba Gati kaane kondenna ra.

² Sonxo sewani en ma Ala xa,
en senbena.

E xuini te Yaxubaa Ala xa!

³ E beti baan folo,
e tanbanne maxa,
e nun bolonna nun kondenna.

⁴ Kike nenon na te,
e nun kiken na koxo,
e xotaan fe en ma sali loxone yi.

⁵ Sariyan nan ito ra Isirayila xa.
Yaxubaa Alaa yamarin nan ito ra.

⁶ A a so Yusufu a denbayaan yii nen
a Misiran yamanan yenge waxatin naxan yi.
En yi xuina nde me
en mi yi naxan kolon,

⁷ A naxa, "N bata goronne ba e xun ma.
E bata goron binyen dxi.

⁸ E yi toroni waxatin naxan yi,
e yi n xili n yi e xunba.
N yi e yabi foye gbeeni.
N yi e kepaan fefese Meriba igene yi."

Beti xuini te.

⁹ "N ma yamana,
E e tuli mati n ma maxadi xuine ra.
Isirayila, xa e yi n xuini name nun!

¹⁰ E nama Ala gbete batu!
E nama e xinbi sin ala gbete yo xa!

¹¹ Alatala nan n tan na,
e Ala naxan faxi e ra
sa keli Misiran yamanani.

E e deene yibi, n xa e ralugo.
¹² Koni n ma yamaan mi e tuli matixi n na.
Isirayila mi tin n na.

¹³ Nayi, n yi e lu e tengbesenyani,
e yi bira e waxon feene foxo ra.

¹⁴ Xa n ma yamaan yi n xuini name nun,
xa Isirayila yi bire n ma kirane foxo ra nun,

¹⁵ n yi e yaxune yarabima nen nun mafuren!
N yi e yengefane halagima nen.

¹⁶ Naxanye Alatala rajaxuxi
ne gaxuxine yi e felenma nen a bun ma.
E toron mi yi nanma habadan!

¹⁷ N yi e baloma nen malo fajin nun kumin
na."

82

Ala nan mangan na

¹ Asafi a betina.

Ala dxi a manga gbedeni,
a tan nan kitin sama senbeman tagi.

A yi a fala, a naxa,
² "E luma kitin se tinxintareyani
han waxatin mundun,
e yi lu muxu jaxine rafise bonne xa?

Beti xuini te.

³ E xa senbetarene nun kiridine xun
mayenge kitin sa,
e yi tinxin yiigelitane nun muxu
jaxankataxine xa.

⁴ E xa senbetarene nun toro muxune
ratanga,
e e xunba muxu jaxine yii."

⁵ "E mi fe kolon,
e xaxili mi na,
e sigan tima dimin nin,
boxon bunne birin xuruxurunma.

⁶ N bata yi a fala, n naxa,
'Alane nan e tan na.
Kore Xonna Alaa diine nan e birin na.'

⁷ Koni e faxama nen
alo adamadiin bonne,
e bira alo kuntigin bonne."

⁸ Ala, keli, i fa dunuja makiti,
bayo i tan nan gbee siyane birin na.

83

Isirayilaa Ala maxandina e yaxune to yi e toroma

¹ Sigi sarijanxina. Asafi a betina.

² Ala, i nama i dundu.

Ala, falan ti, i nama i raxara!

³ A mato, i yaxune bata keli.
Naxanye i rajaxuxi, ne bata murute.

⁴ E feene yitonma wundoni i ya yamaan xili
ma.

I naxanye ratangaxi,
e sama e bode fari ne xili ma.

⁵ E naxa, "En sa e raxori,
alogo Isirayila xinla xa tunun dunuja yi."

⁶ E bata lan a ma,
e xa e malan i xili ma,

⁷ Edon kaane nun Sumayila bonsonna mux-
une

nun Moyaba kaane nun Hagari kaane

⁸ nun Gebala kaane nun Amonine nun
Amalekine

nun Filisistine e nun Tire kaane.

⁹ Asiriya yamanan fan bata sa e fari,
alogo e xa Loti bənsənna muxune mali.

Beti xuini te.

¹⁰ A liga e ra

alo i a liga Midiyan kaane ra kii naxan yi,
alo i a liga Sisera nun Yabin na Kison xudeni
kii naxan yi.

¹¹ E faxa nən En-Dəri yi,
e yi kun bəxən fari.

¹² A liga e kuntigine ra
alo i Orebi nun Sebi liga kii naxan yi.

E mangane birin xa lu
alo Sebaxa nun Salamuna,

¹³ naxanye yi a falama, e naxa,

“Nxu xa Alaa bəxəne tongo nxu gbeen na.”

¹⁴ Ala, e liga

alo wuluwunla na saxe xarene tongo,
alo foyen na se dagin xali,

¹⁵ alo tən fətnna ganma kii naxan yi,
alo tən tema geyane ma kii naxan yi.

¹⁶ E kedi i ya tule gbeen na.

E magaxu i ya foye gbeen na.

¹⁷ Alatala, e rayagi,

han e yi i xinla fen.

¹⁸ E xa lu yagin nun kuisanni habadan.

E xa yigitege, e raxori.

¹⁹ E xa a kolon

fa fala i tan Alatala,

i tan keden peen nan Kore Xənna Ala ra,
naxan mangayaan ligama dunuḡa birin
xun na.

84

Ala Batu Banxini siga betina

¹ Koraa diine tantun betina, beti baane
kuntigin xa. A xa ba Gati kaane kondenna
ra.

² Alatala Senben Birin Kanna,
i luden nayabu n yi han!

³ Alatalaa banxin xənla n na han!

N bəpən nun n fati bənden sēwa betin bama
Habadan Ala xinla nan ma fe ra.

⁴ Hali tuntunne bata e tēne sa i ya banxini,
debelenne fan bata na findi e konna ra,
alogo e diine xa maso i ya saraxa ganden na
Alatala Senben Birin Kanna,
n ma mangan nun n ma Ala.

⁵ Sēwan na kanne xa

naxanye luma i ya banxini!

E i matəxəma nən waxatin birin!

Beti xuini te.

⁶ Sēwan na kanne xa

naxanye senben kelima i tan yi,
naxanye xun tixi Ala Batu Banxin na.

⁷ E nēma danguma Baka lanbanni,
mēnna yi lu e xa alo tigi yirene.

Tule singen na fa, darane yi fe.

⁸ E senben yi siga fari se,

han e yi ti Ala yetagi Siyon yi.

⁹ Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
n ma maxandi xuiin name.

Yaxubaa Ala, i tuli mati n na.

Beti xuini te.

¹⁰ Ala, nxə mangan mato,

nxu ye masansan wure lefana.

I ya muxu sugandixin nasuxu!

¹¹ Soge kedenna i Batu Banxini,

na dangu xii wuli keden na yire gbete yi.

A fisa n xa lu tixi i ya banxin so deen na
gbansan

benun n xa sabati muxu naxine konne yi.

¹² Marigina Alatala luxi nən en xa

alo en ma sogen nun en ye masansan wure
lefana.

Alatala nan hinanna nun binyen fima en
ma.

Naxanye sigati kii kamalixi,

a herin fima nən ne ma.

¹³ Alatala Senben Birin Kanna,

sēwan na kanne xa

naxanye e yigin sama i tan yi.

85

Ala xa bəpə xunbenla fi en ma

¹ Koraa diine tantun betina, beti baane
kuntigin xa.

² Alatala, i bata yi hinan i ya yamanan na.

I bata yi Yaxuba bənsənna senbe so.

³ I bata yi i ya muxune hakene mafelu,

i yi e yulubine xafari.

Beti xuini te.

⁴ I bata yi i ya xələn jan,

i yi xete i ya xələ gbeen fəxə ra.

⁵ Ala, nxu rakisi muxuna,

i mən xa nxu senbe so.

I nama fa lu xələ nxu ma.

⁶ I luma xələxi nxu ma nən ba

han habadan?

I ya xələn luma nən

han mayixete nun mayixete?

⁷ I mi fa nxu rakisima ba,

alogo i ya yamaan mən xa sēwa i ya fe ra?

⁸ Alatala, hinan nxu ra,

i yi nxu rakisi.

⁹ N waxi n tuli mati feni Ala ra, Alatala.

A bəpə xunbenla nan ma fe falama a ya-
maan xa,

a muxu təgəndiyaxine,

xa e mi fa xete e xaxilitareyaan ma sənən.

¹⁰ A fama a yetəragaxu muxune rakisideni iki
sa!

A binyen yi lu en ma yamanani.

¹¹ Hinanna nun lannayana e bode xən ma.

Tinxinyaan nun bəpə xunbenla yi rakafu.

¹² Lannayaan sabatima nən bəxəni,

tinxinna yi godo keli kore.

¹³ Alatala herin fima nən en ma yati,

en ma bəxən sansine yi sabati.

¹⁴ Tinxinyaan tima nən Marigin yee ra,
a kirani tən a xa.

86

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa Ala maxandina.

Alatala, i tuli mati n na,

i yi n yabi.

Amasoto yiigelitəon nun tərə muxun nan n
na.

² N niin natanga,

amasoto n təgəndiyaxi i ma.

I tan n ma Ala, i ya walikēen nakisi,
naxan a yigi saxi i tan yi.

³ N Marigina, kininkinin n ma!

N ferijənma i tan nan maxande.

⁴ Marigina, i ya walikēen nasəwa,

amasoto n na n niin taxuxi i tan nan na.

⁵ Marigina, i tan fan! I dija!

Naxan na i maxandi,

i hinanma nən na ra han!

⁶ Alatala, i tuli mati n ma maxandi xuiin na,
n ma mawuga xuiin name.

⁷ N nēma tərəni,

n yi i maxandi,

amasoto i yabin tima.

⁸ Marigina, ala yo mi luxi alo i tan.

I ya wanle jəxən mi na.

⁹ Marigina, i siyaan naxanye birin daxi,

ne fama nən,

e yi e xinbi sin i yetagi,

e yi i xinla binya.

¹⁰ Amasoto i tan gbo,

i kabanako feene rabama.

I tan keden peen nan Ala ra.

¹¹ Alatala, i ya kiraan yita n na

alogo n xa sigan ti i ya jəndini.

Na fe keden peen sa n bəjəni,

alogo n xa i xinla binya.

¹² Marigina, n ma Ala,

n ni i tantunma nən n bəjən ma feu!

N yi i xinla binya habadan!

¹³ I bata hinan n na han!

I yi n niin natanga sayaan ma.

¹⁴ Ala, wasodene bata keli n xili ma,

gbalotə ganla waxi n faxa feni,

e miriya yo mi sigama i tan ma.

¹⁵ Koni Marigina, i tan nan Ala ra

naxan kininkinin,

i dija, i mi xələn xulən,

i ya hinanna nun i ya lannayaan gbo.

¹⁶ I yee rafindi n ma,

i yi hinan n na.

Senben fi n ma, n tan i ya walikēna.

N nakisi, n tan i ya walikē naxanla diina.

¹⁷ A yita n na, a i fan,

alogo naxanye n naxaxuxi,

ne xa a to, e yagi.

Amasoto i tan Alatala bata n mali,

i yi n madəndən.

87

Siyane birin yigin Yerusalen nin

¹ Koraa diine tantun betina. Sigi
sarijanxina.

Ala bata a taan ti Geya Sarijanxin fari.

² Siyon taan nafan Alatala ma

Yaxuba bənsəonna taane birin xa.

³ Muxune Alaa taan matəxəma han!

Beti xuiini te.

⁴ Ala naxa,

“N Misiran kaane nun Babilən kaane sama
nən

n kolon muxune fari e nun Filisiti kaane

nun Tire kaane nun Kusi kaane.”

N yi a fala, n naxa,

“Itoe fan barixi Siyon taan nin.”

⁵ E a falama nən Siyon taan ma

fa fala siyani itoe fan barixi mənna nin,

Kore Xənnə Ala yeteen yi a rasabati.

⁶ Alatala na siyane xinle sebe,

a a falama nən ndee ma, a naxa,

“Itoe fan barixi Siyon taan nin.”

Beti xuiini te.

⁷ E bodonma nən, e betin ba.

E naxa, “Nxu yigin birin i tan nin.”

88

Mawugana malina fe ra

¹ Sigi sarijanxina. Koraa diine tantun
betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba

xulenna ra. Esira yixetəna nde Heman ma
fala jaxuməna.

² Alatala, Ala naxan n nakisima,

kəen n nun yanyin na,

n gbelegbelema i tan nan na.

³ N ma maxandi xuiin xa i li.

I tuli mati n ma mawuga xuiin na!

⁴ Tərə wuyaxi bata n niini li,

sayaan bata maso n na.

⁵ E n yatema

alo naxanye sigama gaburun na.

N fangan birin bata jan.

⁶ E bata n nabəjin faxa muxune ye,

alo muxu faxaxine gaburun na,

alo i bata jinan naxanye xən,

i mi fa sese ligama naxanye xa.

⁷ I bata n woli ayi bilingan tilinxin na dimi
gbeeni.

⁸ I ya xələn bata gbo ayi n ma,

i n yigbetənma i senben na.

Beti xuiini te.

⁹ I bata n xəyine makuya n na,

i bata n findi se jaxin na e yee ra yi.

N balanxi, n mi nə mine.

¹⁰ N yeeəne bata wasa tərən na,

n ni i xilima ləxə yo ləxə,

³⁰ N na a yixetena nde luma nen mangayani habadan!
Fanni kuyen daxi,
a mangayaan daxi.”

³¹ “Xa a yixetene mi tin n ma sariyan suxe,
xa e mi bira n ma sariyane foxo ra,
³² e yi n ma tonne kala,
e tondi n ma yamarine suxe,
³³ nayi, n na e murute feene saranma e ra
nen dunganna ra,
n yi e jaxankata e hakene fe ra.

³⁴ Koni n ma hinanna luma nen Dawuda xon,

n mi n ma tinxinyaan kalama.

³⁵ N mi n ma layirin kale.

N na a tuli saxi naxan na,

n mi na maxete.

³⁶ N bata n kolo n ma sarijanni

n mi wulen falama Dawuda xa,

³⁷ a yixetene luma nen habadan,
a mangayaan buma nen n yetagi
alo sogena.

³⁸ A buma nen mangayani habadan
alo kikenan,

naxan kore xonna ma taxamasenna ra wax-
atin birin.”

Beti xuini te.

³⁹ Koni i bata i me a ra,

i yi a masiga i ra!

I bata xolo i ya manga sugandixin ma han!

⁴⁰ I bata i ya layirin kala i naxan xidi

e nun i ya walikene tagi.

I bata a mangaya taxamasenna rabira
boxoni.

⁴¹ I bata a taan yinne birin nabira.

I yi a yire makantanxine findi taa xonne ra.

⁴² Dangu muxune birin a mujama,
a dexo bodene bata a rajaxu.

⁴³ I bata a yengefane senben gbo ayi.

I yi a yaxune birin nasewa.

⁴⁴ I bata a yenge so seene senben jan.

I tondi a maliye yengeni.

⁴⁵ I bata a noron ba a yii,

i yi a mangaya gbenden nabira boxoni.

⁴⁶ I bata a banxulanyaan waxatini kala a
ma,

i yi a rayagi han!

Beti xuini te.

⁴⁷ Alatala, i mon i luxunma nen nxu ma

han waxatin mundun?

I ya xolon luma gbo ayi

alo teena han waxatin mundun?

⁴⁸ A xa rabira i ma

a n ma siimayaan mi fa xunkuya.

I adamadiine birin daxi nen tun ba?

⁴⁹ Nde luma a faxataren na,

a yi a yete ratanga sayaan ma?

Beti xuini te.

⁵⁰ Marigina, i ya hinanna minen,

naxan yi na nun,

i i kolo naxan na Dawuda xa i ya tinxinni?

⁵¹ Marigina,

i miri i ya walikene yagin ma,

e nun yamaan naxanye birin goron n xun
ma.

⁵² Alatala, i yaxune bata nxu rayagi,

e biraxi i ya muxu sugandixin foxo ra yiren
birin.

⁵³ Barikan xa bira Alatala xa habadan!

Amina! Amina!

Yaburin Yire Naanindena: Keli Sora 90 ma han 106

90

Nabi Musaa betina

¹ Nabi Musa, Alaa xerana maxandina.

Marigina, i tan nan findixi nxu yigiyaden
na,

keli waxati danguxine ma han habadan.

² Benun geyane xa da,

benun boxo xonna nun dunuja yeteen xa da,
xabu a foloni, han to,
han habadan i tan nan Ala ra.

³ I tan nan muxune raxetema bendeni,
i yi a fala, i naxa,

“Adamadiine, e xete e kelideni.”

⁴ Bayo jee wuli kedenna luxi nen i yee ra yi
alo xii keden danguxina,
alo kee kedenna.

⁵ I tan nan muxun niin bama,

a dangu alo xoton ma xixonla,

alo seken naxan solima.

⁶ Xotonni, a jingi, a sabati,

jimbanna na maso,

a lisi a ra, a xara.

⁷ I ya xolona nxu yigitegema nen,

a yi nxu jan.

⁸ I bata nxu haken sa i yetagi.

I bata nxu wundo yulubine birin sa kenenni.

⁹ Nxu siin janma nen i ya xolon bun ma.

Nxu nxo siimayaan toon janje

alo kutunna.

¹⁰ Yanyina nde nxo siimayana,

jee tonge solofere nan tun a ra.

Xa a xunkuya ayi,

jee tonge solomasexe.

Koni lanbaranna nun toron nan ne birin na.

A janma nen xulen, nxu faxa.

¹¹ Nde noe i ya xolon senben kolonje,

a yi i binya

lan i ya xolon yaten ma?

¹² Nxu xaran nxo siimayaan tenge,

alogo nxu xa sigan ti fe kolonni.

¹³ Alatala, i ya xolon janma waxatin
mundun yi?

Kininkinin nxu tan i ya konyine ma.

¹⁴ Nxu ralugo i ya hinanni xoton yo xoton.

Nanara, nxu betin be,

nxu sɛwa nxu siin birin yi.

¹⁵ Nxu bata lu yagini waxati xunkuye.

Awa, iki sɛwa jɛɛnɛ fi nxu ma
nxu naxan xasabi ligaxi tɔrɔni.

¹⁶ Nxu tan i ya konyine xa i ya wali gbeene
to.

Nxɔ diine xa i ya binye magaxuxin to.

¹⁷ Marigina nxɔ Ala,

i ya fanna xa lu nxu xɔn.

Nxɔ wanle rasɔnɔya nxu xa,

yandi nxɔ wanle rasɔnɔya nxu xa.

91

Ala nan en yigiya kenden na

¹ Naxan na yigiya Kore Xɔnna Ala ma,
na bata lu Ala Senbɛ Kanna makantanna
bun.

² N na a falama Alatala xa nɛn, n naxa,
“N yigiyaɗen nun n kantan yinna nan i tan
na.

N ma Ala nan i tan na

n yigin saxi naxan yi.”

³ A i ratangama nɛn luti ratixine birin ma,
e nun faxa furene.

⁴ A i ratangama nɛn,

i yi i luxun a yi,

alo tɔxɛ ngana a gabutɛne soma

a diine xun na kii naxan yi.

A lannayaan yi findi i yɛ masansan wure
lefaan na.

⁵ I mi gaxun kɔɛɛn gbalon yɛɛ ra,

hanma xalimakunla

naxanye wolima yanyin na.

⁶ I mi gaxuɛ fitina furene yɛɛ ra

naxanye i lima dimini,

hanma fure jaxin naxanye faxan tima
yanyin na.

⁷ Muxu wuli kedenna faxama nɛn i dɛxɔn
ma,

muxu wuli fu yi bira i rabilinni,

koni fefe mi ligɛ i tan na.

⁸ I i yɛɛn tima nɛn tun,

i yi muxu jaxine saranna to.

⁹ N bata n yigiya i tan ma Alatala.

I na Kore Xɔnna Ala findi i luxunden na,

¹⁰ fe jaxi yo mi i liyɛ.

Gbalɔ yo mi masoɛ i konna ra.

¹¹ Ala yamarin fima nɛn a malekane ma i ya
fe yi

alogo e xa i kantan i ya sigatiin birin yi.

¹² E yi i tongo

alogo i nama i sanna din gɛmɛ yo ra.

¹³ I tima yatane nun saɓine fari nɛn.

I yi yata senbɛmane nun saɓi jaxine yi-
bodon.

¹⁴ Ala naxa, “N na kanna rakisima nɛn

bayo a n xanuxi.

N na ratangama nɛn

bayo a n kolon Ala ra.

¹⁵ A na n xili, n na a yabima nɛn.

N luma a xɔn ma nɛn tɔrɔni.

N na a xunbama nɛn,

n yi binyen sa a ma.

¹⁶ N yi siimaya xunkuye fajin fi a ma,

n yi a yita a ra

a n tan nan a rakisima.”

92

Tantun betina

¹ Tantun betina. Sigi sarijanxina. A xa ba
Matabu Lɔxɔni.

² A lan Alatala yi tantun.

Kore Xɔnna Ala,

a lan betin xa ba i xa,

³ i ya hinanna fe yi fala xɔtɔn yo xɔtɔn,

i ya tinxinna fe yi fala kɔɛ yo kɔɛ,

⁴ betine yi ba i xa kondenna nun bɔlɔn xuiin
na.

⁵ Alatala, i kɛwanle bata n nasɛwa.

N sɛwa betin bama nɛn i ya wanle fe ra.

⁶ Alatala, i ya wanle gbo de!

I miriyane tilin han!

⁷ Xaxilitaren mi ito kolon.

Daxun mi ito famuma.

⁸ Fa fala, muxu jaxin kelima nɛn

alo sɛxɛ jaxina,

fe jaxi rabane birin sabatima nɛn,

koni habadan halagin nan e yɛɛ ra.

⁹ Amasɔɔ i tan Alatala nan feen birin xun na
habadan.

¹⁰ I yaxune ni i ra, Alatala,

i yaxune ni i ra, e halagima!

Fe jaxi rabane birin xuyama ayi nɛn.

¹¹ I bata n senbɛn gbo ayi

alo burunna jingena,

i yi ture fajin susan n ma.

¹² N na n yengefane yarabixin toma.

N na n yaxune wuga xuiin mema.

¹³ Koni tinxin muxune sabatima nɛn

alo tugu binla.

E senbɛn gboma ayi nɛn

alo suman binle Liban yamanani

¹⁴ alo wudin naxanye sixi Alatalaa banxini.

E sabatima nɛn en ma Alaa banxini.

¹⁵ E mɔn bogima

hali e to bata kɔxɔ.

E rafexi igen na, e xinde.

¹⁶ Na bata Alatalaa tinxinna yita.

A tan nan n kantan fanyen na,

fe jaxi yo mi a tan yi.

93

Ala nan mangan na

¹ Alatala nan mangan na,
a rabilinxi nɔrɔn nun fangan nan na.

Nanara, bɔxɔn dɔxi ken,

a mi yigisanma.

² Ala, xabu a fɔlɔni,

i ya mangayaan na.

I na yi habadan!

³ Alatala, baane e xuini tema,

baane e xuini tema han!

Baane bata walaɲɛ ayi.

⁴ Alatala senben gbo kore xonna ma!

A gbo fɔxɔ igen mɔrɔnne xa.*

A dangu fɔxɔ igen xunfan gbeen na.

⁵ Alatala, i ya maxadi xuine luma nen habadan!

Sarijanna lanxi i ya banxin nan ma, han habadan!

94

Ala nan birin ma kitisaan na

¹ Ala naxan gbeeɲɔxɔ tiin na, Alatala,

i tan Ala naxan gbeeɲɔxɔ tiin na,

i xa i yete makenen.

² Dunuɲa kitisana, keli,

i yi wasodene saran e kewanle ra.

³ Alatala, muxu ɲaxine luma ɲaxanɲɛ han waxatin mundun yi?

⁴ Fe ɲaxi rabane e yete matɔxɔma kanba falane yi.

⁵ Alatala, e bata i ya muxune yigbeten.

E bata i ya yamaan nayarabi.

⁶ E kaɲa gilene nun kiridine nun xɔɲene faxama.

⁷ E yi a fala, e naxa,

“Alatala mi nxu toma.

Yaxubaa Ala mi a ɲɔxɔ luxi a xɔn.”

⁸ E a liga e yeren ma

e tan xaxilitarene,

e tan daxune,

e xaxili sɔtɔma waxatin mundun?

⁹ Ala naxan en tunle rafalaxi,

a tan mi fala xuiin mɛma ba?

Ala naxan en yeɛne rafalaxi,

a tan mi toon tiin ba?

¹⁰ A tan naxan siyane birin xuruma,

a mi e fe saranma e ra ba,

a tan naxan muxune xaranma fe kolonna ma?

¹¹ Alatala muxune miriyane kolon,

a sese mi ne ra.

¹² Alatala, sɛwan na kanna xa

i naxan xuruma,

i naxan xaranma i ya sariyan xɔn.

¹³ I matabun fi a ma tɔrɔ lɔxɔne yi,

han yinli ge muxu ɲaxine yeɛ ra.

¹⁴ Alatala mi a muxune rabɛɲinma,

a mi a mɛma a keɛn na.

¹⁵ Kitine mɔn sama nen tinxinni,

sɔndɔmɛ faɲi kanne birin tinma nen na ma.

¹⁶ Nde tiye n xɔn muxu ɲaxine xili ma?

Nde kele,

a ti n xɔn fe ɲaxi rabane xili ma?

¹⁷ Xa Alatala mi yi n mali nun,

n niin yi bama nen mafuren!

¹⁸ N to yi a falama, n naxa,

“N birama nen!”

Alatala, i yi n mali i ya hinanni.

¹⁹ N na kuisan,

i ya hinanna n niin lugoma nen sɛwan na.

²⁰ I mako mi kitisa tinxintarene ma,

naxanye muxune ɲaxankatama e tɔnne yi.

²¹ E e malanma tinxin muxune xili ma,

e yi sɔntarene yalagi, e faxa.

²² Koni Alatala bata findi n ma faran makan-tanxin na.

N ma Ala nan n kantan fanyen na

n nan n luxunma naxan yi.

²³ A e hakene saranma e ra nen.

Alatala en ma Ala e raxɔrima nen e fe ɲaxine ma.

95

Tantun betina

¹ E fa, en xa fa sɛwa betin ba Alatala xa!

En sɔnxɔ sɛwani Ala xa,

en kantan fanyena, en nakisimana.

² En fa a yetagi, en barikan bira a xa.

En yi a tantun sɛwa betine yi.

³ Amasɔtɔ Alatala nan Ala gbeen na.

A tan nan manga gbeena alane birin xun na.

⁴ A tan nan gbee bɔxɔn bunne nun geyane xuntagine ra.

⁵ A tan nan gbee fɔxɔ igen na,

bayo a tan nan a daxi.

A tan nan bɔxɔ xɔnna rafalaxi.

⁶ E fa, en fa en xinbi sin,

en yi Ala batu.

En xa en xinbi sin Alatala bun

naxan en daxi.

⁷ Amasɔtɔ a tan nan en ma Ala ra.

En findixi a yamaan nan na

alo a xuruse kurun naxan nabama.

Xa e Ala fala xuiin mɛ to,

⁸ e nama e bɔɲeni xɔdɔxɔ

alo e benbane Meriba yi,

alo e naxanye liga na waxatini Masa yi ton-bonni.*

⁹ E n matandi nen mɛnni,

e yi n mato,

hali e to bata yi n kewanle to.

¹⁰ N xɔlɔ na waxati muxune ma ɲɛɛ tonge naanin,

n yi a fala, n naxa,

“Yamani ito bɔɲen makuya n na,

e mi biraxi n ma kiraan fɔxɔ ra.”

¹¹ Nayi, n yi n kɔlɔ n ma xɔlɔni n naxa,

“E mi soɛ n ma matabudeni mumɛ!”

96

Ala nan mangane birin xun na

Taruxune Singen 16.12-33

¹ Beti nenen xa ba Alatala xa!

* 93:4. 93. *Algen mɔrɔnne*: alo foyen na so igeni.

* 95:8. 95.8 Na fe mɔn sɛbɛxi Xɔrɔyaan 17.7 kui.

Dunuḡa muxune birin xa betin ba Alatala xa.

² Betin xa ba Alatala xa,
a xinla yi tantun!

Ɛ yi lu a raliye waxatin birin yi
fa fala a bata en nakisi.

³ Ɛ a binyena fe fala siyane birin xa,
Ɛ yi a kabanako feene rali muxune birin ma.

⁴ Alatala gbo,
a lan a xa matəxə han!

A lan

a xa binya dangu alane birin na.

⁵ Siyane alane birin findixi ala fuune nan
na,

koni Alatala tan bata koren da.

⁶ A rabilinxɪ nərən nun gboon nan na.

A yire sarɪnɒnxɪn nafexi sɛnbɛn nun binyen
nan na.

⁷ Ɛ tan dunuḡa siyane birin,

Ɛ fa Alatala tantun,

Ɛ yi a tantun a binyen nun a sɛnbɛna fe ra.

⁸ Ɛ fa Alatala tantun a xili binyena fe ra.

Ɛ fa kiseene ra a Batu Banxini.

⁹ Ɛ Alatala batu a nərɔ sarɪnɒnxɪni.

Dunuḡa muxune,

Ɛ xuruxurun a yetagi.

¹⁰ Ɛ yi a fala siyane xa,

a Alatala nan mangan na.

Nanara, dunuḡa a kiini,

a mi yigisanma.

Ala siyane makitima tinxinna nin.

¹¹ Kore xənna nun bəxə xənna xa sɛwa han!

Fəxə igen xa a xuini te

e nun seen naxanye a xərɛ ra.

¹² Burunna xa sɛwa e nun a yi seene birin.

Fətənna wudine birin xa sənɒxə sɛwani,

¹³ e sənɒxə Alatala yetagi,

amasəɔ a fama nɛn.

A fama nɛn a kitin sa dunuḡa yi.

A dunuḡa muxune makitima nɛn tinxinni,

a siyane kiti a jəndini.

97

Ala nan keden pe mangan na

¹ Alatala nan mangan na!

Dunuḡa xa jaxan!

Ɛ sɛwa Ɛ tan fəxə ige tagi bəxəne!

² A rabilinxɪ kundaan nun dimin nan na.

A mangayaan sɛnbɛ soxi tinxinyaan nun
sariya kenden nan na.

³ Tɛɛna a yɛɛ ra,

naxan a yaxune ganma a rabilinni.

⁴ A kuyen na a jɪnna masəxən,

dunuḡa birin yi yalan.

Bəxən yi a to a xuruxurun.

⁵ Geyane xuyama ayi Alatala yetagi,

dunuḡa birin Marigina,

alo kumi dolen na xulun.

⁶ Koren xənna a tinxinyaan nalima nɛn,

siyane birin yi a binyen to.

⁷ Suxure batune yagima nɛn,

naxanye suxurene matəxəma.

Alane birin e xinbi sinma nɛn a bun.

⁸ Siyon kaane a mɛma nɛn e sɛwa.

Yuda taane yi jaxan i ya kiti saxine fe ra,
Alatala.

⁹ Alatala, i tan nan Kore Xənna Ala ra

dunuḡa birin xun na.

I tan gbo dangu alane birin na.

¹⁰ Alatala rafan naxanye ma,

fe jaxin xa rapaxu ne ma.

A təgəndiya muxune kantanma nɛn,

a yi e xunba muxu jaxine yii.

¹¹ Kɛnɛnna minima nɛn tinxin muxune xa,

muɒ səndəmə fajine sɛwama nɛn.

¹² Ɛ tan naxanye birin tinxin,

Ɛ sɛwa Alatala a fe ra,

Ɛ a xili sarɪnɒnxɪn tantun.

98

Ala nan mangan na

¹ Tantun betina.

Ɛ beti nɛnɛn ba Alatala xa.

A bata kabanako feene liga!

A en nakisima a sɛnbɛn nun a sarɪnɒnna
nan xən.

² Alatala bata a marakisɪn nun tinxinna yita
siyane ra.

³ A mi jɪnɒnxɪ a hinanna nun a tinxinna xən

Isirayila yamaan xa.

Bəxən danne birin bata a to

a en ma Ala bata en nakisi.

⁴ Dunuḡa muxune birin xa sənɒxə sɛwani
Alatala xa.

Ɛ sɛwaxɪn yi sənɒxə han,

Ɛ yi a tantun betini!

⁵ Ɛ tantun betine ba Alatala xa bələnna ra!

Ɛ bələnna nun tantun beti xuini te!

⁶ Ɛ xətane nun fenne fe.

Ɛ sənɒxə sɛwani mangan xa, Alatala.

⁷ Fəxə igen xa a xuini te

e nun seen naxanye birin a xərɛ ra.

Dunuḡa muxune birin xa e xuini te.

⁸ Baane xa e xuini te

alo yii bənbə xuina!

Geyane xa sənɒxə sɛwani e bode xən!

⁹ Ɛ sɛwa Alatala yetagi,

amasəɔ a fama nɛn.

A fama nɛn, a kitine sa dunuḡa yi.

A dunuḡa muxune makitima nɛn tinxinni,

a siyane kiti a jəndini.

99

Ala nan mangane birin xun na

¹ Alatala nan mangan na.

Siyane xuruxurunma.

A mangaya gbɛdɛn maleka gubugubu
kanne tagi.

Bəxən xuruxurunma.

² Alatala gbo Siyon yi!

A tan nan siyane birin xun na.

³ Birin xa i xinla tantun

naxan gbo, a magaxu.

Ala sarijan han!

⁴ Mangan Ala senben gbo!

Sariya kenden nafan a ma.

I tan nan tinxinyaan daxi.

I tan nan sariya kenden
nun tinxinna saxi Yaxuba bənsənni.

⁵ E Alatala batu, en ma Ala.

E yi e xinbi sin a manga gbəden san bun.

A sarijan!

⁶ Nabi Musa nun Haruna yi a saraxaraline
ye.

Samuyeli yi a maxandi muxune ye.

E yi Alatala maxandima,

a yi e yabi.

⁷ A yi falan tima e xa nən

keli kundani.

E yi na maxadi xuine nun tənne suxuma,

a yi naxanye soma e yii.

⁸ Alatala nxə Ala,

i tan yetən nan yi e yabima,

i findi Ala dipaxin nan na e xa,

koni i e fe paxine saran e ra nən.

⁹ E Alatala en ma Ala batu,

e xinbi sin a geya sarijanxin bun.

Amasotə Alatala en ma Ala sarijan.

100

Tantun Betina

¹ Tantun betina, barika birana.

Dunuja muxune birin xa sənə səwani

Alatala xa.

² E Alatala batu səwani.

E fa a yetagi, e sewa betine ba a xa!

³ E a kolon a Alatala nan Ala ra.

A tan nan en daxi.

A tan nan gbee en na.

A yamaan nan en tan na,

alo a xuruseen naxanye rabama.

⁴ E nema soma a Batu Banxini,

e barikan bira a xa!

E a tantun a tanden ma!

E a tantun,

e barikan bira a xa.

⁵ Amasotə Alatala fan,

a hinanna luma nən habadan!

A tinxinyaan luma nən

habadan han habadan!

101

Mangana de xui tongona Ala xa

¹ Dawudaa betina.

N betini ito bama

i ya hinanna nun i ya sariya kenden nan ma
fe ra.

Alatala, n tantun betin bama i tan nan xa.

² N katama nən

n xa lu kira kamalixin xən.

I fama n fema waxatin mundun yi?

N sigan ti tinxinni n ma banxini.

³ N mi tinje fe paxin ma mumə!

N denkeleyatarene kewanle rapaxuma nən.

Nxu mi sese malanje.

⁴ N mi finde tinxintaren na.

N mi fe paxi yo rabe.

⁵ Naxanye muxune mafalan wundoni,

n ne deen suxuma nən.

Naxanye muxune matoma a paxin na wa-
soni,

n mi dije ne ma mumə!

⁶ N na n yeen tima nən muxu təgəndiyaxine
ra yamanani,

alogo e xa lu n fema.

Naxan na sigan ti tinxinni,

na luma nən n ma wanla ra.

⁷ Yanfanten yo mi luyə n konni.

Wule fala yo mi luyə n yetagi.

⁸ Xətən yo xətən

n muxu paxine bama nən yamanani,

n fe paxi rabane birin kedima nən Alatalaa
taani.

102

Təwə muxuna Ala maxandina

¹ Təwə muxuna Ala maxandina sənəleni, a a
mawuga Alatala xa.

² Alatala, i tuli mati n ma maxandin na.

I n ma mawuga xuiin name!

³ I nama i yetagin luxun n ma

n nema tərəni waxatin naxan yi!

I tuli mati n na.

N na i xili,

n yabi mafuren!

⁴ Amasotə, n siin janmatəən ni i ra

alo tutina.

N fatin ganma alo tē wolonna.

⁵ N bəjen xaraxi alo səxena.

Donse xoli mi fa n na sənən.

⁶ Kutunna bata n doyen.

⁷ N bata liga

alo toxorona tonbonni,

alo kutunxunban taa sənni.

⁸ N mi xima.

N bata lu yē radunduni

alo xoliin banxin fari.

⁹ N yaxune n konbima ferijen gbən,

e fala xələn ti n ma,

e n xinla findi danga ti seen na.

¹⁰ N xube fujin nan donma.

N yēgen bata basan n min igen na.

¹¹ Amasotə i ya xələna fe ra,

i bata n tongo i yi n woli ayi.

¹² N siin janmatəən ni i ra

alo nininna jinbanna ra.

N bata liga alo səxə xarena.

¹³ Koni Alatala,

i tan nan mangan na habadan!

Mayixetene nun mayixetene i ya fe falama nen.

¹⁴ I kelima nen i kininkinin Siyon taan ma. I dija waxatin bata a li a ma.

Waxati saxi yeteen ni ito ra.

¹⁵ Hali taani ito gemene rafan nxu tan i ya walikene ma.

A gbangbanna yeteen kininkininna nxu ma.

¹⁶ Siyane birin gaxuma Alatala yee ra nen.

Dunuja mangane birin yi gaxu i ya binyen yee ra.

¹⁷ Alatala man na Siyon ti waxatin naxan yi, a yi a yete makenen a binyeni.

¹⁸ A a yee ra findi muxu ramexine ma, a yi a tuli mati e maxandi xuiin na.

¹⁹ Na xa sebe mayixete famatone xa, alogo yama famatoon xa Alatala matooxo.

²⁰ Alatala bata a yee ragodo keli a yire sarijanxini kore xonna ma.

A bata a yee ragodo dunuja ma keli ariyanna yi.

²¹ Muxun naxanye kasoon na a bata ne kutun xuine me.

A bata na muxu yalagixine xoraya,

²² alogo e xa Alatala xinla fala Siyon yi,

e yi a tantun Yerusalen taani,

²³ siyane nun yamanane birin na e malan waxatin naxan yi Alatala batudeni.

²⁴ Marigin bata n senben jan n ma siimayani,

a yi n siin jan.

²⁵ N yi a fala, n naxa,

“N ma Ala, i nama n fasa.

N munma fori. I tan luma nen habadan!

²⁶ I boxo xonna da nen,

xabu a foloni.

I yii foxon nan kore xonna ra.

²⁷ Ne birin danguma nen,

koni i tan luma nen na.

Ne birin forima nen,

e kala alo dugina,

i yi e masara.

²⁸ Koni i tan luma nen i kiini waxatin birin.

I ya siimayaan mi janje mume!

²⁹ Nxu tan i ya walikene diine luma nen i fema,

e yixetene fan yi sabati i yetagi.”

103

Alaa hinanna

¹ Dawuda gbeena.

N xa Alatala tantun n niin birin na!

N xa a xili sarijanxin tantun n bojen ma feu!

² N xa Alatala tantun n niin birin na!

N nama jinan a wali faji yo xon.

³ A tan nan n mafeluma n haken birin na.

A tan nan n nakendeyama furen birin ma.

⁴ A tan nan n natangama sayaan ma, a yi n nakamali hinanna nun kininkininni.

⁵ A tan nan siimaya fajin fima n ma,

alogo n man xa fangan soto alo singbinna.

⁶ Alatala tinxin,

a tan nan kiti kenden sama muxu jaxankataxine xa.

⁷ A bata a feene yita Nabi Musa ra,

a yi a kewanle yita Isirayila yamaan na.

⁸ Alatala kininkinin, a dija.

A mi xolon xulen. A hinanna gbo.

⁹ A xoloxin mi en mafale yeye!

A mi luyexoloxi han habadan!

¹⁰ A mi en suxuma en yulubine ra.

A mi en saranma en hake ne ra.

¹¹ A hinanna gbo a yeeragaxu muxune yee ra yi,

alo kore xonna makuya boxo xonna ra kii naxan yi.

¹² A bata en yulubine ba en ma,

a yi e makuya en na

alo sogeteden nun sogegododen tagi kuya kii naxan yi.

¹³ Alatala kininkininma a yeeragaxu muxune ma nen

alo fafan kininkininma a diine ma kii naxan yi.

¹⁴ A en da kiin kolon,

a kolon fa fala en kelixi benden nin.

¹⁵ Muxuna siimayaan luxi nen alo sexena,

a sabatima nen alo sexefugena,

¹⁶ koni foye wolonna na sa a ma a xara ayi,

a yi jan hali a funfunna,

a mi luma na.

¹⁷ Koni Alatalaa hinanna luma nen

a yeeragaxu muxune xa habadan han habadan.

A tinxinna yi lu e diine diine xa,

¹⁸ xa e a layirin suxu,

e yi e miri a fe ragidixine ma

alogo e xa e rakamali.

¹⁹ Alatala bata a mangaya gbeden nafala kore xonna ma.

A tan nan manganyi seene birin xunna.

²⁰ E Alatala tantun, e tan malekane.

E tan naxanye senbe kanne ra,

naxanye a falane ligama,

naxanye a fala xuine suxuma.

²¹ E Alatala tantun,

e tan a ganle kore xonna ma,

e tan, a walikenen naxanye a sagoon ligama.

²² E Alatala tantun,

e tan a dali seene birin,

e na lu dede a mangayaan bun.

N xa Alatala tantun n niin birin na!

104

Daala Mangan tantun fena

¹ N xa Alatala tantun n niin birin na!

Alatala n ma Ala, i tan gbo de!

I tan maraberi baxi nərən nun gboon nan na.

² A bata a yete rabilin kenenna ra alo doma gbeena.

A yi kore xonna yifulun alo senkena.

³ A bata a banxin ti igene fari kore xonna ma,

a yi kundane findi a masiga ti wontoron na, a sigan tiin foyen nin.

⁴ A foyen findi a xeraan na, a teen findi a walikkeen na.

⁵ A bəxən betən sa ki fajil. A mi yigisanje mume.

⁶ I bata tilinna radin bəxən ma alo domana,

igene yi te han geyane xuntagi.

⁷ Koni e yi e gi i ya xələn bun, e yi e gi i ya galanna xuiin ma.

⁸ E yi godo lanbanne yi keli geyane ma, han i yiren naxan yitənxi e xa.

⁹ I yi naninna sa e mi dangue naxan na mume, alogo e nama fa sa bəxən xun ma.

¹⁰ I tigi igene ragima xude wunle xən dangu geya longonne ra.

¹¹ Burunna subene birin fa e minma menna nin,

burunna sofanle fan yi fa min xənla ba na yi.

¹² Xəline e teene sama xude deen nin, e yi sənxe wudine ke ra.

¹³ A yi tulen nafa geyane fari keli kore, i kewanle yi bəxəni li.

¹⁴ A yi sexen namini xuruseene xa, e nun sansine muxune xa,

alogo e xa balon sətə bəxəni, e nun manpaan naxan e rasəwama,

e nun turen naxanye e fatin nayabuma ayi, e nun donseen naxanye e senbe soma.

¹⁶ Hali Alatalaa wudi binle fan igen sətəma e makoon naxan ma,

Liban yamanan suman wudine Ala naxanye sixi.

¹⁷ Xəlidine e teene sama menna nin. Xəli xungbene fan yi e teene sa na fəfə binle yi.

¹⁸ Xənle fan luma geya matexine fari, fanye ra siine yi e luxun gəme yinle ra.

¹⁹ I bata kiken da waxatine yate feen na. Sogena a godo waxatin kolon.

²⁰ I dimin da alogo kəeen xa so, burunna subene birin e masiga tima waxatin naxan yi.

²¹ Yata senbemanə wurundunma e balon fendeni

e e balon maxədinma Ala ma.

²² Sogen na te waxatin naxan yi, e mən yi xete,

e sa e sa e yinle ra.

²³ Nayi, muxune yi mini, e siga e wanle ra han pinbanna ra.

²⁴ Alatala, i kewanle gbo, I ne birin daxi fe kolonna nin. Bəxən nafexi i ya dali seene nan na.

²⁵ Fəxə igen mato, a gbo. Niimaseen sifan birin a yi,

a xurin nun a xungbena, naxanye mi nəe yate kənin.

²⁶ Kunkine sigama a tan nan xun ma.

E nun ige yi sube magaxuxine i naxan daxi alogo e xa sabaan so a yi.

²⁷ E birin yengi i tan nan ma donse feen na, e makoon na bira a ma waxatin naxan yi.

²⁸ I donseen soma e yii nən, e yi a don.

I donseen so e yii han e yi wasa.

²⁹ I na i xun xanbi so, e yigitege.

I na e niin ba, e yi faxa.

E xete bendeni e kelixi denaxan yi.

³⁰ Koni i na niin bira e yi waxatin naxan yi, e da, seen birin yi findi a nenen na bəxən fari.

³¹ Alatalaa binyen xa lu habadan!

Alatala xa səwa a kewanle fe ra!

³² Ala na bəxən mato, a xuruxurun.

A na a yiin din geyane ra, e tutin yi mini.

³³ Fanni n nan n nii ra, n betin bama nən Alatala xa.

N tantun betin bama n ma Ala xa nən n siin birin yi.

³⁴ N ma betin xa a kenen.

Amasəta n ma səwan kelima Alatala nin.

³⁵ Ala xa yulubi kanne jan bəxəni.

Ala xa muxu jaxine ratunu.

N xa Alatala tantun n niin birin na! Tantunna Ala xa!

105

*Ala nun a yamana fe
Taruxune Singen 16.8-22*

¹ E Alatala tantun. E yi a maxandi.

A bata naxan liga, e na fala siyane xa.

² E betin ba a xa, e yi a tantun betine yi,

e yi a kabanako feene birin fala.

³ E e kanba a xili sarijanxini.

Naxanye birin Alatala fenma, ne xa səwa.

⁴ E e yee rafindi Alatala nun a senben ma, e lu a fenje waxatin birin.

⁵ A wali fajin naxanye ligaxi

e nun a kabanako feene nun a kitin naxanye saxi,

ne fe xa rabira e ma,

⁶ ɛ tan Iburahima bɔnsɔnna,
 a walikene,
 ɛ tan Yaxubaa diine,
 Ala naxanye sugandixi.
⁷ A tan nan Alatala ra, en ma Ala.
 A tan nan bɔxɔn birin kitisaan na.
⁸ A ɲɔxɔ luma a layirin xɔn ma nɛn
 han habadan,
 e nun a falane fe han mayixetɛ wuli keden,
⁹ e nun a layirin naxan xidi e nun Iburahima
 tagi,
 a yi a kɔlɔ Isiyaga xa.
¹⁰ A mɔn yi a ragidi Yaxuba ma sariyan xɔn,
 a findi habadan layirin na Isirayila kaane
 xa.
¹¹ A naxa, “N Kanan yamanan soma nɛn
 ɛ nun i yixetene yii ɛ kɛɛn na.”
¹² E mi yi wuya nun.
 Xɔɲɛ dando nan tun yi e ra na yamanani.
¹³ E yi kelima nɛn siyana nde yɛ
 e siga nde gbɛtɛ yɛ,
 e keli yamananana nde yi
 e siga nde gbɛtɛ yi.
¹⁴ Koni a mi tinɲɛ
 muxu yo xa e ɲaxankata.
 A mangane rakolon nɛn e fe yi, a naxa,
¹⁵ “ɛ nama fefe liga n ma muxu sugandixine
 ra.
 ɛ nama fefe ɲaxi liga n ma nabine ra.”

¹⁶ Ala yi fitina kamɛn naso e yamanani,
 a yi e donseen birin ɲan.
¹⁷ Koni Ala yi xɛmɛna nde rasiga a yamaan
 yɛɛ ra.
 Yusufu nan yi na ra
 naxan mati konyiyani.
¹⁸ E yi yɔlɔnxɔnna sa a sanne ma,
 e wuren bira a kɔɛ.
¹⁹ Han na waliyiya falane yi kamali
 a naxanye ti.
 Alatalaa falan yi a yita
 a a ɲɔndi.
²⁰ Nanara, mangan yi a beɲin,
 naxan yi siyane xun na,
 na yi a xɔɔya.
²¹ A yi Yusufu lu a yamanan xun na.
 A yi lu mangan yii seene birin xun na,
²² alogo a xa a kuntigine matinxin a
 waxɔnna ra,
 a yi na fonne xaran fe kolonna ma.

²³ Nayi, Isirayila yi fa Misiran yi,
 Yaxuba yi dɔxɔ Xami bɔnsɔnna yamanani.
²⁴ Ala yi dii wuyaxi fi a muxune ma.
 E senben yi gbo ayi dangu e yaxune ra.
²⁵ A yi Misiran muxune bɔɲɛn masara,
 Isirayila yamaan yi ɲaxaxu e ma.
 E yi a walikene ɲaxankata feni tɔn.

²⁶ A yi a walikɛɛn Musa rasiga e ma
 e nun Haruna, a naxan sugandixi.

²⁷ E yi Alaa taxamaseri magaxuxine liga e
 yɛ,
 e a kabanako fe wanle kɛ
 Xami bɔnsɔnna yamanani.
²⁸ Ala yi dimin naso na yamanani.
 E mi yi nɔɛ na yamarin matandɛ.
²⁹ A yi e igene findi wunla ra,
 e yɛxɛne birin yi faxa.
³⁰ E yamanan birin yi findi xunɲɛne ra.
 Mangana banxin birin yi rafe xunɲɛne ra.
³¹ Ala yi xɛnne nun sosone yamari,
 e yi mini yamanan birin yi.
³² A yi balabalan kɛsɛne ragodo e ma,
 Galanna yi godo a yamanan birin yi.
³³ Ala yi e manpa binle* kala
 a yi yamanan wudine birin magira.
³⁴ A yi tuguminne fan yamari,
 e yi fa,
 supɛn naxanye mi yi nɔɛ yate.
³⁵ E yi yamanan se ɲingine birin don.
 E yi e donseen birin don.
³⁶ Ala yi e dii singene birin faxa yamanani,
 naxanye findixi e yixetɛ senben na.

³⁷ A yi Isirayila yamaan namini Misiran ya-
 manani,
 e gbetin nun xɛmaan xali,
 muxu yo mi bira e bɔnsɔnne yɛ.
³⁸ Misiran kaane yi sɛwa e keli feen na,
 bayo e yi gaxuxi e yɛɛ ra han!
³⁹ Ala yi kundaan so a muxune xun na.
 N yi tɛɛ dɛɛn ti e yɛɛ ra
 alogo a xa e lu kɛnɛnni.
⁴⁰ E Ala maxɔdin,
 a yi dɔmɛne nun donseene ragodo e ma
 keli kore, e lugo.
⁴¹ A yi fanyen bɔ, igen yi mini a yi,
 a yi godo tonbonni alo xude wunla,
⁴² bayo a fala sariɲanxina fe rabira nɛn a ma
 a naxan ti Iburahima xa, a walikɛna.
⁴³ A yi a yama sugandixin namini Misiran
 yi,
 e ɲaxan, e sɔnxɔ sɛwani.
⁴⁴ A yi siya gbɛtɛne bɔxɔn so e yii,
 e yama gbɛtɛne wali xɔnna sɔtɔ e kɛɛn na,
⁴⁵ alogo e xa a tɔnne suxu,
 e yi a sariyan birin suxu.
 Tantunna Alatala xa!

106

*Alaa fanna a muxune xa
 Taruxune Singen 16.34-36*

¹ Tantunna Ala xa!
 ɛ Alatala tantun amasɔtɔ a fan.
 A hinanna luma nɛn habadan!
² Nde nɔɛ Alatalaa wali gbeene birin ma fe
 falɛ?
 Nde nɔɛ tantunna birin fiyɛ a ma?
³ Sɛwan na kanne xa
 naxanye a sariyane suxuma,

* 105:33: 105.33 Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

naxanye fe tinxinxin ligama waxatin birin.

⁴ Alatala, i nɛma i ya yamaan maliye wax-
atin naxan yi,
i xaxili lu n xɔn ma.

I yi n fan mali

i nɛma e rakise waxatin naxan yi,

⁵ alogo n xa i ya yama sugandixin sabatixin
to,

alogo nxu nun i ya muxune xa sɛwa

nxu bode xɔn ma,

nxu birin yi nxu yete matɔxɔ sɛwani.

⁶ Nxu bata yulubin liga

alo nxu benbane a liga kii naxan yi.

Nxu bata hakene nun fe jaxine raba.

⁷ Nxu benbane to yi Misiran yamanani,

ne mi yi i ya kabanako fe wanle yatɛxi.

E jinan nɛn na waxatine birin xɔn ma

i yi hinanma e ra waxatin naxanye yi.

E yi murute Gbala Baan dɛ.

⁸ Koni a yi e rakisi a xili binyena fe ra,

alogo a sɛnbɛ gbeena fe xa kolon.

⁹ A yi falan ti Gbala Baan xili ma,

a yi xara ken!

A yi e ragidi igen tilinxi yire xareni

alo tonbonna.

¹⁰ Ala yi e rakisi na muxune ma

naxanye yi e rapaxuxi.

A yi e xunba e yaxune yii.

¹¹ E yɛngɛ faane yi faxa igeni.

Muxu yo mi lu.

¹² Nayi, e yi la a fala xuine ra,

e yi tantun betine ba a xa.

¹³ Koni Ala naxan ligaxi,

e jinan na xɔn mafuren,

e mi a mame a yi feene rakamali,

¹⁴ Xɔɔyin yi e suxu tonbonni

e yi Ala bunba bɔxɔ xareni.

¹⁵ E naxan maxodin,

Ala yi na so e yii,

koni a yi furen fan nafa e ma.

¹⁶ E yi Nabi Musa maxɔxɔlɔn fɔlɔ,

e nun Haruna naxan nasarijanxi Alatala
xa.

¹⁷ Bɔxɔn dɛɛn yi rabi a Datan gerun.

A yi Abirami nun a muxune yɛ maluxun.

¹⁸ Tɛɛn yi e ganla gan,

a yi muxu jaxine suxu.

¹⁹ E yi xɛmaan nafala jinge dii sawura sux-
uren na Horebe Geyaan ma,

e yi seen batu naxan nafalaxi wuren na.

²⁰ E yi Ala binyen masara jinge dii sawuran
na

naxan sɛxɛn donma.

²¹ E jinan Ala xɔn

naxan e rakisixi

naxan wali gbeene kɛ Misiran yamanani.

²² A kabanako feene liga Xami bɔnsɔnna
yamanani,

e nun fe magaxuxine Gbala baani.

²³ Ala yi a fala a e raxɔrima nɛn,

fɔ a muxu sugandixin Musa a ti a yetagi

alogo a xa xɛtɛ a xɔlɔn fɔxɔ ra,

alogo a nama e birin halagi.

²⁴ Awa, e yi e mɛ na bɔxɔ fajin fan na

amasɔtɔ e mi yi laxi a falan na.

²⁵ E yi lu a mafale e bubune kui.

E mi Alatalaa falan name.

²⁶ Nanara, a yi a kɔlɔ e xili ma,

a e luma nɛn tonbonni e faxa,

²⁷ a yi e yixetene raxuya ayi siyane yɛ,

a yi e raxuya ayi yamanane yi.

²⁸ Alaa yamaan Baali-Peyori li waxatin
naxan yi,

e yi saraxane don

naxanye yi bama ala fuune xa.

²⁹ E kɛwanle yi Ala raxɔlɔ e ma

fure jaxin yi godo e ma.

³⁰ Koni Finexasi yi keli,

a yi na feen dan,

na furen yi dangu.

³¹ Ala yi na yete tinxinna ra a xa
waxati famatɔne yi han habadan.

³² E yi Ala raxɔlɔ Meriba igene dɛ,

Musa yi tɔrɔn sɔtɔ e fe ra.

³³ E yi a liga Musa xɔlɔxin yi falan ti xaxil-
itareyani.

³⁴ E mɔn mi siya gbetene faxa

Alatala tɔnna sa naxanye fe yi.

³⁵ E yi basan siyane ra,

e yi lu e namunne ligɛ.

³⁶ E yi e suxurene batu.

Na nan findi e rabira xunna ra.

³⁷ E yi e dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne ba sarax-
ane ra jinanne xa.

³⁸ E diidine faxa naxanye mi fefe kolon.

E ne ba saraxane ra Kanan suxure kidene yi,
bɔxɔn yi xɔsi na faxane fe ra.

³⁹ E yi e yete xɔsi e kɛwanle xɔn.

E suxure feene yi lu alo yalunyana Ala
mabinni.*

⁴⁰ Nanara, Alatala yi xɔlɔ a yamaan ma.

E yi rapaxu a ma.

⁴¹ A yi e rabɛpin siyane yii,

e yi rapaxu naxanye ma,

ne yi nɔɔn sɔtɔ e xun na.

⁴² E yaxune yi e jaxankata,

e yi e rayarabi e sɛnbeni.

⁴³ A yi a muxune xunba sanyɔ ma wuyaxi,

koni e yi lu murute,

e lu kankanɛ e hakene ma.

⁴⁴ Koni, a to e wuga xuiin mɛ,

a yi e tɔrɔyaan to.

⁴⁵ A yi a miri a layirina fe ma.

* **106:39. 106:39** Na luxi nɛn alo yalunyana Ala yɛɛ ra yi bayo Ala waxi a yamaan xa tinxin a xa alo jaxanla lan a xa tinxin a xɛmɛn xa kii naxan yi.

A yi diɲa a hinanna a fe ra.

⁴⁶ Ala yi a liga a naxanye a yamaan suxi ne yi kininkinin e ma.

⁴⁷ Alatala nxɔ Ala, nxu rakisi.

I mɔn xa fa nxu ra keli siya gbɛtɛne yɛ, alogo nxu xa i xili sariɲanxin tantun, na yi findi nxu kanba xunna ra.

⁴⁸ Barikan xa bira Alatala xa, Isirayilaa Ala habadan han habadan! Yamaan birin xa a ratin “Amina.”

Tantunna Ala xa!

Yaburin Yire Suulundena: Keli Sora 107 ma han 150

107

Ala tantun bayo a fan

¹ E Alatala tantun bayo a fan!

A hinanna luma nen habadan!

² Alatala ε tan naxanye birin xunbaxi, ε a fala,

a ε tan naxanye xunbaxi ε yaxune yii,

³ a faxi ε tan naxanye ra

sa keli yamana gbɛtɛne yi,

sa keli sogeteden nun sogegododen binni, e nun kɔmɛn fɔxɔn nun yiifari fɔxɔn ma.

⁴ Ndee bata yi lɔ ayi tonbon magaxuxini, e mi yi fa kiraan toma siga taani muxune dɔxi dɛnaxan yi.

⁵ Kamɛn nun min xɔnla yi e suxu, e yigitege.

⁶ Awa, e yi tɔrɔni waxatin naxan yi, e yi e xui ramini Alatala ma, a yi e xunba e tɔrɔni.

⁷ A yi ti e yɛɛ ra siga kira tinxinxin xɔn ma. A siga e ra taani muxune dɔxi dɛnaxan yi.

⁸ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra, e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.

⁹ A min xɔnla bama muxune ra, a yi kamɛtɔne ralugo donse fajine ra.

¹⁰ Ndee yi dimin nun bɔɲɛ rafɔrɛn nin, e ɲaxankataxin xidixi yɔlɔnxɔnna ra kasoon kui.

¹¹ Amasɔtɔ e bata yi murutɛ Alaa falane ma, e mi yi Kore Xɔnna Alaa maxadi xuine suxi.

¹² Tɔrɔn yi e xadan, e dagalanɲɛ ayi, muxu yo mi e mali.

¹³ Awa, e yi tɔrɔni waxatin naxan yi, e yi e xui ramini Alatala ma, a yi e rakisi tɔrɔn ma.

¹⁴ A yi e ba dimin nun bɔɲɛ rafɔrɛni. A yi e yɔlɔnxɔnne yibolon.

¹⁵ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra, e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.

¹⁶ A wure dɛɛne gira, a yi wure gbelemɛne kala.

¹⁷ Xaxilitaren nan yi ndee ra.

E yi tɔrɔma

e matandine nun e hakɛne nan ma fe ra.

¹⁸ E na donseen to,

e bɔɲɛ masiga ayi.

E yi maso sayaan na.

¹⁹ Awa, e yi tɔrɔni waxatin naxan yi,

e yi e xui ramini Alatala ma,

a yi e rakisi tɔrɔn ma.

²⁰ A yi falan ti, a e rakɛndɛya.

A yi e ratanga gaburun ma.

²¹ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,

e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.

²² E xa barika bira saraxane ba Ala xa

e yi a wali fajine fe fala,

e sɔnxɔ sɛwani.

²³ Ndee yi siga fɔxɔ igen xun ma kunkin kui, e yulayaan naba fɔxɔ igen xun ma.

²⁴ E yi Alatalaa wanle to,

a kabanako feene liga tilinna xun ma.

²⁵ A yi foye gbeen yamari,

a yi fa fɔlɔ.

Fɔxɔ igen yi walanɲɛ ayi.

²⁶ Igen mɔrɔnne yi lu kunkini tɛ pon,

a mɔn yi lu a ragodɛ tilinna ma.

E bata yi kɔntɔfili, e yigitege.

²⁷ E xun yi magi e ra,

e dagalanɲɛ ayi

alo muxun na a min.

E kɔtɛn birin yi findi fe fuun na.

²⁸ Awa, e yi tɔrɔni waxatin naxan yi,

e yi e xui ramini Alatala ma.

A yi e ba e tɔrɔni.

²⁹ A yi a liga foye gbeen yi a raxara.

Walanna yi a raxara fɔlɔ.

³⁰ Fɔxɔ igen to a raxara,

e yi sɛwa.

A yi fa e ra e sodeni

e yi waxi dɛnaxan xɔn.

³¹ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,

e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.

³² E xa a batu yamaan malanni.

E mɔn xa a matɔxɔ fonne malanni.

³³ A tan nan baane masarama tonbonna ra, a yi tigine findi bɔxɔ xaren na.

³⁴ A bɔxɔ fajin findi bɔxɔ kalaxin na fɔxɔn dɛnaxan yi na kaane ɲaxuyana fe ra.

³⁵ A mɔn yi tonbonna maxɛtɛ daraan na,

a yi bɔxɔ xaren findi tigi yiren na.

³⁶ A yi fa kamɛtɔne ra, e dɔxɔ na,

e taan ti e luyɛ dɛnaxan yi.

³⁷ E yi xɛɛne bi,

e manpa binle si,

e yi tɔnɔ gbeen sɔtɔ e yi.

³⁸ A yi a yamaan baraka,

e yi wuya ayi,

a mi tin se yi ba e ɲingene ra.

³⁹ A yamaan yatɛn to xurun fɔlɔ

e rayarabin nun tɔrɔn nun ɲaxankatan bun,

⁴⁰ a yi na kuntigine ɲaɲaxu

naxanye a yamaan lu,

e siga wulaan xun xon kira mi denaxan yi.

⁴¹ Koni a yi tɔɔ muxune ba e tɔɔni,
a yi e denbayane rawuya ayi
alo e xuruseene.

⁴² Tinxin muxune yi na to,
e sewa,

koni muxu jaxine yi e dundu.

⁴³ Naxan na findi xaxilimaan na,
a xa a yengi lu feni itoe birin xon,
a yi Alatalaa hinanna kolon.

108

*Ala maxandina malina fe ra lan yaxune
fe ma*

Yaburin 57.8-12 nun Yaburin 60.7-14

¹ Dawudaa betina. Sigi sarijanxina.

² Ala, n ma binyena,
n xaxili ragidixi yati!

N betin bama nen, n yi i tantun!

³ N xulunma nen sinma,
n yi n ma bolonna nun kondenna maxa!

N kurunma betin be nen subaxa!

⁴ Alatala, n ni i tantunma nen siyane ye.

N betin bama i xa nen bɔnsɔnne tagi.

⁵ I ya hinanna gbo han ariyanna.

I ya lannayaan texi han kore xonna.

⁶ Ala,

i ya binyen xa mayita kore xonna ma,
a yi bɔxon nafe!

⁷ I xanuntenne xunba,

i yi e rakisi i senbeni.

I yi n yabi.

⁸ Ala bata falan ti a yire sarijanxini,

a naxa, "N nɔon tima nen,

n Siken taani taxun,

n yi Sukɔti lanbanna danne sa.

⁹ N tan nan gbee Galadi bɔxon nun Manase
ra.

Efirami kaane findixi n ma yengesone nan
na.

Yuda luxi nen

alo n ma mangaya dunganna.

¹⁰ Koni n ma konyin nan Moyaba yamanan
na.

N tan nan Edon yamanan kanna ra.

N yenge sonxoni tema Filisiti yamanani."

¹¹ Ala, nde sigama n na na taa makantanx-
ini?

Nde tima n yee ra siga Edon yi?

¹² Ala, i tan xa mi i mexi nxu ra ba?

I mi fa nxɔ ganla fɔxɔ ra sɔnɔn ba?

¹³ Nxu mali yaxune yengedeni!

Sese mi adamana maliin na.

¹⁴ Koni Ala na lu en xon,

en nɔon sɔtoma nen.

A tan nan en yaxune halagima.

109

Tɔɔ muxuna mawugana

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

Ala, n naxan tantunma, i nama lu dunduxi!

² Amasɔɔ muxu jaxine nun wuledene n
mafalama.

E wulene sama n xun ma.

³ E mɔn fala jaxine tima lan n ma.

E n yengema na kiini fuu!

⁴ N tan e xanuxi,

e tan n tɔɔjengema.

Koni n tan Ala maxandima.

⁵ E n ma fe fajin saranma fe jaxin na,

e n ma xanuntenyaan saran xonnantenyaan
na.

⁶ E a falama n ma e naxa,

"Gbalɔ feen xa sa a xun ma,

muxuna nde yi a tɔɔjenge.

⁷ A na makiti, a yi yalagi.

A Ala maxandi xuine yi yate haken na.

⁸ Ala xa a siin jan mafuren,

muxu gbete yi a tiden tongo.

⁹ Ala xa a diine findi kiridine ra,

a jaxanla yi findi kaja gilen na!

¹⁰ Ala xa a diine findi sigatine nun xandi
tiine ra,

e yi makuya e banxi xonne ra.

¹¹ Ala xa a doli faan siga a yii seene birin na,
xɔɔne yi a wali xonne birin tongo.

¹² Ala xa muxe nama fa hinan a ra sɔnɔn,

hanma muxe yi e yengi dɔxɔ a kiridine xon
ma.

¹³ Ala xa a yixetene birin halagi,

e xinle yi lɔ ayi habadan.

¹⁴ Alatala xa a xaxili lu a benbane haken
xon ma.

Alatala nama a nga yulubine xafari mume!

¹⁵ Alatala xa a yengi lu e haken xon ma
waxatin birin,

koni Ala xa jinan xa ti e fe xon ma fefe!

¹⁶ Bayo xemɛni ito mi findixi hinanten na

a yi yiigelitɔne nun tɔɔ muxune
jaxankatama,

han a yi muxu sunuxin faxa.

¹⁷ Danga tiin yi rafan a ma,

Ala xa ne raxete a ma.

A mi yi rafan a ma

a xa duba muxe xa,

Ala xa duban masiga a ra.

¹⁸ A yi rabilinxi a danga xuine ra

alo a dugina.

Ala xa a gbee dangana a li

alo igena a fatin ma,

e nun alo turena a xonne yi.

¹⁹ A dangane xa lu a fari

alo a dugina a ma.

E lu a ma waxatin birin

alo a tagi xidina."

²⁰ Alatala xa n tɔɔjenge muxune saran na kii
nin

e nun naxanye n mafalama.

²¹ Awa, Marigina Alatala,
n mali i xili binyena fe ra.
Amasoto i ya hinanna gbo,
n xunba.

²² Yiigelitsoo nun toro muxun nan n na,
n niin sunuxi.

²³ N tununmaan ni i ra
alo nininna jinbanna ra.
E n kedima alo supena.

²⁴ N xinbi xudine bata tuye ayi sun suxuni.
N bata doyen, n xosi.

²⁵ E na n to, e yi e xunni maxa,
e n magele.

²⁶ Alatala n ma Ala, n mali,
i n nakisi i ya hinanni,

²⁷ alogo e xa a kolon
a i tan Alatala nan na ligaxi i senbeni.

²⁸ E tan n dangama nen,
i tan yi barakan sa n ma fe yi.

E na keli n xili ma, e yagima nen,
n tan, i ya walikene yi sewa.

²⁹ Ala xa n toyege muxune yalagi.
Ala xa yagin so e xunna alo dugina.

³⁰ N nan n xuini tema nen,
n na Alatala tantun han!

N yi a matsoo yamani.

³¹ Amasoto a keli nen
a ti toro muxun xon,
a yi a rakisi a yalagi muxune ma.

110

Alaa manga sugandixina

¹ Dawudaa betina.

Alatalaa falan ni ito ra n marigin xa,
a naxa, "Doo n yiifanna ma,
han n yi i yaxune sa i sanna bun ma."

² Alatala xa i ya mangayaan senben gbo ayi
fola Siyon ma,

i yi i yaxune na i rabilinni.

³ I na i ya ganla xili,

i ya yamana a sobe soma nen.

I ya banxulanne yi fa i ma xunna kenla nun
sarijanni

alo xiila subaxani.

⁴ Alatala bata a kolo,
a mi a xuiin maxetema, a naxa,
"Saraxaraliin nan i ra habadan,
alo Melikisedeki yi kii naxan yi."

⁵ Marigina i xon.

Xa a xolo laxon naxan yi,
a mangane halagima nen.

⁶ A siyane makitima nen,
binbine yi lu yiren birin yi.

A dunuja mangane birin nama nen.

⁷ Mangana a minna nen xudeni kira yi,
a xunna keli.

111

Ala tantun

¹ Tantunna Ala xa!

N na Alatala tantunna nen n bojen ma feu,
muxu fajine nun yamaan ye.

² Alatala kewanle gbo!

E rafan naxanye ma,
ne majoxonma e ma.

³ A kewanle magaxu, e gbo.

A tinxinyaan luma nen habadan.

⁴ A bata a kabanako feene rabira en ma.

Alatala dija, a kininkinin.

⁵ A balon fima nen a yeragaxu muxune ma.

A mi jinanna ma a layirin xon mume!

⁶ A bata a senben yita a muxune ra,
a yi xojene boxon so e yii.

⁷ Nandin nun sariya kendena a kewanle yi.

Lannayana a fe ragidixine birin yi.

⁸ E na waxatin birin,
lannayaan nun tinxinna nan e ra.

⁹ A bata a muxune xoro ya,

a yi habadan layirin xidi e xon ma.

A xinla sarijan, a magaxu.

¹⁰ Fe kolonna foloma Alatala yeragaxun
nan ma.

Xaxilimaan nan ne ra naxanye na ligama.

Tantunna a xa habadan!

112

Muxu fajina sewana fe

¹ Tantunna Ala xa!

Sewan na kanna xa
naxan gaxuma Alatala ye ra,
a yamarine yi rafan a ma.

² A diene senben sotoma nen yamanani.

Muxu fajine yixetene duban sotoma nen.

³ E herin nun nafunla sotoma nen,

e sabatima nen tinxinyani habadan.

⁴ Kenenna tima nen muxu fajine ma dimini,
naxanye kininkinin e mon tinxin.

⁵ A lan muxune xa donla so fonisireyani,
a yi a feene raba tinxinni.

⁶ Bayo tinxin muxun mi tantanye mume!

Yamaan mi jinanye a fe xon habadan!

⁷ A mi gaxun xibaru jaxina fe ra.

A xaxili ragidi,

a yigi saxi Alatala nan fari.

⁸ A bojen mi xuruxurunma,

a mi gaxuma.

Donxen na,

a a yaxune biraxin toma nen.

⁹ A tan nan toro muxune kima fonisireyani.

A tinxinyaan luma nen habadan!

A senben xun masama nen binyeni.

¹⁰ Muxu jaxin na na to,

a xoloma nen,

a sunu, a yi a jinna raxin.

Muxu jaxin waxon feene kalama nen.

113

Ala nan toro muxune malima

¹ Tantunna Ala xa!

E tan Alatalaa walikene,

ε a matəxo,
 ε Alatala xinla matəxo!
² Alatala xinla xa tantun
 fəlo iki ma han habadan!
³ Sa fəlo sogeteden mabinna ma
 han sa dəxo sogegododen binna ra,
 birin xa Alatala xinla matəxo.
⁴ Alatala nan siyane birin xun na.
 A binyen tema han kore xonna.
⁵ Nde luxi alo Alatala,
 a tan naxan dəxi ariyanna yi,
⁶ a tan naxan a yigodoma,
 a kore xonna nun bəxo xonna mato?
⁷ A senbetarene rakelima,
 a tərə muxune ba e tərəni.
⁸ A yi e radəxo muxu gbeene fəma a yamani.
⁹ A gbantan findi dii barin na,
 a yi a findi dii nga səwaxin na.

Tantunna Alatala xa!

114

Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla

¹ Isirayila to mini Misiran yamanani,
 Yaxuba yixetene to keli yamanani
 e yi xəneyani dənaxan yi,
² Yuda yi findi Alaa yama sarijanxin na.
 Isirayila yi findi a gbeen na.
³ Fəxo igen to a to, a yi a gi,
 Yurudən Baan yi xete a xanbi ra.
⁴ Geyane yi tугan alo kontonne
 yire matexine fan yi tугan
 alo yexxe diine.
⁵ Fəxo igena, nanfera i i gima?
 Yurudən baana,
 nanfera i xetema i xanbi ra?
⁶ E tan geyane, nanfera ε tугanma
 alo kontonne,
 ε tan yire matexine,
 nanfera ε tугanma alo yexxe diine?

⁷ Bəxən xa xuruxurun Marigin yee ra,
 Yaxubaa Ala.

⁸ A tan naxan fanyene findi darane ra,
 a yi gəme gbeen findi tigin na.

115

*Binyen xa fi Ala nan keden ma
Yaburin 135.15-20*

¹ Alatala, nxu tan mi a ra de!
 I tan nan xili xa binya
 i ya hinanna nun lannayana fe ra.
 Nxu tan mi a ra!
² Nanfera siyane maxədinna tima,
 e naxa, "E Ala go?"
³ En ma Ala ariyanna yi.
 Naxan nafan a ma,
 a na nan ligama.

⁴ Gbetin nun xəmaan nan tun e tan ma
 suxurene ra!
 Muxune nan ne rafalaxi.
⁵ E de na, koni e mi fala tima.
 E yee ne na, koni e mi sese toma.
⁶ E tunle na, koni e mi fefe mema.
 E jəeen na, koni e mi sese xiri mema.
⁷ E yiine na, koni e mi nəe seen suxe.
 E sanne na, koni e mi nəe sigan tiye.
 E mi nəe xui yo ramine.
⁸ Naxan na e rafala,
 a a yigin sa e yi,
 na fan luma nən alo e tan.

⁹ E tan Isirayila yamana,
 ε yigin sa Alatala nin,
 a tan nan ε malima
 alo yə masansan wure lefana.
¹⁰ E tan saraxaraline,
 ε yigin sa Alatala nin,
 a tan nan ε malima
 alo yə masansan wure lefana.
¹¹ E tan a yee ra gaxu muxune,
 ε yigin sa Alatala nin,
 a tan nan ε malima
 alo yə masansan wure lefana.

¹² Alatala a jəxo luma en xən ma nən,
 a en baraka.

A Isirayila yamaan barakama nən
 e nun a saraxaraline.

¹³ Alatala a yee ra gaxu muxune birin
 barakama nən,
 muxudine nun muxu gbeene.
¹⁴ Alatala xa diine fi ε nun ε diine ma.
¹⁵ Alatala xa ε baraka
 naxan koren nun bəxo daxi!

¹⁶ Alatala nan gbee ariyanna ra,
 koni a bata bəxən taxu adamadiine ra.
¹⁷ Fəxa muxune xa mi Alatala tantunma de!
¹⁸ Koni en tan nan barikan birama a xa
 iki e nun habadan.

Tantunna Alatala xa!

116

Muxu rakisixina Ala tantunna

¹ N bata Alatala xanu
 amasəto a n ma maxandi xuiin namema.
² N na a xili waxati yo yi,
 a a tuli matiye n na.
³ Sayaan gbalon bata yi n nabilin nun,
 n bata yi maso gaburun na nun,
 gaxun nun kuisanna bata yi n li nun,
⁴ n yi Alatala maxandi a xinla ra,
 n naxa, "Alatala, n nakisi!"

⁵ Alatala dija, a tinxin.
 En ma Ala kininkinin han!
⁶ Alatala muxu bəje fixene nan natangama.
 N senben bata yi jan,
 a yi n nakisi.

⁷ N bɔɲɛn xa xunbeli,
amasɔtɔ Alatala bata fe fapin liga n xa.
⁸ Ala bata n niin natanga sayaan ma.
A bata n yɛgen fitan n yetagi.
A mi tinxi n bira.
⁹ N sigan tima nɛn Alatala yetagi dunuɲa yi.

¹⁰ N dɛnkeleyaxi,
nanara n yi falan ti,
n naxa, “N tɔrɔxi ki fanyi!”
¹¹ N yi gaxuni waxatin naxan yi,
n yi a fala, n naxa,
“Adamadiine birin wule!”
¹² N fa nanse soma Alatala yii
lan na fe fapine birin ma
a bata naxanye liga n xa?
¹³ N minse saraxan bama nɛn a xa a marak-
isina fe ra
n yi Alatala maxandi a xinla ra.
¹⁴ N nan n dɛ xuine rakamalima nɛn
yamaan birin yɛɛ xɔri
n naxanye tongo Alatala xa.

¹⁵ Alatalaa tɔgɔndiya muxuna nde na faxa
na a tɔrɔma nɛn han!
¹⁶ Alatala, i ya walikɛɛn nan n na,
i ya walikɛ naxanla naxan barixi.
I bata n naxɔɔya.
¹⁷ N barika bira saraxan bama i xa nɛn
n yi Alatala maxandi a xinla ra.
¹⁸ N nan n dɛ xuine rakamalima nɛn
yamaan birin yɛɛ xɔri
n naxanye tongo Alatala xa,
¹⁹ Alatalaa banxin tandem ma,
Yerusalem taani.

Tantunna Alatala xa!

117

Ala tantun fena

¹ Siyane birin xa Alatala tantun!
Yamane birin xa a batu!
² Amasɔtɔ a hinanna gbo han!
Alatalaa lannayaan mi janma habadan!

Tantunna Alatala xa!

118

Barika birana Ala xa

¹ Alatala xa tantun amasɔtɔ a fan.
A hinanna luma nɛn habadan!
² Isirayila muxune xa a fala, e naxa,
“A hinanna luma nɛn habadan!”
³ Alaa saraxaraline xa a fala, e naxa,
“A hinanna luma nɛn habadan!”
⁴ Alatala yɛɛ ra gaxu muxune xa a fala,
e naxa, “A hinanna luma nɛn habadan!”
⁵ N yi tɔrɔni waxatin naxan yi,
n yi n xui ramini Alatala ma.
A yi n yabi, a n xɔɔya.
⁶ Alatala n xɔn, n mi gaxuɛ mume!
Adamadiine nɔɛ nanse ligɛ n na?

⁷ Alatala n xɔn, a tan nan n malima.
N na n yaxune biraxin toma nɛn.
⁸ A fisa muxun yi a yigin sa Alatala yi
benun a xa a yigin sa adamadiine yi.
⁹ A fisa muxun yi a yigin sa Alatala yi
benun a xa a yigin sa mangane yi.
¹⁰ Siyane birin bata yi n nabilin yɛngɛni nun,
koni n na e birin halagi nɛn Alatala
barakani!
¹¹ E yi n nabilinxi yiren birin yi nun,
koni n na e birin halagi nɛn Alatala
barakani!
¹² E so nɛn n xun na
alo kumi jɛɛɛne,
koni e raxɔri nɛn mafurɛn
alo tɛɛn na sɛxɛ xaren gan,
n yi e halagi Alatala barakani.
¹³ E yi n nadinma nɛn
alogo n xa bira,
koni Alatala yi n mali.
¹⁴ Alatala nan n sɛnbɛn na,
n ma betina.
A tan nan n nakisixi.

¹⁵ Muxu tinxinxine bata e sewa xuini te
kisina fe ra, e naxa,
“Alatala sɛnbɛn gbo!”
¹⁶ Marigin bata nɔɔn ti a sɛnbɛni!
Alatala sɛnbɛn gbo!”

¹⁷ Nayi, n mi faxama,
n luma nɛn n nii ra,
n yi a fala Alatala naxan ligaxi n xa.
¹⁸ Alatala bata yi n saran n hakɛne ra,
koni a mi tinxi n faxa.
¹⁹ Alaa banxin dɛɛne xa rabi n xa.
N xa so, n yi Alatala tantun.
²⁰ Alatalaa banxin dɛɛn ni i ra,
tinxin muxune soon dɛɛn naxan na.
²¹ Ala, n ni i tantunma nɛn,
amasɔtɔ i bata n yabi,
bayo i bata n nakisi.

²² Banxi tiine e mɛ gɛmɛn naxan na,
na bata findi banxin gɛmɛ fisamantenna ra.
²³ Alatala nan na ligaxi,
kabanako feen nan na ra en yɛɛ ra yi.
²⁴ Alatala toon lɔxɔn nan nagidixi,
en jaxan, en sewa a fe ra.

²⁵ Alatala, fa nxu rakisi,
Alatala, tin, nxu xa nɔɔn ti.
²⁶ Naxan fama Alatala xinli,
Ala xa na baraka!
Nxu dubama ɛ xa Alatalaa banxini.
²⁷ Alatala nan Ala ra,
a bata en lu a kɛnɛnyani.
Ɛ jɔxɔnde dɛɛne suxu ɛ yii,
ɛ fa sanla raba
siga han saraxa ganden nabilinni.
²⁸ I tan nan n ma Ala ra,
n ni i tantunma nɛn.

I tan nan n ma Ala ra,
n ni i batuma nen.

²⁹ E Alatala tantun, bayo a fan.
A hinanna luma nen habadan!

119

Sewana Alaa sariyana fe ra

¹ Sewan na kanne xa
fe mi naxanye kewanle ra,
naxanye sigan tima Alatalaa sariyan xon.
² Sewan na kanne xa
naxanye birama a maxadi xuine foxo ra,
naxanye a fenma e bopen ma feu!
³ E mi fe jaxin ligam mume!
E sigan tima Alaa kiraan xon ma.
⁴ Ala, i bata i ya fe ragidixine so nxu yii
alogo e xa suxu ki faji.
⁵ A yi lan nun, n sigati kiin xa tinxinye ayi
alogo n xa i ya tonne suxu.
⁶ N na n xaxili lu i ya yamarine birin xon ma,
n mi yage mume!
⁷ N na i tantunma nen n bopen fixen na,
n nema i ya kiti tinxinxine fe xaranye.
⁸ N na i ya tonne suxuma nen.
I nama n nabejin mume!

⁹ Banxulanna a kewanle rasarijanma di?
Foxo a xa i ya falan nan suxu.
¹⁰ N kataxi
n xa i fen n bopen ma feu!
I nama tin n yi i ya yamarine bejin.
¹¹ N bata i de xuiin namara n bopeni,
alogo n nama yulubin liga i tan na.
¹² Alatala, n barikan birama i xa.
N xaran i ya tonne ma.
¹³ N nan n xuini tema nen,
n xete i ya kiti saxine ma.
¹⁴ N sewaxin nan i ya maxadi xuine suxuma,
alo n na nafulu gbeen soto.
¹⁵ N na n mirima i ya fe ragidixine ma,
n yi i ya xaranne fefefese.
¹⁶ I ya tonne n kenexi.
N mi jinanye i ya falan xon ma mume!

¹⁷ Fe fajiin liga i ya walikenen xa,
alogo n xa lu n nii ra,
n yi i ya falan suxu.
¹⁸ N yene rabi
alogo n xa i ya sariyan magaxune to.
¹⁹ Xopen nan n na dunuja ito yi!
I nama i ya yamarine luxun n ma.
²⁰ A rafan n ma
n xa lu i ya kiti saxine bun waxatin birin.
²¹ I falan tima nen muxu dangaxi wasoxine
xili ma
naxanye e masigama i ya yamarine ra.
²² Marayagin nun marapaxun ba n ma,
bayo n bata i ya maxadi xuine suxu.
²³ Mangane bata e malan n xili ma,
koni n tan i ya walikena a mirima i ya tonne
nan ma.

²⁴ I ya maxadi xuine n kenexi,
e tan nan n maxadima.

²⁵ N saxi burunburunni.
Siimayaan fi n ma,
alo i a falaxi kii naxan yi.
²⁶ N bata n ti n kewanle ra,
i yi n yabi.
N xaran i ya tonne ma.
²⁷ N mali n xa i ya fe ragidixine kolon,
alogo n xa n miri i ya kabanako feene ma.
²⁸ N niin wugama soxeleni.
N nakeli alo i a falaxi kii naxan yi.
²⁹ Wulen masiga n na,
i yi n xaran i ya sariyan ma i ya hinanni.
³⁰ N bata wa a xon, n xa tsgondiya,
n yi tin i ya kiti saxine ma.
³¹ Alatala, n bata bira i ya maxadi xuine foxo
ra.

I nama tin, n yi yagi.
³² N biraxi i ya yamarin kiraan foxo ra.
Amasoto i bopen xunbenla fima n ma.

³³ Alatala, n xaran i ya tonne bunne ma,
alogo n xa e suxu waxatin birin.
³⁴ Xaxinla fi n ma,
alogo n xa i ya sariyan suxu n bopen ma feu!
³⁵ N ti i ya yamarine kiraan xon,
amasoto na n kenexi.
³⁶ I ya maxadi xuine sa n bopeni,
alogo n nama bira nafunla foxo ra.
³⁷ N xun xanbi so fe kobine yi,
alogo n xa siimayaan soto i ya kiraan xon.
³⁸ I de xuiin naxan tongoxi i yefragaxu mux-
une xa,
na rakamali n tan i ya walikenen xa.
³⁹ N natanga yagine ma
n gaxuma naxanye yee ra.
Amasoto i ya kiti saxine fan.
⁴⁰ N waxi i ya fe ragidixine suxu feni han!
N xa siimayaan soto i ya tinxinni.

⁴¹ Alatala, i ya hinanna xa n li.
N nakisi alo i de xui tongoxi kii naxan yi.
⁴² N xa no n konbi muxune yabideni,
bayo n na n yigi saxi i ya falan nin.
⁴³ Tin n xa lu jondin fale waxatin birin,
amasoto n xaxili tixi i ya kitin nan na.
⁴⁴ N ni i ya sariyan suxuma nen waxatin
birin,
habadan han habadan.
⁴⁵ N luma nen xoroyani,
Amasoto n ni i ya fe ragidixine suxi.
⁴⁶ N ni i ya maxadi xuine fe falama mangane
xa nen.
N mi yage na ra mume!
⁴⁷ I ya yamarine n kenexi,
e rafan n ma.
⁴⁸ N na n yiine tima i ya yamarine bun ma
nen,
e rafan n ma.
N yi lu n mire i ya tonne ma.

49 I xaxili lu i ya falan xon ma
 n tan i ya walikena fe yi,
 bayo i bata yigin fi n ma.
 50 N yi toroni waxatin naxan yi,
 i n madenden nen
 amasoto n bata kisi i de xuiin ma.
 51 Wasodene n magelema han,
 koni n mi i ya sariyan fataxi mumε.
 52 Alatala, n na n mirima i ya kiti saxine ma.
 Waxati danguxine yi,
 ne nan yi n madendenma.
 53 N na muxu jaxine to
 naxanye e mema i ya sariyan na,
 n xoloma nen han.
 54 I ya tonne findixi beti ba xunna nan na n
 xa,
 n xoneyani denaxan yi.
 55 Alatala, n na n mirima i ma koeen na,
 alogo n xa i ya sariyan suxu.
 56 N gbeen findixi i ya fe ragidixine suxu
 feen nan na.
 57 Alatala, n gbeen findixi naxan na,
 na ni ito ra,
 i ya falan suxu feen na a ra.
 58 N ni i maxandima n bojen ma feu!
 Kininkinin n ma,
 alo i bata de xuiin tongo kii naxan yi.
 59 N bata n miri n yete kepaan ma,
 n waxi bira feni i ya maxadi xuine foxo ra.
 60 N ni i ya yamarine suxuma nen mafuren,
 n mi buma.
 61 Muxu jaxine bata lutin nati n yee ra,
 koni n mi jinanma i ya sariyan xon ma.
 62 N kelima nen koe tagini i tantundeni
 i ya kiti tinxinxine fe ra.
 63 N xoyine nan i yee ragaxu muxune ra,
 e nun naxanye i ya fe ragidixine suxuma.
 64 Alatala, dunuɲa rafexi i ya hinanna nan
 na,
 n xaran i ya tonne ma.
 65 Alatala, i bata i ya falan nakamali,
 i fe fajin naba n tan i ya walikeen xa.
 66 N xaran xaxilimayaan nun fe kolonna
 ma,
 amasoto n laxi i ya yamarine ra.
 67 Benun n xa toro waxatin naxan yi,
 n bata yi tantan,
 koni iki, n bata i ya falan suxu.
 68 I fan, i kewanle fan!
 N xaran i ya tonne ma.
 69 Muxu wasoxine bata wulen sa n xun ma.
 Koni i ya fe ragidixine suxi n xon ma
 n bojen ma feu!
 70 E bojene mi fan,
 koni i ya sariyana n tan kenexxi.
 71 A rafan n ma, n toro,
 alogo n xa no i ya tonne kolonye.
 72 I ya sariyan nafa n tan ma
 dangu xemaan nun gbetin wuli wuyaxin xa.

73 I tan nan n daxi,
 i yi n namara,
 nayi xaxinla fi n ma,
 alogo n xa i ya yamarine xaran.
 74 I yee ragaxu muxune sewama nen
 e na n to waxatin naxan yi,
 a n laxi i ya falan nan na.
 75 Alatala, n na a kolon
 a i tinxin kiti sadeni.
 I n nayagi nen amasoto i tinxin.
 76 I ya hinanna xa n nii yifan n ma
 alo i de xuiin tongoxi
 n tan i ya walikeen xa kii naxan yi.
 77 Kininkinin n ma
 alogo n xa lu n nii ra,
 amasoto i ya sariyana n kenexxi.
 78 Ala xa muxu wasoxine rayagi,
 yo mi naxanye xa,
 naxanye n toroma.
 Koni n na n mirima i ya fe ragidixine nan
 ma.
 79 Ala xa a yee ragaxu muxune maso n na,
 naxanye birin i ya maxadi xuine kolon.
 80 N xa i ya tonne suxu n bojen ma feu,
 alogo n nama yagi.
 81 Ala, n bata xadan i mamedeni n nakisi
 feen na.
 N bata n yigi sa i ya falani.
 82 N yee ne bata bu i yee ra kira yitoe
 i de xuina fe ra,
 n yi a fala, n naxa,
 "I n malima waxatin mundun yi?"
 83 N bata liga
 alo manpaan sa labana teen xun ma
 naxan xaraxi ayi.
 Koni hali na,
 n mi jinanxi i ya tonne xon.
 84 N mon xa i legeden han waxatin mundun
 yi?
 I na muxune makitima waxatin mundun yi
 naxanye n besenxonyama?
 85 Muxu wasoxin naxanye mi i ya sariyan
 suxi
 ne bata yinla ge n yee ra n suxu feen na.
 86 I ya yamarine birin tinxin.
 Muxune n tojegema, n mali.
 87 A yi fa luxi ndedi n xa faxa,
 koni n mi i ya fe ragidixine rabejinnye
 mumε!
 88 N nakisi i ya hinanni,
 alogo n xa i ya maxadi xuine suxu.
 89 Alatala, i ya falan luma nen habadan.
 A luma nen ariyanna yi habadan.
 90 I ya tinxinyaan luma nen mayixetene
 birin xa.
 I bata boxon dexo a daxodeni.
 A mon luma menna nin.
 91 Seene birin mon daxi i ya maragidini han
 to,
 bayo e birin walima i xa.

⁹² Xa i ya sariyan mi yi n keɛnenxi nun,
 n yi faxama nen n ma tɔrɔni.
⁹³ N mi jinanɲɛ i ya fe ragidixine xɔn mume,
 amasɔtɔ i n nakisixi e tan nan xɔn.
⁹⁴ Bayo n ni i ya fe ragidixine fenma,
 i tan nan gbee n na, n nakisi.
⁹⁵ Muxu jaxine n legedenma n faxa feen na.
 Koni n na n jɔxɔ luma nen i ya maxadi xuine
 xɔn.
⁹⁶ N bata a kolon danna feen birin ma,
 koni i ya yamarin tan dan mi na.
⁹⁷ I ya sariyan nafan n ma han!
 N na n mirima a ma ferɲɛn gbɛn!
⁹⁸ I ya yamarina n findima xaxilimaan na
 dangu n yaxune ra,
 bayo a n yii waxatin birin.
⁹⁹ N dangu n karamɔxɔne birin na,
 amasɔtɔ n luma n mirɛ i ya maxadi xuine
 ma.
¹⁰⁰ Xaxinla naxan n ma
 na gbo xɛmɛ fonne gbeen xa,
 amasɔtɔ n ni i ya fe ragidixine suxi.
¹⁰¹ N bata tondi sigɛ kira jaxin birin xɔn,
 alogo n xa i ya falan suxu.
¹⁰² N mi n masigama i ya kiti saxine ra,
 amasɔtɔ i tan yetɛn nan n xaranma.
¹⁰³ I dɛ xuine jaxun kumin xa.
¹⁰⁴ N xaxinla sɔtɔma i ya fe ragidixine nin,
 nanara mayifu fe yo mi fa rafan n ma.
¹⁰⁵ I ya falan findixi keɛnɛnna nan na
 n sanna bun ma,
 naxan n siga kirani yalanma.
¹⁰⁶ N dɛ xuiin naxanye tongoxi i xa,
 n bata n kɔlɔ
 n ne rakamalima nen,
 n yi i ya kiti tinxinxine suxu.
¹⁰⁷ Alatala n ma mantɔrɔne bata gbo ayi han.
 N nakisi
 alo i a fala n xa kii naxan yi.
¹⁰⁸ Alatala, n ma tantun xuiin nasuxu,
 i yi n xaran i ya kiti saxine ma.
¹⁰⁹ N niin gbalon dɛ waxatin birin,
 koni n mi jinanma i ya sariyan xɔn.
¹¹⁰ Muxu jaxine bata lutin nati n yɛɛ ra,
 koni n mi n masigama i ya fe ragidixine ra.
¹¹¹ I ya maxadi xuine nan n keɛn na
 habadan,
 e tan nan n bɔɲɛn nasɛwama.
¹¹² N bata a ragidi n bɔɲɛni
 n xa i ya tɔnne suxu, han n faxa.
¹¹³ Nafigine mi rafan n ma,
 koni i ya sariyan tan nafan n ma.
¹¹⁴ N yɛ masansan wure lefaan nan i tan na.
 N bata n yigi sa i ya falani.
¹¹⁵ E tan fe jaxi rabane,
 ɛ ɛ masiga n na,
 alogo n xa n ma Alaa yamarine suxu.
¹¹⁶ N senbɛ so
 alo i bata a fala kii naxan yi,

i nama n yigitɛgɛ.
¹¹⁷ Findi n yigin na alogo n xa kisi,
 n yi i ya tɔnne binya waxatin birin.
¹¹⁸ Naxanye e masigama i ya tɔnne ra,
 i ne makuyama i ra nen,
 bayo e yanfan nan tun tima.
¹¹⁹ I muxu jaxine birin wolima ayi nen ku-
 run na,
 nanara i ya maxadi xuine rafanxi n ma.
¹²⁰ N bata gaxu i yɛɛ ra,
 n xuruxurun.
 I ya kiti saxine bata n magaxu han!
¹²¹ N tinxinna nun sariya kɛnden ligama,
 i nama n nabɛɲin n yaxune yii.
¹²² I ya walikɛn xaxili ragidi
 a i fe fajin ligama a xa nen,
 i nama tin
 wasodene xa n jaxankata sɔnɔn.
¹²³ N yɛɛne bata bu i yɛɛ ra kira yitɔɛ n nakisi
 feen na,
 alo i dɛ xui tinxinxin naxan tongo n ma fe yi.
¹²⁴ N suxu i ya hinanni,
 i yi n xaran i ya tɔnne ma.
¹²⁵ Xaxinla fi n ma
 amasɔtɔ i ya walikɛn nan n na,
 alogo n xa i ya maxadi xuine kolon ki fajin.
¹²⁶ Alatala, i ya wanla kɛ waxatin nan ito ra,
 amasɔtɔ yamana i ya sariyan kalama.
¹²⁷ Nanara, i ya yamarine rafan n ma xɛma
 fajin xa.
¹²⁸ Nanara, n biraxi i ya fe ragidixi tinxinx-
 ine fɔxɔ ra.
 Mayifu feene mi rafan n ma.
¹²⁹ Kabanako feen nan i ya maxadi xuine ra.
 Nanara, n na e suxuma n niin birin na.
¹³⁰ I ya falane nan keɛnɛnna fima,
 e tan nan xaxinla fima xaxilitaren ma.
¹³¹ I ya yamarine xɔnla n suxuma
 alo min xɔli gbeen naxan n dɛɛn naxarama.
¹³² I yɛɛ rafindi n ma, i yi kininkin n ma,
 alo i darixi a ligɛ kii naxan yi muxune xa
 i xinla rafan naxanye ma.
¹³³ N sigati kiin senbɛ so i dɛ xui tongoxine
 xɔn,
 i nama tin fe jaxi yo xa n na.
¹³⁴ N xunba jaxankatatine ma,
 alogo n xa i ya fe ragidixine suxu.
¹³⁵ I nɔrɔn xa godɔ i ya walikɛn ma,
 i yi n xaran i ya tɔnne ma.
¹³⁶ N yɛɛgen minima alo baana,
 amasɔtɔ yamaan mi i ya sariyan suxuma.
¹³⁷ Alatala, i tinxin,
 i ya kiti saxine fan tinxin.
¹³⁸ I ya maxadi xuine fixi tinxinna nun lan-
 nyaan nin.
¹³⁹ N na a to,
 n yaxune jinanma i fala xuiin xɔn,
 na xɔlɔma n ma nen han!
¹⁴⁰ I mi i dɛ xuiin kale mume!

E rafan n tan i ya walikεεn ma.

¹⁴¹ N mi yatεxi bonne ye,

e bata n najaxu,

koni n mi jinanma i ya fe ragidixine xεn.

¹⁴² I ya tinxinyaan luma nεn habadan!

Nεndin nan i ya sariyan na.

¹⁴³ Tεrεn nun kuisanna bata n yili,

koni i ya yamarine n kenεnxi.

¹⁴⁴ I ya maxadi xuine tinxin waxatin birin.

Xaxinla fi n ma

alogo n xa siimayaan sεto.

¹⁴⁵ N bata n xui ramini i ma n bεjεn birin na.

Alatala n yabi

alogo n xa i ya tεnne suxu!

¹⁴⁶ N bata n xui ramini i ma.

N nakisi

alogo n xa i ya maxadi xuine suxu.

¹⁴⁷ N kurunma i maxande, n mali.

N yigi saxi i ya falan nin.

¹⁴⁸ N xima n mire i dε xui tongoxine ma nεn.

¹⁴⁹ Alatala, i hinan.

N xuiin name,

alogo n xa siimayaan sεto i ya kiti saxin xεn.

¹⁵⁰ N nabilinna muxune biraxi fe jaxine fεxε ra,

e yi e masiga i ya sariyan na.

¹⁵¹ Koni i tan Alatala, i maso n na.

Nεndin nan i ya yamarine birin na.

¹⁵² N na a kolon xabu waxati xunkuye

a i ya maxadi xuine luma nεn habadan.

¹⁵³ Ala, n ma tεrεn mato i yi n xunba, amasεto n mi jinanxi i ya sariyan xεn.

¹⁵⁴ N xun mayenge kitin sa,

i yi n xunba,

n yi siimayaan sεto

alo i a falaxi kii naxan yi.

¹⁵⁵ Muxu jaxine tan mi kisima,

amasεto e mi biraxi i ya tεnne fεxε ra.

¹⁵⁶ Koni Alatala, i ya kininkininna gbo,

n xa siimayaan sεto i ya kiti saxine xεn.

¹⁵⁷ N yaxune wuya

naxanye n bεεnxyaxi,

koni n mi i ya maxadi xuine bεjinma.

¹⁵⁸ N na i ya fala xusutarene to,

na n xεloma nεn.

¹⁵⁹ Alatala, a mato i ya fe ragidixine rafan n ma,

n xa siimayaan sεto i ya hinanni.

¹⁶⁰ Nεndin nan i ya falan birin na.

I ya kiti tinxinxine luma nεn habadan!

¹⁶¹ Mangane bata n jaxankata fu, koni n gaxuma i tan nan keden ma fala yεε ra.

¹⁶² N sεwaxi i dε xui tongoxine fe ra,

alo n na nafulu gbeen sεto.

¹⁶³ Wulen mi rafan n ma,

koni i ya sariyan nafa n ma.

¹⁶⁴ N ni i tantunma nεn

dεxεna ma solofere lεxε yo lεxε

i ya kiti tinxinxine fe ra.

¹⁶⁵ Bεjε xunbeli gbeen na kanne xa

i ya sariyan nafa naxanye ma,

sese mi na kanne ratantanjε.

¹⁶⁶ Alatala, n yigi saxi i tan nan ma marakisi

yi,

n luma nεn i ya yamarine suxε.

¹⁶⁷ N na i ya maxadi xuine suxuma nεn n

niin birin na,

bayo e rafan n ma ki fajai.

¹⁶⁸ N bata i ya fe ragidixine

nun i ya maxadi xuine suxu,

i n kεwanle birin kolon.

¹⁶⁹ Alatala, n ma mawuga xuiin xa i li.

Xaxinla fi n ma

alo i a falaxi kii naxan yi.

¹⁷⁰ I tuli mati n ma maxandi xuiin na,

i yi n nakisi

alo i bata dε xuiin tongo kii naxan yi.

¹⁷¹ N ni i tantunma nεn waxatin birin,

amasεto i bata n xaran i ya tεnne ma.

¹⁷² N bεtin bama nεn

lan i dε xui tongoxina fe ma,

amasεto i ya yamarine birin tinxin.

¹⁷³ N mali i sεnben nin,

amasεto n bata i ya fe ragidixine nan sugandi.

¹⁷⁴ Alatala, i ya marakisin xεnla n na!

I ya sariyana n kenεnxi.

¹⁷⁵ N xa siimayaan sεto

alogo n xa i matεxε,

i ya kiti saxine yi n mali.

¹⁷⁶ N bata tantan kiraan ma

alo yεxεεn naxan lεxi ayi.

Fa n tan i ya walikεεn fen,

amasεto n mi jinanxi i ya yamarine xεn.

120

Ala maxandina malina fe ra

¹ Ala Batu Banxi yisiga βetina.

N yi tεrεni waxatin naxan yi,

n yi n xui ramini Alatala ma,

a yi n yabi.

² Alatala n nakisi wuledene nun yanfan-tenne ma.

³ ε tan wuledene,

Ala nanse ligama ε ra,

a ε saranma nanse ra?

⁴ A lan a xa ε tεrε

sofane xalimakunle nun tεε wolonne nan na.

⁵ Tεrεn na a ra n tan xa,

n lu ε tagi, ε tan Mesεki kaane,

n dεxε ε ye

alo Kedari bεnsεnna muxune wulaan kui.

⁶ N bata bu muxune tagi

bεjε xunbenla mi rafan naxanye ma!

⁷ N na bεjε xunbenla fe fala,

e tan yi yεngen so.

121

Ala nan en natanga muxun na

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.

N bata n yee rate geyane ma,
n naxa, "N ma maliin kelima minen yi?"

² N ma maliin kelima Alatala nan ma
naxan ariyanna nun dunuja daxi.

³ A mi tinne, i yi bira.

I kantanmaan mi xiye mume.

⁴ Isirayila kantanmaan mi kinsanye,
a mi xiye.

⁵ Alatala i kantanma,
a i dexon ma alo i nininna.

⁶ Sogen mi fefe lige i ra yanyin na,
kiken fan mi fefe lige i ra kdeen na.

⁷ Alatala i kantanma nen fe jaxin birin ma,
a yi i niin natanga.

⁸ Alatala i kantanma nen i ya sigan nun
xeteni,
folo iki ma han habadan.

122

Yerusalen matexo betina

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda
gbeena.

Sewan na a ra n xa, e na a fala n xa,

"En siga Alatalaa banxini!"

² Iki, en tixi Yerusalen so deen na.

³ Yerusalen tixi ki fajni

a banxine tugunxi e bode ra.

⁴ Alatalaa yamaan sigama mena nin
bonsen yeen ma,
alo a sariyana a falaxi Isirayila xa kii naxan
yi,

alogo e xa sa a xinla tantun.

⁵ Mangane kitin sama mena nin

Dawudaa manga gbeden ma.

⁶ E Ala maxandi baje xunbenla fe ra
Yerusalen xa.

Ala xa baje xunbenla fi a rafan muxune ma.

⁷ Ala xa baje xunbenla lu taani.

Ala xa herin fi taa yi kaane ma.

⁸ Ngaxakedenne nun n xoyine fe ra, n naxa,
"Ala xa baje xunbenla fi Yerusalen ma."

⁹ N taana baje xunbenla nan fenma

Alatalaa banxina fe ra, en ma Ala.

123

Ala xa hinan en na

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.

I tan naxan dxi kore xonna ma,
n na n yee ratema i tan nan ma,

² alo konyine e yeen tima e kanna ra kii
naxan yi,

alo walike naxanla yeeene luma tixi a kanna
ra kii naxan yi.

En na en yeeene tima

en ma Ala ra na kii nin, Alatala,

en yi a hinanna mame.

³ Hinan nxu ra, Alatala, hinan nxu ra,
amasoto e nxu rapaxuxi han!

⁴ Nxu niin bata wasa fere kanne nun
wasodene magele xuine ra.

124

Ala nan a muxune ratangama

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda
gbeena.

Xa Alatala mi yi ti en xon nun,
Isirayila muxune fan xa a fala, e naxa,

² "Xa Alatala mi yi ti en xon nun
yaxune yi en yengema waxatin naxan yi,"

³ e yi en jenen gerunma nen nun
e xolo en xili ma waxatin naxan yi.

⁴ Nayi, walanna yi sigama en na nen nun,
fufaan yi en mamin,

⁵ ige xunfan gbeen yi sa en xun ma.

⁶ En barikan bira Alatala xa,
a mi tinxi en yaxune yi en jan.

⁷ Nxu bata nxu soto
alo xolina a sotoa xoli suxuna lutin na kii
naxan yi.

Lutin bata bolon, nxu xaroya!

⁸ En ma maliin kelima Alatala nan yii
naxan ariyanna nun dunuja daxi.

125

Alaa muxune rakisi fena

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.

Naxanye e yigi sama Alatala yi,
na kanne ligaxi nen alo Siyon Geyana,
naxan luma a funfuni habadan,
a mi mamaxe mume!

² Yerusalen rabilixi geyane ra kii naxan yi,
Alatala fan a muxune rabilinma na kii nin,
keli to ma han habadan!

³ Amasoto tinxintarene mi luye
tinxin muxune yamanan xun na mume,
alogo tinxin muxune fan nama fe jaxin liga.

⁴ Alatala, fe fajin naba na kanne xa
naxanye fan e nun naxanye sandomen fan.

⁵ Koni, naxanye kira tinxintarene foxo ra,
Alatala xa ne nun fe jaxi rabane jan
e bode xon ma.

Ala xa baje xunbenla fi Isirayila ma.

126

Ala maxandina xunbana fe ra

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.

Alatala mon faxina en tan muxu suxine ra
Siyon taani,

a liga nen en yee ra yi

alo xiyeen na a ra!

² En gele nen han,
en yi sewa betine ba!

Siyaan bonne yi a falama nen, e naxa,
"Alatala bata fe gbeene liga e xa."

³ Alatala bata fe gbeene liga en xa,

en birin bata sɛwa.

⁴ Alatala, i mɔn xa nxɔ yamanan sɛnbɛ so
alo tulɛn fama igen na
xude wuli yixaren na kii naxan yi.

⁵ Naxanye sansiɛn wolima e wugama,
ne sɔnxɔma nɛn sɛwani se xabadɛni.

⁶ Naxanye sigama wugɛ sansi wolideni,
ne xɛtɛma gɛlɛ nɛn malo xidine ra e xun ma.

127

Ala wali faɲi kolonna

¹ Ala Batu Banxi yisiga bɛtina, Sulemani
gbeena.

Xa Alatala xa mi banxin tima,
banxi tiine wali fuun nan kɛma.

Xa Alatala xa mi taan makantan,
taa kantanne fe fuun nan xun na.

² Ɛ kurunma walideni fuyan,
ɛ kɔɛ rasoma fuyan,

ɛ balon sɔtɔma tɔrɔn nin.

Anu, Ala balon soma a xanuntenne yii nɛn,
e saxi.

³ Alatala diine fima muxune ma nɛn e kɛɛn
na.

E findixi kɔntɔnna nan na
Alatala naxan fima.

⁴ Xɛmɛn dii xɛmɛn naxanye sɔtɔma banxu-
lanyani,

ne ligaxi nɛn
alo xalimakunla sofaan yii kii naxan yi.

⁵ Sɛwan na xɛmɛn xa
xalimakuli wuyaxin naxan yii.
E nun a yaxune na kiti, a mi yagima.

128

Duban Ala yɛɛragaxu muxune xa

¹ Ala Batu Banxi yisiga bɛtina.

Sɛwan na kanne xa
naxanye gaxuma Alatala yɛɛ ra,
naxanye birama a kiraan fɔxɔ ra.

² I wali xɔnna i makone fanma nɛn.

I sɛwama nɛn i mɔn yi sabati.

³ I ya ɲaxanla diine barima nɛn
alo wudi bili bogilana.

I ya dii xɛmɛne i ya tabanla rabilinma nɛn
alo oliwi wudi binle.

⁴ Muxun naxan gaxuma Alatala yɛɛ ra,
na kanna dubani itoe nan sɔtɔma.

⁵ Alatala xa barakan sa i ya fe yi
keli Siyon yi!

Ala xa i Yerusalɛn sabatixin to
i siin birin yi!

⁶ Ala xa i i mamandenne to!

Ala xa bɔɲɛ xunbenla fi Isirayila ma.

129

Ala maxandina Isirayila yaxune xili ma

¹ Ala Batu Banxi yisiga bɛtina.

E n yengɛma xabu n dii ɲɔɛ waxatini,

² “E en yengɛma xabu en dii ɲɔɛ waxatini,”
koni e mi en nɔ.

³ E bata n fanna makorondon,
alo xɛɛn bi daxina.

⁴ Koni Alatala tinxin,
a bata nxu nun muxu ɲaxine tagi bolon.

⁵ Muxun naxanye Siyon ɲaɲaxuxi,
Ala xa ne yagixin naxɛtɛ.

⁶ E xa liga
alo sɛxɛn naxan solima banxin fari,
sogen yi a xara ayi.

⁷ Muxun naxan a xabama
hali yii fe kedenna a mi a sɔtɔma,
hali xidi kedenna

a raxidi muxun fan mi a sɔtɔma.

⁸ Dangu muxune mi a falama e xa,
e naxa, “Alatala xa barakan sa ɛ fe yi.”

Hanma e naxa,
“Nxu dubama ɛ xa Alatala xinli.”

130

Ala maxandina malina fe ra

¹ Ala Batu Banxi yisiga bɛtina.

Alatala, n bata n xui ramini i ma tɔrɔni.

² Marigina, n xuiin name,
i yi i tuli mati n ma maxandi xuiin na.

³ Alatala, xa i nxu suxu nxu hakene ra,
Marigina, nde luma a yalagitaren na?

⁴ Koni i tan nan nxu mafeluma nxu hakene
ra,

nxu yi gaxu i yɛɛ ra.

⁵ N yengi saxi Alatala nan ma,
n niin taxuxi a ra,

n xaxili tixi a falan nan na.

⁶ N yengi tixi Marigin na
alo taa kantanne yengi kuye yibaana ma kii
naxan yi.

⁷ Isirayila, i yengi ti Alatala ra,
amasɔtɔ a hinan, a nɔɛ i xunbɛ nɛn.

⁸ A tan nan Isirayila rakisima a haken birin
ma.

131

Ala maxandina limaniyani

¹ Ala Batu Banxi yisiga bɛtina, Dawuda
gbeena.

Alatala, n mi fa waso, n mi kanba.

N mi fa n xaxinla rasigama feene ma sɔnɔn,
naxanye gbo dangu n na,
naxanye magaxu n yɛɛ ra yi.

² Koni n bata n xaxinla raxara,
n yi n sabari, n nii yifanxi n ma
alo dii ɲɔɛna a nga fɛma.

³ Isirayila, i yengi ti Alatala ra
fɔlɔ to ma han habadan!

132

*Dawudaa taan nan Alatala dɔxɔden na
Taruxune Firinden 6.41-42*

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.
Alatala, Dawudaa fe xa rabira i ma,
e nun a tɔrɔne birin.
² A tan nan a kɔlɔ Alatala xa,
a yi a dɛ ti Yaxubaa Ala Senbemaan xa.
³ A naxa, "N mi soma n konni,
n mi n sama n ma saden ma,
⁴ n mi tinɲɛ n yi kinsan hanma n yi xi,
⁵ han n yiren fen Alatala xa,
Yaxubaa Ala Senbemaan luma dɛnaxan yi."

⁶ Nxu bata a fe mɛ Efarata yi,
nxu bata a to Yaari taan nabilinni.
⁷ E naxa, "En siga Alaa banxini,
en yi en xinbi sin a san bun."
⁸ Alatala, keli, i fa i dɔxɔdeni,
i tan nun i ya kankirana,
i senben naxan yi.
⁹ Ala xa i ya saraxaraline findi tinxin mux-
une ra,
i ya tɔgɔndiya muxune yi sɔnxɔ sɛwani.
¹⁰ I nama i ya manga sugandixin nabɛnin,
i ya walikɛɛn Dawuda fe ra.

¹¹ Alatala bata a kɔlɔ Dawuda xa,
a mi a kalɛ mumɛ! A naxa,
"N ni i ya dii xɛmɛna nde nan sugandima,
a ti i funfuni mangan na.
¹² Xa i ya dii xɛmɛne n ma layirin suxu,
e nun n ma maxadi xuine,
n na e xaranma naxanye ma,
e diine fan dɔxɔma nɛn
i ya mangaya gbɛdeni han habadan."

¹³ Alatala bata Siyon sugandi a dɔxɔden na.
¹⁴ A bata a fala, a naxa,
"N luma be nin habadan.
N waxi mangayaan liga feni be nin.
¹⁵ N baraka gbeen sama nɛn Siyon ma
baloni,
n donseen so a tɔrɔ muxune birin yii.
¹⁶ N kisin fima nɛn a saraxaraline birin ma,
a tɔgɔndiya muxune yi sɔnxɔ sɛwani.
¹⁷ N mangana nde raminima nɛn
Dawuda yixetene yɛ mɛnni,
na yi lu n ma manga sugandixin funfuni.
¹⁸ N na a yaxune rayagima nɛn,
koni a mangayaan taxamasenna nɔrɔma
nɛn han!"

133

Ngaxakedenyana fe

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda
gbeena.
Fe fayin na a ra e nun sɛwana,
ngaxakedenne na lu e bode xɔn bɔɲɛ xun-
benli.
² A luxi nɛn alo ture xiri ɲaxumɛn
naxan sama Haruna xunni,

a godo a dɛ xaben ma
han a domaan kɛɛn xɔn.
³ A luxi nɛn alo xiila
naxan kelin Xerimon geyaan fari
godo Siyon geyaan ma.
Amasɔtɔ Alatala habadan nii rakisin duban
nagodoma mɛnna nin.

134

Ala tantun fena

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.
Alatalaa walikɛne birin xa a tantun,
naxanye birin xima a batuɛ a banxini,
ɛ fa a tantun.
² E ɛ yiine yite yire sariɲanxini,
ɛ Alatala tantun!
³ Alatala xa i baraka keli Siyon yi,
a tan naxan kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna
daxi.

135

*Tantun betina
Yaburin 115.4-11*

¹ Tantunna Ala xa!
E Alatala xinla tantun!
E tan Alatalaa walikɛne, ɛ a tantun.
² E tan naxanye tixi Alatalaa banxini
naxanye en ma Alaa banxin tanden ma.
³ Tantunna Ala xa! Amasɔtɔ Alatala fan.
E a tantun betine yi, amasɔtɔ a diɲa.
⁴ Alatala nan Yaxuba sugandixi a yetɛ xa,
a yi Isirayila findi a gbeen na.

⁵ N na a kolon fa fala Alatala gbo,
en Marigin gbo alane birin xa.
⁶ Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna ma,
fɔxɔ igene nun yire tilinxine birin yi,
naxan na rafan Alatala ma,
a na nan ligama.
⁷ A bata foyen nun tulɛn nakeli bɔxɔn danna
ra,
a kuye sarinna ramini e nun tulɛna,
a foyen nakeli a ramaradeni.
⁸ A yi dii singene
nun xuruse dii singene faxa Misiran ya-
manani.
⁹ A yi kabanako feene liga ɛ tan Misiran
kaane tagi,
Firawona nun a kuntigine birin xili ma.
¹⁰ A siya wuyaxine halagi,
a yi manga senbɛmane faxa,
¹¹ sa fɔlɔ Amorine Manga Sixɔn ma,
e nun Basan Manga Ogo
e nun mangan naxanye birin Kanan ya-
manani.
¹² A yi e bɔxɔne so Isirayila yii e kɛɛn na,
a findi a yamaan kɛɛn na.

¹³ Alatala, i xinla fe luma nɛn habadan!
Mayixetene nun mayixetene e xaxili luma i
xɔn ma nɛn.

¹⁴ Alatala a muxune xun mayenge kitin
sama nen.
A kininkinin a walikene ma.

¹⁵ Gbetin nun xemaan nan tun siyane suxu-
rene ra!

¹⁶ E deen na, koni e mi fala tima.

E yeene na, koni e mi sese toma.

¹⁷ E tunle na, koni e mi fefe mema.

Niiraxili yo mi e yi.

¹⁸ Naxan na e rafala, a a yigin sa e yi,
na fan luma nen alo e tan.

¹⁹ E tan Isirayila yamana, e Alatala tantun.

E tan saraxaraline, e Alatala tantun.

²⁰ E tan Lewi bɔnsɔnna, e Alatala tantun.

E tan a yeeragaxu muxune, e Alatala tantun.

²¹ Barikan bira Alatala xa Siyon yi,

a tan naxan luma Yerusalen taani.

Tantunna Ala xa!

136

Barika birana Isirayilaa Ala xa

¹ E Alatala tantun amasɔɔ a fan.

A hinanna luma nen habadan!

² E alane Ala tantun.

A hinanna luma nen habadan!

³ E marigine birin Marigin tantun.

A hinanna luma nen habadan!

⁴ A tan nan keden pe kabanako feene lig-
ama.

A hinanna luma nen habadan!

⁵ A bata ariyanna rafala a xaxilimayani.

A hinanna luma nen habadan!

⁶ A bata bɔxɔn ti tilinne fari.

A hinanna luma nen habadan!

⁷ A bata yanban seene da kore xɔnna ma.

A hinanna luma nen habadan!

⁸ Sogen mangayaan ligama yanyin nan na.

A hinanna luma nen habadan!

⁹ Kiken nun sarene mangayaan ligan kɔeen
nan na.

A hinanna luma nen habadan!

¹⁰ A yi Misiran kaane dii singene faxa.

A hinanna luma nen habadan!

¹¹ A ti Isirayila muxune yeɛ ra

keli Misiran yamanani.

A hinanna luma nen habadan!

¹² A na liga a senbe gbeen nan na.

A hinanna luma nen habadan!

¹³ A yi Gbala Baani taxun a tagi.

A hinanna luma nen habadan!

¹⁴ A yi a muxune ragidi a tagi, Isirayila
kaane.

A hinanna luma nen habadan!

¹⁵ A yi Firawona nun a sofane radin Gbala
Baani.

A hinanna luma nen habadan!

¹⁶ A ti a muxune yeɛ ra tonbonni.

A hinanna luma nen habadan!

¹⁷ A yi manga gbeene faxa.

A hinanna luma nen habadan!

¹⁸ A yi manga senbemanefaxa.

A hinanna luma nen habadan!

¹⁹ A yi Amorine manga Siɔɔn faxa.

A hinanna luma nen habadan!

²⁰ A yi Basan kaane manga Ogo faxa.

A hinanna luma nen habadan!

²¹ A yi e bɔxɔn so a yamaan yii e keɛn na.

A hinanna luma nen habadan!

²² A yi findi Isirayila keɛn na, a walikena.

A hinanna luma nen habadan!

²³ A pɔxɔ lu nen en tan yiigelitɔne xɔn.

A hinanna luma nen habadan!

²⁴ A yi en xɔɔya en yaxune ma.

A hinanna luma nen habadan!

²⁵ A tan nan donseen soma niimaseen birin
yii.

A hinanna luma nen habadan!

²⁶ E Ala tantun naxan kore!

A hinanna luma nen habadan!

137

Isirayila muxu suxine fe

¹ Nxu yi dɔxi Babilɔn xude deene yi waxatin
naxan yi

nxu wugama, nxu yi lu nxu mire Siyon ma.

² Nxu yi nxɔ bɔlɔnne singan

na yamanan wudi tofapine ra.

³ Muxun naxanye nxu suxu,

ne yi betine maxɔdin nxu ma.

Nxu jaxankata muxune yi sɛwa betine
maxɔdin nxu ma,

e naxa, "E Siyon betina nde ba nxu xa."

⁴ Nxu tan betin bama Alatala xa di xɔɔɛ
taani?

⁵ Xa n jinan i xɔn Yerusalen,

Ala xa n yiiɔfanna faxa n ma.

⁶ Xa n jinan i tan xɔn,

xa n mi lu Yerusalen yate n ma sɛwan birin
yi,

Ala xa n deen suxu!

⁷ Alatala, Edɔn kaane fe xa rabira i ma,

e yi naxan falama Yerusalen suxu lɔxɔni,

e naxa, "E a kala, e taan naxɔri fefe!"

⁸ I tan Babilɔn taana, i halagima nen fefe!

Sɛwan na kanna xa naxan i ya donla
saranma

alo i a ligaxi nxu ra kii naxan yi,

⁹ naxanye e dii futene tongoma

e yi e yigɔlɔn fanyen ma.

138

Ala tantun fena

¹ Dawuda gbeena.

Ala, n bata i tantun n bɔɔneni fefe!

N betin bama Ala yetagi.

² N na n xinbi sinma i ya Banxi Sarijanxin
yetagi,

n yi i xinla tantun i ya hinanna nun i ya
lannayana fe ra.

Amasɔɔ i bata i de xuiin nafisa i xinla yeteen
xa.

³ N ni i xili waxatin naxan yi,
i n yabi nɛn,
i yi n sɛnbɛ so, i n xaxili ragidi.

⁴ Alatala, dunuɲa mangane birin i tan-
tunma nɛn,
e na i ya falane mɛ waxatin naxan yi.

⁵ Alatala, e i kɛwanle matɔxɔma nɛn bɛtini,
amasɔɔ i ya binyen gbo.

⁶ Hali Alatala to mate,
a yengi dɔxi muxu diɲaxine xɔn,
koni a yɛɛn tixi wasodene ra wulani.

⁷ Xa n sigan tima tɛrɔni,
i n nakisima nɛn,
i yi n yaxune yengɛ i sɛnbɛni,
n kisi i sɛnbɛn xɔn.

⁸ Alatala feene raɲanma a faɲin nan ma n
xa.

Alatala i ya hinanna luma nɛn habadan!
I nama i wali xɔnne rabɛɲin.

139

Ala ɲɔxɔ luxi adamadiine xɔn

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa.
Alatala, i bata n fɛsɛfɛsɛ, i n kolon.

² I n sa waxatin nun n keli waxatin birin
kolon.

Hali i makuya n na, i n ma miriyane birin
kolon.

³ I a kolon n nɛma sigatini
hanma n nɛma saxi,
i n kɛwanle birin kolon.

⁴ Alatala, benun n xa falan ti waxatin naxan
yi,
n naxan falama i na kolon ki faɲi.

⁵ I n nabilinni,
n yɛɛ ra e nun n xanbi ra.

N ni i tan nan yii.

⁶ Na fe kolonna magaxu n tan yɛɛ ra yi.
A dangu n na, n mi nɔɛ a yigbɛ mume!

⁷ N nɔɛ sigɛ minɛn,
n yi n luxun i ya Nii Sariɲanxin ma?
N sigan minɛn yi, n keli i tan yetagi?

⁸ Xa n te ariyanna yi, i na yi.

N na siga laxira yi, i na yi.
⁹ Hali n siga han sogetedeni,
hanma n sa dɔxɔ fɔxɔ igen xanbi ra,

¹⁰ i tima nɛn n yɛɛ ra mɛnna fan yi,
i mi n nabɛɲinɲɛ mume!

¹¹ Xa n na a fala, n naxa,
“N xa n luxun dimini.

Kɛnɛnna xa findi kɔɛɛn na n nabilinni.”

¹² Koni sese mi dimin na i tan yɛɛ ra yi,
kɔɛni yalan alo yanyina i tan yɛɛ ra yi.
Dimin nun yanyin birin lan i tan xa.

¹³ I tan nan n sɔndɔmɛn daxi,
i tan nan n saxi nga fatini.

¹⁴ Ala, n ni i tantunma,
amasɔɔ n da kiin magaxu,
i kɛwanle magaxu.

N na a kolon n niini ki faɲi.

¹⁵ N fati bɛndɛn mi yi luxunxi i tan ma,
i to yi n nafalama suturani
i yi n dama nga kui waxatin naxan yi.

¹⁶ I yi n toma benun n fatin xa yelin nafalɛ.
I bata yi n ma siimayaan xasabin sɛbɛ i ya
kitabun kui,

benun a xa fɔlɔ waxatin naxan yi.

¹⁷ Ala, i ya miriyane famu raxɔlɔ n xɔn.
E xasabin wuya!

¹⁸ Xa n na e yatɛ, e wuya mɛɲɛnsinna xa.
N na xulun waxatin naxan yi,
n mɔn luma i tan nan fɛma.

¹⁹ Ala, a yi lan nun i xa muxu ɲaxine faxa!
Faxa tiine, ɛ masiga n na.

²⁰ E fala ɲaxine tima, e i xili kala.
I yengɛfane i xinla falama fuun nin.

²¹ Alatala, n mi muxune raɲaxuɛ ba
naxanye i raɲaxuma?

N bata n mɛ na muxune ra
naxanye murutɛxi i xili ma.

²² E mi rafan n ma mume!

N bata e yatɛ yaxune ra.

²³ Ala, n fɛsɛfɛsɛ i yi n bɔɲɛni feen kolon.

N mato, i yi n ma miriyane kolon.

²⁴ A mato, xa n kira ɲaxin nan xɔn,
i siga n na habadan kira faɲin xɔn ma.

140

Ala maxandina xunbana fe ra

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa.

² Alatala, n xunba muxu ɲaxine yii.

N natanga gbalotɔne ma.

³ E fe ɲaxi yitɔnna nin waxatin birin.

E yengɛ ralanna nin lɔxɔ yo lɔxɔ!

⁴ Fala xɔlɛne nan e lɛnne ma
alo saɲina.

E fala xuine xɔlɔ alo koson xɔlɛna.

Bɛti xuini te.

⁵ Alatala, n natanga muxu ɲaxine sɛnbɛn
ma.

N nakisi gbalotɔne ma,
naxanye kataxi n nabira feen na.

⁶ Muxu wasoxine bata lutin nati n yɛɛ ra.

E bata e gbatune rati kiraan xɔn ma n suxu
xinla ma.

Bɛti xuini te.

⁷ N bata a fala Alatala xa n naxa,
“N ma Ala nan i tan na.

Alatala n ma maxandi xuiin namɛ!”

⁸ Marigina Alatala, n nakisi sɛnbɛna,
i n xun mayɛngema yengɛ so waxatini.

⁹ Alatala, i nama tin
muxu ɲaxine waxɔn feen yi liga.
I nama tin e fe nataxine yi kamali,
e yi waso ayi.

Bɛti xuini te.

¹⁰ I nama tin n yaxune yi nɔɔn sɔɔ.

Ala xa n yaxune gbalo falane so e xun na.

¹¹ Ala xa tɛɛ wolonne bɔxɔn e ma.

Ala xa e woli ayi tɛɛni.

Ala xa e woli yinla kui

e mi nɔɛ tɛ naxan na.

¹² Nafigine mi luma yamanani.

Ala xa yihadin so gbalotɔne xun na.

¹³ N na a kolon

a Alatala kiti kɛndɛn sama tɔɔ muxune xa,

a yi yigelitɔne xun mayɛngɛ kitin sa.

¹⁴ Tinxin muxune i tantunma nɛn yati!

Muxu fajine yi lu i yetagi.

141

Ala maxandina jinbanna ra

¹ Dawudaa bɛtina.

Alatala, n bata n xui ramini i ma,

fa n mali mafuren!

N na i xili, i tuli mati n na.

² N ma maxandin xa lu

alo wusulanma i yetagi.

N yiine yitexin xa liga

alo jinbari ra saraxana.

³ Alatala i yengi dɔxɔ n fala xuiin xɔn,

i yi n dɛɛn kantan.

⁴ I nama tin n bɔɔɛn yi lu fe jaxini,

n nama fe jaxine liga nxu nun fe jaxi ra-bane.

Nxu nama nxu dɛge nxu bode xɔn.

⁵ N tinma nɛn tinxin muxun yi n bɔnbɔ,

bayo hinanna na a ra.

A rafan n ma, a yi n kawandi.

Na luxi nɛn alo turen na susan n xunni.

N mi tondɛ na ma.

Koni n na Ala maxandima nɛn

fe jaxi rabane wanle xili ma.

⁶ E mangane radinma nɛn geyaan san bun

fanyene ma,

muxu jaxine yi a kolon nayi

a jɔndin nan n ma falane ra.

⁷ Xɛɛn bima kiin de,

bɔxɔn yi buxa,

nxu xɔnne xuyama ayi na kiini laxira so dɛɛn na.

⁸ Marigina Alatala,

n yɛɛn tixi i tan nan na.

N na n luxunma i tan nin,

i nama tin n faxa.

⁹ N natanga na lutine ma

e naxanye ratixi n yɛɛ ra

e nun fe jaxi rabane wosone.

¹⁰ Ala xa muxu jaxine suxu

e yetena luti ratixine ra,

koni n tan xa dangu bɔɔɛ xunbenli.

142

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa fala jaxumɛna, a yi faranna ra

waxatin naxan yi. Ala maxandina.

² N na n xui ramini Alatala ma, n yi a mafan.

³ N na n kɔntɔfili feene birin fala a xa, n yi n ma tɔɔne birin yita a ra.

⁴ Wɛkilɛn na jan n yi,

i tan n sigaden kolon.

N sigan tima kiraan naxan xɔn,

e bata woson nati n yɛɛ ra na xɔn ma.

⁵ N dɛxɔn to,

muxune mi e jɔxɔ luma n tan xɔn.

Luxunde yo mi fa n tan ma.

Muxu yo mi kɔntɔfilixi n ma fe ra.

⁶ Alatala, n ni i tan nan mafanma.

N naxa, "I tan nan n luxunden na.

I tan nan findixi n gbeen na bɔxɔ xɔnna fari."

⁷ I tuli mati n ma mawuga xuiin na.

Amasɔtɔ n bata xadan.

N xunba n sagatan muxune yii.

Amasɔtɔ e senben gbo n xa.

⁸ N namini kasoon na,

alogo n xa i xinla tantun.

Tinxin muxune yi n nabilin

bayo i bata fe fajin naba n xa.

143

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa bɛtina.

Alatala, n ma maxandi xuiin name!

I tuli mati n xuiin na.

N yabi i ya tinxinna nun i ya hinanna nin.

² I nama n tan i ya walikɛɛn makiti,

bayo muxu yo mi tinxin i tan yetagi.

³ N yaxuna n sagatanma,

a yi n nabira bɔxɔni,

a yi n lu dimini

alo muxu singe faxaxine.

⁴ Wɛkilɛn bata jan n yi,

n senbɛ mi fa na sɔnɔn.

⁵ N na n mirima waxati danguxine ma.

I feen naxanye birin nabaxi,

n na n mirima ne ma,

n na n mirima i kɛwanle ma.

⁶ N na n yiine tima i tan nan xa.

N niin xaraxi i yetagi

alo bɔxɔ xarena.

Beti xuini te.

⁷ Alatala, n yabi iki sa!

N niin janmatɔɔn na a ra.

I nama i yetagin luxun n ma.

Xanamu n sama faxa muxune fari nɛn.

⁸ Benun xɔtɔnni,

i xa n yabi i ya hinanni.

Amasɔtɔ n na n yigi saxi i tan nin.

A yita n na

n lan n xa sigan ti

kiraan naxan xɔn.

Amasɔtɔ n na n niin taxuxi i tan nan na.

⁹ Alatala, n xunba n yaxune yii.

N na n luxunxi i tan nan fema.

¹⁰ N xaran i sagoon ligan ma,
bayo n ma Ala nan i ra.
I ya Nii fajin xa n xali bəxə fajini.
¹¹ Alatala siimayaan fi n ma i xinla fe ra.
I xa n ba tərəni i ya tinxinni.
¹² N yaxune de xidi i ya hinanni.
N yengefane halagi,
amasoto i ya walikeen nan n na.

144

Mangana Ala maxandina

¹ Dawuda gbeena.
Barikan bira Alatala xa,
n kantan muxuna,
naxan n maxaranma yenge sodeni.
² A tan nan hinanma n na,
n ma yinna,
n ma faran makantanxina,
n xunba muxuna,
e nun n ye masansan wure lefana.
N na n luxunma a tan nin.
A tan nan siyane luma n sanna bun.
³ Alatala, nanse muxun na
alogo i xa i ɲəxə lu a xən?
Nanse adamadiin na
alogo i xa i miri a ma?
⁴ Adamadiin luxi nən alo foyedina.
A siimayaan luxi nən
alo nininna naxan danguma.
⁵ Alatala, kuyen tintin, i godo.
I yiin din geyane ra,
e tutin xa te.
⁶ Kuye sarinne rasiga,
i yi yaxune raxuya ayi.
I ya xalimakunle woli,
i yi e kedi.
⁷ I yiin nagodo keli kore,
i yi n ba tilinna ma.
N ba xəɲene senben bun
⁸ naxanye wulen falama,
naxanye mi e fala xuine rakamalima.

⁹ Ala, n beti nenen bama nən i xa,
n yi i tantun kondenna ra.
¹⁰ A tan nan mangane rakisima.
A tan nan a walikeen Dawuda rakisima
silanfanna ma.
¹¹ N xunba,
i n ba xəɲene senben bun ma,
naxanye wulen falama,
naxanye mi e fala xuine rakamalima.

¹² Ala xa en ma dii xemene rasabati
alo wudi binle.
Ala xa en ma dii temene xa tofanye ayi
alo geme senbeten nayabuxin
naxanye manga banxine bun.
¹³ Ala xa en ma sagane rafe donseen sifan
birin na.
Ala xa en ma xuruseene rawuya ayi xeen
ma,
daxɔɲa ma wuli keden han wuli fu.

¹⁴ Ala xa en ma ɲingene rasabati.
Ala xa en tanga yengen ma
alogo muxe nama suxu,
wuga xuiin yi te taani.
¹⁵ Sewan na yamaan xa,
na feene ligama naxanye xa.
Sewan na yamaan xa,
naxanye Ala findixi Alatala ra.

145

Tantun betina

¹ Dawuda Ala tantunna.
N ma Ala, n ma mangana,
n ni i batuma.
N barikan birama i xa nən
habadan han habadan.
² Ləxə yo ləxə n barikan bire i xa.
N ni i xinla tantunma nən
habadan han habadan.

³ Alatala gbo, a lan a yi tantun.
A gboon dan mi na.
⁴ Mayixetene birin xa i ya wanle fe fala
mayixete famatone xa,
e yi i kewanle fe yeba e xa.
⁵ E i ya binye gbeen nun nərɔna fe fala.
N luma nən n mire i ya kabanako wanle ma.
⁶ E xa i senbe magaxuxina fe fala.
N tan i ya gbona fe falama nən.
⁷ E xa i ya nemana fe fala,
e yi i ya tinxinna fe rali sewani.

⁸ Alatala diɲa, a kininkin,
a mi xələn xulen, a hinanna gbo.
⁹ Alatala fe fajin nabama muxun birin xa.
A kininkininma a daala birin ma.
¹⁰ Alatala, i ya dali seene birin i tantunma
nən.
I ya tɔgəndiya muxune birin barikan bi-
rama i xa nən.
¹¹ E i ya mangayaan binyena fe falama nən.
E mən yi i senbena fe yeba
¹² alogo muxun birin xa i kewanle kolon,
e nun i ya mangayaan binye gbeena.
¹³ I ya mangayaan findixi habadan man-
gayaan nan na.
I senben luma nən mayixetene nun
mayixetene xun na.
Ala a de xuine birin nakamalima,
a hinan a daala birin na.

¹⁴ Alatala ne malima nən
naxanye biraxi,
a yi muxune rakeli
naxanye felenxi.
¹⁵ Birin yeen tixi i tan nan na
alogo i xa donseen so e yii a waxatini.
¹⁶ I tan nan i yiin nabima,
i yi donseen so niimaseene birin yii.
¹⁷ Alatala feen birin ligama tinxinna nin.
A hinan a kewanle birin yi.
¹⁸ Alatala maso na muxune ra

naxanye a xilima,
naxanye birin a xilima jɔndini.

¹⁹ A a yɛɛragaxu muxune rafan feene ligama
nɛn,

a e xuiɛn mɛ, a yi e rakisi.

²⁰ Alatala muxune kantanma
a rafan naxanye birin ma.

Koni a muxu jaxine birin halagima nɛn.

²¹ N na Alatala tantunma nɛn.

Dali seene birin xa a xili sarijanxin tantun
habadan han habadan!

146

Ala nan senbetarene kantanma

¹ Tantunna Ala xa!

N xa Alatala tantun n niini fefe!

² Fanni n na n nii ra,

n na Alatala tantunma nɛn.

Fanni n daxi,

n na n ma Ala tantunma nɛn betini.

³ Ɛ nama ɛ yigi sa mangane yi,
adamadiine nan ne ra.

Ɛ rakisi fere yo mi ne xa.

⁴ E na faxa, e xetema nɛn bɛndɛni.

E fe yitɔnxine birin kalama na lɔxɔn yetɛɛn
nin.

⁵ Sewan na kanna xa,

Yaxubaa Ala muxun naxan malima,

naxan a yigin sama Alatala yi, a Ala.

⁶ A tan nan ariyanna nun dunɔɔa daxi
e nun e yi seene birin.

A tinxinyaan luma nɛn han habadan.

⁷ A tan nan kiti kɛndɛn sama muxu
jaxankataxine xa,

a donseen so kamɛtɔne yii.

Alatala nan kasorasane xunbama.

⁸ Alatala nan danxutɔne yɛɛne rabama ayi.

A tan nan muxu mafelenxine rakelima.

Tinxin muxune rafan Alatala ma.

⁹ Alatala nan xɔɔɛne kantanma.

A kaɔa gilene nun kiridine mali.

Koni a muxu jaxine fe yitɔnxine kalama
nɛn.

¹⁰ Alatala nan habadan mangan na.

Siyon, a tan nan i ya Ala ra

habadan han habadan.

Tantunna Ala xa!

147

Ala tantun fena

¹ Tantunna Alatala xa!

A lan tantun betin xa ba en ma Ala xa.

Fe fajin nan a tantunna ra e nun sewana.

² Alatala mɔn Yerusalen tima nɛn.

A mɔn fama na muxu suxine ra nɛn

Isirayila kaan naxanye bata yi xuya ayi nun.

³ A muxune dandan

naxanye bɔɔɔɛye kalaxi.

A yi e maxɔlodene maxidi.

⁴ A tan nan sarene xasabin nagidima,
a yi e birin xili sa.

⁵ Nxu Marigin gbo,

a senben magaxu.

A xaxilimayaan dan mi na.

⁶ Alatala muxu limaniyaxine malima nɛn.

Koni a muxu jaxine rabirama nɛn bɔxɔni.

⁷ Ɛ barika bira betin ba Alatala xa.

Ɛ tantun betin ba en ma Ala xa bɔlɔnna ra.

⁸ A tan nan kundani fulunxi kore xɔnna ma.

A yi tulɛn nafa bɔxɔni.

A yi sɛxɛn nasoli geyane ma.

⁹ A xuruseene balon nagidi e ma.

A xɔline dɛge

e na e xui ramini a ma waxatin naxan yi.

¹⁰ Soo kɛndɛne xa mi a kɛnɛnma.

A mi sewama muxun senben fan na.

¹¹ Koni naxanye gaxuxi Alatala yɛɛ ra,

e xaxili tixi a hinanna ra,

ne nan a rasɛwama.

¹² Yerusalen kaane, ɛ Alatala binya.

Siyon kaane, ɛ Ala tantun.

¹³ Amasɔtɔ a bata taan so dɛɛn senbe so,

a yi taa yi kaane baraka.

¹⁴ A tan nan bɔɔɔɛ xunbenla fima ɛ yamanan
ma,

a balo fajin fi ɛ ma.

¹⁵ A yi a dɛ xui tongoxine rafa bɔxɔn ma,

a falan yi siga ayi mafuren.

¹⁶ A kundani fulun

alo dugi fixɛna,

a ige xundin xuya bɔxɔn ma

alo xubena,

¹⁷ a balabalan kɛsɛn nagodo.

Nde nɔɛ a xunbenla raxanɔɔ?

¹⁸ Koni a falan ti nɛn,

ige xundin yi xuya ayi.

A foyen nafa, igene yi godo.

¹⁹ A yi a falane makɛnɛn Yaxuba bɔnsɔnna
xɔn.

A bata tɔnne nun sariyane sebe Isirayila xa.

²⁰ A mi na jɔxɔnna ligaxi siya gbete yo xa.

E mi a sariyane kolon.

Tantunna Alatala xa!

148

Daala birin xa Ala tantun

¹ Tantunna Ala xa!

Ɛ tan naxanye kore xɔnna ma,

ɛ Alatala tantun.

Ɛ tan naxanye kore,

ɛ a tantun.

² Ɛ tan a malekane birin xa a tantun.

Ɛ tan a ganla birin,

ɛ a tantun.

³ Sogen nun kikenɛn, ɛ a tantun.

Ɛ tan saren naxanye yilenma,

ɛ a tantun.

⁴ Ɛ a tantun,

ε tan naxanye ariyanna yi,
 e nun ε tan
 igen naxanye kore walaxan fari.
⁵ Ε Alatala xinla tantun!
 Amasoto e daxi a yamarin nan bun ma.
⁶ A yi e ti e funfuni habadan han habadan.
 A yi yamarin fi
 naxan mi matande mumε.
⁷ Ε Alatala tantun boxo xonna fari,
 ε tan ige yi sube magaxuxine,
 ε tan foxo igen tilinne,
⁸ kuye sarinna, balabalan kesena,
 kundaan nun ige xundina,
 foye gbeen naxan a falan suxu,
⁹ ε tan geyane nun yire matexine,
 wudi bogilane nun sumanne birin,
¹⁰ burunna subene nun xuruseene,
 xoline nun bubu seene,
¹¹ boxon mangane nun siyane birin,
 ε tan kuntigine
 nun kitisaan naxanye birin boxon ma,
¹² banxulanne nun sungutunne,
 xeme fonne nun dii jorene,
¹³ ε birin xa Alatala xinla tantun!
 A xili keden peen nan binyaxi.
 A tan nan noon nabama boxon nun koren
 xun na.
¹⁴ A bata a togondiya muxune senbe so.
 Isirayila muxune rafan a ma han!

Tantunna Alatala xa!

149

Tantun betina

¹ Tantunna Ala xa!
 Ε beti nenεn ba Alatala xa.
 Ε a tantun a togondiya muxune malanni.
² Isirayila muxune, ε sewa,
 a tan nan ε daxi.
 Siyon muxune xa jaxan e mangan na.
³ E xa e bodon,
 e yi Ala tantun,
 e tanbanna nun bolonna maxa a xa.
⁴ Alatalaa muxune a kenεnxi,
 naxanye limaniyaxi,
 a ne rakisima nen.
⁵ Togondiya muxune xa jaxan,
 e binyen fi Ala ma,
 e sonxo sewani e sadene ma.
⁶ E xa lu Ala tantunjε,
 e yi silanfan de firin kannu suxu e yii,
⁷ e e gbeen joxo siyane ra,
 e siya gbetene jaxankata.
⁸ E yi yolonxonna sa e mangane ma,
 e yi e kuntigine xidi wuren na.
⁹ E yi e jaxankata
 alo e yalagi feen sebexi kii naxan yi.
 A togondiya muxune birin ma xunna kenla
 nan na ra.

Tantunna Alatala xa!

150

Ε Ala tantun

¹ Tantunna Alatala xa!
 Ε Ala tantun a yire sarijanxini,
 ε a senben tantun kore xonna ma.
² Ε a tantun a wali gbeene fe ra.
 Ε a tantun bayo a gbo han!
³ Ε a tantun xota xuiin na.
 Ε a tantun bolonna nun kondenni.
⁴ Ε a tantun tanbanni
 e nun sewa fare bodonni.
 Ε a tantun maxa se luti kanne nun xulenne
 ra.
⁵ Ε a tantun karijanne ra.
 Ε a tantun karijan xui gbeene ra.
⁶ Niimaseene birin xa Alatala tantun!
 Tantunna Ala xa!

Sandane Muluku Sulemani a Sandane

Kitabun yireni ito findixi sanda wuyaxi malanxin nan na e nun xaranne lan fe kolonna ma. E birin malanxi Muluku Sulemani a mangayaan waxatin nin, naxan yi yatexi fe kolon gbeen na Isirayila yamanani. Muluku Sulemani a fe kolonna fataxi Ala nan na bayo a na nan maxandi Ala ra a findi mangan na waxatin naxan yi. (Mangane Singen 3.9) Na fe kolonna yi siya gbetene mabandunma Ala ma amasoto Sulemani xinla soto nen dunuya yi han yamanan gbeteye mangane yi lu fe e tuli matideni a fe kolonna falane ra. (Mangane Singena 10.24) Anu, sandani itoe naxa, “Fe kolonna folma Alatala yeeragaxun nan ma.” (Sandane 9.10) Nayi, manga yo yi fama a tuli matideni Sulemani a sandane ra, na Isirayilaa Alaa fe nan mema. Sandani itoe en xaranne dunuya yi gidi kii tinxinxin ma nen to naxan Ala kenenne.

Sandane tonona

¹ Dawuda dii xemen Sulemani a sandane, Isirayila Mangana.

² Sandani itoe sebexi nen alogo muxune xa fe kolonna nun xurun soto e yi xaxilimaya falane famu
³ alogo e xa xuru, e xaxili soto e tinxinna nun kiti sa kenden nun fe fapin liga,

⁴ fe kolontarene yi e joxo lu, foningene yi kolonna soto, e feene ye fen.

⁵ Fe kolonne xa itoe rame, e yi e fe kolonna fari sa, xaxilimane yi fatan muxune maxade

⁶ alogo e xa sandane nun taline bunna kolon e nun fe kolonne wundo falane nun e maxodin tilinxine.

⁷ Xaxilimayaan folma Alatala yeeragaxun nan ma.

Fe kolonna nun xurun naxaxu xaxilitarene nan ma.

⁸ N ma diina, i fafe nema i xuru falane tiye, i tuli mati a ra, i nama i ngaa kawandi falane bejin.

⁹ E luxi nen alo mangaya komotina i xunna alo jereana i koc i maxidi seen na.

¹⁰ N ma diina, xa yulubitone kata i mayendendeni,

i nama tin de!

¹¹ Xa e a fala i xa,

e naxa, “Fa nxu foxo ra!

En sa doko muxuna nde yee ra, en yi a faxa.

En sa fu sontarena ndee ma,

¹² en yi e jeyene ralo ayi

alo gaburun muxun gerunma kii naxan yi, e gbinderin birin alo en tan nan yi sayaan na.

¹³ En se fapi kenden sifan birin sotoma nen en yi en ma banxine rafe se tongoxine ra.

¹⁴ Nxu na seene yitaxun,

i fan i gbeen sotoma nen,

en ma gbetine birin yi malan

gbeti sase kedenna kui.”

¹⁵ N ma diina,

i nama bira ne foxo ra mumu!

I nama bira ne kiraan foxo ra de!

¹⁶ E gima siga fe naxin nabadeni, e mafura wunla ramine.

¹⁷ Naxan na lutin nati xoline yee ra

xoline yee tixi a ra,

a na ligan nen fufafu.

¹⁸ Muxu sifani ito lutin natima e yete nan yee ra,

e yanfan soma e yete nan ma.

¹⁹ Awa, naxanye kunfama se mujaxine xon, ne niin luma na nin.

Xaxilimayaan falan tima

²⁰ Xaxilimayaan* falan tima kirane xon,

a xuini te yamaan malandeni,

²¹ a sonxoma kira xunne ma

yamaan gbo denaxan yi,

a kawandin ba taan so deene ra.

²² A naxa, “E tan fe kolontarene, fe kolontareyaan nafanye e ma han waxatin mundun yi?

E tan magele tiine,

magelen nafanye e ma

han waxatin mundun yi,

xaxilitarene yi kolonna rapaxu?

²³ N na e sonna fala,

e n xuiin name.

Nayi, n nan n ma niin sa e yii,

n yi n ma falane makenen e xa.

²⁴ Koni bayo n bata e xili,

e tondixi n ma xinla ratinje,

n yi n yiini bandun e xa,

e mi a suxu,

²⁵ e yi e me n ma maxadi xuine birin na

n yi e sonna fala e xa,

e mi na yate,

²⁶ nayi, gbalon na e soto,

n fan gelema e ma nen.

Fe magaxuxin na e soto,

n yi e magele.

²⁷ Fe magaxuxin fama e ma nen

alo tule gbeena,

* **1:20: 1.20xaxilimayaan:** Sandani ito kui, xaxilimayaan bata findi muxun na naxan adamadiine kawandima alogo e xa fe kolonna soto.

gbalona ε sōtōma
alo foye gbeen na keli,
tərɔyaan nun nii yifōren yi ε yili.”

²⁸ “Na waxatini,
ε n xilima nən ε malideni
koni n mi ε yabima,
ε yi n fen koni ε mi n toma.

²⁹ Amasōtō ε bata kolonna rapaxu,
ε yi ε mε Alatala yεεragaxun na,

³⁰ bayo ε mi tin n ma maxadi xuine rame,
n to ε sōnna fala ε xa,
na yi rapaxu ε ma.

³¹ E sigati kiin saranna sōtōma nən,
ε wasa ε kewanle ra.

³² Amasōtō fe kolontarene faxama nən e
dina suxutareyani,
xaxilitarene yi halagi e bōte rabani.

³³ Koni naxan na a tuli mati n na,
na ratangama nən a lu bōpε xunbenli
tərən mi a magaxuma.”

2

Fekolonna luxi nən alo nafulu luxunxina

¹ N ma diina, xa i n ma falane suxu,

xa i n ma yamarine suxu,

² xa i fe kolonna xaranne rame,

i yi kata e famudeni,

³ xa i xaxilimayaan fen,

i yi i xui ramini a famun feen na,

⁴ xa i a fen alo gbetina,

i yi a xōn fen alo nafulu luxunxina

⁵ nayi, i Alatala yεεragaxun famuma nən

i yi Ala kolonna sōtō.

⁶ Amasōtō Alatala nan fekolonna fima,
kolonna nun xaxilimayaan fataxi a falane
nan na.

⁷ A muxu fajine malima,
naxanye sigan tima fetareyani,
a ne yε masansanma
alo wure lefana e rabilinni.

⁸ Naxanye sigan tima tinxinni,
a ne ratangama.

A yi a muxu tōgōndiyaxine kantan.

⁹ Xa i n xuiin name,

i tinxinna nun kiti sa kenden

nun fe fajin nun kira fajin birin famuma
nən.

¹⁰ Amasōtō fe kolonna luma nən i yi,
kolonna yi i nii yifan i ma.

¹¹ I na feene yε fen,
na i ratangama nən
famun yi i kantan.

¹² E yi i xunba kēwali jaxin kiraan ma,
e i ratanga wuledene falane ma

¹³ naxanye kira tinxinxin bepinma
e siga kira yidimixine xōn

¹⁴ naxanye sēwan fe jaxin ligadeni,
e yi jaxan fe jaxin na tinxintareyani

¹⁵ naxanye sigati ki mi tinxin,
e kewanle kobi.

¹⁶ I xunbama jaxalan yalunxin yii na kii
nin.

Muxu gbetena jaxanla mi nōε i rakunfe fala
jaxumene ra,

¹⁷ jaxanla naxan bata a mε a xemen na
a dōxō xemen naxan xōn a sungutun waxa-
tini

a yi jinan na futu layirin xōn

a naxan xidi Ala yetagi.

¹⁸ A kewanle findima bōnōn nan na a ma,
a sigati kiin yi a xali sayani.

¹⁹ Naxan na siga a konni,

na mi fa xetema

a mi fa nii rakisin kiraan masōtōma mume!

²⁰ I sigama muxu fajine kiraan xōn na kii
nin,

i lu tinxinyaan fari.

²¹ Amasōtō muxu fajine siimayaan sōtōma
nən yamanani.

Fe mi muxun naxanye ra,

ne luma nən yamanani.

²² Koni muxu jaxine bama nən yamanani,
yanfantenne yi raxōri.

3

Fe kolonna tōnōna

¹ N ma diina,

i nama jinan n ma xaranna xōn,

i xa n ma yamarine suxu,

² amasōtō e i ya siimayaan xōnkuyama ayi
nən,

i ya bōpε xunbeli jεεne yi fari sa.

³ Hinanna nun lannayaan nama jian i yi,

e bira i kōε jεren na,

i e sa i bōjēni.

⁴ Nayi, i marafanna nun xili fajin sōtōma
nən,

Ala nun muxune ra.

⁵ I yigin sa Alatala yi i bōjēn ma feu!

I nama la i ya xaxilimayaan na.

⁶ I xa Ala kolon i ya feene birin yi,

a tan yi i ya kirane matinxin.

⁷ I nama i yete yate fe kolonna ra.

Gaxu Alatala yεε ra,

i masiga fe jaxin na.

⁸ Na findima nən kendeayaan na i fatini,

a yi i xōnne sēnbε so.

⁹ Alatala binya i yii seene ra

e nun i ya bogi se xabaxi singene.

¹⁰ Nayi, i ya sagane rafema nən kenken,
i ya kundine yi rafe manpaan nēnēn na
han e bōxōn a ma.

¹¹ N ma diina,

Alatala nēma i xurε,

i nama yō na ma.

A nēma i sōnna yitε i ra,

i nama xōlō.

¹² Amasōtō Alatala a xanuntenne xuruma,
alo dii fafan nafan dii xēmēna.

¹³ Səwan na kanna xa,
naxan na fekolonna sɔtɔ,
naxan na famunna sɔtɔ.

¹⁴ Amasɔtɔ a tɔnɔn gbo
dangu gbetin na,
a seen naxanye sɔtɔma,
ne fisa xɛmaan xa.

¹⁵ A fan dangu bɔxɔ bun nafunla ra,
i waxɔn se yo mi nɛ se a ma.

¹⁶ A siimaya xɔnkuyen fima muxun ma,
a nafunla nun binyen fi a ma.

¹⁷ A kirane birin fan,
bɔɲɛ xunbenla nan ne ra.

¹⁸ Naxanye fekolonna fenma
a findixi siimaya wudin nan na ne xa.
Naxanye a sɔtɔma,
səwan ne xa.

¹⁹ Alatala bɔxɔn nafalaxi fe kolonna nan
xɔn,

a famun yi kuyen da,

²⁰ tilinne rabixi a kolonna nan ma,
kundane yi xiila rafa.

²¹ N ma diina,
xaxilimayaan namara,
i feene yɛ fen,
i lu na fari waxatin birin.

²² Na findima nɛn siimayaan na i niin xa,
a lu alo ɲɛna i kɔɛ.

²³ Nayi, i sigan tima nɛn xaxili sani i ya
kiraan xɔn,
i mi i sanna radinɲɛ sese ra.

²⁴ I na i sa, i mi gaxuɛ.
I nɛma saxi, i ya xixɔnla ɲaxunma nɛn.

²⁵ I nama gaxu fe magaxuxi yo yɛɛ ra
naxan fe sanya ma kedenni,
hanma gbalon naxan muxu ɲaxine sɔtɔma,
²⁶ amasɔtɔ Alatala findima nɛn i ya xaxili
ragidin na.

A i sanne ratanga luti ratixine birin ma.

²⁷ I nama tondi fe fajin nabɛ muxune xa,
naxanye daxa e a sɔtɔ,
xa fɛɛna i xa.

²⁸ Xa sena i yii iki,
i nama a fala i adamadi boden xa,
i naxa, “Siga, tila i fa,
n na a soma i yii!”

²⁹ I nama fe ɲaxini tɔn i adamadi boden xili
ma,

a nɛma dɔxi i fɛma lannayani.

³⁰ I nama muxun kansun
xa yo mi i xa,
a mi fe ɲaxi ligaxi i ra.

³¹ I nama gbalotɔɔn maxɔxɔlɔn,
i nama a kira yo sugandi.

³² Amasɔtɔ muxu ɲaxin mi rafan Alatala ma,
koni Alaa wundo feene muxu fajine nan xa.

³³ Alatala dangan muxu ɲaxina denbayaan
fɔxɔ ra,
koni a barakan sama nɛn tinxin muxune
konni.

³⁴ A magele ti wasoxine magelema nɛn,
koni a hinanma nɛn yɛɛ magodone ra.

³⁵ Fekolonne binyen nan sɔtɔma e kɛɛn na,
koni xaxilitarene yagi gbeen nan sɔtɔma.

4

Fe kolonna sɔtɔ fena

¹ N ma diine,
ɛ n tan fafana maxuru falane ramɛ.

ɛ liga ɛ yeren ma
alogo ɛ xa xaxilimayaan kolonna sɔtɔ.

² N yi n ma fe kolon kɛndɛn so ɛ yii.
ɛ nama n ma xaranna woli ayi.

³ N yi n baba konni waxatin naxan yi,
n nga n nafan nɛn han alo dii kedenna.

⁴ N baba yi n xaranma ikiini, a naxa,
“N ma falane ramɛ ki fajɪ,
i n ma yamarine suxu, alogo i xa kisi.

⁵ Fekolonna nun xaxilimayaan fen,
i nama ɲinan n ma falane xɔn.

I nama ne sese xɔn beɲin.

⁶ I nama fekolonna rabɛɲin,
a i kantanma nɛn,
a xa rafan i ma, a i ratangama nɛn.

⁷ Fekolonna fɔlɔn findixi xaxili fenna nan
na.

Hali i sɔtɔ seene birin fi,
alogo i xa xaxilimayaan sɔtɔ.

⁸ Fekolonna ramara,
a i findima nɛn muxu gbeen na,
i yii firinna dɔxɔ a bun,

a binyen fima i ma nɛn.

⁹ A luma nɛn
alo i xunna na maxidi hinanna ra,
alo manga kɔmɔti mayilɛnxin na so i xun
na.”

¹⁰ I tuli mati n ma diina,
i tin n ma falan ma,
i ɲɛɛ wuyaxi sɔtɔma nɛn i ya siimayaan na.

¹¹ N bata i xaran fe kolonna kiraan ma,
n na i matinxinma sigati ki tinxinxin ma.

¹² Nayi, i sanna mi raxidɛ siga tideni,
i mi birɛ i gideni.

¹³ I xurun naxan sɔtɔxi,
na ramara,
kankan a ma

amasɔtɔ i ya siimayaan binla na a ra.

¹⁴ I nama ti muxu ɲaxine kiraan xɔn,
i nama bira fe ɲaxi rabane fɔxɔ ra.

¹⁵ I masiga e kiraan na.
I nama dangu a xɔn.

A matanga,
i dangu yire gbɛɛ.

¹⁶ Muxu ɲaxin mi nɛɛ xiye,
xa a mi fe ɲaxin liga.

Xixɔnla a gima e ma nɛn,
xa e munma muxun nabira.

¹⁷ Amasot̃ e baloma fe jaxin nan na,
gbalon nafaṇ e ma
alo e na d̃ol̃on min.

¹⁸ Tinxin muxune sigati kiin fixa
alo kuye yi yalanna subaxani,
kenenna naxan sigan mine
han yanyin yi defe.

¹⁹ Koni muxu jaxine sigati kiin findixi
dimin nan na.
E mi na seen toma
naxan e rabire.

²⁰ N ma diina,
n ma falane fe liga i yeren ma
i yi i tuli mati n xuiin na.

²¹ I nama jinan e x̃on,
koni e ramara i b̃oj̃eni.

²² Naxanye birin e sot̃oma
e siimayaan nun kendeḡyaan nan fima ne
ma.

²³ I b̃oj̃en suxu dangu seen birin na,
amasot̃ siimayaan binla nan na ra.

²⁴ I deen natanga wulen ma,
i deen nama yanfa falane ti.

²⁵ I yeen xa lu tixi i yeḡ ra,
i matoon ti tinxiinni i yetagi.

²⁶ I dangu kirani t̃on, a yelan,
i xa siga kira k̃endene nan tun x̃on.

²⁷ I nama kiraan fata yiifanna ma
hanma k̃om̃enna ma.
I masiga fe jaxin na.

5

I yete ratanga yalunyaan ma

¹ N ma diina,
n ma fe kolonna fe liga i yeren ma,
i tuli mati n ma xaxilimaya falane ra

² alogo i xa feene ye fen,
i lu falan tiye fe kolonni.

³ Yalunden jaxanla fala xuiin jaxun ñen
alo kumina,
a fala xuine masalaxun
alo turen fatin ma.

⁴ Koni d̃onx̃en na,
se x̃olen nan na jaxanla ra
alo m̃enla,
a max̃ol̃on tima ñen
alo silanfan de firin kanna.*

⁵ A sigati kiin sa tixi sayaan nan ma,
a tinxiinxi gaburun nan na.

⁶ A mi tima siimayaan kiraan x̃on,
a bata tantanna kiraan tongo,
anu a mi a kolon.

⁷ N ma diina, nayi n xuiin name,
i nama n fala xuine rawoli ayi.

⁸ Siga kiraan x̃on

* **5:4: 5.4Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.
jaxanla xa rafan i ma benun i xa yalunyaan liga.

5:15: 5.15Igen naxan i konni: Na bunna ñen fa fala i ya
5:16: 5.16 A na a fala fa fala **"Tigi igen nama raxuya ayi
kirane x̃on"** na bunna ñen i nama bira jaxanle f̃ox̃ ra, na yi a liga, i ya diine yi xuya ayi muxune konni yamaan ye fata
i ya yalunyaan na.

naxan makuya na jaxalan sifan na
i nama i maso a banxin deen na
⁹ alogo i nama i ya binyen nadangu muxu
gb̃etene ma,

kininkinintaren yi i ya siimayaan kala
¹⁰ muxune yi lugo i ya nafunla ra,
i ya wanla t̃oñon yi lu muxu gb̃ete xa.

¹¹ D̃onx̃en na, i fatin na xunna kala,
i fasa, i lu kutuñje,

¹² i a falama ñen, i naxa,
"A mi yi rafan n ma nun
muxun xa n xuru,

naxan na yi n s̃onna fala,
na yi rapaxuma n b̃oj̃en ma ñen han!
¹³ N mi yi n karam̃ox̃one falane ram̃ema,
n mi yi n tuli matima e xaranna ra.

¹⁴ Iki, n bata fa rajan a jaxin na mafuren
yamaan birin yetagi."

I ya jaxanla xanu

¹⁵ Igen min naxan namaraxi i konni†
naxan minima i yete gbee x̃oj̃inna ra.

¹⁶ I nama lu i gbee tigi igen‡ naxuye ayi taa
yi kirane x̃on

a din yamaan malandene ra.

¹⁷ A xa findi i kedenna gbeen na!

Ɛ nun muxu gb̃et̃eye nama a taxun
i mi naxanye kolon.

¹⁸ Ala xa barakan sa i ya tigina fe yi,
i yi sewa na jaxanla x̃on

i naxan d̃ox̃o i ya foningeya waxatini
¹⁹ naxan nayabu alo x̃enla,

a fan alo bolena.

I wasa so a tan nin waxatin birin.

A marafanna nama ba i ras̃ewe mume!

²⁰ N ma diina,

nanfera gb̃ete a jaxanla x̃onla i suxuma?

Nanfera i marafanna fenma jaxalan gb̃ete
ra

i mi naxan kolon?

²¹ Amasot̃ Alatala muxun birin sigati kiin
toma,

a k̃ewanle birin nak̃or̃osima.

²² Muxu jaxin k̃ewali jaxine nan a suxuma
a yulubine yi a xidi alo lutina.

²³ Naxan mi ñoe a yete xure,
na a yete faxama ñen.

A daxuya gbeena a ral̃oma ayi ñen.

6

Marakolon falane

¹ N ma diina,

xa i bata de xuiin tongo

i muxu gb̃et̃ena donla goronna tongo,

xa i bata layirin xidi muxu gb̃et̃ena fena nde
yi,

² xa i bata i xunna raso fena nde yi i fala
xuiin xɔn

xa i bata suxu i ya tuli sa xuine xɔn,

³ nayi i xa i yete ba a yi,

i to bata bira doli kanna ra.

Siga, i sa i yete magodo,

i yi i adamadi boden mafan han!

⁴ I nama i matabu,

i nama i yeen naxi,

⁵ fanni i munma xunba a yii,

alo bolena a yete sɔtɔma donson na kii

naxan yi,

alo xɔliin naxan a yete bama luti ratixin na.

Marakolonna lan salayaan ma

⁶ I tan muxu narixina,

sa dondonla mato.

I miri a fe raba kiin ma,

i yi fekolonna nde sɔtɔ.

⁷ Manga yo mi dondonla xun na,

a xun mato muxu mi na,

kuntigi mi a ma.

⁸ Anu, a donseen namarama a waxatini,

a balon malanma se xaba waxatini.

⁹ I tan muxu narixina,

i luma saxi han waxatin mundun yi?

I kelima xixɔnli waxatin mundun yi?

¹⁰ I na i sa,

yeriyerinna yi dangu i ma ndedi,

i xi ndedi,

i yi i yiine filin e bode ma ndedi,

¹¹ yiigelitɔyaan yi бага i ma

alo mafu tiina,

e nun setareyana alo muɲadena.

Xaxilitaren naɲanna

¹² Muxun naxan wule falane tima

fuyantenna na a ra,

muxu xaxilitarena.

¹³ A yeene magirama bodene yanfadeni,

a lanfane rakolon a sanne ra wundoni,

a yiine maliga.

¹⁴ Tinxintareyaan nan a bɔɲeni.

A fe ɲaxini tɔnma waxatin birin,

a yengene rakelima.

¹⁵ Nanara, gbalona a sɔtɔma nen xulɛn,

a halagi sanɲa ma kedenni a yigitege.

Naxan mi rafan Ala ma

¹⁶ Se sennin nan na

naxanye raɲaxu Alatala ma,

han se solofere

a mi tinɲe naxanye ma mume:

¹⁷ Yeene wasoxine,

wule fala lenne,

sɔntarene faxa yiine,

¹⁸ bɔɲen naxan kɔte ɲaxini tɔnma,

sanna naxanye e mafurama siga fe ɲaxi

ligadani,

¹⁹ wule seren naxanye wulen falama,

e nun muxun naxan yengene rakelima

ngaxakedenmane tagi.

Marakolonna lan yalunyaan ma

²⁰ N ma diina,

i fafe a yamarine suxu,

i nama i nga xaranna rawole ayi.

²¹ E sa i xaxinli habadan,

e bira i kɔe alo ɲeɛna.

²² E tima nen i yeɛ ra i ya sigatine yi.

E i kantanma nen i ya xixɔnli,

i na keli, e yi i kawandi.

²³ Amasɔtɔ yamarini itoe luxi nen

alo lenpuna,

xaranni ito findixi keɛnenna nan na.

I xuru falan naxan i sɔnna yitama i ra,

na i tima siimayaan kiraan nan xɔn.

²⁴ E i ratangama nen ɲaxalan yalunxin ma

e nun muxu gbetena ɲaxanla fala

ɲaxumene.

²⁵ I nama kunfa na ɲaxalan sifan xɔn a to-

fanna ma.

I nama tin a i rakunfa a mato faɲin xɔn.

²⁶ Amasɔtɔ yalunden na feen yatema

buru xun kedenna saren nan na,

muxu gbetɛ ɲaxanla i niin nan fɔxɔ ra.

²⁷ Muxun nɔe teen se nen a yibaan kui

hali a dugin birin mi gan ba?*

²⁸ Muxun nɔe sigan tiye tee wolonne fari

hali a sanne mi gan ba?

²⁹ Na luxi nen

alo muxun na bira muxu gbetena ɲaxanla

fɔxɔ ra,

a na a yiin din a ra,

na feen saranma a ra nen.

³⁰ Yamaan mi muɲaden naɲaxuma

xa a seen muɲaxi alogo a xa kamɛn ba.

³¹ Koni hali na, a na suxu,

fɔ a xa a se muɲaxin ɲɔxɔn fi

dɔxɔ solofere a yanginna ra,

a yii seene birin yi ɲan a konni.

³² Koni xɛmɛn naxan na yalunyaan liga

na xaxili mi na.

Naxan na a liga,

a waxi a yete halagi feen nin.

³³ A bɔnbɔma nen, a rayarabi,

a yagin mi bama a ma.

³⁴ Amasɔtɔ xɔxɔlɔnna xɛmɛn naxaɲema ayi

nen,

a nɛma a gbeen ɲɔxɛ,

a mi kininkininɲe.

³⁵ A mi yangin yo rasuxɛ,

a mi diɲe,

hali i yanginna fixin na gbo ki yo ki.

* 6:27: 6.27ɛna: Teen saxi yalunyaan nan ma be. Na bunna nen fa fala yalunyaan muxuna dunuya yi gidin birin nan kalama alo teen dugin ganma kii naxan yi.

7

Marakolonna lan jaxalan yalunxina fe

ma

¹ N ma diina, n ma falane suxu.

I n ma yamarine suxu.

² N ma yamarine suxu

alogo i xa kisi.

N ma xaranne mara i bəjəni

alo i ye kesene makantanma kii naxan yi.

³ E xidi i yiin na,

i yi e sa i bəjəni.

⁴ Fe kolonna suxu alo i magilena,

xaxilimayana alo i kon kaana.

⁵ E i ratangama nen yalunde jaxanla ma,
e nun muxu gbetena jaxanla marakunfa
falane.

⁶ Ləxəna nde,

n yi tixi n ma banxi foye soden na

n yi tanden matoma,

⁷ n foninge keden nakərəsi banxulan fe
kolontarene ye.

Xaxili mi yi na banxulanna ma.

⁸ A yi danguma kiraan xən,

dənaxan maso jaxanla nde konna kira fa-
taden na

a yi danguma a banxin mabinni.

⁹ Sogen godomatəən nan yi a ra,

kəəna a li waxatin naxan yi,

dimin yi so.

¹⁰ Naxanla yi mini a ralandeni,

a maxidixi alo yalundena,

kəte jaxin yi a bəjəni.

¹¹ Xurutaren nan yi a ra

naxan mi yagima,

a mi luyə a konni mume!

¹² Waxatina nde, a sa kirane xən

waxati gbete a sa yama malandene yi,

a dəxi xemene yeə ra kira xunne birin na.

¹³ A yi na banxulanna suxu,

a yi a sunbu.

A yi a fala a xa a yeəni yalanxin na, a naxa,

¹⁴ “N bata yi de xuiin tongo

n xa bəjə xunbeli saraxan ba Ala xa.

To n bata a ba, na suben sa banxini.

¹⁵ Nanara, n bata mini i ralandeni.

N yi i tan nan fenma,

anu n bata i to!

¹⁶ N bata n ma sadeni tən bitingan fajine ra,
Misiran yamanan taa dugine.

¹⁷ N bata mirihi latikəənnəna sa a ma,

e nun wudi ige xiri jaxumən

nun sinamon wudi ige xiri jaxuməna.

¹⁸ Fa be, en fa kafu han xətənni,

en lu marafanna jaxunni!

¹⁹ N ma xəmən mi banxini,

a bata siga yire makuyeni sigatini.

²⁰ A bata a gbeti saseen xali,

a rafexi,

a mi fama fə kiken na kəxə.”

²¹ A to fatan falan tiye,

a yi a mabandun,

a yi a rakunfa

a fala jaxuməne xən.

²² Sanja ma kedenni,

a yi bira a fəxə ra

alo jingen naxan sigama a kəə raxabadeni,

alo daxun naxan xidima

alogo a xa xuru,

²³ han xalimakunla yi a bəjəən səxən,

alo xoliin naxan so luti ratixin na,

a mi a kolon a niin nan bama.

²⁴ Nanara, n ma diine,

ε tuli mati,

ε n ma fala xuine fe liga ε yeren ma.

²⁵ E bəjəən nama mayenden

ε bira na jaxalan sifan fəxə ra,

ε lə ayi a kirane xən.

²⁶ A bata muxu wuyaxi rabira.

A bata xəmən yatən naxanye faxa,

ne nun gali sənəmaən xasabin lan.

²⁷ A banxin findixi gaburun kira yisoxin
nan na

signa laxira yi.

8

Xaxilimayaan xinla tima alo muxuna

¹ Fe kolonna* luxi nən

alo muxun naxan xinla tima,

fe famunna xa mi a xuini tema iki ba?

ε mi a mēən ba?

² Fekolonna tixi yire matexine

nun kira xunne nan na alo muxuna.

³ A sənəma taan kirane

nun a so dəəne ra, a naxa,

⁴ “N na ε tan yamaan nan xilima.

N falan tima adamadiine birin nan xa.

⁵ ε tan fe kolontarene, ε jəxə lu.

ε tan xaxilitarene, ε findi xaxilimane ra.

⁶ ε tuli mati bayo n ma falan kende.

N fala fajine nan tima ε xa.

⁷ N dēən jəndin nan falama,

bayo wule falane rajaxu n ma.

⁸ N de falane birin tinxin,

e sese mi findixi wulen na hanma yanfana.

⁹ E birin fixa xaxilimaan yeə ra yi.

Naxanye bata kolonna soto,

ne e yatəxi jəndin nan na.

¹⁰ E n ma xaranna fen dangu gbetin na,

e nun kolonna dangu xəma kəndən na.

¹¹ Amasoto fe kolonna fisa bəxə bun nafunla
xa.

A dangu muxun waxən seene birin na.”

¹² “N tan, fe kolonna, n feene famuma.

N muxun malima a xa kolonna soto

* **8:1. 8.1fe kolonna:** Sandane yireni ito kui, a luxi nən alo fe kolonna yetēen bata findi muxun na alogo a xa yamaan kawandi.

a yi feene ye fen.

¹³ Alatala yeeragaxun kui,
fo i fe jaxin najaxu.

N tan, n wason nun yete yigboon nun
kewali jaxine nun wule falane najaxuxi.

¹⁴ N gbeen nan maxadin nun miriya kenden
na.

N tan nan xaxilimaya yeteen na.

N tan nan gbee senben na.

¹⁵ Mangane mangayaan ligama n tan nan
baraka yi,

kuntigine yi tonne dɔxɔ tinxinni.

¹⁶ Yamana kanne nun muxu gbeene
kiti tinxinxin sama n tan nan xɔn.

¹⁷ N nagan naxanye ma,
n fan ne rafanma nen.

Naxanye n fenma,
ne n toma nen.

¹⁸ N nafunla nun binyen fima e ma nen,
e nun herisigen naxanye buma e nun
tinxinyana.

¹⁹ N ma finma seene dangu xema kenden na,
N tonɔn nagan fima,
na dangu gbeti kenden na.

²⁰ N kira tinxinxin nan xɔn,
kiti kenden sama nagan xɔn.

²¹ N nagan naxanye ma
n keen soma nen ne yii,
n yi e banxine rafe nafunla ra.

²² Alatala n tan nan da a wali fɔlon na,
benun a wali singe bodene, to mi na ra.

²³ N nafala nen xabu waxati fɔlone,
benun dunɔja yeten xa da.

²⁴ N bare, fɔxɔ ige yo mi yi na,
tigi mi yi na igene yi mine denaxan yi.

²⁵ Benun geyane xa dɔxɔ,
benun geyadine xa malan, n yi da.

²⁶ Ala munma yi bɔxɔn nun burunne da,
hanma a gbangbanna xori singena.

²⁷ A to yi kuyen dama, n yi na,
a to yi koren danna kerendenma tilinna ma,

²⁸ a to kundane sa kore,
a yi senben fi tilin igene xunne ma,

²⁹ a yi danna sa fɔxɔ igen ma
alogo igene nama dangu na ra
a yi bɔxɔn beten sa.

³⁰ Na waxatini n yi walima a dexɔn
alo a yii rafala kuntigin na.

N yi sewaxi lɔxɔ yo lɔxɔ a yetagi,
n jaxan a fe ra

³¹ n jaxan a dunɔja daxin na,
a bɔxɔna.

N yi sewa adamadiine fe yi."

³² "Iki, n ma diine, e tuli mati n na.

Sewan na kanna xa,
naxan na bira n ma kiraan fɔxɔ ra.

³³ N nɛma e xuru falane tiye,
e tuli mati,

e yi fe kolonna sɔtɔ,

e nama e me a ra.

³⁴ Sewan na kanna xa
naxan na n xuiin name,
naxan na lu n konna de ra lɔxɔn birin
a n ma banxin deen kantan.

³⁵ Amasɔtɔ naxan na n sɔtɔ,
na bata siimayaan sɔtɔ,
a mɔn yi Alatala keen.

³⁶ Koni naxan munma n to,
na a yete nan tɔrɔma.
Naxan na n najaxu,
sayaan nan nagan na ma."

9

Xaxilimayaan xinla tima alo muxuna

¹ Fe kolonna* bata senbeten solofere masoli,
a banxin ti alo muxuna.

² A bata suben jin,
a minseen nafala,
a donseene dɔxɔ tabanla ra.

³ A bata a walike jaxanle rasiga
e xa sa a xili xuini ito rawanga taan yire
matexini, e naxa,

⁴ "E tan fe kolontarene,
e fa dangu be binni."

Xaxili mi naxanye ma,
a falani ito ti ne ma, a naxa,

⁵ "E fa n ma donseene don,
e n ma minseen min n nagan nafalaxi.

⁶ E xete e fe kolontareyaan fɔxɔ ra,
e kisima nen,
naye e ti xaxilimayaan kiraan xɔn."

Xaxilimaan nun wasodena

⁷ Nagan na magele tiin maxadi,
na konbin nan sɔtoma.

Nagan na muxu jaxin sɔnna fala a xa,
na tɔrɔma nen.

⁸ I nama magele tiin sɔnna fala
alogo a nama i najaxu,
koni i na fe kolonna sɔnna fala a xa,
a i xanuma nen.

⁹ I na fe kolonna maxadi,
na nde sama nen a fe kolonna fari.

I na tinxin muxun xaran,
na a fekolonna nan xun masama.

¹⁰ Fe kolonna fɔlɔma Alatala yeeragaxun
nan ma.

Muxu sarijanxine fe kolonna findixi xaxili-
mayaan nan na.

¹¹ N tan fe kolonna,
n na i siin sogene rawuyama ayi nen,
n yi jɛɛna ndee sa i ya siimayaan fari.

¹² Xa i findi fe kolonna ra,
i tan nan a saranna sɔtoma.

Xa i findi magele tiin na,
i tan nan tɔrɔ sɔtoma.

* **9:1 fe kolonna:** Falani ito kui, fe kolonna bata findi muxun na a yamaan kawandi.

13 Xaxilitareyaan luxi nən
alo ɲaxanla naxan sənɔma.
Xurutaren na a ra
naxan mi sese kolon.
14 A dɔxi a banxin de ra,
taan yire matexini.
15 A lu dangu muxune xile mənni
naxanye sigama e yeɛ ra tinxinni.
16 A naxa, “E tan fe kolontarene,
ε dangu be binni.”
Xaxili mi naxanye ma,
a ne nan xilima.
17 A naxa, “Minseen naxan muɲaxi
na nan ɲaxun,
donseen naxan donxi luxunni
na nan ɲaxun.”
18 E mi a kolon a faxa muxune nan mənni,
a na ɲaxanla a muxu xilixine sigan laxirani.

10

Muluku Sulemani a sandane

- 1 Sulemani a sandane ni itoe ra:
Dii fe kolonna a fafe rasɛwama nən,
koni dii xaxilitarena a nga tɔɔma nən.
- 2 Nafunla sɔtɔxina a ɲaxin na,
na tɔɔ mi na,
koni tinxinyaan muxun xunbama sayaan
nin.
- 3 Alatala mi tinxin muxune luyε kamən na,
koni a muxu ɲaxine fe nataxine kalama.
- 4 Muxun naxanye mi walima,
ne yiigelitɔyaan nan xilima,
koni muxun naxanye tan walima,
ne nafunla nan sɔtɔma.
- 5 Muxun naxan se xabaxine malanma a
waxatini,
xaxilimaan nan na kanna ra,
koni naxan xima se xaba waxatini,
yagin nan na kanna xa.
- 6 Tinxin muxune barakan nan xilima e yete
ma.
Koni muxu ɲaxine fala xuine gbalo feene
nan luxunma.
- 7 Tinxin muxune fe na rabira muxune ma,
e dubama nən e xa,
koni muxu ɲaxine xili kalama nən
alo se kunxina.
- 8 Fe kolonna muxun naxan bɔɲeni,
na tinma nən yamarine ma.
Koni xaxilitare falane muxun naxan de,
bɔnɔn na kanna xa.
- 9 Fe mi muxun naxan sigati kii ra,
na kanna ratangaxi.
Koni naxan sigan tima tinxintareyaan ki-
raan xɔn,
- na fe makɛnɛnma nən.
- 10 Muxun naxan a yeɛn magirama bodene
yanfadeni,
na yamaan nan tɔɔma.
Koni xaxilitare falane muxun naxan de,
bɔnɔn na kanna xa.
- 11 Tinxin muxuna falane fama nii rakisin
nan na.
Koni muxu ɲaxine fala xuine gbalo feene
nan luxunma.
- 12 Xɔnnantenyaan yeɛgene nan nakelima,
koni xanuntenyaan hakene birin nan
ɲanma.
- 13 Fe kolonna famuma xaxilimana falane
nin,
koni xaxili mi muxun naxan ma,
bosaan nan na kanna xa.
- 14 Fekolonne kolonna nan namarama,
koni xaxilitarene falan kalan nan tima
xulɛn.
- 15 Nafulu kanna sɔtɔ seene nan a ratangama
alo taa makantanxina.
Koni yiigelitɔyaan nan sɛnbɛtarene kalama.
- 16 Tinxin muxune saranna nan nii rakisin
na.
Koni muxu ɲaxina a sɔtɔ seene nan ton-
goma,
a yulubin liga.
- 17 Muxun naxan a xuru falane ramama,
na sigan nii rakisin kiraan nan xɔn.
Koni, muxun naxan sɔn falama a xa,
a mi a suxu, na lɔma ayi nən.
- 18 Nafigin nan xɔnnantenyaan luxunma.
Koni xaxilitaren nan xili kala falane rax-
uyama ayi.
- 19 Falan na wuya ayi,
hakɛn fan mi ɲanma.
Nayi, xaxilimaan nan a deɛn suxuma.
- 20 Tinxin muxuna falane dangu gbeti gbeen
na.
Koni muxu ɲaxin bɔɲe yi feen tɔnɔn mi na.
- 21 Tinxin muxuna falan tɔnɔn muxu gbegbe
ma,
anu, xaxilitarene faxama
bayo e mi e mirima.
- 22 Nafunla sɔtɔma Alatala barakan nin.
A mi tɔɔya yo sama a fari.
- 23 Fe ɲaxi ligan findixi sabaan nan na xaxil-
itaren yii.

Koni xaxilimayaan findixi sewan nan na
xaxilimaan yii.

²⁴ Muxu jaxin gaxuma naxan yee ra,
na a sotoma nen.
Koni tinxin muxun tan a waxon feene nan
sotoma.

²⁵ Foye gbeen neen fa dangu,
muxu jaxine bata raxori,
koni tinxin muxun luma nen habadan.

²⁶ Muluxunna jinne ramuluxunma,
tutin fan yene toroma,
muxu narixin fan na kii nin a xe muxun xa.

²⁷ Alatala yee ragaxun muxune siimayaan
xonkuyama ayi,
koni muxu jaxine siin janma nen sinma.

²⁸ Tinxin muxune xaxili tixi sewan nan na,
koni muxu jaxine yigin kalama nen.

²⁹ Alatalaa kiraan findixi yigiyaden nan na
tinxin muxune xa,
koni a fe jaxi rabane kalama nen.

³⁰ Sese mi tinxin muxun nabire,
koni muxu jaxine mi nae luye yamanani.

³¹ Xaxilima falane minima tinxin muxun
nan de.
Koni wule falane lenne xabama a ra nen.

³² Xa tinxin muxun falan ti,
fanna na a ra,
koni muxu jaxine deen fe jaxin nan falama.

11

¹ Sikeela naxan muxun mayendenma
na findixi fe jaxin nan na Alatala yee ra yi.
Koni ligase sensenne a kenexi.

² Wason fama marajaxun nan na.
Koni yete magodon fama fe kolonna nan na.

³ Muxu fajine fetareya wanle nan e tima
kira fajin xon.
Koni yanfantenne tinxintareyaan nan e ha-
lagima.

⁴ Sese mi nafunla ra Ala kiti sa boxoni.
Koni tinxinna nan muxune xunbama
sayaan ma.

⁵ Sontarene tinxinyaan nan e kiraan fixama.
Koni fe jaxin nan muxu jaxin nabirama.

⁶ Muxu fajine tinxinyaan nan e xunbama,
koni kunfa jaxine findima luti ratixin nan
na yanfantenne yee ra.

⁷ Muxu jaxin na faxesa,
a yigin birin bata kala,

a xaxili tixi senben naxan na,
na bata lo ayi.

⁸ Muxu tinxinxin xunbama nen a toroyani,
na toroyaani yi sa muxu jaxin soto a funfuni.

⁹ Ala kolontarena a adamadi bodene halag-
ima a fala xuiin nan na.
Koni tinxin muxune xunbama e fe kolonna
nan xon.

¹⁰ Xa tinxin muxune sewa,
taan birin nan jaxanma.
Koni muxu jaxine na faxesa,
jaxajaxan nan na ra.

¹¹ Taan sabatima muxu fajine duban nan
xon.
Koni a kalama nen muxu jaxine de xuiin
ma.

¹² Naxan na a adamadi boden najaxu,
na xaxili mi na.
Koni xaxilimana a dunduma nen.

¹³ Mafala tiin wundo feene nan naminima
kenenni.
Koni lannaya muxuna e ramarama nen.

¹⁴ Xa maxadin mi na,
yamaan birama nen.
Koni kisin na a ra
xa kawandi muxune wuya ayi.

¹⁵ Naxan na a bodena donla goronna tongo,
na toroma nen yati.
Koni naxan na tondi na de xui sifane ma,
na kannu luma makantanna nin.

¹⁶ Najalan fajin binyen nan sotoma.
Koni xajeden tan nafunla nan sotoma.

¹⁷ Lannaya muxuna a yete nan malima.
Koni kininkintarena a yete nan toroma.

¹⁸ Muxu jaxine walima nen fuu!
Koni naxan na tinxinyaan liga,
na saran kenden nan sotoma.

¹⁹ Tinxinyaan fama nii rakisin nan na.
Koni naxan na lu fe jaxin foxo ra,
na faxama nen.

²⁰ Muxu boxe jaxine mi rafan Alatala ma.
Koni fe mi naxanye sigati ki ra,
ne nan a kenexi.

²¹ Muxu jaxine saranma nen e kewanle ra.
Koni tinxin muxune xunbama nen.

²² Najalan tofajin na findi xaxilitaren na,
na luxi nen alo xema wuredin xosen jodeen
na.

23 Tinxin muxun waxan feen nan fe fajin na,
koni muxu jaxine natan nan xolon na.

24 Muxuna ndee kiin tima
e findi nafulu kanne ra,
gbete ye yi kuma ayi,
e findi yiigelitone ra.

25 Muxun naxan luma dube bonne xa,
na bannama nen.
Naxan bonne nii yifanma e ma,
na fan nii yifanma a ma nen.

26 Naxan na maala malan,
a tondi a matiye,
yamaan na dangama nen.
Koni naxan na a mati,
yamaan dubama nen na fan xa.

27 Naxan na fe fajin fen
na rafa muxune ma.
Koni naxan na fe jaxin fen,
na yati a sotoma nen.

28 Naxan na la a nafunle ra,
na birama nen.
Koni tinxin muxune sabatima nen
alo joxondena.

29 Naxan na a denbayaan toro
na mi kee sotoma fo foyena.
Xaxilitarene luma nen fe kolonne
konyiyani.

30 Tinxin muxune kewanle luxi nen
alo siimaya wudina.
Fe kolonna naxan yi,
na muxune niin nan nakisima.

31 Tinxin muxuna a saranna sotoma dunuja
yi,
e faxi fa muxu jaxine nun yulubi kanne.

12

1 Xurun nafa naxan ma,
fe kolonna fan nafa na kanna ma.
Naxan mi tinje bonne xa a sonna fala a xa,
xaxilitaren nan na kanna ra.

2 Muxu fajin Alatala kenema.
Koni Alatala kotade jaxin yalagima nen.

3 Muxun mi sabatima fe jaxin xon.
Koni tinxin muxune salenne bitinma nen
ken.

4 Naxalan kenden nan a xemena xunna kenla
ra.
Koni jaxalan yagitaren luxi nen a xemen xa
alo xori xole furena.

5 Tinxin muxune miriyane findixi kiti
kenden nan na.
Koni muxu jaxine fe yitonxine yanfan nan
tima.

6 Muxu jaxine falane findixi faxa ti woson
nan na.
Koni muxu fajine de xuina e xunbama nen.

7 Muxu jaxine na bira,
e raxorima nen.
Koni tinxin muxune denbayaan sabatima
nen.

8 Muxun matoxoma a xaxilimayaan nan ma
fe ra.
Koni naxan boje jaxu,
na rajaxuma nen.

9 A fisa walike keden yi lu i yii,
i lu muxudiyan,
benun i xa i yete findi muxu gbeen na,
donseen yi dasa i ma.

10 Tinxin muxuna a yengi doxoma a xu-
ruseene xon nen.
Koni kininkinin mi muxu jaxine yi mume!

11 Naxan na a boxon nawali,
na lugoma nen.
Koni naxan na bira fe fuune foxo ra,
na xaxili mi na.

12 Muxu jaxine kunfama se mujaxine nan
xon.
Koni tinxin muxune salenne sabatin nen.

13 Muxu jaxina hake falane a suxuma nen
alo luti ratixina.
Koni tinxin muxun futuxuluma nen
torayaan yii.

14 Muxun fala xuiin nan a ralugoma se
fajine ra,
a wali xonna yi findi a saranna ra.

15 Xaxilitarena a yete sigati kiin nan yatexi
kira kenden na.
Koni fe kolonna nan a tuli matima maxadi
xuine ra.

16 Xaxilitarena a xolon mayitama nen ma-
furen.
Koni xaxilimaan yagi feen suturama nen.

17 Naxan na sereyaan ba jondini,
na tinxinna nan fenma.
Koni wule seren yanfan nan tima.

18 Naxan na falan ti a xunna yi,
na muxune bojen nan kalama
alo degemaan nan segen tima.
Koni fe kolonne falane dandanna nan tima.

19 Nəndin luma nən habadan.
Koni wulen sii mi na.

20 Naxanye fe jaxine yitənma,
yanfan nan ne bəjen.
Koni səwan na kanna xa
naxan bəje xunbenla rasoma.

21 Fe jaxi yo mi tinxin muxune liye.
Koni fe jaxin nan muxu jaxin sətəma han a
wasa.

22 Wule falane mi rafan Alatala ma.
Koni jəndi falane rafan a ma.

23 Xaxilimana a kolonna luxunma nən.
Koni xaxilitarene e daxuyaana nawangama
nən.

24 Naxanye walima a xədəxən na,
ne mangayaan sətəma nən.
Koni salantenna rəjanma konyiyaan nin.

25 Kəntəfinla muxun bəjen tərəma nən.
Koni fala fajina a rasəwama nən.

26 Tinxin muxun findixi yəeratiin nan na a
xəyin xa.
Koni muxu jaxine kirana e rələma ayi nən.

27 Salantenna na mini donsoyani,
a mi sube gan daxin sətə.
Koni naxan walima a xədəxən na,
na se kəndən nan sətəma.

28 Siimayaan sətəma tinxinna kiraan nan
xən.
Na kiraan mi tinxinxi sayaan na.

13

1 Diine fafe nəma e xuru falane tiye
xaxilimane e tuli matima a ra nən.
Koni magele tiin na maxadi,
a mi na raməma.

2 Muxun balo fajin sətəma a fala xuine nan
xən.
Koni tinxintarene kunfahi gbalon nan xən.

3 Naxan na a dēen suxu,
na a niin natangama nən.
Naxan falan tima jaxi ra,
na bənən nan fenma a yete xa.

4 Muxu narixin kunfama seene xən
anu sese mi a yii.
Koni naxanye walima,
ne wasama nən feu.

5 Wulen naxaxu tinxin muxun ma.
Koni muxu jaxin xunna godon nun yagin
nan xilima a yete ma.

6 Fe mi naxan sigati ki ra,

tinxinyaan na rakantanma nən.
Koni fe jaxin nan yulubitəən nabirama.

7 Muxuna nde a yete findima se kanna ra,
anu sese mi a yii.
Muxu gbete a yete findima setaren na,
anu nafulu gbeena a yii.

8 Muxuna nafunla nəe a xunbe nən.
Anu, muxune mi e kənkəma yiigelitəən tan
ma.

9 Tinxin muxune luma səwan nin
kənənyani.
Koni muxu jaxine luxi nən alo lənpun na tu.

10 Wason yəngene nan nakelima.
Koni naxanye e tuli matima maxadi xuine
ra,
fe kolonyaan ne nin.

11 Seen naxanye sətəxi a jaxin na mafuren,
ne sigan janje nən.
Koni naxanye sətəxi a fajin na ndedi ndedi,
ne xun masama nən.

12 Yigi makuyen muxun tunnaxələma a ma
nən.
Koni muxun waxən feen na liga a xa,
na a nii yifanma a ma nən
alo siimaya wudin yetena.

13 Naxan na a me maxadi xuiin na,
na kanna a saranna sətəma nən.
Naxan fan na yamarin suxu,
na fan a saranna sətəma nən.

14 Fe kolonne xaranna fama nii rakisin nan
na,
a muxun ba sayaan lutin na.

15 Xaxilimaan muxune kənən.
Koni yanfantenna kiraan mi rəjanma a ma.

16 Xaxilimaan feen ligama a kolonna nan
xən.
Koni xaxilitarena a daxuyaana nan
nawangama.

17 Xera jaxin birama kəntəfinla nin.
Koni xera tinxin dandanna nan tima.

18 Naxan mi a tuli matiye a xuru falane ra,
na yiigelitəyaan nun yagin sətəma nən.
Koni naxan na a tuli mati a sənna fala mux-
une ra,
na binyama nən.

19 Muxun waxən feen na liga,
na a nii yifanma a ma nən.
Koni a mi rafan xaxilitarene ma,
e xete fe jaxin fəxo ra.

20 Naxan nun fekolonne sigan tima,

na fe kolonna tima nən.
Koni xaxilitarene xəyine tərəma nən.

²¹ Tərəyaan yulubitəon nan fəxə ra.
Koni herin nan tinxin muxun saranna ra.

²² Muxu fajin keən luma a mamandenne yee
ra nən.
Koni yulubitəna nafunle sa findima tinxin
muxune nan gbee ra.

²³ Yiigelitəne xeen naxan bima na donse
gbeen nan fima.
Koni kiti sa kobina a birin naminima nən.

²⁴ Naxan mi a diin bulanma a sönne ma,
na kanna diin mi rafan a ma.
Koni naxan a diin xanuxi,
na kanna a xuruma nən.

²⁵ Tinxin muxuna a degema nən han a lugo.
Koni muxu jaxin luma nən kamən na tun.

14

¹ Naxalan xaxilimana a denbayani tənma
nən,
koni xaxilitarena a gbeen kalama nən a yete
ra.

² Naxan sigati kiin fan,
na gaxuma Alatala nan yee ra.
Koni naxan sigan tima tinxintareyani,
na Ala rajaxuma nən.

³ Wason nan sabatixi xaxilitaren de,
koni fekolonne falane e rakantanma nən.

⁴ Xa tura mi na, sagani gelima nən,
bayo jingen fangan nan xee biin tənən
gboma ayi.

⁵ Sere tinxinxin mi wulen falama,
koni wule seren wulen nan falama.

⁶ Magele tiin fe kolonna fenma nən,
a mi a toma.
Koni fe kolonna sətən mi raxələ xaxilimaan
xən.

⁷ I makuya xaxilitaren na,
amasəto fe kolonna falan mi a de.

⁸ Xaxilimana a mirima a sigati kiin nan ma,
na nan a fe kolonna ra.
Koni xaxilitaren yanfan naxanye soma,
ne nan a daxuyaana na.

⁹ Tagi yitəonna bəte mi xaxilitarene xa,
koni jənige fajiyaana toma muxu fajine nan
tagi.

¹⁰ Muxun nan a bəjən xələ feen kolon,
muxu gbete mi nəe a sewan fan kolonye.

¹¹ Muxu jaxine banxin kalama nən.
Koni muxu fajine bubun sabatima nən.

¹² Kirana nde tinxin adamadiin yee ra yi,
koni a rajanma sayaana nan ma.

¹³ Muxun gele nən, a bəjən tərəxi,
dənən na sewan yi findi sunun na.

¹⁴ Denkeleyataren wasama nən a kewanle
tənən na,
koni muxu fajin fisa a xa.

¹⁵ Fe kolontaren la fena ngaan na,
koni xaxilimana a mirima nən a sigati kiin
ma.

¹⁶ Fekolonna gaxun fe jaxin na nən,
a masiga a ra,
koni xaxilitaren susuma a ra nən,
a so a yi.

¹⁷ Naxan xələn mafuren,
na xaxilitareyaana nan ligama,
kətade jaxin najaxu muxune ma.

¹⁸ Kəməyaana nan fe kolontarene yii e keən
na,
koni kolonna luxi
alo xaxilimane mangaya taxamaseri
kəmətina.

¹⁹ Muxu jaxine e mafelenma muxu fajine
nan bun ma,
fe jaxi rabane yi lu tinxin muxune deən na.

²⁰ Yiigelitəon najaxu hali a lanfane ma,
koni nafulu kanna xəyine wuya.

²¹ Naxan a adamadi boden najaxuma,
hake kanna nan na ra.
Koni sewan na kanna xa
naxan kininkininma yiigelitəne ma.

²² Naxanye fe jaxini tənma,
ne mi ləma ayi ba?
Koni naxanye fe fajin mirima,
hinanna nun lannayaana ne nan xa.

²³ Tənən wali xədəxe birin yi
koni falan gbansanna fama yiigelitəyaana
nan na.

²⁴ Nafunla luxi nən
alo fekolonne mangaya taxamaseri
kəmətina,
koni xaxilitarene daxuyaana najanma dax-
uyaana nan ma.

²⁵ Sere jəndi falan muxune niine rakisima,
koni wule seren yanfan nan soma.

²⁶ Naxan gaxuxi Alatala yee ra,
na ratangaxi,
yigiyadena a diine xa.

27 Siimayaan binla nan Alatala yεεragaxun na,
a muxun bama nən sayaan lutin na.

28 Yamaan na gbo ayi,
mangana binyen nan na ra,
yamaan na xurunye ayi,
kalan nan na ra mangan ma.

29 Naxan dija, na famunna gbo.
Koni naxan xolon xulen,
na a xaxilitareyaan nan mayitama.

30 Bɔɔne xunbenla nan kendeɣaan na fatin xa.
Koni xoxolonna findixi furen nan na fatini.

31 Naxan na senbetarene jaxankata,
na e da mangan nan najaxuxi.
Koni naxan na hinan tɔɔ muxune ra,
na bata Ala binya.

32 Muxu jaxina wali jaxin nan a rabirama,
koni hali sayaan tinxin muxun li,
a yigiyaden sɔtoma nən.

33 Fe kolonna xaxilimaan nan bɔɔne yi,
koni hali xaxilitarene ye, a makeɛnxi.

34 Tinxinyaan nan yamanan nasabatima,
koni yulubin findixi yagin nan na siyane
ma.

35 Walike xaxilimaan nafen mangan ma,
koni naxan marayagin tima,
a xoloma nən na ma.

15

1 Yabi fajin xolon janma nən,
koni fala xolon xolon fari saan nən.

2 Fe kolonne falane kolonna nan senbe
soma,
koni daxuya falan nan minima xaxilitaren
de han!

3 Alatala yeɛn yiren birin na,
a muxu jaxine nun muxu fajine
rakɔsima.

4 Fala fajin luxi nən alo siimaya wudina,
koni yanfantenya falan muxun niin nan
tɔɔma.

5 Xaxilitaren fafe a kawandi xuiin mi rafan
a ma,
koni naxan a tuli matima a sɔnna fala
muxun na,
xaxilimaan nan na ra.

6 Nafulu gbeen luma nən tinxin muxuna
banxini,
koni muxu jaxine sɔtɔ seen fama kontɔfinla
nan na.

7 Fe kolonne falane kolonna nan naxuyama
ayi,
koni xaxilitarene bɔɔn mi na kiini.

8 Muxu jaxine saraxan findixi haramun
nan na Alatala xa,
koni muxu fajine maxandin nafen Alatala
ma.

9 Muxu jaxine kiraan najaxu Alatala ma.
Koni naxan tinxinna fenma na rafan a ma.

10 Naxan na kiraan bejin,
na kanna xuruma nən ki xɔdexeni.
A mi rafan naxan ma a sɔnna xa fala,
na kanna faxama nən.

11 Alatala laxira nun yahannama yiren
birin toma,
e faxi fa naxan muxun bɔɔni!

12 Maxadin mi rafan magele tiin ma,
a mi sigama fekolonne fema.

13 Sewan yetagini yalanma nən,
koni nii yifɔren fama bɔɔne kalan nan xɔn.

14 Xaxilimaan kolonna nan fenma a bɔɔni.
Koni daxuya falan nan tun xaxilitaren de.

15 Yiigelitɔne siimayaan findixi tɔɔn nan
na,
koni naxan bɔɔne sewaxi,
na luma jaxanxi nən waxatin birin.

16 A fisa i ndedi sɔtɔ i lu Alatala yeεragaxuni,
benun i xa nafulu gbeen sɔtɔ kontɔfinli.

17 Bogi seene gbansanna donna fisa xanun-
tenmane tagi,
dangu jinge raturaxin suben donna ra
xɔnnantenyani.

18 Muxu bɔɔne gbeen yengɛn nan nakelima.
Koni muxu dijaxin tan yengɛn naxunbe-
lima nən.

19 Muxu narixina kiraan nafexi janle nan
na,
koni muxu fajina kiraan malaxun nən.

20 Dii xaxilimana a baba rasewama nən,
koni xaxilitarena a nga xurunma nən.

21 Xaxilitareyaan findixi sewan nan na xax-
ilitaren xa,
koni xaxilimana kiraan tinxin nən.

22 Maxaditareyaan nan fe yitɔnxine
kalama,
koni e sɔnɔyama nən xa maxadi tiine wuya.

23 Sewan na ra muxun xa,
a na yabi fajin ti.
Falan naxan tima a waxatini,

na tənən gbo han!

²⁴ Xaxilimana dunuṗa yi gidin kiraan tema
nən
han kore xənna,
a yi a tanga laxira ma.

²⁵ Alatala wasodene banxine rabirama nən,
koni a kaṗa gilena bəxən danne luma nən e
kiini.

²⁶ Miriya ṗaxine mi rafan Alatala ma,
koni fala faṗine sariṗan.

²⁷ Tənə sətə ki ṗaxin nafan naxan ma,
na kanna gbalon nan nasoma a denbayani,
koni naxan mi dimi yi seene rasuxuma
mayifuni,
na siimayaan sətəma nən.

²⁸ Tinxin muxuna a mirima nən,
benun a xa yabin ti,
koni muxu ṗaxin fala ṗaxin nan tima han!

²⁹ Alatala makuya muxu ṗaxine ra,
koni a tinxin muxune maxandi xuine
raməma nən.

³⁰ Yee yiyalanna muxune bəṗen nan
nasəwama,
xerayaan fala faṗin muxun sənbe soma nən.

³¹ Naxan na a tuli mati maxadi xuine ra
naxanye muxun nakisima,
na kanna luma nən fe kolonne ye.

³² Naxan na tondi xure,
na mi rafan a yeten ma,
koni naxan na a tuli mati a sənna fala mux-
une ra,
na xaxinla nan sətəma.

³³ Fe kolonna sətəma Alatala yeeṗagaxun
nin,
yete magodon nan fama binyen na.

16

¹ Adamadiin feene natama a bəṗeni nən,
koni Alatala nan feene ragidima.

² Muxuna kirane birin sariṗan a yete yee ra
yi,
koni Alatala nan muxun kui feene
feseṗesəma.

³ I ya wanle taxu Alatala ra,
alogo e xa sənəya.

⁴ Bunna Alatala kəwanle birin na,
hali muxu ṗaxina,
a daxi gbalə ləxən nan yee ra.

⁵ Muxu wasoxine rapaxu Alatala ma,
a e fe ṗaxin saranma e ra nən yati.

⁶ Muxun hakən mafeluma hinanna nun lan-
nayaan nan xən.
Muxuna a masigama fe ṗaxin na Alatala
yeṗagaxun nin.

⁷ Xa muxun sigati kiin nafan Alatala ma,
a lanna rasə hali e nun a yaxune tagi.

⁸ A lan ndedi yi lu i yii tinxinni,
benun tənə gbeena tinxintareyani.

⁹ Muxuna a siga kiraan natama a bəṗeni nən,
koni Alatala nan a sanna tidene ragidima.

¹⁰ Mangana Alaa falane nan tima,
a mi kitin se tinxintareyani.

¹¹ Sikeli tinxinxine birin fataxi Alatala nan
na.
A tan nan wali xəri ligaseene birin na.

¹² Kəwali ṗaxine mi rafan mangane ma,
bayo tinxinna nan e mangayaan sənbe
soma.

¹³ Tinxin muxuna falan nafan mangane ma,
ṗəndi falan nafan e ma.

¹⁴ Mangana xələn faxan nan tima,
koni xaxilimaan fatan a raxunbelə.

¹⁵ Mangan na səwa,
siimayaan na a ra,
a fanna luxi nən
alo kundaan naxan fama tulen na.

¹⁶ Fe kolonna sətən tənən gbo
dangu xəmaan na pon!
Xaxilimayaan sətən fisa gbetin xa ki faṗi!

¹⁷ Muxu faṗine kiraan mi sigama fe ṗaxin
mabinni.
Naxan na a yengi dəxə a sigati kiin xən,
na a niin nakantanma nən.

¹⁸ Kalan fama wason nan xən.
Naxan na a yete yite,
na fe godomatən nan na ra.

¹⁹ A fisa i lu magodoni yiigelitəne ye,
benun e nun wasodene xa se muṗaxine yi-
taxun.

²⁰ Naxan na a miri ki faṗi,
na herin sətəma nən.
Səwan na kanna xa
naxan na a yigi sa Alatala yi.

²¹ Fekolonna naxanye bəṗe yi
a falama nən ne ma a xaxilimane,
fala faṗin xaxinla nan xun masama.

²² Siimayaan binla nan xaxilimayaan na
xaxilimane xa.

Xaxilitareyaan nan xaxilitarene
ɲaxankatan na.

²³ Fe kolonne bəɲen nan fala faɲin namin-
ima e de,
xaxilimaya falane nan e de.

²⁴ Fala faɲine findixi kumin nan na,
e ɲaxun muxun niini
e soma han muxun xonne alo senna.

²⁵ Kirana nde tinxin adamadiin yeɛ ra yi,
koni a raɲanma sayaan nan ma.

²⁶ Walikeɛn kuiin nan a rawekilema wanla
ma,
kamən yi a karahan a xa lu wale.

²⁷ Fuyantenna fe ɲaxini tɔnma,
a deɛn muxune ganma alo halagi ti teɛna.

²⁸ Muxu ɲaxin matandi feene nan nakelima,
nafigin fan xoyimane yitaxunma nən.

²⁹ Gbalotona a adamadi boden nakunfama
nən,
a yi a ti kira ɲaxin xən.

³⁰ Naxan a yeɛn magirama,
na fe ɲaxini tɔnma.
Naxan a de kidin xinma,
na bata yelin fe ɲaxin lige.

³¹ Xunsexe fixene luxi nən
alo mangaya komoti binyena,
naxan sotoma tinxinyaan kiraan xən.

³² Muxu diɲaxin fisa yenge so senbemaan xa.
A fisa muxun xa a yete suxu,
benun a xa taana nde suxu.

³³ Masensen ti seene bama adamadina yi-
ibaən nin,
koni Alatala nan a feene birin nagidima.

17

¹ A fisa buru dungin xaren yi lu i yii xaxili
sani
benun banxin xa rafe suben na lantareyani.

² Walike xaxilimaan fisa wali kanna diin xa,
naxan yagi feen nabama.
Na walike sifan keɛn sotoma nən na den-
bayani.

³ Gbetin nun xemaan nasensenma sulun
teɛn nan na,*
koni Alatala nan adamadiine bəɲen
feseɛsema.

⁴ Fe ɲaxi rabaan fala ɲaxin nan namema.
Wule falana a tuli matima fala xolen nan na.

⁵ Naxan na yiigelitɔn magele
na bata yiigelitɔne dali mangan nayeɛlefu.
Naxan na sewa a bodena tɔɔn na,
na feen saranma na kanna ra nən.

⁶ Mamandenne findixi fonne xunna kenla
nan na.
Fafane fan findixi diine xunnayerenna nan
na.

⁷ Yetɛ yigbo falane mi daxa komon de,
wulen fan mi lan mangan de.

⁸ Finma seen luxi nən
alo xiriyana a fi muxun xa.
A na siga dede, a feene sonoyama nən.

⁹ Naxan muxune mafeluma e haken na,
na xanuntenyaan nan fenma.
Koni naxan luma muxune hakeɛne fe rabire
e ma,
na xoyimane taxunma nən.

¹⁰ Maxadi keden peen xaxilimaan maliye
dangu bosaan ye kemɛ ra xaxilitaren ma.

¹¹ Fe ɲaxi rabaan muruten nan tun fenma,
koni xera kininkinintaren sigama nən a xili
ma.

¹² A fisa i naralan sube xajen na
naxan ma diiye baxi a yii,
benun i xa naralan xaxilitaren na a xaxil-
itareyani.

¹³ Naxan na fe faɲin ɲoxo fe ɲaxin na
fe ɲaxin mi a masige na kanna banxin na
mume.

¹⁴ Fe matandi rakenla luxi nən
alo i na igen nati gbligbinla bo a ra.
A yi fisa i yi na feen lu na,
benun yengen xa bira ayi.

¹⁵ Naxan yoon fima kala tiin ma
e nun naxan tinxin muxun yalagima
ne firinna sese mi rafan Alatala ma.

¹⁶ Gbetin tɔnɔn nanse ra xaxilitaren yii?
A mi na rawalima fe kolonna soto feen na.
A xaxili yo mi na.

¹⁷ Muxun xoyina a xanuxi waxatin birin.
Muxuna ngaxakedenna daxi tɔɔ waxatine
nan ma fe ra.

¹⁸ Xaxilitaren nan muxu gbetena donla
goronna tongoma,
a yi a yetɛ daxo tolimani a xa.

¹⁹ Yengen napan naxan na,
haken fan napan na kanna ma.
Naxan na a yetɛ yigbo,

* 17:3: 17.3Sulun teɛn mon falama yirena nde yi fa fala "Furu teɛna."

na gbalon nan fəxo ra.

²⁰ Bəje jaxin mi herin sətəma.
Naxan fala tinxintaren tima,
na biran tərən nin.

²¹ Naxan na xaxilitaren bari,
na yagima nən,
kəmən baba mi səwama.

²² Bəje səwaxin kəndəyaan nan
nasənəyama,
koni nii fərən fatin soma a ra nən.

²³ Muxu jaxin dimi yi seen nasuxuma may-
ifuun nin
a kiti jaxin sa.

²⁴ Xaxilimaan biraxi fe kolonna nan fəxo ra,
koni xaxilitarena a yēene rasigama bəxən
nan xun xən.

²⁵ Dii xaxilitarena a baba raxələma nən
a findi xəlen na a nga xa.

²⁶ A mi lan tinxin muxun xa yangin.
Sariya mi a ra muxu kenden yi bulan.

²⁷ Naxan na a dēen suxu,
na bata fe kolonna sətə.
Xaxilimaan sabari nən.

²⁸ Hali xaxilitaren yatəxi fekolonna ra,
xa a sabari.
Xaxilimana a dēen suxe nən.

18

¹ Muxun naxan a danna,
na tənən fenma a yete nan xa.
A bəjen tema nən xaxilimaya falane birin
ma.

² Fe famunna bəte mi xaxilitaren xa,
fo a yete miriyane fala fena.

³ Muxu jaxin na fa,
marajaxun fan yi fa.
Konbin fama yagin nan na.

⁴ Adamadiine falane luxi nən
alo tilinna,
koni fe kolonna luxi nən
alo tigi igen naxan tema ayi.

⁵ A mi lan muxu jaxin xa rafisa bodene xa,
hanma muxun yi tondi kiti kenden se tinxin
muxun xa.

⁶ Xaxilitarena falane fe matandin nan nake-
lima,
a bənbə a dē xuiin ma.

⁷ Xaxilitaren dēna a halagima nən,
a fala xuine findixi luti ratixin nan na a xa.

⁸ Nafigina falane luxi nən
alo donse jaxumən
naxan godon muxun kui.

⁹ Naxan tunnaxələ a wanli
na nun se kalan birin muxu keden.

¹⁰ Alatala xinla muxun natangama
alo yin barakaxina,
tinxin muxuna a gima nən a siga a kui,
a lu makantanni.

¹¹ Nafulu kanna kēen findixi a taa makan-
tanxin nan na.
A miriyani, yinna na a ra naxan mi nəe kale.

¹² Muxuna wasona a xalin kalan nan ma,
koni binyen sətəma yete magodon nan xən.

¹³ Naxan yabin tima benun a xa a tuli mati,
daxuyaana nan na ra, e nun yagina!

¹⁴ Muxuna limaniyaana nan a malima a
fureni.
Koni xa a nii yifərə a ma,
nde a rasəwama?

¹⁵ Xaxilimaan fe kolonna nan sətəma a
bəjen.
Fekolonne e tuli matima fe kolonna nan na.

¹⁶ Finma seen kiraan nan nabima a fi
muxun yēe ra,
siga muxu gbeene fəma.

¹⁷ Naxan singe na a yaxaseri masa,
na maliga yo kanna ra,
han a yengefaan yi fa maxədinna ti.

¹⁸ Masənsənna sənəxə sənəxəne raxunbelima
nən,
a yengene jan sənəmane tagi.

¹⁹ Xa muxuna a ngaxakedenna konbi
na bəjen xədəxəma ayi nən a ma
dangu taa makantanxin yinna ra.
Fe matandine xədəxə manga banxin dēen
balan wurene xa.

²⁰ Muxun fala xuine nan balon sətəma a xa.
Falan naxan minima a dē,
na nan a ralugoma.

²¹ Sayaana nun siimayaan binla findixi falan
nan na.
A rafan naxan ma, na a tənən sətəma nən.

²² Naxan na jaxanla sətə,
na bata herin sətə,
a Alatala fanna nan sətəxi.

²³ Yiigelitəən falan tima mafanna nin,
koni nafulu kanna yabi xədəxən nan tima.

24 Xoyi wuyaxi nɔɛ findɛ nɛn bɔnɔn na
muxun ma.
Koni xoyina nde na,
na lannayaan dangu ngaxakedenna ra.

19

1 A fisa muxun yi findi yiigelitɔɔn na
fɛtareyani,
benun a xa findi wule fala xaxilitaren na.

2 Wɛkilɛn tɔnɔn mi na fe kolonna xanbi.
Naxan na san mafura ayi, na sinma nɛn
yinla ra.

3 Adamadina a sigati kiini dɔxɔma a xaxil-
itareyaan nan xɔn,
a fa xɔlɔ Alatala ma.

4 Nafunla muxun xoyine rawuyama ayi nɛn,
koni yiigelitɔɔn xoyina a makuyama a ra
nɛn.

5 Wule serena fe saranma a ra nɛn.
Naxan wulen falama,
na mi xunbama.

6 Muxu wuyaxi kuntigin mafanma.
Naxan muxune kima,
na xoyin nan birin na.

7 Xa yiigelitɔna ngaxakedenne birin a
raɲaxuma,
a xoyine e makuyama a ra nɛn dangu ne ra!
Hali a lu e fɔxɔ ra, a e mafan han,
e mi fa toma.

8 Naxan na findi xaxilimaan na,
na niin nafa na ma.
Naxan na xaxinla fen,
na bata herin sɔtɔ.

9 Wule serena fe saranma a ra nɛn.
Wule falan halagima nɛn.

10 A mi daxa xaxilitaren xa lu ɲaxunni,
konyin fan mi lan a kuntigine yamari.

11 Xaxilimaan diɲa.
Xunna kenla na a ra a xa,
a na muxuna nde mafelu a haken na.

12 Mangana xɔlɔn luxi nɛn
alo yatan wurundun xuina,
a hinanna fan luxi nɛn
alo xiila sɛxɛn ma.

13 Gbalon nan dii xaxilitaren na a baba yii.
Naxanla a yenge xunxurine luxi nɛn
alo igen na lu dindinɲɛ banxini.

14 Banxin nun herisigen fataxi muxun fafe
kɛɛn nan na,

koni Alatala nan ɲaxalan xaxilimaan soma
a yii.

15 Narin xixɔnla nan biran muxun na,
koni kamɛn muxu narixin suxuma nɛn.

16 Naxan na sariyan suxu,
na a niin nan nakantanma,
koni naxan na sigan ti a ɲaxin na,
na faxama nɛn.

17 Naxan na hinan sɛnbɛtaren na,
na Alatala nan dolima,
a saranna soma a yii nɛn.

18 I ya diin xuru,
bayo i yigin na nan na.
I nama tin a xa faxa.

19 Bɔɲɛ gbee kannna lan a yanginna fi.
I na a xunba, i bata a rawɛkile kalan ma.

20 I tuli mati kawandi xuine ra,
i xurun sɔtɔ,
alogo i xa findi fekolonna ra.

21 Miriya wuyaxi nan muxun bɔɲɛni,
koni Alatala a fe ragidixin nan nakamalima.

22 Muxun waxi hinanna nan xɔn,
anu, yiigelitɔɔn fisa wule falan xa.

23 Alatala yɛɛragaxun siimayaan nan fima.
Na ma, muxun lugoxin yi a sa, a mi tɔrɔ.

24 Muxu narixina a yiin sinma donse
goronna kui nɛn,
koni a tagan a rasɔɛ a dɛ.

25 I na magele tiin bɔnbɔ,
fe kolontaren xaxili sɔtɔma nɛn.
I na xaxilimaan maxadi,
a kolonna sɔtɔma nɛn.

26 Naxan a baba rayarabima,
a yi a nga kedi,
na kannna fama yagin nun yarabin nan na.

27 N ma diina,
i na tondi i xuru falane ramɛ,
i yɛtɛ masigama kolonna falane nan na.

28 Wule seren gelema kiti kɛnden ma nɛn,
tinxintareya falan nan muxu ɲaxin dɛ.

29 Yanginne saxi magele tiine nan xa,
e nun bɔnbɔn xaxilitarene xa.

20

1 Manpaan muxun findin magele tiin nan
na,

dɔlɔn sɔnxɔn nan biran muxun na,
dɔlɔ minna mi findɛ xaxilimaan na mume!

² Mangana xolon luxi nen
alo yatan wurundun xuina,
naxan na mangan bəjen nate,
na kanna a niin nan halagima.

³ Binyen na a ra muxun xa
naxan na a masiga yengen na,
koni xaxilitaren birin mafura soe yengeni.

⁴ Muxu narixin mi xeen bima a waxatini
xunbenla a fe ra,
anu, se xaba waxatini,
a balon fenma nen, koni sese mi na.

⁵ Muxun bəje yi feene luxi nen
alo igena xəjinna ra,
koni xaxilimaan fatan na igen be.

⁶ Muxu wuyaxi e yete hinanna fe falama,
koni nde nœ lannaya muxun toe?

⁷ Tinxin muxun sigan tima fetareyaan nin,
sewana a diine xa a xanbi ra!

⁸ Mangan nema dōxi a mangaya gbədeni kiti
sadeni
a fe jaxine birin nakəəsima.

⁹ Nde nœ a fale, a naxa,
“N bata n bəjen natanga fe jaxin ma,
n bata n nasarijan yulubin birin ma?”

¹⁰ Sikeli tinxintaren nun liga se tinx-
intarena,
na sese mi rafan Alatala ma.

¹¹ Foningen sonna kolonma a kewanla nan
xon
xa fe mi a kewanle ra, a tinxin.

¹² Tunla naxan feen mēma,
e nun ye naxan seen toma,
Alatala nan ne birin daxi.

¹³ I nama i yete lu xixonli
alogo i nama findi yiigelitəon na.
Xa i lu i yee ra yi,
i lugoma nen balon na ki fajl.

¹⁴ Saresona a falama nen,
a naxa, “A mi fan, a mi fan!”
A mən yi sa a yete matəxo a se saraxina fe ra.

¹⁵ Xəmaan nun bəxo bun nafunla wuyaxi
dunujə yi,
koni deen naxan fe kolonna falan tima,
na tənən gbo e birin xa.

¹⁶ Naxan na donla tongo i yii muxu gbete xa,
a mi naxan kolon,
na kanna domaan tongo a jəxonli.
Tolimaan maxədin a ma,
xa a rabaxi xəjen nan xa.

¹⁷ Balon naxan sətən wulen xən,

na jaxun muxun de.
Koni ndedi na liga, a luma nen
alo a deen nafexi gēmə xonna nan na.

¹⁸ Maxadi xuine rame
alogo i waxən feene xa kamali.
Xa i sigama yengeni, xaxinla fen.

¹⁹ Muxu mafalane wundo feene nan
makenema,
nayi, naxan falan tima jaxi ra,
i nama lu na fəxo ra.

²⁰ Naxan a fafe nun a nga rayarabima,
na lenpun tuma nen a lu dimini.

²¹ Kēen naxan sətəxi sinma
na mi fama barakadeni dənən na.

²² I nama a fala, i naxa,
“N fe jaxin jəxoma nen.”
I yigin sa Alatala yi, a i rakisima nen.

²³ Liga se tinxintarene rajaxu Alatala ma.
Sikeli tinxintaren mi fan.

²⁴ Alatala nan adamadiine san tidene
ragidima,
nayi muxun nœ a sigaden kolonje di?

²⁵ Naxan na de xuiin tongo bəte rabani,
a xa sena nde fi Ala ma,
na luxi alo a suxi nan fa a ra
a na a miri na fe ma na xanbi ra.

²⁶ Manga xaxilimaan muxu jaxine rax-
uyama ayi nen
alo maala na yife,
a yi e jaxankata alo malo bənbəna.

²⁷ Adamadiin niin findixi lenpun nan na a
xa,
Alatala naxan fixi a ma
alogo a xa a bəjen kui fe tilinxine fəsefəse.

²⁸ Hinanna nun lannayaan mangan makan-
tanma nen,
a mangayaan sabatima a hinanna nan xən.

²⁹ Fangan nan banxulanne xunna kenla ra.
Xun sexe fixen nan fonne binyen na.

³⁰ Maxələdene nan sən jaxin dandan senna
ra,
bənbən nan səndəmen matinxinma.

21

¹ Mangan bəjen luxi nen
alo xude wunla Alatala yi,
denaxan na a kenen,
a yi a rasiga mēni.

² Muxuna kirane birin tinxin a yete yee ra yi,
koni Alatala nan bəjen kui feene fəsefəsema.

³ Tinxinyaan nun kiti kenden saan nafan Alatala ma dangu saraxane ra.

⁴ Yee rawason nun yete yiteen nan findixi muxu jaxine kenenna ra, anu yulubin nan ne ra.

⁵ Tunnafan muxuna miriyane findima munanfanna nan na, koni naxan feene rabama mafurani, na sigama yiigelitoyaan nin.

⁶ Nafunla naxanye sotoxi wuleni ne findixi fe fu butarene nan na muxune xa naxanye sayaan fenma.

⁷ Muxu jaxine gbalone e raloma ayi nen, bayo e bata tondi kiti kenden ma.

⁸ Yulubitone biraxi kira yifuxin nan foxo ra, koni sontarene sigati kiin tinxin nen.

⁹ A fisa i lu banxin fari ma dogodogoni, benun e nun jaxalan yenge gidin xa lu banxin kui.

¹⁰ Muxu jaxin kunfasi fe jaxin nan xon, hali a xoyin mi kininkininna sote a ra.

¹¹ Xa magele tiin saran a fe jaxin na, fe kolontarene fekolonna sotoma nen. Koni muxun na xaxilimaan xaran tun, a kolonna fari sama nen.

¹² Tinxinna Kanna muxu jaxina denbayaan nakorsima nen, a yi e radinye ayi e toroni.

¹³ Naxan na a tunla dutun senbetaren gbelegbele xuiin bun, a tan fan gbelegbelema nen, a mi yabi soto.

¹⁴ Finmaseen na so muxun yii wundoni na xolon maxunbelima nen. Muxun na dimi bun seen ba suturani, na xolo gbeen nan jamma.

¹⁵ Sewan na a ra tinxin muxun xa, kiti kenden na sa. Koni gbalon na a ra fe jaxi rabane xa.

¹⁶ Naxan na keli xaxilimayaan kiraan xon, na sa a matabun faxa muxune nan ye.

¹⁷ Mananmanantoon setareyaan kolonma nen. Naxan na lu dalon nun jaxunna foxo ra, na mi finde nafulu kannu ra mume!

¹⁸ Muxu jaxin nun yanfantenna gbalon nan sotoma, tinxin muxun nun muxu jaxine yi xunba na ma.

¹⁹ A fisa i dexo tonbonni, benun e nun jaxalan yenge gidin xoloxin xa dexo.

²⁰ Nafulu kenden nun ture fajin namaraxi fekolonne konne yi, koni xaxilitarena a gbeene birin donma nen.

²¹ Naxan na bira tinxinyaan nun hinanna foxo ra, na siimayaan nun tinxinna nun binyen sotoma nen.

²² Fekolonne noe kurugbane taan tonge nen, e yi e taan nabilinna yinna kala, e yigi saxi naxan yi.

²³ Naxan na a deen nun a falan suxu, na a niin nakantanma gbalon nan ma.

²⁴ Feene birin magele wasode yete yigboon yii. A feen birin ligama yanda gbeen nin.

²⁵ Muxu narixine waxon feene nan e faxama, amasoto e tondima wale.

²⁶ E kunfasi e waxon seene xon waxatin birin, koni tinxin muxune kiin tiin fonisireyaan nin.

²⁷ Se haramuxin nan muxu jaxine saraxane ra. E na a ba bun kobina nde ma, e jaxu dangu na ra.

²⁸ Wule seren halagima nen, koni naxan a tuli matima ki faji, na fala tixine luma nen habadan.

²⁹ Muxu jaxina a wekilen yitama a yetagin nan ma, koni muxu fajin sigati kiin nan a wekilen yitama.

³⁰ Fe kolonya mi na, xaxilimaya mi na, maxadi fala mi na naxan noe xele Alatala xili ma.

³¹ Yenge so soone yitonma nen lan yengen loxon ma, koni kisin fataxi Alatala nan na!

22

¹ Xili fajiyaan fisa nafulu gbeen xa, hinanna fisa gbetin nun xemaan xa.

² Nafulu kannu nun yiigelitoon birin lan, bayo Alatala nan e birin daxi.

³ Xaxilimaan na gbalon to fe, a luxunden fenma nen,

koni fe kolontarene dangun nen tun,
jaxankatan yi e soto.

⁴ Nafunla nun binyen nun siimayaan
sotoma
yete magodon nun Alatala yεεragaxun nan
xon.

⁵ Nanle nun luti ratixine nan muxu jaxine
kiraan xon,
koni naxan waxi a niin nakantan feni,
na a masigama a ra nen.

⁶ Dii joren ti kiraan xon naxan lanje a ma,
nayi hali a findi fonna ra, a mi kele a xon.

⁷ Nafulu kanna yiigelitoon yamarima,
doli kanna konyin nan doli tongon na.

⁸ Naxan na seen si tinxintareyani,
na toron sotoma nen se xaba waxatini,
amasoto a no soto dunganna kalama nen.

⁹ Muxu jεnige fajin barakan sotoma nen,
amasoto a baloni taxunma e nun sebetaren
tagi.

¹⁰ Magele tiin kedi,
sonxo sonxon fan janma nen,
e nun yengen nun konbina.

¹¹ Baje fajin naxan ma,
fala fajina a de,
mangan xoyin nan na ra.

¹² Fe kolonna Alatala nan yii,
koni a yanfanten falani fuma nen.

¹³ Muxu narixina falama nen, a naxa,
“Yatan tandeni, a n faxama nen kira yi!”

¹⁴ Yalunde jaxanle fala xuine findixi yili
tilinxin nan na,
Alatala xoloxi naxanye ma, ne sinma nen na
ra.

¹⁵ Xaxilitareyaan dii joren baje ni,
koni a na xuru bosaan na,
na a masigama a ra nen.

¹⁶ Naxan na senbetaren nawali
alogo a xa nafunla soto,
e nun naxan na nafulu kanna ki,
ne e yete yiigelima nen.

Fekolonne falane

¹⁷ I tuli mati, i fekolonne falane rame,
i xaxili lu n ma xaranna xon.

¹⁸ Amasoto a lan i yi e ramara i sondomeni,
e nama ba i de mumε,

¹⁹ alogo i xa i yigin sa Alatala yi.
N waxi i tan yeteen xaran fe yi to.

²⁰ N mi maxadi fala tonge saxan xan sebe xi i
xa ba,
maxadine nun fe kolonna falane,

²¹ alogo i xa fe kendene nun jondi falane
kolon,

i yi i xe muxun yabi jondi falane ra?

²² I nama senbetaren nawali,
fanga to mi a ra,
i nama yiigelitoon jaxankata kitisadeni.

²³ Amasoto Alatala e xun mayengen soma
nen,
a yi e yiigelitone niin ba.

²⁴ I nama baje gbee kanna findi i xoyin na,
i nama bira yenge gidin foxo ra

²⁵ alogo i nama a sigati kiin tongo,
i yi suxu luti ratixin na.

²⁶ I nama de xuiin tongo muxu gbetena
donla fe ra,
i yete doko tolimani na ma.

²⁷ Xa se mi i yii i naxan fiye,
e fa i tan nan ma sade bama i bun.

²⁸ I nama boxon danna taxamaseri gemene
ba e funfuni
i benbane naxanye dxi xabu to mi na ra.

²⁹ Muxun naxan fatan a wanla ra
na walima mangane nan fama,
a mi luye muxudine ye.

23

¹ Xa e nun kuntigina nde doko ma e degedeni,
naxan i yetagi,
na rakoxi ki faji.

² Xa i fudi jaxu,
i yete suxu a xodeken na de!

³ I nama mila a donse fajine xon,
bayo yanfa so donseene nan ne ra.

⁴ I nama i yete raxadan nafunla foxo ra,
i xaxili ba na xon.

⁵ I nema fa i yeen ti nafunla ra
a bata jan!
Amasoto gabutene minima a ma nen,
a tuga, te kore alo singbinna.

⁶ I nama muxu yetagi yiforena balon don,
i nama kunfa a donse fajine xon.

⁷ Bayo i a lima nen,
a bata fena nde nata,
a naxa, “I dege, i min.”
Koni na mi a baje ni!

⁸ I naxan donxi,
i a baxunma nen,
i bono i ya fala fajine yi.

⁹ I nama fala ti xaxilitaren xa,
bayo i ya xaxilimaya falane bote mi a xa.

¹⁰ I nama boxon danna taxamaseri gemε
singene ba e funfuni.

I nama se ba kiri diine xene ra,
¹¹ amasoto Ala fangan gbo e xunbadeni,

a e xun mayengen soma nən i xili ma.

¹² I xaxinla rabi i xuru falane ma.
I tuli mati fekolon falane ra.

¹³ I nama diin nafutuxulu a xurun ma,
xa i a bənbə, a mi faxama.

¹⁴ I na diin xuru bosaan na,
i a niin nakisima nən sayaan ma.

¹⁵ N ma diina,
xa fekolonna lu i bəjəni,
nayi, n fan bəjən səwama nən.

¹⁶ N səndəmə yetən paxanma nən,
i na fala fajin ti.

¹⁷ I nama yulubitone maxəxələn i bəjəni
koni gaxu Alatala yee ra waxatin birin yi.

¹⁸ Nayi, i yigin sətoma nən waxati famatone
yi,
i mi yigitəge mume!

¹⁹ I tan n ma diina, i tuli mati,
i findi fekolonna ra,
i yi i bəjən lu kira fajin xən.

²⁰ I nama lu dələ minne yee,
e nun naxanye suben donma,
e a radangu ayi.

²¹ Amasəto fudimane nun dələ minne yige-
lima nən,
e tunna xələn yi marabenna ti e ma.

²² I tuli mati i baba ra,
a tan naxan i sətəxi.
I nama yo i nga ma a foriyani.

²³ Nəndin nun fe kolonna nun xurun nun
xaxilimayaan fen,
i nama ne masara sese ra.

²⁴ Tinxin muxun baba paxanma nən,
dii fekolonna sətə muxun luma nən səwani.

²⁵ Ala xa səwan fi i baba nun i nga ma,
i bari muxun yi paxan!

²⁶ N ma diina, i xaxili ti n na,
i yee ti n ma misaala ra.

²⁷ Amasəto paxalan yalunden muxun nabi-
rama nən
alo yili tilinxina,
muxu gbetəna paxanla magaxu
alo xəjən naxurina.

²⁸ A dəxəma nən muxune yee ra
alo mafu tiina.
A xeme wuyaxi findi yanfantenne ra.

²⁹ Təwəna nde xa?
Nimisana nde xa?
Matandine nde fəxə ra?
Mawugane nde xən?
Maxələde fufafune nde ma?
Nde yee gbeelixi?

³⁰ Dələ minne nan na kiini,
naxanye sa dələ fajine fenma,
e xa e mato.

³¹ I nama i yee ti dələ to fajni gbeela ra,
a yiyalanxi igelengenna kui waxatin naxan
yi

godo xinla ma muxun kəe ra ki fajni.

³² Bayo na xanbi ra, a xələma i ra nən
alo sajin na muxun xin
a i gan alo koson xin dēna.

³³ I fe magaxuxine toma nən
i yi lu fala yifuxine tiye.

³⁴ I xun magima i ra nən
alo muxun naxan saxi kunkin kui fəxə igen
tagi,

kunkin xuntagi yeteni.

³⁵ I luma a fale nən, i naxa,

“E bata n garin,
anu a mi n xələxi!
E bata n mabənbə,
anu n mi fe kolonxi a yi!
N fa xulunna waxatin mundun yi?
Dələ xənla mən n ma!”

24

¹ I nama mila muxu paxine fe xən.
E ye lu xənla nama i suxu.

² Amasəto e gbalo feen nan yitənma e bəjəni,
fe paxin nan minima e de.

³ Banxin tima fe kolonna nan xən,
a sabatima xaxinla nan xən.

⁴ Banxin nafema hērisigē kēndene nun se
fajine ra
fe kolonna sabun nin.

⁵ Fe kolonne sēnbən gbo han!
Kolonna muxun naxan yi,
na fangan xun masama nən.

⁶ Amasəto fə muxun xa a miri ki fajni
benun a xa mini yenge sodeni.

Nəon sətoma maxadi muxu wuyaxi nan
baraka yi.

⁷ Xaxilimayaan gbo xaxilitaren ma,
a mi falan tiye taan fonne malanni.

⁸ Naxan fe paxini tənma,
na xilima nən a kətə paxin kanna.

⁹ Xaxilitareyana miriyane findixi yulubin
nan na.

Magele tiin napaxuma nən muxune tagi.

¹⁰ Xa wəkilen jan i yi gbalon ləxəni,
sese mi i fangan na.

¹¹ Muxune xunba naxanye xalima e fax-
adeni,

i yi muxune rakisi naxanye faxamatə a ra.

¹² Xa i a fala, i naxa,
“Nxu mi yi a kolon,”
naxan bəjəne fəsəfəsəma,
na mi nəndin kolonye ba?
Naxan i niin kantanma,
na mi a kolon ba?

13 N ma diina,
kumina nde kon bayo a fan.

Kumi dengben jaxun i de.
14 Fe kolonna fan na kii nin i niin xa.
Xa i a soto,
i herin sotoma nen yeen na,
i mi yigitegema.

15 Muxu jaxine,
e nama dɔxɔ muxune yee ra
e suxu xinla ma tinxin muxun konni,
e fu a dɔxɔden ma.

16 Bayo tinxin muxun nɔe birɛ nen dɔxɔja
ma solofere
a mɔn yi keli.
Koni muxu jaxine birama nen gbaloni ke-
den na.

17 I nama jaxan xa i yaxun bira.

Xa a dagalanje ayi,
i nama sewa i bɔɔɔni

18 alogo Alatala nama na to,
na yi rapaxu a ma,
a yi ba xɔbɔxi i yaxun ma.

19 I nama xɔɔ muxu jaxine fe ra,
i nama mila e seene xɔn.

20 Amasoto fe jaxi rabaan mi herin lima a yee
ra.
Muxu jaxine lenpun tuma nen.

21 N ma diina, gaxu Alatala yee ra
e nun mangana,
i nama lu muxu murutɛxine ye.

22 Amasoto e tɔrɔn kelima nen sanja ma
kedenni.

Nde nɔe a kolonje
Ala nun mangan halagin naxan nagidima?

Fekolonne fala gbetene

23 Fekolonne mɔn ito nan falaxi:

A mi lan muxune xa rafisa e bode xa kiti
sadeni.

24 Naxan na a fala muxu jaxin ma,
a naxa, "I tinxin,"
yamaan nan na kanna dangama,
siyane yi xɔɔ a xili ma.

25 Koni naxan na muxu jaxin yalagi,
na lanxi.

Duba gbeen nan na kanna xa.

26 Yabi tinxinxin jaxun
alo marafan sunbuna.

27 I ya wanle rakamali tanden ma,
i yi i ya xɛene yitɔn,
na xanbi ra i fa i ya banxin ti.

28 I nama i adamadi boden tɔɔɔge,
i wulen nan sama a xun ma ba?

29 I nama a fala, i naxa,
"A to bata a liga n na,
n fan xa a jɔxɔn liga a ra,
n muxun birin saren fima a wanla nan na."

30 N dangu nen muxu narixina nde a xɛɛn
dɛxɔn ma,

xaxilitarena nde nakɔ yirena.
31 Xalone bata yi mini yirena ngaani,
sɛxɛ jaxine yi xɛɛn birin ma,
a gɛmɛ sansanna bata yi bira.

32 N to na to,
n yi a rakɔɔsi,
n yi na feen sa n bɔɔɔni,
n yi xurun soto.

33 I na i sa,
yeriyerinna yi dangu i ma ndedi,
i xi ndedi,
i yi i yiine filin e bode ma ndedi,
34 yiigelitɔyaan yi бага i ma
alo mafu tiina,
e nun setareyana alo muɔadana.

25

Sulemani a sanda gbetene

1 Sulemani a sanda gbetene nan itoe ra,
Yuda Mangan Xesekiyaa muxune naxanye
sɛbɛxi.

2 Alaa binyen findixi feene luxunna nan na,
mangane binyen yi findi feene ye fenna ra.

3 Koren mateen nun bɔxɔn tilinna nun man-
gane kui feene,
muxun mi nɔe ne sese fɛsɛfɛsɛ.

4 Xa i wure gbeti fixɛn gbiin ba,
xabun nɔe goron tofajin nafale nen.

5 Xa i muxu jaxine ba mangan nabilinni,
a mangayaan sabatima nen tinxinna xɔn.

6 I nama i yete yigbo mangan yetagi,
i nama ti muxu gbeene tideni.

7 Amasoto a fisa mangan xa a fala i xa,
a naxa, "Te be n fɛma,"
benun a xa i rayagi kuntigina nde yetagi
i yɛɛn naxan na.

8 I nama mafura i mawuge muxun fari kiti-
sadeni.

I nanse ligɛ dɔnxɛn na,
xa a yoon soto i ma?

9 Yoon fen i adamadi boden xun ma kiti-
sadeni,
koni i nama muxu gbetena wundo feen
makenɛn

10 alogo naxan na a mɛ,
na nama i konbi,
i yi xili jaxin soto habadan.

11 Xɛma sawurane nun gbeti se tofajine,
ne fan alo fala fajina.

12 Fekolonne maxadi xuiin luxi nen
a ramɛ muxun xa
alo tunla soon xɛma daxin tunla ra
hanma maxidi seen xɛma daxina a ma.

¹³ Xera tinxinxina a xe muxun nii yifanma a ma nen
alo foye fajina se xaba waxatini.

¹⁴ Naxan na a yete matoxo a finma seene fe ra
anu a mi muxun kima,
na luxi nen alo kundaan nun foyen
naxanye mi tulen nafama.

¹⁵ Muxu dijaxin nœ kitisaan mabandunne nen.
Fala jaxumene fan nœ xonna kale nen.

¹⁶ Xa i kumin to,
naxan i luge, na nan don,
alogo i nama a radangu ayi,
i yi a baxun.

¹⁷ I nama lu sigi i bodena banxini ye ye,
alogo i ya fe nama xoli ba a ra,
a i rajaxu.

¹⁸ Muxun naxan wulen sama a adamadi boden xun ma,
na luxi nen alo silanfanna nun gbelemen
nun xalimakuli jœ ralemunxina.

¹⁹ I mi i yigin se yanfantenni tœ waxatini,
alo jin xolen nun san kalaxina.

²⁰ I na sigin sa muxu sunuxin yetagi,
na xolon luxi nen
alo i na domaan ba muxun ma xunbenli,
hanma i muluxunna sa furen de.

²¹ Xa kamena i yaxun ma,
donseen so a yii.
Xa min xonla a ma,
igen so a yii,
²² bayo na luma a xa nen
alo i te wolonne nan malanma a xunna ma,
Alatala nan i saranma.

²³ Foyen naxan kelima sogeteden komenna ma,
na tulen nafama nen.
Yanfa falane fan muxun yetagini xoloma.

²⁴ A fisa i lu banxin fari ma dogodogoni,
benun e nun jaxalan yenge gidin xa lu banxini.

²⁵ Xibaru fajin na keli yamana gbete yi,
na jaxun alo ige xunbenla muxu xadanxin xa.

²⁶ Tinxin muxun naxan gaxun muxu jaxin ye ra
na yifu nen alo tigin dunduxina
hanma xojin ige loxina.

²⁷ A mi lan i yi kumi gbeen kon.
I na binyen fan fen i yete xa,
binye mi na ra.

²⁸ Muxun naxan mi a yete suxuma,
na kanna mi nœ a yete xun mafale
alo taan naxan nabilin yinna bata bira.

26

Xaxilitarene fe

¹ Xunbenla mi fama kuye wolon waxatini.
Tulen mi fama sogi furen na.
Na ma, xaxilitaren fan mi lan a binyen soto.

² Xa muxun danga xun mi na
danga tixin fulama nen a ra
alo tuntunne na e futuxulu,
alo debelenne na tугan.

³ Bosaan lan soon ma,
lutin fan lan sofanla ma,
xaxilitaren fan bonbe nen
alogo a xa xuru.

⁴ I nama xaxilitaren yabi a xaxilitareyani
alogo i nama lu alo a tan.

⁵ Xaxilitaren yabi a xaxilitareyani fe ra
alogo a nama a yete yate fekolonna ra.

⁶ Muxun na xaxilitaren nasiga xerayaan na
kalan na a ra
alo i na i sanna sege a ra
hanma i se xolen min.

⁷ Sandan tœ mi xaxilitaren ma,
alo fanga to mi lebutenna sanne ra.

⁸ I na binyen fi xaxilitaren ma,
na luxi nen
alo i na gemen maxidi lantanna kui a woli-
deni.

⁹ Xaxilitarena sandan xolo nen
alo wudi jali kanna dolo minna yii.

¹⁰ Naxan na xaxilitaren ti wanla ra
hanma dangu muxuna,
na kanna kalan nan tima
alo muxun naxan xalimakunla wolima a
xunna yi.

¹¹ Baren xetema a baxunna ma.
Xaxilitaren fan xetema a xaxilitareyani ma.

¹² I na muxun to naxan a yete yatexi
fekolonna ra,
yigin xaxilitaren ma dangu na kanna ra.

¹³ Muxu narixina a falama nen, a naxa,
“Yatan kiraan xon, yata xajen taani!”

¹⁴ Banxin deen nabima,
a ragalima.
Muxu narixin fan luma a maxete a sadeni na
kii nin.

15 Muxu narixina a yiin sinma donse
goronna kui nən,
koni a tagan a rasoe a de.

16 Muxu narixina a yete yatema fekolonna ra
dangu xaxilima solofere ra
naxanye yabi faji tima.

17 Dangu muxun na sunbu muxu gbetene
yengen na,
na luxi nən alo muxun na baren tunle suxu.

18 Daxun naxan teen nun xalimakunle
wolima faxa ti xinla ma,

19 na luxi nən
alo muxun naxan wulen falama a boden xa,
a fa a fala, a naxa,
“N yi sabaan nan na.”

20 Yegen na jan,
teen tuun nən.
Muxu mafalan na dan,
yengene fan yi xunbeli.

21 Nafigin yengen nagboma ayi nən
alo tigena tee wolonna fari,
alo yegen teen de.

22 Nafigina falane luxi nən
alo donse jaxumen
naxan godon muxun kui.

23 Muxun naxan de jaxun,
a bojen jaxu,
na luxi nən
alo wure gbeti kobin naxulunxin na so fejen
ma.

24 Xonnantenna a kejaan luxunma a falane
nan xən

koni yanfantenyaa nan a bojeni.

25 Xa a fala fajin ti, i nama la a ra,
bayo fe haramuxi solofere nan a bojeni.

26 A koten noe a xonnantenyaa luxunje nən
koni a fe jaxin makenenma nən yamani.

27 Yaxu yinla ge muxun nan sinma a kui.
Gemen xetema a makutukutu muxun nan
kanke.

28 Wule falan muxune nan napaxuma
a naxanye toroma.
Wulen matxo falane kalan nan tima.

27

1 I nama i yete matxo tila yi,
amasoto i mi a kolon
naxan sa ligama na loxoni.

2 Muxune xa i tantun,
koni i tan nama a fala.
Na lan muxu gbetema,
koni a mi lan i tan de.

3 Gemen binya,
menjensinna rabinya,
koni xaxilitarena tandi falan dangu ne ra.

4 Xolon jaxu,
boje teen magaxu,
koni nde noe tiye xoxolonna senben yee ra?

5 A fisa muxun sonna xa fala a xa kenenni,
benun xanuntenyaa xa lu luxunxi.

6 I noe le i xoyina fala xolene ra nən,
koni i yaxuna i masunbuma nən han!

7 Naxan lugoxi,
na nan a mema kumin na,
koni hali naxan xolo,
na jaxun kametoon de.

8 Xemen naxan a mema a konna ra,
na luxi nən
alo xoliin na a me a teen na.

9 Latikonna nun wusulanna muxun
bojen nan nasewama,
i xoyina fanna dangu i yete miriyane ra.

10 I nama i xoyin nabegin,
hanma i baba xoyina.
I nama siga i ngaxakedenna fema gbalo
waxatini,
i doxo boden fisa i ngaxakeden makuyen xa.

11 N ma diina, findi fekolonna ra,
i n bojen nasewa.
Nayi, naxan na n nayagi,
n noe na yabe nən.

12 Xaxilimaan na gbalon to fe,
a luxunden fenma nən,
koni fe kolontarene dangun nən tun,
jaxankatan yi e soto.

13 Naxan na donla tongo i yii muxu gbetema xa,
a mi naxan kolon,
na kanna domain tongo a joxoni.
Tolimaan maxodin a ma,
xa a raba bojen nan xa.

14 Duban xui yitexin na xoton xotonni,
na yatema dangan nan na.

15 Naxanla a yenge xunxurine luxi nən
alo tule igen na lu dindinje banxini.

16 A ramaran naxolo alo foyena,
alo muxun na turen sa a yiin kui.

17 Wuren nan wuren nalemunma,
muxun nan muxuni tonma.

18 Wudi binla masuxu muxun nan a bogin
donma.
Naxan na a kanna masuxu,
na binyama nən.

19 Muxuna a yete yetagin nininna nan toma igeni.

Muxun bojen fan a yete kejaan nan yitama.

20 Laxira nun yahannama mi wasama.

Muxun yeene fan mi noe wase.

21 Gbetin nun xemaan nasensenma sulun teeni,*

koni muxun kejaan feselesema a tantun kiin nan xon.

22 Hali i xaxilitaren din wunla kui se kesene tagi wulin diin na, a mi be a xaxilitareyani.

23 I ya xuruseene kolon ki faji,

i yi i foxo lu i ya xuruse kurune xon,

24 amasoto nafunla mi luma habadan,

mangayaan mi marama i ya denbayaan xa mayixeten nun mayixeteni.

25 I na sexene lanfun,

i yi e ramara xuruseene xa,

sexene nen mən yi mini,

i geya ma sexene malan xuruseene balon na,

26 nayi, yexene xabene findima i ya dugine ra nen,

kontonne yi findi gbetin na i xeen sarama naxan na.

27 Siine nonon yi gbo ayi, a i wasa,

a findi i ya denbayaan balon na

e nun i ya walike jaxanle.

28

1 Muxu jaxina a gima nen

hali muxe mi a foxo ra,

koni tinxin muxun tan susu

alo yata senbemana.

2 Xa yamanan dugurenne murute,

kuntigine wuyama ayi nen na yi.

Koni manga xaxilimaan naxan fe kolon,

na a ligama nen yamaan yi e raxara.

3 Yigelitoon naxan senbetarene jaxankatama na luxi nen

alo kala ti tulen naxan mi balo luma na.

4 Naxanye sariyan bejinma

ne muxu jaxine nan tantunma,

koni naxanye sariyan suxuma

ne xoloma nen e ma.

5 Muxu jaxine mi kiti kendən kolon

koni naxanye Alatala fenma

ne a birin famuma.

6 Yigelitoon naxan sigan tiin tinxinni,

na fisa nafulu kanna xa

naxan kira yifuxin xon.

7 Naxan na sariyan suxu,

dii xaxilimaan nan na ra,

koni naxan na lu fuyantenne ye,

na fama yagin nan na a baba ma.

8 Naxan na dahamu gbeti donla ton gbeene xon

na a malanma muxu gbeten nan xa

naxan hinanma senbetarene ra.

9 Xa muxuna nde a tunla ba sariyan na

alogo a nama a me,

hali a na sali,

na yeteen haramuxi.

10 Naxan na muxu fapine xali kira jaxin xon,

na biran yinla nan na a naxan gexi.

Koni fe mi naxan na,

na herin nan sotoma a keen na.

11 Nafulu kanna a mirixi nen a fe kolon,

koni yiigelito xaxilimana a kejaan nakorosima nen.

12 Tinxin muxune na noon soto,

binye gbeen na a ra,

koni xa muxu jaxine keli,

birin a luxunma nen.

13 Naxan na a hakene luxun,

na mi herin sotoma.

Koni naxan na a ti e ra,

a xete e foxo ra

Ala kininkininma na ma nen.

14 Sewan na kanna xa

naxan gaxun Ala yee ra,

koni naxan na a bojeni xodoxo

na birama toroni.

15 Yatan naxan wurundunma

e nun kanko gbeen naxan fonma muxun ma,

na luxi nen

alo muxu jaxina yama senbetaren xun na.

16 Manga xaxilitaren tinxintare wanle wuya.

Koni herisigen naxan sotaxi wulen xon,

na rapaxu naxan ma,

na siimayaan xunkuyama ayi nen.

17 Faxe ti goronna muxun naxan xun ma,

na a gima nen han a sa a gaburun li.

Muxu yo nama a rati!

18 Naxan na sigan ti fetareyani,

na kisima nen.

Koni naxan na tinxintareyaan liga,

a kira firinna suxu

na birama nen na nde kedenna xon.

* 27:21: 27.21Sulun teen mon falama yirena nde yi fa fala "Furu te:na."

19 Naxan na a bəxən nawali,
na lugoma nən.
Koni naxan na bira fe fuune fəxə ra,
na wasama yiigelitəyaan nan na.

20 Lannaya muxun wasaxi barakan nan na.
Koni naxan kunfaxi bannayaan xən,
na saranma nən na feen na.

21 A mi lan i muxune rafisa e bode xa,
anu, muxun haken sətəma buru dungin xən.

22 Naxan kuma,
na kunfaxi bannayaan nan xən,
a mi a kolon a tərən nan fama a ma.

23 Naxan na muxun sənna fala a xa,
na rafanma nən na kanna ma nən dənxeen na
dangu muxun na
naxan a matəxəma wuleni.

24 Naxan na a baba nun a nga mupa,
a yi a fala, a naxa,
“Fe paxi mi na ra,”
na findixi halagi tiin fəxərabiran nan na.

25 Naxan a yete yigboma,
na yengene nan nakelima.
Koni naxan na a yigin sa Alatala yi,
na sabatima nən.

26 Naxan na a yigi sa a yete xaxinli
xaxilitaren nan na ra.
Koni naxan sigan tima fe kolonni,
na kisima nən.

27 Naxan yiigelitəne kima,
sese mi dase na ma.
Koni naxan na a yeən naxi e ma,
na danga gbeen nan sətəma.

28 Xa muxu paxine keli,
birin a luxunma nən.
Koni xa e halagi,
tinxin muxune nan wuyama ayi.

29

1 Muxun naxan tondin maxadi xuine suxe,
na halagima nən mafuren,
a mi yelanje.

2 Xa tinxin muxune wuya,
yamaan sewama nən.
Xa muxu paxine nəən sətə,
yamaan wugama nən.

3 Fe kolonna rafan muxun naxan ma
na a baba rasewama nən.
Koni naxan biraxi yalundene fəxə ra,
na bənəma nən a sətə seene yi.

4 Mangana a yamanan nasabatima kiti
kendən nan xən,

koni naxan dimi yi seene rasuxuma mayi-
funi,
na a kalama nən.

5 Naxan na a adamadi boden matəxə wu-
leni,
na lutin nan natima a sanna bun.

6 Muxu paxina matandine findixi luti
ratixin nan na a xa,
koni tinxin muxuna a sewa xuini tema nən.

7 Tinxin muxun sənbetarene xun mayenge
kitine kolon.
Koni muxu paxin mi na xaxinla sətəma.

8 Magele tiine taani maxama nən,
koni fekolonne xələn nan naxunbelima.

9 Fekolonna nun xaxilitaren na so kitini,
xa a xələ hanma xa a gele,
a mi xaxili sa sətəma.

10 Səntaren mi rafan faxa tiin ma,
koni muxu fajine səntaren niin nakan-
tanma nən.

11 Xaxilitarena kui feene birin falama nən,
koni fekolonna tan e ramarama nən.

12 Mangan na a tuli mati wule falane ra,
a kuntigine birin findima muxu paxine nan
na.

13 Yiigelitəən nun paxankata tiin
naralan fe kedenna ma,
Alatala nan e firinna birin yeene rabima.

14 Mangan naxan sənbetarene makitin lan-
nayani,
na mangayaan luma sabate nən han
habadan.

15 Bosaan nun maxadi falane nan fe
kolonna fima diin ma
koni diin naxan luxi a yete ma,
na a nga rayagima nən.

16 Muxu paxine na wuya ayi,
haken nan gboma ayi.
Koni tinxin muxune ne biraden toma nən.

17 I na i ya diin xuru,
a bəje xunbenla fima i ma nən,
a nii yifanna fi i ma.

18 Xa Alaa fe mi makenen yamaan xa,
e mi fa danma fe yo ra.
Səwan na kanna xa naxan na sariyan suxu!

19 Konyin mi maxadima falane gbansanna
ra,
bayo hali a me, a mi a suxe.

20 I na muxun to naxan falan tima

benun a xa a miri,
yigin xaxilitaren ma dangu na kanna ra.

²¹ Naxan na fan a walikεεn na jaxi ra a dii
jareyani,
donxεn na a sa findima finsiriwanla nan na.

²² Bɔɲε gbee kanna yεngen nan nakelima.
Xoloden hakene nan nagboma ayi.

²³ Muxuna a wasona a biran yagin nin.
Koni muxu xuruxin binyen nan sɔtɔma.

²⁴ Muɲaden na a seene yitaxun
e nun muxun naxan na,
na niin mi rafan a ma.
Na kanna rakoloma nɛn dangan xɔn ma,
koni a mi a fe mayite.

²⁵ Adamadiin yεragaxun findixi luti ratixin
nan na,
koni naxan na a yigi sa Alatala yi,
na ratangama nɛn.

²⁶ Muxu wuyaxi kiraan fenma siga mangan
fema.
Koni muxun kiti kɛnden sɔtɔma Alatala nan
yii.

²⁷ Tinxintarene rapaxu tinxin muxune ma,
muxu fajine rapaxu muxu jaxine ma.

30

Aguri a sandane

¹ Yake a dii xεmɛna Aguri a waliyiya falane.

A fala nɛn Itiyeli nun Yukala xa, a naxa:

² Xaxilitaren nan n na
dangu muxun birin na.
Adamadi xaxili mi n ma.

³ N mi fe kolonna sɔtɔxi,
n mi Ala Sariɲanxina kolonna sɔtɔxi.

⁴ Nde texi kore xɔnna ma,
a mɔn yi godo?
Nde foyen malanxi a yiine kui?
Nde igen naxudu a domani?
Nde bɔxɔn danne birin nafalaxi?
A xili di, a diin fan xili di?
I na kolon ba?

⁵ Alaa falane birin sariɲan.
Naxanye e luxunma a yi,
a ne ye masansanma nɛn.

⁶ I nama sese sa a falane fari
alogo a nama i maxadi,
i yi kolon wule falan na.

⁷ N fe firin nan maxɔdinma i ma, Ala.
I nama tondi e ma n xa,
benun n xa faxa!

⁸ Fuyantenyaan nun wulen masiga n na.

I nama bannayaan fi n ma hanma yi-
igelitɔyana,
fɔ n mako donseen naxan ma
⁹ alogo n nama lugo jaxi ra,
n na n mɛ i ra
n yi a fala, n naxa, “Nde Alatala ra?”
Hanma n findi yiigelitɔɔn na,
n yi muɲan ti,
n yi n ma Ala xili kala.

¹⁰ I nama walikε mafala a kanna xa
alogo a nama i danga,
a hakɛn yi lu i ma.

¹¹ Muxuna ndee na
naxanye e baba dangama,
naxanye mi dubama e nga xa,
¹² naxanye sariɲan e yεtε yεε ra yi
anu, e xɔsin mi baxi e ma
¹³ naxanye yεε rawaso
e muxune matoma yεtε yigboni,
¹⁴ naxanye ɲinne luxi alo silanfanne
e gbeɓbene maxɔlɔn tima alo filɛne,
alogo e xa yiigelitɔne raxɔri bɔxɔn fari
e tɔrɔ muxune ɲan adamadiine ye.

¹⁵ Dii firin yi nusun yii
naxanye yi a falama tun,
e naxa, “N ki! N ki!”

Se saxan nan na
naxanye mi wasama mume,
han se naanin naxanye mi a fale,
e naxa, “Na lan.”

¹⁶ E tan ni i ra:
Laxira nun gbantan nun
bɔxɔn naxan mi wasama igen na,
e nun tɛɛn naxan mi a falan mume,
a naxa, “Na lan.”

¹⁷ Muxun naxan yεε yoma a baba ma,
naxan tondima a nga xuiin suxe,
xude xɔn xaxane a yεεne gema nɛn a kui,
dugane yi e don.

¹⁸ Se saxan na
naxanye dangu n na,
han naanin
n mi naxanye famuxi.
¹⁹ E tan ni i ra:
Singbinna kirana kore,
sariɲina kirana gɛmɛn fari,
kunkina kirana fɔxɔ igen xun ma,
e nun banxulanna kirana sungutunna
konni.

²⁰ Naxalan yalunden keɲaan ni ito ra:
A na a dege,
a a deɛn nasugusugu,
a yi a fala, a naxa,
“N mi sese ligaxi a jaxin na.”

²¹ Bɔxɔn xuruxurunma se saxan bun,

han naanin a mi tiye naxan bun.

²² E tan ni i ra:

Konyin na findi mangan na,

kōmōn na lugo donseen na,

²³ ɲaxalan ɲaɲaxuxin na futu,
e nun konyi gilen na a kanna keɛn tongo.

²⁴ Sube naanin xurun bōxōn ma
koni e tan nan fekolonna sōtōxi:

²⁵ Dondonle fanga mi na,
koni e e donseen namarama a waxatini.

²⁶ Fanye ra siine senbe mi na,
koni e sodene rafalaxi gemene nin.

²⁷ Manga mi tuguminne xun na,
koni e birin minima e gali ye ma.

²⁸ Dangene suxe nen yiin na,
koni e toma manga banxine kui.

²⁹ Se saxon na naxanye rayabu,
han naanin naxanye sigati kiin tofan.

³⁰ Yatana, susulaan subene tagi,

naxan mi a gima muxu yo bun,

³¹ donton kanbaxina, hanma kōtōna,
e nun mangana a ganli.

³² Xa i bata i yete yigbo xaxilitareyani,
xa i bata kōtōni tōn,
nayi, i deɛn suxu.

³³ Amasōtō muxun na nōnōn naxi,
na nan findin fenen na,
i na muxun ɲōɛn din,
wunla nan minima,
i mōn na xōlōn nakeli,
na raɲanma yengen nan ma.

31

Manga Lemuyeli a sandane

¹ Manga Lemuyeli a sandane. A nga a
xaran waliyiya falan naxanye ma.

² N ma diina,
n nanse falama i xa?

N nanse falama i xa,
n diin naxan barixi,
n naxan sōtōxi Ala barakani?

³ I nama i senbe lu ɲaxanle yii.
I fangan nama ɲan ne fōxō ra
naxanye mangane ralōma ayi.

⁴ I tan Lemuyeli,
a mi daxa mangane xa,
a mi daxa mangane yi manpaan min,
kuntigine mi lan e bira dōlōn fōxō ra
⁵ alogo e minxin nama ɲinan tōne xōn,
e fa muxu ɲaxankataxine yanfa kitini.

⁶ E dōlōn lu na muxune xa
naxanye halagima,
naxanye niin nafexi xōlōn na,
ε manpaan lu ne xa.

⁷ Ne na e min,
e ɲinanma e yiigelitōyaan xōn nēn,
e tōrōyaan mi fa rabirama e ma.

⁸ Detarene xun mafala,
i muxu naxine birin mali e kitine yi.

⁹ I falan ti, i kitin sa tinxinni,
i yiigelitōne nun tōrō muxune xun mayenge
kitini.

ɲaxalan faɲina

¹⁰ Nde nōɛ ɲaxalan faɲin sōte?

A tōnōn dangu bōxō bun nafunle ra.

¹¹ A xemen xaxili tixi a tan nan na,
a munanfanna mi ɲanɲe mume!

¹² A fe faɲin nan ligama a xa,
a ɲaxin mi a ra,
a siin sogen birin yi.

¹³ A yeɛɛɛ xabe garin nun geɛɛ futu garin nan
fenma

a e rafala dugin na sɛwani.

¹⁴ A faan balon na nēn sa keli wulani
alo yulaya kunkine.

¹⁵ A kurunma nēn subaxa,
a kudin so a denbayaan xa,
a fa a walike ɲaxanle ti e wanle ra.

¹⁶ A na miri xēna nde ma, a yi a sōtō,
a nakōn sa a tōnō sōtōxine gbetin na.

¹⁷ A wanle de suxuma tunnafanna nin.
A wali a yiin na senbeni.

¹⁸ A a kolon a feene sōnɔyama nēn,
a lenpun mi tuma kōɛn na.

¹⁹ A geɛn wurundun a yiin na,
a geɛn sōxōn dugin na.

²⁰ A yiine dōxōn yiigelitōne bun.

A yiin ti tōrō muxune xa.

²¹ A mi gaxun xunbenla fe ra a denbayaan
xa,

amasōtō e birin maraberi baxi dugi faɲin
nan na.

²² A bitinganne rafalama,
a maraberi baxi taa dugine nun dugi
mamiloɲine nan na.

²³ A xemen yatexi fonne malanni,
a dōxōma taan fonne ye.

²⁴ A taa dugi domane rafalama,
a e mati,
a tagi xidine rafala yulane xa.

²⁵ Senben nun binyena a ma
alo domana.

A na a miri waxati famatōne ma,
a gele.

²⁶ A falan tima fe kolonna nin,
a muxune xaran hinan falane ma.

²⁷ A yengi dōxi a denbayana feene xōn,
a mi narin kolon.

²⁸ A diine kelima nēn,
e a fala a ma a dubadana.

A xemen fan yi keli,
a yi a tantun,

²⁹ a naxa, “Kewali faɲin ɲaxalan wuyaxi yi,
koni i tan, i dangu e birin na.”

³⁰ Marayabun yanfan tima,
tofanna danguma,
koni ɲaxanla naxan gaxuma Alatala yeɛ ra
na nan lan a tantun.

³¹ E saranna so a yii,
a wanle xa findi a tantun xunna ra taani.

Karamxɔna Mangana Fe Kolon Falane

Kitabun yireni ito mi a seɓe muxun xinla falaxi koni a findixi Muluku Sulemani nan na fata a falatide singen na. A seɓe muxun katama a xa adamadiine dunuɗa yi gidin bunna feseɓe. A falama, a dunuɗa fe wuyaxi findixi fe fufafune nan na. A yelinx-ina dunuɗa feene feseɓe, a yi a falani so, a naxa, “Gaxu Ala yee ra, i yi a yamarine suxu bayo adamadiyaan gbengbenna na nan na.” (Karamxɔn 12.13)

Dunuɗa feene luxi nen fuu

¹ Karamxɔna falane nan itoe ra, Dawu-daa dɔi xemeɓen naxan findixi mangan na Yerusalɛn yi.

² N tan karamxɔ naxa:

Fe fuune fe fuune fari,
fe fuyanne konin, e birin fe fuu!

³ Muxun wanla naxan birin nabama dunuɗa yi,

na tɔnɔn nanse ra a ma?

⁴ Mayixetena nde danguma,
mayixetena nde barima,
koni ɓɔxɔ xɔnna tan a kiini han habadan!

⁵ Sogen tema, a godoma,
a mɔn yi a mafura xete a tedeni.

⁶ Foyen sigama yiifanna ma,
a xetema komenna ma,
a firifirima, a firifiri
han a mɔn yi xete a kelidene.

⁷ Baa igene birin sa sinma fɔxɔ igen nan ma,
koni fɔxɔ igen mi rafema mumɛ!
Igene mɔn luma xete e kelidene yi xude xunne yi.

⁸ Feene birin muxun xadanma
han a mi nɔe a fale!

Yeen mi wasama toon tiye,
tunla mi wasama fe ramɛdeni.

⁹ Naxan yi na nun,
na nan mɔn na,
naxan bata yi liga,
na nan mɔn ligama,
fefe nene mi na dunuɗa yi.

¹⁰ Muxune a falama sena nde ma,
fa fala, “A mato, a nenen na a ra!”
Anu, na yi na nun,
xabu benun en xa da.

¹¹ Ninan tima nen fe danguxine xɔn.
Hali fe famatɔne jinanma muxune ra nen
naxanye barima e xanbi waxati famatɔne
yi.

Karamxɔna xaxilimayana

¹² N tan, karamxɔna, n bata findi Isiray-ila Mangan na Yerusalɛn yi.

¹³ N bata a ragidi n ɓɔɓeni, n xa feene birin feseɓe, n yi e rakɔɔsi n ma fekolonna xɔn

feen naxanye birin ligama dunuɗa yi. Ala bata adamadiine ti ɗaxankata wanla nan na!

¹⁴ Feen naxanye ligama dunuɗa yi, n bata ne birin to, e birin findixi fe fuun nan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

¹⁵ Naxan dalinxi na mi nɔe ratinxɔɓe.

Naxan dasaxi, na mi nɔe yate.

¹⁶ N yi a fala n yete ma, n naxa, “N tan bata fekolon gbeen sɔɔ dangu muxun bonne birin na naxanye bata yi mangayaan liga n yee ra Yerusalɛn yi. N bata xaxilimayaan nun fekolonna gbeɓe famu.”

¹⁷ N kataxi nen n xa fekolonna famu, e nun xaxilitareyaan nun daxuyana. Koni n yi a kolon, na fan birin luxi nen alo muxun na kata foyen sagatandeni.

¹⁸ Bayo, fekolonna gbeɓbeen fama xam-inna nan na, xaxinla nɛma gboma ayi, ɓɔɓe rafɔren fan gboma ayi.

2

Fatin nafan feene luxi nen fuyan

¹ N yi a fala n yete ma, n naxa, “En siga, n xa sa a mato xa ɗaxaɗaxan fan.” Koni hali na fan findixi fe fuun nan na.

² N yi a fala, n naxa, “Daxuyaan nan gele ma feene ra, ɗaxaɗaxan tɔnɔn nanse ra?”

³ N yi a ragidi n ɓɔɓeni, a n xa n yete rasɛwa dɔlɔn minna nin, n yi n sɔɓe so xaxilitareyaan ma, anu n yi matoon nan tima fekolonna xɔn, han n yi a kolon xa na nan fan adamadiin na, a na liga a siimayani dunuɗa yi.

⁴ N bata wali gbeene ke. N banxine ti nen n yete xa, n manpa bili nakɔne si,

⁵ n yi nakɔne nun langane yitɔn, n yi wudi bogilaan sifan birin si e yi.

⁶ N bata ige ramaradene rafala alogo n xa n ma wudidine ige sa nakɔni.

⁷ N konyi xemene nun konyi gilene sɔɔ nen, e diine bari n konni. Xuruse xungbeen nun a xunxurin fan yi n yii dangu muxune birin na naxanye yi n yee ra Yerusalɛn yi.

⁸ N gbetin nun xemaan gbeɓbe ramara nen n yete xa, e nun mangane nun yamanane nafulu kendene. Yeli xemene nun yeli gilene yi n yii. N mɔn yi xemene rafan fe kendɛn sɔɔ, ɗaxalan wuyaxi.

⁹ N findi nen muxu gbeen na dangu muxune birin na, naxanye bata yi dangu n yee ra Yerusalɛn yi. Anu, n yi matoon nan tima n ma fekolonna xɔn.

¹⁰ N yeen kunfa sese xɔn, n mi tagan na sɔɔ. N mi n me n waxɔn fe yo ra, bayo n ma wanle birin yi n ɓɔɓen nasɛwama, na nan yi findixi n saranna ra n ma wanle birin yi.

¹¹ Anu, na xanbi ra, n yi n miri n wali xɔnne birin ma, e nun n tɔnɔn naxan sɔɔ e kendɛni, n yi a to fa fala a birin findixi

fe fuun nan na, alo muxun na kata foyen sagatandeni, e tɔnɔ yo mi luma dunuɲa yi.

Fekolonna nun xaxilitareyaan fan luxi nɛnɟuɲan

¹² Nayi, n yi wa fekolonna famu feni, e nun daxuyaana nun xaxilitareyaana. Muxun naxan findima mangan na n ɲɔxɔni, na nɔɛ nanse lige? Fɔ naxan bata yi liga nun.

¹³ N yi a to fa fala fekolonna fisa xaxilitareyaan xa, alo kɛnɛnna to fisa dimin xa.

¹⁴ Amasɔtɔ xaxilimaan yɛɛn na alogo a xa seen to, koni xaxilitaren tan sigan tiin dimin nin. Anu, n tan a kolon yati, a maraɲan kii kedenna nan e firinna birin mamɛma.

¹⁵ N yi a fala n yɛtɛ ma, n naxa, “Xa xaxilitaren naɲan kiin nan n fan mamɛma, nayi, na tɔnɔn nanse ra, xa n findi fekolonna ra?” N yi a fala n yɛtɛ ma, n naxa, “Na fan findixi fe fuun nan na.”

¹⁶ Bayo muxune ɲinanma xaxilima danguxin xɔn sinma alo xaxilitarena. Fanni lɔxɔne danguma, ɲinan tima a xɔn. Xaxilimaan faxama nɛn alo xaxilitarena!

¹⁷ Nayi, dunuɲa yi gidin yi raɲaxu n ma, bayo tɔrɔyaan nan adamadiine wanla ra e naxan birin ligama dunuɲa ito yi. Fe fuun nan a birin na, alo muxun na kata foyen sagatandeni.

¹⁸ N ma wanle birin yi raɲaxu n ma n naxanye kɛxi dunuɲa yi, bayo fɔ n xa e tɔnɔn lu n xanbi ra muxun yi.

¹⁹ Nde a kolon xa na kanna finde xaxilimaan na hanma xaxilitarena? Anu, n naxan birin sɔtɔxi dunuɲa yi n ma wanla nun n ma xaxilimayani, a na sɔtɔma nɛn. Fe fuun nan mɔn na fan na!

²⁰ Nayi, n yi tunnaɲɔlɔ fɔlɔ n ma lan wali xɔdɛxɛne birin ma n naxanye ligaxi dunuɲa ito yi.

²¹ Amasɔtɔ, muxun naxan fatan, na nɔɛ wale fekolonna nun xaxilimayani, a kɛɛn yi findi muxun gbeen na naxan mi walixi. Na fan findixi fe fuun nan na e nun kala gbeena.

²² Muxun nanse sɔtɔma fata a wali xɔdɛxɛne nun a kɔntɔfinle birin na dunuɲa ito yi?

²³ A siimayaan birin findixi tɔrɔn nun sɔxɔlɛn nan na. Bɔɲɛ sa mi a xa hali kɔɛɛn na. Fe fuun nan na fan na.

²⁴ Sese mi fan adamadiin na fɔ a xa a dɛge, a yi a min, a herin sɔtɔ a wanli. Koni, n na a toxi nɛn fa fala na fan kelima Ala nan ma,

²⁵ bayo, nde nɔɛ a dɛge, hanma a sewa, xa Ala mi tin?

²⁶ Muxun naxan na Ala kɛnɛn, a yi xaxinla fi na kanna ma e nun fekolonna nun sewana. Koni, a yulubi kanna tan tima wanla ra nɛn alogo a xa nafunla malan, a yi a ramara muxu gbɛtɛ yɛɛ ra naxan Ala

kɛnɛnxi. Fe fuun nan na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

3

Feen birin nun a waxatin na a ra

¹ Feen birin nun a waxati saxin na a ra, waxatin feen birin ma dunuɲa yi.

² Muxun bari waxatin na, a faxa waxatin na.

Soli seen si waxatin na, a tala waxatin fan na.

³ Faxa ti waxatin na, dandan waxatin fan na.

Banxin kala waxatin na, a ti waxatin fan na.

⁴ Wuga waxatin na, gele waxatin fan na.

Sunu waxatin na, bodon waxatin fan na.

⁵ Gɛmɛne woli waxatin na, e matongo waxatin na.

Sunbun waxatin na, sunbutareyaan waxatin fan na.

⁶ Seen fen waxatin na, a tunun waxatin na.

Seen namara waxatin na, a rabɛɲin waxatin fan na.

⁷ Seni bɔ waxatin na, a madɛgɛ waxatin na.

Dundu waxatin na, fala ti waxatin fan na.

⁸ Marafanna waxatin na, maraɲaxun waxatin fan na.

Yɛngɛ waxatin na, bɔɲɛ xunbeli waxatin fan na.

⁹ Walikɛɛn tɔnɔn mundun sɔtɔma a wanli?

¹⁰ N bata a to Ala bata adamadiine ti ɲaxankata wanla naxan na.

¹¹ Ala bata seen birin da alogo e xa lan e waxatin ma. A mɔn yi a ragidi habadan feene xa lu adamadiine bɔɲɛni. Anu, e mi nɔɛ Ala kɛwanle yɛɛ tɔɛ keli e fɔlɔden ma han e raɲanna.

¹² N yi a kolon fa fala, sese mi fan muxun na fɔ a xa ɲaxan, a fe faɲin liga a dunuɲa yi gidini.

¹³ Muxun birin xa a dɛge, a yi a min, a yi herin sɔtɔ a wanli. Ala bata na nan nagidi muxune ma.

¹⁴ N na a kolon Alaa wanle birin luma nɛn habadan, sese mi sama a fari, sese mi bama a ra. Ala na feene ligaxi nɛn alogo muxune xa gaxu a yɛɛ ra.

¹⁵ Feen naxanye ligama, e nun naxanye fama ligadeni, ne bata yi liga nun. Ala nan fe danguxine raminima dunuɲa yi mɔn.

Sayaan nan birin naɲanna ra

¹⁶ N mɔn fe gbɛtɛ toxi dunuɲa yi. Kiti sa kenden yi lan denaxan yi, ɲaxuyaana nan mɛnni. Tinxinna yi lan denaxan yi ɲaxuyaana nan mɛnni.

¹⁷ N yi a fala n yete ma, n naxa, “Ala tinxin muxun nun jaxuden makitima nen, bayo feen birin nun a waxati saxin na a ra, ke wanla birin nun a dingiraan na a ra.”

¹⁸ N yi a fala n yete ma lan adamadiine ma, n naxa, “Ala muxune kejaan nan fese fese ma alogo e tan yete en xa a kolon a e luxi nen alo subene.

¹⁹ Bayo muxune nun subene rajanna birin keden, e birin faxama nen. Nii kedenna nan e birin yi. Na kui, muxun mi dangu suben na. Fe fuun nan ne birin na.

²⁰ E birin sigama yire kedenna nin. E birin kelixi burunburunna nin, e birin xeten burunburunna nin.

²¹ Nde a kolon xa adamadiine niin tema kore nen, subene niin yi godo boxon bun?”

²² N bata a to sese mi lan adamadiin xa fa a yi jaxan a wanle yi, a gbeen na nan na. Bayo muxu mi faxa muxun naxete alogo a xa a to naxan ligama a xanbi.

4

Dunuja ito mi fan

¹ N mon yi jaxankatane birin to naxanye ligama dunuja yi, muxu jaxankataxine wugama, muxu yo mi e madendenma! Fangana e jaxankata muxun nan na, muxu yo mi e masabarima.

² N tan naxan fale, faxa muxune nan e jaxun yi dangu niiramane ra, e tan to bata faxa.

³ Koni naxan munma da, na fisa ne firinna xa, bayo a munma fe jaxine to naxanye ligama dunuja yi.

⁴ N bata a to a muxune xadanna nun e wali xonne birin fataxi e xoxolonyaan nan na lan e adamadi bodene ma. Fe fuun nan na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

⁵ Xaxilitaren tondima wale, kamen yi a kala.

⁶ Koni a fisa muxun yi mondo kedenna soto boje xunbenli benun a xa mondo firinna soto jaxankata wanli naxan nun foye sagatanna lan.

Kedenyaan mi fan

⁷ N mon fe fu sifana nde toxi nen dunuja yi.

⁸ N muxuna nde toxi nen, a keden pe, muxu mi a foxo ra. Dii mi a yii, a ngaxakeden mi na, anu, dan mi yi a wanla ma. Hali a mi wasama nafunla ra. A yi maxodinna ti, a naxa, “N fa walima nde xa, n yi n niin kuma herin na?” Fe fuun nan na fan na, jaxankata wanla.

⁹ Muxu firinna fisa muxu kedenna xa, bayo e saran fapin sote nen e wanli.

¹⁰ Bayo, xa boden bira, bodena a rakele nen, koni gbalon na kanna xa naxan keden

a ra. Xa a bira, muxu gbete mi na naxan a rakele!

¹¹ Na kiini, xa muxu firinna e sa, xunbenla mi e suxe, koni naxan keden saxi, xunbenla be na ma di?

¹² Yaxun naxan muxu kedenna noe yengeni, muxu firinna tan tiye na yaxun yee ra nen. Luti saxanna denbexin mi bolonye xulen!

Mangayana

¹³ Dii joreni yiigelitoon xaxilimaan dangu Manga forixi xaxilitaren na naxan mi fa noe kawandi xuiin name.

¹⁴ Bayo, na dii joreni noe mine nen kason na a findi mangan na, muxun mon noe bare nen yiigelitoyani a findi a bari taan mangan na.

¹⁵ N bata adamadiine birin to biraxi dii joreni ito foxo ra dunuja yi naxan fama doxodeni mangan funfuni.

¹⁶ Na yamaan dan mi yi na, a yi tixi naxanye yee ra. Na birin, a mi rafanpe mayixete famatone ma. Na fan findixi fe fuun nan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

I nama falan nadangu ayi

¹⁷ A liga i yeren ma i na siga Alaa banxini waxatin naxan yi. I maso i tuli matideni benun i xa saraxan ba alo xaxilitarene, bayo e nema fe jaxin ligama, e mi a kolon.

5

¹ I nama de mafura ayi, i boje nama wolon, i falan ti Ala yetagi, bayo Ala kore xonna nan ma, i tan dunuja nin. Nayi, i ya falan nama radangu ayi.

² Amasoto muxun na xamin, a xiye sama nen xulen. Na kiini, falan na wuya ayi, xaxilitareya falane yi keli.

³ Xa i de xuiin tongo Ala xa, i nama bu a rakamalideni, bayo xaxilitarene mi Ala kenepje. Nayi, i de xuiin nakamali i naxan tongoxi.

⁴ A fisa i nama de xuiin tongo, benun a xa lu a rakamalitaren na.

⁵ I nama tin i deen xa i gbindin birin bira yulubini. I nama a fala xeraan xa fa fala tantanna nan yi i de xuiin na. Nanfera i falan tiye naxan Alaa xolon nakelima, a yi i wali xonne kala?

⁶ Bayo xiyene na wuya ayi, fe fuune e yi. Falan fan na kii nin. Nayi, gaxu Ala yee ra.

Mangane yamaan jaxankatama

⁷ Xa i a to yamanana nde yi, muxune yiigelitone jaxankatama, kiti kenden nun tinxiyaan bata ba na, na nama i ratere na, bayo kuntigi gbeene nan kuntigine xun mayengema, kuntigi gbete mon ne fan xun na.

⁸ Birin nan boxon bogiseene tongoma, hali manga yeten tonon sotoma xee ne ma.

Nafunla luxi nen fuyan

⁹ Gbetin nafan naxan ma, na mi wasama gbetin na mumɛ! Nafulu gbeen nafan naxan ma, na mi a sɔtɛ. Fe fuun nan mɔn na fan na!

¹⁰ Nafunla nɛma gboma ayi, a don mux-une fan yi wuya ayi. A tɔnɔn mundun se kanne ma nayi ba a mato feen na?

¹¹ Walikɛna xixɔnla jaxun, xa a donse gbeen don, hanma ndedi, koni nafulu kanna se kanyaana mi tinjɛ a yi xi.

¹² N bata gbaloni ito to dunuja yi: Muxun naxanye nafunla ramarama e yetɛna tɔrɔyaan yɛɛ ra.

¹³ Na nafunla kalama fe xɔdɛxɛn nin. A diin naxan barixi, na mi sese sɔtɔ.

¹⁴ Muxun barima nen a magenla, a mɔn xɛtɛn na kii nin. A mi sese xalima a wanla tɔnɔn na, a mi sigama sese ra a yii.

¹⁵ Gbalon nan mɔn na fan na. A xɛtɛma nen alo a faxi kii naxan yi. Nayi, a tɔnɔn mundun sɔtɔma, a to walixi foyen nan fɔxɔ ra?

¹⁶ Anu, a mɔn a siimayaan birin nabama dimin nin, lanbaranna nun sɔxɔlɛn nun nii yigbetenna denaxan yi.

¹⁷ N na ito nan toxi: A fan muxun xa, a yi a dɛge, a yi a min, a yi hɛrin sɔtɔ a wanle birin yi dunuja yi a siimayani Ala naxan fixi a ma. A gbeen na nan na.

¹⁸ Xa Ala nafunla nun seen fi muxun ma, a mɔn yi tin na kanna xa nɔ e donjɛ, a yi a wasa so a gbeeni, a sɛwa a wanli, Ala nan na fixi a ma.

¹⁹ Na kanna mi a mirɛ a siimayaan danna ma jaxi ra bayo Ala bata a bɔjɛn nasɛwa.

6

¹ N gbalo fena nde toxi nen dunuja yi, naxan adamadiin tɔrɔma han!

² Muxuna nde na yi, Ala nafunla nun hɛrisigɛn nun binyɛn fixi naxan ma, sese mi dasaxi naxan ma, a waxi naxan birin xɔn, koni Ala mi tinxi a xa a nafunla don, muxu gbɛtɛ yi e don. Na nan findixi fe fuun na e nun gbalo gbeena.

³ Xa muxuna nde dii kɛmɛ bari nun, a mɔn yi siimaya xunkuyen sɔtɔ, a na fori ki yo ki, na birin tɔnɔn nanse ra a ma, xa a mi sɛwan sɔtɔ a se kanyani, a yi maluxun binyɛni? N na a falɛ nen, n naxa, “Diin naxan faxa a nga kui, na fisa na kanna xa.”

⁴ Bayo na diin daxi nen fuu, a mɔn dangun dimin nin, a xinla yi lu wundoni.

⁵ Hali na diin mi sogen toxi, a mi fefe kolonxi, na bɔjɛ xunbelixi dangu bonna ra.

⁶ Hali a jɛɛ wuli firin sɔtɔ siimayaan na, xa a mi sɛwan sɔtɔ a se kanyani, na tɔnɔn nanse ra? E birin mi sigama yire kedenna xan yi ba?

⁷ Adamadina wanla birin kɛma a dɛge feen nan na, anu a mi wasɛ mumɛ!

⁸ Nanse fekolonna danguxi xaxilitaren na? Yiigelitɔn na sigati ki kɛndɛn kolon a dunuja yi gidini, na tɔnɔn nanse ra?

⁹ Yɛɛn bata seen naxan to, na fisa se xɔnla xa muxun naxan mirixi. Fe fuun nan mɔn na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

Fekolonne maxadina

¹⁰ Seen birin xinla na. Adamadiin findixi naxan na, na kolonxi. Naxan sɛnbɛn dangu a tan na, a mi nɔɛ na matandɛ.

¹¹ Falan nɛma gboma ayi, fe fuune fan wuyama ayi. En nanse sɔtɔma na yi?

¹² Awa, nde a kolon naxan fan adamadiin xa a dunuja yi gidini, a nɛma a siimaya yi genli, naxan danguma alo nininna? Nde nɔɛ a falɛ adamadiin xa naxan ligama a xanbi dunuja yi a na faxa waxatin naxan yi?

7*Fekolonna*

¹ Xili kanyaana fisa latikɔnɔn kɛndɛn xa, muxun faxa lɔxɔn dangu a bari lɔxɔn na.

² A fisa i siga jandeni benun i xa siga sɛwa bande dondeni, bayo sayaana muxune birin yɛɛ ra, niiramane birin lan e yi xaxili sɔtɔ na ma.

³ Sɔxɔlɛn fisa gelen xa, bayo yetagin na yifɔrɔ, na muxun xaxinla maliyɛ nen.

⁴ Fekolonne bɔjɛn darixi janden nan na, koni xaxilitarene bɔjɛn darixi jaxajaxa yiren nan na.

⁵ A fisa muxun yi fekolonna maxadin namɛ, benun a xa xaxilitarene sign namɛ.

⁶ Bayo xaxilitarene gele xuiin luxi nen alo janla budo xuiin tɛɛni tunden bun. Fe fuun nan na fan na.

⁷ Fekolonna na jaxankatan ti, na a findima xaxilitaren nan na, dimi yi seene na rasuxu mayifuni, na muxun bɔjɛn natantanma nen.

⁸ Feen najanana dangu a fɔlɔn na. A fisa muxun yi sabari benun a xa waso ayi.

⁹ I nama mafura xɔlɛ, bayo bɔjɛ gbeen xaxilitarene nin.

¹⁰ I nama a fala, i naxa, “Nanfera waxati danguxine fisa iki xa?” Bayo na maxɔdinna mi kelixi fekolonna xan yi.

¹¹ Fekolonna nun kɛɛn tɔnɔn birin lan, bayo a muxune malima dunuja yi.

¹² I na lu fekolonni, na i ratangama nen alo gbeti kanyana, i na fe kolon,

na fekolonna i luma nɛn i nii ra.

¹³ Alaa wanla mato:

A na naxan yidɔxo,
nde nɔɛ a ratinxinɲɛ?

¹⁴ I xa sɛwa waxati faɲini,
i yi i miri tɔɔ waxatini,
bayo Ala nan e firinna birin daxi.
Nanara, adamadiin mi nɔɛ sese yɛɛ tɔɛ fe
famatɔne fe yi.

¹⁵ N bata feen birin to n ma dunuɲa yi gidi
fufafuni.

Tinxin muxuna ndee halagima e
tinxinyani,
ɲaxudena ndee yi siimaya xunkuyen sɔɔ e
ɲaxuyani.

¹⁶ I nama i ya tinxinyaan nadangu ayi,
i nama i yetɛ findi fekolon gbeen na.

Nanfera i yetɛ rahalagima?

¹⁷ I nama ɲaxuyaan nadangu ayi,
i nama findi xaxilitaren na.

Nanfera i faxɛ
benun i ya waxatin xa a li?

¹⁸ A lan i yi kedenna suxu
hali i mi boden beɲin,
bayo naxan na gaxu Ala yɛɛ ra
na feen birin yiminima nɛn.

¹⁹ Fekolonna xaxilimaan sɛnbɛ soma nɛn
dangu yamana kan fu ra taani.

²⁰ Tinxin muxu yo mi dunuɲa yi
naxan fe faɲin ligama a mi yulubi liga.

²¹ I nama i tuli mati falan birin na,
alogo i nama i ya walikɛɛn xuiin mɛ,
a i rayelefuma.

²² Bayo i a kolon i bɔɲɛni,
i tan yetɛɛn bata muxune rayelefu sanɲa ma
wuyaxi.

²³ N bata na feene birin fɛsɛfɛsɛ fekolonna
xɔn,

n yi a fala, n naxa,
“N fekolonna sɔɔtɔma nɛn,”
koni a mɔn makuya n na.

²⁴ Sese a ra, a makuya pon!
A tilin mume! Nde nɔɛ a tɔɛ?

²⁵ Nayi, n bata kata fekolonna famu feen
nun a fɛsɛfɛsɛ feen
nun a fen feen na e nun feene bunna,
alogo n xa a famu a xaxilitareyaan nan
ɲaxuyaan na,
fa fala daxuyaan mi fan.

²⁶ N bata a kolon
a ɲaxanla naxan luxi alo luti ratixina,
naxan bɔɲɛ findixi yalaan na,
naxan yiine luxi alo yɔlɔnxɔnna,
na xɔlɔ dangu sayaan na!
Muxun naxan Ala kɛnɛnxi,
na tangama nɛn a ma,

koni yulubi kannna a suxuma nɛn a ra.

²⁷ N tan, karamɔxɔna,
n na ito nan toxi,
n to feene fɛsɛfɛsɛxi keden keden yɛɛn ma,
alogo n xa feene bunna yɛɛ to.
²⁸ N mɔn feene yɛ fenma,
koni n munma a yɛɛ to singen.
N xɛmɛ kɛndɛ kedenna nan toxi xɛmɛ wuli
keden yɛ,

koni n mi ɲaxalan kɛndɛ keden peen toxi
ɲaxanle yɛ.

²⁹ Koni, n na ito nan to:
Ala adamadiine da nɛn, e fan,
koni e tan bata kɔtɛ wuyaxi fen.

8

¹ Nde luxi alo fekolonna,
naxan nɔɛ feene bunne fɛsɛfɛsɛ?
Muxuna fekolonna a yetagini yalanma nɛn,
a yetagi yifɔrɛn yi tunun.

Mangana yamarin suxu fena

² N yi a fala, n naxa,
“Mangana yamarin suxu,
i to bata i kɔlɔ Ala xa.”

³ I nama mafura i makuyɛ mangan na,
i nama kankan fe ɲaxin ma,
bayo naxan nafan a ma,
a na nan ligama.

⁴ Mangana sese fala,
sɛnbɛn na nan na.
Nayi, nde nɔɛ a fale a xa,
fa fala, “I nanse ligama?”

⁵ Naxan na a yamarin suxu,
na mi fe ɲaxin kolonma.
Fekolonna mangana waxati saxin nun a kiti
saxin kolonma nɛn.

⁶ Amasɔɔ feen birin nun a waxatin nun a
kiti saxin na a ra,
bayo adamadiine fe ɲaxin gbo e ma.

⁷ A mi a kolon feen naxan fama,
nayi nde nɔɛ a fale a xa
naxan sa ligama?

⁸ Adamadiin xa mi niin kannna ra
alogo a xa a makankan,
fanga yo mi a ra a sayaan lɔxɔn fari.
Yɛngɛn matanga fɛrɛ mi a xa,
ɲaxuyaan fan mi muxu ɲaxi yo xunbama.

Adamadiine dunuɲa yi gidina

⁹ N bata na birin to, n yi n miri muxune
kɛwanle birin ma dunuɲa yi. Waxatini ito
yi, muxun nɔɲaan nan ligama a adamadi
boden xun na, a yi a ɲaxankata.

¹⁰ N mɔn muxune toxi ɲaxudene
maluxunɲɛ. Yamaan sigama, e xɛtɛma sa
keli yire sariɲanxini, e ɲinan taani na muxu
ɲanxin yi naxan ligama. Fe fuun nan na fan
na.

¹¹ Muxune to mi ratəronma e kewanle ra sasani, nanara fe jaxi rabaan xonla adamadiine bəjəni han!

¹² Hali yulubitoon fe jaxi keme liga, a siimayaan mən yi xunkuya ayi, n na a kolon, herina Ala yee ragaxu muxune nan xa, bayo e gaxuxi a yee ra.

¹³ Koni herin mi muxu jaxin xa! Seen nininna buma muxu jaxina siimayaan xa, amasəto a mi gaxuxi Ala yee ra.

¹⁴ Fe fu ghetə fan ligama dunuɣa yi: Tinxin muxuna nde rapanna yi lanɣe muxu jaxin nan ma, muxu jaxina nde fan rapanna yi lanɣe tinxin muxun nan ma. N na fale nən, n naxa, fe fuun nan na fan na.

¹⁵ Nayi, n sewan nan matəxəma, amasəto sese faji mi fa adamadiin xa dunuɣa yi, fə a a dege, a yi a min, a yi jaxan. Na nan a malima a wanli a siimayani Ala naxan nagidixi a ma dunuɣa yi.

¹⁶ N to kata fekolonna famu feen na, n yi muxune kewanle rakərsi dunuɣa yi, bayo adamadiin luma a yee ra yi yanyin nun kəeen na,

¹⁷ n yi Ala wali xonna to. Adamadiin mi nəe feene yee toə naxanye ligama dunuɣa yi. Adamadiin naxan fenma tərəni, a mi na toə, hali fekolonna yengi a ma a fe kolon, a mi nəe a yee toə.

9

Muxune birin napanna kii kedenna nin

¹ N bata n miri feni itoe birin ma, n yi a rakərsi fa fala, tinxin muxune nun fekolonne nun e kewanle birin Ala nan yii. Adamadiin mi a kolon xa xanuntenyaan nan a yee ra hanma xənnantenyaana.

² Birin napanna kii kedenna nin. Tinxin muxun nun muxu jaxin birin napanna keden, muxu faji ba, muxu sarijanxin ba, haramuden ba, muxun naxan saraxan bama e nun naxan mi saraxan bama, a na kii nin muxu fajin nun yulubitoon xa, naxan a koləma e nun naxan gaxuma a kolə.

³ Na nan fe jaxin na feene ye naxanye ligama dunuɣa yi. Marajan kii kedenna nan birin maməma. Fe jaxin nan muxune bəjəni han! Daxuyana e bəjəni e siimayaan birin yi. Na xanbi ra, e sa faxa muxune fari.

⁴ Yigin niiramane birin xa. Hali baren jəjən fisa yatan faxaxin xa.

⁵ Niiramane a kolon a e faxama nən, koni faxa muxune mi sese kolon. Saran mi fa e xa, amasəto jinan bata ti e xən.

⁶ E xanuntenyaan nun e xəxələnyaan bata jan, sese mi fa e xa feene ye naxanye ligama dunuɣa yi.

⁷ Nayi, sa i ya donseen don jaxanni, i yi i ya manpaan min bəjə xunbenli, bayo Ala bata yelin i kewanle birin nasuxə.

⁸ Sewa dugine xa lu i ma waxatin birin, turen yi lu i xunni waxatin birin.

⁹ Ijaxan i ya dunuɣa yi gidini i ya jaxanla fəma i naxan xanuxi, i ya siimaya fufafuun birin yi Ala naxan nagidixi i ma dunuɣa yi, i siin soge fuune birin, bayo i gbeen na nan na i ya dunuɣa yi gidini, i nəma i ya wali xədeken kema dunuɣa yi.

¹⁰ I nəe naxan yo lige, na liga i səbeən nan na, bayo i na sa gaburun na, wali mi na, miriya mi na, xaxilimaya mi na, fekolon mi na.

¹¹ N mən bata feni ito to dunuɣa yi: Gilaan mi a ra naxan singe soma, senbəma mi na ra naxan nən sətəma yəngeni, fekolonna mi na ra naxan donseen sətəma, xaxilimaan mi na ra naxan nafunla sətəma, muxu xaranxin mi a ra naxan marafanna sətəma, bayo waxatine nun yəgbane sa birama ayi e birin nan ma.

¹² Awa, muxun mi a kolon feen naxan a yee ra. A luxi nən alo yəxən naxanye mayendenma, e suxu yalaan na, hanma xəliin naxanye suxuma luti ratixin na, waxati jaxin bagama nən adamadiine ma mafuren, a e ratereɳa.

Fe kolonna nan fisa

¹³ N mən xaxilimayaan misaala nde toxi nən dunuɣa yi, naxan n naterəna.

¹⁴ Taadina nde yi na nun, a muxune mi yi wuya. Manga senbəmana nde yi siga a xili ma, a yi a rabilin yəngeni, a yi yenge so seene yiton a xili ma han!

¹⁵ Fekolon yiigelitəna nde yi na taani nun, naxan taan xunba a fekolonna xən. Koni muxu yo mi a yengi dəxo na yiigelitəon xən.

¹⁶ Nayi, n yi a fala, n naxa, “Fe kolonna dangu senben na.” Anu, muxune e mexi na yiigelitəna fekolonna ra, e mi e tuli mati a falane ra.

¹⁷ Fe kolonne falan naməna maraxarani, na dangu mangan sənxxə xuiin na xaxilitarene ye.

¹⁸ Fekolonna dangu yenge so seene ra, koni yulubito keden peen nəe fe faji gbegebe kalə nən.

10

Xaxilitareyaan bənəna

¹ Tugetugene faxaxin nəe latikəononna xiri jaxue nən.

Na kiini xaxilitareyana ndedi nəe fekolonna nun binyen kalə nən.

² Fekolonna xaxinla sigan kira fajin nan xən,

koni xaxilitaren xaxinla sigan kira jaxin nan xən.

³ Xaxilitaren nəma sigan tima kiraan xən, xaxili mi a ma.

Birin a xaxilitareyaan toma.

⁴ Xa kuntigin xɔlɔ i xili ma,
i nama keli i ya walideni,
bayo maraxaran yulubi gbeen nan
matangama.

⁵ N fe ɲaxina ndee toxi dunuɲa yi,
tantanna naxanye fata mangan na:

⁶ Fekolontarene tide gbeene sɔtɔma,
senbe kanne yi lu tide xurine yi.

⁷ N bata konyine to soone fari,
mangane yi sigan ti e sanni alo konyine.

⁸ Naxan na yinla ge,
a birama nen na ra.
Naxan na yinna rabira,
sajin nan na xinma.

⁹ Naxan na gemene maxete,
na a maxoloma nen e ra,
naxan wudin boma,
na nɔe a maxɔle nen.

¹⁰ Xa bunbi melenna de mi a yi,
a mi raxanxanxi,
fo i xa i senben xun masa nen,
koni fekolonna feen nɔe dangu na ra.

¹¹ Naxan fatan sajin suxe,
na tɔnɔn nanse ra
xa saɲina a xin
benun a xa a suxu?

Xaxilimayaan nun daxuyana

¹² Fekolonna falane rafexi hinanna nan na,
koni xaxilitarena falane bɔnɔn nan tima a
ma.

¹³ A falane fɔlɔn xaxilitareyaan nan ma,
a rajan daxuya ɲaxin ma.

¹⁴ Xaxilitaren falane rawuyama ayi nen.

Adamadiin mi a kolon
naxan fama ligadeni.
Nde a fale a xa
naxan fa ligama a xanbi?

¹⁵ Xaxilitarena wanla a xadanma nen,
bayo a yeteen mi a kolon
a sigɛ taani kii naxan yi.

¹⁶ Yamanan naxan manga findixi foningen
na,
gbalon na xa,
e nun naxan ma kuntigiye e waxatin birin
nadanguma donse dondeni.

¹⁷ Sewan na yamaan xa
naxan manga findixi muxu binyene diin na,
naxan ma kuntigiye e degema a waxatini,
e makoon naxan ma,
e mɔn mi manpaan minna radangu ayi.

¹⁸ Muxu narixina xalanben fɔnma nen.
Xa a mi wale, tulɛn soma nen a banxini.

¹⁹ Muxune sewa bande donna tima
ɲaxaɲaxani,

manpaan yi e niini fan e ma.
Gbetin nan feen birin yabin na.

²⁰ I nama mangan danga,
hali i miriyani,
i nama nafulu kanna danga i ya banxin kui,
bayo a luyɛ nen
alo xoliin nan sa i xuiin nalgama a xa,
a yi i ya falane yeɓa a xa.

11

*I ya nafunla raso fe wuyaxi yi i baraka
feen na*

¹ I ya balon xuya igen xun ma, amasɔto
waxati xunkuyen na dangu, i mɔn a toma
nen.

² Iyii seene yitaxun muxu solofere hanma
muxu solomasexe ra, bayo i mi a kolon
gbalon naxan sa fama yamanani.

³ Igen na gbo kundani, a findima tulɛn
nan na bɔxɔni. Xa wudin bira be binni
hanma mɛn binni, a luma a biraden nan ma.

⁴ Naxan gaxuxi foyen nun tulɛn fa feen
na, na mi nɔe sansiin siye, a mɔn mi a xabe.

⁵ I to mi foyen siga kiin kolon, i mɔn mi a
kolon diin gboma a nga kui kii naxan yi, na
kiini, i mi nɔe dali manga Ala kewanle fan
famunɲɛ.

⁶ Sansi xonna xuya, fɔlɔ xɔtɔnni han
ɲinbanna, i nama i ya wanla rati. I mi
a kolon i wali xonna denaxan sɔnɔyama
hanma xa i wali xɔnne birin fanma nen.

⁷ Kenenna fan, lu fena dunuɲa yi, na
ɲaxun.

⁸ Adamadiin na siimayaan sɔto han ɲee
wuyaxi, a lan a xa sewa e birin na. Koni a
xa a miri fa fala dimin waxatine gboma ayi
nen. Fe famatɔne luxi nen alo foyena.

⁹ I tan naxan dii ɲoreyani, ɲaxan i ya dii
ɲoreyaan waxatini, i sewa i bɔɲeni. I bira i
bɔɲɛ yi feene fɔxɔ ra, e nun i na seen nax-
anye to. Koni, a kolon fa fala Ala i kewanle
birin makitima nen.

¹⁰ Nayi, xaminna ba i bɔɲeni, tɔɔyaan
masiga i fatin na amasɔto dii ɲoreyaan nun
fangan danguma nen fuyan!

12

Foriyaan nun sayana

¹ I Dali Marigina fe xa rabira i ma i nɛma
dii ɲoreyani waxatin naxan yi, benun tɔɔ
lɔxɔne xa fa, waxatin yi maso, i a falama
naxan yi, i naxa, “N mi ɲaxun yo toma,”

² benun sogen nun kenenna nun kiken
nun sarene xa yidimi, kundaan yi fa tulɛn
dangu xanbini.

³ Na lɔxɔni, banxi kantanne xuruxu-
runma nen, xeme senbɛmane yi e felen,
ɲaxanle yi ba seen diɲɛ bayo e mi fa wuya,

naxanye seen matoma foye soden na, ne yi lu dimini.*

⁴ Nayi, deɛn fɔxɔ firinna naxanye rabima kiraan ma, ne balanma nɛn, se dɛn xuiin yi siga xurunɛ ayi. Muxun kelima nɛn xɔliin wuga xuiin ma, koni sigisane birin yi siga xadanɛ ayi.

⁵ Yire matexin yi magaxu fɔlɔ ayi, gaxun yi lu kiraan xɔn. Xun seɛne yi fixa alo wudin na fuga. Fatin yi binya ayi alo supɛn na sin bɔxɔni. Kunfa mi fa na, bayo adamadiin fa sigama a habadan banxin nin, wugalaane yi dangu kiraan xɔn a jan feen na.

⁶ Alaa fe xa rabira i ma benun gbeti wure luti dixin xa fulun, xɛma kundin yi kala, feɛn yi yibɔ tigi yinla ra, ige kundin lutin yi bolon a bira xɔɲinna ra,

⁷ benun bendɛn xa xɛtɛ bɔxɔni a kelixi deɛnaxan yi, niin yi xɛtɛ Ala ma naxan a fixi.

⁸ Nanara, n tan karamɔxɔ naxa: Fe fuune fe fuune fari, fe fuyanne kɔnin, e birin fe fuu!

Falani sona

⁹ Karamɔxɔni ito findixi fekolonna nan na, koni a mɔn yamaan xaranxi nɛn. A mɔn yi a miri sanda wuyaxin ma, a ne yitɔn, a e yeɓa.

¹⁰ Karamɔxɔni ito bata kata fala fajine yitɔn feen na, a yi e seɓɛ a kiin yetɛni, jɔndi falane nan e ra.

¹¹ Fekolonne falane luxi nɛn alo xuruse gbɛngbɛn dunganne, e fala seɓɛxine yi baraka alo wudi bitinxine, yeɛrati kedenna nan e fixi.

¹² N ma diina, i nama sese sa e fari. Kɛdi seɓɛn dan mi na, kɛdi xaranna gbeen fati bendɛn xadanma nɛn.

¹³ Awa, feni itoe birin bata mɛ. E fala yisoxin ni i ra: Gaxu Ala yeɛ ra, i yi a yamarine suxu bayo adamadiyaan gbengbenna na nan na.

¹⁴ Amasɔtɔ Ala adamadiine kɛwanle birin makitima nɛn, hali naxanye luxunxi, a fajin nun a jaxina.

* **12:3: 12.3** A sandan nan sama be lan foriyaan ma. A falan tima wundoni lan fati yirene nan ma alo yiine nun fanna nun jinne nun yeɛne nun tunle nun deɛn nun xun seɛne. Misaala: Naxanle nan sama jinne ma sandani ito yi.

Marafanna Falane Muluku Sulemani Fala Naxumən Naxanye Səbe

Xəməən nən a naxanla e bode xanuma kii naxan yi, Ala nən na feen nagidixi adamadi-ine ma. Na feen səbəxi Dunupa Fəlon sora 2.23-25 kui. Xanuntenya sigine nun fala naxuməne nən səbəxi Kitabun yireni ito yi lan xəməən nən a naxanla marafanna fe ma. Yanyina nde, Muluku Sulemani nun a naxanla nən falani itoe səbəxi e bode ma.

Kitabun yireni ito kui, xəməən nən naxanla marafanna falane nən tima e bode tagi. Yirena ndee, e bode fenma, e yi e bode to, e lə ayi e bode ma, e lu e bode fənɲe fala naxuməne yi. Muxu gbətene falane fən səbəxi alogo falan xa naxun.

Muxuna ndee bata Kitabun yireni ito xaran misaala ra, wundo falan naxan xanuntenyana fe yebama lan Ala nən a yamaan tagin ma.

¹ Sulemani a sigi fisamantenna.

Xanuntenyana

Naxanla falana a xəməən xa:

² N sunbu marafan sunbuni!

Amasəto i ya xanuntenyaan naxun dangu manpaan na.

³ I ya latikənonna xirin naxun.

I xinla luxi nən

alo latikənonna naxan xiri sigama ayi.

Nanara, i rafan sungutunne ma.

⁴ N suxu n yiin ma!

En na en gi!

Mangan bata n xali a konni.

Nxu naxanma,

nxu sewa i ya fe ra,

nxu i ya xanuntenyaan matəxəma nən dangu manpaan na.

Yoon sungutunne xa,
i rafan e ma!

⁵ Yerusalen sungutunne,

n fatin nan gbeelixi,

koni n nayabu

alo Kedari kaane bubu fəɲene,

alo Sulemani a dugin naxanye singanxi a banxini.

⁶ Koni, i nama n mato,
n to gbeelixi.

Sogen nan n fatin gbeelixi.

Ngaa dii xəməne nən xələxi n ma,

e yi n findi manpa bili nako kantanna ra.

Koni n mi n yengi luxi n yetəna nakəon xən.

⁷ A fala n xa,

i tan naxan nafan n ma n bəɲeni,

i fa i ya xuruse kurun nabama dənaxan yi,

hanma i e luma dənaxan yi yanyi tagini

alogo n nama lu i fənɲe na xun xən

alo naxalan kobina

i xəyine xuruse kurune dənaxan yi.

Xəyine falana:

⁸ Xa i mi na kolon,

i tan naxan tofan naxanle birin xa,

siga i ya sii diine rabə yeɲee kurune funfun xən,

xuruse kantanne bubune dəxən.

Xəməna falana a naxanla xa:

⁹ N nafan naxanla,

i luxi nən n yeɲe ra yi

alo soo gile fajin naxanye Misiran mangana yeɲge so wontoron bandunma.

¹⁰ I xadene rayabu tunlasone longonna ra,

i kəɛn nayabu ɲeteni.

¹¹ En tunlaso xəma daxine rafalama nən i xa, naxanye rayabuxi gbeti wuredine ra.

Naxanla falana a xəməən xa:

¹² Mangan yi a dəgema waxatin naxan yi, n ma latikənonna xiri fajin yi sigama a ma.

¹³ N nafan muxun luxi nən n xa

alo mirihi latikənonna se sa seen kui

naxan singanxi n xijə longonna ra.

¹⁴ N nafan muxun luxi n xa nən

alo se fuge fajine

keli manpa bili nakəne yi En-Gedi ya-manani.

Xəməna falana a naxanla xa:

¹⁵ I rayabu, n nafan naxanla,

i rayabu han!

I yeɲene rayabu alo ganbane.

Naxanla falana a xəməən xa:

¹⁶ N xanuntenna, i tofan,

i rayabu han!

En saden findixi səɛe xindene nan na.

¹⁷ Suman yiine nan en xunna soon na,

fəfo binle yi findi banxi kankene ra en xa.

2

Xəməən nən naxanla tofanna

Naxanla falana a xəməən xa:

¹ N luxi nən

alo se fuge fajin naxanye Sarən yamanani, gabala fugene məɛməɛene yi.

Xəməna falana a naxanla xa:

² N nafan naxanla luxi sungutunne tagi nən alo gabala fugen səɛe ɲali kanne tagi.

Naxanla falana a xəməən xa:

³ N nafan xəməən luxi banxulanne tagi nən alo mangon binla fəton yi wudine tagi.

A rafan n ma n dəxə a nininna ra,

a rafan n ma

alo wudi bogi naxuməna n də.

⁴ A bata n xali sumun yireni.

A xanuntenyaan luxi nən n xa

alo taxamasenna.

⁵ E n senbe so se bogine ra,

ε yi n bəɲen maxunbeli mangon bogine ra,

bayo xanuntenyaan furena n ma.

⁶ A kōmen ma yiina n xunna bun,
a yi a yiifanna rabilin n ma.

⁷ Yerusalēn sungutunne,
n bata ε rakōlo bolene nun burunna xēnle yi,
ε nama xanuntenyaan nakeli,
ε nama a raxulun,
benun a waxatin xa a li.

⁸ N bata n xanuntenna xuiin mē!
A fama tuganyē ayi geyane xun tagi,
a a gima yire matexine xun tagi.

⁹ N xanuntenna a gima
alo bolena hanma xēli sēnbēmana.

A mato,
a tixi en konna sansanna xanbi ra.
A yēen nasoma banxin foyesoden na,
a yē masama wure sansanna yinle ra.
¹⁰ N xanuntenna falan tima n xa, a naxa,
“Keli, n xanunten tofajina, fa en siga!
¹¹ Bayo jēmēn j̄anmatōn ni i ra,
tulen bata j̄an, a bata siga.

¹² Se fuge fajine bata wara ayi bōxōni,
sigi sa waxatin bata a li,
kolokondene xuiin minima burunna ra.
¹³ Xōdē binla bata a bogi singene ramini fōlo,
manpa binle* bata fuga,
e xiri fajin naminima.
N xanuntenna, keli, fa en siga.”

Xēmēna falana a j̄axanla xa:

¹⁴ N ma j̄axanla,
i nama i luxun
alo ganbana gēmē yinle ra geyaan kanke.
I yētagin yita n na,
i xuiin namini n xa a mē,
amasōtō i xuiin j̄axun, i tofan.

Xēmēna falana a muxune xa

¹⁵ E xulumaseene suxu nxu xa,
xulumase xurin naxanye nxō manpa bili
fugaxine kalama.

J̄axanla falana a xēmēn xa:

¹⁶ N gbeen nan n xanuntenna ra,
a fan gbeen nan n na,
a nēma a xuruseene rabama sansi fugaxine
tagi.

¹⁷ N xanuntenna,
benun kuye xa yiba,
dimin yi siga, xētē,
i i gi alo bolena
alo xeli sēnbēmaan gēmē geyane fari.

3

J̄axanla xiye sana a xēmēn fen feen na

¹ N nēma saxi n ma saden ma kōēen na,
n kataxi n xanuntenna to feen na,
n na a fenma, koni n mi a toma.

* **2:13: 2.13** Wudi binla nde na yi, mēn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitōnma alo manpana e gbee kiini.

* **3:8: 3.8** *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana. * **4:2: 4.2** Mēn kaane yēxēne **xaben** gbo nēn han! A nōe finde dugin na.

² Nayi, n kelima nēn,
n yi taan nabilin,
n yi siga taan yama malandene nun kirane
xōn,

n yi n bōjēn nafan muxun fen.
N na a fenma, koni n mi a toma.

³ Taan kantan muxune yi fa n li,
n yi e maxōdin, n naxa,
“E mi n bōjēn nafan muxun toxi ba?”

⁴ N dangu e ra nēn tun,
n yi n bōjēn nafan muxun to,
n yi a suxu,

n mi fa a bējīn sōnōn,
han n yi sa a raso ngaa banxini,
nga fudi tongo n na dēnaxan yi.

⁵ Yerusalēn sungutunne,
n bata ε rakōlo bolene nun burunna xēnle yi,
ε nama xanuntenyaan nakeli,
ε nama a raxulun,
benun a waxatin xa a li.

⁶ Nde ito ra naxan kelima tonbonni,
naxan tema alo tutina,
alo mirihi nun wusulanna xirina,
e nun latikōnōnna xiri j̄axumēn sifan birin?

⁷ Sulemani maxali saden nan a ra,
sofa tonge sennin a rabilinxi,
Isirayila sofa kēndēne nan e birin na.

⁸ Silanfanna e birin yīi*
e birin darixi yēngēn na.
Silanfanna xidixi e birin tagi,
alogo e xa makantanna ti kōēen na.

⁹ Manga Sulemani a saden nafalaxi Liban
yamanan wudine nan na.

¹⁰ A bun tiine rafalaxi wure gbetin nan na,
xēmaan nan a bundōxōn na.
Yerusalēn sungutunne a dōxō seen nafalaxi
dugi mamiloxin nan na xanuntenyani.

¹¹ E mini, Siyon taan sungutunne,
ε Manga Sulemani nun a manga kōmōtin
mato

a nga naxan soxi a xun na a j̄axalandin mati
lōxōni,

a bōjēn sewa lōxōna.

4

*Xēmēna j̄axanla luxi nēn alo a nakō
yirena*

Xēmēna falana a j̄axanla xa:

¹ I rayabu,
n nafan j̄axanla, i rayabu.
I yēēne rayabu alo ganbane
hali dugin soxi i yētagin xun na.

I xun sēxēn saxi a ma
alo sii kurun nēma gode Galadi geyaan ma.

² I j̄inne fixa alo yēxēē kurun
naxan xabe baxi maxabadēni
naxanye kelima e maxadeni.*
E lanxi e boden ma firin firin yēen ma

alo gulunne, e keden pe mi baxi.

³ I de kidine luxi alo luti gbeela,
i deen tofan han!

I xaden nayabu

alo girenada wudi bogini xabaxina a tagi
hali dugin bata so i yetagin xun na.

⁴ I koeen maxidixi

alo Dawudaa sangansona,
sofane yenge so wure lefa wuli kedenna

singanxi naxan na

alo jereena i koe ra.

⁵ I xijne firinne rayabu

alo bolen dii gulun firinne,
naxanye e degema sansi fugaxine tagi.

⁶ N sigama nen na mirihi latikononna nun
wusulanna yireni

han kuye yiba, dimin yi siga.

⁷ N xanuntenna, i rayabu,

fe yo mi i ra.

⁸ N ma jaxalandi masuxina,
fa n foxo ra

keli Liban yamanani Amana geyaan xun-
tagi,

Xerimon geyaan nun Seniri geyaan xun-
tagi,

yatane xiin denaxan yi,
burunna jarine geyane.

⁹ I n bojen nadinma,

i tan sungutunna,
n ma jaxalan masuxina,

i na i yeen ti n na keden pe
i n bojen nadinma nen.

Hali i ya jeren xori keden pe,
a na lige n na.

¹⁰ I ya xanuntenyaan jaxun,
i tan sungutunna,
n ma jaxalan masuxina,
i ya xanuntenyaan jaxun
dangu manpa fajin na,
i ya latikononna xirin jaxun
dangu se xiri jaxumene birin na.

¹¹ N ma jaxalan masuxina,
i deen jaxun alo kumina,
nonon nun kumin nan i lenna bun,
i ya dugine xirin luxi nen
alo Liban wudi xiri jaxumene.

¹² I tan sungutunna,
n ma jaxalan masuxina,
i luxi nen alo n ma nako masansanxina,
n ma tigina,
n ma ige miniden naxan namaraxi n keden
peen xa.

¹³ I fan

alo sansi fajin sixi nakoon naxan yi,
alo girenada binla

naxanye bogi fajine raminima,
e nun henna binle

nun naradi sansi xiri fajina,

¹⁴ nardin nun sansi fuge neri fupiramaan
nun gbala xiri jaxumene
nun sinamon wudi xiri jaxumene,

e nun wusulanna kelixi wudin naxanye
birin ma

e nun mirihi latikononna nun wudi ige xiri
jaxumene

nun sansi xiri jaxumene fajine birin.

¹⁵ I luxi nen alo nako yi tigina,
alo xude xunna naxan godoma
keli Liban geyane ma.

Naxanla falana a xemen xa:

¹⁶ Foye fajin xa fa

sa keli komenna nun yiifanna ma,

e yi n ma nakoon xiri fajin nasiga ayi
alogo n nafen muxun xa fa so a nakoni,
a yi a bogise fajine don!

5

Xemena tofanna

Xemena falana a jaxanla xa:

¹ N fama n ma nakoni,

i tan sungutunna,

n ma jaxalan masuxina,

n xa sa n ma mirihi latikononna nun wusu-
lanna ba,

n yi n ma kumi dengben nun kumin don,

n yi n ma manpaan nun n ma nonon min.

Xoyine falana:

Nxu xoyine, e min,

e xunne xa magi a ra xanuntenyani.

Naxanla xiye naxan saxi lan a xemen ma:

² N bata yi xi,

koni n bojen mi yi xima.

N yi n xanuntenna xuiin nan mema deen na.

Xemena falana a jaxanla xa:

Deen nabi n xa, i tan sungutunna,

n ma jaxalandi masuxina,

n ma ganbadina,

fe mi jaxanla naxan na.

Xiila bata n xunni kun

n xun sexen bata yikun koe ra kundaan bun.

Naxanla falana a xemen xa:

³ N bata n ma domaan ba n ma,

n fa a ragodoma n ma di?

N baxi n sanne maxadeni nen,

n fa e maloxoma di?

⁴ N xanuntenna bata a yiin naso deen
yalenna ra,

n fatin yi xuruxurun.

⁵ N to keli

n xa deen nabi n xanuntenna xa,

mirihi latikononna yi n yiine nun yii sonle
ra,

han a lu dindinje boxoni

e nun deen balan seen ma.

⁶ N yi deen nabi n xanuntenna xa,

koni n xanuntenna bata yi a xun xanbi so,
a dangu.

A fala xuiin yi godoma n niini,

n yi a fen, n mi a to,
n yi a xili han,
koni a mi n yabi.

⁷ Kantan tiin naxanye taan nabilinma,
ne yi fa n li,
e yi n bɔnbɔ,
e yi n maxɔɔ,
e yi n ma xunbeli domain ba n ma,
e tan naxanye taan nabilinna yinna kan-
tanma.

⁸ Yerusalɛn sungutunne,
ɛ kɔɔ n xa.
Xa ɛ n xanuntenna to,
ɛ nanse falama a xa?
Ɛ a fala a xa, fa fala
a fe xanuntenyaan furena n ma.

Xɔyine falana:

⁹ I tan ɲaxanla
naxan tofan ɲaxanle birin xa
i xanuntenna fan e birin xa di?
I xanuntenna fisa gbɛɛye xa kiin mundun
yi,
naxan a ligaxi i nxu rakɔɔma na kiini?

ɲaxanla falan lan a xɛmɛn ma:

¹⁰ N xanuntenna fatin fixa,
a gbeeli,
a rayabu muxu wuli fuun yɛ.
¹¹ A xunna luxi alo xɛma kɛndɛna,
a xunɛxɛne saxi a ma,
e fɔrɔ alo xaxaan xabena.
¹² A yɛɛne rayabu
alo ganbane xuden dɛ.
E fixa alo nɔnɔna,
e mayilenma alo dayimuna.
¹³ A xadene luxi
alo sansi xiri ɲaxumɛ nakɔna,
naxanye xiri ɲaxumɛn tema.
A dɛ kidine luxi alo gabala fugene
mirihi latikɔnɔna minima dɛnaxan yi.
¹⁴ A yiine rayabu
alo yiiraso xɛma daxin
naxanye rayabuxi kirisoliti gɛmɛ fajine ra.
A fatin luxi alo sama ɲin xuruxina
safiri gɛmɛ fajin saxin naxan ma.
¹⁵ A sanne luxi nɛn
alo senbeten gɛmɛ fixɛ daxin
naxanye tixi xɛma fajin fari.
A tofan alo Liban yamanana,
a tixi alo sumanna.
¹⁶ ɲaxunna nan tun a dɛ,
a fatin birin nayabu.
N xanuntenna na kii nin,
n fɔxɔrabiran na kii nin,
ɛ tan Yerusalɛn sungutunne.

6

ɲaxanla tofanna

Xɔyine falana:

¹ I tan ɲaxanla
naxan tofan birin xa,

i xanuntenna sigaxi minɛn?
I xanuntenna a xun tixi minɛn na,
alogo nxu fan xa sa a fen i xa?

ɲaxanla falana:

² N xanuntenna bata siga a nakɔni,
sansu xiri ɲaxumɛ yireni
alogo a xa a xuruseene raba mɛnni,
a yi sansi fugaxina ndee malan.
³ N xanuntenna gbeen nan n na,
n fan gbeen nan a ra,
a nɛma a xuruseene rabama sansi fugaxine
tagi.

Xɛmɛna falana a ɲaxanla xa:

⁴ N nafan ɲaxanla,
i rayabu alo Tirisa taana,
i rayabu alo Yerusalɛn taana,
koni i magaxu alo sofa ganla.
⁵ I yɛɛn ba n na
alogo e nama n xaxinli fu.
I xunɛxɛn saxi a ma
alo sii kurun nɛma gode Galadi geyaan na.
⁶ I ɲinne fixa
alo yɛxɛɛ kurun naxanye kelima e max-
adeni.
E lanxi e boden ma
firin firin yɛɛn ma alo gulunne.
E keden pe mi baxi e bode ma.
⁷ I xaden nayabu
alo girenada wudi bogini xabaxina a tagi
hali dugin bata so i yɛtagin xun na.
⁸ Mangan nɔɛ ɲaxalan manga tonge sennin
sɔtɛ nɛn,
e nun konyi ɲaxalan tonge solomasɛxɛ,
e nun sungutun wuyaxi
naxanye xasabi mi nɔɛ kolonɲɛ,
⁹ koni n tan ɲaxalan keden peen nan kolon.
N ma ganbadin na a ra,
fɛ mi ɲaxanla naxan na.
A keden peen nan a nga yii dii tɛmɛn na.
A nga a tan nan nafisaxi a diine birin xa.
Sungutunne to a to,
e a sewana fe fala nɛn,
mangana ɲaxanle nun mangana konyi
ɲaxanle fan yi a matɔxɔ.
¹⁰ E naxa, “Nde ito ra
naxan fama alo subaxana,
a rayabu alo kikenɛ,
a mayilenma alo sogena,
koni a magaxu alo sofa ganla?”

¹¹ N bata siga nakɔni kantan yireni,
alogo n xa sa se solixine mato xuden dɛ,
alogo n xa a to xa manpa binle majingima,
xa girenada wudine bata fuga.

¹² Anu n mi a kolon naxan a ligaxi,
n fa n yɛtɛ rasoxi yamaan kuntigine yɛngɛ so
wontorone tagi.

7

*Naxanla nun xemena xanuntenyana
Xoyine falana:*

¹ I xun xete, i xun xete,
i tan Sulami kaana!
I xun xete, i xun xete
alogo nxu xa i mato.
Nanfera i Sulami kaan matoma
alo gali firinna nema e bodonma?

Xemena falana a naxanla xa:

² I sanne rayabu
i ya sankidine kui,
i tan xoro naxanla!
I danbane rayabu
alo yiirafalan jeren naxan nafalaxi.
³ I xuli fundin luxi nen
alo lenge radigilinxina,
minse xiri naxumen mi janma denaxan yi.
I kuiin luxi nen
alo murutu malanxina
naxan nabilinxi gabala fugene ra.
⁴ I xijne firinne luxi nen
alo bolen dii gulun firinne.
⁵ I koeen merendenxi nen
alo sanganso sama jin daxina.
I yene mayilenma
alo Xesibon dara igena,
Bati-Rabimi so deen dexon.
I joen fan alo Liban sangansoon
naxan tixi Damasi taan binni.
⁶ I xunna ratinxinxi i gbindin de
alo Karemele geyana,
i xun sexene mayilenma
alo mangane dugi mamiloxine.
Mangan mi noe a yeen be e ra.
⁷ I rayabu, i tofan han,
n xanuntenna, n ma sewa xunna.
⁸ I kuya alo tugu binla,
i xijene luxi alo tugu bogi tonsonne.
⁹ Nanara, n na a falama, n naxa,
“N tema nen tugu binla koe ra,
n yi a bogue suxu.”
I xijene luxi nen
alo naxundan tonsonne,
i de foyen xirin luxi nen
alo mangon moen xirina.
¹⁰ I deen xirin luxi nen
alo manpa xiri naxumena.

Naxanla falana a xemen xa:

Na manpaan xa lu n xanuntenna nan xa,
a godo a de kidine nun a jinne ma.
¹¹ N xanuntenna nan gbee n na
a waxi n tan nan xon.
¹² N xanuntenna,
fa en siga burunna ra,
en koene radangu banxidene ra.
¹³ Xotenni en kurun sige manpa bili nakone
yi,
en sa a mato
xa e solima, xa e fugama,

xa girenada binle fugama.

Menni, n sa n ma xanuntenyaan yita i ra.

¹⁴ Marafan bogi binle e xiri fajine ramin-
ima,

bogise fajine birin en dexon.

N xanuntenna,

n fe fajine birin namaraxi i tan nan xa

a fonne nun a nene.

8

Xanuntenyaan senben gbo

Naxanla falana a xemen xa:

¹ Xa ngaxakeden xememaan nan yi i ra nun,
naxan nga xijen minxi,
n yi sa i ralanma nen nun,
n yi i sunbu tanden ma,
muxu yo mi n naxaxu.
² N yi i xalima nen nun,
n sa i raso ngaa banxini.
I yi n xaran xanuntenyaan ma.
I yi n ma manpa xiri naxumen min,
n ma girenada bogue igene.
³ A komen ma yiina n xunna bun,
a yi a yiifanna rabilin n ma.
⁴ Yerusalen sungutunne,
n bata e rakolo,
e nama xanuntenyaan nakeli,
e nama a raxulun,
benun a waxatin xa a li.

Xoyine falana:

⁵ Naxanla mundun fama ito ra
sa keli tonbonni,
a singanxi a xanuntenna ra?

Naxanla falana a xemen xa:

N bata i raxulun mangon binla bun,
i bari ngana i fudi tongoxi denaxan yeteni.

⁶ N ma fe sa i bojeni
alo taxamasenna i yiin na,
bayo xanuntenyaan senben gbo
alo sayana.

Xoxolonna naxu alo laxira,

a degen xolo

alo habadan tee degena.

⁷ Ige gbeene mi noe xanuntenyaan janje.

Baa igene mi noe a xale.

Xa muxuna nde yi kate a banxin kui seene
birin masare xanuntenyaan na,
muxu mi yi tinje a rasuxe.

Xoyine falana:

⁸ Nxu xunye naxalanmana nde na,
naxan xijeye munma te singen.

En nanse ligama en xunye naxalanmaan xa,
en na a futu feen fala lexon naxan yi?

⁹ Xa a luxi

alo taan nabilinna yinna

naxan mi rabima,

nxu a binyama nen gbeti gbeen na.

Koni xa a luxi

alo deen naxan nabima keden na,

nxu a balanma suman farinne nan na.

Naxanla falana a xemen xa:

¹⁰ N tan luxi nen

alo taan makantan yinna,

n xijene luxi alo sangansona.

N luxi nen n ma xemen yee ra yi

alo naxanla naxan fama boje xunbenla ra a
xa.

¹¹ Manpa bili nakona nde yi Sulemani yii

Baali-Hamon yi,

a yi a taxu muxuna ndee ra.

E birin yi fama gbeti gbanan wuli keden nan

na a bogene saren na.

¹² N ma nakona n tan nan xa.

A n yii.

Na gbeti gbanan wuli kedenna i tan nan xa

Sulemani,

i yi keme firin so a kantan muxune yii.

Xemena falana a naxanla xa:

¹³ I tan naxan doxi nakoni,

n lanfane tuli matixi i ra.

I xuiin namini n xa a me.

Naxanla falana a xemen xa:

¹⁴ N xanuntenna, i gi,

alo bolena hanma xeli senbemaan geyane

fari

sansi xiri naxumene denaxan yi.

Esayi

Nabi Esayi Alaa Falan Naxan Sebe

Heburu xuini, Nabi Esayi xinla bunna neen fa fala, "Alatala nan marakisi tiin na." Falani ito nan findixi Kitabun yireni ito falan xunna ra, bayo xaranni ito kui, en na a toma nen fa fala, a Alatala, Isirayilaa Ala mon yigin nun kisin fima a yamaan ma.

Nabi Esayi a sebeni ito yitaxunxi doxo saxan nan na lan Isirayila yamana fe taruxun waxatine ma. A yire singena keli sora 1 han 39, na lanxi feene nan ma naxanye danguxi keli jee keme solofere jee tonge naaninna ma han jee keme solofere benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Nabi Esayi nan yi Alaa falan nalima Yerusalen yi. Misiran yamanan senben yi gbo Isirayila sogeteden yiifanna ma. Asiriya yamanan senben yi gboma ayi a kome fxonni. Isirayila yi lu mangaya senbema firinne longonna ra. Nayi, yengene yi lu kele Isirayila nun Yuda nun yamana gbete ye tagi. Toro waxatini ito yi, Esayi yi a falama Isirayila kaane xa nen a e xa la Ala ra e yi e lannayaan sa a yi.

A yire firindena keli sora 40 han 55, na xili nen waxatina nde yi a "Isirayila madendenna." Ala xuiin naxanye menne yi, ne yamaan madendenna nen a yi e senbe so. A mi luxi alo a yire singena. Na waxatini, Asiriya kaane mi yi fa findixi yamanan senbema na fo Babilon kaane. Ne yi Yerusalen taan suxu yengeni jee keme suulun jee tonge solomasexe nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, e yi siga a dugurenne foxo kedenna ra konyiyani. Nabi Esayi yi muxu suxine ralimaniya Alaa falane xon. A naxa a Ala mon a yamaan naxetema nen a yamanani alo a to e ramini Misiran yi a foloni.

Kitabun yireni ito kui, waliyiya falana ndee tima lan "Alatalaa walikeen" ma. (Na sebexi sora 42.1-7 nun 49.1-6 nun 50.4-9 nun 52.13 han 53.12 kui). Na kanna, waxatina nde a luxi nen alo Ala yetena, waxatina nde alo yamaan naxan Alaa falan suxi, waxatina nde yi mon, a luxi nen alo Perise mangangan Kirusi. Na falana ndee Yesu fa feen yebaxi nen jee keme wuyaxi benun a xa bari katarabi Esayi sora 53 ma.

Esayi yire saxandena sora 55 han 66, na lanxi muxu suxine xete waxatin nan ma Yuda yamanani jee keme suulun tonge saxan nun solomasexe benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Perisene yi noon soto Babilon yamanani. Nayi, Yuda kaane yi fa noe xete nen Yuda yi. Perisene manga Kirusi kedindin sebe nen na waxatini naxan a ragidi

a Isirayila kaane mon xa Ala Batu Banxi nen ti. Muxu suxin xetena a konni, na mi findixi fe boroxoxi ra bayo taan kalaxin nan yi a ra. Na nan na ra, Esayi yi xibaru fapin nali toro muxuni itoe ma naxanye bata tunnaxalo e ma. Marigi Yesu Esayi a falane nan tongoxi alogo a xa a yete fa xunna yeba. Na sebexi Luka 4.16-21 kui.

¹ Feni itoe makenen Amosi a dii xemena Esayi nan xa lan Yuda nun Yerusalen ma, Yusiya nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya Yuda mangane waxatine yi.

Yama murutexina fe

² Kore xonna, ito rame!

Boxo xonna, i tuli mati!

Amasoto, Alatala falan tima, a naxa,

"N bata diine ragbo,

n yi e maxuru,

koni e bata murute n ma.

³ Ningena a kanna kolon,

sofanla a kolon

a kanna a degema denaxan yi,

koni Isirayila mi sese kolon,

n ma yamaan mi sese famuma."

⁴ Gbalon yama yulubitoni ito xa,

siyaan naxan hakene goronna binya,

fe jaxi rabane bonsonna,

dii tinxintareni itoe!

E bata Alatala rabegin,

e yi e me Isirayilaa Ala Sarijanxin na,

e xun xanbi so a yi.

⁵ E wama a mon xa e bonbo minen ma,

to luma murute a ma?

E xunna birin bata findi furen na,

e bonen birin saxolexi.

⁶ Keli e sanna ma han e xunna,

sese mi kende.

Maxolodene nun bonbo foxone nun fure

deene e fatin birin ma,

muxe mi naxanye dandanma,

muxe mi e maxidima,

muxe mi turen tima e de.

⁷ E yamanan luxi nen

alo tonbon jaxina,

e taane bata gan.

Xojene e yamanan sansine kalama e yee xori.

E boxon bata halagi,

a lu alo yaxune na dangu a yi.

⁸ Siyon taan nan keden pe luxi

alo bubun manpa bili nakoni

alo gagen kokunba xeeni

alo yaxune na taan nabilin a yenge xinla ma.

⁹ Xa Alatala Senben Birin Kanna

mi yi muxe lu a nii ra en konni nun,

en yi luma nen nun alo Sodoma taana,

en liga alo Gomora taana.

¹⁰ E Alatalaa falan name,

Sodoma mangane!

E tuli mati en ma Alaa sariyan na,

Gomora kaane!

¹¹ Alatala naxa,
 “Ɖ saraxa wuyaxine tɔnɔn mundun n ma?
 Ɖ bata yɛxɛene gan n xa saraxan na
 e nun xuruse raturaxine turena,
 han n yi wasa na feene ra.
 Turane nun yɛxɛ diine nun kɔtɔne wunla
 mi fa n kɛnɛnxi sɔnɔn!

¹² Ɖ na fa n yetagi,
 nde a falaxi
 Ɖ xa fa n batu banxin tanden mabodon
 gbansan?

¹³ Ɖ ba fe kiseene ra n xɔn,
 naxanye tɔnɔ mi na,
 Ɖ wusulanna tutin haramuxin na a ra n yɛxɛ
 ra yi.

Ɖ kike nɛnɛn sanle rabama
 e nun Matabu Lɔxɔne,
 Ɖ malanne tima.
 Ɖ haken naxanye ligama malanne yi,
 ne bata n yili.

¹⁴ Ɖ kike nɛnɛ sanle nun Ɖ malanne bata n
 niin tɔrɔ.

Goronna nan e ra n xun ma,
 n bata xadan e bun.

¹⁵ Ɖ na Ɖ yiine yite n maxandideni,
 n mi n yɛn tima Ɖ ra.
 Hali Ɖ n maxandi han,
 n mi n tuli matiye Ɖ ra.
 Wunla Ɖ yiin birin na.

¹⁶ Ɖ maxa, Ɖ yete rasarijan,
 Ɖ yi Ɖ kɛwali naxine ba n yetagi,
 Ɖ ba fe naxine lige.

¹⁷ Ɖ xaran fe fajin ligan ma,
 Ɖ tinxinna fen,
 Ɖ naxankata tiine ti kira fajin xɔn.
 Ɖ yi kiridine xun mayenge kitin bolon,
 Ɖ kaja gilene xun mafala kitini.”

¹⁸ Alatala naxa,
 “Ɖ fa,
 en fa feene fɛsɛfɛsɛ en bode xɔn.
 Hali Ɖ yulubine luxi alo wunla,
 e fixama nɛn alo balabalan kɛsɛna.
 Hali e to gbeeli iki,
 e mɔn sarijanma nɛn
 alo dugi fixɛna.

¹⁹ Xa Ɖ xuru,
 Ɖ n ma falan name,
 Ɖ nɔe yamanan bogise fajine donye nɛn.

²⁰ Koni xa Ɖ tondi,
 xa Ɖ lu murute n xili ma
 silanfanna nan Ɖ faxama,”* Alatala de xuiin
 nan na ra.

²¹ Taa tinxinxin findixi taa yalunxin na di?
 Kiti kenden yi Yerusalen yiren birin yi a
 fɔlɔni nun.

Tinxin muxune nan yi dɔxi na.
 Koni iki, faxa tiine nan na yi.

²² Yerusalen kaane,
 Ɖ gbetin bata findi wuren gbiin na,

igen bata basan Ɖ dɔlɔ fajin na.

²³ Muxu murutɛxine nan Ɖ kuntigine ra
 e nun mujadene bata malan.
 Dimi yi seene rafan e ma mayifuni
 e yi e gi kiseene fɔxɔ ra.
 E mi kiridine xun mayenge kitin bolonma.
 Kaja gilene kitine bote mi e xa.

²⁴ Nanara, Marigina Alatala Senben Birin
 Kanna,

Isirayilaa Ala Senbɛmana falan ni ito ra,
 a naxa, “Gbalona Ɖ xa!

N nan n yete sɔtɔma nɛn n yengefane ra.
 N nan n gbeen nɔxɔma nɛn n yaxune ra.

²⁵ Yerusalen kaane,
 n kelima nɛn Ɖ xili ma.

N na Ɖ rasarijanma nɛn
 alo wuren gbiin na ba tɛn na,
 a maxa safunna ra.

N yi Ɖ fe naxine birin ba Ɖ yi
 alo yɔxɔn bama wuren kii naxan yi.

²⁶ N mɔn kitisa fajine fima Ɖ ma nɛn
 alo a fɔlɔni,
 Ɖ kawandi muxune yi lu
 alo a singene.

Na xanbi ra, a fa falama Ɖ ma nɛn nayi,
 a taa tinxinxina, lannaya yirena.”

²⁷ Siyon taan xunbama nɛn kiti kenden xɔn.
 A muxun naxanye na fa Ala ma,
 ne xunbama nɛn tinxinyaan xɔn.

²⁸ Koni murutɛdene nun yulubitɔne halag-
 ima nɛn e bode xɔn.

Naxanye na e mɛ Alatala ra,
 ne fe bata dan.

²⁹ Nayi, Ɖ yagima nɛn Ɖ wudi binle fe ra,
 Ɖ yi naxanye batuma
 e nun Ɖ nako yiren naxanye sugandi Ɖ ki-
 dene ra.

³⁰ Amasɔtɔ Ɖ luma nɛn
 alo wudin naxanye de yolonma,
 hanma alo ige mi nakɔn naxanye yi.

³¹ Ɖ senbɛmane luma nɛn
 alo sɛxɛ xarena,
 e kɛwanle yi findi tɛɛ fuluxaan na
 naxan tɛɛn soma,
 e nun e wanle yi gan e bode xɔn,
 muxu yo mi na tɛɛn natu.

2

Alaa geyana fe
Mike 4.1-3

¹ Feni itoe makenɛn Amosi a dii xɛmena
 Esayi nan xa lan Yuda nun Yerusalen ma.

² Waxati famatɔni
 Alatala Batu Banxin geyaan naxan fari
 na danguma nɛn geyane birin na,
 a lu geyane birin xun ma,
 siyane birin yi lu fe a ma han!

³ Siya wuyaxine fama nɛn,

* 1:20: 1.20Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

e a fala, e naxa,
 “E fa, en siga,
 en te Alatalaa geyaan ma,
 Yaxubaa Alaa banxini.
 A xa en xaran a sigati kiine ma,
 alogo en xa bira a kirane fəxə ra.”
 Amasotə sariyan minima nən Siyon yi.
 Alatalaa falan minima nən Yerusalən yi.
⁴ A findima nən kitisaan na siyane tagi.
 A yengene panma nən yama wuyaxi tagi.
 E e silanfanne bənbəma nən
 e yi e rafala jinge kenne ra,
 e tanbane yi rafala wəlitene ra.
 Siya yo mi fa silanfanna tongoma gbətə xili
 ma.
 Yengen mi fa maxaranyə mume.
⁵ Yaxuba yixetene, e fa,
 en sigan ti Alatalaa kənenni!

Alatalaa ləxən findixi kitisa ləxən nan na

⁶ Ala, i bata i mē i ya yamaan na,
 Yaxuba bənsənna,
 bayo koron bənbəne waraxi ayi
 naxanye sa kelixi sogeteden mabinni,
 yiimatone fan bata wuya ayi
 alo naxanye Filisistine konni.
 I ya yamaan nun siya gbətene bata so feene
 yi.

⁷ Yamanan nafexi gbeti fixen nun xemaan
 nan na,
 a nafunla mi nəe yate.

Yamanan nafexi soone nan na,
 a yenge so wontorone mi nəe yate.

⁸ Yamanan nafexi suxurene nan na.
 Muxune e xinbi sinma e yii fəxən nan bun
 ma,

e tan yetən seen naxanye rafalaxi.

⁹ Nayi, muxune birin e mafelenma nən,
 e fe yi magodo.

Ala, i nama e rakeli de!

¹⁰ E sa e luxun fanyene bun,
 e so bəxən bun ma
 alogo e xa e gi Alatala bun ma
 naxan magaxu,
 e nun a binye gbeen nərənə!

¹¹ Adamadi yetə rawasoxine xun sinma nən,
 wasodene yi mafelen.

Alatala nan keden ma fe yitema na ləxəni.

¹² Amasotə Alatala Sənben Birin Kanna ləxən
 maməma

a kelima wasodene nun yetə yigbone xili ma
 ləxən naxan yi,

a yi ne ragodo naxanye e yetə yitema.

¹³ A kelima nən Liban suman kuyene birin
 xili ma

e nun Basan yamanan warine birin

¹⁴ e nun geya gbeene nun yire matexine
 birin,

¹⁵ e nun kore banxine nun makantan yinne
 birin,

¹⁶ e nun Tarasisi kaane kunki gbeene nun
 gise fajine birin.

¹⁷ Wasodene mafelenma nən,
 yetə yigbone fe yi godo.
 Alatala nan keden ma fe yitema na ləxəni.

¹⁸ Suxurene birin yi lə ayi.

¹⁹ Muxune soma nən faranne nun yinle ra
 alogo e xa e luxun Alatala ma,
 naxan magaxu,
 e nun a binye gbeen nərənə
 a na keli bəxəni maxadeni.

²⁰ Na ləxəni,
 muxune e suxure gbeti daxine nun
 xema daxine rawolima ayi nən suluməne
 nun tuyene bun
 e suxuren naxanye rafalaxi e batu seen na.

²¹ E soma nən fanye longonne nun yinle ra
 alogo e xa e gi Alatala ma,
 naxan magaxu
 e nun a binye gbeen nərənə
 a na keli bəxəni maxadeni.

²² Nayi, e xetə adamadiine fəxə ra
 nii raxili keden peen nan fa e nun sayaan
 tagi.

Nayi, nanse e tan na?

3

Ala Yuda rabəninma nən

¹ Marigina Alatala Sənben Birin Kanna
 balon nun feren birin bama nən
 Yerusalən kaane nun Yuda kaane birin yii.

A donseene nun igene birin ba na
² e nun sofa kəndene nun yengəsone
 nun kitisane nun nabine

nun yiimatone nun fonne birin,
³ e nun sofa kuntigine nun muxu gbeene
 nun kawandi tiine nun yii rafalane,
 e nun woyimə yəbaxine.

⁴ Ala naxa,
 “N diidine findima nən e mangane ra,
 naxanye mangayaan nabama e waxənnə
 ra.”

⁵ Muxune e bode yaxankatama nən yamani,
 birin yi lu a dəxə boden xili ma
 diidine yi yaxu fonne ra
 fuyantenne yi yaxu muxu binyene ra.

⁶ Muxuna nde a ngaxakədenna suxuma nən
 a fafe xabilani,

a yi a fala a xa, a naxa,
 “Dugi fajin man i yii,
 findi en ma mangan na,
 i ti yama kalaxini ito yetə ra!”

⁷ Bodena a yabima nən na ləxəni,
 a naxa, “E mali feren mi n xa.

Donse mi n konni,
 marabəri ba mi na.

I nama n findi yamaan mangan na de!”

⁸ Yerusalən kalamatəon ni i ra,
 Yuda yamanan bata bira.

Amasotɔ e bata murutɛ Alatalaa binyen xili ma,
e a matandima e falane nun e kɛwanle yi.
9 E yetagin kiin gbansanna e xun maxidima.
Kɛnɛn ma feen nan fa e yulubine ra
alo Sodoma kaane,
e mi fa e fe luxunma.
Gbalon na kanne xa,
amasotɔ e halagin nan yitɔnma e yete xa na ra!

10 Ɛ nɔɛ a fale nɛn,
ɛ naxa, "Tinxin muxune nan hɛrini.
E kɛwanle tɔnɔn sɔtɔma nɛn.

11 Koni gbalon muxu ɲaxine xa!
Feene birin xɔdɔxɔma ayi nɛn e ma.
Amasotɔ, e saranma nɛn e kɛwanle ra."

12 Ala yi a fala, a naxa,
"Diidine nan n ma yamaan ɲaxankata tiine ra,
ɲaxanle nan e xun na.
N ma yamana,
ɛ yɛɛratine ɛ ralɔma ayi nɛn,
e yi ɛ kirani fu ɛ ma."

Ala yɛɛratine makiti fena

13 Alatala bata keli,
a yitɔnxi kitin xili ma,
a bata keli siyane makitideni.

14 Alatala a yamaan fonne nun a kuntigine makitima, a naxa,
"Ɛ tan nan n ma nakɔɔn kalaxi,
n ma yamana.

Ɛ yi ɛ banxine rafe yiigelitɔne seene ra.
15 Nanfera ɛ n ma yamani lunburunma.

Nanfera ɛ yiigelitɔne ɲaxankatama?"
Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

16 Alatala naxa,
"Siyon sungutunne bata e yete yite.
E sigan tima e kɔɛni texin na
e muxune rakunfa e yɛɛne ra.
E sigan tima dɔɲin dɔɲinna ra,
e lu e san kɔɛ rasone xuiin naminɛ."

17 Marigin Siyon kaa sungutunne findima nɛn teli kanne ra,
Alatala yi e xunne magenle lu.

18 Na lɔxɔni, Marigina e ratofan seene bama nɛn e yii: San kɔɛ rasone nun ɲɛɛne nun maxidi seen naxanye digilin folɔxi alo kikena

19 e nun tunla soone nun yii kɔɛ rasone nun kɔɛ mafillinne

20 e nun labaranne nun ɲɛɛ yɔlɔnxɔnne nun tagixidi denbexine nun latikɔnɔnne nun e kantan seene,

21 e nun yii soli rasone nun ɲɔɛ raso wurene,

22 nun sali dugi fajine nun doma gbeene nun gubane nun gbeti sa seene e yii,

23 e nun mato kikene nun doma yelefuxin tofajine nun kɔɛ raxidine nun tungun mafe-lenne.

24 E latikɔnɔnne xirin masarama nɛn se kunxin xirin na,
e tagi xidin yi masara lutin na.
E xun denbexi fajine gbananma nɛn,
sunu dugine nun benbenle yi ragodo e ma dugi fajine funfuni.

Yagin larune yi sa e ma tofanna funfuni.

25 Yerusalen kaane,
ɛ xɛmɛne faxama nɛn silanfanna ra,
ɛ sofane yi faxa yɛngɛni.

26 Nayi, taan birin e wugama nɛn,
e sunu.

A muxune halagixin yi lu dɔxi bɔxɔni.

4

1 Na lɔxɔni, ɲaxalan solofere xɛmɛ kedenna suxuma nɛn
e a fala a xa, e naxa,
"Nxu donseen nun marabɛri baan fenɲɛ nxu yete xa,
alogo tun nxu xa yate i ya ɲaxanle ra,
i yi nxɔ yagin ba!"

2 Na lɔxɔni, Alatala se fajɲi nɔrɔxina nde rasolima nɛn yamani. Yamanan bogi seene yi findi Isirayila muxu dɔnxɛne kanba xunna nun binyen na.

3 Nayi, naxanye na lu Yerusalen yi, naxanye mɔn na lu e nii ra Siyon yi, a falama nɛn ne ma, a "Muxu Rasarijanxine," Ala bata naxanye birin xili seɛɛ alogo e xa nii rakisin sɔtɔ Yerusalen yi.

4 Marigina Nii Sarijanxin yi kiti kɛndɛn nun tɛɛn nafa Yerusalen yi, a ɲaxanle rasarijan e fe xɔsixinne ma. A Siyon taan nasarijan faxa ti wuli funfune ma.

5 Na xanbi ra, Alatala kundaan nun tutin naminima nɛn Siyon gɛyaan nun a yama malanxin xun ma. Kɔɛɛn na, a findi tɛɛ dɛgɛ gbeen na. A nɔrɔn yi lu e birin xun ma alo xunna soona,

6 alo yigiyaden naxan nininna fima kuye wolon waxatini yanyin na e nun soden nun luxundena, tule gbeen na fa.

5

Isirayila yamanan luxi nɛn alo Alaa nakɔna

1 N xa sigin sa n xanuntenna xa,
n xɔyina manpa bili nakɔna fe ra.

Manpa bili nakɔna nde yi n xanuntenna yii gɛyaan sabati yireni.

2 A bɔxɔn wali nɛn

a yi gɛmɛne ba a yi,

a yi sansi yɛbaxine si na yi.

A yi gbengben ti kantan tiden na.

A yi dɔlɔ ige baden ge fanyeni.

A yengi yi manpa bogi fajine nan ma a nakɔni,

koni a manpa bogi xolene nan sɔtɔxi.

³ Nayi, n xanuntenna naxa,
 “Ɖ tan naxanye dɔxi Yerusalɛn yi,
 ɛ tan Yuda kaane,
 ɛ tan nan kitin sama nxu nun n ma nakɔɔn
 tagi.

⁴ N yi lan nun n xa nanfe gbete liga n ma
 nakɔɔn xa,
 n munma naxan liga a xa singen?
 N yengi yi bogi fajine nan ma nun,
 nanfera nayi, a bogine birin xɔlɔ?
⁵ Iki, n xa a fala ɛ xa
 n fama naxan ligadeni n ma manpa bili
 nakɔɔn na:

N na a sansanna kalama nɛn,
 xuruseene yi a madon.
 N na a rabilinna yinna rabirama nɛn
 dangu muxune yi a yibodon.

⁶ N na a findima bɔxɔ rabɛjɛnɛn xan nɛn,
 a mi fa masege, a mi biye.
 Seɛɛ jaxine nun janle minima nɛn a ma,
 n yi tɔnna dɔxɔ kundane ma
 a e nama tulen nafa a ma.”

⁷ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna manpa bili
 nakɔɔn lanxi
 Isirayila yamaan nan ma.
 Nakɔɔn naxan yi rafan a ma nun han,
 Yuda yamaan nan yi na ra.
 Alatala yengi yi kiti kɛndɛn nan ma a ya-
 mani
 koni a gbalon nan lixi na.
 A yengi yi tinxinyaan nan ma,
 koni a gbelegbele xuiin nan mɛxi na.

⁸ Gbalon na kanne xa
 naxanye banxine tima e bode fari,
 e xɛene tugun e bode ra
 han e bɔxɔn birin tongo,
 e yi dɔxɔ kedenyani yamanani.

⁹ N tunla Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falani
 ito nan mɛxi, a naxa,
 “N bata n kɔlɔ,
 banxi wuyaxini itoe kalama nɛn.
 Banxi gbee fajini itoe kui genla yi lu.

¹⁰ Manpa bili nakɔɔn naxan gbo
 han jingen xi fu tiye naxan bideni,
 na mi manpa litiri tonge naanin naminɛ.
 Naxan na murutun kilo kɛmɛ bi,
 na kilo fu nan tun xabama.”

¹¹ Gbalon na kanne xa
 naxanye kurunma,
 e e gi dɔlɔn fɔxɔ ra,
 naxanye xima e yeɛ ra yi dɔlɔ mindeni,
 han e xunna yi keli.

¹² E degea e banden don jaxajaxane yi
 bɔlɔn xuiin nun kondɛn xuiini
 e nun tanban xuiin nun xulɛn xuiin nun
 dɔlɔna.

Anu, e mi Alatala kɛwanle rakɔrɔsima

e mi a wanle toma.

¹³ Nanara, Ala naxa,
 “N ma yamaan sigama nɛn koniyiyan,
 bayo e mi waxi sese kolon feni.
 E muxu gbeene faxama kamɛn nan na,
 yamaan yi halagi ige xɔnla ma.”

¹⁴ Nanara, laxira a dɛni bima nɛn pon,
 a yi a so de gbeeni bi
 dan mi naxan na
 muxu gbeene nun e yamaan birin yi godo
 mɛnni

e nun e sɔnxɔ ratene nun e manan-
 manantɔne birin.

¹⁵ Muxune birin mafelenma nɛn,
 adamadiine fe yi godo,
 wasodene yi e xun sin.

¹⁶ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna fe yitema nɛn
 a kiti kɛndɛn xɔn.
 Ala sarijanxina a sarijanma mayitama nɛn
 a tinxinyaan xɔn.

¹⁷ Nayi, taa kalaxini ito findima nɛn
 yeɛɛene rabaden na,
 e fa e dege na,
 xɔjɛne yi e balon sɔtɔ nafulu kanne banxi
 xɔnne yi.

¹⁸ Gbalon na kanne xa
 naxanye hakɛne e xidixi wulɛn xɔn
 alo lutina,
 e bubu e fɔxɔ ra.
 E e yulubin bandunma e fɔxɔ ra
 alo yɔlɔnxɔnna wontoron bandunma kii
 naxan yi.

¹⁹ E a falama, e naxa,
 “Ala xa a mafura,
 a xa a wanla kɛ xulɛn
 alogo nxu xa a to.
 A feen xa yiso,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina fe ragidixine xa
 rakamali,
 nxu yi a fe kolon.”

²⁰ Gbalon na kanne xa,
 naxanye a falama,
 a fe jaxin fan,
 a fe fajin jaxu,
 naxanye kɛnɛnna yatɛma dimin na,
 dimin yi yatɛ kɛnɛnna ra,
 naxanye xɔlɛn yatɛma a jaxumɛn na,
 jaxunna yi yatɛ xɔlɛn na.

²¹ Gbalon na kanne xa
 naxanye e yetɛ findixi fe kolonne ra
 e yi e yetɛ yatɛ xaxilimane ra!

²² Gbalon na kanne xa
 naxanye tunnafan dɔlɔ mindeni,
 naxanye fatan dɔlɔ minseene basanyɛ!

²³ E fe kalan bɛjinma se feen na
 koni e mi tinma sontarena kitin sɛ.

²⁴ Nanara, e luma nɛn
 alo tɛn seɛn naxan ganma,

alo seXe xaren naxan ɲanma tɛɛ dɛgɛni.
 E salenne kunma nɛn,
 e fugene yi siga ayi
 alo gbangbanna.
 Amasɔɔ e bata e mɛ Alatalaa sariyan na,
 Senben Birin Kanna.
 E bata Isirayilaa Ala Sariɲanxina falan
 nabeɲin.

²⁵ Nanara, Alatala bata xɔɔ a yamaan ma
 han!

A bata a yiini bandun e xili ma,
 a yi e ɲaxankata.
 Geyane xuruxurunma,
 binbine biraxi na xun xɔn
 alo ɲaman kiraan xɔn.

Koni hali na birin,
 Alatalaa xɔɔn mi ɲan,
 a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.

²⁶ Ala bata taxamasenni te
 alogo siya makuyene xa a to,
 a yi siyana nde xili kolinni
 sa keli bɔxɔn danna ra.
 Ɛ mi e to fɛ e giye?
 E xulun de!

²⁷ Muxu yo mi xadanxi e ye,
 e sese mi e madiganma,
 xixɔnla mi muxu yo ma,
 e birin bata xulun.
 Sofa yo mi a tagixidin fulunxi,
 e sese a sankidi luti mi bolonxi.

²⁸ E xalimakunle ɲɛne ralemunxi,
 e xanle birin bandunxi.
 E soone torone xɔɔxɔ
 alo gɛmɛna,
 e wontorone sanne firifirima
 alo wuluwunla.

²⁹ E sofane sɔnxɔ xuiin magaxu
 alo yatana,
 e wurundunma alo yata senbɛmane,
 e xapɛxin xɔɔyi seen suxuma,
 e yi a xali.

Muxu yo mi nɔɛ a bɛ e yii.

³⁰ Na lɔxɔni,
 e sɔnxɔni tema nɛn na yi
 alo fɔxɔ igen na walanɲɛ ayi.
 Nayi, naxan na a yeɛn ti yamanan na,
 na dimin nun yigitegen nan toma a yi,
 kundaan yi lu kenɛna ye ma.

6

Ala yi Esayi findi a walikɛɛn na

¹ Manga Yusiya faxa ɲɛni, n Marigin to
 nɛn dɔxi mangaya gbɛde matexini pon! A
 doma gbeen lenbene yi Ala Batu Banxin
 nafexi.

² Maleka gubugubu kanne yi a xun ma.
 Gubugubu sennin nan yi e keden kedenna
 birin ma. Gubugubu firinna e yetagin yeɛ

maluxunxi, firinna e sanne yeɛ maluxunxi,
 firin yi lu e tugaɲ seen na.

³ E yi e xui raminima e bode ma, e naxa,
 “A sariɲan, a sariɲan,
 Alatala Senben Birin Kanna sariɲan!
 Bɔxɔn birin nafexi a binyen nan na.”

⁴ Ala Batu Banxin dɛɛn ti wudine nun a so
 dɛɛn lonna yetɛɛn yi lu xuruxurunɲɛ e xuiin
 ma, na yi rafe tutin na.

⁵ N yi a fala, n naxa, “Gbalona n xa, n bata
 halagi! Amasɔɔ muxun nan n na naxan
 dɛ haramuxi, n dɔxi yamaan ye, fala hara-
 muxin minima naxanye dɛ. Anu, n bata
 mangan to n yeɛn na, Alatala Senben Birin
 Kanna.”

⁶ Koni maleka gubugubu kanna nde ke-
 den yi tugaɲ, a fa n binni, tɛɛ wolonna suxi a
 yii, a naxan tongo saraxa ganden fari tɛɛ kɔ
 seen na.

⁷ A yi tɛɛ wolonna din n dɛɛn na, a yi a fala,
 a naxa, “Iki, bayo ito bata din i dɛɛn na, i
 haken bata xafari, solonaan bata ti i yulubin
 ɲan feen na.”

⁸ Nayi, n yi Marigin xuiin mɛ maxɔdinna
 tiye, a naxa, “N na nde rasigama? Nde sigɛ
 nxu xa?” N yi a yabi, n naxa, “N tan ni i ra, n
 nasiga.”

⁹ A mɔn yi a fala, a naxa,
 “Siga, i sa a fala yamani ito xa, i naxa,
 ‘Ɛ tuli matima nɛn han,
 koni ɛ mi fefe famuma.
 Ɛ seen matoma nɛn han,
 koni ɛ mi a yigbɛma.’

¹⁰ E bɔɲɛn naxɔdɔxɔ ayi,
 i yi e tunle xɔri,
 i e yeɛne raxi.
 Xanamu, e yeɛne toon tima nɛn,
 e tunle yi falan mɛ,
 e xaxinle yi feen famu,
 e yi xetɛ n ma,
 e kende yaan sɔɔ.”

¹¹ N yi maxɔdinna ti, n naxa,
 “Marigina, han waxatin mundun yi?”

A yi n yabi, a naxa,
 “Han taane na halagi waxatin naxan yi,
 e muxu yo mi lu,
 e banxine yi kui geli,
 xɛɛne yi kala,
 e findi bɔxɔ rabeɲinxine ra,
¹² han Alatala yi muxune masiga a ra
 han yamanan yi rabeɲin fefe!”

¹³ Xa muxune yatɛn yaganna ɲɔxɔn na lu
 yamanani,

tɛɛn mɔn xetɛma nɛn na raxɔrideni.
 Koni wudi gbeene dungine nun wari
 dungine luma bɔxɔni
 kii naxan yi e na sege waxatin naxan yi,
 bɔnsɔn sariɲanxina nde fan luma yamanani
 na kii nin
 alo wudi dungin naxan sa mapingima.

7

Esayi yi Alaa falan nali Axasi ma

¹ Yotami a dii xemena Axasi, Yusiya ma-mandenna, Yuda Mangan waxatini, Arami manga Resin nun Remaliyaa dii xemen Peka, Isirayila mangan yi siga Yerusalen yenge xinla ma, koni e mi a no.

² Muxune yi a fala Axasi xa Dawuda yixetena, e naxa, "Arami kaane nun Eframi bõnsõnna muxune bata e malan e xili ma." Mangan nun a yamaan bõnen yi maxa na feen ma alo foyen wudine yimaxama kii naxan yi.

³ Nayi, Alatala yi a fala Esayi xa, a naxa, "E nun i ya dii xemen Seyari-Yasubū* xa mini Axasi ralandeni ige ramaraden faxaraxiin xunna ra,† dugi xane xee ma kiraan xon.

⁴ A fala a xa, i naxa, 'A liga i yeren ma, i raxara, i nama gaxu. I nama tunna xole i ma muxu firinni itoe xole gbeena fe ra, Resin‡ Arami kaan nun Remaliyaa dii xemena. Yegen tumatõn nan tun ne firinna ra.

⁵ N na a kolon Arami kaane nun Eframi bõnsõnna muxune nun Remaliyaa dii xemen bata a nata a e xa fe jaxin liga i ra. E naxa,

⁶ "En siga Yuda yamanan xili ma! En sa men kaane yigitege! En yi e yamanani taxun, en yi Tabele a dii xemen dõxõ mangan na e xun na."

⁷ Koni Marigina Alatala ito nan falaxi, Na mi lanje, na mi ligama.

⁸ Amasõto Damasi findixi Arami manga taan nan tun na.

Resin findixi Damasi mangan nan tun na. Benun jee tonge sennin e nun suulun, Eframi bõnsõnna kalama nen, a mi fa yate yamaan na.

⁹ Samari findixi Eframi manga taan nan tun na.

Remaliyaa dii xemen findixi Samari man-gan nan tun na.

Xa e mi denkeleya, e mi tiye! "

Diin barima naxan xili Emanuweli

¹⁰ Alatala mon yi falan ti Axasi xa, a naxa,

¹¹ "Taxamasenna nde maxõdin bõxõn bun hanma kore xõnna ma Alatala ma, i ya Ala."

¹² Koni Axasi yi a yabi, a naxa, "N mi sese maxõdinma, n mi Alatala bunbama."§

¹³ Nayi, Esayi yi a fala Axasi xa, a naxa, "E tuli mati, Dawuda yixetene! E muxune tunna xolema e ma, koni e mi e wasa soxi na yi. E mon n ma Ala fan tunna xole a ma ba?

¹⁴ Nayi, Marigin yeteen taxamasenna yite e ra: sungutun nasolõnxin fudikanma nen, a

yi dii xemen bari. A yi xili sa 'Emanuweli,' na bunna nen fa fala, 'Ala en tagi.'

¹⁵ A baloma fenen nun kumin nan na, han a yi no fe jaxin nun a fajin tagi rabe.

¹⁶ Anu benun na diin xa no fe jaxin nun a fajin tagi rabe, i gaxuxi manga firinna naxanye yee ra, ne yamanane rabeninma nen.

¹⁷ Koni Alatala jaxankata lõxone rafama nen i tan xili ma, e nun i ya yamaan nun i babaa denbayaan xili ma. Na lõxone jaxõn munma lu na singen xabu Isirayila nun Yuda yamanane fata. Na fatama Asiriya mangan nan na."

¹⁸ Na lõxoni, Alatala tugetugene xilima nen kolinni sa keli Nila baan biradeni fõxõ igen ma Misiran yi e nun kumi jenen naxanye Asiriya yamanani.

¹⁹ E birin fama nen e fa dõxõ folone ra xudene xon, e nun geme bõxine kanke ra, e nun wudi dungine nun darane birin yi.

²⁰ Na lõxoni, Marigina Asiriya mangan findima nen a walikene na, a findi de xabe biin na keli Efirati baan kidi ma a yi e xunne nun e sanne mabi, hali e de xabene birin.

²¹ Na lõxoni, muxuna nde jinge keden nun sii firin na-marama nen.

²² E yi nõnõ gbege fi muxune ma e fenen yi don. Muxun naxanye birin na lu yamanani, ne baloma fenen nun kumin nan na.

²³ Na lõxoni, manpa bili wuli keden xeen naxan ma naxanye sarama gbeti gbanan wuli keden na menna findima janle nun tansin xeen nan na.

²⁴ Muxune sigama nen menni xanle nun xalimakunle ra e yii, amasõto sexen nun janle nan luma bõxõn ma.

²⁵ Muxune gaxuma nen janle nun tansinne yee ra, muxu yo mi fa sigē geyane fari denaxanye yi bima jinge kenna ra nun. Men yi findi jinge rabaden na, ye xee ne yi na yibodon.

* 7:3: 7.3 *Seyari-Yasubū* bunna nen Heburu xuini fa fala "Yamaan muxu dõnxene xetema nen sa keli konyiyani."

† 7:3: 7.3 Ige ramaraden naxan geyaan na. ‡ 7:4: 7.4 Arami kaane mangan nan *Resin* na. § 7:12: 7.12 Na feen sebexi Sariyane 6.16 kui.

8

Asiriya yamanan yi findi Alaa walikɛɛn na

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Walaxa belebelena nde tongo, i yi sebenla ti a ma naxan nɔɛ xaranyɛ, i naxa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. A Tongo Mafuren.’ ”

² N yi walaxan yita sereya tinxinxiririn na: Saraxarali Yuriya nun Sakari, Yeberekiyaa dii xɛmɛna.

³ Na xanbi ra, n yi n ma naxanla kolon naxanla ra, nabi naxalanmana. A yi fudikan, a yi dii xɛmɛn bari. Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A xili sa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. E Tongo Mafuren.’ ”

⁴ Amasɔɔ, benun i ya diin xa fatan a fale ‘baba’ hanma ‘n na,’ Asiriya mangana muxune Damasani taan nun Samari taan nafunle tongoma yengeni nɛn.”

Asiriya kaane fama nɛn

⁵ Alatala mɔn yi a fala n xa, a naxa:

⁶ Yamani ito tondixi Silowa baa ige faɗin ma,

e tunnaɔɔɔxi e ma Manga Resin* yetagi e nun

Remaliyaa dii xɛmɛna.

⁷ Nayi, Marigina Efrati baa ige walanxi gbeen nadinma nɛn e xili ma alo fufana,

Asiriya mangan nun a sɛnbɛ gbeen nan na ra.

Efrati baan fema nɛn

han a bɔxɔn a ma.

⁸ Fufaan danguma nɛn Yuda yamanan naxɔɔɛ,

a sa yiren birin xun ma,

a te han a kɔɛɛn bun.

A fa han

a sa e yamanan yiren birin xun ma.

Ala en tagi!†

Siyane mi nɔɛ sese ra Ala yamaan xili ma

⁹ Siyane, e gbelegbele,

e gaxu!

Ɛ tuli mati,

e tan naxanye sa yamana makuyene yi!

Ɛ yitɔn yengen xili ma,

e yigitɛgema nɛn!

¹⁰ Ɛ na yɛngɛ feene yitɔn,

e kalama nɛn!

Ɛ na falan ti, a mi kamalima!

Amasɔɔ Ala nxu tagi.‡

Ala yɛɛragaxun nan fan

¹¹ Alatala bata a yii sɛnbɛ gbeen sa n ma, a yi n maxadi, a n nama yamani ito raliga. A yi a fala n xa, a naxa:

¹² Yamani ito feen naxanye yatɛma yanfan na

e tan nama ne birin yatɛ yanfan na de!

Ɛ nama gaxu e gaxu feene yɛɛ ra

e nama xamin ne fe yi de!

¹³ Ɛ xa Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan tun kolon sariɗanden na,

e lan e xa na nan binya,

e lan e xa gaxu a tan nan yɛɛ ra.

¹⁴ Amasɔɔ Ala findima nɛn yire sariɗanxin na

e nun gɛmɛna Isirayila yama firinne xa, yamana e sanna radinma gɛmɛn naxan na, a findi e rabira gɛmɛn na.

A findima nɛn luti ratixin na

Yerusalem kaane yɛɛ ra,

a e suxu.

¹⁵ E wuyaxi e sanna radinma nɛn,

e bira, e fe yi kala.

E suxuma nɛn lutin na,

e mi nɔɛ e fulunɗɛ.

Nabiin yigina fe

¹⁶ N yi na sereyaan namara n yi,

n yi xaranni ito balan,

n na fala n ma xarandiine nan tun xa.

¹⁷ N na Alatala mamɛma

naxan bata a yetagin luxun Yaxuba bɔnsɔnna ma.

N nan n yigi sama Ala nin.

¹⁸ Nxu nun n ma diine nan ito ra,

Alatala naxanye fixi n ma.

Nxu findixi taxamasenne nun marakolon seene nan na

Isirayila yi, fata Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ra

naxan dɔxɔden Siyon geyaan fari.

¹⁹ Ndee a falama, e naxa, “Ɛ barin kiine nun yiimatone maxɔdin, naxanye wundo feene kɔyɛkɔyɛnma, e falan ti e dɛ bun ma. A mi daxa yamaan xa e gbee alane maxɔdin ba? Muxune mi barinne xan maxɔdinma ɗɛnɛ muxune xa ba?”

²⁰ Ɛ ne yabima nɛn, e naxa, “Ƴɔ en xa xɛɛ Alaa sariyan nun a fala xuine nan ma.” Xa naxan mi falan tima na kiini, na kanna mi kɛɛnna toma.

Naxankata dimina

²¹ Muxune yigitɛgɛxin nun e kamɛtɔne

e masiga tima nɛn yamanan xun xɔn ma.

Kamen na e suxu ɗaxi ra,

e xɔloma nɛn,

e sa e mangan nun e Ala danga.

E yɛɛn tima nɛn koren na,

²² na xanbi ra e yi bɔxɔn mato.

Koni e tɔɔn nun dimin nun bɔɗɛ rafɔɔɛ gbeen nan tun toma.

E yi rawoli dimi gbeeni.

Kɛɛn gbeen toma nɛn

²³ Anu, naxanye yi luxi na tɔɔni,

* **8:6**: 8:6 Arami kaane mangan nan **Resin** na. † **8:8**: 8:8 Heburu xuini, a seɓɓi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.10 kui. ‡ **8:10**: 8:10 Heburu xuini, a seɓɓi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.8 kui.

ne dimin ɲanma nɛn.
Waxati danguxini,
Ala yagin nan nagidi
Sabulon yamanan nun Nafatali yamanan
ma.

Koni waxati famatoni,
kiraan naxan sigama baan ma,
Yurudeɛn baan kidi ma,
a na rafema nɛn binyen na
e nun siya gbetene yamanana, Galile.

9

¹ Yamaan naxan sigan tima dimini,
ne bata keɛnɛn gbeen to.
Naxanye dɔxi dimi gbeeni,
keɛnɛnna bata mini ne ma!

² Ala i bata yamaan nawuya ayi,
i yi e sewan nagbo ayi.

E sewaxi i yetagi
alo muxune nɛma sewe se xaba waxatini,
alo e ɲaxanma kii naxan yi
e nɛma yenge yi se tongoxine yitaxunɲe.

³ Amasoto i ya yamaan tɔɔma goron tongo
wudin naxan bun
e nun wure gblemen naxan saxi e tun-
gunna ma

e nun e ɲaxankata muxune bosana,
i bata ne birin kala
alo i a liga kii naxan yi

Midiyane nɔ lɔxoni.*

⁴ Yaxune sankidin naxanye
birin yenge yirene yibodonma
e nun dugin naxanye birin bata sin wunli
ne birin ganma nɛn
alo yegen teɛni.

⁵ Amasoto diina nde bata bari en xa,
dii xɛmɛn bata soto en xa.
Mangayaan luma nɛn a tan xa.

A xili bama nɛn a,
“Kabanako Kawandi Tiina,
Ala Senɓemana,
Habadan Fafe,
Boɲe Xunbeli Mangana.”

⁶ A mangayaan nun boɲe xunbenla
sigama gboɛ ayi nɛn
dan mi naxan na.

A dɔxoma nɛn Dawuda mangaya gbɛdeni
a yamanan xun na.

A yi a senɓe so,
a yi a masuxu kiti kenden nun tinxinni,
keli to ma han habadan.

Alatala Senɓen Birin Kanna na ligama a xa-
nuntenya gbeen nin.

Alaa xolɔna fe

⁷ Marigin bata falan ti Yaxuba ɓonsɔnna xili
ma,

na yi Isirayila yamaan soto.

⁸ Yamaan birin a kolonma nɛn.

Efirami ɓonsɔnna muxune nun Samari
kaane birin yi falan tima wason nun
yete yigboni, e naxa,

⁹ “Yinna bitikidine bata bira,[†]
en na a ti gemɛ masolixine ra.

Xode binle bata kala,
en na e masara sumanne ra.”

¹⁰ Nayi, Alatala Asiriya kaane radinma nɛn
Isirayila kaane ma, Manga Resin[‡]
yengefane.

A bata e yaxune senɓe so.

¹¹ Arami kaan naxanye sogeteden binni,
e nun Filisiti kaan naxanye sogegododen
binni,
ne nan Isirayila kaane raxɔrima feu!

Koni hali na birin,
Alaa xolɔn mi ɲan,
a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.

¹² Nayi, Alatala bata a yamaan ɲaxankata,
koni e mi e xun xetexi a ma,
e mɔn mi Alatala Senɓen Birin Kanna fenxi.

¹³ Nayi, Alatala Isirayila yamanan birin
naxɔrima nɛn
lɔxɔ keden peeni,
fɔlɔ a xunna ma han a xunla,

fɔlɔ tugu binle ma han gbalane.

¹⁴ Fonne nun kuntigine nan a xunna ra,
nabiin naxanye wule xaranna tima,
ne nan a xunla ra.

¹⁵ Yamani ito yɛɛratine nan e ralɔma ayi,
e muxun naxanye matinxinma,
ne fan yifuxi.

¹⁶ Nanara, Marigin mi sewaxi a foningene
ra,
a mi kininkininma a kiridine nun a kaja
gilene ma.

Amasoto Ala kolontarene nun
muxu ɲaxine nan e birin na,
e fala ɲaxin nan tun tima.

Koni hali na birin,
Alaa xolɔn mi ɲan,
a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.

¹⁷ Naxuyaɲan muxune ganma yati,
alo teɛn naxan ɲanle nun seɛɛne birin
ɲanma,

a yi teɛn so fɔtonna ɲansanne ra,
e tutin yi lu te kore.

¹⁸ Alatala Senɓen Birin Kanna xolɔ gbeen
bata teɛn so yamanan birin na.

A luxi nɛn
alo teɛn yamaan nan ganma,
muxu yo mi kininkininma a ngaxakedenna
ma.

¹⁹ Muxune donseen tongoma yiifanna ma,
kamen mi ba e ma.

* **9:3: 9.3Midiyane** nɔ feen mɔn seɓexi Kitisane 6 han 8 kui. [†] **9:9: 9.9Bitikidin** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Birikidina**.” [‡] **9:10: 9.10** Arami kaane mangan nan **Resin** na. Asiriya kaane nan Manga Resin yaxune ra. Na feen seɓexi Mangane Firinden 16.8-9 kui.

E yi e balon fen e kəmənnə ma,
e mi wasa.

Birin baloma a lanfaan nan na.

²⁰ Manase bənsənnə baloma Efirami
bənsənnə ra,

Efirami bənsənnə baloma Manase
bənsənnə ra,

e tan bənsən firinne yi keli Yuda bənsənnə
xili ma.

Koni hali na birin,

Alaa xələn mi jan,

a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

10

Gbalon Yuda taane xili ma

¹ Gbalon na kanne xa

naxanye tənne dəxəma hakəni,

naxanye sariyane sebəma bodene tərə xinla
ma,

² e tondi senbətarene xun mayənge kitin se.

Yiigelitəən naxanye n ma yamaan ye,

e mi ne kitin sama.

E kaṗa gilene kansunma,

e kiridine muṗa.

³ E fe saranna na e sətə ləxə naxan yi,

gbalon na fa sa keli wulani,

e nanse ligama?

E e gima siga nde kon yi

alogo e xa maliin sətə?

E nafunle luma minen?

⁴ Fə e mafelen kasorasane tagi,

hanma e bira bəxəni binbine ye.

Koni hali na birin,

Alaa xələn mi jan,

a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

Gbalona Asiriya kaane xili ma

⁵ Ala naxa,

“Gbalona Asiriya yamanan xa,

naxan findixi bosaan na n yii n ma xələnə fe
ra!

N ma fitinan dunganna a tan nan yii.

⁶ N na a sofane rasigama nən

Ala kolontare siyaan xili ma.

N yi e radin yamaan xili ma

naxanye n naxələma

e xa sa mən kaane yii seene suxu,

e yi e nafunle tongo,

e yi e yibodon

alo borona kiraan xən!

⁷ Koni Asiriya kaane mi na feen to na kiini.

E tan e miri na fe ma kii gbətəni.

E tan yi waxi halagi nan tun ti feni,

e yi siya wuyaxine raxəri fefe!

⁸ Amasəto e naxa,

‘N ma sofa kuntigine mi findixi mangane
xan na ba?

⁹ N mi Kalano taan suxi

alo Karakemisi taan ba?

N mi Xamata taan ligaxi

alo Arapada taan ba?

N mi Samari taan ligaxi

alo Damasi taan ba?*

¹⁰ N bata suxure batu yamanani itoe suxu,

naxanye suxurene yi fisa Yerusalen

nun Samari yamanan gbeene xa.

¹¹ N naxan liga Samari yamanan nun a sux-
urene ra,

n mi nəe na ligə Yerusalen nun a suxurene ra
ba?”

¹² Koni Marigin na yelin a wanle

birin nakamale Siyon geyaan fari e nun

Yerusalen yi, a Asiriya mangan fan saranma

nən a yete yiteen nun a yete rawason na.

¹³ Amasəto na mangan yi a falama nən, a
naxa,

“N feni itoe birin ligaxi

n fangan nun n ma fe kolonna nin,

amasəto xaxilimaan nan n na.

N bata yamanane danne kala,

n yi e nafunle muṗa,

n mangane ba e dəxədene yi

alo senbəmaan yetəna.

¹⁴ N bata siyane nafunle tongo

alo muxun xəli tēen tongon kii naxan yi.

N bata bəxə xənnə seene birin malan

alo muxun xəli xələ rabeṗinxine matongon
kii naxan yi.

E sese mi nəxi e gabutəni tē,

hanma e dē xanlı bi, e wuga.”

¹⁵ Bunbin nəe a yete matəxe

dangu a rawali muxun na ba?

Serana a yete matəxe

dangu a rawali muxun na ba?

Bosaan nəe a tongo muxun nawalə ba?

Dunganna nəe muxun tonge ba?

¹⁶ Nanara, Marigina Alatala Senben Birin
Kanna

yama hiyabuxini ito radoyenma nən.

Halagi ti tēe gbeen yi so e binyen na.

¹⁷ Isirayilaa kənənnə,

Ala yetēen findima nən tēen na.

E saripantəən yi findi tēe dēgen na,

a Asiriya yamanan janle

nun a seṗene birin gan,

e jan ləxə kedenni.

¹⁸ A fətən gbeene raxərima nən fefe

e nun wudin naxanye birin bogima.

A yamanan halagi

alo furemaan nēma doyenṗe.

¹⁹ Wudi dənxeen naxanye na lu Asiriya
fətənnə yi

hali dii ṗərenə,

a nəe e yatən sebə nən.

Yamaan muxu dənxeene fe

* **10:9: 10.9** Asiriya kaane bata yi taani itoe suxu. E sebə kiina a yitaxi, a e luma e masəe Yerusalen taan nan na.

²⁰ Na lɔxɔni, Isirayila yamaan muxu dɔnxɛn naxanye na lu e nii ra Yaxuba bɔnsɔnni, ne mi fa e lannantenyaan sama e jaxankata muxune yi sɔnɔn. E fa e lannayaan sama Alatala nin, Isirayilaa Ala Sarijanxina.

²¹ Yamaan muxu dɔnxɛne xetema nɛn Ala senbɛmaan ma, Yaxuba bɔnsɔnna muxu dɔnxɛne.

²² Anu, Isirayila kaane, hali ε yamaan wuya ayi alo meɲensinna naxan fɔxɔ igen dɛ, hali na, e dɔnxɛdin nan tun xetema. Halagin bata ragidi, naxan gboma ayi, a mɔn tinxin.

²³ Marigina Alatala Senben Birin Kanna bata halagin naxan nagidi, a na rakamalima nɛn yamanan birin yi.

Ala a yamaan xunbama nɛn

²⁴ Nanara, Marigina Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N ma yamana, ε tan naxanye dɔxi Siyon yi, ε nama gaxu Asiriya kaane yεε ra! E ε bɔnbɔma nɛn dunganna ra, e yi gbengbetenni te ε xili ma alo Misiran kaane yi a ligama kii naxan yi nun.

²⁵ Koni benun waxati, n ma xɔlɔn janma nɛn ε xili ma. N fitinaxin yi keli e kaladeni.”

²⁶ Alatala Senben Birin Kanna bosaan tɔngoma nɛn Asiriya kaane xili ma, alo a keli Midiyan kaane xili ma kii naxan yi Orebi fanye yireni. A a dunganni bandunma nɛn baan xun ma, alo a liga Misiran yamanani kii naxan yi.

²⁷ Na lɔxɔni, a goronna bama nɛn ε tungunna ma, e goron tongo wudin naxan sa ε kɔε ma konyiyani, ε xungboma nɛn han na yi gira, a bira.

Yaxune yi maso Yerusalem ra

²⁸ E bata Ayati taan li.

E danguma Migiron nin,

e yi e goronne lu Mikimasi taani.†

²⁹ E danguma geya longori ra kiraan nan xɔn

e a fala, e naxa,

“En xi Geba yi.”

Rama kaane xuruxurunma gaxuni.

Soli a taan Gibeya muxune bata e gi.

³⁰ Galin kaane, ε gbelegbele!

Layisa kaane, ε tuli mati!

Anatɔti kaane, ε makininkinin de!

³¹ Madimena kaane bata xuya ayi,

Gebimi kaane e luxunden fenma.

³² To, yaxune sa tima nɛn Nobi yi,

e yi e yiini te,

e yi e kɔnkɔ Siyon taa faɲin geyaan xili ma, Yerusalem geyana.

³³ Marigina Alatala Senben Birin Kanna

wudi yii gbeene segema nɛn senbeni.

Wudi kuyene yi rabira bɔxɔni.

Naxanye kondeye mate han,

a ne ragodoma nɛn.

³⁴ A fɔtɔnna jansanne segema nɛn bunbin na,

Liban fɔtɔnne yi bira Senbe Kanna bun.

11

Manga nenen Dawuda bɔnsɔnni

¹ Dii xɛmɛn minima nɛn Yese bɔnsɔnni*

alo wudi jingin minima

wudi dungin ma kii naxan yi.

Na sabatima nɛn fata a salenne ra.

² Alatalaa Nii Sarijanxin luma nɛn a yi, fe kolonna nun xaxilimayaan sɔtɔma niin naxan xɔn,

kawandi kɛndɛn nun senben sɔtɔma niin naxan xɔn,

Alatala kolonna nun a yεεragaxun sɔtɔn niin naxan xɔn.

³ A niin sama nɛn Alatala yεεragaxun fari.

A mi kitin sama yetagin ma.

A mi feene ragidima muxune fala xuiin xɔn.

⁴ Koni a senbetarene makitima nɛn tinxinni.

Yiigelitɔn naxanye yamanani,

a yi ne feene ragidi jɛnige faɲini.

A yamanan muxune garinma nɛn falan na alo bosana.

A fala xuine yi muxu jaxine faxa.

⁵ Tinxinyaan nun tɔgɔndiyaan luma nɛn a yi alo tagi xidin muxun tagi waxatin birin.

⁶ Nayi, kankon nun yεxεε diin luma nɛn e bode xɔn,

burunna jarin nun siin yi e sa yire kedenni, turadin nun yatan nun xuruse turaxin yi lu

e bode xɔn,

diidina nde yi ti e yεε ra.

⁷ Njinge gilen nun kanko gbeena e dɛgema nɛn,

e diine yi sa e sa yire kedenni.

Yatan yi sɛxɛn don alo jingena.

⁸ Dii jɔrɛn sabaan soma nɛn saɲin soden dɛxɔn,

diin yi nɔ a yiin nasɔε koson yinla ra.

⁹ Fe jaxi mi fa luma na, gbalo mi na

Alatalaa geya sarijanxin birin fari.

Amasɔtɔ Alatala kolonna yamanan nafema nɛn,

alo fɔxɔ igena a folon nafema kii naxan yi.

¹⁰ Na lɔxɔni,

diin naxan minixi Yese bɔnsɔnni

na luma tixi nɛn

alo taxamasenna yamane yεε ra.

Siyane fama nɛn a fɛma,

a dɔxɔden yi lu mayilɛnɛ binyeni.

† **10:28; 10:28** Yaxune ganla yi fe nɛn Yerusalem yengedeni kirani ito xɔn. A bunna nɛn fa fala “Yaxune bata maso.”

* **11:1; 11:1** Yese nan Dawuda fafe ra. Na sɛbexi Samuyeli Singana 16.18-19 kui.

Muxu suxine xete fena

¹¹ Na ləxəni,

Marigin mən a yiini bandunma nən
alogo a xa a yamaan muxu dənxe ne xunba:
naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani
e nun Misiran yamanan lanbanna nun a
faxan na,
e nun Kusi nun Elan nun Babilon yamanane
yi,
e nun Xamata yamanan nun fəxə ige tagi
bəxəne yi.

¹² A taxamasenna tima nən siyane xa,
a Isirayila kaane malan
naxanye yi suxi yengeni.
Yuda bənsənnə muxun naxanye xuyaxi ayi
dunuja xun xən, a yi ne malan
sa keli bəxən tongon naaninne birin yi.

¹³ Nayi,

Eframi bənsənnə mi fa Yuda bənsənnə
maxəxələnma.

Yuda bənsənnə yaxune raxərima nən,
Eframi mi fa Yuda maxəxələnma,
Yuda mi fa findima Eframi yaxun na sənən.

¹⁴ E birin sigama nən yengeni
sogegododen binni Filisistine geyane fari,
e sa sogeteden binna muxune nafunle
tongo yengeni.

Edən nun Moyaba yamanane yi lu e senben
bun,

Amonine yi xuru e ma.

¹⁵ Alatala igen janma nən Misiran fəxə ige
yireni,

a yi a yiini bandun Efirati baan xun ma,
a yi na baani taxun xude solofere ra
a de foye gbeen na,
muxune yi nə a gide,
e mi e sankidine ba.

¹⁶ Kiraan luma nən a yamaan xa
naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani.
A luma nən alo a liga e benbane xa kii naxan
yi

e to mini Misiran yamanani.

12*Yama rakisixin yi Ala tantun*

¹ I a falama nən na ləxəni, i naxa,
“Alatala, n ni i tantunma.

I yi xələxi n ma,
koni i ya xələn bata xete n fəxə ra,
i yi n madəndən.

² Ala nan n nakisixi yati.

N na n yigi sama a tan nin,
n mi fa gaxuma.

Alatala nan n fangan na.

Alatala nan n ma beti ba xunna ra.
N nakisimana a tan nan na.”

³ E kisin sətəma nən sewani
alo e igen bama tigi yinla ra kii naxan yi.

⁴ Na ləxəni, e a falama nən, e naxa,
“E tantunna fi Alatala ma,
e xui ramini a ma a xinli,

e a kəwanle rali siyane tagi

e a rabira muxune ma a xinla gbo kii naxan
yi.

⁵ E betin ba Alatala xa bayo a bata fe gbeene
rakamali.

E e fe fala dunuja muxune birin xa!”

⁶ Siyon kaane, e sənxe səwani,

e gbelegbele jaxanni!

Amasəto, Isirayilaa Ala Sarijanxin gbo,
naxan e tagi!

13*Babilon taan naqanna bata maso*

¹ Waliyiya falan ni ito ra naxan makənən
Aməsi a dii xəmənə Esayi xa lan Babilon taan
ma.

² Ala naxa,

“E taxamasenna ti geya mabaxin fari.

E gbelegbele

alogo e xa sofane rakolon.

E yiine maliga

alogo e xa so taan muxu gbeene so deene ra.

³ N tan nan yamarin fixi muxune ma
naxanye rasarijanxi n xa.

N bata n ma sofa yəbaxine xili,
naxanye səwama n ma nə sətən na,
alogo e xa n ma xələn mayita.”

⁴ E tuli mati sənxe xuini ito ra geyane fari
yama gbeen nan xui a ra.

E tuli mati,

yamanane bata yimaxa

alo siyane na e malan.

Alatala Senben Birin Kanna nan
a ganli tənma yenge so xinla ma.

⁵ Alatala fama e nun

ganla naxan a xələn naxuyama ayi

sa keli bəxən yire makuyeni

sa keli kore xənna danna ra.

E yamanan birin kalama nən.

⁶ E gbelegbele sununi,

amasəto Alatalaa ləxən bata maso.

A fama alo halagi ti gbalona,

fata Ala Senbe Kanna ra.

⁷ Nanara, birin bata xadan,

muxune bata tunnaxələ e ma.

⁸ Gaxun bata e suxu,

xələn sifan birin e fari.

Muxune e fatine yimaxama xələn bun

alo jaxanla tinna ma.

E birin xaminxina e bode matoma.

E yetagine yifərxəxi.

⁹ A mato, Alatalaa ləxən fama,

kininkinintare ləxəna,

fitinan nun xələ gbeen naxan yi,

alogo bəxə xənna xa raxəri,

a findi tonbonna ra

a yi yulubitəne halagi a yi.

¹⁰ Saren naxanye kore e nun e sare kurune,
ne mi fa degen sənən.

Sogen nēen fa te,

a bata yidimi,

kiken mi fa dēgema sōnōn.

¹¹ Ala naxa, “N dunuḡa muxune
kewali ḡaxine saramma e ra nēn,
n yi muxu ḡaxine hakene saran e ra.

N yi yete yitene wason dan,

n yi nō kanne yandan kala.

¹² N muxune xuruma nēn bōxōni

han e mi fa toma xulen

alo xēma fajina,

e to raxōlōma ayi nēn

alo xēmaan naxan sa kelima Ofiri ya-
manani.”

¹³ Nanara, n kore xōnni maxama nēn,
bōxō xōnna yi xuruxurun, a ba a funfuni
Alatala Senben Birin Kanna fitinana fe ra
a xōlōn na keli lōxōn naxan yi alo tēena.

¹⁴ Nayi, muxune birin sigama nēn e konne
yi

birin yi a gi siga a yamaan fēma

alo xēnla naxan sagatanma,

alo xuruse raba mi yēxēen naxanye fōxō ra.

¹⁵ E na muxu yo to,

na kanni sōxōnma nēn tanban na,

E na naxan yo suxu,

na kanna faxama nēn silanfanna ra.

¹⁶ E dii futene yi yibutuxun e yetagi,

e banxi kui seene yi tongo,

muxune yi fu e ḡaxanle ma e yetagi.

¹⁷ Ala naxa,

“N Mede kaane rakelima nēn e xili ma

gbetin bōte mi siyaan naxan xa,

e mōn mi sēwama xēmaan na.

¹⁸ E banxulanne yi faxa Mede kaane xali-
makunle ra,

e mi kininkininma dii futene ma,

e ḡaxu diidine ra.”

¹⁹ Babilōn naxan findixi taa tofajin na ya-
manane yē,

naxan findixi Babilōn kaane binyen nun e
kanba xunna ra,

Ala na taan halagima nēn

alo Sodoma taan nun Gomora taana.

²⁰ Muxu yo mi fa dōxōma a yi,

a yigenla luma nēn

han mayixete nun mayixete.

Hali Arabu sigatine yati mi dangue a yi,

hali xuruse rabane mi fa e xuruseene xal-
ima na.

²¹ Koni burunna subene nan dōxōma na,

xutunxunbane yi e banxine rafe.

Dangaranfulene yi lu na yi,

kōtōne yi na findi e bodonden na.

²² Kankone wuga xuiin yi lu minē a yire
makantanxine yi,

barekodane yi so a manga banxine kui.

Babilōn gbee waxati saxin bata maso.

A siimayaan mi fa xunkuya.

14

Isirayila kaane xete fena

¹ Alatala kininkininma nēn Yaxuba
yixetene ma. A mōn Isirayila yamaan
sugandima nēn, a mōn yi e radōxō e bōxōni.
Xōḡene yi sa e fari, e findi Yaxubaa yamaan
na.

² Siyaan bonne fama nēn Isirayila kaane
tongodeni, e siga e ra Alatalaa yamanani.
Isirayila yamaan yi siyane findi e konyine
ra, xēmēn nun ḡaxanla. Na kiini, muxun
naxanye e findi konyine ra, e fan yi ne findi
e konyi ra, e findi e ḡaxankata muxune
kanne ra.

Babilōn mangan saya sigina

³ Isirayila kaane, lōxōna nde, Alatala
matibun fima nēn ē ma ē tōrōne nun ē lan-
baranne nun ē konyiya xōdēxēn ḡan xan-
bini.

⁴ Na waxatini, ē sigi ḡaxumēni ito sama
nēn, ē Babilōn mangan magele, ē naxa,
Ee! En ḡaxankata muxun mi fa na!

A gbalon bata ḡan!

⁵ Alatala bata muxu ḡaxine bosaan senben
kala.

A bata nō sōtō dunganna kala

⁶ naxan yi siyane mabōnbōma xōlōni

a yē wuyaxi,

dan mi naxan na,

naxan fitinaxin yi nōn tima yamanane xun
na

a gbalon sa e fari

naxan dan mi na.

⁷ Iki, yamanan birin bata lu bōḡe xunbenli,
muxune gbelegebelema sēwani.

⁸ Hali fōfōne nun Liban sumanne sēwaxi

i kala feen na, e a falama,

e naxa, “Xabu i binbin maluxun,

muxu yo mi fa fama nxu sēgēdeni.”

⁹ Faxa muxune e ramaxama nēn bōxōn bun
ma

fa i ralandeni,

i nēma fē waxatin naxan yi,

dunuḡa ito muxu gbeene birin.

Naxanye yi siyane mangane ra,

ne birin kelima nēn.

¹⁰ E falan ti, e naxa,

“I fan bata findi fangataren na

alo nxu tan.

Iki, i bata lu alo nxu tan!”

¹¹ E bata ē nun i ya wason

nun i ya bōlōn xuiin birin nagodo gaburun
na.

Kōnēne nan i saden na i bun ma,

kunle yi findi i ya bitinganna ra.

¹² Ee! I bata bira sa keli kore

i tan tagalan saren naxan dēgema subaxani!

I bata woli bōxōni,

i tan naxan yi siyane rabirama!

¹³ I yi a falama i yete ma, i naxa,

“N tema nēn kore xōnna ma,

n sa n ma mangaya gbɛdɛn dɔxɔ mɛnni
Alaa sarene faxa ra.
N sa dɔxɔ alane tagi,
e malanna geyaan naxan ma sogeteden
kɔmɛnna ma.

¹⁴ N tema nɛn kundane fari,
N yi lu alo Kore Xonna Ala.”

¹⁵ Koni e bata sa i sa fɔ gaburun xonna ma
i lu laxira yili tilinxin na.

¹⁶ Naxanye na i to,
ne i matoma nɛn ki faɲi.

E miri i ya fe ma,
e yi a fala, e naxa,

“Xɛmɛni ito xa mi yi bɔxɔn naxuruxurunma
ba,

a yi yamanane yimaxa?

¹⁷ Ito xa mi dunuɲa findi tonbonne ra ba
a yi taane kala,

a tondi kasorasane beɲɲɛ?”

¹⁸ Nɛndin na a ra,
siyane birin mangane maluxunxi binyen
nin

e keden kedenna birin yi lu e gaburune ra.

¹⁹ Koni i tan bata woli ayi i ya gaburun fari
ma

alo wudi yii xaren biraxina.

Faxa muxune bata sa i yɛɛ ma,
naxanye faxaxi silanfanna ra
naxanye bata sa gɛmɛne fari yinla ra.
I bata lu alo binbi yibodonxina.

²⁰ Koni i tan mi maluxunma alo ne
amasɔtɔ i bata i ya yamanan kala,
i yi i ya yamaan naxɔri.
Bɔnsɔn ɲaxina fe mi fa falama habadan.

²¹ E a diine faxa feni tɔn
lan e benbane gbalɔ feene ma.

E nama fa keli,
e yi bɔxɔn birin findi e gbeen na,
e dunuɲa rafe e taane ra.

²² Alatala Sɛnben Birin Kanna falan ni ito ra,
a naxa,

“N kelima nɛn Babilɔn taan xili ma,
n yi a xinla ralɔ ayi
e nun a muxun naxanye na lu e nii ra
e nun e diine nun e yixɛtɛne birin.”

Alatalaa falan nan na ra.

²³ N taani ito findima nɛn dara yiren na
gbalane dɛnaxan yi e nun sagalene dingi-
rana.

N yi Babilɔn taan makɔ halagi ti silanden na.
Alatala Sɛnben Birin Kanna falan nan na ra.

²⁴ Alatala Sɛnben Birin Kanna bata a kɔlɔ, a
naxa,

“N bata feen naxan yitɔn,
na ligama nɛn.

N bata naxan nagidi,
na kamalima nɛn.

²⁵ N Asiriya kaane halagima nɛn n ma ya-
manani,

n yi e raxɔri n ma geyane fari.

E konyiyaan bama nɛn n ma yamaan xun
ma,

e goronna yi ba e tungunna fari.”

²⁶ Ala na nan nagidixi dunuɲa birin xili ma,
a yiini texi siyane birin xili ma na kii nin.

²⁷ Xa Alatala Sɛnben Birin Kanna fena nde
ragidi,

nde nɔɛ a yikale?

A na a yiini te,

nde nɔɛ a raxɛtɛ a funfuni?

Waliyiya falana Filisistine xili ma

²⁸ Waliyiya falani ito tixi Manga Axasi
faxa ɲɛɛn nan na.

²⁹ E tan Filisistine,

e yi e bɔnbɔma bosaa naxan na,

na bata kala,

koni e nama sɛwa na ra.

Amasɔtɔ koson minima nɛn saɲi faxaxin
bɔnsɔnni,

ninginangan yi mini koson bɔnsɔnni naxan
tuganma.

³⁰ Tɔrɔ muxu gbeene,

ne donseen sɔtɔma nɛn,

sɛnbɛtarene yi e matabu bɔɲɛ xunbenli.

Koni e tan Filisistine,

n na e bɔnsɔnna halagima fitina kamɛn nan
na.

Naxanye na lu e nii ra,
ne birin yi faxa.

³¹ E tan taa makantanxine,

e wuga xuini te!

Taan muxune, e gbelegbele!

Filisiti yamaan bata tunnaɲɔlɔ e ma,

amasɔtɔ tɛɛ tutin fama nɛn

sa keli sogeteden kɔmɛnna ma.

Muxu yo mi baxi yaxune ganla safane ra.

³² Filisistine xɛrane yabin findin nanse ra?

“Alatala nan Siyon taan tixi,
a yamaan yiigelitɔne yigiyade faɲin sɔtɔma
dɛnaxan yi.”

15

Waliyiya falan Moyaba xili ma

¹ Waliyiya falana Moyaba yamanan xili
ma:

Ari taan bata raxɔri Moyaba yamanani
a kala kɔɛ kedenna ra.

Kiri taan bata raxɔri Moyaba yamanani
a kala kɔɛ kedenna ra.

² Dibon kaane tema e suxure kide matexine
yi

e wugama.

Moyaba kaane gbelegbelema Nebo nun
Medeba taane yi.

Muxune birin bata e xunne nun e dɛ xabene
bi sununi.

³ Sunu dagine nun bɛnbɛnle ragodoxi e ma
kirane xɔn ma.

E gbelegbelema e banxine fari

e nun e yama malandene yi,

e birin wugama han!

⁴ Xesibon nun Eleyale kaane
gbelegbelema mali muxu feen na.
E xuiin sa mema fo Yahasi taani.
Nanara, Moyaba sofane gbelegbelema,
e bata tunnaxolo e ma.

⁵ N gbelegbelema Moyaba kaane fe ra.
A muxune bata e gi siga han Soyari taani,
siga han Egilati-Selisiya taani.
E tema wuge Luxiti geyaan na.
E wuga xuiini tema e kalana fe ra Xoronayin
kiraan xon.

⁶ Nimirimi daraan bata xori
sexene bata xara,
joxondene bata jan.
Sese xinde mi fa na.

⁷ Nanara, muxune e se donxene tongoma
naxanye luxi e yii,
e noxi naxanye ramare,
e yi siga e ra Wudi Tofajin Xuden kidi ma.

⁸ Sonxo xuiin minima Moyaba yamanan
birin yi.

E wuga xuiin minima
sa keli fo Egilayimi taani,
sa keli fo Elimi xopin yireni.

⁹ Xuden naxan danguma Dimon yi,
na bata findi wunla ra.

Ala naxa,
“N mon gballo nenene rasigama nen Dimon
yi.

N yatana nde rafama nen Moyaba muxu
gixine xili ma,
e nun naxanye na lu e yamanani.”

16

Moyaba Yerusalen xandima nen

¹ Moyaba mangane yi a fala, e naxa,
“E yexene rasiga Yuda yamanan mangan
ma,

sa keli Sela tonbonni,
siga Siyon geyaan fari.”

² Moyaba naxanle bata baan gididen li Ari-
non yi.

E luxi nen alo xoliin naxanye e gixi,
naxanye kedixi,
e makuya e teen na.

³ Moyaba kaane yi a fala Yerusalen kaane
xa, e naxa,

“Nxu maxadi,
i fena nde ragidi.
Yanyi tagi sogen bun,
i nininna xa so nxu xun na
alo kxena, i nxu kantan.
Nxo muxu gixine luxun,
i nama gi muxune yanfa de!

⁴ A lu nxo muxu gixine xa e dxxo e konni,
dxxoden so e yii e ratange halagi tiin ma
denaxan yi.

Naxan nxu naxankatama,
na mi luma habadan,
halagin fama nen a dandeni.
Naxan nxu yengema,
na kelima nen yamanani.

⁵ Nayi, i ya mangayaan senben sotama nen
hinanna xon,
Dawuda yixetena nde yi mangayaan naba
lannayani,
kitisaan naxan kiti kenden fenma
naxan sobe soxi tinxinna ma.”

*Yerusalen mi nae Moyaba maliye
Yeremi 48.29-36*

⁶ Nxu bata Moyaba kaane wasona fe me
naxan gbo han,
e nun e yete yigboon
nun e wason nun e yete yitena.
Koni e yete matxoma fuun nin.

⁷ Nanara, Moyaba kaane gbelegbelema su-
nuni

e yamanana fe ra,
e birin e wuga xuiini tema.
E kutunma nimisani Kiri-Hareseti taa
kalaxina fe ra.

E bata tunnaxolo e ma fefe!

⁸ Xesibon xene bata kala,

alo Sibima manpa binle.*

Siyane mangane bata manpa bili yebaxine
yibodon

naxanye bogine yi sigama han Yaaseri
taani,

e xuya tonbonna xun xonna ra,
e yiine yi sigaxi han Foxo Daraan kidi ma.

⁹ Nanara, n wugama Yaaseri kaane xon
Sibima manpa binle fe ra.

Ee! Xesibon taan nun Eleyale taana!

N na n yegen nagboma ayi nen e ma!

Yengen xuiin bata mini e manpa bili nakone
yi,

e nun e se xaba daxine yi.

¹⁰ Sewan nun naxan naxan bata jan wudi bili
nakone yi.

Sigi sa xuiin nun sewa xuiin mi fa mema
nxo manpa bili nakone yi.

Muxu yo mi fa manpa bogine igen bama,
n bata danna sa sewa xuiin na.

¹¹ Nanara, n bojen wugama Moyaba fe ra.
N ma mawuga xuiin luxi nen
alo bolon xuina sununi.

N kutunma Kiri-Hareseti taana fe ra.

¹² Nxu Moyaba yamaan toma xadanje
e suxure kide matexine yi,
e yi so e suxure banxine yi maxandi tideni,
koni na tonso yo mi na.

¹³ Alatala bata yi na fala Moyaba kaane
xili ma.

¹⁴ Iki Alatala naxa, “Benun jee saxon
yate xa dangu, Moyaba muxu gbeene nun

* **16:8: 16.8** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

a yama gbeen yarabima nēn, fangatare dando gbansan yi lu e nii ra ne yē.”

17

Damasi nun Isirayila

¹ Waliyiya falana Damasi taan xili ma:

Damasi taan kalamatōon ni i ra,
a taa xōnna yi lu
alo gēme ne e bode fari.

² Aroyeri yamanan taane luma nēn nabeyinxi

e findi xuruseene konna ra.

E luma nēn na,
muxu yo mi e yigbetenma.

³ Taa makantan yin yo mi fa luma Eframi yamanani sōnōn.

Mangayaan bama nēn Damasi taani.

Arami yamanan muxu dōnxēn naxanye luma,

ne binyen mi dangue Isirayila kaane binyen na.

Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

⁴ Nayi, na lōxōni,
Yaxubaa binyen xurunma nēn.

A yamaan yi lu doyenye.

⁵ A luma nēn
alo sansine na yelin malanye se xaba waxa-tini

alo a xaba muxun na a tōnsōn xabaxine malan a yii

alo e na tōnsōne makentun Refa lanbanni.

⁶ A tōnsōn dōnxēna ndee luma nēn a kentun daxin na,

alo oliwi bogine na rayolon tamin na,
a xōri firin saxan yi lu a kondeni,
naanin suulun jōxōn yi lu a yii bogixine ra.
Alatalaa falan nan na ra, Isirayilaa Ala.

⁷ Na lōxōni,
muxune yēne luma e da mangan nan na,
e yē rafindi Isirayilaa Ala Sarjanxin ma.

⁸ E mi fa e yē rasige suxure kidene yi mume,
e naxanye rafalaxi e yiine ra.

E mi fa Asera kide gbindonne matōe mume,
e nun e wusulan gandene,
e yete yii fōxōne.

⁹ Na lōxōni, e taa makantanxin naxanye rabeyinma Isirayila kaane bun, ne birin yigenla luma nēn alo fōtōnna hanma geyaan kondena.

¹⁰ Amasōto i bata jinan Ala xōn i rakisimana.
I mi i yengi dōxi i kantan fanyen xōn, i ya Ala.

Nanara, i bata nakōon nafala a fajin na,
i yi sansi xōjēne si.

¹¹ I e si lōxōn naxan yi,
hali e na soli na lōxōni,
na xōtōnna yeteni i ya si seen yi fuga,
koni a xaba waxatin na a li,
a lōma ayi nēn,

furen nun sōxōle jantaren na fa lōxōn naxan yi.

¹² Ee! Siya wuyaxine sōnxōma
alo fōxō igen xuxu xuiin kii naxan yi.

Ee! Yamanane muxune xajēma ayi
alo baa ige gbeen na walanje ayi.

¹³ Siyane sōnxō xuiin luxi nēn
alo fōxō ige gbeen xuxu xuina.

Marigin na a kōnkō e ma,
e e gi, siga yire makuyeni.

E kedima nēn
alo foyen na se dagin xali geyaan fari

alo sexe xaren kala ti foyeni.

¹⁴ Gaxu gbeen na a ra jinbanna ra,
benun xōtōnni, e mi fa na!

Na nan na muxune sōtōma
naxanye nxō seene birin tongoma.

Na nan e sōtōma naxanye fuma nxu ma.

18

Falan Kusi yamanan xili ma

¹ Gbalon yamanan xa,
tuguminne gabutene xuiin gbo denaxan yi

Kusi yamanan baane xun ma!*

² Mēn kaane xerane rasigama baan xōn kunkine kui

naxanye rafalaxi gbala xidine ra.

Ɛ siga Ɛ konne yi Ɛ tan xera sōnyaxine.

Ɛ siga Ɛ siyaan fēma naxan muxuye kuya,
e fatin mayilenma,

naxan magaxu be nun yiren birin yi,
siya senbēmani ito naxan nōon tima,
baane wuya naxan ma yamanayi.

³ Ɛ tan dunuya muxune birin,
Ɛ tan naxanye bōxō xōnna fari,
e na taxamasenni te geyaan fari,
Ɛ a mato!

Ɛ na xōtaan fe xuiin mē waxatin naxan yi,
Ɛ tuli mati!

⁴ Amasōto Alatala bata a fala n xa,
a naxa, “N waxi feene rakōrosi feni,
n lu raxaraxi n dōxōdeni ti,
alo wuyenna naxan minima yanyin na,
alo xiila wuyenna bōxōn ma kuye wolon waxatini.”

⁵ Amasōto benun se xaba waxatin xa a li,
fugene yolonma nēn,
e yi findi tōnsōnne ra,

ne yi mō fōlō,
muxune yi e yii bogitarene xaba filen na,
e nun e sonle nun e deene.

⁶ Kusi kaane fan nabeyinma na kii nin xōline xa

geyane fari e nun burunna subene.
Sēgene e yibōma nēn sogē furen na,
sube xajēne fan yi e don jēmēn na.

⁷ Nayi, muxune fama nēn finmaseene ra
Alatala Senben Birin Kanna xōn,

* 18:1: 18.1Kusi yamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila baan de fati fōrene bōxōni.

keli siyaan fëma naxan muxuye kuya,
e fatin mayilenma,
e magaxu be nun yiren birin yi,
siya senbëmani ito naxan nën tima,
baane wuya naxan ma yamanayi.
E fama nën na finmaseene ra Siyon geyaan
fari
Alatala Senben Birin Kanna xinla binyama
denaxan yi.

19

Falan Misiran yamanan xili ma

¹ Waliyiya falana Misiran yamanan xili
ma:
Alatala ni i ra, a fama kundani Misiran yi
mafuren!

Misiran kaane suxurene xuruxurunma nën
a yëë ra,

Misiran kaane yi tunnaxələ e ma.

² Ala naxa, “N Misiran kaane radinma
e bode xili ma nën, e yi e bode yenge,
birin yi keli a ngaxakedenmaan xili ma,
birin yi keli a xoyin xili ma,
taane yi keli e bode xili ma,
mangayane yi keli mangayane xili ma.

³ Misiran kaane tunnaxələma e ma nën,
n yi mayifuun bira e feene yi.
E suxurene maxədinma nën,
e nun barinne nun yiimatone nun
kəeramuxune.

⁴ N Misiran sama nën kininkintarena nde
sagoni,

manga yëë xədəxən yi lu a xun na.”

Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan
nan na ra.

⁵ Nila baan xərma nën,
baan wunla yi xara fefe!

⁶ Baane xirin yi mini,
xudene yi xurun Misiran yi,
e birin yi xara.

Gbalane lisima a ra nën,
⁷ sexene yi xara Nila baan xən
han a biradena fəxə igen ma.
Xëen naxanye bixi Nila baan xən,
ne xarama ayi nën,
foyen yi siga e ra, sese mi fa luma.

⁸ Yëë suxune kutunma nën, e sunu,
naxanye birin konna birama Nila baani.
Yala wonle fan senben yi jan.

⁹ Naxanye gesene wurundunma,
ne yagima nën.
Naxanye dugine rafalama e nun naxanye e
səxənnma,
ne yigitegema nën.

¹⁰ Yamanan muxu kəndene fangan janma
nëen,
walikene yi kəntəfili.

¹¹ Xaxilitaren nan Soyan taan kuntigine ra,
Misiran mangan kawandi muxune
a kawandima xaxilitareyaan nin
e naxa, “Fekolonna nde nan ma dii n tan na,

a singe ra mangane diina nde.”
E nəe suse na fale mangan xa di?

¹² Nayi, Misiran mangana,
i ya xaxilimane minen?

Alatala Senben Birin Kanna naxan nagidixi
lan i ya yamanan ma,
e xa i xaran na ma.

¹³ Xaxilitaren nan Soyan taan kuntigine ra.
Nofi taan mangane tantanma.

Misiran yamana kanne nan a raləma ayi.

¹⁴ Alatala bata niina nde raso e yi
naxan e xun magima e ra
alogo Misiran kaane xa tantan e feen birin
yi

alo dələ minna na dengenə ayi baxundeni.

¹⁵ Misiran muxu gbeen nun a muxudina,
muxu yo mi fa sese ligama naxan fan,
a na findi muxu binyen na
hanma a binyetarena.

Misiran yamanan naxanna fe

¹⁶ Na ləxəni, Misiran kaane luma nën
alo naxanle. E xuruxurunma nën gaxuni,
Alatala Senben Birin Kanna na a yiini te e
xili ma waxatin naxan yi.

¹⁷ Yuda yamananana fe findima fe magax-
uxin nan na Misiran kaane xa. Muxune na
a fe fala e yëë xəri, e gaxuma nën na feen yëë
ra Alatala Senben Birin Kanna bata naxan
nagidi e ma.

¹⁸ Na ləxəni, Heburu xuiin fama nën
faladeni Misiran taa suulunna ndee yi, e
muxune yi e kələ a e bata findi Alatala
Senben Birin Kanna gbeen na. Na taan
keden xili bama nën a Taa Halagixina.

¹⁹ Na ləxəni, saraxa ganden fama nën lu-
deni Alatala xa Misiran yamanan tagini,
gəmə gbeena nde yi dəxə yamanan danna ra
naxan Alatala fe rabirama muxune ma.

²⁰ Na nan findima taxamasenna nun
seren na fa fala Alatala Senben Birin Kanna
Misiran yi. Misiran kaane na e xui ramini
Alatala ma e naxankata muxune fe ra wax-
atin naxan yi, a Marakisi Tiin nafama nën e
ma, naxan e xun mayəngema a xa. E yi de xuiine tongo

²¹ Alatala a yete yitama nën Misiran
kaane ra. Na ləxəni, Misiran kaane Alatala
kolonma nën. E yi a batu, e saraxane nun
bogise saraxane ba a xa. E yi de xuiine tongo
Alatala xa, e yi e rakamali.

²² Alatala Misiran kaane naxankatama
nëen fitina fena nde xən, koni a e yiyalanma
nëen, e yi xetə Alatala ma, a yi e maxandi
xuiin name, a yi e yiyalan.

²³ Na ləxəni, kiraan kelima nën Misiran
yi siga Asiriya yamanani. Asiriya kaane
sigama nën Misiran yi, Misiran kaane yi siga
Asiriya yi. E birin yi Ala batu e bode xən.

²⁴ Na ləxəni, Isirayila findima nën Misiran
nun Asiriya yamanane saxanden na
dunupa duban sətəma naxanye xən.

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna dubama nen e xa, a naxa, “N bata barakan sa n ma yamaan Misiran ma fe yi, e nun Asiriya yamanana, n yii fəxəna e nun Isirayila, n ma bəxəna.”

20

Falan Misiran nun Kusi xili ma

¹ Asiriya mangan Sarigon a sofa kuntigin nasiga jeen naxan na Asadodi taan xili ma Filisiti yamanani, a yi a yenge, a yi a tongo,

² na waxatin yeteni, Alatala yi falan ti Esayi xa Aməsi a dii xemena, a naxa, “Sunu dugin naxan xidixi i tagi, na ba, i yi i ya sankidire ba.” Esayi yi a falan suxu, a magenla yi lu sigan tiye, sankidi mi a sannni.

³ Alatala mən yi a fala, a naxa, “A jee saxanna ni i ra n ma walikena Esayi sigan tima a magenla, sankidi mi a sannni. Taxamasenna nan na ra e nun marakolonna Misiran yamanan nun Kusi yamanan xa,*

⁴ fa fala Asiriya mangan Misiran kaane nun Kusi kaane suxuma nen yengeni, a e xali konyiyani. A dii jərene nun fonne magenle nan xalima, sankidi mi e sannni, e xəre magenle yi findi yagin na e xa.

⁵ Nayi, muxun naxanye e yigi saxi Kusi yi hanma naxanye yi Misiran matəxəma, ne gaxuma nen, e yagi.

⁶ Na ləxəni, muxun naxanye dəxi fəxə igen de, ne a falama nen, e naxa, ‘Nxu yi yigi saxi naxanye fari, a mato naxan ligama ne ra. Nxu yi waxi siga feni nxu luxundeni e konni, alogo nxu xa maliin sətə, nxu yi xunba Asiriya mangan ma. Nayi, nxu fa nəe kise di?’ ”

21

Falan Babilon yamanan xili ma

¹ Waliyiya falan ni i ra tonbonna xili ma fəxə igen de.*

Yaxun fama nen

sa keli tonbonni yamana magaxuxini alo kala ti foyen nema fe yiifari ma tonbonna makəe.

² Ala bata fe magaxuxin yita n na. Yanfantenna bata keli yanfa sodeni. Halagi tiin bata halagin ti fələ.

Elan kaane, e siga yengeni!

Mede kaane e taan nabilin!†

Muxune yi kutunma e bun ma, koni n fa danna sama nen na ma!

³ Nanara, n tagin xuruxurunma.

N jaxankataxi

alo jaxanla tinna ma.

N naxan mema,

na bata n gaxu ki fajiri!

N naxan toma,

na bata n kəntəfili.

⁴ Wekilə mi fa n yii,

n xuruxurunma gaxuni.

N yi jinbanna nan mamema nun

alogo n xa bəjəe xunbeli,

koni kəeen fan bata magaxu ayi.

⁵ Donseen bata rafala,

dagine bata yisa,

muxune dəxi e degedeni,

e minma.

Kuntigine, e keli!

E yenge so seene yitən.

⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa,

“Sa kantan tina nde ti,

a na naxan to, a na fala i xa.

⁷ Xa a yenge so wontorone to,

soone naxanye bandunma,

soo ragine dəxi sofanle fari,

ndee fan dəxi jəgəməne fari,

a xa a liga a yeren ma ki fajiri.”

⁸ Kantan tiin xa sənəxə, a naxa,

“N Marigina, n tixi yinna xuntagi fərijən gbən!

N nan n ma kantan tideni kəena ngaan na.

⁹ E a mato, xemena nde fama yenge so wontoron kui

soo firin naxan bandunma.

Na yi a xuini te, a naxa,

‘Babilən taan bata kala!

A bata kala!

E ala sawurane birin bata bira

e xuya ayi bəxəni.’ ”

¹⁰ N ma yamana,

e tan naxan bata bənbə

alo murutun lonna ma,

n na nan məxi Alatala Senben Birin Kanna

ra, Isirayilaa Ala,

n yi a rali e ma.

Falana Edən yamanan xili ma

¹¹ Waliyiya falan ni i ra Duma taan xili ma.

Xuina nde minima Seyiri yamanani,

a naxa, “Kantan tina, kəeen di?

Kantan tina kəeen di?”

¹² Kantan tiin yi a yabi,

a naxa, “Xətənnə a lima nen,

kəeen fan yi so.

Xa i mən waxi maxədinna ti feni,

maxədinna ti.

Waxati gbete, i mən yi fa.”

Alaa falana Arabi xili ma

¹³ Waliyiya falan ni i ra Arabi yamanan xili ma.

E xima nen Arabi burunna ra,

Dedan bənsənnə, sigatiye tonbonni.

* **20:3: 20.3Kusi** yamanan yi Misiran yamanan nan fəxa ra Nila baan de fati fərene bəxəni.

† **21:2: 21.2Elan kaane nun Mede kaane** yi Babilən kaane xəyine nan na benun e xa e yenge, e yi e na.

* **21:1: 21.1Tonbonna:**

14 Ɛ tan Tema kaane,
 ɛ sa fa igen na muxune xa
 min xɔnla naxanye ma
 ɛ fa balon na muxu gixine xa.
 15 Muxune bata e gi silanfanna bun
 silanfanne yi texi e xili ma,
 xanle bandunxi e xili ma,
 e gixi yengen gbalon bun.
 16 Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa,
 “Benun ɲɛ keden yate, Kedari bɔnsɔnna*
 binyen birin ɲanma nɛn.
 17 Muxu wuyaxi mi fa luma e nii ra e
 xali wonle ye, Kedari yengesone.” Alatala,
 Isirayilaa Ala nan na falaxi.

22

Yerusalɛn taanafe

1 Waliyiya falani ni ra Lankenemaya Lan-
 banna xili ma.
 Yerusalɛn kaane,
 nanfera ɛ tema banxine xuntagi?
 2 Nanfera sɔnxɔ sɔnxɔn bata keli ɛ taani,
 a yimaxa,
 sumunna taan naxan yi yeye?
 Ɛ faxa muxune mi faxaxi silanfanna ra,
 e mi faxaxi yengeni.
 3 Ɛ kuntigine birin bata e gi,
 xalimakuli wonle yi e findi kasorasane ra.
 Ɛ muxune birin bata yi e gi yaxune yeɛ ra,
 e yi e birin suxu, e yi e xali.
 4 Nanara, n yi a fala, n naxa,
 “Ɛ yeɛn ba n na,
 ɛ n lu na, n xa wuga xɔleni.
 N ma yamaan bata kala,
 koni hali ɛ mi kata n masabarideni.”
 5 Amasɔto to,
 Marigina Alatala Senben Birin Kanna
 bata magaxun nun mantɔɔn nun may-
 ibasanna rafa
 en ma Lankenemaya Lanbanni.
 Taan nabilinna yinna bata kala!
 Xili ti xuiin minima malina fe ra geyaan ma.
 6 Elan yamanan ganle bata xalimakunle
 tongo
 e nun yenge so wontorone nun soone.
 Kiri yamanan sofane e ye masansan wure
 lefane yitɔnma.
 7 Ɛ merɛmerɛn fajine bata rafe yenge so
 wontorone ra,
 soo ragine yitɔnxi e xa yengen fɔlɔ ɛ taan so
 deɛne ra.
 8 Yuda yamanan mi fa makantanxi sɔnɔn.

Na lɔxɔni,
 i yeɛ raxetɛma nɛn yenge so seene ma
 banxini naxan xili “Fɔtɔn Yi Banxina.”
 9 Ɛ yi yalenne to Dawudaa Taan makantan
 yinna ma
 ɛ yi igen namara ige ramarade xurini
 yengen yeɛ ra.

10 Ɛ Yerusalɛn taan banxine yate,
 ɛ ndee rabira
 alogo ɛ xa makantan yinna senbe so.
 11 Ɛ yi ige ramaraden nafala yin firinne
 longonna ra
 ige ramarade fonna igen xa.
 Koni naxan na feene birin xunna ra,
 ɛ mi e yeɛ rafindixi na ma.
 A yi e yitɔnma to mi na ra,
 koni ɛ mi yi na kanna toma.

12 Marigina Alatala Senben Birin Kanna
 a falaxi na lɔxɔn nin,
 a ɛ xa wuga, ɛ gbelegbele,
 ɛ yi ɛ xunne bi,
 ɛ yi kasa benbeli dugine so sununi.
 13 Anu, sewan nun ɲaxaɲaxan nan be iki!
 Muxune jingene kɛɛ raxabama,
 e yeɛne faxama,
 e suben donma, e manpaan minma.
 Ɛ a falama, ɛ naxa,
 “En na en dege, en yi en min,
 bayo en faxan nɛn tila!”

14 N tunla Alatala Senben Birin Kanna
 falani ito nan mexi, a naxa, “Ɛ hakeni ito
 mi xafarima han ɛ faxa!” Marigina Alatala
 Senben Birin Kanna na nan falaxi.

Marakolonna lan Sebena fe ma

15 Marigina Alatala Senben Birin Kanna
 ito nan falaxi, a naxa, “Siga, i sa mangana
 muxuni ito li, Sebena, naxan manga banx-
 ina feene xun na, i yi a fala a xa, i naxa,
 16 ‘Nanse i xa be?
 I ya muxun mundun be,
 i to gaburun gema i yete xa be?
 I matabude donxen nafalama i yete xa
 geyaan fari
 i gaburun ge i yete xa fanyeni!
 17 I tan senbemana,
 Alatala i wolima ayi nɛn pon!
 A yi i suxu ken,
 18 a yi siga i mafilinfilinje
 alo se radigilinxina
 a i woli yamana gbeeni.
 I sa faxama menna nin,
 ɛ nun i ya wontoro fajine yi lu na,
 i tan naxan i kanna denbayaan nayagima!’
 ”

19 Ala naxa,
 “N ni i kedima nɛn i ya walideni,
 n yi i ba i tideni.
 20 Na lɔxɔni,
 n nan n ma walikɛna Eliyakimi xilima nɛn,
 Xiliki a dii xɛmɛna.
 21 N ni i ya dugine ragodo a ma,
 n ni i ya tagi xidin xidi a tagi,
 n ni i senben so a yii.
 A findima nɛn Yerusalɛn kaane fafe ra
 Yuda yamaan birin ye.

* 21:16; 21:16Kedari findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sebexi Dunuja Fɔlɔn 25.13 kui.

²² N Dawudaa manga banxin dejinna soma n'en a yii.

A na naxan nabi, muxu yo mi nae a balanɛ.

A na naxan balan, muxu yo mi nae a rabiye.

²³ N na a bitinma nen alo bitin wudina yire kenɛni, a yi binyen fi a fafe a denbayaan ma.

²⁴ A denbayaan muxu binyene birin luma nen singanxi a ra, alo wudi yiin singanxi a binla ra kii naxan yi,

alo goron xunxurine nun baramane nun ige sa seene doxoma e bode fari kii naxan yi."

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, "Na loxonɛ, gbangban wudin talama nen naxan yi bitinxi yire kenɛni. A kalama nen, a yi bira. Nayi, goronna naxan yi singanxi a ra, na yi halagi." Alatala na nan falaxi.

23

Tire nun Sidon halagi fena

¹ Waliyya falana Tire taan xili ma: E tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui foxo igen xun ma, e gbelegbele sununi amasoto Tire taan bata kala,

banxi yo mi fa na, kunki tide mi fa na.

E bata na xibarun me, fata Sipiri foxo ige tagi boxon na.

² E dundu, e tan naxanye doxi foxo igen de, e tan naxanye bata foxo igeni siga

e Sidon taan yulane findi nafulu kanne ra. ³ Sansiin naxanye yi bima baan de Sihori yi, foxo igen kidi ma pon,

e fa ne ra e taani. Sansiin naxanye yi xabama Nila baan xon, ne yi findixi Sidon taan tonon nan na. Na yamanan bata yi findi siyane boxo tiden na.

⁴ Sidon kaane, e yagi, baan xon yire makantanxina.

Bayo foxo igen* bata a me e ra, a naxa, "N mi dii barin toroyane sotoxi, n mi dii barixi.

N mi dii xeme ye ragboxi, n mi dii teme maxuruxi."

⁵ Xibaruni ito na Misiran yamanan li, e yigitegema nen Tire taana fe ra.

⁶ E foxo igeni gidi han Tarasisi taani, e gbelegbele sununi e tan foxo ige tagi boxo yidoxone.

⁷ E naxanpaxa taan nan ito ra ba, naxan masage xabu waxati xunkuyene yi naxan muxuye bata yi siga

e sa doxo yire makuyene yi?

⁸ Nayi, nde na feen nataxi Tire taan xili ma, naxan yi mangayane yitaxunma yamanane yi nun?

Kuntigin nan yi a yulane ra, xili kan gbeene dununa yi.

⁹ Alatala Senben Birin Kanna nan na ragidixi,

alogo a xa ne fe magodo naxanye wasoxi e tofanna fe ra, alogo a xa boxon muxu yitexine rayagi.

¹⁰ Nayi, Tarasisi kaane,

e boxon bi, alo e a ligama Nila baan de kii naxan yi, amasoto kunki tide mi fa na e kunkine xa.

¹¹ Alatala bata a yiini te baan xili ma, a bata yamanane yimaa. A bata yamarin fi Kanan yamanan xili ma, a taa makantanxine xa kala.

¹² A bata a fala, a naxa,

"E tan Sidon kaane, e sumunna bata jan. Yaxune bata fu e taa tofajin ma.

Keli, e foxo igeni gidi, siga Sipiri foxo ige tagi boxoni. Hali na, matabu yo mi e xa."

¹³ Babilon yamanan mato, yamaan naxan mi yi sese ra, Asiriya kaane bata yi naxan findi burunna subene gbeen na.

E e sanganso makantanxine ti nen a yi, e yi a banxine kala, a findi taa xonna ra.

¹⁴ E tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui foxo igen xun ma,

e gbelegbele sununi amasoto e yire makantanxin bata kala.

¹⁵ Na waxatini, jinan tima nen Tire taan xon jee tonge solofere, na lanxi mangana nde nan ma siimaya ma. A ligama Tire taan na nen alo a liga yalunden na kii naxan yi sigini ito yi, a naxa,

¹⁶ Bolonna tongo, i a maxa, i sigi wuyaxi sa,

i taani siga i tan naxalan majinanxina alogo i ya fe xa rabira muxune ma.

¹⁷ Nee tonge solofere na dangi, Alatala Tire taana fe ragidima nen. A mon yi a saran haramuxin soto folo, a yalunyaan naba boxo xonna yamanane birin xon.

¹⁸ Koni a soto seen nun a saren haramuxin luma Alatala nan xa. E mi malanma, e mi ramarama. E soma muxune nan yii naxanye luma Alatala yetagi alogo e xa balo gbeen nun maraberi ba fajin soto.

24

Alatala boxon birin halagima nen

¹ Alatala boxon birin halagima nen,

* **23:4: 23.4Foxo igen** yi findixi Sidon kaane gbee ala naxalanmana nde nan na.

a yi a raxori.

A bəxə xənnə kalama nən,

a yi a muxune birin naxuya ayi.

² Na marajan ki kedenna nan saraxaraliin
nun a yamaan xa,

e nun kuntigin nun a walikēen xa,

e nun banxi kanna nun a walikē jaxanla xa,

e nun sare matiin nun sare soon xa,

e nun doli tongo nun doli soon xa,

e nun donla naxan ma

e nun seen soma naxan yii.

³ Bəxə xənnə kalama nən fefe,

a yigenla yi lu

amasəṭə Alatala bata na fala.

⁴ Bəxən sunuxi, a xaraxi.

Dunuja sigama kale,

a muxu gbeene fan yi doyen.

⁵ Adamadiine bata bəxə xənnə raharamu.

E mi Alaa sariyane suxi,

e yi a tənne bejin.

E bata habadan layirin kala

e nun Ala tagi.

⁶ Nanara, Alaa dangan bata bəxə xənnə
suxu,

a muxune yi e yulubin yanginna sətə.

A muxune ganma,

e wuyaxi mi lu.

⁷ Manpa nenen bata xara,

manpa binle yi lisi a ra.

Naxanye bəje yi səwaxi,

ne wugama.

⁸ Səwan tanban xuine bata dan,

jaxaxaxa xuine bata jan,

səwan bəḷən xuine bata dan.

⁹ Muxune mi fa manpaan minma sigini.

Manpane bata xələ ayi

e min muxune də.

¹⁰ Taa rabəjinxin bata kala.

Banxine birin nagalixi,

muxu yo mi fa nəe soe.

¹¹ Muxune gbelegbelema manpa feen na
kirane xən.

Səwan bata findi bəje rafəren na.

Naxaxan bata jan yamanani.

¹² Banxi xənnə nan tun fa luxi taani,

taan so dəen bata kala,

a biraxin yi lu na.

¹³ A ligama na kii nin bəxəni siyane tagi,

se wuyaxi mi luma,

alo oliwi bogine na yelin malanje,

alo manpa binle xəri bolon waxatini.

Dunuja muxune jaxanma

¹⁴ Naxanye luxi e nii ra,

ne e xuini tema,

e sənə səwani e Alatalaa binyen nali.

E gbelegbelema jaxaxaxani keli sogegodo-
den binni.

¹⁵ E naxa,

“Sogeteden binna yamanane,

ε Alatala binya!

ε Alatala xinla tantun

bəxə ige tagi bəxəne yi,

Isirayilaa Ala!”

¹⁶ Nxu bəti xuine mēma nən bəxən danne
birin yi:

“Binyena Ala tinxinxin xa!”

Koni n tan naxa,

“N bata lə ayi, n bata lə ayi,

gbalona n xa!

Yanfantenne yanfan soma!

Yanfana!

Yanfantenne yanfan soma!”

¹⁷ Gaxun nun yili gbeen nun luti ratixine

ε tan bəxə xənnə muxune yēē ra.

¹⁸ Naxan na a gi gbelegbele xuiin bun gax-
uni,

na yi sin yinla ra.

Xa naxan te yinla ra,

na yi a suxu lutin na.

Kore xənnə dəene birin nabima nən

tulen yi fa,

bəxə xənnə bunne birin yi xuruxurun.

¹⁹ Bəxə xənni bəma nən,

a xuya ayi, a yolon,

bəxən bata yimaxa fefe!

²⁰ Bəxən dengenma ayi nən

alo dələ minna,

a tintin alo gagen foye gbeen bun.

A bira a Ala matandine goronna bun

a mi fa nəe kele.

²¹ Na ləxəni,

Alatala sənəma ganla saranma e kəwanle
ra nən

naxanye bəxən nun kuyen lan tagini

e nun bəxə xənni ito mangane.

²² E malanna nən yili gbeen na

alo kasorasane.

E balan kasoon na.

Waxati xunkuye na dangu,

e fa e dentege.

²³ Kiken nun sogen yagima nən.

Amasəṭə Alatala Sənben Birin Kanna

findima nən mangan na Yerusalen yi,

Siyon geyaan fari.

A binyen yi makenen taan fonne birin
yetagi.

25

Wali fəni kolon bətina

¹ Alatala! N ma Ala ni i ra!

N ni i tantunma nən,

n yi i xinla binya.

I bata i ya kabanako feene rakamali,

i naxanye ragidixi i ya tinxinyani

xabu to mi na ra.

² I bata taan lu

alo gēme malanxine,

i bata taa makantanxin findi taa xənnə ra.

Taa mi fa xəje taa fangamaan na,

a mi fa tima sənən.

³ Nanara, yama sənəmane i binyama nən

siya gbalotəne taane yi gaxu i yēē ra.

⁴ Luxunden nan i tan na yiigelitōne xa,
 senbetarene luxundena
 e na bira lanbaranni,
 e nun yigiyadena tule gbeen bun,
 e nun nininna soḡe xōlen bun.
 Muxu ɲaxine xōlen luxi nēn
 alo tule foye gbeen na dōxō sansanni,
⁵ alo soḡen wuyenna tonbonna ma.
 I xōɲene sōnxō xuiin danma,
 alo kundaan nininna wuyenni suxuma kii
 naxan yi,
 i gbalotōne nō sōtō sigin danma na kii nin.

Sewa bandena siyane birin xa

⁶ Alatala Senben Birin Kanna ɲaxaɲaxani
 tōnma geyani ito fari,
 a lu alo sube turaxi donna
 nun manpa faɲi minna,
 suben nun manpa fisamantenne yeṭena.
⁷ Geyani ito fari,
 a sunu dugin bama nēn
 yamanane muxune birin yeṭagin xun na,
 e nun kasangenna naxan siyane birin ma.
⁸ A sayaan halagima nēn habadan!
 Marigina Alatala yi muxune birin yeḡegen
 fitan e yeṭagi.
 A yi yagin ba a yamani bōxōn yiren birin yi.
 Alatala nan na falaxi.

Moyaba yamanan kalana fe

⁹ Na lōxōni, e a falama nēn,
 e naxa, “En ma Ala ni i ra!
 En na en xaxili tixi a tan nan na,
 a yi en nakisi!
 Alatala ni i ra!
 En xaxili tixi a tan nan na.
 En ɲaxan,
 en sewa a marakisina fe ra!”
¹⁰ Alatala bata a yengi lu geyani ito xōn!
 Anu, Moyaba yamanan bata kala
 alo sexēn naxan yibodonxi ɲeɲe yinla ra.
¹¹ Mēn kaane yiine yitexi
 alo muxun naxan a bama igeni.
 Koni hali e to kataxi,
 Marigina e ragodoma nēn e wasoni.
¹² Moyaba kaane,
 Marigina ε yamanan makantan yinne rabi-
 rama nēn,
 a e rabirama nēn bōxōni,
 a yi e findi burunburunna ra.

26

Ala tantun betina

¹ Na lōxōni, Yuda yamanan muxune betin
 bama nēn, e naxa,
 “Nxu bata taa makantanxi faɲin sōtō.
 Ala bata a rabilin marakisin na
 alo yinna
 a xa nxu makantan.
² E taan so dēene rabi,
 yama tinxinxin xa so
 naxanye luxi tōḡondiyani.
³ Naxanye yugon fan,

i tan Ala nan bōɲe xunbeli kenden nagidima
 ne ma,
 amasōtō e yigi saxi i tan nin.
⁴ E yigi sa Alatala yi habadan,
 bayo Alatala nan ε habadan kantan fanyen
 na,
 ε Alatala.
⁵ Muxun naxanye dōxi yire matexini,
 a ne ragodoma nēn,
 a yi e taa matexin kala,
 a yi a halagi bōxō xōnna ma,
 a a findi burunburunna ra.
⁶ Senbetarene a yibodonma nēn,
 a lu yiigelitōne san tidene bun.”

⁷ Tinxin muxuna kiraan tinxin nēn.
 I tan Ala faɲin kiraan malaxunma nēn
 tinxin muxun xa.
⁸ Alatala, nxu xaxili tixi i tan nan na
 i ya kiti saxine kiraan xōn ma.
 Nxu niin makoon naxan ma,
 nxu lu i xinla fale,
 nxu lu nxu mire i ma.
⁹ I xōnla n niin yeṭēn suxuma kōēen na,
 n ni i fenma n sōndōmēn birin na.
 I na kiti kenden sa bōxōni
 dunuɲa muxune yi tinxinyaan kolon.
¹⁰ Xa i hinan muxu ɲaxine ra,
 e mi tinxinyaan kolonɲe.
 Hali yamana faɲini,
 e tinxintareyaan nan nabama,
 e mi Alatalaa gboon toma.

¹¹ Alatala, i yiini texi e xili ma,
 koni e mi a toma.
 Anu, e i ya xanuntenya gbeen toma nēn
 i ya yamaan xa, e yi yaḡi.
 Teēn naxan i yaxune raxōrima,
 na xa e gan.
¹² Alatala i bōɲe xunbenla fima nxu ma,
 i tan nan nxō feene birin nakamalima nxu
 xa.
¹³ Alatala, nxō Ala,
 kari gbētene nxu nō nēn,
 naxanye mi findixi i tan na,
 koni nxu i tan keden pe xili binyama.
¹⁴ Ne bata faxa,
 e mi fa xēṭema sōnōn.
 E bata findi yiyane ra,
 e mi fa kelima sōnōn.
 I bata e kēwanle saran e ra,
 i yi e halagi,
 i yi e funfun birin naxōri.
¹⁵ Alatala, i bata nxō bōxōn fari sa,
 i bata a fari sa.
 I bata i ya binyen mayita,
 i yi yamanan danne masiga.
¹⁶ Alatala, muxune e yeḡe rafindima i tan nan
 ma tōrōni.
 I na e xuru mantōrōni,
 e yi xēṭe i xandε e dε bun.

¹⁷ Alatala, nxu lu nen i yetagi,
alo naxanla nema wugama soxoleni tinna
ma.

¹⁸ Nxu fan na soxolen sifan soxeni nen,
nxu wuga,
koni nxu foyen nan tun barixi.
Nxu mi kisin fixi boxo xonna ma
nxu mi muxu nenene raminixi dunuɲa yi.

Faxa muxune kelima nen

¹⁹ E faxa muxune niin birama e yi nen,
e yi keli.

E tan naxanye saxi burunburunni,
e xulun, e soxo sewani.

Marigina, i xiila rafama boxon ma
alo kenenna,

faxa muxune yi keli gaburun na.

²⁰ N ma yamana, e so e konni,
e deen balan e foxo ra.

E luxun waxatidi,
han Alaa xolon yi dangu.

²¹ Amasoto Alatala nan minima a doxodeni
a yi boxon muxune hakenen saran e ra.

Boxo xonna muxu faxaxine wunla
makenenma nen,

a yi ba muxune wunla luxunɲe
naxanye faxaxi a fari.

27

No sotona ige yi sube naxin fari

¹ Na loxoni, Alatala a silanfan wure xodexen
tongoma nen

naxan gbo, a senben gbo,
a yi keli ige yi sube naxin xili ma

ige yi sube naxina,
sapiɲ naxan a gima,

ige yi sube naxina,
sapi tinxintarena.

A yi foxo ige yi ninginanga gbeen faxa.

Marigin nun a nakona fe

² E manpa bili nakoon matoxoma nen sigini
na loxoni,

naxan bogiye naxun han!

³ "N tan, Alatala,
n tan nan manpa bili nakoni ito kantan
muxun na.

N na a ige sama nen waxatin birin,
n yi a kantan koenen nun yanyin na
alogo muxu yo nama fe naxin liga a ra.

⁴ N mi fa xoloxi a ma.

Koni xa n tansinne nun nanle li na,
n na e yengema nen,

n yi e gan.

⁵ Koni xa naxan a yigiyaden fen n tan yi,
na kanna xa boɲe xunbenla raso nxu nun a
tan tagi,

a xa boɲe xunbenla yatin naso nxu nun a tan
tagi!"

Ala fama nen a yamaan mafeludeni

⁶ Waxati famatone yi,
Yaxubaa yamana a salenne raminima nen,

Isirayila bomsonna yi a sonle nun a fugene
ramini.

A dunuɲa rafe a bogine ra.

⁷ Ala a yamaan bonboxi nen ba,
alo a e bonbo muxune bonboxi kii naxan yi?

A a yamaan faxaxi nen ba
alo a na kanne faxa kii naxan yi

naxanye yi e faxama nun?

⁸ En-en de, koni a e makitixi nen
a yi e kedi,

a siga e ra konyiyani.

A e kedi a kala ti foyen nan na,
alo sogeteden foye gbeen.

⁹ Yaxuba bomsonna haken mafeluma ikii
nin,

ito nan Isirayila bomsonna yulubi xafarin
mayitama:

e na e kide saraxa gandene birin findi bu-
runburunna ra,

e Asera kide gbindowne nun wusulan gan-
dene ba tixi.

¹⁰ Muxu yo mi fa luma taa makantanxini.

A luma nen nabexinxi
alo tonbonna.

Ninge diine yi fa e de madondeni a yi,
e yi na findi e matabuden na.

E yi a wudi jingine madon.

¹¹ Wudi yiine na xara,

e girama nen,

naxanle yi e gan.

Amasoto yama xaxilitaren nan ito ra.

Nanara,

e da mangan mi fa kininkininma e ma.

Ala naxan e daxi,

na mi hinanma e ra.

Isirayila suxu muxune xete fena

¹² Na loxoni,

Alatala a sansi xabaxine bonboma nen

keli Efirati baan ma

han sa doxo Misiran xuden na,

e birin yi malan keden keden yeen ma,

e tan Isirayila kaane.

¹³ Na loxoni,

xota xui gbeen minima nen.

Muxun naxanye loxi ayi Asiriya yamanani,

e nun naxanye kedi Misiran yi,

ne birin fama nen,

e fa Alatala batu geya saripnanxin fari
Yerusalen yi.

28

Gbalon Samari kaane xili ma

¹ Gbalon Samari taan xa,

naxan maligaxi manga komotin na

naxan findixi Efirami yamanan dolo minne
xunna kenla ra,

naxanye non luxi

alo se fugen yolonmatona,

taan naxan meremere jingixin xun ma,

dolɔn bata naxan muxuye kala.

² A mato,

Marigina walikɛ sɛnbɛmaan fama nɛn,
alo balabalan kɛsɛne foye gbeeni
alo tulɛn foye kala tiin naxan fama fufaan
na

a yi taan nagodo bɔxɔni a fangani.

³ Taan naxan luxi

alo mangaya kɔmɔtina,
naxan findixi Eframi dɔlɔ minne xunna
kenla ra,

na yibodonma nɛn.

⁴ Taan naxan nɔrɔn luxi

alo fugen yolonmatɔna
naxan tixi mɛrɛmɛrɛ jingixin xun ma,
na luma nɛn

alo xɔdɛ bogi singen naxan mɔma
benun se xaba waxatin xa a li.

Muxu yo na a to,
na kanna a bama nɛn kedenna,
a yi a don sa!

⁵ Na lɔxɔni,

Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan findima
manga kɔmɔtin na a yamaan muxu
dɔnxɛne xa

naxanye na lu e nii ra,
alo mangaya taxamaseri nɔrɔxina.

⁶ A xaxinla fima nɛn kitisane ma
alogo e xa kiti kɛndɛn sa.

A yi fangan fi muxune ma
naxanye yaxune kedima taan so dɛɛn na.

Dɔlɔ minne yi Nabi Esayi magele

⁷ Hali e saraxaraline nun e nabine tanta-
nma dolɔn xɔn.

Manpaan bata e xunna firifiri.

Manpaan bata e ratantan.

Dolɔn bata e xaxinli fu,

manpaan yi e xunna firifiri.

E nɛma fe toon tima alo xiyena,

e tantanma,

e nɛma kitin sɛ,

e a feni fu.

⁸ E tabanle birin nafexi e baxunna ra,
e yiren birin xɔsixi.

⁹ Na dɔlɔ minne maxɔdinna tima, e naxa,

“Esayi ito waxi nde xaran feyi?

A a falane yɛbama nde xa?

Diidin naxanye baxi xijɛn na ba?

Dii futen naxanye dɛɛn baxi badeni xijɛn na
ba?

¹⁰ Bayo a naxa,

‘Tɔnne tɔnne fari,

tɔnne tɔnne fari.

Sɔnne sɔnne fari,

sɔnne sɔnne fari.

Ndee be, ndee na.’ ”

¹¹ Awa, nayi, Ala fa falan tima yamani ito xa
xɔjɛne falane nun xui gbɛtɛne nan xɔn,
e mi naxanye famuma.

¹² Anu, a bata yi a fala e xa nun, a naxa,

“Matabuden nan be ra,

xa naxan xadanxi,

na xa fa a matabu be.

Bɔjɛ xunbeli yiren nan be ra.”

Koni e tondixi e tuli matiye.

¹³ Nayi, Alatala falan tima e xa na kii nin
yati, a naxa,

“Tɔnne tɔnne fari,

tɔnne tɔnne fari.

Sɔnne sɔnne fari,

sɔnne sɔnne fari.

Ndee be, ndee na,”

alogo e nɛma sigan tiye,

e xa bira e xanbiramaan na,

e maxɔlɔ,

e yi e suxu lutin na,

e sa kasoon na.

Marigin yi banxin betɛn sa Yerusalen yi

¹⁴ E tan magele tiin naxanye Yerusalen ya-
maan xunna,

ɛ tuli mati Alatalaa falan na!

¹⁵ E a falama, ɛ naxa,

“Nxu bata layirin xidi nxu nun sayaan tagi,

nxu bata lanna raso nxu nun laxira tagi.

Xa gbalon fa,

a mi nxu konna lima,

amasɔtɔ nxu bata wulene findi nxu

yigiyaden na,

nxu yi mayifu falane findi nxu luxunden
na.”

¹⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a
naxa,

“N bata gɛmɛna nde dɔxɔ Siyon taani

alo banxin tongon gɛmɛ faji yɛbaxina.

Naxan na denkeleya a ma,

na mi yimaxɛ mume!”

¹⁷ N kiti kɛndɛn nun tinxinyaan findima

n ma banxin ti se tinxinxine nan na,

koni balabalan kɛsɛne ɛ yigiyaden makɔma
nɛn,

ɛ wulene,

igen yi sa ɛ luxunden xun ma.

¹⁸ Layirin naxan ɛ nun sayaan tagi,

na yi kala.

Lanna naxan ɛ nun laxira tagi,

na mi fa luma na.

Gbalon na fa waxatin naxan yi,

a yi ɛ halagi.

¹⁹ A na fa waxati yo yi,

a ɛ xalɛ a yii,

bayo a danguma nɛn xɔtɔnna nun yanyin
nun kɔɛɛn na.

Gaxun nan tun a ra,

a xuiin bunna na famu waxatin naxan yi.

²⁰ Saden xurunma ayi nɛn saden na,

bitinganna yi dungi ayi mafelenna ra.

²¹ Alatala mɔn kelima nɛn

alo a liga kii naxan yi Perasimi geyaan fari.

A bɔjɛn tema nɛn

alo a liga kii naxan yi Gabayon lanbanni,*
alogo a xa a wanle rakamali
naxanye makabe,
a ke wali magaxuxine.

²² Awa iki, e xidelen dan.

Xanamu, e xidi yolonxonne mon gbetenma
nen e yi.

Marigina Alatala Senben Birin Kanna na
nan falaxi n xa,

a bata a ragidi a xa yamanan birin halagi.

Xee bi feen sandane

²³ E tuli mati n xuiin na.

E xaxili lu n ma falane xon.

²⁴ Xee biin na wa sansiin si feni,

a luun boxon biin nan tun fari waxatin birin
yi ba?

A luma a boxon nawale nen ba,

a buxa dan mi naxan na?

²⁵ Koni a na yelin a boxoni tonje waxatin
naxan yi,

a mi sabi de daxine xan sima na xanbi ra ba?

A mi sabi seene siye ba

e nun sorontonna?

A mi maala nun fundenna wole e xee ne yi
ba,

a sansi gbete ye si xeen de?

²⁶ A Ala nan na tagi raba kiin yitaxi a ra,
a yi a xaran a liga kiin ma.

²⁷ Sabide daxine mi bodonma jingen xee ra
bonbo seen na,

muxu yo mi wontoron sanne radangue

sabi se xun xurine fari e bonbo seen na,

koni ndee bonboma gblemen nan na,

muxune yi nde bodon.

²⁸ Fo sansi kesene xa din nen e findi fujin na
benun burun xa soto.

Nayi, muxun mi luma a bonbe han habadan.

Hali e wontoron nun a bandun soone
radangu a fari,

na mi a kesene finde a fujin na.

²⁹ Na feene fataxi Alatala Senben Birin
Kanna nan na,

kabanako kawandi tiin naxan ma fe
kolonna gbo han!

29

Taron nun yigin Yerusalem xa

¹ Gbalona Ariyele taan xa, Ariyele!*

Manga Dawudaa ganla taan naxan nabilin
yengeni!

E sanle birin nabama e kiini jee yo jee,

² koni n na Ariyele taan yengema nen.

E wugama nen, e sunu,

e taan yi lu n xa

alo saraxan ganma denaxan fari.

³ N nan n ma ganla tima nen e taan
nabilinni.

N yi e mini kiraan bolon e ma yenge so seene
ra.

N yi yire makantanxine yiton e xili ma.

⁴ E fe yigodoma nen han a lu

alo e xuiin kelima boxon nan bun ma.

E xuiin yi xurun mini burunburunni.

E xuiin luma mine nen boxoni,

alo barinne jununjunun xuiin benden bun.

⁵ E yaxu yamaan luma nen

alo xubena,

e toro muxune ganla luma nen

alo foyen sexen naxan xalima.

Sanja ma kedenni, mafuren,

⁶ Alatala Senben Birin Kanna fama i mali-
deni

galan xuiin nun boxo xuruxurunna nun xui
gbeen

nun kala ti foyen nun tule foye gbeen

nun halagi ti tee dge gbeen nin.

⁷ Ariyele kaane,

yamanan naxanye ganle e yengema,

ne danguma nen alo xiyena.

Naxanye birin yi fuma e ma

e e taan nabilin yengeni,

ne janma nen

alo xiyen keene na.

⁸ Kamen muxun naxan ma,

na xiye sama nen, a degema,

koni a na xulun,

a lima nen,

kamen mon a ma.

Min xonla muxun naxan ma,

na xiye sama nen, a minma,

koni a na xulun,

a a li, a ke yinla raxaraxi,

a fanga mi na.

A ligama na kii nin yamanane muxune xa
naxanye Siyon geyaan yengema.

Yamaan mi xaxili sotoxi

⁹ E kabe, e e dundu!

E findi danxutone ra,

e nama seen to.

E xunna xa firifiri,

koni hali e mi manpaan min.

E dingerne ayi siga tideni,

koni hali a mi findi dolon funfun na.

¹⁰ Amasoto Alatala bata e xaxinli fu,

a mi tinxi e nabine xa fe toon ti,

a dugin so e fe toone xun na.

¹¹ Fe makenenxini itoe birin bata lu e tan
xa alo fala sebxine kedi mafinlini, naxan

balanxi taxamasenna ra. E a so muxu
xaranxina nde yii, e yi a fala a xa, e naxa,

"Ito xaran nxu xa yandi." A e yabima nen,

* **28:21; 28:21** Dawuda Filisistine no nen yengeni Ala senben xon **Perasimi** geyaan fari e nun **Gabayon** yi. Na feen seboxi Samuyeli Firinden 5.20 kui. * **29:1; 29:1** **Ariyele** findixi Yerusalem taan xili gbete nan na be. Dawuda Yerusalem taan yenge feen seboxi Samuyeli firinden 5.6-9 kui.

a naxa, “N mi nœe a xaranje, kedin balanxin na ra.”

¹² Hanma e xa a so xarantarena nde yii, e naxa, “Ito xaran nxu xa yandi!” A e yabima nen, a naxa, “N mi nœe sebenla xaranje!”

¹³ Marigin naxa,
“Yamani ito maso n na e falane xon.
E n binyama e deen nin,
koni e bojen makuya n na pon!
Binyen naxan e yi lan n ma,
na fataxi adamadiine yamari xaraxine
nan gbansan na!

¹⁴ Nanara, n mon luma nen yamani ito
raterene kabanako feene ra.
E fe kolonne fe kolonna tununma nen,
e xaxilimane xaxinla yi lo ayi.”

¹⁵ Gbalon na kanne xa
naxanye kata gbeen tima
alogo e xa e fe yitonxine luxun Alatala ma
wundoni.

E wanle kema dimini,
e yi a fala, e naxa,
“Nde nœe en toe?
Nde en ma fe kolonje?”
¹⁶ Anu, e bata tantan fefe!
Nde feje rafalan yate feje benden na?
Muxun yii foxona a fale a rafala muxun ma
ba,

a naxa, “I tan mi n nafalaxi?”
Fejena a fale feje rafalan ma ba,
a naxa, “I mi sese kolon?”

Ala a yamaan kiin masarama nen

¹⁷ Benun waxatidi,
Liban fotonna findima nen bogise wudi bili
nakon na,

na bogise wudi bili nakone yi lu alo fotonna.
¹⁸ Na loxoni,
naxan sebei kedin kui,
tuli xorine na mema nen.
Danxutone yi mini dimi gbeeni,
e yi seen to.

¹⁹ Toro muxune sewa gbeen sotoma nen
Alatala yi,
yiigelitone yi naxan Isirayilaa Ala
Sarijanxini.

²⁰ Amasoto gbalotone tununma nen,
magele tiine yi lo ayi.
Naxanye katama haken ligadeni bonne ra,
ne halagima nen,

²¹ naxanye wulen sama muxune xun ma
kitisadeni,
e yi lutin nati muxune yee ra kitini,
e yoo kanna tojege.

²² Nanara, Alatala naxan Iburahima
xunba,
na ito nan falaxi Yaxubaa yamaan xa, a
naxa,
“Yaxuba bonsonna mi fa rayarabima,
a mi fa yagima sonon.

²³ Amasoto e tan nun e diine n kewanle toma
nen,

e yi n xili sarijanxin binya,
e yi n tan Yaxubaa Ala Sarijanxina
sarijanna kolon,

e gaxu n yee ra, n tan Isirayilaa Ala.

²⁴ Naxanye yi loxi ayi e miriyane xon,
ne xaxinla sotoma nen,
matandi tiine yi xaranna soto.”

30

*Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran
kaane yi*

¹ Alatala falan ni ito ra, a naxa,

“Gbalona e tan dii murutexine xa!

E feene yitonma
naxanye mi kelixi n tan ma.

E layirine xidima
naxanye mi fataxi n ma Nii Sarijanxin na.
E yulubine sama e bode fari.

² E sigama Misiran yamanani,
koni e mi n maxodinma.

A xonla e ma Misiran mangan xa e kantan,
e yi yigiyaden fen Misiran senben bun alo
nininna!

³ Koni Misiran Mangana makantanna find-
ima e xa yagin nan na.

E yigiyaden naxan fenma Misiran kaane
fema

na yi e yigin kala.

⁴ Kuntigine bata sa Soyan taan li,
xerane bata Xanesi taan li.

⁵ Koni e birin nayagima nen
bayo na yamanan tono yo mi e ma.

Misiran kaane mi e malima,
e mi munanfan yo fima e ma.
E yagin nun yarabin nan tun nalima e ma.”

Isirayila xerane Misiran yi

⁶ Waliyiya falana subene xili ma Negewi
tonbonni:

E xerane danguma gbalo yiren nun toro
yiren nin

yata xemene nun yata gilene denaxan yi,
e nun fodogone nun sari jaxin naxanye tu-
ganma.

E nafunle maxalima sofanle nan fari
e nun e soto seene jagomene fari,
sanbane nan ne ra na yamanan xa
naxan tono mi na.

⁷ E sigama Misiran yi
naxan ma maliin findima fe fuun na,
sese mi a ra!

Nanara, n na a xili bama Ninginanga Narix-
ina.

Marakolonna lan waxati famatona fe ma

⁸ Marigin yi a fala Esayi xa, a naxa,

“Iki, feni itoe sebei kedina nde kui
Yerusalen kaane yetagi e nun walaxan fari
alogo a xa lu na waxati famatone yi
habadan han habadan.”

⁹ Yama murutexin nan ito ra,

diidi wule falane,
diidin naxanye tondima Alatala sariyan
name.

¹⁰ E a falama fe toone xa, e naxa,
“E nama fa fe toon ti sɔnɔn!”
E a falama nabine xa, e naxa,
“E nama ɲɔndin makɛnɛn nxu xa!”
E fe faɲin nan ma fe fala nxu xa.
E nxu rafan feene fala nxu xa,
hali a findi wulen na.

¹¹ E keli kira faɲin xɔn,
e a beɲin.
E ba Isirayilaa Ala Sariɲanxina fe yɛbe nxu
xa!”

¹² Nanara, Isirayilaa Ala Sariɲanxina ito
nan falaxi, a naxa,
“E to e mɛma n ma falane ra
e yi e yigi sa e muxu ɲaxankata feene
nun e muxu mayanfa feene yi,
¹³ nayi, na haɛen luma e xa nɛn
alo taan makantan yin matexin na bɔ fɔlɔ!
Mɛnna na tintin,
a birama nɛn sa!
¹⁴ A yibɔma nɛn a xunxurin na
alo fɛɲɛ goronna,
a yensenɲɛ ayi kininkinintareyani,
hali a dungi xungbena a mi toɛ a dungine ye
naxan finde tɛɛ kɔ seen na
hanma ige sege sena.”

Yigi sana Ala yi

¹⁵ Marigina Alatala Isirayilaa Ala
Sariɲanxin naxa,
“E na e xun xɛte n ma,
e raxara, e kisin sɔtɔma na nin.
E na e sabari, e yigi sa n yi,
e senben sɔtɔma na nin.”
Koni na xɔli mi e ma.
¹⁶ E a falama, e naxa,
“Nxu nxu gima nɛn soone fari!”
Nayi, e e gima nɛn yati!
E naxa, “Nxu nxu gima nɛn soo xulumene
fari!”

Nanara, e sagatan muxune fan xulunma ayi
nɛn kati!

¹⁷ E muxu wuli kedenna e gima nɛn e yaxun
muxu kedenna bun,
yaxun muxu suulun pe na e kɔnkɔ e ma,
e birin e gima nɛn.
Naxanye na lu e tagi,
ne luma nɛn kedenyani
alo taxamaseri dugin wudi kuyen ɲɔɛ ra
geyaan xuntagi.

Marakisi waxatina

¹⁸ Anu, Alatala e mamama
alogo a xa hinan e ra,
a kelima nɛn a yi a kininkininna yita e ra.
Ala naxan kiti kenden sama,
na nan Alatala ra.
Sewan na kanne xa
naxanye e xaxili tima a ra.

¹⁹ E tan Siyon kaane,
e tan naxanye dɔxi Yerusalen yi,
e mi fa wugama sɔnɔn!
E na e xui ramini a ma,
a hinanma e ra nɛn han!
A na e xuiin mɛ tun,
a e yabima nɛn.

²⁰ Marigin tɔɔyaan nun mayigbetenna
ragidi nɛn e ma
e donseen nun e min igen na.
Koni e karamɔxɔ mi fa a luxunma e ma,
e a toma nɛn e yɛɛn na.

²¹ I na siga yiifanna ma hanma kɔmenna,
i fala xuiin mɛma nɛn i xanbi ra, a naxa,
“Kiraan ni ito ra, siga a xɔn!”

²² E suxure gbeti daxine nun a xɛma daxine
yatema nɛn se haramuxine ra,
e woli ayi alo ɲamana,
i yi a fala e ma, i naxa, “Xɔsina.”

²³ Nayi, Ala tulɛn nafama nɛn i ya sansi
sixine ma,
bɔxɔn yi balo faɲi gbeen fi i ma.
Na lɔxɔni,

i ya xuruseene sa e dɛ madonma nɛn
xuruse rabade gbeene yi.

²⁴ ɲingene nun sofanla naxanye xɛɛn bima,
ne yi balo ɲaxumen don
fɔxɔn saxi naxan yi
naxan sama e bun se kɔ seen nun sansi yife
seen na.

²⁵ Faxa gbeen tima lɔxɔn naxan yi,
taan makantan sangansone na bira wax-
atin naxan yi,

folone nun xudene rafema nɛn
geya gbeene nun yire matexine birin yi.

²⁶ Kiken dɛgema nɛn
alo sogena na lɔxɔni,
sogen dɛgen yi gbo ayi dɔxɔ solofere
dangu a ki fonna ra.

Na lɔxɔni,
Alatala a muxune maxɔlodene dandanma
nɛn,
a yi e fure dɛɛne yiyalan,
a tan yetɛɛn naxanye maxɔlo.

Ala Asiriya yengema nɛn

²⁷ A mato, Alatala senben fama sa keli wu-
lani,

a fama xɔlɔ gbeen nun ɲaxankatan nan na,
a fitinaxin yi falan ti
alo tɛɛn naxan halagin tima.

²⁸ A nii raxinla luxi nɛn
alo baan na walanɲɛ ayi
naxan bɔxɔnma a ma
a te han muxun kɔɛɛn bun.
Nayi, a siyane yimaxama nɛn a halagi ti
segedenna ra.

A yi karafen bira xɔɲɛ yamane dɛni,
naxan e rasigama
yireni dɛnaxan xɔli mi e ma.

²⁹ E tan Yerusalen kaane,

ε betin bama nen
 alo sali lɔxɔn kɔena.
 Ε bojen sewama nen
 alo muxune nɛma sigɛ xulen xuini Alatalaa
 geyaan fari,
 Isirayila kantan fanyena Ala.
³⁰ Alatala a xui gbeen naminima nen
 a yi a senbe gbeen makenen.
 A yi a xɔlɔ gbeen nagodo
 alo halagi ti tɛɛ gbeena,
 tule ige gbeen nun galanna nun balabalan
 kesene yi godo.
³¹ Asiriya kaane na Alatala xuiin mɛ,
 e xuruxurumma nen gaxuni a bosaan bun
 ma.
³² Alatala ne xuruma bosaan yɛen naxanye
 birin na,
 ne ligama tanbanna nun bɔlɔn xuiin nin,
 a nɛma e yengema a senbeni.
³³ Tɛeni tɔnxi xabu to mi na ra!
 A yitonxi mangan xili yi yili gbee tilinxin na,
 yege gbeen nun tɛɛ gbeen naxan na.
 Alatala nii raxinla nan minima
 alo dole tɛen xudena,
 a na tɛen nadege.

31

Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran kaane yi

¹ Gbalon ne xa
 naxanye sigama Misiran yi maliin fendeni,
 naxanye xaxili tixi soone ra,
 naxanye e yigi sama yenge so wontorone yi,
 bayo e wuya,
 e nun soo ragine,
 bayo e senben gbo,
 koni e mi e yɛɛ rafindima Isirayilaa Ala
 Sarijanxin ma,
 e mi Alatala fenma!

² Anu, a tan fan fe kolon,
 a nɔɛ gbalon nafe nen.
 A mi a falan maxetema.
 A kelima nen muxu jaxine yamaan xili ma,
 hake kanne mali muxune.
³ Misiran kaane findixi adamadiine nan na,
 Ala mi e ra.
 E soone mi findixi niin xan na,
 subene nan tun e ra.
 Alatala na a yiini te naxan xili ma,
 naxan na na kanna mali,
 na salaxunma nen,
 a fan naxan malima,
 na kanna yi bira,
 e firinna birin yi halagi e bode xɔn.

Margin Yerusalen kantanma nen

⁴ Alatala bata a fala n xa, a naxa,
 “N tan Alatala Senben Birin Kanna godoma
 nen
 n yi yengen so Siyon geyaan fari

e nun a yire matexine yi
 alo yatan wurundunma a se suxin ma kii
 naxan yi,
 alo yata senbɛmaan na xuruseen suxu.
 Hali xuruse rabane birin keli a xili ma,
 a mi gaxuma e sɔnxɔ sɔnxɔn yɛɛ ra,
 hali e to wuya,
 a mi tunna xɔlɔma a ma.
⁵ Alatala Senben Birin Kanna Yerusalen kan-
 tanma nen,
 alo xɔliin naxanye e firifirima e tɛen xun ma
 a kantandeni.
 A a kantanma nen,
 a yi a xunba.
 A a ratangama nen,
 a yi a xɔɔya.”
⁶ E tan Isirayila kaane,
 ε xun xɛɛ a ma,
 ε murutɛxi a tan naxan ma fefe!
⁷ Na lɔxɔni,
 ε birin ε mɛma nen ε suxure gbeti daxine
 nun a xɛma daxine ra,
 ε tan yulubitɔne yii fɔxɔne.

⁸ Asiriya kaane faxama nen silanfanna ra
 naxan mi findixi muxun gbeen na.
 Silanfanna naxan mi fataxi adamadi yo ra,
 na e raxorima nen.
 E gima nen silanfanna bun,
 e banxulanne yi findi konyine ra.
⁹ Naxan e kantanma, na gaxuxin yi a gi.
 E kuntigine gaxuma nen
 e na e yaxune taxamasenna to.
 Alatalaa falan nan na ra
 naxan ma tɛen degema Siyon yi,
 sulun tɛen* naxan yii Yerusalen yi.

32

Mangaya tinxinxina

¹ A mato, mangana nde mangayaan
 nabama nen tinxinni,
 kuntigine yi kuntigiyaan liga kiti kenden
 xɔn.
² E muxune birin luma nen
 alo yigiyaden foyen bun
 alo luxunden kala ti foyen bun,
 alo igena kiraan tonbonni,
 alo gɛmɛ gbeen nininna bɔxɔ yixareni.
³ Yɛɛ kanne yɛene mi fa luma raxixi,
 tuli kanne yi e tuli mati.
⁴ Muxun naxanye xaxili mi dɔxi,
 ne xaxinla nun kolonna sɔtɔma nen,
 dɛ masuxune yi falan ti a tinxinni e dɛ ma-
 furaxin na.
⁵ Nayi, a mi fa falama xaxilitarene ma a
 xaxilimane,
 fe naxi rabane mi fa yatɛma muxu gbeene
 ra.

* 31:9: 31.9 *Sulun tɛn* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Furu tɛna*.”

⁶ Amasotō xaxilitaren xaxilitareya falan nan tima.

E hake feene yitōnma e bōjēni,
e lu Ala kolontareya wanle ke,
e lu fala jaxine tiye Alatala ma.
E kametōne luma kamēn na,
min xōnla naxan ma,
e na kuma igeni.

⁷ Fe jaxi rabane wanle jaxu.

E fe jaxine yitōnma
alogo e xa yiigelitōne halagi wulene xōn,
hali yoon tōrō muxune xa e kitini.

⁸ Koni muxu fajine fe fajine nan yitōnma
e yi lu e jēnige fajiyani.

Marakolonna lan jaxanle ma

⁹ E tan jaxanla naxanye luxi xaxili sani,
ε keli, ε tuli mati n na!

E tan sungutunna naxanye xaxili ragidixi
feu,

ε tuli mati n ma falan na!

¹⁰ Benun jēē keden e nun nde,
ε tan naxanye xaxili ragidixi,
ε yimaxama nēn,
bayo se bogi bolon daxine jianma nēn,
sansi xaba daxine yi dasa se xaba waxatini.

¹¹ Nayi, ε gaxu,

ε tan jaxanla naxanye xaxili sani,
ε kōntōfili, ε tan sungutunna naxanye xaxili
ragidixi.

ε dugine ba ε ma,
ε yi kasa bēnbeli dugine xidi ε tagi sununi.

¹² E kanken makudun, ε wuga
xēē tofajine nun manpa bili sabatixine fe ra,

¹³ e nun n ma yamana bōxōna,
firin jali kanne nun tansinne bata sabati
denaxan yi.

E wuga banxi fajine fe ra
sewan yi denaxanye yi
e nun sumunna yi taan naxan yi yēye.

¹⁴ Amasotō manga banxin nabējinma nēn,
taa yimaxaxini ito yigelima nēn,
a yire makantanxine nun sangansone yi
findi

banxi xōnne ra han habadan,
e nun burunna sofanle magidena,
e nun xuruseene de madondena,

¹⁵ han Alaa Nii Sarijanxin yi godo nxu ma
keli kore,

tonbonna yi findi wudi bili nakōn na,
wudi bili nakōn yi findi fōtōnna ra.

¹⁶ Nayi, kiti kēnden luma nēn tonbonni,
tinxinna yi lu wudi bili nakōni.

¹⁷ Tinxinyaan yi bōjē xunbenla raso.

Tinxinyaan tōnōn yi findi sabarin nun
makantanna ra habadan.

¹⁸ N ma yamaan dōxōma nēn bōjē xunbeli
yireni,

dōxōde makantanxine yi,
matabu fajin denaxanye yi.

¹⁹ Hali balabalan kēsene fōtōnna kalama
nēn,

taan mumēn yi fōn,

²⁰ sewan luma nēn ε tan xa.

E tan ε sansine sima nēn xudene birin de,
ε yi ε jingene nun sofane lu e sagoni.

33

Gbalon halagi tiin xa

¹ Gbaloni i xa,

i tan naxan halagin tima
i tan naxan munma halagin sōtō singen,
i tan naxan bonne yanfama

muxe munma i tan naxan yanfa singen!

I na yelin halagin tiye waxatin naxan yi,
i fan yi halagi.

I na yanfantenyaan dan waxatin naxan yi,
muxune yi i fan yanfa.

² Alatala, hinan nxu ra!

Nxu xaxili tixi i tan nan na.

Findi nxu fangan na xōtōn yo xōtōn,
i nxu rakisi tōrō waxatini!

³ Siyane na i xuiin me,

e yi e gi.

I nēn fa keli,

yamanane muxune bata xuya ayi.

⁴ E tan siyane,

ε seen naxanye tongoxi yēngeni,

muxune bata fu na ma
alo tuguminne na so.

Muxune dutunma ne ma
alo supē setena.

⁵ Alatala na feene birin xun ma

bayo a dōxi kore xōnna ma.

A bata sariyan nun tinxinna raso Siyon taan
yiren birin yi.

⁶ I tan, Alatalaa yamana,

i luma nēn makantanni.

Xaxilimayaan nun Ala kolonna findixi kisin
nan na,

e nun Marigin binyana

na nan findixi i ya nafunla ra.

Ala kelima nēn yaxune xili ma

⁷ Sofa wēkilēxine nun gbelegebele xui ito ra
kirane xōn.

Bōjē xunbenla rali muxune yi xētē wugē
xōleni.

⁸ Kirane bata rabējin,
muxu yo mi fa danguma kirane xōn.

Yaxun bata layirin kala,

a yi taane rapaxu,

a mi muxu yo binyaxi.

⁹ Yamanan bata lu sununi,

a kalama.

Liban yamanan bata yagi,

a fōtōnna bata xara.

Sarōn mēēmēēm luxi

alo tonbonna,

Basan nun Karemele yamanane wudine
deene yi yolon.

¹⁰ Alatala naxa,
“Iki, n bata keli.

Iki, n na n ma binyen mayitama nən.
Iki, n na n ma fe yitema nən.

¹¹ E feen naxanye yitənma,
ne luxi nən
alo se dagina hanma seɛɛna.
E yeɛɛn yengin yi findi tɛɛn na
naxan ɛ raxərɛma.

¹² Siyane ganma nən
e lu alo xuben sulun tɛɛni,*
alo tansinne na masɛɛ,
e gan.”

¹³ E tan naxanye makuya,
ɛ tuli mati n naxan ligaxi.
E tan naxanye maso,
ɛ n sɛnben yatən kolon.

¹⁴ Yulubitəne bata gaxu Siyon yi,
xuruxurunna bata so Ala kolontarene yi.
E maxədinna tima, e naxa,
“Nde luyɛ halagi tɛɛni ito dɛxən en ye?
Nde nɔɛ luyɛ habadan tɛɛ wolonni ito dɛxən
en ye?”

¹⁵ Fə naxan sigan tima tinxinni,
a ɲəndin fala,
naxan a mɛma tənəne ra
naxanye sətəxi gbaloni,
naxan mi tinma dimi yi seen nasuxɛ mayi-
funi,
a tunla ba muxune ra
naxanye faxa ti feene yitənma,
a yeɛn ba fe ɲaxine ra.

¹⁶ Na kannu fe luma nən
alo a na dɔxɔ yire matexini,
geyaan faran makantanxin yi findi a luxun-
den na.

A donseen nun igen mi dasama.

Yerusalen yi xunba

¹⁷ I mangan toma nən i yeɛn na a nɔrɔ gbeeni,
i yi yamanan danne to masigaxi pon!

¹⁸ Nayi, i mirima nən i ya ɲaxankata dan-
guxine ma,
i yi a fala, i naxa,
“Na kuntigine minən
naxanye yi mudun nasuxuma
e nun naxanye yi makantan yinna xun
matoma a ra?”

¹⁹ I mi fa na yama wasoxin toma sənən,
xəɲən naxanye fala xuine mi nɔɛ famunɲɛ,
xəɲən naxanye fala xui mi mɛma a fajin na.

²⁰ Siyon taan mato,
en sanle rabama taan naxan yi.
E yeɛn tima nən Yerusalən ra,
bɔɲɛ xunbeli yirena,
a lu alo bubun naxan mi fa wayanma,
naxan wudiye mi fa talama
naxan lutiye mi fa fulunma sənən.

²¹ Alatala a yeɛtɛ yitama en na Ala
Sɛnbɛmaan na mɛnna nin.

Xudene nun baa gbeene luma nən mɛnni,
yɛngɛ so kunkine mi dangue dɛnaxan yi.
Kunki gbeene mi dangue na mumɛ!

²² Amasotɔ Alatala nan en ma kitisaan na.
Alatala nan en ma sariyasaan na.
Alatala nan en ma mangan na.
A tan nan en nakisima.

²³ Koni yaxune luxi nən
alo kunkin naxan lutiye bata fulun,
foyen kunkin nasigama dugin naxanye xən
ne mi fa xidixi sənən,
ne fan singanxi wudi kuyen naxan na,
na mi fa suxi.

Nayi, e se tongoxi gbeen yɛngɛni,
na yitaxunna nən
hali sankalatəne e gbeen xalima nən.

²⁴ Nayi, Yerusalən kaa yo mi a fale,
e naxa, “N mi yalan.”
Na taan muxune hakɛne mafeluma nən.

34

Edən makitina

¹ Siyane, ɛ maso,
ɛ yi ɛ tuli mati.
Siyane, ɛ a liga ɛ yeren ma!

Bɔxɔ xənna xa a mɛ,
e nun a yi seene birin,
e nun dununna nun naxanye birin minima a
yi.

² Amasotɔ Alatalaa xələn godoma nən siyane
birin fari,

a fitinan yi godo e ganle birin ma.

A bata halagin nagidi e birin ma.

A tinma nən e birin yi faxa.

³ E faxa muxune luma nən biraxi bɔxən ma
e binbine xirin yi mini han,
e wunle yi sa e geyane birin ma.

⁴ Sare kurune* birin kalama nən
alo se kunxina,
kuyen yi mafilin alo kɛdina,
sare ganla birin yi yolon
alo manpa binla dɛ xarene
alo xɔdɛ bili bogi xaraxine.

⁵ Ala naxa, “N ma silanfanna bata sarene
wunla ramini han!

A godoma nən Edən kaane ma,

a yi e makiti,

n halagin nagidixi yamaan naxan ma.”

⁶ Wunla bata so Alatalaa silanfanna yiren
birin ma

a madole muxu turen na.

A luxi nən

alo kontonne nun kətəne wunla sarax-
abadeni,

alo e turen naxan e gbingini.

* 33:12: 33.12Sulun tɛɛn mən falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.” * 34:4: 34.4 Mən kaane yi sarene batuma
na waxatini.

Bayo Alatala saraxa gbeen bama nēn Bosara taani

Edōn kaa wuyaxi yi faxa yēngēni.

⁷ E yēeratine fangan gbo alo burunna jingene, koni e fan faxama nēn bonne xōn, e nun jingene nun turane.

E yamanan nafema nēn wunla ra, e turen yi radin bōxōn ma.

⁸ Bayo, gbeegbo xō bōxōn nan na ra Alatala xōn, gbeegbo xōn jēen nan na ra Siyon taan xun mayēngēna fe yi.

⁹ Edōn yamanan baane findima nēn dolen na.

A xuben yi maxetē dole tēen na, e bōxōn yi findi dolen ganmatōon na.

¹⁰ Kōēen nun yanyin na,

a tēen mi tuma,

a tutin yi lu tē kore habadan!

E yamanan yi lu rabejinxi han mayixetē nun mayixetē, muxun mi fa dangue na yi mume!

¹¹ Na yi findi xutunxunbane nun sagalene konna ra,

toxorone nun xaxane yigiyadena.

Ala yi a lu a yitōntaren nun a yigenla ra

alo a dunuṣa da waxatin naxan yi.

¹² A muxu gbeene mi fa luma na,

naxanye mangan dōxē,

a kuntigine birin janma nēn.

¹³ Wudi jali kanne solima e manga banxine kui nēn,

sexe jaxine nun tansinne yi a yire makan-tanxine rasuxu,

a findi kankone nun dangaranfulene konna ra,

¹⁴ burunna subene nun kankone naralandena,

burunna kōtōne yi lu wuge e bode ma mēnni. Kōe ra yinnan Liliti yi dōxō na bōne xunbenli.

¹⁵ Sapin fan a soden toma na nin,

a yi a xelene bira,

a yi e rasege,

a a diine malan a nininna bun.

Sege ne fan e malanma na nin.

¹⁶ Xa e Alatalaa kedīn kui to,

e ito xaranma nēn na, a naxa,

“Subeni itoe sese mi dasama na yi,

birin nun a lanfaan nan fama,

bayo Ala bata na yamarin fala.

A Nii Sarijanxin nan e malanma.

¹⁷ A tan nan e dōxōdene ragidima.

A tan nan e yirene maliga,

a yi e yitaxun.

Na yamanan findima nēn e gbeen na han habadan,

e yi lu na han mayixetēn nun mayixetē.”

35

Yerusalem xunba fena konyiyani

¹ Tonbonna nun bōxō xaren sēwama nēn!

Burunna jingima nēn sēwani

a fuga alo gabala fugena.

² Eugene luma nēn burunna yiren birin yi.

Burunna jingine yiriwama nēn jaxanni.

A sōnxō sēwani!

Liban yamanan nōrōn sifan bata fi a ma,

e nun Karemele geyaan nun Sarōn meremerēna.

Nayi, muxune nōe Alatalaa binye gbeen tōe nēn,

en ma Alaa nōrōna.

³ E muxu xadanxine rawekile.

Naxanye xinbiye xuruxurunma,

e ne senbe so.

⁴ Naxanye bōne bata mini,

e a fala ne xa, e naxa,

“E wekile, e nama gaxu,

e Ala famaana ni i ra e gbeen jōxōdeni.

Ala e yaxune saranna fima nēn,

a tan yetēen yi fa e rakisideni.”

⁵ Nayi, danxutōne seen toma nēn,

tuli xōrine yi feen mē.

⁶ Nayi, sankalatōne yi tuganyē ayi

alo xēnle,

bobone yi sōnxōn nate sēwani.

Amasōtō tigi ige gbeen minima nēn tonbonni,

baane yi mini bōxō xareni.

⁷ Nēmēnsin wolōnxin findima nēn daraan na,

min xali yiren yi masara tigi yirene ra.

Kankone yi xima dēnaxanye yi nun,

gbalan nun tanbinna yi sabati mēnni.

⁸ Kira gbeen luma mēnna nin

naxan xili bama

a “Sarijanma Kirana.”

Muxu haramuxine mi sigan tima a xōn

fō a xa findi ne nan gbee ra

naxanye na bira a fōxō ra.

Xaxilitare yo mi na xōn sigē.

⁹ Yatane mi luma mēnni,

sube xajene mi fe na mume!

E mi tōe na!

Alaa muxu xunbaxine nan sigan tima mēnni.

¹⁰ Alatala na naxanye xōrōya,

ne fama mēnna nin.

E fama nēn gbelegbele jaxajaxani Siyon taani,

habadan sēwan yi e yetagini yalan.

Jaxajaxan nun sēwan luma nēn e yi,

sunun nun kutunna yi jan fefe!

36

Asiriya mangan yi a kɔnkɔ Yerusalem xili ma

Mangane Firinden 18.13,17-37 e nun Taruxune Firinden 32.9-19

¹ Xesekiya mangayaan jɛɛ fu nun naanindeni, Asiriya mangan Senakeribi yi siga Yuda taa makantanxine xili ma, a yi e birin suxu.

² Asiriya mangan yi a sofa kuntigin nun a gali sɛnbɛmaan nasiga Manga Xesekiya ma Yerusalem yi keli Lakisi taani. Sofa kuntigin yi fa Yerusalem yi, a sa ti ige ramaraden faxaraxiin dɛxɔn,* dugi xane xɛɛ ma kiraan na.

³ Nayi, Xiliki a diina Eliyakimi, manga banxi kuntigin yi mini a ralandeni e nun sebeli tiin Sebensa nun Asafi a dii xɛmɛn Yowa, mangana yenla.

⁴ Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ a fala Xesekiya xa, ɛ naxa, ‘Asiriya manga gbeena ito nan falaxi, a naxa: I yigi saxi nanse ma?

⁵ I yengi a ma a fɛrɛn nun sɛnbena i yii, i yengen so, koni fala fuun nan na ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi han i murutɛ n xili ma?

⁶ I ya lannayaan saxi Misiran nin, a mɛn kaane xa ɛ mali. Na luxi nɛn alo muxun na la xayen na a dunganna ra naxan girama, a yi a yiin xaba. Naxan na a digan a yi, na a maxoloma nɛn. Misiran mangan na kii nin muxune xa naxanye e taxuma a ra.

⁷ Waxatina nde ɛ falama nɛn n xa, ɛ naxa, “Alatala, nxɔ Ala, nxu nxu taxuxi na nan na.” Koni, Xesekiya bata yi Ala batudene kala geyaan fari, a yi a fala Yuda kaane nun Yerusalem kaane xa, a naxa, “Ɛ xinbi sinma nɛn yire sarijanxini ito yetagi.”

⁸ Iki, ɛ nun n kanna Asiriya mangan xa lan fena nde ma, n soo wuli firin soɛ e yii, xa ɛ nɔɛ soo ragine sɔte.

⁹ Ɛ mi n kanna walikɛɛn keden peen nɔɛ, hali naxan xurun e birin xa. Ɛ lannayaan saxi Misiran yi soo ragine nun wontorone nan ma fe ra.

¹⁰ A yetena, n faxi yamanani ito kaladeni Alatala sagoon nan xanbi ba? Alatala yetɛn nan a falaxi n xa, a n xa sa yamanani ito yenge, n yi a raxori.”

¹¹ Nayi, Eliyakimi nun Sebensa nun Yowa yi a fala sofa kuntigin xa, e naxa, “Falan ti nxu xa Arami xuini, amasɔtɔ nxu a mɛma, nxu mi falan tima Heburu xuini yamaan yi a mɛ naxanye yinna xuntagi.”

¹² Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, “N kanna n nafaxi ɛ tan nun ɛ kanna nan ma falani itoe tideni ba? Muxun naxanye dɔxi yinna xuntagi, ne fan xa a mɛ nɛn bayo ne

fan e gbiin donma nɛn, e yi e xɔnla min ɛ xɔn yengɛni.”

¹³ Nayi, sofa kuntigin to a maso, a yi a xuini te Heburu xuini, a naxa, “Ɛ manga gbeen xuine ramɛ, Asiriya mangana!

¹⁴ Mangana ito nan falaxi, a naxa, ‘Ɛ nama tin Xesekiya xa ɛ mayenden, a mi nɔɛ ɛ rakise n ma mumɛ.

¹⁵ Xesekiya nama a liga ɛ yi ɛ lannayaan sa Alatala yi, a yi a fale a Alatala ɛ ratangama nɛn, a taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni.

¹⁶ Ɛ nama ɛ tuli mati Xesekiya xuiin na mumɛ, amasɔtɔ Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: Ɛ bɔjɛ xunbenla fen n na, ɛ xɛtɛ n ma, birin a yii se nun a bogise donjɛ, birin yi a ige ramaraden igen min,

¹⁷ han n yi fa, n yi ɛ xali yamana gbɛtɛ yi alo ɛ gbeena, murutun nun manpa bili nakɔne yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi.

¹⁸ Nayi, ɛ nama tin Xesekiya xa ɛ mayenden, a fala a Alatala ɛ xunbama nɛn. Siya gbɛtene alane Asiriya mangani kala nɛn e yamanan suxu feen ma ba?

¹⁹ Xamata taan nun Arapada taana, ne alane minɛn? Sefarawayimi alane minɛn? E Samari xunba nɛn n yii ba?

²⁰ Yamanane alane yɛ, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusalem xunba n yii di?”

²¹ Naxanye birin yi na, ne yi dundu, e mi yabi keden peen ti, amasɔtɔ Manga Xesekiya yamarin nan yi na ra.

²² Xiliki a dii xɛmɛna Eliyakimi, mangana banxi kuntigin nun sebeli tiin Sebensa nun Asafi a dii xɛmɛn Yowa, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya fɛma, e dugine yibɔxi e ma sununi, e sofa kuntigina falane yɛba a xa.

37

Xesekiya yi Nabi Esayi maxɔdin

Mangane Firinden 19.1-13

¹ Manga Xesekiya to na mɛ, a yi a dugine yibɔ a ma, a kasa bɛnbɛli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini.

² A yi Eliyakimi rasiga, mangana banxi kuntigina e nun Sebensa, sebeli tiina e nun saraxarali fonne, kasa bɛnbɛli dugin nagodoxi e ma sununi siga Nabi Esayi konni, Amɔsi a dii xɛmɛna.

³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, “Xesekiya naxa iki: ‘Kontɔfinla nun tɔrɔn nun yagi lɔxɔn nan to ra nxu xa, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga ra a yi a bari.

⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina falane birin name, naxan kari a rafaxi habadan Alatala konbideni. Xa Ala tin, Alatala, i ya Ala a jaxankatama nɛn a falane

* 36:2; 36.2 Ige ramaraden naxan geyaan na.

fe ra a naxanye tixi. Nayi, i tan Esayi xa Ala maxandi yama donxena fe ra.”

⁵ Manga Xesekiya xerane to siga Esayi fema,

⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, “E ito nan falama e kanna xa, e naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I falan naxanye mexi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya mangana walikene n nayeletu falan naxanye tixi.

⁷ N xaxinla nde rasoma a yi nen, a na xibarun me waxatin naxan yi, a xetema nen a yamanani. N yi sa a faxa silanfanna ra menni.”

Asiriya mangan man yi a konko Yerusalen ma

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a me a kanna bata yi keli Lakisi taani siga Libina yengedeni, a fa a li menna nin.

⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a me a Misiran mangan Tirihaka, Kusi kaan fama a yengedeni. A na fe mexina, a yi xerane rasiga Xesekiya ma, a naxa,

¹⁰ “E sa ito fala Yuda mangan Xesekiya xa, e naxa, ‘I laxi i ya Ala ra naxi ra, i yengi a ma a noe nen n tan Asiriya mangani kale Yerusalen yengedeni. I nama tin Ala yi i mayenden.

¹¹ I bata a me Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e raxorixi kii naxan yi. I yengi a ma a i xunbe nen na ma ba?

¹² N benbane siyaan naxanye alane raxori, ne e xunba nen ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamanane, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani?

¹³ Manga Xamata nun Manga Arapada nun Sefarawayimi taa mangana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minen yi?”

Xesekiya Ala maxandina

Mangane Firinden 19.14-19

¹⁴ Xesekiya yi kedi sebexin nasuxu xerane yii, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa kedin sa Alatala yetagi.

¹⁵ Xesekiya yi Alatala maxandi, a naxa,

¹⁶ “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala, naxan dxi maleka sawurane tagi! I tan Ala keden peen nan bdxo xonna mangayane birin xun na, i tan nan bdxon nun kuyen daxi.

¹⁷ Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin name. Alatala, i yeene rabi, i n mato. I Senakeribi a falani itoe birin name, a sofa kuntigin naxanye rafaxi habadan Ala konbideni.

¹⁸ Alatala, ndandin na a ra! Asiriya Mangan bata siyane raxori, a yi e bdxone kala.

¹⁹ E bata e alane woli tzeni, bayo Ala mi yi e ra nun mume, muxune yii funfune nan yi e ra, wudine nun geme masolixine nan tun yi e ra.

²⁰ Iki, Alatala, nxo Ala! Nxu xunba Senakeribi yii, alogo bdxo xonna yamanane birin xa a kolon a i tan keden peen nan Ala ra, Alatala!”

Senakeribi a fe yi kala

Mangane Firinden 19.20-37 Taruxune Firinden 32.20-21

²¹ Nayi, Esayi, Amosi a dii xemen yi xeraan nasiga a faladeni Xesekiya xa, a naxa, “Isirayilaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin me i naxan tixi n ma Senakeribi a fe yi, Asiriya mangana.

²² Alatala falani ito nan tixi Senakeribi xili ma, a naxa, ‘Siyon taa fajin bata i rapaxu, a i magelema.

Yerusalen kaane e xunna fitiftima i xanbi ra.

²³ I nde konbixi

i a rayelefu?

I xuiin texi nde xili ma?

I bata i yeene rate kore Isirayilaa Ala Sarijanxin xili ma!

²⁴ Fata i ya xerane ra,

n tan Marigina, i bata n konbi.

I yi a fala, i naxa,

“N ma wontoro wuyaxine xon,

n bata te geyane xuntagi,

Liban yamanan danne ra.

N na a wudi kuyene segema nen,

e nun a suman wudi fajni fajine.

N sa a xuntagin najanna li

e nun a foton fajina.

²⁵ N bata xojinne ge yamana gbetene yi, n yi e igen min.

N Misiran baa igene birin xarima nen n na siga a xili ma waxatin naxan yi.”

²⁶ Koni, i tan Senakeribi,

i mi a kolon

a n feni itoe yelanxi nen

to mi na ra?

N yi e yiton xabu waxati danguxine.

Iki, n bata yamarin fi,

a rakamali,

i xa taa makantanxine lu kalaxi

alo geme malanxine.

²⁷ E muxune senbe mi na,

e gaxuxi, e yagixi.

E bata lu alo xee ma se xene

alo se sonle,

alo se xen fanyen ma

naxan xarama benun a xa gbo.

²⁸ Koni, n na a kolon,

i na ddxo,

i na mini, i na so,

i na xolo n xili ma.

²⁹ I bata xolo n xili ma,

n yi i konbi ti xuiin me.

Nanara, n nan n ma wuren birama nen i jneni

n yi n ma karafen bira i de kidine yi.

I faxi kiraan naxan xon
n yi i raxete na xon.'

³⁰ Ala ito nan falaxi
i tan Xesekiya xa, a naxa,
'Ito xa findi taxamasenna ra i xa:
Bogiseen naxanye solixi e yete ma,
e bata ne don jee ni ito ra,
na nan mon ligama jee famatoni,
koni jee saxandeni,
e seen sima nen, e yi a xaba,
e yi manpa binle si,
e yi e bogine don.

³¹ Yuda bansonna muxu donxen naxanye na
lu,
ne mon e salenne raminima nen
alo wudina, e bogi.

³² A donxene minima nen Yerusalen yi,
a donxene luma nen e nii ra Siyon geyane yi.
Alatala Senben Birin Kanna na nan ligama a
xanuntenyani.' "

Senakeribi rajanna

³³ Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya
Mangan ma iki, a naxa,
"A mi soe taani ito yi mume!
A mi xalimakuli wole be yi.
A mi makantan wure lefa tima a xa.
A mi gbingbin natema a xili ma."

³⁴ Alatalaa falan ni ito ra. A naxa,
"A faxi kiraan naxan xon
a xetema nen na xon.
A mi soe taani ito yi mume.

³⁵ N taani ito makantanma nen,
n yi a rakisi,
n tan ma fe ra
e nun Dawuda a fe ra, n ma walikena."

³⁶ Na xanbi ra, Alatalaa malekan yi mini,
a muxu wuli keme tonge solomasexe wuli
suulun faxa Asiriya kaane ganli. Yamaan to
keli xotonni, e yi e binbine to.

³⁷ Nayi, Asiriya mangan Senakeribi yi a
ganla rakeli, a xete Niniwa yi.

³⁸ Loxona nde, Senakeribi yi xinbi sinxi
a ala Nisiroki batu banxini a batudeni, a
dii xemene Adarameleki nun Sareseri yi a
faxes silanfanna ra, e yi e gi siga Ararati ya-
manani. A dii Esaraxadon yi dexo a joxoni.

38

Xesekiyaa furenafe

*Mangane Firinden 20.1-11 e nun Tarux-
une Firinden 32.24-26*

¹ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya
suxu. Nabi Esayi, Amosi a diin yi fa a fema,
a yi a fala a xa, a naxa, "Alatala ito nan
falaxi, a naxa, 'I ya feene yiton, amasoto i
faxamatson ni i ra, i mi fa siimaya sotoma.'
"

² Xesekiya yi a yee rafindi banxin kanken
ma, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa,

³ "Alatala, n ma fe xa rabira i ma fa fala,
n sigan ti nen i yetagi lannayaan nun baje

fajiyani, naxan fan i yee ra yi, n yi na liga!"
Xesekiya yi wuga han.

⁴ Nayi, Alatala yi falan ti Esayi xa, a naxa,

⁵ "Siga, i sa a fala Xesekiya xa, i naxa, 'I
fafa Dawudaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a
naxa: N bata i ya maxandi xuiin me, n bata
i yee gen to. N mon jee fu nun suulun sama
nen i ya siimayaan fari.

⁶ N ni i tan nun i ya taan xunbama nen
Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma
nen.' "

⁷ Esayi yi a fala a xa, a naxa, "Alatala
taxamasenni ito nan yitama i ra, alogo i xa
a kolon fa fala Alatala naxan falaxi, a na
ligama nen, a naxa,

⁸ 'N nininna raxetema nen xanbin na Ax-
asi a banxin teden ma sanna ye fu.' " Nayi,
nininna yi xete xanbin na banxin teden ma
sanna ye fu.

Xesekiyaa Ala maxandina

⁹ Yuda mangan Xesekiya betini ito nan
sebe, a to fura, a yi keli furen ma.

¹⁰ N yi a falama nen, n naxa,
"N neen fa n ma siimayaan tagiin li tun,
n sigama nen laxira so deene ra
n yi bono n ma siimayaan lxo donxene yi!"

¹¹ N mon yi a falama nen, n naxa,
"N mi fa Alatala toma sonon
niiramane tagi bexo xonna fari, Alatala!
N mon mi fa muxu yo toma sonon
muxune ye dunu ya yi!

¹² N fati bendena n niin yigiyadeni ito bata
kala,

a makuya n na
a lu alo xuruse rabana bubuna.
N bata n ma siimayaan mafilin
alo gese wurundunxina.
N ma gesen bata bolon.

Xotonna nun jimbanna tagi,
i n napanma nen!

¹³ N bata n naxara han xotonni,
koni alo yatana,

a bata n xonne birin yixin.

Yanyin nun kosen na,

i bata n napan.

¹⁴ N wuga xuiin mini nen
alo tuntunna noma tuganye,
n lu kutunye alo ganbana.
N yeene lu nen tixi kore xotoni,
n yi lu a fale, n naxa,
'Marigina, n jaxankataxi,
n mali!' "

¹⁵ N fa nanse falama?

A bata falan ti n xa.

A tan yeteen nan feni ito ligaxi.

N sigan tima nen yete magodoni n ma si-
imayaan birin yi

n niin soxoleni ito a fe ra.

¹⁶ Marigina, siimayaan sotoma i ya fanna
nin,

n mən n nii ra a tan nan xən.

I bata n senbe so,

i yi n nakendəya.

¹⁷ N ma tərəyaan bata maxete bəje xunbenla
ra.

I tan nan n niin masigaxi sayaan na,

n to rafanxi i ma,

i yi i xun xanbi so n yulubine birin yi.

¹⁸ Laxira xa mi i tantunma.

Sayaan xa mi i matəxə bətin bama.

Faxa muxune nēma sama gaburun na,

ne yengi mi fa i ya lannayaan ma.

¹⁹ Koni naxanye e nii ra, niiramane,

ne nan i tantunma alo n tan to.

Fafane i ya lannayana fe falama nən e diine
xa.

²⁰ Alatala bata n nakisi!

Nayi, nxu nxə maxaseene xuiin naminima
nən

Alatala Batu Banxini nxu siin sogen dənxi
birin yi.

²¹ Esayi bata yi a fala, a naxa, “E xəde bogi
yidinxina nde tongo, e a sa a furen dē, a
alanma nən.”

²² Xesekiya bata yi a fala, a naxa, “N na
kolonma taxamasenna mundun xən fa fala
a n sigama Alatala Batu Banxini?”

39

Babilon xerane

Mangane Firinden 20.12-21

¹ Na waxatini, Babilon Manga Baladan ma
dii xəmə Merodaki-Baladan yi bataxin nun
finma seen nasiga Xesekiya ma, amasəto a
bata yi a fure feen nun a kəndeyana fe me
nun.

² Xesekiya yi xerane rasənē, a yi a banxin
kui seene birin yita e ra: gbeti fixən
nun xəmana, wudi bogi ture fajine nun
latikənənna nun a yenge so seene rama-
radena, e nun naxan birin yi a nafulu rama-
radeni. Sese mi lu Xesekiya banxini a mi
naxan yita e ra e nun a bəxən birin.

³ Nabi Esayi mən yi fa Manga Xesekiya
fəma, a yi a fala a xa, a naxa, “Muxuni itoe
nanse falaxi i xa? E kelixi minən?” Xesekiya
yi a yabi, a naxa, “E kelixi yamana makuyen
nin, Babilon.”

⁴ Esayi mən yi a maxədin, a naxa, “E i
ya banxin to nən?” Xesekiya yi a yabi, a
naxa, “Seen naxanye birin n ma banxin kui,
e ne birin to nən. Sese mi n ma nafulu
ramaradeni, n mi naxan yitaxi e ra.”

⁵ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa, a naxa,
“Alatala Senben Birin Kanna falan name!

⁶ Waxati fama, seen naxanye birin i ya
banxini e nun i benbane naxanye fen han
to, e ne birin xalima nən Babilon yi, sese mi
luma. Alatalaa falan nan na ra.

⁷ E i ya dii xəməna ndee tongoma nən,
i yetēen naxanye sətəma, alogo e xa findi
Babilon mangana banxin xəmə tēgənne ra.”

⁸ Xesekiya yi Esayi yabi, a naxa, “I Alata-
laa falan naxan tixi, a fan.” A mirixi a ma,
a naxa, “En luma nən bəje xunbenli e nun
marakantanni n ma siimayani.”

40

Alaa yamaan xunba fena

¹ E Ala naxa,

“E n ma yamaan madəndən,

e a madəndən!

² E Yerusalen kaane ralimaniya,

e a rali e ma,

a e naxankata wanle bata jan.

A e bata mafelu e haken na,

e bata yelin e yulubine saranna sətə

Alatala yii han dəxə firin!”

³ Muxuna nde xuiin minima, a naxa,

“E kirani tən Alatala yēe ra tonbonni,

e kira tinxinxin nafala en ma Ala xa bu-
runna ra!

⁴ E folone birin naxutu,

e geyane nun yire matexine birin wuru.

Yire tintinxine yi matinxin,

gəmə yirene yi findi lantane ra.

⁵ Nayi, Alatalaa binyen minima nən
kənənni,

daala birin yi a to!”

Alatala dē xuiin nan na ra.

⁶ Muxuna nde a falama,

a naxa, “I xui ramini!”

N yi a fala, n naxa,

“N xa nanse fala?”

A naxa, “Adamadiine birin luxi nən
alo sēxəna

e binyen birin yi lu alo se fugena.

⁷ Alatala dē foyen na dangu sēxəne fari,

e xarama nən,

e fugene yi yolon.

Yamaan luxi nən alo sēxəna yati!

⁸ Sēxəne xarama nən,

e fugene yi yolon,

koni en ma Alaa falan luma nən habadan.”

Xibaru fajina fe

⁹ E tan Siyon kaan naxanye sa xibaru fajin
xerayani bama,

e te geya matexin fari,

e xuini te han,

e tan Yerusalen kaan naxanye sa xibaru
fajin xerayani bama.

E xuini te, e nama gaxu.

E a fala Yuda yamanan taane xa,

e naxa, “E Ala ni i ra!”

¹⁰ A mato,

Marigina Alatala fama fangani.

A mangayaan nabama a senbeni.

A fama a yama xunbaxin na,

a naxan sɔtɔxi a kɔntɔnna ra.

¹¹ A a yamaan masuxuma
alo xuruse rabana.

A yɛxɛɛ diine tongoma nɛn a yii,
a yi e xali a yii kanke,
a ti e ngane yɛɛ ra a fanni.

Ala dangu seen birin na

¹² Nde fɔxɔ igene saxi a yiin kui,
a yi e maliga,
a kore xɔnna danne maliga a yiin na?
Nde bɔxɔn benden yatɛxi deben kui,
a geyane yiliga sikeela ra,
a yire matexine binyan yatɛn kolon ligaseen
xɔn?

¹³ Nde Alatala miriyane kolon?
Nde nɔɛ findɛ a kawandi muxun na,
a yi a rakɔta?

¹⁴ Ala nde maxɔdinxɔ a maxadi feen na,
alogo a xa xaxinla sɔtɔ?
Nde a xaranxi kiti kɛndɛ saan ma?
Nde a xaranxi fekolonna ma?
Nde xaxilimayaan kiraan yitaxi a ra?

¹⁵ Siyane luxi nɛn
alo igen dindinna palanna kui.
E mi yatɛxi se ra

alo gbangbanna na sa sikeela fari.
Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne yelefu
alo gbangbanna naxan tema.

¹⁶ Liban yamanan subene birin xurun
saraxan na

naxan yi daxa nun a ba Ala xa,
a wudine mi wuya
naxanye findɛ saraxa gan tɛɛn yegene ra.

¹⁷ Sese mi siyane ra a yɛɛ ra yi!
Ala ne yatɛxi fufafuun nan na.
A yigenla fisa e xa!

¹⁸ E waxi Ala sa feni nde ma?
E sawuran mundun yitɛ
e nun naxan maliga?

¹⁹ Xabun nan sawuran nafalama suxuren
na,
xɛma wanla yi xɛmaan sa a ma,
a yi kɔɛ bira yɔlɔnxɔn wure gbeti daxine
rafala.

²⁰ Yiigelitɔɔn naxan mi nɔɛ na sɔtɛ a gbee ala
xa,
na kanna wudi xɔdɛxɛn nan sugandima,
a yi xabu kesuxin fen,
na yi suxuren nafala a xa
naxan mi kalama.

²¹ E mi a kolon ba?
E mi a mɛxi ba?

A mi ralixi ɛ ma ba,
xabu a fɔlɔni?
Bɔxɔn bɛtɛn saxi kii naxan yi,
ɛ munma na famu ba?

²² A tan nan dɔxi bɔxɔ xɔri digilinxin xun
ma,
muxune fan luxi a yɛɛ ra yi nɛn
alo supɛne.

A kore xɔnni fulunma
alo dugi yelefuxina xunna soon na,
alo gagen a dɔxɔden na.

²³ A tan nan kuntigine sɛnbɛn kalama,
e lu fuyan,
a yi bɔxɔ xɔnna kitisane lu fuu.

²⁴ E luxi nɛn alo sansina.

E nɛɛn fa si tun,
e na woli xɛɛn ma tun,
salen yɛtɛ mi e binle ma singen,
Alaa foyen yi fa e ma, e xara,
wuluwunla yi e xali alo se dagina.

²⁵ Ala saripanxin naxa,
“E n misalima nde ma,
nxu nun naxan lan?”

²⁶ E yɛɛne rate kore,
ɛ a mato!
Nde na seene daxi?
Nde e ganla dɛfexin naminima,
a yi e birin xili e xinla ra?
Fata a fanga gheen nun a sɛnbɛ magaxuxin
na,
keden peen mi dasama.

Ala nan fangan fima muxune ma

²⁷ Yaxuba bɔnsɔnna,
nanfera ɛ a falama,
Isirayila yixɛtɛne,
nanfera ɛ a falama, ɛ naxa,
“Nxɔ kiraan bata luxun Alatala ma,
nxɔ Ala mi fa nxu xun mafala kitin sama?”

²⁸ I mi a kolon ba?

I mi a mɛxi ba?
Alatala nan habadan Ala ra,
naxan bɔxɔn danne birin daxi.
A mi xadanma, a mi taganma.
A xaxilimayaan mi nɔɛ fɛsɛfɛsɛ!

²⁹ A fangan fima muxu xadanxine ma,
a muxu taganxine sɛnbɛn xun masa.

³⁰ Banxulanne yɛtɛɛn xadanma,
e tagan,
foningene yi bira xadanni.

³¹ Koni naxanye xaxili tixi Alatala ra,
ne mɔn sɛnbɛn sɔtɔma nɛn.

E tuganma nɛn alo singbinna,
e yi e gi, e mi xadan,
e lu sigan tiye, e mi tagan.

41

Ala nun suxurene fe

¹ Ala naxa,
“E tan fɔxɔ ige tagi bɔxɔn muxune,
ɛ dundu alogo ɛ xa n xuiin name.
E tan yamanane muxune,
ɛ wɛkilen sɔtɔ,
ɛ maso, ɛ falan ti.
En kitin sa en tagi.

2 Nde muxuna nde rakelixi sogeteden
binni,*

a yi a xili,
a xa lu tinxinna fəxə ra?
Nde siyane soxi a yii
a mangane xuru a bun,
a silanfanna yi e findi burunburunna ra
a xanla yi e findi se dagin na
foyen naxan xalima!

3 A muxune sagatanma yengeni,
a mən yi dangu bəne xunbenli kiraan xən
a munma yi a sanna ti denaxan yi.

4 Nde feni itoe rakamalixi,
a tan naxan yi mayixetene maxilima
xabu a fəloni?

N tan Alatala nan a fəlon na,
n mən luma nən a rapanni.”

5 Fəxə ige tagi bəxəne muxune bata a to,
e gaxu,
bəxən danne muxune xuruxurunma,
e birin bata keli, e fama.

6 Birin a bode malima,
birin a falama a lanfaan xa,
a naxa, “I wəkile!”

7 Yii rafalan fan xabun sənbe soma,
naxan wuren malaxunma,
na xabun nawəkilema,
a yi a fala suxuren nafala kiin ma,
a naxa, “A lanxi.”

A yi suxuren gbangan
alogo a nama bira.

Marigin yi Isirayila xunba

8 Koni ε tan, Isirayila yixetene,
n ma walikene,
Yaxuba yixetene,
n naxanye sugandixi,
ε tan Iburahima bənsənna,
n xəyina,

9 n sa ε tan nan fenxi bəxən danne ra,
n sa ε tan nan xilixi bəxən tongonne ra,
n na a falaxi ε tan nan xa, n naxa,
“N ma walikēn nan ε ra,
n bata ε sugandi,
n mi n mēxi ε ra.”

10 Nayi, ε nama gaxu
amasəto n na ε xən.
ε nama kəntəfli,
amasəto ε Ala nan n na.

N na ε sənben gboma ayi nən,
n yi ε mali,
n yi ti ε bun sənben nun tinxinni.

11 Naxanye birin yi kelixi ε xili ma,
ne yagima nən e xun sin!
Naxanye yengen nakelixi ε xili ma,
ne luma nən fufafu, e raxəri.

12 ε yengefane fenma nən,
koni ε mi fa e toma sənən!
Naxanye yi ε yengema,
ne luma nən fuu.

13 Amasəto n tan nan Alatala ra,
ε Ala,
naxan ε yifari ma yiin suxuma,
n yi a fala ε xa,
n naxa, “ε nama gaxu,
n tan nan ε malima.”

14 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“ε tan Yaxuba bənsənna,
ε tan naxanye luxi alo kunla,
ε nama gaxu,
ε tan Isirayila muxudine,
n tan nan ε malima,
n tan Isirayilaa Ala Sarijanxin naxan ε xun-
bama.

15 A mato, n bata i findi jingen xēε ra bənbə
seen na

wure jin wuyaxin naxan ma
naxanye nēnε a ra, e jəε raminixi.
I geyane wuruma nən,
i yi e raxuya ayi,
i yi yire matexine liga
alo se dagina.

16 I e yifema nən,
foyen yi siga e ra,
wuluwulu gbeen yi e raxuya ayi.
I tan naxanma nən Alatala yi,
i yi i kanba Isirayilaa Ala Sarijanxini.”

Tonbonna findima ige yiren na

17 Yiigelitəne nun tərə muxune igen fenma,
koni sese mi na!
Min xənla bata e lēnna maxara.

Koni n tan,
Alatala, n na e yabima nən,
n tan, Isirayilaa Ala,
n mi e rabəjinjə mume!

18 N baa igen nafama nən yire matexi ma-
genle fari,

n yi ige xunne ramini mēεmēεne tagi,
n tonbonne findi darane ra,
bəxə xaren yi findi tigi yiren na.

19 N suman binle nun kasiya binle sima nən
tonbonni,
e nun miriti binle nun oliwi binle.

Ige mi yiren naxanye yi,
n fəfəne nun gbijnjəne nun xarinne si
mēnne yi e bode xən,

20 alogo e xa a to, e yi a kolon,
e yi a rakərəsi,
e birin yi a famu
a Alatala nan feni itoe birin ligaxi,
a Isirayilaa Ala Sarijanxin nan e rakamal-
ixi.

Suxurene tənə mi na

21 Alatala naxa,
“ε fa ε xun mafala kitini.”
Yaxubaa Mangan naxa,
“ε fa ε xən ba.”

22 ε suxurene xa fa a fala en xa

* 41:2: 41.2 Yanyina nde, a Kirusi nan ma fe falama be, Perisene mangan naxan Babilən kaane nə yengeni. Na feen mato Taruxune Firinden 36.22-23 kui.

naxan fama ligadeni.
 E a fala nxu xa feen naxanye bata liga,
 alogo nxu xa nxu miri e ma,
 nxu yi e rajan kiin kolon.
 Xanamu, e a yita nxu ra
 naxan fama ligadeni.

²³ E waxati famatone fe fala nxu xa.

Nayi nxu a kolonma nen
 a alane nan e ra.

E fena nde liga,
 xa a findi a fajin na
 hanma a jaxina,
 alogo nxu birin xa na to,
 gaxun yi nxu suxu.

²⁴ Koni na yigenla fisa e xa,
 e wanle mi sese ra.

Naxan na e sugandi,
 muxu haramuxin nan na kanna ra.

²⁵ N bata muxuna nde rakeli sogeteden
 komenna ma,

a fama nen sa keli sogeteden binni
 naxan n maxandima.

A mangane yibodonma alo borona,
 alo fejne rafalan fejne bendeni bodonma kii
 naxan yi.

²⁶ Nayi, nde bata yi na feen fala a foloni,
 alogo en xa a kolon?

Nde a fala benun a xa liga,
 alogo en xa a fala, en naxa,
 “A jondi?”

Muxu yo mi sese fala,
 feni ito mi falaxi benun a xa liga,
 muxe mi e fala yo mexi.

²⁷ Koni n singe nan a fala Siyon taani,
 n naxa, “A mato, e tan ni i ra!”

N bata xerana nde fi Yerusalema,
 naxan fama xibaru fajin na.

²⁸ Anu n mi kawandi muxu yo toxi suxureni
 itoe ye,

n na maxodinna ti,
 e mi n yabima.

²⁹ A mato sese mi e ra.
 E wanle mi sese ra.

E suxurene findixi foyen nun fe fuun nan
 na.

42

Alaa walikena

¹ N ma walikenen ni i ra,
 n naxan senbe soma,
 n naxan sugandixi,
 naxan n kenexxi.

N na n ma Nii Sariphanxin sama nen a yi,
 a yi kiti kenden sa siyane xun na.

² A mi sonxo sonxo,
 a mi a xuini te,
 a mi falan tiye taan xun xon,

³ a mi xaye yidoxini gire.

A mi lenpun tumatxon natuye.

Koni, a kiti kenden sama nen jondin xon.

⁴ A mi xadanma,
 a mi tunnaxoloma a ma,
 han a yi fa kiti kenden na boxo xonna fari,
 han foxo ige tagi boxone muxune fan yi e yigi
 sa a sariyani.

⁵ Alatala ito nan falaxi, Ala
 naxan kore xonna daxi,
 a yi a yibandun,
 naxan boxon nun a yi seene daxi,
 a niiraxinla bira adamadiine yi
 naxanye dxi a yi,
 a niin bira ne yi
 naxanye sigan tima a fari, a naxa,

⁶ “N tan Alatala,
 n tan nan i xilixi tinxinni,
 n yi i suxu i yii ma,
 n yi i makantan,
 n yi n yengi lu i xon.

N ni i findi n ma yamaan layirin xidi muxun
 na

e nun kenenna siyane xa,

⁷ alogo i xa danxutone yeene rabi,
 i yi suxu muxune ramini kasoon na,
 i yi kasorasane xoxoya,
 e mini dimini.”

⁸ “Alatala nan n tan na,
 n xinla nan na ra.

N mi n ma binyen soma gbete yii.
 N mi n ma tantunna fiye suxurene ma.

⁹ Fe singene bata yelin kamale,
 n fe nenene nan ma fe ralima e ma
 benun e xa folo,
 n xa e rakolon ne ma.”

Beti nenena

¹⁰ E beti nenena ba Alatala xa,
 boxon danne birin xa a tantun betini,
 e tan naxanye sigama foxo igen xun ma
 e nun a yi seene birin,
 foxo ige tagi boxone nun e muxune birin.

¹¹ Tonbonna nun a taane xa e xuini te,
 e nun Kedari bonsonna* dioxdene!
 Sela kaane xa gbelegbele sewani,
 e xa sonxo jaxanaxani geyane xuntagi!

¹² Binyen xa fi Alatala ma!

A xa tantun foxo ige tagi boxone birin yi!

¹³ Alatala minima nen alo sofa wekilaxina,
 a bopen tema nen alo yenge so senbemana.
 A sonxoma nen yaxune xili ma yengeni,
 a yi e no.

¹⁴ Xabu waxati xunkuye,
 n dunduxi,
 n naxaraxi, n na n yete suxi.
 Koni iki, n soxolexi
 alo jaxanla nema tinna ma,
 n gbelegbelema,
 n kutunma jaxankatani.

* **42:11: 42.11Kedari** findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sebexi Dunupa Folon 25.13 kui.

15 N geyane nun yire matexine kalama nen
n yi e se jingine birin xara.
N baane findima nen tonbonne ra
n yi darane xori.
16 N danxutone rasigama nen kiraan xon
e mi naxan kolon.
E yengi mi kiraan naxanye ma,
n yi ti e ye ra ne xon,
n yi dimin findi kenenna ra e yetagi,
n geme yirene findi lantaan na e xa.
N na nan ligama,
n mi e rabejinye mumel!
17 Koni naxanye e yigi sama suxurene yi,
e yi a fala sawurane xa,
e naxa, "Nxo alane nan e ra,"
ne xetema nen e xanbi ra,
e yagi.

Isirayila yama tondixina

18 E tan tuli xorine, e tuli mati!
E tan danxutone, e ye en ti,
e seen to!
19 Danxutona nde ra,
xa n ma walikenen xa mi a ra?
Tuli xorina nde ra
alo n xeraan naxan nasigaxi?
Danxutona nde ra,
alo n boje xunbenla fixi naxan ma?
Danxutona nde ra,
alo Alatalaa walikena?
20 I bata fe gbegebe to,
koni i mi e famuxi.
I tunle rabixi,
koni e mi feen mema!
21 Alatalaa tinxinna fe ra,
a bata a kenene,
a xa a sariyan gboon nun a noron makenene.
22 Anu, yama yiigeli to halagixini ito mato!
E bata e birin suxu,
e birin balanxi yinle ra,
e birin saxi kasoon na.
E yii seene bata suxu yengeni,
muxe mi na naxan e xunbe.
E yeteen bata findi se suxin na yengeni,
muxe mi na naxan a fale,
a naxa, "Ne raxete!"

23 Nde a tuli matima ito ra e ye?

Nde a ligama a yeren ma,
to xanbi ra, a yi a tuli mati?

24 Nde Yaxuba bomsonna soxi a yaxune yii,
a Isirayila so halagi tiine yii?

Alatala xa mi a ra,
en naxan yulubi tongo,
en mi tin bire naxan ma kira foxo ra
en tondi a sariyane suxe?

25 Nayi, a yi a xolo gbeen nagodo e fari
alo teen a
e nun yengen gbalone.
A yi e gan,
koni e mi sese famuxi,
a yi e raxori,

koni e mi na feen yate e bojneni.

43

Alatala nan Isirayila xunbama

1 Ala naxan i daxi,
Yaxuba bomsonna,
naxan i rafalaxi,
Isirayila bomsonna,
Alatala ito nan falaxi iki,
a naxa, "I nama gaxu,
amasoto n bata i xunba!
N bata i xili i xinla ma.
N tan nan gbee i ra!

2 Xa i danguma foxo igeni,
n luma nen i xon.
Xa i danguma baane yi,
i mi i maminnye.

Xa i danguma teeni,
a mi i ganye,
tee degen mi i raxore.

3 Amasoto Alatala nan n na,
i ya Ala,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
i rakisimana.
N bata Misiran yamanan fi i xunbaan na,
n yi Kusi yamanan nun Seba yamanan findi
i joxon na.

4 Bayo i yatexi n xon,
i binyaxi n ye ra yi,
n bata i xanu.

N bata muxune findi i joxon na,
n yi yamane fi i niin xunbaan na."

5 "I nama gaxu,
amasoto n luma nen i xon.
N fama nen i yixetene ra
sa keli sogeteden binni,
n yi sa e malan
keli sogegododen binni.

6 N na a falama nen komenna binna xa,
n naxa, 'E bepin!'

N yi a fala yiifanna binna xa,
n naxa, 'I nama e makankan!'

Fa n ma dii xemene ra
sa keli yire makuyeni,
e nun n ma dii temene
sa keli boxon danne ra,

7 n xinla falama naxanye birin xun ma
n naxanye daxi n ma binyena fe ra,
n naxanye rafalaxi,
n yi e da."

8 Yamani ito ramini
naxanye danxuxi,
anu e yeene fan,
tuli xorini itoe,
naxanye tunle fan.

9 Siyane birin xa e malan e bode xon,
yamanane muxune birin!
Nde na fe falaxi e ye
benun a xa liga?
Nde fe fonne ralixi en ma?

E xa fa e serene ra,
e yi a mayita a yoonā e xa!
En xa e xuiin name,
alogo muxune xa a fala,
e naxa, “E j̄ondil!”

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “E tan nan n serene ra,
ε tan naxanye findixi n ma walikene ra,
n naxanye sugandixi
alogo ε xa n kolon,
ε yi la n na.

N tan yi na yi
benun suxure yo xa rafala,
ala gbete yo mi na n tan xanbi.

¹¹ N tan nan Alatala ra,
n tan yati!
Ba n tan na,
marakisi ti gbete yo mi na.
¹² N tan nan feene makēnma,
n muxune rakisi, n yi ε rakolon!

Ala x̄ɔɲε mi a ra
naxan ε tagi f̄o n tan!
Nayi, n serene nan ε ra,
fa fala n tan nan Ala ra.”
Alatalaa falan nan na ra.
¹³ “N tan yatigin nan na ra
xabu a f̄ol̄oni!
Muxu yo mi n̄ε muxun b̄ε n yii.
N na naxan liga,
nde n̄ε a rakalε ayi?”

Alaa kininkininna

¹⁴ Alatala ito nan falaxi, naxan ε xun-
bama, Isirayilaa Ala Sarijanxina, a naxa,
“N muxuna nde rasigama n̄n
Babil̄on yamanan xili ma,
ε tan ma fe ra.
N yi Babil̄on muxu gixine kunkine kala,
e yi e mamin,
e yi e kanbama naxanye yi nun.

¹⁵ Alatala nan n tan na,
ε Ala sarijanxina,
naxan Isirayila daxi, ε mangana.”

¹⁶ Alatala ito nan falaxi,
naxan kiraan sama baa igen x̄onna ma,
dangu ige gbeene yi,

¹⁷ naxan yenḡε so wontorone nun soone
rasiga yengeni,
e nun ganla nun sofa w̄kil̄exine e bode x̄on,
e yi e sa,
e mi fa kelima s̄on̄on,
e yi tu alo saraban na j̄an.

¹⁸ A naxa:
Fe singene nama fa rabira ε ma,
ε j̄inan fe fonne x̄on!

¹⁹ E a mato,
n fe n̄n̄n nan ligama!
Na bata a f̄ol̄o iki,
ε mi a kolon ba?
N kiraan sama n̄n tonbonni,
n yi baane ramini b̄ox̄o xareni.

²⁰ Burunna subene n binyama n̄n,
kankone nun dangaranfulene,
amas̄ot̄o n bata igen namini tonbonni,
n yi baane ramini b̄ox̄o xareni,
alogo n ma yamaan xa e min,
n naxan sugandixi.

²¹ N yamaan naxan nafalaxi,
na n tantunma n̄n.

Ala yamaan makitima

²² E tan Yaxuba b̄ons̄onna,
ε mi n tan xan xilixi!
E tan Isirayila kaane,
ε bata ε tun̄nax̄ol̄o ε ma n tan mabinni.

²³ E mi ε yex̄ene nun ε siine baxi n xa saraxa
gan daxin na.

E saraxane mi findixi n ma binyen na.
N mi saraxane findixi goronna ra ε xun ma,
n mi ε raxadanxi wusulan saraxane badeni.

²⁴ E mi gbeti yikalaxi n xa,
alogo ε xa latik̄on̄onna sara n xa,
ε saraxa subene turen mi n wasaxi.

Koni ε yulubine bata findi goronna ra n xun
ma

ε yi n naxadan hak̄ene x̄on.

²⁵ Koni n tan nan keden pe ε hak̄ene xa-
farima,

n tan yet̄ena fe ra.

N mi fa n mirima ε yulubine fe ma s̄on̄on.

²⁶ Fe danguxine rabira n ma.
En kiti feni ito ȳeba en bode xa.
E falan ti, ε yi ε yet̄ε xun mafala.

²⁷ E benban nan singe yulubin liga,
ε fala radangune yi murut̄ε n xili ma.

²⁸ Nanara, n bata yire sarijanxin kuntigine
yat̄ε muxu haramuxine ra,
n yi halagin nagidi Yaxuba yixet̄ene ma,
n yi marayarabin nagidi Isirayila kaane ma.

44

Alatala nan keden Ala ra

¹ Koni iki, Yaxuba b̄ons̄onna,
n ma walikene,
ε tuli mati,
n na Isirayila naxan sugandixi!

² Alatala ito nan falaxi,
naxan i daxi,
naxan i rafalaxi i nga kui,
naxan i malima, a naxa,
“E nama gaxu, n ma walikene,
Yaxuba b̄ons̄onna,
i tan Isirayila tin̄xinxina
n naxan sugandixi.

³ Bayo n ni igen nafama n̄n b̄ox̄o xareni
n yi xudene radangu tonbonni.
N na n ma Nii Sarijanxin nagodoma n̄n i
b̄ons̄onne ma,

n yi barakan sa i yixet̄ene fe yi.

⁴ E sabatima n̄n
alo s̄ex̄ene burunna ra,
alo wudi f̄apine xudene d̄ε.

⁵ Muxuna nde a falama n̄n,

a naxa, 'Alatala nan gbee n na,'
 boden yi a fala,
 a a xili n'en 'Yaxuba,'
 gbete yi a sebe a yiin ma,
 fa fala 'Alatala gbeena,'
 a yi a yete xili ba a 'Isirayila.' "

Naxanye suxurene rafalama

⁶ Alatala ito nan falaxi,
 Isirayila Mangan naxan a xunbama,
 Alatala Senben Birin Kanna naxa,
 "N tan nan a falon nun a rajanna ra.
 Ba n tan na,
 Ala gbete mi na.
⁷ Nde luxi alo n tan?
 Na kanna xa a xuini te!
 A xa a yebe n xa,
 naxan birin bata dangu
 xabu n singe ra muxune da waxatin naxan
 yi!

A man xa fe famatone fe fala,
 naxanye fama ligadeni!
⁸ E nama gaxu,
 e nama xuruxurun,
 n mi yi e rakolonxi feni ito ma ba,
 n yi a rali e ma
 xabu to mi na ra?
 N serene nan e tan na.
 Ala gbete na,
 ba n tan na ba?
 E kantan fanye gbete yo mi na,
 ba n tan na.
 N mi gbete kolon."

⁹ Naxanye birin suxurene rafalama,
 fuyantenne nan ne birin na,
 e se rafalaxi fisamantenne tonɔ yo mi na.
 E yete serene nan e ra:
 E mi se toma, e mi fe kolon,
 e mon luma nen yagini.

¹⁰ Muxun na alana nde rafala
 hanma suxurena nde,
 na tonɔ mi na.

¹¹ Na kanna nun a sifan birin yagima nen.
 Suxuren nafala muxune findixi adamadi-
 ine nan tun na.

E birin xa e malan,
 e xa e maso.
 E gaxuma nen,
 e yagi e bode xon.

¹² Xabun nema bunbin xabuma,
 a walima te wolonne nan na,
 a yi a rafala dearamaan na.
 A a rawalima a senben nan na
 koni kamen na a suxu,
 a senben yi nan,
 min xonla yi a suxu, a xadan.

¹³ Kabintan lutin sama nen wudin ma,
 a yi lutin funfun naba a ma,
 a yi a masoli wali seen na,
 a yi a radigilin,
 a yi a rafala muxu sawuran na,

a lu adamadiyaan naron birin yi
 alogo a xa a ti a batu banxini.

¹⁴ A sumanne nan sege ma
 hanma xarinne hanma warine
 a naxanye raluxi fotonni,
 e gbo.

Xanam, a fofona nde tongo,
 a tan yetene naxan sixi,
 tule igen yi sa a ma, a gbo.

¹⁵ Adamadiine na wudina ndee ganma
 yegen na,

e yi nde tongo,
 e yi e maxara a ra.
 E na nan ndee mon tongoma,
 e yi kudin so,
 e mon yi ndee tongo,
 e yi e gbee alana nde rafala,
 e yi e xinbi sin a bun,
 e suxuren nafala, e yi a batu.

¹⁶ E yi a wudi donxen findi yegen na,
 a gan,
 e yi suben jin ndee ra,
 e yi a gan ndee ra,
 e yi a don han e lugo.
 A mon yi a maxara,
 a yi a fala, a naxa,
 "N na n maxarama,
 n tee degen toma yati! "

¹⁷ A wudin donxena,
 a yi na rafala a gbee ala ra,
 a suxurena,
 a yi a xinbi sin a yetagi,
 a yi a batu, a naxa,
 "N xunba,
 bayo i tan nan n ma ala ra!"

¹⁸ E mi fe kolon,
 e xaxili mi na,
 e yene raxixi
 alogo e nama sese to.
 E mi noe e mire,
 e feene famu.

¹⁹ Muxune mi e mirima,
 e xaxinla soto,
 e mi feene yete toe
 alogo e xa a fala, e naxa,
 "N bata wudina ndee gan,
 n kudin so a ra,
 n yi suben gan ndee ra,
 n yi a don.

N lan n xa a donxen findi se haramuxin na
 ba,

n yi n xinbi sin yegen bun?"

²⁰ E kankanma naxan ma,
 xuben nan gbansan na ra.
 E bonen bata tantan,
 a e ralɔ ayi.
 E niin mi xunbama,
 e mi a falama, e naxa,
 "Seen naxan n yii ito ra,
 wulen xa mi a ra ba?"

Tinxinna Ala xa

²¹ Yaxuba bənsənnə,
na feen xa rabira ε ma!
Amasəto n ma walikēen nan ε ra,
Isirayila kaane!
N na ε rafalaxi nən
alogo ε xa findi n ma walikene ra,
Isirayila kaane,
n mi jinanma ε xən.
²² N bata ε hakene ba ε ma
alo kundaan kore xənnə ma
e nun ε yulubine
alo kundaan xətənni.
E xun xete n ma,
amasəto n bata ε xunba.

²³ Kore xənnə, gbelegbele səwani,
amasəto Alatala bata wali!
Bəxən bunna, sənxə səwani,
geyane, ε xuini te
e nun ε tan fətonne nun wudine birin.
Amasəto Alatala bata Yaxuba yixetene
xunba,
a yi a binyen mayita Isirayila yi.
²⁴ Alatala ito nan falaxi,
a tan naxan i xunbama,
naxan i rafalaxi
xabu i i nga kui, a naxa,
“N tan, Alatala,
n bata feen birin liga,
n tan nan keden kore xənni fulunxi,
n tan yeteen nan bəxo xənnə saxi.
²⁵ N tan nan waliyine wule mantaxane
kalama,
n yi yiimatone findi daxune ra,
n yi fekolonne raxete xanbin na
n yi e xaxilimayaan findi xaxilitareyaan na.
²⁶ N na n ma walikena falane rakamalima
nən.

N ma xerane na fe famatəon naxanye rali,
n na a rakamalima nən.
N bata a fala Yerusaleen ma, n naxa,
‘Muxune mən dəxəma nən a yi,
Yuda taane mən tima nən,
n mən yi taa kalaxine yitən.’
²⁷ N nəε a fale tilinna ma,
n naxa, ‘Xara,
n xa i ya igen xəri.’
²⁸ N yi a fala Kirusi ma,
n naxa, ‘N ma xuruse rabana!
A n waxən feene birin ligama nən.’
N na a fala Yerusaleen ma,
n naxa, ‘A mən xa ti!’
E nun Ala Batu Banxin ma,
n naxa, ‘A mən xa beten sa!’ ”

45

Ala yi Kirusi findi a walikēen na

¹ Alatala ito nan falaxi a muxu sugandixin
xa,
a naxa, “Kirusi, n naxan yii suxi,
alogo n xa siyane magodo a yetagi,
n yi mangane yenge so seene ba e ma,

n yi deen fəxo firinne rabi a yete ra,
alogo taan so deene nama fa ragali sənən,
² n tan yeteen tima nən i yete ra,
n yi gbingbinne malaxun,
n yi sulan deene kala,
n yi deene balan wurene bolon.
³ N bəxo bun nafunla soma nən i yii,
e nun nafulu luxunxina,
alogo i xa a kolon
fa fala a n tan nan Alatala ra,
naxan i xilima i xinla ra,
n tan Isirayilaa Ala.
⁴ N bata i xili i xinla ma,
n yi tide binyen fi i ma,
n ma walikēen Yaxuba yixetene fe ra,
Isirayila kaane, n naxanye sugandixi,
koni i mi n kolon.
⁵ Alatala nan n tan na,
gbete mi na.
Ba n tan na, Ala gbete mi na.
N bata i yitən yengen xili yi,
hali i to mi n kolon,
⁶ alogo muxune xa a kolon,
keli sogen teden ma han a gododena,
fa fala ba n tan na,
se gbete mi na.
N tan nan Alatala ra,
gbete mi na.
⁷ N tan nan kənenna daxi,
n yi dimin da,
n yi bəje xunbenla fi,
n yi tərən nafa.
N tan Alatala nan feen birin ligama.”

⁸ “Tulen xa a yitən kore,
tinxinna yi godo alo tulena!
Bəxən xa rasənoya
alogo kisin xa mini alo sansina,
e nun tinxinyaan yi sabati e bode xən!
N tan Alatala nan ne birin daxi.”

⁹ Gbalon na kanna xa
naxan yengen nakelima a dali marigin ma,
muxun naxan luxi
alo fejena fejene tagi.
Feje bendena a fale a rafala muxun ma ba,
a naxa, “I nanse ligama?”
hanma a naxa,
“Sese mi i ya wanla ra!”
¹⁰ Gbalon na kanna xa
naxan a falama a fafe ma,
a naxa, “I nanse barixi ito ra?”
hanma a naxa a nga ma,
“I diin barin nanfera?”
¹¹ Alatala ito nan falaxi,
Isirayilaa Ala Saripaxina,
naxan Isirayila daxi, a naxa,
“E tan nan n maxədinma fe famatəne ma,
lan n ma diine fe ma,
ε yi yamarine so n yii lan n yii fəxo ma?”
¹² N tan nan bəxo xənnə rafalaxi
n adamadiine da a fari!

N tan yeteen nan kore xonni fulunxi.
 N tan nan a sarene birin yamarima.
 13 N tan nan Kirusi rakelixi n ma tinxinyana
 fe ra,
 n yi a ti kira yitoxnin xon.
 A n ma taan tima nen.
 N ma muxun naxanye yi suxi yengeni,
 a ne bejinma nen,
 e mi e xun saren fi.”
 Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

14 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Misiran kaane nun Kusi yamanan yulaya
 seene,
 na Sabe kaa muxu kuyene wanle tonon
 luma nen i xa.
 E fama nen i konni,
 e findi i gbeen na,
 e bira i foxo ra,
 e xidixi e bode ra,
 e yi e xinbi sin i yetagi
 e yi i maxandi, e naxa,
 ‘Ala i tan nan xon.
 Ala gbete mi na,
 sese mi ala gbete ye ra!’ ”

15 I tan Isirayilaa Ala, Marakisi Tiina,
 i findixi Ala luxunxin nan na.
 16 Suxure rafalane birin yagixi,
 e xun sinxi,
 e birin xun sinxin sigama e bode xon.
 17 Koni Isirayila kaane tan kisin sotoma
 Alatala nan na habadan.
 E mi fa yarabe, e xun sin mume!

18 Amasoto Alatala ito nan falaxi,
 a tan naxan kore xonna daxi,
 a tan Ala, naxan boxo xonna daxi,
 naxan a beten saxi, a mi a magenla lu,
 koni a yi a da alogo muxune xa lu a yi.
 A naxa, “N tan nan Alatala ra,
 gbete mi na.
 19 N mi falan tixi luxunna xan yi,
 dimini boxon yirena nde yi.
 N mi a falaxi Yaxuba yixetene xa,
 n naxa, ‘E n fen fuyan!’
 N tan Alatala,
 n jondin nan falama,
 n fe fapin nan nalima.”

Siyane tubi fena Ala ma

20 “E tan siyane muxu gixine,
 e fa e malan,
 e birin yi e maso be!
 Xaxilitarene nan wudi suxurene tongoma,
 e yi batu seene maxandi
 naxanye mi noe e rakise.
 21 E falane ti, e yi e xonba.
 E bode kawandi!
 Nde muxune rakolonxi feni ito ra
 xabu a foloni?

Nde bata yi a rali nun
 xabu to mi na ra?
 N tan Alatala mi a ra ba?
 Ba n tan na, Ala gbete mi na,
 Ala naxan tinxin,
 Marakisi Tiina.
 Ba n tan na, gbete mi na.
 22 E yee rafindi n ma, e xa kisi,
 e tan naxanye birin boxon danne ra!
 Bayo Ala nan n na,
 gbete mi na.
 23 N bata n kolo n yeteni,
 n yeteen bata fala tinxinxini ito ti,
 falan naxan mi maxetema, n naxa,
 ‘Xinbin birin sinma nen n bun ma,
 lenna birin yi a kolo n yi.
 24 E naxa: Tinxinna nun senbena Alatala
 nan keden pe yi.’ ”
 Naxanye birin yi xoloxi a ma,
 ne birin yagixin fama nen a fema.
 25 Isirayila kaane birin tinxinna sotoma nen
 Alatala xon,
 e yi e kanba Ala yi.

46

Babilon suxurene halagi fena

1 Beli suxuren bata a xinbi sin,*
 Nebo suxuren yi a felen.
 Ningene nan e suxurene maxalima.
 E yi e daxoma e xun ma nen sali waxatine yi,
 koni iki e bata findi goronna ra sube
 xadaxine xun ma.
 2 E bata e felen e bode xon,
 e yi e xinbi sin,
 e mi noe e suxurene rakise
 naxanye findixi goronna ra
 bayo e tan yeteen sigama koniyani.

3 Yaxuba yixetene, e tuli mati n na,
 e tan Isirayila yamaan muxu donxene,
 e tan naxanye goron n xun ma
 xabu e nga kui,
 xabu e xijen minma!
 4 N luma na ki kedenna nin
 han e fori waxatini.
 N tima nen e bun ma
 han e xun sexene yi fixa.
 N bata na liga,
 n mon waxi e xali feni,
 n ti e bun, n yi e xoro ya.

5 E n misalixi nde ra?
 Nxu nun nde lan?
 E nxu nun nde saxi nxu bode ma,
 nxu nun naxan maliga?
 6 Muxune e xemane fima,
 e gbeti fixeni liga sikeela fari,
 e xabun saren fi
 alogo a xa ala sawurana nde rafala,
 e xinbi sinje naxan bun ma,

* 46:1: 46.1 Babilon kaane gbee alane nan yi **Beli** nun **Nebo** ra.

e yi a batu.

⁷ E a tongo e tungunna ma,
e a maxali,

e sa a dɔxɔ a dɔxɔdeni.

A mi nɔɛ keɛ a funfuni!

Hali e xui ramini a ma,

a mi e yabima.

A mi e ratangama e kɔntɔfinle ma.

⁸ Feni ito xa rabira e ma,

ε yi ε wekile!

ε tan muxu murutεxine,

ε miri na ma ε bɔɲeni.

⁹ Feen naxanye danguxi a fɔlɔ fɔlɔni,
ne xa rabira e ma.

Amasɔtɔ Ala nan n na,

gbetε mi na!

Ala nan n na,

sese mi maliga n na!

¹⁰ Naxan fama ligadeni a raɲanna ra,

n na ralima a fɔlɔn nin.

Naxan munma liga,

n na fe falama xabu waxati xunkuye.

N naxa, n ma fe ragidixin nakamalima nɛn.

N wama naxan birin xɔn,

n yi na liga.

¹¹ N bata senbɛmana nde xili,

sa keli sogeteden binni,

naxan luxi alo singbinna

alogo a xa n ma fe ragidixin nakamali,

sa keli yamana makuyeni.

N naxan falaxi, n yi na rakamali,

n na naxan yitɔn, n yi na liga.

¹² E tuli mati n xuiin na,

ε tan muxu bɔɲε xɔdεxεne,

ε tan naxanye makuya tinxinna ra!

¹³ N ma tinxinyaan somatɔɔn ni i ra!

A mi fa makuya.

N mi fa buma, n kisin nafa.

N kisin nasoma nɛn Siyon taani,

n yi n ma nɔrɔn fi Isirayila ma.

47

Babilɔn taan kala fena

¹ Keli i ya mangaya gbɛdeni

i dɔxɔ bɔxɔni, Babilɔn taa faɲina.

Babilɔn kaane, ε dɔxɔ bɔxɔni!

A mi fa falama a ma sɔnɔn

a taa ɲaxumε tofaɲina.

² E se din seene tongo alo konyine,

ε yi sansi kesene findi a fupin na.

ε doma gbeene mate,

ε danbane xa to, ε xudene gidi.

³ E ragenla toma nɛn,

ε yagixin yi to.

N nan n gbeen ɲɔxɔma nɛn,

muxu yo mi n yikale.

⁴ Isirayilaa Ala Sariɲanxin nan en xun-
bama,

a xili nɛn Alatala Senben Birin Kanna.

⁵ E dɔxɔ, ε duudu,

ε siga dimini,

ε tan Babilɔn kaane!

A mi fa falama a ma sɔnɔn

a yamanane mangana.

⁶ N xɔlɔ nɛn n ma yamaan ma,

n bata yi n keɛn nayarabi,

n yi e rabeɲin ε yii.

ε mi kininkininxi e ma,

ε konyi wanle ragboxi ayi hali fonne fari.

⁷ E yi a falama nɛn, ε naxa,

“N luma nɛn mangayani habadan!”

Koni ε mi na feene yatεxi

ε mi e mirixi feene raɲan kiin ma.

⁸ Nayi, Babilɔn taana,

i tan naxan luxi alo ɲaxalan ɲaxina,

i tuli mati ito ra iki.

ε tan Babilɔn kaan naxanye dɔxi makan-

tanni,

ε tan naxanye a falama, ε naxa,

“Nxu tan, nxu ɲɔxɔn mi na,

nxu mi finde kaɲa gilene ra mume,

nxɔ diine mi faxε mume!”

⁹ Na fe firinne ε sɔtɔma nɛn lɔxɔ kedenni

saɲa ma kedenni,

ε diine yi faxa,

ε findi kaɲa gilene ra.

Ne defexin ligama nɛn ε ra,

hali ε kɔɛ ra feene to gboxi ayi,

hali ε tirin feene senben yi gbo!

¹⁰ E bata ε yigi sa ε fe ɲaxine yi.

ε yi a falama nɛn ε yetε ma, ε naxa,

“Muxu yo mi nxu toma!”

ε xaxilimayaan nun ε fekolonna bata ε
xunna firifiri.

ε yi a falama ε bɔɲeni nɛn, ε naxa,

“Nxu tan, nxu ɲɔxɔn mi na!”

¹¹ Gbalon fama nɛn ε ma

ε mi naxan nadangu xiriya kolon.

Halagin godoma nɛn ε ma,

ε mi naxan nadangu saraxan nɔɛ.

Yihadin fama nɛn ε ma saɲa ma kedenni,

ε xaxili mi naxan ma.

¹² Nayi, ε lu ε tirin feene fari

e nun ε kɔɛraya fe wuyaxine,

ε yi ε yetε yixadanma naxanye fɔxɔ ra

xabu ε dii ɲɔɛ waxatina!

Yanyina nde,

ε tɔnɔn sɔtɔma e yi nɛn,

yanyina nde

ε muxune magaxuma e yi nɛn.

¹³ E bata ε yetε yixadan suxurene
maxɔdindeni.

Awa, nayi, muxun naxanye xibarune toma
sarene yi,

ne xa keli, e fa ε rakisi,

e tan naxanye sarene rakɔrɔsima

e fe famatɔne fala kike yo kike!

¹⁴ E luma nɛn

alo se dagina, tɛɛn yi e gan.

E niin mi tangama na tɛɛ dɛgɛn ma.
 Anu a mi findima tɛɛ wolondin xan na de
 burun ganma naxan na,
 muxuna a maxarɛ naxan na!
 15 E yixadanma muxun naxanye fɔxɔ ra
 xabu e dii ɲɔɛ waxatina,
 ne raɲanna ligama na kii nin,
 e tɔrɔma naxanye fe ra.
 E birin sigama nɛn e xun xɔn e tantanni,
 e tan sese mi e rakisɛ mumɛ!

48

Ala fe nɛnɛne ralima

1 E tan Yaxuba yixetene,
 e tuli mati ito ra,
 e tan naxanye xili Isirayila
 e tan naxanye barixi Yuda bɔnsɔnni,
 e tan naxanye e kolɔma Alatala xinli
 e tan naxanye Isirayilaa Ala maxandima,
 koni ɲɔndin nun tinxinyaan mi a ra!
 2 Amasɔɔ e xili saxi taa sarijanxin nan xun
 ma.

E yengi saxi Isirayilaa Ala nan ma
 naxan xili Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna.

3 Feen naxanye danguxi,
 n bata yi ne fala xabu waxati xunkuye.
 N yetɛɛn nan ne ralixi,
 n yi muxune rakolon ne ra,
 na xanbi ra, sanɲa ma kedenni,
 n yi e liga, e yi rakamali.

4 Amasɔɔ n na a kolon nɛn
 a yama tengbesenxin nan e ra,
 e kɔɛni balanxi alo wure gbelemɛna,
 e tigin xɔdɔxɔ alo sulana.

5 Nanara, n feni itoe fala e xa
 xabu waxati xunkuye,
 n yi e rakolon e ra benun e xa liga,
 alogo e nama a fala, e naxa,
 “Nxɔ suxurene nan e ligaxi,
 nxɔ sawurana hanma nxɔ ala wure dixin
 nan e yamarixi.”

6 E bata feni itoe mɛ,
 e yi e birin to rakamali!
 E fan mi e tiyɛ e ra e deni ba?

Iki, n fa e rakolonma fe nɛnɛne nan ma,
 naxanye luxunxi,
 e mi naxanye kolon.

7 N baxi e yitɔndeni nɛn,
 fe fonne mi e tan na.
 Benun to, e munma yi e sese a fe mɛ nun,
 alogo e nama a fala,
 e naxa, “Nxu yi na kolon.”

8 Anu, e mi yi sese mɛxi,
 e mi yi sese kolon.
 E tunla munma yi a mɛ singen waxati dan-
 guxine yi.

Bayo n yi a kolon a yanfantenne nan e ra.
 Xabu e yi e nga kui,

a yi falama e ma a muxu murutɛxine.

9 N bata n ma xɔleni suxu n xinla fe ra.

N bata diɲa e ma n tantunna fe ra,
 alogo n nama e halagi.

10 N bata e rasensen tɛɛn na
 alo gbeti wurena sulun tɛɛni.*

N mi yi e rasoxi sulun tɛɛn xan yi de,
 koni n yi e rasoxi ɲaxankata yinla nan na.

11 N bata keli ito ligadeni n yetɛna fe ra,
 n na a ligama n yetɛɛn yatin nan ma fe ra!

Amasɔɔ n tinɲɛ di,
 n xinla yi rayelefu?
 N mi n ma binyen fiyɛ gbɛtɛ ma.

12 Yaxuba bɔnsɔnna,
 e tuli mati n na!
 Isirayila kaane, n naxanye xilixi!
 N tan na a ra,
 n tan nan a fɔlɔn nun a raɲanna ra.
 13 N tan nan bɔxɔ xɔnna bɛtɛn saxi,
 n yiifanna yi kore xɔnni fulun.
 N na e xili, e fama nɛn mafuren!

14 E birin xa e malan, e tuli mati!
 Nde feni ito falaxi suxurene yɛ?
 Muxuna nde rafan Alatala ma.
 Na a waxɔn feene ligama nɛn Babilɔn taan
 na,

a yiini tema nɛn Babilɔn kaane xili ma.†

15 N tan nan keden pe falan tixi,
 n mɔn yi a xili, n yi a rafa.

A wanla sɔɲoyama nɛn!
 16 E maso n na, e tuli mati ito ra.

Xabu a fɔlɔni, n mi falan ti wundoni.
 Xabu feni itoe fɔlɔna, n yi be.

Iki, Marigina Alatala bata nxu nun a Nii
 Sarijanxin xɛ.

17 Alatala ito nan falaxi,
 naxan i xunbama,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina, a naxa,
 “Alatala nan n tan na, i ya Ala,
 naxan i xaranma i yetɛ munanfanna ma,
 naxan tima i yɛɛ ra,
 a siga i ra kiraan xɔn
 naxan lanɲɛ i ma.

18 Xa i yi n ma yamarine ramɛ nun,
 i ya bɔɲɛ xunbenla yi luma nɛn nun
 alo baana,

i ya tinxinna yi lu
 alo fɔxɔ igen walanna,

19 i yixetene yi wuya ayi
 alo ɲɛmensinna

i ya diine yi gbo ayi
 alo ɲɛmensin xɔnnɛ.

I xinla mi bɛ n yetagi mumɛ!”

20 E mini Babilɔn yamanani,
 E e gi Babilɔn kaane ma!
 E gbelegbele sewani, e fa a rali,
 a xa rawanga!

* **48:10: 48.10Sulun tɛɛn** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Furu tɛɛna.**” † **48:14: 48.14** Perise mangan Kirusi nan fama Babilɔn kaane yengedeni.

Ɛ a fe raxuya ayi han bɔxɔn danne,
 Ɛ a fala, Ɛ naxa, “Alatala bata a walikɛɛn
 Yaxuba bɔnsɔnna xunba!”

²¹ Min xɔnla mi e suxuma,
 a na ti e yɛɛ ra, dangu tonbonni.
 A igen naminima nɛn fanyeni e xa.
 A fanyen bɔma nɛn,
 ige gbeen yi mini keden na.

²² Alatala naxa,
 “Bɔɲɛ xunbeli mi muxu ɲaxine xa!”

49

Marigina walikɛɛn nan kɛnɛnna ra siyane

xa

¹ Ɛ tuli mati n na,
 fɔxɔ ige tagi bɔxɔn muxune.
 Yamana makuyene,
 Ɛ ito rame.

Benun n xa bari,
 Alatala bata yi n xili.

² A bata n dɛɛn lu
 alo silanfan xɛnxɛna,
 a yi a yiin nininna ti n xun ma,
 a yi n findi xalimakuli ɲɔɛ ralemunxin na,
 a n luxun a xalimakuli saseni.

³ A yi a fala n xa, a naxa,
 “N ma walikɛɛn nan i ra, Isirayila,
 n ma binyen luma naxan yi.”

⁴ Koni n tan yi a fala, n naxa,
 “N bata n yetɛ yixadan fufafu,
 n bata n fangan kala fuyan,
 n mi se sɔtɔxi.

Koni Alatala n ma kitin sama nɛn.
 N saranna n ma Ala nan yii.

⁵ Awa iki, Alatala bata falan ti,
 a tan naxan n daxi nga kui
 alogo n xa findi a walikɛɛn na,
 alogo n xa Yaxuba bɔnsɔnna raxɛtɛ a ma,
 alogo Isirayila kaane mɔn xa malan a fɛma,
 n bata binyen sɔtɔ Alatala yetagi.

Amasɔtɔ n ma Ala nan findixi n fangan na.
⁶ A bata a fala n xa, a naxa,
 ‘I findi fena n ma walikɛɛn na
 alogo i mɔn xa Yaxuba bɔnsɔnna rakeli,
 i yi Isirayila yamaan muxu dɔnxɛne raxɛtɛ n
 ma,

na xurun.
 N ni i findima nɛn kɛnɛnna ra siyane xa,
 alogo n ma marakisin xa makɛnɛn
 siga han bɔxɔn danne ra.’ ”

Isirayila yamaan muxu dɔnxɛne xɛtɛ fena

⁷ Alatala naxan i xunbama,
 Isirayilaa Ala Sariɲanxina,
 na nan ito falaxi i xa,
 i tan naxan ɲaxaxuxi,
 i tan naxan yatɛxi muxu haramuxin na ya-
 maan xɔn,
 i tan naxan findixi kuntigine konyin na,
 a naxa, “Mangane i toma nɛn,
 e yi keli,
 kuntigine i toma nɛn,

e yi e xinbi sin i bun ma Alatalaa fe ra
 naxan tinxin,
 Isirayilaa Ala Sariɲanxina
 naxan i sugandixi.”

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N ma marafanna waxatin na a li,
 n ni i yabima nɛn!

I rakisın waxatin na a li,
 n ni i malima nɛn.

N na i ramarama nɛn,
 n yi i findi layiri xidi muxun na
 alogo yamanan mɔn xa yitɔn
 bɔxɔn kɛɛ rabɛɲinxine mɔn yi yitaxun,

⁹ alogo a xa fala kasorasane xa
 fa fala, ‘Ɛ mini!’

e nun naxanye luxi dimini
 fa fala, ‘Ɛ mini kɛnɛnni!’

E nɔɛ e dɛɛɛ nɛn kirane xɔn
 alo xuruse kuruna,

e xuruse rabaden tɔɛ nɛn geyane birin fari.

¹⁰ Kamɛn mi fa e suxuma sɔnɔn,
 min xɔnla mi e suxɛ.

Kuye wolonna nun sɔgen mi e tɔrɛ mume,
 bayo naxan kininkininma e ma,
 na tima nɛn e yɛɛ ra,
 a yi e xali tigi yirene yi.

¹¹ N na n ma geyane birin findima nɛn ki-
 rane ra,
 n ma kirane mɔn yi yitɔn.

¹² E mato, e fama
 sa keli yire makuyeni,
 ndee kelima sogeteden kɔmɛnna binni,
 ndee sogegododen binni,
 ndee sa kelima Sinimi yamanani.”

¹³ Kore xɔnna, gbelegbele sɛwani!

Bɔxɔ xɔnna, ɲaxan!

Geyane, Ɛ sɛwa xuini te!

Bayo, Alatala a yamaan madɛndenma,
 a kininkininma a tɔrɔ muxune ma.

Yerusalɛn taan mɔn tima nɛn

¹⁴ Siyon kaane yi a falama nɛn,
 e naxa, “Alatala bata nxu rabɛɲin,
 Marigin bata ɲinan nxu xɔn.”

¹⁵ Ala naxa,

“Naxanla ɲinanɲɛ a diin xɔn ba,
 naxan xɲɲɛn na?

A mi kininkininɲɛ a dii barixin ma ba?

Hali a tan ɲinanɲɛ a xɔn,

n tan mi ɲinanɲɛ i xɔn mume!

¹⁶ N bata i xinla kɛrɛnden n yiine kui,
 n na n ɲɔxɔ lu taan makantan yinne xɔn ma
 waxatin birin.

¹⁷ I ya diine xɛtɛma e giye i ma nɛn,
 i kala muxun naxanye yi i halagima,
 ne e gima i ma nɛn.

¹⁸ I yɛɛ rakɔɲin i rabiliinni,
 i ya diine birin bata e malan,
 e fama i fɛma.

Habadan Ala nan n na,
 n bata n kɔlɔ n yetɛni,

e findima nɛn i maxidi seen na
alo jɛɛna i kɛɛ ra
alo jaxalandina a maxidima kii naxan yi.”
Alatalaa falan nan na ra!

¹⁹ Hali taa xɔnne nun bɔxɔ rabejinxine
nun yire kalaxine to gbo yamanani iki,
e sa xurunma ayi nɛn dɔxɔden na i ya ya-
maan xa.

Naxanye yi i halagima,
ne makuyama i ra nɛn.
²⁰ E diin naxanye baxi i yii,
ne mɔn a falama nɛn i xa,
e naxa, “Yireni ito xurun nxu ma,
dɔxɔdena nde fen nxu xa,
nxu xa ba yigbɛtɛnxi.”

²¹ Nayi, i a falama nɛn i bɔɛni,
i naxa, “Nde itoe barixi n xa?
Diine yi baxi n yii nun,
n yi luxi alo gbantana.
N bata yi xali konyiyani,
n namɛxin nan yi a ra!
Nde diini itoe maxuruxi?

N kedenna bata yi lu,
koni diini itoe sa kelixi minɛn?”

²² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N na n yiin maligama nɛn siyane xa,
n na n ma taxamasenni tema nɛn ya-
manane xa,

e yi fa i ya dii xɛmɛne ra e yii kanke,
e yi i ya dii tɛmɛne maxali e tungunne ma.

²³ Mangane nan i ya diine maxuruma i xa
mangane jaxanle yi i ya dii tɛmɛne balo i xa.
E yi e xinbin sin i yetagi,
e yetagin yi lan bɔxɔn ma,
e yi i san ma lɔxɔne makɔn.
I a kolonma nɛn nayi,
a Alatala nan n tan na,
naxanye e xaxili tixi n tan na
ne mi yagima.”

²⁴ Sofaan seen naxan tongoxi yɛngeni,
na bɛ a yii ba?

Jaxankata tiina muxu suxin nɔɛ a futuxule
ba?

²⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Sofana se tongoxin bama nɛn a yii yati,
jaxankata tiina muxu suxin yi a futuxulu.
N na i yengefane yɛngɛma nɛn,
n yi i ya diine rakisi.

²⁶ Naxanye yi jaxu i ra,
n yi ne radin e bode ma
e balo e bode suben na,
e yi e bode wunla min
alo manpa nɛnɛna.
Nayi, adamadiine birin a kolonma nɛn
a Alatala nan n na,
i rakisimaan naxan i xunbama,
Yaxubaa Ala Senbɛmana.”

50

Ala nan a yamaan nakisima

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Futu kala kɛdin minɛn
n na n mɛxi ɛ nga ra naxan xɔn?
Hanma n na ɛ matixi n doli faane ma naxan
xɔn?

ɛ matixi ɛ hakɛne nan ma fe ra
ɛ nga ramɛxi ɛ matandine nan ma fe ra.

² N to fa, nanfera muxe mi yi be?

N to xinla ti, nanfera,
muxe mi n yabi?

N yiin dungi nayi ba,
a yi muxune xunba?

Senbɛ mi n na ba,
n yi muxune xɔɔya?

Anu, n baa igen xɔrima,
n na n kɔnkɔ a ma,

n yi baane findi tonbonna ra,
e yɛɛne yi kun,

bayo ige mi na,
e birin yi faxa min xɔnla ra.

³ N yi dimin naso kore
alo sunu dugina.”

Marigina walikɛna

⁴ Marigina Alatala bata n xaran
alogo n xa a kolon
n naxan falɛ muxu xadanxine xa,
e senben sɔto.

A n naxulunma xɔtɔn yo xɔtɔn,
alogo n xa a falan namɛ
alo a xarandiina.

⁵ Marigina Alatala bata n tunle rabi,
n tan fan mi murutɛxi a ma,

n mi xɛtɛxi xanbin na.

⁶ N na n fanna ti nɛn n bɔnbɔ muxune xa,
n yi n dɛɛn ti ne xa

naxanye n dɛ xabene matalama.
N mi n yetagin baxi konbin nun dɛgen bun.

⁷ Koni Marigina Alatala n mali nɛn,
nanara n mi rayarabi.

N bata n yetagin findi fanyen na,
n to a kolon a n mi fama yagideni.

⁸ Naxan yoon fima n ma,
na bata maso.

Nde waxi n xun maxidi feni nayi?
En kitin yɛba en bode xa!

Nde mi tixi n ma yoon ma?
A xa fa n xili ma!

⁹ Marigina Alatala n malima nɛn.
Nayi, nde n yalagima?

E birin kalama nɛn
alo dugi fonna, kunle yi e don.

¹⁰ Nde a tuli matiyɛ Alaa walikɛn na Alatala
yɛɛragaxun ma?

Naxan yo sigan tima dimini,
kɛnɛnna dasaxi naxan ma,

na xa a yigi sa Alatala yi,
a yi a xaxili ti a Ala ra!

¹¹ Koni ɛ tan naxanye tɛɛne soma,
ɛ yi tanba radɛgɛxine tongo,

nba ɛ sigan ti ɛ yetena tɛɛ dɛgen ma,
ɛ tanban naxanye radɛgɛxi.

Ɛ fa ito nan sɔtɔna:
 ɛ faxama sɔxɔlɛn nin.

51

Kisin naxan dan mi na

¹ Ɛ tuli mati n na,
 ɛ tan naxanye tinxinyaan fɔxɔ ra,
 ɛ tan naxanye Alatala fenma!
 Ɛ yɛɛn ti fanyen na,
 ɛ minixi naxan yi,
 ɛ nun gɛmɛna ɛ baxi denaxan yi.
² Ɛ yɛɛn ti Iburahima ra, ɛ fafe,
 e nun Saran, naxan ɛ barixi.*
 Amasɔtɔ n Iburahima xili waxatin naxan yi,
 dii mi yi a yii nun.
 Koni n barakan sa nɛn a fe yi,
 n yi mayixetɛ wuyaxi fi a ma.
³ Alatala Siyon taan masabarima na kii nin,
 a yi kininkinin a yire kalaxine birin ma.
 A yi a tonbonna lu
 alo Eden nakɔna.†
 A bɔxɔ xarene yi lu alo Alatalaa nakɔna.
 Sewan nun ɲaxanna luma nɛn a yi,
 beti xuine nun sigi xuine yi mɛ a yi.
⁴ Ala naxa, “Ɛ tan n ma yamana,
 ɛ tuli mati n na!
 Ɛ tan n ma yamanan muxune,
 ɛ n xuiin namɛ,
 bayo n sariyan fima nɛn,
 n ma kiti kɛndɛn yi findi kɛnɛnna ra siyane
 xa.

⁵ N ma tinxinyaan somatɔɔn ni i ra,
 n ma marakisin yi makɛnɛn.
 N kiti kɛndɛn nafama nɛn siyane ma n
 senben xɔn.

Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne yi e yigi sa n yi,
 e yi e xaxili ti n senben na.

⁶ Ɛ yɛɛ rate kore,
 ɛ mɔn xa bɔxɔn mato.
 Kore xɔnna lɔma ayi nɛn alo tutina,
 bɔxɔ xɔnna yi ɲan alo dugina,
 a muxune yi faxa alo tugetugene.
 Koni n ma marakisin luma nɛn habadan,
 n ma tinxinyaan mi ɲanɲɛ mume!

⁷ Ɛ tuli mati n na,
 ɛ tan naxanye tinxinna kolon.
 Ɛ tan yamaan naxan n ma sariyan nama-
 raxi ɛ bɔɲɛni!

Ɛ nama gaxu muxune mafala xuine yɛɛ ra,
 ɛ nama gaxu e konbine yɛɛ ra.

⁸ Bayo, e fatin kalama nɛn,
 kunle yi e don,
 alo doamaan xiine bun,
 koni n ma tinxinna luma nɛn habadan,
 n ma marakisin yi lu mayixetɛ nun
 mayixetɛne xa.”

⁹ Keli Ala, keli! I senbe so!

Alatala, i fangan nakeli
 alo lɔxɔ singene,
 alo waxati danguxine yi!
 I tan xa mi Misiran yamanan kala ba,
 i yi na ige yi ninginangani sɔxɔn?
¹⁰ I tan xa mi baa gbeen igen xara ba,
 tilin gbeen yi xɔri.
 I tan xa mi kiraan sa baan xɔnna ma‡
 alogo i ya muxu xunbaxine xa gidi?
¹¹ Alatala na naxanye xɔrɔya,
 ne xɛtɛma nɛn.
 E fama nɛn gbelegbele ɲaxaɲaxani Siyon
 taani,
 habadan sewan yi e yetagini yalan.
 ɲaxaɲaxan nun sewan luma nɛn e yi,
 sunun nun kutunna yi ɲan fefe!

¹² N tan keden peen nan ɛ ralimaniyama.
 Nanfera ɛ gaxuma muxune yɛɛ ra,
 naxanye faxama?

Adamadiine rapɲanna luma nɛn
 alo sɛxɛna.

¹³ I bata ɲinan Alatala xɔn naxan i daxi,
 naxan kore xɔnni fulunxi,
 a bɔxɔ xɔnna betɛn sa!

I luma nɛn gaxuni waxatin birin i
 ɲaxankata tiin bun ma
 alo a na a yitɔn i halagi xinla ma!

Koni ɲaxankata tiina fitinan minɛn?
¹⁴ A gbee mi fa luxi kasorasane xa beɲin.

E mi faxama kasoon na,
 donseen mi fa dasama e ma sɔnɔn.

¹⁵ Alatala nan n tan na, i ya Ala,
 naxan fɔxɔ igeni maxama,
 a mɔrɔnne yi xuxu.§
 A xili nɛn Alatala Senben Birin Kanna.

¹⁶ N bata n ma falan naso i de
 n yi n yiin nininna ti i xun ma.
 N tan naxan kore xɔnna sa a funfuni,
 n yi bɔxɔ xɔnna betɛn sa,
 n yi a fala Siyon kaane xa, n naxa,
 “N ma yamaan nan ɛ tan na.”

Ala Yerusalɛn senbe soma nɛn

¹⁷ Ɛ xulun, ɛ xulun!
 Yerusalɛn kaane ɛ keli!
 Ɛ tan naxanye ɛ minxi Alatalaa xɔlɔn dɔlɔ
 lengenna ra
 ɛ tan naxanye a xɔlɔ igelengenna rafexin
 minxi

han ɛ yi a ɲan,
 a yi ɛ xunna firifiri!

¹⁸ Ɛ diin naxanye birin barixi,
 keden mi na naxan tiyɛ ɛ yɛɛ ra.
 Ɛ diin naxanye birin maxuruxi
 keden mi na naxan ɛ yii rasuxɛ.

¹⁹ Tɔrɔn bata ɛ sɔtɔ firin yɛɛn ma:
 gbalon nun halagina
 fitina kamen nun yengɛna.

* **51:2: 51.2***Iburahima* nun *Saran* ma fe sebexi Dunuɲa Fɔlɔn 17.14 kui. † **51:3: 51.3***Eden* nakɔna fe sebexi Dunuɲa Fɔlɔn 2.8-9 kui. ‡ **51:10: 51.10** Na feen sebexi Xɔrɔyaan 14.21 kui. § **51:15: 51.15***Igen mɔrɔnne*: alo foyen na so igeni.

Anu, nde i ralimaniye,
nde i masabare?

²⁰ E banxulanne bata bira bəxən ma kira
xunne birin na,
e fugaxi a ra
alo bolen na a suxu lutin na,
e saxi Alatalaa xələn bun,
e Ala bata a kənko e ma.

²¹ Nanara, i tuli mati n na,
taa tərəxina,
i tan naxan xunna firifirixi,
koni i mi dələ minxi!

²² Marigina Alatala ito nan falaxi,
i ya Ala,
naxan a yamaan xun mayengema, a naxa,
“N ni igelengenna bama nən i yii
naxan i xun magima a ra,
n ma xələ igelengenna.
I mi fa a minma sənən.

²³ N na a soma nən muxune yii
naxanye yi i tərəma,
naxanye yi a falama i ma, e naxa,
‘I felen nxu xa dangu!’
I yi i fanna ti e xa alo bəxəna
alo kirana dangu muxune xa.”

52

Yerusalən xunba fena

¹ E xulun, e xulun Siyon kaane!
E mən xa sənben sətə.
Yerusalən taa saripaxin muxune,
e dugi fajine tongo!
Bayo, xəje saripantaren mi fa soma e konni.

² E yikunkun,
e gbangbanna ba e ma Siyon kaane,
E mən xa keli,
e dəxə e funfu fonni.
E lutine ba e kəe,
e tan Yerusalən taan muxu suxine!

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Bayo e matixi nən,
e sare mi fi,
e mən xunbama nən, se mi fi.”

⁴ Marigina Alatala mən ito nan falaxi, a
naxa,

“N ma yamaan sigaxi nən Misiran ya-
manani singen,

a sa lu konyiyani,
koni dənən na,
Asiriya kaane nan e paxankata.”

⁵ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Iki, n fa nanse ligama?
N ma yamaan bata xali konyiyani,
e mi sara.
Naxanye bata nən sətə e xun na,
ne sənəma,
e n xinla rayelefuma waxatin birin.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁶ “Nanara, n ma yamana n xinla kolonma
nən,
nanara e a kolonma nən na ləxəni,

a n tan nan falan tixi,
n naxa, ‘N tan ni i ra!’ ”

⁷ Xəra fajni yibane faan lanxi geyane fari
han,

naxanye bəje xunbenla fe ralima,
naxanye fama səwa feen xibarun na,
naxanye marakisina fe falama,
naxanye a falama Siyon kaane xa,
e naxa, “E Ala nan mangan na!”

⁸ E tuli mati e taan kantan muxune xuiin na!
E xuiini tema,

e birin yi sənə səwani,
bayo e Alatala toma fe Siyon taani e yetagi.

⁹ E xuiini te,
e gbelegbele səwani e bode xən ma,
Yerusalən taa kalaxin muxune!
Bayo Alatala a yamaan masabarima,
a Yerusalən taan xunbama nən.

¹⁰ Alatala bata a yii saripaxin sənben
makənən

siyane birin yetagi,
bəxən danne birin en ma Alaa marakisin
toma nən.

¹¹ E siga, e siga, e mini na yi!
E nama din se saripantare yo ra!
E masiga e ra, e yi saripaxin

e tan naxanye Alatalaa goronne maxalima!

¹² E mafuraxin nama mini,
e nama siga e giye,
bayo Alatala tixi e yee ra.
Isirayilaa Ala mən luma nən e xanbi ra e
kantandeni.

Alatalaa walikəna

¹³ N ma walikəna fe sabatima nən,
a fe yi mate, a yi tide gbeen sətə,
a binyen sətə,

¹⁴ hali a fe to findixi tərəna feen na muxu
wuyaxi xa,

bayo a yetagin mi yi fa luxi alo muxuna,
a kiin mi yi fa maliga adamadiin na.

¹⁵ Anu, a siya wuyaxine rasaripaxma nən
wuli raxuyaxin xən.

Falan yi nan mangane de a yetagi,
bayo e bata feen to naxan munma yi fala e
xa,

e munma yi naxan me nən,
e yi na famu.

53

¹ Feen naxan nalixi en ma, nde laxi na ra?
Alatala a sənben makənən nde xa?

² Alaa walikəen sabati nən a yetagi
alo sansi sonla,
alo wudi salenna
naxan minima bəxə xareni.

A mi yi tofan,
a mi yi nərəxi
naxan a lige en yabu a ra.
A to ki yo mi yi en mabandunma.

³ A yi raɲaxuxi nɛn,
muxune yi e mɛ a ra.
Muxu sɔxɔlexin nan yi a ra
naxan bata yi dari tɔɔn na,
muxɛ mi yi wama naxan mato feni.
A yi raɲaxuxi,
ɛn mi yi a yatɛxi se ra.

⁴ Anu, a ɛn ma furene sɔxɔlɛn nan tongo,
a yi a ti ɛn ma tɔɔnɛ ra.
Koni, ɛn yi mirixi a ma
fa fala a Ala nan a ratɔɔnɛxi,
a yi a ɲaxankata,
a yi a rayarabi.
⁵ Anu, muxune a sɔxɔn ɛn yulubine nan ma
fe ra,
a yi rahalagi ɛn hakɛnɛ fe ra.
Maratɔɔnna naxan bɔɲɛ xunbenla fiyɛ ɛn
ma,
na yi sa a fari,
ɛn kɛndɛyaan sɔtɔxi a maxɔlɔnɛ nan xɔn.
⁶ ɛn birin bata yi lɔ ayi,
alo xuruseene,
birin yi sigama a gbee kira nan xɔn,
koni Alatala yi ɛn birin hakɛn goronna dɔxɔ
a tan xun ma.

⁷ E a ɲaxankata nɛn,
e a rayarabi, a mi sɛsɛ fala.
A yi lu alo yɛxɛɛ diin naxan xalima a fax-
adɛni,
alo yɛxɛɛn naxan a dunduma
ɛ nɛma a fati ma xabene maxabɛ,
a mi sɛsɛ fala.
⁸ A xali nɛn gbaloni, a makiti,
koni ndɛ yi kɔntɔfilixi na fɛɛn na
a waxatin muxune yɛ?
Amasɔtɔ a ba nɛn ɲɛɲɛ muxune yɛ
ɲaxankatan yi sa a fari n ma yamaan yulu-
bine fe ra.
⁹ A gaburun lu nɛn muxu ɲaxine yɛ,
a maluxun nafulu kanne fɛma,*
hali a to mi gbalɔ fe yo liga
a mi yanfa fala yo ti.

¹⁰ Alatala tin nɛn a xa halagi xɔlɛni,
bayo xa a niin ba tagi yitɔnna saraxan nan
na,
a mayixɛtɛnɛ toma nɛn
a siimayaan yi xunkuya ayi
Alatala yi a sagoon nakamali a xɔn.
¹¹ A niin sɔxɔlɛnɛ dangu xanbini,
a kɛnɛnna toma nɛn, a wasa.
A kolonna xɔn,
n ma walikɛ tinxinxin muxu wuyaxi ratinx-
inma nɛn
a yi e hakɛnɛ goronna tongo.
¹² Nanara, n tide gbeen soma a yii nɛn,
a yi yɛnɲɛ se tongoxine yitaxun e nun
sɛnbɛmanɛ.

Amasɔtɔ a tin nɛn a sayaan ma,
a yatɛ nɛn alo fe ɲaxi rabane,
a yi muxu wuyaxi yulubin goronna tongo
a yi solonaan ti hake kanne xa.

54

Yerusalem mi fa rabɛɲinxi

¹ I tan Yerusalem taan naxan luxi alo gban-
tana,
i xa sɛwa, i tan naxan mi dii barixi!*

I xa ɲaxan i sɔnxɔ sɛwani,
i tan naxan mi dii sɔtɔn xɔlɛn kolon.
Bayo ɲaxalan nabɛɲinxina diine wuyama
ayi nɛn
dangu xɛmɛ taa ra dɔxɔn gbeene ra.
Alatala naxa na kiini.
² I ya bubuni gbo, i yi a fari sa han!
I nama sike,
i ya bubun lutine rakuya ayi,
i yi a sɛnbɛtɛnɛ xɔn diin.
³ Amasɔtɔ ɛ sabatima nɛn yiifanna nun
kɔmɛnna ma,
yamanane yi findi ɛ yixɛtɛnɛ gbeen na,
e yi taa yigenle rafe.
⁴ ɛ nama gaxu,
amasɔtɔ ɛ mi yagin sɔtɛ.
ɛ nama kɔntɔfili amasɔtɔ ɛ mi rayagima,
koni ɛ ɲinanma nɛn ɛ dii ɲɔɛyaan yagin xɔn
ɛ mi fa ɛ mirima ɛ kaɲa gileyaan yagine ma
sɔnɔn.
⁵ Amasɔtɔ naxan ɛ daxi,
na luxi nɛn alo ɛ xɛmɛn nan na ra.
A xili nɛn Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna.
Isirayilaa Ala Saripɲanxin nan ɛ xunbama.
A xili nɛn bɔxɔn birin ma Ala.
⁶ Amasɔtɔ Alatala mɔn ɛ xilima nɛn
alo ɲaxanla naxan yi rabɛɲinxi,
naxan sunuxi!
Muxun mi nɛ! ɛ a foningɛ waxatin ɲaxanla
rame!
ɛ Ala naxa na kiini.
⁷ N na ɛ rabɛɲin nɛn waxatidi,
koni n mɔn yi ɛ xɔn suxu kininkinin gbeeni.
⁸ N na n yɛtagin luxun nɛn ɛ ma waxatidi,
n ma xɔlɔ gbeeni.
Koni n kininkininma ɛ ma nɛn
n ma habadan hinanni.
Alatala na nan falaxi naxan ɛ xunbama.
⁹ Ala naxa, "N na a ligama nɛn to
alo Nuhan waxatini,
n na n kɔlɔ waxatin naxan yi fa fala
fufa gbeen mi fa sama bɔxɔ xɔnna xun ma
sɔnɔn.
N mɔn bata n kɔlɔ na kiini,
n mi fa xɔlɔma ɛ xili ma sɔnɔn,
n mi fa n kɔnkɔma ɛ ma sɔnɔn.
¹⁰ Hali geyane xuruxurun,
hali yire matexine yimaxa,

* 53:9: 53.9 Na fɛɛn sɛbɛxi Matiyyu 27.57-60 kui.
bata yi siga konyiyani yɛnɲɛn xɔn.

* 54:1: 54.1 Yerusalem taan yatɛxi **gbantan** na nɛn bayo a muxune

n ma hinanna mi a makuyε ε ra,
n ma bɔɲε xunbeli layirin mi kale en tagi.”
Alatala naxa na kiini,
naxan kininkininxi ε ma.

Ala mɔn Yerusalɛn tima nɛn

¹¹ Yerusalɛn taa tɔɔxina,
foye gbeen naxan yimaxaxi,
muxu yo mi naxan maɗɛnɛnxi!
Awa, n tan, Ala, n mɔn Yerusalɛn taan tima
nɛn gɛmε tofajine ra,
n mɔn yi a bɛtɛn sa gɛmε mamiloxi fajine ra.

¹² N taan makantan sangansone findima
nɛn gɛmε gbeeli fajine ra,
n yi taan so dɛɛne ti gɛmε fixε mayilɛnxine
ra

n taan nabilinna yinna ti bɔxɔ bun nafunle
ra.

¹³ Ɛ diine birin findima nɛn Alatalaa
xarandiine ra,

e bɔɲε xunbenla yi gbo ayi.

¹⁴ Ɛ sabatima nɛn tinxinyani.

Naxankatan masigama ε ra nɛn.

Ɛ mi fa gaxuma sese yεε ra,
gaxun masigama ε ra nɛn,
a mi fa a masoma ε ra.

¹⁵ Xa muxune ε yenge,
na mi kelixi n tan ma,
naxan yo na ε yenge,
na birama nɛn ε sanna bun!

¹⁶ A mato, n bata xabun da,
naxan tigen tɛɛn nafema,
naxan yεge so seen nafalama a kiini.
Koni n tan nan mɔn halagi tiin daxi
naxan a kalama.

¹⁷ Yεge so se yo na rafala ε xili ma,
na mi fefe lige ε ra.
Naxan yo na ε tɔɲεge kitisadeni,
ε yoon sɔtɔma na ma nɛn.
Alatalaa walikene na nan sɔtɔma e kɛɛn na,
n bata na kitin sa e xun mayɛngɛn na.
Alatalaa falan nan na ra.

55

Alaa marakisin sare mi na

¹ Min xɔnla ε tan naxanye birin ma,
ε birin xa fa, igen ni i ra!
Hali gbeti mi ε yii, ε fa,
ε fa donseen sara, ε a don!
Ɛ fa minseen nun nɔnɔn sara,
gbeti mi fima, a sare mi fima.

² Nanfera ε seen sarama
donse mi naxan na?
Nanfera ε yεtε yixadanma seene fe ra
naxanye mi ε wasama?
Nayi, ε tuli mati n na ki faji,
ε yi donse kɛndɛn don,
donse naxumεne yi ε nii yifan ε ma.

³ Ɛ tuli mati, ε fa n ma,
ε n xuiin name,
ε nii rakisin sɔtɔma nɛn.
N habadan layirin xidima en tagi nɛn,

alo n hinanna nun tinxinna naxan yita
Dawuda ra.

⁴ N bata Dawuda findi seren na siyane xa,
e nun mangana siyane xun na.

⁵ Ɛ siyana ndee xilima nɛn
ε mi naxanye kolon,
siyaan naxanye mi ε kolon,
ne yi e gi e fa ε fema
Alatalaa fe ra,
ε Ala Isirayilaa Ala Saripanxina,
naxan xunnayerenna fima ε ma.

⁶ Ɛ Alatala fen
a tinma ε xa a to waxatin naxan yi.
Ɛ a xili,

a maso ε ra waxatin naxan yi.

⁷ Muxu naxin xa xεtε a kiraan fɔxɔ ra,
hake kanna xa a miriyane lu,

a tubi Alatala ma,
naxan kininkininma a ma,
en ma Ala naxan a mafeluma hinanni.

⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Bayo n ma miriyane mi ε miriyane ra,
ε kirane mi lanxi n ma kiraan ma.

⁹ Kore xɔnna matexi bɔxɔn xun ma kii
naxan yi,
n fan ma kirane fisa ε kirane xa na kii nin
n ma miriyane fan yi fisa ε miriyane xa na
kiini.”

¹⁰ Tulen nun balabalan kɛsɛne godoma keli
kore

anu, e wuyenna mi tε kore
fɔ bɔxɔ xɔnni kun,
e yi seene rasoli, e sabati
e yi findi sansi bogine ra xεε biine xa,
e findi donseen na kamɛtɔne xa.

¹¹ N ma falan fan na kii nin
naxan minima n dɛ.
A yigenla mi xεtε n ma,
fɔ a n waxɔn feen liga,
a n ma fe ragidixin nakamali,
n na a rasigaxi naxan na.

¹² Ɛ minima konyiyani sɛwan nin,
ε yi rafa bɔɲε xunbenli,
geyane nun yire matexine sɔnxɔma nɛn
naxanni ε yεε ra,
burunna wudine birin yi e yiine bɔnbɔ.

¹³ Nali yirene yi findi fɔfɔ yirene ra,
tansin yirene yi findi miriti wudi xiri
naxumε yirene ra.
Na findima nɛn xinla ra Alatala xa,
habadan taxamasenna
naxan mi kalama mumε!

56

Ala Batu Banxin siyane birin xa

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Ɛ kiti kɛndɛn sa,
ε tinxinyan liga,
amasɔtɔ n ma marakisin bata maso

n ma tinxinyaan makɛnɛnmatɔɔn ni i ra.

² Sɛwan na kanna xa
naxan na ligama,
adamadiin naxan na suxuma,
a yi Matabu Lɔxɔn binya,
a mi a rayelefu,
a yi a yiin ba fe ɲaxin birin yi.”

³ Xɔɲɛn naxan findima Alatala gbeen na,
na nama a fala, a naxa,

“Alatala n bama nɛn a yamaan ye!”

Hanma xɛmɛ tɛgɛnna* yi a fala, a naxa,
“Wudi xaren nan tun n tan na!”

⁴ Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Naxanye n ma Matabu Lɔxɔn binyama
e yi n nafen feen sugandi,
e lu n ma layirin bun ki faji,

⁵ n yirena nde luma nɛn e xa n Batu Banxin
nun a yinna kui,

n yi e xinle seɓɛ mɛnni

alogo ɲinan nama ti e xɔn.

Na tɔnɔna e ma dangu dii xɛmɛne nun dii
tɛmɛne ra.

N xinla naxan fima e ma,
na luma nɛn habadan,
sese mi a bɛ na.

⁶ Xɔɲɛn naxanye findixi Alatala gbeen na,
alogo e xa a batu,

Alatala xinla rafan naxanye ma,
naxanye birin Matabu Lɔxɔn binyama,
e mi a rayelefu,

e lu n ma layirin bun ki faji,

⁷ n ne xalima nɛn n ma geya sariɲanxin fari,
n yi e rasewa n xinla maxandi banxini.

E saraxa gan daxine nun e saraxane rasux-
uma nɛn

n ma saraxa ganden fari,
amasɔtɔ n ma banxin xili bama nɛn,
Ala maxandi banxina siyane birin xa.”

⁸ Marigina Alatalaa falan ni ito ra,
a tan naxan Isirayila muxu suxine
malanma, a naxa,

“N bata ndee malan,
n mɔn gbɛtɛye malanma nɛn sa ne fari.”

Manga ɲaxine fe

⁹ E tan burunna subene,
ɛ tan fɔtɔn yi subene, ɛ fa e dɛge!

¹⁰ Isirayila xun makantanne bata findi
danxutɔne ra,

e mi sese kolon,
e bata findi bare bobone ra,
naxanye mi nɔɛ wonwonɲɛ.
E luma saxi nɛn, e lu xiye sɛ,
xixɔnla yi rafan e ma.

¹¹ Barene nan ne ra naxanye seni bɔma,
naxanye mi wasama mumɛ!
Xuruse rabane nan ne ra
naxanye mi sese famuma.

E birin sigama e gbee kiraan nan xɔn.

Birin biraxi a yetɛ tɔnɔn nan fɔxɔ ra.

¹² E naxa, “E fa, nxu xa sa dɔlɔn fen!

En dɔlɔn min han en xunna yi keli!

Tila fan luma nɛn alo to,

bayo a gɓegbe mɔn luxi.”

57

¹ Tinxindene halagima,
koni muxu yo mi a mirima na feen ma.

Lannaya muxune faxama,
muxu yo mi a famuma fa fala
tinxindene faxama nɛn
alogo e xa ba gbalɔ famatɔɔn yɛɛ ra.

² Bayo naxanye sigan tima ɲɔndini,
ne soma bɔɲɛ xunbeli yiren nin,
e matabuden sɔtɔ.

³ E tan kɔɛramuxu diine, ɛ maso be,
yalunde bɔnsɔnna,
naxan yalunyaan ligama!

⁴ E nde magelema,
ɛ dɛɛn bandunma nde ma
ɛ lɛnna raminima nde ma?

E mi findixi dii murutɛxine xan na ba,
wule fala bɔnsɔnne,

⁵ ɛ tan naxanye kunfan nagboma ayi wu-
dine kideni,

e nun wudi yifɔtɔnxine birin bun,
ɛ tan naxanye ɛ diine kɔɛ raxaban darane
kideni,

e nun gɛmɛ longonne ra?

⁶ Gɛmɛ malaxunxine nan ɛ kɛɛn na ɛ xude
kidene yi,

ɛ gbeen ne nan na Isirayila kaane!

E minse saraxane bɔxɔnxi ne nan xa,
ɛ yi bogi se saraxane ba e xa.

N nɔɛ diɲɛ na birin bun ba?

⁷ E sa ɛ sadene tixi geya matexine nan fari,
ɛ tema mɛnna nin ɛ sa saraxane ba.

⁸ E bata ɛ suxurene singan ɛ banxin dɛɛn nun
a ti wudine xanbi ra.

E bata ɛ masiga n na,

ɛ ragenla yi lu,

ɛ te ɛ sade xungbeen ma,

ɛ nun muxune yi lanna raso ɛ tagi

a rafan ɛ ma ɛ nun naxanye xa kafu,

ɛ yi lu ne matoc.

⁹ E bata siga turen na manga gbeen kideni,*
ɛ yi latikɔnɔnna ragbo ayi.

E bata ɛ xɛrane rasiga pon,

ɛ yi godo han laxira yi.

¹⁰ E bata ɛ yixadan na sigatine yi han,

koni ɛ mi a fala,

ɛ naxa, “A lu na!”

E mɔn ɛ senbɛ soxi, ɛ mi xadanxi.

* 56:3: 56.3Xɛmɛ tɛgɛnna: Na waxatini, mangane yi xɛmɛna ndee tɛgenma nɛn alogo e xa e yengi dɔxɔ mangana feene
xɔn, e mi bira mangana ɲaxanle fɔxɔ ra. Be a sunuxi bayo a kolon a xinla loma ayi nɛn, a to mi diin barima. 57:9:

57.9 Waxatina nde, *Manga gbeeni* ito findixi suxurena nde nan na.

¹¹ Nayi, ε yi gaxuxi nde yεε ra,
naxan a liga, ε n yanfa,
n ma fe mi fa rabiraxi ε ma,
ε mən mi ε mirima n ma?
N to dunduxi xabu to mi a ra,
na nan a ligaxi,
ε mi fa gaxuma n yεε ra ba?
¹² Koni n na ε gbee tinxinna
nun ε kewanle raminima nən kənenni.
E tənə mi luma ε ma.
¹³ E na ε xui ramini malina fe ra,
ε suxure kurun xa ε xunba!
Foyena e birin xalima nən,
foyedi xurun yi e tongo a siga e ra.
Koni naxan na a yigiya n tan yi,
na yamanan sətəma nən a kēen na,
n ma geya sarijanxin yi findi a gbeen na.

Ala a yamaan nakendeyama nən
¹⁴ A falama nən nayi, fa fala,
“E kirani tən ki fañi,
ε kiraan kalaxi yirene birin nafala n ma
yamaan yεε ra.”
¹⁵ Amasəto kore xonna Ala matexina ito nan
falaxi,
naxan na yi habadan,
naxan xili sarijan, a naxa,
“N dəxi yire matexi sarijanxin nin,
koni n mən muxu paxankataxine xən
naxanye e yete magodoxi
alogo n xa muxu nii səxələxine rasewa.
¹⁶ N mi luma yalagin tiye waxatin birin,
n mi luyε xələxi habadan,
bayo muxune niin bama nən n yetagi nayi,
n naxanye daxi, ne yi raxori.
¹⁷ N bəjen bata te Isirayila kaane ma
lan e hake tongoxine fe ma mileni,
n yi e paxankata,
n yi n yetagin luxun e ma n ma xələni.
Anu, e tengbesenxin bata lu e bəjena kiraan
xən.
¹⁸ N bata e kewanle to,
koni n na e yiyalanma nən,
n yi ti e yεε ra, n mən yi e madenden,
e nun naxanye sunuxi e fəxə ra.
¹⁹ N tantun falan sama nən e de.
Bəje xunbeli defexin yi lu muxune xa
naxanye makuya e nun naxanye maso!
N na e rakendeyama nən.”
Alatala naxa na kiini.
²⁰ Koni muxu paxine luxi nən
alo fəxə igen naxan walanxi ayi
naxan mi nəe a raxare
naxan walanye boron nun ləxən nakelima.

²¹ N ma Ala naxa,
“Bəje xunbeli mi muxu paxine xa!”

58

Sunna naxan nafan Ala ma
¹ Sənxə i xuini texin na!
I xuini te han alo xəta xuina,

i n ma yamana murutəna fe rali e ma,
i yi Yaxuba yixetəne yulubina fe fala e xa!
² E waxi n tan nan fen fe yi ləxə yo ləxə,
e səbe soxi n ma kiraan kolon feni,
alo yamaan naxanye yi tinxinyaan ligama
naxanye mi e mexi e Alaa kiti kəndene ra.
E n maxədinma
a n xa kiti tinxinxine sa e xa.
³ E naxa, “Nxu sunna suxuma nanfera,
xa i mi a toma?
Nxu nxu yete tərəma nanfera,
xa i mi na yatəxi?”
Anu, ε na sunna suxu ləxən naxan yi,
ε ε rafan feene nan ligama,
ε yi ε walikene paxankata.
⁴ E nema sunni,
sənxə sənəxən nun yengene na a ra,
ε bənən ti a paxin na.
Koni xa ε sunna suxu alo to,
ε xuiin mi Ala lima.
⁵ N na ε xaranxi na sunna sifan nan ma ba
alogo tun muxun xa a yete tərə ləxəna nde yi,
alogo tun muxun xa a xun sin
alo sɛxɛna,
a yi sunu duginə ragodo a ma,
a yi a sa xubeni.
E na nan ma ba, a sunna,
ləxən naxan nafan Alatala ma?

⁶ N na ε xaranxi sun suxu kiini ito nan ma:
E yələnxən paxine ba muxune ma,
ε konyine fulun,
ε muxu paxankataxine xərəya
ε xun xidi wudine birin kala.
⁷ Feni itoe xa mi a ra ba:
E donseni taxun ε nun kamətəne ra,
ε yigelitəne yigiya ε konni,
yigiyade mi naxanye yii,
ε dugin so muxune yii,
marabənna naxanye ma,
ε ba ε xun xanbi soε ε ngaxakedenne yi?
⁸ Nayi, ε yanbanma nən
alo kuye bamatəna
ε yi kəndəya mafuren,
ε tinxinyaan yi ti ε yεε ra,
Alatalaa binyen yi ε kantan ε xanbi ra.
⁹ Nayi, ε xinla tima nən,
Alatala yi ε yabi,
ε xui raminima nən a ma,
a yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra!”
Xa ε konyiya feene masiga ε konna ra,
ε ba ε yii sonla tiye bonne ra,
ε ba fala paxine tiye,
¹⁰ xa ε yete fi kamətəne fe ra,
ε muxu paxankataxine ralugo,
nayi, ε yanbanma nən dimini,
kəen yi lu ε xa alo yanyi tagina.
¹¹ Alatala tima nən ε yεε ra waxatin birin,
a yi ε rawasa tonbonni,
a yi ε fati benden sənbe so.
Nayi, ε luma nən alo nakə ige saxina,
alo tigin naxan mi xarama.

¹² Yire kalaxi fonne mən tima nən ε barakani,
ε benbane banxi kalaxine mən yi βeten sa,
a yi fala ε ma, a “Yinna yinle yiton muxun
naxanye kirane nun dɔxɔdene rafalama.”

Matabu Lɔxɔna fe

¹³ Xa i yete suxu Matabu Lɔxɔn kala feen ma,
i ba i yete rafen feene lige n ma lɔxɔ
sariɲanxini,
xa i a fala Matabu Lɔxɔn ma,
a “Sewa lɔxɔna,”
i yi a fala Alatalaa lɔxɔ sariɲanxin ma,
a “lɔxɔ binyena,”
i yi a binya,
i mi siga i yete a kiraan xɔn,
i mi i yete rafen fe liga
hanma i fala fuune ti,
¹⁴ nayi, i sewama nən Alatala yi,
n yi i rate bɔxɔn yire matexine fari,
n yi i balo i benba Yaxuba keən na.
Alatala de xuiin nan na ra.

59

Yulubin naxanye ε masigama Alatala ra

¹ Alatala yiin mi dungi,
a yi ε rakisi.
Tuli xori mi a ra
naxan mi ε xuiin name.
² Koni ε hakene nan ε masigama ε Ala ra,
ε yulubine nan a yetagin luxunma ε ma,
naxan a ligama a mi ε xuiin namema.
³ Bayo faxa ti wunla ε yiine ra,
ε yiine hake feene yi,
wulena ε de,
tinxintareya falan nan ε lenna ma.
⁴ Muxu yo mi a mawugama tinxinni,
muxu yo mi kitin yebama jɔndini,
muxune yigi saxi e fala fuune nun wule
falane nin.
Fe kobin muxune kui
alo e fudi kannna na a ra,
e yi lu hakene bare.
⁵ E koso xelene birama,
e yalane yitonma muxune yeε ra
alo simisamana.
Naxan na e xelene don,
na yi faxa,
anu xa keden bɔ,
saji jaxin nan minima a kui.
⁶ E fan mi yalani tɔnma dugin xan na de,
e mi nɔε e ragenla luxunje e yii fɔxɔne ra.
Hakene nan ne ra,
gbalon nan tun e yiine ra.
⁷ E sanne e rasigan fe jaxini mafuren!
E mafura sɔntarene wunla ramine,
e miriyane jaxu,
gbalon nun kalan nan e kirane xɔn.
⁸ E mi bɔje xunbenla kiraan kolon.
Kiti kenden mi e kiraan xɔn.

E kira yifuxine nan nafalama e yete xa,
naxan yo na siga e xɔn,
na mi bɔje xunbenla sɔtoma.

Alaa yamaan yi e ti e yulubine ra

⁹ Nanara, kiti kenden makuya en na
tinxinna mi a masoma en na.
En yengi kenenna ma,
koni en dimin nin!
Kenenna na,
koni en sigan tima banban dimin nin.
¹⁰ En tantanma
alo danxutɔne nema sigan tiye banxin xɔn,
a luxi alo en yeε mi na,
en tantanma.
En na en sanna radinma yanyin na
alo fitirin na a ra.
En luxi nən
alo faxa muxune niiramane ye.
¹¹ En sɔnxɔma alo kanko xajene,
en kutunma alo ganbane.
En yengi a ma kiti kenden xa sa en xa,
koni na mi ligama!
En yengi kisin ma,
koni a makuya en na!

¹² Amasɔtɔ nxɔ matandine gbo i tan Ala
yetagi,
nxɔ yulubine sereyaan bama nxu xili ma,
nxɔ matandine nxu fɔxɔ ra,
nxu nxu hakene kolon:
¹³ Nxu bata murute,
nxu Alatala yanfa,
nxu yi nxu masiga nxɔ Ala ra.
Nxu gbalo feene nun murute feene nan
falama,
nxu wulene fala nxu bata naxanye yiton
nxu bɔjɛni.
¹⁴ Nanara, nxu nxu mɛma kiti kenden na,
tinxinyaan yi masiga nxu ra pon!
Lannayaan bata kala yamani,
jɔndi fala mi na.
¹⁵ Lannayaan bata lɔ ayi,
naxan na a mɛ fe jaxin na,
na yi findi muxu kansun daxin na.

Ala fama Yerusalen yi

Alatala yi a to a kiti kenden mi fa na mume,
na yi rajaxu a ma.
¹⁶ A yi a to a muxu fajɛni keden peen mi na.
Na yi a raterena
fa fala a solona muxu mi na.
Nayi, a yetɛn yi marakisin ti,
a tinxinyaan yi findi a mali seen na.
¹⁷ A yi tinxinyaan findi a kanke ye
masansanna ra,
a yi kisin findi a xunna makantan wure
kɔmɔtin na,
a gbee jɔxɔn yate a dugin na,
a yi a yete rabilin a xanuntenya gbeen na
alo doma gbeen.
¹⁸ A muxune birin kewanla saranma e ra
nən,

a yi fitinan nagidi a yenge faane ma
a yi a gbeen ɲɔɔ a yaxune ma,
a yi ige tagi ɔɔxɔne saran
alo a lan e ma kii naxan yi.

¹⁹ Nayi, muxune gaxuma nen Alatala xinla
yee ra

sa keli sogeteden ma
han sa ɔɔɔ sogegododen na.

Yaxune na fa alo baana,
Alatala de foyena e radinma ayi nen.

²⁰ Xunba tiin fama e nen Siyon taani Yaxuba
yixetene xa

naxanye na xete e Ala matandine ɔɔɔ ra.
Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Alatala naxa, “N ma layirin ni ito ra nxu
nun ne tagi: N ma Nii Sarijanxin naxan e
ma, e nun n ma falane n naxanye rasoxi e
de, ne mi bama e de, e mon mi bama e diine
de, e mon mi bama e diine yixetene de keli iki
ma han habadan!” Alatala naxa na kiini.

60

Alatalaa binyen Yerusalem yi

¹ E keli, e yanban,
amasoto e kenenna bata fa.

Alatalaa binyen bata te
alo sogena, a degema e xun ma.

² E a mato, dimin bata sin ɔɔxɔn ma
e nun dimin gbeen yamanane xun ma,
koni Alatala bata mini kenenni e tan xun ma,
a binyen yi godo e ma.

³ Siyane sigan tima e kenenni
e mayiyalanna yi kenenna fi mangane ma
alo sogen tematoa.

⁴ E yee rakopin e rabilinni:
birin e malanma, e fama e fama.
E dii xemene fama sa keli yire makuyeni,
e dii temene maxalima muxune yii kanke.

⁵ E na a to, e sewan gboma ayi nen,
e bɔɲen dinma nen sewani, e ɲaxan,
bayo ɔɔɔ igen nafunle e xun sama e ma nen,
siyane nafunle yi fa e ma.

⁶ ɲogome kurune luma nen e yamanan birin
yi,

Midian nun Efa bɔnsɔnne ɲogome kendene.
Muxune birin fama nen xemaan nun wusu-
lanna ra e xɔn

sa keli Saba yamanani,
e fa Alatalaa binyen naliye.

⁷ Kedari* bɔnsɔnna xuruse kurune birin
malanma nen e konni,

Nebayoti bɔnsɔnna xuruseene luma nen e
sagoni,

e ba saraxa gan daxine ra n ma saraxa
ganden fari,

e yi rafan n ma.

N yi a liga n ma banxi nɔɔxin yi nɔɔ han!

⁸ Ndee ne ra

naxanye tuganma alo kundana,
alo ganban naxanye tuganma siga e teen
ma?

⁹ Ige tagi ɔɔxɔne yigi saxi n tan nin,
Tarasisi kunkine sigama kunkin bonne yee
ra,

sa fa e diine ra sa keli yire makuyeni
e nun e gbeti fixen nun e xemana Alatalaa
xinla fe ra, e Ala,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
naxan nɔɔn fixi e ma.

¹⁰ Xɔɲene mon e taan makantan yinna tima
nen,

e mangane yi findi e walikene ra,
bayo n na e ɲaxankata nen n ma xɔɔ gbeeni,
koni n kininkinima nen e ma n ma hinanni.

¹¹ E taan so deene luma nen nabixi habadan,
e mi balanɲe kɔeen na e mi balanɲe yanyin
na,

alogo siyane nafunle xa so e konni,
e nun e mangane nun e ɔɔɔ ra birane.

¹² Bayo, siyaan nun yamanan naxanye mi
wale e tan xa,
ne halagima nen.
E raxɔrima nen fefe!

¹³ Liban yamanan binyen fama nen e konni,
ɔɔɔne nun gbinyene nun xarinne birin
alogo e xa fa n ma yire sarijanxin nayabu,
alogo n xa n san tiden binyen nagbo ayi.

¹⁴ E ɲaxankata muxune diine fama nen,
e fa e felen e yetagi,

muxun naxanye e ɲaxaxuxi,
ne birin yi fa e xinbi sin e bun ma.

E yi a fala e ma,
a “Alatalaa taana,
Isirayilaa Ala Sarijanxina taana, Siyon.”

¹⁵ E yi rabepinxi, e ɲaxaxu,
muxu yo mi yi fa danguma e konni.

Iki, n xunna kenla fama e ma nen habadan,
n yi e findi sewa xunna ra mayixete nun
mayixetene xa.

¹⁶ E siyane nun e mangane nafunle donma
nen,

nayi, e yi a kolon
a n tan nan Alatala ra
naxan e rakisima,
e xunbamana, Yaxubaa Ala Senbemana.

¹⁷ N xemaan nafama nen e ma sulan ɲɔɔni,
e nun wure gbetina wure fɔren ɲɔɔni.

N sulan nafama e ma nen wudin ɲɔɔni,
e nun wuren na gemen ɲɔɔni.

N yeeratine nun kuntigine fi e ma
naxanye bɔɲe xunbenla nun tinxinyaan na-
soma.

¹⁸ Gbalona fe mi fa mema e yamanani,

* **60:7. 60:7Kedari** findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sebexi Dunuja Fɔlon 25.13 kui.

hanma kalana hanma halagina ε bəxən
danne ra,
ε yi ε taan makantan yinna xili sa “Marak-
isina,”
ε yi ε taan so dəene xili sa “Tantunna.”

¹⁹ Sogen xa mi fa findima kənenna ra ε xa
yanyin na,
hanma kike dəgena kəeen na,
koni Alatala nan fa findima kənenna ra ε xa
habadan,
ε Ala yi findi ε binyen na.
²⁰ Sogen mi fa birama ε konni sənən,
kiken mi fa godoma ε konni,
bayo Alatala nan findima kənenna ra ε xa
habadan
ε sunu ləxəne yi jan.

²¹ Nayi, tinxin muxune nan tun fa luma ε
yamanani,
yamanan findima nən ε gbeen na habadan.
E tan findima nən n ma sansi sonla ra,
n naxan sixi n yiine ra,
alogo e xa n ma binyen makənən.
²² Naxan xurun ε tagi,
na muxu wuli keden naminima nən,
muxudina ε tagi,
na bənsənna yi findi siya sənəmaan na.
N tan Alatala,
n na feene rabama nən mafuren,
e waxatin na a li.

61

Marakisi xerana

¹ Marigina Alatalaa Niina n yi,
bayo Alatala bata n sugandi,
a n xa Xibaru Fajin nali yiigelitəne ma,
a bata n nasiga
a n xa muxu bəje kalaxine mali,
a n xa xərya feen kawandin ba suxu mux-
une xa,
e nun kasorasane bepin fena.
² N yi Alatalaa hinan jəena fe rali
e nun en ma Ala gbeerəxə ləxəna,
alogo n xa muxu sunuxine madəndən,
³ naxanye wugama Siyon taani,
n yi ne ralimaniya.
Benun e xa xuben sa e xunni sununi,
n yi mangaya kəməti fajin so e xun na,
n səwa turen sa e xunni
benun a xa findi sunun na,
n tantun dugin nagodo e ma
benun a xa findi xaxili kalan na,
alogo muxune xa a fala e ma misaala ra
fa fala muxu tinxinxine alo warine,
Alatala muxun naxanye rasabatixi
alogo a binyen xa makənən.

⁴ E mən singe ra fonne taa xənnə tima nən,
e yire kalaxi fonne yiton
e yi taa rabəjinxine ti,
dənaxanye kalaxi

xabu mayixetε danguxine.

⁵ Xəjene findima nən ε xuruse rabane ra,
siya gbətene diine yi findi ε xεε biine nun
manpa bili nakə walikene ra.

⁶ Koni a falama ε tan ma nən,
a Alatalaa saraxaraline,
a fala ε ma,
a en ma Ala batu muxune.
E baloma nən siyane nafunle ra,
ε yi ε kanba e binyeni.

⁷ Benun ε xa yagi,
ε seene dəxəde firin sətəma nən.
Benun ε xa rayarabi,
ε gbelegbelema nən səwani ε kəena fe ra.
E yi kəen dəxəde firin sətə ε yamanani
ε yi habadan səwan sətə.

⁸ Bayo, kiti kəndən nafan n tan Alatala ma,
mujan nun tinxintareyaan najaxu n ma.
N na ε saranma nən n ma tinxinni,
n yi habadan layirin xidi en tagi.
⁹ E bənsənna kolonma nən siyane tagi,
ε yixetene yi kolon yamanan muxune birin
yε.

Naxan yo na e to,
a a kolonma nən
a Alatalaa duba diine nan e ra.

Ala wali fajni kolon bətina

¹⁰ N səwama nən Alatala yi,
n niin yi səwa n ma Ala yi,
bayo a bata n maxidi marakisi dugine yi,
a yi tinxinyaan nagodo n ma
alo domana,
alo xəmən jaxalandi kanna a xunna maxi-
dima kii naxan yi alo saraxaralina
alo jaxalandina a maxidi seene soma kii
naxan yi.
¹¹ Marigina Alatala tinxinyaan nun tan-
tunna raminima nən siyane birin
yεtagi
alo bəxən soli seene raminin kii naxan yi,
alo nakəən sansine ramini kii naxan yi.

62

Yerusalən taan nakisi fena

¹ Siyon taana fe ra,
n mi n dunduma,
Yerusalən ma fe ra,
n mi n naxarama,
han a tinxinyaan yi makənən
alo sogen tematəna,
a marakisin yi mayilen
alo xaye xidi dəgene dimini.
² Nayi, siyane ε tinxinna toma nən
mangane birin yi ε binyen to,
ε yi xili nənən sətə,
Alatala na naxan fala a dəen na.
³ E findima nən manga kəməti mayilənxin
na Alatala yii,

e nun mangaya taxamaseri namuna ε Ala yii.

⁴ A mi fa falama ε ma sɔnɔn, fa fala “Yama rabɛjinxina.” A mi fa falama ε bɔxɔn ma sɔnɔn fa fala “Bɔxɔ raxɔrixina.”

Koni ε xili bama nɛn fa fala “N nafan yirena,” a fala ε bɔxɔn ma fa fala “Naxalan futuxina.” Bayo ε rafan Alatala ma, a findima nɛn ε bɔxɔn kanna ra.

⁵ E diine ε yamanan masuxuma nɛn alo banxulanna sungutunna futuma kii naxan yi, ε yi findi sɛwan na ε Ala xa alo naxalandina a xɛmɛn nasɛwama kii naxan yi.

⁶ Yerusalen kaane, n bata kantan tiine dɔxɔ ε taan makantan yinna xuntagi, kɔɛɛn nun yanyin na, e mi e dunduma. E tan naxanye taana fe rabirama Alatala ma ε nɛma a maxandɛ, ε nama ε matabu dɛ! ⁷ E mɔn nama tin a fan xa a raxara han a yi Yerusalen rasabati, bɔxɔ xɔnna muxune birin yi a tantun.

⁸ Alatala bata a kɔlɔ a yiifanna nun a sɛnbɛ gbeeni, a naxa, “N mi fa ε bogi seene soma ε yaxune yii e balon na mume, xɔɛnɛ mi fa ε manpa nɛnɛn minjɛ mume, ε wali xɔnna.

⁹ Koni naxanye bogi seene xabama, ne nan e donma e Alatala tantun, naxanye na manpa bogine malan, ne nan e igen minma n ma yire sarijanxin yinna kui.”

¹⁰ E mini, ε mini taan so dɛɛne ra! E kirani tɔn yamaan yɛɛ ra! E kiraan nafala, ε a rafala, ε gɛmɛne ba a xɔn, ε taxamasenni te, a siyane xa fa. ¹¹ E a mato, Alatala a xuiin naminima han bɔxɔn danne ra, a naxa, “E a fala Siyon kaane xa, ε naxa, ‘E a mato, ε rakisimaan fama! E a mato, a fama e nun a muxu sɔtɔxine, a kɔntɔnna biraxi a fɔxɔ ra.’ ” ¹² A falama nɛn ne ma a “Yama Sarijanxina, Alatalaa Muxu Xunbaxine.” A falama nɛn ne ma

a “Ala Yamaan Naxan Xɔn Fenxi, Taan Naxan Mi Fa Rabɛjinxina.”

63

Ala gbeɛnɔxɔ lɔxɔna

¹ Nde ito ra naxan fama sa keli Edɔn yamanani, naxan keli Bosara taani, dugi gbeela ragodoxi a ma, a maxidixi dugi mayilɛnxini, a sigan tima xunna kenli, a sɛnbɛn binyeni? Ala naxa, “N tan na a ra, naxan falan tima tinxinni naxan muxune rakisima a sɛnbɛni.”

² Nanfera i ya dugine gbeeli alo naxanye manpa bogine yibodonma manpa ige badeni?

³ Ala naxa, “N kedenna nan yi manpa bogine yibodonma manpa ige badeni siyane muxu yo mi yi n fɛma. Nayi, n yi e yidin n ma xɔlɔni, n fitinaxin yi e yibodon, e wunla yi xuya n ma dugine ra, e yi gbeeli.

⁴ Bayo gbeɛnɔxɔ lɔxɔna fe yi n bɔɛni. N ma yamaan xunba jɛɛn bata a li.

⁵ N muxune fen nɛn, koni muxu yo mi fa n mali!

N kabɛ na feen ma, fa fala muxu yo mi fa n sɛnbɛ so. Nayi, n yɛtɛɛn yiin nan marakisini tɔn, n ma xɔlɔn yi findi n sɛnbɛn na.

⁶ N yi yamanane yibodon n ma xɔlɔni, n fitinaxin yi e halagi, n yi e wunla xuya bɔxɔn ma.”

Marabirana Alaa wali faɲine ma

⁷ N na Alatala hinan wanle rabirama nɛn muxune ma,

a lan a xa tantun naxanye fe ra, Alatala feen naxanye birin ligaxi en xa, a fanna Isirayila yamaan xa naxan gbo, a naxan birin ligaxi a kininkininna nun a hinan gbeeni.

⁸ Bayo, a bata yi a fala, a naxa, “N ma yamaan nan e ra yati, n ma diin naxanye mi n yanfe!” A yi findi e rakisimaan na.

⁹ E tɔrɔne birin yi a fan tɔrɔ, malekan naxan a yetagi, na yi e rakis.

A yɛtɛɛn yi e xunba a xanuntenyaan nun a kininkininni.

A tan nan e tongo, a e mali waxati danguxine birin yi.

¹⁰ Koni e murutɛ nɛn, e yi a Nii Sarijanxin nafaɔ a ma. A yi findi e yaxun na, a tan yɛtɛɛn yi e yenge.

¹¹ Nayi, waxati danguxine fe yi rabira a yamaan ma, Musaa waxatina, e yi a fala, e naxa,
 “Ala minen naxan e ragidi baani, e nun a yamaan yeeratine?”

A minen,
 naxan yi a Nii Sarijanxin nagodoma e tagi?

¹² Naxan a yii senbemaan makenen Musa xa, a yi lu a xon,

a yi igeni taxun e yetagi,
 alogo a xinla xa lu habadan.

¹³ Nde yi tixi e yee ra dangu tilinna xonna ma?

E mi e sanna radin
 alo soon nema a giye tonbonni.

¹⁴ Alatala Nii Sarijanxin yi e xali matabuni
 alo xuruseen naxan godoma lanbanni.

I tixi i ya yamaan yee ra na kii nin
 i yi xili binyen soto.”

Yamana Ala maxandina

¹⁵ Ala, i yee masa nxu ma keli kore,
 i nxu mato,

sa keli i dexe sarijanxi norexini.

I ya xanuntenya gbeen nun i senbe gbeen minen?

Nxu mi fa i ya marafanna nun i ya kinink-ininna toma.

¹⁶ Anu, i tan nan nxu fafe ra!

Hali xa nxu benba Iburahima mi nxu kolon,
 xa nxu benba Isirayila fan mi nxu kolon,
 i tan Alatala, i tan nan nxu fafe ra,
 i xili nen, Nxu Xunbamana xabu to mi na ra.

¹⁷ Nanfera Alatala,
 i nxu makuyama i ya kiraan na,
 i nxu bojeni xodexo

alogo nxu nama gaxu i yee ra?

I mon xa fa i ya walikene fe ra,
 i kee bansonna fe ra.

¹⁸ Yamanan findixi nen i ya yama sarijanxin gbeen na waxatidi tun,

nxu yaxune yi i ya yire sarijanxini bodon.

¹⁹ Xabu waxati xunkuye

nxu luxi nen

alo i mi yi muxun naxanye kari ra,
 e nun i xinla mi falama naxanye xun ma.

Xa i yi kuyeni boe nun,

xa i yi gode nun,

geyane yi yimaxama i bun ma nen.

64

¹ Alo tee degen tee wolonna ganma kii naxan yi,

igen yi a ramini teen ma,
 i yaxune i xinla kolonma na kii nin,

siyane birin yi xuruxurun i yetagi.

² I fe magaxuxine liga nen,

nxu yengi mi yi naxanye ma

i godo nen,

geyane yi yimaxa i yee ra.

³ Xabu a rakuya, a munma kolon,

tuli yo munma a me,
 yeen munma a to singen,

fa fala alana nde na,

ba i tan na

muxuna a yigi se naxan yi,

a yi a mali.

⁴ I muxuni suxuma

naxan tinxinna ligama sewani,

naxan a xaxili luma i ya kiraan xon.

Koni i bata xolo

bayo nxu luxi yulubin nan lige waxatin birin.

Nayi, nxu kisima di?

⁵ Nxu birin bata lu

alo se haramuxine,

nxu kewali tinxinine birin luxi

alo dunkobi xosixina.

Nxu birin xarama ayi

alo joxonde xarene,

nxu yulubine nxu xalima alo foyena.

⁶ Muxu yo mi na naxan i xinla xandima,

a yi kata, a bira i foxo ra.

Bayo i bata i yetagin luxun nxu ma,

i yi nxu lu halagini nxu yulubine fe ra.

⁷ Anu, Alatala, i tan nan nxu fafe ra.

Feje benden nan nxu tan na,

feje rafalan nan i tan na.

I tan nan yii foxo nxu tan birin na.

⁸ Alatala, i nama xolo han a dangu ayi,
 nxu yulubine fe nama rabira i ma han habadan.

Yandi, nxu mato,

i ya yamaan nan nxu birin na!

⁹ I ya taa sarijanxine bata findi tonbonne ra.

Siyon taan bata findi tonbonna ra,

Yerusalem taan bata findi yire rabepinxin na.

¹⁰ Nxo Ala Batu Banxi sarijanxi norexina,

nxu benbane yi i tantunma denaxan yi,

teen bata na gan.

Nxu rafan se kendene birin bata kala.

¹¹ Alatala, toroni ito birin yi,

i mon mi fe ligama?

I mon luma dunduxi nen,

i yi nxu ratoron han a dangu ayi ba?

65

Kiti famatona

¹ Naxanye mi yi n maxodinma,

n bata n yete yita ne ra.

Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to.

Yamaan naxan mi yi n maxandima n xinli,

n yi a fala ne xa, n naxa,

“N tan ni i ra! N tan ni i ra!”

² N na n yiini bandunma yama murutexin

xa ferijen gben,

naxanye sigan tima kiraan xon

naxan mi fan,

e lu e yete miriyane foxo ra.

³ Yamaan na a ra

naxan n naxoloma n yetagi
e saraxane bama kide nakone yi
e wusulanne gan saraxa gande bitikidi dax-
ine fari,*

⁴ e dɔxoma gaburu yirene yi,
e kɔɛn nadangu faranne ra,
e xɔsɛ subene don.
Donse haramuxine nan e goronne kui.

⁵ E a falama, e naxa,
“I masiga, i nama i yiin din n na,
n ma sarijanna nɔɔn gbo i ma.”

Na falana n tɔɔma
alo tɛ tutina n jɔɛni,
tɛn naxan luma dɛgɛ waxatin birin.

⁶ Koni ito nan sebexi n yetagi:
N mi n dunde na feene ma mume,
n na e saranma nɛn a defexin na yati!

⁷ N na e hakene yatema nɛn
e nun e benbane hakene!
E to wusulanma gan saraxan na geyane fari
e n naxolo yire matexine fari,
n na e saranma nɛn e kɛwali fonne ra a
defexin na.

N tan Alatala naxa na kiini.

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Ige jaxumɛn na to manpa bogi tɔnsɔnna
naxan yi,
muxune a falama nɛn, e naxa,
‘I nama a kala,
bayo se fajina nde a yi!’
N tan fan a ligama na kii nin n ma walikene
fe ra,
alogo e birin nama halagi.

⁹ N mayixɛna nde raminima nɛn Yaxuba
bɔnsɔnni,
n yi n ma geyane findi Yuda bɔnsɔnna ndee
gbeen na,
n naxanye sugandixi,
e yi findi ne kɛn na,
n ma walikene yi dɔxɔ e yi.

¹⁰ Sarɔn yamanan yi findi xuruse rabaden
na,
Akori lanbanna yi findi jinge kurune saden
na
n ma yamaan xa naxan n fenma.”

¹¹ “Koni ɛ tan naxanye ɛ mɛma Alatala ra,
ɛ jinan n ma geya sarijanxin xɔn,
ɛ yi donseene rafala Gadi suxuren xa
ɛ yi igelengenne rafe dɔlo basanxine ra Meni
suxuren xa,

¹² n sayaan nan nagidima ɛ ma silanfanna
ra.

ɛ birin ɛ xinbi sinma nɛn,
ɛ kɔɛ raxaba,
bayo n bata xinla ti,
ɛ mi n yabi,
n falan ti, ɛ mi ɛ tuli mati n na.
Naxan jaxu Ala yɛɛ ra yi,

ɛ yi na liga,
naxan mi rafan n ma,
ɛ yi na sugandi.”

¹³ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi,
a naxa, “N ma walikene e dɛgema nɛn,
koni kamɛna ɛ tan suxuma nɛn.

N ma walikene e minma nɛn,
koni min xɔnla ɛ tan suxuma nɛn.
N ma walikene sɛwama nɛn,
koni ɛ tan yarabima nɛn.

¹⁴ N ma walikene e xuini tema nɛn jaxanni
e bɔjɛn sɛwaxin na,
koni ɛ tan, ɛ xuini tema nɛn sɔxɔlɛn nin,
ɛ bɔjɛ kalaxin na,
ɛ gbelegbele nii rafɔrɛni.

¹⁵ ɛ xinla findima nɛn danga ti seen na n ma
muxu sugandixine xa, e naxa,
‘Marigina Alatala xa i fan faxa alo ne!’
Koni n ma walikene tan xili gbɛtɛ sɔtɔma
nɛn.

¹⁶ Naxan na duban ti yamanani,
na duban tima nɛn Ala jɔndin kanna xɔn
ma.

Naxan na a kɔlo yamanani,
na a kɔloma Ala jɔndin kanna nin,
bayo jinan tima nɛn tɔɔ danguxine xɔn ma,
e bama nɛn n yetagi.

¹⁷ Amasɔtɔ n kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri
nɛnɛn dama nɛn,

jinan yi ti waxati danguxin xɔn,
miri mi fa tima a xɔn mume!

¹⁸ Koni ɛ sɛwama nɛn han habadan,
ɛ lu jaxanni na fe ra n naxan dama.
Bayo, n Yerusalen dama sɛwan nan xili yi
a muxune yi lu jaxanni.

¹⁹ N Yerusalen findima nɛn sɛwan na n xa
n yi jaxan n ma yamani.
Wuga xuiin nun gbelegbele xuiin mi fa
mɛma a yi sɔnɔn.

²⁰ A mi fa ligama mɛnni
diin bari nɛnɛn yi faxa,
a na xii dando ti,
hanma fonne mi e siimayaan dɛfe,
bayo muxun naxan mi forixi e tagi,
na mi faxe jɛɛ kɛmɛn xanbi.

Yulubi kanna naxan ma siimayaan mi
danguma jɛɛ kɛmɛn na,
na yatema dangatɔn nan na.

²¹ E banxine tima nɛn,
e dɔxɔ e kui,
e sansine sima nɛn,
e yi e bogine don.

²² E mi fa banxine tima,
muxu gbɛtɛ yi dɔxɔ e kui.
E mi fa sansine sima,
muxu gbɛtɛ yi e bogin don,
bayo n ma muxune siimayaan luma nɛn
alo wudina,

* 65:3. 65.3Bitikidin mɔn falama yirena nde yi fa fala “Birikidina.”

n ma muxu sugandixine seŵama nen e wali
xonne fe ra.

²³ E mi fa walima fuuni,
e mi fa diine barima,
gbalon yi e soṭo,
bayo e findima yamaan nan na
Alatala barakan sama naxanye fe yi,
e tan nun e yixetene.

²⁴ Nayi, benun e xa n maxandi,
n bata e yabi,
e nema falan ti, n bata e xuiin name.

²⁵ Kankon nun yexee diina e degema nen e
bode xon,

yatan sexen donma nen alo jingena,
burunburunna yi findi sapin balon na.
E mi fe jaxi yo ligama,
kala yo mi fa tiye n ma geya saripnanxin yire
yo yi!"

Alatala naxa na kiini.

66

Ala batu ki kendena

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"Kore xonna nan n ma manga gbeden na,
baxon yi findi n san tiden na.
E noe banxin mundun tiye n xa,
n ma matabuden finde minen na?"

² N tan nan seni itoe birin daxi,
e yi lu na.
Nayi, n na n yeen tima muxun sifani ito nan
na:

taro muxun naxan niin soxolexi,
naxan xuruxurunma gaxuni n ma falan
bun."

Alatalaa falan nan na ra.

³ Naxan na jingen ba saraxan na
na yatema nen alo muxu faxana,
naxan na yexen ba saraxan na,
na luxi nen alo a baren nan faxama,
naxan na bogi se saraxan ba,
na luxi nen
alo a xosen wunla nan nalima n ma,
naxan na wusulanna gan,
na luxi nen
alo a suxuren nan kima,
na muxune birin biraxi e yete kirane nan
foxo ra,
e haramu feene yi rafan e ma.

⁴ N fan fe xodexen nan nagidima e ma.
N na e gaxu feen nafama nen e ma,

bayo n bata xinla ti,
muxu yo mi a ratin,
bayo n bata falan ti,
muxu yo mi a tuli mati n na.
Koni naxan najaxu n ma,
e yi na liga,
naxan yo mi rafan n ma,
e yi na sugandi.

Ala a yamaan madendenma nen

⁵ E tuli mati Alatalaa falan na,

e tan naxanye xuruxurunma gaxuni a falan
bun ma.

A naxa, "E ngaxakedenne ito nan falaxi,
e najaxu naxanye ma,
naxanye e mema e ra n xinla fe ra,
e naxa, 'Alatala xa a binyen mayita,
nxu yi e seŵan to!'

Koni e tan nan yagima.

⁶ Sonxo xuiin minima nen taani!

Gbelegbele xuiin yi mini Ala Batu Banxini!
Alatala nan a yaxune saranma e kewanle
ra."

⁷ "Benun a kuiin xa keli a ra,
a bata diin xali,
benun a xa diin barin xolen kolon,
a bata a dii xemen bari!

⁸ Nde bata na fe sifan me singen?
Nde bata na fe sifan to singen?
Yamanan tiye loxo kedenni ba?
Siyana nde noe sote loxo kedenni ba?

Anu, Siyon taan luxi nen
alo najaxan fudikanna,
a kuina a xolo foloxi nen tun,
a yi a yamaan bari!"

⁹ Alatala naxa,
"N tan dii bari waxatin nafē ba,
diin mi bari?
Xa n tan nan diin barin nagidixi,
n tonde na ma ba?"
E Ala naxa na kiini.

¹⁰ E najaxan Yerusalen kaane xon,
a xa findi e seŵa xunna ra,
a rafan e tan naxanye birin ma!
E najaxan Yerusalen kaane xon han,
e tan naxanye birin sunuxi a fe ra.
¹¹ Amasoto, a luma nen alo e nga,
e yi a xijen min, a yi e madenden.
E lugoma nen,
e yi a fanna nun a binyen kolon.

¹² Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"N boje xunbenla rasigama Yerusalen ma
nen alo baana,

e nun siyane nafunla alo fufana.
E xijen minma nen, e yi banba,

e masugusugu xinbin fari,

¹³ alo muxuna nga a madendenma kii naxan
yi,

n fan e madendenma na kii nin.
E madendenma nen Yerusalen taani."

¹⁴ E na toma nen,

e bojen yi lu seŵaxi,

e mon yi sabati alo sexena.

Alatala a senben yitama nen a walikene ra,
a yi a xolon yita a yaxune ra.

¹⁵ Bayo Alatala fama teen nan na,

a yenge so wontorone luxi

alo wuluwunla,

alogo a fitinaxin xa a xolon nakamali

a konko xuiin yi rakamali tee dege gbeen na.

¹⁶ Alatala muxune birin makitima nən
 tɛn nun silanfanna ra.
 Alatala muxu faxaxine rawuyama ayi nən.
¹⁷ Naxanye e yitɔnma,
 e yetɛ rasarijan
 alogo e xa siga kide nakone yi,
 e biraxi e bode fɔxɔ ra,
 siga nakɔn tagini,
 e tan naxanye xɔɛ subene nun sulumene
 nun haramu seene donma,
 ne birin halagima nən e bode xɔn.
 Alatalaa falan nan na ra.

Ala siyane birin malanma nən

¹⁸ Ala naxa, “N na e kewanle nun e
 miriyane kolon. Siyane nun xuine birin
 malan waxatin bata a li. E fama nən, e yi n
 ma binyen to.

¹⁹ N taxamasenna sama nən e tagi: ya-
 maan muxu dɔnxɛn naxanye luxi e nii ra,
 n na ndee rasigama nən siyane ma, siga
 Tarasisi kaane nun Pulone ma e nun Ludu
 kaane, xali woli kɛndene. Ndee mɔn yi siga
 Tubali nun Girɛki yamanani e nun fɔxɔ ige
 tagi bɔxɔ makuyene, naxanye mi n xinla fe
 mɛxi, naxanye mi n ma binyen toxi, e yi n
 ma binyena fe fala siyane tagi.

²⁰ E fama nən ɛ ngaxakedenne birin na,
 keli siyane birin yi, e findi kiseene ra Alatala
 xa, e fa soone fari e nun wontorone nun
 wontoro xunna soxine kui e nun sofanle
 nun ɲagɔmɛne fari, fa n ma geya sarijanxin
 fari Yerusalɛn yi. Alatala naxa na kiini. E
 fama e ra nən alo Isirayila kaane fama e
 bogi se saraxane ra Alatala Batu Banxini kii
 naxan yi goron sarijanxine kui.

²¹ N mɔn e tan ndee findima nən
 saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune
 ra.” Alatala naxa na kiini.

²² “E xinla nun ɛ yixɛtɛne luma nən n yetagi
 alo kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri nɛnɛn
 luma n yetagi kii naxan yi,
 n fama naxanye dadeni.”

Alatalaa falan nan na ra
²³ “Nayi, kike nɛnɛ yo kike nɛnɛ,
 Matabu Lɔxɔ yo Matabu Lɔxɔ,
 adamadiine birin fama nən,
 e fa e xinbi sin n bun ma.”
 Alatala naxa na kiini.

²⁴ “E na mini,
 e yi muxune binbine to,
 naxanye murutɛxi n xili ma.
 Kunla naxanye e donma,
 ne mi faxɛ mumɛ,
 tɛn naxan e ganma,
 na mi tuyɛ mumɛ!
 Adamadiine birin yi kabɛ e tɔrɔyaan ma.”

Yeremi Nabi Yeremi Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Yeremi keden peen nan tin Alaa fala xodekene raliye yamaan ma a waxatini Yerusalem yi, hali muxune birin to keli a xili ma. Yeremi mon yi foningeyani waxatin naxan yi, Ala yi a findi a fala raliin na Yerusalem taani (Yeremi 1.4-9) fa jee keme sennin jee maxajen nun sennin jaxon benun Marigi Yesu xa bari waxatin naxan yi, Yuda mangan Yosiyaa mangayaan waxatini. A lu nen na wanlijee tonge naanin bun ma. Na waxatine yi lu sigexode.

Asiriya kaane nan senbe yi gbo na rabilinna siyane birin xa nun. Koni, Yeremi waxatini, e yi e gi folo Babilon kaane senben bun. Yuda mangan Yosiyaa fan kata na nin, a yi Isirayila yamanan yire fonna ndee tongo yaxune bata yi denaxanye suxu yengeni nun. Koni jee keme sennin jee solomanaanin benun Marigi Yesu xa bari, Misiran mangan sofa ganla nde rasiga nen Asiriya yamanan malidni Babilon kaane yengedeni. Yosiyaa to wa ne yenge feni, e yi a faza. (Taruxune Firinden 35.20-24) Misiran kaane yi Yosiyaa dii xemen xali, e yi Yehoyakimi findi mangan na a funfuni. (Taruxune Firinden 36.4-5) Nee keme suulun jee tonge solomanaanin e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Babilon kaane yi fa Yerusalem taan yengedeni, e yi yamaan foxo kedenna suxu, e siga e ra e nun e mangan Yoyakin, naxan yi baxi tideni a baba Yehoyakimi funfuni. (Mangane Firinden 24.10-12) E yi Sedeki findi Yuda mangan na. Manga kobi senbetare kanna nan yi a ra. Daxen na, a yi a yete lu murutani Babilon kaane xili ma. (Taruxune Firinden 36.13) Na feen yi jaxu ayi. Babilon mangana ganla yi Yerusalem taan nabilin jee keden benun e xa taan suxu yengeni, jee keme suulun jee tonge solomaxexe e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari. E yi Manga Sedeki suxu, e yi Ala Batu Banxin gan, e siga yamaan muxu kendene ra e yii konyiyani. (Taruxune Firinden 36.17-21)

Babilon kaane yi Gedali daxo yamana kanna ra, koni e keli xanbini menni, muxune yi a faza. Yuda muxu mafutuxuluxine yi e gi, e sa daxo Misiran yamanani. Ne yi Nabi Yeremi xali e xon, a sa faza menni.

Nabi Yeremi a kawandini, a yamaan nakolon nen a fo e xa xete Ala ma alogo e xa tanga gbalon ma. Yamaan yi lu e se Misiran kaane fari alogo e xa e mali Babilon kaane yengedeni. Nabi Yeremi yi a fala, a e mi lan e xa na liga, fo e xa tin Babilon mangane noon nan ma e yulubin saranna ra. Na ma, e yi a fala a Yeremi bata sa yaxune fari, e

yi a jaxankata. Anu, a yi a yamaan xanuxi han! A a dunuya yi gidin liga na fe firinna toroyaan kui, Ala xeraya xodeken naxan so a yii, e nun xanuntanyaan naxan yi a baje ni lan a yama toroxin ma. Na nan a liga, a yi lu a mawuge Ala xa. Na feen sebexi Yeremi 11.18 han 12.6 e nun 15.10-21 nun 17.14-18 nun 18.18-23 nun 20.7-18 kui.

Koni ba a yamaan halagi feen na a naxan toxi fe e tinxintareyana fe ra, a mon marakisina nde toma e yee ra, naxan findixi layiri nenan na naxan mon sa xidima e nun Ala tagi. (Yeremi 31) Marigi Yesu layiri nenan na ma fe falaxi nayi fayida jee keme sennin benun a xa bari. Na feen sebexi Heburune 8.8-12 kui.

Yeremi sora 2 han a maxajen nun naanin deni, nabina kawandine fefefexi menne nin. Yeremi sora 25 folon na, Yeremi a kawandine fala yisoxin sebexi menna nin. Sora 26 han a tonge naanin nun suulundeni, ne Yeremi a taruxuna ndee sebexi. Sora 46 han a tonge suulun nun kedendeni, ne kawandin nan bama lan siya xajene ma. Sora tonge suulun nun firinden findixi taruxun nan na, lan Yerusalem suxu feen nun a kala feen ma.

Marigi Yesu misalixi kawandi ba tinxinxijaxankataxin Yeremi nan ma. (Matiyu 16.14) Marigi Yesu nan a falaxi a Nabi Yeremi layiri nenan naxan ma fe falaxi, a a tan nan na falan nakamalima, a yi na layiri nenan xidi a yete wunla xon. Na feen sebexi Luka 22.20 nun Korenti Singena 11.25 kui.

¹ Yeremi a falan ni ito ra, Xiliki a dii xemena, saraxaralina nde Anatoti taani Bunyamin yamanani.

² Alatala falan ti nen a xa Yuda mangana Amon ma dii xemen Yosiyaa mangayaan jee fu nun saxandeni.

³ A mon yi falan ti a xa Yuda mangan Yosiyaa dii xemen Yehoyakimi a mangayaan waxatini han Yosiyaa dii xemen Sedeki a mangayaan jee fu nun kedenden kike suulundeni. Yerusalem kaane suxu waxatin nan yi na ra.

Nabi Yeremi xili fena Ala xon

⁴ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁵ “Benun i nga xa fudikan i ra, n yi i kolon.

Benun a xa i bari,

n bata yi i sugandi,

n bata yi i findi nabiin na siyane xa.”

⁶ N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina, Alatala! N mi fatan falan tiye, bayo banxulan joren nan n na.”

⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

“I nama a fala,

‘Banxulan joren nan n na’

bayo i sigama nen muxune birin ma,

n na i rasigama naxanye ma,

n na naxan yo fala i xa,
i yi na fala.

⁸ I nama gaxu e yee ra,
amasoto, n na i foxo ra,
n ni i xunbama nen.”

Alatalaa falan nan na ra.

⁹ Na xanbi ra, Alatala yi a yiin sa n deen
ma. Alatala yi a fala n xa, a naxa, “N bata n
ma falan sa i de.

¹⁰ N bata i dexo siyane nun mangane xun
na to, alogo i xa e fe kala, i e rabira, i e halagi,
i e raxori, i mon yi e ti, i yi e xon bitin.”

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, “Yeremi,
i nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N na
Amandi wudi yiin nan toma.” *

¹² Alatala yi falan ti n xa, a naxa, “I bata a
to ki faji, bayo n yengi n ma falan xon, n yi
a rakamali.”

¹³ Alatala mon yi falan ti n xa, a naxa, “I
nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N tun-
den nan toma a ramine sogeteden komenna
binni.”

¹⁴ Alatala yi a fala n xa, a naxa,
“Gbalon sa kelima komenna binna nin,
siga yamanan birin yi.

¹⁵ Bayo n fama nen komenna binna ya-
manane birin maxilideni,
e yi fa,
e birin yi fa e manga gbenedene dexo Yerusalen
so deene ra,
taan makantan yinne nun Yuda taane birin
xili ma,”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ A mon yi a fala, a naxa,
“N na e makitima nen,
lan e fe maxine birin ma,
bayo e bata n nabegin,
e yi wusulanna gan ala gbetene xa,
e yi e xinbi sin e ala rafalaxine bun.

¹⁷ I tan xa keli, i tagi xidi,
n yamarin naxanye birin soxi i yii,
i yi ne birin nali e ma.

I nama gaxu e yee ra,
alogo n nama i ragaxu e yee ra.

¹⁸ Falo to ma,
n bata i dexo yamanan birin xun na
alo taa makantanxina,
alo wure senbetenna,
alo yinna sula daxina,
Yuda mangane nun a kuntigine nun
saraxaraline nun yamanan muxune birin
xili ma.

¹⁹ E i yengema nen, koni e mi i nama,
bayo n ni i foxo ra, n yi i kantan,”
Alatalaa falan nan na ra.

2

Isirayila yamana fe maxina

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Sa falani ito ti Yerusalen kaane xa,

i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi,
a naxa: N bata n miri e ma
e yi kii naxan yi e foningeyaan xanun-
tenyani.

N yi rafan e ma alo maxalandi futuxina.

E yi bira n foxo ra tonbonni,
e yi n foxo ra bexo xareni.

³ Isirayila kaane yi rasarijanxi Alatala xa.

E yi findixi a se bogi singen nan na,
naxan yo na yi e don,
na feen yi saran e ra,
gbalon yi godo na kanna ma.”

Alatalaa falan nan na ra.

⁴ E tuli mati Alatalaa falan na,
Yaxuba yixetene,
e tan, Isirayila yamaan denbayane birin!

⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“E benbane tinxintareyaan mundun toxi n
yi,

naxan a ligaxi

e yi makuya n na?

E biraxi suxure fufafune foxo ra,
e yeteen yi findi fufafune ra.

⁶ E mi a fala, e naxa,

‘Alatala minen?

A bata nxu ramini Misiran yi,
a fa nxu ra tonbonni,
bexo xaren folon gbo denaxan yi,
naxan luma tuletareyaan nun dimi gbeeni,
muxu yo mi danguma denaxan yi,
muxu yo mi dxi denaxan yi.”

⁷ N bata fa e ra yamana fapini
alogo e xa wudi bogi fajine don.

Koni, e bata fa,

e fa n ma yamanan naxosi
e yi n keen findi se xosixin na.

⁸ Saraxaraline mi a fala,

e naxa, ‘Alatala minen?’

Sariya kanne fan mi n kolon,
kuntigine murutaxi n xili ma,
nabine yi lu Baali a fe fale,
e biraxi suxure fufafune foxo ra.

⁹ Nanara, n mon e makitima nen,
n yi e mamandenne makiti.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ A mon yi a fala, a naxa,

“E siga foxo ige tagi bexon Sipiri yi,
e sa a mato!

E xerane rasiga Kedari bomsonna yamanani,
e xa sa na rakoxi ki faji,
e a mato xa na fe sifan ligama na!

¹¹ Yamana nde a alane masaraxi ba?

Hali e to mi findixi ala kendene ra.

Koni, n ma yamaan tan bata a binyen
masara

suxure fufafune ra.

¹² Kore xonna xa sunu

lan na ma,

a xa kutun, a yi xara.”

* **1:11: 1.11Amandi wudin** xinla bunna nen fa fala “I yengi dexo a xon.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹³ A mən yi a fala, a naxa,
 “N ma yamaan bata yulubi firin tongo.
 E bata e mē n na,
 n tan naxan findixi siimaya ige tigin na,
 e yi sa e gbee ige ramaradene rafala,
 naxanye yibəxi, e minima.

¹⁴ Isirayila kaane bata findi konyine ra iki ba?

Hanma e barixi konyiyaan nin ba?
 Nanfera e findixi se tongo daxine ra?

¹⁵ Yatane kelima e xili ma,
 e wurundunma e xili ma,
 e yi e bəxən naxəri,
 muxu mi fa e taa ganxine yi sənən.

¹⁶ Hali Nofi kaane nun Tapanese kaane nən sətoma e xun na.

¹⁷ Na birin mi ligaxi e ra naxi ba,
 bayo e bata e mē Alatala ra, e Ala,
 a yi e tima kira fajin xən ma waxatin naxan yete yi?

¹⁸ E fa sigan nanfera Misiran yi iki?
 E sigama Nila baa igen nan mindeyi?

E sigan nanfera Asiriya yi?
 E sigama Efirati baa igen nan mindeyi ba?

¹⁹ E saren xa fi e fe naxin na,
 e yanfantenyaan yi xete e ma.
 E a mato!

E yi a kolon a fe naxin na ra,
 naxan xələ e ra.
 E bata e mē Alatala ra, e Ala,
 gaxu yo mi lu e yi n tan yete ra.”
 Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

²⁰ A mən yi a fala, a naxa,
 “To mi na ra,
 e murutəxi n xili ma,
 e yi en tagin kala,
 e yi a fala, e naxa,
 ‘Nxu bata mini konyiyani!’
 E yi suxurene batu geya matexine birin fari,
 e nun wudi gbeene birin bun!

Na luxi nən
 alo yalunyana Ala yete ra yi.*

²¹ N bata yi e rasabati
 alo manpa bili fajin naxan kende.

Nanfera e masaraxi,
 e findi manpa bili kalaxin na?

²² Hali e e maxa libin na,
 e yi e maxa safun wuyaxi ra,
 e hakene luma nən n yetagi.”
 Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²³ A mən yi a fala, a naxa,
 “Nanfera e a falama, e naxa,
 ‘N mi xəsixi, n mi Baali batuxi?’

E funfunne mato lanbanni,
 e xa a kolon e naxan nabaxi,
 alo jəgəmən naxan a masiga tima na xun xən.

²⁴ E luxi nən alo burunna sofali gilen
 naxan darixi tonbonna ra naxan sigama
 alogo e nun a xemene xa sa kafu.

Nde nə e raxete?
 Naxanye birin a fenma,
 ne nama e yete yixadan,
 bayo e a toma nən a waxatini.

²⁵ E a liga e yeren ma,
 alogo e nama xadan,
 e san yigenla yi lu,
 min xənla yi e suxu!
 Koni e yi a fala,
 e naxa, ‘A mi lanje!
 Bayo ala xərəne rafan nxu ma,
 nxu waxi bira feni e fəxə ra.’

²⁶ Isirayila yamaan yagixi,
 alo mupaden na suxu a yagi,
 e nun e mangane nun e kuntigine
 nun e saraxaraline nun e nabine,
²⁷ e tan naxanye a falama wudin ma,
 e naxa, ‘Nxu fəfə nan i ra!’
 E a fala gemən xa, e naxa,
 ‘I tan nan nxu barixi!’
 E bata e xun xanbi so n yi,
 e mi e yetagin tixi n xa,
 koni, e nēma tərəni,
 e naxa, ‘Keli, i nxu mali!’

²⁸ Nayi, e alane minən,
 e naxanye rafalaxi e yete xa?
 E xa keli,
 xa e nə e rakise e tərə waxatini!
 Yuda kaane, e gbee alane wuya
 alo e taane.

²⁹ Nanfera e e mawugama n fari?

E birin bata murutəxi n xili ma,”
 Alatalaa falan nan na ra.

³⁰ A mən yi a fala, a naxa,
 “N bata e diine ratərən fuuni,
 e mi tinxi xure,
 e yetena silanfanna bata nabine faxa,[†]
 alo yatan naxan halagin tima.

³¹ E tan, iki muxune,
 e Alatalaa falan yatē!
 N findi nən tonbonna ra Isirayila xa ba
 hanma dimi yamanana?
 Nanfera n ma yamana a falama,
 e naxa, ‘Nxu bata xərəya,
 nxu mi waxi xete feni i ma?’

³² Sungutunna jinanje a tunla sone ma ba?
 Naxalandin jinanje a futu dugi tagi xidin ma
 ba?

* **2:20: 2.20** Suxure batun luxi alo **yalunyana** bayo Ala nun a yamaan bata layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a naxanla masuxuma kii naxan yi. A yamaan na se gbete batu ba Ala ra, e bata a yanfa nayi alo naxanla na a xemen yanfa yalunyaan xən. [†] **2:30: 2.30** **Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

Anu, n ma yamaan bata jinan n xon
xabu waxati xunkuye.

³³ E fatan sigε ε yangane fendeni![‡]
Hali jaxanla naxan jaxu e birin xa,
ε mən nε na xaranjε nən yanfantenyaa
ma.

³⁴ Sontare yiigelitōne niin wunla bata sa ε
dugi lenbene ma,

ε naxanye faxaxi
alo ε e lixi ε banxin dεen kale.

Koni hali na birin,

³⁵ ε naxa,

‘Sontaren nan nxu tan na!

A xa ba xoloxi nxu ma.’

Bayo, ε bata a fala

a ε mi yulubi ligaxi,

n na ε kitima nən.

³⁶ Nanfera ε kiraan masarama xulen?

ε yagima nən Misiran kaane yεε ra,
alo ε yagixi Asiriya kaane yεε ra kii naxan yi.

³⁷ E minima nən mənna fan yi,
ε yiine saxi ε xun ma yagini

bayo naxanye ε malima,

Alatala a mēma nən ne ra,

ε mi nōn sōtōma e xon.”

3

*Isirayilaa suxure batu feen luxi nən alo
yalunyana*

¹ Ala yi a fala, a naxa,

“Xa muxuna nde a mε a jaxanla ra,
na jaxanla yi sa dōxō xεmε gbete xon,

na xεmən mən na jaxanla fεnjε ba?

Na mi finde fe xōsixin na yamanani ba?

ε tan bata suxure wuyaxi batu,

naxanye luxi n yεε ra yi

alo ε yangane,

ε tan mən nōe xεtε n tan ma ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

² A mən yi a fala, a naxa,

“E yεen ti geyane ra,

yiren mundun na

ε mi ala gbete batuxi dεnaxan yi?

ε yi dōxi nən kira xunne ma

alo jaxanla naxan a yangane legedenma,

alo sigatine tonbonni.

ε bata yamanan naxōsi

ε fe jaxine nun ε yalunya suxurene xon.

³ Nayi, n mi tinxi tulen yi fa,

jεmən tulen mi faxi.

Koni, ε yetagin luxi alo yalundena,

ε tondima ε tiyε ε yagi feen na.

⁴ Iki, ε n xili,

ε naxa, ‘N fafe!

I tan nan yi nxu xōyin na

nxu dii jōrε waxatini!

⁵ I luma xoloxi nxu ma

han waxatin mundun yi?

I luyε xoloxi ba han habadan?”

ε yi na nan falama,

koni, ε mən yi fe jaxin sifan birin ligama.”

*Isirayilaa tinxintareyaan nun Yudaa
yanfantenyana*

⁶ Alatala yi a fala n xa Manga Yosiyaa
waxatini, a naxa, “I bata a to Isirayila kaane
naxan ligaxi? E bata siga geyane birin fari
e nun wudi gbeene birin bun, e sa kidene
batu mēne yi alo yalunden naxan yanga
wuyaxin suxi.

⁷ N yi laxi a ra nun, e yelin xanbini feni ito
birin ligε, e xun xεtεma nən n ma. Koni, e mi
e xun xεtεxi. Na ma, Isirayila magilεn Yuda
yanfantenna fan yi na to.

⁸ Hali n to n mεxi Isirayila ra a yalunyane
fe ra, n yi e ramε futu kala kedin so e yii,
koni Yuda yanfantenna mi gaxuxi. Yuda
kaane fan siga nən e sa suxurene batu alo
yalunyana.

⁹ E yalunya kunfa gbeeni, Isirayila kaane
bata yamanan naxōsi, e yi yalunyaan liga e
to e suxure gemε daxine nun e suxure wudi
daxine batu.

¹⁰ Koni hali na birin, Yuda kaane mi e xun
xεtεxi n ma e bōjən birin na, e yi wulen nan
falama,” Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ Alatala mən yi a fala n xa, a naxa, “Isir-
ayilaa tinxintareyani, a tinxin dangu Yudaa
yanfantenna xa.

¹² Siga, i sa falani itoe ti sogeteden
kōmenna ma, i naxa,

‘Alatalaa falan ni ito ra.

Isirayila tinxintarena,

ε xun xεtε!

N mi fa jaxuma ε ra sōnōn,

bayo n tinxin,

n mi luma xoloxi habadan.

Alatalaa falan nan na ra.

¹³ E ti ε hakene ra tun,

bayo ε murutεxi Alatala nan xili ma, ε Ala.

ε yi ala xōjεne batu wudi gbeene birin bun,

ε mi ε tuli mati n na.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Dii mu-
rutεxine, ε xεtε n ma, bayo n tan nan ε kanna
ra. N muxu keden sugandima nən taana
nde yi, n yi muxu firin sugandi denbayana
nde yi, n siga ε ra Siyon taani.

¹⁵ N yi yεεratine so ε yii naxanye bōjən
luxi alo n bōjεna, e yi lu ε xun na xaxili-
mayaan nun fe kolonni.”

¹⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “E
na wuya ayi waxatin naxan yi yamanani,
Alatalaa Layiri Kankirana* fe mi fa falama
na waxatini, muxune mi fa e mirima na ma
sōnōn. A fe mi fa falama, a fe mi fa kolonma
nayi, gbetye mi rafalama.

[‡] 2:33; 2:33 Naxanla a xεmən yanfama a **yangane** xon kii naxan yi, Isirayila kaane fan bata Ala yanfa e suxurene xon na
kiini. * 3:16 **Layiri Kankirana** fe mən sebexi Xōrōyaan 25.10-22 kui.

¹⁷ Na waxatini, a falama nen Yerusalen taan ma, a Alatalaa manga gbɛɛna. Siyane birin fama nen a ma Alatala xinli Yerusalen yi. Nayi, e mi fa birama e bɔɲe yi fe ɲaxine fɔxɔ ra sɔnɔn e tengbesenyani."

¹⁸ "Na lɔxɔne yi, Yuda muxune nun Isirayila yamaan sigan tima nen e bode xɔn. E birin mɔn yi fa sa keli sogeteden kɔmɛnna yamanani, e fa yamanani n dɛnaxan so e benbane yii e kɛɛn na."

Yamaan xɛɛ fɛna

¹⁹ Ala mɔn yi a fala, a naxa, "N mirixi a ma a n xa e yate n ma diine ra, n yi bɔxɔ fapin fi e ma, dɛnaxan fan dangu siyane birin kɛɛn na.

N yi laxi a ra a e n xilima nen fafe, e mi fa e xun xanbi soma n yi.

²⁰ Anu, e bata n yanfa, e tan Isirayila yamana alo ɲaxalan yalunxina a xɛmɛn yanfama kii naxan yi!"

Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Ala mɔn yi a fala, a naxa, "Xuina nde minima geyane fari, Isirayila kaane mayandi xuine. E wugama bayo e bata kiraan beɲin, e bata ɲinan Alatala xɔn, e Ala.

²² Muxu murutɛxine, e xun xɛɛɛ, n na e furene dandanma nen."

Muxune yi a yabi, e naxa, "Nxu tan ni i ra, nxu bata fa i ma, bayo i tan nan Alatala ra, nxɔ Ala.

²³ ɲɔndin na a ra, xuiin naxanye minima geyane ma kidene yi,

wulen nan ne ra.

ɲɔndin na a ra, Isirayila marakisin sɔtɔma Alatala nan yii, nxɔ Ala.

²⁴ Yagin bata nxu benbane wanla kala xabu nxu dii ɲɔɛ waxatini, e nun e xuruse xunxurine nun e ɲingene nun e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne.

²⁵ Nxɔ yagin nan findixi nxu sa seen na, nxɔ marafɛyaan yi findi nxɔ bitinganna ra, bayo nxu bata yulubin sɔtɔ Alatala ra, nxɔ Ala, nxu nun nxu benbane, keli nxu dii ɲɔɛ waxatin ma han to, nxu mi nxu tuli mati Alatala xuiin na, nxɔ Alaa."

4

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Isirayila kaane, xa e xun xɛɛɛ n ma, xa e xɛɛɛ n ma,

xa e e suxurene ba n yɛtagi, xa e ba sigɛ na xun xɔn, ² xa e kɔlɔ n tan habadan Alatala yi, ɲɔndin nun kiti kɛndɛn nun tinxinni, nayi, siyane duban sɔtɔma nen n tan Ala ra, e yi e kanba n yi."

³ Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi Yuda bɔnsɔnna muxune nun Yerusalen kaane xa, a naxa,

"E xɛ nɛnɛne sɛgɛ, e nama sansiin si ɲanle tagi.

⁴ E kafiri bɔɲene xa sariɲan alo dɛnkeleyataren na tubi Alatala ma, a banxulan,

e tan Yuda bɔnsɔnna muxune nun Yerusalen kaane,

e tubi

alogo n ma xɔlɔn nama godo e ma

e kɛwali ɲaxine fe ra

alo tɛɛn naxan halagin tima

naxan mi nɔɛ ratuyɛ."

Yaxune fama

⁵ "E falani ito rali Yuda yamanani, e yi a rawanga Yerusalen taani, e naxa, 'E xɔtaan fe yamanan birin yi!'

E a fala e xuini texin na,

e naxa, 'E malan, en na en gi,

sa so taa makantanxine yi!'

⁶ E yɛngen taxamasenni te Siyon kaane xa!

E gi, e nama e ti de!

Bayo n gbalon nun halagi gbeen nafama nen

sa keli sogeteden kɔmɛnna ma."

⁷ Yatan bata mini a yinla ra!

Muxun naxan yamanane halagima,

na bata kiraan suxu.

A bata mini a konni,

a xa fa e yamanan kala,

a e taane raxori,

muxu yo mi fa lu e yi.

⁸ Nanara, e kasa benbeli dugine so sununi,

e wuga, e gbelegbele,

bayo en mi tangama Alatalaa xɔlɔ gbeen ma.

⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

"Na lɔxɔni,

mangan nun kuntigine tunnaxɔlɔma e ma nen,

saraxaraline yi yigitɛgɛ.

Nabine yi kabɛ."

¹⁰ Nayi, n yi a fala, n naxa,

"Ee! Marigina, Alatala!

I bata yamani ito nun Yerusalen kaane mayenden,

i to a fala, i naxa,

'E bɔɲɛ xunbenla sɔtɔma nen!'

Anu, silanfanna yitɔnxi

nxu kɔɛ raxaba xinla ma."

¹¹ Na waxatini, Ala a falama nen yamani ito nun Yerusalen kaane xa, a naxa, "Foye wolonna fama n ma yamaan ma

keli geyane ma tonbonni,
a mi fama se fintandeni,
a mi se yebama.

¹² Foye gbeen nan a ra
naxan sa kelixi menni n ma yamarin bun.
Iki, n tan nan kitin sama n ma yamaan xili
ma.”

¹³ Yamaan naxa, “A mato!
Yaxune nan itoe ra,
e tema alo kundana!
E yenge so wontorone fama
alo wuluwunla.
E soone xulun singbinna xa.
Gbalona en xa,
bayo en naxorimatɔɔn ni i ra!”

¹⁴ Ala naxa, “Yerusalen kaane,
ε fe jaxin ba ε boɓeni,
alogo ε xa kisi!

ε miriya jaxine ramarama ε yi
han waxatin mundun?

¹⁵ Bayo, falana nde fama
sa keli fo Dan yamanani,
a halagin nan ma fe ralima
sa keli Eframi geyane fari.

¹⁶ E siyane rakolon ito ma,
ε a fala Yerusalen kaane xa, ε naxa,
Sofa ganla fama sa keli yire makuyeni,
e xa fa fu taane ma.

E yenge so sɔnxɔni tema Yuda taane xili ma.

¹⁷ E Yerusalen taan nabilinma nen yengeni
alo xε kantanne,
bayo a bata murute n xili ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ E sigati kiin nun ε kewanle saren nan na
ra.

ε fe xɔlen ni ito ra,
a xɔlɔ mume!
A soma nen fo ε boɓeni.

*Yeremi a kuisanna lan gbalɔ famatɔɔn
ma*

¹⁹ N kuisanxi! N kuisanxi!

N kutunma tɔɔyaan ma.

Kɔntɔfinla bata n boɓeni li.

N boɓen dinma,

n mi naε n dunde!

Bayo n bata xɔtaan fe xuiin mε,
e nun yenge so sɔnxɔ xuine.

²⁰ Fitina fena nde nεma raliye,
gbete sa fama,

bayo halagin bata so yamanan birin yi.

N ma bubune birin bata kala,
e nun n ma banxine birin sanja ma ke-
denni.

²¹ N yengen taxamasenna toma singanxi
han waxatin mundun yi?

N xɔta xuiin mεma
han waxatin mundun yi?

²² Ala naxa,
“Xaxilitarene nan n ma yamaan na,
e mi n kolon.

Dii kɔmɔne nan e ra,
xaxili yo mi e ma.
E fatan fe jaxin nan tun lige,
e mi a kolon fe fajin nabama kii naxan yi.”

²³ “N to n yeen ti bɔxɔ xɔnna ra,
a yitɔntareyaan nun a yigenla yi lu.

N to n yeen ti kore xɔnna ra,
kenenna yi nan a yi.

²⁴ N to n yeen ti geyane ra,
e yi xuruxurun
yire matexine birin yi yimaxa.

²⁵ N to n yeen ti e ra,
muxu yo mi fa lu na,
xɔline birin yi e gi.

²⁶ N to n yeen ti yamana sabatixin na,
a yi findi tonbonna ra,
a taane birin kalaxin yi lu
n tan Alatala fitinaxin yee ra
n ma xɔlɔna fe ra.”

²⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Yamanan birin kalama nen,
koni n mi ε raxɔrima.

²⁸ Na ma, bɔxɔ xɔnna sunuma nen,
kore xɔnna fan yi yifɔɔ,
bayo n na a fala nen,
n mi fa nimisama.
N bata a feen nagidi,
n mi fa xεtεma a fɔxɔ ra.”

Yerusalen luma nen halagin bun

²⁹ Taan muxune birin e gima nen
soo ragine nun xalimakuli wonle fa xuiin
bun,

muxuna ndee yi sa e luxun jansanne yi,
ndee yi so gεmε gbeene longonna ra,
taan nabepinxin yi lu a yetε ma.

Muxu yo mi fa luma a yi.

³⁰ E tan naxan ma taa kalaxi,

ε fa nanse ligama?

ε fa dugi mamiloxine ragode ε ma ba,
ε yi xεma maxidi seene so,

ε ε yetagine yitɔn?

Siyaan naxanye yi ε rakunfama

alo ε yangane,

ε mi fa rafan ne ma!

E waxi ε faxa feni.

³¹ Bayo, n gbelegbele xuina nde mεma

alo jaxanla nεma dii barini,

e nun kutun xuina

alo jaxanla nεma a dii singen bare.

Siyon kaane nan xui ne ra,

e kutunma,

e yiine yibandunma,

e yi a fala, e naxa,

“Gbalona nxu xa!

Muxu faxane nxu niin bamatɔɔn ni i ra.”

5

Mayifuna Yerusalen yi

¹ “Siga Yerusalen kirane xɔn,
i a rakɔɔsi ki fajɔ,

i a feene fεsefεse.

I a yirene birin yito.

Xa i muxu keden peen to
naxan tinxinna nun jɔndin fɔxɔ ra,
n diɲama nɛn Yerusalɛn kaane ma na yi.

² Hali e na a fala, e naxa,
'N bata n kɔɔ habadan Alatala yi!
e kɔɔma wulen nan fari."

³ Alatala, i mi lannaya muxun xan fenma
ba?

I bata e ɲaxankata,
koni e mi fe kolonxi ayi,
i wa nɛn e raxɔri feni,
koni e mi xurun sɔtɔxi na yi.
E yε xɔdɔxɔ alo fanyena,
e tondi e xun xεte i ma.

⁴ N yi n miri, n naxa,
"Yiigelitɔne nan ne ra,
e feene ligama xaxilitareyaan nin,
bayo e mi Alatalaa kiraan
nun e Alaa kiti saxine kolon.

⁵ N sigama nɛn yεerateine fεma,
n sa falan ti ne xa.

E tan Alatalaa kiraan kolon,
e nun Alaa kiti saxine."

Koni, a li,
e tan fan birin bata murutε Ala ma,
e tondi xurε a bun.

⁶ Nanara, yatan minima fɔtɔnni,
a fu e ma.

Kankon kelima burunna ra,
a yi e yibɔ.

Narin dɔxɔma e yεε ra e taane dεxɔn,
alogo naxan yo na mini,
a yi na yibɔ a dungi dungin na.
Bayo, muxuni itoe Ala matandin bata gbo
ayi,
e yanfantenyaan bata radangu ayi.

⁷ Ala yi a fala, a naxa,
"N diɲama ε ma di nayi?
ε diine bata e mε n na,

e yi e kɔɔ alane yi
naxanye mi ala yo ra.
N tan nan yi e balon soma e yii,
koni e yi yalunyaan naba,
e birin yi e gi
siga yalundene banxine yi.

⁸ E luxi nɛn alo soo xεmε kεndena,
a nεma wuge a gileen fɔxɔ ra,
birin a lanfana ɲaxanla fɔxɔ ra.

⁹ N mi lan n xa e saran na fe sifane ra ba?
N mi n gbeen ɲɔxε na yama sifan na ba?"
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ "E te e nakɔ sansanne ra,
ε yi e rabira,
koni ε nama e raxɔri!
E wudi yiine ba e binle ma,
bayo Alatala gbee mi fa e ra.

¹¹ Bayo, Yuda yamaan nun Isirayila yamaan
bata n yanfa mumε!"

Alatalaa falan nan na ra.

¹² E bata e mε Alatala ra,
e yi a fala, e naxa,
"A mi na!
Tɔrɔn mi fa fama en ma sɔnɔn,
En mi fa yεngɛn toma,
en mi kamεma.

¹³ Foyen nan tun nabine ra,
Ala mi falan tima e xɔn.
Nayi, e naxan falama,
na xa e tan nan sɔtɔ."

¹⁴ Nanara, Alatala,
Ala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
a naxa, "Bayo ε bata na falan ti,
n bata n ma falan sa i tan Yeremi dε,
falan naxan luxi alo tεena,
yamani ito findima yegen nan na,
na tεen naxan ganma."

¹⁵ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, "E tan Isirayila yamana,
n siyana nde rafama nɛn ε xili ma
sa keli yire makuyeni,
siya barakaxin nan a ra,
naxan na yi xabu waxati xunkuye,
ε mi naxan xui mεma,
ε mi naxan ma falan yεε toma.

¹⁶ E xalimakunle faxan tima han!
E muxune birin findixi sofa wekilexine nan
na.

¹⁷ E fama ε se xabaxine nun ε donseene birin
naxɔrideni nɛn,
e nun ε dii xεmεne nun ε dii tεmεne,
e nun ε xuruse xunxurine nun a xungbene,
e nun ε manpa binle* nun ε xɔdε binle.
E yi ε taa makantanxine kala yengeni
ε yigi saxi taan naxanye yi."

¹⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Koni
hali na waxatini, n mi ε raxɔrima fefe.

¹⁹ Nayi, muxune na maxɔdinna ti, e naxa,
'Nanfera, Alatala, en ma Ala ito birin ligama
en na?' I tan Yeremi yi e yabi, i naxa, 'Bayo
ε bata ε mε a ra. E yi ala xɔɲene batu ε
yamanani. Nayi, ε sa walima nɛn xɔɲene xa
yamana gbeteni dεnaxan mi findixi ε konna
ra.'"

Yamana murutεna fe

²⁰ "E ito fala Yaxuba bɔnsɔnna muxune xa,
ε a fala Yuda yamanani, ε naxa,

²¹ E tuli mati ito ra,
ε tan yama xaxilitaren miritarena!
E yεene na,
koni ε mi sese toma!
E tunle na,
koni ε mi sese mεma!

²² Alatalaa falan ni ito ra.

* 5:17: 5.17 Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

Ɛ mi gaxuma n yee ra ba?
 Ɛ mi xuruxurunje gaxuni n yetagi ba?
 N tan nan baan jemensinna findixi foxo igen
 danna ra,
 a mi noe naxan yigide habadan.
 A walanne tema,
 koni e mi a noe,
 e xuxu xuiin minima,
 koni e mi danguma a ra.
²³ Koni yamani ito muxune tengbesen,
 e murutexi e bojeni,
 e xun xanbi so, e siga.
²⁴ E mi e mirima, e naxa,
 'En xa gaxu Alatala yee ra,
 en ma Ala,
 naxan tulen nafama a waxatini,
 tule singen nun tule donxena,
 naxan se xaba waxatine ragidixi en xa.'
²⁵ Ɛ hakene nan ne baxi e kiini.
 Ɛ yulubine yi e munanfanna kala.

²⁶ Bayo muxu jaxine n ma yamaan ye,
 alo xoli suxun naxanye xoline mamenma,
 e lutine ratima muxune yee ra.
²⁷ E banxine rafexi muxune se kansunxine
 ra
 alo xoli suxun xoli sa seen nafema kii naxan
 yi.
 E findixi senbemanen nun nafulu kanne ra
 na kii nin.
²⁸ E fatin bata fanje ayi,
 e tuyanxi.
 Dan yo mi e fe jaxine ma.
 E mi kiridine xun mafalama kitini.
 E nafunla sotoma tun!
 E mi toro muxune xun mayenge kitine
 bolonma.
²⁹ N mi lan
 n xa e saran na fe sifane ra ba?
 N mi n gbeen joxe na yama sifan na ba?"
 Alatalaa falan nan na ra.

³⁰ "Fe jaxin bata so yamanani
 naxan magaxu mume!
³¹ Nabine wule nabiya falane nan tima.
 Saraxaraline noyaan ligama e yete senben
 nan xon.
 Anu, a rafan n ma yamaan ma na kiini.
 Koni a rananna na a li,
 e nanse ligama nayi?"

6

Gbalon Yerusalen xili ma

¹ Bunyamin bansonna muxune, e gi!
 Ɛ keli Yerusalen yi!
 Ɛ xotaan fe Tekowa taani!
 Ɛ yengen taxamasenni te Beti-Hakeremi
 taani!
 Bayo, gballo gbeen fama
 sa keli sogeteden komenna ma,

halagi magaxuxin na a ra.
² Siyon taan naxan tofan,
 a rayabu,
 n na raxarima nen!
³ Sofa ganla fama a ma nen
 alo xuruse rabane nun e xuruseene,
 e yi e bubune ti a rabilinni,
 e birin yi lu e konna kantanye.
⁴ E yi a fala, e naxa,
 "Ɛ keli, e a yenge feni ton!
 Ɛ keli, en na a yenge yanyin nan na!
 Anu, soken bata godo folo.
 Ninbanna bata a li,
 nininne bata siga folo iki.
⁵ Nanara, e keli,
 en na a yenge koeen na.
 En sa a banxi fayine kala."

⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa, "Ɛ wudine sege,
 e gbingbinne rate
 Yerusalen taan makantan yinna xon.*
 Taani ito lan a kewanle yi saran a ra,
 bayo muxu jaxankatanxine bata gbo ayi
 taani.

⁷ Fe jaxine minima taani ito yi
 alo igen minima xojinna ra kii naxan yi.
 Fala yo mi mema a yi
 fo gballo feene nun halagi feene.
 N na a toron nun a furene nan tun toma n
 yetagi.
⁸ Yerusalen kaane,
 e a liga e yeren ma,
 alogo n nama n masiga e ra,
 n yi e konna findi boxo rabenjinxin na,
 muxu mi noe doxe denaxan yi."

Yamaan naxan mi a tuli matiye

⁹ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa,
 "Ɛ Isirayila yamaan muxu donxene tongo
 ma nen
 alo manpa bogi tonsonne na makentun.
 Ɛ mon xa dangu ndee suxe
 alo se bogi malanne na xete nakoon yirena
 nde ma."

¹⁰ N falan tima nde xa?
 N na ndee rakolonma
 alogo e xa e tuli mati n na?
 Denkeleyatare tunle nan e ma,
 e mi noe falan me.
 Alatalaa falan luxi nen e xa
 alo konbina,
 e mi e rafan fe yo toma a yi.
¹¹ Koni n tan bojen bata rafe Alatalaa xolon
 na,
 n mi fa noe a ramare.

Ala naxa,
 "N ma xolon xuya diine ma kiraan xon,

* **6:6:** 6.6 Yaxune yi tema taan makantan yinna xuntagi **gbingbinni** itoe nan xon, e taan yenge.

e nun foningen naxanye malanxi na yi.
Xeme ne nun ɲaxanle birin suxuma nen e
bode xɔn,

e nun fonne nun muxu kɔbɔkɔbɔxine.

¹² E banxine yi findi muxu gbete ye gbeene
ra,

e nun e xee ne nun e ɲaxanle,
n na keli yamanan muxune xili ma waxatin
naxan yi."

Alatalaa falan nan na ra.

¹³ "Bayo keli muxudin ma

han muxu gbeene,

e birin kunfahi e tɔnɔn nan xɔn.

Keli nabiin ma han saraxaralina,
e birin wulen falama.

¹⁴ E mi n ma yamana furen dandanma e sɔbe
ra.

E luma a faɛ nen, e naxa,
'Bɔɲe xunbenla! Bɔɲe xunbenla!'

Koni, bɔɲe xunbeli mi na.

¹⁵ E yi lanma nen e yagi e xɔsi feene ra,

koni, e mi yagima hali!

E mi yagin yeteen kolon!

Nanara, naxanye faxama,

e nun ne nan faxama.

N na e kewanle saranma e ra nen,

e yi bira bɔxɔni."

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Alatala ito nan falaxi,

a naxa, "E ti kirane xɔn,

ε yi e mato.

ε maxɔdinna ti lan singe ra kirane fe ma,

ε naxa, 'Kira faɲin minen?'

ε yi siga na xɔn.

ε matabuden sɔtɔma nen na yi ε niin xa.

Koni ε yi a fala, ε naxa,

'Nxu mi sigama na kiraan xɔn.'

¹⁷ N bata ε xun makantan muxune ti,

n naxa, 'E tuli mati xɔtaan xuiin na de!'

Koni, ε yi n yabi, ε naxa,

'Nxu mi nxu tuli matima!'

¹⁸ Nanara, ε tan siyaan bonne,

ε tuli mati!

ε birin xa a kolon

feen naxan danguma e konni.

¹⁹ Dunuɲa muxune, ε tuli mati!

N tan nan gbalon nafama yamani ito xili
ma,

naxan findixi e miriyane saranna ra.

Bayo e mi e tuli matixi n ma falane ra,

e yi e mε n ma sariyan fan na.

²⁰ N hayun mundun wusulanna ma

naxan kelixi Saba yamanani?

Hanma se xiri ɲaxumen naxan kelixi yire
makuyeni?

ε saraxa gan daxine mi n kenɛnxi,

ε saraxane mi rafan n ma."

²¹ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"N gemene sama nen yamani ito yeε ra,

e sanne radinma naxanye ra,

fafane nun e diine,

e nun e dɔxɔ bodene nun e xɔyine,
e birin yi bira halagini."

Yaxune fama

²² Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Ganla fama nen keli sogeteden kɔmenna
binni.

Yama senbemaan fama nen

sa keli fɔ bɔxɔn danna ra.

²³ Xalimakunle nun tanbane e yii,

e yeε xɔdɔxɔ, e mi kininkinin.

E xuiin gbo alo fɔxɔ igen xuina,

e nema fama e soone fari.

E yebaxin fama safa yeεn ma

yeŋge so xinla ma,

e fama ε tan Siyon kaane nan xili ma."

²⁴ Yamaan naxa,

"Nxu bata na feen xibaru mε,

nxu senben yi ɲan.

Kuisanna bata nxu suxu,

a xɔlen luxi

alo ɲaxanla dii barimatɔna.

²⁵ E nama mini taani siga burunna ra.

ε nama siga kirane xɔn,

bayo yaxun nun a silanfanna kira yi.

Gaxun yiren birin yi.

²⁶ N ma yamana, ε kasa benbeli dugin so
sununi,

ε ε sa xubeni, ε gbelegbele

alo muxuna dii xεmε kedenna na faxa,

bayo naxan muxune birin halagima,

na fa en naterɛnana nen.

²⁷ N bata i tan Yeremi dɔxɔ

alogo i xa n ma yamaan keɲaan fεsefese,

alo xabun naxan wuren matoma,

alogo i xa e sigati kiin nakɔɔsi,

i yi a mato.

²⁸ E birin findixi muxu murutɛxi tengbe-
senxine nan na,

nafigin naxanye xɔdɔxɔ

alo wuren nun sulana.

Kala tiine nan e birin na.

²⁹ Xabun teεn nafema nen

alogo teεn xa yɔxɔn ba wureni,

koni a katama wuren nasensendeni fuun
nin,

bayo wuren gbiin mi tinma be a yi.

³⁰ E luxi nen

alo wure gbetin naxan lan a woli ayi,

bayo Alatala bata a mε e ra."

7

Dina fufafuna fe

¹ Alatala falani ito nan ti Yeremi xa, a
naxa,

² "Sa ti Alatalaa banxin so deεn na, i yi
falani ito rali mɛnni, i naxa, 'E tuli mati
Alatalaa falan na! E tan, Yuda kaan nax-
anye soma deni itoe ra, ε yi Alatala batu.'

³ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa
Alaa ito nan falaxi, a naxa, 'E sigati kiin nun

ε κewanle masara. Nayi, n tinma nen ε lu dɔxi yireni ito yi.

⁴ Ε nama ε yigi sa wule falane yi, bayo ε a falama, ε naxa, “Alatala Batu Banxin ni ito ra! Alatala Batu Banxina! Alatala Batu Banxina!”

⁵ Xa ε sigati kii nun ε κewanle masara, xa ε bode suxu kiti kendeni,

⁶ xa ε mi xɔɛn ɲaxankata, e nun kiridin nun kapa gilena, xa ε mi sɔntarene faxa be, xa ε mi bira ala gbetene fɔxɔ ra, ε yi ε yete tɔɔ,

⁷ nayi, n tinɲe nen, ε lu dɔxi be yi, n yamanan naxan soxi ε benbane yii habadan han habadan.”

⁸ “Koni, ε yigi saxi wule falane nin naxanye tɔnɔ mi na.

⁹ Ε mɲan tima, ε faxan tima, ε yalunyaan ligama. Ε kɔlon wulen fari, ε wusulanna ganma Baali suxuren xa, ε ala gbetene batuma, ε mi naxanye kolon.

¹⁰ Na xanbi ra, ε mɔn yi fa ti n yetagi n batu banxin kui n xinla binyama denaxan yi. Ε yi a fala, ε naxa, ‘Nxu bata xunba.’ Ε bata xunba alogo ε xa lu xɔsi feene rabe ba?

¹¹ Nayi, n xinla binyama banxin naxan yi, ε na yatexi mafu tiine luxunden nan na ba? N tan yeena ε ra del!” Alatalaa falan nan na ra.

¹² “Nayi, ε siga n ma yire fonni Silo taani n xinla yi binyama denaxan singe yi.* Ε sa a to n naxan ligaxi a ra, lan n ma yamana fe ɲaxin ma, Isirayila kaane.

¹³ Ε yi feni itoe birin ligama waxatin naxan yi, n tan, Alatala yi lu falan tiye ε xa ye yo ye. Koni, ε mi tinxi n xuiin name. N bata ε xili, ε mi tinxi n natinɲe. Nayi, n tan Alatalaa falan ni ito ra.

¹⁴ Ε yigi saxi n Batu Banxini ito naxan yi, n denaxan soxi ε nun ε benbane yii n xinla binyaden na, n na a suxuma nen alo n Silo taan suxi kii naxan yi.

¹⁵ N na ε kedima nen n yetagi, alo n na n mɛxi ε ngaxakedenne ra kii naxan yi, Efirami bɔnsɔnna muxune.”†

Ala mi Yeremi xuiin name

¹⁶ “I tan Yeremi nama n madɲa e fe ra. I nama n mafan, i nama n maxandi. I nama n solona e xa, bayo n mi i xuiin namema.

¹⁷ I mi a toxi ba e naxan ligama Yuda taane nun Yerusalem kirane xɔn?

¹⁸ Diidine yegen fenma, fafane tɛen sama e ra, ɲaxanle taminna ramulanma alogo e xa burudine rafala Kore Xonna ɲaxalan Mangan kiden xa, e yi minse saraxane rabɔxɔn ala gbetene xa, e yi n naxɔlo.

* **7:12: 7.12** Filisitine bata yi **Silo** taan kala na waxatini. Ala Batu Bubun yi tixi menna nin. Na feen sebexi Yosuwe 18.1 kui e nun Samuyeli Singen 4.12-18 kui. † **7:15: 7.15Efirami** bɔnsɔnna nan yi gbo Isirayila bɔxɔn kɔmen fɔxɔn bɔnsɔnne tagi. Na bɔnsɔnne tunun nen yengene yi ɲee keme benun Yeremi xa kawandin ba folo. Ala e raxɔri nen lan e suxure batu feene ma. ‡ **7:23: 7.23** Na feen sebexi Xɔɔyaan 19.5 kui. § **7:29: 7.29** Na waxatini, muxune yi e kɔloma, e yi e **xunsɛn** lu kuye ayi han e yi e falan nakamali. Na feen sebexi Yatene 6.5-9 kui.

¹⁹ E n tan nan tɔrɔma ba? E mi e yete xan tɔrɔma ba, e yi e yete rayagi?” Alatalaa falan nan na ra.

²⁰ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N fitinaxina n ma xɔlon nagodoma nen be ma, e nun a muxune nun a xuruseene, e nun a wudine nun a bogi seene. Taan ganma nen, a tɛen mi nɔe ratuye.”

Yamaan mi a tuli mati

²¹ Alatala Sɛnben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “Ε saraxa gan daxine sa ε saraxan bonne fari, ε tan yi e subene don!

²² Bayo, n to ε benbane ramini Misiran yi, n mi yamarine soxi e yii lan saraxa gan daxine nun saraxan bonne xan ma na lɔxɔni!

²³ Koni, yamarin nan ito ra n naxan so e yii: Ε tuli mati n xuiin na, alogo n xa findi ε Ala ra, ε yi findi n ma yamaan na. N na ε yamari feen naxanye birin ma, ε sigan ti na kiraan xɔn, ε yi herin sɔto.‡

²⁴ Koni, e mi tin n xuiin name, e mi e tuli mati. E yi bira e bɔɲe yi fe ɲaxine fɔxɔ ra e tengbesenyani. E yi xete xanbin na, benun e xa siga yeen na.

²⁵ Xabu ε benbane mini lɔxɔni Misiran yi han to, n na n ma walikene rasigama ε ma, nabine, lɔxɔ yo lɔxɔ waxatin birin.

²⁶ Koni, ε mi tinxi n xuiin name, ε mi e tuli mati n na. Ε yi tengbesenyane ayi, ε fe ɲaxin naba dangu ε benbane ra.”

²⁷ “I tan Yeremi na falani ito birin ti e xa, e mi e tuli matima i ra, e mi i yabe sese ma.

²⁸ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Ε findixi yamaan nan na naxan mi Alatala xuiin namema, naxan tondixi xure ε Ala ma. Lannayaan bata lɔ ayi ε ma, na mi fa ε falane yi.’ ”

Faxa Ti Lanbanna fe

²⁹ Ala naxa,

“Ε xunsɛɛ kuyen naxan ε rasariɲanma n xa, ε na maxaba, ε yi a woli ayi.§

Ε lu ε mawuge yire matexi yigenla fari, bayo Alatala bata a mɛ iki waxatin muxune

ra
a yi e rabeɲin
e tan naxanye a raxɔlo.”

³⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Yuda kaane bata fe ɲaxin lan n yeε ra yi. E bata e suxure xɔsixinne dɔxɔ banxini, n xinla binyama denaxan yi, e yi na sariɲanna kala.

³¹ E bata Tofeti kidene ti Ben-Hinɔn lanbanni, alogo e xa e dii xemene nun e dii temene gan mɛnni. N mi naxan yamarixi, n mi sa mirixi naxan ma.”

³² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Nanara, ləxəna nde fama, muxune mi fa mənna xili bama a ‘Tofeti’ hanma ‘Ben-Hinən lanbanna.’ Koni e fa na xili bama nən ‘Faxa Ti Lanbanna.’ Muxune yi maluxun Tofeti yi, han na yi rafe.

³³ Yamani ito binbine yi findi xəline balon na e nun burunna subene. Muxu yo mi e kede.

³⁴ N danna sama nən səwa sigine nun ɲaxan sigine nun ɲaxalandi ti sigine ra xəmən nun a ɲaxanla xa Yuda yamanani e nun Yerusaleŋ taane yi, bayo yamanan kalama nən.”

8

Danxutə yamana

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na wax-atini, e Yuda mangane nun kuntigine xənne bama nən gaburun na, e nun a saraxaraline nun a nabine nun Yerusaleŋ kaane birin.

² E yi e sa sogan na, e lu raxuyaxi ayi kike dɛgən nun sare ganla birin bun, naxanye yi rafan e ma, e yi naxanye batuma, e bira naxanye fəxə ra, e yi xibarune sətəma naxanye ra, e xinbi sin naxanye bun. E xənne mi fa malanma, e mi maluxunɲe, e birin findima nən ləxən na bəxən fari.

³ Sayaan xəŋla yama ɲaxini ito muxu dənɛne suxuma nən, n na e raxuya ayi dənaxanye birin yi.” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

Alaa yamaan tondi fena

⁴ Yeremi, a fala yamaan xa, i naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Muxun birɛ ba, a mi keli? Muxuna a xun xanbi soɛ ba, a mi fa a xun xɛtɛ?’

⁵ Nanfera nayi, Yerusaleŋ yamani ito xun xanbi soxi, e lu e masigɛ n na waxatin birin? E tantanni han,

e tondixi e xun xɛtɛ n ma.

⁶ N tuli matixi e ra ki fajɪ koni e falan mi lanma. E sese mi nimisama e fe ɲaxine ra, e mi a falama, e naxa, “N nanfe ligaxi?”

E birin gixin sigama e xun xən alo soon naxan sigan yengeni.

⁷ Hali yaya xəŋla naxan kore, na a xɛtɛ waxatine kolon. Hali ganban nun tuntunna nun ɲajɪ xəŋla e xɛtɛ waxatine yatɛxi. Koni n ma yamaan mi Alatalaa kiti saxine kolon.”

Karaməxə tantanxine

⁸ “Nayi, ɛ nɔɛ a falɛ di, ɛ naxa, ‘Nxu bata fe kolonna sətə, bayo Alatalaa sariyana nxu yii?’ Anu, karaməxəne wule səbenle tima

alogo na xa findi wulen nan na.

⁹ Fe kolonni itoe yagima nən, e yigitɛgɛ, e suxin na a ra bayo e bata e mɛ Alatalaa falan na. Fe kolonna sifan mundun fa e yii sənən?”

¹⁰ Ala naxa, “Nanara, n na e ɲaxanle soma nən gbɛtɛye yii, muxu gbɛtɛye yi e xɛne ba e yii. Bayo keli muxudin ma han muxu gbeene, e birin kunfaxi e yetɛ tənən nan xən, keli nabine ma han saraxaraline, e birin wulen falama.

¹¹ E mi n ma yamana furen dandanma e sɔbɛen na.

E luma a falɛ nən, e naxa, ‘Bɔɲɛ xunbenla! Bɔɲɛ xunbenla!’ Koni, bɔɲɛ xunbeli mi na.

¹² E yi lanma nən e yagi e xəsi feene ra, koni, e mi yagima hali! E mi yagin yetɛen kolon! Nanara, naxanye faxama, e nun ne nan faxama. N na e kɛwanle saranma e ra nən, e yi bira bəxəni.” Alatala naxa na kiini.

¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N wama nən n xa danna sa e ra, manpa bogi mi fa luma na, xɔdɛ bogi mi luma na, e wudine dɛne xarama ayi nən. N seen naxanye soxi e yii, na bama e yii nən.”

¹⁴ Yamaan naxa, “Nanfera en luma dɔxi? ɛ malan!

En na en gi, siga taa makantanxine yi, en sa halagi mənni!

Bayo Alatala, en ma Ala bata halagin nagidi en ma,

a ige xəlene fi en ma, bayo en bata yulubin liga a ra.

¹⁵ En yengi yi bɔɲɛ xunbenla nan ma, koni en mi sese fajɪ sətəma. En yi marakɛndɛyaan nan mamɛma, koni fe magaxuxin nan fama.

¹⁶ En bata yaxune soone xuiin mɛ Dan bəxən mabinni, bəxən birin bata yimaxa e soo kɛndene wuga xuiin ma!

E fama, e yamanan nun a seen birin naxəri, e nun taan nun a muxune.”

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N ɲajɪne rasigama nən ɛ xili ma naxanye seri mi na, e yi ɛ maxin.”

Nabina mawuga xuina

¹⁸ N yi wama n ma tərəni suxu feni,

n bɔɛn sunuxi n kui.

¹⁹ N ma yamaan wuga xuiin nan ito ra sa keli yire makuyeni.

E naxa,

“Alatala mi fa Siyon taani ba?

A mangan mi fa na yi ba?”

Ala naxa,

“Nanfera e n naxɔlɔxi e suxurene ra, e nun xɔɛne batu se fufafune?”

²⁰ Se xaba waxatin bata ɲan, kuye wolon waxatin fan bata dangu, koni han to en mi rakisixi!

²¹ N ma yamana tɔɔna n tɔɔma, n sunuxi, n kuisanxi.

²² Seri mi fa Galadi yamanani ba?

Dandan ti mi fa na?

Nanfera nayi,

n ma yamana furen mi yalanma?

²³ Xa ige xunna nan yi n xunna ra nun xa n yeɛ yinle yi findixi tigin nan na nun, n yi Siyon faxa muxune wugama nɛn kɔɛ nun yanyin birin na.

9

Mayifuun yamanan yiren birin yi

¹ Xa n yi yigiyaden sɔɔ burunna ra nun, n yi n mɛma nɛn n ma yamaan na, n yi n masiga e ra!

Bayo e birin yalunde, yanfanten ganla nan e ra.

² Alatalaa falan nan na ra, a naxa, “E lɛnne yitɔnxi nɛn e xa wulen fala alo xanla xalimakunle wolima kii naxan yi. E mi nɔɔn sɔɔn yamanani ɲɔndi falan xan xɔn,

koni e fe ɲaxin nan tun nabama.

E mi n kolon.

³ Birin xa a xɔyina fe liga a yeren ma.

Muxu yo nama a yigi sa a ngaxakedenne yi, bayo muxune ngaxakedenne birin findixi yanfantenne nan na,

muxune xɔyine birin yi findi nafigine ra.

⁴ E birin e bode mayendenma, muxu mi ɲɔndin falama.

E bata e xaran wulen ma ki faɲi.

E yi e yeɛ yixadan hake ligadeni.

⁵ Yeremi, i dɔxi yanfantenne nan tagi.

E tondixi n kolonɛ e yanfantenyaan nin.”

Alatalaa falan nan na ra.

⁶ Nanara, Alatala Senben Birin Kanna naxa,

“N na e rasariɲanma nɛn,

alo xabun wuren naxulunma kii naxan yi

n yi e keɲaan fɛsɛfɛsɛ,

bayo n fa n ma yamaan suxe di?

⁷ E lɛnne maxɔlɔn tima

alo faxa ti xalimakunla,

e yanfa falane nan tun tima.

E bɔɛn xunbeli falane tima e adamadi bode dene xa,

koni e luti ratixini tɔnma e bɔɛni.

⁸ N mi lan n xa e saran na fe sifane ra ba?

N mi n gbeen ɲɔxe na yama sifan ma ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

Wuga waxatina fe

⁹ N wugama nɛn,

n gbelegbele sununi geyane fari.

N na n mawugama

xuruse rabade kalaxine nan ma fe ra,

bayo e bata gan,

muxu yo mi fa danguma e yi.

Xuruseene wuga xuiin mi fa minima na yi sɔnɔn.

Xoline nun burunna subene birin bata e gi, e siga.

¹⁰ N Yerusalen taan luma nɛn

alo gɛmɛ malanxine,

kankone kurudena,

n Yuda taane raxɔri,

muxu yo mi lu e yii.

¹¹ Xaxilimaan mundun feni itoe yeɛ toɛ?

Xa Alatala bata falan ti a xa,

a xa na yeɛba!

Nanfera yamanan bata kala,

a raxɔri alo burunna,

muxu yo mi danguma denaxan yi?

¹² Alatala naxa, “Na feene ligaxi nɛn bayo e bata e mɛ n ma sariyan na, n naxan so e yii, bayo e mi e tuli matixi n xuiin na, e sigan ti a ma.

¹³ E biraxi e bɔɛn yi feene fɔxɔ ra e tengbesenyani, e nun Baali suxurene alo e fafane e xaranxi a ma kii naxan yi.”

¹⁴ Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N dabarin nun ige xɔlɛn fima yamani ito ma nɛn e balon na.

¹⁵ N yi e raxuya ayi siyane ye, e nun e benbane mi naxanye kolon, n yeɛngɛn bira e fɔxɔ ra han n yi e birin naxɔri.”

¹⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E miri!

Ɛ sa ɲaxalan wugalane fen,

e xa fa!

Ɔaxanla naxanye fatan gbelegbeledeni sununi,

ɛ ne fen de!

¹⁷ E xa e mafura fe,

e fa e wuga xuiini te en ma fe ra,

han en fan yi wuga,

en yeɛgen yi godo

alo xude igena.

¹⁸ Bayo wuga xuiin minima Siyon taani,

e naxa, “En bata halagi feu!

Yagin bata gbo en ma!

Fɔ en xa keli nɛn yamanani,

bayo e bata en ma banxine rabira!’ ”

¹⁹ Nayi, ɲaxanle,

ɛ tuli mati Alatalaa falan na,

a naxan falama a deɛn na,

ɛ yi na rame!

Ɛ ɛ dii tɛmɛne xaran wugan ma,

ε bode xaran mawugan ma!

²⁰ Bayo sayaan bata so en ma banxine foye sodene ra,

sigah an en ma banxi fajine kui,
en ma diidine yi faxa kirane xon,
en ma foningene yi faxa yama malandene yi.

²¹ Yeremi, a fala iki, i naxa,
“Alatalaa falan ni ito ra, fa fala
‘Binbine luma nen yiren birin yi
alo jaman xeen ma,
alo malo xidine xeen xun xon malo xaban
foxo ra,
koni e malan muxu mi na!’ ”

Ala kolonna nan fe kolon kenden na

²² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Fe kolonne nama e kanba e fe kolonni.
Senbemaan nama a kanba a senbeni.
Nafulu kanna nama a waso
a nafulu kanyani.

²³ Koni xa naxan a kanbama,
na xa a kanba ito nin:
fa fala, a bata n famu,
a yi n kolon.
A xa n kolon Alatala ra,
naxan hinanna nun kiti kenden
nun tinxinyaan nabama dunya yi
bayo na fe sifane nan nafa n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

Denkeleyatarene yamaan ye

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Laxone fama, n muxune saranma e kewanle ra waxatin naxan yi, naxanye birin banxulanxi e fati benden mabinni koni e mi tubixi e bojneni,

²⁵ alo Misiran kaane nun Yuda kaane
nun Edon kaane nun Amonine nun Moy-
aba kaane, naxanye birin dxi tonbonni,
naxanye e xunne dexon bima. Amasoto Ala
kolontarene nan siyani itoe ra. Isirayila ya-
maan birin fan luxi nen alo banxulantarene
denkeleyaan mabinni.”

10

Ala suxurene halagi fena

¹ Isirayila yamana, ε tuli mati Alatalaa falan na lan ε ma!

² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“E nama bira siya gbetene kirane foxo ra.
E nama gaxu taxamasenne yee ra
naxanye toma kore,
alo siya gbetene.

³ Bayo yamanane namunne findixi fe fuune
nan na.

E wudin segema fotenni,
yii rawali keen yi a masoli soden na.

⁴ E yi a rayabu wure gbeti fixen nun xemaan
na,

e yi a gbangban
alogo a nama bira.

⁵ Na suxurene luxi nen

alo xali magaxu seen naxan tixi xeen ma,
e mi fala tima, fo e maxali,
bayo e mi noe sigan tiye hali ndedi.
E nama gaxu e yee ra,
bayo e mi noe sese jaxi rabe,
e mon mi noe a fajin fan nabe.”

⁶ Alatala, i tan joxon mi na!

I gbo, i xinla senben gbo.

⁷ Nde mi gaxue i tan yee ra,

i tan siyane mangana?

E lan e gaxu i yee ra

bayo i joxon mi na siyane fekolonne ye,
hanma e yamanane birin yi.

⁸ E birin xaxilitare,

e birin fekolontare.

E xaranxi fe fuun nan ma,
wudi batuna.

⁹ E fama na wure gbetine ra

sa keli Tarasisi yamanani,

e nun xemane sa keli Yufasi yi,

xabun nun xema rawanla yi e rafala suxu-
ren na,

e yi a maxidi dugi mamiloxine nun a gbee-
le yi.

Muxu kesuxine wali xonna nan tun ne ra.

¹⁰ Koni Alatala nan Ala jondin kanna ra.

A tan nan habadan Ala ra,

habadan mangana.

Boxo xonna xuruxurunma a tan nan ma xolo
bun,

yamanane mi suse naxan ma xolo yee ra.

¹¹ Yeremi, a fala e xa, i naxa,

“Wule alani itoe,

e tan naxanye mi kore xonna nun boxo
xonna daxi

ne tununma nen boxo xonna fari,

e nun kore xonna bun.”

Yeremi 51.15-19

¹² Ala nan boxo xonna daxi a senbeni,

a yi dunya beten sa a fe kolonna xon,

a kore walaxani bandun a xaxilimayani.

¹³ A na a xui ramini,

tulen yi a malan kore,

a kundaan nafa,

sa keli boxon danne ra.

A yi galanna nun tulen nafa,

a foyen namini a ramaradeni.

¹⁴ Muxune birin bata findi xaxilitarene nun
fekolontarene ra.

Xema rawanle birin yagixi

lan e sawura rafalaxine fe ma,

bayo wulen nan e suxurene ra,

nii yo mi e yi.

¹⁵ Fe fuun nan e ra,

wali magelexina.

E halagi waxatin na a li,

e raxorima nen.

¹⁶ Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi alo e tan.

Bayo a tan nan seen birin daxi.
A tan nan gbee Isirayila bɔnsɔnne ra.
A xili nɛn Alatala Senben Birin Kanna.

Halagi famatɔna fe

¹⁷ Ɛ yiiseene malan bɔxɔn ma,
ε tan naxanye rabilinxi yengeni!
¹⁸ Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N yamanan muxune wolima ayi nɛn
alo lantan gɛmɛna.
N yi e yigbeten
alogo e xa suxu yengeni.”
¹⁹ Yamaan naxa,
“Gbalona nxu xa!
Nxu maxɔlɔxi!
Nxɔ furen dɛɛn mi yiyalanɲɛ!
Nxu tan nan yi a falama, nxu naxa,
‘Nxɔ furen na a ra,
nxu a raxanɲɛ!’
²⁰ N ma bubun bata kala,
a lutine birin bata a bejin!
N ma diine bata keli n fɛma,
e mi fa na.
Muxu yo mi fa n yii
naxan mɔn n ma bubun tiyɛ,
hanma a yigiyaden ti n xa.”
²¹ Bayo yamaan yɛɛratine xaxili mi na.
E mi Alatala fenma.
Nanara, e mi sabatixi.
E yamaan birin bata raxuya ayi.
²² Ɛ tuli mati xui magaxuxini ito ra,
a fama muxune yimaxɛ
sa keli sogeteden kɔmɛna binni.
A Yuda taane findima nɛn yire rabɛɲinxine
ra
a e findi kankone kurudene ra.

Yeremi Ala maxandina

²³ Alatala, n bata a kolon fa fala
adamadiin gbee mi a dunɲa yi gidin na.
Muxun mi a sanna tidene ragidima.
²⁴ Alatala, n xuru
alo a lan kii naxan yi
koni hali i mi n suxu i ya xɔlɔni
alogo i nama n halagi.
²⁵ I ya xɔlɔn nagodo siya gbetene ma
naxanye mi i kolon,
e nun yamanan naxanye mi i xinla
binyama!
Bayo e i ya yamaan halagima,
Yaxuba bɔnsɔnna,
e a raxɔrima han,
e a bɔxɔne kalama.

11

Yamaan bata layirin kala

¹ Alatala yi falani ito ti Yeremi xa, a naxa,
² “Ɛ tuli mati layiri falani itoe ra, ε yi e fala
Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa!

³ A fala e xa, fa fala Alatala, Isirayilaa Ala
ito nan falaxi, a naxa, ‘Dangan na kanna xa
naxan mi layiri falani itoe ramɛma.

⁴ N falan naxanye sɛbɛxi ε benbane ma, n
na e ramini waxatin naxan yi Misiran ya-
manani dɛnaxan luxi alo sulun tɛɛn* naxan
wuren naxulunma.’ N na a fala nɛn e xa, n
naxa, ‘Ɛ n xuiin name, ε yi n ma yamarine
birin suxu. Nayi, ε findima nɛn n ma ya-
maan na, n yi findi ε Ala ra.

⁵ Nayi, n na n kɔlɔ feen naxan ma ε ben-
bane xa, n na rakamalima nɛn, fa fala a n
yamanana nde soma ε yii nɛn kumin nun
nɔnɔn gbo dɛnaxan yi. Ɛ mɛnna nin to.’ ” N
yi a yabi, n naxa, “Amina, Alatala!”

⁶ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Falani
ito rali Yuda taane birin yi e nun Yerusalen
kirane birin xɔn, i naxa, ‘Ɛ tuli mati layiri
falane ra, ε yi e suxu!

⁷ Bayo n na ε benbane maxadi nɛn ki faɲi,
xabu n na e ramini lɔxɔni Misiran yamanani
han to. N lu e maxadɛ n sɔbɛɛn na, n naxa, “Ɛ
n xuiin name!”

⁸ Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli mati.
E birin yi bira e bɔɲɛ yi fe ɲaxine fɔxɔ ra e
tengbesenyani. Nayi, n yi layirini ito falane
birin nakamali e xili ma, n na e yamari
naxan liga fe ra koni e mi tin a suxɛ.’ ”

⁹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Yuda
kaane nun Yerusalen kaane bata yanfan so
n ma.

¹⁰ E bata xɛtɛ e benbane hakɛni, naxanye
tondi n ma falan name, e bira ala gbetene
fɔxɔ ra, e yi e batu. Isirayila yamaan nun
Yuda yamaan bata e mɛ n ma layirin na, n
naxan xidi nxu nun e benbane tagi.”

¹¹ “Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
‘N gbalon nafama nɛn e ma, e mi mine
naxan yi. E n xilima nɛn, koni n mi e xuiin
namɛma.

¹² Yuda kaane nun Yerusalen kaane sa
alane maxandima nɛn, e wusulanna gan
naxanye xa, koni ne mi e rakisɛ gbalon wax-
atini mumɛ!

¹³ Ɛ tan Yuda kaane, ε gbee alane wuya
alo ε taane! Ɛ tan Yerusalen kaane, ε bata
wusulan gandene ti Baali suxurene kidene
ra, e wuya alo kiraan naxanye taani. Na
mayagi de!’

¹⁴ Yeremi, i nama n maxandi yamani ito
xa, i nama n mafan, i nama n solona e xa,
bayo e na n maxandi waxatin naxan yi lan
e tɔrɔna fe ma, n mi e xuiin namɛma.”

Ala a yamaan kalama nɛn

¹⁵ “N xanuntenne mɔn fa nanse ligama n ma
banxini?

E kɔtɛ ɲaxi yiyaxi yitɔnma.

Ɛ saraxa subene nɔɛ ne saranna masigɛ ε ra
nɛn ba,

* **11:4** **11.4Sulun tɛɛn** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Furu tɛɛna**.”

hali ε to sewama fe ɲaxi rabadeni?

¹⁶ Alatala bata yi i xili sa fa fala a
'Oliwi bili yifɔtɔnxin naxan bogiye rayabu,'
koni a fa tɛɛn nan soma a ra,
a yiine yi raxɔri tɛɛn xui gbeeni."

¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna naxan ε fe
fɔlɔxi, na nan tɔrɔn nafaxi ε ma, lan Isirayila
yamaan nun Yuda yamana fe ɲaxi rabaan
ma, e to wusulanna gan Baali suxuren xa, e
yi a raxɔlɔ.

Yanfan Yeremi xili ma

¹⁸ Alatala bata muxune fe nataxin
makenɛn n xa, n yi a kolon. A bata e kɛwanle
yita n na.

¹⁹ N yi luxi nɛn alo e xuruseen naxan
xalima a faxadeni. N mi yi a kolon e feen
naxanye yitɔnxɪ n xili ma, e naxa, "En wu-
dini ito kala a bogixi waxatin naxan yi! En
na a ba ɲɛɲɛ muxune yɛ, jinan xa ti a xinla
xɔn!"

²⁰ Koni kitisa tinxinxin nan Alatala Senben
Birin Kanna ra
naxan muxun bɔɲɛn nun sɔndɔmɛn kɛɲaan
fɛsɛfɛsɛma.

Tin, n xa i to i gbeen ɲɔxɛ e ra
bayo n bata n xun mayɛngɛ feen lu i tan ma.

²¹ Nanara, Alatala ito nan falaxi Anatɔti
kaane xili ma, naxanye waxi n faxa feni,
naxanye a falama, e naxa, "I nama fa
nabiya falane ti Alatala xinli, xanamu, nxu
i faxama nɛn!"

²² Nanara, Alatala Senben Birin Kanna ito
nan falaxi, a naxa, "N na e saranma nɛn
e kɛwanle ra. E banxulanne faxama nɛn
yɛngɛni, fitina kamen yi e dii tɛmɛne nun e
dii xɛmɛne faxa.

²³ E muxu yo mi luyɛ a nii ra, bayo n
gbalon nafama nɛn Anatɔti kaane ma, n na
e saran e kɛwanle ra ɲɛɛn naxan na."

12

Nanfera muxu ɲaxine ɛɛrɪxi?

¹ Alatala, i tinxin na ma,
kitin xa so en tan tagi.
Koni n waxi i maxɔdin feni
lan i ya kiti saxina nde a fe ma:
Nanfera muxu ɲaxine hiyabuxi?
Nanfera yanfantenne bɔɲɛ xunbelixi?

² I bata e ti, i yi e senbɛ so.
E sabatima, e wanle kɛ.
I ya falana e dɛ waxatin birin,
koni e bɔɲɛ makuya i ra.

³ Anu, i tan Alatala, i n kolon.
I n toma,
i n bɔɲɛ yi feene fɛsɛfɛsɛma lan i ma.
Muxu ɲaxine lu e danna
alo xuruseen naxanye sigama e faxadeni,
i yi e ramara halagin lɔxɔn yɛɛ ra.

⁴ Yamanan luma sunuxi
han waxatin mundun,
sɛxɛne yi lu xaraxi xɛɛne ma?
Amasɔtɔ a muxune ɲaxu,
subene nun xɔline raxɔrima.
Bayo e a falama, e naxa,
"A mi en naɲanna toma."

Alaa yabina

⁵ Xa ε nun adamadiine ε gima,
i yi tagan,
ε nun soone xa ε gi di nayi?
Xa i xaxili mi ragidixi
fɔ i nɛma bɔɲɛ xunbeli yireni,
i nanse ligama i na so fɔtɔnni
Yurudɛn baan dɛ?

⁶ Bayo, i ngaxakedenne nun i fafe a den-
bayaan fan i yanfama, e fan sɔnxɔma i xili
ma i xun xanbi ra. I nama la e ra, e na fala
fajine ti i xa waxatin naxan yi.

Ala a Batu Banxin nun ayamaan nabɛɲin

fena

⁷ Ala naxa,
"N bata n mɛ n ma banxin na,
n yi n ma yamanan nabɛɲin.
N naxanye xanuxi han,
n bata ne so e yaxune yii.

⁸ N ma yamaan luxi nɛn n tan yɛɛ ra yi
alo yatan fɔtɔnni,
e bata sɔnxɔ n na,
nanara n yi e rapaxu.

⁹ N ma yamaan mi luxi n tan yɛɛ ra yi ba,
alo wunla minima sɛgɛn naxan ma,
sɛgɛn bonne e malanxi naxan ma a don-
deni?

ε burunna subene birin malan,
e xa fa e dɛge!

¹⁰ Xuruse raba wuyaxi* bata n ma nakɔɔn
kala,

e yi n ma xɛɛni bodon,
e yi n nafan xɛɛn findi tonbonna ra.

¹¹ E bata a findi yire rabɛɲinxin na,
a xaraxi, a raxɔrɪxi n yetagi.
Yamanan birin naxɔrɪxi,
a kɔntɔfili mi muxu yo ma."

¹² Halagi ti ganla fama tonbonna yire ma-
texine yi,

bayo Alatalaa silanfanna yamanan birin
naxɔrima nɛn,

yɛngɛn yi a danne birin li.
Muxu yo mi fa luma bɔɲɛ xunbenli.

¹³ E bata sansine si,
koni e sa tansinne nan sɔtɔma.
E tɔrɔma walideni,
koni e mi tɔnɔ sɔtɔma.
ε yagi lan ε wanla saranna fe ma
bayo Alatala bata xɔlɔ ε ma han!

*Alaa falana lan Isirayila rabilinna ya-
manane ma*

* **12:10** **12.10** **Xuruse rabaan** xuruseene yɛɛ ra, na misalixi yɛɛratine nan na yamaan yɛɛ ra.

¹⁴ Alatala ito nan falaxi a yamaan nabilinna yamana naxine xili ma, a naxa, “E bata e yiin din n ma yamanan na, n naxan soxi Isirayila kaane yii e keen na. Nayi, n fa na siyane bama nen e yamanane yi, n yi Yuda kaane ba e tagi.

¹⁵ N na yelin na siyane be e yamanane yi, n mon kininkininma e ma nen, n mon yi e birin naxete e kee boxone yi, e dexo e yamanane yi.

¹⁶ Xa e lu n ma yamana kirane foxo ra, e yi e kolo n xinli, e naxa, “N bata n kolo habadan Alatala yi!” alo e yi n ma yamaan xaranma a ma kii naxan yi nun, e yi e kolo Baali suxurene yi. Nayi, e sabatima nen n ma yamaan tagi.

¹⁷ Koni xa e mi e tuli mati, n na yama sifan bama nen na, n yi a raxori.” Alatalaa falan nan na ra.

13

Yeremi nun tagi xidina

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Siga, i sa taa dugi tagi xidina nde sara, i yi i tagi xidi a ra. Koni, i nama a sin igeni de.”

² N yi tagi xidin sara alo Alatala a falaxi kii naxan yi, n yi a xidi n tagi.

³ Alatala mon yi falan ti n xa, a naxa,

⁴ “I tagi xidin naxan saraxi i yi a xidi i tagi, a tongo i siga Efirati baan binni, i sa a luxun fanye yinla ra menni.”

⁵ Nayi, n yi siga, n sa a luxun Efirati baan dexon, alo Alatala a yamari n ma kii naxan yi.

⁶ Na waxati xunkuyen to dangu, Alatala mon yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i siga Efirati baan binni, i sa tagi xidin tongo, n na i yamari naxan luxun fe ra.”

⁷ Nayi, n yi siga Efirati baan binni, n sa na yiwulen, n tagi xidin sa denaxan yi, n yi a tongo menni, koni tagi xidin bata yi kala, a tano mi yi fa na sonon.

⁸ Alatala yi falan ti n xa iki,

⁹ “N tan Alatala ito nan falaxi, n naxa, ‘N Yuda kaane wason kalama na kii nin e nun Yerusalen kaane waso gbeen.

¹⁰ Yama naxini ito naxan tondima n ma falan name, naxanye biraxi e boje yi feene foxo ra e tengbesenyani, e nun ala gbetene, e yi e batu, e yi e xinbi sin e bun, ne luma nen alo tagi xidini ito, naxan tano mi fa na!

¹¹ Awa, n bata yi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan birin tugun n na alo tagi xidin xidima muxun tagi kii naxan yi alogo e xa findi n ma yamaan na, e yi n xinla matoxo, e n tantun, e n binya. Koni e mi e tuli mati.” ” Alatalaa falan nan na ra.

Manpa kundine fe

¹² “Yeremi, sa ito fala e xa, i naxa, ‘Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, a manpa kundine birin lanma nen e xa rafe manpaan na.’ E i yabima nen, e naxa, ‘Alo nxu mi na kolon ba, a manpa kundine lan nen e rafe manpaan na?’

¹³ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: n yamanani ito muxune birin luma nen alo dolo minna naxanye lugoxi dolon na, hali a mangan naxanye dxi Dawudaa mangaya gbedeni, e nun a saraxaraline nun a nabine, e nun Yerusalen kaane birin.

¹⁴ N na e xusinma nen e bode ra, e yi kala alo kundine,* diine nun fafane birin. N mi muxu yo ratange, n mi kininkininma, n mi hinanye e ra, sese mi a lige n tagan e halage.’ Alatalaa falan nan na ra.”

E tuli mati

¹⁵ E n xuiin name, e tuli mati!

E nama fa e yete yite,
bayo Alatala nan falan tima.

¹⁶ E binyen fi Alatala ma, e Ala,

benun a xa dimin naso,
e yi e sanne radin geya yidimixine yi.
E yengi kenenna nan ma,
koni Ala yi a masara sayaan dimin na,
a yi findi dimi gbeen na.

¹⁷ Xa e mi e tuli mati,

n wugama nen wundoni e wasona fe ra.

N yeegen minimina nen han,

n yeen xonna yi rafe yeegen na,
bayo Alatalaa yamaan sigama nen konyiyani.

Alaa falana lan mangana denbayaan ma

¹⁸ A fala mangan nun naxalan mangan xa, i naxa, “E dexo boxoni,
bayo e mangaya taxamaseri komoti naxoxin bata bira.”

¹⁹ Negewi yamanan taane balanma nen,
muxu yo mi fa na

naxan e rabiye.

Yuda kaane birin sigama konyiyani,
e birin bata xali.

Yerusalen bata xunna kala

²⁰ I yeen nakeli,

i muxune mato naxanye fama

sa keli sogeteden komenna ma.

Xuruse kurun minen

naxan taxu i ra,

i yi i kanbama xuruseen naxanye yi?†

²¹ E bata naxanye radari

e xa findi e xoyine ra,

e nanse falama,

ne na keli e xili ma e dexo e xun na.

I mi tere nayi ba

alo naxanla naxan diin barima?

* 13:14: 13.14 Ala muxuni itoe yatexi *manpa kundine* misaala nan na be.

xuruseene yee ra, na misalixi yecratine nan na yamaan yee ra.

† 13:20: 13.20Xuruse *rabaan*

22 Xa ε na fala, ε naxa,
 “Nanfera ito n sotōma?”
 Ε xa a kolon,
 a muxune fuma ε ma nen,
 e yi ε rayagi ε hake wuyaxi saranna ra.

23 Fati fōren nōe a fatin masare ba,
 hanma burunna jarin yi a fatin makatunxi
 yirene maxete a ma?
 Na ma, ε fan mi nōe fe fajin lige,
 ε to darixi fe jaxin na.
 24 N na ε raxuyama ayi nen
 alo foyen se dagin naxan xalima tonbonni.

25 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N bata ito nan nagidi ε ma
 bayo ε bata jinan n xon,
 ε yi ε yigi sa wule alane yi.
 26 N na ε rayagima nen
 alo jaxanla dugin na mate a ra
 han a yetagi, alogo a ragenla xa to.
 27 N bata ε yalunyaan nun ε kunfa feene to,
 ε tōnōn fenma yalunyani yagitareyani!
 N bata ε fe xōsixine to geyane fari
 e nun burunna ra.
 Gbalona ε xa Yerusalen kaane!
 Ε mōn luma nen sarijantareyani
 han waxatin mundun?”

14

Fitina furuna fe

1 Alatala yi falan ti Yeremi xa lan fitina
 furuna fe ma, a naxa,
 2 “Yuda kaane sunuxi,
 e taane bata kala,
 e muxune gbelegbelema bōxōni,
 e wuga xui ni tema Yerusalen taani.
 3 Muxu gbeene muxudine rasigama ige
 badeni.
 E sigama ige ramaradeni,
 e mi ige sōō.
 E yigitegxin yi xete e kundine kui genla ra,
 e yi e xunna so yagini.
 4 Bōxōn bata xara
 bayo tulen mi fama yamanani,
 nayi xee biine yagixin yi e xunna so.
 5 Hali xēnla a dii xali nēnen nabējinma bu-
 runna ra,
 bayo sēxε xinde mi na.
 6 Burunna sofanle tema geyane fari,
 e yi foyen tongo alo kankone.
 E yεε rakōjinma,
 bayo sēxε mi na.”

7 Nxu hake ne seren bama nxu xili ma,
 koni Alatala, nxu mali i xinla fe ra!
 Bayo nxō tinxintareyaan gbo,
 nxu bata yulubin liga i ra.
 8 I tan, Isirayila yigina,
 naxan a rakisima jaxankata waxatini,
 nanfera i luyε
 alo xōjēn dangumatōna yamanani,

alo sigatiin naxan xii kedenna tima be?

9 Nanfera i luxi
 alo sofaan na a tērena yengen na,
 naxan mi nōe marakisin tiye?
 Anu, Alatala, i nxu yε,
 i xinla falama nxu xun ma.
 I nama i mε nxu ra!

10 Alatala ito nan falaxi lan a yamana fe ma,
 a naxa, “Na xun xon sigan nafan e ma,
 e mi e raxare yire kedenni.
 Nanara, Alatala mi e rasuxuma,
 a mi jinanma e hake ne xon,
 a e saranma nen e yulubine ra.”

11 Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I
 nama n maxandi yamani ito herina fe ra.

12 Hali e sunna suxu, n mi n tuli matiyε
 e wuga xuiin na. Hali e saraxa gan dax-
 ine nun bogise saraxane ba, n mi e rasuxε,
 bayo n waxi e halagi feni yengen nun fitina
 kamen nun fitina furen na.”

13 N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina
 Alatala! E nabine luma a fale e xa, e naxa,
 ‘E mi yengen toma, fitina kamen mi ε konna
 liye. Ala bōjε xunbeli kenden fima nen ε ma
 be.’ ”

14 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Na nabine
 wulen nan falama n xinli. N tan xa mi e
 rafaxi. N mi yamari soxi e yii, n mi fala
 tixi e xa. E nabiya falane tima wule fe
 toone nan xon alo xiyena. Ne fataxi yiimato
 feene nun suxure batu feene nun e yetε bōjε
 mayendexine nan na.”

15 Nanara, Alatala ito nan falaxi lan
 nabine fe ma naxanye falan tima a xinli, a
 naxa, “N mi ne xεxi, koni e a falama, e naxa,
 ‘Yengen nun fitina kamen mi soε yamanani
 ito yi.’ Nanara, n na nabine faxama nen
 yengen nun fitina kamen xon.

16 E nabiya falan tima yamaan naxan xa,
 ne binbine rabējinma nen Yerusalen kirane
 xon fitina kamen nun yengeni. Muxu yo
 mi luma naxan e maluxunje, e tan nun e
 jaxanle nun e dii xεmēne nun e dii tēmene.
 N na e fe jaxin naxetema nen e ma.”

17 “Falani ito ti e xa, i naxa,
 ‘N yεgen minima kōe nun yanyin na,
 a mi danma,
 bayo gbalō gbeen bata godo n ma yama
 fajin ma,
 a jaxankataxi han!
 18 Xa n siga burunna ra,
 n muxu faxaxine toma mēnni
 silanfanna naxanye faxaxi.
 Xa n siga taani,
 fitina kamen bata muxune rafura mēnni.
 Nabine nun saraxaraline yamanani sigama
 koni e mi sese famuma.’ ”

19 Yamaan naxa,
 “I bata i mε Yuda kaane ra ba fefe?”

I niin bata a me Siyon taan na ba?

Nanfera i nxu jaxankatama
han nxu mi fa kende yaan soto ma?

Nxu yengi yi boje xunbenla ma,

koni nxu mi sese faji soto ma.

Nxu yi marakendeyaan nan mamema,

koni fe magaxuxin nan fama.

²⁰ Alatala, nxu bata nxo fe jaxine kolon,

e nun nxu benbane hakene,

bayo nxu bata yulubin liga i ra.

²¹ I xinla fe ra,

i nama nxu rajaxu.

I nama i ya mangaya gbede noroxina fe
magodo!

I miri layirin ma en tagi,

i nama a kala.

²² Siyane ala fufafuna ndee noe tulen nafe
ba?

Hanma koren nan tulen nagodoma a yete
ma ba?

En-en de!

I tan Alatala na a ra, nxo Ala!

Nxu yigi saxi i yi,

bayo i tan nan na feene birin ligama."

15

Ala yi a yamaan yalagi

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Hali Musa
nun Samuyeli fa ti n yetagi n solonadeni
yamani ito xa, n mi kininkiniye e ma. E
kedi n yetagi, e xa siga!

² Xa e a fala i xa, e naxa, 'Nxu xa siga
minen?' I xa e yabi, i naxa, 'Alatala ito nan
falaxi, a naxa:

Sayaan nagidixi naxanye ma,

ne sayaan soto ma nen!

Naxanye faxama silanfanna ra,

ne faxama nen!

Fitina kamen nagidixi naxanye ma,

ne kamema nen!

Konyiyaan nagidixi naxanye ma,

ne xalima nen konyiyani!"

³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N fitina
feen sifa naanin nan nafama e xili ma:
silanfanna yi e faxes, barene yi e yibo, xoline
nun burunna subene yi e don, e yi e jan.

⁴ N na e findima nen fe magaxuxin na boxo
xonna yamanane birin xa, lan Yuda man-
gan Xesekiyaa dii xemen Manase kewanle
ma a naxanye rabaxi Yerusalen taani."

Ala mi fa kininkininma

⁵ Ala naxa, "Nayi, nde kininkininma e tan
Yerusalen kaane ma?

Nde a mawugama e fe ra?

Nde danguma e xontonye?"

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

"E bata e me n na,

e lu xete xanbin na.

Nayi, n na n yiini tema nen e xili ma,

n yi e halagi,

bayo e kininkinin mi fa n yi.

⁷ N na e fintanma nen

alo se dagina yamanan taane so deene birin
na.

N yi e diine ba e yii,

n yi n ma yamaan halagi

bayo e mi e xun xanbi soxi e kewanle yi.

⁸ N na a ligama nen kaja gilene yi wuya ayi

alo baan jemensinna.

N halagi tiin nafama nen e banxulanne

ngane ma yanyi tagini,

sanya ma kedenni,

jaxankatan nun kui sanna yi e li.

⁹ Naxan bata dii solofere bari,

na furama nen, a faxes.

Koee yi so a ma yanyin na,

a yagi, a xun sin.

Naxanye na lu e nii ra,

e yaxune yi fa ne raxori e silanfanne ra."

Alatalaa falan nan na ra.

Nabina mawugana

¹⁰ Yeremi naxa,

"Nna, gbalona n xa

bayo i bata n bari.

Yamanan muxune birin n matandima,

e yi n yenge!

Doli so mi n na,

n mon mi doli tongoxi,

koni birin n dangama."

¹¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

"N na i xunbama nen

alogo i xa fe fapin soto yati!

N na i yaxune rafama nen

i mafadeni toron nun gbalon waxatini yati!

¹² Muxun noe wureni bolonye a yiin na ba,

wuren naxan kelixi sogeteden komenna ma
hanma sulana?

¹³ Yuda kaane, n na e herisigene nun e na-

funle fima e yaxune ma nen e yenge yi
se tongoxine ra,

masoto e yulubine xon e yamanan birin yi.

¹⁴ N bata e so e yaxune yii e konyine ra

e yi siga yamanani e mi denaxan kolon.

N bata teen so e xili ma n ma xoloni."

¹⁵ Yeremi naxa, "I tan, Alatala,

i feene birin kolon.

I miri n ma, i yi n mali,

i yi n gbeen jaxo n jaxankata muxune ra!

I nama n faxes,

i tan naxan mi xoloma xulen!

A kolon, n yagin masoto a i tan nan ma fe
ra!

¹⁶ I ya falane na yi n li tun,

n yi e rasuxuma nen alo donsena,

bayo i ya falane nan n nasewama,

n yi jaxan n bojeni.

Amasoto i xinla bata fala n xun ma,

Alatala, Ala Senben Birin Kanna!

¹⁷ N mi doxi fuyantenne tagi batudeni.

N yi luxi n danna nen

bayo i senben yi n fari,

bayo i n nafexi i ya xələn na.

¹⁸ Nanfera n ma furen mi naxan mi na?

Nanfera n ma furen mi yalanma?

I luyə n xa

alo tigin naxan xərma ba,

muxun mi nəə a xaxili tiyə naxan na?"

¹⁹ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Xa i xun xətə n ma,

n mən i tima nən i ya wanla ra n yetagi.

Xa i fala kəndene ti,

i fala fuune lu na,

i falan tima nən nayi

alo n yetəən də xuina.

E tan nan fa xətəma i ma,

koni i tan xa mi xətəma e tan ma de!

²⁰ N na i findima nən yinna wure daxin na nayi,

yamani ito yetagi,

naxan mi nəə rabirə.

E i yengəma nən,

koni e mi i nəə sese ma,

bayo n na i fəxo ra,

n ni i rakisi, n yi i xərəya."

Alatalaa falan nan na ra.

²¹ "N na i xunbama nən muxu yaxine yii,

n yi i xərəya gbalotəne senben ma."

16

Gbalon ləxəna fe

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "I nama yaxanla futu. I nama dii xəmə sətə hanma dii tēməna yireni ito yi."

³ Bayo Alatala ito nan falaxi dii xēmənə nun dii tēmənə xili ma naxanye barima be, e nun dii ngaan naxanye e barima, e nun fapan naxanye e sətəma yamanani ito yi, a naxa,

⁴ "E faxama nən furen. E sayaan mi wuge, e mi maluxunje. E luma nən alo paman bəxo n ma. Yengen nun fitina kamən nan e raxərima. E binbine yi findi balon na xəline nun burunna subene xa."

⁵ Bayo, Alatala ito nan falaxi, a naxa, "I nama so pənde banxini. I nama siga saya yirene yi sununi. I nama e wuga. Bayo n bata n ma bəje xunbenla ba yamanani ito yi e nun n ma hinanna nun n ma kinink-ininna." Alatalaa falan nan na ra.

⁶ "Muxu gbeene nun muxudine birin faxama nən yamanani ito yi. E sayaan mi wuge, e mi maluxunje, muxə mi a yetə maxabə sununi hanma a xunna bi e fe ra.

⁷ Tamin mi yitaxunma muxu sunuxine ra e madəndən xinla ma. E mi minseen soma sunu muxune yii, e yi e madəndən, hali e fafe hanma e nga nan faxaxi."

⁸ "I nama so banxina nde yi səwa donse donna dənaxan yi, i yi dəxo muxune fəma i dgedeni, i yi i min.

⁹ Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N danna

sama nən səwa sigine nun yaxan sigine nun yaxalandi ti sigine ra xəmən nun a yaxanla xa yireni ito yi, waxatini ito yi i yəə xəri.'" "

¹⁰ "I na falani ito birin ti yamani ito xa waxatin naxan yi, e a falama nən i xa, e naxa, 'Nanfera Alatala gbalo gbeeni itoe birin nagidixi nxu ma? Nxu kalan mundun tixi? Nxu yulubin mundun ligaxi Alatala ra, nxə Ala?"

¹¹ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, 'Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: N na ligaxi nən bayo e benbane e mē nən n na, e bira ala gbətəne fəxo ra, e yi e xinbi sin e bun, e yi e batu, e yi e mē n tan na, e mi n ma sariyan suxu.

¹² Anu, e tan bata fe yaxin naba dangu e benbane ra. E birin biraxi e bəje yi fe yaxine nan fəxo ra e tengbesenyani, e mi e tuli matima n na.

¹³ N na e kedima nən yamanani ito yi. N yi e rasiga yamanani e nun e benbane mi dənaxan kolon. E sa ala gbətəne batu mənni kəən nun yanyin na, bayo n mi fa hinanje e ra mumə!"

Konyine xətə fəna

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Ləxəne fama, muxə mi a falə ləxo n naxanye yi, a naxa, 'N bata n kolə habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini Misiran yi!"

¹⁵ Koni a a falama nən, a naxa, 'N bata n kolə habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini kəmə n fəxo n yamanani, e nun a e kedi yamanan naxanye birin yi!' Bayo n mən fama nən e ra na bəxo ni, n dənaxan so e benbane yii."

¹⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N yamani ito yaxu wuyaxi xilima nən e xili ma, e fa e suxu alo yəxə suxune. E fa e sagatan geyane nun yire matexine nun gəmə yinle birin yi alo donsone.

¹⁷ Bayo n yəəna e kəwanle birin na, e mi luxunxi n ma. E hakəne mi luxunje n ma.

¹⁸ N na e hakəne nun e yulubine saranma nən e ra dəxo firin, bayo e bata n ma yamanan naharamu, e bata n kəe bəxo n nafe e sawura niitarene nun e suxure xəsixine ra."

Ala keden peen kolon fəna

¹⁹ Alatala, n senbena, n ma faran makantanxina, n na n yigiyama dənaxan yi tərə waxatine yi, siyane fama nən i tan ma keli bəxo n danne birin na,

e yi a fala, e naxa, "Wulen nan findixi nxu benbane kəən na, suxure fufafuun naxanye tənə mi na.

²⁰ Adamadiine nəə alane rafalə e yetə xa ba? A rabama, koni ala xa mi ne ra!"

²¹ Nayi, Alatala naxa,

"Nanara, n na a yitama nən e ra ito yi, n na n fangan nun senben yitama nən e ra, e yi a kolon, a n xili nən Alatala."

17

Murutdene yalagi fena

¹ Yuda kaane yulubine kerendenxi wure
sebeli ti seen nan na,
naxan xɔdɔxɔ alo dayimuna.

E sebei e bɔɲe walaxan nan ma,
e nun e saraxa gandene fenne ma.

² Nayi, e diine luma nen e mirɛ e saraxa
gandene ma,

e nun e Asera kide gbindonne wudi
yifotɔnxine fɛma,

e nun geya matexine fari.

³ E tan seen naxanye batuma n ma geyaan
ma e nun burunne ra,

ne nun ɛ herisigene nun ɛ nafunle birin
soma nen

ɛ yaxune yii e yenge se tongoxine ra

e nun ɛ taan kidene,

masɔtɔ ɛ yulubine xɔn ɛ yamanan birin yi.

⁴ E tan yeteen nan fama keɛn nabepindeni,
n naxan soxi ɛ yii.

N yi ɛ findi konyine ra ɛ yaxune xa ya-
manani

ɛ mi denaxan kolon,

bayo ɛ bata n ma xɔlɔn teen nadege.

A ɛ ganma nen han habadan.

⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Dangan na kanna xa

naxan a yigi sama adamadiine yi,

naxan a xaxili tixi muxune ra,

a yi a xun xanbi so Alatala yi a bɔɲeni.

⁶ Na kanna luxi nen

alo wudi dungin tonbonni.

A tan mi herin tɔɛ.

A dɔxɔma nen tonbonna yire yixareni,

fɔxɔn denaxan yi bɔxɔ rabepinxini.

⁷ Koni, duban na kanna xa

naxan a yigi saxi Alatala yi,

Alatala findixi naxan yigi ra.

⁸ A luxi nen

alo wudin naxan sixi igen de,

a salenne sigama igen bun.

Wuyenna mi a tɔɔma,

a deene xinde yeye.

Furun na ti jeeɛna nde ra,

na mi a tan tɔɔma

a bogin mi janma.”

⁹ “Muxun bɔɲena a mayendenma
dangu seen birin na.

A furen mi dandanɲɛ!

Nde nɔɛ a famunɲɛ?

¹⁰ N tan Alatala,

n muxune bɔɲen fɛsefesema,

n yi e sɔndɔmɛn nakɔɔsi,

alogo n xa birin saren fi a kewanle ra,

lan a sigati kiin ma.

¹¹ Muxun naxan nafulu sɔtɔ ki mi fan,
na luxi nen

alo dɔmɛn naxan xelene rasɛgema,

a mi naxanye biraxi.

A nɛma a dunuɲa yi gidin tagini,
a fuxari.

A rajanna, a lu alo xaxilitarena.”

¹² En ma banxi sarijanxin findixi Alaa man-
gaya gbɛde nɔɔxin nan na

naxan ma fe yitexi xabu a fɔlɔni.

¹³ I tan Alatala, Isirayila yigina,

naxanye birin e mɛma i ra,

ne yagima nen.

Naxanye e masigama i ra,

ne sa luma burunburunna nin,

bayo e bata e mɛ Alatala ra,

siimaya ige tigina.

¹⁴ Alatala, n nakendeɣa,

alogo n xa yiyalan.

N nakisi, alogo n xa kisi,

bayo n ni i tan nan tantunma.

¹⁵ E a falama n xa, e naxa,

“Alatalaa falane mi kamalima ba?

A xa e rakamali fa.”

¹⁶ N tan mi tondixi finde yeeratiin na i fɔxɔ
ra.

N fan mi yi waxi tɔɔɔ lɔxɔni ito xa a li.

I na kolon.

N ma falane birin keɛnɛni i yetagi.

¹⁷ Nayi, i nama kui sanna ragidi n ma.

I tan naxan findixi n luxunden na gbalon
lɔxɔni.

¹⁸ N naxankata muxune xa yagi,

koni i nama n tan lu yagini!

E tan nan xa magaxu,

koni n tan nama gaxu.

Gbalon lɔxɔn nafa e tan nan ma

i xa e halagi gbalon na dɔxɔɲa ma firin.

Matabu Lɔxɔn nasarijanna

¹⁹ Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa, “Siga,
i sa ti taan so deɛn na, naxan xili ‘Yamaan So

Dɛna’ Yuda mangane danguma denaxan yi
e nɛma soma hanma e nɛma mine. I mɔn xa

ti Yerusalen taan so deɛne birin na.

²⁰ I yi a fala e xa, i naxa, ‘E tuli mati

Alatalaa falan na, Yuda mangane nun Yuda

yamaan birin, e nun Yerusalen kaane birin,

ɛ tan naxanye soma deni itoe ra.

²¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa: E a liga
ɛ yeren ma! E nama goron tongo Matabu

Lɔxɔni, ɛ yi a raso Yerusalen deɛne ra.

²² E nama goron namini ɛ konne yi

Matabu Lɔxɔni. E nama wali yo ke. Koni ɛ

Matabu Lɔxɔn nasarijan, alo n na a yamari
ɛ benbane ma kii naxan yi.

²³ Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli mati

n na. E yi e tengbesen, e tondi n xuiin name,
e mi tin xure.

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra. Xa ɛ n xuiin
name ki faɲi, xa ɛ mi goron naso taan so

deni itoe ra Matabu Lɔxɔni, ɛ Matabu Lɔxɔn
nasarijan, ɛ mi wali yo ke,

²⁵ nayi mangane nun kuntigine soma nen
deni itoe ra, naxanye dɔxi Dawuda lɔxɔni a

manga gbɛdeni. E tema nɛn wontorone nun soone fari, e tan nun e kuntigine, e so e nun Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane. Muxune luma nɛn taani ito yi han habadan!

²⁶ Muxune fama nɛn sa keli Yuda taane yi e nun Yerusalɛn rabilinna taane nun Bun-yamin yamanan nun geya yiren sogegodo-den binni e nun geyaan bonne nun Negewi tonbonni, alogo e xa fa saraxa gan daxine nun saraxa gbete ye nun bogise saraxane nun wusulanne nun barika bira saraxane ba Alatalaa banxini.

²⁷ Koni xa ɛ mi ɛ tuli mati n na, ɛ yi Matabu Lɔxɔn nasarijan, xa ɛ goronna raso Yerusalɛn taani Matabu Lɔxɔni, nayi, n tɛɛn soma nɛn taan dɛɛne ra naxan mi nɔɛ ratuye, a yi taan banxi fajine gan.' "

18

Fɛɲɛ rafalana fe

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

² "Keli, i siga fɛɲɛ rafalan konni, i sa n ma falan mema menna nin."

³ N yi siga fɛɲɛ rafalan konni, n yi a li fɛɲɛna nde rafale.

⁴ Koni fɛɲɛn naxan yi a yii, a yi naxan nafalama fɛɲɛ benden na, fɛɛn yi na ra. Nayi, a mɔn yi xɛtɛ a ma, a fɛɲɛ gbɛtɛ rafala na fɛɲɛ bendɛn na, alo a yi rafan a ma kii naxan yi.

⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁶ "Ɛ tan Isirayila yamana, n fan mi nɔɛ na fe sifan ligɛ ɛ ra ba, alo fɛɲɛ rafalana? Isirayila yamana, ɛ fan luxi n yii nɛn alo fɛɲɛ bendɛn fɛɲɛ rafalan yii." Alatalaa falan nan na ra.

⁷ "Waxatina nde yi, n na a falama nɛn a siyana nde hanma yamanana nde xa kala, hanma a halagi, hanma a raxɔri.

⁸ Koni n falan tixi siyaan naxan xili ma, xa na xɛtɛ a fe paxine fɔxɔ ra, nayi n paxankatan naxan nagidixi e ma, n xɛtema nɛn na feen fɔxɔ ra, na mi fa e sɔtɔma.

⁹ Waxatina nde, n yi a fala a siyana nde hanma yamanana nde xa ti, a sabati.

¹⁰ Koni xa na siyaan fe paxin naba n yɛɛ ra yi, a mi n xuiin name, nayi n fe fajin naxan nagidixi e ma, n na xunbama nɛn e ra, na mi fa liga."

¹¹ "Iki, Yeremi, falan ti Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Ɛ a mato, n gbalona nde rafama ɛ ma, n fena nde yitɔnma ɛ xili ma. Nayi, ɛ xɛtɛ ɛ fe paxine fɔxɔ ra! Ɛ birin xa ɛ sigati kiin nun ɛ kɛwanle maxɛtɛ!'

¹² Koni e a falama nɛn, e naxa, 'A mi lanɲɛ! Fɔ nxu xa lu nxu miriyane ligɛ, birin yi bira a bɔɲɛ yi fe paxine fɔxɔ ra tengbesenyani.' "

Isirayila bata ɲinan a Ala xɔn

¹³ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Maxɔdinna ti siyane yɛ. Nde bata fe sifani ito mɛ singe?"

Isirayila yama fajin bata fe magaxuxin liga.

¹⁴ Ige xundin ɲanɲɛ Liban geyane gɛmɛ gbeene fari ba?

Ige xunbenla ɲanɲɛ xudeni ba naxan fama sa keli na yire makuyeni?

¹⁵ Anu, n ma yamaan bata ɲinan n xɔn!

E wusulanna ganma saraxan na suxure fu-fafune xa,

naxanye e ratantanma e sigati kiini,

e yi e ba e kira fonna xɔn,

e yi e ti kira yitɔntarene xɔn.

¹⁶ E bata e yamanan findi yire rabɛɲinxin na,

muxune kabɛma naxan ma

e kolin a ma han habadan.

A fe dangu muxune birin yigiteɲɛma nɛn, e xunni maxa.

¹⁷ N na e raxuyama ayi nɛn e yaxune bun alo sogeteden foyena.

N na n yɛɛn bama e ra nɛn,

n yi n xun xanbi so e yi e gbalon waxatini."

Yanfan Yeremi xili ma

¹⁸ Muxune a falama, e naxa, "Ɛ fa be, en fa yanfan so Yeremi ma! Bayo saraxaraline sariya xaranna, na mi ɲanma alo Yeremi a falan kii naxan yi, fekolonne maxadi xuine fan mi ɲanɲɛ, nabine falane mi ɲanɲɛ. Ɛ fa, en fa a mafala yamani alogo a xa tɔrɔ. En nama en tuli mati a fala yo ra!"

¹⁹ Alatala, i tuli mati n na!

I tuli mati n yaxune xuiin na n xili ma!

²⁰ Fe fajin lan a saran a paxin na ba?

Anu e bata n faxa yinla ge n yɛɛ ra.

Koni, a kolon

a n bata ti i yetagi i solonadeni e xa

alogo i ya xɔlon xa masiga e ra.

²¹ Na ma, i xa fitina kamɛn nagidi e diine ma, i yi sayaan nagidi e ma yɛngeni, e paxanle yi findi kaɲa gilene ra naxanye diiye baxi e yii.

E xɛmɛne xa sayaan sɔtɔ,

e banxulanne yi faxa yɛngeni!

²² Gbelegbele xuiin xa mini e banxine yi,

i na fa sofa ganla ra e xili ma sanɲa ma kedenni.

Bayo e bata yinla ge n xili ma,

e yalaan nati n yɛɛ ra.

²³ I tan Alatala,

i e yanfantenyane birin kolon,

e naxanye yitɔnxi n faxa xinla ma.

I nama e hakene mafelu,

i nama i yɛɛn ba e yulubine ra!

E xa bira i yetagi!

Keli e xili ma, i ya xɔlɔ waxatin xa a li!

19

Fɛɲɛ kalaxina fe

¹ Alatala yi ito fala, a naxa, "Sa fɛɲɛna nde sara fɛɲɛ rafalan konni, i yi yamaan fonne nun saraxaraline xili.

² I siga Ben-Hinon lanbanni, denaxan sa Feje So Deen binni, i sa falani itoe rali menni n naxanye tima i xa.

³ I yi a fala, i naxa, 'E tuli mati Alatalaa falan na, e tan Yuda mangane nun Yerusalen kaane! Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N gbalon nagodoma nen be ma, naxan yo na a fe me, na kanna tuli madaxoma ayi nen.

⁴ Amasoto e bata e me n na! Muxun mi fa be kolonma bayo e bata be findi wusulan ganden na ala gbetene xa, e mi naxanye kolon, e benbane mi e kolon, Yuda mangane mi e kolon, e yi be rafe sontarene wunla ra.

⁵ E yi kidene rafala Baali suxurene xa alogo e xa e diine gan menni Baali xa, n mi naxan yamarixi, n mi naxan ma fe falaxi, n mi sa mirixi naxan ma.'

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Nanara, lxonaa nde fama, muxune mi fa be xili bama a 'Tofeti' hanma 'Ben-Hinon lanbanna.' Koni e fa be xili bama nen 'Faxa Ti Lanbanna.'

⁷ N fa Yuda kaane nun Yerusalen kaane fe yitoxine kalama be nin. N yi e faxa e yaxune silanfanne ra naxanye waxi e raxori feni. N yi e binbine lu xoline nun burunna subene bun.

⁸ N taani ito findima nen yire raberinxin na, muxune kabema naxan ma e kolin a ma. Naxan yo nema dangue be, na kanna yigitegema nen a kolin a yire kalaxine ma.

⁹ N yaxune rafama nen naxanye waxi e raxori feni, e taan nabilin yengeni. Na kamen gbama nen han e yi e dii xemene nun dii temene suben don, e yi e bode sube don."

¹⁰ "Na xanbi ra, i xa fejeni bo muxune yetagi naxanye biraxi i foxo ra,

¹¹ i yi a fala e xa, i naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N yamani ito nun taani ito halagima kiini ito nin, alo fejen kalama kii naxan yi, naxan mi noe yitonye. E binbine maluxunna nen Tofeti yi han na yi rafe.

¹² N yireni ito ligama na kii nin, e nun a muxune, n mon yi taani ito fan liga alo Tofeti yireni ito. Alatalaa falan nan na ra.

¹³ Yerusalen banxine nun Yuda mangane banxine raharamuma nen alo Tofeti yire haramuxini ito, e yi wusulanna ganma banxin naxanye xuntagi sarene birin xa, e minse saraxane raboxon ala gbetene xa denaxanye birin yi."

¹⁴ Yeremi yi fa, sa keli Tofeti yi Alatala a rasiga denaxan yi nabiya falane tideni. A yi ti Alatala Batu Banxin tanden ma, a yi a fala yamaan birin xa, a naxa,

¹⁵ "Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N gbalon nafama nen taani ito xili ma e nun a rabilinna taane

birin, n bata gballo feen naxanye birin ma fe fala e xili ma, bayo e bata tondi e tuli matiye n ma falane ra tengbesenyani.' "

20

Yeremi xidi fena

¹ Saraxaralina Imeri a dii xemen Pasaxuri, kuntigin naxan yi Alatala Batu Banxin xun na, na to Yeremi a nabiya falane me,

² a yi Nabi Yeremi bonbo, a sa a sa kutun na Alatala Batu Banxin dexon Bunyamin So Deen Faxaraxiin binni.*

³ Koni na xoton bode, Pasaxuri to Yeremi bejin, Yeremi yi a fala a xa, a naxa, "Alatala mi i xili saxi Pasaxuri, koni a bata i xili sa 'Gaxun Yiren Birin Yi.'

⁴ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N gaxun nasoma nen e nun i xoyine birin yi. E yaxune i xoyine faxama nen i yee xori. N Yuda kaane birin sama nen Babilon mangan sagoni, a yi e suxu a siga e ra konyiyani Babilon taani, hanma a e faxa silanfanna ra.

⁵ N taani ito nafunle birin sama nen e yaxune sagoni, e wali xonne nun e se fapine, e nun Yuda mangane nafunle birin. E yi e tongo yengeni, e siga e ra Babilon taani.

⁶ I tan Pasaxuri e nun muxun naxanye birin i ya banxini, e sigama nen konyiyani Babilon taani, i sa faxa na, i maluxun na, e nun i wule nabiya falane ti i xoyin naxanye birin xa.' "

Nabina mawugana

⁷ Alatala i bata n mayenden, n lu mayendenni.

I bata n suxu senbeni, i yi n no feu!

Muxune yoma n ma waxatin birin, e birin n magelema.

⁸ Bayo n nema falan tiye yeye,

fo n gbelegbele,

n yi gbalon nun halagina fe fala!

Nayi, e n konbima,

e n magele waxatin birin Alatalaa falana fe ra.

⁹ Koni xa n na a fala nun, n naxa,

"N mi fa n mirima Alaa fe ma, n mi fa falan tima a xinli sonon,"

a falan luma nen n yi nayi

alo teen nan n bojen ganma,

alo n teen nan namaraxi n xonne yi, n xadan a yisuxe, n mi no.

¹⁰ Bayo n muxu wuyaxi xuiin mema n mafale.

E n xili bama

"Gaxuna yiren birin yi."

E naxa, "E a tojege!

En na a tojege."

N xoyine n matoma,

xa n tantanye, e naxa,

* 20:2. 20.2 So deen naxan गयाan na.

“Waxatina nde,
a mayendenma nɛn.

Nayi, en yi a na,
en yi en gbeen ɲɔxɔ a ma.”

¹¹ Koni Alatala bata lu n xɔn
alo sofa senɛmana.

Nanara, n ɲaxankata muxune tantanma
nɛn,

e mi n nɔɛ sese ma.

E fulama n na nɛn,

na yi e yagi han!

A findi marafɛyaan na e xa han habadan,
ɲinan mi tiyɛ naxan xɔn.

¹² Alatala Senben Birin Kanna i tan nan
tinxin muxun keɲaan fɛsɛfɛsɛma,
i muxun bɔɲɛn nun a sɔndɔmɛn toma.

Tin, n xa i to i gbeen ɲɔxɛ e ma

bayo n bata n xun mayɛngɛ feen lu i tan ma.

¹³ Ɛ bɛtin ba Alatala xa,

ɛ Alatala tantun.

Bayo a tɔrɔ muxune xunbama nɛn muxu
ɲaxine yii.

¹⁴ Dangana n bari lɔxɔn xa.

Nga n xalixi lɔxɔn naxan yi,
na mi findixi duba lɔxɔ ra.

¹⁵ Dangan na kanna xa

naxan sa xibaru faɲina fe rali n fafe ma fa
fala

dii xɛmɛn bata bari a xa,

a yi sɛwa na ma.

¹⁶ Na kanna xa lu alo taane

Alatala naxanye kalaxi kininkinintareyani.

A xa gbelegbele xuiin mɛ xɔtɔnni,

a yi yɛngɛ so sɔnxɔ xuiin mɛ yanyin na.

¹⁷ A yi lan nun

a xa n faxa nga kui,

alogo nga kuiin xa findi n gaburun na
n yi lu na yi habadan.

¹⁸ Nanfera n minixi nga kuini

n yi tɔrɔn nun xɔlɛn kolon

n yi n ma siimayaan birin naba yagini?

21

Falana lan Yerusalɛn suxu feen ma

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, Manga
Sedeki to Malakiyaa dii xɛmɛn Pasaxuri
rasiga a ma e nun saraxaraliin Sofoni,
Maaseyaa dii xɛmɛna. E yi a fala Yeremi xa,
e naxa,

² “Alatala maxɔdin nxu xa, bayo Babilɔn
mangan Nebukadanesari bata nxu yɛngɛ
fɔlɔ. Waxatina nde Alatala nxu maliyɛ nɛn, a
yi a kabanako fena ndee raba nxu xa, alogo
yaxuni ito xa a masiga nxu ra.”

³ Yeremi yi e yabi, a naxa, “Ɛ a fala Sedeki
xa, ɛ naxa,

⁴ ‘Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a
naxa: Babilɔn mangan nun Babilɔn kaan
naxanye ɛ taan makantan yinna rabilinxi

yɛngɛni iki, ɛ ne yɛngɛma yɛngɛ so seen nax-
anye ra, n ne raxɛtɛma ɛ tan nan ma, n yi ɛ
yaxuni itoe malan taani ito kui.

⁵ N tan yetɛna ɛ yɛngɛma nɛn, n fitinaxin
yi n senbɛn nun n fanga gbeen yita ɛ ra n ma
xɔlɛn nun n ma bɔɲɛn teeni.

⁶ Naxanye birin taani ito yi, n ne
ɲaxankatama nɛn, a muxune nun a
xuruseene, e birin yi faxa fitina fureni.

⁷ Alatalaa falan ni ito ra! Na na dangu,
naxanye na lu e nii ra fitina furen nun
yɛngɛn nun fitina kamɛn xanbi ra, n ne birin
sama nɛn Babilɔn mangan Nebukadanesari
sagoni, Yuda mangan Sedeki nun a kuntig-
ine nun taani ito muxune birin, n yi e lu e
yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni. A
e faxama nɛn silanfanna ra, a mi kininkinin
e ma, a mi hinan e ra sese ma.”

⁸ “Yeremi, a fala yamani ito xa, i naxa,
‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Ɛ a mato, n
bata siimayaan kiraan nun sayaan kiraan
yita ɛ ra.

⁹ Naxan yo na lu taani ito kui, silanfanna
nun fitina kamɛn nun fitina furen nan na
kanna faxama. Koni naxan na mini, a yi
sa a yetɛ dentɛgɛ Babilɔn kaane xa, naxanye
ɛ rabilinxi yɛngɛni, na kanna kisima nɛn, a
tan yi lu a nii ra bɛtɛ.

¹⁰ Bayo n na n yɛɛ rafindima nɛn taani
ito ma a paxin na, a faɲin mi a ra. A sama
nɛn Babilɔn mangan sagoni, a yi a gan.”
Alatalaa falan nan na ra.”

*Alaa falana lan Yuda mangana den-
bayaan ma*

¹¹ “Yeremi, a fala Yuda mangana denbayaan
xa,

i naxa, ‘Ɛ tuli mati Alatalaa falan na.

¹² Dawuda bɔnsɔnna, Alatala ito nan falaxi,
a naxa: Ɛ kiti kɛndɛn sa xɔtɔn yo xɔtɔn,
ɛ yi muxu kansunxin ba ɲaxankata tiin yii,
alogo n ma xɔlɛn nama godo ɛ ma ɛ fe ɲaxine
fe ra

alo tɛɛn naxan ɛ ganma

naxan mi nɔɛ ratuyɛ.

¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa:

N bata keli ɛ xili ma,

ɛ tan naxanye dɔxi lanbanni,

ɛ tan naxanye dɔxi fanyen ma fiila ma,

ɛ tan naxanye a falama, ɛ naxa,

“Nde nɔɛ fɛ nxu xili ma?

Nde nɔɛ soɛ nxu luxunden kui?”

¹⁴ N na ɛ saranma ɛ kewanle ra nɛn.

N tɛɛn soma nɛn ɛ fɔtɔnne ra,

a yi ɛ rabilinna birin gan.”

Alatalaa falan nan na ra.”

22

Kitina manga ɲaxine xili ma

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Siga Yuda
mangana banxini, i sa falani ito ti na, i naxa,

² 'I tan Yuda mangana, i tan naxan dɔxi Dawudaa mangaya gbɛdeni, i tuli mati Alatalaa falan na, i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan birin, naxanye soma deni itoe ra!

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Ɛ kiti kɛndɛne sa, ɛ tinxinna raba. Ɛ muxu kan-sunxine xunba e ɲaxankata muxune yii. Ɛ nama ɲaxu xɔɲɛne nun kiridine nun kaja gilene ra, ɛ nama gbalo feen liga, ɛ nama sɔntaren faxa yireni ito yi.

⁴ Bayo xa ɛ falani ito suxu ki faɲi, mangan naxanye dɔxi Dawudaa mangaya gbɛdeni, ne soma nɛn banxini ito tanden so dɛɛne ra, e dɔxi wontorone kui e nun soone fari, e tan nun e kuntigine nun e yamana.

⁵ Koni xa ɛ mi falani itoe suxu, n bata n kolɔ n yeteni, banxini ito findima nɛn banxi xonna ra." Alatalaa falan nan na ra.' "

⁶ Bayo, Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangana banxin ma, a naxa, "Banxini ito rayabu n tan yɛɛ ra yi alo Galadi yamanana, alo Liban गयाan xuntagina. Koni n na a findima nɛn tonbonna ra yati, alo taa rabɛɲinxina.

⁷ N halagi tiine rasigama nɛn a xili ma, e birin nun e yɛngɛ so seene e yi a suman sɛnbɛtɛnne sɛgɛ a bun, e yi e gan."

⁸ "Siya wuyaxine danguma nɛn taani ito dɛxɔn. E yi a fala e bode xa, e naxa, 'Nanfera Alatala taa gbeeni ito ligaxi iki?'

⁹ Muxune e yabima nɛn nayi, e naxa, 'Bayo e bata e mɛ Alatala, e Alaa layirin na, e yi e xinbi sin ala gbɛtɛne bun, e yi e batu.'

Manga Salun wuga fena

¹⁰ Ɛ nama manga faxaxin wuga, ɛ nama sunu Manga Yosiya fe ra, koni fɔ e bata mangan naxan xali konyiyani, ɛ na nan wuga, bayo a mi fa xɛtɛma sɔnɔn! A mi fa a konna toma sɔnɔn!

¹¹ Bayo Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangan Yosiya a dii xɛmɛn Salun ma, naxan yi a fafe Yosiya ɲɔxɔni mangayani, naxan bata keli be, a naxa, "A mi fa xɛtɛma sɔnɔn!"

¹² Koni e a xalixi konyiyani dɛnaxan yi, a sa faxama mɛnna nin. A mi fa yamanani ito toma sɔnɔn!"*

Alaa falana Yehoyakimi xili ma

¹³ "Gbalon na kanna xa, naxan a banxin tima tinxintareyani, a yi a banxi kuine fari sa kansun ti kitini,

a yi a muxu boden ti konyi wanle ra, a mi a saren fi.

¹⁴ A a falama, a naxa, 'N banxi gbeen tima nɛn n yɛtɛ xa naxan konkone gbo mume!' A yi foye sodene rafala a ma, a suman farinne sa banxin kankene yi, a yi a kasi a gbeela ra.

¹⁵ I mangayani nɛn ba, bayo suman wudin nafan i ma? I fafe mi yi a dɛgema ba, a yi a min? Koni na yi tinxin, a kiti kɛnden kolon, nanara a feene birin yi lanxi.

¹⁶ A yi yiigelitɔne nun tɔrɔ muxune xun mafalama kitini, nanara a feene birin yi lanxi. Muxun mi n kolonma na kiin xan yi ba?" Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ "Koni i yɛɛne nun i bɔɲɛn tixi i yɛtɛna tɔnɔn nan tun na, i yi sɔntarene faxa, i muxune ɲaxankata, i e kansun."

¹⁸ Nanara, Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangan Yehoyakimi ma Yosiya dii xɛmɛna, a naxa, "Muxune mi a saya feen wugɛ, e naxa, 'Ee! Ngaxakedenna xɛmɛn nun ɲaxanla, en nu tɔrɔ de!' E mi a saya feen wugɛ, e naxa, 'Ee! N kanna! Ee! Mangana!' ¹⁹ A tan saya feen ligama nɛn alo sofanla gbeena, a binbin bubuma nɛn, a sa woli ayi Yerusalen fari ma."

Yerusalen yagin nun yarabina fe

²⁰ "Ɛ te Liban गयाan xuntagi, ɛ gbelegbe! Ɛ xuiin xa siga han Basan yamanana! Ɛ gbelegbe Abarimi gayeane xuntagi! Bayo ɛ xɔyine birin bata xunna kala. ²¹ N falan ti nɛn ɛ xa, benun ɛ kɔntɔfili waxatin xa a li. Ɛ yi a falama nɛn, ɛ naxa, 'Nxu mi nxu tuli matima.' Ɛ yi na kii nin xabu ɛ dii ɲɔrɛ waxatini. Ɛ mi n xuiin name.

²² Ɛ yɛɛratine bata lo ayi foyeni, ɛ xɔyine birin yi xali konyiyani. Ɛ yagima nɛn na waxatini, ɛ lu marafɛyani, masɔtɔ ɛ fe ɲaxine xɔn.

²³ I tan naxan dɔxi Liban fɔtɔnni† i tan naxan dɔxi suman wudi banxin kui, i gbelegbelema nɛn, tɔrɔn na i sɔtɔ waxatin naxan yi,

* **22:12; 22:12** Yuda mangan Yosiya dii xɛmɛn **Salun** nan ma fe falaxi be naxan mɔn xili Yehowaxasi. Misiran mangan nan Yosiya faxa yɛngɛni. Salun kike saxon nan naba mangayani, benun Misiran mangan xa a suxu, a siga a ra Misiran yi konyiyani. Na feen sɛbɛxi Mangane Firinden 23.29-34 kui. † **22:23; 22:23** Manga banxin yi xili saxi **Liban** fɔtɔnna xun ma nɛn, a to tixi suman wudine ra keli Liban yamanan fɔtɔnne yi. Na feen sɛbɛxi Mangane Singen 7.2 kui.

ɲaxankatana alo ɲaxanla naxan dii barini!”

Alaa falana Yehoyakimi a dii Yoyakin xili ma

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N tan Habadan Ala, n bata n kolo n yeteni, fa fala i tan Yuda mangan Yoyakin,[‡] Yehoyakimi a dii xemena, hali i yi findixi n ma taxamaseri yiisolirasoon nan na n yiifanni, n yi i be nen na.

²⁵ N na i sama nen i yaxune sagoni naxanye waxi i faxa feni, i gaxuma naxanye yee ra, Babilon mangan Nebukadanesari e nun Babilon kaane.

²⁶ N na i wolima ayi nen yamana gbeteni, e nun i nga naxan i barixi. E yi faxa yamanani e mi barixi denaxan yi.

²⁷ E kon yamanan xonla e suxuma nen han! Koni e mi fa xetema mume!”

²⁸ Yamaan naxa, “Nayi, Yoyakin bata findi goron kalaxin nan na ba, se ramexina? Nan-fera e nun a diine wolima ayi nen yamana gbete yi e mi denaxan kolon?”

²⁹ Yamanana, n ma yamanana, n ma yamanan muxune, e tuli mati Alatalaa falan na.

³⁰ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xemeni ito xinla xa sebe alo naxan mi dii barixi, alo muxun naxan ma dunupa yi gidin findixi bonon na, bayo a bonson yo mi nae daxe Dawudaa mangaya gbedeni, a yi lu Yuda yamanan xun na.”

23

Yeerati ɲaxine nun Marakisi Ti Mangana

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Gbalon na yeeratine xa, naxanye n ma yamaan naxuyama ayi, e e ralo ayi!”

² Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan yeeratine ma naxanye a yamaan masuxuma, a naxa, “E bata n ma yamaan naxuya ayi, e yi e kedi, e mi e yengi dɔxi e xon. Nayi, n na e kewali ɲaxine saranma e ra nen.” Alatalaa falan nan na ra.

³ “N na n ma yamaan muxu donxene malanma nen keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi denaxanye yi, n mon yi fa e ra e yireni. E yi sabati menni, e wuya ayi.

⁴ N yi yeeratine lu e xun na naxanye e masuxuma ki fapi, naxanye mi fa gaxue, e mi yilanyilanje. N ma yamaan muxu yo mi dase e ra.” Alatalaa falan nan na ra.

⁵ Alatalaa falan ni ito ra,

a naxa, “Lɔxone fama,

n manga tinxinxin naminima Dawuda bonsonni waxatin naxan yi alo wudi ɲingin na mini wudin ma, a mangayaan naba xaxilimayani, a yi kiti kenden sa,

a tinxinyaan liga yamanani.

⁶ Yuda bonsonna rakisima nen a waxatini, Isirayila kaane yi lu boɲe xunbenli.

E a xili bama nen fa fala,

‘En ma tinxinna, Alatala.’ ”

⁷ Nanara, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lɔxone fama, muxu mi a fale lɔxon naxanye yi, fa fala, ‘N bata n kolo habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini Misiran yi!’

⁸ Koni a a falama nen, a naxa, ‘N bata n kolo habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini komen lɔxon yamanani, e nun a e kedi yamanan naxanye birin yi!’ Na waxatini, e mon dɔxoma nen e bɔxoni.”

Nabi wuledene

⁹ Falana lan nabine ma:

N boɲen bata kala n kui,

n fatin birin xuruxurunma.

N bata lu

alo n xunna kelixi manpaan nan na, masoto Alatala nun a fala sariɲanxina fe ma.

¹⁰ Bayo, yamanan bata rafe yalundene ra.

Yamanan bata yi xara dangan xon.

Xuruse rabadene birin bata kala.

Muxune mafura fe ɲaxin nabe,

e sɔbe soxi tinxintareyaan nan tun ma.

¹¹ “Nabine nun saraxaraline birin,

e sese mi fa sarijan!

N fa e kewali ɲaxine toma

hali n ma banxini.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹² “Nanara, e kiraan masalaxunma nen,

a yidimi, e yi radin, e bira.

Bayo n gbalon nafama nen e ma,

n na e kewanle saran e ra ɲee naxan na.”

Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalen nabine ɲaxu Samari nabine xa

¹³ N bata fe magaxuxine to Samari taan nabine ye,

e nabiya falane ti Baali suxuren senben xon ma,

e yi n ma yamana Isirayila ralo ayi.

¹⁴ Koni Yerusalen nabine ye,

n fe ɲaxine nan toxi.

E yalun,

wulen yi findi e siga seen na.

E fe ɲaxi rabane rawskilema,

alogo muxu yo nama xete fe ɲaxin lɔxo ra.

E birin luxi n yee ra yi

alo Sodoma kaane,

Yerusalen kaane luxi

alo Gomora kaane.*

¹⁵ Nanara, Alatala senben Birin Kanna ito

nan falaxi lan nabini itoe ma, a naxa,

“N dabarin nun ige xon fima yamani ito ma nen e balon na,

bayo sariɲantareyaan soxi yamanan yiren birin yi

[‡] 22:24: 22.24Yoyakin ma fe sebexi Mangane Firinden 24.8-16 kui.

sebexi Dunupa Folon 19.1-29 kui.

* 23:14: 23.14Sodoma nun Gomora taane fe

Yerusalén nabine nan xón."

¹⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
a naxa,

"É nama é tuli mati nabine falane ra
naxanye nabiya falane tima é xa.

E é mayendenma nèn,
e é xibaru fata e yeté miriyane ra,
koni Alatala de xuiin mi na ra.

¹⁷ N mi rafan naxanye ma,
e a falama ne xa, fa fala,

Alatala naxa,
'É bəjə xunbenla sətəma nən.'

Naxanye biraxi e bəjə yi feene fəxə ra
tengbesenyani,

e a falama ne xa, e naxa,
'Fefe jaxi mi é sətə.'

¹⁸ Koni nde yi tixi Alatala yetagi
alogo a xa fe toon ti,

a yi a falan mē?

Nde bata a tuli mati,
a yi a falan namē?"

¹⁹ Alatala gbalon soma nən muxu jaxine
xun na

alo foye kala tiina.

A xələn jaxankatan yi fa e ma

alo wuluwunla.

²⁰ Alatalaa xələn mi xetema e fəxə ra

fə feene kamali

Ala naxanye birin nagidixi a bəjəni.

É xaxili sətəma nən na feene xón waxati
famatone yi.

²¹ Ala naxa,

"N tan mi nabini itoe xəxi,

koni e gixin sigama xərayaan na.

N mi fala tixi e xa,

koni e nabiya falane tima.

²² Xa e yi tixi n yetagi nun,

e yi n ma falan nalima nən n ma yamaan ma
nun

e yamaan ba e kira jaxine xón,

e yi e raxetə e kəwali jaxine fəxə ra."

Ala dunuŋa yiren birin yi

²³ Alatalaa falan ni ito ra,

a naxa, "Ala xa mi n na ba,

naxan maso é ra?

Ala nan mən n na yire makuyene fan yi."

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

"Muxun nəe a luxunə wundo yireni ba,

alogo n nama a to?

N mi bəxə xónna nun kore xónna rafexi ba?"

Alatalaa falan nan na ra.

Naxanye wule xiyene fe falama

²⁵ "N bata nabine fala xuiin mē naxanye
nabiya falane tima n xinli wulen fari, e
naxa, 'N bata xiye sa, n bata xiyena nde to.'

²⁶ Nabine bəjəne luma e tiyə wule falan na
nabiyani han waxatin mundun, e yi mayen-
den falane ti fata e yeté bəjə yi feene ra?

²⁷ E yengi a ma a e n xinla rajinanyə nən
yamaan na e xiyene xón e naxanye falama

e bode xa, alo e benbane jinanxi n xinla ra
kii naxan yi Baali suxurene fe ra.

²⁸ Xa nabiin naxan xiye saxi, na xa a xiyen
yeba. Xa n ma falan naxan yi, na kanna xa a
rali a jəndin kiini."

Alatalaa falan ni ito ra. A naxa, "Malo
kesən nun malo dagin lanjə e bode ma di?"

²⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N ma
falan mi luxi ba alo tēna, alo sinben naxan
fanyen bəma?

³⁰ Nanara, n bata keli nabini itoe xili ma
naxanye falane mujama e bode ma, e mən
naxa a ne fataxi n tan nan na." Alatalaa
falan nan na ra.

³¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N bata
keli nabine xili ma naxanye e yeté de xuiin
findima n ma falan na."

³² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N bata
keli nabine xili ma naxanye wule xiyene
yebama, naxanye falane tima e xunna ayi, e
yi n ma yamaan nalə ayi e wulene xón. Anu,
n tan mi e rasigaxi, n mi e yamarixi, e tənə
yo mi yamani ito ma," Alatalaa falan nan na
ra.

Alaa falan fində goronna ra ba?

³³ Alatala naxa, "Xa yamani ito hanma
nabina nde hanma saraxaralina nde i
maxədin, a naxa, 'Waliyiya falan mundun
tixi nxu xili ma keli Alatala ma?' I xa e yabi,
i naxa, 'Waliyiya falan mundun? Alatalaa
falan ni ito ra, a naxa, "N na n mēma nən é
ra." "

³⁴ Xa nabina nde hanma saraxaralina nde
hanma muxu gbətə a fala, a naxa, 'Waliyiya
falan ni ito ra keli Alatala ma,' n na kanna
kəwanla saranma nən a ra e nun a den-
bayana.

³⁵ É a falama é bode xa, é naxa, 'Alatala
yabin mundun tixi?' hanma 'Alatala nanse
falaxi?"

³⁶ Koni é nama fa waliyiya falana fe fala
Alatala xun ma sonən, bayo birin waliyiya
falan findixi e gbee falan nan na. É habadan
Alaa falane maxetema na kii nin, Alatala
Senben Birin Kanna, en ma Ala,

³⁷ É lu a falə nabina nde xa, é naxa, 'Alatala
i yabixi nanse ra?' hanma 'Alatala nanse
falaxi?"

³⁸ Xa é mən a fala, é naxa, 'Waliyiya falan
ni ito ra keli Alatala ma.' Nayi, Alatala ito
nan falaxi, a naxa, 'Amasəto é a falama, é
naxa, "Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala
ma," hali n to a falaxi a é nama na fala,

³⁹ nayi, n jinanma nən é xón fefe, n yi é
kedi n yetagi, é tan nun é taana n dənaxan
so é nun é benbane yii.

⁴⁰ N yi habadan yagin sa é fari, habadan
marafəyaan naxan mi jinananyə muxune ra
mumə! "

24

Xòde debe firinne nun yamanafe

¹ Babilòn mangan Nebukadanesari yelin xanbini Yehoyakimi a dii xemen Yoyakin suxe, Yuda mangana, e nun a kuntigine nun yiirawanle nun xabune, a siga e ra konyiyani Babilòn taani keli Yerusalèn taani, Alatala yi debe firin yita n na Alatala Batu Banxin yetagi, e rafexi xòde bogine ra.

² Debe kedenna yi rafexi xòde bogi fajine ra alo bogin naxanye bolonma xòde malan waxati singeni. Koni deben boden xòdene mi yi fan, e mi yi nœ donje.

³ Alatala yi a fala, a naxa, “Yeremi, i nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “Xòde bogine. Xòde bogi fajine na, naxanye fan han! A jaxine fan na naxanye kalaxi han e mi nœ donje.”

⁴ Alatala yi falan ti n xa.

⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “I xòde bogi fajini itoe toxi kii naxan yi, n Yuda muxune fan yisuxuma na kii nin, n naxanye rasiga Babilòn kaane yamanani.

⁶ N na n joxo luma nen e xon ki faji, n xete e ra yamanani ito yi. N na e senbe soma nen, n mi fa e halagima. N na e sima nen, n mi fa e talama.

⁷ N boje fajn fima nen e ma alogo e xa a kolon a Alatala nan n tan na. Xa e xete n ma e bojen birin na, e findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.”

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xòde bogi jaxini itoe tan, naxanye kalaxi han e mi nœ donje, n Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine suxuma na kii nin e nun Yerusalèn yamaan muxu donxene, naxanye luxi yamanani, e nun naxanye dxi Misiran yamanani.

⁹ E fe magaxuma ayi nen e findi gbalon misaala ra boxon yamanane muxune birin xa. N na e raxuya ayi denaxanye birin yi, men kaane e mafalama nen, e yi yo e ma, e yi e magele, e e danga.

¹⁰ N na e raxorima nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen na han e jan yamanani n denaxan so e yii e nun e benbane.”

25

Jee tonge solofere konyiyana

¹ Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yuda yamaan birin ma, Yosiya dii xemen Yehoyakimi a mangayaan jee naaninden Yuda yamanani, naxan mon findixi Nebukadanesari a mangayaan jee singen na Babilòn yi.

² Nayi, Nabi Yeremi yi falan ti Yerusalèn kaane nun Yuda yamaan birin xa, a naxa,

³ “Xabu Amøn ma dii xemen Yosiya mangayaan jee fu nun saxandena, Yuda mangana, han to, na jee moxojen nun saxanna nan ito ra Alatala falan tima n xa, n fan a falama e xa yeye, koni e mi e tuli matixi n na.

⁴ Alatala bata a walikene birin nafa e ma waxatin birin, nabine, koni e mi e xuiin name, e mi e tuli mati e ra.

⁵ E yi a falama nen, e naxa, “E birin xa xete e kira jaxine nun e kewali jaxine foxo ra, alogo e xa lu boxoni Alatala denaxan soxi e nun e benbane yii, habadan han habadan.

⁶ E nama bira ala gbetene foxo ra, e yi e xinbi sin e bun, e yi e batu. E nama n naxolo batu seene ra e naxanye rafalaxi. Nayi, n mi sese jaxi ligama e ra.”

⁷ Koni e mi e tuli mati n na, e yi n naxolo batu seene ra e naxanye rafala, e yi toryaan nafa e yete ma.” Alatalaa falan nan na ra.

⁸ Na ma, Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Bayo e mi e tuli matixi n ma falan na,

⁹ n yamanan muxune birin xilima nen keli sogeteden komenna ma e nun Babilòn mangan Nebukadanesari, n ma walikena. N na e rafama nen yamanani ito nun a muxune nun a rabilinna siyane birin xili ma, alogo n xa e raxori fefe. N yi e fe findi fe magaxuxin na muxune kabema naxan ma, e kolin e ma, e nun yire rabejinxin na han habadan. Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ N danna sama nen sewa sigine nun jaxan sigine nun jaxalandi ti sigine ra xemen nun a jaxanla xa, e nun se din xuine nun lenpu degene.

¹¹ Yamanani ito birin kalama nen, a raxori, siyani itoe yi findi konyine ra Babilòn mangan xa jee tonge solofere.”

¹² “Koni na jee tonge soloferene na jan waxatin naxan yi, n Babilòn mangan nun a yamaan hakene saranma e ra nen, n Babilòn kaane yamanan findi yire rabejinxin na habadan. Alatalaa falan nan na ra.

¹³ N feen naxanye birin fala na yamanan xili ma, n na birin ligama nen a ra, feen naxanye birin sebexi kitabuni ito kui, Yeremi naxanye fala siyane birin xili ma.

¹⁴ Bayo Babilòn kaane fan luma nen siya senbemanen nun manga gbeene bun, n yi e fan kewanle nun e wali xonne saran e ra.”

Alaa xolo igelengenna fe

¹⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi n xa, a naxa, “Yeremi, igelengenni ito rasuxu n yii, naxan nafexi n ma xolon na, i yi a so siyane birin yii, n na i rasigaxi naxanye fema, alogo e xa a min.

¹⁶ E na a min, e xunna firifirima nen, e lu alo dolo minna silanfanna yee ra, n yengen naxan nasigama e ma.”

¹⁷ N yi igelengenna rasuxu Alatala yii, n yi a so siyane birin yii, alogo e xa a min, Alatala n nasiga naxanye ma.

¹⁸ N na a so Yerusalèn nun Yuda taane muxune yii, a mangane nun a kuntigine,

alogo mɛnne xa findi yire kalaxine ra, mux-
une kabɛma naxanye ma, e kolin e ma, e yi
a danga alo a kii naxan yi to.

¹⁹ N mɛn yi a so Misiran mangan yii e nun
a bundɔxɔne nun a kuntigine nun a yamaan
birin,

²⁰ e nun siyaan naxanye basanxi e ra. N
yi a so Yusu yamanan mangane birin yii,
e nun Filisiti yamanan taa mangane birin,
Asikalɔn taan nun Gasa taan nun Ekirɔn
taana e nun naxanye na lu e nii ra Asadodi
taani.

²¹ N yi a so Edɔn kaane nun Moyaba kaane
nun Amonine yii,

²² e nun Tire taan nun Sidɔn taan man-
gane birin, e nun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne man-
gane baan kidi ma.

²³ N yi a so Dedan kaane nun Tema kaane
nun Busi kaane yii e nun muxun naxanye
birin e xunne dɛxɔn bima.

²⁴ N yi a so Arabi mangane birin yii, e nun
siya basanxin naxanye dɔxi tonbonni,

²⁵ e nun Simiri mangane nun Elan man-
gane nun Mede yamanan mangane birin

²⁶ e nun sogeteden kɔmɛn fɔxɔn mangane
birin, naxanye maso, naxanye makuya,
bɔxɔ xɔnna yamanane birin. Ne xanbi ra,
Sesaki* mangan fan a minma nɛn.

²⁷ Ala ito nan falaxi, a naxa, “Yeremi,
a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin
Kanna, Isirayilaa Ala naxa, “E n ma xɔlɔ
igelengenni ito min, a e xunna firifirima nɛn
alo dɔlɔna, e yi baxun, e bira. E mi fa kelima
sɔnɔn yengena fe ra n naxan nafama e xili
ma.”’

²⁸ Xa e tondi igelengenna rasuxɛ i ra, e yi e
min, nayi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Senben
Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Fɔ e xa a
min, e a min!

²⁹ Bayo, xa n gbalon fɔlɔma taan nan
ma n xinla binyaxi dɛnaxan yi, nayi, e fan
kɛwanle mi saraɲɲɛ e ra ba? E mi tange na
ma sese ma. Bayo n yɛngɛn nasigama nɛn
bɔxɔ xɔnna muxune birin xili ma,” Alatala
Senben Birin Kanna falan nan na ra.”’

³⁰ “I tan xa nabiya falani itoe birin ti e xili
ma, i naxa,

‘Alatala sɔnxɔ xuiin bata keli kore,
a bata a xui ramini a dɔxɔde sarɲanxini!
A xɔlɔ xuiin naminima a muxune ma.

A sɔnxɔma alo naxanye manpa bogini
bodonma

alogo e xa a igen ba,

a sɔnxɔma bɔxɔ xɔnna muxune birin xili ma.

³¹ A xuiin sigama han bɔxɔn danna,

bayo kitina Alatala nun siyane tagi,

e nun adamadiine birin kitima nɛn.

A muxu ɲaxine faxama nɛn silanfanna ra,’
Alatalaa falan nan na ra.”

³² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
a naxa,

“Gbalon bata keli

naxan luma sigɛ

keli siyana nde yi siga gbɛtɛ yi,

alo foye kala tiin naxan bata sa keli bɔxɔn
danne ra.”

³³ Na lɔxɔni, Alatala muxu faxaxine bin-
bine luma nɛn yiren birin yi, keli bɔxɔn fɔxɔ
kedenni han bode fɔxɔni. Muxu yo mi e
sayaan wugama, e binbine mi malanma, e
mi maluxunma. E binbine yi lu bɔxɔn ma
alo ɲamana.

³⁴ E tan yɛɛratine, e wuga,

e gbelegbele,

e yi e makutukutu

e tan naxanye yamaan xun na!

Bayo e kɔɛ raxaba waxatin bata a li.

E birama nɛn, e fe yi kala

alo fɛɲɛ faɲin na raxuya ayi.

³⁵ Sigade mi fa yɛɛratine xa

e gima dɛnaxan yi.

Luxunde yo mi fa e xa

e tan naxanye yamaan xun na.

³⁶ E yɛɛratine wuga xuiin name,

yamaan kuntigine gbelegbele xuina,

bayo Alatala e bɔxɔn kalama.

³⁷ Langa sabatixine yidunduxi Alatalaa xɔlɔ
magaxuxin bun.

³⁸ Ala bata a yamanan nabɛɲin

alo yatan na a dingiraan masara,

e yamanan yi kala halagi tiin bun a xɔlɔ
gbeenɪ.

26

Muxune yi e konko Yeremi ma

¹ Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a
mangayaan fɔlɔ waxatini Yuda yamanani,
Alatala yi falan ti Yeremi xa.

² Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Sa ti
Alatalaa banxin yinna kui, i falan ti Yuda
yamanan taane muxune xa naxanye birin
fa e xinbi sinma Alatalaa banxini. N na i
yamari falan naxan birin ti feen na, i xa na
birin fala e xa, i nama sese ba a ra.

³ Waxatina nde, e tuli matima nɛn, e birin
yi xɛtɛ e kira ɲaxine fɔxɔ ra. Nayi, n gbalon
naxan nagidixi e ma e fe ɲaxine fe ra, n
xɛtɛma nɛn na feen fɔxɔ ra, na mi fa e sɔto.

⁴ A fala e xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi,
a naxa: Xa e mi e tuli mati n na, xa e mi n ma
sariyane suxu, n naxanye soxi e yii,

⁵ e yi n ma walikɛne xuiin name, nabine,
n naxanye rasigaxi e ma waxatin birin, e mi
tin e tuli matiye naxanye ra,

⁶ nayi, n banxini ito kalama nɛn alo Silo
taana,* n yi taani ito findi danga taan na
bɔxɔn siyane birin tagi.”’

* 25:26: 25.26 **Sesaki** findixi wundo falan nan na naxan bunna nɛn fa fala “Babilon taana.”

* 26:6: 26.6 **Silo taana**

⁷ Saraxaraline nun nabine nun yamaan birin yi Yeremi xuiin me falani itoe tiye Alatalaa banxini.

⁸ Yeremi yi yelinma falane tiye waxatin naxan yi Alatala a yamari naxanye fala fe ra, saraxaraline nun nabine nun yamaan birin yi a suxu, e naxa, "I faxama nen yati!"

⁹ Nanfera i nabiya falane tima Alatala xinli fa fala banxini ito kalama nen alo Silo taana, taani ito yi kala, a findi yire rabepinxin na?" Yamaan birin yi e malan Yeremi rabilinni Alatalaa banxini.

¹⁰ Yuda yamanan kuntigine to na feene me, e yi keli mangana banxini, e sa dɔxɔ Alatalaa banxini denaxan xili "So De Nenena."

¹¹ Nayi, saraxaraline nun nabine yi a fala kuntigine nun yamaan birin xa, e naxa, "Xemeni ito a kitin xa lan sayaan ma! Bayo a bata nabiya falane ti taani ito xili ma, alo e fan yetena a mexi kii naxan yi!"

¹² Yeremi yi a fala kuntigine nun yamaan birin xa, a naxa, "E falan naxanye birin mexi, Alatala nan n nafaxi a n xa fa na nabiya falane ti banxini ito nun taani ito xili ma.

¹³ Iki, e sigati kiin nun e kewanle maxete, e yi e tuli mati Alatala ra, e Ala. Nayi, Alatala gbalon naxan nagidixi e xili ma, a xetema nen na feen fɔxɔ ra, na mi fa e sɔtɔma.

¹⁴ N tan fa e sagoon nin. Naxan fan e ye e ra yi, a tinxin, e na liga n na.

¹⁵ Koni, e xa a kolon nen, xa e n faxa, sontaren faxa feen goronna luma nen e xun ma, e tan nun taani ito nun a muxune, bayo Alatala nan n nafaxi yɔ, alogo n xa falani itoe ti e xa."

¹⁶ Kuntigine nun yamaan birin yi a fala saraxaraline nun nabine xa, e naxa, "Hali xemeni ito a kitin mi lan sayaan ma! Bayo a falan tixi en xa Alatala nan xili yi, en ma Ala."

¹⁷ Yamanan fonna ndee yi keli, e yi a fala yamaan malanxin birin xa, e naxa,

¹⁸ "Yuda mangan Xesekiya waxatini, Moreseti kaan Mike a fala nen Yuda yamaan birin xa, a naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Siyon taani buxama nen

alo xɛna, Yerusalem findima nen taa xɔnna ra. Ala Batu Banxin tixi geyaan naxan ma, na findima nen fɔtɔnna yire matexin na." †

¹⁹ Yuda mangan Xesekiya nun Yuda yamaan birin Mike faxa nen na ma ba? Xesekiya mi gaxu Alatala ye e ra ba, a yi Alatala mafan? Nayi, Alatala gbalon xunba nen e ra, a yi naxan nagidixi e ma. En fe paxin nan nafama en yete ma, xa en xemeni ito faxa!"

Mangan yi nabi Yuriya faxa

²⁰ Xemeni nde fan yi na naxan yi nabiya falane tima Alatala xinli, naxan ma falaye yi luxi alo Yeremi a falane, Semaya Kiriyaati-Yeyarin kaana dii xemen Yuriya. A fan nabiya falane ti nen taani ito nun yamanani ito xili ma.

²¹ Yehoyakimi nun a sofa kuntigine nun a kuntigine birin to na falane me, mangan yi wa a faxa feni. Koni, Yuriya to na feen me, a yi gaxu, a yi a gi, a siga Misiran yamanani.

²² Manga Yehoyakimi yi muxune rasiga Misiran yi, Akibori a dii xemeni Elanatan e nun muxuna ndee.

²³ E sa Yuriya suxu Misiran yi, e sa fa a ra Manga Yehoyakimi xɔn, a yi a faxa silanfanna ra, e sa a binbin woli ayi yamaan yiigelitɔne gaburu yireni.

²⁴ Anu, na waxatini, Safan ma dii xemeni Axikan Yeremi ratanga nen alogo e nama a lu yamaan sagoni, e yi a faxa.

27

Yuda kaane lan e xuru Babilɔn mangan ma

¹ Yosiyaa dii xemeni Yehoyakimi a mangayaan fɔlɔ waxatini Yuda yamanani, Alatala yi falan ti Yeremi xa.

² Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa, "Gbelemene rasege, i lutine ti e ra goron tongo seen na, i e sa i kɔe ma.

³ I mɔn yi e rasiga Edɔn mangan nun Moyaba mangan nun Amoni mangan nun Tire mangan nun Sidɔn mangan ma e xerane xɔn e naxanye rafaxi Yerusalem yi Yuda Manga Sedeki fema.

⁴ I yi n ma yamarin nali e ma, alogo e xa sa a fala e kanne xa, i naxa, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, e sa ito fala e kanne xa, e naxa,

⁵ 'N tan nan bɔxɔ xɔnna daxi n senbe gbeeni, e nun muxune nun suben naxanye a fari. Naxan na n kenen, n yi bɔxɔ xɔnna so na yii.

⁶ Iki n fa e yamanane birin sama nen Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni, n ma walikena. N mɔn burunna subene sama nen a sagoni.

⁷ N siyane birin sama nen a nɔɔn bun e nun a diin nun a mamandenna nɔɔn bun, han a waxati saxon yi a li, a fan ma yamanan yi sa lu siya senbemanen nun manga gbeene nɔɔn bun.

⁸ Xa siyana nde hanma yamanana nde mi xuru Babilɔn mangan Nebukadanesari ma, a mi tin Babilɔn mangana konyiyaan xa lu a xun ma alo goron tongo gbelemena, n na siyaan kewanla saranma a ra nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen na, han n yi yelin e halage Babilɔn mangan xɔn.' Alatalaa falan nan na ra.

⁹ Ɛ tan nama ɛ tuli mati ɛ nabine nun ɛ yimatone nun ɛ xiylene nun ɛ koron bɔnbɔne nun ɛ kɔeramuxune ra, naxanye a falama ɛ xa, e naxa, ‘Ɛ mi luma Babilɔn mangana nɔɔn bun.’

¹⁰ Bayo, e wulen nan falama ɛ xa, naxan ɛ masigama ɛ bɔxɔn na. N na ɛ kedima nɛn ɛ yamanani, n yi ɛ raxɔri.

¹¹ Koni siyaan naxan na tin Babilɔn mangana konyiyaan yi sa a fari alo goron tongo gbelemena, a xuru a ma, n matabun fima nɛn na ma a yete bɔxɔni, a yi a bi, a lu dɔxi na,” Alatalaa falan nan na ra.

¹² N na nan fala Yuda mangan Sedeki fan xa, n naxa, “Ɛ tin Babilɔn mangana konyiyaan xa sa ɛ fari alo goron tongo gbelemena, ɛ xuru e nun a yamaan ma, ɛ kisma nɛn.

¹³ Nanfera ɛ nun i ya yamaan lanma ɛ faxa yengɛn nun fitina kamɛn nun fitina fureni, alo Alatala a falaxi kii naxan yi siyane xa naxanye tondin xurɛ Babilɔn mangan ma?

¹⁴ Ɛ nama ɛ tuli mati nabine ra, naxanye a falama ɛ xa, e naxa, ‘Ɛ mi luma Babilɔn mangana nɔɔn bun!’ Bayo, e wule nabiya falane nan tima ɛ xa.

¹⁵ N tan mi e xexi, e wulen nan falama n xinli. Nayi, n na ɛ kedima nɛn ɛ yamanani, ɛ nun ɛ nabiin naxanye falane tima, ɛ birin yi raxɔri.” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ N ni ito nan fala saraxaraline nun yamaan birin xa, n naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Ɛ nama ɛ tuli mati ɛ nabine ra naxanye a falama ɛ xa, e naxa, “Alatalaa banxin muranne famatɔɔn ni i ra sa keli Babilɔn yi!” Bayo e wule nabiya falane nan tima ɛ xa.

¹⁷ Ɛ nama ɛ tuli mati ne ra. Ɛ xuru Babilɔn mangan ma, ɛ yi kisi. Nanfera ɛ waxi taani ito kala feni?

¹⁸ Xa nabiin nan e ra, xa Alatalaa falana e yi, nayi e xa Alatala Senben Birin Kanna mafan alogo muranna naxanye fa luxi Alatalaa banxini, e nun Yuda mangana banxin nun Yerusalen yi, a ne fan nama xali Babilɔn yamanani.

¹⁹ Bayo Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi lan senbetenne ma, e nun ige ramaraden nun ige maxali wontorone nun muran gbeten naxanye luxi taani ito yi,

²⁰ Babilɔn mangan Nebukadanesari mi naxanye tongo a Yehoyakimi a dii xɛmɛn Yoyakin xali konyiyani waxatin naxan yi, Yuda mangana, e nun Yuda yamanan nun Yerusalen taan muxu gbeene birin a siga naxanye ra konyiyani Babilɔn yi,

²¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi yati muranne xili ma naxanye luxi Alatalaa banxini, e nun Yuda mangana manga banxini e nun Yerusalen taani, a naxa,

²² “Ne tongoma nɛn, e xali Babilɔn yi, e sa lu na yi han n na keli lɔxɔn naxan yi, n mɔn yi e rafa be.” Alatalaa falan nan na ra.”

28

Yeremi nun wule nabina fe

¹ Na jɛɛ kedenna ra, Yuda mangan Sedeki a mangayaan jɛɛ naaninden kike suulunden lɔxɔna nde yi, Gabayon kaana Asuru a dii xɛmɛn Nabi Xananiya yi falan ti n xa Alatalaa banxini saraxaraline nun yamaan birin yɛɛ xɔri, a naxa,

² “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Babilɔn mangan goron tongo gbelemɛn naxan sama muxune kɔɛ ma, n fama na kaladeni nɛn!’

³ Benun jɛɛ firin, n mɔn xɛtɛma nɛn muranne birin na be Alatalaa banxini, Babilɔn mangan Nebukadanesari naxanye tongoxi be, a siga e ra Babilɔn yi.

⁴ N mɔn xɛtɛma nɛn Yuda mangan na, Yoyakin Yehoyakimi a dii xɛmɛna, e nun Yuda muxu suxine birin, naxanye sigaxi Babilɔn yi, bayo Babilɔn mangan goron tongo gbelemɛn naxan sama muxune kɔɛ ma, n fama na kaladeni nɛn!’ Alatalaa falan nan na ra.”

⁵ Nabi Yeremi yi Xananiya yabi saraxaraline nun yamaan birin yɛɛ xɔri naxanye yi Alatalaa banxini.

⁶ Nabi Yeremi naxa, “Amina! Alatala xa na liga! Alatala xa i fala xuine rakamali, a yi xɛtɛ Alatalaa banxin muranne nun muxu suxine ra be sa keli Babilɔn yi.

⁷ Koni i tuli mati falani ito ra n naxan falama ɛ nun yamaan birin xa:

⁸ Nabiin naxanye fa benun i tan nun n tan xa fa, xabu a fɔlɔni, ne nabiya falane ti nɛn lan yengɛn nun gbalon nun fitina furene fe ma yamana wuyaxi nun mangaya gbeene xili ma.

⁹ Koni xa nabina nde bɔɔɛ xunbenla fe fala, fɔ a falan xa kamali nɛn benun muxune xa a kolon a Alatala nan a xexi.”

¹⁰ Nayi, nabi Xananiya yi goron tongo gbelemɛn ba Nabi Yeremi kɔɛ ma, a yi a yigira.

¹¹ Xananiya yi a fala yamaan birin yɛɛ xɔri, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Babilɔn mangan Nebukadanesari nɔɔn naxan sama siyane birin fari alo goron tongo gbelemena, benun jɛɛ firin, n na kalama na kii nin.’ ” Nabi Yeremi yi siga.

¹² Nabi Xananiya yelin xanbini goron tongo gbelemɛni girɛ, a naxan ba Nabi Yeremi kɔɛ ma, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

¹³ “Sa a fala Xananiya xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I bata wudi gbelemɛni gira, koni i fa wure gbelemɛn nan sɔtɔma a funfuni.

¹⁴ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: "N goron tongo wure gbelemen sama nen siyani itoe birin kɛ ma, alogo e xa lu Babilɔn mangan Nebukadanesari a nɔɔn bun, e lu wale a xa, n mɔn burunna subene sama nen a sagoni."

¹⁵ Nabi Yeremi yi a fala Nabi Xananiya xa, a naxa, "Xananiya, i tuli mati! Alatala mi i xɛxi, anu i bata yamani ito mayenden alogo e xa e yigi sa wulene yi.

¹⁶ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N ni i jɔnma nen bɔxɔ xɔnna fari, i faxama nen jɛɛni ito ra, bayo i ya falane yamaan namurutema Alatala ma."

¹⁷ Nabi Xananiya yi faxa na jɛɛn kike solofereden na.

29

Kɛdin yi rasiga muxu suxine ma

¹ Nabi Yeremi a falan ni i ra a naxan seɓe kedin kui Yerusalɛn taani, a yi a rasiga fonne ma naxanye xali konyiyani, e nun saraxaraline nun nabine nun yamaan dɔnxɛn birin, Nebukadanesari naxanye suxu Yerusalɛn yi a siga e ra konyiyani Babilɔn yi.

² A lixi, Manga Yoyakin nun a nga nun mangan bundɔxɔne nun Yuda kuntigine nun Yerusalɛn kuntigine nun yiirawanle nun xabune fan bata yi mini Yerusalɛn yi siga konyiyani.

³ A kɛdin taxu nen Safan ma dii xɛmɛna Elasa nun Xiliki a dii xɛmɛn Gemariya ra, Yuda mangan Sedeki naxanye xɛ Babilɔn mangan Nebukadanesari ma. Kedin kui falan ni i ra:

⁴ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi muxu suxine birin xa, n naxanye rasiga konyiyani keli Yerusalɛn yi siga Babilɔn yi, a naxa,

⁵ "E banxine ti, e dɔxɔ e kui. E nakɔne si, e yi e bogine don.

⁶ E jaxanle futu, e yi diine sɔtɔ. E jaxanle fen e dii xɛmɛne xa, e yi e dii tɛmɛne fi xɛmɛ taa ra, alogo e fan xa diine bari. E wuya ayi e dingirani, e yaten nama xurunɛ ayi de!

⁷ E bɔjɛ xunbenla raso taani, n na e xalixi konyiyani dɛnaxan yi, e yi Alatala maxandi na taan xa, bayo e bɔjɛ xunbenla sɔtɔma na nan xɔn."

⁸ Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, "E nama tin, nabine nun yiimatone xa e mayenden naxanye e tagi. E nama e tuli mati e xiyene ra!

⁹ Bayo e wule nabiya falane nan tima e xa n xinli. N tan mi e xɛxi," Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ Koni Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Babilɔn yamanana nɔ sɔtɔn na jɛɛ tonge solofere ti, n na e malima nen, n yi n ma fala fajin nakamali e xa, n xɛtɛ e ra be.

¹¹ Bayo n na a kolon n feen naxanye yitɔnxi e xa. N bɔjɛ xunbenla nan yitɔnxi e xa, tɔrɔyaan mi a ra, alogo n xa yigin lu e ma waxati famatɔne yi." Alatalaa falan nan na ra.

¹² "Nayi, e na n xili, e yi fa n maxandi, n na e yabima nen.

¹³ E na n fen, e n toma nen, xa e n fen e bɔjɛn birin na."

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra. "N tinma nen e xa n to, n yi xɛtɛ e ra keli konyiyani, n yi e malan keli siyane nun yirene birin yi, n na e raxuya ayi dɛnaxanye yi, n yi xɛtɛ e ra be, n na e kɛdixi dɛnaxan yi siga konyiyani." Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Na ma, e a falama nen, e naxa, "Alatala bata nabine fi nxu ma Babilɔn yi!"

¹⁶ Koni Alatala ito nan falaxi lan mangan ma naxan dɔxi Dawudaa manga gbɛdeni, e nun yamaan naxan birin dɔxi Yerusalɛn taani ito yi, e ngaxakedenna naxanye mi siga e dɔxɔ ra konyiyani,

¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "N yengen nun fitina kamen nun fitina furen nafama e ma nen, n yi e lu alo xɔdɛ bogi kalaxin naxanye mi nɔɛ dɔnjɛ.

¹⁸ N na e sagatanma nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen na, n yi e fe findi fe magaxuxin na bɔxɔn yamanane birin xa, e yi findi danga taan misaala ra, e fe yi yamanane birin muxune yigitege, e yi kabɛ e ma, e kolin e ma, e e konbi, n na e raxuya ayi dɛnaxanye birin yi."

¹⁹ Alatalaa falan ni ito ra. "Na ligama nen bayo e mi e tuli matixi n ma ligam na, n na n ma walikɛne rasigaxi e tan naxanye ma waxatin birin, nabine. Anu e fan mi e tuli matixi," Alatalaa falan nan na ra.

²⁰ Koni e tan xa e tuli mati Alatalaa falan na, e tan muxu suxine birin, n bata e tan naxanye rasiga keli Yerusalɛn yi siga Babilɔn yi!

²¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan Kolayaa dii xɛmɛna Axabi nun Maaseyaa dii xɛmɛn Sedeki ma, naxanye wule nabiya falane tima e xa, a naxa, "N na e sama nen Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni, a yi e faxa e yɛɛ xori.

²² Yuda kaan naxanye birin siga konyiyani Babilɔn yi, ne birin dangan misaala tongoma muxu firinni itoe nan ma sɔtɔn, e naxa, 'Alatala xa i lu alo Sedeki nun Axabi, Babilɔn mangan naxanye gan!'

²³ Bayo e bata xaxilitareyaan liga Isirayila yi. E bata yalunyaan liga e muxu bodene jaxanle xɔn, e yi falan ti n xinli wulen fari, anu, n tan xa mi yamarin fixi e ma. N na kolon, na feen seren nan mɔn n na." Alatalaa falan nan na ra.

Yeremi yi Semayaa kedin yabi

²⁴ A fala Nexelan kaan Semaya xa, i naxa,
²⁵ “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa
 Ala ito nan falaxi, a naxa, i bata kedine sebe
 Yerusalen kaane birin ma, e nun Maaseya
 a dii xemen Sofoni saraxaralina, e nun
 saraxarali gbeteye birin, i ito nan sebexi
 Sofoni ma, i naxa,

²⁶ ‘Alatala bata i findi saraxaraliin na
 Yehoyada naxoni alogo i xa i yengi dɔɔ
 Alatalaa banxin feene xon. Na ma, muxu yo
 na a yete findi nabiin na daxuyani, i lan i xa
 a sa kutun na, i a kɔɛn xidi yɔlɔnxonna ra.

²⁷ Nanfera nayi, i mi i kɔnkɔma Yeremi
 Anatɔti kaan ma, naxan a yete findixi nabiin
 na e tagi?

²⁸ A yetɛn bata kedin nasiga nxu ma Ba-
 bilon yi, a naxa: E buma nen menni de! Nayi,
 e banxine ti, e dɔɔ e kui. E nakone si, e yi e
 bogine don.’ ”

²⁹ Saraxarali Sofoni yi na kedin xaran
 Nabi Yeremi xa.

³⁰ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

³¹ “Xeraan nasiga a faladeni muxu suxine
 birin xa naxanye Babilon yi, i naxa, ‘Alatala
 ito nan falaxi Semaya Nexelan kaan xili ma,
 a naxa, ‘Bayo Semaya nabiya falane tima e
 xa, anu, n tan mi a xexi, a yi e mayenden
 alogo e xa e yigi sa wuleni.”

³² Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N Semaya Nexelan kaan nun a bɔnsɔnna
 kewanle saranma e ra nen. A bɔnsɔnna
 muxu yo mi luyɛ yamani ito ye, a mɔn mi
 fe faɲin toma n naxan ligama n ma yamaan
 xa, bayo a falane yamaan namurutema
 Alatala ma.” ’ Alatalaa falan nan na ra.”

30

Ala mɔn Isirayila yamanani tɔnma nen

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

² “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a
 naxa, ‘N falan naxanye tixi i xa, e birin sebe
 kedin kui.’

³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Lɔxɔne
 fama, n Yuda nun Isirayila muxu suxine
 raxetema waxatin naxan yi, n fa e ra ya-
 manani n naxan so e benbane yii, e yi dɔɔ
 a yi,’ Alatala naxa na kiini.”

⁴ Alatala falani itoe nan ti lan Isirayila
 nun Yuda yamanane ma, a naxa,

⁵ “Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 ‘En gbelegbele xuiin mɛma.

Gaxun nan na ra,
 bɔɲɛ xunbeli mi fa na.

⁶ E maxɔdinna ti,
 xa xemen nɔɛ diin barɛ!

Nanfera nayi,
 xemene birin e tagin suxi
 alo naxanla nɛma dii barini?
 Nanfera birin yetagini tɔɲɔnxi?

⁷ Gbalo lɔxɔn gbeen nan a ra!

A nɔxɔn mi na.

Waxati xɔdɛxɛn nan na ra Yaxuba bɔnsɔnna
 xa,
 koni e xunna minima a yi nen,
 e kisi.’ ”

⁸ “Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito
 ra, a naxa, ‘Na lɔxɔni, n goron tongo wudine
 kalama nen, a ba e kɔɛ ma, n yi e xidi lutine
 yibolon, n yi e ba xɔɲɛne konyiyaan bun.

⁹ E yi wali Alatala xa e Ala, e nun Dawuda
 yixetɛna, e mangana, n naxan fima e ma.’

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

‘E tan Yaxuba yixetɛne,

n ma walikene, e nama gaxu,

Isirayila kaane, e nama kuisan!

Bayo, n na e rakisima nen,

n yi sa e ba yire makuyeni,

n yi e bɔnsɔnna ba yamanani

e sa konyiyani denaxan yi.

Yaxuba bɔnsɔnna muxune mɔn xetema nen,
 e yi lu maraxaran nun bɔɲɛ xunbenli.

E mi fa yimaxɛ sɔnɔn!

¹¹ Bayo, n luma nen e xɔn,

alogo n xa e rakisi.

N siyane birin naxɔɲɛ nen,

n na e raxuyaxi ayi naxanye ye,

koni n mi e tan naxɔrima.

N na e xuruma nen

alo a lan kii naxan yi,

bayo n mi e yatɛma sɔntarene ra.’

Alatalaa falan nan na ra.”

¹² “Alatala ito nan falaxi, a naxa,

‘E naxankatan mi dandanɲɛ,

e furen magaxu.

¹³ Muxu yo mi e xun mafalama,

e fure dɛɛn dandan muxu mi na,

a seri mi e tan yii.

¹⁴ E xɔɲɛne birin bata ɲinan e xɔn,

e mi fa e fenma sɔnɔn.

Bayo, n bata e naxankata alo yaxuna,

n yi e hake gbeene nun e yulubi wuyaxine
 saran e ra a naxin na.

¹⁵ Nanfera e wugama e naxankatan

nun e tɔɲɔyaan bun naxan mi nɔɛ dandanɲɛ?

N na ligaxi e ra e hake gbeene nun e yulubi
 wuyaxine nan ma fe ra.’ ”

¹⁶ “Koni naxan yo na wa e raxɔri feni,
 na fan naxɔrima nen.

E yaxune birin xalima nen konyiyani.

Naxanye birin fuma e yiiseene ma,

muxune fuma ne fan yiiseene ma nen.

Naxanye e suxuma yengeni,

ne fan birin suxuma nen yengeni.’

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

‘Koni n mɔn e rasabatima nen,

n yi e rakendɛya e furene ma,

bayo e a falama e ma nen a yama ramɛxina,

muxe mi a yengi dɔxi naxan xɔn, Siyon
 taana.’

¹⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

'N mōn Yaxuba bōnsōnne yigiyadene
rasabatima nēn,
n kininkinin e dōxōdene ma.

Taa xōnna mōn tima nēn a funfuni.

Manga banxin mōn yi ti a yireni.

¹⁹ Bēti xuiin nun sēwa xuiin minima nēn e
tagi.

N na e rawuyama ayi nēn,
e mi fa xurūnē ayi mūmē!

N binyen fima nēn e ma,
e mi fa rayelefue sōnōn.

²⁰ E diine luma nēn alo a fōlōni,

e yamaan luma nēn n yētagi.

N yi e jaxankata muxune kēwanle saran e
ra.

²¹ E mangan minima e tan nin,

e tan nde nan tima e yēē ra.

N yi na kanna maso n na,

a yi a maso n na,

bayo muxun mundun suse a masoē n na a
yēte ra?"

Alatalaa falan nan na ra.

²² 'E findima nēn n ma yamaan na,

n yi findi ē Ala ra.' "

²³ Alatala gbalon soma nēn muxu jaxine
xun na

alo foye kala tiina.

A xōlōn jaxankatan yi fa e ma

alo wuluwunla.

²⁴ Alatalaa xōlōn mi xetema e fōxō ra

fō feene rakamali

Ala naxanye birin nagidixi a bōjēni.

ē xaxili sōtōma nēn na feene xōn waxati
famatone yi.

31

Isirayila kaane xete fena

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Na
waxatini, n findima nēn Isirayila xabilane
birin ma Ala ra, e yi findi n ma yamaan na."

² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"Yama dōnxēn naxanye luxi e nii ra yēngen
xanbini,

ne n ma hinanna toma nēn tonbonni,
Isirayila yamaan yi matabun sōtō."

³ Alatala a yēte yita nēn n na wulani,
a naxa, "N bata ē xanu habadan!
Nanara, n ma hinanna mi jianma ē xa.

⁴ Isirayila yama fajina,
n mōn ē rasabatima nēn,
ē yamanan mōn tima nēn.

ē mōn ē tanbanne maxama nēn
ē yi siga bodonlane fōxō ra jaxajaxani.

⁵ ē mōn manpa bili nakōne sima nēn Samari
geyane fari.

Xēē biine sansine sima nēn,
e yi e bogine sōtō.

⁶ Bayo lōxōna nde fama,
kantan tiine e xui raminima
Efirami yamanan geyane ma waxatin
naxan yi, e naxa,

'E keli, en siga Siyon taani Alatala fēma, en
ma Ala.' "

⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"ē xuiin te sēwani Yaxuba bōnsōnna fe ra,
ē jaxan e fe ra e tan naxanye siyane xun na!
ē xui ramini, ē yi Ala tantun, ē naxa,
'Alatala, i ya yamaan nakisi,
Isirayila muxu dōnxēne.'

⁸ N xetema nēn e ra
sa keli kōmēn fōxōn yamanani,
n yi e malan sa keli bōxōn danne ra.
Danxutōne nun sankalatōne e yē,
jaxalan fudi kanne nun naxanye dii barini,
e birin.

Yama gbeen nan xetēn be.

⁹ E fama nēn wuge,

e lu n maxandē,

n yi ti e yēē ra,

siga xudene dē, kira yitōnxin xōn,

e mi e sanna radinē dēnaxan yi,

bayo Isirayila yamaan fafe nan n na,

Efirami bōnsōnna luxi nēn

alo n ma dii singena."

¹⁰ Siyane, ē tuli mati Alatalaa falan na,
ē sa a rali

fō fōxō ige tagi bōxō makuyene yi!

ē naxa,

"Naxan Isirayila yamaan naxuyaxi ayi,

na e malanma nēn.

A e kantanma nēn

alo xuruse rabaan nun a xuruse kuruna.

¹¹ Bayo, Alatala bata Yaxuba yixetene
xōrōya,

a yi e xunba muxune yii

naxanye sēnbēn gbo e xa.

¹² E fama nēn,

e xuiin te jaxajaxani Siyon geyaan xuntagi.

E sēwama nēn Alatalaa nēmaan birin na,

murutun nun manpa nēnēn nun turen

nun yēxēne nun siine nun jingene.

E nii yifanma e ma nēn

alo igen saxi nakōn naxan ma,

e mi fa yigitege mūmē!

¹³ Nayi, sungutunne sēwama nēn e bodon-
deni,

e nun banxulanne nun fonne birin.

N yi e sunun findi sēwan na,

n yi e madēnden,

n yi e rasēwa e jaxankatan xanbini.

¹⁴ N yi saraxaraline ralugo sube turaxine ra
n ma yamaan yi wasa n ma nēmaan na,"

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Gbelegebele xuiin nun wuga xui gbeen
tema Rama taani.

Rakeli nan a diine wugama.

A mi tinē a xa masabari

amasōtō e birin bata faxa."

¹⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“E wuga xuiin nun e yeegen dan,
bayo e kewanle saren fima nen,
e diine fama nen
sa keli yaxune konni.”

Alatalaa falan nan na ra.

17 “E yigin sotoma nen waxati famatone yi,
bayo e diine mon xetema nen e konni.”
Alatalaa falan nan na ra.

18 N bata Efirami bomsonna wuga xuiin me,
e naxa,

“Ala, i bata nxu xuru kari xodexeni
alo turaan naxan mi suxi,
nxu yi xuru ki faji.

I mon xa nxu raxete,
nxu xetema nen,
bayo i tan nan Alatala ra, nxo Ala.

19 Nxu nxu xun xanbi so nen i yi,
koni na xanbi ra,
nxu yi nimisa.

Nxu yelin xanbini xaxinla sote,
nxu yi xolo nxu yete ma,
nxu yagi, nxu yi nxu xun sin,
bayo nxu bata kalan ti nxu dii jore waxatini
han!”

20 Ala naxa, “Efirami bomsonna mi findixi n
nafan diin xan na ba,
n diin naxan nafisama bonne xa?
Bayo n nema falane tiye a ma,
a fe rabirama n ma.
Nanara, n boren bata kala a fe ra,
a kininkininna yi n suxu han!”
Alatalaa falan nan na ra.

21 E taxamasenne ti kiraan xon,
e wudine bitin kiraan de
alogo muxune nama kira gbeen fata
e lan e xa bira naxan foxo ra.
Isirayila yama fajina,
e mon xa xete, e xete e taane yi.

22 N ma dii muruxine,
e luma na xun xon sigani
han waxatin mundun yi?
Bayo Alatala fe nenen naminima nen boxo
xonna fari,
jaxanla fama nen xemen fendeni.*

Ala mon Yuda nun Isirayila yitonma nen

23 Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa
Ala ito nan falaxi, a naxa, “N na xete e muxu
suxine ra waxatin naxan yi, a mon falama
nen Yuda yamanan nun a taane yi, e naxa,
‘Alatala xa barakan sa tinxin yirena fe yi
geya saripanxina.’

24 Xee biine nun xuruse rabane dodoxma
nen Yuda yamanani e nun a taane birin.

25 Bayo n muxu xadaxine nii yifanma e
ma nen, n yi muxu nii kalaxine ralugo.”

26 Na waxati yeteni, n yi xulun, n yi a kolon
a n ma xixonla yi jaxun han!

27 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Laxone
fama, n mon muxune nun xuruseene
rasabatima nen Isirayila nun Yuda ya-
manane yi, e wuya ayi alo muxun na sansiin
xuya xeen ma.

28 Benun to, n na n yeen ti nen e ra alogo n
xa e xunna kala, n yi e tala, n yi e halagi, n
yi e raxori, n yi gbalon nafa e ma. Koni iki, n
mon n yengi dodoxma nen e xon alogo n xa e
yamanan ti, n yi e si,” Alatalaa falan nan na
ra.

29 A mi fa falama na laxoni fa fala,
Fafane bata jaxundan xindene don,
koni e diine nan jinye ramuluxun.†

30 Koni birin faxama a yete haken nan ma
fe ra. Muxu yo jaxundan xindene don, na
kanna yeteen nan jinye ramuluxunma.

Layiri nenena fe

31 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Na laxone fama, n layiri nenen xidima‡
nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi
waxatin naxan yi.

32 A mi ligama
alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane
tagi,
n to e yii rasuxu n yi e ramini Misiran ya-
manani.

Bayo e n ma layirin kala nen
hali n to findi e kanna ra,”
Alatalaa falan nan na ra.

33 “Koni layirin ni i ra,
n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan
tagi.”

Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Na waxatin na dangu,
n na n ma sariyane sama nen e xaxinli,
n yi e sebe e boren.

N findima nen e Ala ra,
e yi findi n ma yamaan na.

34 Muxu yo mi fa a boden maxaranma,
muxu yo mi a fale a ngaxakedenna xa,
a naxa, ‘I xa Alatala kolon,’
bayo e birin n kolonma nen,
keli muxudin ma han muxu gbeena.

Bayo n dijama nen e hake ma
n yi e yulubine xafari.”
Alatalaa falan nan na ra.

35 Alatala ito nan falaxi,
a tan naxan sogen da
alogo a xa kenenna fi yanyin na,
e nun kiken nun sarene kosen na,

* **31:22: 31.22** Waxatina nde, Ala waxi a xon ma nen a Isirayila yamaan xa a tan Ala fen. Anu, e dari fe mi yi na ra hali
Isirayila yamaan to findixi Ala gbeen na layiri xidin xon alo xemen nun jaxanla futun xidima kii naxan yi. † **31:29:**

31.29 Na feen mon sebexi Nabi Esekiyeli 18.2 kui. ‡ **31:31: 31.31** Layiri nenena fe sebexi Luka 22.20 nun Korenti Singen
11.25 nun Korenti Firindena 3.6 nun Heburune 8.8-12 kui. § **31:35: 31.35** Igen mawane: alo foyen na so igeni.

naxan fəxə igeni maxama,
 a mərənne yi xuxu,³⁷
 naxan xili Alatala Senben Birin Kanna, na
 naxa,
³⁶ “Fanni dunuḡa da kiin sariyani itoe n
 yetagi,
 Isirayila yixetene fan yatema nen siyaan na
 n yee ra yi.”
 Alatalaa falan nan na ra.
³⁷ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Xa kore xənna nɔe malige,
 xa bəxə xənna bunne nɔe kolonje,
 nayi, n fan n mema nen Isirayila bənsənna
 ra e kewanle fe ra,”
 Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalem taa nenena fe

³⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Ləxəne
 fama, taani ito mən tima Alatala xa waxatin
 naxan yi, keli Xananli Sangansoon ma han
 sa dəxə Songen Ma Deen na.

³⁹ Taan dan nenen fəloma menna nin siga
 tinxinni han Garebi geyana, sa dangu Gowa
 binni.

⁴⁰ Binbine nun xubene bəxənma lan-
 banna naxan yi e nun gbngbinna nax-
 anye sigama han Kedirən xudeni siga han
 taan so deen tongonna so deen naxan xili
 Soone Dena, sogeteden binni, mənne birin
 nasarijanma nen Alatala xa. Yire yo mi fa
 kale na hanma a raxəri.”

32

Yeremi yi xenna nde sara

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, Yuda
 manga Sedeki a mangayaan jee fudeni,
 Nebukadanesari a mangayaan jee fu nun
 solomexeden nan yi a ra nun.

² Babilon yamanan sofa ganla bata yi
 Yerusalem taan nabilin nun na waxatini, e yi
 taan yengema. Nabi Yeremi yi saxi kasoon
 na kantan tiine banxin sansanna kui Yuda
 mangan konni.

³ Yuda mangan Sedeki bata yi a balan
 menni, a naxa, “Nanfera i nabiya falani itoe
 tima? I yi a fala, i naxa, ‘Alatala ito nan
 falaxi, a naxa, ‘N taani ito sama nen Babilon
 mangan sagoni, a yi a tongo.”

⁴ Yuda mangan Sedeki mi tangama Ba-
 bilon kaane ma de! N na a sama nen Babilon
 mangan sagoni yati, a yi falan ti a xa kenən
 nun kenən, a yi a yetagi to.

⁵ Babilon mangan sigama nen Sedeki ra
 Babilon yi, a sa luma denaxan yi han n na
 keli a malideni waxatin naxan yi. Xa e
 Babilon kaane yenge, e mi nɔ sətoma de!”
 Alatalaa falan nan na ra.”

⁶ Yeremi a falan ni ito ra, a naxa, “Alatala
 falan ti nen n xa, a naxa,

⁷ I səxə Salun ma dii xemen Xanameli
 fama nen i fema, a yi a fala i xa, a naxa, ‘N ma
 xee bəxən sara n ma, naxan Anatəti taani,

bayo i tan daxa ke sariyan na, i yi a sara, a
 findi i gbeen na.’

⁸ Nayi, n səxə a dii xemen Xanameli yi fa n
 fema kantan tiine banxin sansanna kui alo
 Alatala a fala kii naxan yi. Xanameli yi fa a
 fala n xa, a naxa, ‘N ma xee bəxən sara n ma
 naxan Anatəti taani, Bunyamin yamanani,
 bayo i tan daxa ke sariyan na, i yi a sara, a
 findi i gbeen na. A sara!’ N yi a kolon fa fala
 Alatalaa falan nan yi kamalixi na ra.

⁹ Nayi, n yi n səxə a diin Xanameli a xee
 bəxən sara a ma naxan Anatəti taani, n yi
 gbeti gbanan fu nun solofere so a yii.

¹⁰ N yi a sara kedini tan, n yi n ma taxa-
 masenna sa a ma, n yi serene xili, n gbetin
 maliga sikeela ra.

¹¹ N yi a sara kedin tongo, n ma taxa-
 masenna yi naxan ma, sariyane yi sebexi
 naxan kui, e nun kedi gbete naxan mi yi
 balanxi taxamasenna ra.

¹² N yi a sara kedin so Neriya dii xemen
 Baruku yii Maxiseya mamandenna. N na
 liga n səxə a dii xemen Xanameli yee xəri, e
 nun seren naxanye e yii fəxən sa xee bəxən
 sara kedin ma, e nun Yahudiyan naxanye
 birin yi kantan tiine banxin sansanna kui.

¹³ N yi yamarini ito so Baruku yii e yee
 xəri, n naxa,

¹⁴ ‘Alatala Senben Birin Kanna ito nan
 falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, bəxən sara
 kedini itoe tongo, naxan balanxi n ma taxa-
 masenna ra e nun naxan nabixi, i sa e sa
 fejena nde kui, e mi kale denaxan yi.

¹⁵ Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isir-
 ayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, bəxəna
 nde, muxune mən banxine nun xee bəxəne
 nun manpa bili nako bəxəne sarama nen
 yamanani ito yi.”

¹⁶ “N to bəxən sara kedin so Neriya dii
 xemen Baruku yii, n yi Alatala maxandi, n
 naxa,

¹⁷ ‘Marigina Alatala, i tan naxan kore
 xənna nun bəxə xənna daxi i senbe gbeeni,
 kabanako fe yo mi xədxə i tan yii.

¹⁸ I ya hinanna mayitama nen muxune
 xa han mayixet wuli keden, koni i fafane
 hakene saranma e diine ra nen. Ala, i
 gbo, Ala senbemaan nan i tan na naxan xili
 Alatala Senben Birin Kanna.

¹⁹ I ya fe ragidixine gbo, i kewanle mag-
 axu. I yee na adamadiine birin sigati kiin na,
 alogo i xa birin saran a kewanle ra, saranna
 naxan lan a wali xənne ma.

²⁰ I yi kabanako feene nun taxamasenne
 ligama xabu nxu yi Misiran yamanani wax-
 atin naxan yi han to, i ne liga Isirayila kaane
 ye e nun adamadiine birin, i yi xinla sətə
 naxan gbo han to.

²¹ I bata Isirayila i ya yamaan namini
 Misiran yamanani taxamasenne nun ka-
 banako feene nun senbe gbeen nun nɔn
 nun fe magaxuxine xən.

²² I yamanani ito so n'en e yii, i bata yi i kolò naxan so fe ra e benbane yii, kumin nun n'non gbo yamanan naxan yi.

²³ E bata fa, e fa d'xo a yi. Koni, e mi e tuli matixi i xuiin na, e mi bira i ya sariyan f'xo ra, e mi i ya yamarine suxi. Nanara, i j'axankatani ito birin nafaxi e ma.

²⁴ Yaxune bata gbingbinne rate taan yinna x'on alogo e xa dangu a xun ma. Taan fama n'en ludeni Babilon kaane sagoni, naxanye a yengema, silanfanna nun fitina kamen nun fitina furen yi taan kala. I naxan falaxi, na bata kamali, a tan ni ito ra.

²⁵ Marigina Alatala, i a fala n' xa n'en, i naxa, "Xee b'xon sara gbetin na serene yee x'ori." Anu, taan sa luma Babilon kaane nan sago yi." "

Alatala yi Yeremi yabi

²⁶ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

²⁷ "Alatala nan n' tan na, niiramane birin ma Ala. Kabanako fena nde na yi ba, naxan x'od'xo n' tan yii?"

²⁸ Nanara, n' tan, Alatala, n' ni ito nan falama, fa fala taani ito sama Babilon kaane nun Babilon mangan Nebukadanesari sagoni n'en, e yi a tongo.

²⁹ Babilon kaan naxanye taani ito yengema, ne soma n'en taani ito yi, e teen so a ra, e a gan, e nun a banxine e wusulanna gan Baali xa naxanye xuntagi, e minse saraxane rab'xon ala gb'etene xa d'axanye yi, e yi n' naxolo.

³⁰ Bayo xabu e dii j'ore waxatine yi Yuda kaane nun Isirayila kaane mi sese ligaxi f'o fe jaxina n' yee ra yi, e lu n' naxole e suxure rafalaxine x'on, Alatalaa falan nan na ra.

³¹ Bayo taani ito muxune bata n' naxolo, e n' b'oren nate, keli a ti l'xon ma han to. Nayi, n' fa a bama n'en n' yetagi.

³² Yuda kaane nun Isirayila kaane bata n' naxolo e k'wali jaxine x'on, e tan nun e mangane nun e kuntigine nun e saraxaraline nun e nabine, e nun Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin.

³³ E bata e xun xanbi so n' yi, e mi e yee rafindixi n' ma. Anu, n' yi e xaranma waxatin birin, koni e mi tin e tuli matiye, e xurun soto.

³⁴ E yi e suxurene d'xo n' ma banxini n' xinla binyama d'axan yi, e yi a raharamu.

³⁵ E yi kidene rafala Baali xa Ben-Hinon lanbanni, alogo e xa e diine gan saraxan na Molok' xa. N' mi e yamari naxan ma, n' mi sa mirixi naxan ma. E bata x'osi fe sifani itoe liga, e yi Yuda b'onsonna ti yulubin ma."

³⁶ "Iki, e fa a falama taani ito ma n'en, e naxa, 'A sama n'en Babilon mangan sagoni! E a noma n'en yengen nun fitina kamen nun fitina furen x'on!' Nanara, n' tan Alatala, Isirayilaa Ala, n' fa ito nan falama, n' naxa,

³⁷ 'N na e malanma n'en yati, sa keli yamanane birin yi, n' na e raxuyama ayi d'axanye yi n' ma x'olo gbeen nun n' ma b'ore teeni. N' mon x'etema e ra n'en be, n' yi tin e d'xo b'ore xunbenli.

³⁸ E findima n'en n' ma yamaan na, n' yi findi e Ala ra.

³⁹ N' yi xaxili kedenna fi e ma. E lu kira kedenna x'on, alogo e xa gaxu n' yee ra habadan, alogo e nun e diine xa lu herini.

⁴⁰ N' yi habadan layirin xidi n' tan nun e tan tagi, n' mi e rabejin'ne mume. N' luma n'en fe fajin lige e xa, n' yi n' yee ragaxun sa e b'oreni, alogo e nama e xun xanbi so n' yi.

⁴¹ N' sewama n'en fe fajin liga feen na e xa. N' yi e rasabati yamanani ito yi yati, n' b'oren nun n' niin birin na."

⁴² Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N' fe fajin naxan falaxi lan e fe ma, n' na ligama e xa n'en alo n' j'axankatani itoe birin nafaxi yamanani ito xili ma kii naxan yi.

⁴³ E mon xee b'oxone sarama n'en yamanani ito yi na waxatini, e a falama d'axan ma, e naxa, 'Yire rax'orixin nan a ra, muxu mi na, sube mi na, a bata sa Babilon kaane sagoni.'

⁴⁴ Xee b'oxone sarama n'en gbetin na, e sara kedine yi yelan, muxune yi e taxam-assenne sa e ma sereyane yee x'ori Bunyamin yamanani e nun Yerusalen rabilinna taane nun Yuda taane nun geya yire taane nun sogegododen binna geya yire taane nun Negewi yamanan taane yi. Bayo, Alatala mon e yamanan nasabatima n'en. Alatalaa falan nan na ra."

33

Yerusalen kisi fena

¹ Alatala mon yi falan ti Yeremi xa a firindeni, a yi balanxi kantan tiine sansanna kui waxatin naxan yi. A naxa,

² "Alatala ito nan falaxi, a tan naxan feene ligama, a tan naxan feene yitonma, a e ragidi, a xili Alatala, a tan naxan a falama, a naxa,

³ 'N maxandi, n' na i yabima n'en. N' fe gbeene yebama n'en i xa, wundo fe luxunx-ine i mi naxanye kolon.'

⁴ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan taani ito banxine ma e nun Yuda mangane banxine, naxanye bata rabira alogo e xa yaxune yenge naxanye tema yinna fari yengeni, a naxa,

⁵ 'Yamaan na Babilon kaane yenge waxatin naxan yi, banxini itoe rafema n'en muxune binbine ra n' naxanye faxama n' ma x'olo gbeen. N' na n' yetagin luxunma n'en taani ito muxune ma e k'wali jaxine fe ra.

⁶ Koni, n' mon taani ito rasabatima n'en, n' yi a muxune rakendeya, n' yi b'ore xunbenla nun lannayaan fi e ma han!

⁷ N Yuda muxu suxine nun Isirayila muxu suxine raxetma nen keli konyiyani, n mon yi e rasabati alo a faloni.

⁸ N yi e rasarijan e hakene birin ma e yulubin ligaxi n na naxanye xon. N na e hakene birin mafeluma nen e yulubin tongoxi naxanye xon, naxanye findixi murute feene ra n xili ma.

⁹ Nayi, taani ito findima nen sewan na n xa, e nun tantunna nun binyena boxo xonna siyane birin tagi, e na fe fajine birin me waxatin naxan yi n naxanye ligama e xa. E kuisanma nen e gaxu lan na fe fajine nun boje xunbenla birin ma n naxanye fima e ma.’ ”

¹⁰ “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E tan a falama yireni ito ma, e naxa, ‘Yire raxorixin na a ra, muxu mi fa na, xuruse mi na.’ Anu, Yuda taani itoe nun Yerusalen kirani itoe naxanye rabepinxi iki, muxune nun xuruseene mi fa denaxanye yi iki,

¹¹ sewa sigine nun jaxajaxa sigine mon sama nen menne yi e nun jaxalandi ti sigine xemen nun a jaxanla xa, e nun naxanye sigama betin be barika bira saraxane badeni Alatalaa banxini, e naxa,

“En Alatala Senben Birin Kanna tantun, bayo Alatala fan,

a hinanna luma nen habadan.”

Bayo n mon yamanan nasabatima nen alo a faloni,’ Alatala naxa na kiini.”

¹² “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Yamana raxorixin ito, muxune nun xuruseene mi fa denaxan yi, boxo na nde xuruse rabane mon xuruse rabaden nun matabuden sotma nen e xuruse kuru xe xa mena taane birin yi.

¹³ Xuruseene mon luma nen e kantan muxune dexon geya yire taane nun sogododen geya yire taane nun Negewi yamanan taane nun Bunyamin yamanan nun Yerusalen rabilinna taane birin yi, e nun Yuda taane yi.’ Alatala naxa na kiini.”

Ala a falan nakamalima nen Dawuda bonsonna xa

¹⁴ “Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Laxone fama, n fala fajine rakamalima laxon naxanye yi, n naxanye fala lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma.

¹⁵ Na laxone nun na waxatini, n tinxinden naminima nen Dawuda bonsonnin, alo wudi jingin na mini wudin ma, a yi kiti kenden nun tinxinyaan naba yamanani.

¹⁶ Yuda yamaan nakisima nen na laxone yi, boje xunbenla yi so Yerusalen yi. E a xili bama nen fa fala, “En ma tinxinna, Alatala.”

¹⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa: Dawuda boxo yi biran mi dase mumu naxan daxe Isirayila yamaan manga gbedeni.*

¹⁸ Lewi saraxaraline boxo yi biran mi dase mumu naxan saraxa gan daxine be, a bogise saraxane tutin nali, a saraxane ba boxo yo boxo.’ ”

¹⁹ Alatala yi falan ti Yeremi xa. A naxa,

²⁰ “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa e naxa layirin kale nxu nun yanyin nun kosen tagi, kosen nun yanyin yi ba mine e waxatini nun,

²¹ nayi, n ma layirin naxa kale nxu nun n ma waliksen Dawuda fan tagi nen, a bonsonna muxun yi dasa naxan daxe a boxoni a manga gbedeni. Nayi, n ma layirin mon naxa kale nxu nun Lewi saraxaraline tagi nen naxanye n ma wanla ra.

²² N na n ma waliksen Dawuda yixetene rawuyama ayi nen, e nun Lewi bonsonna muxun naxanye n ma wanla ra alo kore xonna saren naxanye mi naxa yate, alo baan jemensinna naxan yaten mi kolonje.’ ”

²³ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

²⁴ “I mi a toxi ba, yamani ito naxan falama? E naxa, ‘Alatala bata a me a yama sugandixi firinne ra.’ Nayi, e n ma yamaan napaxuma, e mi fa e yatexi siya ra.”

²⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xa layirin mi yi nxu nun yanyin nun kosen tagi nun, xa n mi yi kore xonna nun boxo xonna da kiin sariyane sa nun,

²⁶ nayi, n yi naxa n me nen Yaxuba yixetene nun n ma waliksen Dawuda yixetene ra, n yi tondi a bonsonna muxuna nde sugande alogo a xa lu Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yixetene xun na. Bayo n mon e yamanan nasabatima nen, n yi kininkinin e ma.”

34

Alaa falana Sedeki xa

¹ Babilon mangan Nebukadanesari nun a sofa ganla nun yamanan naxanye birin yi a naxan bun ma e nun siyane birin yi Yerusalen nun a rabilinna taane birin yengema waxatin naxan yi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

² “Alatala, Isirayilaa Ala naxa, sa falan ti Yuda mangan Sedeki xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N taani ito sama nen Babilon mangan sagoni, a yi a gan.

³ I tan mi tangama a ma, koni a i suxuma nen yati, i lu a sagoni, i Babilon mangan toma nen i yeen na, a yi falan ti i xa kenen nun kenen, a yi siga i ra Babilon yi.

⁴ Koni Yuda mangan Sedeki, i tuli mati Alatalaa falan na! Alatala falani ito nan tixi lan i ma, a naxa, i mi faxe yengeni sese ma.

⁵ I faxan boje xunbenla nin. I saya feen ligama nen alo i benbane gbeene liga kii naxan yi, manga danguxine, muxune yi wusulanna gan i ya binyen mayita feen na, e i wuga, e naxa, “Ee! Nxu kanna bata faxa!”

* **33:17: 33.17** Na feen mon sebxii Samuyeli Firinden 7.12-16 nun Mangane Singen 2.4 nun Taruxune Singen 17.11-14 kui.

N tan Alatala nan na falaxi.' Alatalaa falan nan na ra."

⁶ Nabi Yeremi yi na falane birin nali Yuda mangan Sedeki ma Yerusalen yi.

⁷ Na waxatini, Babilon mangana ganla yi Yerusalen yengema e nun Yuda taan bonne birin, a li Lakisi taan nun Aseka taan nan tun yi fa luxi Yuda taa makantanxine ra.

Konyine xorɔyana fe

⁸ Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan Sedeki yelin xanbini layirin xide e nun Yerusalen yamaan tagi, alogo e xa konyine xorɔya.

⁹ Birin yi xorɔyaan fima a konyi Heburu kaane ma, alogo muxu yo nama fa a Yahudiyan boden nawali alo konyina.

¹⁰ Kuntigine nun yamaan naxanye na layirin xidi, ne yi tin e konyine beɓin feen ma alogo e nama fa lu konyiyani. E yi tin na ma, e yi e beɓin.

¹¹ Koni na xanbi ra, e mɔn yi e miriyaan masara, e yi e konyine maxili, e bata yi naxanye beɓin, e yi e karahan alogo e mɔn xa findi konyine ra.

¹² Nayi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

¹³ "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N layirin xidi nɛn nxu nun ε benbane tagi, n na e ramini waxatin naxan yi Misiran yi konyiyani. N yi a fala e xa, n naxa,

¹⁴ "Xa ε ngaxakedenna Heburuna nde a yete mati ε ma konyin na, a walima nɛn ε xa jɛε sennin. A jɛε soloferedeni ε xa a xorɔya."* Koni ε benbane mi n xuiin suxu, e mi e tuli mati n na.

¹⁵ E tan bata yi ε kewanle masara waxati danguxini itoe yi, naxan fan n tan yee ra yi, ε yi na liga, ε birin yi xorɔyaan fi ε ngaxakedenne ma. E layirin xidi nɛn n yetagi, n ma banxini n xinla binyama denaxan yi.

¹⁶ Koni ε bata xete ε fe ragidixin foxo ra, ε yi n xinla kala, ε to ε konyine maxili, ε bata yi naxanye beɓin nun, ε bata yi naxanye lu e xa siga, ε mɔn yi e karahan a e xa findi ε konyine ra."

¹⁷ "Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E to mi n binyaxi, ε tondi xorɔyaan fiye ε ngaxakedenne ma ε adamadi bodene. Nayi, n xorɔyaan sifana nde fima ε ma nɛn, ε fa xorɔyani ito nan sotoma, naxan a lige ε faxa silanfanna nun fitina furen nun fitina kameni, han ε fe yi boxo xonna yamanane birin muxune magaxu.' Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ 'Muxun naxanye n ma layirin kalaxi, naxanye mɔn mi tin layirin nakamale e yeteen naxan xidi n yetagi, n na e suxuma

nɛn alo e jingene diin naxan yisegen firinna ra, e yi dangu a dungine tagi layiri xidin dangan misaala ra.†

¹⁹ Yuda nun Yerusalen kuntigine nun mangan bundoxone nun saraxaraline nun yamanan muxun naxanye birin danguxi na jingen dungine tagi,

²⁰ n ne sama nɛn e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, e binbine yi findi xoline nun burunna subene balon na.

²¹ N Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine sama nɛn e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, Babilon mangana sofa ganla, naxanye e masigaxi ε ra.

²² N yamarin fima nɛn, n yi e raxete be taani ito xili ma. E taan yengema nɛn, e yi a tongo, e yi a gan. N yi Yuda taane raxori, e findi boxo rabejinxin na.' Alatalaa falan nan na ra."

35

Yeremi nun Rekabu bɔnsɔnne fe

¹ Alatala bata yi falani ito ti Yeremi xa Yuda mangan Yosiyaa dii Yehoyakimi a mangayaan waxatini, a naxa,

² "Siga Rekabu bɔnsɔnne fema, i yi e xili, e xa fa Alatalaa banxin kuiin yirena nde yi, i manpaan so e yii, alogo e xa a min."

³ Nanara, n yi Yaasaniya tongo, Xabasiniyaa dii xɛmɛn Yeremi a dii xɛmɛna, e nun a ngaxakedenne nun a diine nun Rekabu bɔnsɔnna birin.

⁴ N yi siga e ra Alatalaa banxini, Alaa muxun Yigidali a dii xɛmɛn Xanan ma dii xɛmɛne yi walima banxin konkon naxan kui, kuntigine banxin kuiin yiren dexon, Salun ma dii xɛmɛn Maaseyaa waliden konkon xun ma, naxan yi so deen kan-tanma.

⁵ N yi feɓene boxo Rekabu bɔnsɔnna muxune yetagi e rafexi manpaan na e nun igelengenne. N yi a fala e xa, n naxa, "E manpana nde min!"

⁶ E yi n yabi, e naxa, "Nxu mi manpaan minma, bayo nxu benba Rekabu a dii xɛmɛn Yonadabo nxu yamari nɛn, a naxa, 'E nama manpaan min mume, ε tan nun ε yixetene,

⁷ e nama banxi ti, e nama sansi si, e nama manpa bili si, seni itoe mɔn nama lu ε yii. Koni ε luma bubune nin ε dunuya yi gidin birin yi, alogo ε xa bu yamanani ε dɔxoma xɔɓeyani denaxan yi.'

⁸ Nxu benba Rekabu a dii xɛmɛn Yehonadabu nxu yamari feen naxanye ma, nxu bata ne suxu. Nxu mi manpaan minma nxo simayani mume, nxu tan ba, nxo paxanle ba, nxo dii xɛmɛne ba, nxo dii tɛmɛne ba,

* **34:14: 34.14** Na feen sebei Xorɔyaan 21.2 nun Sariyan 15.12-15 kui. † **34:18: 34.18** Men kaane yi xuruseni sɛgema nen firinna ra, e yi dangu a dungi firinne tagi layirin misaala ra fa fala xa naxan mi layirin nakamali, na kanna xa liga alo xuruseen naxan yisegeɓi ito ra. Na feen sebei Dunuya Folan 15.9-18 kui.

⁹ nxu mi banxi tima, nxu so a kui, nxu gbee mi findε manpa bili nakε ra, hanma xεεna hanma langana.

¹⁰ Nxu luma bubune nan kui, nxu bata nxu benba Yonadabo a yamarine birin suxu ken!

¹¹ Koni Babilon mangan Nebukadanesari to yamanan yenge, nxu a fala nen, nxu naxa, 'En siga Yerusalen yi, en na en gi Babilon kaane nun Arami kaane sofa ganle bun.' Nayi, nxu yi doxo Yerusalen yi."

¹² Nayi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

¹³ "Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, sa a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, i naxa, 'E mi xaxili sote ba? E mi n ma falane suxe ba?' Alatalaa falan nan na ra.

¹⁴ 'Rekabu a dii xεmen Yehonadabu bata yi yamarin fi a diine ma, a e nama manpaan min. E bata a yamarin suxu. E mi a minxi han to. Han to, e mi manpaan min bayo e bata e benbana a yamarin suxu. Anu, n tan falan tima ε xa yeye, koni ε mi n xuiin suxi.

¹⁵ N na n ma walikεne rasigama ε ma yeye, nabine, alogo e xa a fala ε xa, e naxa, "E xεte ε kira jaxin foxo ra, ε kεwanle maxεte, ε nama bira ala gbetene foxo ra, ε yi e batu. Nayi, ε luma nen yamanani n naxan soxi ε nun ε benbane yii." Koni ε mi ε tuli mati n na, ε mi n xuiin name.

¹⁶ Rekabu a dii xεmen Yehonadabu yixεtene bata e benbana a yamarin suxu, koni yamani ito mi n xuiin suxi!"

¹⁷ Nanara, Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N gbalon nafama nen Yuda kaane nun Yerusalen kaane ma, n feen naxanye birin fala e xili ma. Amasεto n bata falan ti e xa, e mi n xuiin namεxi, n yi e xili, e mi n yabi.' "

¹⁸ Yeremi yi a fala Rekabu bεnsonna mux-une xa, a naxa, "Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'E bata ε benba Yehonadabu a yamarine suxu, ε bira a yamarine birin foxo ra, ε yi e birin liga,' "

¹⁹ Na ma, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'Rekabu a dii xεmen Yonadabo yixεtene ndee luma nen wale n yetagi, e mi nanjε mume!' "

36

Yehoyakimi yi kedin gan

¹ Yuda mangan Yosiyaa a dii xεmen Yehoyakimi a mangayaan jεε naaninden, Alatala yi falani ito ti Yeremi xa, a naxa,

² "Kedi mafilinxina nde tongo, i yi n ma falane birin seβε n bata naxanye fala lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma e nun siya gbetene birin xabu n falan ti fεlo i xa lεxon naxan yi Yosiyaa waxatini han to.

³ Waxatina nde, Yuda kaane a famuma nen n fe jaxin naxan nagidixi e xili ma, e birin yi xεte e kira jaxin foxo ra. Nayi, n na e yulubine nun e hakεne mafeluye nen."

⁴ Yeremi yi Neriya dii xεmen Baruku xili. Alatala bata yi falan naxanye birin ti a xa, Yeremi yi ne fala, Baruku yi ne seβε kedin kui.

⁵ Na xanbi ra, Yeremi yi yamarin fi Baruku ma, a naxa, "E tonna nan doxi n ma menni, n mi nεe sigε Alatala Batu Banxini.

⁶ Nayi, i tan xa siga Alatalaa banxini. N na Alatalaa falan naxanye tixi i xa, i naxanye seβε, i sa ne xaran yamaan yetagi sun suxu lεxon. I e xaran Yuda kaane xa naxanye fama sa keli e taane yi.

⁷ Nayi, waxatina nde, e Alatala mafanma nen, e birin yi xεte e kira jaxin foxo ra. Bayo Alatalaa xolon nun a fitinan gbo yamaan xili ma."

⁸ Nabi Yeremi Neriya dii xεmen Baruku yamari feen naxanye birin ma, a yi ne liga, a yi sa Alatalaa falane xaran kedin Alatala Batu Banxini.

⁹ Yuda mangan Yosiyaa dii xεmen Yehoyakimi a mangayaan jεε suulunden kike solomanaaninden, e yi lεxo keden sugandi a Yerusalen kaane xa sunna suxu na lεxon Alatala yetagi e nun Yuda kaan naxanye birin fa Yerusalen yi sa keli Yuda taane yi.

¹⁰ Baruku yi Yeremi a falane birin xaran kedin Alatala Batu Banxini yamaan birin yetagi. A yi doxi seveli tiin Gemariyaa konkon nin, Safan ma dii xεmena, denaxan yi sansanna kui naxan faxan na Alatala Batu Banxin so de nenεn na.

¹¹ Gemariya dii xεmen Mikahu, Safan mamandenna to Alatalaa falane birin name naxanye yi seβεxi na kedin kui,

¹² a yi siga seveli tiin doxodeni manga banxini kuntigine birin yi malanxi denaxan yi, seveli tiina Elisama nun Semayaa diin Delaya nun Akibori a diina Elanatan nun Safan ma diin Gemariya nun Xananiyaa diin Sedeki, e nun kuntigin bonne birin.

¹³ Mikahu yi na falane birin yeba e xa, a naxanye mε, Baruku yi kedin xaranma waxatin naxan yi yamaan birin yetagi.

¹⁴ Nayi, kuntigine yi Netaniyaa dii xεmen Yehudi rasiga, Kusi a dii xεmen Selemiya mamandenna, a xa sa a fala Baruku xa, a naxa, "I kedin naxan xaranxi yamaan birin yetagi, na tongo, i fa!" Neriya dii xεmen Baruku yi na kedin tongo, a siga e fema.

¹⁵ E yi a fala a xa, e naxa, "I magodo, i yi a xaran nxu xa." Baruku yi a xaran e xa.

¹⁶ E to na falane birin mε, e gaxuxin yi e bode mato, e yi a fala Baruku xa, e naxa, "Nxu falani itoe birin yebama nen mangan xa."

¹⁷ Nayi, e yi Baruku maxɔdin, e naxa, “A fala nxu xa, i falani itoe birin seɓɓi kii naxan yi. Yeremi nan de xui itoe ra ba?”

¹⁸ Baruku yi e yabi, a naxa, “A falani itoe tixi n xa a xuini texin nan na, n yi e seɓe kedini ito kui duba igen na.”

¹⁹ Kuntigine yi a fala Baruku xa, e naxa, “Siga, ε nun Yeremi xa sa ε luxun, muxu yo nama a kolon ε denaxan yi.”

²⁰ E yi kedin lu Elisama seɓeli tiina konkoni, e siga mangan fɛma a tanden ma, e sa falane birin yɛba mangan xa.

²¹ Mangan yi Yehudi rasiga kedin tongodeni. Yehudi yi sa a tongo Elisama seɓeli tiina konkoni, a yi fa a xaran mangan yetagi e nun kuntigin naxanye birin yi mangan fɛma.

²² Nɛɛn kike solomanaaninden nan yi a ra, mangan yi dɔxi a xunbeli waxatin banxini, tɛɛn yi degema wuren kui a yetagi.

²³ Yehudi na yi kedin yire saxan hanma naanin xaran, mangan fan yi na kedin yiren xabama a ra nɛn seɓeli tiina filedin na, a yi na woli tɛɛni wuren kui, han kedin birin yi gan jan.

²⁴ Nayi, mangan nun a kuntigine birin yi na falane birin name, e mi gaxu hali, e mi e dugine yibo e ma nimisani.

²⁵ Anu, Elanatan nun Delaya nun Gemariya mangan mafan nɛn alogo a nama kedin gan, koni a mi a tuli mati e ra.

²⁶ Mangan yi yamarin fi Yerameeli ma, mangana dii xɛmena nde, e nun Asiriyeli a dii xɛmɛn Seraya nun Abadele a dii xɛmɛn Selemiya, a e xa seɓeli tiin Baruku nun Nabi Yeremi suxu. Koni Alatala yi e raluxun.

Alaa falana mangan xili ma

²⁷ Baruku bata yi Yeremi a falan naxanye seɓe, mangan to na kedin gan, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

²⁸ “I mɔn xa kedi gbete tongo. Falan naxanye yi kedi singen ma, Yuda mangan Yehoyakimi naxan ganxi, i mɔn xa ne seɓe kedini.

²⁹ I mɔn xa a fala Yuda mangan Yehoyakimi xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, i tan nan kedin ganxi, i naxa, “Nanfera i falani itoe seɓɓi a Babilɔn mangan fama nɛn, a yi yamanani ito kala, a yi a muxune nun a xuruseene birin naxori?”

³⁰ Nanara, Alatala ito nan falaxi Yuda mangan Yehoyakimi xili ma, fa fala a bɔnsɔnna muxu yo mi dɔxɔma Dawudaa manga gbɛdeni, a yetɛɛn binbin nabɛɛɛnma nɛn sɔgen na yanyin na e nun xunbenla ra kɛɛn na.

³¹ N na a kɛwali jaxine saranma nɛn a ra e nun a diine nun a kuntigine. N gbalon nafama e tan nun Yerusalen kaane nun Yuda kaane birin ma nɛn, n feen naxanye

birin fala e xili ma, bayo e mi e tuli matixi n na.”

³² Yeremi yi kedi mafilinxi gbete tongo, a yi a so Neriya dii xɛmɛn Baruku yii, seɓeli tiina. Baruku yi falane birin seɓe Yeremi naxanye fala a xa, naxanye yi kedi singen kui, Yuda mangan Yehoyakimi naxan gan. A mɔn yi na fala sifa wuyaxi gbeteɛye sa ne fari.

37

Yeremi yi sa kasoon na

¹ Babilɔn mangan Nebukadanesari yi Yosiyaa dii xɛmɛn Sedeki dɔxɔ mangan na Yehoyakimi a dii xɛmɛn Yoyakin jɔxɔni Yuda yamanan xun na.

² Alatala falan naxan ti Nabi Yeremi xa, a tan ba, a kuntigine ba, yamanan muxune ba, e sese mi na rame.

³ Anu, na waxatini Manga Sedeki bata yi Selemiyaa dii xɛmɛn Yehukali nun saraxar-alin Maaseya dii xɛmɛn Sofoni xɛ a faladeni Nabi Yeremi xa, a naxa, “Alatala en ma Ala maxandi nxu xa.”

⁴ Na waxatini Yeremi yi sigan nun xɛtɛn nabama yamaan tagi. A munma yi sa kasoon na singen.

⁵ Misiran mangana ganla bata yi mini Misiran yamanani. Babilɔn kaan naxanye yi Yerusalen rabilinxi a yengedeni, ne yi na feen me, e yi e masiga Yerusalen ra.

⁶ Nayi, Alatala yi falan ti Nabi Yeremi xa, a naxa,

⁷ “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘E sa a fala Yuda mangan xa naxan ε xɛxi n maxɔdinden, ε naxa, “Misiran mangana ganla naxan minixi ε malideni, ne xɛtɛma nɛn e konni Misiran yamanani.

⁸ Nayi, Babilɔn kaane mɔn fama nɛn, e yi taani ito yenge, e yi a no, e a gan.”

⁹ Alatala ito nan falaxi, a naxa: E nama ε yete mayenden, ε yi a miri a Babilɔn kaane e makuyama ε ra nɛn! Bayo e mi sigama.

¹⁰ Hali ε Babilɔn kaane sofa ganla birin no, naxanye ε yengema, hali muxu maxɔloxine nan gbansan lu e faxataren na, e birin kelima nɛn, e mini e bubune kui, e yi taani ito gan.”

¹¹ Babilɔn kaane sofane yi makuyaxi Yerusalen ra waxatin naxan yi lan Misiran mangana ganla fe ma,

¹² Yeremi yi wa mini feni Yerusalen yi siga Bunyamin yamanani, alogo a xa sa kɛɛna nde tongo a konni.

¹³ A to taan so dɛɛn li denaxan xili Bunyamin dɛna, mini taani, kantan ti kuntigin naxan xili Yiriya, Selemiyaa dii xɛmena, Xananiya mamandenna, na yi Nabi Yeremi rati, a yi a fala a xa, a naxa, “I bata sa Babilɔn kaane fari!”

¹⁴ Yeremi yi a yabi, a naxa, “Nɔndi mi na ra, n mi se Babilɔn kaane fari sese ma!” Koni

Yiriya mi a tuli mati a ra. A yi Yeremi suxu, a siga a ra kuntigine fɛma.

¹⁵ Kuntigine xɔlɔxin yi a bɔnbɔ, e yi a sa kasoon na Yonatan ma banxini, sebeli tiina, bayo e bata yi mɛn findi kaso banxina nde ra.

¹⁶ E Yeremi raso yinla nde ra kaso banxin bun, a sa balan mɛnni, a yi bu na han!

¹⁷ Lɔxɔna nde, Manga Sedeki yi xɛraan nasiga a tongodeni. E to fa a ra mangan konni, mangan yi a maxɔdin wundoni, a naxa, "Alatala bata falana nde ti i xa iki ba?" Yeremi yi a yabi, a naxa, "Ɔn, a naxa a i sama nɛn Babilɔn mangan sagoni."

¹⁸ Yeremi mɔn yi a fala Manga Sedeki xa, a naxa, "N haƙɛn mundun ligaxi i ra, hanma i ya kuntigine hanma yamana, naxan a ligaxi i n saxi kasoon na?"

¹⁹ E nabine sa minɛn yi iki, naxanye yi nabiyi falane tima ɛ xa, e naxa, "Babilɔn mangan mi fama ɛ tan nun yamanani ito yengɛdeni?"

²⁰ Iki, mangana, n kanna, yandi, i tuli mati n na, i xa tin n ma falan ma. I nama n naxɛtɛ sebeli tiin Yonatan ma banxini, alogo n nama faxa mɛnni."

²¹ Manga Sedeki yi yamarin fi a e xa e yengi dɔxɔ Yeremi xɔn kantan tiine banxin sansanna kui, e yi lu buru xun keden soɛ a yii lɔxɔ yo lɔxɔ keli buru ganne yireni han taan burun birin na ɲan lɔxɔn naxan yi. Yeremi lu na kii nin kantan tiine banxin sansanna kui.

38

E yi Yeremi ragodo yinla ra

¹ Yeremi yi falan naxanye tima yamaan xa, Matan ma dii xɛmɛn Sefati nun Pasaxuri a dii xɛmɛn Gedali nun Selemiyaa dii xɛmɛn Yukala nun Malakiyaa dii xɛmɛn Pasaxuri yi ne birin namɛ. A yi a falama, a naxa,

² "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Naxan yo lu taani ito yi, na kanna faxama yɛngen nun fitina kamen nun fitina furen nin, koni naxan na keli taani ito yi, a sa a yɛtɛ dɛntɛgɛ Babilɔn kaane xa, na kanna kisima nɛn, a tan yi lu a nii ra bɛtɛ. A kisima nɛn.'

³ Alatala mɔn ito nan falaxi, a naxa, 'Taani ito sama nɛn Babilɔn mangan sagoni yati, a yi a tongo.'

⁴ Kuntigine yi a fala mangan xa, e naxa, "Xɛmɛni ito xa faxa! Bayo sofaan naxanye luxi taani ito yi, a ne tunnaɔlɔma e ma e nun yamaan birin, a lu fala sifani itoe tiyɛ e xa. Xɛmɛni ito mi yamaan munanfanna xan fenma, fɔ a kala fena."

⁵ Manga Sedeki yi e yabi, a naxa, "N bata a lu ɛ yii. N tan mangan mi nɔɛ ɛ yɛɛ ratiyɛ."

⁶ Nayi, e yi Yeremi tongo, e sa a rasin mangana dii xɛmɛn Malakiyaa ige ramara yinla ra kantan tiine banxin sansanna kui, e Yeremi ragodo mɛnni lutin na. Ige mi yi

fa na kui, koni boron yi na. Yeremi yi bitin boroni.

⁷ Koni Ebedi-Meleki Kusi kaan naxan yi findixi kuntigin na mangana banxini, na yi a mɛ a e bata Yeremi rasin ige ramara yinla ra. Mangan yi tixi taan so dɛɛn na dɛnaxan xili Bunyamin.

⁸ Ebedi-Meleki yi mini manga banxini, a yi a fala mangan xa, a naxa,

⁹ "Mangana, n kanna, muxuni itoe bata fe ɲaxin liga Nabi Yeremi ra, e sa a woli ige ramara yinla ra. A faxama nɛn kamen na nayi, bayo buru mi fa taani."

¹⁰ Mangan yi Ebedi-Meleki Kusi kaan yamari, a naxa, "Muxu tonge saxan tongo, i sa Nabi Yeremi rate ige ramara yinla ra, benun a xa faxa."

¹¹ Ebedi-Meleki yi muxune tongo, e siga mangana banxin kui yirena nde yi gbeti ramaraden bun ma, e sa dunkobine nun dugi fori kalaxine tongo mɛnni, e yi sa e ragodo Yeremi ma lutin na.

¹² Ebedi-Meleki Kusi kaan yi a fala Yeremi xa, a naxa, "Dunkobin nun dugi fori kalaxini itoe raso i ganla bun ma, i lutine xidi e fari." Yeremi yi na liga.

¹³ E yi Yeremi bandun lutine ra, e yi a rate ige ramara yinla ra. Yeremi yi lu kantan tiine banxin sansanna kui.

Sedeki nun Yeremi e bode tona

¹⁴ Manga Sedeki yi xɛrane rasiga Nabi Yeremi tongodeni. E yi fa a ra mangan fɛma Alatala Batu Banxin so dɛ saxanden na. Mangan yi a fala Yeremi xa, a naxa, "N fe keden nan maxɔdinma i ma, i nama sese luxun n ma."

¹⁵ Yeremi yi Sedeki yabi, a naxa, "Xa n na a fala i xa, i mi n faxɛ ba? N na i kawandi, i mi a suxɛ sese ma."

¹⁶ Manga Sedeki yi a kɔlɔ Yeremi xa wundoni, a naxa, "N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, a tan naxan niin biraxi en yi, n mi i faxɛ, n mɔn mi i sɛ muxune sagoni naxanye waxi i faxa feni."

¹⁷ Nayi, Yeremi yi a fala Sedeki xa, a naxa, "Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'Xa i mini i yi i yɛtɛ dɛntɛgɛ Babilɔn mangana sofa ganla kuntigine xa, i kisima nɛn, taani ito mi ganɲɛ, ɛ nun i ya denbayaan yi kisi.

¹⁸ Koni, xa i mi i yɛtɛ dɛntɛgɛ Babilɔn mangana sofa ganla kuntigine xa, taani ito sama nɛn Babilɔn kaane sagoni, e yi a gan, i tan nun mi tange e ma.' "

¹⁹ Manga Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, "N gaxuxi Yahudiyane nan yɛɛ ra naxanye saxi Babilɔn kaane fari. N gaxuxi nɛn, xa Babilɔn kaane mi n soɛ ne yii, e yi n ɲaxankata."

²⁰ Yeremi yi a yabi, a naxa, "E mi i soɛ ne yii. I tuli mati Alatalaa falan na, n naxan

falama i xa. Nayi, i herin sōtōma nēn, i niin yi kisi.

²¹ Koni xa i tondii yēte dēntēge e xa, Alatala falani ito nan makēnēnxi n xa, a naxa

²² 'Naxanla naxanye birin luma Yuda mangana banxini, ne raminima nēn Babilōn mangana kuntigine yetagi, e yi a fala i xa, e naxa:

I yi laxi i xoyin naxanye ra,

ne bata i mayenden, e yi i nō.

I bata bitin boroni, e tan yi i rabepin.' "

²³ "Naxanle nun e diine birin xalima nēn Babilōn kaane fēma, i tan fan mi tangama e ma. Babilōn mangana i suxuma nēn, a yi taani ito gan."

²⁴ Nayi, Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, "Muxu yo nama en ma falani itoe fe mē. Nayi, i mi faxe.

²⁵ Xa kuntigine a mē a n bata falana nde ti i xa, e fa i maxōdinma nēn na falan ma, e naxa, 'A fala nxu xa, mangan naxan falaxi i xa, i nama sese luxun nxu ma, xa na mi a ra, nxu i faxama nēn.'

²⁶ I xa a fala e xa nēn, i naxa, 'N mangan mafanxi nēn alogo a nama n nasiga Yonatan ma banxini alogo n nama faxa mēnni.' "

²⁷ Kuntigine birin yi fa Yeremi fēma, e yi a maxōdin. A yi e yabi alo mangana a yamari kii naxan yi. E yi Yeremi lu na, bayo muxu yo mi na falane mēxi.

²⁸ Yeremi yi lu kantan tiine sansanna kui han Yerusalen suxu lōxōna.

Yerusalen suxu kiina a taruxun ni ito ra:

39

Yerusalen suxu fēna yēngēni

Mangane Firinden 25.1-12 nun Yeremi 52.4-16

¹ Yuda mangan Sedeki a mangayaan jēē solomanaaninden kike fudeni, Babilōn mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalen xili ma, e yi a rabilin.

² Sedeki a mangayaan jēē fu nun keddenden kike naaninden xi solomanaaninde lōxōni, e yi taan yinna yirena nde rabira.

³ Nayi, Babilōn mangana kuntigine birin yi e maso, e yi dōxō gbedene yi Taa Tagin so dēēn na, Neragala-Sareseri nun Samigara-Nebu nun Sarasekimi, mangan bundōxōne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena e nun Babilōn mangana kuntigin bonne birin.

⁴ Yuda mangan Sedeki nun sofane birin to e to, e yi e gi, e mini mangana nakōn kiraan xōn taan so dēēn na kōēēn na naxan makantan yin firinne tagi, siga Araba tonbonna lantaan kiraan xōn.

⁵ Koni, Babilōn sofa ganla yi e sagatan e sa Sedeki li Yeriko mēremērene yi. E yi a suxu, e siga a ra Babilōn manga Nebukadanesari fēma Ribila taani Xamata yamanani, a yi sa a makiti mēnni.

⁶ Babilōn mangan yi Sedeki a diine kōē raxaba a yetagi Ribila taani. A mōn yi Yuda yamanan muxu gbeene fan birin faxa.

⁷ A yi Sedeki yēēne sōxōnjē ayi, a yi a xidi sula yōlōnxōnna ra, a siga a ra Babilōn yi.

⁸ Babilōn kaane yi mangana banxin nun muxune banxine birin gan, e yi Yerusalen taan makantan yinne rabira.

⁹ Yamaan muxu dōnxēn naxanye lu taani, Babilōn mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne suxu a siga e ra konyiyani Babilōn yi e nun naxanye bata yi e yēte dēntēge a xa e nun yamaan dōnxēn birin.

¹⁰ Koni yiigelitōn naxanye yi yamaan yē, sese mi yi naxanye yii, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne lu Yuda yamanani, a yi manpa bili nakōne nun xēēne fi e ma.

¹¹ Babilōn mangan Nebukadanesari bata yi yamarini ito fi mangan kantan muxune xunna Nebusaradan ma lan Yeremi ma, a naxa,

¹² "Sa a tongo, i yi i yengi dōxō a xōn, i nama sese jaxi dōxō a ra, koni a na naxan fala, i na liga a xa."

¹³ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan nun Nebusasaban, mangan bundōxōne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena nde e nun Babilōn kuntigine birin

¹⁴ yi xerane rasiga Yeremi tongodeni kantan tiine banxin sansanna kui, e yi a taxu Axikan ma diin Gedali ra, Safan mamanan-denna, alogo a xa siga a ra a konni. A sa lu a kon kaane yē.

¹⁵ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a yi kantan tiine banxin sansanna kui waxatin naxan yi, a naxa,

¹⁶ "Sa falani ito ti Ebedi-Meleki Kusi kaan xa, i naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna, Isir-ayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, "N bata jaxankatan nan ma fe fala taani ito xili ma a fajin mi naxan na. Awa, iki n fama na rakamalideni nēn i yēē xōri.

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra. Na lōxōni, n na i makantanma nēn, i mi sē muxune sagoni i gaxuxi naxanye yēē ra.

¹⁸ N na i rakisima nēn, i mi faxe silanfanna ra sese ma. Bayo i bata i yigi sa n yi, i luma nēn i nii ra," Alatalaa falan nan na ra.' "

40

Yeremi yi xōrōya

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yelin xanbini a bepīnjē Rama taani. Bayo a bata yi Yeremi li xidixi yōlōnxōnna ra mēnni Yerusalen nun Yuda muxu suxine yē e yi sigama naxanye ra Babilōn yi konyiyani.

² Mangan kantan muxune xunna yi Yeremi tongo, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala, i ya Ala gbaloni ito nan ma fe fala be xili ma.

³ Alatala naxan fala, a bata na rakamali, bayo ɛ bata yulubin liga Alatala ra, ɛ mi ɛ tuli matixi a xuiin na, feni ito yi liga ɛ ra.

⁴ Iki, n yɔlɔnxɔnna bama nɛn i yiine ma. Xa i tinɲɛ fɛ n fɔxɔ ra Babilɔn yi, fa. N na n yengi dɔxɛ i xɔn. Xa a mi i kɛnɛnxi, i fa n fɔxɔ ra Babilɔn yi, hali i mi fa. I nɔɛ sigɛ nɛn yamanan yiren birin yi, dɛnaxan na i kɛnɛn i siga mɛnni.”

⁵ A to mi a yabi sinma Nebusaradan mɔn yi a fala a xa, a naxa, “Babilɔn mangan bata Gedali findi Yuda yamanan xunna ra, xɛtɛ na fɛma, Axikan ma dii xɛmɛna, Safan mamandenna. I sa dɔxɔ yamaan yɛ a fɛma, hanma dɛnaxan na i kɛnɛn, i siga mɛnni.” Mangan kantan muxune xunna yi donseene nun kiseene fi a ma, a yi a bɛɲin.

⁶ Yeremi yi siga Axikan ma dii xɛmɛn Gedali fɛma Misipa taani, a yi lu a fɛma yamaan yɛ naxanye luxi yamanani.

Yamana kanna Gedali faxa fena

Mangane Firinden 25.22-26 nun Yeremi 41.1-3

⁷ Sofa kuntigine nun e sofaan naxanye mɔn yi burunne ra, ne birin to a mɛ, a Babilɔn mangan bata Axikan ma dii xɛmɛn Gedali findi yamana kanna ra, a yi yamanan xɛmɛne nun ɲaxanle nun diidine taxu a ra, yiigelitɔɔn naxanye mi xali konyiyani Babilɔn yi.

⁸ Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayeli nun Kareyaa dii xɛmɛne Yoxanan nun Yonatan nun Tanxumeti a dii xɛmɛn Seraya, e nun Netofa kaana Efayi a diine nun Maka kaana dii xɛmɛn Yaasaniya, ne nun e ganle yi siga Gedali fɛma Misipa taani.

⁹ Axikan ma dii xɛmɛn Gedali, Safan mamandenna yi a kɔlɔ e nun e ganle xa, a naxa, “E nama gaxu wale Babilɔn kaane xa, ɛ lu yamanani, ɛ wali Babilɔn mangan xa, ɛ herin sɔtɔma nɛn.

¹⁰ N luma nɛn Misipa taani Babilɔn kaane yɛɛ ra, naxanye fama en ma. E tan xa manpa bogine bolon, ɛ bogiseene xaba, ɛ turene ba, ɛ yi e ramara, ɛ lu ɛ taane yi, ɛ dɛnaxanye tongoxi.”

¹¹ Na ma, Yahudiyani naxanye birin yi Moyaba yamanan nun Amonine yamanan nun Edon yamanani e nun yamana gbɛtɛye birin yi, ne yi a mɛ a Babilɔn mangan bata yamaan muxun dɔnxɛne lu Yuda yamanani, a yi Axikan ma dii xɛmɛn Gedali findi yamana kanna ra e xunna, Safan mamandenna.

¹² Yahudiyane yi fa, sa keli yiren birin yi, e yi raxuyaxi ayi dɛnaxanye yi, e yi fa Yuda yamanani Gedali fɛma Misipa taani, e

yi manpa bogine nun bogiseene malan han a gbo ayi.

¹³ Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi burunne ra, ne yi fa Gedali fɛma Misipa taani.

¹⁴ E yi a fala a xa, e naxa, “I mi a kolon ba, a Amonine mangan Baalisi bata Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayeli rafa alogo a xa fa i faxa?” Koni Axikan ma dii xɛmɛn Gedali mi la e ra.

¹⁵ Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan yi a fala Gedali xa wundoni Misipa taani, a naxa, “Tin n xa sa Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayeli faxa. Muxu yo mi a kolonma. Nanfera i tinma a xa i faxa, Yahudiyani itoe birin yi raxuya ayi naxanye i rabilinni, Yuda yamaan dɔnxɛn yi lɔ ayi?”

¹⁶ Axikan ma dii xɛmɛn Gedali yi Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan yabi, a naxa, “I nama na liga de! Bayo i naxan falama Yisimayeli xun ma, wulen nan na ra.”

41

Gedali faxa fena

¹ Nɛɛn kike soloferedeni, Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayeli, Elisama mamandenna mangan xabilan muxuna nde, naxan yi mangana kuntigina nde ra, na yi fa Axikan ma dii xɛmɛn Gedali fɛma Misipa yi, muxu fu biraxi a fɔxɔ ra. E yi e dege e bode xɔn ma mɛnni Misipa taani.

² Nayi, Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayeli nun na muxu fune yi keli sanɲa ma kɛdenni, e yi Axikan ma dii xɛmɛn Gedali faxa silanfanna ra, Safan mamandenna, Babilɔn mangan naxan dɔxɔ yamanan xun na.

³ Yisimayeli mɔn yi Yahudiyane birin faxa, naxanye yi Gedali fɛma Misipa taani, e nun Babilɔn kaane sofaan naxanye yi na.

⁴ Gedali faxa lɔxɔn xɔtɔn bode, muxu yo munma yi a kolon,

⁵ muxu tonge solomasɛɛɛ yi fa sa keli Siken nun Silo nun Samari taane yi, naxanye dɛ xabeye yi bixi, e dugine yibɔxi, e yɛtɛ maxabaxi sunun taxamasenna ra, alogo e xa fa bogise saraxane nun wusulanna ba saraxan na Alatalaa banxini.

⁶ Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayeli yi mini e ralandeni Misipa taani. A siga wuge. A to e li, a yi a fala e xa, a naxa, “E fa so Axikan ma dii xɛmɛn Gedali konni.”

⁷ Koni e to so taani, Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayeli nun a fɔxɔrabirane yi e kɔɛ raxaba, e yi e birin woli ige ramaraden yinla ra.

⁸ Koni muxu fu yi e yɛ, ne yi a fala Yisimayeli xa, e naxa, “I nama nxu faxa, bayo donseene luxunxi nxu xɔn xɛne ma, murutun nun fundenna nun turen nun kumina.” Nayi, a mi ne faxa e ngaxakedenne xɔn.

⁹ Yisimayeli Gedali a muxune binbine woli ige ramara yinla naxan na, Manga Asa

nan na rafala, alogo a xa taan xun mayenge Isirayila mangan Basa ma.* Netaniyaa dii xemen Yisimayeli yi men nafe binbine ra.

¹⁰ Na danguxina, Yisimayeli yi Misipa kaane suxu, mangana dii temene nun yamaan naxan birin yi luxi na yi, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xemena. Netaniyaa dii xemen Yisimayeli yi keli, a xa siga e ra konyiyani Amonine yamanani.

¹¹ Netaniyaa dii xemen Yisimayeli fe xaxin naxan liga, Kareyaa dii xemen Yoxanan yi na me e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a foxo ra.

¹² E yi ganla birin tongo e siga Netaniya a dii xemen Yisimayeli yengedeni, e sa a li dara gbeen de Gabayon taani.

¹³ Yisimayeli yi sigama yamaan naxan na, ne to Kareyaa dii xemen Yoxanan to, e nun sofa kuntigin naxanye yi a foxo ra, e birin yi sewa.

¹⁴ Yisimayeli muxun naxanye birin suxu Misipa taani, a siga e ra konyiyani, ne yi xete Yoxanan ma, Kareyaa dii xemena.

¹⁵ Koni Netaniyaa dii xemen Yisimayeli nun a muxu solomasexe yi no e giye Yoxanan yee ra, e siga Amonine yamanani.

¹⁶ Kareyaa dii xemen Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi a foxo ra, ne yi ti yamaan yee ra naxanye yi luxi e nii ra, Netaniyaa dii xemen Yisimayeli naxanye suxu Misipa taani Axikan ma dii Gedali faxesanbini, sofane nun xaxanle nun diidine nun kuntigine, a naxanye xali Gabayon taani.

¹⁷ E yi siga, e sa ti Kimihami yigiyadeni, Betelemi taan dexon, alogo e xa siga Misiran yamanani,

¹⁸ e makuya Babilon kaane ra, e yi gaxuma naxanye yee ra, bayo Netaniyaa dii xemen Yisimayeli bata yi Gedali faxesa, Axikan ma dii xemena, Babilon mangan naxan doxo yamanan xun na.

42

Muxu gixine yi Yeremi maxadin

¹ Sofa kuntigine nun Kareyaa dii xemen Yoxanan nun Hosayaa dii xemen Yesani nun yamaan birin, muxudin nun muxu gbeen birin yi e maso,

² e yi a fala Nabi Yeremi xa, e naxa, “Yandi, tin, i yi Alatala, i ya Ala mafan nxu xa, i yi a mafan yama donxeni ito xa. Bayo nxu yi wuya, koni iki nxu muxu dando nan luxi, alo i a toma kii naxan yi.

³ Alatala, i ya Ala xa kiraan yita nxu ra, nxu lanma nxu xa bira naxan foxo ra, e nun nxu lanma nxu xa naxan liga.”

⁴ Nabi Yeremi yi a fala e xa, a naxa, “N bata a me. N na Alatala maxandima nen, e Ala, alo e a falaxi kii naxan yi. Alatala na e yabi

naxan na, n na birin falama nen e xa, n mi sese luxunne e ma.”

⁵ E yi a fala Yeremi xa, e naxa, “Alatala xa findi sere tinxinxi jondi falan na nxu xili ma, xa nxu mi Alatala i ya Alaa falane birin suxu a naxanye tima i xa lan nxu ma!

⁶ Xa a findi a xaxin na hanma a fajina, nxu Alatala xuiin suxuma nen, en ma Ala, nxu i xexi naxan fema alogo nxu xa herin soto, Alatala, en ma Alaa fala suxun xon.”

⁷ Xi fu to dangu, Alatala yi falan ti Yeremi xa.

⁸ Yeremi yi Kareyaa dii xemen Yoxanan xili, e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a foxo ra, e yamaan birin, muxudin nun muxu gbeena.

⁹ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, e n xexi naxan ma alogo n xa sa a mafan e xa, a naxa,

¹⁰ ‘Xa e lu doxi yamanani ito yi, n na e rasabatima nen, n mi e fe kale, n yi e si, n mi e tale mume, bayo n bata sunu lan gbalon ma, n naxan ligaxi e ra.’

¹¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘E nama gaxu Babilon mangan yee ra, e gaxuxi naxan yee ra iki. E nama gaxu a yee ra, bayo n luxi e xon nen alogo n xa e rakisi, n yi e xunba a yii.

¹² N kininkininma nen e ma, a fan yi kininkinin e ma, a yi e raxete e yamanani.’

¹³ Koni xa e a fala, e naxa, ‘Nxu mi luma yamanani ito yi!’ Xa e mi e tuli mati Alatala e Alaa falan na,

¹⁴ xa e a fala, e naxa, ‘En-en, nxu sigama Misiran yamanan nin, nxu mi fa yengen to e denaxan yi, nxu mi fa yenge so xotaan fe xuiin mema denaxan yi, donseen mi fa dasama nxu yii denaxan yi. Nxu luma mena nin!’

¹⁵ Nayi, Yuda muxu donxene, e tuli mati Alatalaa falan na! Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa e a ragidi yati, a e xa siga Misiran yamanani, xa e sa doxo nayi xonyeyani,

¹⁶ nayi, e gaxuxi yengen nun fitina kamen naxanye yee ra, ne sa e sotooma nen Misiran yamanani, e yi faxesa menni.

¹⁷ Naxanye birin waxi siga feni Misiran yamanani, e sa doxo na, ne faxama yengen nun fitina kamen nun fitina furen nin, e sese mi luye e nii ra, e sese mi gbaloni minima n naxan nasigama e xili ma.’

¹⁸ Alatala Senben Birin Kanna mon ito nan falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, ‘N ma xolon nun n ma fitinan godoxi Yerusalame kaane ma kii naxan yi, n ma xolon godoma e ma na kii nin, xa e siga Misiran yamanani. E findima nen danga yamaan misaala ra, e fe yi muxune yigitege, e yi e yalagi, e e konbi. E mi fa yireni ito to e mume!’ ”

* **41:9; 41:9** Na feen sebexi Mangane Singen 15.9-24 kui.

¹⁹ “Yuda yamaan muxu dɔnxɛne, Alatala bata a fala ε xa, a ε nama siga Misiran yamanani. E xa a kolon ki fajɪ, a n bata ε rakolon to!

²⁰ E tantanni ito sa findima ε faxa xunna nan na, ε to n xɛxi Alatala fɛma, ε Ala, ε naxa, ‘Alatala en ma Ala maxandi nxu xa. Alatala en ma Ala na naxan yo fala, i na fala nxu xa, nxu a ligama nɛn.’

²¹ Awa, n bata fa ε yabi to, koni ε mi ε tuli matima Alatalaa falan na, en ma Ala, a naxanye birin falaxi n xa lan ε ma.

²² Awa iki, ε xa a kolon. E faxama nɛn yengen nun fitina kamen nun fitina fureni ε sigan dɔxɔdeni dɛnaxan yi.”

43

E yi Yeremi xali Misiran yi

¹ Yeremi yelinxina falane raliye yamaan birin ma, Alatala e Alaa falane birin, alo Alatala e Ala a yamari a ma kii naxan yi,

² Hosayaa dii xɛmɛna Asari nun Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun a yamaan wasodene birin yi a fala Yeremi xa, e naxa, “I wule! Alatala, en ma Ala mi i rafaxi a faladeni, fa fala, ‘ε nama siga Misiran yi ε sa dɔxɔ na.’

³ Koni Neriyya dii xɛmɛn Baruku nan i radinxi nxu ma alogo nxu xa sa Babilɔn kaane sagoni, e yi nxu faxa hanma e siga nxu ra konyiyani Babilɔn yi.”

⁴ Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun sofa kuntigine nun yamaan birin yi tondi e tuli matiye Alatalaa falan na, fa fala e xa dɔxɔ Yuda yamanani.

⁵ Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun sofa kuntigine birin yi Yuda yama dɔnxɛn tongo naxanye bata yi fa dɔxɔ Yuda yamanani sa keli siyane birin tagi, e yi raxuyaxi ayi dɛnaxanye birin yi

⁶ e nun xɛmɛne nun paxanle nun diidine nun mangana dii tɛmɛne, Babilɔn mangangan kantan muxune xunna Nebusaradan muxun naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xɛmɛna, Safan mamandenna, e nun Nabi Yeremi nun Baruku, Neriyya dii xɛmɛna.

⁷ E yi siga Misiran yamanani, bayo e mi tin e tuli matiye Alatala xuiin na, e yi sa Tapanese taan li.

Falana lan Misiran ma

⁸ Alatala yi falan ti Yeremi xa Tapanese taani, a naxa,

⁹ “Gɛmɛ xungbena ndee tongo i yi e bitin bendeni Misiran mangana banxin so dɛɛn na Tapanese taani Yuda kaane yɛɛ xɔri.

¹⁰ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N xɛraan nasigama nɛn Babilɔn mangangan Nebukadanesari fɔxɔ ra, n ma walikɛna. N yi a manga gbɛdɛn dɔxɔ gɛmɛni itoe fari

n naxanye luxunxi, e yi xunna soni bandun nininna ra mangan xun ma be.

¹¹ A fama nɛn, a Misiran yamanan yɛngɛ. Sayaan nagidixi naxanye ma, ne yi faxa. Konyiyaan nagidixi naxanye ma, ne yi siga konyiyani. Silanfanna ragidixi naxanye ma, ne yi faxa silanfanna ra.

¹² A yi tɛɛn so Misiran yamanan suxure kidene ra, a yi e gan, a siga e suxurene ra. A yi Misiran yamanan nɔ alo xuruse kantanna a domaan tongoma kii naxan yi, a mɔn yi xɛtɛ bɔɲɛ xunbenli.

¹³ A Beti-Semɛsi senbetɛn gɛmɛ daxine fan kala Misiran yi, a yi Misiran kaane suxurene kide banxine gan.”

44

Alaa falana Yahudiya gixine xili ma Misiran yi

¹ Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yahudiyane birin ma Misiran yamanani naxanye yi dɔxi Migidoli taan nun Tapanese taan nun Nofi taani e nun Misiran yamanan faxa binna, a naxa,

² Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “E bata a to n paxankatan naxan saxi Yerusalɛn fari, e nun Yuda taane birin. To, e bata kala hali muxuna, a mi fa e yi

³ amasɔtɔ e fe paxin xɔn e naxan ligaxi e to n naxɔlɔ, e sa wusulanna gan ala gbɛtɛne xa, e yi e batu, e tan nun ε tan nun ε benbane mi naxanye kolon.

⁴ N yi n ma walikɛne rafama ε ma yɛyɛ, nabine, e yi a falama, e naxa, ‘E xɛtɛ xɔsi feni itoe fɔxɔ ra naxanye mi rafan Ala ma.’

⁵ Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli mati, e mi xɛtɛ e fe paxine fɔxɔ ra, e mi ba wusulanna ganɲɛ ala gbɛtɛne xa.

⁶ Nayi, n ma xɔlɔ gbeen yi godo, a yi fitinan nafa Yuda taane birin ma, e nun Yerusalɛn kirane, e yi kala, e yi raxɔri, alo e kii naxan yi to.”

⁷ Iki, Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “Nanfera ε fe paxi sifani ito ligama ε yetɛ ra, ε yi xɛmɛn nun paxanla nun dii pɔrɛn nun dii futene raxɔri Yuda yamaan yɛ, muxu yo mi lu?

⁸ E n naxɔlɔma ε batu se rafalaxine ra, ε wusulanna gan ala gbɛtɛne xa Misiran yamanani ito yi ε fa yigiyaxi dɛnaxan yi. E waxi ε yetɛ raxɔri feen nin, ε findi danga yamaan misaala ra bɔxɔ xɔnna siyaan bonne xa, e lu ε konbɛ.

⁹ E bata pɪnan ε benbane kɛwali paxine xɔn ba, e nun Yuda mangane nun e paxanle nun ε nun e paxanle kɛwali paxine, ε naxanye liga Yuda yamanan nun Yerusalɛn taani?

¹⁰ Han to muxu yo munma nimisa, a gaxu, a n ma sariyan nun n ma yamarine suxu n naxanye soxi e nun e benbane yii."

¹¹ Nanara, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, "N bata a ragidi, n xa gbalon liga e ra, n yi Yuda yamaan birin naxori.

¹² Yuda kaan naxanye luxi e nii ra, naxanye a ragidixi e xa sa dɔxɔ Misiran yamanani, ne birin naxɔrima nen Misiran yamanani, e birin yi faxa yengen nun fitina kameni muxudin nun muxu gbeena. E findima nen danga yamaan misaala ra, e fe yi muxune yigitege, e yi e yalagi, e e makonbi.

¹³ N na e kewanle saranma nen e ra e tan naxanye dɔxi Misiran yi, alo n Yerusalen kaane kewanle saran e ra kii naxan yi yengen nun fitina kameni nun fitina furen na.

¹⁴ Muxu yo mi luyɛ a nii ra Yuda muxu dɔnxene ye, naxanye bata sa dɔxɔ Misiran yamanani, e sese mi e futuxule alogo e xa xete, e dɔxɔ Yuda yamanani, bayo e mi xetema, fa e muxu gixi dando gbansan."

¹⁵ Xemen naxanye birin yi a kolon a e jaxanle yi wusulanna ganma ala gbetene xa, e nun jaxanla naxanye birin yi tixi na yama gbeen malanni, e nun yamaan naxan birin yi dɔxi Misiran nun Misiran yamanan faxa binni, ne yi Yeremi yabi, e naxa,

¹⁶ "Nxu mi fa waxi i ya falan name feni, i naxan tima fata Alatala ra.

¹⁷ Koni nxu waxi nxu de xuiin nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xonna Naxalan Mangan xa, nxu yi minse saraxane rabɔxɔn a xa alo nxu nun nxu benbane nun nxɔ mangane nun kuntigine yi a ligama kii naxan yi a foloni Yuda taane yi, e nun Yerusalen kirane xɔn. Na waxatini, donseene yi nxu yii nun, nxu yi jaxunni, nxu mi yi jaxankataxi.

¹⁸ Koni xabu nxu ba wusulanna ganxe Kore Xonna Naxalan Mangan xa, nxu ba minse saraxane rabɔxɔnye a xa, seene birin yi dasa nxu ma, yengen nun fitina kameni yi nxu jaxankata."

¹⁹ Naxanle mɔn yi a fala, e naxa, "Nxu yi wusulanna ganma Kore Xonna Naxalan Mangan xa waxatin naxan yi, nxɔ xemene mi yi na kolon ba? E yi a kolon a nxu yi burudine ganma a maligan na, nxu yi minse saraxane rabɔxɔn a xa."

²⁰ Nayi, Yeremi yi a fala yamaan xa, xemen nun jaxanla, yamaan naxan birin na yabin so a yii, a naxa,

²¹ "E wusulanna naxanye ganxi Yuda taane nun Yerusalen kirane xɔn, e tan nun e benbane nun e mangane nun e kuntigine nun yamaan birin, Alatala mi a xaxili luxi na xɔn ba, a yi a miri na ma a bɔɔɔni?"

²² Alatala mi yi fa nɔe e kɛwali jaxine nun e xɔsi feene raxanye waxatin naxan yi, e

yamanan yi kala, a yi raxɔri, a findi danga yiren misaala ra, muxu yo mi dɔxi naxan yi, alo a kii naxan yi to.

²³ Bayo e bata wusulanna gan suxurene xa, e yi yulubin liga Alatala ra, bayo e mi e tuli matixi Alatala xuiin na, e mi a sariyane nun a yamarine nun a maxadi xuine suxu, nanara, gbaloni ito e lixi, alo a kii naxan yi to."

²⁴ Yeremi yi a fala yamaan xa, e nun jaxanle birin, a naxa, "E tuli mati Alatala falan na, e tan Yuda kaan naxanye Misiran yamanani.

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'E nun e jaxanle naxan falaxi e deen na, e bata na liga. E a fala nen, e naxa, "Nxu waxi nxu de xuine nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xonna Naxalan Mangan xa, nxu minse saraxane rabɔxɔn a xa." Nba, e naxan falaxi, e na liga. E de xuiin nakamali!"

²⁶ Koni, e tuli mati Alatala falan na, e tan Yuda kaan naxanye dɔxi Misiran yamanani! Alatala naxa, 'N bata n kolɔ n xili gbeeni, Yuda kaa yo mi fa a koloma n xinli sɔnɔn, naxanye dɔxi Misiran yi. E sese mi fa a falama, e naxa, "N bata n kolɔ Habadan Marigina Alatala yi."

²⁷ Bayo n na n yeen tima e ra nen alogo e xa gbalon sɔɔ, koni herin mi a ra. Yuda kaane birin naxɔrima nen yengen nun fitina kameni, naxanye dɔxi Misiran yamanani, han e jan.

²⁸ Muxu dando nan tun yengeni minima, e keli Misiran yamanani siga Yuda yamanani. Nayi, Yuda yamaan muxu dɔnxen naxanye faxi dɔxɔdeni Misiran yamanani, ne birin a kolonma nen, xa e tan nan ma fala jɔndin na hanma n ma falana.'

²⁹ Alatala falan ni ito ra, a naxa, 'Ito nan fa findima taxamasenna ra e xa fa fala n fama nen e kewanle sarandeni e ra yireni ito yi alogo e xa a kolon a n konko falane kamalima nen yati, lan e jaxankata feen ma.'

³⁰ Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N Misiran mangan Xofira sama nen a yaxune sagoni, naxanye waxi a faxa feni, alo n Yuda mangan Sedeki sa Babilon mangan Nebukadanesari sagoni kii naxan yi, a yaxun naxan yi waxi a faxa feni.' "

45

Yeremi yi Baruku madenden

¹ Yuda mangan Yosiyaa dii xemen Yehoyakimi a mangayaan jee naanindeni, Nabi Yeremi yi falani ito ti Neriyya dii xemen Baruku xa, a Yeremi a falane sebe kedini waxatin naxan yi, a naxa,

² "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan i ma, Baruku, a naxa,

³ ‘I yi a falama, i naxa, “Gbalona n xa! Bayo Alatala bata naxankatan sa n ma soxolen fari, n bata xadan kutundeni, n mi matabu yo sotoma.” ’

⁴ Nanara, Alatala yi a fala n xa a n xa ito fala i xa, a naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N naxan tixi, n na rabirama nen. N naxan sixi, n na talama nen, yamanani ito konin.

⁵ Nayi, i tan muxu gbeeyaan nan fenma i yete xa ba? I nama a fen! Bayo n gbalon nafama nen birin ma. Koni, n na i rakisima nen, i na siga dede yamanani.” ’ Alatalaa falan nan na ra.”

46

Alaa falana lan Misiran ma

¹ Alatala falani itoe nan ti Nabi Yeremi xa lan siyane ma:

² A ito nan fala lan Misiran yamanan nun Misiran mangan Neko a ganla ma, Babilon mangan Nebukadanesari naxan no yengeni Efirati baan de Karakemisi taani, Yuda mangan Yehoyakimi a mangayaan jee naanin-den, Yosiyaa dii xemena.

³ “E ye masansan wure lefa xungbene nun a xurine yiton!

E maso, e yengen so!

⁴ E soone yiton,

soo ragine xa te e fari!

E xunna makantan wure kamotine so,

e ti e yirene yi!

E tanbane yiton!

E kanke ye masansanne ragodo e ma!

⁵ Nanfera, n fa e gaxuxin nan toma iki?

E xetema e xanbi ra,

e sofane bata faxa.

E xetema e giye!

E e gima, e mi e xanbi rato.

E gaxuxin yiren birin yi,”

Alatalaa falan nan na ra.

⁶ “Hali xulunlane mi nœ e giye!

Hali fangamane mi nœ e futuxule!

E sanna radinma,

e sa bira

fo kōmen fōxōn yamanani Efirati baan de.”

⁷ “Nde ito ra naxan tema

alo Nila baana,

naxan igeye bōxōnma a ma

a findi fufaan na?

⁸ Misiran nan tema

alo Nila baana,

naxan igeye bōxōnma a ma

a findi fufaan na.

A a falama, a naxa,

‘N tema nen,

n sa bōxōn birin xun ma,

n yi taane nun e muxune birin naxōri.’

⁹ Soo ragine, e te yengeni!

Wontoro ragine e fon e ma!

Sofane, e mini e ye masansan wure lefane ra, e tan Kusi kaane nun Puti kaane nun Ludu kaan xali wonle!”

¹⁰ “Marigina Alatala Senben Birin Kanna nan gbee na lōxōn na,

a gbeepōxō lōxōna,

a gbeen nōxōma a yaxune ra lōxōn naxan yi.

Silanfanna faxan tima nen na lōxōni

han a wasa wunla ra,

bayo a luxi nen

alo saraxana Marigina Alatala Senben Birin

Kanna xa,

kōmen fōxōn yamanani Efirati baan de.

¹¹ Misiran yama fajina,

e siga Galadi yamanani e sa senna fen.

Koni e dandan ferene fenma fuyan,

seri mi fa e yiyalanje sōnōn.

¹² Siyane bata i ya yarabina fe me.

I gbelegbele xuiin bata bōxōn birin suxu.

Amasōto sofane tema e bode fari,

e birin yi bira.”

Babilon mangan yi Misiran yenge

¹³ Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa lan Babilon mangan Nebukadanesari fa feen ma Misiran yamanan yengedeni:

¹⁴ “E a rawanga Misiran yamanani,

Migidoli kaane xa a me,

Nofi kaane nun Tapanese kaane xa a me!

A fala e xa, e naxa,

‘E keli, e yiton,

bayo yengen bata e konna li!’

¹⁵ Nanfera e sofane bata raxōri?

E mi tiye,

bayo Alatala bata e radin bōxōni.

¹⁶ A muxu wuyaxi rabirama nen.

E tema nen e bode ma,

e bira, e naxa,

‘En keli, en xete en konne yi,

en bari taane!

En na en masiga halagi ti yengeni ito ra!’

¹⁷ E a falama nen mēni, e naxa,

‘Misiran mangani ito a sōnxōn gbo de!

Koni na waxatin bata a dan!’ ”

¹⁸ Mangana falan ni ito ra

naxan xili Alatala Senben Birin Kanna,

a naxa, “Habadan Ala nan n na,

n bata n kolō n yeteni,

fa fala muxuna nde fama

naxan senben gbo

alo Taboro geyana geyane tagi,

alo Karemele geyana baan dēxōn.

¹⁹ Misiran kaane, e goronne yiton

e siga konyiyani!

Bayo Nofi taan findima nen yire magenla ra,

a ganma nen,

muxu yo mi luma a yi.

²⁰ Misiran yamanan findixi jinge fajin nan na.

Sigin fama nen a xili ma
sa keli sogeteden komenna ma.
²¹ Misiran kaane bata xɔɲe sofa yɛbaxine
ramara e ganli
naxanye masuxi e xɔn
alo tura raturaxine.
Hali ne fan e xun xetema nen,
e gi e bode xɔn.
E mi tiye e funfuni yengen lɔxɔni,
bayo gbalon lɔxɔn bata fa e ma,
n na e kɛwanle saramma e ra lɔxɔn naxan yi.

²² Misiran kaane e gima nen
e yaxu sɛnbɛmane bun
alo sapina.
E fama e xili ma nen
e nun bunbine,
alo naxanye wudine sɛgɛma.
²³ Alatalaa falan ni ito ra,
e a fɔtɔnna sɛgɛma nen,
hali muxun mi nɔɛ soɛ fɔtɔnna naxan na
bayo e wuya alo tuguminne,
e yatɛn mi nɔɛ kolonje.
²⁴ Yagin nan a ra Misiran yamana fajin xa.
A bata sa yamaan sagoni,
naxanye sa kelixi kɔmenna ma."

²⁵ Alatala Sɛnben Birin Kanna, Isirayilaa
Ala naxa, "N kelima nen No taana ala xili
ma, Amɔn e nun Misiran yamanan nun a
mangan nun a alane nun a kuntigine e nun
naxanye birin e yigi sama Misiran mangani.

²⁶ N na e sama nen e yaxune sagoni,
naxanye waxi e faxa feni, Babilɔn mangan
Nebukadanesari nun a kuntigine. Na xanbi
ra, muxune mɔn yi dɔxɔ Misiran yi alo a
fɔlɔni," Alatalaa falan nan na ra.

Isirayila xunbana fe

Yeremi 30.10-11

²⁷ "E tan Yaxuba yixetene,
n ma walikene, e nama gaxu,
Isirayila kaane, e nama kuisan!
Bayo, n na e rakisima nen,
n yi sa e ba yire makuyeni,
n yi e bɔnsɔnna ba yamanani
e sa konyiyani dɛnaxan yi.
Yaxuba bɔnsɔnna muxune mɔn xetema nen,
e yi lu maraxaran nun bɔɲe xunbenli.
E mi fa yimaxe sɔnɔn!
²⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
'E tan Yaxuba yixetene,
n ma walikene, e nama gaxu,
bayo n luma nen e xɔn.
N siyane birin naxɔre nen,
n na e raxuyaxi ayi naxanye ye,
koni n mi e tan naxɔrima.
N na e xuruma nen
alo a lan kii naxan yi,
bayo n mi e yatɛma sontarene ra.' "

47

Nabiya falana Filisitine xili ma

¹ Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa
lan Filisitine ma, benun Misiran mangan xa
Gasa taan yenge:

² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"Walanne bata keli sogeteden kɔmenna ma,
e luma nen alo fufana,
e sa yamanan xun ma,
e nun naxanye birin a yi,
e nun taane nun e muxune.
Yamaan sɔnxɔma nen,
yamanan muxune birin yi gbelegbele.

³ Soone torone xuiin minima nen,
yaxune yenge so wontorone gi xuine yi ma.
Fafane mi e diine danxunma na lɔxɔni
bayo e tunnaxɔlɔma e ma nen fefe!

⁴ Amasɔtɔ Filisiti yamanan birin naxɔri
lɔxɔn bata a li,
han muxu yo mi lu
naxan Tire taan nun Sidɔn taan maliye.
Bayo Alatala Filisiti kaane halagima nen,
yamaan dɔnxɛn naxan sa kelixi Kafatoro
fɔxɔ ige tagi bɔxɔni.

⁵ Gasa kaane e xunna bima nen sununi,
Asikalɔn taan yi yidundu.
E tan yamaan muxu dɔnxɛn naxanye dɔxi
mɛrɛmɛrɛne yi,

e luma e yete maxabe sununi
han waxatin mundun yi?

⁶ E a falama nen, e naxa,
'Ee! Alatalaa silanfanna luma nxu faxe
han waxatin mundun yi?

A xa so a tɛɛni,
a danna sa faxan na,
a raxara fa.'

⁷ Koni a xa a raxara di?
Bayo Alatala nan yamarin fixi
a yengen xa keli Asikalɔn taan nun baan
binna xili ma. "

48

Nabiya falana Moyaba xili ma

¹ Alatala Sɛnben Birin Kanna, Isirayilaa
Ala ito nan falaxi lan Moyaba yamanan ma,
a naxa,
"Gbalon Nebo taan xa,
bayo a bata kala!
Yarabin na a ra Kiriayatayimi taan xa,
e bata a suxu yengeni!
Yarabina e yire makantanxin xa e nun
yigitegena.

² Tantunna mi fa Moyaba yamanan xa,
bayo e fe naxine nan yitonma a xili ma
Xɛsibɔn taani,
e naxa, 'En siga,
en sa a raxɔri siyane ye!'
E tan Madimen kaane fan,
e taani dunduma nen
bayo yengena e fɔxɔ ra.

³ Gbelegbele xuiin tema nen Xoronayin
taani!

Halagin na a ra!
A birin kalama nen!

4 Moyaba yamanan kalama nen!
 A diine gbelegbele xuiin mama nen.
 5 E tema wuge nen Luxiti geyaan ma.
 E godoma nen gbelegbele Xoronayin taani
 jaxankatana fe ra.
 6 E gi! Birin xa a niin makata!
 E luxun alo wudi dungin burunna ra!
 7 Amasoto e yigi saxi e kewanle nun e nafunle
 nin,
 e fan suxuma nen yengeni,
 e suxuren Kemosi fan yi xali koniyiyani
 e nun a ki muxune nun e kuntigine.
 8 Halagi tiin soma nen e taane birin yi,
 taal yo mi luyē.
 Bonbon kuine kalama nen,
 meremerene yi halagi,
 bayo Alatala na nan falaxi.
 9 E Moyaba mali
 a xa a gi alo xoliin na tugan.
 A taane yigelima nen,
 muxu yo mi luma e yi.
 10 Dangan na kanna xa
 naxan na Alatalaa wanla rabēnin.
 Dangan na kanna xa
 naxan tondima yengen soe!"

11 "Moyaba yi boje xunbelixi
 xabu a dii jore waxatini,
 alo manpaan na ramara
 alogo a xa siga jaxunje ayi.
 A mi baxi a yamanani,
 a siga gbete yi,
 a mi sigaxi koniyiyani.
 Nanara, a man jaxun a kiini,
 a xirin mi masaraxi."
 12 Koni, Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "Loxone fama,
 n muxune rafama e ma loxon naxanye yi,
 e yi e ba e yamanani
 siga yamana gbete yi.
 E yi e yamanani geli,
 e yi a xunna kala.
 13 Moyaba yagima nen Kemosi suxurena fe
 ra,
 alo Isirayila yamaan yagi kii naxan yi
 Beteli kidena fe ra,
 e yi e yete taxuxi naxan na.*
 14 E a falama di nayi, e naxa,
 'Sofa fapine nan nxu ra,
 yenge so wekilixine?'
 15 Moyaba yamanan kalama nen,
 tutin yi te a taane yi.
 E sigama a banxulan fapine ra nen e fax-
 adeni,"

Mangana falan nan na ra,
 naxan xili Alatala Senben Birin Kanna.
 16 Moyaba halagi waxatin bata a li,
 gbalon mafuraxin fama a xili ma.
 17 E tan a rabilinna muxune,
 e a wuga,

e tan naxanye birin a xili gbeen kolon!
 E naxa, "Ee! Senbe gbee sifani ito bata kala!
 Mangaya gbeeni ito bata halagi!"

18 "E tan Dibon kaane,
 e keli e binyeni,
 e godo han
 e sa doxo boxo xareni,
 bayo Moyaba yamanan kala muxun fama
 nen e xili ma.
 A e taa makantanxine kalama nen.
 19 Aroyeri kaane,
 e ti kiraan matodeni,
 muxu gixi dangumatson naxanye e futuxu-
 luxi,
 e ne maxodin,
 e naxa, 'Nanfe ligaxi?'
 20 Yagin nan a ra Moyaba xa,
 bayo a bata yigitege.
 E xuini te! E gbelegbele!
 E a rali Arinon xuden de
 a Moyaba bata kala!"

21 "Kitin bata keli yamanan xili ma
 naxan lantani,
 a bata fa Xolon nun Yahasi nun Mefaati xili
 ma,
 22 e nun Dibon nun Nebo nun Beti-
 Dibilatayimi,
 23 e nun Kiriyaatayimi nun Beti-Gamulu nun
 Beti-Meyon,
 24 e nun Keriyoti nun Bosara,
 e nun Moyaba yamanan taane birin,
 naxanye maso, naxanye makuya.
 25 Moyaba senben bata kala,
 a fangan bata ba a ra,"
 Alatalaa falan nan na ra.

26 "E Alaa xolon dolon so a yii,
 a xa a xun magi a ra
 bayo a bata murute Alatala xili ma!
 Moyaba xa a makutukutu a baxunni,
 birin yi gele a ma.
 27 E tan xa mi yi Isirayila yamanan
 magelema ba?
 E a toxi suxi mujadene nan ye ba,
 e to e xunne yimaxama a mageledeni,
 e na a fe fala?
 28 E tan Moyaba kaane,
 e taane rabenin,
 e sa doxo fanye yinle ra,
 e ganbane raliga
 naxanye e teen sama game longonne ra."

Nabi Esayi 16.6-12

29 "Nxu bata Moyaba kaane wasona fe me
 naxan gbo han,
 e nun e yete yigboon nun e wason
 nun e yete yitena, e nun e yandana."
 30 Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "N na wasona fe kolon,
 koni e yete matoxoma fuun nin."

* 48:13. 48:13 Na feen sebexi Mangane Singen 12.28-29 kui.

31 “Nanara, n Moyaba wugama,
n gbelegbelema sununi Moyaba birin xa.
N kutunma Kiri-Hareseti kaane fe ra.
32 N wugama Sibima manpa binle fe ra
dangu Yaaseri kaane ra,
bayo e yiine bata yi siga
han baan xanbi ra,
e yiine yi sigaxi han Fɔxɔ Daraan kidi ma.
Koni halagi tiin bata e bogi fajine kala.
33 Sɛwan nun naxanaxan bata jan
Moyaba wudi bili nakone nun xene yi.
N bata manpa igen jan manpa ige badene
yi,
muxu yo mi fa manpa bogi igen bama
sewani.

Yenge so sɔnxɔ xuiin nan fa mema na yi.
34 Xesibon kaane gbelegbele xuiin sigama
han Eleyale taani,
e xuiin sa mema han Yahasi taani,
keli Soyari taan ma
siga han Xoronayin taani,
siga Egilati-Selisiya taani,
bayo hali Nimirimi daraan fan bata xori.
35 N Moyaba yamanan naxorima nen,
e tan naxanye saraxane bama taane suxure
kidene yi
e wusulanna gan e alane xa,”
Alatalaa falan nan na ra.

36 “Nanara, n bɔɔɔn wugama Moyaba fe ra.
N ma mawuga xuiin luxi nen
alo xulen xuina sununi.
N kutunma Kiri-Hareseti taana fe ra,
bayo e nafunla naxan malan,
na bata tunun.

37 Bayo muxune birin bata e xunne bi,
e birin yi e de xabene bi sununi,
e yi e yiine birin maxaba,
e kasa benbeli dugine so sununi.

38 Saya feen nan tun fa mema Moyaba banx-
ine

nun a yama malandene yi,
bayo n bata Moyaba yamanan kala
alo fɛɛna
muxe mako mi fa naxan ma,”
Alatalaa falan nan na ra.

39 Ee! E naxankataxi!
E gbelegbelema han!
E yagixin bata e xun xanbi so!
Moyaba yamanan fe findima magelen
nun gaxu xunna ra nen a rabilinna birin xa!

40 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“E yaxun sinma nen e ma alo singbinna
naxan a gabutene yifulunma Moyaba xun
ma.

41 Keriyoṭi suxuma nen, a yire makantanx-
ine yi tongo.

Moyaba sofane bɔɔɔn luma nen na lɔxɔni
alo naxanla naxan dii barini.

42 Moyaba kalama nen,
a mi fa findima siyaan na sɔnɔn,
bayo a bata murute Alatala xili ma.

43 E tan Moyaba kaane,
gbalon nun yinla nun luti ratixina e yee ra.”
Alatalaa falan nan na ra.

44 “Naxan na a gi gbalon bun,
na yi sa sin yinla ra!
Naxan na te yinla ra,
na yi sa a suxu luti ratixin na.
Bayo n Moyaba kaane kewanle saranma e
ra jeeɛn naxan na,
na a limatɔɔn ni i ra,”
Alatalaa falan nan na ra.

45 “Muxu gixine taganxin yigiyaan fenma
nen Xesibon taani,
koni teeɛn minimi nen Xesibon taani,
teeɛ degen yi mini Sixon ma manga banxini,
a Moyaba kaane xunna kala,
a yi gbalotoni itoe gan.

46 Gbalona e tan Moyaba kaane xa!
Kemosi suxurena yamaan bata tunun,
bayo e diine bata xali konyiyani.

47 Koni waxati famatoni,
n mɔn Moyaba muxu suxine raxetema nen.
Na kitin nan saxi Moyaba sanna.”
Alatalaa falan nan na ra.

49

Nabiya falana Amonine xili ma

1 Alatala ito nan falaxi Amonine xili ma, a
naxa,
“Dii mi fa Isirayila kaane yii sɔnɔn ba?
Kee tongo yo mi fa e xa sɔnɔn ba?
Nanfera nayi,
Amonine dɔxi Isirayila taane yi?
Nanfera Mɔlɔkɔ suxurena yamaan bata
Gadi yamanan tongo?”

2 Nanara, Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Lɔxɔne fama,
n yenge so sɔnxɔ xuiin natema lɔxɔn nax-
anye yi

Amonine taan Rabaha xili ma,
a yi findi taa xɔnna ra,
a rabilinna taane yi gan.
Nayi, Isirayila kaane yi e kedi muxune
kedi,”

Alatala naxa na kiini.

3 “Xesibon kaane, e gbelegbele,
bayo Ayi taan bata kala!
Rabaha kaane e sunu xuini te,
e kasa benbeli dugine ragodo e ma,
e wuga.
E gi taan makantan yinna yiren birin yi
bayo yaxune bata fa e suxuren Mɔlɔkɔ suxu-
deni,

e siga a ra konyiyani,
e nun a ki muxune nun a kuntigine.

4 Nanfera e kanbama e lanbanne nun e xeeɛn
yi,

e to rafexi bogise xaba daxine ra?

E tan Raba kaane,
yama murutɛxina,
e tan naxanye e yigi saxi e nafunle yi
e naxa, ‘Nde nɔe nxu yenge?’ ”

5 Marigina, Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa,
 “N fe magaxuxin nafama nen ε xili ma,
 sa keli ε rabilinne birin yi,
 ε birin yi kedi,
 muxu yo mi muxu gixine xun lanje.

6 Koni na na dangu,
 n mən Amonine muxu suxine raxetema
 nen,”
 Alatalaa falan nan na ra.

Nabiya falana lan Edon ma

7 Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi Edon yamanan xili ma, a naxa,
 “Fekolonne bata dasa Teman yamanani ba?
 Maxadi tiine mi fa na xaxilimane ye ba?
 E fe kolonna bata kala ba?

8 E xete ε giye,
 ε luxun faran yinle ra,
 ε tan Dedan kaane!
 Bayo n gbalon nafama nen Esayu yixetene
 xili ma,
 n na e kewanle saran e ra waxatin naxan yi.”

Nabi Abadi 1.5-6

9 “Xa muxune fa ε nakoni ε manpa bogine
 mujadeni,
 e mi bogi dando xan gbansan luma na ba?
 Xa mujadene fa i konni kœen na,
 e mi e waxonna xan tongoma ba?

10 Nba, n tan Ala Esayu yixetene yii seene
 birin naxorima nen,
 n yi e luxundene birin namini kenenni.
 E mi fa nœ e luxunje.
 E bœnsœnna nun e ngaxakedenne
 nun e dœœ bodene birin halagima nen,
 muxu yo mi lu Esayu bœnsœnni.

11 E ε kiridine lu na,
 n na n yengi dœœ e xœn.
 E kaja gilene xa e yigi sa n yi.”

12 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N
 tan mi naxanye yalagixi kitini, xa ne kara-
 han xœœ igelengenna mindeni, ε tan yatœ
 sœntaren na nayi ba? En-œn de! E mi suxuma
 sœntarene ra de! E a minma nen yati!”

13 Bayo Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N bata n kœœ n yeteni, fa fala Bosara taan
 naxorima nen, a rayarabi, a danga, a halagi.
 A taane birin kalama nen habadan!”

Nabi Abadi 1.1-4

14 N bata xerayana nde a fe mœ fata Alatala
 ra,
 xeraan bata rasiga siyane ma,
 a xa sa a fala, a naxa,
 “E keli, ε sa Edon kaane yœnge!
 E keli ε sa yœngen so!”

15 Ala naxa, “Edon kaane,
 n na ε senben xurunma nen siyane birin xa.
 Birin ε rapaxuma nen.

16 E to muxune magaxuma,
 wason naxan ε bœœeni,
 na bata ε ratantan
 ε tan naxanye doxi faran yinle ra,

e nun geyane fari.

Hali ε tœen sa kore alo singbinna,
 n na ε ragodoma nen,”
 Alatalaa falan nan na ra.

17 “Edon yamanan kalama nen, naxan yo
 na dangu a dœœn ma, ne yigitegema nen, e
 kabe, e kolin a fitina feene ma.”

18 Alatala yi a fala, a naxa, “Muxu yo mi fa
 luyœ be. Adamadi yo mi dœœ a yi alo Sodoma
 nun Gomora nun e rabilinna taane halagi
 kii naxan yi.

19 N luma nen alo yatan
 naxan xajœxin minima fœtœnni Yurudœn
 baan dœ,
 a siga sube fendeni yire fajœni.
 N Edon kaane kedima nen e yamanani
 sanja ma kedenni,
 n naxan sugandixi,
 n sa na dœœ na yi.
 Bayo, nde maliga n tan na?
 Nde n yamare?
 Xuruse rabaan mundun n yœœ ratiye?”

20 Nanara, ε tuli mati Alatalaa fe ragidixin
 na lan Edon kaane ma,
 e nun a feen naxanye yitœnxi Teman kaane
 xili ma!

E luma nen
 alo xuruse diin naxanye suxuma e xali,
 e dœœden yi yigeli yati!

21 E kala xuiin bœœœni maxama nen,
 e gbelegbele xuiin yi siga han Gbala Baana.

22 A luma nen alo singbinna nan tema a sa
 sin e ma, a yi a gabutene yifulun Bosara taan
 xun ma. Na lœœœni Edon sofane bœœœn luma
 nen alo jaxanla naxan dii barini.

Nabiya falana lan Damasi ma

23 Falana lan Damasi taan ma:
 “Xamata kaane nun Arapada kaane bata
 yagi,
 bayo e bata xibaru jaxina fe mœ.

E bata kontœfli,
 e yimaxa alo baan na walanje ayi.

24 Damasi kaane senben bata jan,
 e bata e xun xanbi so,
 e waxi e gi feni.
 Gaxun nun kuisanna nun xœœn bata e suxu,
 alo jaxanla naxan dii barini.

25 Taa xili kanni ito fa rabœœinx di,
 n ma sœwa taana?”

26 “A banxulanne birama nen taan xun
 xœn yati! A sofane birin yi faxa na lœœœni,”
 Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

27 “N tœœn soma nen Damasi taan makan-
 tan yinne ra, a yi Ben-Hadada manga
 banxin gan.”

Nabiya falana Arabune xili ma

28 Alatala ito nan falaxi Kedari bœnsœnna
 nun Xasori mangayane xili ma Babilœn
 mangan Nebukadanesari naxanye yœnge a
 yi e nœ, a naxa,

“E keli, e Kedari bõnsõnna yenge!

E sogeteden yamanan muxune halagi!

²⁹ E e xuruse kurune nun e kidi bubune tongo e yii,
e nun e yigiyadene nun e goronne nun e jõgõmene birin.

Muxune sõnxõn natema nen e ma,
e naxa, ‘Gaxun yiren birin yi!’ ”

³⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“E tan Xasori kaane,

e gi mafuren!

E sa e luxun faran yinle ra!

Bayo Babilon mangan Nebukadanesari
bata yengeni ton e xili ma.

³¹ E keli, e fu siyani ito ma

naxan dõxi bõne xunbenli.

A taane so deene mi nõe balanje,

e mi sõxõnxi,

e dõxi e danna nen,”

Alatalaa falan nan na ra.

³² “Yaxune e jõgõmene tongoma nen
yengeni,

e nun e xuruse kuru wuyaxine.

Naxanye e xunne deõxõn bima,

n ne raxuyama ayi nen foyeni,

n gbalon nafa e ma

keli yiren birin yi,”

Alatalaa falan nan na ra.

³³ Xasori taan findima nen kankone kuru-
den na,

yire rabepinxina han habadan.

Muxu yo mi dõxe a yi,

adamadi yo mi luye na.

Nabiya falana Elan xili ma

³⁴ Alatala yi falan ti Nabi Yereimi xa lan
Elan yamanan ma Yuda mangan Sedeki a
mangayaan fõlõ waxatini, a naxa,

³⁵ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
a naxa,

“N Elan yamanana xanli girama nen,

naxan findixi e senben binla ra.

³⁶ N foye naanin nafama nen Elan xili ma

keli kore xõnna tongon naaninne ma,

n yi e raxuya ayi foyeni.

Yamana yo mi luye

Elan muxu gixine mi sigan denaxan yi.

³⁷ N Elan kaane rayarabima nen e yaxune
yee ra

naxanye waxi e faxa feni.

N gbalon nafama nen e ma n ma xõlõ gbeeni,

n yi yengen bira e fõxõ ra,

han n yi e rajan.”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁸ “N Elan mangan nun a kuntigine halag-
ima nen,

n yi n ma manga gbeden dõxõ na,”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁹ “Koni waxati famatõni,

n fama nen Elan muxu suxine ra,”

Alatalaa falan nan na ra.

50

Babilõn kalama nen

¹ Alatala falani ito nan ti Nabi Yereimi xa
lan Babilon nun a rabilinna taane ma, a
naxa,

² “E xibaruni ito rali siyane ma,

e a rawanga!

E taxamasenni te,

e a fe rali birin ma,

e nama sese luxun,

e a fala, e naxa,

‘Babilõn taan suxuma nen!

Yarabin na a ra Beli suxuren xa,

Merodaki suxuren gaxuma nen!

Yarabin na a ra e alane sawurane xa,

gaxuna e suxurene suxuma nen!’

³ Bayo siyana nde fama nen a yengedeni

sa keli sogeteden komenna ma,

a e yamanan naxõrima nen,

muxu yo mi lu a yi.

Muxune nun xuruseene birin e gima nen.”

⁴ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Na lõxõne nun na waxatini,

Isirayila kaane nun Yuda kaane fama nen e
bode xõn,

e siga wuge,

e Alatala fen, e Ala.

⁵ E maxõdinna tima nen Siyon kirana fe yi,

e yi e yee rafindi men binna ma,

e yi e yete findi Alatala gbeen na habadan
layirin xõn

naxan mi jinanma muxune ra mume!

⁶ N ma yamaan yi luxi nen

alo xuruse tununxine.

E xuruse rabane bata yi e ralõ ayi,

e yi lu sigẽ geyane nun yire matexine xun
xõn

e jinan e matabuden ma.

⁷ Naxan yo na yi e to,

a yi e faxa,

e yi a fala, e naxa,

‘Nxu mi kala tixi,

bayo e bata yulubin liga Alatala ra,

tinxinna kanna, Alatala,

e benbane yigina.’ ”

⁸ “E gi, e keli Babilon yi,

e keli Babilõn kaane yamanani,

e lu alo kõtõne xuruse kurun yee ra.

⁹ Bayo n siya gbeene rakelima nen,

n na e malan,

n yi e radin Babilõn taan xili ma

sa keli sogeteden komenna ma.

E taan yengema nen,

e yi a tongo.

E xalimakunle mi fulẽ mume

alo sofa yebaxin to mi xete a yii genla ra keli
yengeni.

¹⁰ E fuma Babilõn taan ma nen,

a kala muxune birin yi wasa,”

Alatalaa falan nan na ra.

11 “E sewa, e naxan,
 e tan naxanye fuma n ma yamaan ma!
 E tugan^{ne} ayi sewani
 alo jinge diin se^{xen} de.

E naxan xuiin xa gbo ayi
 alo soo kenden wuga xuina.

12 Koni e nga yarabima nen,

naxan e barixi,
 na yagima nen.

E findima siya don^{xen} nan na siyane birin
 tagi,

e yamanan yi findi burunna nun yire xaren
 nun tonbonna ra.

13 Muxu yo mi fa luma a yi son^{en},

bayo Alatala a findima nen yire magenla ra
 a xoloni.

Naxan yo na dangu Babilon yi,
 na kanna yigite^{gema} nen,
 a kolin a kala kii ma.”

14 “E ti Babilon yenge xinla ma a rabilinna
 birin yi,

e tan xali wonle!

E a bun,

e xalimakunle birin woli a ma!

Bayo a bata yulubin liga Alatala ra.

15 E yenge so son^{xen} nate a ma yiren birin yi!

E minima nen e yete dentegedeni

e yiine yitexi.

A sangansone birama nen,

a taa makantan yinne yi kala.

Bayo Alatala bata a gbeen jo^{xo}.

E gbeen jo^{xo} a ma!

E a liga a ra

alo a ligaxi bonne ra kii naxan yi.

16 E sansi siine nun bogise xabane raxori e
 bode xon Babilon yi.

Halagi tiina silanfanna fama nen,

birin xa xete a konni,

birin xa a gi, siga a yamanani.”

17 “Isirayila yamaan bata findi xuruse tu-
 nunxin na

yatane naxan kedixi.

Asiriya mangan nan singe yi a yengema.

Don^{xen} na, Babilon mangan Nebukadane-
 sari nan a halagi.”

18 Nanara, Alatala Senben Birin Kanna,
 Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N
 Babilon mangan nun a yamanan muxune
 kewanle saranma e ra nen alo n Asiriya
 mangan liga kii naxan yi.

19 Koni, n mon xetema nen Isirayila ra

alo xuruse kuruna a sansanni,

e yi e dege Karemele geyaan nun Basan yire
 matexin fari.

E lugoma nen Eframigeya yiren nun Galadi
 yamanani.”

20 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Na lo^{xone} nun na waxatini,

muxune Isirayila yamaan hakene funfun
 fenma nen,

koni a sese mi luma na.

E Yuda yamaan yulubine xon fenma nen,

koni sese mi toe.

Bayo n na yamaan muxu don^{xen} naxanye lu
 e nii ra,

n ne yulubine xafarima nen.”

21 “E fu Meratayin yamanan ma,

e nun Pekodo kaane!

E e sagatan, e e birin naxori.

N na e yamarixi naxan birin na,

e ne liga.”

Alatalaa falan nan na ra.

22 “Yenge so son^{xone} nan tun tema ya-
 manani.

Naxankata gbeen na a ra.

23 Ee! Yamanan naxan senbe gbo a birin xa,
 na bata kala, a halagi!

Ee! Babilon bata findi yamana rabepinxin
 na!

24 Babilon kaane,

n bata lutin nati e ye^{ra} ra,

e yi e suxu a ra,

benun e xa a fe kolon.

E yi e li na, e yi e suxu,

amasoto e bata n tan Alatala yenge.

25 Alatala bata a yenge so seene ramini e
 ramaradeni a xoloni.

Marigina Alatala Senben Birin Kanna wanla
 kema nen

Babilon kaane yamanani.

26 E fa a xili ma keli yire makuyene yi.

E a sagane rabi,

e yi a nafunle yitaxun

alo sansi kesene

e yi e birin kala,

sese nama lu a yii.

27 E a turane birin faxa,

e e birin xali e faxadeni!

Gbalon na a ra e xa,

bayo e lo^{xon} bata a li,

e kewanle saranma e ra waxatin naxan yi.”

28 “Muxu gixine xuiin nan ito ra,

naxanye minixi yengeni Babilon yi,

e fa a rali Siyon taani

a Alatala en ma Ala bata a gbeen jo^{xo} a batu
 banxina fe ra.

29 E xali wonle xili e xa fa Babilon xili ma,

naxanye fatan xalimakunla wole.

E daaxadene yiton a rabilinni,

muxu yo xun nama mini ayi.

E e saranna fi e kewanle ra,

e a liga e ra

alo e a liga bonne ra kii naxan yi!

Bayo a bata murute Alatala xili ma,

Isirayila Sariyandana.

30 Nanara, yaxune a banxulanne faxama
 nen taan yama malandene yi,

a sofane birin yi halagi na lo^{xoni},”

Alatalaa falan nan na ra.

31 Marigina Alatala Senben Birin Kanna
falan ni ito ra, a naxa,

“E tan yete yigbone,
n bata keli e xili ma.
E kewanle saranma e ra waxatin naxan yi,
na bata a li.

32 Yete yigbone e sanna radinma nen,
e bira,
muxu yo mi e rakelima.
N teen soma nen e taane ra,
a yi e rabilinne birin gan.”

33 Alatala Senben Birin Kanna yi falani ito ti,
a naxa,

“Isirayila kaane nun Yuda kaane birin
naxankataxi.

Muxun naxanye e suxi konyiyani,
ne tondixi e bejinje.

34 Koni e xunbamaan senben gbo,
a xili nen Alatala Senben Birin Kanna.
A e xun mayengema nen
alogo a xa boje xunbenla soto e yamanan xa,
a yi Babilon kaane yimaxa.”

35 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Yengen kelima nen Babilon kaane xili ma!
Yengen kelima nen muxune birin xili ma
naxanye dxi Babilon yi,
e nun e kuntigine nun e fekolonne.

36 Yengen kelima nen e yiimatone xili ma,
e yi findi daxune ra!
Yengen kelima nen e sofane xili ma,
e yi lu gaxuni!

37 Yengen kelima nen e soone nun e yenge so
wontorone xili ma,
e nun siya basanxine birin xili ma
naxanye dxi a yi,
e sofane yi lu alo naxanle!
Yengen kelima nen e nafunle xili ma,
e birin yi ba e yil!

38 Ala xa igen jan e xudene yi,
e xori!
Bayo suxure yamanan nan a ra,
e xaxinla bata jan gaxu feene bun.

39 Nanara, burunna subene nun kankone
luma nen Babilon yi,
a findi dangaranfulene konna ra.
Muxu yo mi fa luma a yi,
a yigelima nen

han mayixeten nun mayixete,

40 alo Ala Sodoma nun Gomora nun e ra-
bilinna taane halagi kii naxan yi.

Muxu yo mi fa luma a yi,
adamadi yo mi fa daxe na,”
Alatalaa falan nan na ra.

41 “Yamaan fama nen
sa keli sogeteden komenna ma,
siya gbeen nun manga senbemanen fama nen
sa keli fo boxon danna ra.

42 E sofane fama nen xanle nun degemane ra
e yil.

E naxu,
e mi kininkininna kolon.
E xuiin minima nen alo foxo igena,
e nema fama e soone fari.

E fama nen safa yeen ma,
e yengen so e bode xon
alo muxu kedenna.

E fama Babilon taa fajin nan yengede yi!

43 Babilon mangan to na feen xibarun me,
a gaxu, a fangan yi jan
alo naxanla naxan dii barini.

44 N luma nen alo yatan
naxan xajexin minima fotonni Yuruden
baan de,

a siga sube fendeni yire fajini.

N ne kedima nen e yamanani sanja ma
kedenni,

n naxan sugandixi,

n sa na dxi na.

Bayo, nde maliga n tan na?

Nde n yamare?

Xuruse rabaan mundun n yee ratiye?”

45 Nanara, e tuli mati Alatalaa fe ragidixin
na Babilon xili ma,

a feen naxanye yitonxi Babilon kaane ya-
manan xili ma.

E luma nen
alo xuruse diin naxanye suxuma e xali,
e dxi den yi yigeli yati!

46 Dunuja muxune na a me
a Babilon bata suxu yengeni,
siyane yimaxama nen,
e gbelegebe xuini te.

51

1 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N kala ti foyen nafama nen Babilon
nun Lebo-Kamayi* muxune birin xili ma.

2 N xajene xema nen Babilon xili ma
naxanye a fintanma alo maala,
a muxune birin yi kedi
alo se dagina.

Bayo e fuma nen a ma
keli yiren birin yi gbalon laxoni.

3 E xalimakunle woli e yaxune xalimakuli
wonle xili ma,

e nun wasodene kanke ye masansanne
ragodoxi naxanye ma!

E nama dija e sofa yo ma!

E e sofa ganla birin faxa.

4 E maxoloxine xa lu biraxi Babilon ya-
manan xun xon,

e saxonxin yi lu saxi Babilon taan kirane xon.

5 Bayo Ala mi Isirayila yamaan nun Yuda
yamaan nabeginxi,

Alatala Senben Birin Kanna,

* 51:1. 51.1 **Lebo-Kamayi** findixi wundo falan nan na naxan bunna nen fa fala “Babilon kaane.”

hali e yamanan to rafexi yulubine ra Isiray-
ilaa Sariyanden yee ra yi.

⁶ E gi, e mini Babilon yi,
birin xa a niin makata,
alogo e nama faxa Babilon kaane hakene fe
ra!

Bayo Alatala gbeeɲɔɔ waxatin bata a li,
Ala Babilon kaane saranma nen
alo a lan e ma kii naxan yi.

⁷ Babilon yi findixi xema igelengenna nan
na Alatala yii,
dunɲa muxune birin xunna firifiri naxan
kui dɔɔ ra.

Siyane bata a dɔɔn min,
e xunne yi keli e ra.

⁸ Babilon taan bata kala,
a bata kala!

E gbelegbele a fe ra!
E senna fen naxan sama a furen de!
Waxatina nde, a yalanma nen.

⁹ 'Nxu wa nen Babilon dandan feni,
koni a mi nɔe yiyaɲɲe.
Nayi, en na a rabeɲin.

Birin xa siga a konyi.
Bayo kitin naxan nagidixi a xili ma,
na feen bata te han kore xonna.'
¹⁰ 'Alatala bata en xun mayenge kitin sa.
E fa, en sa Alatala,
en ma Ala kewanla yeba Siyon taani.' "

¹¹ "E xalimakunle ralemun!
E wure lefane tongo!
Alatala bata Mede mangane radin Babilon
xili ma
bayo a bata a kala feen nagidi.
Alatala a gbeen ɲɔɔma nen a batu banxina
fe ra.

¹² E taxamasenne yite
alogo muxune xa siga yenge sodeni
Babilon taan makantan yinne xon!
E xun makantan muxune fari sa,
e yi kantan tiine ti!
E sofane yiton yaxune xili ma!
Bayo Alatala naxan nagidixi,
a na rakamalima nen
a naxan falaxi lan Babilon kaane ma.
¹³ E tan naxanye dɔɔi baa gbeene de
nafulu gbeena e tan naxanye yii,
e rayanna bata a li,
danna fa sama e siimayaan na nen."

¹⁴ Alatala Senben Birin Kanna bata a kɔɔ a
yete yi, a naxa,
"N taani ito rafema nen yaxune ra yati,
e wuya alo tuguminne,
e yi e nɔ soto xuini te e xili ma sewani."

Nabi Yeremi 10.12-16

¹⁵ "Ala nan bɔɔɔ xonna daxi a senbeni,
a yi dunɲa beten sa a fe kolonna xon,
a kore walaxani bandun a xaxilimayani.
¹⁶ A na a xui ramini,

tulen yi a malan kore,
a kundaan nafa,
sa keli bɔɔɔn danne ra.
A yi galanna nun tulen nafa,
a foyen namini a ramaradeni.
¹⁷ Muxune birin bata findi xaxilitarene nun
fekolontarene ra.

Xema rawanle birin yagixi
lan e sawura rafalaxine fe ma,
bayo wulen nan e suxurene ra,
nii yo mi e yi.

¹⁸ Fe fuun nan e ra,
wali magelexina.
E halagi waxatin na a li,
e raxorima nen.

¹⁹ Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi
alo e tan.
Bayo a tan nan seen birin daxi.
A tan nan gbee Isirayila bɔnsɔnne ra.
A xili nen Alatala Senben Birin Kanna."

Babilon taan naɲanna fe

²⁰ "Babilon kaane, e lu nen n xa
alo sinbena, yenge so se fajina,
n yi siyane raxuya ayi e ra,
n yi yamanane kala e xon.

²¹ N soone nun soo ragine raxuyaxi ayi e tan
nan na,
e nun yenge so wontorone nun a ragi mux-
une,

²² e nun xemene nun ɲaxanle,
e nun fonne nun dii ɲɔɔene,
e nun banxulanne nun sungutunne,
²³ e nun xuruseene nun xuruse rabane,
e nun xee biine nun e ɲingene,
e nun yamana kanne nun kuntigine.

²⁴ Babilon taan nun a muxune fe ɲaxin nax-
anye ligaxi Siyon taan na,
n na kewanle saranma nen e ra e yetagi,"
Alatalaa falan nan na ra.

²⁵ "N kelima nen e xili ma, Babilon kaane.
E tan naxanye maxɔɔɔɔ kala tideni
alo geyana,

e tan naxanye bɔɔɔn birin halagima!
N na n yiini bandunma nen e xili ma,
n yi e taan makutukutu
keli gemene xuntagi
n yi e konna findi geya ganxin na,"
Alatalaa falan nan na ra.

²⁶ "Geme mi sote e konni,
naxan finde banxin tongon ma geme kenden
na

banxin nɔe beten se gemen naxan na.
Amasɔɔ e konna luma nen kalaxi han
habadan,"

Alatalaa falan nan na ra.
²⁷ "E taxamasenni te yamanani!

E xɔtaan fe siyane tagi!
E siyane yiton, e xa a yenge,
e Ararati nun Minni nun Asikenasi ya-
manane xili a yengedeni!
E sofa ganle kuntigin dɔɔɔ

a xa yengen xun mato a ra Babilon xili ma!
 E soone rasiga a xili ma
 naxanye wuya alo tuguminne.
²⁸ E siyane yitan, e xa sa a yenge,
 Medene mangane nun e yamana kanne
 nun e kitisane birin
 e nun yamanan naxanye birin e non bun
 ma.

²⁹ Alatala yengen naxan yitonxi Babilon
 kaane xili ma,
 na na rakamali waxatin naxan yi,
 a Babilon yamanan findi yire yigenla ra
 muxu yo mi luma denaxan yi habadan,
 nayi boxo xonna xuruxurunma nen,
 a yimaxa.
³⁰ Babilon sofane bama nen yengen soe,
 e so e yire makantanxine yi,
 e senben na jan.
 E luma nen alo jaxanle.
 Teen soma nen e taan banxine ra,
 e taa makantanxin yinne so deene birin
 kalama nen.

³¹ Xerane gixin fama nen xerane boxo ra
 a faladeni Babilon mangan xa,
 fa fala yaxune bata e taan yiren birin tongo
 yengeni,
³² kirane bata suxu,
 tee dara yirene ganma,
 gaxun bata sofane suxu.”
³³ Amasoto Alatala Senben Birin Kanna,
 Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa,
 “Babilon taan malaxunma nen
 alo se bonbo lonna
 a nema yibodonma waxatin naxan yi.
 Se xaba waxatina a limaan ni i ra a xa.”

³⁴ Yerusalen kaane a falama, e naxa,
 “Babilon mangan Nebukadanesari bata en
 naxori,
 a yi en ma taani maxa
 alo goron kui genla.
 A bata en gerun alo ninginangana,
 a lugo en yii se fapine ra,
 a mon yi en baxun.”
³⁵ Siyon kaane a falama, e naxa,
 “Babilon kaane gbalon naxan saxi en fari,
 Ala xa na sa e fan fari!”
 Yerusalen kaane a falama, e naxa,
 “Babilon kaane faxan naxanye ti en konni,
 Ala xa na wunla goronna lu e xun ma.”
³⁶ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N na e xun mayengema nen,
 n na e gbeen joxoma nen,
 n yi Babilon yamanan baa gbeen xori,
 n yi a baan xunna xara.
³⁷ N Babilon taan kalama nen,
 a findi geme malanxine ra,
 e nun kankone kurudena.
 A fe yi magaxu ayi,

muxune yi kolin a kala kii ma.
 Muxu yo mi daxe a yi.
³⁸ A muxune xaje alo yatane,
 e wurundunma alo yata senbeman.

³⁹ Koni e na kunfa jaxi ra,
 n donse donna yitonma nen e xa
 e yi n ma xolon dolon min
 han e xunna yi keli e ra,
 e yi xi habadan,
 e mi fa kele mumel!”
 Alatalaa falan nan na ra.
⁴⁰ “N yi e xali
 alo yexee diine na siga e faxadeni,
 alo kontonne nun kotone.”

⁴¹ “Ee! Sesaki[†] taan suxuma nen!
 A tan naxan matoxoma boxo xonna taane
 birin ye!
 Ee! Babilon taan naxorima nen siyane tagi!”

⁴² “Foxo igen sama nen Babilon boxon xun
 ma,
 a moronne yi dangu a fari.[‡]
⁴³ A taane kalama nen,
 a findi boxo xaren nun tonbonna ra,
 muxu yo mi daxe yamanan naxan yi,
 adamadi yo mi dangue denaxan yi.
⁴⁴ N Beli suxuren jaxankatama nen,
 Babilon taana ala.
 A naxan gerunxi,
 n na bama a de nen.
 Siyane mi fa luma sigae a ma sonon.
 Babilon taan makantan yinne yatin birama
 nen.

⁴⁵ N ma yamana, e mini a yi,
 birin xa a niin makata!
 E masiga Alatalaa xolo gbeen na!
⁴⁶ E nama tunnaxolo e ma,
 e nama gaxu feene yee ra
 naxanye xinla mema yamanani!
 Bayo fena nde xinla mema nen to fari,
 fe gbete xinla yi me faraxi.
 E naxa, a gbalon na a ra yamanani, hanma
 mangana nde bata keli nde xili ma.
⁴⁷ Nanara, laxonne fama,
 n Babilon suxurene jaxankatama laxon
 naxanye yi.
 N na e yamanan birin nayarabima nen
 a faxa muxune binbine birin yi lu biraxi
 taan xun xon.

⁴⁸ Naxanye birin kore xonna nun boxo
 xonna ma,
 ne e xuini tema nen Babilon xili ma sewani,
 bayo halagi tiine fama nen a xili ma
 sa keli sogeteden komenna ma,”
 Alatalaa falan nan na ra.
⁴⁹ “Babilon taan kalama nen Isirayila faxa
 muxune fe ra
 alo muxune bata faxa dunnya yiren birin yi
 Babilon taana fe ra kii naxan yi.

[†] 51:41: 51.41Sesaki findixi wundo falan nan na naxan bunna nen fa fala “Babilon taana.” [‡] 51:42: 51.42Igen moronne: alo foyen na so igeni.

50 E tan naxanye mi faxaxi yɛngeni,
ε gi, ε nama ti de!

E nɛma sa yamana makuyeni,
ε miri Alatala ma,

Yerusalen ma fe yi lu ε bɔɛni!"

51 Yamana a falama nɛn, e naxa,

"En yagi nɛn,
en to konbi ti xuine mɛ,

yagin yi lu en yɛtagi,

bayo xɔɛne bata so yire sariɲanxine yi
Alatalaa banxini."

52 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

"Lɔxɔne fama,

n suxureni itoe ɲaxankatama lɔxɔn nax-
anye yi,

muxu maxɔloxine kutun xuiin yi mini e ya-
manan birin yi.

53 Hali Babilɔn taan te tiye

han kore xɔnna,

a yire makantanxine yi so raxɔlɔ ayi,

n halagi tiine rafama nɛn a xili ma,"

Alatalaa falan nan na ra.

54 "Gbelegbele xuiin tema nɛn Babilɔn taani,
gbalɔ gbeen naba xuiin mɛma nɛn Babilɔn
kaane yamanani.

55 Bayo Alatala Babilɔn kalama nɛn,

a yi a xui gbeen dan.

Yaxune fa xuiin minima nɛn

alo fɔxɔ igen mɔɔnne xuxu xuina,

e yi sɔnxɔ alo kuye sarinna.

56 Halagi tiin fama nɛn Babilɔn taan xili ma,

a yi a sofane suxu, a yi e xanle kala.

Bayo Ala nan Alatala ra

naxan a gbeen ɲɔxɔma,

a muxune birin saran e kɛwanle ra.

57 N na n ma xɔlɔn dɔlɔn fima a kuntigine

nun a fe kolonne ma nɛn

han e xunne yi keli e ra,

e nun a yamana kanne nun a kitisane nun a
sofane,

e yi xi habadan,

e mi fa keɛ sɔnɔn!"

Mangana falan nan na ra,

naxan xili Alatala Senben Birin Kanna.

58 Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
a naxa,

"Babilɔn taan makantan yin gbeene rabi-
rama nɛn,

a taan so de gbeene yi gan.

Nayi, siyane e yɛte yixadanma fuyanna nin,
yamanane muxune wali xɔnne sa luma tɛɛn
nin."

59 Nabi Yeremi na falane nan xɛraya so
Neriyaa dii xɛmɛn Seraya yii, Maxiseya ma-
mandenna, kuntigi gbeena nde, a to siga
Babilɔn yi e nun Yuda mangan Sedeki, na
mangayaan ɲɛɛ naaninden ma.

60 Gbalon naxan birin yi lanma a xa Ba-
bilɔn sɔto, Yeremi yi ne birin seɛbe kedin kui,
a falan naxanye birin seɛbe lan Babilɔn ma.

61 Yeremi yi a fala Seraya xa, a naxa, "I na
so Babilɔn yi waxatin naxan yi, falani itoe
birin xaran i xuini texin na,

62 i yi a fala, i naxa, 'Alatala, i tan yɛtɛɛn
nan falan tixi be xili ma alogo a xa kala,
alogo muxune nun dali seene nama fa lu
a yi sɔnɔn, a findi yire rabɛɲinxin na han
habadan!'

63 I na yelin kɛdini ito xaranɲɛ, i gemɛn
xidi a ra, i yi a woli Efirati baan tagi.

64 Na xanbi ra, i naxa, 'Awa, Babilɔn taana
fe godoma ikiini, a mi a sɔte gbalon na
mume, Ala naxan nafama a xili ma. A
yamaan taganma nɛn.' "

Yeremi a falane danna ni ito ra.

52

Babilɔn mangan yi Sedeki suxu

*Mangane Firinden 24.18-20 nun Tarux-
une Firinden 36.11-16*

1 Sedeki findi mangan na a ɲɛɛ mɔxɔɲɛn
nun kedenden nan ma, a yi ɲɛɛ fu nun keden
ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nɛn
Xamutali Yeremi a dii temena, Libina kaana.

2 Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga
alo Yehoyakimi a liga kii naxan yi.

3 Na liga Alatala xɔlɔn nan ma fe ra
Yerusalen nun Yuda xili ma, a yi wama nax-
anye ba feni a yɛtagi. Sedeki fan yi murute
Babilɔn mangan xili ma.

*Yeremi 39.1-10 nun Mangane Firinden
25.1-21 nun Taruxune Firinden 36.17-20*

4 Sedeki a mangayaan ɲɛɛ solomanaanin-
den kike fuden xi fude lɔxɔni, Babilɔn man-
gan Nebukadanesari nun a ganla birin yi
fa Yerusalen xili ma, e yi daaxadeni tɔn a
yɛtagi, e yi yire makantanxine ti a rabilinna
birin yi.

5 E lu taan yenge han Manga Sedeki a
mangayaan ɲɛɛ fu nun kedendena.

6 Na ɲɛɛn kike naaninden xi solo-
mananinde lɔxɔni, kamen yi gbo ayi taani,
donse mi yi fa yamanan muxune yii.

7 Nayi, Babilɔn ganla yi taan yinna yirena
nde rabira. Kɛɛn na, hali Babilɔn kaane
to yi taan nabilinxi, Yuda sofane birin yi e
gi, e dangu taan makantan yin firinne lon-
gonna ra, e sa mini taan so deɛn na mangana
nakɔɔn dɛxɔn. Sofane yi e gi, e nun mangan
yi siga Araba tonbonna lantaan mabinni.

8 Koni, Babilɔn sofa ganla yi mangan
sagatan, e sa Manga Sedeki li Yeriko
mɛɛmɛɛne yi, a ganla birin yi xuya ayi e
masiga a ra.

9 E yi mangan suxu e siga a ra Ba-
bilɔn mangan fɛma Ribila taani, Xamata
yamanani, a yi sa a makiti mɛnni.

10 Babilɔn mangan yi Sedeki a diine kɛɛ
raxaba a yɛtagi, a mɔn yi Yuda yamanan
muxu gbeene fan birin faxa Ribila taani.

¹¹ A yi Sedeki yεene sɔxɔnjε ayi, a yi a xidi sula yolonxanna ra, a siga a ra Babilɔn yi, a sa a sa kasoon na han a faxa.

Yerusalɛn kala fena

Mangane Firinden 25.8-21 nun Yeremi 39.8-10

¹² Kike suulunden xi fude lɔxɔni, Babilɔn mangan Nebukadanesari a mangayaan jεε fu nun solomanaaninden ma, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan naxan yi walima Babilɔn mangan xa, na yi fa Yerusalɛn yi.

¹³ A yi tɛɛn so Alatala Batu Banxin na e nun mangana banxin nun Yerusalɛn banxine birin. A yi banxi kendene birin gan.

¹⁴ Babilɔn sofa ganla naxan birin yi mangan kantan muxune xunna fɔxɔ ra, ne yi Yerusalɛn yinne birin kala.

¹⁵ Yiigelitɔna ndee nun yamaan muxu dɔnxɛn naxanye yi luxi taani, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne xali konyiyani, e nun yiirawali dɔnxɛne, e nun naxanye bata yi e yete sa Babilɔn mangan sagoni.

¹⁶ Koni Nebusaradan yi yiigelitɔna ndee lu yamanani alo manpa bili siine nun xεε biine.

¹⁷ Sula senbetenna naxanye yi Alatala Batu Banxini, Babilɔn kaane yi ne kala, e nun ige maxali wontorone nun ige ramara se sula daxi gbeena, e yi siga na sulan birin na Babilɔn yi.

¹⁸ E yi tundene nun tεε kɔ seene nun lenpu ratu seene nun wuli xuya goronne nun se sa lefane birin tongo e nun wali se sula daxin naxanye birin yi rawalima Ala Batu Banxini.

¹⁹ Mangan kantan muxune xunna mɔn yi baramane nun wusulanna gan wurene nun wuli xuya goronne nun tundene nun lenpu dɔxɔ seene nun se sa lefane nun minse saraxa rabɔxɔn goronne tongo, a xεma daxine nun gbeti fixε daxine birin.

²⁰ Senbetɛn firinna nun ige ramara se gbeen nun turaan sawura fu nun firinna naxanye yi tixi a bun e nun ige maxali wontorone Manga Sulemani naxanye rafala Alatala Batu Banxin xa, ne birin sula daxin nan yi a ra naxanye binyen xasabin mi yi nɔε yatε.

²¹ Senbetɛn kedenna yi mate nɔngɔnna yε fu nun solomasεε, lutin nɔngɔnna yε fu nun firin nan yi a rabilinjε, a kui genla nan yi a ra, a yigboon yi yii soli naanin sa liyε.

²² Konden yi a xunna, naxan yi mate nɔngɔnna yε suulun, a konden yi rayabuxi sula yolonxɔn yalane nun girenada wudi bogi sawura sula daxine nan na. Senbetɛn firinden fan yi na kii nin e nun a rayabu kiina.

²³ Girenada wudi bogin sawura tonge solomanaanin e nun sennin nan yi rafalaxi senbetenna dεxɔnne ma. E birin malanxina, girenada wudi bogin sawura kεmε nan yi sula yalaan nabilinni.

²⁴ Mangan kantan muxune xunna yi saraxarali kuntigin Seraya suxu, e nun saraxarali firinden Sofoni nun dεɛn kantan muxu saxanne.

²⁵ A yi sofa kuntigina nde suxu e nun xεmε solofere mangana muxune yε naxanye yi taani, e nun sofa kuntigina sebeli tiina, naxan yi sofa nenene xinle sebema, e nun Yuda kaane muxu tonge senninna naxanye yi taani.

²⁶ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi e tongo, a siga e ra Babilɔn mangan fema Ribila taani.

²⁷ Babilɔn Mangan yi yamarin fi, e yi e faxa Ribila taani Xamata yamanani. Yuda kaane siga konyiyani na kii nin, e makuya e yamanan na.

²⁸ Nebukadanesari muxun naxanye suxu, a siga e ra konyiyani, ne nan itoe ra: A mangayaan jεε soloferedeni, a siga Yahudiyan muxu wuli saxan muxu mɔxɔnjεn nun saxan nan na.

²⁹ Nebukadanesari a mangayaan jεε fu nun solomasεεdeni, a siga muxu kεmε solomasεε muxu tonge saxan e nun firin nan na, a naxanye suxu Yerusalɛn yi.

³⁰ Nebukadanesari a mangayaan jεε mɔxɔnjεn nun saxandeni, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan siga Yahudiyan muxu kεmε solofere muxu tonge naanin nun suulun nan na konyiyani. E birin malanxina, muxu wuli naanin muxu kεmε sennin.

Babilɔn Yoyakin xɔɔya fena

Mangane Firinden 25.27-30

³¹ Yuda mangan Yoyakin suxun jεε tonge saxan e nun soloferedeni, Babilɔn mangana Ewili-Merodaki a mangayaan jεε fɔlɔni, a yi hinan Yuda mangan Yoyakin na, a yi a ramini kasoon na, na jεɛn kike fu nun firinden xi mɔxɔnjεn nun suulunde lɔxɔni.

³² A yi fala fajin ti a xa, mangan bonna naxanye yi a fema Babilɔn yi, a yi a tiden mate ne birin xa.

³³ A yi a kasorasa dugine masara, Yoyakin yi a dege mangana tabanla ra a siimayaan birin yi.

³⁴ A makoon yi seen naxanye ma lɔxɔ yo lɔxɔ, Babilɔn mangan yi lu ne soε a yii a siimayaan birin yi han a faxa lɔxɔn naxan yi.

Mawuga Xuine Mawuga Falane Lan Yerusalen Kala Fe Ma

Mawuga xuini itoe findixi muxuna nde jande sigin nan na lan Yerusalen taan kala feen ma. Yanyina nde, Nabi Yereimi nan a sebexi a to Yerusalen kala feen to. Nee keme suulun jee tonge solomasee e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Babilon mangan Yerusalen taan suxu nen yengeni. A yi teen so taan na, a yi Ala Batu Banxin kala, a yi mangan suxu e nun yamanan muxune foxo kedenna, a siga e ra a yamanani. Yuda yamanan yi jan.

Mawuga xuini itoe kui, fala jaxume tiina nde wugama Yerusalen taan kala feen na e nun Yuda yamanan naxori fe ma. Gbalogbeen naxan a yamaan soto, a wugama na nan ma.

Gbalon naxan Alaa yamaan sotaxi, Isirayila kaane kala xonna nan na ra. Koni e laxi a ra fa fala Alaa hinanna gbo dangu a xolon na. Nanara, e luma a maxande. (Mawuga Xuine 3.22-23)

Yerusalen taan luxi nen alo kapa gile rabepinxina

¹ Ee! Yerusalen bata rabepin, taani ito naxan yi rafexi nun.

Ee! A bata lu alo kapa gilena!

A tan naxan yi findixi taa senbemaan na siyane ye,

a tan naxan yi findixi manga taan na yamanane xun na,

a bata findi konyin na to.

² A koeen janma wuge, a yeegeen bata a xadene maxa.

A xanuntenne mi fa a madendenma.

A xoyine birin bata e me a ra,

e findi a yaxune ra!

³ Yuda yamaan birin bata xali konyiyani, e jaxankataxi, e rayarabixi.

E bata sa daxo siya gbetene konni e mi matabu yo sotoma.

E sagatan muxune birin bata sa e li toroni.

⁴ Sunun nan Siyon taan kirane xon, bayo muxu yo mi fa fama a sanle yi.

Taan so deene birin bata kala, a saraxaraline e kutunma, a sungutunne sunuxi.

Siyon taan bata rafe soxole gbeen na!

⁵ A yengefane bata senben soto a xun na.

A yaxune bata lu bajie xunbenli.

Bayo Alatala bata taan muxune lu sununi masoto e Ala matandi wuyaxine xon.

Yaxune bata e diine suxu siga e ra konyiyani,

e yengefane yi siga e ragbengbenje.

⁶ Siyon taana binyen birin bata kala.

A kuntigine bata e gi alo xenle naxanye mi e degede sotoma, e xadanxin sigama e giye donsone bun.

⁷ Yerusalen kaane nema na xun xon sigama toroni,

e mirima e waxati danguxin nafunle birin ma.

A yamaan to sa a yaxune sagoni, muxu yo mi fa a mali.

A yaxune yi a matoma nen, e gele a kala kiin ma.

⁸ Yerusalen kaane bata yulubin liga han!

Nanara, taan bata findi yire xosixin na.

Naxanye birin yi a binyaxi, ne fa a rayelefuma nen.

A bata lu

alo e muxu ragenla nan toma, naxan kutunma toroni,

a a makuya.

⁹ A xosin bata sa a domaan na.

A mi a mirixi a rajan kii ma.

A kala feen bata a raterena.

Muxu yo mi a madendenma.

A a falama, a naxa,

“Alatala, n ma toron mato, bayo n yaxun bata non soto.”

¹⁰ A yengefane bata a nafunle birin tongo.

A bata siya gbetene to soe a yire saripinxini i tonna daxo naxanye ma,

a e nama so i ya yamaan malanni.

¹¹ Taan muxune birin kutunma,

e donseen fenma,

e e se kendene masarama balon na alogo e xa lu e nii ra.

E a falama, e naxa, “Alatala, a mato, i yi a rakorosi

n nayarabixi kii naxan yi.

¹² E tan naxanye birin dangun kiraan xon, feni ito mi e sotaxi.

E a mato ki faji

xa soxoleni ito sifan muxu gbete ma,

alo soxolen naxan n halagima.

Alatala nan a saxi n fari a xolo gbeen loxoni.

¹³ A bata teen nagodo

keli kore n xonne gan xinla ma.

A bata yalaan nati n yee ra,

a yi n naxete xanbin na,

a yi n findi muxu rabepinxin na

n lu furaxi waxatin birin.

¹⁴ A bata n yulubine xidi n koeen ma alo goron tongo gbelemena.

A bata e maxidi,

a yi e singan n kae.

Margin bata n senben jan,

a yi n sa muxune sagoni,

n mi nae tiye naxanye yee ra.

¹⁵ Sofa kendon naxanye birin yi n yii,

Margin bata a me ne birin na.

A bata ganla malan n xili ma

alogo e xa n ma sofa banxulanne halagi.

Margin bata Yuda yamani butuxun ki faji.

¹⁶ Nanara, n wugama,
yeegen bata n yeen xonna rafe.
Naxan nɔɛ n madɛndɛnyɛ,
a yi n niini fan n ma,
na bata a makuya n na.
N ma diine bata yigitege,
bayo yaxune bata nɔɔn sɔɔɔ.”

¹⁷ Siyon kaane bata e yiini bandun muxune
ma
koni muxu yo mi e madɛndɛnma.
Alatala bata yamarin fi
Yaxuba bɔnsɔnna rabilinna siyane ma
a e xa a yenge.
Yerusalɛn taan bata findi se xɔsixin na e
tagi.

¹⁸ Yamaan yi a fala,
e naxa, “Alatala nan tinxin,
bayo nxu bata murute a ma.
Nayi, ɛ tuli mati, ɛ tan siyane birin,
ɛ n ma sɔxɔlɛn mato.
Nxɔ dii sungutunne nun nxɔ dii banxulanne
bata siga konyiyani.

¹⁹ Nxu bata nxu xɔyine xili,
e yi nxu yanfa.
Nxɔ saraxaraline nun nxɔ fonne birin bata
faxes taani,
e yi donseen fenma waxatin naxan yi
alogo e xa lu e nii ra.

²⁰ Alatala, a mato,
nxu ɲaxankataxi kii naxan yi,
han nxu kuine e raminima.
Nxu bɔɲen bata kala nxu kui,
bayo nxu bata murute i ma mume!
Nxɔ diine bata faxes silanfanna ra tandeni*
sayaan nan mɔn a ra banxini.

²¹ Muxune nxu kutun xuiin mɛma,
koni muxu yo mi nxu madɛndɛnma.
Nxu yaxune birin bata nxɔ sɔxɔlɛna fe mɛ!
Ala, i naxan ligaxi nxu ra,
e sɛwaxi na nan na.

I bata lɔxɔn nafa,
i naxan ma fe fala.
Tin nxu yaxune xa lu
alo nxu tan!

²² E fe ɲaxine birin mato,
e birin xa saran e ra
alo i nxu saranxi nxu yulubine ra kii naxan
yi!

Nxu kutunma waxatin birin,
nxu bɔɲen tɔrɔxin na ra yati.”

2

Ala bata a yamaan kala

¹ Ee! Marigin bata a xɔlɔn nagodo Siyon
taan ma alo kundana,
a yi Isirayilaa binyen nadin bɔxɔni
keli kore xonna ma!

A san tidena fe mi rabiraxi a ma a xɔlɔn
lɔxɔni.

² Marigin bata Yaxuba bɔnsɔnna dɔxɔdene
birin naxɔri,
a mi kininkinin!
A fitinaxin bata Yuda yamanan taa makan-
tanxine birin kala.

A bata e mangayaan nun e kuntigine birin
nabira
a yi e rayarabi.

³ A bata Isirayila yamaan sɛnbɛn birin kala
a xɔlɔ gbeeni.

Yaxun to so,
a mi tin a yamaan maliye.

Koni a xɔlɔn luxi nɛn
alo a tɛɛ gbeen nan nakeli Yaxuba bɔnsɔnna
xili ma
naxan a rabilinna birin gan.

⁴ A bata a xanla bandun alo yaxuna,
a yi a yiifanni te e xili ma alo yengefana.
Muxun naxanye birin nayabu, a yi ne birin
faxes.

A bata a xɔlɔn nagodo Ala Batu Banxin ma
Siyon taani

alo tɛɛna.

⁵ Marigin bata lu alo yaxuna.

A bata Isirayila yamanan naxɔri.

A bata a manga banxine birin naxɔri,
a yi a taa makantanxine birin kala.

A bata wugan nun sunun nagbo ayi Yuda
bɔnsɔnna xa.

⁶ A bata so a sansanna kui karahanni,
a yi en nun a tan naralanden kala.

Alatala bata sali lɔxɔne nun Matabu Lɔxɔne
raɲinan Siyon kaane ra,
a fitinaxin yi a mɛ mangane nun saraxara-
line ra a xɔlɔni.

⁷ Marigin bata a mɛ a saraxa ganden na,
a yi a yire sariɲanxin nabɛɲin.

A bata taan manga banxine lu yaxune yii.
Yaxune bata e sɔnxɔ xuini te Alatalaa banx-
ini

alo sali lɔxɔn nan yi a ra nun.

⁸ Alatala bata a ragidi

a xa Siyon taan makantan yinne rabira.

A bata lutin bandun alogo a xa e birin sa
yelanni

a mi a yete ratangama a raxɔri feen ma.

A bata taan makantan yinne radinyɛ ayi, e
birin yi bira.

⁹ Taan so dɛɛne bata godo bɔxɔn bun.

Ala bata e balan wurene bolon, e kala.

A mangan nun a kuntigine bata xali siya
gbɛtɛne konni,

sariya mi fa na sɔnɔn!

Hali a nabine yetɛɛn mi fa fe toon tima sɔnɔn
fata Alatala ra.

¹⁰ Siyon taan fonne dɔxi bɔxɔni, e birin dun-
duxɔni.

E bata burunburunna sa e xunni,

* 1:20: 1.20Silanfanna: Sofane yengeso dɛgɛmana.

e sunu dugine ragodo e ma.
Yerusalén sungutunne bata e xun sin bəxən
ma.

¹¹ N yee ne bata xadan wuge,
n kuina a raminiima.
N bəjən bata kala
masəto gbalon ma naxan n ma yamaan
sətaxi.

Bayo diidine nun dii futene fugama a ra
taan yama malandene yi.

¹² E e ngane maxədinma, e naxa,
“Donseen nun minseen minən?”
E fugama a ra taan yama malandene yi
alo muxu maxələxine,
e niin bama e ngane yii kanke.

¹³ N mi fa a kolon n naxan fale e xa.
Yerusalén kaane, n na e sama nanse ma?
N na e misale seen mundun ma, n yi e
madəndən,
e tan Siyon taa faji kaane?
Bayo i ya tərən gbo alo fəxə igena.
Nde nəe i dandanje?

¹⁴ E nabine wule fe toone nun fe fuune nan
tun yəbaxi e xa alo xiyene.
E mi e hakene makenənxi e xa alogo e xa
ratanga konyiyaan ma.
E waliyiya wule falane nun yanfa falane
nan tun tixi e xa.

¹⁵ Dangu muxune birin e yiin bənbəma e fe
ra,
e kolin e kala kiin ma,
e yi e xunni maxa Yerusalén kaane magele
feen na.

E yi a fala, e naxa, “A yi falama taani ito nan
ma ba,
fa fala a taan naxan ma tofanna kamalixi,
bəxən birin səwa xunna?”

¹⁶ E yaxune birin deni bixi e xili ma han!
E kolinma e kala kiin ma, e yi e jinne raxin
e xili ma

e naxa, “Nxu bata e gerun!
Nxu yi ləxəni ito nan mamema yə!
A bata a li, nxu bata a to!”

¹⁷ Alatala naxan nagidi,
a bata na liga.
A bata a falan nakamali,
a feen naxan yamari xabu a fələni.
A bata halagin ti kininkintareyani.
A bata tin
e yaxune yi e xunnayeren e xun na,
a yi e yaxune sənben fari sa.

¹⁸ Yamaan bata e wuga xuini te
Marigin ma e bəjən ma feu!
Hali e taan yinna, a xa a yee gen namini
kəeən nun yanyina alo baa igena.
E nama e matabu, e yee gen nama dan de!
¹⁹ E keli, e gbelegbele kəeəna ngaa na.
E yi e bəje yi feen fala Marigin yetagi alo e
igen nan bəxənma.

E yiine ti a xa alogo a xa e diidine rakisi
naxanye fugama a ra kamən ma kira xunne
ma.

²⁰ Alatala, a mato, i yi a rakərsi
i ito jəxənna ligaxi muxun naxanye ra!
Naxanle lan ba, e xa e bari diine don
e dii jəren naxanye xanuxi?
A lan ba, i ya saraxaraline nun i ya nabine
xa fəxa

Marigina yire sarijanxini?

²¹ Diidine nun fonne birin biraxi bəxəni ki-
rane xən.

N ma sungutunne nun n ma banxulanne
bata fəxa yengen.

I bata faxan ti i ya xələ gbeen ləxəni,
i yi muxune kəe raxaba hinantareyani.

²² I bata gaxun nafa n ma sa keli yiren birin
yi,

alo yamaan na maxili sali ləxəni.

Alatalaa xələn ləxəni,
muxu yo mi a yimini,
muxu yo mi lu a nii ra.

N naxanye xanuxi, n diidin naxanye max-
uru,
n yaxune bata ne raxəri.

3

Yigitəgen nun yigina fe

¹ Muxun nan n na,
naxan jaxankatan toxi
Alaa xələn sənben bun ma.

² A n gbəngben nən a yee ra,
a yi n nasiga ti dimini,
kəeən mi denaxan yi.

³ A luma a sənben nakele n tan xili ma wax-
atin birin!

⁴ A bata n fatin nun n fati kidin mafasa,
a yi n xənne gira.

⁵ A bata n nabilin xələn nun jaxankatane ra
feu!

⁶ A bata n lu dimini,
alo muxun naxanye bata fəxa
to mi na ra.

⁷ Ala bata n nabilin yinna ra,
n mi fa nəe mine,
a yi n xidi yələnxən binyene ra.

⁸ Hali n xinla ti n mali feen na han,
a mi a tuli matima n ma maxandin na.

⁹ A bata kiraan bolon n yee ra gəme ferenne
ra,
a yi n ti kira yifuxin xən.

¹⁰ Ala luxi nən n xa
alo kanko gbeen naxan dəxi n yee ra,
alo yatan na a luxun fətənni,

¹¹ a yi n ba kiraan xən,
a n yibə,

a yi n lu halagixi.

¹² A bata a xanla bandun

a yi a xalimakunle xun ti n na.

¹³ A xalimakunle bata n gbingin sɔxɔn.

¹⁴ N bata findi magele seen na n ma yamaan
birin xa,
n magele feen bata findi muxune sigi sa
xunna ra lɔxɔ yo lɔxɔ.

¹⁵ Ala bata n nalugo sansi xɔlɛne ra,
a dabari igen findi n minseen na.

¹⁶ A bata n karahan

n yi n jinne kala gɛmɛ xɔnne ra,
a yi n yibodon burunburunni.

¹⁷ A bata n ba bɔɲɛ xunbenli,
hɛrin yetɛɛn yi jinan n na.

¹⁸ N yi fa a fala, n naxa,

“Siimaya mi fa n xa sɔnɔn,
hanma n yigi yi tixi seen naxanye birin na
fata Alatala ra.”

¹⁹ N ma ɲaxankatana fe xa rabira i ma,
n lu na xun xɔn kii naxan yi,
n dabari igen nun se xɔlɛn naxanye sɔtɔ.

²⁰ N na n miri ne ma,

n niin yi rafɔrɔ.

²¹ Koni miriyani ito nan fa n bɔɲɛni
alogo n xa yigin sɔtɔ:

²² Alatalaa hinanna mi ɲanma,
a kininkininna mi a danna liyɛ.

²³ Ala mɔn xɛtɛma e ma xɔtɔn yo xɔtɔn.

I ya lannayaan gbo han!

²⁴ N na a falama nɛn n bɔɲɛni,
n naxa, “Alatala nan n kɛɛn na
nanara, n yigi saxi a yi.”

²⁵ Alatala fan muxun na,
naxan a xaxili tixi a ra,
naxan a fenma.

²⁶ A lan muxun xa Alatalaa kisin mame
maraxarani.

²⁷ A lan adamadiin xa xuru tɔrɔyaan bun
fɔlɔ a foningɛ waxatin ma.

²⁸ Xa Ala a ragidi a ma,

a lan a yi dɔxɔ a danna sabarini,
²⁹ a yi a xinbi sin a yetagi burunburunni.

Waxatina nde a mɔn yigin sɔtɔma nɛn.

³⁰ A xa a dɛɛn ti a bɔnbɔ muxun xa,
a yi wasa yarabin na!

³¹ Amasɔtɔ, Marigin mi a mɛma adamadiine
ra han habadan.

³² Hali a tɔrɔn nafa e ma,
a kininkininma e ma nɛn
bayo a hinanna gbo.

³³ Alaa ɲɛnigen mi a ra,
a xa adamadiine tɔrɔ
a yi e ɲaxankata.

³⁴ Xa muxune yamanan kasorasane birin
yibutuxun,

³⁵ xa kiti kenden mi sama adamadiin xa

Kore Xɔnna Ala yɛɛ xɔri,

³⁶ xa kitisane mi tin muxun xun mayɛngɛ
kitin se,

Marigin mi na toma ba?

³⁷ Nde nɔɛ fena nde fale,

a yi liga,

xa Marigin mi na feen yamari?

³⁸ Gbalon nun hɛrin firinna birin mi fataxi

Kore Xɔnna Ala fala xuiin xan na ba?

³⁹ Nayi, xa muxun bata yulubine liga,

a lu a nii ra,

na kanna xa a mawuga nanfera?

⁴⁰ En na en sigati kiine rakɔrɔsi,

en yi e fɛɛfɛɛɛ,

en yi xɛtɛ Alatala ma.

⁴¹ En Ala maxandi en bɔɲɛn ma feu,

en yi en yiine ti Ala xa kore xɔnna ma.

⁴² Yamaan yi Ala maxandi, e naxa,

“Nxu bata i matandi,

nxu yi murutɛ i ma,

i fan mi tinxi nxu mafeluyɛ!”

⁴³ “I bata i yetɛ rabilin xɔlɔn na
alo domana, i yi nxu sagatan
i yi faxan ti kininkinintareyani.

⁴⁴ I bata i yetɛ luxun kundani

alogo nxɔ maxandi xuine nama i li.

⁴⁵ I bata nxu lu

alo ɲaman kurun na,

alo se kunxina siya gbɛtɛne tagi.”

⁴⁶ “Nxu yaxune birin deni bixi nxu xili ma
han!

⁴⁷ Fe magaxuxine nun yili gexine nan tun
nxu yɛɛ ra,

e nun kalan nun gbalona.”

⁴⁸ N yɛɛn xɔnna bata rafe yɛɛgen na
gbalona fe ra

naxan n ma yamaan sɔtɔxi.

⁴⁹ N yɛɛgen minima

dan mi naxan na,

n mi matabu sɔtɔma,

⁵⁰ han Alatala yi a yɛɛ ragodo n ma

keli kore xɔnna ma, a n mato.

⁵¹ N yɛɛne n xɔlɔma

n na n ma taan sungutunne birin toma
tɔrɔxi.

⁵² Naxanye n yaxuyama fuyan,
ne bata n sagatan

alo e yi xɔliin nan fɔxɔ ra.

⁵³ E bata n ɲɛɲɛn nagodo yili tilinxin na,

e yi gɛmɛne ragodo n xun ma.

⁵⁴ Igen yi sa n xun ma,

n yi a fala,

n naxa, “N bata lɔ ayi!”

⁵⁵ Alatala, n na i xili nɛn yili tilinxin kui.

⁵⁶ I bata n gbalegbele xuiin mɛ,

i nama i tunla ba n xili ti xuiin na malina fe ra.

⁵⁷ N to i xili, i yi i maso n na i yi a fala, i naxa, "I nama gaxu!"

⁵⁸ Marigina, i bata n xun mayenge kitini, i yi n niin xunba.

⁵⁹ Alatala, i bata a to, n jaxankataxi kii naxan yi. N ma kitin sa n xa!

⁶⁰ I bata a to, e e gbeen jaxoma n na kii naxan yi, e feen naxanye birin yitonxi n xili ma.

⁶¹ Alatala, i bata e konbi ti xuine me, e nun e feen naxanye birin yitonxi n xili ma,

⁶² e falan tima n xili ma, e n mafala ferijen gben!

⁶³ E mato, e nema dxi, e nema tixi, n magele feen bata findi e sigi sa xunna ra.

⁶⁴ Alatala, e kewanle saran e ra, alo a lan e fe raba kiin ma kii naxan yi.

⁶⁵ E bojene raxadxo ayi, i ya dangan yi lu e ma.

⁶⁶ Alatala, e sagatan i ya xoloni i yi e raxori dunuja yi!

4

Yerusalen kala fena

¹ Ee! Xemaan mi fa mayilenma!

Xemaan naxan yi fan, na mi fa yanbanma!

Bxo bun nafunla naxanye yi rasarijanxi Ala xa,

ne bata raxuya ayi kira xunne ra!

² Siyon kaan naxanye yi yatexi dangu xemaan na

hali naxan nun e gbindin binyan lan,

ne bata fa yate fejene ra,

naxanye rafalaxi benden na,

fejene rafalan naxanye rafalaxi!

³ Hali kankone e xijen tima e diine xa

e diine yi e xijen min,

koni n ma yamaan tan bata lu

alo dii nga jaxina,

alo dangaranfulene tonbonni.*

⁴ Dii futene lenna kankanma e de kankeni ige xonla ma.

Diidine donseen maxodinma,

koni muxu yo mi se soma e yii.

⁵ Naxanye yi e baloma donse jaxume fajine ra,

kamen nan fa ne halagima taan xon.

Naxanye gboxi jaxunni, ne jamani yegelenma e yiine ra.

⁶ N ma yamaan haken gbo dangu Sodoma kaane† yulubin na.

Na taan halagi sanja ma kedenna nin muxu yo mi a yiin din a ra.

⁷ En ma kuntigine fatine yi sarijan dangu balabalan kesen na,

e fati kidin yi fixa dangu nonon na.

E fatin yi mayilenma dangu geme gbeeli fajine ra

e yetagine yi tofan

alo geme mamiloxi fajine.

⁸ Koni iki, e yetagine foro tigenna xa,

e mi fa kolon kirane xon.

E kidin nan tun fa bolixi e xonne ma,

e fati kidine fasaxi e ma alo firinne.

⁹ Muxun naxanye faxaxi yengeni

ne fisa muxune xa

naxanye faxaxi kamen na

donse xonla naxanye jaxankatama,

naxanye doyenma donsetareyani.

¹⁰ Gbalon godo n ma yamaan ma waxatin naxan yi,

hali dii ngane jenigene to yi fan,

e e diine gan nen, e yi e don.

¹¹ Alatala bata a xolon mayita han a danna, a fitinaxin bata yelin a xolo gbeen nagode.

A bata tee gbeen nadege Siyon taani

naxan taan ganxi han boxona.

¹² Boxon mangane nun dunuja muxu yo mi yi laxi a ra

a yaxune nun yengefane yi noe soe nen

Yerusalen taan so deene ra.

¹³ Na ligaxi taan nabine yulubine nan ma fe ra

e nun a saraxaraline hakene

naxanye tinxin muxune faxa taani.

¹⁴ Iki e tununxin nan sigan tima taan xun xon alo danxutone.

Wunla bata e sarijanna kala

han yii mi fa dinje e dugine ra.

¹⁵ Muxune yi lu sonxoe e famatdon na,

e naxa, "E masiga nxu ra,

e tan muxu saripantarene!

E masiga, e masiga!

E nama e yiin din sese ra del!"

E lu e giye,

e mi a kolon e sigi dede.

Koni hali siya gbetene a falama nen, e naxa,

"E mi noe luye nxu konni."

¹⁶ Alatala yeteen bata e raxuya ayi

a mi fa a jaxo luma e xon mume!

Nayi, muxu yo mi fa saraxaraline binyama,

muxu yo mi hinanma yamaan fonne ra.

¹⁷ Nxu yeene xadan nen nxu mali muxu fendeni fuuni.

Nxu yi tixi nxo kantan tidene yi,

* **4:3: 4.3** Men kaane **dangaranfulene** yatexi dii nga jaxine nan na bayo e xelene boxon nan fari ma. Na feen mon sebexi Yuba 39.13-18 kui. † **4:6: 4.6Sodoma** findixi taan nan na fe jaxin yi gbo denaxan yi Ala naxan halagi teen xon.

Na feen mon sebexi Dunuja Folon 19.1-29 kui.

nxu siyaan mame
 naxan mi yi nœ nxu rakise.
¹⁸ Yaxune yi nxu mameɓenma nxu sigadene
 birin yi
 alogo nxu nama mini taan xɔn.
 Nxɔ dunɔɗa raɗanna bata yi maso,
 nxɔ siimayaan ɗanmatɔɔn nan yi a ra,
 nxu raɗanna bata yi fa yati!
¹⁹ Nxu sagatan muxune yi mafura
 singbinna xa kore.
 E nxu kedi nɛn geya longonne ra,
 e yi dɔxɔ nxu yee ra tonbonni.
²⁰ E yi Alatala muxu sugandixin[‡] suxu
 naxan yi luxi alo nxu niin yetena,
 nxu yi nxu mirixi naxan ma fa fala
 nxu yi nœ dɔxe nɛn a nininna bun siyane ye.
²¹ Edɔn kaane, ε sɛwa, ε ɗaxan,
 ε tan naxanye dɔxi Yusu yamanani.
 Igelengenni ito radanguma ε tan fan ma
 nɛn,
 ε yi a dɔɓɓ xɔɓɓ min,
 ε xun magi a ra,
 ε ragenla yi lu.
²² Siyon kaane, ε kɛwanle bata yelin saranɗe
 ε ra.
 E mi fa xalima konyiyani sɔnɔn!
 Koni, ε tan Edɔn kaane,
 Ala ε haken saranma nɛn ε ra,
 a yi ε yulubine ramini kɛnenni!

5

Isirayila kaane Ala maxandina

¹ Alatala, feen naxan nxu sɔtɔxi,
 i nama ɗinan na xɔn.
 I yeen ti,
 i yi a to e nxu rayarabima kii naxan yi.
² Nxɔ kee bɔxɔn bata findi xɔɗene gbeen na,
 nxɔ banxine bata lu muxu gbeteɗe xa.
³ Nxu fafane mi fa be,
 nxu bata findi kiridine ra.
 Nxu ngane bata lu alo kaɗa gilene.
⁴ Nxu mi fa nœ nxɔ igene minɗe
 fɔ nxu a sara,
 hali nxɔ yegene
 fɔ nxu xa e sara nɛn.
⁵ Muxun naxanye nxu tɔɔma,
 ne nxu kœɛn suxi.
 Nxu bata xadan,
 matabu mi nxu xa.
⁶ Nxu nxu yiin tima Misiran yamanan nun
 Asiriya yamanan xa
 alogo nxu xa donseene sɔtɔ.
⁷ Nxu fafane bata yulubin liga,
 e mi fa be.
 Nxu tan nan fa e haken goronna tongoma.
⁸ Konyine bata findi nxu kanne ra,
 muxu yo mi na naxan nxu be e yii.
⁹ Nxu sayaan nan de,
 nxu na mini donse fendeni

bayo mafu tiine burunna ra.

¹⁰ Kamɛn bata nxu suxu
 han nxu fatin yi gan
 alo nxu nɛma wonson tɛɛni.

¹¹ Nxu yaxune bata fu ɗaxanle
 nun sungutunne ma Siyon taan nun Yuda
 taane yi.

¹² E yeteen bata kuntigine singan,
 e mi binye yo sama fonne ma.

¹³ Diidine walima se dinden.

Banxulanne yegene maxalima han e tagan.

¹⁴ Fonne mi fa e malanma taan so deɛn na,
 diidine fan mi fa sigi sama.

¹⁵ Sɛwan bata ɗan nxu bɔɗeni,
 nxɔ sumunne bata findi sunun na.

¹⁶ Xunna kenla bata ba nxu yii.

Gbalona nxu xa,
 bayo nxu bata yulubin liga.

¹⁷ Nanara, nxu bɔɗen tɔɔxi,
 nxu mi fa fefe yigbema.

¹⁸ Siyon geyaan bata findi yire rabɛɗinxin
 na
 e nun kankone kurudena.

¹⁹ Koni, Alatala,
 mangan nan i tan na habadan,
 i ya mangayaan senben luma nɛn
 han mayixɛte nun mayixɛte.

²⁰ Nanfera i ɗinanɗe nxu xɔn han habadan?
 I nxu rabɛɗinɗe nxu siin birin yi ba?

²¹ Alatala, nxu raxɛte i ma,
 nxu fan yi xɛte i ma yati!
 Nxu yi kii naxan yi a fɔɓni,
 i mɔn xa nxɔ fe yitɔn na kiini.

²² I bata i mɛ nxu ra ba fefe?
 I xɔɓxi nxu ma han a dangu ayi ba?

[‡] 4:20: 4.20Muxu Sugandixini ito findixi mangan nan na.

Esekiyeli Nabi Esekiyeli Alaa Falan Naxan Sebe

Esekiyeli yi findixi saraxaraliin nan na Ala Batu Banxini Yerusalen taani. Babilon kaane to Yerusalen suxu yengeni, Esekiyeli fan yi Isirayila muxu suxine ye naxanye xali Babilon taani konyiyani ^{nee} keme suulun ^{nee} tonge solomanaanin e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari. A lixi Daniyeli bata yi xali Babilon taani konyiyani yenge gbete xon ^{nee} solomasexe benun Esekiyeli xa siga. Fayida, Esekiyeli suxun ^{nee} naanin ^{no}xon danguxina, Ala yi a xili alogo a xa findi a nabiin na. Nayi, Esekiyeli yi lu Alaa falan naliye Isirayila kaa suxine ma naxanye yi ^{xo}rene ra Babilon yamanani konyiyani. A mon yi falana ndee ti lan Yahudiyane ma naxanye lu Yerusalen taani. Na xanbi ra, Yerusalen taan yi halagi yenge gbete yi, a gan. Yerusalen taan nun Ala Batu Banxin kala xanbini ^{nee} keme suulun ^{nee} tonge solomasexe e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Esekiyeli yi muxune senbe so falane ti lan na feen ma.

Kitabun yireni ito yitaxunxi ^{do}xode naanin nan na. A singen feene yebama naxanye Isirayila kaane sonne nan yitama e ra, benun yaxune xa Yerusalen rabilin yengeni (Esekiyeli sora 1 han 24). A firinden feene nan yebama Ala naxanye ligama siya ^{xo}rene ra, naxanye Isirayila kaane yanfa, e yi e ^{pa}xankata (Esekiyeli sora 25 han 32). A saxanden findixi falane nan na naxanye ti Yerusalen kala xanbini yengeni. E findixi yigi sa kawandi falane nan na Isirayila kaane xa (Esekiyeli sora 33 han 39). A naaninden banxin nan ma fe falaxi naxan fama tideni Ala Batu Banxin na, Esekiyeli fe toon ti naxan ma fe yi alo xiyena (Esekiyeli sora 40 han 48).

Esekiyeli fe to wuyaxi ti nen alo xiyena. A mon kawandi wuyaxi ba nen, a feene liga naxanye findi taxamasenne ra alogo a xa ^{no}ndin yita muxune ra. A binye gbeen fi nen Ala Batu Banxin ma, koni a mon a yitama muxune ra fa fala a Ala ^{no}e a yete makenen ^{nee} nen hali Babilon taani (misaala ra Esekiyeli sora 11.16). A naxa a muxun birin kewanla goronna a yete xun ma (Esekiyeli sora 18). Nayi, a lan birin xa a yete a dunu ya yi gidi kiin masara. Esekiyeli waxatini, Alaa yamaan yi kalaxi yengene xon, koni a a falaxi a yamaan mon fama nen kelideni alo faxa muxune kelima sayani kii naxan yi (Esekiyeli sora 37). Na bunna ^{nee}, a mon yamaan naxetema nen e yamanani (Esekiyeli sora 11.14-20 nun 36.1-38).

Ala yi a yete makenen

¹ N ma siimayaan ^{nee} tonge saxanden kike naaninden xi suulunde ^{lo}xoni, n yi muxu suxine ye Kebari baan de konyiyani waxatin naxan yi, kore xonna yi rabi, n yi fe toone ti keli Ala ma alo xiyene.

² Kiken xii suulunden nan yi a ra, Manga Yoyakin suxun ^{nee} suulunden na,

³ Alatala yi falan ti saraxaraliin Busi a dii xemena Esekiyeli xa Kebari baan de Babilon kaane yamanani. Alatala senben godo a ma mena nin.

⁴ N na n ^{ye}en nakeli, n yi foye gbeen to kele sogeteden ^{ko}men ^{fo}xon binni e nun kunda gbeen nun ^{tee} dege gbeen. Kenen gbeen nan yi minima kundani a rabilinni. ^{tee}en yi a tagiyani naxan yi mayilenma alo wuren na gbeeli ^{tee}ni.

⁵ Dalise naanin yi a tagi naxanye yi luxi alo adamadina.

⁶ Anu, yetagi naanin nun gubugubu naanin nan yi e birin ma.

⁷ E sanne yi tinxin, e luxi alo jingen torona, e mon yi mayilenma alo sulan xuruxina.

⁸ Muxu yiin yi e gubugubu naaninne keden kedenna birin bun ma. E naaninne birin yiine yi minixi tongon naaninne birin yi alo e yetagine nun e gubugubune.

⁹ E gubugubu xunne yi ^{do}xi e bode ra. E nema yi sige, e mi yi e firifirima, koni e birin yi sigama a tinxinna nin.

¹⁰ E birin yetagi naanin: A singen yi maliga muxun yetagin na. Yata yetagin nan yi e naaninna birin ma e yiifanna ma e nun tura yetagina e naaninna birin ma e ^{ko}mena ma e nun singbin yetagina e naaninna birin ma.

¹¹ E yetagine yi na kii nin. E gubugubun firinne ratexi koren binni, ne yi ^{do}xi e bode ra. E gubugubu firinna bonne yi e gbindin ^{ye}e maluxunma.

¹² E birin yi sigama a tinxinna nin e ^{ye}e ra. Nii Sarij^oanxin na yi siga denaxan yi, ne yi sigama menni, hali e mi e firifiri.

¹³ Na daliseene yi luxi nen alo ^{tee} wolonna, e yi degema alo xaye xidin degene. ^{tee}en yi a firifirima daliseene tagi, a mayilenma, galanna minima a yi.

¹⁴ Daliseene gixin yi fama, e xete, alo kuyen jin masoxonna.

¹⁵ N to na daliseene to, n yi san digilinxii keden kedenna to e birin ma naxan yi a gima ^{do}xon ma alo wontoro sanna dalise naaninne ^{de}xon yetagi naanin yi naxanye ma.

¹⁶ Sanna ne yi mayilenma alo kirisoliti gema fajina. E birin yi maliga. E yi rafalaxi nen alo san digilinxin kankanxina san digilinxii gbete kui.

¹⁷ E nema sige, e yi ^{no}e sige e ^{fo}xo naaninne birin ma nen hali e mi e firifiri.

¹⁸ E san digilinx ikuixine yi gbo, e magaxu han, yee ne yi e san dingilixi kuixine rabillinne birin yi.

¹⁹ Daliseene nema yi sigɛ, e sanni itoe fan yi sigama e dɛxɔn nɛn. Xa daliseene yi tuganma bɔxɔn ma, e sanne fan yi tuganma nɛn.

²⁰ Nii Sarijanxin na yi siga dɛnaxan biri ra, daliseene fan yi sigama mɛn binna nin, e sanni itoe fan yi te e fɔxɔ ra, bayo daliseene niine yi e sanne fan yi.

²¹ E nema yi sigɛ hanma e ti, hanma e tugaŋ bɔxɔn ma, e sanne fan yi na nan ligama, amasɔɔ daliseene niine yi e fan yi.

²² Sena nde yi yibandunxi daliseene xun ma naxan nun kore walaxan yi maliga, a yi mayilenma alo balabalan keSena, a yi magaxu han!

²³ Na kore walaxa maligan bun ma, daliseene birin gubugubu firinne yi tixi e bode xa, firinna bonne yi e gbɛndin yee maluxunma.

²⁴ Daliseene nema yi sigɛ, n yi e gubugubune xuiin mɛma nɛn alo ige walanna xuina, hanma Ala Senbe Kanna xuina hanma sofa ganla sɔnxɔ xuina. E na yi ti, e yi e gubugubune rasama nɛn.

²⁵ Fala ti xuina nde yi minima nɛn kore walaxan fari naxan yi e xun ma. E na yi ti, e yi e gubugubune rasama nɛn.

²⁶ Kore walaxan naxan yi e xun ma, manga gbɛden yiyana nde yi na fan fari. Na yi mayilenma alo safiri gɛmɛ fajina, adamadiin maligan nde yi dɔxi na manga gbɛdeni kore pon!

²⁷ N yi tɛɛ wolonna to a fatin xun binni alo wuren naxan mayilenma, a rabillinxi tɛɛn na. Tɛɛn yiyaaŋ nan yi a labe binni, a yi rabillinxi keŋɛnyaan na.

²⁸ A nɔrɔn yi luxi nɛn alo sengunna naxan minima kuyen ma tule waxatini. A rabillinna yi yalanxi na kii nin. Alatalaa binyen maligan misaala nan yi a ra. N to a to, n bira, n yetagin yi lan bɔxɔn ma, n yi fala ti xuiin mɛ.

2

Ala yi Esekiyeli xe

¹ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, keli, i ti i sanne xunna, n xa falan ti i xa.”

² A to na fala n xa tun, Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, a yi n nati n sanne xunna. Naxan yi falan tima n xa, n yi n tuli mati na ra.

³ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n tan nan i rasigama Isirayila kaane ma. Siya murutɛxin nan ne ra naxanye murutɛxi n xili ma. E nun e benbane mɔn murutɛxi n xili ma han to.

⁴ N ni i rasigama na muxune nan ma naxanye tengbesenxi, e tuli maxɔdɔxɔ. I xa a fala e xa, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’

⁵ Xa e a rame, hanma e mi a rame, bayo siya murutɛxin nan e ra, e a kolonma nɛn a nabina nde e ye.

⁶ I tan adamadina, i nama gaxu e yee ra, i nama gaxu e falane yee ra. E luma nɛn i rabillinxi alo janle nun tansinne, alo i dɔxi tanle nan fari, koni hali na, i nama gaxu yama murutɛxini ito nun e falane yee ra.

⁷ Xa e a rame hanma e mi a rame, fɔ i xa n ma falane ti e xa nɛn, bayo murutɛdene nan e ra.

⁸ Adamadina, n naxan falama i xa, i tuli mati na ra, i nama findi murutɛden na alo yama murutɛxini ito! I deni bi, i donseen don n naxan soma i yiii!”

⁹ N yi yiina nde to yibandunxin n binni, kedi mafillinxina nde a kui.

¹⁰ A yi a yifulun n yetagi, sebenla yi a fɔxɔ firinne birin ma. Sunu falane nun mawuga falane nun gbalɔ falane nan yi seɓɛxi a ma.

3

¹ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, naxan i yetagi, na don! Kedi mafillinxi ito don, i sa falan ti Isirayila yamaan xa.”

² Nayi, n yi n deni bi, a yi na kedi mafillinxi nasɔ n dɛ a don xinla ma.

³ A mɔn yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i dɛge han i lugo! I kuiin nafe kedi mafillinxi ito ra!” Nayi, n yi a don, a yi janxun n dɛ alo kumina.

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, siga Isirayila yamaan fɛma, i sa n ma falane ti e xa!

⁵ N mi i rasigama yamaan xan fɛma naxan xui gbɛten falama naxan famu raxɔɔ, koni n na i rasigama Isirayila yamaan na ma.

⁶ N mi i rasigama siya wuyaxine fɛma naxanye xui gbɛtene falama naxanye famu raxɔɔ, i yetɛn mi naxanye mɛma. Xa n yi i rasigama ne nan ma nun, e yi e tuli matiye nɛn i xuiin na.

⁷ Koni, Isirayila yamaan mi waxi i xuiin name feni, bayo e mi waxi n fan xuiin name feni, amasɔɔ Isirayila yamaan birin tuli maxɔdɔxɔ, e tengbesen.

⁸ Nayi, n ni i fan yee xɔdɔxɔma ayi nɛn alo e tan, i yi i kankan e yee ra.

⁹ N ni i ye xɔdɔxɔma ayi nɛn dangu dayimun na naxan xɔdɔxɔ fanɛn xa. Na ma, i nama gaxu e yee ra, yama murutɛxini ito a fe nama i kuisan.”

¹⁰ A mɔn yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i tuli mati falani itoe birin na ki fajɛ, n naxanye falama i xa, i yi e ramara i bɔɛni!

¹¹ Siga i kon kaa muxu suxine fɛma, xa e a rame, a fala e xa, hali xa e mi a rame, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’ ”

¹² Alaa Nii Sarijanxin yi n yite, n yi sɔnxɔ xui gbeena nde mɛ n xanbi ra, naxan a fala, a naxa, “Binyen xa fi Alatala ma a dɔxɔdeni!”

¹³ N mən yi daliseene gubugubune xuiin mē naxanye yi bənbəma e bode ra, e nun san digilinxine xuina, naxanye yi e dəxən ma e nun sənəxə xui gbeena.

¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi n yite, a siga n na. N niin sənəxənin yi siga xələni, bayo Alatala senben yi n fari a xodexən na.

¹⁵ N yi sa so muxu suxine konni, naxanye yi dōxi Teli-Abiba yi, Kebari baan də. N yi sa dōxə e konni xi solofere, n yigitəgəxi e tagi.

Esekiyeli findi fena kantan muxun na

¹⁶ Xi solofere xanbi ra, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁷ “Adamadina, n bata i findi Isirayila yamaan kantan muxun na. Nayi, n ma falane rame, i yi e rakolon n xa.

¹⁸ N na a fala muxu jaxin ma, n naxa, ‘I faxama nən.’ Xa i mi a rakolon, xa i mi falan ti a xa, fa fala a xa xete a kira jaxin fəxə ra alogo a xa kisi, na muxu jaxin faxama nən a haken ma, koni a wunla goronna luma i tan nan xun ma.

¹⁹ Koni, xa i na muxu jaxin nakolon, a mi xete a kəwali jaxine nun a kira jaxin fəxə ra, a faxama nən a haken ma, koni i tan bata i niin natanga na yi.”

²⁰ “Xa tinxin muxuna nde fan a xun xanbi so a tinxinyani, a yi tinxintareyaan liga fələ, n yi sena nde sa a yee ra naxan a rabire, na kanna faxama nən. I to mi a rakolonxi, a faxama nən a yulubin ma. A tinxinyaan naxan liga, jinan tima nən na xən, a wunla goronna yi lu i tan xun ma.

²¹ Koni i na tinxin muxun nakolon alogo a nama yulubin liga, xa a mi yulubin liga, a kisima nən, i to a rakolonxi, i fan bata i niin natanga na yi.”

Esekiyeli dēen yi suxu a ra

²² Alatala senben mən yi godo n ma mənni. A yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i siga lanbanni, n sa falan tima i xa mənna nin.”

²³ Nayi, n yi keli, n siga lanbanni, n yi a to a Alatalaa nərən yi na yi alo n na a to kii naxan yi Kebari baan də. N yi bira, n yetagin yi lan bəxən ma.

²⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, a yi n nakeli, n yi ti n sanne xun na. A yi a fala n xa, a naxa, “Siga, i sa so i ya banxini, i dēen balan i xun ma.

²⁵ I tan adamadina, muxune lutin tima i ra nən, e yi i xidi, i mi fa nœ minə e tagi.

²⁶ N ni i ləna xidima nən i də kankeni, alogo i nama falan ti, i yi e maxadi, hali muxu murutəxine nan e ra.

²⁷ Koni, n na falan ti i xa, n ni i dēen fulunma nən, alogo i xa a fala e xa, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’ Xa

naxan waxi a rame feni, na xa a rame. Xa naxan mi waxi a rame feni, na nama a rame, bayo muxu murutəxine nan e ra.”

4

Yerusalen suxu fena yengeni

¹ “Iki, i tan adamadina, bitikidin* tongo i yi a dōxə i yetagi, i yi Yerusalen taan sawuran kerenden a fari.

² I yi a liga alo ganla na a rabilin yengeni, i yi yire makantanxine ti a rabilinni, i gbgingbinne rate taan makantan yinna xən,† i daaxadene yitən ganle xa taan xili ma, i yenge so seene ti a rabilinni naxanye a so dēene kale.

³ Na xanbi ra, i xa tunde dutunna nde tongo i yi a ti yinna misaala ra e nun taan tagi, i yi i yee rafindi a ma. Taan nabilinxi nan na ra yengeni, i tan nan a yengema. Na xa findi taxamasenna ra Isirayila yamaan xa.”

⁴ “Na xanbi ra, i sa i sa i kəmənna ma, i yeteen yi Isirayila yamaan haken goronna tongo. Fanni i saxi i kəmənna fari, i e haken goronna tongoma.

⁵ N ləxəne yaten nagidima i ma nən naxan lanje e hakene jeene yaten ma. Nayi, i Isirayila yamaan haken goronna tongoma nən xi keme saxan xi tonge solomanaaninna bun ma.

⁶ I na yelin na ra, i mən xa i sa i yiifanna fari, i yi Yuda bənsənna hakene goronna tongo xi tonge naanin, xi keden jeē keden hakəna fe ra.

⁷ I yee rafindi Yerusalen sawuran fan ma naxan nabilinxi yengeni, i yi i yiin magenla yibandun a xili ma, i yi nabiya falane ti a xili ma.

⁸ N na i xidima nən alogo i nama nō i maxete i taan yenge feen misaala mayitama waxatin naxan birin yi.”

⁹ “I xa maala nun fundenna nun togen nun murutun nun sansi keše gbete ye tongo, i yi e birin sa goron kedenna kui, i yi lu e rafale burun na i balon na xi keme saxan e nun xi tonge solomanaaninna bun ma.

¹⁰ I garamu keme firin nan maligama ləxə kedenni i balon na. I na nan donna na waxatin birin yi.

¹¹ I igen litiri keden nan minma ləxə kedenni. I na nan minma na waxatin birin yi.

¹² I na donseen nafalama nən alo funde burun ganma kii naxan yi, koni i a ganma adamadiine gbiin‡ tēen nan na muxune birin yetagi.”

* **4:1. 4.1 Bitikidin** mən falama yirena nde yi fa fala **“Birikidina.”** † **4:2. 4.2** Yaxune yi tema taan makantan yinna xuntagi na **gbingbinne** nan xən, e taan yenge. ‡ **4:12. 4.12** Taan na rabilin yengeni, yegen dasama nən nanara burun gan feen falaxi muxu **gbiin** tēen na yireni ito yi alo yegena.

¹³ Alatala mən yi a fala, a naxa, “Isirayila kaane donse haramuxine donma ikii nin siyane ye, n na e kedima naxanye tagi.”

¹⁴ N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina Alatala! N tan munma n niin naharamu singen de! Keli n dii jore waxatin ma han to, n munma sube yifaxin don hanma burunna subene naxan faxaxi. Han to, n munma sube haramuxi yo raso n de singen!”

¹⁵ A yi n yabi, a naxa, “Awa, n bata tin, i xa jinge gbiin tongo muxu gbiin joxni, i yi i ya burun gan na ra.”

¹⁶ A mən yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n donseene birin janma nen Yerusalen yi. A muxune e lxo yo lxo solonna maligama nen, e yi a don kontofinli, e yi e lxo yo lxo min igene maliga, na yi e yigitege.

¹⁷ Nayi, burun nun igen janma nen e yii, e birin yi yigitege, e lu doyenje e hakene fe ra.”

5

Ala kelima nen Isirayila xili ma

¹ “I tan adamadina, silanfana xenxen tongo,* i yi i xun sexene nun i de xabene bi na ra, i yi e yiliga sikeela kui, i yi e yitaxun dexo saxanna ra.

² I nema Yerusalen taan yenge feen misaala mayita waxatin naxan yi, na na jan, i yi i xunsexene dexo de kedenna gan taani. I yi a dexo firinden tongo, i yi a bonbo i ya silanfanna ra taan nabilinni. I yi a dexo de saxanden naxuya ayi foyeni, bayo n tan Isirayila kaane sagatanna nen n ma silanfanna ra.

³ Koni i xunsexene dando tongo ne ye, i yi e raxudu i ya domain lenbeni.

⁴ I mən xa ndee ba ne fan na, i yi e woli teeni. Nayi, teen kelima nen menni a Isirayila yamaan birin li.”

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Yerusalen taan ligama na kii nin, n taan naxan ti siyane tagi, n naxan nabilinxi yamana xojene ra.

⁶ Bayo a muxune bata murute n ma sariyane nun n ma tonne bun, e fe jaxine yi gbo ayi dangu e rabilinna siyane nun yamanane ra. Men kaane bata e me n ma sariyane ra, e mi n ma tonne suxi.”

⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Bayo e bata findi yamaritarene ra dangu e rabilinna siyane nun yamanane ra, bayo e mi n ma tonne nun n ma sariyane suxi, hali e rabilinna siyane sariyane e mi ne suxi.”

⁸ Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Yerusalen kaane, n tan yeteen kelima nen e xili ma! N na n ma kiti ragidixine rakamalima nen e xili ma siyane birin yetagi.

⁹ N feene ligama nen e ra e kewali xosixine fe ra, n munma naxanye sifa liga singen, a joxan nun mi fa ligama.

¹⁰ Nanara, fafane e diine donma nen e tagi, diine yi e fafane don. N na n ma kiti ragidixine rakamalima nen e xili ma, naxanye na lu e nii ra, n yi ne raxuya ayi foyeni.”

¹¹ Nanara, Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N tan habadan Ala, n bata n kolob n yeteni, bayo e bata n ma yire sarijanxin naxosi e suxurene birin na e nun e kewali xosixine, n fan n masigama nen e ra, n mi fa kininkininma e ma, n tan mi fa e muxu yo ratangama.

¹² E yitaxunxin dexo saxanna ra, kedenna faxama nen fitina furen nun fitina kameni taani, a firinden yi faxa silanfanna ra taan fari ma, n yi a saxanden naxuya ayi foyeni, n yi e sagatan silanfanna ra.”

¹³ “Nayi, n ma xolon janma nen, n yi ba fitinaxi e xili ma, n na yelin n gbeen joxe waxatin naxan yi. E a kolonma nen nayi a n tan Alatala nan falan tixi n sobeen yeteen na, amasoto n bata n ma xolon birin nagodo e ma han a danna.

¹⁴ N na e konna findima nen taa xonna ra e rabilinna siyane naxan nayarabima, dangu muxune birin yi a to.

¹⁵ N fitinaxin na n ma kiti ragidixine rakamali e xili ma n ma xoloni waxatin naxan yi, n yi e maxadi a xodexen na, e rabilinna siyane e makonbima nen, e yi e magele, e findi misaala ra, e fe yi e yigitege. N tan Alatala nan falan tixi.”

¹⁶ “N fitina kamen nafama nen e xili ma, a yi e halagi, n mən yi lu na kamen fari se. E donse donxene birin janma nen.

¹⁷ N fitina kamen nun sube xajene rafama nen e xili ma, naxanye e diine faxama. Fitina furen nun faxan yi wara ayi e taani, n yi yengen nafa e xili ma. N tan Alatala nan falan tixi.”

6

Suxure batune fe

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i yee rafindi Isirayila geyane ma, i nabiya falane ti e xili ma,

³ i naxa, ‘Isirayila kaan naxanye geya yirene yi, e Marigina Alatalaa falan name. Marigina Alatala ito nan falaxi muxune xili ma naxanye dxi geya yirene nun yire matexine nun xude deene nun lanban yirene yi, a naxa: N yengen nafama nen e xili ma, n yi e taane kidene raxori.

⁴ E saraxa gandene kalama nen, e wusulan gandene yi rayensenje ayi, n yi e faxa e suxurene yetagi.

* 5:1. 5.1Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

⁵ N na Isirayila kaane binbine luma nən biraxi e suxurene yetagi, n yi xənnə raxuya ayi e saraxa gandene rabillinə yi.

⁶ E na dəxə dəde yi, e taane raxərima nən, e taane kidene yi kala, e saraxa gandene yi raxəri, e suxurene yi kala, e yi jan, e wusulan gandene yi rabira, e yii fəxəne birin yi lə ayi.

⁷ Muxu wuyaxi faxaxin luma nən biraxi e tagi. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na.

⁸ Koni n na e tan ndee luma nən e nii ra yengen xanbini, ne yi xuya ayi siyane ye yamanane birin yi.

⁹ Nayi, e na xali denaxanye yi siyane ye konyiyani, n ma fe rabirama nən e muxu gixine ma mənni, e n nasunu kii naxan yi e yanfanten bəje ne yi, naxanye e masiga n na, e nun e yeən naxanye e rakunfa suxurene xən. Nayi, e fe raxaxuma e tan yetəen ma nən e kəwali jaxine nun e fe xəsixi rabana fe ra.

¹⁰ E a kolonma nən nayi a Alatala nan n na, a n mi falan tixi e xa fuun xan yi, fa fala a n yi gbaloni ito rafama nən e xili ma. ”

¹¹ “ Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa: I yiin bənbə, i sanni din, i yi a fala, i naxa, “Gbalona!” bayo Isirayila yamaan faxama nən silanfanna nun fitina kamən nun fitina furen i fe jaxine nun kəwali xəsixine fe ra e naxanye birin ligaxi.

¹² Naxanye makuya, ne faxama fitina furen nin. Naxanye maso, ne faxama silanfanna nan na. Naxanye na lu e nii ra, ne faxama nən fitina kamən. N sigama nən han n ma xələn danna e xili ma.

¹³ E a kolonma nən, a Alatala nan n na, e muxu faxaxine na lu biraxi e suxurene tagi waxatin naxan yi e saraxa gandene rabilinni yire matexine birin fari e nun geyane birin xuntagi, e nun wudi yifstənxine nun wari gbeene birin bun, e yi wusulan xiri jaxuməne ganma e suxurene xa denaxanye yi.

¹⁴ N na n yiini bandunma nən e xili ma, n yi yamanan findi yire rabəjinxin na, keli tonbonna ma han Dibila yi, e dəxədene birin. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na. ”

7

Gbalo famatəna fe

¹ Alatala falani ito nan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi Isirayila kaane xili ma, a naxa, ‘A danna nan fa ito ra!’

A danna bata a li yamanan tongon naaninne birin yi!

³ Awa iki, a danna bata a li e ma.

N na n ma xələn nafama nən e ma.

N na e makitima nən lan e sigati kiin ma,

n yi e saran e kəwali xəsixine ra.

⁴ N mi kininkininma e ma,

n mi e ratangama,

amasəto n na e sigati kiin nun e kəwali xəsixine saranma nən e ra.

Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na. ’

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,

‘Gbalon fama,

gbalon naxan jəxən mi na!’

⁶ Feene danna nan na ra!

A danna bata a li!

A kelima nən e xili ma! A fama!

⁷ E tan yamanan muxune,

e waxatin bata a li!

Waxati saxin bata a li e ma,

a ləxən bata maso!

Kəntəfinla na a ra!

Səwa xui mi fa tema geyane fari sənən!

⁸ Iki, n mi fa buma,

n na n ma xələn nagodo e ma,

n ma bəje teen sigama nən

han a danna e xili ma.

N na e makitima nən

lan e sigati kiin ma,

n yi e saran e kəwali xəsixine ra.

⁹ N mi kininkininma e ma,

n mi e ratangama,

amasəto n na e sigati kiin nun e kəwali xəsixine saranma nən e ra.

Nayi, e a kolonma nən

a n tan Alatala,

n tan nan e jaxankatama. ”

¹⁰ Ləxən bata a li,

a bata a li!

E waxatin bata a li!

Bənbə ti dunganna bata a majingi!

Wason bata sabati ayi!

¹¹ Gbalon bata keli,

a findi muxu jaxine jaxankata dunganna ra.

E sese mi fa luma,

e nafulu mi luma,

e mi fa wuyama ayi,

e nəro mi fa luma.

¹² Waxatin bata a li,

ləxən bata maso!

Sare soon nama fa səwa,

sare matiin nama fa sunu,

bayo xələ gbeen fama yamaan birin xili ma.

¹³ Sare matiin naxan matixi,

a mi na sətəma

hali a mən lu a nii ra,

bayo fe toon naxan tixi lan yamaan ma

alo xiyena, na mi kalama,

muxu yo mi a niin natange

masəto e hakene xən.

¹⁴ Xətaan fema nən,

feen birin yi yitən,

koni muxu yo mi sigama yengen i

bayo n ma xələn bata godo yamaan birin xili ma.

¹⁵ Yeŋeŋ taan nabilinma nən,

fitina furen nun fitina kamen yi so a yi!
 Naxanye burunna ra,
 ne yi faxa silanfanna ra.
 Naxanye taani,
 fitina kamen nun fitina furen yi ne halagi.

¹⁶ Naxanye na e futuxulu,
 ne sa e luxunma nen geyane fari,
 e lu kutunje e yete hakene fe ra
 alo ganban naxanye lanbanni.

¹⁷ E birin fangan janma nen,
 e birin xinbi xudine yi tu ayi,
 e lu alo igena.

¹⁸ E e maxidima nen kasa benbela dugine yi
 sununi,
 kuisanna yi e birin suxu,
 e yagi han,
 e birin yi e xunne bi sununi.

¹⁹ E e wure gbetine wolima ayi nen kirane
 xon,

e yi e me e xemane ra
 alo se haramuxina.

Bayo e gbetine nun e xemane mi nae e xunbe
 Alatalaa xolon laxon.

Ne mi fa e wase,
 e mi e raluge,
 bayo ne nan e biraxi hakeni.

²⁰ E bata waso ayi e nafunle xon
 e yi suxure xosixi haramuxine rafala e ra.
 Nanara, n tan Ala ne findima nen se xosine
 ra e xa.

²¹ N na e birin findima nen yenge se tongox-
 ine ra xopene xa,
 fuyantenne yi e ba e yii yengeni,
 e yi na raxosi.

²² N na n xun xanbi soma nen e yi,
 muxune yi n ma yire kendena sarijanna
 kala,
 mafu tiine yi so a kui,
 e yi a sarijanna kala.

²³ Yolonxonne rafala,
 bayo faxan bata wara ayi yamanani,
 gbalon yi gbo ayi taani.

²⁴ Siyaan naxanye jaxu e birin xa,
 n ne rafama nen,
 e yi e banxine tongo e yii.
 N senbemanen wason janma nen,
 e yire sarijanxine sarijanna yi kala.

²⁵ Kuisan waxatine na fa,
 e bopne xunbenla fenma nen,
 koni e mi a toe!

²⁶ Gbalon sama nen gbalon fari,
 xibaru jaxine yi sa xibaru jaxine fari.
 E fe toon maxodinma nen nabine ma fata
 Ala ra,

koni saraxaraline bama nen muxune
 xaranje sariyan ma,
 fonne fan yi ba maxadin tiye.

²⁷ Mangan sunuma nen,
 manga diin yi yigitege,
 yamanan muxune birin yiine yi xuruxurun
 gaxuni.

N na e sigati kiin saranma nen e ra,
 n yi e kiti e kiti saxine xon,
 e yi a kolon a Alatala nan n na.

8

Suxurene Ala Batu Banxini

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan
 yi, na jee senninden kike senninden xi su-
 ulunde laxon, n yi dxi n ma banxini, Yuda
 bonsonna fonne yi dxi n yetagi, Marigina
 Alatala senben yi godo n ma.

² N yi dapaxona nde to naxan yi maliga
 teen na. Denaxan yi luxi alo a tagina han a
 sanne, teen yiyaan nan yi na ra. Keli men-
 na ma mon han a xunna, na yi luxi alo teen na
 wuren gbeeli.

³ Denaxan yi luxi alo a yiina, a yi na
 yibandun, a yi n suxu n xun sexen ma. Alaa
 Nii Sarijanxin yi n nate laxon nun koren
 lantagini, a yi n xali fe tooni fata Ala ra alo
 xiyena, a siga n na Yerusalen yi Ala Batu
 Banxin yinna kui xiin so deen na naxan yi
 yee rafindixi sogeteden kome laxon ma sux-
 uren yi dxi denaxan yi naxan Ala raxolma
 fata a xanuntenya gbeen na lan a yamaan
 ma.

⁴ Isirayilaa Alaa naron yi menni, alo n na a
 to kui naxan yi lanbanni.

⁵ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i yee
 rasiga komenna binni." N yi n yee rasiga, n yi
 sa na suxuren to naxan Ala raxolma, a dxi
 saraxa ganden kiraan so deen kome laxon.

⁶ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i
 bata a to e naxan ligama, Isirayila yamaan
 fe xosixi gbeen naxanye ligama be, feen
 naxanye n masigama n ma yire sarijanxin
 na? Koni i mon fe xosixi gbee gbete ye toma
 nen."

⁷ Nayi, a yi n xali Ala Batu Banxin yinna so
 deen na. N yi yinla nde to yinna ma.

⁸ Ala yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina,
 yinla raba yinna ma." N yi yinla raba yinna
 ma, so deen yi taran a ma.

⁹ A yi a fala n xa, a naxa, "So menni, i sa e
 fe xosixi haramuxine mato e naxanye ligan
 be."

¹⁰ N yi so, n yi a mato, bubuseene nun
 sube xosixin sifan birin sawuran yi na, e
 nun Isirayila yamana suxurene birin sawu-
 rane yi rafalaxi yinna kui a kanke yiren
 birin ma.

¹¹ Isirayila yamaan fonne muxu tonge
 solofere yi tixi na sawurane yetagi. Safan
 ma dii xemen Yaasaniya yi ne ye. Wusulan
 gan seen yi suxi e birin yii, wusulanna tutin
 yi tema han!

¹² A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i
 bata a to ba, Isirayila yamaan fonne naxan
 ligama dimini? E birin e gbee suxure batu
 konko yi. E a falama, e naxa, 'Alatala mi nxu
 toma. Alatala bata yamanan nabepin!' "

¹³ A yi a fala n xa, a naxa, “I mən e toma nən fe xəsixi gbee gbete ye lige.”

¹⁴ A yi n xali Alatalaa banxin so deen na kəmen fəxəni. Naxanle yi dəxi mənni naxanye yi Tamusi suxuren sayaan wugama.*

¹⁵ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i a toma ba? I mən fe xəsixi gbete ye toma nən naxanye dangu itoe ra.”

¹⁶ A yi n xali Alatalaa banxin yinna kui xiini, Ala Batu Banxin so deen na, so deen palaan nun saraxa ganden longonna ra. Xeme məxəjən nun suulun jəxən yi mənni, e xun xanbi soxi Alatala Batu Banxini, e yee rafindixi sogeteden binna ma. E yi e xinbi sinba sogen mabinni a batudeni.

¹⁷ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i feni itoe toma ba? Fe xəsixini itoe xurun ba, Yuda yamaan naxanye ligan be? Anu, e mən yamanan nafema gbalo feene ra, e yi lu n naxəle. I mi e toma wudi yiin masoe e jəeen na e namunne xən ba?

¹⁸ Nanara, n fan e saranma nən n ma xələ gbeeni. N mi kininkininma e ma, n mi e ratangama. E n xilima nən e xui yitexin na, koni n mi n tuli matima e ra.”

9

Yerusalen ratərən fena

¹ Na xanbi ra, n yi a me a fale a xuini texin na, a naxa, “E tan naxanye taani ito muxune kewanle saranma e ra, e maso, birin xa a yenge so seen tongo taan xili ma.”

² Nayi, n yi xeme sennin to fe sa keli faxa ra so deen binni naxan yi yee rafindixi kəmen fəxən ma. Halagi ti yenge so seen yi suxi e birin yii. Xemena nde yi e tagi naxan yi maxidixi taa dugini, sebeli ti seene yi singanxi a tagi xidin na. E yi fa ti saraxa gande sula daxin dəxən.

³ Isirayilaa Alaa nərən yi keli maleka gubugubu kanne sawurane xun ma, a yi denaxan yi, a yi siga banxin deen na. Xemen naxan yi maxidixi taa dugini, sebeli ti seene yi singanxi naxan ma tagi xidin na,

⁴ Alatala yi na xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Dangu Yerusalen taan tagi, i yi taxamasenna sa muxune birin tigi ra naxanye wugama, e kutunma lan fe xəsixine fe ma Yerusalen kaane naxanye ligama.”

⁵ A yi a fala bonne xa n yee xəri, a naxa, “E tan xa bira a fəxə ra taani, e muxune faxa, e nama kininkinin, e nama dija muxe ma!

⁶ E fonne nun banxulanne nun sungutunne nun dii jərene nun jaxanle birin faxa, e yi e raxəri. Koni taxamasenna muxun naxanye birin ma, e ne lu na. E a fəlo n ma yire sarijanxin ma!” E yi a fəlo fonne ma, naxanye yi Ala Batu Banxin yetagi.

* **8:14: 8.14** Babilon kaane nan yi **Tamusi** batuma. E yi laxi a ra, a alana nde na a ra naxan faxama soqe furen na, a niin mən yi bira a yi jəmen na.

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “E n Batu Banxin naharamu, e yi a yinna kuine rafe muxu faxaxine ra! E siga!” E yi siga, e sa faxan ti fəlo taani.

⁸ E yi faxan tima waxatin naxan yi, n kedenna nan yi fa luxi mənni, n yi bira, n yetagin yi lan bəxən ma, n yi gbelegbele, n naxa, “Marigina Alatala, i Isirayila muxu dənəne birin naxərima nən ba, i to i ya xələn nagodoma Yerusalen ma?”

⁹ A yi n yabi, a naxa, “Isirayila yamaan nun Yuda yamaan hakene gbo han! Yamanan nafexi e muxu faxaxine wunla nan na, taan nafexi tinxintareyaan nan na. Amasəto e yi a falama nən, e naxa, ‘Alatala bata yamanan nabəjin. Alatala mi fa sese toma.’

¹⁰ N fan mi fa kininkininma e ma, n mi fa e ratangama. N na e kəwali jaxine saranma nən e ra.”

¹¹ Xemen naxan yi maxidixi taa dugini, sebeli ti seene yi singanxi naxan ma tagi xidin na, na yi fa a fala, a naxa, “I n yamarixi naxan ma, n bata na liga.”

10

Ala mən yi a yete yita

¹ N yi n yeen nakeli, n yi manga gbəden yiyaan to kore walaxa maligan fari naxan yi maleka gubugubu kanne xun ma. A mayilenma alo safiri geməna.

² Xemen naxan yi maxidixi taa dugini, Ala yi a fala na xa, a naxa, “Sa so san digilinxine longonna ra naxanye maleka gubugubu kanne labe ra, i yi i yiine rafe tē wolonne ra, i sa e woli taan xun xən.” N yi xemen to sigē mənni.

³ Maleka gubugubu kanne yi tixi Ala Batu Banxin dəxən sogeteden yiifari fəxəni na muxun yi fama waxatin naxan yi. Kundaan yi Ala Batu Banxin yinna kui xiin nafexi.

⁴ Alatala nərən yi keli maleka gubugubu kanne xun ma, a siga Ala Batu Banxin so deen na. Banxin yi rafe kundaan na, yinna kuiin yi rafe Alatala nərən kənenna ra.

⁵ Malekane gubugubune xuiin yi siga mine han yinna fari ma xiina. Na yi luxi alo Ala Senbə Kanna xuina, a nema falan tiye.

⁶ Xemen naxan yi maxidixi taa dugini, a to na yamari, a naxa, “Tēen tongo san digilinxine longonna ra naxanye maleka gubugubu kanne tagi,” xemen yi sa ti san digilinxina nde dəxən alo wontoro sanna.

⁷ Nayi, maleka gubugubu kan keden yi a yiin nasiga tēen ma naxan yi maleka gubugubu kanne longonna ra. A yi tē wolonne tongo, a yi e sa xemen yii naxan yi maxidixi taa dugini. Na yi tē wolonne tongo, a mini.

⁸ Sena nde yi malekane gubugubune bun ma alo muxu yiina.

⁹ N yi a matoma, n yi san digilinxin naanin to maleka gubugubu kan keden kedenne dɛxɔn alo wontoro sanna. Sanna ne yi mayillenma alo kirisoliti gema fapina.

¹⁰ E birin yi maliga. E yi rafalaxi nɛn alo san digilinxin kankanxina san digilinxin gbete kui.

¹¹ E nɛma sigɛ, e yi nɔɛ sigɛ e fɔxɔ naaninne birin ma nɛn hali e mi e firifiri. Maleka gubugubu kanne yi xun tixi dɛnaxan biri ra, san digilinxine yi sigama mɛn binna nin, hali e mi e firifiri.

¹² Yɛɛne nan yi maleka gubugubu kanne fatin birin ma, e fanna nun e yiine nun e gubugubune birin e nun e san digilinxin naaninne.

¹³ N yi a mɛ e na sanne xilima, a “wuwunle.”

¹⁴ Yetagi naanin nan yi malekane birin ma. A singen yi maligaxi maleka gubugubu kanna yetagin nan na, a firindena, muxu yetagina, a saxandena, yata yetagina, a naanindena, singbin yetagina.

¹⁵ Maleka gubugubu kanne yi te. Daliseene nan yi ne ra n naxanye to Kebari baan dɛ.

¹⁶ Maleka gubugubu kanne nɛma yi sigɛ, e san digilinxine fan yi sigama nɛn e fɔxɔ ra. Malekane na yi e gubugubune yite alogo e xa tugan bɔxɔn ma, e san digilinxine mi yi kelima e dɛxɔn.

¹⁷ E na yi ti, e sanne fan yi tima nɛn. E na yi tugan, e sanne fan yi tugan, amasɔtɔ niin naxan yi daliseene yi, na yi e fan yi.

Ala nɔɔn yi keli a Batu Banxini

¹⁸ Alatala nɔɔn yi keli Ala Batu Banxin so dɛɛn na, a sa ti maleka gubugubu kanne xun ma.

¹⁹ Nayi, maleka gubugubu kanne yi e gubugubune yifulun, e tugan bɔxɔn ma n yɛɛ xɔri, e san digilinxine fan yi te e fɔxɔ ra. E yi sa ti Alatalaa banxin yinna so dɛɛn na sogeteden binni. Isirayilaa Ala nɔɔn yi lu e xun ma kore.

²⁰ Daliseene nan yi e ra n naxanye to Isirayilaa Ala bun ma Kebari baan dɛ, n yi a kolon a maleka gubugubu kanne nan yi e ra.

²¹ Yetagi naanin nan yi e birin ma, e nun gubugubu naanin. Sena nde yi e birin gubugubune bun ma alo muxu yiina.

²² E yetagine yi maliga daliseene yetagine ra n naxanye to Kebari baan dɛ. E birin yi sigama e yɛɛ ra e tinxinna nin.

11

Yerusalɛn makitima nɛn

¹ Alaa Nii Sarijanxin yi n tongo a n xali Alatalaa banxin dɛɛn na, dɛɛn naxan yi

yɛɛ rafindixi sogeteden ma. N yi muxu mɔxɔnɛn nun suulun to tixi dɛɛn na, yamaan yɛɛratina ndee yi ne yɛ, Asuru a dii xɛmɛn Yaasaniya nun Benayaa dii xɛmɛn Pɛlati.

² Alaa Nii Sarijanxin yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, muxuni itoe nan fe yaxine yitonma, e maxadi yaxin ti taani ito yi.

³ E a falama, e naxa, ‘Banxine mi tiye be iki singen! Taan makantan yinna luxi nɛn alo tunden, en tan namaraxi a kui alo suben tunden kui!’

⁴ Nanara, Adamadina, nabiya falan ti e xili ma, nabiya falan ti!”

⁵ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo n ma. A yi a fala, a n xa falani ito ti, a naxa, “Isirayila yamana, ɛ luma a fale, ɛ naxa, ‘E Alatala xuiin name,’ anu, n na ɛ miriyaan kolon!”

⁶ E bata faxan ti taani ito yi han kirane bata rafe binbine ra.”

⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “E faxan naxanye tixi taan xun xɔn, na faxa muxune nan luxi alo suben naxan namaraxi tundeni, taan nan tunden na koni n fa ɛ tan kedima a yi nɛn.

⁸ E to gaxuxi yengen yɛɛ ra, n yengen nan nafama ɛ xili ma,” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ “N na ɛ kedima nɛn taani, n yi ɛ sa xɔɔnɛn sagoni, n yi n ma kiti ragidixine rakamali ɛ xili ma.

¹⁰ E faxama nɛn silanfanna ra, n yi ɛ makiti Isirayila bɔxɔn danna ra. Nayi, ɛ a kolonma nɛn a Alatala nan n na.

¹¹ Taan makantan yinna mi findima tunden na ɛ tan xa, ɛ fan mi ramarama a kui alo subena, bayo n na ɛ makitima nɛn Isirayila bɔxɔn danna ra.

¹² Nayi, ɛ a kolonma nɛn a Alatala nan n na, ɛ tan naxanye mi n ma sariyane nun n ma tonne suxi, ɛ yi bira ɛ rabillinna siyane namunne fɔxɔ ra.”

¹³ Nayi, n yi nabiya falane tima waxatin naxan yi, Benayaa dii xɛmɛn Pɛlati yi faxa. N yi bira, n yetagin yi lan bɔxɔn ma, n yi gbelegbele, n naxa, “Ee! Marigina Alatala, i fa Isirayila yama dɔnxen naxorima nɛn ba?”

Ala mɔn yamaan muxu suxine malanma nɛn

¹⁴ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁵ “Adamadina, naxanye dɔxi Yerusalɛn yi, ne a falama i ngaxakedenne xa, i ya denbayaan muxune, Isirayila yamaan naxan birin bata xali konyiyani, e naxa, ‘E lu makuyaxi Alatalaa dingiraan na, bayo a bɔxɔni ito fixi nxu tan nan ma nxu kɛɛn na!’

¹⁶ Na ma, a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Hali n to ɛ rasigaxi siyane yɛ pon, n yi ɛ raxuya ayi yamanane yi, n luma nɛn ɛ xɔn mɛnni alo ɛ yi yire sarijanxini nun.’

¹⁷ Na ma, a fala, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na ε malanma nen sa keli siyane ye, n yi ε maxili yamanane yi, ε raxuyaxi ayi denaxanye yi, n yi Isirayila yamaan so ε yii.'

¹⁸ E mon xetema nen menni, e yi suxurene nun batu se xosixine birin naxori a yi.

¹⁹ N yi xaxili kedenna lu e birin ma, n yi nii nen sa e yi, n boje xode xeyaan ba e yi naxan luxi alo gemena, n yi boje fajin fi e ma

²⁰ alogo e xa n ma tonne nun n ma sariyane suxu. Nayi, e yi findi n ma yamaan na, n findi e Ala ra.

²¹ Koni naxanye kunfaxi e suxurene nun batu se xosixine xon e bojeni, n na kanne kewali paxine saranma nen e ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra."

²² Maleka gubugubu kanna naxanye nun san digilinxine yi a ra, ne yi e gubugubune yifulun, Isirayila Ala naron yi e xun ma kore.

²³ Alatala naron yi ba taan xun ma, a sa ti geyaan xun ma naxan yi Yerusalen sogeteden binni.

²⁴ Alaa Nii Saripjanxin yi n nate, a xete n na muxu suxine fema Babilon kaane yamanani fe tooni alo xiyena fata Alaa Nii Saripjanxin na. N yi fe toon naxan tima alo xiyena, na yi dan.

²⁵ Alatala feen naxanye birin yita n na, n yi ne birin fala muxu suxine xa.

12

Muxu gbete ye xalima nen konyiyani

¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, i doxi yama murutexin nan tagi. E yeen na, alogo e xa seen to, koni e mi a yigbema. E tunla na, alogo e xa feen me, koni e mi a famuma, amasoto yama murutexin nan e ra.

³ Nanara, i tan Adamadina, i ya goronne yiton i a liga alo i sigama konyiyaan nin yanyi tagini yamaan yee xori. Keli be i siga yire gbete yi e yee xori. Waxatina nde, e a kolonma nen a yama murutexin nan e ra.

⁴ I ya goron yitonxine ramini e yee xori yanyin na, i tan yi mini jinbanna ra e yee xori alo naxanye sigama konyiyani.

⁵ Yinla raba yinna ma e yee xori, i yi i ya goronne ramini menna ra,

⁶ i yi e tongo i tungunna ma e yee xori, i yi e xali fitirin ma. I xa i yetagin xunna so alogo i nama yamanan mato, bayo n na i findima nen taxamasenna ra Isirayila yamaan xa."

⁷ N yamari naxan na, n yi na liga. N yi n ma goronne ramini yanyin na siga konyiyani. Ninbanna ra, n yi yinla raba yinna ma n yin na, n yi n ma goronne ramini fitirin ma, n yi a tongo n tungunna ma e yee xori.

⁸ Xotonni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁹ "Adamadina, Isirayila yama murutexin mi yi i maxodin ba, fa fala, 'I nanse ligama?'

¹⁰ E yabi, fa fala, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Nabiya falani ito tixi Yerusalen mangan nun Isirayila yamaan birin nan xili ma naxanye luxi menni.'

¹¹ A fala e xa, i naxa, 'N findixi ε rakolon feen taxamasenna nan na. N naxan ligaxi, na nan nakamalima e ma, e yi suxu yengeni, e siga konyiyani.'

¹² Mangan naxan e ye, na a goronne tongoma nen a tungunna ma fitirin ma, a mini taani. Yinla nan nabama a xa yinna ma, a yi mini menna ra. A yi a yetagin xunna so alogo a nama yamanan mato.

¹³ N na n ma yalaan natima nen a yee ra, a yi a suxu n ma luti ratixin na, n yi a xali Babilon taani, Babilon kaane yamanani, a mi denaxan toma a yeen na,* a yi sa faza na.

¹⁴ N na a rabilinna muxune birin naxuyama ayi nen e nun a ganle, n yi e sagatan silanfanna ra.

¹⁵ Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na e raxuya ayi siyane ye e nun yamanane yi.

¹⁶ Koni n muxuna ndee ratangama nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen ma alogo e xa sa e ti e kewali xosixine ra e deni siyane birin xa e na siga denaxanye yi. Nayi, na kanne a kolonma nen a Alatala nan n na."

¹⁷ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁸ "Adamadina, i nema i degema i xuruxurun, i yi igen min gaxun nun kuisanni.

¹⁹ I a falama nen yamanan muxune xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi lan Yerusalen kaane ma naxanye luxi Isirayila yamanani, a naxa: E degema kuisanna nin, e yi igen min yigitegeni, amasoto e yamanan nun a yi seene birin naxorima nen a muxune gbalone fe ma.

²⁰ Muxune janma nen taane yi, yamanan yi findi yire rabepinxin na. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na."

Alatalaa falan kamalima nen

²¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

²² "Adamadina, nanfera ε sandani ito falama ε tagi Isirayila boxon ma, fa fala, 'Waxatin danguma, koni fe toon naxanye tima alo xiyena, ne sese mi rakamalima.'"

²³ A fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N bata danna sa sandani ito ra, a mi fa falama Isirayila yi sonon."

' Koni a fala e xa, i naxa, 'Fe toone birin nakamali waxatin bata maso.

* **12:13: 12.13** A falan tima Manga Sedeki suxu feen nan ma. A mi Babilon toma bayo Babilon kaane a yee kalamana nen. Na feen se bexi Mangane Firinden 25.4 nun Yeremi 52.7 kui.

²⁴ Fe to fuu yo mi fa falama Isirayila kaane tagi alo xiyena, yiimatone mi fa muxune rafan feene falama e xa wuleni.

²⁵ Bayo n tan Alatala, n falan tima nen, na yi rakamali keden na. E tan yama murutxina, na ligama nen e waxatini. N falan tima nen, n yi a rakamali.' Marigina Alatala falan nan na ra."

²⁶ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²⁷ "Adamadina, Isirayila yamana a falama, e naxa, 'A fe toon naxan tixi, iki fe mi na ra, a nabiya falan tima lan waxati famatone nan ma naxanye makuya pon!'

²⁸ Nanara, a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa, "N na fala yo ti sonon, na rakamalima nen keden na." Marigina Alatala falan nan na ra.' "

13

Alaa falan wule nabine xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, nabiya falan ti Isirayilaa nabine xili ma naxanye nabiya falane tima iki, i yi a fala ne xa naxanye e bɔɔɔɔ yi feene tun falama, i naxa, 'E Alatala xuiin name!'

³ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalon nabi xaxilitarene xa, naxanye e yete xaxili yi feene falama, anu e mi fe to yo tixi keli Ala ma.

⁴ Isirayila kaane, e nabine luxi nen alo kankone banxi xonne yi!

⁵ E mi e masoxi yinna yire biraxine ra alogo e xa Isirayila yamaan makantan yinna yinle rafaxa, a yi lu tixi yengeni Alatalaa xolon lɔxoni.

⁶ Wulen nan e fe toone ra, ɲondi mi e yiimato falane yi. E a falama, e naxa, "E tuli mati Alatalaa falan na." Koni Alatala xa mi e xexi. Anu, e wama e falane xa rakamali.

⁷ E fe toon naxanye tima, fe fuun xa mi ne ra ba? E wule falan naxanye tima yiimatoni, wulen xa mi ne ra ba? E a falama, e naxa, "E Alatalaa falan name!" Anu, n mi fala tixi.' "

⁸ "Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo wulen nan e falane nun e fe toone ra, n bata keli e xili ma.' Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ 'N senben kelima nen nabine xili ma naxanye fe to fuune tima, e yi wule falane ti yiimatoni. E mi dɔxɔde sɔtoma n ma yamaan malanni, e xinle mi sebema Isirayila kaane xili sebe kedɔn kui, e mɔn mi Isirayila yamanan lima. Nayi, e a kolonma nen a Marigina Alatala nan na.' "

¹⁰ " 'E n ma yamaan naloma ayi, e naxa, "Bɔɔɔɔ xunbenla be," anu bɔɔɔɔ xunbeli mi na. Bonne nema yinna tima naxan biramatɔ a ra, e tan bende fixen nan soma a ma.

¹¹ Nayi, a fala na yinna maso muxune xa, a na yinna birama nen! Tule gbeen fama

nen, balabalan kesene yi godo, foye gbeen yi fa.

¹² Yinna na bira, muxune mi e maxɔdinɲe nayi ba, fa fala, "E a masoxi bende fixen naxan na, na minen?" ' "

¹³ " 'Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N fitinaxin kala ti foyen nafama nen, n tule gbeen nafa n ma xɔlɔ gbeen, balabalan kesenɲaxine yi godo halagi tideni.

¹⁴ E bende fixen soxi yinna naxan ma, n na rabirama nen bɔxoni, a bunne yi mini kenenni. A na bira, e fan halagima nen a xɔn. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan na na.

¹⁵ N sigama nen han n ma xolon danna na yinna xili ma e nun naxanye a masoxi. Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, "Yin mi fa na, nabiin naxanye a masoxi ne fan mi fa na,

¹⁶ Isirayila nabiin naxanye yi bɔɔɔɔ xunbenla fe falama Yerusalɛn kaane xa e fe to fuune xɔn, anu bɔɔɔɔ xunbeli mi yi na! Marigina Alatalaa falan nan na ra.' ' "

¹⁷ "Adamadina, i yete rafindi Isirayila yamaan sungutunne ma naxanye e yete bɔɔɔɔ yi falane tima nabiya falane ra. Nabiya falane ti e xili ma,

¹⁸ i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalona e xa e tan naxanye yii kɔe rasone degema, e yi e so e yii kɔene birin na tirin ti seene ra, e yi dagine degɛ naxanye soma muxune yetagine xun na fonne nun diiɲɔɔene birin alogo e xa senben sɔtɔ e niine ma! E n ma yamaan muxune niin tirinɲe ba, e yi e yete niine ratanga?

¹⁹ E n ma sarɲanna rayelefuma n ma yamaan yetagi fundenna yiin ye dandona fe ra hanma buru dungina ndee fe ra. E to wulene falama n ma yamaan xa naxanye mafura wule falane rame, e muxune faxama naxanye mi lan e faxa, e ndee lu e nii ra naxanye yi lan nun e faxa.' "

²⁰ " 'Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N kelima nen e tirin ti seene xili ma e muxune suxuma naxanye ra alo xoline. N na e bama nen e yii, n yi na kanne niine xunba e naxanye suxuma alo xoline.

²¹ N na e dugine bama nen e yetagine xun na, n yi n ma yamaan xunba e yii, e mi fa muxune tirinɲe e senbene xɔn sonon. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan na na.

²² Bayo e bata tinxin muxune bɔɔɔɔen kala e wulene xɔn, n tan mi yi waxi naxanye tɔɔ feni, e yi muxuɲaxine senbe so alogo e nama xete e kira ɲaxine fɔxɔ ra, e yi kisi.

²³ Na feene ma, e mi fa wule fe to yo tima alo xiyena, e mi fa e yiimatoma. N na n ma yamaan xunbama nen e yii. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan na na.' "

14

Isirayila xa a mɛ suxurene ra

¹ Isirayila fonna ndee yi fa n fema e fa dōxo n yetagi.

² Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

³ “Adamadina, suxurene fe bata muxuni itoe bōjen nō. Seen naxan e birama hakeni, e na nan dōxama e yete yee ra. N tinjē nayi, e xa n maxōdin fena nde ma ba?”

⁴ Nayi, falan ti e xa, i yi a fala e xa, i naxa, “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Suxure feen na Isirayila kaan naxan bōje nō, a yi seen dōxo a yete yee ra naxan a birē hakeni, na xanbi ra a mōn yi fa nabiin fēma, n tan Alatala yetēen nan na kanna yabima alo a lan a suxure wuyaxine ma kii naxan yi

⁵ alogo n mōn xa Isirayila kaane bōjene soto naxanye birin e mēxi n na e suxurene fe ra.”

⁶ Nanara, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E xun xete, e xete e suxurene fōxo ra, e mē e kewali xōsine birin na.

⁷ Xa Isirayila kaana nde hanma xōjen naxan dōxi Isirayila yi, xa na a mē n na, suxure feen yi a bōjen nō, a yi seen dōxo a yete yee ra naxan a birē hakeni, a mōn yi siga nabiin fēma alogo a xa n maxōdin fena nde ma, nayi, n tan Alatala yetēen nan a yabima.

⁸ N kelima nēn na kanna xili ma, n yi a findi misaala ra, yamaan naxan mafalama. E yi a kolon a Alatala nan n na.”

⁹ “Xa nabiin tin muxune yi a ratantan a tan yetēen yi nabiya falan ti na kanna xa, nayi n tan Alatala nan a radinxi tantanni. N na n yiini tema nēn a xili ma, n yi a raxōri n ma yamana Isirayila kaane yē.

¹⁰ E birin nan na haken goronna tongoma, nabiin nun naxan a maxōdinxi, ne firinna birin haken lan.

¹¹ Nayi, Isirayila kaane mi fa e masigē n na, e mi fa e yete raxōse e yulubine birin xōn. Nayi, e findima nēn n ma yamaan na, n findi e Ala ra, “Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Muxu yo mi nōe yamaan natange Alaa kitin ma

¹² Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹³ “Adamadina, xa yamanana nde tinx-intareyaan liga, e n yulubin tongo, xa n na n yiini te a xili ma, n yi donseen nadasa e ma, n fitina kamēn nafa e ma, n yi muxune nun xuruseene raxōri,

¹⁴ hali xa tinxin muxu saxanni itoe yi lu na yamaan yē nun: Nuhan nun Daniyeli nun Yuba, ne yi e yete niine nan tun natange e tinxinyaan xōn.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ “Hanma xa n mōn burunna sube xajene radin yamanan ma, e yi diidine birin fāxa, yamanan yi findi yire rabējinxin na muxu yo mi fa danguma denaxan yi masoto na sube xajene fe ra,

¹⁶ hali xa na tinxin muxu saxanne taran yamanani, n tan habadan Ala, n bata n kōlo n yeteni, ne mi yi nōe hali e dii xēmēn hanma e dii tēmēn natange, koni na muxu saxanne tan tange nēn, yamanan yi findi yire rabējinxin na.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “Hanma xa n yengen nafa na yamanan xili ma, xa n na a fala, n naxa, “Yengen xa dangu yamanan yiren birin yi!” xa n muxune nun e xuruseene raxōri mēni,

¹⁸ hali xa na tinxi muxu saxanne taran yamanani, n tan habadan Ala, n bata n kōlo n yeteni, e mi nōe e dii xēmēn hanma e dii tēmēn natange. E tan nan gbansan tangama.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁹ “Hanma xa n fitina furen nafa na yamanani, n yi faxan nafa e ma n ma xōlōni, alogo muxune nun xuruseene xa raxōri,

²⁰ hali xa tinxin muxu saxanni itoe yi lu na yamaan yē nun: Nuhan nun Daniyeli nun Yuba, n tan habadan Alatala, n bata n kōlo n yeteni, e mi nōe e dii xēmēn hanma e dii tēmēn natange. E yete niine nan tun natange e tinxinyaan xōn.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Amasoto, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Hali n to bata n ma kiti xōdexē naaninne rasiga Yerusalen xili ma, yengen nun fitina kamēn nun burunna sube xajene nun fitina furena, alogo e xa muxune nun xuruseene raxōri,

²² hali na birin, muxuna ndee luma nēn e nii ra. Xēmene nun paxanla ndee xunna minima ayi nēn. E na e sigati kiin nun e kewanle to, na e masabarima nēn lan gbaloni itoe birin ma n naxanye rafaxi Yerusalen ma.

²³ E masabarima nēn, e na e sigati kiin nun e kewanle to waxatin naxan yi. Nayi, e a kolonma nēn a n mi feni itoe rabaxi fuun xan na taan xili ma.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

15

Sandana lan paxundan binla ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, paxundan binla yatēxi muxune xōn dangu wudin bonne ra ba? A yiine tōnōn gbo dangu fōtōn yi wudin bonne ra ba?”

³ I na wudin tonge ba i yi sena nde rafala a ra? I a nde finde bitin wudina nde ra ba, i sena nde xidi a ma?

⁴ A na sa tēni yegen na, tēn yi a xun firinne gan, a fa a tagin suxu, a tōnōn fa na ba?

⁵ Nayi, xa a tōnō mi yi na benun a xa gan waxatin naxan yi, tēna a gan xanbini, a fa rafale sena nde ra ba?”

⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N bata Yerusalen kaane findi se gan daxin na alo n jaxundan binla findixi yegen na faton yi wudin bonne tagi kii naxan yi.

⁷ N kelima nen e xili ma. Hali e to bata yi mini teeni nun, teen nan fa e halagima. N na keli e xili ma waxatin naxan yi, nayi e a kolonma nen a Alatala nan n na.

⁸ N yamanan findima nen yire rabeninxin na, bayo a muxune bata tinxintareyaan liga,” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

16

Yerusalen taan misali fena dii rabeninxin

ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, Yerusalen kaane kewali xosixine fe fala e xa.

³ A fala, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi Yerusalen taan xili ma, a naxa: Kanan baxon nan yi i benbane gbeen na, i barixi menna nin. Amarin nan yi i fafe ra, i nga, Xiti kaana.*

⁴ I barixi laxon naxan yi, i xuli fundin mi xaba, i mi maxa alogo i xa sariban, faxon mi sugusugu i ma, i mi mafilin dugini.†

⁵ Muxu yo mi kininkinin i ma, a yi na fe kedenna nde liga i xa, a yi i ratanga. I woli ayi nen burunna ra i bari laxoni, amasoto i rajaxu nen muxune ma.”

⁶ “ ‘Koni, n yi danguma i dexon ma, n yi i to i ramaxe i wunli, n yi a fala i xa, n naxa, “Hali wunla to i ma, i luma nen i nii ra! Hali wunla to i ma, i luma nen i nii ra!”

⁷ Na xanbi ra, n yi i rasabati alo sexene burunna ra. N yi i ragbo, i yi koxo, n yi i rayabu ayi, i xijene yi te, i xun sexene yi mini. Koni i ragenla nan mon yi a ra singen.

⁸ Laxona nde, n yi danguma i dexon ma, n yi i mato, n yi a to i bata a li i muxu xanu waxatin ma, n yi n ma doamaan lenben so i xunna, n yi i ba i ragenla ra, n yi n kolo i xa, n yi layirin xidi en tagi, i yi findi n gbeen na.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

⁹ “ ‘N bata i maxa. Wunla naxan yi i ma, n yi na ba i ma, n yi ture xiri jaxumən susan i ma.

¹⁰ N bata i maxidi taa dugi doma soxoxini, n yi kidi sankidin so i sanni, n yi i maraberi ba taa dugi fajini, n dugi fajin nagodo i ma naxan saren xodoxo.

¹¹ N yi i maxidi marayabu se fajine yi, n yi yii rasone so i yiine ra, n yi jeren bira i koe.

¹² N wuredin sa i joxen na, n yi tunla sone so i tunle ra, n yi manga komoti fajin so i xun na.

¹³ Nayi, i yi maxidi xemaan nun wure gbeti fixen na, taa dugi soxoxin nun dugi sare xodexene yi findi i maraberi baan na. I yi balo murutu fupin fajin nun kumin nun oliwi turen na. I yi tofanye ayi, alo a lan jaxalan mangan ma kii naxan yi.

¹⁴ I xinla yi siyane birin li masoto i ya tofanna ma, bayo i yi rayabu han fata i maxidi se fajine ra, n ni i rayabu naxanye yi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

¹⁵ “ ‘Koni i yi i yigi sa i ya tofanni. I ya xili gbeeyaan yi findi feren na i xa, i findi yalunden na. I yi lu yalunyaan lige dangu muxune birin xon, i findi e gbeen na.‡

¹⁶ I bata i ya dugine tongo, i yi suxure kidene rayabu e ra, i yi yalunyaan naba menne yi naxan joxon munma yi liga, anu a joxon mi fa ligama sonon.

¹⁷ N tunla so xema daxin nun wure gbeti fixe daxin naxanye so i yii, i yi ne findi i ya suxure xememane ra, i yi n yanfa, i yalunyaan liga.

¹⁸ I bata i ya taa dugi soxoxine tongo, i yi i ya suxurene maxidi e yi, i yi n ma turen nun n ma wusulanna ba saraxan na e xa.

¹⁹ N donseen naxanye so i yii, murutu fupin nun oliwi turen nun kumina, n yi i baloma naxanye ra, i yi ne ba saraxane ra na suxurene xa alogo e gan xirin xa rafan e ma. I na nan ligaxi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

²⁰ “ ‘I yi i ya dii xemene nun i ya dii temene tongo, i naxanye bari n xa, i yi e gan saraxan na suxurene xa alogo e xa findi e donseene ra! I mi yi i wasa soe i ya yalunyani ba?

²¹ I bata i ma diine koe raxaba, i yi e gan saraxan na suxurene xa!

²² Anu, i kewali xosixine ligama yalunyani waxatin naxan yi, i mi i miri i ya dii joreyaan waxatin ma, i ragenla yi a ra waxatin naxan yi, i yi i ramaxama i wunli waxatin naxan yi.’ ”

²³ “Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Gbalona! Gbalona e xa, bayo e yelin xanbini na fe jaxine birin lige

²⁴ e bata gbingbinna rafala kidene na, e yi yire matexine rafala kidene ra yama malandene yi.

²⁵ E bata yire matexine rafala kidene ra taan kira xunne birin na. E yi e tofanna findi fe xosixin na, e yi e fatin lu dangu muxune

* **16:3; 16.3** Kanan kaane nan yi doxi Yerusalen yi benun Isirayila bonsonna muxune xa a tongo yengeni. Na feen sebexi Samuyeli Firinden 5.6-9 kui. † **16:4; 16.4** Ala Yerusalen taan nun a muxune misalima diin nan ma be. Senbe yo mi yi Alaa yamaan xa benun Ala xa a fi e ma. Na xanbi ra, a yi e findi yamana senbemaan na. Na xanbi ra, e mon yi a yanfa suxure batuni. Na nan misaali ito bunna ra. ‡ **16:15; 16.15** A suxure batun misalixi yalunyaan nan na be bayo Ala nun a yamaan bata layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi jaxanla nun xemen tagi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a jaxanla masuxuma kii naxan yi. A yamaan na se gbete batu ba a tan na, e bata a yanfa nayi alo jaxanla na a xemen yanfa yalunyaan xon.

birin sagoni, ε yalunya feene yi siga gboε ayi.

²⁶ Ε bata yalunyaan liga Misiran kaane xon, ε dɔxɔ bode fati fajine, ε yi ε yalunyaan nadangu ayi, ε yi n naxɔlɔ.

²⁷ Nayi, n yi keli ε xili ma, n yi nde ba ε bɔxɔn na, n yi ε sa ε yaxu kunfadene sagoni, Filisistine taane, naxanye yati yi yagixi ε yagitareya kewanle ra.

²⁸ Koni ε mɔn yi yalunyaan naba Asiriya kaane xon, bayo ε munma yi wasa singen yalunyaan na, anu, hali na, ε mi wasa.

²⁹ Nayi, ε yi ε yalunyaan nadangu ayi, ε Babilon kaane sa fari, naxanye findixi yulane ra, anu, na fan mi ε wasa.' "

³⁰ "Nayi, Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Ε yugon kobi de, ε to bata feni itoe birin liga, naxanye findixi yalunde naxalan gbeen kewanle ra!

³¹ Anu, ε to gbingbinna rafala kira xunne birin na, ε yi yire matexine rafala kidene ra yama malandene yi, ε mi yi luxi alo yalundena, bayo ε mi yi gbetin nasuxuma ε yangane ra.

³² Ε tan luxi nen alo naxalan yalunxin naxan xeme gbete ye rafisama a xemen yeteen xa a mi naxanye kolon.

³³ Yalunde naxanle birin sena nde rasuxuma e yangane yii. Koni ε tan luxi nen alo naxanla na a yangane ki alogo e xa fa, sa keli yiren birin yi, ε yi kafu.

³⁴ Ε yalunyaan nun naxanla bonne yalunyaan keden mi a ra. Muxu yo mi a gima ε fɔxɔ ra ε kisen a yii. Ε tan nan ε yangane kima, se mi so ε yii.' "

³⁵ "Nanara, i tan naxan luxi alo yalunde naxanla, i tuli mati Alatala fala xuiin na!

³⁶ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo i bata i ya nafunle birin yikala, bayo i bata i ragenla lu i ya yalunyaan xon i yangane yii e nun i ya suxurene nun i ya fe xosixine birin, i yi i ya diine wunla ba saraxan na e xa,

³⁷ na ma, n na ε nun i yangane birin malanma nen yire kedenni, naxanye yi rafan i ma e nun naxanye yi rajaxu i ma, n na e birin malanma nen i xili ma, n yi i rageli, e birin yi i ragenla to.

³⁸ N na i kitima nen alo a lan yalunde naxanle nun muxu faxane ma kii naxan yi. N yi i wunla ramini n ma xɔlɔ gbeen nun n ma xanuntenyaan kalan xɔxɔlonni.

³⁹ N na i sama nen i yangane sagoni, e yi i ya kide gbingbinne nun i ya suxure batude matexine kala, e yi i ya dugine ba i ma, e yi i rayabu se fajine tongo, e yi i ragenla lu.

⁴⁰ E yi yamaan nadin i ma, e yi i magɔlon, e yi i masɔxɔn silanfanna ra,

⁴¹ e yi teen so i ya banxine ra, e yi i makiti naxalan wuyaxi yetagi. N danna sama nen i

ya yalunyaan na, i mi fa i yangane saranna fiye sɔnɔn!

⁴² N sigama nen han n ma xɔlon danna i xili ma, n ma xanuntenyaan kalan xɔxɔlonnyaan yi a masiga i ra. N na n sabarima nen, n mi fa xɔloma i ma.

⁴³ N na i kɛwali naxine saranma nen i ra, bayo i mi i xaxili luxi i ya dii mesɛyaan waxatina fe ma, i yi n naxɔlɔ feni itoe birin xon. I mi yagitareyaan xan saxi i kɛwali xosixi gbete ye fari ba?' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

⁴⁴ " 'Nayi, sandasane birin sandani ito falama nen i ma, e naxa, "Dii temen fama a nga nan ma."

⁴⁵ I ngaa dii temen nan i ra yati, naxan a xemen napaxuxi e nun a diine. Ε nun i ngaxakeden naxalanmane birin keden, naxanye e xemene nun e diine rapaxuxi. Xiti kaan nan yi i nga ra, Amarin nan yi i fafe ra.

⁴⁶ I tada naxalanmaan naxan yi dɔxi i komenna ma, na findixi Samari taan nan na e nun a muxune. I xunyen naxalanmaan naxan yi dɔxi i yiifanna ma, Sodoma taan § nan na ra e nun a muxune.

⁴⁷ I bira nen e kirane fɔxɔ ra yati, i fan yi e raliga e kɛwali xosixine yi, koni i mi danxi na ma gbansan, i tan sigati kiin yi jaxu ayi dangu e tan gbeen na i ya feene birin yi.

⁴⁸ Habadan Ala nan n na, n bata n kɔlɔ n yeteni, ε nun i ya muxune naxan ligaxi, i ngaxakeden naxalanmaan Sodoma taan a muxune mi na sifan ligaxi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

⁴⁹ " 'I ngaxakeden naxalanmaan Sodoma taan hakeni itoe nan ligaxi: A muxune yi waso ayi, e to yi herini, kontɔfili mi yi e ma. E mi yi yiigelitane nun tɔrɔ muxune malima.

⁵⁰ E yi e yete yigboma, e fe xosixine liga n yetagi. N to na to, n yi e raxori!

⁵¹ Samari taan muxune mi i yulubin tagiin yatin ligaxi. I bata fe xosixine liga naxanye dangu e gbeene ra pon, han i ngaxakeden naxalanmane Sodoma taan nun Samari taan muxune yi lu alo tinxin muxune, xa e yulubine sa i gbeene ma.

⁵² I tan naxan yi i ngaxakeden naxalanmane yalagima, iki, i fan ma yalagin waxatin bata a li, masɔtɔ i yulubine xon, i yete raxosixi naxanye xon dangu e tan na, naxanye a ligaxi e tinxin ne ayi dangu i tan na. I fan yagima nen, i yi rayarabi, bayo i bata i ngaxakedenne lu alo tinxin muxune, e na sa i ma.' "

⁵³ " 'N mɔn Sodoma taan nun Samari taan nun e muxune rasabatima nen, e nun ε tan fan e xon ma

⁵⁴ alogo i xa rayarabi, i yagi lan i kewanle birin ma, naxanye e rawekilexi.

⁵⁵ I ngaxakeden naxalanmane, Sodoma taan nun Samari taan nun e muxune mon xetema nen e kii fonni, i fan nun i ya muxune yi xete e kii singeni.

⁵⁶ I yi i wasoma waxatin naxan yi, i mi yi fala naxine tima Sodoma taan xili ma ba,

⁵⁷ benun i ya naxuyaana xa kolon waxatin naxan yi. Iki, Arami kaane nun e rabilinna muxune nun Filisiti muxun naxanye i rabilinni, ne fa i tan nan makonbima, e i rapaxu.

⁵⁸ I fa i ya yagitareyaana nun i kawali xosixine saranna nan sotoma iki, 'Alatalaa falan nan na ra.'

⁵⁹ "Bayo, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N na a ligama i ra nen alo a lan i ma kii naxan yi, i tan naxan mi n kolon xuiin yatexi, i yi layirin kala.

⁶⁰ Koni, n na n xaxili luma nen layirin xon, n naxan xidi en tagi i dii mese waxatini, n yi habadan layirin xidi en tagi.*

⁶¹ I kewanle fe rabirama i ma nen, i yi yagi, i na i tada naxalanmane nun i xunye naxalanmane rasene waxatin naxan yi, n yi e so i yii i ya dii temene ra, hali e to mi fataxi layirin na n naxan xidixi en tagi.

⁶² N na n ma layirin xidima nen en tagi, nayi, i a kolonma nen a Alatala nan n na,

⁶³ alogo i ya fe naxine xa rabira i ma, i yi yagi, i deen yi suxu i ra i ya yagini, n na i yulubine birin xafari waxatin naxan yi, i naxanye birin ligaxi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

17

Singbin firinne nun manpa binla fe sandana

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, misaala nde fala, sandana nde sa Isirayila yamaan xa.

³ I yi a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Singbinna nde yi na nun naxan gbo,* a gubugubune kuya, a xabene kuya, e yi mapingixi.

Na singbinna yi siga Liban yamanani, a sa dexo suman binla nde kondeni.

⁴ Wudi yiin naxan mate a birin xa, a yi na bolon,

a siga a ra yula yamana nde yi, a sa a dexo yulane taani.[†]

⁵ Na xanbi ra, a mon yi Isirayila yamanan sansi gbete tongo, a sa a si sansi xori mafedena nde yi ige gbeen de alo wudi fajina igen naxan ma.[‡]

⁶ Na sansiin yi gbo, a yi findi manpa bili sabatixin na, koni a mi yi kuya, a yiine yi tixi singbinna binni, koni a salenne yi lu a bun ma. A yi koxo, a yi lu a yiine ramine, a yifaton.

⁷ Koni singbin gbee gbete mon yi na nun, § naxan gubugubune yi kuya, a xabene gbo.

Na manpa binla* yi a yibandun a binni e nun a salenne, a yi a yiine yibandun a binni alogo a xa a ige sa.

⁸ Anu a yi siki dexo fafin nin ige gbeen de alogo a xa a yiine ramini, a yi bogi, a yi findi manpa bili fafin na." " "

⁹ "A fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

A sabate ba? Singbin singen mi a binla tale ba, a yi a bogine bolon, alogo a xa xara, a sonle birin yi lisi a ra? Nayi, a mako mi fanga gbeen ma, a mako mi muxu wuyaxi ma naxan a tale a jan na fefe!

¹⁰ A yi bitinxi a fafin na, koni iki a noe sabate ba? Sogeteden foyen na fa, na a xarama nen fefe! A yi bitinxi baxoni denaxan yi, a yi xara menni." "

Sandan bunna

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹² "Nba, yama murutexini ito maxodin iki, i naxa, 'E mi na sandan bunna kolon ba?' A fala e xa, i naxa, 'Babilon mangan bata siga Yerusalen yi, a sa mangan nun a kuntigine suxu, a e xali Babilon taani.

* **16:60: 16.60** Marigi Yesu layirin naxan xidi e nun denkeleya yamaan tagi, na nan *habadan layirini* ito rakamalin na. Na feen sebexi mon Esekiyeli 37.26 nun Esayi 55.3 nun Yeremi 32.40 nun Matiyu 26.28 kui. * **17:3: 17.3** Singbinni

ito findixi Babilon mangan Nebukadanesari misaala nan na naxan Yerusalen tongo yengeni. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.12-16 kui. † **17:4: 17.4** Nebukadanesari siga nen Yuda mangan Yoyakin na *Babilon taani* yulane wuya denaxan yi. Nayi, wudi yii matexin findixi Yuda mangan nan na. Wudin yeteen findixi Dawuda yixetene nan na. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.12-16 kui. ‡ **17:5: 17.5** Sansi gbete findixi Yuda mangan Sedeki misaala nan na, Babilon mangan naxan dexo mangan na Yoyakin noxoni. A mon yi murute Babilon mangan ma, a yi suxu yengeni. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.17 kui. § **17:7: 17.7** Singbin gbee gbete findixi Misiran yamanan mangan nan na. Yuda mangan Sedeki yi Misiran mangan mafanma a xa a mali Babilon yamanan yengedeni. Na feen sebexi Yeremi 37.7-8 nun 44.30 kui.

* **17:7: 17.7** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

¹³ A yi muxuna nde sugandi mangane bonsonna muxune ye, a yi layirin xidi e tagi, a yi na kanna rakolo. A mon yi yamanan yeeɓratine xali konyiyani

¹⁴ alogo yamanan xa lu noon bun ma, a nama fa senben soɓo soɓon, a yi na layirin suxu, alogo e nama halagi.

¹⁵ Koni na manga nenen bata murute a xili ma, a yi a xerane rasiga Misiran yamanani alogo e xa sa soone nun sofa gali gbeen so a yii. Muxun naxan na ligaxi, na fe soɓoye ba? Na kanna a futuxule Babilon mangan bun ba? A to layirin kala, a mi nɛe a futuxule a bun sese ma! ”

¹⁶ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Habadan Ala nan n na, n bata n kolo n yeteni! Yuda mangani ito faxama Babilon mangana yamanan nin, naxan a findixi mangan na. Amasoto a bata a kolo xuiin kala, a mi layirin nakamalixi e tagi.

¹⁷ Misiran mangan mi nɛe a xun mayenge hali e nun a gali senbemaan nun a sofa wuyaxine. Babilon kaane gbingbinne ratema nen taan makantan yinna xon e yi taan yenge e muxu wuyaxi faxa.

¹⁸ Bayo, Yuda mangan bata a me a kolo xuiin na, a yi layirin kala. A to a kolo, a yi na feene birin liga, a mi a futuxule a bun mumel!”

¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Habadan Ala nan n na, n bata n kolo n yeteni, fa fala a mexi a kolo xuiin na n tan nan yetagi, a n ma layirin nan kalaxi. Nayi, n na a kewali jaxine sarama nen a ra.

²⁰ N na n ma yalaan soma nen a xun na, a yi a suxu n ma lutin na, n yi a xali Babilon yi, n yi sa a makiti menni lan a tinxintareyaan ma a naxan liga n na.

²¹ A sofa gixine birin faxama nen silan-fanna ra, naxanye na lu e nii ra, ne yi xuya ayi yiren birin yi. Nayi, e a kolonma nen a n tan Alatala nan falan tixi.”

²² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N tan yeteen nan suman wudin konde yi yiina nde tongoma, n yeteen yi sa a bitin geya gbee matexina nde xun tagi.

²³ N sa a bitinma geyaan nan fari naxan mate Isirayila yamanani, a yi a yiine ramini, a yi bogi, a findi suman bili fajin na. Xoliin sifan birin e teen sama nen a yi, e lu a yiine nininna bun.

²⁴ Nayi, burunna wudine birin a kolonma nen, a n tan Alatala nan wudi matexin nabirama, n yi a magodoxini te. N wudi xinden xara, n yi wudi xaren mayingi. N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nen.”

18

Ala birin kitima a kewanla xon

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Nanfera e xetema sandani ito ma Isirayila yamanani, e naxa,

Fafane bata jaxundan xindene don,

koni e diine nan jinye ramuluxunxi.*”

³ “Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kolo n yeteni, e mi fa xetema sandani ito ma soɓon Isirayila yamanani!

⁴ N tan nan gbee adamadiine birin niin na, diin nun a fafana, n gbeen nan e firinna birin na. Naxan na yulubin tongo, na nan faxama.”

⁵ “Xa a sa a li, muxuna nde tinxin, a kiti kendon nun tinxinyaan ligama,

⁶ a mi donse ralixine donma kidene yi geyane fari, a mi a xaxili tixi Isirayila kaane suxurene ra, a mi a bodena jaxanla rakunfama, a mi a masoma jaxanla ra a nema a kike wanli waxatin naxan yi,

⁷ a mi muxe jaxankatama, a tolimaan naxetema a kanna ma, a mi mujan tima, a donseen soma kametone yii, marabenna naxan ma, a dugin so na yii,

⁸ a mi tonɔ sama donla fari naxan tongoxi a ma, a mi tonɔ gbeen fenma muxune ra, a tinxintareyaan matanga, a kiti kendon sama muxune tagi,

⁹ a n ma tonne nun n ma sariyane suxuma lannayani. Awa, tinxin muxun nan na kanna ra. Na kanna luma nen a nii ra.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ “Koni xa na kanna diina nde bari, na yi findi mafu tiin na, a faxan ti hanma a yi na fena nde liga a ngaxakedenna nde ra,

¹¹ hali diin fafe mi feni itoe sese ligaxi, xa a diin donse ralixine donma kidene yi geyane fari, a bodena jaxanla rakunfama,

¹² a jaxu yiigelitone nun tonɔ muxune ra, a mujan tima, a mi muxune tolimaan naxetema e ma. A xaxili tixi suxurene nan na, a fe xosixine ligama,

¹³ a donla soma, a tonon sa a fari, a tonon gbeen fenma muxune ra. Na kanna luye a nii ra ba? En-en de! A mi luye a nii ra. A to bata fe xosixini itoe liga, yamaan na kanna faxama nen. A tan nan a yete faxa feen nagidixi.”

¹⁴ “Koni xa a sa a li, na fan yi diina nde bari, na diin yi a fafe to yulubini itoe birin lige, koni, hali a to bata e to, a mi na fe sifan liga,

¹⁵ a mi donse ralixine don kidene yi geyane fari, a mi a xaxili ti Isirayila kaane suxurene ra, a mi a bodena jaxanla rakunfa,

¹⁶ a mi jaxu muxu yo ra, a mi tolimaan nasuxuma donle fe ra, a mi muja ti, a donseen so kametone yii, a dugin so muxune yii marabenna naxanye ma,

* 18:2. 18:2 Na feen mon sebxi Yeremi 31.29 kui.

¹⁷ a tinxintareyaan matanga, a mi tónon sa donla fari naxan tongoxi a ma, a mi tóno gbeen fen muxune ra, a n ma sariyane nun n ma tónne suxu, na kanna mi faxe a fafe hakene fe ra de! A luma nen a nii ra.

¹⁸ A fafe nan muxune jaxankata, a yi a ngaxakedenna mupa. Naxan mi fan, a na liga a yamaan ye. Nayi, na nan yati faxama a hakene fe ra.”

¹⁹ “Anu, e n maxodinma, e naxa, ‘Nanfera fafan haken goronna mi luma a diin xun ma?’ Bayo a diin bata kiti kenden nun tinxinyaan liga, a yi n ma tónne birin suxu. A yati luma nen a nii ra.

²⁰ Naxan na yulubin liga, na nan faxama. Diin mi a fafana haken goronna tonge, fafan fan mi a diin haken goronna tonge. Tinxin muxuna tinxinna saranna fima a tan nan ma, muxu jaxin fan ma jaxuyaan yi saran a ra.”

²¹ “Koni, xa muxu jaxin xete a yulubine birin fõxo ra, a naxanye ligaxi, xa a n ma tónne birin suxu, a kiti kenden nun tinxinyaan liga, a luma nen a nii ra. A mi faxama.

²² A yulubin naxanye birin ligaxi, jinan tima nen ne birin xon. A luma nen a nii ra a tinxinyana fe ra, a naxan ligaxi.

²³ Muxu jaxin na faxa, na nan n nasewama ba? A na xete a kewanle fõxo ra, a yi kisi, na nan n nasewama.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²⁴ “Xa tinxin muxun xete a tinxinyaan fõxo ra, a yi tinxintareyaan liga fõlo, a yi na fe xosixine liga muxu jaxin naxanye ligama, na kanna luye a nii ra ba? A tinxinyana fe mi fa rabirama muxune ma sònón, a naxan liga. A faxama nen a tinxintareyaan nun a yulubine fe ra a naxanye ligaxi.”

²⁵ “Anu, e a falama, e naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi!’ Isirayila yamana, iki e tuli mati! N ma kiraan nan mi lanxi ba? E tan xan ma kiraye yidõxi ba?

²⁶ Xa tinxin muxun xete a tinxinyaan fõxo ra, a yi tinxintareyaan liga, a faxama nen. A faxama nen bayo a bata tinxintareyaan liga.

²⁷ Xa muxu jaxin xete a fe jaxin fõxo ra, a bata naxan liga, a yi kiti kenden nun tinxinyaan liga, a niin nakisima nen.

²⁸ Xa a na feene yee to, a xete a murute feene birin fõxo ra, a naxanye ligaxi, a luma nen a nii ra, a mi faxama.

²⁹ Anu, Isirayila yamana a falama, e naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi.’ Isirayila yamana, n ma kirane nan mi lanxi ba? E tan xan ma kiraye yidõxi ba?”

³⁰ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Nanara, Isirayila yamana, n na e

birin makitima nen e kewanle xon. E xun xete, e xun xanbi so e murute feene yi alogo sese nama e bira hakeni.

³¹ E me e murute feene birin na e naxanye ligama, e bõne nenene soto, nii nenen yi sa e yi. Isirayila yamana, nanfera e tinma e xa halagi?

³² Muxun na faxa, na mi n nasewama. Nayi, e xun xete, e yi lu e nii ra!” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

19

Sunu sigina lan mangane ma

¹ Ala nan a falaxi a n xa sunu sigini ito sa Isirayila kuntigine xa fa fala,

² “I nga findixi yata gile kenden nan na yatane tagi.

A yi saxi yata senbemanen nan tagi a diine maxurudeni.

³ A yi a dii xeme keden maxuru* naxan findi yata xeme senbemaan na.

A yi fatan a se suxine yiboe, a yi muxune fan donma.

⁴ Siyane yi a xinla me, e yi sa a suxu yinla ra, e wuren bira a jõeni, e yi siga a ra Misiran yamanani.

⁵ Yata gilen to a kolon, a a yi a diin legedenma fuun nin, a yigi mi yi fa a ma, a yi a dii gbeten sugandi,

a yi na fan findi yata xeme senbemaan na.†

⁶ A yi a masigama yatane tagi, bayo a yi findixi yata xeme senbemaan nan na.

A yi fatan a se suxuni bõe, a yi muxune fan donma,

⁷ a fu e kapa gile me, a yi e taane findi yire rabejinxine ra.

Yamanan muxune birin yi yilanyilan a wurundun xuiin ma.

⁸ A rabillinna siyane yi keli a xili ma yiren birin yi,

e yi yalaan nati a yee ra, e yi a suxu yinla ra.

⁹ E yi wuren bira a jõeni, e yi a balan wure sansanna kui, e yi siga a ra Babilon mangan fema, e yi a sa kasoon na

alogo a wurundun xuiin nama fa me sònón Isirayila geyane fari.”

Sunu sigina lan manpa binla ma

¹⁰ “I nga yi luxi nen alo manpa binla a yi tixi igen nan de.

A yi bogixi, a yifotonxi bayo igen yi gbo.

¹¹ A yiine yi sabatixi,

* **19:3: 19.3Yata xeme senbemani** ito findixi Manga Yehowaxasi nan na naxan ma fe sebxi Mangane Firinden 23.31-34 kui. † **19:5: 19.5Yata xeme senbemani** ito findixi Yuda mangan Yoyakin nan na naxan ma fe sebxi Mangane Firinden 24.15 kui.

e yi nœ rafale mangaya taxamaseri dun-ganne ra nen.

A yi tixi wudine xun ma,
a kuya wudine birin xa
a yiine fan yi wuya.

¹² Koni a tala nen xoloni,

a rawoli ayi boxoni.

Sogeteden foyen yi a bogene xara

a yii fajine yi ba a ma,
e xara, tœen yi e gan.

¹³ Iki, a fa tixi tonbonna nin boxo xareni

min xonla denaxan yi.

¹⁴ Tœen bata a yiine li,

a yi a deene nun a bogene gan.

A yii sabatixi yo mi fa a ma sœnœn,

naxan nœ rafale manga dunganna ra.”

Sunu sigin nan na ra naxan daxa a sa alo
wuga sigine lan e xa sa kii naxan yi.

20

Isirayila murute fena Ala ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan
yi, na jœe solofereden kike suulunden xi
fude boxoni, Isirayila yamaan fonna ndee yi
fa Alatala maxœdinden. E boxo n yetagi.

² Nayi, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

³ “Adamadina, falan ti Isirayila yamaan
fonne xa, i naxa: Marigina Alatala ito nan
falaxi, a naxa, ‘E faxi n maxœdinden nin ba?
Habadan Ala nan n na, n bata n kolœ n yeteni!
N mi tinjœ mume e yi n maxœdin,’ Marigina
Alatalaa falan nan na ra.”

⁴ “I e makite nen ba? Adamadina, i e
makite? Nayi, e benbane kœwali xœsixine
yita e ra!

⁵ A fala e xa, i naxa: Marigina Alatala ito
nan falaxi, a naxa: N na Isirayila sugandi
boxœn naxan yi, n na n kolœ nen n yiini texin
na Yaxuba yixetene xa, n yi n yete yita e ra
Misiran yamanani, n yi n kolœ xa n yiini
texin na, fa fala Alatala nan n na, e Ala.

⁶ Na boxœni, n na n kolœ nen e xa n yiini
texin na, a n na e ramini nœn Misiran
yamanani, n siga e ra yamanani n naxan
fenxi e xa, nœnœn nun kumin gbo yamanan
naxan yi, naxan fan yamanane birin xa.

⁷ Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, ‘E birin xa
œ me suxurene ra naxanye e yœe rakunfama!
E nama e yete raharamu Misiran suxurene
xœn! Alatala nan n na, e Ala.’ ”

⁸ “ ‘Koni e bata murute n xili ma, e mi
tinxi n xulin name feni. E mi tinxi e me e
suxurene ra naxanye e yœe rakunfama. E mi
Misiran suxurene bejœnxi. Nayi, a xœnla yi
n suxu n xa n ma xœlœn nagodo e ma, n ma
xœlœn yi siga han a danna e xili ma Misiran
yamanani.

⁹ Koni n mi na ligaxi n xinla fe ra, al-
ogo n xinla nama rayelefu siyane yœ e boxi
naxanye tagi, n na n yete makenœn Isirayila

yamaan xa naxanye yœe xœri, n to e ramini
Misiran yamanani.’ ”

¹⁰ “ ‘N yi e ramini Misiran yi, n siga e ra
tonbonni.

¹¹ N yi n ma tœnne so e yii, n yi e rakolon
n ma sariyane ra, bayo naxan na e suxu, na
kanna nii rakisin sœtœma nen e xœn.

¹² N mœn yi n ma Matabu Lœxœne ragidi
e ma alogo e xa findi taxamasenne ra nxu
tagi, alogo e xa a kolœn a n tan Alatala nan e
rasarijanma.’ ”

¹³ “ ‘Koni Isirayila yamaan murute nen n
xili ma tonbonni. E mi n ma tœnne suxu, e yi
e me n ma sariyane ra, anu, naxan na e suxu,
na nii rakisin sœtœma nen e xœn. E yi n ma
Matabu Lœxœne rayelefu mume. A xœnla yi n
suxu n xa n ma xœlœn nagodo e ma tonbonni,
n yi e raxœri.

¹⁴ Koni n mi na liga n xinla fe ra alogo n
xinla nama rayelefu siyane yœ, n na e ramini
Misiran yi naxanye yœe xœri.

¹⁵ N tan nan mœn n kolœ e xa tonbonni
n yiini texin na, a n mi tima e yœe ra siga
yamanani n naxan soxi e yii, nœnœn nun
kumin gbo yamanan naxan yi, yamanan
naxan fan yamanane birin xa,

¹⁶ bayo e bata e me n ma sariyane ra e
nun n ma tœnne, e yi n ma Matabu Lœxœne
rayelefu. E bœjœn yi e suxurene nan boxœ ra.

¹⁷ Koni n yi kininkinin e ma, n mi e halagi,
n mi e raxœri tonbonni.’ ”

¹⁸ “ ‘N yi a fala e diine xa tonbonni, n
naxa: E nama bira e benbane namunne boxœ
ra, e nama e yamarine suxu, e nama e yete
raharamu e suxurene xœn de!

¹⁹ Alatala nan n na, e Ala. E n ma tœnne
nun n ma sariyane suxu ki fajil!

²⁰ E n ma Matabu Lœxœne rasarijan, alogo
e xa findi taxamasenne ra en tagi a kolœnma
naxanye xœn a Alatala nan n na, e Ala.’ ”

²¹ “ ‘Koni e diine bata murute n xili ma ton-
bonni. E mi n ma tœnne nun n ma sariyane
suxi, e mi e ligaxi, anu, naxan na e suxu
na nii rakisin sœtœma nen e xœn. E yi n ma
Matabu Lœxœne rayelefu. Nayi, a xœnla yi n
suxu, n xa n ma xœlœn nagodo e xili ma, n ma
xœlœn yi siga han a danna e xili ma tonbonni.

²² Koni n bata xœte n ma xœlœn boxœ ra n
xinla fe ra, alogo a nama rayelefu siyane
tagi, n na e ramini Misiran yi naxanye
yetagi.

²³ N tan nan mœn n kolœ e xa tonbonni n
yiini texin na e raxuya feen na ayi siyane yœ,
fa fala n na e raxuyama ayi nen yamanane
yi

²⁴ bayo e mi n ma sariyane suxi, e yi e
me n ma tœnne ra, e yi n ma Matabu Lœxœne
rayelefu, e yi kunfa e fafane suxurene xœn.

²⁵ N tan nan mœn tœnne so e yii naxanye mi
yi fan, e nun sariyane e mi yi kisœ naxanye
xœn.

²⁶ N yi tin e xa raharamu e dii singene fe ra, e yi naxanye bama saraxan na.* N na ligaxi nen alogo e xa yigitege, e yi a kolon a Alatala nan n na.' "

²⁷ "Nanara, adamadina, falan ti Isirayila kaane xa, i yi a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E benbane mon n nayeufu nen, e yi e me n na kii gbete yi:

²⁸ N na e xali nen yamanani, n na n kolob e xa n yiini texin na naxan so fe ra e yii, koni e yi e yeen ti geyane nun fotonne ra, e saraxane ba mennen yi, e yi e kiseene fi ne ma, e n naxolob naxanye xon, e yi e wusulan fajine gan, e yi e minse saraxane raboxon na.

²⁹ N yi a fala e xa, n naxa, "Nanse kide matexini ito ra e sigan denaxan yi?" E yi men xili sa "Kide Matexina" han to.' "

³⁰ "Na ma, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E fan mi e yete raharamuma ba alo e benbane? E fan mi n yanfama e suxurene xon ba alo yalundena a xemen yanfama kii naxan yi?

³¹ E nema e kiseene ralima, e yi e diine gan saraxan na, e mon e yete raharamuma e suxurene birin xon han to. Nayi, Isirayila yamana, n tinje ba, e yi n maxodin? Habadan Ala nan n na, n bata n kolob yeteni, fa fala n mi tinje e yi n maxodin.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

³² "Naxan e bojeni, na mi ligama, e na a fala, e naxa, 'Nxu waxi lu feni alo siyaan bonne, alo xabila gbetene yamanane yi, nxu yi wudine nun gemene batu.'

³³ Marigina Alatalaa falan ni i ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kolob yeteni! N mangayaan nabama nen e xun na, n yii senbemani bandunxin na, n yi n ma xolon nagodo.

³⁴ N kelima nen n yii senbemani bandunxin na, n yi n ma xolon nagodo, n yi e ramini siyane ye, n yi e malan sa keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi denaxanye yi.

³⁵ N na e xalima nen tonbonni, e masiga siyaan bonne ra, n sa e kiti menni yee nun yee.

³⁶ N na e makitima nen alo n na e benbane makiti kii naxan yi Misiran tonbonni." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

³⁷ N na e findima nen n ma xuruse kurun na, e yi lu n ma dunganna bun, n yi e masuxu n ma layirin xon n naxan xidixi en tagi.

³⁸ N muxu murutexine bama nen e ye naxanye n matandima. E sa yamanan naxanye yi iki konyiyani, n na e ramini n na e

yi, koni e mi fa soma Isirayila yamanani de! Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.

³⁹ " 'E tan, Isirayila yamana, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E siga, birin xa sa a suxuren batu! E na yelin na matoe waxatin naxan yi, e fa n xuiin suxuma nen, e yi ba n xili sarijanxin nayeufu e kiseene nun e suxurene xon fefe!'

⁴⁰ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Bayo Isirayila yamaan birin n batuma nen n ma geya sarijanxin fari, Isirayila geya matexina, naxanye birin na lu yamanani, n ne rasenema nen menni, n yi e saraxane nun e kise fajine rasuxu e nun e na seen naxanye birin nasarijan n xa.

⁴¹ N na e ramini siyane ye waxatin naxan yi, n yi e malan sa keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi denaxanye yi, na waxatini, n na e rasenema nen alo n saraxa xiri jaxumen nasuxuma kii naxan yi, n yi n ma sarijanna mayita e xon siyane yetagi.

⁴² Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na e xali Isirayila yamanani waxatin naxan yi, n na n kolob n yiini texin na yamanan naxan so fe ra e benbane yii.

⁴³ E sa e mirima nen e kewanle nun e fe xosixine birin ma menni, e yete raharamuxi naxanye xon, e yagi e kewali jaxine ra ki fapi!

⁴⁴ Nayi, Isirayila yamana, e a kolonma nen a Alatala nan n na, bayo n mi e suxuma alo a lan e sigati ki jaxin nun e kewali yifuxine ma kii naxan yi, koni n na e fe suxuma nen alo a lan n xinla binyen ma kii naxan yi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

21

Alaa falan Yuda yamaan xili ma

¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, i yee rasiga sogeteden yiifari foxoni, i yi yiifari foxon yamanan muxune maxadi! Nabiya falane ti yiifari foxon binna fotonna xili ma!

³ A fala yiifari foxon binna fotonna muxune xa, i naxa, 'E tuli mati Alatalaa falan na! Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N teen nasigama nen e xili ma naxan wudi xindene nun wudi xarene birin ganma, a degen mi tuye mume! Muxune birin ganma nen keli yiifari foxon binna ma sa doxo komen foxon na.

⁴ Nayi, birin a kolonma nen a n tan Alatala nan teen nadegexi, a mi tuye mume! "

⁵ Nayi, n yi a fala Ala xa, n naxa, "Marigina Alatala, muxune bata a fala folo n ma, nayi, a n sandan nan gbansan sama."

⁶ Alatala mon yi falan ti n xa, a naxa,

* **20:26: 20.26** Na feen sebexi Xoroya'an 13.1-2 nun 13.12-13 kui. Muxuna ndee yi e dii singene bama saraxan na, anu na mi yi na sariyan bunna ra.

⁷ “Adamadina, i yee rafindi Yerusaleen ma, i yire sarijanxine muxune maxadi, i nabiya falane ti Isirayila yamanan xili ma.

⁸ A fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N kelima nen e xili ma, n yi n ma silanfanna botin a teeni, n yi tinxin muxune nun muxu jaxine birin faxa e bode xon yamanani.

⁹ Bayo n tinxin muxune nun muxu jaxine birin halagima nen. Na ma, n na n ma silanfanna botinma nen a teeni muxune birin xili ma, keli yiifanna ma han komenna.

¹⁰ Nayi, muxune birin a kolonma nen a n tan Alatala nan n ma silanfanna botinxi a teeni. Anu, n mi fa a rasoma sonon.’ ”

¹¹ “Nayi, adamadina, i kutun i boren kalaxin na soxoleni, i wuga e yetagi!

¹² Nayi, xa e fa i maxodin, e naxa, ‘Nanfera i wugama?’ i yi e yabi, i naxa, ‘Bayo, fe xode xena nde a fe mema nen, muxune birin boren yi kala, e fangan yi jan, e niin yi fowe ma, e birin xinbin xudin yi tuye ayi. Na feen xibaru famaani ni i ra! A fama nen ligadeni iki sa! Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

¹³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁴ “Adamadina, nabiya falan ti, i naxa, ‘Marigina ito nan falaxi, a naxa: Silanfanna! Silanfanna bata raxanxan, a wuren mayilenma.

¹⁵ A raxanxanxi halagin nan xili ma yati, a wuren degema, a mayilenma alo kuyen jin masoxonna. En lan en xa sewa ba?

Anu, n ma diina mangaya dunganna yoma wudine birin ma.

¹⁶ N bata a ragidi a silanfanna wuren xa mayilen, muxuna nde yi a rawali.

A bata raxanxan, a wuren mayilenma alo a xa so faxa tiin yii!

¹⁷ Adamadina, gbelegebele, i wuga, bayo silanfanna bata yiton n ma yamaan xili ma, e nun Isirayila kuntigine birin. Kuntigine nun n ma yamaan birin bata wole ayi silanfanna bun!

Na ma, i yete makudun xoleni.’ ”

¹⁸ “ ‘Bayo fese fesen na a ra: Nanse lige xa mangaya dunganna mi noe luye, naxan yoma bonne ma? Marigina Alatalaa falan nan na ra!’ ”

¹⁹ “Adamadina, i nema nabiya falan tima e xa,

i yiin bonbo, keden, firin, saxan. Silanfanna misaala na a ra naxan faxan tima, faxa ti silanfan gbeen nan a ra naxan e rabillinma.

²⁰ N bata faxa ti silanfanna rafa taan so deene birin na,

alogo e xa salaya ayi yengeni, e muxu faxaxine yi wuya ayi!

Silanfanni ito mayilenma alo kuyen jin masoxonna a yitonxi halagin nan xili yi.

²¹ I tan silanfan xenxena, faxan ti yiifanna ma, i faxan ti komenna ma, i na i firifiri denaxan biri ra!

²² N fan n yiin bonboma nen, n yi n ma xolon nagodo.

N tan Alatala nan falan tixi.”

Yerusaleen taan yenge fena

²³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²⁴ “Adamadina, kira firin nafala misaala ra, Babilon mangana silanfanna sigama naxanye xon. Kira firinna ne birin xa keli yamana keden nin. Sebenla ti, i kirane sigadene mataxamaseri, i yi taxamasenne ti kira xunne ra naxanye taane xinle falama kirane sigama denaxanye yi.

²⁵ Kira keden nafala alogo silanfanna xa siga Amonine taan xili ma naxan xili Rabaha. Bonna xa siga Yuda yamanan nun Yerusaleen taan xili ma, taa makantanxina.

²⁶ Bayo Babilon mangan bata a ti kira xunna ra kira firinne longonna ra, alogo a xa a yimato, a feene fese fese, a yi masensenne ti xalimakunle ra, a yi a suxurene maxodin, a yi suben boren mato yiimaton.

²⁷ A bata masensenna ti, a Yerusaleen suxu. A yenge so seene rafalama nen naxanye taan so deene kale, a yamarin fi a taa yi kaane xa halagi, a ganla yi yenge so sonxoni te. A yenge so seene rasigama nen taan so deene xili ma, a gbingbin gbeen nafala taan yinna xon, a sanganso makantanxine ti taan nabilinni a yenge feen na.

²⁸ Yerusaleen kaane na feene yatema yimato fe fuune nan na, e tan naxanye bata e kolo e xa lu Babilon mangan bun. Koni Babilon mangana e hakena fe rabirama e ma nen, naxan a ligama a yi e suxu yengeni.

²⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Bayo e murute feene bata e hakene fe rabira n ma, e yi e yulubine makenen e kewanle birin yi, e to e fe rabiraxi n ma na kiini, e yaxun fa e noma nen yengeni.’ ”

³⁰ “ ‘I tan Isirayila manga haramuxina, muxu jaxina, i ya waxatin bata a li, i ya hakene saranma i ra waxatin naxan yi.’

³¹ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Namun ba i xunni, i manga komotin ba. Feene birin masarama nen! Naxan magodoxi, na yitema nen, naxan matexi, na yigodoma nen.

³² Taa xonna! Taa xonna yati! N Yerusaleen taan findima nen taa xonna ra. Koni na feene mi ligama fo na kanna na fa n kiti sa senben nagidixi naxan ma.’ ”

³³ “I tan, adamadina, nabiya falane ti, i naxa: Marigina Alatala ito nan falaxi Amoline xili ma lan e konbi tixine fe ma, a naxa, ‘Silanfanna! Silanfanna bata raxanxan, a wuren mayilenma.

A raxanxanxi halagin nan xili ma yati, a wuren degema, a mayilenma alo kuyen jin masoxonna.

³⁴ Hali e to e yigi saxi xiye fuune nun wulede yiimato falane yi, silanfanni ito e muxu jaxine ko raxabama nen, naxanye waxati bata a li, e hake ne saranma e ra waxatin naxan yi.

³⁵ E silanfanne raso e teene yi. E daxi denaxan yati yi, n na e makitima menna nin, e binla yamanan naxan yi.”

³⁶ “N na n ma xolon nagodoma e ma nen, n yi n ma fitina feene ragodo e xili ma, n yi e sa gbalotone sagoni naxanye fatan halagi tideni.

³⁷ Teen nan e halagima, e wunla yi lu boxon ma e yamanani, muxu yo mi fa a mirima e fe ma sonon. N tan Alatala nan falan tixi.”

22

Yerusalen kaane gbalone fe

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i e makite nen ba? I gbaloto taani ito makite? Nayi, e kawali xosixine yita e ra!

³ A fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Yerusalen kaane, e faxan tima taani ito yi, naxan fama gbalon na e xili ma, e suxurene batuma, naxan taan haramuma.

⁴ E bata e yete findi yulubi kanne ra e faza tixine xon. E bata suxuren naxanye rafala, ne bata e raxosi. Nayi, e bata e waxatini so, e siimayaan yi dungi ayi. Nanara, n tinma nen siyane yi lu e konbe, yamananane birin yi e magele.

⁵ Naxanye maso e nun naxanye makuya, ne birin e magelema nen, amasoto e xinla bata kala, e kontofinle bata gbo ayi.”

⁶ “ ‘Isirayila kuntigine birin e senben nawalima e konni alogo e xa faxan ti.

⁷ E bata fafane nun ngane rapaxu e konni, e xone kansun, e jaxu kiridine nun kaja gilene ra.

⁸ Naxan nasarijanxi n xa, e mama na ra. E n ma Matabu Loxone rayelefuma.

⁹ Muxune nafiigiyaan nabama e konni alogo e xa faxan ti. Muxune e degema kidene yi geyane fari e konni, e yi yalunyaan liga.

¹⁰ E nun e fafane jaxanle kafuma e konni, e nun jaxanla yi kafu a kike wanla waxatini a mi sarijan waxatin naxan yi.

¹¹ E konni, muxuna ndee yalunyaan ligama a bodena jaxanla xon, muxu gbete ye

nun e diine jaxanle yi kafu. Gbete ye nun e magilen yi kafu, a fafe a dii temena.

¹² Muxune dimi yi seene rasuxuma mayifuni e konni, e faxan ti. E gbetin dolima muxune ma, e ton gbeen fen e ra, e muxu boden yi seen kansunma, e jinan n tan xon, ‘Marigina Alatala falan nan na ra.”

¹³ “Koni n xoloxina n yiin bonbama nen e xili ma e to tonon fenxi tinxintareyani, e nun e mon faxan naxanye tixi.

¹⁴ E wekilen no senben sote ba, n na keli e xili ma laxon naxan yi? N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nen.

¹⁵ N na e raxuyama ayi nen siyane ye yamananane birin yi, n yi danna sa e xosi feene ra.

¹⁶ E tan yeteen nan e rayarabima siyane yetagi. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.”

¹⁷ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

¹⁸ “Adamadina, Isirayila yamaan bata lu n tan ye ra yi alo wuren gbiina, e birin bata findi wure gbeela nun sulan nun wure foren nun yoxon na naxanye xulunma sulun teeni.* E birin bata kobi ayi alo wuren gbiina wure gbeti fixeni.

¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo e birin bata lu alo wuren gbiina, n na e malanma nen Yerusalen taani.

²⁰ N fitinaxina e malanma nen n ma xoloni alo wure gbeti fixen nun wure gbeela nun wuren nun yoxon nun sulan malanma kii naxan yi yinla ra teen yi sa e fari alogo e xa xulun. N na e malanma taani nen, e yi lu alo wuren na raxulun.

²¹ N na e malanma nen e bode fari, n yi teen nafe e xili ma, e yi raxulun taa tagini alo yoxona.

²² Alo gbeti fixen xulunma kii naxan yi yinla ra, e fan naxulunma na kii nin taa tagini. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, naxan a xolon nagodoxi e xili ma.”

²³ Alatala mon yi falan ti n xa, a naxa,

²⁴ “Adamadina, a fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘E yamanan mi sarijan. Tule igen mi sama a ma n ma xolon godo laxonni.’

²⁵ A nabine yanfan soma alo yata xanen naxan a donseni boma, e baloma muxune ra, e nafunla nun se kendene tongoma, e kaja gilene rawuya ayi taani.

²⁶ Yamanan saraxaraline n ma sarijan kalama. Seen naxanye rasarijanxi n xa, e ne raxosima. E mi se radaxaxine nun se haramuxine tagi rabama, e mon mi yamaan xaranma alogo e xa se sarijanxine nun se sarijantarene tagi raba. E mi e joxo luxi n ma Matabu Loxone binya feen xon, nayi yamaan yi n nayeufu.

²⁷ Yamanan kuntigine luxi nen alo kankon naxanye e donseni boma. E

* 22:18: 22.18Sulun teen mon falama yirena nde yi fa fala “Furu teena.”

muxune wunla raminima, e faxan ti alogo e xa tənən sətə tinxintareyani.

²⁸ Yamanan nabine e kəwanle matəxəma alo muxun na bəndə fixen so banxin ma. E fe to fuune tima alo xiyena, e wule falane ti yimaton, e naxa, "Marigina Alatalaa falan name!" Anu, Alatala mi fala tixi.

²⁹ Yamanan muxune yamaan paxankatama, e mujan tima, e paxu yiigelitəne nun tətə muxune ra, e xəjen kansunma tinxintareyani.

³⁰ N bata muxun fen e ye naxan e taan nabilinna yinna tiye, naxan tiye n yetagi yinna yalenna ra, a n mafan yamanana fe ra, alogo n nama e raxəri, koni n mi muxu keden peen toxi.

³¹ Nayi, n na n ma xələn nagodoma e fari nen, n yi e raxəri n ma xələn tēen na, n yi e kəwanla goronna dəxə e xun ma." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

23

Samari nun Yerusalen taane tinxintareyana fe sandana

¹ Alatala yi falan ti n xa iki, a naxa,

² "Adamadina, paxalan firin yi na nun, naxanye nga keden yi a ra.

³ Ne findi yalundene nan na Misiran yamanani, e yalunyaan liga fələ e foningeya waxatin nin. Muxune e xijene masuxu na nin, e yi e sungutun xijene rasa.

⁴ Forimaan yi xili Ohola, xurimaan yi xili Oholiba. E yi findi n gbeene ra, e dii xəmene nun dii tēmene bari. Misaali ito yi, Ohola luxi nən alo Samari taana Oholiba yi lu alo Yerusalen taana."

⁵ "Koni Ohola yalunyaan liga nən hali n gbeen to yi a ra. A yi kunfa a yangane xən, Asiriya kaane, a dəxə bodene,

⁶ naxanye yi maxidixi dugi mamiloxine yi, yamana kanne nun kuntigine. Banxulan fajine nan yi e birin na, e nun soo ragine.

⁷ A yalunyaan liga nən Asiriya yēratine birin xən, a yi n yanfa, a na muxune birin ma suxurene batu a kunfa naxanye xən.

⁸ A yi lu yalunyaan lige xabu a sa naxan fələ Misiran yamanani, bayo e nun mən xəmene bata yi kafu a foningeya waxatini, e yi a sungutun xijene rasa, e yi yalunyaan liga a xən.

⁹ Nanara, n na a lu a yangane yii, Asiriya kaane, a kunfa naxanye xən.

¹⁰ Ne yi a mageli fefe,* e yi a dii xəmene nun a dii tēmene tongo, e yi a tan faxa silanfanna ra, a yi findi misaala ra paxanle xa bayo Asiriya kaane bata a kitin sa."

Yerusalen taan fan yi Ala yanfa

¹¹ "A xunye Oholiba yi na birin to, koni a tan kunfa nən, a yi tinxintareyaan liga dangu a tada Ohola ra, a yalunyaan liga a xa.

¹² A fan yi kunfa Asiriya kaane xən, yamana kanne nun kuntigine, a dəxə boden naxanye maraberi baxi ki fajii, e nun soo ragine. Banxulan fajine nan yi e birin na.

¹³ N yi a to fa fala a fan bata a yete raxəsi, e firinna birin bata lu kira kedenna xən.

¹⁴ Anu, a tan mən yi a yalunyaan nadangu ayi. Ləxəna nde, Oholiba yi muxu sawurane to banxi kankena nde ma. Babilən kaane nan sawura yi ne ra naxanye dugiye gbeeli,

¹⁵ tagi xidine yi ne tagi, namu fajina e xunni. E birin yi maliga Babilən sofa mangane ra naxanye barixi Babilən yamanani.

¹⁶ A to ne to, a yi kunfa e xən, a xerane rasiga e ma Babilən yamanani.

¹⁷ Nayi, Babilən kaane yi fa a konni, e yi e sa, e kafu. E yi a raxəsi e yalunyaan. A to yelin naxəse e xən, a yi e rapaxu.

¹⁸ A bata a yalunyaan mayita, a yi a ragenla lu, n tan Ala yi n masiga a ra, alo n na n masiga a tada ra kii naxan yi.

¹⁹ Koni a yi lu a yalunyaan fari se alogo a sungutun waxatin yalunyaan fe xa rabira a ma, a naxan liga a yi Misiran yamanani waxatin naxan yi.

²⁰ A yi kunfasi a yangane xən mənni naxanye xəmeyaana luxi alo sofanla gbeena, naxanye yi səbe soxi kafu pəxəyani alo soone."

²¹ "Nayi, i mən bata a liga fələ alo i ya foningeya yagitareya waxatina, i to yi a luma Misiran kaane yi i xijene masuxu, e yi i sungutun xijene rasa.

²² Nanara, i tan Oholiba,[†] Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na i yangane rakelima nən i xili ma, naxanye bata rapaxu i ma. N ne rafama nən i xili ma sa keli yiren birin yi,

²³ Babilən kaane birin nun Pekodo kaane nun Sowa kaane nun Kowa kaane nun Asiriya kaane birin, banxulan fajin naxanye birin findixi yamana kanne nun kuntigine nun sofa mangane nun yēratine ra. Soo ragine nan e birin na.

²⁴ E fama nən i xili ma yenge so seene ra e yii, e nun yenge so wontorone nun gi seene e nun gali gbeena. E i rabilinma nən yengeni, e ye masansan wure lefa xungbeen nun a xurini te i xili ma, e yenge so wure komətin so e xunna. N na i luma nən e sagoni alogo e xa i makiti fata e sariyan na.

²⁵ N na n ma xələ gbeen nagodoma i xili ma nən, i to bata n yanfa, n yi a lu e fitinaxin yi i paxankata. E i pəeen nun i tunle xabama

* **23:10: 23.10** Misaali ito kui, a to a **mageli** fe falama, na bunna nēen fa fala a Asiriya kaane fu nən Samari taan ma, e yi a seene birin tongo yengeni. Asiriya kaane nan Samari taan kala jee keme solofere jee maxəje benun Yesu xa bari.

[†] **23:22: 23.22** Yerusalen taan luxi nən alo **Oholiba** paxalan yalunxina misaali ito kui.

nən na, e yi i yixetene faxa silanfanna ra. E i ya dii temene nun i ya dii xemene suxuma nən, tēn yi i yixetene gan.

²⁶ E i ya dugine tongoma nən, e nun i ya maxidi se fajine birin.

²⁷ Nayi, n danna sama nən i ya yagitareyaan nun i ya yalunya feene ra i naxanye fəlxə Misiran yamanani. I mi fa i xaxili tima ne ra sənən. Misiran ma fe mi fa rabirama i ma sənən."

²⁸ "Amasotə Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Naxanye rapaxu i ma, i masiga naxanye ra, n na i sama nən ne sagoni.

²⁹ E i suxuma nən marapaxuni, e yi siga i wali xonne birin na. E yi i ragenla lu marabenni, e yi i rayarabi i ya xaxilitareyaan nun i ya yagitareyaan nun i ya yalunyani.

³⁰ Na ligama i ra nən, masotə i bata n tan Ala yanfa, i yalunyaan liga siyane birin xən, i yi e suxurene batu.

³¹ I bata bira i tadaa kiraan fəxə ra, nayi, n xələ igelengenna naxan so a yii, n na soma nən i fan yii."

³² "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tada a minxi xələ igelengenna naxan na, i fan i minma nən na ra.

Igelengen gbeen na a ra naxan kui tilin.

Muxune gelema nən i ma, e yi i magele amasotə a rafexi ken!

³³ Sununa i xun magima i ra nən alo i na dolon min.

Yigitegen nun halagin igelengenna nan a ra, n naxan so i tada Samari taan yii.

³⁴ Koni i a minma nən i yi a kui geli,

i yi a xin, i a yibə,

i yi i kanken mabə a ferenne ra.

Amasotə n tan bata na fala,

Marigina Alatalaa falan nan na ra."

³⁵ "Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Amasotə i bata jinan n xən, i yi i nawoli ayi i xanbi ra, i ya yagitareyaan nun i ya yalunyaan goronna tongoma nən."

³⁶ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i Ohola nun Oholiba makite ba? Nayi, e ke wali xəsixine yita e ra.

³⁷ Amasotə e bata n yanfa, e yalunyaan liga, e yi faxan ti, e yi suxurene batu. E diin naxanye barixi n xa, e bata ne gan saraxane ra suxurene xa, e lu alo suxurene donseene.

³⁸ A mato e mən naxan ligaxi: E bata n ma yire saripaxnin naxosi, na waxati kedenni, e yi n ma Matabu Ləxən nayeufu.

³⁹ E e diine ba saraxan na e suxurene xa ləxən naxan yeteni, e yi siga n ma yire saripaxnini, e yi sa na raxosi. E na nan ligaxi n ma banxini.

⁴⁰ E mən xerane rasiga nən muxune fendeni sa keli yire makuyeni, e yi fa, i yi i yetene rayabu, i yi i maxidi e xa.

⁴¹ I yi dəxə sade fajini, tabanla yi dəxi naxan yetagi, i yi n ma wusulanla nun n ma turen dəxə a fari."

⁴² Yama gbeen xuiin yi minima paxanli ito rabilinni, naxanye bəne xunbelixi. Muxu ganla nun Sabe kaane yi fa, sa keli tonbonni naxanye yiirasone sa sungutun firinne yiin na, e yi mangaya kamətin so e xun na.

⁴³ Nayi, n yi a fala na paxanla xa naxan bata a yetə raxadan yalunyani, n naxa, "Awa, iki a xa lu e yalunyani, bayo yalunden nan a tan na!

⁴⁴ Xemene fama a ma alo yalunde paxanla. Muxune fama Ohola nun Oholiba ma na kii nin, na yagitare paxanle.

⁴⁵ Koni tinxin muxune e makitima nən alo paxalan yalunxine makitima kii naxan yi, alo muxun naxanye faxan tixi, amasotə yalunden nan e ra e nun faxa tiine."

⁴⁶ Amasotə Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Yamaan xa siga e xili ma, e yi e rayarabi, e yi e yiiseene tongo.

⁴⁷ Na yamaan xa e magələn, e yi e faxa silanfanna ra. E e dii xemene nun e dii temene faxama nən, e yi e banxine gan.

⁴⁸ Na kiini, n danna sama nən yamanan muxune yagitareyaan na. Nayi, paxanle birin xaxinla sotəma nən, e mi fa paxalan firinni itoe yalunyaan sifan lige sənən.

⁴⁹ E fama e yagitareyaan saranna nan sotədeyi. N na e yulubine nun e suxure batu feene goronna dəxəma nən e xun ma. Nayi, e a kolonma nən a Marigina Alatala nan n na."

24

Yerusalem yi sa tunden ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee solomanaaninden kike fuden xi fude ləxəni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, ləxəni ito sebe, too ləxən yetena, amasotə Babilon mangan Yerusalem taan nabilinma yengeni to yeteen nin.

³ Sandan sa yama muruxini ito xa, a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Tunden dəxə tēn ma,

a dəxə, i igen sa a kui.

⁴ I sube dungine sa a kui,

danba subene nun balaxa sube dungi fajine.

A rafe xori paxumene ra.

⁵ Yetee fajin suben yeba,

i yi a xonne malan tunden xəren ma,

e birin xa jin han e butuxun,

bayo hali a xonne,

e birin lan nən e jin."

⁶ "Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Gbalona e tan faxa ti taan muxune xa,

e tan naxanye luxi

alo xərinxərinna bata tunden naxan suxu,

naxan funfu mi nœ be a ma.

Xõnne birin nate a kui keden keden yeen ma,
e sese mi tangama halagin ma masensenna
xõn.

⁷ Amasõtõ e muxune wunla naxan naminixi,
ma mœn e taan ma singen.

E wunla radinxi nœn fanyen fari kenenni.

E mi a radinxi bõxõn xan fari,
alogo burunburunna xa sa a yee ma.

⁸ N fan bata xõlõ,

n yi n gbeen jõxõ,

n yi e wunla radin fanyen fari kenenni

alogo a nama ye maluxun.' "

⁹ " 'Nanara, Marigina Alatala ito nan
falaxi, a naxa:

Gbalona e tan faxa ti taan muxune xa!

Amasõtõ n wonson gbeen nafalama nœn!

¹⁰ E yegen malan,

e teen sa e ra,

e suben jin han!

E sabine sa a fari.

Xõnne xa gan fefe!

¹¹ Na xanbi ra, e tundeni genla dõxõ teen ma,
han a wolon,

a wuren yi gbeeli,

a gbiin yi xulun,

a xõrinxõrinna yi gan a ma fefe!

¹² Koni na katane sese tõnõ mi na,

bayo a rafexi xõrinxõrinna nan na,

naxan mi nœ be a ma.

Hali teen a, a mi nœ!

¹³ Yerusalen kaane, e yagitareyaan bata e
xõsi.

Amasõtõ n wa nœn e rasarijan feni,
koni e mi tin.

Nayi, e mi fa rasarijanne e xõsi feene ma
fõ n ma xõlõn na a danna li e xili ma.' "

¹⁴ " 'N tan Alatala nan falan tixi. Na
nu ligama nœn. N na a rabama nœn, n mi
dijama sese ma, n mi kininkininma, n mi
nimisama. I kitima nœn lan i sigati kiin nun
i kewanle ma.' Marigina Alatalaa falan nan
na ra."

Esekiyeli a naxanla saya fena

¹⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁶ "Adamadina, muxun naxan fan i yee ra
yi dangu e birin na, n na niin bama nœn
sanya yi kedenni. Anu, i nama sunu, i nama
wuga, i yee gen nama mini.

¹⁷ I kutunma wundon nin, i nama i ya
fata muxun saya feen liga. I ya namun xa
lu xidixi i xunni, i ya sankidine xa lu soxi.
I nama i de xabene luxun sununi, i nama
muxune saya xõtõn donseene don."

¹⁸ Nayi, n falan ti nœn yamaan xa xõtõnni,
n ma naxanla yi faxa jinbanna ra. Na xõtõn
bode, naxan yamarixi n ma, n yi na liga.

¹⁹ Muxune yi a fala n xa, e naxa, "I feen
naxan ligama ito ra, i mi na bunna fale nxu
xa ba, a lanxi nxu ma kii naxan yi?"

²⁰ Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, "Alatala
bata falan ti n xa iki, a naxa:

²¹ A fala Isirayila yamaan xa, i naxa, 'Ma-
rigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N nan
n ma yire sarijanxin sarijanna kalama nœn,
e wêkilen sõtõma naxan yi, e yete matõxõma
naxan yi, naxan fan e yee ra yi dangu yire
gbete ra, e niin naxan fari. Nayi, e dii xemene
nun e dii temen naxanye luxi Yerusalen yi,
ne faxama nœn silanfanna ra.

²² Na waxatini, e a ligama nœn alo n tan. E
mi e de xabene luxunne sununa fe ra, e mi
muxune saya xõtõn donseene donne,

²³ e namun luma xidixi e xunni nœn, e yi e
sankidine lu soxi, e mi e saya feen nabe, e mi
wuge. Koni e doyenma nœn, e lu kutunne e
hakene fe ra.

²⁴ Esekiyeli findima nœn taxamasenna ra e
xa. A bata naxan liga, e na ligama nœn yati!
Na na liga waxatin naxan yi, e a kolonma
nœn a Marigina Alatala nan n na.' "

²⁵ "Adamadina, n na e yire sarijanxin
ba e yii lõxõn naxan yi, e wêkilen sõtõma
naxan yi, e sewa xunna nun e binya xunna,
denaxan fan e yee ra yi dangu yire gbete ra, e
bõnen nafen yire kendena, n na na yiren nun
e dii xemene nun e dii temene ba e yii,

²⁶ na lõxõni, muxu gixina nde keden fama
nœn i fema na feen xibarun nalideni.

²⁷ Na waxatini, i deen fulunma nœn, e nun
na muxu gixin yi falan ti, i mi fa luma
boboyani sõnõn. Nayi, i findima nœn taxam-
asenna ra yamaan xa, e yi a kolon a Marig-
ina Alatala nan n na."

25

Alaa falana Amonine xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, i yee rafindi Amonine ma,
i yi nabiya falan ti e xili ma.

³ A fala Amonine xa, i naxa, 'E tuli
mati Marigina Alatalaa falan na. Marigina
Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo e bata
gele n ma yire sarijanxin ma a sarijanna
to bata kala, e nun Isirayila yamanan ma a
raxõri waxatin naxan yi, e nun Yuda kaane
ma e xali konyiyani waxatin naxan yi,

⁴ na ma, n na e soma nœn sogeteden binna
yamanan muxune yii e gbeen na. E fama
nœn e daaxadene nun e bubune tideni e
tagi. E tan nan e wudi bogine donma, e yi
e nõnõne min.

⁵ N na e manga taan Rabaha findima nœn
jõgõmene rabaden na, n yi Amoni yamanan
findi xuruseene kuruden na. Nayi, e a
kolonma nœn a Alatala nan n na.' "

⁶ " 'Amasõtõ, Marigina Alatala ito nan
falaxi, a naxa: Bayo gbalon naxan Isirayila
sõtõxi, e bata sewa na fe ra e bõne naxiyaan
birin na, e yi e yiin bõnbõn, e yi e sannin din,

⁷ na ma, n na n yiini bandunma e xili ma
nœn, n yi e sa siyane sagoni, e yi lu fuyee

ε ma. N na ε bama nen siyane ye, n yi ε raxori yamanane yi, n yi ε halagi. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.”

Alaa falan Moyaba xili ma

⁸“Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo Moyaba kaane nun Seyiri kaane bata a fala, e naxa, ‘Yuda yamaan bata lu alo siyaan bonne!’

⁹ na ma, n tinma nen Moyaba yamanan danna makantan taane birin xa kala keden keden yen ma, taan naxanye findixi yamanan binyen na alo Beti-Yesimoti nun Baali-Meyon nun Kiriayatayimi.

¹⁰ N Moyaba yamanan soma nen sogeteden binna yamanan muxune yii e gbeen na alo n Amonine liga kii naxan yi. Nayi, waxati famatoni, muxu yo mi fa a mirima Amonine ma siyane ye,

¹¹ n mon yi n ma kiti ragidixine rakamali Moyaba yamanan fan xili ma. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.”

Alaa falana Edon xili ma

¹²“Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Edon kaane to e gbeen joxo Yuda yamaan ma jaxi ra, e findi nen yulubi tongo gbeene ra.

¹³ Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n yiini bandunma nen Edon yamanan xili ma, n yi a muxune nun a xuruseene raxori, n yi e birin halagi keli Teman taan ma han Dedan taana, e birin yi faxa silanfanna ra.

¹⁴ N na n gbeen joxoma nen Edon yamanan ma Isirayila kaane xon, n ma yamana, e yi Edon suxu alo a lan n ma xolon nun n ma fitinan ma kii naxan yi. Nayi, e n ma gbeejoxon kolonma nen.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

Alaa falan Filisitine xili ma

¹⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo Filisitine bata e gbeen joxo marajaxuni e bojen ma feu, alogo e xa Yuda halagi e habadan xonnantenyani,

¹⁶ na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n yiini bandunma nen Filisitine xili ma, n Kereti kaane janma nen, naxanye na lu baan de, n yi ne raxori.

¹⁷ N fitinaxina n gbeen joxoma e ra nen, n yi e jaxankata han! Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na n gbeen joxo e ma waxatin naxan yi.”

26

Alaa falan Tire taan xili ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee fu nun kedenden xi singe lxonni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, bayo Tire kaane Yerusalen magele nen, e naxa:

‘Siyane birin yi danguma taan naxan yi, na bata kala yati!

A to bata findi taa xonna ra, nxu tan nan fa nafulu gbeen sotama!’

³ Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli ε xili ma, ε tan Tire kaane!

N siya wuyaxine rafama nen ε xili ma

alo foxo igen maronne tema kii naxan yi.*

⁴ E Tire taan makantan yinna kalama nen, e yi a sangansone rabira.

N na a burunburunna makoma nen, han n yi a findi gemε magenla ra.

⁵ A yi findi yala ratiden na yexε suxune xa foxo igen tagi.

N tan nan falan tixi.

A sama nen siyane sagoni, e yi lu fuyε a ma.

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁶ A banxidεen naxanye burunna ra, ne muxune faxama silanfanna nan na.

Nayi, e a kolonma nen, a Alatala nan n na.”

⁷ Amasoto Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N Nebukadanesari rafama nen Tire taan xili ma sa keli kōmen foxoni, Babilon mangana, mangane mangana, e nun a soone nun a yengε so wontorone nun a soo ragine nun gali gbeena.

⁸ Banxidεen naxanye burunne ra, a yi ne muxune faxa silanfanna ra.

A yire makantanxine tima nen ε taan nabilinni,

a yi gbingbinna rate ε taan nabilinna yinna xon,

a sofane yi e ye masansan wure lefane yite ε xili ma.

⁹ A yengε so seene rafama nen ε taan makantan yinna rabiradeni,

a yi ε sangansone rabira a wali seene ra.

¹⁰ A soo kurun gboma ayi nen

han a yi gbangbanna so ε xunna,

ε taan yinne yi xuruxurun a yengε so wontorone

nun a giseene san xuine bun,

e na so ε taan so deene ra waxatin naxan yi alo no tiine soma yinna yalenne ra kii naxan yi.

¹¹ A soone sanne ε kirane birin yibodonma nen,

a yi ε muxune faxa silanfanna ra, a ε gemε senbeten gbeene rabira boxoni.

¹² E nafunle tongoma nen,

ε sare seene yi findi yengε yi se tongoxine ra, e yi ε taan yinne rabira,

e yi ε banxi fajine kala,

e yi ε taan gemene nun a wudine nun a burunburunna woli foxo igeni.

¹³ N danna sama nen ε sigi xuine ra, ε konden xuiin mi fa me mumε!

* 26:3: 26.3Igen maronne: alo foyen na so igeni.

¹⁴ N na ε taan findima nen fanye magenla ra, ε konna yi findi yala ratiden na yeεε suxune xa,

a mi fa tima sɔnɔn.

N tan Alatala nan falan tixi.”

Marigina Alatala falan nan na ra.

¹⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi Tire taan xa, a naxa: Hali fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune, ne mi xuruxurunε gaxuni ba, e na ε konna kala feen xinla mε, muxu faxa-matɔne na lu kutunε lɔxɔn naxan yi, faxa gbeen na ti ε konni lɔxɔn naxan yi?

¹⁶ Kuntigin naxanye birin fɔxɔ igen dε, ne kelima nen e manga gbɛdene yi, e yi e gubane rate e ma, e yi e dugi sɔxɔnxine ba e ma. Gaxun yi e suxu e dɔxɔ bɔxɔni, e lu yigitegexi waxatin birin, masɔtɔ ε kalana fe ra.

¹⁷ E sunu sigini ito sama nen ε xa, e naxa, ‘Ee! E konna bata kala!

ε taa xili kanni ito,

fɔxɔ igeni siga muxune dɔxɔdena, taan naxan senbε yi gbo baan xun ma, ε tan naxan yi ε rabilinna muxune birin magaxuma!

¹⁸ Iki, fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune xuruxurunma nen gaxuni, ε taan na kala lɔxɔn naxan yi.

E gaxuma nen ε halagi feen na.’ ”

¹⁹ “Amasɔtɔ, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na ε konna findi taa xɔnna ra waxatin naxan yi, a fan yi lu alo taa kalaxine, n na fufaan nafa ε xili ma waxatin naxan yi, ige gbeen yi sa ε konna xun ma,

²⁰ nayi n na ε nun muxu danguxine rabilinna nen ε bode xɔn ma naxanye godoma gaburun na. N sa ε radɔxɔma nen bɔxɔ xɔnna ma, denaxan luxi alo yire kalaxi fonna, ε nun naxanye godoma laxira yi, ε mi fa dɔxɔma ε konni sɔnɔn. N yi binyen fi niiramane yamanan ma.

²¹ N na ε rajanna fe magaxuma ayi nen, ε mi fa luma na mume! Muxune ε fenma nen, koni ε mi fa toma sɔnɔn! Marigina Alatala falan nan na ra.”

27

Sunu sigina Tire taan xa

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, sunu sign sa Tire taan xa,

³ i a fala Tire taan muxune ma, naxanye dɔxi fɔxɔ igen dε, naxanye nun fɔxɔ ige tagi yamanan birin yulayaan nabama e bode tagi, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

ε tan Tire kaane, ε a falama, ε naxa,

“Nxu konna rayabu han!”

⁴ E mangayaan sigaxi

han fɔxɔ igen tagi.

Muxun naxanye ε konna tixi,

ne a ti kiin nakamalixi nen mume!

⁵ E bata ε taan ti alo kunkina.

ε kunkin dɔxɔnne rafalaxi Seniri yamanan fɔfɔne nan na.

Foyen kunkin nasigama dugin naxanye xɔn,

ne xidixi suman wudine nan na

sa keli Liban yamanani.

⁶ Kunkibane kunkin nagima wudin naxanye ra,

ne rafalaxi Basan yamanan warine nan na, kunkin lonna rafalaxi xarin wudin nan na

naxan nayabuxi sama jinne ra,

sa keli Sipiri fɔxɔ ige tagi yamanani.

⁷ Foyen kunkin nasigama dugin naxanye xɔn,

taa dugi sɔxɔnxine nan ne ra

sa keli Misiran yamanani,

e tan nan mɔn findixi ε taxamaseri dugine ra.

ε kunkin xunna soon nafalaxi dugi mamiloxin

nun a gbeela nan na

sa keli Elisaha fɔxɔ ige tagi bɔxɔni.

⁸ Sidɔn kaane nun Arawada kaane nan yi ε kunkine bama,

Tire kaa xaxilimane nan yi e ragima.

⁹ Gebala fonne nun fe kolonne yi ε konni

alogo e xa ε kunkin kaladene yitɔn.

Kunki ragine birin yi e kunkine ratima ε konna nin,

naxanye birin fɔxɔ igen xun ma

alogo e xa ε sare seene sara.

¹⁰ Perise kaane nun Ludu kaane nun Puti kaane nan yi findixi ε sofane ra,

ε yenge sone nan yi e ra,

e yi e ye masansan wure lefane

nun wure kɔmɔtine singanma ε konna nin,

e yi findi ε binye xunna ra.

¹¹ Arawada kaane nun ε sofane birin yi tixi ε taan nabilinna yinna xuntagi kantan tiine

ra.

Gamada kaane yi tixi ε taan makantan sangansone xuntagi,

e yi e ye masansan wure lefane singan ε yinna rabilinni.

E tan nan yi ε taan tofanna dεfema.’ ”

¹² “ ‘E nun Tarasisi kaane yi yulayaan nabama ε nafulu gbeena fe ra, e fa wure gbeti fixen nun wuren nun sulan nun yɔxɔ gbegbe ra ε xa yulayani.

¹³ E nun Gireki kaane nun Tubali kaane nun Meseki kaane yi yulayaan nabama ε bode tagi, e yi fa konyine nun muran sula daxine ra ε yulaya seene jɔxɔn na.

¹⁴ Beti-Togarama kaane nan yi fama soone ra ε xa yulayani, naxanye walima e nun naxanye ragima yengeni e nun gbaxalone.*

* 27:14: 27.14Gbaxaloni itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

¹⁵ E nun Dedan kaane yi yulayaan nabama ε bode tagi, ε yulaya seene yi sigama fəxə ige tagi bəxə wuyaxi yi, e yi ε yulaya seene saren fima sama jinne nun wudine nan na.

¹⁶ Arami kaane yi se wuyaxi sarama ε ma, e yi ε yulaya seene sarama gəmə fajine nun dugi mamiloxine nun dugi səxənxine nun taa dugine nan na, e nun fəxə ige bun nafunle nun gəmə gbeeli fajine.

¹⁷ Yuda nun Isirayila yamanane fan yi yulayaan ligama ε xən, e yi Miniti kaane murutun nun burune nun kumin nun turen nun senna soma ε yii yulaya seen na.

¹⁸ E nun Damasi kaane yi yulayaan nabama, e yi ε se rafalaxin gbege sarama e nun nafunla sifan birin, e yi ε saren fima Xelibon kaane manpaan nun yexεε xabe dugi fixen nan na.

¹⁹ Dan kaane nun Gireki kaane yi wure rafalaxin nun sinamon fuge xarene nun xaye xiri yaxumene soma ε yii yulayani sa keli Yusali yi.

²⁰ Dedan nan yi fama soone maxidi dugine ra ε xən yulayani.

²¹ Arabi kaane nun Kedari kuntigine birin yi yulayaan ligama ε tan nan xən. E yi ε yexεene nun kontonne nun kətone sarama e konna nin.

²² E nun Saba nun Raama yulane yi yulayaan ligama ε bode tagi. E tan nan yi fama latikonanna sifan birin nun bəxə bun nafunle nun xəmane ra yulayani.

²³ Xarani kaane nun Kane kaane nun Eden kaane nun Saba yulane nun Asuri kaane nun Kilimada kaane yi yulayaan ligama ε tan nan xən.

²⁴ E yi se fajine sarama ε ma yulayani, e fa doma tofajine nun a mamiloxine nun dugi səxənxine ra e nun dugi binye maringixine ra naxanye sama bəxəni e nun lutin naxanye denbexi ki faji. ”

²⁵ “ Kunki gbeene nan yi ε yulaya seene maxalima.

E yi wasaxi nafunla nun binyen na fəxə igen tagi.

²⁶ E kunkibane yi ε xalima fəxə ige gbeen tagi,

koni sogeteden foyen sa ε kunkin kalama nən

fəxə igen tagiyani sa pon!

²⁷ E kunkin na kala ləxən naxan yi, ε nafunle nun ε sare seene nun ε yulaya seene

nun ε kunki kanne nun ε kunki ragine nun ε kunki rafalane

nun ε yulane nun ε sofane

nun muxun naxanye birin ε kunkin kui,

ne birin godoma nən baan xənna ma.

²⁸ Muxun naxanye birin dəxi igen de,

ne xuruxurunma nən gaxuni ε kunki ragine gbelegbele xuiin ma.

²⁹ Kunkibane birin godoma nən e kunkine kui.

Kunki kanne nun kunki ragine birin tima nən igen de,

³⁰ e yi e xuini te,

e wuga səxəleni ε fe ra

e yi burunburunna sa e xunni sununi,

e yi e makutukutu xubeni,

³¹ e yi e xunne bi ε fe ra,

e yi e maxidi kasa bənbeli dugine yi sununi,

e yi e mawuga ε fari nii yifəren nun nimisa gbeeni.

³² E mawugama nən ε fari e tərəni,

e yi gbelegbele ε xinla ra, e naxa,

“Nde yi luxi alo Tire taani ito naxan kalaxi,

fəxə igen yi naxan nabilinxi?”

³³ E yulaya seene to yi fama

sa keli baan ma

ε yi siya wuyaxine nan baloma

ε se kanyaana nun ε yulaya seene xən,

ε yi bəxən mangane findima nafulu kanne ra.

³⁴ Koni ε na kala baa igeni,

ε godo igen bun

ε yulaya seene nun ε muxune birin naxərima nən ε xən.

³⁵ Fəxə ige tagi bəxəne muxune birin yigitegema nən ε fe ra,

e mangane yi xuruxurun gaxuni,

kuisanna yi e yetagine masara.

³⁶ Naxanye yulayaan nabama siyane tagi,

ne kolinma nən ε fe ra,

bayo ε rajanna magaxuma ayi nən.

E mi fa luma na sənən! ”

28

Alaa falan Tire mangan xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, a fala Tire mangan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa:

I waso ayi nən,

i yi a fala, i naxa,

“Alana nde nan n na,

n dəxi alane dəxəden nin fəxə igen tagini!”

Koni i tan, muxun nan i ra,

ala mi i ra,

anu i bata i yete xaxinla yate Ala xaxinla ra.

³ I fe kolon Daniyeli xa ba?

Wundo fe yo mi luxunxi i tan ma ba?

⁴ I bata nafunla sətə i ya fe kolonna nun i ya xaxilimayaan xən,

i xəmaan nun gbetin malan i ya nafulu ramaradeni.

⁵ I bata tənə gbeen sətə i ya yulaya xaxinli,

i yi findi wasoden na na nafulu kanyani.

⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Bayo i yete miriyaan yatexi Ala miriyaan nan na,

⁷ n xəɲene rafama nən i xili ma,
naxanye naxu siyane birin xa.
E silanfanna tongoma nən i ya fe kolon fajin
xili ma

e yi i ya nərən kala.

⁸ E i radinma nən gaburun na,
i yi faxa xoleni fəxə igen tagini.

⁹ Nayi, i mən a fale i faxa muxune yetagi ba,
fa fala a ala nan n na?

I fa kolonma muxun nan na i faxa muxune
yii,

ala mi i ra.

¹⁰ I faxama yarabin nin xəɲene yii,
alo Ala kolontarene faxama kii naxan yi.
Amasəto n tan bata falan ti.

Marigina Alatalaa falan nan na ra.' "

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹² "Adamadina, sunu sigin sa Tire man-
gan ma! I xa a fala a ma, i naxa, 'Marigina
Alatala ito nan falaxi, a naxa:

I yi findixi muxu defexin misaala nan na,
i yi lugo fe kolonna ra,
i ya tofanna yi defexi.

¹³ I yi Eden nakəən nin,

Alaa nakəna.

Geme fajin sifan birin yi i rayabuxi:
saridon gemen nun topasi gemen nun day-
imu gemen

nun kirisoliti gemen nun onixi gemen nun
yasipi gemen

nun safiri gemen nun esikaribukili gemen
nun emerodi gemen.

I yi maxidixi xəmane ra
naxanye radaxa i xa xabu i da bəxəni.

¹⁴ I yi luxi nən alo kantan ti malekan
naxan gabuteye yi yifulunxi.

N na i ti nən Alaa geya sarijanxin fari,
i yi mənna nin,

i masiga tima game tē wolonne tagi.

¹⁵ Fə mi yi i sigati kiin na

xabu i da bəxəni

han tinxintareyaan yi so i yi.

¹⁶ I ya yulayaan tənən ma,

i yi rafe gbalon na,

i yi yulubin liga.

Nayi, n na i kedima nən Alaa geya
sarijanxin fari

n yi i ralə ayi,

i tan naxan yi luxi alo kantan ti malekan
naxan yi game tē wolonne tagi.

¹⁷ I bata waso ayi i bəɲeni

masəto i ya tofanna xən,

i bata i ya fe kolonni fu i ya binyen xən.

Nayi, n na i rabirama nən bəxəni,

n yi i findi yē ramaxa seen na mangane xa.
¹⁸ I bata i ya yire sarijanxine raxəsi i ya hake

wuyaxine

nun i ya tinxintareyaan xən yulayani.

Na ma, n tēn naminima nən i xili ma i
konni,

a yi i gan,

n yi i findi xuben na bəxən fari

muxune birin yetagi naxanye i matoma.

¹⁹ Naxanye birin yi i kolon siyane ye,
ne birin yigitəgema nən i ya fe ra,
i rananna magaxuma ayi nən.

I mi fa luma na sənən! "

Alaa falan Sidən taan xili ma

²⁰ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²¹ "Adamadina, i yē rafindi Sidən taan
ma, i nabiya falan ti a xili ma!

²² I a fala, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan
falaxi, a naxa:

N bata keli ε xili ma Sidən kaane!

N binyama nən ε konni!

ε a kolonma nən a Alatala nan n na,

n na n ma kiti ragidixine rakamali ε xili ma
waxatin naxan yi

n yi n ma sarijanna mayita ε konni.

²³ N fitina furen nafama nən ε xili ma

n yi tin muxune xa faxa ε taan kirane xən
ma,

faxa muxune yi lu biraxi ε konni,

yengen yi lu kele ε xili ma ε rabilinna birin
yi.

Nayi, e a kolonma nən

a Alatala nan n na.' "

²⁴ " 'Nayi, Isirayila rabilinna siyane mi
fa a tərə alo panla naxan səxəna tima alo
tansinne. Nayi, e a kolonma nən a Marigina
Alatala nan n na.' "

²⁵ " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a
naxa: N na Isirayila yamaan malan wax-
atin naxan yi keli siyane ye, e raxuyaxi ayi
dənaxanye yi, n na n ma sarijanna mayi-
tama e xən nən siyane yetagi. E dəxəma nən
e bəxəni, n naxan so n ma walikēn Yaxuba
yii.

²⁶ E luma nən bəɲe xunbenli, e banxine
ti, e manpa binle si. E luma nən bəɲe xun-
benli, n na n ma kiti ragidixine rakamali e
rabilinna siyane xili ma waxatin naxan yi,
naxanye birin yi e ranaxuxi, e yi a kolon a
Alatala nan n na, e Ala.' "

29

Alaa falan Misiran xili ma

¹ Yamaan xali koniyani waxatin naxan
yi, na yē fuden kike fuden xi fu nun firinde
bəxəni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, i yē rafindi Misiran man-
gan ma, i nabiya falan ti a xili ma e nun
Misiran yamanan birin.

³ I a fala a ma, i naxa, 'Marigina Alatala ito
nan falaxi, a naxa:

N kelima nən i xili ma,

i tan Misiran mangana,

i tan naxan luxi

alo ige yi sube magaxuxin

naxan saxi Nila baan biradene tagi,

i tan naxan a falama, i naxa,

"N tan nan gbēe Nila baan na,

n tan nan a daxi n yete xa."

⁴ Koni, n karafen birama nen i gbegbene yi, n yi Nila baa igen yexene singan i xanle ra, n yi i ba Nila baa biradene tagi
ε nun Nila baa yi yexen naxanye birin e singanma i xanle ra.

⁵ N na i wolima ayi nen tonbonni, i tan nun i ya baa yi yexene birin, ε sa bira xee boxone yi.
ε mi malanyε, ε mi tonge.
N na i findima nen balon na burunna subene nun xoline xa.

⁶ Misiran kaane birin a kolonma nen nayi a Alatala nan n na,
bayo, i findi nen mali tiin na Isirayila ya-maan xa wuleni
alo muxun na la xayen na a dunganna ra.

⁷ E to i suxu, i yi gira,
i e tungunne birin mabo.
E to e digan i yi, i yi gira,
i yi e gbingin ba a ra.' "

⁸ " 'Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N yengen nakelima nen i xili ma, n yi tin i ya muxune nun i ya xuruseene yi faxa silanfanna ra i konni.

⁹ Misiran yamanan findima nen tonbonna nun yire rabepinxin na. Nayi, muxune a kolonma nen a Alatala nan n na. Bayo i bata a fala, i naxa, "N tan nan gbee Nila baan na, n tan nan a daxi."

¹⁰ nanara, n kelima nen ε nun Nila baan biradene xili ma, n yi Misiran yamanan findi yire kalaxin na, a findi tonbonna nun yire rabepinxin na, keli Migidoli taan ma siga han Sinimi yamanana, siga han Kusi yamanan danna.

¹¹ Muxun mi fa a sanna tima a yi, hanma subena han jee tonge naanin.

¹² N Misiran yamanan findima nen yamana rabepinxine yire rabepinxin na, a taane yi findi taa rabepinxine ra taa xonne ye jee tonge naanin. N Misiran kaane raxuyama ayi nen siyane ye, n yi e rasiga ayi yamana wuyaxi xun xon.' "

¹³ " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Nee tonge naanin na dangu, n Misiran kaane malanma nen keli siyane ye e na raxuya ayi naxanye ye.

¹⁴ N mon xetema nen Misiran yamanan suxu muxune ra Misiran yamanan faxa binni, e benba yamanana, e sa yamana magodoxin ti menni.

¹⁵ A findima nen mangaya magodoxin na mangayane birin xa, a mi fa a yete yitema siyaan bonne xun na sonon. N na a raxurunma ayi nen alogo a nama siyane no sonon.

¹⁶ Nayi, a mi fa finde Isirayila kaane yigin na mume, alogo a xa finde Isirayila kaane haken nabira seen na e ma, e naxan liga e to bira Misiran kaane foxo ra malina fe ra. Nayi, e a kolonma nen a Marigina Alatala nan na.' "

Babilon mangan Misiran yamanan tongoma nen

¹⁷ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee maxone nun solofereden kike singen xi singe loxoni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁸ "Adamadina, Babilon mangan Nebukadanesari bata a sofa ganla karahan, a e xa wali a xodexen na Tire taan xili ma, e birin bata findi teli kanne ra, e birin tungunne makotenxi, koni e nun a ganla mi sese sotaxi Tire taani e saren na e wanli Tire taani.

¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Misiran yamanan soma nen Babilon mangan Nebukadanesari yii, a yi a nafunle birin xali, a yi a seene tongo yengeni, ne yi findi a ganla saren na.

²⁰ N Misiran yamanan soma nen a yii a kontonna ra, amasoto e nun a ganla bata wali n xa. Marigina Alatala falan nan na ra.

²¹ Na loxoni, n na Isirayila yamaan senben xun masama nen. I tan Esekiyeli, n falan sama nen i de yamaan tagi na waxatini, nayi e a kolonma nen a Alatala nan n na."

30

Alatala xolon Misiran xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, nabiya falan ti, i naxa, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

ε gbelegbele, ε naxa,
'Ee! Naxankata loxon fama!'

³ Amasoto loxon bata maso, Alatala loxon bata maso, kundaan nun gbalon loxon siyane xa.

⁴ Yengen soma nen Misiran yamanani.

Kontofinla soma nen Kusi yamanani.

Muxune faxama nen Misiran yi,

e nafunle yi xali,

e banxine yi rabira,

sese mi luma."

⁵ Misiran kaane nun Kusi kaane nun Puti kaane nun Ludu kaane nun Arabi kaane nun Libiya kaane nun n ma yamaan muxuna ndee faxama nen silanfanna ra e bode xon.

⁶ "Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Misiran yamanan xoyine kalama nen, a wason nun senben yi jan.

Keli Migidoli ma siga han Sinimi yamanana muxune faxama nen silanfanna ra e konni. Marigina Alatala falan nan na ra.

⁷ A taane findima nen yamana rabepinxine yire rabepinxin na,

a taane yi lu taa xonne ye.

⁸ Nayi, e a kolonma nen

a Alatala nan n na,

n na teen so Misiran yamanan na waxatin naxan yi,

a foxo ra birane birin yi gan."

⁹ Na ləxəni, n ma xərane sigama nən kunkine kui, e sa Kusi yamanani maxa a bəjə xunbenli. E kuisanma nən Misiran yamanana gbalon ləxəni, amasəto na ləxəna a lima nən yatil!

¹⁰ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Misiran yama gbeen naxərɪma nən Babilən mangan Nebukadanesari xən.

¹¹ A tan nun a ganla naxanye naxu siyane birin xa, ne nan nasigama yamanan kaladeni. E sa e silanfanne botinma nən Misiran yamanan xili ma

e yi yamanan nafe faxa muxune ra.

¹² N Nila baa igen xərɪma nən, n yi yamanan mati muxu naxine ma.

N tinma nən xəjəne yi yamanan kala, e nun seen naxanye birin a yi.

N tan Alatala nan falan tixi.”

¹³ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N suxurene halagima nən,

n yi batu seene nan Nofi taani.

Kuntigi yo mi fa luma Misiran yamanani, n yi gaxun naso yamanan birin yi.

¹⁴ N Misiran yamanan faxa binna raxərɪma nən,

n yi tən so Soyan taan na,

n yi n ma kiti ragidixine rakamali No taan ma.”

¹⁵ “N na n ma xələn nagodoma nən Sin taani,

Misiran yamanan taa makantanxina,

n yi No taana gali gbeen birin halagi.

¹⁶ N tən soma nən Misiran yamanan na, Sin taan yi yimaxa gaxuni.

No taan nabilinna yinna rabirama nən, yaxune yi Nofi taan tongo yanyin na.

¹⁷ Hon taan nun Pi-Beseti taan banxulanne faxama nən silanfanna ra,

taan muxune yi xali konyiyani.

¹⁸ Ləxə yidimixin na a ra Tapanese taan xa n na Misiran yamanan senben kala ləxən

naxan yi,

a wasoma a fangan naxan yi,

na yi jan.

Kundaan soma nən taan xun na,

a banxidəne muxune yi xali konyiyani.

¹⁹ N na n ma kiti ragidixine rakamalima nən Misiran ma,

e yi a kolon a Alatala nan n na.”

Babilən mangan Alaa wanla kema Misiran yamanan xili ma

²⁰ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jəe fu nun kedenden kike singen xi soloferede ləxəni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²¹ “Adamadina, n bata yi Misiran mangan yiini gira. Muxu yo munma a dandan singen, a yiin munma maxidi alogo a xa yalan, a fangan sətə, a fa nə silanfanna tonge.

²² Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli Misiran mangan xili ma, n mən a yiine yigirama nən, a yiin naxan fan, e nun a yigiraxina, n yi a silanfanna rabira a yi.

²³ N Misiran kaane raxuyama ayi nən siyane jəe, n yi e rayensenjəe ayi yamanane xun xən.

²⁴ Koni n Babilən mangan yiine senbe soma nən, n yi n ma silanfanna so a yi, n yi Misiran mangan yiine yigira, a yi lu kutunjəe a yetagi alo muxu maxələxin faxamatəna.

²⁵ N Babilən mangan yiine senbe soma nən, koni Misiran mangan tan senben janma nən. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na, n na n ma silanfanna so Babilən mangan yi waxatin naxan yi, a yi a yite Misiran yamanan xili ma.

²⁶ N Misiran kaane raxuyama ayi nən siyane jəe, n yi e rayensenjəe ayi yamanane xun xən. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na.”

31

Misiran mangan luxi nən alo suman bili gbeena

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jəe fu nun kedenden kike saxanden xi singe ləxəni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, a fala Misiran mangan nun a ganla xa, i naxa:

I maliga nde ra i ya gboni?

³ I miri feni ito ma:

Asiriya yamanan yi luxi nən alo suman bili gbeena Liban yamanani,

naxan yiye yi sabatixi a fajin na,

a yi fətonxi ki fajin,

a yi kuya, a konden yi texi

dangu fəton yi wudine birin na.*

⁴ Igen bata yi a rasabati,

bəxə bun ige tilinxin bata yi a ragbo.

Igen yi danguma a salenne nan longori ra, siga burunna wudine birin ma.

⁵ Nanara, a yi kuya burunna wudine birin xa,

a dēne bata yi sabati,

a yiine yi kuya

fata ige gbeen na

naxan yi a rasabatima.

⁶ Xəline birin yi e tən sama a yiine nin,

burunna subene birin yi fa e diine xalima a tan nan bun,

siya gbeene birin yi fa yigiya a nininna bun.

⁷ A yi rayabu a gboyani,

a yiine yi yiriwaxi,

bayo a salenne yi godoxi bəxən bun ma igeni pon!

⁸ A mi yi suman wudi yo ninin bun Alaa nakəni.

Fəfə yo dē mi yi fan a dēne xa nun,

* 31:3: 31.3 **Wudi** kuyen i itoe findixi dunuṇa mangane misaala nan na.

wudi gbete mi yi maliga a yiine ra.

Wudi yo mi yi maliga a ra a tofanni Alaa nakoni.

⁹ N bata yi a ratofanye ayi a yii sabatixine xon,

han wudine birin yi fa a maxoxolonma Eden nakoni, Alaa nakona."

¹⁰ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Wudini ito to kuyaxi ayi, a kondeni yi te foton yi wudine birin xa, nanara, a wasoxi ayi han!

¹¹ N yi a sa siyane mangan sagoni alogo a xa a suxu a jaxun yatən na. N bata n me a ra.

¹² Xonon naxanye jaxu siyane birin xa, ne yi a sege, e yi a rabejin. A yiine yi lu biraxi geyane nun lanbanne yi. A deene boxin yi lu yamanan folone birin na. Siyane birin yi keli a nininna bun, e a rabejin.

¹³ Xoline birin yi fa dexo a yii biraxine fari, burunna subene birin yi e malan a yiine fari."

¹⁴ "Nayi, ige de yi wudi yo mi fa suse, a kuya alo a tan, sese konde mi fa tema foton yi wudin bonne xa. Nayi, wudi yo mi fa lan a igen soto han a kuya alo na. Amasoto sayaan nan nagidixi e birin ma, e siga boxon bun faxa muxune tagi, e nun naxanye birin godoma gaburun na."

¹⁵ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: A siga laxira yi boxon naxan yi, n na a saya sunun namini nen, n tigi ige tilinxine nun a xude igene balan a fe ra, n yi a ige gbeene rati. N yi Liban yamanani dimi a fe ra, burunna wudine birin yi xara a fe ra.

¹⁶ N siyane birin naxuruxurun nen gaxuni a bira xuiin ma, n na a ragodo laxira yi waxatin naxan yi, e nun faxa muxune yi godo gaburun na. Nayi, Eden nakoon wudi fajin naxanye birin bata yi godo boxon bun, Liban boxon wudi tofani fisamantenna naxanye birin yi rasabatixi ige gbeene xon dunu ya yi nun, ne yi madenden.

¹⁷ Naxanye yi yigiyaxi a nininna bun, a xoyine siyane ye, e nun ne fan godo nen gaburun na e bode xon, e sa sa ne fari naxanye faya yengeni."

¹⁸ "E nun nde maliga Eden nakoon wudine ye lan e binyen nun e gboon ma? Anu, i fan sigama laxira yi, e nun Eden nakoon wudine birin. I sa sama nen Ala kolontarene tagi boxon bun ma, naxanye faxaxi silanfanna ra. Misiran mangan nun a yamaan birin napanma na kii nin! Marigina Alatalaa falan nan na ra."

32

Sunu sigin Misiran nun a mangan xa

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee fu nun firinden kike fu nun firinden xi singe boxoni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, sunu sigin sa Misiran mangan xa. A fala a xa, i naxa:

I luxi nen alo yata senbemaan siyane tagi, alo ige yi sube magaxuxin foxo igeni, naxan a masiga tima a baa gbeeni. I i ya igene dunduma i sanne ra, i yi e walanne raxaje ayi."

³ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n ma yalaan soma nen i xun na, nxu nun yama gbeen malanxina, e yi i bandun n ma yalaan na.

⁴ N na i ratema nen xaren na, n yi i radin xeeene ma, n yi xoline birin lu e dexo i fari, burunna subene birin yi lugo i suben na.

⁵ N na i suben naxuyama ayi nen geyane fari,

n yi lanbanne rafe i binbin sube donxen na.

⁶ N yamanan birin ige sama nen i wunla ra, han a geyane birin xude wunle yi rafe.

⁷ I niin na ba waxatin naxan yi, n kore xonni foroma nen,

n yi sarene yidimi, n yi kundaan sa sogen ye ma kiken mi fa degema.

⁸ N yanban seene birin yidimima nen i ya fe ra,

n yi dimi gbeen nasin i ya yamanan birin yi, Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ N siya wuyaxine rakontofilima nen, n na i kala feen xibarun nali siyane ma waxatin naxan yi

hali i mi yamanan naxanye kolon.

¹⁰ N yama wuyaxi yigitegema nen i ya fe ra, e mangane yi xuruxurun gaxuni i ya fe yi, n na n ma silanfanni te e yetagi waxatin naxan yi.

Birin xuruxurunma nen gaxuni a yete niin na waxatin birin, i na faya boxon naxan yi."

¹¹ "Amasoto Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Babilon mangana silanfanna fama nen i xili ma.

¹² N na i ya gali gbeene faxama nen sofa wekilaxine silanfanna ra.

Siyaan naxan jaxu a birin xa, ne Misiran yamanana wason kalama nen, a ganle birin yi faya.

¹³ N na a xuruseene birin naxorima nen Nila baa ige gbeene de.

Muxune sanne mi fa na igene yimaxama xonon

xuruseene torone mi fa e dunduma.

¹⁴ Nayi, n yi a lu e igene yi e raxara, e xudene yi lu gode yetetenna alo turena, Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ N na Misiran yamanan naxori waxatin naxan yi,

yamanani seene birin yi ba a yi, n yi a muxune birin faya,

nayi, e a kolonma nɛn a Alatala nan n na.”

¹⁶ “Sunu sigin nan na ra, a nu sama nɛn. Siyane sungutunne sunu sigini ito sama nɛn Misiran yamanan nun a yamaan birin xa, Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Sunu sigina lan yamanane fe ma

¹⁷ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jɛɛ fu nun firinden kike fu nun firinden xi fu nun suulundena, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁸ “Adamadina, gbelegbele Misiran kaane ganle fe ra, i wuga xuiin xa e nun siya senbɛmane xali laxiraya yi, faxa muxune sigama denaxan yi.

¹⁹ A fala e xa, i naxa,

‘I rayabu dangu nde ra?

Godɔ, i fa i sa Ala kolontarene fɛma!’

²⁰ E luma nɛn faxa muxune yɛ

naxanye faxaxi silanfanna ra.

Silanfanni tɔnxi!

E nun e ganle birin xa xali.

²¹ Sofa senbɛma danguxine falan tima a ma nɛn laxira yi,

e nun a fɔxɔrabirane, e naxa,

‘E bata godɔ be, e saxi Ala kolontarene fɛma naxanye faxaxi yɛngeni.’ ”

²² “Asiriya mangan mato mɛnni e nun a ganle birin,

a rabilinxi a muxune ra

naxanye faxaxi silanfanna ra.

²³ E gaburune danna sa bɔxɔn nan bun pon, laxira xɔnna ma,

mangan gaburun nabilinni.

E birin faxaxi yɛngeni nin,

e tan naxanye yi muxune magaxuma dunuɲa yi.”

²⁴ “Elan fan mangan mato mɛnni, e nun a ganle birin a gaburun nabilinni.

E birin faxaxi silanfanna nan na yɛngeni,

e bata maluxun Ala kolontareyani,

e tan naxanye yi muxune magaxuma dunuɲa yi,

e bata rayagi,

e nun naxanye birin godoma yili gbeen na.

²⁵ A saden bata rafala faxa muxune tagi

e nun a ganle birin a gaburun nabilinni.

Na Ala kolontarene birin bata faxa silanfanna ra.

Bayo e yɛɛragaxun bata yi xuya ayi dunuɲa xun xɔn,

anu iki e bata rayagi,

e nun naxanye sigama yili gbeen na,

e sa sa faxa muxune tagi.”

²⁶ “Mesɛki mangan fan na

e nun Tubali mangan nun e ganle birin e gaburune rabilinni.

Na Ala kolontarene birin faxaxi silanfanna nan na,

bayo e bata dunuɲa muxune birin magaxu.

²⁷ E nun sofa kɛndɛne mi saxi yire kedenna xan yi ba,

naxanye birin faxaxi Ala kolontarene yɛ?

E ganla birin bata siga laxira yi

e nun e yɛngɛ so seene.

E silanfanne saxi e xunne bun.

E yulubine goronna bata lu e xɔnne fari,

bayo sofani itoe yɛɛragaxun bata yi xuya ayi dunuɲa muxune yɛ!

²⁸ I tan Misiran mangan fan kalaxin sama nɛn Ala kolontarene yɛ,

naxanye faxaxi silanfanna ra!”

²⁹ “Edɔn yamaan mato, a mangane nun a kuntigin naxanye senbɛ yi gbo, koni e bata sa faxa muxune yɛ, naxanye faxaxi silanfanna ra! E saxi Ala kolontarene yɛ, naxanye godon yili gbeen na.”

³⁰ “Kɔmɛn fɔxɔn kuntigine birin mato mɛnni, e nun Sidɔn kaane birin naxanye faxaxi, e yagixi, hali e sofane to yi muxune magaxuma. Na Ala kolontarene saxi faxa muxune yɛ naxanye faxa silanfanna ra. E yagixi e nun naxanye godoma yili gbeen na.”

³¹ “Misiran mangan nun a ganla birin na na faxa muxu wuyaxine to, na a masabarima nɛn a ganla fe ra naxanye faxa silanfanna ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

³² Bayo n tinxi a xa yamanane magaxu dunuɲa yi, Misiran mangan nun a ganle birin fan e sama nɛn Ala kolontarene yɛ, e nun naxanye faxaxi silanfanna ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

33

Ala yi Esekiyeli findi kantan muxun na

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, falan ti i ya yamaan xa! A fala e xa, i naxa: N na yɛngeni nakeli yamanan xili ma waxatin naxan yi, e yi muxuna nde sugandi, a yi findi kantan muxun na,

³ xa na kanna yaxune to fɛ yamanan yɛngedeni, a yi xɔtaan fe, a yamaan nakolon,

⁴ nayi, xa naxan na xɔta xuiin mɛ, a mi a yate, a faxa feen goronna luma a tan nan xun ma.

⁵ Naxan na tondi a tuli matiyɛ na xɔta xuiin na, a faxa feen goronna luma a tan nan xun ma. Naxan na a tuli mati a fe xuiin na, na a niin natangama nɛn.

⁶ Koni xa kantan muxun yaxune to fɛ, a mi xɔtaan fe, xa a mi yamaan nakolon, yaxune yi fa muxuna nde faxa, na kanna faxama nɛn a haken ma, koni a wunla goronna luma nɛn kantan muxun xun ma.”

⁷ “Nayi, i tan adamadina, n bata i findi Isirayila yamaan kantan muxun na. Nayi, n ma falane rame, i yi e rakolon n xa.

⁸ N na a fala muxu jaxin xa, n naxa, 'Muxu jaxina, i faxama nen,' xa i mi na fala muxu jaxin xa, i yi a rakolon fa fala a xa xete a kira jaxin foxo ra alogo a xa kisi, na muxu jaxin faxama nen a haken ma, koni a wunla goronna luma i tan nan xun ma.

⁹ Koni xa i muxu jaxin nakolon alogo a xa xete a kewanle foxo ra, koni a mi tin, a faxama nen a haken ma, koni i tan bata i niin natanga na yi."

Muxu jaxin na tubi a nii rakisin sotoma nen

¹⁰ "Adamadina, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa: E luma a fale, e naxa, 'Nxo muruten nun nxu yulubine goronna gbo nxu xun ma, nxu kalama e bun. Nxu nxe kise di?'

¹¹ A fala e xa, i naxa: Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Habadan Ala nan n na, n bata n kolo n yeteni! N mi waxi muxu jaxin xa fava, n waxi nen a xa xete a kewanle foxo ra, a yi kisi. E xun xete, e xete e kewali jaxine foxo ra. Isirayila yamana, nanfera e tinxi e xa halagi? "

¹² "I tan adamadina, a fala i ya yamaan xa, i naxa: Tinxin muxuna tinxinyaan mi a kaise a na murute n ma laxon naxan yi. Muxu jaxina jaxuyaan fan mi a halage, xa a sa xete a jaxuyaan foxo ra. Xa tinxin muxun yulubin liga folo laxon naxan yi, a tinxinya fonna mi a niin natangama.

¹³ Xa n na a fala tinxin muxun xa, n naxa, 'I kisima nen,' xa a yigi sa a tinxinyani, a yi fe jaxin liga, a tinxin wali yo mi fa yatema. A halagima nen a fe jaxina fe ra a naxan ligaxi.

¹⁴ N na a fala muxu jaxin xa, n naxa, 'I faxama nen,' xa a xun xanbi so a yulubini, a yi kiti kendon nun tinxinyaan liga folo,

¹⁵ a tolimaana naxete, a mon yi seen naxete a naxan mujaxi, a yi yamarine suxu muxun kisin naxanye xon, a mi fa fe jaxi yo liga, na kanna kisima nen, a mi faxama.

¹⁶ Ninan tima nen a yulubi fonne birin xon. A bata kiti kendon nun tinxinyaan liga folo, na kanna kisima nen."

¹⁷ "Anu, i ya yamana a falama, e naxa, 'Marigina kiraan mi lanxi!' Koni e tan nan ma kira mi lanxi.

¹⁸ Xa tinxin muxuna a xun xanbi so a tinxinyani, a yi fe jaxin liga folo, a faxama nen na ma.

¹⁹ Xa muxu jaxina a xun xanbi so a jaxuyani, a yi kiti kendon nun tinxinyaan liga folo, a kisima nen na fe ra.

²⁰ Anu, Isirayila yamana, e a falama, e naxa, 'Marigina kiraan mi lanxi.' Nayi, n na e keden kedenna birin makitima nen e kewanle ra."

Isirayila yamanan kala fena

²¹ Nxu xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee fu nun firinden kike fuden xi suulunde laxon nan yi a ra, Yerusalen muxu gixina nde yi fa a fala n xa, a naxa, "Taan bata kala!"

²² Koni Alatala bata yi a yiin sa n ma jinbanna ra benun na muxu gixin xa fa n fema xotanni. N deen bata yi fulun, bobo mi yi fa n na.*

²³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²⁴ "Adamadina, muxun naxanye dxi Isirayila yamana kalaxini, ne a falama, e naxa, 'Iburahima kedenna nan yi a ra, anu, a yamanan birin tongo nen a keen na. En tan to wuya, yamanan bata fi en tan ma en gbeen na yati!'

²⁵ Nanara, a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E suben donma naxan mi kxe raxabaxi, e xaxili tixi suxurene ra, e faxan tima, e lan e yi yamanan soto nayi ba?'

²⁶ E laxi e silanfanne nan na, e fe haramuxine ligama, e yalunyaan ligama, e lan e yi yamanan soto nayi ba?'

²⁷ I ito nan falama e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kolo n yeteni, fa fala, naxanye luxi e nii ra Yerusalen taa kalaxini, ne faxama silanfanna nan na. Naxanye e gixi burunna ra, n na e luma subene nan xa, e yi e don. Naxanye luxunxi gem longonne nun faranne ra, fitina furen nan ne faxama.

²⁸ N yamanan findima nen yire rabepinxin na. A senben naxan yi findixi a muxune waso xunna ra, n na janma a yi nen. Isirayila geyane yigelima nen, muxu yo mi dangue e yi.

²⁹ E a kolonma nen nayi a Alatala nan n na, n na yamanan findi yire rabepinxin na e fe xosixine fe ra e naxanye ligaxi."

³⁰ "I tan adamadina, i ya yamanan muxune i ya fe falama taan nabilinna yinne xon e nun banxine de ra, e a falama e bode xa, e naxa, 'E fa a rame, falan naxan kelixi Alatala ma!'

³¹ N ma yamaan sigama i fema, e dxi i yetagi i xuiin namedeni. E i xuiin namema, koni e mi a suxuma. Bayo e fala fajine nan tima, koni kunfan nan e bojeni e xa taton fen tinxtintareyani.

³² I ya fe bata findi e xa sigin na, naxan fan, a jaxun. E i ya falane ramema, koni e mi e suxuma.

³³ Koni na feene na rakamali, anu e waxatin bata a li, e a kolonma nen nayi, a nabina nde yi e ye."

34

Falana Isirayila mangane xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

* 33:22: 33.22 Na bobo feen sebexi Esekiyeli 3.26 nun 24.27 kui.

² “Adamadina, falan ti Isirayila yamaan yeeratine xili ma naxanye luxi alo xuruse kantanne. I naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalona Isirayila yeeratine xa naxanye e ɲɔɔ luxi e yete gbansanna xon. Xuruse kantanne mi lan e xa xuruse kurun naba ba?

³ Anu, e e xuruse kurun turen donma, e e maxidima xuruse xabe dugine yi, e xuruse turaxine ko e raxabama, e yi e don, koni e mi e ɲɔɔ luma xuruseene xon.

⁴ Naxanye xadanxi, e mi ne senbe soma. Naxanye furaxi e mi ne dandanma. Naxanye maxoloxi, e mi ne maxidima. Naxanye bata siga na xun xon, e mi ne malanma. Naxanye laxi ayi, e mi ne xon fenma, koni e doxi yamaan xun na ɲaxankatan nun ɲaxuyaan nin.

⁵ E bata xuya ayi bayo xuruse raba mi na. E to raxuyaxi ayi, e bata findi burunna subene balon na.

⁶ N ma xuruseene bata xuya ayi geyane nun yire matexine birin fari. E bata xuya ayi boxon birin xun xon, koni muxe mi na naxan a yengi doxoma e xon, a yi e fen.”

⁷ “ ‘Nanara, e tan yeeratine, e tuli mati Alatalaa falan na!

⁸ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kolo n yeteni. Bayo yeerati mi n ma yamaan masuxuma, e yi lu alo xuruse rabepinxine, bayo ganle fuma n ma yamaan ma, e lu alo burunna subene balona, bayo n ma xuruse rabane mi sigaxi n ma xuruseene fendeni, bayo xuruse rabane e ɲɔɔ luxi e yete nan gbansan xon, e mi n ma xuruseene raba,

⁹ nanara, e tan yeeratine, e tuli mati Alatalaa falan na!

¹⁰ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli yeeratine xili ma! N na n ma yamaan bama nen e yii. N mi fa tinma e yi n ma yamaan lu alo xuruse rabepinxine, alogo xuruse rabane nama fa e ɲɔɔ lu e yete gbansanna xon. N na n ma xuruseene xunbama nen e yii, e mi fa findima e balon na sonon.”

¹¹ “ ‘Bayo, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tan yeteen nan n yengi doxoma n ma yamaan xon, n yi e masuxu

¹² alo xuruse raba fajina a yengi doxoma a xuruseene xon kii naxan yi, e nema raxuyaxi ayi waxatin naxan yi. N na n ma xuruseene masuxuma na kii nin, n yi sa e xunba yirene yi e yi xuyaxi ayi denaxanye yi na waxati yidimixini kundani.

¹³ N na e raminima nen siyane ye, n yi e malan sa keli yamana wuyaxi yi, n yi e xali e yamanani. N na n yengi doxoma nen e xon Isirayila geyane fari, e nun xudene de e nun yamaan doxodene birin yi yamanani.

¹⁴ N na e rabama nen yire fajini, Isirayila yamanan geya matexine yi findi e rabaden na. E sa e matabuma menne nin e rabade fajini, e yi e dege yire sabatixine yi Isirayila geyane fari.

¹⁵ N tan yetena n ma xuruseene rabama nen, n yi matabun fi e ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Xuruseen naxan laxi ayi, n na fenma nen. Naxan sigaxi na xun xon, n man fama nen na ra. Naxan maxoloxi, n yi na dandan. Naxan xadanxi, n yi na senbe so. Koni naxan turaxi e nun naxan senben gbo, n ne faxama nen. N na n ma xuruseene rabama kiti kenden nin.”

¹⁷ “ ‘E tan naxanye luxi alo n ma xuruse kuruna, Marigina Alatala ito nan falaxi e xa, a naxa: n man kitin sama nen xuruse nun xuruse tagi, e nun kontonna nun koton tagi.

¹⁸ Na mi e kenexxi ba, e lu e dege yire fajini? Naxan don daxi a ra, e man waxi na nan yibodon feyi e sanna ra ba? E mi e wasa so e ige sarijanxin minni ba? E man waxi a donxen dunder feen nin ba?

¹⁹ N ma xuruseene lan ba, e donseen don e naxan yibodonxi, e yi igen min e bata naxan dunder e sanna ra?”

²⁰ “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tan yeteen kitin sama nen xuruse turaxin nun xuruse xosixin tagi.

²¹ Bayo, e bata xuruse xadanxine tuntun e jinginna nun e tungunna ra, e lu e kudunye e fenne ra han e yi e kedi,

²² n na n ma xuruseene rakisima nen alogo e yii seene nama fa lu yaxune sagoni. N kitin sama nen xuruseene tagi.

²³ N xuruse raba keden pe doxoma nen e xun na, naxan e rabama, n ma walikeen Dawuda. A e masuxuma nen, a yi findi e yeeratiin na.*

²⁴ N tan Alatala findima nen e Ala ra, n ma walikeen Dawuda yi findi e yeeratiin na. N tan Alatala nan falan taxi.

²⁵ N boje xunbenli layirin xidima nen nxu nun ne tagi, n yi yamanan sube xapene raxori, alogo e xa doxo burunna ra makan-tanni, e yi xi fotonne yi.

²⁶ N na e nun n ma yire sarijanxin nabilinna barakama nen, n yi tulen nafa a waxatini, e yi findi duba tulene ra.

²⁷ Wudine bogima nen xee ne ma, boxon yi sansi bogine ramini. Yamaan luma nen boje xunbenli e yamanani. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na e konyiyaan kala waxatin naxan yi, n yi e xunba muxune yii naxanye e ɲaxankatama.

²⁸ Siyane mi fa e yii seene tongoma sonon, sube xapene mi fa e donma sonon. E luma nen boje xunbenli, muxu yo mi fa e magaxuma.

* 34:23. 34:23 Na feen man sebexi Yoni 10.16 kui.

²⁹ N xεε fajine yitɔnma nɛn e xa naxanye xili minima, fitina kame yo mi fa e tɔɔma yamanani. Siyane mi fa e rayage sɔnɔn.

³⁰ Nayi, e a kolonma nɛn a n tan Alatala e xɔn, e Ala. E mɔn yi a kolon a e tan nan findixi n ma yamaan na, Isirayila kaane. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

³¹ E tan adamadiine luxi nɛn alo n ma xuruse kuruna, e tan naxanye dɔxi n ma xuruse rabadeni. N tan nan e Ala ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.' "

35

Nabiya falana Edɔn kaane xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa:

² "Adamadina, i yεε rafindi Seyiri geyaan ma, i yi nabiya falan ti a xili ma!

³ A fala a ma, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

N bata keli e xili ma

e tan naxanye Seyiri geya yireni.

N na n yiini bandunma nɛn e xili ma,

n yi e konna findi yire rabepinxin na feu!

⁴ N na e taane kalama nɛn,

e konna yi findi yire rabepinxin na.

Nayi, e a kolonma nɛn

a Alatala nan n na.' "

⁵ " 'Amasɔtɔ e bata habadan xɔnnantenyaa namara, e yi Isirayila kaane lu e faxa silanfanna ra, gbalon fa e ma waxatin naxan yi, e e hakene saranna defexin sɔtɔ waxatin naxan yi.

⁶ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kɔlɔ n yeteni! N na e sama nɛn faxa tiin sagoni, a yi lu e sagatanɲe. Bayo faxa tiin mi rajaxuxi e tan ma, faxa tiin luma nɛn e sagatanɲe.

⁷ N Seyiri geya yiren findima nɛn yire rabepinxin na fefe! Naxan yo na dangu na yi, n yi na kanna faxa.

⁸ N na e geyane rafema nɛn muxu faxaxine ra. Naxanye faxama silanfanna ra, ne birama nɛn e yire matexine nun e meremerene nun e xudene birin yi.

⁹ N na e konna findima nɛn yire rabepinxin na habadan,

muxu yo mi fa dɔxɔma e taane yi.

Nayi, e a kolonma nɛn

a Alatala nan n na.' "

¹⁰ " 'Bayo e bata a fala, e naxa, "Isirayila nun Yuda yama firinni itoe nun e yamanane findima nɛn nxu gbeen na, nxu yi dɔxɔ e yi." Anu, Alatala fan yi na yi!

¹¹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kɔlɔ n yeteni. E xɔlɔn nun xɔxɔlɔnna naxan yitaxi Isirayila kaane ra e xɔnnantenyani, n na e suxuma nɛn na ra! N na n yete makenenna nɛn e xa, n na e makiti waxatin naxan yi.

¹² Nayi, e a kolonma nɛn a n tan Alatala bata e fala paxine birin me Isirayila geya

yirene xili ma, e naxanye falaxi, e naxa, "E konna bata halagi, a yi findi nxu balon na."

¹³ E bata e yete yite n tan xili ma e falane yi, e yi konbine ti n xili ma, n tan yeteen yi e me.' "

¹⁴ " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Yamanane birin na lu sewani waxatin naxan yi, n na e konna tan naxɔrima nɛn fefe!

¹⁵ E sewa nɛn Isirayila yamaan kee bɔxɔn kala feen na, n ma yamana. Nayi, n na e fan konna ligama na kiini nɛn. Seyiri geya yiren findima nɛn yire rabepinxin na, e nun Edɔn yamanan birin. Nayi, e a kolonma nɛn a Alatala nan n na.' "

36

Isirayilayamaan mɔn xetema nɛn e bɔxɔni

¹ "Adamadina, nabiya falan ti Isirayila geyane xa! A fala e xa, i naxa, 'Isirayila geyane, e tuli mati Alatalaa falan na!

² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo yaxune bata gele e ma, e naxa, "Yo! Habadan geyani itoe bata findi nxu tan nan gbee ra!" "

³ Nayi, nabiya falan ti, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo e rabilinna muxune birin bata kata e raxɔrideni, e yi e jaxankata alogo e xa findi siya gbeteɲe gbeen na, muxune yi e magele, e yi e xili kala,

⁴ nanara, Isirayila geyane, e tuli mati Marigina Alatalaa falan na! Marigina Alatala ito nan falaxi lan geyane nun yire matexine nun xudene nun meremerene nun yire kalaxine nun taa rabepinxine fe ma, e rabilinna siya gbeteɲe bata fu naxanye ma, e mɔn yi e magele.

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata falan ti siya gbeteɲe xili ma n ma xanuntenya gbeeni n ma yamaan xa, e nun Edɔn taane birin xili ma, naxanye n ma yamanan findixi e gbeen na jaxaxaxa gbeen nun xɔnnantenyani, e yi a xuruse rabadene tongo!

⁶ Nanara, nabiya falan ti Isirayila yamanana fe yi. A fala geyane nun yire matexine nun xudene nun meremerene xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Siyane bata e makonbi han! Nayi, n xɔlɔxin falan tima e xili ma nɛn n ma xanuntenya gbeeni n ma yamaan xa.

⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata n kɔlɔ n yiini texin na, fa fala e rabilinna siyane e yete nan nayagima e konbine xɔn.' "

⁸ " 'E tan Isirayila geyane, e jingima nɛn, e yi e bogin namini Isirayila kaane xa, n ma yamana, bayo na feene fa waxatin bata a li.

⁹ N fama nɛn e fema, n na n yεε rafindima nɛn e ma, e tan geyane bima nɛn, e yi e si.

¹⁰ N muxune rawuyama ayi nen e fari, Isirayila yamaan birin. Muxune dɔxɔma nen taane yi, e mɔn yi yire kalaxine ti.

¹¹ N muxune nun xuruseene rawuyama ayi nen e tan geyane fari. E wuyama ayi nen, e yi diine bari. N mɔn tinma nen muxune yi dɔxɔ e tan geyane fari alo a fɔloni, n yi e rasabati alo waxati danguxine yi. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.

¹² N na a ligama nen muxune yi sigan ti e tan geyane yiren birin yi, Isirayila kaane, n ma yamana, e yi findi e kee bɔxɔn na, e mi fa findima e diine faxa xunna ra sɔnɔn. "

¹³ " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo a falama e ma fa fala e tan geyane bata muxune halagi, e yi findi e yetena yamana diine faxa xunna ra,

¹⁴ nanara, e mi fa muxu yo halagima sɔnɔn. E mi fa findima e yamana diine faxa xunna ra sɔnɔn. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ E mi fa siyane konbi ti xuiin mema sɔnɔn, siyane mi fa e rayarabima sɔnɔn, e mi fa e yamaan nabirama sɔnɔn! Marigina Alatalaa falan nan na ra. "

¹⁶ Marigina Alatala yi a fala n xa, a naxa,

¹⁷ "Adamadina, Isirayila kaane yi dɔxi e yamanani waxatin naxan yi, e saripanna kala nen e fe raba kiine nun e kewanle xɔn, e fe raba kiin yi findi fe xɔsixin na n ye ra yi alo naxanla nɛma kike wanli.

¹⁸ Nayi, n na n ma xɔlɔn nagodo nen e xili ma e to faxan tixi yamanani, e yi a saripanna kala e suxurene xɔn.

¹⁹ Nanara, n na e raxuyaxi ayi siyane ye yamanane birin yi, n yi e makiti e sigati kiin nun e kewanle xɔn.

²⁰ E na yi siga denaxanye birin yi siyane ye, e yi n xili saripannin saripanna kalama nen bayo muxune yi a falama e ma nen, e naxa, 'Alatalaa yamaan nan e ra, anu e kelixi a yamanan nin.'

²¹ Nanara, n yi wa n xili saripannin natanga feni e ma, Isirayila yamaan yi naxan saripanna kalama siyane tagi e siga denaxanye yi."

²² "Nanara, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N mi ito ligama e tan Isirayila yamaan xan ma fe ra, koni n na a ligama n xili saripannin nan ma fe ra e naxan saripanna kalaxi siyane tagi e siga denaxanye yi.

²³ N na n xili gbeen saripanna mayitama nen, e naxan saripann kalaxi siyane ye. Nayi, siyane a kolonma nen a Alatala nan n na, n na n ma saripanna mayita e xɔn waxatin naxan yi siyane yetagi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

²⁴ " 'N na e bama nen siyane ye, n yi e malan keli yamanane birin yi, n yi e xali e bɔxɔni.

²⁵ N na e rasaripanna nen ige saripannin na, n yi a xuya e ma, e yi saripannin. N na e rasaripanna nen e fe xɔsixin nun e suxure feene birin ma.

²⁶ N bɔɔɛ nenɛn fima nen e ma, n yi nii nenɛn sa e yi. N bɔɔɛ xɔdɛɛn bama nen e yi alo gemena, n yi bɔɔɛ fajin sa e yi.

²⁷ N na n ma Nii Saripannin sama nen e yi, n yi a liga, e yi bira n ma tɔnne fɔxɔ ra, e n ma sariyane suxu, e yi e liga.

²⁸ E dɔxɔma nen yamanani n naxan so e benbane yii, e yi findi n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.

²⁹ N na e rakisima nen e fe xɔsine birin ma. N bogi seene raminima nen, n yi a rawuya ayi, kamɛn mi fa e suxe sɔnɔn!

³⁰ N wudi bogine nun sansine rawuyama ayi nen alogo e nama fa rayarabi kamɛni sɔnɔn siyane ye.

³¹ Nayi, e sigati ki naxin nun e kɛwali naxine fe rabirama nen e ma, e yi nimisa e hakene nun e kɛwali xɔsixin fe ra ki fajil!

³² N mi na ligama e tan xan ma fe ra, e xa a kolon Isirayila yamana! E yagi e kewanle fe ra ki fajil! Marigina Alatalaa falan nan na ra. "

³³ " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na e rasaripann e hakene birin ma lɔxɔn naxan yi, n mɔn taane rafema nen, yire kalaxine mɔn yi ti,

³⁴ xɛe kalaxine mɔn yi bi alogo e nama lu rabɛɛnɛnɛn dangu muxune yetagi.

³⁵ E a falama nen nayi, e naxa, "Yamanani ito naxan yi kalaxi, a bata lu alo Eden nakona. Taan naxanye yi kalaxi, e yi rabɛɛnɛn, na taa xɔnne mɔn bata ti, e findi muxune dɔxɔde makantannine ra."

³⁶ Nayi, siyaan naxanye na lu e rabilinni, ne a kolonma nen a n tan Alatala nan bata yire kalaxine ti, n mɔn yi xɛe rabɛɛnɛnɛn bi. N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nen. "

³⁷ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N mɔn tinma nen Isirayila yamaan xa n fen, n yi e mali. N muxune rawuyama ayi nen alo xuruseene.

³⁸ Taa kalaxine rafema nen muxune ra alo xuruse kurune Yerusalɛn yi sali lɔxɔne yi naxanye bata rasaripann Ala xa. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na."

37

Ala yi muxu xɔnne yita Esekiyeli ra fe tooni alo xiyena

¹ Alatala sɛnbɛn yi so n yi, a Nii Saripannin yi n xali lanbanna nde tagi, denaxan yi rafexi faxa muxune xɔnne ra.

² A yi n nasiga ti e tagi na yiren birin yi, anu e yi gbo na han, e bata yi xara ayi fefe!

³ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, xɔnni itoe niin mɔn nɔe birɛ e yi ba?" N yi

a yabi, n naxa, "Marigina Alatala, i tan nan keden pe na kolon!"

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, "Nabiya falan ti xonni itoe xa! A fala, i naxa, 'Xori xaraxine, e Alatalaa falan name!'

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi xonni itoe xa, a naxa: N niin birama e yi nen, e yi keli sayani!

⁶ N na e fasane sama nen e ma, n fati benden nun e fati kidin sa e ma, n mon yi e niin bira e yi alogo e xa keli sayani. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na."

⁷ N yi nabiya falan ti xonne xa alo a yamarixi n ma kii naxan yi. N yi nabiya falan tima waxatin naxan yi, xuina nde yi mini, alo se ramaxa xuina, xonne yi e maso e bode ra.

⁸ N yi a to fasane bata sa xonne ma, fati benden yi sa e ma, fati kidin yi e ye maluxun, koni e nii mi yi e yi singen.

⁹ Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Nabiya falan ti foyen xa! Adamadina, nabiya falan ti a xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tan foyena, keli boxon tongon naaninne yi, i fa so faxa muxuni itoe yi alogo e xa keli sayani.'"

¹⁰ N yi nabiya falan ti alo a yamari n ma kii naxan yi. Niin yi bira e yi, e mon yi keli sayani, e ti e sanne xunna. Gali senbemaan nan yi a ra naxan yi gbo mume!

¹¹ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, Isirayila yamaan birin nan xori itoe ra. E luma a fale, e naxa, 'Nxu xonne bata xara. Yigi yo mi fa nxu xa! Nxu bata lo ayi!'

¹² Nanara, nabiya falan ti, i a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na e gaburune rabima nen, n yi e rate yinla ra, e tan n ma yamana. N mon fama nen e ra Isirayila yamanani.

¹³ E a kolonma nen nayi, n ma yamana, a Alatala nan n na, n na e gaburune rabi waxatin naxan yi, n yi e rate!

¹⁴ N na n ma Nii Sarijanxin birama e yi nen, e yi keli sayani, n mon yi e dexo e yamanani. Nayi, e a kolonma nen a n tan Alatala nan falan tixi, n yi a liga. Alatalaa falan nan na ra."

Ala mayitaxunna bama nen Isirayila nun Yuda tagi

¹⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁶ "Adamadina, yegena nde tongo i yi ito kerenden a fari, fa fala Yuda gbeena e nun Isirayila kaan naxanye a foxo ra. I mon xa yege gbete tongo, i ito kerenden a ma fa fala Efirami a yegena, Yusufu gbeena e nun Isirayila yamaan naxanye birin a foxo ra.

¹⁷ Yegene ratugun alogo e xa findi yege kedenna ra i yii."

¹⁸ Xa i ya yamanan muxune i maxodin, e naxa, 'I mi ito bunna falama nxu xa ba?'

¹⁹ I xa e yabi, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Yusufu a yegen tongoma nen, naxan Efirami yii, e nun Isirayila bonsonna naxanye a foxo ra, n yi a tugun Yudaa yegen na, e findi yege kedenna ra. E findima nen kedenna ra n yii.'"

²⁰ "I sebenla kerendenma yegen naxanye fari, ne xa lu suxi i yii e yetagi.

²¹ I yi a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na Isirayila kaane bama nen siya gbetene tagi e sigaxi denaxanye yi, n yi e malan keli yiren birin yi, n yi e raxete e yamanani.

²² N na e findima nen yama kedenna ra yamanani, Isirayila geyane fari, manga kedenna yi lu e birin xun na, e mi fa findima siya firinna ra, e mon mi fa yitaxunne mangaya firinna ra.

²³ E mi fa e yete raxosima e suxurene nun e batu se haramuxine nun e murute feene xon. N na e rakisima nen e yulubi rabadene birin ma, n yi e rasarijan. E findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.

²⁴ N ma walikéen Dawuda nan findima e mangan na, xuruse raba keden peen yi lu e ye ra. E n ma sariyane nun n ma tonne suxuma nen, e yi e liga.

²⁵ E dexo ma nen yamanani n denaxan soxi n ma walikéen Yaxuba yii, e benbane dexo denaxan yi. E dexo ma nen menni, e tan nun e diine nun e diine diine han habadan, n ma walikéen Dawuda yi findi e mangan na habadan!

²⁶ N boje xunbeli layirin xidima nen nxu nun ne tagi, a findi habadan layirin na. N na e rasabatima nen, n yi e rawuya ayi, n yi n ma yire sarijanxin lu e tagi habadan!

²⁷ N daxon luma nen e tagi, n findi e Ala ra, e findi n ma yamaan na.

²⁸ Nayi, siyane a kolonma nen a n tan Alatala nan Isirayila rasarijanxi, n na n ma yire sarijanxin lu e tagi waxatin naxan yi habadan.'"

38

Nabiya falan Manga Gogo xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, i ye rafindi Manga Gogo Magogo kaan ma, Meseki nun Tubali* manga gbeena, i nabiya falan ti a xili ma.

³ A fala a xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli i xili ma Gogo, Meseki nun Tubali manga gbeena.

⁴ N karafen birama nen i deni, n yi i karan, n yi i ramini i konni e nun i ya ganla birin, e nun i ya soone nun i ya soo ragine, naxanye yenge so seene yebaxi, e nun sofa

* 38:2. 38.2 *Tubali nun Meseki* a fe sebexi Dunuja Folon 10.2-3 nun Esekiyeli 27.13 kui. *Gogo nun Magogo* findixi Alaa yamaan yaxune misaala nan na. E fe mon sebexi Lankenemaya 20.8 kui.

gali gbeena ye masansan wure lefa gbeen nun a xurin suxi naxanye yii naxanye fatan yengen soe silanfanna ra.

⁵ Perise kaane nun Kusi kaane nun Puti kaane fan sigama nen i fɔxɔ ra, ye masansan wure lefaan nun wure kɔmɔtin naxanye yii.

⁶ E nun Gomere kaane nun e sofa ganle birin, e nun Beti-Togarama kaane, naxanye keli kɔmen fɔxɔni, e nun e ganle birin, e nun siya wuyaxine sigama nen i fɔxɔ ra.”

⁷ “ ‘Keli, i yi i yitɔn, ε nun gali gbeen naxanye birin i fɔxɔ ra, bayo i tan nan dɔxi e birin xun na.

⁸ Lɔxɔna nde, n na a ragidima i ma nen jee wuyaxi dangu xanbini, i siga na yamanan xili ma naxan muxuye futuxuluxi silanfanna bun ma, naxanye kelixi yamana wuyaxi yi, e sa e malan Isirayila geyane fari naxanye bata yi lu rabejinxi xabu waxati xunkuye. E birin bata keli siyane ye, e yi lu dɔxi bɔje xunbenli.

⁹ E nun ε ganle birin kelima nen e nun siya wuyaxine, ε yi fa e yamanani alo tule gbeena, alo kundaan naxan sama yamanan xun ma.”

¹⁰ “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Na lɔxɔni, miriyane soma nen i bɔjɔni, i yi kɔtɔ naxini tɔn.

¹¹ I a falama nen, i naxa, “N sa fuma nen yamana makantantaren ma, n yi muxune yenge naxanye bɔje xunbelixi, e lanni, naxanye dɔxi taane yi yinna mi naxanye rabilinni, naxanye taan so deeye mi balanma wurene ra.

¹² N na e yii seene tongoma nen yengeni, n yi e nafunle muja.” Muxune mɔn bata dɔxɔ taa xɔnna naxanye yi, i sa fuma nen ne ma, yamaan naxan naminixi siya gbetene ye, naxanye bata xuruseene nun nafunla sɔtɔ, naxanye dɔxi dunja tagini.

¹³ Saba nun Dedan nun Tarasisi yulane nun e sofa senbɛmane birin a falama nen i ma, e naxa, “I faxi yenge yi se tongoden nin ba? I ya ganla malanxi nafunla nan mujaɗeyi ba, alogo e xa gbetin nun xɛmaan xali, e yi xuruseene nun nafunla tongo, e yi se wuyaxi tongo yengeni?” ”

¹⁴ “Nanara, adamadina, nabiya falan ti. A fala Gogo xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Isirayila kaane na lu bɔje xunbenli lɔxɔn naxan yi, n ma yamana, i na kolonma nen.

¹⁵ I fama nen, i sa keli i dɔxɔdeni sogeteden kɔmen fɔxɔni pon, ε nun siya wuyaxin naxanye i fɔxɔ ra, e birin dɔxi soone fari, yama gbeena, gali senbɛmana.

¹⁶ I sa fuma nen Isirayila kaane ma, n ma yamana, alo kundaan naxan sama yamanan xun ma. Waxati famatɔni, n na i rafama nen n ma yamanan xili ma alogo siyane xa n kolon, n na n ma sarijanna

mayita i tan xɔn e yetagi waxatin naxan yi.’ ”

¹⁷ “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N falan ti i tan nan ma fe yi Isirayila nabine xɔn waxati danguxine yi ba, n ma walikene? Na waxatini, e nabiya falane ti nen jee wuyaxi bun, fa fala a n na i rasigama nen n ma yamaan xili ma.

¹⁸ Na lɔxɔni, Gogo fama nen Isirayila yamanan xili ma, n bɔjen yi te, n xɔlɔ han! Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁹ N fitinaxina a ragidi nen n ma xɔlɔ gbeeni, fa fala na lɔxɔni bɔxɔn xuruxurun gbeen tima nen Isirayila yi.

²⁰ Yexene nun xɔline nun burunna subene nun niimaseene birin xuruxurunma nen gaxuni n yetagi, e nun muxun naxanye birin bɔxɔ xɔnna fari. Geyane godoma nen, tintin yirene birin yi wuru, yinne birin yi bira bɔxɔni.

²¹ Nyengen nakelima nen Manga Gogo xili ma n ma geyane birin fari. Birin silanfanna tongoma nen a ngaxakedenna xili ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²² N Gogo makitima nen fitina furen nun sayaan na, n tule gbeen nun balabalan kesene nun dole teen nafa a xili ma e nun a ganle nun siya wuyaxin naxanye a fɔxɔ ra.

²³ N na n ma gboon nun n ma sarijanna mayitama nen, n yi a liga siya wuyaxine yi n kolon. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan na.”

39

Fala gbete Manga Gogo xili ma

¹ “Adamadina, nabiya falan ti Manga Gogo xili ma, a fala a xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli i xili ma Gogo, Meseki nun Tubali manga gbeena.

² N na i karahanma nen, i yi keli i ya yamanani sogeteden kɔmenna ma pon, n yi i xali Isirayila geyane fari.

³ N na i ya xanla ragarinma ayi nen, a bira i kɔmenni, n yi i ya xalimakunle rayolon i yiifanni.

⁴ I faxama nen Isirayila geyane fari, i tan nun i ya ganle nun siyaan naxanye birin i fɔxɔ ra. N yi i binbin lu xɔline nun burunna subene bun e balon na.

⁵ I faxama nen burunna ra, bayo n tan bata a fala. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁶ N teen nafama nen Magogo yamanani, e nun na kanne konni naxanye birin dɔxi ige tagi bɔxɔne yi bɔje xunbenli. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.

⁷ N na a ligama nen Isirayila kaane yi a kolon a n xinla sarijan. N mi fa n ma yamaan luyɛ sɔnɔn e yi n xinla sarijanna kala. Nayi, siyane a kolonma nen a n tan Alatala nan sarijan Isirayila yamanani.”

8 “ ‘Marigina Alatalaa falan ni ito ra: Na feene fama nen, e yi rakamali. N falan tixi na lɔxɔn nan ma fe yi.

9 Nayi, Isirayila kaane minima nen taani, e yi yaxune yenge so se biraxine matongo, e yi e gan yegen na, ye masansan wure lefa xurin nun a xungbene, e nun xanle nun xalimakunle nun yenge so dunganne nun tanbane. Ne mi gan janjane han jee solofere.

10 E mi yege fenyane burunna ra, e mi se sege fotonne yi, bayo yaxune yenge so seene nan ganma yegene ra. Naxanye e yii seene tongo yengeni, e fan ne yii seene tongoma nen yengeni. Naxanye e nafunla ba e yii, e fan yi ne nafunla ba e yii. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

11 “ ‘Na lɔxɔni, n sigatine lanban yiren findima nen gaburu soon na Manga Gogo xa Isirayila yamanani fɔxɔ ige daraan sogeteden binni. A kiraan bolonma nen dangu muxune yee ra bayo Gogo maluxunma menna nin e nun a ganla birin, menna yi xili sa Gogo a ganla lanbanna.

12 Isirayila yamana e maluxunma nen kike solofere alogo yamanan xa nasarijan.

13 Yamanan muxune birin e maluxunma nen, na yi findi xunna kenla ra e xa, n na n ma binyen makenen lɔxɔn naxan yi. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

14 “ ‘Muxune sugandima nen, e yi yamanani siga binbine fendeni waxatin birin. Muxu faxaxin naxanye bɔxɔn fari ma, muxu gbete ye yi dangu ne maluxunje. Na foloma nen kike solofere na dangu, e yi bɔxɔn nasarijan na kiini.

15 Na muxun naxanye danguma yamanani, na nde keden na muxune xonne to, a taxamasenna tima nen menni alogo gaburu geene xa sa e maluxun Gogo a ganla meremereni.

16 E mon taana nde xili sama nen menni fa fala “Galiya.” Yamanan nasarijanma na kii nin.’ ”

17 “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: A fala xoliin sifan birin xa, e nun burunna subene birin, i naxa, ‘E e malan, e fa, e malan sa keli yiren birin yi, e fa n ma saraxa suben dondeni, n tan yeteen naxan bama e xa. Saraxa gbeen nan na ra Isirayila geyane fari! E suben donma nen, e yi wunla min.

18 E sofa wekilexine subene donma nen, e yi dunuja mangane wunla min, naxanye faxaxi alo kontonne nun yexee ne nun kotone nun turane, e birin naturaxi alo Basan yamanan xuruseene.

19 E turen donma nen n ma saraxani n naxan bama e xa, e wasa a ra. E wunla minma nen alo dolona han e xun magi a ra.

20 E lugoma nen soone suben nun soo ragine suben na n ma donse dondeni, e nun sofa wekilexine nun yenge sone sifan birin

suben na.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

21 “N na n ma binyen mayitama nen siyane tagi, siyane birin yi n ma kiti saxin to, n na n senben nagodo e xili ma waxatin naxan yi.

22 Nayi, keli na lɔxɔn ma han waxati famatona, Isirayila yamana a kolonma nen a Alatala nan n na, e Ala.

23 Nayi, siyane a kolonma nen a Isirayila kaane yulubine nan ma fe a ligaxi e sigaxi konyiyani, e to tinxintareyaan liga n na, n yi n yetagin luxun e ma, n yi e sa e yaxune sagoni alogo e xa e faxa yengeni.

24 N na e saranma nen e fe xosixine nun e murute feene ra, n yi n yetagin luxun e ma.”

25 “Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Iki, n mon xetema nen Yaxuba bɔnsonna muxu suxine ra, n kininkininma nen Isirayila kaane birin ma, n yi n sɔbe so alogo birin xa n xili sarijanxin binya.

26 Nayi, e jinanma nen e yagin xon e nun e tinxintareyaan naxanye birin ligaxi n na. E mon luma nen makantanni e bɔxɔni, muxune mi fa e yimaxama.

27 N na e ramini siyane ye waxatin naxan yi, n na e malan sa keli e yaxune yamanane yi, n na n ma sarijanna mayitama nen e xon siya wuyaxine yetagi.

28 Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, e Ala, amasoto hali n to e raxuyaxi ayi siyane tagi konyiyani, n mon e malanma nen e konni, n mi e sese luma na.

29 N mi fa n yetagin luxunma e ma nayi sɔnon, bayo n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen Isirayila yamaan fari. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

40

Ala yi a Batu Banxi nenena fe makenen Esekiyeli xa

1 Nɔxɔ konyiyaan jee mɔxɔjen nun suulun-den kike singen xi fude lɔxɔni, Yerusalen taan kalan jee fu nun naanindeni, na lɔxɔn yeteni, Alatala yi n tongo, a yi siga n na na yi.

2 Ala yi n xali Isirayila yamanani fe tooni alo xiyyena. A yi n nate geya matexina nde fari banxine yi tixi naxan sogeteden yiifari fɔxɔni alo taana.

3 A yi n xali menni, n yi dajɔxɔna nde to, a kiin luxi alo wure gbeela. Taa dugi lutin yi suxi a yii e nun tamina, se maliga sena. A yi tixi dena nde ra.

4 Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i yeen ti, i tuli mati, i yengi sa feni itoe birin xon n naxanye yitama i ra, amasoto i faxi be na nan ma, i yi sa a fala Isirayila yamaan xa i na naxan birin to.”

Alaa Banxi nen yinna so dena

5 N yi a to, yinna nde yi Ala Batu Banxin nabilinxi a yiren birin yi. Se maliga tamin

yi suxi na muxun yii a kuya nongonna ye sennin, koni na tamin nongonne yi kuya nongonna yeteen xa. Nongonna keden e nun yii kuiin ye keden nan yi e kuyan na nun. A yi yinni gboon maliga, e nun se maliga tamin kuyan yi lan. A yiteen fan nun se maliga tamin kuyan yi lan.

⁶ Na xanbi ra, a yi siga yinna so deen na denaxan yi ye rafindixi sogeteden ma. A yi te tedene ma so mena kui. A yi yinna so deen fari binna maliga, na kuyana, se maliga tamin ye keden.

⁷ Konkodine nan yi rafalaxi yinna so deen kanke, kantan tiine yi tiye yiren naxanye yi. Ne birin yi kuya se maliga tamin ye keden keden, e yigbona, a ye keden. Nongonna ye suulun nan yi kantan tiine konkodine longonne ra. So deen mini deen yinna kuiin ma, na yi kuya se maliga tamin ye keden.

⁸ Na muxun mon yi na so de palaan maliga naxan yi yinna kuiin binni:

⁹ A yi kuya nongonna ye solomasexe. A banxin kankeni gbona, nongonna ye firin. Na so de palaan yi a kui nen, a ye rafindixi Ala Batu Banxin ma.

¹⁰ Yinna so deen naxan yi sogeteden binni, kantan tiine konko saxanne nan yi rafalaxi a so deen kanke a foxo firinna birin yi. Ne birin yi lan. E birin yi tagi kuya kii kedenni.

¹¹ A yi deni gboon maliga, nongonna ye fu, a kuyana, nongonna ye fu nun saxan.

¹² Sansandina nde yi tixi kantan tiine konkone yetagi, a yitena nongonna ye keden. Kantan muxune konkone tan yigbona nongonna ye sennin, e kuyana, a ye sennin.

¹³ A yi so deen yiren maliga, keli sansandi kedenna kondan ma han gbete bode foxoni, na yigbona, nongonna ye moxajen nun suulun.

¹⁴ A yi so deen palaan maliga kantan tiine konkone yetagi, na kuyana, nongonna ye tonge sennin. Na yi sa danxi yinna so deen kui xiin nan ma.

¹⁵ Keli yinna so deen fari ma xiin ma han so deen kui xiin palana, nongonna ye tonge suulun.

¹⁶ Foye sodene nan yi palaan banxi kankene birin ma wure sansanne tixi naxanye ma kantan tiine konkone yiren birin yi. Ndee fan yi so deen palaan ma. Banxi kanken naxanye yi kantan tiine konkone longonne ra, tugu yii sawurane nan yi kerendenxi ne rayabu seen na.

Ala Batu Banxin yinna kuina

¹⁷ A yi n xali Ala Batu Banxin yinna kui. Na yinna kuiin nabilinna yitonxi geme daxine nan na boxon ma a lonna ra, a yi rabilixi konko tonge saxan nan na naxanye yi daxi yinna ra.

¹⁸ A kuiin nabilinna birin yi daxi geme malaxunxine nan na alo lonna. A rabilinna yi magodo yinna kuiin tagiyaan xa.

¹⁹ A yi a kuyan maliga, keli yinna fari ma xiin so deen palaan yetagin ma han Ala Batu Banxin yinna kui xiina. Na yi lan nongonna ye keme ma sogeteden mabinna nun a komen foxon fan xa.

Komen foxon yinna so dena

²⁰ Yinna so deen naxan yi ye ra findixi sogeteden komenma ma, a yi na kuyan nun a yigboon maliga.

²¹ Kantan muxune konkone, saxan be binni, saxan be binni, e nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so deen palana, ne nun yinna so deen boden birin yi lan, a kuyana nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye moxajen nun suulun.

²² Na so deen foye sodene nun a kantan tiine konkone nun a tugu yii sawura kerendenxine, ne birin nun so deen boden gbeene yi lan naxan yi ye ra findixi sogeteden binna ma. San tide solofere nan yi teden na a so deen palaan yetagi.

²³ Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dena nde yi yinna komen foxon so deen yetagi, alo a yi kii naxan yi sogeteden mabinni. Na muxun yi na kuyan maliga keli yinna fari ma xiin so deen ma han yinna kui xiin so dena, nongonna ye keme.

Yinna yifari foxon so dena

²⁴ A yi ti n ye ra siga yinna yifari foxon mabinni, n yi so de gbete to naxan yi ye rafindixi yifari foxon ma. A yi a yirene maliga, na fan yi lan bonne ma.

²⁵ Foye sodene yi yinna so deen nun a so de palaan yiren birin ma alo bonne yi kii naxan yi. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona nongonna ye moxajen nun suulun.

²⁶ San tide solofere nan yi teden na a so deen palaan yetagi. Banxi kanken yi rayabuxi tugu yii sawura kerendenxine nan na kantan tiine konkone longonne ra.

²⁷ Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dena nde fan yi yifari foxoni. Na muxun yi a kuyan maliga keli yinna kui xiin so deen ma han yinna fari ma xiin so dena, nongonna ye keme.

Yinna kui xiin so deene

²⁸ Na xanbi ra, a yi fa n na Ala Batu Banxin yinna kui xiini, n so a yifari ma so deen na. A yi so deen maliga, na fan nun bonne birin yi lan.

²⁹ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so deen palana, ne nun so deen bonne birin yi lan. Foye sodene yi so deen nun a palaan yiren birin ma. A kuyana, nongonna

ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye mɔxɔɔnɛn nun suulun.

³⁰ So deɛne palaan naxanye yi yinna ma, ne yi kuya nongonna ye mɔxɔɔnɛn nun suulun, e yigbona nongonna ye suulun.

³¹ So deɛn palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma, a senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura keɛndenxine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

³² Na xanbi ra, a yi fa n na yinna kui xiin sogeteden mabinni, a yi so deɛn maliga, na fan nun bonne birin yi lan.

³³ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so deɛn palana, ne nun so deɛn bonne birin yi lan. Foye sodene yi so deɛn nun a palaan yiren birin ma. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye mɔxɔɔnɛn nun suulun.

³⁴ A so deɛn palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma. A senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura keɛndenxine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

³⁵ Na xanbi ra, a yi fa n na kɔmɛn fɔxɔn so deɛn na, a yi a maliga. E nun bonne birin yi lan.

³⁶ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so deɛn palana, ne nun so deɛn bonne birin yi lan. Foye sodene yi a yiren birin ma. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye mɔxɔɔnɛn nun suulun.

³⁷ A so deɛn palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma. A senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura keɛndenxine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

Saraxane yitɔnma konkɔn naxanye kui

³⁸ Konkona nde yi sansanna so de palane kui saraxa xuruse gan daxine yi maxama denaxan yi.

³⁹ Tabali firin firin yi so deɛn palaan fɔxɔ firinna birin yi xuruseene yi kɔe raxabama de naxanye yi alogo e xa ba saraxa gan dixin na hanma yulubi xafari saraxana hanma yangin saraxana.

⁴⁰ Tabali firin firin mɔn yi so deɛn palaan be binna nun be binni teden deɛn yinna kui xiin kɔmɛn fɔxɔn so deɛn na.

⁴¹ Nayi, tabali naanin yi so deɛn be binni, naanin be binni, e birin malanxina tabali solomasexe xuruseene yi kɔe raxabama denaxanye yi.

⁴² Tabali naanin gbeteɣe fan yi na yi naxanye rafalaxi gɛmɛ masolixine ra saraxa gan daxine fe ra, e birin kuyana nongonna ye keden e nun a tagi, e yigbona nongonna ye keden nun a tagi, e yitena nongonna ye keden. Waliseene nan yi ne fari xuruseene kɔe raxabama naxanye ra alogo e xa ba saraxa gan dixin na hanma saraxa gbete.

⁴³ Banxin kanken yi rayabuxi a rabilinna birin yi sawura keɛndenxine nan na naxanye rabinya yi yiin ye keden liye. Tabanle yi rafalaxi saraxa subene nan ma fe ra.

Saraxaraline konkone

⁴⁴ Konko firin yi yinna kui xiin kui, keddenna kɔmɛn fɔxɔn so deɛn deɛn, a yee rafindixi yinna kuiin ma, keddenna yiifari fɔxɔn so deɛn deɛn a yee rafindixi yinna kuiin ma.

⁴⁵ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, "Konkon naxan yinna kui xiin kɔmɛn fɔxɔni, saraxaraline nan gbee na ra naxanye Ala Batu Banxin feene xun na.

⁴⁶ Konkon naxan yinna kui xiin yiifari fɔxɔni, saraxaraline nan gbee na ra naxanye saraxa ganden feene xun na. Sadɔki* yixetene nan ne ra, Lewi bɔnsɔnna muxune. Ne gbansanna nan nɔe e masoe Alatala yetagi e a wanle ke."

⁴⁷ Na xanbi ra, a yinna kui xiin kuiin maliga. A kuyana nongonna ye keme, a yigbona nongonna ye keme. Saraxa ganden yi Ala Batu Banxin yetagi.

Ala Batu Banxina

⁴⁸ A yi fa n na Ala Batu Banxin tanden ma, a yi a so deɛn palaan maliga. A senbetenne yigboon nabinyana nongonna ye suulun suulun. A deni gbona nongonna ye fu nun naanin. Banxi kanken naxanye yi so deɛn be binna nun be binni, ne kuyana nongonna ye saxan saxan.

⁴⁹ Nayi, Ala Batu Banxin so deɛn palaan birin yigboon yi nongonna ye mɔxɔɔnɛn nan na, a kuyana nongonna ye fu nun firin keli deɛn ma siga yeen na. Te yi tima san tidene nan fari. Senbeten keden keden nan yi tixi so deɛn be binna nun be binni.

41

¹ Na muxun yi n xali banxin kui yire sarijanxi singeni. A yi a senbetenne maliga, a fɔxɔ keddenna yigboon nongonna ye sennin, a fɔxɔ keddenna boden fan nongonna ye sennin.

² Banxin deni gbona, nongonna ye fu, banxi kanken naxanye deɛn be binna nun be binni, nongonna ye suulun suulun. A mɔn yi banxin kui yire sarijanxi singen maliga, a kuyana nongonna ye tonge naanin, a yigbona nongonna ye mɔxɔɔnɛn.

³ A yi so banxin kui yire sarijanxi firinden, a yi a so deɛn senbetenne maliga, e firinna birin yigbona, nongonna ye firin firin. A so deni gbona nongonna ye sennin. Banxi kanken naxan yi deɛn be binna nun be binni, nongonna ye solofere solofere.

* 40:46: 40.46Sadɔki a fe sebexi Mangane Singen 2.35 kui.

⁴ A yi banxin kuiin yire sarijanxi firinden kuyan maliga, nongonna ye mɔxɔɲɛ, a yigbona nongonna ye mɔxɔɲɛ. A yi a fala n xa, a naxa, “Yire Sarijanxi Fisamantenna ni ito ra.”

⁵ A yi Ala Batu Banxin kanken maliga, a yigbona nongonna ye sennin. Konkodine yi banxin kui a rabilinna birin yi, e yigbona nongonna ye naanin.

⁶ Konkodine naxanye yi banxin kui a rabilinni, ne mɔn yi e bode fari kore banxi-ramaan na han dɔxɔ saxan, a dɔxɔ yo dɔxɔ konkodi tonge saxan saxan. Konkodine nan yi banxi kanken kui xiine sɛnɛ soma. E yi nde bama banxi kanken fari ma xiini gboon na, koni e mi yi se bama banxi kanken kui xiini gboon na.

⁷ Konkodine yigboon yi sigama fari sɛ, e nɛma tema bayo a yi tema nde bɛ banxi kanken na. Muxune yi nɛ tɛ te seene ma keli bɔxɔni, sa te kore banxin firinden han a saxandeni.

⁸ N yi a to a banxin yirena nde yi konkodine ma e bun ti seen na, na yigbona se maliga tamin ye keden, naxan yi lanxi nongon kuyen ye senninna ma.

⁹ Konkodine banxi kanken fari ma xiini gboon yi nongonna ye suulun nan na. Yirena nde magenla yi Ala Batu Banxin

¹⁰ nun saraxaraline banxine tagi, na yigbona nongonna ye mɔxɔɲɛ Ala Batu Banxin nabilinna birin yi.

¹¹ Dɛɛne yi konkodina ndee ma naxanye yi rabiye lan na yiren ma, kedenna kɔmɛn fɔxɔn ma, kedenna yiifari fɔxɔn ma. Sigatidena nde yi lu banxin nabilinna birin yi, na yigbona nongonna ye suulun.

¹² Banxina nde yi yɛɛ rafindixi yinna kuiin ma a sogegododen binni, na yigbona nongonna ye tonge solofere. Na banxin kankeni gboon yi nongonna ye suulun nan na a rabilinna birin yi. Banxin kuyana nongonna ye tonge solomanaanin.

¹³ Na muxun yi Ala Batu Banxin maliga, a kuyana nongonna ye kɛmɛ. Yire magenla nun banxin bonna fan nongonna ye kɛmɛ.

¹⁴ Yinna kui xiin sogetede binna fan, nongonna ye kɛmɛ. Ala Batu Banxin yi lu na tagiyani.

¹⁵ Na muxun yi banxin maliga naxan yɛɛ rafindixi yinna kuiin ma Ala Batu Banxin xanbi ra. Banxin nun banxi kui yiren naxanye a fɔxɔ firinna birin yi, na birin malanxin kuyana nongonna ye kɛmɛ.

Ala Batu Banxin yire sarijanxi singen nun a firindena e nun a so dɛ palaan naxan yɛɛ yi rafindixi yinna kuiin ma

¹⁶ e nun e dɛ yirene nun e foye sode yixurine nun banxine kui yiren naxanye na yire saxanne rabilinxi, farinne yi saxi na banxi kankene birin ma e rayabu seen na han e so dɛɛne. Banxi lonna nun banxi

kanken yi rayabuxi farinne nan na siga han foye sodene. Foye sodene fan yi nɛ balanɲɛ nɛn.

¹⁷ Banxin yire sarijanxi firinden so dɛɛn xun ma e nun yire sarijanxi firinne rabilinne banxi kankene birin ma,

¹⁸ maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yiine sawurane yi masolixi mɛnnɛ nan ma. Tugu yii sawurane yi solixi maleka gubugubu kan sawurane longonne ra. Yetagi firin firin nan yi maleka gubugubu kan sawurane ma.

¹⁹ Yetagi keden yi luxi alo adamadiin gbeena naxan yi yɛɛ rafindixi tugu yii kedenna ma. Yetagin bonna yi luxi alo yatan yetagin naxan yi yɛɛ rafindixi tugu yiin bonna ma. Ne yi solixi Ala Batu Banxin yiren birin ma.

²⁰ Keli banxin yire sarijanxi singen lonna ma siga han a so dɛɛn xun ma, maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yii sawurane nan yi solixi banxi kanken ma.

²¹ Yire sarijanxi singen dɛ rati wudine yi rafalaxi tongon naanin nan ma, fɛ mi yi naxanye ti kiin na. Yire Sarijanxi Fisamantenna dɛ rati wudine fan yi na kii nin.

²² Se ralixine dɔxɔ se tabanla yi na yi, a yitena nongonna ye saxan, a fɔxɔ firinne birin yigbona, nongonna ye firin firin. A tongonne nun a bun tiin nun a dɛxɔnne yi rafalaxi wudin nan na. Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Tabanla ni ito ra, naxan Alatala yetagi.”

²³ Yire sarijanxi singen nun Yire Sarijanxi Fisamantenna firinne birin, dɛ firin nan yi tixi e so dɛɛn na.

²⁴ E dɛ firinne yi rabima yiifanna nun kɔmɛnna nan ma.

²⁵ Maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yii sawurane yi solixi yire sarijanxi singen dɛɛn ma alo naxanye yi banxi kankene ma. Wudi xunna soon yi rafalaxi so dɛ palaan so dɛɛn xun ma.

²⁶ Foye sode yixurine yi so dɛ palaan dɛxɔnne ma wure sansanna naxanye ma, tugu yii sawurane yi solixi banxi kanken ma foye sodene fɔxɔ firinne birin yi. Wudi xunna soon yi rafalaxi konkodine fan yetagi.

42

Saraxaraline banxine

¹ Na muxun yi ti n yɛɛ ra kɔmɛn fɔxɔni, mini yinna kui xiin fari ma, a fa n na banxin dɛxɔn ma naxan yi yinna kɔmɛn fɔxɔn yetagi yinna kui xiin xɔn ma.

² Na banxin kuyana nongonna ye kɛmɛ, a yigbona nongonna ye tonge suulun, a dɛɛn yi rabima kɔmɛn fɔxɔn nan ma.

³ Nongonna ye mɔxɔɲɛ yi luxi Ala Batu Banxin nabilinni, gɛmɛ dɔxine fan yi yinna

fari ma xiin de a lonna ra. Banxini ito yi menne nan longori ra. Kore banxin dɔxɔde saxan nan yi a ra Ala Batu Banxin kore banxin yetagi.

⁴ Konkoni naxanye yi kore banxine kui, sigatiden yi danguma ne birin tagi banxin kui. Sigatideni gbona, nɔngɔnna ye fu, a kuyana nɔngɔnna ye keme. Konkone yi rabima kɔmen fɔxɔn nan ma.

⁵ Konkoni naxanye yi kore banxin faxa ra xiine kui, ne yi yixurun dangu a laberaxine ra bayo sigatidene yi nde baxi e yigboon na dangu firinna bonne ra.

⁶ Konkoni naxanye yi kore banxin xuntagi, senbeten yo mi yi ne ma alo e yi yinna ma kii naxan yi. E mɔn yi yixurun dangu kore banxin singen nun a firinden konkone ra.

⁷ Konkoni naxanye yi rafalaxi banxini yinna fari ma xiin mabinni, ne yi danxi banxin tagiyaan nin, e kuyana nɔngɔnna ye tonge suulun.

⁸ Konkoni naxanye yi yinna mabinni banxin kui, ne kuyana nɔngɔnna ye tonge suulun, koni konkoni naxanye yi yire sarijanxin mabinni, ne kuyana nɔngɔnna ye keme.

⁹ So yi tima banxin sogeteden mabinna nin keli yinna fari ma xiin binni siga labe ra konkone kui.

¹⁰ Yiifari fɔxɔni, banxina nde fan yi yinna fari ma xiin yetagi Ala Batu Banxin yinna kui xiin ma, konkone fan yi na banxin kui.

¹¹ Sigatidena nde yi konkone tagi. Na banxin nun banxin naxan yi kɔmen fɔxɔni, ne firinna birin kuyan nun e yigboon yi lan e nun e so deene nun e yeɓa kiina. Yiifari fɔxɔn banxin so deene

¹² nun kɔmen fɔxɔn banxin konkone so deene birin yi lan. So yi tima konkone lonɔnna ra sigatiden nan xɔn keli sogeteden binni.

¹³ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Banxin naxanye kɔmen fɔxɔn nun yiifari fɔxɔni, naxanye rabima Ala Batu Banxin yinna kui xiin kuiin binni, saraxaraline nan gbee ne ra, naxanye walima Alatala yetagi, e saraxa sarijanxi fisamantenne subene donna denaxan yi. Na saraxa sarijanxi fisamantenne ramarama menne yi nen alo bogi se saraxane nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane bayo na yirene sarijan.

¹⁴ Saraxaraline na so yire sarijanxin longonne ra, e mi nɔe mine, siga yinna fari ma xiin kui fɔ e na e saraxaraliya wali dugine ba e ma, e yi e lu na bayo ne sarijan. Ne lan nen e xa dugi gbete ye ragodo e ma benun e xa siga yamaan yirene yi.”

¹⁵ A yelinxina Ala Batu Banxin kuiin yirene malige, a yi siga n na, mini sogeteden so deen na, a yinna fari ma xiin maliga.

¹⁶ A yi yinna sogeteden mabinna maliga se maliga tamin na, a kuyana nɔngɔnna ye keme suulun.

¹⁷ A yi yinna kɔmen fɔxɔn maliga se maliga tamin na, a kuyana nɔngɔnna ye keme suulun.

¹⁸ A yi yinna yiifari fɔxɔn maliga se maliga tamin na, a kuyana nɔngɔnna ye keme suulun.

¹⁹ A yi yinna sogeteden binna maliga se maliga tamin na, a kuyana nɔngɔnna ye keme suulun.

²⁰ A yinna fari ma xiin yirene birin maliga na kii nin, a kuyan nun a yigbona, nɔngɔnna ye keme suulun. A yi rabilinxi yinna nan na alogo se sarijanxine nun se gbete ye xa fata.

43

Alaa nɔrɔn mɔn yi xete a banxini

¹ Na muxun yi n xali so deen binni, naxan yi ye rafindixi sogeteden binna ma.

² Nayi, n yi Isirayilaa Alaa nɔrɔn to fe sa keli sogeteden binni. A xuiin yi luxi alo ige walanna xuina, bɔxɔn yi mayilenma a nɔrɔn na.*

³ N yi fe toon nan tima alo xiyena. Na yi luxi nen alo n fe toon naxan ti Ala to yi fama taan kaladeni. Na fe toone mɔn yi luxi alo n naxan to Kebari baan de.[†] Nayi, n yi bira, n yetagin yi lan bɔxɔn ma.

⁴ Alatalaa nɔrɔn yi so deen na naxan yi sogeteden binni.

⁵ Alaa Nii Sarijanxin yi n tongo a yi n xali Ala Batu Banxin yinna kui xiini. Alatalaa nɔrɔn yi banxin nafexi.

⁶ Na muxun yi tixi n fama waxatin naxan yi, n yi muxuna nde xuiin me naxan yi falan tima banxini.

⁷ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n ma manga gbeden luma be nin. N na n sanna tima be nin. N luma nen be Isirayila kaane tagi habadan. Isirayila yamaan nun e mangan mi fa n xili sarijanxin sarijanna kalama e yalunyaan xɔn sɔnɔn, e nun e mangane binbine xɔn e suxure batudene yi.

⁸ E dɔxɔden so deen yi rafalaxi n dɔxɔden so deen nan dɔxɔn, e yi e banxin de rati wudine ti n ma banxin de rati wudine dɔxɔn. Yin keden peen nan gbansan yi nxu tagi, nayi e bata n xili sarijanxin sarijanna kala e kɔwali xɔsixin xɔn. Nanara, n yi e raxori n ma xɔlɔni.

⁹ Iki e fa e yalunyaan masigama nen n na, e nun e mangane binbine, n yi lu e tagi habadan.”

* **43:2** **43.2** Esekiyeli bata yi *Alaa nɔrɔn* to sige sogeteden binni. Iki, a mɔn bata a to fe sa keli menni. Na feen mɔn sebexi Esekiyeli 10.19 nun 11.23 kui. [†] **43:3** **43.3** Yerusalem *kala* feen sebexi Esekiyeli 9.1 kui. *Kebari baana* fe sebexi Esekiyeli 1.1-3 kui.

¹⁰ “Adamadina, Ala Batu Banxini ito ti kiin ye ba Isirayila kaane xa alogo e xa yagi e hake ne ra, e yi e miri na banxin ti kiin ma.

¹¹ Xa e yagi e ke wane birin na, i xa banxini ito ti kiin ye ba e xa, a yirene tima e bode xon kii naxan yi e nun a mini deene nun a so deene, a birin ti kiin nun a sariyane nun a tonne birin. Feni itoe birin sebe e xa alogo e xa a ti kiine rakamali, e yi a tonne birin suxu.

¹² Alaa banxin sariyan ni ito ra: Geyaan xuntagin nun a rabilinna birin sarijan han! Banxin sariyan nan na ra.”

Saraxa gandena fe

¹³ “Saraxa ganden nafala kiin ni i ra. A yebaxi nongon kuyen yeen nan ma, nongonna naxan kuya nongonna yeeen xa: yii kuiin yee keden nan saxi nongon keden fari. Folan naxan yi saraxa ganden nabilinni, na yi ratilin nongonna ye keden, a yigbona nongonna ye keden, a jinginna yi lanxi nongonna tagiin nan ma a rabilinni. Saraxa ganden teen ni i ra:

¹⁴ a yi rafalaxi nen alo tedene keli saraxa ganden bundaxon bunna ma han a dexo singena, nongonna ye firin. Na yireni gbona nongonna ye keden. Keli a dexo singen ma han a firindena, nongonna ye naanin. Na yireni gbona nongonna ye keden.

¹⁵ Saraxa ganden xunna fan yi mate na birin xa a tagiyani nongonna ye naanin, teen yi saraxane ganma denaxan yi. Feri naanin yi tixi a tongon naaninne ma.

¹⁶ Teen ganma denaxan yi, na yi kuya nongonna ye fu nun firin, a yigbo nongonna ye fu nun firin, tongon naanin nan yi a ma.

¹⁷ Denaxan yi na laben na, na fan yi kuya nongonna ye fu nun naanin, a yigboon fan nongonna ye fu nun naanin. A jinginna yi mate a xa a rabilinni nongonna tagi. Na yi yinla lu a fari a rabilinni naxan yigbo nongonna ye keden. Saraxa ganden teden yi yee rafindixi sogeteden binna nan ma.”

¹⁸ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Sariyane ni i ra lan saraxa ganden ma, a na ti laxon naxan yi, alogo saraxa gan daxine xa ba menni, yulubi xafari wunla yi xuya na.

¹⁹ I xa tura bulan keden so Lewi bonsonna saraxaraline yii, naxanye findixi Sadaki yixetene ra, naxanye walima n yetagi alogo a xa ba yulubi xafari saraxan na. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²⁰ I xa a wunla nde tongo, i yi a sa saraxa ganden feru naaninne ma, i yi nde sa na laben na saraxa ganden dexo firinden tongon naaninne ma e nun a jinginna fari na rabilinni. Nayi, i saraxa ganden nasarijanma nen, i yi Ala solona a fe yi.

²¹ Turaan naxan baxi yulubi xafari saraxan na, i xa na tongo, i yi a gan yirena

nde yi, yire sarijanxin fari ma denaxan yebaxi lan na feen ma.”

²² “Xi firindeni, i yi koton ba yulubi xafari saraxan na fe mi naxan na, saraxa ganden yi rasarijan alo a liga turaan na kii naxan yi.

²³ I na yelin a rasarijanje, i xa tura bulan ba saraxan na fe mi naxan na e nun kontonna, fe mi naxan na, naxan tongoxi xuruse xunxurine ye.

²⁴ I xa e rali Alatala ma, saraxaraline yi foxon xuya e fari, e yi e ba saraxa gan daxin na Alatala xa.

²⁵ I xa koto keden ba yulubi xafari saraxan na lxo yo lxo xi solofere, i mon yi tura bulan keden nun konton keden ba saraxan na keli xuruse xunxurine ye, fe mi naxanye ra.

²⁶ Ala xa solona saraxa gandena fe yi xi solofere alogo a xa rasarijan, a yi ratinme.

²⁷ Na lxo ne na dangu, folo xi solomasexede lxon ma, saraxaraline xa e saraxa gan daxine nun boje xunbeli saraxane ba saraxa ganden fari, n yi e yisuxu, Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

44

Sariyane lan Alaa Banxina fe ma

¹ Na muxun yi n xali yire sarijanxin yinna fari ma xiin so deen binni, naxan yi yee rafindixi sogeteden binna ma. A yi ragalixi.

² Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Deni ito luma ragalixi nen, a mi rabima. Muxu yo mi dangun be, amasoto Alatala bata so be ra, Isirayilaa Ala. A luma nen balanxi.

³ Koni mangan tan noe dexe nen be alogo a xa a dege Alatala yetagi. A soma so deen palaan nan xon, a mon minima men nan na.”

⁴ Na muxun yi n naso komen ma deen na Ala Batu Banxin yetagi. N yi na mato, n yi Alatalaa nron to, a yi Alatalaa banxin nafexi. N yi bira, n yetagin yi lan boxon ma.

⁵ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, a liga i yeren ma, i yeen ti ki fapi, i tuli mati, i yi n ma falane birin name lan Alatalaa banxin tonne nun a sariyane fe ma. A liga i yeren ma naxanye daxa e so banxini e nun naxanye noe mine yire sarijanxini.

⁶ A fala Isirayila yama murutexin xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata wasa e kewali xosixine ra, Isirayila yamana.

⁷ E bata tin siya gbetene xa so n ma yire sarijanxin kui, Ala kolontaren naxanye mi banxulanxi, alogo e xa n ma banxin naharamu. E yi donseene nun turen nun wunla ralima n ma waxatin naxan yi, e yi n ma layirin kala e kewali xosixine xon.

⁸ E mi ε yengi dōxi wanle xōn n ma se rasarijanxine fe yi, koni ε siya gbete ye nan tixi wanla ra ε jōxōni n ma yire sarijanxini.

⁹ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xōne yo mi soma n ma yire sarijanxini Ala kolontaren naxanye mi banxulanxi, hali xōnen naxan dōxi Isirayila kaane tagi.' "

¹⁰ " 'Lewi kaan naxanye e masiga n na, Isirayila kaane e mε n na waxatin naxan yi, e yi e xun xanbi so n yi, e bira suxurene fōxō ra, ne e haken goronna tongoma nen.

¹¹ Nanara, e nōe wale nen n ma yire sarijanxini, e yi e yengi dōxō n ma banxin yinna so dεene xōn, e yi wali banxini, e yi xuruseene kōe raxaba saraxa gan daxine ra e nun saraxa gbete ye yamaan xa, e ti yamaan yεε ra, e wali e xa.

¹² Koni, bayo e yi suxurene kima yamaan xa nun, e yi Isirayila yamaan bira hakeni, nanara, n bata n kōlō n yiini texin na, fa fala e haken goronna luma nen e xun ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹³ Nayi, e mi fa nōe e masoe n na, e yi saraxarali wanle kε, e yi duba naxan na nun. E mi fa nōe e masoe n ma se rasarijanxine ra hanma n ma saraxa sarijanxi fisamantenne. Nayi, e yagima nen lan e kεwali xōsixine ma.

¹⁴ Anu, n na n Batu Banxin wanle soma nen e yii, wanla naxanye birin lan a kε, e ne birin kema nen.' "

¹⁵ " 'Koni Lewi bōnsōnna saraxaraliin naxanye mōn findixi Sadōki yixetene ra, naxanye e yengi dōxō n ma wanle xōn n ma yire sarijanxini, Isirayila kaane to yi e masigama n na, ne e masoma n na nen, e yi wali n yetagi. E tima nen n yetagi, e xuruse turen nun wunla rali n ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ E tan nan soma n ma yire sarijanxini, e tan nan e masoma n ma tabanla ra alogo e xa lu n ma wanla kε, e yi e yengi dōxō n ma wanla xōn.

¹⁷ Nayi, e na so Ala Batu Banxin yinna kui xiin dεene ra, e xa e maxidi taa dugine yi. E nama yεxεε xabe dugin so, e nama wale n Batu Banxin yinna kui xiin dεene ra waxatin naxan yi hanma banxin kui.

¹⁸ E taa dugi namune soma nen e xun na, e yi taa dugi wantanne so. E nama tagixidi xidi e tagi kuye wolonna fe ra.

¹⁹ E noma sige yinna fari ma xiini, yamaan denaxan yi, e dugin naxanye soxi walideni, e xa ne sa yire sarijanxin palaan kui, e yi dugi gbete ye so e ma, alogo yamaan xa ratanga e dugi rasarijanxine ma.' "

²⁰ " 'Saraxaraline nama e xunna bi mume, koni e xa e xunna maxaba benun e xun se xεn xa kuya ayi.

²¹ E sese nama dōlōn min benun e xa so Ala Batu Banxin yinna kui xiin kui.

²² Saraxarali yo nama kaja gilēn futu hanma naxanla naxan nun a xεmēn fataxi. E xa Isirayila kaa sungutunna nan futu hanma saraxaralina nde a kaja gilēna.' "

²³ " 'Naxan sarijan e nun naxan mi sarijan, saraxaraline xa yamaan xaran na tagi rabaan ma, e xa a yita e ra naxan hara-muxi e nun naxan daxa.

²⁴ Xa kitin muxuna ndee tagi, saraxaraline xa kitin sa e tagi alo sariyana a falaxi kii naxan yi. E xa n ma sariyane nun n ma tōnne suxu lan n ma sali lōxōne birin ma, e yi n ma Matabu Lōxōne rasarijan.

²⁵ Saraxaraliin mi lan a yete a sarijananna kala muxuna nde binbin xōn, fō xa a li a baba hanma a nga nan faxaxi hanma a diina nde hanma a ngaxakeden xεmēna hanma a magilena nde naxan mi futuxi.

²⁶ Na xanbi ra, fō a mōn xa a yete rasarijan, a yi legedenna ti han xi solofere benun a xa a wanla fōlō.

²⁷ A na so walideni yire sarijanxin yinna kui xiini lōxōn naxan yi, a xa yulubi xafari saraxan ba a yete a fe ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.' "

²⁸ " 'Saraxaraline kēni ito nan sōtōma: N tan nan findima e kēen na. E nama sese so e yii e gbee bōxōn na Isirayila yamanani bayo n tan nan findima e kēen na.

²⁹ E bogi se saraxane nan donma, e nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane nun seen naxanye birin nalixi Ala ma Isirayila yamanani. Ne nan findima e gbeen na.

³⁰ Saraxaraline nan gbee ε sansi bogi singene ra e nun seen naxanye birin baxi kiseene ra n xa Isirayila kaane nafunle ra. Muxune xa e bogi se dinxi singene so e yii alogo n xa barakan sa e denbayane fe yi.

³¹ Koni saraxaraline nama xōline nun subene don naxanye faxaxi e yete ma hanma burunna suben naxanye faxaxi.' "

45

Bōxōni taxun fena

¹ "Yamanan na yitaxun Isirayila bōnsōnne tagi waxatin naxan yi, ε yirena nde lu Alatala xa bōxō sarijanxin na, a kuyana nōngōnna yε wuli mōxōnen nun suulun, a yigbona nōngōnna yε wuli mōxōne. A birin nasarijanma nen.

² Na kui, bōxōna nde luma nen yire sarijanxin xa naxan tongon naaninne kuyan lan, nōngōnna yε keme suulun. Bōxō magenla xa lu yire sarijanxin nabilinni nōngōnna yε tonge suulun.

³ Na bōxō sarijanxin kui, yirena nde xa lu a danna, a kuyana nōngōnna yε wuli mōxōnen nun suulun a yigbona nōngōnna yε wuli fu. Yire sarijanxin tima menna nin, yire sarijanxi fisamantenna."

⁴ “Yire sarijanxin nan menna ra yamanani. Saraxaraline nan gbee menna ra naxanye wanla ra yire sarijanxini, naxanye walima Alatala yetagi. E banxine luma menna nin, a mon yi findi boxo sarijanxin na yire sarijanxin xa.

⁵ Yirena nde mon luma nen Lewi bonsonna muxune gbeen na naxanye walima Ala Batu Banxini, a kuyana nongonna ye wuli maxojen nun suulun, a yigbona nongonna ye wuli fu. A findima nen e ken na alogo e xa taane ti e dodoxene ra.

⁶ Yire gbete luma nen a danna taan gbeen na boxo sarijanxin dexon, a yigbona nongonna ye wuli suulun, a kuyana nongonna ye wuli maxojen nun suulun, na yi findi Isirayila yamaan birin gbeen na.”

⁷ “Boxona nde mon luma nen a danna mangan xa folo boxo sarijanxin ma sa dodoxo lgen na sogegododen binni, a mon yi folo boxo sarijanxin bode foxon ma sa dodoxo yamanan danna ra sogeteden binni. A boxon nun Isirayila bonson kedenna gbeen birin kuyan xa lan, keli yamanan danna ma sogegododen binni han sogeteden binna.

⁸ Men nan findima a kee boxon na Isirayila yamanani. Nayi, n ma kuntigine mi fa n ma yamaan jaxankatama sonon, koni e yamanan luma nen Isirayila yamaan yii, birin nun a bonsonna kee boxona.”

Kuntigin lan a xa naxan liga

⁹ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E bata a radangu ayi, Isirayila kuntigine. E gbalon nun jaxankatan dan, e kiti kenden nun tinxinna liga. E ba n ma yamaan kansunje! Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

¹⁰ “E sikeli tinxinxin nawali. E Efa ligase kamalixine rawali, e se maliga barama defexin nawali.

¹¹ E Efa ligaseen nun e se maliga baraman xa lan nen. Efa liga se fu nun homeri liga se keden xa lan.* Se maliga barama fu nun homeri liga se keden xa lan e bode ma. Ne firinna birin yatən xa fata homeri liga seen nan na.

¹² Gbeti gbanan keden nun gerasi gbanan maxojen xa lan. Gbeti gbanan tonge sennin yi lan ‘mine’ gbanan keden ma.”

¹³ “E itoe nan bama e se xabaxine ra Ala kiseen na: E na homeri liga seen ye keden malan, e Efa liga seen ye keden tongo, a yitaxun dodoxe sennin, i keden ba a ra, xa murutu xabaxin na a ra hanma fundenna.

¹⁴ Turen tan, na se maliga barama kemε na malan, e keden ba a ra. Homeri liga se ye

kedenna nun ‘kori’ liga se ye keden xa lan. Ne firinna birin lanma se maliga baraman ye fu nan ma.

¹⁵ E mon xa yexee keden tongo, hanma sii keden xuruse kemε firin ye Isirayila kaane xuruse rabade sabatixine yi, e findi bogi se saraxane nun saraxa gan daxine nun boje xunbeli saraxane ra alogo Ala xa solona yamaan xa. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Yamanan muxune birin xa fa na kiseen na Isirayila kuntigin xon.

¹⁷ Mangan nan daxa a fa saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun minse saraxane ra sali waxatine yi, kike nenene nun Matabu Loxone ma e nun sali waxatin naxanye birin saxi Isirayila yamaan xa. A tan nan lan a fa yulubi xafari saraxane nun bogise saraxane nun saraxa gan daxine nun boje xunbeli saraxane ra alogo Ala xa solona Isirayila yamaan xa.”

¹⁸ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Kike singen xi singeloxoni, i xa tura bulanna tongo fe mi naxan na, i yi yire sarijanxin nasarijan.

¹⁹ Saraxaraliin xa na yulubi xafari saraxan wunla nde tongo, a yi a so Alaa banxin de rati wudine ma e nun saraxa ganden tongon naaninne bundoxone ma e nun yinna kui xiin de rati wudine ma.

²⁰ Kiken xi soloferede loxon fan ma, i mon yi na liga muxune xa naxanye haken ligaxi, e mi a rakelixi a ma hanma e mi a kolon. Ala Batu Banxin nasarijanma na kii nin.”

²¹ “Kike singen xi fu nun naaninde loxon, e yi Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla† raba. Xi solofere sanla nan na ra, e burune don buru rateseen‡ mi saxi naxanye yi.

²² Mangan xa turaan ba yulubi xafari saraxan na a yete yulubina fe ra na loxon e nun yamanan muxune birin xa.

²³ Xi solofere sanla bun ma, a xa tura solofere ba saraxa gan dakin na Alatala xa e nun konton solofere, fe mi naxanye ra xi soloferene bun, e nun koto keden yulubi xafari saraxan na, loxo yo loxo.

²⁴ A xa murutun kilo tonge saxon saxon nun turen litiri sennin sennin sa turane nun kontonne birin fari bogise saraxan na.”

²⁵ “Kike solofereden xi fu nun suulunde loxon, Bubu Kui Sanla waxatini, a mon xa fa na seene ra yulubi xafari saraxane nun saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun ture saraxane ra.”

* **45:11**: **45.11Homeri** liga se keden yi lanxi litiri keme naanin litiri tonge suulun nan ma. † **45:21**: **45.21Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla**: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa koe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoroyaana 12.1-13 kui. ‡ **45:21**: **45.21buru rate sena**: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

46

Mangan nun sali waxatine fe

¹ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Alaa banxin yinna kui xiin deen naxan yee rafindixi sogeteden binna ma, na luma nen balanxi xi sennin bun ma wanla kema loxon naxanye yi, koni a rabima nen Matabu Loxon nun kike nenen sanla ma.

² Mangan lan a xa keli yinna fari ma xiin kui, a so so deen palaan xon, a yi ti de rati wudin dexon. Saraxaraline xa mangana saraxa gan dixin ba e nun a boje xunbeli saraxane. Mangan xa a xinbi sin so deen yeten na, na xanbi ra, a yi mini, koni deen nama ragali han jinbanna.

³ Yamanan muxune xa e xinbi sin Alatala yetagi na so de kedenna ra Matabu Loxon nun kike nenen sali loxone ma.

⁴ Mangan yexee dii sennin nan bama Alatala xa saraxa gan dixin na Matabu Loxone yi, e nun konton keden fe mi naxanye ra.

⁵ A xa murutun kilo tonge saxan sa konton kedenna fari bogise saraxan na. Murutun xasabin naxan na a kenen, a xa na sa yexee diine fari bogise saraxan na. A xa turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari.

⁶ Kike nenen sali loxoni, a xa tura bulan keden ba saraxan na, e nun yexee dii sennin nun konton keden, fe mi naxanye ra.

⁷ A xa murutun kilo tonge saxan saxan sa turaan nun kontonna fari bogise saraxan na, a murutun xasabin sa yexee diine fari naxan na a kenen. A yi turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari.

⁸ Mangan nema soe, a xa so so de palaan deen nan na, a mon yi mini na yire kedenni.”

⁹ “Yamanan muxune na fa Alatala yetagi sali loxone yi, naxan na so komen ma deen xon, a yi a xinbi sin, na xa mini yiifari ma deen xon. Naxan na so yiifari ma deen xon, na xa mini komen ma deen na. So tixi kiraan naxan xon, mini nama ti na xon. Koni, mini tima gbetae nan xon.

¹⁰ Yamaan na so, mangan fan xa so, a yi mini e foxo ra, e na mini waxatin naxan yi.

¹¹ Sali loxone nun sewa malanne yi, murutun kilo tonge saxan saxan xa sa turane nun kontonne fari bogise saraxan na. Murutun xasabin naxan na a kenen, a xa na sa yexee diine fari. A xa turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari.”

¹² “Xa mangan jenige ma saraxan bama Alatala xa hanma saraxa gan daxina hanma boje xunbeli saraxana, deen naxan yee rafindixi sogeteden binna ma, na xa rabi a xa, a yi a saraxa gan dixin ba hanma a boje xunbeli saraxana alo a ligama Matabu

Loxoni kii naxan yi, na xanbi ra a yi mini, e yi deen balan a foxo ra.

¹³ Yexee diin jee kedenna xa ba saraxa gan dixin na Alatala xa loxo yo loxo, fe mi naxan na. A xa ba xoton yo xoton.

¹⁴ Xoton yo xoton murutu fupi kilo suulun xa ba Alatala xa bogise saraxan na naxan namulanxi turen litiri firin na. Loxo yo loxo saraxa ba feni ito xa findi habadan sariyan nan na.

¹⁵ Yexee diin nun bogise saraxan nun turen xa ba saraxa gan dixin na xoton yo xoton han habadan.”

¹⁶ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xa mangan sena nde tongo a keeni, a yi a fi a diina nde ma, na bata findi na diin keen na, a findima a yixetene keen nan na.

¹⁷ Koni xa a sena nde tongo a keeni, a yi a fi a konyin ma, na konyin gbeen nan na ra han xoroya jeeen na a li, na xanbi ra a yi a raxete mangan ma. Mangana diine nan gbee a keen na.

¹⁸ Mangan nama sese tongo yamaan keeni, a nama sese ba e gbeen na. A naxan soma a diine yii keen na, a xa na tongo a gbeeni, alogo muxu yo gbee nama ba a yii n ma yamani.”

¹⁹ Na xanbi ra, so deen naxan yi so de gbeen dexon naxan yee rafindixi komen foxon binna ma, na muxun yi n tan Esekiyeli raso menna ra siga konko sarijanxine kui denaxan namaraxi saraxaraline xa. A yi banxin kuiin yirena nde yita n na sogegododen binni.

²⁰ A yi a fala n xa, a naxa, “Yiren nan na ra saraxaraline yangin saraxane nun yulubi xafari saraxane nun bogise saraxane jinma denaxan yi alogo e nama e ramini yinna fari ma xiin kui, alogo yamaan xa ratanga e sarijanna ma.”

²¹ Na xanbi ra, a yi n xali yinna fari ma xiin kui, a yi n nadangu a tongon naaninne matodeni. N yi sansandina nde to rafalaxi yinna tongon naaninne birin ma.

²² Na sansandine birin kuyana nongonna ye tonge naanin, e yigbona nongonna ye tonge saxan. E naaninne birin gboon yi lan.

²³ E birin yi rabilinxi geme sansanna nan na, kudi sodene yi rafalaxi sansanna xon.

²⁴ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Kudi sodene nan itoe ra Alaa banxina wali keene saraxa subene jinma denaxanye yi yamaan xa.”

47

Tigin misaala Ala Batu Banxini

¹ Na muxun mon yi n xali Ala Batu Banxin so deen na. Igen yi minima banxin so deen bun ma siga sogeteden binni, bayo banxin yi yee rafindixi sogeteden binna nan ma. Igen yi minima banxin bun ma yiifari foxoni, a dangu saraxa ganden yiifari foxoni.

² A yi n namini kōmen fōxōn dēen na, a yi n xali yinna fari ma han yinna fari ma xiin so dēen naxan sogeteden binni. Igen yi minima dēen yiifari fōxōni.

³ Na muxun to mini sogeteden binni, lutin yi suxi a yii, a yi nōngōnna yē wuli keden yate. A yi n nagidi igeni. Igen yi n suxuma n wōsōxōn nan ma.

⁴ A mōn yi nōngōnna yē wuli keden yate, a yi n nagidi igeni. Igen yi n suxuma n xinbin nan ma. A mōn yi nōngōnna yē wuli keden yate, a yi n nagidi igeni. A yi n suxuma n tagin nan ma.

⁵ A mōn yi nōngōnna yē wuli keden yate, fufaan nan yi a ra, n mi yi nōe naxan yigide, amasōto igen bata yi te han fō n xa n ba nēn igeni, muxe mi yi nōe a yigide.

⁶ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i na toxi ba?” A mōn yi xete n na, a n xali fufaan de.

⁷ A xetexina n na, n yi wudi wuyaxi to igen de a fōxō firinne birin na.

⁸ A yi a fala n xa, a naxa, “Igeni ito sigama nēn sogeteden binni sa godo Araba yamanan binni sa bira Fōxō Ige Daraan ma. A na bōxōn Fōxō Ige Darani waxatin naxan yi, dara igen sarijanma nēn.

⁹ Fufaan na dēnaxan birin li niimaseene warama ayi nēn. * Yexene fan wuyama ayi nēn, bayo igeni ito mēnna lima nēn, fōxō igen yi sarijan. Nayi, igeni ito na dangu dēnaxan birin yi, seene birin luma nēn e nii ra mēnne yi.

¹⁰ Nayi, yexē suxune tima nēn igen de. Keli En-Gedi ma han sa dōxō En-Egilami ra, e yalane yibandunma nēn. Na yexene findima nēn baa gbeen yexen sifan birin na.

¹¹ Koni a dēxōn dara yirene nun a xude-dine mi rasarijanma, e luma nēn alogo fōxōn xa soto.

¹² Wudi bogilaan sifan birin solima nēn fufaan de kinki firinne ra. E dēene yi lu xindexi ayi tun, e bogine mi janjē mume! E bogima nēn kike yo kike, bayo igen naxan e yi, na kelima yire sarijanxin nin. E bogin findima nēn donseen na, e dēene yi findi senna ra.”

Yamanan danne

¹³ Marigina Alatalaa ito nan falaxi, a naxa, “Yamanan danne ni i ra, ε naxan yitaxunma Isirayila bōnsōn fu nun firinne ra e kēen na. Yusufu yixetene yire firin nan sōtoma.

¹⁴ ε keden kedenna birin a sōtoma nēn ε kēen na alo n na n kolo kii naxan yi n yiini texin na fa fala a n na a soma nēn ε benbane yii. Nayi, yamanan ito findima nēn ε kēen na.

¹⁵ Yamanan danne ni i ra: Sogeteden kōmēnna binni, keli fōxō ige gbeen ma, siga Xetilōn taan kiraan xōn, dangu Lebo-Xamata ra han Sedadi.

¹⁶ siga Berota nun Sibirayimi ma (naxan Damasi taan bōxōn nun Xamata taan bōxōn tagi) siga Xaseri-Hatikon ma Xawuran yamanan danna binni.

¹⁷ Nayi, danna sa fōlōma fōxō igen nan ma siga han Xasari-Enan, Damasi taan danna, Safon kōmēnna binna, siga Xamata taan danna ma. Yamanan kōmēn fōxōn danna nan na ra.

¹⁸ Sogeteden binna danna kelima Xawuran yamanan danna nun Damasi taan danna nan tagi, dangu Yuruden baan xōn Galadi yamanan nun Isirayila yamanan tagi siga han Tamari taana Fōxō Ige Daraan de. Yamanan danna nan na ra sogeteden binni.

¹⁹ Sogeteden yiifanna binna danna, sa keli Tamari taan ma han sa dōxō Meriba igene ra Kadesi yamanani, dangu Misiran baan xōn han sa bōxōn fōxō ige gbeen ma. Yamanan danna nan na ra yiifanna binni.

²⁰ Fōxō ige gbeen nan yamanan danna ra sogegododen binni, keli yiifanna ma siga han Lebo-Xamata taana kōmēn fōxōni. Yamanan sogegododen binna danna nan na ra.”

²¹ “ε yamanani ito yitaxun ε ra fata Isirayila bōnsōnne ra.

²² ε xa a yitaxun ε tagi kēen na masensenna xōn. A xa yitaxun ε ra e nun xōjēn naxanye dōxi ε tagi, naxanye bata diine soto. E yatema nēn ε yē alo Isirayila diine. E kēeni taxunma nēn ε ra Isirayila bōnsōnne tagi.

²³ Nayi, xōjēn na dōxō bōnsōnna naxan yē, na nan a kēen soma a yii. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

48

Yamanani taxun fena

¹ “Bōnsōnne xinle ni itoe ra e nun e kēe bōxōne. Dan bōnsōnna muxune gbeen luma yamanan sogeteden kōmēn fōxōn danna binna nin. A danna minima kiraan nan dēnaxan danguma Xetilōn taani siga han Lebo-Xamata taani han Xasari-Enan yi han Damasi taan danna kōmēn fōxōni Xamata taan dēxōn, keli yamanan sogeteden danna ma sa dōxō sogegododen danna ra Dan bōnsōnna gbeen nan na ra, yamanan yire yitaxunxi keden nan na ra.

² Dan bōxōn danna, keli sogeteden ma sa dōxō sogegododen na Aseri bōnsōnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

* 47:9: 47.9 Fōxōn yi Fōxō Ige Darani ito yi han! Yexene mi yi nōe luye e nii ra a yi.

³ Aseri bəxən danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Nafatali bənsənnə gbeen yi tugun na dē, yamanan yire yitax-unxi keden nan na fan na.

⁴ Nafatali danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Manase bənsənnə gbeen yi tugun na dē, yamanan yire yitax-unxi keden nan na fan na.

⁵ Manase danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Efirami bənsənnə gbeen yi tugun na dē, yamanan yire yitax-unxi keden nan na fan na.

⁶ Efirami danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Ruben bənsənnə gbeen yi tugun na dē, yamanan yire yitax-unxi keden nan na fan na.

⁷ Ruben danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Yuda bənsənnə gbeen yi tugun na dē, yamanan yire yitax-unxi keden nan na fan na."

⁸ "Yuda danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, ε xa bəxənə nde lu a danna mēnni naxan kuyan nun bənsənnə bonne birin gbeen kuyan lan, a yigbona, nōngōnna yē wuli məxəjən nun suulun. Yire sarjənxin xa lu a tagi.

⁹ ε dənaxan bama na bəxən na Alatala xa, na kuyama ayi nēn nōngōnna yē wuli məxəjən nun suulun, a yigbona nōngōnna yē wuli fu.

¹⁰ Saraxaraline nan gbee na bəxə sarjənxin na. Nōngōnna yē wuli məxəjən nun suulun na a ra kəmənnə ma, a yē wuli fu nan a yigboon na sogegododen binni, a yē wuli fu nan a yigboon na sogeteden binni, a yē wuli məxəjən nun suulun a yiifanna ma. Alatalaa yire sarjənxin xa lu a tagi.

¹¹ Saraxaraliin naxanye rasarijənxin Sadəki yixetene yē, ne nan gbee a ra, naxanye n ma wanla kema ki fəji e nun naxanye mi e yete raləxi ayi, alo Lewi bənsənnə muxune a liga kii naxan yi Isirayila kaane yi e yete raləma ayi waxatin naxan yi.

¹² E gbeen findima mēnnə nan na, dənaxan sarjənxin yirene birin xa bayo a baxi bəxə ratinməxin nan na. E bəxən tugunma Lewine bənsənnə bəxən danna nan na.

¹³ Lewi bənsənnə muxune gbeen luma nēn saraxaraline gbeen danna ra. E firinna birin kuyan findima nōngōnna yē wuli məxəjən nun suulun nan na, a yigbona nōngōnna yē wuli fu.

¹⁴ E nama e bəxən mati, e nama a masara gbete ra, a nama fi, amasəto bəxə fisamantenna na a ra naxan nasarijənxin Alatala xa."

¹⁵ "Dənaxan luma, naxan yigbo nōngōnna yē wuli suulun, a kuya nōngōnna yē wuli məxəjən nun suulun, mēn mi rasarijənxin. Taan nan tima a tagi, taan muxune yi

a rabilinna findi banxidəne nun xuruse rabadene ra.

¹⁶ Taan danne ni i ra: Nōngōnna yē wuli naanin keme suulun kəmənnə ma, a yē wuli naanin keme suulun yiifanna ma, a yē wuli naanin keme suulun sogeteden binni e nun a yē wuli naanin keme suulun sogegododen binni.

¹⁷ Bəxə magenle xa lu taan nabilinni nōngōnna yē keme firin tonge suulun.

¹⁸ Bəxə dənəxəna nde luma nēn bəxə sarjənxin sogeteden binni e nun a sogegododen binni, e firinna birin, nōngōnna yē wuli fu. Mēnnə bogise xabaxine findima muxune nan balo ra naxanye walima taan xa.

¹⁹ Muxun naxanye walima taan xa naxanye mēnnə bima, ne fatama Isirayila bənsənnə birin nan na.

²⁰ Bəxə sarjənxin nun taana bəxən na malan, na kuyan nun a yigboon xa findi nōngōnna yē wuli məxəjən nun suulun nan na."

²¹ "Bəxə sarjənxin nun taana bəxənə, e firinna birin danne kuyana nōngōnna yē wuli məxəjən nun suulun. Bəxə dənəxəna nde luma nēn keli na sogeteden danna ma sa dəxə yamanan sogeteden danna ra, a dənəxəna nde mən yi lu keli na sogegododen danna ma sa dəxə yamanan sogegododen danna ra. Na bəxə dənəxəna xa findi mangan nan gbee ra. Na bəxəne nun Isirayila bənsənnə bəxən kuyan birin lan. Bəxə sarjənxin nun Alaa yire sarjənxin luma a tagin nin.

²² Nayi, Lewi bənsənnə muxune bəxən nun taan gbeen luma mangana bəxən nan tagi. Mangana bəxən luma Yuda bənsənnə bəxən danna nun Bunyamin bənsənnə bəxən danna nan tagi."

²³ "Bənsən dənəxəne kēe bəxəne nan itoe ra: Keli sogeteden ma han sa dəxə sogegododen na, Bunyamin bənsənnə gbeen nan na ra, yamanan yire yitax-unxi keden nan na fan na.

²⁴ Bunyamin bənsənnə bəxən danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Simeyən bənsənnə gbeen yi tugun na dē, yamanan yire yitax-unxi keden nan na fan na.

²⁵ Simeyən bəxən danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Isakari bənsənnə gbeen yi tugun na dē, yamanan yire yitax-unxi keden nan na fan na.

²⁶ Isakari bəxən danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Sabulon bənsənnə gbeen yi tugun na dē, yamanan yire yitax-unxi keden nan na fan na.

²⁷ Sabulon danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Gadi bənsənnə gbeen yi tugun na dē, yamanan yire yitax-unxi keden nan na fan na.

²⁸ Gadi bənsənnə bəxən danna findima yamanan danna nan na yiifari fəxəni, fələ Tamari taan ma siga Meriba igene ma Kadesi yi, siga Misiran xuden xən han sa bəxən fəxə ige gbeen ma.

²⁹ Ɛ yamanani ito yitaxunma Isirayila bənsənnə muxune ra masənsənnə nan xən, a findi e kəe bəxəne ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Yerusalen taan so deene

³⁰ “Yerusalen taan so de fu nun firinne ni i ra. Taan kəmənen fəxən kuyana, nəngənnə yə wuli naanin kəmə suulun.

³¹ Taan so deene xili sama Isirayila bənsənnə nan xun ma. De saxan kəmənnə ma: Ruben gbeen de keden, Yuda gbeen de keden, Lewi gbeen de keden.

³² Taan sogeteden binna kuyana, nəngənnə yə wuli naanin kəmə suulun. Mən fan de saxan: Yusufu gbeen de keden, Bunyamin gbeen de keden, Dan gbeen de keden.

³³ Yiifari fəxən kuyana, nəngənnə yə wuli naanin kəmə suulun. Mən fan de saxan: Simeyən gbeen de keden, Isakari gbeen de keden, Sabulon gbeen de keden.

³⁴ Sogegodode binna kuyana, nəngənnə yə wuli naanin kəmə suulun. Mən fan de saxan: Gadi gbeen de keden, Aseri gbeen de keden, e nun Nafatali gbeen de keden.

³⁵ A rabilinna birin, nəngənnə yə wuli fu nun solomasəxə. Sa fələ na waxatin ma, taan yi xili sa, a ‘Alatala na yi.’ ”

Daniyeli Nabi Daniyeli Alaa Falan Naxan Sebe

Babilon mangan faxi Isirayila bəxəni yenge sodeni jee keme sennin benun Yesu xa bari. E yi Nabi Daniyeli suxu a dii jareyani yengeni, e siga a ra Babilon yi. Nabi Daniyeli yi findi Babilon mangane fekolonna nde ra. Ala senben soxi a yi, a xa xiyene nun wundo feene bunna fala mangane xa. Ala mon bata dunuɣa fe famato wuyaxin lankenemaya Daniyeli xa. A ne sebe Kitabun yireni ito kui.

Kitabun yireni ito Yahudiya banxulan muxu naanin nan ma taruxun yebama en xa naxanye lu tinxinyani e Ala xa Babilon Manga Nebukadanesari yetagi. Taruxu sennin nan a yire singen kui (sora 1 han sora 6), naxanye a yitama en na Yahudiya yama limaniyaxi kii naxan yi besenxonyani. Misaala ra, en Daniyeli a taruxun toma be, mangana kuntigine a woli yatane bun ma waxatin naxan yi (sora 6).

Ala fe to naanin nan yitama Daniyeli ra alo xiyena Daniyeli sora 7 han sora 12 kui naxanye dunuɣa wundo feene makenenma Daniyeli xa. Fe tooni itoe Yahudiya yama taruxun nan yitama alo xiyena, siya wuyaxine yi naxanye toroma, han Ala mon yi e mali, e yi doxo e bəxəni.

Daniyeli feen naxanye toxi fata Ala ra, na yirena ndee Yesu fa waxatin nan yebama jee keme wuyaxi benun Marigi Yesu xa bari. Misaala ra, mangan xiye naxan ma fe sebei Daniyeli sora firinden, na gemena nde a fe falaxi naxan keben, muxu yii mi naxan bəxi. Na yi findi taxamasenna ra naxan Marigi Yesu fa waxatin nun a fa kiin yitama bayo gemen godoxi yirena nde fari naxan findixi Romi kaane mangayana fe taxamasenna ra. A mon naxa a na gemen yi findi geya belebelen na naxan bəxəna ngaan nafe. Na bunna neen, fa fala Marigi Yesu faxi Romi kaane mangaya waxatini, a denkeleya yamaan mon sabatima siyane birin tagi han to alo na xiyena a yitaxi kii naxan yi.

Daniyeli 9.25 fan Yesu fa waxatina fe falama. Malekana a falaxi Daniyeli xa menni fa fala a jee keme naanin jee tonge solomasexɛ nun saxon nan tima yamarina nde xanbi ba benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa, a yi faxa. Na yamarina fe sebei Esirasi 7.11 kui. Yerusalen taan tixi yamarin naxan ma, na yi fi xi yanyina nde jee keme naanin tonge suulun nun solomasexɛ benun Marigi Yesu xa bari hanma

yanyina nde jee keme naanin tonge naanin nun suulun fata jee ne tenge kii firinna ra muxune yi darixi naxanye rawale na waxatine yi. Nayi, Kitabuna falan na kamalixi Yesu barin to jee moxəjen nun suulun ti, xanamu, a barin to jee tonge saxon nun solomasexɛ ti. Yesu faxa nen, a keli sayani yanyina nde a barin to jee tonge saxon nun saxon ti. Na bunna neen, fa fala Daniyeli waliyiya falani ito Marigi Yesu faxa waxati yeten falaxi yanyina nde jee keme suulun jəxən benun Yesu xa bari.

Kitabun yireni ito nun Lankenemaya kitabun yirena ndee maliga han! E firinna birin waxatin birin denkeleya muxune nan senbe soma, e xa lu denkeleyani, hali kontofili feen nun torəyaan sifan birin e soto.

Daniyeli nun a lanfane Babilon yi

¹ Yehoyakimi a mangayaan jee saxon-dena, Yuda yamanani, Babilon mangan naxan yi xili Nebukadanesari, na nun a muxune yi siga, e sa fu Yerusalen taan ma, e yi a rabilin yengesone ra.

² Marigin nan tinxi Yehoyakimi suxu feen ma, Yuda Mangana, e nun Ala Batu Banxin muran nasarijanxine tongo feen ma. Manga Nebukadanesari yi ne xali Babilon yamanani, a yi se xonne ramara a gbee suxure banxin nafulu ramaradeni.

³ Mangan yi a fala a muxu gbeen xa, naxan xili Asipenasi, a naxa, a a xa sa Isirayila foningena ndee ye matongo, naxanye kelixi manga banxini xanamu xabila hiyabuxine yi.

⁴ A xa xaxilima xaranxine ye matongo naxanye kende, e tofan. E xa kota alogo e xa no wanla ke mangana banxini. E luma nen e xaranje Babilon xuiin nun a sebenle ma.

⁵ Mangan mon yi e soge keden balon tongo, keli a gbee donseene yi e nun a gbee dolone yi. E xaranma nen jee saxon bun ma, na xanbi ra, e yi fa lu wanla ke mangan xa.

⁶ Yuda kaan naxanye yi na muxune ye, ne xili: Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli, e nun Asari.

⁷ Mangana tande xunna yi xili nenən sa e xun ma. A yi Daniyeli xili sa a “Belitisasari.” A yi Xananiya xili sa a “Sadiraki.” A yi Mikayeli xili sa a “Mesaki.” A yi Asari xili sa a “Abedinego.”

⁸ Daniyeli yi a miri, a nama a yete raharamu mangana a donseene ra e nun a dolon na.* Nanara, a yi tande xunna mafan a e nama a karahan a a yete raharamu.

⁹ Ala yi a ragidi, tande xunna yi hinan Daniyeli ra, a mon yi kininkinin a ma.

¹⁰ Tande xunna yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “N gaxuxi mangan yee ra, n kanna, naxan bata e donna nun e minse feen nagidi.

* **1:8** **1.8Haramun** nan yi mangana donseene ra bayo e yi ralima mangana suxurene nan ma.

Xa a i to, i fatin baxi i ra i lanfane tagi, n xunna lama ayi nen e fe ra.”

¹¹ Daniyeli yi a fala na xa, tande xunna naxan tixi Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli nun Asari xunna dɔxɔn na, a naxa,

¹² “Se bogine nun igen gbansanna fi nxu ma, i xa nxu mato nayi han xi fu.

¹³ Na xanbi ra, i nxu nun nxu lanfane fatin sama e bode ma nen naxanye mangana a donseen donma, i nxɔ donse feen yebɛ nayi alo i naxan toxi.”

¹⁴ Nanara, a tin na ma, a yi e mato xi fu bun ma.

¹⁵ Xii fu danguxina, a yi a to e kende, e fatin fan, dangu mangana donseen don muxune ra.

¹⁶ Nanara, e xunna dɔxɔn yi se bogine fi e ma, mangana donseen nun a dɔlɔn jɔxɔn na.

¹⁷ Ala yi lɔnnin fi foninge naaninni itoe ma a e xa fe sebɛxin birin bunna famu, e nun fekolonna. Daniyeli yi nɔɛ xiyene bunne fale e nun fe toone alo xiyena.

¹⁸ E waxatin jan yanyi naxan yi mangan naxan sa, tande xunna yi e yita Nebukadanesari ra.

¹⁹ E birin nun mangan yi e bode to, fonin-gene yɛ, muxu yo mi a kenɛn alo Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli e nun Asari. Ne yi so a wanni.

²⁰ Mangana e maxɔdin fefe ma lan xaxilimayaan nun fe kolonna fe ma, a yi a to e yabine yi dangu a woyimene nun a jinan kanne gbeen na dɔxɔɲa ma fu, naxanye yi a yamanani.

²¹ Daniyeli yi lu na yi han Kirusi a mangayaan jɛɛ singena.

2

Mangana xiyena fe

¹ Nebukadanesari a mangayaan jɛɛ firindena, a yi xiye sa. A xaxinla yi jaxamin han xixɔnla yi a bejin.

² A yi woyimene nun jinan kanne nun kɔmɔ kanne nun yiimatone xili alogo e xa a xiyen bunna fala a xa. Ne yi malan, e ti a yetagi.

³ Mangan yi a fala ne xa, a naxa, “N xiyena nde nan saxi, naxan bata n xaxinla jaxamin. A xɔnla n ma, n xa na xiyen bunna kolon.”

⁴ Na yiimatone yi mangan yabi Arami xuini, e naxa, “Nxu kanna, Ala xa siin fi i ma. I ya xiyen yeba nxu xa, nxu xa a bunna fala i xa.”

⁵ Mangan yi a fala yiimatone xa, a naxa, “N bata yelin a natɛ fa fala xa e mi n ma xiyeni ito fala n xa e nun a bunna, n na e yibolonma nen dungi dungi yɛɛn ma, e banxine fan yi kala fefe!

⁶ Koni xa e mɔn nɔ n ma xiyen nun a bunna faladeni n xa, e kise wuyaxi sɔtɔma nen n yii, e nun kɔntɔnne nun xunnayeren gbegbe. Nanara, e xa xiyen nun a bunna fala n xa.”

⁷ E mɔn yi a fala mangan xa, e naxa, “Mangana, i ya xiyen fala nxu xa, nxu xa a bunna fala i xa.”

⁸ Mangan yi a fala e xa, a naxa, “N bata a kolon, e katama n xa dija han waxati gbɛɛ bayo e a kolon n ma fe ragidixin mi kale.

⁹ Koni, xa e mi n ma xiyen fala n xa, jaxankata kedenna sama e birin fari nen. E faxi wulen nun yanfantenya falan nan tideyi n xa han n ma miriyaan yi maxɛɛ. Nanara, e n ma xiyen fala n xa, nayi n na a kolonna nen fa fala e nɔɛ a bunna fale nen.”

¹⁰ Yiimatone yi a yabi, e naxa, “Nxɔ mangana, na muxu yo mi dunɲani ito yi naxan nɔɛ na ligɛ naxan xɔli i ma. Na manga yo mi na, hali a fangan nun a senben na gbo kii yo ki, na munma fe sifani ito maxɔdin woyimene nun jinan kanne nun yiimatone ma singen.

¹¹ I naxan maxɔdinxɪ, na xɔdɔxɔ. Muxu yo mi nɔɛ na yabin soɛ i yi fɔ alane, koni ne mi dɔxi adamadiine tagi.”

¹² Nayi, mangan yi xɔlɔ, a bɔɲɛn yi te han! A yamarin fi fa fala a Babilɔn fekolonne birin xa faxa.

¹³ Mangana falan yi rawanga, fekolonne yi fa fama faxadeni nen. Nayi, e Daniyeli fen e nun a lanfane alogo e fan xa faxa.

Ala yi xiyen lankɛnemaya

¹⁴ Daniyeli yi a xuiin namini jɔxɔ luun nun xaxilimayaan na Ariyoki ma mangan kantan muxune xunna, naxan yi faan ki-raan xɔn ma siga Babilɔn fekolonne faxadeni.

¹⁵ A Ariyoki maxɔdin, a naxa, “Nanfera mangan bata sariya xɔdɛɛ sifani ito sa.” Ariyoki yi na feen yeba Daniyeli xa.

¹⁶ Nanara, Daniyeli yi siga mangan fɛma, a yi a mayandi alogo a xa waxatin fi a ma, a xa nɔ a xiyen nun a bunna fale mangan xa.

¹⁷ Daniyeli yi siga banxini, a feni ito birin yeba a lanfane xa, Xananiya nun Mikayeli e nun Asari.

¹⁸ A yi e mafan a e xa Ala maxandi naxan kore, a xa kininkinin e ma, a xa fe luxunxini ito yita e ra alogo e nama Daniyeli nun a lanfane faxa Babilɔn fekolonna bonne xɔn.

¹⁹ Nanara, Daniyeli yi fe toon ti kɔɛɛn na alo xiyena, fe luxunxin yi lankɛnemaya a xa. Daniyeli yi Ala tantun naxan kore,

²⁰ a naxa, “Ala xinla xa tantun habadan habadan!

Amasɔtɔ a tan nan gbee kolonna nun senben na.

²¹ A tan nan waxatin nun a keɲane maxɛɛtɛma:

A tan nan mangane bama.

A tan nan mangane dɔxɔma.

A fekolonna fima fekolonne ma,
a lɔnnin fima xaxilimane ma.

²² A fe tilinx luxunxine lankenemayama.

A dimi yi feen kolon,

bayo kenenna a yii.

²³ N benbane Ala,

n na i tantunma,

n yi i batu

fekolonna nun fangana a fe ra

i naxan fixi n ma.

I bata n nakolon na ra,

nxu naxan maxɔdinx i ma,

i bata nxu rakolon mangana xiyen na.”

Daniyeli yi mangan xiyen nun a bunna fala

²⁴ Na xanbi ra, Daniyeli yi siga Ariyoki fema, mangan yamarin fi naxan ma a xa Babilon fekolonne faxa. A sa a fala a xa iki, a naxa, “Hali i nama Babilon fekolonne faxa. Siga n na mangan yetagi. N xa a xiyen bunna fala a xa.”

²⁵ Mafuren, Ariyoki yi siga Daniyeli ra mangan fema, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata muxu keden to na Yuda kaa suxine ye, naxan xiyen bunna fale mangan xa.”

²⁶ Mangan yi Daniyeli maxɔdin naxan xili Belitisasari, a naxa, “I tan nɔe xiyen nun a bunna fale n xa ba?”

²⁷ Daniyeli yi mangan yabi, a naxa, “Mangana, i fe luxunxin naxan maxɔdinx fekolonne nun jinan kanne nun woyimene nun yiimatone ma, ne sese mi nɔe i ya xiyen nun a bunna fale i xa.

²⁸ Koni Ala na yi, naxan kore xɔnna ma. A nɔe fe luxunxine ye mayalanje. A bata Manga Nebukadanesari rakolon naxan ligama waxati famani. Awa, iya xiyen nun i ya fe toone ni i ra i naxanye to i ya saden ma.

²⁹ I yi saxi waxatin naxan yi, mangana, i yi lu i mirɛ fe famatone ma. Awa, naxan fe luxunxine ye mayalanma, na bata i rakolon fe famatone ra.

³⁰ N tan ma binni, fe luxunxini ito mi ye mayalanxi n xa fa fala n tan fekolon dangu ndenden na, koni alogo a bunna xa fala mangan xa, i yi i sondonna miriyane kolon.”

³¹ “Mangana, i fe toon nan tixi naxan findixi sawura belebelen na. Na sawura yi gbo kati! A yi mayilenma, a yi tixi i yetagi, a kejaan yi magaxu han!

³² Xemaan yeteen nan yi sawuran xunna ra, a kanken nun a yiine gbeti wuren nan e ra, a kuiin nun a tagina, sulana.*

³³ A danbane yi rafalaxi wure foren na, a sanne wure foren nun bende ganxina.

³⁴ I yi a matoma waxatin naxan yi, gemena nde yi keben muxu yii mi naxan bɔxi, a fa bɔnbɔ na sawuran sanna ra wure foren nun bende ganxin denaxan yi. A yi e rayensen.

³⁵ Awa, a wure fore yo, a bende ganxi yo, a sulan yo, a wure gbeti yo, a xema yo, na birin yi lunburunje ayi, e yi findi burun burunna ra alo se dagin naxan yifema soqe furen na. Foyen yi a xali a funfu yo mi lu na. Awa na gemen naxan fa bɔnbɔ na sawuran na, na yi findi geya belebelen na, a bɔxɔna ngaan nafe.”

³⁶ “Xiyen ni i ra. Nxu a bunna fan falama nen mangan xa.

³⁷ N kanna, mangane mangan ni i tan na. Amasɔt Ala nan mangayaan nun senben nun fangan nun xunnayerenna fixi i ma, Ala Naxan Kore.

³⁸ A tan nan i dɔxi muxune nun subene nun xoline xun na, e nema dede yi, a yi nɔon fi i ma ne birin xun na. I tan nan xema xunna ra.

³⁹ I tan na dangu, mangaya gbeten kelima nen naxan senben xurun i gbeen xa. Na xanbi, mangayaan saxanden ligama nen alo sulana, na yi nɔon sa bɔxɔn birin ma.

⁴⁰ Mangaya naaninden fama nen, na xɔdɔxɔ alo wurena. Wuren seen birin yensenma, a a lunburun. Na mangayaan fan bonne yensenma na kii nin, a yi e lunburun.

⁴¹ I a sanne nun a san sonle toxi rafalaxi wuren nun bende ganxin basanxin na kiin de, na yamanani taxunma nen, koni wuren xɔdɔxɔn ɔxɔndɔnna taranma a yi nen, bayo i wuren nun bende ganxin basanxin nan toxi.

⁴² Nanara, alo a san sonle yi rafalaxi wuren nun bende ganxin basanxin na kii naxan yi, na yamanan fɔxɔ kedenna fangan gboma ayi nen, bode fɔxɔn yi xetunje ayi.

⁴³ I wuren nun bende ganxin basanxin nan toxi, bayo na muxune katama nen e xa malan, koni e mi malanje alo wuren nun bende ganxin to mi basanje.”

⁴⁴ “Na mangane waxatini, Ala Naxan Kore, na mangayana nde rafama nen naxan mi kalɛ habadan!† Na mangayaan mi

* **2:32: 2.32** A **xunna** findixi Babilon kaane mangayaan nan na. Na feen sebxi Yeremi 51.7 kui. A **kanken nun a yiine** findixi Perise kaane gbeen na Manga Kirusi naxan folo jee keme suulun tonge saxan nun solomanaanin benun Yesu xa bari. A **kuiin nun a tagi** findixi Gireki kaane mangayaan na Manga Alesandire bun ma jee keme saxan benun Yesu xa bari. A danbane nun a sanne findixi Romi kaane mangayaan nan na. Yesu faxi waxatin naxan yi, Romi kaane nan yi mangane ra bɔxɔn yire wuyaxi xun na. † **2:44: 2.44** Marigi Yesu a denkeleya yamaan naxan folo, na findixi **mangayani** ito ra naxan buma habadan. Daniyeli a falani ito a yebaxi fa fala a Yesu yi lan a xa fa Romi kaane mangayaan waxatini. A faxi na waxatin nin. Yesu a denkeleya yamaan nan sabatima dunuja yiren birin yi fata falani ito ra. Na feen mato Daniyeli 2.35 kui. A mɔn buma habadan ariyanna yi.

danguma yamana gβete nōon bun. A yamanan bonne raxuyama ayi nēn, a yi e raxəri, koni a tan yetēen luma nēn habadan.

⁴⁵ Na bunna nēn, alo i gemēn naxan toxi kebenye geyaan fari muxun yii mi dinxi naxan na, a fa wuren nun sulan nun bēnden nun gβeti wuren nun xēmaan yensen. Ala bata a yita mangan na naxan fama ligadeni yeēn na. Nōndin nan xiyeni ito ra, muxune lan e xa la a bunna fan na.”

Mangan yi Daniyeli binya

⁴⁶ Nba, Manga Nebukadanesari yi a xinbi sin Daniyeli bun ma, a yetagin yi lan bōxōn ma. A yamarin fi a e xa saraxane ba a xa, e nun wusulanna.

⁴⁷ Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “E Ala nan alane Ala ra. E nun mangane gbee marigina naxan wundo feene lankenmayama. Bayo i bata nō wundo feni ito ye mayalanje.”

⁴⁸ Mangan yi Daniyeli mate, a banna se wuyaxi so a yii. Ayi a dōxō Babilōn yamanan birin xun na, a yi a findi mangan na Babilōn fekolonna birin xun na.

⁴⁹ Daniyeli yi mangan mafan, a xa Babilōn bōxōn fe yeβan so Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yii. Daniyeli yetēen yi lu Manga Nebukadanesari a tandem ma wanla ra.

3

Mangan yi suxuren nafala

¹ Manga Nebukadanesari yi sawura xēmaan nafala. A kuyan nōngōnna ye tonge sennin lixi. A yigbona, nōngōnna ye sennin. A sa a ti Dura Lanbanni, Babilōn yamanani.

² Manga Nebukadanesari yi bōxōne mangane nun bōxō kanne nun yamana kanne nun sariya kanne nun nafulu ramarane nun sariyasane nun kitisane nun bōxōn kuntigine ngaan xili alogo e xa fa sawurana fe rawangadeni Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

³ Awa, bōxōne mangane nun bōxō kanne nun yamana kanne nun sariya kanne nun nafulu ramarane nun sariyasane nun kitisane nun bōxōn kuntigine ngaan yi e malan na sawurana fe rawangadeni Manga Nebukadanesari naxan nafala. E ti sawuran yetagi Manga Nebukadanesari naxan nafala.

⁴ Mangana fe rawangan yi sarin fangan na, a naxa, “Siyane nun bōnsōnne birin naxanye xuine birin falama, naxan yamarixi e ma, na ni ito ra:

⁵ E na xōtaan nun xulenna nun sōrōnna nun kondenna nun bōlōnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin me waxatin naxan yi, e bira bōxōni, e yi sawura

xēmaan batu, Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

⁶ Xa naxan yo mi bira a bun ma, a yi a batu, na rawolima ayi nēn sulun tēni* keden na!”

⁷ Nanara, siyane birin to xōtaan nun xulenna nun sōrōnna nun kondenna nun bōlōnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin me, siyane nun bōnsōnne birin naxanye xuine birin falama, ne yi bira sawura xēmaan bun ma, e yi a batu, Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

⁸ Na waxatin yeteni, yiimatona ndee yi fa, e xa Yahudiyane kansun.

⁹ E yi a fala Manga Nebukadanesari xa, e naxa, “Ee! mangana! I xa bu dunuɲa yi.

¹⁰ Nxu kannna, i bata yi yamarin fi, a muxune birin xa bira sawura xēmaan bun ma, e yi a batu, e na xōtaan nun xulenna nun sōrōnna nun kondenna nun bōlōnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin me waxatin naxan yi.

¹¹ Nayi, naxan yo mi tin bire a bun, a yi a batu, na kannna wolima nēn sulun tēni.

¹² Koni Yahudiyana ndee na yi, i tan yetēen Babilōn bōxōn fe yeβaan soxi naxanye yii, Sadiraki nun Mesaki e nun Abedinego. I ya yamarin bōte mi ne xa. Ee! Mangana! E mi i ya alane batuma, e mi i ya sawura xēmaan fan batuxi i naxan nafalaxi.”

¹³ Nebukadanesari bōɲen yi te a xōlō! A yi yamarin fi, e xa fa Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego ra. Sofane yi fa na xēmene ra a yetagi.

¹⁴ Nebukadanesari yi a fala e xa, a naxa, “Sadiraki nun Mesaki e nun Abedinego, ɲōndin na a ra ba? E mi n ma alane batuma, e mōn mi sawura xēmaan batuma, n naxan nafala?

¹⁵ Awa, iki, e na xōtaan nun xulenna nun sōrōnna nun kondenna nun bōlōnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin me sōnōn, e bira, e yi sawura xēmaan batu n naxan nafalaxi. Koni xa e mi a batu, e rawolima nēn sulun tēni keden na! Ala mundun na yi naxan e bama n yii?”

¹⁶ Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yi a fala, e naxa, “Ee! Manga Nebukadanesari! Nxu mi waxi nxu yete makata fe yi i yetagi.

¹⁷ Xa na rabe, nxō Ala, nxu walima naxan xa, na nōe nxu ratange. A nxu ratangama sulun xapen ma nēn e nun i yiin ma.

¹⁸ Hali a mi na lige, mangana, a kolon a nxu mi i ya alane batuma, nxu mi i ya sawura xēmaan batu e naxan nafalaxi.”

E woli fena tēni

¹⁹ Nayi, Nebukadanesari yi mōne han! A yetagin yi masara Sadiraki nun Mesaki nun

* 3:6: 3.6Sulun tēn mōn falama yirena nde yi fa fala “Furu tēna.” † 3:19: 3.19Sulunna mōn fale fa fala furuna.

Abedinego yee xori. Nebukadanesari yi yamarin fi e xa sulun† nawolon dɔxɔna ma solofere dangu e yi darixi a ra kiin de.

²⁰ A yi a yengsɔna ndee yamari naxanye maxɔdɔxɔ a gali diine ye, e xa Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego xidi, e yi e rawoli sulun tee xajeni.

²¹ Na xeme saxanna yi xidi, e maraberi baxi e dugine nun e wantanne nun e namune yi, e nun e domaan birin. E yi woli sulun tee xaje tagi.

²² Sofaan naxanye Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego woli teeni, teen yi ne faxa bayo mangan bata yi yamarin fi a xa wolon jaxi ra.

²³ Koni Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego, ne saxanna xidixin yi bira sulun tee xajeni.

²⁴ Manga Nebukadanesari yi gaxu, a tuganje ayi, a keli. A yi a fala a maxadi tiine xa, a naxa, “En mi muxu saxan xidixin xan wolixi teen tagi ba?” E mangan yabi, e naxa, “Ɔn Mangana!”

²⁵ A mon naxa, “Anu, n muxu naanin nan toma, e mi xidixi. E sigan tima teen tagi, tɔɔya yo mi e ma. E naaninden kejaan maliga malekan na.”

Mangan yi Ala binya

²⁶ Nebukadanesari yi a maso sulun xajen de ra, a naxa, “Sadiraki! Mesaki! Abedinego! Ala Matexina walikene, e mini, e fa be.” Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yi keli teen tagi.

²⁷ Bɔxɔne mangane nun bɔxɔ kanne nun yamana kanne yi e maso e ra. E yi a to, teen mi nɔ yo sɔtɔxi na xemene fatin ma. E xunxene mi ganxi, e dugine mi kalaxi. Teen xiri mi dɔxi e ma.

²⁸ Nebukadanesari yi a fala, a naxa, “Tantunna Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a Ala xa! A tan nan a malekan nafaxi, a yi a walikene ratanga. E bata la a ra han, e yi mangana a yamarin kala. E yitɔnxi faxa feen ma, benun e xa ala gbete batu, ba e Ala ra.

²⁹ A mato fa, n yamarin naxan fima: xa muxu yo Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a Ala rafeya, a na taran siya yo yi, yamana yo yi, xui yo yi, na kanni segema dungi dungi yeen nan ma, a banxin yi findi kurun na, bayo ala yo mi na naxan nɔ makantan sifani ito ra alo a tan.”

³⁰ Nanara, mangan yi Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a fe mate Babilon yamanani.

³¹ Manga Nebukadanesari yi xerane rasiga siyane nun bɔnsɔnne birin ma naxanye xuine birin falama, dunuɔa yiren birin yi, a naxa, Bɔɔesa gbeen xa lu e xa.

³² A findixi n xa fe faɔin nan na,

n xa taxamasenne nun kabanako feene yeba e xa

Ala Matexin naxanye ligaxi n xa.

³³ A taxamasenne gbo, a kabanako feene senben gbo.

A mangayana, habadan mangayaan na a ra.

A nɔyaan luma nen mayixete nun mayixete.

4

Mangan xiye firindena

¹ N tan Nebukadanesari, n yi bɔɔe xunbenla nun jaxunna nin n ma mangaya banxini.

² N yi xiye sa naxan n magaxuxi. Miriyane yi soma n yi n ma saden ma, n xaxinla fe toone yi n kuisan han!

³ Nanara, n bata yamarin fi, e xa fa Babilon fekolonne ra n fama alogo e xa n ma xiye bunna fala n xa.

⁴ Woyimene nun jinan kanne nun yiimate tone nun kɔmɔ kanne faxina, n yi n ma xiye yeba e xa, koni e sese mi nɔ a bunna fale n xa.

⁵ A rajanna, Daniyeli fan yi fa n fama naxan mon yi xili Belitisasari naxan xili luxi alo n ma ala xinla. Ala sarijanxine niina a tan yi. N yi n ma xiye yeba a xa,

⁶ n naxa, “Belitisasari, woyimene kuntigina, n na a kolon fa fala ala sarijanxine niina i tan yi. Wundo fe yo mi xɔdɔxɔ i tan yii. Fe toone bunna fala n xa, n xiye saxi naxanye ra.”

⁷ “Awa, n xaxinla toon naxan tixi, na ni i ra, n to yi saxi n ma saden ma, n yi n yee rakopinma, n yi a to:

Wudi bili gbee keden tixi bɔxɔn tagi, naxan yi mate han!

⁸ Na wudin yi gbo, a magaxu ayi, a konden yi texi nen han kuyena. A yi toma bɔxɔn danna birin na.

⁹ A jɔxɔndene yi fan, a bogine yi wuya han! Birin balon yi a kɔe ra. Burunna subene yi fama a nininna bun. Xoline yigiyaxi a yiine kɔe ra. Daliseene birin yi e donna sɔtɔma a bogin nan xɔn.

¹⁰ N xaxinla tooni, n naxan to n ma saden ma, n yeen tixi, n yi marakantan ti sarijanxina nde keden to gode

keli kore xɔnna ma.

¹¹ Na yi sɔnxɔ fangan na, a falan ti iki, a naxa, ‘E wudini ito rabira, e yi a yiine sege, e yi a jɔxɔndene ba a ma, e yi a bogine raxuya ayi.

Subene xa e giye a bun,
xoline yi keli a yiine yi.

¹² Koni ε xa a dungin nun a salenne lu bəxəni
ε yi a xidi wuren nun sula yəlonxənnə ra,
a yi lu xeen ma se xen xore ra.

A xa yikun xiila ra,
a yi a balo se xen na
alo subene.

¹³ A adamadi xaxinla maxetema nen,
sube xaxinla yi so a yii.

Nεε solofere danguma a xun ma nen.

¹⁴ Marakantan muxune nan sariyani ito
ragidixi,

maleka sarixanxine nan yamarini ito fixi
alogo daale xa a kolon

fa fala Ala Matexin nəon nabama
adamadiine mangayaan fari.

A a soε muxe yii naxan na rafa na ma,
hali muxune birin dangu naxan na.' "

¹⁵ "N tan Manga Nebukadanesari, n xiye
naxan sa, na nan na ra. Awa, i tan Belitisasari,
i xa n xiye bunna fala n xa, bayo n ma
bəxən fe kolonne, ne sese mi nəxi a bunna
fale n xa. Koni i tan nεε bayo ala sarixanxine
niina i tan yi."

Daniyeli yi xiye yeba

¹⁶ Awa, Daniyeli naxan xili Belitisasari,
na yi a raxunbeli waxatidi, a miriyane yi a
kuisan. Mangan yi a fala, a naxa, "Beliti-
sasari, xiye nun a bunna nama i kuisan."
Belitisasari yi a yabi, a naxa, "N kanna, a yi
lan nun, xiye xa findi i yaxune gbeen na, a
bunna yi lu i sangaxəxəne xa.

¹⁷ I wudi bili gbeen toxi gboε, a maxədxə
ayi, naxan kondən texi han kuye, naxan yi
toma bəxən danna birin yi,

¹⁸ naxan jəxəndene fan, naxan bogi
wuya, naxan daliseen birin baloma,
burunna subene e sama naxan bun ma,
xoline e tεen sama naxan yiine yi."

¹⁹ "Ee! Mangana! Na wudin ni i tan na.
Bayo, i bata gbo i findi se nbe kanna ra. I ya
gboon bata te han kuye e nun i ya nəon bata
dunuxa danna birin li.

²⁰ I tan mangan mən yi kantan ti
sarixanxine keden to gode keli kuye, a naxa,
"E wudini ito rabira, ε a kala, koni ε dungin
nun a salenne lu bəxəni. Koni ε a maxidi
wure yəlonxənnə nun sulan yəlonxənni xeen
ma se xen xore ra. A xa yikun xiila ra. A xa lu
burunna subene xən ma han jεε solofere yi
dangu a xun ma.' "

²¹ "Ee! Mangana! N xa a yeba i xa Ala
Matexin naxan nagidixi n kanna mangan
ma.

²² I kedima nen adamadiine tagi, i sa i
damake burunna subene ye. I i degema
se xen nan na alo jingene. I mən yikunma
xiila ra nen jεε solofere bun ma, han i yi
a kolon a Ala Matexin nan nəon nabama

adamadiine mangayaan xun na. A man-
gayaan fima muxun ma naxan na a kenen.

²³ Wudi dungin nun a salenne lu feen
yamarin fan bunna na, a i ya mangayaan
naxetema i ma nen i na a kolon, a nəon naxan
yi, na kuye.

²⁴ Nanara, Mangana, n ma maxadin xa
rafan i ma: Danna sa i yulubine ra, i xa
tinxin. I ya tantanne lu na, i xa kininkinin
təro muxune ma. Yanyina nde yi, i luyε bəjε
xunbenli nen."

²⁵ Na feen birin yi kamali Manga
Nebukadanesari ma.

²⁶ Kike fu nun firin to dangu, a yi a masiga
tima manga banxin sangansoon kəε ra Ba-
bilən yi,

²⁷ Mangan yi a fala, a naxa, "Babilən gbo
de! N tan nan a tixi manga yigiyaden na n
senben fangan na n ma xunnayerenna nun
n ma binyen xa!"

²⁸ Falan mən yi mangan dən singen, fala
xuina nde yi keli kuye, a naxa, "Manga
Nebukadanesari, falani ito tima i tan xa.
Mangayaan senben bata ba i yii to.

²⁹ I kedima nen muxune tagi, i sa i damake
burunna subene tagi, i yi se xen don alo
jingene, jεε solofere bun ma han i na a
kolon waxatin naxan yi a Ala Matexin nan
nəon nabama adamadiine mangayaan fari.
A a so muxe yi naxan na a kenen."

³⁰ Na waxatin yeteni, na fala xuiin yi
kamali Manga Nebukadanesari xili ma, a
yi kedi adamadiine ye, a se xen don alo
jingene. A fatin yi yikun xiila ra, han a
xunse xen yi mini alo singbin xabena. A san
xanle yi kuya ayi alo xəlin gbeena.

³¹ Waxatin naxan saxi na danna to a li, n
tan Nebukadanesari, n yi n yeen nate kuye,
n xaxinla yi xete n ma. N na Ala Matexin
batu, n yi a tantun, n yi a binya naxan na yi
habadan! Naxan ma nəon findixi habadan
nəon na e nun naxan ma mangayaan ligama
mayixete nun mayixete xun na.

³² Sese mi dunuxa muxune senben na Ala
yeε ra yi. Naxan na a kenen, a na nan ligama
maleka ganla ra e nun muxune bəxən ma.
Muxu yo mi na naxan a yiin yeε ratiye, a a
fala, a naxa, "I nanfe ligama?"

³³ Na waxatin yeteni, n xaxinla yi xete n
ma, n ma mangayaan xunnayerenna nun
n ma nəon mirinna fan yi xete n ma. N ma
maxadi tiine nun n ma muxu gbeene mən yi
n xili, n dəxə n ma mangaya gbedeni. N ma
gboon yi siga xun mase.

³⁴ Iki, n tan Nebukadanesari, n na a ba-
tuma, n na a yite, n na a binya, kore xənna
mangana yoon a xa a kewanla birin yi, a
kirane tinxin. A nεε muxune magode nen
naxanye e yete yitema.

5

Sebeli magaxuxina

¹ Ləxəna nde, Manga Belisasari yi naxanaxani tən a muxu gbee wuli kedenna xa. A yi lu dōlən minjə e xən.

² Dōlən to a suxu, Belisasari yi yamarin fi a e xa fa igelengenna xema daxin nun gbeti daxin na, a baba Nebukadanesari kelixi naxanye ra Ala Batu Banxi gbeen Yerusaleŋ taani. Mangan yi waxi a min feni ne ra e nun a naxanle nun a konyi naxanle* nun a muxu gbeene.

³ Nayi, e yi fa xema igelengenne ra naxanye sa tongo Ala Batu Banxini Yerusaleŋ taani. Mangan nun a muxu gbeene nun a naxanle nun a konyi gilene yi e min ne ra.

⁴ E dōlən min waxatin naxan yi, e yi lu alane batue, xemaan nun gbetin nun sulan nun wuren nun wudin nun geme alane.

⁵ Na waxatin yeteni, muxun yii sonle yi mini kenenni lenpu degen ma. E sebenla ti manga banxin kanke. Mangan yi yiini ito to naxan yi sebenla tima.

⁶ Mangan yetagin yi maxete, a miriyane yi a kuisan, a tagi xudine yi ba a yi, a xinbine yi lu bōnbe e bode ra.

⁷ A yi gbelegbele fangan na, a e xa fa jinan kanne nun yiimatone nun kōmō kanne ra. A yi a fala Babilōn fekolonne xa, a naxa, "Naxan na sebenli itoe xaran, a yi a bunna fala n xa, na maxidima nən manga dugin na, xema jeren yi bira a kōe, a mōn yi mangaya tiden saxanden soto bōxōni ito yi."

⁸ Mangana a fekolonne birin yi so, koni e mi nō sebenla xaranye, e yi a bunna fala mangan xa.

⁹ Na nan a liga, Manga Belisasari mōn yi gaxu han, a yetagin yi maxete, a muxu gbeene yi kui yifu.

¹⁰ Mangana nga to mangan nun a muxu gbeene sōnxō xuiin me, a so naxanaxa banxini. A yi a fala, a naxa, "Mangana, i xa bu han! I ya miriyaye nama i kuisan. I yetagi nama maxete.

¹¹ Muxuna nde i ya bōxōni, ala sarijanxine xaxinla a yi. I baba waxatini, a yi feene fixen toma, a xaxinla fan, a fekolonna nun alane gbeen lan. Nanara, i baba Manga Nebukadanesari yi a findi woyimene nun jinan kanne nun yiimatone nun kōmō kanne kuntigin na. I baba mangan yeteen na liga nən.

¹² Bayo, nii fisamantenna nun lōnnin nun xaxilimayaan Daniyeli yi, mangan naxan xili sa Belitisasari. Xiyene bunna kolonna fan ayi. A mōn sandane yebama, a maxōdin xōdexene yabima. Nanara, e xa Daniyeli xili. A nōma nən a bunna faladeni i xa."

Daniyeli yi na sebenla xaran

¹³ Nayi, e fa Daniyeli ra mangan yetagi. Mangan yi a fala a xa, a naxa, "I tan nan na Daniyeli ra n baba faxi naxan na sa keli Yuda yi?"

¹⁴ N bata i ya fe me a alane niina i tan yi e nun i feene fixen toma. Xaxinla nun fekolonna i tan yi naxan jōxōn mi na.

¹⁵ E baxi fadeni nən fekolonne nun jinan kanne ra n fēma alogo e xa sebenli ito xaran, e yi a bunna fala n xa, koni e mi nōxi a bunna faladeni!

¹⁶ N bata a me a i nōe feene bunne yebe nən, i yi maxōdin xōdexene yabi. Iki, xa i nō sebenli ito xaranye, i n nakolon a bunna ma, i maxidima manga dugin na nən, xema jeren yi bira i kōe, i yi findi bōxōn mangan muxu saxanden na."

¹⁷ Daniyeli yi a fala mangan xa, a naxa, "I ya kiseene ramara i yete xa, i ya finmaseene fi gbete ma. Hali na, n sebenla xaranma nən mangan xa, n yi i rakolon a bunna ma.

¹⁸ Ee! Mangana! Ala Matexin nan mangayaan nun ghoon nun xunnayerenna nun nōrōn fixi i baba Nebukadanesari ma.

¹⁹ Nanara, siyane nun bōnsōnne birin naxanye xuine birin falama, ne gaxuxi a yee ra. A na wa a xōn, a muxun faxa. A na wa, a a rakisi. A na wa naxan yite fe yi hanma a yigodo fe yi, a na liga.

²⁰ Koni a yanda waxatin naxan yi, a bōjen yi xōdōxō han a waso ayi. Ala yi a ba a mangaya gbēdeni, a a binyen ba a yii.

²¹ A kedi adamane ye, a xaxinla yi lu alo subene gbeena. A yi lu burunna sofanle fōxō ra, a yi sexen don alo jingene. A fatin yi yikun xiila ra, han a kolon a Ala Matexin nan nōn nabama adamane mangayaan xun na. A muxe nan findima mangan na, a na wa naxan xōn."

²² "I tan, a diina Belisasari, i yi na birin kolon, koni i mi i yete magodo.

²³ I bata i yete yite Marigin xili ma naxan kore, i yi Ala Batu Banxina igelengenne maxili i yetagi. E yi dōlən min e ra, i tan nun i ya muxu gbeene nun i ya naxanle nun i ya konyi naxanle. I yi alane batu, gbetin nun xemaan nun sulan nun wuren nun wudin nun geme alane, naxanye mi se toma, e mi fe mama, kolon mi e yi. I mi Ala binyaxi i ya niiraxinla nun i ya dunuja yi gidin naxan yi.

²⁴ Na nan a toxi, a yiini ito rafaxi naxan sebenli ito tixi."

²⁵ "A tan ni i ra keden keden yeen ma naxan sebei: MENE MENE TEKELI PARISIN.

²⁶ Falani itoe bunna ni i ra: 'MENE' na bunna nēen fa fala 'Yatena.' Ala bata i ya mangayaan lōxōn yate, a danna sa a ra.

* 5:2: 5.2 *Konyi naxanle* nan ne ra, a naxanye soto a naxanla ra.

27 'TEKELI' na bunna neen fa fala 'A maliga.' I ratexi sikeela nan na, a li, i yeleftu.

28 'PARISIN' na bunna neen 'Mayitaxunna.' Bayo i ya bəxəni taxunma nən, a yi so Mede kaane nun Perise kaane yii."

29 Sasa, Belisasari yi yamarin fi a Daniyeli xa maxidi manga dugin na, xema jeren yi bira a kəe, a yi yamarin fi, a xa rawanga a bata yamanan mangayaan tiden saxanden soto.

30 Na kəeen yeteen na, e Babilon manga Belisasari faxa.

6

Daniyeli nun yatane fe

1 Dariyusi Mede kaan mangayaan soto a jee tonge sennin e nun firin nan ma.

2 Dariyusi yi a ragidi a xa bəxəne manga keme e nun məxəjən ti a gbee yamanane xun na.

3 A yi manga gbee saxan dəxə e xun na bəxəne mangane fa dentegen sama naxanye xa alogo mangana tənəne xa xun makantan. Daniyeli yi na manga saxanne ye.

4 Awa, Daniyeli yi dangu manga gbee firinna bodene ra e nun bəxəne mangan birin bayo nii fisamantenna yi a tan yi. Nanara, mangan yi wa a dəxə feni bəxən birin xun na.

5 Awa, manga gbee bodene nun bəxəne mangane yi feren fen fəlo a təjəge feen na lan bəxəna feene ma. Koni e mi kii yo soto, e mi mayifu yo to a tan ma binna ra bayo a tinxin. Nanara, e mi kalan to a yi hanma mayifuna.

6 Awa, na muxune yi a fala, e naxa, "En mi fere yo sote Daniyeli təjəge feen ma xa a mi fata a Alaa sariyana feen na."

7 Na manga gbeene nun bəxəne mangane birin yi siga mangan fəma e bode xən. E yi falan ti, e naxa, "Manga Dariyusi xa siimayaan soto habadan!"

8 Yamanan manga gbeene nun bəxə kanne nun bəxəne mangane nun maxadi tiine nun yamana kanne birin tinxin a mangana sariya keden xa rawanga naxan fama tənni ito sadeni: Xii tonge saxanna bun ma, naxan na ala yo maxandi hanma muxu gbete ba i tan na, mangana, na xa woli yatane yinla ra.

9 Ee! Mangana! Iki, tənni ito yisarin, i yi i ya taxamasenna sa alogo a xa findi maxetaren na alo Mede kaane nun Perise kaane sariyan to mi maxete."

10 Nanara, Manga Dariyusi yi a taxamasenna sa tənna seben fari.

11 Awa, Daniyeli to a kolon a feni ito bata yisarin, a yi te a sangansoon kəe ra naxan foye suxuden dēne yi rabixi Yerusalen binni. Dəxəna ma saxan sogen ma, a yi a xinbin sinma, a Ala maxandi, a a tantun alo a yi a ligan kiin de a singeni.

12 Na muxune birin yi siga Daniyeli konni, e so, e Daniyeli li a Ala mafanə, a yi Ala maxandima.

13 Nayi, e siga mangan fəma, e yi mangana tənna fe fala a xa, e naxa, "I mi yi tənna nde yisarin naxan a fala a xii tonge saxanna bun ma, muxu yo a xui ramini ala gbete ma a xandideni hanma muxu gbete ba i tan na, mangana, na wolima yatane yinla ra nən?" Mangan yi e yabi, a naxa, "Nəndin nan a feen na, fata Mede kaane nun Perise kaane gbee sariyan na naxan mi maxete."

14 E mon yi a fala, e naxa, "Ee! Mangana! Daniyeli, Yuda muxu suxina nde, na mi i tan yatexi sese ra hanma i ya tən yisarinxina. A Ala maxandin nabama dəxəna ma saxan sogen ma."

15 Mangan to na me, a yi kəntəfili kati, a yi a ragidi a bəjəni a a xa Daniyeli rakisi. Han sogen bira waxatini, a katama a xa a rakisi.

16 Koni na muxune birin yi fa mangan fəma, e yi a fala mangan xa, e naxa, "A kolon, mangana, Mede kaane nun Perise kaane sariyan mi tinə a tori saxin nun lanma xui sebxina mangan xən, na xa maxete."

17 Nanara, mangan yi yamarin fi a Daniyeli xa woli yatane yinla ra. Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, "I ya Ala, i naxan batuma sənəyani, na xa i rakisi."

18 E yi fa geməna nde ra, e a dəxə yinla de ra, mangan yi a mataxamaseri a yiirasoon na e nun a muxu gbeene yiirasone ra alogo fefe nama maxete Daniyeli ma binni.

19 Na xanbi ra, mangan yi siga a banxini, a yi xi sunni, a konyi jaxalan yo mi fa a fəma, xixəli mi a suxu.

20 Subaxa, mangan yi keli, a yi siga sasa yatane yinla de ra.

21 A to maso yinla ra, a yi Daniyeli xili a xui səxələxin na. Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, "Daniyeli, habadan Alaa walikəna! I ya Ala, i naxan batuma sənəyani, na nəxi i rakise yatane ma nən ba?"

22 Daniyeli yi a yabi, a naxa, "Mangana, i xa siimayaan soto habadan!"

23 N ma Ala bata a malekan nafa, a fa yatane dən balan. E mi fe jaxi ligaxi n na, bayo n findixi səntaren nan na a yetagi, hali i fan yetagi. Ee! Mangana! N mi fe jaxi yo rabaxi."

24 Nayi, mangan yi səwa han, a yi yamarin fi a e xa Daniyeli rate yinla ra. Daniyeli yi rate yinla ra, e mi maxələde yo to a ma, amasoto a yi dənkeleyaxi a Ala ma.

25 Mangan yi yamarin fi a muxun naxanye Daniyeli təjəgexi, a ne xa woli yatane yinla ra, e tan nun e diine nun e jaxanle. Benun e xa yinla xənna li, yatane yi e kutuku, e yi e xəne yilunburun.

26 Na xanbi ra, Manga Dariyusi yi sebenla ti siyane nun bənsəne birin ma naxanye

xuine birin falama naxanye bəxəna ngaan ma, a naxa, “Bəne xunbeli gbege xə lu ɛ xən ma!

²⁷ N bata yamarin fi n ma bəxən birin yi, binyen xə fi Daniyeli a Ala ma, yamaan yi gaxu a yee ra.

Bayo habadan Ala na a ra.

A neen habadan.

A mangayaan mi kalama habadan.

A nəon luma nən han a rapanna.

²⁸ A tan nan maratangan nun marakisin tima,

a mantaxane nun kabanako feene ligama kuyen nun bəxən ma.

A tan nan Daniyeli ratangaxi yatane fangan ma.”

²⁹ Na xanbi ra, Daniyeli yi sabati Dariyusi mangayaan bun ma, e nun Kirusi Perise kaana mangayaan bun ma.

7

Daniyeli a fe to singena alo xiyena: Sube naaninne

¹ Belisari a mangayaan ne singena Babilon yi, Daniyeli yi xiye sa, a fe toon ti a xaxinli, a yi a saden ma waxatin de. Na xanbi ra, a yi xiye nun a fe xonne sebe.

² Daniyeli yi a fala, a naxa, “N na a to nən n ma kəe ra tooni, foyene sa kelima kuyen tongon naaninne yi, e e radin fəxə ige gbeen xun ma.”

³ “Sube magaxuxi naanin yi mini fəxə igeni, e sese keden mi yi a ra.

⁴ A singe ra xiin yi luxi alo yatana, a gubugubune alo singbin. N yi a matoma, e a gubugubune ba a ma, e a rakeli, e a ti a sanne xunna alo adama. Muxun səndəmen yi so a yii.”

⁵ “Sube firinden luxi alo kanko belebelena. A saxi a fəxə kedenna ma. Nənsən xəri saxan yi a de, a e xinma. E yi a fala a xa, e naxa, ‘Keli, i xəyɪ se gbeen don.’ ”

⁶ “Na xanbi, n yi a matoma, n yi gbete to alo tagi suxu jari. Xəli gubugubu naaninna a fari, a xunna fan naanin. Nəon yi so a yii.

⁷ Na xanbi ra, n yi a matoma n ma kəe ra tooni, n yi suben naaninden to naxan mamirin, a magaxu e nun a maxədxə han a dangu ayi. Wure jin belebelene yi a de ra, a yi a se suxine donma, a yi e laxunma, a dənxe bira a sanne bun. A tan nun sube fəlone sese keden mi yi a ra, feri fu nan yi a ma.

⁸ N yi n mirima a fenne ma waxatin naxan yi, n yi a to, a feri xuridina nde yi mini e tagi, a feri fəlyixi saxanne yi tala a yee ra. Awa, yee firin yi na fenna ma alo adaman yee na e nun de na naxan yi falan tima de jaxun na.”

⁹ N yi lu a matoe,

gbedene yi dəxə.

Habadan Siin Kanna yi fa dəxə.

A dugine yi fixa alo nənəna, a xunsən luxi alo garina, a gbəden luxi alo tee dege, sanna digilinxine yi degema a gbəden ma alo wonson teena.

¹⁰ Baan yi minima a yetagi

a degema teen na.

Muxu wuli wuline yi a batuma,

yatətareni yi tixi a dəxən.

Nayi, kitisane yi e magodo,

e kitabune rabi.

¹¹ N yi lu a matoe:

Waso falane fe ra

fenna yi naxan falama,

e sube naaninden faxa n yee xəri.

E yi a binbin woli teeni, a gan.

¹² “Suben bonne fangan yi ba e yi, koni nde yi sa e siimayaan fari han waxatina nde.

¹³ N yi a matoma n ma kəe ra tooni,

a mato: adamadi maligan yi fa

sa keli kore kundani.

A yi a maso Habadan Siin Kanna binni,

e a maso a ra.

¹⁴ Senben nun xunnayerenna nun mangayaan yi so a yii,

alogo siyane nun bonsonne birin xa a batu naxanye xuine birin falama.

A nəəna, habadan nəon na a ra

naxan mi danguma mume!

A mangayaan mi kale habadan!”

¹⁵ “N tan Daniyeli, n xaxinli yi jaxamin n kui, n ma fe toone yi n kuisan.

¹⁶ N yi n maso na muxuna nde ra, n yi a maxodin feni ito xunna yeteen na.

¹⁷ A yi a bunna fala n xa, a naxa, ‘Sube magaxuxi naaninni itoe mangaya naaninna nan mayitaxi naxanye kelima dunuya yi.

¹⁸ Koni Ala Matexina muxu sarjənxine mangayaan sətəma nən, mangayaan yi lu e yii habadan, han habadanne habadanna.’ ”

¹⁹ “Na xanbi, n yi wama fixen sətə feni sube naanindena fe yi naxan nun suben bonne keden mi yi a ra, naxan yi magaxu, wure jinne yi naxan de ra. A san xanle luxi alo sulana, a yi a se suxine donma, a e laxun a a dənxe mabodon.

²⁰ N mən yi wama feri fune fe kolon feni, e nun fenna naxan mini, a yi saxan nabira e ye, na fenna naxan yee firin yi a ma e nun naxan de yi yete yigbo falane tima, a mən yi ligaxi alo a gbo bonne birin xa.”

²¹ “N yi a matoma, a yi muxu sarjənxine yengema, a no deen sətə e ma.

²² Han Habadan Siin Kanna yi fa, a xa yoon fi Ala Matexina muxu sarjənxine ma. Waxatin yi a li, muxu sarjənxine yi mangayaan sətə.”

²³ “A yi falan ti n xa, a naxa, ‘Sube naanindena, mangayana nde nan na ra naxan taranma dunuya yi, naxan nun mangayaan

bodene keden mi a ra. A bəxəna ngaan sətəma nən, a a yibodon, a a lunburunye ayi.'

²⁴ Feri fune findixi manga fuun nan na naxanye kelima yamanani ito ma. Nde gbete kelima nən e tan xanbi ra, e nun a folone keden mi a ra, a manga saxan nagodoma nən.

²⁵ A fala jaxine tima nən Ala Matexin ma, a yi muxu sarijanxine kasari, a wama nən a xa waxatine nun sariyan masara. Muxu sarijanxine yi lu a bun ma waxati saxan nun a tagi bun ma.

²⁶ Na xanbi ra, kitin fama nən, e nəon bama a yii nən, e a kala, e a raxəri habadan.

²⁷ Mangayaan nun nəon nun gboon naxan yamana makuyene yi, ne soma nən Ala Matexina yama sarijanxin yii. A mangayana, habadan mangayaan na a ra, nə kanna ngaana a batuma nən, e a yamarine suxu."

²⁸ "Bataxin danna ni ito ra. N tan Daniyeli, n kuisan nən n ma miriyane ra, n yetagin yi maxete. N yi falani itoe ramara n bəjəni."

8

Daniyeli a fe toon firindena alo xiyena: kontonna nun kətona

¹ Manga Belisari a mangayaan jee saxandena, n tan Daniyeli, n mən yi fe toon ti alo xiyena.

² N yi a matoma na toon kui, a liga n yee ra yi alo n Suse taani, Elan yamanan manga taana, Wəlayi xuden de.

³ N yi n yeen nakeli, n yi kontonna to, a tixi xuden dəxən ma. Feri kuye firin yi a ma, koni naxan minixi dənxe n na, na kuya boden xa.

⁴ N yi kontonna to a fenne wole sogegododen binni e nun kəmen fəxən nun yiifari fəxən binni. Muxu yo mi yi nəe a ratange a senben ma. A yi a waxən feen nabama tun, a senben sigan gboe ayi.

⁵ N yi n mapəxəmma na ma waxatin naxan yi, nanunna yi, kətona nde yi fa sa keli sogegododeni, a yi bəxəna ngaani sigama, a sanne mi yi dinma bəxən na. Feri magaxuxi keden yi kətoni ito xunna ma.

⁶ A fa han konton ferir firin kanna yireni, n naxan to xuden dəxən. A fəjən a ma a fangan birin na.

⁷ N yi a to a masoe kontonna ra. A a kənkə a ma, a a garin, a a ferir firinne gira. Hali kontonna mi fanga sətə, a kəton nati. Kəton yi a rabira bəxəni, a yi a bodon, muxu yo mi nə a be a yii.

⁸ Kəton senben yi gbo ayi han! Koni a senben to gbo ayi, a ferir gbeen yi gira. Feri rayabuxi naanin yi mini a funfuni, e xunne tixi bəxən tongon naaninne ra.

⁹ Ne ye, ferir xurin yi mini keden ma, naxan senben yi gboma ayi yiifari fəxən

binna nun sogeteden binna nun na yamanan mabinni naxan tofan.

¹⁰ A mən yi keli kore xənnə ganla xili ma, a yi na fəxə kedenna nde rabira bəxəni e nun sarene. A yi e yibodon.

¹¹ A yi keli kore gali manga yeteen xili ma, a ləxə yo ləxə saraxan ba a yii, a yire sarijanxin nabira.

¹² Fata a murute jaxin na, na ganla nun ləxə yo ləxə saraxan yi lu a senben bun ma. Fenna yi jəndin woli bəxəni. A yi nə deen sətə a kəwanla ngaan ma.

¹³ N yi maleka keden fala ti xuiin me, maleka gbete yi a fala fala tiin xa, a naxa, "Fe toxini itoe buma han waxatin mundun yi lan ləxə yo ləxə saraxan nun murute halagi tiina fe ma, e nun yire sarijanxin nun ganla yibodonna fe?"

¹⁴ A yi n yabi, a naxa, "Fə jənbanna nun xətən wuli firin kəme saxan na dangu. Na xanbi ra, yire sarijanxin mən yi rasarijan."

Fe toon firinden bunna alo xiyena

¹⁵ N tan Daniyeli, n yi fe tooni ito matoma, n mən yi a famunna fenma, daala nde yi ti n dəxən ma naxan nun muxun maliga.

¹⁶ N mən yi muxu xuiin me Wəlayi xuden tagi, a yi sonxo, a naxa, "Baraka Yibirila, muxuni ito rafamu fe toon bunna ra."

¹⁷ A yi a maso n dingirani. A to maso, n gaxu, n bira, n yetagin yi lan bəxən ma. Koni a naxa n na, "A famu, adamadina, fa fala fe tooni ito waxati rajanna nan gbee a ra."

¹⁸ A falan tima n xa waxatin naxan yi, n yi fuga a ra, n yetagin yi lan bəxən ma, koni a a yiin din n na, a n nakeli.

¹⁹ A mən yi a fala n xa, a naxa, "N xa i rakolon naxan fama ligadeni xələn jan waxatini, bayo waxatina nde saxi a janna ma.

²⁰ I kontonna naxan toxi ferir firinna a xun ma, Mede nun Perise mangane nan ne ra.

²¹ Kəto maxabexin tan, Gireki bəxən mangan nan na ra. Feri gbeen naxan yi a yee ne longonna ra, e manga singen nan na ra.

²² Fenna to gira, ferir naanin yi mini a funfuni naxan findixi mangaya naanin na naxanye kelima a bəxəni, koni e mi fanga sətəma alo a tan."

²³ "E mangayaan na jan, murutəlane na jaxu ayi, manga de jaxuxi yii radon tiina nde kelima nən.

²⁴ A senben gboma ayi nən, koni a tan yeteen fangan mi a ra. A kala magaxuxine tima nən, a yi nə deen sətə a kəwanle yi, a senbene halagi e nun siya sarijanxina.

²⁵ A lugoxi kəten na, a noma nən bonne yanfadeni. A wasoma nən a sondonni, a muxu wuyaxi raxərima nən naxanye yengin yi a ma, e makantanxi. A kelima nən Mangane Mangan xili ma, koni a kalama nən, hali adama fangan mi a raba.

²⁶ Ninbanna nun xōtən ma fe toxin naxan ito ra, jōndin na a ra. Fe tooni ito ramara wundoni, amasōtə a waxati yikuyene nan ma fe falama.”

²⁷ “N tan Daniyeli, n yi lu soge wuyaxi, n fangan jənxɪ, n furaxi. Na xanbi, n keli, n yi n tōgbə mangan hayune ra. N yi kōntōfinla nin, lan na fe toxin ma, bayo n mi yi a famuma.”

9

Daniyeli Ala maxandina

¹ Dariyusi, Asuyerusu a diina, keli Mede bōnsōnni, na yi findi mangan na Babilon yamanani.

² A mangayaan jēē singeni, n tan Daniyeli, n yi a kolon Kitabun xōn ma, a a daxa jēē tonge solofere xa kamali Yerusalen taan kala xanbini, fata jēēne yaten na Alatala naxan fala Nabi Yereimi xa.*

³ Nanara, n yi sunna suxu, n kasa dugin nagodo n ma, n yi xuben so n xunna ma, n yi n yēē rafindi Marigina Ala ma, alogo n xa a maxandi, n yi a mafan.

⁴ N yi Alatala maxandi, n ma Ala, n yi ito rali a ma, n naxa:

“Marigina Ala, i gbo, i magaxu. I tan nan i ya layirin nun hinanna ramaraxi i rafan muxune xa, naxanye i ya yamarine suxi.

⁵ Nxu bata yulubin liga, nxu bata tantan, nxu bata findi sōn kanne ra, nxu bata murute i tan xili ma, nxu yi nxu xun xanbi so i ya yamarine nun i ya sariyane yi.

⁶ Nxu mi i ya walikene, nabine xuiin namexi, naxanye falan ti i xinla ra nxō mangane xa, e nun nxō manga xunxurine nun nxu babane nun nxō yamanan muxune birin.

⁷ I tan, Marigina, i tinxin. To lōxōni, yagina nxu tan nan xa Yuda muxune nun Yerusalen kaane e nun Isirayila yamaan birin, naxanye maso e nun naxanye makuya e nun naxanye yamanane birin yi. I tan nan e rasigaxi amasōtə e tinxintareyaan xōn ma.

⁸ Alatala, yagina nxu tan nan xa e nun nxō manga gbeene nun nxō manga xunxurine nun nxu babane, bayo nxu bata yulubin tongo i tan ma.

⁹ Koni, i tan, Marigina, nxō Ala, i nxu mafeluma i ya kininkininni, hali nxu to murutəxi i xili ma.

¹⁰ Nxu mi i tan Alatala xuiin namexi, nxō Ala, i to nxu maxədin nxu xa xuru i ya sariyane ma, i naxanye falaxi nxu xa fata i ya walikene nabine ra.

¹¹ Isirayila yamaan birin bata i ya sariyan kala, e mi i xuiin name. Nanara, dangan naxan sēbexi Musaa sariyan kui, na bata godo nxu fari.

¹² I bata na falan nakamali i naxan fala nxu xili ma e nun nxō kuntigin naxanye nxu ramaraxi. I tōrōya gbeen nafa nxu ma Yerusalen taani naxan jōxōndən munma godo yire yo yi

¹³ Alore a sēbexi kiin de Musa a sariyani. Na tōrən birin bata fa nxu ma. Hali na, nxu mi Alatala maxandi, nxō Ala. Nxu munma fata nxō hakene ra, nxu mi i ya jōndin kolon.

¹⁴ Nanara, Alatala tinxi tōrōyani ito rafadeni nxu ma. Amasōtə Alatala nxō Ala, i tinxin i kēwanla ngaani i naxanye rabaxi. Koni nxu mi i xuiin name.”

¹⁵ “Marigina, nxō Ala, i tan nan i ya muxune ramini Misiran yi i yii sēnbəmaan na, naxan xili gbeen fi i ma alo a kiin de to. Koni nxu tan, nxu bata yulubin liga nxu findi sōnmame ra.

¹⁶ Marigina, i ya xōlən ba Yerusalen taan ma, e nun i ya geya sarijanxina, i nama fitina men kaane xili ma bayo i tinxin feene birin yi. Nxu yulubine nun nxu babane hakene bata nxu rayagi nxu rabilinna muxune yēē ra.

¹⁷ Awa, nxō Ala, i xa i ya walikena maxandin name e nun a mafanna. I tan Marigina fe ra, i yetagin nōrən xa godo i ya yire sarijanxi kalaxin ma.

¹⁸ N ma Ala, i tuli mati, i yi a mē, i yēēn nabi i yi nxō taa xōnna mato, i xinla maxandin dēēn de! Amasōtə nxu mi i maxandima nxu kēwali tinxinxine xōn ma fə i ya kininkinin gbeena.

¹⁹ Marigina, a ramē! Marigina nxu mafelu, i jōxō lu. A raba, i nama bu i yetena fe ra. Ee! N ma Ala, bayo i xinla falama i ya taan nun i ya muxune nan xun ma.”

²⁰ N yi lu falan tiye, n yi n ti n yulubine ra e nun n ma yamaan gbeene ra, Isirayila, n yi lu Alatala mafanjē, n ma Ala, a geya sarijanxina fe ra.

²¹ N yi maxandini waxatin naxan yi, Baraka Yibirila, n maleka naxan to n ma fe too singeni, na gixin yi a maso n na kuye, jīnbanna saraxa ba waxatini.

²² A yi n xaran a a fala n xa, a naxa, “Daniyeli n bata fa mōn alogo i xa nō famun tiye.

²³ I mafanna fōlōxina, bataxina nde yi mini, n faxi nən, n xa fa a rali i ma, bayo marafan muxun nan i ra. Falani ito suxu i yi fe tooni ito famun.”

²⁴ Jēē solofere dōxōde tonge solofere nan saxi

i ya siyaan nun i ya taa sarijanxin xa, alogo muruten xa jan, dan yi sa yulubine ra, alogo hakene xa xafari, habadan tinxinyaan yi fa, alogo fe toon nun waliyiyaan xa kamali,

* 9:2: 9.2 Yereimi 25.11-12

⁴ Koni a na mate kati, a yamanan yensenma nen, a yi yitaxun bəxən tongon naaninna ra. A mi luyɛ a bənsənna xa, a mən sənben mi gboma ayi alo a yi kiin de bayo a yamanani taxunma nen, a radangu gbeteɣe ma naxan mi e tan na.”

⁵ “Yiifari fəxən mangan findima fanga-maan na nen, koni a kuntigina nde keden fangan gboma a gbeen xa nen, a nən ti. A nən findima nɔ sənɓemaan nan na.

⁶ Nənna ndee na dangu, e findima xoyimaan na nen. Yiifari fəxən mangana a dii tɛmɛn fama nen kɔmɛn fəxən mangan fɛma e xa lanna xidi, koni a fangan mi luma a yi, a xɛmɛn nun a sənben mi buma. Na waxatini, a soma nen yiini, e nun a rabilinna nun a baba nun naxanye tixi a bun.

⁷ Dii tɛmɛna xabilan muxuna nde kelima nen a baba jəxəni, a fama nen kɔmɛn fəxən mangana ganla xili ma, a yi so a taa makantanxine kui. A e yengɛ, a e nɔ.

⁸ A mən sigama e suxurene yetɛn na nən Misiran yi e nun e sawura wure xabuxin nun muran xənne gbeti daxin nun xɛma daxina. Na xanbi, a lu jɛɛ dando, a makuyaxi kɔmɛn fəxən mangan na.

⁹ Kɔmɛn fəxən mangan sigama nen yiifari fəxən mangana yamanani, koni a mən xetɛma nen a bəxəni.”

¹⁰ “Kɔmɛn fəxən mangana a diine yitənma nen yengɛ so xinla ma, e gali wuli wuyaxi malanma nen naxan sigama yɛn na alo fufaan naxan bəxənma, a mən yi xetɛ a yamanani. A fuma a yaxuna taa makantanxina nde ma nen.

¹¹ Yiifari fəxən mangan xələxina, a yi mini yengɛsodeni kɔmɛn fəxən mangan xili ma, na fan yi gali gbeen nakeli. Koni na ganla suxuma nen yengeni.

¹² Na ganla xalima nen, yiifari mangan yi waso ayi. A muxu wuli wuyaxi rabirama nen, koni a mi nɔdɛ sɔtɔma.”

¹³ “Amasɔtɔ kɔmɛn fəxən mangan mən fama gali wuli wuyaxi malandeni nen dangu a fələn na. Waxati dando nun jɛɛ dandon bun ma, e nun gali gbeen minima e nun gali muran wuyaxi.

¹⁴ Na waxatini, muxu wuyaxi kelima nen yiifari fəxən mangan xili ma. Hali gbalotɔna ndee murutɛma nen i tan siyani alogo fe toon xa kamali, koni e dagalanma ayi nen.

¹⁵ Kɔmɛn fəxən mangan fama nen gbɛngbinna ratedeni han a taa makantanxin yinna suxu ayi. Yiifari ganla nun a sofa kɛndɛne mi a yɛɛ ratiyɛ. E fangan janma nen.

¹⁶ Naxan na rafan kɔmɛn fəxən sofa mangan ma, a na nan ligama nen, bayo muxu yo mi a yɛɛ ratiyɛ. A dɔxɔma Yamana To Fajini nen, a kala ti sənɓena a yii.”

¹⁷ “A a natama nen a a xa fa e nun a yamanan sənben birin alogo e nun yiifari fəxən mangan xa lanna xidi, a wama nen a dii tɛmɛn fi feni yiifari fəxən mangan ma a jaxanla ra, alogo a nɔdɛn sɔtɛ a ma kii naxan yi, koni a fe yitənxin mi lanma.

¹⁸ Na danguxina, a firifirima nen yamanane xili ma naxanye fəxə igen mabinna ra, a a wuyaxi suxuma nen, koni gali mangana nde a marayarabi kɛwanla kalama nen hali a tan yetɛn mi yarabi.

¹⁹ Na xanbi ra, a a firifirima nen a yamanan taa makantanxine xili ma, koni a dagalanma ayi nen, a bira, a mi fa toma sənɔn.”

²⁰ “A jəxəni yibiran fitinatɔna nde rafama nen yamanan fajɪ yireni. Koni soɣe dando, a halagima nen, a mi fata xələ ra, a mi fata yengɛ ra.”

Manga jaxina fe kɔmɛn fəxəni

²¹ “Muxu jaxaxuxina nde tima nen a jəxəni, mangaya mahiban mi naxan ma. Bɔjɛ xunbeli waxatin tagini, na xɛmɛn fama nen mangayaan tongodeni kɔtɛne ra.

²² Yaxu ganla naxan minima a xili ma alo fufana, a ne rayensenma ayi nen e nun layiri mangana.

²³ A yanfan tima nen e nun bodene saratine kui, han a findi sənɓemaan na hali a xoyine to mi wuya.

²⁴ Bɔjɛ xunbenla waxatini, a sa fumama nen bəxən nafulu yirene ma. A feen ligama nen a babane nun a benbane mi nɔ naxan lige. A yengen tɔnɔne yitaxun e nun nafunla nun solɔ feene. A kɔtɛn nan ligama a sa fu taa makantanxine ma han waxati.”

²⁵ “A gali gbeen xunna ra, a fangan nun a wɛkilɛn nakelima yiifari fəxən mangan xili ma nen. Yiifari fəxən mangana a yitənma nen yengɛ so xinla ma, a gali xungbe sənɓemaan nakeli. Koni a mi nən sɔtɔma, bayo e yanfan dɔxɔma a ra nen.

²⁶ A rabilinna muxune nan a yanfama. A ganla suxuma nen, sofa wuyaxi yi faxa.

²⁷ Manga firinna e bode toma nen yire kedenni koni bayo e sɔndɔmɛne rafexi fe jaxin na e wule falan nan tun masarama e bode tagi, koni a mi gasama amasɔtɔ a rapanna waxati munma li.

²⁸ Kɔmɛn fəxən mangan xetɛma nen a konni e nun solɔ fe wuyaxi. A bɔjɛn tema Layiri Sarijanxin xili ma nen kira yi, a a rafan feen liga, a xetɛ a konni.”

²⁹ “A waxatin na a li, kɔmɛn fəxən mangan mən fuma nen yiifari fəxən ma, koni waxatini ito yi feene mi ligama alo a singeni.

³⁰ Kunkine fama a yengɛdeni nen sa keli soɣegododeni Sipiri yamanani. A na yɔntɔ, a xetɛma a xanbi ra nen. A xələn soma layiri sarijanxin xun na nen. Muxun naxanye e

xun xanbi soma na layiri sarijanxini a joxo luma nen ne xon."

³¹ "Sofane fama a yamarin bun nen, e makantande sarijanxin xun kala. E tonna daxoma nen laxo yo laxo saraxan ma. E 'Halagi Tiina Se Haramuxin' ti.

³² A layiri kalane yifuma a matoxon xon nen. Koni muxun naxanye e Ala kolon, ne e yixodaxoma nen e tondi a yii.

³³ Fe yee toone yamaan ye, ne muxu wuyaxi xaranma nen, koni nde dagalanma ayi nen waxatina nde yi silanfanna nun teen nun konyiyaan nun funmana fe ra.*

³⁴ E na dagalanje ayi na waxatini, e mali siyadi sotoma nen, nanara muxu wuyaxi basanma e ra nen nafiyyani.

³⁵ Fe yee toone ye, nde faxama nen, alogo e sayaan xa yamaan sarijan, a a yixa, a fixa han waxati rajanni, bayo a mi fe fo waxatin naxan saxi."

Mangan naxan a yete yigboma

³⁶ "Mangana a rabama alo a waxonna. A a yitema nen, a a yigbo alane ngaan xun na. A falana nde tima nen muxun yengi mi naxan ma alane Ala xili ma. A sabatima nen han Alaa xolon yi defe, bayo naxan na ragidi, na kamalima nen.

³⁷ Mangan mi alane binyama. A babane gbee ba, naxanle gbee rafanxi ba, a mi ala yo binyama bayo a yete yigboma e birin xun na nen.

³⁸ E joxoni, a tan makantandene ala binyama nen a babane mi yi naxan kolon. A a binyama nen xemaan nun gbetin nun boxo bun nafunle ra, e nun se xonne.

³⁹ E nun na ala xonen fuma nen taa makan-tanxine ma. Naxan na a binya, a xunnay-erenna fi na ma, a noon fi a ma muxu wuyaxi xun na, a boxone fi a ma a kontonna ra."

⁴⁰ "Waxati rajanni, yifari foxon mangan kelima a xili ma nen, komen foxon mangan soma a xun na nen alo foye gbeena e nun a yenge so wontorone nun soo kanne nun yenge kunki wuyaxi. A tan sigama nen yamanane kuine yi, a boxon e ma alo fufana, a dangu.

⁴¹ A soma Yamanan Tofapin kui nen, muxu wuyaxi yi dagalanje ayi, koni Edon nun Moyaba nun Amoni a kuntigine e yete sotoma a yii nen.

⁴² A noon sama nen boxo wuyaxin ma, hali Misiran mi a yete sotoma.

⁴³ A noon sotoma nen Misiran nafunla birin xun na e nun xemaan nun gbetin nun muran xonne. Libiya kaane nun Kusi kaane xuruma nen a bun ma.

⁴⁴ Koni sogeteden nun komen foxon xibarune fama nen a magaxudeni, e nun

xolo gbeen sigama nen kala ti xinla ma a muxu wuli wuyaxi raxori.

⁴⁵ A a gbee manga bubu gbeene tima nen baane longonna ra geya binyaxin nun a sarijanxin ma binni. A fe rajanna yi a li, muxu yo mi a maliye."

12

Waxati rajanna fe

¹ "Na waxatini, maleka mangan Mikeli kelima nen

naxan i ya yamanan kantanma.

Na findima waxati xodexen na nen

naxan joxon munma liga

xabu yamanane foloni han iki.

I ya siyaan muxune kisima nen

naxanye xili na taran sebexi nii rakisin kitabun kui.

² A gbegbe naxanye xima boxon bun, ne xulunma ayi nen.

Ndee habadan nii rakisin sotoma,

ndee yalagima nen, e yagi habadan!

³ Fe yee toone yanbanma nen

alo kore xonna lonni yalanna,

naxanye na muxu wuyaxi xaran tinxinna ma,

ne degema nen alo sarene habadan habadan!"

⁴ "I tan, Daniyeli, falani ito ramara wundoni, kitabuni ito balan, han waxati rajanni. Nayi, a wuyaxi a xaranma nen, kolonna yi fari sa."

⁵ N tan Daniyeli, n yi fe toon matoma, dajoxo firin gbete ye yi mini, boden tixi baan foxo kedenni, boden tixi foxo kedenni.

⁶ E keden yi falan nasiga xemen ma naxan maxidixi taa dugini, naxan yi tixi baa igen xun ma. A yi a fala, a naxa, "Fe magaxuxini itoe kamalima waxatin mundun yi?"

⁷ Muxun naxan yi maxidixi taa dugini, naxan yi tixi igen xun ma, na yi a yii firinne yite kuyen binni, n yi a xuiin me, a naxa, "N bata n kolo Ala xinli naxan mi janma habadan, feni itoe buma nen han waxati saxan nun a tagi. Feni itoe kamalima nen, koni fo muxu sarijanxine senben na jan fefe."

⁸ N yi a me, koni n mi a yee to, n yi a fala, n naxa, "N kanna, nanse minima feni itoe birin yi?"

⁹ A yi n yabi, a naxa, "Daniyeli, siga, bayo falani itoe luma nen wundoni, e balan, han waxati rajanna.

¹⁰ A wuyaxi sarijanma nen, e fixa, e xelaxele. Naxudene a kobin nabama, a mi noe a yee toe. Fe yee toone a famuma nen."

¹¹ "Xabu laxo yo laxo saraxan ba ayi waxatin naxan yi, han sa ti Haramu Halagi Tiin daxon na a funfuni, xii wuli keden keme

* 11:33: 11.33Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

firin e nun xii tonge solomanaanin nan danguma.

¹² Sewan na kanna xa naxan na diɗa han xii wuli keden keme saxan tonge saxan e nun suulun yi a li.”

¹³ “I tan Daniyeli, lu a faɗin fari han a raɗanna, i yi i matabu. I mɔn kelima nen alogo i xa i keɛn soto waxati raɗanni.”

Hose Nabi Hose Alaa Falan Naxan Sebe

Nee fu Nabi Amosi wali waxatin xanbi ra, Nabi Hose yi findi Alaa fala raliin na Isirayila yamanani, a sogeteden kōmen fōxon ma naxan mōn xili “Samari” yamanana fō jee keme solofere jee tonge suulun jōxōndōn benun Marigi Yesu xa bari. Nabi Hose wali nen na yi han jee mōxōjen nun suulun jōxōn, fayida han Asiriya mangan yi Samari yamanan suxu, Isirayila kōmen fōxon kala waxatin naxan yi fō jee keme solofere jee mōxōjen nun firin benun Marigi Yesu xa bari.

Yamanan kala nen waxatini ito yi fefe (A mato: Mangane Firindena sora 14.23 han sora 17.23). Yerobowan ma mangayaan xanbini, Asiriya yamanan senben yi gboma ayi han Isirayila kaane yi gaxu a yee ra. Manga wuyaxi yi ba mangayani yanfani Samari yamanani, muxune yi lu mangayani naxanye yamaan masuxuma kii jaxini. E yi muxune rafisama e bode xa, Nabi Amosi bata yi naxan ma fe fala nun. Alaa yamana denkeleyaan yi xunna kala. Suxure batun tan yi senben sōtōma.

Hose gbalo feni itoe nun e yidōxōne sōtōma a denbayaan nin. A jaxanla a yanfa nen, na yi findi misaala nun sandan na Ala naxan nawalima alogo Nabi Hose xa waliyiyaan falane ti Isirayila kaane xa. Ala yi a yamana tinxintareyaan nun suxure batu feene sa jaxalan yalunxin ma alogo yamaan xa a kolon a suxure batun mi fan. Hose naxa, fa fala suxure batun nun yalun-yane e maliga e bode ra han! Muxun na a xun xanbi so Ala yi, a yi suxurena nde batu, na luxi alo jaxanla na a xun xanbi so a xemeni, a yi bira xeme gbete fōxo ra. Dōnxen na Ala mōn yigin nun xanuntenyaan nan ma fe falama (sora 14.2-10).

Nabi Hose a Kitabun sebe xi dōxōde naanin:

Sora 1 han sora 3, Nabi Hose a denbayaan nun a kawandina fe

Sora 4.1 han sora 9.9, Isirayila kiin nun a bunna dinan kiraan xōn

Sora 9.10 han sora 14.1, Alaa yamana tinxintareyaan binla fōlōdena

Sora 14.2-10, Alaa xanuntenyaan nan senbe luma habadan.

Kitabun yireni ito a yitama en na a en nama sese batu ba Ala ra. Ala xōxōlōn. A mi wama a xōn a yamaan xa bira batu seene fōxo ra fō a tan.

¹ Alatala yi falan ti Beeri a dii xemen Hose xa, Yusiya yi mangayani Yuda yamanani waxatin naxan yi e nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya. Isirayila Manga Yowasi a diin Yerobowan yi mangayani Isirayila yi na waxatini.

Nabi Hose a denbayana

² Alatala to falan ti fōlo Hose xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Sa jaxalan yalunxina nde tongo, i dii yalunxine sōto, amasōto yamaan yalunyaan nan ligama, e Alatala rabepini!”*

³ A yi siga, a sa Gomere tongo, Dibilayin ma dii temena. Na yi fudikan, a dii xemen bari a xa.

⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “A xili sa Yeseleli, amasōto waxatidi mōn, n Yehu a denbayaan jaxankatama nen amasōto e faxan ti nen Yeseleli yi. N mōn Isirayila mangayaan janma nen.

⁵ Na lōxōni, n na Isirayilaa yenge so xanla senben kalama nen Yeseleli meremerēni.”

⁶ Gomere mōn yi fudikan, a dii temen bari. Ala yi a fala Hose xa, a naxa, “A xili sa ‘Kininkinintarena,’ amasōto n mi fa kininkininma Isirayila yamaan ma, n mi a mafeluma sōnōn.

⁷ Koni n kininkininma nen Yuda tan ma, n yi a rakisi Alatala senbeni, a Ala. N mi e rakise tanban na. Silanfanna† mi a ra, yengen mi a ra, soone mi a ra, soo ragine mi a ra.”

⁸ Gomere yi “Kininkinintaren” de ba, a fudikan, a dii xemen bari.

⁹ Ala yi a fala, a naxa, “A xili sa ‘Kantarena,’ amasōto n ma yamaan mi fa e ra, e Ala mi n na.”

2

Isirayila hakene saranna

¹ “Koni, Isirayila kaane fama wuyadeni ayi nen

alo baan mejen sinna naxan mi lige, a mi yate.

A yi a falama e xa menna nin, a naxa, ‘N ma yamaan mi e ra!’ Koni e fa xili bama nen menni, ‘Habadan Alaa diine.’ ”

² Yuda bōnsōnna nun Isirayila bōnsōnna e malanma nen, e kuntigi keden sugandi.

E minima nen yamana gbete yi, amasōto Ala yamaan na sabati lōxōn naxan yi, lōxō gbeen nan na ra.

³ E a fala e tadane ma, “Alaa Yamana” e nun e magile, “Alaa Rafan Muxune!”

⁴ E e nga Isirayila maxadi, e a maxadi,

* **1:2: 1.2** Muxun na suxurene batu e nun Ala, na luxi alo niin gbee **yalunyaan** na a ra. Ala xōlōma na kanna ma alo xemen xōlōma a jaxanla ma kii naxan yi, xa a bira xeme gbete fōxo ra. † **1:7: 1.7Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

amasoto n ma jaxalan mi fa a ra,
 a xeme mi fa n na!
 A xa yalunde maxidi seene ba a yetagin ma,
 a yanga maxidi seene ba a xijne longonna ra.
⁵ Xanamu, n na a ragelima nen,
 n yi a lu alo a bari laxoni.
 N yi a lu alo tonbonna,
 n yi a findi boxo xaren na,
 n yi a faxa ige xonla ma.
⁶ N mi kininkininne a diine ma,
 amasoto yalunde diin nan e ra.
⁷ E nga yalunyaan liga nen,
 a yi e soto,
 a a yete rayagi,
 amasoto a a fala nen:
 "N birama nen suxurene foxo ra,
 naxanye n ma donseen nun n ma min igen
 soma n yii,
 e nun n ma yexee xabe dugin
 nun n ma taa dugina,
 e nun n ma turen nun n ma minsena."
⁸ Nanara, n na a kiraan nafaxama nen janle
 ra
 n yi a rabilin yinna ra,
 alogo a nama fa a kiraan to.
⁹ A sigama nen a yangane foxo ra,
 koni a mi e liye.
 A e fenma nen,
 koni a mi e toe.
 Na xanbi ra, a a falama nen:
 "N xetema nen n ma xemen fema
 alo a foloni,
 amasoto n yi sewani menni
 dangu iki ra."
¹⁰ A mi a kolon
 a n tan nan balon soma a yii,
 e nun minseen nun turena.
 N tan nan gbetin nun xemaan soma a yii
 fonisireyani,
 a yi e findi waliseen na Baali suxuren xa.
¹¹ Nanara, a balon nun minse bogin na ma,
 n na ba a yii.
 N na n ma yexee xabe dugin
 nun n ma taa dugin ba a yii
 naxanye yi lan
 e yi a ba a ragelixi.
¹² Iki n na a yagin naminima nen kenenni
 a yangane yee xori,
 muxu yo mi a be n yii.
¹³ N yi a sewan birin dan,
 a sanle, a kike nenene,
 a Matabu Loxone nun a binya laxone birin.
¹⁴ N na a bogise binle nun a xode binle
 kalama nen,
 a yi a falan naxanye ma, a naxa,
 "N saren ni itoe ra
 n yangane naxanye soxi n yii!"
 N ne findima ftonna ra nen, burunna
 subene yi e kala.
¹⁵ Ala naxa,

"N na a fe jaxin saranma a ra nen laxone fe
 ra
 a wusulanna gan Baali suxurene xa nax-
 anye ma.
 A yi a maxidi a yiirasone nun a tunlasone yi,
 a siga a suxurene fema,
 a jinan n tan ma."
 Alatalaa falan nan na ra.
¹⁶ Nanara, n na a mabandunma nen,
 n yi a xali tonbonni,
 n fala fajin ti a xa.
¹⁷ N mon a bogise bili langane
 raxetema a ma nen menni.
 Akori meremereren yi findi yigin na.*
 Isirayila sign sama nen menni
 alo a dii jore waxatini,
 alo a keli Misiran yamanani laxon naxan yi.
¹⁸ Na laxoni, Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "I n xilima nen:
 'N ma xemena!'
 I mi fa n xilima fa fala 'N kanna, Baali.'
¹⁹ N Baali suxurene xinle bama nen i de,
 alogo e xinle nama fa fala.
²⁰ Na laxoni, n layirin tongoma nen
 e nun burunna subene tagi,
 e nun xoline nun bubuseene.
 N xanla nun silanfanna nun yengen bama
 nen boxon ma,
 n ma yamaan yi e sa boje xunbenli.
²¹ N findima nen i ya xemen na habadan,
 n findi i ya xemen na tinxinna nun sariya
 kenden
 nun hinanna nun kininkininni.
²² N findima nen i ya xemen na lannayani,
 i yi Alatala kolon."
²³ Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "Na laxoni,
 n ni i ya maxandin yabima nen,
 koren yi tule igen nagodo boxon ma.
²⁴ Boxon yi balon nun minse bogin nun
 turen namini.
 Ne yi Yesereli makone fan.
²⁵ N na Isirayila rasabatima nen boxon ma n
 yete xa.
 N yi naxan ma
 fa fala 'Kininkinintarena'
 n kininkininma a ma nen.
 N yi naxan ma a 'Kantarena.'
 N na falama nen,
 n naxa, 'N ma yamaan nan e ra!'
 Ne yi n yabi,
 e naxa, 'N ma Ala.' "

3

Alaa xanuntenyana Isirayila xa

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "I mon xa sa
 xanuntenyaan yita i ya jaxanla ra yangan
 naxan yii, naxan findixi yalunden na. I xa a
 xanu alo Alatala Isirayila kaane xanuxi kii

* 2:17: 2.17Akori bunna nen fa fala kontofinla.

naxan yi, naxanye birama ala gbetene fɔxo ra, bogise ralixine rafan naxanye ma.”

² N yi naxanla futu gbeti gbanan fu nun suulun na, e nun murutu benbeli keden nun a tagi.

³ N yi a fala a xa, n naxa, “Lu n konni waxati xunkuye. I nama yalunyaan liga. I nama xeme fe yo kolon. N fan luye i xa na kiini.”

⁴ Amasoto Isirayila kaane luma nen waxati xunkuye ikiini: Manga mi e xunna, kuntigi mi na, saraxa mi na, kide geme mi na, saraxarali doma mi na, suxure mi na.

⁵ Na xanbi ra, Isirayila kaane xetema nen, e Alatala fen, e Ala, e nun Dawuda, e man-gana. E gaxuxin yi fa Alatala ma e nun a nema waxati famatoni.

4

Isirayila tinxintarena

¹ Isirayila kaane,
e Alatalaa falan name!
Amasoto kitina Alatala nun e tan tagi.
A naxa, “Lannaya mi fa na.
Hinan mi na.

Ala kolon mi fa yamanani ito yi.
² Dangan nun wulen nun faxan nun mujan
nun yalunyaan nan na.

Gbalon bata gbo ayi,
faxan tima a bode fari.”

³ Nanara, e yamanani xarama nen,
a niimaseen birin yi xosi.
Subene nun xoline,

hali baa yexene fan faxama nen.

⁴ Koni muxu yo nama matandin ti,
muxu yo nama yamaan mafala,
amasoto kitina nxu nun saraxaraline nan
tagi.

⁵ E tan saraxaraline nun nabine tantanma
kosen nun yanyin na.

Nanara, n na e nga Isirayila faxama nen.

⁶ N ma yamaan bata kala,
amasoto kolonna dasaxi a ma.
Bayo e bata e me kolonna ra,
n bata e ba n ma saraxaraliyani.
Bayo e bata e Alaa sariyan nabepin,
n fan bata e diine rabepin.

⁷ Saraxaraline nema wuye ayi,
e yulubine fan gboma ayi.
Nanara, n na e binyen masarama nen yagin
na.

⁸ E lugoma n ma yamaan yulubine xon.
Yamaan hakene e nii yifanma e ma.

⁹ A ligama nen saraxaraline ra alo yamana,
n yi e kewanle saran e ra.

¹⁰ E e degema nen,
koni e mi lugoma.
E suxurene batuma,
koni ne mi e rasabatima.

Amasoto e bata Alatala rabepin,
e yi e sobe so

¹¹ yalunyaan ma
e nun dolo fonna nun dolo nene minna.
Ne nan e xaxinla kalaxi.

¹² N ma yamaan suxure wudine
maxodinma,

alo dunganna nan falan tiye e xa.

Amasoto yalunya xaxinla bata e ralo ayi,
e yalunyaan ligama Ala ra.

¹³ E saraxan bama geya gbeene xuntagi.

E wusulanna ganma geyane fari,
xanam warine nun wudi tofapine nun
kondene bun ma,

e nun wudi belebelen naxanye ninin gbo.

Nanara, e dii temene yalunyaan ligama
e nun yalunden nan e bitan gilene ra.

¹⁴ N mi e dii temene yulubine saranma e ra
bayo e yalunyaan ligama,

hanma e bitan gilene

bayo yalunden nan e ra.

Bayo e tan yeten yalunyaan ligama e nun
yalundene,

e nun naxalan yalunxine saraxan bama.

Yama xaxilitarena a gima a bononi.

¹⁵ Isirayila, xa i lu yalunyani,

e nama Yuda ti haken ma,

e nama siga Giligali yi,

e nama te Beti-Aweni yi.*

E nama e kolo Alatala xinli!

¹⁶ Xa Isirayila murutxi

alo jinge mataganxina,

Alatala xa e masuxu di?

Alo yexeedina meremere fapin ma.

¹⁷ Efirami bonsonna muxune bata kankan
suxure batun ma, e lu na!

¹⁸ Xa e minseene bata dasa,

e sa dangu yalunyaan ma.

E mangane waxi yagin nan xon.

¹⁹ Nanara, wuluwunla e xalima nen,

e yi yagi e saraxane fe ra.

5

Kitina Isirayila xili ma

¹ Saraxaraline, e ito rame!
Isirayila kaane, e liga ki fapi!
Mangana denbayana,
e tuli mati!

Amasoto kitina e tan nan xili ma.

E bata findi woson na Misipa yi,

e nun luti ratixina Taboro geyaan ma.

² E bata yili tilinxin ge yamaan yee ra Sitimi
yi.

Koni n tan na feen saranma e birin na nen.

³ N na Efirami bonsonna kolon,

Isirayila mi luxunxi n ma.

Bayo iki, Efirami bonsonna,

e bata yalunyaan liga.

Isirayila bata a yete raxosi.

* **4:15; 4.15Beti-Aweni** bunna neen fa fala hake kanne banxina. A falan tima Beteli taan nan xili ma naxan bunna neen Alaa banxina.

⁴ E bata kankan e kewanle ma,
e mi fa xetema e Ala ma.
Amasoto yalunya xaxinla bata so e yi,
bayo e mi fa Alatala kolon.

⁵ Isirayilaa wason nan sereyaan bama a xili ma.

Isirayila nun Efirami bõnsõnna muxune da-
galanma ayi nen e hakeni,
Yuda fan birama nen e fõxo ra.

⁶ E na e yexee kurune nun jingene ba
saraxan na,
e Alatala fen,
e mi a toe mumu
bayo a bata keli e ye.

⁷ E bata tinxintareyaan liga Alatala ra,
e diine bari e yangane xa.
Iki, kike keden peen nan luxi,
e bõxon yi kala.

⁸ E xõtaan fe Gibeya yi,
e xõtaan fe Rama yi!
E yenge so sõnxõni te Beti-Aweni yi!
Bunyamin kaane, yaxune e xanbi ra!

⁹ Efirami bõnsõnna kalama nen Fe Saran
loxõni.
N jõndin nan falama Isirayila bõnsõnne xa
iki.

¹⁰ Yuda kuntigine bata liga
alo naxanye e bõxon dan gemene maxetema.
N ma xõlon fama e ma nen alo fufana.

¹¹ Efirami bõnsõnna jaxankataxi,
a yalagixi,
bayo a biraxi fe fune nan fõxo ra.

¹² N bata Efirami bõnsõnna tãro alo setena,
e nun Yuda bõnsõnna alo furena.

¹³ Efirami bõnsõnna to a furen to,
Yuda bõnsõnna to a furene deene to,
Efirami bõnsõnna yi siga Asiriya yamanani,
a xeraan nasiga Manga Gbeen ma a mali
feen na.

Koni a mi nõe e rakendeye,
a mi nõe e furen deene raxunbele.

¹⁴ Amasoto, n luma nen
alo yatana Efirami bõnsõnna xa,
alo yata gbeena Yuda bõnsõnna xa.
N ne yibõma nen, n siga e ra,
muxu yo mi e be n yii.

¹⁵ N mõn xetema nen n dõxõdeni,
han e yi e ti e sõnne ra,
e n fen.

E na tãro tun,
e n fenma nen.

6

Isirayila xili fena Ala ma

¹ E fa be,
en xete Alatala ma!
Amasoto a bata en yibõ,
koni a mõn en nakendeyama nen.
A bata en garin,
koni a en maxõlõdene maxidima nen.
² Xii firin na dangu,
a en niin birẽ en yi mõn,

a xii saxandeni a en yitõn,
en yi lu a yetagi.

³ En xa Alatala kolon,
en bira a kolonna fõxo ra.
Alo kuye yibaan to fama,
a fan minima nen kenenni yati!
A fama nen en xa
alo tulen jemẽn na,
alo furu tulen naxan bõxõni kunma.

⁴ N nanse ligama e tan na,
Efirami bõnsõnna?
N nanse ligama e ra,
Yuda bõnsõnna?

E hinanna luxi nen
alo xõtõn ma kundana,
alo xiila naxan yolonma
a xuya ayi mafuren!

⁵ Nanara, n na e yengema nen nabine ra,
n na e faxama nen n deen fala xuine ra.
N ma kitine fixa alo kenenna.

⁶ Amasoto hinanna rafan n ma dangu
saraxan na.
Ala kolonna dangu saraxa gan daxine ra.

⁷ E bata layiri kala alo adamadiine,
nayi e bata n yanfa.

⁸ Galadi taan nafexi fe jaxi rabane nan na,
han wuli funfune toma ayi.

⁹ Alo mafu tiin naxanye muxune legedenma
luxunni,
saraxarali ganla fan bata faxan ti Siken taan
kiraan xõn,
e gbalone raba.

¹⁰ N bata fe jaxine to Isirayila yamaan ye:
Efirami bõnsõnna bata yalunyaan liga,
Isirayila bõnsõnna e yete raxõsima.

¹¹ I tan fan, Yuda,
se xaba waxatin nagidixi i xa,
n na fa n ma yamaan suxu muxune ra wax-
atin naxan yi.

7

Isirayilaa hakena

¹ N to wa Isirayila bõnsõnna rakendeya feni,
Efirami bõnsõnna haken mõn yi keli.
Samari a jaxun yi mini kenenni.
Bayo e darixi yanfan soe.

Mupadene soma,
mafu tiine yi lu tandeni.

² E mi e mirima
fa fala n xaxili e jaxuyane birin xõn.
Iki e kewanle e rabilinxi,
e hakene n yetagi waxatin birin.

Yanfan Mangan ma

³ Itoe rafan mangan ma,
koni e jaxu!
E wulene rafan kuntigine ma.
⁴ E birin yalunde.
E kui feene wolonxi alo buru gandena.
A na wolon,
buru ganna mi fa a teen nafe
keli burun bõnbõ waxatini han a yi te.

⁵ Na kiini, mangana ɲaxaɲaxan lɔxɔni,
kuntigine xunne yi keli dɔlɔn na.
Mangan yi magele tiini itoe rasɛnɛ.

⁶ E xɔɲɛ alo sulun tɛɛna,*
e maso mangan na, e xa yanfan so a ma.
E bɔɲɛ teen dɛgɛma nɛn kɔɛna ngan na,
xɔtɔnni a keli alo wonson tɛɛna.

⁷ Isirayila kaane xɔɲɛ alo sulun tɛɛna,
e e kuntigine raxɔrima,
e e mangane birin faxa.

Anu, na sese mi n maxandima.

⁸ Efirami bɔnsɔnna basanma siyane ra.
Efirami bɔnsɔnna findixi buru xunna ra
naxan fɔxɔ keden ganxi
bode fɔxɔ mi ganxi.

⁹ Xɔɲɛne a sɛnbɛn kalama
koni a mi sikɛma.

Foriyana a suxuma,
koni a mi a rakɔɔsima.

¹⁰ Isirayilaa wason sereyaan bama a xili ma.

Koni na birin kui,
a mi xetɛma Alatala ma, a Ala,
a yi a fen.

¹¹ Efirami bɔnsɔnna luxi nɛn
alo ganba xaxilitarena
naxan madaxuma sinma!
A Misiran bɔxɔn xilima waxatina nde yi,
a fa bira Asiriya mangane fɔxɔ ra.

¹² Xa e siga,
n yalaan wolima nɛn e fari,
n yi e rabira alo xolina.
N yi e yulubine saran e ra,
alo e rakolonxi kii naxan yi e malanni.

¹³ Gbalona e xa,
amasɔtɔ e e gima n ma!
Fitina na e xa,
amasɔtɔ e murutɛxi n ma.

N yi waxi e xunba feni,
koni e wulene falama n xun ma.

¹⁴ E mi n maxandima e bɔɲɛne yi,
koni e wugama e sadene nan ma.
E kunfama donseen nun dɔlɔn fɔxɔ ra,
koni e e masiga n tan na.

¹⁵ N tan nan e maxaranxi,
n yi sɛnbɛn fi e ma,
koni e fe ɲaxine mirima n xili ma.

¹⁶ Naxan kore,
e mi xetɛma na ma,
e yanfan tima
alo xali yidɔxina.
Nanara, e kuntigine faxama nɛn silanfanna
ra,
e dɛ ɲaxune fe ra.
Misiran kaane yi e magele na ra.

8

Isirayilaa suxure batuna

¹ E xɔtani tɔn,

yaxun godoma nɛn Alatala banxin ma alo
singbinna.

Amasɔtɔ yamaan bata n ma layirin kala,
e yi murutɛ n ma sariyan ma.

² E sɔnɔxɔma n xinla ra:

“Nɔxɔ Ala, nɔxɔ i kolon,
nɔxɔ tan, Isirayila!”

³ Koni, naxan fan,
Isirayila bata a mɛ na ra,
nanara yaxun birama nɛn a fɔxɔ ra.

⁴ E bata mangane ti n ma
yamarin mi naxan na,
e bata kuntigine ti
e mi n maxɔdin.

E bata suxurene rafala e gbetine nun e
xɛmane ra,
nanara e raxɔrima nɛn.

⁵ Ala bata i ya ɲinge dii suxuren nawoli ayi,
Samari kaane!

N ma xɔlɔn bata keli e xili ma han!

Han waxatin mundun yi
e tondɛ e rasariɲanɲɛ?

⁶ A kelixi ɛ tan nan yi,
ɛ tan Isirayila kaane.

Walikɛna nde nan a rafalaxi,
Ala mi a ra!

Nanara, Samari a ɲinge dii suxuren kalama
nɛn fefe!

⁷ Naxan na fe ɲaxin nakeli,
gbalon nan xetɛma a ma.

Nanara, hali murutun tɔnsɔn keden,
e mi a sɔtɔma xɛɛn ma.

Xa na nde mini,
na mi murutu fuɲi raminɛ.

Hali na nde yi na nun,
xɔɲɛne nan yi a donma.

⁸ Isirayila bata kala!
E tɔnɔn mi fa na siyane yɛ.

⁹ E bata siga Asiriya yi,
alo burunna sofanla
naxan sa tima a danna.

Nayi, Efirami bɔnsɔnna bata a yetɛ sara a
suxurene ma.

¹⁰ Hali e bata kantan tiine sara siyane tagi,
iki n na e birin malanma nɛn,
alogo e xa sa tɔɔ ndedi Manga Gbeena
goronne bun ma.

¹¹ Efirami bɔnsɔnna bata yulubi xafari
saraxa gandene rawuya ayi,
koni ne bata findi yulubi tongoden na.

¹² N bata n ma sariyane birin sɛbɛ e xa,
koni e a toxi alo se xɔɲɛna.

¹³ E saraxane ba,
e kiseene rali,
e a suben don.
Koni ne mi rafan Alatala ma.

Iki, Alatala xaxili e hakɛne xɔn,
a e yulubine saranma e ra nɛn.

E xetɛ Misiran bɔxɔn ma.

¹⁴ Naxan Isirayila daxi

* 7:6: 7.6Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”

e bata jinan na xon,
e sa manga banxine ti.
Yuda bata a taa ratangaxine rawuya ayi,
koni n teen nafama nen e taane yi,
a yi e yinne gan.

9

Isirayila yulubine saranna

¹ Isirayila, i nama sewa,
i nama naxan alo siyaan bonne.
Bayo, i to suxure xon nan na,
i findi yalunden nan na.
Yalunden kontonna bata naxun i de
murutu bonbode ne birin yi!
² Koni ne murutu bonbode ne
nun manpa ige badene mi fa yamaan
baloma mumel!
Minseen dasama e ma nen.
³ Amasoto, e mi luxi Alatalaa yamanani,
Efirami bonsonna xetema nen Misiran yi,
e yi donse haramuxine don Asiriya yi.
⁴ E mi fa minse saraxane raboxonna Alatala
xa.

E saraxane mi a kenene.
E saraxan haramuxi
alo panden buruna.
Naxanye na a don
e e yete raharamu.
Bayo e buruna e tan yete lugoma nen,
a mi soma Alatalaa banxini mumel!

⁵ E nanse ligama sali loxone yi,
Alatala batu loxone yi?

⁶ Hali e sa mini halagin bun,
Misiran boxona e suxuma nen,
e maluxun Nofi taani.

Tansinne sabatima e yii se fapine nun
gbetin fari,
nanle fan sabatima e bubune kui.

⁷ Fe Saran loxone fama,
fe yeba loxone bata yiso.
Isirayila bata sonxo, e naxa,
"Komon nan nabiin na,
Alaa Niin naxan yi
na daxuya falane nan tima."
E hakenen nun e xonnantenyaaan bata gbo ayi
de!

⁸ Kantan muxun nan Efirami bonsonna ra n
ma Ala xili ma.

Nanara, luti ratixine nabina kiraan birin
xon,

Xonnantenyaaan nan luxi a xa Alaa banxini.

⁹ E bata so mayifu feene yi,
alo naxan ligaxi Gibeya yi.
Ala xaxili e hakenen xon,
a e yulubine saranma e ra nen.

¹⁰ N to Isirayila to,
a ligaxi alo naxundanne tonbonni.
N to e benbane to,
e ligaxi alo xoden bogi singena.
Koni e yi siga Baali-Peyori mabinni,
e yi e yete taxu na yagi suxuren na,

e raharamu alo e naxan batuma.

¹¹ Efirami bonsonna a binyen nanma nen
alo xoliin na tukan.

Dii bari mi na,
fudikanya mi na,
se mi toma.

¹² E na e diine ragbo,
n na e birin bama nen e yii.
Gbalon ne xa,
n na n me e ra.

¹³ N bata Efirami bonsonna sabatixin to yire
fajini

alo Tire taana.

Koni Efirami a diine soma nen faxa tiin yii.

¹⁴ Alatala, a lan i xa nanse fi e ma?

E naxanle dii kuine kala,
e xiyene yi xara.

¹⁵ E naxuyaan birin yitaxi nen Giligali yi.

N na e rajaxuxi mena nin

e kawali naxine fe ra.

N na e kedima nen n ma banxini.

N mi fa e rafanye mumel!

Muxu murutuxine nan e kuntigine birin na.

¹⁶ Efirami bonsonna luxi nen

alo sansiin naxan lisixi a ra,

a salenne bata xara,

a mi fa bogima sonon.

Xa e diine bari,

n na e rafan diine birin faxama nen.

¹⁷ N ma Ala e rabeyinma nen,

amasoto e mi e tuli matixi a ra.

E findima nen sigatine ra siyane tagi.

10

Isirayila makitina fena

¹ Sansi bili sabatixin nan yi Isirayila ra,
naxan yi bogi gbeen tima.

A bogine to wuya folo,

a yi folo saraxa gandene rawuye ayi.

A yamanan to sabati folo,

a yi kide gemene maxidi.

² Bayo e boneni taxunxi,
iki na yalagin goronna sama e xun ma nen.

Ala e saraxa gandene rabirama nen,

a yi e kide gemene kala.

³ Nayi, e a falama nen,

e naxa, "Manga mi fa nxu yii,

amasoto nxu mi gaxuxi Alatala yee ra.

Hali mangana,

a nœ nanse lige nxu xa?"

⁴ E falane tima,

e e koloma wulen fari,

e layirine xidi.

Nanara kitine bata wara ayi,

alo sise xolene xee bixini.

⁵ Samari kaane xaminma nen jinge dii sux-
urena fe ra

naxan Beti-Aweni yi.

Yamaan sunuma nen a fe ra.

A saraxaraline fan sunuma nen a xa,

naxanye yi sewama a binyeni,

bayo a bata ba e yii.

⁶ A xalima nən Asiriya yi,
a fi Manga Gbeen ma.

Eframi bənsənna yagima nən,
Isirayila yagima nən a fe yitənxine xən.

⁷ Samari nun a mangan fan ligama na kii
nin,

e xalima nən
alo tamin naxan igen xun ma.

⁸ Se ɲaxi batude matexine kalama nən,
naxanye findixi Isirayilaa yulubin na.

Naŋle nun taxanne sabatima nən e saraxa
gandene fari.

E a falama nən geyane xa, e naxa,
“E nxu ye maluxun!”

E yi a fala yire matexine xa,
e naxa, “E bira nxu fari!”

⁹ Xabu i naxan liga Gibeya yi, Isirayila,
i mən na yulubin fari!

E luxi menna nin!

Yeŋgen xa mi a ra
naxan fe ɲaxi rabane lixi Gibeya yi?

¹⁰ A na n kənən,
n na e yulubine saranma e ra nən.

Siyane e malanma nən e xili ma,
alogo e xa e suxu,

e yi e xidi e hake wuyaxine fe ra.

¹¹ Anu, Eframi bənsənna yi luxi nən
alo ɲinge gilə xuruxina,

wanla rafan naxan ma.

Nanara, n xun xidi wudin xidixi a xunna
ma,

n yi Eframi bənsənna rawali.

Fə Yuda bənsənna xa xeen bi.

Fə Yaxuba bənsənna xa bəxən nawali.

¹² E xa seen si tinxiŋni,
e sa hinanna nan sətəma a xaba waxatini.

E xee neheŋe sege,
bayo Alatala fen waxatin bata a li,

han a yi fa,
a sariya kenden sa e xa.

¹³ Koni e tan bata seen si tinxiŋtareyani,
a xaba waxatini e bata a saran ɲaxin sətə.

E bata bogin don wulen naxan sətəxi.

Amasətə e laxi e yenge so wontorone ra,
e nun e sofa senbemanə,

¹⁴ yeŋgen kelima nən yamaan xili ma.

E yinne birin kalama nən,
alo Saliman to Beti-Aribeli taan kala wax-
atin naxan yi.

Na waxatini, ngane nun diine faxa nən e
bode xən.

¹⁵ A ligama na kii fan yi nən

Beteli muxune ra,

bayo e ɲaxu han!

Na subaxan ma,
Isirayila mangan halagima nən fefe!

11

Ala kininkininna Isirayila ma

¹ Isirayila to yi xurun,

n yi a xanu.

N yi n ma dii xəmən xili a xa
keli Misiran bəxəni.

² Koni n to yi e xilima,

e yi e masiga n na.

E yi saraxan ba Baali suxurene xa,

e yi wusulanne gan suxurene xa.

³ N tan nan yi Eframi bənsənna
maxaranma siga tideni,

n yi e suxu e yiine ma,

koni e mi a kolonxi

a n tan nan yi e rakendeyama.

⁴ N yi e mabandunma

marafanna nun xanuntenyaan nin.

N tan nan xun xidi wudin baxi e xunna ma,
n yi n felen n donseen so e yii.

⁵ E xetəma nən Misiran bəxəni yati!

Asiriya yamanan nan nən sətəma e xun na,
amasətə e bata tondi fe n ma.

⁶ Nanara, sofane fama silanfanne ra e taane
yi,

e yi e taan deen wurene gira
Isirayila kaane fe yitənxine fe ra.

⁷ N ma yamaan kankanxi muruten ma,

e birin bata ala gbeteŋe fen

koni e mi xunna kenla fiye e ma.

⁸ Koni, Eframi, n xa i rabəŋin di?

N xa Isirayila so yiini di?

N xa i liga alo Adamaha ba?

N xa i lu alo Seboyimi ba?*

N bəŋen wolonxi n kui.

N ma kininkininna birin bata fa.

⁹ N mi a ligama n ma xələ gbeen xasabini,

n mi fa Eframi bənsənna kalama,

amasətə Ala nan n na,

muxu mi n na.

Sarijantəŋ nan n na i fema,

n mi fama xələni.

¹⁰ Bayo e sa birama nən Alatala fəxə ra,

a na wurundun alo yatana.

A tan na wurundun,

a diine fama xuruxurunŋe nən

keli baan de.

¹¹ E fama xuruxurunŋe nən

alo xəline keli Misiran yamanani,

alo ganbane e keli Asiriya yamanani.

N na e radəxəma nən e banxine yi.

Alatalaa falan nan na ra.

12

Isirayilaa yulubina

¹ Eframi bənsənna n nabilinxi wulen na.

Isirayila yamana n yanfama.

Koni Yuda kaane mən biraxi Ala nan fəxə ra,
e lannayaan nabama e nun sarijandene.

* **11:8 Adamaha taan nun Seboyimi** taan kala nən Sodoma nun Gomora xən ma. Na feen sebxə Sariyane 28.22 kui.

² Efirami bõnsõnna e masoma fe fufafune
nan na,
a luxi alo a foyen nan sagatanma ferijæn
gben!

A wulen nun fe jaxin nawuyama ayi.
A layirin xidima e nun Asiriya yamanan
tagi,

a Oliwi turen soma Misiran mangan yii.

³ Alatala Yuda muxune makitima næn,
a Yaxuba bõnsõnna wali jaxin saranma a ra
næn,

a yi a saren fi a kewanle ra.

⁴ A a nga kui,

Yaxuba yi a tada santinban suxu,*
a to fori,

e nun Ala yi gerenna so.

⁵ E nun malekan yi yengæn so,
a nõn soto.

A yi wuga, a yi mayandin ti.

Yaxuba Ala li Beteli nin.

E nun Ala falan ti mænna nin.

⁶ Alatala, Ala Senben Birin Kanna nan yi na
ra.

Xili gbee kanna nan Alatala ra.

⁷ I tan xa fa i ya Ala ma,

i hinanji ayi,

i sariyan suxu.

I xaxili ti i ya Ala ra waxatin birin!

⁸ Isirayila yanfan tima

alo sarematina,

ligase jaxin naxan yii.

Mujan nafa a ma.

⁹ Efirami bõnsõnna bata a fala,

“N bata bannaya han!

N bata nafunla soto,

koni n ma wanla tønøn nan a ra!

Hakena hanma yulubi yo mi n ma.”

¹⁰ Alatala nan n tan na, i ya Ala,

naxan i rafaxi keli Misiran yamanani.

N mæn i radaxõma næn bubune bun

alo yamaan yi kii naxan yi na waxatini.

¹¹ N bata falan ti nabine xa,

e yi toone ti n xøn.

N bata sandane sa nabine xa.

¹² Xa suxurene Galadi yi,

e yetæn luma næn fuul!

E jingene bama saraxan na Giligali yi,

koni e saraxa gandene luma næn

alo gæme malanxine xæne ma.

¹³ Yaxuba a gixi næn

sigã Arami yamanani,

Isirayila yi wanla kɛ a jaxanla futu seen na,
a yi xuruseene kantan.

¹⁴ Alatala Isirayila raminixi næn

Misiran bõxõni nabiin xøn,

a Isirayila kantan nabiin sabun na.

¹⁵ Koni Efirami yi Ala raxõlo gbeen ti.

Nanara, a marigin mi a mafeluma a faxa
tixin na,

a a xõnnantenyaan naxetema a ma næn.

13

Alaa xõlõna Isirayila ma

¹ Efirami bõnsõnna na yi falan ti,

birin yi gaxuma næn.

A yi binyaxi næn Isirayila yi.

Koni a findi søn kanna nan na

a Baali suxuren batu, a faxa.

² Iki e mæn yulubin nan ligama,

e sawurane rafalama gbeti xulunxin na.

E kɔta suxure rafaladeni,

koni xabuna wanla gbansanna nan e ra.

A falama e ma

a e adamane bama saraxan na!

Koni jinge dii suxuren tan,

e na tan sunbuma!

³ Nanara, e jinanma næn

alo xõtøn ma kundana,

alo xiila naxan yolonma xõtõnni,

alo foyen se gbaxan naxan xalima lonna
fari ma,

alo tutin naxan minima banxi sulunna xøn.

⁴ Alatala nan n tan na, i ya Ala,

naxan i raminixi Misiran yamanani.

I nama ala gbete kolon

fɔ n tan.

I rakisima mi na fɔ n tan.

⁵ N yengi saxi i xøn tonbonni, bõxõ xareni.

⁶ Koni, n to e balo, e yi lugo.

E to lugo, e bõjæn yi waso ayi.

Nanara, e jinanxi n xøn.

⁷ N luma næn e xa alo yatana,

alo burunna jarina,

n yi e suxu kiraan xøn.

⁸ N na e suxuma næn

alo sube xajæn naxan ma diiye baxi a yii.

N yi e bõjæni bõ.

N yi e don alo yatana.

Burunna subene e yibõma næn dungi dun-
gin na.

⁹ Isirayila, i ya kalan ni i ra,

bayo i kelixi næn n xili ma,

n tan, i ya mali ti fajina.

¹⁰ Iki, i ya Mangan minæn?

A xa i rakisi i ya taane birin yi!

I ya kitisane minæn,

i yi a falama naxanye fe ra

“Mangan so nxu yii e nun kuntigine?”

¹¹ N bata Mangan so i yii n ma xõlõni,

n na a bama næn i yii n ma xõlõni.

¹² Efirami bõnsõnna haken nun a yulubin
namaraxi.

¹³ Tõrõne fama næn a ma

alo jaxanla kuiin na keli a ra.

Koni dii xaxilitaren na a ra.

A bari waxatin na a li,

a mi tinjæ bare.

¹⁴ N na e xunbama næn laxira senbeni,

n yi e xunsara sayani.

Faxana, i ya fitinan minæn?

* **12:4; 12:4** Gulunne nan yi Yaxuba nun a tada ra. Na feen sebexi Dunupã Fõlõn 27.36 kui.

Sayana, i ya faxa ti senben minen?
 N mi fa kininkininma.
¹⁵ Hali a to sabatixi a ngaxakedenne tagi,
 Alatala sogetede foyen nafama nen keli ton-
 bonni,
 a tigne nun xɔɔjinne xɔri.
 E se xɔri ramaraden kui gelima nen.

14

¹ Samari kaane yulubine saranma e ra nen,
 amasɔtɔ e bata murutɛ e Ala xili ma.
 E faxama nen silanfanna ra,
 e dii nɔrɛne bira bɔxɔni,
 e naxalan fudikanne kuine rabɔ ayi.

Isirayila kaane xa tubi Ala ma

² Isirayila, fa Alatala ma, i ya Ala!
 Amasɔtɔ i hakene bata i rabira.
³ Ɛ tubi Alatala ma
 ɛ a mafan falan na.
 Ɛ a fala a xa, ɛ naxa,
 “Nxu mafelu nxu hakene birin na,
 i nxu rasene ki fajɪ,
 alogo nxu xa tantun xuiin findi nxɔ saraxan
 na.”

⁴ Asiriya kaa mi nxu rakise,
 nxu mi tema soone fari yenge xinla ma.
 Nxu mi fa a fale nxɔ se rafalaxine ma, ‘Nxɔ
 ala!’

Amasɔtɔ i tan nan kininkininma kiridine
 ma.”

⁵ N na e xɔnfenma nen e na xun xɔn sigani.
 N na e xanuma nen fonisireyaan na,
 amasɔtɔ n ma xɔlɔn bata xetɛ e fɔxɔ ra.

⁶ N luma nen Isirayila xa alo xiila,
 a tofanma nen
 alo gabalan fugaxina.
 A sabatima nen
 alo wudi binla naxanye Liban yamanani,
⁷ alo wudi binla na maɲingi a fajɪn na,
 a tofanma nen alo oliwi wudina,
 a xiri fajɪn yi mini
 alo Liban suman fɔtɔnne.

⁸ Yamaan fama Isirayila ma
 alo e soma wudi binla nan ninin bun.
 E maala mɔn fanma nen.

E sabatima
 alo manpa binla* na fuga.
 E xinla sɔtɔma nen
 alo Liban minseen fajɪna.

⁹ Efirami bɔnsɔnna,
 nanse mɔn nxu nun suxurene tagi?

N tan nan i ramema,
 n yi n yengi sa i xɔn.
 N luma nen i xa
 alo wudi gbee xindena.
 I bogin sɔtɔma n tan nan na.

¹⁰ Fekolonna nde ra?

A xa feni itoe famu!
 Xaxilimane xa e yeɛ to!

Amasɔtɔ Alatalaa kirane tinxin,
 tinxin muxune sigan tima nen e xɔn,
 koni murutɛ muxune dagalanma ayi nen na
 yi.

* **14:8: 14.8** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

Yoweli Nabi Yoweli Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Yoweli naxan kawandini ito baxi, a fe mi sebe xi yire gbete yo yi Kitabun kui. Nanara, muxune mi a sebe waxatin kolon. A luxi nen alo tuguminne nan yi Isirayila kaane toroma na waxatini naxanye yi luxi alo supne xungbene. E ganla nan yi fama, e seene deene don e ma, na yi findi fitina feen na Yoweli waxatini. Yoweli yi a fala, a na fe sifan ligama nen bayo yamaan mi tubixi Ala ma.

Yoweli nan a sebe xi, a loxona nde, Alaa Nii Sarijanxin nagodoma nen muxune birin ma. Na sebe xi Yoweli sora 3.1-2 kui. Denkeleya muxu singene nan na feen toxi rakamale Nii Sarijanxin godo loxoni. Na sebe xi Xerane 2.16-21 kui.

¹ Alatala falan naxan ti Yoweli xa, Petuweli a dii xemena.

Tuguminne gbalon yamanani

² E tan fonne, e feni ito rame,
e tan yamanan muxune,
e birin xa e tuli mati.
Fe sifani ito jaxonna bata yi liga e waxatini ba,

hanma e benbane waxatini?

³ E a yeba e diine xa,
e diine yi a yeba e diine xa,
e diine yi a yeba mayixete famatone xa.

⁴ Supene donseen naxanye luxi,
tuguminne bata ne don.
Tuguminne naxan luxi,
xoxorone bata na don.
Xoxorone naxan luxi,
songolonbalane bata na don.

⁵ E xulun, dolo minne,
e wuga!
E birin xa gbelegbele,
e tan naxanye dolon minma,
bayo manpa bogine bata kala,
e ba e de.

⁶ Ganla nde bata fa fu n ma yamanan ma,
e fangan gbo,
e wuya han e mi yate.
E jinne luxi alo yatan jinne,
e gbegbene luxi
alo yata gilen gbeene.

⁷ E n ma manpa binle kalama.
E n ma xode binle jan fefe,
e yi e yixin,
e yi e kobelene ba e ma,
e yiine yi gbendu fefe!

⁸ E mawuga
alo sungutunna kasa dugini pandeni
naxan a xemen wugama,

a baxi daxodeni naxan xon.

⁹ Bogise saraxan nun minse saraxan bata jan Alatalaa banxini.

Saraxaraline sunuxi, Alatalaa walikene.

¹⁰ Xee bata kala,

boxon bata xara.

Bogiseene bata raxori.

Manpa bogi igen bata so a ra.

Turen bata jan.

¹¹ Xee biine bata yigitege.

Manpa bili nakane sane gbelegbelema sununi,
murutun nun fundenna fe ra,
bayo se xaba daxine bata halagi.

¹² Manpa binle bata xara ayi.

Xode binle bata lisi a ra

e nun Girenada wudine nun tugu binle nun ponmi binle.

Xee ma wudine birin bata xara.

Muxune sewan birin bata jan.

Yamaan xa tubi Alaa loxona fe ra

¹³ E sunu dugine tongo,

e wuga, e tan saraxaraline.

E gbelegbele,

e tan naxanye walima saraxa ganden yetagi.

N ma Alaa walikene, e fa,

e xi maxidixi kasa benbeli dugine yi nimisani,

bayo bogise saraxane nun minse saraxane bata jan e Alaa banxini.

¹⁴ E sun suxu waxatin nagidi,

e yamaan maxili malan sarijanxini,

e fonne malan

e nun yamanan muxune birin,

e xa fa Alatalaa banxini, e Ala,

e yi e xuini te Alatala ma.

¹⁵ Loxo xode xen bata a li de!

Alatalaa loxon bata maso,

a fama kalan nan na

fata Ala Senbe Kanna ra.

¹⁶ Donseen bata jan en yee xori yati!

Sewan nun jaxanna bata jan en ma Alaa banxini!

¹⁷ Sansi xonne bata xara ayi xutune bun,

sagane bata kui geli.

Se ramaradene bata kala,

bayo murutu mi fa na.

¹⁸ Xuruseene wuga xuiin gbo iki!

Ninge kurune xuyaxi ayi na xun xon ma,

amasoto se xe mi fa na,

hali yexene fan toroxi.

¹⁹ Alatala, n nan n xuini te i tan nan ma!

Amasoto teen bata burunna halagi,

tee degen bata xee ma wudine birin gan.

²⁰ Na ma, hali burunna subene e wuga xuini tema i tan Ala ma.

Xudene bata xori,

teen bata burunna halagi.

2

Alatalaa ləxən bata maso

¹ Ɛ xətaan fe Siyon yi!

Ɛ gbelegbele n ma geya sarijanxin fari!

Yamanan muxune birin xa xuruxurun gax-
uni

bayo Alatalaa ləxən fama,
a bata maso.

² Dimin nun nii rafəren ləxəna,
kundaan nun kuye yifəren ləxəna.

Ganla * fama
alo kuye yi yalanna geyaan kanke ra subax-
ani.

Gali gbee sənəmaan fama,
naxan jəxən munma to,
naxan jəxən mi fa toma waxati famatəne
birin yi.

³ Tεε dəgəna e yεε ra,
a e xanbi ra.

Bəxən tofan e yεε ra
alo Eden nakəna.[†]

Tonbonna nan a ra e xanbi ra.
Sese mi a futuxuluma e yii.

⁴ E maliga soo yama gbeen nan na,
alo soo ragine ganla,
naxanye xulun e gideni han!

⁵ E dangu xuiin luxi nən
alo yengε so wontorone.
E tunganma geyane xun ma,
alo tεε gbeen nēma sεxε xaren ganjε
alo gali sənəmaan na ti yengε so xinla ma.

⁶ Siyane birin xuruxurunma e yεε ra,
e yetagine yi tənənxi.

⁷ E fənma seene ma
alo yengε sone,
e tema taan nabilinna yinna ma
alo sofane.

E birin sigama e kiraan xən,
e mi kiraan fatama.

⁸ E sese mi dinma e bode ra,
birin sigama a tinxinni.

Sese na ti e yεε ra,
e tunganma nən na xun ma,
e safane mi kalama.

⁹ E na bəxən taan ma,
e e gi yinna ma,
e tema banxine ma,
e so banxin foye sodene ra
alo mupadene.

¹⁰ Bəxən xuruxurunma e yεε ra,
kore xənna yi maxa.
Sogen nun kiken yi yidimi.
Sarene mi fa dəgema.

¹¹ Alatala sənəoma a ganla yεε ra.

A yamaan mi nεe yate.
Naxanye a falan suxuma,

ne sənben gbo!

Amasəto Alatalaa ləxən gbo,
a magaxu!

Nde nεe tiye a bun?

Yamaan xa tubi Ala ma

¹² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Koni iki, Ɛ mən xa xεtε n ma Ɛ bəjəni feu,
sun suxun nun wugan nun gbelegbele
xuine yi!”

¹³ Benun Ɛ xa Ɛ dugine yibə nimisani
Ɛ bəjəne nan xa kala.

Ɛ xεtε Alatala ma, Ɛ Ala
bayo a dija, a kininkinin,
a mi xələn xulən,
a hinanna gbo.

A a yetε ratangaxi yihadin ma.

¹⁴ Nde a kolon xa a mi maxεtəma
a kininkinin Ɛ ma,
a yi baraka sa Ɛ feene yi,
alogo Ɛ xa nɔ bogise saraxane
nun minse saraxane bε Alatala xa, Ɛ Ala?

¹⁵ Ɛ xətaan fe Siyon yi!

Ɛ sun suxu waxatin nagidi.
Ɛ yamaan maxili malan sarijanxini.

¹⁶ Ɛ yamaan malan, Ɛ malanna rasarijan.
Ɛ fonne malan,

Ɛ dii jərəne malan
hali naxanye xijən minma.
Hali xεmən naxan baxi jaxanla dəxədeni,
na fan xa mini a banxini,
a jaxanla fan xa fa malanni.

¹⁷ Saraxaraliin naxanye walima Alatala xa
ne xa wuga Ala Batu Banxin
so dēen nun saraxa ganden tagini.

E yi Ala mafan, e naxa,
“Alatala, kininkinin nxu ma,
nxu tan i ya yamana.

I nama i ya muxune rayagi,
i nama tin yama xəjəne yi nxu magele,
e a fala, e naxa,
‘E Ala minen yi?’ ”

Alatala yi a yamaan yabi

¹⁸ Nayi, Alatalaa xəxələnna kelima nən
a yamanana fe ra,
a yamaan kininkininna yi a suxu.

¹⁹ Alatala a yamaan yabima nən nayi, a
naxa,

“N mən bogiseene ragidima Ɛ ma nən,
e nun manpa bogine nun ture fajina.
Ɛ lugoma nən ken!

N mi fa Ɛ findima magele seen na siyane
tagi.

²⁰ Yaxun naxan kelima sogeteden kəməna
ma,

n na a masigama nən Ɛ ra pon!
N na a kedima nən

* 2:2: 2.2 Yanyina nde **ganli** ito findixi tuguminne nan na naxanye halagin naso yamanani Alaa xələn bun ma. † 2:3:
2.3 **Eden nakəna** fe sebxɛ Dunuja Fəlon 2.8-9 kui. E nun Esekiyɛli 36.35.

siga bəxə xare madunduxin mabinni.
 N na a ganla yeɛ ra xiin naxuyama ayi nən
 siga han sogeteden baana,
 e nun a xanbi ra xiina
 siga han sogegododen fəxə igena.
 E faxaxine xiri naxin minima nən,
 a findi furen na foyeni.
 Amasotə Ala wali gbeen kema nən.
²¹ I tan, bəxəna,
 i nama gaxu!
 I ya səwan xa gbo ayi,
 i naxan!
 Amasotə Alatala bata fe gbeene rakamali.
²² E tan, subene,
 e nama gaxu!
 Amasotə burunna səxene mən pingima nən,
 wudine mən yi bogi.
 Xode binle nun manpa binle mən yi da-
 hamun namini.
²³ E tan, Siyon kaane, e naxan,
 e səwa Alatala yi, e Ala,
 bayo a mən tulen fima e ma a waxatini a
 tinxinni,
 a tule gbeen nafa e ma
 a darixi fe waxatin naxanye birin yi.
²⁴ Lonne rafema nən,
 kundine yi rafe manpa nənən nun turen
 na.”

²⁵ “N jee danguxine seene jəxəne raxetema
 nən e ma
 tuguminne nun xoxorone naxanye donxi,
 e nun songolonbalane nun supene,
 n ma gali gbeena,
 n naxan nasiga e xili ma.
²⁶ E degema nən han e lugo.
 E Alatala xinla tantunma nən, e Ala,
 naxan bata kabanako feene liga e xa.
 N ma yamaan mi fa yagima mume!
²⁷ E a kolonma nən nayi
 a n luxi Isirayila kaane ye.
 Alatala nan n tan na, e Ala.
 Ala gbete mi na mume.
 N ma yamaan mi fa yagima mume!”

3

Alaa ləxəna fe

¹ “Na xanbi ra,
 n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nən
 adamadiin birin ma.
 E dii xeme ne nun e dii temene nabiya falane
 tima nən.
 E xeme fonne yi xiye sa.
 E banxulanne yi fe toon ti alo xiyena.
² Na ləxəne yi,
 n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nən
 hali konyi xeme ne nun konyi gilene xun ma.
³ N kabanako feene yitama nən kore xənnə
 ma
 e nun bəxə xənnə ma,

wunla nun teen nun tee tuti gbeen minima
 nən.

⁴ Sogeni dimima nən,
 kiken yi gbeeli alo wunla,
 benun Alatalaa ləxə binye gbeen xa a li.
⁵ Nba, naxan yo na Alatala maxandi a xinla
 ra,
 na kisima nən.
 Nayi, yamaan muxu dənxe na ndee luma
 nən e nii ra
 Ala na naxanye xili,
 ne nan xunbama Siyon geyaan fari
 e nun Yerusale n yi
 alo Alatala a fala kii naxan yi.”

4

Siyane makiti fena

¹ “Amasotə na ləxəne yi, na waxatini,
 n na fa Yuda nun Yerusale n suxu muxune ra
 waxatin naxan yi,
² n siyane birin malanma nən,
 n yi fa e ra Yosafati lanbanni,*
 n na e makitima dənaxan yi,
 lan n ma yamana fe ma, Isirayila.
 Amasotə, e e raxuyaxi ayi nən siyane ye,
 e yi e bəxəni taxun e tagi.
³ E n ma yamanan muxune yitaxun nən e ra,
 masensenna xən,
 e yi dii xeme ne mati konyine ra
 alogo e xa yalundene sara,
 e yi dii temene mati
 alogo e xa manpaan sara,
 e yi a min.”

⁴ “E tan Tire kaane nun Sidən kaane
 nun Filistini birin, nanse xəli e ma n xili
 ma?
 E gbeen jəxə n nanse ra n ma?
 Koni xa e waxi yengen nakeli feni n xili ma,
 nayi n na e yengene raxetema e ma nən ma-
 furen!

⁵ E tan naxanye n ma gbetin
 nun n ma xemaan tongoxi, n ma nafulu
 fajine,
 e yi e sa e suxurene batudeni.
⁶ E Yuda nun Yerusale n muxune mati nən
 Gireki muxune ma, e yi e masiga e bəxə n na.”

⁷ “N tan nan sa e bama na yirene yi
 e e matixi dənaxanye yi.
 N yi tərən naxete e ma e naxan jəxə n saxi e
 fari.

⁸ N na e dii xeme ne nun e dii temene matima
 nən
 Yuda kaane ma.
 E fan yi e mati Sabe kaane ma, siya
 makuyena.”
 Alatala nan falan tixi!

Yengen nun kitina

* 4:2: 4.2Yosafati bunna nən fa fala “Alatala nan kitin sama.”

⁹ E ito fala siyane xa, e naxa,
 “E yiton yengen xili yi, e yenge sone rakeli.
 Sofane birin xa keli, e yengen so.

¹⁰ E e jinge kenne bonbo silanfanne ra,[†]
 e wolitene rafala tanbane ra.
 Senbetarene xa a fala, e naxa, ‘Nxu senben
 gbo.’

¹¹ E mafura, e fa,
 e tan siyaan naxanye birin be rabilinni,
 e fa e malan be.”

Alatala, i ya malekane ragodo e xili ma.

¹² Siyane xa keli, e xa godo Yosafati lan-
 banni.

Amasoto n doxoma menna nin,
 n na Isirayila rabilinna siyane birin makiti.

¹³ E woliten tongo e bogi seene xaba
 bayo e bata ma.

E fa manpa bogine yibodon, e e igen ba
 bayo manpa ige baden bata rafe,
 han a febene yi boxonye a ma.
 E yaxuyaana fan gboxi ayi na kii nin.

¹⁴ Yama gbeen bata lu kiti saden lanbanni!
 Amasoto Alatalaa boxon bata maso e ra
 kiti saden lanbanni.

¹⁵ Sogen nun kiken dimima nen,
 sarene mi fa degema.

¹⁶ Alatala sonxoma nen keli Siyon yi,
 a a xui ramini senbeni, keli Yerusalen yi.
 Nayi, boxon nun koren xuruxurunma nen,
 koni Alatala findixi luxunden nan na a ya-
 maan xa,
 e nun yigiyade makantanxina Isirayila
 kaane xa.

*Ala baraka feen naxanye ragidima a ya-
 maan ma*

¹⁷ “E a kolonma nen nayi, a n tan nan Alatala
 ra,

e Ala, naxan doxi Siyon yi, n ma geya
 sarijanxina.

Yerusalen sarijanma nen,
 xonyene mi fa fuma a ma sonon!”

¹⁸ “Na boxoni,
 manpa nenen minima nen geyane yi,
 yire matexine yi nonon namini,
 igen yi lu Yuda baane birin yi.
 Tigin minima nen Alatalaa banxini,
 a yi kasiya lanbanna ige sa.

¹⁹ Misiran tan findima nen boxo kalaxin na,
 Edon yi findi tonbonna ra
 e gbalone fe ra e naxanye ligaxi Yuda kaane
 ra.

E bata sontarene faza Yuda yamanani.

²⁰ Koni muxun luma nen Yuda nun
 Yerusalen yi habadan,
 mayixete nun mayixete.

²¹ N munma n ma yamaan yulubin naxanye
 xafari e faza tixine ma,
 n ne mafeluma nen.
 N tan Alatala, n lu Siyon taani.”

[†] 4:10: 4.10Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

Amosi Nabi Amosi Alaa Falan Naxan Sebe

Amosi, nabiin nan yi a ra naxan keli Yudaya yi, Manga Yusiya waxatini, fɔ jɛɛ keme solofere jɛɛ tonge sennin benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini Isirayila bɔxɔn yi taxunxi firinna ra. A yii fari fɔxɔn xili Yudaya yamanana, a kɔmɛn fɔxɔn xili Isirayila. Manga Yerobowan yi Isirayila bɔxɔni. A mi tinxi birɛ Alaa sariyan fɔxɔ ra, a yamaan fan mi luxi kira faɲin xɔn ma.

Nabi Amosi yi kawandin ba Isirayila kaane xa, alogo e xa xete e yulubine fɔxɔ ra. A yi tɔnna dɔxɔ suxure batun na. E mi yi Ala batun nabɛɲɲi, koni e bata yi suxure batun sa na fari. Nanara, Ala yi a yita e ra Nabi Amosi barakani, a e Ala maxandin nun Ala batun birin bata lu fufafu. Ala mi wama a firinden xɔn ma.

Na waxatini Isirayila kaa wuyaxi bata yi nafulu ghegbe sɔtɔ. E yi e miri a na birin findixi Alaa barakan na e tan mabinni. Nabi Amosi yi a yita e ra, a na nafunla mi yi kelima Ala yii, a kelixi e fe kobine yi e naxanye ligaxi yiigelitɔne ra.

Nabi Amosi to yelin na falan tiye e ma, a yi a fala e xa a Ala fama e ɲaxankatadeni e yulubine fe ra. Isirayila kaane yi a miri a fe xɔdɛɛ yo mi nɔma e lideni, koni Nabi Amosi yi e mafan e xa xete Alaa sariyan ma, xa na mi a ra e birin fama halagideni.

Ala yi Isirayila kaane ɲaxankata alo Nabi Amosi a fala e xa kii naxan yi. E yaxune yi e yenge. Isirayila kaan naxanye mi faxa silanfanna ra, ne yi lu konyiyani yamana gbete yi. Alaa falan birin yi kamali.

Kitabun yireni ito falan tɔnɔn gbo to muxune xa. A lanma en xa en tuli mati kawandini ito ra alogo en xa denkeɛya Ala ma alo a wama a xɔn ma kii naxan yi. Xa na mi a ra, en fan fama ɲaxankatan sɔtɔdeni alo Isirayila kaane.

¹ Amosi, Tekowa kaana, xuruse kanna a falan ni i ra. A toon naxan tixi Isirayila fe yi alo xiyena Yuda Manga Yusiya nun Isirayila Manga Yerobowan, Yowasi a diin waxatini, jɛɛ firin benun bɔxɔn xa xuruxurun.

² A naxa, “Alatala xɛɲɛ xuiin naminima Siyon ma alo yatana, a galan xuiin kelima Yerusalem yi. Balo mi na xuruseen naxanye donma, Karemele geya yati bata xara.”

Damasi a yulubin saranna

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Damasi a hake saxanna,

hanma naanin ma fe ra, n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.

Bayo e bata Galadi tɔrɔ ɲaxi ra, alo maala bɔnbɔma kii naxan yi.

⁴ Nanara, n Xasayeale a banxin ganma nɛn. Tɛɛn fama Ben-Hadada yire makantanxin kaladeni nɛn.

⁵ N Damasi taan so dɛɛn balan seene girama nɛn.

N Aweni lanban yi kaane halagima nɛn,* e nun mangan naxan Beti-Eden yi. Arami yamaan xalima nɛn Kiri yi.” Alatala naxa na kiini.

Gasa taana yulubin saranna

⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Gasa taana hake saxanna, hanma naanin ma fe ra, n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra. E bata taana ndee muxune birin xali Edɔn yi konyiyani.

⁷ Nanara, n Gasa a yinna ganma nɛn. Tɛɛn fama a yire makantanxin kaladeni nɛn.

⁸ N na Asadodi kaane halagima nɛn, e nun mangan naxan Asikalon yi. N na Ekiron ɲaxankatama nɛn, han Filisiti kaan birin yi faxa.” Marigina Alatala naxa na kiini.

Tire taana yulubin saranna

⁹ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Tire taana hake saxanna, hanma naanin ma fe ra, n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra. E bata taana ndee yamaan birin xali Edɔn yi konyiyani,

e layirin kala e nun e ngaxakedenne Isirayila kaane tagi. ¹⁰ Nanara, n Tire taan yinna ganma nɛn.

Tɛɛn fama a yire makantanxin kaladeni nɛn.”

Edɔn ma yulubin saranna

¹¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Edɔn kaane hake saxanna, hanma naanin ma fe ra, n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra. E bata e ngaxakedenne yenge silanfanna ra.†

E mi kininkinin e ma, e e xɔlɔn nadangu ayi!

¹² N Teman ganma nɛn.

Tɛɛn nan fama Bosara yire makantanxin kaladeni.”

Amoni a yulubin saranna

¹³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Amonine hake saxanna, hanma naanin ma fe ra, n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.

* 1:5: 1.5Aweni bunna nɛn fa fala hakena. † 1:11: 1.11Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

E bata Galadi jaxalan fudikanne kuine yibo
silanfanna ra,
alogo e xa bɔxɔ gbete sɔto.

¹⁴ Nanara, n tɛn soma nɛn Rabaha yinna ra.
Tɛn nan fama na yire makantanxin
kaladeni

yenge sɔnxɔ sɔnxɔ xuini.

Na yengen luma nɛn

alo foye gbeena,

alo tule gbeena.

¹⁵ E mangan xalima nɛn konyiyani,
e nun a kuntigine.”

Alatala naxa na kiini.

2

Moyabaa yulubin saranna

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Moyabaa hake saxanna,

hanma naanin ma fe ra,

n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.

E bata Edɔn mangan xɔnne gan

han e findi a fuyin na.

² Nanara, n Moyaba ganma nɛn.

Tɛn nan fama Keriyoti yire makantanxin
kaladeni.

Moyaba jannama yenge sɔnxɔn nin,

yenge so xɔtaan na fe waxatin naxan yi.

³ N na e mangan halagima nɛn,

e nun e kuntigine.”

Alatala naxa na kiini.

Yudayaa yulubin saranna

⁴ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Yuda kaane hake saxanna,

hanma naanin ma fe ra,

n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.

E bata e mɛ Alatalaa sariyan na,

e mi a tɔnne suxi.

Bayo e bata la wule alane ra,

e fafane yi naxanye fɔxɔ ra.

Na nan e ralɔxi ayi.

⁵ Nanara, n Yuda yamanan ganma nɛn.

Tɛn nan fama Yerusalɛn yire makantanxin
kaladeni.”

Isirayilaa yulubin saranna

⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Isirayila a hake saxanna,

hanma naanin ma fe ra,

n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.

E tinxin muxune masara gbetin na,

e tɔrɔ muxune masara sankidi saren na.

⁷ Yiigelitɔne tɔrɔn nafan e ma han

e e dunɔɲa yi gidin bama e yii.

Diine nun e baba kafuma sungutun ke-
denna ma.

Nayi, e bata n xili sarijannxin xɔsi.

⁸ E e sa saraxa ganden dɛxɔn dugine ma

e naxanye sɔto tolimaan na.

E dɔlɔn min e suxurene banxin kui

e naxan sɔto tinxintareyani.”

⁹ “Anu, n tan nan Amorine halagi e xa,

naxanye senben yi gbo

alo suman wudina alo warine.

N na Amorine fangan birin jan fefe,

alogo e nama fa keli sɔnɔn.

¹⁰ N mɔn yi ɛ ramini Misiran bɔxɔn ma,

n yi ɛ rasiga ti jɛɛ tonge naanin tonbonni

alogo ɛ xa Amori bɔxɔn sɔto.

¹¹ N yi nabine ramini ɛ diine tagi,

e nun Dɛ Ti Nasiri muxune.

Isirayila kaane, a mi na kiini ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

¹² “Koni ɛ tan bata dɔlɔn so Dɛ Ti Nasiri
muxune yii.*

ɛ bata tɔnna dɔxɔ nabine ma

a e nama nabiya falane ti.”

¹³ “Nanara, n na ɛ yibutuxunma nɛn,

alo wontorona, goron binyen naxan fari.

¹⁴ Muxu xulunxin mi nɔɛ a giye.

Senbemaan senben jannama nɛn.

Sofaan faxama nɛn yengeni.

¹⁵ Xalimakuli wonla mi tiye.

Naxan san mafura,

na mi a giye.

Soo rafiin mi a niin nakise.

¹⁶ Sofa wekilɛxin nagenla a gima nɛn na
lɔxɔni.”

Alatalaa falan nan na ra.

3

Ala naxan jɛnige Isirayila xa

¹ ɛ falani ito rame,

Alatala naxan falama Isirayila kaane xili
ma,

a xabilan naxan namini Misiran bɔxɔn ma.

² “N na ɛ tan nan gbansan sugandi

dunɔɲa xabilane birin tagi.

Nanara, n bata a jɛnige

n xa ɛ yulubine saran ɛ ra.”

³ Muxu firin nɔɛ sigan tiye yire kedenni ba,
xa e mi lanxi na ma?

⁴ Yatan wurundunɲɛ burunna ra ba,

xa a mi subena nde sɔtɔxi?

A a xuini tɛ a faranna ra ba,

xa a munma sese suxu?

⁵ Xɔliin birama yalaan kui bɔxɔn ma ba,

xa a mabandun se mi saxi na woson ma?

Yalaan woson balanɲɛ ba,

xa sese mi a kui?

⁶ Xɔtaan fema taan kui waxatin naxan yi,

muxune mi kɔntɔfile ba?

Gbalon taan liye ba,

xa Alatala mi a ragidixi?

⁷ Marigina Alatala mi fefe ligama,

fɔ a wundon makenɛn a nabine xa,

a walikene.

⁸ Xa yatan bata wurundun,

nde mi gaxue?

Marigina Alatala bata falan ti,

* 2:12: 2.12Nasirine fe mɔn sebexi Yatene 6.3 kui.

nde tondɛ na nabiya falan naliyɛ?

⁹ Ɛ xa ito fala Asadodi a yire makantanxine yi,
e nun Misiran ma yire makantanxine yi,
ɛ naxa, “Ɛ xa ɛ malan Samari geyane fari,
ɛ xa a mato
mɛn kaane kɔntɔfilixi kii naxan yi,
e e bode ɲaxankatama kii naxan yi.
¹⁰ E mi tinxinna kolon,
e seene sɔtɔma gbalon nun muɲan nin,
e ne se sɔtɔxine mara e banxi fajine kui.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi,
a naxa,
“A mato, ɛ yaxun fama ɛ bɔxɔ kaladeni nɛn.
E fama ɛ xunnakaladeni,
e yi ɛ yire makantanxine kui geli.”

¹² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Yatan na yɛxɛɛni bɔ,
xuruse rabaan nɔɛ yɛxɛɛn sanna
hanma a tunla nan gbansan nakisɛ yatan
ma.
Isirayila kaane fan kisima na kiini nɛn.
Samari kaan naxanye e matabuma saden
ma,
naxanye e magodoma Damasi karaxane
ma,
ɛ tan mi kisɛ.”

¹³ Marigina Alatala,
Ala Senben Birin Kanna falan nan na ra.
“Ɛ ɛ tuli mati n na,
ɛ sereyani ito ba Yaxuba bɔnsɔnna xili ma.
¹⁴ N na Isirayila yulubine saran e ra waxatin
naxan yi,
n na e ɲaxankatama nɛn e saraxa gandene
fe ra
naxanye Beteli yi.
Na saraxa gandene suxu seene birama nɛn
bɔxɔni.

¹⁵ N mɔn e banxi fajine rabirama nɛn,
ɲɛmɛn nun sogefuren banxine birin,
naxanye maxidixi sama ɲinne ra.
N ne birin kalama nɛn.”
Alatalaa falan nan na ra.

4

Isirayila munma tubi Ala ma

¹ Ɛ falani ito ramɛ,
ɛ tan ɲaxanla naxanye belebele
alo ɲinge turaxin naxanye Basan bɔxɔn ma.
Ɛ tan naxanye dɔxi Samari geyaan fari,
ɛ tan naxanye senbetarene yigbetenma,
ɛ tan naxanye tima tɔɔ muxune fari.
Ɛ a falama ɛ xɛmɛne xa, ɛ naxa,
“Ɛ fa minseene ra nxu xa, yo!”

² Marigina Alatala bata a kɔlɔ a sariɲanni, a
naxa,
“A mato, kiti lɔxɔn fama ɛ xa.
E fama ɛ suxudeni wure kɔnkɔrɔnxin nan
na,
e yi ɛ tan nun ɛ diine xali.

³ Ɛ minima nɛn ɛ taa nabilinna yin kalaxin
kui,
birin tixi a bode xanbi ra.
E ɛ xalima nɛn e yire makantanxini.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁴ “Ɛ siga Beteli yi,
ɛ sa yulubin liga na.
Ɛ siga Giligali yi,
ɛ sa yulubin fari sa.
Ɛ xa saraxan ba xɔtɔnna birin yi,
ɛ mɔn xa yaganna ba
ɲɛɛ saxan yo ɲɛɛ saxan.
⁵ Ɛ burun ba barika bira saraxan na
buru rate seen naxan yi.
Ɛ xa ɛ kanba ɛ ɲɛnige ma saraxane yi,
bayo na fe sifan nafan ɛ ma,
ɛ tan Isirayila kaane.”
Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁶ “N bata yi kamɛn naso ɛ taane birin yi.
Donseen yi dasa ɛ konni.
Koni hali n to na birin liga,
ɛ mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁷ “Kike saxan to yi luxi xɛɛn xa xaba,
n tondi nɛn tulɛn nafe ɛ ma.
N bata a liga taana nde yi tulɛn sɔtɔ,
taana nde mi a sɔtɔ.
N bata a ragidi xɛɛna nde xa tulɛn sɔtɔ,
xɛɛna nde nama tulɛn sɔtɔ.
⁸ Muxune yi e masiga taane yi ige fendeni,
koni hali min xɔnla,
a mi ba e ra.
Hali n to na birin liga,
ɛ mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁹ “N bata furen nafa ɛ sansine ma,
n bata e xara.
Tuguminne bata ɛ nakɔne kala,
e nun ɛ manpa bili nakɔne nun ɛ xɔdɛ binle
nun ɛ oliwi binle.
Hali n to na birin liga,
ɛ mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ “N bata fitina furen nafa ɛ ma,
alo n na a liga Misiran bɔxɔn ma kii naxan
yi.
N bata ɛ banxulanne faxa silanfanna ra,
han ɛ yi wasa e binbine xirin na ɛ konni.
Ɛ yaxune yi ɛ soone tongo.
Hali n to na birin liga,
ɛ mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ “N bata ɛ ɲaxankata
alo Sodoma nun Gomora.
Ɛ luxi nɛn
alo wudi ganmatɔɔn naxan baxi tɛɛni.
Hali n to na birin liga,

ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

12 “Nanara, n fama ε tan Isirayila kaane
ɲaxankatadeni nɛn.
N na a ligama ε ra nɛn.
E xa ε yitɔn ε dentɛgɛ feen na ε Ala xa.”
13 Naxan geyane nun foyen daxi,
a a miriyane makɛnɛn adamane xa,
naxan subaxan findima kɔɛɛn na,
naxan sigan tima yire matexin fari,
a xili nɛn Alatala, Ala Sɛnbɛn Birin Kanna.

5

Alaa mawugana

1 E falani ito rame.
N bata ɲande bɛtini ito ba Isirayila yamaan
xa.
2 “Isirayila bata lu
alo sungutun faxaxina,
a mi fa keɛ sɔnɔn.
A saxi bɔxɔni,
muxu yo mi a rakeɛ.”
3 Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Isirayila bɔnsɔnna,
taan naxan muxu wuli keden nasigama
yengɛsodeni,
a muxu kɛmɛ nan gbansan toma xɛtɛ.
Taan naxan muxu kɛmɛ rasigama
yengɛsodeni,
a muxu fu nan gbansan toma xɛtɛ.”
4 Alatala ito nan falaxi Isirayila yamaan
xa, a naxa,
“E xa n fen alogo ε niin xa kisi.
5 E nama n fen Beteli yi,
ε nama siga Giligali yi,
hanma Beriseba,
bayo Giligali kaan birin sigama nɛn
kɔnyiyani,
Beteli fan halagima nɛn.”

6 E xa Alatala fen alogo ε niin xa kisi.
Xa na mi a ra, Yusufu bɔnsɔnna,
a ε ɲanma nɛn alo tɛɛna.
Beteli kaa yo mi na
naxan na tɛɛn natuye.
7 E tan bata sariyan maxɛtɛ xɔlɛn na,
ε bata yo tinxinyaan ma.

8 A tan nan Dii Tɛmɛ Solofere sare kurun
nun Donso sare kurun yɛbaxi kore xɔnna
ma,*
a dimini yalan kuyebaan na,
a sogen nagodo kɔɛɛn na,
a igen nakeli baani,
a na ragodo bɔxɔni tulɛn na.
A tan xili nɛn “Alatala.”

9 A muxu gbeene halagima nɛn,
a e yire makantanxine kala.

10 E muxun xɔnnantenyama
naxan na ε makiti,
bayo ɲɔndi falan mi rafan ε ma.
11 E sɛnbɛtarene yigbɛtɛnma,
ε balon nasuxuma e ra mudun na.
E bata banxi fajine ti gɛmɛne ra,
koni ε mi fama dɔxɔdeni ne kui.
E bata manpa bili nakɔ fajine si,
koni ε mi na dɔlɔ minɲɛ.
12 Amasɔtɔ, n na a kolon ε haken nun yulu-
bin gbo.

E tinxin muxune yigbɛtɛnma.
E dimi yi seene rasuxu
alogo tɔrɔ muxune nama makiti ɲɔndin na.
13 Na na a toxi xaxilimaan dunduma,
bayo waxatini ito mi fan.
14 E fanna fen,
ε xɛtɛ fe ɲaxin fɔxɔ ra,
alogo ε xa kisi.
Nayi, Alatala, Ala Sɛnbɛn Birin Kanna
na luma nɛn ε xɔn,
alo ε a fala kii naxan yi.
15 E xa fe ɲaxin naɲaxu.
Fe fajin xa rafan ε ma.
E xa kiti tinxinxin sa.
Xa ε na liga, yanyina nde, Alatala,
Ala Sɛnbɛn Birin Kanna dijama ε tan
Yusufu bɔnsɔn dɔnxɛn ma nɛn.

16 Nanara Marigina Alatala,
Ala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a
naxa,
“E wuga xuini tema nɛn taana ngaani,
e sunu xuini te kirane birin xɔn.
E xɛɛ rawanle xilima nɛn
e xa e wuga xuini te,
e bɛti baane xilima nɛn,
e xa ɲande bɛtine ba.
17 N na dangi ε konni,
wuga xuiin tema nɛn ε xɛɛne birin ma.”
Alatala naxa na kiini.

Gbalon dina muxune xa

18 Gbalon ne xa,
naxanye waxi Alatalaa kiti lɔxɔn xa fa.
E wama nanse xɔn ma na lɔxɔni?
Na findima dimin nan na ε xa,
na mi findɛ kɛnɛnna ra ε xa.
19 Na luxi nɛn alo muxun
naxan a gima yatan yɛɛ ra,
a sa kanko xajɛ li.
A na so banxin kui,
a a digan banxini,
sajin yi a xin.
20 Alatalaa kitin lɔxɔna,
dimin xa mi a ra ba?
Kɛnɛnna mi a ra ε xa na lɔxɔni hali!
21 “N bata ε sanle ɲajaxu,
e mi rafan n ma fefe ma.
N mi waxi ε malanne xɔn feu!

* 5:8: 5.8 Mɛn kaane yi **sare kurune** yatexi nɛn alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

22 Ɛ saraxa gan daxi yo,
 Ɛ Ala kise yo,
 Ɛ bɔɲɛ xunbeli saraxa yo,
 Ɛ saraxa turaxi yo,
 e sese mi rafan n ma.
 N mi tinma e rasuxɛ hali keden.
 23 Ɛ bɛti xuiin makuya n na.
 N mi waxi Ɛ kondon bɛtin xuiin mɛ feni.
 24 N wama naxan xɔn,
 sariya kɛnden xa gbo Ɛ tagi
 alo igen naxan baani.
 Ɛ tinxinyaan xa lu
 alo xuden naxan mi xɔrima.
 25 Ɛ tan Isirayila yamaan to yi na tonbon
 yireni ɲɛɛ tonge naaninna bun ma,
 Ɛ saraxane ba nɛn n tan xa ba?
 26 Ɛ Ɛ gbee suxure Sikoti xali nɛn na waxatini
 ba?
 Alo Ɛ gbee mangana.
 Hanma Ɛ sare ala Kiyun,
 Ɛ naxanye rafalaxi Ɛ yetɛ xa.
 27 Nanara, n na Ɛ xalima nɛn
 konyiyani Damasi xanbi ra.”
 Alatala naxa na kiini.
 A xili nɛn “Ala Senben Birin Kanna.”

6

Gbalon nafulu kanne xa

1 Gbalona e xa,
 naxanye laxi e yetɛ ra
 Siyon nun Samari geyane fari.
 Ɛ tan muxu gbeene
 naxanye na siya fisamantenna xun na,
 Isirayila kaane xaxili tixi Ɛ tan nan na.
 2 Ɛ siga Kalene taan matodeni,
 hanma Xamata, na taa gbeena.
 Ɛ mɔn xa godo Filisiti bɔxɔni
 Gati matodeni.
 Ne fisa Ɛ xa ba?
 E bɔxɔn gbo Ɛ gbeen xa?
 3 Ɛ a mirixi
 a ɲaxankata lɔxɔn mi Ɛ lima,
 koni Ɛ a ligama nɛn
 gbalon yi Ɛ sɔtɔ.
 4 Ɛ Ɛ matabuma sade fajin ma,
 Ɛ yeɛɛn nun ɲinge raturaxin donma,
 5 Ɛ sigin sa kondenna ra.
 Ɛ yengi a ma, a Ɛ fatan maxaseene ra
 alo Nabi Dawuda.
 6 Ɛ dɔlɔ gbegbe minma,
 Ɛ ture fajin maso Ɛ fatin ma.
 Koni, Ɛ mi kɔntɔfilixi
 Yusufu bɔnsɔnna kala feen na.
 7 Nanara, Ɛ singe nan sigama konyiyani.
 Ɛ sumunne danma nɛn.

8 Marigina Alatala bata a kɔlɔ a yetɛ yi.
 Alatala, Ala Senben Birin Kanna falan ni ito
 ra:
 “Yaxuba bɔnsɔnna wason bata rapaxu n ma.
 E yire makantanxine mi rafan n ma.
 N fama e birin halagideni nɛn.”

9 Xa muxu fu banxina nde kui,
 e birin faxama nɛn.
 10 E kon kaan na so na banxini,
 e binbine tongodeni,
 a xa e gan,
 a na naxan li banxini
 a a falama nɛn na xa,
 “Muxu gbɛtɛ mi be,
 ba i tan na ba?”
 A a yabima nɛn, “Ɛn-ɛn.”
 A mɔn naxa, “I dundu,
 i nama Alatala xinla fala!”
 11 Bayo Alatala bata yamarin fi
 a banxi gbeene nun banxi xurine,
 e birin xa rabira, e kala.
 12 Soone e giye gɛmɛ yireni ba?
 Ningene mɛnna biye ba?
 Awa, nanfera Ɛ sariyan maxɛtɛma xɔlɛn na,
 Ɛ tinxinyaan maxɛtɛ fe ɲaxin na?
 13 Ɛ ɲaxanma fe fuune ra.
 Ɛ naxa, a Ɛ fe bata sɔnɔya
 Ɛ yetɛɛn senben xɔn.
 14 Alatala, Ala Senben Birin Kanna falan ni
 ito ra:
 “Nanara, n kelima nɛn Ɛ xili ma,
 Isirayila yamana.
 Ɛ tan naxanye Lebo-Xamata taani
 han Araba xudeni,
 siyana nde fama nɛn Ɛ tɔrɔdeni.”

7

Amosi a fe to singena alo xiyena

1 Marigina Alatala yi fe tooni ito yita n na:
 Xɛɛn to xaba mangan xa,
 sansi nɛnɛn fan yi minima,
 Alatala yi tuguminne ramini.
 2 E to yelin sansine birin donɲɛ bɔxɔn ma,
 n yi a fala,
 “Marigina Alatala,
 i xa e mafelu e hakene ra,
 xa na mi a ra
 Yaxuba bɔnsɔnna baloma di?
 A senben mi gbo.”
 3 Alatala yi kininkinin e ma,
 a yi a fala, a naxa, “Ito mi lige.”
 Alatala naxa na kiini.
 4 Marigina Alatala yi tooni ito yita n na:
 Marigina Alatala yi a ragidi a tɛɛn xa mini.
 Tɛɛn yi bɔxɔn birin gan,
 bɔxɔ igen birin yi xara.
 5 N yi a fala,
 “Marigina Alatala, yandi, diɲa,
 xa na mi a ra
 Yaxuba bɔnsɔnna baloma di?
 A senben mi gbo.”
 6 Alatala yi kininkinin e ma,
 a yi a fala, a naxa, “Ito mi lige.”
 Marigina Alatala naxa na kiini.
 7 A yi fe tooni ito yita n na alo xiyena:

Marigin yi tixi yinna tinxinxin dɛxɔn,
 bitikidi* matinxin lutin yi suxi a yii.
⁸ Alatala yi n maxɔdin, a naxa,
 “Amosi, i nanse toxi?”
 N yi a yabi, n naxa,
 “Bitikidi matinxin lutina.”
 Marigin yi a fala,
 “N waxi a xɔn,
 n ma yamaan xa matinxin, Isirayila kaane.
 N mi diɲɛ sɔnɔn.
⁹ Suxure batude matexine kalama nɛn
 Isiyaga bɔxɔn ma.
 Isirayila a batudene rabirama nɛn.
 N kelima nɛn Yerobowan ma denbayaan
 xili ma silanfanna ra.”

Amosi nun Amasiyaa fe

¹⁰ Amasiya Beteli saraxaraliin yi a fala
 Isirayila manga Yerobowan xa, a naxa,
 “Amosi yanfan nakelima i xili ma Isirayila
 bɔnsɔnna tagi. A naxan falama na mi fan
 bɔxɔn xa.

¹¹ Amosi a falama, ‘Yerobowan faxama
 silanfanna nan na. Isirayila kelima nɛn a
 bɔxɔni konyiyani.’ ”

¹² Amasiya yi a fala Amosi xa, a naxa,
 “I tan naxan toon tima, keli be, siga Yuda
 yamanani! Sa i balon fen mɛnni nabiya
 wanti,

¹³ koni i nama fa nabiya falane ti Beteli
 sɔnɔn, bayo mangana yire sariɲanxin be
 manga taani ito yi.”

¹⁴ Amosi yi Amasiya yabi, a naxa, “Nabiin
 xa mi n na! N fafe fan, nabi mi yi na ra.
 Xuruse kannan na n na. N Sikomoro binle
 fan nawalima.

¹⁵ Alatala yi n fen xuruseene tagi, a yi
 a fala n xa, ‘Siga, nabiya falane ti n ma
 yamana Isirayila xa.’

¹⁶ Iki, i tuli mati Alatalaa falan na, i
 tan naxan a falama n xa, ‘I nama nabiya
 falane ti Isirayila xa, i nama falan ti Isiyaga
 bɔnsɔnna xa.’

¹⁷ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I ya
 ɲaxanla findima nɛn yalunden na taani. I ya
 diine faxama nɛn silanfanna ra. I ya bɔxɔn
 bama nɛn i yii, a yitaxun muxu gbɛtene ra.
 I tan, i faxama nɛn bɔxɔ haramuxin ma,
 Isirayila fan xalima nɛn yire makuyeni.’ ”

8

*Nabi Amosi a fe toon naanindena alo
 xiyena: Deben*

¹ Marigina Alatala yi fe tooni ito yita n na alo
 xiyena:

Deben naxan yi rafexi sansi bogi mɔxin na.

² A yi n maxɔdin, a naxa,

“Amosi, i nanse toxi?”

N yi a yabi,

“Debe rafexi sansi bogi mɔxin na.”

Alatala yi a fala n xa, a naxa,
 “Isirayila fan bata kɔxɔ n ma yamana.
 N mi diɲɛ sɔnɔn.”

³ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

“Na lɔxɔni,
 sigin naxan sama mangana banxini,
 na masarama nɛn wuga xuiin na.
 Binbine wolima ayi nɛn yiren birin yi,
 birin dunduma nɛn.”

⁴ Ɛ falani ito rame,

ɛ tan naxanye yiigelitɔn tɔrɔma,

ɛ tan naxanye tɔrɔ muxun ɲaxankatama.

⁵ Ɛ naxa, “Kike nɛnɛn sanla ɲanma waxatin
 mundun yi,

alogo en xa en ma seene mati?

Matabu Lɔxɔn ɲanma waxatin mundun yi,

alogo en ma maala yi mati?

En ma se maliga seen xa xurunɲɛ ayi,

en ma saren xa mate.

En xa wule sikeela rafala.

⁶ En sɛnbɛtarene masarama nɛn gbɛtin na,

en tɔrɔ muxune masara sankidi saren na.

En maala matima nɛn e nun a dagina.”

⁷ Alatala naxan Yaxuba rakanbaxi,

na yi a kɔlɔ a yetɛ yi, a naxa,

“N mi ɲinanyɛ e liga feene ma,

han dunuɲa yi ɲan.

⁸ Bɔxɔni ito kalama na nan ma.

Be kaane birin luma nɛn sununi.

Bɔxɔn xuruxurunna nɛn

alo Misiran xudena,

naxan tema, a mɔn yi godo.”

⁹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

“N fama a ragidideni nɛn na lɔxɔni,

sogen xa godo benun a waxatina,

dimin xa sin bɔxɔni yanyi waxatini.

¹⁰ Ɛ sanle findima nɛn ɲan feene ra,

ɛ sigine findima nɛn wuga xuiin na.

N kasa dugin nagodoma nɛn ɛ ma,

n yi ɛ xunna bi sununi.

N fama sunu xungbeen nasodeni bɔxɔni,

alo dii kedenna na faxa waxatin naxan yi.

Na xɔlɛn mi bɛ ɛ ma habadan!”

¹¹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

“Na lɔxɔne yi,

kamɛn soma nɛn bɔxɔni,

koni donse kamɛ mi a ra,

ige xɔli fan mi a ra.

Ɛ kamɛma Alatalaa falan nan ma.

¹² Ɛ bɔxɔn birin yisigama nɛn,

keli kɔmɛnna ma han sogetedeni,

Alatala a fala fendeni,

koni ɛ mi a toma.

¹³ Na lɔxɔni,

ɛ sungutun tofajine

nun ɛ banxulanne fugama a ra nɛn.

¹⁴ A singeni nun,

* 7:7: 7.7Bitikidin mon falama yirena nde yi fa fala “Birikidina.”

e yi e kɔlɔma
 Samari a suxure haramuxin nin.
 E a fala, e naxa,
 'Ɛ gbee ala gbo, Dan kaane!
 'Ɔriseba gbeen sɛnbɛn gbol!
 Koni, e fama nɛn biradeni,
 e mi keɛ habadan!"

9

*Nabi Amosi a fe to dɔnxɛna alo xiyena:
 Halagina*

¹ N yi fe toona nde ti.
 Marigin yi a saraxa ganden dɛxɔn.
 A yi yamarin fi, a naxa,
 "Sɛnbɛtɛnnɛ konden din,
 han bɔxɔn yi xuruxurun.
 Banxin birin xa bira muxune fari.
 N na e diine halagima nɛn silanfanna ra.
 Hali muxu keden mi kisima.
 Muxu keden mi a xunbama.
² Hali e sa e luxun laxira yi,
 n na e suxuma nɛn.
 Xa e te kore xɔnna ma,
 n na e ragodoma nɛn.
³ Xa e e luxun Karemele geyaan fari,
 n na e sagatanma nɛn,
 n na e suxu.
 Xa e e luxun baan xɔnna ma,
 n sajin yamarima nɛn,
 a xa e xin.
⁴ Xa e yaxune e xali konyiyani,
 n yamarin fima nɛn,
 e xa faxa silanfanna ra.
 N na n yɛɛn tima e ra nɛn,
 koni e munanfanna mi a ra,
 n na e yaxankatama nɛn."

⁵ Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna,
 a tan nan a yiin din bɔxɔn na, a xuya ayi.
 Muxun birin yi sunu.
 Bɔxɔn xuruxurunma nɛn,
 a te, a mɔn yi godo
 alo Nila Misiran xudena.
⁶ A bata a dɔxɔden ti kore xɔnna ma.
 A bata kore walaxan sa bɔxɔn xun ma.
 A igen nakelima baani,
 a na ragodo bɔxɔni tulɛn na.
 A xili nɛn "Alatala."

⁷ Alatalaa falan ni ito ra:
 "Isirayila kaane,
 ɛ nun Kusi kaane keden mi a ra n tan xa ba?
 N mi ɛ ramini Misiran bɔxɔn ma,
 alo n Filisitine ramini Kafatoro kii naxan yi?
 N mi ɛ ramini Misiran bɔxɔn ma,
 alo n Arami kaane ramini Kiri kii naxan yi?
⁸ A mato:
 Marigina Alatala bata yulubi kanne man-
 gayaan to,
 n fama na raxɔrideni nɛn bɔxɔni ito ma.
 Koni n mi Yaxuba yamaan birin halagima."
 Alatalaa falan nan na ra.

⁹ A naxa, "N yamarin fima nɛn
 alogo Isirayila yamaan xa yimaxa.
 N na a yifema nɛn
 alo maali fema kii naxan yi,
 alogo xɔri fajin keden nama bira.
¹⁰ Koni yulubi kanna naxanye n ma yamaan
 tagi,
 n na e faxama nɛn silanfanna ra,
 e tan naxanye a falama,
 'A mi fama nxu yaxankatadeni,
 na mi nɔɛ nxu liyɛ.' "

Isirayilaa kisi fena

¹¹ "Na bɔxɔni,
 n Dawudaa mangaya kalaxini tɔnma nɛn.
 N na rafalama nɛn,
 n na nɛnɛni tɔnma nɛn
 alo a yi kiinde,
¹² alogo e mɔn xa Edɔn bɔxɔn sɔtɔ,
 e nun siyane birin
 naxanye n xinla batuma."
 Alatalaa falan nan na ra,
 a fama na birin nakamalideni nɛn.
¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa:
 "A mato:
 Lɔxɔne fama,
 xɛɛ biine nun se xabane
 walima waxati kedenna nin.
 Manpa rafalane nun xɛɛ biine,
 ne fan walima nɛn waxati kedenni.
 Manpaan gboma ayi nɛn geyane fari,
 a yi lu alo geyane birin yikunxi.
¹⁴ N na n ma yamaan naxɛtɛma nɛn a konni
 keli konyiyani, Isirayila kaane.
 E fama nɛn taa kalaxine tidɛni,
 e dɔxɔma dɛnaxanye yi.
 E manpa bili nakɔne sima nɛn,
 e na minseen min.
 E nakɔn sama nɛn,
 e na bogin don.
¹⁵ N na Isirayila rasabatima nɛn e gbee
 bɔxɔni.
 E mi keɛ na sɔnɔn,
 n dɛnaxan fixi e ma."
 Alatala naxa na kiini, ɛ Ala.

Abadi Nabi Abadi Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Abadi a kawandin nan sebexi Kitabun yireni ito kui. A Edon kaane sonna nan yebama lan Isirayila kaane tɔrɔ kiin ma e xɔn. Edon kaane findixi Yaxuba tada Esayu yixetene nan na. Edon kaane yi dɔxi fɔxɔ ige daraan sogeteden binna nin. Ne lu nen Isirayila kaane tɔrɔ waxatin birin, koni Yuda kala waxatin nun Yerusalɛn suxu waxatini yengeni, e yi na feen nadangu ayi. E mi Isirayila kaane mali naxanye yi dɔxi e dɛxɔn, fɔ e to kata na feen xɔn e yi nde ba e bɔxɔn na, e mɔn yi sa Yerusalɛn kala muxune fari.

Kitabun yireni ito sebexi nen yanyina nde Babilɔn Yerusalɛn taan suxu yengeni waxatin naxan yi, fayida fɔ jɛɛ kɛmɛ suulun tonge solomasɛɛ e nun solofere jɔxɔn benun Marigi Yesu xa bari. Abadi kawandin naxan ba, na a falama Edon kaane xa nen a e nun Isirayila yaxun bonne birin halagima nen e bode xɔn.

Nabiya falana lan Edon ma

Nabi Yereimi 49.7-22

¹ Falani ito nan makenen Abadi xa fe tooni alo xiyena:

Marigina Alatala ito nan falaxi Edon kaane fe yi.

Nxu bata xerayana nde a fe mɛ fata Alatala ra,

xeraan bata rasiga siyane tagi,

a xa sa a fala e xa fa fala:

"En keli, en sa Edon kaane yengɛ!"

² Ala naxa, "Edon kaane, n na e senben xurunma nen siyane birin xa. Birin e rapaxuma nen.

³ Wason naxan e bɔɓeni,

na bata e ratantan

e tan naxanye dɔxi faran yinle ra,

e nun geyane fari,

e tan naxanye e mirima, e naxa,

'Nde nɔɛ nxu be be xuntagi?"

⁴ Hali e mate ayi alo singbinna,

hali e sa e tɛɛn sa kore alo xɔline,

a mate ayi alo sarene,

n na e ragodoma nen."

Alatalaa falan nan na ra.

⁵ "Xa mupadana hanma mafu tiine fa i konni kɔɛɛn na,

e mi e waxonna xan tongoma ba?

E luma bɔɓɛ xunbenli di nayi?

Xa muxune fa e nakoni e manpa bogine mupadeni,

e mi bogi dando xan gbansan luma na ba?

⁶ Nba, Esayu yixetene yii seene birin naxɔrima nen,

a nafulu luxunxine birin yi to.

⁷ E mali muxune birin e kedima nen e bɔxɔni.

E xɔyine bata e yanfa, e bata e nɔ.

Muxun naxanye yi e donseene donma,

ne lutin natima e yɛɛ ra nen

e naxa, 'E xaxili mi fa na!'

⁸ Na lɔxɔni,

n mi Edon yamanan fekolonne raxɔrɛ ba?

N yi xaxilimane ba Esayu a geyane fari?"

Alatalaa falan nan na ra.

⁹ "Teman kaane,

e sofane gaxuma nen

muxune birin yi raxɔri Esayu a geyane ma!"

¹⁰ "E yarabima nen

bayo e bata gbalo feen liga

e ngaxakedenna Yaxuba yixetene ra.

E raxɔrima nen nan habadan!

¹¹ Amasɔtɔ na lɔxɔni e yɛɛn yi na xɔɓene ra

e yi soma Yerusalɛn taani waxatin naxan yi

e a nafunle tongo,

e a seene yitaxun masensenna xɔn.

E tan fan luxi nen nayi alo e tan.

¹² E mi yi lan e sɛwa

e ngaxakedenna Yuda yixetene tɔrɔ lɔxɔna fe ra.

E mi yi lan

e jaxan e kalan waxatini,

hanma e yi e kanba e sɔxɔlen waxatini.

¹³ E mi yi lan

e so n ma yamana taani

a halagi waxatini.

E mi yi lan

e a mato sewani a kala waxatini,

hanma e yi a nafunle tongo

a halagi waxatini.

¹⁴ E mɔn mi yi lan

e ti kira xunne ra e a muxu gixine faxa,

hanma e yi e so e yaxun yii,

e tɔrɔ waxatini."

¹⁵ Amasɔtɔ Alatalaa lɔxɔn bata maso,

a siyane birin makitima lɔxɔn naxan yi.

Nayi, e suxuma nen

alo e bonne suxu kii naxan yi.

E fe jaxin naxanye liga,

ne xetema nen e ma.

Isirayila a gbeen jɔxɔma nen Edon yamanan ma

¹⁶ Awa, e to dɔlɔn minxi n ma geya sarijanxin fari,

nayi siyane birin e minma nen

han e a radangu ayi!

E luma e minjɛ nen,

han e lugo,

e yi lu alo e mi da.

¹⁷ Koni yamaan muxu dɔnxene luma nen Siyon geyaan fari.

Yaxuba yixetene e kɛɛn masɔtɔma nen.

¹⁸ Yaxuba yixetene luma nen alo tɛɛna,

Yusufu bɔnsɔnne yi lu

alo tɛɛ dɛɛna.
 Koni Esayu yixetene luma nɛn
 alo sɛxɛna.
 Ne e suxuma nɛn
 e yi e gan,
 muxu yo mi kisima Esayu bɔnsɔnni.
 Alatala bata na fala!
¹⁹ Yuda kaan naxanye dɔxi Negewi yireni,
 ne Esayu a geyane suxuma nɛn.
 Yamanan lanbanna muxune Filisitine
 bɔxɔn tongoma nɛn.
 E Efirami nun Samari burunne tongo,
 Bunyamin bɔnsɔnna muxune yi Galadi
 suxu.
²⁰ Isirayila kaan naxanye suxi yɛngeni,
 gali gbeeni ito,
 ne Kanan kaane yamanan suxuma nɛn
 siga han Sarepata taana.
 Yerusalɛn kaan naxanye suxi yɛngeni
 naxanye Sefarada taani,
 ne fan yi Negewi yamanan taane findi e
 gbeen na.
²¹ Muxu kisixine tema nɛn Siyon geyaan
 fari,
 e Esayu a geya yirene makiti,
 mangayaan yi lu Alatala xa.

Yunusa Nabi Yunusaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito Nabi Yunusa nan ma fe falama naxan kataxi a nama Alaa yamarin suxu. Ala to a fala, a a xa siga Isirayila yax-une kawandideni, a yi tondi, a siga kunkin kui fɔxɔ igen xun ma, foyen yi keli, Yunusa yi woli igeni, yexen yi a gerun. A tondixi, bayo Niniwa kaane findixi faxa tiine nan na. Isirayila kaane yaxu fangamane nan yi e ra. Niniwa kɛwali jaxine fe seɓexi Nahun sora 3 kui. Dɔnxen na, Yunusa yi tin Alaa falan ma, yexen yi a ramini.

Yunusa a fe taruxun jɔndi kɛndena nde yitama en na fa fala a Ala mi a xanun-tenyaan nagidixi Isirayila kaane xan tun ma, koni a mɔn a ragidixi xɔpene ma nax-anye a fe tongoxi sɔɓeen na. Naxan na fa Ala ma, a a xun xanbi so a hakene yi, Ala na kanna mafeluma nɛn.

Yesu misaala tongoxi Yunusa a sigatiin nan ma a to yi a faxa feen falama yamaan xa e nun a keli fena sayani (Matiyu sora 12.38-42 e nun Luka sora 11.19-35).

Ala a yitama en na nɛn fa fala, en lan en xa a xanuntenyaan nun hinanna feen nali siyane birin ma hali en kon kaa mi a ra. Ala mɔn a yitama Kitabun yireni ito yi, a en mi lan en yi a matandi kii yo yi.

Nabi Yunusa mi Ala sagoon liga

¹ Lɔxɔna nde Alatala yi falan ti Amitayi a dii xɛmɛn Yunusa xa, a naxa,

² “Keli, i siga Niniwa taani, taa gbeena, i sa na kaane kawandi. Amasɔtɔ n bata e fe jaxine to.”

³ Koni Yunusa yi keli, a yi a gi Alatala ma, a xa siga Tarasisi yamanani. Nayi, a yi siga Yafa taani, a sa kunkina nde to naxan yi siga feni Tarasisi yamanani. A yi na saranna fi, a so kunkin kui, a yi a masiga Alatala ra.

⁴ Koni Alatala yi foye gbeen nafa fɔxɔ igen xun ma. Walan gbeen yi keli igen xun ma. A yi liga alo kunkin xa kala.

⁵ Kunkibane yi gaxu, birin yi a gbee ala maxandi fɔlɔ. Na danguxina, seen naxanye yi kunkin kui, e yi ne rawoli ayi fɔxɔ igeni alogo kunkin xa yelefu ayi. Yunusa tan yi saxi xixɔli gbeeni kunkin kui.

⁶ Awa, kunkibane kuntigin yi Yunusa to, a yi a fala a xa, a naxa, “I xima nanfera? Keli i yi i gbee Ala maxandi, waxatina nde, a en malima nɛn, nayi en mi faxama.”

⁷ Awa, kunkibane yi a fala e bode xa, e naxa, “En feni ito yɛɛ fen alogo en xa a kolon naxan faxi tɔrɔni ito ra en ma.” Nayi, e yi masensenna ti, a yi Yunusa suxu.

⁸ Nayi, kunkibane yi a fala Yunusa xa, e naxa, “A fala nxu xa, nde faxi tɔrɔni ito ra? I wanla sifan mundun ligama? I kelixi minɛn yi? I fataxi yamanan mundun na, e nun i fataxi siyaan naxan na?”

⁹ Yunusa yi e yabi, a naxa, “Heburu nan n na. N na Alatala nan batuma, Ala Naxan Kore, naxan baane nun bɔxɔn daxi.”

¹⁰ Na kunkibane yi gaxu ki fapi, e yi a maxadin, e naxa, “I na ligaxi nanfera?” Amasɔtɔ e bata yi a kolon fa fala a gima Alatala nan ma, bayo a bata yi a yɛba e xa nun.

¹¹ Koni foyen mɔn yi lu fe nanara kunkibane yi a fala Yunusa xa, e naxa, “Nxu fa nanse ligama i ra alogo fɔxɔ igen xa a raxara? Bayo fɔxɔ igen mɔn yi luma xajɛ ayi nɛn tun.”

¹² Awa, Yunusa yi e yabi, a naxa, “ɛ n tongo, ɛ yi n woli fɔxɔ igeni, nayi igena a raxarama nɛn. N na kolon fa fala foye gbeeni ito ɛ tɔrɔma n tan nan ma fe ra.”

¹³ Koni kunkibane yi kata kunkin nasigadeni xaren binni, koni e mi nɔ amasɔtɔ foyen yi gboma ayi nɛn tun.

¹⁴ Nanara, e yi Alatala maxandi, e naxa, “Alatala, i nama tin nxu xa halagi xɛmɛni ito a fe ra. I mɔn nama tin nxu xa findi muxun faxa sabun na naxan mi fefe ligaxi nxu ra.”

¹⁵ Nayi, e yi Yunusa tongo, e yi a woli fɔxɔ igeni. Na ligaxina, igen yi a raxara yiri.

¹⁶ Na yi a liga kunkibane yi gaxu Alatala yɛɛ ra han, nanara e yi saraxan ba Alatala xa, e yi e kɔlɔ.

2

Yunusa yi Ala maxandi

¹ Alatala yi yɛɛɛ gbeen nafa a yi Yunusa gerun. Yunusa yi lu yɛɛɛ gbeen kui soge saxan, kɔɛ saxan.

² Yunusa yi yɛɛɛ gbeen kui waxatin naxan yi, a yi Alatala, a Ala maxandi.

³ A yi a fala, a naxa, “N yi tɔrɔni waxatin naxan yi, Alatala, n yi i maxandi, i yi n yabi.

N to yi faxan dɛ, n yi i xili,

i yi n xuiin name.

⁴ I bata n woli baani tilinɛna ma.

N bata lu mɔrɔnne bun,* xunfanne birin danguma n fari.

⁵ N yi a falama nɛn, n naxa,

I bata n kedi i yɛtagi.

Koni, n mɔn i ya banxi sarijanxin toma nɛn.

⁶ Igen bata te han n kɔɛna.

N bata lu tilinɛna ma.

Fɔxɔ igen seɓene yi filin n xunna ma.

⁷ N bata yi godo igeni

han geyane bun.

* 2:4: 2.4Igen mɔrɔnne: alo foyen na so igeni.

Bɔxɔn bata yi raxutu n ma
han habadan.
Koni i tan Alatala, n ma Ala,
i bata n kɛndɛn ba faxan dɛ.”

⁸ “N niin ba waxatini,
n yi n miri i tan Alatala ma,
n ma maxandi xuiin yi sa i li i ya banxi
sarijanxini.

⁹ Naxanye suxurene batuma fuyan
ne e makuyama hinanna nan na.

¹⁰ N tan saraxane bama i xa nɛn,
n yi barikan bira i xa bɛtini.
N dɛ xuiin naxanye tongoxi,
n yi ne liga.

Alatala, i tan nan kisin kannna ra.”

¹¹ Alatala yi yɛxɛn yamari alogo a xa sa
Yunusa baxun xaren na.

3

Yunusa yi kawandin ba Niniwa yi

¹ Awa, Alatala mɔn yi falan ti Yunusa xa,
² a naxa, “Keli, i siga Niniwa taa gbeeni, i
sa kawandin ba na n na i yamarixi naxan
na.”

³ Nayi, Yunusa yi keli a siga Niniwa yi alo
Alatala a falaxi a xa kii naxan yi. Taa gbeen
nan yi Niniwa ra, a yisigana, ɛ soge saxan
sigati.

⁴ Awa, Yunusa yi yanyi keden siga ti taani
a sarinma, a naxa, “Xii tonge naanin to
xanbi ra, Niniwa taan halagima nɛn!”

⁵ Niniwa kaane yi dɛnkeleya Ala ma. Awa,
e yi a rawanga a muxun birin xa sunna
suxu, e yi kasa benbeli dugine ragodo e ma
keli muxu gbeene ma han muxudine.

⁶ Niniwa mangan to na feen mɛ, a yi keli a
manga gbɛdeni, a yi a manga domain nate
a ma, a yi kasa benbeli dugin nagodo a ma,
a yi sa dɔxɔ burunburunni.

⁷ E yi falani ito rali Niniwa yiren birin
yi, e naxa, “Mangan nun a kuntigine naxa,
‘Muxune nun xuruse xungbeen nun a xunx-
urina, sese nama donseen don hanma a yi a
min.

⁸ Muxune nun xuruseene, birin xa
benbenla ragodo e ma, e yi e xuiini te Ala
ma senben na, birin yi xɛtɛ a sigati kii jaxin
fɔxɔ ra e nun a gbalon naxan ligama.

⁹ Waxatina nde Ala diɲama nɛn, a xɛtɛ a
xɔlɔn fɔxɔ ra, nayi en mi fa halagima.”

¹⁰ Ala yi a to Niniwa kaane na ligama, a yi
a kolon a e bata xɛtɛ e kɛwali jaxine fɔxɔ ra.
A yi yihadin naxan nagidixi a xa a liga e ra,
a yi na dan.

4

Yunusa yi xɔlɔ Ala ma

¹ Na feen yi Yunusa xɔlɔ ki faɲi.

² A yi Alatala maxandi, a naxa, “Alatala,
n mi yi ito xan falan ba n yi n ma ya-
manani waxatin naxan yi? N yi ito nan ma

fe falama n yi n gima Tarasisi yamanani
waxatin naxan yi. Amasɔto n yi a kolon a i
tan Ala i diɲa, i kininkinin, i mi xɔlɔn xulɛn,
i ya hinanna gbo, i yetɛ ratanga yihadin liga
feen ma.

³ Alatala, n bata i mafan i xa n niin ba n yi,
amasɔto a rafan n ma n faxa benun n xa lu n
nii ra.”

⁴ Alatala yi a fala Yunusa xa, a naxa, “I lan
i xɔlɔ ba?”

⁵ Awa, Yunusa yi keli taani siga sogeteden
binna ra. A yi sa gagen ti a yetɛ xa mɛnni, a
dɔxɔ a bun nininna ra alogo a xa a to naxan
ligama taani.

⁶ Marigina Alatala yi wudi binla nde
ramini, a yi sabati Yunusa xun ma, a findi
nininna ra a xa, na yi a xɔlɔn ba a yi. Yunusa
yi sɛwa han!

⁷ Koni na xɔtɔn bode, subaxani, Ala yi
kunla nde rafa a yi wudi binla sɔxɔn, a yi
xara.

⁸ Sogen texina, Ala yi foye wolonna rafa
keli sogeteden binna ra. Sogen yi Yunusa
xunni li han a liga alo a xa fuga a ra. A yi
a fala, a a xa faxa, a naxa, “Benun n xa lu n
niini, a lan n xa faxa.”

⁹ Koni Ala yi a fala Yunusa xa, a naxa, “I
lan i xɔlɔ wudi binli ito a fe ra ba?” A yi a
yabi, a naxa, “A lan n xɔlɔ wudi binla fe ra
han n faxa.”

¹⁰ Nayi, Alatala yi a fala Yunusa xa, a
naxa, “Wudi binli ito mi wali yo tixi i tan ma,
i tan xa mi a ragboxi, a daxi kɔɛ kedenna nan
na, a halagi kɔɛ kedenna na.

¹¹ Koni n tan mi lan nun n kininkinin
Niniwa ma ba, taa gbeena, muxu wuli kɛmɛ
muxu wuli mɔxɔɲɛ dɛnaxan yi, naxanye mi
fatan e kɔmɛnna nun e yiifanna tagi rabe?
Xuruseene fan na.”

Mike Nabi Mike Alaa Falan Naxan Seɓe

Nabi Mike nun Nabi Esayi yi walima waxati kedenni, ƴo jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ tonge naanin jɔxɔn benun Yesu xa bari. A yi falan tima Yuda kaane nan xa, Asiriya yamanan sofane yi kɔnkɔxi e xili ma waxatin naxan yi.

Nabi Mike yi Yuda kaane rakolonma a e yamanan nun e manga taan Yerusalen fa luma nɛn alo Samari, Isirayila yamanan manga taana. A lixi Yuda nun Isirayila bata yi taxun. Samari taan suxi nɛn yengeni jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ mɔxɔɗɛn nun firin benun Yesu xa bari. Nabiin yi yamaan nakolonma gbalɔ famatɔn nan ma fe ma naxan yi fama e yulubine saranna ra. E yulubin ne findixi tinxintareyaan nan na muxune tagi. A mɔn yi falan tima nabine xili ma naxanye yamaan yanfama e falane xɔn, naxan yɛɛ a ligama muxune mi nɔɛ e kii masarɛ. Mike yi e rakolon e yi lan e xa sigan ti kii naxan yi, a naxa, “Tinxinyaan liga, hinanna yi rafan i ma, i yi sigan ti i ya Ala xɔn yɛɛ magodonɪ.” (Mike 6.8) En fan lan nɛn na xa lu en xunni, en yi a suxu.

Mike a falama a yamaan xa nɛn a Ala fama e rakisideni nɛn a na mangan dɔxɔ naxan barima Dawuda bɔnsɔnni Betelɛmi taani. Na feen seɓɛxi Mike 5.1-4 kui. Na nan a liga muxune yi Alaa Muxu Sugandixin legedenma Betelɛmi taani jɛɛ kɛmɛ solofere na falan xanbi ra. Na feen seɓɛxi Matiyu 2.6 kui.

¹ Alatala falan naxanye ti Mike Moreseti kaan xa Manga Yotami nun Manga Axasi nun Manga Xesekiya waxatine yi, Yuda yamanan mangane. A fe tooni ito nan ti alo xiyena lan Samari taan nun Yerusalen taane fe ma.

² E tuli mati,
ɛ tan siyane birin!
I tan bɔxɔna, i tuli mati,
e nun muxun naxanye birin a yi.
Marigina Alatala sereyaan bama nɛn e xili ma.

Marigin nan a falama
keli a Batu Banxi sarijɔnɔxini.

Ala Samari taan nun Yerusalen taan makitima nɛn

³ A mato,

Alatala minima a dɔxɔdeni.

A godoma,
a sigan tima bɔxɔn yire matexine fari.
⁴ Geyane xulunma ayi a sanna bun ma,
lanbanne yibɔma e tagi
alo kumin dɛngbɛn tɛɛn ma,
alo ige bɔxɔnxin tintinna ra.

⁵ Na birin Yaxuba yamaan murutɛna fe ra,
Isirayila yamaan yulubine fe ra.

Nde Yaxuba yamaan namurutɛxi?
E manga taa Samari kaane xa mi a ra ba?
Nde tixi Yuda yɛɛ ra suxure batuni?
E manga taa Yerusalen kaane xa mi a ra ba?

⁶ Ala naxa, “N Samari taan findima nɛn taa xɔnna ra burunna ra,
manpa bili nakɔ yirena.

N na a banxi gɛmɛne ragodoma nɛn lanbanne yi,

n yi a banxine sandɔxɔne ramini kɛnɛnni.

⁷ A suxurene birin yibɔma nɛn dungi dungi na.

Tɛɛn nan e kide se ralixine ganma.
N na a batu seene birin kalama nɛn,
e naxanye malanxi yalundene sarene xɔn,
e mɔn sa findima nɛn yalundene saren na.”*

⁸ Nanara, n wugama nɛn,
n gbelegbele,
n san yigenla nun n nagenla yi sigan ti.
N gbelegbelema nɛn alo kankona.
N kutun alo xutunxunbane.

⁹ Amasɔtɔ Samari kaane furen mi yalanma.
A bata Yuda yamanan li.
A bata n ma yamaan taan so dɛɛn li
han Yerusalen taana.

¹⁰ E nama a fala Gati taani.
E nama a wuga!
E makutukutu burunburunni Beti-Leyafira taani.†

¹¹ Safiri kaane, ɛ yagixin nagenla xa dangu!
Saanan kaane, ɛ nama susu mine.

Beti-Hayeseli taan sununi,
e mi ɛ maliyɛ.

¹² Maroti kaane xaminxi e hɛrina fe ra,
bayo Alatala bata gbalon nagodo,
han Yerusalen taan so dɛna.

¹³ E tan Lakisi kaane,
ɛ soone nun wontorone yitɔn!
E tan nan Siyon kaane tixi yulubin ma
bayo Isirayila kaane yulubin naxanye ligama

e ne toxi ɛ konna nan singe yi.

¹⁴ Nanara, Yuda kaane,
ɛ masigama nɛn Moreseti-Gati taan na.
Akisibu taan findima luti ratixin nan na
Isirayila mangane yɛɛ ra.

* **1:7-1:7Yalundene** nan yi walima mɛn kaane kidene yi e gbetin sɔtɔ kiden seene sɔtɔ feen na. Yaxune na yi mɛn kaane suxurene tongo yɛngeni, e yi sa e batuma e konna kide yirene nin. Mɛn yi findi yalunde yire firinden na a naxan ma fe fala. † **1:10-1:10-15** Nabi Mika yirene xinle falama naxan nun a falane bunne maliga alogo a falan xa jɔxun. Misaala ra, Beti-Leyafira bunna nɛn “burunburun yirena.” A taan naxanye xinle falama, Asiriya kaane kɔnkɔxi na taane nun e rabillinɛ ma.

¹⁵ Ala naxa, “E tan Maresa kaane,
n man e yengefaan nafama nen e xili ma.
Isirayila manga binyena a gima nen
a sa a luxun Adulan faranna ra.
¹⁶ E xunna bi e rafan dii xeme ne wuga feen
na!
E xunna gbanan alo dugan xun xonna,
amasoto e sigama nen e diine ra pon!”

2

Fe jaxin saranna nun tuli sana

¹ Gbalon na kanne xa,
naxanye haken mirima,
e fe jaxini ton e sadeni.
Kuye nema yibama
e yi sa a liga,
amasoto na ferena e xa.
² E mila xene xon,
e yi e tongo,
e kunfa banxine xon,
e yi e kansun.
E muxune nun e denbayane nun e kene
suxu.

³ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“A mato,
n gbalon nan nafama bensonni ito ma.
E mi e xunna ramine a bun mumel!
E mi fa sigan tima xunna kenli,
amasoto toto waxatin a ra.
⁴ Na boxoni, sandani ito falama nen e xili ma,
e e magelema nen mawuga sigini.
E naxa, ‘En bata kala fefe,
n ma yamaan ke boxon bata yitaxun gbete ye
ra.

E bata a ba n yii,
e bata en ma xene so yanfantenne yii!’ ”
⁵ Nanara, muxu yo mi boxona nde malige
i tan ken na Alatala yamani.

Naxanye Nabi Mike matandima

⁶ E waliyiya falan tima n xili ma iki,
e naxa, “E nama waliyiyaan fala!
Waliyiya falani ito nama ti de!
A findima yagin nan na!”
⁷ E tan Yaxuba bensonna,
a lan e xa na fala ba?
Dijan janje Alatala yi ba?
A darixi na lige ba?

Ala naxa,
“N ma falane fan na kanna xa
naxan kewanle fan.
⁸ E bata keli n ma yamaan xili ma
waxati donxeni ito yi alo yaxune.
E muxune gubane bama e ma
naxanye xetemat a ra
keli yengeni boje xunbenli.

⁹ E n ma yamaan jaxanle kedima e rafan
banxine yi.
E n ma binyen ba e diine ma habadan.
¹⁰ E keli, e siga,
amasoto e matabude mi ito ra,
bayo e yamanan bata raharamu.

A findima toton nan na
naxan magaxu han!
¹¹ Xa muxuna nde a gima foyen boxo ra
a wule waliyiya falane ti, a naxa,
‘I fama dolon nun manpaan sotodeni nen!’
Na nabi sifan nan yi lanje yamani ito ma
yati!”

¹² “N na e birin malanma nen Yaxuba
bensonna.
N na e tan muxu donxene xun lanma nen,
naxanye luxi Isirayila bensonni.
N na e malanma nen
alo yexene sansanna kui,
alo xuruse kuruna e degedeni.
Gali gbeen boxo xuiin yi mini na.
¹³ Naxan kiraan nabama,
na tima nen e ye ra.
E kiraan nabama nen, e mini.
E mangan bata ti e ye ra,
Alatala nan e xunna ra.”

3

Yeratine sonne

¹ N bata a fala, n naxa,
“Yaxuba benson mangane
Isirayila benson kuntigine,
e tuli mati iki!
E tan xa mi lan
e sariyan kolon ba?
² Fe fajin najaxu e tan naxanye ma,
a jaxin yi rafan e ma,
e muxune kidin nun e suben bama e ma
han e xonna.
³ E n ma yamaan suben donma,
e yi e kidin ba,
e yi e xonne yigira,
e yi e yisege
alo suben naxan sama tunden kui.”
⁴ Nanara, mangane na gbelegbele Alatala
ra,
a mi e yabima.
A yetagin luxunma nen e ma na waxatini,
e kewali jaxine fe ra.

Wule nabine sonne

⁵ Alatala ito nan falaxi lan nabine fe ma
naxanye n ma yamaan naloma ayi, a naxa,
“Donseen nema e de,
e muxune xibaruma boje xunbenla nan na.
Koni xa naxanye mi e kima donsensi
e yengen nan nakelima ne ma.
⁶ Nanara, kenen soma nen e ma
e mi fa fe toon tima alo xiyyena,
dimin yi so,
fe yo mi fa makenenma e xa.
Sogen birama nen na nabine mabinni,
kenenna yi findi dimin na e xa.”
⁷ Sayibane yagima nen
e nun naxanye birin waliyiya falane tima.
Ne e yetagine luxunma nen yagini
amasoto Ala mi e yabima.

⁸ Koni n tan, n lugoxi senben na
e nun Alatalaa Nii Sarjannxin
nun kiti sa kenden nun fangana
alogo n xa Yaxuba bõnsõnna Ala matandine
yita a ra

e nun Isirayila bõnsõnna yulubina.

⁹ Nayi, ε tuli mati ito ra,
Yaxuba bõnsõn mangane,
ε tan Isirayila bõnsõn kuntigine,
kiti kenden napaxu ε tan naxanye ma
ε yi fe fajine birin yifu,

¹⁰ ε tan naxanye Siyon taan tima wunli,
ε yi Yerusalen ti gbaloni.

¹¹ Mēn mangane kitin sama,
e dimi yi seen nasuxu mayifuni.
Mēn saraxaraline xaranna tima,
alogo e xa e saren soto.

Mēn nabine fe famatone xibarune falama,
alogo e xa gbetin soto.
Anu, e mōn fa e diganma Alatala yi,
e susu a fale, e naxa,

“Alatala mi en tagi ba?”

Tōrō yo mi fama en ma.”
¹² Nanara, ε tan ma fe ra,
Siyon taani buxama nēn alo xēna,
Yerusalen findima nēn taa xōnna ra.
Ala Batu Banxin tixi geyaan naxan ma,
na findima nēn fōtōnna yire matexin na.

4

Bõnε xunbeli manga taana

¹ Waxati famatōni
Alatala Batu Banxin geyaan naxan fari
na danguma nēn geyane birin na,
a lu geyane birin xun ma,
siyane yi lu fe a ma han!

² Siya wuyaxine fama nēn,
e a fala, e naxa,

“E fa, en siga,
en te Alatalaa geyaan ma,
Yaxubaa Alaa banxini.

A xa en xaran a sigati kiine ma,
alogo en xa bira a kirane fōxō ra.”

Amasōtō sariyan minima nēn Siyon yi
Alatalaa falan minima nēn Yerusalen yi.

³ A findima nēn kitisaan na siya wuyaxin
tagi.

A yengene janma nēn yama senbēmane tagi
hali naxanye makuya.

E e silanfanne bōnbōma nēn,*
e findi jinge kenne ra,

e tanbane yi rafala wōlitene ra.

Siya yo mi fa silanfanna tongoma gbetε xili
ma,

yengen mi fa maxaranyε mume.

⁴ Birin dōxōma nēn a manpa binla nun a
xōdε binla bun,

muxu yo mi fa e magaxu,

amasōtō Alatala Senben Birin Kanna bata
falan ti.

⁵ Siyane birin sigan tima e gbee ala nan xili
yi.

Koni en tan sigan tima Alatala nan xili yi en
ma Ala

waxatin birin han habadan!

⁶ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Na lōxōni,
n sankalatōne malanma nēn.

Naxanye yi suxi yengeni

n yi ne xun lan,

n tōrōn nagidixi naxanye ma.

⁷ N sankalatōne findima n ma yama dōnxen
na nēn.

Naxanye yi xuyaxi ayi,
na muxune yi findi siya senbēmaan na.

Alatala dōxōma nēn e xun na Siyon geyani
keli na waxatin ma han habadan.

⁸ I tan, Siyon taan sanganso matexina,

i tan naxan yamaan makantanma

alo xuruse rabaan nun a kuruna,

i fama nēn senben sōtōdeni

naxan yi i yii a fōlōni.

Yerusalen mōn findima nēn manga taan na.”

⁹ Nanfera iki i gbelegbelema?

Manga mi fa i konni ba?

I kawandi muxun bata lō ayi ba,

alogo sōxōlen xa i li

alo naxanla naxan tinna ma?

¹⁰ Siyon kaane, ε tōrō,

ε gbelegbele

alo naxanla naxan diin barima.

Amasōtō iki ε minima nēn ε taani

ε sa dōxō burunna ra.

ε sigama nēn han Babilōn taani.

ε sa xōrōyama mēnna nin,

Alatala sa ε xunbama mēnna nin ε yaxune
yii.

¹¹ Iki siya wuyaxine e malanma i xili ma.

E a falama, e naxa,

“En fu e taan ma,

en xa Siyon kalaxin to!”

¹² Koni e mi Alatala miriyaan kolon.

E mi a fe ragidixine famuma.

E mi a kolon a e malanma nēn

alo malo xidine lonna ma.

¹³ Siyon kaane, ε keli,

ε maala bōnbō!

N senben fima nēn ε ma

alo wure fenne turaan ma

alo a torone na findi sulan na.

ε yama wuyaxi yilunburunma nēn,

e bata yi seen naxanye soto yengeni,

ε ne rasarijan Alatala xa,

ε yi e nafunla so bōxōn birin kanna yii.

¹⁴ Iki, ε ganle malan, taa yenge sone!

Yaxune bata ε rabilin!

E bata Isirayila kuntigin yεtagi garin dun-
ganna ra.

* 4:3: 4.3Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

5

Mangan barima nən Betelemini yi

¹ I tan, Betelemini-Efarata taana,
i tan xurun Yuda taane tagi,
koni naxan mangayaan ligama Isirayila
xun na

n tan xa, na minima i tan nin.

A bənsənna fəlxəi xabu waxati danguxine
yi,

xabu singe ra fonne waxatina.

² Nanara, Ala Isirayila yamanan nabəjinma
nən

han naxan diin barima na yi diin bari.

A ngaxakeden dənxe nən yi xetə Isirayila
yi.

³ A kelima nən, a yi a xuruse kurun naba
Alatala senbeni,
Alatala xili binyeni, a Ala.

E luma nən bəjə xunbenli,
amasəta a binyama nən han bəxən danne.

⁴ A tan yetən nan findima e bəjə xunbenla
ra.

Asiriya kaane na fa en ma bəxəni
e yi so en ma manga banxine kui,
en yəerati solofere nan nakelima e xili ma
hali yamaan kuntigi solomasəxə.

⁵ E mangayaan ligama nən Asiriya ya-
manani

silanfanna ra e yii, e Nimirodi bəxən tongo.
Mangana en xunbama nən Asiriya kaane
yii,

e na sa so en yamanani

e na e sanna ti en ma bəxəni.

⁶ Nayi, Yaxubaa yamaan muxu dənxe
luma nən

siya wuyaxin ye,
alo xiila naxan kelixi Alatala ma,
alo tulen naxan sama sənən yi ra,
naxanye mako mi adamadiine ma,
e yengi mi sese ma muxune yii.

⁷ Nayi, Yaxuba bənsənna muxu dənxe
luma nən

siyane nun yama wuyaxine ye,
alo yatan burunna subene ye,
alo yata senbəmaan xuruse xunxurine ye.

A na dangu, a e suxu, a e yibə,
muxu yo mi e bama a yii.

⁸ E yiini te e yaxune xili ma,
alogo e yaxune birin xa raxəri.

⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Na bəxəni, n ni i ya soone bama nən i konni
n yi i ya wontorone ralə ayi.

¹⁰ N na i ya taane kalama nən i ya yamanani,
n yi i ya yire makantanxine birin nabira.

¹¹ N kərayaan bama nən e ye.

Yiimatone mi fa luma e ye.

¹² N na e suxurene nun e kide gəmene bama
nən e yii.

E mi fa e xinbi sinma e yii funfun bun ma.

¹³ N na e Asera kide gbindonne bama nən e
yii,

n yi e taane halagi.

¹⁴ N fitinaxina n gbeen jəxəma nən xələni
siyane birin na naxanye mi n xuiin
naməxi.”

6

Kitina Ala nun a yamaan tagi

¹ E tuli mati Alatalaa falan na, a naxa,

“E keli, e xun mafala,

geyane yi findi i ya kitin serene ra,

yire matexine xa i xuiin namə.

² Geyane, e Alatala kitin name,

e tuli mati,

e tan bəxən bunna naxanye mi yimaxə,

amasəta Alatala nun a yamaan kitini,

a waxi Isirayila makiti feni.

³ N ma yamana,
n nanse ligaxi e ra?

N goronna mundun saxi e xun ma?

E n yabi!

⁴ N bata e ramini Misiran yamanani.

N bata e xunba konyiya bəxəni.

N yi Musa rasiga,

a xa ti e ye e ra,

e nun Haruna nun Mariyama.

⁵ N ma yamana,

na feen xa rabira e ma,

Moyaba mangan Balaki yi fe jaxin naxan
falama,

e nun Beyori a dii Balami* mən a yabi naxan
na.

E sigan naxan ti

keli Sitimi yi han Giligali taani,

na feen xa rabira e ma

alogo e xa Alatalaa tinxin wanle kolon.”

⁶ N fama nanse ra n yi Alatala yetagi,

n yi n xinbi sin Ala matexin bun?

N xa fa, nxu nun saraxa gan daxine ba?

E nun jinge diin jəe kedenne ba?

⁷ Alatala konton wuli wuyaxine rasuxə ba?

Ture saraxan naxan gbo xude wuli wuli
wuyaxine igen xa ba?

N na n ma dii singen soe a yii n hakene saren
na ba?

Diin naxan minixi n fatini,

na fində niin xunbaan na yulubine fe ra ba?

⁸ Adamadina,

a bata a yita i ra naxan fan,

Alatala naxan maxədinma i ra:

Tinxinyaan liga,

hinanna yi rafan i ma,

i yi sigan ti i ya Ala xən yete magodoni.

Isirayila kaane yulubine saranna

⁹ Alatala a xui ramini taan muxune ma,
xaxilimana a xinla ratinma nən.

E tuli mati falan na

* 6:5: 6.5Balaki nun Balami a fe sebexi Yatene 22 han 24 kui.

naxan yamaan yulubine saranna ralixi
e nun naxan a fe ragidixi.

¹⁰ Nafunla naxan sɔtɔxi a ɲaxin na
na mɔn muxu ɲaxine banxine kui ba,
e nun ligase tinxintaren naxan dangan
nafama?

¹¹ N luye n mi a fe saran na kanna ra ba,
naxan sikeli tinxintaren nawalima
se liga se defetaren naxanye benbeli kui?

¹² Taan nafulu kanne gbalon ligama,
a muxune wulen falama.
E deen yanfan tima.

¹³ Nanara, n tɔrɔn nagodoma nɛn i ma,
n yi i kala i yulubine fe ra.

¹⁴ I tan, i degema nɛn i mi lugo.
Kamɛni i kuiin bɔrɔxɔma nɛn.
I sena ndee ramarama nɛn,
koni sese mi luma.

I na naxan namara,
n na kalama nɛn yɛngeni.

¹⁵ I seen sima nɛn,
koni i mi a xabama.
I oliwi turen bama nɛn,
koni i mi a turen nawalima.
I manpa bogi igen bama nɛn,
koni i mi a minma.

¹⁶ I Manga Omiri a sariyane nan suxuma
e nun Manga Axabi a denbayaan misaale
birin,[†]

i bira e kawandi xuine fɔxɔ ra.
Nanara, n halagin nagidixi i ma,
n na i ya muxune findima nɛn gele ma feen
na
e nun yagina siyane tagi.

7

Nabina mawuga xuina

¹ Gbalona n xa!

Amasɔtɔ n sunuxi
alo naxan se bogin fenma a xɔri makentun
waxatini.

A dondaxin se mi fa na,
hali xɔde bogi keden pe
naxan yi ɲaxunɲe n de.

² Tɔgɔndiya muxune bata ɲan yamanani na
kiini.

Muxu faɲi yo mi fa luxi.
E birin dɔxi e bode yɛɛ ra faxa ti xinla ma.
Birin lutin natima a ngaxakedenna yɛɛ ra.

³ E yiine fatan fe ɲaxin lige.

Mangane seen nan fenma,
kitisane dimi yi seene rasuxuma mayifuni,
kuntigine e waxɔn feen falama,
e birin yi malan na feen ma.

⁴ Naxan fisamantenna ra e ye,
na ɲaxu alo ɲanla.

Naxan tinxin e tagi,
na fe raxɔlɔ sansanna ɲali kanna xa.

Ɛ kantan tiine bata Ɛ rakolon lɔxɔn naxan
ma fe ra,

Ɛ kɛwanle saranna sɔtɔma lɔxɔn naxan yi,
na bata li.

E kɔntɔfilima nɛn iki.

⁵ I nama la i adamadi boden na.

I nama i taxu i xoyin na.

I nama falan ti

hali i ya ɲaxanla yɛɛ xɔri.

⁶ Amasɔtɔ dii xɛmɛna a baba rafɛyama,

dii tɛmɛne fan yi keli e ngane xili ma,

ɲaxanle fan yi keli e mamene xili ma.

Muxune yaxune kelima e denbayane yɛtɛɛn
nin.

⁷ Koni n tan,

n na Alatala yɛɛ ra kira yitoma nɛn yigini,

n yi Ala mame, n nakisimana.

N ma Ala n xui namɛma nɛn.

Ala maxandin nun yigina

⁸ I nama sɛwa n ma fe ra,

n yaxuna.

Amasɔtɔ xa n bira,

n kelima nɛn.

Xa n lu dimini,

Alatala findima nɛn kɛnɛnna ra n xa.

⁹ N na Alatalaa xɔlɔn naxanma nɛn,

amasɔtɔ n bata yulubin liga a ra,

han a yi n xun mayenge,

a yi n ma kitin sa.

A n naminima nɛn kɛnɛnni,

n yi a tinxinyaan to.

¹⁰ N yaxuna a toma nɛn,

a yi yagi han!

A tan naxan yi a falama n xa,

a naxa, “Alatala minɛn, i ya Ala?”

N yɛɛne a biraxin toma nɛn,

a yi yibodon,

alo boron kiraan xɔn.

¹¹ Taan nabilinna yinna mɔn na ti lɔxɔn
naxan yi,

ndee mɔn sama nɛn Ɛ bɔxɔn danne fari na
waxatini.

¹² Na lɔxɔni, muxune fama nɛn i fɛma,

keli Asiriya yi han Misiran taane yi,

keli Misiran yi sa dɔxɔ Efirati baan na,

keli Efirati baan na han fɔxɔ igena,

keli geyane birin ma.

¹³ Bɔxɔn kalama nɛn a muxune kɛwanle fe
ra.

¹⁴ I ya yamaan nagbɛngbɛn i ya dunganna
ra,

i kurun naxan sɔtɔxi i kɛɛn na,

naxan sa dɔxi a danna burunna ra sɛxɛ faɲi
yireni.

E yi e dege Basan nun Galadi yi

alo lɔxɔ danguxine.

¹⁵ N mɔn kabanako wanle yitama e ra nɛn

[†] 6:16: 6.16 Isirayila mangane nan yi **Omiri nun Axabi** ra naxanye yi sɔn ɲaxu. E fe seɓexi Mangane Singen 16.23-33 kui.

alo e mini waxatini Misiran yi.

¹⁶ Siyane a toma nɛn e yagi,

hali e sɛnbɛn to gbo.

E yiin sama nɛn e dɛ ra,

e tunle yi xɔri.

¹⁷ E burunburunna dunxunma nɛn

alo saɲina,

alo daliseen naxanye e bubuma bɔxɔni.

E minima nɛn xuruxurunɲɛ e luxundene yi,

e fa Alatala ma, en ma Ala.

E gaxuma nɛn i yɛɛ ra, e yilanyilan.

¹⁸ Nde luxi alo i tan, Ala,

i tan naxan i ya yamaan muxu dɔnxɛne

yulubin xafarima,

i tan naxan murutɛn mafeluma?

I ya xɔlɔn mi buma han habadan

amasɔtɔ hinanna rafan i ma.

¹⁹ I mɔn kininkininma nɛn nxu ma,

i nxɔ hakɛne yibodonma nɛn i sanna bun,

i nxɔ yulubine birin wolima ayi nɛn

fɔ fɔxɔ igen tilinna ma.

²⁰ I ya lannayaan yitama nɛn Yaxuba

bɔnsɔnne ra

i yi hinan Iburahima yixɛtɛne ra,

alo i kɔlɔ kii naxan yi nxu benbane xa a

singeni.

Nahun Nabi Nahun Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Nahun yi kawandi bama Niniwa taan kala feen nan ma Asiriya yamanan manga taana. Isirayila yamanan sogeteden kōmen fōxōn nan yi suxi yengeni Asiriya kaane xōn na waxatini. Gbalotō gbeen nan yi Niniwa kaane ra naxanye yi siyane nōma yengeni e muxu wuyaxi faxa naxankatani. Nabi Nahun Kitabun yireni ito seḅexi nēn yanyina nde jēē kēmē sennin benun Marigi Yesu xa bari. Yanyina nde e nun Nabi Sofoni nun Nabi Yereḡmi nan yi walima e bode xōn.

¹ Waliyiya falan ni ito ra Niniwa taan xili ma, Nabi Nahun Elekosi kaan fe toon naxan ti alo xiyena, a yi a seḅe.

² Alatala a yamaan namarama xōxōlōnna nin.*

A gbeen jōxōma nēn.
Alatalaa xōlōn gbo,
a gbeen jōxōma nēn.
A yengefane saranna fima nēn,
a fitinaxin yi a gbeen jōxō a yaxune ma.

³ Alatala mi xōlōn xulēn,
a senḅen gbo!
Alatala mi yulubi kannā yatema tinxinden na mume!

Alatala dangu funfun findixi
wuluwulu gbeen nun foye kala tiin nan na.
Kundaan yi findi gbangbanna ra a sanna bun.

⁴ A na falan ti fōxō igen xili ma,
a xara, baane birin yi xōri.
Basan nun Karemele yamanane seḅene yi gbeeli,

Liban yamanan wudi fugene yi lisi a ra.

⁵ A geyane birin yimaxama nēn a yēē ra,
yire matexine birin yi xuya ayi.
Bōxōn yi xuruxurun a yetagi,
e nun dunuḡa nun a yi seene birin.

⁶ Nde nōē tiyē a xōlōn yēē ra nayi?
Nde kiṣe a xōlōn gbalon ma?
A fitinan sigama ayi alo tēna
hali gēmene a e birin ganma.

⁷ Alatala fan.
Luxunden nan a tan na tōrō waxatine yi.
A yengi muxune xōn
naxanye na e yigiya a yi.

⁸ Koni a yaxune dōxōden kalama nēn
alo fufaan na dangu na xun ma.
A yi a yengefane kedi han laxira dimini.

⁹ E feen mundun yitōnma Alatala xili ma?

* **1:2; 1.2** Ala xōxōlōn, bayo e nun a yamaan bata yi layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a naxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fōxō ra a batu xinla ma, a mōn mi tinma yama xōḡen xa a raxōri. Na feen mato Xōrōyaan 20.5 kui.

A tan nan halagin tima fefe!

Naxankatan firinden mi ē lima.

¹⁰ Amasōtō e luma nēn jali niansanne yi,
e xunne kelima nēn e dōlōne ra,
e yi halagi alo seḅe xaren na gan fefe!

¹¹ Niniwa kaane,
muxuna nde minixi ē tan nan yē
naxan fe naxini tōnma Alatala xili ma,
naxan maxadi naxine tima.

¹² Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Hali e kamalixi,
e na wuya ki yo ki,
e raxōrima nēn, e jan.

Yuda kaane,
xa n bata tōrōn nagidi ē ma iki,
na ligaxi nēn
alogo ē nama fa tōrō sōnōn.

¹³ N na ē xunbama nēn konyiyani iki,
n yi yōlōnxōnne yibolon,
e ba ē ma.”

¹⁴ Niniwa kaane,
Alatala ito nan yamarixi ē fe yi, a naxa,
“E bōnsōnna muxu yo mi luyē.
N na ē wudi suxurene
nun ē wure suxurene kalama nēn ē kidene
yi.

N yi ē gaburune yitōn,
bayo sese mi ē ra.”

2

¹ E mi a to,
xēraan sigan tima geyane fari,
naxan fama xibaru fāḡin na
naxan bōḡe xunbenla a fe ralima.
Yuda kaane, ē sanle raba,
ē dē ti xuine rakamali.
Amasōtō halagi tiin mi fa danguma ē konni.
A bata raxōri fefe!

² Niniwa kaane,
halagi tiine bata keli ē xili ma.
E yinna makantan,
ē yēēn ti kirane ra,
ē tagi xidi yenge so xinla ma,
ē fangan birin malan.

³ Amasōtō Alatala mōn binyen soma nēn
Yaxuba bōnsōnne yii e nun Isirayila bōxōna,
hali halagi tiine to bata yi so na kaladeni
e yi e manpa binle jan.

⁴ Yaxu sofani itoe yē masansan wure lefane
gbeeli.

E sofa wēkilēxine maxidixi dugi gbeele nin.
Wurene mayilenma e wontorone ma,
e na e yitōn yengeṣo lōxōn xili yi,
e yi tanbane tongo.

⁵Yengε so wontorone e gima taan kirane xən
han!

E gixin sigama yama malandene yi.
E mayilenma alo xaye xidi dεgene,
e xulun alo kuye sarinna.

⁶A bata a sofa yebaxine maxili,
koni e fama dagalanje ayi.
E e gima siga taan nabilinna yinna ma,
e luxun e ye masansan wurene bun.

⁷Taan so dεene bata rabi baan mabinni,
manga banxin fan birama.

⁸Feen bata ragidi,
e bata taan muxune suxu,
e siga e ra konyiyani.
Taan konyi gilene yi lu kutunje
alo ganbane,
e siga e kanken makudunje sununi.

⁹Niniwa taan luxi nen
alo ige sa sena
igen minima naxan na.
E a falama a muxu gixine xa,
e naxa, “E ti! E ti!”

Koni muxu yo mi xεtεma.

¹⁰E gbetin tongo!
E xεmaan tongo!
Nafunla na naxan mi janma.

A sifan birin malanxi na yi.
¹¹Kalan nun halagin nun bənəna!
Bəne bata kala,
xinbine yi sin.
Fatine birin yi xuruxurun,
yεtagine birin yi yitənan.

¹²Yatane sodeni ito luxi di,
denaxan yi findixi yatadine dεgeden na,
yatane nun e diine yi e gima denaxan yi,
muxu yo mi e yikala?

¹³Yatan yi subene faxama a diine xa,
a yi a se suxine kəen bolon a gileen xa,
a luxunden nafe xəyi seene ra
a soden nafe se suxine ra.

¹⁴Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
a naxa, “N bata keli ε xili ma!
N na ε yengε so wontorone ganma nen
e findi tutin na.

ε banxulanne faxama nen silanfanna ra*
alo yata senbεmane.
N danna sa ε se tongon na yengene yi
dunupa yi.

Muxu yo mi fa ε xεrane xuiin mεma sənən.”

3

¹Gbalon faxa ti taani ito xa,
naxan nafexi wule falane nun gbalotone ra,
se tongoxine mi janma denaxan yi.

* **2:14: 2.14Silanfanna:** Sofane yengεso dεgεmana.

Waxatina nde e yi faxa muxune xunne sεgema e dε e malan taa naxin yεtagi misaala ra. Waxati gbete e binbi wuyaxi sa e bode fari taan yεtagi muxune magaxu xinla ma. † **3:4: 3.4** Yanyina nde, **yaldundeni** ito findixi Niniwa taana ala jaxalanmaan nan na. ‡ **3:8: 3.8** Yanyina nde **No-Amoni** taan findixi Tebe taan nan na Misiran yamanani Asiriya mangana nde naxan suxu yengeni jεε keme sennin jεε tonge sennin nun saxon benun Marigi Yesu xa bari.

²Bosa xuiin minima,
e nun soone nun yengε so wontorone gi
xuina.

³Soo ragine e gima siga yengeni,
e silanfanne mayilenma,
e tanbane luxi alo kuye sarinna!
Muxu maxələxine yiren birin yi!
Binbine saxi e bode fari han!
Faxa muxune mi janma mume!*

Muxune e sanna radinma binbine ra.

⁴Na feene birin fataxi
yalundena yalunyaan kunfan nan na,†
jaxalan tofajin nun woyime jaxanla
naxan ma yalunyaan yi siyane findima
konyine ra,
a yama wuyaxi tirin a kəerayani.

⁵Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
a naxa, “N bata keli i xili ma!
N na i ya dugin lenben soma nen i yεtagin
xunna,

n yi i ragenla yita siyane ra,
yamanane yi i ya yagitareyaan to.

⁶N se xəsixine wolima i ma nen,
n yi i rayagi, i findi misaala ra.

⁷Nayi, naxan yo na i to,
na kanna a gima nen i ma,
a yi a fala, a naxa,
‘Niniwa taan bata kala.
Nde kininkininje a ma?’
N sa i madenden muxune sote minen?”

⁸E tan Niniwa kaane,
ε taan fisa No-Amoni taan xa ba,‡
naxan yi baan dε,
igen naxan nabilinxi?
A yi makantanxi baan nan na,
igene nan yi a rabilinni
alo taan yinna.

⁹Kusi yamanan nun Misiran yamanan nan
yi e fangan na
dan mi naxan na.
Puti kaane nun Libiya kaane nan yi findixi
e xəyine ra.

¹⁰Anu, na taan suxu nen yengeni,
a muxune yi xali konyiyani.
Yaxune yi e dii futene yibutuxun
taan kira xunne birin na.
A kuntigi suxine yi yitaxun masensenna
xən,

a muxu gbeene birin yi xidi yələnxənna ra.

¹¹E fan xunne kelima nen dələ xələn na,
ε yi ε luxun ε yaxune bun,
ε fan yi yigiyaden fen.

¹²E yire makantanxine birin luma nen

* **3:3: 3.3** Asiriya mangane yi faxa gbeen tima yengeni.

alo xɔɗɛn na mɔ.

Muxune na a yuguyugu,
a bogine yi lu yolonyɛ e dɛ.

¹³ Ɛ ganla mato.

Naxanle nan tun fa ɛ konni.

Ɛ yamanan so dɛɛne bata rabi ɛ yaxune xa
mumɛ!

Tɛɛn bata ɛ taan so dɛɛne balan wurene gan.

¹⁴ Ɛ igen namara taani yɛngɛn yɛɛ ra!

Ɛ taan nabilinna yinni tɔn!

Ɛ bɛndɛn malan,

ɛ gbɛringbɛɛn namaxa!

Ɛ bitikidine rafala!§

¹⁵ Nayi, tɛɛna ɛ ganma nɛn,

silanfanna yi ɛ raxɔri alo supɛne.

Ɛ wuya, ɛ wuya ayi alo supɛne!

Ɛ findi ganla ra alo tuguminne!

¹⁶ Ɛ yulane bata wuya ayi

dangu sarene ra kore.

Anu, ne fan luxi

alo tuguminne na tугan, e tunun.

¹⁷ Ɛ taan kantan muxune luxi

alo tuguminne,

ɛ kuntigine fan

alo tuguminne na wuya ayi.

E dɔxɔn sansanna ma xunbeli waxatini.

Sogen na te, e tугan,

e sigade mi kolon.

¹⁸ Asiriya mangana,

i ya yɛɛratine bata xi habadan.

I ya sofa kuntigine mi fa e ramaxama.

I ya yamaan bata xuya ayi geyane xun xɔn,

muxu yo mi fa e malanyɛ.

¹⁹ I ya furen dandan se mi na.

I maxɔlodene i faxama nɛn.

Naxan yo na i ya fe mɛ

na kanna a yiin bɔnbɔma nɛn sɛwani

bayo muxu yo mi na,

ɛ fe yaxin tɔrɔn munma naxan li

dan mi naxan na.

§ 3:14: 3.14*Bitikidin* mɔn falama yirena nde yi fa fala "*Birikidina*."

Xabakuki Nabi Xabakuki Alaa Falan Naxan Sebe

Xabakuki falani itoe seɓexi nɛn yanyina nde, jɛɛ keme sennin benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, sogeteden binna mux-
une yi Babilɔn kaane nɔɔn nan bun ma.

Nabi Xabakuki Ala maxɔdinxi nɛn fa fala nanfera Ala mi tinxintarene halagima a ya-
maan ye. Ala yi a yabi a naxa, na ligama nɛn
koni Babilɔn kaane nan fama yamaan birin
ɲaxankatadeni tinxintarene fe ra. Nayi,
Nabi Xabakuki mɔn yi Ala maxɔdin fa fala
nanfera a tinma Isirayila kaa tinxinxine yi
halagi Babilɔn kaa tinxintarene xɔn bayo
Isirayila kaane tinxin Babilɔn kaane xa. Ala
yi a yabi fa fala ne fan e saranna sɔtɔma nɛn.
A mɔn yi a ralimaniya fala kɛndeni ito xɔn, a
naxa, “Tinxin muxun nii rakisin sɔtɔma nɛn
a denkeɣyaan xɔn.” (Xabakuki 2.4)

Xera Poli xetexi falani ito ma nɛn, a yi a
findi Yesu a fe Xibaru Faɲin yeɓa falana nde
ra. A mato Romi Kaane 1.17 e nun Galati
Kaane 3.11. A mɔn seɓexi Heburune 10.38
kui.

¹ Waliyiya falan naxan so Nabi Xabakuki
yii fe tooni alo xiyena:

Nabi Xabakuki a mawuga singena

² Alatala, n luma i maxande
han waxatin mundun yi n mali feen na
i mi n xuiin me?
N luma gbelegbele
han waxatin mundun yi
n naxa, “Gbalona!”
i mi n nakisi?

³ Nanfera i tinxin
n yeɛn yi lu haken na?
Nanfera i tinxin
a yamaan xa ɲaxankata?
Halagin nun gbalona n yetagi waxatin birin.
Lantareyaan nun yengen bata gbo ayi.

⁴ Nanara, seɓɓe mi fa sariyan na,
kiti kenden mi sama mume!
Bayo muxu ɲaxine bata tinxin muxune ra-
bilin,
kiti tinxintarene yi lu se.

Ala yi Nabi Xabakuki yabi

⁵ E yeɛn ti siyane ra,
ɛ e mato, ɛ yi kabe,
ɛ yigitɛɛ.
Bayo n fena nde ligama nɛn ɛ waxatini ito yi
ɛ mi yi le naxan na,
hali xa a fala ɛ xa.

⁶ Bayo n Babilɔn kaane rakelima nɛn,
siya kininkinintare wɛkilɛxina,

e yi bɔxɔn birin yisiga
e yi yirene tongo

e gbee mi naxanye ra.*

⁷ E magaxu, e seɓɓen gbo,
e fangan nan e sariyan nun e xunna kenla
ra.

⁸ E soone xulun burunna ɲarin xa,
e xajɛ ɲinbari ra kankone xa.
E soo ragine gixin fama nɛn tuganyɛ
sa keli yire makuyeni.

E gima alo singbinna nɛn fɔɲɛ seen ma.

⁹ E birin fama gbalon nan xili ma.
E ganle yeɛn tixi e sigaden nan na,
e suxu muxune malan
alo ɲemnsinna.

¹⁰ E mangane magelema,
e gelema kuntigine ma.
E gelema yire makantanxine birin ma
e gbinghinne nan nafalama taan yinna xɔn
e dangu yinna xun ma,
e taan suxu.

¹¹ E yi dangu alo foye kala tiina,
e birin hake kan,
e fangan nan e gbee ala ra.

Xabakuki a mawuga firindena

¹² Koni Alatala xa mi i tan na xabu a fɔlɔni
ba,

n ma Ala sariɲanxina?
Nayi, e mi nxu faxama!
Alatala, i bata e findi nxu makiti muxune ra.
Ala, n kantan fanyena,
i bata e seɓɓe so
alogo e xa nxɔ wanle saran nxu ra.

¹³ I yeɛne sariyan fe ɲaxin toon ma.
I mi tinɲe yamana ɲaxankatan matoɛ.
Nanfera nayi,
i yeɛn tixi yanfantenni itoe ra?
Nanfera i dunduxi

muxu ɲaxini itoe yi yamaan naxɔri
naxanye tinxin e xa?

¹⁴ I bata adamadiine liga
alo yeɛne baani,
alo kari mi niimaseen naxanye ma.
¹⁵ Yaxune e birin suxuma konna ra,
e yi e rate e yalaan na,
e e malan e beɓɓenla kui,
e ɲaxan han!

¹⁶ Nayi, e yi saraxane ba e yalane xa
e yi wusulanna gan e beɓɓenle xa,
bayo ne nan a ligama
e balon yi gbo ayi,
e donse ɲaxumene sɔtɔ.

¹⁷ Nayi, a mɔn xa lu a yalani kunkunɲe nɛn
ba,

a mɔn yi siga siyane halagɛ kininkin-
intareyani ba?

2

¹ N tan luma nɛn tixi kantan tideni,

* 1:6. 1.6 Babilɔn kaane seɓɓen gbo nɛn ayi jɛɛ keme sennin benun Marigi Yesu xa bari. E mangan yi na rabillinna
bɔxɔne birin tongo yengeni na waxatini.

n yi lu taan nabilinna yinna xuntagi
alogo n xa a kolon
Ala naxan falama n xa,
mawuga xuini ito yabima kii naxan yi.

Ala mən yi Nabi Xabakuki yabi

² Alatala yi n yabi, a naxa,
“Fe tooni ito sebe
n naxan yitama i ra,
i yi a sebe walaxane ma ki faji
alogo muxune xa mafura a xarandeni.

³ Bayo fe makənənxin na a ra
naxan nakamalima a waxatini.
A fa a waxatin nan legedenma,
a mi luma a ligataren na.

Hali a bu, a mame,
bayo a rakamalima nən yati.
A mi xunkuyama ayi.

⁴ A mato! A yete yigboxi,
a niin mi fan.
Koni tinxin muxun nii rakisin sətəma nən
a denkeleyaan xən.”

⁵ “Dələn mayanfan nan tima.
Wasoden mi a raxare mume!
A mi wasama alo laxira,
alo sayaan to mi wasama.
A siyane birin malanma a yete xa
a e birin suxu yengeni.

⁶ Na muxune birin xa mi a mafalama ba
magele falane nun fala xələne ra?
E naxa, ‘Gbalon na kanna xa
naxan se mujaxine malanma.
A yi a doli goronna fari sa!
Ito fa ligama
han waxatin mundun yi?’

⁷ I doli faane mi keke i xili ma ba?
Ne mi xulunje ba,
e fa i yimaxa?

I fan findima nən e se suxin na!

⁸ Bayo i bata siya wuyaxine yii seene tongo
yengeni,
yama dənəne i fan yii seene tongoma nən
yengeni.

Amasəto i bata muxune faxa,
i yi yamanane nun taane nun e muxune
birin halagi.”

⁹ “Gbalon na kanna xa,
naxan tənən fenma tinxintareyani
alogo a xa tide gbeen sətə,
a yi a futuxulu tənən na.

¹⁰ I bata i ya denbayaan yagi feen nan nata
na ra,
i yi yama wuyaxi halagi,
i bəno i niini.

¹¹ Bayo hali i banxin tixi gemen naxanye ra,
ne gbelegbelema nən i xili xunna,
xalanbene fan yi a ratin.”

¹² “Gbalon na kanna xa,
naxan taan nasabatima muxun wunla xən
naxan taan bəten sama jaxankatan xən.

¹³ Alatala Senben Birin Kanna xa mi a
ragidixi ba,
a yamane wali xənne findixi yegen nan tun
na tən xa,
a siyane e yete yixadanma fuyan?
¹⁴ Amasəto bəxo xənna rafema nən
Alatalaa binyen kolonna ra
alo igen baane rafexi kii naxan yi.”

¹⁵ “Gbalon na kanna xa,
naxan dələn fima a adamadi bodene ma
han e xunne yi keli,
a yi e ragenla to.

¹⁶ I tan lugoxi yagin nan tun na,
binyen mi a ra.
I fan xa i min,
i xunna yi keli,
i ragenla yi lu.
Alatala a yiifari ma igelengen xələn soma
nən i yii

i ya binyen yi findi yagin na!

¹⁷ Bayo i gbalon naxan nabaxi Liban ya-
manani,
na xetema nən i ma.
I bata xuruseen naxanye halagi,
na feen findima gaxun nan na i ma.
Amasəto i bata muxune faxa,
i yamanane nun taane nun e muxune birin
halagi.

¹⁸ Suxurene tənən nanse ra
naxan a lige muxune xa e yitən?
Sawuran nan tun ne ra
naxanye rafalaxi wuren naxulunxin na.
E wulen nan falama muxune xa
alogo e rafala muxun xa e yigi sa e yi.
E ala bobone nan nafalama.

¹⁹ Gbalon na kanna xa,
naxan a falama wudin xa,
a naxa, ‘Keli!’
A yi a fala gemen xa,
a naxa, ‘Xulun!’
Xemaan nun wure gbeti fixən nan soxi a ma,
koni nii mi a yi.
Na fa i xaranma di?

²⁰ Koni Alatala nan a Batu Banxi
sarjənxini.
Bəxən muxune birin xa sabari a yetagi.”

3

Nabi Xabakuki Ala maxandina

¹ Nabi Xabakuki Ala maxandina, muxune
naxan bama mawuga bətin na.

² Alatala, n bata i xinla me.
Alatala, n bata kabə i kəwali gbeene ma.

I mən xa ne rakamali to!
I mən xa i kəwanle yita waxatini ito muxune
ra.

I ya kininkininna xa rabira i ma i ya xələni.

³ Ala kelima Teman nin.
Sarjəntənən sa kelima Paran geyaan nin.
Bəti xuini te.

A binyen kore xonna birin ma,
a tantunna bɔxɔ xonna rafexi.

⁴ A nɔrɔn gbo alo sogena.

Tɛɛ dɛgen kelima a yiini
a senben luxunxi denaxan yi.

⁵ Fitina furen minima a yɛɛ ra,
furene biraxi a fɔxɔ ra.

⁶ A na ti, a bɔxɔni maxa.

A na a yɛɛn ti siyane ra,
e xuruxurun.

Habadan geyane xuyama ayi,
geya singene kalama,
a dangu funfune luma nɛn habadan.

⁷ N Kusan kaane bubune kalaxine toma,
n Midiyan kaane dɔxɔdene yigiteɣɛxin to.

⁸ Alatala i yi xɔlɔxi baane nan ma ba?

I bɔɣɛ te nɛn xudene xili ma ba?

I xɔlɔxi fɔxɔ igen nan ma,

i te i ya soone fari waxatin naxan yi,

i to te i ya yɛnge so wontorone kui nɔ sɔtɔni?

⁹ I ya xanla bata ramini,

i kɔlɔ xuine luxi nɛn

alo xalimakunle.

Beti xuini te.

I bɔxɔni bɔma,

baa igene yi mini.

¹⁰ Geyane to i to,

e xuruxurun,

tule gbeen yi fa,

tilinna yi xuxu,

a yi a mɔrɔnne yite.*

¹¹ I xalimakunla naxanye wolima
sogen nun kiken bata ti e funfuni ne dɛgen
bun,

koren yi a jinna masɔxɔn i ya tanban bun.

¹² I fitinaxin nan bɔxɔni siga,

i siyane halagi xɔlɔni.

¹³ I minima i ya yamaan nan xunbadeyi,

alogo i xa i ya muxu yɛbaxin nakisi.

I muxu ɲaxine bɔnsɔnna mangan faxa,

i yi a bundɔxɔne birin naxɔri.

Beti xuini te.

¹⁴ I e kuntigine xunne sɔxɔnma

e yetɛna xalimakunle nan na

naxanye gixin yi fama nxu raxuyadeni ayi

e gbelegbelema sɛwani,

alo e nɛma yiigelitɔne faxama wundoni.

¹⁵ I ya soone bata fɔxɔ igeni bodon,

igene yi walanɣɛ ayi.

¹⁶ N to na birin mɛ,

n bɔɣɛn yi mini,

n dɛ xara gaxuni.

N xɔnne yi n xɔlɔ,

n sanne yi lu xuruxurunɣɛ.

Anu, n gbalo lɔxɔni ito mamɛma limaniyaan
nin

bayo a fama nxu ɲaxankata siyaan nan xili
ma.

¹⁷ Hali xɔdɛ binle mi fa fugama,
manpa binle mi fa bogima,
oliwi bogine yi kala,
hali donse yo mi fa kelima xɛɛne ma,
hali yɛxɛɛne mi fa kulani,
ɲingene fan yi ɲan ɛ sansanne yi,
¹⁸ koni n tan sɛwama nɛn Alatala yi,
n tan ɲaxanma nɛn Alaa fe ra,
n nakisimana.

¹⁹ Marigina Alatala nan n senben na.

A bata n sanne lu

alo xɛnla sanne

a yi geyane xuntagine findi n ma siga tiden
na.

Na sɛbɛxi bɛti baane kuntigin nan xa. A xa
ba maxase luti kanne ra.

* **3:10: 3.10Igen mɔrɔnne:** alo foyen na so igeni.

Sofoni Nabi Sofoni Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Sofoni kawandini ito sebexi n'en yanyina nde jee keme sennin jaxan benun Yesu xa bari. Yanyina nde a tan nan nabiya falane ti benun Xabakuki xa a nabiya wanla folo. A yi falan tima waxatin naxan yi, Manga Yosiya munma yi Isirayila yamaan maxili singen, alogo e xa Alaa sariyan suxu tinxinni. Na taruxun mato Mangane Kitabu firinden kui a sora 23.1-28.

Sofoni naxa a Alaa wanla rakamalima yamanane ma ikii nin: Ala Yuda muxune nun Yerusalen muxune makitima nen (1.1 han 2.3). A yi Yuda yamaan dexan siyane kala (2.4-15). A mon yi Yerusalen yiton a na yelin fe jaxin be a yi, a yi yama xuruxin lu na alogo a xa dununa muxune birin mabandun a yete ma (3.1-20).

Sofoni a falama nen a lanna mi noe luyee Ala nun a yamaan tagi xa na muxune mi ba a yamaan ye naxanye e yete hayun kataxi e Marigina yamarine rabepin. Koni muxun naxanye xuruxi Alaa mangan yamaan ye, Ala ne xanuxi ki faji (2.3 e nun 3.12).

¹ Alatala yi falan ti Kusi a dii xemen Sofoni xa. Kusi findixi Gedaliyaa dii xemen nan na. Gedaliya yi findi Amari a dii xemen na. Amari yi findixi Xesekiyaa dii xemen nan na. A falaxi Yuda mangan Yosiya waxatin nin Amon ma dii xemena.

² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N seene birin naxorima nen boxo xonna fari.

³ N na adamadiine nun subene birin naxorima nen, n yi xoline nun yexene raxori, e nun seen naxanye muxu jaxine birama yulubini.

N mi muxu yo luyee boxo xonna fari." Alatalaa falan nan na ra.

⁴ "N na n yiini bandunma nen Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin xili ma.

N yi Baali suxurene birin jan e yi, yamaan yi jinan e ki muxune xon naxanye yi saraxane bama e xa,

⁵ e nun naxanye e xinbi sinma kore banxin xuntagi

kore xonna yanban seene batudeni, e nun naxanye e koloma Alatala yi, e mon yi e kol e gbee ala Moloko yi,

⁶ e nun naxanye e xun xanbi soxi Alatala yi naxanye mi Alatala femma, e mi a maxodinma."

Alatalaa kiti sa laxona fe

⁷ E raxara Marigina Alatala yetagi, bayo Alatalaa laxan bata maso. Alatala bata saraxani ton, a yi a muxu xilixine rasarijan.

⁸ Anu Alatala naxa, "N ma saraxa ba laxoni, n kuntigine nun manga diine saranma nen e fe jaxine ra, e nun naxanye birama siya gbetene namunne foxo ra.

⁹ Na laxoni, n muxune saranma nen e fe jaxine ra naxanye birin e sanna ratuganma so deen gbingbinna xun ma* e nun naxanye birin e kanne banxine rafema nafunle ra

naxanye sotoxi funmaan nun yanfane yi."

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

"Na laxoni, gbelegbele xuiin tema nen taan so deen na denaxan xili Yexee Dena, e nun wuga xuiin Yerusalen Taa Nenenii e nun sonxo xui gbeena geyane yi.

¹¹ Naxanye doxi taan laben na, e gbelegbele!

Bayo yulane birin bata halagi, gbeti fenne birin naxorima nen.

¹² Na waxatini, n lenpun nadegeema nen, n yi Yerusalen taan birin yigbe.

N yi na muxune saran e hakene ra, naxanye e wasa soxi e fe jaxine yi, e lu a fale, e naxa,

'Alatala mi fefe rabama, a fajina hanma a jaxina.'

¹³ Yaxune e nafunle birin tongoma nen yengeni,

e banxine yi kala.

E banxine soma nen, koni e mi soma e kui.

E wudine sima nen, koni e mi e bogine igen minma."

¹⁴ Alatalaa laxo gbeen bata maso, a bata maso,

a famaton ni i ra.

Hali sofa wekilaxine gbelegbelema nen yigitengi

Alatala fa laxon xuiin bun.

¹⁵ Na laxon findixi xolo laxon nan na.

Kontofinla nun xamin laxona,

jaxankatan nun halagi laxona,

dimin nun nii raforen laxona,

kundaan nun kuye yi foren laxona.

¹⁶ Sofane xota fe xuiin minima nen na laxoni e sonxo yenge so xinla ma

* 1:9: 1.9 Suxure batune mi yi e sanna tima *so deen gbingbinna* fari. Yanyina nde na yi findixi binyen nan na e suxurene xa. A mato Samuyeli Singen 5.4-5 kui.

taa senbemanen nun e rabilinne yinne xili ma.

¹⁷ N muxune luma nen naxankatani,
e yi sigan ti alo danxutone
amasote e bata Alatala yulubin tongo.

E wunla radinma nen
alo burunburunna baxan ma,
e fatin yi kun alo paman baxan ma.

¹⁸ E gbetin nun e xemane mi nne e rakise
Alatalaa xolon fa lxonni.

A xolo gbeen yi baxo xonna birin halagi alo
teena,
a muxune birin naxori a fari ki magaxuxini.

2

¹ E malan, e bode to,

e tan yama yagitarena,

² benun waxati saxin xa a li,
benun lxonni ito xa dangu

alo se dagin foyeni,
benun Alatalaa xolo gbeen xa e li,
benun Alatalaa xolo lxon xa fa e ma.

³ E Alatala fen,
e tan yamanan muxu xuruxine,
e tan naxanye a sariya kenden ligama.
E tinxinyaan fen,
e lu yete magodoni.

Waxatina nde, e tangama nen
Alatalaa xolo lxon ma.

Gbalona siyane xa

⁴ Gasa taan nabejinma nen,
Asikalon taan halagima nen,
Asadodi kaane yi kedi yanyin na,
Ekiron yi raxori.

⁵ Gbalon na muxune xa,
naxanye daxi foxo igen de
siyaan naxanye a kelixi Kereti yamanani.
E tan Kanan kaane,
e tan Filisitine,
Alatala falan tima e xili ma,
a naxa, "N na e raxorima nen,
muxu yo mi luye e yi."

⁶ Foxo igen dexonne findima nen
xuruse rabadene nun kula yirene ra xuruse
kantanne xa.

⁷ Menne findima nen Yuda muxu donxene
gbeen na.*

E yi e xuruseene raba na.
Ninbanna ra,
e sa e sa Asikalon kaane banxine kui.
Bayo, Alatala, e Ala,
e malima nen,

Ala yi e muxune raxete e ma
naxanye yi suxi yengeni.

⁸ N bata Moyaba konbi ti xuine me
e nun Amonine n ma yamaan magelema kii
naxan yi,

e yi e yamanan danne fari sa,
ba Isirayila baxan na.

⁹ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
Isirayilaa Ala naxa,
"N tan habadan Ala,
n bata n kolo n yeteni,
Moyaba yamanan luma nen
alo Sodomaa taana,
Amoni yamanan yi lu
alo Gomora taana,
sexe naxine denaxan yi,
foxon gema denaxan yi,
denaxan halagixi han habadan.
N ma yamaan muxu donxene yi ne yii seene
tongo.

N ma muxun naxanye na lu,
ne yi e baxon tongo."

¹⁰ Na fena e sotoma e wason saranna nan na,
bayo e bata Alatala Senben Birin Kanna ya-
maan konbi
e yi keli e xili ma.

¹¹ Alatala naxuma ayi nen e ra,
bayo a e gbee alane birin naxorima nen
yamanani.

Hali yire makuyene yi,
siyane birin a batuma nen e konne yi.

¹² E tan Kusi kaane,[†]
n na e fan yengema nen,
n yi e faxa.

¹³ A kelima nen sogeteden komenna binna
yamanan xili ma,
a yi Asiriya raxori.

A yi Niniwa taan halagi,
a na findi tonbonna ra.

¹⁴ Xuruseene yi na findi e kuruden na,
e nun suben sifan birin.

Singbinne nun sagalene yi xi a senbeten
longonne nun kondene yi.

Sonxo xuiin minima nen foye soden na, a
naxa,

"Taan bata kala fefe folo so deen ma,
bayo suman xalanbene birin bata mini
kenenni."

¹⁵ Taa faji makantanxini ito mato,
naxan yi a falama, a naxa,
"Ba n tan na, gbete mi na!"

Taani ito kalaxi di,
a findi subene birin konna ra?
Naxan yo na dangu a dexan,
na kanna kolinma a ma nen,
a yiin ti a ma, a kabe.

3

Yerusalen kaane mi e tuli mati

¹ Gbalon na taan xa,
naxan findixi taa murutexi xosixin na,
naxankata tiine denaxan yi.

* **2:7: 2.7muxu donxene:** Yuda kaane fama suxudeni yengeni nen. Muxun naxanye luma e nii ra yengen jan xanbini,
ne nan ma fe falaxi be. † **2:12: 2.12Kusi:** Yamanan naxan Misiran faxa ra Nila baan de. Fati fore yamanan nan yi a
ra.

² Men kaane mi ndende xui ramema,
e mi e tuli matima maxadi xuine ra,
e mi laxi Alatala ra,
e mi e masoma e Ala ra.

³ E kuntigine luxi nen
alo yata xajene.
E kitisane luxi nen
alo kankon naxanye suben suxun jinbanna
ra,

e mi sese ramara xotonna xa.

⁴ E nabine xurutare,
e muxune yanfanten.
E saraxaraline se sarijanxine raxosima,
e sariyan kalama.

⁵ Anu, Alatala dɔxi taani nen
alogo a xa a tinxinyaan mayita.
A kiti kenden sama lɔxɔ yo lɔxɔ waxatin
birin.

Koni fe jaxi rabane mi yagima mume.

⁶ N bata siyane raxori
n yi e taa makantanxine kala.
N yi e taane nun e kirane findi yire
rabepinxine ra.

Muxe mi fa dɔxoma e taane yi,
muxe mi danguma e kirane xɔn.

⁷ N na a fala nen men kaane xa, n naxa,
“Xa e yi gaxu n ye ra nun,
xa e yi tin n ma maxadi xuiin na nun,
n mi yi e dɔxɔden kalama nun.
N nema e fe jaxine saranma e ra,
e tan mon e mafurama fe jaxi rabadeni e
feene birin yi.”

⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“E waxatin mame,
n fama e suxudeni yengeni waxatin naxan
yi.

Bayo, n bata a ragidi,
n xa siyane nun yamanane birin malan,
n yi n ma xɔlɔ gbeen nagodo e xili ma.
Bayo n ma xɔlɔ gbeen bɔxɔn birin halagima
nen alo tɛna.”

Siyane findima nen Ala gbeen na

⁹ Nayi, n fala sarijanxine rasoma nen ya-
manan muxune de,
alogo e xa Alatala maxandi a xinla ra.
E birin yi a batu e bode xɔn.

¹⁰ Naxanye n batuma,
naxanye raxuyaxi ayi bɔxɔn xun xɔn,
ne sa fama nen saraxane ra n xa
sa keli Kusi yamanan baane kidi ma.*

¹¹ Na lɔxɔni,
e mi fa yagima e kewanle fe ra,
e n yulubin naxanye tongo
bayo, n wasodene birin bama nen e ye na
lɔxɔni.

E yi ba e yete yigboe n ma geya sarijanxin
fari.

¹² N muxu dijaxine nun yiigelitɔne luma
nen e ye,

naxanye e yigi sama Alatala yi.

¹³ Isirayila muxu dɔnxene mi fa tinx-
intareyaan nabama sɔnɔn.

E mi wule falama.

E mi yanfa falane tima.

E na e yigiyaden li waxatin naxan yi
muxu yo mi e yigbetɛnɛ mɛnni.

¹⁴ Siyon kaane, e jaxan!

Isirayila kaane,
e gbelegbele sɛwani!

Yerusalɛn kaane,
e sɛwa e bɔɲɛn ma feu!

¹⁵ Alatala bata kitin masiga e ra,
a yi e yaxune ragi e bun.

Alatala, Isirayila mangana e xɔn.
E mi fa gaxuma gbalo fe yo ye ra.

¹⁶ Muxune a falama nen Yerusalɛn kaane xa
na lɔxɔni,

e naxa, “Siyon kaane,
e nama gaxu!

Siyon kaane, e nama tagan!

¹⁷ Alatala, e Ala e xɔn,
naxan e rakisima a sɛnbɛ gbeen.

A sɛwama nen e fe ra han!

A i madɛndɛnma nen a xanuntenyani,
a sɔnxɔ sɛwani e fe ra.

¹⁸ N sali lɔxɔn jaxankatane bama nen e ma,
naxanye bata yi findi goronna nun yagin na
e ma.

¹⁹ Na waxatini,
naxanye birin e jaxankata,
n kelima nen ne xili ma.

Naxanye jaxankataxi,
n yi ne rakisi.

Naxanye yi raxuyaxi ayi,
n yi ne malan.

N yi tantunna nun xinla fi e ma yirene birin
yi,

e yagin sɔtɔ dɛnaxanye yi.”

²⁰ Alatala naxa,

“Na lɔxɔni,
n mɔn fama nen e ra e konni,
n yi e malan.

Bayo n na e findima nen xili kanne nun
binye muxune ra

bɔxɔn muxune birin ye,

n na fa e muxune ra e yetagi waxatin naxan
yi

naxanye yi suxi yengeni.”

* **3:10: 3.10Kusi:** Yamanan naxan Misiran faxa ra Nila baan de. Fati fore yamanan nan yi a ra.

Xage Nabi Xage Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Xage a kawandina ndee nan sebexi Kitabun yireni ito kui a naxanye ba alogo a xa a yamaan nawekile e mon xa Ala Batu Banxin ti Yerusalen yi. A lixi Yahudiyane bata yelin soe Yerusalen yi keli Babilon yi, e yi suxi konyiyani denaxan yi. Nabi Xage falani itoe tixi jee keme suulun jee moxone benun Yesu xa bari. E nun Nabi Sakari yi nabiya wanla kema waxati kedenni.

Yahudiya singen naxanye mini konyiyaan bun fo jee keme suulun jee tonge saxan nun solomasexe benun Yesu xa bari, ne yi lan nun e xa Ala Batu Banxin ti Babilon kaane naxan kala. A kalan bata yi jee tonge suulun nan ti na waxatini. Koni e tunnaxolo nen e ma han jee fu nun solomasexe. Nanara, nabiin yamaan kuntigine senbe soma lan wanle ma. A naxa a e nafunle sigama xurunye ayi nen fanni e luma e gbee banxine tiye e Alaa banxin bote raba. Nabiya falani itoe tiin xanbini, e Ala Batu Banxin ti jan jee naanin bun ma.

Alaa Banxin ti waxatin bata a li

¹ Manga Dariyusi a mangayaan jee firinden kike senninden xi singe laxoni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xon Selatili a dii xeme Sorobabeli Yuda yamana kannna xa, e nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigina:

² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Yamani ito a falama, e naxa, ‘En lan en xa Alatala Batu banxin ti waxatin naxan yi, na munma a li singen.’”

³ Nayi, Nabi Xage yi Alatalaa falani ito ti, a naxa,

⁴ “E lan e lu e banxi tofajine kui waxatini ito yi ba, n ma banxin yi lu kalaxi?”

⁵ Iki, Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E miri e sigati kiin ma.

⁶ E bata sansi gbege si, koni e ndedi nan sotoxi. E degema, koni e mi lugoma. E minna, koni e mi wasama. Dugina e ma, koni xunbenla mon e ma. E bata e wanla saranna soto, e yi a sa benbeli soxoxin kui.”

⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E miri e sigati kiin ma.”

⁸ Alatala naxa, “E siga geyane fari, e sa fa wudin na, e yi n ma banxin ti alogo n xa sewa a ra, n binyen soto.”

⁹ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, “E yengi yi se gbege nan ma nun, koni a mato, e ndedi nan sotoxi. E naxan namaraxi banxini, n bata na raxuya ayi n de foyen na. Nanfera? N batu banxina

fe ra, naxan kalaxi. Anu, e birin yengi daxi e banxine xon.

¹⁰ Na nan a ligaxi tule mi faxi e konni, sansine fan mi bogi.

¹¹ N bata fitina furun naso yamanani geyane fari, e nun murutu xene nun manpa bili nakone yi. Turen yi dasa. Sansine mi fa bogi. Muxune nun xuruseene bata toro, e nun e wali xonne birin.”

¹² Nayi, Selatili a dii xemen Sorobabeli nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigin nun yamaan daxon birin naxanye luxi yamanani, ne yi Alatalaa falan saxu, e Ala, Alatala Nabi Xage xe falan naxan tideyi. Yamaan yi gaxu Alatala yee ra.

¹³ Alatalaa xerana Xage yi falan ti yamaan xa alo Alatala a fala kii naxan yi, a naxa, “N luma nen e xon.” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁴ Alatala yi Selatili a dii xemen Sorobabeli boren nadin, Yuda yamana kannna, e nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigina e nun yamaan birin alogo e xa fa Alatala Senben Birin Kanna Batu Banxin ti, e Ala,

¹⁵ Manga Dariyusi a mangayaan jee firinden kike senninden xi moxojen nun naaninde laxoni.

2

Ala Batu Banxi nenen binyena

¹ Kike solofereden xi moxojen nun kende laxoni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xon, a naxa,

² “Falan ti Selatili a dii xemen Sorobabeli Yuda yamana kannna nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigin nun yamaan birin xa, i naxa,

³ ‘Banxini ito yi toroxi kii naxan yi a singeni, nde luxi e ye naxan a to na waxatini? A fa di to? Sese mi a ra e yee ra yi ba?’

⁴ Nayi, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Sorobabeli, i wekile! Yehosadaki a dii xemen Yosuwe, saraxarali kuntigina, i wekile! E tan yamanan muxune birin, e wekile!’ Alatala Senben Birin Kanna fala ni ito ra, a naxa, ‘E wali! Amasoto n luma nen e xon.

⁵ Hali e mi gaxu bayo n layirin nan tongoxi e xa, e benbane to mini Misiran yamanani. N ma Nii Sarijanxi mon e tagi.’

⁶ Bayo Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Benun waxatidi, n mon boxo xonna nun kore xonni maxama nen, e nun baane nun xareyana.’

⁷ Alatala Senben Birin Kanna naxa, ‘N siyane birin yimaxama nen. Siyane kunfaxi naxan xon, na yi fa, n yi banxini ito rafe binyen na.’

⁸ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, ‘N tan nan gbee gbetin nun xemaan na.’

⁹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, ‘Dɔnxɛ ra banxini ito binyen gboma ayi nɛn dangu a singen na.’ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, ‘N bɔɣɛ xunbenla fima yireni ito nin.’ ”

Barakan nun sarijantareyana

¹⁰ Dariyusi a mangayaan jɛɛ firinden kike solomanaaninden xi mɔxɔɣɛn nun naaninde lɔxɔni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xa:

¹¹ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Sariyana nde maxɔdin saraxaraline ma.

¹² Xa sube dungina nde kankanxi muxuna nde a domain lenben na naxan bata rasarijan saraxabadeni, na xanbi ra, na doma lenben yi sa din donsena nde ra, buruna hanma sabina hanma manpana hanma turena hanma donse yo donse, na fan nasarijanxin nan na ra ba?” Saraxaraline yi a yabi, e naxa, “A mi sarijanxi.”

¹³ Xage yi e maxɔdin, a naxa, “Nayi, xa muxuna nde a yiin din binbin na, a sarijanna yi kala, a yi a yiin din na donse sifana nde ra, na fan sarijanna kalaxin nan na ra ba?” Saraxaraline yi a yabi, e naxa, “Na fan mi fa sarijan.”*

¹⁴ Nayi, Xage mɔn yi falan tongo, a naxa, “Awa, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Yamani ito nun siyani ito fan na kii nin n tan yɛɛ ra yi. E kɛwanle birin na kii nin. E naxan yo bama n xa saraxan na, a mi sarijan.’ ”

¹⁵ “ ‘E miri na ma, naxan fa ɛ sɔtɔma, fɔlɔ to ma siga yɛɛn na. Benun ɛ xa Alatala Batu Banxin ti gɛmɛne dɔxɔ fɔlɔ e bode jɔɛ ra waxatin naxan yi,

¹⁶ ɛ yi luxi ikii nin: Xa muxuna nde siga ligaseen yɛ mɔxɔɣɛn tongodeni sagan kui, a sa a yɛ fu nan liin na. Xa a siga manpa ige sege seen yɛ tonge suulun segedeni, a sa a yɛ mɔxɔɣɛ nan liin na.’

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘N bata yi ɛ wali xɔnne birin kala xɔrinxɔrinna nun funɛn nun balabalan kɛsɛne ra, koni ɛ mi ɛ xun xɛtɛ n ma.

¹⁸ Nayi, ɛ miri a ma ki fajɪ, naxan fama ligadeni, fɔlɔ to ma siga yɛɛn na, keli jɛɛn kike solomanaaninden xi mɔxɔɣɛn nun naaninden ma, Alatala Batu Banxin bɛtɛn saxi lɔxɔn naxan yi. E miri na ma ki fajɪ.

¹⁹ Sansina nde mɔn sagan kui ba? Benun to, manpa binle nun xɔdɛ binle nun girenada binle mi yi bogixi mumɛ. Koni to dangu xanbini, n barakan sama nɛn ɛ fe yi.’ ”

Sorobabeli sugandi fena

* **2:13: 2.13** A mato Yatene 19.22 kui. † **2:22: 2.22Silanfanna:** Sofane yengeso degemana. ‡ **2:23: 2.23** Na waxatini mangane yi e **taxamasenna** sama e kɛdi seɓɛxine ma nɛn alogo muxune xa e yii funfu kolon alo tanpuna. Na yi finde e yete gbee **taxamaseri yiisolirasoon** funfun na.

²⁰ Alatala mɔn yi falan ti Xage xa kiken xi mɔxɔɣɛn nun naaninde lɔxɔni, a naxa,

²¹ “Sa a fala Yuda yamana kanna Sorobabeli xa, a n kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnni maxama nɛn,

²² n yi mangane ba, n yi siyane senben kala. N wontorone kalama nɛn e nun naxanye e ragima. Soone nun soo ragine birama nɛn, e birin yi faxa e ngaxakedenmane silanfanna ra.”†

²³ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, “Selatili a dii xɛmɛn Sorobabeli, n ma walikɛna, na lɔxɔni, n na i tongoma nɛn, n yi i findi n ma taxamaseri yiisolirasoon na,‡ bayo n bata i sugandi.” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

Sakari Nabi Sakari Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Sakari a nabiya falani itoe sebeɓi nɛn yanyina nde jee keme suulun jee moxɔje benun Marigi Yesu xa bari. E nun Nabi Xage yi walima waxati kedenna nin. Yuda bɔnsɔnna muxune bata yi keli konyiyani Babilɔn taani. E katama e mɔn xa Ala Batu Banxin ti.

Kitabun yireni ito yitaxunxi doxo firin. Sakari sora keden han sora solomasexena, na fe toone nan yebama naxanye luxi alo xiyena. Ne bunna neen fa fala yamaan mɔn na Yerusalen taan nun Ala Batu Banxin ti, na findima waxati nenen nan na Alaa muxune xa.

Kitabun yireni ito bode foxɔn waxatina nde a fe falama, manga fajina nde yi fama Alaa mangayaan na waxatin naxan yi Isirayila yamanani (Sakari 9 han Sakari 12). Na nabiya falane Marigi Yesu a fe falaxi jee keme suulun benun a xa liga. Na mato Sakari 9.9 nun 11.12-13 nun 12.10 nun 13.7 kui. A fe mɔn sebeɓi Matiyu 21.4-5 nun Matiyu 26.31 nun Maraka 14.27 nun Yoni 19.37 kui.

¹ Dariyusi a mangayaan jee firinden kike solomasexedeni, Alatala yi falan ti Nabi Sakari xa, Bereki a dii xemena, Yido mandenna. A naxa:

² “Alatala xɔlo gbeen ti nɛn e benbane xili ma.

³ Koni, i xa a fala e xa fa fala Alatala Senben Birin Kanna naxa iki: ‘E mɔn xa fa n ma,’ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘N fan fama nɛn e ma.’ Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

⁴ E nama lu alo e benbane, nabi fonne yi ito ralima naxanye ma: Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘E xete e fe jaxine nun e kewali jaxine foxɔ ra.’ Koni e mi e tuli mati, e mi n xuiin name. Alatalaa falan nan na ra.

⁵ E benbane minen? Nabine go? E jɛje habadan?

⁶ Anu, n falane nun sariyan naxanye yamari nabine ma, n ma walikene, ne xa mi e benbane li ba? Nayi e yi tubi, e yi a fala, e naxa, ‘Naxan lanxi nxɔ feene nun kewanle ma, Alatala Senben Birin Kanna bata na nan liga nxu ra alo a bata yi a ragidi kii naxan yi.’”

Fe to singena alo xiyena: Soone

* **1:12: 1.12jee tonge solofere:** Na mato Yeremi 25.11 nun Yeremi 29.10 kui. † **1:14: 1.14** Ala xaxɔlon, bayo e nun a yamaan bata yi layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a jaxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete foxɔ ra a batu xinla ma, a mɔn mi tinma yama xɔjen xa a raxori. Na feen mato Xɔroyaan 20.5 kui.

⁷ Kike fu nun kedenden xii moxɔjen nun naanindena, Sebati kikena, Dariyusi a mangayaan jee firindena, Alatala yi falan ti Nabi Sakari xa, Bereki a dii xemena, Yido mandenna.

⁸ N fe toon tixi nɛn kɔeen na alo xiyena. N soo ragina nde nan to soo gbeela fari, a yi tixi miriti wudine tagi darani. Soo gbeele, a gbeeli makatunxine e nun a fixeɛne yi a xanbi ra.

⁹ N yi a maxodin, n naxa, “Nanse itoe ra, n kanna?” Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi n yabi, a naxa, “N xa a yita i ra naxan e ra.”

¹⁰ Muxun naxan yi tixi miriti wudine tagi, na yi a fala, a naxa, “Alatala ne nan xexi bɔxɔni sigadeni.”

¹¹ E yi dentegen sa Alatala malekan xa naxan yi tixi miriti wudine tagi, e naxa, “Nxu bata bɔxɔn birin yisiga, bɔxɔn muxune birin sabatixi bɔɓɛ xunbenli.”

¹² Nayi, Alatalaa malekan yi a fala, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna, i mi tinma kininkininɛ Yerusalen nun Yuda taane ma han waxatin mundun yi, i xɔloxi naxanye ma xabu jee tonge solofere?”*

¹³ Malekan naxan yi falan tima n xa, Alatala yi fala fajine ti na xa, a yi a masabari.

¹⁴ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi a fala n xa, a n xa falani ito rali: “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Xɔxɔlon gbeena n yi Yerusalen nun Siyon ma fe ra.’”

¹⁵ Siya gbeten naxanye bɔɓɛ xunbenli, n bata xɔlo ne ma han! Amasɔto n yi xɔloxi nɛn ndedi, koni e tan bata yihadin fari sa.’

¹⁶ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N mɔn fama nɛn Yerusalen taani kininkininni, n ma banxin mɔn yi ti. Se maliga lutin mɔn yibandunma nɛn Yerusalen taan xun ma.’ Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

¹⁷ I mɔn xa ito rali: Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Naxunna mɔn soma nɛn n ma taane yi. Alatala mɔn Siyon muxune madɛndɛnma nɛn, a mɔn yi Yerusalen sugandi.’”

2

Fe toon firindena alo xiyena: Fenne nun xabune

¹ N yi n yeen nakeli n yi fe toon ti alo xiye. Feri naanin yi n yetagi.

² Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxodin, n naxa, “Nanse itoe ra?” A yi n yabi, a naxa, “Senbene nan e ra naxanye

Yuda nun Isirayila nun Yerusalen raxuyaxi ayi."

³ Na xanbi ra, Alatala yi xabu naanin yita n na.

⁴ N yi maxodinna ti, n naxa, "Itoe faxi nanse ligadeyi be?" A yi n yabi, a naxa, "Fenni itoe nan Yuda raxuyaxi ayi fefe, han muxu yo mi fa nɛ a xunni te. Koni xabuni itoe tan faxi e magaxudeni, e yi siya gbetene senbene rabira, naxanye kelixi Yuda bɔxɔn xili ma alogo e xa Yuda kaane raxuya ayi."

Fe toon saxandena alo xiyena: Se maliga lutina

⁵ N yi n yeen nakeli n yi fe toon ti alo xiye. Se maliga lutin yi suxi muxuna nde yii.

⁶ N yi a maxodin, n naxa, "I sigan minen?" A yi n yabi, a naxa, "N Yerusalen nan maligama, alogo n xa a yigboon nun a kuyan kolon."

⁷ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi siga, koni maleka gbeti yi fa na ralan.

⁸ A yi a fala a xa, a naxa, "I gi, sa a fala banxulanni ito xa, a Yerusalen kaane nun xuruseene wuyama ayi nen han! Yinna mi fa nɛ taan nabilinne."

⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N tan yetena a kantanma nen alo teen a rabilinni, n yi n nɔɔn nagodo a yi."

¹⁰ "E xɔdɔxɔ de!
E gi kɔmen ɔxɔn yamanan bun!"
Alatalaa falan nan na ra,

"Bayo n na e raxuya ayi nen bɔxɔn tongon naaninne ma."
Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ "E xɔdɔxɔ!
Siyon kaane, e gi,
e tan naxanye dɔxi Babilon yi."

¹² Alatala Senben Birin Kanna naxa iki:

"A bata n xe binyeni siyane ma naxanye fuxi e ma,
bayo naxan na a yiin din e ra,
a luxi nen

alo na bata a yiin din Ala ye diin na.

¹³ N kelima nen e xili ma yati,
e konyine yi e yii seene birin tongo yengeni.
Nayi, e a kolonma nen
a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi.

¹⁴ E xuini te sɛwani,
e tan Siyon kaane,
bayo n fama nen,
n yi lu e tagi."

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Siya wuyaxine fama nen Alatala ma na lɔxɔni

e yi findi n ma yamaan na.

N luma nen e tagi,

e yi a kolon

a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi e ma.

¹⁶ Yuda mɔn findima nen Alatala gbeen na, yamana sarijanxina,
a mɔn yi Yerusalen sugandi.

¹⁷ Adamadiin birin xa a dundu Alatala yetagi,

amasɔtɔ a bata keli mini a yire sarijanxini.

3

Fe toon naanindena alo xiyena: Saraxarali kuntigina

¹ A yi saraxarali kuntigi Yosuwe yita n na, a yi tixi Alatalaa malekan yetagi. Setana yi tixi a yuifanna ma a tɔɔgedeni.

² Alatalaa malekan yi a fala Setana xa, a naxa, "Alatala xa falan ti i xili ma, Setana, a xa falan ti i xili ma, a tan naxan Yerusalen sugandixi! Tee yege dungin xa mi yi xemeni ito ra ba naxan baxi teeni?"*

³ Dugi xɔsixine nan yi ragodoxi Yosuwe ma, a yi tixi malekan yetagi.

⁴ Naxanye yi tixi a yetagi, malekan yi a fala ne xa, a naxa, "E dugi xɔsixine ba a ma!" A mɔn yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "A mato, n bata i hakene ba i ma n dugi fajine ragodo i ma."

⁵ N yi a fala, n naxa, "E xa namu sarijanxin so a xunna!" E yi namu sarijanxin so a xunna, e yi dugine ragodo a ma. Alatala malekan yi tixi na.

⁶ Alatala malekan yi ito rali Yosuwe ma, a naxa,

⁷ "Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Xa i sigan ti n ma kirane xɔn, xa i n ma yamarine suxu, i tan nan dɔxɔma n ma banxin nun n ma tanden xun na, n yi tiden fi i ma itoe ye naxanye tixi be.

⁸ Nayi, saraxarali kuntigi Yosuwe, i tan nun i ɔxarabiran naxanye dɔxi i yetagi, e tuli mati! Amasɔtɔ muxuni itoe findima fe famatɔne taxamasenne nan na. N nan n ma walikɛen nafama nen, naxan xili "Nimena."

⁹ Amasɔtɔ gɛmen mato n naxan dɔxi Yosuwe yetagi. ɔxɔ solofere nan na gɛme kedenna ma. N seɓenla tima nen a ma. Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra: N yamanan ito haken bama nen a ma lɔxɔ kedenni.

¹⁰ Na lɔxɔni, muxun birin a lanfaan xilima nen, e yi dɔxɔ e manpa binla nun xɔde binla nininna ra." Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra."

4

Fe toon suulundena alo xiyena: Lenpu dɔxɔ sena

¹ Malekan naxan yi falan tima n xa nun, na mɔn yi fa, a n nakeli alo muxun naxan naxulunxi xixɔnli.

* 3:2: 3.2 Yosuwe ito baxi kelideni Babilon taani a yi konyiyani denaxan yi. E nun Yahudiyaana ndee nan faxi Yerusalen yi.

² A yi n maxodin, a naxa, "I nanse toma?" N yi a yabi, n naxa, "N lenpu dɔɔ se xɛma daxin nan toma, e nun ture ramaradena a xuntagi. Lenpu soloferere a ma. Ture godode soloferere nan turen sama lenpu soloferere kui."

³ Oliwi wudi bili firin tixi ture ramaraden dɛxɔn ma, keden a yiifanna ma, keden a kɔmenna ma."

⁴ Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxodin, n naxa, "N kanna, nanse itoe ra?"

⁵ A yi n maxodin, a naxa, "I mi a kolon?" N yi a yabi, n naxa, "N mi a kolon, n kanna."

⁶ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, "Alatalaa falan ni i ra, a naxan tixi Sorobabeli ma, a naxa, 'A mi ligama senben xɔn hanma fangana, koni fɔ n ma Niin barakan nin.' Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra."

⁷ "Hali geya gbeen naxan Sorobabeli yɛɛ ra, na findima nɛn lantaan na. A fama nɛn Ala Batu banxin konde gɛmɛn na, yamaan yi e xuini te, e naxa, 'Ala xa hinan a ra habadan!' "

⁸ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁹ "Sorobabeli bata banxini ito ti fɔlɔ, a mɔn a rajanma nɛn. Nayi, ɛ a kolonma nɛn a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi ɛ ma."

¹⁰ Nde feene fɔlɔn magelema nɛn a to xurun? Yamaan jaxanma nɛn e na gɛme matinxin seen to Sorobabeli yii."

Na lenpu soloferere findixi Alatala yɛɛne nan na naxanye bɔxɔn birin yisigama.

¹¹ N yi a maxodin, n naxa, "Nanse Oliwi wudi firinna ne ra, lenpu dɔɔ seen yiifanna nun a kɔmenna ma?"

¹² N mɔn yi a maxodin, n naxa, "Nanse Oliwi wudi yii firinna ne ra, naxanye ture godode xɛma daxi firinne dɛxɔn, oliwi turen danguma naxanye kui?"

¹³ A yi n maxodin, a naxa, "I mi a kolon naxan ne ra?" N yi a yabi, n naxa, "N mi e kolon, n kanna."

¹⁴ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, "E findixi muxu firinne* nan na naxanye masusan turen na alogo e xa wali dunuja birin Marigin xa."

5

Fe toon sennindena alo xiyena: Danga kɛdina

¹ N mɔn yi n yɛɛn nakeli, n fe toon ti alo xiye, n kɛdin mafliinxin to kore.

² Malekan yi a fala n xa, a naxa, "I nanse toma?" N yi a yabi, n naxa, "N kɛdin nan toma kore, a kuya nɔngɔnna yɛ mɔxɔɲɛ, a yiɣbo nɔngɔnna yɛ fu."

³ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, "Dangan nan na ra naxan xuyama ayi yamanan birin yi. A sɛbɛxi kɛdin fɔxɔ kedenna ma fa fala mɔɲadene birin kedima nɛn yamanani. A mɔn sɛbɛxi fɔxɔ kedenna boden ma fa fala naxanye birin e kɔlɔma wuleni, ne fan kedima nɛn."

⁴ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra: 'N dangani ito rafama nɛn, a yi so mɔɲadene birin ma banxine yi e nun muxun naxanye birin e kɔlɔma wuleni n xinli. A luma nɛn e banxine kui alogo a xa e nun a xalanbene nun a gɛmɛne birin kala.' "

Fe toon soloferedena alo xiyena: Jaxanla debedin kui

⁵ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi a maso, a a fala n xa, a naxa, "I yɛɛn nakeli, i a mato naxan minin be iki."

⁶ N yi a maxodin, n naxa, "Nanse a ra?" A yi n yabi, a naxa, "Liga se debedin nan famato a ra." A mɔn yi a fala, a naxa, "Na nan toma yamanan muxun birin yi."

⁷ E yi debedin dɛ raganla yɔxɔ daxini te, n yi jaxanla nde to dɔxi a kui.

⁸ Malekan yi a fala n xa, a naxa, "Fe jaxin misaala nan jaxanli ito ra." Na xanbi ra, a mɔn yi jaxanla madɛten debedin kui, a yi a dɛraganla dɛten a dɛ ra.

⁹ N yi n yɛɛn nakeli, n yi fe toon ti alo xiyena, n yi jaxalan firin to tuganyɛ. Foyen yi e gabutɛne yi alo yaya xɔnla gabutɛne. E yi debedin tongo, e te a ra kore.

¹⁰ Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxodin, n naxa, "E debedin xalima minen?"

¹¹ A yi a fala n xa, a naxa, "E sa banxin nan tima a xa Babilɔn yamanani. Banxin na rajan, debedin dɔxɔma nɛn mɛnni, e yi a batu."

6

Fe toon solomasɛɛdena alo xiyena: Wontoro naaninne

¹ N mɔn yi n yɛɛne rakeli, n yi fe toon ti alo xiye. N wontoro naanin to minɛ geya firinne longonna ra, sulan geyaan nan yi ne ra.

² Soo gbeele nan yi wontoro singen bandunma, a firindena soo fɔrɛne,

³ a saxandena, soo fixɛne, a naanindena, soo gbeeli makatunxine.

⁴ Malekan naxan yi falan tima n na, n yi na maxodin, n naxa, "Nanse itoe ra n kanna?"

⁵ Malekan yi a fala n xa, a naxa, "Bɔxɔn tongon naaninne foyene nan ne ra. E kelixi dunuja birin Marigin nan fɛma."

⁶ Soo fɔrɛne naxan bandunma, na sigama kɔmenna yamanan binna nin. Na xanbi

* 4:14: 4.14 Na *muxu firinne* findixi saraxarali Yosuwe nun yamana kanna Sorobabeli nan na.

ra, a fixene nan minima. A makatunxine sigama yiifanna yamanan binna nin.”

⁷ A gbeeli makatunxine yi mini, e yi wama bɔxɔni siga feni. Malekan yi a fala e xa, a naxa, “E siga, e bɔxɔni siga!” E yi bɔxɔni siga.

⁸ A yi n xili, a naxa, “A mato, naxanye sigama kɔmɛnna yamanan binni, ne bata n nii vifan n ma kɔmɛnna vamanani.”

Yosuwe a mangayana

⁹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa.

¹⁰ "I xa suxu muxene kiseene rasuxu, Xelidayi, Tobiyi e nun Yedayi. I xa siga Sofoni a dii Yosiya a banxini to, e faxi denaxan yi keli Babilon yi.

¹¹I xa gbetin nun xɛmaan tongo. I yi man-
gaya taxamasenna rafala i yi a so saraxarali
kuntigi Yosuwe xun na, Yehosadaki a dii
xɛmɛna.

¹² I xa a fala a xa a Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Muxun ni i ra naxan xili "Nimena," a sabatima nen a denaxan yi, a yi Alatala Batu Banxin ti.

¹³ A tan nan Alatala Batu Banxin tima, mangayaan binyen yi lu a tan ma. A dɔ̀xɔma nɛn a mangaya gbɛdeni, a nɔn ti. Saraxaralina nde fan dɔ̀xɔma nɛn a mangaya gbɛdeni. Bɔɲɛ xunbenla yi lu e firinna tagi.’

14 Mangaya taxamasenna luma nen
Alatala Batu Banxini ꞑꞑꞑ lu seen na Xelemini
nun Tobiya nun Yedaya nun Sofoni a dii
Xeni xꞑn.

¹⁵ *Muxun naxanye makuya, ne fama nen, e wali Alatala Batu Banxin tideni. Nayi, e a kolonma nen a Alatala Senben Birin Kanna nan n naxafi e ma. Na ligama nen, xa e Alatala xuiin name ki fapi, e Ala.*"

7

Sun suxuna fe

¹ Dariyusi a mangayaan ꞑEE naaninden kike solomanaaninden xii naaninde lɔxɔni, Kisilewi kikenā. Alatala vi falan ti Sakari xa.

² Beteli kaane bata yi Sareseri nun Regemi-Meleki nun e muxune rasiga Alatala maxandideni.

³ E yi lan e Alatala Senben Birin Kanna a saraxaraline nun nabine maxodin, e naxa, “Nxu lan nxu yi lu sunuxi ba, nxu lu sunna suxe kike suulundun ma ba, alo nxu a liga kii naxan yi nee wuyaxi danguxine yi?”

⁴ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti n
xa, a naxa,

⁵⁴“A fala yamanan muxune birin xa e nun saraxaraline, i naxa, ‘E to yi sunna suxuma e yi sunu kike suulundene nun kike solofere-dene yi, xabu ꞑEE tonge solofere, e yi sunna suxuma n tan nan xa ba?

⁶ Ε to yi ε degema, ε yi ε min, ε mi yi a
ligama ε yete xan xa ba?

⁷ Alatala mi falan ne xan ti nabi singene xon ba, Yerusalen nun a rabilinna taane yi sabatixi boɗe xunbenli waxatin naxan yi, muxune yi dɔxi Negewi nun Sefala geyane yi waxatin naxan yi? ”

Sariya kendena

⁸ Alatala yi falan ti Sakari xa, a naxa.

9 "Alatala Senben Birin Kanna ito nan
falaxi, a naxa, 'E xa kitin sa tinxinni, ε hinan
ε bode ra, ε vi kininkinin.

¹⁰ Ε nama kaɲa gilene nun kiridine nun
xəpene nun yiigelitəne tərə, ε nama miriya
naxin tongo ε bode xili ma.'

¹¹ Koni e tan mi tin na ramε, e yi e xun xanbi so, e yi e tunle dutun.

¹² E boꝛene yi xodoxo ayi alo dayimuna. E yi tondi Alatala Senben Birin Kanna sariyane ramɛ e nun falane a yi naxanye tima nabi singene xɔn Alaa Niin barakani. Nayi, Alatala Senben Birin Kanna yi xolo han!

¹³ Alatala Senben Birin Kanna naxa, 'N to yi xinla tima, e mi n natin. E fan na n xili, n mi e ratinma.

¹⁴ N na e raxuya ayi nen siyane birin ye e mi naxanye kolon. Yamanani geli nen e xanbi. Muxu yo mi yi sigan na, muxu yo mi yi keli na. E yi yamana fanini geli.' ”

8

Yerusalēn mən tima nən

¹ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti, a naxa.

² "Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Xoxolon gbeena n yi Siyon ma fe ra han. N bonen wolonxi a fe ra ki fani!' "

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N mən fama nən Siyon yi, n yi dəxə Yerusalen taani. Yerusalen fama nən xili badeni ‘nondi taana.’ Alatala Senben Birin Kanna geyaan yi xili ba ‘geya sarinaxina.’”

⁴ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Xeme fonne nun jaxalan fonne mon daxoma nen Yerusalen taan malandene yii, dunganna suxi e birin yii e simaya xunkuyena fe ra.

⁵Taan malandene rafema nen dii xemene
nun dii temene ra saba sodeni.”

⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Yanyina nde, yama dɔnxɛn naxan na lu, na kabɛma nen na fɛn na na lɔxɔni, koni na mi n tan naterɛnama!” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N nan n ma yamaan nakisima nen sogeteden nun sogegododen yamanane ma.

⁸ N fama nen e ra, e yi dɔxɔ Yerusalen taani. E findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra, nɔndin nun tinxinni.”

⁹ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E wekile, ε tan naxanye falani itoe merna, nabine yi naxanye falama muxune yi Alatala Senben Birin Kanna banxin beten sama waxatin naxan yi a ti feen na.

¹⁰ Bayo benun na loxone, walikena hanma jingene wanla saranna mi yi sote. Yaxune mi yi tinje yamaan yi mini hanma e so boje xunbenli. Amasoto n yi muxune luma e bode xili ma nen.

¹¹ Koni iki n mi fa a ligama yama donxeni ito ra alo waxati danguxine,” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

¹² “E sansiin sima nen boje xunbenli. Manpa binle bogima nen. Baxon balon naminima nen. Tule igen fama nen. N na birin soma nen yama donxen yii e keen na.

¹³ Yuda bonsonna nun Isirayila kaane, ε bata yi findi danga muxune ra siyane tagi kii naxan yi, n na ε rakisima nen, ε yi baraka na kiini. E nama gaxu, ε wekile.”

¹⁴ Amasoto Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E benbane to yi n naxoloma, n na a ragidi nen n xa ε naxankata, n mi nimisa.

¹⁵ Koni iki n mon bata a ragidi, n xa a fajin naba ε xa, Yerusalen nun Yuda bonsonna muxune. Nayi, ε nama gaxu.

¹⁶ E xa feni itoe liga: E xa jondin fala ε bode xa, ε kitin sa jondini, kitin naxan boje xunbenla rasoma.

¹⁷ Muxu yo nama miriya naxin tongo a bode xili ma. E nama ε kol wuleni. Amasoto n na feene rajaxuxi,” Alatala falan nan na ra.

Sun suxun maxadinna yabina

¹⁸ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁹ “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: Kike naaninden sunna, kike suulunden sunna, kike solofereden sunna e nun kike fuden sunna, ne findima nen Yuda bonsonna sewa loxone nun naxanpaxa loxone ra, e nun sali loxone. Koni jondin nun boje xunbenla xa rafan ε ma de!”

²⁰ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Siya wuyaxine nun taa wuyaxi muxune mon fama nen.

²¹ Taa keden muxune fama nen taan bonna muxune ma, e naxa, ‘En siga Alatala maxandideni, en yi Alatala Senben Birin Kanna fen! N tan fan sigama nen!’

²² Nayi, yama wuyaxin nun siya senbeman fama nen Alatala Senben Birin Kanna fendeni Yerusalen taani, e yi a maxandi.”

²³ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Na loxone yi, xeme fu fama nen keli siyane birin yi naxanye xuine birin falama, e yi e singan Yahudiya keden ma

domaan lenben na, e yi a fala, e naxa, ‘En birin nan sigama, amasoto nxu bata a me a Ala i xon.’ ”

9

Siya gbetene kitina

¹ Waliyiya falan ni i ra, Alatala falan naxan tixi Xadiraki yamanan xili ma,

a Damasi taan li.

Amasoto Alatala gbeen nan adamadiin bonne ra,

alo Isirayila bonsonne birin.

² A mon xa Xamata taan li,

Damasi danna,

e nun Tire taan nun Sidon taana,

kolonna gbo denaxan yi.

³ Tire taan bata yinna ti,

a bata gbetin malan

alo burunburunna.

A xemaan gbo alo kira xon borona.

⁴ Koni Marigina a bama a yii nen,

a yi a yinna radin baani,

teen yi taan gan.

⁵ Asikalon kaane na toma nen e gaxu.

Gasa kaane fan gaxuma nen e xuruxurun,

e nun Ekiron kaane,

amasoto e yigitegema nen.

Mangayaan panma nen Gasa taani,

Asikalon taani gelima nen.

⁶ Siya basanxin fa Asadodi taan tongoma nen,

n yi Filisitine wason kala.

⁷ N suben bama nen e de wunla naxan yi,

e nun donse haramuxine.

E donxen naxanye na lu,

ne fan findima nen en ma Ala gbeen na.

E yi lu alo Yuda xabila kedenna.

Ekiron kaane luma nen alo Yebusu kaane.

⁸ Ganla naxanye danguma

hanma naxanye fama,

n daaxama nen n ma yamaan makan-

tandeni ne ma.

E mi luma fitina muxu yo a non bun,

amasoto iki n yeen tixi e ra.

Mangan famatona

⁹ Siyon kaane, ε naxan han!

Yerusalen kaane, ε xuini te sewani.

E a mato!

E mangan fama ε ma.

A tinxin. A bata rakisi.

A limaniya.

A fama sofanla nan fari,

sofali diina, sofali gilen diina.

¹⁰ N yenge so wontorone bama nen Efirami yi

e nun soone Yerusalen taani.

Yenge so xanle kalama nen.

A tan boje xunbenla ralima siyane ma nen.

A mangayaan xuyama ayi nen

keli foxo igen ma han foxo igena,

keli baan ma han bəxən danna.

¹¹ E tan mabinni,

n na ε muxu suxine xunbama nən

en ma layirin wunla fe ra

naxanye ramaraxi alo kasorasane yili kui xareni.

¹² E mən xa so taa makantanxini,

ε tan kasorasaan naxanye yigi saxi.

N mən xa a rali ε ma to:

n ni i saranma nən dəxəna ma firin.

¹³ Amasəto n bata Yuda yitən alo xanla,

Eframi yi lu alo n ma xalimakunla.

Siyon, n ni i ya dii xəmənə raketima nən Gireki kaane xili ma.

N yi ε lu alo sofana silanfanna.*

¹⁴ Alatala a makenənma nən e xun ma, a xalimakunla yi siga alo kuye sarinna.

Marigina Alatala xətaan fema nən,

a fa yiifari ma tule foyeni.

¹⁵ Alatala Senben Birin Kanna e rakantanma nən.

E e dεgema nən,

e sigan ti lantan gēmənə fari.

E e minma nən səwani,

e sarin alo dolo minne.

E lugo alo goron nafexina

alo saraxa ganden tongonne wasan wunla ra kii naxan yi.

¹⁶ Alatala, e Ala e rakisima nən na ləxəni,

alo a xuruse kuruna.

E nərəxin yi lu a yamanani

alo gēmə fajine mangaya taxamaseri kəmətin ma.

¹⁷ E tofanma nən han!

E rayabuma nən han!

Balon banxulanne ragboma nən,

minse fajine yi sungutunne rayabu.

10

Ala nan bəne xunbenla fima

¹ E xa Alatala maxədin

a xa tulen nafa ε ma jəmən na.

A tan nan foyen nakelima,

a yi tule gbeen nafa

a yi birin ma xēn nasabati.

² Amasəto wule falan nan suxurene ra.

Yiimatone wule feene nan toma.

E wule xiye falane nan tima!

E madəndənna tima fala fuune nan na.

Nanara, yamaan bata siga a xun xən,

e təraxi

alo kari mi xuruseen naxanye ma.

³ N bata xəlo na xuruse rabane ma han!

N yēratine hakene saranma e ra nən.

Amasəto Alatala Senben Birin Kanna

a jəxə luma nən a kurun xən,

a yamana, Yuda bənsənna.

A fama e ra nən yengeni

alo a soo kendene.

⁴ Kuntigine sifan birin minima a tan nin.

Banxin tongon gēmə kendən minima a tan nin.

Bubu wudin minima a tan nin.

Yenge so xanla minima a tan nin.

⁵ E luma nən alo sofa wəkilexine

naxanye e yaxune yibodonma yengeni

alo kira xən borona.

Bayo Alatala e xən,

e yengen soma nən,

e sofa soo ragine yarabi.

⁶ N Yuda bənsənna senbə soma nən,

n yi Yusufu bənsənna rakisi.

N mən e rafama nən e konni

bayo n bata kininkinin e ma.

E luma nən alo n mi e rabejin.

Alatala nan n tan na, e Ala,

n na e maxandine yabima nən.

⁷ Eframi kaane findima nən sofa wəkilexine ra.

E sewama nən alo e minxin na a ra.

E diine na toma nən, e jaxan,

e sewama nən Alatalaa fe ra.

⁸ N nan n ma yamaan xilima nən,

n yi e malan.

N na e xunbama nən,

e mən yi wuya alo a fələni.

⁹ Hali n to e raxuyaxi ayi siyane yε,

n ma fe rabirama e ma nən yire makuyeni.

E nun e diine yi kisi,

e mən yi xetε.

¹⁰ N na e rafama nən

keli Misiran yamanani

n yi e malan keli Asiriya yamanani.

N fama nən e ra Galadi nun Liban yamanani,

koni e mi xanyε mənni.

¹¹ Ala baan walanne ragodoma nən

e yi tərə baani gidi,

hali Nila baan tilinne xərime nən.

Asiriya yamanan wason kalama nən,

Misiran yamanan senben yi jan.

¹² N tan nan e senbə soma,

e yi sigan ti n xinli,

Alatalaa falan nan na ra.

11

¹ Liban bəxəna, i ya dēne rabi.

Tēn xa i ya suman binle gan.

² Fəfo binle, ε gbelegbele,

amasəto suman wudin bata bira.

Wudi gbeene bata kala.

Basan warine, ε gbelegbele,

amasəto fəton xələn bata kala.

³ Xuruse rabane bata gbelegbele,

amasəto e binyen waxatin bata dangu.

Yatane bata wurundun,

bayo fəton gbeen bata kala Yurudən baan dε.

Xuruse rabane

⁴ Alatala n ma Ala naxa iki:

"I xa xuruse kuru faxa daxini ito raba.

* 9:13: 9.13*Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

⁵ Muxun naxanye e sarama
ne e kœ raxabama,
e kœwali jaxin mi saran e ra.
Naxanye e matima ne naxa,
‘Alatala tantun!
N bata bannaya!’

E raba muxune mi kininkininxi e ma.

⁶ Amasotō n mi fa kininkininma yamanan
muxune ma,”

Alatala falan nan na ra.

“N bata e birin lu e bode a yii ma,
e nun e mangana yiin ma.

E yamanan jaxankatama nēn.

N mi muxu yo bama e yii.”

⁷ Nayi, n yi xuruse kuru faxa daxin naba,
katarabi xuruse tœxine ma. N yi dungan
firin tongo. N yi keden xili sa “Fanna,”
bonna “Lanna.” N yi xuruse kurun naba.

⁸ N yi xuruse raba saxan kedi kike ke-
denna bun. Dijan yi jan n yi, n fan yi
rajaxu xuruseene ma.

⁹ Nayi, n yi a fala ne xa, n naxa, “N mi fa
ε rabama. Xa naxan faxama, a xa faxa. Xa
naxan loma ayi, a xa lō ayi. Naxanye na lu,
ne xa e bode suben don.”

¹⁰ N yi n ma fanna dunganna tongo n yi a
yigira, alogo n xa n ma layirin kala n naxan
xidi nxu nun siyane birin tagi.

¹¹ A yi kala na lœxoni, nayi xuruse tœxini
naxanye yi n matoma na lœxoni, ne yi a
kolon a Alatala falan nan yi a ra.

¹² N yi a fala e xa, n naxa, “Xa a ε kēnēn, ε
n saranna fi, xanamu, ε a lu na.” E yi gbeti
gbanan tonge saxan fi n saranna ra.

¹³ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A wolē
ayi fējē rafalan xa, e saran gbeeni ito naxan
mirixi n xa.” N yi gbeti gbanan tonge sax-
anna tongo, n yi e woli Alatala banxini fējē
rafalan xa.

¹⁴ Na xanbi ra, n yi n ma lan dunganna
fan yigira alogo n xa ngaxakedenyaan kala
Yuda nun Isirayila tagi.

¹⁵ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I mōn xa
xuruse raba xaxilitarena waliseene tongo.

¹⁶ Amasotō n tan yetēen xuruse rabana nde
rafama nēn yamanani. A mi a yengi dœxē
xuruseene xōn ma naxanye lōma ayi, a mi a
dii xali nēnēne fējē, a mi a maxōlōxine dan-
danjē, a mi a kēndēne balōē. Koni a yēxēē
turaxine donma nēn a yi e toron koten.”

¹⁷ Gbalon na xuruse raba fuyantenna xa,
naxan xuruseene rabejinma!

Silanfanna xa a yiin sege*
a yi a yiifari ma yēen sōxōn.
A yiin xa faxa a ma fefe,
a yiifari ma yēen yi xōri.

12

Yerusalēn xunba famatōna

¹ Waliyyi falan ni i ra,

Alatala falan naxan tixi Isirayila fe yi.

A tan naxan kore xōnna nun bōxō xōnna
daxi,

a yi muxun niin sa a yi,

Alatalaa falan ni ito ra:

² N Yerusalēn findima nēn dōlō min seen na,
naxan a rabilinna siyane birin fugama a ra.
Yerusalēn taan nabilinna nēn yengeni,
e nun Yuda yamanan birin.

³ Na lœxoni, n Yerusalēn findima nēn
gēmē binyen na siyane birin xa.
Naxan yo na kata a yite feen na,
na maxōlōma nēn.

Bōxōn siyane birin e malanma nēn a xili ma.

⁴ Alatalaa falan ni ito ra:

Na lœxoni

n faan nasoma nēn e soone birin yi,

n yi gaxun naso e soo ragine yi.

Koni n nan n yēen tima nēn

Yuda bōnsōnna muxune ra.

N yi siyane soone birin yēene xōri.

⁵ Yuda mangane a falama nēn e bōjēni,

“Yerusalēn muxune bata en sēnbē so

Alatala Sēnben Birin Kanna barakani, e
Ala.”

⁶ Na lœxoni,

n Yuda mangane luma nēn

alo tēē wolonne yegene dē,

alo xayē radēgēxin malo xidine tagi.

E fama e rabilinna siyane halagideni

e komēnna nun e yiifanna ma.

Koni Yerusalēn kaane mōn luma nēn e
konni.

⁷ Alatala Yuda dōxōdene nan singe rakisima,
alogo Dawuda yixētene nun Yerusalēn mux-
une

binyen nama dangu Yuda muxune ra.

⁸ Na lœxoni,

Alatala Yerusalēn kaane ratangama nēn.

Hali naxan bata tagan e yē,

a yengēn soma nēn na lœxoni

alo Dawuda.

Dawuda yixētene fan luma nēn

alo Ala yētēna,

alo Alatalaa malekana e yēē ra.

⁹ Na lœxoni,

n siyane birin naxōrima nēn

naxanye fama Yerusalēn xili ma.

¹⁰ Nayi, n hinanna nun maxandin niin
nagodoma nēn

Dawuda yixētene ma e nun Yerusalēn mux-
une.

E yi e yēē rafindi n ma,

e naxan yisōxōnxi.

E sunuma nēn a fe ra

alo dii keden peena.

E a wugama nēn sōxōleni,

alo dii singena.

¹¹ Na lœxoni,

sunun gboma ayi nēn Yerusalēn taani,

* 11:17: 11.17Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

alo Xadada-Rimən ma sununa Megido
mεrεmεrεni.

¹² Yamanan sunuma nən,
xabilane birin yi lu e danna.

Dawuda bənsənna a danna,
e naxanle fan e danna,
Natan bənsənna a danna,
e naxanle fan e danna,

¹³ Lewi bənsənna a danna,
e naxanle fan e danna,
Simayi bənsənna a danna,
e naxanle fan e danna,

¹⁴ e nun bənsənna bonne birin.
Birin luma nən a danna,
e naxanle fan yi lu e danna.

13

Suxurene nun wule nabine

¹ Na ləxəni,
tigin minima nən Dawuda yixεtεne xa,
e nun Yerusalen muxune,
alogo yulubine nun xəsin xa ba e ma.

² Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra:

Na ləxəni,
n suxurene xinle bama nən yamanani,
jīnan yi ti e xən ma fefe!
N mən nabine nun xaxili naxin bama nən
yamanani.

³ Xa muxuna nde mən nabiya falan ti,
a nga nun a baba naxan a barixi,
ne a falama a xa nən,
e naxa, "I xa faxa,
amasəto i bata wulen fala Alatala xinli."

A nga nun a baba naxan a barixi,
ne a səxənma nən
a nεma nabiya falane tima.

⁴ Na ləxəni, nabine birin yagima nən
e fe toxine nun e waliyiya falane ra.
E mi fa nabiya doamaan soma sənən
alogo e xa madaxun ti.

⁵ E birin a falama nən, e naxa,
"Nabi mi n na, xεε biin nan n na.
Amasəto muxuna nde n sara nən
xabu n dii jəre waxatini."

⁶ Koni e a maxədinma nən, e naxa,
"Nanse larut itoe ra i kanken ma?"

A e yabima nən, a naxa,
"E n maxəlo nən n xəyine konni."

Silanfanna

⁷ "Silanfanna,

i xa keli n ma xuruse rabaan xili ma,
xεmən naxan n fεma."
Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra.
"Xuruse rabaan faxa,
yεxεene xa xuya ayi.

N yi keli a xunxurine xili ma.

⁸ Nayi, yamaan dəxəde saxan,
firin faxama nən keden yi lu na.
Alatalaa falan nan na ra.

⁹ N yi a dənən sa tēni
n yi a rasensen alo gbetina.

N yi e mato tēni,
alo xεmaan matoon kii naxan yi.

Nayi, e n maxandima nən,
n yi e yabi.

N na a falama nən,
'N ma yamaan nan ne ra.'

E yi a fala, e naxa,
'Alatala nan naxə Ala ra.' "

14

Alatala fa ləxəna

¹ Alatalaa ləxən fama.

Yaxune ε seene yitaxunma nən ε yεε xəri.

² N siyane birin malanma nən
e yi Yerusalen yenge.

Taan suxuma nən.

Banxine yi kui geli.

E yi fu naxanle ma.

Taan fəxə kedenna yi siga suxuni.

Koni yama dənən luma nən taani.

³ Alatala kelima nən

a yi na siyane yenge,

alo a yi yengen soma waxati gbete yi kii
naxan yi.

⁴ A tima nən na ləxəni Oliwi geyaan fari,
naxan Yerusalen yεtagi a sogeteden binni.

Oliwi geyani bəma nən a tagi,

keli a sogeteden binni

han a sogegodode binni.

Folo gbeen yi lu na.

Geyaan fəxə kedenna xεtεma nən kəmenna
ma,

a fəxə kedenna boden fan yi siga yiifanna
ma.

⁵ Nayi, ε ε gima nən n ma geyane folon na.

Amasəto geyane folon sigama nən han Aseli.

ε ε gima nən

alo ε to ε gi bəxə xuruxurunna yεε ra,

Yusiya waxatini, Yuda mangana.

Nayi, Alatala fama nən, n ma Ala,

e nun malekane birin.

⁶ Na ləxəni,

kənən mi luma na,

hanma xunbenla hanma ige xundina.

⁷ E nun ləxən bonne keden mi a ra.

Alatala nan na ləxən kolon.

Yanyi mi luma na,

kəε mi luma na.

Hali kəεen na,

kənenna luma nən na.

⁸ Na ləxəni,

siimaya igen minima nən Yerusalen taani.

A fəxə kedenna yi siga sogetede baan binni,

a fəxə kedenna yi siga sogegodode fəxə igen
binni.

A minima nən soge fure waxatini alo
jεmεna.

⁹ Alatala nan findima bəxən birin mangan
na.

Na ləxəni,

Alatala nan keden yatεma Ala ra,

a keden peen xinla yi lu na.

10 Yerusalɛn rabilinna bɔxɔn birin
findima nɛn mɛrɛmɛrɛn na,
keli Geba yi han Rimɔn yi,
Yerusalɛn yiifanna ma.
Yerusalɛn tima nɛn.
Taan danne yi lu iki:
Keli Bunyamin dɛɛn na
han dɛ singen yireni
han tongonna dɛna.
Keli Xananeli sangansoon ma
han mangana manpa ige badena.

11 Muxune dɔxɔma nɛn taani.

A mi fa halagima.

Yerusalɛn luma nɛn bɔɲɛ xunbenli.

12 Siyaan naxanye Yerusalɛn yɛngɛxi,
Alatala fitina fureni ito nan sama ne fari:
E birin fatin kunma nɛn e ɲɛɲɛn na.
E yɛɛne kunma nɛn e yɛ yinla ra,
e lenne fan yi kun e dɛ.

13 Na lɔxɔni,

Alatala gaxu gbeen nasoma nɛn e yi,
e yi e bode suxu e yiin ma,
e yi e bode yɛngɛ.

14 Yuda kaane fan Yerusalɛn xun
mayɛngɛma nɛn.

E e rabilinna siyane birin ma nafunle ton-
goma nɛn:

xɛmaan nun gbetin nun dugi gbege.

15 Na fitina fure sifan soone nun gbaxalone*
nun ɲɔgɔmɛne nun sofanle fan suxuma nɛn
e nun xuruseen naxanye birin yaxune
daaxadeni.

16 Nayi, siyaan naxanye birin Yerusalɛn
yɛngɛxi

na muxu dɔnxɛne fama nɛn ɲɛɛ yo ɲɛɛ,
e Manga Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna batu,
e yi Bubu Kui Sanla raba.†

17 Xa bɔxɔn xabilana nde tondi sigɛ
Yerusalɛn taani

Manga Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna batu-
deni,

tulen mi fama e konni.

18 Xa Misiran kaane tondi sigɛ,

xa e mi fa, tulen mi fama na.

Alatala fitina furen nagodoma e ma nɛn
a naxan nagodoma siyane ma
naxanye tondixi sigɛ Bubu Kui Sanla
rabadeni.

19 Ala Misiran kaane fe ɲaxin saranma e ra
na kii nin,

a siyane yulubine birin saran e ra,
naxanye mi sigama Bubu Kui Sanla
rabadeni.

20 Na lɔxɔni,

hali talandin naxanye singanxi soone ra
a sɛbɛma nɛn ne ma fa fala:

“A Sariɲanxi Alatala xa.”

Tunden naxanye Alatalaa banxini
ne fan yatɛma nɛn se rasariɲanxine ra

alo saraxa ganden goronne.

21 Tunden naxanye birin Yerusalɛn nun
Yuda yi,

ne birin nasariɲanma nɛn Alatala Sɛnbɛn
Birin Kanna xa.

Naxanye birin fama saraxa badeni,
ne nde xalima nɛn,

alogo e xa sa kudin so e kui.

Na lɔxɔni, sare mati yo mi fa luma

Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna batu banxini.

* 14:15: 14.15Gbaxaloni itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi. † 14:16: 14.16Bubu Kui Sanla
fe sɛbɛxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

Malaki Nabi Malaki Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Malaki kawandini ito sebexi nen jee keme naanin joxon benun Marigi Yesu xa bari. A sebe waxatin naxan yi, fayida jee keme nan bata yi dangu xabu Yahudiyaane xete e konni sa keli konyiyani Babilon yi. Suxu muxune xete xanbini, Isirayila kaane yi lu e kejaan masare Ala mabinni ndedi ndedi, e tunnaxolo e ma. A lixi Nabi Xage nun Nabi Sakari bata yi yelin e kawandine be xabu jee tonge saxan hanma jee tonge suulun. Isirayila kaane bata yi Nabi Xage nun Nabi Sakari a xinla ratin, e yi Ala Batu Banxin ti Yerusalen taani. Na xanbi ra, yamaan yi yigi nenen naxan sotoxi yamana kanna Sorobabeli a mangayaan bun, na yi kala. Esirasi mon munma yi e dina feene yitonna folo singen.

Nayi, dina feene yi xetema xanbin nan na. Sanla mi yi fa rabama, e mi yi saraxane bama a kiini. Alaa sariyan mi yi suxi.

Nabi Malaki yi yamaan nalimaniya, a Alaa xanuntenyana fe rabira e ma e nun a kitin naxan mon bata maso e ra. A e rakolon a Ala fama a Muxu Sugandixin nan nafadeyi. Na sebexi Malaki 3.1-4 kui. Nabi Malaki nan Yoni Marafu Tiina fe fala waliyiyani jee keme naanin benun a xa fa. A naxa, a nabina nde fama Alaa Muxu Sugandixin yee ra, a kirani ton a xa naxan luma alo Nabi Eli. Na sebexi Malaki 3.1 kui e nun 3.23-24 kui. Ningila Yesu kui, feni ito falaxi lan Yoni Marafu Tiin nan ma naxan Marigi Yesu fa feni ton. Na sebexi Matiyu 17.11-13 kui e nun Luka 1.17 kui.

¹ Alatala yi waliyiya falani ito ti Isirayila kaane xa Malaki xon.*

Ala bata a yamaan xanu

² Alatala naxa, “N bata e xanu.” Koni e naxa, “I ya xanuntenyaan yitaxi nxu ra di?” Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Esayu xunyen xa mi yi Yaxuba ra ba? Anu n bata Yaxuba xanu,

³ koni n bata Esayu rapaxu. N bata a geya yirene findi tonbonne ra, n yi a keen lu kankone xa.”

⁴ Xa Edon kaane a fala, e naxa, “Nxu bata halagi, koni nxu mon nxo taa kalaxine tima nen!”

Nayi, n tan Alatala Senben Birin Kanna naxa, “E na e ti, n mon yi e rabira. Muxune menna xilima nen, ‘Boxo Naxina,’ Alatala xoloxi yamaan naxan ma habadan!

⁵ E na toma nen, e yi a fala, e naxa, ‘Alatala gbo hali Isirayila yamanan fari ma!’ ”

Saraxaraline magi fena

⁶ “Diina a fafe binyama nen. Walikeen fan a kuntigin binyama nen. Xa n tan nan e fafe ra, na binyen sifan minen yi? Xa e mangan nan n na, na binyen sifan minen yi?” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. “E tan saraxaraline, e tan nan n xinla rayelefuma. E mon yi a fala, e naxa, ‘Nxu i xinla rayelefuxi di?’

⁷ E fama donse haramuxin nan na, e yi a dexo saraxa ganden fari. E mon yi a fala, e naxa, ‘Nxu i ya sarijanna kalaxi di?’ A luxi nen alo e a falama nen, e naxa, ‘Alatalaa saraxa ganden ton na’

⁸ E na fa xuruse yetaren na saraxan na. Fe jaxin xa mi na ra ba? E na fa xuruseen na, a sanna giraxi hanma a furaxi, fe jaxin xa mi na fan na ba? Xa i na fi i ya yamana kanna ma, na go? A sewe i ra ba? A i yisuxe a fajin na ba?” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁹ “Nayi, iki, e kata e Ala mafan alogo a xa hinan en na! E to na se sifane fima a ma, a a tuli matiye e ra ba?” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

¹⁰ “Hali e tan nde kedenna yi Ala Batu Banxin deen nagale nun alogo e nama teen nadege fuuni n ma saraxa ganden fari! N mi n sewa fe yo toxi e yi,” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. “N mi e saraxane rasuxuma.

¹¹ N xinla binyama nen siyane birin ye keli sogeteden ma han a biradena. E wusulanna nun kise sarijanxine bama saraxan na n xinli yiren birin yi. N xinla binyama nen siyane birin ye.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

¹² “Koni e tan nan n ma sarijanna kalamaa, e to a falama, e naxa, ‘Marigina saraxa ganden haramuxi, en donseen naxan sotoma a fari na yelefuxi.’

¹³ E a falama, e naxa, ‘Fitinan ni ito ra!’ E yi e kutun marapaxuni.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

“Anu, e fama xuruse muxaxine ra n xon saraxan na, naxanye madonxi hanma naxanye furaxi. N tan tinje ne rasuxe e ra ba?” Alatala naxa na kiini.

¹⁴ “Dangan na yanfantenna xa xuruse xeme radaxaxin naxan ma kuruni, a yi a kol a so feen na n yii, a fa fa a madonxin na Marigin xon saraxan na. Bayo manga gbeen nan n na. N xinla magaxu siyane ye.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

2

¹ “Iki, yamarini ito e tan saraxaraline nan xa!

² Xa e mi e tuli mati, xa e mi a ragidi e bojeni, a e xa n xinla binya, n dangan

* 1:1. 1.1 **Malaki** bunna nen fa fala “N ma xerana.”

nafama nen e ma, n yi e dubane findi dangane ra. N bata e dubane danga yati! Bayo e mi n ma fe ragidixi e bɔɔɔni." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

³ "Iki, n kɔnkɔxi e bɔnsɔnna xili ma e fe ra. E xuruseen naxanye bama saraxan na n xa sali waxatini, n na e gbiine soma nen e yetagi, muxune yi sa e nun na woli ayi e bode xɔn.

⁴ Nayi, e a kolonma nen, a n yamarini ito falaxi e xa nen alogo layirin naxan nxu nun Lewine tagi, na nama kala." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁵ "N ma layirin luxi nen e xɔn, a findi siimayaan nun bɔɔɔe xunbenla ra e xa. N na e so nen e yii alogo e xa gaxu n ye e ra. E lu nen n ye e ragaxuni yati, e yi n xinla binya.

⁶ N ma sariyan ɔɔɔɔɔn yi e de. Wule fala yo mi lu e de. E bira nen n fɔxɔ ra bɔɔɔe xunbenla nun muxu faɔɔɔɔni, e yi muxu wuyaxi raxete haken fɔxɔ ra."

⁷ "Amasɔɔ saraxaralina falane fekolonna nan fima muxune ma. Muxune xaranna fenma a tan nan na lan sariyane ma. Amasɔɔ Alatala Senben Birin Kanna xeraan nan a ra.

⁸ Koni e tan bata kiraan beɔɔn, e bata muxu wuyaxi ratantan sariyan xɔn. N layirin naxan xidi nxu nun Lewi bɔnsɔnna muxune, e bata na kala." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁹ "N maraɔaxun nun marayarabin nagidima e ma nen yamaan tagi. Amasɔɔ e mi biraxi n ma kiraan fɔxɔ ra, fɔ e to muxune rafisaxi e bode xa sariyan xɔn."

Futu feen sariyana

¹⁰ En birin fafe keden xa mi a ra ba? Ala kedenna xa mi en birin daxi ba? Nanfera naye en na en bode yanfama, en yi layirin kala naxan xidi en benbane nun Ala tagi?

¹¹ Yuda kaane bata tinxintareyaan liga. Fe haramuxin bata liga Isirayila nun Yerusaleen yi, bayo yire sariyanxin naxan yi rafan Alatala ma, Yuda kaane bata na raharamu. E bata sungutunne futu naxanye ala xɔɔɔna nde batuma.

¹² Naxan na ito liga, Alatala xa na kanna kedi Yaxuba bɔnsɔnne dɔxɔdene yi. A tan nan kantanna tima, a yabin ti. Ala xa na kanna kedi hali a saraxane ba Alatala Senben Birin Kanna xa.

¹³ A mato, e mɔn naxan xunna. E wugama, e kutunma, e yi Alatalaa saraxa ganden nafe ye e gen na bayo a mi fa e saraxane matoma, a mi sese rasuxuma e yii.

¹⁴ E mɔn yi a fala, a nanfera? Bayo Alatala nan seren na e nun ɔaxanla tagi i naxan dɔxi i foninge waxatini, i naxan yanfaxi, hali i fe rafala boden to yi a ra, hali e nun na to bata yi layirin xidi.

¹⁵ Ala mi e findixi gbindi kedenna xan na ba, a yi niin bira na yi? Na gbindi kedenna nanse fenma fɔ bɔnsɔnna naxan Ala kolon. Nayi, e yete suxu e niini, e nama e foninge waxatin ɔaxanla yanfa.

¹⁶ Alatala, Isirayilaa Ala naxa, "Naxan na a me a ɔaxanla ra xɔnnantenyan, na gbalon funfu luma a ma nen. Nayi, e yete suxu e niini e nama muxune yanfa." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Ala fa fena kitisadeni

¹⁷ E fala xuine Alatala xadanma. E a falama, e naxa, "Nxu a raxadanma di?" E noma a fale, e naxa, "Naxan yo fe ɔaxin liga, ne nan fan Alatala ye e ra yi. Na kanne nan nafa na ma." Hanma e naxa, "Ala naxan kiti kenden sama, na minen yi?"

3

¹ "A mato, n nan n ma xeraan nasigama nen, a yi kirani tɔn n ye e ra. Nayi, sanja ma kedenni, e marigin naxan fenma, na soma nen a batu banxini. E n ma xeraan naxan mamema lan n ma layirin ma, na fama nen." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

² Anu, nde luye a nii ra a fa lɔxɔni? Nde luye tixi a na fa waxatin naxan yi? Bayo a luma nen alo xabuna sulun teena,* alo dugin xana xɔsi ba safunna.

³ A dɔxɔma nen alo xabun naxan wure gbeti fixen naxulunma a rasensen xinla ma a yi a gbiin ba. A Lewine rasarijanma nen alo xemaan nun wure gbeti fixen nasensenma kii naxan yi, e findi saraxarali tinxinxine ra Alatala xa.

⁴ Nayi, Yuda kaane nun Yerusaleen kaane kiseen rafanma nen Alatala ma, alo waxati danguxine yi.

⁵ "N nan n masoma nen e ra kitisadeni. N yi sereyaan ba kɔeramuxune nun yalundene xili ma mafuren, e nun naxanye e kolɔma wulen fari, e nun naxanye walikene saranna nun kaja gilene nun kiridine kansunma, e nun naxanye xɔɔɔne rabeginma, naxanye mi gaxuma n ye e ra." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Yaganne fe

⁶ "N tan Alatala, n mi masaraxi. Nanara, e tan Yaxuba bɔnsɔnne, e mi raxɔrixi.

⁷ Xabu e benbane waxatini, e bata e xun xanbi so n ma tɔnne yi, e mi e suxi. E mɔn xa xete n ma, n fan yi n ye e rafindi e ma." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. "Anu, e a falama, e naxa, 'Nxu fa xetema Ala ma di?'

⁸ Adamadiin nɔe Ala muɔe ba? Anu e bata n muɔa. E n maxɔdinma, e naxa, 'Nxu i muɔaxi di?' E to mi yaganna nun kise defexine fima.

* 3:2; 3.2Sulun teɔn mɔn falama yirena nde yi fa fala "Furu teena."

⁹ Dangana ε tan yamanan muxune birin fɔxɔ ra amasɔtɔ ε n muɲama.

¹⁰ Ε fa yaganne defexin na se ramaradeni alogo balon xa lu n ma banxini waxatin birin." Alatala Senben Birin Kanna naxa, "Ε n nakorɔsi feni ito yi iki, ε a mato, xa n mi kore xɔnna dεεn nabiye ε xa, n baraka gbeen nagodo ε ma han a dangu ayi."

¹¹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, "N mi tinɲε se kalane yi ε sansine kala bɔxɔni, ε wudi binle mi luyε e bogitarene ra.

¹² Siyane birin a falama nεn ε ma a dubadene, bayo ε yamanan ɲaxunma nεn." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Ala tinxin muxune saranma nεn

¹³ Alatala naxa, "Ε fala xɔlene ti nεn n ma. Ε mɔn a falama, ε naxa, 'Nxu nanse falaxi i ma?'

¹⁴ Ε a fala nεn, ε naxa, 'Ala batun tɔnɔ yo mi na! Nxu nanse sɔtɔxi a sariya suxuni, nxu sunuxin yi lu sigan tiye Alatala Senben Birin Kanna fe ra.

¹⁵ Nxu fa a falama nεn iki a sεwan yete yig-boone nan xa. Fe ɲaxi rabane nan sabatixi yati! Hali naxanye Ala bunbama, e yete sɔtɔma a ra.' "

¹⁶ Nayi, naxanye gaxuxi Alatala yeε ra, ne falan tima e bode tagi, Alatala tuli matixi e ra, a e xuiin namεma. Muxun naxanye gaxuxi Alatala yeε ra e a xinla binya, ne xinle yi sebe Ala yetagi alogo a xa a ɲɔxɔ lu e xɔn.

¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna naxa, "Ε findima nεn n gbeen na. N na e findi n yete gbee yamaan na lɔxɔ naxan yi, e kinink-ininna n suxuma nεn alo dii fapan kininkin-inma a diin ma kii naxan yi naxan walima a xa.

¹⁸ Nayi, ε mɔn tagi rabaan toma nεn tinxin muxun nun muxu ɲaxin tagi, e nun Ala batu muxun nun naxan mi a batuma."

¹⁹ Amasɔtɔ Alatala Senben Birin Kanna naxa, "Na lɔxɔn fama tεεn nan na alo sulun tεεna.† Yetε yigboone nun fe ɲaxi rabane birin findima sεxe xaren nan na, na lɔxɔn yi findi tεεn na e xa. E salen mi luyε, hali e siyadina a mi luyε.

²⁰ Koni ε tan naxanye n xinla binyaxi, n ma tinxinyaan minima nεn kεnεnni ε xa alo sogen na te, a kεnenna yi ε rakisi, ε xɔrɔyama nεn, ε yi tugan sεwani alo ɲinge dii lugox-ine."

²¹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, "Nayi, ε muxu ɲaxine yibodonma nεn, e lu alo xubena ε sanna bun, na lɔxɔni, n lɔxɔn naxan yitɔnma."

Nabi Eli faan firindena

²² N sariyan naxanye so n ma walikεεn Musa yii Horebe geyani Isirayila kaane xa,

n ma tɔnne nun yamarine, ne fe xa rabira ε ma.

²³ N tan yetεεn Nabi Eli rafama nεn ε ma benun Alatalaa lɔxɔ gbee magaxuxin xa a li.

²⁴ A yi dii fafane bɔɲεn nafindi e diine ma, a diine bɔɲεn nafindi e fafane ma, alogo n nama fa ε bɔxɔn halagi.

† 3:19: 3.19Sulun tεεn mɔn falama yirena nde yi fa fala "Furu tεεna."

Matiyu Matiyu Yesu a Fe Xibaru Fanin Naxan Sebe

Matiyu Kitabun yireni ito sebexi nen jee tonge saxon e nun suulun jaxan Yesu te xanbini kore xonna ma. Mudu maxinla nan yi Matiyu ra Romi kaane xa Yesu a xilima waxatin naxan yi. Matiyu findi Yesu a xarandiina nde nan na. Yesu a taruxun ligaxi nen Matiyu yee xori, a yi a sebe waxati gbete yi.

Matiyu nun Maraka nun Luka Yesu a taruxun yebama fayida kii kedenna nin. Koni Matiyu a gbeen sebexi Yahudiyane nan xa. Na nan a liga, a yirena ndee sebe Yahudiyane naxanye famuma dangu siya gbetene ra. A mon nabiya fala fonne fe falama dangu bonne ra alogo a xa a yita Yahudiyane ra fa fala Yesu bata nabine birin ma falane rakamali.

Kitabun yireni ito Yesu bari kiin nan singe yebama, Mariyamaa diina. Yesu xaran wuyaxi ti nen a dunuya yi gidini a yamaan xa. A mon kabanako wuyaxi liga nen. Matiyu na nan yebama Ningila Yesu kui. Donxen na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a rakeli fena sayani.

Yesu benbane fe

Taruxune Singen 2.3-15 nun Luka 3.23-38

¹ Yesu Alaa Muxu Sugandixin benbane xinle nan itoe ra. Dawuda bansonna nde nan yi Yesu ra. Iburahima bansonna nde nan yi Dawuda ra.

² Iburahima nan Isiyaga soto. Isiyaga yi Yaxuba soto. Yaxuba yi Yuda nun a xunyene nun a tadane soto.

³ Yuda yi Peresi nun Sera soto. E nga nan yi Tamar ra. Peresi yi Xesiron soto. Xesiron yi Rami soto.

⁴ Rami yi Aminadabo soto. Aminadabo yi Naxason soto. Naxason yi Salimon soto.

⁵ Salimon nun Raxabi yi Boosu soto. Boosu nun Ruti yi Obedi soto. Obedi yi Yese soto.

⁶ Yese yi Manga Dawuda soto.

Dawuda yi Sulemani soto. A nga yi findixi Yurayaa naxanla nan na.

⁷ Sulemani yi Robowan soto. Robowan yi Abiya soto. Abiya yi Asa soto.

⁸ Asa yi Yosafati soto. Yosafati yi Yehorami soto. Yehorami yi Yusiya soto.

⁹ Yusiya yi Yotami soto. Yotami yi Axasi soto. Axasi yi Xesekiya soto.

¹⁰ Xesekiya yi Manase soto. Manase yi Amon soto. Amon yi Yosiya soto.

¹¹ Yosiya yi Yekonaya nun a xunyene nun a tadane soto, e Isirayila muxune suxu waxatin naxan yi, e siga e ra Babilon taani konyiyani.

¹² E siga xanbini Babilon taani, Yekonaya yi Selatili soto. Selatili yi Sorobabeli soto.

¹³ Sorobabeli yi Abiyudi soto. Abiyudi yi Eliyakimi soto. Eliyakimi yi Asori soto.

¹⁴ Asori yi Sadaki soto. Sadaki yi Ahimi soto. Ahimi yi Eliyudi soto.

¹⁵ Eliyudi yi Eleyasari soto. Eleyasari yi Matani soto. Matani yi Yaxuba soto.

¹⁶ Yaxuba yi Yusufu soto, Mariyamaa xemena, naxan Yesu bari, naxan xili "Alaa Muxu Sugandixina."

¹⁷ Awa, folo Iburahima ma, han sa dexo Dawuda ra, na findi mayixete fu nun naanin nan na. Folo Dawuda ma, han e siga Isirayila yamaan na Babilon taani waxatin naxan yi, na fan mayixete fu nun naanin. Folo e sigan ma Babilon taani, sa dexo Alaa Muxu Sugandixin bari waxatin na, na fan findixi mayixete fu nun naanin nan na.

Marigi Yesu soto fena

Luka 2.1-7

¹⁸ Awa, Yesu Alaa Muxu Sugandixin sotoxi kii naxan yi, na nan ito ra. A nga, Mariyama yi masuxi Yusufu xon ma nun, koni benun a xa dexo a xon ma waxatin naxan yi, a yi a to a bata fudikan fata Alaa Nii Sarijanxin na.

¹⁹ Tinxin muxun nan yi a xemen Yusufu ra. A mi yi waxi a xa Mariyama rayagi yamaan yetagi. Nanara, a yi a miri a xa a futun kala luxunni.

²⁰ A yi a mirima na feen ma waxatin naxan yi, Marigina malekan yi mini a xa xiyeni, a naxa, "Yusufu, Dawuda bansonna, i nama gaxu i ya naxanla Mariyama tonge, amasoto a diin naxan barima, na fataxi Alaa Nii Sarijanxin nan na.

²¹ A dii xemen barima nen, i yi a xili sa Yesu * amasoto a tan nan a yamaan nakisima e yulubine ma."

²² Ito birin ligaxi nen alogo Marigin naxan falaxi a nabiin xon ma, a na xa kamali.

²³ A naxa,

"Sungutun nasolnxin fudikanma nen, a dii xemen bari.

E yi a xili sa Emanuweli,

na bunna neen fa fala, 'Ala en tagi.' "†

²⁴ Nanara, Yusufu xulun waxatin naxan yi, Marigina malekan naxan yamari a ma, a na liga, a yi Mariyama tongo a naxanla ra.

²⁵ Koni e mi kafu han a yi dii xemen bari. Yusufu yi a xili sa "Yesu."

2

Xonton tiin naxanye sa keli sogeteden binni

* **1:21: 1.21** Yesu xinla bunna neen, fa fala "Marakisi Tiina" Heburu xuini. † **1:23: 1.23** Esayi 7.14 nun 8.8 nun 8.10 fan mato.

¹ Yesu to sɔtɔ Betelemi taani Yudaya yamanani Manga Herode waxatini, fekolonne yi fa sa keli sogeteden binni, fa Yerusalɛn taani.

² E muxune maxɔdin, e naxa, “Diidin naxan barixi Yahudiyane mangan na, na minɛn yi? Nxu bata a taxamaseri saren to nxu yi sogeteden binni waxatin naxan yi. Nanara, nxu bata fa nxu xa fa a batu.”

³ Manga Herode na mɛ waxatin naxan yi, a kuisan, e nun Yerusalɛn kaane birin.

⁴ A yi yamaan saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne xili, a yi e maxɔdin, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin yi lan a xa bari minɛn yi?”*

⁵ E yi a yabi, e naxa, “A barima Betelemi taan nin Yudaya yamanani. Nabini ito nan seɓexi, a naxa,

⁶ ‘I tan, Betelemi taan Yuda yamanani, taa xuri mi i tan na Yudaya taa gbeene yɛ. Amasɔtɔ mangana nde kelima nɛn i tan yi naxan Isirayila muxune masuxuma, n ma yamana.’ ”†

⁷ Awa, Manga Herode yi fekolonne xili wundoni, a yi e maxɔdin na saren mini waxatin yetɛɛn ma.

⁸ A yi jungun sa e ma siga Betelemi taani, a naxa, “E sa diidina fe yɛɛ fen han! E na a to waxatin naxan yi, e yi n nakolon alogo n fan xa sa a batu.”

⁹ E to mangana falan namɛ, e yi siga. E saren naxan to sogeteden binni a fɔlɔni, e mɔn yi na to, a yi lu e yɛɛ ra han a sa ti diidin yiren xun ma.

¹⁰ E to na saren to, e yi sɛwa han!

¹¹ E to so banxini, e yi diidin nun a nga Mariyama to. E yi e xinbi sin a xa, e yi a batu. Na xanbi ra, e yi e sanba seene ramini, e yi xɛmaan nun wusulan na nun mirihi latikɔnɔnna fi a ma.

¹² Ala yi fekolonne rakolon xiyeni, a e nama fa xɛtɛ Manga Herode fɛma. E yi xɛtɛ kira gbɛtɛ xɔn ma e konni.

Yesu sɔtɔ muxune yi e gi

¹³ Fekolonne kelixin na yi, Marigina malekan yi mini Yusufu xa xiyeni, a yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i diidin nun a nga tongo, e yi e gi, e siga Misiran yamanani. E sa lu na han n na falan ti e xa waxatin naxan yi. Amasɔtɔ Herode diidin fenma a faxa xinla nan ma.”

¹⁴ Nayi, Yusufu yi keli, a diidin nun a nga tongo kɔɛɛn na, e siga Misiran yamanani.

¹⁵ A lu na han Herode yi faxa. Marigin naxan fala nabiin xɔn ma, na yi kamali, a naxa,

“N na n ma dii xɛmɛn xili nɛn a xa keli Misiran bɔxɔni.”‡

Diine faxa fena

¹⁶ Herode to a kolon a fekolonne bata a mayenden, a bɔɓɛn yi te kati! A yi yamarin fi, a dii xɛmɛn naxanye Betelemi taan nun a rabilinna birin yi, naxanye barin munma jɛɛ firin sɔtɔ, a ne birin xa faxa. A na waxatin nagidi fekolonne gbee falan nan xɔn.

¹⁷ Nayi, Nabi Yere mi a falan yi kamali, a naxa,

¹⁸ “Gbelegbele xuiin nun wuga xui gbeen tema Rama taani,

Rakeli nan a diine wugama.

A mi tinjɛ a xa masabari

amasɔtɔ e birin bata faxa.”§

E xɛtɛ fena keli Misiran yi

¹⁹ Herode faxa waxatin naxan yi, Marigina malekan yi mini Yusufu xa xiyeni Misiran yamanani,

²⁰ a yi a fala, a naxa, “Keli, i diidin nun a nga tongo, i xɛtɛ Isirayila yamanani amasɔtɔ naxanye diidin fenma a faxa feen na, ne bata faxa.”

²¹ Nanara, Yusufu yi keli, a diidin nun a nga tongo, a xɛtɛ Isirayila yamanani.

²² Koni a mɛ waxatin naxan yi, a Herode a dii xɛmɛn Arikelayusi dɔxi a fafe jɔxɔni mangan na Yudaya yamanan xun na, Yusufu yi gaxu na yidɔxɔ feen na. Ala mɔn yi a rakolon xiyeni, a yi siga Galile yamanani.

²³ A yi sa dɔxɔ taana nde yi naxan xili Nasarɛti. Nabine falane yi rakamali, fa fala, “A xili bama nɛn ‘Nasarɛti kaana.’ ”

3

Yoni Marafu Tiina kawandina

Maraka 1.1-8, Luka 3.1-18, Yoni 1.19-28

¹ Yoni Marafu Tiin yi fa na waxatini a kawandin ba fɔlɔ tonbonni Yudaya yamanani.

² A naxa, “E xun xanbi so e hakene yi, amasɔtɔ Ariyanna Mangayaan bata maso!”

³ Nabi Esayi yi a tan nan ma fe falama, a naxa,

“Muxuna nde xuiin minima tonbonni,

naxan a falama,

‘E kirani tɔn Marigin yɛɛ ra,

e kirane matinxin a xa!’ ”*

⁴ Nɔgɔmɛ xabe dugin nan yi ragodoxi Yoni ma. A yi tagi xidixi kidin na. A yi baloma tuguminne nun kumin nan na.

⁵ Yamaan yi lu fɛ a fɛma keli Yerusalɛn nun Yudaya yamanan nun Yurudɛn baan nabilinna birin yi.

⁶ E yi e ti e yulubine ra, a yi e rafu Yurudɛn baani e tubi xinla ma Ala ma.

* 2:4. 2:4 A na maxɔdinna tixi nɛn bayo muxune yi Alaa Muxu Sugandixin faan mamɛma bayo nabi fonne waliyiyi falane bata yi a fe yita xabu jɛɛ kɛmɛ wuyaxi. † 2:6. 2:6 Mika 5.1 ‡ 2:15. 2:15 Hose 11.1 § 2:18. 2:18 Yere mi

31.15 * 3:3. 3:3 Esayi 40.3

⁷ Yoni to Farisi muxune† nun Saduse muxun‡ wuyaxi to fe a fema, a xa e rafu igeni, Yoni yi a fala e xa, a naxa, “E tan saji bõnsõnne! Nde e rakolonxi, e xa e gi Alaa xõlon bun ma?”

⁸ E kewanle xa a yita fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi.

⁹ E nama e miri fa fala e benban nan Iburahima ra. N xa a fala e xa, Ala nœ gemeni itoe finde nen Iburahima bõnsõnne ra!

¹⁰ Bunbin bata yitõn wudi salenne sege feen na. Wudin naxan mi bogi faji tima, na sege ma nen, a woli teeni.

¹¹ N tan e rafuma igeni e tubi xinla nan ma Ala ma. Koni naxan senben gbo n tan xa, na fama n tan xanbi ra, n mi nœ naxan ma sankidi fulunje yati. Na e rafuma Alaa Nii Sarijanxin nun teen nin.

¹² A segedenna a yii, a maali fe, a yi a sa sagan kui, koni a se dagin sama nen tee tutareni!”

Yesu rafu fena igeni

Maraka 1.9-11, Luka 3.21-22, Yoni 1.32-

34

¹³ Na waxatini Yesu yi keli Galile yamanani, a siga Yoni fema Yuruden baani, alogo Yoni xa a rafu igeni.

¹⁴ Koni Yoni yi tondi, a naxa, “N makona a ma, i tan nan xa n tan nafu, koni i bata fa n tan fema.”

¹⁵ Yesu yi a yabi, a naxa, “Tin ito xa liga singen, amasoto a lan nen en xa fe tinxinxine birin nakamali.” Nanara, Yoni yi tin.

¹⁶ Yesu to rafu, a keli igeni nen tun, kore xonna deen yi rabi a xa, a yi Alaa Nii Sarijanxin to gode ganba sawurani, a doxo a ma.

¹⁷ Fala xuiin yi keli kore, a yi a fala, a naxa, “N nafan Dii Xemen nan ito ra naxan bata n kenan ki faji.”

4

Setana yi kata Yesu ratantandeni

Maraka 1.12-13, Luka 4.1-13

¹ Na xanbi ra, Alaa Nii Sarijanxin yi Yesu xali tonbonni alogo Yinna Manga Setana xa kata a ratantan feen na.

² Yesu yi soge tonge naanin kœ tonge naanin ti sunni, a mi donse don, sunna yi a suxu.*

³ Maratantan tiin yi fa Yesu fema, a naxa, “Xa Alaa Dii Xemen nan i tan na, a fala gemeni itoe xa, e xa maxete burun na.”

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “A sebexi Kitabun kui, a naxa, ‘Muxun mi balon donseen xan gbansan na fo Ala falan naxanye birin tima.’† ”

⁵ Yinna Manga Setana yi Yesu tongo, a siga a ra Taa Sarijanxini,‡ a sa a ti Ala Batu Banxin xun tagi.

⁶ A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Xa Alaa Dii Xemen nan i tan na, tugan, amasoto a sebexi Kitabun kui, a naxa,

‘Ala yamarin fima nen a malekane ma i ya fe yi.

E yi i tongo, alogo i nama i sanna din geme yo ra. § ”

⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “A mon sebexi Kitabun kui, a naxa, ‘I nama i Marigina Ala mato bunbani.’* ”

⁸ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana mon yi a tongo, a siga a ra geya gbeen fari, a dunnya mangayane nun a binyene birin yita a ra.

⁹ Setana yi a fala xa, a naxa, “Xa i xinbi sin n bun ma, i yi n batu, n ni itoe birin fima i ma nen.”

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Setana, keli be! Amasoto a sebexi Kitabun kui, a naxa, ‘I xa i Marigina Ala binya, i yi a keden peen batu.’† ”

¹¹ Nayi, Yinna Manga Setana yi keli Yesu fema. Malekane yi fa a mali.

Yesu yi a wanla folo Galile yi

Maraka 1.14-15, Luka 4.14-15

¹² Yesu a me waxatin naxan yi, a e bata Yoni sa kasoon na, a siga Galile yamanani.

¹³ A mi fa doxo Nasareti taani sonon, a sa doxo Kaperunan taani Galile daraan de Sabulon nun Nafatali bõxoni.

¹⁴ A na ligaxi nen, alogo Nabi Esayi naxan falaxi, na xa kamali, a naxa,

¹⁵ “Sabulon kaan nun Nafatali kaan naxanye baan binni, Yuruden baan de,

siya gbetene gbeen Galile naxan na,

¹⁶ yamaan naxan doxi dimini,

ne bata kenan gbeen to.

Naxanye doxi sayaan dimini,

kenenna bata mini ne ma!”‡

¹⁷ Na waxatini, Yesu yi kawandin ba folo, a naxa, “E xun xanbi so e hakene yi! Amasoto Ariyanna Mangayaan bata maso.”

† 3:7: 3.7Farisi muxune: Yahudiyanen nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sœbe so Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyan bonne ra. E mon yi e benbane namunne suxuma kii xodexeni.

E tan yi laxi malekane ra. E mon yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. ‡ 3:7: 3.7Saduse muxune: Yahudiyanen nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lan mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mon mi yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. *

‡ 4:2: 4.2Na waxatini, muxun na yi sunna suxu, a mi yi donseen donma hali kœen na. Waxatina nde yi, e mon yi a penige e nama igen fan min hali kœen na. † 4:4: 4.4 Sariyane 8.3 ‡ 4:5: 4.5 Yerusalan nan xili Taa Sarijanxina bayo a rasarijanxi Ala xa. Na feen sebexi Yaburin 87.1-3

kui. § 4:6: 4.6 Yaburi 91.11-12 * 4:7: 4.7 Sariyane 6.16 † 4:10: 4.10 Sariyane 6.13 ‡ 4:16: 4.16 Esayi 8.23 han 9.1

Yesu yi muxu naanin xili

Maraka 1.16-20, Luka 5.1-11

¹⁸ Yesu sigan tima Galile Daraan dɛxɔn ma waxatin naxan yi, a yi ngaxakedenma firin to. Yɛxɛ suxun nan yi e ra. Simɔn naxan xili Piyeris e nun a ngaxakedenna, Andire, e yi yɛxɛ suxuni yalaane na darani.

¹⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bira n fɔxɔ ra. N xa ε findi muxu fenne ra Ala xa alo ε yɛxɛn suxuma kii naxan yi.”

²⁰ E yi e yalane sa mafuren! E bira a fɔxɔ ra.

²¹ A sigaxin yɛɛn na ndedi, a yi ngaxakedenma firin gbetɛye to, Yaki nun Yoni, Sebede a dii xɛmɛne. E nun e fafe yi e yalane yitɔnma kunkin kui. Yesu yi e xili.

²² E yi e fafe lu kunkin kui sa! E bira Yesu fɔxɔ ra.

Yesu yi yamaan mali

Luka 6.17-19

²³ Yesu yi siga Galile yamanan birin yi, a yamaan xaran e salide banxine yi. A yi Ariyanna Mangayana fe Xibaru Fapin kawandin ba e xa, a yi yamaan furetone rakɛndɛya furen sifan birin ma.

²⁴ Muxune yi na feen xibarun mɛ Siriya yamanan birin yi. Yamaan yi fa fureton sifan birin nun tɔrɔ muxune ra e nun jinan jaxin yi naxanye fɔxɔ ra e nun gan furetone nun lɛbutɛnne. Yesu yi ne birin nakɛndɛya.

²⁵ Yama gbeen yi bira a fɔxɔ ra keli Galile yamanan nun Taa Xun Fune yi. Ndee fan yi sa keli Yerusalem nun Yudaya nun Yuruden baan kidi ma.

5

Yesu yi kawandin ba geyaan fari

¹ Yesu to yama gbeen to, a te a sa dɔxɔ geyaan fari. A xarandiine yi fa a fɛma.

² A yi e xaran fɔlo.

Sɛwa gbeena fe

Luka 6.20-23

³ A naxa, “Sɛwan na kanne xa, naxanye mako Ala ma bayo ne Ariyanna Mangayaan sɔtɔma nɛn.

⁴ Sɛwan na kanne xa, naxanye wugama, bayo Ala ne madɛndenma nɛn.

⁵ Sɛwan na kanne xa, naxanye limaniyaxi, bayo bɔxɔn findima nɛn ne kɛɛn na.

⁶ Sɛwan na kanne xa, tinxinna xɔnla naxanye suxuma alo kamɛn nun min xɔnla, bayo ne wasama nɛn.

⁷ Sɛwan na kanne xa, naxanye kininkininma, bayo Ala kininkininma nɛn ne fan ma.

⁸ Sɛwan na kanne xa,

naxanye bɔɲɛn sarijanxi, bayo ne Ala toma nɛn.

⁹ Sɛwan na kanne xa, naxanye bɔɲɛ xunbenla rasoma, Ala ne xilima nɛn a a diine.

¹⁰ Sɛwan na kanne xa, naxanye bɛsɛnxɔnxi e tinxinyana fe ra, bayo ne Ariyanna Mangayaan sɔtɔma nɛn.”

¹¹ “Yamaan na ε konbi, e yi ε bɛsɛnxɔnya, e yi fala jaxin sifan birin ti ε xili ma n tan ma fe ra, sɛwana ε tan xa nayi.

¹² E sɛwa, ε jaxan, amasɔtɔ barayi gbeen namaraxi ε xa ariyanna yi. Amasɔtɔ e nabine fan bɛsɛnxɔnya na kii nin xabu a fɔloni.”

Fɔxɔn nun kɛnenna fe

Maraka 9.50, 4.21, Luka 14.34-35, 8.16

¹³ Yesu naxa, “E luxi nɛn alo fɔxɔna dunuɲa muxune birin xa. Koni xa fɔxɔn mɛxɛmɛxɛnna ba ayi, a fa ramɛxɛmɛxɛnma nanse ra nayi? A tɔnɔ mi fa na fɔ a woli ayi, yamaan yi a yibodon.

¹⁴ E luxi nɛn alo kɛnenna dunuɲa muxune birin xa. Taan naxan tixi geyaan fari, na mi luxunɲɛ.

¹⁵ Muxu yo mi lɛnpun nadɛɛɛ, a a raso deben bun ma. Koni fɔ lɛnpun xa dɔxɔ seen nan fari. Nanara, a kɛnenna fiye banxi kui kaane birin ma.

¹⁶ A na kii nin, ε kɛnenna xa yanban yamaan yɛtagi alogo e xa ε wali fajine to, e yi ε Fafe Ala binya ariyanna yi.”

Musaa Sariyana

¹⁷ Yesu naxa, “E nama ε miri fa fala n bata fa Sariya Kitabun nun nabine kitabune kaladeni. N mi faxi e kaladeni fɔ e rakamali-deni.

¹⁸ N xa jɔndin fala ε xa, fanni kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna daxi, sese mi bɛ Sariya Kitabun na hali sɛbenla yiredi keden pe han feen birin yi kamali.

¹⁹ Nanara, naxan na yamarini ito nde keden kala hali a xurun ki yo ki, a bonne xaran na ma, na kanna yatema muxudin nan na Ariyanna Mangayani. Koni naxan sariyani itoe suxuma, a bonne xaran ne ma, na kanna findima nɛn muxu gbeen na Ariyanna Mangayani.

²⁰ N xa jɔndin fala ε xa, xa ε tinxinyaan mi dangu sariya karamaxɔne nun Farisi muxune tinxinyaan na, ε mi soɛ Ariyanna Mangayani mumɛ!”

Yesu a falana xɔlɔna fe yi

²¹ Yesu naxa, “E bata a mɛ a Ala bata yi a fala en benbane xa, a naxa, ‘I nama faxan ti. Naxan na muxun faxa, na kitima nɛn.’* ”

²² Koni n tan a falama ε xa iki, naxan na xɔlɔ a ngaxakedenna ma, na kitima nɛn.

§ 4:18: 4.18 Muxune mɔn Piyeris ma a Pita.

* 5:21: 5.21 Xɔrɔyaan 20.13 e nun Sariyane 5.17

Naxan na a ngaxakedenna konbi, kitisa yamaan na makitima nen. Naxan na a fala fa fala, 'I tan xaxilitarena,' na kanna lan yahannama tɛɛn nin.

²³ Nanara, i nɛma i ya kiseen nalima Ala ma waxatin naxan yi saraxa ganden yetagi, a na rabira i ma fa fala i ngaxakedenna xoloxi i ma,

²⁴ i ya kiseen lu saraxa ganden yetagi sin-gen. I siga xulen, i sa ɛ nun i ngaxakedenna tagini tɔn. Na xanbi ra, i yi i ya kiseen fi Ala ma."

²⁵ "Xa i yengefaan sigama i ra i kitideni, ɛ nɛma kira yi, i xa kata i na feen ɲan ɛ tagi sinma alogo a nama i so kitisaan yii. Na fan yi i so doma kanne yii. Ne fan yi i sa kasoon na.

²⁶ N xa ɲɔndin fala i xa, nayi, i mi kele na mumɛ, fɔ i yanginna birin fi!"

Yesu a maxadina yalunyana fe yi

²⁷ Yesu naxa, "E bata yi a mɛ nun a Ala bata yi a fala, a naxa, 'I nama yalunyaan liga.'†

²⁸ Koni n tan a falama ɛ xa, naxan na ɲaxanla mato han a kunfa a ma, na kanna bata yelin yalunyaan lige a bɔɲeni.

²⁹ Xa i yiifari ma yɛɛn nan i birɛ yulubini, a ba na, i yi a woli ayi. Amasɔtɔ i fatin yirena nde halagixin fisa dangu i gbindin birin soon na yahannama yi.

³⁰ Xa i yiifari ma yiin nan i birɛ yulubini, a sege a ra, i yi a woli ayi. I yii kedenna segexin fisa dangu i gbindin birin soon na yahannama yi."

Futu kala feen maxadina

Matiyu 19.9, Maraka 10.11-12, Luka 16.18

³¹ Yesu naxa, "E yi a falama nun, e naxa, 'Naxan yo nɛma a ɲaxanla beɲɲɛ, a xa futu kala kedin so a yii.'‡

³² Koni n tan a falama iki, xa muxuna a ɲaxanla beɲɲɛ, ɲaxanla mi yalunya ligaxi, a bata a ɲaxanla ti yalunyaan ma nayi,§ bayo xa xɛmɛ gbete a futu, na bata yalunyaan liga a xɔn ma."

Kolna fe maxadina

³³ Yesu naxa, "E mɔn bata yi a mɛ nun, a a fala nen en benbane xa, a ina i kolɔ Marigini, fɔ i xa a rakamali.*

³⁴ Koni n na a falama ɛ xa iki, ɛ nama ɛ kolɔ ariyanna yi amasɔtɔ Ala mangaya gbɛden mɛnni.†

³⁵ E nama ɛ kolɔ dunuɲa ra amasɔtɔ Ala san tiden na a ra. E nama ɛ kolɔ Yerusalɛn

taani amasɔtɔ Manga gbeena taan nan na ra.

³⁶ E nama ɛ kolɔ ɛ xunna ra amasɔtɔ hali ɛ xun seɛ kedenna, ɛ mi nɔɛ a fɔrɛ hanma ɛ yi a fixa.

³⁷ Koni i ya falan xa findi 'Ɔn,' hanma 'En-en' tun! Xa i nde sa na fari, na kelixi Fe ɲaxin Kanna nin."

I nama i gbeen ɲɔxɔ

Luka 6.29,30

³⁸ Yesu naxa, "E bata yi a mɛ nun fa fala, 'Yɛɛn ɲɔxɔn xa fi yɛɛn na, ɲinna ɲɔxɔn xa fi ɲinna ra.'‡

³⁹ Koni n tan a falama iki, i nama i kankan muxu ɲaxin yɛɛ ra. Naxan na i dɛɛn fɔxɔ kedenna garin a ma, bode fɔxɔ fan ti a xa.

⁴⁰ Xa muxuna nde waxi i kiti feni i ya doma bun birana fe ra, tin a xa i ya doma gbeen fan tongo.

⁴¹ Xa muxu yo i karahan i xa goronna maxali kilo kedenni, i tan xa a findi kilo firinna ra.

⁴² Naxan na i xandi seni, i xa na ki. Xa muxuna nde wa i doli feni sena nde yi, i nama tondi."

I yaxune xanu

Luka 6.27-28, 32-36

⁴³ Yesu naxa, "E bata yi a mɛ nun fa fala, 'I adamadi boden xanu, i yi i yaxune ɲaxaxu.'§

⁴⁴ Koni n tan a falama ɛ xa iki, ɛ xa ɛ yaxune xanu. Naxanye ɛ besɛnxɔnyama, ɛ xa Ala maxandi ne xa.

⁴⁵ Nanara, ɛ ligama nen alo ɛ Fafe Ala naxan ariyanna yi. Amasɔtɔ a sogen natema muxu fajine nun muxu ɲaxine nan xa. Amasɔtɔ tinxin muxun nun tinxintarena, Ala tulɛn nafama ne birin xa.

⁴⁶ Muxun naxanye bata ɛ xanu, xa ɛ ne nan tun xanu, ɛ barayin sɔtɔma nayi di? Hali mudu maxinle fan na ligama!

⁴⁷ Xa ɛ ɛ ngaxakedenne nan tun xɔntɔn, ɛ nanfe ligaxi nayi naxan dangu bonne gbeen na? Amasɔtɔ hali denkeleyatarene na ɲɔxɔnna ligama.

⁴⁸ Nanara, ɛ lu fetareyani alo fɛ mi ɛ Fafe Ala ra kii naxan yi naxan ariyanna yi."

6

Xaranna Ala kiseene fe ra

¹ Yesu naxa, "E a liga ɛ yeren ma, ɛ nama ɛ wali fajine ke yamaan yetagi alogo e xa e to. Xa ɛ na liga, ɛ mi barayi sɔtɔma ɛ Fafe Ala ra ariyanna yi.

† 5:27: 5.27 Xorɔyaan 20.14 ɛ nun Sariyane 5.18 ‡ 5:31: 5.31 Sariyane 24.1 § 5:32: 5.32A bata a ɲaxanla ti yalunyaan ma. Bayo a ɲaxanla nan mɔn a ra Ala yɛɛ ra yi bayo a futun kala xun mi yi na Ala yɛɛ ra yi. * 5:33:

5.33 Saraxaraline 19.12 ɛ nun Yatene 30.3 ɛ nun Sariyane 23.22-24 † 5:34: 5.34 A mi kolna fe falama be lan wulen gbansanna ma. Koni hali ɲɔndin na a ra, Yesu naxa, i nama i kolɔ. Xa muxun dari feen nan ɲɔndi falan na, muxune lama a falan na nen hali a mi a kolɔ. ‡ 5:38: 5.38 Xorɔyaan 21.23-25 ɛ nun Saraxaraline 24.19-20 ɛ nun Sariyane 19.21

§ 5:43: 5.43 Saraxaraline 19.18

² Nanara, xa i yiigelitōne kima, i nama xōtaan fe i yee ra a ralideni alo nafigine a ligama kii naxan yi salide banxine nun taa tagine yi alogo yamaan xa e matōxo. N xa jōndin fala ε xa, e bata yelin e saranna sōte yamaan yii.

³ Koni xa i yiigelitōne kima, hali i kōmenna nama a kolon i yiifanna naxan ligama

⁴ alogo i ya hinan wanla xa raba suturani. Nayi, i Fafe Ala naxan i toma suturani, na i barayima nen."

*Xaranna Ala maxandin ma
Luka 11.2-4*

⁵ Yesu naxa, "E nēma Ala maxande, ε nama a liga alo nafigine. Amasōto a rafan e ma, e xa ti salide banxine nun taa tagine yi, e yi sali alogo yamaan xa e to. N xa jōndin fala ε xa, e bata yelin e saranna sōte yamaan yii.

⁶ Koni i tan nēma Ala maxande, so i ya banxini, i deen nagali, i yi i Fafe Ala maxandi i mi naxan toma. Nayi, i Fafe Ala naxan wundo yi feene toma, na i barayima nen."

⁷ Yesu naxa, "E nama lu xete fala fuyanne ma tun Ala maxandini alo denkeleyatarene. Amasōto e mirima a ma fa fala e na falan nawuya ayi Ala e xuiin namēma na nin.

⁸ E nama liga alo ne, bayo ε Fafe Ala ε makone kolon benun ε xa a maxandi.

⁹ Awa, ε Ala maxandima ikiini, ε naxa, 'Nxu Fafe naxan kore xōnna ma, i xinla xa sarijan.

¹⁰ I ya Mangayaan xa fa, i sagoon xa liga dunuɣa yi alogo yamaan xa e to. N xa jōndin fala ε xa, e bata yelin e saranna sōte yamaan yii.

¹¹ I nxo to balon fi nxu ma.

¹² I nxu mafelu nxu yulubine ra, alo nxu fan nxu hake tongone mafeluma kii naxan yi.

¹³ I nama tin nxu xa bira tantanni fo i nxu rakisi fe jaxin ma.' "

¹⁴ "Amasōto xa ε e hake tongone mafelu, ε Fafe naxan ariyanna yi, na fan ε mafeluma nen.

¹⁵ Koni xa ε mi ne mafelu e hake ne ra, ε Fafe Ala fan mi ε mafeluyee yulubine ra."

Sun suxu feen xaranna

¹⁶ Yesu naxa, "E nēma sunni, ε nama ε yetagini tōɣon alo nafigine e yetagine yixidima kii naxan yi alogo yamaan xa a kolon a e sunni. N xa jōndin fala ε xa, ne bata yelin e saranna sōte yamaan yii.

¹⁷ I tan nēma sunna suxuma, i yetagin maxa, i yi i xunni tōn

¹⁸ alogo yamaan nama a kolon fa fala i sunni fo i Fafe Ala i mi naxan toma, na a kolonma nen. I Fafe Ala naxan wundo feene toma, na i barayima nen."

*Ariyanna nafunla fe
Luka 12.33,34*

¹⁹ Yesu naxa, "E nama ε nafunle ramara dunuɣani ito yi ε banxine kui, xōrinxōrinna nun melimēnle a kalama denaxan yi. Muɣadene fan soma nen, e yi a muɣa.

²⁰ Koni ε xa nafunla ramara ariyanna yi, xōrinxōrinna nun melimēnle mi a kale denaxan yi, muɣadene fan mi soe na, e a muɣa

²¹ bayo i ya nafunla denaxan yi, i xaxinla fan mēnna nin."

*Fati benden gbee keɛnenna a fe
Luka 11.34-36*

²² Yesu naxa, "Muxun yeeɛn luxi nen alo lenpuna a fati benden xa. * Xa i yeeɛn kende, i fatin birin luma nen keɛnenni.

²³ Koni xa i yeeɛn kala, i fatin birin luma nen dimini. Nayi, keɛnenna naxan i yi, xa na bata findi dimin na, na dimin gboma ayi nen."

*Ala nun nafunla fe
Luka 16.13, 12.22-31*

²⁴ Yesu naxa, "Muxu yo mi nōe wale kari firinna xa sanɣa ma kedenni. Amasōto a kedenna rapaxuma nen, a kedenna xanu, hanma a kedenna binyama nen, a yi bonna rayelefu. E mi nōe wanla ke Ala nun nafunla xa sanɣa ma kedenni."

²⁵ "Nanara, n na a falama ε xa, ε nama kōtōfili ε dunuɣa yi gidina fe ra, ε naxan donma hanma ε naxan minna hanma ε ε maxidima naxan yi. Niin mi dangu donseen na ba? Fati benden mi dangu dugin na ba?

²⁶ E xōline mato, e mi se sima, e mi se xabama, donse ramarade mi e yii, koni ε Fafe naxan ariyanna yi, na nan e baloma. E mi fisa xōline xa ba?

²⁷ E tan nde nōe waxatidi se ε yete siine fari ε xaminna ma ba?

²⁸ E xaminna dugina fe ra nanfera? E wudi fuge fajine gbo kiin mato. E mi walima, e mi dugi rafalama e yete xa,

²⁹ anu n xa a fala ε xa, hali Manga Sulemani e nun a nōɣon birin yi, a mi a yete maraberi ba alo e tan nde.

³⁰ Ala nan seɣene maraberi bama naxanye solima to, tila e gan, e jan fefe! A mi ε maraberi be dangu ne ra ba? E denkeleyaan xurun."

³¹ "Nanara, ε nama xamin fa fala, 'En balon sōtoma di?' hanma 'En na igen sōtoma di?' hanma 'En dugin sōtoma di?'

³² Amasōto denkeleyatarene seni itoe birin fenma. Koni ε Fafe naxan ariyanna yi, na ε makoon kolon.

* 6:22; 6.22ato lenpuna: Sandani ito kui, i nōe i yeeɛn tiye nen se fajin na hanma a kobina. Xa i yeeɛn tixi se fajin na, na findima nen keɛnenna ra i xa.

³³ Koni ε Alaa Mangayaan fen singen e nun a tinxinyana, na xanbi ra a seni itoe birin soma ε yii nen.

³⁴ Nanara, ε nama xamin tila tərɔna fe ra. Tila xaminna tila nan ma. Amasoto lɔxɔn birin nun a tərɔn na a ra.”

7

ε nama bonne yalagi

Luka 6.37-38, 41-42

¹ Yesu naxa, “ε nama ε yete findi ε adamadi boden kewanle makiti muxun na, alogo Ala nama ε fan makiti.

² Bayo ε na bonne kewanle makiti kii naxan yi, Ala ε fan makitima na kii nin. ε ligaseen naxan yatema bonne xa, Ala fan na nan yatema ε xa.

³ Nanfera jamadin naxan i adamadi boden yeen xɔn, i na toma, koni gbindonna naxan i tan yeen xɔn, i mi na toma?

⁴ I ya a falama i adamadi boden xa nanfera fa fala, ‘Tin, n xa jamadin ba i yeen xɔn ma,’ koni gbindonna i tan yeen xɔn ma.

⁵ I tan nafigina! Gbindonna ba i yete yeen xɔn ma singen, na xanbi ra, i nɔε na jamadin toε nen, i yi a ba i adamadi boden yeen xɔn ma.”

⁶ “ε nama se sarɔɔnaxin sa barene bun.* ε nama ε bɔxɔ bun nafunla woli xɔsene bun ma.† Xa i na liga xɔsene e yibodonma nen, barene yi xajε ε ma, e yi ε xin.”

Ala maxandina fe

Luka 11.9-13

⁷ “ε seen maxodin, ε a sɔtɔma nen. ε seen fen, ε a toma nen. ε deen kɔnkɔn, a rabima ε xa nen.

⁸ Amasoto naxan yo na seen maxodin, na a sɔtɔma nen. Naxan na seen fen, na a toma nen. Naxan na deen kɔnkɔn, a rabima a xa nen.

⁹ Muxuna nde ε ye ba, naxan ma diin burun maxodinma a ra, a gemen so a yii?

¹⁰ Hanma a na yeɛen maxodin a ra, a sarɔn so a yii?

¹¹ Hali ε to findixi muxu jaxine ra, ε a kolon fa fala a lan nen, ε xa se fajin so ε diine yii. E faxi fa, ε Fafe naxan ariyanna yi, na se fajine soma a maxandi muxune yii kii naxan yi!”

¹² “Sariya Kitabun nun nabine kitabune birin bunna nan ito ra: I waxi muxune xa feen naxanye raba i xa, na jɔxɔnna liga bonne xa.”

Dε xurina fe

Luka 13.24

* **7:6: 7.6barene:** Yanyina nde, sandani ito bunna neen, fa fala i lan i xa muxune kawandi naxanye nɔε e tuli matiye i ra. † **7:6: 7.6bɔxɔ bun nafunla:** Gemen siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma fɔxɔ ige yi xaxunna ndee kui. Na gemen xili nen “perili.” ‡ **7:17: 7.17bogina:** Sanda sifani ito kui, bogi fajin findixi kɛwali fajin nan na. § **7:22: 7.22Na lɔxɔn** nɔε finde kitisa lɔxɔn nan na waxati rapanni.

¹³ “ε so de xurin na, amasoto kiraan naxan sigama yahannama yi, na ragbo, a so deen nagbo. Muxu wuyaxi soma nen menni.

¹⁴ Kiraan naxan sigama habadan nii rakisini, na yisiga raxɔlɔ, a deen mi ragbo, muxu wuyaxi mi a toma.”

Wudin nun a bogina fe

Luka 6.43-44

¹⁵ “ε a liga ε yeren ma wule nabine fe yi. E nɛma fama e xuruxi alo yeɛena, koni e kui feen luxi nen alo kanko xajene.

¹⁶ ε ne kolonma e kewanle nan xɔn. I manpa bogin bolonyε tansinna kɔε ra ba? I xɔde bogin bolonyε wudi maɔalixin kɔε ra ba?

¹⁷ Wudi fajin bogi fajin nan tima. Wudi jaxin bogi jaxin nan tima.‡

¹⁸ Wudi fajin mi bogi jaxin tima. Wudi jaxin mi bogi fajin tima.

¹⁹ Wudin naxan mi bogi fajin tima, na segema nen, a gan.

²⁰ Nba, ε wule nabine kolonma e kewanle xɔn ma na kii nin.”

Ala xuiin suxutare muxune fe

Luka 13.25-27

²¹ “Muxun naxanye a falama, e naxa, ‘Marigina, Marigina!’ ne birin mi soma Ariyanna Mangayani fɔ naxanye n Fafe Ala sagoon ligama.

²² Nanara, na lɔxɔn§ na a li, muxu wuyaxi a falama nen, e naxa, ‘Marigina, Marigina! Nxu bata yi nabiya falane ti i xinli nun, nxu jinanne kedi i xinli, nxu kabanako fe wuyaxi liga i xinli!’

²³ Nba, n na a falama e xa nen, n naxa, ‘N mi ε kolon mume! ε tan fe jaxi rabane, ε keli n fema!’ ”

Banxi ti firinne fe

Luka 6.47-49

²⁴ “Awa, muxun naxan birin n ma falane ramema, e yi e suxu, ne luxi nen alo xeme xaxilimaan naxan a banxin ti fanyen fari.

²⁵ Tulen fa waxatin naxan yi, xudene yi rafe, foye gbeen yi fa. Koni na banxin mi bira bayo a yi tixi fanyen nan fari.

²⁶ Muxun naxanye birin n ma falane ramema koni e mi e suxuma, ne luxi nen alo xaxilitaren naxan a banxin ti meɛensinna fari.

²⁷ Tulen faxina, xudene yi rafe, foye gbeen yi fa, banxin yi bira kii jaxini!”

Yesu senbena fe

²⁸ Yesu yelinxina falane birin tiye, ya-maan yi kabe a xaran ti kiin ma.

²⁹ A tan mi luxi alo e sariya karamɔxɔnɛ kii naxan yi, Yesu yi xaranna tima Ala senben nin.

8

Yesu yi dogonfontɔɔn nakendɛya
Maraka 1.40-45, Luka 5.12-16

¹ Yesu yi godo keli गयाan ma, yama gbeen yi biraxi a fɔxɔ ra.

² Awa, dogonfontɔɔn yi fa a fema, a yi a xinbi sin a bun ma, a naxa, “N kanna, xa i tin, i nɔɛ n nakendɛyɛ nɛn.”

³ Yesu yi a yiin sa a ma, a yi a yabi, a naxa, “N bata tin, i xa kendɛya.” Dogonfontɔɔn yi kendɛya mafuren.

⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa, koni siga saraxaraliin fema, a xa sa i mato. Na xanbi ra, Musaa sariyan saraxan naxan yamarixi, i na ba. Na finde nɛn sereyaan na e xa.”*

Sofa kuntigina walikɛɛn nakendɛya fena
Luka 7.1-10

⁵ Yesu so Kapɛrunan taani waxatin naxan yi, Romi sofaan kemɛ kuntigin yi fa a fema, a yi a mafan, a naxa,

⁶ “N fafe, n ma walikɛɛn furaxina n konni, hali a mi nɔɛ a mamaxe. A tɔrɔxi kati!”

⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa sa a rakendɛya.”

⁸ Kuntigin yi a yabi, a naxa, “N fafe, na binyen mi lan n ma, i siga n konni. Falan ti tun, n ma walikɛɛn kendɛyama nɛn.

⁹ N fan kuntigina nde nan ma nɔ bun, sofane n fan bun. N na a fale na ndee xa nɛn, n naxa, ‘Siga,’ a siga. N yi a fala nde gbete xa, n naxa, ‘Fa,’ a fa. N yi a fala n ma konyin xa, n naxa, ‘Ito liga,’ a na liga.”†

¹⁰ Yesu na mɛ waxatin naxan yi, a kabɛ. Muxun naxanye yi biraxi a fɔxɔ ra, a yi a fala ne xa, a naxa, “N xa jɔndin fala ɛ xa, n munna denkeleyaan sifani ito to Isirayila muxu yo yi.

¹¹ N xa a fala ɛ xa, muxu wuyaxi fama nɛn sa keli sogeteden nun sogegodode binni, e yi fa dɔxɔ Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba fema Ariyanna Mangayani.‡

¹² Koni naxanye yi lan nun e xa so Ariyanna Mangayani,§ ne raminima nɛn

tanden ma dimini, wugan nun jin naxinna denaxan yi.”

¹³ Yesu yi a fala kuntigin xa, a naxa, “Siga, a ligama i xa nɛn alo i denkeleyaxi a ma kii naxan yi.” Kuntigina walikɛɛn yi kendɛya na waxatin yeteni.

Yesu yi muxu wuyaxi rakendɛya
Maraka 1.29-34, Luka 4.38-41

¹⁴ Yesu yi siga Piyɛri* konni, a yi a bitan gilen furaxin li saxi a konni a fatin wolonxi a ma.

¹⁵ Yesu yi jaxanla yiin suxu, fati ma-wolonna yi a bepin, a keli, a ti, a wali fɔlɔ a xa.

¹⁶ Ninbanna soxina, yamaan yi fa muxu wuyaxi ra Yesu fema yinna jaxine yi naxanye fɔxɔ ra. Yesu yi yinnane kedi a falan xɔn, a furetone birin nakendɛya.

¹⁷ A na liga nɛn, alogo Nabi Esayi naxan fala, a na xa kamali, a naxa, “A en ma tɔrɔne nan tongoxi, en ma furene nan yi a fari.”†

Birana Yesu fɔxɔ ra
Luka 9.57-62

¹⁸ Yesu to yama gbeen to a rabilinni, a yi a fala a xarandiine xa, a e xa gidi daraan bode fɔxɔn na.

¹⁹ Sariya karamɔxɔna nde yi fa a fema, a naxa, “Karamɔxɔ, i siga dɛdɛ, n sigɛ i fɔxɔ ra.”

²⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xulumaseene xima yinle nan na, xoline yi e tɛɛn sa, koni hali n na n xunna sama denaxan yi, na mi n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yii.”

²¹ A fɔxɔrabirana nde yi a fala a xa, a naxa, “N Marigina, tin n xa sa n fafe maluxun singen.”

²² Yesu yi a yabi, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra, a lu faxa muxune xa faxa muxune maluxun.”‡

Yesu yi foye gbeen nati
Maraka 4.35-41, Luka 8.22-25

²³ Yesu yi dɔxɔ kunkin kui, a xarandiine yi siga a fɔxɔ ra.

²⁴ E daraan xun ma, foye gbeen yi keli, a igeni maxa. Igen mɔrɔnne§ yi sa kunkin xun ma. Koni Yesu yi xima.

²⁵ Xarandiine yi siga a fema, e yi a raxulun. E yi a fala, e naxa, “Marigina, nxu rakisi, nxu faxamaan ni i ra.”

* **8:4: 8.4dogonfontɔɔn:** Alaa sariyan kui, dogonfontɔɔn mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nɛn. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna saripan, hanma xa a mi saripan. Muxu gbete mi yi a yiin dinjɛ dogonfontɔɔn na, bayo na yi na kanna saripanna kalama nɛn. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfontɔɔn na ba muxun ma, fɔ a xa saraxan ba alogo a man xa saripan kii naxan yi, a fa so taani, a dɔxɔ a konni. A mato Saraxaraline sora 14. † **8:9: 8.9** Xɛmɛni ito yi laxi a ra fa fala senben Yesu yii daala xun na alo senbena a tan sofa kuntigin yii a sofane xun na kii naxan yi. Xɛmɛn misaala nan tongoxi a yete dunɔpa yi gidin kiin ma alogo a xa a yita fa fala Yesu yi nɔɛ a walikɛɛn nakendɛyɛ nɛn a senben na hali a gbindin mi siga. ‡ **8:11: 8.11** A bunna nɛn fa fala siya gbeteɛn fan kisin sotoma nɛn hali ba Yahudiyane ra. § **8:12: 8.12** Yanyina nde, na lanxi Isirayila kaane nan ma. * **8:14: 8.14** Muxune mɔn Piyɛri ma a Pita. † **8:17: 8.17** Esayi 53.4 ‡ **8:22: 8.22** A muxune nan ma naxanye mi biraxi a fɔxɔ ra naxanye mi nii rakisin sotɔxi. Ne luxi alo faxa muxune niin mabinni. § **8:24: 8.24Igen mɔrɔnne:** alo foyen na so igeni.

²⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “E gaxuma nan-ferā? E denkeleyaan mi gbo mumel!” Na xanbi ra, a keli, a foyen nun ige mōrōnne yamari, e yi e raxara.

²⁷ Muxune birin yi kabē, e naxa, “Muxu sifan mundun ito ra? Hali foyen nun igen mōrōnne a falan suxuma!”

Yesu yi muxu firin nakendeya yinnane naxan fōxō ra

Maraka 5.1-20, Luka 8.26-39

²⁸ Yesu yi siga Gadara yamanani daraan bode fōxōn na. Muxu firin yi a li na yi nax-anye yi kelixi bilingan yireni, yinna naxine yi e fōxō ra. E yi xajē kati! Muxu yo mi yi suse sigan tiyē na kiraan xōn.

²⁹ Yinnane yi e rasōnxō e falan ti e xōn, e naxa, “Alaa Dii Xēmēna, i nanse fenma nxu fēma? I faxi nxu naxankataden nin ba benun waxatin xa a li?”

³⁰ Xōsē kuru gbeen yi e dēgema na dēxōn ma nun.

³¹ Yinnane yi Yesu mafan, e naxa, “Xa i nxu kedima, nxu rasiga xōsē kuruni ito yi.”

³² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E siga.” Nayi, e sa so na xōsē kuruni. Xōsē kurun yi godo e giyē गयाan ma, e sa faxa darani.

³³ Muxun naxanye yi xōsene kantanma, ne yi e gi, e siga taani. E sa na feene birin fala e nun feen naxan ligaxi na muxune xa yinna naxine yi naxanye fōxō ra.

³⁴ Na ma, taa yi kaane birin yi sa Yesu ralan. E a to waxatin naxan yi, e yi a mafan, a xa keli e yamanani.

9

Yesu yi lēbutenna rakendeya

Maraka 2.1-12, Luka 5.17-26

¹ Yesu yi dōxō kunkin kui, a darani gidi, a siga a kon taani.

² Muxuna ndee yi fa xēmē lēbutenna nde ra a fēma, a saxi a sa seni e yii. Yesu yi e denkeleyaan to, a yi a fala lēbutenna xa, a naxa, “N ma diina, i bōjēn xa sa, i yulubine bata xafari.”

³ Sariya karamōxōna ndee yi e miri, e naxa, “Xēmēni ito Ala rayelefuma!”*

⁴ Yesu yi e miriyaan kolon. A yi a fala, a naxa, “E mirima fe naxi sifani itoe ma nanfera?”

⁵ Mundun fala raxōlō, ‘I yulubine bata xafari’ hanma, ‘Keli, i sigan ti?’

⁶ N na a yitama ē ra nēn nayi fa fala senbēna n tan Muxuna Dii Xēmēn yii dunupa yi, n muxune mafelu e yulubine ra.” A yi a fala lēbutenna xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga i konni!”

⁷ Xēmēn yi keli, a siga a konni.

⁸ Yamaan to na to, e gaxu, e yi Ala tantun amasōto a bata na senbē sifan fi muxune ma.

Yesu yi Matiyu xili

Maraka 2.13-17, Luka 5.27-32

⁹ Yesu yi keli, a siga. A yi mudu maxinla nde to, a yi xili Matiyu, a yi dōxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fōxō ra.” Matiyu yi keli, a bira a fōxō ra.

¹⁰ Yesu yi a dēgema Matiyu a banxini waxatin naxan yi, mudu maxili wuyaxi nun hake kan wuyaxi yi fa, e dōxō Yesu nun a xarandiine fēma e dēgedeni.

¹¹ Farisi muxuna ndee na to waxatin naxan yi, e yi a fala a xarandiine xa, e naxa, “E karamōxōn nun mudu maxinle nun hake kanne e dēgema e bode xōn ma nanfera?”

¹² Yesu yi e xuiin mē, a yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kende, na mako mi seribaan ma fō furetōne.

¹³ E siga, e sa Kitabuna falani ito bunna fēsefēse, a naxa, ‘Hinanna rafan n ma dangu saraxan na.’* Amasōto n mi faxi tinxin mux-une xan xilideyi fō hake kanne.”

Maxōdinna sun suxu feen ma

Maraka 2.18-22, Luka 5.33-39

¹⁴ Yoni a xarandiine yi fa Yesu fēma, e yi a maxōdin, e naxa, “Nxu tan nun Farisi muxune sunna suxuma, koni nanfera i ya xarandiine mi sunna suxuma?”

¹⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kanna nēma naxalandi tiine fēma waxatin naxan yi, e lan e xa sunu ba? Koni waxatina nde fama naxalandi kanna bama nēn e ye, e sunna suxuma nēn na yi.

¹⁶ Muxu yo mi nōē dugi nēnēn tongē a yi dugi fonna beteren a ra^s amasōto a dugi nēnēn bōma nēn a fonna ra, a yinla yi ragbo ayi.

¹⁷ Muxun mi manpa nēnēn sē se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nēnēn se sase fonna kalama nēn, manpaan yi bōxōn, se sase fonna yi kala. Koni manpa nēnēn sama se sase nēnēn nan kui, e firinna birin namarama nēn nayi ki fajji.”

Yesu yi muxu firin nakendeya

Maraka 5.21-43, Luka 8.40-56

¹⁸ Yesu yi na falama e xa waxatin naxan yi, Yahudiya kuntigina nde yi fa a xinbi sin Yesu bun, a naxa, “N ma dii tēmēn bata faxa iki sa! Koni fa i yiin sa a ma, a niin birama a yi nēn na yi.”

¹⁹ Na ma, Yesu yi keli, a bira a fōxō ra, e nun a xarandiine.

* **9:3: 9.3Ala rayelefuna:** Karamōxōne na falaxi nēn bayo Yesu bata falan ti alo Ala nan yi a tan na, a naxa, “i yulubine bata xafari” anu, Ala nan yulubine xafari. † **9:13: 9.13** Hose 6.6 ‡ **9:15: 9.15Naxalandi kanna:** Yesu nan luxi alo naxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nēn, fa fala muxune mi sunna suxuma sēwa waxatine yi. § **9:16: 9.16dugi nēnēn:** Yesu a sariya nēnēn mi se Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mōn mi se sariya nēnēn ma.

²⁰ Naxanla nde yi na yi, naxalan furen yi a ma xabu^{ne} fu nun firin. Na yi fa Yesu xanbi ra, a yi a yiin din a domaan lenben na.

²¹ Bayo a yi a mirixi a ma, a naxa, “Xa n na n yiin din a domaan na tun, n kende yama nen na yi.”

²² Yesu yi a firifiri, a yi a to, a yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii temena, i bɔnen xa sa, i ya denkeleyaan bata i rakendeya.” Naxanla yi kende ya na waxatin yeteni!

²³ Awa, Yesu yi so kuntigina banxini, a xulen fene to e nun yamaan naxan yi wugama,

²⁴ a naxa, “E mini! Dii temeni ito mi faxaxi, a xiin nen tun!” E birin yi gele a ma.

²⁵ E to yamaan namini, Yesu yi so, a dii temen suxu a yiin ma, dii temen yi keli.

²⁶ Muxune yi na feen xibarun me na yamanan yiren birin yi.

Yesu yi danxuto firin nakendeya

²⁷ Yesu keli mɛnni waxatin naxan yi, danxuto firin yi bira a foxo ra. E gbelegbele a foxo ra, e naxa, “Dawudaa Dii Xemena,* kininkinin nxu ma!”

²⁸ Yesu so banxini waxatin naxan yi, danxuto firin yi so a fema banxin kui. A yi e maxodin, a naxa, “E laxi a ra yati fa fala a n noe ito lige nen ba?” E yi a yabi, e naxa, “On, nxu fafe.”

²⁹ Yesu yi a yiin din e yeene ra. A yi a fala, a naxa, “A xa liga e xa alo e denkeleyaxi a ma kii naxan yi.”

³⁰ E yeene yi raba ayi. Yesu yi falan ti e xa a sobeen na, a naxa, “Muxu yo nama feni ito kolon!”

³¹ Koni e yi siga, e sa Yesu a fe xibarun nali na yamanan yiren birin yi.

Yesu yi bobon nakendeya

³² Awa, na xemene yi sigama waxatin naxan yi, muxuna ndee yi fa xemena nde ra Yesu fema naxan mi yi noe falan tiye amasoto yinna naxin nan yi a foxo ra.

³³ Yesu yinnan kedi waxatin naxan yi, bobon yi falan ti folo! Yamaan yi kabe, e naxa, “Iti noxonna munma to Isirayila muxune ye singen!”

³⁴ Koni Farisi muxune yi a fala, e naxa, “Yinna mangan nan senben fixi a ma a yinnane kedi.”

Yesu yi kininkinin yamaan ma

³⁵ Awa, Yesu yi siga taane nun banxidene yi, a sa yamaan xaran e salide banxine yi. A yi Ariyanna Mangayana fe Xibaru Fajin kawandin ba e xa, a yi muxune rakendeya furen sifan birin ma.

* 9:27: 9.27 Dawudaa Dii Xemena: E na falaxi nen bayo Yesu findixi Dawuda bɔnsɔnna muxuna nde nan na. † 9:38:

9.38 xee kanna: Sandani ito kui, xee kanna findixi Ala nan na. Denkeleya muxune lan e xa muxune soto Ala xa alo malo xabane maala malanma kii naxan yi.

* 10:4: 10.4 Yahudiya siya xanuna: Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e senben bun ma.

³⁶ A yamaan toxi waxatin naxan yi, a yi kininkinin e ma, amasoto e xaminxi, e mali muxu mi yi na yi alo ye xeen naxanye kantan muxu mi na.

³⁷ Nanara, Yesu yi sandan sa a xarandiine xa, a naxa, “Malo xaba daxin gbo koni a xaba muxune mi wuya.

³⁸ E xee kanna mafan, a xa walikena ndee rasiga malo xabadeni.”†

10

Xera fu nun firinne fe

Maraka 3.13-19, Luka 6.12-16

¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinne xili. A senben fi e ma a e xa yinna naxine kedi, e mon yi furetoɔn sifan birin nakendeya.

² Na xera fu nun firinne xinle nan itoe ra.

A folona, Simon, naxan mon yi xili “Piyeri,” e nun a ngaxakedenna Andire nun Sebede a dii xemene Yaki nun a xunyen Yoni

³ nun Filipi nun Barotolome nun Tomasi nun mudu maxinla Matiyo, e nun Alifaa dii xemene Yaki nun Tade

⁴ nun Simon, e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,”* e nun Yudasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a a so yiini.

Xera fu nun firinne xe fena

Maraka 6.7-13, Luka 9.1-6

⁵ Yesu yi yamarine fi muxu fu nun firinni itoe ma, a naxa, “E nama siga siya gbetene yamanani hanma Samariya taane yi.

⁶ Koni e siga Isirayila muxune fema naxanye loxi ayi alo ye xeeene.

⁷ E siga, e sa e kawandi, e naxa, ‘Ariyanna Mangayaan bata maso.’

⁸ E yi furetoɔne rakendeya, e faxa muxune rakeli sayani, e dogonfontone rakendeya, e jinnan kedi. E seen naxanye sotoxi e mi ne saraxi, nayi e bonne ki hali e mi se rasuxu.

⁹ E nama xema xali, hanma gbeti fixena hanma wure gbeeli gbananne, e naxanye singanma e tagixidin na,

¹⁰ hanma bondunla e sigatini, hanma doma firin, hanma sankidina, hanma dun-ganna. Amasoto walikɛen lan a yi a balon soto.”

¹¹ “Awa, e na taan li hanma banxidena, e muxu kɛndena nde fen, e yi yigiya a konni han e kelin waxatin naxan yi.

¹² E na so banxini, e naxa, ‘Ala xa bɔne xunbenla lu banxini ito kui.’

¹³ Xa na falan lanxi na banxi kui kaane ma, na duban xa lu e xon. Koni xa na mi a ra, na duban mon xa xete e ma.

¹⁴ Xa muxune mi ε yisuxu, e mi e tuli mati ε falane ra banxina nde yi hanma taana nde yi, ε sanne rakunkun, ε kenla.[†]

¹⁵ N xa jandin fala ε xa, kiti sa ləxəni, Ala kininkininma nən Sodoma taan nun Gomora taan[‡] ma dangu na taan na!”

Besənxənyaan naxan fama

Maraka 13.9-13, Luka 21.12-17

¹⁶ Yesu naxa, “E tuli mati, n bata ε xε alo yεxεene kankone tagi. Nayi, ε kəta ayi alo sapine, ε findi səntarene ra alo ganbane.

¹⁷ E a liga ε yeren ma amasəto muxune ε suxuma nən, e siga ε ra e taan fonne fema ε makitideni, e yi ε bənbə e salide banxine yi.

¹⁸ E sigama ε ra nən mangane nun kuntigine fema n tan ma fe ra, ε yi findi n serene ra e xa e nun siya gbətene xa.

¹⁹ E na ε suxu waxatin naxan yi, ε naxan falama ε nama xamin na fe ra. A waxatin na a li, ε naxan falama Ala na fima ε ma nən.

²⁰ Amasəto a mi findima ε tan ma fala ra. E falan tima ε Fafe Alaa Nii Saripanxin nan xən.”

²¹ “Muxune e ngaxakedenne yanfama nən, e yi faxa, fafane fan na ligama nən e diine ra. Diine fan murutema nən e soto muxune xili ma, e yi findi e faxa sabun na.

²² Muxune birin ε rapaxuma nən n tan ma fe ra. Koni naxan na a yixədxə han a rapanna, na kisima nən.

²³ E na ε besənxənya taana nde yi, ε ε gi mənni, ε siga yire gbətē yi. N xa jandin fala ε xa, ε mi ε wanla rapanje Isirayila taane birin yi benun n tan Muxuna Dii Xəməni xa fa.”

²⁴ “Xarandiin mi dangu a karaməxənə, konyin mi dangu a kanna ra.

²⁵ Xarandiin na liga alo a karaməxənə, na bata lan. Konyin fan xa liga alo a kanna. Xa e bata denbaya kanna xili ba yinna mangan Belesəbu, e nde falama nən denbayaan fan ma dangu na ra!”

Ala yεragaxuna fe

Luka 12.2-7

²⁶ Yesu naxa, “Na ma, ε nama gaxu yaamaan yεε ra. Fe luxunxine minima nən kenənni, wundo feen birin kolonma nən.

²⁷ N naxan falama ε xa dimini, ε na fala kenənni ma. N na naxan kəyəkəyən ε xa, ε na rawanga banxine xuntagi.

²⁸ Muxun naxanye fati bendən faxama, koni e mi nəε ε niin halagε, ε nama gaxu ne yεε ra. Koni ε gaxu Ala yεε ra naxan fati bendən nun niin halagima yahannama yi.

[†] **10:14: 10.14** E *sanne rakunkun* feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi e xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra. [‡] **10:15: 10.15** *Sodoma nun Gomora* findi taa jaxine nan na Ala

naxanye halagi Iburahima waxatini. A mato Dunupa Fəlon sora 19 kui. **§ 10:34: 10.34** *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana. ***** **10:38: 10.38** Romi kaane yi muxune gbangbanma *wudin* nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nən, fa fala fo Yesu a xarandiine xa e wəkilε sayaan na Yesu fəxə ra.

²⁹ Xəlididi firin mi sarε gbanan firinna ra ba? Koni hali na xəlididi keden pe mi birε bəxəni xa i Fafe Ala mi tin.

³⁰ Hali ε xun sεxε keden kedenne, Ala e birin xasabin kolon.

³¹ Nanara, ε nama gaxu, ε tan fisa xəlididi wuyaxi xa!”

I ti Yesu a fe ra yamaan yεtagi

Luka 12.8-9

³² Yesu naxa, “Naxan yo na a ti n ma fe ra yamaan yεtagi, n fan na jəxənnə ligama a xa nən n Fafe Ala yεtagi ariyanna yi.

³³ Koni naxan yo na a mε n na yamaan yεtagi, n tan fan n mεma a ra nən n Fafe Ala yεtagi ariyanna yi.”

Bəje xunbenla mi a ra dunupa yi

Luka 12.51-53, 14.26-27

³⁴ Yesu naxa, “E nama ε miri fa fala n faxi bəje xunbenla nan na dunupa yi. N mi faxi bəje xunbenla xan na koni fə silanfanna.[§]

³⁵ N bata fa alogo dii xεməne xa keli e fafane xili ma, dii tēmene yi keli e ngane xili ma, jaxanle fan yi keli e mamene xili ma.

³⁶ Muxune yaxune kelima e denbayane yeteen nin.

³⁷ Naxan yo a nga hanma a fafe xanu dangu n tan na, na kanna mi findε n gbeen na. Naxan yo a dii xεməna hanma a dii tēmən xanu dangu n tan na, na kanna mi findε n gbeen na.

³⁸ Naxan mi a faxa wudin* tongoma, a bira n fəxə ra, na kanna mi findε n gbeen na.

³⁹ Naxan na a niin makantan, na bəxəma ayi nən. Koni naxan na bəxə a niini n ma fe ra, na kisima nən.”

Barayina fe

Maraka 9.41

⁴⁰ Yesu naxa, “Naxan na ε tan yisuxu, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na bata na kanni suxu naxan n xεxi.

⁴¹ Naxan na Alaa xεrana nde yisuxu bayo Alaa xεraan to a ra, na kanna barayin sətoma nən naxan nagidixi Alaa xεrane ma. Naxan na tinxin muxuni suxu bayo a tinxin, na kanna barayin sətoma nən naxan nagidixi tinxin muxune ma.

⁴² N xa jandin fala ε xa, naxan na ige xunbenla gbansanna fi muxudina nde ma bayo n fəxərabirana nde to a ra, na mi fulama a barayin na.”

11

Yoni Marafu Tiina xεrane

Luka 7.18-35

¹ Yesu yelin yamarine fiye a xarandii fu nun firinne ma waxatin naxan yi, a yi siga xaran tideni e nun kawandi badeni Galile yamanan taane yi.

² Yoni yi Alaa Muxu Sugandixina wanle fe me kasoon na, a yi a xarandiina ndee rasiga a fema.

³ E xa sa Yesu maxodin, e naxa, “Yoni yi naxan ma fa fe falama, na nan i tan na ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbete nan legeden?”

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “E naxan mema, e yi a to, e sa na fala Yoni xa.

⁵ Danxutone seen toma, lebutenne sigan tima, dogonfontone kendeyaan sotoma, tuli xorine falan mema, faxa muxune kelima sayani, n ma falan Xibaru Fajin nalima yigelitone ma.

⁶ Sewan na kanna xa naxan mi birama tantanni n ma fe yi!”

⁷ Yoni a xarandiine yi sigama waxatin naxan yi, Yesu yi Yoni a fe fala folo yamaan xa, a naxa, “E siga nanse matodeyi tonbonni? Foyen sexe ramaxan ba?

⁸ Xa na mi yi a ra, e siga nanse matodeyi? Xemen naxan maraberi baxi dugi fajin na ba? Koni muxun naxanye maraberi baxi na kiini, ne manga banxine nin!

⁹ Nayi, e siga nanse matodeyi, nabiin ba? N xa a fala e xa, e bata nde to naxan gbo nabiin xa.

¹⁰ Amasoto Kitabun bata Yoni a fe fala, a naxa, ‘N nan n ma xeraan nasigama i yee ra, naxan kirani tonma i xa.’*

¹¹ N xa jondin fala e xa, muxun naxanye birin folo bari, Yoni gbo ne birin xa. Koni naxan xurun e birin xa Ariyanna Mangayani, na gbo Yoni xa.

¹² Folo Yoni a waxatin ma han iki, e bata Ariyanna Mangayaan jaxankata. Gbalotone kataxi e xa a suxu.

¹³ Nabine kitabune nun Sariya Kitabun bata nabiya falane ti fa han fa dexo Yoni a waxatin na.

¹⁴ Xa e tinpe a feen me, e a kolonma nen, Yoni nan Nabi Eli ra naxan yi daxe a xa fa.†

¹⁵ Awa, xa tunla naxan xon, na xa a tuli mati!”

¹⁶ “Awa, n to muxune misale nanse ra iki? E luxi nen alo diidin naxanye sabaan soma lxo tideni e yi e xui ramini bonne ma,

¹⁷ e naxa, ‘Nxu bata xulenna fe e xa koni e mi e bodon. Nxu bata binbi wuga sign sa koni e mi wuga!’

¹⁸ Yoni fa nen a mi donse don, a mi a min, bayo a yi sunni waxatin birin, e birin yi a fala, e naxa, ‘Ninanna nan a fexo ra!’

¹⁹ N tan Muxuna Dii Xemen yi fa, n donseen don, n yi n min, e birin yi a fala, e naxa, ‘Xemeni ito mato! Fudimaan nun dolo minna nan a ra. Mudu maxinle nun hake kanne xoyin nan a ra!’ Koni naxanye Alaa fe kolonna suxi, ne jondin yitama e kewanle xon ma nen.”

Taa denkeleyatarene fe Luka 10.13-15

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi na taane yalagi folo, a bata yi kabanako fe wuyaxi liga denaxanye yi, bayo e muxune mi yi tinma e kewanle masare.

²¹ A yi a fala, a naxa, “Gbalon Korasin kaane yee ra! Gbalon Betasada kaane yee ra, bayo kabanako feen naxanye liga e tagi, xa ne yi liga Tire taan nun Sidon taani nun, na kaane yi e xun xanbi soma e hakene yi nen, e kasa benbenle ragodo e ma nimisani, e dexo xubeni.‡

²² Nba, n xa a fala e xa, fa fala Ala kininkininma nen Tire taan nun Sidon taan ma Kiti Sa Lxoni dangu e tan na.

²³ E tan Kaperunan kaane, e tema nen kore xonna ma ba? En-en, e godoma laxira nin! Bayo kabanako feen naxanye bata liga e tagi, xa na yi liga Sodoma taani nun, sa a mon yi na nun han to!

²⁴ N xa a fala e xa, Ala kininkininma Sodoma kaane ma nen Kiti Sa Lxoni dangu e tan na!”

Fa Yesu ma Luka 10.21-22

²⁵ Yesu yi a fala na waxatini, a naxa, “N Fafe Ala, kore xonna nun dunuƴa Marigina, n barikan birama i xa bayo i feen naxanye luxunxi xaxilimane nun fekolonne ma, i bata ne yita diidine ra.

²⁶ N Fafe, a i kenexi na kii nin.

²⁷ N Fafe bata feen birin taxu n na. Muxu yo mi Alaa Dii Xemen kolon fo a Fafe Ala. Muxu yo mi Fafe Ala kolon fo a Dii Xemena e nun a Dii Xemen waxi a yita feni naxanye ra.”

²⁸ “E tan naxanye birin xadanxi, goron binyene e tan naxanye xun ma,§ e fa n ma, n xa matabun fi e ma.

²⁹ E n ma goron tongo gbelemen* tongo, e yi n ma xaranna suxu bayo n limaniyaxi, n nan n yete magodoxi, e niine matabun sotoma nen.

* **11:10; 11:10** Malaki 3.1. † **11:14; 11:14** *Nabi Eli* a fe sebxi Malaki 3.23 kui. Sariya karamoxone yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mon fama nen benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan nakamali. ‡ **11:21; 11:21E** *dexo fena xubeni*, e namunna nan yi na ra naxan yi a yitama fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi. § **11:28; 11:28** *Goronna* mi a ra muxun xun ma fo naxan a niin toroma. * **11:29; 11:29** *Goron tongo gbelemen* ito bunna nen fa fala muxune lan e xa Yesu a dunuƴa yi gidi kiin tongo. Na mi muxune findima konyine ra, koni a e raxoxoyama e yulubina konyiyaan nan ma.

³⁰ Amasotɔ, n ma goron tongo gblemen mi binya, n ma goronna yelefu.”

12

Matabu Lɔxɔna fe

Maraka 2.23-28, Luka 6.1-5

¹ Na waxatini, Yesu yi danguma xɛɛna nde ma Matabu Lɔxɔni, kamɛn yi a xarandiine suxu e sansi tɔnsɔnne ratorondon folo, e yi e don.

² Farisi muxune to na to, e yi a fala Yesu xa, e naxa, “A mato, i ya xarandiine feen naxan ligama na mi daxa Matabu Lɔxɔni.”*

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ɛ mi na xaranxi ba, kamɛn Dawuda nun a fɔxɔrabirane suxu waxatin naxan yi?”†

⁴ Na waxatini, a so nɛn Alaa banxini. A tan nun a fɔxɔrabirane yi buru ralixin don, muxun mi yi daxa a xa naxan don fɔ saraxaraline.

⁵ Ɛ munma Sariya Kitabun xaran ba? A seɓɛxi naxan kui fa fala a saraxaraline walima saraxa badeni Ala Batu Banxini Matabu Lɔxɔn birin yi koni e mi yalagixi.

⁶ N xa a fala ɛ xa, fena nde be naxan gbo Ala Batu Banxin xa.‡

⁷ Kitabun naxa, ‘Hinanna rafan n ma dangu saraxan na.’§ Xa ɛ yi na bunna kolon nun, ɛ mi yi yo kanna yalagima nun.

⁸ Bayo n tan Muxuna Dii Xɛmɛn nan Matabu Lɔxɔn kanna ra.”

Xɛmɛ yii madɔnxina fe

Maraka 3.1-6, Luka 6.6-11

⁹ Yesu yi keli na, a siga e salide banxini.

¹⁰ Xɛmɛna nde yi na yi naxan yiin yi madɔnxi. E yi Yesu maxɔdin, e naxa, “A daxa dandanna yi ti Matabu Lɔxɔni ba?”* Amasotɔ e yi wama a tɔɲɛge feni fena nde ma.

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa yeXɛɛna ɛ tan nde keden yii, xa a sin yinla ra Matabu Lɔxɔni, ɛ mi a rate ba?”

¹² Muxun fisa yeXɛɛn xa pon! Nanara, a daxa muxun xa fe fajin liga Matabu Lɔxɔni.”

* **12:2: 12.2** Farisi muxune namunne mi yi tinɲɛ wali yo xa ke **Matabu Lɔxɔni**. Na feen seɓɛxi Xɔrɔyaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxɔlexine mi yi maliye na lɔxɔni. † **12:3: 12.3** A mato Samuyeli Singen 21.2-7 kui. ‡ **12:6: 12.6** Yesu faxi kisi kiraan naxan na, na tɔnɔn **gbo** dangu Ala Batu Banxin na.

§ **12:7: 12.7** Hose 6.6 Na waxatini, saraxane yi ralima Ala ma, nde yetɛn yi sa teeni muxu yo mi e don. Ala naxa, a rafanɲɛ a ma, i hinan i adamadi boden na benun i xa saraxan ba Ala xa. * **12:10: 12.10** Musaa sariyan mi tinɲɛ muxun xa wali Matabu Lɔxɔni. (Xɔrɔyaan 20.8-10) Muxuni itoe yi laxi a ra fa fala dandan tiin findixi wanla nan na. Yesu yi muxune rakendeyama Matabu Lɔxɔni. Na yi findi yengen na Yesu nun dina muxune tagi naxanye yi sariyan suxi kii xɔdexeni.

† **12:20: 12.20a mi lɛpu tumatɔɔn natuyɛ:** Na findixi a limaniyaan misaala nan na fa fala a maliin nan tima benun a xa kalan ti. ‡ **12:21: 12.21** Esayi 42.1-4 § **12:23: 12.23Dawudaa Dii Xɛmɛna:** Yamaan yi Dawuda bɔnsɔnna muxuna nde legedenma naxan yi lan nun a findi mangan na fata nabiya falane ra naxanye Alaa Muxu Sugandixin fa feen falaxi benun a waxatin xa a li. * **12:25: 12.25yamanana:** Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nan a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nɛn alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinanne kedɛ alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi.

¹³ Na xanbi ra, a yi a fala xɛmɛn xa, a naxa, “Iyiini bandun.” Xɛmɛn yi a yiini bandun. A yiin yi kendeya alo a yiin bonna kii naxan yi.

¹⁴ Farisi muxune yi siga, e sa e bode to Yesu xili ma a faxa feen ma.

Ala walikɛɛn naxan sugandixi

¹⁵ Yesu yi na kolon, a keli, a siga. Muxu wuyaxi yi biraxi a fɔxɔ ra. A yi e furetɔne birin nakendeya,

¹⁶ a yi e yamari, a e nama a fe fala bonne xa.

¹⁷ A na ligaxi nɛn, alogo Nabi Esayi naxan falaxi, na xa kamali, a naxa,

¹⁸ “Ala naxa, ‘N ma walikɛɛn ni i ra, n naxan sugandixi,

n xanuntenna naxan n kɛnɛnxi han!

N nan n ma Nii Sarijanxin nagodoma a ma nɛn.

A yi n ma kiti kɛnden nali siyane ma.

¹⁹ A mi fe matandin tiye,

a mi sɔnxɔ sɔnxɔɛ.

A mi falan tiye taan xun xɔn.

²⁰ A mi xayɛ yidɔxini gire,

a mi lɛnpun tumatɔɔn natuyɛ.†

Han a yi nɔɔn sɔto kiti kɛnden xa.

²¹ Siyane e yigi sama nɛn a yi.”*‡

Yesu nun Yinna Mangana fe

Maraka 3.20-30, Luka 11.14-23

²² Muxuna nde yi fa xɛmɛ danxutɔna nde ra Yesu fema, a mi yi nɔɛ falan fan tiye bayo jinan naxin nan yi a fɔxɔ ra. Yesu yi a rakendeya, a nɔ falan tiye, a yi seen to.

²³ Yamaan birin yi kabɛ e maxɔdinna ti, e naxa, “Dawudaa Dii Xɛmɛn nan ito ra ba?”§

²⁴ Farisi muxune to na mɛ, e yi a fala, e naxa, “A jinanne kedima yinna mangan Belesɛbu barakan nin.”

²⁵ Yesu yi e miriyaan kolon. A yi a fala e xa, a naxa, “Yengen yamanan naxan yitax-unxi,* na yamanan kalama nɛn mafuren! Yengen tanden naxan kui hanma taana, na fan kalama nɛn.

²⁶ Xa Setana nan Setana kedima, a man-gayaan bata yitaxun yengeni. A sabatima nayi di?

²⁷ Xa n jinanne kedima Belesebu barakan nin, ε fəxərabirane e kedima nanse xən nayi? Na ma, ε fəxərabirane a yitama nən nayi fa fala yo mi ε xa!

²⁸ Koni xa n jinanne kedima Alaa Nii Sarijanxin barakan nin, na a yitama nən nayi fa fala Alaa Mangayaan bata ε li.”

²⁹ “Muxu yo mi nɔɛ soɛ senbɛmana banxini,[†] a yi a yii seene tongo, fɔ a senbɛmaan xidi singen. Na xanbi ra, a nɔɛ banxin kui seene tonge nən.

³⁰ Xa muxun mi luxi n xa, na bata keli n xili ma. Xa nxu nun muxu yo mi malan, ne sigama ayi nən.”

³¹ “Nanara, n na a falama ε xa fa fala muxun yulubin naxan birin ligama e nun a fala paxin naxan birin tima Ala ma, Ala e mafeluyɛ nən ne birin na. Koni muxu yo na Alaa Nii Sarijanxin nayeɛɛ, na kanna mi mafeluyɛ mume!

³² Muxu yo fala paxin ti n tan Muxuna Dii Xɛmɛn ma, Ala a mafeluyɛ nən. Koni muxu yo fala paxin ti Alaa Nii Sarijanxin ma, Ala mi na kanna mafeluyɛ dunuɓa yi hanma waxati famatɔni han habadan.”

Wudin nun a bogine fe

Luka 6.43-45

³³ “Xa wudin binla fan, a bogin fan fanma ayi nən. Xa wudin binla kobi, a bogin fan kobima ayi nən. Bayo wudin kolonma a bogin nan xən.

³⁴ E tan saɓi bɔnsɔnnɛ! E nɔɛ fala faɓin tiyɛ di, bayo ε paxu? Amasɔto feen naxanye muxun bɔɓɛni, a ne nan falama.

³⁵ Muxu faɓin fe faɓin nan naminima a muxu faɓiyani. Muxu paxin yi fe paxin namini a muxu paxiyani.

³⁶ N xa a fala ε xa fa fala muxune dɛntɛgen sama nən kiti lɔxɔni lan e fala fuune birin ma.

³⁷ Bayo i ya fala tixine nan yoon fima i ma, e tan nan mɔn findima i yalagi xunna ra.”

Nabi Yunusaa taxamasenna fe

Maraka 8.11-12, Luka 11.29-32

³⁸ Na xanbi ra, sariya karamɔxɔn nun Farisi muxuna ndee yi falan ti a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, nxu waxi a xɔn ma, nxu xa i to kabanako taxamasenna nde lige.”

³⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Iki muxune findixi muxu paxine nun nafigine nan na, ε to n maxɔdinna kabanako taxamasenna ma. Koni ε mi kabanako fe yo toɛ ba Nabi Yunusa taxamasenna ra.

⁴⁰ Nabi Yunusa kɔɛ saxan soge saxan ti yɛxɛ gbeen kui kii naxan yi, n tan Muxuna

Dii Xɛmɛn fan kɔɛ saxan soge saxan tima na kii nin bɔxɔn bun ma.

⁴¹ Niniwa kaane tima nən Kiti Sa Lɔxɔni, e yi iki muxune yalagi bayo ne Yunusaa kawandin mɛ waxatin naxan yi, e xun xanbi so nən e hakene yi. Anu, fena nde be naxan gbo Yunusa xa.[‡]

⁴² Naxalan Mangan naxan keli sogetede yiifanna ma, na tima nən kiti sa lɔxɔni, a yi iki muxune yalagi bayo a kelixi bɔxɔn danna nan na fa a tuɓi matideni Sulemani a fekolonna falane ra.[§] Awa, n xa a fala ε xa, naxan gbo Sulemani xa, na be yi.”

Yinna paxine xɛtɛ fena

Luka 11.24-26

⁴³ “Yinna paxin na xɛtɛ muxun fɔxɔ ra waxatin naxan yi, a sigama yire yixaren nin, a sa a matabuden fen. Xa a mi yire yo to,

⁴⁴ a a mirima nən nayi, a naxa, ‘N kelixi dɛnaxan yi, n mɔn xa xɛtɛ na.’ Nayi, a na xɛtɛ na, xa a sa na kui genla li,* a makɔxi, a yitɔnxi,

⁴⁵ a sigama nən nayi, a sa fa yinna paxi solofere gbɛtɛye ra naxanye paxu dangu a tan na. Ne yi lu a fɛma. Na muxuna fe rapanna paxuma ayi nən dangu a fɔlɔn na. A ligama na kii nin iki muxu paxine fan na.”

Yesu nga nun a xunyɛne fe

Maraka 3.31-35, Luka 8.19-21

⁴⁶ Yesu yi falan tima yamaan xa waxatin naxan yi, a nga nun a xunyɛne yi fa, e ti tandeni, e yi waxi a xɔn ma, e xa falan ti Yesu xa.

⁴⁷ Nanara, muxuna nde yi a fala a xa, a naxa, “I nga nun i xunyɛne tixi tandeni, e waxi i to feni.”

⁴⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nga nun n xunyɛne findixi nde ra?”

⁴⁹ Na xanbi ra, a yi a yiin ti a xarandiine ma, a naxa, “Nga nun n xunyɛne itoe nan na.

⁵⁰ Bayo naxanye n Fafe Ala sagoon liga, naxan ariyanna yi, ngaxakeden xɛmɛmaan nun paxalanmaan ne nan na, e nun nga.”

13

Sansi wonla fe sandana

Maraka 4.1-9, Luka 8.4-8

¹ Na lɔxɔn yɛteni Yesu yi keli banxini, a siga daraan dɛxɔn ma, a sa dɔxɔ na yi.

² Yama gbeen yi malan a fɛma. Nayi, a yi so kunkin kui, a dɔxɔ. Yamaan yi lu xareyaan na.

³ A fala wuyaxi ti e xa sandani, a naxa, “Xɛɛ biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni.

[†] 12:29: 12.29 Sandani ito kui, Setana findixi *senbɛmaan* nan na. Xa Yesu bata muxune ba Setana yinna paxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana xidi. [‡] 12:41: 12.41 A mato Yunusa sora 1 han sora 4 kui. [§] 12:42: 12.42 A mato

Mangane Singen 10.1-10 kui. * 12:44: 12.44 Na yire *kui genla* findixi muxun bɔɓɛn nan na. Xa a mi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a mi ratangaxi yinnane wali kobine ma.

⁴ A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xon ma, xoline yi ne don.

⁵ Ndee yi bira fanyen fari, bendε gbee mi yi denaxan yi. E yi soli mafuren, amasoto benden mi yi gbo na yi.

⁶ Sogen to te, ne yi lisi a ra, e xara bayo e salenne mi yi godoxi bɔxoni ki fajini.

⁷ Sansina ndee yi bira seXe jali kanne tagi, seXene yi gbo, e yi e don.

⁸ Koni ndee yi bira bɔxɔ fajini, e bogi, e keden kedenna birin yi ke me soto hanma tonge sennin, hanma tonge saxon.

⁹ Xa tunla naxan xon, na xa a tuli mati!"

Sandane sa xunna

Maraka 4.10-12, Luka 8.9-10

¹⁰ Xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a maxodin, e naxa, "Nanfera i falan tima yamaan xa sandani?"

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Ariyanna Mangayaan wundo feene kolonna bata so ε yii koni a mi soxi e tan yii.

¹² Amasoto seen muxun naxan yii, nde mon soma nen na yii, a yi gbo ayi. Koni se mi muxun naxan yii hali naxan di a yii, na bama a yii nen.

¹³ Nanara, n falan tima ne xa sandan nin. Amasoto e seen matoma nen han, koni e mi a yigbema, e tuli matima nen han, koni e mi fe mema, e mon mi a famuma.

¹⁴ Na ma, Nabi Esayi a nabiya falan bata kamali nayi, a naxa,

'E tuli matima nen han, koni ε mi fefe famuma.

E seen matoma nen han, koni ε mi a yigbema.

¹⁵ Amasoto yamani ito bɔnen bata xɔdɔxɔ ayi. E bata e tunle dutun, e yi e yeene raxi.

Na ma, e mi fa seen toma

e tunle yi falan me, e xaxinla yi feen famu.

E yi xe te n ma, n yi e rakendeya.* "

¹⁶ "Koni sewana ε xa, amasoto e yeene bata seen to, ε tunle mon bata feen me.

¹⁷ N xa jondin fala ε xa, nabi wuyaxi nun tinxin muxu wuyaxi yi waxi a to feni e naxan toma, koni e mi a to, e mon mi a me e naxan mema."

Yesu yi sandan bunna ye ba

Maraka 4.13-20, Luka 8.11-15

¹⁸ Yesu naxa, "E tuli mati, ε yi sansi wonla fe sandan bunna kolon.

¹⁹ Naxanye na Ariyanna Mangayaan falan me, koni e mi a famu, Fe Naxin Kanna fama nen, a yi a xasun e bɔneni. Ne luxi nen alo sansiin naxanye bira kiraan xon ma.

²⁰ Sansiin naxanye bira fanyen fari, ne luxi nen alo muxun naxanye falan me, e yi a suxu sewani sa!

²¹ Koni salen mi e bun, e mi buma. Tɔron nun besenxɔnyaan na fa waxatin naxan yi Alaa falana fe ra, e birama nen tantanni xulen!

²² Sansiin naxanye bira seXe jali kanne tagi, ne luxi nen alo muxun naxanye falan mema, koni dunuɔa xaminne nun nafulu feen kunfan yi a liga e Alaa falan bejin, a tɔron mi lu e ma.

²³ Sansiin naxanye bira bɔxɔ fajini, ne luxi nen alo muxun naxanye falan me, e yi a famu. E bogima nen, ndee yi bogi ke me ramini, ndee tonge sennin, ndee tonge saxon."

Maala nun xaratuna fe sandana

²⁴ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo xemen naxan sansi fajin woli a xeen ma.

²⁵ Koni yamaan yi xima waxatin naxan yi, a yaxun yi fa xaratu kesen woli maali, a siga.

²⁶ E to sabati, maala yi a biye ayi, xaratun fan yi a biye ayi.

²⁷ Xee kanna walikene yi fa a fema, e naxa, 'Nxu fafe, i mi sansi fajin xan woli i ya xeen ma ba, xaratuni ito kelixi minen yi?"

²⁸ A yi e yabi, a naxa, 'N yaxuna nde nan na ligaxi.' Walikene yi a maxodin, e naxa, 'I waxi a xon nxu xa sa e matala ba?"

²⁹ A yi e yabi, a naxa, 'En-en de! E nema xaratune tale waxatin naxan yi, ε maala nde fan talama nen.

³⁰ E xa a lu na, maala nun xaratun xa gbo e bode xon ma han a xaba waxatina. N na a fale n ma walikene xa na waxatini, n naxa, ε xaratun singen malan, ε yi a raxidi alogo e xa sa teeni. Na xanbi ra, ε maala fan malan, ε yi a sa n ma sagan kui.' "

Sansi keXe xunxurina fe sandana

Maraka 4.30-32, Luka 13.18-19

³¹ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo sansi keXe xuridina,† muxun naxan sima a xeen ma.

³² Hali a to xurun sansiin birin xa, koni a na gbo waxatin naxan yi, a danguma nen sii seene birin na, a findi wudi binla ra, xoline yi e teen sa a yi."

Burun nate sena fe sandana

Luka 13.20-21

³³ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo burun nate sena‡ naxanla naxan tongo, a yi a sa buru fuɔi benbeli keden yi, a yi a yimaxa, a birin yi te."

* 13:15: 13.15 Esayi 6.9-10 † 13:31: 13.31 Sansini ito xili nen mutaridi. ‡ 13:33: 13.33burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

*Yesu yi e xaran sandane ma**Maraka 4.33-34*

³⁴ Yesu yi feni itoe birin fala yamaan xa sandane yi. A mi yi falan tima e xa, xa a mi sandan sa.

³⁵ Nayi, nabina falan yi kamali, a naxa, "N sandane nan sama. N wundo fonne nan yebama naxanye yi luxunxi xabu dunuja da."§

Yesu yi xaratu kesena feen yeba

³⁶ Na xanbi ra, Yesu yi keli yamaan fema, a so banxini. A xarandiine yi fa a fema, e naxa, "Xaratun naxanye xeen ma, na sandan bunna fala nxu xa."

³⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, "Xemen naxan sansi fajin woli, n tan Muxuna Dii Xemen nan na ra.

³⁸ Xeeana, dunuja nan na ra. Sansi fajina, Ariyanna Mangayaan muxune nan ne ra. Xaratu kesene, Fe Naxin Kanna muxune nan ne ra.

³⁹ Yaxun naxan xaratu kesen wolin xeen ma, Yinna Mangan nan na ra, Setana. Malo xabana, waxati rajanna nan na ra, malo xabane nan malekane ra.

⁴⁰ Xaratun ba fena maali, a sa teeni, a ligama na kii nin waxati rajanni.

⁴¹ N tan Muxuna Dii Xemena, n nan n ma malekane rasigama nen. Naxanye birin muxune birama tantanni e nun fe jaxi rabane birin, malekane ne malanma nen, e yi e ba n ma Mangayani.

⁴² E yi e woli sulun teeni,* wugan nun jin naxinna denaxan yi.

⁴³ Koni tinxin muxune yilenma nen alo sogena e fafe Alaa Mangayani. Xa tunla naxan xon, na xa a tuli matil!"

Nafulu luxunxina fe sandana

⁴⁴ Yesu naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo nafulu gbeen naxan luxunxi xeen ma. Xemena nde yi na to, a mon yi a luxun. Nayi, a sewaxin yi sa a yii seene birin mati, a xete, a fa na boxon sara."

⁴⁵ Yesu naxa, "Ariyanna Mangayaan mon luxi nen alo yulan naxan boxon bun nafunla† fenma.

⁴⁶ A to geme faji fajin to naxan sare gbo han, a yi xete a konni, a yi sa a yii seene birin mati, a sa na gemen sara."

Yexexu xalana fe sandana

⁴⁷ Yesu naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo yexexu xulan yalaan naxan wolin baani, a yi yexen siyane birin suxu.

⁴⁸ Yalaan na rafe waxatin naxan yi, yexexu xuni yi a bandun. E yi a rate xareyaan na, e doxo. E yi yexexu senseenne malan debene kui, e yi a jaxine woli ayi.

⁴⁹ A ligama na kii nin waxati rajanni. Malekane sigama nen, e muxu jaxine malan e danna, keli tinxin muxune tagi,

⁵⁰ e yi e woli sulun teeni, wugan nun jin naxinna denaxan yi."

Fe fonna nun a nenena a fe

⁵¹ Yesu yi e maxodin, a naxa, "E bata feni itoe famu ba?" E yi a yabi, e naxa, "On."

⁵² A yi a fala e xa, a naxa, "Nanara, sariya karamaxon naxanye birin bata xaran lan Ariyanna Mangayana fe ma, ne luxi nen alo banxi kanna naxan nafulu nenene nun a fonne raminima a se ramaradeni."

*Nasareti kaane yi e me Yesu ra**Maraka 6.1-6, Luka 4.16-30*

⁵³ Yesu yelin sandane se waxatin naxan yi, a yi keli menni,

⁵⁴ a xete a konni a maxuruxi taan naxan yi. A e xaran e salide banxini waxatin naxan yi, naxanye a xuiin me, ne yi kabe. E maxodinna ti, e naxa, "A xaxili sifani ito nun kabanako senbeni ito sotoxi minen yi?"

⁵⁵ Kamuderena dii xemen xa mi ito ra ba? Mariyama a diin xa mi a ra ba? Yaki nun Yusufu nun Siman nun Yudasida xa mi ito ra ba?

⁵⁶ A xunye dii temene xa mi doxi be ba? A tan feni itoe birin sotoxi minen yi?"

⁵⁷ E yi e me a ra.

Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Nabiin binye yiren birin yi fa a konna nun a denbayani."

⁵⁸ A mi kabanako fe wuyaxi liga na amasoto e mi yi denkeleyaxi.

14*Herode yi Yoni Marafu Tiin faxa**Maraka 6.14-29, Luka 9.7-9*

¹ Na waxatini, Galile mangan Herode yi Yesu a fe me.

² A yi a fala a foxorabirane xa, a naxa, "Yoni Marafu Tiin nan a ra. Yoni bata keli sayani! Nanara, senbena a yii, a kabanako feene liga."

³ A na fala nen, amasoto a bata yi Yoni suxu nun, a yi a xidi, a yi a sa kasoon na Herodiyade a fe ra, naxan yi findixi Herode fafaxakedenna Filipi a jaxanla ra nun.

⁴ Yoni yi a falama Herode xa, a naxa, "A mi daxa, i xa Herodiyade futu!"

⁵ Herode yi waxi a xon ma a xa Yoni faxa, koni a yi gaxuxi yamaan yee ra bayo ne yi Yoni yatexi nabiin nan na.

⁶ Awa, Herode bari boxon sumunna a lixin, Herodiyade a dii temen yi a bodon yamaan yetagi. Na yi Herode kenen han

§ 13:35: 13.35 Yaburin 78.2 * 13:42: 13.42Sulun teen mon falama yirena nde yi fa fala "Furu teena." † 13:45: 13.45boxo bun nafunla: Gemen siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma foxo ige yi xaxunna ndee kui. Na gemen xili nen "Perili."

⁷ a yi saratin tongo na sungutunna xa, a yi a kolo, a a na a xandi sese yi, a na soma a yii nen.

⁸ A nga yi a radin alogo a xa ito nan fala, a naxa, "Yoni Marafu Tiin xunna so n yii wure lefaan ma be."

⁹ Manga Herode niin yi raforo a ma, koni bayo a bata yi saratin tongo a muxu xilixine yee xori, a yi yamarin fi, a na xa liga.

¹⁰ Nayi, e sa Yoni xunna sege a de kasoon na.

¹¹ E yi fa a xunna ra wure lefaan ma, e yi a so sungutunna yii, a siga a ra a nga fema.

¹² Yoni a xarandiine yi fa a binbin tongo, e sa a maluxun. Na xanbi ra, e yi sa a fala Yesu xa.

Yesu yi muxu wuli suulun dege

Maraka 6.30-44, Luka 9.10-17, Yoni 6.1-

14

¹³ Yesu na feen xibarun me waxatin naxan yi, a siga kunkin kui a danna yire madunduxina nde yi. Yamaan to na me, e keli e taane yi, e siga a faxo ra e sanna ma.

¹⁴ Yesu to mini kunkin kui, a yi yama gbeen to, a kininkinin e ma, a yi e furetone rakendeya.

¹⁵ Ninbanna ra, a xarandiine yi e maso a ra, e naxa, "Koe bata so, burunna nan nun be ra, yamaan bejin, e xa siga banxidene ra, alogo e xa sa donseen sara e yete xa."

¹⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, "Hali e mi siga, e tan yeteen xa donseen so e yii."

¹⁷ E yi Yesu yabi, e naxa, "Naxan nxu yi be buru xun suulun nun yexe firin."

¹⁸ Yesu naxa, "E fa ne ra be."

¹⁹ A yi a fala yamaan xa, a e xa doxo sexene fari. Na xanbi ra, a yi na buru xun suulunne nun yexe firinne tongo, a yi a yeen nate kore, a barikan bira Ala xa, a burune yigira. A yi e so a xarandiine yii, e yi e yitaxun yamaan na.

²⁰ E birin yi e dege, e lugo ken! A xarandiine yi debe fu nun firin nafe e dungi dungi donxene ra.

²¹ Muxun naxanye e dege, ba paxanle nun diidine ra, muxu wuli suulun joxon.

Yesu yi sigan ti igen fari

Maraka 6.45-52, Yoni 6.15-21

²² Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine rasiga kunkin kui a yee ra daraan kidi ma. A tan yi lu xanbin na, a yi yamaan naxete.

²³ A to yelin yamaan nasige, a kedenna yi te geyaan fari Ala maxandideni. A yi lu na han koe yi so.

²⁴ Kunkin bata yi siga daraan xun ma pon! Igen mornne* yi lu kunkini maxe amasoto foye gbeen bata yi a xun sa e ma.

²⁵ Yesu yi fa sigan tiye igen fari, a yi sa e li subaxa makedini.

²⁶ A xarandiine to a to sigan tiye igen fari, e gaxu kati! E gbelegbele, e naxa, "Muxun yelenna nan ito ra!"

²⁷ Yesu yi falan ti e xa mafuren, a naxa, "E wekile, n tan nan a ra. E nama gaxul!"

²⁸ Piyeri yi falan ti, a naxa, "Marigina, xa i tan nan a ra yati, n yamari a n xa siga i fema igen fari."

²⁹ Yesu yi a yabi, a naxa, "Fa be!" Nayi, Piyeri yi keli kunkin kui, a sigan ti folo igen fari siga Yesu fema.

³⁰ Koni a toxina a foyen gbo, a yi gaxu, a godo folo igen bun ma. A gbelegbele, a naxa, "Marigina, n nakisi."

³¹ Yesu yi a yiin nasiga mafuren! A yi a rate, a naxa, "I ya denkeleyaan xurun. I sikexi nanfera?"

³² E firinna birin yi doxo kunkin kui, foyen yi a raxara.

³³ Xarandiin naxanye yi kunkin kui, ne yi e xinbi sin Yesu bun ma, e naxa, "Nondin nan a ra yati, Alaa Dii Xemen nan i tan na!"

Yesu yi muxune rakendeya

Maraka 6.53-56

³⁴ E to daraan gidi, e sa xaren li Genesareti yamanani.

³⁵ Yamaan yi Yesu kolon menni. Na ma, e xeraan nasiga na rabilinna taane birin yi, e yi fa e furetone ra Yesu fema.

³⁶ E yi a mayandi, a xa tin furetone xa e yiine din a doma gbeen lenben na. Naxanye birin yi e yiin dinma a ra, ne birin yi kende yama nen.

15

Yahudiyaane namun feene

Maraka 7.1-13

¹ Na xanbi ra, Farisi muxuna ndee nun sariya karamoxone yi keli Yerusalen taani. E fa Yesu fema, e yi a maxadin, e naxa,

² "Nanfera i ya xarandiine mi en benbane namun feene suxuma? Benun e xa donseen don e mi e yiin naxama en ma dinan kiin ma."

³ Yesu yi e yabi, a naxa, "E fan Alaa yamarin kalama e yete namun feene ma nanfera?"

⁴ Bayo Ala naxa, 'I baba nun i nga binya. Naxan na a baba danga hanma a nga, e na kanna faxa.*

⁵ Koni e tan naxa, a naxan na a fala a fafe xa hanma a nga, a naxa, 'I yi maliin naxan sotama n na nun, n bata na fi Ala ma'

⁶ hali na kanna nama fa a fafe binya na maliin na. Nayi, e bata Alaa falan kala e namunna fe ra.

⁷ E tan nafigine! Nabi Esayi waliyiya falan naxan ti e fe ra, nondin na a ra, a naxa,

⁸ 'Ala naxa,

* **14:24; 14.24Igen mornne:** alo foyen na so igeni.

* **15:4; 15.4** Xoroyaan 20.12 nun 21.17 e nun Sariyane 5.16

yamani ito n binyama e deen nin
koni e bɔɲen makuya n na pon!

⁹ E n batuma fuyan!

Bayo e xaranna findixi adamadiine yamari
xaraxxine nan gbansan na![†] ”

*Muxuna sariɲanna kala fena
Maraka 7.14-23*

¹⁰ Na xanbi ra, Yesu yi yamaan xili a fɛma.
A yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ tuli mati, ɛ yi ito famu.

¹¹ Seen naxan soma muxun de, na mi a
sariɲanna kalama fo falan naxan minima a de.”

¹² A xarandiine yi fa Yesu fɛma, e naxa, “I
mi a kolon ba, fa fala i ya falan bata Farisi
muxune xɔlo?”

¹³ Yesu yi e yabi, a naxa, “N Fafe naxan
ariyanna yi, na mi si seen naxanye sixi, ne
birin talama nen.

¹⁴ Ɛ e lu na, danxutone nan e ra danxutone
yee ra. Xa danxutoon danxutoon yii rasuxu,
e firinna birin birama nen yinla ra.”

¹⁵ Piyeri yi falan ti, a naxa, “Sandani ito
bunna fala nxu xa.”

¹⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ fan munma
xaxili soto ba?

¹⁷ Ɛ mi a kolon ba? Seen naxan na so
muxun de, na godoma a kui nen, na xanbi
ra, a mini a fatini.

¹⁸ Koni falan naxan minima muxun de,
na kelima a bɔɲen nin, na nan muxune
sariɲanna kalama.

¹⁹ Bayo miriya ɲaxine kelima muxun
bɔɲen nin, a yi a ti muxu faxan nun yalun-
yaan nun yanga suxun nun muɲan nun
wule sere baan nun konbin ma.

²⁰ Na feene nan muxune sariɲanna
kalama. Koni i na i dege i yiin naxataren
na, na mi muxune sariɲanna kalama.”

*Ʋaxanla denkeleyana fe
Maraka 7.24-30*

²¹ Yesu yi keli na, a siga Tire taan nun
Sidon taan yamanani.

²² Kanan kaa ɲaxanla nde yi na yi, na
yi fa Yesu fɛma. A gbelegbelema, a naxa,
“N fafe, Dawudaa Dii Xɛmena, kininkinin n
ma! Ninanna n ma dii temen foxo ra, a toroxi
han!”

²³ Koni Yesu mi fala yo ti a xa. Yesu a
xarandiina ndee yi fa a fɛma, e yi a mafan, e
naxa, “Ʋaxanli ito rasiga! A biraxi en foxo ra,
a gbelegbelema.”

²⁴ Awa, Yesu yi e yabi, a naxa, “N mi faxi
muxu gbete ma fo Isirayila kaa tununxine
alo yexɛene.”

²⁵ Awa, na ɲaxanla yi fa, a yi a xinbi sin
Yesu bun ma, a yi a fala, a naxa, “N fafe, n
mali.”

²⁶ Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, “A mi lan
i xa diidine donseen sa barene bun ma.”[‡]

²⁷ Ʋaxanla yi a yabi, a naxa, “N fafe, ɲɔndin
nan na ra. Koni hali barene donse yolonx-
ine donma nen e kanna naxanye rayolonma
boxoni.”

²⁸ Nayi, Yesu yi a yabi, a naxa, “Nga
ɲaxanla, i ya denkeleyaan gbo! I rafan feen
bata liga i xa.” Na waxatin yeteni, a dii temen
yi kendeɲa.

Yesu yi muxu wuyaxi rakendeɲa

²⁹ Yesu yi keli na yi, a siga Galile Daraan
dexon ma. A yi te geyaan fari, a doxo.

³⁰ Yama gbeen yi fa a fɛma, e fa lebutenne
nun danxutone nun madontone nun bobone
nun fureto wuyaxi gbeteɲe ra, e yi e sa Yesu
bun ma. A yi e rakendeɲa.

³¹ Yamaan to a to, fa fala bobone falan
tima, madontone bata kendeɲa, lebutenne
bata sigan ti, danxutone seen toma, e kabɛ.
E yi Isirayilaa Ala tantun.

*Yesu yi muxu wuli naanin dege
Maraka 8.1-10*

³² Yesu yi a xarandiine xili a fɛma, a yi a
fala e xa, a naxa, “Yamani ito kininkininna
bata n suxu bayo e bata soge saxan ti n fɛma,
donse mi fa e yii iki. N mi waxi e rasiga feni
kamena e ma. Xa na mi a ra, e fangan ɲanma
nen kira yi.”

³³ Xarandiine yi a maxodin, e naxa, “Nxu
tan donseen sotoma minen yi wulani ito yi
naxan yama gbeeni ito luge?”

³⁴ Yesu yi e maxodin, a naxa, “Buru xun
yoli ɛ yii?” E yi a yabi, e naxa, “Buru xun
solofere, e nun yexedi dando nan nxu yii.”

³⁵ Yesu yi yamaan xili a e xa fa doxo boxon
ma.

³⁶ Na xanbi ra, a buru xun soloferen nun
yexene tongo, a barikan bira Ala xa. A yi e
yigira, a yi e so a xarandiine yii, xarandiine
yi e yitaxun yamaan na.

³⁷ E birin yi e dege, e lugo. Xarandiine yi
a dungi dungine matongo, e debe solofere
rafe ne ra.

³⁸ Xɛmen naxanye na don, ba ɲaxanle nun
diidine ra, muxu wuli naanin.

³⁹ Na xanbi ra, Yesu yi yamaan nasiga, a
doxo kunkin kui, a siga Magadan yamanani.

16

*Taxamasenna maxodin fena
Maraka 8.11-13, Luka 12.54-56*

¹ Farisi muxuna ndee nun Saduse mux-
una ndee yi fa Yesu fɛma alogo e xa a keɲaan
fɛsefɛse, e a maxodin a xa taxamasenna yita
e ra keli ariyanna yi.

[†] 15:9: 15.9 Esayi 29.13 [‡] 15:26: 15.26 Yesu ɲaxanli ito a denkeleyaan nan fɛsefɛsɛma sandani ito xon. Sandan kui,
siya gbetene findixi barene ra, diidine fan yi lu alo Isirayila kaane.

² Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa kuyeni gbeelixi jinbanna ra e a falama nen a kuye faji yibama nen tila.

³ Xotɔnni xa kuyeni gbeelixi e naxa, ‘Tulen famaani ni i ra.’ E nɔe kore xonna matoe nen e yi a bunna kolon. Koni e mi nɔe waxatini ito feene bunna kolonje.

⁴ Iki muxune findixi muxu naxine nun naxine nan na, e to n maxodinma kabanako taxamasenna ma. Koni e mi sese toma xa naxan mi findixi Yunusa taxamasenna ra.”

Na xanbi ra, a keli e fema, a yi siga.

*Marakolonna lan xaranne ma
Maraka 8.14-21*

⁵ Xarandiine yi gidima daraan kidi ma waxatin naxan yi, e yi jinan, e mi buru xali e yii.

⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a liga e yeren ma Farisi muxune nun Saduse muxune burun nate sena* fe ra.”

⁷ E falan ti folo e bode tagi, e naxa, “A ito falama nen bayo en mi fahi buru ra en yii.”

⁸ Yesu yi a kolon e yi naxan falama. Nanara, a yi e maxodin, a naxa, “E nanse falama e bode tagi, a e mi fahi burun na? E denkeleyaan xurun je?”

⁹ E munma xaxili soto ba? E bata jinan na xon ba, n muxu wuli suulunna dege waxatin naxan yi buru xun suulunna ra, e debe yoli rafe buru dungi dungi dɔnxene ra?

¹⁰ Hanma buru xun soloferen naxan yitaxun muxu wuli naaninna ra, e debe yoli rafe buru dɔnxene ra na yi?

¹¹ Nanfera e mi a bunna kolonxi fa fala n mi burun xan ma fe falama e xa. N naxa, ‘E a liga e yeren ma Farisi muxune nun Saduse muxune buru rate sena fe ra!’ ”

¹² Na xanbi ra, xarandiine yi a kolon, a mi yi a falama e xa e xa a liga e yeren ma burun nate sena a fe yi naxan buruni, koni fo Farisi muxune nun Saduse muxune xaranna fe yi.

*Piyeri a falana Yesu a fe yi
Maraka 8.27-30, Luka 9.18-21*

¹³ Yesu yi siga Sesariya taani Filipi yamanani, a yi maxodinni ito ti a xarandiine ma, a naxa, “Yamana a falama a nde n tan Muxuna Dii Xemen na?”

¹⁴ E yi a yabi, e naxa, “Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiin nan i tan na. Bonne naxa, a Nabi Eli nan i tan na. Nde gbete ye fan naxa, a Yere mi nan i tan na hanma nabina nde.”

¹⁵ A yi e maxodin, a naxa, “E tan go, e tan naxa di? Nde n tan na?”

¹⁶ Simɔn Piyeri yi a yabi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, habadan Alaa Dii Xemen.”

¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “Sewana i tan xa Simɔn, Yunusaa dii xemen, bayo adamadi mi ito makɛnɛxi i xa, fo n fafe Ala naxan ariyanna yi.

¹⁸ Nanara, n na a falama i xa, Piyeri, gemen nan i tan na, n nan n ma banxin tima gemen naxan fari, n ma denkeleya yamana. Hali laxira so deene mi nɔon sote n ma denkeleya yamaan ma mumel†

¹⁹ N na Ariyanna Mangayaan so deen jinna soma i yii nen. I na tonna dɔxo feen naxan na dunu ya yi, Ala tonna dɔxoma nen na ra ariyanna yi. I na tin feen naxan ma dunu ya yi, Ala tinma nen na ma ariyanna yi.”

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine yamari, a e nama a fala muxu yo xa fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na.

*Yesu yi a sayana fe fala
Maraka 8.31-9.1, Luka 9.22-27*

²¹ Folo na waxatin ma, Yesu yi a yeba folo a xarandiine xa, a naxa, a fere mi na fo a xa siga Yerusalem taani, a sa tɔɔ wuyaxi soto yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxone yii, e yi a faha, a mɔn yi keli sayani a soge saxande lɔxoni.

²² Piyeri yi Yesu ba bonne fema, a Yesu maxadi folo, a naxa, “Marigina, Ala xa i tanga na ma, na nama liga i ra mumel!”

²³ Yesu yi a yee rafindi a ma, a yi a fala Piyeri xa, a naxa, “Setana, fata n ma! I kataxi n natantan feen nan na. I mi i mirima Alaa feene ma fo adamadiine.”

²⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan fɔxo ra fo a xa a me a yete ra, a yi a yete faha wudin‡ tongo, a bira n fɔxo ra.

²⁵ Bayo naxan waxi a niin nakisi feni, na bɔnɔma ayi nen, koni naxan bɔnɔma a niini n tan ma fe ra, na kisima nen.

²⁶ Xa muxun dunu ya birin soto, a bɔnɔ a niini habadan, na tɔnɔn nanse ra? Muxun nɔe nanse fiye, alogo a niin mɔn xa kisi?

²⁷ Bayo n tan Muxuna Dii Xemen fama nen n Fafe Alaa binyeni, n xu nun a malekane. N yi muxun birin saranna fi lan a kewanle ma.

²⁸ N xa jɔndin fala e xa, muxuna ndee be e mi faxe fo e n tan Muxuna Dii Xemen to fe n ma mangayani.”§

17

*Yesu a nɔɔna fe
Maraka 9.2-13, Luka 9.28-36*

* 16:6: 16.6burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. † 16:18: 16.18Piyeri xinla bunna neen fa fala gemena. ‡ 16:24: 16.24 Romi kaane yi muxune gbangbanma wudin nan ma, e yi e faha. Ito bunna neen, fa fala fo Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu fɔxo ra. § 16:28: 16.28 A Matiye 17:2-3 nan ma fe fala ma.

¹ Xii sennin danguxina, Yesu yi Piyeri nun Yaki nun a ngaxakedenna Yoni tongo, a siga e ra e danna geya gbeen fari.

² A keɗaani yi masara e yeɗe ra yi, a yetagin yi lu mayilenɗe alo sogena. A dugine yi fixa ayi alo kenɗyana.

³ Na waxatin yeteni, Nabi Musa nun Nabi Eli yi mini kenɗni e yetagi, e yi lu falan tiye Yesu xa.

⁴ Piyeri yi a fala Yesu xa, a naxa, “Marigina, a lanxi bayo nxu be. Xa i waxi a xon ma, n xa gage saxan ti be, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.”

⁵ A yi falan tima waxatin naxan yi, kunda mayilenxin yi godo e xun ma, fala xuiin yi keli na kundani, a naxa, “N nafaan Dii Xemen nan ito ra naxan bata n kenɗ ki faɗi, e tuli mati a xuiin na!”

⁶ Xarandiine na me waxatin naxan yi, e gaxu kati, han e sa felen, e yetagine yi lan boɗon ma.

⁷ Yesu yi fa e fema, a yi a yiin din e ra, a naxa, “E keli, e nama gaxul!”

⁸ E yi e yeɗe rakonin, e mi muxu yo to fo Yesu.

⁹ E yi godoma geyaan na waxatin naxan yi, Yesu yi e yamari, a naxa, “E feen naxan toxi, e nama a fala muxu yo xa han n tan Muxuna Dii Xemen yi keli sayani.”

¹⁰ Xarandiine yi Yesu maxodin, e naxa, “Sariya karamoxone a falama nanfera nayi fa fala Nabi Eli nan singe fama?”

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nabi Eli nan singe fama yati, a yi feene birin yiton.

¹² Koni n xa a fala e xa fa fala Eli bata yelin fe koni yamaan mi a kolon, e yi e rafan feene birin liga a ra. Awa, e n tan Muxuna Dii Xemen fan toroma nen na kiini.”

¹³ Na xanbi ra, xarandiine yi a kolon fa fala a falan tima Yoni Marafu Tiin nan ma fe ma.*

Yinnan diidin naxan foxo ra

Maraka 9.14-29, Luka 9.37-43

¹⁴ E fa yamaan fema waxatin naxan yi, xemana nde yi fa Yesu fema, a yi a xinbi sin a bun ma,

¹⁵ a naxa, “N fafe, kininkinin n ma dii xemen ma. Gan furen nan a fari, a toroxi kati, a bata bira teeni sanja yi wuyaxi hanma igeni.

¹⁶ N bata fa a ra i ya xarandiine fema koni e mi noxi a rakendeye.”

¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “E tan denkeyatarene nun tinxintarene, n xa lu e fema han waxatin mundun yi? N xa dija e xa han waxatin mundun yi? Fa diin na n fema!”

* **17:13: 17.13Nabi Eli** a fe sebbexi Malaki 3.23 kui. Sariya karamoxone yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mon fama nen benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan nakamalixi. † **17:20-21: 17.20** Sansini ito xili nen mutaridi.

¹⁸ Yesu yi yinnan yamari, a xete a foxo ra. Nayi, a dii xemen yi kendeya na waxatin yeteni.

¹⁹ Na xanbi ra, xarandiine yi siga Yesu fema e danna, e yi a maxodin, e naxa, “Nanfera nxu tan mi noxi yinnan kede?”

²⁰⁻²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Bayo e denkeya xurun. N xa jondin fala e xa. Xa denkeyana e yi, hali a xurun alo sansi kede xurudina,† e noe a fale nen geanyi ito ma, e naxa, ‘Keli be, i siga menni!’ a yi siga. E noe feen birin lige nen!”

Yesu mon yi a faxa feen fala

Maraka 9.30-32, Luka 9.43-45

²² Xarandiine birin e malan e bode xon ma waxatin naxan yi Galile yamanani, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xemen soma nen muxune yii,

²³ e yi n faxa. Koni n mon kelima nen sayani a soge saxande laxonni.”

Xarandiine nii yi rapaxu e ma kati!

Ala Batu Banxin mudu fi fena

²⁴ Yesu nun a xarandiine Kapexunan taan li waxatin naxan yi, Ala Batu Banxin mudu maxinle yi fa Piyeri fema, e yi a maxodin, e naxa, “I karamoxon mi Ala Batu Banxin mudun fima ba?”

²⁵ Piyeri yi e yabi, a naxa, “A fima nen.” Piyeri so banxini waxatin naxan yi, Yesu singe yi falan ti, a naxa, “Simon, i mirixi a ma di? Dunuja mangane mudun maxilima nde ra? E diine ba, hanma muxu gbete?”

²⁶ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Muxu gbete.” Yesu yi a fala, a naxa, “Na bunna neen, hali a diine mi a fi.

²⁷ Koni nxu mi waxi a xon ma, nxu xa muxuni itoe rafan. Nanara, siga baani, i sa konna bira. I na yexe singen naxan suxu, i a deeni bi, i gbeti gbanan keden toma nen a de, naxan lanje en ma mudun ma. I siga na ra, i sa i gbeen nun n gbeen fi.”

18

Nde gbo birin xa?

Maraka 9.33-37, Luka 9.46-48

¹ Xarandiine yi fa Yesu fema na waxatini, e yi a maxodin, e naxa, “Nde gbo birin xa Ariyanna Mangayani?”

² Yesu yi diidina nde xili, a yi a ti e birin yetagi.

³ Yesu yi a fala, a naxa, “N xa jondin fala e xa, xa e mi maxete, e liga alo diidine, e mi soe Ariyanna Mangayani mume!”

⁴ Nanara, naxan yo na a yete magodo alo diidini ito, na gbo dangu a birin na Ariyanna Mangayani.

⁵ Naxan yo mən na diidini ito sifani suxu n xinli, na bata n tan yisuxu.”

Yulubina fe

Maraka 9.42-48, Luka 17.1-2

⁶ “Diidini itoe naxanye bata denkeleya n ma, xa muxu yo ne bira yulubini, a fisa na kanni gəmə gbeen xidi a kəe ra, a woli baan tilinna ma.”

⁷ “Gbalon dunuɲa muxune yee ra bayo feen naxanye yamaan birama yulubini. A fere mi na fə na fe sifane xa fa koni e fatama muxun naxanye ra, gbalon na kanne yee ra!

⁸ Xa i yiina hanma i sanna i birama yulubini, a sege a ra, i yi a woli ayi! A fisa i yii dungin nun i san dungi kannna xa so habadan nii rakisini, benun i yii firinna nun i san firin kannna xa woli yahannama tee ni.

⁹ Xa i yeen nan i bire yulubini, a ba na, i yi a woli ayi! A fisa i yee keden kannna yi so habadan nii rakisini, benun i yee firin kannna xa so yahannama tee ni.”

Yexee tununxina fe sandana

Luka 15.3-7

¹⁰⁻¹¹ “E a liga e yeren ma, e nama diidini itoe rafeya. N xa a fala e xa, e kantan malekane ariyanna yi. E n Fafe Ala yetagin toma waxatin birin.”

¹² “E mirixi a ma di? Xa yexee keme muxuna nde yii, xa keden siga na xun xon, na kannna nanfe ligama? A yexee tonge solomanaanin e nun solomanaaninne luma nen e degedeni geyaan fari, a siga a tununxi kedenna fendeni.

¹³ N xa ɲondin fala e xa, a na a to waxatin naxan yi, a sewama nen na yexee kedenna fe ra dangu tonge solomanaanin e nun solomanaaninne ra naxanye mi lxi ayi.

¹⁴ A na kii nin, e Fafe Ala naxan ariyanna yi, a mi rafan a ma diidini ito nde keden peen xa lo ayi.”

Hake tongone

¹⁵ “Xa i ngaxakedenna haken liga i ra, siga a fema i yi a sonna fala a xa e firinna tagi. Xa a i xuiin name, i bata i ngaxakedenna soto na yi.

¹⁶ Koni xa a mi a tuli mati i xuiin na, e nun muxu keden hanma muxu firin xa siga a fema alogo ‘feen birin xa makiti sereya firin hanma saxan xuiin xon.*

¹⁷ Koni xa a mi a tuli mati ne xuiin na, na feen fala denkeleya yamaan xa. Xa a mi a tuli mati denkeleya yamaan xuiin na, a yate alo denkeleyatarena hanma mudu maxinla.”

Tondi feen nun tin fena

¹⁸ “N xa ɲondin fala e xa, e na tonna doxo feen naxan na dunuɲa yi, Ala tonna doxo ma nen na ariyanna yi. E na tin feen

naxan ma dunuɲa yi, Ala tinma nen na ma ariyanna yi.”

¹⁹ “N mən xa a fala e xa, xa muxu firinna lan fefe ma dunuɲa yi Ala maxandini, n Fafe naxan ariyanna yi, a na ligama e xa nen.

²⁰ Bayo muxu firin hanma saxan na e malan dede yi n xinli, n fan luma nen menni e ye.”

Muxun naxan mi mafeluun tima

²¹ Na xanbi ra, Piyeri yi fa Yesu fema, a yi a maxodin, a naxa, “Marigina, n xa ngaxakedenna mafelu doxoɲa ma yoli, a na n haken tongo waxatin naxan yi? Han doxoɲa ma solofere ba?”

²² Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa a fala i xa, doxoɲa ma solofere mi a ra de, fo tonge solofere e nun solofere.”

²³ “Nanara, Ariyanna Mangayaan luxi nen alo mangan naxan waxi a walikene saren fi feni.

²⁴ A na fəlxina, e fa walike keden na gbeti gbananna wuli fu donla yi naxan ma, donla naxan nun a siimayaan birin wali saranna yi lan.

²⁵ Bayo a mi yi nɔe a donla fiye, mangan yi a ragidi a e xa a tan nun a ɲaxanla nun a diine nun a yii seene birin mati e findi konyine ra, alogo a xa donla fi.

²⁶ Nanara, walikenen yi a xinbi sin mangan bun ma, a yi a mafan, a naxa, ‘Dija n xa, n na i ya donla birin fima nen!’

²⁷ A kannna yi kininkinin a ma, a yi dija a donla ma, a yi a lu na.”

²⁸ “Koni na walikenen yi siga, a sa a lanfana nde to a gbeti xurudi yi naxan ma. A yi a suxu, a yi a kəeen deten. A yi a fala, a naxa, ‘N ma donla fi!’

²⁹ A lanfaan yi a xinbi sin a bun ma, a yi a mafan, a naxa, ‘Dija n xa, n na i ya donla fima nen!’

³⁰ Koni a mi tin. A yi sa a sa kasoon na han a na a donla fi waxatin naxan yi.

³¹ Walikenen bonne to na to, e xolo kati, e siga e kanara fema, e sa na birin fala a xa.

³² Nanara, e kannna yi a tan walikenen xili, a naxa, ‘I tan walike ɲaxina, n ma donla naxan birin i ma, n dija nen na ma bayo i bata n mafan.

³³ A mi yi lan nun ba, i fan xa kininkinin i walike boden ma alo n kininkinin i ma kii naxan yi?”

³⁴ Nayi, a kannna yi a sa kasoon na a xoloni alogo a kantan muxune xa a ɲaxankata han a yi a donla birin fi.

³⁵ N Fafe naxan ariyanna yi, na fan e suxuma na kii nin, xa e tan nde mi a ngaxakedenna mafelu a boɲeni.”

19

*Futu kala fena
Maraka 10.1-12*

¹ Yesu yelinxi na falane tiye, a keli Galile yamanani, a siga Yudaya yamanani denaxan Yuruden baan kidi ma.

² Yama gbeen yi bira a fəxo ra, a yi ne rakendeya.

³ Farisi muxuna ndee yi fa a fema a bun-badeni, e yi a maxodin, e naxa, “Sariyan na a ra ba, xemen xa paxanla rame, a findi bun yo ra?”

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi Kitabun xaraxi ba? A naxa fa fala a foloni ‘Ala yi adaman da, xemen nun paxanla,’* ”

⁵ a naxa, ‘Nanara, xemena a nga nun a fafe bejinma, a a maso a paxanla ra, e findi fati bende kedenna ra.’†

⁶ Nayi, muxu firin mi fa e ra koni fo keden. Nayi, Ala bata seen naxanye tugun e bode ra, muxe nama ne fata.”

⁷ E yi a maxodin, e naxa, “Nanfera Musa a yamarixi fa fala a xemen xa futu kala kedin so a paxanla yii, a yi a bejin?”

⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “Musa bata tin, a e xa e paxanle bejin amasoto e bɔnen xodaxo. Koni a mi yi na kiini nun a foloni.

⁹ Awa, n xa a fala e xa, xemen naxan na a me a paxanla ra, xa a paxanla mi yalunya ligaxi, xemen yi nde gbete futu, na xemen bata yalunyaan liga.”

¹⁰ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Xa xemen nun a paxanla tagi na kii nin, a lan futu nama ti na yi.”

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Birin mi noe xaranni ito suxe, koni fo Ala bata a feren fi naxanye ma.

¹² Xemena ndee mi noe paxanla futue amasoto e bari kiin xon, muxune nan ndee gbete ye ligaxi na kiini, koni ndee gbete ye lanxi a ma nen a e nama paxanla futu alogo e xa lu wale Ariyanna Mangayaan xa. Awa, xa naxan noe xaranni ito suxe, na xa a suxu.”

*Yesu yi duba diidine xa
Maraka 10.13-16, Luka 18.15-17*

¹³ Muxuna ndee yi fa e diidine ra Yesu fema, alogo a xa a yiin sa e diidine xunni, a yi Ala maxandi e xa koni xarandiine yi falan ti ne ma.

¹⁴ Yesu naxa, “E tin diidine xa fa n fema, e nama e raxete amasoto e tan sifane nan gbee Ariyanna Mangayaan na.”

¹⁵ A yi a yiin sa e xunni, a yi duba e xa, a siga.

*Xeme nafulu kannafe
Maraka 10.17-31, Luka 18.18-30*

¹⁶ Banxulanna nde yi fa Yesu fema, a naxa, “Karamoxo, n fe fajin mundun lige, n habadan nii rakisin soto?”

¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “Nanfera i n maxodinma fe fajina fe ma? Ala nan keden fan. Xa i waxi a xon ma, i xa nii rakisin soto, yamarine suxu.”

¹⁸ A mon yi maxodinna ti, a naxa, “Yamari mundun ne ra?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I nama faxan ti. I nama yalunyaan liga. I nama mujan ti. I nama wule seren ba.

¹⁹ I baba nun i nga binya, i yi i adamadi boden xanu alo i yetena.”‡

²⁰ Banxulanna yi a yabi, a naxa, “N bata ne birin suxu, nanfe fa luxi?”

²¹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa i waxi a xon ma, i xa findi muxu kamalixin na, siga, i sa i yii seene mati, i yi yigelitone ki. I nafunla sotoma nen ariyanna yi. Na xanbi ra, i fa bira n fəxo ra.”

²² Banxulanna na me waxatin naxan yi, a sunuxin yi siga amasoto nafulu gbee kannan yi a ra.

²³ Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “N xa jondin fala e xa, nafulu kanne so raxolo Ariyanna Mangayani!

²⁴ N mon xa a fala e xa, nafulu kannan so raxolo Alaa Mangayani dangu jogomen so feen na sagilaan yinla ra.”

²⁵ Xarandiine na me waxatin naxan yi, e yi kabe kati! E yi a maxodin, e naxa, “Nde fa noe kise nayi?”

²⁶ Yesu yi e mato, a naxa, “Muxun mi noe na lige koni Ala noe feen birin lige nen.”

²⁷ Na xanbi ra, Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu bata feen birin bejin, nxu bira i fəxo ra. Nxu tan nanse sotoma nayi?”

²⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jondin fala e xa, waxati nene famatoni, n tan Muxuna Dii Xemen na dɔxo n ma mangaya gbede binyaxini, e tan naxanye biraxi n fəxo ra, e fan dɔxoma nen manga gbede fu nun firinne ma, e yi Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne makiti.

²⁹ Naxanye birin bata banxine lu na, hanma a ngaxakeden xememane nun a paxalanmane hanma a fafe hanma a nga hanma a diine hanma a xene n tan ma fe ra, a na joxon keme sotoma nen e nun habadan nii rakisina.

³⁰ Koni naxanye yeen na, ne wuyaxi sa luma nen xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yeen na.”

20

Xee kannan walikene fe

¹ Yesu naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo xee kannan naxan minin subaxani

* 19:4: 19.4 Dunuja Folon 1.27 nun 5.2 † 19:5: 19.5 Dunuja Folon 2.24 ‡ 19:19: 19.19 Xorɔyaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20 nun Saraxaraline 19.18

muxu fendeni alogo e xa sa wali a manpa bili nakoni.

² E yi lan a ma, a xa e saranna fi gbeti gbanan keden keden, naxan lanɲe soge keden saranna ma. A yi e rasiga a manpa bili nakoni.

³ Soge raxenɲen waxatini, a keli, a siga lɔxɔ deen na, a yi muxuna ndee li tixi na, naxanye mi yi wali yo ra.

⁴ Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, 'E fan xa siga, e sa wali n ma manpa bili nakoni, a lan n xa e saren fi naxan na, n na soe e yii.'

⁵ Awa, ne yi siga walideni. Na danguxina, a mɔn yi na ɲɔxɔn liga yanyi tagini e nun se din waxatin masoxina.

⁶ Awa, se din waxatin danguxina, a mɔn yi siga, a sa muxu gbetɛye fan li tixi na. A yi e maxɔdin, a naxa, 'E ferɲenxi be nanfera? E mi fefe ligama?'

⁷ E yi a yabi, e naxa, 'Bayo muxu yo mi nxu tixi wali ra.' A yi a fala e xa, a naxa, 'Awa, e fan xa siga wali kedeni n ma manpa bili nakoni.'

⁸ "Ninbanna soxina, manpa bili nako kannna yi a fala walike kuntigin xa, a naxa, 'Walikene xili, e saranna xa fi. A fɔlɔ dɔnxɛ ra xine ma, i sa a raɲan a singe ra xiine ma.'

⁹ Xɛmɛn naxanye wanla fɔlɔ ɲinbari waxatini, ne keden kedenne birin yi gbeti gbanan keden keden sɔtɔ.

¹⁰ Nanara, muxun naxanye singe wanla fɔlɔ, ne to fa, e yi a miri fa fala, a e a sɔtɔma nɛn dangu bonne ra, koni e keden kedenna birin yi gbeti gbanan keden keden sɔtɔ."

¹¹ "Awa, e to yi a rasuxuma, e xɛɛ kannna mafala fɔlɔ.

¹² E yi a fala, e naxa, 'Muxun naxanye faxi dɔnxɛn na, ne waxatidi nan tun wali kɛxi. I nxu nun ne birin saren fima kii kedenna nin ba, nxu tan naxanye ferɲenxi sogan na?'

¹³ Xɛɛ kannna yi e tan nde keden yabi, a naxa, 'Sɔxɔ, n mi tinxintareya xan ligaxi i ra. En mi lanxi gbeti gbanan keden xan ma ba?'

¹⁴ I saranna tongo, i siga i konni. Naxanye faxi dɔnxɛn na, n waxi ne saranna fi feni alo n bata i saranna fi kii naxan yi.

¹⁵ N mi daxa ba, n xa n sagoon liga n ma gbetini? I n maxɔxɔlɔnma nɛn ba bayo n fonisire?'

¹⁶ Na kiini, naxanye yɛɛn na, ne wuyaxi sa luma nɛn xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yɛɛn na."

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Maraka 10.32-34, Luka 18.31-34

¹⁷ Yesu yi sigama Yerusalen taani waxatin naxan yi, a yi a xarandii fu nun firinne xali e danna. A yi a fala e xa,

¹⁸ a naxa, "E a mato, en sigama Yerusalen taani, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn sa soma nɛn saraxarali kuntigine nun sariya

karamɔxɔne yii na yi. E n ma kitin bolonma nɛn, a lan sayaan ma.

¹⁹ Na xanbi ra, e yi n so siya gbetene yii naxanye n magelema, e yi n bulan, e yi n gbangban wudin ma. A soge saxande lɔxɔni n kelima nɛn sayani."

Yaki nun Yoni nga maxandina

Maraka 10.35-45

²⁰ Sebede a dii xɛmɛne nga yi fa Yesu fɛma e nun a dii xɛmɛne, e yi e xinbi sin Yesu bun ma, e yi a maxandi fena nde ma.

²¹ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, "I waxi nanse xɔn ma?" A yi a yabi, a naxa, "Tin, i na i ya mangayaan sɔtɔ, n ma dii xɛmɛ firinni itoe xa dɔxɔ i fɛma, kedenna i yiiifanna ma, kedenna i kɔmɛnna ma."

²² Yesu yi e yabi, a naxa, "E n maxandixi naxan ma, e mi na kolon. E nɔɛ e minɲɛ tɔrɔya igelengenna ra ba, n fama n mindeni naxan na?" E yi a yabi, e naxa, "Nxu nɔɛ nɛn."

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E fama e mindeni nɛn n ma tɔrɔya igelengenna ra yati! Koni muxun dɔxɔ fena n yiiifanna ma hanma n kɔmɛnna ma, na mi n tan ma fɔ n fafe bata yi a ragidi naxanye xa."

²⁴ Xarandii fuun bonne na mɛ waxatin naxan yi, e xɔlɔ na ngaxakedenma firinne ma.

²⁵ Nanara, Yesu yi e birin xili a fɛma, a naxa, "E a kolon yati siyane mangane nɔyaan nan ligama e xun na, e muxu gbeene fan yi kuntigiyaan naba e xun na.

²⁶ Koni a mi na kiini e tan tagi. Xa naxan yo waxi findi feni muxu gbeen na e ye, fɔ a xa findi e walikɛɛn nan na.

²⁷ Xa naxan yo wa findi feni e yeeratiin na fɔ a xa findi e konyin nan na

²⁸ alo n tan Muxuna Dii Xɛmɛn to mi faxi muxe xa wali n xa koni alogo n tan xa wali, n yi n niin fi muxu wuyaxi xunbaan na."

Yesu yi danxutɔ firin nakɛndɛya

Maraka 10.46-52, Luka 18.35-43

²⁹ E yi kelima Yeriko taani waxatin naxan yi, yama gbeen yi bira Yesu fɔxɔ ra.

³⁰ Danxutɔ firinna naxanye yi dɔxi kiraan na, ne yi a mɛ a Yesu dangumatɔɔn nan yi a ra, e yi gbelegbele, e naxa, "Nxu fafe, Dawudaa Dii Xɛmɛna, kininkinin nxu ma!"

³¹ Yamaan yi e masabari, koni e mɔn yi gbelegbele kati, e naxa, "Marigina, Dawudaa Dii Xɛmɛna, kininkinin nxu ma."

³² Awa, Yesu yi ti, a yi e xili, a yi e maxɔdin, a naxa, "E waxi a xɔn ma n xa nanfe liga e xa?"

³³ E yi a yabi, e naxa, "Marigina, nxu waxi a xɔn ma nɛn, nxu mɔn xa seen to."

³⁴ Yesu yi kininkinin e ma, a yi a yiin din e yɛɛne ra. E yi seen to mafuren, e bira Yesu fɔxɔ ra.

21

Yesu so fena Yerusaleṅ taani

Maraka 11.1-11, Luka 19.28-40, Yoni 12.12-19

¹ E to maso Yerusaleṅ taan na, e yi Betifage taan li, Oliwi Geyaan fari. Yesu yi a xarandii firin nasiga e yee ra.

² A yi a jungu e ma, a naxa, “E siga banxideṅ na e yee ra, e sa sofanla nde lima xidixi na yi, a diina a fema. E e fulun, e fa e firinna ra n xa.

³ Xa muxuna nde e maxodin, e a fala a xa, e naxa, ‘Marigin nan mako e ma,’ na kanna e soma e yii nen sa.”

⁴ Na liga nen alogo nabiin naxan fala, na xa kamali, a naxa,

⁵ “E a fala Siyon kaane xa, e naxa, ‘E a mato! E mangan fama e ma. A limaniya. A fama sofanla nan fari, sofalli diina, sofalli gilen diina.* ”

⁶ Na ma, xarandiine yi siga, Yesu naxan fala e xa, e sa na liga.

⁷ E yi fa sofanla nun a diin na. E yi e dugine yifulun e fari, Yesu yi doxo sofanla fari.

⁸ Yamaan yi e dugine yifulun kiraan xon ma, nde yi joxondene magira, e yi e sa kiraan xon a binya feen na.

⁹ Yamaan naxan yi a yee ra e nun a xanbi ra, ne birin yi lu sonxo, e naxa, “Tantunna xa fi Dawudaa dii xemen ma! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Ala tantun kore xonna ma pon!”

¹⁰ Yesu so Yerusaleṅ taani waxatin naxan yi, taan yi maxa. Yamaan yi maxodinna ti, e naxa, “Nde ito ra?”

¹¹ Yamaan yi e yabi, e naxa, “Nabi Yesu nan ito ra, keli Nasareti taani Galile yamanani.”

Yesu Ala Batu Banxini

Maraka 11.15-19, Luka 19.45-48, Yoni 2.13-22

¹² Yesu to so Ala Batu Banxini, a yi sare matine nun sare soone birin kedi na yi. A yi gheti masarane tabanle rafelen e nun ganba matine gbene.

¹³ A yi a fala e xa, a naxa, “A se bexi Kitabun kui, Ala naxa, ‘N ma Banxin xili bama nen Ala maxandi banxina.’” Koni e tan bata a findi mujadene luxunden na!”

¹⁴ Danxutone nun lebutenne yi siga Yesu fema Ala Batu Banxini, a yi e rakendeya.

¹⁵ Koni saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone to a to kabanako feene lige, e diidine fan to naxanye yi sonxoma Ala Batu Banxini, e naxa, “Tantunna xa fi Dawudaa Dii Xemen ma,” e yi xolo.

¹⁶ E yi a fala Yesu xa, e naxa, “I mi diidine falan men ba?” Yesu yi e yabi, a naxa, “Di!

E mi Kitabun yireni ito xaranxi ba, naxan a falaxi, ‘I bata diidine nun dii jozene yamari, e yi i matxo?’”

¹⁷ Yesu yi e lu menni, a keli taani, a siga Betani taani, a sa xi na.

Yesu yi xode binla danga

Maraka 11.12-14, 20-24

¹⁸ Na xoton bode, a xetematxon Yerusaleṅ taani, kamen yi a suxu.

¹⁹ A yi xode binla to kiraan dexon ma, a yi siga a bun ma, koni a mi a bogi yo li a ra, fo a deene. Nanara, a yi a fala xode binla ma, a naxa, “I tan mi fa bogin sonon!” Awa, na waxatin yeteni xode binla yi xara!

²⁰ Xarandine to na to, e yi kabe, e maxodinna ti, e naxa, “Xode binli ito xaraxi di xulen?”

²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jondin fala e xa, xa e denkeleyaxi, e mi sike, n naxan ligaxi xode binli ito ra, e fan nxe na joxonna lige nen. A birin xa mi na ra, e nxe a fale nen geyaan xa, e naxa, ‘Keli be, i sa sin foxo igeni,’ na yi liga.

²² Xa e denkeleyaxi, e na sese maxodin Ala ra, e na sotoma nen.”

Yesu senben maxodinna fe

Maraka 11.27-33, Luka 20.1-8

²³ Yesu man yi fa Ala Batu Banxini. A yi yamaan xaranma waxatin naxan yi, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi fa a fema, e yi a maxodin, e naxa, “I feni itoe ligama senbe mundun na, nde i yamarixi i xa feni itoe liga?”

²⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “N fan xa e maxodin fe keden ma, xa e n yabi, n feene ligama senben naxan yi, n fan na falama e xa nen.

²⁵ Nde Yoni rafaxi a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?” E yi falan ti folo e bode tagi, e naxa, “Xa en na a yabi fa fala a kelixi Ala nan ma, a falama nen nayi, a naxa, ‘Nanfera e mi laxi Yoni ra?’

²⁶ Koni xa en na a fala fa fala a kelixi muxun nan ma, en gaxu yamaan yee ra bayo e birin laxi a ra a nabiin nan yi Yoni ra.”

²⁷ Nanara, e yi Yesu yabi, e naxa, “Nxu mi a kolon.” Awa, a yi a fala e xa, a naxa, “N tan fan feni itoe ligama senben naxan yi, n mi na falama e xa na yi.”

Dii xeme firinna fe sandana

²⁸ “E xaxili lu ito xon ma. Xemena nde yi na, dii xeme firin yi naxan yi. A siga a forimaan fema, a sa a fala a xa, a naxa, ‘N ma diina, siga wali kedeni n ma nakoni to.’

²⁹ A yi a yabi, a naxa, ‘N mi waxi siga feni.’ Koni donxen na, a bojen yi maxete, a siga.

* **21:5: 21.5** A mato Sakari 9.9 kui. † **21:13: 21.13** A mato Esayi 56.7 nun Yeremi 7.11 kui. ‡ **21:16: 21.16** Yaburin 8.3

³⁰ A fafe yi siga a diin bonna fema, a sa na fala kedenna ti na fan xa, a yi a yabi, a naxa, 'N fafe, n sigama nen.' Koni a mi siga.

³¹ Ne firinna ye, nde a fafe sagoon ligaxi?" E yi a yabi, e naxa, "Forimana." Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa jondin fala e xa, mudu maxinle nun yalundene singe soma e ye ra Alaa Mangayani.

³² Amasoto Yoni bata fa, a tinxinna kiraan yita e ra, e mi la a ra. Koni mudu maxinle nun yalundene bata la a ra. Hali e to na to, e boje mi maxete, e la a ra."

Nako kantanne fe sandana

Maraka 12.1-12, Luka 20.9-19

³³ Yesu naxa, "E tuli mati sanda gbete ra. Nako kanna nde yi na nun naxan manpa bili nakoon sa, a yi a sansan, a yi manpa ige badeni ton, a yi gbengben ti. Na xanbi ra, a yi nakoon taxu a kantan muxune ra, a siga sigatini.

³⁴ Awa, a bogi waxatina a lixina, a yi a walikene ndee rasiga a nakoon kantan muxune ma, a e xa a gbeen so ne yii.

³⁵ Nakoon kantan muxune yi nako kanna walikene suxu, e kedenna mabonbo, e bonna faxesa, e bonna magalon gemene ra.

³⁶ Na xanbi ra, nako kanna mon yi a walikene gbete ye rasiga, naxanye yi wuya dangu a foloyixine ra. Nakoon kantan muxune yi ne fan fala na kii kedenni.

³⁷ Donxen na, a yi a dii xemen nasiga e ma, a naxa, 'E danma nen n ma diin tan na.' "

³⁸ "Koni nako kantanne to a dii xemen to, e yi a fala e bode xa, e naxa, 'Nako kanna ke tongon nan ito ra, e fa be, en na a faxesa alogo en xa a keen soto.'

³⁹ Nayi, e yi a suxu, e siga a torontoronje nako xeen fari ma, e sa a faxesa.

⁴⁰ Awa, nako kanna na fa waxatin naxan yi, a nanfe ligama nako kantanne ra?"

⁴¹ E yi a yabi, e naxa, "A na muxu jaxine faxama nen kii jaxini, a yi nakoon taxu muxu gbete ye ra naxanye a gbeen soe a yii a xaba waxatini."

⁴² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E munma Kitabun yireni ito xaran ba? A naxa, 'Banxi tiine e me gemen naxan na, na bata findi banxin geme fisamantenna ra. Marigin nan na ligaxi, a findi kabanako feen na en ye ra yi.' "

⁴³ Yesu naxa, "Nanara, n na a falama e xa, Alaa Mangayaan bama e yii nen, a so yama gbeten yii, naxanye kewali lanje a ma.

⁴⁴ Naxan yo na bira gemeni ito fari, na yigirama nen a dungin dungin na. Koni xa a nu bira naxan yo fari, a na yilunburunma nen."

⁴⁵ Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune to Yesu a sandan me, e yi a kolon a falan tima e tan nan ma.

⁴⁶ Nanara, e yi kata a suxu feen na, koni e yi gaxu yamaan ye ra naxanye yi a mirixi fa fala a nabiin nan Yesu ra.

22

Naxalandi tiin sandana

Luka 14.15-24

¹ Yesu mon yi sandan sa yamaan xa.

² A yi a fala, a naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo mangan naxan jaxalandi tiin sewa donse donna malanni ton a dii xemen xa.

³ A yi a walikene rasiga a muxu xilixine ma alogo e xa fa donse donna malanni, koni e mi tin fe.

⁴ Nanara, a yi a walikene gbete ye rasiga e ma, a naxa, 'E sa a fala e xa, a donseen birin bata yiton iki. N bata n ma turaan nun jinge raturaxine faxesa, seen birin bata yiton. E fa jaxalandi tiin donse donna malanni!'

⁵ Koni e mi a yate, e siga e makone ra. Nde yi siga xene ma, nde yi siga e wanle ra.

⁶ A donxene yi walikene suxu, e yi e rayarabi, e yi e faxesa."

⁷ "Mangan yi xolo kati, a yi a sofane rasiga, e sa faxesa tiine halagi, e yi e taan gan.

⁸ Na xanbi ra, a yi a walikene xili, a naxa, 'Naxalandi tiin malanna bata yiton koni n muxun naxanye xilixi, ne mi yi daxa e xa xili.

⁹ Awa, iki e siga kira xunne ma. E na muxu yo to, e ne xili malanni.'

¹⁰ Nanara, walikene yi siga kira xunne ma, e muxun naxanye birin to, e yi ne malan muxu jaxine nun muxu fajine birin. Nayi, jaxalandi tiin malan yiren yi rafe muxu xilixine ra."

¹¹ "Koni mangan to so, a xa a muxu xilixine to, a yi xemena nde to menni, jaxalandi ti domain mi yi a ma.

¹² A yi a maxodin, a naxa, 'Soso, i soxi be di, anu, i mi maxidixi alo a daxa jaxalandi ti malanni kii naxan yi?' Koni xemen mi a yabi soto.

¹³ Mangan yi a fala a walikene xa, a naxa, 'E a xidi ken, e yi a ramini tanden ma dimini, wugan nun jin naxinna denaxan yi.' "

¹⁴ Yesu naxa, "Muxu wuyaxi xilixi koni muxu dando nan tun sugandixi."

Mudu fiin maxodinna fe

Maraka 12.13-17, Luka 20.20-26

¹⁵ Farisi muxune yi siga, e sa Yesu tajege feni ton a fala xuiin xon ma.

¹⁶ E yi e xarandiina nde nun Herode a muxuna nde rasiga Yesu fema a faladeni, e

§ 21:39: 21.39 Sandani ito kui Ala nan misalixi nako kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xe Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. *

naxa, “Karamɔxɔ, nɔxu a kolon fa fala ɲɔndi falan nan i tan na, i yamaan xaranma Ala ɲɔndin nan ma. Muxe mi nɛe i ya miriyaan maxete, amasoto i mi muxune rafisaxi e bode xa.

¹⁷ Awa, i mirixi a ma di, a fala nɔxu xa, a daxa mudun yi fi Romi Manga Gbeen ma ba hanma a nama fi?”

¹⁸ Koni Yesu yi e nata ɲaxin kolon. A yi e yabi, a naxa, “E tan nafigine! Nanfera, e katama n bunbadeni?”

¹⁹ E gbeti gbananna yita n na mudun fima naxan na! E yi gbeti gbananna yita a ra.

²⁰ Yesu yi e maxodin, a naxa, “Nde xili nun a yetagin sawura a ma?”

²¹ E yi a yabi, e naxa, “Romi Manga Gbeen.” Nayi, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen yi so Ala yii.”*

²² E na me waxatin naxan yi, e kabɛ kati, e keli a fɛma, e siga.

Faxa muxune rakeli fena

Maraka 12.18-27, Luka 20.27-40

²³ Na lɔxɔn yeteni, Saduse muxune yi e maso Yesu ra naxanye a falama a faxa muxune mi kelima sayani. E yi Yesu maxodin,

²⁴ e naxa, “Karamɔxɔ, Musa bata yi a fala, a naxa, ‘Xa xɛmɛn faxa, a mi dii lu, a ngax-akeden na xa a kɛ ɲaxanla tongo alogo a xa diina nde bari faxa muxun xa.’”

²⁵ Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi be nun, forimaɲ yi ɲaxanla futu, a faxa, a mi dii soto, a ɲaxanla yi lu a xunyen xa.

²⁶ A yi liga na kiini a firinden fan na, a saxanden fan yi liga na kiini, na yi liga han solofere.

²⁷ Dɔnxɛn na, ɲaxanla fan yi faxa.

²⁸ Awa, faxa muxune na keli waxatin naxan yi, ɲaxanla findima nde gbee ra na muxu soloferene ye? Bayo e birin bata yi a dɔxɔ.”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E bata tantan, amasoto e mi Kitabun kolon hanma Ala senbena.

³⁰ Bayo faxa muxune na keli waxatin naxan yi, e ligama nɛn alo malekan naxanye ariyanna yi. Xɛmɛn mi ɲaxalan fute, ɲaxanla mi dɔxɛ xɛmɛn xɔn.

* **22:21: 22.21Ala gbeen:** Mangan yetagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi a gbeen nan na bayo a tan nan a rafalati. Adamadiine daxi Ala maligan nan na, nayi e fan findixi Ala gbeen nan na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yete so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen nan na. † **22:24: 22.24** A mato Dunuja Fɔlon 38.8 nun Sariyane 25.5-6 kui. ‡ **22:32: 22.32niiramane:** Ala naxa a Iburahimaa Ala nan a ra. A mato Xɔryaan 3.6 nun 3.15-16 kui. A mi a falaxi nun a Iburahimaa Ala nan yi a tan na Iburahima yi a nii ra waxatin naxan yi. Na luxi nɛn alo Ala yɛɛna e ra laxira yi. E mɔn e nii ra Ala yɛɛ ra yi. Nanara, faxa muxune kelima nɛn sayani. § **22:37: 22.37** Sariyane

6.5 * **22:39: 22.39** Saraxaraline 19.18 † **22:44: 22.44** Yaburin 110.1 ‡ **22:45: 22.45** Na waxatini karamɔxɔne yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔnsɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburi 110 seɛ, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala “N Marigina.” Na bunna nɛn fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yɛɛ ra yi.

³¹ Awa, naxan lanxi faxa muxune rakeli feen ma, e mi Alaa falan xaranxi ba? A naxa,

³² ‘Iburahimaa Ala nan n tan na, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala.’ Anu, faxa muxune Ala mi a tan na fɔ niiramane.”‡

³³ Yamaan na me waxatin naxan yi, e kabɛ Yesu a xaranna ma kati!

Yamari fisamantenna fe

Maraka 12.28-34, Luka 10.25-28

³⁴ Farisi muxune a me waxatin naxan yi, a Yesu e yabi kiin bata a liga Saduse muxune yi e duudu, e yi e malan.

³⁵ Sariya karamɔxɔ keden yi na, na yi Yesu keɲaan fɛsɛfɛsɛ, a yi a maxodin,

³⁶ a naxa, “Karamɔxɔ, yamarin mundun gbo dangu a birin na Sariya Kitabuni?”

³⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “I Marigina Ala xanu i bɔɲɛn birin na e nun i niin birin na e nun i xaxinla birin na.”§

³⁸ Yamarinini ito gbo dangu e birin na.

³⁹ A firindenini ito luxi nɛn alo bonna, a naxa, ‘I adamadi boden xanu alo i yetena.’*

⁴⁰ Sariya Kitabun nun nabine kitabune birin singanxi yamari firinni itoe nan na.”

Yesu yi maxodinna ti

Maraka 12.35-37, Luka 20.41-44

⁴¹ Farisi muxune malanxi waxatin naxan yi, Yesu yi e maxodin, a naxa,

⁴² “E mirixi Alaa Muxu Sugandixin feen ma di? Nde bɔnsɔn a ra?” E yi a yabi, e naxa, “Dawuda bɔnsɔnna nan a ra.”

⁴³ Yesu yi e maxodin, a naxa, “Nanfera Dawuda a xili bama ‘N Marigina’ fata Alaa Nii Sariɲanxin na? Amasoto Dawuda a falama, a naxa,

⁴⁴ ‘Marigin yi a fala n marigin xa,

a naxa, “Dɔxɔ n yiifanna ma,

han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”†

⁴⁵ Awa, xa Dawuda a xili bama, ‘N Marigina,’ na ma, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔnsɔnna ra di?”‡

⁴⁶ Muxu yo mi na a yabɛ fala keden peen na! Keli na waxatin ma, muxu yo mi fa susu a maxodinɲɛ fe gbɛtɛ ma.

23

Yesu yi sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yalagi

Maraka 12.38-39, Luka 11.43, 46, 20.45-46

¹ Na xanbi ra, Yesu yi falan ti yamaan nun a xarandiine xa,

² a naxa, “Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune dɔxi Nabi Musa funfun nin.

³ Nayi, ε e falane birin suxu, ε yi e liga. Koni ε nama e kɛwali sifane tan liga, amasɔtɔ e naxan falama, e mi na ligama.

⁴ E goron binyene raxidima, e yi e dɔxɔ muxune xun ma, koni hali e yii sonla, e tan mi waxi na din feni e ra e maxalideni.

⁵ E feen birin ligama nɛn alogo muxune xa e to. Nayi, e Kitabu falane seɓema, e yi e xidi e tigine nun e yiine ra han a gbo ayi. E domane maxidixi luti denɓɓi kuyene ra.

⁶ Binye dɔxɔdene rafan e ma malanne yi, e dɔxɔ yamaan yɛɛ ra salide banxine yi.

⁷ Binye xɔntɔnne rafan e ma lɔxɔ tidene yi, muxune yi e xili ‘Karamɔxɔ.’ ”

⁸ “Koni muxe nama ε tan xili ba fa fala, ‘Karamɔxɔ,’ amasɔtɔ ngaxakedenmaan nan ε birin na, karamɔxɔ keden pee nan ε yii.

⁹ Awa, e nama muxu yo xili dunuya ito yi fa fala, ‘N Fafe,’ amasɔtɔ Fafe keden pee nan ε yii ariyanna yi.

¹⁰ E nama tin muxune xa ε xili ‘Kuntigina,’ amasɔtɔ kuntigi keden peen nan ε yii. Alaa Muxu Sugandixin nan na ra.

¹¹ Muxun naxan gbo ε birin xa, na xa findi ε konyin na.

¹² Naxan na a yete yite, na yigodoma nɛn. Naxan na a yete magodo, na yitema nɛn.”

Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune nafigiyaana

Maraka 12.40, Luka 11.39-42, 44-52, 20.47

¹³ “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! Amasɔtɔ ε Ariyanna Mangayaan deen nagalin muxune yɛɛ ra, ε tan yeteɛn mi soma, ε mɔn mi muxune luma e so naxanye waxi so feni.”

¹⁴ “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! Amasɔtɔ ε kapa gilene yi seene bama e yi. E yi e yete mayita sali xunkuyeni. E yalagima nɛn na feene ma a naɓin na.”

¹⁵ “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! E fɔxɔ igen nun bɔxɔ xɔnna birin yisigama alogo ε xa tubi muxu keden peen sɔtɔ. E na a sɔtɔ ε a findima nɛn yahannama kaan na naxan naɓu ε tan xa dɔxɔ firin.”

¹⁶ “Gbalona ε xa, ε tan danxutɔɔn naxanye danxutɔɔn yii rasuxuma. E tan naxanye a falama, ε naxa, ‘Xa muxuna nde a kɔlɔ Ala Batu Banxin xinli, hali a mi a rakamali, koni

naxan na a kɔlɔ Ala Batu Banxin xɛmani, fɔ na kanna xa a falan nakamali.’

¹⁷ E tan danxutɔ xaxilitarene! Mundun gbo xɛmana hanma Ala Batu Banxin naxan xɛmaan nasarijanma?

¹⁸ E mɔn a falama, ε naxa, ‘Xa muxuna nde a kɔlɔ saraxa ganden xinli, hali a mi a rakamali. Koni xa muxuna nde a kɔlɔ saraxan yeteni naxan saraxa ganden fari, fɔ a xa a falan nakamali.’

¹⁹ Danxutɔne! Mundun gbo saraxana hanma saraxa ganden naxan saraxan nasarijanma?

²⁰ Awa, naxan na a kɔlɔ saraxa ganden xinli, na bata a kɔlɔ saraxa ganden xinli e nun seen naxanye birin a fari.

²¹ Naxan na a kɔlɔ Ala Batu Banxin xinli, na bata a kɔlɔ Ala Batu Banxin nun Ala yeteni, naxan luma ε ye mɛnni.

²² Muxun naxan na a kɔlɔ ariyanna yi na bata a kɔlɔ Alaa manga gbɛɗeni e nun naxan dɔxi a yi.”

²³ “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine, ε nakɔ yi seene yaganna bama alo sorontonna nun sabi se gbɛɗeye, koni e bata ε mɛ sariyana fe gbeene ra, alo kiti kenden nun kininkininna nun tɔgɔndiyana. Anu, ε lan ε xa ne nan liga, e nun fe dɔnxɛne.

²⁴ E tan danxutɔɔn naxanye danxutɔne yii rasuxuma, ε minseen naserendenma alogo ε xa soso keden peedin ba a yi, koni ε yi naɓɔmɛn gerun!”

²⁵ “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine, ε igelengenna nun ε donse saseen fanna masugusuguma, koni e kuiin nafexi milan nun yete rafan fe naɓine ra.

²⁶ I tan Farisi muxu danxutɔna, i ya igelengenna nun i ya donse saseen kui maxa singen, alogo a fanna fan xa sarijan.”

²⁷ “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine. E luxi nɛn alo banxi faɓin naxan tixi gaburun xun ma bɛnde fixɛn soxi naxan ma naxanye fari tofan, koni e kuiin nafexi faxa muxu xɔnne ra e nun se xɔsixin sifan birin.

²⁸ E fan na kiini, ε yete findima tinxin muxun nan na muxune birin yetagi, koni ε kuiin nafexi nafigiyaan nun fe naɓine ra pen!”

Yesu yi e naɓankatana fe fala
Luka 11.47-51

²⁹ “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine. E banxi tofaɓine tima nabine gaburune xun ma, ε yi tinxin muxune gaburune ratofanɛ ayi.

³⁰ E yi a fala, ε naxa, ‘Xa nxu yi na nun nxu benbane waxatini, nxu mi yi kafuma e ma e nabine faxa waxatin naxan yi.’

³¹ Awa, ε tan yetεen sereyaan bama ε yetε xili ma fa fala naxanye nabine faxa, ne nan bɔnsɔn ε ra.

³² Awa, ε benbane hakεne dεfe!

³³ ε tan kosone, ε tan saji bɔnsɔnne, ε giye yahannama kitin bun ma di?"

³⁴ "Nanara, n nabine nun xaxilimane nun sariya karamɔxɔne rasigama ε ma. ε nde faxama nεn, ε yi nde gbangban wudin ma. ε yi nde bulan salide banxine kui, ε yi e sagatan keli taa ma han taa ma.

³⁵ Na kiini, ε saranma nεn na tinxin mux-une birin faxa feen na, keli Habila tinxin muxun ma han Sakari, Bεrεkaya dii xεmεna, ε naxan faxa Ala Batu Banxin nun saraxa ganden tagi.

³⁶ N xa jɔndin fala ε xa, na birin xεtεma nεn iki muxune ma."

Yesu yi Yerusalen taan xanu

Luka 13.34-35

³⁷ "Yerusalen kaane! Yerusalen kaane! ε tan naxanye nabine faxaxi, ε yi Alaa xεrane magɔɔn. A xɔnla n suxu nεn sanja ma wuyaxi n xa ε malan n fεma alo tɔxε ngana a diine malanna a gabuteεn bun kii naxan yi, koni ε mi tin!

³⁸ Awa, Ala ε konna rabεjinma nεn fefe!

³⁹ Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, ε mi fa n toma sɔnɔn han ε yi a fala, ε naxa, 'Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!' "

24

Ala Batu Banxin kalana fe

Maraka 13.1-2, Luka 21.5-6

¹ Yesu yi keli na, a siga. A to yi minima Ala Batu Banxini, a xarandiine yi fa a fεma, e yi Ala Batu Banxin ti kiin yita a ra.

² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "ε mi seni itoe birin toma ba? N xa jɔndin fala ε xa, gεmεni ito kedenna mi luma a funfuni be. E e birin naxuyama ayi nεn."

Tɔrɔn nun bεsɛnxɔnyana fe

Maraka 13.3-13, Luka 21.7-19

³ Yesu yi dɔxi Oliwi Geyaan fari waxatin naxan yi, a xarandiine yi siga a fεma wun-doni, e yi a maxɔdin, e naxa, "Feni itoe birin ligan waxatin naxan yi, na fala nxu xa, e nun taxamasenna naxanye i fa waxatin nun waxati rajanna yitama nxu ra."

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "ε a liga ε yeren ma alogo muxε nama ε mayenden.

⁵ Amasɔtɔ muxu wuyaxi fama nεn n xinli, e yi a fala, e naxa, 'Alaa Muxu Sugandixin nan n tan na,' e muxu wuyaxi mayenden.

⁶ ε yεngε feene mεma nεn, ε yεngεna ndee xinle mε. Koni ε nama gaxu. A fεrε mi na fɔ na fe sifane xa liga nεn, koni waxati rajanna mi na ra singen.

⁷ Siyana ndee siyana ndee yεngεma nεn, yamanana ndee yi yamanana ndee yεngε. Fitina kamεne yi so, bɔxɔn yi xuruxurun yirena ndee yi.

⁸ Na feene birin ligama nεn alo jaxanla dii bari kuiin xɔlε singena."

⁹ "Na xanbi ra, e ε suxuma nεn, e yi ε tɔrɔ, e yi ε faxa. Siyane birin ε rajaxuma nεn n tan ma fe ra.

¹⁰ Muxu wuyaxi birama nεn tantanni na waxatini, e yi e bode yanfa, e e bode so yiini, e yi e bode rajaxu.

¹¹ Wule nabi wuyaxi fama nεn e fa muxu wuyaxi mayenden.

¹² Fe jaxin gboma ayi nεn dunuja yi han muxu wuyaxi a xanuntenyaan yi xurun.

¹³ Koni naxan na a yixɔdɔxɔ han a rajanna, na kisima nεn.

¹⁴ Awa, Alaa Mangayana falan Xibaru Fajin kawandin bama nεn dunuja yiren birin yi, a findi seren na siyane birin xa, na xanbi ra waxati rajanna yi a li."

Se Haramuxina fe

Maraka 13.14-23, Luka 21.20-24

¹⁵ "ε na Se Haramuxin to tixi yire sarijanxini naxan halagin tima, Nabi Daniyeli naxan ma fe fala, (naxan ito xaranma, na xa a bunna kolon,)*"

¹⁶ nayi, naxanye Yudaya yi, ne xa e gi, e te geyane fari.

¹⁷ Muxun naxan a kore banxin kɔε ra, na nama xεtε, a godo banxini a yii seene tongodeni.

¹⁸ Muxun naxan xεen ma, na nama xεtε banxini a domain tongodeni.

¹⁹ Gbalo gbeen fudi kanne nun diin ngane yεε ra na waxatine yi!

²⁰ ε Ala maxandi alogo ε giin nama lan xunbeli waxatin ma hanma Matabu Lɔxɔna!

²¹ Amasɔtɔ na lɔxɔne tɔrɔn jaxuma ayi nεn dangu a birin na. A jɔxɔn munma liga singen xabu dunuja da waxatini han iki. A jɔxɔn fan mi fa ligama sɔnɔn!

²² Xa Ala mi yi nde ba na lɔxɔne ra nun, muxu yo mi yi kisima, koni a bata nde ba a ra a muxu sugandixine fe ra."

²³ "Awa na waxatini, xa muxuna nde a fala, a naxa, 'A mato, Alaa Muxu Sugandixin be yi,' hanma, 'A sa mεnni,' ε nama la na ra.

²⁴ Amasɔtɔ muxu wulexi sugandixine nun wulen nabine kelima nεn, e taxamaseri gbeene nun kabanako feene liga alogo hali Alaa muxu sugandixine, e xa ne mayenden, xa na lanje.

²⁵ ε a mato, n bata a fala ε xa benun a waxatin xa a li.

²⁶ Nanara, xa muxu yo a fala ε xa, a naxa, 'A mato, a sa burunna ra!' ε nama siga na!

* **24:15; 24:15** A mato Daniyelci 9.27 nun 11.31 nun 12.11 kui.

Hanma xa e a fala fa fala, 'A luxunxi be yi!' E nama la na ra!

²⁷ Amasotō alo kuyen na a jinna masoxon keli sogetedeni han sogegododeni, n tan Muxuna Dii Xemen fama na kii nin.

²⁸ Binbin denaxan yi, dugane e malanma menna nin."

Muxuna Dii Xemen fa fena
Maraka 13.24-27, Luka 21.25-28

²⁹ "Na tōrō lōxone na dangu, 'sogeni dim-ima nen, kiken mi fa degema, sarene kelimā nen kore e bira, kore xonna senbene yimaxama nen.'"

³⁰ Nayi, n tan Muxuna Dii Xemenā taxamasenna minima nen kenenni kore. Dunuja siyane birin yi wuga. E n tan Muxuna Dii Xemen toma fe nen kore xonna kundani senben nun binyeni.

³¹ Xōta xui gbeen na mini, n na n ma malekane rasigama nen bōxōn tongon naaninne birin yi, e yi n ma muxu yebaxine malan, keli dunuja danna bonna ma sa dōxō bonna ra."

Xōde binla fe taxamasenna
Maraka 13.28-31, Luka 21.29-33

³² "E xaxili sōtō xōde binla fe ma. A yiine na mapingi, a deene yi mini fōlō, e a kolonma nen nayi fa fala jemen bata maso.

³³ A na kii nin, e na feni itoe birin to waxatin naxan yi, e a kolonma nen fa fala waxati saxin bata maso, a bata so de yeteen li.

³⁴ N xa jōndin fala e xa, iki muxune mi danguma fō na feene birin liga.

³⁵ Kore xōnna nun bōxō xōnna danguma nen, koni n ma falane mi danguma habadan!"

Muxu yo mi na waxatin kolon
Maraka 13.32-37, Luka 17.26-30, 34-36

³⁶ "Muxu yo mi na lōxōn nun waxati saxin kolon, hali malekan naxanye ariyanna yi hanma Dii Xemenā, fō a Fafe Ala keden peena.

³⁷ N tan Muxuna Dii Xemen fa feen ligama nen alo naxan liga Nuhan gbee waxatini.

³⁸ Benun fufaan xa fa waxatin naxan yi, yamaan yi e degema, e yi e minma, e yi jaxanle futuma, e yi e diine fima xemene ma futun na, han Nuhan so waxatin yi a li kunkin kui.

³⁹ Koni feen naxan fama ligadeni, e mi yi na kolon mume han fufaan yi fa, a yi e birin xali. Muxuna Dii Xemen na fa waxatin naxan yi, a ligama na kii nin.

⁴⁰ Muxu firin luma nen xeen ma na waxatini, keden xalima nen, keden yi lu na.

⁴¹ Naxalan firin luma nen se dinni, keddenna xalima nen, keden yi lu na.

⁴² E lu e yee ra yi, amasotō e mi e Marigin fa waxatin kolon.

⁴³ E e xaxili lu ito xōn ma. Xa banxi kanna yi mujaden fa waxatin kolonje kōeen na nun, a mi yi tinje mujaden xa so a banxini, a yi luma a yee ra yi nen.

⁴⁴ Nanara, e xa e yitōn amasotō e xaxili mi lōxōn nun waxatin naxan ma, n tan Muxuna Dii Xemen fama na waxatin nin."

Walike tinxinxina fe
Luka 12.41-48

⁴⁵ "Walikeen mundun lannaya muxun nun xaxilimaan na? Naxan ma kuntigi a dōxi walikeen bonne xun na, a e donseen taxun e ra a waxatini, a tan nan na ra.

⁴⁶ Na walikeen sewama nen, xa a kuntigina a li na wanla ke!

⁴⁷ N xa jōndin fala e xa, a kuntigina a yii seen birin taxuma a ra nen.

⁴⁸ Koni xa walike jaxin na a ra, a a falama nen a yete ma, a naxa, 'N ma kuntigin bata buye ayi.'

⁴⁹ A yi lu walikeen bonne bōnbe, a yi a dege, a yi a min e nun dolo minne.

⁵⁰ Awa, walikeen yengi mi lōxōn naxan ma, a mi waxatin naxan kolon, a kuntigin fama na waxatin nin.

⁵¹ A kuntigina a jaxankatama nen, a yi a saran a xun yifu wanle ra, a lu yire yi wugan nun jin naxinna denaxan yi."

25

Sungutun fuuna fe sandana

¹ "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo sungutun fuun naxanye e lenpune tongo e siga jaxalandi kanna ralandeni siga jaxalandi tiine malanni.

² Xaxilitare suulun yi e ye, xaxilimaan nan yi suulunna bonne ra.

³ Xaxilitarene yi e lenpune tongo koni e mi ture tongo.

⁴ Koni xaxilimane yi e lenpune tongo, e yi turena nde sa e goronne kui lenpun nadege seen na.

⁵ Naxalandi kanna to bu, xixōnla yi sungutunne suxu, e xi."

⁶ "Kōe tagini sōnxō xuiin yi mini, e naxa, 'Naxalandi kanna bata fa. E fa a ralan!'

⁷ Nayi, sungutunne birin yi xulun, e yi e lenpune yitōn.

⁸ Xaxilitarene yi a fala xaxilimane xa, e naxa, 'E nxu ki tureni, amasotō nxō lenpune tumaan ni i ra.'

⁹ Xaxilimane yi e yabi, e naxa, 'En-en, a mi en birin yiliye. E siga sare matine fema e sa nde sara e yete xa.'

¹⁰ Nayi, sungutun xaxilitarene yi siga ture saradeni. E sa mēnni waxatin naxan yi, jaxalandi kanna yi fa. Sungutun suulunna

naxanye yitɔnxi, ne yi so ɲaxalandi kanna fɔxɔ ra malanni. E deɛn nagali.

¹¹ Na xanbi ra, sungutunna bonne yi fa, e naxa, 'Nxu fafe, yandi, deɛn nabi nxu xa.'

¹² ɲaxalandi kanna yi e yabi, a naxa, 'N xa ɲɔndin fala ε xa, n mi ε tan kolon mume!' "

¹³ Yesu yi a fala, a naxa, "E lu e yeε ra yi amasɔtɔ ε mi lɔxɔn nun waxati saxin kolon."

*Walike saxanna fe sandana
Luka 19.11-27*

¹⁴ "Ariyanna Mangayaan ligaxi nɛn alo xɛmɛn naxan yi sigama sigatini, a yi a walikene xili, a yi a yii seene taxu e ra.

¹⁵ A yi xɛma gbanan suulun so keden yii, a yi firin so gbɛtɛ yii, a yi keden so a saxanden yii, e birin nun e yilan. Na xanbi ra, a yi siga sigatini.

¹⁶ Walikɛɛn naxan xɛma gbanan suulun sɔtɔ, na yi siga na rayulayadeni mafureɛn, a yi xɛma gbanan suulun gbɛtɛ sɔtɔ.

¹⁷ Walikɛɛn naxan xɛma gbanan firin sɔtɔ, na fan yi firin gbɛtɛ sɔtɔ.

¹⁸ Koni walikɛɛn naxan xɛma gbanan keden sɔtɔ, na yi sa yinla ge, a yi a kuntigina xɛmaan luxun na."

¹⁹ "Waxati xunkuye danguxina, walikene kuntigin yi fa alogo e xa e dentege.

²⁰ Walikɛɛn naxan xɛma gbanan suulun sɔtɔ, na yi fa, a yi xɛma gbanan suulun gbɛtɛ yita a ra. A yi a fala, a naxa, 'N kanna, i xɛma gbanan suulun nan taxu n na. N bata suulun gbɛtɛ sɔtɔ, a tan ni i ra.'

²¹ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, 'I bata i yixɔdɔxɔ, i tan walikɛ faɲin nun lannaya muxuna! I bata lannayaan liga fe xurune yi, nayi n fe gbeene taxuma i ra nɛn. Fa sɛwa n tan i kanna xɔn!'

²² Na xanbi ra, a xɛma gbanan firinna so naxan yii, na yi fa, a naxa, 'N kanna, i xɛma gbanan firin nan so n yii. N bata firin gbɛtɛ sɔtɔ, a tan ni i ra.'

²³ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, 'I bata i yixɔdɔxɔ, i tan walikɛ faɲin nun lannaya muxuna! I bata lannayaan liga fe xurune yi, nayi n fe gbeene taxuma i ra nɛn. Fa sɛwa n xɔn!'

²⁴ Dɔnxɛn na, naxan xɛma gbanan keden sɔtɔ, na yi fa, a naxa, 'N kanna, n na a kolon a i ya fe xɔdɔxɔ. I seen xabama yireni i mi a bixi denaxan yi, i donseen malanma yireni i mi se sixi denaxan yi.

²⁵ Na nan n gaxu, n yi siga, n yi sa i ya xɛmaan luxun bɔxɔn bun. I gbeen naxan na, na ni i ra.'

²⁶ A kuntigin yi a yabi, a naxa, 'I tan walikɛ ɲaxi salantenna, i a kolon ba, fa fala a n seen xabama yireni n mi a bixi denaxan yi, n yi donseen malan yire yi n mi a sixi denaxan yi.

²⁷ Na ma, a yi lan nun i xa sa n ma xɛmaan taxu gbɛti mara banxin yulane ra, alogo n

na fa waxatin naxan yi, n yi xɛmaan nun a tɔnɔdin sɔtɔ.

²⁸ Nba, ε xɛma gbananna ba a yii, xɛma gbanan fu naxan yii, ε a so na yii.

²⁹ Amasɔtɔ seen muxun naxan yii, nde soma nɛn na yii mɔn, a yi a gbegbe sɔtɔ. Koni se mi naxan yii hali naxan di a yii, na bama a yii nɛn.

³⁰ Nba, tɔnɔ mi na walikɛɛn naxan na, ε na woli tandeni, dimini, wugan nun ɲin naxinna denaxan yi.' "

Kiti dɔnxɛna fe

³¹ "N tan, muxuna Dii Xɛmɛn na fa a binyeni waxatin naxan yi, e nun malekane birin a fɔxɔ ra, a dɔxɔma nɛn a mangaya gbɛdeni binyeni.

³² Dunuɲa siyane birin malanma nɛn a yetagi. A yi e yitaxun dɔxɔ firinna ra, alo xuruse rabaan yeɛɛne nun siine yitaxunma kii naxan yi.

³³ A yeɛɛne malanma nɛn a yiifanna ma, a siine malan a kɔmenna ma.

³⁴ Na xanbi ra, mangana a falama nɛn a yiifari ma muxune xa, a naxa, 'E fa be, n Fafe Ala dubaxi ε tan naxanye xa. E fa ε kɛɛn sɔtɔ, mangayaan naxan yitɔnxi ε xa xabu dunuɲa da waxatini.

³⁵ Bayo kamɛna n suxu nɛn, ε yi donseen so n yii. Min xɔnla yi n suxu, ε yi igen so n yii. N siga nɛn xɔɲeyani, ε yi n yigiya.

³⁶ Marabenna yi n suxu, ε yi n marabɛri ba. N yi fura, ε yi n dandan. N yi sa kasoon na, ε yi fa n xɔntɔn.'

³⁷ Tinxin muxune a yabima nɛn na yi, e naxa, 'Marigina, nxu i kamɛtɔɔn to minen yi, nxu yi donseen so i yii, hanma i min xɔlitɔna, nxu yi igen so i yii?

³⁸ Nxu i to xɔɲeyani waxatin mundun yi, nxu yi i yigiya, hanma marabenna i ma, nxu yi i marabɛri ba?

³⁹ Nxu i to furaxi waxatin mundun yi, hanma i kasoon na, nxu yi i xɔntɔn?'

⁴⁰ Mangana e yabima nɛn, a naxa, 'N xa ɲɔndin fala ε xa, ε naxan liga ngaxakeden-dina nde xa, naxan xurun dangu birin na, ε na liga n tan nan xa nayi!'

⁴¹ "Na xanbi ra, naxanye na lu a kɔmenna ma, a yi a fala ne xa, a naxa, 'E masiga n na, dangatɔne, ε siga habadan tɛɛni naxan yitɔnxi Yinna Manga Setana nun a malekane xa.

⁴² Bayo kamɛna n suxu nɛn, ε mi donseen so n yii. Min xɔnla yi n suxu, ε mi igen so n yii.

⁴³ N yi lu xɔɲeyani, ε mi n yigiya. Marabenna yi n suxu, ε mi n marabɛri ba, n fura kasoon na, ε mi n mali.'

⁴⁴ Ne fan yi a yabi, e naxa, 'Marigina, nxu i kamɛtɔɔn to minen yi, hanma i min xɔlitɔna hanma i xɔɲeyani hanma i marabɛritɔna

hanma i furetona hanma i kasoon na, nxu mi tin i maliye?

⁴⁵ Mangana e yabima nen, a naxa, 'N xa jondin fala e xa, e mi naxanye liga muxudini ito nde keden xa naxan xurun dangu birin na, e mi na ligaxi n tan fan xa na yi.'

⁴⁶ Awa, ne sigama habadan tɔɔn nin. Koni tinxin muxune sigama habadan nii rakisin nin."

26

Mangane yi yanfani tɔn Yesu ma

Maraka 14.1-2, Luka 22.1-2, Yoni 11.45-53

¹ Yesu to yelin na falane birin tiye, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa,

² "E a kolon, a luxi xii firin Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla* xa a li. N tan Muxuna Dii Xemena, e n yanfama nen, n lu yiini, e n gbangban."

³ Na waxatini, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi e malan Saraxarali Kuntigi Singe Kayafa konni.

⁴ E yi a nata, e xa Yesu suxu yanfani, e yi a faxa.

⁵ E yi a fala, e naxa, "En nama a suxu sanla waxatini, xanamu, yamaan murutema nen!"

Latikɔnonna sa fena Yesu ma

Maraka 14.3-9, Yoni 12.1-8

⁶ Yesu yi Simɔn dogonfontɔna banxini waxatin naxan yi Betani taani,

⁷ jaxanla nde yi fa a fema, a fa latikɔnonna sare xɔdɛxen na a sase gemɛ ramaan kui, gemen naxan xili "alabasita." A yi a sa Yesu xunna ra a binya feen na, a yi a degema waxatin naxan yi.

⁸ Yesu a xarandiine to na to, e yi xɔlɔ, e yi maxɔdinna ti, e naxa, "I ito birin yikalama nanfera?"

⁹ Latikɔnonni ito yi matiye nen dɛɛ xɔdɛxen na, a saren yi so yiigelitɔne yii."

¹⁰ Koni Yesu yi a kolon, e yi naxan falama, a yi a fala e xa, a naxa, "E jaxanli ito mafalama nanfera? A bata fe fajin liga n xa.

¹¹ Amasɔto yiigelitɔne e fema waxatin birin koni n tan mi luma e fema waxatin birin.

¹² A bata latikɔnonna sa n fatin ma alogo n xa n yitɔn gaburuna fe ra.

¹³ N xa jondin fala e xa, n ma falan Xibaru Fajini ito na rali dunuɔa yire yo yi, jaxanli ito kewanla falama nen, yamaan yi e miri a ma."

Yudasi yi Yesu yanfa

Maraka 14.10-11, Luka 22.3-6

¹⁴ Nayi, xarandii muxu fu nun firinna nde keden naxan yi xili Yudasi Isakariyoti, na yi siga saraxarali kuntigine fema,

¹⁵ a naxa, "Xa n Yesu so e yii, e nanse soma n yii?" Ne yi gbeti gbanan tonge saxan so a yii."

¹⁶ Fɔlɔ na waxatin ma, Yudasi yi lu feren fenje, alogo a xa Yesu yanfa, a a so e yii.

Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla fe

Maraka 14.12-21, Luka 22.7-14, 21-23, Yoni 13.21-30

¹⁷ Buru Tetaren Sanla* sɔgen fɔlɔna, xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a maxɔdin, e naxa, "I waxi a xɔn ma nxu xa Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla donseen nafala i xa minen?"

¹⁸ A yi a fala e xa, a naxa, "E siga xemena nde fema taani, e sa a fala a xa, e naxa, 'Karamɔxo naxa, n ma waxatin bata a li. N tan nun n ma xarandiine xa Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla donseen don i ya banxini.'"

¹⁹ Xarandiine yi a liga alo Yesu a fala e xa kii naxan yi, e yi Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla dɔnseni tɔn.

²⁰ Ninbanna to so, Yesu nun a xarandii fu nun firinne yi dɔxo e dɛgedeni.

²¹ E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu naxa, "N xa jondin fala e xa, e tan nde keden n yanfama nen, a yi n so yiini."

²² Xarandiine yi sunu han, e yi a maxɔdin fɔlɔ keden keden yeɛn ma, e naxa, "Marigina, n tan nan na ra ba?"

²³ Yesu yi e yabi, a naxa, "Nxu nun naxan nxu yiin nagodoxi lenge kedenna kui, na nan n soma yiini.

²⁴ N tan Muxuna Dii Xemen faxama nen, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, koni gbalon na kanna yeɛ ra naxan Muxuna Dii Xemen soma yiini! A yi fisa nun hali na muxun mi yi bari nun mumɛ!"

²⁵ Yudasi naxan a soma yiini, na yi falan tongo a naxa, "Karamɔxo, n tan nan na ra ba?"

Yesu yi a yabi, a naxa, "I bata a fala."

Marigina ximenna fe

Maraka 14.22-26, Luka 22.15-20, Korɛnti Kaane Singena 11.23-25

²⁶ E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu yi burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so a xarandiine yii. A yi a fala, a naxa, "E a tongo, e yi a don, n fati bendɛn nan ito ra."

* **26:2: 26.2 Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɔ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui. † **26:15: 26.15** A mato Sakari 11.12 kui. ‡ **26:17: 26.17 Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyaane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔyaan 12.15 kui.

²⁷ Na xanbi ra, a yi igelengenna tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a so e yii, a yi a fala, a naxa, “E birin xa a min

²⁸ amasoto n wunla ni ito ra n layirin xidima en tagi naxan xon, a minima muxu wuyaxi xa nen e yulubin mafeluun na.

²⁹ N xa a fala e xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han en birin mon yi sa a min n Fafe Alaa Mangayani.”

³⁰ Na xanbi ra, e yi betin ba,[§] e siga Oliwi Geyaan fari.

Piyeri a me fena Yesu ra

Maraka 14.27-31, Luka 22.31-34, Yoni 13.36-38

³¹ Nayi, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E birin e mama n na nen to kosen na, amasoto a sebexi Kitabuni, fa fala, ‘N xuruse rabaan faxama nen, yexene birin yi xuya ayi.’^{*}

³² Koni n na keli sayani, n sigama nen e yee ra Galile yamanani.”

³³ Piyeri yi Yesu yabi, a naxa, “Hali bonne birin e me i ra, n tan mi n me i ra mumel!”

³⁴ Yesu yi a fala Piyeri xa, a naxa, “N xa jandin fala i xa, benun dontonna xa wuga to kosen na, i a falama nen daxonja ma saxon fa fala i mi n kolon.”

³⁵ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Hali en birin faxesa, n mi a fale mumel, fa fala n mi i kolon.” Xarandiin bonne fan birin yi na fala.

Yesu yi Ala maxandi nakoni

Maraka 14.32-42, Luka 22.39-46

³⁶ Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga yirena nde yi naxan xili Getesemani. A yi a fala e xa, a naxa, “E daxon be, n tan sigan menni, n xa sa Ala maxandi.”

³⁷ A siga Piyeri nun Sebede a dii xeme firinne ra. A boren yi raforoxi, a yi sunuxi.[†]

³⁸ Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “N boren naforoxi han n faxesa, e lu be, e lu e yee ra yi n xon ma.”

³⁹ A yi siga ndedi, a yi bira, a yetagin yi lan baxon ma, a yi Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, xa a lanje toroya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fo i tan sagona.”

⁴⁰ Na xanbi ra, a mon yi xete, a yi a xarandiine li xixonli. A yi a fala Piyeri xa, a naxa, “E mi noxi luyee yee ra yi n xon ma hali waxatidi?”

⁴¹ E lu e yee ra yi, e Ala maxandi, alogo e nama bira tantanni. E niin waxon feen fan koni e fati benden senbe mi na.”

⁴² Yesu mon yi siga a firindeni, a sa Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, xa toroya igelengenni ito mi noe masige n na, fo a xa n li, i sagoon xa liga.”

⁴³ A mon yi xete, a xarandiine li xiye, bayo xixonla bata yi e suxu.

⁴⁴ A mon yi keli e fema, a siga a saxandeni, a sa Ala maxandi, a mon yi na fala kedenna ti.

⁴⁵ Na xanbi ra, a xete xarandiine fema, a naxa, “E mon xima ba? E mon e matabuma ba? A mato! Waxatin bata a li! N tan, Muxuna Dii Xemen bata so hake kanne senben bun ma iki.

⁴⁶ E keli, en siga, muxun naxan n yanfama, a n so yiini, na bata fa!”

Yesu suxu fena

Maraka 14.43-50, Luka 22.47-53, Yoni 18.3-12

⁴⁷ A yi falan tima waxatin naxan yi, Yudas a xarandii fu nun firinna nde yi fa, gali gbeen yi biraxi a foxo ra saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone nun yamaan fonne naxanye xe. Silanfanne nun gbengbetenne yi e yii.[‡]

⁴⁸ Naxan yi a yanfama, a a so yiini, na bata yi taxamasenni ito fala yamaan xa nun, a naxa, “N na muxun naxan sunbu,[§] a tan nan na ra. E a suxu ken!”

⁴⁹ Nanara, Yudas yi a tinxin Yesu ra keden na, a naxa, “Karamoxo, i nuwali.” A yi a sunbu.

⁵⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xoyina, i faxi naxan na, na liga.”

Nayi, e yi Yesu suxu ken!

⁵¹ Naxanye yi Yesu foxo ra, na nde keden yi a silanfanna botin, a Saraxarali Kuntigi Singena konyin tunla sege a ma.

⁵² Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I ya silanfanna raxete a funfuni, amasoto naxan birin silanfanna tongoma, ne faxama silanfanna nan na.

⁵³ I mi a kolon ba, fa fala n noe n Fafe Ala xile nen, a yi maleka gali gbee fu nun firin nafa n ma mafuren?”

⁵⁴ Koni xa na liga, Kitabun fala xuiin kamalima^{*} di nayi? Bayo a sebexi a fo a xa liga ikiini.”

⁵⁵ Yesu yi falan ti ganla xa, a naxa, “E bata fa n suxuden silanfanne nun gbengbetenne e yii alo mafu tiin nan yi n na nun. N yi xaranna tima Ala Batu Banxini loxo yo loxo, koni e mi n suxu.

[§] 26:30: 26.30**betina**: E namunna nan yi a ra na sanla waxatini e xa Yaburin yirena nde ba, fata sorani ito nde ra: 113 han 118. ^{*} 26:31: 26.31 A mato Sakari 13.7 kui. Sandani ito kui, Yesu misalixi xuruse rabaan na bayo e a faxama nen. [†] 26:37: 26.37A **sunu** bayo a a kolon fa fala muxune a faxama nen. [‡] 26:47: 26.47**Silanfanna**: Sofane yengeso degemana. [§] 26:48: 26.48**sunbuna**: Men kaane yi darixi e bode xantonje sunbuni, koni Yudas yi a findi taxamasenna ra, a xa Yesu yita a yaxune ra. ^{*} 26:54: 26.54**Kitabuna falan kamalima**: Esayi 53.5 a falaxi a Alaa Muxu Sugandixin faxama nen yamaan yulubine fe ra. A na falaxi yanyina nde jee keme solofere benun a xa raba.

⁵⁶ Koni na birin ligaxi nen alogo nabine falan naxanye seɓɓi, ne xa kamali.”

Nayi, a xarandiine birin yi a rabejin, e yi e gi.

Yesu Yahudiya mangane yetagi

Maraka 14.53-65, Luka 22.54-55, 63-71, Yoni 18.13-14, 9-24

⁵⁷ Naxanye Yesu suxu, ne yi a xali Kayafa konni Saraxarali Kuntigi Singena, sariya karamɓɓe nun yamaan fonne yi malanxi denaxan yi.

⁵⁸ Piyeri yi bira Yesu fɔɔ ra, koni e nun ganla tagi kuya, han Saraxarali Kuntigi Singena tande ma. A yi so tanden ma e nun kantan muxune yi dɔɔ alogo a xa a kolon a rajanma kii naxan yi.

⁵⁹ Saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan birin yi katama wule seren ba feen na Yesu xili ma, alogo e xa a faxesa.

⁶⁰ Koni hali muxu wuyaxi to fa wule seren ba a xili ma, e mi sese sɔɔ. Dɔnxen na muxu firin yi ti e yetagi,

⁶¹ e naxa, “Xemeni ito naxa, a nɛ Ala Batu Banxin kalɛ nen, a mɔn yi a ti soge saxan bun ma.”

⁶² Saraxarali Kuntigi Singen yi keli, a falan ti Yesu xa, a naxa, “Muxuni itoe naxan falama i xun ma, na yabi mi i xɔn ba?”

⁶³ Koni Yesu mi fala yo ti. Saraxarali Kuntigi Singen yi falan ti a xa mɔn, a naxa, “N na i rakoloma habadan Ala xinli, xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa Dii Xemena, na fala nxu xa.”

⁶⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala. Koni n xa a fala e birin xa, fɔɔ iki ma, e n tan Muxuna Dii Xemeni toma dɔɔ Ala Senbemaan yiifanna ma, e yi n famatɔn to kore kundani.”

⁶⁵ Saraxarali Kuntigi Singen na mɛ waxatin naxan yi, a yi a domani bɔ, a naxa, “A bata Ala rayelefu!† En mako mi fa sere yo ma sɔnɔn! E bata a fala paxine mɛ!

⁶⁶ E mirixi a ma di?” E yi a yabi, e naxa, “A lan nen a xa faxesa.”

⁶⁷ Nayi, e yi e dɛgen puru Yesu yetagi, e yi a bɔnbɔ.

⁶⁸ E lu a maxɔdinɛ, e naxa, “I tan Alaa Muxu Sugandixin, a fala nxu xa fata Ala ra, nde i bɔnbɔxi?”‡

Piyeri a mɛ fena Yesu ra

Maraka 14.66-72, Luka 22.56-62, Yoni 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Piyeri yi dɔɔi tanden ma waxatin naxan yi, Saraxarali Kuntigi Singena walike naxanla nde yi fa a fɛma, a naxa, “I tan fan yi Yesu Galile kaan fɔɔ ra nun.”

⁷⁰ Koni a yi a tandi e birin yetagi, a naxa, “N mi a kolon i waxi naxan fala fe yi.”

⁷¹ Na xanbi ra, a yi siga tanden so dɛen na. Walike naxalan gbete yi a to. Muxun naxanye yi dɔɔi na, a yi a fala ne xa, a naxa, “Xemeni ito yi Yesu Nasareti kaan fɔɔ ra nun.”

⁷² Piyeri yi a tandi, a yi a kolɔ, a naxa, “N mi na xɛmɛn kolon!”

⁷³ Waxatidi danguxina, naxanye yi tixi na, ne yi fa Piyeri fɛma, e naxa, “A tan nan nde i tan fan na! Amasɔɔ i fala ti kiin bata a yita nxu ra!”§

⁷⁴ Nayi, Piyeri yi a kolɔ dangane ra, a yi a fala, a naxa, “N mi xɛmɛni ito kolon mumɛ!” Na waxatin yeteni dontonna yi wuga mafuren.

⁷⁵ Nayi, Yesu a falan yi rabira Piyeri ma, a naxa, “Benun dontonna xa wuga i a falama nɛn dɔɔɔna ma saxan fa fala i mi n kolon.” Piyeri yi mini, a nimisa wugan ti!

27

E siga Yesu ra Pilati fɛma

Maraka 15.1, Luka 23.1-2, Yoni 18.28-32

¹ Xɔtɔn xɔtɔn, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi a ragidi, a e xa Yesu faxesa.

² E yi a xidi, e siga a ra yamana kannna Pilati fɛma.

Yudasi faxesa fena

Kɛwanle 1.18-19

³ Yudasi naxan Yesu yanfa, a a so yiini, na to a to, e bata Yesu yalagi sayaan na, a yi nimisa, a yi gbete gbanan tonge saxanna raxete saraxarali kuntigine nun yamaan fonne ma.

⁴ A yi a fala, a naxa, “N bata yulubin liga, n muxun yanfa naxan mi hake yo ligaxi alogo e xa a faxesa!” E yi a yabi, e naxa, “Nxu tan ma fe mi na yi, i ya feen nan na ra!”

⁵ Yudasi yi gbetin woli Ala Batu Banxini, a siga, a sa a yete singan.

⁶ Saraxarali kuntigine yi gbetin matongo, e naxa, “A mi daxa gbetini ito xa sa en ma gbete ramarade sarijanxini, bayo faxesa tiin saren nan a ra.”

⁷ E yi lan a ma a e xa na gbetin tongo, e fɛɛ rafalana nde a bɔxɔn sara na gbetin na, e yi na findi xɔɛ maluxunden na.

⁸ Nanara, han to, e na bɔxɔn xili bama a “Wuli Bɔxɔna.”

⁹ Nayi, Nabi Yeremi naxan fala, na yi kamali, a naxa, “E yi gbete gbanan tonge saxanne tongo, Isirayila kaane a sara gbetin naxan na.

† 26:65: 26.65 Musaa sariyan kui, muxun naxan na *Ala rayelefu*, na kannna lan a xa faxesa. A mato Saraxaraline 24.16 kui. ‡ 26:68: 26.68 Muxun naxanye a bɔnbɔma, ne mɔn a magelema na falan na. § 26:73: 26.73a *fala ti kiina*:

Yanyina nde, a yi falan tima alo muxun naxanye kelixi Galile yamanani hanma Nasareti yamanana. * 27:10: 27.10

A mato Sakari 11.12-13 nun Yeremi 18.2-3 nun 19.1-2 nun 32.6-15 kui.

¹⁰ E feɲe rafalana boɓɓon sara a ra alo Marigina n yamari kii naxan yi.*

Pilati yi Yesu maxədin

Maraka 15.2-5, Luka 23.3-5, Yoni 18.33-38

¹¹ Yesu yi ti yamana kanna yetagi, yamana kanna yi a maxədin, a naxa, “Yahudiyane mangan nan i tan na ba?”† Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala.”

¹² Koni saraxarali kuntigine nun yamaan fonne a kansun waxatin naxan yi, a mi fefe fala.

¹³ Nayi, Pilati yi a fala a xa, a naxa, “E i kansunma feen naxanye birin na, i mi ne me ba?”

¹⁴ Koni Yesu mi tin a yabe mume, yamana kanna yi kabe katil!

E Yesu faxa feen nagidi

Maraka 15.6-15, Luka 23.13-25, Yoni 18.39-19.16

¹⁵ Nba, sanli ito na yi a li nun, yamana kanna yi darixi kasorasaan muxu keden beɲɲe nen, yamaan na wa naxan xon ma.

¹⁶ Na waxatini, kasorasa naxina nde yi na naxan xili Baraba.

¹⁷ Nanara, Pilati yamana kanna yi yamaan malanxin maxədin, a naxa, “E waxi a xon ma n xa nde beɲin, Baraba hanma Yesu naxan xili Alaa Muxu Sugandixina?”

¹⁸ Bayo a yi a kolon yati, fa fala e Yesu soxi a yii xaxalɓnyaan nan ma.

¹⁹ Pilati yi doxi kiti sadeni waxatin naxan yi, a naxanla yi xeraan nasiga a ma, a naxa, “I nama fefe liga tinxin muxuni ito ra amasoto n toroxi nen xiyeni a fe ra to ki fapil!”

²⁰ Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi yamaan nadin, a Pilati xa Baraba beɲin, a yi Yesu faxa.

²¹ Yamana kanna yi e maxədin, a naxa, “E waxi a xon ma muxu firinni itoe, n xa nde beɲin?” E yi a yabi, e naxa, “Baraba!”

²² Pilati yi e maxədin, a naxa, “Yesu naxan xili Alaa Muxu Sugandixina, e waxi a xon ma, n xa nanfe liga a ra?” E birin yi a yabi, e naxa, “A xa gbangban wudin ma.”

²³ Koni Pilati yi e maxədin, a naxa, “A fe naxin mundun ligaxi?” Koni e sonxon yi siga gboe ayi, e naxa, “A gbangban wudin ma!”

²⁴ Pilati a to waxatin naxan yi, a mi yi noe sese ra, sonxon yi gboma ayi, a yi igen tongo, a yi a yiin naxa yamaan yee xori, a naxa, “N gbee yo mi xemeni ito faxa feni! E feen ni ito ra!”

²⁵ Yamaan yi a yabi, e naxa, “A wunla goronna xa lu nxu tan nun nxo diine xun ma!”

²⁶ Awa, na xanbi ra, Pilati yi Baraba beɲin, a yi a yamari a e xa Yesu bulan, a yi a so e yii alogo e xa a gbangban wudin ma.

Sofane yi Yesu magele

Maraka 15.16-20, Yoni 19.2-3

²⁷ Yamana kanna sofane yi Yesu xali yamana kan banxini, sofane ganla birin yi e malan a rabilinni.

²⁸ E yi a dugine ba a ma, e yi doma gbeela‡ ragodo a ma.

²⁹ E yi wudi yii jali kanne denbe kamotin na mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e dunganna so a yii.§ E yi e xinbi sin a bun ma, e lu a magele, e naxa, “I kene Yahudiyane mangana!”

³⁰ E yi degen puru a ma, e yi a dunganna tongo, e yi a bonbo a xunna ma.

³¹ E to yelin a magele, e domaan ba a ma, e mon yi a maxidi a gbee dugine yi. Na xanbi ra, e yi siga a ra a gbangbandeni wudin ma.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Maraka 15.21-32, Luka 23.26-43, Yoni 19.17-27

³² E yi minima taani waxatin naxan yi, e yi lan xemena nde ra, naxan yi xili Simon Sireni kaana. E yi na karahan, a xa Yesu gbangban wudin tongo.

³³ E yi fa na yireni denaxan xili Gologota, naxan bunna neen “xun xori yirena.”

³⁴ E yi manpaan so a yii naxan yi basanxi se gbete ra naxan xolo, alogo a xa a min, koni a to a lenna ti a ma, a mi tin a minje.

³⁵ E yi a gbangban wudin ma.* Na xanbi ra, e yi masensenna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

³⁶ E yi doxo a kantandeni.

³⁷ E yi a kansun kedin sebe, e yi a gbangban a xun ma, e naxa, “Yahudiyane Mangan nan Yesu ito ra.”

³⁸ E yi mujade firin gbangban wudin ma Yesu fema, kedenna a yiifanna ma, bonna a komenna ma.

³⁹ Yamaan yi dangu a makonbe, e lu e xunni maxe,

⁴⁰ e naxa, “I tan naxan Ala Batu Banxin kalama, i mon yi a ti soge saxan, i yete rakisi! Xa Alaa Dii Xeme nan i tan na, godo, i keli wudin ko ra.”

⁴¹ Saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone nun yamaan fonne fan yi a magele na kii nin,

† **27:11; 27.11***mangana*: Yamana kanna yi waxi a kansun feen nin fa fala a murutxi a mangayaan nan ma. Xa a tan nan a yete findi mangan na, na yi findima a yalagi xunna nan na. ‡ **27:28; 27.28***Doma gbeela* yi findixi mangayaan taxamasenna nde nan na. Yamaan to a kansun fa fala a bata a yete findi mangan na, sofane fa a mangayana fe magelema.

§ **27:29; 27.29** E *dunganna* so a yii alo mangaya dunganna a magele feen na. * **27:35; 27.35** Sofane yi a yiine nun a sanne gbangban wudin ma, e yi a singan na kiini. E yi na ligama nen alogo muxune xa jenin benun e xa faxa.

⁴² e naxa, “A bonne rakisi nen, koni a mi nœ a yete rakise! Isirayila mangan xa mi a tan na ba? A xa keli wudin kœ ra, a godo be alogo nxu xa denkeleya a ma!”

⁴³ A denkeleyaxi Ala ma, a naxa, a Alaa Dii Xemen nan a tan na. Nba, xa a rafan Ala ma, a xa a xunba!”

⁴⁴ Hali mujaden naxanye yi gbangbanxi wudin ma a dexon, ne fan yi a makonbi na kiini.

Yesu faxa fena

Maraka 15.33-41, Luka 23.44-49, Yoni 19.28-30

⁴⁵ Sogen bata yi a ratinxin nun, dimin yi so yamanan birin yi han se din waxatin yi maso.

⁴⁶ Na waxatini, Yesu yi gbelegbele a kon xuini, a naxa, “Eli, Eli, lama sabakitani?” na bunna neen, “N ma Ala, n ma Ala, i n nabexinxi nanfera?”†

⁴⁷ Muxuna ndee yi tixi na yi, ne yi a xuiin me, e naxa, “A Nabi Eli nan xilima.”

⁴⁸ E tan nde keden yi a gi mafuren, a sa dugi dungin tongo, a yi a sin minse mulux-unxini, a yi a filin tamin jœ ra, a yi a ti a xa, a xa a min.

⁴⁹ Koni bonne naxa, “A mame, en na a mato xa Nabi Eli fa a rakise.”

⁵⁰ Yesu man yi a xui ramini fangan na, a niin yi ba.

⁵¹ Dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bo firinna ra, folo a xunna ra han a sanbun na. Bœxon yi xuruxurun, fanyene yi bo.

⁵² Gaburune yi rabi, faxa muxu sarijanxina ndee yi keli.

⁵³ E keli gaburune kui. Yesu keli xanbini sayani, e yi siga Taa Sarijanxini, e mini kenenni muxu wuyaxi xa.

⁵⁴ Sofa kemen kuntigin nun a sofaan naxanye yi Yesu kantanma, ne to bœxon to xuruxurun, e nun feen naxanye birin bata liga, e yi gaxu kati! E yi a fala, e naxa, “Alaa Dii Xemen nan yi a ra yati!”

⁵⁵ Naxanla naxanye yi biraxi Yesu foxo ra keli Galile yamanani, naxanye yi a malima nun, ne wuyaxi yi na, e tixi wulani, e a matoma.

⁵⁶ Mariyama Magadala kaan yi ne ye nun, e nun Mariyama, Yaki nun Yusufu nga, e nun Sebede a dii xemene nga.

Yesu maluxun fena

Maraka 15.42-47, Luka 23.50-56, Yoni 19.38-42

⁵⁷ Ninbanna to a li, nafulu kannu nde yi fa naxan yi xili Yusufu Arimate kaana, Yesu a xarandiina nde nan yi a fan na.

⁵⁸ A yi siga Pilati fema, a yi a maxodin Yesu binbin fe ma. Pilati yi e yamari, a e xa Yesu binbin so Yusufu yii.

⁵⁹ Nanara, Yusufu yi a binbin tongo, a yi a kasangen dugi fixeni,

⁶⁰ a sa a maluxun gaburun na fanye kui gexini alo faran yili, a yi baxi naxan gedeni a yete xa nun. Na xanbi ra, a yi geme belebelen makutukutu gaburun de ra, a siga.

⁶¹ Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna yi doxi na nun, e yen lanxi gaburun ma.

Gaburu kantanne

⁶² Yuma lœxon xœton bode, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi siga Pilati fema,

⁶³ e naxa, “Nxu fafe, wule falani ito yi a nii ra waxatin naxan yi, nxu xaxili doxi na xon ma, a fala nen, a naxa, ‘Soge saxan na dangu waxatin naxan yi, n man kelima nen sayani.’

⁶⁴ Na ma, i xa yamarin fi, gaburun xa kantan ken, han a soge saxande lœxon alogo a xarandiine nama fa a binbin muja, e siga a ra. E yi a fala yamaan xa fa fala ‘A bata keli sayani.’ Xa ito liga, wule donxeni ito jaxuma ayi nen dangu a folon na.”

⁶⁵ Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E kantan muxune tongo, e xa sa gaburun kantan alo e nœ a ra kii naxan yi.”

⁶⁶ Nanara, e yi siga, e sa gaburun deen nagali ki faji, e taxamasenna sa a ma, e yi a kantan sofane lu na yi.

28

Yesu keli fena sayani

Maraka 16.1-10, Luka 24.1-12, Yoni 20.1-10

¹ Matabu Lœxon danguxina, xati lœxon subaxani, Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna yi siga gaburu matodeni.

² Bœxon yi xuruxurun gbeen ti. Marigina malekan yi godo keli kore, a yi geme gbeen makutukutu, a doxo a fari.

³ Na malekan yetagin yi luxi alo kuyen na a jinna masœxon, a dugine yi fixa alo balabalan keŋena.

⁴ Kantan muxune yi gaxu han e xuruxurun, e yi fuga a ra, e lu alo faxa muxune.

⁵ Koni malekan yi falan ti jaxanle xa, a naxa, “E nama gaxu, n na a kolon fa fala e Yesu nan fenma naxan gbangban wudin ma.

⁶ A mi be yi, a bata keli alo a a fala kii naxan yi. E fa a saden mato.

⁷ E siga mafuren, e sa a fala a xarandiine xa, e naxa, ‘A bata keli sayani, e sa a lima Galile yamanani, e a toma nen na yi!’ N bata a fala e xa iki.”

† 27:46; 27:46 A mato Yaburin 22.2 kui.

⁸ Nanara, e keli gaburun yireni mafureñ gaxun nun seʼwani, e siga e giye, e sa a fala a xarandiine xa.

⁹ Yesu yi e ralan mafureñ, a naxa, “E nuwali.” E yi fa a sanna suxu, e yi a batu.

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu, e siga, e sa a fala ngaxakedenne xa, a e xa siga Galile yi, e sa n toma menne nin.”

Kantan muxune dentegena

¹¹ Naxanle mən yi kira yi waxatin naxan yi, sofaan naxanye yi gaburun kantanma, na ndee yi xete taani. Feen naxan birin ligaxi, e na fala saraxarali kuntigine xa.

¹² Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi e bode to, e lan fe keden ma, e gbeti gbeen so sofane yii.

¹³ E yi a fala e xa, e naxa, “E xa ito fala, e naxa, ‘A xarandiine bata fa kɛɛn na, e yi a binbin muja, nxu yi xiin waxatin naxan yi.’

¹⁴ Xa yamana kannna na me, nxu a mafanye, nxu yi e ba kontɔfinli.”

¹⁵ Kantan muxune yi gbetin nasuxu. E naxan fala e xa, e yi na liga. Na falan yi xuya ayi na kiini Yahudiyane tagi han to.

Yesu yi a xarandiine xe

Maraka 16.14-18, Luka 24.36-49, Yoni 20.19-23, Kewanle 1.6-8

¹⁶ Xarandii fu nun kedenna yi siga Galile yamanani geyaan fari Yesu naxan ma fe fala e xa.

¹⁷ E to a to, e yi a batu. Koni siken yi ndee yi.

¹⁸ Yesu yi a maso e ra, a naxa, “Senben birin bata fi n ma kore xonna nun boxo xonna fari.

¹⁹ Nayi, e siga, e sa siyane birin findi n ma xarandiine ra, e yi e rafu igeni n Fafe Ala nun a Dii Xemen nun a Nii Sarijanxin xinli,

²⁰ n na e yamarixi naxanye birin ma, e yi e xaran ne suxun ma. A mato, n luma nen e xon ma waxatin birin han dunuɗa rajanni.”

Maraka Maraka Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Seɓe

Yesu fɔxɔrabira naanin nan Marigi Yesu a taruxun nun a falane seɓe Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu, Maraka, Luka, e nun Yoni. Muxune laxi a ra a Maraka a gbeen seɓexi nɛn alogo Romi kaane xa denkeleya Yesu ma. A feene yɛbaxi kiina nde yi alogo Romi kaane xa la Yesu seɓɛn na. Yesu kabanako feen naxanye ligaxi, ne nan yɛbaxi dangu Yesu xaranna ra Maraka gbeen kui.

Maraka Kitabun yireni ito seɓexi nɛn jɛɛ tonge saxan jɔxɔndɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma. Kitabun yireni ito Yesu rafu feen nan singe yɛbama igeni. A mi a bari feen yɛbama. Yesu dunuja yi gidini, a xaran wuyaxi ti nɛn a yamaan xa. A mɔn kabanako fe wuyaxi liga nɛn. Maraka na nan yɛbama Ningila Yesu kui. Dɔnxɛn na, a Yesu a sayaan nan yɛbama e nun a rakeli fena sayani.

Yoni Marafu Tiina kawandina

Matiyu 3.1-12, Luka 3.1-18, Yoni 1.19-28

¹ Ningila Yesu a fe fɔlɔn ni ito ra, Alaa Muxu Sugandixina, Alaa Dii Xɛmɛna.*

² A seɓexi Nabi Esayi Kitabun kui, a naxa, “N nan n ma xɛraan nasigama nɛn i yɛɛ ra, a kiraan nafala i xa.

³ Muxuna nde xuiin minima tonbonni, a naxa, “E kirani tɔn Marigin yɛɛ ra, e kirane matinxin a xa!”†

⁴ Nanara, Yoni yi mini kenɛnni tonbonni, a lu yamaan nafuye igeni e tubi feen na Ala ma, a e kawandi, a e xa e xun xanbi so e yulubine yi, e yi rafu igeni alogo e yulubine xa xafari.

⁵ Yudaya kaane nun Yerusalɛn kaane birin yi siga a fɛma. E yi e ti e yulubine ra. A yi e rafu igeni Yurudɛn baani e tubi feen na.

⁶ Nɔgɔmɛ xabe dugin nan yi ragodoxi Yoni ma, a tagi xidixi kidin na. A yi baloma tuguminne nun kumin nan na.

⁷ A yi kawandin ba yamaan xa, a naxa, “Naxan fama n tan xanbi ra, na seɓɛn gbo dangu n tan na, n mi sa lan nɛn n xa findi a sankidin luti fulunna ra.

⁸ N tan e rafuma igen nin iki, koni a tan e rafuma Alaa Nii Sarijanxin nin.”

Yesu rafu fena igeni

Matiyu 3.13-4.11, Luka 3.21-22, 4.1-13

⁹ Na xanbi ra, Yesu yi fa sa keli Nasarɛti taani Galile yamanani. Yoni yi a rafu Yurudɛn baani.

¹⁰ Yesu yi a rakelima igeni waxatin naxan yi, a yi kore xɔnna to rabiye, Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma ganba sawurani.

¹¹ A yi fala xuiin mɛ keli kore, a naxa, “N nafan Dii Xɛmɛn ni i tan na. I bata n kenɛn ki fajɪ.”

¹² Na waxati yeteni, Alaa Nii Sarijanxin yi a rasiga tonbonni.

¹³ A yi lu na yi soqe tonge naanin. Setana yi kata a xa a ratantan. Yesu nun burunna subene nan yi a ra. Malekane fan yi fa a mali.

Yesu yi muxu naanin xili

Matiyu 4.12-22, Luka 4.14-15, 5.1-11

¹⁴ E yelin xanbini Yoni se kasoon na, Yesu yi siga Galile yamanani. A sa Alaa falan Xibaru Fajin kawandin ba yamaan xa,

¹⁵ a naxa, “Waxatin bata a li, Alaa Man-gayaan bata maso. E e xun xanbi so e hakɛne yi, e denkeleya n ma falan Xibaru Fajin ma.”

¹⁶ Awa, Yesu yi sigan tima Galile Daraan dɛxɔn ma waxatin naxan yi, a yɛɛ suxun muxu firin to, Simɔn nun a ngaxakedenna Andire. E yi yɛɛ suxu nin yalaan na darani.

¹⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bira n fɔxɔ ra. N xa e findi muxu fenne ra Ala xa alo e yɛɛn suxuma kii naxan yi.”

¹⁸ E yi e yalane bira mafuren! E bira a fɔxɔ ra.

¹⁹ Yesu mɔn yi siga yɛɛn na ndedi, a yi Yaki nun a ngaxakedenna Yoni to, Sebede a dii xɛmɛne. E yi e yalane yitɔnma kunkin kui.

²⁰ Yesu yi e xili keden na. E yi e fafe Sebede nun walikɛne lu kunkin kui, e bira Yesu fɔxɔ ra.

Yinnan muxun naxan fɔxɔ ra

Luka 4.31-37

²¹ E yi sa Kapɛrunan taan li. Yesu yi so salide banxini Matabu Lɔxɔni, a yi lu xaranna tiye.

²² Yamaan yi kabɛ Yesu xaran ti keɗaan ma, amasɔto a yi xaranna tima Ala seɓɛn nin. A mi yi luxi alo sariya karamɔxɔne.

²³ Na waxatin yeteni, xɛmɛna nde yi e salideni yinna jaxin yi naxan fɔxɔ ra. Yinnan yi xɛmɛn nasɔnxɔ, a yi falan ti a xɔn,

²⁴ a naxa, “Yesu Nasarɛti kaana, i waxi nanse xɔn ma nxu xa? I faxi nxu halagiden nin ba? N ni i kolon, Alaa muxu sarijanxin nan i tan na.”

²⁵ Yesu yi yinnan yamari a sobɛɛn na, a naxa, “I dundu, xɛte xɛmɛni ito fɔxɔ ra.”

²⁶ Yinna jaxin yi xɛmɛn naxuruxurun kati! A gbelegebele, a xɛte a fɔxɔ ra.

* **1:1** **1.1** Yesu yatɛxi **Alaa Dii Xɛmɛn** na bayo a fafe mi toxi dunuja yi. Ala nan a falaxi a xa da a nga kui, a yi da. Na feen seɓexi Luka 1.34-35 nan kui. † **1:3** **1.3** Esayi 40.3

²⁷ Muxune yi kabɛ, e yi e bode maxɔdin fɔlɔ, e naxa, “Nanse ito ra, xaran nɛnɛn ni ito ra ba, Ala sɛnbɛn naxan yi? A yinna paxine yamarima, e yi a falan suxu.”

²⁸ Muxune yi Yesu a fe xibarun mɛ Galile yamanan yiren birin yi mafuren!

*Yesu yi muxu wuyaxi rakendɛya
Matiyu 8.14-17, Luka 4.38-41*

²⁹ E to mini salide banxini, Yesu nun Yaki nun Yoni yi siga Simɔn nun Andire konni keden na.

³⁰ Simɔn bitan gilɛn furaxin yi saxi banxini, a fatin wolonxi a ma. E yi a fe fala Yesu xa sa!

³¹ Yesu yi siga na paxanla fɛma, a yi a suxu a yiin ma, a yi a mali, a yi a rakeli. Fati mawolonna yi a bepin, a wali fɔlɔ e xa.

³² Ninbanna ra, sɔgen godo xanbini, yamaan yi fa furetnɛ birin na Yesu fɛma e nun jinan paxine muxun naxanye fɔxɔ ra.

³³ Taan birin yi e malan dɛɛn na.

³⁴ Yesu yi furetu wuyaxi rakendɛya furen sifan birin ma, a jinan wuyaxi kedi muxune fɔxɔ ra. Koni a mi yi tinma jinnanɛ yi falan ti hali ndedi amasɔtɔ e yi a kolon.

*Yesu yi kawandin ba Galile yi
Luka 4.42-44*

³⁵ Na xɔtɔn bode subaxani, Yesu yi keli, a mini, a siga yire madunduxina nde yi Ala maxandideni.

³⁶ Koni Simɔn nun a lanfane yi siga Yesu fendeni.

³⁷ Awa, e a toxina, e yi a fala a xa, e naxa, “Muxune birin i fenma iki.”

³⁸ Koni Yesu yi e yabi, a naxa, “En siga taa gbɛtɛye yi be dɛxon ma, alogo n mɔn xa sa kawandin ba mɛnne fan yi, amasɔtɔ n faxi na nan ma.”

³⁹ Nayi, a yi siga Galile yamanan yiren birin yi, a sa kawandin ba salide banxine kui, a yi jinnanɛ kedi.

*Yesu yi dogonfontɔn nakendɛya
Matiyu 8.1-4, Luka 5.12-16*

⁴⁰ Dogonfontɔn yi fa Yesu fɛma, a yi a xinbi sin a bun ma. A yi a mafan, a naxa, “Xa i tinjɛ, i nɔɛ n nakendɛye nɛn.”

⁴¹ Yesu yi kininkinin a ma han, a yi a yiin sa a ma. A yi a yabi, a naxa, “N bata tin, i xa kendɛya!”

⁴² Dogonfonna yi a bepin sa! Xɛmɛn yi kendɛya.

⁴³ Na xanbi ra, Yesu yi a maxadi ken ken, a yi a rasiga keden na,

⁴⁴ a naxa, “I tuli mati, i nama a fala muxu yo xa. Koni siga saraxaraliin fɛma mafuren,

a xa i mato. Na xanbi ra, i saraxan ba i rasarijan feen na alo Nabi Musa a yamari kii naxan yi. Na findima nɛn sereyaan na saraxaraline xa.”[‡]

⁴⁵ Koni xɛmɛn yi siga yiren birin yi, a sa feni ito fala muxune birin xa. A yi a fala kati, han Yesu mi yi fa nɔɛ sɔɛ taani kenɛnni, a lu a danna burunna ra. Yamaan yi fa a fɛma sa keli yiren birin yi.

2

*Yesu yi lɛbutenna rakendɛya
Matiyu 9.1-8, Luka 5.17-26*

¹ Waxatidi danguxina, Yesu yi xɛtɛ Kapɛrunan taani. Yamaan yi a mɛ a Yesu bata fa a konni.

² Muxu wuyaxi yi e malan na yi. E na rafe han hali tandeni, tide mi yi fa na. Yesu yi Alaa falan kawandi ba e xa.

³ Muxu naanin yi fa xɛmɛ lɛbutenna nde ra e yii.

⁴ E mi yi nɔɛ Yesu masɔtɛ amasɔtɔ yama gbeen yi na yi. Nanara, e yalenna raba banxin fari Yesu xun ma. E xɛmɛn nagodo Yesu ma na yalenna ra, a saxi a sa seni.

⁵ Yesu to e denkeleyaan to, a yi a fala lɛbutenna xa, a naxa, “N ma dii, i yulubine bata mafelu.”

⁶ Sariya karamɔxɔna ndee yi dɔxi na yi, ne yi e miri e yɛtɛ ma, e naxa,

⁷ “A falan tima na ki nanfera? A bata Ala rayelefu. Muxu yo mi nɔɛ yulubine mafeluyɛ fɔ Ala keden peena!”

⁸ Yesu yi e miriyaan kolon mafuren! Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “E mirima fe sifani itoe ma nanfera?”

⁹ Nanse fala raxɔlɔ lɛbutenna xa, ‘I yulubine bata mafelu’ hanma ‘Keli, i ya sa seen tongo, i sigan ti?’

¹⁰ N na yitama ɛ ra nɛn nayi fa fala sɛnbɛna n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yii dunuɗa yi, n muxun mafelu a yulubine ra.” A yi a fala lɛbutenna xa, a naxa,

¹¹ “N na a falama i xa, keli i i ya sa seen tongo, i siga i konni.”

¹² Xɛmɛn yi keli mafuren, a yi a sa seen tongo, a sigan ti e birin yɛɛ xɔri. E birin yi kabɛ kati! E yi Ala tantun, e naxa, “Nxu munma ito jɔxɔnna to singen mume!”

Yesu yi Lewi xili

Matiyu 9.9-13, Luka 5.27-32

¹³ Yesu mɔn yi siga daraan dɛ, yama gbeen yi fa a fɛma, a e xaran fɔlɔ.

¹⁴ A yi sigama waxatin naxan yi, a mudu maxinla nde to, a xili Lewi, Alifaa dii xɛmena, a yi dɔxi mudu maxilideni. Yesu yi

[‡] **1:44. 1.44dogonfontɔna:** Alaa sariyan kui, dogonfontɔn mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nɛn. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbɛtɛ mi yi a yiin dinjɛ dogonfontɔn na, bayo na yi na kanna sarijanna kalama nɛn. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonna na ba muxun ma, fɔ a xa saraxan ba alogo a mɔn xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dɔxɔ a konni. A mato Saraxaraline sora 14.

a fala a xa, a naxa, “Bira n fəxo ra.” Lewi yi keli, a bira a fəxo ra.

¹⁵ Na xanbi ra, Yesu yi siga a dɛgedeni Lewi a banxini. Mudu maxinla nun hake kan wuyaxi yi dɔxo e dɛgedeni Yesu nun a xarandiine fɛma, bayo na muxu sifan wuyaxi yi biraxi a fəxo ra.

¹⁶ Farisi muxu* sariya karamɔxona ndee yi Yesu to a dɛge hake kanne nun mudu maxinle fɛma. Nanara, e yi a xarandiine maxodin, e naxa, “Nanfera Yesu a dɛgema mudu maxinle nun hake kanne fɛma?”

¹⁷ Yesu yi e xuiin me, a yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kende na mako mi seribaana ma fɔ furetone. N mi faxi tinxin muxune xan xilideyi fɔ hake kanne.”

Sun suxun maxodinna

Matiyu 9.14-17, Luka 5.33-39

¹⁸ Yoni a xarandiine nun Farisi muxune yi sunna suxuma. Muxuna ndee yi fa Yesu fɛma, e yi a maxodin, e naxa, “Nanfera Yoni a xarandiine nun Farisi muxune xarandiine sunna suxuma koni i gbeene mi sunna suxuma?”

¹⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kanna nɛma ɲaxalandi tiine fɛma, e sunna suxe ba?† Na mi lige, xa a e fɛma!

²⁰ Koni waxatina nde fama, ɲaxalandi kanna bama nɛn e ye. Na waxatini, e sunna suxuma nɛn.

²¹ Muxu yo mi dugi nɛnɛ dungin tonge, a yi dugi fonna betɛrɛn a ra.‡ Xa a na liga, a dugi nɛnɛn bɔma nɛn a fonna ra, a yinla yi ragbo ayi.

²² Muxun mi manpa nɛnɛn se se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nɛnɛn se saseen kalama nɛn, se saseen nun manpaan yi kala. Koni manpa nɛnɛn sama se sase nɛnɛn nan kui.”

Matabu Lɔxonafe

Matiyu 12.1-8, Luka 6.1-5

²³ Yesu nun a xarandiine yi danguma xɛɛna nde ma Matabu Lɔxona nde yi, a xarandiine yi sansi tɔnsɔnɛn ratorondon fɔlo.

²⁴ Nanara, Farisi muxune yi a fala Yesu xa, e naxa, “I ya xarandiine feen naxan ligama, na mi daxa Matabu Lɔxoni.”§

²⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “E munma na xaran ba, kamɛn Dawuda nun a fəxorabirane suxu waxatin naxan yi?*

²⁶ A so nɛn Alaa banxini Saraxarali Kuntigi Singena Abiyatari waxatini, a yi Alaa buru ralixin don muxe mi daxa a xa naxan don fɔ saraxaraline. Dawuda mɔn yi ndee so a fəxorabirane fan yii.”

²⁷ Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, “Matabu Lɔxon daxi muxun nan xa, muxun xa mi daxi Matabu Lɔxon xa.

²⁸ Nanara, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn nan Matabu Lɔxon kanna ra.”

3

Xɛmɛyii madɔnxinafe

Matiyu 12.9-14, Luka 6.6-11

¹ Na xanbi ra, Yesu mɔn yi siga salide banxini. A yi xɛmɛyii madɔnxina nde li mɛnni.

² E yi lu Yesu matoe xa a xɛmɛn nakendeye Matabu Lɔxoni alogo e xa a kansun na fe ra.

³ Yesu yi a fala xɛmɛyii madɔnxin xa, a naxa, “Keli, i fa yamaan yetagi be.”

⁴ Na xanbi ra, a yi yamaan maxodin, a naxa, “Matabu Lɔxoni, nanse daxa a xa liga, a ɲaxin ba, xa a faɲina? En yi muxun niin nakisi ba, xa en yi a halagi?” Koni e mi fefe fala.

⁵ Yesu xɔloxin yi e mato. A sunu e kinink-intareyana fe ra ki faɲi. A yi a fala xɛmɛn xa, a naxa, “I yiini bandun.” A yi a yiini bandun, a kendɛya.

⁶ Nanara, Farisi muxune yi mini mafuren! E nun Herode a muxuna ndee yi sa e bode to, e Yesu faxa feni tɔn.

Yamaan yi e malan daraan de

⁷ Yesu nun a xarandiine yi siga Galile Daraan dɛxon ma, yama gbeɛn yi bira a fəxo ra keli Galile yamanani, e nun Yudaya

⁸ nun Yerusaleɛn nun Idumeya nun Yuruden baan kidimaan nun Tire taan nun Sidon taan nabilinni. Yesu yi feen naxanye ligama, yamaan yi na me, e yi fa a fɛma.

⁹ A yi a fala a xarandiine xa a e xa kunkina nde fen a xa, alogo yamaan nama a yigbetɛn.

¹⁰ A bata yi muxu wuyaxi rakendɛya nun. Furetone birin yi kataxi alogo e xa e maso a ra, e yi e yiin din a ra.

¹¹ Nba, yinna ɲaxine yi muxun naxanye fəxo ra, ne a to waxatin naxan yi, e bira a bun ma, yinna ɲaxine yi lu e ragbelegbele, e falan ti e xɔn, e naxa, “Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na.”

¹² Koni a yi yinnane yamari, a e nama a fe fala.

* **2:16; 2.16Farisi muxune:** Yahudiyaane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyan bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdɛxeni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani. † **2:19; 2.19Naxalandi kanna:** Yesu nan luxi alo ɲaxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nɛn, fa fala muxune mi sunna suxuma sewa waxatine yi.

‡ **2:21; 2.21dugi nɛnɛn:** Yesu a sariya nenen mi se Nabi Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mɔn mi se sariya nenen ma. § **2:24; 2.24** Farisi muxune namunne mi yi tinɲe wali yo xa ke **Matabu Lɔxoni.** Na feen sebexi Xɔroyaana 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxɔlexine mi yi maliye na lɔxoni.

* **2:25; 2.25 A** mato Samuyeli Singen 21.2-7.

Yesu yi xera fu nun firinne ye ba

Matiyu 10.1-4, Luka 6.12-16

¹³ Awa, Yesu yi te geyaan fari. A yi waxi muxun naxanye xon ma, a yi ne xili, e yi fa a fema.

¹⁴ A yi muxu fu nun firin sugandi, a naxanye findi xerane ra alogo e xa lu a fema,

¹⁵ a yi e rasiga kawandi badeni, a fangan so e yii e jinanne kedi.

¹⁶ A muxu fu nun firinna naxanye sugandi, ne nan itoe ra, Simon, Yesu naxan xili sa Piyeri,*

¹⁷ e nun Sebede a dii xemen Yaki nun a xunyen Yoni Yesu naxanye xili sa "Boyanerige." Na bunna neen "Kuye Sarinna diine."

¹⁸ E nun Andire nun Filipi nun Barotolome nun Matiyu nun Tomasi nun Alifaa dii xemen Yaki nun Tade nun Simon e naxan ma a "Yahudiya siya xanuna,"†

¹⁹ e nun Yudas Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a a so yiini.

Yesu nun Yinna mangana fe

Matiyu 12.22-32, Luka 11.14-23, 12.10

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi xete banxini. Yama gbeen yi e malan na yi han Yesu nun a xarandiine mi yi fa na e dege feren sote.

²¹ A denbayaan na me waxatin naxan yi, e siga a tongodeni, amasoto a denbayaan yi a falama nen, e naxa, "Seen bata so a yi."

²² Sariya karamoxon naxanye fa sa keli Yerusalen taani, ne yi a fala, e naxa, "Belesebu nan a foxo ra!" Bonne naxa, "A yinnane kedima yinna mangan Belesebu barakan nin."

²³ Nanara, Yesu yi e xili a fema, a sandana ndee sa e xa, a naxa, "Setana nae Setana kede ba?"

²⁴ Xa yamanan bata yitaxun yengeni, na yamanan mi sabatima.‡

²⁵ Yengen tanden naxan kui, na tanden mi sabatima.

²⁶ Xa Setana keli a yete xili ma, a mangayani taxunma yengeni nen. A mi sabatima, a janma nen na yi.

²⁷ Muxu yo mi nae soe senbemaana banxini, a yi a yii seene tongo, xa a mi senbemaana xidi singen. § Na xanbi ra, a banxi kui seene tonge nen.

²⁸ N xa jondin fala e xa, muxun yulubin naxan birin ligama, hali a na Ala rayelefu, Ala e mafeluye nen na birin na.

* **3:16: 3.16** Muxune mon Piyeri ma a Pita. † **3:18: 3.18** *Yahudiya siya xanuna*: Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e non bun ma. ‡ **3:24: 3.24** *yamananana*: Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nen alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinanne kede alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. § **3:27: 3.27** Sandani ito kui, Setana findixi *senbemaana* nan na. Xa Yesu bata muxune ba Setana yinna jaxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana xidi.

²⁹ Koni muxun naxan na Alaa Nii Sarijanxin naye lefu, na mi mafeluye mume, habadan yulubin luma a ma nen."

³⁰ Yesu ito falaxi nen amasoto muxune yi a falama nen, e naxa, "Yinna jaxin nan a foxo ra."

Yesu nga nun a xunylene fe

Matiyu 12.46-50, Luka 8.19-21

³¹ Na xanbi ra, Yesu nga nun a xunylene yi fa. E ti tandeni, e xeraan nasiga a xilideni banxini.

³² Yamaan yi doxi Yesu rabilinni, e yi a fala a xa, e naxa, "A mato, i nga nun i xunylene tandeni e waxi i to feni."

³³ Yesu yi e yabi, a naxa, "Ndee nga nun n xunylene ra?"

³⁴ Muxun naxanye doxi a rabilinni, a yi ne mato, a naxa, "N nga nun n xunylene mato be yi."

³⁵ Amasoto muxun naxanye Ala sagoon ligama, ngaxakeden xememaan nun a jaxalanmaan ne nan na e nun n nga."

4

Sansi wonla fe sandana

Matiyu 13.1-9, Luka 8.4-8

¹ Na xanbi ra, Yesu mon yi xaranna folo daraan de. Yama gbeen yi malan a fema han a yi so kunkin kui daraan xun ma. Yamaan yi lu baan xe deen xon ma.

² A yi e xaran fe wuyaxi ma sandani. A yi a fala e xa a xaranni, a naxa,

³ "E tuli mati. Xee biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni.

⁴ A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xon ma. Xoline yi ne don.

⁵ Ndee yi bira fanyen fari bende gbee mi yi denaxan yi. E yi soli mafuren, amasoto benden mi yi gbo na yi.

⁶ Sogen to te, e yi lisi a ra, e xara, bayo e salenne mi yi godoxi boxoni ki fapi.

⁷ Sansina ndee yi bira sexe jali kanne tagi, se xene yi gbo, e yi e don, e mi bogi.

⁸ Koni ndee yi bira boxo fapini, e soli, e sabati, e bogi, e keden kedenna birin yi tonge saxon soto hanma tonge sennin, hanma keme."

⁹ Yesu yi a fala, a naxa, "Xa tunla naxan xon, a feen me, na xa a tuli mati!"

Sandane sa xunna

Matiyu 13.10-17, Luka 8.9-10

¹⁰ Yesu yi a danna waxatin naxan yi, muxun naxanye nun a xarandii fu nun

firinne yi a rabilinni, ne yi a maxədin sandane fe ma.

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Alaa Mangayaan wundo feen bata so ε tan yii. Koni muxun naxanye a fari ma, ne feen birin mēma sandan nin

¹² bayo, ‘E seen matoma nēn han, koni e mi a yigbema. E e tuli matima nēn han, koni e mi fefe famuma, alogo e nama maxete, e yulubine yi xafari.’* ”

Yesu yi sandan bunna yeba

Matiyu 13.18-23, Luka 8.11-15

¹³ Na xanbi ra, Yesu yi e maxədin, a naxa, “E mi sandani ito bunna kolon ba? Xa ε mi ito kolon, ε sandan bonne bunne kolonma di?”

¹⁴ “Awa, sansi wonla Alaa falan nan wolima.

¹⁵ Muxuna ndee luxi nēn alo sansiin naxanye bira kiraan xən ma. E na Alaa falan mē tun, Setana yi fa, a yi a ba e yi.

¹⁶ Muxuna ndee luxi nēn alo sansiin naxanye bira fanyen fari. E na Alaa falan mē, e a suxuma nēn sēwani mafuren!

¹⁷ Koni salen mi e bun ma, e mi buma. Tōrən nun bēsenxənyaan na fa Alaa falana fe ra, e birama nēn tantanni mafuren!

¹⁸ Muxuna ndee luxi nēn alo sansiin naxanye bira sēxε jali kanne tagi. E Alaa falan mē,

¹⁹ koni dunuɲa xaminne nun nafunla fe kunfan nun nata gbeteɲe yi a liga e falan bejin, a tōnən mi lu e ma.

²⁰ Koni muxuna ndee luxi nēn alo sansiin naxanye bira bōxə fayini. E Alaa falan mēma nēn, e yi a suxu, e bogi. Ndee yi tonge saxan namini, ndee tonge sennin, ndee kēme.”

Lənpun dōxə fena seen bun ma

Luka 8.16-18

²¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Lənpun dōxε deben bun ma hanma saden bun ma ba? A mi dōxəma seen xan fari ba?

²² Feen naxanye birin luxunxi, ne makenenma nēn. Feen naxanye birin wundoni, ne minima nēn kēnenni.

²³ Xa tunla naxan ma a feen mē, na xa a tuli mati!”

²⁴ A mən yi a fala e xa, a naxa, “E feen naxan mexi, ε na fe liga ε yeren ma. E ligaseen naxan yatema bonne xa, Ala fan na yatema ε xa nēn, a yi nde sa a fari.

²⁵ Seen muxun naxan yii, nde mən soma nēn na yii, koni se mi muxun naxan yii, hali naxan di a yii, na bama nēn a yii.”

Sansi xonna fe sandana

²⁶ Yesu mən yi a fala, a naxa, “Alaa Mangayaan luxi nēn alo xēmən naxan a sansiin woli a xēen ma.

²⁷ Xa a xi, xa a mi xi, kōēen ba, yanyin ba, sansi xonna solima nēn, a yi gbo, koni a tan mi a liga kiin kolon.

²⁸ Bōxən nan bogi seene raminima a yēte ra. A solima nēn singe, na xanbi ra, a sabati, dōnxən na a yi bogi.

²⁹ A na mə waxatin naxan yi, xēmən yi wōliten naso a ra, bayo a xaba waxatin bata a li.”

Sansi xurina fe sandana

Matiyu 13.31-32, 34, Luka 13.18-19

³⁰ Yesu yi maxədinna ti, a naxa, “En na Alaa Mangayaan sama nanse ma, hanma en nōε a yēbe sandan mundun xən?

³¹ A luxi nēn alo sansi kēse xuridin† naxan xurun dangu se kēsen birin na muxune naxanye sima.

³² Koni a na si, a gboma nēn han a dangu sansine birin na. A yiine yi gbo han xoline yi e tēene sa a yiine yi, a nininna ra.”

³³ Yesu yi Alaa falan nali e ma sanda sifani ito wuyaxi xən, e yi nōε naxanye famunɲε.

³⁴ A mi yi falan tima e xa, xa a mi sandan sa. Koni e nun a xarandine nēma yi e danna, a yi e birin yēbama nēn e xa.

Yesu yi foye gbeen yamari

Matiyu 8.23-27, Luka 8.22-25

³⁵ Na ləxən jɛnbanna ra, Yesu yi a fala a xarandine xa, a naxa, “En gidi daraan kidi ma.”

³⁶ Nayi, e yi keli yamaan yε, e sa so kunkin kui Yesu yi dōxi naxan kui. Kunki gbeteɲe fan yi a dēxən.

³⁷ Foye gbeen yi keli, igen mərōnne‡ yi so fələ kunkin kui, a yi luxi ndedi kunkin xa rafe igen na.

³⁸ Yesu yi xima kunkin kui xanbin na, a xunna saxi xunbunsaan fari. E yi a raxulun, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamōxə, i ya fe mi nxu faxa feni ba?”

³⁹ Yesu yi keli, a foyen nun igen mərōnne yamari, a naxa, “I raxara, i sabari!” Foyen yi dōxə, na yi madundu yenyen!

⁴⁰ Na xanbi ra, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E gaxuxi nanfera? Denkeleya mi ε yi singe ba?”

⁴¹ Koni e gaxu kati! E a fala e bode xa, e naxa, “Nde xēmēni ito ra? Hali foyen nun igena a falan suxuma!”

5

Yesu yi muxun nakəndeya yinnane naxan fəxə ra

Matiyu 8.28-34, Luka 8.26-39

* **4:12: 4.12** Esayi 6.9-10 † **4:31: 4.31** Sansini ito xili nēn mutaridi. ‡ **4:37: 4.37** Igen mərōnne: alo foyen na so igeni.

¹ E yi dangu Galile Daraan bode fəxən na Gadara yamanani.

² Yesu godo nən kunkin kui tun, xəmənə nde yi fa sa keli bilingan yireni, yinna paxin yi naxan fəxə ra.

³ Na xəmən yi bilingan yiren nin, muxu yo mi yi fa nœ a xide sənən, hali yəlxənənna ra.

⁴ Amasotə e bata yi a sanne balan wuren na, e a yiine xidi yəlxənənne ra sanja ma wuyaxi, koni a yi a yəlxənənne yibolonma nən, a wurene ba a sanne ma. Muxu yo mi yi fa a nœ.

⁵ A yi sigama bilingan yiren nin, e nun geyane fari kœen nun yanyin birin na. A yi gbelegbelema nən waxatin birin, a yi lu a yete maxabə gemen na.

⁶ A to sa Yesu to fə wulani, a yi a gi, a sa a xinbi sin a bun ma.

⁷ A yi a xuini te, yinnan yi a ragbelegbele a falan ti a xən, a naxa, “Kore Xonna Alaa Dii Xəmənə, Yesu, i waxi nanse xən ma n tan xa? I kəlo Ala yi, fa fala i mi n paxankatama!”

⁸ A na falaxi nən, amasotə Yesu bata yi a fala, a naxa, “I tan yinna paxina, xetə xəmən i to fəxə ra.”

⁹ Yesu yi yinnan maxədin, a naxa, “I xili di?” A yi a yabi, a naxa, “N xili nən, ‘Ganla.’ Amasotə nxu wuya!”

¹⁰ Yinnan yi lu Yesu mafanje, a nama yinnane kedi yamanani.

¹¹ Awa, xəsə kuru gbeen yi na dəxən ma, e yi e dɛgema geyaan ma.

¹² Yinnane yi Yesu mafan, e naxa, “Nxu rasiga xəsə kuruni itoe ye, alogo nxu xa sa so ne yi.”

¹³ Nanara, a yi tin. Yinna paxine yi xetə xəmən fəxə ra, e sa so xəsene yi. Xəsə kuru birin yi godo e giye geyaan na, e godo darani, e faxa. Xəsə wuli firin pəxən.

¹⁴ Muxun naxanye yi xəsene kantanma, ne yi siga e giye taani, e sa na xibarun nali taani e nun xəene ma. Yamaan yi siga na feen matodeni.

¹⁵ Awa, e siga Yesu fəma, e na xəmən to yinna ganla yi naxan fəxə ra nun. A dəxi, domaan nagodoxi a ma, a bata xaxili sətə. Nanara, e birin yi gaxu kati!

¹⁶ Naxanye na feene birin to, e yi ne yəba yamaan xa naxan ligaxi na muxun xa yinna paxin yi naxan fəxə ra e nun naxan liga xəsene ra.

¹⁷ Nanara, e Yesu mafan fəlo, a xa keli e yamanani.

¹⁸ Awa, Yesu yi soma kunkin kui waxatin naxan yi, yinna paxin yi xəmən naxan fəxə ra nun, na yi Yesu mafan alogo a xa lu a fəma.

¹⁹ Koni Yesu mi tin, a yi a fala a xa, a naxa, “Xetə i konni i ya denbayaan fəma. Marigin naxan ligaxi i xa, a kininkinixi i ma kii naxan yi, i sa na fala e xa.”

²⁰ Awa, xəmən yi siga na Taa Xun Fune birin yi. Yesu feen naxan ligaxi a xa, a sa na fala. Na muxune yi kabə kati!

Yesu yi muxu firin nakendeya

Matiyu 9.18-16, Luka 8.40-56

²¹ Yesu mən yi xetə daraan bode fəxən na kunkin kui. Yama gbeen yi malan Yesu rabilinni daraan dəxən ma.

²² Salide banxin kuntigina nde yi fa, naxan yi xili Yirusu, a yi a to, a bira Yesu san bun ma.

²³ A yi a mafan kati, a naxa, “N ma dii temən faxamaan ni i ra! Yandi, fa i yiin sa a ma alogo a xa kəndeya, a lu a nii ra.”

²⁴ Awa, Yesu yi siga a fəxə ra, yama gbeen fan yi siga a fəxə ra, e yi a yigbetən han!

²⁵ Naxanla nde yi na nun paxalan furen yi naxan ma xabu jɛɛ fu nun firin.

²⁶ A bata yi tərə seriba wuyaxi fəma a dandandeni, a gbetin birin bata yi jan, koni a mi kəndeya, fə a furen to yi sigan gbəɛ ayi!

²⁷ A to Yesu a fe mɛ, a yi fa yamaan ye Yesu xanbi ra, a yi a yiin din a domaan na.

²⁸ Amasotə a yi a mirima nən, a naxa, “Hali n na n yiin din a domaan na gbansan, n kəndeyama nɛn.”

²⁹ Na waxatin yeteni, wunla naxan yi min-ima a ma, na yi dan, a yi a kolon a fatini fa fala a bata kəndeya.

³⁰ Yesu yi a kolon mafuren a senbena nde bata mini a yi. A yi a ye rafindi yamaan ma a yi a fala, a naxa, “Nde a yiin dinxi n ma domaan na?”

³¹ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “I yamaan toma i yigbetənje, i mən a falama, i naxa, ‘Nde a yiin dinxi n na?’ ”

³² Koni Yesu yi lu a rabilinna matoɛ alogo a xa paxanla to naxan a yiin dinxi a ra.

³³ Naxanla yi xuruxurunma gaxuni, a to bata a kolon naxan ligaxi a xa, a yi fa bira a san bun, a yi pəndin fala a xa.

³⁴ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii temənə, i ya denkeleyaan bata i rakisi, siga bəje xunbenli, i ya tərən bata jan.”

³⁵ Yesu yi na falama waxatin naxan yi, xərana ndee yi fa sa keli salide banxin kuntigin Yirusu konni. Ne yi a fala Yirusu xa, e naxa, “I ya dii temən bata faxa. I karaməxə tərəma nanfera?”

³⁶ Yesu mi a tuli mati e falan na, koni a yi a fala salide banxin kuntigin xa, a naxa, “I nama gaxu, i xa denkeleya tun!”

³⁷ A mi tin muxu yo xa siga a fəxə ra, fə Piyeri nun Yaki nun Yaki xunyen Yoni.

³⁸ E to salide banxin kuntigin konna li, Yesu yi e to kəntəfilixi, e yi wugama han, e gbelegbelema!

³⁹ A yi so banxini, a yi a fala e xa, a naxa, “E kəntəfilixi nanfera, e yi wuga? Diin mi faxaxi, a xiin nɛn.”

⁴⁰ Koni, e yi a magele fə́lɔ. A yi e birin namini banxini, a yi diidina nga nun a fafe xili e nun a xarandii saxanna. E diidin saxi denaxan yi, e so menni.

⁴¹ A yi a suxu a yiin ma, a yi a fala a xa a kon xuini, a naxa, “Talita kumi.” Na bunna neen fa fala, “Dii tɛmɛna, n na falama i xa, keli!”

⁴² Dii tɛmɛn yi keli mafuren, a sigan ti fə́lɔ. A barin bata yi jɛɛ fu nun firin ti. E yi kabe na ma kati!

⁴³ Koni Yesu yi e yamari, a muxu yo nama feni ito kolon, e mɔn xa donseen so diin yii.

6

*Nasarɛti kaane yi e mɛ Yesu ra
Matiyu 13.53-58, Luka 4.16-30*

¹ Yesu yi keli na yi, a siga a konni, a max-uruxi taan naxan yi, a xarandiine biraxi a fə́ɔ ra.

² Matabu lɔxɔn to a li, a yi xaranna ti fə́lɔ salide banxini. Yamaan naxan yi tuli matixi a ra, ne yi kabe, e yi a fala, e naxa, “A ito sɔtɔxi minen yi? A xaxinla sifani ito sɔtɔxi di, a to fa kabanako feni itoe ligama?”

³ Kamuderɛn xa mi ito ra ba? Mariyamaa diin xa mi a ra ba? Yaki nun Yusufu nun Yudasi nun Simɔn tada xa mi ito ra ba? A xunye naxalanmanne xa mi dɔxi be ba?” E yi e mɛ a ra.

⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Nabiin binyɛ yiren birin yi, fɔ a kon taan nun a xabilan nun a denbayani.”

⁵ A mi nɔ kabanako fe yo ligɛ menni, fɔ a to a yiin sa furetɔna ndee tun ma, a yi e rakendɛya.

⁶ A yi kabe e denkeleyatareyaan ma han!

*Xɛra fu nun firinne xɛ fɛna
Matiyu 10.5-15, Luka 9.1-6*

Na xanbi ra, Yesu yi siga na taane yi, a yi yamaan xaran.

⁷ A yi xarandii fu nun firinna xili, a yi e rasiga firin firin yɛɛn ma. A yi senben so e yii yinna naxine xun na.

⁸ A yi e yamari, a naxa, “E nama siga sese ra e yii sigatini, fɔ dunganna. E nama siga buru ra hanma bɔndunla hanma gbetina ɛ tagi xidini.

⁹ E xa sankidin so ɛ sanni koni ɛ nama doma gbee firin xali ɛ yii.”

¹⁰ A mɔn yi a fala e xa, a naxa, “E na yigiya banxin naxan yi, ɛ xa lu menni han ɛ yi keli na taani.

¹¹ Xa ɛ yirena nde li, yamaan mi ɛ rasuxu, e mi e tuli mati ɛ ra, ɛ xa keli na yi. E yi ɛ sanne rakunkun, ɛ yi na gbangbanna ba ɛ sanne ra.* Na findima nen sereyaan na e xa!”

¹² Nayi, e yi siga, e sa kawandin ba, e naxa, a yamaan xa e xun xanbi so e hakɛne yi.

¹³ E yi jinan wuyaxi kedi, e turen sa furetɔne xunne yi misaala ra, e yi e rakendɛya.

*Yoni Marafu Tiin faxa fɛna
Matiyu 14.1-12, Luka 9.7-9*

¹⁴ Manga Herode yi na birin mɛ amasɔtɔ Yesu xinla bata yi xuya ayi yiren birin yi. Muxuna ndee naxa, “Yoni Marafu Tiin nan kelixi sayani. Nanara, senbena a yii, a kabanako feene liga.”

¹⁵ Koni ndee naxa, “Nabi Eli nan a ra.” Ndee naxa, “Nabiin nan a tan na alo waxati danguxin nabina nde.”

¹⁶ Herode a mɛ waxatin naxan yi, a yi a fala, a naxa, “Yoni nan a ra, n naxan xunna sege a de! A bata keli sayani!”

¹⁷ Herode yetɛɛn yamarin fi nen, a Yoni xa suxu, e yi a xidi, e yi a sa kasoon na Herodiyade a fe ra, naxan bata yi dɔxɔ Herode fafaxakedenna Filipi xɔn, Herode naxan dɔxɔ a naxanla ra.

¹⁸ Yoni bata yi a fala Herode xa, a naxa, “A mi daxi i xa i fafaxakedenna naxanla dɔxɔ!”

¹⁹ Nanara, Herodiyade yi xɔlɔ Yoni ma, a yi waxi a faxa feni. Koni a mi nɔ,

²⁰ amasɔtɔ Herode yi gaxuxi Yoni yɛɛ ra, bayo a yi a kolon a muxu tinxixi sarijanxin nan yi a ra. Nanara, a yi lu a ratange. Herode na yi a tuli mati Yoni ra waxati yo yi, a yi kuisanma nen, anu a yi rafan a ma a xa a tuli mati a ra.

²¹ Koni lɔxɔna nde, Herode yi a bari lɔxɔn sumunna donse donni tɔn a kuntigine nun sofa mangane nun Galile yamanan muxu gbeene xa.

²² Herodiyade a dii tɛmɛn yi so banxini, a yi a bodon. Na yi Herode nun a muxu xilixine kɛnen. Nanara, mangan yi a fala na sungutunna xa, a naxa, “I waxi sese xɔn ma, n na soɛ i yii.”

²³ A yi a kɔlɔ, a yi saratin tongo a xa, a naxa, “I na n xandi sese yi, n na soma i yii nen hali n ma yamanan fɔxɔ kedenna!”

²⁴ Nanara, sungutunna yi mini, a siga, a sa a nga maxɔdin, a naxa, “N xa a xandi nanse yi?” A nga yi a yabi, a naxa, “Yoni Marafu Tiin xunna.”

²⁵ Nayi, dii tɛmɛn yi xɛtɛ mangan fɛma mafuren, a yi a fala a xa, a naxa, “N waxi a xɔn ma, i xa Yoni Marafu Tiin xunna so n yii wure lefaan ma iki sa!”

²⁶ Na yi mangan niin nafɔrɔ a ma, koni bayo a bata yi saratin tongo a muxu xilixine yɛɛ xori, a mi yi wama tondi feni.

²⁷ A yi sofana nde yamari mafuren, a a xa sa fa Yoni xunna ra. Na yi siga, a sa Yoni xunna sege a de kasoon na,

* 6:11: 6.11 E *sanne rakunkun* feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi xerane xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra.

²⁸ a fa a ra wure lefaan ma. A yi a so sungutunna yii, na yi a so a nga yii.

²⁹ Yoni a xarandiine to na me, e yi fa a binbin tongo, e sa a maluxun.

Yesu yi muxu wuli suulun dege

Matiyu 14.13-21, Luka 9.10-17, Yoni 6.1-

14

³⁰ Xerane yi e malan Yesu fema, e feen naxan birin ligaxi, e nun e yamaan xaran kii naxan yi, e yi na birin yeba a xa.

³¹ A yi a fala e xa, a naxa, “E fa e danna yire madunduxina nde yi, e fa e matabu n fema.” Amasoto muxu wuyaxi yi fama, e siga, han e mi yi feren yati sotoma, e yi e dege.

³² Nayi, e yi te kunkin kui alogo e xa siga yire madunduxina nde yi.

³³ Koni muxu wuyaxi yi e to sigε, e yi a kolon mafuren! Nanara, muxune yi keli taane birin yi, e yi e gi han e tan singe yi sa so.

³⁴ Yesu to mini kunkin kui, a yi yama gbeen to na yi, a kininkinin e ma amasoto e yi luxi nen alo yexeen naxanye kantan muxu mi na. Nanara, a e xaran folo fe wuyaxi ma.

³⁵ A xarandiine yi fa a fema jinbanna ra, e naxa, “Kseen bata so, burunna nan nun be ra.

³⁶ Yamaan naxete alogo e xa siga be rabilinna banxidene ra e nun xεene ma, e sa donseen sara e yete xa.”

³⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, “E tan yeteen xa donseen so e yii.” E yi a fala a xa, e naxa, “I waxi a xon ma, nxu xa sa walikeen kike solomasεε saranna sara burun na ba nxu yi donseen so e yii?”

³⁸ Yesu yi e maxodin, a naxa, “Buru xun yoli ε yii? E sa a mato.” E yi a yabi, e naxa, “Buru xun suulun, yεε firin nan be.”

³⁹ Nayi, Yesu yi a fala, a e xa yamani taxun doxo de yeen ma, e doxo seεene fari.

⁴⁰ Awa, yamaan yi doxo muxu keme yeen nun muxu tonge suulun yeen ma.

⁴¹ Na xanbi ra, Yesu yi buru xun suulunne nun yεε firinne tongo, a yi a yeen nate kore, a barikan bira Ala xa. A na buru xun suulunni gira, a yi a so a xarandiine yii, a e xa a yitaxun yamaan na. A yεε firinne fan yitaxun e ra.

⁴² E birin yi e dege, e lugo ken!

⁴³ Xarandiine yi debe fu nun firin nafe burun nun yεε dungi donxene ra.

⁴⁴ Muxun naxanye na burune don, xεmene gbansan, muxu wuli suulun.

Yesu yi sigan ti igen fari

Matiyu 14.22-33, Yoni 6.15-21

⁴⁵ Na waxatin yeteni, Yesu yi a xarandiine rasiga kunkin kui a yεε ra Betasada taani daraan kidi ma. A tan yi lu xanbin na yamaan naxetedeni.

⁴⁶ A to keli yamaan fema, a yi te geyaan fari Ala maxandideni.

⁴⁷ Ninbanna to a li, kunkin yi daraan tagini, Yesu tan kedenna boxoni.

⁴⁸ A yi a to a xarandiine toroma kunkin nasiga feen na bayo foye gbeen bata yi a xun sa e ma. Na nan a liga a siga e fema subaxani, a sigan tima igen fari, a yi dangu feni e ra nun.

⁴⁹ Koni e to a to sigan tiye igen fari. E yi e miri fa fala, muxun yelenna nan a ra. E gbelegbele,

⁵⁰ amasoto e birin a to nen, e yi gaxu kati! Yesu yi falan ti e xa mafuren, a naxa, “E wekile, n tan nan a ra. E nama gaxu.”

⁵¹ A so kunkin kui e fema, foyen yi a raxara. Xarandiine yi kabe han!

⁵² Amasoto e mi buru don feen kabanako feen famuxi, bayo e boren yi xodoxo.

Yesu yi furetone rakendeya

Matiyu 14.34-36

⁵³ Yesu nun a xarandiine yi daraan gidi. E siga Genesareti yamanani, e kunkin xidi na yi.

⁵⁴ E to mini kunkin kui tun, yamaan yi Yesu kolon.

⁵⁵ Men kaane na yi a xinla me denaxan yi, e birin yi fama e furetone ra nen a fema dagine ma.

⁵⁶ Yesu siga yiren naxan birin yi, banxidene nun taane nun xεene, men muxune yi fama e furetone ra nen laxo tidene yi. E yi Yesu mafan, a xa tin furetone xa e yiin din a domain lenben na. Naxanye birin yi e yiin dinma a ra, ne birin yi kendeyama nen.

7

Yahudiyane namun feene

Matiyu 15.1-9

¹ Awa, Farisi muxuna ndee nun sariya karamoxona ndee yi e malan Yesu rabilinni sa keli Yerusalen taani.

² E yi a to fa fala a xarandiina ndee e degema, e yiine mi yi sarijan lan Yahudiyane dinan kiin ma. Na bunna neen fa fala e mi e yiin naxaxi.

³ Anu, Farisi muxune nun Yahudiyane birin mi yi donseen donye xa e mi e yiin naxa lan e dinan kiin ma, amasoto e yi kankanxi e benbane namun feene ma.

⁴ E na keli laxo tideni, xa e mi e fatin maxa lan e dinan kiin ma, e mi e dege. Namun fe wuyaxi mon e yii, alo igelengenna nun tunden nun sulan goronne maxana.

⁵ Farisi muxune nun sariya karamoxone yi Yesu maxodin, e naxa, “Nanfera, i ya xarandiine mi en benbane namunna suxuma? E donseen donma e yiin mi raxaxi lan en ma dinan kiin ma!”

⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nabi Esayi waliyiya falan naxan ti e fe yi, a jondin nan yi a ra, e tan naffigne, bayo a sebexi, a naxa,

‘Yamani ito n binyama e dɛɛn nin, koni e bɔɲɛn makuya n na pon!

⁷ E n batuma fuyan! Amasɔtɔ e xaranna findixi adamadiyaan yamari xaraxine nan gbansan na.* ”

⁸ Yesu naxa, “E bata Alaa yamarine beɲin, e adamadiine namun feene suxu.

⁹ E fatan Alaa yamarine kaladeni alogo e xa kankan e gbee namun feene ma!

¹⁰ Amasɔtɔ Musa a fala nɛn, a naxa, ‘I baba nun i nga binya,’ a mɔn naxa, ‘Naxan na a baba danga hanma a nga, e na kanna faxa.’†

¹¹ Koni e tan a falama, e naxa, a naxan na a fala a fafe xa hanma a nga xa, a naxa, ‘I yi maliin naxan sɔtɔma n yii nun, na bata findi Ala gbeen na,’ e yi na falama e kon xuini, fa fala ‘korobanna.’

¹² Xa a na fala, e mi fa tinma a xa sese liga a fafe nun a nga xa.

¹³ Nayi, e Alaa falan kalama e namun feene xɔn e yamaan xaranma naxanye ma. E na fe sifa wuyaxi gbɛtye ligama.”

*Muxuna sariɲanna kala fena
Matiyu 15.10-20*

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu mɔn yi yamaan xili a fɛma. A yi a fala e xa, a naxa, “E birin xa e tuli mati n xuini na, e yi ito famu.

¹⁵ Muxun seen naxan birin donma, na mi a sariɲanna kalama. Koni feen naxan kelima a bɔɲɛni, na nan a sariɲanna kalama.

¹⁶ Awa, xa tunla naxan xɔn, a xa feen mɛ, na xa a tuli mati!”

¹⁷ A keli yamaan fɛma waxatin naxan yi, a so banxini, a xarandiine yi a maxɔdin na sandan bunna ma.

¹⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E fan munma xaxili sɔtɔ ba? E mi a to, muxuna sariɲanna mi kalama donseen xan xɔn naxan soma a dɛ?”

¹⁹ Amasɔtɔ a mi soma a bɔɲɛn xan yi, fɔ a godo a kui, na xanbi ra, a yi mini a fatini.” Yesu to ito fala, a yi a falama nɛn fa fala donse yo mi haramuxi.

²⁰ A yi a fala, a naxa, “Naxan kelima muxun bɔɲɛni, na nan a sariɲanna kalama.

²¹ Bayo feen naxanye kelima a bɔɲɛni, ne nan itoe ra, miriya ɲaxin nun yanga suxun nun muɲan nun muxu faxana

²² e nun yalunyaan nun milan nun fe ɲaxin nun yanfantenyaan nun haramu feene nun xɔxɔlɔnyaan nun muxu makonbin nun wason nun xaxilitareyana.

²³ Fe ɲaxin sifani itoe birin kelima muxun bɔɲɛn nin, e yi a sariɲanna kala.”

*Naxanla a denkeleyana fe
Matiyu 15.21-28*

²⁴ Yesu yi keli na yi, a siga Tire yamanani, a sa so banxina nde kui. A mi yi waxi a xɔn ma, muxu yo xa a yiren kolon. Koni a mi yi nɔɛ a luxunɲɛ.

²⁵ Naxanla nde yi na, yinna ɲaxin yi naxan ma dii temen fɔxɔ ra. Na to Yesu a fe mɛ tun, a fa bira a sanna bun ma.

²⁶ Gireki kaan nan yi na ɲaxanla ra, a bari Siriya-Fenisa yamanan nin. A yi Yesu mafan, a xa yinnan kedi a dii temen fɔxɔ ra.

²⁷ Koni Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, “En diidine dɛge singen han e lugo. A mi lan en yi diidine donseen tongo, en yi a sa e barene bun ma.”‡

²⁸ Naxanla yi a yabi, a naxa, “N fafe, baren naxanye tabanla bun ma, ne donse yolonxine nan donma, diidine naxanye rayolonma bɔxɔni!”

²⁹ A yi a fala a xa, a naxa, “I bata n yabi ki faɲi. Nayi, siga i konni, yinnan bata xɛtɛ i ya dii temen fɔxɔ ra!”

³⁰ Nayi, a yi xɛtɛ a konni, a yi a diin to saxi a sadeni, yinnan bata xɛtɛ a fɔxɔ ra fefe!

Yesu yi bobon nakɛndɛya

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi keli Tire yamanani a dangi Sidɔn yamanani. A yi gidi Galile Daraan binni Taa Xun Fune yamanani.

³² Muxuna ndee yi fa xɛmɛ tuli xɔrina nde ra a fɛma fala ti feen yi xɔdɔxɔ naxan ma. E yi Yesu mafan, a xa a yiin sa a ma.

³³ Nanara, Yesu yi a tongo a keli yamaan yɛ. A yi a yii sonla raso a tunle kui, a yi a dɛgen namini, a yi a sa xɛmɛn lenna ma.

³⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a yɛɛn nate kore, a yi kutun sununi! A yi a xui ramini a kon xuini, a naxa, “Epafata.” Na bunna nɛɛn “A xa rabi!”

³⁵ Na waxatin yɛtɛni xɛmɛn tunle yi raba ayi, a lenna yi fulun, a falan ti fɔlɔ ki faɲi.

³⁶ Yesu yi e birin yamari, a e nama a fala muxu yo xa. Koni a yi danna sama na falan ma kii naxan yi, falan yi sigama ayi na kii nin.

³⁷ Yamaan yi kabɛ kati, e naxa, “A feen birin ligama ki faɲi! Hali tuli xɔrine, a ne tunla rabama ayi, bobone yi falan ti.”

8

*Yesu yi muxu wuli naanin dɛge
Matiyu 15.32-39*

¹ Na waxatini, yama gbeen mɔn yi malan. Donse to mi yi na, Yesu yi a xarandiine xili a fɛma, a yi a fala e xa, a naxa,

² “N bata kininkinin yamani ito ma, amasɔtɔ e bata soɛ saxan ti n fɛma. Donse yo mi fa e yii iki.

* 7:7: 7.7 Esayi 29.13 † 7:10: 7.10 Xɔrɔyaan 20.12 nun 21.17 e nun Sariyane 5.16 ‡ 7:27: 7.27 Yesu ɲaxanli ito a denkeleyaan nan fɛsɛfɛsɛma sandani ito xɔn. Sandan kui, siya gbɛtɛne findixi barene ra, diidine fan yi lu alo Isiriyala kaane.

³ Xa n na e kametone rasiga e konne yi, e sa fugama a ra nen kira yi amasoto e tan ndee kelideni kuya."

⁴ A xarandiine yi a yabi, e naxa, "Donseen soton minen yi wulani ito yi naxan e luge?"

⁵ Yesu yi e maxodin, a naxa, "Buru xun yoli e yii?" E yi a yabi, e naxa, "Solofere."

⁶ A yi a fala yamaan xa, a e xa doto baxoni. A yi na buru xun soloferen tongo, a barikan bira Ala xa, a yi e yigira, a yi e so a xarandiine yii, a e xa e yitaxun yamaan na. Awa, xarandiine yi a liga na kiini.

⁷ Yexedina ndee fan yi e yii. Yesu yi barikan bira ne fan ma fe ra. A yi a fala xarandiine xa, a naxa, a e xa ne fan yitaxun yamaan na.

⁸ Muxune birin yi e dege, e yi lugo ken! Xarandiine yi na donxe dungi dungine matongo, e debe solofere rafe ne ra.

⁹ Xemen e gbansanna, e muxu wuli naanin nan jaxon yi a ra. Nayi, Yesu yi e rasiga.

¹⁰ Na waxatin yeteni, e nun a xarandiine yi so kunkin kui, e siga Dalamana yamanani.

Taxamasenna maxodin fena

Matiyu 16.1-4

¹¹ Farisi muxuna ndee yi fa, e Yesu tandi folo. E yi waxi a bunba feni, e yi a maxodin, a xa taxamasenna nde liga sa keli ariyanna yi.

¹² Yesu yi kutun sununi ki faji, a yi a fala e xa, a naxa, "Nanfera to muxune taxamasenna nde maxodinma? N xa jondin fala e xa, e mi taxamaseri yo toma."

¹³ Na xanbi ra, a yi keli e fema, a mon yi te kunkin kui, a yi dangu daraan bode foxon na.

Marakolonna lan xaranne ma

Matiyu 16.5-12

¹⁴ Nba, xarandiine yijinan, e mi siga buru ra e yii fo buru xun keden pe, na nan yi kunkin kui.

¹⁵ Yesu yi e yamari, a naxa, "E a liga e yeren ma Farisi muxune nun Herode a muxune buru rate sena* fe yi."

¹⁶ E yi falan ti e bode tagi, e naxa, "A ito falan nen bayo buru mi en yii."

¹⁷ E yi naxan falama, Yesu yi na kolon. Nanara, a yi e maxodin, a naxa, "E falan tima nanfera fa fala buru mi en yii? E mon munma a yee to e munma xaxili soto? E bonen nan xodoto ba?"

¹⁸ Yenna e ma ba, e mi sese toma? E tunla na koni e mi fefe meen ba? E bata jinan ba,

¹⁹ n to muxu wuli suulunna dege buru xun suulunna ra, e debe yoli rafe a dungi

dungi donxene ra?" E yi a yabi, e naxa, "Fu nun firin."

²⁰ Yesu mon naxa, "N to muxu wuli naaninna dege buru xun soloferen na, e debe yoli rafe a dungi dungi donxene ra?" E yi a yabi, e naxa, "Solofere."

²¹ A yi e maxodin, a naxa, "E munma a famu ba?"

Yesu yi danxutoon nakendeya

²² Nba, Yesu nun a xarandiine to sa Betasada taan li, muxuna ndee yi fa xeme danxutoon na Yesu fema. E yi a mafan, a xa a yiin sa danxutoon ma.

²³ Yesu yi danxutoon yiin suxu, a yi siga a ra taa xanbin na, a yi a degen sa xemen yene ma, a yi a yiine sa a ma, a yi a maxodin, a naxa, "I sena nde toma ba?"

²⁴ Xemen yi a yeen nate, a naxa, "N muxune toma, koni e luxi alo wudi binle nan sigan tima."

²⁵ Yesu mon yi a yiine sa xemen yene ma. A yene yi rabi, a yi seene yigbe ki faji!

²⁶ Yesu yi a rasiga a konni, a naxa, "I nama fa xete taani sonon del!"†

Piyeri a falana Yesu a fe yi

Matiyu 16.13-20, Luka 9.18-21

²⁷ Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga Sesariya rabilinna taane yi Filipi yamanani. Yesu yi a xarandiine maxodin kira yi, a naxa, "Yamana a falama a nde n tan na?"

²⁸ E yi a yabi, e naxa, "Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiina. Bonne naxa, a Nabi Eli nan i tan na, koni ndee gbete ye fan naxa, a nabina nde nan i tan na."

²⁹ Yesu yi e maxodin, a naxa, "E tan go? E tan naxa a di? Nde n tan na?" Piyeri yi a yabi, a naxa, "Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na."

³⁰ Awa, Yesu yi e yamari, a e nama a fe fala muxu yo xa.

Yesu yi a sayana fe fala

Matiyu 16.21-28, Luka 9.22-27

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine xaran folo, a naxa, a fere mi na fo a tan Muxuna Dii Xemen xa to wuyaxi soto. A naxa, a yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone e mema a ra nen, e yi a faza. A soge saxandeni, a yi keli sayani.

³² A yi ito yeba e xa ki faji. Nanara, Piyeri yi a ba bonne fema, a yi a maxadi folo.

³³ Koni Yesu yi a yee rafindi e ma, a yi a xarandiine mato, a Piyeri maxadi, a naxa, "Setana, fata n ma! I mi i mirima Alaa feene ma fo adamadiine."

* **8:15: 8.15burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. Yesu na lebenna sama Farisi muxune xaranna nan ma. Farisi muxune xaranna yamaan birin kalama alo leben xurudin burun birin nagboma kii naxan yi.

† **8:26: 8.26** Yanyina nde, Yesu mi yi waxi a xon ma muxune xa a kolon fa fala a bata muxun nakendeya alogo yamaan nama gbo ayi.

³⁴ Yesu yi yamaan xili a fema e nun a xarandiine. A yi a fala e xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan fəxə ra, a xa a mɛ a yete ra, a yi a faxa wudin[‡] tongo, a bira n fəxə ra.

³⁵ Amasotə naxan waxi a niin nakisi feni, na bəŋoma a yi nən. Koni naxan na bəŋə a niini n tan nun n ma falan Xibaru Fajina fe ra, na kisima nən.

³⁶ Xa muxun dunuŋa birin sotə, a bəŋə a niini habadan, tənən mundun na ra?

³⁷ Muxun nəe nanse fiye, a mən yi a niin sotə?

³⁸ Awa, xa muxun yagi a tiye n tan nun n ma fe falana fe ra hake kanne nun nafigine yeɛ ra iki, n tan Muxuna Dii Xəməŋ fan yagima nən na kanna fe ra, nxu nun maleka sarijanxine na fa waxatin naxan yi n Fafe Alaa binyeni.”

9

¹ A mən yi a fala e xa, a naxa, “N xa nəndin fala ε xa: Ndee be, ne mi faxe fə e Alaa Mangayaan to fe a senbeni.”

Yesu a nərəna fe

Matiyu 17.1-13, Luka 9.28-36

² Xii sennin danguxina, Yesu yi Piyeri nun Yaki nun Yoni tongo, a siga e ra e danna geya gbeen fari. A kejaan yi masara e yeɛ ra yi.

³ A dugin yi lu mayilenje, a fixa ayi fefe! Dugi xaan mi dunuŋa yi naxan nəe dugin fixe na kiini.

⁴ Nabi Eli nun Nabi Musa yi mini keŋenni e yetagi, e yi lu falan tiye Yesu xa.

⁵ Piyeri yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karaməxə, a lanxi bayo nxu be. Nxu xa gage saxan ti be, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.”

⁶ A mi yi fa a kolon a naxan falama, amasotə gaxun bata yi e suxu han!

⁷ Kundaan yi godo e xun ma, fala xuiin yi keli na kundani, a naxa, “N nafen Dii Xəməŋ nan ito ra, ε tuli mati a xuiin na!”

⁸ E yi e yeɛ rakopin e rabilinni mafuren, koni e mi muxu yo to e fema fə Yesu kedenna!

⁹ E yi godoma geyaan na waxatin naxan yi, Yesu yi e yamari, a e feen naxan toxi, e nama na fala muxu yo xa fə a tan Muxuna Dii Xəməŋ na keli sayani.

¹⁰ E yi na falan namara, koni e yi falan ti fələ e bode tagi, e naxa, “Keli fena sayani, na bunna di?”

¹¹ E yi Yesu maxədin, e naxa, “Sariya karaməxəne a falama nanfera fa fala Nabi Eli nan singe fama?”*

¹² A yi e yabi, a naxa, “Nabi Eli nan singe fama yati, a yi feene birin yitən. Koni nanfera Kitabuna a falama a Muxuna Dii Xəməŋ tərəma nən kati, muxune yi e mɛ a ra?

¹³ Koni n xa a fala ε xa, Nabi Eli bata yelin fe. E yi e rafan feene birin liga a ra alo Kitabuna a fe falaxi kii naxan yi.”

Yinnan yi diidin naxan fəxə ra

Matiyu 17.14-21, Luka 9.37-43

¹⁴ E to fa xarandiin bonne fema, e yi yama gbeen to e rabilinni. E nun sariya karaməxəna ndee yi e bode matandima.

¹⁵ Yamaan to Yesu to, e yi kabɛ kati! E siga e giye a ralandeni, e yi a xontən.

¹⁶ Yesu yi a xarandiine maxədin, a naxa, “E bode matandima nanfera?”

¹⁷ Muxu keden yi a yabi yamaan ye, a naxa, “Karaməxə, n bata fa n ma dii xəməŋ na i fema amasotə yinnana a fəxə ra. A mi nəe falan tiye.

¹⁸ Yinnan na keli a ra waxati yo yi, a a rabirama nən bəxəni. A de xunfanna yi lu mine, a lu a jinna raxinje. A xara ayi. N bata i ya xarandiine mafan, alogo e xa yinnani ito kedi, koni e mi nəxi a kede.”

¹⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E tan denkeleyatarene, n luma ε fema han waxatin mundun yi? N xa dija ε xa han waxatin mundun yi? E fa diin na n fema.”

²⁰ E yi fa a ra Yesu fema.

Yinnan to Yesu to, a yi banxulanna raxuruxurun keden na, a yi bira bəxəni, a yi lu a makutukute, a de xunfanna yi lu mine.

²¹ Yesu yi banxulanna fafe maxədin, a naxa, “Xabu waxatin mundun ito ligama a ra?” A fafe yi a yabi, a naxa, “Xabu a dii jərəna.

²² Yinnan bata kata a faxa feen na sanja ma wuyaxi. A bata yi a rabira teɛn nun igeni. Xa i nəe a lige, kininkinin nxu ma, i yi nxu mali.”

²³ Yesu naxa, “I tan naxa, ‘Xa i nəe.’ Naxan na denkeleya, na nəe feen birin lige nən.”

²⁴ Banxulanna fafe yi a xuiini te sa, a naxa, “N denkeleyaxi, koni n mali n ma denkeleyatareyani.”

²⁵ Yesu yi a to, yamaan yi masoma e ra. Nanara, a yinna jaxin yamari, a naxa, “I tan yinnan bobo tuli xərina, n bata i yamari, xete diidini ito fəxə ra, i nama fa a tərə sənən!”

²⁶ Yinnan yi gbelegbele. A banxulanna raxara ayi ken! A xete a fəxə ra. Banxulanna yi liga alo faxa muxuna. Muxune birin yi a fala, e naxa, “A bata faxa.”

[‡] 8:34: 8.34 Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna neen, fa fala fə Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu fəxə ra.

* 9:11: 9.11 **Nabi Eli** a fe sebxə Malaki 3.23 kui. Sariya karaməxəne yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mən fama nən benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan nakamalixi. A a lixi taruxuni ito kui, Herode bata yi Yoni Marafu Tiin faxa.

²⁷ Koni Yesu yi banxulanna suxu a yiin ma. A yi a rakeli, a ti.

²⁸ Yesu so banxini waxatin naxan yi, a xarandiine yi a maxodin e danna, e naxa, “Nanfera nxu tan mi noxi na yinnan kede?”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Na sifan mi kede Ala maxandin xanbi.”

*Yesu mən yi a faxa feen fala
Matiyu 17.22-23, Luka 9.43-45*

³⁰ E yi keli mənni, e dangu Galile yamanani. Yesu mi yi waxi a xon ma muxune xa a yire kolon,

³¹ amasoto a yi a xarandiine nan xaranma. A yi a fala e xa, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xemen yanfama nen, e yi n so muxune yii, e yi n faxa. Koni soge saxan na dangu, n mən kelima nen sayani.”

³² Koni, e mi na falan bunna kolon, e mən yi gaxu a maxodinje.

*Nde gbo birin xa?
Matiyu 18.1-5, Luka 9.46-48*

³³ E Kapernan taan li waxatin naxan yi, e so banxini. Yesu yi a xarandiine maxodin, a naxa, “E yi e bode matandima kira yi nanfe ma?”

³⁴ Koni e yi dundu amasoto e bata yi e bode matandi kira yi nun fa fala nde gbo birin xa e ye.

³⁵ Yesu yi dexo, a yi a xarandii fu nun firinne xili, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi findi feni xunna ra, na xa a yete lu a rajanna ra, a findi birin ma walikeen na.”

³⁶ A yi diidina nde rakeli, a yi a ti e birin yetagi. A yi a tongo, a yi a fala e xa, a naxa,

³⁷ “Naxan na diidini ito nde yisuxu n xinli, na bata n tan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na mi n tan xan tun yisuxi, fo naxan n xexi.”

*Naxan mi kelixi e xili ma
Luka 9.49-50*

³⁸ Yoni yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karamoxo, nxu bata xemena nde to jinanne kede i xinli, nxu yi a raxolo, a xa a lu amasoto a mi yi en tan foxo ra.”

³⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E nama a raxolo amasoto muxun naxan kabanako feen ligama n xinli, na mi noe n ma fe jaxin fale.

⁴⁰ Amasoto naxan mi kelixi en xili ma, na en xa nen.

⁴¹ N xa jondin fala e xa, muxu yo igen so e yii amasoto Alaa Muxu Sugandixin gbeen nan e tan na, na barayin sotoma nen!”

*Yulubina fe
Matiyu 18.6-9, Luka 17.1-2*

⁴² Yesu naxa, “Diidin naxanye denkeleyaxi n ma itoe ra, muxu yo na nde keden bira yulubini, a yi fisa nun geme gbeen yi xidi na kanna koe ra, a woli tilinna ma.

⁴³ Xa i yii nan i bire yulubini, a sege a ra. A fisa i yii keden kanna xa so habadan nii rakisini, benun i yii firin kanna xa so yahannama te tutareni,

⁴⁴ ‘kunle nun teen mi janyje denaxan yi habadan!’

⁴⁵ Xa i sanna nan i bire yulubini, a sege a ra. A fisa i san keden kanna xa so ariyanna yi benun i san firin kanna xa so yahannama yi,

⁴⁶ ‘kunle nun teen mi janyje denaxan yi habadan!’

⁴⁷ Xa i yeen nan i bire yulubini, a ba na. A fisa i yee keden kanna xa so Alaa Mangayani benun i yee firin kanna xa so yahannama yi,

⁴⁸ ‘kunle nun teen mi janyje denaxan yi habadan!’

⁴⁹ Amasoto teen sama muxun birin ma nen menni alo i na foxon so suben ma.”

⁵⁰ “Foxon fan, koni xa a mexemexenna ba ayi, a fa ramexemexenna nanse ra nayi? E kwali fajine xa lu e dunuya yi gidini alo foxon naxan donse jaxumeni, e lu boje xunbenli e bode xon.”

10

*Xaranna lan futu kala feen ma
Matiyu 19.1-12, Luka 16.18*

¹ Na xanbi ra, Yesu yi keli mənni, a yi siga Yudaya yamanani, a Yuruden baan gidi. Yamaan mən yi malan a fema. A mən yi e xaran alo a darixi a lige kii naxan yi.

² Farisi muxuna ndee yi fa a fema, e yi a maxodin alogo e xa a kepaan feselese, e naxa, “A fala nxu xa, a daxa sariyani ba xemen xa a me a jaxanla ra?”

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Musa yamarin mundun so e yii?”

⁴ E yi a yabi, e naxa, “Musa bata tin a xemen xa futu kala kedin sebe, a yi a jaxanla bejin.”

⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Musa na yamarin sebei e xa nen bayo e bojen xodexo.

⁶ Koni a foloni dunuya da waxatini, ‘Ala xemen nun jaxanla da nen,’

⁷ ‘Nanara, xemena a nga nun a fafe bejinma nen, a yi a maso a jaxanla ra,

⁸ e findi fati bende kedenna ra.’* Nayi, muxu firin mi fa e ra koni muxu keden.

⁹ Nanara, Ala bata seen naxanye tugun e bode ra, muxe nama ne fata.”

¹⁰ E xete banxini waxatin naxan yi, xarandiine yi Yesu maxodin na feen ma.

¹¹ A yi a fala e xa, a naxa, “Xemen naxan na a jaxanla bejin, a jaxalan gbete futu, a bata yalunyaan liga lan a jaxalan singen ma.”†

¹² A na kii nin, jaxanla naxan na a me a xemen na, a lu xeme gbete xa, na jaxanla bata yalunyaan liga.”

* **10:8: 10.8** Dunuya Folon 1.27 nun 2.24 † **10:11: 10.11** A *yalunyaan* ligaxi bayo a mən futu singen yamarin bun Ala yee ra yi.

Yesu yi duba diidine xa

Matiyu 19.13-15, Luka 18.15-17

¹³ Muxune yi fa diidine ra Yesu fema, al-
ogo a xa a yiin sa e xunni, a duba e xa. Koni
xarandiine yi falan ti ne ma.

¹⁴ Yesu to na to, a yi xolo, a yi a fala a
xarandiine xa, a naxa, “E tin diidine xa fa n
fema, e nama e raxete amasoto e tan sifane
nan gbee Alaa Mangayaan na.

¹⁵ N xa jondin fala e xa, xa naxan mi Alaa
Mangayaan suxu alo diidine, na mi soe Alaa
Mangayani mume!”

¹⁶ Na xanbi ra, a yi diidine dexo a kanke ra,
a yi a yiin sa e ma, a duba e xa.

Xeme nafulu kanna fe

Matiyu 19.16-30, Luka 18.18-30

¹⁷ Yesu sigamatona, xemena nde yi a gi
Yesu foxo ra, a sa a xinbi sin a bun ma. A yi a
maxodin, a naxa, “Karamoxo fajina, n nanfe
lige n habadan nii rakisin soto?”

¹⁸ Yesu yi a maxodin, a naxa, “I n xilima
nanfera fa fala muxu fajina? Muxu yo mi
fan, Ala nan keden fan.

¹⁹ I yamarine kolon ba? Fa fala, ‘I nama
faxan ti. I nama yalunyaan liga. I nama
mujan ti. I nama wule seren ba. I nama
muxun yii seene kansun. I baba nun i nga
binya.’”

²⁰ Xemen yi a fala, a naxa, “Karamoxo,
xabu n dii jareyani waxatin naxan yi, n ne
birin suxi.”

²¹ Yesu yi a mato, a yi a xanu, a yi a fala a
xa, a naxa, “Fe keden luxi i ma. Siga, i sa i yii
seene birin mati, i yiigelitane ki. I nafunla
sotoma nen ariyanna yi. Na xanbi ra, i fa
bira n foxo ra.”

²² Xemen na me waxatin naxan yi, a bojen
yi rajaxu a ma, a sunuxin yi siga, amasoto
nafulu kan gbeen nan yi a ra nun.

²³ Yesu yi a xarandiine mato a rabilinni.
A yi a fala e xa, a naxa, “Nafulu kanne so
raxolo Alaa Mangayani han!”

²⁴ Xarandiine yi kabe na falan ma. Koni
Yesu mon yi a fala e xa, a naxa, “N ma diine,
Alaa Mangayani so raxolo han!”

²⁵ Nafulu kanna so raxolo Alaa Mangayani
dangu jogomen so feen na sagilaan yinla
ra.”

²⁶ Xarandiine yi kabe kati, e yi e bode
maxodin, e naxa, “Nde noe kise nayi?”

²⁷ Yesu mon yi e mato. A yi a fala, a naxa,
“Muxun mi noe na lige koni Ala tan noe nen.
Ala noe feen birin lige nen.”

²⁸ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu
bata feen birin bejin, nxu bira i foxo ra.”

²⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa
jondin fala e xa, naxan birin bata a konna
lu na hanma a ngaxakeden xememane nun
a jaxalanmanne, hanma a nga hanma a fafe

hanma a diine hanma a xeeene, n tan nun n
ma falan Xibaru Fajina fe ra,

³⁰ na kanna na joxon keme sotoma nen
waxatini ito yi, banxine nun ngaxakeden
xememane nun jaxalanmanne nun ngane
nun diine nun xeeene, beexonyane fan yi sa
ne fari, a yi habadan nii rakisin soto waxati
famatoni.

³¹ Koni naxanye yeen na, ne wuyaxi sa
luma nen xanbin na. Naxanye xanbin na
iki, ne yi sa lu yeen na.”

Yesu mon yi a faxa feen fala

Matiyu 20.17-19, Luka 18.31-34

³² E yi kira yi waxatin naxan yi, e sigama
Yerusalen taani, Yesu yi tixi a xarandiine
yee ra. Xarandiine yi kuisan kati! A
foxorabirane yi gaxu. Yesu mon yi a xarandii
fu nun firinne tongo, a siga e ra e danna.
Feen naxanye fama ligadeni a ra, a na fala
e xa.

³³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a mato, en
sigama Yerusalen taani. N tan Muxuna Dii
Xemen soma nen saraxarali kuntigine nun
sariya karamoxone yii na yi. E n ma kitin
bolonma nen, a lan sayaan ma. Na xanbi ra,
e yi n so siya gbetene yii.

³⁴ naxanye n magelema, e yi e degen
namini n ma, e yi n bulan, e yi n faxa. Soge
saxan na dangu, n mon kelima nen.”

Yaki nun Yoni e maxandina fe

Matiyu 20.20-28

³⁵ Na xanbi ra, Sebede a dii xemene Yaki
nun Yoni yi fa Yesu fema, e naxa, “Karamoxo,
nxu waxi a xon ma, i xa fena nde liga nxu
xa.”

³⁶ Yesu yi e maxodin, a naxa, “E waxi a xon
ma, n xa nanfe liga e xa?”

³⁷ E yi a yabi, e naxa, “I na dexo i ya
binyeni, tin nxu xa doxoden soto i fema,
keden i yiifanna ma, keden i komenna ma.”

³⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E n xandima
naxan yi, e mi na kolon. N na n minma
toroya igelengenna naxan na, e noe e minye
na ra ba hanma e rafuyexoleni alo n nafuma
kii naxan yi?”

³⁹ E yi a yabi, e naxa, “On, nxu a noe.” Yesu
yi a fala e xa, a naxa, “N na n minma toroya
igelengenna naxan na, e fama e mindeni na
ra nen yati! N nafuma xoleni kii naxan yi, e
fan yi rafu na kiini.

⁴⁰ Koni muxun dexo fena n yiifanna
ma hanma n komenna ma, n tan mi na
ragidima. Ala bata yelin na yirene ragide
muxune ma.”

⁴¹ Xarandii fuun bonne na me waxatin
naxan yi, e yi xolo Yaki nun Yoni ma.

⁴² Nanara, Yesu yi e birin xili a fema, a
naxa, “E a kolon fa fala naxanye yatexi man-
gane ra siyane ye, ne noyaan nan ligama e

xun na, e muxu gbeene fan yi kuntigiyaan dɔɔ e ra.

⁴³ Koni a mi na kiini ε tan tagi. Koni xa naxan yo waxi findi feni muxu gbeen na ε ye, fɔ na xa findi ε walikeen na.

⁴⁴ Xa naxan yo waxi findi feni ε yeeratiin na, fɔ a xa findi birin ma konyin na.

⁴⁵ Amasɔɔ hali n tan Muxuna Dii Xemena, n mi faxi fa fala muxe xa wali n xa, koni alogo n tan xa wali, n yi n niin fi muxu wuyaxi xunbaan na."

*Yesu yi danxutɔɔn yeen naba ayi
Matiyu 20.29-34, Luka 18.35-43*

⁴⁶ Awa, e yi sa Yeriko taan li. Yesu nun a xarandiine nun yama gbeen yi minima Yeriko taani waxatin naxan yi, danxutɔɔn de yi dɔxi kiraan de xandi tideni naxan yi xili Baritime. Na bunna neen "Time a dii xemena."

⁴⁷ A to a me a Yesu Nasareti kaan nan danguma, a gbelegbele fɔɔ, a naxa, "Yesu, Dawudaa Dii Xemena, kininkinin n ma!"

⁴⁸ Muxu wuyaxi yi a masabari. Koni a mɔn yi lu gbelegbele, a naxa, "Dawudaa Dii Xemena, kininkinin n ma!"

⁴⁹ Yesu yi ti, a naxa, "E a xili." Nayi, e danxutɔɔn xili, e naxa, "I bɔɔn xa xunbeli. Keli i ti, a i xilima."

⁵⁰ A yi a doma gbeen nawoli ayi, a tугan, a fa Yesu fema.

⁵¹ Yesu yi a maxɔdin, a naxa, "I waxi a xɔn ma, n xa nanfe liga i xa." Danxutɔɔn yi a yabi, a naxa, "Karamɔɔ, n waxi a xɔn ma, n xa seen to."

⁵² Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Siga, i ya denkeleyaan bata i rakendɔya." A yi seen to mafuren, a bira Yesu fɔɔ ra kiraan xɔn ma.

11

Yesu so fena Yerusalen taani

Matiyu 21.1-11, Luka 19.28-40, Yoni 12.12-19

¹ E to maso Yerusalen taan na, e yi so Betifage nun Betani taadine yi, Oliwi Geyaan deɔn ma. Yesu yi a xarandii firin nasiga e ye ra.

² A yi a jɔngu e ma, a naxa, "E siga banxideen na ε ye ra. E na na li tun, ε sofalidina nde toma nen xidixi, muxe munma dɔɔ naxan fari singen. E a fulun, ε fa a ra be.

³ Xa muxuna nde ε maxɔdin fa fala, 'E na ligama nanfera?' E a fala a xa, ε naxa, 'Marigin makona a ma,' na kanna a soma ε yii nen mafuren."

⁴ Nanara, e yi siga, e sa sofalidin to xidixi kiraan de banxina nde de ra. E yi a fulunma waxatin naxan yi,

⁵ muxun naxanye yi tixi na yi, na ndee yi e maxɔdin, e naxa, "E sofalidini ito fulunma nanfera?"

⁶ E yi e yabi alo Yesu a fala e xa kii naxan yi, e yi tin e xa siga.

⁷ E yi fa sofalidin na Yesu fema, e yi e domane yifulun sofalidin fari, Yesu yi dɔɔ a fari.

⁸ Muxu wuyaxi yi e domane yifulun kiraan xɔn ma, bonne yi jɔxɔndene magira, e yi e sa kiraan xɔn ma a binya feen na.

⁹ Naxanye yi sigama a ye ra e nun naxanye yi biraxi a fɔɔ ra, ne yi lu sɔnxɔ, e naxa, "Ala tantun! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!"

¹⁰ En benba Dawudaa mangayaan naxan fama, Ala xa na baraka! Ala tantun kore xɔnna ma pon!"

¹¹ Yesu yi so Yerusalen taani, a siga Ala Batu Banxini. A yi banxin kui seene birin mato, koni a li kɔe bata so, a yi siga Betani taani e nun a xarandii fu nun firinne.

*Yesu yi xɔde binla danga
Matiyu 21.18-19*

¹² Na xɔɔn bode, e yi kelima Betani taani waxatin naxan yi, kameɔn yi Yesu suxu.

¹³ A yi xɔde binla to wulani a deene jingixi a ma. A yi siga na alogo a xa sa a bogina ndee fen a kɔe ra. Koni a to na li, a mi a bogi yo to, fɔ a deene amasɔɔ xɔden bogi waxatin munma yi a li.

¹⁴ Yesu yi a fala xɔde binla ma, a naxa, "Muxu yo mi fa i tan bogin donma!" A xarandiine yi a fala xuiin me.

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-17, Luka 19.45-48, Yoni 2.13-22

¹⁵ E Yerusalen li waxatin naxan yi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini. Naxanye yi sare matiin nun sare soni menni, a ne kedi fɔɔ. A yi gbeti masarane tabanle rafelen, e nun ganba matine gbɛdene.

¹⁶ A mi yi tinma muxu yo xa goronna radangu Ala Batu Banxin tanden ma.

¹⁷ A yi yamaan xaran, a naxa, "A seɔxi Kitabun kui, Ala naxa, 'N ma Banxin xili bama nen, Ala maxandi banxina siyane birin xa.*' Koni ε tan bata a findi muɔadene luxunden na!"

¹⁸ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔɔne na me waxatin naxan yi, e yi Yesu faxa feren fen fɔɔ. Bayo e yi gaxuxi a ye ra nun, amasɔɔ yamaan birin bata yi kabe a xaranna ma.

¹⁹ Ninbari soxina, Yesu nun a xarandiine yi keli taani.

*Xɔde binla fe xaranna
Matiyu 21.20-22*

* 11:17: 11:17 Esayi 56.7 nun Yeremi 7.11

²⁰ Na xətən bode subaxani, e yi sigama kiraan xən ma waxatin naxan yi, e yi na xədə binla to xaraxi han a salenne.

²¹ A fe yi rabira Piyəri ma. A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karamoxo, i xədə binla naxan danga, a mato, a bata xara!”

²² Yesu yi e yabi, a naxa, “E denkeleya Ala ma.

²³ N xa jəndin fala e xa, naxan na a fala geyani ito ma fa fala, ‘Siga, i sa bira foxo igeni,’ xa a mi sike a bəjəni, a yi denkeleya, fa fala a falan nakamalima nən, a ligama a xa nən.

²⁴ Na na a toxi, n na a falama e xa, e na Ala maxandi fena nde ma, xa e la a sətə feen na, e na sətəma nən.

²⁵ Awa, e nēma Ala maxandə waxatin naxan yi, xa fena nde e kui muxuna nde xili ma, e xa a mafelu na ra. Nanara, e Fafe Ala naxan ariyanna yi, na e mafeluyə e hakene ra.

²⁶ Xa e mi bonne mafelu, e Fafe Ala naxan ariyanna yi, na mi e fan mafeluyə e yulubine ra.”

Yesu senben maxədinna fe

Matiyu 21.23-27, Luka 20.1-8

²⁷ Awa, e mən yi so Yerusaleñ taani. Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tanden ma waxatin naxan yi, saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone nun yamaan fonne yi fa a fəma.

²⁸ E yi a maxədin, e naxa, “I feni itoe ligama senben mundun yi? Nde i tixi itoe ligan na?”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa e maxədin fe keden na, xa e n yabi, naxan n tixi na feene ra, n na falama e xa nən.

³⁰ Awa, e a fala n xa, nde Yoni rafaxi a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?”

³¹ E yi falan ti fələ e bode tagi, e naxa, “Xa en na a yabi fa fala a kelixi Ala nan ma, a a falama nən nayi, a naxa, ‘Nanfera e mi la Yoni ra?’

³² Koni xa en na a fala fa fala a kelixi muxun nan ma, na di?” Amasəto, e yi gaxuxi yamaan yəe ra bayo yamaan birin yi laxi a ra a nabiin nan yi Yoni ra.

³³ Nayi, e Yesu yabi, e naxa, “Nxu mi a kolon.” Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan fan feni itoe ligama senben naxan yi, n mi na falama e xa na yi.”

12

Nakə kantanne fe sandana

Matiyu 21.33-46, Luka 20.9-19

¹ Na xanbi ra, Yesu yi sandan sa e xa, a naxa, “Muxuna nde yi manpa bili nakəon sa. A yi a sansan, a yi manpa ige badeni tən, a yi gbengben ti. Na xanbi ra, a nakəon taxu a kantann muxune ra, a siga sigatini.

² A bogi waxatin to a li, a yi a walikena nde rasiga nakə kantanne ma, a e xa a gbeen so na yii.

³ Nakə kantanne yi na walikēen suxu, e yi a bənbə, e yi a raxetə. E mi sese so a yii.

⁴ Na xanbi ra, nakə kanna mən yi walikē gbətə rasiga e ma, e yi na fan bənbə a xunna ma, e yi a makonbi.

⁵ A yi a saxanden fan nasiga, e yi na tan faxa. Na xanbi ra, a yi ndee gbətəye rasiga, e yi na ndee bənbə, e yi ndee faxa.

⁶ A lu a rafan dii xəmē keden peen ma. Dənxen na, a yi na rasiga, a naxa, ‘E yagima nən n ma diin tan yēe ra.’

⁷ Koni nakə kantanne yi a fala e bode xa, e naxa, ‘Nakə kanna kē tongon nan ito ra, e fa be, en na a faxa. Nayi, a kēen yi findi en gbeen na!’

⁸ Awa, e yi a dii xəməñ suxu, e yi a faxa, e yi a woli ayi nakəon fari ma.”*

⁹ Yesu yi e maxədin, a naxa, “Nakə kanna nanfe ligama nayi? A fama nən nayi, a yi na muxune faxa. A nakəon taxu muxu gbətəye ra.

¹⁰ E munma Kitabun yireni ito xaran ba, a sebəxi dənaxan yi fa fala, ‘Banxi tiine e mē gēmən naxan na, na bata findi banxin gēme fisamantenna ra.

¹¹ Marigin nan na ligaxi, kabanako feen nan na ra en yēe ra yi.”?

¹² E yi kata Yesu suxu feen na amasəto e yi a kolon fa fala Yesu na sandan saxi e tan nan xa. Koni e gaxu yamaan yəe ra. Nanara, e keli a fəma, e siga.

Mudu fiin maxədinna fe

Matiyu 22.15-22, Luka 20.20-26

¹³ E yi Farisi muxuna ndee nun Herode a muxuna ndee rasiga Yesu fəma alogo e xa a suxu feni tən a falana fe ra.

¹⁴ E yi fa a fəma, e naxa, “Karamoxo, nxu a kolon fa fala jəndi falan ni i ra. Muxu yo mi nōe i ya miriyaan maxetə, amasəto i mi muxune rafisaxi e bode xa fə i yamaan xaranma Alaa kiraan ma jəndini. Awa, a daxa mudun xa fi Romi Manga Gbeen ma ba hanma a nama fi? Nxu lan nxu yi a fi, hanma nxu nama a fi?”†

¹⁵ Koni Yesu yi e naffigiyaan kolon. A yi e yabi, a naxa, “E n dēen bunbama nanfera? E fa gbeti gbanan keden na, n xa a mato.”

¹⁶ E yi fa gbeti gbanan keden na a xən. A yi e maxədin, a naxa, “Nde xili nun a yətagin

* **12:8; 12.8** Sandani ito kui Ala nan misalixi nakə kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xē Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. † **12:11; 12.11** Yaburin 118.22-23 ‡ **12:14; 12.14** Xa a fala e nama a fi, a birama mangane ra nən, xa a fala e xa a fi, a birama yamaan na nən naxanye yigbetenxi mudu maxinle xən.

sawura a ma?" E yi a yabi, e naxa, "Romi Manga Gbeena."

¹⁷ Yesu naxa, "Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen xa so Ala yii."§
E kabε a ma kati!

Faxa muxune rakeli fena

Matiyu 22.23-33, Luka 20.27-40

¹⁸ Saduse muxuna* ndee yi fa Yesu fεma naxanye a falama fa fala a muxune mi ke-lima sayani. E yi a maxɔdin,

¹⁹ e naxa, "Karamɔxɔ, Musa ito nan sebexi en xa, a naxa, 'Xa xεmεna nde faxa, a naxanla lu, koni dii mi a yii, xεmεn na ngax-akedenna xa na ke naxanla tongo, e diin bari faxa muxun xa."†

²⁰ Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi na nun, a forimaan yi naxanla futu, a faxa, a mi dii lu.

²¹ A xunyen yi ke naxanla tongo, na fan yi faxa, a mi dii lu. A liga na kiini a xunyen saxanden fan na.

²² Na muxu soloferene sese mi dii lu. Dɔnxen na, na naxanla fan yi faxa.

²³ Awa, faxa muxune na keli sayani wax-atin naxan yi, na naxanla findima nde gbee ra nayi? Amasɔtɔ a bata yi dɔxɔ muxu solofereni ito birin xɔn ma nun!"

²⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "Ɛ bata tan-tan, amasɔtɔ ε mi Kitabun kolon hanma Ala senbena.

²⁵ Bayo faxa muxune na keli sayani wax-atin naxan yi, e ligama nen alo malekan naxanye ariyanna yi. Xεmen mi naxalan futuma, naxanla mi dɔxɔn xεmεn xɔn ma.

²⁶ Awa, n xa faxa muxune rakeli feen nɔndin yita ε ra. Ɛ mi na xaranxi Musaa Kitabun kui ba, Ala naxan fala a xa fɛtɔndin yireni, a naxa, 'Iburahimaa Ala nan n tan na, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala?"‡

²⁷ Anu, faxa muxune Ala mi a tan na, koni fɔ niiramane. § Ɛ tantanna gbo."

Yamari fisamantenna fe

Matiyu 22.34-40, Luka 10.25-28

²⁸ Sariya karamɔxɔna nde yi na nun naxan e fe matandi xuiin mε. Na yi a to a Yesu bata Saduse muxune yabi ki faɲi.

Nanara, a yi a maxɔdin, a naxa, "Yamarin mundun gbo dangu a birin na sariyan yamarine yε?"

²⁹ Yesu naxa, "Naxan gbo a birin xa na nan ito ra. 'Isirayila kaane, ε tuli mati. Marigina en ma Ala keden peen na a ra.

³⁰ I xa i Marigina Ala xanu i bɔɲen birin na, e nun i niin birin na e nun i xaxinla birin na e nun i senben birin na."*

³¹ A firinden nan ito ra. 'I adamadi boden xanu alo i yetεna.† Yamari gbεte mi na naxan gbo itoe firinna xa."

³² Sariya karamɔxɔn yi a fala Yesu xa, a naxa, "Karamɔxɔ, na lanxi. I bata nɔndin fala fa fala Ala keden peen nan a ra, gbεte yo mi na fɔ a tan.

³³ I na Ala xanu i bɔɲen birin na e nun i xaxinla birin e nun i senben birin, i yi i adamadi boden xanu alo i yetεna, na dangu saraxa gan daxine nun saraxane birin na."

³⁴ Yesu yi a to fa fala a bata a yabi xaxili-mayani. Nanara, Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I mi makuya Alaa Mangayaan na."

Na xanbi ra, muxu yo mi susu a maxɔdinne fe gbεte ma.

Yesu yi maxɔdinna ti

Matiyu 22.41-46, Luka 20.41-44

³⁵ Yesu yi yamaan xaranma Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi maxɔdinna ti, a naxa, "Sariya karamɔxɔne a falama nanfera fa fala Dawudaa bɔnsɔnna nan Alaa Muxu Sugandixin na?

³⁶ Dawuda yetεn bata a fala, fata Alaa Nii Sarijanxin na, a naxa,

'Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, "Dɔxɔ n yiifanna ma han n yi i yaxune sa i sanna bun ma." ‡

³⁷ Dawuda yetεna a xili nen, a naxa, 'N Marigina.' Awa, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔnsɔnna ra di nayi?"§

Yama gbeen yi Yesu xuiin name sewani.

Yesu yi Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yalagi

Matiyu 23.1-36, Luka 20.45-47

³⁸ A yi e xaranma waxatin naxan yi, a naxa, "Ɛ a liga ε yeren ma sariya karamɔxɔne fe yi. A rafan e ma e xa doma

§ **12:17: 12.17Ala gbeena:** Mangan yetagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi mangan gbeen na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan nan na, nayi e fan findixi Ala gbeen na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yete so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen nan na. * **12:18: 12.18Saduse muxune:**

Yahudiyaane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan susu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. † **12:19: 12.19 Dunuja Fɔln**

38.8 nun Sariyaane 25.5-10 ‡ **12:26: 12.26** Xɔɔyaan 3.2 nun 3.6 nun 3.15-16 § **12:27: 12.27niiramane:** Ala naxa a Iburahimaa Ala nan a ra. A mi a falaxi nun fa fala Iburahimaa Ala nan yi a tan na, a yi a nii ra waxatin naxan yi. A luxi alo Ala yεna e ra laxira yi. E mɔn e nii ra Ala yεe ra yi. Nanara, faxa muxune kelima sayani. * **12:30: 12.30** Sariyaane 6.4-5 † **12:31: 12.31** Saraxaraline 19.18 ‡ **12:36: 12.36** Yaburin 110.1 § **12:37: 12.37** Na waxatini karamɔxɔne yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔnsɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu,

xa Dawuda nan Yaburin 110 sebe, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala "N Marigina." Na bunna neen fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yεe ra yi.

gbeene ragodo e ma, e yi lu e masiga tiye. A rafan e ma yamaan xa e xanton lɔxɔ tidene yi.

³⁹ Muxu gbee dɔxɔdene rafan e ma salide banxine yi, e nun dɔxɔde fajine donse donna malanne yi.

⁴⁰ E kaɲa gilene yii seene bama e yii. E yi e yete mayita sali xunkuyene yi! E yalagima nen na feene ma han a radangu ayi!"

Kaɲa gilena kisenaa

Luka 21.1-4

⁴¹ Yesu yi dɔxɔ Ala Batu Banxin gbeti maraden yetagi yamaan yi darixi Ala kiseene se denaxan yi. A yi yamaan matoma, e gbetin sama na yi. Nafulu kan wuyaxi yi gbeti gbeen sa.

⁴² Koni, kaɲa gile yiigelitɔn fan yi fa, a wure gbeeli gbanan firin sa, naxanye munanfanna xurun a birin xa.

⁴³ Yesu yi a xarandine xili a fema, a yi a fala e xa, a naxa, "N xa ɲɔndin fala e xa, fa fala kaɲa gile yiigelitɔni ito naxan saxi gbeti maradeni, na gbo bonne birin gbeen xa.

⁴⁴ Amasɔtɔ bonne birin naxan saxi, ne birin baxi e nafunla nde nan na, koni kaɲa gilene ito, hali yiigelitɔn to a ra, naxan birin a yii a balon na, a na nax saxi."

13

Ala Batu Banxin kalana fe

Matiyu 24.1-2, Luka 21.5-6

¹ Yesu to yi minima Ala Batu Banxini, a xarandiina nde yi a fala a xa, a naxa, "Karamɔxɔ, i yeen ti geme fajine nun banxi fajine ra!"

² Yesu yi a yabi, a naxa, "I bata banxi gbeeni itoe to ba? Hali gemeni ito kedenna mi luyɛ a bode fari. E birin naxuyama ayi."

Tɔɔn nun besenxɔnyana a fe

Matiyu 24.3-14, Luka 21.7-19

³ Yesu yi dɔxi Oliwi Geyaan fari Ala Batu Banxin yetagi waxatin naxan yi, Piyeri nun Yaki nun Yoni nun Andire yi siga a fema e danna a maxɔdindeni.

⁴ E yi a fala, e naxa, "Na feene liga waxatin fala nxu xa. Taxamasenna mundun a yitama nxu ra fa fala a waxatin bata a li?"

⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E a liga e yeren ma alogo muxɛ nama e mayenden.

⁶ Muxu wuyaxi fama nen n xinli, e yi a fala fa fala, 'A tan nan n tan na.' E muxu wuyaxi mayenden.

⁷ E na yenge feene me e nun yengena ndee xinla, e nama gaxu. A fere mi na fo na fe sifane xa liga nen. Koni waxati rapanna mi na ra singen.

⁸ Siya kedenna siyaan bonna yengema nen, yamana keden yi yamanan bonna yenge. Bɔxɔn xuruxurunma nen yirena

ndee yi. Fitina kamene yi so. Na feene birin ligama nen alo ɲaxanla dii barin kui xɔle singena."

⁹ "E a liga e yeren ma, amasɔtɔ muxune e suxuma nen, e siga e ra kiti sadeni.* E e bulan salide banxine yi. E tima nen yamana kanne nun mangane yetagi n tan ma fe ra, e yi n ma fe sereyaan ba e xa.

¹⁰ A fere mi na fo n ma falan Xibaru Fapin kawandin xa ba siyane birin xa singen.

¹¹ E na e suxu waxatin naxan yi, e siga e ra kiti sadeni, e naxan falama, e nama xamin na ra benun a waxatin xa a li. Ala na naxan so e yii na waxatini, e na fala. Amasɔtɔ e tan xa mi falan tima fo Alaa Nii Sarijanxina.

¹² Muxuna a ngaxakedenna yanfama nen, a yi a faya. Fafane na ɲɔxɔnna ligama nen e diine ra. Diine murutɛma nen e sɔtɔ muxune xili ma, e yi e ti sayaan ma.

¹³ Muxun birin e rapaxuma nen n tan ma fe ra. Koni muxun naxan diɲama han a rapanna, na kisima nen."

Se Haramuxina

Matiyu 24.15-28, Luka 21.20-24

¹⁴ "E na 'Se Haramuxi Halagi Tiin' to yirena nde yi, a mi daxa denaxan yi, nayi naxanye Yudaya yamanani, ne xa e gi, e te geyane fari. Naxan na feni ito xaran, na xa a bunna kolon!

¹⁵ Muxun naxan a kore banxin kɔe ra, na nama xete, a godo banxini a yii seene tongodeni.

¹⁶ Muxun naxan xeen ma, na nama xete banxini a domain tongodeni.

¹⁷ Gbalo gbeen fudi kanne yee ra na lɔxɔni e nun diin ngane!

¹⁸ E Ala maxandi alogo na feene nama liga xunbɛli waxatini!

¹⁹ Amasɔtɔ na lɔxɔne tɔɔn ɲɔxɔn munma liga singen xabu Ala dunuɲa da waxatin naxan yi han iki. A ɲɔxɔn fan mi fa ligama sɔnɔn!

²⁰ Xa Marigin mi yi nde ba na lɔxɔne ra nun, adamadi yo mi yi kisima, koni a bata nde ba e ra a muxu yebaxine fe ra."

²¹ "Xa muxu yo a fala e xa na waxatini, a naxa, 'A mato, Alaa Muxu Sugandixin be yi' hanma, 'A mato, a sa menni,' e nama la ne ra.

²² Amasɔtɔ muxu wulexi sugandixine nun wule nabine kelima nen, e taxamasenne nun kabanako feene liga alogo e xa Ala muxu yebaxine mayenden, xa na lanɲɛ.

²³ Koni, e xa a liga e yeren ma! N bata feene birin fala e xa benun e waxatin xa a li."

Muxuna Dii Xemen fa fena

Matiyu 24.29-31, Luka 21.25-28

* 13:9. 13.9e suxuma nen: E suxuma Yesu a xinla fe ra.

²⁴ “Na loxone yi, na tɔɔ loxone na dangu, ‘sogeni dimima nen, kiken mi fa degema.

²⁵ Sarene kelima nen kore, e yolon. Kore xonna senbene yimaxama nen.’

²⁶ N tan Muxuna Dii Xemen minima nen kenenni kundani senbe gbeen nun binyeni.

²⁷ N yi n ma malekane rasiga boxon tongon naaninne birin yi. E yi n ma muxu yebaxine malan keli dunuya danna bonna ma sa daxo bonna ra.”

Xode binla fe taxamasenna

Matiyu 24.32-35, Luka 21.29-33

²⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E xaxili soto xode binla fe ma. A yiine na mapingi, a deene yi mini folo, e a kolonma nen nayi fa fala jemen bata maso.

²⁹ A na kiini, e na feni itoe to lige waxatin naxan yi, e a kolonma nen nayi fa fala waxati saxin bata maso, a bata a so deen yeteen li.

³⁰ N xa jondin fala e xa, to muxune mi dangu mume fo na feene birin liga.

³¹ Kore xonna nun boxo xonna danguma nen. Kore n ma falane mi danguma habadan!”

Muxu yo mi na waxatin kolon

Matiyu 24.36-44

³² “Muxu yo mi na loxon nun waxati saxin kolon hali malekan naxanye ariyanna yi hanma Muxuna Dii Xemena, fo Fafe Ala keden peena.

³³ E a liga e yeren ma, e yi lu e yee ra yi amasoto e mi na waxatin kolon.

³⁴ A ligama nen alo xemen naxan keli a konni, a siga sigatini, a yi a senben nadangu a walikene ma, a yi wanla so e keden kedenna birin yii. A yi a fala banxi xunna xa, a xa lu a yee ra yi.

³⁵ Awa, e lu e yee ra yi amasoto e mi banxi kanna fa waxatin kolon, xa jinbanna na a ra ba hanma ko tagini hanma subaxani donton wugan ma hanma xotenni.

³⁶ Xa a fa sinma, a nama e li xixonli!

³⁷ Awa, n naxan falama e xa, n na a falama muxune birin nan xa. E lu e yee ra yi!”

14

Mangane yi yanfani ton Yesu ma

Matiyu 26.1-5, Luka 22.1-2, Yoni 11.45-53

¹ A bata yi lu nun soge firin benun Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla* nun Buru Tetaren Sanla† xa a li. Saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone yi katama Yesu suxu feen na yanfani alogo e xa a faxa.

* **14:1. 14.1Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla:** Nabi Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa ko kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorɔyaan 12.1-13 kui. † **14:1. 14.1Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma leben mi saxi naxan kui xii solofere sanli ito bun. E saripan kiina nde nan yi a ra. A mato Xorɔyaan 12.15 kui.

² E yi a fala, e naxa, “En nama a liga sanla waxatini alogo yamaan nama sonxo sonxo.”

Latikxononna sa fena Yesu ma

Matiyu 26.6-13, Yoni 12.1-8

³ Yesu yi Simon dogonfontona banxini Betani taani waxatin naxan yi, a yi a degema, naxanla nde yi fa, a so banxini. Alabasita gemen muranna suxi a yii latikxononna sare xodeken yi naxan kui naxan xili naradi. A na muranni bo Yesu xun ma a latikxononna sa a xunni.

⁴ Muxuna ndee yi na yi, ne yi xolo, e yi a fala e bode xa, e naxa, “Latikxononni ito yikalaxi nanfera?

⁵ A yi sare nen dangu walikene jee keden saranna ra, na gbetin yi so yiigelitine yii.” E yi naxanla mafala kati!

⁶ Koni Yesu yi a fala, a naxa, “E fata a ma, e a mafalama nanfera? A bata fe fajin naba n tan xa.

⁷ Amasoto yiigelitine e fema waxatin birin, e fe fajin nabe e xa nen, xa e wa, koni n tan mi luma e fema waxatin birin yi.

⁸ A noe naxan lige, a bata na liga. A bata latikxononna sa n fatin ma, a yi a yiton n maluxun loxona fe ra benun na waxatin xa a li.

⁹ N xa jondin fala e xa, n ma falan Xibaru Fajini ito na rali dunuya yire yo yi, naxanli ito naxan ligaxi, na fan falama nen, yamaan yi e miri a ma.”

Yudasi yi Yesu yanfa

Matiyu 26.14-16, Luka 22.3-6

¹⁰ Na xanbi ra, Yudasi Isakariyoti, Yesu a xarandii fu nun firinna nde, na yi siga saraxarali kuntigine fema Yesu so feen na e yii.

¹¹ E yi e tuli mati a ra sewani, e yi a nata a e xa gbetin so a yii. Nanara, Yudasi yi feren fen folo, a xa Yesu so e yii.

Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla fe

Matiyu 26.17-25, Luka 22.7-14, 21-23, Yoni 13.21-30

¹² Buru Tetaren Sanla loxo singena, yexee diin faxama loxon naxan yi Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla saraxan na, xarandiine yi Yesu maxodin, e naxa, “I waxi a xon ma, nxu xa sa Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla donseen nafala i xa minen yi?”

¹³ Awa, Yesu yi a jundu muxu firin ma e ye, a yi e rasiga, a naxa, “E siga taani, e xemena nde toma nen ige fejen dxi a xun ma, e bira a faxo ra.

¹⁴ A na so denaxan yi, e a fala menna banxi kanna xa, e naxa, ‘Karamoxo naxa, a xojne

yigiyaden minen e nun a xarandiine Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donse donna tiin denaxan yi?

¹⁵ Nayi, a banxin yire gbeena nde yitama e ra nen kore banxin kəe ra, a yitənxi ki fajri, e xa donseen nafala en xa menni."

¹⁶ Xarandiine yi keli, e siga taani, e sa feene birin li na alo Yesu a fala e xa kii naxan yi. E yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donseen nafala.

¹⁷ Ninbanna to a li, Yesu nun a xarandii fu nun firinne yi fa.

¹⁸ E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu naxa, "N xa jəndin fala e xa, e tan naxanye e degema n fəma, e tan nde keden n yanfama nen."

¹⁹ Xarandiine yi sunu han, e yi e bode maxədin fəlo keden keden yee ma, e naxa, "N tan nan a ra ba?"

²⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, "E tan muxu fu nun firinna nde keden nan a ra nxu nun naxan nxu yiin nagodoma lenge kedenna kui yati!

²¹ N tan Muxuna Dii Xemen faxama nen alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, koni gbalon na kanna yee ra naxan n tan Muxuna Dii Xemen soma yamaan yii! A yi fisa nun hali na muxun mi yi bari nun mume!"

Marigina ximenna fe

Matiyu 26.26-30, Luka 22.15-20, Kərenti Kaana Singena 11.23-25

²² E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu yi burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so a xarandiine yii. A yi a fala, a naxa, "E a tongo, n fati benden nan ito ra."

²³ Na xanbi ra, a yi igelengenna fan tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a so e yii, e birin yi e min a ra.

²⁴ Yesu naxa, "N wunla ni ito ra n layirin xidima en tagi naxan xən. A minima muxu wuyaxi nan xa.

²⁵ N xa jəndin fala e xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han n mən yi a min Alaa Mangayani."

²⁶ Na xanbi ra, e betin ba,[‡] e siga Oliwi Geyaan fari.

Piyəri yi a me Yesura

Matiyu 26.31-35, Luka 22.31-34, Yoni 13.36-38

²⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E birin e mēma n na nən, amasəto a səbexi Kitabuni, fa fala, 'N xuruse rabaan faxama nən, yeXee ne birin yi xuya ayi.'[§]

²⁸ Koni n na keli sayani, n sigama nən e yee ra Galile yamanani."

²⁹ Piyəri yi a yabi, a naxa, "Hali bonne birin e me i ra, n tan mi na lige!"

³⁰ Yesu yi a fala Piyəri xa, a naxa, "N xa jəndin fala i xa. To kəeen na, benun dontonna xa wuga sanja ma firin, i yetena a falama nən dəxəna ma saxan a i mi n kolon."

³¹ Piyəri yi a yabi a səbēen na, a naxa, "Hali en birin faxa, n mi a fale mume, fa fala n mi i kolon!" Xarandiin bonne fan birin yi na fala.

Yesu yi Ala maxandi nakəni

Matiyu 26.36-46, Luka 22.39-46

³² E yi siga yirena nde yi naxan xili Getesemani. Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "E dəxo be, n tan xa sa Ala maxandi."

³³ Na xanbi ra, a Piyəri nun Yaki nun Yoni tongo, a siga e ra, a bəjen yi rafəro, a yi sunu.

³⁴ A yi a fala e xa, a naxa, "N bəjen nafəroxi han n faxa. E lu be, e lu e yee ra yi."

³⁵ A yi a masiga ndedi, a yi bira bəxəni, a yi Ala maxandi alogo a xa nə na tərə waxatin makuyə a ra.

³⁶ A yi Ala maxandi, a naxa, "N Fafe Ala, baba, i nəe feen birin lige nən. Təroya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fo i tan sagona."

³⁷ Na xanbi ra, a mən yi xete, a yi a xarandiine li xixənlə. A yi a fala Piyəri xa, a naxa, "Simən, i xiin nən ba, i mi nəxi luyə i yee ra yi hali waxatidi?"

³⁸ E lu e yee ra yi, e yi Ala maxandi alogo e nama bira tantanni. E niin waxən feen fan koni e fati benden senben mi na."

³⁹ A mən yi siga, a sa Ala maxandi, a mən yi xete na falane ma.

⁴⁰ A mən yi xete, a xarandiine li xiye, bayo xixənlə bata yi e suxu. E mi yi fa a kolon e a yabin naxan na.

⁴¹ A mən yi xete a saxandeni a yi a fala e xa, a naxa, "E mən xima ba? E mən e matabuma ba? E a lu iki, waxatin bata a li! A mato, n tan Muxuna Dii Xemen bata so hake kanne senben bun ma iki.

⁴² E keli, en siga. Muxun naxan n yanfama, a n so yiini, a bata fa!"

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Luka 22.47-53, Yoni 18.3-12

⁴³ A mən yi fala tiini, Yudas, Yesu a xarandii fu nun firinna nde yi fa, ganla biraxi a fəxo ra saraxarali kuntigine nun sariya karaməxəne nun yamaan fonne naxanye rafa. Silanfanne nun gbengbetenne e yii.*

⁴⁴ Naxan yi a yanfama, na bata yi taxamasenna fala nun, a naxa, "N na muxun naxan sunbu, a tan nan na ra. E yi a suxu, kantan muxune yi siga a ra!"

[‡] 14:26: 14.26 E namunna nan yi a ra e xa betin ba na sali waxatini fata Yaburin sorana nde ra keli Yaburin 113 han Yaburin 118 kui. § 14:27: 14.27 Sakari 13.7 Sandani ito kui, Yesu misalixi xuruse rabaan na. E na Yesu faxa, a

xarandiine birin xuyama ayi nen. * 14:43: 14.43 Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

⁴⁵ Yudasi yi a tinxin Yesu ra keden na, a naxa, “Karamɔxo!” A yi a sunbu.

⁴⁶ Nayi, e dutun Yesu ma, e yi a suxu!

⁴⁷ Muxun naxanye yi tixi na dɛxɔn, na nde yi a silanfanna botin, a yi Saraxarali Kuntigi Singena konyin tunla sege a ma.

⁴⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bata fa n suxuden silanfanne nun gbengbetenne e yi alo mafu tiin nan yi n na nun.

⁴⁹ N yi e fema lɔxo yo lɔxo, n yi xaranna tima Ala Batu Banxini, e mi n suxu. Koni a fere mi na fo Kitabuna falan xa kamali.”

⁵⁰ Na xanbi ra, xarandiine birin yi a rabepin, e yi e gi.

⁵¹ Banxulanna nde yi biraxi Yesu foxo ra, a bitinganna nan tun yi mafilinlinxi a ma. E yi a suxu,

⁵² koni a yi a dugin lu e yii, a ragenla yi a gi.

Yesu Yahudiya mangane yetagi

Matiyu 26.57-68, Luka 22.54-55, 63-71, Yoni 18.13-14, 19-24

⁵³ E yi Yesu tongo, e siga a ra Saraxarali Kuntigi Singena banxini. Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne nun sariya karamɔxone yi e malan na.

⁵⁴ Piyeri yi bira a foxo ra, koni e yi tagi kuya, han Saraxarali Kuntigi Singena tande ma. A dɔxo kantan muxune fema teen xon e maxaradeni.

⁵⁵ Saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan birin yi kata sereyana nde fendeni Yesu xili ma alogo e xa a faxesa. Koni e mi sese soto.

⁵⁶ Muxu wuyaxi yi wulen seren ba Yesu xili ma, koni sereyane mi yi lanxi e bode ma.

⁵⁷ Muxuna ndee mon yi keli e wule sereni ito ba Yesu xili ma, e naxa,

⁵⁸ “Nxu a xuiin mexi nen a falama, a naxa, ‘N na Ala Batu Banxini ito kalama nen adamadiine naxan nafalaxi, n yi gbete ti soge saxan bun ma, adamadiine mi naxan tiye.’”

⁵⁹ Koni hali ne fan, e sereyane mi lan e bode ma.

⁶⁰ Saraxarali Kuntigi Singen yi ti e birin yetagi, a Yesu maxodin, a naxa, “Muxuni itoe naxan falama i xun ma, na yabi mi i xon ba?”

⁶¹ Koni Yesu mi fala yo ti. Saraxarali Kuntigi Singen mon yi a maxodin, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na ba, Duban Kanna a Diina?”

⁶² Yesu yi a yabi, a naxa, “A tan nan n tan na. Awa, e birin n tan Muxuna Dii Xemen toma nen dɔxi Ala Senbemaani yiifanna ma. E yi n famatɔon to kundani keli kore.”

⁶³ Saraxarali Kuntigi Singen yi a domani bo, a naxa, “En mako mi fa sereya yo ma sonon!

⁶⁴ E bata a xuiin me a Ala rayelefuma. E mirixi a ma di?” E birin yi a yalagi, e naxa, a lan nen a xa faxesa.

⁶⁵ Ndee yi e dɛgen namini folo Yesu ma. E yi a yeen maxidi, e yi a bonbo, e naxa, “Nabiya falane ti!” Kantan muxune yi a suxu, e yi a bonbo.

Piyeri a me fena Yesu ra

Matiyu 26.69-75, Luka 22.56-62, Yoni 18.15-18, 25-27

⁶⁶ Piyeri yi dɔxi tanden ma waxatin naxan yi, Saraxarali Kuntigi Singena walike jaxanla nde yi fa.

⁶⁷ A to Piyeri to a maxare, a yi a mato ki faji, a naxa, “I tan fan yi Yesu Nasareti kaan foxo ra.”

⁶⁸ Koni Piyeri yi a tandi, a naxa, “N mi a kolon i waxi naxan fala fe yi,” a siga tanden so deen na. Nayi, dontonna yi wuga.

⁶⁹ Walike jaxanla to a to menni, muxun naxanye yi tixi na, a mon yi a fala ne xa, a naxa, “A tan muxuna nde nan ito ra.”

⁷⁰ A mon yi a matandi. Waxatidi danguxina, muxun naxanye yi tixi na, ne mon yi a fala Piyeri xa, e naxa, “A tan nde nan i tan fan na yati, amasoto Galile kaan nan i tan fan na.”

⁷¹ Nayi, Piyeri yi a kolo dangane ra, a yi a fala e xa, a naxa, “N mi xemeni ito kolon e naxan ma.”

⁷² Na waxatin yeteni dontonna mon yi wuga a firinden, Yesu falan naxan ti, na yi rabira Piyeri ma, a naxa, “Benun dontonna xa wuga sanja ma firin, i a falama nen dɔxɔna ma saxan a i mi n kolon.” Nayi, a yi wuga folo.

15

E siga Yesu ra Pilati fema

Matiyu 27.1-2, 11-14, Luka 23.1-5, Yoni 18.28-38

¹ Subaxani saraxarali kuntigine nun yamaan fonne nun sariya karamɔxone nun kitisa yamaan birin yi a feen nagidi. E yi Yesu xidi, e yi a xali Pilati fema.

² Pilati yi a maxodin, a naxa, “Yahudiyane mangan nan i tan na ba?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala.”

³ Saraxarali kuntigine yi Yesu kansun fe wuyaxi ra.

⁴ Nanara, Pilati mon yi a maxodin, a naxa, “I mi e yabin ba? A mato, e bata i kansun fe wuyaxi ra.”

⁵ Yesu mi tin fala yo tiye. Pilati yi kabe na ma kati!

E Yesu faxesa feen nagidi

Matiyu 27.15-26, Luka 23.13-25, Yoni 18.39-19.16

⁶ E yi darixi nen kasorasa keden bepinje sali lɔxon, yamaan na naxan ma fe fala.

⁷ Na waxatini xemena nde yi na naxan yi xili Baraba, a yi kasoni e nun muxu murutixin naxanye keli mangan xili ma, e faxan ti.

⁸ Yamaan yi fa Pilati mafan, a xa a dari feen liga e xa.

⁹ Pilati yi e maxodin, a naxa, "E waxi a xon ma n xa Yahudiyanen mangan bejin e xa?"

¹⁰ Amasoto a yi a kolon a saraxarali kuntigine Yesu soxi a yii xoxolonyaan nan ma.

¹¹ Koni saraxarali kuntigine yi yamaan nadin, alogo Pilati xa Baraba nan bejin.

¹² Pilati man yi falan ti yamaan xa, a naxa, "E naxan xilima fa fala a Yahudiyanen mangana, n xa nanfe liga a ra?"

¹³ E yi sonxo, e naxa, "A gbangban wudin ma!"

¹⁴ Koni Pilati yi e maxodin, a naxa, "A fe naxin mundun ligaxi?" Koni e sonxon yi siga gboe ayl, e naxa, "A gbangban!"

¹⁵ Pilati yi tin a xa yamaan nafan feen naba. Nanara, a yi Baraba bejin e xa. A yi yamarin fi a Yesu xa bulan, e yi a gbangban wudin ma.

Sofane yi Yesu magele

Matiyu 27.27-31 Yoni 19.2,3

¹⁶ Yamana kannu sofane yi Yesu xali yamana kan banxini, sofane ganla birin yi e malan.

¹⁷ E yi doma mamiloxin nagodo a ma,* e wudi yii nali kanne denbe komotin na mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna.

¹⁸ E yi lu a magele, e naxa, "I xonye, Yahudiyanen mangana!"

¹⁹ E yi tamina nde tongo, e lu a bonbe a xunna ma, e yi e degen namini a ma, e yi e xinbi sin a yetagi, e a binya mageleni.

²⁰ E to yelin a magele, e doma mamiloxin ba a ma e man yi a maxidi a gbee dugine yi. Na xanbi ra, e yi siga a ra a gbangbandeni wudin ma.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Luka 23.26-43, Yoni 19.17-27

²¹ E yi lan xemena nde ra naxan yi xili Siman Sireni kaana, Alesandire nun Rufu fafe. A yi kelima xeen ma siga taani. E yi a karahan a xa Yesu faxes wudin tongo.

²² E yi siga Yesu ra han na yireni denaxan xili Gologota, naxan bunna neen, "xun xori yirena."

²³ E yi mirihi nun manpaan basanxin so Yesu yii alogo a xa a min, nde yi ba toroyaan na, koni a mi tin a rasuxe.

²⁴ Awa, e yi a gbangban wudin ma, e yi masensenna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

²⁵ E yi a gbangban wudin ma soge raxenken waxatini.

²⁶ E yi a kansun kedin sebe fa fala "Yahudiyanen Mangan nan ito ra."

²⁷ E yi mujade firin gbangban wudine ma Yesu fema, keden a yiifanna ma, keden a komenna ma.

²⁸ Kitabuna falan bata kamali nayi, a naxa, "A yate nen alo fe naxi rabane."

²⁹ Dangu muxune yi a makonbi e yi e xunni maxa, e naxa, "Ee! I tan naxan Ala Batu Banxin kalama, i yi a ti soge saxan bun ma,

³⁰ awa, iki, godo i keli wudin koe ra, i yi i yete rakisi!"

³¹ Saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone fan yi Yesu magele na kiini, e yi a fala e bode xa, e naxa, "A bata bonne rakisi, koni a mi noe a yete rakise!"

³² Nxu xa Alaa Muxu Sugandixina, Isirayila mangan to gode iki keli wudin ma alogo nxu xa denkeleya a ma!"

Muxun naxanye yi gbangbanxi wudin ma a fema, ne fan yi a makonbi han!

Yesu faxes fena

Matiyu 27.45-56, Luka 23.44-49, Yoni 19.28-30

³³ Dimin yi so yiren birin xun na yanyi tagini han se din waxatin yi maso.

³⁴ Na waxatini, Yesu yi gbelegebele a kon xuini lengben, a naxa, "Eli, Eli, lama sabak-itani?" Na bunna neen fa fala, "N ma Ala, n ma Ala, i n nabepinxu nanfera?"†

³⁵ Muxuna ndee yi tixi na yi, na ndee yi a xuini me, e naxa, "E tuli mati, a Nabi Eli xilimal!"

³⁶ E tan nde yi dugi dungin tongo, a siga a giye, a sa a sin minse muluxunxini, a yi a so wudin xun na, a yi a ti Yesu xa. A yi a lan Yesu deen ma, a naxa, "A mame, nxu xa a to xa Nabi Eli a ragode keli wudin koe ra!"

³⁷ Yesu yi a xuini te fangan na, a faxes.

³⁸ Dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bo firinna ra, folo a xunna ma han a labena.

³⁹ Sofa Kuntigin naxan yi tixi wudin yetagi nun, na yi Yesu xuini me, a yi a faxes kiin to, a naxa, "Alaa Dii Xemen nan yi a ra yati!"

⁴⁰ Naxanla ndee yi tixi wulani, e a matoma. Mariyama Magadala kaan yi ne ye nun, e nun Mariyama, Yaki xuri nun Yose nga e nun Salome.

⁴¹ Ne nan yi biraxi a foxo ra Galile yamanani nun a malideni. Naxalan wuyaxi gbete ye fan yi na naxanye fan fa a foxo ra Yerusalen taani.

Yesu maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Luka 23.50-56, Yoni 19.38-42

* **15:17: 15.17Doma mamiloxin** findixi mangane domaan na. E fa a mangayaan nan magelema. † **15:34: 15.34**

⁴² Ninbanna bata yi a li. Yuma loxon nan yi a ra Matabu Loxon nan yi na xoton bode.

⁴³ Yusufu Arimate kaan yi fa, muxu gbeen nan yi a ra kitisane malanni, naxan fan yi Alaa mangayaan mamema, na yi susu sige Pilati fema a maxodindeni Yesu binbina fe ma.

⁴⁴ Pilati na me waxatin naxan yi fa fala a Yesu bata faxa, a yi tere na falan na. A sofa kuntigin xili, a yi a maxodin xa Yesu bata faxa.

⁴⁵ Pilati to sofa kuntigina falan me, a yi yamarin fi, a e xa Yesu binbin so Yusufu yii.

⁴⁶ Yusufu yi kasangenna sara, a yi a binbin nagodo, a yi a kasangen, a sa a maluxun gaburun na fanye kui gexini alo faran yili. Na xanbi ra, a geme gbeen makutukutu gaburun de ra.

⁴⁷ Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna, Yose nga, ne yi a matoma e Yesu sa denaxan yi.

16

Yesu keli fena sayani

Matiyu 28.1-8, Luka 24.1-12, Yoni 20.1-10

¹ Matabu Loxon to dangu, Mariyama Magadala kaan nun Mariyama, Yaki nga nun Salome yi latikononna sara alogo e xa sa a sa Yesu binbin ma.

² Xatin xotanni sogen te waxatini, e yi sigama gaburu deen na,

³ e yi e bode maxodin, e naxa, "Nde gemen makutukutuma, a yi a ba gaburun de ra en xa?"

⁴ E fa e yeen nakele, e yi a to a gemen bata yi makutukutu, a ba gaburun de ra. Na gemen yi gbo han!

⁵ E yi so gaburun kui, e banxulan doma fixe kanna nde to dxi yiifanna ma, e gaxu kati!

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, "E nama gaxu, e Yesu Nasareti kaan nan fenma naxan gbangban wudin ma. A mi be, a bata keli sayani! E a sa be nin.

⁷ Koni e siga, e sa a fala a xarandiine nun Piyeri xa, e naxa, 'A sa e lima Galile yamanani, e sa a toma nen na yi, alo a fala e xa kii naxan yi.' "

⁸ E kui fuxin yi siga e giye keli gaburun kui, e xuruxurunma. Koni e mi sese fala muxu yo xa amasoto e yi gaxuxi han!

Yesu yi mini kenenni Mariyama Magadala kaan xa

Matiyu 28.9-10, Yoni 20.11-18

⁹ Yesu to keli sayani xatin subaxani, a mini Mariyama Magadala kaan nan singe xa kenenni, a jinan soloferen kedi naxan foxo ra.

¹⁰ Mariyama yi sa na xibarun nali Yesu foxorabirane ma, naxanye yi wugama Yesu jan feen na.

¹¹ Awa, e to a me a Yesu niin mon bata bira a yi, a Mariyama bata a to, e mi la a ra.

Yesu yi a yete yita a xarandii firin na
Luka 24.13-35

¹² Na xanbi ra, Yesu yi a yete yita e tan muxu firinna nde ra kii gbete yi kiraan xon ma, e yi sigan tima burunna ra waxatin naxan yi.

¹³ E yi xete, e sa na fala bonne xa, koni e mi la e ra.

Yesu yi a xarandiine xe

Matiyu 28.16-20, Luka 24.36-49, Yoni 20.19-23, Kewanle 1.6-8

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi mini kenenni xarandii fu nun kedenne xa, e yi e degema waxatin naxan yi. A yi e maxadi e denkeyatareyaan nun e boye xodeyana fe ma amasoto naxanye a to a niini, e mi la ne ra.

¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "E siga dununa yiren birin yi, e n ma falan Xibaru Fajin kawandin ba daala birin xa.

¹⁶ Naxan na denkeya, a rafu igeni, na kisima nen. Xa naxan mi denkeya, na yalagima nen.

¹⁷ Naxanye na denkeya, e taxamasenni itoe ligama nen n xinli: E jinnan kedima nen, e yi xui gbete nenene fala,

¹⁸ e yi sayine suxu e yiine ra, e dabarin don, sese mi liga e ra. E yiin sama nen furetone ma, e yi e rakendya."

Yesu te fena ariyanna yi

Luka 24.50-53, Kewanle 1.9-11

¹⁹ Marigi Yesu yelin falan tiye e xa waxatin naxan yi, a te ariyanna yi a sa dxi Ala yiifanna ma.

²⁰ E yi siga kawandin badeni yiren birin yi. Marigin yi walima e xon, a yi a falan senbe so taxamasenne ra.

Luka Luka Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Sebe

Marigi Yesu fɔxɔrabira naanin nan Yesu a taruxun nun a falane sebe Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu, Maraka, Luka, e nun Yoni. Luka Kitabun yireni ito sebexi nɛn fɔ jɛɛ tonge saxon e nun suulun jɔxɔndan Yesu te xanbini kore xɔnna ma. Luka mi yi Yesu fɔxɔ ra a dunuɗa yi gidini. A denkeleya Yesu te xanbin nin kore xɔnna ma Xera Poli waxatini. Dandan tiin nan yi Luka ra, a yi lɔnnixi ki fajɪ. A siga nɛn Yesu a xarandiine fema Yerusalɛn taani, a yi Yesu a fe birin fɛsɛfɛsɛ alogo a xa dɛntɛgɛ kamalixin sa dunuɗa muxune birin xa. A sebexi muxuna nde nan ma naxan xili, “Teyofili.” A kari mi kolonxi to, koni a xinla bunna nɛn fa fala “Ala Xanu Muxuna.” Han to, a mɔn sebexi ne nan ma naxanye bata Ala xanu.

Kitabun yireni ito Yesu bari kiin nan singe yebama, Mariyamaa diina. Yesu a dunuɗa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nɛn a yamaan xa. A mɔn yi kabanako wuyaxi liga. Luka na nan yebama Ningila Yesu kui. Dɔnxɛn na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a keli fena sayani. Yesu texi ariyanna yi kii naxan yi, na fan yɛbaxi Kitabun yireni ito yi.

Kitabun yireni ito nan muxune malima alogo e xa a famu Yesu findixi Alaa Diin na kii naxan yi. Na feen sebexi Luka 1.34-35 kui. Ala mi finde diin sɔtɔ muxun na alo adamadiine diin sɔtɔn kii naxan yi. Ala Yesu daxi a nga kui nɛn alo a dunuɗa da a fala xuiin xɔn ma kii naxan yi. Ala nan a falaxi a xa da a nga kui, a yi da. Nayi, Yesu Fafe mi toxi dunuɗa yi. Xa a fafe mi toxi dunuɗa yi, a fafe findixi nde ra nayi? Na feen ma, yamaan to a fafe a fe falama, e yi a fala fa fala Ala nan a fafe ra bayo a tan nan Yesu da a nga kui. Na nan Yesu findixi Alaa Diin na.

¹ N xɔyin Teyofili,*

Muxu wuyaxi bata seɓɛnla ti lan feene ma naxanye liga nxu yɛɛ xɔri.

² E feene yɛbaxi nɛn alo sereya kɛndene a fala e xa kii naxan yi, xabu a fɔlɔni, naxanye Alaa falan nalima.

³ Awa, n xɔyin Teyofili, n bata feni itoe xaran, n yi e fɛsɛfɛsɛ ki fajɪ xabu a fɔlɔni. N bata n miri a ma, n naxa, “A lan n xa a seɓe ki fajɪ, n yi a rasiga i ma.”

⁴ N ni ito ligaxi nɛn alogo i xa na feene birin jɔndin kolon i xaranxi naxanye ma.

Yoni bari feen yi fala

⁵ Ito birin fɔlɔxi Herode a mangayaan waxatin nin Yudaya yamanani. Saraxaralina nde yi na, a xili Sakari naxan yi kelixi saraxarali Abiya bɔnsɔnni. A jaxanla yi xili Elisabeti. Na fan yi kelixi saraxarali Haruna bɔnsɔnna nin.

⁶ E firinna birin yi tinxin Ala yɛɛ ra yi, e yi Marigina yamarin nun a sariyan birin suxi.

⁷ Dii yo mi yi e yii nun, amasɔtɔ gbantan nan yi Elisabeti ra, e firinna birin bata yi fori han!

⁸ Lɔxɔna nde, Sakari a saraxarali wanla waxatin yi a li Ala xa,

⁹ e yi a sugandi masɛnsɛnna xɔn alo saraxaraline darixi a ra kii naxan yi, alogo a xa so Marigin Batu Banxini wusulan gandeni.

¹⁰ Yamaan yi malanxi tandeni Ala maxan-dideni wusulanna gan waxatini,

¹¹ nayi, Marigina malekan yi mini kɛnneni a xa, a ti wusulan ganden yiifanna ma.

¹² Sakari malekan to waxatin naxan yi, a kuisan, a gaxu.

¹³ Koni malekan yi a fala a xa, a naxa, “Sakari, i nama gaxu! Ala bata i xuiin me, i ya jaxanla, Elisabeti dii xɛmɛn sɔtɔma nɛn i xa, i yi a xili sa Yoni.

¹⁴ I sɛwama nɛn, muxu wuyaxi fan yi sɛwa a bari feen na.

¹⁵ Amasɔtɔ a findima nɛn muxu gbeen na Marigin yetagi. A nama manpaan min, a nama dɔlɔ ma se yo min. A lugoma nɛn Alaa Nii Sarijanxin na xabu a nga kui waxatin naxan yi.

¹⁶ A fama nɛn Isirayila kaan wuyaxi ra e Marigina Ala ma.

¹⁷ A sigama Marigina xɛrayaan na nɛn senbeni alo Nabi Eli[†] a liga kii naxan yi. A yi dii fafane bɔɓɛn nafindi e diine ma. A yi muxu murutɛxine masara, e miriyaan yi liga alo tinxin muxune, alogo a xa yamani tɔn Ala xa ki fajɪ.”

¹⁸ Sakari yi a fala malekan xa, a naxa, “N na a kolonna di, fa fala jɔndi nan ito ra? N tan bata fori, n ma jaxanla fan bata fori.”

¹⁹ Malekan yi a yabi, a naxa, “Baraka Yibirila nan n tan na, naxan tima Ala yetagi. A tan nan n xɛxi i ma feni ito Xibaru Fajin nalideni i ma.

²⁰ Koni bayo i mi laxi n ma falan na, naxan sa kamalima a waxatini, i findima nɛn bobon na, i mi falan tima han na yi liga.”

²¹ Na waxatini, yamaan yi Sakari mamɛma. E yi kontɔfli bayo a bata yi bu Ala Batu Banxini.

²² Koni a to mini, a mi nɔ falan tiyɛ e xa, e yi a kolon fa fala a bata fe toon ti Ala Batu

* **1:1** **1.1Teyofili:** Muxu xinla na a ra naxan bunna nɛn, fa fala “Muxun naxan Ala xanuxi.” † **1:17** **1.17** A mato Malaki 3.23-24 kui.

Banxini. A yi a yiin maliga e xa bayo a mi yi nɔɛ falan tiye.

²³ A wali lɔxɔne janxina Ala xa, Sakari yi xete a konni.

²⁴ Na dangu xanbini, a jaxanla Elisabeti yi fudikan. Kike suulun, a mi mini tandeni.

²⁵ A yi a fala, a naxa, “Marigina ito nan ligaxi n xa, a bata tin a xa n ma yagin ba n ma n ma muxune tagi.”

Yesu bari feen yi fala

²⁶ Elisabeti kuiin kike senninna, Ala yi maleka Yibirila rasiga Galile taana nde yi naxan xili “Nasarɛti.”

²⁷ A falan ti sungutun nasɔlɔnxin xa, xɛmɛna nde bata yi a masuxu naxan yi xili Yusufu, Manga Dawuda bɔnsɔnna muxuna nde nan yi na ra. Na sungutun nasɔlɔnxin yi xili nɛn Mariyama.

²⁸ Malekan yi fa a fɛma, a naxa, “Sɛwani i xa Ala fe faɲin nagidixi i tan naxan ma. Marigina i xɔn!”

²⁹ Mariyama yi kuisan malekana falana fe ra, a yi a miri a xɔntɔnna bunna ma.

³⁰ Malekan yi a fala a xa, a naxa, “Mariyama, i nama gaxu amasɔɔ Ala bata maragidi faɲin fi i ma.

³¹ I fudikanma nɛn, i dii xɛmɛn sɔɔ, i yi a xili sa Yesu.‡

³² A binyen sɔɔma nɛn, a xili bama nɛn a Kore Xɔnna Alaa Dii Xɛmɛna. Marigina Ala a findima nɛn mangan a alo a benba Dawuda yi kii naxan yi.

³³ A findima nɛn Yaxuba bɔnsɔnna mangan na habadan. A mangayaan mi janɲɛ mumɛ!”

³⁴ Mariyama yi a fala malekan xa, a naxa, “Sungutun nasɔlɔnxin nan n tan na, ito ligama di nayi?”

³⁵ Malekan yi a yabi, a naxa, “Alaa Nii Sarijanxin godoma nɛn i ma, Kore Xɔnna Ala senben godoma nɛn i xun ma. Nanara, na dii sarijanxin xili bama nɛn a Alaa Dii Xɛmɛna.

³⁶ I ngaxakedenna Elisabeti fan fudikanna nan a ra iki. Hali a to bata fori, e yi a falama naxan ma a gbantana, na kuiin kike senninden na ra iki.

³⁷ Amasɔɔ Ala nɔɛ feen birin ligɛ nɛn.”

³⁸ Mariyama naxa, “Marigina walikɛɛn nan n tan na, Ala xa na liga n xa alo i bata a fala kii naxan yi.” Malekan yi keli a fɛma.

Mariyama yi siga Elisabeti fɛma

³⁹ Na xanbi ra, Mariyama yi a yitɔn mafuren, a siga taana nde yi Yuda yamanani, geya wuyaxi yi denaxan yi.

⁴⁰ A siga Sakari konni Elisabeti xɔntɔndeni.

⁴¹ Elisabeti Mariyama xɔntɔn ti xuiin mɛ waxatin naxan yi, diin yi a ramaxa Elisabeti kui. Elisabeti yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na.

⁴² A yi a fala ti xuiini te, a naxa, “Baraka diin nan i tan na jaxanle tagi! I diin naxan fan sɔɔma, baraka diin nan na ra!

⁴³ N binyen sifani ito sɔɔxi di, n kanna nga xa fa n konni?”

⁴⁴ Amasɔɔ, n na i xɔntɔn ti xuiin mɛ waxatin naxan yi, diin yi a ramaxa n kui sɛwani.

⁴⁵ Sɛwani i xa, i tan naxan laxi a ra fa fala Marigina falan kamalima nɛn.”

Mariyamaa bɛtina

⁴⁶ Mariyama naxa,

“N Marigin tantunma n bɔɲɛni.

⁴⁷ N sɛwaxi n bɔɲɛni n nakisimana Alaa fe ra.

⁴⁸ Amasɔɔ a bata a xaxili lu n tan a walikɛ magodoxin xɔn ma.

Nanara, fɔlɔ iki ma han habadan,

muxun birin a falama nɛn

a baraka diin nan n tan na.

⁴⁹ Amasɔɔ Ala Senbɛmaan bata fe gbeen liga n xa.

A xinla sarijan.

⁵⁰ A kininkinin a yɛɛragaxu muxune ma han mayixɛte mayixɛtɛne.

⁵¹ Ala bata a yiini bandun,

a yi waso muxune raxuya ayi

e nun e fe yitɔnxine.

⁵² Ala bata manga senbɛ kanne ba e manga gbɛdene yi.

Naxanye e yɛte magodoxi, a yi ne yite.

⁵³ A kamɛtɔne ralugo fe faɲin na.

A nafulu kanne yii seene jan.

⁵⁴ Ala layirin naxan xidi en benbane xa, a mi jinanxi na ma.

⁵⁵ A yi a xaxili lu a hinanna xɔn ma Iburahima xa e nun a bɔnsɔnna birin han habadan!”

⁵⁶ Mariyama yi kike saxan ti Elisabeti fɛma. Na xanbi ra, a yi xete a konni.

Yoni Marafu Tiin bari fɛna

⁵⁷ Elisabeti dii bari waxatin yi a li, a yi dii xɛmɛn sɔɔ.

⁵⁸ A dɔxɔ bodene nun a xabilan muxune yi a mɛ a Marigin bata kininkinin a ma, e yi sɛwa e bode xɔn ma.

⁵⁹ Diin barin lɔxɔ xunna, e fa a ra a banxulandeni, e yi a xili sama nɛn Sakari alo a fafe xinla kii naxan yi.

⁶⁰ Koni a nga naxa, “En-en de! A xili sama nɛn Yoni.”

⁶¹ E yi a fala a xa, e naxa, “Muxu yo mi i bɔnsɔnni naxan xili na kiini.”

⁶² Nayi, e yi e yiin maliga a fafe xa, e yi a maxɔdin diin xinla ma.

⁶³ Sakari yi walaxan tongo, a yi a sɛbɛ, a naxa, “A xili nɛn Yoni.” E birin yi kabɛ kati!

‡ 1:31: 1.31 Yesu xinla bunna nɛn, fa fala “Marakisi Tiina” Heburu xuini.

⁶⁴ Na waxatin yeteni, Sakari yi nɔ falan tiye, a Ala tantun folo.

⁶⁵ A dɔxɔ bodene yi gaxu kati! Muxune yi na feene falama Yudaya yamanan birin yi.

⁶⁶ Naxan birin a mɛ, ne yi e miri, e maxɔdinna ti, e naxa, “Diini ito sa ligama di?” Amasɔtɔ e bata yi a yigbɛ kati, a Marigin senbɛna a xun ma.

Sakari yi waliyiya falane ti

⁶⁷ Yoni Fafe Sakari yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na, a yi waliyiya falane ti, a naxa,

⁶⁸ En Marigin tantun, Isirayilaa Ala!

Amasɔtɔ a bata fa,

a yi a yamaan mali,

a yi e xɔɔya.

⁶⁹ A bata Marakisi Tiin senbɛmaan namini a walikɛɛn Dawuda bɔnsɔnni,

⁷⁰ alo a fala a nabi sarijanxine xɔn ma kii naxan yi xabu waxati danguxine.

⁷¹ A layirin xidi

a a en xunbama nɛn en yaxune yii, e nun naxanye birin en naɔaxuxi.

⁷² A yi kininkinin en benbane ma,

a yi a xaxili lu a layiri sarijanxin xɔn ma, ⁷³ alo a kɔlɔ en benba Iburahima xa kii naxan yi.

⁷⁴ A yi en xunba en yaxune ma.

A tin, en yi a batu bɔɔɛ xunbenli.

⁷⁵ A yi en findi a muxu sarijanxine nun tinxin muxune ra a yɛɛ ra yi en siin birin yi.

⁷⁶ N ma diina, e i xilima nɛn

a Kore Xɔnna Alaa nabina.

I sigama nɛn Marigin yɛɛ ra.

I kirani tɔn a xa.

⁷⁷ I yi kisi feen yita a yamaan na, e yulubine yi xafari

⁷⁸ a kininkinin gbeen barakani.

A tan nan a ligama en lu kɛnɛnni

alo sɔgen tematɔna.

⁷⁹ A yi muxune makɛnɛn

naxanye dɔxi dimini sayaan yɛɛ ra.

A yi bɔɔɛ xunbenla kiraan yita en na.

⁸⁰ Awa, diin yi gboma, a yi senbɛn sɔtɔma e nun xaxinla. A yi lu wulani han a mini waxatin yi a li kɛnɛnni Isirayila muxune xa.

2

Yesu yi bari

Matiyu 1.18-25

¹ Na waxatini, Romi Manga Gbee Ogustu yi yamarin fi a yamanan muxune birin xinla xa sebɛ.

² Kiriniyusi yi yamana kanyani Siriya yamanani waxatin naxan yi, a sebɛ folɔn nan yi na ra.

³ Awa, muxune birin yi siga e taane yi e xinle sebɛdeni.

⁴ Yusufu fan yi keli Galile Nasarɛti taani, a siga Yudaya taana nde yi naxan yi xili Betelemi, Manga Dawuda sɔtɔxi dɛnaxan yi. Yusufu yi siga na, amasɔtɔ Dawuda bɔnsɔnna nan yi a tan fan na,

⁵ a siga a xili sebɛdeni e nun Mariyama naxan yi masuxi a xɔn ɔaxalandiyani. A fudi kanna nan yi a ra.

⁶ E yi Betelemi yi waxatin naxan yi, Mariyama dii bari waxatin yi a li.

⁷ A yi a dii xɛmɛ singen sɔtɔ. A yi a mafilin dugini, a yi a sa xuruseene balon sa seen kui kulani amasɔtɔ e mi yigiya sɔtɔ xɔɔɛ yigiyaadeni.

Yɛxɛɛ kantanne nun malekane fe

⁸ Yɛxɛɛ kantanna ndee yi na yamanani naxanye yi xima burunna ra, e yi e yɛxɛɛne kantanna kɔɛɛn na.

⁹ Marigina malekan yi mini kɛnɛnni e xa, Marigina nɔɔn yi godo e xun ma. E gaxu kati!

¹⁰ Koni malekan yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu amasɔtɔ n faxi fena nde Xibaru Fajin nan nalideyi e ma, naxan findima sewa gbeen na yamaan birin xa.

¹¹ Marakisi Tiin bata sɔtɔ e xa to kɔɛɛn na Dawuda gbee taani. Alaa Muxu Sugandixin na a ra! Marigin na a ra!

¹² Taxamasenna ni ito ra e xa, e diidin lima saxi nɛn xuruseene balon sa seen kui kulani, a mafilini dugini.”

¹³ Na waxatin yeteni maleka ganla yi keli kore, e fa malekan boden fema, e yi Ala tantun, e naxa,

¹⁴ “Binyen xa fi Ala ma kore xɔnna ma pon! Muxun naxanye bata Ala kɛnɛn, ne xa bɔɔɛ xunbenla sɔtɔ dunɔɔa yi.”

¹⁵ Malekane keli e fema waxatin naxan yi, e xɛtɛ ariyanna yi, yɛxɛɛ kantanne yi a fala e bode xa, e naxa, “En siga Betelemi yi, en sa feni ito to naxan ligaxi, Marigin naxan falaxi en xa.”

¹⁶ Nanara, e siga mafuren, e sa Mariyama nun Yusufu li na, e diidin to saxi xuruseene balon sa seen kui kulani.

¹⁷ Yɛxɛɛ kantanne to diidin to, malekan falan naxan ti e xa diidina fe yi, e yi na birin yeɔa.

¹⁸ Muxun naxanye birin e xuiin mɛ, ne yi kabɛ xuruse kantanne falan ma.

¹⁹ Mariyama yi feni itoe birin namara a xaxinla ma, a yi a miri ne ma kati!

²⁰ Yɛxɛɛ kantanne yi xɛtɛ, e Ala tantunma, e a binya na feen na e naxan toxi alo malekana a fala e xa kii naxan yi.

Yesu xili sa fena

²¹ Lɔxɔ xun keden danguxina, diidin banxulan waxatin yi a li, e yi a xili sa Yesu alo malekana a fala kii naxan yi benun a xa bari.

E Yesu taxu Ala ra

²² E marasarijanna waxatin to jan alo Musaa Sariya Kitabun naxan falaxi lan dii bari feen ma,* Yusufu nun Mariyama yi siga diidin na Yerusaleñ taani, e sa a taxu Marigin na.

²³ A sebei Marigina Sariya Kitabuni, a naxa, “Dii xeme singen birin xa rasarijan Marigin xa.”†

²⁴ E yi saraxan ba alo Marigina Sariya Kitabuna a falaxi kii naxan yi, a naxa, “ganba firin hanma kolokonde dii firin.”‡

²⁵ Muxuna nde yi Yerusaleñ taani nun, a xili Simeyon. Tinxin muxu tögöndiyaxin nan yi a ra. A yi Ala mamema Isirayila mali feen na. Alaa Nii Sarijanxin yi a yi.

²⁶ A bata yi a kolon Alaa Nii Sarijanxin xon ma fa fala a mi faxe fo a Marigina Muxu Sugandixin to.

²⁷ Alaa Nii Sarijanxin yi Simeyon nasiga Ala Batu Banxini. Yesu soto muxune yi fa a ra Ala Batu Banxini, e xa a liga alo Sariya Kitabuna a fala kii naxan yi.

²⁸ Simeyon yi Yesu tongo, a yi a sa a kanke ra, a barikan bira Ala xa, a naxa,

²⁹ “Marigina, i bata i ya layirin nakamali n xa. Iki, i ya walikeen xa siga boje xunbenli

³⁰ amasoto n bata i ya kisi feen to,

³¹ i naxan yitonxi yamane birin yee ra.

³² A tan nan findima kenenna ra siyane xa, a findima nen Isirayilaa binyen na, i ya yamana.”

³³ Simeyon falan naxan ti Yesu a fe yi, a nga nun a fafe yi kabe na ra.

³⁴ Simeyon yi duba a nga Mariyama xa, a naxa, “Ala bata diini ito yeba, a yi Isirayila muxu wuyaxi halagi, a yi a wuyaxi rakisi. A findima nen taxamasenna ra koni muxu wuyaxi a matandima nen,

³⁵ a yi e miriya luxunxine ramini kenenni. Taronna i bojen soxonma nen alo degema xenxena.”

³⁶ Nabi jaxalanmana nde yi na nun, a yi xili Anna, Fanuweli a dii temena. A yi kelixi Aseri bonsonna nin. Naxalan fori gbeen nan yi a ra naxan bata yi jee solofere ti futuni nun,

³⁷ a jee tonge solomasexe e nun jee naanin ti kapa gileyani. A yi Ala Batu Banxini waxatin birin, a yi Ala batuma keeen nun yanyin na, a yi Ala maxande, a sunna suxu.

³⁸ Na waxatin yeteni, a fa, a barika bira Ala xa, a lu diina fe fale muxune xa naxanye yi Yerusaleñ taan xunba waxatin mamema.

Xete feen Nasareti yi

* **2:22: 2.22** Na feen sebei Saraxaraline 12.1-4 kui. † **2:23: 2.23** A mato Xorjayaan 13.2 nun 13.12 nun 13.15 nun Yatene 18.15-16 kui. ‡ **2:24: 2.24** A mato Saraxaraline 12.8 kui. § **2:41: 2.41** **Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kee kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorjayaan 12.1-13 kui.

³⁹ Yusufu nun Mariyama to yelin feene birin nakamale alo Marigina Sariya Kitabuna a yamarixi kii naxan yi, e xete Galile yamanani e taani Nasareti.

⁴⁰ Diidin yi gboma, a senben soto, a fe kolonna yi defe. Alaa hinanna yi a yi.

Yesu dii jorena Ala Batu Banxini

⁴¹ Yesu soto muxune yi sigama Yerusaleñ taani jee yo jee Halagi Tiin Dangu Laxon Sanli.§

⁴² Yesu soton jee fu nun firinna ti waxatin naxan yi, e siga sanla rabadeni alo e namunna kii naxan yi.

⁴³ Sanla jan waxatin naxan yi, e xete e konni. Yesu yi lu Yerusaleñ taani, koni a soto muxune mi yi a kolon.

⁴⁴ E yi e miri, a a yi yamaan ye, e feripen sigan tiye. Na xanbi ra, e Yesu fen folo e ngaxakedenne nun e xoyine tagi.

⁴⁵ Koni e mi a to. Nanara, e xete a fendeni Yerusaleñ taani.

⁴⁶ A soge saxandeni, e yi sa a to Ala Batu Banxini, a doxi Yahudiya karamoxone tagi, a tuli matixi e ra, a e maxodinma.

⁴⁷ Naxan birin a xuiin me, ne yi kabe a xaxilimayaan yabine ma.

⁴⁸ A soto muxune a to waxatin naxan yi, e kabe. A nga yi a fala a xa, a naxa, “N ma diina, i ito ligaxi nxu ra nanfera? Nxu nun i fafe bata yigitegi e fendeni kati!”

⁴⁹ A yi e yabi, a naxa, “E n fenma nanfera? E mi a kolon fa fala a lan nen n xa lu n Fafe a banxini?”

⁵⁰ Koni a naxan fala e xa, e mi na famu.

⁵¹ Nanara, Yesu yi siga e foxo ra Nasareti yi, a yi e sagoon liga. A nga yi feni itoe birin namara a xaxinla ma.

⁵² Yesu yi xungbo, a xaxili soto, a fe yi rafan Ala nun yamaan ma.

3

Yoni Marafu Tiina kawandina

Matiyu 3.1-12, Maraka 1.1-8, Yoni 1.19-28

¹ Ponsi Pilati yi yamana kanyani Yudaya yamanani waxatin naxan yi, Romi Manga Gbeen Tiberi a mangayaan jee fu nun suulunna nan yi a ra nun. Herode fan yi kuntigiyani Galile yamanan xun na. A ngaxakedenna, Filipi fan yi kuntigiyani Iture nun Tirakoniti yamanane xun na. Lisanisa fan yi kuntigiyani Abileni yamanan xun na.

² Anasa nun Kayafa, saraxarali kuntigi singene nan yi ne fan na. Ala falan ti Sakari a dii xemen Yoni xa na waxatin nin wulani.

³ Yoni yi sigama Yuruden baan de kawandi badeni, a naxa, “E xun xanbi so e yulubine yi, e rafu igeni, e yulubine xafarima nen.”

⁴ Nabi Esayi a sebe nen a Kitabun kui, a naxa,

“Muxuna nde xuiin minima tonbonni, a naxa, ‘E kirani ton Marigin yee ra, e kirane matinxin a xa!

⁵ E folone birin naxutu, e geyane nun yire matexine birin wuru.

Kira yidoxine birin yi tinxin.

Kira naxine birin yi malaxun.

⁶ Adamadiine birin kisi feen toma nen fata Ala ra! ^{*}”

⁷ Yamaan yi fa Yoni fema, a a xa e rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma. A yi a fala e xa, a naxa, “E tan saji bomsenne! Nde e rakolonxi, e xa e gi Alaa xolon bun ma?

⁸ E kewanle xa a yita fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi. E nama e miri fa fala, e benban nan Ibrahima ra. N xa a fala e xa, Ala nae gemeni itoe maxete nen, a e findi Ibrahima bomsenne ra!

⁹ Bunbin bata yiton wudi salenne sege feen na. Wudin naxan mi bogi fajin tima, na sege ma nen, a woli teeni.”

¹⁰ Yamaan yi a maxodin, e naxa, “Nxu nanfe ligama na yi?”

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Doma firin naxan yii, a xa keden fi gbete ma se mi naxan yii, donseen muxun naxan yii, a xa a yitaxun.”

¹² Mudu maxinla ndee yi fa alogo e xa rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma, e yi a maxodin, e naxa, “Karamoxo, nxu tan nanfe ligama?”

¹³ A yi e yabi, a naxa, “E nama seen maxili dangu a danna ra.”

¹⁴ Sofana ndee fan yi a maxodin, e naxa, “Nxu tan go? Nxu nanfe ligama?”

A yi a fala e xa, a naxa, “E nama gbetin ba muxune yii fangan na hanma wuleni. E wasa so e saranni.”

¹⁵ Yamaan yi e yigin sa folo Yoni yi. E yi mirixi a ma fa fala Alaa Muxu Sugandixin na a ra.

¹⁶ Nanara, Yoni yi a fala e birin xa, a naxa, “N tan e rafuma igen nin, koni naxan senben gbo n tan gbeen xa, na fama, n tan mi sa lan nen n findi a sankidi fulunna ra. Na e rafuma Alaa Nii Sarijanxin nun teen nin.

¹⁷ A segedenna a yii, a maali fe, a yi a sa sagan kui, koni a se dagin sama nen tee tutareni!”

¹⁸ Yoni yi Alaa falan Xibaru Fajin nali yamaan ma maxadi kii wuyaxi yi.

¹⁹ Koni Yoni yi Manga Herode son naxina fe fala, amasoto a bata yi a fafaxakedenna

naxanla Herodiyade futu e nun a mon bata yi fe naxi wuyaxi liga.

²⁰ Herode mon yi fe naxi gbete liga naxan dangu bodene ra, a Yoni sa kasoon na.

Yoni yi Yesu rafu igeni

Matiyu 3.13-17, Maraka 1.9-11, Yoni

1.32-34

²¹ Yamaan birin yelin nafuye waxatin naxan yi, Yesu fan yi rafu igeni. Yesu yi Ala maxandima waxatin naxan yi, kore xonna deen yi rabi,

²² Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma ganba sawurani. Fala xuiin yi keli kore, a naxa, “N nafan Dii Xemen nan i tan na. I bata n kenen ki fajni.”[†]

Yesu benbane fe

Matiyu 1.1-17

²³ Yesu to ne tonge saxan soto, a yi a wanla folo. Yamaan yi mirixi a Yusufu a dii xemen nan a tan na.

Heli nan ma dii yi Yusufu ra,

²⁴ Mataha nan ma dii yi Heli ra,

Lewi nan ma dii yi Mataha ra,

Meliki nan ma dii yi Lewi ra,

Yanayi nan ma dii yi Meliki ra,

Yusufu nan ma dii yi Yanayi ra,

²⁵ Matahisa nan ma dii yi Yusufu ra,

Amosi nan ma dii yi Matahisa ra,

Nahun nan ma dii yi Amosi ra,

Esili nan ma dii yi Nahun na,

Nagagi nan ma dii yi Esili ra,

²⁶ Maati nan ma dii yi Nagagi ra,

Matahisa nan ma dii yi Maati ra,

Semenni nan ma dii yi Matahisa ra,

Yoseke nan ma dii yi Semenni ra,

Yoda nan ma dii yi Yoseke ra,

²⁷ Yohana nan ma dii yi Yoda ra,

Resa nan ma dii yi Yohana ra,

Sorobabeli nan ma dii yi Resa ra,

Selatili nan ma dii yi Sorobabeli ra,

Neri nan ma dii yi Selatili ra,

²⁸ Meliki nan ma dii yi Neri ra,

Adi nan ma dii yi Meliki ra,

Kosan nan ma dii yi Adi ra,

Elemadan nan ma dii yi Kosan na,

Eri nan ma dii yi Elemadan na,

²⁹ Yosuwe nan ma dii yi Ere ra,

Elisere nan ma dii yi Yosuwe ra,

Yorimi nan ma dii yi Elisere ra,

Mataha nan ma dii yi Yorimi ra,

Lewi nan ma dii yi Mataha ra,

³⁰ Simeyon nan ma dii yi Lewi ra,

Yuda nan ma dii yi Simeyon na,

Yusufu nan ma dii yi Yuda ra,

Yonan nan ma dii yi Yusufu ra,

Eliyakimi nan ma dii yi Yonan na,

³¹ Meleya nan ma dii yi Eliyakimi ra,

Mena nan ma dii yi Meleya ra,

^{*} 3:6. 3:6 Esayi 40.3-5 [†] 3:22. 3:22 A mato Yaburin 2.7 nun Esayi 42.1 kui.

Matata nan ma dii yi Mena ra,
 Natan nan ma dii yi Matata ra,
 Dawuda nan ma dii yi Natan na,
³² Yese nan ma dii yi Dawuda ra,
 Obedi nan ma dii yi Yese ra,
 Boosu nan ma dii yi Obedi ra,
 Salimon nan ma dii yi Boosu ra,
 Naxason nan ma dii yi Salimon na,
³³ Aminadabo nan ma dii yi Naxason na,
 Rami nan ma dii yi Aminadabo ra,
 Xesirɔn nan ma dii yi Rami ra,
 Peresi nan ma dii yi Xesirɔn na,
 Yuda nan ma dii yi Peresi ra,
³⁴ Yaxuba nan ma dii yi Yuda ra,
 Isiyaga nan ma dii yi Yaxuba ra,
 Iburahima nan ma dii yi Isiyaga ra,
 Tera nan ma dii yi Iburahima ra,
 Nahori nan ma dii yi Tera ra,
³⁵ Serugu nan ma dii yi Nahori ra,
 Rehu nan ma dii yi Serugu ra,
 Pelegi nan ma dii yi Rehu ra,
 Eberi nan ma dii yi Pelegi ra,
 Selaxa nan ma dii yi Eberi ra,
³⁶ Kayinan nan ma dii yi Selaxa ra,
 Arapaxadi nan ma dii yi Kayinan na,
 Semi nan ma dii yi Arapaxadi ra,
 Nuhan nan ma dii yi Semi ra,
 Lameki nan ma dii yi Nuhan na,
³⁷ Matusela nan ma dii yi Lameki ra,
 Xenɔki nan ma dii yi Matusela ra,
 Yarɛdi nan ma dii yi Xenɔki ra,
 Mahalaleli nan ma dii yi Yarɛdi ra,
 Kenan nan ma dii yi Mahalaleli ra,
³⁸ Enosi nan ma dii yi Kenan na,
 Seti nan ma dii yi Enosi ra,
 N Benba Adama nan ma dii yi Seti ra,
 Ala nan N Benba Adama da.

4

Setana yi kata a xa Yesu ratantan

Matiyu 4.1-11, Maraka 1.12-13

¹ Yesu yi keli Yuruden baani a lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na. Alaa Nii Sarijanxin yi siga a ra tonbonni.

² Yinna Manga Setana yi kata a xa Yesu ratantan soqe tonge naanin. Yesu mi sese don na waxatini, sunna yi a suxu han!*

³ Yinna Manga Setana yi a fala a xa, a naxa, “Xa Alaa Dii Xemen nan i tan na, a fala gemeni ito xa, a xa findi burun na.”

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “A seɓexi Kitabuni, a naxa ‘Muxun mi balon donseen xan gbansan na.’† ”

⁵ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana yi a tongo, a siga a ra, a dunɔɔna mangayane birin yita a ra mafuren.

⁶ Awa, Yinna Manga Setana yi a fala a xa, a naxa, “N noɔn birin fima i ma nen e nun

nafunli ito birin amasɔto a birin taxuxi n tan nan na, muxun naxan na n kenɛn, n yi a so na yii.

⁷ Awa, xa i n batu, n ni ito birin fima nen i ma.”

⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, “A seɓexi Kitabuni, a ‘I xa i Marigina Ala binya, i yi a keden peen batu!’‡ ”

⁹ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana yi Yesu tongo, a siga a ra Yerusalen taani, a yi a ti Ala Batu Banxin xun tagi, a yi a fala a xa, a naxa, “Xa Alaa Dii Xemen nan i tan na, tuga be,

¹⁰ amasɔto a seɓexi Kitabuni, fa fala, ‘Ala yamarin fima nen a malekane ma i ya fe yi alogo e xa i kantan,’

¹¹ a mɔn yi a fala, a naxa, ‘e i tongoma nen alogo i nama i sanna din gɛmɛ yo ra.’§ ”

¹² Yesu yi a yabi, a naxa, “A seɓexi, ‘I nama i Marigina Ala mato bunbani.’* ”

¹³ Yinna Manga Setana to yelin Yesu matoɛ kiin birin yi, a keli a fema han waxati gbete.

Yesu yi a wanla fɔɓ Galile

Matiyu 4.12-17, Maraka 1.14-15

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi xete Galile yi, Alaa Nii Sarijanxin senɓena a xun ma. A fe xibarun yi rali na yamanan birin yi.

¹⁵ A yi e xaran e salide banxine yi, e birin yi a tantun.

Nasarɛti kaane yi e mɛ Yesu ra

Matiyu 13.53-58, Maraka 6.1-6

¹⁶ Na xanbi ra, Yesu yi siga Nasarɛti taani, a maxuruxi denaxan yi. Matabu Lɔxɔni, a yi siga salide banxini alo a darixi a lige kii naxan yi. A keli, a ti xaran feen na.

¹⁷ E yi Nabi Esayi gbee Kitabun so a yii. A yi a rabi, a na yiren to a seɓexi denaxan yi, a naxa,

¹⁸ “Marigina Niina n yi. A bata n sugandi, a n xa Alaa falan Xibaru Fajin nali yi-igelitɔne ma. A bata n nasiga, a n xa xɔrɔya feen kawandin ba suxu muxune xa, n yi danxutɔne yeen nabi. Naxanye noɔn bun ma, n ne xɔrɔya.

¹⁹ N xa Marigina muxune xunba jɛɛn nali.”†

²⁰ Yesu yi Kitabun nagali, a yi a so a suxu muxun yii, a doɔɔ. Muxun naxanye birin yi salide banxini, ne yi e yeen ti a ra.

²¹ A falan ti fɔɓ e xa, a naxa, “To, n bata naxan xaran, e yi a mɛ, na bata kamali.”

²² E birin yi a sere ba, e kabe na fala fajine ma a naxanye ti e xa. E yi a fala, e naxa, “Yusufu a dii xemen xa mi ito ra ba?”

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N laxi a ra yati, fa fala e sandani ito sama n ma nen fa

* **4:2** **4.2** **Yesu mi sese don:** Na waxatini, muxun na yi sunna suxu, a mi yi donseen donma hali koɛn na. Waxatina nde, e mɔn yi a jɛnige e nama igen fan min hali koɛn na. † **4:4** **4.4** Sariyane 8.3 ‡ **4:8** **4.8** Sariyane 6.13-14

§ **4:11** **4.11** Yaburin 91.11-12 * **4:12** **4.12** Sariyane 6.16 † **4:19** **4.19** Esayi 61.1-2

fala, 'Seribana, i yete rakendeya.' E mon a falama n ma nen fa fala, 'Nxu feen naxanye mexi i ya fe yi Kaperunan yi, ne fan liga i gbee taani.' "

²⁴ Yesu mon yi a fala e xa, a naxa, "N xa jondin fala e xa, nabiin mi binyen sote a kon taani mume!"

²⁵ A yi a fala, a naxa, "E tuli mati, jondin na a ra, ke jaxalan wuyaxi yi Isirayila muxune ye Nabi Eli waxatini. Na waxatini tulen mi fa jee saxan e nun a tagi, fitina kamen yi so na yamanan birin yi.

²⁶ Koni hali na Ala mi Nabi Eli rasiga e tan nde keden yo ma, fo ke jaxalan keden peen naxan yi Sarepata taani, Sidon yamanani.

²⁷ Dogonfonto wuyaxi yi Isirayila muxune ye Nabi Elise waxatini, koni hali na keden pe, a mi kendeya fo Naman, Siriya kaana."*

²⁸ Muxun naxanye yi salide banxini, ne na me waxatin naxan yi, e boren yi te.

²⁹ E keli, e siga a ratuntunje taan fari ma han गयाan tintinna ra taan yi गयाan naxan fari, alogo e xa a radin lanbanni.

³⁰ Koni a dangu yamaan tagi, a siga.

Yinnan muxun naxan foxo ra

Maraka 1.21-28

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga Galile Kaperunan taani, a yamaan xaran denaxan yi Matabu Loxoni.

³² E birin yi kabe a xaran ti kiin ma amasoto a yi falan tima Ala senben nin.

³³ Xemeni na nde yi salide banxini yinnan yi naxan foxo ra, yinna jaxina. A yi a xuini te, a gbelegbele, a naxa

³⁴ "Ee! Yesu Nasareti kaana, i waxi nanse xon ma nxu yii? I faxi nxu halagiden nin ba? N na a kolon nde i ra. Alaa muxu sarjannxin nan i tan na."

³⁵ Yesu yi yinnan yamari a sobeen na, a naxa, "I dundu, xete xemeni ito foxo ra." Yinnan yi xemen nabira e birin yetagi, a xete a foxo ra, a mi sese naxi liga a ra.

³⁶ Muxune birin yi kabe, e yi a fala e bode xa, e naxa, "Xaran sifan mundun ito ra? Xemeni ito bata falan ti yinna jaxine xa non nun senbeni, e xete muxune foxo ra!"

³⁷ Yesu a fe xibarun yi xuya ayi na yamanan birin yi.

Yesu yi muxu wuyaxi rakendeya

Matiyu 8.14-17, Maraka 1.29-34

³⁸ Yesu yi keli salide banxini, a siga Simon konni. A yi a li Simon bitan gilen fatin wolonxi a ma. E yi a fe fala Yesu xa.

³⁹ A sa a ti a saden dexon ma, a yi falan ti fati mawolonna xili ma, jaxanla yi kendeya na waxatin yeteni, a yi keli a folo wale e xa.

⁴⁰ Sogen godo waxatin naxan yi, furemane yi muxun naxanye birin yii, furen sifa

wuyaxi, ne yi fa ne ra Yesu fama. A yi a yiin sa e birin xun ma, a yi e rakendeya.

⁴¹ Ninanne fan yi muxun naxanye foxo ra, e yi ne ragbelegbele e falan ti e xon, e naxa, "Alaa Dii Xemen nan i tan na!" E xete muxu wuyaxi foxo ra.

Koni, a yi ninanne yamari a e nama falan ti, amasoto e yi a kolon a Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na.

Yesu yi kawandin ba

Maraka 1.35-39

⁴² Subaxani, Yesu yi keli taani, a siga a danna yirena nde yi. Yamaan yi a fen folo. E a to waxatin naxan yi, e kata e xa a makankan alogo a nama siga

⁴³ koni a yi a fala e xa, a naxa, "A fere mi na fo n xa Alaa Mangayaan Xibaru Fajin nali taan bonne fan yi nen amasoto Ala n xexi na nan ma."

⁴⁴ Nanara, a yi kawandin bama Yudaya yamanani salide banxine yi.

5

Yesu yi a xarandii singene xili

Matiyu 4.18-22, Maraka 1.16-20

¹ Loxona nde, Yesu yi tixi Genesareti Daraan de, yamaan yi a yigbetenma Alaa falan medeni,

² a yi kunki firin to igen de yexe suxune bata yi keli naxanye kui e lu e yalane raxe.

³ Yesu yi so Simon ma kunkin kui, a yi a mafan, a xa a tutin igen xun ma ndedi. Yesu yi doko kunkin kui, a yamaan xaran.

⁴ A yelin falan tiye waxatin naxan yi, a yi a fala Simon xa, a naxa, "Kunkin nasiga tilin yireni e nun i lanfane xa yalane ragodo igeni, e yexen suxu."

⁵ Simon yi a yabi, a naxa, "Nxu kannu, nxu bata wali kdeen na kati! Nxu mi sese suxu. Koni xa i bata a fala na kiini, n yalane ragodoma nen igeni."

⁶ E to yalane ragodo igeni, e yexe wuyaxi suxu han yalane yi lu yibae.

⁷ E lanfaan naxanye yi kunkin boden kui, e ne xili e malideni. E fa, e yi kunkin firinne birin nafe yexen na han e godo folo igen bun ma.

⁸ Feen naxan liga, Simon Piyeri* na to waxatin naxan yi, a yi a xinbi sin Yesu bun ma, a naxa, "Marigina, i masiga n na amasoto hake kannu nan n tan na!"

⁹ Gaxun yi a suxu a tan nun a lanfane birin na yexe suxine fe ra

¹⁰ hali Yaki nun Yoni Sebede a dii xemenene. Yesu yi a fala Simon xa, a naxa, "I nama gaxu, folo to ma, i fa muxune nan sotoma Ala xa alo i yi yexen suxuma kii naxan yi."

¹¹ E kunkine rate xareyaan na, e seene birin lu na, e bira Yesu foxo ra.

* 4:27: 4.27 A mato Mangane Firinden sora 5.1-14 kui.

* 5:8: 5.8 Muxune mon Piyeri ma a Pita.

*Yesu yi dogonfontoon nakendeya
Matiyu 8.1-4, Maraka 1.40-45*

¹² Yesu yi taana nde yi, xemena nde yi fa dogonfonna yi naxan fatin birin ma. A Yesu to waxatin naxan yi, a yi bira, a yetagin yi lan boxon ma, a yi a mafan, a naxa, “N kanna, xa i tin, i noe n nakendeye nen!”

¹³ Yesu yi a yiin sa a ma, a naxa, “N bata tin, i xa kendeya!” Dogonfonna yi a bejin sasa!

¹⁴ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa, koni siga saraxaraliin fema, a xa i mato. Na xanbi ra, i saraxan ba i rasarijan feen na alo Musa a yamari kii naxan yi. Na findima seren na e xa.”†

¹⁵ Koni Yesu xinla yi xuya ayi na yiren birin yi. Yama gbeen yi fa a falan namedeni e nun e rakendeya feen na.

¹⁶ Koni a yi keli, a siga a danna, a yi Ala maxandi, alo a darixi a ra kii naxan yi.

*Yesu yi lebutenna rakendeya
Matiyu 9.1-8, Maraka 2.1-12*

¹⁷ Laxona nde Yesu yi xaranna tima, Farisi muxuna[‡] ndee nun sariya karamoxone yi dxi na yi, naxanye yi kelixi Galile nun Yudaya taan birin yi e nun Yerusalen taani. Marigin senben yi Yesu yi a furetone rakendeya.

¹⁸ Muxuna ndee yi fa lebutenna ra a sa seni e yi. E kata, a e xa a raso banxini, alogo e xa sa a sa Yesu bun ma.

¹⁹ Koni yamaan yi gbo, e mi kira soto e yi a raso. Na nan a liga e te banxin fari e yinla raba menni, e yi e nun a sa seen nagodo yamaan tagi Yesu yetagi.

²⁰ Yesu e denkeleyaan to waxatin naxan yi, a yi a fala xemen xa, a naxa, “N xoyina, i yulubine bata mafelu.”

²¹ Sariya karamoxone nun Farisi muxune yi e miri, e naxa, “Nde xemeni ito ra naxan Ala rayelefuma? Muxu yo mi noe yulubine mafeluyε fa Ala keden peena!”

²² Yesu yi e miriyaan kolon. Nanara, a fala e xa, a naxa, “E mirima fe sifani itoe ma nanfera?”

²³ Nanse fala raxolo, “I yulubine bata mafelu” hanma “Keli, i ya sa seen tongo, i sigan ti?”

²⁴ N na yitama ε ra nen nayi fa fala senbena n tan Muxuna Dii Xemen yii dunuɲa yi, n muxun mafelu a yulubine ra.” A yi a fala

lebutenna xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga i konni!”

²⁵ Xemen yi keli e birin yetagi, a yi a sa seen tongo, a siga a konni mafuren, a yi Ala tantun.

²⁶ E birin yi kabe kati! E yi Ala tantun amasoto e bata yi gaxu Ala yeε ra, e naxa, “En bata kabanako feen to to!”

*Yesu yi Lewi xili
Matiyu 9.9-13, Maraka 2.13-17*

²⁷ Na xanbi ra, Yesu yi mini, a siga, a sa mudu maxinla nde to, a xili Lewi, a yi dxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bira n foxo ra.”

²⁸ Lewi yi keli, a yi a seene birin lu na, a bira Yesu foxo ra.

²⁹ Na xanbi ra, Lewi yi naxanaxani ton a banxini Yesu xa. Mudu maxili wuyaxi nun muxu gbeteƴe fan wuyaxi yi dxi e fema.

³⁰ Farisi muxuna ndee nun sariya karamoxona ndee yi falan ti Yesu a xarandiine fe yi, e yi e maxodin, e naxa, “Nanfera ε donseen donma ε yi ε min mudu maxinle nun hake kanne fema?”

³¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kende na mako mi seribaana ma fo furetone.

³² Amasoto n mi faxi tinxin muxune xilideni fo hake kanne, alogo e xa e xun xanbi so e hake ne yi.”

*Sun suxu feen maxodinna
Matiyu 9.14-17, Maraka 2.18-22*

³³ Muxuna ndee yi a fala Yesu xa, e naxa, “Yoni a xarandiine sunna suxuma ye yo ye, e yi Ala maxandi. Farisi muxune xarandiine fan na ligama. Koni i ya xarandiine donseen donma, e yi e min.”

³⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kanna nema naxalandi tiine fema waxatin naxan yi, e sune ba?§ Na mi lige mumε!

³⁵ Koni waxatina nde fama naxalandi kanna bama nen e ye, e sunna suxuma nen na waxatini.”

³⁶ Yesu yi sandani ito fan sa e xa, a naxa, “Muxu yo mi noe dugi nenen tonge, a yi a yibo, a dugi fonna beteren a ra.* Xa a na liga, a dugi nenen kalama nen. Dugi dugi nenen fan mi lanje a fonna ma.

³⁷ Muxun mi manpa nenen se se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nenen se

† 5:14: 5.14 dogonfontona: Alaa sariyan kui, dogonfontoon mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nen. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbete mi yi a yiin dinje dogonfontoon na, bayo na yi na kanna sarijanna kalama nen. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonna na ba muxun ma, fo a xa saraxan ba alogo a mon xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dxi a konni. A mato Saraxaraline sora 14. ‡ 5:17: 5.17 Farisi muxune: Yahudiyanen nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sobe so Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyen bonne ra. E mon yi e benbane namunne suxuma kii xodezeni. E tan yi laxi malekane ra. E mon yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. § 5:34: 5.34 Naxalandi kanna: Yesu nan luxi alo naxalandi kanna sandani ito kui. A bunna neen, fa fala muxune mi sunna suxuma sewa waxatine yi.

* 5:36: 5.36 dugi naxana: Yesu a sariya nenen mi se Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mon mi se sariya nenen ma.

sase fonna kalama nen, manpaan yi boxon, se sase fonna yi kala.

³⁸ Koni manpa nen sama se sase nen nan kui!

³⁹ Awa, muxun na manpa fonna min waxatin naxan yi, a nen mi fa rafan a ma sonon, a falama nen nayi, a naxa, 'A fonna fan.'

6

Matabu Loxona fe

Matiyu 12.1-8, Maraka 2.23-28

¹ Yesu yi danguma xena nde ma loxona nde yi, Matabu Loxoni, a xarandiine yi sansi tansonne ratorondon folo, e yi a tereken e yiin kui, e a kesen don.

² Farisi muxuna ndee naxa, "E ito ligama nanfera? A mi daxa Matabu Loxoni."*

³ Yesu yi e yabi, a naxa, "E mi na xaraxi ba, kamen Dawuda suxu waxatin naxan yi, e nun a foxorabirane naxan liga?"

⁴ A so nen Alaa banxini, a yi Alaa buru ralixin don, a yi nde so a muxune fan yii. Anu, a mi daxa muxun xa a don fo saraxaraline."

⁵ Yesu mon yi a fala, a naxa, "N tan Muxuna Dii Xemen nan Matabu Loxon kanna ra."

Xeme yii madonxina fe

Matiyu 12.9-14, Maraka 3.1-6

⁶ Yesu yi siga salide banxini Matabu Loxo gbete yi, a sa e xaran. Xemena nde yi na naxan yiifari ma yiin yi madonxi.

⁷ Sariya karamoxona ndee nun Farisi muxuna ndee yi waxi a xon ma e xa Yesu tojenge. Nanara, e yi e yeen ti a ra alogo e xa a kolon xa a muxun nakendeye Matabu Loxoni.

⁸ Koni Yesu yi e miriyaan kolon. Nanara, a yi a fala xeme yii madonxin xa, a naxa, "Keli, i fa yamaan yetagi be." Xemen yi keli, a ti e yetagi.

⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa e maxodin, Matabu Loxoni, nanse daxa a xa liga, a jaxina xa a fajina? En yi muxun niin nakisi ba, xa en yi a halagi?"

¹⁰ A yi e birin mato, a yi a fala xemen xa, a naxa, "I yiini bandun." A yi a liga na kiini, a yiin yi kendeaya.

¹¹ Koni e xolo kati, e naxan ligama Yesu ra e na fala e bode tagi.

Yesu yi xera fu nun firinne ye ba

Matiyu 10.1-4, Maraka 3.13-19

¹² Yesu yi siga geyaan fari, a sa Ala maxandi na waxatini, a xi Ala maxande.

¹³ Kuye ba waxatin naxan yi, a yi a xarandiine xili, a fu nun firin ye ba e tagi, a yi ne xili sa xerane.

¹⁴ E xinle ni itoe ra, Simon, a naxan xili sa Piyeri, e nun a ngaxakedenna Andire, e nun Yaki nun Yoni nun Filipi nun Barotolome nun

¹⁵ Matiyu nun Tomasi e nun Alifaa dii xemen Yaki, e nun Simon e naxan ma a "Yahudiya siya xanuna,"†

¹⁶ e nun Yaki a dii xemen Yudasi e nun Yudasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a yi a so yiini.

Yesu yi yamaan mali

Matiyu 4.23-25

¹⁷ Yesu yi godo keli geyaan fari e nun a xerane, a ti lanbanni, e nun a xarandii wuyaxi. Yama gbeen yi na nun sa keli Yudaya yamanan yiren birin yi, e nun keli Yerusalen taani, e nun taan naxanye tixi foxo igen dexon ma, naxanye xili Tire e nun Sidon. Men kanne yi fa a xuiin namedeni e nun e rakendeyadeni e furen sifan birin ma.

¹⁸ Yinna jaxine bata yi naxanye tojo ne fan yi fa e rakendeyadeni.

¹⁹ Muxun birin yi kataxi, alogo e xa e yiin dinje a ra, amasoto senben yi minima ayi naxan yi e rakendeyama.

Sewa kendena

Matiyu 5.1-12

²⁰ Yesu yi a xarandiine mato, a naxa,

"Sewana e tan yiigelitane xa, amasoto e gbeen nan Alaa Mangayaan na!

²¹ Sewana e xa, kamen naxanye ma iki amasoto e lugoma nen ken!

Sewana e xa, naxanye wugama iki, amasoto e gelema nen!"

²² "Yamaan na e rapaxu waxatin naxan yi, e yi e kedi, e yi e konbi fa fala muxu jaxin nan e tan na Muxuna Dii Xemena fe ra, sewana e xa na yi.

²³ Na na liga waxatin naxan yi, e xa sewa, e yi e bodon sewana fe ra amasoto barayi gbeen namaraxi e xa ariyanna yi. Bayo e benbane nabine tojo na kii nin."

²⁴ "Koni nafulu kanne, gbalona e yee ra amasoto e bata yelin e gbee jaxunna sote e siini.

²⁵ E tan naxanye lugoxi iki, gbalona e yee ra, amasoto kamena e suxuma nen. E tan naxanye gelema iki, gbalona e yee ra, amasoto e monema nen, e wuga."

* **6:2: 6.2** Farisi muxune namunne mi yi tinje wali yo xa ke **Matabu Loxoni**. Na feen sebxci Xorjayaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu soxoloxine mi yi maliye na loxoni. † **6:3: 6.3** A mato Samuyeli Singen 21.2-7 kui. ‡ **6:15: 6.15** **Yahudiya siya xanuna**: Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e noon bun ma.

²⁶ “Muxun birin na ε xili fajin fala wax-atin naxan yi, gbalona ε yεε ra amasoto e benbane a fala na kii nin wule nabine ma.”

*Iyaxune xanu
Matiyu 5.38-48*

²⁷ “Koni, naxanye n xuiin mema, n na falama ε xa nen. E ε yaxune xanu, naxanye bata ε rapaxu, ε xa fe fajin liga ne xa.

²⁸ E xa duba ε danga muxune xa. Naxanye ε toɔma, ε xa Ala maxandi ne xa.

²⁹ Naxan na i deen foxo kedenna garin a ma, bode foxo fan ti a xa. Xa muxuna nde i ya doma gbeen tongo, i xa tin a xa doma bun biran fan tongo.

³⁰ Naxan na i xandi seni, i xa na ki. Xa muxuna nde i yii seen tongo, i nama a maxodin na ra sonon.

³¹ I waxi muxune xa feen naxan naba i xa, na jaxonna liga bonne xa.”

³² “Muxun naxanye bata ε xanu, xa ε ne nan tun xanu, ε barayin sotoma na yi di? Hali hake kanne fan muxun xanuma naxan bata e xanu!

³³ Muxun naxanye bata fe fajin liga ε xa, xa ε fe fajin liga ne nan tun xa, ε barayin sotoma na yi di? Hali hake kanne fan na ligama.

³⁴ Xa ε muxune nan tun dolima naxanye a fima, ε barayin sotoma na yi di? Hali hake kanne fan e bode dolima na kiini.

³⁵ Koni, ε tan xa ε yaxune xanu, ε fe fajin liga ε xa. E muxune doli, ε nama ε miri se soto feen ma ne yi. E barayi gbee sotoma nen na yi. E ligama nen alo ε Fafe, Kore Xonna Ala. Amasoto a fe fajin ligama finsiriwanle nun muxu jaxine xa.

³⁶ E kininkinin alo ε Fafe Ala kininkininxi kii naxan yi.”

*E nama ε lanfane kewanle makiti
Matiyu 7.1-5*

³⁷ “E nama ε yete findi ε lanfane kewanle makiti muxun na, alogo Ala nama ε fan makiti. E nama bonne yalagi alogo Ala nama ε fan yalagi. E muxune mafelu alogo Ala xa ε fan mafelu.

³⁸ E muxune ki alogo Ala xa ε fan ki. E yi liga seen nafexin soto na yi, a rafexina ken, a madeten, ε yi a sa ε dugi deni. E ligaseen naxan yatema bonne xa, Ala fan na yatema ε xa nen.”

³⁹ Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Danxutson mi danxutson yii rasuxε, xa a na liga e firinna birin birama nen yinla kui.

⁴⁰ Xarandiin mi gboε a karamoxo xa. Xarandii yo xarandii, a na yelin xaranna ra waxatin naxan yi, a ligama nen alo a karamoxona.”

⁴¹ “Nanfera jamadin naxan i adamadi boden yeen xon, i na toma, koni gbindonna naxan i tan yeen xon, i mi na toma?

⁴² I a falama i adamadi boden xa nanfera fa fala, ‘Yandi, tin n xa jamadin ba i yeen xon ma.’ Koni i mi na gbindonna toma i yete yeen xon ma ba? I tan nafigina, gbindonna ba i yete yeen xon ma singen, na xanbi ra i naε na jamadin toε nen, i yi a ba i adamadi boden yeen xon ma.”

*Wudin nun a bogina fe
Matiyu 7.16-20, 12.33-35*

⁴³ “Wudin fajin mi bogi jaxin tima, wudi jaxin mi bogi fajin tima.

⁴⁴ Wudin birin kolonma a bogin nan xon ma, i mi xode bogin bolonje wudi mapalixin koε ra, i mi manpa bogin bolonje tansinna koε ra.

⁴⁵ Muxu fajin fe fajin nan naminima a muxu faniyani. Muxu jaxin yi fe jaxin namini a muxu jaxiyani. Amasoto feen naxan muxun bojeni, a na nan falama.”

*Banxi ti firinne fe
Matiyu 7.24-27*

⁴⁶ “E n xilima nanfera fa fala, ‘Marigina, Marigina,’ koni n naxan falama ε xa, ε mi na ligama?

⁴⁷ Naxan birin fama n fema, e yi n ma falane rame, e yi e suxu, n na muxune maligan yitama ε ra nen.

⁴⁸ A ligaxi nen alo naxan a banxin ti, a yi yinla ge kati! Han a fanyen li a bun ma, a banxin ti fanyen fari. \$ Tulen yi fa, foyen yi fa, koni a mi a ramaxa amasoto a tixi ki faji.

⁴⁹ Koni muxun naxan bata n ma falane me, a mi e suxu, a ligaxi nen alo muxun naxan a banxin tiin boxon fari ma, a mi boxon ge alogo a xa a beten sa. Tulen fa waxatin naxan yi, a yi bira, a kala kiin yi jaxu ayi kati!”

7

*Sofa kuntigina walikeen nakendeya fena
Matiyu 8.5-13*

¹ Yesu yelin na falane birin tiye yamaan xa waxatin naxan yi, a siga Kapuranan yi.

² Romi kaa sofa kemen kuntigina nde yi na, a walikeen naxan yi rafan a ma han, na yi furaxi, a yi fa luxi ndedi a xa faxa.

³ Na kuntigin Yesu a fe me waxatin naxan yi, a Yahudiya fonna ndee rasiga Yesu ma, e yi a mafan a a xa fa a walikeen nakendeya.

⁴ E fa Yesu mafan, e naxa, “A lan i xa xemeni ito mali

⁵ amasoto a bata en kon kaane xanu, a tan nan man nxo salide banxin tixi.”

⁶ Yesu yi siga e foxo ra. E bata yi maso banxin na, kuntigin yi a xoyina ndee rasiga a faladeni a xa, e naxa, “N kanna, i nama i

yetε tɔrɔ. Na binyen mi lan n ma, i so n ma banxini,

⁷ na nan a ligaxi, n yi n miri n yetε ma fa fala a mi lan n xa fa i fεma. Falan ti tun, n ma walikεen kεndeyama nen!

⁸ N tan fan kuntigina ndee sεnbεn bun ma, koni sofane fan n bun ma. N na a falama na nde xa nen, n naxa, 'Siga,' a siga. N yi a fala nde gbεtε xa, n naxa, 'Fa,' a fa. N yi a fala n ma konyin xa, n naxa, 'Ito liga,' a na liga."

⁹ Yesu na mε waxatin naxan yi, a kabe, a yi a yeε rafindi e ma, a yi a fala yamaan xa a fɔxɔ ra, a naxa, "N xa a fala ε xa, n munma dεnkεleyaan sifani ito to singen hali Isirayila muxune ye!"

¹⁰ Xεrane yi xεtε kuntigin konni, e yi a li a walikεen bata kεndeya.

Yesu yi kaɲa gilena dii xεmεn nakeli sayani

¹¹ Na xɔtɔn bode, Yesu yi siga taana nde yi naxan xili Nayin. A xarandiine nun yama gbeen yi siga a fɔxɔ ra.

¹² A taan so dεen li waxatin naxan yi, a sa binbi tiine li. Kaɲa gilena dii xεmε keden peen bata faxa. Muxu wuyaxi yi na ɲaxanla fεma keli na taani.

¹³ Marigin na ɲaxanla to waxatin naxan yi, a kininkinin a ma kati, a yi a fala ɲaxanla xa, a naxa, "I nama wuga."

¹⁴ A sa a yiin din binbin na, naxanye yi a xalima, ne yi ti. Yesu naxa, "Banxulanna, n na a falama i xa, keli, i ti!"

¹⁵ Faxe muxun yi keli, a falan ti fɔlɔ. Yesu yi a raxεtε a nga ma mɔn.

¹⁶ Yamaan birin yi gaxu kati, e yi Ala tantun, e naxa, "Nabi gbeen bata mini kεnenni nxu tagi! Ala bata fa, a yi a yamaan kisi!"

¹⁷ Muxune yi Yesu a fe xibarun mε Yudaya nun a dεxɔn yamanan birin yi.

*Yoni Marafu Tiina xεrane fe
Matiyu 11.2-19*

¹⁸ Yoni a xarandiine yi feni ito birin fala a xa. Yoni yi muxu firin xili a fεma,

¹⁹ a yi e rasiga Marigin fεma, e yi a maxɔdin, e naxa, "Yoni yi naxan ma fe falama, fa fala a muxuna nde fama, i tan nan na ra ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbεtε nan legeden?"

²⁰ E fa Yesu fεma waxatin naxan yi, e naxa, "Yoni Marafu Tiin nan nxu xεxi i ma, a nxu xa i maxɔdin, fa fala a yi muxun naxan fa fe falama, na nan i tan na ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbεtε nan legeden?"

²¹ Na waxatin yeteni, Yesu yi muxu wuyaxi rakεndeya furen sifan birin ma e nun ɲinan ɲaxin yi naxanye fɔxɔ ra. A danxuto wuyaxi yeεn naba ayi.

²² Yesu yi Yoni a xεrane yabi, a naxa, "Ɛ xεtε, ε naxan toxi, ε yi a mε, ε sa

na fala Yoni xa fa fala danxutɔne seen toma, lebutenne sigan tima, dogonfontone kεndeyaan sɔtɔma, tuli xɔrine falan mεma, faxe muxune kelima sayani, Alaa falan Xibaru Faɲin nalima yiigelitɔne ma.

²³ Naxan mi biran tantanni n ma fe yi, sεwan na kanna xa!"

²⁴ Yoni a xεrane siga waxatin naxan yi, Yesu yi Yoni a fe fala fɔlɔ yamaan xa, a naxa, "Ɛ siga nanse matodeyi tonbonni? Foyen sεxε ramaxan ba?"

²⁵ Xa na mi a ra, ε siga nanse matodeyi? Xεmεn naxan marabεri baxi dugi faɲin na ba? Koni, naxanye marabεri baxi na kiini, ne manga banxine nin!

²⁶ Nayi, ε siga nanse matodeyi, nabiin ba? N xa a fala ε xa, ε bata nde to naxan gbo nabiin xa.

²⁷ Amasɔtɔ Kitabun bata Yoni a fe fala, a naxa, 'Ala naxa: N nan n ma xεraan nasigama nen i yeε ra, a yi kirani tɔn i xa.*"

²⁸ Yesu mɔn yi a fala, a naxa, "N xa a fala ε xa, muxun naxan birin bata bari a fɔlɔni, Yoni gbo ne birin xa. Koni naxan xurun e birin xa Alaa Mangayani, na gbo Yoni xa."

²⁹ Yamaan nun mudu maxinle yi Yesu xuiin mε, e yi Alaa tinxinyaan falan suxu, bayo Yoni bata yi ne rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma.

³⁰ Koni Farisi muxune nun sariya karamɔxɔne bata yi e mε Alaa fe ragidixine ra. E mi tin Yoni xa e rafu igeni.

³¹ "Awa, to muxune, n na e misalima nanse ra iki? E nun nanse maliga?"

³² E luxi nen alo diidin naxanye sabaan soma lɔxɔ tideni. Bonne a falama bonne xa, e naxa, "Nxu bata xulenna fe ε xa, koni ε mi ε bodon. Nxu yi binbi wuga sign sa koni ε mi wuga!"

³³ Yoni Marafu Tiin yi fa, a sunna suxu, a mi manpaan min, koni ε naxa, 'Ninanna a fɔxɔ ral'!

³⁴ N tan Muxuna Dii Xεmεn yi fa, n donseen don, n yi n min, koni ε naxa 'Xεmεni ito mato! Fudimaan nun dɔlɔ minna nan a ra! Mudu maxinle nun hake kanne xɔyin nan a ra!'

³⁵ Koni naxanye Alaa fe kolonna suxi, ne ɲɔndin yitama e kεwanle xɔn ma nen."

Yesu yi siga Farisi muxun konni

³⁶ Farisi muxuna nde yi Yesu xili a konni, alogo a xa fa a dεge a fεma. Nanara, Yesu yi siga a banxini, a sa a dεge a xɔn ma.

³⁷ ɲaxanla nde yi na taani, yalunden nan yi a ra. A yi a mε, a Yesu a dεgema na Farisi muxun konni. Nanara, a fa alabasita gεmεn muranna ra latikɔnɔnna yi naxan kui.

³⁸ A ti Yesu san xanbi ra, a wugama, a Yesu sanna makan a yeεgen na. Na xanbi ra, a yi

* 7:27: 7.27 Malaki 3.1 Xɔrɔyaan 23.20 fan mato.

a sanna masugusugu a xun seƙen na, a yi a sanna sunbu, a latikɔnɔnna sugusugu a ma a binya feen na.

³⁹ Farisi muxun naxan Yesu xili, na ito to waxatin naxan yi, a yi a miri a yete ma, a naxa, “Xa nabiin nan yati yi xemɛni ito ra nun, a yi a kolonma nen nun, nde naxanli ito ra naxan a yiin dinxi a ra. A yi a kolonma nen nun a naxanli ito yulubin gbo!”

⁴⁰ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Simɔn, n waxi a xɔn ma, n xa fena nde fala i xa.”

A yi a yabi, a naxa, “Karamɔxɔ, awa, a fala n xa.”

⁴¹ Yesu naxa, “Xeme firin yi na nun naxanye gbetin doli gbeti kannna ma, kedenna yi keme suulun tongo a yii, bonna yi tonge suulun tongo a yii.

⁴² E firinna sese mi a donla fi. Nama, a yi diɗa e firinna birin ma donle ma. Na muxu firinna, mundun a xanuma dangu a lanfaan na?”

⁴³ Simɔn yi a yabi, a naxa, “N mirixi a ma, doli gbeen naxan ma.”

Yesu naxa, “I bata a yabi ki faɗi.”

⁴⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a yete rafindi naxanla ma, a yi a fala Simɔn xa, a naxa, “I bata naxanli ito to? N bata fa i ya banxini, i mi igen so n yii n yi n sanna maxa. Koni a tan bata n sanna maxa a yetegen na, a yi a masugusugu a xun seƙen na.

⁴⁵ N fa waxatin naxan yi, i mi n nalan, koni xabu n fa a tan mi xadan n sanna sunbue.

⁴⁶ I mi turen so n yii n yi a sugusugu n xunna ra, koni a tan bata n sanna birin masugusugu latikɔnɔnna ra.

⁴⁷ N na a falama i xa nen nayi, fa fala naxanli ito yulubi wuyaxine birin bata mafelu bayo a bata xanuntenya gbeen yita n na. Koni naxan bata mafelu ndedi, na a xanuntenyaan mayitama nen ndedi.”

⁴⁸ Na xanbi ra, Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, “I bata mafelu i yulubine ra.”

⁴⁹ Muxun naxanye yi dɔxi na, ne yi a fala fɔɔ e bode xa, e naxa, “Nde ito ra naxan yulubin mafeluma?”

⁵⁰ Koni Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, “I ya denkeleyaan bata i rakisi, siga bɔɗe xunbenli.”

8

Naxanla naxanye Yesu fɔxɔ ra

¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga taane nun banxidene yi, a sa Alaa Mangayaan Xibaru Faɗin kawandin ba e xa. Xarandii fu nun firinne yi siga a fɔxɔ ra,

² e nun naxanla ndee naxanye rakendeya jinan naxine nun furene ma, ne nan xiliye ito ra: Mariyama naxan xili Magadala

kaana jinan solofere raxete naxan fɔxɔ ra e nun

³ Yoyana Herode a tande kuntigin Kusa a naxanla, e nun Susana e nun naxalan gbete wuyaxi. Ne nan yi Yesu nun a xarandiine malima e yete yii seene ra.

Sansi wonla fe sandana

Matiyu 13.1-9, Maraka 4.1-9

⁴ Yama gbeen yi e malan a fema, taa wuyaxi muxune yi fa. A yi sandani ito sa e xa, a naxa,

⁵ “Xee biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni. A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xɔn ma, yamaan yi dangu ne fari, xoline yi e don.

⁶ Ndee yi bira fanyen ma, bende gbee mi yi denaxan yi. E to soli, e xara mafuren amasoto igen mi yi e bun ma.

⁷ Sansina ndee yi bira seƙe jali kanne tagi e nun seƙene yi gbo e bode xɔn ma, seƙen yi e don.

⁸ Sansina ndee yi bira bɔxɔ faɗini, e soli, e bogi, e keden kedenna birin yi keme soto.” A yelinxi na fale, a yi a fala, a naxa, “Xa tunla naxan xɔn, a feen me, na xa a tuli mati.”

Sandane sa xunna

Matiyu 13.10-17, Maraka 4.10-12

⁹ Yesu a xarandiine yi a maxodin sandani ito bunna ma.

¹⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “Alaa Mangayaan wundo feene kolonna bata so e yii, koni a falama bonne xa sandane nin alogo e xa e yeten ti, koni e nama a yigbe, e yi e tuli mati, koni e nama a famu.”*

Yesu yi sandan bunna ye ba

Matiyu 13.18-23, Maraka 4.13-20

¹¹ Yesu naxa, “Sandani ito bunna nan ito ra. Sansina, Alaa falan nan na ra.

¹² Sansiin naxanye bira kiraan xɔn ma, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me koni Yinna Manga Setana yi fa, a yi a ba e bɔɗeni, alogo e nama denkeleya, e kisi.

¹³ Sansiin naxanye bira fanyen fari, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me, e yi a suxu sewani, koni salen mi e bun ma. E denkeleya waxatidi tun, koni e na tɔɔ waxatin naxan yi, e bama nen denkeleyani.

¹⁴ Sansiin naxanye bira seƙe jali kanne tagi, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me, koni dunɗa xaminna nun nafulu feen nun yete rafan feene yi e kala, e mi bogin nayi e mo hali!

¹⁵ Sansiin naxanye bira bɔxɔ faɗini, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me, a lu e bɔɗeni sabɛn na, e yi a suxu, e tunnafan han a bogi, a mo.”

Lenpun dɔxɔ fena seen bun ma

Maraka 4.21-25

* 8:10. 8.10 Esayi 6.9

¹⁶ “Muxu yo mi lenpun nadege, a deben so a xun na, hanma a yi a raso saden bun ma, fo a xa a doxo se nan fari, alogo yamaan na so banxini waxatin naxan yi, e kenenna to.

¹⁷ Feen naxanye birin luxunxi, ne makenma nen. Wundo feen birin kolonma nen, a yi mini kenenni.”

¹⁸ “E a liga e yeren ma e fe me kiini, amasoto seen muxun naxan yii nde soma nen na yii, koni se mi muxun naxan yii hali a mirixi naxan di ma a yii, na be a yii.”

*Yesu nga nun a xunyene fe
Matiyu 12.46-50, Maraka 3.31-35*

¹⁹ Yesu nga nun a xunyene yi fa a fema, koni e mi no a masote, amasoto yamaan yi gbo.

²⁰ E yi a fala Yesu xa, e naxa, “I nga nun i xunyene tixi tandeni, e waxi i to feni.”

²¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Naxanye Alaa falan namema, e yi a suxu, n nga nun n xunyene ne nan na.”

*Yesu yi foye gbeen nati
Matiyu 8.23-27, Maraka 4.35-41*

²² Loxona nde Yesu nun a xarandiine yi so kunkin kui, a yi a fala e xa, a naxa, “En dangu daraan bode foxon na.” Nayi, e siga.

²³ E yi sigama waxatin naxan yi, Yesu yi xi kunkin kui. Foye gbeen yi keli daraan xun ma. Kunkin yi rafe folo igen na, na yi magaxu han!

²⁴ Xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a raxulun, e naxa, “Nxu kannna, nxu kannna, nxu faxamaan ni i ra!”

Yesu yi keli, a falan ti foyen nun igen maronne xili ma,[†] e yi e raxara.

²⁵ A yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E mi denkeyaxi ba?” Koni e kabe, e gaxu. E yi a fala e bode xa, e naxa, “Muxun sifan mundun ito ra? A bata igen nun foyen yamari, e yi a falan suxu keni!”

Yesu yi muxun nakendeya yinnane naxan foxo ra

Matiyu 8.28-34, Maraka 5.1-20

²⁶ E dangu Gadara yamanani naxan Galile yamanani yetagi.

²⁷ Yesu ti boxoni waxatin naxan yi, muxuna nde yi fa a ralan keli na taani yinna jaxin yi a foxo ra. A bata yi bu a mi domain nagodo a ma, a mi yi tinje daxe a konni fo a doxo bilingan yireni.

²⁸ A to Yesu to, yinnan yi a rasoxo kati, a yi a sa Yesu bun ma, yinnan yi falan ti a xon a xui yitexin na, a naxa, “Yesu, Kore Xonna Alaa Dii Xemena, i waxi nanse xon ma n tan xa? Yandi, i nama n jaxankata!”

²⁹ Amasoto Yesu bata yi yinna jaxin yamari a xa xete xemen foxo ra, a bata yi naxan suxu xabu waxati xunkuye. E yi a yiine nun a sanne xidima yolonxonna nan na. Koni

a yi a xidi seene bolonma nen, yinnan yi a rayaya ayi burunna ra.

³⁰ Yesu yi yinnan maxodin, a naxa, “I xili di?” A yi a yabi, a naxa, “N xili nen ‘Ganla.’ ” Amasoto yinna wuyaxi bata bira a foxo ra.

³¹ Yinnane yi Yesu mafan a nama e rasiga yili jaxin na.

³² Xose kuru gbeen yi na dexon ma nun, e yi e degema geyaan na, yinnane yi Yesu mafan, a xa tin a yi e rasiga xosene foxo ra. A tin e xa.

³³ Nanara, yinnane yi xete xemen foxo ra, e siga xosene foxo ra. Xose kurun yi godo a giye geyaan na, e sa faxa darani.

³⁴ Muxun naxanye yi xosene kantanma, ne to na feen to, e yi siga e giye, e sa na feen xibarun nali taan nun banxidene yi.

³⁵ Muxune yi siga na feen matodeni, e yi fa Yesu fema, e xemen li doxi a fema yinnane xete naxan foxo ra, domain nagodoxi a ma, a bata xaxinla soto. E birin yi gaxu.

³⁶ Yinnane xete xemen foxo ra kii naxan yi, muxun naxanye na to, e na fala bonne xa.

³⁷ Gadara kaane birin yi a fala Yesu xa, a xa siga amasoto e birin bata yi gaxu kati! Nanara, Yesu yi so kunkin kui, a siga.

³⁸ Yinnane xete xemen naxan foxo ra, na yi Yesu mafan, a naxa, “Tin n xa siga i foxo ra.” Koni Yesu yi a raxete, a naxa,

³⁹ “Siga i konni, Ala bata naxan liga i xa, i sa na yeba.” Yesu naxan ligaxi a xa, a sa na rali taan birin ma.

*Yesu yi muxu firin nakendeya
Matiyu 9.18-26, Maraka 5.21-43*

⁴⁰ Yesu xete daraan bode foxon na waxatin naxan yi, yamaan yi a ralan amasoto e birin yi a legedenma.

⁴¹ Xemena nde yi fa naxan yi xili Yirusu, salide banxin kuntigin nan yi a ra. A yi bira Yesu sanna bun ma, a yi a mafan, a xa siga a konni

⁴² amasoto a dii teme keden peen yi faxa feni. A soton bata yi jee fu nun firin ti. Yesu sigama Yirusu foxo ra waxatin naxan yi, yamaan yi a yigbeten han!

⁴³ Xaxanla nde yi na yi, jaxalan furen yi a ma xabu jee fu nun firin. A bata yi a yii seen birin so seribane yii, koni muxu yo mi no a rakendeye.

⁴⁴ A fa yamaan tagi Yesu xanbi ra, a yi a yiin din Yesu a doma lenben na, a kendeya mafuren!

⁴⁵ Yesu yi maxodinna ti, a naxa, “Nde a yiin dinxi n na?” Muxun birin yi a tandi, koni Piyeri yi a fala, a naxa, “N kannna, yamaan tixi i rabilinni, e bata i yigbeten.”

⁴⁶ Koni Yesu naxa, “Muxuna nde bata a yiin din n na yati, n bata a kolon amasoto senbena nde bata mini n yi.”

[†] 8:24: 8.24Igen maronne: alo foyen na so igeni.

⁴⁷ Naxanla yi a to fa fala a bata mini kenenni. Nayi, a fa, a xuruxurunma, a yi a sa Yesu bun ma yamaan birin yetagi. A a yiin dinxi Yesu ra feen naxan ma, a na fala a xa, e nun a kendeŷaxi kii naxan yi mafuren!

⁴⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "N ma dii temena, i ya denkeleyaan bata i rakendeya. Siga boje xunbenli."

⁴⁹ Yesu na falama waxatin naxan yi, xeraan yi fa sa keli salide banxin kuntigina banxini, a yi a fala Yirusu xa, a naxa, "I ya dii temen bata faxesa, i nama Karamxo to sonon."

⁵⁰ Yesu yi na me, a yi a fala Yirusu xa, a naxa, "I nama gaxu, i denkeleya tun, a kendeŷama nen."

⁵¹ Yesu na li waxatin naxan yi, a mi tin muxu yo xa so a foxo ra fo Piyeri nun Yoni nun Yaki, e nun diidina nga nun a fafe.

⁵² Muxune birin yi wugama, e gbeleg-belema diidina fe ra. Yesu naxa, "E nama wuga, diidin mi faxaxi, a xiin nen tun!"

⁵³ E birin yi gele a ma amasoto e yi a kolon yati, fa fala diidin bata faxesa!

⁵⁴ Koni Yesu yi a suxu a yiin ma, a yi a xili, a naxa, "Diidina, keli!"

⁵⁵ A niin yi xete ayi, a keli mafuren! Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E donseen so a yii."

⁵⁶ A soto muxune yi kabε, koni Yesu yi e maxadi, a naxa, "Feen naxan ligaxi, ε nama na fala muxu yo xa."

9

Xera fu nun firinne xe fena

Matiyu 10.5-15, Maraka 6.7-13

¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinna xili, a senben so e yii alogo e xa jinnan kedi, e furetone rakendeya.

² A yi e rasiga, a e xa sa Alaa Mangayaan kawandin ba, e furetone rakendeya.

³ A yi a fala e xa, a naxa, "E nama siga sese ra ε yii sigatini. E nama siga dungari ra ε yii, ε nama siga bonduli ra ε yii, hanma donsena hanma gbetina. E nama siga doma firin na ε ma.

⁴ E na yigiya denaxan yi, ε xa lu menni han ε keli waxatini na taani.

⁵ Xa muxe mi ε yisuxu taan naxan yi, ε keli na taani, ε yi ε sanne rakunkun ε na gbangbanna ba ε sanne ra,* na yi findi sereyaan na e xa."

⁶ Xarandiine yi siga banxidene birin na, e ya Yesu a fe Xibaru Fapin kawandin ba, e yamaan nakendeya yiren birin yi.

Manga Herode kuisan fena

Matiyu 14.1-12, Maraka 6.14-29

⁷ Herode, Galile mangan yi feni itoe birin me, a kuisan kati! Amasoto ndee naxa, "Yoni Marafu Tiin bata keli sayani!"

⁸ Bonne naxa, a Nabi Eli bata mini kenenni. Koni bonne naxa, a nabi fonna nde nan kelixi sayani.

⁹ Manga Herode naxa, "N bata yi Yoni xunna sege a de nun. Koni muxun mundun ito ra, n naxan ma fe mema?" Awa, a yi kata Yesu to feen na.

Yesu yi muxu wuli suulun dege

Matiyu 14.13-21, Maraka 6.30-44, Yoni 6.1-14

¹⁰ Xerane to xete, e naxan birin liga, e na yeba Yesu xa. A siga e ra a foxo ra a danna taana nde yi naxan xili Betasada.

¹¹ Yamaan na me waxatin naxan yi, e siga a foxo ra. A yi e yisuxu, a yi Alaa Mangayana fe fala e xa. Naxanye yi waxi kendeŷaayan xon ma, a yi ne rakendeya.

¹² Sogen godo foloxina, xarandii fu nun firinne yi fa a fema, e naxa, "Yamaan bejin alogo e xa no sigε banxidene ra e nun xεene ma naxanye en nabilinni, e yi donseen nun e yigiyaan soto menne yi, bayo en burunna nan na be."

¹³ Koni Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E tan yetεen xa donseen so e yii."

E yi a yabi, e naxa, "Naxan nxu yii, buru xun suulun e nun yexe firin. I waxi a xon ma nxu xa donseen sara yamani ito birin xa di?"

¹⁴ Xεmene gbansanna, muxu wuli suulun joxon nan yi e ra.

Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "E yamaan nadxo tonge suulun suulun yeen ma."

¹⁵ Xarandiine yi na liga, e yi e birin nadxo.

¹⁶ Yesu yi buru xun suulunne nun yexe firinne tongo, a yi a yeen nate kore, a barikan bira Ala xa, a yi e yigira, a yi e so a xarandiine yii, e yi e yitaxun yamaan na.

¹⁷ E birin yi e dege, e lugo ken! Xarandiine yi deben fu nun firin nafe a dungi donxene ra.

Piyeri a falana Yesu a fe yi

Matiyu 16.13-19, Maraka 8.27-29

¹⁸ Loxona nde Yesu yi Ala maxandima a kedenna a xun xon ma, a xarandiine yi fa a fema, a yi e maxodin, a naxa, "Yamaan naxa, a nde n tan na?"

¹⁹ E yi a yabi, e naxa, "Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiin nan i tan na. Ndee naxa, a Nabi Eli nan i tan na, koni ndee fan naxa, a nabi fonna nde nan kelixi sayani."

²⁰ Yesu mon yi e maxodin, a naxa, "E tan go, ε naxa a nde n tan na?"

* 9:5; 9.5 E *sanne rakunkun* feen findixi taxamasenna ra naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi xerane xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra.

Piyeri yi a yabi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na!”

Yesu yi a sayana fe fala

Matiyu 16.20-28, Maraka 8.30-9.1

²¹ Awa, Yesu yi a xarandiine yamari, a e nama na fala muxu yo xa.

²² A mɔn yi falan ti, a naxa, “A fere mi na fɔ n tan Muxuna Dii Xɛmɛn xa tɔrɔ wuyaxi sɔtɔ. Yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne e mɛma n na nɛn, e yi n faxa, a soge saxandeni n keli sayani.”

²³ A yi a fala e birin xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan fɔxɔ ra, fɔ a xa a mɛ a yete ra, a yi a faxa wudin* tongo lɔxɔ yo lɔxɔ, a bira n fɔxɔ ra.

²⁴ Amasɔtɔ naxan na wa a niin nakisi feni, a bɔnɔma ayi nɛn. Koni naxan bɔnɔma a niini n tan ma fe ra, na kisima nɛn.

²⁵ Hali muxun dunuya birin sɔtɔ, koni xa a bɔnɔ a niini habadan, na nanse fanma a ma?

²⁶ Xa muxun yagi a tiye n tan nun n ma fe falana fe ra, Muxuna Dii Xɛmɛn fan yagima nɛn na kannna fe ra a na fa a binyeni waxatin naxan yi e nun a Fafe Alaa binyena e nun maleka sarijanxine.

²⁷ N xa jɔndin fala e xa, ndee be, ne mi faxe fɔ e Alaa Mangayaan to.”

Yesu a nɔrɔna fe

Matiyu 17.1-8, Maraka 9.2-8

²⁸ Yesu yelin feni itoe fale waxatin naxan yi, lɔxɔ xun keden jɔxɔn danguxina, a Piyeri nun Yoni nun Yaki tongo, e siga a fɔxɔ ra geyaan fari Ala maxandideni.

²⁹ A yi Ala maxandima waxatin naxan yi, a yetagin keɲaan yi masara, a domaan yi fixa ayi alo kuyen na a jinna masɔxɔn!

³⁰ Na waxatini, muxu firin yi mini kenenni, Nabi Musa nun Nabi Eli, e falan ti a xa.

³¹ E yi nɔrɔxi. E yi Yesu faxe feen fala a xa naxan yi kamalima Yerusalɛn taani.

³² Piyeri nun a lanfane yi xima, koni e xulun, e Yesu a nɔrɔn to e nun xɛmɛ firin yi tixi a dɛxɔn ma.

³³ Na muxune kelima Yesu fɛma waxatin naxan yi, Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Nxu kannna, a lanxi bayo nxu be yi. Nxu xa gage saxan ti be yi, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.” A mi yi a kolon a naxan falama.

³⁴ A falan tima waxatin naxan yi, kundaan yi godo e xun ma, xarandiine yi gaxu.

³⁵ Fala xuiin yi keli kundani, a naxa, “N ma Dii Xɛmɛn nan ito ra, n bata naxan sugandi, e tuli mati a xuiin na!”

³⁶ Fala xuiin dan waxatin naxan yi, Yesu keden peen yi lu na yi. Xarandiine yi e dunderu feni ito birin ma, e feen naxanye toxi, e mi ne fala muxu yo xa na waxatini.

Yinnan yi diidin naxan fɔxɔ ra

Matiyu 17.14-18, Maraka 9.14-27

³⁷ Na xɔtɔn bode e godo keli geyaan fari, yama gbeen yi Yesu ralan.

³⁸ Xɛmɛn yi a xuiini te yamaan tagi, a naxa, “Karamɔxɔ, n ni i mafanma, i xa n ma dii xɛmɛ keden peen mato.

³⁹ Yinnan na keli a ra, a gbelegbelema nɛn mafuren, a xuruxurun, a yi a rabira, a dɛ xunfanna yi lu mine, a mi a bejinma xulɛn fɔ a na a tɔrɔ kati!

⁴⁰ N bata i ya xarandiine mafan, alogo e xa a kedɛ a fɔxɔ ra, koni e mi nɔxi a kedɛ.”

⁴¹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Ee! E tan dɛnkeleyatarene nun tinxintarene, n xa lu e fɛma han waxatin mundun yi? N diɲama e xa han waxatin mudun yi?” A yi a fala xɛmɛn xa, a naxa, “Fa i ya diin na be.”

⁴² Diidin fama waxatin naxan yi, yinnan yi a raxuruxurun, a yi a rabira bɔxɔni. Yesu yi falan ti yinna jaxin xili ma, a diidin nakɛndɛya, a yi a so a fafe yii mɔn.

⁴³ Muxune birin yi kabɛ Ala sɛnbɛn ma.

Yesu mɔn yi a faxe feen fala

Matiyu 17.22-23, Maraka 9.30-32

Yesu feen naxan birin liga, yamaan yi lu kabɛ ne ma, a yi a fala a xarandiine xa na waxatini, a naxa,

⁴⁴ “N naxan falama e xa, e nama jinna na xɔn ma! N tan Muxuna Dii Xɛmɛn soma nɛn yamaan yii, n lu e sɛnbɛn bun ma.”

⁴⁵ Koni e mi ito bunna kolon. A bata luxun e ma alogo e nama a bayen kolon. E mɔn yi gaxu a maxɔdinɲɛ na feen na.

Nde gbo birin xa?

Matiyu 18.1-5, Maraka 9.33-37

⁴⁶ Falan yi keli xarandiine tagi fa fala nde gbo dangu e birin na.

⁴⁷ E yi mirixi naxan ma, Yesu na kolon. Nanara, a yi diidina nde tongo, a yi a ti a dɛxɔn ma.

⁴⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “Naxan na diidini ito yisuxu n xinli, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na bata na kanni suxu naxan n xɛxi. Amasɔtɔ naxan xurun e birin tagi, na nan gbo e birin xa.”

Naxan mi kelixi e xili ma

Maraka 9.38-40

⁴⁹ Yoni yi falan ti, a naxa, “Nxu kannna, nxu bata xɛmɛna nde to jinanne kedɛ i xinli, nxu yi a raxɔlɔ, a xa a lu amasɔtɔ a mi n tan fɔxɔ ra.”

† 9:23: 9.23 Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxe. Ito bunna nɛn, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu fɔxɔ ra.

⁵⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E nama a raxɔɔlɔ amasɔtɔ naxan mi kelixi e xili ma, na e xa nɛn.”

Muxune yi tondi Yesu yisuxɛ

⁵¹ Yesu siga waxatin masoxina ariyanna yi, a yi a ragidi a xa siga Yerusalen taani.

⁵² A xɛrane rasiga a yɛɛ ra Samariya taana nde yi, alogo e xa sa feene yitɔn a yɛɛ ra.

⁵³ Koni muxun naxanye na yi, ne mi a yisuxu amasɔtɔ e a kolon, a a sigama Yerusalen taan nin.

⁵⁴ A xarandiine, Yaki nun Yoni na to waxatin naxan yi, e naxa, “Marigina, i waxi a xɔn ma ba, nxu xa tɛɛn yamari keli kore xɔnna ma, a yi itoe halagi?”

⁵⁵ Yesu yi a yɛɛ rafindi e ma, a yi e maxadi.

⁵⁶ E yi siga taa gbete yi.

Birana Yesu fɔxɔ ra

Matiyu 8.19-22

⁵⁷ E yi kira yi waxatin naxan yi, xɛmɛna nde yi a fala Yesu xa, a naxa, “I siga dɛdɛ, n sigɛ i fɔxɔ ra.”

⁵⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Xulumaseene xima yinle nan na, xɔline yi e tɛɛn sa, koni hali n na n xunna sama denaxan yi, na mi n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yii.”

⁵⁹ A yi a fala xɛmɛna nde xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.”

Koni na xɛmɛn yi a fala, a naxa, “N Marigina, tin n xa sa n fafe maluxun singen.”

⁶⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “A lu faxa muxune xa e faxa muxune maluxun.† I tan xa sa Alaa Mangayana fe Xibarun nali.”

⁶¹ Gbete fan yi a fala, a naxa, “N kanna, n birama nɛn i fɔxɔ ra, koni tin n xa sa nɲungu n kon kaane ma singen.”

⁶² Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Muxu yo ɲinge kenna suxu, a lu a xanbi ratoe, na mi daxa a wali Alaa Mangayani.”

10

Xarandii tonge solofere e nun firinne xerayana

¹ Na xanbi ra, Margin yi muxu tonge solofere e nun firin gbete ye ba. A yi e rasiga firin firin yɛɛn ma a yɛɛ ra taan birin yi e nun yiren birin a tan yetɛɛn yi lan a xa siga denaxanye yi.

² A yi a fala e xa, a naxa, “Malo xaba daxin gbo koni a xaba muxune mi wuya. E xɛɛ kanna mafan, a xa walikɛna ndee rasiga e sa maala xaba.*

³ E siga, n bata e xɛ alo yɛxɛɛne kankone tagi.

† 9:60: 9.60 A muxune nan na naxanye mi biraxi a fɔxɔ ra naxanye mi nii rakisin sɔtɔxi. Ne luxi alo faxa muxune niin mabinni. * 10:2: 10.2 Sandani ito kui, xɛɛ kanna findixi Ala nan na. Denkeleya muxune lan e xa muxune sɔtɔ Ala xa alo malo xabane maala malanma kii naxan yi. † 10:12: 10.12 Sodoma findixi taana nde ra Ala naxan halagi. A mato Dunuja Fɔlɔn 19.1-29 kui.

⁴ E nama siga gbete ra, e nama bɛnbɛlidi xali, e nama sankidi xali. E nama bu muxune xɔntɔndeni kira yi.

⁵ E na so banxin naxan kui, e xa a fala singen, e naxa, ‘Ala xa bɔɲɛ xunbenla lu banxini ito kui.’

⁶ Xa bɔɲɛ xunbeli muxuna nde na, na duban xa lu a xɔn ma. Xa na mi a ra, na duban mɔn xa xɛtɛ e tan ma.

⁷ E xa yigiya banxi kedenna nan kui. E na naxan so e yii, e xa na don, e yi e min, amasɔtɔ walikɛɛn lan nɛn a yi a saranna sɔtɔ. E nama lu sigamatini keli banxini ito yi, siga ito yi.

⁸ E na so taan naxan yi, xa e yisuxu, e na naxan so e yii, e na don.

⁹ E xa furetone yiyalan na taani, e yi a fala na muxune xa, e naxa, ‘Alaa Mangayaan bata maso e ra.’

¹⁰ Koni e na siga taan naxan yi, xa e mi e yisuxu na yi, e siga yamaan malandeni, e yi a fala e xa, e naxa,

¹¹ ‘Hali e taan gbangbanna naxan nxu sanna ra, nxu bata na rakunkun e xili ma, koni e xa a kolon Alaa Mangayaan bata maso!’

¹² N xa a fala e xa, Kiti Sa Lɔxɔni Ala xɔlɔma nɛn na taan ma dangu Sodoma taan na!”†

Taa denkeleyatarene fe

Matiyu 1.20-24

¹³ “Gbalon Korasin kaane yɛɛ ra! Gbalon Betasada kaane fan yɛɛ ra, bayo kabanako feen naxanye liga e tagi, xa ne yi liga Tire taan nun Sidɔn taani nun, na kaane yi tinxinma ayi nɛn nun, to mi na ra, e yi kasa bɛnbɛli dugin nagodo e ma, e yi xuben so e yetɛ ma, e yi a yita fa fala e bata e xun xanbi so e hakɛne yi!

¹⁴ Ala kininkininma nɛn Tire taan nun Sidɔn taan ma Kiti Sa Lɔxɔni dangu e tan na.

¹⁵ E tan Kapɛrunan kaane, e tema nɛn kore xɔnna ma ba? Eɛn-ɛn, e godon laxira nin!”

¹⁶ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Naxan na a tuli mati e xuiin na, na kanna bata a tuli mati n fan xuiin na. Naxan na a mɛ e ra, na kanna bata a mɛ n fan na. Naxan na a mɛ n tan na, na kanna bata a mɛ n xɛ muxun fan na.”

Na muxu tonge solofere e nun firinna xɛtɛ fena

¹⁷ Na muxu tonge solofere e nun firinna yi xɛtɛ sɛwa gbeeni. E yi a fala, e naxa, “Marigina, hali ɲinanne nxu xuiin name nɛn i xinli!”

¹⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata Setana to birɛ keli kore xɔnna ma alo galanna.

¹⁹ A mato, n bata senben fi ε ma, ε xa sigan ti sayine nun tanle fari e nun yaxun Setana senben fari, na sese mi ε maxole.

²⁰ Koni ε nama sewa tun, fa fala ninanne bata ε fala xuiin suxu, koni ε sewa amasoto ε xinla bata sebe ariyanna yi.”

Yesu yi sewa

Matiyu 11.25-27, 13.16-17

²¹ Na waxatini, Yesu yi lugo sewan na Alaa Nii Sarijanxin xon ma, a naxa, “N Fafe, kore xonna nun dununa Marigina! N barikan birama i xa bayo i feen naxanye luxunxi xaxilimane nun fekolonne ma, i bata ne yita diidine ra. N Fafe, a rafanxi i ma na kii nin.”

²² “N Fafe bata feen birin taxu n na. Muxu yo mi Dii Xemen kolon fa a fafe Ala. Muxu yo mi Fafe Ala kolon fa a Dii Xemena e nun a Dii Xemen waxi a xon ma a xa a yita naxanye ra.”

²³ Na xanbi ra, Yesu yi a yee rafindi a xarandiine ma, a yi a fala e xa wundoni, a naxa, “Sewan na kanne xa naxanye yeen feen toma ε naxan toma.

²⁴ Amasoto n xa a fala ε xa, nabi wuyaxi nun manga wuyaxi yi waxi a to feni ε naxan toma, koni e mi a to, e mi a me ε naxan mema.”

Samariya kaana fe sandana

²⁵ Awa, na waxatini Sariya karamaxona nde yi fa Yesu bunbadeni, a yi a maxodin, a naxa, “Karamaxo, n nanfe lige n habadan nii rakisin soto?”

²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “Sariya Kitabun nanfe falaxi? I a xaranma di?”

²⁷ Xemen yi a yabi, a naxa, “I xa i Marigina Ala xanu i bojen birin na, e nun i niin birin na e nun i senben birin na e nun i xaxinla birin na’ e nun i yi i adamadi boden xanu alo i yetena.”[‡]

²⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, “I ya falan tinxin. I xa na liga, i niin kisima nen.”

²⁹ Koni Sariya karamaxon yi waxi a xon ma nen, a xa yoon soto a yete xa. Nanara, a Yesu maxodin, a naxa, “N adamadi bodena nde ra?”

³⁰ Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, “Xemena nde yi keli Yerusalen taani siga Yeriko yi, muxu mafune yi a suxu, e yi a bonbo, a lu ndedi e xa a faxa.

³¹ A mi bu saraxaralina nde yi fa na kiraan xon ma. A na xemen to waxatin naxan yi, a dangu a ra bode foxon na.

³² Lewi bomsanna muxuna nde fan yi fa, a xemen to, a dangu a daxon ma.

³³ Koni Samariya kaana nde dangu-matcon na a ra, na kiraan xon ma, na yi a li na, a to a to, a kininkinin a ma kati![§]

³⁴ A siga a fema, a turen nun manpaan sa a maxodene de, a yi e maxidi. Na xanbi ra, a xemen sa a soon fari, a siga a ra xoye yigiya banxini a dandandeni.

³⁵ Na xoton bode, a gbeti gbanan firin tongo, a yi a so xoye yigiya banxin kanna yii. A yi a fala a xa, a naxa, ‘A dandan, n na xete waxatin naxan yi, i naxan yo baxi a fe ra, n na a raxete i ma.’”

³⁶ Yesu yelinxina sandan se, a yi a maxodin, a naxa, “I tan yee ra yi, na muxu saxanne ye, muxu mafune xemen naxan bonboxi, nde na adamadi bode kenden na?”

³⁷ Sariya karamaxon yi a yabi, a naxa, “Naxan kininkininxi a ma.”

Yesu yi a yabi, a naxa, “Siga, i sa na jaxonna liga.”

Marata nun Mariyama fe

³⁸ Yesu nun a xarandiine yi sigama waxatin naxan yi, e taana nde li, naxanla nde yi na yi, a xili Marata, na yi a yigiya a banxini.

³⁹ A xunye jaxalanmaan xili Mariyama, na yi dexo Marigin daxon ma, a yi a tuli mati a xaranna ra.

⁴⁰ Marata yi xaminxi wali wuyaxi ke feen na. Nanara, a fa a fala Marigin xa, a naxa, “Marigina n xunyen bata wanla birin lu n yii, i ya fe mi na yi ba? A fala a xa, a xa fa n mali!”

⁴¹ Marigin yi a yabi, a naxa, “Ee! Marata, i xaminxi, i kontofilixi fe wuyaxi ra.

⁴² Koni adamadiin makoon se keden peen nan ma. Mariyama bata wa fe fajin xon. Na mi fa be a yii!”

11

Xaranna Ala maxandin ma

Matiyu 6.9-13, 7.7-11

¹ Loxona nde, Yesu yi Ala maxandima yirena nde yi. A yelin waxatin naxan yi, a xarandii keden yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, nxu xaran Ala maxandin ma alo Yoni a xarandiine xaran kii naxan yi.”

² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E Ala maxandima ikiini, ε naxa,

‘Nxu Fafe,

i xinla xa sarijan,

i ya Mangayaan xa fa.

³ I xa nxo lxo xo lxo balon fi nxu ma.

⁴ I xa nxu mafelu nxu yulubine ra, alo nxu fan bata nxu hake tongone mafelu kii naxan yi.

I nama tin nxu xa bira tantanni.’”

⁵ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Xa ε tan nde keden siga a xoyin fema ke tagini, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N xoyina, n doli buru xun saxan yi

[‡] 10:27: 10.27 Sariyane 6.5 nun Saraxaraline 19.18

[§] 10:33: 10.33 Na waxatini Yahudiyaane yi *Samariya kaane* yatexi kafirine nan na. E fe fsladen sebexi Mangane Firinden 17.24 kui.

⁶ amasotō n lanfaan naxan sa sigatini, na bata fa iki sasa, koni sese mi n yii n naxan soe a yiii!

⁷ Koni xa bonna a yabi banxini, a naxa, 'I nama n tōrō! Deen balanxi, nxu nun n ma diine bata nxu sa, n mi fa nōe kele, n sena nde so i yii.'

⁸ Awa, n xa a fala ε xa, hali xa a mi keli e xoyiyana fe ra, a burun so a yii, koni a kele, a makoon seen naxan birin ma, a na so a yii amasotō a mi yagixi a xande.

⁹ Awa, n xa a fala ε xa, ε seen maxōdin, ε a sotōma nen, ε seen fen, ε a toma nen, ε deen kōnkōn, a rabima ε xa nen.

¹⁰ Amasotō naxan yo na seen maxōdin, na a sotōma nen. Naxan na seen fen, na a toma nen. Naxan na deen kōnkōn, a rabima a xa nen.

¹¹ Muxuna nde ε ye ba, naxan ma diin yexen maxandima a ra, a yi sajin so a yii?

¹² Hanma a na a xandi tōxe xeleni, a yi tanla so a yii?

¹³ Hali ε to findixi muxu jaxine ra, ε a kolon fa fala a lan nen, ε xa se fajin so ε diine yii. E faxi fa, ε Fafe naxan ariyanna yi, na a Nii Sarijanxin fima a maxandi muxune ma kii naxan yi!"

Bobon nakendeya fena

Matiyu 12.22-30, Maraka 3.20-27

¹⁴ Lōxōna nde Yesu yi jinanana raxete bobon fōxō ra. Ninanna xete xemen fōxō ra waxatin naxan yi, a falan ti fōlō, yamaan yi kabe.

¹⁵ Koni e ndee naxa, "A jinananne kedima Yinna Mangan Belesebu barakan nin."

¹⁶ Bonne yi waxi a xōn ma e xa a kejaan fefesefe. Nanara, e yi a maxōdin a a xa kabanako fena nde liga, naxan kelixi Ala ma.

¹⁷ Koni Yesu yi e miriyaan kolon, a yi a fala ε xa, a naxa, "Yamanan naxan yitaxunxi yengeni, na yamanan kalama nen mafuren!*" Yengen tanden naxan kui, na fan kalama nen.

¹⁸ Awa, xa Setanaa mangayana a yete yenge, a sabatima nayi di? E bata a fala, a n bata jinananne kedi Belesebu barakani.

¹⁹ Xa n jinananne kedima Belesebu barakan nin, ε fōxōrabirane e kedima nanse xōn nayi? Na ma, ε fōxōrabirane a yitama nen nayi fa fala yo mi ε xa!

²⁰ Xa n jinananne kedima Ala senben barakan nin, na a yitama nen nayi fa fala Alaa Mangayaan bata ε li."

* **11:17: 11.17 yamanana:** Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nen alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinananne kede alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. † **11:21: 11.21** Sandani ito kui, Setana findixi **senbema** na. Xa Yesu bata muxune ba Setana jinan jaxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana na. ‡ **11:25: 11.25** Na yire **makoxin** findixi muxun bojen nan na. Xa a mi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a mi ratangaxi yinnane wali kobine ma. § **11:30: 11.30** A mato Yunusa sora 1 han 4 kui.

²¹ "Senbemaan na a yiton yenge so xinla ma, a yi a banxin kantan, a seene birin natangama nen.†

²² Koni xa senbe kanna nde бага a ma, a yi a nō, a sigama a yenge so seene birin na nen nayi, a yigi saxi naxanye fari, seen naxanye a yii, a yi ne yitaxun."

²³ "Naxan mi n tan fōxō ra, na bata keli n xili ma. Nxu nun naxanye mi malanna, ne sigama ayi nen."

Yinna jaxin xete fena

Matiyu 12.43-45

²⁴ Yesu naxa, "Yinna jaxin na xete muxun fōxō ra, a sigama yire yixaren nin, a sa a matabuden fen. Xa a mi yire yo to, a a mirima nen nayi, a naxa, 'N kelixi denaxan yi, n mōn xa xete na.'

²⁵ Nanara, a na xete na, xa a li na makoxi, a yitonxi,‡

²⁶ nayi a sigama nen, a sa fa yinna jaxi solofere gbete ye ra naxanye jaxu dangu a tan na. Ne yi lu a fema. Na muxuna fe rananna jaxuma ayi nen dangu a fōlōn na."

Sewa kendena fe

²⁷ Yesu ito fala waxatin naxan yi, jaxanla nde yi falan ti a xa yamaan ye, a naxa, "Naxanla naxan i sotoxi, a yi i maxuru, muxu sewaxin nan na ra!"

²⁸ Koni Yesu yi a yabi, a naxa, "Naxan dangu na ra, muxu sewaxin nan ne ra naxanye Alaa falan mēma, e yi a suxu ken!"

Taxamasenna fe

Matiyu 12.38-42

²⁹ Yamaan malan Yesu fema waxatin naxan yi, a yi a fala, a naxa, "Iki muxune findixi muxu jaxine nan na, ε to n maxōdinma kabanako taxamasenna ma. Koni ε mi kabanako fe yo toε ba Nabi Yunusaa taxamasenna ra.

³⁰ Nabi Yunusa§ findi taxamasenna ra kii naxan yi Niniwa kaane xa, n tan Muxuna Dii Xemen findima taxamasenna ra na kii nin iki muxune xa.

³¹ Naxalan Mangan naxan keli sogeteden yiifanna ma, na tima nen Kiti Sa Lōxōni, a yi iki muxune yalagi bayo a kelixi bōxōn danna nan na, a fa a tuli mati Sulemani a fekolonna falan na. Awa, n xa a fala ε xa, naxan gbo dangu Sulemani ra, na be yi.

³² Niniwa kaane tima nen Kiti Sa Lōxōni, e yi ε yalagi amasotō ne Yunusa a kawandin mē waxatin naxan yi, e xun xanbi so nen e hakene yi. Koni n xa a fala ε xa, nde be naxan gbo Yunusa xa!"

Fati benden kenenna fe

Matiyu 5.15, 6.22-23

³³ Yesu naxa, "Muxu yo mi lenpun nadeɣema, a yi a luxun hanma a yi a raso deben bun ma, koni a dɔxɔma seen nan fari alogo yamaan na so banxini, e xa kenenna to.

³⁴ I yeɛn luxi nen alo lenpuna i fati benden xa. Xa i yeɛn kende, i fatin birin luma nen kenenni, koni xa i yeɛn kala, i fatin luma nen dimini.

³⁵ A liga i yeren ma nayi, kenenna naxan i yi, na nama findi dimin na.

³⁶ Xa i fatin kenenni, dimi yo mi a yi, a birin deɣema nen alo lenpun deɣema kii naxan yi."

Yesu yi Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yalagi

Matiyu 23.1-36, Maraka 12.38-40

³⁷ Yesu yelin falan tiye waxatin naxan yi, Farisi muxuna nde yi a xili, a a xa sa a dege a konni. Nanara, a so, a dɔxɔ a degedeni.

³⁸ Farisi muxuna a to waxatin naxan yi, a Yesu mi a yiin naxaxi lan e dinan kiin ma benun a xa a dege, a kabe.

³⁹ Nanara, Marigin yi a fala a xa, a naxa, "E tan Farisi muxune, e igelengenna nun donse sa seen fanna maxama, koni e kuiin nafexi muxu seen nun fe naxin na.

⁴⁰ E tan daxune! Xa Ala nan seen fanna daxi, a tan xa mi a kuiin fan daxi ba?

⁴¹ Koni naxan e donse don goronna kui, e xa na so yiigelitɔne yii, seen birin sarijanma nen na yi."

⁴² "E tan Farisi muxune, gbalona e yeɛ ra! Amasɔɔ e nakɔ yi seene yaganna bama, alo sorontonna nun sabi gbeteɣe, koni e bata e mɛ tinxinyaan nun Alaa xanuntenyana fe ra. A lan nen e xa ne nan liga, e nun yagan baana."

⁴³ "Gbalona e xa, e tan Farisi muxune, amasɔɔ dɔxɔde faɣin nafan e ma salide banxine yi, binye xɔntɔnne rafan e ma lɔxɔ tideni.

⁴⁴ Gbalona e xa! Amasɔɔ e ligaxi nen alo gaburu fonna. Yamaan sigan tima a fari, e mi a kolon."

⁴⁵ Sariya karamɔxɔ keden yi a fala a xa, a naxa, "Karamɔxɔ, i naxan falama ito ra, i nxu fan nafeyama nen nayi!"

⁴⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, "Gbalona e xa, e tan sariya karamɔxɔne! Amasɔɔ e goronna sama yamaan xun ma naxan binya kati, koni e tan yeteɛn mi e yii dinɣe a ra hali, e yi e mali a tonge.

⁴⁷ Gbalona e xa! E bata gaburu faɣine rafala nabine xa, e benbane nabiin naxanye faxe yati!

⁴⁸ E benbane naxan liga, e yeteɛn bata tin, e bata a mayita amasɔɔ e nabine faxe nɛn, e tan bata gaburune yitɔn mɔn.

⁴⁹ Nanara, en bata Ala xaxinla to, a naxa, 'N nabine nun xerane rasigama e ma nɛn, e ndee faxama nɛn, e yi ndee beɛnɔnya.'

⁵⁰ Nanara, iki muxune saranma na nabine birin faxe feen nan na xabu dunuɣa da waxatini,

⁵¹ fɔlɔ Habila saya feen ma han sa dɔxɔ Sakari saya feen ma, e naxan faxe saraxa ganden nun yire sarijanxin tagi. N xa a fala e xa, na feene xetema nɛn iki muxune ma."

⁵² "Gbalona e xa, e tan sariya karamɔxɔne, amasɔɔ e bata deɛn jinna mara naxan xaxilimaya banxin deɛn nabima, e tan yeteɛn mi soɛ. Naxanye waxi so feni, e bata ne raxete!"

⁵³ Yesu keli na yi waxatin naxan yi, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yi a yigbeten fɔlɔ, e yi a ye mɔ ayi kati! E yi a maxodin fe wuyaxi ma amasɔɔ

⁵⁴ e yi waxi a xɔn ma, e xa a suxu feni tɔn a falana fe ra.

12

Maxadina nafiɣina fe yi

Matiyu 10.26-27

¹ Muxu wuli wuyaxi e malan waxatin naxan yi han e lu tiye e bode ma, Yesu yi falan ti a xarandiine singe xa, a naxa, "E a liga e yeren ma Farisi muxune buru rate sena* fe yi, naxan findixi e nafiɣiyaan na.

² Feen naxan luxunxi na minima nen kenenni, wundo feen birin kolonma nen.

³ Nanara, e bata naxan fala dimini, na mema nen kenenni. E bata naxan birin kɔyeɣɔyen muxune xa konkonni, ne ralima nen taa tagini kenenni."

Ala yeɛragaxuna fe

Matiyu 10.28-31

⁴ "N xɔyine, n xa a fala e xa, e nama gaxu ne yeɛ ra naxanye fati benden faxama koni e mi nɔɛ fefe lige dangu na ra.

⁵ E gaxuma naxan yeɛ ra, n na yitama e ra nɛn: e xa gaxu Ala yeɛ ra, senbena a yii, a na i faxe waxatin naxan yi, na xanbi ra a yi i rasiga yahanama yi. N xa jɔndin fala e xa, e xa gaxu na nan yeɛ ra!"

⁶ "Xɔlidi suulun mi sare gbanan firin na ba? Koni hali na keden, Ala mi jinanɣe a xɔn ma.

⁷ Hali e xun seɣen keden kedenne, Ala e xasabin birin kolon. Nanara, e nama gaxu, e dangu xɔlidi wuyaxin na!"

I ti Yesu a fe ra yamaan yeɣagi

Matiyu 10.32-33, 12.32, 10.19-20

⁸ "N xa a fala e xa, naxan yo na a ti n ma fe ra yamaan yetagi, n tan Muxuna Dii

* 12:1. 12.1burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

Xemen fan na ɲɔxɔnna ligama nɛn a xa Alaa malekane yetagi.

⁹ Koni naxan yo na a mɛ n na yamaan yetagi, n tan Muxuna Dii Xemen fan n mɛma a ra nɛn Alaa malekane yetagi.”

¹⁰ “Naxan na n tan Muxuna Dii Xemen nayelevu, na mafeluma nɛn. Koni naxan na Alaa Nii Sarijanxin nayelevu, na mi mafeluyɛ mumɛ!”

¹¹ “E na siga ɛ ra salide banxin yetagi waxatin naxan yi, e yi ɛ yigbetɛn, hanma mangane yetagi hanma kuntigine yetagi, ɛ nama xamin ɛ xɔn ba feen na hanma ɛ naxan falama.

¹² Amasɔtɔ ɛ naxan falama Alaa Nii Sarijanxina ɛ xaranma nɛn na ra na waxatin yetɛni.”

Nafulu kan daxuna fe sandana

¹³ Muxuna nde yi a fala a xa yamaan tagi, a naxa, “Karamɔxɔ, a fala ngaxakedenna xa, nxu fafe nafunla naxan lu nxu yii, a xa a yitaxun, a yi n gbeen so n yii.”

¹⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “Ee! I tan! Nde n findixi kiti bolonna ra hanma se taxun na muxu firinna tagi?”

¹⁵ Na xanbi ra, a yi a fala e birin xa, a naxa, “E a liga ɛ yeren ma milana fe yi amasɔtɔ muxun findi nafulu kanna ra ki ki, a mi nɔɛ luyɛ a sii ra a nafunla fe ra.”

¹⁶ Awa, Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Bɔxɔna nde yi nafulu kanna nde yii nun naxan sise yi sabatima kati!

¹⁷ A yi a miri a yetɛ ma, a naxa, ‘Yire mi n yii, n na n ma sisee bogine ramare denaxan yi. N nanfe ligama nayi?’

¹⁸ A yi a miri a yetɛ ma, a naxa, ‘N naxan ligama na ni ito ra. N na n ma se ramara banxine kalamana nɛn, n yi nde gbetɛye ti naxanye gbo dangu a fonne ra. N yi n ma maala nun n yii seene ramara na yi.

¹⁹ Na xanbi ra, n na a fale nɛn n yetɛ ma, n naxa, n makoon seen naxan birin ma ɲɛ wuyaxi bun ma, n bata ne sɔtɔ. N xa n dege ki faji, n yi n min, n yi n yetɛ rasewa.’

²⁰ Koni Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘I tan daxuna, to kɔɛn na ɛ nun i niin fatama nɛn, na xanbi ra i bata seen naxanye birin namara i yetɛ xa, ne findima nde gbee ra?’ ”

²¹ Yesu naxa, “A na kii nin ɛ birin xa naxanye nafunla malanma e yetɛ xa, koni nafulu kan mi e ra Ala yɛɛ ra yi.”

Iyigi sa Ala yi

Matiyu 6.25-34

²² Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Nanara, n na a falama ɛ xa, ɛ nama kontɔfili ɛ dunuya yi gidina fe ra, ɛ naxan donma hanma ɛ ɛ maxidima naxan yi.

²³ Amasɔtɔ niin dangu donseen na, fati bendɛn dangu dugin na pon!

²⁴ E xɔline mato, e mi sese sima, e mi sese xabama, donse ramarade mi e yii, koni Ala e baloma. E tan dangu xɔline ra pon!

²⁵ E tan nde nɔɛ waxatidi se a yetɛ siin fari xaminna fe ra ba?

²⁶ Xa ɛ mi nɔɛ fe xuridine lige, nanfera ɛ xaminma a donxene fe ra nayi?

²⁷ E wudi fuge fajine gbo kii mato. E mi walima, e mi dugi rafalama e yetɛ xa, koni n xa a fala ɛ xa, hali Manga Sulemani e nun a nɔɔn birin yi, a mi maraberi ba alo e tan nde.

²⁸ Ala nan seɛxene maraberi bama naxanye be yi to, tila a ganma nɛn, a ɲan fefe! A mi ɛ maraberi be dangu ne ra ba? E denkeleyaan xurun.

²⁹ Nanara, ɛ nama kontɔfili sena fe ra ɛ naxan donma e nun ɛ naxan minma.

³⁰ Amasɔtɔ dunuya denkeleyatarene seni itoe birin fenma waxatin birin. Koni ɛ Fafe Ala ɛ makoon kolon.

³¹ Koni ɛ Alaa Mangayaan fen, na xanbi ra, a seni itoe fan soma ɛ yii nɛn.”

Ariyanna nafunla fe

Matiyu 6.19-21

³² Yesu naxa, “Yɛxɛɛ kurudina, ɛ nama gaxu amasɔtɔ a bata ɛ Fafe Ala kɛnɛn, a Mangayaan so ɛ yii.

³³ E ɛ yii seene birin sara, ɛ gbetin so yigelitɔne yii. E gbetin namara seene sɔtɔ ɛ yetɛ xa naxanye mi kale. E yi ɛ nafunle ramara ariyanna yi a mi ɲanma denaxan yi, mɲadene nun melimenle mi a kale denaxan yi.

³⁴ Bayo i ya nafunla denaxan yi, i xaxinla fan menna nin.”

Walikɛn naxanye yitɔnxi

³⁵ Yesu naxa, “E ɛ yitɔn alogo ɛ xa wali, ɛ yi ɛ lenpune radege.

³⁶ E xa liga alo walikɛn naxanye e kuntigin legedenma keli ɲaxalandi tiin malanni. A na fa waxatin naxan yi a deen konkon, e a rabima a xa nɛn mafuren!

³⁷ Muxu sewaxin nan ne ra naxanye kuntigina e lima e ye, e yitɔnxi! N xa ɲɔndin fala ɛ xa, a a tagi xidima nɛn, a yi e radɔxɔ, a donseen so e yii.

³⁸ Muxu sewaxin nan ne ra xa a e yitɔnxi ni, hali a fa kɔɛ tagini hanma dangu na ra.

³⁹ E xaxili lu ito xɔn ma. Xa banxi kanna mɲaden fa waxatin kolon, a mi tinɲɛ mɲaden yi so a banxini.

⁴⁰ E fan xa ɛ yitɔn amasɔtɔ ɛ xaxili mi waxatin naxan ma, n tan Muxuna Dii Xemen fama na waxatin nin.”

Walikɛ tinxinxina fe

Matiyu 24.45-51

⁴¹ Piyɛri yi Yesu maxɔdin, a naxa, “Marigina, i sandani ito sama nxu tan nan xa ba hanma muxun birin xa?”

⁴² Marigin yi a yabi, a naxa, “Walikēen mundun lannaya muxun nun xaxilimaan na? Naxan ma kuntigi a dōxi walikēen bonne xun na, a donseen taxun e ra a wax-atini, a tan nan na ra.

⁴³ Na walikēen sēwama nēn xa a kuntigina a li na wanla kē!

⁴⁴ N xa a fala ε xa yati, a kuntigina a yii seen birin taxuma a ra nēn.

⁴⁵ Koni xa a walikēna a miri a yete ma fa fala, ‘N ma kuntigin bata buye ayi, a mi xetēn xulen,’ xa a walikēen bonne bōnbō fōlō, xēmen nun naxanle, a a dege, a yi a min han a yi a radangu ayi,

⁴⁶ a kuntigin na fa waxatin naxan yi, walikēen na xaxili mi a xōn ma waxatin naxan yi, a kuntigina a naxankatama nēn nayi, a yi a saranna fi alo denkeleyatarene kii naxan yi.”

⁴⁷ “Walikēen naxan a kuntigin sagoon kolon, koni a mi tin na lige, na bōnbōma nēn bosaan ye wuyaxi ra kati!

⁴⁸ Koni walikēen naxan mi a kuntigin sagoon kolon, xa na fena nde liga, a bosaan sōtoma naxan ma fe ra, a bulanma nēn nayi ndedi. Awa, a wuyaxi soxi naxan yii, a wuyaxi maxilima nēn na ra. A gbege soxi naxan yi, a gbege maxilima nēn na fan na dangu bonna ra.”

Mayitaxun tiin nan Yesu ra

Matiyu 10.34-36

⁴⁹ Yesu naxa, “N bata fa tēen na dunuɓa yi. Xa a yi dege nun, na rafan n ma han!

⁵⁰ Koni fō n xa mamin tōrōni singen. N bōɓe mi se han a kamali!

⁵¹ E mirixi a ma fa fala a n faxi bōɓe xunbenla nan na dunuɓa yi ba? N xa a fala ε xa, n mi faxi bōɓe xunbenla xan na fō mayitaxunna.

⁵² To xanbi ra, muxu suulun yitaxunma nēn denbaya kedenna kui, saxan fōxō kedenni, firin fōxō kedenni.

⁵³ Dii fafane kelima nēn dii xēmene xili ma, dii xēmene fan yi keli e fafane xili ma. Dii ngane kelima nēn e dii tēmene xili ma, dii tēmene fan yi keli e ngane xili ma. Mamene kelima nēn e diine naxanle xili ma. Diine naxanle fan yi keli e mamene xili ma.”

Waxatine famu fena

Matiyu 16.2-3

⁵⁴ Yesu mōn yi a fala yamaan xa, a naxa, “E na kundaan to sogegododeni waxatin naxan yi, ε a kolonma nēn nayi fa fala, ‘Tulen famaani i ra,’ a ligama na kii nin.

⁵⁵ E na foyen to kele sogetede yiifari fōxōni waxatin naxan yi, ε a falama nēn, ε naxa, ‘Kuye wolonma nēn to,’ anu a ligama nēn.

⁵⁶ E tan nafigine, ε nōe kore xōnna nun bōxō xōnna matoe nēn, ε yi a bunna kolon, nanfera ε mi nōe waxatini ito bunna kolonɓe?”

Yengen nan fena yengefane tagi

Matiyu 5.25-26

⁵⁷ “Nanfera ε mi nōe kitin se ε yete ma, naxan tinxin ε na liga?

⁵⁸ Xa i yengefaan sigama i ra i kitideni, ε nēma kira yi waxatin naxan yi, i xa kata i na feen jan ε tagi alogo a nama siga i ra kitisaan fēma, alogo kitisaan fan nama i so doma kanne yii, doma kanne fan yi i sa kasoon na.

⁵⁹ N xa a fala i xa, i mi keke na fō i yanginna birin fi.”

13

E xun xanbi so ε hakene yi

¹ Na waxatini, muxuna ndee yi fa Galile kaane fe fala Yesu xa, Pilati naxanye faxa e yi saraxan bama Ala xa waxatin naxan yi.

² Yesu yi e yabi, a naxa, “Bayo Galile kaane bata faxa na kiini, ε mirima na ma nēn ba, fa fala hake kanna nan ne ra dangu Galile kaan bonne birin na ba?

³ En-en de! N xa a fala ε xa, xa ε mi ε xun xanbi so ε hakene yi, ε birin faxama nēn alo bonne.

⁴ Kore banxin naxan Siloyan yi, a bira muxu fu nun solomasexen naxanye fari, ne fe di? E mirixi a ma fa fala ne naxu dangu Yerusalem kaane birin na ba?

⁵ En-en de, n xa a fala ε xa, xa ε mi ε xun xanbi so ε hakene yi, ε birin faxama nēn alo bonne.”

Xōde binla fe sandana

⁶ Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Xōde binla yi xēmena nde yii a nakōni. A siga a bogin fendeni koni a mi sese to a kōe ra.

⁷ Nanara, a yi a fala a nakō kantanna xa, a naxa, ‘A mato, a jee saxanna nan ito ra, n fama be yi, n fa xōdeni ito bogin fen koni n mi se to a ra. A sege, i yi a woli ayi, a nama bōxō fajin kala.’

⁸ Koni a nakō kantanna yi a yabi, a naxa, ‘N kanna, a lu na jee kedenni ito yi. N xa yinla ge a rabilinni, n yi a rafe lōxōn na naxan a sabatima.

⁹ Xa xōde binli ito bogi nayi faraxi, na fan, xa a mi bogi, i yi a sege.”

Yesu yi naxalan furetoɓon nakendeya Matabu Lōxōni

¹⁰ Matabu Lōxōna nde yi, Yesu yi xaranna tima salide banxini.

¹¹ Naxanla nde yi na nun jinan naxin yi naxan fōxō ra, a bata yi a rafura jee fu nun solomasexē, a bata yi a mafelen, a mi yi fa nōe a ratinxinjē hali!

¹² Yesu a to waxatin naxan yi, a yi a xili, a yi a fala, a naxa, “Nga naxanla, i bata i soto i ya fureni ito ra to!”

¹³ A yi a yiin sa a fari, naxanla yi ratinxin kedenna, a yi Ala tantun.

¹⁴ Salide banxin kuntigin yi xɔɔ, bayo Yesu bata muxun nakendeya Matabu Lɔxoni. Nanara, a falan ti yamaan xa, a naxa, “Wanla kema xii sennin nan bun, nayi ε xa fa na lɔxone ma, ε fa kendeyaan soto, koni a mi lige Matabu Lɔxoni!”

¹⁵ Marigin yi a yabi, a naxa, “E tan nafigine, ε tan naxanye birin be, ε mi ε jingena hanma ε sofanla fulunma ba, ε sa a ramin Matabu Lɔxoni?”

¹⁶ Awa, Iburahima bɔnsɔnna nan naxanli ito ra, Setana bata naxan xidi jɛɛ fu nun solomasexe. A mi lan, a xa xɔɔya, a fulun Matabu Lɔxoni ba?”

¹⁷ Yesu a falan yi a yengefane birin nayagi. Na waxatini yamaan birin yi lu sɛwe a ka-banako feene birin na.

Sansi xurina fe sandana

Matiyu 13.31-32, Maraka 4.30-32

¹⁸ Yesu naxa, “Alaa Mangayaan maligaxi nanse ra? N na a misalima nanse ma?”

¹⁹ A luxi nɛn alo sansi keɛɛ xuridina,* xɛmɛn naxan si a xɛɛn ma, a gbo, a findi wudin na, xɔline yi e tɛɛn sa a yi.”

Burun nate sena fe sandana

Matiyu 13.33

²⁰ Yesu mɔn yi maxɔdinna ti, a naxa, “N na Alaa Mangayaan misalima nanse ma?”

²¹ A ligaxi nɛn alo burun nate sena† naxanla naxan tongo, a yi a sa buru fupɔ benbeli keden yi, a yi a yimaxa, a birin yi te.”

So de xurina fe

Matiyu 7.13-14, 21-23

²² Yesu yi siga taa gbeene nun banxidene ra, a xaranna ti a yi a tinxin Yerusalen taan na.

²³ Nde yi a maxɔdin, a naxa, “N kanna, muxun naxan kisima, na mi wuya ba?”

Yesu yi e yabi, a naxa,

²⁴ “E yixɔdɔxɔ ε so de xurin na, n xa a fala ε xa, muxu wuyaxi katama nɛn so feen na koni e mi nɔɛ soɛ.”

²⁵ “Banxi kanna kelima nɛn, a deɛn balan. E ti a xanbi ra, ε deɛn makonkɔn fɔɔ, ε naxa, ‘N kanna, deɛn nabi nxu xa,’ a ε yabima nɛn nayi, a naxa, ‘N mi ε keliden koloni!’

²⁶ Awa, ε a yabima nɛn nayi, ε naxa, ‘Nxu bata yi nxu dege, nxu yi nxu min i fema, i bata xaranna ti nxɔ taani!’

²⁷ A mɔn a falama nɛn, a naxa, ‘E tan tinxintarene, ε keli n fema, n mi ε keliden kolon.’

²⁸ E na Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba nun nabine birin to Alaa Mangayani waxatin naxan yi, koni ε tan mi so, ε wugama nɛn nayi, ε yi ε jinna raxin kati!

²⁹ Yamaan fama nɛn, sa keli sogeteden nun sogegododen nun yiifari fɔxɔn nun

kɔmenna ma, e dɔxɔ sɛwa bande dondeni Alaa Mangayani.

³⁰ Nayi, naxanye xanbin na, na ndee sa luma nɛn yɛɛn na. Naxanye yɛɛn na iki, ne yi sa lu xanbin na.”

Yesu yi Yerusalen taan xanu

Matiyu 23.37-39

³¹ Na waxatin yeteni Farisi muxuna ndee yi fa Yesu fema, e yi a fala a xa, e naxa, “Keli be yi, i siga yire gbete yi, amasoto Herode waxi i faza feni.”

³² Yesu yi e yabi, a naxa, “E sa a fala na xulumaseen xa, ε naxa, ‘N jinanne kedima nɛn, n muxune rakendeya to nun tila yi, a soge saxandeni, n yelinma nɛn n ma wanla ra.’

³³ Koni hali na, fɔ n xa lu sigan tiye nɛn to nun tila nun tila buda yi, bayo a mi lan nabiin xa faza yire gbete yi fɔ Yerusalen taani.”

³⁴ A yi a fala, a naxa, “Yerusalen kaane! Yerusalen kaane! E tan naxanye nabine faxaxi, ε yi Alaa xerane magɔɔn. A xɔnla n suxu nɛn sanja ma wuyaxi n xa ε malan n fema alo taxɛ ngana a diine malanma a gabuteɛn bun ma kii naxan yi, koni ε mi tin!

³⁵ Awa, Ala e konna rabepinma nɛn fefe! N xa a fala ε xa, ε mi fa n toma han ε yi a fala, ε naxa, ‘Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!’ ”

14

Yesu yi fureɔɔn nakendeya

¹ Matabu Lɔxona nde yi, Yesu yi siga a degedeni Farisi muxu gbeena nde konni. Awa, yamaan yi Yesu matoma kati!

² Xɛmɛn naxan fatin yi makusinxɔ, na yi fa Yesu yetagi.

³ Yesu yi sariya karamɔxone nun Farisi muxune maxɔdin, a naxa, “A daxa muxune yi rakendeya Matabu Lɔxoni ba, hanma na mi lan?”

⁴ Koni e mi a yabi hali! Yesu yi xɛmɛn tongo, a yi a rakendeya, a siga.

⁵ Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa dii xɛmɛna hanma turana ε tan nde yili, xa a bira xɔjinna kui Matabu Lɔxoni, i mi a ratema mafuren Matabu Lɔxoni ba?”

⁶ Koni e mi nɔ a maxɔdinna yabe.

Yetɛ yitena fe

⁷ Yesu mɔn yi falan ti muxu xilixine xa sandani, amasoto a yi e rakɔɔsima e katama dɔxɔdeni yɛɛn na kii naxan yi, a naxa,

⁸ “Muxuna nde na i xili naxalandi ti malanni waxatin naxan yi, i nama dɔxɔ yɛɛn na, amasoto yanyina nde muxu gbete xilixi naxan dangi i tan na.

⁹ Awa, naxan ε birin xilixi, na fama nɛn, a yi a fala i xa, a naxa, ‘Dɔxɔdeni ito so a yili.’

* **13:19: 13.19** Sansini ito xili nɛn mutaridi. † **13:21: 13.21** *burun nate sena*: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

Xa na liga, i yagima nen nayi amasoto i bata keli na doxoɔde fajini.

¹⁰ Koni e na i xili waxatin naxan yi, siga i sa doxoɔ xanbin na, nayi i xɔɔne yatigin fama nen i fema, a yi a fala i xa, a naxa, 'Soxo, fa i magodo yire fajini ito yi.' I binyama nen nayi muxu xilixin bonne birin yetagi.

¹¹ Amasoto naxan birin a yete yitema, na magodoma nen. Naxan na a yete magodo, na yitema nen."

¹² Yesu yi a fala xɔɔne yatigin xa, a naxa, "Xa i ferijen seen hanma ximenna soma yamaan yii, i nama i xoyine xili, hanma i ngaxakedenne hanma i xabilane hanma i doxoɔ bode nafulu kanne, amasoto ne fan i xilima nen, e yi i ya donla saran.

¹³ I na jaxanaxan ti waxatin naxan yi, i xa yigelitane xili e nun madontone nun sankalatone nun danxutone.

¹⁴ Awa, i barayin sotoma nen nayi amasoto ne mi nɔe donla saranyɛ. Koni Ala a saranna fiye muxu tinxinxine rakeli waxatini sayani."

*Dege malan gbeena fe sandana
Matiyu 22.1-10*

¹⁵ Donse donna nde yi a fema, na ito me waxatin naxan yi, a yi a fala Yesu xa, a naxa, "Muxu sewaxin nan ne ra naxanye balon donma Alaa Mangayani."

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Xemena nde yi na naxan donse donna malan gbeen ti, a muxu wuyaxi xili.

¹⁷ Na malanna waxati saxini, a yi a walikeen nasiga, a xa sa a fala a muxu xilixine xa, a e xa fa, seene birin bata yi yelin yitonje!

¹⁸ Koni e birin yi e makone fala folo. A singe ra xiin yi a fala walikeen xa, a naxa, 'N bata xeen sara fo n xa sa na mato, yandi i hake lu n xa.'

¹⁹ Bonna naxa, 'N bata pinge fu sara, n sa e matoma, yandi i xa i hake lu n xa.'

²⁰ Bonna fan naxa, 'N baxi jaxanla futu-deni nen. Nanara, n mi nɔe sige.'

²¹ Walikeen yi xete, a sa na birin fala a kuntigin xa. Awa, banxi kannna yi xolo nayi han, a yi a fala a walikeen xa, a naxa, 'I mafura, i siga kirane xon ma, i sa fa yigelitane nun madontone nun danxutone nun sankalatone ra.'

²² A mi bu walikeen naxa, 'N kannna, i naxan fala n xa, n bata na liga koni doxoɔdena ndee mon luxi.'

²³ Nanara, kuntigin yi a fala walikeen xa, a naxa, 'Siga xeen ma kirane xon ma e nun burunna ra, i kankan yamaan ma, e xa fa, alogo n ma banxin xa rafe.

²⁴ N xa a fala i xa, muxun naxanye xilixi, ne sese mi fa ferijen seni ito donje! "

*Bira Yesu foxo ra
Matiyu 10.37-38*

²⁵ Yama gbeen yi Yesu foxo ra sigatini, a yi a yee rafindi e ma, a yi a fala e xa, a naxa,

²⁶ "Muxu yo fa n tan fema, a mi nɔe finde n ma xarandiin na fo a xa a me a nga nun a fafe ra e nun a jaxanla nun a diine nun a ngaxakeden xememane nun a jaxalanmane nun a yeteen na.

²⁷ Muxu yo mi a faxes wudin* tongo, a bira n foxo ra, na mi finde n ma xarandiin na.

²⁸ Xa e tan nde waxi a xon, a xa sanganson ti, a doxoɔma nen singen, a yi a gbetin yate a yi a kolon naxan joxon a yii, xa na wanta janyɛ.

²⁹ Xa a mi na liga, a na yelin a beten se waxatin naxan yi, a mi nɔe sanganson nanyɛ. Naxan birin na na to, e a magelema nen.

³⁰ E a falama nen, e naxa, 'Xemni ito bata banxin ti folo koni a mi nɔxi a ranyɛ! "

³¹ Yesu naxa, "Xa mangana nde na naxan ma gali muxu wuli fu liye, a waxi a xon ma, a xa sa mangan bonna yenge naxan ma gali sige han muxu wuli mɔxɔɔne, a doxoɔma nen singen, a yi a yate xa a senben na mangan yenge.

³² Xa senbe mi a yii, a xeraan nasigama nen benun a xa a feman li, a yi a mafan, alogo e nama yenge.

³³ Awa, n na kii nin, e tan nde keden mi nɔe finde n ma xarandiin na fo a xa a yii seen birin yiba."

*Foxona fe
Matiyu 5.13, Maraka 9.50*

³⁴ "Foxon fan, koni xa a mexemexenna ba ayi, a fa ramexemexenna nanse ra nayi?

³⁵ A mi lan bɔxon ma, a mon mi finde lɔxon na sansine xa fo a xa woli ayi nen. Xa tunla naxan ma a feen me, na xa a tuli mati!"

15

*Yexee tununxina fe sandana
Matiyu 18.12-14*

¹ Lɔxona nde mudu maxinle nun yulubito wuyaxi yi fa Yesu fema e tuli matideni.

² Farisi muxune nun sariya karamɔxone yi falan ti folo e de bun ma, e naxa, "Xemni ito yulubitone yisuxuma, a yi a dege e fema."

³ Nanara, Yesu yi sandan sa e xa, a naxa,

⁴ "Xa yexee keme e tan nde yi, na nde keden yi lo ayi, a nanfe ligama? A yexee tonge solomanaanin e nun solomanaaninna luma nen burunna ra, a sa a tununxin fen han a yi a to.

⁵ A na a to waxatin naxan yi, a sewama nen, a yi a sa a kɔe ma,

⁶ a mon yi siga a ra a konni, a yi a doxoɔ bodene nun a xoyine xili, a yi a fala e xa, a

* **14:27: 14.27** Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxes. Ito bunna neen, fa fala fo Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu foxo ra.

naxa, 'En sewa amasoto n ma yexeen naxan yi tununxi n bata a to!'

⁷ N xa a fala e xa, a na kii nin, sewan tima nen ariyanna yi hake kan keden tubixina fe ra dangu tinxin muxu tonge solomanaanin e nun solomanaaninna ra naxanye mirixi a ma fa fala e mako mi tubin ma."

Gbeti gbanan tununxina fe

⁸ "Awa, gbeti gbanan fu naxanla naxan yii, xa na keden tunun a ma, a nanfe ligama? A lenpun nan nade gema, a yi a banxin mako mafuren, a yi a fen yiren birin yi han a yi a to.

⁹ A na a to waxatin naxan yi, a a xoyine nun a dexo bodene xilima nen e bode xon ma, a yi a fala e xa, a naxa, 'En sewa en bode xon ma amasoto n ma gbetin naxan tunun, n bata a to!'

¹⁰ Awa, n xa a fala e xa a na kii nin, Alaa malekane sewama nen hake kan keden na fe ra naxan bata tubi."

Dii Xeme tununxina fe sandana

¹¹ Yesu yi lu falan tiye, a naxa, "Xemena nde yi na, dii xeme firin yi a yii.

¹² A xurimaan yi a fala a fafe xa, a naxa, 'N fafe, i ya nafunla taxun, i n gbeen so n yii.* Awa, a fafe yi nafunla taxun e nun a tada ra.

¹³ Waxatidi danguxina xurimaan yi a gbee seene sara, a gbetin tongo, a siga yamana makuyena nde yi, a sa a gbetin birin kala dunuya feene yi.

¹⁴ A yii seen birin yi jan, na xanbi ra, kame gbeen yi so na yamanan birin yi, sese mi yi fa a tan yii sonon.

¹⁵ Awa, a siga na yamanan dugurennan de fema wali kedeni, na yi a rasiga a xeen ma xose kantandeni.

¹⁶ Xosene toge dagin naxan donma, a xonla yi a suxu a xa na nde don koni muxe mi na so a yii.

¹⁷ Donxen na, a yi a miri, a naxa, 'N fafe a walikene donseen donma han e mi a janje koni kamena n tan faxamaan ni i ra.

¹⁸ N xa siga n fafe fema n sa a fala a xa, n naxa, N fafe, n bata haken liga i tan na, n yi Ala yulubin tongo.

¹⁹ I mi lan sonon i xa n xili fa fala i ya diina, i xa n suxu alo i ya walikene bonne.'

²⁰ Awa, a keli, a xete a fafe konni."

"Benun a xa na li waxatin naxan yi, a fafe yi a to fe, a ndedi makuya. A kininkinin a ma kati, a yi a bara, a sa a ralan, a yi a yiin nabilin a dii xemen ma, a yi a sunbu.

²¹ A dii xemen naxa, 'N fafe, n bata haken liga i tan na, n yi Ala yulubin tongo, a mi lan sonon i xa n xili fa fala i ya diina.'

²² Koni a fafe yi a walikene xili, a naxa, 'E mafura, e fa doma gbeen na, e yi a ragodo a

ma, e yii rasoon so a yii sonla ra, e sankidin so a sanni.

²³ E sa jinge raturaxin faxa, en malanna raba, en sewa.

²⁴ Amasoto n ma dii xemen bata yi faxa nun koni iki a niin bata bira ayi man. A bata yi tunun nun koni iki, n bata a to.' Awa, e jaxaxaxan folo."

²⁵ "Na waxatini, dii xemen forimaan sa xeen ma. A faxi na sa keli xeen ma, a maso banxin na waxatin naxan yi, a sumun xuiin nun bodon ti xuiin me.

²⁶ Awa, a walike keden xili, a yi a maxodin, a naxa, 'Nanfe ligaxi?'

²⁷ Walikene yi a yabi, a naxa, 'I xunyene bata fa, i fafe bata jinge raturaxin faxa a xa, amasoto a mon bata a dii xemen to, a kende.'

²⁸ A tada yi xolo kati, a mi tin soe banxini. Nanara, a fafe yi fa, a yi a mafan a xa so.

²⁹ Koni, a yi a yabi, a naxa, 'A mato, n bata jee ni itoe birin wanla ke i xa alo konyina, n mi i ya yamarin matandi hali sanja ma keden pe. I nanse soxi n yii? Hali sii diina, i mi a so n yii nxu nun n lanfane yi sewa nxu bode xon ma!

³⁰ Koni i ya dii xemen naxan bata i ya nafunla birin kala yalunyani, bayo na mon bata fa, i bata jinge raturaxin faxa a xa!'

³¹ A fafe yi a yabi, a naxa, 'N ma diina, i tan n fema be waxatin birin, n yii seen birin i tan nan gbee a ra.

³² Koni a lan en xa malanna ti, en sewa amasoto i xunyene bata yi faxa nun koni a niin bata bira ayi iki. A bata yi tunun nun koni iki n bata a to.' "

16

Kuntigi tinxintarena fe

¹ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "Nafulu kanna nde yi na nun, walikene yi naxan yii a feene xun na. Muxune yi a fala nafulu kanna xa, e naxa, 'I walike mangan naxan dxi, a i ya nafunla kalama.'

² Nafulu kanna yi na walike mangan xili banxini, a yi a fala a xa, a naxa, 'N naxan mexi i ya fe yi ito ra, na di? N nafunla naxan soxi i yii, fa i dentege amasoto n mi i findima walike mangan na sonon.'

³ A yi a fala a yete ma, a naxa, 'N ma kuntigina n yiibama nen n ma wanli ito ra, n nanfe ligama nayi? Senbe mi n na n xeen sa, n yagima nen xanditideni.

⁴ Koni n naxan ligama, n bata na kolon iki! Benun n xa n yii ba wanli waxatin naxan yi, n xoyine sotoma nen naxanye n yisuxe e konne yi.'

⁵ Awa, a kuntigina donla muxun naxanye birin ma, a yi ne xili. A yi a fala a singe ra xiin xa, a naxa, 'N ma kuntigina donla yoli i ma?'

* 15:12; 15:12 A waxi a keen nan xon benun a baba xa faxa.

⁶ A yi a yabi, a naxa, 'Oliwi turen liga se xungbeen ye keme donla nan n ma.' Walike mangan yi a fala, a naxa, 'I ya doli kedin nan ito ra, doxo, i tonge suulun sebe.'

⁷ A yi a fala bonna xa, a naxa, 'Yoli i tan ma?' Na yi a yabi, a naxa, 'Malo benbeli keme nan n ma.' Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, 'I ya doli kedin nan ito ra, tonge solomasexe sebe.'

⁸ Na walike manga tinxintarena kuntigin yi a matoxo a to kotaxi ayi fe naxi rabadeni, amasoto dununa muxune kota fe naxi rabadeni dangu kenenna gbee muxune ra."

⁹ Yesu yi a fala, a naxa, "E xoyine fen e yete xa dununa nafunli alogo a na jan i yii waxatin naxan yi, naxanye ariyanna yi ne e yisuxuma nen habadan banxine yi.

¹⁰ Naxan lannayaan liga fedi xurini, na lannayaan ligama nen fe gbeene fan yi. Koni naxan tinxintareyaan ligama fe xurine yi, a tinxintareyaan ligama nen fe gbeene fan yi.

¹¹ E nafunla naxan soma e yii dununa yi, xa e mi lannayaan liga nayi, nde lama e ra nafulu feni ariyanna yi?

¹² Xa e mi lannayaan liga muxune gbeeni, nde i tan gbeen soma i yii?"

¹³ "Walike yo mi noe wale kuntigi firinna xa sanja ma kedenni. Amasoto a kedenna rapaxuma nen, a kedenna xanu, hanma a kedenna binya, a yi a me bonna ra. E mi noe wanla ke Ala nun nafunla xa sanja ma kedenni."

Yesu yi yamaan kawandi

Matiyu 11.12-13, 5.31-32, Maraka 10.11-12

¹⁴ Farisi muxune yi ito birin me, e yi Yesu magele amasoto e bata gbetin xanu.

¹⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E yete findima muxu tinxinxine ra yamaan yetagi, koni Ala tan e bope yi feen kolon. Amasoto muxun feen naxan yatexi, fe haramuxin nan na ra Ala yee ra yi."

¹⁶ "Benun Yoni gbee waxatin xa a li Sariya Kitabun nun nabine kitabune nan yi ralima nun. Fola na waxatin ma Alaa Mangayana fe Xibaru Fajin yi rali, muxun birin yi e yixadaxo, e so a yi.

¹⁷ Koni kore xonna nun boxo xonna danguma nen benun Sariya Kitabun sebenla yiredi keden xa ba a ra."

¹⁸ "Xemen naxan na a me a naxanla ra a yi nde gbete futu, na bata yalunyaan liga. Xemen naxan na naxalan namexin futu, na fan bata yalunyaan liga."

Nafulu kannna nun Lasarusi a fe

¹⁹ Yesu naxa, "Nafulu kannna nde yi na nun naxan yi maraberi baxi dugi sare xodekene ra, a yi naxunni waxatin birin.

²⁰ Yiigelitona nde fan yi na nun, a xili Lasarusi, koron yi a fatin birin ma. Na yi saxi nafulu kannna deen na waxatin birin.

²¹ A yi waxi a xon ma bande kesedin naxanye yolonma keli nafulu kannna tabanla ra, a xa ne don. Barene fan yi lu a korone de konne.

²² Xeme yiigelitona na yi faxa, malekane yi siga a ra Iburahima dekon ma yire naxumeni. Awa, nafulu kannna fan yi faxa, e yi a maluxun.

²³ A tawo laxira yi kati! A yi a yee rasiga, a yi Iburahima to wulani, Lasarusi a dekon ma.

²⁴ A yi gbelegbele, a naxa, 'N Fafe Iburahima, kininkinin n ma, Lasarusi xe n ma, a xa a yii sonla sin igeni, a yi fa a dindin n lenna ma, amasoto n taroxi teeni be kati!'

²⁵ Koni Iburahima yi a yabi, a naxa, 'N ma dii, i xaxili na xon ma ba, i yi kende waxatin naxan yi, i se fajin birin soto nen koni Lasarusi tan yi taron nin. Iki a tan sawaxi be, i tan tarani.

²⁶ Mon sonon, yili gbeena en tagi alogo naxanye waxi keli feni be, siga i fema, ne nama siga. Muxe nama keli i fan fema menni fa nzu fema be.'

²⁷ Nafulu kannna naxa, 'N fafe, n na i mafanma, i xa Lasarusi xe, a xa siga n fafe konni,

²⁸ bayo ngaxakedenmaan muxu suulun na yi, a xa sa e kawandi alogo e nama fa taro yireni ito yi be.'

²⁹ Iburahima yi a yabi, a naxa, 'Musa nun nabine falane e fema na, e xa ne xuiin name.'

³⁰ Nafulu kannna yi a yabi, a naxa, 'N fafe Iburahima, na mi a gase! Koni xa muxun keli sayani, a siga e fema, e e xun xanbi soma e hakeni nen, e tubi.'

³¹ Koni Iburahima naxa, 'Xa e mi e tuli mati Musa nun nabine ra, hali muxun keli sayani, a siga e fema, e mi le a ra.' "

17

Yulubina fe

Matiyu 18.6-7, Maraka 9.42

¹ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "Feen naxanye muxune birama yulubini, a fere mi na fo ne xa taran na, koni gbalona e yee ra naxanye na findi sabun na.

² A yi lan ne ma, geme gbeen xa xidi e kore ra, e woli baan nin benun e xa diidi xurini ito nde keden bira yulubini.

³ E a liga e yeren ma!"

"Xa i ngaxakedenma haken liga, i xa a sonna yita a ra. Xa a na feen bejin, i xa a mafelu.

⁴ Xa a haken liga i ra sanja yi solofere soge kedenni, koni a yi fa i fema na waxatin birin yi, a naxa, 'N bata nimisa,' a mafelu."

Denkekyana fe

⁵ Xerane yi a fala Marigin xa, e naxa, “Nxɔ denkeleyaan fari sa.”

⁶ Marigin yi e yabi, a naxa, “Xa ε denkeleyaan gbo ayi alo sansi keɛ xurid-ina,* ε nɔɛ a fale nen wudi bili gbeen i to ma, ε naxa, ‘I yete tala bɔxɔni, i sa ti fɔxɔ igen tagi!’ A ε fala xuiin suxuma nen.”

Walikeen lan a xa naxan liga

⁷ “Xa konyina ε tan nde yii naxan xeen sama hanma a yexee ne kantan, a na fa waxatin naxan yi, sa keli xeen ma, i a falama a xa nen ba, fa fala, ‘Fa i dege?’

⁸ En-en, koni i a falama nen, i naxa, ‘N ma ximenna rafala, i yi i ya walike domain tongo, i wanla ke n xa. N na n dege waxatin naxan yi, n yi n min, na xanbi ra i fan yi i dege, i yi i min.’

⁹ Konyi kanna mi barika bire a konyin xa bayo a bata wanla ke a tixi naxan na.

¹⁰ E tan fan na kii nin ε na Alaa yamarine birin suxu waxatin naxan yi, ε xa a fala, ε naxa, ‘Konyin nan tun nxu tan na, nxu bata nxɔ wanla ke.’ ”

Yesu yi dogonfontɔ fu rakendɛya

¹¹ Yesu sigama Yerusalen taani waxatin naxan yi, a dangu Samariya yamanan nun Galile yamanan tagi.

¹² A soma taadina nde yi waxatin naxan yi, dogonfontɔ fu yi a ralan. E yi yire makuyeni. E gbelegbele, e naxa,

¹³ “Nxu kanna! Yesu! Kininkinin nxu ma!”

¹⁴ Yesu yi e to, a yi a fala e xa, a naxa, “E siga saraxaraline konni, e xa ε mato.”†

Awa, e sigama kiraan xɔn ma waxatin naxan yi, e kendɛya.

¹⁵ Muxu keden yi e tagi, na a to waxatin naxan yi, fa fala a bata kendɛya, a xete Ala tantunɛ a xuini texin na.

¹⁶ A bira Yesu sanna bun ma, a yetagin yi lan bɔxɔn ma, a barikan bira a xa. Samariya kaan nan yi na xemen na nun.

¹⁷ Yesu yi a fala, a naxa, “Muxu fu xa mi kendɛyaxi ba? A dɔnxε muxu solomanaaninna bonne tan minen yi?”

¹⁸ Muxu yo mi luxi naxan xetexi, a fa barikan bira Ala xa, fɔ xɔɲeni ito ba?”

¹⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i siga, i ya denkeleyaan bata i rakisi.”

*Alaa Mangayaan fa feen taxamasenne
Matiyu 24.23-28, 37-41*

²⁰ Farisi muxuna ndee yi Yesu maxɔdin, a Alaa Mangayaan fama waxatin mundun

yi. A yi e yabi, a naxa, “Alaa Mangayaan mi fama alo en seen naxan toma.

²¹ Muxu mi a fale fa fala, ‘A mato, a be yi,’ hanma, ‘A sa mɛnni.’ Amasɔtɔ Alaa Mangayana ε tan yi.”

²² A yi a fala xarandiine xa, a naxa, “Waxatina nde fama a xɔnla ε suxuma nen, ε xa n tan Muxuna Dii Xemen fa waxatin to koni ε mi a toɛ.

²³ Nde taranma nen nayi naxanye a falama, e naxa, ‘A sa mɛnni,’ hanma ‘A be yi.’ Koni ε nama siga, ε nama ε gi a matodeni.

²⁴ Amasɔtɔ a luma nen alo kuyen na a jinna masɔxɔn keli bode fɔxɔn na sa ti bode fɔxɔn na. N tan Muxuna Dii Xemen fama na kii nin n fa lɔxɔni.

²⁵ Koni fɔ n xa tɔrɔ nen singen kati! A fere mi na fɔ iki muxune xa e mɛ n na.

²⁶ Nuhan gbee waxatin liga kii naxan yi,‡ a ligama na kii nin n tan Muxuna Dii Xemen waxatini.

²⁷ Muxune birin yi e degema na waxatini, e yi e minma, e yi naxanle futuma, e yi e diine fima xemene ma futun na, han Nuhan so waxatin yi a li kunkin kui. Fufaan yi fa, a yi e birin faxa.

²⁸ A mɔn ligama nen na kiini alo a liga Loti gbee waxatini kii naxan yi. Muxun birin yi lu e dege, e yi e min, e seen sara, e seen mati, e seen si, e banxin ti.

²⁹ Awa, Loti keli Sodoma yi waxatin naxan yi, tɛn nun dolen ganmatɔn yi godo keli kore, a yi e birin faxa.§

³⁰ N tan Muxuna Dii Xemen na mini kenɛnni waxatin naxan yi, a ligama na kii nin.”

³¹ “Na lɔxɔni, muxun naxan a kore banxin kɔɛ ra, na nama godo banxini a yii seene tongodeni. A mɔn na kii nin, muxun naxan xeen ma, na nama fa xete banxini.

³² E xaxili lu Loti a naxanla xɔn ma.*

³³ Naxan na kata a niin nakisi feen na, na bɔnɔma ayi nen. Naxan na bɔnɔ a niini, na kisima nen.

³⁴ N xa a fala ε xa, na kɔɛɛn na xeme firin luma nen sade kedenna ma, keden xalima nen, keden yi lu na.

³⁵ Naxalan firin luma nen se dinni, kedenna xalima nen, keden yi lu na.

³⁶ Xeme firin luma nen xeen ma, kedenna xalima nen, keden yi lu na.”

³⁷ Xarandiine yi a maxɔdin, e naxa, “Marigina, na ligama minen yi?” Yesu yi e yabi,

* **17:6: 17.6** Sansini ito xili nen mutaridi. † **17:14: 17.14 dogonfontɔna:** Alaa sariyan kui, dogonfontɔn mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nen. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbete mi yi a yiin dinɛ dogonfontɔn na, bayo na yi na kanna sarijanna kalama nen. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonta na ba muxun ma, fɔ a xa saraxan ba alogo a mɔn xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dɔxɔ a konni. A mato Saraxaraline sora 14. ‡ **17:26: 17.26** Dunuja Fɔlɔn 6.5-12 nun 7.6-23 § **17:29: 17.29** Na feen sebexi Dunuja Fɔlɔn 19.24 kui. * **17:32: 17.32** A mato Dunuja Fɔlɔn 19.26 kui.

a naxa, “Sube faxaxin denaxan yi, dugane e malanma menna nin.”

18

Kaɲa gilen nun kitisana fe

¹ Na xanbi ra, Yesu yi sandani ito sa e xa, a yi e xaran, a e xa Ala maxandi waxatin birin, e nama xadan,

² a naxa, “Kitisana nde yi taana nde yi nun naxan mi yi gaxuxi Ala yee ra, a mi danma muxe ra.

³ Kaɲa gilen nde yi na taani nun, na yi siga a fema, a yi a mafan, a naxa, ‘Kitin sa nxu nun n yengefaan tagi.’

⁴ A bu han, a mi tin, koni dɔnxɛn na a miri a yete ma, a naxa, ‘Hali n mi gaxu Ala yee ra, n mi danɲe muxe ra,

⁵ koni bayo kaɲa gileni ito n yee gbama ayi, n xa kata, n xa a kitin sa, xa na mi a ra a luma fe nen waxatin birin han n tunnaɔɔ n ma.’

⁶ Awa, Marigin mɔn yi siga falan ma, a naxa, “Kiti bolon tinxintaren naxan fala, e tuli mati na ra.

⁷ Awa, Ala mi a gbee muxune xun mafale ba, naxanye a xilima kɔeen nun yanyin na? A buye na yi ba?

⁸ N xa a fala e xa, a e xun mafala kitin bolonma nen mafuren! Koni n tan Muxuna Dii Xemen na fa waxatin naxan yi, n denkeleyaan liye dunuɲa yi ba?”

Farisi muxune nun mudu maxinla fe sandana

⁹ Yesu yi sandani ito fan sa na muxune xa naxanye laxi e yetena tinxinyaan na, e muxun bonne yalagi.

¹⁰ A naxa, “Muxu firin yi siga Ala Batu Banxini Ala maxandideni, Farisi muxun nan yi bonna ra, bonna mudu maxinla.

¹¹ Farisi muxun yi ti, a yi Ala maxandi a bɔɲeni. A Ala maxandi ikiini, a naxa, ‘Ala, n barikan birama i xa amasoto kumade mi n tan na, tinxintare mi n tan na hanma yalundena alo muxun bonne birin a ligama kii naxan yi. N barikan birama i xa amasoto n tan mi ligaxi alo mudu maxinli ito.

¹² Lɔxɔ xun yo lɔxɔ xun n sunna suxuma nen soge firin, n naxan birin sotoma, n ne yaganna fima.’ ”

¹³ “Koni mudu maxinla yi ti yire makuyeni, a mi tin a yeen nate kore koni a yi lu a kanken makudunɲe, a yi a fala, a naxa, ‘Ee! Ala, kininkinin n tan hake kanna mal!’ ”

¹⁴ Yesu naxa, “N xa a fala e xa, xemeni ito, benun a xa siga a konni waxatin naxan yi, a tinxin nen Ala yee ra yi fefe! Amasoto muxun naxan birin a yete yitema, ne magodoma nen. Naxan birin a yete magodoma, ne yitema nen.”

Yesu yi duba diidine xa

Matiyu 19.13-15, Maraka 10.13-16

¹⁵ Muxuna ndee yi fa e diidine ra Yesu fema, a xa a yiin sa e xunne ma, a duba e xa. Koni a xarandiine to na to, e yi falan ti e ma amasoto e bata fa diidine ra Yesu fema.

¹⁶ Koni Yesu yi diidine xili a fema, a naxa, “E tin diidine xa fa n fema, e nama e raxete amasoto e tan sifane nan gbee Alaa Mangayaan na.

¹⁷ N xa ɲɔndin fala e xa, xa naxan mi Alaa Mangayaan suxu alo diidine, na mi soe Alaa Mangayani mumel!”

Xeme nafulu kannafe

Matiyu 19.16-30, Maraka 10.17-31

¹⁸ Yahudiyaane kuntigina nde yi Yesu maxodin, a naxa, “Karamɔxo faɲina, n nanfe lige n habadan nii rakisin soto?”

¹⁹ Yesu yi a maxodin, a naxa, “Nanfera, i n xilima karamɔxo faɲina? Muxu yo mi fan fa Ala keden peena!

²⁰ I yamarine kolon fa fala, ‘I nama yalunyaan liga, i nama faxan ti, i nama muɲan ti, i nama wule seren ba, i baba nun i nga binya.’ ”

²¹ Xemen yi a yabi, a naxa, “Xabu n dii ɲɔreyani waxatin naxan yi, n ne birin suxi.”

²² Yesu ito me waxatin naxan yi, a yi a fala a xa, a naxa, “Fe keden nan luxi, i xa i yii seene birin sara, i yigelitone ki, i nafunla sotoma nen ariyanna yi. Na xanbi ra, i bira n foxo ra.”

²³ Koni xemen na me waxatin naxan yi, a bɔɲen yi rapaxu a ma kati, amasoto nafunla yi a yii nun kati!

²⁴ Yesu yi a mato, a naxa, “Nafulu kanne so raxolo Alaa Mangayani han!

²⁵ Nafulu kannafe so raxolo Alaa Mangayani dangu ɲɔgamen so feen na sagilaan yinla ra.”

²⁶ Muxun naxanye na me, ne yi a maxodin, e naxa, “Nde nɔe kise nayi?”

²⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxun mi nɔe feen naxan lige, Ala nɔe na lige nen.”

²⁸ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu bata feen birin beɲin, nxu bira i foxo ra.”

²⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa ɲɔndin fala e xa, naxan birin bata a konna lu na hanma a ɲaxanla hanma a ngaxakedenne hanma a soto muxune hanma a diine Alaa Mangayana fe ra

³⁰ na kanna na ɲɔxɔn sotoma nen dangu na ra waxatini ito yi, a habadan nii rakisin fan soto waxati famatoni.”

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Matiyu 20.17-19, Maraka 10.32-34

³¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinne xili a fema e dannu, a yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati! En sigama Yerusalem taani,

* 18:20: 18.20 Xorɔyaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20

nabine feen naxan birin seɓe n tan Muxuna Dii Xemen fe yi, ne kamalima nen na yi.

³² N tan Muxuna Dii Xemen soma nen siya gbetene yii, e yi n magele, e yi n nafeya, e yi e de igen namini n ma.

³³ E n bulanma nen, e yi n faxa, koni a soge saxandeni n mon kelima nen sayani."

³⁴ A falan naxan birin ti, xarandiine mi ne bayen kolon, bayo falan bunna yi luxunxi e ma. Yesu yi falan tima naxan ma fe yi nun, e mi na kolon.

*Yesu yi danxutɔɔn nakendeya
Matiyu 20.29-34, Maraka 10.46-52*

³⁵ Yesu maso Yeriko ra waxatin naxan yi, danxutɔɔn nde yi dɔxi kiraan na xanditi-deni.

³⁶ A yamaan dangu xuiin me waxatin naxan yi, a maxɔdinna ti, a naxa, "Nanfe ligaxi?"

³⁷ E yi a fala a xa, e naxa, "Yesu Nasareti kaan nan danguma."

³⁸ A gbelegbele, a naxa, "Dawuda a Dii Xemen Yesu, kininkinin n ma!"

³⁹ Muxun naxanye yeen na, ne yi xape a ma, a xa a dundu koni a mon yi gbelegbele kati! A naxa, "Dawuda a Dii Xemen Yesu, kininkinin n ma!"

⁴⁰ Awa, Yesu yi ti, a yi a fala, a e xa fa danxutɔɔn na a fema. A fa a fema waxatin naxan yi, Yesu yi a maxɔdin, a naxa,

⁴¹ "I waxi a xon n xa nanfe liga i xa?"

A yi a yabi, a naxa, "N kanna, n waxi a xon ma nen, n mon xa seen to."

⁴² Yesu yi a fala a xa nayi, a naxa, "I xa seen to, i ya denkeleyaan bata i rakendeya."

⁴³ Xemen yi seen to mafuren, a bira Yesu foxo ra, a Ala matoxoma. Yamaan na to waxatin naxan yi, e birin yi Ala tantun kati!

19

Yesu nun Sakeye a fe

¹ Yesu yi so Yeriko yi, a dangumatɔɔn nan yi a ra nun.

² Mudu maxinle kuntigina nde yi na nun a xili Sakeye. Nafulu kanna nan yi a ra.

³ A yi kata a xa Yesu to alogo a xa a kolon muxun sifan naxan a ra, bayo a yi dungi nun, a mi yi nae Yesu toe amasoto yamaan yi gbo.

⁴ Nanara, a yi siga a giye yamaan yee ra, a sa te xode binla kee ra alogo Yesu neen dangue kiraan xon ma waxatin naxan yi, a xa a to.

⁵ Yesu na li waxatin naxan yi, a yi a yeen nate kore, a yi a fala Sakeye xa, a naxa, "Sakeye, godo mafuren, amasoto n yigiyama i konna nin to!"

⁶ Sakeye yi godo mafuren, a yi a rasene sewani.

⁷ Muxun naxanye birin na to, e falan ti folo e de bun ma, e naxa, "Xemeni ito bata sa yigiya hake kanna konni."

⁸ Sakeye yi keli a ti, a yi a fala Marigin xa, a naxa, "N kanna, a mato, n na n ma nafunla foxo kedenna soma yiigelitane yii nen. Xa n bata naxan yii se kansun, n na joxon naanin naxetema nen na kanna ma."

⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Muxune bata kisin soto denbayani ito yi to. Iburahima bansonna nan xemeni ito fan na.

¹⁰ Amasoto naxanye lɔxi ayi, n tan Muxuna Dii Xemen faxi ne nan fende yi, n yi e rakisi."

*Xema gbananna fe sandana
Matiyu 25.14-30*

¹¹ Muxune yi Yesu xuiin namema, a sandan sa e xa. Bayo a bata yi maso Yerusalen taan na, e yi a miri a Alaa Mangayaan yi minima nen kenenni.

¹² Nanara, Yesu naxa, "Muxu gbeena nde yi na nun naxan siga yamana makuyeni, a xa findi a konna mangan na, na xanbi ra, a xete a konni.

¹³ Benun a xa siga a sigatini, a yi a walike fu xili, a xema gbananna so e keden kedenna birin yii, a naxa, "E kata e tonon soto itoe fari n xanbi han n fa."

¹⁴ Koni a yamanan muxune bata yi a rapaxu. Nanara, e xerane rasiga a foxo ra, e naxa, 'Nxu mi waxi a xon ma, xemeni ito xa mangayaan soto nxu xun na.'

¹⁵ "Koni xemen na yi mangayaan soto, a mon yi xete a konni. A xema gbananne so a walikeen naxanye yii, a ne xili mafuren, a e tonon naxanye sotoxi, e xa na yita a ra.

¹⁶ A singe ra xiin yi fa, a naxa, 'N kanna, i xema gbananna naxan so n yii, n bata fu soto a fari.'

¹⁷ A yi a yabi, a naxa, 'I bata i yixodoxo, walike fapin nan i tan na, amasoto i bata lannayaan liga fe xurini, n na i findima nen kuntigin na taa fu xun na.'

¹⁸ Walikeen firinden yi fa, a naxa, 'N kanna, i xema gbananna naxan so n yii, n bata suulun soto a fari.'

¹⁹ A yi a fala na fan xa, a naxa, 'N na i dɔxoma nen taa suulun xun na.'

²⁰ Walikeen bonna fan yi fa, a naxa, 'N kanna, i ya xema gbananna rasuxu. N na a ramaraxi dugi dungin nin.

²¹ N gaxuxi i yee ra amasoto i ya fe xodoxo, i gbee mi seen naxan na, i na nan tongoma. I mi naxan wolixi, i na nan xabama.'

²² A yi a fala a xa, a naxa, 'I tan walike jaxina, n na i yalagima i yete de xuiin nan ma! I a kolon fa fala n ma fe xodoxo, n gbee mi seen naxan na, n na nan tongoma. N mi naxan sixi, n na nan xabama.

²³ Awa, nanfera nayi, i mi n ma gbetin taxu gbeti mara banxin yulane ra, alogo n

na fa waxatin naxan yi, n yi gbetin nun a tonɔdin sɔto?"

²⁴ Naxanye yi tixi na yi, a yi a fala ne xa, a naxa, 'E xɛmaan ba ito yii, xɛmaan gbanan fuun yi naxan yii, ε a so na yii.'

²⁵ E yi a fala a xa, e naxa, 'Nxu kanna, koni xɛmaan gbanan fu a tan yii!'

²⁶ A yi e yabi, a naxa, 'N xa a fala ε xa, seen muxun naxan birin yii, nde sama nɛn ne xun ma e xa, koni se mi naxan yii hali naxan di a yii, na be a yii.

²⁷ Nba, n yaxuni itoe a mi rafan naxanye ma, n xa findi mangan na, ε fa ne ra be yi, ε yi e faxa n yetagi! "

Yesu so fena Yerusalen taani

Matiyu 21.1-11, Maraka 11.1-11, Yoni 12.12-19

²⁸ Yesu ito fala xanbini, a siga e yɛɛ ra Yerusalen taani.

²⁹ A maso Betifage taan nun Betani taan na Oliwi Geyaan dɛxɔn ma waxatin naxan yi, a yi a xarandii firin nasiga a yɛɛ ra,

³⁰ a yi a pungu e ma, a naxa, "E siga banxideɛn na ε yɛɛ ra. E nɛma na liyɛ waxatin naxan yi, ε sofalidin xidixin toma nɛn muxɛ munma dɔxɔ naxan fari singen. E a fulun, ε fa a ra be.

³¹ Xa muxuna nde ε maxɔdin fa fala, 'E ito fulunma nanfera?' ε a fala e xa, ε naxa 'Marigin nan mako a ma.'

³² Nayi, e yi siga. Marigi Yesu naxan birin fala e xa, e sa na birin li na kiini alo a a fala e xa kii naxan yi.

³³ E yi sofalidin fulunma waxatin naxan yi, a kanna yi a fala e xa, a naxa, "E ito fulunma nanfera?"

³⁴ E yi a yabi, e naxa, "Marigin makona a ma."

³⁵ E siga sofalidin na Yesu fɛma. E yi e domane yifulun sofalidin fari, e yi Yesu mali a dɔxɔ a fari.

³⁶ A yi sigama waxatin naxan yi, yamaan yi e dugine yifulun kiraan xɔn a yɛɛ ra a binya feen na.

³⁷ A maso Yerusalen taan na waxatin naxan yi, a na kiraan li naxan godoma Oliwi Geyaan bun ma. Xarandiin birin yi barikan bira folo Ala xa, e yi a tantun e xui yitexin na, fata kabanako feen birin na e naxanye toxi.

³⁸ E yi a fala, e naxa, "Mangan naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Bɔɓɛ xunbenla xa lu ariyanna yi e nun binyena!"

³⁹ Farisi muxuna ndee yi yamaan yɛ, na ndee yi falan ti Yesu xa, e naxa, "Karamɔxɔ, i ya xarandiine yamari, e xa e dundu."

⁴⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa a fala ε xa, xa e dundu, gɛmɛni itoe nan sɔnxɔma."

Yesu yi wuga Yerusalen ma fe ra

⁴¹ A maso taan na waxatin naxan yi, a yi a to, a wuga a fe ra,

⁴² a naxa, "Ee! E tan, xa ε yi bɔɓɛ xunbenla kiraan kolon nun to, na yi lan, koni iki ε mi a kolonɓɛ amasɔto a bata luxun ε ma!"

⁴³ Lɔxɔna nde a lima ε ma nɛn, ε yaxune luma ε rabilinɓɛ nɛn, e yi gbingsinna rate taan nabilinni, e kiraan bolon ε ma yiren birin yi.

⁴⁴ E ε halagima nɛn, e nun muxun naxanye birin taan kui. Hali gɛmɛ keden pena, a mi luyɛ a funfuni ε taani ito yi, amasɔto Ala fa ε kisideni waxatin naxan yi, ε mi yi a kolon nun!"

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-17, Maraka 11.15-19, Yoni 2.13-22

⁴⁵ Yesu yi so Ala Batu Banxini, a saresone kedi folo,

⁴⁶ a yi a fala e xa, a naxa, "A sɛbɛxi Kitabun kui, Ala naxa, 'N ma banxin xili bama nɛn Ala maxandi banxina.*' Koni ε tan bata a findi muɗadene luxunden na!"

⁴⁷ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini lɔxɔ yo lɔxɔ. Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan yɛɛratine yi kata a faxa feen na.

⁴⁸ Koni e mi yi a kolon e a masɔte kii naxan yi, bayo yamaan birin yi tuli matixi a ra.

20

Yesu sɛnben maxɔdinma fe

Matiyu 21.23-27, Maraka 11.27-33

¹ Lɔxɔna nde Yesu yi yamaan xaranma Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi Alaa falan Xibaru Fajin kawandin ba, saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan fonne yi fa.

² E yi a fala a xa, e naxa, "I feni itoe ligama sɛnben mundun na? Na fala nxu xa. Nde sɛnben soxi i yii, i yi e liga?"

³ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa ε maxɔdin, ε a fala n xa.

⁴ Nde Yoni rafaxi, a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?"

⁵ E yi falan ti folo e bode xa, e naxa, "Xa en na a fala fa fala, 'A kelixi Ala nan ma,' a falama nɛn nayi fa fala, 'Nanfera, ε mi laxi Yoni ra?"

⁶ Koni xa en na a fala fa fala, 'A kelixi muxun nan ma,' yamana en magɔlonma nɛn, amasɔto e yi laxi a ra fa fala nabiin nan yi Yoni ra nun."

⁷ Nanara, e yi a yabi, e naxa, "Nxu mi a keliden kolon."

⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N tan fan feni itoe ligama sɛnben naxan na, n mi na falama ε xa na yi."

* 19:46: 19.46 A mato Esayi 56.7 nun Yeremi 7.11 kui.

*Nakɔ kantanne fe sandana**Matiyu 21.33-46, Maraka 12.1-12*

⁹ Na xanbi ra, Yesu yi sandani ito sa yamaan xa, a naxa, “Muxuna nde yi manpa bili nakɔn sa, a yi a taxu a kantan muxune ra, a keli a konni, a sa buye ayi.

¹⁰ A bogi waxatina a lixina, a yi a walikɛ keden xɛ nakɔn kantan muxune ma, a e xa sa a gbeen so a yii, koni a kantan muxune yi na walikɛn bɔnbɔ, e yi a raxɛtɛ, e mi se so a yii.

¹¹ Na xanbi ra, a walikɛ gbɛtɛ xɛ e ma, e yi na fan bɔnbɔ, e yi a rayagi kati, e yi a raxɛtɛ, e mi sese so a yii.

¹² A yi walikɛn saxanden nasiga e ma. E yi na fan maxɔɔ, e yi a kedi.

¹³ Awa, na xanbi ra nakɔ kanna naxa, ‘N nanfe ligama? N xa n nafan dii xɛmɛn nasiga e ma, yanyina nde, e danma nɛn na ra.’

¹⁴ Koni a kantan muxune to a to, e yi a fala e bode xa, e naxa, ‘Nakɔ kanna kɛ tongon nan ito ra. En na a faxa alogo nakɔn xa findi en gbeen na.’

¹⁵ E yi a torotoron nakɔn fari ma, e sa a faxa.* Awa, nakɔ kanna na fa waxatin naxan yi, a nanfe ligama a kantan muxune ra?

¹⁶ A na muxune faxama nɛn, a nakɔn taxu muxu gbɛtɛye ra.”

Yamaan to na mɛ, e naxa, “Ala xa nxu tang na ma.”

¹⁷ Yesu yi e mato, a yi e maxɔdin, a naxa, “Kitabun yireni ito bunna di? A naxa, ‘Banxi tiine e mɛ gɛmɛn naxan na, na bata findi banxin gɛmɛ fisamantenna ra.’†

¹⁸ Naxan yo na bira gɛmɛni ito fari, na yigirama nɛn dungi dungi na. Xa a nu bira naxan yo fari, a na yilunburunma nɛn.”

*Mudu fiin maxɔdinna**Matiyu 22.15-22, Maraka 12.13-17*

¹⁹ Sariya karamɔxɔne nun saraxarali kuntigine yi kata Yesu suxu feen na na waxatini amasɔtɛ e yi a kolon a sandani ito saxi e tan nan ma fe ra koni e gaxuxi yamaan yɛɛ ra.

²⁰ Nanara, e fɛrɛn fɛn. E seen so muxuna nde yii naxanye e yɛtɛ findɛ muxu tinxinxin na, e ne xɛ Yesu ma a suxu feen na a fala xuine xɔn ma alogo e xa nɔ a rasɔɛ yamana kanna sɛnbɛn nun a nɔn bun ma.

* **20:15: 20.15** Sandani ito kui Ala nan misalixi nakɔ kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xɛ Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. † **20:17: 20.17** Yaburin 118.22 ‡ **20:25: 20.25**

Mangan yetagin sawuran to gbɛti gbananna ma, na a findixi **a gbeen** na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan na, nayi e fan findixi **Ala gbeen** na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yetɛ so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen na. § **20:27: 20.27** **Saduse muxune:** Yahudiyaane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani. * **20:28: 20.28** A mato Dunuja Fɔɔn 38.8 nun Sariyane 25.5-6 kui.

† **20:37: 20.37** A mato Xɔɔyaan 3.2-6 kui.

²¹ Na muxune yi a maxɔdin, e naxa, “Karamɔxɔ, nxu a kolon i xaranna naxan tima e nun i falan naxan tima, e tinxin. Nxu a kolon fa fala i mi muxune rafisaxi e bode xa. I muxune xaranma Alaa kiraan nan ma jɔndini.

²² A fala nxu xa, xa nxu lanma nxu xa mudun so Romi Manga Gbeen yii ba?”

²³ Koni Yesu yi e yanfantenyaan to, a yi a fala e xa, a naxa,

²⁴ “E gbɛti gbananna yita n na. Nde xili nun a yetagin sawura a ma?”

E yi a yabi, e naxa, “Romi Manga Gbeena.”

²⁵ Nanara, Yesu naxa, “Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen xa so Ala yii.”‡

²⁶ E mi nɔ a suxun fɛrɛn sɔtɛ yamaan yetagi. Nanara, e yi e dunderu, e kabɛ a fala ti kiin ma.

*Faxa muxune rakeli fena**Matiyu 22.23-33, Maraka 12.18-27*

²⁷ Saduse muxune§ yi e maso Yesu ra naxanye a falama a faxa muxune mi kelima sayani, e yi a maxɔdin, e naxa,

²⁸ “Karamɔxɔ, Musa sariyani ito sɛbɛ nɛn nxu xa, a naxa, ‘Xa xɛmɛn faxa, a jaxanla lu, koni a mi dii lu, na xɛmɛna ngaxakedenna nde xa kɛ jaxanla tongo, e yi diin bari faxa muxun xa.’*

²⁹ Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi na yi nun, forimaan yi jaxanla futu, a faxa, a mi dii sɔtɛ.

³⁰ A firinden yi na jaxanla tongo,

³¹ a saxanden fan yi a tongo. Awa, a liga na kiini muxu soloferene birin na, e birin yi faxa, e mi dii sɔtɛ.

³² Dɔnxɛn na, jaxanla fan yi faxa.

³³ Awa, faxa muxune na keli sayani waxatin naxan yi, a findima nde a jaxalan na nayi? Bayo e muxu soloferene birin bata yi a tongo!”

³⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Waxatini ito yi, xɛmɛne jaxanla futuma nɛn jaxanle fan yi dɔxɔ xɛmɛn xɔn,

³⁵ koni naxanye na keli sayani waxati famatɔni, na xɛmɛne mi jaxalan fute, a jaxanle mi dɔxɛ xɛmɛn xɔn.

³⁶ E luma nɛn nayi alo malekane. E mi faxama, e findima Alaa diine nan na amasɔtɛ e bata keli sayani.

³⁷ Koni Musa na yita nɛn a faxa muxune kelima nɛn sayani. Awa, Kitabun kui, fɔtɔndin gan feen sɛbɛxi dɛnaxan yi, Musa yi

falan ti Marigina fe yi, a naxa, 'Ibrahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.'[†]

³⁸ Awa, a bunna ni ito ra fa fala niiramane Ala nan a tan na, faxa muxune gbee mi a ra, amasoto e birin niina e yi Ala yee ra yi."[‡]

³⁹ Sariya karamoxona ndee yi falan ti a xa, e naxa, "Karamoxo, i bata a yabi ki fani!"

⁴⁰ Na xanbi ra, e mi fa susu a maxodinje fefe ra.

Yesu yi maxodinna ti

Matiyu 22.41-46, Maraka 12.35-37

⁴¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E a falama di fa fala Dawuda bansonna nan Alaa Muxu Sugandixin na?"

⁴² Amasoto Dawuda yeteen bata a fala Yaburin Kitabun kui, a naxa, 'Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, "Doxo n yiifanna ma

⁴³ han n yi i yaxune sa i sanna bun ma." 'S "

⁴⁴ "Dawuda yi a xili, a naxa, 'N Marigina.' Awa, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bansonna ra di?"^{*}

Yesu yi a xarandiine maxadi

Matiyu 23.1-36, Maraka 12.38-40

⁴⁵ Yamaan birin yi e tuli mati Yesu ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa,

⁴⁶ "E a liga e yeren ma sariya karamoxone fe yi. A rafan e ma e xa doma gbeene ragodo e ma, e yi lu e masiga tiye. A rafan e ma yamaan xa e binya, e yi e xonton loxo tidene yi. A rafan e ma e xa muxu gbee doxoden soto salide banxini e nun doxode fajine malanni.

⁴⁷ E kaja gilene yii seene bama e yii. E yi e yete mayita sali xunkuyeni. E yalagima nen na feene ra han a radangu ayi!"

21

Kaja gilena kisenafa

Maraka 12.41-44

¹ Yesu yi a yeen nasiga, a nafulu kanne to, e kiseen sama Ala Batu Banxin gbeti maradeni.

² A kaja gile yiigelitona nde fan to, a gbanan firin sama gbeti sa seen kui.

³ Yesu naxa, "N xa jonodin fala e xa, kaja gile yiigelitoni ito bata naxan sa, na gbo bonne birin gbeen xa.

⁴ Amasoto bonne naxan saxi, e nafulu donxen xa mi ne ra. Koni a tan, hali yiigelitoni to a ra, naxan birin a yii a balon na, a na nan saxi."

Ala Batu Banxin kalana fe

Matiyu 24.1-2, Maraka 13.1-2

⁵ Muxune yi a falama a Ala Batu Banxin yi maxidixi game to fajine nan na e nun muxune yi fama seen naxanye ra kiseen na Ala xa. Yesu naxa,

⁶ "E naxan toma ito ra, waxatina nde fama, gemen naxanye birin banxini ito yi, keden mi luyee a funfuni, e e birin naxuyama ayi nen."

Taron nun besenxonyana fe

Matiyu 24.3-14, Maraka 13.3-13

⁷ E yi a maxodin, e naxa, "Karamoxo, na ligama waxatin mundun yi? Taxamasenna mundun a yitama nxu ra fa fala a waxatin bata a li?"

⁸ Yesu naxa, "E a liga e yeren ma alogo muxee nama e mayenden. Amasoto muxu wuyaxi fama nen n xinli, e yi a fala, e naxa, 'A tan nan n tan na.' E naxa, 'Waxatin bata a li' Koni e nama bira ne foxo ra.

⁹ E na yenge feene nun murute feene me waxatin naxan yi, e nama gaxu amasoto a fere mi na fo ne xa liga singen. Koni waxati rananna munma maso singen."

¹⁰ A lu falan tiye, a naxa, "Siya keden siyaan bonna yengema nen yamana keden yi yamanan bonne yenge.

¹¹ Doxon xuruxurun gbeen tima nen e nun fitina kamen nun fitina furen yi so yirena ndee yi. Gaxu fe gbeene nun taxamaseri gbeene ligama nen kore xonna ma.

¹² Koni benun feni itoe birin xa liga, e e suxuma nen, e yi e besenxonya. E yi e raso salide banxine yi, e yi e makiti, e yi e sa kasoon na. E sigama e ra nen mangane nun kuntigine fema n tan ma fe ra.

¹³ Nayi, e findima nen n serene ra e xa.

¹⁴ E nama xamin, e sa e xun mafalama naxan na.

¹⁵ Amasoto n falan nun xaxinla soma e yii nen. Nanara, e yaxune mi e tande e yi e no.

¹⁶ E soto muxune nun e ngaxakedenne nun e xabilane nun e xoyine e soma nen e yii, e yi e tan ndee faxa.

¹⁷ Muxun birin e ranaxuma nen n tan ma fe ra.

¹⁸ Koni hali e xun sexe kedenna mi lo ayi.

¹⁹ Nayi, e tunnafan alogo e niin xa ratanga."

Yesu yi Yerusalen kala feen fala

Matiyu 24.15-21, Maraka 13.14-19

²⁰ "E na a to waxatin naxan yi, sofane bata Yerusalen taan nabilin, e a kolonma

[‡] **20:38: 20.38niramane:** Ala naxa a Ibrahimama Ala nan a ra. A mi a falaxi nun Ibrahimama Ala nan yi a tan na, a yi a nii ra waxatin naxan yi. A luxi alo Ala yee na e ra laxira yi. E mon e nii ra Ala yee ra yi. **S 20:43: 20.43** Yaburin 110.1

^{*} **20:44: 20.44** Na waxatini karamoxone yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bansonna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburin 110 sebe, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala "N Marigina." Na bunna neen fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yee ra yi.

nɛn nayi fa fala a kala waxatin mi fa buma sɔnɔn.

²¹ Xa naxan Yudaya yi na waxatini ne xa e gi, e siga geyane fari. Naxanye taan kui, ne xa e gi, e keli taani. Naxanye xɛɛn ma, ne nama xɛtɛ taani.

²² Amasɔtɔ 'Tɔrɔn Lɔxɔne' nan ne ra, Kitabun naxan fala, a na birin xa kamali.

²³ Gbalɔ gbeen ligama nɛn fudi kanne nun dii ngane ra na lɔxɔne yi! Tɔrɔ gbeen fama nɛn bɔxɔ xɔnni ito ma. Alaa xɔlɔn fama nɛn yamani ito xili ma.

²⁴ E faxama nɛn silanfanna ra,* ndee sigama nɛn konyiyani yamanan birin yi. Yerusalɛn taan luma nɛn siya gbetene bun ma han e waxatin yi defɛ."

Muxuna Dii Xɛmɛn fa fena

Matiyu 24.29-31, Maraka 13.24-27

²⁵ "Awa, na waxatini taxamasenna sama nɛn sogen ma, e nun kiken nun sarene ma. Dunuɲa siyane birin yigitegema nɛn nayi, e gaxu fɔxɔ igen xuiin nun xunfan gbeen yɛɛ ra.

²⁶ Feen naxanye ligama dunuɲa yi, muxune nɛma ne mame waxatin naxan yi, e gaxuma nɛn, e fuga a ra. Amasɔtɔ kore xɔnna senbeni maxama nɛn.

²⁷ N tan Muxuna Dii Xɛmɛn minima nɛn kɛnɛnni, n fa kundani senbeni e nun binye gbeen.

²⁸ Koni feni itoe na liga fɔlɔ waxatin naxan yi, e xa e xunna rakeli, e yi e yɛɛn nabi amasɔtɔ e xunba waxatin bata maso."

Xɔdɛ binla fe taxamasenna

Matiyu 24.32-35, Maraka 13.28-31

²⁹ Na xanbi ra, Yesu yi sandana nde sa e xa, a naxa, "E e xaxili lu xɔdɛ binla nun wudin birin xɔn ma.

³⁰ E na jingi waxatin naxan yi, e a kolonma nɛn nayi fa fala nɛmɛn bata maso.

³¹ A na kii nin, e na feni itoe to lige waxatin naxan yi, e a kolonma nɛn nayi fa fala Alaa Mangayaan fa waxatin bata maso."

³² "N xa jɔndin fala e xa. Iki muxune mi danguma fɔ na feene birin liga.

³³ Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna danguma nɛn koni n ma falane mi danguma habadan."

³⁴ "E a liga e yeren ma! E nama e yɛtɛ findi fudimane nun dɔlɔ minne ra. E nama xamin e lu kiina fe ra alogo na Lɔxɔn nama e raterɛna.

³⁵ Amasɔtɔ a dunuɲa muxune birin natɛɛnɛna nɛn alo woson suben natɛɛnɛna kii naxan yi.

³⁶ E lu e yɛɛ ra yi, e yi Ala maxandi waxatin birin, e senben sɔtɔ, e ratanga feni itoe birin ma naxanye ligama alogo e xa ti n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yetagi."

³⁷ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini nɛn yanyin na, a sa kɔɛɛn nadangu geyaan fari naxan xili Oliwi.

³⁸ Yamaan birin yi sigama nɛn a fɛma xɔtɔnni Ala Batu Banxini, alogo e xa e tuli mati a ra.

22

Mangane yi yanfani tɔn Yesu ma

Matiyu 26.1-5, Maraka 14.1-2, Yoni 11.45-53

¹ Buru Tetaren Sanla* yi maso naxan xili Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla.†

² Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne yi kata Yesu faxan fɛɛɛn fendeni, koni e yi gaxuxi yamaan yɛɛ ra.

Yudasi yi Yesu yanfa

Matiyu 26.14-16, Maraka 14.10-11

³ Setana yi so Yudasi yi, naxan xili Isakariyoti, xarandii fu nun firinna nde nan yi a ra.

⁴ Awa, Yudasi yi siga, a sa a fala saraxarali kuntigine nun Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigine xa, a naɛ Yesu sɔɛ e yii kii naxan yi.

⁵ Na yi rafan e ma, e gbetin ba, a e xa a saren fi.

⁶ Yudasi yi tin na ma, a fɛɛɛn fen fɔlɔ, a naɛ Yesu sɔɛ e yi kii naxan yi hali yamaan mi fe kolon ayi.

Yesu yi a yitɔn sanla fe yi

Matiyu 26.17-25, Maraka 14.12-21

⁷ Buru Tetaren Sanla yi a li, yɛxɛɛ diin faxa waxatin yi a li Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

⁸ Yesu yi Piyeri nun Yoni xɛ, a yi a jɔngue ma, a naxa, "E sa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla ximɛnna rafala en xa."

⁹ E yi a maxɔdin, e naxa, "I waxi a xɔn ma, nxu xa a rafala minɛn yi?"

¹⁰ A yi e yabi, a naxa, "E nɛma soma taani waxatin naxan yi, e xɛmɛna nde lima kira yi, ige fɛɛɛn dɔxi a xun ma. E bira a fɔxɔ ra han a na so banxin naxan kui.

¹¹ E yi a fala na banxin kanna xa, e naxa, 'Karamɔxɔ naxa, a xɔɲɛ yigiyaden minɛn yi, a tan nun a xarandine Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen donma dɛnaxan yi?"

¹² A banxin yire gbeenɛ nde yitama e ra nɛn kore banxin kɔɛ ra, naxan kui yitɔnxɔ ki fajɔ. E donseene rafalama mɛnna nin."

* **21:24: 21.24Silanfanna:** Sofane yengeso dɛgɛmana.

† **22:1:** **22.1Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

* **22:1: 22.1Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyaane yi burun

¹³ E sa seen birin li na yi alo Yesu a fala e xa kii naxan yi. E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla ximenna rafala menni.

Marigina Ximenna fe

Matiyu 26.26-30, Maraka 14.22-26, Kɔrenti Kaane Singena 11.23-25

¹⁴ Na waxatina a lixina, Yesu yi dɔxɔ a dɛgedeni e nun a xera fu nun firinne.

¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “A xɔnla n ma kati, n xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen don ɛ xɔn benun n xa tɔrɔ!”

¹⁶ Amasɔtɔ n xa a fala ɛ xa, n mi a donma sɔnɔn han a bunna rakamalima Alaa Mangayani waxatin naxan yi.”

¹⁷ Na xanbi ra, Yesu yi igelengenna tongo, a barikan bira Ala xa, a naxa, “E ito tongo, ɛ yi a yitaxun ɛ ra.

¹⁸ Amasɔtɔ n xa a fala ɛ xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han Alaa Mangayaan yi fa.”

¹⁹ Na xanbi ra, a burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so e yii, a naxa, “N fati benden ni ito ra naxan fixi ɛ fe ra, ɛ xa ito liga naxan n ma fe rabire ɛ ma.”

²⁰ Ximen donna baxi na a ra, a yi igelengenna fan tongo na kiini, a naxa, “Igelen-genni ito, Layiri Nenen na a ra naxan xidima en tagi n wunla xɔn naxan minima ɛ fe ra.”

²¹ “Koni a mato! Muxun naxan n yanfama, a n so yiini, na kanna a dɛgema n xɔn be yi!

²² Awa, Muxuna Dii Xemen faxama nen alo Ala bata a ragidi kii naxan yi, koni muxun naxan a yanfama, gbalon na kanna yee ra!”

²³ E yi e bode maxɔdin fɔlɔ naxan na ligama e ye.

Naxan gbo a birin xa

²⁴ Matandin yi keli xarandiine tagi fa fala muxune mirima nde ma e tagi a gbo dangu e birin na.

²⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Siyane mangane nɔyaan nan ligama e xun na. Kuntigine e xili bama nen fa fala, ‘Yamaan Yatigine.’

²⁶ Koni a mi na kiini ɛ tagi. Naxan gbo ɛ birin xa ɛ tagi, fɔ na xa lu alo dii jɔrɛna. ɛ yɛeratiin xa liga alo walikena.

²⁷ Amasɔtɔ nde gbo dangu bodene ra, naxan dɔxi a dɛgedeni hanma naxan fama donseen na a xa? Naxan a dɛgema, na nan gbo! Koni n tan ɛ tagi alo walikena.”

²⁸ “E bata lu n fema n ma tɔrɔn birin yi.

²⁹ Nanara, n mangayaan fima ɛ ma alo n Fafe Ala bata a fi n ma kii naxan yi.

³⁰ ɛ ɛ dɛgema nen, ɛ yi ɛ min n xɔn ma n ma Mangayani, ɛ dɔxɔ mangaya gbɛdene yi. ɛ yi Isirayila bɔnɔn fu nun firinne makiti.”

Piyeri a mɛ fena Yesu ra

Matiyu 26.31-35, Maraka 14.27-31, Yoni 13.36-38

³¹ Yesu naxa, “Ee! Simɔn, i tuli mati, Setana bata Ala mafan alogo a xa tin Setana yi ɛ birin mato, a yi ɛ yife alo xee biina a maali fema kii naxan yi, a yi a dɛɛla ba a yi.

³² Koni Simɔn, n bata Ala maxandi i xa alogo i ya dɛnkeleyaan nama jan. I mɔn na xete n fema waxatin naxan yi, i yi i ngaxake-denne senbe so.”

³³ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Marigina, n bata n yitɔn siga feen na kasoni i fɔxɔ ra, n faxa i fɔxɔ ra!”

³⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “Piyeri, n xa a fala i xa benun dontonna xa wuga, i a falama nen sanja ma saxan, i naxa, i mi n tan kolon.”

³⁵ Na xanbi ra, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N na ɛ xe waxatin naxan yi, ɛ mi siga gbeti yo ra ɛ yii, hanma benbelidina hanma sankidina, sena nde dasa nen ɛ ma ba?”

E yi a yabi, e naxa, “Sese mi dasa.”

³⁶ Yesu naxa, “Koni iki xa gbeti sa seen naxan yii hanma benbelidina, a xa a tongo. Silanfan mi muxun naxan yii, na xa a do-maan mati, a silanfanna sara.”

³⁷ Amasɔtɔ n xa a fala ɛ xa, Kitabun naxan falaxi n tan ma fe yi fɔ na xa kamali nen, a naxa, ‘A yate nen alo fe jaxi rabane.’ ”

³⁸ Xarandiine naxa, “Marigina, a mato, dɛgema firin be yi.”

A yi e yabi, a naxa, “Na bata wasa ti.”

Yesu yi Ala maxandi

Matiyu 26.36-46, Maraka 14.32-42

³⁹ Yesu yi keli na yi, a siga Oliwi Geyaan fari alo a darixi a ligɛ kii naxan yi. Xarandiine yi siga a fɔxɔ ra.

⁴⁰ A na yiren li waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E Ala maxandi alogo ɛ nama bira tantanni.”

⁴¹ Na xanbi ra, a keli e fema, a yi a makuya e ra ndedi, a yi a xinbi sin, a yi Ala maxandi.

⁴² A yi a fala, a naxa, “N fafe, xa i tinje, i xa tɔrɔya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fɔ i tan sagona.”

⁴³ Malekan yi mini kenenni a xa, keli ariyanna yi, a yi senben fi a ma.

⁴⁴ A tɔrɔxi kii naxan yi, a yi a yixɔdɔxɔ Ala maxandideni na kiini. Kuye wolonna yi mini a ma, a lu dindinjɛ alo wunla.

⁴⁵ A yelin Ala maxande waxatin naxan yi, a xete a xarandiine fema, a yi e sunuxin li xixɔnli!

⁴⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “E xima nanfera? ɛ keli, ɛ yi Ala maxandi alogo ɛ nama bira tantanni.”

‡ 22:36; 22:36 *Silanfanna*: Sofane yengeso dɛgemaana.

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Maraka 14.43-50, Yoni 18.3-11

⁴⁷ A yi fala tiini waxatin naxan yi, ganla yi fa, Yudasi xarandii fu nun firinna nde tixi yamaan yee ra, a fa Yesu fema a sunbudenii.

⁴⁸ Koni Yesu naxa, "Yudasi, i n tan Mux-una Dii Xemen yanfama sunbun nan xon ma ba?"

⁴⁹ Xarandiin naxanye yi Yesu foxo ra, feen naxan fama ligadeni Yesu ra, e na to wax-atin naxan yi, e naxa, "Marigina, nxu xa nxo silanfanne tongo, nxu yengen so ba?"

⁵⁰ E tan nde yi Saraxarali Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sege a ma.

⁵¹ Koni Yesu yi e yabi, a naxa, "A lu." Yesu yi a yiin sa na xemen tunla ma, a kende ya.

⁵² Na xanbi ra, Yesu yi a fala saraxar-ali kuntigine nun Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigine nun yamaan fonne xa naxanye faxi a suxudeni, a naxa, "E bata fa silanfanne nun gbengbetenne ra n xili ma alo gbalotxon nan n tan na ba?"

⁵³ N yi e fema Ala Batu Banxini nun lxxo yo lxxo, e mi kata e yi n suxu. Koni e waxatin na a ra iki e nun dimin senbena."

Piyeri yi a me Yesu ra

Matiyu 26.57-58, 69-75, Maraka 14.53-54, 66-72, Yoni 18.12-18, 25-27

⁵⁴ E yi Yesu suxu, e siga a ra Saraxarali Kuntigi Singen konni, Piyeri yi bira a foxo ra koni e yi tagi kuya.

⁵⁵ E yi teen sa kiti saden tanden tagi, e yi a dxxo menni. Piyeri yi dxxo e fema.

⁵⁶ Walike naxanla nde a to dxxi teen xon ma waxatin naxan yi, a yi a mato ki fani, a naxa, "Xemeni ito fan yi a foxo ra nun yati!"

⁵⁷ Piyeri yi a tandi, a naxa, "Ee! I tan naxanla, n mi a kolon mume!"

⁵⁸ A mi bu na xanbi ra xemena nde fan yi a to, a naxa, "A tan nan nde i tan fan na!"

Koni Piyeri yi a yabi a naxa, "Ee! I tan xemena, a tan se mi n tan na de!"

⁵⁹ Awa, waxatidi danguxina, xemena nde fan yi a fala a xa a sobeen na, a naxa, "Sike yo mi naxan yi, xemeni ito yi a foxo ra nun amasoto Galile kaan nan a tan fan na!"

⁶⁰ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, "Ee! I tan xemena, i naxan falama, n mi na kolon!"

Awa, a yi falan tima waxatin naxan yi, dontonna yi wuga mafuren!

⁶¹ Marigin yi a firifiri, a Piyeri mato. Piyeri yi a miri Marigina falan ma alo a fala kii naxan yi, a naxa, "Benun dontonna xa wuga to, i a falama nen dxxo saxan a i mi n kolon."

⁶² Piyeri yi mini, a soxole wugan ti!

E yi Yesu magele, e yi a bonbo

Matiyu 26.67-68, Maraka 14.65

⁶³ Muxun naxanye yi Yesu kantanma, ne yi Yesu magele, e yi a bonbo.

⁶⁴ E yi a yeen maxidi, e yi a maxodin, e naxa, "Nde i bonboxi? Nabiya falane ti nxu xa."

⁶⁵ E yi a makonbi han!

E yi Yesu ti muxu gbeene yetagi

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.55-64, Yoni 18.19-24

⁶⁶ Kuye yibaxina, yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone yi e malan, e fa Yesu ra Kitisa Gbeene fema.

⁶⁷ E yi a fala, e naxa, "Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa."

A yi e yabi, a naxa, "Xa n na a fala e xa, e mi lama n na."

⁶⁸ Xa n na e maxodin, e mi n yabe,

⁶⁹ koni folo iki ma, n tan Muxuna Dii Xemen dxxoma nen Ala Senbemaan yiifanna ma."

⁷⁰ E birin naxa, "Alaa Dii Xemen nan i tan na nayi ba?" A yi e yabi, a naxa, "E bata a fala. A tan nan n tan na."

⁷¹ E yi a fala, e naxa, "En mako mi fa sere ma sanon! En tan yeteen bata a xuiin me!"

23

E siga Yesu ra Pilati fema

Matiyu 27.1-2, 11-14, Maraka 15.1-5, Yoni 18.28-38

¹ Yamaan birin yi Yesu tongo, e siga a ra Pilati fema,

² e a kansun folo na yi, e naxa, "Nxu bata xemeni ito suxu, a nxo siyani murutema. A yi a fale e xa, a e nama mudun so Manga Gbeen yii. A naxa, a tan nan Alaa Muxu Sugandixin na e nun mangana."

³ Awa, Pilati yi a maxodin a naxa, "Yahudiyane mangan nan i tan na ba?"

Yesu yi a yabi, a naxa, "On, alo i a falaxi kii naxan yi."

⁴ Na xanbi ra, Pilati yi a fala saraxarali kuntigine nun yamaan xa, a naxa, "N mi xemeni ito yalagi fe toxi hali!"

⁵ Koni e mon yi kata, e naxa, "A bata yamaan tagi so a xaranna xon ma! A foloxi Galile nin han sa dxxo Yudaya birin na, iki a bata fa be fan yi."

⁶ Pilati ito me waxatin naxan yi, a yi maxodinna ti, a naxa, "Galile kaan nan xemeni ito ra ba?"

⁷ A na kolon waxatin naxan yi fa fala Yesu kelixi na yamanan nin Herode yi kuntigiyani denaxan yi, a yi a rasiga a ma, Herode fan yi Yerusalen taani na waxatini.

Yesu Herode fema

⁸ Herode Yesu to waxatin naxan yi, na yi rafan a ma kati, amasoto a bata yi Yesu a fe

mē nun! A xōnla yi a ma nun, a xa a to xabu waxati xunkuye. A yi waxi a xōn ma, a xa Yesu to kabanako fena ndee lige.

⁹ Nanara, Herode yi Yesu maxōdin sanja ma wuyaxi, koni Yesu mi a yabi hali fala keden peen na!

¹⁰ Saraxarali kuntigine nun sariya karamōxōne yi Yesu kansun kati!

¹¹ Herode nun a sofane yi Yesu magele, e yi a rafeya kati! E yi doma faḗin nagodo a ma, e yi a raxete Pilati ma.

¹² Na lōxōn yetēni Pilati nun Herode yi findi xōyimane ra amasōto e mi yi rafan e bode ma nun.

E Yesu faxa feen nagidi

Matiyu 27.15-26, Maraka 15.6-15, Yoni 18.39-19.16

¹³ Pilati yi saraxarali kuntigine nun man-gane nun yamaan maxili, a yi e malan,

¹⁴ a yi a fala e xa, a naxa, “E bata fa xēmeni ito ra n fēma, a a yamaan namurutema. Nba, n bata a fēsefēse e yete xōri. E a kansunxi fe ḡaxin naxanye ra, n mi a sōn toxi hali keden.

¹⁵ Herode fan mi a sōn toxi. Nanara, a bata a raxete n ma, xēmeni ito mi fe yo ligaxi a faxe naxan ma.

¹⁶ Awa, n xa a bōnbō, n yi a beḡin.”

¹⁷ Bayo Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sali wax-atine yi, fō Pilati xa muxu keden namini nēn kasoon na e xa.

¹⁸ Muxune birin yi sōnxō, e naxa, “Yesu xa faxa, i Baraba beḡin nxu xa!”

¹⁹ Baraba yi kasoon na muruten nun muxu faxa feen nan ma taani.

²⁰ A xōli yi Pilati ma a xa Yesu beḡin. Nanara, a mōn yi yamaan xili.

²¹ Koni e mōn yi sōnxō, e naxa, “A gbang-ban wudin ma!”

²² Pilati yi a fala e xa sanja ma saxan, a naxa, “A fe ḡaxin mundun ligaxi? N mi fe ḡaxi yo toxi a ra a faxe naxan ma. N xa a bōnbō, n yi a beḡin.”

²³ Koni e lu sōnxōe, e yi e xuini te, e naxa, a Yesu xa gbangban wudin ma. E kui feen yi liga e sōnxō sōnxōna fe ra.

²⁴ Nanara, Pilati yi a kitin bolon alo e a fala a xa kii naxan yi.

²⁵ E waxi xēmen naxan xōn ma, a na beḡin e xa naxan sa kasoon na muruten nun muxu faxa feen na. Awa, a Yesu so e yii a e xa e rafan feen liga a ra.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Maraka 15.21-32, Yoni 19.17-27

²⁶ E sigama Yesu ra a gbangbandeni wudin ma waxatin naxan yi, e lan xēmena nde ra, a xili Simōn Sirēni kaana. A kelima xēen ma siga taani. E yi a suxu, e Yesu gbangban wudin sa a xun ma, e yi a bira Yesu fōxō ra.

²⁷ Muxu wuyaxi yi bira a fōxō ra. Naxanla ndee yi e ye nun, ne yi e yiin sa e xun ma, e gbelegbele a fe ra.

²⁸ Yesu yi a yete rafindi e ma, a yi a fala e xa, a naxa, “Yerusalēn ḡaxanle, e nama wuga n tan ma fe ra, koni e wuga e yete nun e diine fe ra.

²⁹ Amasōto lōxōna nde fama, muxuna nde a falama nēn fa fala, ‘Sewan gbantane xa, sewan ḡaxanle xa naxanye mi dii barixi, dii nga mi e ra.’

³⁰ Nayi, muxune a falama nēn geyane xa, e naxa, ‘E bira nxu fari,’ e yi a fala yire matexine xa, e naxa, ‘E nxu ye maluxun.’

³¹ Amasōto xa fe sifani itoe liga wudi xin-den na, nanfe ligama wudi xaren na nayi?”

³² E fe ḡaxi raba firinne fan tongo, a e xa faxa Yesu fēma.

³³ E na yiren li waxatin naxan yi naxan xili “xun xōri yirena,” e Yesu gbangban wudin ma na yi e nun fe ḡaxi raba firinne, keden a yiifanna ma, bodena a kōmēnna ma.

³⁴ Yesu naxa, “N Fafe, e mafelu, amasōto e naxan ligama e mi na kolon.”

Awa, e yi masensenna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

³⁵ Yamaan yi ti na yi, e lu Yesu matoc. Yamaan kuntigine yi a magele, e naxa, “A bata bodene rakisi, xa Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na, a xa a yete rakisi!”

³⁶ Sofane fan yi a magele, e fa a fēma, e yi minse muluxunxin ti a xa.

³⁷ E yi a fala, e naxa, “Xa Yahudiyane mangan nan i tan na, i yete rakisi.”

³⁸ E falani itoe seḡe a xun ma, e naxa, “Yahudiyane Mangan ni ito ra.”

³⁹ Fe ḡaxi rabaan naxanye yi gbangbanxi a fēma, n nde keden yi a rayelefu, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin xa mi i tan na ba? I yete rakisi e nun nxu tan fan!”

⁴⁰ Koni bonna yi a maxadi, a naxa, “I mi ḡaxue Ala yete ra ba? En tan fan yalagin nan bun ma be yi.

⁴¹ Koni en gbeen lanxi, amasōto en na en ma fe ḡaxin saranna nan sōtōma ito ra. Koni a tan mi fe ḡaxi yo ligaxi.”

⁴² A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Yesu, i na fa i ya Mangayani waxatin naxan yi, i xa i xaxili lu n xōn ma!”

⁴³ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N xa ḡōndin fala i xa, i luma n fēma nēn ariyanna yi to.”

Yesu faxa fēna

Matiyu 27.45-46, Maraka 15.33-41, Yoni 19.28-30

⁴⁴ Sogen bata yi a ratinxin, dimin yi so yamanan yiren birin yi han se din waxatin yi maso.

⁴⁵ Sogen yi dimi. Awa, dugin naxan yi sin-ganxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bō firinna ra.

⁴⁶ Yesu yi a xuini te kati, a naxa, “N Fafe, n bata n niin so i yii.”* A na fala xanbini, a faxa.

⁴⁷ Feen naxan liga, sofa kɛmɛn kuntigin yi na to, a yi Ala tantun, a naxa, “Muxu tinxinxin yatin nan yi ito ra!”

⁴⁸ Muxun naxanye fa fe yigɛdeni, a feen naxanye ligaxi e yɛɛ xɔri, e ne to waxatin naxan yi, e birin yi xɛtɛ e konni, e yiin saxi e xun ma, e wugama.

⁴⁹ Naxanye birin yi Yesu kolon ki faji e nun ɲaxanla naxanye bira a fɔxɔ ra keli Galile yi, ne yi sa ti yire makuyeni, e lu feni itoe matoc.

Yesu maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Maraka 15.42-47, Yoni 19.38-42

⁵⁰ Xɛmɛna nde yi na nun, a xili Yusufu. A yi yamaan fonne ye. A yi fan, a yi tinxin.

⁵¹ A mi yi tinxi bonne kiti saxin nun e kewanle ma. Arimate taan muxuna nde nan yi a ra, Yudaya yamanana. A yi Alaa Mangayaan nan mamema.

⁵² A siga Pilati konni, a sa a maxɔdin Yesu binbina fe ma.

⁵³ A yi a binbin ba wudin kɔɛ ra, a yi a kasangen. Awa, gaburun naxan gexi fanyeni alo faran yinla, muxɛ munma yi sa naxan kui singen, a yi sa a maluxun mɛnni.

⁵⁴ Yuman nan yi a ra nun. Matabu Lɔxɔn bata yi maso nun.

⁵⁵ Naxanla naxanye bira Yesu fɔxɔ ra keli Galile, ne yi siga Yusufu fɔxɔ ra, e sa gaburun to, alogo e xa a kolon Yesu binbin saxi kii naxan yi.

⁵⁶ E xɛtɛ e konni, e sa se xiri ɲaxumɛne nun latikɔnɔnna rafala a binbin xa.

E yi e matabu Matabu Lɔxɔni alo sariyana a fala kii naxan yi.

24

Yesu keli fena sayani

Matiyu 28.1-10, Maraka 16.1-8, Yoni 20.1-10

¹ Xati lɔxɔn xɔtɔn xɔtɔnni, ɲaxanle ture xiri ɲaxumɛn naxanye rafalaxi, e yi siga ne ra gaburu dɛɛn na.

² E yi a li gɛmɛn baxi gaburun dɛ ra.

³ E yi so gaburun kui koni e mi Marigi Yesu binbin to na yi.

⁴ E kuisanxin yi lu tixi na yi, e yi e tɛrɛna xɛmɛ dugi mayilenxi kan firinna e dɛxɔn ma.

⁵ Naxanle yi gaxu kati, e yi e xinbi sin, e e tigine sin bɔxɔn ma. Na xɛmɛ firinne yi a fala ɲaxanle xa, e naxa, “E niiramaan fenma faxa muxune yɛ nanfera?”

⁶ A mi be, a bata keli sayani. A yi Galile yi waxatin naxan yi, a naxan fala ɛ xa, ɛ xaxili lu na xɔn ma.

⁷ A naxa, “Ɔ Muxuna Dii Xɛmɛn xa so hake kanne yii, e yi a gbangban wudin ma, a soge saxandeni a keli sayani.”

⁸ Na xanbi ra, a falane yi rabira ɲaxanle ma.

⁹ E xɛtɛ keli gaburu dɛɛn na, e sa na birin fala xarandii fu nun kedenna xa e nun a muxune birin.

¹⁰ ɲaxanli itoe nan a fala xɛrane xa, Mariyama Magadala kaan nun Yoyana nun Mariyama Yaki nga e nun ɲaxanla bonne, ne yi feni itoe fala xɛrane xa.

¹¹ Koni e yi a miri a ɲaxanle daxuya falan nan tixi, e mi la e ra mume!

¹² Koni Piyeri yi keli, a siga gaburu dɛɛn na, a yi a yigodo, a yi a yɛ masa gaburun kui, a kasangenna kui genla to saxi, a xɛtɛ a konni. Feen naxan ligaxi, a kabɛma na ra.

Yesu siga fena Emayusi Taani

Maraka 16.12-13

¹³ Na lɔxɔ yɛtɛni, muxu firin yi sigama taadina nde yi naxan yi xili Emayusi, e nun Yerusalen taan yi tagi kuya ndedi.

¹⁴ Feen naxanye bata yi liga, e batuma na feene ma.

¹⁵ E yi batuma waxatin naxan yi, Yesu yi a maso e ra, e birin yi lu sigɛ.

¹⁶ E yi a to koni hali na, e mi a kolon.

¹⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E sigama kiraan xɔn waxatin naxan yi, ɛ yi nanfe falama?”

E sunuxin yi ti.

¹⁸ Na nde keden, naxan yi xili Kelopa, na yi a yabi, a naxa, “I tan keden peen nan Yerusalen taani ba, naxan mi a kolon feen naxanye ligaxi mɛnni waxati danguxini itoe yi?”

¹⁹ A yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfe ne ra?”

E yi a yabi, e naxa, “Feen naxan ligaxi Yesu Nasarɛti kaan na. Nabi sɛnbɛ kannan yi a ra a falan nun kewanli Ala nun yamaan birin yɛtagi.

²⁰ Saraxarali kuntigine nun en ma kuntigine yi a suxu, alogo e xa a faxa. E yi a gbangban wudin ma.

²¹ Anu, nxu bata yi nxu yigi sa a yi nun fa fala a tan nan Isirayila muxune xunbaan na. A birin mi na ra, a ligan soge saxanna nan to,

²² ɲaxanla ndee yi nxu tagi, ne nxu rakɔntɔfili nɛn. E siga nɛn gaburu dɛɛn na subaxani,

²³ e mi a binbin to, e xɛtɛ, e fa a fala nxu xa, a malekane mini nɛn e ma naxanye a fala e xa, a a niin bata bira ayi!

²⁴ Nxu lanfana ndee yi siga gaburu dɛɛn na, e sa a to alo ɲaxanle a fala nxu xa kii

* 23:46: 23.46 Yaburin 31.6

naxan yi, a yatin ligaxi na kii nin, koni e mi a to.”

²⁵ Awa, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ xaxili mi na. Nabine feen naxanye birin fala ɛ xa, ɛ mi la ne ra ɛ boɲɛni xulɛn!”

²⁶ Ɛ mi a kolon a lanma Alaa Muxu Sugandixin xa tɔɔ feni itoe ra benun a xa so a binyeni?”

²⁷ Na xanbi ra, feen naxan birin falaxi Yesu a fe yi Kitabun kui, fɔlɔ Nabi Musaa Kitabun ma, han nabi gbɛtɛye, a na birin yeɓa e xa.

²⁸ E yi sigama taan naxan yi nun, e to maso menna ra, Yesu yi a liga alo a dangumatoon na a ra.

²⁹ Koni e yi a raxɛte, e naxa, “Lu nxu fɛma amasɔto kɔɛ somaani ni i ra, dimin yi so.” Nayi, a yi lu e fɛma.

³⁰ A dɔɔ a dɛgedeni e fɛma, a burun tongo, a barikan bira Ala xa, na xanbi ra a buruni gira, a yi a so e yii.

³¹ E yeɛn yi rabi mafuren, e yi a kolon fa fala a Yesu na a ra. Koni a tunun e yetagi.

³² E yi a fala e bode xa, e naxa, “A ligaxi nɛn alo tɛɛn nan yi en kuiin ganma, a Kitabun fɛsɛfɛsɛma en xa waxatin naxan yi kiraan xɔn ma.”

³³ E keli mafuren, e xɛte Yerusalen taani, e xarandii fu nun kedenna li malanxi dɛnaxan yi e nun bonne.

³⁴ E yi a fala, e naxa, “Marigin bata keli sayani yati! Simɔn bata a to!”

³⁵ Feen naxan liga kiraan xɔn ma, muxu firinne yi ne yeɓa e xa, e Marigin kolon kii naxan yi, a buruni gira waxatin naxan yi.

Xarandiine yi Yesu to

Matiyu 28.16-20, Maraka 16.14-18, Yoni 20.19-23, Kɛwanle 1.6-8

³⁶ E yi ito falama waxatin naxan yi, Marigin yetɛɛn yi ti e tagi mafuren, a yi a fala e xa, a naxa, “Ala xa ɛ boɲɛn xunbeli.”

³⁷ E gaxu kati, e yi e miri, e naxa, a e bata muxun yelenna to.

³⁸ Koni a yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ kuisanxi nanfera, sikenɛ ɛ boɲɛni nanfera?”

³⁹ Ɛ n yiine nun n sanne mato, ɛ a kolonma nɛn a n tan nan a ra. Ɛ yiin din n na, ɛ a toma nɛn nayi amasɔto fati bendɛn nun xɔnne mi muxun yelenni alo ɛ a toma n tan yi kii naxan yi.”

⁴⁰ A to yi na falama e xa, a yi a yiin nun a sanne yita e ra.

⁴¹ Sɛwan nun kabɛn yi a liga, e mi la a ra xulɛn. Nayi, a yi e maxɔdin, a naxa, “Donsena ɛ yii be ba?”

⁴² E yeɛ ɛ gilinxi dungin so a yii,

⁴³ a yi a tongo, a yi a don e yetagi.

⁴⁴ Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “N yi ɛ fɛma waxatin naxan yi, n feni itoe nan fala ɛ xa. Feen naxan birin sɛbɛxi n ma fe yi Musaa Sariya Kitabun kui e nun nabine

kitabune nun Yaburin kui, fɔ ne xa kamali nɛn.”

⁴⁵ A yi a liga e xaxili sɔto alogo e xa Kitabuna feene famu.

⁴⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “Ito nan sɛbɛxi fa fala Alaa Muxu Sugandixin xa tɔɔ, a keli sayani a soge saxandeni.

⁴⁷ Tubi feen nun yulubi xafarin kawandin bama nɛn a xinli siyane birin xa, fɔlɔ Yerusalen taan ma.

⁴⁸ Feni itoe seren nan ɛ tan na.

⁴⁹ N Fafe Ala ɛ tuli sa naxan na, n tan yetɛɛn na rafama nɛn ɛ ma. Koni ɛ lu Yerusalen taani han na sɛnbɛn yi fa sa keli kore a godo ɛ xun ma.”

Yesu yi te ariyanna yi

Maraka 16.19-20, Kɛwanle 1.9-11

⁵⁰ Na xanbi ra, a siga e ra han Betani taani, a sa a yiini te dɛnaxan yi, a duba e xa.

⁵¹ A yi dubama e xa waxatin naxan yi, a keli e fɛma, a te ariyanna yi.

⁵² E to yelin a batuɛ, e sɛwaxi gbeen yi xɛte Yerusalen taani.

⁵³ E yi lu Ala Batu Banxini waxatin birin, e lu barikan bire Ala xa.

Yoni Yoni Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Sebe

Marigi Yesu fəxərabira naanin nan Yesu a taruxun nun a falane sebexi Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu nun Maraka nun Luka e nun Yoni. Yoni a fe yeba kiin nan baxi bonne ma. A luxi alo Yoni yi waxi Yesu a fe tilinxine nan makenen fe yi muxune xa. Na kui, a Yesu a fala wuyaxi sebexi nen bonne mi naxanye sebexi e nun a taruxuna ndee. A mən Yesu a dunuƴa yi gidin bunna yebama miriya tilinxin nin. Yoni Kitabun yireni ito sebexi nen fə ƴee tonge naanin hanma ƴee tonge sennin ƴəxəndən Yesu te xanbini kore xənna ma.

Kitabun yireni ito miriya tilinxina ndee nan singe yitama naxan Yesu fa xunna yebama. Yoni Yesu tiden yebama fala tilinxin nin alogo muxune xa e miri ki fajin Yesu a fe ma. Yoni mi Yesu bari kiin yebaxi. Yesu a dunuƴa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nen a yamaan xa. A mən kabanako fe wuyaxi liga nen. Yoni na nan yebama Ningila Yesu kui. Yoni mən Yesu a fala dənxe ne yebama dangu bonne ra. Dənxe na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a rakeli fena sayani.

Yoni Yesu a falane nan sebexi itoe ra naxanye Yesu keƴaan yitama en na: Yesu naxa, “N tan nan nii rakisın balon na.” (Yoni 6.35 nun 6.41 nun 6.48 nun 6.51) Yesu naxa, “N tan nan dunuƴa keƴenna ra.” (Yoni 8.12) Yesu naxa, “N tan nan sansanna so deen na yeƴene xa.” (Yoni 10.7) Yesu naxa, “N tan nan xuruse raba fajin na.” (Yoni 10.11 nun 10.14) Yesu naxa, “N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisın na.” (Yoni 11.25) Yesu naxa, “Kiraan nan n tan na, e nun ƴəndina e nun nii rakisina.” (Yoni 14.6) Yesu naxa, “N tan nan ƴəndin binla ra alo wudi binla.” (Yoni 15.1 nun 15.5)

Yesu mən a Alayana a fe falaxi wundoni na yire sifana ndee yi, a naxa, “N tan nan a ra, naxan na yi.” (Yoni 8.24 nun 8.28 nun 8.58 nun 13.19 nun 18.5) Kitabun yiren naxan xili Xəryaan sora 3.14, na naxa fa fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa mənni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mən naxa mənni fa fala a yeteen xili nen “N Na Yi.” Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala “N tan nan a ra, naxan na yi,” na bunna neen fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. (Yoni 1.1).

Alaa Falana fe

* **1:1 Alaa Falani** ito findixi Yesu nan na. A mato Yoni 1.14 kui. Ala dunuƴa da a falan naxan xən a fəloni, Ala na nan findixi muxun na, Yesu. † **1:6 1.6** Yoni Marafu Tiin nan Yoni ito ra.

¹ Dunuƴa fəloni, Alaa Falan yi na. Falan yi Ala fəma. Falan nan mən yi Ala ra.*

² A yi Ala fəma a fəloni.

³ Ala seen birin daxi a tan nan xən ma. Ala mi sese daxi a tan xanbi.

⁴ Nii rakisın yi a tan nin. Na nii rakisın yi findi keƴenna ra adamadiine xa.

⁵ Keƴenna yi mini dimini, koni dimin mi a na.

⁶ Ala yi muxuna nde xə naxan yi xili Yoni.†

⁷ Na yi fa, a findi keƴenna seren na, alogo muxun birin xa denkeleya a tan xən.

⁸ Keƴenna mi yi a tan na, koni a fa nen, alogo a xa fa keƴenna sereyaan ba.

⁹ Keƴenna yeteen nan yi na ra, naxan famato yi a ra dunuƴa muxune birin makenendeni.

¹⁰ Alaa Falan yi dunuƴa yi. Dunuƴa da a tan nan na, koni dunuƴa muxune mi a kolon.

¹¹ A fa nen a konni, koni a kon kaane mi a rasuxu.

¹² Koni naxanye a rasuxu e denkeleya a xinli, a senben fi nen ne ma e findi Alaa diine ra.

¹³ E mi barixi Ala diine ra adamadiyaan kiin xan xən ma hanma fati bendena hanma muxun sagona, koni na fataxi Ala nan na.

¹⁴ Alaa Falan yi findi fati benden na, a yi lu en ye. Nxu bata a binyen to, alo fafana dii xeme kedenna binyena, a lugoxi hinanna nun ƴəndin na.

¹⁵ Yoni yi a feen fala a xuini texin na, a naxa, “N na a tan nan ma fe fala, n naxa, ‘A fama n xanbi ra, koni a gbo n tan xa amasoto benun n tan xa da, a tan yi na.’”

¹⁶ En birin bata barakan soto barakan fari a hinan kamalixin xən ma.

¹⁷ Amasoto Alaa sariyan falaxi yamaan xa Musa nan xən ma, koni hinanna nun ƴəndin faxi Yesu nan xən ma, Alaa Muxu Sugandixina.

¹⁸ Muxu yo munma Ala to singen. Koni a Dii Xeme keden peen naxan nun a tan Ala lan, naxan a fafe fəma, na nan bata Ala yita en na.

Yoni Marafu Tiina sereyana fe

Matiyu 3.1-12, Maraka 1.1-8, Luka 3.1-18

¹⁹ Yoni sereyani ito nan ba, Yahudiyaane to saraxaraline nun Lewine xə a ma a maxəndideni keli Yerusalem taani, e naxa, “Nde i tan na?”

²⁰ Yoni mi tondi a fale, a yi a fala e birin yetagi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na.”

²¹ E yi a maxədin, e naxa, “Nde fa i tan na? Nabi Eli nan i tan na ba?” Yoni yi e yabi, a naxa, “En-en, na mi n tan na.” E mən yi a

maxodin, e naxa, “Nabiin nan i tan na ba?”
A yi e yabi, a naxa, “En-en, na mi n tan na.”

²² E yi a fala, e naxa, “Nde i tan na?
Amasoto naxanye nxu xexi, fa nxu xa sa nxu
dentegε nen ne xa. I nanse fale i yetε a fe yi?”

²³ Yoni yi e yabi Nabi Esayi a falane xon, a
naxa,

“N tan na a ra naxan a xuini tema tonbonni,
n naxa, ‘E kira tinxinxin nafala Marigin xa.’[‡]

²⁴ Farisi muxunS naxanye yi xexi Yoni ma,

²⁵ ne yi a maxodin, e naxa, “Xa Alaa Muxu
Sugandixin mi i tan na, Nabi Eli mi i tan
na, nabi mi i tan na, nanfera i fa muxune
rafuma igeni e sarijan feen na?”

²⁶ Yoni yi e yabi, a naxa, “N tan marafuun
tima igen nin, koni muxuna nde ε tagi ε mi
naxan kolon.

²⁷ A fama nen n xanbi ra, koni n tan mi lan
hali n yi findi a sankidi fulunna ra.”

²⁸ Ito birin ligaxi Betani taan nin, Yuruden
baan kidima, Yoni yi muxune rafuma igeni
denaxan yi.

Alaa Yexεε Diina fe

²⁹ Na xoton bode Yoni yi Yesu to fe a fema,
a naxa, “Alaa Yexεε Diin nan ito ra, naxan
dunuja birin yulubin bama.

³⁰ N yi ito nan ma fe falama, n naxa,
‘Muxuna nde fama n xanbi ra, koni a gbo n
tan xa amasoto benun n tan xa bari, a tan yi
na.’

³¹ N tan mi yi a kolon nun, koni n bata
fa yamaan nafudeni igeni alogo n xa a yita
Isirayila yamaan na.”

³² Yoni mon yi sereyani ito ba, a naxa, “N
bata Alaa Nii Sarijanxin to gode a ma ganba
sawurani, a yi lu a ma.

³³ N mi yi a kolon nun, koni naxan n
nafaxi yamaan nafudeni igeni, na a fala n
xa nen, a naxa, ‘I na Alaa Nii Sarijanxin to
gode naxan ma, a tan nan marafuun tima
Nii Sarijanxin na.’

³⁴ N bata a to, n yi a seren ba, fa fala Alaa
Dii Xemena a tan nan na.”

Yesu a xarandii singene fe

³⁵ Na xoton bode Yoni nun a xarandii firin
yi tixi nun,

³⁶ a yi Yesu to dangue, a naxa, “Alaa Yexεε
Diin nan ito ra!”

³⁷ A xarandii firinna yi a xuiin me, e siga
Yesu foxo ra.

³⁸ Yesu yi a yeε raxεte, a yi e to biraxi a foxo
ra, a yi e maxodin, a naxa, “E nanse fenma?”
E yi a yabi, e naxa, “Rabi, i yigiyaxi minen?”
Rabi bunna neen fa fala, “Karamoxo.”

³⁹ A yi e yabi, a naxa, “E fa a mato.” Se din
waxatin nan yi a ra nun. E yi siga, e sa a
yigiyaden to. E jinbari raso a fema.

⁴⁰ Xarandii firinna naxanye Yoni xuiin me
e bira Yesu foxo ra, na keden yi xili nen
Andire, Simon Piyeri xunyena.*

⁴¹ Andire yi a tada Simon fen keden na,
a yi a fala a xa, a naxa, “Nxu bata Mesiya
to.” Mesiya bunna neen fa fala, “Alaa Muxu
Sugandixina.”

⁴² Na xanbi ra, a fa Simon na Yesu fema.

Yesu yi a mato, a naxa, “Simon nan i tan
na, Yoni a dii xemena. I xili bama nen sonon,
Sifasi.” Xinli ito nun Piyeri, xili kedenna nan
e ra.†

Yesu yi Filipi nun Nataniyeli xili

⁴³ Na xoton bode Yesu yi a ragidi, a xa siga
Galile yamanani. A yi Filipi to, a yi a fala a
xa, a naxa, “Bira n foxo ra!”

⁴⁴ Filipi yi kelixi Betasada taan nin alo
Andire nun Piyeri.

⁴⁵ Filipi yi Nataniyeli to, a yi a fala a xa,
a naxa, “Musa muxun naxan ma fe sebe
Sariya Kitabun kui e nun nabine fan naxan
ma fe sebe, nxu bata a to, Yusufu a dii
xemena Yesu, Nasareti kaana.”

⁴⁶ Nataniyeli yi a maxodin, a naxa, “Se
fapin nεε kele Nasareti ba?” Filipi yi a yabi,
a naxa, “Fa a mato.”

⁴⁷ Yesu Nataniyeli to fe a fema waxatin
naxan yi, a naxa, “Isirayila kaan yetεen nan
ito ra! Yanfa mi naxan ma fe yi!”

⁴⁸ Nataniyeli yi a maxodin, a naxa, “I n
kolonxi di?” Yesu yi a yabi a naxa, “N ni i
toxi nen, i xode binla bun ma waxatin naxan
yi benun Filipi xa i xili.”

⁴⁹ Nataniyeli yi a yabi, a naxa, “Karamoxo,
Alaa Dii Xemen nan i tan na! Isirayila Man-
gan nan i tan na!”

⁵⁰ Yesu yi a fala, a naxa, “N to a falaxi i xa,
n naxa, ‘n bata yi i to xode binla bun ma,’
i denkeleyaxi n ma na nan na ba? I feene
toma nen naxanye gbo na xa!”

⁵¹ A yi a fala e xa, a naxa, “N xa jondin fala
ε xa, ε ariyanna deen nabixin toma nen, ε yi
Ala malekane to, e tema, e godoma Muxuna
Dii Xemen xon ma!”

2

Naxalandi tiina Kana taani

¹ Soge firin danguxina, e siga naxalandi
tideni Kana taani, Galile yamanani. Yesu
nga yi na nun.

² E yi Yesu nun a xarandiine fan xili na
j naxalandi tiini.

‡ 1:23: 1.23 Esayi 40.3 S 1:24: 1.24 Farisi muxune: Yahudiyanen nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sebe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyan bonne ra. E mon yi e benbane namunne suxuma kii xodekeni. E tan yi laxi malekane ra. E mon yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

* 1:40: 1.40 Muxune mon Piyeri ma a Pita. † 1:42: 1.42 Piyeri xinla bunna neen fa fala gemena.

³ Manpaan to dasa, Yesu nga yi a fala a xa, a naxa, “Manpaan bata jan e yii.”

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “N na, en ma fe na yi? N ma waxatin munma a li singen.”

⁵ Yesu nga yi a fala walikene xa, a naxa, “A na naxan fala e xa, e na liga.”

⁶ Awa, ige feɓe sennin yi dɔxi na nun, naxanye yi findixi Yahudiyane marasarijan ige sa seen na, litiri ye keme nan yi sama e keden kedenna birin kui.

⁷ Yesu yi a fala walikene xa, a naxa, “E ige feɓeni itoe rafe igen na.” E yi e rafe igen na pen!

⁸ Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “E igena nde sege, e siga a ra naxalandi ti sumunna kuntigin fema.” E yi siga a ra a xa.

⁹ Naxalandi ti sumunna kuntigin yi igen mato, a bata maxete manpaan na, koni a mi yi a keliden kolon. Anu, walikene naxanye igen sege, ne yi a kolon. Nanara, kuntigin yi naxalandi kannu xili,

¹⁰ a yi a fala a xa, a naxa, “Manpa fajin nan soma muxune yii singen, na xanbi ra, manpaan na muxune suxu waxatin naxan yi, i yi nde gbete ramini naxan mi fan naxi ra. Koni i bata manpa fajin namara han iki!”

¹¹ Yesu a kabanako fe singen ni ito ra, a naxan liga Kana taani Galile yamanani. A yi a binyen mayita a xarandiine ra, ne yi la a ra.

¹² Na xanbi ra, Yesu nun a nga nun a xunyene nun a xarandiine yi siga Kaperunan yi, e yi sa xi dando ti na.

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-13, Maraka 11.15-17, Luka 19.45-46

¹³ Waxatin bata yi maso Yahudiyane Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* yi rabama waxatin naxan yi nun, Yesu yi siga Yerusalen taani.

¹⁴ A yi muxune li Ala Batu Banxin tanden ma, e jingene nun yexene nun ganbane matima na. Gbeti masarana ndee fan yi dɔxi na nun.

¹⁵ Nayi, a yi fɔsɔnna rafala, a yi e birin kedi Ala Batu Banxini, jingene nun yexene, a yi gbeti masarane gbeti gbananne raxuya ayi bɔxɔni, a yi e tabanle rafelen.

¹⁶ Muxun naxanye yi ganba matini, a yi a fala ne xa, a naxa, “E itoe birin ba be. E nama n Fafe Alaa banxin findi sare soden na!”

¹⁷ Naxan sebexi Kitabuni, na feen yi rabira a xarandiine ma, a naxa, “I ya banxina fe xaminna n na han a n ganma alo tɛna!”

¹⁸ Yahudiyane yi a maxɔdin, e naxa, “I nɔɛ taxamasenna mundun yite nxu ra fa fala senbena i yii, i yi na birin liga?”

¹⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E Alaa banxini ito kala, n mɔn a tiye soge saxanna bun.”

²⁰ Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, “Ala Batu Banxini ito tixi jee tonge naanin e nun jee sennin nan bun ma. I tan nɔɛ na tiye soge saxanna bun?”

²¹ Koni Yesu yi Ala Batu Banxin naxan ma fe falama, a yeteen fati benden nan yi na ra.

²² Nanara, Yesu to keli sayani, a falan yi rabira a xarandiine ma. E yi la Kitabun na e nun Yesu a fala tixine.

Yesu muxune kui feene kolon

²³ Yesu yi Yerusalen taani waxatin naxan yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla waxatini, muxu wuyaxi yi a kabanako feene to, e denkeleya a ma.

²⁴ Koni Yesu mi yi a lannayaan saxi e yi, bayo a yi adamadiine birin kui feene kolon.

²⁵ A mako mi yi a ma, e xa muxu yo a fe fala a xa, bayo a tan yeteen yi adamadiin kui feene kolon.

3

Yesu nun Nikodemi a fe

¹ Farisi muxuna nde yi na nun, a yi xili Nikodemi, Yahudiyane kuntigina nde nan yi a ra.

² Na yi fa Yesu fema kɛɛn na, a yi a fala a xa, a naxa, “Karamɔɔ, nxu a kolon a karamɔɔn nan i ra fata Ala ra. I kabanako feen naxanye ligama, muxu yo mi nɔɛ ne lige xa Ala mi a xɔn na.”

³ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala i xa, xa muxun mɔn mi xete, a bari a nenen na, a mi nɔɛ Alaa Mangayaan toɛ.”

⁴ Nikodemi yi a maxɔdin, a naxa, “Muxun naxan bata fori, na mɔn nɔɛ bare di? A mi nɔɛ xete a nga fatini, a mɔn yi a bari!”

⁵ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala i xa, muxu yo mi nɔɛ soɛ Alaa Mangayani fɔ a bari fata igen nun Alaa Nii Sarijanxin na.

⁶ Naxan barixi fati bendeni, fati benden nan na ra. Naxan barixi Alaa Nii Sarijanxini, niin nan na ra.

⁷ I nama kabe bayo n bata a fala i xa, n naxa, ‘Fɔ e mɔn xa xete, e bari a nenen na.’

⁸ Foyen fama yiren nin denaxan na a kenen, i yi a xuiin me, koni i mi a keliden kolon, i mɔn mi a sigaden kolon. A na kii nin birin xa naxanye na bari Alaa Nii Sarijanxini.”

⁹ Nikodemi yi a maxɔdin, a naxa, “Na ligan di nayi?”

* 2:13. 2.13Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui.

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Isirayila kaane karamɔxɔn nan i tan na, i mi feni itoe kolon ba?

¹¹ N xa nɔndin fala i xa, nxu naxan kolon, nxu na nan falama. Nxu naxan toxi, nxu na nan sereya bama. Koni hali na, ε mi nxɔ sereya falan suxi.

¹² Nba, xa n dunuɲa feene fala ε xa, ε mi la ne ra. N na kore xɔnna feene fala ε xa, ε lama ne ra di?

¹³ Muxu yo munma te ariyanna yi singen, fɔ naxan kelixi ariyanna yi, n tan Muxuna Dii Xɛmɛna.”

¹⁴ “Musa saɲini te kore kii naxan yi tonbonni wudin ma, fɔ n tan Muxuna Dii Xɛmɛn fan xa yite na kii nin”

¹⁵ alogo naxan yo na denkeleya n ma, na xa habadan nii rakisin sɔtɔ.

¹⁶ Amasɔtɔ Ala bata dunuɲa xanu han a bata a Dii Xɛmɛ keden peen fi en ma, alogo muxu yo na denkeleya a ma, na nama halagi fɔ a habadan nii rakisin sɔtɔ.

¹⁷ Bayo Ala mi a Dii Xɛmɛn nafaxi dunuɲa yi alogo a xa dunuɲa muxune yalagi, koni alogo dunuɲa muxune xa kisi a xɔn ma.”

¹⁸ “Naxan yo na denkeleya a ma, na kanna mi fa yalagin sɔnɔn. Koni naxanye mi denkeleyaxi a ma, ne bata yelin yalage, bayo e mi denkeleyaxi Alaa Dii Xɛmɛ keden peen ma.

¹⁹ E yalagima ito nan na: Kenɛnna bata fa dunuɲa yi koni dimin nan nafen adamadiine ma dangu kenɛnna ra, amasɔtɔ e kewanle mi fan.

²⁰ Naxan yo fe paxin ligama, kenɛnna mi rafan na ma. Na mi minin kenɛnna ma, alogo a sɔnna nama mini kenɛnni.

²¹ Koni naxan fe tinxinxin ligama, na fama nen kenɛnna ma, alogo yamaan xa a yigbe a a walima Ala sagoon nin.”

Yesu nun Yoni a fe

²² Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga Yudaya yamanani. A waxati ti e fɛma. A yi yamaan nafuma igeni e tubi feen na.

²³ Yoni fan yi marafuun tima Ayenon xudeni Salin taan dɛxɔn ma, amasɔtɔ ige gbeen yi na nun. Yamaan yi lu sigɛ mɛnni e rafu-deni.

²⁴ Yoni munma yi sa kasoon na singen.

²⁵ Yoni a xarandiina ndee nun Yahudiyana nde yi e bode matandi fɔlɔ lan marasarijan feen ma.

²⁶ E yi siga Yoni fɛma, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, i xaxili luxi a xɔn ma ba, ε nun naxan yi Yuruden kidima, i naxan ma fe sereya ba nxu xa. Nba iki, a marafuun tima, muxune birin sigama a fɛma!”

²⁷ Yoni yi e yabi, a naxa, “Muxun mi sese sɔtɔma fɔ Ala na naxan fi a ma.

²⁸ E tan yetɛɛn nan n seren na, a n na a fala nɛn, n naxa, ‘Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na, xɛraan nan tun n tan na a yetɛ ra.’

²⁹ Naxalandi kanna nan gbee paxanla ra. Koni a xoyin naxan tixi a fɛma, na tuli matixi a ra. A na a xuiin mɛ waxatin naxan yi, a sɛwama nɛn. N ma sɛwan na kii nin, a dɛfexi.

³⁰ Fɔ a tan xa yite nɛn, n tan yi magodo.”

Naxan kelixi ariyanna yi

³¹ “Naxan kelixi kore xɔnna ma, na seen birin xun na. Naxan kelixi dunuɲa yi, dunuɲa gbeen nan na ra. Na dunuɲa feene nan falama. Naxan kelixi ariyanna yi, na nan seen birin xun na.

³² A naxan toxi, a a mɛ, a na nan sereya bama koni yamaan mi a sereya falan suxi.

³³ Naxan na a falan suxu, na bata a mayita a Ala nan tinxin.

³⁴ Ala naxan xɛxi, na Alaa falan nan tima amasɔtɔ Alaa Nii Sarijanxin fima a ma nɛn dan mi naxan na!

³⁵ Fafe Alaa Dii Xɛmɛn nafen a ma. A bata feen birin taxu a ra.

³⁶ Naxan na denkeleya a Dii Xɛmɛn ma, na habadan nii rakisin sɔtɔma nɛn. Naxan mi laxi a Dii Xɛmɛn na, na mi nii rakisin sɔtɛ, bayo Alaa xɔlɔn luma nɛn a fari!”

4

Samariya kaa paxanla fe

¹ Farisi muxune yi a mɛ fa fala Yesu yi xarandiine sɔtɔma dangu Yoni ra, a yi e rafu igeni.

² Anu, Yesu yetɛɛn mi yi marafuun tima, koni a xarandiine nan yi muxune rafuma.

³ Yesu to muxune falane mɛ, a keli Yudaya yamanani, a siga Galile yamanani.

⁴ A yi lan nun a xa dangu Samariya yamanani.

⁵ A taana nde li Samariya yamanani naxan xili Sikara, naxan yi maso xɛɛn na Yaxuba naxan so a dii xɛmɛn Yusufu yii.

⁶ Yaxubaa xɔɲinna yi na yi. Yesu bata yi xadan siga tideni, a yi dɔxɔ na xɔɲinna dɛ ra yanyin na.

⁷ Samariya kaa paxanla nde yi fa ige badeni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ki igeni, n xa n min.”

⁸ A xarandiine bata yi siga taani donse saradeni.

⁹ Samariya kaa paxanla yi a yabi, a naxa, “Yahudiyana nan i tan na, Samariya kaan nan n tan na. I n xandima igeni nanfera?”

* **3:14: 3.14Saɲini** te feen Musa xɔn, na mato Yatene 21.8-9 kui. Yesu **yite** nɛn a yelin xanbini gbangbanɲɛ wudin ma. A mɔn yi **te** ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. * **4:9: 4.9** Na waxatini Yahudiyane yi **Samariya kaane** yatexi kafirine nan na. E fe fɔlɔden sebexi Mangane Firinden 17.24 kui.

Amasoto Yahudiyane mako mi Samariya kaane ma.*

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa i yi Alaa kiseen kolon nun e nun naxan i xandixi igeni, xa i yi na fan kolon nun, i yi a xandima nen nun, a yi siimaya igen fi i ma.”

¹¹ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, ige rate se mi i yii, anu igen makuya. I na siimaya igen soton minen yi?”

¹² Nxu benba Yaxuba nan xojinni ito fixi nxu ma, a tan nun a diine nun a xuruseene birin yi e minma be nin nun. I tan gbo Yaxuba xa ba?”

¹³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Muxu yo igeni ito min, min xonla a suxuma nen mon,

¹⁴ koni n tan igen naxan fima muxune ma, xa muxun na min, min xonla mi fa a suxuma soton. Amasoto n ni igen naxan fima a ma, na luma nen a yi alo tigi igen naxan minima han a habadan nii rakisin soto.”

¹⁵ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, na igen fi n ma alogo min xonla nama fa n suxu soton, n mon yi fa ige badeni be.”

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Sa i ya xemen xili, e fa be.”

¹⁷ Naxanla yi a yabi, a naxa, “Xemen mi n yii.” Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata jondin fala fa fala xeme mi i yii.

¹⁸ Koni i bata yi doxo xeme suulun xon ma nun. I naxan yii iki, i ya xemen yeteen mi na ra. I bata jondin fala n xa.”

¹⁹ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, n bata a kolon fa yati, fa fala nabiin nan i tan na.

²⁰ Nxu tan Samariya kaane, nxu benbane Ala batu geyani ito nan fari, koni e tan Yahudiyane naxa, a lan nen, en xa Ala batu Yerusalem nin.”

²¹ Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, “La n na, waxatina nde fama, yamaan mi fa fama Fafe Ala batudeni geyani ito fari, e mon mi a batue Yerusalem taan fan yi.

²² E tan Samariya kaane, e naxan batuma, e mi na kolon. Nxu tan Yahudiyane naxan batuma, nxu na kolon, amasoto kisi feen fataxi Yahudiyane nan na.

²³ Koni waxatina nde fama, a yeteen bata a li, Ala batu muxu kendene fama Fafe Ala batudeni niin nun jondini nen yati! Bayo Fafe Ala na muxu sifane nan fenma, e yi a batu.

²⁴ Niin nan Ala ra. Naxanye a batuma, ne xa a batu niin nun jondin yatin nin.”

²⁵ Naxanla yi a fala a xa, a naxa, “N na a kolon fa fala Mesiya fama nen, naxan xili Alaa Muxu Sugandixina. A na fa waxatin naxan yi, a feen birin yebama nxu xa nen.”

²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “A tan nan n tan na, n tan naxan falan tima i xa ito ra.”

²⁷ Na waxatin yeteni, Yesu a xarandiine yi fa, e kabe amasoto e bata a li falan tiye naxanla xa. Koni e sese mi naxanla maxodin

fa fala, “I waxi nanse xon?” E mi Yesu fan maxodin fa fala, “I nanse falama naxanla xa?”

²⁸ Nba, naxanla yi ige ba fejen lu na, a xete taani. A sa a fala yamaan xa,

²⁹ a naxa, “E fa xemena nde mato, n bata feen naxanye birin liga, a bata ne birin fala n xa. Alaa Muxu Sugandixin mi a ra ba?”

³⁰ Na ma, yamaan yi keli taani, e siga Yesu fema.

³¹ Xarandiine yi Yesu mafanma na waxa-tini, e naxa, “Karamoxo, donseen don!”

³² Koni a yi e yabi, a naxa, “Donsena n yii, e mi naxan kolon.”

³³ Nayi, xarandiine yi e bode maxodin folo, e naxa, “Muxuna nde bata donseen fi a ma ba?”

³⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N ma donseen nan n xe muxun sagoon wanla keen na han wanla yi kamali.

³⁵ E a falama nen, e naxa, ‘Kike naanin luxi, malo xaba waxatin yi a li,’ koni n xa a fala e xa, e yeen nakeli, e xeeene mato. Maala bata mo, malo xaba waxatin bata a li.

³⁶ Malo xabane bata folo e saranna sote. E naxanye malanma, ne habadan nii rakisin sotoma nen. Nanara, maala bi muxun nun a xaba muxun sewama nen e bode xon ma.

³⁷ Na kui, jondin nan sandani ito ra, naxan a falaxi, a naxa, ‘Muxuna nde maala bima, gbete yi a xaba.’

³⁸ N bata e xe, e sa maala xaba, e mi naxan walixi. Muxu gbete ye nan a walixi. E tan yi tono soto e wanli.”

³⁹ Samariya kaan naxanye yi na taani, ne wuyaxi yi denkeleya Yesu ma na naxanla falana fe ra, a naxa, “N feen naxan birin ligaxi, a bata na fala n xa.”

⁴⁰ Nanara, Samariya kaane to fa Yesu fema, e yi a mafan, a xa lu e fema. Yesu yi lu e fema xii firin.

⁴¹ Muxu wuyaxi gbete ye yi denkeleya Yesu ma a falane fe ra.

⁴² Ne yi a fala naxanla xa, e naxa, “Nxu bata denkeleya iki koni nxu mi denkeleyaxi i ya falan gbansanna xan ma fe ra bayo nxu fan bata a xuiin me. Nxu bata a kolon yati fa fala dunu na muxune rakisimaan nan a tan na.”

Yesu yi kuntigina diini yalan

⁴³ Yesu to xii firin ti na, a yi siga Galile yamanani.

⁴⁴ Yesu yeteen bata yi a fala e xa nun, a naxa, “Nabiin mi binyen sote a yetena yamanani.”

⁴⁵ A Galile yamanan li waxatin naxan yi, na kaane yi a yisuxu ki faji, amasoto e fan

bata yi a fe ligaxine to Yerusalen taani Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla[†] waxatini. Bayo e fan yi na nun.

⁴⁶ Nayi, Yesu mon yi xete Kana taani Galile yamanani, a igen maxete manpaan na denaxan yi.

Mangana kuntigina nde yi menni naxan ma dii xemen yi furaxi Kaperunan yi.

⁴⁷ A to a me a Yesu bata fa Galile yi sa keli Yudaya yamanani, a yi siga a fema, a yi a mafan, alogo a xa siga Kaperunan yi, a sa a dii xemeni yalan. Amasoto a faxamatoon nan yi fa a ra.

⁴⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “E tan tondixi denkeleye fo e na taxamasenne nun kabanako feene to.”

⁴⁹ Mangana kuntigin yi a yabi, a naxa, “N kanna, yandi, fa en siga benun n ma diin xa faxa.”

⁵⁰ Yesu yi a fala, a naxa, “Siga, i ya dii xemen mi faxama.” Xemen yi la Yesu a falan na, a siga.

⁵¹ A yi sigama a konni waxatin naxan yi, a lan a walikene ra. Ne yi a fala a xa, fa fala a a diin mon a nii ra.

⁵² A yi e maxodin a dii xemen fisaxi waxatin naxan yi. E yi a yabi, e naxa, “Xoro yanyi tagini, a fati mawolonna yi a bejin.”

⁵³ Na yi rabira a fafe ma a Yesu a fala na waxatin nin, a naxa, “I ya dii xemen mi faxama.” Nanara, a tan nun a denbayaan birin yi denkeleya Yesu ma.

⁵⁴ Kabanako feen firinden nan ito ra Yesu naxan liga a to keli Yudaya yamanani siga Galile yamanani.

5

Yesu yi lebutenna rakendeya

¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga Yerusalen taani Yahudiyane sanla nde a fe ra.

² Nba, maxadena nde yi rafalaxi Yerusalen taan yexene so deen dexon, a xili “Betesata” Heburu xuini. Gage suulun tixi na maxaden nabilinni.

³ Fureto wuyaxi yi saxi na gagene bun ma, danxutone nun sankalatone nun lebutenne. E yi igeni maxa waxatin nan legedenma

⁴ amasoto malekana nde yi godoma igeni waxatina nde yi, a yi a yimaxa. Furetoon naxan singe na yi godo igeni, malekana igeni maxama waxatin naxan yi, na furen yi yalanma nen, a na findi a sifa yo ra.

⁵ Xemena nde yi na nun naxan yi furaxi jee tonge saxan e nun solomasexe.

⁶ Yesu to a to saxi na yi, a yi a kolon fa fala na xemen bata yi bu furaxi, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I waxi a xon ma, i xa kende ya ba?”

⁷ Furetoon yi a yabi, a naxa, “N kanna, igeni maxan waxatin naxan yi, muxe mi n yii be naxan n nagode igeni. N na kata, n xa godo a yi, muxu gbete singe nan godoma n yee ra.”

⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga.”

⁹ Xemen yi yalan sa, a yi a sa seen tongo, a siga.

Matabu Loxon nan yi a ra.

¹⁰ Na ma, xemen naxan kende yaxi, Yahudiyane yi a fala na xa, e naxa, “Sariyan mi a falaxi i xa i ya sa seen tongo Matabu Loxoni.”*

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan n nake ndeyaxi, na nan a falaxi, a n xa n ma sa seen tongo, n siga.”

¹² E yi a maxodin, e naxa, “Nde na ra naxan a falaxi, a i xa i ya sa seen tongo, i siga?”

¹³ Koni xemen naxan yi kende yaxi, na mi yi a kolon, bayo Yesu bata yi lo ayi yamaan ye.

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi sa a to Ala Batu Banxini, a naxa, “A mato, i bata kende ya. Fata yulubin ma alogo fe gbeten nama i soto naxan jaxu dangu ito ra.”

¹⁵ Xemen yi siga, a sa a fala Yahudiyane xa, a naxa, a Yesu nan a rakende yaxi.

¹⁶ Nayi, e yi Yesu fen yengen na, bayo a bata yi na liga Matabu Loxoni.

¹⁷ Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N Fafe Ala walima waxatin birin, a lan nen, n fan xa wali.”

¹⁸ Na ma, Yahudiya kuntigine mon yi e yixodxo feren fendeni Yesu faxa xinla ma. Amasoto a mi yi Matabu Loxon sariyan xan gbansan kalama, koni a mon yi a falama a a Fafe nan Ala ra, a yi a fala alo e nun Ala keden.

Alaa Dii Xemen senbena fe

¹⁹ Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jondin fala e xa. Fafana a Dii Xemen mi fefe lige a yete ma, fo a na a Fafe to naxan lige. N Fafe Ala na naxan liga, n tan a Dii Xemen fan na nan ligama.

²⁰ Bayo a Dii Xemen nafa na ma, a yi a yita a ra a feen naxanye birin ligama. A feene yitama a ra nen naxanye gbo itoe xa, alogo e birin xa kabene ma.

[†] 4:45: 4.45Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa ke kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorayaan 12.1-13 kui. * 5:10: 5.10 Farisi muxune namunne mi yi tinje wali yo xa ke Matabu Loxoni. Na feen sebexi Xorayaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu soxolexine mi yi maliye na loxoni hali muxune torgxi na namunna fe ra a xodexen na.

²¹ Amasoto n Fafe Ala faxa muxune rake-lima sayani kii naxan yi, a nii rakisin fi e ma, a Dii Xemen fan nii rakisin fima a waxon muxune ma na kii nin.

²² Fafe Ala mi muxu yo a kiti bolonma koni a bata muxu makitin birin taxu a Dii Xemen na,

²³ alogo muxun birin xa a Dii Xemen binya, alo Fafe Ala binyaxi kii naxan yi. Muxu yo mi a Dii Xemen binya, na mi Fafan fan binyaxi naxan a xexi."

²⁴ "N xa jondin fala e xa, naxan yo n ma falan me, a denkeleya n xe muxun ma, na habadan nii rakisin sotoma nen. Na kanna mi yalagima, koni a bata keli sayani, a so nii rakisini.

²⁵ N xa jondin fala e xa, waxatin fama, a bata a li, faxa muxune Alaa Dii Xemen xuiin namema nen. Naxanye na a me, ne nii rakisin sotoma nen.

²⁶ Bayo alo habadan nii rakisin Fafe Ala yii kii naxan yi, a bata a ragidi a Dii Xemen ma na kiini.

²⁷ A bata kiti saan senben fi a Dii Xemen ma, amasoto Muxuna Dii Xemen na a ra.

²⁸ E nama kabe ito ra, bayo waxatin fama faxa muxune birin a xuiin namema nen,

²⁹ e yi keli e gaburune kui. Naxanye fe fajin ligaxi, ne kelima nen, e nii rakisin soto. Naxanye fe jaxin ligaxi, ne fan kelima nen, e yalagi.

³⁰ N mi nae fefe lige n yete ra. N kitin sama nen alo n na mema kii naxan yi. N ma kitin mon tinxin bayo n mi n yete sagoon ligama, koni fo n xe muxun sagona."

Yesu a sereyane fe

³¹ "Xa n tan nan n yete sereyaan bama, e mi na yatema jondin na.

³² Koni muxu gbete na naxan sereyaan bama n xa. N na a kolon, a sereyaan naxan bama n ma fe yi, jondin nan na ra.

³³ E bata xerane rafa Yoni ma, a seren ba jondini.

³⁴ N tan mako mi adamadiine sereyaan ma koni n na falama nen alogo e xa kisi.

³⁵ Yoni luxi nen alo lenpu degena e tagi, a findi kenenna ra e xa. E bata tin sewe a kenenna ra waxatidi bun.

³⁶ Koni sereyana n yii naxan gbo Yoni gbeen xa. N Fafe Ala wanla naxanye soxi n yii n xa e rakamali, ne a yitama nen a n Fafe nan n xexi.

³⁷ Fafe Ala naxan n xexi, na fan bata seren ba n xa. E munma a xuiin me, e mon munma a yetagin to mume!

³⁸ A falan mi e tan kui, amasoto e mi denkeleyaxi a xeraan ma.

³⁹ E kitabun fefesefesema amasoto e mirixi a ma, a e habadan nii rakisin sotoma a xon ma, koni na fan seren bama n tan nan xa!

⁴⁰ Hali na, e mi tinxi fe n tan ma, e nii rakisin soto."

⁴¹ "N mako mi adamadiine binyen ma.

⁴² Koni n na e tan kolon. Alaa xanun-tenyaan mi e bopeni.

⁴³ N bata fa n Fafe Ala xinli koni e mi n nasuxi. Xa muxu gbete fa a yete xinli, e na tan nasuxuma nen.

⁴⁴ A rafan e ma, e xa binyen soto e bode ra koni e mi kataxi e yi binyen soto Ala keden peen yii. E denkeleyama na yi di?

⁴⁵ Koni e nama e miri fa fala n na e magima n Fafe xa nen. Musa nan e magima, e yigi saxi naxan yi.

⁴⁶ Xa e yi laxi Musa ra nun, e yi lama n tan fan na nen nun amasoto a bata n ma fe sebe.

⁴⁷ Koni xa e mi laxi a fe sebexine ra, e lama n ma falan na di nayi?"

6

Yesu yi muxu wuli suulun dege

Matiyu 14.13-21, Maraka 6.30-44, Luka 9.10-17

¹ Na xanbi ra, Yesu yi dangu Galile Daraan kidima, naxan mon xili Tiberiyadi Darana.

² Yama gbeen yi biraxi a foxo ra amasoto e bata yi a kabanako wanle to. A yi furetone yiyalanma.

³ Yesu nun a xarandiine yi te geyaan fari, e sa doko na.

⁴ Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla* bata yi maso.

⁵ Yesu yi a yeen nasiga, a yama gbeen to fe a fema. A yi a fala Filipi xa, a naxa, "En donseen sarama minen yi muxuni itoe xa, e yi e dege?"

⁶ A na fala a xa nen alogo a xa a kejaan fefesefe, bayo a yi a kolon a yi naxan ligama.

⁷ Filipi yi a yabi, a naxa, "Hali en gbeti gbanan keme firin sara donseen na, birin mi ndedi sote!"

⁸ Yesu a xarandiina nde Simon Piyeri ngaxakedenna Andire yi a fala, a naxa,

⁹ "Banxulanna nde be buru xun suulun nun yete firin a yii. Koni na nanse lige muxuni itoe birin na?"

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E yamaan nadoko." Nba, sexen yi menni han. Nayi, muxune birin yi doko. Fayida xeme wuli suulun nan joxon yi e ye nun.

¹¹ Yesu yi buru xunne tongo, a barikan bira Ala xa. Muxun naxanye yi doki na, a yi a taxun ne ra han e wasa! A yeten fan liga na kiini.

* **6:4 Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa koe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoro-yaan 12.1-13 kui.

¹² E birin to lugo, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E dungi dungi donxene matongo. E nama sese yikala.”

¹³ Nanara, e ne birin matongo. E debe fu nun firin nafe buru xun suulunna dungi dungi ra, naxanye lu e dege xanbini.

¹⁴ Na muxune to a to Yesu kabanako feen naxan liga, e yi a fala, e naxa, “Nabiin nan yati xemeni ito ra naxan yi lanma a fa dunu ya yi.”

¹⁵ Yesu yi a kolon, a e yi fama a karahanden nin, a xa findi mangan na. Nayi, a mon yi keli na, a kedenna yi siga गयाan fari.

Yesu yi sigan ti igen fari

Matiyu 14.22-23, Maraka 6.45-52

¹⁶ Ninbanna a lixina, a xarandiine yi godo daraan de,

¹⁷ e te kunkin kui siga daraan kidima Kaperunan binni. Ke yi so, Yesu mi fa e fema.

¹⁸ Foye gbeen yi fa, igen yi walanje ayi kati!

¹⁹ Na waxatini, xarandiine bata yi siga kilo suulun hanma sennin igen xun ma. E yi Yesu to a masoe kunkin na, a sigan tima igen fari. E yi gaxu.

²⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu, n tan nan a ra.”

²¹ Xarandiine yi tin a so kunkin kui, kunkin yi a sigaden li mafuren.

Yamaan yi Yesu fen

²² Na xoton bode yamaan naxan lu daraan de, ne yi a to a kunki keden peen nan yi na yi, anu Yesu mi te na kunkin kui. A xarandiine nan gbansan siga.

²³ Marigi Yesu barikan bira Ala xa denaxan yi, yamaan yi burun don, kunki gbete ye yi fa menni sa keli Tiberiyadi taani.

²⁴ Nanara, yamana a to waxatin naxan yi, a Yesu nun a xarandiine mi yi na, e te kunkine kui, siga Yesu fendeni Kaperunan yi.

Yesu luxi nen alo burun naxan findixi nii rakisi seen na

²⁵ E Yesu to daraan xanbi ra waxatin naxan yi, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamoxo, i faxi be waxatin mundun yi?”

²⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jondin fala e xa, e mi n fenma amasoto e bata kabanako feene to, koni bayo e bata burun don, e lugo.

²⁷ E nama wali donsena fe ra naxan kalama, fo naxan habadan nii rakisin fima e ma n tan Muxuna Dii Xemen naxan soma e yii. Amasoto Fafe Ala bata a taxamasenna sa n ma.”

²⁸ E yi a maxodin, e naxa, “Nxu tan nanfe ligama alogo nxu yi Alaa wanle ke.”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E walima Ala xa ikiini: E xa la a xeraan na.”

³⁰ E yi a yabi, e naxa, “I kabanako feen mundun ligama, nxu a to, nxu denkeleya i ma? I nanfe ligama na yi?”

³¹ Nxu benbane donseen don nen tonbonni naxan xili ‘Manna donsena’ alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, ‘A burun so e yii sa keli kore, e yi a don.’†

³² Yesu naxa, “N xa jondin fala e xa. Musa xa mi burun so e yii de sa keli kore, koni n Fafe Ala nan buru kenden so e yii, sa keli kore.

³³ Amasoto Ala burun naxan fima e ma, sa keli kore, na nan nii rakisin fi dunu ya muxune ma.”

³⁴ Nayi, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu kannu, lu na burun soe nxu yii tun.”

³⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan nan nii rakisin balon na. Muxu yo fa n tan ma, kamen mi na suxe mumu! Muxu yo denkeleya n tan ma, min xonla mi na suxe mumu!

³⁶ Koni n na a fala e xa nen, a e bata yi n to nun koni e mi denkeleya.

³⁷ N Fafe Ala muxun naxanye fi n ma, ne fama nen n fema. Naxan na fa n fema, n mi na kede mumu!

³⁸ Amasoto n godoxi nen sa keli ariyanna yi alogo n xa fa n xe muxun sagoon liga koni n tan sagoon mi a ra.

³⁹ N xe muxun sagoon ni i ra: a bata muxun naxanye fi n ma, n nama ne sese raló ayi, koni fo n xa e rakeli sayani loxo donxeni.

⁴⁰ Amasoto n Fafe Ala sagoon nan ito ra, a naxan yo na a Dii Xemen to, e denkeleya a ma, n yi e rakeli sayani loxo donxeni, ne habadan nii rakisin soto ma nen.”

⁴¹ Yahudiyaane yi Yesu mafala folo bayo a bata a fala, a naxa, “N tan nan balon na naxan sa kelixi ariyanna yi.”

⁴² Na ma, e naxa, “Yusufu a dii xemen Yesu xa mi ito ra ba? Nxu a fafe nun a nga kolon. A tan a falama di nayi, a godoxi nen sa keli ariyanna yi?”

⁴³ Yesu yi e yabi, a naxa, “E ba n mafale e bode tagi.

⁴⁴ Muxu yo mi fe n fema fo n Fafe Ala na naxan mabandun, n xe muxuna. Awa, n na a rakelima nen sayani loxo donxeni.

⁴⁵ Nabine bata a sebe, e naxa, ‘Ala e birin xaranna nen.’ Naxan yo na n Fafe Ala xuiin name, a yi a xaranna suxu, na fama nen n fema.

⁴⁶ Muxu yo munma Fafe Ala to, fo naxan kelixi Ala yi, na nan tun bata Fafe Ala to.

⁴⁷ N xa jondin fala e xa, muxu yo na denkeleya, na bata habadan nii rakisin soto.

⁴⁸ N tan nan nii rakisin balon na.

⁴⁹ E benbane burun don nen tonbonni, naxan xili Manna donsena, koni e faxa nen.

† 6:31: 6.31 *Manna donsena*: A mato Xoroyaana 16.13-15 nun 16.31 kui.

⁵⁰ Koni na balon ni i ra naxan sa kelixi ariyanna yi, muxu yo na a don, na mi faxama.

⁵¹ N tan nan nii rakisin balon na sa keli ariyanna yi. Muxu yo na baloni ito don, a nii rakisin sɔtɔma nɛn habadan. N fati bɛndɛn nan findixi baloni ito ra, n naxan fima alogo dunuɲa muxune birin xa nii rakisin sɔtɔ.

⁵² Yahudiyane xɔlɔxin yi e bode matandi fɔlɔ, e naxa, “Xɛmɛni ito nɔɛ a fati bɛndɛn fiye en ma di, en yi a don?”

⁵³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa ɲɔndin fala e xa, xa e mi Muxuna Dii Xɛmɛn fati bɛndɛn don, e yi a wunla min, nii rakisin mi luma e xa mume!

⁵⁴ Muxu yo n fati bɛndɛn don, a yi n wunla min, habadan nii rakisina a xa. N na a rakelima nɛn sayani lɔxɔ dɔnxɛni.

⁵⁵ Amasɔtɔ donse kɛndɛn nan n fati bɛndɛn na. Min se kɛndɛn nan n wunla ra.

⁵⁶ Naxan na n fati bɛndɛn don, a yi n wunla min, na bata lu n tan yi, n fan bata lu na kanni.

⁵⁷ Habadan Fafe, na nan n xɛxi. Nii rakisina n tan yii a barakani. Na kiini, naxan na balo n tan xɔn, na fan nii rakisin sɔtɔma nɛn n barakani.

⁵⁸ Baloni ito nan godoxi sa keli ariyanna yi. E benbane burun don nɛn naxan xili Manna donsena, e faxes. Koni, naxan na baloni ito don, na nii rakisin sɔtɔma nɛn habadan.”

⁵⁹ Yesu na birin falaxi waxatin naxan yi, a yi xaranna tima salide banxini Kapɛrunan taani.

Habadan nii rakisina fe

⁶⁰ E to na mɛ, a xarandii wuyaxi yi a fala, e naxa, “Xaranni ito xɔdɔxɔ de! Nde tinɲɛ a ma?”

⁶¹ Yesu yi a kolon a yete ma fa fala a xarandiine a mafalama a falana fe ra. Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “Na falan bata e magaxu ba?”

⁶² Xa e fa Muxuna Dii Xɛmɛn to tɛ a keli-deni go?

⁶³ Alaa Nii Sariɲanxin nan nii rakisin fima. Sese mi fati bɛndɛn na. N falan naxanye tixi e xa, niin nun nii rakisin nan ne ra.

⁶⁴ Koni hali na, e tan ndee mi denkeleyaxi.” Amasɔtɔ xabu a fɔlɔni, Yesu yi ne kolon naxanye mi yi denkeleyaxi a ma e nun naxan sa a yanfama.

⁶⁵ A mɔn yi a fala, a naxa, “Na feen ma, n bata a fala e xa, n naxa, ‘Muxu yo mi nɔɛ fɛ n fɛma fɔ n Fafe Ala na naxan mali.’”

⁶⁶ A xarandii wuyaxi yi xɛtɛ a fɔxɔ ra na waxatini, e mi fa siga a fɔxɔ ra sɔnɔn.

⁶⁷ Nanara, Yesu yi a fala a xarandii fu nun firinne xa, a naxa, “E tan go, e fan waxi xɛtɛ feni ba?”

⁶⁸ Simɔn Piyɛri yi a yabi, a naxa, “Marigina, nxu sigama nde fɛma? Habadan nii rakisi falane i tan nan yii.

⁶⁹ Nxu bata denkeleya, nxu bata a kolon fa fala i tan nan Alaa Muxu Sariɲanxin na.”

⁷⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “N tan xa mi e tan muxu fu nun firinne sugandixi ba? Koni hali na, muxu keden e ye, se ɲaxin nan na ra!”

⁷¹ A yi na falama Simɔn Isakariyoti a dii xɛmɛn Yudasi nan ma. Na yi a xarandii fu nun firinne nan ye, koni na nan yi a yanfama.

7

Yesu nun a ngaxakedenne fe

¹ Na xanbi ra, Yesu yi Galile yamanani siga. A mi tin sigɛ Yudaya yamanani amasɔtɔ Yahudiyɛn naxanye yi na, ne yi waxi a faxes feni.

² Yahudiyane Bubu Kui Sanla* bata yi maso.

³ Nanara, Yesu ngaxakedenne yi a fala a xa, e naxa, “I lan nɛn i xa keli be, i siga Yudaya yamanani, alogo i ya xarandiine xa i ya kabanako fe wanle to.

⁴ Muxun wanla naxan kɛma, a mi na luxunɲɛ xa a waxi findi feni xili kanna ra. Bayo i feni itoe ligama, i yete yita dunuɲa birin na.”

⁵ Amasɔtɔ hali a ngaxakedenne mi yi laxi a ra.

⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N ma waxatin munma a li singen. Koni waxatin birin lan e tan xa.

⁷ Dunuɲa mi nɔɛ e tan naɲaxue. Koni a bata n tan naɲaxu, amasɔtɔ n bata a fala a a kewanle ɲaxu.

⁸ E siga sanli. N tan mi sigama iki, amasɔtɔ n ma waxatin munma a li singen.”

⁹ A yi na fala e xa, a lu Galile yamanani.

Yesu yi siga yamaan malanni

¹⁰ Yesu ngaxakedenne sigaxin sanli, na xanbi ra a fan yi siga. Koni a mi a yete makenɛn, a yi a yeɛ raluxunɲɛ ayi.

¹¹ Yahudiyane yi a fen malanni, e naxa, “A minen yi?”

¹² Yamaan yi kɔyɛkɔyɛnma a fe yi han! Nde naxa, “Muxu faɲin nan a ra.” Nde fan naxa, “En-en, a yamaan mayendenma.”

¹³ Koni muxu yo mi falan ti kɛnɛnni a fe ma, amasɔtɔ e yi gaxuxi Yahudiyane yeɛ ra.

¹⁴ Malanna bata yi siga han a tagi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini, a yamaan xaran fɔlɔ.

* 7:2: 7.2Bubu Kui Sanla fe sebexi Saraxaraline 23.33-38 kui.

¹⁵ Yahudiyane yi kabe kati! E yi a fala, e naxa, “Xemēni ito Kitabun kolonxi di? A mi xaranxi.”

¹⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xaranna naxan tima, na mi kelixi n tan ma, koni a kelixi n xε muxun nan ma.

¹⁷ Naxan waxi Ala sagoon liga feni, na a kolonma nēn, xa xaranni ito kelixi Ala nan ma, hanma xa a kelixi n tan nan ma.

¹⁸ Muxun naxan a yetε a fe falama, na binyen nan fenma a yetε xa. Koni naxan binyen fenma a xε muxun xa, na jɔndin nan falama, tinxintareya mi na kanni.

¹⁹ Musa xa mi Alaa sariyan so ε yii ba? Koni ε sese mi sariyan suxi! Nanfera ε kataxi n faxa feen na?”

²⁰ Yamaan yi a yabi, e naxa, “Yinnani i fɔxɔ ra! Nde kataxi i tan faxa feen na?”

²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata yi kabanako fe gbee keden liga, ε birin kabe nen na ma.

²² Musa gaan tiin yamarin so nēn ε yii. Nanara, ε ε dii xemene dugi soma Matabu Lɔxɔni. Anu, Musa xa mi a folo koni xabu ε benbane.

²³ Xa ε ε dii xemene dugi soma Matabu Lɔxɔni, alogo Musaa sariyan nama kala, ε xoloma n tan ma nanfera, a n bata xemen gbɔndin birin nakendeya Matabu Lɔxɔni?

²⁴ E nama kitin bolon benun ε xa feen fεfεfεε. E kitin sa tinxinna nin.”

Yamaan yi Yesu a fe fala

²⁵ Yerusalen taan muxuna ndee yi a fala, e naxa, “Na xemen xa mi ito ra ba, e kataxi naxan faxa fe ra?”

²⁶ A mato, a falan tima kenenni, e mi a mafalama! Kuntigine bata a kolon ba, fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan ito ra?

²⁷ Koni Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, muxu yo mi a keliden kolonje. Koni en birin xemēni ito keliden kolon.”

²⁸ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi a xuini te, a naxa, “E n kolon ba e nun n keliden yetena? N mi faxi n yetε ma. Naxan n xexi, jɔndin nan na kanni ra. E mi a tan kolon,

²⁹ koni n tan a kolon, amasɔtɔ n kelixi a tan nan fema. A tan nan n xexi.”

³⁰ Na xanbi ra, e kata a suxu feen na. Koni muxu yo mi a yiin din a ra, amasɔtɔ a waxatin munma yi a li singen.

³¹ Koni muxu wuyaxi yi denkeleya a ma yamaan ye, e naxa, “Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, a kabanako feene lige nēn naxanye gbo muxuni ito gbeene xa ba?”

³² Farisi muxune yi yamaan koyekoyen xuini mε Yesu a fe ma. Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi kantan muxune rasiga a suxudeni.

³³ Yesu naxa, “N na ε fema han waxatidi mɔn, na xanbi ra n siga n xε muxun fema.

³⁴ E n fenma nēn, koni ε mi fa n toε sɔnɔn, amasɔtɔ n sigan denaxan yi, ε mi nɔε sigε na yi.”

³⁵ Yahudiyane yi a fala e bode tagi, e naxa, “A sigan minen yi, en mi a toε denaxan yi? A sigama Girekine yamanani ba, en kon kaane xuyaxi ayi denaxan yi, a yi Girekine xaran?”

³⁶ A falani ito bunna di? Fa fala, ε n fenma nēn, koni ε mi n toε? Fa fala, n sigan denaxan yi, ε mi sigε mēnni?”

Igen naxan habadan nii rakisɔn fima

³⁷ Sanla lɔxɔ dɔnxeni, sanla lɔxɔ gbeena, Yesu yi ti, a yi a xuini te, a naxa, “Xa min xɔnla naxan ma, a xa fa n ma, a fa a min.

³⁸ Naxan na denkeleya n tan ma, siimaya igene minima nēn na kanni alo baana, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.”†

³⁹ Yesu yi Alaa Nii Sarijanxin nan ma fe falama. Naxanye yi denkeleyama Yesu ma, ne yi a sɔtoma nēn. Na waxatini, Nii Sarijanxin munma yi fi, amasɔtɔ Yesu munma yi keli a binyeni.

Yamaan yi yitaxun Yesu a fe ra

⁴⁰ Muxuna ndee yi Yesu xuini mε yamaan ye, e naxa, “Nabi yetēen nan xemēni ito ra yati!”

⁴¹ Nde gbete ye fan naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan a ra.” Koni nde gbete ye naxa, “Alaa Muxu Sugandixin minima Galile yamanani di?”

⁴² Kitabun xa mi a falaxi ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin minima Dawuda bɔnsɔnna nin keli Betele mi taani, Dawuda dɔxɔdena?”‡

⁴³ Nanara, yamaan yi yitaxunxi a fe ra.

⁴⁴ Ndee yi waxi a suxu feni koni muxu yo mi a yiin din a ra.

Yahudiya kuntigine denkeleyatareyana fe

⁴⁵ Kantan muxune yi xete saraxarali kuntigine nun Farisi muxune fema, naxanye e maxɔdin, e naxa, “Nanfera ε mi faxi Yesu ra?”

⁴⁶ Kantan muxune yi e yabi, e naxa, “Muxu yo munma falan ti singen alo xemēni ito falan tima kii naxan yi.”

⁴⁷ Farisi muxune yi e maxɔdin, e naxa, “A bata ε fan mayenden n je?”

⁴⁸ E yamaan kuntigina nde kolon hanma Farisi muxuna nde naxan laxi a ra?

⁴⁹ Yamani ito mi Musaa sariyan kolon. Nanara, Ala dangana e fɔxɔ ra!”

† 7:38: 7.38 *Siimaya igena* fe mɔn sebexi Sakari 14.8 kui. 89.4-5 nun Yeremi 23.5 nun Mika 5.1 kui.

‡ 7:42: 7.42 A mato Samuyeli Firinden 7.12 nun Yaburin

⁵⁰ Nikodemi naxan bata yi fa Yesu fema a foloni nun, na yi e ye, a yi a fala e xa, a naxa,

⁵¹ “En ma sariyan na a ra ba, en xa muxun yalagi benun en xa a xuiin me, en yi a kolon a naxan ligama?”

⁵² E yi a yabi, e naxa, “Galile kaan nan i tan fan na ba? Kitabun xaran. I a kolonma nen nayi a nabiin mi kele Galile yamanani mumel!”

⁵³ Nayi, birin yi siga a konni.

8

Naxanla naxan suxu yalunyani

¹ Yesu yi siga Oliwi geyaan fari.

² Na xoton bode subaxani, a mon yi xete Ala Batu Banxini. Yamaan birin yi fa a fema, a dexo, a yi e xaran folo.

³ Sariya karamoxone nun Farisi muxune yi naxanla nde suxu yalunyaan ligadeni, e fa a ra, e yi a ti e tagi.

⁴ E yi a fala Yesu xa, e naxa, “Karamoxo, nxu naxanli ito suxi yalunyaan nan lige.

⁵ Musa a yamari nen Sariya Kitabuni, a na naxalan sifan xa magolon gemen na han a faxa. Nba, i tan naxa a di?”

⁶ E yi na falama a bunba feen nan ma, alogo e xa a suxu. Koni Yesu yi a yigodo, a lu sebenla tiye a yii sonla ra boxon ma.

⁷ E yi tixi a dexon ma na waxatini, e lu a maxodinne. Yesu yi a rakeli, a yi a fala e xa, a naxa, “Naxan munma yulubin liga e tagi singen, na singe xa gemen woli a ma.”

⁸ A mon yi a yigodo, a lu sebenla tiye boxon ma.

⁹ E ito me waxatin naxan yi, e birin yi keli na yi keden keden yeen ma folo xeme fonne ma. Yesu kedenna yi lu na yi, naxanla fan yi lu tixi na yi.

¹⁰ Yesu yi keli, a yi a fala naxanla xa, a naxa, “Nga naxanla, e minen yi? Muxe mi lu be, e yi i yalagi?”

¹¹ A yi a yabi, a naxa, “N fafe, muxu yo.”

Yesu naxa, “Nba, n tan fan mi i yalagima. Siga, koni i nama fa yulubin liga sonon.”

Dunuya kenenna nan Yesu ra

¹² Yesu mon yi falan ti e xa, a naxa, “N tan nan dunuya kenenna ra. Naxan na bira n tan foxo ra, na nii rakisin kenenna sotoma nen, a mi sigan tiye dimini mumel!”

¹³ Farisi muxune yi a fala a xa, e naxa, “I yete seren nan bama iki, nondi mi i ya sereyaan na!”

¹⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Hali n nan n yete seren ba, n nondin nan falama. Amasoto n

na n keliden nun n sigaden kolon. Koni e tan mi n keliden nun n sigaden kolon.

¹⁵ E kitin sama adamadiyaan nin. N mi muxu yo a kiti bolonma.

¹⁶ Koni xa n tan na kitin sa, n ma kitisaan findima nondin nan na, amasoto n keden mi a ra. Nxu nun n fafe na a ra naxan n xexi.

¹⁷ A sebexi e sariyan kui, a naxa, “Xa sere firinna falan naxan ti, nondin nan na ra.”*

¹⁸ N seren bama n yete xa, n fafe naxan n xexi, na fan seren bama n xa.”

¹⁹ E yi a fala a xa, e naxa, “I fafe minen yi?” Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi n kolon, e mi n fafe fan kolon. Xa e yi n tan kolon nun, e yi n fafe fan kolonma nen.”

²⁰ Yesu yi na falane birin tima, a lu xaranna tiye Ala Batu Banxini, Alaa kiseene rasuxuma denaxan yi. Hali na, muxu yo mi a suxu, amasoto a waxatin munma yi a li singen.

Yesu sigama denaxan yi

²¹ Yesu mon yi a fala e xa, a naxa, “N bata siga. E n fenma nen, koni e faxama nen e yulubine yi. N sigama denaxan yi, e mi noe sige menni.”

²² Nanara, Yahudiyane yi maxodinna ti, e naxa, “A waxi a yete faxa feen nin ba, bayo a falama, a naxa, ‘N sigama denaxan yi, e mi noe fe menni?’ ”

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Dunuya gbeen nan e tan na, koni n tan kelixi kore xonna nan ma. E tan fataxi dunuya ito nan na, koni n tan mi kelixi dunuya ito yi.

²⁴ Nanara, n na a falaxi e xa fa fala, e faxama nen e yulubine yi. Nba, xa e mi laxi a ra fa fala ‘N tan nan a ra, naxan na yi,’ e faxama nen e yulubine yi yati!”†

²⁵ E yi a maxodin, e naxa, “Nde i tan na?” Yesu yi e yabi, a naxa, “N naxan falama e xa xabu a foloni, na nan n tan na.

²⁶ Fala wuyaxi n xon e kitideni, koni naxan n nafaxi, nondin nan a tan na. N naxan mexi a ra, n na falama nen dunuya muxune xa.”

²⁷ E mi yi a famuma fa fala a fafe Ala nan ma fe falama e xa.

²⁸ Nanara, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E na Muxuna Dii Xemeni te† waxatin naxan yi, e a kolonma nen na yi fa fala ‘N tan nan a ra, naxan na yi.’‡ E a kolonma nen na waxatini, n mi fefe ligama n yete ma fo n fafe Ala n xaranxi naxan ma.

²⁹ Naxan n xexi, na n foxo ra, a mi n kedenna luxi, amasoto n na a rafan feen ligama waxatin birin.”

* **8:17: 8.17** A mato Sariyane 17.6 nun 19.15 kui. † **8:24: 8.24** A sebexi Xoroyaana 3.14 kui fa fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa menni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mon naxa menni fa fala a yeteen xili nen “N Na Yi.” Nayi, Yesu a falani ito bunna nen fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mon sebexi Yoni 1.1 kui. ‡ **8:28: 8.28** *Muxuna Dii Xemeni te* fena: A mato Yoni 3.14 kui. Yesu *yite* nen a yelin xanbini gbangbanje wudin ma. A mon yi *te* ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. § **8:28: 8.28** A mato Xoroyaana 3.14 kui.

³⁰ Muxu wuyaxi yi a falane me, e denkeleya a ma.

Nəndina i xərəyama nən

³¹ Na ma, Yahudiyan naxanye yi denkeleyaxi a ma, Yesu yi a fala ne xa, a naxa, “Xa ε n ma xaranna suxu, n ma xarandiin yeteen nan ε tan na na yi.

³² E jəndin kolonma nən, jəndin yi ε xərəya.”

³³ E yi a yabi, e naxa, “Iburahima bənsənnə nan nxu tan na. Han to, nxu mi yi muxə konyiya bun. Fa fala, ε xərəyama nən, na bunna di?”

³⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jəndin fala ε xa, naxanye yulubin ligama, yulubina konyin nan ne ra.

³⁵ Konyin mi luma denbayani waxatin birin, koni dii xəmən luma nən denbayani habadan.

³⁶ Xa Di Həməna ε xərəya, ε bata xərəya nayi yati!

³⁷ N na a kolon Iburahima bənsənnə nan ε tan na. Anu, ε kataxi n faxa feen na amasəto n ma falan mi xanma ε ma.

³⁸ N naxan toxī n Fafe Ala fəma, n na nan falama ε xa, koni ε naxan məxi ε fafe ra, ε na nan ligama.”

³⁹ E yi a yabi, e naxa, “Nxu fafe nan Iburahima ra.” Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa Iburahimaa diine nan yi ε ra nun, ε yi a liga feene ligama nən.

⁴⁰ N jəndin naxan məxi Ala ra, n na nan falama ε xa, koni hali na, ε kataxi n faxa feen na. Iburahima mi ito jəxənnə lige!

⁴¹ E fafe liga feene nan ligama.” E yi a yabi, e naxa, “Nxu mi barixi futun fari ma. Ala nan keden peen nxu Fafe ra.”

⁴² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε fafe nan yi Ala ra nun yati, ε yi n xanuma nən nun, amasəto n fataxi Ala nan na, n be nin iki. N mi faxi n yete ra, Ala nan n xəxi.

⁴³ N naxan falama, nanfera ε mi na yee toma? Amasəto ε mi nəε n fala xuiin me.

⁴⁴ E fafe nan Yinna Manga Setana ra, ε waxi a xən ma, ε xa a rafan feene liga. Xabu a fəloni muxu faxan nan a tan na. A mi tin jəndin ma amasəto jəndi mi a tan yi mume! A nən wulen falama, a minima a yete gbee kejaan nan ma amasəto wule xələn nan a ra. Wulene birin fafe nan a tan na.

⁴⁵ Koni ε mi laxi n na bayo n jəndin nan falama ε xa.

⁴⁶ Nde ε ye be naxan a yite a n bata yulubin liga? Xa n jəndin fala ε xa, nanfera ε mi lama n na?

⁴⁷ Naxan fataxi Ala ra, na a tuli matima nən Alaa falan na. E mi ε tuli matima bayo Ala gbee mi ε tan na.”

Yesu nun Iburahima fe

⁴⁸ Yahudiyanə yi Yesu yabi, e naxa, “Nxu mi jəndin xan falan ba, fa fala Samariya kaan nan i tan na jinan jaxin naxan fəxə ra?”*

⁴⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Yinnan mi n tan fəxə ra. N na n Fafe Ala nan tun binyama, koni ε tan n yelefuma.

⁵⁰ N mi binyen fenma n yete xa. Ala naxan kitin sama, na nan binyen fenma n tan xa.

⁵¹ N xa jəndin fala ε xa, naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sətə habadan!”

⁵² Yahudiyanə yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata a kolon yati, fa fala yinnana i tan fəxə ra! Iburahima bata faxa, nabine fan bata faxa, koni i tan naxa, ‘Naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sətə habadan.’

⁵³ I tan gbo nxu fafe Iburahima xa ba, naxan bata faxa? Nabine fan bata faxa. I ya fe mirixi di?”

⁵⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa n yi n yete binya nun, n ma binyen mi findima sese ra. N Fafe nan n binyama, ε a falaxi naxan ma fa fala ε Ala nan a ra.

⁵⁵ E mi a tan kolon, koni n tan a kolon. Xa n na a fala fa fala n mi a kolon, n bata findi wule xələn na nayi alo ε tan. Koni n na a kolon, n na a falan suxuma.

⁵⁶ E fafe Iburahima yengi yi tixi n fa waxatin na səwani. A bata a to, a yi səwa.”

⁵⁷ Yahudiyanə yi a fala a xa, e naxa, “I munma jee tonge suulun sətə singen, i yi Iburahima to nun ba?”

⁵⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jəndin fala ε xa, Iburahima barixi nən, n tan na yi.”†

⁵⁹ Na ma, e yi gemene tongo a magolon xinla ma, koni Yesu yi a luxun, a mini Ala Batu Banxini.

9

Yesu yi danxutəən yeen nabi

¹ Yesu yi a masiga tima waxatin naxan yi, a yi xəmənə nde to naxan barixi danxutəyani.

² A xarandiine yi a maxədin, e naxa, “Karaməxə, nanfera xəmənə ito barixi danxutəyani, a yeteen nan yulubin ligaxi ba hanma a sətə muxune?”

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “A yetəna yulubin xa mi a danxuxi, a sətə muxune fan gbeen mi a danxuxi. A danxuxi nən alogo Ala

* **8:48: 8.48** Na waxatini Yahudiyanə yi **Samariya kaane** yatəxi kafirine nan na. E fe fəlodən səbexi Mangane Firinden 17.24 kui. † **8:58: 8.58** Yesu a alayana a fe falaxi wundoni yireni ito yi. Na feen mən səbexi Xərəyaan 3.14 kui, na naxa fa fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa menni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mən naxa menni fa fala a yeteen xili nən “N Na Yi.” Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala “Iburahima barixi nən, n tan na yi,” na bunna nən fa fala Yesu findixi Alaa falan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mən səbexi Yoni 1.1 kui.

senben wanla xa mayita yamaan na a tan xon ma.

⁴ Fanni sogen texi fə en xa n xε muxuna wanle kε nən. Amasəto kəen somaan ni i ra, muxε mi nə wale waxatin naxan yi.

⁵ N dunuɲa yi waxatin naxan yi, dunuɲa kənenna nan n tan na."

⁶ Yesu to na fala, a dεgen namini bəxəni, a benden namulan a ra, a boron bəli danxutəon yεene ma.

⁷ A yi a fala xεmen xa, a naxa, "Sa i yεen naxa ige ramaradeni naxan xili Siloyan." Siloyan bunna nεen, "Xεrana." Na ma, xεmen yi siga, a sa a yεen naxa. A xetematona, a seen to.

⁸ Na xanbi ra, a dəxə bodene nun muxun naxanye yi a toma xandi tideni a fəloni, ne yi maxədinna ti, e naxa, "Xεmen naxan yi dəxi xandi tideni nun, na xa mi ito ra ba?"

⁹ Nde naxa, "A tan nan a ra." Koni bonne naxa, "En-εn, e maliga nən tun!" Koni xεmen yεen yi a fala, a naxa, "N tan nan yati a ra."

¹⁰ E yi a maxədin, e naxa, "I yεen nabixi di?"

¹¹ A yi e yabi, a naxa, "Xεmen naxan xili Yesu, na nan benden namulanxi a yi boron bəli n yεene ma. A yi a fala n xa, a naxa, 'Siga Siloyan yi, i sa i yεen naxa.' Nayi, n sa n yεen naxa, n yi seen to."

¹² E yi a maxədin, e naxa, "Na xεmen minen yi?"

A yi e yabi, a naxa, "N mi a kolon."

Farisi muxune yi danxutəon maxədin

¹³ Nba, xεmen naxan yi danxuxi nun, e yi siga na ra Farisi muxune fεma.

¹⁴ Anu, Yesu benden namulan waxatin naxan yi, a xεmen yεene rabi, Matabu Ləxən nan yi a ra.

¹⁵ Nanara, Farisi muxune mən yi xεmen maxədin a yεen nabi kiin ma. A yi a fala e xa, a naxa, "A benden nan namulanxi, a yi a bəli n yεene ma, n yi n yεen naxa, iki n bata seen to."

¹⁶ Farisi muxuna nde naxa, "Xεmen naxan ito ligaxi, na mi fataxi Ala xan na, amasəto a mi Matabu Ləxən tənna suxi." Koni nde gbεtε naxa, "Yulubi kanna nə kabanako fe sifani itoe ligε ba?" Na ma, e yitaxun.

¹⁷ Nba, Farisi muxune mən yi xεmen maxədin, e naxa, "I tan naxa a di a fe yi, a i tan naxan yεeye rabixi?"

A yi e yabi, a naxa, "Nabiin nan a ra."

¹⁸ Benun e xa xεmen sətə muxune xili, Yahudiyane mən mi yi laxi a ra a danxutəon nan yi a ra, a bata seen to.

¹⁹ E yi e maxədin, e naxa, "E diin nan ito ra ba, ε naxan ma a a sətəxi danxutəyaan nin? Nanfe ligaxi a to fa seen toma iki?"

²⁰ A sətə muxune yi e yabi, e naxa, "Nxu a kolon fa fala a nxə diin na a ra. Nxu mən a kolon a sətəxi danxutəyaan nin.

²¹ Koni nxu mi a kolon naxan a ligaxi a fa seen toma iki. Naxan a yεen nabixi, nxu mi na fan kolon. E a maxədin, bayo dii jəre mi fa a ra sənən. A yεen xa ε yabi!"

²² A sətə muxune ito fala nən, amasəto e yi gaxuxi Yahudiyane yεe ra, bayo Yahudiyane bata yi lan a ma fa fala naxan na a tiyε a ra, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, e na kanna kedima nən salide banxini.

²³ Na nan a liga, a sətə muxune naxa, "E a maxədin, amasəto dii jəre mi fa a ra sənən!"

²⁴ E mən yi na xεmen xili naxan yi danxuxi, e yi a fala a xa, e naxa, "Nəndin fala, i binyen fi Ala ma! Nxu a kolon fa fala yulubi kanna nan na xεmen na."

²⁵ Xεmen yi e yabi, a naxa, "N tan mi a kolon xa yulubi kanna nan a ra. N naxan kolon, danxutəon nan yi n na, koni iki n seen toma!"

²⁶ E yi a maxədin, e naxa, "A nanfe ligaxi i ra? A i yεen nabixi di?"

²⁷ A yi e yabi, a naxa, "N bata yelin na fale ε xa, koni ε mi ε tuli mati. Nanfera ε mən waxi a mε feni? E fan waxi findi feni a xarandiine nan na ba?"

²⁸ E yi a makonbi, e yi a fala a xa, e naxa, "A xarandiina i tan nan na, Musa gbεe xarandiine nan nxu tan na.

²⁹ Nxu a kolon fa fala Ala falan ti nən Musa xa, koni nxu mi xεmeni ito kelide kolon!"

³⁰ Xεmen yi e yabi, a naxa, "Ee! Nba, kabanako feen nan na ra, ε mi a keliden kolon, koni a bata n tan yεen nabi.

³¹ En na a kolon fa fala Ala mi a tuli matima yulubi kanne ra. A tuli matima a binya muxu nan xui ra naxan a sagoon ligama.

³² Xabu dunuɲa da, muxε munma a mε singen fa fala muxuna nde bata danxutəon yεen nabi naxan sətəxi danxutəyani.

³³ Xa xεmeni ito mi fataxi Ala xan na nun, a mi yi nə fefe ligε nun."

³⁴ E yi a yabi, e naxa, "I sətəxi yulubin yεen nin, i kataxi nxu xaran feen nan na ba?" E yi a kedi tanden ma.

Danxutəyana Alaa feene yi

³⁵ Yesu yi a mε fa fala a e bata xεmen kedi. A yi a to, a naxa, "I bata denkeleya Muxuna Dii Xεmen ma ba?"

³⁶ Xεmen yi a yabi, a naxa, "N kanna, nde na ra alogo n xa denkeleya a ma?"

³⁷ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I bata yelin a toε, a tan nan falan tima i xa iki."

³⁸ Xεmen yi a fala, a naxa, "N Marigina, n bata denkeleya i ma." A yi a xinbi sin Yesu bun ma.

³⁹ Yesu naxa, "N faxi dunuɲa makitiden nin alogo danxutəne xa seen to, yεe kanne yi danxu."

⁴⁰ Farisi muxuna ndee yi a fεma na yi, ne yi a xuiin mε. E yi a maxədin, e naxa, "I yengi a ma danxutəon nan nxu tan fan na ba?"

⁴¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa danxutɔɔn nan yi ɛ ra nun, ɛ mi yi yatɛma yulubi kanna ra na yi. Koni bayo ɛ naxa, ‘Nxu seen toma,’ ɛ yulubin luma nɛn ɛ ma na yi.”

10

Yɛxɛɛ kulana fe sandana

¹ Yesu naxa, “N xa ɲɔndin fala ɛ xa, muxun naxan mi soma xuruse sansanni fata a so deɛn na, koni a te sansanna ra, muɲaden nun mafu tiin nan na kanna ra.

² Muxun naxan soma xuruse sansanni fata a deɛn na, xuruse rabaan nan na kanna ra.

³ De kantanna deɛn nabima a xa nɛn. A na a yɛxɛɛne xili waxatin naxan yi, e a xuiin mɛma nɛn, a yi e ramini.

⁴ A na a gbeene ramini waxatin naxan yi, a ti e yɛɛ ra, a yɛxɛɛne birama a fɔxɔ ra nɛn, amasɔtɔ e a xuiin kolon.

⁵ E mi biraama muxu gbɛtɛ fɔxɔ ra, e gima muxu gbɛtɛ yɛɛ ra nɛn, amasɔtɔ e mi a xuiin kolon.”

⁶ Yesu yi sandani ito sa e xa, koni a feen naxan falama e xa, e mi na famu.

Yesu, xuruse raba faɲina

⁷ Nayi, Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, “N xa ɲɔndin fala ɛ xa, n tan nan sansanna so deɛn na yɛxɛɛne xa.

⁸ Naxanye birin faxi n yɛɛ ra, muɲadene nun mafu tiine nan yi ne ra. Koni yɛxɛɛne mi e tuli mati ne xuine ra.

⁹ N tan nan sansanna so deɛn na. Muxu yo so n tan xɔn ma, na kisima nɛn. Na nɔɛ mine nɛn a so, a yi balon sɔtɔ.

¹⁰ Muɲaden mi fama fefe ra fɔ muɲan nun faxa tiin nun kalan xili ma. N tan faxi nɛn alogo e xa dunuɲa yi gidi defexin sɔtɔ.”

¹¹ “N tan nan xuruse raba faɲin na. Xuru se raba faɲin tinɛ nɛn, a faxa yɛxɛɛne fe ra.

¹² Koni walikɛɛn tan mi luxi alo xuruse rabana bayo a gbee mi yɛxɛɛne ra. Xa a kankon to fɛ, a yɛxɛɛne rabɛpinma nɛn, a yi a gi. Kankon yi wuru yɛxɛɛ kuruni a yi e raxuya ayi.

¹³ Walikɛɛn nan na ra, yɛxɛɛne fe kɔntɔfili mi a ma.

¹⁴ N tan nan xuruse raba faɲin na. N na n ma xuruseene kolon, e fan n kolon

¹⁵ alo Fafana n kolon kii naxan yi, alo n fan Fafan kolon kii naxan yi. N nan n niin fima nɛn n ma xuruseene fe ra.

¹⁶ Yɛxɛɛ gbɛtɛye n yii naxanye mi kulani ito yi fɔ n xa fa ne fan na. E tuli matima nɛn n xuiin na. E findi kuru kedenna ra xuruse raba kedenna xa.

¹⁷ N Fafe Ala bata n xanu amasɔtɔ n bata n niin fi, alogo n mɔn xa sa a sɔtɔ.

¹⁸ Muxu yo mi n niin bɛ n yi, koni n na a fima nɛn n yetɛ ra. Senbɛna n yii, n yi a fi, a

senbɛn mɔn n yii, n yi a tongo. N yamarini ito nan sɔtɔxi n Fafe Ala ra.”

¹⁹ Yahudiyanɛ mɔn yi yitaxun na falane fe ra.

²⁰ E wuyaxi yi a fala, e naxa, “Yinna ɲaxin nan ito fɔxɔ ra. Seen bata so a yi! ɛ tuli matima a ra nanfera?”

²¹ Koni bonne naxa, “Yinna ɲaxin naxan fɔxɔ ra, na mi falan tima na kiini. Yinnan nɔɛ danxutɔɔn yɛɛn nabiye ba?”

Yahudiyanɛ yi e mɛ Yesu ra

²² Ala Batu Banxin nabi waxatin sanla sewan nan yi a ra Yerusalen taani, xunbeli waxatini.

²³ Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tanden ma Sulemani a Gagene bun ma.

²⁴ Yahudiyanɛ yi a rabilin, e yi a fala a xa, e naxa, “I sikɛni ito bama nxu ma waxatin mundun yi? Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa kɛnɛnni.”

²⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata yelin a fale ɛ xa, koni ɛ mi laxi a ra. N kabanako fe wanla naxanye kema n Fafe Ala senbɛni, ne nan n seren na.

²⁶ Koni ɛ mi laxi n na, amasɔtɔ n ma yɛxɛɛne mi ɛ tan na.

²⁷ N ma yɛxɛɛne n xuiin mɛma nɛn. N na e kolon, e birama nɛn n fɔxɔ ra.

²⁸ N habadan nii rakisin fima e ma nɛn, e mi faxɛ habadan. Muxu yo mi nɔɛ e bɛ n yii.

²⁹ N Fafe Ala naxan e soxi n yii, na gbo birin xa. Muxu yo mi nɔɛ e bɛ n Fafe Ala yii.

³⁰ N tan nun n Fafe, keden nan nxu ra.”

³¹ Yahudiyanɛ mɔn yi gɛmɛne tongo a magɔlɔn xinla ma.

³² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N bata wali faɲi wuyaxi kɛ ɛ yetagi n Fafe Ala barakani. ɛ n magɔlɔnma wanla mundun ma fe ra ne yɛ nayi?”

³³ Yahudiyanɛ yi a yabi, e naxa, “Nxu mi i magɔlɔnma wali faɲine xan ma fe ra fɔ i Ala rayelefun naxan tima! Bayo muxun nan tun i tan na, koni i kataxi i xa i yetɛ findi Ala ra!”

³⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “A mi sebɛxi ɛ sariyani ba, a Ala naxa, ‘Alane nan ɛ tan na?’”

³⁵ Kitabun naxan falaxi ɲɔndin nan na ra habadan. Alaa falan tixi muxun naxanye xa, xa a yi a fala ne ma, a ‘alane’ nan ne ra,

³⁶ nanfera ɛ tan naxa, a n tan bata Ala rayelefu n to a falaxi a Alaa Dii Xemen nan n tan na? N Fafe Ala nan n sugandixi, a yi n nafa dunuɲa yi.

³⁷ Awa, xa n mi Fafe Alaa wanla kema hali ɛ mi la n na.

³⁸ Koni xa n na e kɛma, xa ɛ mi la n na, ɛ la n ma wanle ra alogo ɛ xa a kolon fa, a Fafana n yi e nun n tan fafani.”

³⁹ Yahudiyane mən yi kata Yesu suxu feen na, koni a yi a ba e yii.

⁴⁰ Yesu mən yi xete Yuruden kidi ma, Yoni yi marafuun tima denaxan yi igeni a fəloni. A sa lu na.

⁴¹ Muxu wuyaxi yi fa a fəma, e naxa, “Yoni mi kabanako fe liga, koni a falan naxanye birin tixi xəməni ito a fe yi, jəndin nan ne ra.”

⁴² Muxu wuyaxi yi denkeleya a ma mənni.

11

Lasarusi faxa fəna

¹ Xəməna nde yi furaxi, naxan yi xili Lasarusi Betani kaana, Mariyama nun a tada yaxalanmana, Marata yi dōxi taan naxan yi.

² Mariyama findi yaxanla nan na naxan latikonənna sa Marigin sanne ma, a yi e masugusugu a xun sexene ra, na ngaxake-denna Lasarusi nan yi furaxi.

³ Nanara, a tadane yi xeraan nasiga Yesu ma, e naxa, “Marigina, i xəyin bata fura.”

⁴ Yesu to na mē, a naxa, “Saya fure mi a ra. Ito ligaxi nən alogo Alaa xə binya. Alaa Dii Xəmen binyama nən furen i to xən ma.”

⁵ Marata nun a xunyen yaxalanmaan nun Lasarusi yi rafan Yesu ma han!

⁶ Anu, a to a mē fa fala a Lasarusi furaxi, a yi denaxan yi, a mən yi xii firin ti mənni.

⁷ Na xanbi ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “En xete Yudaya yamanani.”

⁸ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Karaməxo, a munma bu singen Yahudiyane yi waxi i magolon feni, i mən waxi xete feni mənna nin ba?”

⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Yanyin birin na, kenenna mi na ba? Naxan na sigan ti yanyin na, na mi dagalanma ayi amasoto a dunuɲa kenenna toma.

¹⁰ Koni xa muxun sigan ti kəeen na, a dagalanma ayi nən amasoto kenenna mi na.”

¹¹ Yesu to na fala, a naxa, “En xəyin Lasarusi xiin nən, koni n xa sa a raxulun.”

¹² A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Marigina, xa a xiin nən, a kəndeyama nən.”

¹³ Koni Yesu yi Lasarusi faxa feen nan ma fe falama nun. A xarandiine yi mirixi a ma, a xixənla nan tun yi a ma.

¹⁴ Nanara, Yesu yi falan makenen e xa, a naxa, “Lasarusi faxaxin nan a ra.

¹⁵ Koni n bata sewa e tan ma fe ra bayo n mi yi a fəma nun, alogo e xa denkeleya. En siga a fəma.”

¹⁶ Nayi, Tomasi, naxan yi xili a “Gulunna,” na yi a fala xarandiin bonne xa, a naxa, “En fan xa siga, alogo en birin xa sa faxa!”

Yesu nan nii rakisin fima

¹⁷ Yesu to fa, a yi a kolon a Lasarusi malux-unna bata yi xii naanin ti.

¹⁸ Betani nun Yerusalən taan yi tagi so, fo kilo saxan jəxən.

¹⁹ Yahudiya wuyaxi bata yi fa nun Marata nun Mariyama xunye xəməmaan saya xəntənna tideni e ma.

²⁰ Marata to a mē, a Yesu fama, a yi siga a ralandeni koni Mariyama yi lu banxini.

²¹ Marata yi a fala Yesu xa, a naxa, “N Marigina, xa i yi be nun, n xunyen mi yi faxe nun!”

²² Koni n na a kolon, hali iki, i na Alaa maxandi fefe ra, a na ligama i xa nən.”

²³ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I xunyen mən kelima nən sayani.”

²⁴ Marata yi a yabi, a naxa, “N na a kolon a kelima nən sayani dunuɲa rapanni.”

²⁵ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisin na. Naxan na denkeleya n tan ma, hali a faxa, a nii rakisin soto ma nən.

²⁶ Naxan na lu a nii ra a denkeleya n ma, na mi faxe mume! I laxi ito ra ba?”

²⁷ Marata yi a yabi, a naxa, “Ŋn Marigina, n laxi a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa Dii Xəməna, naxan yi fama dunuɲa yi nun.”

²⁸ Marata na fala xanbini, a xete, a yi a xunyen Mariyama xili wundoni, a yi a fala a xa, a naxa, “Karaməxo be yi, a i xilima.”

²⁹ Mariyama na mē waxatin naxan yi, a yi keli mafuren, a sa a ralan.

³⁰ Yesu munma yi taan li nun, Marata a li denaxan yi, a yi mənna nin nun.

³¹ Yahudiyan naxanye siga Mariyama xəntəndeni, ne a to waxatin naxan yi Mariyama bata keli mafuren, a mini, e yi bira a fəxo ra. E yengi yi a ma, a sigan gaburun dēen nan na wugadeni.

³² Mariyama Yesu fəman li waxatin naxan yi, a yi a to, a yi a xinbi sin a bun ma, a naxa, “Marigina, xa i yi be nun, n xunyen mi yi faxe nun!”

³³ Yesu yi a to, a wugama, Yahudiyan naxanye fan yi a fəxo ra, ne fan yi wugama, na yi a niin sunu han!

³⁴ A yi e maxodin, a naxa, “E a maluxunxi minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Marigina, fa a mato.”

³⁵ Yesu yi wuga.

³⁶ Na ma, Yahudiyane naxa, “A bata a xanu kii naxan yi, e na mato!”

³⁷ Koni nde naxa, “Ito xa mi danxutəən yēen nabi ba? A mi yi a lige nun, Lasarusi nama faxa ba?”

Lasarusi rakeli fəna sayani

³⁸ Yesu bənen yi sunuxi, a siga gaburun dēen na. Faranna nan yi a ra nun, gəmen saxi a dēen na.

³⁹ Yesu yi e yamari, a naxa, “E gəmen ba a dē ra!” Faxa muxun tadan yaxalanmaan Marata yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, a

xirin nan fa minima iki amasoto a malux-unna bata soqe naanin ti."

⁴⁰ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "N mi yi a fala i xa nun fa fala xa i denkeleyaxi, i Alaa binyen toma nen?"

⁴¹ Nayi, e gemen ba na. Yesu yi a yee rate kore, a yi Ala maxandi, a naxa, "N Fafe, n barikan birama i xa amasoto i bata n xuiin me."

⁴² N na a kolon fa fala i n xuiin mema waxatin birin. Koni n ni ito falama muxuni itoe nan ma fe ra naxanye tixi be, alogo e xa la a ra fa fala a i tan nan n xexi."

⁴³ A to na fala, a yi a xuini te, a naxa, "Lasarusi, mini!"

⁴⁴ Faxe muxun yi keli gaburun kui, a sanna nun a yiine raxidixi kasangenna ra, a xunna fan mafilinxi kasangenni. Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E a mafulun, e a lu, a xa siga."

E wundo fena Yesu xili ma

Matiyu 26.1-5, Maraka 14.1-2, Luka 22.1-

2

⁴⁵ Nanara, Yahudiyan naxanye yi na Mariyama xontondeni, Yesu feen naxan liga, e to na to, e wuyaxi yi denkeleya a ma.

⁴⁶ Koni nde yi siga Farisi muxune fema. Yesu feen naxan ligaxi, e sa na fala e xa.

⁴⁷ Nanara, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi kitisa yamaan xili bode toni, e naxa, "En nanfe ligama? Xemeni ito kabanako fe wuyaxi ligama!"

⁴⁸ Xa en na a lu iki, muxune birin denkeleyama a ma nen. Romi kuntigine kelima nen, e yi en ma yire saripnanxin kala e nun en siyaan birin!"*

⁴⁹ E tan nde keden nan yi xili Kayafa, naxan yi Saraxarali Kuntigi Singen na nun na jeen na, a yi a fala, a naxa, "E mi fefe kolon!"

⁵⁰ E mi a kolon ba, fa fala a fisa muxu kedenna xa faxe yamaan xa benun siyaan birin xa halagi?"

⁵¹ Anu, a mi na falaxi a yete ma. Kayafa to yi saraxarali kuntigiyani nun na jeen na, a waliyiya falan nan tixi na ra fa fala Yesu xa faxe Yahudiyane siyaan xa.

⁵² Koni na siyaan gbansanna xa mi a ra fo Ala diin naxanye xuyaxi ayi, a yi ne findi yama kedenna ra.

⁵³ Nba, folo na waxatin ma, Yahudiya kuntigine yi Yesu faxe feni ton.

⁵⁴ Nanara, Yesu mi fa a masiga ti Yudaya yamanani kenenni sonon koni a keli, a siga

taana nde yi tonbonna dexon ma, denaxan xili Efirami. E nun a xarandiine yi lu na yi.

⁵⁵ Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla[†] bata yi maso. Muxu wuyaxi yi keli na yamanani siga Yerusalen taani alogo e xa sa e yete rasarijan benun sanla xa a li.

⁵⁶ E yi lu Yesu fenyne. E yi malanxi Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, e yi lu e bode maxodinne, e naxa, "E mirixi nanse ma? A mi fe sanli ba?"

⁵⁷ Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune bata yi yamarin fi, e naxa, xa naxan Yesu yire kolon, a xa a yire ba alogo e xa sa a suxu.

12

Latikannonna sa fena Yesu ma

Matiyu 26.6-13, Maraka 14.3-9

¹ A bata yi lu soqe sennin benun Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla xa a li, Yesu yi siga Betani taani, Lasarusi yi daxi denaxan yi, Yesu naxan nakeli sayani.

² E yi donseen nafala a xa na yi. Lasarusi yi daxi Yesu fema a degedeni, Marata yi walima e xa.

³ Nba, Mariyama yi latikannonna sare xodexen litiri tagi tongo, naxan xili naradi, a yi a sa Yesu sanne ma. A yi e masugusugu a xunsexen na. Latikannonna xirin yi banxin suxu.

⁴ Yudasi Isakariyoti, Yesu a xarandiina nde naxan yi a yanfama, a a so yiini, na yi a fala, a naxa,

⁵ "Nanfera latikannonni ito mi matixi gbeti gbanan keme saxan na, a so yiigelitone yii?"

⁶ A mi na falaxi fa fala a xaminxi yiigelitone fe ra, koni bayo mujaden nan yi a tan na nun. Gbeti benbenla yi ramaraxi a tan nan yii. A yi na gbetina nde donma nun.

⁷ Koni Yesu naxa, "Fata a ra! A ito maraxi n binbin maluxun laxon nan yee ra.

⁸ Yiigelitone e fema waxatin birin koni n tan mi luma e fema waxatin birin."

Eyi Lasarusi fan faxe feni ton

⁹ Yahudiya wuyaxi yi a me, a Yesu na yi. E yi siga Yesu nun Lasarusi fan matodeni Yesu naxan nakeli sayani.

¹⁰ Na ma, saraxarali kuntigine yi Lasarusi fan faxe feni ton.

¹¹ Amasoto Yahudiya wuyaxi yi xetema e foxo ra, e yi denkeleya Yesu ma Lasarusi a fe ra.

Yesu yi so Yerusalen taani

Matiyu 21.1-11, Maraka 11.1-11, Luka 19.28-40

* **11:48: 11.48** Yesu a waxatini, Romi kaane Isirayila yamanan suxu nen yengeni. Nayi, xa Yerusalen taani maxa jaxi ra, Romi kaane yi na yatema nen muruten na nun, e fa yengen so, e taan yirene kala. Na nan gaxu yi Isirayila kaane ma. [†] **11:55: 11.55** *Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla:* Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxe koe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoroyaana 12.1-13 kui.

¹² Na xətən bode, yama gbeen naxan yi faxi sanli, ne yi a me, a Yesu fama Yerusalen taani.

¹³ Nanara, e sa tugu yiine masɛge, e sa a ralan, e sənɔ, e naxa, “Ala tantun! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Ala xa Isirayila Mangan baraka!”

¹⁴ Yesu yi sofanla to, a dɔxɔ a fari alo a seɓɛxi Kitabuni kii naxan yi, a naxa,

¹⁵ “Siyon kaane, ɛ nama gaxu!

A mato, ɛ mangan fama.

A dɔxi sofali diin fari.”*

¹⁶ A xarandiine mi yi na birin famuxi singen, koni Yesu binya waxatin naxan yi, nayi e yi a kolon a na feene yi seɓɛxi a tan nan ma fe ra, a e tan yeteen bata yi na liga a xa.

¹⁷ Yamaan naxan yi Yesu fema a Lasarusi xili gaburun na waxatin naxan yi, a yi a rakeli sayani, ne birin yi lu na seren be.

¹⁸ Nanara, yamaan yi siga a ralandeni amasɔɔ e bata a me Yesu kabanako feen naxan ligaxi.

¹⁹ Farisi muxune yi a fala e bode xa, e naxa, “E mi a to, en katan naxan tima, a munanfan yo mi en ma! A mato, dunɔɔa muxune birin biraxi a fɔxɔ ra!”

Girɛkina ndee yi Yesu fen

²⁰ Girɛkina ndee bata yi siga sanli Ala batudeni.

²¹ E fa Filipi fema naxan yi kelixi Betasada taani Galile yamanani, e yi maxɔdinna ti, e naxa, “Nxu Fafe, nxu waxi a xɔn ma, nxu xa Yesu to.”

²² Filipi yi sa a fala Andire xa, e firinna birin yi siga, e sa a fala Yesu xa.

²³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxuna Dii Xemen binya waxatin bata a li.

²⁴ N xa jɔndin fala ɛ xa, fanni sansi kesen mi bira bɔxɔni a yeɛ maluxun, a mi wuyɛ ayi. Koni xa a yeɛ maluxun, a solima nen, a wuya ayi.

²⁵ Muxu yo niin nafan a ma, a bɔnɔma a yi nen, koni muxu yo a me a niin na dunɔɔa ito yi, na a ramarama nen habadan nii rakisini.

²⁶ Muxu yo waxi a xɔn ma, a xa wanla ke n xa fo a xa bira n fɔxɔ ra nen. Nayi, n denaxan yi, n ma walikɛn fan luma nen menni. Muxu yo wanla kema n xa, n Fafe Ala na binyama nen.”

Yesu yi a faxes feen fala

²⁷ Yesu naxa, “N bɔɓen tɔrɔxi na a ra iki. N nanfe falama? N xa a fala ba, fa fala, ‘N Fafe, i nama tin waxatini ito xa n li?’ Anu, n faxi na nan ma.

²⁸ N Fafe, i xinla binya!” Nayi, fala xuiin yi keli kore naxan a fala, a naxa, “N bata a binya, n mɔn a binyama nen.”

²⁹ Yamaan naxan yi tixi na, ne yi fala xuiin me, e naxa, “Galanna bata a xui ramini!” Ndee naxa, “Malekan bata falan ti a xa!”

³⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Fala xuini ito mi minixi n tan ma fe ra, fo ɛ tan ma fe ra.

³¹ Dunɔɔa kitin bolon waxatin bata a li iki. Ala dunɔɔani ito kuntigi jaxin kedima nen iki.

³² N na yite† bɔxɔn ma waxatin naxan yi, n muxune birin mabandunma nen n ma.”

³³ A ito falaxi nen alogo a xa a faxes kiin yita e ra.

³⁴ Yamaan yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon Sariya Kitabun xɔn, a Alaa Muxu Sugandixin luma nen habadan. I tan a falama nanfera fa fala a Muxuna Dii Xemeni tema nen? Nde Muxuna Dii Xemeni ito ra?”

³⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “Kenenna kanna mɔn ɛ ye singen waxatidi tun. Kenenna ɛ tagi waxatin naxan yi ɛ sigan ti, alogo dimin nama so ɛ ma. Bayo naxan dimini, na mi a sigaden kolon.

³⁶ Kenenna kanna ɛ tagi waxatin naxan yi, ɛ denkeleya a ma, alogo ɛ xa findi kenenna muxune ra.”

Yesu ito fala e xa waxatin naxan yi, a yi siga, a a luxun e ma.

Yahudiyane mi tin denkeleye

³⁷ Hali a to kabanako fe wuyaxi liga e yeɛ xɔri, e mi la a ra.

³⁸ Na liga nen alogo Nabi Esayi fala xuiin xa kamali, a naxa, “Marigina, nde laxi nxɔ falan na? Marigina a senben makenen nde xa?”‡

³⁹ Nanara, e mi yi nɔɛ denkeleye bayo Esayi mɔn naxa,

⁴⁰ “A bata e yeɛn danxu, a yi e bɔɓen xɔdɔxɔ ayi, alogo e yeɛne nama toon ti, e xaxinla nama feene famu, a e nama maxete,

Ala yi e rakendɛya.”§

⁴¹ Esayi na falaxi nen, bayo a bata yi Yesu a binyen to, a yi a tan nan ma fe falama.

⁴² Anu, hali yamaan kuntigine ye, muxu wuyaxi denkeleya nen Yesu ma. Koni e mi yi tinma a fale Farisi muxune fe ra alogo e nama e ramini salideni.

⁴³ A rafan e ma muxune xa e binya benun Ala xa e binya.

Kitisana

⁴⁴ Yesu yi a xuini te, a naxa, “Naxan na denkeleya n ma, a mi denkeleyaxi n tan xan tun ma fo naxan n xɛxi.

* 12:15: 12.15 Sakari 9.9 † 12:32: 12.32 Yesu yite nen a yelin xanbini gbangbanɛ wudin ma. A mɔn yi te ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. A mato Yoni 3.14 kui. ‡ 12:38: 12.38 Esayi 53.1 § 12:40: 12.40 Esayi 6.9-10

⁴⁵ Muxu yo n to, na bata n xε muxun fan to.

⁴⁶ N bata fa dunuɲa yi alo kεnenna kanna. Naxan na denkeleya n ma, na mi luyε dimini.

⁴⁷ Muxu yo n ma falan mε, a mi a suxu, n tan xa mi a yalagima. Amasɔtɔ n mi faxi dunuɲa muxune yalagideni, fɔ ε rakisideni.

⁴⁸ Naxan na a mε n na, a mi tin n ma falane suxε. N ma falan na kanna yalagima nεn lɔxɔ dɔnxeni.

⁴⁹ Amasɔtɔ n mi falan tima n yetε xan ma fe ra fɔ n Fafe Ala naxan n xεxi. Na nan n ma fala tixine yamarima n ma.

⁵⁰ N na a kolon fa fala a yamarin findima nεn habadan nii rakisin na. N falan tiin nεn alo n Fafe Ala a yamarixi n ma kii naxan yi."

13

Yesu yi a xarandiine sanne maxa

¹ Nba, na xɔtan bode, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla nan yi a ra. Yesu yi a kolon fa fala a keli waxatin bata a li dunuɲa yi, siga a Fafe Ala konni. A gbee muxun naxanye yi dunuɲa yi, a yi ne xanu waxatin birin, a yi e xanu han a rapanna.

² E yi e degema waxatin naxan yi, Yinna Manga Setana bata yi yelin soε Simɔn ma dii xεmεn Yudasi Isakariyoti bɔɲeni a xa Yesu yanfa, a a so yiini.

³ Yesu yi a kolon fa fala Fafe Ala bata feen birin sa a senbeni. A yi a kolon fa fala a fataxi Ala nan na, a mɔn sigama Ala nan ma.

⁴ Nanara, e to yi e degema, a yi keli, a yi a doma gbeen ba a ma, a dugin xidi a tagi.

⁵ Na xanbi ra, a yi igen sa ige sa seen kui, a yi fɔlɔ a xarandiine sanne maxε. Dugin naxan yi xidixi a tagi, a yi e sanne masug-usugu na ra.

⁶ A yi fa Simɔn Piyeri fεma, na yi a fala a xa, a naxa, "Marigina, i tan nan n sanna maxama ba?"

⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, "I mi a kolon n naxan ligama iki, koni i fama a kolondeni nεn."

⁸ Piyeri yi a fala, a naxa, "I tan mi n sanna maxε mumε!" Yesu yi a yabi a naxa, "Xa n mi i sanna maxa, i mi findε n ma xarandiin na."

⁹ Simɔn Piyeri yi a yabi, a naxa, "Marigina, i nama n sanna gbansanna maxa nayi, koni e nun n yiine nun n xunna!"

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, "Naxan bata a gbindin maxa, na mako mi fa a maxan ma fɔ a sanne, bayo a sariɲan. E fan sariɲan, koni ε birin mi a ra."

¹¹ Yesu yi a yanfa muxun kolon. Nanara, a yi a fala, a naxa, "E birin mi sariɲan."

¹² Yesu yelin e sanne maxε waxatin naxan yi, a yi a doma gbeen nagodo a ma, a mɔn yi sa dɔxɔ a funfuni. A yi e maxɔdin, a naxa, "N naxan ligaxi ito ra, ε na famunxi ba?"

¹³ E n tan xilima fa fala 'Karamɔxɔ' e nun 'Marigina.' Na falan lanxi amasɔtɔ na nan n tan na.

¹⁴ Xa n tan ε Marigin nun ε karamɔxɔn bata ε sanne maxa, ε tan fan xa ε bode sanne maxa.

¹⁵ N misaala yitaxi ε ra nεn, alogo ε xa a liga alo n na a ligaxi kii naxan yi.

¹⁶ N xa ɲɔndin fala ε xa, konyin mi gbo a kanna xa, xεraan mi gbo a xε muxun xa.

¹⁷ E bata feni itoe kolon iki, sɛwana ε xa, xa ε lu na lige!"

¹⁸ "N mi falan tima ε birin ma fe ra. N bata naxanye sugandi, n ne kolon. Koni fɔ Kitabun fala xuiin xa rakamali nεn, a naxa, 'Nxu nun naxan donseen ɔnma nxu bode xɔn, na bata keli n xili ma.'"

¹⁹ N ni ito falama ε xa iki benun a xa liga. Nayi, a na liga waxatin naxan yi, ε lama a ra nεn, fa fala, 'N tan nan a ra, naxan na yi.' "

²⁰ "N xa ɲɔndin fala ε xa. Naxan na n ma xεrani suxu, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na kanna bata Ala yisuxu naxan n xεxi."

Yudasi Yesu yanfama nεn

Matiyu 26.20-25, Maraka 14.17-21, Luka 22.21-23

²¹ Yesu ito fala waxatin naxan yi, a niin yi sunu! A yi sereya falani ito ti, a naxa, "N xa ɲɔndin fala ε xa, ε tan nde keden n yanfama nεn, a n so yiini yati!"

²² A xarandiine yi e bode mato, e mi yi a kolon a yi muxun naxan ma.

²³ Yesu a xarandii keden yi na, a yi naxan xanuxi kati, na yi dɔxi a dεxɔn ma.

²⁴ Simɔn Piyeri yi a yiin maliga na xa, a naxa, "A maxɔdin, a nde a fe falama."

²⁵ Na xarandiin yi a maso Yesu ra, a yi a maxɔdin, a naxa, "N Marigina, nde na ra?"

²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, "N na donseen sin sabini, n na a so naxan yii, na kanna nan a ra." Awa, a donseen sin sabini, a yi a so Simɔn ma dii xεmεn Yudasi Isakariyoti yii.

²⁷ Yudasi donseen nasuxina, Setana yi so a yi sa! Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I naxan ligama, na liga mafuren."

²⁸ Yesu naxan fala a xa, bonna naxanye yi dɔxi e dεgedeni, ne sese mi yi na famunxi.

²⁹ Bayo Yudasi nan yi e gbetin marama, ndee yengi yi lu a ma, a Yesu bata a fala a xa, a xa sa sena ndee sara sanla fe ra. Hanma a xa sa sena nde so yigelitɔne yii.

* **13:18: 13.18** Yaburin 41.10 † **13:19: 13.19** A sebexi Xorɔyaan 3.14 kui fa fala Ala xinla yetcen findixi na falan nan na bayo Ala naxa menni, "N tan na a ra, Ala naxan na yi." Ala mɔn naxa menni fa fala a yetcen xili nεn "N Na Yi." Nayi, Yesu a falani ito bunna nεn fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mɔn sebexi Yoni 1.1 kui.

³⁰ Yudasi yi na donseen nasuxu, a mini na sa! Kœen nan yi a ra.

Sariya nenena fe

³¹ Yudasi siga waxatin naxan yi, Yesu naxa, "Iki, n tan Muxuna Dii Xemen binyen bata makenen, Alaa binyen fan bata makenen n barakani.

³² Xa Alaa binyen bata makenen n tan barakani, Ala yetena n tan Muxuna Dii Xemen binyen makenenma nen mafuren!"

³³ "N ma diine, n mi buma e fema sœnœn. E n fenma nen, koni n naxan fala Yahudiyane xa, n na nan falama e fan xa, n naxa, 'N sigama yiren naxan yi, e mi nœ sigœ na yi.'

³⁴ N yamari nenœn nan soma e yi, e bode xanu. E e bode xanu alo n na e xanuxi kii naxan yi.

³⁵ E na e bode xanu, muxune birin e kolonma n ma xarandiine ra na nan xœn."

Yesu yi Piyeri rakolon

Matiyu 26.31-35, Maraka 14.27-31, Luka 22.31-34

³⁶ Simœn Piyeri yi a maxœdin, a naxa, "Marigina, i sigan minen yi?" Yesu yi a yabi, a naxa, "N sigama denaxan yi, i mi nœ sigœ n fœœ ra mœni iki, koni i sigama n fœœ ra nen waxati famatœni."

³⁷ Piyeri yi a maxœdin, a naxa, "Marigina, nanfera, n mi nœ bire i fœœ ra iki? N faxœ nen i ya fe ra!"

³⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, "I faxœ n ma fe ra ba? N xa jœndin fala i xa, benun dontonne xa wuga waxatin naxan yi, i ya falama nen dœœna ma saxan fa fala i mi n kolon."

14

Kiraan nan Yesu ra

¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E bœœn nama tœœ, e denkeleya Ala ma, e denkeleya n tan fan ma.

² Banxi wuyaxi n Fafe Ala konni. Xa a mi yi na kiini, n yi a falama e xa nen nun. N sigama n xa sa yirena nde yitœn e xa na yi.

³ N na sa yirena nde yitœn e xa, n mœn fama nen, n yi siga e ra n yii alogo n denaxan yi, e fan yi sa lu mœni.

⁴ N sigan denaxan yi, e mœn kiraan kolon."

⁵ Tomasi yi a fala a xa, a naxa, "Marigina, nxu mi i sigaden kolon, nxu na kiraan kolonma di?"

⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, "Kiraan nan n tan na, e nun jœndina e nun nii rakisina. Muxu yo mi sigœ n Fafe Ala ma n tan ma sabuyaana xanbi.

⁷ Xa e n tan kolon, e n Fafe fan kolonma nen. To xanbi ra, e bata a kolon, e bata a to."

⁸ Filipi yi a fala a xa, a naxa, "Marigina, Fafe Ala yita nxu ra, na nan nxu wasama."

⁹ Yesu yi a yabi, a naxa, "Filipi, en bata bu en bode fema kati! Han to, i mi n kolon? Muxu yo na n to, na kanna bata Fafe Ala to. I tan a falama nanfera fa fala a n xa Fafe Ala yita e ra?"

¹⁰ Filipi, i mi laxi a ra ba, fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi? N falan naxanye tima e xa, n gbee mi ne ra. Koni n Fafe Ala naxan luma n tan yi, na nan a wanla kœma.

¹¹ E denkeleya a ma fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi. Hanma e denkeleya kabanako fe wanli itoe xœn."

¹² "N xa jœndin fala e xa, naxan na denkeleya n ma, na feene ligama nen alo n naxanye ligama. A yetœn feene ligama nen naxanye gbo itoe xa, amasœtœ n sigama n Fafe Ala fema.

¹³ E na Ala maxandi fefe ra n tan xinli, n na ligama e xa nen alogo n Fafe Alaa binyen xa mayita a Dii Xemen barakani.

¹⁴ Xa e n xandi fefe ra n xinli, n na ligama e xa nen.*"

Alaa Nii Sarijanxin fa fœna

¹⁵ "Xa e n xanuxi, e n ma yamarine suxu.

¹⁶ N Fafe Ala maxandima nen, a yi Mali Ti gbœtœ so e yii naxan luma e fema habadan.

¹⁷ Alaa Nii Sarijanxin nan a ra, jœndin kanna. Dunuœa muxune mi nœ na sœtœ amasœtœ e mi nœ a toœ, e mi a kolonœ. Koni e tan a kolon amasœtœ a luma nen e fema, a mœn yi lu e yi.

¹⁸ N mi e luyœ alo kiridine, n mœn fama nen e fema.

¹⁹ Ndedi nan fa luxi, dunuœa muxune mi fa n toma sœnœn koni e tan n toma nen. Bayo n tan bata niin kisin sœtœ, e fan nii rakisin sœtœma nen.

²⁰ Na waxatin na a li, e a kolonma nen, a n Fafe Ala yi, e tan fan n tan yi alo n tan e yi kii naxan yi.

²¹ Muxu yo n ma yamarine sœtœ, a yi e suxu, na nan bata n xanu. Muxu yo n xanu, n Fafe Ala fan na kanna xanuma nen, n tan fan yi a xanu, n yi n yetœ yita a ra."

²² Yudasi bonna, Yudasi Isakariyoti mi naxan na, na yi a fala, a naxa, "Marigina, nanfera i lan i xa i yetœ yita nxu ra, koni i mi i yetœ yite dunuœa muxune ra?"

²³ Yesu yi a yabi, a naxa, "Muxu yo n xanu, na n ma falan suxuma nen. N Fafe Ala fan yi a xanu, n tan nun n Fafe Ala yi siga a fema, nxu yi nxu konni tœn a fema.

²⁴ Muxu yo mi n xanu, na mi n ma falan suxœ. E bata falan naxan mœ, n gbee fala mi na ra. N Fafe Ala naxan n xœxi, na nan gbee na ra."

²⁵ "N to yi e fema, nanara, n falani itoe ti e xa.

* 14:14: 14.14Ala maxandi feni ito mœn seœxi Yoni 15.16 nun 16.23-26 nun 15.7 kui.

²⁶ Koni Mali Tiina, Alaa Nii Sarijanxina, Fafe Ala naxan nafama ε ma n xinli, na ε xaranma nen feen birin ma. N feen naxan birin falaxi ε xa, a ne birin nabirama nen ε ma.”

²⁷ “N bata bɔɲε xunbenla lu ε yi. N bata n ma bɔɲε xunbenla fi ε ma. N mi a fixi ε ma alo dunuɲa kiin tima kii naxan yi. E bɔɲεn nama tɔɔ, ε nama gaxu.

²⁸ E bata n ma falan mε, n naxa, ‘N sigama koni n mɔn fama ε fema nen.’ Xa ε yi n xanuxi, ε yi sɛwama nen n siga feen na n Fafe Ala konni amasɔtɔ a gbo n tan xa.

²⁹ N feni itoe falama ε xa nen iki benun a xa liga. Nanara, a na liga waxatin naxan yi, ε denkeleyama nen.

³⁰ N mi fa buma falan tiye ε fema sɔnɔn, amasɔtɔ dunuɲa ito kuntigi ɲaxin fama. Sese mi a ra n tan yi.

³¹ Koni dunuɲa xa a kolon fa fala n bata n Fafe Ala xanu. Nanara, n feen birin ligama alo a n yamarixi kii naxan yi. E keli, ε fa, en siga.”

15

Ƴɔndin binla nan Yesu ra

¹ Yesu yi a fala, a naxa, “N tan nan Ƴɔndin binla ra alo wudin binla. N Fafe Ala nan nakɔɔn kanna ra.

² Wudi yiin naxanye birin n tan wudi binla ma, xa na naxanye mi bogi, Fafe Ala ne bama nen n ma. Naxanye birin bogima, a ne rasarijanma nen alogo e mɔn xa bogi dangu a singen na.

³ N falan naxan tixi ε xa, na bata ε saripan iki.

⁴ E lu n tan yi, n fan yi lu ε yi. Wudi yiin mi nɔε boge a yete ra, xa a mi a binla ma. E fan na kii nin, xa ε mi lu n tan yi.

⁵ N tan nan wudin binla ra, a yiine nan ε tan na. Naxan na lu n tan yi, n tan fan luma nen na kanni, a yi bogi wuyaxi ti a kewanli.* Amasɔtɔ ε mi nɔε sese lige n tan xanbi.

⁶ Xa muxun naxan mi lu n tan yi, na rawolima ayi nen alo wudi yiina, a xara. Na wudi yii sifane malanma nen, e sa tɛɛni, e gan.

⁷ Xa ε lu n tan yi, n ma falan yi lu ε yi, ε na n xandi sese yi, ε na sɔtɔma nen.

⁸ E na findi n ma xarandiine ra, ε yi bogi wuyaxi ti ε kewanli, na nan n Fafe Alaa binyen makenɛnma.”

⁹ “N Fafe Ala n xanuxi kii naxan yi, n fan bata ε xanu na kiini. E lu n ma xanun-tenyani.

¹⁰ Xa ε n ma yamarine suxu, ε luma nen n ma xanuntenyani alo n fan n Fafe Alaa

yamarin suxi kii naxan yi, n lu a xanun-tenyani.

¹¹ N ni ito falaxi ε xa nen alogo n ma sɛwan xa lu ε yi, ε sɛwan yi defe.”

¹² “N ma yamarin nan ito ra, ε bode xanu alo n na ε xanuxi kii naxan yi.

¹³ Xanuntenyaan mi muxu yo yi dangu ito ra fa fala a xa faxa a xɔyine fe ra.

¹⁴ Xa ε n ma yamarine suxu, n xɔyine nan ε tan na.

¹⁵ N mi fa a falama ε ma sɔnɔn fa fala walikene amasɔtɔ walikɛɛn mi a kolon a kuntigin naxan ligama. Koni n fa ε xili bama nen, ‘n xɔyine’ amasɔtɔ n naxan birin mɛxi n Fafe Ala ra, n bata na yeɓa ε xa.

¹⁶ E tan mi n sugandixi koni n tan bata ε sugandi, n yi ε ti a ra a ε xa siga, ε sa bogi wuyaxi ti ε kewanle xɔn, bogin naxanye luma a ra habadan alogo ε na fefe maxandi n xinli, n Fafe Ala xa na fi ε ma.

¹⁷ N ma yamarin nan ito ra, ε bode xanu.”

Dunuɲa muxune ε rapaxuma nen

¹⁸ “Xa dunuɲa muxune ε rapaxu, ε xaxili lu a xɔn ma fa fala a e n singe nan rapaxu.

¹⁹ Xa dunuɲa muxun nan yi ε tan na nun, dunuɲa muxune yi ε xanuma nen alo e kon kaane. Koni n bata ε sugandi keli dunuɲa muxune tagi. E gbee mi fa ε tan na. Na nan a ligaxi dunuɲa muxune ε rapaxuxi.

²⁰ N naxan falaxi ε xa, ε xaxili lu na xɔn ma, n naxa, ‘Konyin mi gbo a kanna xa.’ Xa e bata n tan besɛnxɔnya, e ε fan besɛnxɔnyama nen. Xa e bata n ma falan suxu, e ε fan gbeen suxuma nen.

²¹ Koni e ito birin ligama ε ra nen amasɔtɔ n gbeen nan ε tan na, bayo e mi n xε muxun kolon.

²² Xa n mi yi fa nun, n fa falan ti e xa, e mi yi yatɛma yulubi tongone ra nun. Koni iki, mawuga yo mi fa e xa yulubina fe ra sɔnɔn.

²³ Muxu yo n tan rapaxu, na kanna bata n Fafe Ala fan rapaxu.

²⁴ Xa n mi yi kabanako fe wanle ke e tagi nun, muxu gbete munma yi naxanye liga singen, e mi yi yaten yulubi tongone ra nun. Koni iki, n naxan ligaxi, e bata na to. Hali na, e n tan nun n Fafe Ala rapaxuxi.

²⁵ Koni naxan sebexi e Sariya Kitabun kui, fɔ na xa kamali nen, a naxa, ‘E bata n tan rapaxu fuuni.’† ”

²⁶ “Mali Tiin na fa, n naxan nafama sa keli Fafe Ala fema, Alaa Nii Sarijanxina, Ƴɔndin kanna, na n ma fe sereyaan bama nen.

²⁷ E tan fan n ma fe sereyaan bama nen amasɔtɔ ε yi n fɔxɔ ra nun xabu a folɔni.”

* **15:5**: **15.5** Wudi fayin bogi fayin nan tima. Adamadi fayin fan **kewali** fayin nan ligama. Na luxi nen alo wudin nun a bogina. Na feen mon sebexi Galati 5.22 kui. † **15:25**: **15.25** Yaburin 35.19 nun 69.5

16

1 “N ni ito birin falaxi ε xa nen alogo ε nama bira tantanni.

2 E ε kedima nen salide banxine yi. Nba, waxatina nde fama, xa muxu yo ε faxa, na kanna a mirima nen fa fala a bata Alaa wanla ke.

3 E feni itoe ligama ε ra nen amasoto e mi n tan kolon, e mi n Fafe Ala fan kolon.

4 Koni n bata feni itoe fala ε xa. Nanara, e nema feni itoe lige ε ra waxatin naxan yi, n ma falane rabirama ε ma nen. N munma yi feni itoe fala ε xa nun a singeni amasoto n yi ε fema.”

Alaa Nii Sarijanxin wanla fe

5 “Koni iki, n sigama n xe muxun fema koni ε tan sese mi n maxodinma fa fala, ‘I sigan minen yi?’

6 Koni xabu n na a fala ε xa, ε bojen bata raforo.

7 Hali na, n xa jondin fala ε xa, a fisa ε ma n siga. Amasoto xa n mi siga, Mali Tiin* mi fama ε fema. Koni xa n siga, n Mali Tiin nafama ε ma nen.

8 A na fa, a dunuja muxune tantanna yitama e ra nen lan yulubin nun tinxinyaan nun Ala kiti bolonna ma.

9 Yulubina, amasoto e mi denkeleyaxi n tan ma.

10 Tinxinyana, amasoto n sigama n Fafe Ala konni, ε mi fa n toma sɔnɔn.

11 Kiti bolonna, amasoto dunuja kuntigi jaxin bata yelin yalage.”

12 “Fe wuyaxi n kui, n naxanye fale ε xa, koni e mi xanyε ε ma iki.

13 Koni Alaa Nii Sarijanxina, jondin kanna na fa, a ε tima nen jondin birin kiraan xɔn. A mi a yete sagoon xan falama. Koni a naxan mema, a na nan falama ε xa. A yi fe famatone rali ε ma.

14 A n tan binyama nen amasoto a na naxan soto n tan yii, a na nan nalima ε ma.

15 N gbeen nan n Fafe Ala yii seene birin na. Nanara, n naxa, ‘Alaa Niin na naxan soto n yii, a na nan nalima ε ma.’ ”

Boje raforon yi masara sewan na

16 Awa, Yesu yi a fala, a naxa, “Ndedi mɔn luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu ε mɔn n toma nen.”

17 A xarandiina ndee yi a fala e bode tagi, e naxa, “Ito bunna di? Fa fala, ‘Ndedi mɔn luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu, ε mɔn n toma nen?’ A mɔn naxa, a sigama a Fafe fema.”

18 E yi a falama, e naxa, “A nanse falama ito ra, a naxa, ‘Waxatidi?’ En mi a kolon a naxan falama.”

19 Yesu to a kolon fa fala e yi waxi a maxodin feni, a yi a fala e xa, a naxa, “N naxan falaxi ε xa fa fala, ‘Ndedi mɔn luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu, ε mɔn n toma nen’ ε ε bode maxodinma na nan ma ba?”

20 N xa jondin fala ε xa, ε wugama nen, ε sunu koni dunuja muxune sewama nen. E bojen naforoma nen koni ε boje raforon findima nen sewan na.

21 Xa jaxanla diin barima waxatin naxan yi, a niini suxuma a ma nen kati, amasoto a waxatin nan na ra. Koni a na diin soto waxatin naxan yi, a jinanma nen a toron birin na, a sewa amasoto a bata diin soto dunuja yi.

22 E tan fan na kii nin. E bojen naforoxi iki koni n mɔn e toma nen. E bojen yi rafe sewan na. Muxu yo mi nɔε ε sewan be ε yii.

23 Na waxatin na a li, ε mi n maxodinje fefe ra. N xa jondin fala ε xa, ε na n Fafe Ala maxandi fefe ra n tan xinli, a na fima ε ma nen.

24 Han iki, ε munma Ala maxandi fefe ra n xinli singen. E xandin ti, ε a sɔtoma nen alogo ε sewan xa defe.”

Yesu bata dunuja nɔ

25 “N bata yi feni itoe fala ε xa sandani. Koni waxatina nde fama, n mi fa falan tima ε xa na kiini, koni n nan n Fafe a fe makenenma ε xa nen na waxatini.

26 Na waxatin na a li, ε Ala maxandima nen n xinli. N mi a falama a n tan nan n Fafe maxodinma ε xa.

27 Na mi a ra. Amasoto Fafe Ala bata ε xanu bayo ε bata n tan xanu, ε bata la a ra fa fala n kelixi Ala nan ma.

28 N kelixi n Fafe Ala nan fema, n fa dunuja ito yi. Iki n kelima dunuja yi, n siga n Fafe Ala fema.”

29 A xarandiine yi a fala, e naxa, “A mato, i falan tima nxu xa kenenna nin iki, i mi fa sanda sama sɔnɔn.

30 Nxu bata a kolon iki fa fala i feen birin kolon. Nanara, i mako mi a ma a muxe xa maxodinna ti. Nayi, nxu bata la a ra fa fala i kelixi Ala nan fema.”

31 Yesu yi e yabi, a naxa, “E bata la a ra iki ba?”

32 Waxatina a limaan ni i ra, a bata a li, ε birin xuyama ayi nen na waxatini, ε birin yi siga ε konne yi. E yi n keden peen lu. Koni n keden mi a ra amasoto n Fafe Ala n fema.

33 N feni itoe falaxi ε xa nen alogo ε xa boje xunbenla soto n tan barakani. E toroma nen dunujani ito yi, koni ε wekile! N tan bata dunuja nɔ.”

* 16:7. 16:7 **Mali Tiini** ito findixi Alaa Nii Sarijanxin nan na. A mi nɔε finde adamadi yo ra bayo a luma nen denkeleya muxune bojeni. Na feen sebexi Yoni 14.17 kui.

17

Yesu yi Ala maxandi

¹ Yesu yelin na faɓe waxatin naxan yi, a yi a yete rate kore, a naxa, “N Fafe, waxatin bata a li. I ya Dii Xemena binyen makenen alogo i ya Dii Xemen xa i binya.

² I bata senben fi n tan ma adamadiine birin xun na, a n xa habadan nii rakisin fi muxune ma i naxanye soxi n yii.

³ Habadan nii rakisin nan ito ra, a e xa i tan Ala keden peen nan kolon e nun Yesu Alaɓ Muxu Sugandixina i naxan xexi.

⁴ N bata i ya binyen makenen dunuja yi. I wanla naxan soxi n yii, n bata yelin na ra.

⁵ N Fafe, iki n ma binyen makenen i yetagi, binyen naxan yi n yii i fema nun benun dunuja xa da.”

⁶ “I muxun naxanye fixi n ma dunuja yi, n bata i makenen ne xa. I gbeen nan yi e tan na. I bata e so n tan yii, e yi i ya falan suxu.

⁷ E bata a kolon iki fa fala i seen naxan birin fixi n ma, ne kelixi i tan nan yii.

⁸ I falan naxan tixi n xa, n bata na fala e xa, e yi a suxu. E bata a kolon yati, fa fala n kelixi i tan nin. E bata la a ra fa fala i tan nan n xexi.”

⁹ “N ni i tan Ala maxandima e xa. N mi i maxandima dunuja muxune birin xan xa fa i muxun naxanye soxi n yii amasoto i gbeen nan ne ra.

¹⁰ Naxanye birin n yii, i gbeen nan ne ra. I gbeen naxanye birin na, n gbeen nan ne ra. N binyaxi e tan xon.

¹¹ Iki n sigama i fema, n mi fa luma dunuja yi sonon koni e tan mon dunuja yi. N Fafe sarijanxina, i xinla naxan fixi n ma, e ratanga na xinla senbeni alogo e xa findi kedenna ra, alo en tan findixi kedenna ra kii naxan yi.

¹² N yi e fema waxatin naxan yi, i xinla naxan so n yii, n na e ratanga na xinla senben nan xon, n yi e kantan. Hali keden mi lo ayi, fa halagin yi ragidixi naxan ma, alogo Kitabun sebenla xa kamali.

¹³ Iki n sigama i fema, n bata feni itoe fala dunuja muxune xa alogo e xa n ma sawa defexin soto e boneni.

¹⁴ N bata i ya falan nali e ma koni dunuja muxune bata e rapaxu amasoto dunuja gbee mi e tan na alo dunuja gbee to mi n tan na.

¹⁵ N mi i mafanma fa fala i xa e ba dunuja yi koni n ni i mafanma nen, i xa e ratanga Fe Naxin Kanna ma.

¹⁶ Dunuja gbee mi e ra alo dunuja gbee to mi n tan na.

¹⁷ E rasarijan jondin xon. I ya falan nan jondin na.

¹⁸ I n xexi dunuja yi kii naxan yi, n fan bata e xe dunuja yi na kiini.

¹⁹ N bata n yete rasarijan e fe ra alogo e fan xa rasarijan jondin xon.”

²⁰ “N mi i maxandima e tan xan tun ma fe ra, koni fa e nun muxun naxanye fan denkeleyama n ma e fala xuiin xon ma

²¹ alogo e birin xa findi muxu kedenna ra, alo i tan n tan yi kii naxan yi, e nun n fan i tan yi kii naxan yi. N Fafe, e fan xa findi kedenna ra en tan yi alogo dunuja muxune xa la a ra fa fala i tan nan n xexi.

²² I binyen naxan soxi n yii, n fan bata na so e yii, alogo e fan xa findi kedenna ra alo n tan nun i tan kedenna ra kii naxan yi,

²³ n tan e tan yi, i tan fan n tan yi. E xa findi kedenna ra ngaxakedenya kamalixini alogo dunuja muxune xa a kolon fa fala i tan nan n xexi, a i bata e xanu alo i n xanuxi kii naxan yi.

²⁴ N Fafe, i bata e so n yii. N denaxan yi, n waxi a xon ma, e fan xa siga n faxo ra menna nin, alogo e xa n ma binyen to, i binyen naxan fixi n ma, bayo i n xanuxi nen benun dunuja xa da.

²⁵ N Fafe tinxinxina, dunuja muxune mi yi i kolon, koni n tan i kolon, e fan bata a kolon a i tan nan n xexi.

²⁶ N bata a liga, e yi i kolon. N na ligama nen, alogo i n xanuxi xanuntenyaan naxan na, na xa lu e tan fan yi, n tan fan yi lu e yi.”

18

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Maraka 14.43-50, Luka 22.47-53

¹ Yesu yelin Ala maxande waxatin naxan yi, e nun a xarandiine yi siga, e sa dangu Kedirɓ lanbanna faxo kedenni, oliwi wudi bili nakoon yireni, e nun a xarandiine sa so denaxan yi.

² Yudasi naxan Yesu yanfa, a a so yiini, na yi menna kolon amasoto Yesu nun a xarandiine yi darixi e malanje menna nin.

³ Yudasi yi fa nakoni, e nun Romi sofa ganla nun Yahudiyane kantan muxune, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune naxanye xexi. Xaye degene nun lenpune nun yenge so seene yi e yii.

⁴ Feen naxanye fama ligadeni Yesu ra, a yi ne birin kolon. Yesu yi fa e fema, a yi e maxodin, a naxa, “E nde fenma?”

⁵ E yi a yabi, e naxa, “Nxu Yesu Nasareti kaan nan fenma.” Yesu naxa, “N tan ni i ra.” Yudasi naxan a yanfama, a a so yiini, na fan yi tixi e tagi.

⁶ Yesu to a fala, a naxa, “N tan ni i ra,” e xete e xanbi ra, e bira.

⁷ Yesu mon yi e maxodin, a naxa, “E nde fenma?” E yi a fala, e naxa, “Yesu Nasareti kaana.”

⁸ Yesu yi a fala, a naxa, “N bata yi a fala ε xa, a n tan ni i ra. Xa ε n tan nan fenma, ε bonni itoe yiiba, e xa siga.”

⁹ A na liga nen alogo a fala tixin xa kamali, a naxa, “N Fafe Ala naxan birin fixi n ma hali na keden mi lɔxi ayi.”

¹⁰ Silanfanna yi Simɔn Piyeri yii.* Piyeri yi a botinjε ayi, a Saraxarali Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sege a ma. Na konyin yi xili nen “Malikusi.”

¹¹ Yesu yi a fala Piyeri xa, a naxa, “I ya silanfanna sɔti a tɛɛni! N Fafe tɔrɔ igelengenna naxan nagidixi n ma, n mi n minjε na ra ba?”

E siga Yesu ra Anasa konni

¹² Sofa ganla nun e mangan nun Yahudiyane kantan muxune yi Yesu suxu, e yi a xidi.

¹³ E siga Yesu ra Anasa singe fεma amasɔtɔ Kayafa bitan xεmεmaan nan yi na ra. Kayafa nan yi Saraxarali Kuntigi Singen na na jεen na.

¹⁴ Kayafa nan bata yi Yahudiyane rakolon nun, a naxa, a fisa muxu kedenna xa faxa yamaan xa.

Piyeri a mε fεna Yesu ra

Matiyu 26.69-70, Maraka 14.66-68, Luka 22.55-57

¹⁵ Simɔn Piyeri nun xarandiina nde yi biraxi Yesu fɔxɔ ra. Saraxarali Kuntigi Singen yi xarandiin bonna kolon ki fajɪ. Nanara, a so Yesu fɔxɔ ra Saraxarali Kuntigi Singena tanden ma kiti sadeni.

¹⁶ Koni Piyeri yi tixi sansanna so dεen dεxɔn. Xarandiin bonna, Saraxarali Kuntigi Singen yi naxan kolon, na yi mini, a falan ti walikε jaxanla xa, naxan tixi dεen na, na yi Piyeri raso.

¹⁷ Walikε jaxanla naxan yi tixi dεen na, na yi a fala a xa, a naxa, “Xεmεni ito a xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “N tan mi a ra.”

¹⁸ Xunbenla yi fama na waxatini. Nanara, walikεne nun dε kantanne yi tεen sa a ra, e yi tixi naxan xɔn e maxaradeni. Piyeri fan yi tixi e yε a maxaradeni.

Kuntigin yi Yesu maxodin

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.55-64, Luka 22.66-71

¹⁹ Saraxarali Kuntigi Singen yi Yesu maxodin a xarandiine nun a xaranna fe ma.

²⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “N bata falan ti yamaan birin xa kenenni, n yi darixi xaranna tiyε salide banxine nin hanma Ala Batu Banxini, Yahudiyane birin e malanma dεnaxan yi. N mi sese falaxi wundoni.

²¹ I n maxodinma na ma nanfera? Muxun naxanye n xuɪn mεxi, ne maxodin. E n ma fala tixine kolon ki fajɪ!”

²² Yesu ito fala waxatin naxan yi, dε kantanna naxanye yi na yi, na nde yi a dεen garin, a naxa, “I Saraxarali Kuntigi Singen yabima na kii nin?”

²³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n fala jaxin tixi, na sereyaan ba. Koni xa n jɔndin nan falaxi, nanfera i n garinxi?”

²⁴ Nayi, Anasa yi a xidixin nasiga Kayafa ma, Saraxarali Kuntigi Singena.

Piyeri mɔn yi a mε Yesu a xarandiyaan na
Matiyu 26.59-66, Maraka 14.69-72, Luka 22.58-62

²⁵ Simɔn Piyeri yi lu tixi na yi a maxaradeni. E yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Koni Piyeri yi a tandi, a naxa, “N tan mi a ra.”

²⁶ Piyeri Saraxarali Kuntigi Singena konyin naxan tuli sege a ma, na kon kaana nde yi a maxodin, a naxa, “N mi i tan xa to a fεma oliwi bili nakɔni?”

²⁷ Piyeri mɔn yi a tandi. Dontonna yi wuga keden na!

E siga Yesu ra Pilati konni

Matiyu 27.1-2, 11-14, Maraka 15.1-5, Luka 23.1-5

²⁸ E yi Yesu tongo Kayafa konni siga yamana kanna banxini. Xɔtɔn xɔtɔnna nan yi a ra nun. Yahudiyane yetεen mi so yamana kanna banxini alogo Romi kaane nama e sarijanna kala, bayo e yi sigama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla† donse donden nin.

²⁹ Pilati yi mini tandeni e fεma, a yi a fala e xa, a naxa, “E xεmεni ito kansunma feen mundun ma?”

³⁰ E yi a yabi, e naxa, “Xa xεmεni ito mi fe jaxi rabaxi, nxu mi yi fama a ra i fεma nun.”

³¹ Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E a tongo, ε yetεen xa a makiti ε sariyan na.” Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Koni ε sariyan mi a ra, nxu xa muxun faxa.”

³² Ito ligaxi nen alogo Yesu naxan fala lan a faxa kiin ma, na xa kamali.

³³ Pilati yi xεte yamana kanna banxini, a sa Yesu xili, a yi a maxodin, a naxa, “Yahudiyane Mangan nan i tan na ba?”

³⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “I yetεna maxodinna ni ito ra ba hanma muxune nan a falaxi i xa?”

³⁵ Pilati yi a yabi, a naxa, “I mirixi a ma fa fala Yahudiyane nan n tan na ba? I kon kaane nun i ya saraxarali kuntigine nan i soxi n yi. I nanfe ligaxi?”

* **18:10: 18.10Silanfanna:** Sofane yεngεso dεgεmana.

† **18:28: 18.28Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dε wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kuli.

³⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Dunujani ito gbee mi n ma mangayaan na. Xa dunujana ito gbeen nan yi n ma mangayaan na nun, n ma walikene yi yengen soma n xa nen nun alogo Yahudiyane nama n suxu. Koni iki, n ma mangayaan mi be xan yi.”

³⁷ Nanara, Pilati yi a maxodin, a naxa, “Mangana nde nan i tan na nayi ba?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I tan nan a falaxi fa fala a mangan nan n tan na. N barixi dunuja yi na nan ma, a n xajondin seren ba. Naxan yo jondin xa, ne e tuli matima n xuiin na nen.”

³⁸ Pilati yi a maxodin, a naxa, “Nanse jondin na?”

E Yesu faxa feen nata

Matiyu 27.15-31, Maraka 15.6-20, Luka 23.13-25

A to na fala, Pilati yi mini banxini, a mon yi siga Yahudiyane fema, a sa a fala e xa, a naxa, “N mi a yalagi xun toxi hali ndedi!”

³⁹ Koni e namunna nan a ra, n muxu keden yiiba e xa Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla waxatini. E waxi a xon ma, n xa Yahudiyane mangan yiiba e xa ba?”

⁴⁰ E sɔnxɔ sɔnxɔ, e yi a yabi, e naxa, “En-en, a tan mi a ra. Nxu waxi Baraba nan xon!” Anu, mafu tiin nan yi Baraba ra.

19

¹ Nayi, Pilati yi Yesu tongo, e yi a bulan.

² Sofane yi komotin jali kanna rafala mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e yi doma mamiloxin nagodo a ma.

³ E yi lu fe a fema, e yi a fala a xa, e naxa, “Yahudiyane Mangana, i kene.” E yi a garin.

⁴ Pilati mon yi mini, a yi a fala Yahudiya yamaan xa, a naxa, “E a mato, n xa a ramini e ma tandeni, alogo e xa a kolon a n mi a yalagi xun toxi mumel!”

⁵ Nayi, Yesu yi mini tandeni, mangaya komoti jali kanna soxi a xun na, doma mamiloxin fan yi ragodoxi a ma. Pilati yi a fala e xa, a naxa, “A tan xemen ni i ra!”

⁶ Saraxarali kuntigine nun de kantanne to a to, e sɔnxɔ sɔnxɔ, e lu a fale, e naxa, “A xa gbangban, a xa gbangban!” Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E tan xa a tongo, e sa a gbangban. N tan mi a yalagi xun toxi mumel!”

⁷ Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Sariyana nxu yii, fata na sariyan na a daxa a xa faxa amasoto a bata a yete findi Alaa Dii Xemen na.”

⁸ Pilati to na me, a yi gaxu kati!

⁹ A mon yi xete yamana kanna banxini, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “I tan kelixi minen yi?” Koni Yesu mi a yabi.

¹⁰ Pilati yi a fala a xa, a naxa, “I mi n yabima? I mi a kolon fa fala senbena n yii, n ni i bejin hanma n ni i gbangban?”

¹¹ Yesu yi a yabi, a naxa, “No yo mi i yii n tan fari fa Ala naxan soxi i yii. Nanara, xemen naxan n soxi i yii na bata findi yulubi tongon na dangu i tan na.”

¹² Pilati na me waxatin naxan yi, a bejin xonla yi a suxu kati! Koni Yahudiyane yi lu sɔnxɔ sɔnxɔ, e naxa, “Xa i xemeni ito bejin, Romi Manga Gbeen Sesare xoyi mi i tan na. Naxan yo a yete findi mangan na, na bata keli Romi Manga Gbeen xili ma.”

¹³ Pilati to falani ito me, a Yesu ramini, a dɔxo a kiti sa gbedeni, denaxan xili “Geme Kirana” denaxan xili Heburu xuini, “Gabata.”

¹⁴ Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla nan yi na xoton bode. Pilati yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “E mangan ni i ra, e hon!”

¹⁵ E lu sɔnxɔ, e naxa, “A xa faxa! A xa faxa! A xa gbangban!” Pilati yi e maxodin, a naxa, “E waxi a xon ma, n xa e mangan gbangban wudin ma ba?” Saraxarali kuntigine yi a yabi, e naxa, “Manga yo mi nxu tan yii, ba Romi Manga Sesare ra.”

¹⁶ Na xanbi ra, Pilati yi Yesu so e yii, a e xa a gbangban wudin ma.

Yesu yi gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Maraka 15.21-32, Luka 23.26-43

Nayi, sofane yi siga Yesu ra.

¹⁷ A yeteen yi a faxa wudin tongo, e siga yirena nde yi denaxan xili “Xun Xori Yirena” denaxan xili Heburu xuini, “Gologota.”

¹⁸ E yi sa a gbangban wudin ma menni. E yi muxu firin fan gbangban wudin ma a fema, bonna a fɔxo kedenni, bonna fan a fɔxo kedenni. Yesu yi lu e tagi.

¹⁹ Pilati yi yamarin fi, e sebenla ti, e sa a singan a faxa wudin na, a naxa, “Yesu Nasareti kaana, Yahudiyane Mangana.”

²⁰ Yahudiya wuyaxi yi na xaran amasoto Yesu yi gbangbanxi wudin ma denaxan yi, men yi taan dexon ma nen, na yi sebexi Heburu xuiin nun Latin xuiin nun Gireki xuiin nin.

²¹ Yahudiyane saraxarali kuntigine yi a fala Pilati xa, e naxa, “I nama a sebe fa fala ‘Yahudiyane Mangana,’ koni fa fala xemeni ito naxa, a Yahudiyane Mangan nan a tan na.”

²² Pilati yi e yabi, a naxa, “N naxan sebexi, n mi fa na kalama sɔnon.”

²³ Sofane to yelin Yesu gbangbanxi wudin ma, e yi a dugine tongo, e yi a yitaxun dɔxode naanin sofa keden dɔxode keden. A doma bun biran naxan mi yi degxi bayo dugi kedenna nan yi a ra, na yi lu.

²⁴ Sofane yi a fala e bode xa, e naxa, “En nama a yibo, en masensenna ti, a na naxan suxu, na yi a soto.” Ito ligaxi nen alogo Kitabuna falan xa kamali, a naxa, “E bata masensenna ti

n ma dugine fe ra,

e xa e yitaxun e bode tagi.”*

Nayi, sofane yi na liga.

²⁵ Yesu nga yi tixi a faxa wudin fema nun, e nun a ngaxakeden jaxalanmana, Mariyama, Kilofasi a jaxanla, e nun Mariyama Magadala kaana.

²⁶ Yesu yi a nga tixin to na yi e nun a xarandiina, a yi naxan maxanuxi han! A yi a fala a nga xa, a naxa, “Nga, i ya dii xemen nan ito ra.”

²⁷ A yi a fala na xarandiin xa, a naxa, “I nga ni ito ra.” Na waxatin yeteni, na xarandiin yi a nga tongo, a siga a ra a konni.

Yesu faxa fena

Matiyu 27.45-56, Maraka 15.33-41, Luka 23.44-49

²⁸ Yesu yi a kolon fa fala feen birin bata yelin lige, a naxa, “N koe yinla bata raxara.” A na fala nen alogo naxan sebexi Kitabuni na xa kamali.†

²⁹ Ige sasena nde yi dæxi na, na yi rafexi manpa muluxunxin na. E dugi dungina nde ragodo manpa muluxunxini, e yi a filin wudin ma naxan xili hisopi wudina.‡ E yi a lan Yesu deen ma a gbangban wudin koe ra.

³⁰ Yesu to manpa muluxunna min, a yi a fala, a naxa, “A birin bata kamali.”

Na danguxina, a yi a xun sin, a niin yi ba.

Sofane yi Yesu jensenna saxon tanban na

³¹ Yuman nan yi a ra, na xæton bode yi findima laxo binyen nan na Matabu Læxone ye. Yahudiyane kuntigine mi yi waxi e xa faxa muxune lu wudin koe ra Matabu Læxoni. E yi a fala Pilati xa a e xa e sanne yigira alogo e xa e ragodo sinma.

³² Nanara, sofane yi siga, e yi xemen bonna sanne yigira naxan yi gbangbanxi Yesu dæxon e nun bonna.

³³ Koni e Yesu li waxatin naxan yi, e yi a to, a bata faxa. Nanara, e mi a sanne yigira.

³⁴ Koni sofana nde yi Yesu saxon a jensenni tanban na. Wunla nun igen yi mini a ma mafuren.

³⁵ Naxan na toxi, na bata a seren ba. Nondin nan a sereyaan na. A tan yatigi a kolon a jændin nan falaxi. Nayi, e fan xa denkeleya.

³⁶ Na ligaxi nen alogo Kitabun sebenla xa kamali, a naxa, “Hali a xori kedenna mi yigire.”§

³⁷ A sebexi yire gbete yi Kitabun kui, a naxa, “E muxun naxan yisæxonxi, e e yeen tima nen na ra.”*

Yesu Maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Maraka 15.42-47, Luka 23.50-56

³⁸ Na xanbi ra, Yusufu Arimate kaan yi Pilati mafan, a xa Yesu binbin tongo. Nba, Yesu a xarandiina nde nan yi Yusufu ra, koni wundoni, amasoto a yi gaxuxi Yahudiyane yee ra. Pilati yi tin. Nanara, a yi fa Yesu binbin tongodeni.

³⁹ Nikodemi naxan siga Yesu fema kæen na a fæloni, na fan yi bira Yusufu fæxo ra. Ture xiri jaxumen kilo tonge saxan, mirihi latikæonna nun latikæon gbetæ basanxin nan yi a yii.

⁴⁰ E yi Yesu binbin kasangen dugi fixen nun ture xiri jaxumen na amasoto Yahudiyane namunna nan yi na ra.

⁴¹ Yesu gbangban wudin ma denaxan yi, nakæ yiren nan yi na dæxon. Bilinganna nde yi na nun, muxe munma yi maluxun denaxan yi.

⁴² Na xæton bode Yahudiyane Matabu Læxon nan yi a ra, gaburun faranna to mi yi makuya, e sa Yesu maluxun menni.

20

Yesu keli feen gaburun kui

Matiyu 28.1-8, Maraka 16.1-8, Luka 24.1-12

¹ Xatin subaxani benun kuye xa yiba, Mariyama Magadala kaan yi siga gaburu deen na, a yi a li, gemen bata ba gaburun de ra.

² A gimæton yi siga Simon Piyeri nun a xarandiin boden fema, Yesu yi naxan maxanuxi han, a yi a fala e xa, a naxa, “E bata Marigin ba gaburun kui, e a saxi dede, nxu mi na kolon!”

³ Piyeri nun xarandiin bonna yi mini, siga gaburu deen na.

⁴ E firinna birin yi siga e giye koni xarandiin bonna yi dangu Piyeri ra, a singe yi sa gaburu deen li.

⁵ A yi a felen, a yi a yee masa, a yi kasan-genna to gaburun faranna kui koni a mi so na.

⁶ Na xanbi ra, Simon Piyeri yi fa, a yi so gaburu faranna ra kedenna, a fan yi kasan-genna to saxi na yi.

⁷ Yesu xunna yi mafilnxi dugin naxan yi, na mafilnxin yi saxi a danna, a mi yi kasangenna dæxon ma.

⁸ Nayi, xarandiin naxan singe sa gaburu deen li, na fan yi so a kui. A yi na yito, a yi denkeleya.

† 19:28: 19.28 A mato Yaburin 22.16 nun 69.22 kui.

‡ 19:29: 19.29 Hisopi yi findixi sansi bili xurudina nde nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen sebexi Xorɔyaan 12.22 kui.

§ 19:36: 19.36 A mato Xorɔyaan 12.46 nun Yatene 9.12 nun Yaburin 34.21 kui.

* 19:37: 19.37 A mato Sakari 12.10 kui.

⁹ Amasotō e munma yi a famu naxan sebexi Kitabuni, naxan yi a falaxi a Yesu kelima nen sayani.

¹⁰ Na xanbi ra, xarandiine yi xete e konni.

Yesu yi mini kenenni Mariyama Magadala kaan xa

Matiyu 28.9-10, Maraka 16.9-11

¹¹ Mariyama tan tixin yi lu wuge gaburu deen na. A wugama, a yi a felen a yee masadeni gaburun kui.

¹² Yesu binbin yi saxi denaxan yi nun, a yi maleka dugi fixe kan firin to dōxi menni. Kedenna dōxi a xun saden binna ra. Bonna dōxi a san saden binna ra.

¹³ E yi a maxodin, e naxa, "I wugan nanfera, nga jaxanla?" A yi e yabi, a naxa, "E bata n Marigin ba be yi, n mi a kolon e a saxi dede."

¹⁴ A ito fala waxatin naxan yi, a yi a firifiri, a Yesu to tixi na yi. Koni a mi yi a kolon, xa Yesu nan yi a ra.

¹⁵ Yesu yi a maxodin, a naxa, "I wugan nanfera, nga jaxanla? I nde fenma?" Naxanla yengi yi a ma, a nako kantanna nan yi a ra. A yi a fala a xa, a naxa, "N fafe, xa i tan nan a baxi be, i sigaxi a ra denaxan yi, na fala n xa, n xa sa a tongo na."

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Mariyama." A yi a firifiri, a falan ti Yesu xa Heburu xuini, a naxa, "Raboni." Na bunna neen, "Karamoxo."

¹⁷ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I nama kankan n ma, amasotō n munma siga n Fafe Ala fema singen. Koni siga, i sa a fala ngaxakedenne xa, i naxa, a n tema n Fafe nun e Fafe fema, n ma Ala nun e Ala."

¹⁸ Nayi, Mariyama Magadala kaan yi siga a faladeni xarandiine xa fa fala a bata Marigin to, a bata falani itoe ti a xa.

Yesu yi a xarandiine xe

Matiyu 28.16-20, Maraka 16.14-18, Luka 24.36-49

¹⁹ Na xati kedenna jinbanna ra, xarandiine yi malanxi banxina nde kui, deen balanxi e ma amasotō e yi gaxuxi Yahudiyane yee ra. Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, "E bojen xa xunbeli."

²⁰ A yelinxini ito fale, a yi a yiine nun a jensenna yita e ra. Xarandiine Marigin toxina, e sewa kati!

²¹ Yesu mon yi a fala e xa, a naxa, "E bojen xa xunbeli! N Fafe Ala n xexi kii naxan yi, n fan bata e xe na kiini."

²² A ito fala waxatin naxan yi, a yi a de foyen fe e ma, a naxa, "E Alaa Nii Sarijanxin soto."

²³ E na dija naxanye yulubiye ma, ne mafeluun sotoma nen, e na naxanye gbeeye ramara, ne gbeene ramarama nen."

Yesu nun Tomasi

²⁴ Muxu keden yi a xarandii fu nun firinne ye, Tomasi, naxan mon yi xili "Gulunna," na mi yi e fema Yesu fa waxatin naxan yi.

²⁵ Nanara, xarandiin bonne yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata Marigin to!" Tomasi yi a fala e xa, a naxa, "Xa n mi a gbangban funfun to a yiine kui, n yi n yii sonla raso a soxondene ra, n yi n yiin naso a jensenna soxonden na, n mi le a ra mumel!"

²⁶ Loxo xun keden danguxina, xarandiine mon yi e malan banxini, Tomasi yi e fema, deene yi balanxi. Koni Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, "E bojen xa xunbeli."

²⁷ Na xanbi ra, a yi a fala Tomasi xa, a naxa, "I yii sonla rafa, i yi n yiine mato. I yiini bandun, i yi a raso n jensenni, alogo i nama denkeleyatareyaan liga, denkeleya."

²⁸ Tomasi yi a yabi, a naxa, "N Marigina, n ma Ala!"

²⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Bayo i bata n to, i bata denkeleya ba? Muxun naxanye denkeleyaxi hali e munma n to, sewan ne xa!"

Kitabun yireni ito sebe xunna

³⁰ Yesu kabanako fe gbete wuyaxi liga nen a xarandiine yee xori naxan mi sebexi Kitabuni ito kui.

³¹ Koni itoe sebexi nen alogo e xa la a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, Alaa Dii Xemena. E na denkeleya a ma, e nii rakisin sotoma nen a xlini.

21

Yesu yi mini kenenni xarandii solofere tagi

¹ Na xanbi ra, Yesu mon yi a yete makenen a xarandiine xa Tiberiyadi daraan dexon ma. A a yete makenen kii naxan yi, na nan ito ra.

² Simon Piyeri nun Tomasi naxan xili Gulunna, e nun Nataniyeli naxan kelixi Kana taani Galile yamanani e nun Sebede a dii xemene nun xarandii firin gbete, ne yi malanxi.

³ Simon Piyeri yi a fala bonne xa, a naxa, "N sigama yexe suxudeni." E yi a yabi, e naxa, "Nxu fan sigama i foxo ra nen." Nayi, e siga, e sa dōxo kunkin kui. Koni e mi sese suxu na kōeen na.

⁴ Kuye yibaxina, Yesu yi fa ti daraan de. Koni a xarandiine mi yi a kolon a Yesu nan yi a ra.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "Banxulanne, e bata yexena nde suxu ba?" E yi a yabi, e naxa, "En-en."

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, "E yalaan nagodo kunkin yiifanna ma, e nde suxuma nen na yi." E to yalaan nagodo menni, e mi no a bandunje amasotō yexe wuyaxi bata yi e suxu yalaan na.

⁷ Yesu yi xarandiin naxan maxanuxi, na yi a fala Piyeri xa, a naxa, “Marigin nan a ra!” Simɔn Piyeri to na mɛ tun, fa fala Marigin nan a ra, a yi a domaan xidi a ra, amasɔto a ragenla nan yi a ra. A tungan, a sin igeni.

⁸ Xarandiin bonne yi bira a fɔxɔ ra kunkin kui, e fa yalaan bandunɲɛ, a rafexi yɛxɛn na ken! Amasɔto, e nun xaren mi yi tagi kuya, fɔ nɔngonna yɛ kɛmɛ firin jɔxɔn.

⁹ E to xaren li, e yi tɛɛn to na, yɛxɛne yi ganma dɛnaxan yi e nun buruna.

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E baxi yɛxɛn naxan suxude, ɛ fa na nde ra.”

¹¹ Simɔn Piyeri yi so kunkin kui, a yalaan bandun xareyaan na, a rafexi yɛxɛ xungbene ra. Kɛmɛ tonge suulun e nun saxan nan yi a birin na. Hali e to a wuyaxi suxu, koni yalaan mi yiɔ.

¹² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E fa ɛ dege.” Xarandiine sese mi susu a maxɔdinɲɛ fa fala, “Nde i tan na?” Amasɔto e yi a kolon, a Marigin nan yi a ra.

¹³ Nanara, Yesu yi a maso, a burun tongo, a yi a so e yii. A yɛxɛn fan liga na kiini.

¹⁴ A saxanden nan yi na ra Yesu xa a makɛnɛn a xarandiine xa, xabu a keli sayani.

Yesu nun Piyeri

¹⁵ E yelin xanbini e dege, Yesu yi a fala Simɔn Piyeri xa, a naxa, “Simɔn, Yoni a dii xɛmɛna, i n xanuxi dangu itoe ra ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “On, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi dɔxɔ n ma yɛxɛɛ diine xɔn.”

¹⁶ Yesu mɔn yi a fala a xa a firindeni, a naxa, “Simɔn, Yoni a dii xɛmɛna, i n xanuxi ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “On, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi lu n ma yɛxɛɛne xɔn.”

¹⁷ Yesu mɔn yi a fala a xa a saxandeni, a naxa, “Simɔn, Yoni a dii xɛmɛna, n nafan i ma ba?” Piyeri bɔɲɛn yi yifu amasɔto Yesu bata a maxɔdin dɔxɔɲa ma saxan fa fala, “I n xanuxi ba?” Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “N Marigina, i feen birin kolon, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi dɔxɔ n ma yɛxɛɛne xɔn.”

¹⁸ N xa jɔndin fala i xa. I yi banxulanyani waxatin naxan yi, i yi darixi i yɛtɛ maxidɛ nɛn, i yi siga dɛnaxan na i kɛnɛn. Koni i na fori waxatin naxan yi, i yiine yibandunma nɛn muxu gbɛtɛ yi i maxidi, a siga i ra yire yi dɛnaxan mi rafan i ma.”

¹⁹ Yesu yi na falama nɛn alogo a xa Piyeri faxa kiin yita, a yi Ala binyama naxan xɔn. A yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.”

²⁰ Piyeri yi a firifiri, a yi xarandiin bonna to e fɔxɔ ra, Yesu yi naxan maxanuxi. A tan nan yi dɔxi Yesu fɛma e degedeni, a

Yesu maxɔdin waxatin naxan yi, a naxa, “Marigina, nde i yanfama, a i so yiini?”

²¹ Awa, Piyeri a toxina, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “Marigina, nanfe ligama xɛmɛni ito ra?”

²² Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n waxi a xɔn ma, a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na? I tan xa bira n fɔxɔ ra tun.”

²³ Nayi, falani ito yi xuya ayi Yesu a xarandiine tagi fa fala xarandiini ito mi faxama. Koni Yesu mi a falaxi fa fala a mi faxama, koni a a fala a xa nɛn, a naxa, “Xa n waxi a xɔn ma a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na?”

²⁴ Na xarandiin nan feni itoe seren bama. A tan nan mɔn itoe sɛbɛxi. En na a kolon fa fala jɔndin nan a sereyaan na.

Fala dɔnxɛna

²⁵ Yesu mɔn fe gbɛtɛ wuyaxi liga nɛn. Xa ne birin yi sɛbɛ nun, n ma miriyani, a kitabune mi yi xanɲɛ dunɲani ito yi.

Kewanle Yesu a Xerane Kewanle

Luka naxan Ningila Yesu yirena nde sebexi, na nan mon yireni ito fan sebexi naxan xili “Yesu a Xerane Kewanle.” Ningila Yesu a yitama en na nen Yesu feen naxanye ligaxi a siimayani. A firindenit ito foloxi a singen danden nin. A fan a yitama en na nen Yesu foxorabirane nun a xerane naxan liga alogo Yesu a xaranna xa xuya ayi dunuja yiren birin yi.

Yesu yelin xanbini a xerane xe, a e xa a xaranna kawandin ba dunuja yirene birin yi, a yi a Nii Sarijanxin fan nagodo e ma alogo e xa senben soto a wanla ke feen na. E to na soto, e yi kawandin ba folo Yerusalen taani. Muxu wuyaxi yi la e falane ra, e findi Yesu foxorabirane ra. Kabanako fe wuyaxi yi liga alogo muxune xa la Yesu a xerane falane ra.

Na kawandin yi senben sotoma Yerusalen taani waxatin naxan yi, Yesu yaxune yi denkeleya muxune toro folo. Na kui, Yesu foxorabirane yi xuya ayi Yerusalen taan fari ma. E yi siga kawandin be Yudaya nun Samari boxon ma. Kitabun yireni ito sora singena han sora fu nun firinden na wanla nan yitama en na. Piyeri tiden gbo na taruxune kui.

Na xanbi ra, Ala yi xera gbete xili naxan findixi Poli ra. Benun Ala xa a xili, Poli yi Yesu foxorabirane jaxankatama Isirayilaa dinan xinli han! Koni Yesu yi a yete yita Poli ra, a fa a xe yamana gbete ye ma. Na kui Yesu a fe xibarun yi dangu Isirayila boxon danne ra siga siya gbete ne yamanane yi.

Poli yi na wanla ke yire wuyaxi yi, keli Yerusalen taani siga han Romi taani. Yahudiyane yi a jaxankata, koni e mi a no. A yi kawandin bama Yahudiyane xa salide banxine kui, a mon yi a bama siya gbete ne se batudene kui. A na liga nen alogo dunuja muxune birin xa a kolon Yesu naxan ligaxi e xa.

Luka taruxuni itoe fesefesexi nen, a e sebe. Koni yirena nde sebe kiina a yitama en na, a a ligaxi Luka yee xori nen. Waxatina nde Luka naxa, “Nxu yi siga iki...” Na falan nan a yitama en na, a a fan yi na nun. E nun Poli nan yi sigama sigatini Yesu fe xibarun nalideni. Dandan tiin nan yi Luka ra.

Na birin kui, to denkeleya muxune no e a kolonje nen Yesu foxorabira singene

dunuja yi gidixi kii naxan yi. E wanla lan a xa findi misaala ra en xa.

Yesu te feen kore

¹ N xoyin Teyofili,*

N bata Yesu a feene sebe i xa n ma sebe singen kui a wanla folo feen naxanye birin ma e nun a xaranna naxan birin ti xabu a foloni

² han a te kore waxatin naxan yi a yelin xanbini yamarine fiye a xera sugandixine ma Alaa Nii Sarijanxin barakani.

³ A jaxankata xanbini, a yi a niiramaan yita e ra taxamaseri wuyaxi xon ma xii tonge naanin bun, a mon yi Alaa Mangayana fe fala e xa.

⁴ A yi e fema waxatin naxan yi, a yi e yamari, a naxa, “E nama keli Yerusalen taani singen. N Fafe Ala e tuli saxi naxan na,[†] e na mame be, n bata yi naxan ma fe fala e xa.

⁵ Amasoto Yoni muxune rafuxi igen nin koni a mi fa buma, e rafu Alaa Nii Sarijanxini.”

⁶ Nba, xerane yi malanxi Yesu fema waxatin naxan yi, e yi a maxodin, e naxa, “Marigina, i mon Isirayila mangayani tonma waxatini ito nin ba?”[‡]

⁷ Yesu yi a fala xerane xa, a naxa, “N Fafe Ala bata waxatin naxanye ragidi a senben bun, a mi lan e xa ne liga waxatine kolon.

⁸ Koni Alaa Nii Sarijanxin na godo e ma waxatin naxan yi, e senben sotoma nen, e yi findi n serene ra Yerusalen taani, e nun Yudaya yamanan nun Samariya yamanan birin siga han boxon danne ra.”

⁹ A yelinxini ito fale, Ala yi a rate kore e yee xori, a yi lo ayi e ma kundani.

¹⁰ E yeen mon yi xelaxi ayi a foxo ra waxatin naxan yi, xeme dugi fixe kan firin yi ti xerane fema.

¹¹ E yi a fala, e naxa, “Galile kaane, e tixi be nanfera, e koren matoma? Yesu ito naxan bata tongo e tagi, a te kore xonna ma, a mon fama nen alo e a toxi te kii naxan yi.”

Yudasi jaxon sugandi fena

¹² E yi xete Yerusalen taani sa keli Oliwi geyaan na. Na geyaan nun taa tagina, kilo keden jaxondan na a ra.

¹³ E soxina taani, e te kore banxin kui e yigiyaan na. Naxanye yi na yi, ne nan xili itoe ra, Piyeri§ nun Yoni nun Yaki nun Andire nun Filipi nun Tomasi nun Barotolome nun Matiyu nun Alifaa dii xemena Yaki nun Simon e naxan ma a “Yahudiya

* **1:1. 1.1Teyofili:** Muxu xinla na a ra naxan bunna neen, fa fala “Muxu naxan Ala xanuxi.” A mato Luka 1.1 kui.

† **1:4. 1.4 Ala e tuli saxi naxan na,** na findixi Alaa Nii Sarijanxin nan na. A mato Xerane 2.2 kui. ‡ **1:6. 1.6 E yi waxi a xon ma Ala xa Isirayila mangayani ton** bayo Romi kaane bata yi Isirayila yamanan suxu yengeni. § **1:13:**

1.13 Muxune mon Piyeri ma a Pita. * **1:13. 1.13Yahudiya siya xanuna:** Muxune nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e noon bun ma.

siya xanuna,”* e nun Yaki a dii xemena, Yudasi.

¹⁴ Itoe birin yi e malanma yire kedenni Ala maxandideni waxatin birin e nun naxanla ndee nun Yesu nga, Mariyama e nun Yesu xunyene.

¹⁵ Na waxatini, Piyeri yi keli, a falan ti denkeleya muxune ye. Muxu keme muxu moxone nan yi na yi.

¹⁶ A yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne, Alaa Nii Sarijanxin naxan falaxi Kitabun kui Dawuda xon ma Yudasi a fe yi, naxan yi Yesu suxu muxune yee ra fo na xa kamali nen.

¹⁷ Yudasi, en tan nde nan yi a ra nun. A fan yi wanli ito ligama en xon ma.”

Yudasi faxa fena

Matiyu 27.3-9

¹⁸ Nba, Yudasi gbetin naxan soto a saranna ra tinxintareyaan xon ma, a boxon sara na ra. A bira na boxon fari, a faxa, a kuin yi rabo ayi. A kui seene birin yi mini.

¹⁹ Yerusalen kaane birin yi na feen kolon. Nanara, e na boxon xili sa e kon xuini, Hakeladama. Na bunna neen, “Wuli boxona.”

Yudasi boxon sugandi fena

²⁰ Piyeri mon yi a fala, a naxa, “Amasoto a seboxi Yaburin kui, fa fala, ‘A yireni genla xa lu, muxu yo nama lu na yi.’ A mon seboxi, ‘Muxu gbete xa a tiden tongo.’”

²¹ Nanara, fo muxuna nde xa sugandi, naxan yi en fema waxatin birin yi, en Marigi Yesu yi sigan tima en xon ma waxatin naxan yi

²² folo Yesu rafu waxatin ma Yoni xon, han sa ti Yesu rate laxon ma kore. Fo na kanna xa kafu en ma, a fan yi findi seren na a Yesu bata keli sayani.”

²³ Nanara, e muxu firin yeba, Yusufu naxan yi xili Barasaba, a mon yi xili Yusutu e nun Matiyasi.

²⁴ E yi Ala maxandi, e naxa, “Marigina, i tan muxun birin boye yi feen kolon. Nanara, a yita nxu ra, itoe firinna, i bata naxan sugandi

²⁵ alogo a xa wali xerayani Yudasi boxoni, Yudasi wanla naxan bejin, a siga a sigadeni.”

²⁶ Na danguxina, e masensenna ti, a yi Matiyasi suxu, a sa Yesu a xera fu nun kedenna fari.

2

Alaa Nii Sarijanxin fa fena

¹ Se Xaba Singen Sali laxona a liye, denkeleya muxune birin yi malanxi yirena nde yi,

² sanja ma kedenni, e yi xui gbeena nde me keli kore naxan yi ligaxi alo foye gbeen xuina. E yi doxi banxin naxan kui, a yi na rafe.

³ Tee degene yi siga gode e keden kedenna birin xun ma alo teen lenna.

⁴ E birin yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na. E falan ti folo xui gbetene yi, alo Nii Sarijanxina a fixi e ma kii naxan yi.

⁵ Yahudiya togondiyaxina ndee yi yigiyaxi Yerusalen taani na waxatini, naxanye sa kelixi dunuja siyane birin ye.

⁶ E to xui gbeeni ito me, yamaan yi e malan. Na yi e birin naterena amasoto e keden kedenna birin yi e yete kon xuiin nan mema denkeleya muxune falani.

⁷ E yi kabɛ han, e naxa, “Naxanye falan tima itoe ra, Galile kaane xa mi e birin na ba?

⁸ Nanfera nayi, en keden kedenna birin fa e xuiin mema en yete bari xuine yi?

⁹ Parate kaane, Mede kaane, Elan kaane, naxanye doxi Mesopotamiya nun Yudaya nun Kapadose nun Pontu nun Asi yi

¹⁰ e nun Firigi nun Panfliya nun Misiran nun Libiya boxon naxan Sireni yamaan dexon e nun naxanye kelixi Romi taani

¹¹ Yahudiyane ba, Yahudiyataren naxanye so Yahudiya dinani ba, Kireti kaane ba, Arabi kaane ba, en birin e xuiin mema, e Alaa kabanako feene ralima en ma, en ma xuine yi!”

¹² E birin yi kabɛ, e yifu, e lu a fale e bode xa, e naxa, “Ita bunna di?”

¹³ Koni ndee yi lu denkeleya muxune magele, e naxa, “Itoe minxin nan a ra.”

Piyeri kawandin naxan ba

¹⁴ Nba, Piyeri nun xarandii fu nun kedenna bonne yi keli, e ti, Piyeri yi falan ti yamaan xa a xuiin texin na, a naxa, “E tan Yahudiyane nun Yerusalen kaane, e tuli mati n xuiin na, alogo e xa a kolon,

¹⁵ fa fala muxuni itoe mi minxi alo e yengi a ma kii naxan yi, soge raxenxen* waxatin na a ra iki.

¹⁶ Koni Ala naxan fala Nabi Yoweli a Kitabun kui, na nan ito ra. A naxa,

¹⁷ “Waxati rajanni,

n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen adamadiin birin ma.

E dii xemene nun e dii temene nabiya falane tima nen.

E banxulanne yi fe toon ti alo xiyena.

E xeme fonne yi xiyen sa.

¹⁸ Na laxone yi,

n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen hali n ma konyi xemene

† 1:20: 1.20 A mato Yaburin 69.26 nun 109.8 kui. * 2:15: 2.15 Piyeri *soge raxenxen* fe falaxi nen alogo yamaan xa la a ra a dolo fe mi yi a ra bayo men kaane mi yi darixi dalon minje xotanni.

nun n ma konyi gilene xun ma,
e yi nabiya falane ti.

¹⁹ N kabanako feene yitama nen kore xonna
ma

e nun taxamasenne bəxo xonna ma,
wunla nun teen nun tee tuti gbeen minima
nen.

²⁰ Sogeni dimima nen,
kiken yi gbeeli alo wunla,
benun Marigina loxo binye gbeen xa a li.

²¹ Nba, muxu yo na Marigin maxandi a
xinla ra,
na kisima nen.[†] "

²² "Isirayila xemene, ε tuli mati falani ito
ra. Ala nan Yesu Nasareti kaan xexi. Ala
bata na yita ε ra kabanako feene nun fe ma-
gaxuxine nun taxamasenne xon a naxanye
liga ε tagi alo ε tan yetena a kolon kii naxan
yi.

²³ Ala bata yi a ragidi alo a yi a kolon
kii naxan yi, a Yesu xa so ε yii. E yi kafu
gbalotone ma, ε yi a gbangban wudin ma, ε
yi a faxa.

²⁴ Koni Ala mon yi a rakeli, a yi a ba sayaan
xoleni amasoto sayaan mi yi nne a ramare.

²⁵ Bayo Dawuda a fala nen a fe yi, a naxa,
'N xaxili Marigin xon ma waxatin birin,
bayo a n dexon ma,
sese mi n mamaxe.

²⁶ Nanara, n bənen sewaxi,
n yi falan ti sewani.
N fati benden fan luma nen yigini.

²⁷ Amasoto, i mi i me n na,
n siga laxira yi.
I mi tinje i ya muxu togəndiyaxin yi kun
gaburun na.

²⁸ I bata kiraan yita n na
nii rakisin soto ma naxan xon.
I n nalugoma nen sewan na i yetagi.[†] "

²⁹ "Awa, ngaxakedenne, n xa en benba
Dawudaa fe fala ε xa sike mi naxan yi. A
fala nen, a maluxun, a gaburun mon na han
to.

³⁰ Koni nabiin nan yi a ra, a a kolon nen
a Ala bata a tuli sa, a yi a kolə, a Dawuda
bonsonna nde findima nen Mangan na a tan
funfuni.[§]

³¹ Ala yi feen naxan ligama, Dawuda to na
to, a yi Alaa Muxu Sugandixin nakeli feen
fala, a naxa, a mi a me a ra, a siga laxira yi.
A fati benden mon mi kunma.*

³² Ala na Yesu nan nakeliki sayani. En
birin bata findi na seren na.

³³ A bata te Ala yiifanna ma. A yi Alaa
Nii Sarijanxin soto, Fafe Ala bata en tuli sa
naxan na, a yi a ragodo en ma iki. E na nan
toma. E na nan me ma iki.

³⁴ Amasoto Dawuda yeteen mi te ariyanna
yi. Anu, a yeteen bata a fala, a naxa, 'Marigin
yi a fala n marigin xa, a naxa,
"Doxo n yiifanna ma

³⁵ han n yi i yaxune sa i sanna bun ma."[†] "

³⁶ "Nayi, Isirayila muxune xa ito kolon
yati, a ε Yesu naxan gbangbanxi wudin ma,
Ala bata na findi Marigin na e nun a Muxu
Sugandixin na."

³⁷ Nba, yamaan to na me, na yi e bənen
kala. E yi a fala Piyeri nun xeraan bonne
xa, e naxa, "Nxu ngaxakedenne, nxu nanfe
ligama?"

³⁸ Piyeri yi a fala e xa, a naxa, "E keden
kedenna birin xa ε xun xanbi so ε hakeni, ε
rafu igeni Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli,
alogo ε yulubine xa xafari, ε yi Alaa kiseen
soto, a Nii Sarijanxina.

³⁹ Amasoto Ala bata ε tan nun ε diine tuli sa
na ra e nun naxanye birin yire makuyene yi
en Marigina Ala naxanye xilima a fema."

⁴⁰ Piyeri yi sereyaan ba, a yi e rawekile fala
wuyaxi ra, a naxa, "E yete ratanga waxatini
ito tinxintareyaan ma."

⁴¹ Naxanye tin a falan ma, ne yi rafu igeni.
Muxu wuli saxon joxon yi sa denkeleya
muxune fari na loxon.

⁴² E yi bira xerane xaranna foxo ra, e yi lu
ngaxakedenyani, e lu e dege e bode xon ma,[‡]
e lu Ala maxande.

⁴³ Xerane yi kabanako fe wuyaxi liga e
nun taxamasenne han birin yi gaxu.

⁴⁴ Denkeleya muxune birin yi lu e bode
fema, e yii seene birin yi findi e bode gbee
ra.

⁴⁵ E yi e bəxone nun e yii seene matima
nen, e yi na gbetine yitaxun e bode ra alo
e keden kedenna birin makona a ma kii
naxan yi.

⁴⁶ E yi lu e malanye Ala Batu Banxini loxo
yo loxo, e yi e degema e bode xon ma e konne
yi, sewan nun bəne xunbenli.

⁴⁷ E yi lu Ala tantunye, e yi rafan yamaan
birin ma. Marigin yi nde sama kisi muxune
fari nen loxo yo loxo.

3

Lebutenna rakende ya fena

¹ Loxona nde, Piyeri nun Yoni yi siga Ala
Batu Banxini Ala maxandi waxatini, benun
se din waxatin xa a li.

² Nba, muxune yi fama xemena nde ra
Ala Batu Banxin nabilinna yinna so deen
na xandi tideni loxo yo loxo naxan yi barixi
lebutenyani. Na so deen yi xili nen, "De
Tofayina."

³ A to Piyeri nun Yoni to soe, a yi e xandi
gbetini.

[†] 2:21: 2.21 Yoweli 3.1-5 [‡] 2:28: 2.28 Yaburin 16.8-11

[†] 2:35: 2.35 Yaburin 110.1

Luka 22.19 kui.

[‡] 2:42: 2.42 Yanyina nde, ito bunna neen fa fala e yi Marigina ximenna yitaxunma. A mato

[§] 2:30: 2.30 Yaburin 132.11

* 2:31: 2.31 Yaburin 16.10

⁴ E yi e yeen ti a ra. Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "Nxu mato."

⁵ A yi e mato. A yengi yi a ma, a e yii sena nde nan fima a ma.

⁶ Koni Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "Gbeti mi n yii! Xema mi n yii! Koni seen naxan n yii, n na soma nen i yii. Yesu Alaa Muxu Sugandixin Nasareti kaan xinli, keli, i sigan ti."

⁷ Piyeri yi a suxu a yiifanna ma, a yi a rakeli. Xemen sanne nun a wosoxone yi senben soto.

⁸ A yi tuga, a ti a sanne xun na, a sigan ti folo. E nun xarandiine yi so Ala Batu Banxini, a sigan tima, a tuga, a Ala tantunma.

⁹ Yamaan birin yi a to sigan tiye, a Ala tantunma.

¹⁰ E yi a kolon a tan nan yi xandi tiini Ala Batu Banxin nabilinna yinna so deen na, naxan yi xili "De Tofajina." Feen naxan liga xemen xa, e birin yi e terena na ra, e kabe kati!

Piyeri a kawandina

¹¹ Bayo a mi yi fa xetema Piyeri nun Yoni foxo ra, yamaan kuisanxin yi fa e giye, e yi e malan Sulemani a Gogene bun ma.

¹² Piyeri yamaan to waxatin naxan yi, a yi falan ti e xa, a naxa, "Isirayila xemene, nan-fera e kabema feni ito ma? Nanfera e nxu matoma alo nxu tan nan a ligaxi xemeni ito yi sigan ti nxu senben nun nxo Ala kolonna barakani?"

¹³ Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala nun en benbane Ala nan a walikéen Yesu a binyen mayitaxi, e naxan yanfa, e yi e me a ra Pilati yetagi, naxan yi wama a bepin feni.

¹⁴ E e mexi muxu sarjannxin nun muxu tinxin na, e Pilati mafan, a xa muxu faxan bepin e xa.

¹⁵ E nii rakisin kannu fana nen, koni Ala yi a rakeli sayani. Na seren nan nxu tan na.

¹⁶ Nxu to denkeleyaxi Yesu xinla ma, na nan fangan fixi xemeni ito ma, e naxan toma, e a kolon. Denkeleyana Yesu xinla ma na nan a rakendeyaxi e yee xori."

¹⁷ "Nba, ngaxakedenne, n na a kolon e tan nun e mangane feen naxan liga Yesu ra, e a ligaxi a kolontareyaan nan ma.

¹⁸ Ala bata yi naxan fala a nabine birin xon ma, a na nan nakamalixi, a fo a Muxu Sugandixin xa toro.

¹⁹ Nanara, e xun xanbi so e hakeni, e tubi Ala ma alogo e yulubine xa xafari

²⁰ Marigin yi matabu waxatine fi e ma, a mon yi a Muxu Sugandixin nafa e ma Yesu, a naxan nagidi e ma.

²¹ Koni fo a xa lu nen kore xonna ma singen han a waxati saxin na a li Ala feen birin yitonma waxatin naxan yi alo a bata a fala a nabi sarjannxine xon ma kii naxan yi waxati danguxine yi.

²² Musa a fala nen, a naxa, 'Marigina e Ala nabina nde raminima nen e ye alo n tan, e tuli mati a falane birin na.

²³ Xa naxan yo mi a tuli mati na nabiin na, a kedima nen yamaan ye.*

²⁴ Nabiiin naxanye birin bata falan ti xabu Nabi Samuyeli waxatini, ne birin bata yi loxon itoe fe fala.

²⁵ E findixi nabine diine nan na. Ala layirin xidixi e nun e benbane tagi nen, a yi a fala Iburahima xa, a naxa, 'Dunupa siyane birin duban sotoma nen i tan bansonna barakani.†

²⁶ Ala to a walikéen nafa, a a xe e singe nan ma alogo e xa duban soto a xon, a yi e birin naxete e fe jaxine foxo ra."

4

Piyeri nun Yoni makiti fena

¹ Piyeri nun Yoni yi fala tiini waxatin naxan yi yamaan xa, saraxaraline nun Ala Batu Banxin kantan muxune mangan nun Saduse muxune* yi fa.

² E yi xoloxi han, bayo xerane yi yamaan xaranma. E yi a falama a faxa muxune kelima nen sayani alo Yesu.

³ E yi e suxu, e yi e sa kasoon na han xotonni bayo koon bata yi so.

⁴ Koni muxun naxanye e falan me, na wuyaxi yi la a ra. Denkeleya muxune yi wuya ayi han muxu wuli suulun jaxon xemene gbansanna.

⁵ Na xoton bode, yamaan mangane nun fonne nun sariya karamoxone yi e malan Yerusalen taani.

⁶ Saraxarali Kuntigi Singena Anasa yi na e nun Kayafa nun Yoni nun Alesandire nun Saraxarali Kuntigi Singena denbayaan muxu gbete.

⁷ E yi Piyeri nun Yoni ti e yetagi, e yi e maxodin, e naxa, "E ito ligaxi nde senbe bun hanma xinla mundun yi?"

⁸ Piyeri yi lugoxi Alaa Nii Sarjannxin na, a yi e yabi, a naxa, "Yamaan mangane nun fonne,

⁹ xa e nxu makitima wali fajina fe ra to naxan ligaxi lebutenna xa, e nun a rakendeyaxi kii naxan yi,

* 3:23: 3.23 A mato Sariyane 18.15 nun 18.18-19 kui.

† 3:25: 3.25 Dunupa Falon 22.18 nun 26.4 kui.

* 4:1:

4.1 Saduse muxune: Yahudiyaane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mon mi yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

¹⁰ nayi ε xa a kolon, ε tan nun Isiray-ila yamaan birin, fa fala xemēni ito tixi ε yetagi kēndeyani Yesu Nasarēti kaan xinla barakan nin, Alaa Muxu Sugandixina, ε naxan gbangban wudin ma, Ala yi a rakeli sayani.

¹¹ Kitabun Yesu ito nan ma fe falaxi, a naxa, 'E tan banxi tiine ε mē gemen naxan na, na bata findi banxin gemē fisamantenna ra.[†]

¹² Kisin mi sōte muxu gbete yo xōn, bayo xili gbete yo mi dunuṇa yi, naxan fixi muxune fe ra en kisin sōte naxan sabu ra."

¹³ E yi kabē Piyēri nun Yoni a xaxili ragidin ma, amasōto xarantarene nan tun yi e ra naxanye mi fe kolon. Na yi a yita e ra a e yi Yesu nan fōxō ra.

¹⁴ Koni bayo e yi xemēn kēndeyaxin toma tixi e dēxōn ma, e mi yi nōe sese fale.

¹⁵ Koni e yi xarandiine yamari, a e xa mini kitisa yamaan malanni, e yi falan ti fōlō e bode xa, e naxa,

¹⁶ "En nanfe ligama muxuni itoe ra? Amasōto Yerusalēn kaane birin a kolon a e bata kabanako fe gbeen liga. En mi nōe a matande.

¹⁷ Koni en xa tōnna sa e ra, a e nama fa falan ti muxu yo xa Yesu xinli alogo feni ito nama xuya ayi yamaan tagi."

¹⁸ E yi Piyēri nun Yoni xili, e yi e yamari a e nama fa fala yo ti hanma e xaranna ti Yesu xinli.

¹⁹ Koni Piyēri nun Yoni yi e yabi, e naxa, "E tan yetēn xa a mato xa nxu lan nxu xa ε tan nan xui suxu hanma Ala.

²⁰ Nxu naxan toxi nxu yi a mē, nxu mi nōe tonde na fale."

²¹ E mōn yi e kōnkō e ma kati, na xanbi ra, e yi e beṇin. E mi yi nōe e naxankate, amasōto yamaan birin yi Ala tantunma fe ligaxini ito a fe ra.

²² Amasōto xemēn naxan nakēndēya findi kabanako feen na, na barin bata yi dangu jēε tonge naanin na.

Yesu mantonne Ala maxandina

²³ E to e beṇin, Piyēri nun Yoni yi siga e lanfane fēma. Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne feen naxan falaxi e xa, e na birin yeḅa e xa.

²⁴ E na mē waxatin naxan yi, e birin yi e xui ramini Ala ma jēnige kedenni, e naxa, "Nxu kannā, i tan naxan kore xōnna nun bōxō xōnna nun fōxō igen nun e yi seene birin daxi,

²⁵ i tan naxan falan ti Alaa Nii Sariṇanxin nun nxu benba Dawuda xōn ma, i ya walikēna, i naxa,

'Nanfera siyane murutēma?

Nanfera yamanane muxune yanfa fuune soma?

²⁶ Dunuṇa mangane bata tondi,

kuntigine bata e malan

Marigin nun a Muxu Sugandixin xili ma.[‡] "

²⁷ "Bayo jōndin na a ra yati, Herode nun Pōnsi Pilati nun Yahudiyatarene nun Isiray-ila yamaan birin e malan nēn taani ito kui i ya walikē sariṇanxin Yesu xili ma i naxan sugandixi.

²⁸ I senḅen nun i sagoon bata yi feen naxanye ragidi, e yi ne birin liga.

²⁹ Awa iki, Marigina, i tuli mati e fala xōlene ra, i tin i ya walikēne xa i ya falan nali xaxili ragidi gbeen.

³⁰ I yiini bandun alogo muxune xa kēndēya, taxamasenne nun kabanako feene yi liga i ya walikē sariṇanxin Yesu xinli."

³¹ E yelinxina Ala maxandē, e yi malanxi dēnaxan yi, mēna yi xuruxurun. E birin yi lugo Alaa Nii Sariṇanxin na. E yi Alaa falan nali xaxili ragidini.

Denkeleya muxune lanna

³² Xaxili kedenna nun nii kedenna yi lu denkeleya yamaan muxune birin ma. Muxu yo mi yi a falama, a naxa, n gbeen ni ito ra, bayo e birin malanna nan yi e yii seene ra.

³³ Xerane yi lu Marigi Yesu keli feen sereyaan bē senḅe gbeen. Baraka gbeen yi lu e birin xōn!

³⁴ Bayo sese mi yi dasaxi muxu yo ma e ye. Xēε bōxōn nun banxine yi naxanye yii, e yi e matima nēn, e yi e saren xali,

³⁵ e sa e sa xerane bun. Xerane yi gbetin taxun muxune ra alo e makona a ma kii naxan yi.

³⁶ Awa, Lewi bōnsōnna xēmēna nde yi na, naxan bari Sipiri yamanani, a yi xili Yusufu. Xerane yi a xili sa Baranabasi. Na bunna nēn, "Muxu Ralimaniyana."

³⁷ Xēε bōxōna nde yi a yii, a na mati, a yi fa a sara gbetin sa xerane bun.

5

Ananiyasi nun Safira a fe

¹ Xēmēna nde yi na naxan yi xili Ananiyasi, a naxanla fan yi xili Safira. Na fan yi e bōxōna nde mati,

² a yi a saren fōxō kedenna ramara a yetē xa. A naxanla fan yi na kolon. A siga a dōnxen na xerane yeε ra.

³ Piyēri yi a fala a xa, a naxa, "Ananiyasi, nanfera i tinxī Setana yi so i bōṇeni, han i wulen fala Alaa Nii Sariṇanxin xa? Nanfera i bōxōn saren fōxō kedenna ramaraxi i yii?

⁴ Benun i xa na xēε bōxōn mati waxatin naxan yi, i gbeen xa mi yi a ra ba? I to a mati i sagoon xa mi yi a gbetin na ba? Nanfera nayi, i fe sifani ito ligaxi? I mi wulen falaxi muxune xan xa de, fō Ala."

⁵ Ananiyasi ito me waxatin naxan yi, a bira, a faxa. Naxanye birin na me, ne yi gaxu.

⁶ Banxulanne yi keli, e yi a kasangen, e sa a maluxun.

⁷ Awa waxatidi danguxina, a naxanla fan yi fa, koni feen naxan ligaxi, a munma yi na me singen.

⁸ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "A fala n xa, e boxon saraxi xasabini ito nan na ba?" Naxanla yi a yabi, a naxa, "On, a saren yatin nan ito ra."

⁹ Nayi, Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "Nan-fera e nun i ya xemen lanxi a ma e xa Marigina Nii Sarijanxin bunba? I ya xemen maluxun muxune san xuiin ni i ra deen na, e i fan xalima nen iki sa!"

¹⁰ A yi bira Piyeri bun ma, a faxa keden na! Banxulanne yi fa, e yi naxanla fan li faxaxi, e yi a tongo, e sa a maluxun a xemen dexon ma.

¹¹ Denkeleya yamaan nun muxun naxanye birin na feen me, gaxu gbeen yi ne suxu.

Taxamasenne fe

¹² Xerane yi taxamaseri wuyaxi nun kabanako fe wuyaxi liga yamaan tagi. Denkeleya muxune birin yi e malanma Sulemani a Gagene nan bun ma.

¹³ Muxu yo mi susu a masoe e ra. Hali na, yamaan yi e xili fajin falama.

¹⁴ Koni muxu wuyaxi yi lu se e fari, xemen nun naxanla naxanye denkeleya Marigin ma.

¹⁵ Nayi, muxune yi lu fe furetone ra, e yi e sa e sa seene nun dagine ma kirane xon ma alogo Piyeri dangumatxon nininna xa e li.

¹⁶ Yama gbeen yi malan, sa keli Yerusalem rabilinna taane yi. E fa e furetone ra e nun jinan jaxine naxanye toroma. E keden kedenna birin yi kendeaya.

Xerane besenxonyana fena

¹⁷ Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxun naxanye yi findixi Saduse muxune ra, ne yi xerane maxoxon han e yi keli e xili ma.

¹⁸ E yi xerane suxu, e yi e sa kasoon na.

¹⁹ Koni Marigina malekan yi fa kaso banxin deen nabi koeen na. A yi e ramini, a yi a fala e xa,

²⁰ a naxa, "E siga, e sa ti Ala Batu Banxini, Yesu dunuɗa yi gidi kiin naxan yitaxi e ra, e na feene birin yeba yamaan xa."

²¹ E to na me, e yi so Ala Batu Banxini subaxani, e xaranna ti folo.

Nba, Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxune to fa, e yi kitisa yamaan birin xili, Isirayila yamaan fonne birin. E muxun

nasiga kaso banxini, a e xa sa fa xerane ra e yetagi.

²² Koni e na lixina, kantan muxune mi xerane to. E yi xete, e sa a fala bonne xa, e naxa,

²³ "Nxu kasoon lixi balanxi nen ken, kantan muxune tixi deen na, koni nxu to deen nabi, muxu yo mi yi na kui!"

²⁴ Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigin nun saraxarali kintigine ito mexina, e yi kui fu xerane fe yi, e naxa, "Nanfe ligaxi e ra?"

²⁵ Nba, xemena nde yi so, a yi a fala e xa, a naxa, "E fa a mato, e xemen naxanye saxi kasoon na, e sa tixi Ala Batu Banxin kui, yamaan xarandeni!"

²⁶ Kantan muxune kuntigin nun a muxune yi keli, e sa fa xerane ra. Koni e mi fa xerane karahan, amasoto e yi gaxuxi e magolon feen na yamaan xon.

²⁷ E faxina xerane ra, e yi e ti kitisa yamaan yetagi. Saraxarali Kuntigi Singen yi e maxodin,

²⁸ a naxa, "Nxu mi yi e yamari nun, a e nama fa yamaan xaran xemene ito xinli ba? Koni a mato, e bata Yerusalem taan birin nafe e xaranni ito ra. E waxi a xon ma, e xa xemene ito faza feen sa nxu xun ma!"

²⁹ Piyeri nun xeraan bonne yi e yabi, e naxa, "A fere mi na fo nxu xa Alaa falan nan suxu dangu muxune gbee falan na."

³⁰ En benbane Ala bata Yesu rakel sayani, e naxan gbangban wudin ma, e yi a faza.

³¹ Ala man yi a rate kore, a yi a doxo a yiifanna ma, a yi a findi Mangan na e nun Marakisi Tiin na alogo Isirayila kaane xa no e xun xanbi soe e hakene yi, e yulubine yi xafari.

³² Feni itoe serene nan nxu tan na. Ala bata a Nii Sarijanxin naxan fi a falan suxu muxune ma, na feene seren nan na fan na."

³³ E ito mexina, e bojen yi te kati, han xerane faza xonla yi e suxu!

³⁴ Koni Gamaliyeli naxan findixi Farisi muxuna* nde ra, na yi na yi. Sariya karamoxon nan yi a ra naxan yi binyaxi yamaan birin xon. Na yi keli, a ti kitisa yamaan tagi, a yi yamarin fi, a xerane xa ramini singe.

³⁵ Na danguxina, a yi a fala kitisane xa, a naxa, "Isirayila kaane, e muxuni itoe fe liga e yeren ma.

³⁶ Waxati danguxina nde yi, xemena nde yi xili Tudasi, na a yete findi nen muxu gbeena nde ra, muxu keme naanin joxon yi bira a foxo ra. Koni muxune a faza nen. A foxorabirane birin yi xuya ayi, a fe yi lu fuu.

* 5:34: 5.34 **Farisi muxune:** Yahudiyaane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sobe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyan bonne ra. E man yi e benbane namunne suxuma kii xodekeni. E tan yi laxi malekane ra. E man yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

³⁷ Na danguxina, Yudasi Galile kaan fan yi keli muxune birin xili sebe waxatini, a yi ti ganla nde yeε ra murute xinla ma. Koni muxune yi a fan faxa, a fəxərabirane fan yi xuya ayi.

³⁸ Nanara, n xa a fala e xa iki, ε muxuni itoe lu na, ε e bejin, e xa siga. Amasoto xa e feene nun e wanle fataxi muxune nan na, e kalama nen.

³⁹ Koni xa a fataxi Ala nan na, ε mi e nœ mume! Na ma, ε a liga ki fapi alogo a nama liga alo ε Ala nan yengema." E yi tin a maxadi xuiin ma.

⁴⁰ E yi xerane xili banxini, e yi e bulan, e yi tonna dɔxo a e nama fa falan ti Yesu xinla ra. E yi e bejin.

⁴¹ Xerane sewaxin yi keli kitisa yamaan fəma bayo Ala bata na binyen fi e ma a e xa ɲaxankata Yesu xinla fe ra.

⁴² E yi lu yamaan xarənɲe, e Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe xibarun nali Ala Batu Banxin nun muxune konne yi lɔxo yo lɔxo.

6

Denkeleya yamaan mali tiine fe

¹ Na waxatini, Yesu fəxərabirane to yi wuyama ayi, Yahudiyan naxanye yi Gireki xuiin falama, ne yi e mawuga Yahudiyan bonne fari naxanye yi Heburu xuiin falama bayo e kaja gilene mi yi lɔxo yo lɔxo balon sɔtoma a kiini a taxun waxatini. Yahudiya Gireki xui falane naxa, "Gbetin naxan yitax-unma lɔxo yo lɔxo balon na, nɔxo kaja gilene mi na se sɔtoma."

² Nayi, xarandii fu nun firinne yi Yesu fəxərabirane birin malan, e yi a fala e xa, e naxa, "A mi lan nxu yi Alaa falan nabəjin donse feen na.

³ Na ma, ngaxakedenne, ε muxu binyaxi solofere sugandi ε ye naxanye lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, xaxinla e ma, en yi e ti na wanla ra.

⁴ Nayi, en nœ en sɔbe soe nen Ala maxandin nun a falan wanli."

⁵ Na falan yi yamaan birin kenen. Nayi, e yi Etiyen sugandi, naxan yi lugoxi denkeleyaan nun Alaa Nii Sarijanxin na, e nun Filipi nun Pirokoru nun Nikanoro nun Timon nun Paramenasi e nun Nikolasi Antiyaki kaan naxan so Yahudiya dinani.

⁶ E yi ne yita xerane ra. Xerane yi e yiin sa e ma, e yi Ala maxandi e xa.

⁷ Na ma, Alaa falan yi lu xuyε ayi. Yesu fəxərabirane yi wuya ayi Yerusalen taani kati! Saraxarali wuyaxi yi denkeleya.

Etiyen suxu fena

⁸ Nba, Etiyen yi lugoxi Alaa hinanna nun a senben na. A yi kabanako fe gbeene nun taxamasenne liga yamaan tagi.

⁹ Koni salide banxina nde muxune yi keli Etiyen xili ma naxan yi xili "Muxu Xəɔyaxine Salide Banxina" naxanye yi keli Siri ni nun Alesandire taan nun Silisi nun Asi yamanani, e yi Etiyen matandi fəlo.

¹⁰ Koni e mi yi nœ tiye Etiyen ma fe kolonna yeε ra e nun a yi falan tima Nii Sarijanxin naxan baraka yi.

¹¹ Awa, e muxuna ndee saranna fi alogo e xa a fala, e naxa, "Nxu a xuiin namexi nen Musa nun Ala rayelefue!"

¹² Nayi, e yi yamaan nun yamaan fonne nun sariya karamoxone radin Etiyen xili ma. E yi Etiyen suxu, e siga a ra kitisa yamaan fəma.

¹³ E yi fa wule sere baane ra. Ne yi a fala, e naxa, "Xeməni ito luma fala ɲaxine tiye Yire Sarijanxini ito nun Musaa sariyan xili ma.

¹⁴ Amasoto nxu bata a mε a ra, a a falama, a naxa, a Yesu Nasareti kaan yire sarijanxin kalama nen, a yi en ma namun fonne maxete en naxanye sotoxi Musa ra."

¹⁵ Naxanye birin yi dɔxi kitisa yamaan malanni, ne birin yeen yi lu tixi Etiyen na, e yi a yetagin to alo malekan yetagin na a ra.

7

Etiyen ma sereyana

¹ Saraxarali Kuntigi Singen yi a fala, a naxa, "Feen naxan falaxi i xun ma, ɲəndin na a ra ba?"

² Etiyen yi a yabi, a naxa, "N fafane nun ngaxakedenne, ε tuli mati n xuiin na. En benba Iburahima yi Mesopotamiya yamanani waxatin naxan yi benun a xa dɔxo Xarani taani, Ala Binyen Kanna a yete makenen nen a xa.

³ Ala yi a fala a xa, a naxa, 'Keli i ya yamanan nun i xabilani. Siga na yamanani, n naxan yitama i ra.'*

⁴ Nayi, a keli Kalidi kaane yamanani, a sa dɔxo Xarani taani. A fafe to faxa, Ala yi a rafa yamanani ito yi, ε dɔxi denaxan yi iki.

⁵ Ala mi bɔxo yo fi Iburahima ma yamanani ito yi na waxatini hali san tide keden ɲɔxɔn. Koni Ala a tuli sa nen, a yamanani ito findima nen a tan nun a bɔnsɔnna gbeen na. Anu, dii yo mi yi a yii na waxatini.

⁶ Ala ito nan falaxi, a naxa, 'I bɔnsɔnna dɔxoma nen yamana gbete yi, e konna mi denaxan yi, e yi tɔɔ ɲεε keme naanin konyiyani.

⁷ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nen. Na xanbi ra, e minima nen na yamanani, e yi fa n batu be.†

⁸ Na xanbi ra, Ala yi banxulan tiin layirin xidi e nun Iburahima tagi. Na xanbi ra,

* 7:3: 7.3 Dunupa Fəlon 12.1 † 7:7: 7.6-7 Dunupa Fəlon 15.13-14 nun Xəɔyaan 3.12

a yi Isiyaga bari, a yi a banxulan a xii solomasɛɛde lɔxɔni. Isiyaga fan yi Yaxuba banxulan. Yaxuba fan yi en benba fu nun firinne banxulan.”

⁹ “Awa, Yusufu a fe ɔɔɔlɔnyaan ma, en benbane yi a mati Misiran kaane ma. Koni Ala yi a xɔn.

¹⁰ Ala yi a xunba a tɔrɔn birin yi. A yi xaxilimayaan fi Yusufu ma, a yi a rafan Misiran mangan ma. A yi Yusufu ɔɔɔ Misiran yamanan xun na e nun a banxi yi feene birin.

¹¹ Nba, fitina kamɛn yi so Misiran yamanan nun Kanan yamanani, tɔrɔn yi gbo ayi. Donse yo mi yi fa en benbane yii.

¹² Koni Yaxuba a mɛ waxatin naxan yi, a murutun yi Misiran yi, a yi en benbane rasiga a singeni.

¹³ E sigan firindeni, Yusufu yi a yetɛ yita a ngaxakedenne ra. Misiran mangan Yusufu kon kaane fe kolon na waxatin nin.

¹⁴ Na xanbi ra, Yusufu yi xɛraan nasiga a fafe Yaxuba nun a denbayaan birin tongo-deni, muxu tonge solofere e nun suulun nan yi e birin malanxin na.

¹⁵ Yaxuba yi siga Misiran yi, a faxes denaxan yi e nun en benbane.

¹⁶ Yamaan yi siga e binbine ra Siken taani. Ibrahima gaburun naxan sara Hamori a diine ma Siken taani gbetin na, yamaan yi sa e maluxun mɛnni.”

¹⁷ “Ala Ibrahima tuli sa naxan na, na rakamali waxatin yi maso, en ma yamaan yi wuya ayi Misiran yi.

¹⁸ Na danguxina, Manga gbete yi ɔɔɔ Misiran yi naxan mi yi Yusufu kolon.

¹⁹ Na Mangan yi en ma yamaan yanfa, e yi en benbane tɔrɔ, a yi e karahan alogo e xa e diine rabɛjin, e faxes.

²⁰ Musa bari na waxatin nin, a yi Ala kenɛn han! A lu nɛn a fafe konni han kike saxon.

²¹ A ba a fafe konni waxatin naxan yi, Misiran mangana dii tɛmɛn yi sa a tongo, a yi a maxuru, a yi a findi a dii xɛmɛn na.

²² E yi Musa xaran Misiran kaane fe kolonna birin ma, a yi senbɛn sɔtɔ a falan nun a kewanli.”

²³ “Musa barin to jɛɛ tonge naanin sɔtɔ, a ngaxakeden Isirayila kaan bonne xɔntɔn xɔnla yi a suxu.

²⁴ A yi Misiran kaana nde to a ngaxakedenndenna nde tɔrɛ, a yi a xun mayɛnge, a yi a gbeen jɔxɔ, a Misiran kaan faxes.

²⁵ A yengi yi a ma a a kon kaane yi a famuma nɛn a Ala yi waxi e xunba feni a tan nan xɔn. Koni e mi a famu mume!

²⁶ Na xɔtɔn bode a yi Isirayila kaan muxu firin to yenge, a kata e tagini tɔnden. A yi

a fala e xa, a naxa, ‘Ngaxakedenmane nan ɛ ra, nanfera ɛ ɛ bode tɔrɔma?’

²⁷ Koni naxan yi a boden jaxankatama, na yi Musa radinjɛ ayi, a yi a fala, a naxa, ‘Nde i findixi mangan nun kitisaan na nxu xun na?’

²⁸ I waxi n fan faxes feen nin ba alo i Misiran kaan faxes kii naxan yi xoro?’

²⁹ Musa to na mɛ, a yi a gi, a siga Midiyan yamanani. A dii xɛmɛ firin sɔtɔ mɛnni.”

³⁰ “Awa, jɛɛ tonge naanin danguxina, malekan yi mini kenɛnni Musa xa tɛɛn yiyani fɔtɔndin tagi Sinayi geyaan dɛxɔn ma burunna ra.

³¹ Musa na to waxatin naxan yi, a kabɛ. A to yi a masoma a ra alogo a xa a yigbe, Marigin xuiin yi mini, a naxa,

³² ‘I benbane Ala nan n tan na, Ibrahima Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.’ Musa yi gaxu, a xuruxurun, a mi fa susu a matɔɛ.

³³ Marigin yi a fala a xa, a naxa, ‘I ya sankidine ba i sanni amasɔtɔ i tixi denaxan yi, ɔɔɔ sarijanxin na a ra.

³⁴ N bata n ma yamana tɔrɔn to Misiran yamanani, n bata e kutun xuiin mɛ, n bata fa e xunbadeni. Fa iki, n xa i xɛ Misiran yamanani.’”

³⁵ “Na Musa kedenna nan yi a ra Isirayila kaane bata yi e mɛ naxan na nun, e yi a fala, e naxa, ‘Nde i findixi mangan nun kitisaan na?’ Ala a tan nan nasiga e mangan nun e xunbaan na fata malekan fala xuiin na naxan mini kenɛnni a xa fɔtɔndini.

³⁶ Musa e ramini nɛn na yi, a kabanako feene nun taxamasenne liga Misiran yi e nun Baa Gbeeli, e nun tonbonni jɛɛ tonge naanin.

³⁷ Na Musa nan ito ra naxan a fala Isirayila kaane xa, a naxa, ‘Ala nabina nde ramini nɛn ɛ yɛ, naxan luma alo n tan.’

³⁸ A tan nan yi yamaan yɛ tonbonni, e nun malekan nan yi a ra naxan yi falan tima a xa Sinayi geyaan fari, a yi falane sɔtɔ naxanye nii rakisin fima muxune ma alogo a xa ne radangu en ma.”

³⁹ “Koni en benbane mi tin a falan suxɛ, e yi e mɛ a ra, xɛtɛ xɔnla yi e suxu Misiran yi.

⁴⁰ E yi a fala Haruna xa, e naxa, ‘Ala gbɛtɛne rafala en xa naxan tima en yɛɛ ra amasɔtɔ Musa naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sɔtɔxi.’”

⁴¹ Nayi, e jinge dii sawuran nafala e suxuren na, e saraxan ba na xa, e yi sɛwa e yetɛna se rafalaxina fe ra.

⁴² Na ma, Ala yi xɛtɛ e fɔxɔ ra, a yi e lu kore xɔnna yanban seene batue alo a seɓɛxi nabine kitabune kui kii naxan yi, a naxa, ‘E

‡ 7:34: 7.27-34 A mato Xɔrɔyaan 2.14 han 3.10 kui. 32.23

§ 7:37: 7.37 Sariyane 18.15

* 7:40: 7.40 Xɔrɔyaan 32.1 nun

tan Isirayila yamaan to yi tonbon yireni [†] *nee* tonge naanin, *ε* saraxane ba *nen* n tan xa ba?

⁴³ *ε* Mələkə suxuren batu bubun[†] nan xali, e nun Ramafan saren suxurena, *ε* suxuren naxanye rafalaxi *ε* batu seene ra. Nanara, n na *ε* xalima *nen* konyiyani Babilon xanbi ra.' [‡]

⁴⁴ "Layiri sereyaan bubun[§] yi en benbane yii tonbonni. A yi tixi alo Ala a yeba Musa xa kii naxan yi a yi a misaala yita a ra.

⁴⁵ E to na soto, en benbane yi a xali e yii Yosuwe a mangayaan bun ma, e yi en ma bəxən tongoma siyane yii waxatin naxan yi, Ala yi siyaan naxanye kedima e *yee* ra. A yi lu en ma bəxəni han Dawuda waxatini.

⁴⁶ Dawuda yi Alaa hinanna soto, a yi a maxədin alogo a xa nō Yaxubaa Ala Batu Banxin tiye.

⁴⁷ Koni Sulemani nan banxin ti a xa."

⁴⁸ "Koni Kore Xənnə Ala mi dəxəma mux-une banxi tixine kui, alo nabina a falaxi kii naxan yi, a naxa,

⁴⁹ "Marigin naxa:

Kore xənnə nan n ma manga gbədən na, bəxən yi findi n san tiden na.

ε banxin sifan mundun tiye n tan xa?

N ma matabuden finde minen na?

⁵⁰ N tan xa mi seni itoe birin nafalaxi ba?" ^{‡*}

⁵¹ "E tan yama murutəxina, *ε* bəjəne nun *ε* tunle luxi alo Ala kolontarene. *ε* Alaa Nii Sarijanxin matandima alo *ε* benbane!

⁵² *ε* benbane mi nabiin mundun bəsenxənya? E nabine faxa *nen*, naxanye Tinxinna Kanna fa feen fala. Iki *ε* fan bata a tan yeteən yanfa, *ε* yi a faxa.

⁵³ *ε* tan bata Alaa sariyan soto fata malekane ra, koni *ε* mi a suxi!"

Etiyen magələn fəna

⁵⁴ E to na mē, e bəjən yi te, han e yi e jinne raxin!

⁵⁵ Koni Etiyen yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a koren mato, a yi Ala nərən to, Yesu yi tixi Ala yiifanna ma.

⁵⁶ A yi a fala, a naxa, "A mato! N kore xənnə rabixin toma, Muxuna Dii Xəməni tixi Ala yiifanna ma!"

⁵⁷ E yi sonxə gbeeni te. E yi e yiine sa e tunle də ra. E birin yi gbisin a xili ma.

⁵⁸ E yi a bubu, e a ramini taani, e sa a magələn han a faxa. Na feen serene yi e dugine taxuma banxulanna nde ra, naxan yi xili Soli.

⁵⁹ E yi Etiyen magələnma waxatin naxan yi, Etiyen yi lu Ala maxandə, a naxa, "Marigi Yesu, n niin nasuxu!"

⁶⁰ A yi a xinbi sin, a yi gbelegbele, a naxa, "Marigina, i nama e suxu e yulubini ito ra." A yelin xanbin na fale, sayaan yi a li.

8

Səli yi denkeleya yamaan bəsenxənya

¹ Soli yi tinxi Etiyen faxa feen ma.

Nba, na ləxəni, bəsenxənya gbeen yi keli denkeleya yamaan xili ma Yerusaleen taani. E birin yi xuya ayi Yudaya yamanan nun Samariya yamanani, fə xərane.

² Muxu təgəndiyaxina ndee yi Etiyen binbin maluxun, e wuga a fe ra kati!

³ Koni Soli tan yi kataxi denkeleya yamaan kala feen nan na. A yi soma banxine kui, a denkeleya xəməne nun jaxanle suxu, a yi e sa kasoon na.

Yesu a fe yi rali Samariya yi

⁴ Denkeleya muxun naxanye xuya ayi, ne yi lu Alaa falan naliye yiren birin yi.

⁵ Filipi yi siga Samariya yamanan taana nde yi, a sa Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin ba na yi.

⁶ Yamaan birin yi e tuli mati Filipi a falane ra ki fəji, e mən yi lu a kabanako feene matoe a yi naxanye ligama.

⁷ Yinna jaxine yi muxun naxanye fəxə ra, ne yi e ragbelegbele, e xetə e fəxə ra. Fati mafaxatəne nun ləbutən wuyaxi fan yi kəndəya.

⁸ Sewa gbeen yi so na taani.

⁹ Xəməna nde yi na taani naxan yi xili Simən. Na yi woyiməyaan ligama. Samariya kaane birin yi kabəma a ma. A yi a yete yigboma.

¹⁰ Taan muxune birin yi biraxi a fəxə ra, fonna nun dii jərəna, e lu a fale, e naxa, "Xəməni ito, Ala senben ni ito ra, yamaan naxan xili sa a 'Fanga Gbee Kanna.'" [†]

¹¹ E yi biraxi a fəxə ra, bayo e yi kabəma a ma xabu to mi na ra a woyiməyana fe ra.

¹² Koni Filipi Alaa Mangayaan nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina a fe xibarun nali e ma waxatin naxan yi, e yi denkeleya. Xəməne nun jaxanle, e birin yi rafu igeni e tubi xilna ma.

¹³ Simən fan yeteən yi denkeleya. A yi rafu igeni, a lu biraxi Filipi fəxə ra yiren birin yi. A yi taxamaseri gbeene nun kabanako feene to, a kabə kati!

¹⁴ Xəraan naxanye yi Yerusaleen taani, ne a mē waxatin naxan yi a Samariya kaane bata Alaa falan suxu, e Piyeri nun Yoni rasiga e ma.

¹⁵ E to so na, e yi Ala maxandi e xa alogo e xa Alaa Nii Sarijanxin soto.

[†] **7:43: 7.43bubuna:** Bubuni itoe yi rafalaxi sube kidine nan na naxanye singanxi xalanbene ra. E yi e maxalima yirene yi e nema sigatini waxatin naxan yi. [‡] **7:43: 7.43** Amosi 5.25-27 Mələkə findixi suxuren nan na muxune yi e diine bama saraxan na naxan xa. Siyana ndee yi Mələkə nun Ramafan kolonxi e alane nan na na waxatini.

§ 7:44: 7.44 Xəməyaan 25.9 ^{*} **7:50: 7.49-50** Esayi 66.1-2

¹⁶ Amasotō Alaa Nii Sarijanxin munma yi godo e tan sese fari singen. E bata yi rafu igeni Marigi Yesu xinla nan tun yi gbansan!

¹⁷ Nayi, Piyeri nun Yoni yi e yiin sa e ma, e yi Alaa Nii Sarijanxin sotō.

¹⁸ Simōn a to waxatin naxan yi, a Nii Sarijanxin yi sotōma xerane yiine xōn, a yi fa gbetin na e xōn,

¹⁹ a naxa, “E senbeni ito fi n fan ma alogo n na n yiin sa muxu yo ma, na kanna fan xa Alaa Nii Sarijanxin sotō.”

²⁰ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, “E nun i ya gbetin xa halagi yire kedenni, amasotō i mirixi a ma fa fala a i Alaa kiseen sotōn gbetin nan xōn!

²¹ I gbee yo mi nxō wanle yi amasotō i bōnen mi tinxinxi Ala yee ra yi.

²² Nayi, xete i ya miriya jaxin fōxō ra, i yi Marigin maxandi alogo a xa i mafelu i ya miriya jaxin na, xa a sa tin.

²³ Amasotō n bata a to, i lugoxi xōxōlonyaan nan na, i kankan tinx-intareyaan ma.”

²⁴ Simōn yi a fala Piyeri nun Yoni xa, a naxa, “Yandi, e Marigin maxandi n xa, alogo, e feen naxanye falaxi, ne sese nama n li.”

²⁵ Piyeri nun Yoni seren baxina, e Marigina falan nali, e xete Yerusalen taani, e dangu Yesu a fe Xibaru Fajin naliye Samariya taa wuyaxi yi.

Filipi nun Etiyopi kaana fe

²⁶ Marigina malekan yi falan ti Filipi xa, a naxa, “Keli, i siga sogeteden yiifanna ma, kiraan naxan kelima Yerusalen taani siga Gasa taani naxan dangun burunna ra, i siga na xōn.”

²⁷ Filipi yi keli, a siga, a Etiyopi kaa xeme tēgenxina* nde li kira yi. Kuntigi gbeen nan yi na xemen na nun. A tan nan yi Etiyopi Naxalan Mangan Kandasi a nafunle birin xun na. A bata yi siga Yerusalen taani Ala batudeni.

²⁸ A xetematōna a konni, a yi dōxi a wontoron kui, a yi lu Nabi Esayi a Kitabun xaranye.

²⁹ Alaa Nii Sarijanxin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Siga, i sa i maso na wontoron na.”

³⁰ Filipi yi siga a giye, a yi Etiyopi kaan xuiin me Nabi Esayi a Kitabun xaranye. Na ma, Filipi yi a maxōdin, a naxa, “I naxan xaranma, i a bunna kolon ba?”

³¹ A yi a yabi, a naxa, “N na a kolonma di, xa muxe mi a ye ba n xa?” A Filipi xili alogo a xa te, a dōxō a fema wontoroni.

³² A yi denaxan xaranma Kitabun kui, na ni ito ra, a naxa,

“E a xali nen alo yexeen faxa daxina.

A mi fala yo ti, alo yexeen naxan a dunduma a fati ma xaben xaba muxun bun.”†

³³ E a rayagi nen, e mi tin a kitin bolonye tinxinni.

Nde nōe a yixetena fe fale?

Amasotō e bata a siimayaan dan dunuya yi.”‡

³⁴ Kuntigin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Yandi, a fala n xa, nabini ito nde a fe falama, a yete fe ba, hanma muxu gbete a fe?”

³⁵ Filipi yi falan tongo, a yi a fōlo na Kitabun yiren ma, a Yesu a fe xibarun nali a ma.

³⁶ E yi sigan tima kiraan xōn ma waxatin naxan yi, e xudena nde li. Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, “Igen mato, nanfera n mi rafuyē?”

³⁷ Filipi yi a fala a xa, a naxa, “Xa i bata denkeleya i bōneni, i nōe rafuyē nen.” Kuntigin yi a yabi, a naxa, “N bata denkeleya a ma, a Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan Alaa Dii Xemen na.”

³⁸ A yi yamarin fi a e xa wontoron nati. E nun Filipi yi godo igeni, a yi rafu.

³⁹ E to te igeni, Marigina Nii Sarijanxin yi Filipi tongo, a siga a ra. Kuntigin mi fa a to sōnōn, koni a sēwaxin yi siga a sigatini.

⁴⁰ Filipi yi sa mini Asotu taani, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nalima a dangu taane birin yi, han a sa so Sesariya taani waxatin naxan yi.

9

Soli tubi fena

Xerane 22.6-16 nun 26.12-18

¹ Nba, Soli naxan yi kōnkōxi Marigin fōxōrabirane ma e faxa feen na, na yi siga Saraxarali Kuntigi Singen fema,

² a yi kedine maxōdin a ra, a naxanye sebe Damasi taan salide banxine muxune ma, alogo xa a sa naxanye li na, xemen nun jaxanla, e biraxi Yesu a Kiraan fōxō ra, a xa fa e xidixin na Yerusalen taani.

³ A yi kira yi, a bata yi maso Damasi taan na, tee dege gbeen yi keli kore mafuren, a lu dege a rabilinni.

⁴ A yi bira bōxōni, a fala xuiin me, naxan yi a falama, a naxa, “Soli, Soli i n besenxōnyama nanfera?”

⁵ Soli yi maxōdinna ti, a naxa, “Marigina, nde i tan na?” Na xuiin yi a yabi a naxa, “N tan, Yesu na a ra, i naxan besenxōnyama.

⁶ Koni keli, i siga taani. I lan i xa naxan liga, e sa na falama i xa nen.”

* **8:27: 8.27Xeme tēgenxina:** Na waxatini, mangane yi xemena ndee tēgenma nen alogo e xa e yengi dōxō mangana feene xōn, e mi bira mangana jaxanle fōxō ra. † **8:32: 8.32xabena:** Yirena ndee yi, yexeen xaben kuyama ayi nen, a yi xaba a findi dugin na. ‡ **8:33: 8.33** Esayi 53.7-8

⁷ Muxun naxanye yi Söli föxö ra nun, ne dunduxin yi lu tixi. E yi fala xuiin mema koni e mi yi muxu yo toma.

⁸ Söli yi keli, a ti, a yi a yeen nabi, koni a mi yi sese toma. E yi a yii rasuxu, e siga a ra Damasi taani.

⁹ A lu danxutayani han soqe saxan. A mi yi donse donma, a mi yi a minma.

¹⁰ Nba, Yesu föxörabirana nde yi Damasi taani nun, a xili Ananiyasi. Marigin yi falan ti na xa fe tooni alo xiyena, a naxa, "Ananiyasi." Ananiyasi yi a yabi, a naxa, "Marigina, n tan ni i ra."

¹¹ Marigin yi a fala a xa, a naxa, "Keli, i siga kiraan xon ma, naxan xili Kira Tinxinxina, i sa muxuna nde maxödin Yudasi a banxini naxan kelixi Tarise taani naxan xili Söli bayo a n maxandima.

¹² A bata fe toon ti alo xiyena, a xemena nde to fe naxan xili Ananiyasi, a yi a yiin sa a ma, alogo a mon xa no seen toe."

¹³ Ananiyasi yi a yabi, a naxa, "Marigina, muxu wuyaxi bata na xemena fe fala n xa, a fe naxin naxanye birin ligaxi i ya yama sarjannxin na Yerusalen taani.

¹⁴ A bata senben soto saraxarali kuntigine yii, a xa fa Damasi taani alogo muxun naxanye birin i xinla falama, a xa ne suxu."

¹⁵ Marigin yi a fala Ananiyasi xa, a naxa, "Siga tun, amasoto n bata Söli sugandi n ma walikeen na, a xa n xinla rali siya gbetene nun e mangane nun Isirayila muxune ma.

¹⁶ N na yitama a ra nen a tönön yatén naxan sötoma n ma fe ra."

¹⁷ Nayi, Ananiyasi yi siga na banxini, a sa a yiin sa Söli ma. A yi a fala a xa, a naxa, "Ngaxakedenna Söli, Marigi Yesu naxan mini i xa kenenni kira yi, i to yi fama be, na nan n nafaxi i ma alogo i mon xa seen to, i lugo Alaa Nii Sarjannxin na."

¹⁸ Mafuren sena nde yi ba Söli yeen ma alo se xanla, a mon yi seen to. A yi keli, a rafu igeni.

¹⁹ A yi a deqe, a mon yi senben soto.

Söli yi kawandin ba Damasi taani

Söli yi xii dando raba Yesu föxörabirane fema Damasi taani.

²⁰ A yi kawandin ba fölo salide banxine kui keden na, a Alaa Dii Xemén nan Yesu ra.

²¹ Naxanye birin na me, ne yi kabe, e maxödinna ti, e naxa, "Xeméni ito xa mi yi muxune naxankatama Yerusalen taani naxan yi Ala maxandima xinli ito yi ba? A mi faxi ne xan suxudeyi be ba, alogo a xa siga e ra saraxarali kuntigine fema?"

²² Koni Söli senben yi gboma ayi kati! A yi a mayitama, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na han Damasi taan Yahudiyane yifu.

²³ Xii wuyaxi danguxina, Yahudiyane yi e bode to Söli faxa feen ma.

²⁴ Koni Söli yi e wundon kolon. E yi lu taan so deene kantanye köeen nun yanyin na, alogo e xa a faxa.

²⁵ Koni Söli a xarandiine yi sa a ragodo sagan kui taan nabilinna yinna xanbi ra.

Söli Yerusalen taani

²⁶ Söli yi siga Yerusalen taani, a kata sigadeni Yesu föxörabirane fema. Koni e gaxu a yee ra, bayo e mi yi laxi a ra xa Yesu föxörabiran nan yi a ra nun.

²⁷ Koni Baranabasi yi a xali xerane fema. Söli Marigin to kii naxan yi kira yi, a mon yi a xuiin me, a na yeba e xa e nun Söli kawandin ba kii naxan yi Damasi taani Marigi Yesu xinli.

²⁸ Nayi, Söli yi lu e fema. A lu sigé kawandi badeni xaxili ragidini Marigi Yesu xinli Yerusalen taan birin yi.

²⁹ Yahudiyan naxanye yi Gireki xuiin falama, Söli yi lu ne matandé, koni ne fan yi kata a faxa feen na.

³⁰ A ngaxakedenne to na me, e yi siga a ra Sesariya taani, e yi a rasiga Tarise taani.

³¹ Nayi, denkeleya yamaan yi waxati ti böne xunbenli Yudaya yamanan nun Galile yamanan nun Samariya yamanani, e lu e bode senbe soe. Alaa Nii Sarjannxin yi lu e ralimaniye Marigin yee ragaxuni, e wuya ayi.

Piyeri yi siga Lida nun Yafa yi

³² Piyeri yi a masigan tima na yirene birin yi. Loxona nde, a yi siga Lida taan yama sarjannxin xontöndeni.

³³ A xemena nde li na naxan yi xili Ene, lebütenna nan yi a ra. Na yi saxi xabu jee solomasexe.

³⁴ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "Ene, Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata i rakendeya. Keli, i sadeni ton." Ene yi keli mafuren!

³⁵ Lida kaane nun Sarön kaane birin yi xemén to, e tubi Marigin ma.

³⁶ Naxanla nde yi Yafa taani naxan findixi Yesu föxörabirana nde ra, a xili Tabita, naxan mon yi xili Dorakasi Gireki xuini. A yi fe fajin ligama waxatin birin, a yi yigelitone malima.

³⁷ Na waxatini, a yi fura, a faxa. E to yelin a binbin maxe, e yi sa a sa kore banxina nde kui.

³⁸ Awa, Yesu föxörabiran naxanye Yafa taani, ne bata yi a me a Piyeri Lida taani Yafa taan dexön ma. E yi xeraan muxu firin nasiga, e naxa, "Yandi, fa nxu fema keden na."

³⁹ Piyeri yi keli, e nun na xemene yi siga. E to so, e yi siga a ra kore banxin kui. Kapa gilene birin wugamatöön yi fa a fema. Dorakasi domaan nun gubaan naxanye rafala a to yi jeeje, e yi ne yita a ra.

⁴⁰ Piyeri yi e birin namini banxini, a yi a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi ra, a yi

a yee rafindi a binbin ma, a yi a fala, a naxa, "Tabita, keli." A yi a yeen nabi, a Piyeri to, a keli, a dɔxɔ.

⁴¹ Piyeri yi a suxu a yiin ma, a yi a rakeli. Na xanbi ra, a yama sarijanxin nun kaɗa gilene xili, a yi a ɲɛn yita e ra.

⁴² Feni ito xibarun yi xuya ayi Yafa yiren birin yi. Muxu wuyaxi yi denkeleya Marigin ma.

⁴³ Piyeri yi xii wuyaxi ti Yafa yi xemena nde fema naxan yi xili Simɔn. Garangen nan yi a ra.

10

Piyeri nun Korɔneyi a fe

¹ Xemena nde yi Sesariya taani a xili Korɔneyi, sofa kɛmɛn kuntigin nan yi a ra, a yi Itali yamanan ganla nin.

² Dina muxun nan yi a ra. A tan nun a denbayaan birin yi gaxuxi Ala yee ra. A yi Yahudiya yiigelitɔne kima han! A yi Ala maxandima waxatin birin.

³ Lɔxɔna nde, se din waxatin bata yi maso, a yi fe toon ti alo xiyena, a yi Alaa malekana nde to, a a yigbe ki faɲi. Malekan yi so a konni, a yi a fala a xa, a naxa, "Korɔneyi!"

⁴ A yi malekan mato gaxuni, a yi a yabi, a naxa, "N kannna, nanfe ligaxi?" Malekan yi a yabi, a naxa, "I ya maxandi xuiin nun i ya yiigelitɔ kiseene bata Ala kenɛn. Na nan a ligaxi a bata a yengi lu i xɔn.

⁵ Muxuna ndee rasiga Yafa taani iki, e xa sa fa muxun na naxan xili Simɔn, naxan mɔn xili Piyeri.

⁶ A yigiyaxi Simɔn garangen konna nin, fɔxɔ igen de."

⁷ Na xanbi ra, malekan naxan yi falan tima Korɔneyi xa, na yi siga. Korɔneyi yi a walikɛn muxu firin xili e nun sofa dinaxina nde naxan yi walima a fɛma.

⁸ Feen naxan ligaxi, a na birin yɛba e xa, a yi e rasiga Yafa taani.

⁹ Na xɔtɔn bode, e yi kira yi, e bata yi maso Yafa taan na, Piyeri yi te kore banxin xuntagi yanyi tagini Ala maxandideni.

¹⁰ Kamen yi a suxu, a yi waxi a dege feni. E yi donseen nafalama a xa waxatin naxan yi, a yi fe toon ti alo xiyena.

¹¹ A yi kore xɔnna rabixin to, a sena nde to gode, a ligaxi alo dugi yigbeena. A singanxi a tongon naaninne ma godo bɔxɔni.

¹² Subene nun bubu seene nun xɔliin siyaan birin yi na kui.

¹³ Piyeri yi fala xuiin me a fe tooni, a naxa, "Piyeri, keli i yi nde faxa, i yi a don!"

¹⁴ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, "En-en de Marigina! Han iki, n munma se hara-muxin* hanma se sarijantaren don sin-gen."

¹⁵ Na fala xuiin mɔn yi mini, a naxa, "Ala bata naxan nasarijan, i tan nama na yate se sarijantaren na."

¹⁶ Na yi liga dɔxɔna ma saxan. Na seen mɔn yi te kore keden na.

¹⁷ Piyeri fe toon naxan ti alo xiyena, a yi a mirima na bunna ma waxatin naxan yi, Korɔneyi a xɛrane bata yi Simɔn ma banxin to, e tixi a de ra.

¹⁸ E yi muxune xili, e maxɔdinna ti, xa Simɔn yi yigiyaxi mɛnni naxan mɔn xili Piyeri.

¹⁹ Piyeri mɔn yi a mirima a fe toon bunna ma waxatin naxan yi, Alaa Nii Sarijanxin yi a fala a xa, a naxa, "Simɔn, a mato, xeme saxan i fenma.

²⁰ Keli i siga e fɔxɔ ra hali i mi sike, amasɔtɔ n tan nan e rafaxi."

²¹ Nayi, Piyeri yi siga na muxune fɛma, a yi a fala e xa, a naxa, "N tan ni i ra, e naxan fenma. E faxi nanfera?"

²² E yi a yabi, e naxa, "Korɔneyi, sofa kɛmɛn kuntigin nan nxu xɛxi. Muxu tinxinxin nan a ra, a gaxu Ala yee ra, Yahudiyane birin a seren bama! Maleka sarijanxin bata a fala a xa, a xa i xili a konni a yi i ya falane rame."

²³ Nayi, Piyeri yi e yigiyaxi banxini. Na xɔtɔn bode, a yi keli, e birin yi siga. Yafa taan denkeleya muxuna ndee yi siga e fɔxɔ ra.

²⁴ Na xɔtɔn bode mɔn, e Sesariya taan li. Korɔneyi yi e legedenma, a bata yi a kon kaane nun a xɔyine birin malan nun.

²⁵ Piyeri to so banxini, Korɔneyi yi a ralan, a yi a xinbi sin Piyeri bun ma a binya feen na.

²⁶ Koni Piyeri yi a rakeli, a naxa, "Keli, amasɔtɔ muxun nan tun n fan na."

²⁷ E yi lu fala tiini han Piyeri yi so, a yi muxu wuyaxi li malanxi na yi.

²⁸ A yi a fala e xa, a naxa, "E a kolon yati fa fala a Yahudiyane dinan mi tinɲe e nun siya gbɛtɛn xa lu e bode xɔn hanma a so a konni. Koni Ala bata a yita n na, a n nama a fala muxu yo ma fa fala a mi sarijan hanma a haramuxi.

²⁹ Nanara, i ya xɛrane to n xili, n mi tondixi fɛ. Nba, e n xilixi nanfera?"

³⁰ Korɔneyi yi a fala, a naxa, "A soge naaninna nan i ra, n yi salima n ma banxini alo waxati sifani ito yi, benun se din waxatin xa a li, nba, xemena nde yi mini kenɛnni n xa, a ti n yetagi, a domaan mayilenma.

³¹ A yi a fala, a naxa, "Korɔneyi, Ala bata i ya maxandin xuiin me. I ya yiigelitɔ kiseene bata a liga Ala yi a yengi lu i xɔn ma.

³² Nayi, muxuna nde rasiga Yafa taani Simɔn xilideni naxan mɔn xili Piyeri. A yigiyaxi Simɔn garangen konna nin fɔxɔ igen de."

* **10:14: 10.14se haramuxina:** Sube wuyaxi mi radaxaxi Yahudiyane dinani. A mato Saraxaraline sora 11 kui.

³³ Nanara, n xeraan nasigaxi i fəxo ra keden na, i fan bata tin fe. Awa, iki nxu birin Ala yetagi be alogo nxu xa na falan me Marigina i yamarixi naxan na."

Piyeri yi falan ti

³⁴ Piyeri yi falan ti fəlo, a naxa, "Iki, n bata a kolon, a nɔndin na a ra, fa fala Ala mi muxune rafisaxi e bode xa.

³⁵ Naxan na gaxu a yee ra, a tinxinyaan naba, a na yisuxuma nen, a na findi muxun siya yo ra.

³⁶ Ala bata a falan nasiga Isirayila kaane ma, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma fa fala a bɔɔe xunbenla sɔtɔma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakan nin, muxun birin Marigina.

³⁷ E a kolon naxan liga Yudaya yamanan birin yi, naxan bata yi fəlo Galile yamanani Yoni kawandin ba xanbini a yamaan xa rafu igeni e tubi xinla ma.

³⁸ E mɔn a kolon, a Alaa Nii Sarijanxin nagodo nen Yesu Nasareti kaan xun ma alo masusan turena, a yi senben fi a ma. E mɔn a kolon Yesu siga kii naxan yi yiren birin yi, a yi lu fe fajine lige, a muxune rakendeya, naxanye birin yi Yinna Manga Setana senben bun ma, amasɔtɔ Ala yi a xɔn ma.

³⁹ A feen naxanye birin liga Yahudiya yamanan nun Yerusalen taani, ne serene nan nxu tan na. E yi a gbangban wudin ma, e yi a faxa.

⁴⁰ Koni Ala yi a rakeli sayani a soqe saxande lɔxɔni, a yi a yita yamaan na.

⁴¹ Yamaan birin mi a to, koni fɔ Ala sereyaan naxanye sugandixi, nxu tan naxanye nxu dege a xɔn, nxu yi nxu min a dɛxɔn a keli xanbini sayani.

⁴² A bata nxu yamari, a nxu xa kawandin ba yamaan xa, nxu yi a seren ba fa fala Ala bata a ragidi Yesu ma, a xa faxa muxune nun neje muxune makiti.

⁴³ Nabine birin a seren ba nen, a muxu yo na denkeleya a ma, na kanna yulubine xafarima nen Yesu xinla barakani."

Siya gbetene Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔ fena

⁴⁴ Piyeri yi falan tima waxatin naxan yi, naxanye birin yi tuli matixi a falan na, Alaa Nii Sarijanxin yi godo ne birin ma.

⁴⁵ Yahudiyan denkeleya muxun naxanye fa Piyeri fəxo ra, ne yi kabɛ bayo Ala a Nii Sarijanxin nagodo nen siya gbetene fan ma.

⁴⁶ Amasɔtɔ e yi na muxune fala xuine mɛma e Ala matɔxɔma xui gbetene yi. Nayi, Piyeri yi a fala,

⁴⁷ a naxa, "Tondi tiye muxuni itoe rafuye igeni ba, naxanye bata Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔ alo en tan a sɔtɔxi kii naxan yi?"

⁴⁸ Nanara, a yi e yamari a e xa rafu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli. Na xanbi ra, e yi Piyeri mafan, a xa lu na xi dando.

11

Piyeri yi a dentegɛ Yerusalen denkeleya yamaan xa

¹ Xɛrane nun denkeleya muxun naxanye yi Yudaya yamanan birin yi, ne yi a mɛ, a siya gbetene fan bata Alaa falan suxu.

² Piyeri to siga Yerusalen taani, Yahudiya denkeleya muxune yi a mafala fəlo, e naxa,

³ "I bata siga banxulantarene konni, e birin yi e dege e bode xɔn ma!"

⁴ Piyeri yi na feene yeɓa e xa ki fajni a danguxi kii naxan yi,

⁵ a naxa, "N yi Ala maxandima Yafa taani waxatin naxan yi, n fe toon ti nen alo xiyena. N sena nde to gode, a ligaxi alo dugi yigbeena. A singanxi a tongon naaninne ma, a ti n dɛxɔn ma.

⁶ N yi a kui to, n yi fa subene nun burunna subene nun bubu seene nun xɔline to.

⁷ Na xanbi ra, n fala xuiin mɛ, a naxa, 'Piyeri, keli, i nde faxa, i yi a don!'

⁸ Koni n yi a yabi, n naxa, 'En-en de, Marigina, n munma donse haramuxin don singen hanma donse sarijantarena.'

⁹ Fala xuiin mɔn yi keli kore, a naxa, 'Ala bata naxan nasarijan, i nama na yatɛ se sarijantaren na!'

¹⁰ Na yi liga dɔxɔna ma saxan. Dɔnxɛn na, na seen mɔn yi te kore.

¹¹ Na waxatin yetɛni xeme saxan yi fa n ma banxini nxu yi yigiyaxi denaxan yi keli Sesariya taani.

¹² Alaa Nii Sarijanxin yi a fala n xa, a n nama sike sigɛ e fəxo ra. Denkeleya muxu senninni itoe naxanye be, ne fan yi n mati, nxu birin yi so Kɔrɔneyi a banxini.

¹³ Kɔrɔneyi malekan to tixi a banxini kii naxan yi, a yi na yeɓa nxu xa. Malekan yi a fala a xa, a naxa, 'Muxuna nde rasiga Yafa taani, e xa sa Simɔn xili, naxan mɔn xili Piyeri.

¹⁴ A falane tima i xa nen, naxanye e nun i ya denbayaan birin nakisima.'

¹⁵ N to falan fəlo, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e ma alo a godo nxu fan ma kii naxan yi a fəloɔni.

¹⁶ Nayi, Marigin falan naxan ti n xa, na yi rabira n ma, a naxa, 'Yoni marafuun tixi igen nin, koni e tan nafuma Alaa Nii Sarijanxin nin.'

¹⁷ Awa, Ala to e kixi alo a en fan kixi kii naxan yi, en tan naxanye denkeleyaxi Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma, n tan yi lan nun n xa Ala matandi ba?"

¹⁸ E na falane mɛ waxatin naxan yi, e birin yi e dundu, e yi Ala tantun, e naxa, "Ala bata tin siya gbetene fan xa tubi, e nii rakisin sɔtɔ!"

Antiyɔki denkeleya yamana fe

¹⁹ Awa, tɔrɔ lɔxɔn naxanye fa Etiyen faxa waxatini, na yi a liga denkeleya muxune yi

xuya ayi. Ndee yi siga han Fenisa nun Sipiri nun Antiyoiki taani. E yi Alaa falan nalima Yahudiyane nan tun ma.

²⁰ Koni xemen naxanye denkeleya Sipiri yamanan nun Sireni taani, na ndee yi siga Antiyoiki taani, e Marigi Yesu a fe Xibaru Fapin nali Girekine fan ma.

²¹ Marigin senben yi lu e foxo ra, muxu wuyaxi yi denkeleya, e tubi Marigin ma.

²² Awa, na fe xibaru yi Yerusalen denkeleya yamaan li, e Baranabasi rasiga Antiyoiki taani.

²³ A to na li, Ala hinanxi e ra kii naxan yi, a na to, a sewa. A yi e birin nalimaniya, a e xa lu Marigin foxo ra e bojen birin na!

²⁴ Muxu fapin nan yi Baranabasi ra, a yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a denkeleyaxi. Muxu wuyaxi yi bira Marigin foxo ra.

²⁵ Na xanbi ra, Baranabasi yi siga Tarise taani Sali fendeni.

²⁶ A a to waxatin naxan yi, a yi fa a ra Antiyoiki yi. Baranabasi nun Sali yi lu denkeleya yamaan xon, e muxu wuyaxi xaran han jee keden. Antiyoiki kaane nan singe Yesu foxorabirane xili sa a Yesu mantonne.

²⁷ Awa, na waxatini, nabina ndee yi keli Yerusalen taani, e siga Antiyoiki taani.

²⁸ E tan nde yi xili Agabusi, na yi keli, a yi a fala Alaa Nii Sarijanxin barakani, a fitina kamen soma nen dunupa birin yi. Na feen kamali nen Manga Kilodi waxatini.

²⁹ Men kaan naxanye yi Yesu foxo ra, ne yi lan a ma, a e birin xa e fanga beren liga alogo e xa mali seen nasiga e ngaxakedenne ma naxanye yi Yudaya yamanan.

³⁰ E yi na liga, e yi na so Baranabasi nun Sali yii siga Yudaya denkeleya yamaan fonne ma.

12

Piyeri sa feen kasoon na

¹ Na waxatini, Manga Herode yi denkeleya yamaan muxuna ndee suxu, a xa e naxankata.

² A yi yamarin fi, a e xa Yoni tada Yaki faxa silanfanna ra.*

³ A to a to, a na rafan Yahudiyane ma, a man yi Piyeri fan suxu. Na liga Buru Ratetaren Sali loxone nin.†

⁴ Herode to Piyeri suxu, a yi a sa kasoon na, a yi sofa naanin dɔxode naanin ti a kantandeni. A xoli yi Herode ma, Halagi Tiin

Dangu Loxon Sanla‡ na ba a ra, a yi a makiti yamaan yetagi.

⁵ Nanara, e yi Piyeri ramara kasoon na, koni denkeleya yamaan yi Ala maxandima a xa kati!

Piyeri mini fena kasoon na

⁶ Na kdeen na, benun Herode xa Piyeri makiti, Piyeri yi xidixi yolonxonne ra, a xima sofa firin tagi. Kaso banxin kantan muxune tixi deen na.

⁷ Marigina malekan yi mini kenenni a xa, kaso banxin kuiin yi yalan. Malekan yi Piyeri jensenna magarin, a yi a raxulun, a yi a fala a xa, a naxa, "Keli mafuren!" Yolonxonne yi ba a yiine ra, e yolon.

⁸ Malekan yi a fala a xa, a naxa, "I maxidi, i ya sankidine so." Piyeri yi na liga. Malekan yi a fala a xa, a naxa, "I ya domaan nagodo i ma, i bira n foxo ra."

⁹ Piyeri yi bira malekan foxo ra mini kasoon na. Koni malekan yi naxan ligama, Piyeri mi yi a kolon xa jondin nan yi a ra. A yengi yi a ma a a yi fe toon nan tima alo xiyena.

¹⁰ E yi dangu kantan ti singen na, e nun a firindena, e yi sa tande yi dee wure daxon li siga taani. Na yi rabi a yete ra, e yi mini. E sigaxin kiraan xon ndedi, malekan yi tunun Piyeri ma.

¹¹ Piyeri to xaxili soto, a yi a fala, a naxa, "N bata a kolon yati, a Marigin nan a malekan xexi, a n nakisi Herode senben ma e nun Yahudiya yamaan yi waxi naxan birin liga fe yi n na."

¹² A yelinxina a mire, a yi siga Yoni Maraka nga Mariyama konni. Muxu wuyaxi yi malanxi na yi nun, e Ala maxandima.

¹³ Piyeri to deen konkon, walike naxanla nde yi na nun naxan yi xili Roda. Na yi siga, a sa a tuli mati.

¹⁴ A Piyeri xuiin kolonxina, a sewa han a yi jinan deen nabi feen xon, a xete a giye. A sa a fala, a naxa, "Piyeri tixi deen na!"

¹⁵ E yi a fala a xa, e naxa, "I xunna bata keli!" Koni a kankan a ma a jondin na a ra. E yi a yabi, e naxa, "Piyeri yelenna nan na ra."

¹⁶ Koni na waxatin birin, Piyeri yi deen konkoma tun. Dɔnxen na e deen nabi. E Piyeri to waxatin naxan yi, e kabe.

¹⁷ Koni a yi a yiin maliga e xa, a e xa e dunder. Marigina a ramini xi kasoon na kii naxan yi, a yi na yebe e xa, a naxa, "E na fala

* 12:2. 12.2 *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana. † 12:3. 12.3 *Buru Tetaren Sanla*: Yahudiyane yi burun donma xii solofere leben mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xorɔyaan 12.15 kui. ‡ 12:4.

12.4 *Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla*: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawonaa yamaan ma, malekan yi fa e dii sihange birin faxa kae kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorɔyaan 12.1-13 kui. § 12:17. 12.17 Herode bata yi Yaki gbete nan faxa. A mato Xerane 12.2 kui. Yanyina nde, Yaki ito nan yi Yerusalen denkeleya yamaan xunna ra. A mato Galati 1.19 nun Yaki 1.1 nun Xerane 15.13 kui.

Yaki⁸ nun en ngaxakedenne birin xa." Na xanbi ra, a yi mini, a siga yire gbete yi.

¹⁸ Kuye to yiba, sofane yi kuisan kati, e naxa, "Nanfe ligaxi Piyeri ra?"

¹⁹ Herode yi e yamari, a e xa a fen koni e mi a to. Nayi, a yi kaso kantanne makiti, a yi a yamari, a e xa faxa. Na xanbi ra, Herode yi keli Yudaya yamanani, a sa waxati ti Sesariya taani.

Herode faxa fena

²⁰ Herode yi xoloxi Tire kaane nun Sidon kaane ma nun. Nanara, ne yi e malan, siga Herode fema. E yi mangana muxu gbeena nde singe masoto, Bilasati. Na xanbi ra, e yi kata yengen jan feen na e nun mangan tagi, amasoto e yamanan muxune yi donseen sotoma Manga Herode a yamanan nin.

²¹ E laxon naxan saxi, Herode yi a mangaya domaan nagodo a ma, a dexo a mangaya gbedeni, a falan ti yamaan xa.

²² Yamaan yi sonxo, e naxa, "alana nde nan xui ito ra, adama mi a ra."

²³ Na waxatin yeteni, Marigina malekan yi furen nadin Herode ma, amasoto a mi yi Ala binyaxi. Kunle yi a don, a faxa.

²⁴ Alaa falan yi xuya ayi, a senben soto.

²⁵ Baranabasi nun Sali yi yelin e xerayaan na, e keli Yerusalen taani, e xete Antiyoiki taani. E siga Yoni Maraka ra e foxo ra.

13

E Baranabasi nun Sali rasiga

¹ Nabina ndee nun karamoxona ndee yi Antiyoiki denkeleya yamaan ye nun, Baranabasi nun Simeyon, e yi naxan xilima a fati forena, e nun Lusiyusu Sireni kaan nun Manahan naxan nun Manga Herode maxuruxi e bode xon ma, e nun Sali.

² Loxona nde, e yi sunni, e Marigin batuma, Alaa Nii Sarijanxin yi a fala e xa, a naxa, "E Baranabasi nun Sali lu e danna n xa n ma wanla ra, n na e xilixi naxan ma."

³ Nayi, e to yelin sun suxun nun Ala maxandin na, e yi e yiin sa Baranabasi nun Sali ma e taxu feen na Ala ra, e yi e rasiga.

⁴ Nba, Alaa Nii Sarijanxin to Baranabasi nun Sali rasiga, e yi siga Silusi taani, e dexo kunkin kui foxo igen xun ma, e siga han Sipiri yamanani.

⁵ E to so Salamin taani, e sa Alaa falan nali Yahudiyane salide banxine yi. Yoni Maraka yi e foxo ra e mali feen na.

⁶ E dangu na yamanan birin yi, han e sa Pafosi taan li. E yi woyimena nde li na, a xili Barayisa. Wule nabiin nan yi a ra Yudaya yamanani.

⁷ Kuntigina nde nan yi a ra yamana kanna Seriyu Poli fema. Xaxilimaan nan yi na yamana kanna ra. A yi Baranabasi nun Sali

xili a konni amasoto a yi waxi a xon ma a xa Alaa falan name.

⁸ Koni Barayisa na woyimena naxan mon yi xili Gireki xuini, Elimasi, na yi e matandi. A yi kata a yamana kanna xa tondi denkeleya feen ma.

⁹ Awa, Sali naxan mon xili Poli, na yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a yi woyimena mato kati!

¹⁰ A yi a fala, a naxa, "I tan lugoxi yanfan nun kote naxin siyaan birin na! Yinna Manga Setanaa diina! Tinxinyaan birin yaxun nan i tan na. I mi be Marigina kira tinxinxine matande ba?"

¹¹ A mato, Marigin bata a yiini te i xili ma iki, i danxuma nen. I waxati tima nen i mi sogen to."

Na waxatin yeteni, kundaan nun dimin yi Elimasi yeen suxu. A lu a masiga tiye, a muxune fenma naxan a yii rasuxe.

¹² Yamana kanna na to waxatin naxan yi, a denkeleya, a kabe Marigina xaranna ma.

Poli a kawandina Pisidiya yi

¹³ Poli nun a foxorabirane yi dexo kunkin kui Pafosi taani siga Periga taani Panfiliya yamanani. Koni Yoni Maraka yi xete e foxo ra na yi, a siga Yerusalen taani.

¹⁴ E yi keli Periga taani siga Antiyoiki taani naxan Pisidiya yamanani. Matabu Loxoni, e sa so Yahudiyane salide banxini, e dexo.

¹⁵ E yelin Musaa Sariya Kitabun nun nabine kitabune xaranje waxatin naxan yi, salide banxin kuntigine yi a fala e xa, e naxa, "Ngaxakedenne, xa kawandi falana nde e xon lan yamaan ma, e a fala."

¹⁶ Poli yi keli, a yi e masabari a yiin na, a falan folo, a naxa, "E tan Isirayila kaane nun siya gbeten naxanye gaxuxi Ala yee ra, e tuli mati n xuiin na!"

¹⁷ Isirayila kaane Ala bata en benbane sugandi, a yi e rawuya ayi, e yi Misiran yamanani waxatin naxan yi. Na xanbi ra, a yi e ramini na yamanani a senbe gbeen.

¹⁸ A yi ti e bun ma tonbonni jee tonge naanin,

¹⁹ a yi siya solofere halagi Kanan boxoni, a yi a yamaan findi na boxon kanna ra.

²⁰ Na birin danguxi jee keme naanin e nun jee tonge suulun boxon nan bun."

"Na xanbi ra, a kitisane fi e ma han Nabi Samuyeli a waxatini.

²¹ Na xanbi ra, e yi mangan maxodin Ala ra, Ala yi Bunyamin bonsonna Kisu a dii xemen Sali findi e mangan na jee tonge naanin.

²² Ala Sali ba mangayani waxatin naxan yi, a yi Dawuda findi e mangan na. Ala a fala nen Dawuda fe yi, a naxa, 'N bata a to, a muxun nan Yese a dii xemen Dawuda ra naxan bajeen luxi alo n bajeena.' "

* 13:22: 13.20 Samuyeli Singen 13.14

²³ “Ala yi Yesu Marakisi Tiin namini Dawuda bənsənni Isirayila xa, a bata yi e tuli sa naxan na.

²⁴ Benun Yesu xa fa waxatin naxan yi, Yoni yi Isirayila yamaan birin kawandi, a e xa e kejaan maxete, e rafu igeni e tubi xinla ma.

²⁵ Yoni yi yelinma a wanla ra waxatin naxan yi, a yi a fala yamaan xa, a naxa, ‘E mirixi a ma, a nde n tan na? E naxan mamema, na mi n tan na. Koni na fama nen n tan xanbi ra. N yeteen mi lan n yi a sankidin fulun.’ ”

²⁶ Poli mən yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne, Ibrahima bənsənni nun siya gbeten naxanye gaxuma Ala yee ra, kisi feen Xibaru Fajini ito faxi en tan nan ma.

²⁷ Amasoto Yerusaleen kaane nun e kuntigine mi Yesu kolon. E mən mi nabine falane famuxi naxanye xaranma Matabu Ləxəne birin yi. Koni, e na falane rakamali nen, e to Yesu yalagi.

²⁸ Hali e to mi a yalagi xun yo to a ra, a yi lan a xa faxa naxan ma. Koni e Pilati mafan nen, alogo a xa a faxa.

²⁹ Kitabun naxan falaxi a fe yi, e na birin nakamali waxatin naxan yi, e yi a ragodo a gbangban wudin ma, e yi a maluxun.

³⁰ Koni Ala yi a rakeli sayani.

³¹ Naxanye yi biraxi a foxo ra Yerusaleen taani nun keli Galile yi, ne yi a to xi wuyaxi bun. Ne nan a serene ra en ma yamaan xa iki.”

³² “Nxu bata fa Yesu a fe Xibaru Fajini ito ralideni e ma. Ala bata yi en benbane tuli sa naxan na,

³³ a bata na rakamali en tan xa, e bənsənni, a Marigi Yesu rakeli sayani, alo a sebxexi kii naxan yi Yaburin sora firinden kui, a naxa, ‘N ma dii xemen nan i tan na. N bata findi i fafe ra to.’ ”

³⁴ “Ala naxan fala Yesu rakeli feni sayani, alogo a nama fa faxa sənən, a ito nan fala, a naxa, ‘N Dawuda tuli sa duba sarjənxanxi kenden naxanye ra, n na fima nen e ma.’ ”

³⁵ Nanara, a sebxexi yire gbete yi, a naxa, ‘I mi tinje i ya muxu sarjənxanxi yi kun gaburun kui.’ ”

³⁶ Anu, Dawuda yelin xanbini walə Ala xa a waxatini, a faxa nen, e yi a maluxun a benbane fema, a binbin yi kun.

³⁷ Koni Ala naxan nakeli sayani, na mi kunma.”

³⁸ “Nanara, ngaxakedenne, nxu bata a rali e ma, e xa a kolon, a yulubine xafarima Yesu barakan nin. Musaa sariyan mi yi nœ e ratinxinye Ala yee ra yi yulubine fe ra,

³⁹ koni naxanye na denkeleya Yesu ma, ne tinxinma nen Ala yee ra yi a barakani.

⁴⁰ Nanara, e a liga e yeren ma, nabine naxan fala, na nama fa e soto,

⁴¹ e naxa, ‘E tan muxu de jaxine, e kabə, e xuya ayi. Bayo n fena nde ligama nen e waxatini ito yi e mi yi le naxan na, hali xa a fala e xa.’ ”

⁴² Poli nun Baranabasi yi minima salide banxini waxatin naxan yi, yamaan yi e mafan, a e mən xa falani ito ti e xa Matabu Ləxə famatəni.

⁴³ Awa, yamaan keli malanni waxatin naxan yi, Yahudiya wuyaxi nun siya gbeten naxanye yi tubixi Yahudiyaen dinan ma, ne yi bira Poli nun Baranabasi foxo ra. Nanara, ne yi e kawandi, a e xa lu Alaa hinanna bun ma.

⁴⁴ Na Matabu Ləxən xunsagin ma, fayida taan muxune birin yi e malan Marigina falan name xinla ma.

⁴⁵ Yahudiyan bonne yamaan to waxatin naxan yi, e xoxolənyaan yi keli e ra kati! E yi Poli a falane matandi, e yi a rayelefu.

⁴⁶ Koni Poli nun Baranabasi yi falan ti xaxili ragidini, e naxa, ‘A fere mi na fo Alaa falan xa ti e tan nan singe xa. Koni bayo e bata e me Alaa falan na, e mi e yete yatexi habadan nii rakisin muxune ra, nxu kelima e fema nen, nxu siga siyane fema.

⁴⁷ Amasoto Marigina a yamarixi en ma na kii nin, a naxa, ‘N bata i findi kenenna ra siyane xa, alogo i xa siga kisi feen na han bəxən danne.’ ”

⁴⁸ Siya gbete ito me waxatin naxan yi, e sewa, e Marigina falan binya. Naxanye birin yi yəbaxi nun habadan nii rakisin soto feen na, ne yi denkeleya.

⁴⁹ Marigina falan yi xuya ayi na yamanan yiren birin yi.

⁵⁰ Koni taan muxu gbeene nun siya gbeten jaxalan xili kanna naxanye yi gaxuma Ala yee ra, Yahudiyaen yi ne radin. E bəsenxənyaan nakeli Poli nun Baranabasi xili ma, e yi e kedi e yamanani.

⁵¹ Xerane yi e sanne rakunkun* e rame feen na, e siga Ikoniyon taani.

⁵² Yesu foxorabirane tan bəjen yi rafe sewan nun Alaa Nii Sarjənxanxi na.

14

Eyi siga Ikoniyon taani

¹ Poli nun Baranabasi yi so Yahudiyaen salide banxini Ikoniyon taani alo e darixi a ra kii naxan yi, e yi falan ti a fajin na han Yahudiyaen nun siya gbete wuyaxiye yi denkeleya.

† 13:33: 13.33 Yaburin 2.7 ‡ 13:34: 13.34 Esayi 55.3

Xabakuki 1.5 kui. † 13:47: 13.47 Esayi 49.6 ‡ 13:51: 13.51 E sanne rakunkun

feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi e xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra. Na feen mən sebxexi Matiyu 10.14 kui e nun Maraka 6.11 nun Luka 9.5.

§

13:35: 13.35 Yaburin 16.10

*

13:41: 13.40-41 A mato

² Koni Yahudiyan naxanye mi tin denkeleye, ne yi siyaan bonne radin denkeleya muxune xili ma.

³ Pöli nun Baranabasi yi bu Ikoniyan taani. E yi falan ti xaxili ragidini Marigina fe yi, naxan yi taxamasenne nun kabanako feene liga senben fima e ma alogo na xa findi a hinanna xibaru sereyaan na.

⁴ Taa kui kaane yi yitaxun firinna ra, ndee yi lu Yahudiyan mabinni, bonne yi lu xerane fari.

⁵ Yahudiyan nun siya gbetene nun e kuntigine yi e yiton Pöli nun Baranabasi rayarabi feen na, e nun e magolon feen na e faxa xinla ma.

⁶ Xerane na mexina, e yi e gi. E siga taana ndee yi naxanye xili Lisitire nun Deribe, Likayoni yamanani, e nun na rabilinna birin.

⁷ E yi lu Yesu a fe Xibaru Fapin naliye na yi.

Pöli nun Baranabasi Lisitire yi

⁸ Xemena nde yi döxi Lisitire taani, lebutena nan yi a ra. Xabu a bari, a lebutenxi. A munma yi sigan ti mume!

⁹ A yi a tuli mati Pöli a falane ra. Pöli to a yeen ti xemen na, a yi a kolon a na xemena denkeleyaan yi nœ a rakendeye nen.

¹⁰ Nayi, Pöli yi a fala xuini te, a naxa, “Keli, i ti i sanne xun na!” Xemen yi tugaan, a sigan ti fölo.

¹¹ Yamaan Pöli a fe ligaxin to waxatin naxan yi, e yi sonxo Likayoni xuini, e naxa, “Alane nan bata godo en tagi adamadiine maligan na!”

¹² E yi Baranabasi xili sa, a “Seyusi,” e Pöli fan xili sa, “Hereme”^{*} amasoto Pöli nan yi fala tiin na.

¹³ Seyusi batuden naxan yi taa deen na, na saraxaraliin yi fa turane nun joxonde komotine ra taan so deen na. E yi waxi nen, a yamaan xa saraxane ba Pöli nun Baranabasi xa.

¹⁴ Xerane, Baranabasi nun Pöli to na kolon, e yi e domane yibo e ma. E siga e giye yamaan tagi, e gbelegebelema, e naxa,

¹⁵ “E ito ligama nanfera? Muxun nan tun nxu tan na alo e tan! Nxu faxi Yesu a fe Xibaru Fapin nan nalideyi e ma, alogo nxu xa a fala e xa, a e xa xete fe fuuni itoe föxo ra, e yi bira habadan Ala föxo ra, naxan kore xonna nun böxo xonna nun igen daxi e nun e yi seene birin.

¹⁶ Waxati danguxine yi, Ala tin nen siyane birin yi sigan ti e gbee kiraan xon.

¹⁷ Koni a yi wali fajine ligama a fe sereyane ra. A yi tulen nafama kore, sansine yi bogima e waxatini, a yi e ralugo balon nun sewan na.”

¹⁸ Hali Pöli nun Baranabasi to falani itoe ti, a yi luxi ndedi yamaan xa saraxan ba e xa.

¹⁹ Yahudiyan ndee yi keli Antiyöki taan nun Ikoniyan taani. E yi yamaan nadin. E yi Pöli magolon, e yi a bubu siga taan fari ma. E yengi yi a ma, a a bata faxa.

²⁰ Koni Yesu föxorabirane to a rabilin, a yi keli, a mon yi xete taani. Na xoton bode e nun Baranabasi yi siga Deribe taani.

E yi xete Antiyöki yi Siriya yi

²¹ Pöli nun Baranabasi yi Yesu a fe Xibaru Fapin kawandin ba Deribe taani, e xarandii wuyaxi soto na yi. Na xanbi ra, e xete Lisitire taan nun Ikoniyan taan nun Antiyöki taani.

²² E yi Yesu föxorabirane senbe so, e yi e ralimaniya, a e xa lu denkeleyaan kiraan xon ma. E yi e xaran, e naxa, “A fere mi na fo en xa toro nen han, en yi fa lu soe Alaa Mangayani.”

²³ E yi fonne döxo e xunna denkeleya yamaan keden kedenna birin yi. E sunna suxu, e yi Ala maxandi, e ne taxu Marigin na e denkeleyaxi naxan ma.

²⁴ E yi dangu Pisidiya yamanani, siga Panfiliya.

²⁵ E to Yesu a fe Xibaru Fapin nali Periga taani, e yi godo Atali taani.

²⁶ E kelixin menni, e döxo kunkin kui, e xete Antiyöki taani, e yi taxuxi Ala hinantenna ra denaxan yi a wanla fe ra, e naxan nakamali.

²⁷ Pöli nun Baranabasi Antiyöki lixina, e yi denkeleya yamaan malan. Ala feen naxan birin ligaxi e xon, e yi na birin yeba, e nun Ala tinxii kii naxan yi siya gbetene yi findi denkeleya muxune ra.

²⁸ E yi waxati xunkuye ti Yesu föxorabirane fema Antiyöki yi.

15

Yerusalen Malanna fe

¹ Xemena ndee yi keli Yudaya yamanani, siga Antiyöki taani, e denkeleya muxune xaran fölo, e naxa, “E mi nœ kise fö e banxulan alo Musaa sariyana a falaxi kii naxan yi.”

² Fe matandi gbeen yi keli e nun Pöli nun Baranabasi tagi han e yi lan a ma, a Pöli nun Baranabasi nun Antiyöki denkeleya muxuna ndee xa siga Yerusalen taani, e sa xerane nun fonne to falani ito ma.

³ Nayi, denkeleya yamaan yi e mali e siga. E yi dangu a fale Fenisa yamanan nun Samariya yamanani, siya gbetene tubixi kii naxan yi Ala ma. Xibaru ni ito yi e ngaxakedenne birin nasewa kati!

⁴ E Yerusalen taan lixina, denkeleya yamaan nun xerane nun fonne yi e rasene. Ala

^{*} **14:12; 14:12** Gireki kaane gbee alane mangan yi xili nen **Seyusi**. E gbee alane xeraan fan xili nen **Hereme**.

feen naxan liga e xon ma, e na birin ye ba e xa.

⁵ Farisi muxun naxanye bata yi denkeleya, na ndee yi keli, e naxa, “Fə siya gbətene xa banxulan nən, e yi yamari, a e xa Musaa sariyan suxu.”

⁶ Xerane nun fonne yi e malan, e feni ito fəsefese.

⁷ Matandin janxina, Piyeri yi keli, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, ε a kolon a Ala bata n sugandi ε tagi to mi na ra, alogo n tan xa Yesu a fe Xibaru Fapin nali siya gbətene ma, e yi a mε, e denkeleya.

⁸ Ala naxan muxun birin bəne yi feene kolon, na bata e fan nasuxu, a a Nii Sarijanxin so e yii alo a liga en fan xa kii naxan yi.

⁹ A mi tagi raba yo saxi en tan nun e tan tagi. Amasəto a bata e bənen nasarijan denkeleyaan xon.

¹⁰ Awa, nanfera ε Ala bunbama, ε goronna sa Yesu fəxərabirane xun ma, en benbane nun en tan yeten mi nəe goronna naxan tonge?

¹¹ Anu, en laxi a ra a en kisixi en Marigi Yesu a hinanna nan xon alo e tan.”

¹² Yamaan birin yi e sabari, e yi e tuli mati Baranabasi nun Pəli a falan na. Ala taxamasenne nun kabanako feen naxanye liga e xon ma siya gbətene tagi, e yi ne birin ye ba yamaan xa.

¹³ E yelin falan tiye waxatin naxan yi, Yaki yi keli, a naxa, “Ngaxakedenne, ε tuli mati n xuiin na!

¹⁴ Ala siya gbəten muxune findi a yamaan na kii naxan yi a singeni, Simən bata na ye ba en xa.

¹⁵ Awa, nabine falan bata lan ito ma yati! Alaa falan sebəxi Kitabuni na kii nin, a naxa,

¹⁶ ‘Na xanbi ra, n mən fama nən, n Dawu-daa banxi kalaxini tən. N na rafalama nən, n yi a nenen ti

¹⁷ alogo muxu dənən naxanye luxi yamaan ye, ne xa Marigin fen, e nun siyane birin naxanye n xinla batuma,* Marigina ito nan falaxi, naxan feni itoe birin ligama

¹⁸ naxanye kolonxi xabu a fəlni.”

¹⁹ Yaki mən yi a fala, a naxa, “N gbee miriyani, siya gbəten naxanye tubima Ala ma, en nama ne tərə.

²⁰ Koni fə en xa kədin sebə, en yi a fala e xa, a e xa e yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxure kideni, e nun yanga suxun nun sube yifaxi donna nun sube wuli donna.†

²¹ Amasəto xabu en benbane waxatine yi, Musaa sariyana fe kawandin bama taane birin yi, a xaranma salide banxine kui Matabu Ləxəne birin yi.”

E kədin nasiga siya gbətene denkeleya muxune ma

²² Xerane nun fonne nun denkeleya yamaan birin yi lan a ma, a e xa muxuna ndee sugandi e ye, e yi e rasiga Antiyəki yi Pəli nun Baranabasi fəxə ra. E yi Yudası sugandi naxan mən xili Barasaba e nun Silasi, naxanye findixi ye ratine ra denkeleya muxune ye.

²³ E yi na xerane rasiga kədin ito ra e yii, a sebəxi, e naxa,

“Xerane nun fonne, ε ngaxakedenne bata kədin ito sebə denkeleya muxune ma naxanye siya gbətene ye Antiyəki nun Siriya nun Silasi yi. Nxu e xəntən.”

²⁴ “Nxu bata a mε, a muxuna ndee bata keli nxu konni, nxu mi naxanye xəxi, e sa ε tərə, e yi ε rakəntəfili e falane ra.

²⁵ Nanara, nxu birin bata lan a ma, a nxu xa muxuna ndee rasiga ε ma sa en xanuntenne Baranabasi nun Pəli fari,

²⁶ naxanye bata e niin gerun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina wanla fe ra.

²⁷ Nanara, nxu Yudası nun Silasi rafaxi ε ma feni ito ye badeni alogo e xuiin fan xa lan kədina falan ma.

²⁸ Amasəto Alaa Nii Sarijanxin nun nxu tan bata tin, a nxu nama goron gbətə sa ε xun ma ba sariyani itoe ra:

²⁹ E xa ε yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxure na, e nun sube wuli donna nun sube yifaxi donna nun yanga suxuna. A lan ε nama na feene liga. Ala xa ε ratanga.”

³⁰ Nayi, e yi keli, e yi siga Antiyəki yi. E yi denkeleya yamaan birin malan, e yi kədin so e yii.

³¹ Yamaan to kədin xaran, e birin yi səwa na kawandi falana fe ra.

³² Yudası nun Silasi naxanye findixi nabine ra, ne fan yi denkeleya muxune ralimaniya, e yi e sebə so fala wuyaxi ra.

³³ E to waxati ti e fəma, denkeleya muxune yi tin e siga bəne xunbenli, e yi xətə e xə muxune fəma.

³⁴ Koni Silasi yi lu na.

³⁵ Pəli nun Baranabasi yi lu Antiyəki yi. E nun bonne yi lu xaranna tiye, e lu Marigina falan kawandin be.

Pəli nun Baranabasi fata fəna

³⁶ Na dangu xanbini, Pəli yi a fala Baranabasi xa, a naxa, “En Marigina falan kawandin baxi taan naxanye birin yi, en mən xa xətə mənne yi en ngaxakedenne xəntəndeni, alogo en xa sa a kolon e kii naxan yi.”

³⁷ A xəli yi Baranabasi ma, Yoni Maraka xa siga e fəxə ra,

* 15:17: 15.16-17 Amosi 9.11-12 † 15:20: 15.20 A mato Saraxaraline 18.6-18 nun Saraxaraline 17.10-16 kui. Siyana ndee yi wunla nan donma menni.

³⁸ koni Pōli yi a miri, a na mi daxa, amasoto a xete nen e fōxo ra Panfiliya yi benun e xa yelin e wanla ra.

³⁹ E yi e bode matandi han, e fata. Baran-abasi yi Yoni Maraka tongo, e so kunkin kui, siga Sipiri bōxoni fōxo igen tagi.

⁴⁰ Koni Pōli tan yi Silasi tongo e yi siga, denkeleya muxune yelin xanbini e luyē Marigina hinantenyaan bun.

⁴¹ A yi dangu Siriya nun Silisi yamanane yi, a denkeleya yamane senbe so.

16

Timote yi siga Pōli nun Silasi fōxo ra

¹ Pōli yi siga Deribe nun Lisitire yi. Denkeleya muxuna nde yi na, a xili Timote. Yahudiyān nan yi a nga ra e nun denkeleya muxuna. Koni Gireki kaan nan yi a fafe ra.

² Denkeleya muxun naxanye yi dōxi Lisitire taan nun Ikoniyon taani, ne birin yi a xili fafin falama.

³ A xōnla yi Pōli suxu, a xa siga a ra a fōxo ra. Nayi, a yi a rabanxulan Yahudiyane fe ra naxanye yi na yamanani, bayo e birin yi a kolon a Gireki kaan nan yi a fafe ra.

⁴ E dangu taan naxanye birin yi, xerane nun fonne lanxi sariyan naxan ma Yerusalen taani, e yi na fala na kaane xa, alogo e xa a suxu.

⁵ Awa, denkeleya yamane yi senben soto denkeleyani. Lōxo yo lōxo, muxune yi xun masama nan.

Pōli yi fe toon ti alo xiyena

⁶ Alaa Nii Sarijanxin mi yi tinxi e Alaa falan nali Asi yamanani. Nayi, e yi siga Firigi nun Galati yamanane yi.

⁷ E Misi yamanan li waxatin naxan yi, e yi kata siga feen na Bitini yamanani, koni Yesu a Nii Sarijanxin mi tin e xa.

⁸ Nayi, e dangu Misi yamanani, siga Tirowasi taani.

⁹ Kōeen na, Pōli yi fe toon ti alo xiyena, a yi Masedoniya kaana nde to tixi, naxan yi a mafanma, a naxa, "Fa Masedoniya yamanani, i fa nxu mali!"

¹⁰ Na fe toon danguxina, nxu* yi kata siga feen na Masedoniya yamanani mafuren, amasoto nxu yi laxi a ra a Ala nan nxu xilixi Yesu a fe Xibaru Fafin nalideni e ma.

Lidi tubi fena Filipi taani

¹¹ Awa, nxu yi so kunkin kui Tirowasi taani, nxu siga nxu tinxinni Samatirosi bōxoni fōxo igen tagi. Na xōton bode, nxu siga Neyapolī taani.

¹² Nxu yi keli na yi, nxu siga Filipi taani, na rabilinna taa singena Masedoniya bōxoni Romi kaane yi dōxi denaxan yi. Nxu yi xi dando ti na taani.

¹³ Matabu Lōxōni, nxu yi mini na taan so deen na, nxu siga ba deen na. Nxu yengi yi a ma, a nxu yi Yahudiyane salideni nde toē mēnni. Naxanla naxanye yi malanxi na yi, nxu yi dōxo ne fema, nxu falan ti ne xa.

¹⁴ Na naxanle yē, keden yi na naxan yi xili Lidi, na yi kelixi Tiyatire taan nin. Dugi mamiloxi yulan nan yi a ra. A yi gaxu Ala yēē ra. A yi a tuli mati. Marigin yi a bōjen nabi alogo Pōli yi naxan falama a xa na suxu.

¹⁵ E nun a kon kaane birin yi rafu igen e tubi xinla ma. Na xanbi ra, a yi nxu mafan, a naxa, "Xa ē laxi a ra, a n denkeleyaxi Marigin ma, ē fa yigiya n ma banxini." A yi nxu karahan, a nxu xa so a banxini.

Pōli nun Silasi kason na

¹⁶ Lōxōna nde, nxu yi sigama salideni, nxu lan konyi sungutunna nde ra, yinnan yi naxan fōxo ra alo ninginangana, a yi fe famatone falama naxan baraka yi. A yi gbeti gbeen nan sōtoma na xōn so a kanne yii.

¹⁷ A yi bira nxu nun Pōli fōxo ra, yinnana a rasōnxōma, a falan ti a xōn, a naxa, "Kore Xōnna Alaa walikēen nan itoe ra! E kisi feen kiraan nan yitama ē ra!"

¹⁸ A yi lu na ligē xii wuyaxi han a yi gba Pōli ra. Dōnxen na, a yi a yē rafindi a ma, a yi falan ti yinnan xa, a naxa, "N bata i yamari Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, xete sungutunni ito fōxo ra!" Yinnan yi xete a fōxo ra na waxatin yeteni!

¹⁹ Awa, a kanne a kolon waxatin naxan yi, a e mi fa gbeti sōtoma a ra sōnon, e Pōli nun Silasi suxu, e yi e bubu, e siga e ra kuntigine fema lōxo tideni.

²⁰ E siga e ra kitisane yetagi. E yi a fala e xa, e naxa, "Yahudiyān nan xēmēni itoe ra, e en ma taan basanma kati!"

²¹ E yamaan xaranma namunna naxanye ma, en tan Romi kaane mi daxa en xa tin ne ma en yi e liga."

²² Ganla yi keli e xili ma, kitisane yi Pōli nun Silasi a domane ba e ma, e yi yamarin fi, a e xa e bulan.

²³ E to e bulan kati, e yi e raso kaso banxini, e yi a fala kaso kantanna xa, a a xa e mara ki fafi!

²⁴ Kaso kantanna yamarin soto waxatin naxan yi, a yi sa e sa kutun na kaso banxin tagi konkoni.

²⁵ Kōē tagini, Pōli nun Silasi yi Ala maxandima, e betin bama Ala xa, kaso-rasaan bonne yi tuli matixi e ra.

²⁶ Sanja ma kedenni, bōxon yi xuruxurun gbeen ti, han kaso banxin yi xuruxurun han! Banxin kaso yirene deene birin yi rabi, yolonxōnne yi ba kasorasane birin ma.

* **16:10:** 16.10 Fōlo be ma, Kitabun yireni ito sebe muxun luma a fale fa fala "Nxu" naxan bunna neen Luka fan yi Pōli fōxo ra sigatiini itoe yi.

²⁷ Kaso kantanna xulun waxatin naxan yi, a deene rabixin to, a yi a silanfanna botinjɛ ayi,[†] alogo a xa a yete faxa, bayo a yengi yi a ma, a kasorasane bata e gi.

²⁸ Koni Pɔli yi sɔnxɔ, a naxa, “I nama i yete maxɔ! Nxu birin be!”

²⁹ Nayi, kaso kantanna yi lɛnpun maxili, a so kaso banxini mafuren, a xuruxurunma, a yi a bira Pɔli nun Silasi bun ma.

³⁰ Na xanbi ra, a yi e ramini, a yi e maxɔdin, a naxa, “N nanfe lige, n kisi?”

³¹ E yi a yabi, e naxa, “Denkeleya Marigi Yesu ma, i yi kisi, e nun i ya denbayana.”

³² E yi Marigina falan kawandin ba e nun a denbayaan birin xa.

³³ Na kɛɛn yetɛɛn na, kaso kantanna yi e tongo, a e maxɔɔdene de fitan. E nun a muxune birin yi rafu igeni e tubi xinla ma mafuren!

³⁴ A siga Pɔli nun Silasi ra a banxini, a donseen so e yii. E nun a denbayaan birin yi sɛwa amasɔɔ e bata denkeleya Ala ma.

³⁵ Kuye yibaxina, kitisane yi doma kanne rasiga kaso kantanna ma, e naxa, “Na xɛmene bejin.”

³⁶ Nayi, kaso kantanna yi a fala Pɔli xa, a naxa, “Kitisane bata yamarin fi, a n xa i tan nun Silasi bejin, e siga bɔjɛ xunbenli.”

³⁷ Koni Pɔli yi a fala doma kanne xa, a naxa, “E bata nxu tan Romi dugurenne bɔnbɔ kenenna ma, e mi sa nxu makitixi nen, e yi nxu sa kasoon na. Koni iki, e fa waxi nxu bejin feen nin wundoni ba? Na mi lanje mume! Fɔ e yetɛɛn xa fa be, e fa nxu bejin.”

³⁸ Doma kanne yi sa falani ito ti kitisane xa. E a mɛ waxatin naxan yi, a Romi dugurenna nan Pɔli nun Silasi ra, e gaxu kati!

³⁹ Nanara, e yi Pɔli nun Silasi mafan. Na xanbi ra, e yi e ramini kasoon na, e yi e mafan, a e xa keli na taani.

⁴⁰ Pɔli nun Silasi to mini kasoon na, e yi siga Lidi a banxini, e sa e ngaxakedenne li na, e yi ne ralimaniya, e siga.

17

Pɔli a kontɔfinle Tesaloniki taan nun Beere taani

¹ E yi dangu Anfipoli nun Apoloni taane yi, e fa Tesaloniki taani, Yahudiyane salide banxina nde yi denaxan yi.

² Pɔli yi so e salide banxini alo a yi darixi a ra kii naxan yi. A yi xunsagi saxan ti na, Yahudiyane nun Pɔli yi Kitabuna fe falama Matabu Lɔxɔɔ yi.

³ A yi a yɛba e xa, a a yita e ra fa fala a Alaa Muxu Sugandixin yi daxa a tɔɔ, a yi keli sayani. A yi a fala e xa, a naxa, “N Yesu naxan ma fe kawandi bama e xa, Alaa Muxu Sugandixin nan na ra.”

⁴ Yahudiyana ndee yi la a ra, e yi sa Pɔli nun Silasi fari. Gireki kaan naxanye yi gaxuxi Ala yɛɛ ra, ne wuyaxi yi na liga e nun naxalan xili kan wuyaxi.

⁵ Koni xɔxɔɔɔnyaan yi keli Yahudiyane ra, e fuyantenna ndee malan lɔxɔ tideni a e xa yamaan nadin, taan birin yi maxa. E siga Yason ma banxini Pɔli nun Silasi fendeni alogo e xa sa e ti yamaan yetagi.

⁶ Koni e to mi e to, e yi Yason nun denkeleya muxuna ndee bubu, e siga e ra taan kitisane fema. E sɔnxɔ sɔnxɔ, e naxa, “Muxuni itoe dunɔja birin yifuma, iki e bata fa be,

⁷ Yason yi e yigiya a banxini. Muxuni itoe birin tondixi Romi Manga Gbeena sariyan suxe, amasɔɔ e a falama a manga gbete na naxan xili Yesu.”

⁸ Na falane yi taan kitisane nun yamaan nakɔtɔfili,

⁹ e mi Yason nun bodene bejin fɔ e to e xunba gbetin fi.

E siga Beere taani

¹⁰ Kɛ to so, denkeleya muxune yi Pɔli nun Silasi rasiga Beere yi. E na li waxatin naxan yi, e siga Yahudiyane salide banxini.

¹¹ Beere kaane yugon yi fan Tesaloniki kaane xa, bayo Alaa falan nasuxun kunfan yi ne yi. Lɔxɔ yo lɔxɔ e yi Kitabun fɛfɛfɛsɛma nen alogo e xa Pɔli a falane nɔndin kolon.

¹² Yahudiya wuyaxi yi denkeleya e ye, e nun Gireki naxalan xili kan wuyaxi nun Gireki xeme wuyaxi.

¹³ Koni Yahudiyana naxanye yi Tesaloniki taani, ne to a mɛ a Pɔli Alaa falan nalima Beere taani, e fan yi fa na yi, e yamaan nadin, a yi maxa.

¹⁴ Mafuren denkeleya muxune yi Pɔli rasiga fɔxɔ igen binni, koni Silasi nun Timote yi lu Beere taani.

¹⁵ Muxun naxanye sa Pɔli mati, ne yi siga a ra han Atena taani. Na xanbi ra, e mɔn yi xete Beere taani Pɔli a jundu xuiin na, a Silasi nun Timote xa fa a fema sinma.

Pɔli Atena taani

¹⁶ Pɔli yi e legedenma waxatin naxan yi Atena taani, a niin yi rapaxu a ma, bayo a bata yi a to, a suxure yiren nan yi na taan na.

¹⁷ Nanara, e nun Yahudiyane yi batuma feene ma salide banxini e nun Girekin naxanye yi gaxuma Ala yɛɛ ra, e nun a yi naralanma muxun naxanye ra lɔxɔ tideni lɔxɔ yo lɔxɔ.

¹⁸ Lɔnnilana ndee yi na yi, e yi xili Epikuri muxune nun Sitoyisi muxune, ne yi falan

[†] 16:27: 16.27Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

ti fola a xa.* Nde yi lu e bode maxodinje e naxa, “Fala tiini ito waxi nanse fala fe yi?” Bonne naxa, “A ligaxi alo a ala xajene nan ma fe ralima.” Amasoto Poli yi Yesu a fe xibarun kawandin bama e nun a keli fena sayani.

¹⁹ Nayi, e yi Poli tongo, e siga a ra Areyopagi malan yireni, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu wama a kolon feni nanse xaran neneni ito ra i naxan ma fe falama?”

²⁰ Amasoto nxu fe nenene nan mema, nxu waxi e bunna kolon feni.”

²¹ Atena kaane nun xajen naxanye yi e ye, ne yi e waxatin birin nadanguma fala nenene nan tun namedeyi.

²² Poli yi ti yamaan tagi Areyopagi fala tideni, a naxa, “Atena kaane, n bata a to a e dinaxi feen birin yi.

²³ Amasoto n yi e taani sigama waxatin naxan yi, n yi e batu seene toma. N mon bata saraxa gandena nde fan to, a sebexi denaxan ma fa fala, ‘En mi ala naxan kolon.’ Awa, e naxan batuma e mi a kolon n faxi na nan ma fe ralideyi e ma.

²⁴ Ala naxan dunuja nun a yi seene birin daxi, na nan kore xonna nun boxo xonna Marigin na. Na mi doxoma seene batu banxine kui muxune naxanye tixi.

²⁵ A mako mi muxun yii foxon ma. Amasoto a tan nan siimayaan fima yamaan ma, e nun niiraxinla nun seen birin.

²⁶ A siyane birin da nen mini muxu kedenni. A yi e doxo dunuja yiren birin yi. A yeteen yi e gbee waxatine nun e doxodene danne ragidi.

²⁷ Ala na ligaxi nen alogo muxune xa a fen, e yi kata a kolon feen na, xa e nae. Anu, a mi makuya en sese ra.

²⁸ Amasoto, e gbee fala jaxume tiina ndee a falama, e naxa, ‘En dunuja yi gidin ligama a tan nin, en na en masigama a tan nin, en luma dunuja yi a tan nin.’ E mon naxa, ‘Ala bomsonna nan en fan na.’

²⁹ Xa Ala bomsonna nan en tan na, en nama en miri, a Ala maliga xemaan na hanma gbetina hanma geme sawuran naxan nafalaxi adamane kotene nun miriyane xon.

³⁰ Ala mi na fe kolontareya waxatine yatexi, koni iki, a muxun birin xilima yiren birin yi, a e xa e kejaan maxete.

³¹ Amasoto a bata loxo keden nagidi a dunuja birin kitin bolonma naxan yi tinxinni a muxu yebaxin xon. A bata na kanna mataxamaseri muxun birin xa, a to a rakeli sayani.”

³² E to Poli xuiin me a muxune kelima sayani, nde yi a magele, koni bonne naxa, “Nxu mon waxi i ya falan name feni waxati gbete.”

³³ Nanara, Poli yi keli e tagi.

³⁴ Koni muxuna ndee yi sa a fari, e denkeleya alo Denisi Areyopagi muxuna nde, e nun jaxanla nde naxan yi xili Damarisi e nun ndee gbete.

18

Poli yi siga Korenti taani

¹ Na xanbi ra, Poli yi keli Atena taani, a siga Korenti taani.

² A Yahudiyana nde li na, naxan yi xili Akila Pontu kaana. E nun a jaxanla Piriisila yi baxi fade nen sa keli Itali yamanani. Amasoto Manga Kilodi bata yi a yamari a Yahudiyane birin xa keli Romi taani. Poli yi kafu e ma,

³ bayo e birin yi fatan wali siya kedenni ito ra, kidi degena bubun na. A yi lu e fema walideni.

⁴ Matabu Loxon birin, a yi falan tima nen Yahudiyane salide banxini, a yi kata Yahudiyane nun Girkine masotodeni.

⁵ Silasi nun Timote na li waxatin naxan yi keli Masedoniya yi, Poli yi lu kawandin be waxatin birin. A sereyaan ba Yahudiyane xa, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na.

⁶ Koni Yahudiyane to a matandi, e a rayelefu, a yi a domani kunkun taxamasenna ra, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa e halagi, e yeteen nan funfu na ra. Na goronna mi fa n tan xun ma. Iki n sigama siya gbete ne nan fema.”

⁷ Awa, a yi keli na, a siga, a sa so muxuna nde a banxini naxan yi xili Titi-Yusutu. Ala yee ragaxu muxun nan yi na ra. A banxin yi salide banxin dexon ma.

⁸ Salide banxin kuntigin naxan yi xili Kirisipu, na nun a denbayaan birin yi denkeleya Marigin ma. Korenti kaa wuyaxi yi a falan me, e denkeleya, e rafu igeni e tubi xinla ma.

⁹ Loxona nde, Poli yi fe toon ti kaenen na alo xiyena. Marigin yi a fala a xa, a naxa, “I nama gaxu, koni falan ti! I nama i dundu!”

¹⁰ Amasoto n na i foxo ra. Muxu yo yii mi i liye, a fe jaxin naba i ra, bayo n ma muxu wuyaxi taani ito yi!”

¹¹ Nanara, Poli yi lu na yi jee keden kike sennin, a yamaan xaran Alaa falan ma.

¹² Galiyon yi Akaya yamana kanna ra waxatin naxan yi, Yahudiyane birin yi e malan Poli xili ma, e siga a ra kiti sadeni.

* **17:18: 17.18** Men kaana ndee yi findixi xili kanne ra e miriya tilinxine fe ra lan dunuja kejaan feselesen ma. E mi yi dina yi. E fe feselesen nan yi findixi e gbee dinan na. Epikuri muxune yi biraxi muxuna nde a xaranna foxo ra naxan xili Epikuri. E yi laxi a ra a dunuja feene mi ragidixi foxo xunna ayi gbansan nan muxun malima e xa e masiga torayaan na. Sitoyisi muxune yi biraxi muxu gbete a xaranna foxo ra naxan xili Senoni. E yi waxi dunuja gelene kolon feni alogo e xa e suxu ki faji.

¹³ E yi a kansun, e naxa, “Xemeni ito yamaan mabandunma Ala batu kiina nde nin naxan mi daxa sariyani.”

¹⁴ Benun Poli xa falan ti, Galiyon yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “Xa ε tan Yahudiyane yi ε mawugama tinxintareyana fe yi nun hanma gbalona nde, a yi lan nun nayi n xa n tuli mati ε falan na.

¹⁵ Koni ε to ε bode matandima ε falane yi, e nun xinle nun ε gbee sariyane, na ε tan nan ma. N tan mi waxi findi feni na feen kitisaan na.”

¹⁶ A yi e kedi kiti sadeni.

¹⁷ Awa, e birin yi salide banxin kuntigi Sosaten suxu, e yi a mabonbo kitisa banxin yetagi. Koni Galiyon ma fe mi taran na yi hali!

E xete Antiyoki taani

¹⁸ Poli yi soge wuyaxi ti a ngaxakedenne fema Korenti taani. Na xanbi ra, a yi keli e fema. E nun Piriisila nun Akila yi so kunkin kui siga Siriya yamanani. Koni a bata yi a xunna bi Sankire taani a de tiina nde a fe ra.

¹⁹ E to sa Efesi li, Poli yi Piriisila nun Akila lu na yi. Koni Poli yeteen yi siga Yahudiyane salide banxini, e falan ti e bode tagi.

²⁰ E yi a mafan, a a xa bu e fema, koni a mi tin.

²¹ A yi sigama waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa Ala tin, n mon fama nen ε fema.” A yi dexo kunkin kui, a siga Efesi taani.

²² A Sesariya taan li waxatin naxan yi, a yi siga Yerusalen taani, a sa na denkeleya yamaan xonton. Na xanbi ra, a yi siga Antiyoki taani.

²³ A yi waxatidi ti, a yi siga. A yi a masiga ti Galati yamanan nun Firigi yamanan birin yi, a yi Yesu foxarabirane kawandi, e senben soto.

Apolosi Efesi nun Korenti yi

²⁴ Na waxatini, Yahudiyana nde yi siga Efesi taani, a xili Apolosi naxan bari Alesandire taani. A yi falan kolon kati, a yi Kitabun kolon ki fani.

²⁵ A yi xaranxi Marigina Kirana fe ma. A yi Yesu a fe xaranna tima a sobeen nun tinxinna nin. Koni a yi Yoni a xaranna nan gbsan kolon marafu feen na igeni.

²⁶ A yi falan ti folo xaxili ragidini Yahudiyane salide banxini. Piriisila nun Akila a xuiin me waxatin naxan yi, e yi a tongo, e yi Alaa Kirana fe yebe a xa a kiin yeteni.

²⁷ Siga xonla bata yi Apolosi suxu Akaya yamanani. Nanara, denkeleya muxun naxanye yi Efesi taani, ne yi a mali, e kedin sebe Yesu foxarabirane ma Akaya yi, a e xa a yisuxu na yi. A na li waxatin naxan yi, naxanye yi denkeleyaxi Ala hinanna barakani, a yi ne mali kati!

²⁸ Amasoto a yi Yahudiyane falan matandima senbeni kenenni, a yi a yita Kitabun kui, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na.

19

Poli yi siga Efesi taani

¹ Apolosi yi Korenti taani waxatin naxan yi, Poli yi geya yamanani siga, a yi fa Efesi taani. A yi Yesu foxarabirana ndee li na yi.

² A yi e maxodin, a naxa, “E denkeleya waxatin naxan yi, ε yi Alaa Nii Sarijanxin soto ba?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu munma sa Alaa Nii Sarijanxina fe me nen.”

³ Poli yi e maxodin, a naxa, “E rafuxi igeni xaranna mundun xon?” E yi a yabi, e naxa, “Yoni gbee marafuun xaranna.”

⁴ Poli yi a fala e xa, a naxa, “Yoni yi muxune rafuma igen nin alogo e xa e kejaan maxete. A yi a falama yamaan xa nen, a e xa denkeleya na kanna ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan Yesu ra.”

⁵ E na me waxatin naxan yi, e rafu igeni Marigi Yesu xinli.

⁶ Poli yi a yiin sa e ma, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e ma, e yi falan ti xui gbetene yi, e yi nabiya falane ti.

⁷ E tan naxanye birin yi na, muxu fu nun firin joxondon.

⁸ Poli yi siga Yahudiyane salide banxini, a falan ti yamaan xa xaxili ragidini kike saxan. A yi kata a xa e mabandun Alaa Mangayaan ma.

⁹ Koni ndee yi tengbesen, e mi tin denkeleye, e yi lu Yesu a Kirana fe yibese yamaan yetagi. Nanara, Poli yi a masiga e ra, a Yesu foxarabirane xali e danna. E yi lu falan tiye lxo yo lxo Tiranusi a xarande banxini.

¹⁰ Na yi lu lige han jee firin. Nanara, muxun naxanye birin yi dxi Asi yamanani, Yahudiyane nun Girekine, ne birin yi Marigina falan me.

Sebaa dii xeme ne fe

¹¹ Ala yi kabanako fe gbeene liga Poli xon ma.

¹² Nanara, dugi dungin nun wali domaan naxanye bata yi din a fatin na, e yi ne tongoma nen, e yi e sa furemane fatin ma. E yi kendeleya, yinnane fan yi xete e foxo ra.

¹³ Yahudiyane naxanye yi sigama yirene yi yinnane kedidene, ne fan yi kata Marigi Yesu xinla rawalideni e yinnan jaxine kedi. E yi a falama yinnane xa nen, e naxa, “N bata ε yamari Yesu xinli, Poli naxan ma fe kawandi bama, ε xete muxuni ito foxo ra!”

¹⁴ Yahudiyane saraxarali kuntigina nde Sebaa dii xeme soloferene yi na nan ligama.

¹⁵ Koni lxo na nde yinnan yi e yabi, a naxa, “N Yesu kolon, n Poli fan ma fe kolon, koni nde ε tan na?”

¹⁶ Yinnan yi xemen naxan fəxə ra, na yi dutun e ma senben na, han a yi e birin nə. A yi e mabənbə han e ragenle yi e gi, e maxəlxin yi mini banxini.

¹⁷ Yahudiyane nun Girekin naxanye yi dəxi Efesi taani, ne to ito mē, e birin yi gaxu kati! Marigi Yesu xinli binya han!

¹⁸ Muxun naxanye denkeleya, na wuyaxi yi fa, e yi e ti e fe yaxine ra kenenna ma.

¹⁹ Naxanye yi woyimeyaan ligama, ne yi e kedine malan, e fa e ra, e yi e gan birin yetagi. E yi kedine saren yatə, a birin malanxina, gbeti gbanan wuli tonge suulun.

²⁰ Alaa falan yi xuyama ayi na kii nin, Margin senben barakani.

Sənxə sənxə naxan te Efəsi taani

²¹ Na feene danguxina, Pəli yi a miri, a xa siga Masedoniya nun Akaya yamanani, siga han Yerusalen taani. A yi a fala, a naxa, “N na siga na waxatin naxan yi, fə n xa sa Romi fan to.”

²² Nanara, a yi a mali muxu firin nasiga Masedoniya yamanani, Timəte nun Erasite. A tan yi lu Asi yamanani ndedi.

²³ Na waxatini, sənxə gbeen yi te Efəsi taani masəto Yesu a Kirana fe ma.

²⁴ Xabuna nde yi na, a xili Demetiri. A tan nan yi e gbee ala yaxalanmana nde Aritemi batu banxin sawura xunxurine rafalama gbeti bənbəxin na. Na yi tənə gbeen nan sətəma a tan nun a walikə bodene xa.

²⁵ Nanara, a yi a walikə bodene birin xili, e nun naxanye yi na wali sifan ligama, a yi a fala e xa, a naxa, “N fafane, e a kolon en nafunla sətəma wanli ito nin.

²⁶ Pəli ito feen naxan ligama, e bata na mē, e yi a to. A naxa, a muxune suxuren naxanye rafalama e ala ra, Ala mi ne ra mume! A bata muxu wuyaxi mayenden, a yi e maxətə Efəsi taani be e nun fayida Asi yamanan birin.

²⁷ Fe xədəxen nan na ra. En ma wanli ito fama xili yaxin sətədeni nən! En ma ala Aritemi batu banxin fan yi xunna kala. Aritemi naxan batuma Asi yamanan nun dunuɣa yiren birin yi, na binyen bama a ma nən.”

²⁸ Yamaan falani itoe mē waxatin naxan yi, e bəɣen yi te, e sənxə sənxə, e naxa, “Efəsi kaane gbee ala Aritemi gbo!”

²⁹ Sənxə sənxən yi te taan yiren birin yi. Yamaan yi Pəli sigati bodene suxu, Gayi nun Arisitaraki, Masedoniya kaane. E birin gimatəon yi siga ne ra yamaan malandeni.

³⁰ A xənla yi Pəli suxu, a xa siga yamaan yetagi koni Yesu fəxərabirane mi tin a siga.

³¹ Yamanan muxu gbeena ndee naxanye yi Pəli xəyine ra, na ndee yi xəraan nasiga a ma, e yi a mafan a nama so yamaan yə.

³² Malanden tan yi basanxi han! Ndee yi sənxəma fena nde ra, bonne yi sənxəma fe gbətə ra, amasəto e yi malanxi na feen naxanye ma, a wuyaxi mi yi sa ne kolon nən.

³³ Yahudiyane yi muxuna nde radinma yeen na alogo a xa falan ti naxan yi xili Alesandire. Muxuna ndee yi a yəbama a xa naxan ligaxi, nayi, a yi yamaan masabari a yiin na alogo a xa falan ti.

³⁴ Koni e a kolon waxatin naxan yi, a Yahudiya nan yi a ra, e birin yi sənxə e bode xən ma han waxati xunkuye, e naxa, “Efəsi kaane gbee ala Aritemi gbo!”

³⁵ Donxen na, taan sebeli tiin yi yamaan masabari, a naxa, “Efəsi kaane, dunuɣa muxune birin a kolon, a Efəsi taan nan Aritemi batu banxin kantanma e nun a sawuran naxan godo keli kore!”

³⁶ Muxu yo mi nə feni itoe matandə. Nanara, e lan nən e yi e sabari. E nama fefe liga a wolonni.

³⁷ E bata fa muxuni itoe ra be koni e mi se mupaxi alane batu banxine yi, e mi en ma suxuren yaxalanmaan nayelexi hali!

³⁸ Xa mawugana nde Demetiri nun a walikəen bodene kui lan muxu yo ma, kiti banxine nun kitisane na. E xa sa e mawuga menni.

³⁹ Xa e mən wama fe gbətə xən ma fə e xa a fala taan dugurenne malanni.

⁴⁰ E nama sa en kansun murutə feen na to sənxə sənxəna fe ra. Bayo en mi nə dentege yo se malanni ito ti xunna ma.” A yelinxini ito falə, a yamaan nasiga.

20

Pəli Masedoniya nun Akaya yi

¹ Sənxə sənxən baxina a ra, Pəli yi Yesu fəxərabirane malan. A yi e ralimaniya, a yi a ɣungu e ma. Na xanbi ra, a siga Masedoniya yamanani.

² A dangu na yamanan birin yi, a yamaan nalimaniya fala wuyaxi ra. Na danguxina, a siga Gireki yamanani,

³ a kike saxan ti na yi. A yi waxi siga feni Siriya yamanani kunkein kui, koni a to a kolon a Yahudiyane bata yanfan so a ma, a yi a miri, a xa xətə Masedoniya kiraan xən ma.

⁴ Pirusi a dii xemen Sopateri Beere kaan yi siga a matideni, e nun Arisitaraki nun Sekondu Tesaloniki kaane nun Gayi Deribe kaan nun Timote e nun Tikiko nun Tirofime naxanye kelixi Asi yamanani.

⁵ Ne yi siga yeen na, e sa nxu legeden Tirowasi taani.

* 20:6: 20.6Buru Tetaren Sanla: Yahudiyane yi burun donma xii solofere leben mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sariɣan kiina nde nan yi a ra. A mato Xəɣəyaan 12.15 kui.

⁶ Buru Tetaren Sanla* danguxina, nxu yi dɔxɔ kunkin kui keli Filipi taani. Xii suulun danguxina, nxu yi sa bonne li Tirowasi taani, nxu yi lɔxɔ xun keden ti na yi.

Pɔli Eyutiki rakel fena sayani

⁷ Simitin jinbanna ra, nxu yi malanxi buruni gira feen na nxu bode xɔn ma.† Pɔli yi falan ti yamaan xa, a lu falan tiye han kɔe tagini amasɔtɔ a yi sigama nen na xɔtɔn bode.

⁸ Nxu yi malanxi kore banxin naxan kɔe ra, lenpu wuyaxi yi mɛnni.

⁹ Banxulanna nde yi na yi a xili Eyutiki, na yi dɔxi kore banxin foye soden nan na. Pɔli to yi falan xunkuyama ayi, na banxulanna yi xi han! Xixɔnla yi gbo ayi han, a yi bira keli kore banxin saxandeni. E yi sa a faxaxin li.

¹⁰ Awa, Pɔli yi godo, a yi a felen a xun ma mafuren, a yi a tongo, a naxa, “E nama xamin, a niin mɔn a yi.”

¹¹ Na xanbi ra, Pɔli mɔn yi te sangansoon kɔe ra. A yi buruni gira, a yi a don. Pɔli yi falan ti e xa han xɔtɔnni, na xanbi ra a yi siga.

¹² E siga banxulanna kendɛn na, na yi e ralimaniya ki fapi.

Pɔli nungu fena Efesi kaane ma

¹³ Nxu yi siga Pɔli yeɛ ra kunkin kui Asosi taani, nxu yi Pɔli tongoma kunkin kui denaxan yi. Amasɔtɔ, a yi sigama a sanna nan ma.

¹⁴ A to nxu li Asosi taani, nxu yi a tongo kunkin kui, nxu yi siga taana nde yi, naxan yi xili Mitilene.

¹⁵ Na xɔtɔn bode, nxu yi keli na yi, siga igen xun ma han Kiyo taani. A soge firindeni, nxu yi fa Samosi yi, a soge saxandena, nxu sa Mileti li.

¹⁶ Pɔli yi a ragidi, a xa dangu Efesi taan dɛxɔn kunkin kui amasɔtɔ a mi yi waxi ti feni, alogo a nama bu Asi yamanani. A yi mafuraxi alogo Se Xaba Singen Sanla xa a li Yerusalen taani, xa na lanje.

Pɔli a nungu xuina

¹⁷ Pɔli yi xeraan nasiga Efesi taani keli Mileti yi, a denkeleya yamaan fonne xa fa.

¹⁸ E to fa, a yi a fala e xa, a naxa, “Xabu n faan soge singena Asi yamanani e tagi, e n kewanle kolon.

¹⁹ N bata wali Marigin xa yete magodon nun yeɛgeni. N mɔn yi tɔrɔma Yahudiyane yanfantenyaan bun.

²⁰ E a kolon a n mi e munanfan fe yo luxunxi e ma. N bata xaranna ti e xa yamani e nun e banxine yi.

²¹ N bata a rali Yahudiyane nun Girɛkine birin ma a e xa e keɗan maxete, e tubi Ala ma, e denkeleya en Marigi Yesu ma.”

²² “Nba, Alaa Niin nan sigama n na Yerusalen taani iki. Feen naxanye sa ligama n na na yi, n mi ne kolon.

²³ N naxan tun kolon fɔ n nɛma danguma taa yo taa, Alaa Nii Sarijanxina n nakolonma a kasorasaan nun tɔrɔ wuyaxi n mameɛn yeɛn na.

²⁴ Koni n mi n niin yatexi sese ra fɔ n bata kiraan naxan dɛ suxu, n xa na rakamali. Marigi Yesu wanla naxan soxi n yii, n xa na rajan. Na ni ito ra, a n xa Alaa hinanna fe Xibaru Fapiɛn seren ba.”

²⁵ “Iki n na a kolon, fa fala n bata sigan ti e tan naxanye birin tagi, n yi Alaa Mangayaan kawandin ba e xa, e tan sese mi fa n toma sɔnɔn.

²⁶ Nanara, n na a falama e xa to yeteni, xa e tan nde yo halagi, na goronna mi fa n tan xun ma.

²⁷ Amasɔtɔ n bata Ala sagoon birin nali e ma, a sese mi fa luxi.

²⁸ E ɲɔxɔ lu e yete xɔn e nun Alaa Nii Sarijanxina e findixi yamaan naxan birin masuxu muxuye ra. E Alaa yamaan masuxu alo xuruse rabaan nun a kuruna bayo a bata a sara a yete wunla ra.

²⁹ Amasɔtɔ n na kolon, n na keli e tagi waxatin naxan yi, muxu ɲaxine fama nen sodeni e tagi, e kata e yamaan kaladeni alo kankone xuruse kurun tagi.

³⁰ Muxuna ndee kelima nen e tagi, e yi fala tinxintarene ti alogo Yesu fɔxɔrabirane xa bira e fɔxɔ ra.

³¹ Nanara, e lu e yeɛ ra yi! N na e keden keddenna birin nakolonxi feen naxanye ma ɲee saxan kɔeɛn nun yanyina yeɛgeni, e nama jinan ne xɔn!”

³² “Awa, iki n bata e taxu Ala ra e nun a hinan falan naxan nɔe senben fiye e ma, a yi na keɛn fi e ma naxan maraxi muxu sarijanxine birin xa.

³³ N mi kunfaxi muxu yo a gbeti xɔn, hanma xɛmana, hanma dugine.

³⁴ E yetena a kolon, n yeteɛn yii fɔxɔne nan nxu nun n lanfane makone fanxi.

³⁵ A lan en xa fangatarene mali kii naxan yi, n bata na birin yita e ra wali xɔdɛxe sifani ito xɔn ma. Marigi Yesu falan naxan ti, e xaxili lu ne xɔn ma. A naxa, ‘Naxan seen fima, na barayin gbo dangu a sɔtɔ muxun na.’”

³⁶ Pɔli to yelin falan tiye e xa, a yi a xinbi sin e fɛma, e birin yi Ala maxandi.

³⁷ E birin yi wuga, e yi e yiin nabilin Pɔli ma, e yi a sunbu.

³⁸ A to a fala e xa, a naxa, a e mi fa a toma sɔnɔn, na yi e sunu kati. E sa a mati han kunki dɛɛn na.

† 20:7: 20.7 Yanyina nde, feni ito findixi Marigina ximenna nan na.

21

Poli siga fena Yerusalen taani

¹ Nxu fata xanbini, nxu yi nxu tinxin Kosi bəxən na kunkin kui. Na xətən bode, nxu sa so Rode bəxəni, nxu yi keli mənni nxu fa Patara taani.

² Nxu yi kunkina nde li mən naxan yi fəxə igeni gidima siga Fenisa yamanan binni, nxu yi te na kui.

³ Nxu Sipiri bəxən toxina, nxu yi dangu a ra, a lu kəmənen fəxən binni. Nxu yi siga Siriya yamanan binni. Nxu sa Tire taan li, kunkin yi lanma a xa goronne ragodo dənaxan yi.

⁴ Nxu yi Yesu fəxərabirana ndee li mən. Nxu yi ləxə xun keden ti ne fəma. E yi a fala Pəli xa Alaa Nii Sarijanxin senbeni, e naxa, a a nama siga Yerusalen taani.

⁵ Koni na xunsagin janxina, nxu yi keli, nxu siga. Yesu fəxərabirane birin yi sa nxu mati, e nun e paxanle nun e diine han taan fari ma. Nxu yi nxu xinbi sin baan de, nxu yi Ala maxandi mənni.

⁶ Na xanbi ra, nxu yi nxu jəngu nxu bode ma, nxu so kunkin kui, e tan yi xəte e konni.

⁷ Nxu yi sigama kunkin kui, keli Tire taani siga Pitolome taani, nxu yi denkeleya muxune xəntən na yi, nxu ferijən e fəma.

⁸ Na xətən bode nxu yi keli mən, nxu yi siga Sesariya taani. Nxu yi sa so Filipi Xibaru Fəji Raliin konni naxan yi na muxu sugandixi soloferene ye.*

⁹ Dii tēmē fututare rasələnxı naanin yi Filipi yii, ne yi nabiya falane tima.

¹⁰ Nxu xi dando tixin na, nabiin naxan yi xili Agabusi, na yi fa sa keli Yudaya yi.

¹¹ A yi fa nxu fəma, a yi Pəli a tagi xidin tongo, a yi a yete sanne nun a yiine xidi na ra, a naxa, "Alaa Nii Sarijanxin naxa, 'Yahudiyan tagi xidini ito kanna xidima ikiini Yerusalen taani, e a so siya gbetene yii.'"

¹² Nxu na mē waxatin naxan yi, nxu birin yi Pəli mafan, a a nama siga Yerusalen taani.

¹³ Koni a yi nxu yabi, a naxa, "Nanfera ε wugama han ε n bəjen kala? Amasəto n yitonxi na a ra e xa n xidi Yerusalen taani, e yi n fəxa Marigi Yesu xinla fe ra."

¹⁴ A to mi tin nxə falan suxe, nxu mi kankan a ma, nxu yi a fala, nxu naxa, "Marigin sagoon xa liga."

¹⁵ Na ləxəne to dangu, nxu yi nxu yitən, nxu yi siga Yerusalen taani.

¹⁶ Yesu fəxərabirana ndee yi nxu mati keli Sesariya taani. E yi nxu xali Menason Sipiri kaan konni, nxu yi lan nxu xa yigiya dənaxan yi. Yesu fəxərabiran nan yi a ra xabu waxati xunkuye.

Poli yi Yaki xəntən

¹⁷ Nxu Yerusalen taan li waxatin naxan yi, denkeleya muxune yi nxu yisuxu səwani.

¹⁸ Na xətən bode, nxu nun Pəli yi siga Yaki xəntəndeni. Denkeleya yamaan fonne birin yi malanxi na yi.

¹⁹ Pəli yi e xəntən, a yi a wanla birin dētəgen sa e xa Ala feen naxanye ligaxi siya gbetene tagi.

²⁰ E na mē waxatin naxan yi, e birin yi Ala tantun. E a fala Pəli xa, e naxa, "Nxu ngaxakedenna, a mato, Yahudiyan wuli wuyaxi bata denkeleya, e birin mən tunnafanxi Musaa sariyan suxudeni.

²¹ Anu, muxune ito nan falaxi e xa, e naxa, a Yahudiyan naxanye birin siya gbetene ye, a i ne xaranma e xa xəte Musaa sariyan fəxə ra, a e mən nama e diine banxulan, a e nama en ma namunne suxu.

²² En fa nanfe ligan nayi? Amasəto sike yo mi na, e a mēma nən, a i bata fa.

²³ Nanara, nxu naxan falama i xa, i xa na liga. Awa, xəmə naanin be naxanye bata e de ti Ala xa.

²⁴ Siga e fəxə ra, ε sa ε rasarijan ε bode xən ma. I mən xa e saren fi, alogo e xa e xunne bi. Nayi, birin a kolonma nən, a e feen naxanye falaxi i ya fe yi, a jəndi mi e sese ra, koni a i fan yetēen Musaa sariyane suxi.

²⁵ Koni siya gbeten naxanye tan bata denkeleya, nxu bata nxə miriyane sebe, nxu yi a rasiga ne ma. Nxu naxa, e xa e yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxurene ma, e nun sube wunli donna nun suben yifaxi donna nun yanga suxuna."†

²⁶ Na xətən bode, Pəli yi na xəməne tongo e yi rasarijan e bode xən ma. Na xanbi ra, a so Ala Batu Banxini alogo a xa a fala e xa e sarijan ləxəne rakamalima waxatin naxan yi, e yi saraxan ba e keden kedenna birin xa.

Pəli suxu fena Ala Batu Banxini

²⁷ Soge solofereden janmatəna, Yahudiyan naxanye keli Asi yamanani, ne yi Pəli to Ala Batu Banxini. E yi yamaan birin nadin a xili ma, e yi a suxu.

²⁸ E sənəxə sənəxə, e naxa, "Isirayila muxune, ε nxu mali. Xəməni ito nan sigama yiren birin yi, a xaranna ti en ma yamaan nun Musaa sariyan nun yireni ito xili ma. A yetēen bata Girekine raso Ala Batu Banxini, e yi na sarijanna kala."

²⁹ E ito falaxi nən bayo e bata yi Tirofime Efəsi kaan to a fəxə ra taani, e yengi yi a ma a Pəli bata yi a raso Ala Batu Banxini.

³⁰ Taan birin yi maxa, yamaan yi e gi sa keli yiren birin yi. E yi Pəli suxu, e yi mini a bubue Ala Batu Banxini tande ma. E yi a so deene ragali keden na.

* 21:8: 21.8 A mato Xerane 6.5 nun Xerane 8.5-40 kui. † 21:25: 21.25 A mato Xerane 15.20 kui.

³¹ Yamaan yi waxi Poli faxa feni. Muxuna nde yi fa a fala Romi kaane sofa ganla mangan xa, a sɔnxɔ sɔnxɔn Yerusalen taan yiren birin yi.

³² Sofa mangan yi sofane nun sofa kɛmɛn kuntigine xili, e siga e giye yama gbeen fɛma. Na muxune sofane to waxatin naxan yi, e ba Poli bɔnbɛ.

³³ Sofa mangan yi sa Poli suxu, a yi e yamari, a e xa a xidi yɔlɔnxɔn firin na. Na xanbi ra, a yi maxɔdinna ti a nde a ra, e nun a naxan ligaxi.

³⁴ Koni muxuna ndee yi sɔnxɔma fena nde ra, bonne sɔnxɔma fe gbete ma. Sofa mangan mi yi sese yeɛ toma sɔnxɔ sɔnxɔni. Nayi, a yi yamarin fi a e xa siga Poli ra yire makantanxini.

³⁵ Poli to e banxin te deɛn li, fɔ sofane xa yi fa a tongo nɛn, e siga a ra amasɔto yamaan yi paɲaraxi.

³⁶ Yamaan birin yi biraxi a fɔxɔ ra, e sɔnxɔma, e naxa, “A xa faxa!”

Poli yi a yete ye ba

³⁷ E yi sigama Poli ra yire makantanxini waxatin naxan yi, a falan ti sofa mangan xa, a naxa, “I tinje ba n xa falana nde ti i xa?” Sofa mangan yi a maxɔdin a naxa, “I Gireki xuiin mɛma?”

³⁸ Na Misiran kaan xa mi i tan na ba, naxan baxi yamaan namuruteɛni, a siga yenge so muxu wuli naaninna ra tonbonni?”

³⁹ Poli yi a yabi, a naxa, “Yahudiyan nan n tan na, n barixi Tarise taan nin Silisi yamanani, na taa suturaxin dugureɛna nan n tan na. Yandi, tin n xa falan ti yamaan xa.”

⁴⁰ Sofa mangan yi tin. Nanara, Poli yi keli a ti banxin te deɛn na, a yamaan masabari a yiin na. Awa, e dunduxina, Poli yi falan ti e xa Heburu xuini.

22

¹ A naxa, “Ngaxakedenne nun n fafane, ɛ tuli mati, n xa n xɔnba ɛ xa!”

² E to a mɛ a Heburu xuiin falama, e yi e raxara. Awa, Poli yi siga falan ma, a naxa,

³ “Yahudiyan nan n tan na, n barixi Tarise taan nin, Silisi yamanani. Koni n maxuruxi be nin. Gamaliyeli nan n xaranxi en benbane sariyan suxu kiin ma. Alaa fe kunfan yi n fan yi alo ɛ tan birin kii naxan yi to.

⁴ N fan yi Yesu a Kiraan muxune besɛnxɔnyama han n yi e faxa. N yi xɛmɛne nun ɲaxanle suxuma, n yi e sa kasoon na.

⁵ Saraxarali Kuntigi Singen nun yamaan fonne birin n seren bɛ nɛn na ma, amasɔto n kɛdin sɔto e ra nɛn, siga en ngaxakeden Yahudiyane ma Damasi taani. Nanara, n yi siga na yi muxuni itoe suxu xinla ma, n yi e xidi, n xete e ra Yerusalen taani e ɲaxankatadeni.”

Poli yi a tubi feen fala

Xɛrane 9.1-19, 26.12-18

⁶ “Awa, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, n bata yi maso Damasi taan na, tɛɛ dege gbeen yi ti n ma mafuren keli kore!

⁷ N bira bɔxɔni. N fala xuiin mɛ, a naxa, ‘Soli, Soli, i n besɛnxɔnyama nanfera?’

⁸ N yi a maxɔdin, n naxa, ‘Marigina, nde i tan na?’ A yi n yabi, a naxa, ‘Yesu Nasareti kaan nan n tan na, i naxan besɛnxɔnyama iki!’

⁹ Muxun naxanye yi n fɔxɔ ra, ne fan yi na tɛɛ dege to. Koni naxan yi falan tima n xa, e mi na xuiin mɛ.

¹⁰ N yi maxɔdinna ti, n naxa, ‘Marigina, n xa nanfe liga?’ Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, ‘Keli, i siga Damasi taani! Ala i yamarixi naxan birin liga fe ra, ne birin sa falama i xa nɛn mɛnni.’

¹¹ Na tɛɛ dege gbeen yi n danxu, na ma, n lanfane yi n yii rasuxu e siga n na Damasi taani.”

¹² “Awa, xɛmɛna nde yi na yi, naxan yi xili Ananiyasi. Muxu tɔgɔndiyaxin nan yi a ra, a yi Alaa sariyan suxi, Yahudiyan naxanye birin yi dɔxi mɛnni, ne yi a binyaxi kati!

¹³ Na yi fa, a ti n dɛxɔn, a naxa, ‘Ngaxakedenne Soli, seen to fa!’ N yi toon ti keden na, n yi a tan to.

¹⁴ A yi a fala, a naxa, ‘Nxu benbane Ala bata i sugandi alogo i xa a sagoon kolon, i yi Tinxin Muxun Yesu to, i yi a xuiin yetɛɛn mɛ.

¹⁵ Amasɔto i bata feen naxanye to, i yi a mɛ, i findima nɛn na seren na muxune birin xa.

¹⁶ Awa, i fa nanse mamɛma iki? Keli, i rafu igeni, i yulubine birin xa ba i ma, i yi a maxandi a xinli.”

Poli a xɛrayana siyane ma

¹⁷ “N xetɛxina Yerusalen taani, n yi Ala maxandima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, n yi fe toon ti alo xiyeɛna.

¹⁸ N yi Marigin to, a yi a fala n xa, a naxa, ‘I mafura, i keli Yerusalen taani keden na, amasɔto i sereyaan naxan bama n ma fe yi, e mi na suxuma.’

¹⁹ N yi a yabi, n naxa, ‘Marigina, e a kolon yati a n yi sigama salide banxine yi, naxanye denkeleyaxi i ma, n yi ne sa kasoon na, n yi e bɔnbɛ.

²⁰ E to yi i serena Etiyen faxama, n tan yetɛɛn yi na, n tin nɛn. Naxanye yi a faxama, n tan nan yi ne dugine kantanma.’

²¹ Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, ‘Siga, amasɔto n na i rasigama nɛn siya gbɛtɛne ma yire makuyene yi.’

²² Yamaan yi e tuli mati Poli xuiin na han a yi na fala. E yi sɔnxɔ fɔlɔ kati, e naxa, “A xa faxa! Muxu sifani ito lu daxi mi a ra a nii ra!”

²³ E yi sɔnxɔma, e e domane wolima kore, e gbangbanni te.

²⁴ Romi sofa mangan yi yamarin fi, a e xa so Pɔli ra yire makantanxini. A naxa, a e xa a bulan, e yi a maxɔdin alogo a xa a kolon yamaan sɔnxɔma a ma feen naxan ma.

²⁵ Koni e to a xidi a bulan xinla ma, sofa kɛmɛn kuntigin naxan yi tixi na, Pɔli yi na maxɔdin, a naxa, “A daxa ε xa Romi dugurennan de nan i tan na?” Pɔli yi a yabi, makiti singen?”

²⁶ Sofa kɛmɛn kuntigin na mɛ waxatin naxan yi, a yi siga sofa mangan fɛma, a yi na fala, a yi a maxɔdin, a naxa, “I nanfe ligɛ? Romi dugurennan de nan xɛmɛni ito ra!”

²⁷ Nanara, sofa mangan yi siga, a yi Pɔli maxɔdin, a naxa, “A fala n xa, xa Romi dugurennan de nan i tan na?” Pɔli yi a yabi, a naxa, “Ɔn, a tan nan nde n na.”

²⁸ Sofa mangan yi a fala, a naxa, “N gbeti gbeen nan baxi, n findi Romi dugurennan ra.” Pɔli yi a yabi, a naxa, “Koni n tan barixi Romi dugurenyaan nin.”

²⁹ Muxun naxanye yi a bulanma nun alogo a xa falan ti, ne yi keli a fɛma keden na. Sofa mangana a kolon waxatin naxan yi, a bata yi Romi dugurennan de xidi yɔlɔnxɔnna ra nun, na fan yi gaxu.

Yahudiyane yi Pɔli makiti

³⁰ Yahudiyane yi Pɔli kansunma feen naxan na, sofa mangan yi waxi na kolon feni. Nanara, na xɔtɔn bode, e yi Pɔli fulun. Sofa mangan yi saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan yamari, e yi e malan. Na xanbi ra, a yi Pɔli ti e yetagi.

23

¹ Pɔli yi kitisa yamaan mato kati, a naxa, “Ngaxakedenne, n feen naxanye ligaxi Ala yɛɛ xɔri han to, n mi n yete yalagima ne ra.”

² Muxun naxanye yi tixi Pɔli fɛma, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi ne yamari, a e xa Pɔli dɛɛn garin.

³ Pɔli yi a fala a xa, a naxa, “Ala i fan bɔnbɔma nɛn, i tan naxan luxi alo banxin naxan fari mafixa, koni a kuiin lɔxi. I dɔxi n makitideni sariyan xɔn. Koni i tan sariyan kalama amasɔtɔ i bata yamarin fi, a e xa n bɔnbɔ!”

⁴ Muxun naxanye yi Pɔli fɛma, ne yi a fala a xa, e naxa, “I Alaa Saraxarali Kuntigi Singen nan konbima na ra.”

⁵ Pɔli yi a yabi, a naxa, “Ngaxakedenne, n mi yi a kolon a Saraxarali Kuntigi Singen nan a ra. Amasɔtɔ a seɓɓxi Kitabun kui, a naxa, ‘I nama fala jaxin ti i ya yamaan mangan ma.’”

⁶ Pɔli yi a kolon, a Saduse muxune nun Farisi muxune nan yi na yamaan na. A yi keli, a yi a fala a xuini texin na kitisa

yamaan tagi, a naxa, “Ngaxakedenne, Farisi muxun nan n na. N fafe fan Farisi muxun na a ra. E n makitima bayo n laxi a ra a faxa muxune kelima nɛn sayani!”

⁷ A na falaxina, Saduse muxune nun Farisi muxune yi fɔlɔ e bode matande, yamaan yi taxun.

⁸ Saduse muxune yi a falama, e naxa, a muxune mi kelima sayani, e mɔn naxa, a malekane mi na hanma seɓɓe totarene. Koni Farisi muxune tan yi laxi ne birin na.

⁹ Nanara, sɔnxɔ sɔnxɔ gbeen yi keli. Awa, sariya karamɔxɔna ndee yi keli Farisi muxune yɛ, e ti, e matandin ti kati! E naxa, “Nxu mi fe jaxi yo toxi xɛmɛni ito a fe yi. Yanyina nde, seɓɓe totarena nde hanma malekan falan ti a xa nɛn yati!”

¹⁰ Matandin yi gbo ayi han sofa mangan yi gaxu, a e nama Pɔli yibɔ dungi dungi na. Nanara, a sofane yamari, a e xa sa Pɔli tongo yamaan tagi, e siga a ra yire makantanxini.

¹¹ Na kɛɛn na, Marigin yi mini Pɔli xa, a naxa, “I wɛkile! I sereyaan bama n xa nɛn Romi taani alo i a liga Yerusalem taani kii naxan yi.”

E yanfan so Pɔli ma

¹² Na xɔtɔn bode, Yahudiyane yi e malan e lan a ma, e yi e kɔlɔ, a e mi donseen donma, e mi igen minma fɔ e Pɔli faxa.

¹³ Naxanye na feni tɔn, e dangu muxu tonge naanin na.

¹⁴ Na xanbi ra, e siga saraxarali kuntigine nun fonne fɛma, e naxa, “Nxu bata nxu kɔlɔ, a nxu nama sese don fɔ nxu Pɔli faxa.

¹⁵ Awa, nayi ε tan nun kitisa yamaan xa xɛraan nasiga Romi sofa mangan ma, a a xa Pɔli rafa ε ma alogo ε xa a fe fɛsefɛse. Nxu yitanxi nxu xa a faxa benun a xa be li.”

¹⁶ Koni Pɔli magilena dii xɛmɛn na yanfan mɛxina, a yi siga yire makantanxini, a sa feni ito fala Pɔli xa.

¹⁷ Na xanbi ra, Pɔli yi sofa kɛmɛn kuntigina nde xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Banxulanni ito tongo, i siga a ra sofa mangan fɛma, a waxi falana nde ti feni a xa.”

¹⁸ A yi a tongo, a siga a ra sofa mangan fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, “Pɔli naxan kasoon na, na nan n xilixi, a yi a fala n xa, a naxa, a n xa fa banxulanni ito ra i fɛma amasɔtɔ a waxi fena nde fala feni i xa.”

¹⁹ Sofa mangan yi banxulanna yii rasuxu, a siga a ra a danna, a sa a maxɔdin, a naxa, “I nanfe falama n xa?”

²⁰ Banxulanna yi a fala a xa, a naxa, “Yahudiyane bata lan a ma a tila e xa i mafan, a i xa Pɔli rasiga kitisa yamaan ma alogo e xa a fe fɛsefɛse.

²¹ Koni i nama i tuli mati ne ra amasɔtɔ e dangu muxu tonge naanin na naxanye luxunxi Pɔli yɛɛ ra. E birin bata e kɔlɔ, a e

nama sese don, e nama e min, han e yi a faxa. E yitɔnxi na nan ma iki. E i ya yamarin nan tun legedenma.”

²² Sofa mangan yi a fala, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa fa fala i bata na yeba n xa.” A banxulanna yiba, a yi siga.

Pɔli yi rasiga Felisi ma

²³ Sofa mangan yi sofa kɛmɛn kuntigi firin xili, a naxa, “E sofa kɛmɛ firin tongo, e nun soo kan tonge solofere nun tanba kan kɛmɛ firin. E ne yitɔn, siga Sesariya taani to kɛɛn na dge waxatin na dangu.

²⁴ E fa soona ndee ra Pɔli tongo xinla ma, alogo a xa sa yamana kanna Felisi konna li bɔɲɛ xunbenli.”

²⁵ Na xanbi ra, a kɛdin sɛbɛ, a naxa,

²⁶ “N tan Kilɔdi Lisiyasa bata i tan Felisi yamana kan fajin xɔntɔn.

²⁷ Yahudiyane xɛmɛni ito suxi, a yi luxi ndedi, e xa a faxa. N to a kolon a Romi dugurennan na a ra, nxu nun n ma sofane yi siga, nxu sa a rakisi.

²⁸ E a kansunma feen naxan na, n yi waxi na kolon feni. Nanara, n siga a ra e kitisa yamaan fɛma.

²⁹ N yi a to, a e a kansunma e sariya kala feen nan na, koni a mi fe yo ligaxi, a faxɛ feen naxan ma hanma e a sɛ kasoon na feen naxan ma.

³⁰ Koni n to a mɛ a Yahudiyane bata yanan so a ma, n yi a rasiga i ma keden na. N mɔn yi a kansun muxune yamari a e xa sa e mawuga i tan fɛma.”

³¹ Yamarin naxan fi sofane ma e yi na liga. E yi Pɔli tongo, e siga a ra Antipatri taani.

³² Na xɔtɔn bode sofaan naxanye siga e sanni, ne yi xɛtɛ yire makantanxini. Soo kanne yi Pɔli tongo.

³³ E yi siga Pɔli ra Sesariya taani, e yi a so yamana kanna yii, e kɛdin fan so a yii.

³⁴ Yamana kanna yi kɛdin xaran, a Pɔli maxɔdin a kelixi yamanan naxan yi. A a kolon waxatin naxan yi, a a kelixi Silisi yamanan nin,

³⁵ a naxa, “I kansun muxune na be li waxatin naxan yi, n na n tuli matima nɛn i ya fe ra na waxatini.” Na xanbi ra, a yamarin fi a kantan muxune xa Pɔli mara yamana kan banxini.

24

Yahudiyane yi Pɔli kansun

¹ Soge suulun danguxina, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi siga Sesariya taani e nun yamaan fonna ndee nun muxu xun mayengen naxan xili Teritule. Ne yi e mawuga Pɔli fari yamana kanna yetagi.

² E to Pɔli maxili, Teritule yi Pɔli kansun fɔlɔ falani itoe yi, a naxa, “Felisi manga fajina, nxu bɔɲɛ xunbeli gbeen naxan sɔtɔma i barakani, e nun i feen naxanye

yitɔnxi i ya xaxilimayani, nxu siyaan sabati feen na,

³ nxu fe fajin naxanye birin sɔtɔma i yii waxatin birin e nun yiren birin yi, nxu barikan birama i xa na ra, manga Felisi.

⁴ Koni hali na, nxu nama i ya waxatin tongo. Nanara, n na i mafanma, yandi i tuli mati nxu dentɛge xuiin na ndedi.

⁵ Nxu bata xɛmɛni ito to, muxu tɔrɔ gbeen na a ra naxan sɔnxɔ sɔnxɔn nakelima Yahudiya yamaan yɛ dunuɲa yiren birin yi. A tan nan Yesu Nasarɛti kaana dinan yɛɛratiin na.

⁶ A mɔn bata kata a xa Ala Batu Banxina sariyanna kala. Nanara, nxu a suxi. A xɔnla yi nxu ma, nxu xa a makiti alo nxɔ sariyan kii naxan yi.

⁷ Koni sofa mangana, Lisiya yi fa a tongo nxu yii karahanni.

⁸ Na xanbi ra, a yi yamarin fi, a a kansun muxune xa fa i fɛma. Xa i xɛmɛni ito maxɔdin, i yetena a kolonma nɛn nxu a kansunma feen naxan birin na.”

⁹ Yahudiyane fan yi tin na falan ma, e naxa, a ɲɔndi nan na birin na.

Pɔli yi a xɔnba Felisi yetagi

¹⁰ Yamana kanna yi Pɔli yamari, a a xa falan ti. Pɔli yi a fala, a naxa, “N na a kolon, a i bata findi kitisaan na siyani ito xun na xabu ɲɛɛ wuyaxi. Nanara, n na n xɔnbama i yetagi xaxili ragidini.

¹¹ I yetɛɛn nɔɛ a kolonɲɛ nɛn yati, a munma dangi xi fu nun firin na singen xabu n siga Yerusalɛn taani Ala batudeni.

¹² E mi n lixi Ala Batu Banxini muxɛ matandide yi, hanma yamaan kui sodeni salide banxine yi hanma yire gbɛtɛ yi taani.

¹³ E n kansunma feen naxanye ra iki, e mi nɔɛ na ɲɔndin yitɛ i ra.

¹⁴ N na n tiyɛ na ra i yetagi fa fala a n na n benbane Ala nan batuma Yesu a Kiraan xɔn e a falan naxan ma a wule dinan nan a ra. Anu, feen naxan birin sɛbɛxi Sariya Kitabun kui e nun nabine kitabune kui, n laxi ne birin na.

¹⁵ Nxu nun itoe birin yigi saxi Ala yi kii kedenna nin, a faxa muxune kelima nɛn sayani, tinxin muxune nun tinxintarene birin.

¹⁶ Nanara, n na n fanga bɛrɛn ligama waxatin birin, alogo n nama n yetɛ yalagi Ala yetagi e nun muxune yetagi.”

¹⁷ “N bata yi ɲɛɛ dando ti n mi Yerusalɛn taan li. Koni iki, n sigaxi Yerusalɛn taani nɛn alogo n xa siga kiseene ra n kon kaa yiiigelitɔne xa. N mɔn yi saraxane ba Ala xa.

¹⁸ N bata yi n yetɛ rasarijan, e n li Ala Batu Banxini na ligadeni waxatin naxan yi. Gali mi yi n fɛma, sɔnxɔ sɔnxɔn mi yi na.

¹⁹ Koni Yahudiyan naxanye kelixi Asi yamanani, ne nan yi lanma e xa fa i yetagi n kansundeni, xa fena nde e kui n xili ma.

²⁰ Xanamu, muxun naxanye be, ne xa a fala n kalan naxan tixi, n yi tixi kitisa yamaan yetagi waxatin naxan yi.

²¹ Fɔ n falan naxan tixi e tagi n xuini texin na, n naxa, 'E n makitima to bayo n laxi a ra a faxa muxune kelima nen sayani!' "

²² Felisi naxan yi Yesu a Kiraan kolon kii faji, na yi falani so, a yi a fala e xa, a naxa, "Sofa mangan Lisiyasa na fa waxatin naxan yi, n yi i ya kitin bolon."

²³ A yi a fala sofa kemen kuntigin xa, a xa Poli kantan kasoon na, a yi a xonbenin ndedi, a e mon nama tondi a xoyine xa a mali a makone ra.

Poli Felisi nun Dirusila yetagi

²⁴ Xi dando danguxina, Felisi nun a naxanla Dirusila yi fa, Yahudiya naxanla nan yi na ra. Felisi yi xeraan nasiga Poli xilideni, a yi a tuli mati a falan na lan denkeleyaan ma Alaa Muxu Sugandixin ma Yesu.

²⁵ Koni Poli yi falan tima waxatin naxan yi lan tinxinna nun yete suxun nun kiti famatona fe ma, gaxun yi Felisi suxu. A yi a fala a xa, a naxa, "Siga singen, xa waxati sa lu n yii, n na i xile."

²⁶ A mon yi waxi a xon a Poli xa gbetin so a yii. Na nan yi a ra a yi a xilima waxatin birin alog e xa batu.

²⁷ Nee firin danguxina, Porusu Fesitu yi dɔxɔ yamana kanyani Felisi funfuni. Felisi yi waxi a xon ma, a xa Yahudiya rafan feen liga. Nanara, a yi Poli lu kasoon na.

25

Poli Fesitu yamana kannu yetagi

¹ A faan xii saxanna yamanani, Fesitu yi keli Sesariya taani siga Yerusalen taani.

² Saraxarali kuntigine nun Yahudiya fonne yi e mawuga Poli fari.

³ E yi Fesitu mafan a xa e rafan feen liga, a yi fa Poli ra Yerusalen taani. E bata yi yanfan so a ma nun, e yi wama a faxa feni kira yi.

⁴ Fesitu yi e yabi, a naxa, "Poli maraxi kasoon na Sesariya taani, n tan fan yeteen mi buma, n siga na yi.

⁵ Xa a fe jaxi ligaxi, e yeeratina ndee xa siga n fɔxɔ ra Sesariya taani, e sa a kansun."

⁶ Fesitu yi lu e fema xii solomasexe han fu yate, na xanbi ra, a siga Sesariya taani. Na xɔton bode, a yi dɔxɔ kiti sadeni, a yi e yamari, a e xa Poli raso.

⁷ Poli na li waxatin naxan yi, Yahudiyan naxanye yi kelixi Yerusalen taani, ne yi ti a rabilinni, e fe jaxi wuyaxi sa a xun ma, e mi yi nɔe naxanye jondin mayite.

⁸ Koni Poli yi a yete xonba, a naxa, "N mi kala yo tixi Yahudiya sariyan ma hanma Ala Batu Banxin ma hanma Romi Manga Gbeen ma."

⁹ Fesitu yi waxi a xon ma, a xa Yahudiya rafan feen liga. Nanara, a yi Poli maxodin, a naxa, "I waxi a xon ma, i xa siga Yerusalen taani, i sa makiti feni itoe ma n yetagi na yi ba?"

¹⁰ Poli yi a fala, a naxa, "N tixi Romi Manga Gbeen kiti saden ni ito ra, a lan n xa makiti be. N mi tinxintareya ligaxi Yahudiya hali alo i yetena a kolon kii naxan yi.

¹¹ Xa n bata tinxintareyaan liga hanma fe gbete, n faxe naxan ma, n mi tondima n xa faxa. Koni itoe wulen nan sama n xun ma. A mi daxa muxu yo xa n so e yii. Nba, Manga Gbeen xa n makiti Romi taani!"

¹² Fesitu yelin falan tiye a maxadi muxune xa waxatin naxan yi, a yi Poli yabi, a naxa, "I bata Romi Manga Gbeen fe fala, na ma, i sigama nen Manga Gbeen yetagi!"

Poli yi ti manga gbete yetagi

¹³ Xii dando to dangu, Manga Agiripa nun Berinisi yi siga Fesitu xontonden Sesariya taani.

¹⁴ E to yi xii wuyaxi radanguma na, Fesitu yi Poli a fe yeba Mangan xa, a naxa, "Muxuna nde be, Felisi naxan luxi kasoon na.

¹⁵ N siga Yerusalen taani waxatin naxan yi, Yahudiya saraxarali kuntigine nun yamaan fonne mawugan sa nen a fari, a n xa a yalagi.

¹⁶ Koni n yi a fala e xa, n naxa, Romi kaane mi darixi muxun faxe benun e nun a kansun muxune xa ti kitisaan yetagi a yi a yeba.

¹⁷ Nanara, e birin yi fa n fɔxɔ ra be. N mi bu tixi n yi a makiti fɔlɔ na xɔton bode, n yamarin fi a e xa fa xemen na.

¹⁸ A kansun muxune yi ti koni n yi mirixi feen jaxin naxanye ma, e mi a kansun ne sese ra

¹⁹ Fɔ e to lu e bode matande e dinana fe ra e nun Yesu a fe, naxan bata faxa, koni Poli naxan ma fe falama a a bata keli sayani.

²⁰ N tan mi yi a kolon n naxan lige matandi sifani ito yi. Nanara, n yi Poli maxodin, xa a yi wama siga feen nin Yerusalen taani alog e xa sa makiti feni ito ra menni.

²¹ Koni Poli yi wa a feen xali feni Manga Gbeen yetagi Romi taani. Nanara, n yi yamarin fi a e xa a ramara han n yi a rasiga Romi Manga Gbeen ma."

²² Agiripa yi a fala Fesitu xa, a naxa, "N fan waxi xemeni ito xuiin name feni." Fesitu yi a yabi, a naxa, "I a xuiin namema nen tila."

²³ Na xɔton bode Agiripa nun Berinisi yi fa, yama gbeen biraxi e fɔxɔ ra binyeni. E tan nun sofa kuntigine nun taan muxu gbeene yi siga malan banxini. Fesitu yi yamarin fi, a e xa fa Poli ra.

²⁴ Fesitu yi a fala, a naxa, “Manga Agiripa nun muxun naxanye birin nxu dexon ma be, ε bata xemēni ito to Yahudiya yamaan birin mawugan saxi naxan fari Sesariya taan nun Yerusalen taani. E birin yi lu sōnxō sōnxε, e naxa, a a milan a xa lu a nii ra sōnōn.

²⁵ Koni n mi fefe toxi a faxε naxan ma. Koni a yetεen bata Romi Manga Gbeena fe fala. Na nan a toxi, n yi a ragidi n xa a rasiga.

²⁶ Koni fala kende yo mi n yii n naxan sebema Manga Gbeen ma. Nanara, n bata fa a ra ε yetagi katarabi i tan Manga Agiripa ma, alogo en na yelin a fεsefεsedeni, n nœ fena nde seβε nen.

²⁷ Amasoto n tan yεε ra yi, a mi lan n kasorasaan nasiga Manga Gbeen ma, fō n na a yεba a kalan naxan tixi.”

26

Pōli yi a yete xōnba

¹ Agiripa yi a fala Pōli xa, a naxa, “Waxatini i yii i falan ti i yete a fe yi.” Pōli yi a yiiini te, a yi a yete xōnba iki:

² A naxa, “Manga Agiripa, Yahudiyane n kansunma feen naxanye ra, n sεwaxi to, n xa ti i yetagi n xōnbadeni i xa lan ne birin ma.

³ Amasoto i Yahudiyane namunne nun matandine birin kolon ki faji. Awa yandi, n bata i mafan, i tuli mati n na ki faji.”

⁴ “Yahudiyane birin n sōnna kolon xabu n dii jœreyani. Xabu a fōlōni, n na n ma siimayaan maxalixi n siyaan nun Yerusalen taan nin.

⁵ E n kolon xabu to mi a ra. E nœ sereyaan be nen, xa e sa wa, fa fala n yi Farisi muxune nan yε, naxanye findixi nxō dinan dina xōnxōnne ra.

⁶ Ala en benbane tuli sa naxan na, n yigi saxi na nin. Na nan a ligaxi, e n makitima iki.

⁷ En bōnsōn fu nun firinne birin yigi saxi na tuli sa rakamalixin nan to fe yi, e nēma Ala batue kōēen nun yanyin na e sōβεen birin na. Mangana, Yahudiyane n kansunma na yigin nan ma fe ra.

⁸ Nanfera ε tan mi laxi a ra a Ala faxa muxune rakelima nen sayani?”

⁹ “N tan fan ma miriyani, n bata yi a ragidi nun n xa Yesu Nasareti kaan xinla yenge.

¹⁰ N na nan liga Yerusalen taani. N nōon soto saraxarali kuntigine ra, n yi muxu sarijanxi wuyaxi sa kasoon na. E na yi e faxa feen nata, n yi n xuiin fi.

¹¹ N yi e jaxankatama salide banxine birin yi sanja ma wuyaxi. N yi e karahanma e xa e Marigin nayelevu. N ma xōlōn yi gbo ayi e xili ma han n yi e bεsēnxōnya yamana gbetene taane yi.”

Pōli yi a tubi feen fala

Xerane 9.1-19 nun 22.6-16

¹² “Na ma, lōxōna nde, n yi siga Damasi taani saraxarali kuntigine nōon nun e tinna ma.

¹³ Mangana, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, tεε dεge gbeen yi ti nxu nun n fōxōrabirane ma keli kore, a dεgen yi gbo sogen xa.

¹⁴ Nxu birin yi bira bōxōni. N yi xuina nde mε Heburu xuini naxan yi a falama n xa, a naxa, ‘Soli, Soli, i n bεsēnxōnyama nanfera? A xōdōxō i tan ma, i tondi i gbengben muxun bun alo turana.’

¹⁵ N yi maxōdinna ti, n naxa, ‘Marigina, nde i tan na? A yi n yabi, a naxa, ‘Yesu nan n tan na, i naxan bεsēnxōnyama.

¹⁶ Koni keli, i ti. N minixi kenenni i xa nen alogo i xa findi n ma walikēen na, i feen naxanye toxi n ma fe yi to, i findi ne seren na e nun n naxanye yitama i ra.

¹⁷ N ni i ratangama nen i ya yamaan ma e nun siya gbetene, n na i xεma naxanye ma

¹⁸ alogo i xa sa e yεene rabi, i yi e ba dimin nun Setana nōon bun ma, i fa e ra Alaa kenenna ma. Xa e dēnkēleya n ma, e yulubi xafarin sōtōma nen, e lu Ala muxu sarijanxine yε.”

Pōli yi a wanla fe fala

¹⁹ “Nanara, Manga Agiripa, n fe toon naxan ti keli kore, n mi na matandi.

²⁰ N yi kawandin ba Damasi kaane nun Yerusalen kaane nun Yudaya kaane birin nun siya gbetene fan tagi. N yi a fala e xa, n naxa, e xa e xun xanbi so e hakene yi, e fa Ala ma, e kewanle yi a yita fa fala a e bata tubi.

²¹ Yahudiyane n suxi Ala Batu Banxini na nan ma, e kata n faxa feen na.

²² Koni Ala n malima nen han to, n mōn be alogo n xa sereyaan ba birin xa, muxudin nun muxu gbeena. N mi sese falama fō nabine nun Musa bata yi naxan fala nun lan fe famatōne ma.

²³ E naxa, a Alaa Muxu Sugandixin yi tōrōma nen, a findi muxu singen na naxan kelima sayani, a yi kenenna rali a yamaan nun siya gbetene ma.”

²⁴ Awa, Pōli to yi a yete xōnbama na kiini, Fesitu yi a fala a xuini texin na, a naxa, “Pōli, seen nan soxi i yi! I ya xaran gbeen bata seen naso i yi!”

²⁵ Pōli yi a yabi, a naxa, “Fesitu, muxu fajina, se mi soxi n yi. N jōndin nun lōnnin nan falama i xa.

²⁶ Amasoto Manga Agiripa feni ito kolon, nayi n nœ falan tiyε a xa nen xaxili ragidini. N laxi a ra, a a feni itoe kolon ki faji, bayo e mi rabaxi luxunni.

²⁷ Manga Agiripa, i laxi nabine falane ra ba? N na a kolon a i bata la e ra!”

²⁸ Agiripa yi Pōli yabi, a naxa, “I n finde Yesu mantonna ra waxatidini ito yi ba?”

²⁹ Pôli yi a yabi, a naxa, “Xa waxatin xunkuya ayi ba, xa a dungi ayi ba, n na Ala maxandima nen i tan xa e nun naxanye birin tuli matixi n na to, alogo e xa lu alo n tan kii naxan yi to, ba yôlônônni itoe ra!”

³⁰ Na xanbi ra, mangan nun yamana kanna nun Berinisi nun muxun bonne birin yi keli,

³¹ e to yi minima, e yi lu a fale e bode xa, e naxa, “Xemēni ito mi fefe ligaxi a faxe naxan ma hanma a sama kasoon na naxan ma.”

³² Agiripa yi a fala Fesitu xa, a naxa, “Xa xemēni ito mi yi maxandin ti nun a Romi Manga Gbeen xa a makiti, en yi a bejinma nen nun.”

27

Pôli yi siga Romi taani

¹ E lan a ma waxatin naxan yi, a nxu xa siga kunkin kui Itali yamanani, e yi Pôli nun kaso ra muxuna ndee so sofa kēmen kuntigina nde yii naxan yi xili Yuliyusi, Romi Manga Gbeen sofane ye.

² Nxu so kunkina nde kui naxan keli Adiramiti taani. A yi danguma Asi yamanan fôxô igen taa dēne nan na. Arisitaraki yi nxu fôxô ra, Masedoniya kaan naxan keli Tesaloniki yi.

³ Na xôtôn bode nxu yi sa so Sidôn taani. Awa, Yuliyusi yi fe fajin naba Pôli xa, a tin a xa siga a xoyine fema fanda fendeni.

⁴ Nxu to keli na yi, nxu siga igen tagini denaxan xili Sipiri, bayo foyen bata yi a xun sa nxu ma.

⁵ Nxu yi fôxô igeni gidi Silisi nun Panfiliya yamanan dēxôn ma, nxu yi sa Mira taan li Lisi yamanani.

⁶ Sofa kēmen kuntigin yi kunkina nde li na naxan yi kelixi Alesandire taani, a sigama Itali yamanani. A yi nxu raso na kunkin kui.

⁷ Nxu yi siga ndedi ndedi han xii wuyaxi, han nxu sa Sinidi bôxôn li fôxô igen tagi tōrōni. Bayo foyen mi yi tinma nxu xa siga mēn binni, na yi a liga nxu siga Kireti bôxôn bode fôxôn na fôxô igen tagi, nxu yi dangu Salemonē gemēn yetagi.

⁸ Nxu yi dangu xareyaan dēxôn tōrōni, nxu yi yirena nde li denaxan yi xili Tide Fajina Lase taan dēxôn ma.

⁹ Nxu bata yi bu sigatini han igen xun ma sigatiin yi magaxu ayi nxu ma. Yahudiyane sun suxu waxatin bata yi dangu nun. Na nan a liga Pôli yi e rakolon,

¹⁰ a naxa, “Ngaxakedenne, n bata a to, en ma ige xun ma sigatiin findima gbalon nan na. Xa en siga, a findima kala nan na kunkin nun a kui seene ma e nun en tan yetēen ma.”

¹¹ Koni sofa kēmen kuntigin yi laxi kunki ragine kuntigin nun kunki kanna xuiin na dangu Pôli a falan na.

¹² Bayo na bôxôni, kunki tiden mi yi fan jēmen nadanguden na, muxu wuyaxi

yi waxi kata feni, a nxu xa siga Kireti bôxôn kunki ratideni jēmen nadangudeni denaxan xili Fenixi, denaxan ye rafindixi sogegododen ma.

Foye gbeen a fe fôxô igen xun ma

¹³ Foyedin yi fôlô fê keli yiifanna ma. E yi e miri, a e waxôn feen bata liga e xa. Nanara, e yi kunkin nati seen ba igeni, e lu sigē Kireti bôxôn dē.

¹⁴ Koni mafurēn, foye gbeen yi keli xareyaan mabinni, naxan xili, “Kōmēn ma foyena.”

¹⁵ Na foyen yi kunkin tuntun. E mi yi nōe kunkin natiyē. Nxu yi a lu foyen yi siga nxu ra.

¹⁶ Nxu yi dangu bôxôna nde dēxôn, naxan xili Kawuda. Nde yi ba foyen na mēnni. Nxu yi kata gbeen ti nxu xa marakantan kunkidin nate kunkin fari.

¹⁷ E a rate waxatin naxan yi, e yi lutine xidi kunkin na a rabilinni alogo a nama kala. E yi gaxuxi a foyen nama kunkin xali a sa bônô Sirite jēmēnsin gbiligbinle ra. Nanara, e yi kunkin nati seen nagodo, foyen yi lu sigē nxu ra.

¹⁸ Foyen yi nxu bônô ki fajin. Na xôtôn bode, e yi goronne ramini fôlô kunki gbeen kui, e yi e rawoli ayi igeni.

¹⁹ A soqe saxandeni, kunki ragine yetēen yi kunkin nagi seene rawoli ayi igeni.

²⁰ Xii wuyaxi nxu mi sōgen to hanma sarene. Koni foyen tan yi gboma ayi nen tun. Dōnxen na nxu yi yigitege, a nxu mi fa kisima.

²¹ A bata yi xii wuyaxi ti e mi e dēge. Pôli yi keli, a ti muxune tagi, a naxa, “Ngaxakedenne, e yi lanma nun e yi n xuiin suxu e mi keli Kireti bôxôni. E mi yi kalan nun bônô gbeeni itoe sōtoma nun.

²² Nba, iki n na e mafanma nēn, e xa e wēkilē. Muxu yo mi faxama, kunkin nan tun kalama.

²³ Amasôto n Marigina Ala, n naxan batuma, na malekana nde bata a maso n na to kōēn na.

²⁴ A yi a fala n xa, a naxa, ‘Pôli, i nama gaxu! A fere mi na fô i xa ti Romi Manga Gbeen yetagi. Ala bata i sigati bodene birin fan niin fi i ma a hinanni.’

²⁵ Nanara, ngaxakedenne, e wēkilē amasôto n bata dēnkēleya Ala ma, a a ligama nēn alo a falaxi n xa kii naxan yi.

²⁶ Koni en sa dinma nēn bôxôna nde ra igen tagi.”

²⁷ Awa, foyen yi nxu rasigama Adiriyatike fôxô igen xun ma a xi fu nun naaninden, kōe tagini, kunki ragine yi sike a nxu bata maso xareyaan na.

²⁸ E se maliga seen sinxina igeni, e yi a to a igen yi tilin kanke ye tonge naanin. E

sigaxina ndedi, e mən yi a maliga, e yi a to a tilinna kanke ye tonge saxan nan lixi.

²⁹ E yi gaxu, a kunkin nama a din gemene ra. Nanara, e kunkin nati wure naanin nagodo igeni kunkin xanbi ra. E digi kuye baan na.

³⁰ Kunki ragine yi waxi keli feni kunkin kui. E maratanga kunkidin nagodo igen xun ma. E a liga alo e yi kunkin nati sena ndee nan nagodoma kunkin ye ra igeni.

³¹ Koni Pōli yi a fala sofa kəmen kuntigi gbeen nun sofane xa, a naxa, “Xa kunki ragini itoe mi lu kunkin kui, e mi kisima.”

³² Nanara, sofane yi maratanga kunkidin xidi lutine rasege ayi, a sin igeni.

³³ Kuye baan masoxina, Pōli yi e birin mafan a e xa donseen don, a naxa, “A xii fu nun naaninna nan to, e legeden tiini han iki e munma donse don.”

³⁴ Nanara, n na e mafanma, alogo e xa donseen don, bayo e makona a ma e kisi. Hali xun sexe kedenna e tan sese mi bonoma a yi.”

³⁵ Pōli yelin falan tiye waxatin naxan yi, a buruna nde tongo, a barikan bira Ala xa e birin ye xari, a buruni gira, a a don folo.

³⁶ Bonne fan yi e wekile, e birin yi donseen don.

³⁷ Nxu tan naxanye birin yi kunkin kui, muxu kemə firin muxu tonge solofere muxu sennin.

³⁸ E birin lugo waxatin naxan yi, e donseen nawoli ayi igeni alogo kunkin xa yelefu ayi.

Kunkin kala fena

³⁹ Kuye to yiba, kunki ragine yi bəxən naxan toma, e mi yi na kolon, koni e sa igen to soxi bəxən kui mejen sin yirena nde yi. E yi lan a ma a e xa kunkin nasiga mejen sinna ma, xa e nœ.

⁴⁰ E yi kunkin nati wurene fulun, e yi e lu fəxo igeni. E mən yi kunki matinxin seene xidi lutine fulun. E yi kunkin nasiga dugin nate kunkin ye ra. Foyen yi lu kunkin nasige xareyaan binni.

⁴¹ Koni kunkin yi sa jem sinna gbilig-binla li igen bun. Kunkin xunna yi digi, a mi yi fa nœ sige. Walanna senben yi a xanbin kala.

⁴² Sofane yi lan a ma, a e xa kaso ra muxune birin fəxa alogo muxu yo nama a futuxulu, a siga igen xun ma.

⁴³ Koni sofa kəmen kuntigin yi waxi a xən ma nən, a xa Pōli rakisi. Nanara, a yi e raxolo, a e nama na liga. Koni naxanye birin yi nœ baan gide, a yi ne yamari, a ne singe xa e bəxən igen ma siga xareyaan na.

⁴⁴ Awa, a dən xən naxanye yi luxi, a ne xa farinne suxu hanma kunkin wudi dungina ndee, e bira bodene fəxo ra. Nxu birin yi xareyaan li herini.

28

Pōli Malita fəxo ige tagi bəxəni

¹ Nba, nxu to xareyaan li herini, nxu yi a me a na bəxən yi xili nən Malita.

² Nxu yi rafan na dugurrenne ma kati! Tulen yi fa, xunbenla yi mini. Nayi, e yi teen sa nxu xa, e nxu yisuxu ki fajə.

³ Pōli yi yegene malan, a yi e sa teeni, teen wuyenna to gbo ayi, sapin yi mini, a yi a singan Pōli yiin na.

⁴ Na dugurrenne yi sapin to singanxi Pōli yiin na, e yi a fala e bode xa, e naxa, “Muxu faxan nan xəmeni ito ra, hali a to bata tanga fəxo igen ma, haken mi tinma a xa lu a nii ra.”

⁵ Koni Pōli yi a yiin lisan, sapin yi bira teeni, sese mi a to.

⁶ E birin yengi yi a ma, a a yiin yi xung-boma nən hanma a yi bira a fəxa sa! Koni e bu a legedenye, e mi fefe to lige a ra. Nanara, e yi e miri fe gbete ma, a alana nde nan yi Pōli ra.

⁷ Bəxəna nde yi na dəxən ma naxan yi Pubiliyusi gbeen na, mənna mangana. Na yi nxu yigiyi binjeni xii saxan.

⁸ Pubiliyusi fafe furaxin yi saxi saden ma, fati mawolonna nun wulixonden nan yi a ma. Pōli yi so a konni, a sa a yiin sa a ma, a yi Ala maxandi a xa, a yi a rakendeya.

⁹ Na liga waxatin naxan yi, furemaan naxanye birin yi na bəxəni, ne yi fa, e rakendeya.

¹⁰ E yi nxu binya kii wuyaxi. Nxu to yi kelima na, e yi nxu fanda se wuyaxi ra.

Pōli yi keli Malita yi

¹¹ Kike saxan to dangu, nxu mən yi siga kunki gbete kui naxan yi kelixi Alesandire yi. Na bata yi jem nən nadangu na bəxəni. E alane, gulun sawura firin yi tixi na kunkin xunna ma.

¹² Nxu yi Sirakusi taan li, nxu xii saxan ti menni.

¹³ Nxu yi keli na yi, nxu sa Regiyo taan li. Na xətən bode foyen yi fa folo keli sogeteden yiifanna ma, nxu xii firin ti kunkin kui nxu sa Pusole taan li.

¹⁴ Nxu yi denkeleya muxuna ndee li menni. Ne yi nxu mafan, a nxu xa ləxo xun keden ti e fəma. Nxu sa Romi taan li na kii nin.

¹⁵ Denkeleya muxun naxanye yi Romi taani, ne yi nxu fa feen me. E yi fa nxu ralandeni han Apiyusi Ləxətiden nun yiren naxan xili “Xəje Yigiyi Banxi Saxanna.” Pōli ne to waxatin naxan yi, a yi barikan bira Ala xa, a yi senben sətə.

Pōli yi Romi taan li

¹⁶ Nxu Romi taan li waxatin naxan yi, e yi tin a Pōli xa lu a danna menni, sofana nde yi lu a sanna.

¹⁷ Xi saxon danguxina, Pōli yi Yahudiya muxu gbeene xili. E malan waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, hali n to mi sese ligaxi en ma yamaan na hanma n yi en benbane namun fena nde kala, e bata n suxu Yerusalen taani, e yi n so Romi kaane yii.

¹⁸ Ne yelin xanbini maxōdinne tiye n ma, e yi lan a ma e xa n bejin amasōto e mi fefe toxi n faxe feen naxan ma.

¹⁹ Koni Yahudiyane mi tin. Na yi a liga, n yi a fala a Romi Manga Gbeen xa fa n makiti, hali n to mi yi waxi n siyaan xun maxidi feni.

²⁰ Na nan a liga, n yi a fala, n naxa, fō n xa ε to, n yi falan ti ε xa. N xidixi yōlōnxōnni itoe ra Isirayila kaane yigin nan ma fe ra.”

²¹ E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu mi kedi yo sōtōxi i ya fe yi sa keli Yudaya yamanani. Nxu ngaxakeden yo mi kelixi na yi naxan fa i xili jaxin falaxi.

²² Koni nxu waxi i kui feen kolon feni amasōto nxu a kolon, muxune dinani ito mafalama yiren birin.”

²³ Nanara, e yi waxatina nde sa Pōli xa. Muxu wuyaxi yi siga Pōli yigiyaan na, Pōli yi Alaa Mangayana fe ye ba e xa, keli xōtōnni han jinbanna. A mōn yi kata Yesu a fe yitadeni e ra Musaa Sariya Kitabun nun nabine kitabune xōn alogo e xa la Yesu ra.

²⁴ Ndee yi la a falan na, koni ndee mi tin denkeleye.

²⁵ Koni bayo e yi xuyama ayi lantareyani, Pōli yi ito fala e xa, a naxa, “Alaa Nii Sarijanxin bata jōndin fala ε benbane xa Nabi Esayi xōn.

²⁶ A naxa,

‘Siga, i sa a fala yamani ito xa,
i naxa: E tuli matima nen han,
koni ε mi fefe famuma.

E seen matoma nen han,
koni ε mi a yigbema.

²⁷ Amasōto yamani ito bōjēn xōdōxō,
e bata e tunla dutun,
e yi e ye en naxi.

Xa na mi yi a ra nun,
e ye ene yi toon tima nen,
e tunle yi falan me,
e xaxinla yi feen famu,
e yi xete n ma,

n yi e rakendeya.*

²⁸ Nanara, ε xa a kolon Alaa kisi feen falan bata siga siya gbetene ma. Ne tan e tuli matima nen.”

²⁹ Pōli yelin ito fale waxatin naxan yi, Yahudiyane yi xete e bode matande.

³⁰ Pōli yi jee firin ti na, a banxi saren fima. Naxanye birin yi fama a fema, a yi ne birin nasenema.

³¹ A yi Alaa Mangayaan kawandin ba, a yamaan xaran Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ma xaxili ragidin birin yi. Muxu yo mi a raxolo.

* 28:27: 28.27 Esayi 6.9-10

Romi Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Romi Kaane Ma

Nee dango dangu xanbini Yesu faxan nun a kenla sayani, Yahudiya denkeleya muxune yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali folo Romi taani, manga taana. Nanara, benun Poli xa kawandin ba waxatin naxan yi Siriya nun Asi nun Gireki yamanane yi, denkeleya yamaan yi fa Romi taani. Ala so a fala Poli xa fa fala a a xa siga han dunuɗa danna, a yi waxi siga feni Romi taan nun Esipaja yamanan nin denaxanye sa Romi taan xanbi ra pon! A Kitabun yireni ito sebexi Romi taan denkeleya muxune nan ma a sigatiin xili yi naxanye yi e malanma Pirisila nun Akila konni. A yi waxi a xon ma nen, ne xa a mali a sigatini, e sena ndee so a yii alogo a xa sa na yire makuyen li denkeleya yamaan mumma yi soto denaxan yi.

Poli yi katama Kitabun yireni ito yi nen a xa a yita menna denkeleya muxune ra a tan a xerayaan nakamalima kii naxan yi siya gbetene ye. Kitabun yireni ito Poli a kawandi ti kiin nan yebama dangu Kitabun yire gbeteye ra a naxanye sebe alogo men kaane xa tin a mali feen ma. A tan yeteen bata a kawandin falani so iki, a naxa, “N mi yagixi Yesu a fe Xibaru Fajin naliye, bayo Ala senben na a ra alogo naxan yo na la a ra, na xa kisi, folo Yahudiyane ma siga siya gbetene ma.” (Romi Kaane 1.16).

Xera Poli waxatini, matandi wuyaxi yi Yahudiyane nun siya gbetene tagi denkeleya muxune ye. A gbengbenna, siya gbete muxune na findi denkeleya muxune ra, xa a yi lanma ne xa Yahudiyane sariyan suxu hanma e nama a suxu. Na yi findixi matandi gheen nan na han a fe yi fala Poli a kedi wuyaxi yi. Kitabun yireni ito yi, Poli a falama a a Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, na siyane birin nan gbee ra (Romi Kaane 1.16). A mon a yebama Ala hake kanne rakisima kii naxan yi, a findi ndenden na, naxan denkeleyaxi Yesu ma (Romi Kaane 1.18 han 8.39).

Na xanbi ra, a yi a fala Alaa falan nakamalima kii naxan yi Yahudiyane fe ra hali Yahudiya muxuna ndee to tondi Yesu yate Alaa Muxu Sugandixin na. A falama a na tondin mi noe Alaa falan kale bayo donxen na, a hinanna ne fan lima nen (Keli Romi Kaane sora 9 ma han 11). Na kui, Ala bata hinan siya gbetene fan na benun Yahudiyane mon xa xete a ma waxatin naxan yi alogo Yesu a fe Xibaru Fajin xa siya gbetene li, e yi dunuɗa yi gidi sarijanxin liga. (Keli Romi Kaane 12.1 ma han 15.13).

A rajanna, Poli a falama e xa fa fala a wama siga feni Romi taan nun Esipaja yamanani alogo a xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali men kaane fan ma. A yi Romi kaane xonton (15.14 han 16.27). Naxanye birin wama a kolon feni Ala muxune rakisima kii naxan yi, Kitabun yireni ito e malima nen na ra.

Poli Xibaru Fajin naxan nalima

¹ N tan Poli, Alaa Muxu Sugandixina Yesu a walikena, Ala bata naxan xili alogo n xa findi a xeraan na, a yi n yeba alogo n xa Alaa falan Xibaru Fajin nali, n bata ito sebe e ma.

² Ala yamaan tuli sa Yesu a fe Xibaru Fajini ito nan na a nabine falane xon e Kitabun Sarijanxine kui.

³ A dii xemena fe nan yi a ra, naxan barixi Dawuda bensenni fati benden mabinni,

⁴ Alaa Nii Sarijanxin mon yi a mayita senbeni fa fala a Alaa Dii Xemen nan a ra, bayo en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani.

⁵ Ala bata nxu findi xerane ra a hinanni Yesu xinla barakani alogo siyane birin xa a xuiin suxu denkeleyani.

⁶ E tan fan na muxune ye, Alaa Muxu Sugandixin Yesu bata naxanye xili.

⁷ Awa, e tan naxanye birin Romi taani, Ala xanuntenne, a mon naxanye xili, e yi findi a yama sarijanxin na, n bata ito sebe e birin ma.

En Fafe Ala nun Marigi Yesu, a Muxu Sugandixin xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma.

Ala maxandin nun barika birana

⁸ N barikan nan singe birama Ala xa e birin ma fe ra, Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani. Amasoto muxune e denkeleyana fe falama dunuɗa yiren birin yi.

⁹ Ala nan n seren na, n walima naxan xa a Dii Xemena fe Xibaru Fajin nalini n niin birin na. A a kolon a n miriyana e xon ma waxatin birin

¹⁰ n noma Ala maxande waxati yo yi. N na Ala maxandima, xa a sagoon na a ra, a xa feren fi n ma n siga e konni.

¹¹ Amasoto e to xonla n ma kati, alogo Alaa Nii Sarijanxin bata naxan fi n ma, n yi na nde radangu e ma, e yi senben soto

¹² alogo en yi en bode ralimaniya en ma denkeleyani.

¹³ Ngaxakedenne, n waxi a xon ma e xa a kolon, n bata yi kata nun sanja ma wuyaxi, n xa sa e xonton koni n mi fere soto. N yi waxi a xon ma, n xa denkeleya muxuna ndee soto e konni alo n na a soto siya gbetene ye kii naxan yi.

¹⁴ Goronna n xun ma n xa wali birin fema, Girekine nun xuluntarene e nun xaxilimane nun xaxilitarene.

¹⁵ Nanara, a xonla n ma han, n xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali e tan Romi kaane fan ma.

Yesu a fe Xibaru Fajina senbena

¹⁶ N mi yagin Yesu a fe Xibaru Fajin naliye, bayo Ala senben na a ra alogo naxan yo na la a ra, na xa kisi, folo Yahudiyane ma siga siya gbetene ma.

¹⁷ Yesu a fe Xibaru Fajin bata tinxinyaan makenen, Ala naxan fima muxune ma. Na foloxi denkeleyaan nan ma a rajan denkeleyaan ma, alo a sebexi kii naxan yi Kitabuni, a naxa, "Naxan na tinxin denkeleyaan xon, na nii rakisin sotoma nen."*

Muxune yalagi fena

¹⁸ Ala bata a xolon makenen sa keli ariyanna yi lan muxune Ala kolontareyaan nun e tinxintareyaan ma naxanye jondin luxunma tinxintareyani.

¹⁹ Amasoto muxune noe naxan kolonje Ala fe yi, e bata na yigbe, bayo Ala bata yi na makenen e xa.

²⁰ Bayo xabu dunuja da, Ala kejaan naxanye mi toma yeen na alo a habadan senben nun a Alayana, ne yigbema ki faji, bayo muxune e famuma a daala xon. Nanara, e mi noe e yete xun mafale.

²¹ Hali e to Ala kolon, e mi a binyama, e mon mi barikan birama a xa. Koni e miriyane bata lu fuyan. E xaxilitareyaan yi e bojene lu dimin.

²² E bata e yete yate xaxilimane ra, koni e findi daxune ra.

²³ E bata habadan Alaa binyen masara suxurene ra naxanye rafalaxi muxune nun xoline nun subene nun bubu seene maligan na naxanye faxama.

²⁴ Nanara, Ala bata e rabepin e xosi feene yi e bojene kunfasi naxanye xon, e yi lu e bode fati rayelefue.

²⁵ E yi Alaa jondin masara wulen na, e wali dali seene xa, e yi e batu, benun e xa daala kanna Ala yeteen batu naxan lan a batu han habadan. Amina.

²⁶ Na feene ma, Ala yi e lu e kunfa fe rayelefuxi xosixine yi. Amasoto hali e jaxanle fan bata e me e da kiin na, e kafu joxoya gbeteye liga naxanye mi daxe.

²⁷ Xemene fan na kii nin, e yi e me e jaxanle kafu joxayaan na, e yi e bode rakunfa. Xemen nun xemen yi e bode rayagi e kafu. E yi e fe jaxin saranna soto.

²⁸ Bayo e to bata tondi Ala kolonje, a bata e rabepin e xaxilitareyani, e yi lu fe haramuxine lige.

²⁹ E lugoxi tinxintareyaan sifan birin na, fe jaxin nun milen nun jaxuna. E lugoxi xoxolonyaan nun faxa ti xonla

nun lantareyaan nun yanfantenyaan nun marajaxun nun muxu mafalan na.

³⁰ E bata findi muxu xili kalane nun Ala yaxune nun yanda muxune nun wasodene nun muxu kanbaxine ra, e fe jaxi kote nenene raminima, e murute e bari muxune ma.

³¹ Xaxilitarene nun lannayatarene nun hinantarene nun kininkinintarene nan e ra.

³² Anu, e Alaa sariya tinxinxin kolon, a muxun naxanye feni itoe ligama, ne lan nen, e faxa. Hali na, e luma na feene nan lige tun, a mon nafa e ma muxu gbeteye fan yi ne liga.

2

Alaa kitina

¹ I findi ndenden na, i tan naxan bodene yalagima, i mi noe i yete xun mafale. Amasoto i bodene yalagin feen naxanye ma, i tan fan yeteen ne ligama. Nayi, i bata i yeteen fan yalagi.

² En na a kolon Ala kiti tinxinxin sama nen muxune ma, naxanye fe sifani itoe ligama.

³ Koni i laxi a ra a i tan mine Alaa kitin bun ba, i tan naxan bodene yalagima feene ma i tan yeteen naxanye ligama?

⁴ Hanma i yoxi Alaa nema fisamanten gbeen ma ba, e nun a dijana? I mi a kolon a Alaa fanna lan nen a yi i sigati kiin maxete ba?

⁵ Koni i ya tengbesenyaan ma, i mi waxi i bojen maxete feni. Nanara, i luma Alaa xolon fari se naxan namaraxi i xili ma, a yi i li Alaa kiti tinxinxin na mini kenenni waxatin naxan yi.

⁶ Amasoto na waxatini, Ala "muxun birin saranma nen a kewanle ra."*

⁷ A habadan nii rakisin fima nen muxune ma naxanye na e tunnafan fe fajin ligadeni e yi binyen nun xunnayerenna nun faxatareyaan fen.

⁸ Koni a xolon nun a boje teen kelima nen muxune xili ma naxanye e yete yigboma, e tondi jondin ma, e lu tinxintareyaan bun.

⁹ Awa, toron nun kontofinle sama nen fe jaxi rabane birin fari, folo Yahudiyane ma siga siya gbetene ma.

¹⁰ Koni Ala binyen nun xunna kenla nun boje xunbenla fima nen fe faji rabane ma, folo Yahudiyane ma siga siya gbetene ma.

¹¹ Amasoto Ala mi muxune rafisama e bode xa.

¹² Naxanye birin yulubin ligama, e mi Musaa sariyan bun, ne halagima nen hali ba na sariyan na. Koni naxanye birin yulubin ligama Musaa sariyan bun, ne yalagima nen sariyan xon.

* 1:17: 1.17 Xabakuki 2.4

* 2:6: 2.6 A mato Yaburin 62.13 nun Sandane 24.12 kui.

¹³ Amasotō naxan na a tuli mati sariyan na, na xa mi Ala kenēxi koni naxan na sariyan suxu, Ala na nan yatēxi tinxin muxun na.

¹⁴ Awa, siya gbēten naxanye mi Musaa sariyan kolon ne na fena nde liga naxan daxa sariyani e gbee muxuyaana xon, ne bata e gbee sariyan namini hali Musaa sariyan to mi yi e yii.

¹⁵ Na a yitama nen a sariyan yamarin naxan fixi, na yi sebēxi e bōnen nin. E yete xaxinla fan luma e kawandē, a yi e fe kalan yita e ra waxatina nde, a mōn yi e kēwanle xun mayenge waxati gbete.

¹⁶ A ligama na kii nin Ala na mini muxune wundo feene makitideni lōxon naxan yi a Muxu Sugandixin Yesu barakani, alo n Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, na a falan kii naxan yi.

Yahudiyane nun sariyana fe

¹⁷ Koni i tan naxan a falama a Yahudiyana i ra, i yengi saxi sariyan ma, i yete matōxōma Ala yi,

¹⁸ i a sagoon kolon, sariyan bata i xaran fe fisamantenna sugandin ma.

¹⁹ I laxi a ra fa fala a danxutōne yii raxuxun nan i tan na, e nun kenēnna naxan muxune malima dimini,

²⁰ naxan xaxilitarene xaranma e nun didine karamōxōna, bayo i laxi a ra a i bata fe kolonna nun jōndin yetēen soto sariyani.

²¹ Nayi, i tan naxan bonne xaranma, i yete xaranma ba? I tan naxan kawandin bama a muxun nama mupān ti, i tan mi mupān tiin ba?

²² I tan naxan tōnna dōxōma yalunyaana na, i tan mi yalunyaana ligan ba? Suxurene rapaxu i tan naxan ma, i mi e batu banxine kui seene tongon ba?

²³ I i yete matōxōma sariyani, koni i Ala matandima sariya kalan xon!

²⁴ Amasotō, Kitabun naxa, “Ala xinla rayelefuxi siya gbētene ye e tan nan ma fe ra.”†

²⁵ Yahudiyane banxulanna lan, xa i sariyan suxu. Koni xa sariya kalan nan i ra, hali i banxulanxi, i fa yatēxi nen alo siya gbēte banxulantarena.

²⁶ Siya gbēten naxanye mi banxulanxi, xa ne sariyan suxu, Ala mi na yatē alo Yahudiya sariya suxune ba?

²⁷ Xa banxulantarena Alaa sariyan suxu, a mi i tan Yahudiya banxulanna yalage ba? Amasotō i sariyan kalama, hali a sebēxin to i yii.

²⁸ Yahudiya dinan maligan muxun naxan yi, na mi findixi Yahudiya kende yetēen na. Banxulan feen mi findixi fati bēndēna fe gbansanna ra.

²⁹ Koni muxun findima Yahudiya kēnden na a kui feene nan xon. Banxulanya kēnden luma muxun bōnen nin fata Alaa Nii Sarijanxin na. Sariya sebēxi mi a ra. Na muxu sifan mi tantunna sōtōma adamadine ra fō Ala yetēna.

3

¹ Nanse Yahudiyane rafisaxi muxun bonne xa nayi? Banxulanna tōnōn nanse ra?

² Tōnō wuyaxi a ra kiin birin yi. A singen naxan na, Ala bata a falane birin taxu Yahudiyane ra.

³ Awa, na di, xa denkēleyaan mi muxuna ndee yi, na Alaa tinxinna kale ba?

⁴ En-en de! Jōndin kanna nan Ala ra hali muxune birin findi wule falane ra. A sebēxi Kitabuni, a naxa, “Nanara, i na falan ti, i tan nan tinxin. I na kitin sa, i yoon soto.”*

⁵ Koni xa en ma tinxintareyana Alaa tinxinna raminima kenēni, en nanse falama lan na feen ma? Ala mi tinxintareyaana xan ligama nayi, a na a xolon nagodo en ma? N falan tima alo muxune.

⁶ En-en de! Xa a yi na kii nin nun, Ala nōe dunuṣa makite di?

⁷ Koni na di? Xa Alaa jōndin makenēnma n ma wulen nan xon, a binyen yi fari sa, nanfera n tan mōn yalage nayi alo yulubi kanna?

⁸ Nayi, nanfera en mi a falama, en naxa, “En fe jaxin liga alogo a xa yatē fe fajin na?” Wule falana ndee na falan sama nxu xun ma. Na kanne yalagi daxon na a ra.

Muxu yo mi na naxan tinxin

⁹ A di nayi? Nxu tan fisa bonne xa ba? En-en de! En bata yi a yigbe nun fa fala Yahudiyane nun siya gbētene birin yulubin senben bun ma,

¹⁰ alo a sebēxi Kitabuni kii naxan yi, a naxa,

“Tinxin muxu yo mi na hali keden pe!

¹¹ Muxu yo mi na naxan fe kolon.

Muxu yo mi na naxan Ala fenma.

¹² Muxun birin bata kiraan fata. E birin bata lu fufafu.

Muxu yo mi a fajin nabama hali muxu keden pe!

¹³ E kōe yinle rabixi alo gaburuna,

yanfa falane nan e lenne ma. E fala xuine xōlo

alo koson xōlena.

¹⁴ E dēen nafexi dangane nun fala xui xōlene nan na.

¹⁵ E mafura wuli raminideni.

† 2:24: 2.24 Esayi 52.5

* 3:4: 3.4 Yaburin 51.6

¹⁶ Gbalon nun kalan nan e kirane xɔn.

¹⁷ E mi bɔɲɛ xunbenla kiraan kolon!

¹⁸ E mi gaxuma Ala yɛɛ ra mumɛ!”†

¹⁹ Anu, en na a kolon a sariyan naxan birin falama, a falama muxune nan xa naxanye sariyan bun, alogo birin dɛɛn xa suxu, dunuɲa muxune birin yi kolon fe kalane ra Ala yetagi.

²⁰ Nanara, adamadi yo mi yatɛxi tinxin muxun na Ala yɛɛ ra yi sariya suxun xɔn, bayo sariyan yulubin nan tun yitama en na.

²¹ Koni iki, ba sariyan na, tinxinna nde bata mini kɛnɛnni Ala naxan fima muxune ma, Sariya Kitabun nun nabine kitabune bata yi naxan seren ba.

²² Naxanye birin na denkeleya, Ala ne ratinxinna a yɛɛ ra yi nɛn denkeleyaan xɔn Yesu yi, Alaa Muxu Sugandixina. Amasɔto tagi raba mi na.

²³ Muxun birin bata yulubin liga. Nanara, e mi Alaa binyen sɔtoxi.

²⁴ Koni Ala muxune kima tinxinni a hinanna nan xɔn, a yi e xunba a Muxu Sugandixin Yesu barakani.

²⁵ Ala a tan nan findixi a solona saan na e nun yulubi xafari saraxana, na muxune xa naxanye na denkeleya a wunla ma. Na bata a gbee tinxinna yita. Bayo yulubin naxanye liga benun iki, a mi yi muxune yulubine saranna e ra a diɲan waxatini,

²⁶ koni a bata wa a tinxinna yita feni waxatini ito yi, alogo a xa tinxin feu, a mɔn yi muxune ratinxinɲɛ ayi a yɛɛ ra yi naxanye bata denkeleya Yesu ma.

²⁷ Nayi, muxune lan e xa e yetɛ matɔxɔ nanfe ma? Sese! Nanfera? E to sariyan suxi, e yetɛ matɔxɔma na nan na ba? Ɛn-ɛn, na mi a ra, fo e denkeleyana.

²⁸ Amasɔto en bata a to muxun tinxinna Ala yɛɛ ra yi denkeleyaan nan xɔn, hali ba sariya suxun na.

²⁹ Yahudiyane nan tun gbee Ala ra ba? Siya gbɛtɛne fan ma Ala xa mi a tan na ba? Siya gbɛtɛne fan ma Ala na a ra yaɲi!

³⁰ Ala kedenna na a ra naxan Yahudiyane ratinxinna a yɛɛ ra yi denkeleyaan xɔn e nun siya gbɛtɛne fan na denkeleya kedenna xɔn.

³¹ Na bunna nɛɛn a en xa sariyan beɲin denkeleyani ba? Ɛn-ɛn de! En lan nɛn en yi sariyan yate.

4

Ibrahimisa misaala

¹ En nanse falama en siyaan benba Ibrahima a fe yi nayi? A nanse kolonxi feni ito yi?

² Xa Ibrahima tinxinɲɛ ayi nɛn Ala yɛɛ ra yi a kɛwanla xɔn, a yi a yetɛ matɔxɛ nɛn na yi. Koni a mi nɔɛ na ligɛ Ala yetagi!

³ Kitabun nanse falaxi lan na fe ma? A naxa, “Ibrahima yi denkeleya Ala ma, Ala yi na yate tinxinna ra a xa.”*

⁴ Muxun naxan na wali, a yi a saranna sɔto, na mi yatɛma kiseen na a xa, bayo a wali saranna na a ra.

⁵ Koni muxun naxan mi walima, koni a laxi Ala ra naxan Ala kolontarene matinxinna, Ala na kanna denkeleyaan yatɛma nɛn tinxinna ra.

⁶ Dawuda fan muxuna sɛwana fe falaxi na kii nin, Ala naxan yatɛxi tinxin muxun na, ba kewanle ra, a naxa,

⁷ “Sɛwan na kanna xa, naxan ma sariya kalane bata mafelu naxan yulubine bata xafari.

⁸ Sɛwan na adaman xa, Marigin bata diɲa naxan haken ma.”†

⁹ Na sɛwan findixi Yahudiya banxulanxine nan gbansan gbee ra ba hanma siya gbɛtɛne fan? Awa, en baxi a faladeni, en naxa, a Ala Ibrahima denkeleyaan yate nɛn tinxinna ra a xa.

¹⁰ Koni na liga waxatin mundun yi? A bata yi banxulan hanma a munma yi banxulan? A munma yi banxulan.

¹¹ A banxulanya sɔto nɛn a tinxinyaan taxamasenna ra a naxan sɔtoxi a denkeleyaan xɔn benun a xa banxulan waxatin naxan yi. Nanara, Ibrahima yi findi muxune birin benban na naxanye denkeleyaxi Ala ma, na yi yate e xa tinxinna ra hali e mi banxulanxi.

¹² Naxanye banxulanxi, e mɔn biraxi nxu benba Ibrahima denkeleyaan fɔxɔ ra Ibrahima yi naxan yi nun benun a xa banxulan, ne fan benban nan Ibrahima ra.

Ala Ibrahima tuli sa naxan na

¹³ Ala yi Ibrahima nun a bɔnsɔnna tuli sa, a naxa, dunuɲa findima nɛn e kɛɛn na. Koni a mi na tuli saan sɔtoxi sariyan xan xɔn fo a tinxinna denkeleyaan barakani.‡

¹⁴ Xa muxune yi na kɛɛn sɔtoxi sariya suxun nan xɔn nun, nayi denkeleyaan tɔɔ mi na. Ala en tuli saxi nɛn nayi fuyan!

¹⁵ Amasɔto sariyan nan fama Alaa xɔlɔn na, bayo xa sariya mi na, sariya kalan fan mi na.

¹⁶ Nayi, Ala en tuli saxi denkeleyaan nan baraka yi, alogo a xa findi Alaa hinanna ra Ibrahima yixɛtɛne birin xa naxanye sariyan sɔtoxi e nun naxanye fan denkeleya alo Ibrahima. Ibrahima nan en birin benban na,

† **3:18; 3.10-18** Yaburin 14.1-3 nun 53.2-4 nun 5.10 nun 140.4 e nun Esayi 59.7-8 nun Yaburin 36.2 * **4:3; 4.3** Dunuɲa Fɔlɔn 15.6 † **4:8; 4.8** Yaburin 32.1-2 ‡ **4:13; 4.13** A mato Dunuɲa Fɔlɔn 12.2-3 nun 17.4-6 nun 22.15-18 kui. § **4:17** Dunuɲa Fɔlɔn 17.5

¹⁷ alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, “N na i findima nen siya wuyaxine benban na.”^S A tan nan en benban na Ala yee ra yi, Iburahima denkeleya Ala naxan ma, Ala naxan faxa muxune niin birama e yi, Ala naxan seen yamarima naxan mi na, a yi taran na.

¹⁸ Iburahima denkeleya nen a yigin ma, hali a yigin xunna to mi yi toma. Na kiini, a yi findi “siya wuyaxine benban na,” alo Ala a fala a xa kii naxan yi, a naxa, “I yixetene luma na kii nin.”*

¹⁹ A bata yi jee keme joxondon soto nun, fayida a fati benden yi faga feni, a naxanla Saran fan yi findixi gbantan na koni a denkeleyaan tan yi kende.

²⁰ Ala a tuli sa naxan na, a mi sike na ma denkeleyatareyani, koni a denkeleyana a senbe so nen, a yi Ala binya.

²¹ A yi laxi a ra yati, fa fala Ala a tuli saxi naxan na, a senben na rakamalima nen.

²² Nanara, Ala na yate nen tinxinna ra a xa.[†]

²³ Koni na falan mi sebexi a tan keden ma fe ra, fa fala, “A yatexi tinxinna ra a xa.”

²⁴ A mon sebexi en tan nan xa bayo na yatema tinxinna ra en tan fan xa, en na denkeleya Ala ma naxan en Marigi Yesu rakelixi sayani.

²⁵ Yesu faxaxi en hakene nan ma fe ra, a yi keli sayani, a en natinxin Ala yee ra yi.

5

Tinxinyana fe Ala yee ra yi

¹ Bayo en bata tinxinje ayi Ala yee ra yi denkeleyaan xon, lanna bata taran en nun Ala tagi Marigi Yesu barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

² A bata en nafa a hinanni denkeleyaan xon en naxan yi iki. En yi sewa Alaa binyen soto feen yigin na.

³ En mon sewaxi en ma torone ra amasoto en na a kolon a toron fama tunnafanna nan na.

⁴ Tunnafanna yi fa lannayaan na. Lannayaan yi fa yigin na.

⁵ Na yigin mi en yanfama, amasoto Ala bata a xanuntenyaan sa en boren a Nii Sarijanxin xon ma, a bata naxan fi en ma.

⁶ Amasoto senbe mi yi en na waxatin naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin faga nen Ala kolontarene fe ra a waxati ragidixini.

⁷ Fayida muxe mi yi tinje faxe tinxin muxuna fe ra, koni yanyina nde, muxuna nde suse nen faxe muxu fajina fe ra.

⁸ Koni Ala a xanuntenyaan yitaxi en na na kii nin, en mon yi yulubi kanne ra waxatin naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin yi faga en xa.

⁹ Iki xa en bata tinxinje ayi Ala yee ra yi Yesu wunla xon ma, a mi sa taganje en kise Alaa xolon ma a barakani.

¹⁰ Bayo xa Ala yaxun yi en na waxatin naxan yi, en nun Ala tagin yi yiton a Dii Xemena sayaan xon, xa en tagin bata yiton nayi, a tagan xun mi na nayi en nakise Yesu a nii rakisin barakani.

¹¹ Koni a birin mi na ra, en mon sewaxi Ala ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra naxan bata en nun Ala tagini ton iki.

En Benba Adama nun Yesu a fe

¹² Nanara, yulubin soxi dunuja yi muxu keden peen nan xon ma, sayaan fan yi fa yulubin xon. Nanara, sayaan bata fa muxun birin ma, amasoto muxun birin bata yulubin liga.

¹³ Yulubin yi dunuja yi nun benun sariyan xa fa, anu xa sariyan mi na, yulubin fan mi yatema.

¹⁴ Koni folo En Benba Adama waxatin ma han sa doko Musa waxatin na, sayaan mangayaan ligama muxun birin xun na, hali naxanye mi En Benba Adamaa yulubin sifan liga naxan Alaa sariyan kala.

En Benba Adama yi findixi muxu famatoon misaala nan na.

¹⁵ Koni Alaa kiseen mi maligaxi Adama haken na. Hali muxu wuyaxi to bata sayaan soto a tan kedenna haken xon, Alaa hinanna nun a kiin hinanna gbo na xa, a naxan fixi muxu wuyaxi ma muxu keden peen barakan xon, Yesu, a Muxu Sugandixina.

¹⁶ Alaa kiseen nun muxu kedenni ito yulubin mon mi rananna fe kedenna ma. Bayo yulubi keden peen kitin bata a liga adamadiine yi yalagi, koni Alaa kiseen faxi yulubi wuyaxin liga xanbin nin, a yi tinxinyaan nafa.

¹⁷ Xa sayaan bata noon soto muxu kedenna haken xon, na muxu kedenna fe ra, na muxune fan mi taganje noon sote Alaa Muxu Sugandixin Yesu kedenna dunuja yi gidin xon, naxanye Alaa hinan jantaren soto ma e nun a kiseen naxan findixi tinxinna ra.

¹⁸ Nanara, birin yalagixi kii naxan yi hake kedenna xon, kwalli tinxinxi kedenni ito fan bata findi tinxinna ra na kiini naxan nii rakisin nafama muxune birin ma.

¹⁹ Amasoto muxu wuyaxi findixi hake kanne ra kii naxan yi muxu kedenna fala suxutareyaan xon ma, muxu wuyaxi fan natinxinma ayi na kii nin Ala yee ra yi muxu kedenna a fala suxun barakani.

²⁰ Sariyan bata fa alogo hakene xa wuya ayi, koni yulubin gboxi ayi denaxan yi, Alaa hinanna fan bata gbo ayi menni mon.

²¹ Nanara, yulubin mangayaan ligaxi kii naxan yi sayani, Alaa hinanna fan mangayaan ligama tinxinyaan xon ma na kii

* 4:18: 4.18 Dunuja Folan 15.5 † 4:22: 4.22 Dunuja Folan 15.6

nin, a yi en naso habadan nii rakisini, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

6

Sayaan nun siimayana Yesu xon

¹ En nanfe falama? En luyɛ yulubine lige ba alogo Alaa hinanna xa gbo ayi?

² En-en de! En luxi nɛn alo en bata faxa yulubin mabinni, en mɔn luyɛ en ma dunuɲa yi gidin lige yulubini di nayi?

³ E mi a kolon ba, a en tan naxanye bata rafu igeni Alaa Muxu Sugandixin Yesu xinli, a en bata rafu a xon ma a sayani?

⁴ Nayi, en nun Yesu bata maluxun en bode xon ma a sayani en nafuxi igeni waxatin naxan yi, alogo Alaa Muxu Sugandixin kelixi sayani kii naxan yi a fafe a binyeni, en fan xa sigan ti dunuɲa yi gidi nɛnɛni na kiini.

⁵ Amasoto xa en birin bata findi kedenna ra a sayani, en fan kelima nɛn sayani alo a tan.

⁶ En xa ito kolon: en ma muxuya fonna bata faxa Yesu xon wudin ma, alogo en ma muxuya naxan yulubini, na xa ɲan, en yi ba yulubina konyiyani.

⁷ Amasoto muxun na faxa, a xarɔyama nɛn yulubin ma.

⁸ Xa en nun Alaa Muxu Sugandixin bata faxa en bode xon ma, en mɔn laxi a ra nayi fa fala en nii rakisin sotoma nɛn en bode xon ma.

⁹ Amasoto en na a kolon fa fala Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani, a mi fa faxama sonon, senbe mi fa sayaan na a fari sonon.

¹⁰ Amasoto a faxa nɛn, a faxa yulubin nan ma fe ra sanɲa ma keden han habadan. Iki a a nii ra, a siimayani Ala nan xa.

¹¹ A na kii nin, e fan xa e yete yate muxu faxaxine ra yulubin ma, koni e luxi e siimayani Ala xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu nin.

¹² Nanara, yulubin nama fa mangayaan liga e fati bendeni sonon naxan faxama, e lu a waxon feene lige.

¹³ E nama e fatin yire yo lu yulubini alo yenge so sena tinxintareyaan xa, koni e yete so Ala yii, alo a bata muxun naxanye rakeli sayani. E fatin yiren birin so Ala nan yii yenge so seen na tinxinyaan xa.

¹⁴ Na ma, yulubin nama mangayaan liga e xun na, bayo e mi fa sariyan bun ma sonon, fo Alaa hinanna.

Tinxinyana konyine

¹⁵ Na di nayi? A lan en xa lu yulubin lige ba, bayo en mi fa sariyan bun ma sonon, fo Alaa hinanna? En-en de!

¹⁶ E mi a kolon ba, e na e yete so muxuna nde yii e findi a xui suxu konyin na, e findima na kanna konyin nan na e naxan

xui suxuma? A finde yulubin na, i yi faxa, hanma a finde Ala xuiin suxun na, i yi yate tinxin muxun na.

¹⁷ Koni tantunna Ala xa, bayo yulubina konyin nan yi e ra nun, koni xaranna naxan taxu e ra, e bata na suxu e boɲeni.

¹⁸ E bata xarɔya yulubin ma, e findi tinxinyana konyine ra.

¹⁹ N dunuɲa misaali ito falama e xa nɛn alogo e xa a yete to hali senbe to mi e yi. A foloni nun e bata yi e fatin birin findi xosi feene konyin na, e kewali jaxine yi siga gboe ayi. Koni iki, e fatin birin xa findi tinxinyana konyin na, e yi sarijan.

²⁰ E yi yulubina konyiyani waxatin naxan yi, e mi yi tinxinyaan bun ma nun.

²¹ E feen naxanye liga na waxatini, e yagixi naxanye ra iki, e tonon mundun sotoxi ne yi? Ne rajanna findixi sayaan nan na.

²² Koni iki, e bata xarɔya yulubin ma, e findi Alaa konyine ra. E marasarijannan findixi na tonon na, naxan najan findixi habadan nii rakisin na.

²³ Bayo yulubin saranna nan sayaan na koni Alaa kisena, habadan nii rakisin nan na ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin.

7

Denkeleya muxune bata xarɔya

¹ Ngaxakedenne, e tan naxanye sariyan kolon, e a kolon fa fala a sariyan muxun yamarima fanni a daxi.

² A misaala findixi jaxanla nan na naxan dɔxi xemen xon. Na nun a xemena e bode ra fanni a daxi, koni xa a xemen faxa, a bata mini sariyan bun naxan yi e xidixi e bode ra.

³ Nanara, xa a dɔxo xeme gbete xon, a xeme singen mon a nii ra, a bata yalunyaan liga na yi. Koni xa a xemen faxa, nayi a bata mini na sariyan bun. Nayi, a noe dɔxe gbete xon nɛn, na mi findixi yalunyaan na.

⁴ Ngaxakedenne, e tan fan bata faxa sariyan mabinni Alaa Muxu Sugandixin fati benden xon ma. Nayi, e bata findi na gbeen na, naxan kelixi sayani alogo en xa wali fajine ke Ala xa.

⁵ Amasoto fati benden naxan feene yi en yamarima waxatin naxan yi, yulubin naxan fe jaxine yi walima en fatine yi sariyan xon alogo naxan en faxama en yi na liga.

⁶ Koni iki, en bata mini sariyan bun, amasoto en bata faxa sariyan bun, naxan yi en suxi. En fa Alaa Nii Sarijanxina a kira nɛnɛn nan xon, en mi fa fe fori seɓexine bun.

Sariyan nun hakena fe

⁷ En nanfe falama nayi? Sariyan yeteen nan yulubin na ba? En-en de! Sariyan na a ligaxi n yulubin kolon. Xa sariyan mi yi a

* 7:7: 7.7 A mato Xarɔyaan 20.17 nun Sariyane 5.21 kui.

fala n xa nun, i nama mila ayi, n mi yi milan kolonna nun.*

⁸ Na ma, yulubin yi feren soto, a milan sifan birin naso n tan yi sariyan xon ma. Amasoto xa sariyan mi yi na nun, yulubin faxaxin nan yi a ra.

⁹ Sariyan mi yi na waxatin naxan yi, n yi kende, koni yamarin to fa, yulubin yi fa, n yi faxesa.

¹⁰ Yamarin naxan faxi siimayana fe ra, na faxi sayaan nan na n tan ma.

¹¹ Bayo, yulubin bata feren soto yamarin xon, a yi n yanfa, a n faxesa.

¹² Nanara, sariyan sarijan, yamarin sarijan, a tinxin, a fan.

¹³ Na bunna di? Fa fala naxan fan, na bata findi sayaan na n tan xa? En-en de! Yulubin nan bata n faxesa na se fajin xon, alogo a xa kolon yulubin na. Nayi, yulubin senbe gbeen yi makenen yamarin xon.

Yulubin yi muxun no

¹⁴ En na a kolon fa fala a sariyan fataxi Alaa Nii Sarijanxin nan na, koni fati benden nan n tan na, naxan bata mati a findi yulubina konyin na.

¹⁵ N naxan ligama, n mi na bayen kolon. Amasoto n waxi naxan liga feni, n mi na xan ligama, koni fo naxan mi rafan n ma n na nan ligama.

¹⁶ N mi waxi naxan liga feni, n na nan ligama. Na a yitama nen fa fala a n bata tin a sariyan fan.

¹⁷ Nayi, n tan xa mi na ligama, koni yulubin nan na ra naxan n yi.

¹⁸ Amasoto n na a kolon a fe fajin mi n tan yi fata n fati benden naxan feene ra, bayo hali fe fajin liga xonla n ma, n mi nxe a lige.

¹⁹ N waxi fe fajin naxan liga feni, n mi na xan ligama, koni n mi waxi fe jaxin naxan liga feni, n luma na nan lige.

²⁰ Feen naxan liga xoli mi n ma, xa n na liga, na bunna nen, fa fala n tan xa mi a ligaxi, koni yulubin naxan n yi.

²¹ Nanara, sariyan naxan walima n tan yi, na ni to ra. Fe fajin liga xonla n ma waxatin naxan yi, a fere mi na bayo fe jaxina n yi.

²² Anu, n sewaxi Alaa sariyan na n son-donni.

²³ Koni n sariya gbete nan toma n fati bendeni naxan n xaxinla sariyan yengema, na yi n findi kasorasaan na yulubina sariyan xon ma, naxan walima n fati bendeni.

²⁴ Toro muxun nan n na! Nde n xunbama fati bendeni ito nun a rafan feene yi naxanye n xalima sayani?

²⁵ Tantunna Ala xa en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani!

Nayi, n bata findi Alaa sariyan konyin na n xaxinli, koni n fati benden naxan feene bata n findi yulubina sariyana konyin na.

8

¹ Nanara, muxun naxanye Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi, Ala mi fa ne yalagima.

² Amasoto, Alaa Nii Sarijanxina nii rakisin sariyan bata n xoro ya yulubin nun sayaan sariyan ma Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

³ Amasoto sariyan mi yi nxe na lige, bayo fati benden naxan feene bata a senben jan. Ala nan na liga, a yi a yetena Dii Xemen nafa adamadi yulubi kanne sawurani, a yulubin yalagi fati bendeni.

⁴ Ala na ligaxi nen alogo sariyan tinxinna xa kamali en yi, en tan naxanye mi fa en fati benden naxan feene ligama, koni fo Alaa Nii Sarijanxin naxan feene.

⁵ Awa, naxanye e fati benden naxan feene ligama, ne luma e mire na fe sifane nan ma, koni naxanye Alaa Nii Sarijanxin naxan feene ligama, ne luma e mire Alaa Nii Sarijanxina feene nan ma.

⁶ Fati benden natan miriyane na lu i yi, sayaan nan na ra, koni xa i miriyane keli Alaa Nii Sarijanxin nin, siimayaan nan na ra e nun boje xunbenla.

⁷ Amasoto fati benden natan miriyane findixi Ala yaxun nan na, bayo e mi nxe i xure Alaa sariyan bun mumu!

⁸ Naxanye e fati benden naxan feene ligama, ne mi Ala kenenne mumu!

⁹ Koni e tan mi fa e fati benden naxan feene ligama fo Alaa Nii Sarijanxin naxan feene, Alaa Nii Sarijanxin to e yi. Amasoto xa Alaa Muxu Sugandixina Niin mi muxun naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin gbee mi na kanna ra.

¹⁰ Koni xa Alaa Muxu Sugandixina e tan yi, e fati benden bata faxesa yulubina fe ra, koni e niina e yi, amasoto e bata ratinxinje ayi Ala yetagi.

¹¹ Anu, Alaa Niin naxan Yesu rakelixi sayani, xa na lu e yi, a tan naxan Alaa Muxu Sugandixin nakelixi sayani, na mon nii rakisin fima nen e fati bendene ma a Nii Sarijanxin barakani naxan luma e yi.

¹² Na ma, ngaxakedenne, goronna en xun ma. Koni fati benden tan goronna mi en xun ma en yi a rafan feene liga.

¹³ Amasoto xa e lu e fati benden naxan feene lige, e faxama nen. Koni xa e fati benden natane faxesa Alaa Nii Sarijanxin xon, e nii rakisin soto ma nen.

¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin muxun naxanye yii rasuxi, Alaa diin nan ne ra.

¹⁵ Amasoto e Niin naxan sotoxi, na mi e findixi gaxun konyin na. Koni a bata e findi Alaa diine ra. En xinla tima na nan baraka yi, en naxa, "Baba, n fafe!"

¹⁶ Alaa Nii Sarijanxin yeteen sereyaan bama en niin xa, a Alaa diin nan en tan na.

¹⁷ En to findixi Alaa diine ra, en fama nen keen sotedeni alo a diine bayo Ala barayin

naxan namaraxi a Muxu Sugandixin nun a muxune xa, en na sɔtɔma nɛn. Xa en nun Yesu tɔrɔ en bode xɔn ma, en birin nan a binyen sɔtɔma nayi.

Binyen naxan fama

¹⁸ N bata a kolon a en tɔrɔn naxan sɔtɔma iki, e nun binyen naxan fama, ne tagi kuya kati!

¹⁹ Bayo daala birin luxi nɛn alo a Ala legedenma, a digima na waxatin na han Alaa diine nɔrɔn sa minima kenɛnni waxatin naxan yi.

²⁰ Amasɔtɔ daala lu nɛn kobiyaan bun.* A sago mi yi a ra, koni Alaa sagoon nan a luxi na kiini alogo yigin xa sɔtɔ,

²¹ fa fala daala xɔrɔyama nɛn kalana konyiyaan ma, a yi fa Alaa diine xɔrɔya kɛndɛni.

²² Amasɔtɔ en na a kolon, xabu a fɔlɔni han waxatini ito yi, a luxi alo daala birin kutunma xɔlɛni alo ɲaxanla naxan dii barini.

²³ Koni daala xa mi keden a ra, koni en tan naxanye fan singe Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔxi, en fan sɔxɔlɛxi en bɔɲɛni, en Ala mamɛma waxatin naxan yi a en findi a diine ra, a yi en gbɛndin xunba.

²⁴ Amasɔtɔ en bata kisi na yigin xɔn. Anu, i yigin saxi feen naxan yi, xa i bata na to, na mi fa xilɛ yigina. En bata yelin naxan sɔtɛ, en fa en xaxili tima na ra di?

²⁵ Koni en munma naxan sɔtɔ, xa en na en yigin sa na fari, en na a mamɛma nɛn tunnafanni.

²⁶ Alaa Nii Sarijanxina en tan senbetare kanne malima na kii kedenna nin. Amasɔtɔ en mi a kolon en lan en xa Ala maxandi naxan ma. Koni Nii Sarijanxin yetɛna Ala mafanma en xa kutunni naxan mi nɔɛ fale.

²⁷ Ala naxan muxune bɔɲɛ yi feene toma, na a Nii Sarijanxina miriyaan kolon, amasɔtɔ Alaa Nii Sarijanxina Ala mafanma a yama sarijanxin xa alo Ala sagoon kii naxan yi.

²⁸ En na a kolon a Ala feene birin naɲanma a faɲin nan ma a xanu muxune xa, a naxanye xilixi a maragidini.

²⁹ Amasɔtɔ Ala naxanye sugandi a fɔlɔni, a mɔn bata a ragidi a xa ne findi a Dii Xɛmɛn maligane ra, alogo Yesu xa lu alo dii singena a xunyɛne yɛ.

³⁰ Ala bata yi na ragidi naxanye xa, a mɔn bata ne xili. A naxanye xilixi, a mɔn bata ne ratinxinɛ ayi a yetagi, a mɔn yi a binyen fi e ma.

Alaa xanuntenyana

³¹ Nayi, en nanse falama na fe ra? Xa Ala en xɔn, nde fa keɛ en xili ma nayi?

³² A tan naxan mi a yetɛna dii xɛmɛn natanga, koni a yi a fi en birin xa, nanfera nayi a mi seen birin sɔɛ en yii a Dii Xɛmɛn xɔn?

³³ Ala bata muxun naxanye sugandi, nde ne kansunɲɛ? Ala nan yoon fiin kanna ra.

³⁴ Nde nɔɛ en yalage? Muxu yo, bayo Alaa Muxu Sugandixin Yesu bata faxa, a mɔn yi keli sayani, a mɔn tixi Ala yiifanna ma, a Ala mafanma en xa.

³⁵ Nanse en bɛ Alaa Muxu Sugandixin xanuntenyani? Tɔrɔn nun kɔntɔfinla ba, hanma bɛsɛnxɔnyana hanma kamɛna hanma marabɛnna hanma gbalona hanma sayana silanfanna ra?† Ne sese mi nɔɛ a lige.

³⁶ Bayo a sebɛxi Kitabuni, a naxa, “E nxu faxama i tan nan ma fe ra ferɪɲɛn gbɛn! E nxu ligama alo yɛxɛɛn naxan faxa daxi a ra!”‡

³⁷ Koni naxan en xanuxi, en nɔɔn sɔtɔma nɛn na xɔn feni itoe birin yi fefe.

³⁸ Amasɔtɔ n na a kolon yati, sayana hanma dunuɲa yi gidina hanma malekane hanma ɲinanne hanma waxatini itoe hanma waxati famatɔne hanma sɛnbɛ kanne

³⁹ hanma naxanye kore xɔnna ma hanma naxanye bɔxɔn bun ma, dalise yo mi na yi naxan en bɛ Alaa xanuntenyani en naxan sɔtɔxi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

9

Ala muxun naxanye sugandixi

¹ N xa ɲɔndin fala ε xa Alaa Muxu Sugandixin barakani, n mi wulen falama, n xaxinla mi n yalagima. N seren bama Alaa Nii Sarijanxini:

² N sunuxi, n bɔɲɛn mɔn sɔxɔlɛxi waxatin birin.

³ Amasɔtɔ, n yi waxi nɛn n tan yetɛɛn nan xa Alaa dangan sɔtɔ, n yi masiga a Muxu Sugandixin na ngaxakedenne funfuni, n kon kaane,

⁴ Isirayila kaane, e tan naxanye findi Alaa diine ra, e a binyen nun a layirine nun a sariyan nun a batu kiine nun a tulisane sɔtɔ.

⁵ E fataxi Nabi singene bɔnsɔnne nan na, Alaa Muxu Sugandixin yi mini e tan yi adamadiyaan kii ma. Ala naxan seen birin xun na, na xa tantun habadan! Amina.

⁶ Anu, na xa mi na ra de fa fala a Alaa tuli saan tɔnɔ mi fa na, bayo Isirayila kaane birin mi findixi Alaa yamana Isirayila xan na.

⁷ E to barixi Iburahima bɔnsɔnni, na mi a ra fa fala e birin findixi Iburahimaa dii kɛndɛne nan na. Amasɔtɔ Ala a fala nɛn a xa,

* 8:20: 8.20 A mato Dunuɲa Fɔlɔn 3.17 † 8:35: 8.35Silanfanna: Sofane yengeso degemana. ‡ 8:36: 8.36 Yaburin

a naxa, “Naxanye yatema i bõnsõnna ra, ne minima Isiyaga bõnsõnna nin.”*

⁸ Na nan na ra, diin naxanye barixi adamadiyaan kii ma, Alaa dii mi ne ra, koni fõ Ala Iburahima tuli sa diin naxanye ra, ne nan findixi a dii kendene ra.

⁹ Amasõtõ Ala Iburahima tuli sa na kii nin, a naxa, “N fama nen waxati saxini, Saran yi dii xemen bari.”†

¹⁰ A birin mi na ra, Rebeka a dii firinne birin fafe keden nan yi a ra, en benba Isiyaga.

¹¹ Anu, benun gulunni itoe xa bari, benun e xa fe fajin liga hanma a jaxina, Ala bata yi a ragidi na nde keden xa sugandi

¹² hali ba e kewanle ra koni fõ a naxan xilixi. A yi a fala Rebeka xa, a naxa, “Tadan luma nen xunyena nõõn bun ma.”

¹³ A sebexi Kitabun kui ikiini, a naxa, “N bata Yaxuba xanu koni n bata Esayu rapaxu.”‡

¹⁴ En nanfe falama nayi? Ala tinx-intareyaan nan ligaxi nayi ba? En-en de!

¹⁵ Amasõtõ a bata a fala Musa xa, a naxa, “N hinanjen naxan na, n hinanma nen na ra, n kininkininjen naxan ma, n kininkininma nen na ma.”§

¹⁶ Na mi fataxi muxun waxõn feene xan na hanma a kewanle, koni fõ Alaa kininkininna.

¹⁷ Amasõtõ a sebexi Kitabuni, Ala a falama Firawona xa denaxan yi, a naxa, “N na i findixi mangan na nen alogo n xa n senben mayita i tan xõn, n xinla yi rali dunuƣa yiren birin yi.”*

¹⁸ Nayi, Ala na wa kininkinin feni naxan ma a kininkinin na ma, a na wa naxan natengbesen fe yi ayi, a na ratengbesenma ayi nen.

Alaa xõlõn nun a kininkininna

¹⁹ Muxuna nde a falama n xa nen, a naxa, “Nanfera Ala mõn nxu yalagima? Amasõtõ nde Alaa fe ragidixin matandẽ?”

²⁰ Nde i tan na naxan Ala matandima? Fejen nae a fale a rafala muxun ma ba fa fala nanfera i n nafalaxi iki?

²¹ Awa, nõõn mi feje rafalan yii ba, a feje firin nafala feje bende kedenni, keden binye wanle xa, boden fe fune xa?

²² Nayi, Ala yi wa a xõlõn nun a senben mayita feni, a yi dija kati, a ti na muxune bun a xõlõ naxanye ma, naxanye yi halage.

²³ A na liga nen alogo a xa a binye gbeen yita na muxune ra, a kininkinin naxanye ma, a bata yi naxanye yitõn a binyen sõtõ xinla ma.

²⁴ Na nan en tan na, a naxanye xilixi, keli Yahudiyane ye e nun siya gbetene fan ye.

²⁵ Amasõtõ a fala nen Nabi Hose xa, a naxa, “Naxanye mi yi n ma yamaan na, n ne xilima nen n ma yamana, n mi yi naxanye xanuxi, n ne xilima nen n xanuntenne.”

²⁶ A mõn sebexi menni, a naxa, “A yi falama e ma denaxan yi, ‘N ma yamaan mi e ra,’ e fa xili bama nen menni ‘Habadan Alaa diine.’† ”

²⁷ Nabi Esayi yi a xuini te Isirayila muxune fe ra, a naxa,

“Hali Isirayila muxune yi wuya ayi alo menjensinna naxan fõxõ igen de, hali na, e dõnxedin nan tun kisima.

²⁸ Amasõtõ Marigina a fe ragidixine rakamalima nen dunuƣa ma a kiini sa!”‡

²⁹ A na kii nin, alo Nabi Esayi a fala kii naxan yi a fõlõni, a naxa, “Xa Marigina Senben Birin Kanna mi yi en yixetena ndee lu nun, en yi luma nen nun alo Sodoma taana, en liga alo Gomora taana.”§

Isirayila nun Xibaru Fajina fe

³⁰ En nanfe falama nayi? Siya gbeten naxanye mi yi tinxinna fenma, ne bata a sõtõ denkeleyaan barakani.

³¹ Koni Isirayila kaan naxanye yi sariyan tinxinna fenma, ne mi a sõtõma.

³² Na di? Bayo e mi a fenxi denkeleyaan xõn fõ e kewanle. E yi e sanna radin gemen na naxan xili, “San nadin gemen”

³³ Kitabun naxan ma fe fala, a naxa, “A mato, n bata gemen sa Siyon yi, yamana e sanna radinma gemen naxan na, e bira. Koni naxan na denkeleya a ma, na kanna mi nimisama.”*

10

¹ Ngaxakedenne, n waxi a xõn ma n bõjen birin yi, n kon kaane xa kisi. N na Ala maxandima e xa na ra kati!

² N findima nen e tan seren na fa fala Alaa fe kunfana e yi, koni e kolontareyani.

³ Ala muxune ratinxinna kii naxan yi a yete yee ra yi, e mi na kolon. Nayi, e bata kata, e yi e gbee kiraan sa, e mi xuruxi Alaa tinxinyaan bun.

⁴ Amasõtõ Alaa Muxu Sugandixin bata sariyan nakamali. Nanara, naxan na denkeleya a ma, na kanna bata tinxin Ala yee ra yi.

Kisi fena muxune birin xa

⁵ Muxune tinxinyaan naxan sõtõma sariyan xõn, Musa bata na fe sebe, a naxa,

† 9:9: 9.9 Dunuƣa Fõlõn 18.10-14 ‡ 9:13: 9.11-13 A mato Dunuƣa Fõlõn 25.23 nun Malaki 1.2-3 kui. § 9:15: 9.15 Xõrɣyaan 33.19 * 9:17: 9.17 Xõrɣyaan 9.16 † 9:26: 9.25-26 Hose 2.1-3 nun 2.25 ‡ 9:28: 9.27-28 Esayi 10.22-28 § 9:29: 9.29 Esayi 1.9. A mato Dunuƣa Fõlõn 19.23-28 kui. * 9:33: 9.33 Esayi 28.16 * 10:5: 10.5 Saraxaraline 18.5

"Naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sotoma nen e xon."*

⁶ Koni tinxinyaan naxan sotoma Ala yee ra yi denkeleyaan xon, na sebexi Kitabun kui ikiini, a naxa, "I nama a fala i yete ma fa fala nde nae te kore?" Na bunna neen, alogo a xa sa Alaa Muxu Sugandixin nagodo.

⁷ Hanma "Nde sigama laxira yi?" A xa sa Alaa Muxu Sugandixin nakeli sayani.

⁸ Koni a nanse falaxi? A naxa, "Alaa falana i dexon ma, a i deen kui, a i bojeni,"† na nan denkeleyaan falan na, en naxan nalima iki.

⁹ Xa i i tiye a ra i deni fa fala Yesu nan Marigin na, i denkeleya i bojeni, a Ala a rakeli nen sayani, i kisima nen.

¹⁰ Amasoto muxun denkeleyama a bojen nin, Ala yi a ratinxinye ayi a yee ra yi. A yi a ti ra a deni, a kisi.

¹¹ Amasoto Kitabun naxa, "Naxan yo na denkeleya a ma, na mi nimisama."‡

¹² Amasoto tagi raba mi Yahudiyane nun siya gbetene tagi. Marigi keden peen nan e birin xun na naxan a maxandi muxune birin kima a fonisireyani.

¹³ Amasoto Kitabun naxa, "Naxan yo na Marigin xili, na kisima nen."§

¹⁴ Koni e a xilima di, xa e mi denkeleya a ma? E denkeleyama di, xa e munma a fe me? E na mema di, xa muxe mi kawandin ba e xa?

¹⁵ Na kawandin bama di, xa xerane mi rasiga? A sebexi Kitabun kui na kii nin, a naxa, "Xera fapi yibane faan lanxi han!"*

¹⁶ Koni Isirayila kaane birin mi na fe Xibaru Fajin suxi. Amasoto, Nabi Esayi a fala nen, a naxa, "Marigina, nde laxi nxo falan na?"†

¹⁷ Anu, denkeleyaan fama Alaa falan meen nan xon ma. Alaa falan fan mema Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin nan xon.

¹⁸ Koni n xa maxodinna ti: E mi a fe mexi ba? En-en, e bata a me! Kitabun naxa, "E fala xuiin boxon birin li nen.

E falane yi siga han dunuɗa danna."‡

¹⁹ Awa, n mon xa maxodinna ti, "Isirayila muxune mi a famu ba?" Musa nan singe ito yabi. A naxa, "N na e raxoxolonma ayi nen muxune xon yama fajin mi naxanye ra. N yi e raxolo siya xaxilitaren xon."§

²⁰ Esayi yi susu Alaa falani ito tiye, a naxa, "Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to. Naxanye mi yi n maxodinma, n bata n yete yita ne ra."*

²¹ Koni a yi a fala Isirayila a fe ra, a naxa, "N na n yiini bandunma yama fala suxutare murutexine ma ferijen gben!"†

11

Alaa kininkininna Isirayila ma

¹ N xa maxodinni ito ti: Ala bata a me a yamaan na ba? En-en de! Amasoto Isirayila kaan nan n tan yeteen na, Ibrahima yixetena nde Bunyamin bonsenni.

² Ala yamaan naxan sugandi a yete xa a foloni a mi ne rabepinxi. Nabi Eli a mawugumi Ala xa Isirayila kaane fe ra Kitabun kui denaxan yi, e mi mena kolon ba? A naxa,

³ "Marigina, e bata i ya nabine faxes, e yi i ya saraxa gandene kala, n keden peen nan fa luxi, e mon kataxi n fan faxes feen na."*

⁴ Ala a yabi di? A naxa, "N bata muxu wuli solofere ramara n yete xa naxanye mi e xinbi sinxi Baali suxuren bun ma."†

⁵ A mon na kii nin iki, Alaa yama donxen luxi naxanye sugandixi hinanna xon waxatini ito yi.

⁶ Xa a ligaxi hinanna nan xon, muxune kewanla mi fa a ra. Xanamu Alaa hinanna mi yi findima hinanna ra.

⁷ Nanfe ligaxi nayi? Isirayila kaane yi naxan fenma nun e soben na, e mi na sotoxi. Koni fo Ala naxanye sugandixi ne nan a sotoxi. A donxene tondixi nen

⁸ alo a sebexi kii naxan yi Kitabuni, a naxa, "Ala bata xaxili xodexen fi e ma, e nun yeen naxanye mi seen toma e nun tunla naxanye mi falan mema han to."‡

⁹ Dawuda yi a fala, a naxa, "Ala xa e jaxaxaxane findi e suxu feren na e nun luti ratixin na e yee ra naxan e rabirama, e haken e yi saran e ra.

¹⁰ E yeene xa raforo ayi, e yi danxu! E fanna xa ba a ra waxatin birin!"§

¹¹ N na e maxodinma, Yahudiyane tantan waxatin naxan yi, e bira nen ba habadan? En-en de! Koni e to sin hakeni, siya gbetene yi kisi feen soto alogo xoxolonnyaan xa Isirayila kaane suxu.

¹² Anu, xa Yahudiyane haken findi heri gbeen na dunuɗa muxune xa, xa e bonon findi herin na siya gbetene xa, e na a rakamali waxatin naxan yi, na fan mi herin nafe nayi ba?

¹³ N falan tima e tan siya gbetene nan xa iki. N bata findi xeraan na siya gbetene xa. N sewaxi na wanla ra bayo,

† 10:8: 10.8 A mato Sariyane 30.12-14 kui. ‡ 10:11: 10.11 Esayi 28.16 § 10:13: 10.13 Yoweli 3.5 * 10:15: 10.15 Esayi 52.7 † 10:16: 10.16 Esayi 53.1 ‡ 10:18: 10.18 Yaburin 19.5 § 10:19: 10.19 Sariyane 32.21 * 10:20: 10.20 Esayi 65.1 † 10:21: 10.21 Esayi 65.2 * 11:3: 11.3 Mangane Singen 19.10 nun 19.14 † 11:4: 11.4 Mangane Singen 19.18 ‡ 11:8: 11.8 A mato Sariyane 29.3 nun Esayi 6.10 kui. § 11:10: 11.10 Yaburin 69.23-24

¹⁴ yanyina nde, n xoxolonyaan nasoma nen n bõnsõnna muxuna ndee yi alogo e fan ndee xa kisi.

¹⁵ Amasotõ Isirayila kaane ramexi wax-atin naxan yi, xa Ala nun dunuɣa muxune tagini tɔn, nanse fa ligama nayi, xa e mɔn so a lannayani? Na findima kenla nan na sayani siga nii rakisini.

¹⁶ Anu, xa buru keden nali Ala ma, e nun naxanye bõnbõxi e bode xɔn, ne fan saripan.* Xa wudin salenna saripan, a yiine fan luma na kii nin.

¹⁷ Koni xa a yiina ndee sege wudi binla ma, i tan siya gbeten naxan luxi alo burunna Oliwi bili yiina, i tan yi xidi wudin binla ma e funfuni, i yi lu na wudin salenna igen sote,

¹⁸ i nama i yete yite na wudi yii segeɣine ma. Xa i na liga, i nama jinan fa fala i tan xa mi salenna baloma de, salenna nan i tan baloma.

¹⁹ Koni waxatina nde i tan a falama nen, i naxa, "Wudi yiine segeɣi nen alogo n tan xa ti e funfuni."

²⁰ Nandin na a ra, e segeɣi nen masotõ e denkeleyatareyaan ma, i tan yi ti e funfuni denkeleyaan xɔn. Nayi, i nama yanda ayi na feen na de, koni a liga i yeren ma.

²¹ Amasotõ, xa Ala mi Yahudiyane ratan-gaxi, naxanye luxi alo wudi yii singene, a mi i fan natangama.

²² Nayi, en na en miri Alaa nemaan nun a ye xɔdexen ma. Naxanye tantanxi, a xɔdɔxɔ ne ma, koni a nemaan fan i tan na, koni fɔ i xa lu a nemaan bun nen, xanamu, a i fan segeɣma a binla ma nen alo wudi yiina.

²³ Xa Yahudiyane mi lu e denkeleyatareyani, e mɔn tugunma nen e tiden na. Amasotõ Ala nɔe e raxete nen e funfuni.

²⁴ Bayo, xa i tan siya gbeten ligaxi nen alo burunna Oliwi wudi yin naxan yi segeɣi a binla ma, i yi tugun taa kui Oliwi wudi kenden na hali i da kii mi yi a ra, nayi Yahudiyane yeteen naxanye ligaxi alo taa kui Oliwi wudi kenden yiine, Ala taganye ne tiye e yete binla ma e funfune yi ba?

Isirayila birin kisima nen

²⁵ Ngaxakedenne, n waxi Alaa wundo feni ito yita feni e ra, alogo e nama e yete yate fekolonne ra: Isirayila yamaan fɔxɔ kedenna tondixi han siyaan bonne xasabi defexin yi so.

²⁶ Nanara, Isirayila birin kisima nen alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, "Xunbaan kelima nen Siyon yi, a Ala kolontareyaan birin jan Yaxuba bõnsõnni.

²⁷ N na e yulubin ba e ma waxatin naxan yi, n layirin xidima na nan na e xa."[†]

²⁸ Yahudiyane bata findi Ala yaxune ra alogo e tan xa Yesu a fe Xibaru Fajin soto. Koni Ala rafaan yama sugandixin mɔn e ra e benba nabi singene fe ra.

²⁹ Amasotõ Alaa kiseene nun maragidin mi kalama.

³⁰ E tan siya gbetene, e munma yi Alaa falan suxu a singeni, koni e bata Ala kinink-ininna soto iki amasotõ Yahudiyane mi Alaa falan suxi.

³¹ Na kiini, iki Yahudiyane mi fa Ala xuiin suxuma alogo e tan siya gbetene kinink-ininna naxan sotoxi, e fan xa na soto e tan siya gbetene sabun na.

³² Ala bata muxun birin findi kasorasane ra e fala suxutareyaan xɔn alogo a xa kininkinin e birin ma.

Ala xa tantun

³³ Alaa fonisireyaan nun a xaxilimayaan nun a fe kolonna tilin de! Nde nɔe Alaa fe ragidixine famunɣe? Nde nɔe a feene famunɣe?

³⁴ A sebexi Kitabuni, a naxa,

"Nde Marigina miriyane kolon? Nde nɔe finde a kawandi muxun na?"

³⁵ Nde nɔe Ala dole, alogo a mɔn xa a raxete a ma?"

³⁶ Amasotõ feen birin kelixi a tan yii a tan nan baraka yi a tan xa. Binyena a tan nan xa habadan. Amina!

12

Denkeleya muxun xa wali Ala xa

¹ Ngaxakedenne, Ala to kininkininxi e ma, n na e mafanma e e fati benden fi Ala ma saraxan na e dunuɣa yi gidini, a saripan, a rafaan Ala ma. Na nan findixi batu fajin na e naxan ligama Ala xa.

² E nama e yete lu dunuɣa feene yi, koni e xa e keɣaan masara xaxilimaya nen xɔn, alogo e xa Ala sagoon kolon naxan fan, a rayabu, a kamalixi.

³ N na a falama e birin xa Alaa maragidini a naxan fixi n ma, n naxa, e nama a miri xaxilitareyani a e dangu bonne ra, koni e miri e yete ma xaxilimayaan nun yete suxuni alo Ala denkeleyaan yaten naxan fixi e ma.

⁴ En fatin yirene wuya, koni e birin nun e wali.

⁵ A na kii nin, hali en to wuya, en bata findi fati bende kedenna ra Alaa Muxu Sugandixini, en lu en bode yi alo fatin yirene.

⁶ Ala en kixi seen sifa wuyaxi nan na, alo a ragidixi en ma kii naxan yi. Xa muxuna nde kixi nabiya falane yi, a falane xa lan denkeleyaan ma.

* 11:16: 11:16 A mato Yatene 15.19-21 kui.

† 11:27: 11:27 Esayi 59.20-21

‡ 11:34: 11:34 Esayi 40.13

§ 11:35:

11:35 Yuba 41.3

⁷ Xa wanla na a ra yamaan xa, a xa wanla ke. Naxan nœ xaranna tiye, na xa xaranna ti.

⁸ Xa naxan nœ muxune ralimaniye, na xa e ralimaniya. Naxan kiin tima, na xa a liga fonisireyani. Xa yœratiin na a ra, na xa a sœbe so na ma. Xa naxan kininkininma muxune ma, a xa a liga sœwani.

⁹ E xanuntenyaan nama findi nafiyaan na. E e me fe jaxin na. Naxan fan, e na suxu ken!

¹⁰ E e bode rafan ngaxakedenyaan xanun-tenyani, e yi e bode binya ki fajî.

¹¹ E tunnafanna nama findi salayaan na. Koni e wali Marigin xa wêkileni.

¹² E sœwa e yigina fe ra, e dijna tœrœni, e lu Ala maxandini tun.

¹³ E muxu sarijanxine goronna tongo e makone yi. E fatan muxune yisuxe.

¹⁴ E duba e besœnxœnya muxune xa, e duba, e nama dangan ti.

¹⁵ Naxanye sœwaxi, e sœwa ne xœn ma. Naxanye wugama, e wuga ne xœn ma.

¹⁶ E kui feene xa findi kedenna ra e bode xa. E nama e waso, koni naxan yo magodoxi e tin na ma. E nama e yete yate fekolonne ra.

¹⁷ E nama fe jaxin jœxo fe jaxin na. E kata fe fajin liga feen na muxune birin yœe ra yi.

¹⁸ Xa a lanjœ, fanni na fate e tan na, lanna xa lu e nun muxune birin tagi.

¹⁹ N xanuntenne, e nama e gbeen jœxo, koni e a lu Alaa xœlœn ma, amasœto a sebœxi Kitabuni, Marigin naxa, "N tan nan gbœœjœxo tiin na. N feene saranma nen e jœxœnne ra."*

²⁰ Koni e tan xa a liga na kiini: Kitabun naxa, "Xa kamœna i yaxun ma, donseen so a yii. Xa min xœnla a ma, igen so a yii, amasœto xa i na liga a xa, na luma a xa nen alo i tœe wolonne nan malanma a xunna ma."†

²¹ I nama tin fe jaxin xa i nœ. Koni fœ i xa fe jaxin nœ fe fajin xœn.

13

En xuru mangane ma

¹ Muxun birin xa xuru mangane ma. Amasœto mangaya yo mi na, naxan mi kelixi Ala ma. Mangan naxanye dœxi, a tan nan ne dœxi.

² Nanara, naxan na murute mangane ma, na murutœxi Alaa yamarin nan ma. Naxanye na ligama, ne kitin nan tima e yete ma.

³ Fe fajî rabaan mi gaxuma mangane yœe ra, koni fœ fe jaxi rabana. I waxi i nama gaxu mangan yœe ra ba? Nayi, fe fajin liga alogo a xa i matœxo.

⁴ Amasœto a findixi Alaa walikœen nan na alogo a xa fe fajin liga i xa. Koni xa i fe jaxin

liga, gaxu a yœe ra! Bayo silanfanna mi a yii naxi fuu.* Alaa walikœen nan a ra naxan a xœlœn nagodoma fe jaxi rabaan ma, a a fe jaxin saran a ra.

⁵ Nanara, fœ e xa xuru nen mangane ma, fa fala e nama i tœrœ, na mi a ra, koni alogo i nama i yete yalagi i xaxinli.

⁶ Nanara, e mudun fima, bayo naxanye e rasuxuma, ne Alaa wanla nan na.

⁷ E muxune donle fi. E lan e xa mudun sifa yo fi, e na fi. Xa e yii seene mudun na a ra, e na fi, xa binyen na a ra, e na fi, xa xunnayerenna na a ra, e na fi.

⁸ Muxu yo a doli nama lu e ma, fœ xanun-tenyana e lan e xa naxan namara e bode xa. Naxan na a boden xanu na bata sariyan defe.

⁹ Bayo yamarine naxa, "I nama yalun-yaan liga. I nama faxan ti. I nama mujan ti. I nama mila ayi." E nun yamarin dœnxœn bonne birin fala yisœxin ni i ra, "I adamadi boden xanu alo i yetœna."†

¹⁰ Xanuntenyaan mi tinjœ fe jaxin ma i boden xa mumœ! Xanuntenyaan nan sariyan nakamalima.

¹¹ E na suxu bayo e waxatini ito kolon. Waxatini ito bata fa e raxulundeni e xixœnli, bayo en kisi waxatini so iki dangu en ma denkeleyaan fœlœ waxatin na.

¹² Kœœen bata yanfan, kuye baan bata maso. Nayi, en xœte feene fœxo ra naxanye ligama dimini, en yi kœnen ma yœnge so seene tongo.

¹³ En xa sigan ti alo naxan daxa, alo a lan kœœenni kii naxan yi. En nama haramu sumunne liga, hanma dœlœn minna hanma yanga suxuna hanma haramu feene hanma lantareyana hanma xœxœlœnyana.

¹⁴ Koni e xa Marigi Yesu, Alaa Muxu Sugandixin tongo alo e domana. E nama lu e mirœ e fati bœden napan feene liga feen ma.

14

I nama i ngaxakedenna yalagi

¹ Muxun naxan ma denkeleya xurun e ye, e xa na yisuxu, e nama a miriyane matandi.

² Muxuna ndee seen birin donma e denkeleyani, koni ndee tan bogi seene nan tun donma e denkeleyaan senbœtareyani.

³ Muxun naxan seen birin donma, na nama muxun najaxu naxan bata a dœen gele sa. Naxan a dœen gele saxi, na nama muxun yalagi naxan seen birin donma, amasœto Ala bata a fan yisuxu.

⁴ Nde i tan na, i tan naxan muxu gbœtena konyin makitima? Xa a bira, hanma xa a ti, na a kannan nan ma. Koni a kelima nen, a ti amasœto a rati senben Marigin yii.

* 12:19: 12.19 Sariyane 32.35

† 12:20: 12.20 Sandane 25.21-22

* 13:4: 13.4 Silanfanna: Sofane yengeso

degemana. † 13:9: 13.9 A mato Xœrœyaan 20.13-17 nun Sariyane 5.17-21 nun Saraxaraline 19.18 kui.

⁵ Muxuna ndee mirixi nən, a ləxəna nde dangu nde ra. Gbətəye mirixi a ma, a ləxən birin keden. Fə birin xa la a miriyaan na nən.

⁶ Naxan mirixi a ma, a ləxəna nde dangu nde ra, na a ligama Marigin binya feen nan na. Naxan seen birin donma, na fan na ligama Marigin binya feen nan na, amasəto a barikan birama Ala xa na donsena fe ra. Naxanye gele donsena nde ra, ne na ligama Marigin binya fe nan na. Ne fan barikan birama Ala xa.

⁷ Amasəto en sese mi en nii ra en yete xa. En sese mi faxama en yete xa.

⁸ Xa en lu en nii ra, en luxi en nii ra Marigin nan xa. Xa en fəxa, en faxaxi Marigin nan xa. Nanara, xa en lu en nii ra, hanma xa en fəxa, Marigin nan gbee en na.

⁹ Amasəto Alaa Muxu Sugandixin faxaxi nən, a keli sayani alogo a xa findi fəxa muxune nun niiramane Marigin na.

¹⁰ Koni i tan, nanfera i i ngaxakedenna yalagima? Nanfera i a rapaxuma? En birin tima nən kiti sadeni Ala yetagi.

¹¹ Amasəto a sebəxi Kitabuni, a naxa,

“Marigin naxa,

‘Habadan Ala nan n na,

n bata n kolo n yete yi,

xinbin birin sinma nən n bun ma,

lenna birin yi Alaa binyena fe fala.”*

¹² En keden kedenna birin en yete dentegema nən Ala xa.

Inama muxune ti haken ma

¹³ Nanara, en xa fata en bode yalagin ma. Koni ε kata alogo ε nama fefe liga naxan ε ngaxakedenna ratantanɲe hanma a yi a bira yulubini.

¹⁴ Bayo n na a kolon, n bata a famu Marigi Yesu barakani fa fala donse yo mi haramuxi a yete ma, koni xa muxuna a miri fa fala a haramuxi, nayi a haramuxi a tan xa.

¹⁵ Xa i ngaxakedenna xələxi i ya donsena nde a fe ra, i mi fa xanuntenya kira xən. Alaa Muxu Sugandixin faxaxi muxun naxan ma fe ra, i nama a liga, na yi halagin soto i ya donseen xən.

¹⁶ Feen naxan fan ε tan xa, na nama findi ε mafala xunna ra.

¹⁷ Amasəto Alaa Mangayaan mi findixi donseen nun minseen xan na, koni fə tinxinna nun bɔɲe xunbenla nun sewana, fata Alaa Nii Sarijanxin na.

¹⁸ Amasəto muxun naxanye birin walima Alaa Muxu Sugandixin xa na kiini, ne rafan Ala ma e nun muxune.

¹⁹ Nanara, feen naxanye findixi bɔɲe xunbenla nun en seɲbe soon na fə en xa ne nan liga.

²⁰ I nama Ala kewanla kala donseen xən. Donseen birin donna daxa, koni donseen naxan muxu gbətən birama yulubini, na donseen donna mi daxa.

²¹ A fisa, i nama suben don, i nama manpaan min, i nama fefe liga xa a i ngaxakedenna birɛ həkəni.

²² I laxi naxan na feni itoe yi, na mara i yete xa Ala yetagi. Sewan na kanna xa naxan mi a yete yalagima a fe raba kiini.

²³ Koni xa naxan sike donsena nde dondeni, na kanna yalagixin na ra Ala xən, amasəto a mi feen ligama denkeleyani. Anu, feen naxan mi ligama denkeleyani, yulubin nan na ra.

15

En misaala tongo Yesu ma

¹ En tan naxanye seɲbe gbo denkeleyani, a lan en xa diɲa seɲbetare kanne bun e denkeleya xuriyani. En nama en yete rafan feen liga,

² fə en xa en boden nafan feen nan naba, en yi fan e ra. Nanara, e sabate denkeleyani.

³ Amasəto Alaa Muxu Sugandixin mi a rafan feene xan liga, koni alo a sebəxi Kitabuni kii naxan yi, a naxa, “E i konbin naxanye tima, ne n tan nan lima.”*

⁴ Amasəto naxan birin sebəxi waxati danguxine yi, ne sebəxi en xaran feen nan ma, alogo Kitabun xuiin xa tunnafanna nun limaniyaan fi en ma, en yi yigin soto.

⁵ Ala naxan tunnafanna nun limaniyaan fima, na xa ε mali, ε miriyane yi findi kedenna ra ε bode xa, ne yi lan Alaa Muxu Sugandixin Yesu keɲaan ma,

⁶ alogo ε xa Ala binya miriya kedenna nun xui kedenni, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fafe.

Xibaru Faɲin Siyane birin xa

⁷ E bode yisuxu Alaa binyena fe ra, alo Alaa Muxu Sugandixina ε yisuxi kii naxan yi.

⁸ N xa a fala ε xa, Alaa Muxu Sugandixin bata findi Yahudiyane walikεen na Alaa ɲondina fe ra alogo Ala bata en benba nabi singene tuli xa naxan na, a xa na rakamali,

⁹ siya gbətene fan yi Ala binya a kininkininna fe ra, alo a sebəxi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, “Nanara, n ni i tantunma siyane tagi, n yi i xinla binya betini.”†

¹⁰ A mən yi a fala, a naxa, “Siyane, ε nun Alaa yamaan xa sewa ε bode xən.”‡

¹¹ A mən yi a fala, a naxa, “Siyane birin xa Marigin tantun! Yamane birin xa a batu!”§

¹² Awa, Esayi fan yi a fala, a naxa, “Yese bənsənna mən kelima nən alo wudi salenna

* 14:11: 14.11 Esayi 45.23 * 15:3: 15.3 Yaburin 69.10

15:10 Sariyane 32.43 § 15:11: 15.11 Yaburin 117.1 *

† 15:9: 15.9 Samuyeli 22.50 nun Yaburin 18.50 ‡ 15:10:

15:12: 15.12 Esayi 11.10

naxan a majningima, a nɔɔn sɔtɔ siyane xun na. Siyane yi e yigi sa a yi.”*

¹³ Nba, Ala naxan yigin kannu ra, na xa ɛ ralugo sɛwan nun bɔɲɛ xunbenla birin na ɛ denkeleyani alogo ɛ yigin xa lu fari sɛ Alaa Nii Sarijanxin barakani.

Poli a wanla

¹⁴ Ngaxakedenne, n na a kolon fa fala ɛ lugoxi fanna nun fe kolonna birin na. ɛ nɔɛ ɛ bode xaranyɛ nɛn.

¹⁵ Koni n bata susu, n yi fena ndee seɓɛ ɛ ma, alogo n mɔn xa a rabira ɛ ma bayo Ala bata a ragidi n ma,

¹⁶ n yi findi Alaa Muxu Sugandixin Yesu a walikɛɛn na siya gbɛtɛne xa. N lan n xa wali alo saraxaraliin naxan Alaa falan Xibaru Fajin nalima alogo siya gbɛtɛne xa findi saraxa se fajin na Ala xa, e rasarijan Alaa Nii Sarijanxin xɔn.

¹⁷ Nayi, n nɔɛ n kanbe nɛn Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi n ma wanla fe ra Ala xa.

¹⁸ N mi suse falan tiye sese ma fɔ Alaa Muxu Sugandixin bata naxan liga n tan xɔn, a yi siya gbɛtɛne findi Alaa fala suxune ra n kɛwanle nun n ma falane xɔn,

¹⁹ e nun senben taxamasenne nun ka-banako feene Alaa Nii Sarijanxin senben barakani. Nanara, fɔlɔ Yerusalen taan ma han sa dɔxɔ Iliri yamanan na,[†] n bata Alaa Muxu Sugandixin fe Xibaru Fajin nali na yiren birin yi han a kamali.

²⁰ Na ma, xunnayerenna na a ra n tan xa, n xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali na yirene yi Alaa Muxu Sugandixin fe munma kolon denaxanye yi, alogo n nama banxin ti muxu gbɛtɛ a banxin bɛtɛn saxin fari.

²¹ A seɓɛxi Kitabuni na kii nin, a naxa, “A fe munma fala naxanye xa singen, ne a toma nɛn. Naxanye munma a fe mɛ singen, ne a famuma nɛn.”‡

Siga xɔnla yi Poli suxu Romi yi

²² Na nan n yikalaxi sigadeni ɛ konni.

²³ Koni iki, n ma wanla bata jan yamanani itoe yi. Nanara, xabu jɛɛ wuyaxi n to waxi siga feni ɛ xɔntɔndeni,

²⁴ n yi a miri n xa na liga n nɛma sigɛ Sape yamanani waxatin naxan yi. N yi waxi ɛ to feni n nɛma dangue, ɛ yi n mali n ma sigatini, n waxatidi ti ɛ fema, n siga na yamanani.

²⁵ Koni iki, n sigama Yerusalen taani, n sa yama sarijanxin mali na.

²⁶ Amasɔtɔ a bata Masedoniya kaane nun Akaya kaane kenɛn, e xa e yii malan yi-igelitɔne fe ra yama sarijanxin ye Yerusalen taani.

²⁷ A e kenɛn nɛn e xa na liga, koni a donla mɔn yi e ma. Bayo xa siya gbɛtɛne bata Yahudiyane dinan tɔnɔne sɔtɔ, siya gbɛtɛne

fan lan nɛn e yi Yahudiyane mali e yii seene ra.

²⁸ N na yelin feni ito ra waxatin yi, n yi a tɔnɔn so e yii, n danguma nɛn ɛ konni n nɛma sigɛ Sape yamanani.

²⁹ N na a kolon yati, fa fala n nɛma sigɛ ɛ konni waxatin naxan yi, n sigama Alaa Muxu Sugandixin duba kamalixin nin.

³⁰ Ngaxakedenne, n na ɛ mafanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli e nun Alaa Nii Sarijanxin xanuntɛnyani, ɛ xa ɛ yixɔdɔxɔ, ɛ yi Ala maxandi n xa.

³¹ ɛ Ala maxandi n xa alogo a xa n xunba Yudaya denkeleyatarene yii, e nun n wanla naxan kɛma Yerusalen taani, na xa rafan yama sarijanxin ma na yi.

³² Nayi, xa Ala tin, n fama sɛwani nɛn ɛ fema, en birin yi matabun sɔtɔ en bode xɔn ma.

³³ Bɔɲɛ xunbenla Ala xa lu ɛ birin xɔn. Amina.

16

Poli a xɔntɔnna

¹ ɛ en ngaxakeden jaxalanmaan Foyibe yate muxu fajin na, naxan walima Sankire denkeleya yamaan xa.

² ɛ a yisuxu Marigin xinli alo a lan yama sarijanxin tagi kii naxan yi, ɛ a mali kiin birin yi a makoon na lu a ma denaxan yi. A tan yetɛn bata muxu wuyaxi mali a gbeng-benna n tan.

³ ɛ Piriisila nun Akila xɔntɔn, n walikɛ bodene Alaa Muxu Sugandixin Yesu xa.

⁴ ɛ bata susu sayaan na n tan niina fe ra. N keden xa mi barikan birama e xa, siya gbɛtɛ denkeleya yamane birin barikan birama e xa.

⁵ Denkeleya muxun naxanye e malanma e banxini, ɛ ne fan xɔntɔn. ɛ n xanuntenna Epayinɛtɛ xɔntɔn, naxan singe denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma Asi yamanani.

⁶ ɛ Mariyama xɔntɔn naxan walixi ɛ xa katil!

⁷ ɛ Andironiki nun Yuniyasi xɔntɔn n kon kaane, nxu nun naxanye sa kasoon na. E yatɛxi xɛrane ye. E singe denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma n tan yeɛ ra.

⁸ ɛ Angiliyati xɔntɔn n xa, n xanuntenna Marigini.

⁹ ɛ Yurubani xɔntɔn n xa, en walikɛ bodena Alaa Muxu Sugandixin xa, e nun n xanuntenna Satakisi.

¹⁰ ɛ Apelesi xɔntɔn naxan a yetɛ yita Alaa Muxu Sugandixin gbeen na matoon xɔn. ɛ Arisitobulaa denbayaan xɔntɔn.

¹¹ ɛ Herodiyon xɔntɔn, n kon kaana. ɛ Narisisaa denbayaan muxune xɔntɔn naxanye laxi Marigin na.

[†] 15:19; 15:19 Iliri yamanan sa Gircki yamanan sogeteden komenna ma. [‡] 15:21; 15:21 Esayi 52:15

¹² E Tirifina nun Tirifosa xǎntǎn, ɲaxanla naxanye walima Marigin xa han! E nun n xanuntenna Pɛrasi ɲaxalan gbɛtɛn naxan walixi Marigin xa han!

¹³ E Rufu xǎntǎn, Marigin naxan sugandixi, e nun a nga, naxan lu alo nga.

¹⁴ E Asinkirite nun Filegon nun Herɛmɛ nun Patirobasi nun Herimasi xǎntǎn e nun en ngaxakedenna naxanye e fɛma.

¹⁵ E Filologe nun Yuliye xǎntǎn e nun Nere nun a magilɛna, e nun Olinpasi nun yama saripɲanxin naxanye birin e fɛma.

¹⁶ E bode xǎntǎn ngaxakedenya xǎntǎn sunbuni. Alaa Muxu Sugandixina yamane birin e xǎntǎnma.

Marakolon dǎnxɛnɛ

¹⁷ Ngaxakedenne, n na e mafanma, e a liga e yeren ma muxune fe yi naxanye muxune tagi taxunma, e yi e bira tantanni. E xaranna naxan sǎtǎxi, e na matandima. E masiga ne ra.

¹⁸ Amasǎtǎ na muxu sifane mi walima en Marigina Alaa Muxu Sugandixin xan xa mume, koni e yetɛ rafan feene! E sǎntarene mayendenma e fala faɲine nun e wule matǎxǎ falane ra.

¹⁹ Muxun birin bata a mɛ a e Alaa falan suxuma. Nayi, n sɛwaxi e fe ra han, koni n wama nɛn e xa findi xaxilimane ra e fe faɲin kolon, e yi fe ɲaxin matanga sǎntareyani.

²⁰ Bɔɲɛ xunbenla Ala Setana halagima nɛn e sanna bun. En Marigi Yesu xa hinan e ra.

²¹ N walike boden Timɔtɛ e xǎntǎn e nun Lusiyusu nun Yason nun Sosipateri, n kon kaane.

²² N tan, Teritiyusi nan kɛdini ito sɛbɛxi Pɔli xa, n fan bata e xǎntǎn Marigin xinli.*

²³ Gayi e xǎntǎn, nxu nun dɛnkɛlɛya yamaan birin yatigina. Erasite, taan gbɛti ramarana e nun en ngaxakedenna Kuwaratusi e xǎntǎn.

²⁴ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinan e ra. Amina.

Ala maxandin nun Ala tantunna

²⁵ Ala naxan nɔɛ e sɛnbɛ soɛ n ma Xibaru Faɲi raliin xǎn, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe kawandi baan xǎn, fata na wundo feen kolonna ra naxan yi luxunxi to mi na ra,

²⁶ naxan bata mini kɛnɛnni iki nabine kitabune xǎn, fata habadan Ala yamarin na fa fala a xa rali siyane birin ma e yi dɛnkɛlɛya a ma, e yi a xuiin suxu,

²⁷ Ala naxan keden pe fe kolonna ra, en xa na Ala binya Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani habadan! Amina.

* 16:22: 16.22 Teritiyusi nan Poli xuiin sɛbɛ a xa. Yanyina nde a wanla nan yi sɛbeli tiin na.

Kēdi Singen Korēnti Kaane Ma Pōli Alaa Falan Kēdi Singena Korēnti Kaane Ma

Pōli a xerayaan sigatiin firindeni, a yi kike fu nun solomasexē raba Girekine konni Korēnti taani. A denkeleya yamaan malanna naxan fōlō na, na muxune yi findixi siya gbētene nan na naxanye yi suxure batuni nun.

Na waxatini Korēnti taan yi sabatixi han, fata a kunki tide firinne ra. Yulayaan yi sabatixi han! Namun feene fan yi sabatixi. Dunuḡa fe kolonna xaranna nun suxure batu feene fan yi sabatixi. Fe ḡaxin nun sōn ḡaxin fan yi gbo. Nayi, na feene yi denkeleya yama nenen dēxōn ma, ne yi e mabandunma kiin birin yi. En na a toma nen nayi fa fala na kōntōfili wuyaxi ti nēn xeraan ma.

Pōli keli xanbini na, a yi kōntōfili fe wuyaxi mē lan mēn kaane denkeleya yamaan ma. Nayi, a yi kēdin seḡe han naanin ḡōxōn. Firin yi ne yē naxanye ramaraxi Kitabun kui. Koni a dōnxē firinna naxanye mi fa en yii to, ne fe falaxi Korēnti Kaane Kēdine kui a Singena, keli a sora 5.9-13. E fe mōn falaxi a kēdin firinden kui a sora 2.3 e nun a sora 7.8. Kēdi firinna naxanye Kitabun kui, ne seḡexi Pōli a xeraya sigatiin saxandōn nin, a singen seḡexi Efesi taani (a mato Korēnti Kaane Kēdi Singen sora 16.8), a firinden seḡexi Efesi taani hanma Mase-doniya yi.

Kēdi singen kui naxan seḡe Korēnti kaane ma, a yelin xanbini xōntōnna tiyē, a yi wali fajni kolonna ti Ala maxandini (1.1 han 9), Pōli yi a fala mēn kaane xa, a e xa mayi-taxunna ḡan naxan e tagi (1.10 han 4.21), e fe ḡaxin ḡan yamani (sora 5), e yi ba e feene raliyē siya gbētene kiti sadene yi (6.1 han 11). A mōn a yitama denkeleya muxune lanma e xa e fati bēnden nawali kii naxan yi (6.12 han 20). Na xanbi ra, a mōn yi mēn kaane maxōdin wuyaxi yabi, lan feni itoe ma:

- Futu tiina (sora 7)

- Subena fe naxan baxi saraxan na suxurene xa, e nun muxun lan a xa a yetē suxu kii naxan yi lan suxure batu feene nun namun fonne ma (8.1 han 11.1)

- Denkeleya yamaan malanna nun Marigina ximenna fe (11.2 han 34)

- Alaa Nii Sariḡanxina kiseene fe (sora 12 han 14)

- Faxa muxune keli fena sayani (sora 15)

Kēdin naḡanxi xibaruna nde nan ma alo xerana wanle nun xōntōnne (sora 16). Dunuḡa kōntōfili feni itoe birin yi, xerana a yitama nēn Yesu nōē muxune kōntōfili feene

bē e ma kii naxan yi, a a xanuntenyaan nan kiraan na naxan dangu feen birin na (sora 13).

¹ N tan Pōli, Ala naxan xilixi a sagoni, a yi n findi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na, nxu nun en ngaxakedenna Sosaten nan ito seḡema e ma.

² Nxu yi a rasiga Alaa denkeleya yamaan ma Korēnti taani, muxun naxanye bata rasariḡan Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, naxanye xilixi alogo e xa findi yama sariḡanxin na, e nun muxun naxanye birin Ala maxandima yiren birin yi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, e Marigina, e nun nxu fan gbeena.

³ En Fafe Ala nun en Marigin Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bōḡe xunbenla fi e ma.

Barika Birana Ala xa

⁴ N barikan birama Ala xa e fe ra waxatin birin amasōtō a bata hinanna fi e ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁵ Amasōtō e feene birin bata sabati Yesu barakani, a yi e mali falan nun e fe kolonni.

⁶ Amasōtō nxō sereyaan bata rakamali e yi Alaa Muxu Sugandixina fe ra.

⁷ Nayi, Alaa kise yo mi dasaxi e ma e nēma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin mame han a mini kēnēnni.

⁸ A mōn e marama nēn ken, han waxati raḡanna alogo en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin nama fe yo li e ra a Fa Lōxōni.

⁹ Ala naxan e xilixi alogo e nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa lan e bode ma, na tinxin.

Mayitaxunna denkeleya yamani

¹⁰ Ngaxakedenne, n na e mafanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, e birin xa lan e bode ma, alogo e nama yitaxun. E findi muxu kedenna ra, e miriyane nun e kui feene yi findi kedenna ra.

¹¹ Amasōtō ngaxakedenne, n bata a kolon Kilowe kon kaane xōn, a lantareyana e tagi.

¹² N waxi naxan fala feni, na ni i ra: muxuna ndee a falama e yē, e naxa, “N tan Pōli nan fōxō ra.” Bonna naxa, “N tan Apolosi nan fōxō ra.” Bonna fan naxa, “N tan Piyēri nan fōxō ra.” Nde gbēte fan naxa, “N tan Alaa Muxu Sugandixin nan fōxō ra.”

¹³ Alaa Muxu Sugandixini taxunxin na a ra ba? Pōli nan gbangan wudin ma e xa ba? E rafuxi igeni Pōli nan xili yi ba?

¹⁴ N barikan birama Ala xa fa fala n mi e sese rafuxi igeni e tubi xinla ma fō Kirisipu nun Gayi

¹⁵ alogo muxu yo nama a fala fa fala e rafuxi n xinla nin.

¹⁶ N bata yi Esitefana nun a kon kaane fan nafu. Koni n mi fa a kolon xa n bata muxu gbēte rafu.

¹⁷ Alaa Muxu Sugandixin mi n xexi, a n xa marafuun ti. A n xexi nen, a n xa sa Yesu a fe Xibaru Fajin nali, anu, n mi na ligama adamadiine lanni falane xon alogo Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin* senben nama ba a ra na yi.

Xaxilimayaan nun xaxilitareyana

¹⁸ Yesu faxa fena wudin ma, na findixi xaxilitareyana nan na muxune xa naxanye halagima. Koni Ala en tan naxanye rakisima, a findixi Ala senben nan na en tan xa.

¹⁹ Ito nan sebexi Kitabun kui: “N fe kolonne fe kolonna kalama nen, n yi xaxilimane xaxilimayani fu.”†

²⁰ Fe kolonna minen yi? Sariya karamxon minen yi? Waxatini ito muxu lannixin minen yi? Dunuja muxune nun e fe kolonna mi Ala kolonxi a fe kolonni. Ala mi dunuja fe kolonna findixi daxayaan na ba?

²¹ Amasoto Alaa fe kolonna mi tinxi dunuja muxune xa Ala kolon e fe kolonni. A Ala kenenxi nen a xa muxu denkeleyaxine rakisi kawandini ito xon naxan luxi alo daxuyana yamaan xa.

²² Yahudiyane taxamasenne maxodinma, Girekine fe kolonna fenma.

²³ Koni Alaa Muxu Sugandixin gbangban feen wudin ma, en na nan ma fe kawandi bama. Yahudiyane mi tinma na nan me, e nun daxayaan na a ra siya gbetene xa.

²⁴ Koni Ala bata naxanye xili, xa a findi Yahudiyana na hanma Girekina, Alaa Muxu Sugandixin findixi Ala senben nun a fe kolonna nan na, na kanne xa.

²⁵ Amasoto hali Alaa fena ndee nun daxayaan maliga, na daxayaan dangu muxune fe kolonna ra. Hali Alaa fena ndee nun senbetareyana maliga, na senbetareyana gbo muxune senben xa.

²⁶ Ngaxakedenne, e miri a ma, e yi findixi muxun sifan naxanye ra Ala e xilixi waxatin naxan yi. Fe kolon wuyaxi mi yi e ye adamadiine ye ra yi. Senbema wuyaxi mi yi e ye, denbaya barakaxi wuyaxi mi yi e ye.

²⁷ Koni naxan ma fe findixi daxayaan na dunuja muxune xa, Ala na nan sugandixi a xa fe kolonne rayagi. Naxan findixi senbetaren na dunuja muxune xa, a na nan sugandixi alogo a xa senbemaneyagi.

²⁸ Dunuja muxune yoxi naxan ma, e yi a rapaxu, e yi a botē raba, e mi naxan yatexi se ra, Ala na nan sugandixi a xa dunuja se yatexine halagi.

²⁹ Nayi, adamadi yo mi nœ a yete matoxe Ala yetagi.

³⁰ Koni Ala bata e kafu a Muxu Sugandixin Yesu ma, a yi a findi en ma fe kolonna ra fata Ala ra, e nun en ma tinxinna nun sarijanna nun xunbana.

³¹ Nanara, a sebexi Kitabun kui, a naxa, “Xa muxun naxan a yete matoxoma, a xa a yete matoxo Marigina fe ra.”‡

2

Yesu gbangban feen wudin ma

¹ Ngaxakedenne, n to fa e fema n xa fa Alaa fe sereyaan ba e xa, n mi fala tilinxi ti e xa fe kolonni.

² Amasoto n na a ragidi nen fa fala n nama fefe kolon e tagi, fo Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe, naxan gbangban wudin ma.

³ Nanara, n yi e fema senbetareyani, n yi xuruxurunma gaxuni.

⁴ N yi xaranna nun kawandin naxan tima, n mi yi katama muxune mabandundeni adamadiine fe kolonna xan xon, fo Alaa Nii Sarijanxin senbena,

⁵ alogo e nama denkeleya adamadiine fe kolonna ma, fo Ala senbena.

Alaa fe kolonna

⁶ Anu, naxanye denkeleyaan bata koxo, nxu ne xaranma fe kolonna nde ma. Koni dunuja ito fe kolonna mi a ra, hanma dunuja kuntigine* gbeena, naxanye halagima.

⁷ N xu tan Alaa fe kolonna wundo feen nan yebama, naxan yi luxunxi, koni Ala bata yi naxan nagidi en ma en ma binyena fe ra, benun dunuja xa da.

⁸ Dunuja kuntigi yo mi na fe kolonna kolonxi. Xa e yi a kolon, e mi yi Marigin binyen kanna gbangbanje wudin ma nun.

⁹ Koni alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa,

“Ala feen naxan yitonxi a xanu muxune ye ra,

yeen munma na to, tunla munma na me, muxun xaxinla munma na ye to.”†

¹⁰ Koni Ala bata a makenen en tan xa a Nii Sarijanxin barakani. Alaa Nii Sarijanxin feen birin bunna fenma hali Alaa fe tilinxine.

¹¹ Amasoto nde muxune ye naxan nœ muxun kui feen kolonje, ba a yete nii yi feen na naxan na kanna fatini. Na kiini, Alaa Nii Sarijanxin nan fan Alaa feene birin kolon.

¹² En mi dunuja ito xaxinla xan sotoxi, koni fo Alaa Nii Sarijanxina, Ala naxan

* **1:17: 1.17** Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Yesu sayaan findixi **senben** nan na naxan habadan nii rakisin fima muxune ma. Yesu gbangban wudin naxan ma, na bata findi kisin taxamasenna ra. † **1:19: 1.19** Esayi 29.14 ‡ **1:31: 1.31** A mato Yeremi 9.22-23 kui.

* **2:6: 2.6** Yanyina nde Poli falan tima **dunuja kuntigi** paxine nan ma e nun Setana yinnan naxanye na kuntigine paxine senben binla ra. † **2:9: 2.9** A mato Esayi 64.3 kui.

nafaxi, alogo Ala seen naxanye birin fixi en ma, en xa ne kolon.

¹³ Nxu na feene nan falama, naxanye mi findixi muxune fe kolonne xaranne ra, koni fɔ Alaa Nii Sarijanxina xaranna. Nxu Alaa Niina feene yebama na kanna nan xa, na niin naxan yi.

¹⁴ Koni Alaa Nii Sarijanxin mi muxun naxan yi, na kanna mi Alaa Niina feene suxe mume. Daxuya feene nan ne ra a yee ra yi, a mi nɔe e famunye. Amasoto Alaa feene kolonma a Nii Sarijanxin nan xon.

¹⁵ Alaa Nii Sarijanxin muxun naxan boye yi, na kanna nɔe feene birin tagi rabe nen, koni muxu yo mi nɔe na kanna feene kolonje.

¹⁶ Amasoto, a sebexi Kitabuni, a naxa, “Nde nɔe Marigina miriyane kolonje alogo a xa a kawandi a yi a rakota?”* Koni en tan, Alaa Muxu Sugandixina miriyana en yi.

3

Alaa walikene fe

¹ Ngaxakedenne, n mi yi nɔe falan tiye e xa alo muxun naxanye koxoxi Alaa feene yi, koni alo dunuya muxune alo muxun naxanye dii jorɛyani Alaa Muxu Sugandixina feene yi.

² N bata xaranna fi e ma naxan luxi alo xijne igena, donse xoxen mi yi a ra, bayo e mi yi nɔe a rasuxe. Koni hali iki, e mi a nɔe singen.

³ Amasoto e mon luxi nen alo dunuya muxune. Bayo xoxolonyaan nun lantareyana e tagi. Na mi a yitaxi ba fa fala a dunuya muxune nan e tan na naxanye sigan tima alo adamadiin bonne?

⁴ E tan nde keden na a fala, a naxa, “N tan, Poli nan gbee n na,” boden yi a fala, a naxa, “N tan, Apolosi nan gbee n na,” adamadiyaan feene xa mi ne ra ba?

⁵ Nde Apolosi ra? Nde Poli ra? Alaa walikene nan tun nxu tan na, naxanye e malixi e denkeleya. Birin a wanla rakamalima nen Marigin naxan soxi a yii.

⁶ N sansiin si nen, Apolosi nan yi a ige sama, koni Ala nan a rasabati.

⁷ Na kiini, sese mi sansiin si muxun nun a ige sa muxun na fɔ Ala naxan a rasabatima.

⁸ Sansiin si muxun nun a ige sa muxun birin lan, Ala ne keden kedenna birin saranma nen lan e wanla yaten ma.

⁹ Amasoto nxu findixi walikene nan na, naxanye nun Ala walima. E tan findixi Alaa xeen nan na, xanam, Alaa banxina.

¹⁰ Ala bata a ragidi n ma a hinanni, n yi wali a xa alo banxi tiin naxan fatan, n yi banxin beten sa. Iki, muxu gbete bata

banxin ti na fari. Koni fɔ birin xa a liga a yeren ma na banxin ti feni.

¹¹ Amasoto banxi tiin mi nɔe banxi beten saxin maxete, bayo a bata yelin beten se. Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan a beten saxin na.

¹² Koni, xa muxu yo banxin ti na beten saxin fari, a xema banxin ti, hanma gbeti daxina, hanma bɔxɔ bun nafunle, hanma wudina, hanma sekena,

¹³ birin wali xonna makenenma nen Yesu Fa Loxoni. Amasoto teen nan fama, na yi muxun birin wali funfun mayita, xa a fan, xa a mi fan.

¹⁴ Xa muxun wanla nde ke teen mi naxan halage, na kanna na saranna sotoma nen.

¹⁵ Koni xa muxun wali xonna gan, a bata bono na yi. A yeteen kisima nen, koni a luma nen alo muxun na dangu teen xun ma.

¹⁶ E mi a kolon ba, fa fala a e findixi Ala Batu Banxin nan na, Alaa Nii Sarijanxin dɔxodena?

¹⁷ Nanara, xa muxu yo Ala Batu Banxin kala, Ala na kanna halagima nen. Amasoto Ala Batu Banxin sarijan, e tan yeteen nan Ala Batu Banxin na.

¹⁸ Nanara, muxu yo nama a yete mayenden. Xa muxuna nde e tagi naxan a mirima fa fala a fe kolonna nan a tan na dunuya muxune yee ra yi, a yi lan nen, na kanna xa a yete yate xaxilitaren na, alogo a xa findi fe kolonna yatin na.

¹⁹ Amasoto dunuya fe kolonna findixi daxuya nan na Ala yee ra yi, alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, “Ala xaxilimane suxuma e yetena kotene nan xon.”*

²⁰ A mon naxa yire gbete yi, “Margin fe kolonne miriyane kolon fe fuune nan na.”†

²¹ Nanara, muxu yo nama a kanba adamadiine yi sɔnon! Amasoto e tan nan gbee itoe birin na:

²² Poli yo, Apolosi yo, Piyeri yo, dunuya ito yo, siimayana hanma faxana, waxatini ito hanma naxan fama, e gbeen nan e birin na,

²³ koni Alaa Muxu Sugandixin nan fan gbee e tan na, Ala nan fan gbee Yesu ra.

4

Yesu a xerane

¹ Na kui, muxune xa nxu yate Alaa Muxu Sugandixina walikene nan na, Alaa wundo feene taxuxi naxanye ra.

² Nba, tinxinna nan maxodinx walikene ma.

³ Na mi fefe ra n tan xa, xa e tan n yalagi hanma adamadiine kiti sadena nde. N tan yeteen mi nɔe n yete yalage,

* 2:16: 2.16 Esayi 40.13

* 3:19: 3.19 A mato Yuba 5.13 kui.

† 3:20: 3.20 Yaburin 94.11

⁴ bayo n xaxinla mi n yalagixi. Koni na mi a ligé a n tinxin, bayo Marigin nan n makitima.

⁵ Nanara, ε nama kitin sa benun a waxati saxin xa a li, benun Marigin xa fa, naxan dimin fe luxunxine raminima kenenni, a yi bɔɔɛ yi feene makenen. Nayi, birin a binyen sote Ala yii.

⁶ Ngaxakedenne, n na feene birin falaxi n yete nun Apolosi ma ε tan nan ma fe ra alogo nxɔ misaala xa sandani ito bunna yita ε ra fa fala “E nama dangu fe sebexine ra.” E yi waso ayi, ε muxune rafisa e bode xa.

⁷ Nanse i tan danguxi bodene ra? Nanse i yii, naxan mi soxi i yii? Xa a soxi i yii nen, nanfera i fa i yete matɔxoma alo i tan yeteen nan a sɔtɔxi?

⁸ E bata wasa sinma! E bata findi nafulu kanne ra sinma! E bata findi mangane ra, hali nxu tan mi naxan sɔtɔxi. A yi rafanɲe n ma ε xa findi mangane ra yati alogo nxu fan xa findi a ra ε xɔn.

⁹ Amasɔtɔ n yengi yi a ma fa fala Ala bata nxu tan xerane lu xanbin na alo muxu suxin naxanye yalagixi e xa faxa yamaan yete ramaxa seen na, nxu to bata findi mato seen na dunɲa muxune birin yetagi e nun malekane.

¹⁰ Daxun nan nxu tan na Alaa Muxu Sugandixina fe ra. Koni xaxilimaan nan ε tan na Alaa Muxu Sugandixini. Senbe mi nxu tan na, koni ε tan, senbena ε tan na. E tan binyaxi, koni nxu tan yarabixi.

¹¹ Kamena nxu suxuma han iki yeteni e nun min xɔnla nun marabenna. Nxu ɲaxankataxi, sigatiin nan fa nxu ra.

¹² Nxu taganma wale nxu yiine ra. E na nxu danga, nxu duba e xa. E na nxu besenɔɲa, nxu limaniya.

¹³ E na nxu mafala, nxu tan yi e rali-maniya. Nxu bata findi dunɲa ɲama bɔxɔn daxin na alo se xɔsiline han iki.

¹⁴ N mi ito sebexi ε ma alogo n xa ε rayagi, koni alogo n xa ε rakolon alo n xanunten diine.

¹⁵ Amasɔtɔ hali karamɔxɔ wuli fu yi tixi ε yete ra nun naxanye ε xaranma Alaa Muxu Sugandixina fe ma, fafe keden peen nan ε xa. Amasɔtɔ n bata findi ε fafe ra Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe yi, n Yesu a fe Xibaru ɲanin nali ε ma.

¹⁶ Nanara, n na ε mafanma, ε xa n naliga.

¹⁷ N Timote rasigama ε ma na nan ma. N nafan diin nan a tan na e nun tɔgɔndiya muxuna Marigina fe yi. A n ma kirane rabirama ε ma nen Alaa Muxu Sugandixin

Yesu yi, n denkeleya yamane birin xaranma naxanye ma yiren birin yi.

¹⁸ E tan ndee ε yete yigboma, a n mi fa fama ε fama sɔnɔn.

¹⁹ Koni xa Marigin tin, n fama nen ε fama iki sa. Nayi, n fama nen na muxu wasoxine senben kolondeni, hali e falan gbansanna mi a ra.

²⁰ Amasɔtɔ falan xa mi Alaa Mangayaan na, fo senbena.

²¹ Nanse rafan ε ma? N xa fa bosaan na ε yete ra? Hanma xanuntenyaan nun limaniyana?

5

Yalunyana fe

¹ Nba, e a falama fa fala a muxuna ndee yanga suxuni ε tagi. Na yanga suxu kiin ɲaxu kati, hali denkeleyatarene mi na ɲɔxɔnna ligama. Muxuna nde bata a nga xuri tongo.

² Hali na, ε mɔn ε wasoma! A yi lan nun, ε xa sunu na ma, muxun naxan na fe sifan ligaxi, ε yi na ba ε tagi.

³ Hali n gbindin mi ε fama koni n xaxili ε xɔn. Muxun naxan bata na fe sifan liga, n bata yelin na kanna yalage alo n nama yi ε fama.

⁴ E na ε malan Marigi Yesu xinli, n fan xaxili ε xɔn ma, Marigi Yesu senben fan ε xɔn ma,

⁵ na waxatini, ε na kanna kedi ε tagi, a lu Setana yii, alogo a fati benden nafen feene xa kala, a niin yi kisi Marigin Fa Lɔxɔni.

⁶ E yete matɔxɔn mi fan mum! E mi a kolon ba, fa fala a “Buru rate sena” ndedi nan buru ɲun birin natema?”

⁷ Nayi, ε yete rasarijan! E haken ba ε tagi naxan luxi ε yete alo buru rate se fonna buru xunni. E lu alo buru nenen naxan mi basanxi se gbete ra. Amasɔtɔ Alaa Muxu Sugandixin bata faxe en xa alo Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn† saraxa yeteena.‡

⁸ Nayi, en xa na sanla raba a kiini. En nama a liga buru rate se fonna ra naxan luxi alo maraɲaxun nun fe ɲaxina. Koni en xa a liga alo buru rate seen mi basanxi burun naxan na, sarijanna nun ɲɔndini.§

⁹ N na a sebe nen ε ma n ma kedindin kui, a ε nama e nun yanga suxune malan.

¹⁰ Koni n mi a falaxi dunɲa ito muxune xan ma fe ra, naxanye yanga suxuni, hanma milantenne hanma kansun tiine hanma suxure batune. Xa a yi na kiin nun, fo ε mini dunɲa yi feu!

* **5:6: 5.6buru rate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. † **5:7: 5.7Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Nabi Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxe kɔe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui. ‡ **5:7: 5.7** A mato Xɔrɔyaan 13.7 nun 12.21 kui. § **5:8: 5.8** A mato Xɔrɔyaan 12.15-20 nun Sariyane 16.3 kui.

¹¹ Iki, n na a sebema ε ma fa fala, muxun naxanye bata e yete findi denkeleya muxune ra, koni e lu yanga suxuni, hanma milantenya, hanma suxure batuna, hanma nafiyyana, hanma dolo minna hanma kansun tina. Hali ε nun ne nama ε yii malan donse dondeni.

¹² Anu, n tan ma wali mi a ra, n yi denkeleyatarene makiti. Koni ε tan xa mi lan ε yi denkeleya yamaan muxune makiti ba?

¹³ Ala nan denkeleyatarene kitine bolonma. A sebexi Kitabuni, a naxa, “E xa muxu jaxin kedi ε tagi.”*

6

Kitina ngaxakedenmane tagi

¹ Xa yengen muxu firinna tagi denkeleya yamani, nanfera ε tinba na kitin xa sa tinxintarene tagi, benun a xa sa yama sarijanxin tagi?

² E mi a kolon ba, fa fala yama sarijanxin dunujaa kitin sama nen? Nba, xa ε dunuja kitine sama nen, nanfera ε mi nœ fe xuridine kitin se?

³ E mi a kolon ba fa fala a en tan nan malekane makitima? En fa taganyε dunuja ito feene ma nayi ba?

⁴ Nba, xa yengene ε tagi dunuja feene ma, ε muxune dœxε kitisane ra nayi naxanye mi binyaxi denkeleya yamaan tagi ba?

⁵ N na ε yagi feen nan falama nayi. Na bunna neen ba, fa fala fe kolon yo mi ε tagi naxan nœ denkeleya muxu firinna tagi kitin se?

⁶ Koni denkeleya muxuna nde bata a ngaxakedenma nde xili kitini denkeleyatarene konni denkeleyatarene yεε xori!

⁷ Xa kitine ε tagi, bœnœn nan na ra. Benun na xa liga, a mi yi lan ba, ε xa tin tinxintareyaan yi liga ε ra nayi? Nayi, ε mi yi lan ba, ε tin kansunna ma?

⁸ Koni ε tan yeteen nan tinxintareyaan ligama, ε yi ε ngaxakedenmane yii seene kansun.

⁹ E mi a kolon ba fa fala tinxintarene mi keen sœtoma Alaa Mangayani? E nama ε yete mayenden. Yanga suxune hanma suxure batune hanma yalundene hanma xemen naxanye kafuma e bode ma,

¹⁰ hanma mupadene hanma milantenne hanma dolo minne, hanma naffigne, hanma kansun tiine, ne sese mi keen sœtoma Alaa Mangayani.

¹¹ E tan ndee yi na kii nin nun, koni ε yulubine bata xafari, ε rasarijan, ε yi findi muxu tinxinxine ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli a Nii Sarijanxin barakani.

E Ala binya ε fati bendeni

¹² E a falama nen, ε naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni tœnœ mi feen birin na. E naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni n tan mi tinjε luyε sese a konyiya bun.

¹³ E mœn a falama, ε naxa, “Kuiin nan gbee donseen na, donseen nan fan gbee kuiin na.” Koni Ala e firinna birin halagima nen. Muxun fati benden mi rafalaxi yanga suxun xan xili yi bayo Marigin nan gbee fati benden na, e nun Marigin fan fati benden nan xa.

¹⁴ Ala bata Marigin nakeli sayani, a en tan fan nakelima nen a senbeni.

¹⁵ E mi a kolon ba fa fala a ε fati benden findixi Alaa Muxu Sugandixin fati benden yirena nde nan na? Nayi, n lan n xa Marigin fati benden din yalunden fatin na ba? En-en de!

¹⁶ E mi a kolon ba fa fala xemen naxan nun jaxalan yalunden kafuma, a ne bata findi fati bende kedenna ra? Na ma, a sebexi Kitabuni: Ne firinna bata findi fati bende kedenna ra.*

¹⁷ Koni naxan a yete tugunma Marigin na, na nun Marigin findima nen kedenna ra.

¹⁸ E gi yanga suxun bun. Muxun yulubi gbœten naxanye ligama ne mi a fati bendeni, koni muxun naxan yangan suxuma na yulubin ligama a yete fati benden nan xili ma.

¹⁹ E mi a kolon ba fa fala Alaa Nii Sarijanxin Batu Banxin nan ε fati benden na, Niin naxan ε yi, Ala naxan fixi ε ma? E gbee mi ε fati benden na.

²⁰ Amasœtœ a ε xunbaxi sare xœdœxen nan na. Nayi, ε Ala binya ε fati bendeni.

7

Futu feen maxœdinna

¹ E naxan falaxi ε kœdin kui, en fa na ma fa fala xa a lan xemen nama jaxanla tongo.

² Anu, yanga suxun to bata gbo ayi, a lan xemen birin xa jaxalan keden futu a yete xa. Xemen birin ma jaxalan xa lu a yii, jaxanla birin ma xeme yi lu a yii.

³ Xemen lan a xa naxan liga a jaxanla xa, a xa na liga a xa. Jaxanla fan na kii nin a xemen xa.

⁴ Jaxanla sago mi a yete fati bendeni fœ a xemena. Na kiini, xemen fan sago mi a yete fati bendeni fœ a jaxanla.

⁵ E nama tondi ε bode ra fœ xa ε firinna bata waxatina nde sa lan na fe ma alogo ε xa lu Ala maxande. Na xanbi ra, ε mœn yi lu ε bode ra alogo Setana nama ε ratantan ε yete suxutareyaan xœn.

⁶ N tinxi naxan ma n na nan falama na ra. A mi findixi yamarin xan na.

⁷ N yi wama nen, birin xa findi jaxalan dœxœtaren na alo n tan, koni birin nun a

* 5:13. 5:13 Sariyane 17.7 * 6:16. 6:16 Dunuja Fœlon 2.24

kiseen na a ra Ala xon. Nde na ito soto, nde fan yi nde gbete soto.

⁸ Nba, naxanye mi futun bun e nun kaja gilene, n ni ito nan falama ne fe yi. A lan e xa lu e danna alo n tan.

⁹ Koni xa e mi nœ e yete suxe, a lan nen e xa lu futun bun, amasoto na fisa benun e xa lu kunfa gbeeni.

¹⁰ Nba, naxanye futun bun, n yamarini ito fima ne nan ma fe ra. N tan mi a ra fo Marigina. Naxanla nama a me a xemen na.

¹¹ Xa a me a xemen na, a nama dɔxo xeme gbete xon. Xanam, e nun a xemen tagin xa yiton. Xemen fan nama a jaxanla rame.

¹² N ni ito nan falama muxun bonne xa. N tan nan a falama, Marigina falan mi a ra. Xa jaxalan denkeleyatarena nde xeme denkeleyaxina nde yii, xa jaxanla tin a e xa lu e bode ra, a mi lan xemen yi a me a ra.

¹³ Xa jaxalan denkeleyaxina nde dɔxi xeme denkeleyatarena nde xon, xa xemen tin a e xa lu e bode ra, a mi lan jaxanla yi a me a ra.

¹⁴ Amasoto xeme denkeleyataren bata rasarijan a jaxanla xon. Na kiini jaxalan denkeleyataren fan bata rasarijan a xeme denkeleyaxin xon. Xa na mi yi a ra nun, e diine yi findima nen muxu sarijantarene ra, anu jondin naxan na e rasarijanxi.

¹⁵ Koni xa denkeleyataren waxi a me feni a xemen na hanma a jaxanla ra, a lu a xa siga. Denkeleya muxun mi fa xidixi nayi a na findi xemen na hanma jaxanla. Amasoto Ala en xilixi boje xunbenla nin.

¹⁶ Amasoto i tan jaxanla, i a kolonma di, xa i nœ i ya xemen nakise? I tan xemena, i a kolonma di, xa i nœ i ya jaxanla rakise?

Birin xa lu Ala fe ragidixini

¹⁷ Ba na ra, birin xa lu a kiini alo Marigina a ragidixi a ma kii naxan yi Ala a xili waxatin naxan yi. N yamarini ito nan soxi denkeleya yamane birin yii.

¹⁸ Alo misaali itoe: Xa xemena nde yi banxulanxi Ala a xili waxatin naxan yi, a nama a banxulanya luxun. Koni xa nde gbete mi yi banxulanxi benun Ala xa a xili, a nama tin sonon, a xa banxulan.

¹⁹ Amasoto xa i banxulanxi, xa i mi banxulanxi, fefe mi na ra fo i xa Alaa yamarine nan suxu.

²⁰ Birin xa lu a kiini alo a yi kii naxan yi benun Ala xa a xili.

²¹ Ala i xili waxatin naxan yi, xa konyin nan yi i tan na, i nama xamin na ra. Koni xa i nœ feren sote i xoroya, na liga.

²² Amasoto Marigin bata konyin naxan xili, Marigina xoron nan na ra. Ala bata xoron naxan xili, na fan bata findi a Muxu Sugandixina konyin na.

²³ Ala e saraxi sare xodexen nan na. E nama findi adamadiine konyine ra.

²⁴ Ngaxakedenne, e keden kedenna birin xa lu e kiini Ala yetagi alo e yi kii naxan yi benun Ala xa e xili.

Muxun naxanye mi futun bun e nun kaja gilene fe

²⁵ Muxun naxanye mi futun bun, e naxan sebei ne fe ra, en fa na ma. Marigina yamarin xa mi ito ra, koni Ala to bata n findi tinxin muxun na a kininkininni, n na n ma miriyaan nan falama.

²⁶ Toro waxatini ito yi, a lan nen muxun xa lu alo a kii naxan yi.

²⁷ Xa jaxanla i yii, i nama kata fa fala i xa a bejin. Xa jaxalantare kanna nan i ra, i nama jaxanla fen.

²⁸ Koni xa i futun ti, yulubin mi na ra. Xa sungutunna dɔxo xeme taa ra, yulubin mi na ra. Koni naxanye futun tixi, ne toro wuyaxi soto ma nen e dunuya yi gidini, n waxi n xa ne masiga e ra.

²⁹ Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra. Waxatin mi fa xunkuya sonon. Folo iki ma, jaxalan kanne xa lu alo jaxalan mi e yii.

³⁰ Muxun naxanye wugama, e xa liga alo e mi yi wugama. Muxun naxanye sewaxi, e xa liga alo e mi yi sewaxi. Naxanye bata saren so, ne xa liga alo e mi se ramarama.

³¹ Muxun naxanye dunuya seene rawalima, e xa liga alo e mi ton soto ma e yi. Amasoto dunuya ito danguma nen.

³² Nba, a xoli n ma nen e xa xoroya xaminna birin ma. Jaxalantare kanna a joxo luma Marigina wanla nan tun xon alogo a xa Marigin nan kenon.

³³ Koni jaxalan kanna a joxo luma dunuya feene nan xon alogo a xa a jaxanla kenon.

³⁴ Nayi, a feene yitaxunxin na a ra. Naxanla naxan fan mi futuxi hanma sungutunna, ne joxo luma Marigina wanle nan tun xon alogo e xa findi Ala gbeen na fati benden nun niini. Koni jaxanla xeme kanna, na a joxo luma dunuya feene nan xon, alogo a xa a xemen kenon.

³⁵ N na falama e xa e mali feen nan na. N mi kataxi, n xa e raxolo. Koni n waxi a xon ma nen e xa lu fe fajine nan fari naxanye lanxi, alogo e xa lu biraxi Marigin nan tun foxo ra.

³⁶ Xa banxulanla bata jaxanla masuxu, a yi a miri a a sungutunna toroma nen, xa a fa fori, a mi a dɔxo. Xa a waxi a dɔxo feni, nayi a xa a waxon feen liga, a mi yulubi ligaxi na yi.

³⁷ Koni xa xemena a ragidi a bojeni, karan mi naxan na, a a nama sungutunna dɔxo, a mon nœ e yete suxe, fe fajin nan na fan na.

³⁸Na ma, naxan bata a gbeen futu, na bata fe fajin liga, koni naxan mi a gbeen futuxi, na bata fe fajin liga dangi bonna ra.

³⁹Naxanla xa dɔxɔ a xɛmɛn xɔn han a xɛmɛn yi faxa. Koni xa a xɛmɛn faxa, a bata xɔɔya nayi, a naɛ dɔxɛ nɛn gbɛtɛ xɔn ma naxan nafa a ma. Koni a xa findi Marigin gbeen nan na.

⁴⁰Koni n ma miriyani, sɛwana a xa, xa a lu a kiini. N laxi a ra mɔn, fa fala Alaa Niina n fan yi.

8

Suben naxan nalixi suxuren ma

¹Ɛ naxan sebɛxi subena fe yi naxan bata rali suxurene ma, en fa na ma. Fe kolonna en birin yi. Fe kolonna muxun findima wasoden nan na, koni xanuntenyaan maliin nan tima.

²Muxun naxan a mirima fa fala a fe kolon, na mi fe kolon alo a lan a xa a kolon kii naxan yi.

³Koni muxun naxan bata Ala xanu, Ala na kanna kolon.

⁴Nanara, donseen naxan bata rali suxurene ma, en fa na nan ma fe falama. En na a kolon fa fala suxuren mi findixi sese ra dunuya yi. Ala keden peen na a ra.

⁵Hali batu se wuyaxi to bɔxɔ xɔnna nun kore xɔnna fari, muxun naxanye ma a “alane,” hali “ala” wuyaxi nun “marigi” wuyaxi yi na nun,

⁶koni en tan mabinni, Ala keden peen na a ra. A tan nan en fafe ra naxan seen birin daxi. En na en ma dunuya yi gidin ligama a tan nan xa. Marigi keden peen na a ra, Yesu Alaa Muxu Sugandixina. Seen birin daxi a tan nan baraka yi. En na en ma dunuya yi gidin ligama a tan nan baraka yi.

⁷Koni muxun birin mi ito kolon. Muxuna ndee bata dari suxure kii feene ra. Hali iki, e nema donse sifani ito donɛ, e yengi luma a xɔn ma nɛn a e suxuren kiseen nan donma. E xaxili kobin fan e yalagima, a e xɔsi.

⁸Koni donseen mi en masoma Ala ra. Xa en na a don, en mi bɔnɔma sese yi. Xa en mi a don, en mɔn mi tɔnɔ yo sɔtɔma.

⁹Koni hali feene liga feen xɔɔyaan to ɛ yi, ɛ a liga ɛ yeren ma, ɛ nama na muxune bira yulubini naxanye munma sɛnbɛ sɔtɔ denkeleyani.

¹⁰Amasɔtɔ muxun naxan sɛnbɛ mi gbo denkeleyani feni ito yi naxan xaxinla kobi, xa na i tan fekolonna li i dɛge suxure banxini, na mi na fan nawɛkilɛ a fan yi suxure kii donseen don ba?

¹¹Nba, na muxun naxan munma sɛnbɛ sɔtɔ denkeleyani, Alaa Muxu Sugandixin faxaxi naxan xa, na halagima nɛn i tan fekolonna xɔn ma na yi.

¹²Nba, ɛ na haken liga i ngaxakedenna ra na kiini, i yi a xaxili kobin natantan, i mɔn yulubin ligama Alaa Muxu Sugandixin na na haken nan xɔn.

¹³Nanara, xa donsena a ligɛ ngaxakedenna yi bira yulubini, n tan fan mi fa na suben donɛ sɔnɔn mume, alogo n nama a bira yulubini!

9

Feen naxanye lan xerane ma

¹Xɔɔ mi n tan na ba? Xɛra mi n tan na ba? N tan mi en Marigi Yesu toxi ba? N wali xɔnna xa mi ɛ tan na Marigini ba?

²Hali bonne mi n kolon xeraan na, koni fɔ ɛ tan xa a kolon nɛn! Bayo ɛ tan to bata denkeleya, na findixi n ma xɛrayaan taxamasenna nan na Marigini.

³N na n xɔnbama falani itoe ra n tɔnɛge muxune nan xa.

⁴N naxa, nxu mi daxa nxu xa nxu dɛge nxu yi nxu min?

⁵Nxu mi daxa, nxu fan yi denkeleya jaxanla nde futu ba, a yi siga nxu fɔxɔ ra sigatini alo xeraan bonne nun Marigin xunyɛne nun Piyɛri a ligan kii naxan yi?

⁶Nxu nun Baranabasi nan tun daxa ba, nxu wali donse feen na?

⁷Sofaan mundun a yetɛ goronna tongɛ a sofa wanli? Nde wudin siye, a mi a bogine don? Nde xuruseene rabɛ a mi e nɔnɔn min?

⁸N ma falani ito findixi adamadiine miriyaan gbansanna nan na ba? Sariya Kitabun fan mi na fe kedenna xan falaxi ba?

⁹Amasɔtɔ, a sebɛxi Musaa Sariya Kitabun kui, a naxa, “I na jingen ti malo bodonna ra, i nama a dɛɛn xidi.”* Ala a jɔxɔ luxi jingene nan gbansan xɔn ma ba?

¹⁰A mi ito falaxi en tan xan ma fe ra ba? Di, ito sebɛxi en tan nan ma fe ra yati. Xɛɛ biin nɛɛn xɛɛn bima, malo xaban nɛɛn maala xabama, e yigi saxi se xabaxine yitaxunna nan ma.

¹¹Nxu tan to bata sansiin woli ɛ tagi naxan findixi Alaa feene ra, xa nxu fati benden mali seen sɔtɔ ɛ yii, na jaxu ba?

¹²Xa a daxa ɛ xa bonne mali seni itoe ra, a mi daxa nxu tan xa dangi ne ra ba? Anu, nxu tan mi sariyani ito rawalixi. A makuya na ra. Nxu bata dija feen birin ma alogo sese nama Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin madigan.

¹³Ɛ mi a kolon ba, fa fala a muxun naxan walima Ala Batu Banxini, na a donseen sɔtɔma Ala Batu Banxin nin? Naxanye saraxane bama, ne e gbeen sɔtɔma saraxan nin.

* 9:9: 9.9 Sariyane 25.4 † 9:14: 9.14 A mato Matiyu 10.10 nun Luka 10.7 kui.

¹⁴ Marigina en yamarixi na kii nin fa fala naxan Yesu a fe Xibaru Fajin nalima, na xa a balon soto na xon ma.[†]

¹⁵ Koni n tan mi sariyani ito sese rawalixi. N mən mi ito seḅexi ε ma ε xandi feen xan ma iki. A rafanɲe n ma n xa faxa benun n kanba xunni ito xa ba n yii.

¹⁶ Anu, n na Yesu a fe Xibaru Fajin nali, na mi finde kanba xunna ra n xa bayo Ala bata na goronna dɔxo n xun ma. Gbalona n tan xa, xa n mi Xibaru Fajin nali!

¹⁷ Xa n yi wanli ito kema n ɲenige fajin nin, n yi saranna soto ma nən, koni bayo n karahanxi nən, n goronna nan tun bama n ma.

¹⁸ N saranna nanse ra na yi? Na ni ito ra: n xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali hali n sare mi fi alogo n nama na sariyan nawali n yi seen soto Xibaru Fajin xon.

¹⁹ Xorɔn nan n tan na, muxu yo a konyi mi n tan na koni n bata n yete findi muxun birin ma konyin na alogo n xa muxu wuyaxi soto n nɔe naxan na.

²⁰ N nɛma Yahudiyane tagi, n na n yete lu alo Yahudiyane alogo n xa e masoto. Naxanye sariyan bun ma, n nɛma ne tagi, n yi n yete lu alo n sariyan nan bun ma alogo n xa ne masoto, hali n to mi sariyan bun ma.

²¹ Naxanye mi sariyan sotoxi, n yi n yete lu ne ye alo e tan, naxanye mi sariyan kolon alogo n xa ne masoto hali n to mi xorayaxi Alaa sariyan ma amasoto n fa Alaa Muxu Sugandixina sariyan nan bun.

²² Muxun naxanye munna senben soto denkeleyani, n yi lu ne tagi alo naxan senben xurun denkeleyani, alogo n xa e masoto. N bata n yete findi muxun sifan birin na muxun birin xa alogo n xa ndee rakisi kiin birin yi.

²³ N ni ito birin ligama Alaa falan Xibaru Fajin nan ma fe ra alogo n fan xa n gbeen soto a yi.

²⁴ E mi a kolon ba fa fala naxanye e malanma e gideni xatayoxoya giini alogo xulunden xa to, a e birin e gima nən koni keden nan għansan yɛerati kontonna soto ma. Nayi, ε gi alogo ε xa kontonna soto.

²⁵ Muxun naxan katama a boden lu feni fe sifani itoe yi fo na kanna xa a yixodɔxo, a a yiton yete suxuni. A na ligama nən alogo nɔ soton taxamasenna xa so a xunna naxan mi buma. Koni en tan a ligama nən alogo mangaya taxamasenna xa so en xun na naxan luma habadan.

²⁶ Nanara, n mi n gima n xunna yi. N mi yenge soma alo muxun naxan a yiin wolima foyeni tun.

²⁷ A makuya na ra. N na n fatin suxuma a xodexen nan na alo konyina, alogo n na kawandin ba bonne xa, n tan yeteɛn nama fula a tonon na.

10

Suxure feen maxadina

¹ Ngaxakedenne, n waxi a xon ma ε xa a kolon fa fala en benbane bira nən Musa fɔxo ra kundaan bun han e birin yi baani gidi.*

² A yi luxi alo e rafu nən e tubi xinla ma Musa xon kundaan nun baa igeni.

³ E birin yi na niin donse kedenna don,

⁴ e yi na siimaya ige kedenna min, bayo e igen min nən keli Alaa gemeni gemen naxan findixi a Muxu Sugandixin na naxan yi biraxi e fɔxo ra.[†]

⁵ Koni hali na, e wuyaxi mi Ala kenɛn, e binbine yi lu burunna ra.[‡]

⁶ Nba, misaala nan ne birin na en tan xa alogo en nama en miri fe ɲaxin ma alo ne a liga kii naxan yi.

⁷ En nama suxuren batu alo na ndee a liga kii naxan yi. Bayo a seḅexi Kitabuni, a naxa, “Yamaan yi dɔxo e dɛgedeni e nun e mindeni, e lu kele, e sabaan so.”§

⁸ En nama yangan suxu alo na ndee a liga kii naxan yi, e muxu wuli mɔxoɲen nun saxan yi faxa soge kedenni.*

⁹ En nama Alaa Muxu Sugandixin mato bunbani alo na ndee a liga kii naxan yi, sayine yi e faxa.

¹⁰ E nama ε mawuga alo na ndee a liga kii naxan yi, Ala yi Halagi Tiin nafa, a yi e faxa.

¹¹ Feni itoe birin liga nən e ra, e findi misaale ra, e yi seḅe en nakolon seen na, waxati rapanna bata a li en tan naxanye ma.

¹² Nayi, naxan a a miri fa fala a a tixi ki fajani, na xa a liga a yeren ma alogo a nama bira.

¹³ E ratantan feen naxanye bata ε soto, ne darixi adamadiine liye nən. Koni bayo Ala tinxin, a mi tinɲe tantan feen xa ε soto dangu e senben yaten na. Na ma, tantan feen nɛma ε fɔxo ra, Ala yi na yi mini ferɛn fi ε ma, alogo ε xa lu tinxinni.

¹⁴ Nanara, n xanuntenne, ε ε gi suxure batun bun.

¹⁵ N falan tima ε xa alo xaxilimane, ε yeteɛn xa n ma falan mato.

¹⁶ En na barikan bira Ala xa Marigina igelengenna xon, en yi en min, na mi en nun Alaa Muxu Sugandixin wunla malanma ba? En burun naxan donma na waxatini, na mi en nun Marigin fati benden malanma ba?[†]

¹⁷ Buru xun keden to a ra, en birin bata malan en lu alo fati bendɛ keden peena, hali

* **10:1: 10.1** A mato Xorɔyaan 13.21-22 nun 14.22-29 kui.

nun Yatene 20.8-11 kui. ‡ **10:5: 10.5** A mato Yatene 14.16 nun 14.23 nun 14.29-30 kui. § **10:7: 10.7** Xorɔyaan 32.6

* **10:8: 10.8** A mato Yatene 25.1-9 kui. † **10:16: 10.16** Marigina ximenna nan ito ra. A mato Luka 22.19 nun Korēnti Singen 11.23-26 kui.

en to wuya, bayo en birin nde sɔtɔma na buru kedenna nin.

¹⁸ E Isirayila kaane mato, naxanye saraxa subene donma, lanna mi ne nun saraxa ganden tagi ba?

¹⁹ N waxi nanse fala fe yi nayi? Suxure kiin findixi senbena nde ra ba hanma suxuren findixi se kenden nan na ba?

²⁰ Na mi a ra, koni suxure batune saraxan naxanye bama, e ne ralima Setana malekane nan ma, Alaa fe mi na ra feu! Anu, n mi waxi lanna xa lu e nun yinnane tagi.

²¹ E mi nɔe e minɲe Marigina igelengenna ra, e mon yi e min suxurene igelengenna ra. E mi nɔe Marigina ximenna donɲe e nun jinanne don seene.

²² En waxi Marigina xɔxɔlbɔnna nan nakeli fe yi ba? En senben gbo a xa ba?

²³ E naxa, “Feen birin daxa nxu tan xa.” Koni tɔnɔ mi feen birin yi. E naxa, “Feen birin daxa nxu tan xa,” koni feen birin xa mi en malima.

²⁴ Muxu yo nama herin fen a yete xa tun, fɔ muxu gbeteɣe fan xa.

²⁵ Seen naxan birin sarama lɔxɔ tideni, e na don. E nama maxɔdinna ti xa e gelen mi a ra.

²⁶ Bayo Kitabun naxa, a Marigin nan gbee bɔxɔn nun ayi seene birin na.[‡]

²⁷ Xa denkeleyatarena nde e xili donse dondeni, xa siga xɔnla e ma, a na donseen naxan so e yii, e na don. E nama maxɔdinna ti xa e gelen mi a ra.

²⁸ Koni xa muxuna nde a fala e xa, a naxa, “Donseni ito bata rali suxuren ma,” nayi, e nama na donseen don masɔtɔ na muxuna fe ra naxan e rakolonxi lan xaxinla yaten ma.

²⁹ E tan xaxinla yaten mi a ra koni fɔ bonna xaxinla. Anu, nanfera n tan ma xɔrɔyaan finde yalagin na muxu gbete xaxinli?

³⁰ Xa n barikan bira Ala xa n ma donsena fe ra, nanfera muxuna nde n nayelefuma lan na donsena fe ma, n bata barikan bira Ala xa naxan ma fe ra?

³¹ Na kui, xa e donseen donma hanma e e minma, e nɛma fefe lige, e a liga Alaa binyena fe ra.

³² E kewanle nama Yahudiyane ratantan, hanma Girekine hanma Alaa denkeleya yamana,

³³ alo n tan fan katama n xa muxun birin kenɛn kii naxan yi. N mi fe fajin fenma n yete xan tun xa, fɔ muxu wuyaxi xa alogo ne fan xa kisi.

11

Feen naxanye daxa sali waxatini

¹ E findi n naliga muxune ra, bayo n tan fan Alaa Muxu Sugandixin naligama.

² N bata e tantun, n ma fe to rabiraxi e ma feen birin yi, e nun e to n ma xaranne suxi alo n na a falaxi e xa kii naxan yi.

³ Koni, n waxi a xɔn ma e xa a kolon a Alaa Muxu Sugandixin nan xɛmɛne birin xun na. Xɛmen nan jaxanla xun na. Ala nan a Muxu Sugandixin xun na.

⁴ Nanara, xɛmen naxan Ala maxandima, hanma naxan nabiya falane tima yamaan tagi, xa kɔmɔtina a xun na, a bata a kuntigin nafɛya.

⁵ Jaxanla naxan Ala maxandima, hanma a nabiya falane tima yamaan tagi, a xunna magenla a ra, na a kuntigin nan nayagima. Na luxi nɛn alo a na a xunna gbanan.

⁶ Xa jaxanla mi a xunna maxidi, a mɔn lan nɛn a yi a xunna gbanan. Koni jaxanla xunna gbananxina, e nun a maxabaxina, na birin to mayagi nɛn, a lan nɛn nayi a yi a xunna maxidi.

⁷ Xɛmen tan mi lan a yi a xunna maxidi bayo a findixi Ala maligan nun a binyen nan na. Koni jaxanla nan a xɛmena binyen na.

⁸ Amasɔtɔ Ala mi xɛmen xan baxi jaxanli, koni jaxanla nan baxi xɛmeni.

⁹ Xɛmen mi daxi jaxanla fe ra, koni jaxanla nan daxi xɛmena fe ra.

¹⁰ Nanara, jaxanla xa a xunna maxidi a xɛmena senben taxamasenna ra e nun malekane fe ra.

¹¹ Koni Marigini, jaxanla mi fataxi xɛmen na, xɛmen fan mi fataxi jaxanla ra.

¹² Bayo alo jaxanla kelixi xɛmeni kii naxan yi, jaxanla fan xɛmen barixi na kii nin. Koni feen birin kelixi Ala nan ma.*

¹³ E tan yetɛn xa na feen makiti: Xa jaxanla lan a yi Ala maxandi a xunna mi maxidixi.

¹⁴ Nba, Adamadiin keɲaan mi e xarɔɲɛ ba, fa fala xa xɛmen xunseɣɛn kuya ayi, a yagima nɛn nayi?

¹⁵ Koni binyen nan na ra jaxanla xa xa a xunseɣɛn kuya ayi. Bayo a xunseɣɛn kuyan bata findi a maxidi seen na.

¹⁶ Koni xa muxu yo waxi a xɔn ma, a xa tandin ti feni ito ma, n naxan falama nayi, na ni ito ra. Namunni itoe nan nxu nun denkeleya yamaan birin yii nxu nɛma Ala batue waxatin naxan yi.

Marigina ximenna fe

Matyu 26.26-29 Maraka 14.22-25 Luka 22.14-20

¹⁷ N falan naxan tima e xa iki, n mi e tantunma na ra amasɔtɔ e malanna mi fe fajin ligama fɔ a jaxina.

[‡] 10:26; 10:26 A mato Yaburin 24.1 kui.

* 11:12; 11:7-12 A mato Dunupa Fɔlɔn 1.26-27 nun 2.18-23 kui.

¹⁸ Fe singena, e bata yi a fala n xa a ε na ε malan denkeleya yamaan kiin ma, mayitaxun feene ε tagi. N laxi na ra han yirena nde.

¹⁹ A fere mi na fa mayitaxunna nde xa lu ε tagi, alogo naxanye Ala kenēnxi, ne xa kolon.

²⁰ E na ε malan waxatin naxan yi, ε mi Marigina ximenna xan donma,

²¹ bayo ε nema ε degema, birin a mafurama nen a gbee donseen dondeni. Nanara, kamena ndee ma, koni ndee minxin na a ra.

²² Banxi mi ε yii ba, ε donseen donye denaxan yi, ε yi ε min? E Alaa denkeleya yamaan naxaxuma ba, ε to yiigelitōne biran lanbaranni? N nanse falama ε xa? N na ε tantunye nayi ba? Nayi, n mi ε tantunye mume!

²³ Amasoto Marigina n xaranxi naxan ma, n fan bata ε xaran na ma fa fala Marigi Yesu yanfaxi, a so yiini kōeen naxan na, a burun tongo nen.

²⁴ A barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a naxa, “N fati benden ni ito ra naxan fixi ε fe ra. E ito liga naxan n ma fe rabire ε ma.”

²⁵ E yelinxina ximenna donye, a yi igelengenna fan tongo, a naxa, “Layirin nenen naxan xidixi en tagi n wunla xon, na ni ito ra. E nema ito minye waxati yo yi, n ma fe xa rabira ε ma.”

²⁶ Amasoto ε nema buruni ito donye waxatin naxan yi, ε yi ε min igelengenni ito ra, ε Marigina saya feen nan nalima han a fa.

²⁷ Nanara, xa muxu yo Marigina a burun don, hanma a yi a min Marigina igelengenna ra daxatareyani, na kanna yulubin nan tongoma Marigin fati benden nun a wunla fe yi.

²⁸ Nanara, birin xa a yete korosi, a yi Marigina burun don, a yi a min Marigina igelengenna fan na na kiini.

²⁹ Amasoto naxan na burun don, a yi a min igelengenna ra, e nun Marigin fati benden mi lanxi e bode ma, a kitin nan xilima a yete ma na ra.

³⁰ Nanara, ε wuyaxi furama, senbe mi ε ra, ndee bata faxa.

³¹ Koni xa en na en yete rakorosi, en tangama nen Alaa kitin ma.

³² Koni Marigin na en kiti, a en maxuruma nen alogo en nun dunuɲa muxune nama yalagi en bode xon.

³³ Nanara, ngaxakedenne, ε na ε malan waxatin naxan yi ε degedeni, ε xa ε bode legeden.

³⁴ Xa kamena nde ma, a xa a dege a konni alogo ε malanna nama kitin xili ε ma. N na fa waxatin naxan yi, n fe gbete ye yebama nen.

12

Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe

¹ E naxan sebexi Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe ra, en fa na ma. Ngaxakedenne, n mi waxi ε xa lu fe kolontareyani.

² E a kolon fa fala ε yi denkeleyatareyani waxatin naxan yi, ε yi biraxi suxurene nan foxo ra e nun naxanye mi falan tima, ε lo ayi.

³ Nanara, n na a falama ε xa fa fala, naxan yo falan tima Alaa Nii Sarijanxin barakani, na mi nōe a fale, a naxa, “Yesu dangaxi.” Muxe mon mi nōe a fale, a naxa, “Marigin nan Yesu ra,” Alaa Nii Sarijanxin xanbi.

⁴ Alaa Nii Sarijanxi keden peen na a ra, koni a kiseen sifan wuya.

⁵ Marigi keden peen na a ra, koni muxune walima a xa kii wuyaxi.

⁶ Wanla sifan wuya, koni Ala kedenna nan ne birin nakamalima muxune birin yi.

⁷ Alaa Nii Sarijanxina fena ndee minima kenenni muxu keden kedenna birin xon alogo yamaan birin xa sabati.

⁸ Alaa Nii Sarijanxin muxuna nde kima xaxilimaya falan nan na. Na Nii Sarijanxi kedenna nan mon muxu gbete fan kima fe kolonna falan na.

⁹ Na Nii Sarijanxi kedenna nan mon muxu gbete kima denkeleyani. Na Nii Sarijanxi kedenna mon yi muxu gbete ki muxu rakendeya kiseni.

¹⁰ Muxu gbete yi ki kabanako fe liga senbeni, muxu gbete yi ki nabiya falane ra, gbete yi senbe naxine nun Ala senben tagi raba, gbete yi falan ti xui sifa gbete ye yi, gbete mon xui gbete ye madanguma.

¹¹ Koni a tan Alaa Nii Sarijanxin kedenna nan na birin ligama. A tan nan muxun birin kima alo a waxi a xon ma kii naxan yi.

Gbindi kedenna na a ra

¹² Nba, Alaa Muxu Sugandixin luxi nen alo gbindi kedenna koni yire wuyaxi a ma. Koni hali a yirene to wuya, gbindi kedenna nan a ra.

¹³ Amasoto en birin nafuxi igeni Alaa Nii Sarijanxin kedenna nan baraka yi, en so fati bende kedenni, Yahudiyane nun Girekine, konyine nun xorone, Ala bata a Nii Sarijanxin fi en birin ma.

¹⁴ Fati benden mi findixi yire kedenna xan na koni yire wuyaxi.

¹⁵ Xa sanna a fala, a naxa, “N tan mi fati bendeni, bayo n mi findixi yiin na,” na mi a be fatin na.

¹⁶ Xa tunla a fala, a naxa, “N tan mi fati bendeni, bayo n mi findixi yeen na,” na mi a be fatin na.

¹⁷ Xa fati benden birin yi findi yeen nan tun na, feen yi mema di nayi? Xa fati benden birin yi findi tunla nan tun na, seen xirin yi mema di nayi?

¹⁸ Koni Ala bata fati benden yirene birin yeba alo a waxi a xon ma kii naxan yi.

¹⁹ Xa a birin yi findi se keden peen na, fati benden yi luma minen?

²⁰ A kii naxan yi iki, fatin yire wuyaxi na koni fati bende kedenna na a ra.

²¹ Nanara, yeen mi nœ a fale yiin ma, a naxa, “N mako mi i ma.” Xunna mi a fale sanne ma, a naxa, “N mako mi ε ma.”

²² A makuya na ra. Hali senbe mi fati benden yiren naxanye ra, e tiden na.

²³ Hali fatin yiren naxanye mayagi dangu fatin yirene birin na, en ne maxidima binyeni ki fapi. Fatin yiren naxanye mi lan e to, en menne suturama bonne xa.

²⁴ Koni fati benden yiren naxanye mi mayagi, ne mako mi na ma. Ala yeten bata en fati benden yirene yeba, a binyen fi fati benden yirene ma a yi dasaxi naxanye ma, ²⁵ alogo fati benden nama yitaxun, koni fatin yirene birin xa e joxo lu e boden xon ma.

²⁶ Xa fati benden yirena nde xoleni, fatin yire donxen birin saxolema nen a xon. Xa yire keden binyen soto, bonne birin sewama nen a xon.

²⁷ Nba, ε tan nan Alaa Muxu Sugandixin fati benden na. A fati benden yirena nde nan ε keden kedenna birin na.

²⁸ Ala xerane nan singe luxi denkeleya yamani, a firindena, nabine, a saxandena karamoxone, e nun kabanako feene raba muxune, e nun naxanye kixi muxu rakendeya kiseen nun mali ti kiseen nun yeerati kiseni e nun naxanye falan tima xui gbetene yi.

²⁹ Birin mi finde xeraan na, hanma nabine hanma karamoxone hanma kabanako feene raba muxune

³⁰ hanma muxun naxan kixi muxu rakendeya kiseni hanma xui gbeta falana hanma xui radanguna.

³¹ Koni, ε sobe so kise fisamantenne ma. Iki n xa kira fisamantenna yita ε ra. Na ni i ra:

13

Xanuntenyana fe

¹ Hali n falan ti adamadiine xuine nun malekane xuine yi, koni xa xanuntenyaan mi n bojeni, n fala xuiin luxi nen nayi alo talan xuiin nun karijan xuina.

² Hali nabiya falane n de, e nun lonnina han n wundo feene birin kolonna soto, hali denkeleyana n yi, n geyane ba e funfuni, koni xa xanuntenyaan mi n bojeni, sese mi n tan na na yi.

³ Hali n na n yii seen birin fi yiigelitone ma, hali n na n fati benden fi, a gan, koni xa xanuntenyaan mi n bojeni, na mi fefe fanje n ma.

⁴ Dijan xanuntenyani. A fe fapiin nan ligama. Xoxolonyaan mi xanuntenyani. A mi a yete yigboma. Waso mi xanuntenyani.

⁵ Marayagi mi a yi. A mi a yete a herin xan tun kataxi. A bojen mi tema fefe ma. A mi xolon namarama.

⁶ A mi sewama tinxintareyaan na fo jondina.

⁷ A mafeluun tima feen birin yi. A togondiyaxi waxatin birin. Yigina a yi feen birin yi. A tunnafan feen birin yi.

⁸ Xanuntenyaan mi janye habadan. Nabiya falane danguma nen, xuine yi jan, fe kolonna yi dangu.

⁹ Amasoto en fe kolon ndedi, en nabiya falane tima ndedi,

¹⁰ koni a kamalixin na fa waxatin naxan yi, a kamalitaren janma nen na yi.

¹¹ N to yi dii joreyani waxatin naxan yi, n yi falan tima alo dii jorena, n yi n mirima alo dii jorena, n yi feene famuma alo dii jorena. Koni n to findi fonna ra, n mi fa dii jore fe rabama soton.

¹² Iki, en sawura yidimixin nan toma alo matoon kiken, koni waxati famatoni, en toon tima nen yee nun yee. Iki, danna n ma fe kolonna ma, na waxatini n feene kolonna nen alo Ala n kolon kii naxan yi.

¹³ Iki fe saxanni itoe luma nen, denkeleyaan nun yigin nun xanuntenyana, koni xanuntenyaan nan gbo e birin xa.

14

Alaa Nii Sarijanxina kiseene

¹ E yixadoxo ε lu xanuntenyani. Nii Sarijanxina a kiseene xonla xa ε suxu, a gbengbenna ε yi nabiya falane ti.

² Amasoto muxun naxan xui gbeten falama, na mi falan tima muxune xan xa, fo Ala, amasoto muxu yo mi a xuiin mema. A wundo feene falama Alaa Nii Sarijanxin barakan nin.

³ Koni naxan nabiya falane tima yamaan xa, na falan tima e sabati feen nan na, a yi e ralimaniya, a yi e bojen xunbeli.

⁴ Koni muxun naxan falan tima xui gbeteni, na a yeten nan tun malima, koni naxan nabiya falane tima, na denkeleya yamaan birin nan malima.

⁵ Xa ε birin xui gbetene falama, na rafan n ma. Koni naxan naxan n ma dangu na ra, ε birin xa nabiya falane ti. Amasoto muxun naxan nabiya falane tima, na dangu xui gbeta falan na, fo xa muxuna nde na naxan a xuiin nadangu alo denkeleya yamaan birin maliye kii naxan yi.

⁶ Ngaxakedenne, xa n siga ε fama, n sa falan ti ε xa xui gbetene yi, n nanfe fanxi ε ma nayi, xa n mi Alaa fena nde makenen ε xa, hanma fe kolonna nde hanma nabiya falana hanma xaranna?

⁷ Hali maxa seene fan na kii nin, alo xulenna nun kondenna. E betin naxan bama,

muxun na kolonma di xa ε mi e xuine ramini ki fajɪ?

⁸ Xa xɔtaɪn xui fajɪn mi mini, a rafixa, nde a yitɔɪɲɛ yenge so xɪnla ma?

⁹ A na kii nin ε konni, ε na falan ti xui gbɛtɛne yi, xa a mi findi fala yigbɛxin na, na bunna kolonma di nayi? Fala fuun nan tun na ra.

¹⁰ Xui wuyaxi nan dunuɲa yi, koni ne sese mi na naxan bun mi na.

¹¹ Koni xuiin naxan falama, xa n mi na mɛma, naxan a falama, xɔɲɛn nan n tan na na yɛɛ ra yi. Xɔɲɛn nan a fan na n yɛɛ ra yi.

¹² A na kii nin ε fan xa, ε to waxi Alaa Nii Sariɲanxina a kiseene xɔn ma, naxanye denkeleya yamaan malima, ε yixɔdɔxɔ ne nan ma.

¹³ Nanara, muxun naxan falan tima xui gbɛtɛni, a xa Ala maxandi alogo a xa nɔ a bunna fale.

¹⁴ Amasɔtɔ xa n na Ala maxandima xui gbɛtɛni, n niin nan Ala maxandima nayi, koni n xaxinla mi walima.

¹⁵ N nanfe ligama nayi? N xa Ala maxandi n niini e nun n xaxinla fan yi. N xa bɛtin ba n niini e nun n xaxinli.

¹⁶ I na barikan bira Ala xa i niini, muxun naxan mi na bunna kolon, na a falama di fa fala "Amina?" Amasɔtɔ i naxan falama, a mi na kolon.

¹⁷ Hali i barikan birama Ala xa ki fajɪ, muxu gbɛtɛ mi maliin sɔtɛ nayi mume!

¹⁸ N barikan birama Ala xa amasɔtɔ n tan xui gbɛtɛne falama dangu ε birin na.

¹⁹ Koni en nɛma denkeleya yamaan malanni hali n fala xui suulun nan tun ti, naxanye bunna kolonɲɛ, alogo n xa muxune xaran, na fisa benun n xa falan wuli wuyaxi ti xui gbɛtɛni.

²⁰ Ngaxakedenne, ε miriyaan nama liga alo diidine. E xa liga alo diiɲɔɲɛne fe ɲaxine fe yi, koni ε findi fonne ra ε xaxinli.

²¹ A seɓɛxi Sariya Kitabun kui:

"Marigin naxa,

'N falan tima yamani ito xa ne xɔn

naxanye xɔɲɛ xuine falama

e nun xɔɲɛne dɛ xuiin xɔn

koni hali na,

e mi e tuli matima n na."*

²² Na ma, xui gbɛtɛne findixi taxamasenne ra denkeleyatarene nan xa. A mi ligama denkeleya muxune fe ra. Nabiya falane fan mi findixi taxamasenne ra denkeleyatarene xa fɔ denkeleya muxune.

²³ Nba, xa denkeleya yamaan birin e malan, e falan ti fɔlɔ xui gbɛtɛne yi, xa muxuna ndee fa, naxanye e tuli matima

gbansan hanma e mi denkeleyaxi, ne mi a fale ba, fa fala a seen nan soxi ε yi?

²⁴ Koni xa ε birin nabiya falane tima, denkeleyatarene nde yi so ε fɛma, hanma naxan a tuli matima gbansan, na falane birin a sonne yitama a ra nɛn, birin yi a kiti.

²⁵ A miriya wundone minima nɛn kenɛnni. Nayi, a xinbi sinma nɛn, a yetagin yi lan bɔxɔn ma, a yi Ala batu, a yi a fala, a naxa, "Nɔndin na a ra, Ala ε tagi."

Fe yibasanna denkeleya yamani

²⁶ Ngaxakedenne, ε xa nanse liga ε na ε malan waxatin naxan yi? Birin xa fa e nun bɛtina nde, hanma xaranna, hanma Alaa fe makɛnɛnna, hanma xui gbɛtɛna nde, hanma xui madanguna. Na birin xa findi denkeleya yamaan sɔbɛ so feen na.

²⁷ Xa muxuna ndee falan tima xui gbɛtɛni, muxu firin hanma saxan, ne birin xa falan ti keden keden yɛɛn ma. Koni e naxan falama fɔ muxu gbɛtɛ xa na radangu.

²⁸ Xa muxu mi na naxan a bunna fale, na kanna xa a dundu denkeleya yamani nayi, koni a xa falan ti e nun Ala tagi.

²⁹ Nabine tan, muxu firin hanma saxan naxanye nabiya falane tima, ne xa falan ti, bonne yi e falan fɛsɛfɛsɛ.

³⁰ Koni xa muxuna nde dɔxi ε tagi malanni, Ala yi fena nde makɛnɛn a xa, a lan nɛn, fala ti singen xa a dundu singen.

³¹ Amasɔtɔ a lan nɛn, ε xa nabiya falane ti keden keden yɛɛn ma alogo ε birin yi xaranna sɔtɔ, ε yi ralimaniya.

³² Nabine kisena e nɔɔn nan bun,

³³ bayo Ala mi findixi fe yibasanna Ala ra, koni fɔ bɔɲɛ xunbenla.

Alo a ligan kii naxan yi denkeleya yama sariɲanxine birin yi,

³⁴ ɲaxanle xa e dundu malanni, amasɔtɔ e mi lan e falan ti, koni e xa e yetɛ magodo alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

³⁵ Xa e waxi a xɔn ma, e xa yirena nde yɛɛ to, e xa e xɛmɛne maxɔdin e konni. Naxanla na falan ti malanni, yagi feen nan na ra.†

³⁶ Alaa falan minixi ε konna nin ba? Hanma a faxi ε tan nan keden ma ba?

³⁷ Xa muxu yo a mirima fa fala nabiin nan a tan na hanma Alaa Nii Sariɲanxina kisena a yii, n feen naxanye seɓɛma ε ma, a lan nɛn a xa ne kolon fa fala Marigina yamarine nan ne ra.

³⁸ Xa a mi falani ito yate, a fan mi yatema.

³⁹ Nanara, ngaxakedenne, nabiya falane ti xɔnla xa ε suxu. E mɔn nama tɔnna dɔxɔ xui gbɛtɛ fala feen na.

⁴⁰ Koni feen birin xa yɛba ki fajɪ a kiraan xɔn ma.

* 14:21: 14.21 Esayi 28.11-12 † 14:35: 14.35 Yanyina nde ɲaxanla ndee yi Korenti taan denkeleya yamani naxanye yi darixi maxɔdinna tiye kawandi ba waxatini, na yi kawandi baani fu yamaan lan e xa e tuli mati waxatin naxan yi. Koni waxati gbɛtɛ ɲaxanle lan e falan ti alo a falan kii naxan yi Korenti Singen 11.5 kui.

15

Yesu keli fena sayani

¹ Nba, ngaxakedenne, n xa Yesu a fe Xibaru Fajina fe rabira ε ma, n naxan nali ε ma, ε yi a rasuxu, ε sɔbε soxi naxan yi,

² ε kisixi naxan xɔn, xa ε a suxu alo n na a ralixi ε ma kii naxan yi. Xa na mi a ra, ε bata la a ra fuuni na yi.

³ A singen naxan na, n naxan sɔtɔxi, n bata na rali ε ma: Alaa Muxu Sugandixin faxaxi en yulubine nan ma fe ra, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.

⁴ A maluxun nɛn, a sayaan soge saxande lɔxɔni a keli sayani, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.

⁵ A yi a yetε yita Piyeri ra, na xanbi ra a xera fu nun firinne.

⁶ Na xanbi ra, denkeleya muxun keme suulun e nun nde yi a to waxati kedenni. Na wuyaxi mɔn e nii ra, koni nde bata faxa.

⁷ Na xanbi ra, Yaki yi a to, a xerane birin yi a to mɔn.

⁸ Dɔnxɛn na a yi a yetε yita n tan fan na, n tan naxan luxi alo diin naxan mi bari a waxatini.

⁹ Amasɔtɔ xeraan birin gbo n tan xa. N tan mi sa lan nɛn, a fala n ma a “xerana,” amasɔtɔ n bata yi Alaa denkeleya yamaan bεsɛnxɔnya.

¹⁰ Koni Alaa hinanni, a yi n kɛɲaan masara iki. A hinanna naxan nagidixi n ma na mi luxi fuuni, bayo n wali nɛn dangu xeraan bonne birin na. N tan mi a ra koni Alaa hinanna nan yi n bɔɲeni.

¹¹ Nayi, xa a findi n tan na, xa a findi e tan na, nxu ito nan kawandi bama. E fan bata la na nan na.

En keli fena sayani

¹² Nba, nxu to kawandin bama fa fala Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani, nanfera ε tan ndee a falama fa fala faxa muxune mi kelima sayani?

¹³ Xa faxa muxune mi kelima, na bunna nɛn fa fala Alaa Muxu Sugandixin yetɛɛn mi yi kelixi sayani na yi nun.

¹⁴ Nba, xa Alaa Muxu Sugandixin mi yi kelixi sayani nun, kawandin ba xun mi yi na nxu xɔn ma nayi, ε denkeleyaan fan bata lu fuyan.

¹⁵ Naxan dangu na ra, en bata wule seren ba Alaa fe ma nayi amasɔtɔ en bata a fala a a bata a Muxu Sugandixin nakeli sayani. Koni xa faxa muxune mi kelima sayani, na bunna nɛn fa fala, Ala mi a fan nakeliki sayani.

¹⁶ Amasɔtɔ xa faxa muxune mi kelima sayani, Alaa Muxu Sugandixin fan mi kelixi sayani na yi.

¹⁷ Nba, xa Alaa Muxu Sugandixin mi yi keli sayani nun, ε denkeleyaan bata findi fe fuun na, ε mɔn ε yulubine yi na yi.

¹⁸ Na bunna nɛn fa fala, naxan bata yi denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma, e faxa, n bata lɔ ayi na yi.

¹⁹ Xa en na en yigin saxi Alaa Muxu Sugandixin dunuɲa yi gidini ito nan tun yi, nayi en tan makininkinin dangu muxune birin na.

²⁰ Koni Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani yati! Muxu singe kelixin na a ra sayani faxa muxune ye.

²¹ Bayo sayaan to faxi muxu kedenna nan xɔn, na kiini mɔn, muxune fan kelima sayani muxu keden peen nan fan xɔn.

²² Muxun birin to faxama nɛn adamadiyani, na kiini mɔn, e birin mɔn kelima nɛn sayani Alaa Muxu Sugandixin.

²³ Koni muxun birin nun a waxati saxin na a ra, Alaa Muxu Sugandixin nan muxu singen na naxan keli sayani. Na xanbi ra, a muxune fan kelima nɛn sayani a fa waxatini.

²⁴ Na na dangu, a rajanna na a li, Yesu fama mangayane nun nɔyane nun sɛnbene birin kaladeni nɛn, a yi mangayaan naxetε a Fafe Ala ma.

²⁵ Amasɔtɔ a fεrε mi na fɔ Yesu xa mangayaan liga nɛn han Ala yi a yaxune birin sa a sanna bun ma.

²⁶ Yaxun naxan halagima dɔnxɛn na, na nan sayaan na.

²⁷ Amasɔtɔ Kitabun bata a fala, a naxa, “A bata seen birin lu a sanna bun.”* Koni a to a fala a seen birin bata lu a bun ma, na fixa fa fala Ala mi na ye ma naxan seen birin luxi a tan bun ma.

²⁸ Seen birin na lu a bun ma, nayi a tan yetena, Alaa Dii Xɛmɛn fan luma nɛn Ala bun ma naxan seen birin saxi a bun ma, alogo Ala xa lu seen birin xun na feen birin yi.

²⁹ Xa na kii mi a ra, muxun naxanye rafuxi igeni faxa muxune fe ra ne nanse fenma? Xa faxa muxune mi kelima, nanfera muxune rafuma igeni ne fe ra?

³⁰ Nxu tan fan, nanfera nxu tan gbalon dε be waxatin birin?

³¹ Ngaxakedenne, n sayaan dε lɔxɔ yo lɔxɔ. N binyen naxan sɔtɔxi ε to lu Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin, n bata n kɔlɔ na nin, ɲɔndin nan na ra.

³² Xa n dalise xajene yengɛxi Efesi taani adamadiine feene nan tun yi, na munan-fanna mundun yi n ma nayi? Xa faxa muxune mi yi rakele sayani nun, nayi en yi sandani ito suxuma nɛn nun, “En na en dεge, en yi en min bayo en faxan nɛn tila.”†

* 15:27: 15.27 Yaburin 110.1 † 15:32: 15.32 Esayi 22.13

³³ E nama ε mayenden amasoto, “Xoyi jaxine son fajin kalama nen.”

³⁴ E mon xa xaxili soto alo a daxa kii naxan yi. E fata yulubi feene ra. E tan nde mi Ala kolon, n na ito falama ε yagin nan ma.

Fati benden keli fena sayani

³⁵ Ndee maxodinna tima nen, e naxa, “Faxa muxune kelima sayani di? E fama fati benden sifan mundun yi?”

³⁶ Xaxilitarena! I na sansiin woli i ya xeen ma waxatin naxan yi, a mi sole fo a lu faxan yiyani singen.

³⁷ I mi sii se binla xan wolima koni fo a sansi kesedin tun, maala hanma sansi gbete.

³⁸ Koni Ala nan sansiin nasolima a binli gbo ayi alo a rafan a ma kii naxan yi. A tan nan sansiin siyaan birin binla kepaan nagidima a ma.

³⁹ Niimaseen birin fatin keden mi a ra. Muxun fatina a danna, suben fatina a danna, xoliin fatina a danna, yexen fatina a danna.

⁴⁰ Kore xonna fatine na yi, dunuja fatine na yi. Kore xonna fatine norona a danna, dunuja fatine norona a danna.

⁴¹ Sogen gbee norona a danna, kiken gbee norona a danna, sarene fan gbee norona e danna, saren keden kedenna birin ma norona a danna.

⁴² Faxa muxune na keli, a ligama na kii nin. Fati benden naxan maluxunma, a noe kale. Koni a na keli faxa muxune tagi, a mi noe kale.

⁴³ A maluxunma waxatin naxan yi, a mi fan, senbe mi a ra. Koni a na keli, a noroxi, senbena a yi kati!

⁴⁴ A maluxunma waxatin naxan yi, fati benden nan yi a ra, a na keli, ariyanna fatin nan na ra. Xa fati bendena en yi be, ariyanna fatin fan na yi.

⁴⁵ Amasoto a sebexi Kitabun kui iki, a naxa, “Adama, Alaa Muxu daxi singen yi findi dajoxon na.”

Koni Adama donxe ra xina,[‡] Yesu, na yi nii rakisin fi yamaan ma.

⁴⁶ En mi ariyanna fatini ito singe sotoma fo fati bendena, na xanbi ra, en ariyanna fatin sotoma nen na yi.

⁴⁷ Adama singe ra xina, Ala na daxi boxoni ito benden nan na. Adaman firindena, na kelixi ariyanna nin.

⁴⁸ Naxan daxi bendeni ito yi, dunuja muxune na nan maliga yi. Muxun naxan sa kelixi ariyanna yi, ariyanna gbee muxune nun na nan maliga.

⁴⁹ En to bata maliga adama ra naxan minixi bendeni, en mon fama maligadeni na kiini ariyanna gbee muxun na.

⁵⁰ Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra fa fala naxan daxi fati benden nun wunla ra, e mi noe Alaa Mangayaan sote. Seen naxan kunma, na mi luma habadan.

⁵¹ E tuli mati, n wundo feen nan falama. En birin mi faxe, koni en birin maxetema nen.

⁵² Amasoto xota donxen na fe waxatin naxan yi, faxa muxune kelima nen, e habadan nii rakisin soto, en birin yi maxete mafuren benun ye magira.

⁵³ Amasoto en fati benden naxan kalama, a fere mi na fo a xa maxete fatin na naxan mi kale. A faxa daxin yi maxete a faxataren na.

⁵⁴ Nanara, en fatin naxan kalama, a na maxete fati kalataren na waxatin naxan yi, a faxa daxin yi maxete faxataren na. Na na liga, Kitabuna falan bata kamali nayi, a naxa, “Sayaan bata halagi no soton bun.”

⁵⁵ “Sayana, i ya noon minen yi?”

Sayana, i faxa ti senben minen yi?”[§]

⁵⁶ Sayaan faxa ti senben nan yulubin na, yulubin fan senben nan sariyan na.

⁵⁷ Koni barikan xa bira Ala xa naxan noon fima en ma a Muxu Sugandixin barakani en Marigi Yesu.

⁵⁸ Nanara, n naxan ngaxakedenne, ε sobe so ki faji! E nama yimaxa. E lu wale Marigin xa waxatin birin amasoto ε a kolon fa fala ε wanla naxan kema Marigin xa, fe fuu mi na ra mume!

16

Yiimalanna Yerusalen denkeleya muxune

xa

¹ E naxan sebexi yiimalanna fe yi lan yama sarijanxina fe ma Yerusalen taani, en fa na ma. E liga alo n yamarin naxan fi Galati yamanan denkeleya yamaan malanne ma.

² Xati yo xati, ε keden kedenna birin xa gbetina nde ramara a danna ε konne yi, lan ε feren yaten ma, alogo ε nama n faan mame ε yii malan feen na.

³ N na fa waxatin naxan yi, ε na muxun naxanye sugandi, n ne rasigama nen kedina e yii, e yi ε kiseene xali Yerusalen taani.

⁴ Koni xa a lan n tan yeten xa siga, fo nxu birin xa siga na yi.

Poli a wanle fe

⁵ N na dangu Masedoniya yamanani waxatin naxan yi, n sigama nen ε konni, bayo n danguma nen na.

⁶ N waxati dando tima nen ε konni, hanma xunbeli waxatin birin. Nayi, ε yi n fanda n ma sigatini.

[‡] 15:45: 15.45 Adama singena fe toma Dunuja Folon 2.7 kui. **Adama donxe ra xina**, na findixi Yesu nan na. [§] 15:55: 15.55 A mato Esayi 25.8 nun Hose 13.14 kui.

⁷ Amasõtɔ n mi waxi a xɔn ma, n xa ε to gbansan, n dangu. N wama nɛn n xa waxatidi ti ε konni, xa Marigin tin.

⁸ Koni n luma nɛn Efesi taani han Se Xaba Singen Sali lɔxɔna.

⁹ Bayo dɛɛn bata rabi n xa n yi n ma wanla kɛ, anu n yengɛ faane wuya.

¹⁰ Xa Timote fa, ε a yisuxu alogo xamin yo nama a suxu, amasõtɔ a walima Marigin nan xa alo n tan.

¹¹ Nayi, muxu yo nama a rapaxu. Koni ε a fanda a sigatini bɔnɛ xunbenli, alogo a mɔn xa xɛtɛ n fɛma, amasõtɔ nxu nun denkeleya muxun bonne a mamama be.

¹² E naxan seɓɛxi en ngaxakedenna Apolosi a fe ra, en fa na ma. N bata a mafan han alogo a xa siga ε konni e nun denkeleya muxun bonne, koni a pɛnige ma fe mi yi a ra a xa na liga singen. Xa a fɛrɛn sɔtɔ, a sigama nɛn.

Yamari dɔnxɛne nun xɔntɔnne

¹³ E lu ε yɛɛ ra yi, ε lu denkeleyani. E wɛkile, ε sɛnbɛn sɔtɔ.

¹⁴ E feen birin liga xanuntenyaan nin.

¹⁵ E a kolon a Esitefana nun a denbayaan nan singe tubi Yesu ma Akaya yamanani, e yi e yɛtɛ lu yama sariɲanxina wanla ra. Ngaxakedenne, n na ε mafanma,

¹⁶ E xuru na muxu sifane ma naxanye birin e yixɔdɔxɔma wanli ito yi.

¹⁷ N bata sɛwa Esitefana fa feen na, e nun Foritunatusi nun Axayikusu. E to mi yi be, naxan yi dasaxi n ma e na so nɛn n yii ε funfuni.

¹⁸ E bata n nii yifan n ma alo e ε nii yifan ε ma kii naxan yi. E na muxu sifane wali fajɪ kolon.

¹⁹ Asi yamanan denkeleya yamane ε xɔntɔn. Akila nun Pirisila nun denkeleya yamaan naxanye e malanma e banxini, ne ε xɔntɔnma Marigin xinli ki fajɪ!

²⁰ Denkeleya muxun naxanye birin be, ne ε xɔntɔnma. E bode xɔntɔn ngaxakedenya xɔntɔn sunbuni.

²¹ N tan Pɔli nan xɔntɔn xuini itoe seɓɛma n yiin na.

²² Naxan mi Marigin xanuma, dangatɔn nan na ra.

N naxa, "Nxu Marigina, fa xulɛn!"

²³ En Marigi Yesu a hinanna xa lu ε xɔn.

²⁴ N ma xanuntenyana ε birin xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

Kɛdi Firindena Kɔrenti Kaane Ma Pɔli Alaa Falan Kɛdi Firindena Kɔrenti Kaane Ma

Kɛdi firindenɛ ito xɔdɛxɛn nan yitama Pɔli nun Kɔrenti denkeleya muxune tagi. Mux-una ndee yi e yɛ, ne bata yi sike Pɔli a xɛrayaan ma e yi a bɔtɛ raba. Na feen yi Pɔli xɔlɔ han! Koni hali na, a mɔn yi a xanuntenyaan yitama Kɔrenti kaane ra e nun a mɔn yi wama e lanna xɔn ma kii naxan yi. Nanara, a to e xili fapine mɛ, a feene bata lan fɔlɔ, a yi sewa (sora 7.5-15).

Kɛdin fɔlɔna, a tan yetɛɛn mantɔrɔ jaxine nan yɛbama, a naxanye sɔtɔ Efesi yamanani (1.1-11), a fe xɔdɛxɛ gbɛtɛye fan yɛba naxanye dangu e nun Kɔrenti kaane tagi. A mɔn yi xɛrayaan wanla tɔnɔna fe fala, Marigi Yesu naxan xɛxi. Nayi, a yi a yɛba nanfera a yetɛ findi muxu a fe maxɔdɛxɛn na a kɛdi danguxin kui e nun a sɛwaxi kii naxan yi na fe ra bayo a bata a to fa fala na tɔnɔn bata lu e ma (sora 1.12 han sora 7.16).

A yi yiimalanna fe fala lan Yudaya yamanan denkeleya muxune fe ma (sora 8 han 9). A yi a fala Kɔrenti kaane xa a e xa kiin ti fonisireyani.

Kɛdin najanna fala ti kiin masaraxi ndedi (sora 10 han 13). Pɔli falan tima muxune ma naxanye a falama a Yesu a xɛra mi a tan na. Kɛdin najanxi xanuntenya falane nan ma (sora 13.11-13).

Kitabun yireni ito kui, Pɔli nɛma a xɛrayaan xun mafalama, a mɔn Xibaru Fajin yetɛɛn xun mafalama. Xa a kataxi alogo a xɛrayaan senben xa kolon, a yi na ligama nɛn alogo muxune xa tin Yesu a fe Xibaru Fajin na, Alaa Muxu Sugandixin yi kolon Marigin na.

Duban nun xɔntɔnne

¹ N tan Pɔli naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xɛraan na Ala sagoni, n tan nan kɛdini ito sɛbɛma ε ma, nɔn nun en ngaxakedenna Timote, siga denkeleya yamaan ma Kɔrenti taani e nun muxu sarijanxine birin Akaya yamanani.

² En Fafe Ala nun en Marigin Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɲɛ xunbenla fi ε ma.

Pɔli yi barikan bira Ala xa

³ En barikan bira en Marigi Yesu a Alaa Muxu Sugandixin Fafe Ala xa, en Fafe kininkininna kanna, Ala naxan muxune ralimaniyama.

⁴ A en nalimaniyama en ma tɔrɔne birin yi nɛn alogo en xa nɔ tɔrɔ muxune ralimaniye na limaniyaan xɔn Ala naxan fixi en ma.

⁵ En nun Alaa Muxu Sugandixin tɔrɔma en bode xɔn kii naxan yi, en ma limaniyaan ghomaa ayi Alaa Muxu Sugandixin barakani na kii nin.

⁶ Xa nɔn tɔrɔ, na findixi ε ralimaniya fɛrɛn nun ε rakisi fɛrɛn nan na. Xa nɔn limaniyaan sɔtɔ, ε fan limaniyaan sɔtɔma nɛn, alogo ε xa senben sɔtɔ tɔrɔne bun, en na tɔrɔ en bode xɔn ma waxatin naxan yi.

⁷ Nɔn mɔn laxi ε ra ki fajin, bayo nɔn a kolon fa fala en to tɔrɔma en bode xɔn, en limaniyaan sɔtɔma nɛn en bode xɔn.

⁸ Nba, ngaxakedenne, nɔn tɔrɔn naxanye sɔtɔ Asi yamanani, nɔn waxi ε rakolon feni ne ra. Goronna naxan sa nɔn xun ma, na yi binya han! Nɔn mi yi a nɔɛ! Nɔn yigitege nɛn, a nɔn mi yi kisima sayaan ma.

⁹ Nɔn yi nɔn mirixi nun fa fala sayaan bata ragidi nɔn ma. Koni na ligaxi nɛn alogo nɔn nama la nɔn yetɛ ra fɔ Ala naxan faxa muxune rakelima sayani.

¹⁰ A bata nɔn xunba sayaan gbalon ma, a mɔn fama nɔn xunbadeni nɛn. Nɔn bata nɔn yigi ti Ala ra yati fa fala a mɔn luma nɔn xunbe,

¹¹ ε nɛma nɔn malima Ala maxandideni. Nayi, Ala hinanma nɛn nɔn ra masɔtɔ muxu wuyaxi a Ala maxandin xɔn, nanara muxu wuyaxi fan mɔn nɔɛ nɛn barikan birɛ Ala xa nɔn fe yi.

Pɔli yi a waxɔn feene maxɛtɛ

¹² Nɔn binyen ni ito ra: Nɔn xaxinla sereyaan bama, nɔn bata sagan ti dunɔɲa yi Alaa sarijananna nun tinxinni, a gbɛngbenna ε mabinni. Muxune fe kolonna mi yi a ra, koni Alaa hinanni.

¹³ Nɔn mi sɛsɛ sɛbɛma ε ma ε mi naxan xaranɲɛ, ε yi a kolon. A xɔnla n na ε xa a kolon a fajin na,

¹⁴ alo ε to a kolonxi ndedi fa fala nɔn findixi ε binyen nan na en Marigi Yesu fa waxatini alo ε fan findixi nɔn gbɛn na kii naxan yi.

¹⁵ N to laxi ito ra, n yi a miri, fa fala n xa siga ε tan nan fɛma singen alogo ε xa a tɔnɔn sɔtɔ sanɲa ma firin.

¹⁶ Amasɔtɔ n bata yi a miri, n xa dangu ε xɔntɔɲɛ n nɛma sigɛ Masedoniya yi waxatin naxan yi. Na xanbi ra, n xɛtɛmatɔɔn mɔn yi dangu ε konni keli Masedoniya yi, ε yi n mali siga feen na Yudaya yi.

¹⁷ N feni ito ragidi waxatin naxan yi, n na ligaxi fuun nin ba? Hanma, n ma feene lige alo adamadiin bonne ba? N yi “ɔn” e nun “ɛn-ɛn” falan sanɲa yi kedenni?

¹⁸ Koni Ala to tinxin, nɔn falan naxan tixi ε xa, na mi findixi wulen nun jɔndin na sanɲa ma kedenni.

¹⁹ Amasɔtɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixina, Alaa Dii Xɛmɛna, Silasi nun Timote nun n tan yetɛɛn naxan ma fe kawandi ba ε tagi,

na falan mi findixi fala firinna ra, alo “ən” e nun “en-en.” Fala gbete mi a tan yi, fɔ “ən!”

²⁰ Amasɔtɔ Ala bata en tuli sa feen naxan birin na, ne kamalixi Yesu a falani ito xɔn fa fala “ən.” Nanara, nxu fan a falama Yesu barakani fa fala, “amina,” Ala binya feni.

²¹ Amasɔtɔ Ala yeteen nan nxu tan nun ε tan senbe soxi a Muxu Sugandixini. A bata en masusan turen na en sugandi feen na,

²² a yi a taxamasenna sa en ma, a a Nii Sarijanxin nasɔ en bɔɲeni a lu alo se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa la fe famatane ra.

²³ Ala nan n seren na, n bata n kɔlɔ n niini: Xa n mi xetexi Korenti yi na ligaxi nen alogo n nama ε raxɔlɔ.

²⁴ Fa fala nxu nɔɔn sɔtɔxi ε denkeleyaan xun na, na mi a ra. Koni en walima nen en bode xɔn ma ε sewana fe ra amasɔtɔ ε senbe soxi denkeleyani.

2

¹ Nanara, n bata a ragidi fa fala n nama xete ε konni xɔlɔni.

² Amasɔtɔ xa n na a liga ε xɔlɔ, nde n tan nasewama ba ε tan na, n naxanye raxɔlɔxi?

³ Nanara, n kedin sebexi ε ma* fa fala n mi yi sigama ε konni, alogo n nama na muxune raxɔlɔ naxanye finde n sewa xunna ra. N yi laxi a ra, a n ma sewan finde en birin ma sewan na.

⁴ N kedin sebexi ε ma tɔrɔ gbeen nun bɔɲe rafɔrɔn nun yetegen nin. N mi yi waxi ε raxɔlɔ feni, koni n yi ε rakolonma nen, a n na ε xanuxi han!

Feɲaxi rabaan mafelu fena

⁵ Xa ε tan nde findi yamaan naxɔlɔ feren na, a mi n tan xan naxɔlɔxi, koni fɔ ε tan yamaan birin, anu ɲɔndin naxan na, a nde nan tun naxɔlɔxi.

⁶ E wuyaxi to bata a haken saran a ra, na bata a li.

⁷ Nba, iki, fɔ ε xa na kanna mafelu nen, ε yi a ralimaniya, alogo a bɔɲen nama fɔrɔ gbeen ti han a yigitege.

⁸ Nayi, n bata ε mafan, ε mɔn xa ε xanun-tenyaan yita a ra.

⁹ Bayo n na a sebexi ε ma nen alogo n xa ε sɔnna kolon, xa ε xuruxi feen birin yi.

¹⁰ E na muxun naxan mafelu, n fan na mafeluma nen. N tan na naxan mafelu, xa n bata na mafelu, n na ligama ε tan nan ma fe ra Alaa Muxu Sugandixin yete xɔri,

¹¹ alogo Setana nama en mayenden, bayo en na a waxɔn feene kolon.

¹² Nba, n siga Tirowasi taani Alaa Muxu Sugandixin fe Xibaru Fajin nalideni wax-atin naxan yi, n yi a to fa fala Marigin bata deen nabi n xa mɛnni.

¹³ Koni n xaxili mi yi saxi, amasɔtɔ n mi ngaxakedenna Tito lixi na. Nanara, n yi n ɲungu mɛn kaane ma, n siga Masedoniya yi.

Yesu nan tima en yete ra

¹⁴ Koni Ala tantun, amasɔtɔ a Muxu Sugandixin en nasoma a fangan bun ma nen, a ti en yete ra siga yiren birin yi, a kolonna yi xuya ayi en xɔn ma alo se xiri fajin naxan xuyama ayi.

¹⁵ Amasɔtɔ en luxi nen alo wusulanna xirina Alaa Muxu Sugandixin naxan ganma, a rali Ala ma yamaan birin tagi, kisi muxune nun kisitarene.

¹⁶ A findixi sayaan xirin nan na muxuna ndee xa naxanye xalima sayani. A findi nii rakisin xirin na ndee gbete ye xa naxanye xalima nii rakisini. Nde nɔe wanli ito ke?

¹⁷ Anu, nxu tan mi luxi alo muxun naxanye Alaa falan findima yulaya seen na. Koni nxu tan falan tima Alaa Muxu Sugandixin barakan nin fata Ala ra nxu bɔɲe fixen na Ala yetagi.

3

Layiri nenɛn walikene

¹ Nxu mɔn bata nxu yete matɔxɔ fɔlɔ ba? Hanma nxu makoon mɔn nxu dentegɛ kedine ma ba naxanye nxu tɔnɔn falama ε xa hanma ε naxanye sebema bonne ma nxɔ fe yi alo muxuna ndee kii naxan yi?

² E tan yeteen findixi nxu dentegɛ kedin nan na, naxan sebexi nxu bɔɲene yi, mux-une birin nɔe naxan kolonɲe, e a xaran.

³ E bata findi kedin na Alaa Muxu Sugandixin naxan sebexi nxɔ wanla xɔn, naxan mi sebexi duba igen na hanma gɛmɛ walaxan fari,* koni habadan Alaa Nii Sarijanxin nan na sebexi fati walaxane ma ε bɔɲene yi.

⁴ Na yigin nan en yi Ala yetagi a Muxu Sugandixin barakani.

⁵ Anu, na mi na ra fa fala senbena nxu ra nxu na wanla ke, koni nxu senben kelixi Ala nan yii.

⁶ A tan nan senben fixi nxu ma, a nxu xa layiri nenɛn wanla ke, naxan mi fataxi sariya sebexin na fɔ Alaa Nii Sarijanxina. Amasɔtɔ sariya sebexin sayaan nan nafama, koni Alaa Nii Sarijanxin nii rakisin nan fima.

⁷ Nba, sariyan naxan sayaan nafaxi, naxan yi kerendenxi gɛmɛ walaxan ma, xa na faxi binyeni han Musa yetagin yi mayilen

* 2:3. 2.3 A **kedin** naxan ma fe falama be, yanyina nde na mi ramaraxi muxune yii to. 3:3. 3.3 Nabi Musaa sariyan nan yi sebema **walaxan fari**. A mato Xɔrɔyaan 24.12 kui. Nabi Yeremi fan a fala nen fa fala sariya nenɛn na fa, na fa sebema muxune bɔɲeni benun a xa sebe walaxan ma. A mato Yeremi 31.33 nun Esekijdi 11.19 nun 36.26-27 kui.

a nōrōni, Isirayila kaane mi nō e yēen tiyē a ra hali a yetagin nōrōn to yi sigama j̄an̄j̄e, xa na fa na binyen sifani,

⁸ Alaa Nii Sarijanxin wanla binyen mi gboma ayi dangu na ra ba?

⁹ Wanla naxan muxune yalagima, xa na findi binyen na, wanla naxan muxune rat-inxinma Ala yēe ra yi, na binyen gboma ayi nēn han dangu na ra.

¹⁰ Naxan yi findixi binyen na nun, na mi fa a ra iki binye fisamantenni ito a fe ra.

¹¹ Awa, nōrōn naxan yi j̄an̄ma, xa na faxi binyena nde yi, nayi naxan luma habadan, na tan ma binyen danma minen?

¹² Nanara, na yigin to en yii, en xaxili ragidixi han!

¹³ En tan mi ligaxi alo Musa, naxan yi dugin soma a yetagin xun na alogo Isirayila kaane nama a mayilenna to, naxan yi sigama j̄an̄j̄e.

¹⁴ Koni e bōj̄en bata yi xōdōxō ayi. Bayo han to, e nēma Layiri Fonna Kitabun xarānj̄e, a luxi alo na dugin mōn na yi, e mi a yēe to. A munma ba singen, bayo a mi bē fō Alaa Muxu Sugandixini.

¹⁵ Hali to, e nēma Musaa Kitabū yirene xarānj̄e, dugin soxi e bōj̄en xun na.

¹⁶ Koni muxun na a yēe rafindi Marigin ma, dugin bama nēn na yi.[†]

¹⁷ Bayo Marigin nan Nii Sarijanxin na. Marigina Nii Sarijanxin denaxan yi, xōrōyaan nan mēnni.

¹⁸ En tan birin, Alaa binyen nan mayilenma en yetagine ma, anu en mi dugin soma en yetagin xun na. En luma maxētē a tan maligan nan na, en ma binyen yi siga gbōē ayi, fata Marigin na, naxan findixi Alaa Nii Sarijanxin na.

4

¹ Nanara, wanli ito to en yi Alaa kinink-ininni, nxu mi tunnaḡōlōma nxu ma.

² Nxu bata nxu mē yagi fe luxunxine birin na, nxu mi fefe ligama yanfani, nxu mi Alaa falan maxētēma. Koni nxu j̄and̄in nan mayitama, alogo muxune birin xa nxō lan-nayaan nakōrōsi e xaxinle yi Ala yetagi.

³ Nxu Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, xa na mōn luxunxi, a luxunxi muxune nan ma naxanye halagima.

⁴ Dunūj̄ani ito mangan Setana bata denkeleyatarene xaxinle yidimi alogo e nama Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nōrōn to dēge. Alaa Muxu Sugandixin nan Ala sawuran na.

⁵ Nxu mi nxu yētē a fe kawandi xan bama, fō nxu a falama Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan Marigin na, e nun nxu bata findi ē walikene nan na Yesu a fe ra.

⁶ Amasōtō Ala naxan a falaxi, a naxa, “Kenenna xa mini dimini,”* na Ala nan a ligaxi kenenna yi lu en bōj̄eni, alogo en xa Alaa binyen kenenna kolon, naxan a Muxu Sugandixin yetagin ma.

⁷ Koni en na nafulu kenden namaraxi bēndē fēpene nan kui naxanye findixi en fati bēndene ra, naxan a yitama a sēnbē fisamantenni ito findixi Ala gbeen nan na, a mi kelixi en tan ma.

⁸ Nxu yigbētēnxi kiin birin yi, koni nxu mi yilunburunxi! Nxu xaminxi koni nxu mi yigitegēxi!

⁹ Nxu bēsenxōnyaxi, koni nxu mi rabēj̄inxi! Nxu rabiraxi koni nxu mi halagixi!

¹⁰ Nxu Yesu a sayaan tōrōn tongoma nxu fatini waxatin birin, alogo Yesu a dunūj̄a yi gidin fan xa makenen nxu fatin xōn.

¹¹ Hali nxu to nxu nii ra, nxu sayaan dē waxatin birin Yesu a fe ra, alogo a dunūj̄a yi gidin xa makenen nxu fati bēndēn xōn.

¹² Na bunna nēen fa fala sayaan walima nxu tan yi koni nii rakisin nan walima ē tan yi.

¹³ A sēbēxi Kitabun kui, a naxa, “N denkeleyaxi, nanara n yi falan ti.”[†] Nxu tan nan fan falan tima denkeleyani na xaxili kedenni amasōtō nxu bata denkeleya.

¹⁴ Bayo nxu a kolon fa fala Ala naxan Marigi Yesu rakelixi sayani, na nan en fan nakelima sayani Yesu xōn, a yi en birin malan en bode xōn a yetagi.

¹⁵ Na birin ligama ē tan nan ma fe ra alogo Alaa hinanna xa siga warē, a yi muxu wuyaxi li, e barika biran yi gbo ayi, na yi findi Alaa binyen na.

En yigin saxi se totarene yi

¹⁶ Nanara, nxu mi tunnaḡōlōma nxu ma. Hali nxu fati bēndēn to danguma, koni niin naxan nxu yi, na findima nēn a nēnen na lōxō yo lōxō.

¹⁷ Bayo, en tōrōdin naxan yi waxatidini ito bun ma dunūj̄a yi, na mi gbo xa a sa habadan barayi gbeen ma, en naxan sōtōma e xōn.

¹⁸ Nxu bata nxu yigin sa se totarene fari. Bayo seen naxanye toma, ne mi buma, koni seen naxanye mi toma, ne luma nēn habadan!

5

¹ Amasōtō en na a kolon fa fala en niin fati bēndēn nin naxan luxi alo en dōxō bubuna dunūj̄a yi. Xa na kala, habadan banxina en yii naxan findixi ariyanna fatin na Ala wali xōnna, muxune mi naxan nafalaxi.

² Nba, iki en kutunma bubuni ito yi, en fati bēndēna, bayo en ma habadan dōxōden

[†] 3:16: 3.16 A mato Xōrōyaan 34.34 kui.

*

4:6: 4.6 Dunūj̄a Fōlōn 1.3

[†] 4:13: 4.13 Yaburin 116.10

xonla en suxuma ki fajni, alogo ariyanna fatin xa sa en ma alo dugina.

³ Bayo en na na dugin so en mi fa luma alo en nagenla na a ra.

⁴ Amasoto en nema bubuni ito kui, en kutunma, en toroxi. En mi waxi dugi fonna ba feni en ma, koni a xonla en na, ariyanna fatin xa sa en ma alo dugina, alogo seen naxan faxama, nii rakisin xa findi na rajanna ra.

⁵ Ala en daxi na feen nan ma. A bata a Nii Sarijanxin fi en ma, a lu alo se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa la fe famatone ra.

⁶ Nanara, en xaxili ragidixi waxatin birin. En mon a kolon fa fala fanni en na en konni fati bendeni ito yi, en nun Marigin daxon den tagi kuya.

⁷ Amasoto en sigan tima denkeleyaan nan xon ma, koni se toxin mi a ra.

⁸ Anu, en xaxili ragidixi. A rafanjen en ma, en keli fati bendeni ito yi, en sa daxon Marigin konni.

⁹ Naxan xunna kenla ra en xa, en yi Ala kenan, xa en lu en fati bendeni hanma en faxesa.

¹⁰ Amasoto a fere mi na fo en birin xa ti kenenni Alaa Muxu Sugandixina kiti saden yetagi nen. Muxune birin e kewanle saranna sotoma nen keden keden yeen ma, a naxan nabaxi a dunuja yi gidini, a fajina hanma a jaxina.

Ala nun muxune tagini tonna

¹¹ Nxu to Marigin yerragaxun kolon, nanara, nxu kataxi, nxu xa muxune soto. Ala nxu kolon ki fajni. N ma miriyani, e fan nxu kolon e xaxinli.

¹² Nxu mi kataxi nxu mon xa nxu yete mataxo e xa. Koni nxu feren nan fima e ma, e yi e kanba nxo fe yi, alogo e xa no na muxune yabe naxanye e kanbama e tofanni benun e xa e kanba e boje yi feene yi.

¹³ Xa xaxilitaren nan nxu tan na, na Ala nan ma. Koni xa xaxilimaan nan nxu ra, na e tan nan xa.

¹⁴ Amasoto Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyaan nan nxu karahanma, nxu tan to laxi a ra fa fala a muxu keden peen nan faxaxi birin xa, nayi, birin bata faxesa a tan yi.

¹⁵ A bata faxesa muxun birin xa. Nanara, muxun naxanye e nii ra, ne mi fa e nii ra e yete xa sonon, koni fo naxan faxaxi, a keli sayani e tan xa.

¹⁶ Nba, iki en mi fa muxu yo yatema adamadiyaan kiraan xon. Hali en to yi Alaa Muxu Sugandixin yatema na kiini nun, en mi fa na ligama.

¹⁷ Nayi, xa muxu yo Alaa Muxu Sugandixini, na kanna bata findi dali nenan na. A keja fonne bata dangu, a nenene bata fa!

¹⁸ Na birin kelixi Ala nan ma, naxan en nun a tan tagini tonxi a Muxu Sugandixin xon, a yi wanla so en yii a en fan xa a tan nun bonne tagini ton.

¹⁹ Bayo, Ala a yeteen nun dunuja muxune tagini tonma a Muxu Sugandixin nan xon, a mi fa e sonna yatema. A mon bata na tagi ton feren xibarun taxu nxu ra.

²⁰ Nayi, Alaa Muxu Sugandixina xerane nan en na. Ala yeteen nan muxune rawekilema en ma falan xon. En naxa, "Nxu bata e mafan Alaa Muxu Sugandixin xinli, e a lu e nun Ala tagin xa yitan."

²¹ Naxan mi yulubi yo ligaxi, Ala en yulubin saxi na nan ma alogo Ala gbee tinxinna xa lu en yi Yesu barakani.

6

¹ En to walima en bode xon, nxu bata e mafan, e Alaa hinanna naxan sotoxi, e nama na tongo fe fuun na.

² Bayo a falaxi nen, a naxa, "N bata i yabi n ma marafanna waxatini, n yi i mali marakisi laxoni."*
A mato, Ala rafan waxatin ni i ra, marakisi laxon ni i ra.

³ Nxu mi sese luye naxan muxun birer tantanni, alogo fe yo nama to nxo wanla ra.

⁴ Koni nxu kataxi kiin birin yi nxu xa findi Alaa walike fajine ra: tunnafan gbeen nun toron nun fe xodexene nun kontofinle yi.

⁵ Xa e nxu bonbo, nxu nema kasoon na, xa e yamaan nadin nxu ma, xa nxu wali xodexene nun xixolitareyaan nun kamani.

⁶ Nxu kataxi sarjanna nun fe kolonna nun djanan nun jeniye fajin nun Alaa Nii Sarijanxin nun xanuntenya kendeni,

⁷ e nun jondi falan nun Ala senbeni. Nxu tinxinna rawali yenge so seen nun nxu makantan seen na.

⁸ Nxu neen binyeni, hanma yagini, nxu neen xili kalani hanma xili fajina, nxu tinxin hali nxu to yatexi yanfantenne ra.

⁹ Nxu suxi alo muxun naxanye mi kolonxi, anu nxu kolonxi ki fajni. Nxu yatexi alo nxu faxamatxon nan yi a ra nun, anu e mato nxu jeje mi a ra iki ba? Nxu jaxankataxi, koni e munma nxu faxesa.

¹⁰ Nxu yatexi muxu sunuxine ra, anu nxu sewaxi waxatin birin. Nxu suxi alo yigelitone koni nxu bata muxu wuyaxi findi se kanne ra. Sese mi nxu yii, koni nxu gbeen nan seen birin na.

¹¹ Korenti kaane, nxu bata falan ti e xa kenenni, nxu yi nxu kui feen birin fala e xa.

¹² Nxu mi nxo xanuntenyaan luxunxi e ma, koni e tan bata e gbeen luxun nxu ma.

* 6:2: 6.2 Esayi 49.8

¹³ N bata falan ti ε xa alo n ma diine. A daxe, ε fan xa ε kui feene yita nxu ra!

Denkeleyatarene nun denkeleya muxune nama malan

Korēnti Singen 10.14-22, Efesi 5.5-11, Piyeri Singen 2.9-12

¹⁴ E nun denkeleyatarene nama xun xidi wudi kedenna tongo ε malan fe kedenna ma. Amasoto tinxinyaan nun tinxintareyaan lanje e bode ma feen mundun yi? Kenenna nun dimin lanje e bode ma ba?

¹⁵ Alaa Muxu Sugandixin nun Setana noe lanje di? Denkeleya muxun lanxi denkeleyataren ma kiin mundun yi?

¹⁶ Layirin mundun xidixi Ala Batu Banxin nun suxurene tagi? Amasoto habadan Ala Batu Banxin nan en na, alo Ala a falaxi kii naxan yi, a naxa, “N luma nen e ye. N yi n masiga ti e tagi, n findi e Ala ra. E yi findi n ma yamaan na.”

¹⁷ Nanara, Marigin naxa,

“E mini ne ye, ε ε masiga e ra. E nama din se sarjantare yo ra, nayi n tan ε rasuxuma nen.”

¹⁸ Marigina Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N findima nen ε fafe ra, ε findi n ma dii xemene nun n ma dii temene ra.”†

7

¹ Bayo Ala to bata en tuli sa feni itoe birin na, ngaxakedenne, en ba feen birin ma naxan fati benden nun niin xosima, en yi lu en ma sarjanna rakamale Ala yee ragaxuni.

Poli a sewana

² E bojeni ton nxu xa. Nxu mi tinxintareya ligaxi muxe ra, nxu mi e ratantan, nxu mi e yii se kansun.

³ N mi ito falaxi ε yalagi feen xan na, amasoto n bata yi a fala a singeni, n naxa, “E fe nxu bojeni kii naxan yi, en birin na a ra siimayaan nun sayani.”

⁴ N laxi ε tan na kati! N na n kanbama ε tan nin. E fe n nalimaniyama han n defe. Hali nxu to tɔɔn birin yi, n ma sewan dan mi na!

⁵ Amasoto, nxu Masedoniya li waxatin naxan yi, nxu mi matabu yo soto. Nxu yi tɔɔxi kiin birin yi. Matandi tiine yi nxu rabilinni, gaxun yi nxu yi.

⁶ Koni Ala naxan muxu magodoxine rali-maniyama, na yi nxu ralimaniya Tito a faan xon ma.

⁷ A fa feen gbansanna xa mi yi a ra, fo a limaniyaan naxan soto ε xon. A yi a fala nxu xa, n xonla ε suxu kii naxan yi, ε sunu, n ma fe kunfan yi lu ε yi. Nanara, n ma sewan yi gbo ayi.

⁸ Hali n to ε raxoloxi n ma falan xon kedindin kui,* n tan mi nimisaxi a seben na. N nimisa nen waxatidi, n to a kolon a na kedin bata yi ε raxolo.

⁹ Koni iki, n sewaxi, ε to nimisaxi na mi a ra, koni na nimisan to ε fe raba kiine masaraxi. Ala nan na nimisan nagidixi. Nanara, ε mi tɔɔ yo sotoxi nxu yii.

¹⁰ Amasoto nimisan naxan kelixi Ala ma, na a ligan nen muxune yi e xun xanbi so e hakeni, e kisi. Nanara, mone yo mi na yi. Koni nimisan naxan kelixi dunuɲa feene yi, na rananma sayaan nan ma.

¹¹ Nimisani ito naxan kelixi Ala ma, ε na mato. A bata ε findi sobe ralanε ra. E kunfaxi ε sontareyaan mayita feen na. E xoloxi fe paxin ma, ε bojen bata te, fe fajin xonla bata ε suxu ken! E fe paxi rabane hakene saranma e ra. Na bata a yita fa fala fe yo mi ε ra fefe yi.

¹² Xa n na kedin sebexi, n mi a sebexi fe kalane xan ma fe ra hanma e muxun naxanye tɔɔxi. Koni alogo ε sobe soxi nxu xa kii naxan yi, na xa mini kenenni ε yeteen xa Ala yetagi.

¹³ Ne nan birin nxu ralimaniyaxi.

E nun mon, ba nxu ralimaniya feen na, ε Tito rasewaxi kii naxan yi, nxu sewaxi na fan na han! Bayo ε birin bata a nii yifan a ma.

¹⁴ N bata yi ε matoxo Tito xa nun. E mi n nayagixi. Bayo nxu bata jondin fala ε xa waxatin birin, nxu ε matoxon naxan tixi Tito xa, na fan bata findi jondin na.

¹⁵ A marafanna luma gboe ayi ε tan ma fe yi, a na rabira a ma ε birin xuruxi feen birin yi kii naxan yi, e nun ε a rasenexi kii naxan yi binye gbeenii han ε xuruxurun.

¹⁶ N sewaxi bayo n laxi ε ra feen birin yi.

8

Yii malanna Yerusalen denkeleya muxune xa

¹ Ngaxakedenne, Alaa hinanna walima Masedoniya denkeleya muxune tagi kii naxan yi, nxu waxi a xon ε xa na kolon.

² Hali e to yi tɔɔya paxini, e sewa gbeen sa nen e yigilitaya xodeɛn fari, e yi kiin ti fonisireya gbeenii.

³ N na e seren bama fa fala e kiin tixi nen alo e fanga berena, a mon yi dangu na ra e jeniɛ fajini.

⁴ E nxu mafan nen kati, a e xa na binyen soto, e fan yi yama sarjananxin mali Yerusalen taani.

⁵ E dangu nen nxu gbee miriyaan na. E yi e yete fi Marigin ma singen. Na xanbi ra, e yi e yete fi nxu fan ma Ala sagoni.

† **6:18; 6.16-18** A mato Saraxaraline 26.12 nun Esekiyeli 37.27 nun Esayi 52.11 nun Yeremi 31.9 nun Esekiyeli 20.34 nun Samuyeli Firinden 7.14 nun Esayi 43.6 nun Hose 2.1 kui.

* **7:8; 7.8** Yanyina nde Poli **kedina** nde sebexi e ma naxan

⁶ Nayi, Tito naxan hinan wanli ito fəlxɪ ε konni, nxu bata na mafan, a xa sa a raka-mali ε tagi.

⁷ Koni ε to ε senbε soma feen birin yi, denkeleyaan nun falan nun fe kolonna nun wɛkilen nun xanuntenyaan na nxu xa, nayi ε senbε so hinanna fan yi.

⁸ N mi yamarin sama ε ma, koni n nɛma bonne wanla a fe fale, n fεrɛn fima ε ma nɛn alogo ε xa ε xanuntenyaan mayita.

⁹ Amasɔtɔ ε en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna kolon. Se kannu nan yi a ra, koni a yi a yetε findi yiigelitɔɔn na ε fe ra, alogo ε xa findi se kanne ra a yiigelitɔɔyaan xɔn.

¹⁰ Nayi, n nan n ma miriyaan nan yitama ε ra feni ito yi: ε tan nan singeye ε yii malan yala, ba na ra mɔn, ε tan nan singe a jɛnigexi.

¹¹ Awa, ε na wanla rapan alogo ε lanxi jɛnige fajin naxan ma a fɔlxɪ, ε xa na rakamali na kiini, fata ε fεrɛn ra.

¹² Amasɔtɔ xa ε jɛnigen fan, Ala ε kiseen yatɛma nɛn ε yii seene xasabin ma, seen naxan mi ε yii, na mi a ra.

¹³ Nxu mi waxi a xɔn ma, nxu xa goronna ba bonne xun ma, a dɔxɔ ε tan xun ma, koni nxu waxi nɛn birin xa yε lan.

¹⁴ Koni bayo se wuyaxi ε yii waxatini ito yi, a lan nɛn, ε xa ne mali naxanye mako ε yii seene ma iki. Nayi, ε yii seene na dasa waxatin naxan yi, e fan ε malima nɛn e yii seene ra alogo ε birin yi yε lan.

¹⁵ A sebɛxi Kitabuni, a naxa, "Naxanye a gbegbe matongo, ne mi a gboxi ayi. Naxanye ndedi matongo, a mi dasa ne fan ma."*

Tito nun a lanfane

¹⁶ Nxu barikan birama Ala xa, amasɔtɔ a bata a liga Tito xa a sɔbε so ε xa alo n tan.

¹⁷ Nxu naxan maxɔdinxɪ Tito ra, a bata tin na ma, a mɔn bata a sɔbε so, a yi a jɛnige a xa siga ε fɛma.

¹⁸ Nxu e nun nxu ngaxakedenna nde rasigama ε ma, denkeleya yamane birin naxan matɔxɔma a wanla fe ra Yesu a fe Xibaru Fajin nali feen na.

¹⁹ Naxan mɔn dangu na ra, denkeleya yamaan birin bata a tan sugandi, a xa siga nxu matideni, nxu nɛma kiseni itoe xalε waxatin naxan yi, naxanye goron saxi nxu xun ma Marigin yetɛn binya feen na e nun nxu jɛnige fajin seren na.

²⁰ Nxu a ligama nxu yeren ma alogo muxe nama nxu mafala nxu kise gbɛeni itoe masuxu kiina fe ra.

²¹ Naxan daxa Marigin yetagi e nun muxune yetagi, nxu katama na nan ligadeyi.

²² Nxu naxan sama na muxu firinne fari, nxu nxu ngaxakedenna nde rasigama e

matideni. Nxu bata a mato sanja ma wuyaxi, nxu yi a kolon, a sɔbε soxi waxatin birin. A mɔn bata na sɔbɛn yita iki a to laxi ε ra han!

²³ Tito tan, na findixi n xɔyin nun n walikε boden nan na. Nxu ngaxakedenna naxanye rasigaxi, denkeleya yamana xεrane nan ne ra Alaa Muxu Sugandixina binyena fe ra.

²⁴ Nanara, ε xa xanuntenyaan yita e ra alogo denkeleya yamane xa nxu kanba xunna kolon ε yi, e yi a to.

9

Denkeleya muxune mali fena

¹ E maliin naxan nabama lan yama sarijanxin ma, a tɔnɔ mi na n xa kedin sebe ε ma lan na ma.

² Bayo, n na a kolon fa fala ε jɛnigen fan. N luma ε matɔxε Masedoniya kaane xa, n naxa, "Xabu yala, Akaya kaane yitɔnxi mali ti feen na." E bata muxu wuyaxi rakunfa ε sɔbε soon xɔn.

³ Nayi, n na ngaxakedenna ndee rasigama ε ma alogo nxu ε matɔxɔxi kii naxan yi, na nama findi fe fuun na. Koni a xa a li ε yitɔnxi alo n na a falaxi kii naxan yi.

⁴ Xa Masedoniya kaana nde fa n fɔxɔ ra ε fɛma, e yi a li ε mi yitɔnxi, nxu yi yagima nɛn nayi nxu to laxi ε ra, koni katarabi ε tan nan ma.

⁵ Nanara, n bata a miri, fa fala, a lan n xa ngaxakedenna ndee mafan, e siga ε fɛma n yεε ra, ε yi na fonisireya kiseni tɔn, ε bata yi nxu tuli sa naxan na alogo a xa fi fonisireyani benun a xa findi karahanna ra.

⁶ E xaxili lu ito xɔn ma. Naxan na sansina ndedi woli, na ndedi nan xabama. Koni naxan na sansi gbɛen woli, na a gbegbe xabama nɛn.

⁷ Birin xa Ala ki alo a bata a ragidi a bɔjɛni kii naxan yi. A nama findi mɔnɛn na hanma karahanna. Amasɔtɔ naxan kiin tima sɛwani, na kannu rafan Ala ma.

⁸ Ala nɔε ε kiye nɛn a hinan dɛfexini alogo a xa ε makone fan feen birin yi waxatin birin, nde mɔn yi lu ε yii wali fajine birin kedeni.

⁹ A sebɛxi Kitabuni, a naxa, "A bata tɔrɔ muxune ki fonisireyani.

A tinxinyaan luma nɛn habadan!"*

¹⁰ Nba, Ala naxan sansiin fima xεε biin ma e nun donsena, na sansiin fima ε ma nɛn, a a rawuya ayi, a yi ε tinxinyaan wali xɔnne ragbo ayi.

¹¹ E findima nɛn se kanne ra kiin birin yi, alogo ε xa lu fonisireyani waxatin birin. Nayi, muxu wuyaxi barikan birama nɛn Ala xa, nxu na ε kiseene xali e xɔn.

¹² Amasɔtɔ ε wanla naxan nabama ito ra, na mi yama sarijanxin makone xan gbansan

* 8:15: 8.15 Xorɔyaan 16.18

* 9:9: 9.9 Yaburin 112.9

fanma, koni a mən wali fajni kolonna rayiri-wama Ala xa.

¹³ Muxu wuyaxi Ala binyama nən ε wanli ito tənən xən, ε to yamari suxun saxi ε tubi feen fari Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajini. E mən Ala binyama nən ε fonisireyana fe ra ε to e kima ε seene yi e nun muxun bonne.

¹⁴ Nanara, e Ala maxandε ε xa xanun-tenyani Alaa hinan gbeena fe ra a naxan nagidixi ε ma.

¹⁵ En barikan bira Ala xa a kisen a fe ra naxan jəxən mi na.

10

Pəli yi a wanla xun mayenge

¹ N tan Pəli, n bata ε mafan Alaa Muxu Sugandixina limaniyaan nun dijanı, hali ndee to a falama a n falan tima ε yεε xəri yεte magodon nin, koni a n na keli ε fεma, n jaxu ε ra.

² N bata ε mafan, n na fa ε fεma, ε nama n karahan a n xa jaxu ε ra sɔbɛn na, amasɔtɔ n laxi a ra, n susue nən na ligε ndee ra yati, naxanye ε mirixi a nxu nxɔ dunuɲa yi gidin ligama adamadiyaan kiraan nan xən.

³ Amasɔtɔ, nxu dunuɲa yi gidin ligama adamadiyaan nin, koni nxu mi yengen soma adamadiyaan kiraan xən.

⁴ Bayo nxɔ yenge so seene mi luxi alo adamadiine gbeene: Alaa yenge so se senbemane nan e ra, naxanye nɔε yire makantanxine kale. Nxu wule miriyane kalama ne nan na,

⁵ e nun wason naxan birin kelima Alaa kolonna xili ma. Nxu yi xaxinle birin yεε rafindi Ala ma alogo e xa xuru a Muxu Sugandixin ma.

⁶ E na Alaa fala suxun nakamali waxatin naxan yi, nxu tinma nən fala suxutarene hakene saranyε e ra.

⁷ E feene fanna nan tun toma. Xa muxuna ndee bata la a yεte ra fa fala a Alaa Muxu Sugandixini, a mən xa a miri ito ma: a Alaa Muxu Sugandixin nan gbee en fan na alo a tan.

⁸ Marigin nɔɔn soxi n yii ε senbε so feen nan na, ε kala feen mi a ra. Hali n nan n yεte matɔxɔma na ra jaxi ra, n mi yagixi na feen na.

⁹ N mi waxi a xən ma, a xa liga alo n na ε magaxuma n ma kɛdine ra nən.

¹⁰ Bayo, ndee a falama, e naxa, “Pəli a kɛdine xɔdɔxɔ, ε senben gbo, koni xa a yεtɛna en fεma, senbε mi a ra, sese mi a falan na.”

¹¹ Na kanna xa a miri nən fa fala nxu kii naxan yi nxu nɛma kɛdin sebe, nxu kewanle luma na kii nin nxu nɛma ε ye.

¹² Muxuna ndee na yi naxanye e yεte matɔxɔma, anu nxu mi susue nxu yεte se ne ma hanma nxu nun ne yi yate nxu bode xən. E na misaala tongo e yεte ma, e yi e yεte sa e yεte ma, xaxilitaren nan ne ra.

¹³ Koni nxu tan mi nxu yεte matɔxε jaxi ra. Ala bata wanla naxan so nxu yii, nxu mi nxu yεte matɔxɔma dangu na ra, naxan a ligama nxu fa han ε fεma.

¹⁴ Bayo nxɔ yεte matɔxən mi danguxi nxu danna ra, alo nxu yi naxan ligama nun xa nxu mi yi fa ε konni, anu nxu singe nan faxi han ε fεma Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nalideni.

¹⁵ Nxu mi nxu yεte matɔxε bonne wanla fe ra, nxu a radangu ayi. Koni nxu laxi a ra fa fala ε denkeleyaan gboma ayi nən, nxu yi nɔ wali kende gbete rakamale ε tagi hali nxu mi dangu nxu danne ra*.

¹⁶ Bayo taan naxanye ε konna xanbi ra, nxu nɔε Yesu a fe Xibaru Fajin naliyε nən ne ma, benun nxu xa nxu yεte matɔxɔ bonne wanli naxan kɛxi muxu gbetene walideni.

¹⁷ Koni, a sebexi Kitabun kui, a naxa, “Xa naxan a yεte matɔxɔma, a xa a yεte matɔxɔ Marigina fe ra.”†

¹⁸ Amasɔtɔ muxun naxan a yεte matɔxɔma, Ala mi na rasuxε fɔ Marigin na naxan matɔxɔ.

11

Pəli nun wule xerane

¹ E dijε ba, xa n fatɔyana ndedi fala ε xa? Koni ε dijaxi xε!

² Bayo xɔxɔlonɲaanan nan n yi ε fe ra, xɔxɔlonɲaanan naxan kelixi Ala ma. Amasɔtɔ a luxi alo n na ε masuxi futun nin xεmε keden peen xa, Alaa Muxu Sugandixina, alogo n xa ε yita a ra alo sungutun nasɔlonxina.

³ Koni alo sajina Nmahawa mayenden kii naxan yi, n gaxuxi nən ε fan miriyane nama ε yifu ε yi ε masiga ε lannaya kenden nun ε sarjanna ra Alaa Muxu Sugandixin xa.

⁴ Bayo xa muxuna nde fa Yesu gbete a fe kawandi ba ε xa, nxu mi naxan ma fe kawandin ba, hanma xa ε nii gbete sɔtɔ ε mi naxan sɔtɔ nxu ra, hanma xa ε Xibaru Fajni gbete mε, ε mi naxan nasuxu a singeni, ε tinma nən na birin ma ki fajni!

⁵ Koni muxuni itoe naxanye e yεte yatεma xεra fisamantenne ra, n mi laxi a ra xa ne dangu n tan na kii yo yi.

⁶ Yanyina nde, n mi fatan falan na, koni n fe kolon. Bayo nxu bata na rafixa ε xa kiin birin yi.

⁷ N na Alaa fe Xibaru Fajin nali ε ma waxatin naxan yi, n mi sese rasuxu ε ra, n yi n yεte magodo alogo n xa ε tan yite, n haken nan ligaxi ε ra nayi ba?

* **10:15; 10:15** A mato Romi 15.17-21 kui. † **10:17; 10:17** A mato Korenti Singen 1.31 kui.

⁸ N seen nasuxu nɛn denkeleya yama gbeteɣe ra, e yi n saranna fi, alogo n xa wali ɛ xa.

⁹ N yi ɛ fɛma waxatin naxan yi, n hayu ramaan yi lu, koni n mi muxu yo tɔɔ, bayo denkeleya muxun naxanye keli Masedoniya yi, ne n makone fan nɛn. N mi tin n xa findi goronna ra ɛ xun ma, n mɔn n yete suxuma nɛn na ma.

¹⁰ N bata n kɔɔ Alaa Muxu Sugandixina nɔndini naxan n yi, muxu yo mi n kume binyeni ito yi Akaya yamanani.

¹¹ N na falaxi nanfera? N to mi ɛ xanuxi ba? Ala a kolon, a n na ɛ xanuxi!

¹² N naxan ligama, n mɔn na ligama nɛn alogo nxu mafala xunna nama taran na naxanye a lige na muxune yi e yete matɔɔ a nxu nun ne birin lan.

¹³ Ne findixi wule xerane nun mafu tiine nan na, naxanye e yete findixi Alaa Muxu Sugandixina xerane maligan na.

¹⁴ Nba, kabanako fe mi na ra, bayo hali Setana nɔɛ a yete finde nɛn kɛnɛnna malekan maligan na.

¹⁵ Nayi, na mi finde tɛrena fe ra xa Setanaa walikene fan e yete findi tinxinyaan walikene maligan na. Ne rajanna lanma nɛn e kɛwanle saranna ma.

Poli a tɔɔna xerayani

¹⁶ N mɔn xa a fala, muxu yo nama n yate xaxilitaren na. Hanma xa ɛ a mirixi na kiini, ɛ tin n xa findi xaxilitaren maligan na alogo n fan xa n yete matɔɔ ndedi.

¹⁷ N falan naxan tima iki, n mi na falama Marigina kiraan xɔn, koni n na a falama xaxilitareyaan nin.

¹⁸ Bayo muxu wuyaxi to e yete matɔɔma adamadiyaan kiraan xɔn, nanara, n fan n yete matɔɔma nɛn.

¹⁹ ɛ tan to findixi xaxilimane ra, ɛ mafura diɲe xaxilitarene bun ba?

²⁰ ɛ tinxi e xa ɛ findi konyine ra, e yi ɛ rawali, e yi ɛ yii seene kansun, e yi e yete yite ɛ ma, e yi ɛ yetagi garin!

²¹ N xa a fala ɛ xa, yagin nan na ra, koni nxu mi susue na lige.

Nayi, muxu gbete nɔɛ a yete matɔɔ denaxan yi, n xa falan ti alo xaxilitarena, n fan susue nɛn n yete matɔɔ mɛnni.

²² Heburun nan e ra ba? A tan nan n fan na. Isirayila kaan nan e ra ba? A tan nan n fan na. Iburahima bɔnsɔnna nan e ra ba? A tan nan n fan na.

²³ Alaa Muxu Sugandixina walikɛn nɛn e ra ba? N falan tima alo xaxilitaren yetena, koni n dangu e tan na! N bata tɔɔ walideni dangu e tan na pon! N bata sa kasoon na dangu e tan na pon! Muxune yi n bulan

dangu e tan na, n yi lu sayaan dɛ waxati wuyaxi.

²⁴ Yahudiyane yi n bulan dɔɔna ma sulun bosaan ye tonge saxan e nun solo-manaanin.*

²⁵ Romi kaane yi n mabɔnbɔ gbelemene ra dɔɔna ma saxan. E n magolɔn n faxa feen na sanja ma keden. Kunkin yi kala n na fɔɔ igen tagi dɔɔna ma saxan, n lu fufani yanyi keden kɔɛ keden, na waxatina nde yi.

²⁶ N yi sigatini waxati wuyaxi gbalon dɛ, baane nun mafu tiine nun n kon kaa Yahudiyane nun siya gbeteɣe gbalone. N yi taan nun burunna nun fɔɔ igene nun wule denkeleya muxune gbalone dɛ.

²⁷ N tɔɔ nɛn walideni nun waxati xɔdɛxene yi, n lu xii xɔlitareyani waxati wuyaxi, n lu kamɛn nun min xɔnla ra. Donseen mumɛn yi dasa n ma waxati wuyaxi, n lu xunbenla ra marabɛnni.

²⁸ Naxan saxi na birin fari, n goronna naxan tongoma lɔɔ yo lɔɔ, n kɔntɔfilixi denkeleya yamane gbalone.

²⁹ Xa muxuna nde senben xurun, n fan senben xurunma nɛn. Xa muxuna nde bira yulubini, na n bɔɲen ganma nɛn.

³⁰ Xa n yi daxa nun n xa n yete matɔɔ, n yi n yete matɔɔma n ma senbetareyaan nan na.

³¹ En Marigi Yesu Fafe Ala a kolon fa fala n mi wulen falama. Tantunna xa fi a ma habadan!

³² N yi Damasi taani waxatin naxan yi, Yamana Kanna naxan Manga Aretasi bun ma, na yi muxune ti taan so dɛn na n suxu xinla ma.

³³ Koni muxune yi n dɔɔ sagan kui, e yi n nagodo taan nabilin yinna xanbi ra, n nan n futuxulu a yii na kii nin.†

12

Poli fe toon naxan ti alo xiyena

¹ A daxa n xa lu n yete matɔɔɛ, hali tɔɔ yo mi a yi. Koni fe toon naxanye tixi alo xiyena, e nun Marigin bata feen naxanye makenɛn, n xa ne fan fala.

² N muxuna nde* kolon naxan Alaa Muxu Sugandixini. Na rate nɛn han kore xɔnna saxandena. Na jɛ fu nun naaninna ni i ra. A gbengbenna, n mi a kolon xa a fatin nan te kore, hanma xa a fe toon nan ti alo xiyena. Ala nan na kolon.

³ N na a kolon xɛmɛni ito te nɛn, koni xa a fatin nan te, hanma xa a fe toon nan ti alo xiyena, n mi na tan kolon. Ala nan na kolon.

⁴ A tongo nɛn a rate ariyanna yi. A yi falane mɛ naxanye mi nɔɛ fale, e nun muxu yo mi nɔɛ xete naxanye ma.

* 11:24: 11.24 A mato Sariyane 25.3 kui. † 11:33: 11.33 A mato Xerane 9.23-25 kui. * 12:2: 12.2 Muxuni ito findixi Poli yetɛn na. A mato Korenti Firinden 12.7 kui.

⁵ N na muxu sifan matəxəma nən, koni n tan, n mi n yete matəxə fə n ma senbetareyani.

⁶ Xa n yi waxi n yete matəxə feni nun, n mi yi findin xaxilitaren na nun, bayo n yi jəndin nan falama. Koni n na n yete suxuma alogo muxu yo nama n yatə dangu n kewanle ra ε naxanye toxi e nun ε naxanye fe mexi.

⁷ Na ma, Ala tərə fena nde ragidi nən n ma alo janla na lu fati bəndəni, naxan yi findixi Setana xərana nde ra. Na yi n jaxankata alogo n nama lugo wason na, n to fe makenenxi gbeeni itoe toxi.

⁸ N bata Marigin maxandi sanja ma saxan alogo a xa na tərə feen ba n ma.

⁹ A yi n yabi, a naxa, “N ma hinanna bata i wasa. N senben nakamalima muxuna senbetareyaan nin.” Nayi, n mafura n yete matəxə n ma senbetareyani, alogo Alaa Muxu Sugandixin senben xa lu n xən ma.

¹⁰ N na n yete kenenxi senbetareyaan nun konbine nun fe xədexəne nun bəsenxənyaan nun kəntəfinle yi Alaa Muxu Sugandixina fe ra. Amasəto xa n senben jan waxatin naxan yi, n senben sətəma na waxatin nin.

Pəli a xaminna

¹¹ N falan tima alo xaxilitarena, koni ε n karahanxi nən. E tan yi lan nun ε yi n xun mafala, bayo naxanye e yete yatəma xəra fisamantenne ra, ne mi dangu n na sese yi, hali se mi n na.

¹² Taxamasenna naxanye a yitaxi a xeraan nan n tan na, nxu bata ne liga ε tagi tunnafanni, e findi taxamasenne nun kabanako feene nun fe magaxuxine ra.

¹³ Nxu denkeleya yamaan bonne rafisaxi ε xa kiin mundun yi? Fə n goronna to mi luxi ε xun ma tun. E mi dijne na haken ma ba?

¹⁴ N yitənnə saxanden ni ito ra siga feen na ε konni. N goronna mən mi luma ε xun ma. Amasəto n mi ε yii seene xan fəxə ra, koni fə ε yetəna. Na ma, diine xa mi gbetin malanma e sətə muxune xa, koni denbaya kanne nan gbetin malanma e diine xa.

¹⁵ Nayi, a fində sewan nan na, n yi n yii seene birin fi, n yi n yete fi ε niine fe ra. Xa n na n ma xanuntenyaan fari sa ε xa, ε xanuntenyaan xurunjə ayi n tan xa ba?

¹⁶ A xa lu na ki. N mi findixi goron na ε xun ma. Koni muxune a falama, a n to findixi yanfantenna ra, n na ε suxi koten nan na.

¹⁷ N xeraan naxanye rasiga ε ma, n na ε rawali nən na nde xən ba?

¹⁸ N Tito mafan nən alogo a xa siga ε konni, n yi denkeleya muxuna nde[†] rasiga a fəxə ra. Tito ε rawali nən ba? Nxu birin kui fe keden keja keden xa mi yi a ra nxu sigati kiini ba?

¹⁹ Yanyina nde, ε mirixi fa fala a to mi na ra a nxu kataxi nxu xun mayəngə feen nan na ε fəma. En-en. Nxu falan tima Ala nan yəε xəri a Muxu Sugandixin barakani. N xanuntenne, nxu na birin ligama ε yəε rasiga feen nan ma.

²⁰ N gaxuxi nən, n na fa waxatin naxan yi, n na ε liyε kii naxan yi, na mi rafanjə n ma, e nun ε fan n liyε kii naxan yi, na mi rafanjə n ma. N gaxuxi nən lantareyaan nun xəxələnyaan nun bəje teen nun yete yigboon nun fala jaxin nun muxu mafalan nun wason nun fe yibasanna nama lu ε tagi.

²¹ N gaxuxi nən a n na fa, n ma Ala nama n nayagi ε fe yi, n yi wuga muxu wuyaxi a fe ra naxanye bata yi yulubin liga koni han to e mi e xun xanbi soxi e fe xəsixine nun e yanga suxun nun e haramu feene yi, e yi naxanye ligama.

13

Maxadi dənxen nun xəntənnə

¹ A saxanden ni i ra n fama ε konni. A səbexi Kitabuni, a naxa, “Feen birin makitima sereya firin hanma saxan fala xuiin nan xən.”*

² N bata yi ε rakolon n faan firinden i fəma. N to mi ε fəma iki, n mən xa a fala na muxune xa naxanye bata yi yulubin liga a fəlni e nun bonne birin, n naxa, n na fa ε fəma sənən, n mi ε xun mafalama ε yulubine fe ra,

³ bayo ε waxi a xən n xa sereyane yita ε ra fa fala n na Alaa Muxu Sugandixina falane nan tima. A tan mi ε masuxε senbetareyani, bayo senbe kanna nan a tan na ε tagi.

⁴ Amasəto a ghangban nən wudin ma a senbetareyani, koni a luxi a nii ra Ala senben barakan nin. Nxu fan bata findi senbetarene ra a tan yi, koni nxu nii rakisın sətəma ε tan ma fe ra, alo a tan kii naxan yi, Ala senben barakani.

⁵ E ε yete rakərəsi, alogo ε xa a kolon xa ε denkeleyaxi. E ε yete fəsəfəsə. E mi a kolon ba fa fala a Yesu Alaa Muxu Sugandixina ε yi? Fə xa a li de, ε bata fula fəsəfəsən na.

⁶ N laxi a ra, e a kolonma nən a nxu mi fulaxi fəsəfəsəni.

⁷ Nxu Ala maxandima a ε nama fe jaxi yo liga. Nxu mi waxi na xən ma alogo yamaan xa a kolon a nxu bata nən sətə fəsəfəsəni, koni alogo ε xa fe fajin liga, hali a luxi alo nxu fa fulama fəsəfəsəni.

⁸ Bayo nxu mi nəε sese ligε Alaa jəndin xili ma, koni nxu nəε wale a xa nən.

⁹ Nxu səwama nən xa senbe mi nxu ra, ε tan senben yi gbo ayi. Na ma, nxu Ala maxandima nən a ε xa kamali.

[†] 12:18: 12.18 Pəli bata yi *denkeleya muxuni* ito a fe fala Korenti Firinden 8.22 kui. 19.15 kui.

* 13:1: 13.1 A mato Sariyane

¹⁰ Nanara, n feni itoe seɓema ε ma, n to mi ε fema, alogo n na fa ε fema, n nama ε suxu a xodexen na n ma senɓemayani, Marigin senɓen naxan soxi n yii ε rawekile feen na benun a xa ε halagi.

¹¹ Awa, ngaxakedenne, Ala xa sewan fi ε ma. E kata ε xa defe, ε yi ε bode ralimaniya, ε lu xaxili kedenna nun ɓɓɓe xunbenli. Nayi, xanuntenyaan kanna nun ɓɓɓe xunbenla kanna Ala luma nen ε xon.

¹² E bode xonton ngaxakedenya xonton sunbuni. Yama sariɓanxin birin ε xontonna.

¹³ Marigi Yesu, Alaa Muxu Sugandixina hinanna nun Alaa xanuntenyaan nun Alaa Nii Sariɓanxin lanna xa lu ε birin xon.

Galati Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Galati Kaane Ma

Galati kaana nde Yesu a fe Xibaru Fajin soto n'en Xera Poli a xeraya sigatiin firinden nun a saxanden xon (Xerane 16.6 e nun 18.23). Ne yi e malan, e findi denkeleya yamaan na. Men kaane mi yi Yahudiyane ra fo siya gbete. Koni Yahudiya denkeleya muxuna ndee yi siga Galati kaane fema Poli xanbi. Ne yi Galati kaane xaranma wulen nan ma fa fala denkeleya muxun birin lan e xa Yahudiyane sariyan suxu, a gbengbenna e yi banxulan alogo e xa kamali denkeleyani. Ba Yahudiyane ra, men kaane namunne mi yi darixi gaan tiin na. Nayi, Galati kaane sese mi yi banxulanxi. Na yi gbaxi Yahudiyane denkeleya muxune ra naxanye yi wama siyane birin xa liga alo e tan alogo e xa kamali dinani bayo Yahudiyan nan yi Yesu ra. Poli tan naxa, a na mi lan Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin ma. Amasoto na yi Galati denkeleya muxune findima konyine nan na dinan kiraan xon. Poli naxa, a sariya suxun mi muxu yo nii rakise fo Ala hinanna e na denkeleya Yesu ma. Waxatina nde, Poli yi Efesi taani, a e xibaru me waxatin naxan yi. A yi a me a Galati kaane tinma a yaxune kawandin na. Na ma, a yi xanuntenya kedini ito sebe e ma alogo e xa Alaa fe famu.

Poli yi Kitabun yireni ito sebe doko saxan alogo a xa a ngaxakedenne xili "Xibaru Fajin" keden peen pondin ma. Na yire saxanne ni i ra:

A singena, a yi a yetena feene yeba, a folo a yetena tubi kiin ma Yesu ma. A yi a yeba e nun Yerusalen denkeleya muxune lan feen naxan ma fa fala denkeleya muxun naxanye mi findixi Yahudiyane ra, ne mi luma Yahudiyane sariyan bun. A mon yi a fala e nun Piyeri a feene fataxi kii naxan yi lan na feen ma. Poli a xerayaan senben nan xun mayengema, a naxa, a Ala nan a findixi xeraan na naxan mi fata adamadi yo ra, hali Yesu xera boden naxanye doki Yerusalen taani. Na bunna neen, Galati kaane mi lan e xa e tuli mati muxu gbete yo ra naxan Poli matandima hali e keli Yerusalen taani (sora 1 han sora 2).

A firindena, Poli yi falan ti fata Layiri Fonna Kitabun na, a naxa, a muxun mi kisima Yahudiyane sariya suxun xan xon, koni fo a xa denkeleya Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan ma (sora 3 han sora 4).

A rapanni, a naxa, a Galati kaane lan e xa lu xaroyani Alaa Nii Sarijanxin yamarin bun amasoto Alaa Nii Sarijanxi kewali fajin

birin nasoma nen muxuni, katarabi xanun-tenyaan ma (sora 5 han sora 6).

Yamaan laxi sariya suxun nan na dinani. E e mirixi a ma fa fala, e sariya suxun na dangu e yulubi ligan na, na e rasoma ariyanna nin. Anu, Kitabun yireni ito naxa, a muxun mi noe tinxinje Ala yee ra yi sariya suxun xon. I na Ala sariya keden kala, i bata findi yulubi tongon na. Xa na yulubi mi ba i ma, Ala mi tinma i yi so ariyanna yi. Fo yulubin xa ba muxun ma singen, a fa so ariyanna kui. Yesu nan findixi na muxun na naxan adamadiine yulubine bama e ma. Naxan na denkeleya Yesu ma, na bata kisin soto. Na kui, denkeleyaan nan en nakisiima. Sariya suxun mi a ra.

¹ N tan Poli, Alaa Muxu Sugandixina xerana, n bata kedini ito sebe Galati denkeleya muxune ma. Adama mi n xexi fo Yesu nun Fafe Ala naxan a rakelixi sayani.

² N tan nun ngaxakedenna naxanye birin be, nxu Galati denkeleya yamaan xontonna:

³ En Fafe Ala nun a Muxu Sugandixin Marigi Yesu xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma.

⁴ Yesu nan a yete fixi en yulubine fe ra, a yi en xunba waxati jaxini ito yi alo en Fafe Ala waxi a xon ma kii naxan yi.

⁵ En xa binyen fi a ma habadan han habadan! Amina.

Xibaru Fajin gbete yo mi na yi

⁶ N bata kabe e ma amasoto e bata e xun xanbi so Ala yi mafuren naxan e xilixi a Muxu Sugandixina hinanna xon. E yi xibaru gbete suxu.

⁷ Koni Xibaru Fajin gbete yo mi na yi mume! Muxune nan tun e toroma, e waxi Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin maxete feni.

⁸ Koni hali nxu tan hanma malekana nde yi fa sa keli ariyanna yi, a xibaru gbete kawandin ba e xa, nxu tan mi naxan baxi e xa, Ala xa na kanna halagi habadan!

⁹ Nxu bata yi a fala. Iki, n mon xa a fala e xa. Xa muxu yo xibaru gbete kawandin bama e xa, ba Yesu a Fe Xibaru Fajin na, e naxan singe suxi, Ala xa na kanna halagi habadan!

¹⁰ Iki n yamaan nan mafanma ba? Hanma Ala? N katama n xa rafan adamadiine nan ma ba? Xa n mon yi katama n xa yamaan nan kenen nun, nayi n mi finde Alaa Muxu Sugandixina walikeen na!

Poli a xerayana

¹¹ Ngaxakedenne, n xa a fala e xa, n Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalixi e ma, a mi fataxi adamadiine ra.

¹² N mi a sətəxi muxu yo ra. Muxu yo mi n xaraxi a ma. Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan a makenenxi n xa.*

¹³ Amasəto ε bata n kewanle fe me, n naxan naba n yi Yahudiya dinani waxatin naxan yi. N bata denkeleya yamaan jaxankata han a radangu ayi. N yi a kalama nen.

¹⁴ N yi danguma nen n lanfa wuyaxi ra Yahudiya dinani n siyaan muxune ye. Dinan muxu gbee nan yi n tan na n benbane namunne xən.

¹⁵ Koni xabu n bari waxatin naxan yi, Ala yi n sugandi, a n xili a hinanni. Bayo a a kenen nen

¹⁶ a xa a Dii Xemen makenen n xa, alogo n xa a fe Xibaru Fajin nali siya gbetene ma. Nayi, n mi sigaxi adamadi yo fema, a xa n kawandi.

¹⁷ N mi sigaxi Yerusalen taani ne fema naxanye singe yi xerane ra. Koni n siga nen Arabu yamanani mafuren! N mən yi xete Damasi yi.

¹⁸ Nee saxan dangu xanbini, n yi siga Yerusalen taani alogo nxu nun Piyeri xa nxu bode kolon, n xii fu nun suulun ti a fema.

¹⁹ N mi xera gbetε to na yi fo Marigi Yesu xunyen Yaki.

²⁰ N naxan seɓexi, Ala nan seren na, jəndin na a ra.

²¹ Na xanbi ra, n yi siga Siriya yi e nun Silisi yi,

²² koni muxε mi yi n kolon Yudaya denkeleya yamane ye naxanye Alaa Muxu Sugandixin xən.

²³ E ito nan gbansan me: “Xemen naxan yi en jaxankatama a fəloni, na nan fa denkeleyaan kirana fe kawandin bama iki, a yi naxan kalama.”

²⁴ Nanara, e yi Ala tantun n tan ma fe ra.

2

Pəli nun xeraan bonne

¹ Nee fu nun naanin dangu xanbini, n tan nun Baranabasi yi siga Yerusalen taani. N Tito fan xali.

² N siga nen bayo Ala bata a makenen n xa. N darixi Yesu a fe Xibaru Fajin naliye siya gbetene ma kii naxan yi, n yi na yeba e muxu gbeene xa wundoni, alogo n ma wanle birin nama lu fufafu!

³ Koni hali Tito Gireki kaan naxan yi n fema, e mi a karahan a banxulan feen ma.

⁴ Koni nafigina ndee yi basanxi nxu ra alogo e xa nxo feene rakorosi, e yi nxo xəryani gbe Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxan fixi nxu ma, e yi nxu findi konyin na.

⁵ Nxu mi tin e xa hali ndedi, alogo nxu xa Yesu a fe Xibaru Fajin jəndin mara ε xa.

⁶ Naxanye yi luxi alo e muxu gbeene, e yi findixi naxan yo ra, n ma kolon, bayo Ala mi muxune rafisama e bode xa. Na muxu gbeene mi sese saxi n ma xaranna fari.

⁷ A makuya na ra! E a toxi nen a Ala bata Yesu a fe Xibaru Fajin kawandi baan wanla taxu n tan na siya gbetene xa alo a bata a taxu Piyeri ra kii naxan yi Yahudiyane xa.

⁸ Amasəto naxan Piyeri findixi xeraan na Yahudiyane xa, na nan n fan xexi siya gbetene ma.

⁹ Yaki nun Piyeri nun Yoni, naxanye yi luxi alo e yeeratine, e to Alaa maragidin kolon a naxan fixi n ma, e yi n tan nun Baranabasi yisuxu ngaxakedenyani alogo nxu xa wali siya gbetene tagi, e tan yi wali Yahudiyane tagi.

¹⁰ E yi nxu mafan, a nxu xa nxu xaxili lu yigelitəne xən ma. N fan yi n səbe soxi na nan ma.

Pəli yi Piyeri sənna fe fala a xa

¹¹ Piyeri fa Antiyəki yi waxatin naxan yi, n yi a matandi amasəto a yi tantanxi.

¹² Benun muxuna ndee xa fa keli Yaki fema, Piyeri yi a degema siya gbetε denkeleya muxune nan xən ma nun. Koni ne to fa, a yi keli e fema, a a makuya e ra amasəto a gaxuxi Yahudiyane yee ra naxanye yi waxi siya gbetene banxulan feni.

¹³ Yahudiya denkeleya muxun bonne fan yi so a tantanni. Hali Baranabasi fan yi so a yi.

¹⁴ N to a to a e mi sigan tima Yesu a fe Xibaru Fajin jəndin kira tinxinxin xən ma, n yi a fala Piyeri xa e birin yee xəri, n naxa, “Yahudiyān nan i tan na koni i ya kewanle ligaxi alo siya gbetene, e mi luxi alo Yahudiyane! Nayi, i siya gbetene karahanma di, a e xa Yahudiyane namunne suxu?”

¹⁵ En tan naxan barixi Yahudiyayani, siya gbetε mi en tan na, naxan findixi yulubi kanne ra.

¹⁶ En na a kolon a muxun mi tinxinma ayi Ala yee ra yi sariya suxun xan xən ma, fo a na denkeleya Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma. Nanara, en bata la Alaa Muxu Sugandixin Yesu ra alogo en xa tinxin denkeleyaan xən Alaa Muxu Sugandixin ma. Sariya suxun mi a ra bayo adamadi yo mi nœ tinxinjε sariya suxun xən.*

¹⁷ Koni en na kata en xa tinxin Alaa Muxu Sugandixin barakani, xa a li yulubi kanna nan en fan na, nanara ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin walima yulubi nan xa nayi? En-en de!

¹⁸ N bata n me sariyan naxanye ra, xa n mən tin ne ma, na bunna neen, n bata findi sariya kalan na.

* 1:12: 1.12 A mato Xerane 9.3-6 kui.

* 2:16: 2.16 A mato Yaburin 143.2 nun Romi 3.20 nun 3.23 kui.

¹⁹ N luxi nen alo n bata faxa sariyan bun, n mi fa sariyan bun sɔnɔn. Nanara, Ala nan gbee n ma dunuɲa yi gidin na. N bata gbangban wudin ma Alaa Muxu Sugandixin xɔn ma,

²⁰ nanara, n tan mi fa n nii ra sɔnɔn koni Alaa Muxu Sugandixin niin nan fa n yi. N dunuɲa yi gidin naxan nabama n fati bendeni sɔnɔn, n na rabama denkeleyaan nin Alaa Dii Xɛmeni, naxan bata n xanu, a faxa n ma fe ra.

²¹ N mi n mɛma Alaa hinanna ra. Amasɔtɔ xa muxun yi tinxinma sariyan nan xɔn ma nun, Alaa Muxu Sugandixin bata faxa nayi fufafu!

3

Sariya suxun nun denkeleyana

¹ Ee! Galati kaa xaxilitarene! Nde ε tirinxi? E tan bata yi Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxa feni gbe wudin ma ki fajɪ!

² E xa maxɔdin keden yabi n xa: E Alaa Niin sɔtɔxi sariya suxun nan xɔn ma ba hanma denkeleyaan xɔn ma ε naxan ma fe mɛxi?

³ E bata yi a fɔlɔ Alaa Niin barakani, koni iki ε xaxilitareyaan bata radangu ayi, han ε fa waxi a xɔn ε xa a rajan ε yete senben na iki ba?

⁴ E tɔrɔxi nen fufafu ba? Fufafu mi yi a ra ba?

⁵ Ala a Nii Sarijanxin fima ε ma, a kabanako feene ligama ε tagi sariya suxun nan xɔn ma ba, hanma denkeleyaan xɔn ma ba, ε naxan ma fe mɛxi?

⁶ A luxi nen alo naxan sebɛxi: “Ibrahimia yi denkeleya Ala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa.”*

⁷ E xa a kolon fa fala muxun naxanye denkeleyaxi, Ibrahimia bɔnsɔnna muxune nan ne ra.

⁸ Kitabun bata yi a fala nun, a Ala siya gbɛtɛne ratinxinna nen a yete yɛɛ ra yi denkeleyaan barakani, a yi Yesu a fe Xibaru Fajɪn nali Ibrahimia ma benun a waxatin xa a li, a naxa, “Dunuɲa siyane birin duban sɔtɔma nen i tan barakani.”†

⁹ Naxanye denkeleyaxi, ne duban sɔtɔma nen alo denkeleya muxuna Ibrahimia.

¹⁰ Naxanye xaxili tixi sariya suxun na, dangan ne xa. Amasɔtɔ a sebɛxi, “Feen naxanye birin sebɛxi Sariya Kitabuni, naxan mi ne suxuma, Ala xa na kanna danga.”‡

¹¹ Nba, a bata yigbe feu, fa fala muxu yo mi tinxinɲe Ala yɛɛ ra yi sariyan xɔn ma. Amasɔtɔ Kitabun naxa, “Naxan na tinxin

denkeleyaan xɔn, na nii rakisin sɔtɔma nen.”§

¹² Koni sariyan mi minixi denkeleyani, bayo a mɔn naxa, “Naxan na itoe suxu, na kanna nii rakisin sɔtɔma nen e xɔn.”*

¹³ Alaa Muxu Sugandixin findixi danga muxun nan na en tan ma fe ra, a en xunba sariyan dangan bun ma, bayo a sebɛxi, “Naxan yo na singan wudin ma, dangan na kanna xa.”†

¹⁴ A na liga nen en xa alogo Ala duban naxan nagidixi Ibrahimia ma, siya gbɛtɛne fan xa na sɔtɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani. En mɔn yi Alaa Niin sɔtɔ denkeleyaan xɔn ma, a en tuli saxi naxan na.

Ala en tuli saxi naxan na

¹⁵ Ngaxakedenne, n xa misaala yita ε ra fata dunuɲa yi gidin na. Awa, xa muxu firinna lan fena nde ma, e layirin xidi, muxu yo mi na layirin kale hanma a nde sa a fari.

¹⁶ Na ma, Ala bata Ibrahimia tuli sa e nun a yixetɛna. Kitabun mi a falaxi fa fala “a yixetɛne,” naxan yi findima muxu wuyaxi ra. Koni a naxa, “i yixetɛna,”‡ na bunna nɛɛn muxu kedenna na a ra, Alaa Muxu Sugandixin.

¹⁷ N naxan ma, na ni ito ra: Ala bata yi layirin naxan xidi ken, Musaa sariyan mi na kale naxan falaxi jɛɛ kɛmɛ naanin jɛɛ tonge saxon dangu xanbini. Na mi Alaa tuli saan kalama.

¹⁸ Amasɔtɔ xa Alaa kɛɛn fima sariyan nan xɔn ma, a mi findixi tuli saan na na yi. Koni Ala hinan nen Ibrahimia ra, a a tuli sa.

¹⁹ Sariyan fa fixi nanfera nayi? A fixi hakene nan ma fe ra han Ibrahimia yixɛten fa waxatin yi a li, Ala en tuli sa naxan na. Sariyan fixi malekane nan xɔn muxuna nde sabun na.§

²⁰ Sabu wuyaxi na yi, koni Ala keden peen na a ra!

Sariyan bunna

²¹ Awa, sariyan saxi Alaa tuli saan nan xili ma ba? En-en de! Bayo xa sariyan yi fixi nun naxan yi nɔɛ nii rakisin fiye, nayi yamaan yi tinxinma ayi nen Ala yɛɛ ra yi sariyan xɔn.

²² Koni Kitabun naxa, a dunuɲa birin yulubin senben bun ma. Nanara, naxanye denkeleyaxi, ne xa Alaa tuli saan sɔtɔ Yesu a tɔɔndiyaan barakani, Alaa Muxu Sugandixin.

²³ Koni benun denkeleyani ito xa fa waxatin naxan yi, sariyan yi en birin maraxi nen alo kaso ra saane han denkeleyaan yi lankenɛmaya.

* 3:6; 3:6 A mato Dunuɲa Fɔlɔn 15.6 kui. † 3:8; 3:8 Dunuɲa Fɔlɔn 12.3 ‡ 3:10; 3:10 Sariyane 27.26 § 3:11;

3:11 Xabakuki 2.4 * 3:12; 3:12 A mato Saraxaraline 18.5 nun Romi Kaane 10.5 kui. † 3:13; 3:13 Sariyane 21.23

‡ 3:16; 3:16 Dunuɲa Fɔlɔn 12.7 § 3:19; 3:19 Yahudiyane namunne kui, e laxi a ra fa fala Musa Alaa sariyane sɔtɔxi malekane nan xɔn.

²⁴ Nanara, sariyan findixi en xuru seen nan na, a en xali Alaa Muxu Sugandixin ma alogo en xa tinxin Ala yee ra yi denkeleyaan xon ma.

²⁵ Koni denkeleyaan bata fa. Nanara, en mi fa na sariyan bun ma sonon naxan yi findixi en xuru seen na.

²⁶ Amasoto e birin bata findi Alaa diine ra denkeleyaan xon ma Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

²⁷ Amasoto e bata rafu igeni e tubi xinla ma Alaa Muxu Sugandixin ma. Nayi, Alaa Muxu Sugandixina muxuyaana bata ragodo e ma alo domana.

²⁸ Nanara, tagi raba mi fa Girekine nun Yahudiyane tagi. Tagi raba mi fa konyine nun xorone tagi. Tagi raba mi fa xemnen nun naxanla tagi, e birin bata findi kedenna ra Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

²⁹ Xa Alaa Muxu Sugandixin gbeen nan e tan na, e bata findi Iburahima bonsonna ra e nun a kee tongone alo Ala a tuli saxi kii naxan yi.

4

¹ Koni n na ito nan falama: Fanni kee tongon mon dii joranyi, a mi fisa konyin xa hali seen birin kanno to a ra.

² E diin taxuma a kantan muxune ra naxanye a feene yebama a xa han na waxatin yi a li a fafe naxan saxi.

³ Na kiini, benun en xa koxo denkeleyani, en fan yi konyiyani dunuya gele ma feene yi.

⁴ Koni a fa waxatin to a li, Ala yi a Dii Xemnen nafa. Naxanla yi a bari. A barixi sariyan nan bun ma,

⁵ alogo a xa ne xoroya naxanye sariyan bun ma, a en xa findi Alaa diine ra.

⁶ Bayo e bata findi a diine ra, Ala bata a Dii Xemnen Nii Sarijanxin nagodo, a so en bojeni. Na Nii Sarijanxin nan Ala xilima en bojeni, a naxa, "Baba! N fafe!"

⁷ Nayi, konyi mi fa i tan na fo a diina. Xa i bata findi a diin na, Ala mon i findima kee tongon na nen.

Poli a xaminna Galati kaane fe ra

⁸ A foloni e mi yi Ala kolon nun, e yi batu seene nan ma konyiya yi. Ala mi yi ne ra mumu!

⁹ Koni iki, e Ala kolon. Ala fan e kolon. Nanfera e birama dunuya gele ma feene foxo ra sonon, naxanye senbe mi na? E waxi a xon ma nen ba, e mon xa findi ne konyine ra?

¹⁰ E sali loxone binyama, e nun kikene nun waxatine nun jeeene!

¹¹ N gaxuxi xa n mi toroxi e fe ra fuu!

¹² Ngaxakedenne, n na e mafanma, e xa lu alo n tan. Bayo n tan luxi nen alo e tan. E mi tinxintareya yo doxi n na.

¹³ E a kolon fa fala n ma furen nan a ligaxi, n Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba e xa a foloni.

¹⁴ Koni hali n ma furen to e toroxi, e mi n napaxuxi, e mi e mexi n na. Koni e n yisuxi alo Alaa malekan nan yi n na nun, alo Alaa Muxu Sugandixin Yesu yetena.

¹⁵ E yi sewaxi nun kati! Nanfe ligaxi? N sereyaana bama e fe ra, xa e yi na e ligee nun, e yi e yeeene bama nen nun, e yi e so n yi!

¹⁶ Koni iki, n mi findixi e yaxun na jondi falan xon ba?

¹⁷ Muxuni itoe kunfaxi e xon, koni fe fapi mi a ra! E kataxi e ba feen nan na nxu fema alogo e fan xa kunfa e xon.

¹⁸ Kunfan fan, xa e fe fajin nan foxo ra, e nun xa e luye a fari waxatin birin. Hali n ye xonna mi a ra.

¹⁹ N ma diine, n mon toroni e fe ra alo naxanla kuiin na a ramaxa a ma, han Alaa Muxu Sugandixina muxuyaana yi sabati e bojeni.

²⁰ Koni a yi rafanma n ma nun, iki n lu e fema, alogo n xa n fala ti kiin maxete. E fe n yifuxi kati!

Hagara nun Saran ma fe misaala

²¹ E xa a fala n xa, e tan naxanye waxi a xon ma e xa lu sariyan bun ma, e mi na sariyan kolon ba?

²² Bayo a sebexi a Iburahima dii xeme firin soto nen. A keden soto konyi gilen ma, a bonna soto xoron gilen ma.*

²³ A naxan soto konyi gilen xon ma, na sotoxi nen alo adaman birin sotoxi kii naxan yi. Koni a diin naxan sotoxi xoro naxanla xon ma, Ala nan a tuli sa na tan na.†

²⁴ Feni itoe luxi nen alo misaala. Layiri firinna misaala nan naxalan firinni itoe ra. Kedenna kelixi Sinayi Geyaan nan fari, naxan diine barima konyiyani. Hagara nan na ra.

²⁵ Sinayi Geyaan naxan Arabu yamanani, na misaala nan Hagara ra. E nun Yerusalen taan naxan na yi iki, ne keden. Bayo, Yerusalen nun men kaane birin konyiyaan nin.‡

²⁶ Koni Yerusalen taan naxan kore, xoron nan na ra. En nga nan na ra.

²⁷ Bayo Kitabun naxa, "Gbantana, i xa sewa, i tan naxan mi dii barixi!

Naxan, i sonxo sewani, naxan mi diin soto xolen kolon. Bayo naxalan nabepinxina diine wuyama ayi nen

* 4:22: 4.22 A mato Dunuya Folon 16.15 nun 21.2 kui. † 4:23: 4.23 A mato Dunuya Folon 17.16 kui.

‡ 4:25: 4.25

Yerusalen taan findixi Yahudiyane dinana misaala ra be. Men kaane yi e gbee namunne konyiyaan nin.

§ 4:27: 4.27

dangu xeme taa ra dɔxɔn gbeene ra.”[§]

²⁸ Nba, ngaxakedenne, ε fan bata sa Isiyaga fari, Ala e tuli sa naxan na.

²⁹ Na waxatini diin naxan sɔtɔ alo adaman birin sɔtɔma kii naxan yi, na yi bonna naxankata naxan sɔtɔxi Alaa Niin barakani. Han iki, a mɔn na kiini.

³⁰ Koni Kitabun nanfe falaxi? A naxa, “Konyi naxanli ito nun a diin kedi. Amasɔtɔ konyi naxanla diin nun xɔrɔ naxanla diin mi keɛn tonge e bode xɔn ma mumɛ!”*

³¹ Nanara, ngaxakedenne, konyi gile dii mi en tan na fɔ xɔrɔ diine.

5

ε lu xɔrɔyani

¹ Alaa Muxu Sugandixin bata xɔrɔyaan fi en ma alogo en xa xɔrɔya. Nanara, ε kankan na ma, ε nama so konyiyaan bun ma sɔnɔn.

² E tuli mati. N tan Pɔli nan ito falama ε xa. Xa ε tin, e yi ε banxulan, Alaa Muxu Sugandixin tɔnɔ mi fa ε ma sɔnɔn.

³ N mɔn ito nan falama muxun birin xa, naxan na tin e xa a banxulan: sariyan birin suxu goronna na xun ma.

⁴ E tan naxanye katama ε xa tinxin Ala yee ra yi sariyan xɔn, ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata taxun. E bata keli Alaa hinanna bun ma.

⁵ Bayo en xaxili tixi en ma yigin nan na Alaa Niin barakani denkeleyaan xɔn ma, a en natinxinma nɛn.

⁶ Amasɔtɔ xa ε Yesu Alaa Muxu Sugandixin, banxulanna nun banxulantareyaan tɔnɔn mi na, fɔ denkeleyaan naxan walima xanuntenyani.

⁷ E yi a ligama ki fajni! Nde ε nɔndin suxuni kalaxi?

⁸ Ala naxan ε xilixi, a tan mi na ligaxi.

⁹ “Hali buru rate se”^{*} xurudin nɔe burun birin nagboe ayi nɛn.”

¹⁰ Koni n laxi ε ra Marigin barakani fa fala ε mi miriya gbete tonge. Nba, muxun naxan ε yifuma, a findi muxu yo ra, Ala na yalagima nɛn.

¹¹ Koni, ngaxakedenne, xa n mɔn yi banxulan feen kawandin nan bama nun, nan-fera e mɔn n besɛnxɔnyama? Nayi, Yesu faxa wudin[†] mi finde e xa tɛrɛna feen na.

¹² Nayi, naxanye ε yifuma banxulan feen na, ne yi lan e xa e gbeena ngan ba na!

¹³ Amasɔtɔ ε tan, ngaxakedenne, ε xilixi xɔrɔyaan nan ma. Anu, ε nama xɔrɔyaan findi fati benden nafen feene ra. Koni ε xa wali ε bode xa xanuntenyani.

* 4:30: 4.30 A mato Dunuja Fɔlɔn 21.10 kui.

* 5:9: 5.9burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. Alo lebenna siyadin burun birin natemi kii naxan yi, feen naxan Galati kaane ratantanma, na nan e yamaan birin xunna kalama na kiini. † 5:11: 5.11 Romi kaane yi muxune gbangbanma wudin nan ma, e yi e faxa. Yesu gbangban wudin naxan ma, na findixi kisin sɔtɔ kiin na. Na nan muxuna ndee tɛrɛnama a fe yi.

‡ 5:14: 5.14 Saraxaraline 19.18 § 5:22: 5.22 Wudi fajin bogi fajin nan tima. Adamadi fajin fan kewali fajin nan ligama. Na luxi nɛn alo wudin nun a bogina.

¹⁴ Amasɔtɔ sariyan birin fala yisoxin ni i ra: “I adamadi boden xanu alo i yetɛna.”[‡]

¹⁵ Koni xa ε liga alo subene, ε ε bode yenge, ε yi ε balo ε bode ra, ε xa a liga ε yeren ma, xa na mi a ra, ε ε bode janma nɛn feu!

Alaa Nii Sarijanxina fe yi

¹⁶ Koni n tan naxa, ε xa sigan ti Alaa Niin barakani. Nanara, ε mi fati benden nafen feene rakamale sɔnɔn.

¹⁷ Amasɔtɔ fati benden nafen feene mi tinɛ Alaa Niina feene ma. Alaa Niin fan mi tinɛ fati benden wanle ma. Ne firinne yaxun nan e bode ra. Nanara, ε mi ε yete waxɔn feene ligama.

¹⁸ Xa ε biraxi Alaa Nii Sarijanxin fɔxɔ ra, ε mi fa sariyan bun sɔnɔn.

¹⁹ Fatɔ benden nafen feene kolon mi raxɔlɔ: yanga suxuna, xɔsi fena, haramu feene,

²⁰ suxure batuna, kɔɛrayana, xɔnnantenyan, lantareyana, xɔxɔlɔnyana, bɔɛ teena, yete yigbona, mayitaxunna,

²¹ milena, dɔlɔ minna, haramu sumunne, e nun na fe sifane. N na ε rakolonma alo n bata yi a fala kii naxan yi: Naxanye fe sifani itoe ligama, ne mi Alaa Mangayaan toma.

²² Muxun na lugo Alaa Nii Sarijanxin na, kɛwanli itoe nan findima a bogin na: § xanuntenyana, sɛwana, bɔɛ xunbenla, dijana, jɛnige fajina, fanna, tɔgɔndiyana,

²³ limaniyana, yete suxuna. Tɔn mi dɔxe na feene ra.

²⁴ Naxanye bata findi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen na, ne bata e fati benden wanle gbangban a faxa wudin ma e nun e waxɔn feene nun e rafan feene.

²⁵ Xa en dunuja yi gidin nabama Alaa Nii Sarijanxin xɔn, fɔ en kɛwanle xa lan Alaa Nii Sarijanxin ma.

²⁶ En nama waso, en yi en bode rafan, en yi en bode maxɔxɔlɔn.

6

E ε bode mali

¹ Ngaxakedenne, xa muxuna nde bira hakɛni, ε tan naxanye Alaa Nii Sarijanxinli, ε xa a matinxin limaniyani. Koni ε ε yete rakɔɔsi alogo Setana nama ε fan natantan.

² E ε bode goron tongo, nayi ε bata Alaa Muxu Sugandixina sariyan nakamali.

³ Xa muxuna nde a miri a ma a a tan se ra koni sese mi a ra, a a yete nan tun mayendenma.

⁴ Muxun birin xa a yete kewanle rakorosi. Xa ne fan, a kanba xunna taranma nen na nayi, a nama a sa muxu gbete ma.

⁵ Muxun birin xa a yete goronna tongo.

⁶ Naxan xaranma Alaa falan ma, na xa a karamoxo ki a se fapin birin yi.

⁷ E nama e yete mayenden bayo Ala mi mayendenje. Muxun sansiin naxan sifa wolima, a na nan sifa xabama.

⁸ Nayi, naxan na a fati benden wanle ke, na halagin sotoma nen ne xon. Koni, naxan na Alaa Nii Sarijanxin wanle ke, a habadan nii rakisin sotoma nen Alaa Nii Sarijanxin xon.

⁹ Nanara, en nama xadan fe fapi rabadeni. Amasoto xa en lu na fari, en na a tonon sotoma nen waxati famani.

¹⁰ Nanara, xa a ferena en xa, en xa fe fapin liga muxune birin xa, koni katarabi en ngaxakeden denkeleya muxune nan ma.

Maxadi donxene nun xontonne

¹¹ E mi a to, n sebeli xungbeen naxanye sebema n yete yiin na iki!

¹² Naxanye waxi a xon ma, e xa yamaan kenan fati benden kiraan xon ma, ne nan katama e xa e karahan a e xa banxulan. E na ligama nen alogo yamaan nama e besenxonya Alaa Muxu Sugandixin faxana fe ra wudin ma.

¹³ Hali naxanye banxulanxi, e mi sariyan suxuma. Koni, e waxi a xon ma nen, e xa banxulan alogo e xa e kanba a e fan bata tin banxulanna ma.

¹⁴ Koni n tan, n na n kanbama en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin nan tun yi. N faxaxi dununa feene yi na wudin nan xon, dununa feene fan bata faxa n yi.

¹⁵ Xa muxun banxulanxi hanma xa a mi banxulanxi, na mi fe ra, fo a xa findi dali nenan na.

¹⁶ Nba, naxan na falani ito suxu, Ala xa baje xunbenla nun kininkininna fi na kannna ma, e nun Ala gbee Isirayila!

¹⁷ Donxen na, muxu yo nama n toro, amasoto larun naxanye n fatin ma, ne a yitama a Yesu gbeen nan n na.

¹⁸ Nba, ngaxakedenne, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu e niini. Amina.

Efesi Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Efesi Kaane Ma

Poli yi kasoon nan na Romi taani a Kitabun yireni ito seɓe waxatin naxan yi, a yi a rasiga Efesi kaane ma. Koni, a mi yi waxi a xon ma Efesi kaane gbansanna xa a xaran. A luxi alo a yi kedini ito rasigama Efesi kaane denkeleya yamaan nun a rabilinna taane denkeleya yamane nan ma Asi yamanani alogo e birin xa a xaran. Nayi, a mi muxu wuyaxi xontoxi a kui, a mon mi Efesi kaane maxadi e sonne fe yi. Kitabun yireni ito seɓexi nen alo jee tonge saxan jaxon Yesu te xanbini ariyanna yi.

Xera Poli fa nen Efesi taani a xeraya sigatiin saxandeni, a yi jee saxan naba na. (Xerane 19.1 han 20.1) Kitabun yireni ito sora 3.1 nun 4.1 nan a yitama en na a xeraan yi kasoon nan na a yi ito seɓema Efesi kaane ma waxatin naxan yi. A mon itoe fan seɓe kasoon nan na: Filipi Kaane, Filemon, e nun Kolosi Kaane.

Kitabun yireni ito fala yisoxini ito ra fa fala Ala feen birin nagidixi nen alogo "A xa seen birin malan, naxanye kore xonna nun boxo xonna ma, a yi a Muxu Sugandixin findi ne birin xunna ra." (1.10) Ala a denkeleya yamaan nan findixi Yesu fati benden na dunuja yi alogo a xa dunuja feene birin malan Yesu yamarin bun. Nayi, denkeleya yamaan lan nen e sarijan e dunuja yi gidini. Lanna xa lu yamaan ni alogo Yesu a yamaan lanna xa findi a binya xunna ra dunuja nun kore xonna ma. Ala to dunuja muxune birin malanna alogo a xa binyen soto kore xonna ma, en tan sese mi lan en yi na lanna kala en nun muxun bodene tagi fo en na en yete magodo en bode xa, en sarijan. (5.21)

A Kitabun yireni ito foloxi duban nan ma (1.1-2) a yi a rajan duban ma. (6.21-24) Falan naxan tixi Kitabun kui, a yitaxunxi dexo firin: A singena (1.3-3.21), Ala naxan ligaxi en xa a Muxu Sugandixin Yesu xon, Poli yelin xanbini a sewan mayite na fe ra, a yi denkeleya muxune lan feen yeba, a yi a yita en na Ala Yahudiyane nun siya gbetene malanxi kii naxan yi, e findi yama kedenna ra, a yamana. A firindena (4.1-6.20), xerana a falama a Kitabun xaran muxune lan nen a e xa findi kedenna ra nii neneni Alaa Muxu Sugandixin Yesu nin. A yi a yeba lanna luma e nun bonne tagi kii naxan yi denkeleya yamani e nun denbayani.

Poli Alaa yamaan lan feen nan yebama misali saxan xon: fati benden lanna nun banxin ti kiina nun lanna xemen nun a

jaxanla tagi. Alaa Muxu Sugandixin Yesu luxi alo fati benden xunna, e nun alo banxin bundoxo gemena. Denkeleya yamaan mon luxi Alaa Muxu Sugandixin xa nen alo jaxanla a xemen xa. Nayi, en na a toma nen fa fala lanna mi luye denkeleya muxune tagi xa muxune mi xete haken nun yulubin foxo ra, e la Marigin na.

¹ N tan Poli naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xon ma, n tan nan ito seɓema yama sarijanxin ma Efesi taani, togandiya muxun naxanye Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

² En Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma.

En barakan naxan sotoma

³ En barikan bira en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin Fafe Ala xa naxan niin duban birin nagidixi en ma ariyanna yi a Muxu Sugandixini.

⁴ Benun dunuja xa da waxatin naxan yi, Ala bata yi en sugandi nun alogo en xa sarijan, en lu fetareyani a yee ra yi. Ala bata yi a ragidi a xanuntenyani,

⁵ a xa en findi a diine ra Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani alo a rafan a ma a yeteen sagoni kii naxan yi.

⁶ Na yi findi Ala hinan gbeen kanna tantun xunna ra a naxan fixi en ma a xanuntenna xon.

⁷ Amasoto en bata xunba Yesu wunla xon ma,* en yulubine yi xafari, a yi a hinan defexi gbeen mayita,

⁸ Ala bata naxan nagidi en ma a fapin na a fekolonna nun a xaxilimayaan birin yi.

⁹ A bata a sagoon wundo feen makenen en xa, a rafan feen naxan nagidi Yesu barakani

¹⁰ alogo a xa na rakamali a waxatin na a li. Na sagoon ni i ra fa fala a xa seen birin malan, naxanye kore xonna nun boxo xonna ma, a yi a Muxu Sugandixin findi ne birin xunna ra.

¹¹ En mon sugandixi en xa lu Yesu yi, alo Ala bata yi a ragidi en ma kii naxan yi nun, Ala naxan feen birin nakamalima a yete a maragidin nun a sagoon xon.

¹² Na ligaxi nen alogo en tan naxanye singe bata en yigi sa Alaa Muxu Sugandixini, en xa findi tantun seen na Ala binyen kanna xa.

¹³ E tan fan bata lu Yesu yi, e to jondin falan mexi, e rakisi fe Xibaru Fapina, e yi la Yesu ra, Ala yi a Nii Sarijanxin lu e yi a taxamasenna ra, a bata yi en tuli sa naxan na.

¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin luxi nen alo Ala se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa a kolon en sa keen sotoma nen

* 1:7: 1.7Yesu wunla xon ma: Na bunna neen, fa fala a sayaan xon ma.

Alaa yamaan na xunba waxatin naxan yi, en yi Ala tantun a binyeni.

Poli a Ala maxandina

¹⁵ Nanara, xabu n na ε denkeleyana fe me Marigi Yesu ma e nun ε xanuntenyana yama sarijanxin birin xa,

¹⁶ n barikan birama Ala xa ε fe yi waxatin birin, n nema Ala maxande ε xa.

¹⁷ N Fafe Ala, binyen kanna maxandima ε xa, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin Alaa alogo a xa a Nii Sarijanxin nagodo ε ma naxan fe kolonna fima, a feene makenen alogo ε Ala kolonna xa fari sa.

¹⁸ N na Ala maxandima ε xa alogo ε xa feene yeε to ε boɲeni, a fixa, alogo a ε xilixi yigin naxan ma, ε xa na kolon, a bata keε noɲoxin binyen naxan lu a yama sarijanxin xa,

¹⁹ e nun a senbe fisamantenna en tan denkeleya muxune xa. Na findixi a senbe yeteen nan na a naxan nawalixi a fanga gbeen

²⁰ a to a Muxu Sugandixin nakeli sayani, a yi a lu a yiifanna ma ariyanna yi.

²¹ A yi a lu mangayane nun noyane nun senbene nun kuntigiyane birin xun na e nun xinla naxanye birin naε fale dunuɲani ito yi e nun waxati famatoni.

²² Ala bata seen birin lu Yesu sanna bun ma, a yi a findi e xunna ra denkeleya yamaan xa.

²³ Denkeleya yamaan luxi nen alo Yesu fati bendena. Denkeleya yamaan Yesu a feene birin nakamalima, Yesu naxan feen birin nakamalima kiin birin yi.

2

En kisima Alaa hinanna nan xon

¹ E tan fan, ε faxaxin nan yi a ra ε hakene nun ε yulubine fe ra,

² ε yi sigan tima naxanye yi nun ε yi dunuɲa muxune foxo ra waxatin naxan yi, e nun boxon nun kuyen lan tagin yinnane mangana, na nii jaxin naxan walima Ala matandi muxune yi iki.

³ A foloni nun, en fan birin yi en ma dunuɲa yi gidin ligama nen alo ne, en yi biraxi en fati benden sagoon nan foxo ra, en yi en fati benden nun en yugo jaxine natane liga. Nayi, fata en keɲaan na, Alaa xolon nan yi ragidixi en ma alo bodene.

⁴ Koni Alaa kininkininna gbo, a bata en xanu xanuntenya tilinxin na.

⁵ En tan naxanye yi faxaxi en hakene fe ra, Ala bata en niin bira en yi a Muxu Sugandixin barakani. E kisixi Alaa hinanna nan xon ma.

⁶ Ala bata en tan nun Yesu rakeli en bode xon ma sayani, en yi doxoden soto Yesu Alaa Muxu Sugandixin fema ariyanna yi,

⁷ alogo a xa a hinan tilinxu fisamantenna mayita waxati famatane yi a fanna xon a naxan yitaxi en na Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁸ Amasoto ε kisixi Alaa hinanna nan xon denkeleyaan barakani. Na mi fataxi ε tan xan na, Alaa kiseen na a ra.

⁹ E katan tonon xa mi a ra, nayi muxu yo mi noε a yete matoxe.

¹⁰ Ala wali xonna nan en na. A bata en da Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, alogo en xa wali fajine raba, Ala bata yi naxanye yiton en yeε ra, alogo en xa sigan ti ne xon ma.

Yama kedenna nan denkeleya muxune birin na

¹¹ E tan naxanye barixi siyaan bonne ye, Yahudiyane naxanye yatexi banxulantarene ra fati benden kiraan xon, n xa a rabira ε ma ε yi kii naxan yi a foloni nun:

¹² E mi yi Alaa Muxu Sugandixin na waxatini. E mi yi lan nun ε Isirayila tonone soto, Alaa yamana. Xojene nan yi ε ra. Layiri yo mi yi ε nun Ala tagi. A mi yi ε tuli saxi sese ra. Yigi yo mi yi ε ma, Ala mi yi ε yi dunuɲa yi.

¹³ Koni iki Yesu Alaa Muxu Sugandixini, ε tan naxanye yi makuya nun, iki ε bata maso a ra Alaa Muxu Sugandixin wunla xon ma.

¹⁴ A tan nan lanna rasoxi en birin tagi. A bata Yahudiyane nun siya gbetene findi yama kedenna ra, a to a fati benden fi, alogo a xa na danna kala naxan yi en tagi taxunxi yaxuyani.

¹⁵ A tan nan sariyan nun a yamarine nun tonne ɲan, a yi na yama firinne birin findi muxu nene kedenna ra a yete xa, a boɲe xunbenla rafa e tagi,

¹⁶ a e nun Ala tagini ton a sayaan xon a faxa wudin ma, e yi lan e bode ma alo gbindi kedenna, a e yaxuyaan kala.

¹⁷ Yesu yi fa, a boɲe xunbenla Xibaru Fajin nali e tan ma, naxanye yi makuya Ala ra nun e nun Yahudiyane naxanye yi maso a ra.

¹⁸ Yesu nan kiraan nabama en tan yama firinna birin xa, siga Fafe Ala yetagi a Nii Sarijanxin barakani.

¹⁹ Nanara, ε tan naxanye mi yi Alaa yamani, xojε mi fa ε ra. E bata findi dugurenne ra yama sarijanxini. E bata so Alaa denbayani.

²⁰ E bata lu alo banxin naxan beten saxi gemene ra. Na gemene findixi xerane nun nabine nan na. Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeteen nan banxin tongon geme kenden na.

²¹ Banxin yiren birin tugunxi e bode ra, a te a tan barakani, a yi findi Ala Batu Banxi sarijanxin na Marigin xa.

²² A e nun bonne tugunma nen ε bode ra a tan barakani, ε lu alo banxina Ala doxoma naxan yi a Nii Sarijanxini.

3

Poli a wanla siya gbetene xa

¹ Nanara, n tan Poli Ala maxandima ε tan siya gbetene xa, n tan kasorasana Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra.

² N laxi a ra, ε bata a me Ala hinanna naxan nagidixi n ma alogo n xa ε mali.

³ Ala bata a wundo feen kolonna makenen n xa, alo n bata a fena nde sebe ε ma kii naxan yi.

⁴ E na n ma sebenla xaran, n xaxinla naxan sotoxi Alaa Muxu Sugandixina wundo feni, ε na yee toma nen.

⁵ Wundo feni ito mi makenenxi singe ra muxune xa, koni Ala bata a makenen a xera sarijanxine nun nabi sarijanxine xa a Nii Sarijanxin barakani.

⁶ Na wundo feen nan ito ra fa fala siya gbetene nun Yahudiyaane keε kedenna sotoma nen Yesu a fe Xibaru Fajin barakani. E birin bata findi yama kedenna ra alo fati bende keden. Ala en tuli sa naxan na, ε firinna birin na sotoma nen a Muxu Sugandixin Yesu barakani.

⁷ Ala bata a senben nawali, a n ki a hinanni, alogo n xa findi Yesu a walikeen na naxan a falan Xibaru Fajin nalima.

⁸ Hali n to xurun muxu sarijanxine birin xa, anu Ala bata a hinanna ragidi n ma, a n xa Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin naxo tilinxin nali siya gbetene ma.

⁹ N mon xa a makenen wundo feni ito rakamalima kii naxan yi. Xabu waxati singene, wundoni ito yi luxunxi Daala Mangana Ala xon

¹⁰ alogo iki kuntigine nun no kanna naxanye boxon nun koren lan tagini, denkeleya yamaan xa Alaa fe kolonna kejaan birin yita ne ra.

¹¹ Na birin findixi a habadan fe ragidixin nan na, a naxan nakamalixi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

¹² Nayi, en noε en masoe Ala ra nen en ma denkeleyani Yesu barakani xaxili ragidini, sike yo mi na.

¹³ Nanara, n na ε mafanma, ε nama yigiteε n ma torone fe ra ε tan xa amasoto ε binyen nan ne ra.

Yesu bata en xanu kii naxan yi

¹⁴ Na nan a ligaxi, n nan n xinbi sinma n Fafe Ala bun ma

¹⁵ bonsonna birin xinla fataxi naxan na naxanye kore xonna nun boxo xonna ma.

¹⁶ N na a maxandima fa fala a xa tin a binyen noroni, a ε sobe so senbeni ε muxuya feene yi a Nii Sarijanxin barakani,

¹⁷ alogo Alaa Muxu Sugandixin xa lu ε bojeeni denkeleyaan barakani. N na Ala maxandima ε xa, ε xa sabati, ε bitin xanuntenyani alo salenna

¹⁸ alogo ε nun yama sarijanxin birin xa senben soto ε Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyaan gboon nun a tilinna nun a tiden famu,

¹⁹ ε yi a xanuntenyaan kolon naxan dangu kolonna birin na, alogo ε xa defe Alaa fe kamalixin birin na.

²⁰ Nba, senbena Ala naxan na, a feen birin liga en xa fata senben na naxan walima en yi, en na naxan maxodin hali en noε en mire naxan ma, mon hali dangu en ma miriyane ra pon,

²¹ binyen xa fi na ma denkeleya yamani, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixini, waxatin birin habadan han habadan. Amina!

4

Denkeleya yamaan xa lu lanna nin alo fati bende kedenna

¹ N tan naxan findixi kasorasana na Marigina fe ra, n na ε mafanma, Ala bata ε xili naxan liga fe ma, ε sigati kiin xa lan na ma.

² E xa ε yete magodo, ε limaniya feen birin yi, ε yi dija. E dija ε bode xa xanuntenyani,

³ ε yi kata kiin birin yi alogo Alaa Nii Sarijanxin lanna naxan fixi ε ma, na xa lu ε tagi, boje xunbenla yi ε tugun ε bode ra.

⁴ Denkeleya yamaan luxi nen alo fati bende kedenna. Alaa Nii Sarijanxi kedenna na a ra alo ε xilixi yigi kedenna ma kii naxan yi.

⁵ Marigi kedenna na a ra e nun denkeleya kedenna e nun marafu kedenna igeni tubi xinla ma.

⁶ Ala kedenna na a ra, muxun birin Fafe naxan seen birin xunna, naxan walima feen birin xon, naxan feen birin kui.

⁷ Ala bata kisena nde fi en keden kedenna birin ma alo a Muxu Sugandixina en kixi kiseen sifan naxan na.

⁸ Nanara, Kitabun naxa, “A te kore waxatin naxan yi, a yi siga suxu muxune ra a yii.

A yi kiseene fi adamadiine ma.”*

⁹ Nba, fa fala, “A bata te kore,” na bunna nanse ra? Na bunna neen fa fala a godo nen dunuja yi boxon ma.

¹⁰ Naxan godo dunuja yi, na nan mon te kore xonna ma pon, alogo a xa feen birin nakamali.

¹¹ A tan nan kiseene yitaxunxi, a yi muxuna ndee findi xerane ra, a yi ndee findi nabine ra, a yi ndee findi Xibaru Fajin nali muxune ra, a yi ndee findi yeeratine ra, a yi ndee findi karamaxone ra.

¹² A en kixi na kii nin alogo muxu sarijanxine birin xa no a wanla ke, alogo a yamaan xa sabati naxan luxi alo Alaa Muxu Sugandixin fati bendena.

¹³ Na ligama nen han en birin yi findi kedenna ra denkeleyani Alaa Dii Xemen

* 4:8: 4.8 Yaburin 68.19

kolonni. En findi muxu kamalixine ra alo Alaa Muxu Sugandixin kamalixi kii naxan yi.

¹⁴ Nayi, en mi finde dii jorene ra sonon, alo foyen nun ige walanna kunkin xalin kii naxan yi, en yi bira xaranne birin foxo ra, muxune yi en mayenden e kotene nun wulene xon.

¹⁵ Koni xa en jondin fala xanuntenyani, en koxoma nen, en yi findi Alaa Muxu Sugandixin maligane ra feen birin yi, a tan naxan findixi en xunna ra.

¹⁶ A tan nan a ligaxi denkeleya yamaan xa findi fati bendi kedenna ra, a muxune yi lu e bode yi alo fati benden yirene to tugunxi e bode ra fasane xon. Nayi, xa fatin yirene birin a wanla ke, a gboma nen, a koxo xanuntenyani.

En muxuya nenen naxan sotoma

¹⁷ Nba, n xa maxadi falani ito ti e xa Marigin xinli: E nama fa sigan ti alo denkeleyatarene. E miriyane biraxi fufafu feene nan foxo ra.

¹⁸ E xaxinle yidimixi. E fe mi Alaa nii rakisina fe yi masoto e fe kolontareyaan nun e boje xodeleyaan xon.

¹⁹ E mi fa yagima sonon. E yi e yete findi haramu fe rabane ra alogo e xa fe xosixin sifan birin naba han e lu kunfe ayi.

²⁰ Koni e tan mi Alaa Muxu Sugandixina fe xaraxi na kiini.

²¹ E bata a fe me, e yi xaran Yesu gbee jondin ma yati.

²² Fa fala e xa xete e dari fe fonne foxo ra, e nun e muxuya fonna naxan luma e rakunfe a e ratantan.

²³ Koni e niin nun e xaxinla xa findi a nenen na.

²⁴ E mon xa muxuya nenen tongo, Ala muxuyaana naxan daxi a yete maligan na, tinxinna nun sarijanni.

²⁵ Nanara, e wulen lu, birin yi jondin fala a muxu bodene xa amasoto en findixi gbindi kedenna yirene nan na.

²⁶ Xa e xolo, e nama haken liga. E nama lu xoloxi han sogen bira waxatina.

²⁷ E mon nama feran fi Yinna Manga Setana ma.

²⁸ Xa naxan darixi mujan tiye, a xa a lu. A xa wali kendena nde ke, alogo a xa seen soto a yiigelitane maliye naxan na.

²⁹ E nama fala kobi yo ti fo fala fapin tun naxan muxune maliye e hayun naxan ma, alogo na xa findi hinanna ra a rame muxune xa.

³⁰ E nama Alaa Nii Sarijanxin nasunu, Ala naxan findixi taxamasenna ra e yi han a sa fama e xunbadeni loxon naxan yi.

³¹ E ba xonnantenyaaan nun boje teen nun xolon nun sonxo sonxon nun muxu mafalan nun jaxuyaaan ma e tagi.

³² E fanna nun kininkininna yita e bode ra. E yi e bode mafelu alo Ala bata e mafelu Alaa Muxu Sugandixin barakani kii naxan yi.

5

E sigan ti kenenni

¹ Nanara, e to findixi Ala xanuntenne nan na, e Ala raliga,

² E sigan ti xanuntenyani alo Alaa Muxu Sugandixina en xanuxi kii naxan yi, a yi a yete fi en ma fe ra, a liga alo saraxa baxina Ala xa, naxan gan xiri rafan a ma.

³ Koni yanga suxun nun fe xosixine nun milan nama lu e ye, e fe yeten nama fala mume, alo a lan yama sarijanxini kii naxan yi.

⁴ E mon nama fe xosixine nun xaxilitareya falane nun yagitareya falane ti. Ne mi daxa koni fo barika birana.

⁵ Amasoto e xa ito kolon yati, fa fala muxun naxan yanga suxun nun fe xosixine nun mile feene ligama, na sese mi keen sotoma Ala nun a Muxu Sugandixina mangayani. Amasoto milen findixi se batun nan na alo suxure kiina.

⁶ E nama tin muxu yo xa e mayenden fala fuune xon, amasoto Alaa xolon fama fala suxutarene xili ma na fe sifane nan ma fe ra.

⁷ Nanara, e nama basan ne ra.

⁸ Amasoto e tan fan yi luxi nen alo dimina koni iki e bata lu alo kenenna Marigin barakani. Nayi, e sigan ti alo kenenna muxune.

⁹ Amasoto fe fapin sifan birin nun tinxinyaan nun jondin fama kenenna nan xon.

¹⁰ E feene fefesefe e Marigin nafan feen kolon.

¹¹ E fefe nun dimin kewanla fe fuune nama malan, koni fo e xa e ramini kenenna nin.

¹² Amasoto muxune feen naxanye ligama wundoni, hali ne falan gbansanna mayagi.

¹³ Koni kenenna na sonna naxan birinye makenen, ne yigbema nen.

¹⁴ Amasoto naxan birin na yigbe, na bata lu kenenni. A falaxi na nan ma, a naxa,

“E tan naxanye xima, e xulun, e keli faxa muxune tagi,

nayi Alaa Muxu Sugandixina e luma nen kenenni.”

¹⁵ Nayi, e a liga e yeren ma e sigati kiini, e nama lu alo fe kolontarene, koni alo fe kolonne.

¹⁶ E feran fen waxatine ma, amasoto waxatini itoe mi fan.

¹⁷ Nanara, e nama findi xaxilitarene ra, koni e kata Marigin sagoon kolon feen na.

¹⁸ E nama lugo dɔlɔn na, amasɔtɔ xurutareyaan nan na ra, koni ε lugo Alaa Nii Sarijanxin na.

¹⁹ Nba, ε falan ti ε bode xa Yaburi falane nun betine nun Ala tantun sigi sarijanxine yi, ε betin ba Marigin xa, ε yi a tantun ε bɔɲen birin na!

²⁰ E barikan bira Fafe Ala xa seen birin ma fe yi waxatin birin en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli.

Naxanle nun e xemene fe

²¹ E xuru ε bode ma Alaa Muxu Sugandixin yεragaxuni.

²² Naxanle, ε xuru ε xemene ma alo ε a ligama Marigin xa kii naxan yi.

²³ Amasɔtɔ xemen nan naxanla xunna ra, alo Alaa Muxu Sugandixin denkeleya yamaan xunna ra kii naxan yi, naxan luxi alo a fati bendena, a naxan nakisixi.

²⁴ Naxanle lanma nen e yi xuru e xemene ma feen birin yi alo denkeleya yamaan xuruxi Alaa Muxu Sugandixin ma kii naxan yi.

²⁵ Xemene, ε fan xa ε naxanle xanu alo Alaa Muxu Sugandixin bata denkeleya yamaan xanu kii naxan yi, a yi a yete fi e fe ra,

²⁶ alogo a xa e rasarijan, a yi e rafixa igen nun fala xuiin xɔn,*

²⁷ alogo a xa e ti a yetagi yama nɔɔxin na, alo lɔxɔ yo mi dugin naxan na, a mi yijɔɔnɔnɔxi, fe yo mi a ra koni yama sarijanxin na a ra fetareyani.

²⁸ Xemene lan e xa e naxanle xanu na kii nin alo e yete gbindina. Xemen naxan a naxanla xanuma, na bata a yete xanu.

²⁹ Muxu yo munma a yete fati benden najaxu singen. Koni a a degema nen ki fajɔ, a yi a masuxu alo Alaa Muxu Sugandixin denkeleya yamaan masuxuma kii naxan yi

³⁰ amasɔtɔ a fati benden yirene nan en tan na.

³¹ Kitabun naxa, “Nanara, xemena a nga nun a fafe beɲinma, a yi a maso a naxanla ra, e findi fati bendε kedenna ra.”†

³² Wundo gbeen nan ito ra, koni n na Alaa Muxu Sugandixin nun denkeleya yamaan nan ma fe falama.

³³ Koni ε fan birin xa ε naxanla xanu alo ε yetena, naxanla fan yi a xemen binya.

6

Diine nun e sɔtɔ muxune fe

¹ Diine, ε ε sɔtɔ muxune fala xuiin suxu Marigina fe ra, amasɔtɔ na nan tinxin.

² Yamari singen nan ito ra tuli saan saxi naxan fari, a naxa, “I baba nun i nga binya

³ alogo i xa herin nun siimaya xunkuyen sɔtɔ dunuɲa yi.”*

* 5:26: 5.26 A muxune rasarijanma **igeni**, a e rafu e tubi xinla ma. A mato Tito 3.5 kui. A mɔn muxune rasarijanma Yesu nun a **fala xuiin xɔn**. A mato Yoni 1.1 nun 15.3 kui. † 5:31: 5.31 Dunuɲa Fɔlɔn 2.24 * 6:3: 6.3 A mato Xɔɔyaan 20.12 nun Sariyane 5.16 kui. † 6:17: 6.17 **Silanfanna**: Sofane yengeso degemana.

⁴ Dii fafane, ε nama ε diine raxɔlɔ. Koni ε e xuru, ε yi e maxadi Marigina kiraan xɔn.

Konyine nun e kanne fe

⁵ Konyine, ε kanne fala xuiin suxu naxanye ε xun na dunuɲa yi, ε yi e binya, ε gaxu e yεε ra. E e sagoon liga ε bɔɲe fajɔn na alo ε a ligama Alaa Muxu Sugandixin xa kii naxan yi.

⁶ E nama a liga e yε xɔnna gbansan xan yi, alogo ε xa rafan e ma, koni alo Alaa Muxu Sugandixin yetena konyine, ε Ala sagoon liga ε bɔɲen birin na.

⁷ E wali e xa ɲenige fajɔni, alo ε walima Marigin nan xa, muxune mi a ra.

⁸ Bayo ε a kolon fa fala Marigin muxun birin saranma nen a wali fajɔn na, xa a findi konyin na hanma xɔɔna.

⁹ Konyi kanne, ε fan xa a liga ε konyine xa na kiini. E nama ε kɔnkɔ e ma. E xa a kolon, a ε nun ε konyine birin kari keden peen sa ariyanna yi, naxan mi muxune rafisama a bode xa.

Alaa yenge so seene

¹⁰ Falani soxin naxan na, ε sɔbe so Marigina fe yi a senben barakaxini.

¹¹ E Alaa yenge so seene birin tongo alogo ε xa nɔ tiye Yinna Manga Setanaa kɔtene birin yεε ra.

¹² Amasɔtɔ en mi adamadiine xan yengema, koni kuntigine nun nɔ kanne nun senbe kanna naxanye dunuɲa yidimixini ito xun na, e nun yinna ɲaxin naxanye koren nun bɔxɔn lan tagini.

¹³ Nanara, iki ε xa Alaa yenge so seene birin tongo alogo waxati ɲaxin na a li, ε xa nɔ tiye na yaxune yεε ra, ε yi nɔɔn ti feen birin yi, ε yi lu e funfuni ken!

¹⁴ Nanara, ε xa ti ken! Nɔndin yi findi ε tagi xidin na, tinxinyaan yi findi ε kanke yε masansanna ra.

¹⁵ E mayitonna nun ε wekilen xa lu alo ε sankidina ε sanni Yesu a fe Xibaru Fajɔn nalideni naxan bɔɲe xunbenla fima.

¹⁶ E denkeleyaan xa lu ε yi alo ε yε masansan wure lefana ε yii e Fe ɲaxin Kanna xalimakuli radεgexine birin natuun naxan na.

¹⁷ E xa kisi feen nasuxu alo xunna makan-tan wure kɔmɔtina, ε Alaa falan lu ε yii Alaa Nii Sarijanxina silanfanna ra.†

¹⁸ E Ala maxandi waxatin birin Alaa Nii Sarijanxin barakani Ala maxandin sifan birin yi. E lu e yεε ra yi na ma, ε tunnafan Ala maxandin ma yama sarijanxin birin ma fe ra waxatin birin.

¹⁹ E Ala maxandi n fan xa, alogo n na keli fala tideni waxatin naxan yi, Ala xa falan so

n yii, n yi n wɛkilɛ Xibaru Fajin wundo feen
makɛnɛndeni yamaan xa,

²⁰ n findixi xɛraan na naxan ma fe ra hali
n to xidixi yɔlɔnxɔnna ra iki. Ɛ Ala maxandi,
alogo n xa n wɛkilɛ falan tideni alo n daxa
kii naxan yi.

Xɔntɔn dɔnxɛne

²¹ En nafaŋ ngaxakedenna nun en wa-
like bode tɔgɔndiyaxin Tikiko naxan walima
Marigin xa, na n ma fe birin yɛbama nɛn ɛ
xa, alogo ɛ fan xa n ma fe xibarune kolon e
nun n feen naxanye ligama.

²² N na a rasigama ɛ ma na nan ma alogo
ɛ xa nxɔ fe kolon, a yi ɛ ralimaniya.

²³ Fafe Ala nun Marigi Yesu a Muxu
Sugandixin xa bɔɔɛ xunbenla nun xanun-
tenyaan nun dɛnkɛleyaan fi en ngaxake-
denne birin ma.

²⁴ Naxanye xanuntenyaan mi janma en
Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa, Ala
xa hinan ne ra.

Filipi Kaane

Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Filipi Kaane Ma

Yesu a Xera Poli nan Alaa falani ito sebexi Yesu a muxune ma naxanye yi dɔxi Filipi taani. Waxati danguxini, Poli bata yi kawandin ba na. E denkeleyaan yi sabati ki faji, han e yi Poli mali a wanla ra yire gbete yi. Na birin yebaxi Xerane Kewanle kitabu yiren kui a sora 16.

Poli to sa Romi kasoon na a denkeleyana fe ra, Ala yi a liga a xa kedine sebe denkeleya yamane ma. Poli yi kedi keden sebe Filipi kaane ma. A yi e ralimaniya alogo e xa lu Ala sagoon kui, e mɔn xa findi misali fajin na naxan nɔe a lige muxu gbete yi bira Yesu fɔxɔ ra. Poli yi a rabira e ma a e mi nɔe e yete rakise e wali fajine xɔn, fɔ Yesu barakani naxan a yete baxi saraxan na dunuya birin xa.

Xera Poli Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba nɛn Filipi taani Gireki kaane yamanani, a yi denkeleya yamaan malan fɔlɔ mɛnni a xeraya sigati firinden ni (Xerane Kewanle 16.12-24 mato). Nɛe dando danguxina, a yi kasoon na waxatin naxan yi (Filipi kaane 1.7 mato), Xera Poli yi ngaxakedenya kedin sebe Filipi kaane ma. A yi wama e nuwali sa feni se fixine fe ra e bata yi naxanye rafa a ma so Epaforodite yii, a tan yeteen yi tɔroni waxatin naxan yi. A mɔn yi wama nɛn a xa a fala e xa a e xa e senbe so e tinxin Alaa Muxu Sugandixin yete ra yi. E mɔn nama kunfa wule dinane xɔn ma naxanye e yamaan ye.

Kitabun yireni ito fɔlɔni (1.1-11), Poli a sewan nun a wali fajin kolonna nan mayitama Filipi denkeleya muxune ra. Na xanbi ra, a yi a yete kiin yeba. A bɔɲe xunbenla naxan sɔtoma Yesu barakani, a yi na mayita hali a to mi a kolon Romi kaane yi naxan ligama a ra kasoon na. (Filipi Kaane 1.12-26) A yi e kawandi a e xa lu denkeleya kendeni, e yi lanna raso e tagi, e yi xuru e bode ma, nii fajin yi lu e yi naxan kelixi Yesu ma (1.27-2.18). Benun e mɔn xa e bode to, Poli naxa, a Filipi kaane xera Epaforodite nun Poli fɔxɔrabira Timote xa lu e nun Filipi kaane tagi. (2.19-30)

Na xanbi ra, Poli mɔn yi e rakolon muxune fe ma naxanye mi tinxinxi Yesu a fe Xibaru Fajin xa. A yi a fala Filipi kaane xa a e xa lu alo a tan, e yi e senbe so denkeleyani, e yi lu alo Yesu (Filipi Kaane sora 3). Kitabun yireni ito rajanxi kawandi wuyaxi nan ma e nun nuwali saane nun xɔntɔnne (Filipi Kaane sora 4). To, Yesu a muxune mɔn nɔma limaniyaan sɔtɔdeni Kitabun yireni ito xɔn.

Xɔntɔnne

¹ N tan Poli nun Timote, Alaa Muxu Sugandixin Yesu a walikene, nxu bata e tan Alaa Muxu Sugandixina yama sarijanxin xɔntɔn naxanye sa Filipi taani e nun denkeleya yamaan xunmatone nun mali tiine.

² En Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɲe xunbenla fi e ma.

Poli Ala maxandina Filipi denkeleya muxune xa

³ E fe na rabira n ma waxati yo yi, n barikan birama nɛn Ala xa.

⁴ N na Ala maxandima e xa sewan nin waxatin birin!

⁵ Amasɔtɔ e bata n mali Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni keli lɔxɔ singen ma han to.

⁶ N laxi a ra yati, Ala naxan wali fajini ito fɔlɔxi e tagi, a a rakamalima nɛn han a Muxu Sugandixin Yesu fa lɔxɔni.

⁷ A lan xaxinli ito xa lu n ma e fe yi, amasɔtɔ e fe ramaraxi n bɔɲeni. Bayo xa n xidixi yɔlɔnxɔnna ra, hanma xa n Yesu a fe Xibaru Fajin xun mayengema, n yi a yeba, en birin Alaa hinanni.

⁸ Ala nan n seren na a e rafan n ma xanuntenya kendeni naxan kelixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeteen ma.

⁹ N ma Ala maxandin ni ito ra: Ala xa lu e xanuntenyaan fari se fe kolonna nun famun kendin na han,

¹⁰ alogo e xa nɔ fe fajin kolonɲe, e yi lu fetareyaan nun sɔntareyani han Alaa Muxu Sugandixin fa lɔxɔna.

¹¹ E xa de fe kɛwali tinxinxine yi naxanye kelima Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma, Ala binye feen nun a batu feen na.

Poli kasoon na

¹² Ngaxakedenne, n waxi a xɔn ma nɛn, e xa a kolon feen naxanye liga n na, ne bata Yesu a fe Xibaru Fajin mali, a siga yeteen na.

¹³ Amasɔtɔ a bata makenen mangana so-fane birin nun muxune birin xa, fa fala a n kasoon na Alaa Muxu Sugandixin nan ma fe ra.

¹⁴ Ngaxakedenna naxanye e lannayaan saxi Marigini, n to saxi kasoon na, ne bata wekilɛn sɔtɔ Alaa falan nalideni ki faji, e mi gaxu.

¹⁵ Nɔndin na a ra, e tan ndee Alaa Muxu Sugandixina fe kawandi bama milɛn nun lantareyaan nin, koni ndee a ligama ɲɛnige fajiyaan nin.

¹⁶ Ne a ligama xanuntenyaan nin, amasɔtɔ e a kolon a n ma wanla findixi Yesu a fe Xibaru Fajin xun mayenge feen nan na.

¹⁷ Bodene tan Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin bama yete yigboon nin. E miriyane mi fan. E waxi nde sa feni n ma tɔron fari kasoon na.

¹⁸ Fefe mi na ra. Xa e miriyaan findi a fajin na, xa a findi a jaxin na, Alaa Muxu Sugandixina fe bata rali kiin birin yi. Na bata n sewa, n mon luma nen sewani.

¹⁹ Amasoto n na a kolon fa fala na birin findima n ma kisin nan na e Ala maxandine nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina Niin barakan nin.

²⁰ Bayo n naxan mamema e nun naxan xoli n ma, n nama yagi fe yo yi mumε. Koni n xa limaniya iki alo waxati danguxine yi alogo yamaan xa Alaa Muxu Sugandixin binya n fati bendena fe ra, xa n lu n nii ra, hanma xa n faxa.

²¹ Amasoto Alaa Muxu Sugandixin nan findixi n tan ma dunuƴa yi gidin na, sayaan yi findi tonon na n xa.

²² Koni xa n lu dunuƴa yi, n naε wali fajina nde ke nen. N lan n xa nanse liga? N mi a kolon.

²³ Fe firinni itoe birin xonla n ma: N waxi keli feni dunuƴani ito yi, n sa lu Alaa Muxu Sugandixin fema, na nan fan ki fajl.

²⁴ Koni ε tan ma fe ra, a lan n lu n nii ra fati bendeni.

²⁵ N to laxi na ra, n bata a kolon a n luma nen e ye alogo ε xa siga yeen na, ε sewa ε denkeleyani.

²⁶ N mon na xete ε fema, ε Alaa Muxu Sugandixin Yesu mataxon xun masama nen n ma fe ra.

²⁷ Koni, ε siga ti kiin xa lan Alaa Muxu Sugandixina Xibaru Fajin ma, alogo xa n fa ε fema, hanma xa n be, n xa a me nen fa fala ε xaxili kedenni, ε sabe soxi ε bode xon ma denkeleyani Xibaru Fajina fe ra kii kedenni.

²⁸ E nama gaxu ε yengefane yeε ra mumε! Na a yitama e ra nen fa fala e halagima nen, a ε tan kisin kiraan nan xon Ala barakani.

²⁹ Bayo a bata a ragidi a hinanni a ε xa la Alaa Muxu Sugandixin na, ε mon yi toro a fe ra,

³⁰ ε lu na yenge kedenna soε, ε n to naxan soε, alo ε mon bata a me kii naxan yi, han iki n na fari.

2

Yesu raliga fena

¹ Xa Alaa Muxu Sugandixin senbe yo fima ε ma, xa a xanuntenyaan limaniya yo fi ε ma, xa lanbodeya yo ε nun Alaa Nii Sarijanxin tagi, xa xanuntenyaan nun kininkinin yo ε yi,

² nba, ε xa n ma sewan nakamali, ε yi lan ε bode ma, xanuntenya kedenna yi lu ε tagi, e nun xaxili keden.

³ E nama fefe liga yete yigboni hanma wasoni, koni ε yete magodo, ε yi bonne yate dangu ε yeteen na.

⁴ E nama ε miri ε makone gbansanna ma fo bonne fan gbeen.

⁵ E keƴaan xa lu ε bode tagi alo Alaa Muxu Sugandixina, Yesu.

⁶ Alayaan yi a tan naxan yi a mi na ramara a yete yi.

⁷ Koni a yi a me a yete ra, a yi a yete findi konyin na, a lu adamadiyaan kiini.

A to adamadiyaan soto,

⁸ a yi xuru Alaa falan bun

han a tin sayaan ma a faxa wudin ma.

⁹ Na nan a ligaxi,

Ala a ratexi binyeni kore xonna ma, a yi xinla fi a ma

naxan gbo xinla birin xa,

¹⁰ alogo naxanye birin kore xonna ma naxanye boxo xonna ma e nun a bun ma,

e na Yesu xinla me waxatin naxan yi, xinbin birin sinma nen a bun ma,

¹¹ lenna birin yi a fala

fa fala Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan Marigin na,

Fafe Ala binya feen na.

E dege alo kenenna dunuƴa yi

¹² Nayi, n xanuntenne, ε darixi n ma falan suxe kii naxan yi n yeε xori, ε mon xa a suxu n xanbi dangu na ra iki, ε yi lu ε kisi feen nakamale gaxun nun xuruxurunni.

¹³ Amasoto Ala nan walima ε yi, alogo ε jɛnigen nun ε keƴanle xa lan a waxon feen ma.

¹⁴ E feen birin liga hali ε nama a findi mawugan nun fe matandin na,

¹⁵ alogo ε xa findi sontarene ra, ε sarijan. E findi Alaa diine ra, fe mi naxanye ra naxanye degema alo sarene kore xonna ma waxatini ito muxu tinxintare sarijantarene ye,

¹⁶ ε nema nii rakisın falan naliye. Xa ε na liga, n nan n kanbama ε yi nen Alaa Muxu Sugandixin fa boxoni fa fala n ma dunuƴa yi gidin nun n ma wanla mi findixi fe fuun na.

¹⁷ Hali n faxa ε xa, n lu alo minse saraxan naxan naboxonna ε fe ra, sa ε denkeleyaan fari Ala yetagi naxan fan luxi alo saraxana, na n nasewama nen, en birin yi sew.

¹⁸ E fan xa sewa na kiini, en lu en bode yi sewani.

Timote nun Epafrodite a fe

¹⁹ N xaxili tixi Marigi Yesu ra, a xa n mali Timote rasige ε ma xulen, alogo n tan yeteen boƴe xunbele kii naxan yi ε xibarune fe yi.

²⁰ Muxu gbete mi n dexon naxan xaminxi ε fe ra alo a tan.

²¹ Bonne tonon nan tun fenma e yete xa. E mi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen fenma.

²² Koni ε yetena a kolon a Timote bata a keƴaan mayita toroni, a yi a yete findi Xibaru Fajina walikeen na n dexon alo diin nun a fafe.

²³ N waxi a rasiga feni ε ma, n na n ma feene to fixaxi waxatin naxan yi.

²⁴ N laxi a ra Marigin barakani fa fala n fan yeteen sigama nen ε fema.

²⁵ N bata a miri fa fala a fere mi na fo n mon xa ngaxakedenna Epaforodite raxete ε ma, n wali ke boden nun n yenge so bodena, ε naxan nafa n ma, ε seene so a yii n mali feen na.

²⁶ E birin to xonla a ma ki faji! A bata kontofili bayo ε bata a furena fe me.

²⁷ Nondin nan a ra, a fura nen yati! A yi luxi ndedi a xa faxa. Koni Ala yi kininkinin a ma. A mi kininkininxi a kedenna xan ma, koni n tan fan, alogo na sunun nama sa n ma toron fari.

²⁸ Nanara, n waxi a rasiga feni ε ma mafuren alogo ε na a to waxatin naxan yi, ε mon yi sewa, n bonen yi sa ndedi.

²⁹ E a rasene sewa gbeeni Marigin xinli. E na muxu sifan binya,

³⁰ bayo a yi faxama nen nun Alaa Muxu Sugandixin wani fe ra. A yi tinxi a niin fi feen ma alogo a xa n mali ε tan yeteen mi yi noe naxan lige.

3

Kisin soto fena

¹ Iki, ngaxakedenne, ε sewa Marigini. Na mi n tore xa n xete na feene ma n bata yi naxanye sebe ε ma nun alogo na xa ε ratanga.

² E ε masiga fe xosixi rabane nun fe jaxi rabane ra, e nun muxun naxanye a falama fa fala xa muxun mi banxulan a mi kisma.

³ Anu, nondin naxan na, en tan nan muxu banxulanxine yeteen na, en tan naxanye Ala batuma a Nii Sarijanxin barakani, en tan naxanye en kanbama Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe yi, en tan naxanye mi laxi en yete ra.

⁴ Xa n wa, n fan noe le n yete ra nen. Xa bonne e mirixi nen a e noe e yete rakise nen, n dangu ne ra pon!

⁵ Amasoto n banxulan n barin xii solo-masexede loxon nin. Isirayila kaan nan n na, keli Bunyamin bonsonni, Heburune Heburu nan n tan na. N yi biraxi sariyan foxo ra Farisi muxune* kiin ma nun.

⁶ Yahudiya dina xonxonna nan yi n na nun han n yi denkeleya yamaan jaxankatama. Fe yo mi yi n ma tinxinna ra sariyan mabinni.

⁷ Koni n yi seen naxanye yatema tonon na, iki n bata ne yate bonon na Alaa Muxu Sugandixin fe ra.

⁸ Koni n feene birin yatexi bonon nan na fe fisamantenni ito a fe ra naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin kolon feen na, Yesu n Marigina. Amasoto n bata bono feen birin yi a fe ra. N bata seen birin yate fe fuune ra alogo n xa Alaa Muxu Sugandixin soto,

⁹ n yi lu a tan xa. N mi n yete findima tinxin muxun na n ma sariya suxun xon, koni fo denkeleyaan barakani Alaa Muxu Sugandixin ma. Tinxinyaan na a ra naxan kelixi Ala ma a soto denkeleyaan barakani.

¹⁰ N fa waxi Yesu kolon feni, e nun senben naxan a rakelixi sayani, nxu nun a tan yi toroya kedenna kolon, n yi lu alo a tan a sayani

¹¹ alogo n fan xa keli sayani.

Giina han a danna

¹² N munma yelin na birin sote singen, hanma n yi kamali. Koni n yixodoxoxi a fendeni alogo n xa n kontonna rasuxu bayo Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan n fan naxuxi.

¹³ Nba, ngaxakedenne, n na a kolon, n munma a soto singen. Koni n fe keden nan nabama iki: feen naxanye n xanbi ra, n bata jinan ne xon. Naxan n yeε ra, n kataxi na nan li fe ra iki.

¹⁴ N na n gima, alogo n xa sa a danna li, n yi ariyanna soto, Ala n xilixi naxan ma a Muxu Sugandixin barakani, Yesu.

¹⁵ Nanara, en tan naxanye bata koxo denkeleyani, a lan en birin xa na to na kii nin. Koni xa fe gbete ε tan nde kui, Ala na fan nafxama nen na kanna xa.

¹⁶ Na ma, en xun tixi denaxan na, en xa siga yeen na na kii nin.

¹⁷ Ngaxakedenne, ε birin xa n tan naliga. Muxun naxanye sigati ki luxi alo nxu gbeena, ne nan xa findi misaala ra ε xa.

¹⁸ N bata yi ito fala ε xa nun sanja ma wuyaxi, n wugamatxon mon xa a fala ε xa iki. Muxu wuyaxi sigati kiina e findixi Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin† xaranna fe yaxune ra.

¹⁹ Na muxune e rapanma yahannama nin. E ala nan e fati benden sagone ra. E rafeya feene nan nafa n e ma. Dunuya feene nan tun nafa n e ma.

²⁰ Koni ariyanna dugurenne nan en tan na. En na en nakisimaan nan mamema keli ariyanna yi, en Marigina Yesu Alaa Muxu Sugandixin.

²¹ A en fati benden senbetaren maxetema nen, a lu noroni alo a gbeena, a yi a liga senben na naxan feen birin saxi a noon bun ma.

* **3:5: 3.5Farisi muxune:** Yahudiyanen nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sote so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyan bonne ra. E mon yi e benbane namunne suxuma kii xodexeni. E tan yi laxi malekane ra. E mon yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. † **3:18: 3.18** Romi kaane yi muxune ghangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Yesu sayaan nan habadan nii rakisin fima muxune ma. A faxa wudin yi findi kisin taxamasenna ra.

4

Pōli a maxadina

¹ Nanara, ngaxakedenne, n xanuntenne nun n nafan muxune, naxanye findixi sewan nun xunnayerenna ra n xa, ε lu Marigini gben gben, n xanuntenne.

² Ewodi nun Sintiki, n na ε mafanma, ε lan ε bode ma Marigini.

³ I tan, n lanfana, lannaya muxuna, n bata i maxandi, i xa na ɲaxanle mali amasotɔ e bata wali n dɛxɔn Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra, e nun Kilementi e nun n lanfane birin naxanye xinle seɓɓxi Nii Rakisin Kitabun kui.

⁴ E sewa Marigini waxatin birin. N mɔn xa a fala, ε sewa.

⁵ Muxun birin xa a kolon fa fala ε diɲaxi. Marigin famatɔɔn ni i ra!

⁶ E nama xamin fefe ra, koni ε makone fala Ala maxandideni e nun barika birani waxatin birin.

⁷ Nba, Ala bɔɲɛ xunbenla naxan fima, xaxinla mi nɔɛ naxan famunɲɛ, na ε bɔɲɛn nun ε xaxinla kantanma nɛn Marigini, Alaa Muxu Sugandixina Yesu.

⁸ Nba, dɔnxɛn na, ngaxakedenne, feen naxan yo finde ɲɔndin na, fe kɛndɛna, tinxinna, sariɲanna, marafanna, binyen feen naxan yo yi, xa sɔn fajin na a ra, naxan finde tantunna ra, ne xa findi ε miriyane ra.

⁹ E bata xaranna naxanye sɔtɔ n na, ε bata naxan mɛ e nun n kɛwanle, ε xa ne liga. Nayi, bɔɲɛ xunbenla Ala luma nɛn ε xɔn ma.

Pōli a barika birana

¹⁰ N sɛwaxi Marigini ki fajɪ bayo ε mɔn bata ε ɲɔxɔ lu n xɔn. E xaxili yi n xɔn nun yati koni ε mi fɛfɛ sɔtɔ ε xa a yita n na.

¹¹ N mi ito falama ε xa n makoon xan ma fe ra, bayo n bata dari a ra n xa n wasa so n kiini.

¹² N yiigelitɔyaan kolon, n nafulu kanyaan kolon. N bata wundo feni ito kolon fa fala xa n lugoxi hanma xa n kamɛxi, xa se gbege n yii hanma ndedi, n wasa soxi na yi yiren birin e nun waxatin birin bayo

¹³ n nɔɛ feen birin ligɛ nɛn Yesu barakani naxan sɛnbɛn fima n ma.

¹⁴ Koni hali na, ε bata fe fajin liga ε n mali n ma tɔrɔne yi.

¹⁵ E tan Filipi kaane fan yatina a kolon, ε Yesu a fe Xibaru Fajina fe mɛ waxatin naxan yi, n kelimatɔna Masedoniya yi, ε tan nan tun n mali dɛnkɛɣa yamane yɛ, ε se fajina ndee fi, ε ndee rasuxu.

¹⁶ N yi Tesaloniki taani waxatin naxan yi, sariɲa ma firin, ε seene rafama n ma n makoon yi naxanye ma.

¹⁷ N mi kiseene xan fenma n yɛtɛ xa, koni n waxi nɛn ε xa barayin nan sɔtɔ.

¹⁸ E seen naxanye birin soxi Epaforodite yii, n bata e birin masɔtɔ, ne bata n makone

birin li, e n wasa. A ligaxi nɛn alo wusulanna naxan ganma saraxa fajin na, naxan Ala kɛnɛnxi.

¹⁹ Nba, n ma Ala ε malima ε makoon birin na nɛn a nafulu kanyaan xɔn Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

²⁰ En xa binyen fi en Fafe Ala ma habadan han habadan. Amina.

Xɔntɔn dɔnxɛna

²¹ E yama sariɲanxin birin xɔntɔn naxanye Yesu Alaa Muxu Sugandixini. En ngaxakedenne naxanye n fɛma be, ne fan ε xɔntɔnma.

²² Yama sariɲanxin naxan birin be, ne ε xɔntɔnma, katarabi Romi Manga Gbeena muxune ma.

²³ Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε yi.

Kolosi Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Kolosi Kaane Ma

Yesu a xeraan Poli kitabu yireni ito rasiga denkeleya muxune nan ma naxanye yi dɔxi Kolosi taani. Poli singe xa mi kawandin ba e xa, koni a e fe kolon nɛn Romi taani, a yi kasoon na denaxan yi. Alaa Nii Sarijanxin yi kawandina nde fi Poli ma Kolosi kaane xa e nun denkeleya muxune birin xa naxanye dunuɲa yi.

Kolosi taan yi Efesi taan sogeteden binna nin fɔ kilo kemɛ firin yate. A luxi alo Poli mi siga na mumɛ. A fɔxɔrabirana nde, Epafirasi nan siga na, Kolosi kaan nan yi Epafirasi ra, naxan singe sa Yesu a fe Xibaru Fajin nali na taani (Kolosi kaane sora 1.7 nun sora 4.12).

Poli yi kasoon na waxatin naxan yi, yanyina nde Romi taani, Epafirasi yi fa a fala a xa a Kolosi kaane bata kunfa dina gbete xaranna xɔn. Muxu gbetene bata sa xaranna ti Kolosi kaane xa, e naxa fa fala a xa i wama Ala kolon feni, xa i wama kisi feni, fɔ i xa senbe gbetene nan batu, i yi so namun fena nde yi, alo banxulanna nun donse donna tɔnne nun minseene tɔnne. E to Poli rakolon na feene ma, mafuren a yi Kitabun yireni ito sebe Kolosi kaane ma, alogo a xa a fala e xa fa fala Ala kisin naxan fima, na sɔto a Muxu Sugandixin Yesu nan xɔn naxan kamalixi. A yi kedin so Tikiko nun Onesimo yii siga e ma (sora 4.7,9).

A yelin xanbini xɔntɔnna tiye e nun wali fajin kolonna Ala xa (sora 1.1-14), Kitabun yire singen Yesu a mangayaan nan ma fe falama. A naxa, fa fala Yesu senben gbo jinanne birin xa, a Yesu nan keden findixi Alaa falan Xibaru Fajin kannu ra (sora 1.15 han sora 2.3). Poli yi falan ti Kolosi kaane xa lan tantanna fe ma muxuna ndee naxan ligama e konni (sora 2.4-25). Dɔnxɛn na, a e kawandi lan e kewanle ma e lan e xa naxan liga Alaa Muxu Sugandixin xɔn, denkeleya kendeni (sora 3.1 han sora 4.6).

A rapanni, a falana nde sebe a kolon muxune ma a yi a rapanna sebe a yete yiin na, a falani so (sora 4.7-18). Kitabun yireni ito Alaa Muxu Sugandixin tiden yebama nxu xa ki fajin.

¹ N tan Poli, naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xeraan na Ala sagoon xɔn ma, n tan nun en ngaxakedenna Timote nan kedini ito sebexi,

² siga ngaxakeden sarijanxine ma naxanye tɔgɔndiyaxi Alaa Muxu Sugandixin ma Kolosi taani.

En Fafe Ala xa hinanna nun bɔɲɛ xunbenla fi e ma.

Barika birana Ala maxandideni

³ Nxu nɛma Ala maxandima e xa, nxu barikan birama Ala xa e fe ra waxatin birin, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fafe.

⁴ Amasɔto nxu bata e denkeleyana fe me lan Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe ma e nun e a yama sarijanxin xanuxi kii naxan yi.

⁵ Nanara, e denkeleyaan nun e xanuntenyaan xunna tixi na yigin nan na naxan namaraxi e xa ariyanna yi. E bata na yigin kolon Xibaru Fajin gbee ɲɔndi falana e li waxatin naxan yi.

⁶ Xibaru Fajini ito bata fa e ma alo a fama dunuɲa birin ma kii naxan yi. A fama nɛn barakan na, a yiriwa. A na kiin fan yi e tagi xabu e ɲɔndin me lɔxɔni, e yi Ala hinanna kolon.

⁷ Epafirasi nan e tan xaranxi, en nafan walike bodena, naxan findixi e tan xa Alaa Muxu Sugandixin xera tɔgɔndiyaxin na.

⁸ A tan nan a falaxi nxu xa, Alaa Nii Sarijanxin xanuntenyaan fixi e ma kii naxan yi.

⁹ Na nan a toxi, xabu nxu na me lɔxɔni, nxu Ala maxandima e xa tun! Nxu mafanna tima alogo e xa kamali Ala sagoon kolonni e nun fekolonna nun xaxilimayaan birin Alaa Nii Sarijanxin naxan fima.

¹⁰ Nayi, e nɔe sigan tiye nɛn alo Marigin waxi a xɔn ma kii naxan yi, e yi a kenɛn kiin birin yi. E sabati e kewali fajine xɔn e yiriwa Ala kolonni.

¹¹ Nxu mɔn Ala maxandima alogo e xa senbe gbeen sɔto Ala gbee senbe nɔrɔxin xɔn ma, e nɔe tunnafanye, e mɔn yi limaniya.

¹² E xa barikan bira Fafe Ala xa sewani bayo a tan nan a ligaxi e yi e gbee keɛn sɔto naxan kenenna mangayani yama sarijanxin xa.

¹³ A tan bata en xunba dimin nɔɔn bun ma, a en xali a rafan dii xɛmɛna mangayani

¹⁴ naxan en xunba, a yi en yulubine xafari.

Alaa Muxu Sugandixina

¹⁵ Ala totaren maligan nan a Muxu Sugandixin na. A tan nan dii singen na daala birin ye.

¹⁶ Amasɔto Ala bata seen birin da a tan barakani kore xɔnna nun bɔxɔn ma, seen naxanye toma e nun naxanye mi toma, mangayane, kuntigine, nɔ kanne, e nun senbe kanne. Seen birin daxi a tan nan baraka yi a tan xa.

¹⁷ A yi na benun seen birin xa da. Sena ngaan masuxi a tan nan xɔn.

¹⁸ A tan nan denkeleya yamaan xunna ra naxan luxi alo a fatina. A tan nan habadan muxu singe kelixin na sayani, alogo a xa findi yeeratiin na feen birin yi.

¹⁹ Amasoto a bata rafa Ala ma a xa a keja kamalixin birin lu Yesu yi.

²⁰ A mon bata tin, a xa e nun seen birin tagini ton naxan baxon nun kore xonna ma a Muxu Sugandixin barakani. A wunla yi mini a fawa wudin ma alogo a xa bone xunbenla fi en ma.

²¹ A foloni nun, e yi makuya Ala ra pon! E yi e yete findi a yaxune ra e miriyane nun e kewali jaxine xon.

²² Koni iki, a bata e tagini ton a fati bendena sayaan xon ma, alogo a xa fa e rasarjannxin na a yetagi. Fe mi fa e tan yi, a mi fa e magima.

²³ Koni, fo e xa lu denkeyaan fari ken, alogo e nama makuya Xibaru Fajin yigin na e naxan mexi naxan nalixi daala birin ma e nun n tan Poli findi naxan wali muxu ra.

Poli a wanla

²⁴ Iki, n sewaxi n ma torone yi e fe ra, bayo na toroya donxen naxanye luxi Alaa Muxu Sugandixina toron na, n na defema nen n fati bendeni denkeya yamaan xa naxan findixi a fatin na.

²⁵ Ala nan n findixi denkeya yamana walikeen na, a n xa Alaa fala kamalixin nali e ma.

²⁶ Wundon na a ra naxan yi luxunxi waxati danguxine yi muxun birin ma, koni iki a bata a ye makenen a yama sarjannxin xa.

²⁷ Ala bata tin a siyane birin yi a wundo fe tilinxi maminxin kolon. Na wundon ni i ra: Alaa Muxu Sugandixin luma e tan yi. Yigin na a ra, a e xa nora.

²⁸ Nxu Muxu Sugandixina fe ralima muxun birin ma, nxu e kawandi, nxu yi e xaran fekolonna birin na alogo nxu xa fa muxun birin defexin na Alaa Muxu Sugandixin ma.

²⁹ N walima a xodexen na na feen nan ma. N na n sobe so a senbe gbeeni naxan walima n yi fangan na.

2

¹ N wama nen e xa a kolon a n yenge gbee sifan naxan yi e xa e nun Layodise kaane e nun naxanye birin munma n gbodin to.

² N yengen soma e xa nen alogo e bone xa limaniya, e findi gbini kedenna ra xanuntenyani, e yi fekolonna kamalixin soto xaxilimayani alogo e yi Alaa wundo feen kolon, Alaa Muxu Sugandixina,

³ dhamun fekolonna nun xaxinla birin luxunxi naxan yi.

⁴ Nba, n na a falama e xa, alogo muxu yo nama e mayenden fala jaxumene ra.

⁵ Bayo hali n gbodin mi e fama koni n xaxili e xon. N sewaxi, n na a to sariyan naxan e tagi e nun e denkeya kendena Alaa Muxu Sugandixin ma!

Nii nenen defexina Yesu yi

⁶ Nayi, bayo e bata Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin soto, e lu a tan yi.

⁷ E xa e salenna bitin, e sabati a tan yi. E senbe so denkeyani alo e e xaranxi kii naxan yi. E xa barikan bira Ala xa waxatin birin.

⁸ E a liga e yeren ma. Nanara, muxu yo nama e findi konyin na dunuwa fala jaxumene nun mayanfa feene xon, fata adamane namunne nun dunuwa gele ma feene ra, naxanye mi kelixi Alaa Muxu Sugandixini.

⁹ Amasoto alaya kamalixin birin luxi Yesu fati benden nin.

¹⁰ E fan bata kamali a tan yi. A tan nan senbene nun none birin xunna ra.

¹¹ E bata banxulan Yesu xon, muxune banxulan tiin mi naxan na, koni naxan muxune xaroyama fati benden nafa feene senben bun, Alaa Muxu Sugandixin naxan ligama.

¹² Amasoto e rafu igeni waxatin naxan yi, e nun Yesu bata maluxun e bode xon ma. E mon bata keli sayani e bode xon ma denkeyaan barakani Ala senben ma naxan a rakelixi sayani.

¹³ E faxaxin nan yi a ra nun e hakene fe ra e nun e fati benden banxulantareyaan ma. Koni iki, Ala bata en hakene mafelu, a e nun Yesu niin bira e yi e bode xon ma.

¹⁴ Doli kedin naxan yitonxi en xili ma e nun tonna naxanye yi en halagima, a bata ne ba, a e jan, a e gbangban a fawa wudin fari.

¹⁵ Na kiini, Ala bata no kanne nun senbe kanne yenge so seene ba e yii, a ti e yee ra dunuwa yetagi alo muxu suxine yengeni, a none soto e ma a sayaan barakani a fawa wudin ma.

¹⁶ Nanara, e nama tin muxu yo xa e kiti e donsena fe ra hanma e minsena hanma sali loxona nde, hanma kike nenen malanne, hanma Matabu Loxona fe ra.

¹⁷ Ne birin findixi fe famatone nininna nan na naxanye yi fama, koni jondin yeteen findixi Alaa Muxu Sugandixin nan na.

¹⁸ E nama tin, muxu yo xa e yalagi wulen yete magodoni e nun maleka batun xon. Na muxu sifana a kanbama a xiye toxine nan ma fe ra. A lugoxi waso fuun nan na a munadabayaan miriyani,

¹⁹ a ba Yesu yi. Anu, a tan nan luxi alo fati benden xunna. Yesu barakani fatin birin baloxi, a findi kedenna ra salen seene nun fasane xon, a yi gbo alo Ala waxi a xon ma kii naxan yi.

Xaroyana Yesu yi

²⁰ Xa e nun Alaa Muxu Sugandixin bata fawa e bode xon, a yi e xaroya dunuwa gele ma feene ma, nanfera nayi e sigan tima alo

dunuja gbee muxun nan ε tan na? Nanfera ε tinma e xa tɔn sifani itoe sa ε ma?

²¹ E nama a tongo! E nama a mato ε lenna ra! Yiin nama din a ra!

²² Ne findixi seene nan na naxanye lɔma ayi e na rawali waxatin naxan yi. Ne findixi yamarine nun xaranne nan na fata muxune ra.

²³ Na yamarine maligaxi fekolonna nan na, fata e karahan batu kiin ma, e nun e yete magodona, e nun e fati benden suxu kii xɔdɛxena, koni senbe mi ne yi, e yi fati benden natane xuru.

3

Alaa kirana

¹ Bayo ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata rakeli sayani, nayi ε xa ariyanna feene fen, Alaa Muxu Sugandixin dɔxi Ala yiifanna ma denaxan yi.

² E xa ε miri ariyanna feene ma, ε nama ε miri dunuja feene ma.

³ Amasɔtɔ ε bata faxa, ε dunuja yi gidin luxunxi Alaa Muxu Sugandixini Ala xɔn.

⁴ Alaa Muxu Sugandixin na mini kenenni, a tan naxan ε rakisixi, ε fan minima nen a fema a binyeni.

⁵ Nanara, dunuja fe kobin naxanye ε yi, ε xa ne yiiba: yanga suxuna, xɔsi feene, kunfa jaxine, waxɔn fe jaxine, e nun milɛntenyan, naxan findixi se batun na.

⁶ Sɔnna sifani itoe nan Ala xɔlɔn nafama fala suxutarene ma.

⁷ E tan fan yeteen yi sigan tima na kii nin nun ε to yi ε dunuja yi gidin ligama e yi.

⁸ Koni iki, ε xa na feene birin yiiba: xɔlɔna, bɔjɛ teena, jaxuna, konbina, e nun fala jaxin naxan minima ε de.

⁹ E nama wulen fala ε bode xa amasɔtɔ ε bata muxuya fonna yiiba e nun a kewanle.

¹⁰ E mɔn bata muxuya nenɛn sɔtɔ naxan luma yitɔjɛ Ala kolonni han a findi a da muxun maligan na.

¹¹ Na dali neneni, Girekine nun Yahudiyane, banxulanne nun banxulantarene, xɔjɛne nun xuluntarene, konyine nun xɔrone, ne birin keden Alaa Muxu Sugandixini, fangan naxan yi feen birin yi.

¹² Nanara, bayo Ala bata ε yeɓa, a ε findi a rafan yama sarijanxin na, ε xa kininkininna nun fanna nun yete magodon nun limaniyaan nun dijan tongo.

¹³ E xa dija ε bode xa, ε ε bode mafelu. Xa nde feen liga a lanfaan na, ε xa ε bode mafelu alo Marigin bata ε mafelu kii naxan yi.

¹⁴ E xa xanuntenyaan sa ne fari, naxan e birin defema.

¹⁵ Alaa Muxu Sugandixina bɔjɛ xunbenla xa yiriwa ε bɔjɛni. Bayo Ala ε xilixi na nan

xɔn, ε findi fati bende kedenna ra. E findi wali fajɛ kolonna ra.

¹⁶ Alaa Muxu Sugandixina falan xa lu ε yi, a jaxunna birin yi, ε yi ε bode xaran, ε yi ε bode kawandi fekolonna birin yi, e nun Yaburi falane nun beɛtine nun Ala tantun sigi sarijanxine ra. E barikan bira Ala xa ε bɔjɛni.

¹⁷ E naxan birin ligama hanma ε a fala, ε xa na birin liga Marigi Yesu xinli ε yi barikan bira Fafe Ala xa a barakani.

Denbaya sariyana

¹⁸ Jaxanle, ε xuru ε xemene ma alo a lan jaxanle ma kii naxan yi Marigin yetagi.

¹⁹ Xemene, ε jaxanle xanu, ε nama jaxu e ra.

²⁰ Diine, ε sɔtɔ muxune fala xuiin suxu feen birin yi, amasɔtɔ na nan nafan Marigin ma.

²¹ Dii fafane, ε nama ε diine raxɔlɔ alogo e nama tunnaɔlɔ.

²² Konyine, ε kanne fala xuiin suxu feen birin yi naxanye ε xun na dunuja yi. E nama wali e ye xɔnna gbansan xan yi, alogo ε xa rafan e ma, koni ε wali bɔjɛ fajin na Marigin binya feen na.

²³ E nema fefe lige, ε xa a liga ε bɔjɛn birin na alo ε a ligama Marigin xa kii naxan yi koni muxune mi a ra.

²⁴ Bayo ε a kolon, fa fala ε ε saranna sɔtɔma nen Marigin yii, a keɛn naxan namaraxi a yamaan xa. E kanna nan Alaa Muxu Sugandixin na ε walɛn naxan xa.

²⁵ Naxan na wali tinxintareyani, a tinxintareyaan saranna sɔtɔma nen, bayo Ala mi muxune rafisama e bode xa.

4

¹ Konyi kanne, feen naxan lan, naxan tinxin, ε xa na liga ε konyine xa. E a kolon fa fala ε fan kanna ariyanna yi.

Maxadine

² E xa lu Ala maxande waxatin birin, ε yi lu ε yeɛ ra yi, ε barikan bira a xa.

³ E mɔn xa Ala maxandi nxu xa. Nanara, Ala xa nxɔ falan nasɔnɔya alogo n xa nɔ Alaa Muxu Sugandixina wundo feen nalideni, n kasoon na naxan ma fe ra.

⁴ E xa a mafan, n xa a fala a fixen na alo n lan kii naxan yi.

⁵ E sigan ti xaxilimayani denkeleyatarene mabinni, ε fere fen waxatine ma.

⁶ E falan xa findi hinan fala kenden nan na. E xa a kolon ε muxun birin yabima a fajin na kii naxan yi.

Xɔntɔn dɔnxene

⁷ Nxu rafan ngaxakedenna Tikiko nan n ma feen birin fale ε xa. Marigina walike tɔgɔndiyaxin na a ra naxan walima Marigin xa alo n tan.

⁸ N na a rasigama ε ma alogo ε xa nxu kiin kolon, a yi ε ralimaniya.

⁹ En nafaŋ ngaxakedenna, tɔgɔndiya muxuna, Onesimo sigama a fɔxɔ ra. E muxuna nde na a ra. Feen naxan danguxi be yi, e na birin yɛbama ε xa nɛn.

¹⁰ N kasorasa bodena Arisitaraki ε xɔntɔnma e nun Maraka, Baranabasi dunbode. E bata yi yamarine mε naxan ma fe ra, xa a fa ε konni, ε xa a rasεnε ki faɲi.

¹¹ Yisa, naxan xili sa Yusutu, na fan ε xɔntɔnma. Yahudiyane tagi ne nan tun walima n xɔn ma Alaa Mangayana fe ra, ne nan findixi n niini fan muxune ra.

¹² Epafirasi, ε muxuna nde ε xɔntɔn Yesu a walikεna, Alaa Muxu Sugandixina. A yengεn soma ε xa Ala maxandini waxatin birin, alogo ε xa dεfe, ε yi ε yixɔdɔxɔ, ε kamali Ala sagoon birin yi.

¹³ N na seren bama a xa, a tɔrɔxi ε fe ra ki faɲi e nun Layodise kaane nun Herapolisi kaane.

¹⁴ En nafaŋ muxuna, Luka dandan tiina, e nun Demasi ε xɔntɔn.

¹⁵ E ngaxakedenne xɔntɔn nxu xa naxanye Layodise yi, e nun Nimifa nun denkeleya yamaan naxan malanna tima a banxini.

¹⁶ E na kedini ito xaran ε konni, ε a liga a xa xaran Layodise kaane denkeleya yamaan xa. Naxan fan kelima Layodise yi, ε na fan xaran.

¹⁷ E xa a fala Arikipe xa, ε naxa, “I wanla naxan sɔtɔxi Marigin na, a liga i yeren ma, i yi a rakamali.”

¹⁸ N tan Pɔli nan xɔntɔn dɔnxεni ito seɓεxi n yiin na: E nama ɲinan n ma kasorasaan xɔn ma.

Ala hinanna xa lu ε xɔn.

Kedi Singen Tesaloniki Kaane Ma Poli Alaa Falan Kedi Singen Tesaloniki Kaane Ma

Tesaloniki yi findixi Romi manga taan nan na Masedoniya yamanani, Gireki yamanan kōmen fōxōni. Xera Poli fa nēn na taani a xerayaan sigatiin firindeni, a keli xanbini Filipi taani. A yi denkeleya muxuna ndee sōtō mēnni, koni a mi bu na, bayo Yahudiya ndee yi na, naxanye mi yi tinxi a fe ma. Nayi, fō a xa yi keli nēn Tesaloniki taani mafurēn. Nanara, a yi siga Beere taani (Xerane 17.1-10). Dōnxen na, a yi fa Kōrenti taani, a fōxōrabiran Timōte yi sa a li na, a yi Tesaloniki kaane feene yēba a xa. Nayi, Poli yi kedi singen nasiga Tesaloniki kaane ma. Waxatina nde, a sebe Kōrenti taan nin. Fe kolonne a falama fa fala Kitabun yireni ito nan singe sebe benun Ningila Yesu kitabu yire gbete, a a sebe nēn fō jēē fu nun solofere jōxōn Yesu te xanbini kore xōnna ma.

Xibarun naxanye fa sa keli Tesaloniki taani, xeraan yi sēwa ne fe ra. A barikan birama Ala xa lan na misali fajin nan ma Tesaloniki kaane naxan yitama yamanan muxun bonne ra. A mōn a falama a waxi e to feni han (1.1-3.13). Nayi, a e kawandima a e xa e tunnafan, e mōn yi yanfan denkeleyani Yesu ma (4.1-12). Na xanbi ra, e bata maxōdinna naxanye ti lan faxa muxune keli feen ma sayani e nun Alaa Muxu Sugandixin fa feen ma, a yi ne yabi (4.13-5.11). A a kedin najanxi sariyane nun xōntōnne nan ma (5.12-28).

Kitabun yireni ito feene nan yēbama lan waxati rajanne fe ma. A falama denkeleya muxune xa nēn fa fala e xa seren ba, a e xa a kolon a waxatina nde fama, “e sa luma nēn Marigin fema habadan!” (4.17)

¹ Poli nun Silasi nun Timōte nan ito sebe xi siga Fafe Ala nun a Muxu Sugandixin Marigi Yesu a denkeleya yamaan ma Tesaloniki taani.

Ala xa hinanna nun bōjē xunbenla fi e ma.

Barika birana

² Nxu barikan birama Ala xa e birin ma fe yi waxatin birin, nxu nēma Ala maxandē e xa.

³ Nxu nēma Ala maxandē, nxu xaxili e feene xōn: e denkeleyaan wanle nun e xanuntenya wanle nun e tunnafanna nun e yigina Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixinini en Fafe Ala yetagi.

⁴ Ngaxakedenne, e tan Ala xanuntenne, nxu a kolon fa fala Ala bata e sugandi.

⁵ Amasōtō nxu to Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma, na mi findi falan xan tun na, koni fō senben nun Alaa Nii Sarijanxin nun xaxili ragidi kamalixina. Nxu yi sigan tima e fe ra kii naxan yi e tagi, e na kolon.

⁶ E findi nēn nxu tan nun Marigin naliga muxune ra. Hali e to tōrō gbeen sōtō, e falan nasuxu nēn sēwani Alaa Nii Sarijanxin naxan fixi e ma.

⁷ Na kui, e bata findi misaala ra denkeleya muxune birin xa Masedoniya yamanan nun Akaya yamanani.

⁸ Amasōtō Marigina falan xuyaxi ayi e barakan nin, a mi dan Masedoniya yamanan nun Akaya yamanan xan gbansan yi. Koni e denkeleyana Ala ma, na feen bata kolon yiren birin yi. Nayi, nxu tan mako mi fa a fala feen ma.

⁹ E nxu yisuxu kii naxan yi, muxune na falama e nun e xēte suxurene fōxō ra kii naxan yi, e tubi Ala ma, e habadan Ala jōndin kanna batu.

¹⁰ E yi a Dii Xēmen fa feen mame keli kore, Ala bata naxan nakeli sayani, Yesu naxan en xunbama Ala xōlō famatōn ma.

2

Poli a xerayana Tesaloniki yi

¹ Ngaxakedenne, e yetena a kolon fa fala nxu fa fena e konni, na mi luxi fuu.

² Nxu bata yi tōrōn nun jaxankatan sōtō Filipi taani, alo e a kolon kii naxan yi, nxu yi nxu wēkilē Ala yi, nxu yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma hali muxu wuyaxin to nxu yenge e konni.

³ Amasōtō nxō kawandi xuine mi fataxi tantanna ra hanma jēnige sarijantarena hanma yanfantenyana.

⁴ Koni Ala to bata nxu kējaan fese fese, a yi a falan Xibaru Fajin taxu nxu ra. Nxu falan tima na kii nin. Nxu mi waxi muxune xan kēnen fe yi, koni Ala naxan muxune bōjēn fese fese ma.

⁵ Bayo e a kolon yati, fa fala nxu mi e rawalixi wulen matōxō xuiin xōn hanma nxu mila e seene xōn luxunni. Ala nan nxu seren na.

⁶ Nxu mi binyen fenma muxu yo ra, e tan hanma ndee gbete.

⁷ Alaa Muxu Sugandixinna xerane to nxu ra, nxu yi nōe nxō goronna se nēn e xun ma nun. Koni, nxu findi nēn muxu sabarixine ra e yē, alo dii ngana a diin masuxuma kii naxan yi.

⁸ Nayi, nxu yi tinxi nxō sabarini nxu xa Alaa falan Xibaru Fajin nali e ma, nxu yi nxu yete niin fi e fe ra amasōtō nxu yi e xanuxi han!

⁹ Nxu ngaxakedenne, e xaxili lu nxō yanyin nun nxō kōēen wanla nun yēgbaan xōn. Nxu na wanla kē nēn alogo goronna nama lu muxu yo xun ma, nxu nēma Yesu a

fe Xibaru Fajin nalima ε ma waxatin naxan yi.

¹⁰ Nxu seren nan ε ra, e nun Ala fa fala nxu yi sarijanna nun tinxinna nun fetareyaan nin ε tan denkeleya muxune tagi.

¹¹ E a kolon fa fala nxu luxi ε keden kedenna birin xa nen alo fapan nun a diine kii naxan yi.

¹² Nxu yi ε ralimaniya, nxu yi ε masabari, nxu yi ε mafan a ε sigati kiin xa lan Ala ma, a tan naxan ε xilixi alogo ε xa so a mangayaan nun a binyeni.

¹³ Na nan a ligaxi, nxu luma barikan bire Ala xa waxatin birin. Bayo ε to Alaa falan me nxu ra, ε a rasuxu nen Alaa jondi falan yeteen na, alo a lan kii naxan yi, naxan walima ε tan denkeleya muxune tagi. E mi a suxu alo muxune falana.

¹⁴ Ngaxakedenne, ε bata Alaa denkeleya yamane raliga, naxanye Yudaya yamanani, Yesu Alaa Muxu Sugandixina muxune. E kon kaane ε tɔɔ kii naxan yi, Yahudiyane ne fan tɔɔ nen na kiini.

¹⁵ E tan Yahudiyane nan Marigi Yesu faza e nun nabine, e yi nxu fan kedi. E mi Ala keneneje mumε! E muxune birin matandima.

¹⁶ E mi tinma nxu xa falan ti siya gbetene xa, alogo e xa kisi. Nayi, e luma e yulubin nan tun fari se han a defe. Koni Alaa xɔln bata yelin e liye.

Poli mɔn waxi e xɔntɔn feni

¹⁷ Nxu ngaxakedenne, wulana nxu masigaxi ε ra waxatidi, koni nxu bɔɔn mi masigaxi ε ra. Nxu katan birin tima alogo nxu xa fa ε fema bayo ε to xɔnla bata nxu suxu han!

¹⁸ Nxu waxi fa feni ε fema, a gbengbenna n tan Poli bata kata sanja ma firin. Koni Setana yi nxu yikala.

¹⁹ Amasɔtɔ nde finde nxu yigin nun nxu sewa xunna nun nɔ xunna kenla ra alogo nxu xa matɔxɔn sɔtɔ en Marigi Yesu yetagi a na fa waxatin naxan yi, xa ε tan mi a ra?

²⁰ E tan nan nɔ binyen nun nxu sewa xunna ra yati!

3

¹ Nxu to mi yi fa nɔe legedenna tiye sɔnɔn, nayi, nxu yilan a ma a nxu xa lu Atena taani,

² nxu yi en ngaxakedenna Timote rasiga ε ma, naxan walima Ala xa a Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nalideni alogo a xa sa ε senbe so, a ε ralimaniya ε denkeleyani.

³ Nayi, ε tan muxu yo nama kuisan jaxankatani itoe fe ra. Bayo ε tan a kolon a na nan nagidixi en ma.

⁴ Amasɔtɔ nxu yi ε fema waxatin naxan yi, nxu yi a falama ε xa fa fala a en jaxankatama nen. E na kolon, na nan ligaxi.

⁵ Nanara, n to mi yi fa mame tiye, n yi Timote rasiga ε ma alogo a xa sa xibarun sɔtɔ

lan ε denkeleyaan ma. Bayo n yi gaxuxi fa fala maratantan tiin nama ε ratantan, nɔ wanla yi lu ε ma fuuni.

⁶ Koni Timote baxi fadeni nxu fema, sa keli ε fema. A bata ε denkeleyaan nun ε xanuntenyana fe xibaran nali nxu ma. A naxa, a ε mirixi nɔ a fe ma sewani waxatin birin, a nxu to xɔnla ε ma ki faji alo ε fan to xɔnla nxu ma kii naxan yi.

⁷ Nanara, nxu ngaxakedenne, hali nxu to tɔɔn nun jaxankatani, ε denkeleyana nxu ralimaniyaxi.

⁸ Iki ε bata nxu nii yifan nxu ma, bayo ε mɔn Marigina kiraan xɔn gben!

⁹ Nba, nxu lan nxu xa barika biran dan minen yi Ala xa ε fe ra, naxan lanje na sewan yaten ma naxan nxu yi ε fe ra Ala yetagi?

¹⁰ Nxu Ala maxandima kɔeen nun yanyin na han a gbo ayi fa fala a nxu xa ε to, alogo naxan dasaxi ε denkeleyani, nxu yi na rakamali.

¹¹ En Fafe Ala yeteen nun en Marigi Yesu xa kirani tɔn nxu xa, siga ε fema.

¹² Xanuntenyaaan naxan ε tagi e nun naxan ε nun muxun birin tagi, Marigin xa na fari sa, a ragbo ayi alo nxu gbeen kii naxan yi e tan xa.

¹³ A xa ε bɔɔn senbe so alogo fe yo nama lu ε sarijanni en Fafe Ala yetagi, en Marigi Yesu nun a sarijantɔne birin fa waxatini.

4

Sigati kii naxan Ala kenexi

¹ Dɔnxen na, ngaxakedenne, nxu ε mafanma, nxu yi ε kawandi Marigi Yesu barakani. E bata a kolon nxu xɔn ma ε lan ε xa sigan ti kii naxan yi, e yi Ala kenεn, ε yeteen na ligama koni ε mɔn xa yanfan na kui.

² Bayo ε a kolon nxu yamarin naxan soxi ε yii Marigi Yesu xinli.

³ Ala sagoon ni i ra, ε xa sarijan, ε fata yanga suxun ma.

⁴ E keden kedenna birin xa ε yete fati benden suxu kiin kolon sarijanna nun xunna kenli.

⁵ E nama kunfa fe yalunxine xɔn alo denkeleyatarene, naxanye mi Ala kolon.

⁶ Muxu yo nama haken liga, a yi a denkeleya adamadi boden yanfa feni ito nde yi. Nxu bata yi a fala ε xa nun, nxu yi a makɔɔ ε xa ken, naxan na ito ndee liga, Marigin na feen saranma na kanna ra nen.

⁷ Amasɔtɔ, Ala mi en xilixi a en xa fe sarijantaren liga, koni a en xa sarijan.

⁸ Nanara, naxan na tondi falani itoe suxe, na mi tondixi muxune xan xa, koni a tondixi Ala nan xa naxan a Nii Sarijanxin fixi ε ma.

⁹ Hali nxu mi se sebe ε ma denkeleya muxun bonne xanu feen ma, amasɔtɔ ε ε

bode xanuma kii naxan yi, Ala bata ε xaran na ma.

¹⁰ Ε na nan ligama ngaxakedenne birin xa Masedoniya yamanan yiren birin yi. Koni nxu ε mafanma ngaxakedenne, fa fala ε siga yeεn na na kui.

¹¹ Na xa findi xunna kenla ra ε xa ε lu sabarini, ε yi ε xaxili lu ε feene xon, ε wali, alo nxu ε yamarixi kii naxan yi,

¹² alogo ε sigati kiin xa findi binyen na denkeleyatarene ye, ε goronna nama lu muxu yo xun ma.

Yesu fa fena

¹³ Ngaxakedenne, nxu mi waxi ε lu feni kolontareyani muxune fe ra naxanye bata laxiraya, alogo ε nama lu sunuxi alo bonne, yigi mi naxanye ma.

¹⁴ En laxi a ra a Yesu bata faxes, a mon yi keli sayani. Na ma, en mon laxi a ra, a Ala faxes muxune rakelima nen Yesu xon, naxanye yi denkeleyaxi a ma.

¹⁵ Awa, nxu Marigina falani ito nan tima ε xa: Marigin fa waxatina en tan naxanye lima en nii ra, en tan singe mi tema faxes muxune yeε ra.

¹⁶ Amasoto, yamarin na fi xui yitexi gbeeni, maleka kuntigin xuiin na mini, Alaa xataan na fe, Marigin yeteen godoma nen keli kore. Nayi, muxun naxanye faxaxi e biraxi Alaa Muxu Sugandixin foxo ra, ne nan singe kelima sayani.

¹⁷ Na xanbi ra, en tan naxanye na lu en nii ra na waxatini, en birin natema nen ne fema kundani kore mafuren, en sa Marigin nalan kore. En mon yi lu Marigin fema habadan.

¹⁸ Nayi, ε bode ralimaniya falani itoe ra.

5

Ε yiton Yesu fa waxatin yeε ra

¹ Nba, ngaxakedenne, hali nxu mi se sebe ε ma feni itoe liga waxatine fe ra,

² amasoto ε yetena a kolon yati, Marigin Fa Loxon ligama nen alo mujaden fama koeen na kii naxan yi.

³ Muxune boje xunbenla nun maratan-gana fe falama waxatin naxan yi, halagin godoma e xun ma na waxatin yeteen nin, e raterena alo paxanla dii bari kuiin na keli a ra. E mi tange na ma mumε!

⁴ Koni ngaxakedenne, ε mi fa dimin xan yi sonon, na loxon yi ε raterena alo mujadena.

⁵ Ε birin findixi kenenna nun yanyin muxune nan na. Koeen nun dimin gbee mi en tan na.

⁶ Nayi, en nama xi alo bonne, koni en lu en yeε ra yi, en yi en yetε suxu!

⁷ Xi xolitone xima koeen nan na, dolo minne fan e minma koeen nan na.

⁸ Koni en tan naxanye findixi yanyin muxune ra, en na en yetε suxu, en yi xanun-tenyaan nun denkeleyaan findi en kanke ye

masansanna ra, en yi en kisi feen yigin findi en xunna makantan yenge so komotin na.

⁹ Ala mi en sugandixi a xolon xan xili yi, koni a en xa kisin soto en Marigi Yesu barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

¹⁰ A faxaxi en xa nen, alogo xa en faxes, xa en lu en nii ra, en xa lu a fema.

¹¹ Nayi, ε lu ε bode ralimaniye, ε lu ε bode senbe soε, alo ε a ligama kii naxan yi iki.

Kawandin nun xonton donxena

¹² Nba, ngaxakedenne, nxu ε mafanma ε xa ne binya naxanye walima a xodexen na ε tagi, naxanye tixi ε yeε ra Marigini naxanye ε rakolonma feene ma.

¹³ Ε ε yate muxu binyene ra xanuntenyani e wanla fe ra. Lanna xa lu ε tagi.

¹⁴ Ngaxakedenne, nxu ε mafanma ε salantenne maxadi, naxanye tunnaxoloxi e ma, ε yi ne ralimaniye, ε senbetarene mali, ε dija muxun birin xa.

¹⁵ Ε a liga ε yeren ma muxu yo nama fe paxin saran fe paxin na, koni ε kata fe fajin ligadeni ε bode xa e nun muxun birin xa waxatin birin yi.

¹⁶ Ε lu sewaxi waxatin birin.

¹⁷ Ε Ala maxandi waxatin birin.

¹⁸ Ε barikan bira Ala xa feen birin yi. Ala sagoon nan na ra ε xa, ε to Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

¹⁹ Ε nama Alaa Nii Sarijanxini kala a wanli.

²⁰ Ε nama nabiya falane rapaxu.

²¹ Koni ε feen birin fefefese, ε a fajin namara.

²² Ε makuya fe paxin sifan birin na.

²³ Boje xunbenla Ala xa ε rasarijan ε kejaan birin yi. Ala xa ε xaxinla nun ε niin nun ε fati benden lu fetareyani en Marigi Yesu fa waxatini, Alaa Muxu Sugandixina.

²⁴ Ala naxan ε xilixi, na tinxin, a tan nan na ligama.

²⁵ Ngaxakedenne, ε Ala maxandi nxu fan xa.

²⁶ Ε ngaxakedenne birin xonton menni ngaxakedenyaan xontonna sunbuni.

²⁷ N bata ε yamari Marigin xinli, ε kedini ito xaran denkeleya muxune birin xa.

²⁸ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε birin xon ma.

Kedi Firindena Tesaloniki Kaane Ma Poli Alaa Falan Kedi Firinden Tesaloniki Kaane Ma

Kedin firinden kui naxan sebe Tesaloniki kaane ma, Xera Poli xetema feene ma a bata yi naxan fala a kedi singen kui: Maxodinna naxan lanxi Yesu fa feen ma. Na feen mon Tesaloniki denkeleya muxune yimaxama. Muxuna ndee a falama e ye a na laxon bata a li (2.2), nde tondima wale na waxati rajanna fe ra, a to yiso, e goronna yi lu se bonne xun ma (3.6-12). Nayi, Kitabun yireni ito sebexi nen alogo a xa xaxili naxin ba muxune xunni naxan Tesaloniki denkeleya muxune toroma.

Xera Poli falan foloma Ala tantunna nan ma denkeleyaan nun xanuntenyana fe ra, Tesaloniki denkeleya muxune naxan yitaxi, a mon Ala maxandima alogo a xa e senbe so wanli e xilixi naxan ma (1.1-12). Na danguxina, a yi fa Kitabun yireni ito a fala xonna ma, naxan lanxi Alaa Muxu Sugandixin fa feen ma binyeni. Na mi ligama fo muxu makabexina nde mini kenenni, “Muxu naxina,” naxan kelima Ala xili ma a murute Alaa Muxu Sugandixin xili ma (2.1-12). Naxuyaan waran senbena fe ra, a lan denkeleya muxune xa e senbe so e denkeleyani Yesu a fe Xibaru Fajini, e yi lu Ala maxande ye yo ye (2.13-3.5). Xera Poli xoloxin nan falan tima salantenne ma, a yi a yita e ra bonne walima kii naxan yi alogo e goronna nama lu muxu xun ma (3.6-15). A a falan napanma duban nun xontonna nan ma (3.16-18).

Kitabun yirena nde naxa, “Xa naxan mi waxi wali feni, hali na kanna fan nama donse don.” (3.10) Na falan tima Kitabu xaranne nan xa a e xa a liga e yeren ma a denkeleyaan mi findixi salayaan na, fo wanla xa ke nen Ala e tixi naxanye ra lxo xo lo xo.

¹ Poli nun Silasi nun Timote nan ito sebexi Tesaloniki denkeleya yamaan ma naxanye bata findi en Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen na.

² Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma.

Kitina fe Marigin fa waxatini

³ Ngaxakedenne, a lan nen nxu xa barikan bira Ala xa e fe ra waxatin birin. Na nan daxa amasoto birin ma denkeleyaan gboma ayi kati, e nun e xanuntenyaan fan e bode xa.

⁴ Nanara, nxu yetena e matoxoma Alaa denkeleya yamane tagi e tunnaafanna nun e denkeleyana fe ra hali e to toroxi besenxonyani.

⁵ Na feene a yitama nen a Alaa kiti sa kiin tinxin naxan a ligama e xa yate muxu kamalixine ra naxanye soma Alaa Mangayani, e naxankatani naxan ma fe ra.

⁶ Ala to tinxin, naxanye e naxankatama, a ne saren fima naxankatan na nen,

⁷ e tan naxanye naxankataxi, a yi matabun fi e ma e nun nxu fan. Na ligama nen Marigi Yesu na makenen waxatin naxan yi, keli kore e nun a maleka senbemane

⁸ tee dege gbeen. A yi Ala kolontarene saran e fe naxine ra naxanye mi Marigin Yesu a fe Xibaru Fajin haban suxi.

⁹ Ne naxankatama habadan halagin nan na, e ba Marigin yetagi e nun a binye magaxuxina.

¹⁰ Na ligama nen a na fa laxon naxan yi e tagi, a yama sarijanxin birin yi a binya, e yi kabe a ma naxanye birin denkeleyaxi. E fan taranma nen ne ye amasoto nxu seren naxan ba e xa, e la nen na ra.

¹¹ Na kui, nxu Ala maxandima e xa waxatin birin, alogo, a bata e xili feen naxan ma, e xa kamali, e yi lan na ma. Nxu mon a xandima alogo, e bata fe fajin naxan birin jenige, e nun e na wanla naxan ke e denkeleyani, Ala xa na birin nakamali a senben xon ma.

¹² Nxu na maxandin tima alogo en Marigi Yesu xinla xa binya e xon, e fan yi binyen soto a tan yi, en ma Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin hinanna barakani.

2

Fe naxi rabana fe

¹ Ngaxakedenne, en faan Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fa feen nan ma iki e nun en malan fena a fema. Nxu e mafanma,

² xa e nabiya falana ndee fe me hanma xibaruna hanma kedina naxan a falama Marigin fa laxon bata a li, e xaxinla nama mafura yifuye, e bojen yi mini, hali e naxa a fataxi nxu tan nan na.

³ E nama tin muxu yo xa e mayenden kii yo yi, amasoto na laxon mi a liye fo na murute donxena a li singen, Xeme Sariyataren yi makenen, halagin nagidixi naxan na.

⁴ Muxune seen naxanye birin yatexi “alane” ra, e yi e batu, a a yete yitema nen, a yi keli ne xili ma. Na kui, a doxoma nen Ala Batu Banxini, a yi a yete findi ala ra.*

⁵ N yi e fema waxatin naxan yi, n yi naxan falama e xa, e mi e yengi doxi ne xon ba?

⁶ Anu, iki e a kolon ki fajni, naxan na xemen makankanxi, alogo a nama mini han a waxatin yi a li.

* 2:4; 2:4 A mato Daniyeli 11.36 nun Eseyikli 28.2 kui.

⁷ Amasoto iki, sariyatareyaan bata wali folo wundoni. A luma na kii nin han naxan a makankanxi, na yi ba na singen.

⁸ Na waxatini, Xeme Sariyataren makenenma nen, Marigi Yesu naxan halagima a de foyen na, a yi a jan a fa feen noron na.

⁹ Xeme Sariyataren fama Setana senben barakan nin e nun wule kabanako feene nun wule taxamasenne nun wule fe magaxuxin sifan birin,

¹⁰ e nun tinxintareyaan sifan birin naxanye halagi muxune mayendenma, amasoto e mi tinxi jondin nasuxe, a yi rafan e ma, e kisi.

¹¹ Nanara, Ala tantanna senben nafama nen, naxan a lige e la wulen na.

¹² Na birin ligama nen alogo naxanye mi denkeleyaxi jondin ma, tinxintareyaan nafanxi naxanye ma, ne xa makiti.

E sugandixi e kisi feen nan ma

¹³ Koni ngaxakedenne, Marigin xanuntenne, fo nxu xa barikan bira Ala xa e fe ra waxatin birin, amasoto xabu a foloni Ala e sugandixi e kisi feen na nen a Nii Sarijanxin xon naxan e rasarijanma e nun denkeleyaan xon jondin ma.

¹⁴ A mon e xilixi na nan ma Yesu a fe Xibaru Fajin barakani, nxu naxan nalixi e ma, alogo e xa binyen soto naxan kelima en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

¹⁵ Nayi, ngaxakedenne, nxu xaranna naxanye radanguxi e ma, a na findi kawandi xuiin na hanma sebenla, e ne suxu, e lu e yi ken!

¹⁶ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeteen nun en Fafe Ala naxan en xanuxi, a habadan boje xunbenla nun yigi fajin fi en ma a hinanni,

¹⁷ na Ala xa e ralimaniya e bojeni, a e senbe so wali fajin nun fala fajini.

3

E Ala maxandi nxu xa

¹ Donxen na, nxu ngaxakedenne, e Ala maxandi nxu xa alogo Marigina falan xa xuya ayi, a yi binya alo a e konni kii naxan yi,

² alogo nxu xa xunba muxu kobine nun muxu jaxine ma, bayo e birin mi denkeleyaxi.

³ Koni Marigin tinxin, a e senbe soma nen, a yi e ratanga Fe Jaxin Kanna ma.

⁴ Nxu laxi e ra Marigini, fa fala nxu e yamarixi naxan na, e na ligama iki, e mon luma nen a lige.

⁵ Marigin xa e bojen ti Alaa xanuntenyaan nun a Muxu Sugandixina tunnafanna ra.

Wanla tonona

⁶ Ngaxakedenne, nxu e yamarima Marigi Yesu xinli, Alaa Muxu Sugandixina, e

makuya e ngaxakedenne birin na naxanye bata e yete lu salayani, e mi sigan tima xaranne xon e naxanye sotoxi nxu yii.

⁷ E yetena a kolon a lan e xa nxu raliga kii naxan yi. Amasoto nxu mi yi salayaan xan yi e konni.

⁸ Nxu mi muxu yo a donse don nxu mi a saren fi, koni nxu tin nen toron nun xadanna ma, nxu wali keeen nun yanyin na, alogo nxu goronna nama lu ndenden xun ma.

⁹ Na mi na ra fa fala nxu mi noe na sote e yii, koni alogo e xa misaala tongo nxu ma.

¹⁰ Amasoto, nxu yi e fema waxatin naxan yi, nxu e yamari nen fa fala naxan yo mi tinje wale, na nama a dege.

¹¹ Anu, nxu bata a me a muxuna ndee e ye, salantenne nan ne ra, e mi walima fo e to fe yibasanni.

¹² Nxu bata na muxune yamari, nxu yi e ralimaniya Marigi Yesu xinli, Alaa Muxu Sugandixina, a e xa e raxara, e wali alogo e xa e balon soto.

¹³ E tan, ngaxakedenne, e nama tagan fe fajin nabe.

¹⁴ Xa muxuna nde mi tin falani itoe suxe nxu naxanye sebei, e na kanna rakorosi, fefe nama lu e tan nun na kanna tagi, alogo a xa yagi.

¹⁵ Koni e nama a yate e yaxun na, koni e a rakolon alo e ngaxakedenne.

Xonton xuine

¹⁶ Ala xa Marigin boje xunbenla kanna xa boje xunbenla fi e ma waxatin birin nun kiin birin yi. Marigin yi lu e birin xon.

¹⁷ N tan Poli yeteen nan xonton xuini itoe sebei. N ma taxamasenna nan ito ra n ma kedine birin yi, n yii funfun ni ito ra.

¹⁸ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu e birin xon.

Kedi Singen Timote Ma Poli Alaa Falan Kedi Singen Timote Ma

Yahudiyan nan yi Timote nga ra, a findi nen denkeleya muxun na, Gireki kaan nan yi a fafe ra. Poli Timote kolon a xerayaan sigatiin firinden nin, a to Lisitire taan li, Asi yamana fonni denaxan xili iki a Turiki (Xerane 16.1-3). Falo na loxon ma, Timote yi findi Xera Poli foxorabira kenden na. A tan nan yi biraxi a foxo ra a xerayaan sigatiin wuyaxi yi. Na nan yi a ra, Poli yi Timote rasigama taane yi fena nde ra sanja ma wuyaxi a xa sa yamaan mali denkeleyani. Nanara, sanja ma wuyaxi a xinla toma Xerane Kewanle Kitabun yiren kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Xerane 17.14-15, 18.5, 19.22. A xinla mon toma Poli a kitabune kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Korinti Singen 4.17 nun 16.10-11 e nun Filipi Kaane 2.19-24 nun Tesaloniki Singen 3.2-6 e nun gbetele fan na. Kedi firinna naxanye sebexi Timote ma e nun naxanye sebe Tito ma, muxune e xili bama fa fala: “Yeeratine Kitabu Yirene” amasoto e kiraan nan yitama denkeleya yamaan yeeratine ra.

Kedi singen naxan sebe Timote ma, na fe doxo saxon kende nan yitama: A singena a denkeleya yamaan nakolonma lan wule dinane ma naxanye Yahudiyane dinan nun suxure feene xaxinle basanma. Na wule dinane yi muxune xaranma nen a dunuja yi seene birinjaxu. E mon naxa a muxun kisin sotoma wundo kolonna nan xon ma, naxan namaraxi e xarandii dando xa. E mon tonne doxoma futu xidin na e nun donsena ndee. Kitabun yireni ito mon yamarine fima lan Ala Batun malanne ma, e nun denkeleya yamaan yeba kiin nun a kuntigine kewanle fe. Donxen na a maxadi xuine nan tima Timote xa lan a wanla kii ma, a mon yi a yengi doxo denkeleya muxune xon, alogo a xa “findi Alaa Muxu Sugandixina walike fajin na.” (4.6)

¹ N tan Poli, Yesu, Alaa Muxu Sugandixina xeraan nan ito sebexi, fata en nakisimana Alaa yamarin na, e nun Yesu, Alaa Muxu Sugandixina, en yigina.

² N na a sebema Timote ma, n ma diin yetena denkeleyani.

Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun kininkininna nun boje xunbenla fi i ma.

Wule dinane fe

³ N yi i mafanma kii naxan yi, n keli-matona siga Masedoniya yamanani, n mon waxi a xon, i xa lu Efesi taani alogo i xa men

kaana ndee yamari e nama fa xaran gbetele ti yamaan xa.

⁴ A e xa ba kankanje taline ma, e nun e benbane xinle fesefesen naxan mi janma. Na fe matandine nan nakelima. E mi Alaa wanla kema denkeleyani.

⁵ N yamarini ito fi nen alogo xanun-tenyaan xa gbo ayi naxan kelima boje sarijanxin nun nii fajin nun denkeleya kendeni.

⁶ Muxuna ndee bata masara, kiraan yi lo ayi e ma e bira fala fuune foxo ra.

⁷ E waxi a xon ma, e xa findi sariya karamoxone ra, koni e naxan falama, e a rali e sobeen yeteen na, e mi na kolon mume!

⁸ En na a kolon fa fala sariyan fan, xa a rawalima a sariya kiin ma.

⁹ En mon a kolon fa fala sariyan mi saxi tinxin muxune xan ma fe ra, koni sariya kalane nun muxu murutexine nun Ala kolontarene nun yulubi kanne nun sarijantarene nun dina suxutarene nun fafa faxane nun nga faxane nun faga tiine

¹⁰ e nun yanga suxune nun xemen naxanye kafuma xemene xon e nun konyi matine nun wule falane nun wule sere baane e nun feen naxanye birin xaran kenden matandima.

¹¹ Xaranni ito lanxi Ala barakan kannna falan Xibaru Fajin noron nan ma, a naxan taxu n na.

Poli a barika birana

¹² N barikan birama en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa naxan n senbe soxi amasoto a bata n yate tinxin muxun na, a yi n tongo a walikeen na.

¹³ Hali n to bata yi a rayelefu, n yi a jaxankata, n yi a rafeya. Koni a bata kininkinin n ma amasoto n ne ligaxi kolontareyaan nun denkeleyatareyaan nin.

¹⁴ En Marigin yi a hinan gbeen nagodo n ma han a yi denkeleyaan nun xanun-tenyaan fi n ma, naxan kelixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁵ Nondin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na, fa fala Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxi dunuja yi yulubi kanne nan nakisi fe ra. N tan jaxu dangu e birin na.

¹⁶ Koni a yi kininkinin n ma, alogo Alaa Muxu Sugandixin Yesu xa a dija gbeen yita n tan yulubi kan jaxin xon, a findi misaala ra denkeleya muxune xa, naxanye habadan nii rakisinsotoma.

¹⁷ Nba, habadan mangana, niin kannna nun totarena, Ala keden peena, gboon nun binyen xa fi na ma habadan han habadan! Amina.

¹⁸ N ma diin Timote, n bata na yamarin fi i ma, naxan fataxi nabiya falane ra naxanye

fala lan i ya fe ma, alogo i xa na suxu, i yi no yenge fajin soe.

¹⁹ I xa lu denkeleyaan nun nii fajiyani. Muxuna ndee bata ne rabepin, e denkeleyaan yi jan alo kunkin na godo igen bun.

²⁰ Humeneyo nun Alesandire na muxune ye. N bata ne lu Setana xa, * alogo e xa xaran fa fala e nama Ala rayelefu.

2

Tagi yitonna e nun Ala tagi

¹ N na e mafanma fe singen naxan ma, e Ala mafan, e yi a maxandi, e Ala maxandi muxune xa, e barikan bira a xa muxun birin ma fe ra,

² mangane nun yeeratine birin, alogo en ma dunu ya yi gidin xa findi boje xunbenla nun xaxili saan na en xa, Ala kolonna nun binyeni.

³ Fe fajin nan na ra naxan lan Ala yee ra yi, en nakisimana,

⁴ naxan waxi a xon ma muxune birin xa kisi, e yi jondin kolon.

⁵ Bayo Ala keden peen na a ra, e nun tagi yiton keden peena Ala nun muxune tagi, naxan findixi adamadiin na Yesu Alaa Muxu Sugandixina,

⁶ naxan a yete fi muxune birin xunba seen na, naxan findi sere joxo yaan na a waxa-tini.

⁷ Nanara, n tan yeteen findixi xeraan nun kawandi baan na e nun karamxon naxan siyane xaranma denkeleyaan nun jondin ma. N jondin nan falama, wulen mi naxan na.

⁸ Nanara, n waxi a xon ma muxune xa Ala maxandi yiren birin yi, e yi e yii saripaxxine ti Ala xa. Xolon nun matandin yi ba e tagi.

Naxanle lan e xa naxan liga

⁹ Na kiini, naxanle xa e maxidi ki fajini xurun nun yete suturani. E nama e yete rayabu e xunna denbexin nun xemaan nun geme tofajine nun dugi sare xodexene ra.

¹⁰ Koni e xa rayabu e kewali fajine nan xon, alo a lan naxanle ma kii naxan yi naxanye a falama e Ala binyaxi.

¹¹ Naxanle xa xaran sabarin nun xuru kendeni.

¹² N mi tinje naxanla xa xaranna ti, a yi noon soto xemen fari. A xa sabari.

¹³ Amasoto N Benba Adama nan singe daxi, na xanbi ra Nmahawa.

¹⁴ Setana mi n benba Adama xan nakunfa, fo a naxanla, a yi findi yulubitcon na.

¹⁵ Koni Ala naxanle ratangama e dii barini, xa e lu denkeleyaan nun xanun-tenyaan nun saripanna nun xuruni.*

3

Denkeleya yamane yeeratine fe

¹ Nondin nan falani ito ra: Xa muxuna nde waxi findi feni denkeleya yamaan xunmatoon na, a waxi wali fajin nan xon.

² Nayi, denkeleya yamaan xunmatoon xa findi sontaren na, naxalan keden kannu, a xa findi yete suxun nun muxu xuruxin nun muxu suturaxin nun xaje yisuxun nun xaran tiin na.

³ A nama findi dolo minna ra, hanma naxan boje mafura te, koni a xa findi muxu dijaxin nun fe yitonna ra, a nama findi gbeti xonxonna ra.

⁴ A xa a yengi doko a denbayaan xon ki fajin, a yi a diine suxu xurun nun binyen birin yi.

⁵ Bayo xa muxun mi fatan a yetena denbayaan suxe a fajin na, na a yengi doko ma Alaa denkeleya yamaan xon ma di?

⁶ A nama findi muxu tubixi nen na, alogo a nama a waso ayi, e nun Yinna Manga Setana yi yalagi na fe kedenna ra.

⁷ A mon xa findi xili fajin kannu ra denkeyatarene tagi alogo muxune nama a mafala, a suxu Yinna Manga Setana luti ratixin na.

Denkeleya yamaan mali tiine

⁸ Muxun naxanye findima denkeleya yamaan mali tiine ra, ne fan lan na kiini. E xa findi muxu binyen na. E nama findi nagine ra hanma dolo minne. E nama tonon fen mayifuni.

⁹ E xa denkeleyaan wundon namara e sondame fixeni.

¹⁰ Fo e kepana xa fesefese nen singen. Na xanbi ra, xa fe mi e ra, e noe finde nen denkeleya yamaan mali tiine ra.

¹¹ Mali ti naxanle fan lan na kiini. E xa findi naxalan binyaxine ra, e nama dari fala naxine tiye, e xa e yete suxu, e togandiya feen birin yi.

¹² Denkeleya yamaan mali tiine xa findi naxalan keden kanne ra, e yi e yengi doko e diine nun e tanden xon a fajin na.

¹³ Amasoto naxanye denkeleya yamaan malima ki fajin, ne nan xunna kenla tiden sotoma, e nun yigi gbeena denkeyani Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁴ N kedini ito sebexi i ma xaxili ragidin nin fa fala a mi fa buma n fa i konni.

¹⁵ Koni xa n bu, i mon a kolonje nen i lan i xa sigan ti kii naxan yi Alaa denbayani,

* **1:20: 1.20** Yanyina nde, na bunna nen fa fala a ne kedi nen keli denkeleya yamaan ye. * **2:15: 2.15** Yireni ito bunna mon noe finde ito nan na: Koni Nmahawa rakisima nen a to bata diine bari, xa e lu denkeleyaan nun xanuntenyaan nun saripanna nun xuruni.

naxan findixi habadan Ala denkeleya yamaan na, naxan findixi jondin senbetenna nun a beten saxin na.

¹⁶ Nondin naxan na, Ala kolonna wundo feen gbo, na ni i ra:

A bata makenen fati bendeni,
Alaa Nii Sarijanxin yi a tinxinyaan mayita,
malekane yi a to,
a fe kawandin yi ba siyane tagi
muxune yi denkeleya a ma dunnya yi,
a yi rate binyeni.

4

Wule karamoxone fe

Yoni Firinden 4.1-3 Kolosi 2.16-23 Timote Firinden 2.4-6

¹ Alaa Nii Sarijanxin bata a fala a fixen na, a muxuna ndee xetema nen denkeleyaan foxo ra waxati rapanne yi, e bira Setanaa jinan yanfantenne nun e xaranne foxo ra.

² E tinma nen e yi mayenden wulen kawandi baane filankafuyaana xon, naxanye sondome xodoxo alo tee laruna.

³ Na muxu sifane tonna dodoxoma futu xidi feen na nen e nun donseen sifana ndee, Ala naxanye da alogo denkeleya muxune xa e rasuxu barika birani, naxanye jondin kolon.

⁴ Amasoto Ala seen naxanye birin daxi, e birin fan. A mi lan muxu yo xa a me ne ra, xa e birin nasuxu barika birani.

⁵ Amasoto Alaa falan nun en ma Ala maxandin ne rasarijanma nen.

Yesu a walike fajina fe

⁶ Xa i ngaxakedenne kawandi na feene ma, i findima nen Yesu Alaa Muxu Sugandixina walike fajin na, denkeleya falan nun xaran fajin yi findi i balon na i biraxi naxanye foxo ra.

⁷ Koni xete dina suxutare falane nun jaxalan fonne taline foxo ra, i yi i xaran Ala kolonna ma.

⁸ Fati maxodoxon tonon na ndedi, koni Ala kolonna tonon gbo waxatin birin. Amasoto a iki nun habadan nii rakisin sotoma nen.

⁹ Nondin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na:

¹⁰ En toroma, en yi en yixodoxo, bayo en to bata en yigin sa habadan Ala yi, adamadiine birin nakisimana, a gbengbenna denkeleya muxune.

¹¹ I lan i xa yamaan yamari na feene nan ma, i yi e xaran ne ma.

¹² I nama tin muxu yo yi yo i ma i ya foningeyani, koni findi misali fajin na denkeleya muxune xa i fala ti kiin nun i fe raba kiini xanuntenyaan nun denkeleyaan nun sarijanni.

¹³ I lu Alaa falan xaranne muxune xa, i kawandin ba, i xaranna ti han n fa.

¹⁴ Ala i kixi kiseen naxan yi fata nabiya falana nde ra, denkeleya yamaan fonne to e yiine sa i xunni, i nama i tunnaxolo na bun ma.*

¹⁵ I yengi dodoxo feni itoe xon, i lu e fari alogo birin xa i sigati kiin to.

¹⁶ I yete rakoxsi, e nun i ya xaranna. I tunnafan feni itoe yi amasoto xa i na liga, i kisin sotoma nen i yeteen xa e nun naxanye na e tuli mati i ra.

5

Denkeleya muxune masuxu kiina

¹ I nama xeme fonna maxadi a xodexen na, koni a ralimaniya alo i baba na a ra, e nun banxulanne fan alo i xunyene nan e ra.

² E nun jaxalan fonne fan alo i nga. E nun sungutunne fan alo i xunyene sarijanna birin yi.

³ I xa kaja gilene binya a gbengbenna naxanye luma kedenyani.

⁴ Koni xa diine hanma mamandenne kaja gilene naxanye yii, fo ne xa e Ala kolonna yita na kaja gilene nan singe ra, e yi e joxo lu e xon, e yi e fonne saran e wali fapi fonne ra, bayo na nan nafan Ala ma.

⁵ Kaja gilene naxan keden a ra, a yigin saxi Ala yi, na luma Ala maxande nen koxen nun yanyin na.

⁶ Koni kaja gilene naxan biraxi a yete rafan feene foxo ra, hali a to a nii ra, a faxaxin na a ra.

⁷ I xa e yamari na ra alogo e xa findi sontarene ra.

⁸ Xa muxun mi a kon kaane mali katarabi a denbayaan ma, na bata a me denkeleyaan na. Na kanna jaxu denkeyataren xa.

⁹ Kaja gilene naxan xinla lan a sebe denkeleya yamaan kaja gilene xinle ye fo naxan bata jee tonge senninna soto, e nun naxan yi doxi xeme kedenna xon

¹⁰ naxan kolonxi a wali fajine xon dii xuru feen kui hanma xaje yigiyana a konni hanma yama sarijanxin sanne maxa fena* hanma toro muxune mali fena hanma bira fena wali fajin birin foxo ra.

¹¹ Koni kaja gilene naxanye munma fori i nama ne xinle sebe bayo e waxon feene noe e raxete nen Alaa Muxu Sugandixin foxo ra, futu xonla yi e suxu.

¹² Nayi, e finde yulubi tongon na nen bayo e bata e layiri tongoxi singen kala.

¹³ Na mon xanbi ra, bayo wali mi e ma, e luma nen sigi banxine de ra. E nafiyaan sa walitareyaan fari, e lu muxune mafale, e feen fala naxanye mi daxe.

* **4:14: 4.14** E e **yiine sa a xunni** Ala maxandini alogo e xa a ti wanla nde ra.

* **5:10: 5.10** Men kaane xaje yisuxu kiina nde nan ito ra.

¹⁴ Nanara, a xali n ma kaja gile sungutunne mon xa dɔɔɔ xeme taa yi, e diine bari, e yi e yengi dɔɔɔ e denbayaan xon, alogo e nama fere yo fi en yaxun ma a fala jaxin ti.

¹⁵ Amasoto kaja gilena ndee bata kiraan fata, e bira Setana fɔɔ ra.

¹⁶ Koni xa kaja gilena ndee denkeleya jaxanla nde a denbayani, a xa ne goronna tongo. E nama findi denkeleya yamaan goronna ra, alogo denkeleya yamaan xa nɔ kaja gilene maliye naxanye luxi kedenyani.

¹⁷ Denkeleya yamaan fonna naxanye tixi yamaan ye ra ki fapi, ne lan e xa xunna kenla dɔɔɔde firin nan soto, a gbengbenna naxanye kawandin bama, e nun naxanye xaranna tima.

¹⁸ Amasoto Kitabun naxa, "I na jingen ti malo bodonna ra, i nama a deen xidi." A mon naxa, "Walikeen lan nen a yi a saranna soto."[†]

¹⁹ Xa muxune denkeleya yamaan fonna nde tɔɔɔgema, i nama i tuli mati fo xa sereya firin hanma saxan bata mini a ma.

²⁰ Naxanye bata yulubin liga, ne sɔnna xa fala birin yetagi, alogo bonne fan xa gaxu.

²¹ N bata i yamari Ala nun Yesu a Muxu Sugandixin nun maleka sugandixine yetagi, a i xa kawandini itoe suxu. I nama muxu yo rafisa e bode xa i kewanle yi.

²² I nama kenɛn i yiin se muxune xunna ma Ala maxandini e ti feen na Alaa wanla ra, i yi i yete findi yulubi tongo feren na muxune xa. Lu i ya sarijanni.

²³ I nama lu igen gbansanna minje, koni i xa manpana ndedi basan a ra alogo i kuiin xa bɔɔɔɔ, bayo i furama waxatin birin.

²⁴ Muxuna ndee yulubine makenenma nen benun e xa kiti yiren li. Ndee gbeene kolonma e xanbi nen.

²⁵ A na kii nin, wali fajine makenenma nen hali naxanye mi ligaxi kenenna ma, ne mi nɔe luxunje.

6

Sariyana denkeleya muxune xa

¹ Denkeleya muxun naxanye konyiyaan bun ma, ne lan e xa e kanne binya kiin birin yi alogo Ala xinla nama rayelefu e nun nɔɔ xaranna.

² Konyin naxanye kariye findixi denkeleya muxune ra, na konyine nama e kanne rayelefu e to findixi denkeleya muxune ra. Koni fo e xa wali nen e xa dangu bonne ra bayo denkeleya muxune nan e wanla tɔnɔn sɔtoma, e xanuntenne.

Wule dinane nun nafulu xɔnxɔnne

I xa muxune xaran feni itoe ma, i yi e ralimaniya.

³ Xa muxu yo xaran gbete tima, a mi bira en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fala kendenɛ fɔɔɔ ra, e nun Ala kolonna xaranna,

⁴ na kanna rafexi wason nan na, a mi sese kolon. Fe matandine rafan a ma jaxi ra e nun sɔnxɔ sɔnxɔne falane bunne ma. Na nan fama milen nun lantareyaan nun marayelefun nun sike jaxine ra,

⁵ e nun yenge pantarene muxu xaxili yifuxine tagi, jɔndin mi naxanye yi, naxanye yengi a ma fa fala a Ala kolonna findixi nafulu soto feren nan na.

⁶ Anu, tɔnɔ gbeen nan Ala kolonna ra, xa en na en wasa so en yii seene yi.

⁷ Amasoto en mi faxi sese ra en yii dunɔɔɔni ito yi, en mon mi sigan sese ra en yii.

⁸ Nayi, xa donseen nun dugina en yii, en na en wasa so ne yi.

⁹ Koni naxanye waxi findi feni nafulu kanne ra, ne birama nen tantan feene yi, e suxu luti ratixin na e nun kunfa xaxilitare jaxi wuyaxin naxanye muxune rasinma halagin nun bɔnɔni.

¹⁰ Amasoto gbeti xɔnxɔnna nan fe jaxine birin binla ra. Ndee bata mila gbetin xon, e masiga denkeleyaan na, e kɔntɔfili fe wuyaxi ti e yete ma.

¹¹ Koni i tan Alaa muxuna, i gi na feene ma. I tinxinna nun Ala kolonna nun denkeleyaan nun xanuntenyaan nun tunnafanna nun limaniyaan fen.

¹² I denkeleyaan geren fajin so. I habadan nii rakisinsuxu, i xilixi naxan ma, i i tixi sereya fajin naxan na sere wuyaxi yetagi.

¹³ N na i yamarima Ala yetagi naxan niin fima niimaseen birin ma, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin yetagi naxan sere fajin ba Pɔnsi Pilati yetagi,

¹⁴ i xa yamarini ito suxu sɔntareyaan nun fetareyani, han en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi mini kenenni waxatin naxan yi.

¹⁵ Na rabama a waxatin nin Ala naxan saxi,

Ala Barakan Kanna,
Kuntigi Keden Pena,
Mangane Mangana,
Marigine Marigina.

¹⁶ Niin Kan Keden Pena naxan konna kenɛn gbeeni muxe mi e masoɛ kenenna naxan na, muxe munna naxan to, a mon mi nɔe toɛ. Binyen nun senben xa fi a ma habadan! Amina.

¹⁷ Yamarini ito fi waxatini ito nafulu kanne ma, a e nama waso ayi, a e mon nama e yigi sa nafunli naxan janma, koni e xa

[†] 5:18: 5.18 A mato Sariyane 25.4 nun Korenti Singen 9.9 nun Matiyu 10.10 kui.

a sa Ala yi naxan en kima seen birin yi
fonisireyani alogo en xa lu sɛwani.

¹⁸ E xa fe fajin naba, e kɛwali fajine yi
findi e nafunla ra, e bodene ki fonisireyani.

¹⁹ Na kiini, e nafulu kɛndɛn namarama
nɛn e yɛtɛ xa yɛɛn na, e nii rakisi yɛtɛɛn sɔtɔ.

²⁰ Timote, seen naxan taxuxi i ra, na kan-
tan ki faji. Fala fuune nun dina suxutare
falane, i ne lu na, e nun wulen naxan yatɛxi
fe kolonna ra naxan en matandima.

²¹ Ndee bata tubi na ma, e masiga
dɛnkɛyaan na.

Alaa hinanna xa lu ɛ xɔn.

Kedi Firindena Timote Ma Poli Alaa Falan Kedi Firinden Timote Ma

Kedi firinden naxan sebe Timote ma, na sebe Romi taan nin (1.17). Poli suxu nen a sa kasoon na kii xodekeni (2.9) a yi lu a danna (4.10,16), a yi kawandi falani itoe sebe a foxorabira kenden ma xanuntenyani (1.2).

Xerana a falan foloma Ala tantunna nan ma lan Timote a xanuntenyaan nun a denkeyaana ma. Hali tɔɔ gbeen nun matandin to xun tixi Yesu a fe Xibaru Fajin nali muxune ma, a Timote yamarima a xa a senbe so, a yi yengen so wekileni “alo Alaa Muxu Sugandixina sofa tinxinxina” (1.3 han 2.13). A a rakolonma a a xa a liga a yeren ma muxune fe yi naxanye fala fuune tima a findi matandin na e nun sɔnxɔ sɔnxɔn naxanye tɔnɔ mi na, naxanye denkeyaana makuyama muxune ra. A yi a fala a xa, a a xa lu alo a tan yetena, a yi lu tinxinni alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, Timote naxan xaranxi xabu a banxulan jɔɔɔ waxatini (2.14 han 4.5). A kedin napanna ra, xerana a yetena mantɔɔne nan ma fe falama, a yi Ala tantun naxan yi a malima (4.6 han 22).

Xera Poli gerenna so nen Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni han a siimayaan napanna (4.7). Kitabun xaran muxune fan lan nen, e yi na gerenna so, denkeyaana nun dijan nun xanuntenyaan nun senbe soni, hali e mi gaxu Setana yee ra.

¹ N tan Poli, naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xɔn ma alogo Ala en tuli saxi nii rakisins naxan na Yesu Alaa Muxu Sugandixini, n xa na rali, n tan nan ito sebexi,

² n yi a rasiga n nafan dii xemen Timote ma.

Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun kininkininna nun bɔɔɔe xunbenla fi i ma.

Barika biran nun kawandina

³ N walima Ala naxan xa bɔɔɔe rafixeni alo n benbane a liga kii naxan yi, n barikan birama na xa, n nema a maxande i xa kɔɔɔn nun yanyin na waxatin birin.

⁴ Amasɔɔ, n nan n miri i ya wugan ma, a xɔnla n suxuma nen n xa i to alogo n xa lugo sewan na.*

⁵ N xaxili mɔn i ya denkeya kenden xɔn, naxan yi i mame Lowisi nun i nga Ewunise yi. N laxi a ra, fa fala a i fan yi.

⁶ Nanara, n na a rabirama i ma, Ala kiseen naxan fixi i ma, i xa na rawali i sɔbeɔn na, i

naxan sɔɔɔxi n na n yiin sa i xunni waxatin naxan yi Ala maxandini.

⁷ Amasɔɔ Ala mi Nii gaxuxin xan fixi en ma koni a Nii Sarijanxina naxan senben nun xanuntenyaan nun sɔn fajin fima en ma.

⁸ Nba, i nama yagi sereyaan be en Marigin xa, hanma i yagi n tan ma fe ra hali n to kasoon na a fe ra. Koni en firinna xa tin tɔɔyaan ma en bode xɔn lan Yesu a fe Xibaru Fajina fe ma Ala senben barakani.

⁹ A tan nan en nakisixi, a yi en xili a en xa sarijan. En kewanle fe mi a ra de, koni a yetena fe ragidixina, e nun a hinanna, a naxan fi en ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani benun dunuja xa da.

¹⁰ Koni iki a bata a yita en na en nakisi-maan Yesu Alaa Muxu Sugandixin minin xɔn ma kenenni, naxan faxan senben nɔxi, a yi nii rakisins nun faxatareyaan makenen Yesu a fe Xibaru Fajin xɔn ma.

¹¹ Ala bata n findi kawandi baan nun xeraan nun karamɔxɔn na Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra.

¹² Nanara, n tɔɔɔma feni itoe ra, koni n mi yagixi e fe ra amasɔɔ n denkeyaxi naxan ma, n na kolon. N laxi a ra, a nɔɔ n gbeen namarɔ nen han na lɔxɔni.

¹³ I fala kenden naxanye mɔxi n yii, ne ramara misaala ra xanuntenyaan nun denkeyani Alaa Muxu Sugandixin Yesu xɔn.

¹⁴ Se fajin naxanye taxuxi i ra, ne mara Alaa Nii Sarijanxin senben barakani naxan en yi.

¹⁵ I a kolon fa fala naxanye birin Asi yamanani, ne bata n nabɔɔɔn, hali Figelo nun Heremogene.

¹⁶ Ala xa Marigin kininkinin Onesiforo a denbayaan ma amasɔɔ a n nii yifan nen n ma sanya ma wuyaxi. A mi yagi n ma fe ra hali n to kasoon na.

¹⁷ A Romi taan li waxatin naxan yi, a yi a tunnafan n fenye han a yi n to.

¹⁸ Ala xa Marigin kininkinin a ma na lɔxɔni. A feen naxanye liga n xa Efesi taani, i ne kolon yati!

2

Yesu a walike fajine

¹ Nba, i tan n ma diina, i senbe so na hinanni naxan Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

² I feen naxanye mɔxi, n naxanye rali sereya wuyaxi yee xɔri, ne taxu lannaya muxune ra, naxanye fan nɔɔ muxu gbete ye xaranje.

³ En na en wekile tɔɔɔni en bode xɔn ma bayo en luxi nen alo Yesu Alaa Muxu Sugandixina sofa fajine.

* 1:4: 1.4 Timote wuga nen Poli keli Efesi taani waxatin naxan yi. A mato Timote Singen 1.3 kiii.

⁴ Muxun naxan sofa wanli, na mi basanɲe dunuɲa fe gbete ra xa a waxi a kuntigin kenɛn feni.

⁵ Muxun naxan fan a gima xataɲɔxɔyani, xa na mi a yixɔdɔxɔ a gidɛni giin sariyani, a mi nɔɔn tiye mume.

⁶ Xee biin naxan wali xɔdɛxɛn kɛma, na singe xa a gbee xee ma seen sɔtɔ.

⁷ N naxan falama i xa, i miri na ma, amasɔtɔ Marigin famun fima nɛn i ma ne birin yi.

⁸ I xaxili lu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xɔn ma naxan kelixi Dawuda bɔnsɔnni, naxan keli sayani, alo n na a ralima kii naxan yi Yesu a fe Xibaru Fajini,

⁹ n tɔrɔma naxan ma fe ra han n xidi alo fe ɲaxi rabana. Koni Alaa falan tan mi xide mume.

¹⁰ Nanara, n diɲaxi tɔrɔne birin bun ma yama sugandixina fe ra, alogo e fan xa kisin sɔtɔ naxan Yesu Alaa Muxu Sugandixini, e yi lu habadan binyeni.

¹¹ Ƴɔndin nan falani ito ra:

Xa en nun a tan bata faxes a bode xɔn, en nun a tan nii rakisin sɔtɔma nɛn.

¹² Xa en na en tunnafan, en nun a tan luma nɛn mangayani.

Xa en na en me a ra, a fan a mɛma nɛn en na.

¹³ Xa en mi tinxiɲe ayi, a tan tinxiɲma nɛn ayi, amasɔtɔ a mi nɔɔe a me a yete ra.

¹⁴ Na feene rabira muxune ma, i yi e yamari Ala yetagi, a e xa e yete ratanga matandine ma lan falane bunne ma, matandin naxanye tɔnɔ yo mi na. A e rame muxune nan halagima tun!

¹⁵ I kata, i yi i yete yita Ala ra walike kendɛn na, naxan wali xɔnne mi mayagi, naxan Alaa ɲɔndi falan nalima a kiini.

¹⁶ Xete dina suxutare fala fuune fɔxɔ ra, amasɔtɔ naxanye e falama, ne luma e masige Ala kolonna ra nɛn tun.

¹⁷ E falan luxi nɛn alo furen naxan de gboma ayi fatin ma. Humeneyo nun Fileto na muxune nan ye,

¹⁸ naxanye bata e masiga ɲɔndin na. E naxa, a muxune rakelima sayani waxatin naxan yi, na bata dangu. E muxuna ndee denkeleyaan kala.

¹⁹ Anu, Alaa banxin betɛn saxi sandɔxɔ kendɛn naxan fari, na dɔxi ken, falani itoe kerɛndɛnxi a ma, a naxa, "Marigin gbeen muxun naxanye ra, a ne kolon. Xa naxan yo Marigin xinla falama, na xa a xun xanbi so tinxiɲtareyani."*

²⁰ Waliseen sifa wuyaxi nan banxi gbeen, gbeti daxin nun xɛma daxin na koni a wudi daxin nun a bende ganxin fan na. Ndee

rawalima binya feene yi, ndee rawalima binyatare feene yi.

²¹ Xa muxu yo a yete rasariɲan na binyatareya feene ma, a luma nɛn alo walise binyaxina. A to sariɲan, a kanna nɔɔe a rawale wali fajin birin yi.

²² I gi foningeyaan waxatin kunfa feene ma. E nun naxanye Marigin batuma bɔɲe fixɛn na, e bira tinxiɲyaan nun denkeleyaan nun xanuntenyaan nun bɔɲe xunbenla nan fɔxɔ ra e bode xɔn.

²³ I me xaxilitareyaan nun daxuyaan fe matandine ra, i yi a kolon fa fala a ne fama yengen nan na.

²⁴ Anu, Marigina walikeɛn mi lan a yengen so. Koni a lan nɛn a fan birin na, a findi karamɔxɔ fajin nun muxu diɲaxin na.

²⁵ A lan nɛn a xa fe matandine matinxin limaniyani alogo Ala xa a liga e yi e kewanle maxete, e yi ɲɔndin kolon.

²⁶ E yi xaxili sɔtɔ, e e yete ba Yinna Manga Setanaa luti ratixine ra, e suxi naxanye ra alogo e xa lu a sagoni.

3

Dunuɲa raɲanna fe

¹ A kolon fa fala a waxati dɔnxɛne xɔdɔxɔma ayi nɛn.

² Amasɔtɔ muxune findima nɛn wasodene nun gbeti xɔnxɔnne nun yete matɔxɔne nun yandadene nun konbi tiine ra. E murute e sɔtɔ muxune ma, e findi wali fajin kolontarene nun dina kolontarene ra,

³ e nun hinantarene nun kininkinintarene nun muxu xili kalane nun yete suxutarene nun muxu yee xɔdɛxɛne nun fe fajin rabane yaxune

⁴ e nun yanfantenne nun kunfadene nun yete yigboon naxanye waxɔn feene rafan e ma dangu Ala ra.

⁵ E e yete findi Ala kolonne ra, koni e e mɛma nɛn a senben na. I makuya na muxune ra.

⁶ Ndee e ye, ne e yete rasoma nɛn banxine kui muxu rakunfa feen na, ɲaxanla naxanye senbe mi gbo dinani, e yi ne masɔtɔ yulubin goron binyen naxanye xun ma naxanye mabandunxi kunfan sifan birin xɔn.

⁷ Na ɲaxanle katama nɛn e xa xaran, koni e mi ɲɔndin kolonɲe mume!

⁸ Na xɛmɛne luxi nɛn alo Yannesɪ nun Yanberɛsi naxanye Musa matandi.* Xɛmɛni itoe fan ɲɔndin matandima na kii nin. E xaxinli fuxi, e denkeleyaan bata findi bɔnɔn na.

⁹ Koni ne mi sigɛ yɛɛn na mume amasɔtɔ muxun birin e xaxilitareyaan kolonna nɛn, alo Yannesɪ nun Yanberɛsi liga kii naxan yi.

* 2:19: 2.19 Yatene 16.5

* 3:8: 3.8 Yahudiyaan namunne xaranna kui, woyimɛn naxanye Musa matandi Misiran yamanani, ne yi xili na kiini. A mato Xɔrɔyaan 7.11 nun 7.22 kui.

Kawandi dɔnxɛne

¹⁰ Koni i tan bata n ma xaranna kolon, e nun n kɛwanle nun n jɛnigen nun n ma denkeleyaan nun n ma dijan nun n ma xanuntenyaan nun n ma tunnafanna

¹¹ e nun n ma bɛɛnxɔnyaan nun n ma tɔɔyana. Tɔɔn sifan mundun na, n mi naxan toxi Antiyɔki nun Ikoniyon nun Lisitire taane yi? Bɛɛnxɔnyaan sifan mundun na n mi naxan to? Koni Marigin yi n xunba ne birin yi.

¹² Naxanye birin waxi a xɔn ma, e xa sigan ti Ala kolonni Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, ne bɛɛnxɔnyama nɛn.

¹³ Koni muxu jaxine nun naxanye e yetɛ findima dina muxune ra, ne yanfanma jaxuyaana nin tun, e bonne mayenden, e fan yi mayenden.

¹⁴ Koni i tan, i xaranxi feen naxan ma, i denkeleyaxi naxan ma yati, lu na yi amasɔɔ i i karamɔxɔne kolon.

¹⁵ Xabu i dii jɔɔɛ waxatini, i Kitabu Sarijanxin yire sɛbɛxine kolon naxan nɔɛ xaxinla fiye i ma lan kisi feen ma denkeleyaan xɔn Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁶ Amasɔɔ Kitabun sɛbɛnla birin fataxi Ala nan na. A fan xaran ti seen nun tantanna yabi seen nun fe matinxin seen nun muxu xuru seen na tinxinna ma

¹⁷ alogo Alaa muxun xa kamali, waliseen yi lu a yii wali fajin birin kɛ xinla ma.

4

¹ N na i yamarima Ala yetagi e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxan faxa muxune nun muxu niiramane birin makitima, naxan makɛnɛnma a mangayani.

² Alaa falana fe kawandin ba, xa a fala waxatin fan, xa a mi fan, i wɛkilɛ. I muxune sɔnna fala, i e maxadi, i e ralimaniya, i yi e xaran dijan birin yi.

³ Amasɔɔ waxatin fama nɛn, muxune mi tinma xaran kɛndɛn ma. E birama e yetɛ waxɔn feene nan fɔxɔ ra, e lu karamɔxɔne malanjɛ e yetɛ xa, naxanye e xaranma e tunla rafan feene ma.

⁴ E yi e tunla ba jɔndi falane ra, e yi e tuli mati taline ra.

⁵ Koni i tan, i xa i yetɛ suxu feen birin yi, i tunnafan tɔɔne bun ma, i Yesu a fe Xibaru Fajin nali, i yi i ya wanla birin nakamali.

⁶ Amasɔɔ, n tan bata lu alo minse saraxa bɔxɔnxina, n siga waxatin bata maso.

⁷ N bata yenge fajin so, n nan n ma giin danna li, n lu denkeleyani.

⁸ To xanbi ra, n tinxinyaan nɔ sɔtɔn kɔntɔnna sɔtɔma nɛn Marigin naxan namaraxi n xa, a naxan fima n ma na lɔxɔni, a tan naxan findixi kiti sa tinxinxin na. N tan kedenna mi a ra koni a fa feen xɔnla naxanye birin ma.

⁹ Kata, i fa n fɛma mafurɛn!

¹⁰ Dunɔɔjani ito to rafan Demasi ma, a bata n nabɛjin a siga Tesaloniki taani. Kiresen yi siga Galati yamanani. Tito yi siga Dalamatiya yamanani.

¹¹ Luka nan kɛden pe fa n fɛma. E nun Maraka birin xa fa amasɔɔ a nɔɛ n maliye nɛn walideni.

¹² N bata Tikiko rasiga Efesi taani.

¹³ I nɛma fɛ waxatin naxan yi, n bata n ma gubaan nun n ma kɛdine lu Karapo konni Tirowasi taani, i fa e xɛlɛ n xa a gbɛngbenna naxanye sɛbɛxi kidine ma.

¹⁴ Siyakin Alesandire bata fe xɔlɛn liga n na han! Marigina a saranjɛ a wanla ra.

¹⁵ I fan xa a fe liga i yeren ma, amasɔɔ a nxɔ falane matandi nɛn a jaxin na!

¹⁶ N nan n yetɛ xun mafala singen naxan ti kitisadeni, muxu yo mi n mali, birin yi n nabɛjin. Koni Ala nama e suxu na ra.

¹⁷ Marigin nan n mali, a yi n sɛnbɛ so alogo n xa kawandi kamalixin ba, siyane birin yi a mɛ, n yi xunba yatane dɛ.

¹⁸ Marigina n xunbama nɛn fe jaxin wanle birin ma, a yi n nakisi alogo n xa so a mangayani ariyanna yi. Binyen xa fi a tan ma habadan han habadan, amina.

Xɔntɔn dɔnxɛne

¹⁹ N xa Pirisila nun Akila xɔntɔn e nun Onesiforo a denbayana.

²⁰ Erasite bata lu Kɔɛnti taani, n bata Tirowime furaxin fan lu Milet i taani.

²¹ Kata, i xa fa benun xunbeli waxatin xa a li.

Ewubulo i xɔntɔn, e nun Pudɛn nun Linosi nun Kelodiya e nun en ngaxakedenne birin.

²² Marigin xa lu i niini. Ala xa hinan ɛ ra.

Tito Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Tito Ma

Tito findi denkeleya muxun nan na. Yahudiya mi yi a ra (Galati Kaane 2.1-3). Poli fəxərabira fajin nan yi a ra, bayo a tan nan yi Kərənti Kaane nun xeraan tagini tənna (Kərənti Kaane Kedi Firindena 7.6-16). Kitabun yireni ito sebə Tito ma waxatin naxan yi, a yi Kireti fəxə ige tagi bəxəni. Xera Poli bata yi a yamari a a xa denkeleya muxune xun mato a ra mənni, a yi denkeleya yamane yeba ki fajni (1.5).

Xərana falan xun soxi a falan fələdeni (1.4). Sora singen naxanxi denkeleya yamaan kuntigine fe nan ma (1.5-16). Sora firindeni, Tito kawandi xuine nan sətəma lan denkeleya muxune masuxu kiin ma denkeleya yamani: Xəmə fonne nun naxalan fonne nun banxulanne nun konyine masuxu kiina (2.1-15). Denkeleya muxune lan e xa naxan liga, sora saxanden na nan yitama en na, e lu e bode yi bəje xunbenli, e may-itaxunna matanga (3.1-11). Kedin yi rapan Poli a yamarine nun xəntən xuine ma (3.12-15).

Kitabun yireni ito xaran muxune lanma nən e yi a famu fa fala maxadi xuiin naxan a kui, na mi sebəxi Tito xan keden xa. Kontəfili feen naxanye e kui, ne nan denkeleya yamaan ma waxatin birin.

Xəntənna

¹ N tan Poli nan ito sebəxi naxan findixi Alaa walikən na, e nun Yesu a Muxu Sugandixina xərana alogo a muxu sugandixine xa denkeleya, e jəndin kolon, e lu Ala kolonni.

² Na denkeleyaan nun na jəndin fataxi habadan nii rakisin sətən yigin nan na, Ala en tuli sa naxan na xabu waxatine fələni, Ala naxan mi nə wulen fale.

³ A bata a falan makənən a waxatini kawandin xən ma a naxan taxu n na Alaa yamarin xən ma, en nakisimana.

⁴ N ni ito sebəxi Tito nan ma, n ma diin yetəna en ma denkeleyani.

Fafe Ala nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina en nakisimaan xa hinanna nun bəje xunbenla fi i ma.

Tito a wanla fe

⁵ N bata i lu Kireti yamanani alogo feen naxan yitən daxi luxi, i xa na yeba, i yi denkeleya yamaan fonne dəxə taan birin yi fata n ma yamarine ra.

⁶ Denkeleya yamaan fonne xa findi muxune ra fe mi naxanye ra, naxalan keden kanne, e diine denkeleyaxi, muxune nama

e diine yate yete suxutarene ra hanma xurutarene.

⁷ Denkeleya yamaan xunmatoon xa findi muxun na fe mi naxan na, amasəto Alaa wanla taxuxi a tan nan na, a nama findi yete yigboon na, hanma bəje maxələna, hanma dələ minna, hanma naxan bəjen mafura te, hanma gbeti xənxənna tinxintareyani.

⁸ Koni a xa xəjene yisuxu ki fajni, fe fajin xa rafa a ma, a xuruxi, a tinxin, a sarjən, a yete suxi.

⁹ A xa a səbe so jəndin falan ma alo a xaranxi a ma kii naxan yi, alogo a xa nə bonne ralimaniye xaran kədeni, a yi fe matandine tantanna yita e ra.

¹⁰ Muxu wuyaxi na, a gbəngbenna Yahudiya denkeleya muxun naxanye banxulanyaən falan tima, naxanye findixi murutədene ra naxanye fala fuune tima, e bodene rakunfa.

¹¹ I xa ne deene suxu, amasəto denbaya kalane nan ne ra, fata e xaranne ra naxanye mi daxa, e na ligama yagitareyaən nin nulu feen na.

¹² E yeteən kon kaa nabina nde nan a fala, a naxa, “Wule falan nan Kireti kaane ra waxatin birin, alo sube xəjene, fudi naxinten salayaxine.”

¹³ Jəndin nan na falan na. Nanara, e sənna fala e xa kati alogo e xa denkeleya kenden sətə,

¹⁴ e yi ba e tuli matiye Yahudiyane taline ra, e nun yamarin naxanye fata na muxune ra naxanye e mexi jəndin na.

¹⁵ Seen birin sarjən muxu sarjənxine yii, koni sese mi sarjən muxu xəsixine nun denkeleyatarene yii. E xaxinla nun e səndəmen birin xəsixi.

¹⁶ Ne a falama nən a e Ala kolon, koni e e mexi Ala ra e kəwanle yi. E haramuxi, e mi fala suxe, e mi nə wali fajni yo rabe.

2

Denkeleya muxune xa xaran feen naxanye ma

¹ Koni i tan ma falane xa lan xaran kenden nan ma.

² A fala xəmə fonne xa, a e xa e yete suxu, e findi muxu binyene ra, e nun muxu xuruxine. E yi e səbe so denkeleyaan nun xanuntənyaən nun tunnafanna ma.

³ A fala naxalan fonne fan xa, a e kəpaan xa lan Ala batun ma. E nama findi muxu xili kalane nun dələ minne ra. E xa muxune xaran fe fajin ma

⁴ alogo e xa nə sungutunne maxarənye e xəməne nun e diine xanun kiin ma,

⁵ e findi naxalan xuruxine ra, naxanye luma sarjənni, naxanye walima denbayani, e jənigen fan, e xuru e xəməne ma alogo muxu yo nama Alaa falan nayeleftu.

⁶ I mən xa banxulanne fan nalimaniya na kiini, a e xa xuru feen birin yi.

⁷ I tan yeteen xa findi misali fajin na i kəwali fajine yi. I ya xaranna xa findi jəndin na binyeni.

⁸ I fala kendene ti, yalagi mi naxanye yi, alogo i yengefane xa yagi amasəto e mi fə yo toxi en tan na e naxan fale.

⁹ A fala konyine xa, a e xa xuru e kanne ma, e yi e kenen feen birin yi. E nama e tandi,

¹⁰ e nama e muja, koni e xa e lannayaan yita e ra waxatin birin alogo en nakisimana Alaa xaranna xa xunnayerenna soto feen birin yi.

¹¹ Ala bata a hinanna makenen muxun birin xa kisin sətoma naxan xən.

¹² Na en xaranma nen, a en xa xete Ala kolontareyaan fəxo ra e nun dunuja rafan feene, en yi en xuru tinxinna nun Ala kolonna ma dunujani ito yi,

¹³ en nema herin mame en yengi naxan ma, en ma Ala senbe kanna nun en nakisimaan Yesu a Muxu Sugandixina binyen makenenma ləxən naxan yi.

¹⁴ A bata a yete fi en ma fe ra alogo a xa en xunba en ma sariya suxutareyaan birin yi, a yi yama rasarijanxin soto a yete xa, naxanye sobe soxi wali fajine rabaan ma.

¹⁵ I lan i xa falan ti muxune xa na kii nin, i yi e ralimaniya, i yi e sənna fala i senben birin na. Muxu yo nama i rajaxu.

3

Denkeleya muxun lan a xa feen naxanye liga

¹ A fala denkeleya muxune xa a e xa xuru mangane nun kuntigine ma, e yi e falane suxu. E xa e yitən kəwali fajin sifan birin xili ma.

² E nama muxu yo rayelefu, e xa findi fe yitəne nun muxu dipaxine ra, e limaniya muxune birin xa.

³ Amasəto a fəloni, xaxilitarene nun murutəde tununxine nan yi en na. En yi en ma kunfan nun en waxən feene birin ma konyiyaan nan bun. En yi en ma dunuja yi gidin nabama jaxun nun xəxələnyaan nin. Xənnantenyaan yi lu en nun bodene tagi.

⁴ Koni en nakisimana Ala to a fanna nun a xanuntenyaan makenen en xa,

⁵ a yi en nakisi. Anu, a mi yi na ligaxi nun a en bata fe tinxinxine liga, koni fə a kininkininna fe ra. A bata en nakisi fata en ma marafuna igeni, en yi xete, en bari. En yi dunuja yi gidi nenen soto Alaa Nii Sarijanxin barakani,

⁶ a naxan defexin nagodo en ma, en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani,

⁷ alogo en xa tinxin a yete ra yi a hinanna barakani, en yengi yi lu habadan nii rakisin soto feen ma en keen na.

⁸ Nəndin nan na falan na. A xəli n ma i xa kankan a falan ma, alogo naxanye na la Ala ra, ne xa e sobe so wali fajin ma. Na feene nan lan, ne nan tənə gbo muxune birin ma.

⁹ Koni i yete ratanga fe matandi xaxilitarene ma e nun muxune benbane xinle fəsefesen nun lantareyaan nun sənxa sənxa naxanye fataxi sariyan na, amasəto ne tənə mi na, e ligama fuyan.

¹⁰ Muxun naxan mayitaxunna rasoma yamani, i na a rakolon waxatin naxan yi sanja ma keden han firin, i masiga na ra.

¹¹ A kolon a na kanna xaxinli fuxi. A nema yulubin ligama, a yete yalagima.

Yamari dənxe

¹² N na Aritema rasiga i fəma waxatin naxan yi hanma Tikiko, kata i fa n fəma Nikopoli taani, bayo n waxi a xən ma, n xa xunbeli waxatin ti mənni.

¹³ I xa sariya karaməxo Senasi nun Apolosi mali e fanda feen na e sigatini alogo sese nama dasa e ma.

¹⁴ Fə en ma muxune fan xa e xaran nen fe fajirabaan ma e yi e tunnafan, alogo e xa nə e mako xodəxene gase, e mən nama lu dəxi fuu.

¹⁵ N fəxo ra muxune birin i xəntən. Nxu denkeleya muxune xəyine birin xəntən.

Ala xa hinan e birin na.

Filemōn Pōli Alaa Falan Naxan Nasiga Filemōn Ma

Filemōn yi findixi denkeleya muxu kenden nan na. Yanyina nde, a yi Kolōsi taan denkeleya yamaan nin. Xera Pōli xōyin nan yi a ra (fala tide 1). Konyina nde yi a yii, naxan yi xili Onesimo, naxan a gi a kanna ma. En mi a kolon Onesimo nun Pōli e bode kolon kii naxan yi, bayo Pōli yi kasoon na. Koni Onesimo fan findixi denkeleya muxun na. Pōli yi a ragidi a xa a raxete a kanna ma, a kedini ito sebe naxan ma, a xa a rasuxu a konni, koni a nama a suxu konyi gixin na, koni alo a ngaxakedenna denkeleyani. Konyin naxan a gi a kanna ma, na yi jaxankatama nen a xōdexen na.

A yelin xanbini Filemōn nun a fōxōrabirane xōntōnye (1-3), Pōli yi barika bira Ala xa Filemōn ma denkeleyaan nun a wēkilena fe ra (4-7). A mōn yi mayandin ti Onesimo a fe ra, naxan sigama a kanna fema (8-22). Kitabun yireni ito rapanxi xōntōnne nan ma, en mōn muxu wuyaxi xili toma a kui, naxanye Pōli kedi sebexin kui a naxan nasiga Kolōsi kaane ma (Kolōsi Kaane 4.10,12,14 Arikipe fan xinla sebexi fala tide firinden Kitabun yireni ito yi e nun Kolōsi Kaane 4.17). Yanyina nde Onesimo siga nen kedi firinne ra Kolōsi taani Kolōsi kaane ma e nun Filemōn ma.

En Pōli a fanna toma nen Kitabun yireni ito kui. A ito sebexi a xōyin Filemōn ma, koni a mi yamari yo fixi a ma, a mi a karanhanxi sese ma, a mi a sariyane baxi a yii Onesimo xun ma. Koni a a rabirama a ma nen, e nun naxanye birin Kitabun yireni ito xaranma, fa fala a Alaa xanuntenyaan muxune kepaan maxetema nen.

Xōntōnne

¹ N tan Pōli naxan findixi kasorasaan na Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra, nxu nun ngaxakedenna Timōte nan ito sebexi nxu xanuntenna nun nxu walike boden Filemōn ma,

² e nun Apiya nxu magilena e nun Arikipe nxu yenge so bodena e nun denkeleya yamaan naxanye e malanma i konni.

³ En Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bōye xunbenla fi e ma.

Filemōn ma xanuntenyaan nun a denkeleyana fe

⁴ Filemōn, n nēma n ma Ala maxande waxati yo yi, n barikan birama a xa nen i ya fe ra,

⁵ amasoto n bata a me i denkeleyaxi Marigi Yesu ma kii naxan yi, i mōn a yama sarijanxin birin xanuxi.

⁶ N na Ala maxandima alogo ngaxakedenyaan naxan fataxi i ya denkeleyaan na, na xa a liga i fe fajin birin kolon ki fajni, en naxanye sotoxi Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁷ Ngaxakedenna, i ya xanuntenyaan bata sēwa gbeen fi n ma, a yi n nalimaniya, bayo i bata yama sarijanxin birin nii yifan e ma.

Pōli yi Filemōn mafan

⁸ Nanara, hali n to nōe susue i yamarē Alaa Muxu Sugandixini fa fala a i xa feen naba naxan daxe,

⁹ koni n ni i mafanma xanuntenyaan nin, n tan Pōli xeme fonna, e nun iki kasorasaan Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra.

¹⁰ Nayi, n na i mafanma n ma dii Onesimo a fe ra, n findixi naxan baba ra kasoni.

¹¹ A tōnō mi yi i ma waxati danguxini, koni iki, a tōnōn luma en birin ma nen.

¹² N bata a raxete i ma iki, a tan naxan nafan n ma alo n niina.

¹³ A yi rafan n ma nun, a lu n fema be, alogo a xa wali n xa i funfuni, n kasoon na waxatin naxan yi Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra.

¹⁴ Koni n mi waxi fefe liga feni, ba i sagoon na, alogo i ya wali fajin nama findi karanhanna ra, koni a xa findi i jēnige ma feen na.

¹⁵ Yanyina nde, Onesimo masigaxi i ra nen waxatidi tun, alogo i mōn xa a soto habadan,

¹⁶ anu konyi gbansan mi fa a ra sōnōn, koni a bata dangu konyin na, a bata findi i rafan ngaxakedenna ra. A rafan n tan ma, koni a xa rafan i tan ma dangu n tan na adamadiyani e nun Marigini.

¹⁷ Nayi, xa i n yatēxi i xōyin nan na, i xa Onesimo fan yisuxu alo i n yisuxuma kii naxan yi.

¹⁸ Xa a tinxintareyaan ligaxi i ra, hanma xa a lan a xa sena nde raxete i ma, na goronna sa n tan xun ma.

¹⁹ N tan yetēen nan ito sebexi n yiin na, n tan Pōli. N na i yii raxetema nen, koni n mi waxi a fala feni i xa fa fala i tan lan i xa i niin so n yi.

²⁰ Ngaxakedenna, yandi na fe fajin liga n xa Marigina fe ra, n nii yifan n ma Alaa Muxu Sugandixin barakani.

²¹ N to laxi i ra a i n xuiin suxuma nen, n xa ito sebe i ma. N na a kolon i nde ligama nen dangu n ma falan na.

²² I mōn xa yigiya banxina nde yitōn n yee ra amasoto n laxi a ra, n mōn xetema nen e ma e Ala maxandin barakani.

Xōntōn dōnxene

²³ Epafraasi naxan n fema kasoon na Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra, na i xōntōnma.

²⁴ N walikε bodene Maraka nun Arisi-
taraki nun Demasi nun Luka, ne birin i
xɔntɔn.

²⁵ Ala xa Marigi Yesu Alaa Muxu
Sugandixina hinanna xa lu ε niini.

Heburune Alaa Falan Naxan Nasiga Heburune Ma

Naxan yo na Kitabun yireni ito xaran a yeren ma, a luma nen na kanna xa alo a kawandi rameen nin. Kitabun yireni ito sebexi nen alo kawandi ba daxin na. Kitabun yireni ito rajanna a yitama a sebexi muxune nan ma. A mon mi a sebe muxun fan mayitaxi. Yanyina nde, Kitabun yireni ito sebexi Romi kaane nan ma (13.24). Feen naxan kolonxi Kitabun yireni ito sebe muxuna fe yi, Yahudiyan na a ra naxan denkeleyaxi Marigi Yesu ma. Muxun naxan a sebexi, a Tawureta nun Yaburi Kitabun yirene kolonxi ki fani. A Kitabun yireni ito sebexi Yahudiya gbete ye ma naxanye fan bata yi denkeleya Yesu ma alo a tan. Koni, e to jaxankataxi Yesu xinla fe ra, e xetematson na a ra Yahudiya dinan ma. E yi e mema nen denkeleyaan na Yesu ma. Kitabun sebe muxuna e kawandima nen a e xa e senbe so e denkeleyani, a yi Alaa Muxu Sugandixin fisamantenyaa mayita alogo e nama xete e namun fonne ma. Yanyina nde Kitabun yireni ito sebe nen jee tonge saxon Yesu keli xanbi sayani.

Kitabun yireni ito yitaxunxi yire doko firin nan na. A yire singena (1.1-10.18) Alaa Muxu Sugandixina fisamantenyana feen nan falama. Fa fala a dangu nabine ra (1.1-3), a mon dangu malekane ra (1.4-2.18), a dangu Nabi Musa nun Yosuwe ra (3.1-4.13); a tan nan keden findixi habadan saraxan na, a gbo dangu Layiri Fonne saraxarali gbeene ra (4.14-7.28); a saraxa kamalixin baxi nen naxan ba sanja ma keden pe a muxune rakisi han habadan, a dangu Layiri Fonna saraxa wuyaxine birin na (8.1-10.18).

Kitabun yire firindena (10.19-13.19) na muxune senbe soma alogo e xa lu denkeleyani (10.19-39) e nama xete dina gbete ma. En misali kendene toma mena nin lan Layiri Fonna denkeleya muxune ma (Sora 11), a mon a falama denkeleya muxune yeen xa lu tixi Alaa Muxu Sugandixin na, e yi non soto alo a tan (12.1-11). A yelin xanbini yamarina nde fiye e ma e nun a yi e kawandi (12.12-13.19), Kitabun sebe muxun a rajanma duba tiin nan ma e nun xontonne (13.20-25).

Kitabun sebe muxun mi danma fala jaxumene xan tun ma alogo a xa a Kitabun xaran muxune mali e tunnaxoleni. A a yebama e xa a denkeleya muxune toroma dunu ya ayi, a mon yi Alaa Muxu Sugandixina wanla xunna fala. Fa fala a

faxan bata kisi feen nakamali saraxa yo mi yi nae naxan nakamale. Nayi, a muxune mafanma e xa lu Alaa Muxu Sugandixin doko ra. En fan lan en Habadan Alaa Muxu Sugandixi fisamantenna xuiin suxu.

Yesu gbo malekane xa

¹ Waxati danguxini, Ala falan ti nen en benbane xa nabine xon sanja ma wuyaxi nun ki wuyaxi yi.

² Koni a falan tixi en tan xa waxati rajanni ito nin a Dii Xemen xon. A bata daala birin sa a Dii Xemen sagoni alo a kenna. A dunu ya daxi a tan nan baraka yi.

³ Alaa Dii Xemen findixi a binyen non nan na. Ala maligan yeteen nan a ra. A dunu ya yisuxi a falan senben nan na. A to yelin yulubi xafarin nakamale, a yi doko Ala Senben Birin Kanna yiifanna ma ariyanna yi.

⁴ Alaa Dii Xemen tiden yi gbo ayi dangu malekane ra, a yi xinla fi a ma naxan dangu e xinle ra.

⁵ Bayo, Ala mi a falaxi a maleka yo xa, a naxa,

“N ma dii xemen nan i tan na,

n bata findi i fafe ra to.”*

A mon mi a fala maleka yo xa, a naxa,

“N findima nen i fafe ra,

i fan yi findi n ma dii xemen na.”†

⁶ Ala to a diin nafa dunu ya yi alo dii singena, a mon naxa,

“Alaa malekane birin xa a batu.”‡

⁷ A mon yi a fala malekane fe yi, a naxa,

“Alaa malekane luma nen alo foyena,

a walikene yi lu alo tee degena.”§

⁸ Koni a mon yi a fala a dii xemena fe yi, a naxa,

“Ala, i luma nen i ya mangaya gbedeni habadan!

I ya manga dunganna yi findi tinxiyaa taxamasenna ra.

⁹ Tinxiinna rafan i ma,

fe jaxin mi rafan i ma.

Nanara, Ala, i ya Ala bata i rafisa i bodene xa

a sewa turen sa i xunni i sugandi feen na.”*‡

¹⁰ A mon naxa,

“Marigina, i doko xonna da nen

xabu a foloni.

I yi daxon nan kore xonna ra.

¹¹ Ne birin danguma nen,

koni i tan luma nen na.

Ne birin forima nen

e kala alo dugina.

¹² I yi e yisa alo domana,

e yi masara alo dugina,

koni i tan luma nen i kiini,

i siin fan dan mi na mume!”†

* 1:5: 1.5 Yaburin 2.7 † 1:5: 1.5 Samuyeli Firinden 7.14 ‡ 1:6: 1.6 Sariyane 32.43 § 1:7: 1.7 Yaburin 104.4

* 1:9: 1.8-9 Yaburin 45.7-8 † 1:12: 1.10-12 Yaburin 102.26-28

¹³ Ala mən mi a fala a maleka yo xa, a naxa,
 “Dəxə n yiifanna ma,
 han n yi i yaxune sa i sanna bun.”[†]

¹⁴ Malekane mi findixi Alaa walike totarene xan na ba, a naxanye rasigama kisi muxune malideni?

2

Enəxə lu kisi feen xən

¹ Nanara, en bata feen naxanye mə, fə en xa en nəxə lu nən ne xən alogo en nama kiraan bejin.

² Amasəto, malekane* fa xərayaan naxanye rali en benbane ma lan sariyan ma, ne birin suxutareyaan saranma nən a kala muxune ra alo a daxa kii naxan yi.

³ Nayi, en fa ratangama di, xa en na en mə kisi gbəe sifani ito ra, Marigin yeteen singe naxan nali, na xanbi ra, a ramə muxune fan yi a jəndin yita en na?

⁴ Ala fan e sereya baan fari sa nən taxamasenne nun kabanako feene nun sənbe fe sifa wuyaxi ra, a yi a Nii Sarijanxin kəwanle yitaxun e ra a sagoni.

Yesu en nakisimana

⁵ Awa, en yire famatəon naxan ma fe falama, Ala mi na luma malekane xan sago yi.

⁶ Koni sereyani ito səbexi Kitabun yirena nde yi, a naxa,

“Nanse dənəxən na,
 i to i yengi dəxi a xən.
 Nanfera i nəxə luxi adamadiin xən?

⁷ I a daxi nən,
 a nəon yi maso malekane ra.
 I binyen nun xunnayerenna fi a ma.

⁸ I bata seen birin lu a bun.”[†]
 A to seen birin luxi adamadina nəon bun, Ala mi sese lu naxan mi xuru a nəon bun. Hali na, iki en mi a toma fa fala seen birin muxuna nəon bun ma.

⁹ Koni en na a toma fa fala, Ala Yesu magodo nən waxati dungidi dangu malekane ra, alogo a xa faxa masəto Alaa hinanna xən muxune birin xa. Iki en na a mangayaan binyen nun a xunna kenla toma a faxana fe ra a tin naxan ma.

¹⁰ Ala naxan seen birin da a yete xa, a yi waxi adamadi wuyaxi raso feni a binyeni. Na yi lanxi, a to en nakisimana fe rakamali a tərən xən.

¹¹ Bayo Yesu naxan muxune rasarijanma e nun a naxanye rasarijanxi, ne birin fafe keden. Nanara, Yesu mi yagima a fale ne ma, “Ngaxakedenne.”

¹² A naxa Kitabuni,
 “N na i xinla ralima nən ngaxakedenne ma.

N ni i matəxəma nən yamaan ye.”[‡]

¹³ Kitabun mən naxa, “N nan n yigi sama Alaa nin.” A mən naxa, “Nxu nun n ma diine nan ito ra, Ala naxanye fixi n ma.”[§]

¹⁴ Nayi, bayo Yesu a muxune findixi adamadiine nan na fati benden nun wunli, Yesu fan yeteen bata lu alo e tan. Na ma, a yi Yinna Manga Setana halagi a yetena sayaan xən ma sənben yi naxan yii sayaan xun na.

¹⁵ A na ligaxi nən alogo naxanye yi sayaan gaxun konyiyani e dunuɲa yi gidini, a xa ne xərəya.

¹⁶ Amasəto a mi faxi malekane xan malideyi, koni fə Iburahima bənsənnə.

¹⁷ Na nan a liga, a yi lu alo a ngaxakedenne feen birin yi, alogo a xa nə saraxarali kuntigiyaan wanla kə Ala xa kininkininna nun təgəndiyani, a yi Ala solona yamaan yulubine xafari feen na.

¹⁸ Bayo Setana kataxi a xa a fan natantan, a tan yeteen yi tərə na feni, nayi, a fərəna a xa, a yi muxune mali e nəma e ratantan feene de waxatin naxan yi.

3

Yesu dangu Nabi Musa ra

¹ Nanara, ngaxakeden muxu rasarijanxine, Ala bata e tan naxanye xili, e xaxili lu Yesu a fe xən, Alaa Xəraan nun Saraxarali Kuntigi Singena, en naxan ma fe falama yamani.

² Muxu təgəndiyaxin nan yi a ra Ala xa, naxan a sugandixi alo Musa yi kii naxan yi Alaa banxin birin yi.*

³ Banxi tiina xunna kenla gbo dangu banxin yeteen na. Nanara, Yesu a xunna kenla gbo Musaa xunna kenla xa.

⁴ Awa, muxune nan banxine tima, koni Ala nan seen birin daxi.

⁵ Musa tan təgəndiya nən wali kədeni Ala xa a banxin mumeni, a sereyaan ba lan na feene ma Ala yi fama naxanye ligadeni.

⁶ Koni Alaa Muxu Sugandixin tan luxi na alo Alaa Dii Xəmənen naxan a banxin xun na. En findixi a banxin nan na, xa en na en wekile, en yi en ma yigin namara en naxan matəxəma.

Matabuna Alaa yamaan xa

⁷ Nayi, alo Alaa Nii Sarijanxina a falaxi kii naxan yi, a naxa,

“Xa e Ala fala xuiin mə to,

⁸ e nama e bəjənəni xədxə
 alo e yi murutəxi Ala ma waxatin naxan yi,
 e yi matoon xun ti Ala ra tonbonni.

⁹ E benbane n bunba nən mənəni, e yi n matandi,

hali e to n kəwanle birin to jəe tonge naanin.

[†] 1:13: 1.13 Yaburin 110.1 * 2:2: 2.2 Yahudiyanə namunne xaranna kui, Nabi Musa Alaa sariyanə sətəxi **malekane** nan xən ma. [†] 2:8: 2.8 Yaburin 8.5-7 [‡] 2:12: 2.12 Yaburin 22.23 [§] 2:13: 2.13 Esayi 8.17-18 * 3:2: 3.2 A mato Yatene 12.7 kui.

¹⁰ Nayi, n xələ nən na waxatin muxune ma, n naxa,

‘E bəjən makuya n na waxatin birin, e mi n ma kiraan xən.’

¹¹ N yi n kələ n ma xələni, n naxa, ‘E mi soe n ma matabudeni mume!’”†

¹² Ngaxakedenne, ε a liga ε yeren ma, bəjə naxin nun denkeleyatareyaan nama lu ε sese yi naxan a ligε ε xεε habadan Ala fəxə ra.

¹³ Koni ε bode ralimaniya ləxə yo ləxə, fanni en mən na waxatini Kitabun naxan ma fa fala “To” alogo ε tan nde nama tantan yulubin xən, ε tengbesenye ayi.

¹⁴ Amasəto en bata findi Alaa Muxu Sugandixin gbeene ra, xa en lu en ma tğəndiyaan singeni, han a rəjanna.

¹⁵ Kitabun naxa, “Xa ε Ala fala xuiin mε to, ε nama ε bəjəni xədəxə, alo ε yi murutəxi Ala ma waxatin naxan yi.”‡

¹⁶ Awa, ndee yi ne ra, naxanye Alaa falan mε, e murutε a xili ma? Ne findixi muxune nan na Musa naxanye ramini Misiran yamanani.

¹⁷ Ala xələ ndee ma jεε tonge naanin? Naxanye yulubin liga, ε fəxa tonbonni.

¹⁸ Ala a kələ ndee a fe ra, a e mi soe a matabu yireni? Naxanye tondi a falan suxε, a yi falan tima ne nan ma fe yi.§

¹⁹ En bata a to nayi, fa fala ε mi yi nəε soe matabudeni lan ε denkeleyatareyaan ma.

4

Matabudena Alaa muxune xa

¹ Nayi, Ala to en tuli sa, a en nəε soe nən a matabudeni, en na a liga en yeren ma nayi alogo ε tan nde nama lu alo ε fulaxi na ra.

² Bayo Alaa falan Xibaru Fəjin nali nən en fan ma alo na waxati danguxin muxune. Koni e falan naxan mε, na tənə yo mi lu ε tan ma, amasəto naxanye a rame, ne mi a suxu denkeleyani.

³ En tan naxanye denkeleyaxi, en tan soma nən na matabudeni alo Ala a fala kii naxan yi, a naxa,

“N bata n kələ n ma xələni, n naxa, ‘E mi soe n ma matabudeni mume!’”* Anu, Alaa wanla bata yi kamali xabu dunuɲa da waxatini.

⁴ Amasəto ito falaxi Kitabun yirena nde yi xii soloferedena fe yi, a naxa, “Ala yi a matabu a wali kεen xii soloferede ləxəni.”†

⁵ A mən naxa Kitabun yireni ito yi, “E mi soe n ma matabudeni mume!”

⁶ Na bunna nεen fa fala ndee gbətəye soe nən, ba muxune ra naxanye singe Alaa falan

Xibaru Fəjin mε, e mi so lan e fala suxutareyaan ma.

⁷ Nanara, waxati xunkuye to dangu, Ala mən yi ləxə nənən sa, a yi na feen fala Dawuda a Kitabun kui, a yi na ləxə nənən xili sa fa fala “To.” A naxa,

“Xa ε Ala fala xuiin mε to, ε nama ε bəjəni xədəxə.”

⁸ Awa, xa Yosuwe bata yi yamaan naso Alaa matabudeni nun, Ala mi yi ləxə gbətε a fe fale na xanbi ra.

⁹ Na bunna nεen fa fala matabuden mən Alaa yamaan xa yeen na.

¹⁰ Amasəto muxu yo so Alaa matabudeni, na fan a matabuma nən alo Ala a matabuxi kii naxan yi.

¹¹ Na ma, en kata en so matabudeni, alogo muxu yo nama findi fala suxutaren na alo en benbane.

¹² Amasəto Alaa falana, niiramaan na a ra, a senben gbo, a dεen xanxan dangu silanfanna dε firin kanna ra.‡ A soma nən han a səndəmen nun niin yeteen fata, e nun fatin nadəxədene nun fasane. A muxun miriyane nun a natane makitima nən.

¹³ Ala dali se yo mi luxunxi a ma. Ala feen birin toma. En birin en dentegema nən a xa.

Saraxarali kuntigin nan Yesu ra

¹⁴ Nanara, bayo saraxarali kuntigi gbeena en yii naxan kelixi kore, Yesu Alaa Dii Xεmena, nayi en na en səbε so en ma denkeleyani, en naxan ma fe falama yamani.

¹⁵ Amasəto en ma saraxarali kuntigina en ma fangatareyaan kolon, bayo Setana kata nən a fan natantandeni kiin birin yi alo en tan, anu, a mi yulubi yo liga.

¹⁶ Nanara, en na en maso Ala hinantenna manga gbəden na xaxili ragidini alogo en xa kininkininna nun hinanna sətə en makoon naxanye ma.

5

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

¹ Saraxarali kuntigine birin sugandima nən adamadiine yε, alogo e xa wali Ala xa, e yi kise ralixine nun saraxane ba yulubi xafarin na.

² E nəε xaxilitarene nun muxu tantanxine famunye nən, bayo e tan fan yeteen tantanma.

³ E yulubi xafari saraxane bama e tan yetena fe ra na nan ma, e nun yamaan xa.

⁴ Muxu yo mi saraxarali kuntigiyaan xunna kenla fenye a yetε xa. Ala nan a xilixi alo a Haruna xili kii naxan yi.

† 3:11: 3.7-11 Yaburin 95.7-11 ‡ 3:15: 3.15 Yaburin 95.7-8 § 3:18: 3.18 A mato Yatene 14.1-35 nun Yaburin 95.11

kui. * 4:3: 4.1 Yaburin 95.11 † 4:4: 4.4 Dunuɲa Fəlon 2.2 ‡ 4:12: 4.12Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

* 5:5: 5.5 Yaburin 2.7

⁵ A na kii nin, Alaa Muxu Sugandixin mi saraxarali kuntigi binyen soto a yete ra, koni Ala a fala nen a xa, a naxa, "N ma dii xemen nan i tan na, n bata findi i fafe ra to."*

⁶ A mon yi a fala Kitabun yire gbete yi, a naxa, "Saraxaraliin nan i ra habadan, alo Melikisedeki yi kii naxan yi."†

⁷ Yesu yi dununa yi waxatin naxan yi, a yi Ala maxandima, a xuini te, a yetegen yi mini, a yi Ala mafan naxan yi nœ a rakise sayaan ma. Ala yi a xuiin name bayo a yi xuruxi a ma.

⁸ Koni hali Alaa Dii Xemen to a ra, a a xaran nen fala suxun ma a tœne yi.

⁹ Yesu a fe kamali waxatin naxan yi, a yi findi habadan Marakisi Tiin na muxune xa naxanye birin a xuiin suxuma.

¹⁰ Ala yi a findi saraxarali kuntigin na alo Melikisedeki yi kii naxan yi.

Senbe soon denkeleyani

¹¹ Fe wuyaxi nxu kui a fala daxin na e xa lan feni ito ma, koni a yeba raxolo e xa, bayo e mi a famuma xulen.

¹² A yi lan nun e yi findi karamoxone ra waxatini ito yi, anu han iki e makoon mon e xaran muxun ma lan Alaa falan fe singene ma. E luxi alo dii joren naxan mon xijen na bayo e mi donse xodexen donje singen.

¹³ Muxun naxan mon xije minni, dii joren nan na ra. A mi xaranna kolon lan tinxinyaan ma.

¹⁴ Koni fonne nan gbee donse xodexen na. Naxanye denkeleya bata koxo, ne bata e yete xaran fe fajin nun a jaxin tagi rabaan ma.

6

¹ Nanara, en dangu Alaa Muxu Sugandixin xaranna fe singene ra, en siga yeen na, hali en nama fa xete fe folone ma sonon alo itoe: en na en xun xanbi so fena wali jaxine yi naxanye muxun xalima yahannama, e nun denkeleyana Ala ma,

² e nun xaranna muxu rafu feene ma igeni e tubi xinla ma e nun yi saan muxune ma Ala maxandini e nun faxa muxune rak-enla sayani e nun habadan kitina.

³ Xa Ala tin, en sige nen yeen na.

⁴ Amasoto naxanye bata yi kenenna soto sanja ma keden, e Ala kisin soto, e yi Alaa Nii Sarijanxin soto,

⁵ naxanye bata yi Alaa falan jaxunna kolon e nun waxati famatœon senbene,

⁶ ne na ba denkeleyani, e mi fa nœ raxete sonon, e mon yi tubi. Amasoto ne luxi nen

alo e mon Alaa Dii Xemen nan gbangbanma wudin ma, e yi a rayarabi yamaan yetagi.

⁷ A misaala, bœxon naxan tule igen soto ma waxatin birin, a si seene sabati a kanna xa, Alaa barakan nan na ra.

⁸ Koni bœxon naxan janle nun tansinne tunna raminima, na tœno mi na, a masoxi Alaa dangan nan na. A rajanni, teen yi a gan.

⁹ Koni n xanuntenne, hali nxu falan tima na kiini, nxu laxi a ra, a fe gbete nan e tan yete ra lan e kisi feen ma.

¹⁰ Bayo tinxintare mi Ala ra. A mi jinanma e wanle xœn, e nun e xanuntenyaan naxan yitaxi a ra e to a yama sarijanxin malima han iki.

¹¹ Nxu waxi a xœn ma, e keden kedenna birin xa lu na tunnafanni han a rajanna alogo e yengi seen naxanye ma, e ne soto.

¹² Nxu mi waxi, e xa tunnaxolo ayi. Koni fœ e xa na denkeleya muxune raliga naxanye dija alogo Ala e tuli saxi naxan na, e na soto.

Alaa layirina

¹³ Ala Iburahima tuli sa waxatin naxan yi, a yi a kolœ a yete yi, bayo muxe mi na a kolœ naxan yi naxan gbo a tan xa.

¹⁴ A yi a fala, a naxa, "N na i barakama nen han! I bœsonna wuyama ayi nen."*

¹⁵ Iburahima yi dija, a yi a legeden, Ala a tuli sa naxan na, a yi na soto.

¹⁶ Adamadiine e kolœma fena nde yi naxan gbo e tan xa, e kolœn yi e falan senbe so alogo muxune nama e matandi.

¹⁷ Nanara, Ala yi Iburahima tuli sa, a yi a kolœ alogo naxanye yi lan e na feen soto, ne xa a kolœn a na fe ragidixin mi masarama.

¹⁸ Ala na liga nen alogo en tan naxanye a falan findixi en yigin na en xaxili tixi naxan na, en xa limaniya ki fajni, a to na yitaxi en na fe firinna xœn, naxanye mi maxete, Ala mon mi wulen fale.

¹⁹ Na yigina en yii alo kunkin balana a rati seen na igen bun ma† naxan sigama han yire sarijanxin ye masansan dugin xanbi ra en niin nasuxu seen na barakani

²⁰ Yesu singe soxi en xa denaxan yi, bayo a bata findi habadan saraxarali kuntigin na, a lu alo Melikisedeki.

7

Melikisedeki saraxaraliyani

¹ Melikisedeki* nan yi Salemi mangan na e nun Kore Xœnna Alaa saraxaralina. Iburahima yi kelima yengeni waxatin naxan yi, a mangane nœ naxan yi, Melikisedeki yi siga a ralandeni, a yi duba a xa.

† **5:6: 5.6** Yaburin 110.4 * **6:14: 6.14** A mato Dunuja Fœlon 22.16-17 kui. † **6:19: 6.19** *Kunkin balani* ito findixi wure gbee konkœnxina nde nan na naxan xidima kunkin ma yœlonxœnna ra. A wolima igeni alogo a xa sa digi gemena nde ra igen bun ma, a kunkin naxara. Yireni ito niin gbee maraxara seen misalixi na kunki raxara seen nan ma. * **7:1:**

7.1: Melikisedeki a feen mato Dunuja Fœlon 14.17-20 kui.

² Iburahima yi a se tongoxine birin yaganna so a yii. Melikisedeki xinla bunna neen "Tinxin Mangana." Salemi mangan nan mən yi a ra nun, na fan bunna neen "Bəne Xunbeli Mangana."

³ A baba mi kolon, a nga mi kolon, a xabila mi kolon, a siimayaan fəlon nun a rapanna mi kolon. A luxi nən alo Alaa Dii Xemenə naxan luma saraxaraliyani habadan.

⁴ E a gbo kii mato, hali en benba Iburahima yeteen seen naxanye tongo yengeni, a ne yaganna so a tan nan yii.

⁵ Sariyan naxa, a Isirayila yamaan bənsənne lan e xa yaganna so Lewi bənsənna muxune nan yii, saraxaraline.[†] Anu, ngaxakedenmane nan e ra, e birin minixi Iburahima bənsənna nin.

⁶ Melikisedeki tan mi yi findixi Lewi bənsənna muxu ra, koni a yaganna soto nən Iburahima ra, Ala naxan tuli sa. Melikisedeki yi duba a xa.

⁷ Anu, matandi mi naxan na, naxan duban tima, na dangu duba soton na.

⁸ Lewi muxun naxanye yaganne rasuxu, ne faxama nən, koni Melikisedeki tan mabinni, Kitabun naxa a na mi faxaxi.

⁹ Na kui a luxi alo Lewi bənsənna muxun naxanye yaganna rasuxuma, hali ne fan yaganna ba nən Melikisedeki xa Iburahima sabun na.

¹⁰ Bayo Lewi bənsənna muxune mən yi e benba Iburahima fatini, a naralan Melikisedeki ra waxatin naxan yi.

¹¹ Xa feene yi nɛ rakamale Lewi bənsənna saraxaraliyaan barakani nun, yamaan sariyan soto naxan xon, e makoon mi yi birama saraxaraliya gbete ma na xanbi ra nun naxan luxi alo Melikisedeki hali ba Haruna bənsənne ra.

¹² Bayo saraxaraliyaan na masara, fo sariyan fan xa masara.

¹³ Feni itoe fala Yesu naxan ma fe ra, na barixi bənsən gbeten, saraxaraliin munma yi mini bənsənna naxan yi.

¹⁴ A kolonxi nayi fa fala en Marigin barixi Yuda bənsənna nin. Awa, Musa saraxarali feen fala waxatin naxan yi, a mi na bənsənna fe fala.

Saraxarali gbete alo Melikisedeki

¹⁵ Feni ito fixama nən dangu na ra xa saraxarali gbete fa naxan luxi alo Melikisedeki

¹⁶ naxan mi findixi saraxaraliin na sariyan xon a benbane fe ra, koni a findixi saraxaraliin na a faxatareyaan nan senbe xon.

¹⁷ Amasoto Kitabun bata a fala, a naxa, "Saraxaraliin nan i ra habadan, alo Melikisedeki yi kii naxan yi."[‡]

¹⁸ Awa, yamari fonna bata ba na a senbetareyana fe ra, a tɔno to mi yi na.

¹⁹ Bayo sariyan mi sese rakamalixi. Koni yigi fisamantenna bata mini, en na en masoma Ala ra naxan baraka yi.

²⁰ Na fe nenen mi tixi kolon xanbi. Bonne findi saraxaraline ra waxatin naxan yi, na kolɔ sifan mi ti.

²¹ Koni Yesu findixi saraxaraliin na kolon nan xon, Ala a fala a xa waxatin naxan yi, a naxa,

"Marigin bata a kolɔ,

a mi a xuiin maxetema, a naxa,

'Saraxaraliin nan i ra habadan.'[§]

²² Koloni ito bata Yesu findi layirin xui kenden na en tan xa.

²³ Saraxarali singene yi wuya bayo e yi faxama,

²⁴ koni Yesu tan luun nən habadan. A saraxaraliyaan fan luma nən habadan.

²⁵ Nayi, a nɛ muxune rakise nən yati naxanye fama Ala ma Yesu barakani amasoto a tan luma nən habadan Ala solona fe nan na.

²⁶ En makoon yi na saraxarali kuntigi sifan nan ma: naxan sarijan, a mi fe paxi rabama, fe mi naxan na, naxan mi yulubi kanne ye, naxan yitexi kore xonna ma.

²⁷ A tan mi ligaxi alo saraxarali kuntigin bonne, amasoto ne saraxan bama lɔxo yo lɔxo e yete yulubine fe ra e nun yamaan yulubine fe ra. Koni Yesu tan a yete ba nən saraxan na yamaan yulubine fe ra sanja ma keden pe han habadan.

²⁸ Musaa sariyan yi adamadi senbetarene nan doxoma saraxarali kuntigine ra, koni Ala a kolɔ falan naxan ma sariyan xanbi ra, na a Dii Xemen nan doxoma naxan bata yelin kamale han habadan.

8

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

¹ En ma falan birin xunna nan ito ra: En ma Saraxarali Kuntigin doxi Alaa Mangaya gbeden yiifanna ma ariyanna yi.

² A walima yire sarijanxin yeteni, Marigina a yete batuden naxan tixi, adamadiine mi naxan ti.

³ Saraxarali kuntigin birin doxi nən alogo e xa kiseene nun saraxane rali Ala ma, nayi fɔsena nde xa lu a fan yii a naxan be saraxan na.

⁴ Xa a yi dunjani nun, a mi yi findima saraxaraliin na nun, amasoto gbete ye na naxanye Ala kiseene ralima alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

⁵ Na saraxaraline walima yire sarijanxin naxan yi, men findixi ariyanna fe misaala nun a nininna nan na. Nanara, Ala Musa rakolon na ki, a to yi Ala Batu Bubun tima,

[†] 7:5: 7.5 A mato Yatene 18.21 kui. [‡] 7:17: 7.17 Yaburin 110.4 [§] 7:21: 7.21 Yaburin 110.4 * 8:5: 8.5 Xəɾəyaan 25.40

a naxa, “A liga i yeren ma, i yi e rafala alo n na a misaala yitaxi i ra geyaan fari kii naxan yi.”*

⁶ Koni iki, Yesu bata wanla soto naxan fisa saraxaraliin bonne wanla xa bayo a bata fa layirin na naxan fan Layiri Fonna xa, bayo na en tuli sa feen naxanye ra, ne fan a fonna xa.

⁷ Xa fe yo mi yi layiri singen na nun,[†] en mako mi yi fa a firinden ma nun.

⁸ Koni Ala yi feen to a muxune ra, a yi a fala, a naxa, “Marigin naxa, ‘Na waxatin fama, n layiri nenen xidima nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi waxatin naxan yi.

⁹ A mi ligama alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane tagi, n to e yii rasuxu n yi e ramini Misiran yamanani. Amasoto e mi n ma layirin suxu, n fan yi e rabepin.’ Marigin naxa na kiini.

¹⁰ Layirin ni i ra, n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan tagi.

Marigin naxa iki: Na waxatin na dangu, n na n ma sariyane sama nen e xaxinli, n yi e sebe e bojneni.

N findima nen e Ala ra, e yi findi n ma yamaan na.

¹¹ Muxu yo mi fa a boden maxaranma, muxu yo mi a fale a ngaxakedenna xa, a naxa, ‘I xa Marigin kolon,’ bayo e birin n kolonma nen, keli muxudin ma han muxu gbeena.

¹² N dijama nen e tinxintareyaan ma, n yi e yulubine xafari.”[‡]

¹³ Ala to na layirin xili sa a nenen, na bunna neen a nenen bata lu a fonna jaxoni. Seen naxan bata fori, na tununma nen.

9

Yesu saraxana

¹ Layiri singen kui, yamarina ndee yi na nun lan Ala batu feen nun a yire sarijanxina fe ma dunuja muxune naxan tixi a xa.

² E Ala batu bubun ti nen nayi. Na bubun kui singen yi xili Yire Sarijanxina. Lenpune dexo seen yi na, e nun tabanla nun burun naxanye ralixi Ala ma.

³ Ye masansan dugin firinden xanbi ra, bubu kui gbete yi na naxan yi xili Yire Sarijanxi Fisamantenna,

⁴ e nun a wusulan saraxa gande xema daxina, e nun a Layiri Kankirana. * Xemaan yi saxi na kankiraan birin ma. Xema kundiin yi na kui, Manna donseen[†] fan yi na kui. Haruna dunganna fan yi kankiraan kui naxan bata yi a majingi e nun geme walaxane layirin yi sebei naxanye ma.

⁵ Na Layiri Kankiraan xun ma, maleka gubugubu kan naxoxine sawuran yi na. E gubugubune yi bandunxi kankiraan deraganla xun ma, Ala solonaden na. Koni en nama na feene birin yeba iki.

⁶ Feene birin to yitan na kiini, saraxaraline yi soma nen na yire singeni waxatin birin alogo e xa e wanla rakamali.

⁷ Koni yiren firinden, saraxarali kuntigin nan tun keden yi soma na sanja ma keden jeen bun ma. Anu, fo a saraxan wunla xali, a yi a rali a yete yulubine nun yamaan yulubine xafari seen na.

⁸ Alaa Nii Sarijanxin munma yi a kiraan makenen yamaan yi soma yire sarijanxi fisamantenni naxan xon Ala batu bubu singen yi tixi waxatin naxan yi.

⁹ Misaala nan na ra waxatini ito xa. Nana, kiseene nun saraxan naxanye yi ralima Ala ma, ne mi yi ne Ala batu muxune sondomene sarijanje.

¹⁰ Tonna nan tun yi ne ra lan donseene nun min seene ma e nun fati maxana e dinan kiine ma, naxanye yi daxa han waxati nenen yi a li.

¹¹ Koni Alaa Muxu Sugandixin to fa alo saraxarali kuntigin naxan fe fajine rafa, a danguxi Ala Batu Banxi fisamantenna nin naxan kamalixi, muxune mi naxan tixi, dunuja gbee mi naxan na.

¹² Yesu to so Yire Sarijanxi Fisamantenni, a mi koton wunla xan ba saraxan na de hanma tura dina, a yete wunla nan ba sanja ma keden pe, a yi en xunba habadan.

¹³ Amasoto koton wunla hanma turana, e nun jinge gile ganxin xubena, xa ne xuya muxu xoxixine ma, na yi e fati benden nasarijan,

¹⁴ nayi, Alaa Muxu Sugandixin wunla senben gbo dangu na ra! Amasoto, a bata a yete ba saraxa fetaren na Ala xa, Alaa habadan Nii Sarijanxin barakani. Na wunla en sondomene sarijanma nen kewali jaxine ma naxanye en faxama, en yi no habadan Ala batue.

¹⁵ Na nan a ligaxi Yesu findixi layiri nenen sabun na alogo Ala naxanye xilixi, ne xa no habadan keen sote, a e tuli sa naxan na. A faxa na nan ma, a findi e xunba seen na yulubine yi naxanye ligaxi na layiri singen waxatini.

[†] 8:7: 8.7 Layiri singena fe mato Xorjyaan 24.3-8 kui. [‡] 8:12: 8.8-12 Yeremi 31.31-34 * 9:4: 9.4 Layiri Kankirana fe mon sebei Xorjyaan 25.10-22 kui. [†] 9:4: 9.4 Manna donsena a fe mato Xorjyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. Donseen nan yi a ra Ala yi naxan fima a yamaan ma tonbonni.

¹⁶ Amasotō xa layirin xidixi lan muxuna nde kēe yitaxunna ma, na mi kamale fō na kanna na faxa.

¹⁷ Kēen mi taxunma fanni a kanna mōn jējē fō a na faxa, a layirin yi rakamali.

¹⁸ Nanara, hali layiri singen yetena, a mi fōlo benun wunla xa mini.

¹⁹ Musa to yelin yamarine birin fale yamaan birin xa fata sariyan na, a yi turadine nun kotōne wunla tongo, e nun igena, e nun yeXēe xabe gbeela, a yi wunla xuya Sariya Kitabun nun yamaan birin ma jōxōnden na naxan xili hisopina.[‡]

²⁰ A yi a fala, a naxa, “Wunli ito nan layiri xidi seen na, Ala ε yamarixi naxan suxu feen ma.[§]”

²¹ Musa mōn yi wunla xuya Ala Batu Bubun nun a rawali seene birin ma.

²² Sariyan kui, fayida seen birin nasarijanxi wunla nan xōn, anu, xa wunla mi mini, yulubin mi xafare.

Yesu saraxan nan yulubin xafarima

²³ A yi daxa na seene xa rasarijan na kii nin, bayo e findixi ariyanna seene misaale nan na. Koni ariyanna seene yetēen yi daxa e rasarijan saraxan na naxan dangu ne ra.

²⁴ Amasotō Alaa Muxu Sugandixin mi soxi yire sarijanxini, muxune naxan tixi, denaxan findixi ariyanna misaala gbansanna ra, koni a soxi ariyanna yetēen nin, alogo a xa ti Ala yetagi en xa iki.

²⁵ A mi soxi a yete badeni saraxan na sanja ma wuyaxi alo saraxarali kuntigin soma kii naxan yi yire sarijanxi fisamantenni jēe yo jēe sube wunla ra a yii.

²⁶ Bayo xa na nan yi a ra nun, Yesu yi tōroma nen nun sanja ma wuyaxi xabu dunuḡa da waxatina. Koni iki, waxati rajanni, a bata mini kenenni sanja ma keden han habadan, a a yete ba saraxan na, a yi yulubine birin jan.

²⁷ Adamadiine birin faxan nen sanja ma keden pe, na xanbi ra kitin yi a li.

²⁸ Alaa Muxu Sugandixin fan findixi saraxan na na kii nin sanja ma keden pe, a muxu wuyaxi yulubin jan. A mōn fama nen, koni a mi fama yulubi xafari feen na. A fama a legeden muxune nan nakisideyi.

10

Yesu saraxana

¹ Musaa sariyan findixi fe famatōne maligan nan na, e tan yetēen mi a ra. Nanara, saraxan naxanye bama waxatin birin jēe yo jēe, ne mi nōe Ala batu muxune rakamale.

² Xa e yi nōe na ra nun, muxune mi yi luyē e be waxatin birin. Bayo Ala batu muxune

yi sarijanma nen nun sanja ma keden han habadan, e mi yi fa e yete kolonje yulubi tongon na nun.

³ Koni na jēe yo jēe saraxane muxune yulubine rabirama e ma nen.

⁴ Amasotō turaan wunla nun siin wunla mi nōe yulubin janje mume!

⁵ Na nan a ligaxi, Yesu fa dunuḡa yi waxatin naxan yi, a yi a fala Ala xa, a naxa, “I mi waxi saraxane nun kiseene xōn, koni i bata n fati bendeni tōn n xa.

⁶ Saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafan i ma.

⁷ Nayi, n yi a fala,

n naxa, ‘N tan ni i ra.

N ma fe sebexi Kitabuni.

Ala, n bata fa i tan sagoon ligadeni.^{*}, ”

⁸ Awa, a naxan singe fala, a naxa, “Saraxane nun kiseene nun saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafan i ma.” Anu, sariyana e ba feen yamarixi.

⁹ Na xanbi ra, a mōn yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra, n bata fa i sagoon ligadeni.” Nayi, a yi saraxa singene ba na, a yi a masara a nen na.

¹⁰ Yesu Alaa Muxu Sugandixin a sagoon naxan ligaxi, a yi a fati benden ba saraxan na, na en sarijanma nen sanja ma keden pe han habadan.

¹¹ Saraxaraline birin e wanla kema loxo yo loxo. E saraxane bama yeYe, naxanye mi nōe yulubin xafare mume!

¹² Koni Yesu tan, na saraxa keden peen nan ba yulubine fe ra, a yi dōxo Ala yiifanna ma han habadan.

¹³ Iki a Ala mamema alogo a xa a yaxune lu a sanna bun ma.

¹⁴ Amasotō muxun naxanye rasarijanma, a bata ne rakamali saraxa keden peen xōn han habadan.

¹⁵ Alaa Nii Sarijanxin fan na feen seren bama en xa. A fala singen naxan ti, a naxa,

¹⁶ “Layirin ni i ra nxu nun Isirayila kaane naxan xidima:

Na waxatin na dangu,

n nan n ma sariyane sama nen e bōjēni,

n yi e sebe e xaxinla ma.[†]”

Marigin naxa na kiini.

¹⁷ A mōn naxa,

“N mi fa n xaxili luma e yulubine

nun e sariya kala feene xōn sōnōn.”

¹⁸ Anu, ne na mafelu, saraxa mi fa bama yulubina fe ra.

En na en tunnafan

¹⁹ Nayi, ngaxakedenne, en xaxili ragidixi so feen na yire sarijanxi fisamantenna nin Yesu wunla barakani.

[‡] 9:19: 9.19Hisopi findixi sansi bili xurudin nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen sebexi Xorḡyaan 12.22 kui. [§] 9:20: 9.20 Xorḡyaan 24.3-8 ^{*} 10:7: 10.7 Yaburin 40.7-9 [†] 10:16: 10.16-17 Yeremi 31.33-34 naxan bata yi sebe nun Heburune 8.8-12 kui.

²⁰ A so deen naxan nabixi en xa, kira nenen nan na ra naxan tixi nii rakisin ma, en nœ sige ye masansan dugin xanbi ra naxan xon, kiraan naxan findixi a fati benden na.

²¹ En ma saraxarali kuntigin nan Ala Batu Banxin xunna,

²² nayi, en xa en maso Ala ra bœne sarijanxin nun denkeleya defexini, en bœnen to sarijanxi feene birin ma, en xaxinla en yalagima naxanye ma, en fati benden to maxaxi ige sarijanxin na.

²³ En lu en tiye en yigina fe ra yamani, amasoto naxan en tuli saxi, na tinxin.

²⁴ En na en joxo lu en bode xon ma, en yi en bode rawekile xanuntenyaan nun wali faji rabaan ma.

²⁵ En nama en me en ma malanne ra alo muxuna ndee darixi a lige kii naxan yi. Koni en na en bode ralimaniya waxatin birin, alo en to Marigina lœxon toon masoe.

²⁶ En yelin xanbini jandin kolonna sote, xa en na a rakeli a ma, en lu yulubin lige, saraxa mi fa en yii sœnon yulubin mafelu feen na,

²⁷ fo kiti famatœon nun tee gbeen gaxuna naxan Ala matandi muxune halagima.

²⁸ Ala sariyan naxan so Musa yii, naxan yo na yi na kala, na kanna yi faxama kinink-inintareyaan nin, xa muxu keden hanma firin bata sereyaan ba.[‡]

²⁹ Awa, na kanna mi saranje a kewanle ra ba, naxan na Alaa Dii Xemena fe rayelefu, hanma naxan na Alaa layirin xidi wunla rafeya naxan a sarijanma, hanma naxan na Ala hinantenna Nii Sarijanxin nasoto?

³⁰ Bayo en tan a kolon naxan a falaxi, a naxa, “N tan nan gbeejoxo tiin na, n tan nan donle saranma e yatene ra.” E nun mon, a naxa, “Marigina a yamaan makitima nen.S”

³¹ Gbalon na a ra xa muxun bira habadan Ala ra.

³² Na lœxo singene fe xa rabira e ma, e Alaa kenenna soto waxatin naxan yi. E tunnafan nen yenge xœdexen nun torœyani na waxatini.

³³ E yi e konbima yamaan yetagi waxatina nde yi, e e torœ. Waxati gbete, naxanye na fe sifan soto, e kafu nen ne ma.

³⁴ E yi kininkinin kasorasane ma, e yi tin sewani muxune yi e yii seene tongo, bayo e yi a kolon fa fala e yii se fisamantenne ramaraxi habadan.

³⁵ Nayi, e xaxili rigidixi naxan ma, e nama na rabejin, bayo a findima nen kontœn gbeen na e xa.

³⁶ E makoon tunnafanna ma, alogo e na Ala sagoon liga, a e tuli sa naxan na, e yi na

soto.

³⁷ Amasoto Kitabuna a falaxi kii naxan yi, a naxa,

“A bata lu ndedi, siya di, naxan fama, na yi fa, a mi fa buma.

³⁸ Koni n ma tinxin muxun nii rakisin sœtœma nen

a denkeleyaan xœn.*

Anu, xa naxan xete a xanbi ra, na kanna mi n kenenje.”

³⁹ En tan mi xetema en xanbi ra, en yi halagi, koni en luma denkeleyani nen, en niin yi kisi.

11

Denkeleyana fe

¹ En na la en yigin na, en yi xaxili ragidi feen ma en mi naxan toma, na nan denkeleyaan na.

² A singe ra muxune sereya fajin soto e denkeleyaan nan xœn.

³ Denkeleyaan xœn, en na a kolon fa fala dunuja daxi Ala fala xuiin nan ma. Nanara, en seen naxanye toma ne mi fataxi fe toxine ra.

⁴ Denkeleyaan xœn, Habila yi saraxan ba Ala xa naxan yi fisa Kayini gbeen xa. Ala yeteen yi sereyaan ba a saraxana fe ma, fa fala, a tinxin muxun nan a ra. Denkeleyaan xœn, hali Habila to bata faxa, koni a mon falan tima.*

⁵ Denkeleyaan xœn, Xenœki yi te kore xœnna ma, a mi faxa, a mi fa to sœnon. Amasoto Ala bata yi a xali. Benun a xa xali kore, a bata yi na serejœxœyaan soto nun fa fala a bata Ala kenœn.[†]

⁶ Muxu yo mi Ala kenœnje denkeleyaan xanbi, bayo naxan fama Ala ma, fo na xa la a ra nen fa fala Ala na yi, e nun muxun naxanye a fenma, Ala ne kontœna fima nen.

⁷ Denkeleyaan xœn, Nuhan to rakolon fe famatœne fe yi, a munma yi naxanye to, a yi kunkin nafala Ala yœeragaxun ma a tan nun a denbayaan nakise naxan kui. A denkeleyaan yi findi dunuja muxun bonne yalagi xunna ra, a tan yi tinxinyaan soto a keœn na denkeleyaan xœn.

⁸ Denkeleyaan xœn, Ala to Iburahima xili, a yi a falan suxu, a siga na yamanani, a yi naxan sœtœma a keœn na, hali a to mi yi a kolon a sigan denaxan yi.

⁹ Denkeleyaan xœn, Ala a tuli sa yamanan naxan na, a dœxo menni xœneyani. A yi lu bubune kui, alo Isiyaga nun Yaxuba fan a liga kii naxan yi, Ala naxanye fan tuli sa na kee kedenna ra.

[‡] 10:28: 10.28 A mato Sariyane 19.15 kui. § 10:30: 10.30 Sariyane 32.35-36 * 10:38: 10.37-38 Xabakuki 2.3-4

* 11:4: 11.4 A mato Dunuja Fœlon 4.3-10 kui. † 11:5: 11.5 A mato Dunuja Fœlon 5.18-24 kui. ‡ 11:10: 11.10 A findixi Yerusalem nenen nan na naxan ariyanna yi. A mato Heburune 11.16 nun 12.22 kui.

¹⁰ Amasoto Iburahima yi taan nan mamema nun naxan beten sa kii kende, Ala naxan ma fe yiton, a yi a ti.[‡]

¹¹ Denkeleyaan xon, Iburahima fan yi senben soto a no diin sote hali a to bata yi fori, hali gbantan to yi Saran fan na, amasoto naxan bata yi a tuli sa, a yi laxi na kanna tinxinyaan na.

¹² Nanara, hali faxan to bata yi maso a ra, a bonsɔn wuyaxi bari nen, naxanye yi wuya alo sarene hanma baan xon jemensinna naxanye xasabin mi noe yate.

¹³ Na muxune birin faxa denkeleyaan nin. Ala e tuli sa naxanye ra, e mi ne soto, koni e e to nen wulani, e sewa e fe ra. E yi e ti a ra fa fala a xonen nun sigatiin nan tun e tan na dununani ito yi.[§]

¹⁴ Naxanye falan tima na kiini, ne a yitama nen fa fala a e doxoden nan fenma e yete xa.

¹⁵ E keli yamanan naxan yi, xa na xonla yi e suxu nun, waxatina nde e yi feren sotoma nen e xete na.

¹⁶ Koni e yi taa fisamantenna nan fenma, naxan findixi ariyanna ra. Nanara, na yagin mi Ala ma, e na a xili a e Ala, amasoto a bata taani ton e xa.

¹⁷ Denkeleyaan xon, Ala to wa Iburahima kejaan fesefese feni, Iburahima mi tondi Isiyaga be saraxan na a xa. Ala naxan tuli saxi, na yi tin a dii xeme kedenna be saraxan na,

¹⁸ hali Ala to bata yi a fala a xa nun, a naxa, “Naxanye yatema i bonsonna ra, ne minima Isiyaga bonsonna nin.”*

¹⁹ Iburahima yi laxi a ra nun fa fala a Ala noe Isiyaga rakele nen sayani. A dii xemen mon yi raxete a ma, na feen yi findi taxamasenna ra.

²⁰ Denkeleyaan xon, Isiyaga yi duba Yaxuba nun Esayu xa lan waxati famatone ma.

²¹ Denkeleyaan xon, benun Yaxuba xa faxa, a duba nen Yusufu a dii xeme keden kedenne birin xa. A yi a tingilimati a dun-ganna xunna, a yi Ala batu.

²² Denkeleyaan xon, benun Yusufu xa faxa waxatin naxan yi a Isirayila kaane ramini feen fala nen Misiran yamanani, a yamarin fi lan a binbina fe ma.

²³ Denkeleyaan xon, Musa bari waxatin naxan yi, a soto muxune yi a luxun kike saxon, bayo e bata yi a to, a dii fajin nan yi a ra, e mi gaxu mangana tonna yee ra.

²⁴ Denkeleyaan xon, Musa to gbo, a mi tin e xa a xili fa fala Misiran Mangana dii temena dii xemena.

²⁵ A yi tin a ma a e nun Alaa yamaan xa jaxankata e bode xon, benun a xa lu yulubini jaxunni naxan mi buma.

²⁶ A yi rafan a ma, a xa jaxankata Alaa Muxu Sugandixina fe ra benun a xa Misiran yamanan nafunle soto bayo a yeen yi tixi a konton famatone na.

²⁷ Denkeleyaan xon, Musa yi keli Misiran yamanani, a mi gaxu mangan xolo feen na. A yi a tunnafan alo a yi Ala totaren toma nun.

²⁸ Denkeleyaan xon, a yi Halagi Tiin Dangu Lxon Sanla† yamarine suxu, a wunla xuya banxine deene ma alogo Halagi Ti Malekan nama Isirayila dii singene faxa.

²⁹ Denkeleyaan xon, Isirayila kaane yi Baa Gbeela gidi, alo e yi xaren nan na, koni Misiran kaane to kata gididene i birin yi mamin igeni.

³⁰ Denkeleyaan xon, Yeriko taan nabilinna yinna yi bira, e yelin xanbini a rabilinje xii solofere.

³¹ Denkeleyaan xon, yalunde jaxanla Raxabi mi halagi denkeleyatarene xon, amasoto a xerane yisuxu nen ki faji naxanye yi taan nakorosima wundoni.[‡]

³² N mon nanse fale? Waxati mi n yii, n Gedeyon ma fe fala, hanma Baraki hanma Samison hanma Yefite hanma Dawuda hanma Samuyeli hanma nabine.

³³ Ne yamananane no denkeleyaan nan xon. E tinxinyaan liga. Ala e tuli sa naxan na, e yi na soto. E yi yatane de xidi.

³⁴ E teen senben natu. E tanga silanfanna ma,[§] e senbetareyaan yi masara senben na, e fangan soto yengeni, e sofa xone kedi.

³⁵ Naxanla ndee faxa muxune yi xete e ma keli sayani.* Muxu gbete yi jaxankataxi, koni e tondi e xunbe alogo e xa marakeli fisamantenna soto sayani.

³⁶ E yi ndee magele, e yi ndee bulan. E yi ndee xidi, e yi e sa kasoon na.

³⁷ E yi e magolon. E yi ndee yixaba seraan na. E yi ndee faxa silanfanna ra. Ndee yi maraberi baxi yexee xabe dugine nun sii xabe dugine nan na, e yii gelixi, e besenxonyaxi, e jaxankataxi.

³⁸ E yi xuyaxi ayi burunna xun xon geyane fari. E doxo faranne nun yinle ra. Anu, e tan noron mi lan dununa muxune ye.

§ 11:13: 11.13 A mato Dunuja Folan 23.4 kui.

* 11:18: 11.17-18 A mato Dunuja Folan 21.12 nun 22.1-14 kui.

† 11:28: 11.28Halagi Tiin Dangu Lxon Sanla: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kee kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorayaan 12.1-13 kui. ‡ 11:31: 11.31 A mato Yosuwe 6.12-21 kui. § 11:34: 11.34Silanfanna: Sofane yengeso degemana. * 11:35: 11.35 A mato Mangane Singen 17.17-24 kui.

³⁹ Na muxune birin sereya faḡin soto e denkeleyaan nan xon, anu, Ala e tuli sa naxan na, e mi na soto.

⁴⁰ Koni Ala bata a ragidi a xa fe faḡini ton en xa alogo na muxune fe nama kamali en xanbi.

12

Ala nan en xuruma

¹ Bayo en nabilinxi yama gbee sifani ito nan na en serene ra, nayi, en na en me en yulubine nun en hake goronne ra naxanye en madiganma, en yi en tunnafan xatayaxoya giini naxan nagidixi en ma.

² En na en yen ti Yesu ra, naxan denkeleyaan kiraan nabixi en xa e nun naxan mon a rakamalima. A tan naxan a me sewan na naxan yi finde a gbeen na, a yi a wekile faxan ma wudin fari, a mi na yagin yate. Na xanbi ra, a yi daxo Alaa manga gbeden yiifanna ma.

³ E miri Yesu ma naxan dija yulubi kanne besenxonya gbee sifani ito bun ma alogo e niin nama raforo, e yigitege.

⁴ Amasoto e munma yulubin yenge singe han e wunla yi mini.

⁵ E bata jinan na falan na, Ala e rali-maniya naxan na, a e xili fa fala “A diine.” A naxa,
“N ma diina,
Margin nema i xure,
i nama yo na ma.
A nema i sonna yite i ra,
i bojen nama kala.

⁶ Amasoto Marigina a xanuntenne xuruma nen.

A naxanye birin yatexi a diine ra a ne fe jaxine saranma e ra nen.*

⁷ E torone yisuxu e yi, bayo Ala e xuruma nen alo a diine. Diin mundun na naxan fafe mi a xuruma?

⁸ Xa Ala mi e xuruma alo a lan birin ma kii naxan yi, na luxi nen alo e mi findixi a diine ra fo muxu gbetena diine.

⁹ En birin fafane en xuruma dunuja yi, en yi e binya. A mi lanje nayi ba, en xuru en niin kanna ma dangu ne ra, en yi nii rakisin soto?

¹⁰ En fafane en xuruma waxatidi tun, alo a lanxi e miriyani kii naxan yi. Koni Ala en xuruma en munanfanna nan ma, alogo en xa a sarijanna soto.

¹¹ Muxun nema xure, a mi sewe na ra bayo a xolo. Koni donxen na, naxanye xuruxi, ne a tonon sotoma nen boje xunbenla nun tinxinyani.

Xaranna nun maxadina fe

¹² Nanara, e xa e xadan yiine yixodxo, e yi e xinbine senbe so ken!

¹³ E sigan ti kira tinxinxine nan xon, alogo naxanye godoma e sanna ma, ne sanna nama kala, fo e kendeaya.

¹⁴ E yixodxo, lanna xa lu e nun muxune birin tagi, e mon yi sarijan. Amasoto muxu yo mi Marigin to e sarijanna xanbi.

¹⁵ E a liga e yeren ma, muxu yo nama fula Alaa hinanna ra. E sese nama liga alo sansi salen xolen naxan solima, a yengene rakeli e tagi, a e wuyaxi dabari.

¹⁶ E a liga e yeren ma, muxu yo nama findi yanga suxun na hanma dina rabatutarena alo Esayu naxan a foriya tiden masara donseen na.

¹⁷ E a kolon fa fala donxen na, a wa nen keen duban xon a baba yii, koni a mi a soto. A yi feen birin liga, koni na mi feene maxete mum, hali a to wuga.

¹⁸ E mi luxi alo Isirayila kaan naxanye e maso geyaan na yiin dinje naxan na e nun teen nun dimin nun kunda yidimixin nun foyena.

¹⁹ E mi xota xuiin nun Ala fala xui magaxuxin mexi alo ne. E fala xuiin me waxatin naxan yi, e yi Musa mafan, a e nama fa fala gbete me sonon.

²⁰ Amasoto e yi gaxuxi Ala yamarin yee ra, naxan a fala, a naxa, “Naxan na a sanna ti geyaan ma, a xa magolon han a faxa hali subena.”

²¹ Na feen yi magaxu ayi han Musa yi a fala, a naxa, “N bata gaxu han n xuruxurunma.”

²² Koni e e masoxi Siyon geyaan nan na, habadan Alaa taana, Yerusalen ariyanna yi. A maleka wuli wuli wuyaxi malanxi jaxanaxani.

²³ E bata maso denkeleya yamaan na, Alaa dii singene, naxanye xili sebexi ariyanna yi. E bata maso Ala ra, muxune birin ma kitisana. E bata maso tinxin muxune ra naxanye niin sarijan.

²⁴ E bata maso Yesu ra naxan layiri neneni tonxi, a wunla yi mini, a fala ti kiin yi fisa Habila wunla gbeen xa.

²⁵ E a liga e yeren ma naxan falan tima e xa, e nama tondi na xuiin name. Amasoto Ala to Isirayila kaane rakolon dunuja yi, e tondi nen, e yi jaxankata. Nba, en tan kisima nayi di, xa en tondi na falan me naxan fataxi ariyanna ra?

²⁶ Na waxatini, a fala xuiin boxon naxuruxurun nen, koni iki a bata en tuli sa, a naxa, “N mon boxoni maxama nen sanja ma keden e nun kore xonna fan.”

²⁷ Fa fala, “sanja ma keden” na bunna neen, naxan yo yimaxama dunuja yi, a na bama nen alo dali seene. Naxanye mi maxe, ne yi lu.

* 12:6: 12.5-6 Sandane 3.11-12 † 12:20: 12.20-21 A mato Xorayaana 19.12-13 nun Sariyane 9.19 kui. ‡ 12:26: 12.26

²⁸ Nanara, en to mangayaan sɔtɔma naxan mi mamaxe, en barikan bira Ala xa, en na Ala batu a tinna kui binyen nun gaxuni.

²⁹ Amasɔtɔ en ma Ala mɔn luxi nɛn alo halagi ti tɛna.

13

En na Ala kenɛnma kii naxan yi

¹ E lu ngaxakedenyaan xanuntenyani.

² E nama jinan xɔɲɛ yisuxun xɔn ma amasɔtɔ ndee malekane yisuxu na kii nin, hali e to mi yi a kolon.

³ E ɲɔxɔ lu kasorasane xɔn, a xa liga alo e birin nan kasoon na. E ɲɔxɔ lu muxu ɲaxankataxine xɔn, a xa liga alo e birin nan tɔrɔxi.

⁴ Muxun birin xa futun binya, yalunyaan nama a xosi. Ala yanga suxune nun yalundene kitima nɛn.

⁵ E dunuɲa yi gidin nama findi gbeti xɔnxɔnna ra. Seen naxan e yii, na xa e wasa amasɔtɔ Ala bata a fala, a naxa, “N mi kele i de xɔn mume, n mi e rabeɲinɲɛ fefe ma.”*

⁶ Nayi, en xa xaxili ragidi fa fala, “Marigin nan n mali muxun na, n mi gaxun sese yɛɛ ra!

Adamadiin nɔɛ nanfe lige n na?”†

⁷ E xaxili lu e yɛɛrati singene xɔn, naxanye Alaa falan ti e xa. E miri e dunuɲa raɲanna kiin ma, e yi e raliga e denkeleyani.

⁸ Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi kii naxan yi xoro, a mɔn na kii nin to, a luma na kii nin habadan.

⁹ E nama tin xaran xɔɲɛ sifa yo ma naxan e ratantanma. Amasɔtɔ a lan en niin xa senben sɔtɔ Alaa hinanni, koni don seene yamarine fe mi a ra, naxanye tɔnɔ mi na.

¹⁰ Saraxa gandena nde en tan yii, Ala Batu Bubuna saraxaraline mi daxa e yi na saraxa seen don.‡

¹¹ Amasɔtɔ saraxarali kuntigin suben naxan ba yulubi xafari saraxan na, a ne wunla xalima yire sariɲanxi fisamantenna nin. Koni e gbindin tan ganma yamaan daaxaden fari ma nɛn.§

¹² Nanara, Yesu fan faxa taan xanbi ra, alogo a xa yamaan nasariɲan a yetɛɛn wunla xɔn.*

¹³ Nayi, en siga a fɔxɔ ra yamaan dɔxɔden fari ma, en sa a yagin ɲɔxɔnna sɔtɔ.

¹⁴ Amasɔtɔ taa mi en yii dunuɲani ito yi naxan buyɛ. Taan naxan fama, en na nan fenma.

¹⁵ Nayi, en ma tantunna xa findi saraxan na naxan nalima Ala ma waxatin birin, en yi lu en tiye a xinla ra.

¹⁶ E nama jinan e fe fajin naba, e yi e bode mali ngaxakedenyani, amasɔtɔ na saraxa sifan nan nafan Ala ma.

¹⁷ E e yɛɛratine fala xuiin suxu e xuru e sariyan bun. Amasɔtɔ e e niin nakantanma, bayo e fan e dentɛgema nɛn. Nayi, e liga e xa wanla ke sewani benun a xa e tɔrɔ, bayo na tɔnɔ mi e tan ma.

¹⁸ E lu Ala maxandɛ nxu xa. Amasɔtɔ nxu laxi a ra a nxu bata xaxili sɔtɔ, e nun nxu waxi a xɔn ma nxu xa sigan ti fe fajin nin.

¹⁹ N na e mafanma e Ala maxandi alogo n xa xɛtɛ e ma mafuren!

Dubana

²⁰ Bɔɲɛ xunbenla Ala, naxan en Marigi Yesu rakeli sayani habadan layirin xidi wunla barakani, Yesu naxan a ɲɔxɔ luma en xɔn alo xuruse rabana,

²¹ na Ala xa fe fajin birin fi e ma, alogo e nɔ a sagoon lige, naxan a kenɛɲɲɛ. Ala xa na liga Alaa Muxu Sugandixin Yesu xɔn, binyen fiin naxan ma habadan. Amina.

Fala dɔnɛne

²² Ngaxakedenne, n na e mafanma, e tuli mati maxadi falani ito ra diɲani amasɔtɔ n kedin naxan seɓɛxi e ma ito ra, a mi gbo.

²³ E xa a kolon a en ngaxakedenne Timɔte bata mini kasoon na. Xa a fa sinma, nxu birin fe e fɛma.

²⁴ Nxu xa e yɛɛratine nun e yama sariɲanxin birin xɔntɔn. Itali kaane fan e xɔntɔn.

²⁵ Ala xa hinan e birin na.

* **13:5: 13.5** A mato Sariyane 31.6 nun 31.8 nun Yosuwe 1.5 kui. † **13:6: 13.6** Yaburin 118.6 ‡ **13:10: 13.10** Na findixi ariyanna gbeen nan na, Yesu soxi denaxan yi. A mato Heburune 9.11-14 kui. § **13:11: 13.11** A mato Saraxaraline 16.27

kui. * **13:12: 13.12** A mato Yoni 19.17-20 kui.

Yaki Yaki Alaa Falan Naxan Sebe

Denkeleya muxune lan e xa bira kiraan naxanye fɔxɔ ra e dunuɔa yi gidini, ne nan sebexi Yaki a kitabu yiren kui a naxan sebexi Alaa yamaan birin ma naxanye xuyaxi ayi dunuɔa xun xɔn ma (1.1). Muxu wuyaxi laxi a ra, Yaki ito nan findixi Yesu xunyena nde ra. A tan ma fe falaxi Kitabun yireni itoe yi: Xerane 15.13, 21.18, Kɔrenti Singen 15.7, Galati 1.19, 2.9, 2.12, Yudi 1.1. Na nan Kitabun yireni ito sebexi denkeleya muxune ma alogo a xa e sigati kiin yiɛ ra e bode tagi e nun lan denkeleyatarene ma. Yesu xunye Yaki findixi Yerusalem denkeleya yamaan yeeratina nde nan na. Yaki naxan findixi Yesu a xarandiin na, na mi finde Kitabun yireni ito sebe muxun na bayo Manga Herode bata na Yaki faxa nun sinma naxan findixi Yesu a xarandiin na (a mato Xerane Kewanle 12.2 kui).

A sebe kiin maligaxi Sandane kitabu yiren nan na Layiri Fonna Kitabu yiren kui naxan yi Alaa fe kolonna mayitama a yamaan na. Kitabun yireni ito fan Alaa fe kolonna mayitama Yesu a kiraan xɔn. Yaki fe kolonna nan ma fe singe falama fa fala a a kelixi Ala nan ma e nun muxun lan a Ala maxɔdin a ma denkeleyani (1.2-8). Na na dangu, falane xunna tixi yiigelitɔyaan nun nafulu kanyaana nan ma, e nun tantan feene nun mantɔɔne e nun dina kendena, naxan lan a xa wali fajine ke (1.9-27). Yaki mɔn a falama a e nama muxune rafisa e bode xa lan e yii seene ma (2.1-13). Na danguxina a yi fa a fala kenden ma, denkeleyaan nun kewanle tagiin kii naxan yi (2.14-26). A yi a fala a yete suxun xɔdɔxɔ lenna nun fala xuiin mabinni. (3.1-12). Na danguxina, a fa fe kolon kendena fe ma (3.13-18). A yi na muxune maxadi naxanye yɛngen nake-lima e nun naxanye findixi dunuɔa muxune xɔyine ra, a yi falan ti nafulu kanne xili ma naxanye jaxu e walikene ra (4.1-5.6). Falan napandeni, a yi a fala a muxune xa diɔa, e Ala maxandi waxatin birin yi, e yi e bode mali denkeleyani (5.7-20).

Kitabun yireni ito kankanma falan naxan ma naxan sebexi denkeleya muxune ma a fixa: I nama la Yesu a fe Xibaru Fajin na i xaxili gbansanni tun, fɔ denkeleyaan xa lu i kewanle yi, bayo xa “denkeleyaan naxan mi findi kewanle ra, na faxaxi na a ra.” (2.26).

¹ N tan Yaki, Ala nun Marigi Yesu a Muxu Sugandixina walikena, n ni ito sebexi Isirayila bonson fu nun firinne nan ma naxanye xuyaxi ayi siyane tagi. N bata e xɔntɔn.

Denkeleyaan nun fe kolonna

² Ngaxakedenne, mantɔɔn sifa wuyaxi na e li, e xa na yate sewan defexin na,

³ bayo e a kolon, e denkeleyaan na tɔɔyane raxan, na a ligama nen e tunnafanna sɔta.

⁴ Koni fɔ tunnafanna xa wali kamalixin nan ke, alogo e xa kamali e yi defe. Sese nama dasa e ma.

⁵ Xa fe kolonna dasaxi e tan nde ma, a xa a maxɔdin Ala ma, naxan muxune birin kima a fonisireyani, a mɔn mi na kanna yalagima. A soma nen a yii.

⁶ Koni a xa a maxɔdin denkeleyaan nin, a nama sike. Bayo naxan na sike, na luxi nen alo fɔxɔ igen walanna, foyen naxan nasigama, a a raxete.

⁷ Na muxu sifan nama a miri fa fala a seen sɔte Marigin yii nen.

⁸ Amasɔta xaxili firin kanna nan na ra, a mi raxaraxi a feene yi.

Yiigelitɔn nun nafulu kanna fe

⁹ Denkeleya muxu yiigelitɔn xa sewa amasɔta Ala bata a yite.

¹⁰ Nafulu kanna fan xa sewa amasɔta Ala bata a ragodo, bayo nafulu kanna fe danguma nen alo sexe fuge fajina.

¹¹ Sogen na xɔlɔ, a wuyenna yi sexen xara, a jingine yi lisi a ra, a fugene yi yolon, a tofanna yi dangu. Nafulu kanna fan ma binyen lɔma ayi na kii nin a nɛma a feene rawalima.

Maratantan feene

¹² Sewan na kanna xa naxan a tunnafanma tɔɔni, amasɔta Ala na yelin a keɔaan feselese, a nii rakisin taxamaseri kɔmɔtin soma nen a xun na, Ala bata a xanu muxune tuli sa naxan na.

¹³ Naxan na bira tantan feni waxatin naxan yi, na kanna nama a fala, a naxa, “Ala nan n natantanma.” Amasɔta Ala mi ratantanɛ fe jaxini, a fan mi muxe ratantanma.

¹⁴ Koni muxun birin tantanma a yetena kunfa feene nan xɔn ma naxanye a mabandunma, e yi a kenɛn.

¹⁵ Na xanbi ra, kunfa jaxin sa findima yulubin nan na. Yulubin na kɔxɔ waxatin naxan yi, a rajanma sayaan nan ma.

¹⁶ Ngaxakeden xanuntenne, e nama e yete mayenden.

¹⁷ Kise fajin birin, fe mi naxan na, na fataxi kore xɔnna nan na, keli Fafe Ala yii naxan kore xɔnna yanban seene daxi. A mi maxetema alo nininna!

¹⁸ A bata a ragidi a en xa balo a jɔndi falan xɔn ma alogo en xa findi a dali fisaman-tenne ra.

Fe mɛn nun a ligana

¹⁹ Ngaxakeden xanuntenne, e xa a kolon, fa fala muxun birin xa mafura falan name, koni e nama mafura falan tiye. E nama xɔlɔ sinma.

²⁰ Amasotō muxu xoloxin mi fe Alaa tinxinyaan na.

²¹ Nayi, ε xa fe xosixine birin yiba e nun fe naxin naxanye waraxi ayi. E yi na falan suxu limaniyani, a naxan saxi ε bɔɲɛni, naxan nɔɛ ε niin nakise.

²² E nama ε tuli mati Alaa falan na tun, ε yi ε yete mayenden, fɔ ε xa a liga nɛn.

²³ Amasotō naxan a tuli matima Alaa falan na, a mi a liga, na luxi nɛn alo muxun naxan a yete matoma kikenɪ,

²⁴ a na yelin a yete matoc, a siga, a jinan a yetagin kiin xon sa!

²⁵ Koni naxan na sariya kamalixin tilinna feseɛse, sariyan naxan muxun xorɔyama, a lu a fari, a mi a tuli mati a ra tun a yi jinan a xon, koni a yi a liga, na kanna sewan sotoma nɛn a kewanla xon.

²⁶ Xa muxuna nde a yete yatexi dina muxun na, koni a mi a lenna mara, a bata a yete mayenden, a dinan findima fe fuun nan na.

²⁷ Dinan naxan sarijan, fe mi naxan na Fafe Ala yee ra yi, na ni ito ra: E ɲoxo lu kiridine nun kaɲa gilene xon e tɔrone yi. E yi ε yete ratanga dunuɲa fe xosixine ma.

2

E nama muxune rafisa e bode xa

¹ Ngaxakedenne, ε to denkeleyaxi en Marigin binyen kanna Yesu ma, Alaa Muxu Sugandixina, ε nama muxune rafisa e bode xa.

² Xa muxuna nde so ε malanni xemaan yiisolirasoon soxi a yiin na, doma fajin nagodoxi a ma, na xanbi ra yiigelitɔon fan yi so, dunkobine ragodoxi a ma,

³ ε yi ε yengi dɔxo dugi fajin kanna xon, ε yi a fala a xa, ε naxa, "Fa i magodo gbede fajini," koni ε a fala yiigelitɔon ma fa fala "Ti mɛnni," hanma "Dɔxo n sanna dɛxon ma bɔxoni,"

⁴ xa ε na liga, ε mi muxune rafisaxi e bode xa ba? E mi tagi rabaan xan tima ε miriya naxine yi nayi ba?

⁵ Ngaxakeden xanuntenne, ε tuli mati. Ala mi yiigelitɔne xan sugandi dunuɲa yi, alogo e denkeleyaan xa findi e bannayaan na, e yi mangayaan sotɔ e keɛn na, Ala bata a xanu muxune tuli sa naxan na?

⁶ Koni ε tan yiigelitɔne rafeyama! Nafulu kanne xa mi ε rawalima ba, e yi ε xali kiti-sadeni?

⁷ Ne xa mi ε kanna xili fajin kalama ba?

⁸ Xa ε Manga Alaa sariyan nakamalima yati, naxan Kitabun kui, ε bata fe fajin liga nayi, a naxa, "I adamadi boden xanu alo i yetena."

⁹ Koni xa ε muxune rafisa e bode xa, nayi ε bata yulubin liga. Na ma, sariyan fan ε sonna yitama ε ra nɛn bayo ε mi a suxi.

¹⁰ Bayo xa muxun sariyan birin suxu, a yi keden peen kala, a bata e birin kala na yi.

¹¹ Bayo naxan a falaxi fa fala i nama yalunyaan liga, na nan mɔn a falaxi, a i nama faxan ti. Nayi, xa i mi yalunyaan liga koni i muxun faxa, i bata findi sariya kalan na na yi.

¹² E sigati kiin nun ε falati kiin xa lan na sariyan ma naxan xorɔyaan fima bayo ε makitima na nan xon.

¹³ Amasotō Ala kininkinintarene makitima kininkinintareyaan nin. Anu, kinink-ininna nan kitin noma.

Denkeleyaan nun kewanle fe

¹⁴ Ngaxakedenne, tɔnon mundun na ra xa muxuna nde a fala a denkeleyaxi, xa a kewanle mi a yitama? Na denkeleyana a rakise ba?

¹⁵ A luxi nɛn alo marabenna nɛma ngaxakedenne nde ma, xɛmɛna hanma naxanla, a balon mi a yii.

¹⁶ Awa, xa ε tan nde a fala na nde ma, ε naxa, "E siga bɔɲɛ xunbenli. E sa ε maxara, ε yi lugo." Xa ε mi e ki e fatin mako ma seene yi, na tɔnon nanse ra?

¹⁷ Denkeleyaan fan na kii nin, xa wali fajni mi denkeleyani a faxaxin na ra na yi.

¹⁸ Koni muxuna nde a falama nɛn, a naxa, "Denkeleyana i tan yi, koni kewanle nan n tan yi." N na a yabima nɛn, n naxa, i ya denkeleyaan yitama n na di, ba i kewanle ra? N tan xa denkeleyaan yita i ra n kewanle xon.

¹⁹ E laxi a ra ba fa fala Ala keden peen na a ra? Na lanxi. Hali jinanne fan laxi na ra, e xuruxurun gaxuni.

²⁰ I tan xaxilitarena, i mi a kolon ba, fa fala kɛwali fajni mi denkeleyaan naxan yi, na nɛn fuu?

²¹ En benba Iburahima mi yate tinxin muxun na Ala yee ra yi a kewanle xan xon ba, a to a dii xɛmɛna Isiyaga ba saraxan na saraxa ganden fari?

²² I bata a to? A denkeleyaan nun a kewanle nan walixi e bode xon ma. A kewanla nan a denkeleyaan nakamalixi.

²³ Kitabuna falan nakamali na nin, a naxa, "Iburahima yi denkeleya Ala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa."* Nanara, e yi a fala a ma fa fala "Ala xoyina."

²⁴ Awa, ε bata a to, fa fala muxun natinx-inna Ala yee ra yi a kewanle nan fan xon, a denkeleyaan gbansan mi a ra.

²⁵ Na kiini, hali yalunde naxanla, Raxabi fan tinxin nɛn Ala yee ra yi a kewanle xon ma, a to Yahudiyane xɛrane yisuxu ki fajni, a yi kira gbete yita e ra.†

* 2:23: 2.23 A mato Dunuɲa Fɔlɔn 15.6 kui. † 2:25: 2.25 Yosuwe 2.1-21

²⁶ Fati benden nun niin na fata, fatin bata faza na yi. Na kiini, denkeleyaan fan faxaxi na a ra xa kewanle mi a yi.

3

Lenna fe

¹ Ngaxakedenne, ε wuyaxi nama findi karamaxone ra, amasoto ε a kolon fa fala nxu tan karamaxone gbee kitin xodoxoma ayi nen bonne gbeen xa.

² En birin tantanma kii wuyaxi. Muxun naxan mi tantanma fala tideni mume, muxu kamalixin nan na ra, a noe a yete xure nen.

³ A luxi nen alo en na karafen bira soon deen ma, a a xa en sagoon liga. Nayi, a gbindin birin birama na nan foxo ra.

⁴ Kunkin fan na kii nin. Hali a to gbo, foye gbeen mon a rasigama, koni se xurudin nan a matinxinma kunki ragiin sagoon ma.

⁵ Lenna fan na kii nin, a xurun fatin yirene ye koni a kanba fala gbeene nan tima. Teedin fan noe burun gbeen ganye nen.

⁶ Awa, lenna fan luxi nen alo teena. En fati yirene ye, tinxintareyaan birin en lenna nin. A tan nan muxun gbindin birin birama xosini, alo a yi teen nan soma a dunupa yi gidin mumeen na! Na teen yeteen kelixi yahannama nin.

⁷ Adamadiine noe burunna suben sifane birin xure nen, xoline nun bubu seene nun yexene.

⁸ Koni muxu yo munma lenna xuru. Se jaxin nan a ra naxan mi raxaraxi. A rafexi dabarin nan na, muxu faza xinla ma.

⁹ En barikan birama en Marigin nun en Fafe Ala xa lenna nan na, en mon muxune dangama a ra Ala naxanye daxi a maligan na.

¹⁰ Barika biran nun dangan minima de kedenna nin. Ngaxakedenne, na mi daxa mume!

¹¹ Ige bexin nun foxo igen noe mine tigin mundun kedenna?

¹² Ngaxakedenne, xode binla noe oliwi bogin namine nen ba? Manpa bogi binla noe xode bogin namine ba? Ige bexin mon mi sotoma foxo igen de.

Fe kolonna fata Ala ra

¹³ Xaxilimaan nun fekolonna nde ra ε ye? A xa na mayita fata a sigati ki fajin na, e nun a kewanla naxanye fataxi limaniyaan nun xaxilimayaan na.

¹⁴ Koni xa xoxolonna nun yete yigboon nan ε bojeni, ε ba ε yete mataxe, ε nama wulen fala nondin fari.

¹⁵ Na xaxili sifan mi kelixi ariyanna xan yi. Na fataxi dunupa nun fati benden nun Yinna Manga Setana nan na.

¹⁶ Amasoto xoxolonyaan nun yete yigboon denaxan yi, fe yibasanna nun fe jaxin sifan birin nan menni.

¹⁷ Koni fe kolonna naxan sa kelixi ariyanna yi, a singen naxan na, a sarijan, a mon boje xunbenla fima, a dipaxi, a mafan mi raxolo, a lugoxi kininkininna nun kewali fajin nan na. A mi muxune rafisama e bode xa. A mi nafigiyaan ligama.

¹⁸ Fe yitonna naxanye walima boje xunbenli, ne tinxinna nan sotoma.

4

E xuru Ala ma

¹ Yengene nun matandin naxanye ε tagi, ne kelixi minen yi? Ne mi kelixi ε rafan fe jaxine xan yi ba naxanye ε fati benden nakunfama?

² Sena nde xonla ε ma, koni ε mi a sotoma. Nanara, ε faxan tima, ε mila, koni ε mi noe a sote. E yengene so, ε matandine ti. Se mi ε yii bayo ε mi Ala maxandima.

³ E na Ala xandi seen naxan yi, ε mi a sotoma, bayo ε Ala maxandi xunna kobi, amasoto ε yete rafan feene nan tun foxo ra.

⁴ E tan tinxintarene! E mi a kolon ba, fa fala a dunupa xanuntenyaan findixi Alaa fe xonnantenyaan nan na? Muxun naxan na a yete findi dunupa xoyin na, na bata a yete findi Ala yaxun na.

⁵ E laxi a ra ba, a Kitabun falan tixi nen tun? A naxa, "Ala bata Niin naxan sa en yi, na rafan a ma han!"*

⁶ Koni Alaa hinanna luma fari se nen en xa, amasoto a mon a falaxi, a naxa, "Ala wasodene yikalama e feene yi, koni a hinanna nen yete magodone ra."†

⁷ Nanara, ε xuru Ala ma, ε ε kankan Yinna Manga Setana yee ra, a gima nen ε bun.

⁸ E maso Ala ra, a masoma ε ra nen. Yulubitone, ε ε yulubi yiine raxa. E tan nafigine, ε bojene rasarijan!

⁹ E nimisa ε hakene fe ra, ε sunu, ε wuga! E gelen xa maxete wugan na. E sewan yi findi nii yiforen na.

¹⁰ E magodo Marigin xa, a ε yitema nen.

E nama ε bode yalagi

¹¹ Ngaxakedenne, ε nama ε bode mafala. Muxu yo a ngaxakedenne mafala hanma a yi a yalagi, na kanna bata Alaa sariyan mafala, a yi a yalagi. Xa i sariyan yalagi, sariya suxu mi fa i ra nayi sonon, i to a yalagima.

¹² Sariyasa keden peen nun kitisa keden peen nan na, naxan noe marakisin nun halagin tiye. Koni i tan, nde i tan na, i to i adamadi boden yalagima?

I nama findi wasoden na

* 4:5: 4.5 Ala waxi a xon ma nen, a niin naxan saxi muxune yi, e nama na sa se gbete sagoni, e yi na seen batu. † 4:6:

¹³ E tuli mati, ε tan naxanye a falama, ε naxa, “To hanma tila nxu sigama taana nde yi, nxu sa jeeen nadangu na, nxu sa yulayaan naba na, nxu tɔnɔna nde sɔtɔ.”

¹⁴ Anu, ε mi a kolon naxan ligama ε dunɔɔa yi gidini tila! Amasɔtɔ ε luxi nen alo kundaan naxan godoma, a waxatidi ti, na xanbi ra a tunun.

¹⁵ A lanma nen ε xa ito nan fala, ε naxa, “Xa Marigin tin, nxu luma nxu nii ra nen, nxu feni ito liga hanma na.”

¹⁶ Koni iki ε wasoma, ε yete matɔxɔma. Na yete matɔxɔn sifan birin jaxu.

¹⁷ Nanara, xa muxun mi fe fajin liga, anu a kolon a lanma a xa naxan liga, na kanna bata yulubin sɔtɔ.

5

Nafulu kanna fe falana

¹ E tan nafulu kanne, ε tuli mati. E wuga, ε gbelegebele tɔɔyana fe ra naxan fama ε lideni.

² E nafunle bata kala. Xiine bata ε dugine don.

³ Xɔrinxɔrinna bata ε xεmane nun gbeti gbananne suxu. Xɔrinxɔrinni ito findima nen sereyaan na ε xili ma. A yi ε fati benden don alo tɛɛna, bayo ε nafunla malanxi waxati dɔnxen nin.

⁴ Walikeen naxanye ε xεε ma seene xabaxi, ε mi naxanye saranna fixi, ε mi ne mawuga xuiin mɛma ε xili ma ba? Naxanye ε se xabaxine malanxi, ne wuga xuiin bata Marigin li, Senben Birin Kanna.

⁵ E bata lu dunɔɔa yi jaxunna nun yete rafan feene yi. E bata ε yete rajaxun alo xuruse faxa daxine.

⁶ E bata tinxin muxune yalagi, ε yi e faxa, naxanye mi yi tixi ε kanke.

Dijan nun maxandina fe

⁷ Nanara, ngaxakedenne, ε dija han Marigin yi fa. E miri xεε biina dijan ma, a a xεεn mamɛma waxatin naxan yi, a yi a tɔnɔne sɔtɔ. A dija ma nen han tule singene nun a rajanne yi fa.

⁸ E fan xa dija na kiini, ε yi ε wɛkile amasɔtɔ Marigin fa waxatin bata maso.

⁹ Ngaxakedenne, ε nama ε bode mafala, xanamu Ala ε makitima nen. Kitisaan famatɔɔn ni i ra.

¹⁰ Ngaxakedenne, nabiin naxanye falan ti Marigina fe yi, naxanye dija tɔɔni, ne fe xa findi misaala ra ε xa.

¹¹ En na a falama ne ma nen a sewana e xa amasɔtɔ e e tunnafan nen. E bata Yuba a tunnafanna fe mɛ, ε mɔn bata a mɛ Marigin naxan liga a xa a rajanni. Amasɔtɔ kinink-ininna nun fanna kanna nan Marigin na.

¹² Ngaxakedenne, na birin yi, ε nama ε kɔlɔ ariyanna yi hanma dunɔɔa bɔxɔ xɔnna hanma sese. Koni i ya “ɔn” xa findi ɔnna ra, i ya “ɛn-ɛn,” na yi findi ɛn-ɛnna ra alogo i nama bira Alaa kitini.

¹³ Tɔɔtɔ muxuna nde ε ye ba? Na kanna xa Ala maxandi. Muxuna nde sɛwaxi ε ye ba? Na kanna xa betin ba.

¹⁴ Fureɔna nde ε ye ba? A xa denkeleya yamaan fonne xili, e yi Ala maxandi a xa, e a masusan turen na Marigin xinli.

¹⁵ Ala maxandina denkeleyani, na fureɔni yalanma nen. Marigin fureɔɔn nakelima nen. Xa a bata yulubin naxanye liga, Ala a mafeluma nen ne ra.

¹⁶ Nanara, ε ti ε yulubine ra ε bode xa, ε yi Ala maxandi ε bode xa, alogo ε xa yiyalan. Tinxin muxuna Ala maxandin senben gbo, a feene gasama.

¹⁷ Adamadiin nan yi Nabi Eli ra alo en tan. A yi Ala maxandi han, a tulen nama fa. Tulen mi fa yamanani han jεε saxan e nun a tagi.

¹⁸ A mɔn yi Ala maxandi, tulen yi fa, bogi seene yi bogi.*

¹⁹ Ngaxakedenne, xa muxuna nde a mɛ jɔndin na ε ye, muxu gbete yi a raxete jɔndin kiraan xɔn,

²⁰ ε xa a kolon a muxun naxan yulubi kanna bama a tantanna kiraan xɔn, na bata a niin nakisi faxan ma, a yulubi wuyaxi xafarin sɔtɔ.

* 5:18: 5.18 Na feen sebexi Mangane Singen 17.1 kui.

Piyeri a Kedi Singena Piyeri Alaa Falan Kedi Singena

Piyeri a kedi singen sebe denkeleya mux-
une nan ma naxanye yi xuyaxi ayi ya-
mana suulunne ma naxanye yi Asi xurin ya-
manan kōmen fōxōn nun sogeteden binna.
To, Asi xurin yamanan xili nēn “Turiki,”
Arabune bōxōni. Piyeri a sebexi e ma Romi
taan nin a denaxan xili saxi a “Babilōn”
(sora 5.13). A feen naxanye falama lan e ma,
ne a yitama nēn a e yi tōrōxi, fe wuyaxi yi
sama e xun ma. Nanara, xēraan katama a
xa e senbē so, e la Alaa Muxu Sugandixin na,
hali e to tōrōni.

Xa a bata fala kēdini ito xaran muxune xa
a e xa lu denkeleyani hali e tōrōxi, a gbeng-
benna, na rakelixi e sereyaan nan ma fe ma
e lan e xa naxan ba dunuṗa yi. Fō e dunuṗa
yi gidin birin nun e sigati kiin birin xa “Alaa
wanle nun binyen nan mayita” (2.9), alogo
denkeleyatarene xa “e fe fajine kolon e yi
Ala tantun a na fa lōxō naxan yi.” (2.12)

¹ N tan Piyeri, Yesu Alaa Muxu Sugandix-
ina xerana, n tan nan ito sebema Alaa
muxu sugandixine ma, naxanye xuyaxi ayi
xōṗeyani Pontu nun Galati nun Kapadose
nun Asi nun Bitini yamanane yi.

² E sugandixi nēn alo Fafe Ala xaxinla yi
a ma kii naxan yi nun. A bata e rasariṗan
a Nii Sariṗanxin barakani alogo e xa xuru a
Muxu Sugandixin Yesu ma, a wunla yi xuya
e ma e rasariṗandeni. Ala xa hinanna nun
bōṗe xunbenla fi e ma han!

Habadan yigina

³ En barikan bira Alaa Muxu Sugandixina
en Marigi Yesu Fafe Ala xa. A bata a liga
a kininkinin gbeeni, en yi xete, en yi bari
a nēnen na, en so nii rakisin yigini Yesu a
Muxu Sugandixin nakenla xōn sayani.

⁴ Kēen naxan mi kalama, a mi
xōrinxōrinma, a mi lōma ayi, na nan
namaraxi e xa ariyanna yi,

⁵ E tan naxanye kantanxi a senbeni
denkeleyaan xōn alogo e xa kisin sōto, naxan
minima kēnenni waxati raṗanne yi.

⁶ Na ma, e sewa, hali e to tōrōxi e bunba
feen sifan birin yi waxatidini ito yi

⁷ alogo e denkeleyaan xa rasensēn. Hali
xēmaan naxan nōe kalē, na raxulunma tēen
nan na, a rasensēn. Nayi, e denkeleyaan
naxan tōnōn gbo xēmaan xa, na fan lan a
rasensēn bunbaan xōn, e yi tantunna nun
binyen nun xunna kenla sōto Yesu Alaa
Muxu Sugandixin mini waxatini kēnenni.

⁸ E munma Marigin to singen koni e a
xanuxi. E mi a toma iki, koni e denkeleyaxi
a ma, e lu sewa gbeeni naxan mi nōe yēbē.

⁹ Amasōto e e denkeleyaan xunna sōtōma
nēn, naxan findixi e niin kisi feen na.

¹⁰ Nabiin naxanye hinanna fe fala, naxan
yi ragidixi e ma, naxan findixi kisi feen na,
na findi nēn ne fe yē fenna nun fe fēfēfē
xunna ra.

¹¹ E yi katama waxatine nun taxam-
asenne kolon feen na Yesu a Nii Sariṗanxin
yi naxanye makēnēnma e xa, a to yi e yi, a yi
Alaa Muxu Sugandixina tōrōn nun a binye
famatōna fe fala benun a waxatin xa a li.

¹² Ala a makēnēn nēn nabine xa, a e mi
yi walima e yete xa koni e tan, e to yi feene
falama e naxanye fe mexi na muxune ra
naxanye Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma Nii
Sariṗanxin barakani naxan kelixi ariyanna
yi. Hali malekane fan kunfaxi na feen
fēfēfēfē feni.

En lu Alaa Nii Sariṗanxini

¹³ Nanara, e xaxinli tōn wanla fe ra, e
yete suxu, e yi e yigi sa na hinanni e naxan
sōtōma Yesu Alaa Muxu Sugandixin mini
lōxōni kēnenni.

¹⁴ E lu alo Alaa dii xuruxine, e nama tin
luyē e kunfa paxine yi, e yi naxanye yi nun
e to yi xaxilitareyani.

¹⁵ Koni Ala sariṗanxi to e xilixi, e fan xa
sariṗan e kēwanle birin yi alo a tan.

¹⁶ Amasōto a sebexi, “E xa sariṗan, amasōto
n tan sariṗan.”

¹⁷ E to e Fafe Ala maxandima, naxan mux-
une birin kēwanle makitima kii kedenni, e
lu alo xōṗene dunuṗani ito yi waxatidi, e
gaxu Ala yēe ra.

¹⁸ E a kolon a e mi xunbaxi e fafane na-
mun fe fuune ma se kala daxine xan na alo
gbetina hanma xēmana,

¹⁹ koni e xunbaxi Alaa Muxu Sugandixin
wuli fīsamantenna nan xōn, naxan baxi
saraxan na alo yēxēe diina, fe mi naxan na.

²⁰ Ala bata yi na sugandi benun dunuṗa
xa da, a yi a ramini kēnenni e tan ma fe ra
waxati dōnxēni itoe yi.

²¹ E denkeleyaxi Ala ma a tan nan baraka
yi, Ala naxan a rakelixi sayani, a binyen fi
na ma, alogo e denkeleyaan nun yigin xa lu
Ala yi.

²² Bayo e bata e yete niin nasariṗan jōndi
suxun xōn ma, e yi xanuntēnya kēden sōto
e ngaxakedenne xa, nayi, e bode xanu e
senben birin na sariṗanni.

²³ Amasōto e bata xete, e mōn yi bari a
nēnen na, naxan mi fata adamadiin na
naxan faxama, koni fata Alaa falan na
naxan niima, a luma habadan.

²⁴ Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa,
“Adamadiine birin luxi nēn

* 1:16: 1.16 Saraxaraline 19.2

alo seXena,
e binyen birin yi lu
alo se fugena.
SeXene xarama nen,
e fugene yi yolon.

²⁵ Koni Marigina falan luma nen habadan.”†
Na falan findixi Yesu a fe Xibaru Fajin nan
na naxan nalixi e ma.

2

Yama sarijanxina

¹ Na ma, e ba fe jaxin sifan birin ma e nun
yanfantenyaan nun nafiğiyaan nun milen
nun fala jaxin birin.

² Niin balo kenden xonla xa e suxu alo xijne
xonla dii futen suxuma kii naxan yi, alogo e
fan xa sabati e kisi feni a xon,

³ e to bata a mato, e yi a kolon a Marigin
fan.*

⁴ E maso a ra, naxan findixi siimaya
gemen na, adamadiine e mexi naxan na,
koni Ala naxan sugandixi, a mon yi a xunna
keli.

⁵ E tan fan bata findi Alaa banxin ti seene
ra alo geme niiramane, e yi findi saraxarali
yama sarijanxin na, e yi siimaya sarax-
ane ba Ala tinxi naxanye ra fata a Muxu
Sugandixin Yesu ra.

⁶ Amasoto Kitabuni ito nan falaxi, a naxa,
“N bata gemena nde dexo Siyon taani
alo banxin tongon geme faji yebaxina.

Naxan na denkeleya a ma,
yagin mi na kanna liye.”†

⁷ Gemeni ito xunna kenla e tan denkeleya
muxune nan xa, koni Kitabun yireni ito nan
lanxi denkeleyatarene tan ma, a naxa,
“Banxi tiine e me gemen naxan na,
na bata findi banxi geme fisamantenna ra.”

⁸ A mon sebexi Kitabun kui, a naxa,
“Yamana e sanna radinma gemen naxan na,
a findi e rabira gemen na.”‡

E e dinma a ra nen amasoto e mi tinxi falan
suxe, anu na nan yi ragidixi e ma.

⁹ Koni e tan bata findi yama sugandixin na.
Mangane nun saraxaraline nan e tan na,
siya sarijanxina, Ala gbeen yamaan naxan
na, alogo e xa a wali faji gbeene fe rali, a
tan naxan e xilixi, a yi e ba dimini, siga a
kabanako kenenyani.

¹⁰ A foloni, Alaa yama mi yi e ra nun koni iki,
e bata findi a yamaan na. E tan naxan mi
yi Alaa kininkininna sotoxi, koni iki, e bata
a kininkininna soto.

Denkeleya muxune xa xuru

¹¹ Nba, ngaxakedenne, e tan naxanye luxi
alo xone ne nun sigatine dunupa yi, n na
e mafanma, e yete suxu fati benden kunfa
feene ma naxanye e niin yengema.

¹² E kewanle xa fanye ayi nen
denkeleyatarene ye, alogo, e na e mafala fe
jaxi rabaan na, e xa e kewali fajine to, e yi
Ala binya a fa laxon.

¹³ E xuru adamadiyaan mangayane birin
bun Marigina fe ra, a na findi manga gbeen
na

¹⁴ hanma yamana kanne, a naxanye rasi-
gaxi wali kobine sarandeni fe jaxi rabane
ra, e yi fe faji rabane tantun e wali fajine
ra.

¹⁵ Amasoto Ala sagoon na a ra, a e fe faji
rabaan xa xaxilitarene radundun e xaxil-
itareyani.

¹⁶ E findi muxu xoroayaxine ra, koni e nama
e xoroayaan findi fe jaxin luxun seen na, e
findi Alaa konyi fajine ra.

¹⁷ E muxun birin binya, e yi e denkeleya
muxun bonne xanu, e yi gaxu Ala yete ra, e
yamana kanna binya.

Yesu a torone misaala

¹⁸ Walikene, e xuru e kuntigine ma, e yi
kuntigi jaxine binya feen birin yi alo a
fajine nun a dijaxine.

¹⁹ Amasoto, na findixi fe fajin nan na, xa
muxun limaniya jaxankatan bun ma Ala
kolonna fe ra, a li na jaxankatan mi lanxi
a kewanle ma.

²⁰ Koni na finde binyen na e xa di, xa e
jaxankata e kala tixine fe ra, e yi limaniya?
Anu, xa e toro e kewali fajine fe ra, e yi
limaniya, fe fajin nan na ra Ala yete ra yi.

²¹ Ala e xilixi na nan ma, bayo Alaa Muxu
Sugandixin yeteen toro nen e xa, a yi misaala
lu e yii alogo e xa bira a foxo ra.

²² Kitabun naxa, “A mi yulubi yo liga, a mi
yanfa fala yo ti.”§

²³ E a konbi waxatin naxan yi, a tan mi
konbi ti. A toro waxatin naxan yi, a mi xaje e
ma koni a a yete lu kitisa tinxinxina Ala nan
yii.

²⁴ Yesu yeteen bata en yulubine goronna
tongo a fati bendeni, a to gbangban wudin
ma, alogo en xa lu alo faxa muxune yulu-
bine mabinni, en yi lu en nii ra tinxinni. E
kendeyaan sotoxi a maxolone nan xon.

²⁵ E yi luxi nen alo yeteen naxanye lxi ayi,
koni iki e mon bata xete xuruse rabaan fama
naxan e niin kantanma.

3

Jaxanle nun e xemene fe

¹ E tan jaxanle, e xuru e xemene ma, alogo
xa e tan ndee mi laxi Alaa falan na, e xa findi
denkeleya muxune ra, fata e jaxanle sigati
kiin na, hali ba falan na,

² e na fa e sigati kiin nakorosi waxatin
naxan yi e sarijanna nun binyen naxan yi.

† 1:25: 1.24-25 Esayi 40.6-8 * 2:3: 2.3 Yaburin 34.9 † 2:6: 2.6 Esayi 28.16 ‡ 2:8: 2.7-8 A mato Yaburin 118.22
nun Esayi 8.14 kui. § 2:22: 2.22 Esayi 53.9

³ E marayabun nama fata e maxidi kii yo ra, alo e yi e xunna denbe, hanma e yi xemaan so hanma e yi dugi de xodekene so,

⁴ koni e boje yi feen xa fanje ayi naxan luxunxi, a mi forima, a xa findi nii limaniyaxin nun nii sabarixin nan na, Ala naxan yatema han!

⁵ Na nan yi findixi a folon jaxalan saripnanxine rayabu seen na, naxanye yi e yigi saxi Ala yi. E yi xuruxi e xeme ma

⁶ alo Ibrahimaaxa jaxanla Saran yi xuruxi a ma kii naxan yi, a yi a xilima nen, a naxa, "N kanna." Na dii temene nan e ra, xa e fe fajin liga, e mi gaxun sese yee ra.

⁷ E fan xeme na kii nin, e a liga xaxinla ra e nun e jaxanla nema e dunuja yi gidin ligama e bode xon ma, e yi e binya e fati benden senben to mi e gbeen lixi, bayo e nun ne birin nii rakisin hinanna sotoma e keen na nen. Na ma, sese mi e Ala maxandini kale.

Toron tinxinni

⁸ Nba, e birin xa lu xaxili kedenni, e kininkinin, e yi e bode xanu ngaxake-denyani, e fan e bode ra, e yete magodo.

⁹ E nama fe jaxin joxo fe jaxin na, e yi konbin joxo konbin na, koni e xa duban ti, amasoto Ala e xilixi na nan ma alogo e xa barakan soto e keen na.

¹⁰ Bayo Kitabun naxa, "Siimayaan naxan naxan ma, naxan waxi siimaya fajin xon, na kanna xa a lenna suxu fala jaxine ma, a deen suxu wulen ma.

¹¹ A yi a xun xanbi so fe jaxini, a fe fajin liga.

A boje xunbenla fen, a bira a foxo ra.

¹² Marigin yeen tinxin muxune ra, a tuli matixi e maxandi xuiin na.

Koni Marigin xun xanbi soxi fe jaxi rabane yi.*

¹³ Xa fe fajin kunfana e yi, nde noe fe jaxin lige e ra?

¹⁴ Koni hali e toro e wali fajine fe ra, sewan nan na ra e xa. E gaxu naxan yee ra, e nama gaxu na yee ra, e nama kuisan.

¹⁵ Koni e Alaa Muxu Sugandixin binya e Marigin na e bojeni. E lu yitonxi e xun mafala feen na lan e yigin ma, e na e maxodin waxatin naxan yi.

¹⁶ Koni e a liga limaniyaan nun binyeni. E bojen xa saripnan waxatin birin alogo e nema wali fajine kema Alaa Muxu Sugandixina fe ra, muxun naxanye e mafalama, ne xa yagi e falane ra.

¹⁷ Amasoto xa Ala sagoon na a ra, a fisa muxun yi toro fe fajin nabadeni benun a xa toro a jaxin nabadeni.

¹⁸ Bayo Alaa Muxu Sugandixin faxesa nen en yulubine fe ra sanja ma keden han habadan, a tan tinxin muxuna tinxintarene xa, alogo a xa fa e ra Ala ma. A faxesa nen fati bendeni, koni Alaa Nii Saripnanxin yi a niin naxete a yi.

¹⁹ Na Nii Saripnanxin xon, a yi siga kawandi badeni niin kasorase na,

²⁰ naxanye bata yi murute Ala ma a foloni, Ala yi Nuhan legedenma a dijani, a yi kunkin nafalama waxatin naxan yi. Muxu dando nan tun kisi igen ma na kui, muxu solomasexe gbansan.

²¹ Na igen findixi marafuun misaala nan na igeni e tubi xinla ma naxan e fan nakisima iki. A mi findixi fati benden xosine ba seen xan na, koni de xui tongona Ala xa xaxili saripnanxini. Na marafuun nan e rakisima iki Yesu, Alaa Muxu Sugandixin naxenla xon sayani,

²² naxan sigaxi ariyanna yi, a dexo Ala yifanna ma malekane nun noyane nun senbe kanne birin xun na.

4

Dunuja yi gidi nenena fe

¹ Nanara, Alaa Muxu Sugandixin to toroxi a fati bendeni, e fan xa e yiton na xaxili kedenni, amasoto naxan bata toro fati bendeni, na nun yulubin bata fata.

² Na kanna mi fa a siimayaan ligama adamadiine kunfa feene xon fo Ala sagona.

³ Amasoto e bata yi bu denkeleyatarene rafan feene lige waxati danguxini, e yi e sobe so haramu feene nun kunfa jaxine nun dolo minna nun haramu sumunne nun dolo min sumunne nun suxure batu xosixin ma.

⁴ Na ma, a bata findi e raterena feen na e to mi fa e gima e foxo ra xaxilitare fe tilinxi wuyaxini itoe yi, e yi e rayelefu.

⁵ Koni e e dentegema nen Ala xa na feen ma, naxan yitonxi faxesa muxune nun niiramanne makiti feen na.

⁶ Nanara, Alaa falan Xibaru Fajin nali nen hali faxesa muxune ma, alogo hali e fati bendena feene to bata yelin makite alo adamadiine birin, e xa lu nii rakisini Ala xon ma a Nii Saripnanxin barakani.

En xa Ala kiseene rawali ki fajin

⁷ Feene birin najanna bata maso. Nayi, e a liga xaxinla ra, e yi e yete suxu alogo e xa no Ala maxande.

⁸ Na birin yi, e sobe so xanuntenyaan ma e bode xa, amasoto xanuntenyaan nan yulubi wuyaxi janna.*

⁹ E bode yigiya hali e mi e mawuga.

* 3:12: 3.10-12 Yaburin 34.13-17

* 4:8: 4.8 A mato Sandane 10.12 nun Yaki 5.20 kui.

¹⁰ Ala kiseen naxan fixi ε keden kedenna birin ma, ε bode mali na ra. Nayi, ε findima nen Alaa walike fajine ra naxanye a hinanna sifane birin nawalima.

¹¹ Xa naxan falan tongo, na xa falan ti alo a Alaa falane nan yete tima. Xa muxuna nde walima bonne xa, a xa wali alo Ala a kixi senbeni kii naxan yi, alogo binyen xa fi Ala ma feen birin yi a Muxu Sugandixin Yesu barakani. Binyen nun senben xa fi a tan nan ma habadan han habadan. Amina.

Tōrōna Yesu xōn

¹² Ngaxakedenne, ε tōrō xōdēxēn nama ε raterēna naxan ε lima ε mato feen na, alo fe daxatarena nde na ε li.

¹³ Koni xa ε nun Alaa Muxu Sugandixin tōrō ε bode xōn, ε xa sēwa na ra han, alogo a binyen na mini kēnēnni ε sēwan xa gbo ayi.

¹⁴ Xa e ε konbi Alaa Muxu Sugandixin xinla fe ra, sēwana ε xa nayi, amasōtō Alaa Nii Sarijanxi binyaxina ε yi.

¹⁵ Anu, ε tan nde yo nama tōrō bayo ε bata findi muxu faxan na hanma mupadēna, hanma fe jaxi rabana, hanma nāfigina.

¹⁶ Koni xa ε tōrō bayo Yesu mantonne nan ε ra, yagi mi na ra, fō ε Ala binya, bayo a xinla bata lu ε xun ma.

¹⁷ Amasōtō kiti sa waxatin bata a li, a fālōma Alaa yamaan nan ma. Anu, xa a fālōma en tan nan ma, naxanye tondima Alaa falan Xibaru Fajin suxe ne tan napanna di?

¹⁸ “Xa tinxin muxun kisi raxōlō, Ala kolontarene nun yulubi kanne tan luma di?”†

¹⁹ Nayi, naxanye tōrōma Ala sagoni, ne xa e yete lu e Dali Marigin yii naxan tinxin, e yi lu fe fajin lige.

5

Fonne wanla yamani

¹ N xa denkeleya yamaan fonne fan nalimaniya ε ye amasōtō n fan findixi yamaan fonna nde nan na alo e tan, e nun Alaa Muxu Sugandixina tōrōn serena nde. Binyen naxan fama minideni kēnēnni, n fan na nde sōtōma nēn.

² E yengi dōxō Alaa xuruse kurun xōn, a naxan taxuxi ε ra. E karahanxin nama e xun mato a ra de, koni jēnige fajini Ala sagoni. E nama a liga yagitareya feene tōnō sōtōn ma koni fō ε sōbeni.

³ Naxanye taxuxi ε ra, ε nama nōyaan liga ne xunna alo kuntigine, koni ε findi misaala ra kurun xa.

⁴ Xuruse Raba Kuntigin na mini kēnēnni waxatin naxan yi, ε mangayaan taxamasenna kōmōtin sōtōma nēn binyeni naxan mi kalē mume!

⁵ Banxulanne, ε fan xa xuru fonne ma. E birin xa yete magodon lu ε ma alo dugina e nēma ε bode xōn ma. Amasōtō Kitabun naxa, “Ala wasodene yikalama e feene yi, koni a hinanna nēn yete magodone ra.”*

⁶ E ε magodo Ala senben bun, alogo a xa ε yite a waxōn waxatini.

⁷ E ε xaminna feene birin lu a ma, amasōtō a yengi ε xōn.

⁸ E yete suxu, ε lu ε yee ra yi, amasōtō ε yaxun Yinna Manga Setana sigan tima alo yatan naxan wurundunma. A muxune fenma a naxanye donma.

⁹ E kankan a yee ra denkeleyani ken! E xa a kolon a na tōrō sifane ε ngaxakedenne fan fari dunupa yiren birin yi.

¹⁰ E na tōrō waxatina nde yi, Ala hinanna birin kanna naxan ε xilixi a habadan binyeni a Muxu Sugandixini, na yetena ε rakelima nēn, a yi ε senbe so, a ε maxōdōxō, ε mi mamaxe.

¹¹ Senben xa lu a tan nan xa habadan! Amina.

Fala rapanna nun dubana

¹² Silasi, n naxan yate ngaxakeden tōgōndiyaxin na, na nan n malixi n kedi dungini ito sebe ε ma, alogo n xa ε ralimaniya, n yi sereyaan ba ε xa, a Alaa hinanna jōndin nan ito ra, ε naxan yi ken!

¹³ Denkeleya yamaan naxan Babilōn taani,† Ala naxanye sugandixi alo ε tan, ne ε xōntonma. N ma dii xēmen Maraka fan ε xōntonma.

¹⁴ E bode xōnton ngaxakedenya sunbuni. Ala xa bōje xunbenla fi ε birin ma ε tan naxanye a Muxu Sugandixini.

† 4:18: 4.18 Sandane 11.31 * 5:5: 5.5 Sandane 3.34 † 5:13: 5.13 **Babilōn taan** findixi wundo falan nan na naxan bunna nēn “Romi Taana.” **N ma dii xēmen Maraka:** na bunna nēn Piyeri Maraka xanuxi alo a diina. Yanyina nde Piyeri nan Maraka xaranxi denkeleyaan ma.

* **1:17: 1.17-18** A mato Matiyu 17.1-5 nun Maraka 9.2-7 nun Luka 9.28-35 kui.

⁴ Malekan naxanye yulubin liga a fəloni, Ala mi ne ratanga, koni a e rawoli ayi nən yahannama yi. E maraxi yəlonxənnə ra dimini e kiti sa ləxən yee ra.

⁵ Muxu singene dunuɣa yi, a mi ne fan natanga, a yi fufa gbeen nafa Ala kolontarene ma, koni a muxu solofere nan tun nakisi e nun Nuhan naxan yi tinxinyana fe kawandin bama.*

⁶ Ala mən Sodoma nun Gomora taane fan halagi nən tən na, e findi xuben na. A yi e findi misaala ra Ala kolontarene xa, feen naxan fama ligadeni e ra.†

⁷ Ala mən Loti tinxin muxun xunba nən, naxan bəne tərə na sariyatarə kanne haramu feene fe ra.

⁸ Bayo na tinxin muxun to yi dəxi e tagi, a niin yi lu tərə ləxə yo ləxə e fe yaxine fe ra, a yi naxanye toma, a e mē.

⁹ Na feene birin nan a yitama fa fala Marigin nəe dina muxune xunbə nən maratantan feene yi, a yi tinxintarene mara yaxankatan yee ra kiti sa ləxən,

¹⁰ katarabi na muxune ma, naxanye biraxi fe xəsixine fəxə ra, e fati bəndən nafan feene, e yi murutə Marigina nən bun.

Wule karaməxəni itoe wəkilexi, e wasoxi. E mi gaxuma binə kanne rayelefue.

¹¹ Hali malekan naxanye sənben nun fangan gbo wule karaməxəni itoe xa, ne mi na sifane rayelefuma kitini Marigin yətagi.

¹² Koni muxuni itoe feene rayelefuma e mi naxanye kolon, e lu alo sube xaxilitare suxu dixin naxanye halagima. Na muxune halagima nən alo subene,

¹³ e tinxintareyaan birin yi saran e ra. A rafan e ma, e yi wasa e waxən fe kobine birin na yanyin na. E nəma e dege e fəma, yagin nun xunnagodon nan a ra, e səwa e to e yanfama.

¹⁴ E yalunyaan fenma e yeen na. E mi wasan yulubin na mume! E fangatarene mabandunma. E darixi mīle feene nan na. Dangatne nan e ra.

¹⁵ E bata kira tinxinxin yiba, e yi bira Beyori a dii xəmə Balami a kiraan fəxə ra tantanni naxan ma tinxintareyaan saranna yi rafan a ma.

¹⁶ Koni a sofana naxan mi nəe falan tiyə, na a muxu xuiin namini nən, a yi nabiin danna sa a xaxilitareya wanli.‡

¹⁷ Wule karaməxəni itoe luxi nən alo tigi yili raxarena, alo foyen kundaan naxan tuntunma kore, dimi tilinxi gbeen nan namaraxi e yee ra.

¹⁸ E waso fala fuune tima, e yi muxune rakunfa fati bəndən nafan haramu feene

xən, naxanye baxi e sətədeni muxu tantanxine ra.

¹⁹ E muxune tuli sama xərəyaan na, anu, e tan yətən xəsi feene konyiyani. Amasəto sese muxun nə, a bata findi na konyin na.

²⁰ Xa e bata futuxulu dunuɣa xəsi feene ma en Marigin nun en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin kolon feen xən, e mən yi tin na feene yi e nə, e rəjanna yaxuma ayi nən dangu e fəlon na.

²¹ Bayo a yi fisa nun na kanne nama tinxinyaan kiraan kolon, benun e xa a kolon e mən yi e xun xanbi so yamari sarijanxini e naxan sətəxi.

²² Naxan ligaxi e ra, na bata sandani itoe jəndin yita fa fala, “Baren xətəma a baxunna ma.”§ E nun “Inəen fa xəsən maxa tun, a mən bata sa a makutukutu boroni.”

3

Marigin fa ləxəna fe

¹ Ngaxakedenne, n ma kədin firinden ni ito ra, n bata naxan səbə e ma. N na e firinna səbəxi e ma nən aləgo n xa feene rabira e ma, e yi xaxili sarijanxin sətə,

² aləgo, nabi sarijanxine bata yi falan naxanye ti, ne xa rabira e ma e nun en Marigin nun en nakisimana yamarine, xərane naxanye rali e ma.

³ E xa a kolon singen fa fala waxati rəjanne yi, magele tiine fama nən e mageleden naxanye birama e kunfa fe yaxine fəxə ra.

⁴ E a falama nən, e naxa, “Yesu e tuli sa a fa feen naxan na, na minən? Xabu en benbane faxa waxatin naxan yi feene birin mən kii kedenni keli dunuɣa da waxatin ma han to.”

⁵ Amasəto, e a rakelima a ma nən e jinan ito ra fa fala, to mi na ra Ala yi kore xənnə da a fala xuiin na, a bəxən ba igen na a lu igen tagi.

⁶ Na igen nan na waxatin dunuɣa birin halagi fufaan na.*

⁷ Koni to kore xənnə nun bəxə xənnə ramaraxi tən nan xili yi na fala kedenna xən, kiti sa ləxən nun Ala kolontarene halagin yee ra.

⁸ Koni, ngaxakedenne, e nama jinan fe kedenni ito xən ma, soqe kedenna luxi nən Marigin yee ra yi alo jee wuli kedenna, jee wuli kedenna fan alo soqe kedenna.

⁹ Marigin mi buma a tuli saan nakamalideni, alo muxuna ndee a mirima kii naxan yi. Koni a dijaxi e xa nən amasəto a mi waxi muxə xa halagi, koni fə muxune birin xa e xun xanbi so nən e hakene yi.

¹⁰ Anu, Marigin fa ləxəna a lima nən, a muxune ratərənə alo mupadənə. Na ləxəni,

* 2:5: 2.5 A mato Dunuɣa Fəlon 6.1 han 7.24 kui.

† 2:6: 2.6 A mato Dunuɣa Fəlon 19.24 kui.

‡ 2:16: 2.16 A mato

Yatene 31.16 kui. § 2:22: 2.22 Sandane 26.11

* 3:6: 3.5-6 A mato Dunuɣa Fəlon 1.6-9 nun 7.11 kui.

kore xonna danguma nen halagi xui gbeeni,
a yi seene fan yi gan. Bɔxɔn nun a feene
birin yi makenen kitin xili yi.

¹¹ Ne birin to halagima na kii nin, ε lan ε xa
findi muxun sifan mundunye ra? E dunɔɔja
yi gidin xa sarijan Ala kolonni,

¹² ε yi gbeten Ala fa lɔxɔn na, ε kewanle yi a
faani fura, dunɔɔja nun a yi seene halagima
teen na lɔxɔn naxan yi.

¹³ Anu, Ala bata en tuli sa kore xori nen
nun bɔxɔ xori nen na, tinxinyaan luma
denaxan yi. En na nan mamema.[†]

¹⁴ Nanara, ngaxakedenne, ε to na feen
mamema, ε feren birin naba alogo a xa ε li
fetareyaan nun sontareyani, bɔɔɔ xunbenla
yi lu ε nun Ala tagi.

¹⁵ E xa a kolon a en Marigina dijan nan
muxune rakisima alo en nafan ngaxake-
denne Pɔli a sebexi ε ma kii naxan yi fe
kolonna xɔn Ala naxan fixi a ma.

¹⁶ A na nan sebexi a kedine birin kui lan
feni itoe ma. A kedine yirena ndee famu
raxɔɔ, xaxilitarene nun xarantarene yi ne
bunne yifu, alo e Kitabun yire gbetene fan
ligama kii naxan yi, e yi e yete rahalagi.

¹⁷ Nanara, ngaxakedenne, ε tan to
rakolonxi, ε a liga ε yeren ma, alogo
sariyatare kanne tantanna nama ε li, ε yi
bɔnɔ ε tide barakaxini.

¹⁸ Koni ε lu sigε yeen na en Marigin nun en
nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixina
hinanna nun a kolonni. Binyen xa fi a tan
nan ma iki han habadan. Amina.

[†] **3:13: 3.13** A mato Esayi 65.17 nun 66.22 kui.

Yoni a Kɛdi Singena Yoni Alaa Falan Kɛdi Singen Naxan Sebe

Kɛdi saxan nan xili saxi Yoni xun ma hali a xinla to mi sebexi e kui. Denkeleya yamaan singe ra muxune nan a falaxi na kiini, a yi findi namunna ra. A singen mi xibaru yo fixi en ma lan a sebe muxun ma, a mon mi a falaxi a sebexi naxanye ma. Kɛdini ito sebexi nen alogo a xaran muxune xa e senbe so, e xa lu Alaa yamani, nanara e lu xanuntenya kendeni. A mon sebexi alogo e xa e makuya wule dinane ra naxanye yi Yesu a fe Xibaru Fajini fuma.

Kitabun yireni ito foloni a sebe xunna nan yebama (1.1-4). A yi yamaan senbe so naxanye lan e lu Ala nun a Muxu Sugandixin Yesu xon, e nun lanna xa lu e tagi. Nayi, e lan nen e yi muxune sereyaan suxu naxanye Yesu to. Kitabun yireni ito sebe muxuna a xaran muxune senbe soma a e xa lu kenenni, bayo kenenna nan Ala ra. Na feen ma, e lan nen e xanuntenyaan yamarin suxu (1.5-2.17). Na xanbi ra, Kitabun sebe muxuna Yesu a dinan matandi muxune nan ma fe falama en xa, wule falan naxanye a falama a Marigin mi Yesu ra (2.18-29). Na xanbi ra, a mon yi Alaa diine kii kenden yita en na: E tinxinna, e mon e bode xanuxi kii naxan yi (3.1-24). A yelin xanbini tantanna nun nondin tagi rase (4.1-6), Kitabun yireni ito sebe muxun mon yi xete xanuntenyana fe ma: Findi fena Ala gbeen na, i xanuntenyaan liga, bayo Ala nan xanuntenyaan na (4.7-21). A a falan napanma denkeleyaan senben nan ma, a mon yi a Kitabun fala xonne makenen (5.1-21).

Kitabun yireni ito denkeleyaan kii yeteen nan yitama. A denkeleya muxune xaxinla nan yigboma, a yi e mali e xete fe paxin foxo ra, a yi e senbe so Yesu yi, e nun a xanuntenyana lan bonne ma.

Habadan nii rakisinalana fe

¹ Siimaya falan naxan yi na nun xabu dunuya foloni, nxu bata na me, nxu yi a to, nxu yi a yigbe, nxu bata nxu yiin din a ra, nxu na nan ma fe ralima e ma.

² Na siimayaan bata mini kenenni, nxu yi a to. Nxu na nan ma fe sere bama. Nxu yi habadan nii rakisina fe rali e ma naxan yi Fafe Ala fema, naxan minixi kenenni nxu xa.

³ Nxu naxan mexi, nxu yi a to, nxu na nan ma fe falama e fan xa, alogo e xa sa nxu fari ngaxakedenyani, naxan Fafe Ala nun a Dii Xemena Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

⁴ Nxu ito sebexi e ma nen alogo en ma sewan xa defe.

Ala nan kenenna ra

⁵ Nxu falan naxan mexi Yesu ra, nxu na nan nalima e ma fa fala kenenna nan Ala ra, dimi yo mi a yi!

⁶ Xa en na a fala a en ngaxakedenyaan ligama a tan xon ma, koni en sigan tima dimini, en bata wulen fala na yi. Nondin mi en kewanle yi.

⁷ Xa en sigan ti kenenni alo a tan yeteen kenenni kii naxan yi, en bata lu en bode xon ngaxakedenyani nayi, Alaa diin Yesu wunla yi en sarijan en yulubine birin ma.

⁸ Xa en na a fala fa fala yulubi mi en ma, en bata en yete mayenden nayi, nondi mi en xa nayi!

⁹ Koni xa en na en ti en yulubin na, a tan lannayaan nabama nen, a tinxin, a en mafeluma nen en yulubine birin na, a yi en sarijan tinxintareyaan birin ma.

¹⁰ Xa en na a fala fa fala en mi yulubi ligaxi, en bata Ala findi wule falan na nayi. Nayi, a falan mi en yi mum!

2

Ala solona muxun nan Yesu ra

¹ N ma diine, n ni ito sebema e ma nen alogo e nama yulubin liga. Koni xa muxuna nde yulubin liga, Fafe Ala solona tiina en yii naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin Yesu ra, Tinxindena.

² Amasoto Yesu bata findi en yulubine xafari saraxan na. En tan gbansanna mi a ra, koni en nun dunuya muxune birin.

³ En na a kolonna ito nan xon a en bata Ala kolon, xa en bata a yamarine suxu.

⁴ Naxan na a fala, a naxa, "N bata Ala kolon" koni a mi a yamarine suxi, wule falan na na kanna ra, nondi mi a tan yi.

⁵ Koni naxan Alaa falan suxuma, Alaa xanuntenyaan kamalixi na kanni. En na a kolonna na kii nin fa fala en na Ala yi:

⁶ Naxan na a fala a a tan Ala nin, fo na kanna xa sigan ti nen alo Yesu.

Yamari nenena fe

⁷ N xanuntenne, n mi yamari nenan xan sebema e ma fo a fonna naxan yi e yii xabu a foloni. Yamari fonni ito, falan na a ra, e bata yi naxan me.

⁸ Anu, n yamari nenan sebema e ma, naxan nondin makenenxi fata Yesu ra e nun e tan.* Amasoto dimin danguma. Nondin kenenna nan bata dege folo.

⁹ Muxun naxan a falama a a tan kenenna nin, koni a a ngaxakedenyaan rajaxuxi, na kanna mon dimini singen.

¹⁰ Naxan a ngaxakedenyaan xanuma, na kanna kenenna nin. Muxu ratantan fere yo mi na kanni.

* 2:8. 2.8 A mato Yoni 13.34 kui.

11 Koni naxan a ngaxakedenna rapaxuma, na kanna dimin nin, a sigan tima dimin nin. A mi a sigaden kolon amasoto dimin bata a yeen danxu.

12 N ma diine,

n na a sebema e ma

fa fala e bata mafelu e yulubine ra Yesu xinla fe ra.

13 Fafane, n na a sebema e ma fa fala naxan yi na xabu a foloni, e bata na kolon.

Banxulanne, n na a sebema e ma fa fala e bata Fe Naxin Kanna no.

14 N ma diine, n na a sebema e ma fa fala e bata Fafe Ala kolon.

Fafane, n na a sebema e ma

fa fala naxan yi na nun

xabu a foloni, e na kolon.

Banxulanne, n na a sebema e ma fa fala, e senben gbo.

Alaa falana e yi,

e mon bata Fe Naxin Kanna no.

15 E nama dunupa nun a yi seene xanu. Naxan na dunupa xanu, Fafe Alaa xanun-tenyaan mi na kanni.

16 Amasoto feen naxan birin dunupa yi, alo fati bendena kunfa jaxine e nun yeen kunfama seen naxanye xon e nun nafunla naxan muxun wasoma ayi, ne mi fataxi Ala xan na, fo dunupa.

17 Dunupa nun a kunfane birin danguma nen. Koni naxan Ala sagoon ligama, na kanna luma nen han habadan.

Yesu yaxune fe

18 N ma diine, waxati rapanna bata a li. E bata yi a me nun fa fala Alaa Muxu Sugandixin yaxun fama.† Nba, iki Alaa Muxu Sugandixin yaxu wuyaxi bata mini kenenni. Nanara, en na a kolonxi fa fala a waxati rapanna bata a li.

19 Na muxune minixi en tan nan ye, koni en gbee mi yi e ra, bayo xa en gbeen nan yi e ra nun e yi luma nen en ye. Koni e bata keli en ye. Na nan a yitaxi fa fala en gbee mi yi ne sese ra nun.

20 Koni Sarijantoon bata a Niin nagodo e xun ma, e birin a fe kolon.

21 N mi ito sebexi e ma nayi fa fala a e mi jondin kolon, koni bayo e a kolon, e nun wule yo mi kelixi jondini.

22 Wule falana nde ra? Naxan a falama, a naxa, Alaa Muxu Sugandixin mi Yesu ra. Alaa Muxu Sugandixin yaxun nan na ra. Na kanna bata a me Alaa Diin nun Fafe Ala ra sanja ma kedenni.

23 Bayo naxan yo na a me Alaa Diin na, Fafe Ala fan mi na kanni. Naxan na a ti Alaa Diina fe ra, Fafe Ala fan na kanni.

24 E a liga e yeren ma e falan naxan me a singeni, na xa lu e yi ken! Xa na liga, e fan luma nen Dii Xemen nun Fafe Ala yi.

25 Yesu yeteen bata en tuli sa naxan na, habadan nii rakisin nan na ra.

26 N feni itoe sebexi e ma muxune nan ma fe ra naxanye kataxi e mayenden feen na.

27 E tan fan, e Nii Sarijanxin naxan sotoxi a ra, fanni na e yi e mako mi fa xaranna ma sonon. A Nii Sarijanxina e xaranna nen feen birin ma. Na to findixi jondin nan na wule mi naxan yi, nayi e lu a tan nin alo a e xaranxi kii naxan yi.

28 N ma diine, iki, e xa lu a tan yi, alogo a na mini kenenni waxatin naxan yi, en yi lu xaxili ragidini, alogo en nama yagi a yee ra a fa loni.

29 Xa e a kolon fa fala Yesu tinxin, e mon xa a kolon fa fala muxun naxan tinxinyaan ligama, na bata bari Ala yi.

3

Alaa Diine

1 A mato Fafe Ala xanuntenya sifa gbeen naxan fixi en ma a yi a fala en ma a diine. Na nan en na yati! Na nan a ligaxi dunupa mi en kolon amasoto e mi Ala kolon.

2 N xanuntenne, Alaa diine nan en na iki, koni en sa findima naxan na, na munma mini kenenni singen, koni en na a kolon fa fala a Yesu na mini kenenni waxatin naxan yi, en ligama nen alo a tan amasoto en na a toma nen alo a kii naxan yi.

3 Muxu yo a yigin saxi Yesu yi, na a yete rasarijanma nen alo Yesu sarijan kii naxan yi.

4 Naxan yo yulubin ligama, na bata sariyan kala. Yulubin nan sariya kalan na.

5 Anu, e a kolon fa fala a Yesu bata mini kenenni alogo a xa en ma yulubine xafari. Yulubi yo mi a tan yi.

6 Muxu yo luma Yesu yi, na kanna mi luye yulubin lige. Naxan luma yulubin lige, na mi Yesu toxi singen, a mon munma a kolon.

7 N ma diine, muxu yo nama e mayenden. Naxan fe tinxinxin ligama, tinxin muxun nan na ra alo Yesu tinxinxi kii naxan yi.

8 Naxan luma yulubin lige, na fataxi Yinna Manga Setana nan na amasoto Yinna Manga Setana bata yulubin liga xabu a foloni. Alaa Dii Xemen minixi kenenni ito nan ma fe ra yati, a Yinna Manga Setana wanle kala.

9 Naxan barixi Ala yi, na mi luye yulubin lige amasoto Ala senben bata lu a tan yi, a mi nae luye yulubin lige, bayo a barixi Ala nin.

10 Alaa Diine nun Yinna Manga Setana a diine tagi rabaan na kii nin. Naxan mi fe tinxinxin ligama na mi fataxi Ala ra hanma naxan mi a ngaxakedenna xanuxi.

† 2:18: 2.18 A mato Tesaloniki Firinden 2.3-4 kui.

Ɛ Ɛ bode xanu

¹¹ Ɛ falani ito nan mɛxi xabu a fɔlɔni, a en xa en bode xanu.

¹² En nama liga alo Kayini naxan yi fataxi Fe Naxin Kanna ra, a a xunyɛn faxa. Kayini a xunyɛn faxa nanfera? Amasɔtɔ a tan kɛwanle yi ɲaxu, koni a xunyɛn yi tinxin.

¹³ Ngaxakedenne, na nama findi Ɛ tɛrɛna feen na, xa dunuɲa muxune Ɛ raɲaxu.

¹⁴ En tan a kolon, a en bata keli sayani, en so nii rakisini bayo en bata en ngaxakedenne xanu. Xanuntenyaan mi muxun naxan yi, na mɔn sayani singen.

¹⁵ Muxun naxan a ngaxakedenne raɲaxuma, faxa tiin nan na kanna ra. Ɛ a kolon fa fala habadan nii rakisin mi luxi faxa ti yo yi!

¹⁶ En xanuntenyaan kolonma ito nan xɔn ma fa fala Yesu bata a niin fi en ma fe ra. En fan daxa en yi en niin fi en ngaxakedenne fe ra.

¹⁷ Xa dunuɲa nafunla muxuna nde yii, a yi a ngaxakedenne to, a makoon sena nde ma, koni a mi kininkinin na kanna ma, Alaa xanuntenyaan luxi a yi di nayi?

¹⁸ N ma diine, en ma xanuntenyaan nama findi dɛ yi falan na tun, fɔ en kɛwanle xa a yita ɲondini.

Xaxili ragidina Ala yetagi

¹⁹ En na a kolonma na nan ma, fa fala en ɲondini, en bɔɲɛn yi sa Ala yetagi.

²⁰ Amasɔtɔ xa en bɔɲɛna en yalagi, en na a kolon fa fala Ala gbo en bɔɲɛn xa, a feen birin kolon.

²¹ Nanara, n xanuntenne, xa en bɔɲɛn mi en yalagi, en xaxili ragidini Ala yetagi.

²² En na sese maxodin a ra, en na sɔtɔma nɛn bayo en na a yamarine suxuma, en yi a kɛnɛn feene liga.

²³ A yamarin nan ito ra, a en xa denkeleya a Dii Xɛmɛn xinla ma, Yesu Alaa Muxu Sugandixina, en yi en bode xanu alo a en yamarixi kii naxan yi.

²⁴ Muxu yo a yamarine suxu, na kanna Ala yi, Ala fan na kanni. En na a kolon fa fala Ala en yi, a to bata a Nii Sariɲanxin fi en ma.

4*Wule nabine fe*

¹ N xanuntenne, Ɛ nama la muxune birin na a Alaa Nii Sariɲanxina e yi, koni Ɛ e kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ singen, Ɛ yi a kolon, niin naxan e tan yi, xa na kelixi Ala nan ma. Amasɔtɔ wule nabi wuyaxi bata mini dunuɲa xun xɔn.

² Ɛ Alaa Niin kolonma ikii nin: Nii yo a ti a ra fa fala Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata fa fati bɛndɛni, ne kelixi Ala nan ma.

³ Koni nii yo mi a ti Yesu a fe ra, na mi kelixi Ala ma. Alaa Muxu Sugandixin yaxun

niin nan na ra, Ɛ naxan fa fe mɛxi, anu, a dunuɲa yi iki.

⁴ Ɛ tan, n ma diine, Ɛ fataxi Ala nan na, Ɛ bata ne nɔ. Amasɔtɔ senbɛn naxan Ɛ tan yi, na gbo dunuɲa gbeen xa.

⁵ Dunuɲa muxune nan e tan na. Nanara, e dunuɲa feene falama, dunuɲa muxune yi e tuli mati e ra.

⁶ Koni en fataxi Ala nan na. Naxan Ala kolon, na a tuli matima en xuiin na nɛn. Koni naxan mi fataxi Ala ra, na mi a tuli matima en xuiin na. En na a kolonma na kii nin, niin naxan findixi ɲondin kanna ra e nun tantanna niina.

Ala nan xanuntenyaan na

⁷ N xanuntenne, en na en bode xanu, amasɔtɔ xanuntenyaan kelixi Ala nan ma, anu naxan yo muxun xanu, na barixi Ala nin, na kanna mɔn Ala kolon.

⁸ Naxan mi a boden xanuma, na mi Ala kolon, amasɔtɔ Ala nan xanuntenyaan na.

⁹ Ala a xanuntenyaan yitaxi en na ikii nin: Ala bata a Dii Xɛmɛ keden peen nafa dunuɲa yi, alogo en xa nii rakisin sɔtɔ a xɔn ma.

¹⁰ Xanuntenyani ito, fa fala en bata Ala xanu, na xa mi a ra, koni a tan bata en xanu, a yi a Dii Xɛmɛn nafa en yulubi xafari saraxan na.

¹¹ N xanuntenne, xa Ala bata en xanu na kiini, a lan nɛn en fan xa en bode xanu.

¹² Muxu yo munma Ala to singen. Koni, xa en na en bode xanu, nayi Ala bata lu en yi, a xanuntenyaan fan bata kamali en yi nayi.

¹³ En na a kolonma ito nan xɔn ma fa fala en Ala yi, a fan en yi: a to bata a Nii Sariɲanxin fi en ma.

¹⁴ Nxu bata a to, nxu yi a seren ba bonne xa, nxu naxa, “Fafe Ala bata a Dii Xɛmɛn nafa, a findi dunuɲa rakisimaan na.”

¹⁵ Naxan na a tiye a ra fa fala Yesu Alaa Dii Xɛmɛn nan a ra, na kanna bata lu Ala yi, Ala fan na kanni.

¹⁶ Alaa xanuntenyana en xa, en bata na kolon, en mɔn bata denkeleya a ma.

Ala nan xanuntenyaan na. Muxu yo lu xanuntenyani, na kanna bata lu Ala yi, Ala fan na kanni.

¹⁷ Xanuntenyaan kamalixi en tan yi na nan ma, alogo en xa xaxili ragidin sɔtɔ lan Kiti Sa Lɔxɔna fe ma. Amasɔtɔ en fan luxi nɛn alo a tan dunuɲani ito yi.

¹⁸ Gaxu mi xanuntenyani. Xanuntenya defexin gaxun kedima nɛn, bayo muxun gaxuma a fe ɲaxin saranna nan yeɛ ra. Nayi, naxan gaxuma, na mi kamalixi xanuntenyani.

¹⁹ En bata Ala xanu bayo a singe en xanuxi.

²⁰ Xa muxuna a fala, a naxa, “N bata Ala xanu,” koni a ngaxakedenne raɲaxu a ma, wule falan nan na kanna ra. Amasɔtɔ a

a ngaxakedenna naxan toma, xa a mi na xanu, a mi nœ Ala xanue nayi a mi naxan toma.

²¹ Anu, a bata yamarini ito so en yii, a naxa, “Naxan Ala xanuxi, a lan nen na kanna xa a ngaxakedenna fan xanu.”

5

En bata dunuya fe naxine nœ

¹ Naxan yo denkeleyaxi a ma, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, a Alaa Diin nan a ra, na barixi Ala nin. Naxan na Fafe Ala xanu, na bata a Diin fan xanu.

² En na a kolonma ikii nin a en bata Alaa diine xanu: en na Ala xanu, en yi a yamarine suxu.

³ Amasoto Ala xanu feen findixi a yamarine suxu feen nan na. Anu, a yamarine mi goron xan na en tan xa,

⁴ amasoto naxanye birin barixi Ala yi, ne bata dunuya feene nœ, anu dunuya feene nœ feren findixi en ma denkeleyaan nan na.

⁵ Nde dunuya feene nœ? Fœ naxan na denkeleya Yesu ma fa fala a Alaa Dii Xemen na a ra.

Sereyaan naxan ba Yesu fe yi

⁶ Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan faxi igen nun wunla ra.* A mi faxi igen xan gbansan na, koni e nun a wunla. Alaa Nii Sarijanxin nan na sereyaan bama bayo Nii Sarijanxin nan nœndin na.

⁷ Amasoto sere saxan na Yesu a fe yi:

⁸ Alaa Nii Sarijanxina, igena, e nun wunla, ne birin sereya kedenna nan bama.

⁹ Xa en muxune sereyaan name, Ala sereyaan gbo na xa, amasoto Ala sereyaan bama a Dii Xemen nan ma fe yi.

¹⁰ Naxan na denkeleya Alaa Dii Xemen ma, sereyani ito nan na kanna bœneni. Koni xa naxan mi denkeleya Ala ma, na bata Ala yate wule falan na amasoto a mi denkeleyaxi Alaa sereya baxin ma a Dii Xemen a fe yi.

¹¹ Awa, na sereyaan ni ito ra fa fala Ala bata habadan nii rakisini fi en ma. Habadan nii rakisini ito a Dii Xemen nin.

¹² Dii Xemeni ito nœma muxu yo yi, nii rakisini fan na kanni. Alaa Dii Xemen mi muxun naxan yi, nii rakisini mi na kanna fan yi.

Habadan Niina fe

¹³ E tan naxanye bata denkeleya Alaa Dii Xemen xinla ma, n feni itoe sebœxi e ma nen alogo e xa a kolon fa fala habadan nii rakisina e xa.

¹⁴ Xaxili ragidini ito en yi Ala yetagi fa fala xa en na a maxœdin fefe ra lan a sagoon ma, a en xuiin namœma nen.

¹⁵ Xa en na a kolon a a en xuiin namœma nen, nayi en mœn a kolon a en na a maxœdin fefe ra, en bata na soto.

¹⁶ Xa muxu yo a ngaxakedenna to yulubin lige naxan mi rajanma sayaan ma, a xa Ala maxandi a xa, a nii rakisini fima a ma nen. N naxan ma, naxan yulubin mi rajanma sayaan ma. Koni yulubina nde na naxan rajanma sayaan ma, n mi a fale e xa fa fala e xa Ala maxandi na feen na.

¹⁷ Tinxintareyaan birin findixi yulubin nan na, koni yulubin birin mi rajanma sayaan ma.

¹⁸ En na a kolon fa fala naxan yo bata bari Ala yi, na mi luye yulubin nabe. Amasoto Alaa Dii Xemen a kantanma. Nanara, Fe Naxin Kanna mi nœ sese ra a xili ma.

¹⁹ En na a kolon fa fala en fataxi Ala nan na, en mœn a kolon a dunuya birin Fe Naxin Kanna senben nan bun ma.

²⁰ En na a kolon fa fala Alaa Dii Xemen bata fa, a yi xaxinla fi en ma alogo en xa Nœndin Kanna kolon. En fan luxi Nœndin Kanna Ala yi a Dii Xemen Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakan nin. A tan nan Nœndin Kanna Ala ra, e nun habadan nii rakisina.

²¹ N ma diine, e masiga suxure feene ra.

* 5:6; 5.6 A faxi **igen** naxan na, na findixi marafuun misaala ra. Yesu fan nafi nen igeni. **Wunla** findixi Yesu a faxa feen nan misaala ra.

Yoni a Kedin Firindena Yoni Alaa Falan Kedin Firinden Naxan Sebɛ

Kitabun yireni ito sebɛ muxun finde Xera Yoni nan na. A mɔn a sebɛxi muxun naxanye ma, a naxa, “Naxalan sugandixina Ala xɔn e nun a diine.” Ne findixi denkeleya muxuna ndee nan na. A naxanye ma fa fala “Naxalan sugandixina,” na naɛ finde wundo falan nan na naxan bunna nɛn “denkeleya yamana.” Kitabun yireni ito sebɛxi nɛn yanyina nde jɛɛ tonge suulun yate, Yesu te xanbini kore xonna ma. A muxune senbe soma alogo e xa lu jɔndin nun xanuntenyani. A mɔn e rakolonma wule xerane fe ma.

¹ N tan denkeleya yamaan fonna nan kedini ito sebɛxi jaxalan sugandixin ma e nun a diine,* n xanuntenne jɔndini. Naxanye birin jɔndin kolon, ne fan e xanuxi

² jɔndina fe ra naxan luma en yi a mɔn luma en xɔn nɛn habadan.

³ Fafe Ala e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina, Fafe Alaa Dii Xɛmɛna, na xa hinar en na, a kininkinin en ma, a bɔjɛ xunbenla fi en ma jɔndin nun xanuntenyani.

Jɔndin nun xanuntenyana fe

⁴ N sɛwa nɛn kati, n to ɛ diina ndee to sigan tiyɛ jɔndin kiraan xɔn ma alo Fafe Ala a yamari en ma kii naxan yi.

⁵ Iki, i tan jaxalan* sɔn faɲina, n naxan maxɔdinma i ma sebɛni ito yi, na mi findixi yamari nɛnɛn xan na fɔ naxan yi en yi xabu a fɔlɔni fa fala en xa en bode xanu.

⁶ Xanuntenyaan ni ito ra fa fala en xa sigan ti a yamarine bun. A yamarin ni ito ra a en xa sigan ti xanuntenyani alo ɛ bata a mɛ kii naxan yi xabu a fɔlɔni.

⁷ Muxu mayenden wuyaxiye bata mini dunuɲa yi, naxanye mi e tima a ra fa fala a Yesu, Alaa Muxu Sugandixin fa nɛn fati bɛndɛn kiini. Muxu mayendenne nun Alaa Muxu Sugandixin yaxune nan na muxu sifane ra.

⁸ ɛ a liga ɛ yeren ma, ɛ nama en ma wanla tɔnɔn kala, alogo ɛ xa ɛ kɔntɔn kamalixin sɔto.

⁹ Naxan mi luma Alaa Muxu Sugandixina xaranni fɔ a dangu a ra, Ala mi na kanni. Naxan na lu Yesu a xaranni, Fafe Ala nun a Dii Xɛmɛn fan luma nɛn na kanni.

¹⁰ Xa muxu yo fa xaranna ra ɛ konni naxan mi findixi xaranni ito ra, ɛ nama a yigiya ɛ konni, ɛ nama a xɔntɔn.

¹¹ Amasɔto naxan a xɔntɔnma, na bata kafu a ma a wali jaxine yi.

Fala dɔnxɛna

¹² Fe wuyaxi n kui n naxan fale ɛ xa, koni n mi waxi a sebɛ feni kedini. Koni a xɔnla n ma, n xa sa falan ti ɛ xa yɛɛ nun yɛɛ alogo en ma sɛwan xa dɛfe.

¹³ Ala i magilɛn naxan sugandixi, na diine i xɔntɔn.‡

* **1:1** **1.1** **Naxalan sugandixin** findixi denkeleya yamana nde nan na. Wundo falan na a ra. **A diine** findixi denkeleya muxune nan na na yamaan ye. † **1:5** **1.5** **Naxanli** ito findixi wundo falan nan na lan denkeleya yamana nde ma.

‡ **1:13** **1.13** **magilɛna**: Na findixi wundo falan nan na lan sorani ito falatide singen ma. Yoni yi denkeleya yamaan naxan kui, na nan yamaan boden magilɛn na. **A diine** findixi denkeleya muxun bodene nan na.

Yoni a Kēdin Saxandena Yoni Alaa Falan Kēdin Saxanden Naxan Sēbe

Xera Yoni Kitabun yireni ito sēbexi muxuna nde nan ma naxan xili Gayosi. A na muxun nakolon muxu gbete a fe ma naxan xili Diyotirefi. En na a rakōsima Kitabun yireni ito xon ma, a denkeleya muxune yisuxi kii naxan yi, na findixi xanuntenyaan nun tinxinyaan nan na.

¹ N tan denkeleya yamaan fonna nan ito sēbexi n xanuntenna Gayi ma, naxan nafan n ma jōndini.

² N xanuntenna, n na Ala maxandima alogo feen birin xa siga yeen na i tan xa, i fatin yi kende ya alo i niin fan kii naxan yi.

³ N sēwaxi kati, amasoto ngaxakedenna ndee bata fa, e yi sereyaan ba lan i ya jōndi suxun ma, a i sigan tima jōndini.

⁴ Naxan findixi n ma sēwa gbeen na, n to a mē fa fala a n ma diine sigan tima jōndin nin.

Gayi tantun fena

⁵ N xanuntenna, i wanla kema en ngaxakedenne xa lannayani hali i to mi yi e kolon.

⁶ E bata i ya xanuntenyana fe fala denkeleya yamani be. Nayi, i lan i xa e mali fanda feen na e xeraya sigatini alo Ala wama a xon kii naxan yi.

⁷ Amasoto e sigatiin de suxuma Yesu xinla nan ma fe ra. E mi sese sōtoma denkeleyatarene yii.

⁸ Nayi, en lan en yi muxu sifani itoe mali alogo en xa wali en bode xon jōndini.

Diyotirefi nun Demetiri

⁹ N fena nde sēbe nēn denkeleya yamaan ma, koni a xonla Diyotirefi ra a xa findi e yēeratiin na, na mi n ma falan yatēxi sese ra.

¹⁰ Nanara, xa n fa, a feen naxanye birin ligama, a yi fala jaxine raxuya ayi nxo fe yi, nxu ne birin falama nēn. A mi a luxi na ma fo a tondi en ngaxakedenne yisuxē. Naxanye fan yi waxi e yisuxu feni, a yi tōnna sa ne fan na, a yi ne kedi denkeleya yamani.

¹¹ N xanuntenna, i nama fe jaxin naliga fo fe fajina. Naxan fe fajin ligama, na fataxi Ala nan na. Naxan na fe jaxin liga, na mi Ala kolon.

¹² Muxun birin Demetiri xili fajin falama alo a lan jōndin ma kii naxan yi. Nxu fan a fe fajin sereyaan bama. Anu, ε a kolon a jōndin nan nxo sereyaan na.

Xōntōn dōnxēna

¹³ Fe wuyaxi n kui, n xa a fala i xa, koni n mi waxi a sēbe feni.

¹⁴ Koni a xonla n ma n xa i to sinma alogo en xa falan ti yēe nun yēe.

¹⁵ Ala xa bōje xunbenla fi i ma. I xōyine birin i xōntōn. En xōyine birin xōntōn nxu xa mēnni ki fajni.

Yudi a Kɛdina Yudi Alaa Falan Naxan Sɛbɛ

Yudi Kitabun yiren naxan sɛbɛxi, na kawandin masoxi Piyɛri a kɛdin firinden nan na, a gbengbenna a sora firindena. E firinna birin muxune nan matandima naxanye dina fuune ralima naxanye mi findixi xaxili faɗin na.

Xɔntɔnne

¹ N tan Yudi nan ito sɛbɛxi, Yesu Alaa Muxu Sugandixina walikɛna, Yaki ngaxakedenna. N yi a rasiga Fafe Alaa muxu xilixine ma, a naxanye xanuxi, Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxanye kantanma.

² Ala xa kininkininna nun bɔɲɛ xunbenla nun xanuntenyaan sabati ɛ yi.

Wule karamɔxɔne fe

³ Ngaxakedenne, a xɔnla yi n ma nun ki faɗi n xa ito sɛbɛ ɛ ma lan en kisi feen ma, koni n na a toxi nɛn fɔ n xa a sɛbɛ nɛn lan ɛ sɛbɛ so feen ma denkeleyaayan xun mayɛngɛdeni Ala bata naxan fi a yama sarijanxin ma sanɲa ma keden han habadan.

⁴ Amasɔto muxuna ndee bata so ɛ ye wundoni naxanye yalagi feen bata yi sɛbɛ nun xabu a rakuya. Ala kolontarene nan ne ra, naxanye Alaa hinanna findima haramu feene liga xunna ra, e yi e mɛ Yesu ra, Alaa Muxu Sugandixina, en kari keden peena, en Marigina.

⁵ Koni hali ɛ to feni ito kolon, n mɔn waxi a rabira feen nin ɛ ma fa fala Marigina Isirayila yamaan nakisi nɛn Misiran yamanani, koni a mɔn yi denkeleyatarene fan halagi na xanbi ra.

⁶ Malekana ndee fan to e yetɛ lu binyetareyani, e e mɛ e tiden na, Ala yi ne balan dimi tilinxin xɔrɛ ra, e xidixi habadan yolɔnxɔnne ra han kiti sa lɔxɔ gbeena.

⁷ A mɔn na kii nin, Sodoma nun Gomora nun e rabiliinna taane fan yi yalunyaan ligama e kafu e bode ma kiina nde yi naxan mi lan adamadiine ye. Ala ne fan findi nɛn misaala ra, a yi e ɲaxankata habadan tɛni.*

⁸ Na muxun naxanye soxi ɛ tagi, ne fan xiyene sama naxanye a ligama e haramu feene raba e fatine yi, e murutɛ sariya kanne ma, e malekane rayelefu.

⁹ Bayo, hali maleka kuntigin Mikeli mi susu Yinna Manga Setana yalagi konbin tiye. E yi fe matandini waxatin naxan yi lan Musa binbina fe ma, a fala nɛn gbansan, a naxa, “Marigina Ala xa falan ti i xili ma.”†

¹⁰ Koni muxuni itoe tan sɛnbɛ kanna naxanye rayelefuma, e mi ne kolon. E na ndee kolon e xaxilitareyani alo subene xaxili mi naxanye ma, anu, na nan yati e birama halagini.

¹¹ Gbalona e xa bayo e bata bira Kayini misaala fɔxɔ ra. E bata e gi tɔnɔne fɔxɔ ra tantanni alo Balami. E bata halagi amasɔto e bata murutɛ alo Kora.‡

¹² Na muxune bata ɛ ngaxakedenyaan malanne raharamu, e e dɛge ɛ xɔn han! E mi yagima, e e yetɛ nan tun katama. E luxi nɛn alo tulɛn na te ayi, foyen yi a tuntun, a dangu. E mɔn luxi nɛn alo wudin naxanye mi bogima e waxatini, e yi tala, e raxɔri.

¹³ E luxi nɛn alo fɔxɔ igen mɔrɔn gbeene,§ e yagitareya feene raxuyama ayi alo baan xunfanna, alo sare tununxin naxanye sa sinma habadan tilin dimi gbeɛn xɔrɛ ra.

¹⁴ N benba Adama bɔnsɔnna yixɛtɛn solofereden Xenɔki nabiya falane ti e tan nan ma fe ra, a naxa, “Marigin fama nɛn e nun a maleka sarijanxi wuli wuli wuyaxi,

¹⁵ alogo a xa fa birin makiti, a yi Ala kolontarene birin sɔnna yita e ra e Ala kolontare wanle fe ra, e nun Ala kolontare yulubi kanne fala xɔdɛxɛn naxanye birin tixi Ala ma.”

¹⁶ Na muxune luma e mawuge, e mi wasama. E biraxi e kunfa feene nan tun fɔxɔ ra, e lu waso falane tiye, e muxune matɔxɔ se feen na.

Kawandina

¹⁷ Koni ngaxakedenne, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xɛrane fe famatɔn naxanye fe falaxi, na xa rabira ɛ ma.

¹⁸ E a fala nɛn ɛ xa, e naxa, “Muxu magelene fama nɛn waxati rajanne yi, naxanye biraxi e kunfa feene fɔxɔ ra Ala kolontareyani.”

¹⁹ Na fe ɲaxi rabane nan ɛ yitaxunma, naxanye luxi alo subene, Alaa Nii Sarijanxin mi naxanye yi.

²⁰ Koni ɛ tan, n xanuntenne, ɛ lu sabatɛ ɛ denkeleya sarijanxini. E Ala maxandi a Nii Sarijanxini.

²¹ E lu Alaa xanuntenyani, ɛ nɛma Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna mame waxatin naxan yi, a xa ɛ xali habadan nii rakisini.

²² Siɛn naxanye yi, ɛ kininkinin ne ma.

²³ E e xasun tɛni, ɛ yi e rakisi. E kininkinin bonne fan ma Alaa yeɛragaxuni, hali e dugin naxanye xɔsɔxi e fati bendɛn nafan feene xɔn, ɛ yi e masiga ne ra.

Ala maxandin nun Ala tantunna

* 1:7: 1.7 A mato Dunuɲa Fɔlɔn 19.1-29 kui. † 1:9: 1.9 Taruxun naxan ma fe falaxi be, na mi toma Kitabun kui yire gbete. ‡ 1:11: 1.11Kayini a fe mato Dunuɲa Fɔlɔn 4.3-8 kui. Balami a fe mato Yatene 31.16 kui. Kora a fe mato Yatene 16.1-35 kui. § 1:13: 1.13Igen mɔrɔnne: alo foyen na so igeni.

²⁴ Naxan nɔɛ ɛ ratangɛ tantan feene birin
ma, a yi ɛ ti fetareyani a binyeni a yetagi
sewani,

²⁵ binyen nun mangayaan nun senben
nun nɔɔn xa fi na Ala keden peen ma, en
nakisimana, Yesu Alaa Muxu Sugandixin
barakani en Marigina, xabu a fɔloni han to
han habadan. Amina.

Lankenemayana Fe Toon Naxan Makenen Yoni Xa

Yoni naxan Ningila Yesu a fe yirena nde sebe, na taxamasenne nun misaale nan yebama en xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu naxanye yita a ra. A itoe sebexi nen algo denkeleya yamaan xa e tunnafan e nema besenxonanyi waxatin naxan yi. A yi Kitabun yireni ito sebema waxatin naxan yi, a yi kedixi Patimosi baxodin nin foxo igen tagi, a lu ramaraxi menni alo a kasoon nan na. Yamana kannu yi denkeleya muxune jaxankatama na waxatini. Kitabun yireni ito yi sebexi Asi baxan denkeleya yama soloferen nan ma.

Fe toone nun misaala naxanye sebexi be, ne yebaxi sanda dixin nin alo xiyena, koni e birin fe kedenna nan falama: a Yesu fe jaxin nun Setana senbene noma nen. A nabiya falane tima be naxanye bata kamali Romi baxan mangaya waxatini. A nabiya falana ndee fan ti naxanye sa kamalima dunuja rajanna waxatini. Yesu to senbe jaxine birin kalama dunuja rajanni, en na en tunnafan en ma denkeleyani.

Yesu feen naxanye yita Yoni ra

¹ Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan fe famatoni itoe makenenxi a walikene xa fata Ala ra. A a malekan nan xe a walikenen Yoni ma a rakolondeni.

² Na Yoni nan na feene seren bama fa fala a a feen naxanye birin toxi, Alaa falan nan ne ra e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin sereyana.

³ Sewan na kannu xa naxan na nabiya falani itoe xaran e nun naxanye na e tuli mati e ra, e yi a falane suxu naxanye sebexi a kui, amasoto waxatin bata maso.

Xonton xuiin nun Ala tantunna

⁴ N tan Yoni nan bata ito sebe denkeleya yama soloferene ma Asi yamanani.

Ala naxan na, naxan yi na, naxan fama, na Ala xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma, fata nii soloferene ra* naxanye a manga gbeden yetagi,

⁵ e nun fata Yesu Alaa Muxu Sugandixin na, sere tinxinxin nun habadan muxu singe kelixin sayani e nun dunuja mangane mangana.

Naxan bata en xanu, a yi en xoroya en yulubine ma a wunla xon,[†]

⁶ a mon yi en findi a mangayaan muxune nun saraxaraline ra a Fafe Ala xa, binyen nun senben xa lu na nan xa habadan han habadan. Amina.

⁷ E a mato, a fama kundani!

Muxune birin a toma nen

hali naxanye a saxonxi.[‡]

Baxan bansonne birin wugama nen a fe ra.

A xa liga na kiini yati! Amina.

⁸ Marigina Ala naxa, "N tan nan a folon na e nun a rajanna, naxan na, naxan yi na e nun naxan fama, Senben Birin Kanna."

Yoni a fe toona alo xiyena

⁹ N tan Yoni, e ngaxakedenna, naxan findixi e boden na en ma torayaan nun mangayaan nun tunnafanni Yesu yi, e bata yi n nasiga Patimosi baxan ma foxo igen tagi Alaa falana fe ra, n to yi Yesu seren bama.

¹⁰ Marigin batu loxona nde yi, n yi Alaa Nii Sarijanxini, n fala xui gbeena nde me n xanbi ra, a gbo alo xota xuina.

¹¹ A naxa, "I feen naxanye toma, e sebe, i yi e rasiga denkeleya yama soloferene ma Efesi taan nun Simirini taan nun Peragama taan nun Tiyatire taan nun Saridesi taan nun Filadelfi taan nun Layodise taani."

¹² N yi n yee raxete na kanni gbedeni. N to n yee raxete, n yi xema lenpun dexo se soloferere to na.

¹³ Na lenpu dexo seene tagi, n yi adamadi maligana nde to. Doma gbeen nagodoxi a ma, xema tagi xidin yi xidixi a kanken ma.

¹⁴ A xunna nun a xun sexene yi fixa alo yexee xabe dugi fixena hanma balabalan kesena, a yee ne luxi alo tee degena,

¹⁵ a sanne mayilenma alo sulan teen na, a xuiin yi gbo alo walan gbeen xuina.

¹⁶ Sare soloferere yi a yiifanni, silanfan xenxen de firin kannu yi minima a de,[§] a yetagin yi mayilenma alo soge xolena yanyi tagini.

¹⁷ N to a to, n yi bira a san bun ma alo faxesa muxuna. A yi a yiifanna sa n fari, a naxa, "I nama gaxu. N tan nan a folon nun a rajanna ra.

¹⁸ Nii rakisina n tan nan yii. N bata yi faxesa nun, koni iki n na niini han habadan. Sayaan nun laxira dejinna n tan nan yii.

¹⁹ Awa, i naxan toxi, na sebe, naxan ligama iki e nun naxan fama ligadeni.

²⁰ I sare soloferen naxanye toxi n yiifanni, e nun xema lenpu dexo se soloferene,

* **1:4: 1.4** Soloferere bunna neen fa fala "Se defexina." Yanyina nde **nii soloferene** bunna neen fa fala, "Alaa Nii Sarijanxin defexin birin." [†] **1:5: 1.5** Na bunna neen fa fala a **wunla** minixi, na yi findi saraxan na en xa a en xoroya. [‡] **1:7:**

1.7 A mato Sakari 12.10 nun Yoni 19.37 kui. [§] **1:16: 1.16** **Silanfan xenxen de firin kannu** a fe mato Heburune 4.12 kui. Alaa falan sama silanfanna ma bayo a senben gbo a sondomen nun niin yeteen fatama e bode ra, a e kepaan fesefese. Efesi 6.17 fan mato. Alaa falan findixi silanfanna ra a Nii Sarijanxin xa. Silanfanna, sofane yenge so degemaan na a ra.

ne bunna ni ito ra: Sare soloferene findixi denkeleya yama soloferene malekane nan na, xema lenpu dɔxɔ se soloferene, denkeleya yama soloferene nan yi ne ra.”

2

Falan naxan ti Efesi denkeleya yamaan xa

¹ “A seɓe Efesi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Sare soloferene suxi naxan yiifanni, naxan sigan tima xema lenpu dɔxɔ se soloferene tagi, na ito nan falaxi.

² N na i kewanle kolon, i ya wanla nun i ya tunnafanna. N na a kolon yati, a muxu jaxine mi rafan i ma. I bata muxune keɗaan fefesefe naxanye a falaxi a xeraan nan e tan na, koni jɔndi mi a ra, i yi e kolon wule falane ra.

³ I tunnafanxi, i bata tɔrɔ n ma fe ra, koni i mi tunnaɔɔxi i ma.

⁴ Koni mawugana nde n yii e xili ma, i bata i me i ya xanuntenya singen na.

⁵ Nayi, i biraxi sa keli yire matexin naxan yi, na yirena fe xa rabira i ma, i yi i keɗaan maxete, i mɔn yi i ya wali singene de suxu. Xa i mi tin xete, n fama nen i ma, n yi i ya lenpu xema dɔxɔ seen ba na.

⁶ Koni i fe fajini ito ligama: na Nikolayiti muxune* kewanle rapaxu i ma, naxanye rapaxu n fan ma.”

⁷ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me. Naxan na nɔɔn sɔtɔ, n tinma nen a yi siimaya wudi bogin don naxan tixi Alaa nakɔni ariyanna yi.”†

Falan naxan seɓe Simirini denkeleya yamaan ma

⁸ “A seɓe Simirini denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Naxan a fɔɔn nun a rajanna ra, naxan faxa, a mɔn yi keli sayani, na ito nan falaxi.

⁹ N na i ya tɔrɔn nun i ya yiigelitɔyaan kolon, anu nafulu kanna nan yati e ra. Naxanye a falama a Yahudiyin nan e ra, koni a tan mi e ra, n na a kolon ne e rayelefuma kii naxan yi. E findixi Setana salide banxin yamaan nan na.

¹⁰ I nama gaxu i tɔrɔ fe famatɔne ra sese ma. Yinna Manga Setana e tan nde se nen kasoon na, alogo a xa e mato, e yi xi fu tɔrɔn sɔtɔ. E tɔgɔndiya han e sayana, n yi nii rakisin mangaya taxamaseri kɔmɔtin so e xun na.”

¹¹ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya

yamane xa, a xa na me. Naxan na nɔɔn sɔtɔ, sayaan firinden mi na kanna liye mume.”

Falan naxan seɓe Peragama denkeleya yamaan ma

¹² “A seɓe Peragama denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Silanfan xɛnɛn de firin kanna naxan yii, na naxa iki:

¹³ N na i dɔxɔden kolon, Setanaa manga gbɛden denaxan yi. I kankanxi n xinla ma, i mi i mexi n ma denkeleyaan na, hali e n ma sere tɔgɔndiyaxi Antipasi faxa lɔxɔn naxan yi e konni Setana dɔxɔdeni.

¹⁴ Koni mawugana ndee n yii e xili ma, muxuna ndee i konni naxanye Balami a xaranna suxi, naxan Balaki xaranxi Isirayila kaane rabira kiin ma yulubini sube donna xɔn naxan bata ba saraxan na suxurene xa e nun yalunyaan xɔn.‡

¹⁵ Na kiini, muxuna ndee i konna fan yi naxanye fan Nikolayiti muxune xaranna suxi.

¹⁶ Nayi, i xun xanbi so i hakeni, xanamu, n fama nen i ma sasa, n yi na muxune yenge n de silanfanna§ ra.”

¹⁷ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me. Naxan na nɔɔn sɔtɔ, n Manna donse* luxunxina nde soma nen a yii e nun geme fixena xili nenɛn seɓexi naxan ma, muxu yo mi naxan kolon, fɔ naxan a sɔtɔma.”

Falan naxan seɓe Tiyatire denkeleya yamaan ma

¹⁸ “A seɓe Tiyatire denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Alaa Dii Xɛmɛn naxan yɛɛn luxi alo tɛ degena, a sanne mayilenma alo sula xuruxina, a tan naxa:

¹⁹ N na i kewanle nun i ya xanuntenyaan nun i ya denkeleyaan kolon i walima muxune xa kii naxan yi e nun i ya tunnafanna. N na a kolon i ya wali dɔnxene wuya dangu a singene ra.

²⁰ Koni mawugani ito n yii i xili ma, Yesabele,† jaxanla naxan a falama a nabiin nan a tan na, i bata tin na xa n ma walikene mayenden, a yi e xaran yalunyaan nun suben donna ma naxan baxi saraxan na suxurene xa.

²¹ N bata waxatin fi a ma alogo a xa a xun xanbi so a hakeni, koni a mi tin xete a yalunyaan fɔxɔ ra.

²² Nanara, n na a rasama nen jaxankatani. E nun naxanye yalunyaan

* 2:6: 2.6Nikolayiti muxune yi xaranna nde tima na waxatini naxan findixi wulen na, koni e fe mi fa kolonxi iki.

† 2:7: 2.7 A mato Dunuja Fɔɔn 2.8-9 kui. ‡ 2:14: 2.14 A mato Yatene 31.16 kui. § 2:16: 2.16 A de silanfanna

findixi Alaa falan nan na. * 2:17: 2.17Manna donseen findixi donseen nan na Ala yi naxan fima a yamaan ma tonbonni lɔxɔ yo lɔxɔ Nabi Musaa waxatini. Na fe mato Xɔrɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. † 2:20: 2.20Yesabele findixi jaxanla nde ra naxan yi Alaa muxune yengema. A fe mato Mangane Singen 16.31 nun 19.1-2 nun Mangane Firinden 9.22 nun 9.30 kui.

ligama e bode xon, e toro kati, xa e mi xete e wali jaxine foxo ra.

²³ N na a diine faxama nen. Denkeleya yamaan birin yi a kolon a n tan nan muxune miriyane nun bonye yi feene fefesefema. N na e tan birin saranma nen e kewanle ra.”

²⁴ “Koni e tan muxu donxen naxanye birin Tiyyatire taani, e tan naxanye mi biraxi xaran jaxini ito foxo ra, naxanye mi Setana ‘wundo fe tilinxine’ kolonxi, e naxan ma fe falama, n mi goron gbete doxoma e xun ma.

²⁵ Naxan e yii, e na suxu tun, han n yi fa.

²⁶ Naxan na noon soto, a n sagoon liga han a rajanna, n senben fima nen na ma siyane xun na. Kitabun naxa,

²⁷ a mangaya xodexen ligama nen e xun na a mangaya wure dunganna ra,

a yi e rayensenne ayi alo fejena.*

²⁸ N senben fima a ma nen alo n na a sotoxi n Fafe ra kii naxan yi, n yi tagalan saren fan so a yii.”

²⁹ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me.”

3

Falan naxan sebe Saridesi denkeleya yamaan ma

¹ “A sebe Saridesi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Alaa Nii soloferene nun a sare soloferene naxan yii, na ito nan falaxi: N na i kewanle kolon, yamaan laxi a ra a i bata nii rakisinsoto, koni faxa muxun nan i ra.

² Xulun! Senbe donxen naxan luxi i yi, i na masuxu benun a xa jan, amasoto n mi i kewali defexin toxi n ma Ala yetagi.

³ Nba, i xaranna naxan mexi, i yi a soto, na feen xa rabira i ma, i yi a suxu, i yi i xun xanbi so i hakeni. Xa i mi lu i yee ra yi, n na i raterenama nen alo mupadena, i mi n fa waxatin kolonye.

⁴ Anu, muxuna ndee i konni Saridesi taani naxanye mi e dagine raxosixi. Ne sigan tima nen n xon dugi fixene yi, amasoto e saripan.

⁵ Naxan na noon soto, na dugi fixen soma nen, n mi a xinla be Nii Rakisin Kitabun kui mum. N na n tima a xinla ra nen n Fafe Ala nun a malekane yetagi.”

⁶ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me.”

Falan naxan sebe Filadelifi taan denkeleya yamaan ma

⁷ “A sebe Filadelifi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Sarijananna nun Nondin Kanna nan ito falaxi, Dawudaa dejinna naxan yii, naxan deen nabima, muxu yo mi

noe a ragale, naxan deen nagalima, muxu yo mi noe a rabiye, na naxa:

⁸ N na i kewanle kolon. A mato, n bata deen nabi i yee ra, muxu yo mi noe a ragale, bayo n na a kolon a i senben mi gbo, anu i n ma falan suxu nen, i mi i me n xinla ra.

⁹ Nba, a mato n naxan ligama Setana salide yamaan muxune ra, na wule falan naxanye e yete yatexi Yahudiyane ra, koni a tan mi e ra. N ne rafama nen e yi e xinbi sin i bun ma, e yi a kolon a n bata i xanu.

¹⁰ Amasoto i to bata n ma yamari falan suxu i yi i tunnafan, n fan yetena i kantanma nen maratantan waxatini, naxan fama dunnya muxune birin kejaan fefesefedeni baxon yiren birin yi.

¹¹ N famatsoon ni i ra! Naxan i yii, na suxu ken alogo muxu yo nama i ya no soton taxamaseri komotin ba i xunna ma.

¹² Naxan na noon soto, n na kanna findima nen senbetenna ra Ala Batu Banxini. A mi fa mine na mume! N yi n ma Ala nun a taan xinla sebe a ma, Yerusalem nenen naxan godoma keli ariyanna yi n ma Ala fema. N na n xili nenen fan sebema nen a ma.”

¹³ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me.”

Falan naxan sebe Layodise taan denkeleya yamaan ma

¹⁴ “A sebe Layodise denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: N tan nan xili ‘Amina,’* sere tinxinin nun jondina, Alaa daala birin xun na, n naxa:

¹⁵ N na i kewanle kolon. I mi xunbeli, i mi wolon. A yi lan nun, i wolon hanma i xunbeli.

¹⁶ Koni bayo i toxofloxin nan a ra, i mi wolonxi, i mi xunbelixi, n na i ya fe baxunna nen!

¹⁷ Bayo i a falama, i naxa, ‘Nafulu kanna nan n na, n ma nafunla bata gbo ayi, n mako mi fa sese ma.’ Koni i mi a kolon a i toroxi, a i makininkinin, se mi i yii, danxutsoon nan i ra, marabenna i ma.

¹⁸ Nba, n na i kawandima, i xa xema fajin sara n ma naxan nasensenxi teen na, alogo i xa findi nafulu kanna ra jondini. E nun dugi fixene alogo i ragenla nama lu, i yagi. E nun i yeen dandan senna alogo i xa seen to.

¹⁹ N na n xanuntenne sonna yitama e ra, n yi e xuru. Nayi, i sobe so, i yi i xun xanbi so i hakeni yi.

²⁰ I tuli mati, n tixi deen na, n na a makonkonma, naxan na n xuiin me, a yi na rabi, n soma nen na kanna konni, nxu yi nxu dege nxu bode xon.

²¹ Naxan na noon soto, n tinma nen na yi doxo n fema n ma mangaya gbedeni alo n tan

* 2:27: 2.27 Yaburin 2.9

* 3:14: 3.14 Na bunna neen Yesu nan Alaa falane birin nakamalima.

fan naon tixi kii naxan yi, n dɔxɔ n Fafe Ala fema a mangaya gbɛdeni.”

²² “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na mɛ.”

4

Alaa manga gbɛdena ariyanna yi

¹ Na xanbi ra, n yi fe gbete to, n yi dena nde to rabixi ariyanna yi. N fala xui singen naxan mɛ, naxan yi gbo alo xɔta xuina, na yi a fala, a naxa, “Te be, feen naxanye fama ligadeni to xanbi ra, n xa ne yita i ra.”

² Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi mafuren! N yi muxuna nde to dɔxi manga gbɛdeni ariyanna yi.

³ A yetagin yi mayilenma alo yasipi gemen nun karineliya gemena. Manga gbɛden yi rabilinxi sengunna ra naxan yi mayilenma alo emerodi gemena.

⁴ Manga gbɛde mɔxɔɛn nun naanin gbete ye yi manga gbɛden nabilinni, fori muxu mɔxɔɛn nun naanin yi dɔxi naxanye ma e maxidixi dugi fixene yi, xema mangaya kɔmɔti taxamasenne soxi e xun na.

⁵ Kuyen jin masɔxonna nun xuine nun galan xuiin yi minima manga gbɛdeni. Lenpu dege gbeen solofere yi dege ma mangaya gbɛden yetagi. Alaa Nii soloferene nan yi ne ra.

⁶ Lonna nde yi mangaya gbɛden yetagi naxan gbo alo fɔxɔ igena, a fixa alo mato kikena alo kilasina.

Dalise naanin yi mangaya gbɛden yireni, e nun a rabilinni, naxanye ye ye yi e yetagi nun e xun xanbin ma.

⁷ Dalise singen yi maliga yatan nan na. A firinden tan yi luxi alo turana. Muxun yetagin yi a saxanden na. A naaninden yi luxi alo singbinna tугanmatona.

⁸ Gubugubu sennin nan yi na daliseene keden kedenna birin ma, e ye ene yi e fatin yiren birin ma, e yi betin bama kɛen nun yanyin birin na, e naxa, “Marigina Ala Senben Birin Kanna sarijan, a sarijan, a sarijan, naxan yi na, naxan na, e nun naxan fama.”

⁹ Naxan dɔxi mangaya gbɛdeni naxan luma habadan, dalise naaninne nema yi binyen nun xunna kenla nun barikan bire na xa waxatin naxan yi,

¹⁰ na fori muxu mɔxɔɛn nun naaninne yi e xinbi sinma nen a yetagi, e yi a batu, e yi e manga kɔmotine woli mangaya gbɛden yetagi, e yi a fala na kanna xa naxan dɔxi manga gbɛden ma naxan luma habadan, e naxa,

¹¹ “Nxu Marigina, nxɔ Ala, binyen nun xunna kenla nun senben daxa a fi i ma,

amasɔto i tan nan seen birin daxi, e taranxi na i sagoon nin, e daxi i sagoon nin.”

5

Kedin nun YeXee Diina fe

¹ Naxan yi dɔxi mangaya gbɛdeni, n yi kedi mafilinxina nde to suxi na yiifanni sebenla yi tixi naxan fɔxɔ firinna birin ma. A yi balanxi taxamaseri solofere nan na.

² N yi maleka senbemanana nde to naxan yi falan tima a xuini texin na, a naxa, “Nde daxa a kedini ito taxamasenne kala alogo a xa kedi mafilinxin nabi?”

³ Koni muxu yo mi sɔto ariyanna nun bɔxɔ xonna ma, hanma bɔxɔn bun ma naxan yi nɔe a kedin nabiye, hanma a yi a mato.

⁴ N yi wuga kati, amasɔto muxu yo mi sɔto naxan yi daxa a na kedin nabi, hanma a yi a mato.

⁵ Nayi, na fonna nde yi a fala n xa, a naxa, “I nama wuga. A mato! Yuda bɔnsɔnna yatan naxan luxi alo salenna naxan mayingi kelixi Dawuda xabilani, na bata senben sɔto a xa kedin nabi e nun a taxamaseri soloferene.”

⁶ Nba, n yi yeXee diina nde to tixi manga gbɛden nun dalise naaninne nun fonne tagi. Na YeXee Diin yi luxi alo a kɔe raxabaxin nan yi a ra nun. Feri solofere, yeXee solofere nan yi a ma, naxanye yi findixi Alaa Nii soloferene ra a naxanye rafa dunɔya yiren birin yi.

⁷ Naxan yi dɔxi manga gbɛdeni, YeXee Diin yi sa kedi mafilinxin nasuxu na yiifanni.

⁸ A to na rasuxu, dalise naaninne nun fori mɔxɔɛn nun naaninne yi e xinbi sin YeXee Diin bun, kondenna yi e keden kedenna birin yii e nun xema wuren naxanye yi rafexi wusulanna ra naxan yi findixi yama sarijanxina Ala maxandi xuine ra.

⁹ E yi beti nen ba, e naxa, “I daxa i yi kedi mafilinxin tongo, i yi a taxamasenne ba a ma, alogo a xa rabi.

Amasɔto i bata yi faxa nun, i yi muxune xunba Ala xa i wunla xɔn ma, keli bɔnsɔnne birin nun xuine birin nun yamane birin nun siyane birin yi.

¹⁰ I yi e findi en ma Alaa mangayaan muxune nun a saraxaraline ra, e mangayaan ligama nen bɔxɔn xun na.”

¹¹ N yi a matoma waxatin naxan yi, n maleka wuyaxi xuiin mɛ daliseene nun fonne nun manga gbɛden nabilinni, e xasabin yi sigɛ han wuli wuli wuyaxi naxan mi yi yate.

¹² E yi betin bama, e yi e xuini te, e naxa, “YeXee Diin naxan bata yi faxa nun, na daxa a xa senben nun nafunla nun xaxinla nun fangan nun xunna kenla nun binyen nun tantunna soto!”

¹³ Daliseene birin kore xonna nun bōxo xonna ma e nun bōxon bunni, e nun naxanye birin fōxo igeni, n yi daala birin xuiin mēma, e betin bama, e naxa, "Naxan dōxi manga gbēdeni e nun Yēxēē Diina, tantunna nun xunna kenla nun binyen nun senben xa fi ne nan ma habadan!"

¹⁴ Dalise naaninne yi a fala, e naxa, "Amina." Fonne yi e xinbi sin, e yi Ala batu.

6

Taxamasenne fe

¹ Na xanbi ra, n yi Yēxēē Diin to na taxamaseri soloferena nde keden nabiye, n yi dalise naaninna nde keden xuiin mē, a xuiin luxi alo kuye sarinna, a naxa, "Fa be!"

² N yi soo fixen to. Naxan yii dōxi a fari, xanla yi suxi na yii. E yi mangaya kōmōti taxamasenna so a xun na. A siga nō sōtan xunna kenli, alogo a xa sa nōon ti.

³ A to taxamasenna firinden nabi, n yi daliseen firinden xuiin mē, a naxa, "Fa be!"

⁴ Soo gbete yi mini naxan yi gbeeli alo tēena. Naxan yi dōxi a fari, dunuja muxune bōje xunbenla kala senben yi so na yii alogo muxune xa e bode faxa, silanfan kuye gbeen yi so a yii.

⁵ A to taxamaseri saxanden nabi, n yi daliseen saxanden xuiin mē a fale, a naxa, "Fa be!" N yi soo fōren to. Naxan yi dōxi a fari, sikeela yi suxi na yii.

⁶ N yi xuina nde mē dalise naaninne tagi alo fala xuina, a naxa, "Ligaseen ye keden maala ra so ge keden saranna ra. Ligaseen ye saxan fundenna ra so ge keden saranna ra. Koni i nama turen nun manpaan tan kala."

⁷ A to a taxamaseri naaninden nabi, n yi dalise naaninden xuiin mē a fale, a naxa, "Fa be!"

⁸ N yi soo fati jōxōndede ramaan to. Naxan yi dōxi a fari, na yi xili nen sayana. Laxira yi biraxi a fōxo ra. Bōxōni taxunxin dōxōde naaninna ra, na kedenna halagi senben yi so e yii silanfanna nun fitina kamēn nun fitina furen nun burunna sube xajene xōn.

⁹ A to taxamasenna suulunden nabi, muxun naxanye bata yi faxa Alaa falan nun a sereyana fe ra, n yi ne niine yēlenne to saraxa ganden bun ma.

¹⁰ E yi gbelegebele, e naxa, "Marigi sarjānxina, jōndin kanna, i mōn buma han waxatin mundun yi benun i xa kitin sa, i yi nxu faxa feen saran dunuja muxune ra?"

¹¹ Doma fixen yi so e keden kedenna birin yii. A yi fala e xa, a e xa e matabu waxatidi

singen han e walikē bodene nun e ngaxakedenne birin xasabin yi dēfe naxanye faxama alo e tan.

¹² A to taxamasenna senninden nabi, n ni ito nan to: Bōxōn yi xuruxurun kati! Sogen yi fōrō alo kasa dugina. Kiken fan yi gbeeli alo wunla,

¹³ kore xonna sarene yi yolon bōxōni, alo foye gbeen na xōden binla yigisan a bogine yi yolon.

¹⁴ Kore xonna yi tunun alo kedin na mafilin, geyane nun fōxo ige tagi bōxōne birin yi ba e funfuni.

¹⁵ Na xanbi ra, dunuja mangane nun a kuntigine nun sofa kuntigine nun nafulu kanne nun senbe kanne nun muxun birin, konyine nun xōrōne birin, ne yi sa e luxun faranne nun geya yinle ra.

¹⁶ E lu a fale geyane nun gemene xa, e naxa, "E bira nxu fari! Naxan manga gbēdeni, e nxu luxun na nun Yēxēē Diina xolon bun.

¹⁷ Amasōto e xōlo bōxo gbeen bata a li, nde nōe tiye a yetagi?"

7

Taxamasenna yi sa denkeleya yamaan ma

¹ Na xanbi ra, n yi maleka naanin to tixi dunuja tongon naaninne ma. Bōxo xonna foye naaninne yi suxi e yii, alogo foye yo nama mini bōxo xonna xun ma, hanma fōxo igena hanma wudine xun ma.

² N yi maleka gbete to fe, keli sogeteden binni, habadan Alaa taxamasenna yi suxi naxan yii. Bōxo xonna nun fōxo igen tōrō senben so maleka naaninna naxanye yii, a yi sōnxō ne ma, a naxa,

³ "E nama fe jaxin liga bōxo xonna ra singen hanma fōxo igena hanma wudine han en yi taxamasenna sa en ma Alaa walikene tigi ra."

⁴ Nba, Alaa taxamasenna sa naxanye tigi ra, n yi na xasabin mē, muxu wuli keme muxu wuli tonge naanin e nun naanin keli Isirayila bōnsōnne birin yi:

⁵ Taxamasenna yi sa muxu wuli fu nun firin ma Yuda bōnsōnni,

Ruben bōnsōnna,

muxu wuli fu nun firin,

Gadi bōnsōnna,

muxu wuli fu nun firin,

⁶ Aseri bōnsōnna,

muxu wuli fu nun firin,

Nafatali bōnsōnna,

muxu wuli fu nun firin,

Manase bōnsōnna,

muxu wuli fu nun firin,

⁷ Simeyon bōnsōnna,

muxu wuli fu nun firin,

Lewi bōnsōnna,

muxu wuli fu nun firin,
 Isakari bənsəna,
 muxu wuli fu nun firin,
⁸ Sabulon bənsəna,
 muxu wuli fu nun firin,
 Yusufu bənsəna,
 muxu wuli fu nun firin,
 Bunyamin bənsəna,
 muxu wuli fu nun firin taxamasenna yi
 naxanye ma.

Yama gbeena Ala yetagi

⁹ Na xanbi ra, n yi yama gbeen to naxan
 xasabin mi yi yate, sa keli siyane birin
 nun bənsəne birin nun yamane birin nun
 xuine birin yi. E yi tixi manga gbəden nun
 Yexex Diin yetagi, doma fixen nagodoxi e ma,
 tugu deene suxi e yii.

¹⁰ E yi e xuini te, e naxa,
 “Kisina en ma Ala nan yii
 naxan dɔxi manga gbədeni
 e nun Yexex Diina.”

¹¹ Malekane birin yi tixi manga gbəden nun
 fonne nun dalise naaninne rabilinni, ne yi
 bira manga gbəden yetagi, e yetagine yi lan
 bəxən ma, e yi Ala batu,

¹² e naxa,
 “Amina! Tantunna nun binyen
 nun fe kolonna nun barika biran
 nun xunna kenla nun senben
 nun fangan xa lu en ma Ala xa
 habadan han habadan! Amina.”

¹³ Na fonna nde yi n maxədin, a naxa,
 “Doma fixen nagodoxi ndee ma itoe ra? E
 kelixi minen yi?”

¹⁴ N yi a yabi, n naxa, “N fafe, i tan nan na
 kolon.” A yi a fala n xa, a naxa, “Muxune
 nan e ra naxanye bata dangu ɲaxankata
 waxati gbeeni. E bata e domane xa, e yi e
 rafixa Yexex Diin wunli.”

¹⁵ Nanara, e tixi Alaa manga gbəden yetagi,
 e a batu yanyin nun kəeen na a Batu Banxini.
 Naxan dɔxi manga gbədeni,
 na e yigiyama nen a konni.

¹⁶ Kamen mi fa e suxe sənən,
 min xənla mi fa e suxe sənən,
 sogen mi fa e ganyə sənən,
 kuye wolon yo mi mine e ma,

¹⁷ amasota Yexex Diin naxan manga gbədeni,
 na e masuxuma nen
 alo xuruse rabana,
 a yi ti e yee ra,
 siga siimaya tigi igene yi,
 Ala yi e yegene birin fitan
 e yee ra yi.

8

Taxamasenna soloferedena fe

¹ Yexex Diin to taxamasenna solofereden
 nabi, kore xənna yi madundu han waxatidi.

² N yi maleka soloferene to tixi Ala yetagi,
 xota soloferene yi so ne yii.

³ Maleka gbete yi fa saraxa ganden yetagi,
 wusulan gan se xema daxin suxi a yii. E
 wusulan gbegebe so a yii a gan daxin na, sa
 yama sariɲanxine birin ma maxandi xuine
 fari, a yi ne gan saraxa ganden xema daxin
 fari manga gbəden yetagi.

⁴ Wusulanna tutin nun yama sariɲanxina
 Ala maxandi xuine yi te, keli malekan yii
 siga Ala yetagi.

⁵ Na xanbi ra, malekan yi wusulan gan
 seen tongo, a yi a rafe saraxa ganden teen
 na, a yi a woli bəxəni. Galan xuiin nun xuine
 nun kuyen ɲin masəxəna yi mini, bəxən yi
 xuruxurun.

Xota naanin singene yi fe

⁶ Nayi, xota soloferene yi maleka
 soloferen naxanye yii, ne yi keli xotane
 fedeni.

⁷ Maleka singen yi a gbee xotaan fe. Bala-
 balan kəeen nun teen nun wunla basanxin yi
 fa bəxo xənna fari. Bəxəni taxunxin dəxode
 saxanna ra, na kedenna yi gan, e nun a
 wudine nun a sexe xindene birin.

⁸ Malekan firinden yi a xotaan fe. Geme
 gbeena nde yi sin fəxo igeni naxan yi gbo
 alo geyaan ganmatəna. Fəxo igene yitax-
 unxin dəxode saxanna ra, na kedenna yi
 findi wunla ra,

⁹ daliseen naxanye birin yi ɲeɲe na fəxo
 igeni, ne yi faxa, mənna kunkine fan yi kala.

¹⁰ Malekan saxanden yi a gbee xotaan fe.
 Sare gbeen ganmatəni yi keli kore, a ganma
 alo xaye raxidi degena. Baane nun ticine
 birin yitaxunxin dəxode saxanna ra, saren
 yi bira na keden yi.

¹¹ Na saren yi xili nen, “Se Xələna.” Na
 igene yi xələ ayi, muxu wuyaxi yi faxa na ige
 xələn mindeni.

¹² Malekan naaninden yi a gbee xotaan
 fe. Sogen nun kiken nun sarene yitaxunxin
 dəxode saxanna ra, na kedenna yi yidimi,
 alogo na yaten ɲəxən xa ba e degen na.
 Na kənenna ɲəxən yi ba yanyin nun kəeen
 kənenna ra.

¹³ Nba, n yi fe gbete to, n singbinna nde
 fala ti xuiin me, a yi foyeni kore, a naxa,
 “Gbalona, gbalona, gbalon bəxo xənna mux-
 une xa, maleka saxanna bonne na e xotane
 fe waxatin naxan yi.”

9

Xotaan suulunden yi fe

¹ Malekan suulunden yi a xotaan fe. N yi
 saren* to keke kore, a bira bəxəni, yili ɲaxi
 tilinxin deɲinna yi so a yii.

* 9:1: 9.1Sareni ito findixi malekana nde taxamasenna ra alo Lankenemayaan 12.4.

² A yi yili naxin deen nabi, tutin yi te a kui alo sulun gbeen teen tutina. Na yi sogen nun kuyeni fɔɔ.

³ Tuguminne yi mini teen tutini e xuya ayi bɔɔn ma, senben yi so ne yii alo tanle bɔɔn ma.

⁴ A yi fala e xa a e nama sexene halagi bɔɔn ma, hanma se xinde yo hanma wudine fɔ adamadiine tun, Alaa taxamasenna mi naxanye tigi ra.

⁵ E mi yi daxa e muxune faxa koni e xa e naxankata kike suulun. E yi sɔxɔlen naxan tima muxune ma, na yi luxi nen alo tanla na muxun xin.

⁶ Na lɔxɔne yi, muxune sayaan fenma nen koni e mi a toma. Sayaan xɔnla e suxuma nen han, koni sayana a gima nen e ma.

⁷ Na tuguminne yi luxi nen alo soon naxanye yitɔnxi yenge so xinla ma. Mangaya kɔmɔti taxamasenna e xunna alo xɛmana, e yetagine luxi alo muxun yetagina.

⁸ E xun sexene luxi alo naxanle xun sexena. E jinne luxi alo yatan jinna.

⁹ E xanle yi e kanken ma alo yenge so seen kanke masaan wure daxina. E gabutene xuiin luxi alo soo wuyaxin na xidi won-torone ra, e yi e gi siga yengeni.

¹⁰ E xunle luxi alo tali xunla. Xirinna yi e xunla nan na naxan muxune sɔxɔlɛma han kike suulun.

¹¹ Yili Naxin Malekan nan yi e xun na e mangan na, naxan xili Heburu xuini, Abadan. Gireki xuiin tan yi, a xili nen, Apoliyon. Na bunna neen, "Halagi Tiina."

¹² Gbalo singen bata dangu. Gbalo firin mɔn luxi.

Xɔtaan senninden yi fe

¹³ Malekan senninden yi a xɔtaan fe. N yi xuina nde me keli saraxa gande xɛma daxin feri naaninne binni naxan yi Ala yetagi.

¹⁴ Xɔtaan senninden yi malekan naxan yii, a yi a fala na xa, a naxa, "Malekan naaninna naxanye xidixi Yufareti baa gbeen de, ne fulun."

¹⁵ Na maleka naaninna naxanye yi yitɔnxi na waxatin nun lɔxɔn nun kiken nun jɛen ma, ne yi fulun alogo dunɔɔa muxune yitaxunxin dɔxɔde saxanna ra, e xa na kedenna faxa.

¹⁶ Yenge soon naxanye yi soone fari, muxu wuli mɔxɔjɛn dɔxɔde wuli fu. N na xasabin nan mɛxi.

¹⁷ Na fe toon kui, n soone nun soo ragine to na kiini: E kanke masane yi gbeeli alo teena, e mamiloxi alo safiri gemena, e neri fujiramana alo dole tee fujina. Soone xunne luxi alo yata xunna, teen nun tutin nun dole teen yi minima e de.

¹⁸ Dunɔɔa muxune birin yitaxunxin dɔxɔde saxanna ra, na kedenna yi faxa na

naxankata saxanne xɔn, teen nun tutin nun dole teen naxanye yi minima e de.

¹⁹ Amasɔto soone senben yi e deen nun e xunla nin. E xunle yi luxi alo sapine. E xunne na, e muxune maxɔlɛma naxanye ra.

²⁰ Na gbalone mi muxun naxanye faxa, ne mi xete e yii fɔxɔn batu feen fɔxɔ ra e mi jinanne kiin yiba hanma suxure xɛma daxina hanma a sula daxina hanma a gemɛ daxina hanma a wudi daxina naxanye mi seen toma, e mi fe mɛma, e mi nɔe sigan tiye.

²¹ E mi xete e muxu faxan nun e kɔɛrayaan nun e yanga suxun nun e mɔɔjan fɔxɔ ra.

10

Malekan nun kedi xurina fe

¹ N yi maleka senbema gbete to gode keli ariyanna yi, kundaan filinxi a ma alo dugina, sengunna rabilinxi a xunna ma. A yetagin mayilenna alo sogena, a sanne yi teen yiyani alo tee senbetenne.

² Kedi mafilinxi xuridin nabixin yi suxi a yii. A yi a yifari ma sanna ti fɔxɔ igeni, a kɔmenna xaren na.

³ A sɔnxɔ xuini te alo yatan wurundun xuina. A to a xuini te, kuye sarin soloferene yi e xui ramini.

⁴ E yi naxan falama, n yi nɔe na sebe nen nun, koni n yi fala xuina nde me keli kore, a naxa, "Kuye sarin soloferene naxan falama, na ramara wundoni, i nama a sebe!"

⁵ Na xanbi ra, n malekan naxan to tixi fɔxɔ igen nun xaren ma, na yi a yiianni te kore xɔnna ma.

⁶ A yi a kɔlɔ habadan Ala xinli, naxan kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna nun fɔxɔ igen daxi e nun e yi seene birin. Malekan yi a fala, a naxa, "A mi fa buma sɔnɔn!"

⁷ Koni maleka solofereden na a xɔtaan fe waxatin naxan yi, Alaa wundo fe ragidixin kamalima nen nayi alo a rali a nabine ma kii naxan yi, a walikene."

⁸ Nba, n fala xuiin naxan me a singeni keli kore, na mɔn yi falan ti n xa, a naxa, "Siga, i sa kedi rabixin tongo na malekan yii naxan tixi fɔxɔ igen nun xaren ma."

⁹ N yi n maso malekan na, n yi a fala a xa, a xa kedi mafilinxi xuridin so n yii. A yi a fala n xa, a naxa, "A tongo, i yi a ragerun, a naxunna ayi nen i de alo kumina, koni a i kuiin nafema nen xɔlen na."

¹⁰ N yi kedi mafilinxi xuridin tongo malekan yii, n to a raso n deɛ, a yi naxun n deɛ alo kumina, koni n to a ragodo n kuini, n kuiin yi rafe xɔlen na.

¹¹ Na xanbi ra, e yi a fala n xa, a n mɔn xa nabiya falane ti lan yamane nun siyane nun xuine nun mangane ma.

11

Sere firinne

¹ Awa, e yi xayen so n yii naxan yi luxi alo tamina se maliga seen na, a naxa, “Keli, i yi Ala Batu Banxin nun saraxa ganden maliga e nun muxun naxanye Ala batuma a kui.

² Koni hali i mi Ala Batu Banxin sansan kuin tan maliga, na lu na. Amasoto na bata so siyane yii naxanye Taa Sarijanxini bodonma han kike tonge naanin e nun firin.

³ N nan n sere firinne rasigama nen nabiya falane ralideni kasa dugine rago-doxi naxanye ma sununa fe ra, xi wuli keden xi keme firin xi tonge sennin.”

⁴ Na sere firinne findixi oliwi wudi firinne nun lenpune doxo se firinne nan na naxanye tixi boxon birin Marigin yetagi.

⁵ Muxu yo wa fe jaxin naba feni e ra, teen minima nen e de, a yi e yaxune halagi. Muxu yo wa fe jaxin naba feni e ra, fo na kanna xa faxa na kii nin.

⁶ Kore xonna balan senbena e ra alogo tulen nama fa e nema nabiya falane tiye waxatin naxan yi. Igene maxete senben fan e ra wunla ra, e mon yi fitinan sifan birin nadin dunuja muxune ma, e na wa a xon waxati yo yi.

⁷ E nema yelin e sereyaan be waxatin naxan yi, sube magaxuxin naxan tema yili jaxin kui, na e yengema nen, a yi e no, a yi e faxa.

⁸ E binbine yi lu saxi taa gbeen yama malandeni, muxune e Marigin gbangban wudin ma taan naxan yi. Na taan luxi nen alo Sodoma hanma Misiran.

⁹ Yaman e nun bansonne nun xuine nun siyane birin e binbine toma nen han soge saxon e nun a tagi. E mi tinye ne xa maluxun.

¹⁰ Dunuja muxune sewama nen muxu firinni itoe faxa feen na, e jaxan, e sanbane rasiga e bode ma amasoto na nabi firinne bata yi muxune jaxankata boxo xonna fari.

¹¹ Koni na soge saxon e nun a tagiin na dangu, niin soma nen e yi fata Ala ra, e yi keli. Naxanye birin e toma, ne gaxuma nen kati.

¹² E yi xui gbeena nde me kore naxan yi a falama, a naxa, “E te be.” E yi te kore kundani, e yaxune yee xori.

¹³ Na waxatin yeteni, boxon yi xuruxurun gbeen ti. Taani taxunxin doxo de fuun na, na keden yi kala. Muxu wuli solofere yi faxa na boxo xuruxurunni. Muxun donxene yi gaxu, e yi Ala tantun naxan kore.

¹⁴ Gbalon firinden bata dangu, koni a saxanden famatxon ni i ra.

Xootaan soloferedena

* **11:19: 11.19 Layiri Kankirana** fe mon sebexi Xaroyaana 25.10-22 kui.

findixi Yesu nga nan na. Koni falatide 12,17 kui, a bansonna yi findi denkeleya yamaan na. Yanyina nde, a findixi denkeleya yamaan maligan na fe toon kui. † **12:3: 12.3 Ninginangan** findixi Setana misaala nan na. ‡ **12:4: 12.4 Sareni** itoe findixi malekane taxamasenne ra. Setana bata malekana ndee ramurutu Ala ma, e yi godo boxoni e findi jinnan ne nun yinnane ra.

¹⁵ Maleka solofereden yi a xootaan fe. Fala xui gbeene yi keli kore, e naxa, “Dunuja mangayaan bata findi en Marigin nun a Muxu Sugandixin gbeen na,

a mangayaan ligama a xun na nen habadan han habadan!”

¹⁶ Fori moxojien nun naaninna naxanye yi doxi e manga gbenede yi Ala yetagi, ne yi e xinbi sin a bun ma, e yetagine yi lan boxon ma, e yi a batu.

¹⁷ E naxa,

“Marigina Ala Senben Birin Kanna, naxan na, naxan yi na a faloni!

Nxu bata barikan bira i xa bayo i bata i senbe gbeen nawali, i ya mangayaan tixi naxan na.

¹⁸ Siyane bata yi xolo,

koni i ya xolon yi fa, faxa muxune makiti waxatin yi a li,

i yi i ya walikene saranna fi,

i ya nabine, muxu sarijanxine,

e nun naxanye gaxuxi i xinla yee ra, muxudin nun muxu gbeena,

i yi ne halagi

naxanye boxon halagima.”

¹⁹ Ala Batu Banxin naxan ariyanna yi, na yi rabi. N yi a Layiri Kankiraan* to Ala Batu Banxini. Na xanbi ra, kuyen jin masaxonna nun xuine nun galan xuiin yi mini, boxon yi xuruxurun, balabalan kesene yi yolon han!

12

Naxanla nun ninginangana fe

¹ Taxamaseri gbeena nde yi mini kore: jaxanla* maxidixin sogeni, kiken a sanna bun ma, mangaya komoti taxamasenna soxi a xun na sare fu nun firin yi naxan ma.

² A fudikanna nan yi a ra, a gbelegbelema dii barin soxoleni.

³ Taxamaseri gbete yi mini kore: Ninginanga gbeeli gbeen† nan yi na ra, xun solofere yi a ma e nun feri fu, mangaya komoti taxamasenna yi soxi a xun soloferene birin na.

⁴ Sarene‡ yitaxunxin doxo de saxanna ra, a yi na keden bandun kore a xunla ra, a yi e rayolon boxoni. Naxanla naxan yi diin barima, ninginangan yi sa ti na yetagi alogo a xa a diin don a na a bari waxatin naxan yi.

⁵ Naxanla yi dii xemen bari, naxan mangaya xode xen ligama siyane birin xun na a manga wure dunganna ra. Koni a dii xemen yi rate kore Ala nun a manga gbenede fema.

* **12:1: 12.1** Fe tooni ito faloxina, **jaxanli** ito

⁶ Naxanla yi a gi, a siga tonbonni Ala denaxan yitonxi a xa, alogo a xa sa balo na han xi wuli keden keme firin xi tonge sennin.

⁷ Nayi, yenge gbeen yi keli kore xonna ma. Malekan Mikeli nun a malekane yi na ninginangan yenge. Ninginangan nun a malekane fan yi yengen soma.

⁸ Koni a mi no soto, doxode mi fa lu e xa kore xonna ma.

⁹ E yi ninginanga gbeen woli boxoni, saji fonna, naxan xili Yinna Mangana hanma Setana, naxan dunuja muxune birin mayendenma. E nun a malekane birin yi rawoli ayi boxo xonna ma.

¹⁰ Nayi, n yi fala xui gbeena nde me keli kore, a naxa,

"Iki, en ma Alaa kisin nun a senben nun a mangayaan waxatin bata a li, e nun a Muxu Sugandixina senbena.

Amasoto en ngaxakedenne kansun muxun bata woli boxoni, naxan yi e kansunma kosen nun yanyin na en ma Ala xa.

¹¹ E yi a no Yexee Diin wunla nun e sereya falan xon, e mi e yete niin natanga, e tin sayaan ma.

¹² Nanara, e tan naxanye kore xonna ma, e sewa.

Koni gbalon boxo xonna nun foxo igen xa, bayo Yinna Manga Setana xaxexin bata godo e fama, amasoto a kolon a waxati xunkuye mi a xa."

¹³ Ninginangan to a to, a bata rawoli ayi boxon ma, naxanla naxan dii xemen bari, a yi na sagatan folo.

¹⁴ Nayi, gubugubune yi so naxanla yii alo singbin gbeen gubugubune alogo a xa tugan a siga han denaxan sa yitonxi a xa tonbonni, a sa baloma denaxan yi jee saxan e nun a tagi, a yi tanga sajin ma.

¹⁵ Nayi, sajin yi igen baxun naxanla foxo ra alo baana, alogo baan walanna xa a xali.

¹⁶ Koni boxo xonna yi naxanla mali, a yi rabi, a yi igen min ninginangan naxan baxun naxanla foxo ra.

¹⁷ Ninginangan yi xolo naxanla ma kati! A yi siga naxanla bonsen donxene yengedeni, naxanye Alaa yamarine suxuma, e nun naxanye Yesu a fe sereyaan bama.

¹⁸ Ninginangan yi sa ti foxo igen de.

13

Sube magaxuxi firinne fe

* **13:1-13.11Sube magaxuxin** findixi yamanan manga gbeen senben misaala ra na waxatini. Yamanan manga gbeen yi denkeleya muxune jaxankatama. A mon finde to dunuja mangane senbe jaxin misaala ra. † **13:11-13.11Sube magaxuxi gbete** findixi mangane seri batune misaala ra. Na waxatini, yamanan manga gbeen yi batuma alo alana nde. Naxanye findixi yamanan manga gbeen sawurane ki muxune ra, ne senben misaala nan sube magaxuxi firindenito ito ra. Ne nan yi katama yamanan muxune birin xa mangan batu alo ala, anu, denkeleya muxune mi yi noe na lige. A finde to dunuja mangane seri batune fan misaala ra.

¹ Nba, n yi sube magaxuxina* nde to te foxo igen xore ra, xun solofere, feri fu a ma. Mangaya komoti taxamasenne soxi a feri fune ra, Ala rayelefu xinla nde sebexi a xunne birin ma.

² N sube magaxuxin naxan to, na yi maliga burunna jarin nan na, a sanne yi luxi alo kanko gbeen sanne. A den luxi alo yatan dena. Ninginangan yi a senben nun a manga gbeden nun no gbeen so a yii.

³ N yi a xunna nde to, na yi luxi alo e na a maxolo gbeen ti naxan a faxe, koni na yiren bata yi bari. Dunuja muxune birin yi kabegbeen ti sube magaxuxini ito ma, e bira a foxo ra.

⁴ Muxun birin yi ninginangan batu amasoto a bata yi senben so sube magaxuxin yii. E yi sube magaxuxin batu, e naxa, "Nde luxi alo sube magaxuxini ito, nde noe a yenge?"

⁵ Waso falan nun marayelefu falan ti fena Ala ma, na senben yi sa sube magaxuxin de, fe jaxin naba senben yi so a yii kike tonge naanin e nun firin.

⁶ A yi Ala rayelefu folo, a lu a xili kale e nun Ala doxodena e nun naxanye birin ariyanna yi.

⁷ Yama sarijanxin yenge senben yi so a yii, alogo a xa e no. Senben yi so a yii bonsonna birin nun yamane birin nun xuine birin nun siyane birin xun na.

⁸ Dunuja muxune birin e xinbi sinma nen a bun ma, naxanye birin xili mi sebexi Yexee Diina Nii Rakisin Kitabun kui xabu dunuja da waxatini, naxan bata yi faxa nun e fa ra.

⁹ Nba, xa naxan tuli na, a xa a tuli mati.

¹⁰ Xa kasorasaan nagidixi naxan ma, na sama nen kasoon na yati.

Xa sayaan nagidixi naxan ma silanfanna ra, na faxama nen silanfanna ra yati. Nanara, yama sarijanxin lan e xa e tunnafen e togondiya.

¹¹ Nba, n yi sube magaxuxi gbete† to mine boxoni. Feri firin yi a ma, ne luxi alo Yexee Diin fenne, koni a yi falan tima alo ninginanga.

¹² A yi sube magaxuxi singena noon birin nawalima a boxoni, a yi a liga boxon nun a muxune birin yi e xinbi sin na sube magaxuxi singen bun ma, naxan maxolode jaxin bata yi bari.

¹³ Sube magaxuxi firindenito ito yi kabanako taxamasenne ligama, a yi teen nagodo boxon ma muxune yetagi keli kore.

¹⁴ Senben naxan so a yii a xa kabanako taxamasenne raba sube magaxuxi singen jəxəni, na yi dunuɲa muxune mayenden, a yi a fala dunuɲa muxune xa a e xa sube magaxuxi singen sawuran nafala e suxuren na suben naxan bata yi maxələ silanfanna ra, a yi bari.

¹⁵ Senben yi so sube magaxuxi firinden yii alogo a xa niin bira sawurani, alogo na sawuran xa falan ti, a mən xa muxune fəxa naxanye mi e xinbi sinma sawuran bun ma.

¹⁶ A yi a liga a muxune birin xa karan taxamasenna yi lu e birin yiifanna ma hanma e tigi ra, muxudin nun muxu gbeena, nafulu kannu nun yiigelitəna, xərən nun konyina.

¹⁷ Muxu yo mi nəe seen sarə hanma e seen mati xa na taxamasenna mi a ma, sube magaxuxin xinla hanma a xinla taxamasenna xasabina.

¹⁸ Fə xaxinla xa sətə nən feni ito yi. Xa naxan xaxili na, na kannu xa sube magaxuxin xinla taxamasenna xasabini ito yate ki fəni, a yi a bunna fala, amasətə xeməna nde xinla nan a bunna ra, a tan ni i ra: keme sennin tonge sennin e nun sennin.‡

14

Muxu xunbaxine bətiɲa

¹ Nba, n mən yi Yexex Diin to tixi Siyon Geyaan fari, e nun muxu wuli keme wuli tonge naanin wuli naanin nan yi a ra a xinla nun a Fafe xinla yi sebəxi naxanye tigi ra.*

² N yi fala xuina nde me keli kore, naxan yi luxi alo ige walan gbeen xuina alo kuyen sarin xui gbeena. N fala xuiin naxan me, na yi luxi nən alo kondon maxane nan yi kondon maxani.

³ E yi bəti nənən bama manga gbəden nun dalise naaninne nun fonne yetagi. Muxu yo mi yi nəe a maxaranyə na bətin ma fə na muxu wuli keme wuli tonge naanin wuli naaninna naxanye yi xunbaxi bəxə xənna fari.

⁴ Ne nan mi e yetə raxəsi paxanle xən, e saripan. E yi biraxi Yexex Diin fəxə ra a na yi siga dədə. E bata yi xunba muxune tagi e lu alo bəxən bogise singe fənin naxanye fima Ala nun Yexex Diin ma.

⁵ Wule falan mi yi minima e də mume! Fə yo mi yi e ra.

Maleka saxanne fe

‡ 13:18: 13.18666: Ndee laxi a ra fa fala na yaten findixi wundo taxamasenna nan na lan Romi taan manga gbeen xinla ma naxan xili Nero. Heburu xuiin nun Gireki xuiin sebelidine keden kedenna birin yi lanxi yatena nde ma mən kaane gbee wundo kiini. Muxun na mangan xinla tongo, a yi a xinla sebelidine yatene sa e bode ma, na malanxin lanma keme sennin tonge sennin e nun sennin nan ma. Mən kaane miriyani, solofere nan yate kamalixin na. Sennin fan yi a yita fa fala, na muxuna fe mi kamalixi. * 14:1: 14.1 A mato Lankenemaya 7.4-8 kui. † 14:3: 14.8 Babilon taan findixi wundo falan nan na naxan bunna nən fa fala Romi taana. Romi kaane yi Alaa yamaan paxankatama Yoni waxatini alo Babilon taan yi Alaa yamaan paxankatama Daniyeli waxatini.

⁶ Nba, n yi maleka gbete to tuganyə kore xənna ma. Habadan Xibaru Fənin falana a yii, a a ralima dunuɲa muxune ma, e nun siyane nun bənsənne nun xuine nun yamane birin.

⁷ A yi a falama a xuiin texin na, a naxa, “E gaxu Ala yexə ra, e yi binyen fi a ma, amasətə a kiti sa waxatin bata a li. E a batu, a tan naxan kore xənna nun bəxə xənna nun fəxə igen nun tigne daxi.”

⁸ Malekan firinden yi fa a fəxə ra, a naxa, “Babilon taa gbeen† bata kala! A bata kala, a tan naxan a tinxintareyaan dələn fixi siyane birin ma.”

⁹ Malekan saxanden yi fa e fəxə ra, a yi a xuiin te, a naxa, “Xa muxu yo sube magaxuxin nun a sawuran batu, a yi tin a taxamasenna xa sa a tigi ra hanma a yiin ma,

¹⁰ na kannu fan Alaa xələn manpaan minma nən naxan saxi xələ igelengenna kui, a yi paxankata tən nun dole tən maleka saripanxine nun Yexex Diin yetagi.

¹¹ E paxankata tən tutin tema nən habadan han habadan, matabu mi e xa kəen nun yanyin na e tan naxanye sube magaxuxin nun a sawuran batuma e tan naxanye tinma a xinla taxamasenna yi sa e ma.”

¹² Nanara, yama saripanxin lanma nən e yi e tunnafan, naxanye Ala yamarine suxuma e denkeleya Yesu ma.

¹³ Na danguxina, n yi fala xuiin me keli kore, a naxa, “Ito sebe: Sewan na kanne xa naxanye faxama Marigini fələ iki ma.” Alaa Nii Saripanxin naxa, “Nəndin nan na ra, e e matabuma nən e wanli, amasətə e wanle biraxi e fəxə ra.”

Se xabana bəxəni

¹⁴ Nba, n yi kunda fixen to. Adamadi maligana nde yi dəxi na kundaan fari, mangaya taxamasari kəmotin xema daxin soxi a xun na, wəlitə xənəna a yii.

¹⁵ Maleka gbete yi keli Ala Batu Banxini, naxan yi dəxi kundaan fari, a yi a xui ramini na ma, a naxa, “I ya wəlitən tongo, i seen xaba, amasətə se xaba waxatin bata a li bəxəni, a bata mə.”

¹⁶ Nayi, naxan yi dəxi kundaan fari, na yi a wəlitən nadangu bəxə xənna fari, a bəxə xənna se xaba daxin jan fefe!

¹⁷ Awa, n yi maleka gbete to keke Ala Batu Banxini ariyanna yi, wolite xenxena nde na fan yii.

¹⁸ N mən yi maleka gbete to mine ariyanna saraxa badeni, naxan yi teen xun na. Wolite xenxen yi suxi naxan yii, a yi falan ti na xa a xuini texin na, a naxa, "I ya wolite xenxen naso boxo xonna manpa bogine ra, i yi e xaba amasoto e bata mol!"

¹⁹ Malekan yi a woliten nadangu boxon fari, a manpa bogine xaba. A yi e rawoli Alaa xolo gbeen manpa igen badeni.

²⁰ E sa manpa bogine bodon manpa bogi ige badeni taa xanbin na. Wunla yi mini manpa bogi ige badeni, a te han soone deni lanna, a boxon manpa ige baden ma han fayida kilo keme saxan joxon.

15

Malekane nun fitina donxene fe

¹ Nba, n mən yi taxamaseri gbee magaxuxi gbete to kore xonna ma, maleka solofere nan yi a ra fitina fe solofere yi naxanye yii. Fitina fe donxene nan ne ra, amasoto Alaa xolon kamalima ne nan xon ma.

² Na xanbi ra, n yi lonna nde to, a gbo alo boxo igena naxan mayilenma alo kilasi fixena, a basanxi teen na. N yi muxuna ndee fan to tixi na lonna ma naxanye sube magaxuxin no e nun a sawuran nun a xinla xasabina, Alaa kondenne yi suxi e yii.

³ E yi Alaa walikeen Musaa betin bama e nun Yexee Diina betina, e naxa,

"Marigina, Ala Senben Birin Kanna, I ya wanle gbo, e magaxu!

Siyane birin ma mangana,

i ya kiraan tinxin. Nandin nan a ra.

⁴ Marigina, nde mi gaxue i tan yee ra, a tondi i xinla binye?

Amasoto i tan nan keden pe saripan.

Siyane birin fama nen,

e yi i batu.

Amasoto i ya tinxinyaan bata makenen."

⁵ Na xanbi ra, n yi Ala Batu Banxin deen nabixin to kore, Alaa sereya bubuna.

⁶ Fitina fe solofere yi maleka soloferen naxanye yii, ne yi mini Ala Batu Banxini, e maxidixi taa dugi saripanxine yi naxanye yi mayilenma, e kanke yi xidixi xema tagi xidine ra.

⁷ Awa, na dalise naaninna nde keden yi xema lenge solofere so maleka solofere yi naxanye yi rafexi habadan Alaa xolon na.

⁸ Ala Batu Banxin yi rafe tee tutin na fata Alaa binyen nun a senben na. Muxu yo mi yi nae soe Ala Batu Banxini han maleka solofere fitina fe solofere yi kamali.

16

Alaa xolo lengenne fe

¹ Nba, n yi fala xui gbeen me keli Ala Batu Banxini. A yi a falama maleka solofere xaxa, a naxa, "E siga, e sa Alaa xolo lengen solofereni itoe yixele boxo xonna ma!"

² Maleka singen yi siga, a sa a gbee lengenni xele boxon ma. Sube magaxuxin taxamasenna yi muxun naxanye ma, e nun naxanye yi a sawuran batuma, fure jaxin yi mini ne fatin ma.

³ Malekan firinden yi a gbee lengenni xele boxo igeni. Igen yi liga alo muxu faxaxin wunla. Daliseen naxanye birin yi boxo igeni, ne birin yi faxa.

⁴ Malekan saxanden yi a gbee lengenni xele baane nun ticine yi, e birin yi findi wunla ra.

⁵ Malekan naxan yi igene xun na, n yi na xuini me, a naxa,

"I tinxin, i tan naxan na,

i tan naxan yi na a foloni,

i tan saripandena,

i bata kitin sa tinxinni,

⁶ bayo e bata i ya yama saripanxin nun nabine wunla ramini.

Nayi, i bata wunla so e yii,

e yi a min.

Na nan lan e ma."

⁷ Awa, n yi fala xuiin me keli saraxa gandeni, a naxa,

"Nandin na a ra,

Marigina, Ala Senbe Birin Kanna,

i kitine sama tinxinna nun jandin nin."

⁸ Malekan naaninden yi a gbee lengenni xele sogen fari. Ala yi tin, sogen xaxa yamaan magan a yilinga gbeen na.

⁹ A yilinga gbeen yi muxune magan, e yi Ala xinla rayelefu, senben naxan yi a fitina feni itoe rafa. E mi e xun xanbi so e yulubine yi, e yi Ala binya.

¹⁰ Malekan suulunden yi a gbee lengenni xele na sube magaxuxina manga gbeden ma, a yamanan yi lu dimini, muxune yi lu e lenne xinjne xoleni.

¹¹ Ala Naxan Kore, e yi na rayelefu e xolen nun e fure de jaxine fe ra. Koni e mi xete e kewali jaxine boxo ra.

¹² Malekan senninden yi a gbee lengenni xele Yufareti baa gbeen. Baan yi xara alogo mangan naxanye fama sa keli sogeteden binni, ne xa kiraan soto.

¹³ Nba, n yi yinna saxan to mine ninginan-gan nun sube magaxuxin nun wule nabiin de, e luxi alo xunjene.

¹⁴ Yinnane nan yi ne ra naxanye kabanako feene ligama. E siga dunuya mangan birin fama alogo e xa e malan yenge so xinla ma Senbe Birin Kanna, Alaa boxo gbeena fe ra.

¹⁵ Marigin naxa, "A mato, n fa feen muxune rateranama nen alo mujadana. Sewan na kanna xa naxan luma a yee ra yi, a yi a

dugine kantan alogo a ragenla nama mini, a yagi.”

¹⁶Nba, yinnane yi mangane malan yirena nde yi denaxan xili Heburu xuini Haram-agedon.

¹⁷Malekan solofereden yi a gbee lengenni xe le foyeni. Fala xui gbeen yi keli manga gbedeni Ala Batu Banxini, a yi a fala, a naxa, “A bata jan!”

¹⁸Kuyen jin masoxonna nun xuine nun galan xuiin yi mini, boxon yi xuruxurun gbeen ti naxan joxon munma yi liga xabu muxune da!

¹⁹Taa gbeen yi taxun saxanna ra. Siyane taane yi kala. Ala mi jinan Taa gbeen Babilon* xon, a yi a xolo gbeen manpa lengenna so men kaane yii, alogo e xa Alaa xolon min.

²⁰Ige tagi boxone birin yi tunun. Geyane fan mi yi fa toma.

²¹Balabalan ke se binyene yi lu yolonye muxune ma naxanye yi kilo tonge naaninna liye. Muxune yi Ala rayelefu na fitina balabalan kesena fe ra, amasoto na yi magaxu kati!

17

Yalunde jaxalan gbeena fe

¹Na xanbi ra, lenge soloferene yi suxi maleka soloferen naxanye yii, na nde keden yi fa n fama, a naxa, “Fa be, yalunde jaxalan gbeena* fe kitin sama kii naxan yi, n xa na yita i ra, naxan findixi taa gbeen misaala ra naxan tixi baa wuyaxi longonna ra.

²Dunya mangane yalunyaan liga a tan nan xon, dunya muxune birin yi e min a yalunyaan dolon na han e xunne yi keli.”

³Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, malekan yi n tongo, a siga n na tonbonni. N yi sa jaxanla nde to, a dxi sube magaxuxi gbeela nde fari, Ala rayelefu falane yi sebexi naxan yiren birin ma a xinle ra. Xun soloferene nun feri fu nan yi a ma.

⁴Na jaxanla yi maxidixi dugi mamiloxin nun a gbeela nan na e nun xemaan nun boxo bun nafunle nun geme tofajine.[†] Xema igelengenna a yii, na rafexi fe haramuxine nun a yalunya fe xosixine birin na.

⁵Xinla nde yi sebexi a tigi ra, wundo feen nan yi na ra, a naxa, “Babilon Taa Gbeena,[‡] Yalunde jaxanle nun dunya fe haramuxine birin nga.”

⁶Awa, n yi na jaxanla to, a minxin nan yi a ra yama sarijanxin wunla nun Yesu a sere

to gndiyaxine wunla ra. N to a to, n yi kabe kati.

⁷Malekan yi n maxodin, a naxa, “I kaben nanfera? N jaxanla fe wundo feen bunna falama i xa nen e nun sube magaxuxin naxan a xalima, xun soloferene nun feri fu naxan ma.

⁸I sube magaxuxin naxan toxi, na yi na nun, koni iki, a mi fa na. Anu, a mon tema nen yili jaxin na, a sa halagi. Dunya muxun naxanye birin xili mi sebexi habadan Nii Rakisin Kitabun kui benun dunya xa da waxatin naxan yi, ne na sube magaxuxin to waxatin naxan yi, e kabema nen, amasoto a yi na nun, koni a mi fa na iki, anu a mon fama nen.”

⁹“Na ma, fo xaxinla nun fe kolonna nan xa lu en yi: Xun soloferene findixi na taan geyaan soloferene nan na, jaxanla dxi naxanye fari. E mon findixi manga soloferene nan na.

¹⁰Suulun bata kala. Keden mangayani iki, boden munma fa singen. A na fa waxatin naxan yi, a waxatidi nan tun nabama.

¹¹Sube magaxuxin naxan yi na nun, koni a mi fa na, na yeteen findixi mangan solomaxeden nan na, a mon manga soloferene ye, a sigan halagin nan ma.”

¹²“I feri fuun naxanye toxi, ne findixi manga fuuna ndee nan na, naxanye munma mangayaan folo singen, koni e mangayaan ligama nen waxatidi bun ma sube magaxuxin waxatini.

¹³E birin miriyaan keden: e e senben nun e fangan birin soma nen sube magaxuxin yii.

¹⁴E Yexee Diin yengema nen, koni Yexee Diina e noma nen, amasoto Marigene Marigin nan a ra, e nun Mangane Mangana. E nun a muxu xilixine nun a muxu sugandixine nun a muxu to gndiyaxine fan yi non soto.”

¹⁵Malekan yi a fala n xa, a naxa, “I igen naxanye toxi, yalunde jaxanla yi dxi denaxan yi, bonsonne nun yamane nun siyane nun xuine nan ne ra.

¹⁶I feri fuune nun sube magaxuxin naxanye toxi, ne yalunde jaxanla rajaxuma nen, e yi a yii seene birin ba a yii, e yi a rageli. E yi a fati benden don, e yi a gan.

¹⁷Amasoto Ala nan na saxi e bopeni, e xa a sagoon liga. E birin yi lan a ma, e yi e senben nawali sube magaxuxina mangayani han Alaa falan yi kamali.”

¹⁸“I jaxanla naxan toxi, na findixi taa gbeen nan na naxan mangayaan ligama dunya mangane birin xun na.”

* **16:19: 16.19Babilon taan** findixi wundo falan nan na naxan bunna neen fa fala Romi taana. Romi kaane yi Alaa yamaan jaxankatama Yoni waxatini alo Babilon taan yi Alaa yamaan jaxankatama Daniyeli waxatini. ^{*} **17:1:**

17.1Yalunde jaxalan gbeeni ito findixi Romi taan misaala ra. [†] **17:4: 17.Abaxo bun nafunla:** Gemen siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma foxo ige yi xaxunna ndee kui. Na gemen xili nen “perili.” [‡] **17:5: 17.5Babilon Taa Gbeena:** Wundo falan na a ra naxan Romi taan nan na fe falama.

18

Babilɔn kala fena

¹ Na danguxina, n mɔn yi maleka gbete to gode keli kore naxan senbe yi gbo, a nɔrɔn degen yi bɔxɔn birin yiyalan.

² A yi a xuini te, a naxa,
 “Babilɔn taa gbeen* bata bira,
 a bata kala!
 A bata findi jinanne nun yinna naxine birin dɔxɔden na
 e nun xɔli naxin nun sube haramuxi xɔsixin sifan birin konna.
³ Amasɔtɔ siyane birin bata a yalunyaan dɔlɔ xɔlɛn min.
 Dunuya mangane birin bata yalunyaan liga a xɔn.
 Dunuya yulane bata findi nafulu kanne ra a nafulu kanya gbeen xɔn.”

⁴ Na xanbi ra, n yi fala xui gbete mɛ keli kore, a naxa,
 “N ma yamana, ɛ keli a yi,
 alogo ɛ nama basan a yulubine ra,
 ɛ nun ne yi fitina fena ndee sɔtɔ ɛ bode xɔn.
⁵ Amasɔtɔ a yulubine bata e malan e bode fari
 te han kore xɔnna.
 Ala mi jinanxi a fe naxine xɔn ma.
⁶ ɛ a saranna fi
 alo a bonne saranxi kii naxan yi,
 ɛ a saranna fi a kɛwanle ra dɔxɔde firin.
 A dɔlɔn saxi igelengenna naxan kui,
 ɛ na rafe dɔxɔde firin.
⁷ A binyen nun yete yɔnaxunna naxan nagidi a yete ma,
 ɛ na tɔrɔn nun a sɔxɔlɛn nɔxɔnna ragidi a ma.
 Amasɔtɔ a fala nen a yete ma, a naxa,
 ‘A mato,
 n bata findi naxalan mangan na,
 kaja gile mi n na,
 n mi sunɛ mumɛ!’

⁸ Na ma, fitina feni itoe birin fama a ma nen lɔxɔ kedenni:
 furen nun sunun nun fitina kamɛna,
 a mɔn yi woli tɛɛni, a gan.
 Amasɔtɔ Marigina Ala senben gbo naxan a kitin saxi.”
⁹ Dunuya mangan naxanye luxi yalunyaan nun yete yɔnaxunni a xɔn, ne na a ganmatɔɔn tutin to tɛ waxatin naxan yi, e sunuma nen, e wuga a fe ra.
¹⁰ E gaxuxin yi sa ti wulani a naxankatana fe ra, e yi a fala, e naxa,
 “Gbalona, gbalona,
 Babilɔn taa gbeena,
 taa senbe kannna,
 i ya kitin bata fa i ma sanja ma kedenni!”

¹¹ Dunuya yulane fan sunuma nen, e wuga a fe ra, amasɔtɔ muxu yo mi fa e sare seene sarama sɔnɔn:

¹² naxanye findixi xɛmaan nun gbeti fixɛn nun bɔxɔ bun nafunle nun perili gemɛ tofajin nun taa dugi fajine nun dugi mamiloxine nun dugi faji gbete nun dugi gbeelee nun wudi faji sifane birin na e nun se fajin sifan birin naxanye rafalaxi sama jinna ra, e nun wudi fajine nun sulan nun wuren nun gemɛ faji fixɛne,

¹³ e nun sinamon wudi xiri naxumɛn nun se xiri naxumɛne nun latikɔnɔnna nun mirihi latikɔnɔnna nun wusulanna nun dɔlɔn nun turen nun murutu fujin nun murutun nun jingene nun yɛxɛɛne nun soone nun wontorone nun konyine nun muxune nine.

¹⁴ Yulane yi a fala taan muxune xa, e naxa,
 “Sare seen naxanye birin xɔli i ma,
 ne bata tunun,
 i ya nafunle nun i ya nɔrɔn bata jan.
 E mi fa toma sɔnɔn!”

¹⁵ Yulan naxanye nafunla sɔtɔ na taani yulayani, ne sa tima nen wulani, amasɔtɔ e bata gaxu a naxankatan yɛɛ ra, e wugama nen, e sunu.

¹⁶ E yi a fala, e naxa,
 “Gbalona.
 Gbalon taa gbeeni ito xa.
 Na kaane yi maxidixi taa dugi fajin nin,
 e nun dugi mamiloxin nun a gbeela
 e nun xɛmaan nun gemɛ tofajine.
¹⁷ Nafulu gbee sifani ito bata raxɔri sanja ma kedenni!”

Kunki ragine nun kunki kui muxune nun kunkin walikene birin yi sa ti wulani.

¹⁸ E gbelegbelema, e yɛɛn tixi a ganmatɔɔn tutin tematɔɔn na, e naxa, “Taa mundun yi maliga taa gbeeni ito ra?”

¹⁹ E lu gbangbanna se e xunne yi sununi, e yi lu wuge, e sunu, e naxa,
 “Gbalona,
 gbalon taa gbeeni ito xa!
 Kunki kanne birin findixi nafulu kanne ra taani ito nin.
 A bata raxɔri sanja ma kedenni!”

²⁰ E sɛwa a halagi feen na,
 ɛ tan naxanye kore xɔnna ma,
 ɛ tan yama sarijanxin nun a nabine nun a xɛrane,
 ɛ fan xa sɛwa.
 Amasɔtɔ Ala bata a makiti,
 a yi e xun mafala kitin bolon.

²¹ Nba, maleka senbɛmana nde yi gemɛ gbeen tongo alo se din gemɛna a yi a woli fɔxɔ igeni, a naxa,
 “Babilɔn taa gbeen nawolima ayi kala senbe sifani ito nin,
 a mi fa to sɔnɔn.

* 18:2. 18.2 *Babilɔn taa gbeena*: Wundo falan na a ra naxan bunna nɛɛn fa fala Romi taana.

22 Konden xuiin nun yenla xuiin nun xulen xuiin nun

xəta xuiin mi fa mēma ayi sənən!

Walike kesuxi sifa yo mi fa toma ayi sənən.

Se din xuiin mi fa mēma ayi sənən!

23 Lenpu dəgen mi fa toma ayi sənən.

Naxalandin nun naxalandi kanna xuiin mi fa mēma ayi sənən.

Na birin bayo ε yulane yi findixi dunuṗa senbe kanne nan na.

Na birin bayo ε dunuṗa muxune birin mayenden nən ε woyimēya feene xən.

24 Alaa nabine nun a yama sariṗanxin wunla minixi Babilon taan nin

muxun naxanye birin faxa bəxəni, ne wunla goronna a tan nan ma.”

19

1 Na danguxina, n yi fala xui gbeen me kore naxan yi luxi alo gali gbeen xuina, a naxa,

“Tantunna Ala xa!

Kisin nun binyen nun senbena en ma Ala nan yii!

2 Amasəto a kitine sama ṗəndin nun tinxinna nin.

A bata naxalan yalunxi gbeen makiti

naxan yi dunuṗa kalama a yalunyaan na.*

A mən yi a walikene faxa feen saran a ra.”

3 E mən yi a fala, e naxa,

“Tantunna Ala xa!

Taan gan tutin luma nən te habadan.”

4 Fori məxəṗən nun naaninne nun dalise naaninne yi e xinbi sin, e yi Ala batu, a dəxi a manga gbədeni, e naxa,

“Amina! Tantunna Ala xa!”

Yexεε Diina naxalandi tiin naxanaxana

5 Na xanbi ra, fala xuiin yi keli manga gbədeni naxan a fala, a naxa,

“E en ma Ala tantun,

ε tan a walikene birin,

ε tan naxanye gaxuxi a yεε ra,

muxudin nun muxu gbeena.”

6 Nba, n yi fala xuiin me, naxan yi luxi alo gali gbeen xuina, a mən yi luxi alo ige walan gbeen xuina, e nun kuye sarin gbeen xuina. A naxa,

“Tantunna Ala xa!

Amasəto en Marigina,

Ala senben birin kanna nan mangayaan nabama!

7 En sewa, en naxan.

En yi binyen fi a ma!

Bayo Yexεε Diina naxalandi tiin waxatin bata a li,

a naxalandin bata a yitən.

8 Dugi faṗi sariṗanxin mayilenxin bata so a yii a maxidi seen na.”

Dugi faṗin findixi yama sariṗanxina tinxinyaan misaala nan na.

9 Na xanbi ra, malekan yi a fala n xa, a naxa, “Ito sebe: ‘Sewan na kanne xa naxanye xilixi Yexεε Diina naxalandi tiin sewa bande donni.’ ” A mən yi a fala n xa, a naxa, “Alaa ṗəndi falane nan itoe ra.”

10 N yi n xinbi sin a bun ma a batu feen na, koni a yi a fala n xa, a naxa, “I nama na liga! I walike boden nan n tan na e nun i ngaxakedenna naxanye birin na Yesu a fe seren ba. Ala nan xa batu!” Bayo Yesu a fe sereya falan findixi Alaa Nii Sariṗanxin nabiya falane nan na.

Soo ragiin nun soo fixena fe

11 Nba, n yi kore xənna to rabixi, n yi soo fixen to. Naxan yi dəxi a fari, na yi xili nən Tinxinna nun Nəndina. A kitin nun yengen nabama tinxinna nin.

12 A yεene yi luxi alo tεε dεgena. Mangaya taxamaseri wuyaxi yi soxi a xun na. Xinla yi sebeṗi a ma, muxu yo mi naxan kolon, fə a tan.

13 Domaan naxan yi ragodoxi a ma, na bata yi sin wunli. A xili nən, “Alaa Falana.”

14 Ariyanna ganle yi biraxi a fəxə ra, e yi dəxi soo fixene fari. E maxidixi taa dugi fixε sariṗanxini.

15 Silanfan xənχən yi minima a de, a yi siyane noma naxan na. A tan nan mangaya xədexen ligama siyane birin xun na a manga wure dunganna ra.† A tan nan manpa bogine bodonna Ala Senben Birin Kanna xələ gbeen manpa ige badeni.

16 Xinla sebeṗi a domain nun a danban ma, a naxa, “Mangane Mangana, Marigine Marigina.”

17 Nba, n yi malekan to tixi sogen tagi. Xənla naxanye birin yi kore foyeni, a yi falan ti ne xa a xuini texin na, a naxa, “E fa be, ε fa ε malan Alaa donse donna malan gbeena fe ra,

18 alogo ε xa fa mangane suben don e nun sofa kuntigine nun senbemanen nun soone nun soo ragine e nun muxune birin, xəṗəne nun konyine, muxu gbeen nun muxudina.”

19 N yi na sube magaxuxin to, e nun dunuṗa mangane nun e ganle. E yi malanxi alogo e xa na kanna yengε naxan dəxi soo fixen fari, e nun a ganla.

20 E yi sube magaxuxin suxu, e nun wule nabiin naxan yi kabanako feene ligama a yεtagi a muxune mayenden naxanye xən e yi tin sube magaxuxin taxamasenna xa sa e ma, e yi a sawuran batu. E firinna birin ṗəṗən yi woli ayi tεε darani naxan dεgema dole tēn na.

* 19:2: 19.2 Naxalan yalunxin findixi wundo falan na lan Romi taan ma. † 19:15: 19.15 Yaburin 2.9

²¹ Naxan yi dɔxi soo fixen fari, silanfanna naxan yi minima na de, na yi a dɔnxene faxa, xoline yi lugo e binbine ra.

20

Nɛɛ wuli kedenna mangayana fe

¹ Nba, n yi malekan to gode keli kore, yili naxin deɲinna a yii e nun yɔlɔnxɔn kuye gbeena.

² A yi ninginangan suxu, saɲi fonna, Yinna Mangana, Setana, a yi a xidi, a lu na han jɛɛ wuli keden.

³ Malekan yi a woli yili naxin na, a yi na sɔxɔn a ma, a taxamasenna sa a ma, alogo a nama fa siyane mayenden han jɛɛ wuli kedenna yi kamali. Na na dangu, fɔ a mɔn xa fulun nɛn han waxatidi.

⁴ N yi manga gbɛdene to. Naxanye yi dɔxi e yi, kiti sa sɛnben yi so ne yii. Naxanye xunne bata yi sege e de Yesu a fe sereyaan nun Alaa falana fe ra, naxanye mi sube magaxuxin nun a sawuran batu, naxanye mi tin a taxamasenna xa sa e tigi ra hanma e yiin ma, n yi ne niine to. E niin mɔn yi bira e yi e nun Alaa Muxu Sugandixin yi mangayaan liga han jɛɛ wuli keden.

⁵ Faxe muxun dɔnxene niin mi birama e yi han jɛɛ wuli kedenna yi defe. Faxe muxune kenla sayani, a fɔlɔn nan na ra.

⁶ Sewan muxune xa naxanye na lu na keli singeni sayani. Sayaan firinden mi sɛnbe sɔtoma e tan ma, e findima nɛn Ala nun a Muxu Sugandixina saraxaraline ra, e yi mangayaan liga a xɔn han jɛɛ wuli keden.

Setana nɔ fena

⁷ Na jɛɛ wuli kedenna na dangu waxatin naxan yi, Setana raminima nɛn kasoon na.

⁸ A minima nɛn a siyane birin mayenden bɔxɔn tongon naaninne birin yi alogo a xa e malan yengen xili ma, na yi xili sa “Gogo nun Magogo.”* E wuya ayi alo fɔxɔ igen meɲensinna.

⁹ E fama nɛn e bɔxɔn yiren birin li, e sa yama sarijanxin daaxaden nabilin e nun Alaa taa rafanxina. Koni tɛn yi godo keli kore, a yi e halagi.

¹⁰ Na Yinna Mangana, Setana naxan e mayenden, na yi woli tɛɛ darani naxan degema dole tɛn na, sube magaxuxin nun wule nabiin denaxan yi. E lu naxankataxi yanyin nun kɔɛn na habadan han habadan.

Kiti dɔnxena fe

¹¹ Nba, n yi manga gbɛde fixe gbeen to, e nun naxan yi dɔxi a yi. Bɔxɔ xonna nun kore xonna e gima a yɛɛ ra, e mi fa to sɔnɔn.

¹² Na xanbi ra, n yi faxe muxune to, muxu gbeene nun muxudine, e tixi manga gbɛden yetagi. Kitabune yi rabi, Kitabu gbɛte fan yi rabi. Nii Rakisin Kitabun nan yi na ra. Faxe muxune yi makiti alo a yi sɛbɛxi kii naxan yi kitabune kui, lan e kewanle ma.

¹³ Fɔxɔ igen yi a gbee faxe muxune ramini, sayaan nun laxira fan yi e gbee faxe muxune ramini, e birin yi makiti e kewanle ma.

¹⁴ Nayi, sayaan nun laxira yi woli tɛɛ darani. Na findin sayaan firinden nan na, tɛɛ darani.

¹⁵ Naxan yo xili mi to sɛbɛxi Nii Rakisin Kitabun kui, na wolima ayi nɛn tɛɛ darani.

21

Kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri nɛnɛna fe

¹ Na xanbi ra, n yi kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri nɛnɛn to. Amasɔto kore xɔri singen nun bɔxɔ xɔri singen bata yi tunun, fɔxɔ igen mi yi fa na sɔnɔn.

² Awa, n yi Alaa Taa Sarijanxin to gode keli ariyanna yi Ala fɛma, Yerusalen nɛnɛna, a yitɔnxi alo naxalandin naxan a yitɔnxi siga a xɛmɛn nalandeni.

³ N yi fala xui gbeen me manga gbɛdeni, a naxa, “Ala dɔxɔden bata lu adamadiine tagi! A luma nɛn e fɛma, e findi a yamaan na. Ala yetɛn luma nɛn e fɛma, a findi e Ala ra.

⁴ A yi e yɛɛgen birin fitan e yɛɛ ra yi, sayaan mi fa luma na sɔnɔn hanma sununa hanma wugana hanma xɔlena. Amasɔto fe fonne bata jan.”

⁵ Na xanbi ra, naxan yi dɔxi manga gbɛdeni, na yi a fala, a naxa, “N bata feen birin findi a nɛnɛn na!” A mɔn yi a fala, a naxa, “Itɔ sebe, amasɔto fe ragidixin nun jɔndin nan falani itoe ra.”

⁶ A mɔn yi a fala n xɔ, a naxa, “N tan nan Alifa nun Omega ra.”* Na nan na ra, a fɔlɔn nun a rapanna. Xa min xɔnla naxan ma, n siimaya tigi igena nde soma nɛn a yii, a sare mi na.

⁷ Na nan findima nɔ sɔto muxun kɛn na. N findima nɛn a Ala ra, a yi findi n ma diin na.

⁸ Koni nafigine nun denkeleyatarene nun muxu xɔsixinɛn nun faxe tiine nun yanga suxune nun kɛramuxune nun suxure batune nun wule falane birin, ne tan gbeen tɛɛ daraan nan na naxan degema dole tɛn na. Sayaan firinden nan na ra.”

Yerusalen nɛnɛna fe

⁹ Lenge soloferen yi suxi maleka soloferen naxanye yii, naxanye yi rafexi fitina fe dɔnxɛ soloferene ra, na nde keden yi fa n fɛma, a naxa, “Fa be, n xa naxalandin yita i ra, Yɛxɛɛ Diina naxanla.”

* **20:8: 20.8** Alaa yamaan yaxune xili na kiini Nabi Eseyeli kitabun yiren kui. A mato Eseyeli sora 38 han 39 kui.

* **21:6: 21.6** Gireki xuiin gbee sebelidine fɔlɔn nan Alifa ra, a rapanna yi findi Omega ra. Na nan na ra, a fɔlɔn nun a rapanna.

¹⁰ Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, malekan yi siga n na geya gbeen fari pon, a sa Taa Sarijanxin yita n na, Yerusalen naxan godo keli ariyanna yi Ala fema.

¹¹ Alaa nɔɔn yi a ma, a mayilenma alo yasipi gemena alo geme fixena.

¹² Yinna yi taan nabilinxi, a mate, a gbo. So de fu nun firin yi a ma. Maleka fu nun firin tixi na deene ra. Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne xinle sebexi deene ma.

¹³ Sogeteden binni de saxan, komenna ma de saxan, yifanna ma de saxan, sogegodo-den binni de saxan.

¹⁴ Beten sade fu nun firin nan yi taan yinna bun, Yexee Diina xera fu nun firinne xinle sebexi e ma.

¹⁵ Malekan naxan yi falan tima n xa, se maliga tamin yi suxi na yii naxan yi rafalaxi xemaan na, alogo a xa taan maliga e nun a deene nun a yinna.

¹⁶ Tongon naanin nan yi taan ma. A kuyan nun a yigboon yi lan. Malekan yi taan maliga se maliga tamin na: kilo wuli firin. A kuyan nun a yigboon nun a yiteen birin yi lan.

¹⁷ Malekan yi yinna maliga adamadiine se maliga kiini, nɔngonna ye kemɛ tonge naanin e nun naanin.

¹⁸ Na yinna yi tixi yasipi gemen nan na, taan yi tixi xema fajin nan na. A fixa alo kilasina.

¹⁹ Taan nabilinna yinna beten sadene yi rayabuxi geme fajin sifan birin na: yasipi gemen nan yi a beten sade singen ma, a firindena safiri gemena, a saxandena agati gemena, a naanindena emerodi gemena,

²⁰ a suulundena onixi gemena, a sennindena karineliya gemena, a soloferedena kirisoliti gemena, a solomasexedena berili gemena, a solomanaanindena topasi gemena, a fudena kirisopirasi gemena, a fu nun kedendena yasinti gemena, a fu nun firindena ametisi gemena.

²¹ A so de fu nun firinne birin yi rafalaxi geme fajine nan na. De keden kedenna birin yi rafalaxi perili geme tofaji keden nan na. Taan kira gbeen yi rafalaxi xema fajin nan na, a fixa alo kilasina.

²² Koni n mi Ala Batu Banxin se to na taani, amasɔ Marigina, Ala Senben Birin Kanna nun Yexee Diin nan findixi Ala Batu Banxin na.

²³ Taan mako mi yi sogen nun kike degen ma, amasɔ Alaa nɔɔn yi a yiyalanma. Yexee Diin nan a lenpun na.

²⁴ Dunuya siyane sigan tima a degen nan ma, dunuya mangane fama nen e binyen na a xɔn.

²⁵ Taan deene mi ragalin mumɛ, amasɔ kɔɛn mi soma na yi mumɛ!

²⁶ Siyane birin fama nen e binyene nun e xunnayerenne ra a xɔn.

²⁷ Koni se sarijantare yo mi soe na taani, hanma fe xɔsɔxi rabana hanma wule falana, koni fɔ naxanye xili sebexi Yexee Diina Nii Rakisin Kitabun kui.

22

Ariyanna

¹ Malekan yi siimaya baa igen fan yita n na. A fixa alo kilasina, keli Ala nun Yexee Diina manga gbɛdeni.

² Siimaya wudin yi tixi taan yama malanden tagi, e nun baan fɔxɔ firinne ra, naxan yi bogima sanya ma fu nun firin jɛɛn bun ma. A yi bogima nen kike yo kike. Siyane rakendaya seen nan yi a deene ra.

³ Danga mi fa na sɔnɔn.

Ala nun Yexee Diina manga gbɛden luma nen na taani. A walikene yi a batu.

⁴ E yi a yetagin to, a xinla yi lu e tigi ra.

⁵ Kɔɛn mi fa soe mumɛ, e mako mi fa luma lenpu degen ma hanma sogena, amasɔ Marigina, Ala nan e luma kenenni. E luma nen mangayani habadan han habadan.

Yesu fa fena fe

⁶ Na xanbi ra, malekan yi a fala n xa, a naxa, “Fe ragidixin nun jɔndin nan falani itoe ra. Marigina, Ala naxan xaxinla fima nabine ma, na nan a malekan nafaxi alogo a xa sa a yita a walikene ra naxan fama ligadeni.”

⁷ Yesu naxa, “N famatɔɔn ni i ra. Sewan na kanna xa naxan na nabiya fala sebexini itoe suxu.”

⁸ N tan Yoni nan feni itoe mexi, n yi e to. Nba, n to e me, n yi e to, malekan naxan yi e yitama n na, n yi bira na san bun ma, alogo n xa a batu.

⁹ Koni a yi a fala n xa, a naxa, “I nama na liga de! I walike boden nan n na, e nun i ngaxakeden nabine e nun naxanye birin fala sebexini itoe suxuma. Ala nan batu!”

¹⁰ A yi a fala n xa, a naxa, “I nama nabiya fala sebexini itoe findi wundo feene ra de. Amasɔ waxatin bata maso.

¹¹ Xa tinxintaren naxan na, na xa lu tinxintareyani. Xa xɔsiden naxan na, na xa lu xɔsi fe rabani. Xa naxan tinxin, na xa lu tinxinyaan fari. Xa naxan sarijan, na xa lu sarijanni.”

¹² Yesu naxa, “N famaani ni i ra. N fama nen birin kewanla saranna ra n yii.

¹³ N tan nan Alifa nun Omega ra, na bunna neen fa fala a singen nun a dɔnxena, a fɔlɔn nun a rajanna.”

¹⁴ “Sewan na kanne xa naxanye e domane xama alogo e xa siimayaan wudin sɔto, e so taan so deene ra.

¹⁵ Koni fe xɔsɔxi rabane nun kɔɛramuxune nun yalundene nun faxa tiine nun suxure batune nun wule falan naxan naxanye birin ma, ne luma nen taan fari ma.”

¹⁶ “N tan Yesu bata n ma malekan xɛ ɛ ma alogo a xa sa sereyani ito ba dɛnkɛlɛya yamane xa. Dawuda bɔnsɔnna nan n na, keli a denbayani. Tagalan saren nan n tan na, naxan tema xɔtɔnni.”

¹⁷ Awa, Alaa Nii Sariɲanxin nun ɲaxalandin yi a fala, e naxa, “Fa be!” Naxan yo na a mɛ, na fan xa a fala, a naxa, “Fa be!” Xa min xɔnla naxan ma, na xa fa. Xa naxan wama siimaya igen xɔn, na xa a rasuxu, a mi sarama.

Fala Dɔnxɛna

¹⁸ N muxune nan maxadima naxanye birin nabiya fala sɛbɛxini itoe mɛma, xa naxan nde sa e fari, Ala fitina feene sama nɛn na kanna fari naxanye sɛbɛxi kitabuni ito kui.

¹⁹ Xa naxan yo nde ba nabiya fala sɛbɛxini itoe ra, Ala na kanna gbee bama nɛn siimaya wudin nun taa sariɲanxina fe yi, naxanye fe falaxi kitabuni ito kui.

²⁰ Naxan feni itoe seren bama, na naxa, “Nɔndin na a ra, n famaan ni i ra.” Amina! Marigi Yesu fa!

²¹ Marigi Yesu xa hinan ɛ birin na.